UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv, Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs, Et Vitiis Contrariis, In ...

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata vt Sacramento, & vt sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, & Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-vnctione, & demum de Ordinis Sacramento ...

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

urn:nbn:de:hbz:466:1-76649

Visual Library

Th. 548a!

G. VIII
8.

R. P. FERDINANDI
DE
CASTRO PALAO,
LEGIONENSIS SOC. IESV,
SACRÆ THEOLOGIÆ PROFESSORIS,
Et ſanctæ Inquiſitionis Qualificatoris & Conſultoris;

OPERIS MORALIS.
DE VIRTVTIBVS, ET VITIIS CONTRARIIS,
In varios Tractatus, & Diſputationes Theologicas diſtributi,

PARS QVARTA,
Collegij Societatis Jesu Complutensis Ao 1645.
DE SACRAMENTIS.

In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum ſpeciatim, videlicet de Baptiſmo, Confirmatione, Euchariſtia ſpectata vt Sacramento, & vt ſacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, & Iubilæo, de Bulla Cruciatæ, de Extrema-vnctione, & demum de Ordinis Sacramento diſputatur.

DVPLICI INDICE ILLVSTRATA;
Vno Tractatuum, Diſputationum, & Punctorum; altero Rerum præcipuarum.

NOVISSIMA EDITIO PRIORI AVCTIOR, ET EMENDATIOR.

LVGDVNI,
Sumptibus IOANNIS ANTONII HVGVETAN,
& GVILLIELMI BARBIER.

M. DC. LXIX.
CVM PRIVILEGIO REGIS, ET APPROBAT.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

INDEX

Tractatuum, Disputationum, Punctorum, & Paragraphorum,

Hujus quartæ partis Operis Moralis, de Virtutibus, & Vitiis contrariis.

TRACTATVS XVIII.

Et Disputatio Vnica,

De Sacramentis in communi.

DE nomine, & definitione Sacramenti in communi, & qualiter Sacramenta nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ differant. *punct.* 1
An Sacramenta necessaria sint ad salutem. 2
De materia, & forma Sacramenti in communi. 3
De causa efficiente Sacramentorum quoad eorum institutionem. 4
De efficiente Sacramentorum causa quoad eorum administrationem. 5
Qualiter probitas requiratur in conficientibus Sacramentalia, exercentibúsque Ordinis functiones, aliorúmque Sacramentorum vsum. 6
Qualiter gratia iustificans per Sacramenta concedatur. 7
Qualiter, & quando prædictos effectus Sacramenta operentur. 8
An Sacramenta cum fictione susceptа recedente fictione suos effectus operentur, ac si ritè susceptа essent. 9
Quæ dispositio requisita sit ad remouendam Sacramenti fictionem, vt Sacramenta suos effectus operentur. 10
De charactere effectu proprio aliquorum Sacramentorum. 11
Quod sit Sacramenti subjectum, quámque intentionem habere debeas, vt validè Sacramenta recipias. 12
Quam dispositionem habere debes, vt licitè Sacramenta suscipias. 13
An carenti debita dispositione ad Sacramenti effectus suscipiendos Sacramentum ministrandum sit? 14
Qualiter licitum sit Sacramentum recipere, & petere ab indigno ministro. 15
De numero, & ordine Sacramentorum, & ritibus seruandis in eorum administratione. 16

TRACTATVS XIX.

Et Disputatio vnica,

De Sacramento Baptismi.

DE Baptismi nomine, eiúsque definitione. *punct.* 1
De tempore quo hoc Sacramentum institutum est, & de differentia eius à Ioannis Baptismo. 2
De materia remota Baptismi. 3
De materia proxima Baptismi. 4
De forma Baptismi. 5
De subiecto Baptismi. 6
Quæ dispositio in suscipiente Baptismum requiratur. 7
Qualiter Baptismus necessarius sit ad salutem. 8
De ministro Baptismi. 9
De effectibus Baptismi. 10
De patrinis in Baptismo adhibendis. 11
Quod sit patrini munus, & obligatio, & qui in patrinos designari possint. §. 1
Quot patrini designandi sunt, & qualiter se gerere debent. §. 2
De ritibus, & cæremoniis in Baptismo solemni seruandis. 12
De vnitate Baptismi. 13
De Baptismo Sanguinis, seu de martyrio. 14
Qualiter paruuli martyrio iustificari possint. §. 1
Qualiter adulti martyrio iustificentur, & ad illud suscipiendum sint disponendi. §. 2

TRACTATVS XX.

Et Disputatio vnica,

De Sacramento Confirmationis.

AN Confirmatio sit Sacramentum nouæ legis à Christo Domino institutum? *punct.* 1
De materia remota Confirmationis. 2
Quæ sit materia proxima Confirmationis. 3
Vtrum hoc Sacramentum, sub chrismatis vnctione

semper in Ecclesia ministratum fuerit? 4
Quæ sit forma Sacramenti Confirmationis. 5
Qui sint Confirmationis effectus. 6
Quibus Confirmatio ministrari possit, & debeat. 7
An, & qualis sit obligatio suscipiendi Confirmationem? 8
Quid sit Confirmationis minister. 9
Quibus cæremoniis Sacramentum Confirmationis ministrandum est. 10

TRACTATVS XXI.

& Disputatio vnica,

De venerabili Eucharistiæ Sacramento.

DE nomine & institutione Eucharistiæ. 1
De natura Eucharistiæ. 2
De necessitate Eucharistiæ ad salutem. 3
Quæ sit materia remota consecrationis. 4
De mixtione aquæ pro consecratione Calicis. 5
Quæ intentio in ministro, & quæ præsentia, & quantitas in materia requiratur, vt consecratio valeat, licitáque sit. 6
De forma conficiente hoc venerabile Sacramentũ. 7
Qualiter Christus dominus in hoc Sacramento constituatur, præsens existat, operetur, & à fidelibus adoretur. 8
Qui sint huius Sacramenti effectus, 9
Expenditur primarius Sacramenti effectus. §. 1
Expenduntur reliqui Eucharistiæ effectus. §. 2
Qui sint huius Sacramenti susceptores. 10
De dispositione ex parte animæ ad hoc Sacramentum ritè suscipiendum. 11
De confessione Communioni præmittenda. 12
De dispositione ex parte corporis ad Sacramenti communionem. 13
De obligatione sumendi Eucharistiam ex diuino præcepto. 14
De obligatione suscipiendi Eucharistiam ex præcepto Ecclesiastico. 15
De vsu, & frequentia, qua sacra Eucharistia suscipienda est. 16
De ministro Eucharistiæ quoad illius cõsecrationẽ. 17
De iurisdictione, aliisque conditionibus requisitis pro sacræ Eucharistiæ ministratione. 18
De facultate religiosis concessa pro ministratione Eucharistiæ. 19
De obligatione, quam Sacerdotes habent ministrandi Eucharistiam. 20

TRACTATVS XXII.

Et Disputatio vnica,

De Eucharistiæ sacrificio.

AN in confectione Eucharistiæ vera ratio sacrificij inueniatur. *Punct.* 1
An in sola confectione Eucharistiæ sub vna, vel duplici specie vera ratio sacrificij sita sit? 2
De sacrificio, quod Christus in vltima cœna, & in ara crucis obtulit, & horum cum sacrificio Missæ comparatione. 3
Qui sint offerentes in sacrificio Missæ. 4
Pro quibus offerri possit, & debeat Missæ sacrificiũ. 5
Quos effectus habeat Missæ sacrificium, & quam intentionem, & applicationem, sacerdos habere debeat, vt prædicti effectus obtineantur. 6
Quibus diebus, & qua hora licitum sit sacerdotibus celebrare. 7
De loco ad sacrificium requisito. 8
De altari necessario ad sacrificium. 9
De ornatu altaris, vasis, & sactis ad celebrationem requisitis. 10
De obseruandis in celebratione Missarum. 11
De obligatione celebrandi ob ordinem acceptum. 12
De obligatione faciendi sacrum titulo capellaniæ, vel beneficij simplicis, & curati. 13
De obligatione sacrificandi ob promissionem simplicem, vel stipendium acceptum. 14
Qualiter Pontifex, & religionum Prælati, & regis consiliarij stipendia taxare possint, & iuxta eam taxationem. Missarum numerum diminuere. 15
De præcepto audiendi sacrum festis diebus. 16
De causis excusantibus à præcepto audiendi sacrum. 17

TRACTATVS XXIII.

Et Disputatio Vnica,

De Pœnitentiæ sacramento.

DE nomine, & natura Pœnitentiæ quatenus est virtus. 1
Qualiter Pœnitentiæ virtus peccatum, tam mortale, quàm veniale remittat. 2
Qualiter pœnitentiæ virtus omnibus adultis necessaria sit. 3
De Sacramenti pœnitentiæ institutione, & necessitate. 4
De forma Sacramenti pœnitentiæ. 5
De materia remota Sacramenti pœnitentiæ. 6
De contritione proxima Sacramenti pœnitentiæ materia. 7
De confessione proxima Sacramenti materia. 8
De integritate confessioni requisita. 9
Expenduntur casus, qui secundùm communem sententiam integritati confessionis culpabiliter obstant. 10
Expenduntur communiones casus, in quibus integritas confessionis non est ex obligatione seruanda. 11
Qualiter confessio valida sit, & repetenda. 12
De ministro Sacramenti pœnitentiæ, & iurisdictione ad illius ministrationem requisita. 13
Quibus modis delegetur iurisdictio ad audiendas confessiones, & specialiter de religiosorum priuilegiis. 14
De casuum reseruatione. 15
Quo iure, quæ peccata, & à quibus reseruari possint. §. 1
Quæ peccata reseruata sint tum à Pontifice, tum ab episcopis, tum à Prælatis regularibus. §. 2
Expenduntur casus specialiter in societate Iesu reseruati. §. 3
Quis possit directè à prædictis peccatis reseruatis absoluere. §. 4
Qualiter Prælatus cui sunt casus reseruati se gerere debeat tum in absolutione concedenda, tum in ea deleganda. §. 5
Qualiter ex confessione facta habenti potestatem absoluendi à reseruatis cesset reseruatio, ita vt pœnitens possit ea peccata fateri sacerdoti iurisdictionem habenti in peccata non reseruata. §. 6
Qualiter confessarius inferior potestate carens in reseruata se gerere debeat, cùm pœnitens accedit. §. 7
De bonitate, & scientia, quam confessarius habere debet. 16
De approbatione requisita in confessario. 17
Quid sit approbatio, qualiter concedi debeat, & quæ eius necessitas. §. 1

Quæ

Quæ personæ & ad quas confessiones excipiendas prædicta approbatione indigeant. §.2
Qui possint,& debeant approbationé concedere. §.3
Quousque approbatio duret, reuocarique possit. §.4
De officio,& obligatione ministri in Sacramenti pœnitentiæ administratione. 18
De obligationibus antecedentibus Sacramenti administrationem. §.1
De obligationibus occurrentibus in Sacramenti administratione. §.2
De obligationibus post Sacramenti administrationem. §.3
De sigillo confessionis. 19
Quid sit sigillum,& qualis eius obligatio. §.1
Ex qua confessione, & ad quæ sacrum,sigillum extendatur. §.2
Qualiter sacrum sigillum seruandum sit. §.3
Qui teneantur confessionis sigillo. §.4
De obligatione confessionis ex diuino, Ecclesiasticoque præcepto. 20
Quæ personæ,& quo tempore ex diuino præcepto ad confessionem teneantur. §.1
Quæ personæ,& quo tempore ad confessionem ex Ecclesiastico præcepto teneantur. §.2
Qua confessione fiat satis præcepto lato in *cap: omnis vtriusque sexus*, & de causis excusantibus à pœnis ob illius transgressionem. §.3
De satisfactione peccatorum. 21
De satisfactione absolutè sumpta, & absque ordine ad Sacramentum. §.1
De satisfactione Sacramentali,& obligatione sacerdotis illam imponendi. §.2
Quæ,qualiter,& quanta satisfactio imponenda sit. §.3
De obligatione pœnitentis acceptandi pœnitentiam, illámque exequendi. §.4.
De commutatione pœnitentiæ iniunctæ, de causis excusantibus ab illa. §. *vlt.*

TRACTATVS XXIV.

Et Disputatio vnica,

De Suffragiis, Indulgentiis, & Iubilæo.

DE suffragiis, quæ in fidelium viuorum, & defunctorum fauorem præstari possunt. *punct.*1
Qualiter nostris bonis operibus, possumus fidelibus viuentibus suffragari. §.1
Qualiter defunctis possimus nostris bonis operibus suffragari. §.2
Quæ conditiones requirantur ex parte eius,cui suffragium applicatur,vt illi prosit. §.3
Expenduntur conditiones requisitæ in offerente suffragium, vt vtile sit. §.4
De nomine, & natura indulgentiarum. 2
Quotuplex sit indulgentia,& quem effectum habeat. 3
De forma seruanda indulgentiæ concessione, & de eius interpretatione. 4
Qui possint indulgentias concedere. 5
Expenduntur alij, de quibus est aliqua dubitatio, an possint indulgentias concedere. 6
De causa ad Indulgentiæ concessionem requisita. 7
De conditionibus requisitis in eo, qui lucraturus est indulgentias. 8
Expenditur conditio requisita ad indulgentiæ concessionem, quæ est de opere iniuncto. 9
Qualiter Indulgentiæ defunctis applicari possint. 10
De cessatione Indulgentiæ. 11
De Iubilæo Romano, Compostellano,& extraordinario. 12
De natura,& origine Iubilæi, & explicatur Romanus Iubilæus. §.1
Compostellanus Iubilæus explicatur. §.2
De Iubilæo extraordinario,qui pro duabus hebdomadis conceditur. §.3

TRACTATVS XXV.

Et Disputatio vnica,

De Bulla Cruciatæ.

QVid nomine Bullæ Indulgentiæ,priuilegij,facultatis, & gratiæ significetur, *punct.*1
Quibus Bulla prosit, & quas conditiones habere debeant. 2
De tempore, quo Bulla cruciatæ sumentibus prosit. 3
De Indulgentia plenaria,quæ in Bulla conceditur. 4
De aliis Indulgentiis, & spiritualibus commodis in Bulla contentis. 5
De priuilegiis tempore interdicti concessis. 6
De priuilegio circa cibos vetitos. 7
Explicatur priuilegium de esu carnium tempore prohibito. §.1
Expenditur priuilegium de esu lacticiniorum, & ouorum. §.2
De facultate eligendi confessorem. 8
Quis confessarius, & qualiter absoluere possit à peccatis reseruatis habentem Bullam. §.1
An religiosi aliorum ordinum à Societate virtute Bullæ absolui possint à peccatis eorum superioribus reseruatis. §.2
Quid dicendum est de religiosis Societatis Iesu quoad eligendum confessorem virtute Cruciatæ. §.3
De facultate confessarij absoluendi à censuris, & pœnis. §.4
Qualiter absolutio à censuris impendi debeat. §.5
De facultate concessa in Bulla commutandi vota. 9
De suspensione, & reualidatione indulgentiarum & facultatem facta à commissario. 10
De aliis facultatibus, quæ in Bulla cruciatæ commissario conceduntur. 11
De Bulla cruciatæ pro defunctis concessa. 12
De Bulla cruciatæ, quæ vocatur compositionis. 13
Qualiter debitorum incertorum virtute huius concessionis fiat remissio. §.1
Expenduntur sigillatim casus, in quibus locum habet prædicta compositio. §.2

TRACTATVS XXVI.

Et Disputatio vnica,

De Sacramento Extremæ-vnctionis.

DE nomine, institutione, & natura Extremæ-vnctionis. 1
Quæ sit materia remota huius Sacramenti. 2
Quæ sit proxima huius Sacramenti materia. 3
Quæ sit legitima forma huius Sacramenti. 4
De effectu huius Sacramenti. 5
De subiecto seu suscipiente vnctionem. 6
De ministro vnctionis. 7
De obligatione tum fidelium suscipiendi hoc Sacramentum,tum parochi illud ministrandi, & de ritibus obseruandis in illius administratione. 8

Index Tractatuum & Disputationum.

TRACTATVS XXVII.

& Disputatio vnica,

De Sacramento Ordinis.

De nomine, & natura ordinis, eiusque institutione. punct. 1.
Quotuplex sit ordo, & quæ eius officia. 2.
An omnes prædicti ordines, tam maiores, quam minores sint Sacramentum. 3
De materia, & forma singulorum ordinum. 4
Quis sit effectus Sacramenti Ordinis, & quam ab aliis Sacramentis, & inter se dependentiam habeat. 5
De subiecto ordinum, seu de ordinandis. 6
De ætate ordinandorum. 7
De qualitate ordinandorum quoad mores, & scientiam. 8
De qualitate ordinandorum quoad vitæ necessaria. 9
De qualitate beneficij requisita ad ordines. 10
De qualitate patrimonij, seu pensionis pro necessaria sustentatione ordinandorum requisiti. 12
Quas pœnas incurrat promouens ad ordines absque titulo sufficienti, & ipse promotus. 12
De temporibus ordinationum. 13
De ministro requisito ad validam ordinationem. 14
Qui sit minister ordinationis licitæ, & legitimæ. 15
Qualiter ordinatis permittendus sit vsus ordinationis susceptæ. 16
De obligatione continentiæ sacris ordinibus annexæ. 17
De aliis obligationibus clericorum, & eorum exemptione. 18

APPRO

APPROBATIO M. FR. DOMINICI VELEZ, ex Augustiniana familia.

ACcuratè vidi hoc Opus Sapientissimi Patris Ferdinandi de Castro Palao Legionensis, decreto Domini, Domini Ildefonsi Flores de Valdez, apud Salmanticenses collegas Sancti Pelazij Rectoris, & in hac Metimnensi Abbatia pro Domino Episcopo Vallisoletano Generali Vicario, mihi commissum. In eo Author obuia pertransiens, difficiliora & minùs trita diligenter congessit, digessit vtiliter. De aliorum placitis graue iudicium, quod fert proprium, forti ratione tuetur: Vtrique foro necessarius liber est: & qui improbo non pepercit labori. Et ita pollet acumine, vt cuilibet, qui possit occurrere, casui præscius occurrat. Quapropter opus suo Authore dignum, & quod in tot, necnon tantorum librorum multitudine, qui de hisce materiis agunt, sanè deerat. Metimnæ del Campo, in Conuentu S. Patris N. Augustini, die 28. mensis Iulij, Anni 1630.

Fr. DOMINICVS VELEZ.

Facultas Domini Vicarij Metimnensis.

VIsa hac censura P. M. Fr. Dominici Velez Ordinis S. Augustini, cui examinandum commisimus librum, dictum: *Opus morale, de Virtutibus & Vitiis contrariis, Tertia Pars*; à P. Ferdinando de Castro Societatis IESV, in Collegio Metimnensi Rectore, elaboratum: Facultatem concedimus, vt in communem vtilitatem typis mandetur, præmissis iis quæ Hispaniæ iura præscribunt. In quorum fidem, hoc nostra, & infrà scripti Vicarij manu signatum, instrumentum dedimus. Metimnæ del Campo, die 29. mensis Iulij, Anni 1630.

Licentiatus ILDEFONSVS FLORES DE VALDEZ.
De mandato Vicarij Metimnensis,
PETRVS DE AVENDAÑO.

FACVLTAS R. P. PROVINCIALIS Societatis IESV in Prouincia Castellana.

EGo Gaspar de Vegas Præpositus Prouincialis Societatis IESV in Castellana Prouincia, potestate ad id mihi facta à Reuerendo admodum Patre Mutio Vitelleschi Præposito nostro Generali, facultatem facio, vt Tomus Tertius de Virtutibus & Vitiis contrariis, à Patre Ferdinando de Castro Palao nostræ Societatis, Sacræ Theologiæ Professore compositus, & eiusdem Societatis grauium, doctorúmque hominum iudicio approbatus, typis mandetur. In quorum fidem has literas manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus. Metimnæ 8. Iulij, Anni 1630.

GASPAR DE VEGAS Prouincialis.
IOANNES DE LIGANA Sec.

APPROBATIO.

IOANNES CLAVDIVS DEVILLE, in sacra Theologia Doctor, Custos sanctæ Crucis, in Ecclesia Lugdunensi, & in hac Diœcesi Vicarius Generalis substitutus Domini, D. Alphonsi Ludouici du Plessis de Richelieu, Eminentissimi Cardinalis Archiepiscopi & Comitis Lugdunensis: fidem facimus, nos hanc Tertiam Partem Operis Moralis de Virtutibus & Vitiis contrariis, in varios Tractatus & Disputationes Theologicas distributam, à R. P. Ferdinando de Castro Societatis IESV compositam, euoluisse, omniáque in ea iuxta Catholicæ, Apostolicæ & Romanæ Ecclesiæ, Sanctorumque Patrum sanam doctrinam summa cum eruditione, singularis ingenij acumine, & eximia mentis perspicuitate exposita comprobata esse. Lugduni, Non. Ianu. 1635.

DEVILLE.

NOs quoque subsignati Doctores Parisienses, fidem eandem facimus, & attestamur omnibus ad quos quomodocunque spectabit, præfatam Tertiam Partem Operis Moralis de Virtutibus & Vitiis contrariis, in varios Tractatus & Disputationes Theologicas distributam, à R. P. Ferdinando de Castro Societatis IESV compositam, vidisse, & nihil in ea reperientes fide indignum Catholica, vt in lucem ederetur dignum iudicasse. Lugduni, in Conuentu S. Bonauenturæ, die 4. mensis Februarij, Anni Domini 1635.

Fr. DESIDERIVS RICHARD,
Guardianus præfati Conuentus.
Fr. BERNARDINVS MOLIASSON.

APPRO

APPROBATIO.

NOs infra scripti Societatis IESV Theologi fidem facimus legisse hanc quartam *Operis Moralis partem à R. P. Ferdinando do Castro Palao, de eadem Societate nostra Theologo elaboratam*; atque nihil in eâ comperisse, quod à Catholicæ, Apostolicæ, & Romanæ Ecclesiæ sensis, & à sanâ sanctorum Patrum doctrinâ foret alienum. Proinde dignam testamur, quæ in communem vtilitatem typis mandetur. Lugduni, 27. Octobris, 1646.

CAROLVS DV-LIEV.

IOANNES FERRAND.

Facultas R. P. Prouincialis Societatis IESV, *in Prouincia Lugdunensi.*

CLAVDIVS MAVCLER, Prouincialis Societatis IESV, in Prouincia Lugdunensi, iuxta Priuilegium eidem Societati à Regibus Christianissimis Henrico III. 10. Maij 1583. Henrico IV. 20. Decemb. 1606. & Ludouico XIII. 14. Febr. 1611. concessum, quo Bibliopolis omnibus prohibetur ne libros ab eiusdem Societatis hominibus compositos absque Superiorum permissione imprimant: permittit Claudio Prost, & Ioanni Baptistæ Deuenet, vt Librum cui inscriptio est *Operis Moralis de Virtutibus & Vitiis contrariis in varios Tractatus & Disputationes Theologicas distributi per 4. de Sacramentis in genere & specie, authore P. Ferdinando de Castro Palao, Legionensi Societatis* IESV, Sacræ Theologiæ Professore & sanctæ Inquisit. Qualificatore, & Consultore, ad sex proximos annos imprimere, ac liberè diuendere possint. Datum Lugduni 5. Nouemb. 1646.

CLAVDIVS MAVCLER.

SVMMA PRIVILEGII REGIS.

CAutum est auctoritate Regis, ne quis in Regno suo aliisve locis suæ ditioni subiectis imprimat aut diuendat Librum cui titulus est, *R. P. Eerdinandi de Castro Palao Opus Morale*, septem Tomis comprehensum absque Philippi Borde consensu mulcta indicta qui secus fecerit; provt fusius in diplomate Regio continetur. Datum Parisiis, die 15. Nouembris 1666.

De mandato Regis.

POCTOIS.

Præfatus Philippus Borde, ius omne suum transtulit, & cessit Guillielmo Barbier vt patet ex instrumento super id confecto.

TRACTA

TRACTATVS XVIII.

ET

DISPVTATIO VNICA,

DE SACRAMENTIS IN COMMVNI.

HAC TERTIA PARTE NOSTRI OPERIS MORALIS ABSOLVEMVS explicationem illorum, quæ religionis virtuti annectuntur. Hæc sunt Sacramenta, ecclesiasticæque Censuræ, Indulgentiæ, & Iubilæa præcipuè in Bulla, quæ Cuciata *vocatur concessa. Sed antequam Sacramenta in specie explicemus, expedit enodare, quæ omnibus sacramentis communia sunt, sicut fecit* D. Thom. 3. p. à q. 60. vsque ad 66. *quem eius commentatores sequuntur.*

DE NOMINE ET DEFINITIONE SACRAMENTI IN COMMVNI. ET qualiter Sacramenta nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ differant.

PVNCTVM I.

1. *Sacramenti nomen expenditur.*
2. *Definitur Sacramentum, qualiter in præsenti vsurpatur. Explicatur definitio.*
3. *Ad Sacramenti rationem debet esse signum permanens.*
4. *Debet esse signum practicum alicuius sanctitatis.*
5. *Qualiter Sacramentum à sacrificio differat.*
6. *Explicatur discrimen Sacramentorum nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ, & specialiter à Sacramento circumcisionis.*
7. *Ratio Sacramenti vniuoca est Sacramentis legis nouæ, & antiquis ex parte significationis, analoga tamen ex parte rei immediatè significatæ.*

IN nomen Sacramenti spectemus, Sacramentum à sacro ducitur, variasque acceptiones habet. Duæ sunt potissimæ apud veteres, profanósque authores teste Ambr. Calepino, *verbo Sacramentum.* Prima est, qua significatur pecunia apud Pontificem in loco sacro deposita à litigantibus ea conditione, vt qui à causa caderet, pecuniam amitteret ærario publico applicandam. Sic Varro *lib. 4. de lingua Latina.* Secunda significat iuramentum, vel quod iuramento firmatum est, teste Festo, & Vgetio *de re militari. lib.* 2. & in hac significatione passim vsurpatur Sacramentum in iure canonico, & ciuili, vt constat ex *cap. si Sacramenta. 22. q. 4. & Auth. Sacramenta puberum. cod. si aduersus C. vendit.* Verùm apud Ecclesiasticos Doctores Sacramentum idem est, ac apud Græcos mysterium, vt constat ex illo Iob. 12. *n.* 7 Dan. 2 *num.* 30. Apocal. 17. num. 7. vbi Hieron. Sacramentum vocat, quod apud Græcos mysterium est appellarum. Mysterium apud Græcos est idem, quod sacrum secretum, vt constat c. 2. illo Sapientiæ 2. *Nescierunt Sacramentum Dei.* Ad Ephes. 1. *Vt notum faceret Sacramentum voluntatis suæ* & 1. ad Timoth. 3. *Magnum est pietatis Sacramentum.* Hinc factum est vt Sacramentum vocentur res, seu verba occultum quid diuinum, & supernaturale, quo quis Deo sacratur significantia, vt latiùs prosequitur Bellarm. *lib. 1. de Sacram. cap.* 8. Suar. *t.* 3. *in 3. p. q.* 60. *in præfat.* Ægid. de Coninch. ibi *art.* 1. Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract.* 1. Gregor. Sayr. *t.* 1. *de Sacram. lib.* 1. *cap.* 1. *art.* 1.

2. Sacramentum in hac posteriori acceptione sumitur in præsenti, & sic sumptum definitur à Magistro sentent. *in 4. dist.* 1. & à D. Thom. *3. p. q.* 60. *artic.* 2. *&* 3. quos reliqui Doctores sequuntur, vt sit visibile signum gratiæ ad populum Dei sanctificandum diuinitùs institutum. Dicitur visibile signum, quia sensibus corporis percipitur, vt dixit D. Tho. *q.* 60. *art.* 4. Debet autem esse signum visibile, quia aliàs non esset hominibus accommodatum ad Deum colendum, & se sanctificandũ, si illud sensibus percipere non possent. At est signum inuisibilis gratiæ, quia gratia Sacramentis significata corporis sensibus non videtur. Deinde est signum ad populum Dei sanctificandum, quia ad hunc effectum sunt Sacramenta per se, & directè instituta, ob quam causam à solo Deo instituti potuerũt, quia solus Deus gratiam causare potest, & consequenter signũ practicum gratiæ constituere: sic Doctores communiter.

3. Superest explicari, quale signum ad rationem Sacramenti requiratur. Et quidem requiri signum permanens, seu permanenter significans apud omnes Doctores receptum est, eo quòd assumatur, vt medium ad Deum colendum, & populum Dei sanctificandum, & distinguendum ab aliis nationibus falsos Deos colentibus, quod fieri nequaquam potest signo transeunte, nec moraliter pro statu aliquo durante. Item verba illa Christi, quibus Magdalenæ dixit, *remittuntur tibi peccata*: & quibus Apostolis dictum est Ioann. 20. *Accipite Spiritum sanctum*, linguæ ignitæ super capita discipulorum die Pentecostes apparentes, Sacramentum essent: quia hæc omnia sunt signum visibile inuisibilis gratiæ: sed quia non sunt signa stabilia, & firma sed transeuntia, ea de causa à ratione Sacramenti excluduntur, & ita docet. Suar. *3. p. q.* 60. *sect.* 3. *concl.* 3. Paul. Layman. *lib. 5. tract.* 1. *cap.* 2. *in fine.* Coninc. *quæst.* 60. *art.* 4. *dub.* 1. *num.* 21.

4. Sed an necessariò debeat esse signum practicum? Aliquibus Doctoribus non infimæ notæ placet sufficere esse signum speculatiuum, eo quòd Sacramenta vetera vera Sacramenta fuerint, & tamen gratiam sanctificantem non continebant, sed solùm significabant dandam per Christum. Verùm etsi de ratione Sacramenti non sit esse signum practicum gratiæ sanctificantis, est tamen necessarium esse signum practicum alicuius gratiæ, seu sanctitatis legalis; & signum speculatiuum gratiæ habitualis perfectæ sanctificantis, quia de ra

tione Sacramenti est recipientem sanctificare, cùm ad sanctificandum populum institutum sit, ac proinde debet esse signum practicum alicuius sanctitatis saltem legalis. At opus non est esse signum practicum gratiæ perfectæ, tametsi illam significet, quia non est signum practicum cuiuscunque rei significatæ. Significat enim Sacramentum Passionem Christi Domini, & futuram gloriam, non tamen illa causat. Et ita sustinent Suar. 13. *in 3.p.q.60.disp.1.sect.2.concl.1.2.& 3.* Ægid. de Coninc. *q.60.art.2.dub.1.*

5. Hinc colliges discrimen Sacramenti à sacrificio: nam esto sacrificium Passionem Christi Domini significet, populúmque sanctificet, quia tamen per se & immediatè institutum non est ad sanctificandum populum, sed ad Deum colendum eius supremi dominij, & excellentiæ recognitione, ea de causa Sacramentum non est, hoc enim immediatè, & per se ad sanctificandum populum est institutum. Sic Paul. Layman. *lib.5.tract.1.cap.2.*

6. Secundò colliges discrimen Sacramentorum nouæ legis à Sacramentis veteris legis. Nam Sacramenta nouæ legis non solùm significant gratiam perfectè sanctificantem, quæ vocatur gratia habitualis, sed illam causant, vt est definitum à Trident. *sess. 7. can. 8.* At Sacramenta veteris legis omnes conueniunt solam sanctitatem legalem causare, tametsi gratiam perfectè sanctificantem significarent, sicuti definiuit Concilium Florentin. *in decreto Eugenij post sess. vlt. §. 5. ecclesiastic. Sacrament.* ibi Sacramenta nouæ legis multùm differunt à Sacramentis antiquæ legis: illa enim non causabant gratiam, sed illam solùm per passionem Christi dandam esse figurabant. Hæc verò nostra, & continent gratiam & ipsam dignè suscipientibus conferunt.

Solùm de circumcisione est dubium qualiter à Sacramentis nouæ legis distinguatur, siquidem ad eius præsentiam peccatum originale remittebatur ex diuina institutione, vt dicitur *cap. ex quo instituta, de consecrat. dist. 4.* cuius remissio esse non poterat sine gratiæ infusione. Est igitur circumcisio gratiæ sanctificantis causa saltem moralis, non igitur distingui potest à Sacramentis nouæ legis nisi in modo causandi gratiam, eo quòd Sacramenta nouæ legis sint causæ physicæ instrumentales gratiæ, circumcisio verò sit solùm causa moralis, seu conditio, qua posita ex liberalitate Dei gratia concedebatur: sic sustinet Suar. *alijs relatis, t.3. in 3. par.q.62.disp.9.sect.1.&* 2. Henriq. *lib.1. ca.6. num.* 1. neque improbabile reputat Bonac. *alijs relatis de Sacram. disp. 19. q.1.punct.3.§. vnico. num.* 5. Sed nullatenus placet hic modus dicendi, tum quia satis dubium est, & à pluribus Doctoribus reprobatum Sacramenta nouæ legis physicas esse causas gratiæ. Tum quia sæpè Paulus circumcisionem appellarit inane, infirmumque elementum, vti dixit de ipsa circumcisione, aliisque cæremoniis legalibus. *Ad Galat.4.* & *ad Galat.6.* inquit. Neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed noua creatura. At si circumcisioni annexa esset ex diuina promissione gratia iustificans plurimùm valeret, falsúmque esset esse inane, vacuum, & infirmum elementum. Non igitur circumcisio vi sua gratiam causare poterat. Restat ergo, vt solùm ex fide Christi venturi, quam parentes circumcisi, seu minister circumcisione illo exteriori signo profitebatur, remissum fuerit peccatum, & gratia iustificans concessa. Alias si ex circumcisionis vsu, & quasi ex opere ipso facto remissio peccati, & gratiæ infusio fieret à sacramento baptismi substantialiter non distingueretur, sed solùm penes magis & minus, siquidem æquè ac baptismus remittit peccatum, & gratiam infundit: quod autem baptismus vberiorem gratiam concedat, & peccatum non solùm quoad culpam, sed etiam quoad pœnam integrè deleat, differentiam substantialem non constituit, sed solùm accidentalem. Affirmare autem circumcisionem à baptismo non substantialiter differre, videtur esse contra Paul. *ad Colossens.* 2. extollentem baptismum, illúmque circumcisioni præferentem, cùm dixerit de his, qui baptizati erant. Circumcisi estis circumcisione non manufacta in expoliatione corporis carnis, sed circumcisione Christi consepulti in baptismo, quasi diceret, baptismo non spoliatur caro, sicuti fiebat in circumcisione antiqua, sed spoliatur spiritus à peccato; ac proinde differunt baptismus, & circumcisio substantialiter ex sententia Pauli, siquidem vi sua baptismus spiritum à peccato mundat, circumcisio autem vi sua solam carnem, spiritum autem non mundat, nisi ex fide, quam parentes circumcisi, vel minister circumcisionis eo signo profitebatur. Deinde si baptismus à circumcisione non differret substantialiter, sed solùm penes magis, & minus, verum esset dicere, sacramenta nouæ legis non differre à sacramentis legis antiquæ nisi quia sunt diuersi ritus, & cæremoniæ, quod est contra Trident. *sess.7.can.2.* dicens. Si quis dixerit sacramenta nouæ legis à sacramentis legis antiquæ non differre, nisi quia cæremoniæ sunt aliæ, & alij ritus externi, anathema sit. Sentit ergo concilium inter nostra, & antiqua sacramenta differentiam substantialem esse, quæ esse non posset, si sacramenta antiquæ legis vi sua, & ex opere operato, vt vocant, gratiam iustificantem causarent. Affirmandum ergo est nullum sacramentum antiquæ legis vi sua gratiam iustificantem causare. Et ita sustinet D. Thom. *3.p.q.62. art.5.in corp.& ad 3.* Sotus *in 4.dist.1.q.4.art.6.* Vasqu. *1. 2.1. disp.184.c.2.* Bellarm. *lib.2.de Sacram.cap.13.& seqq.* Paul. Layman. *lib.5. sum.tract.1. cap. 3. per totum.* Ægid. de Coninch. *q. 62.art.6.*

Hinc dubitant Doctores, an ratio sacramenti vniuoca sit, an analoga, vel æquiuoca sacramentis nouæ, & veteris legis? Respondeo breuiter vniuocam absolutè esse, quia ratio sacramenti præcipuè sumitur ex parte rei significantis, & ex modo significandi, potius quam ex re significanda. At in re significante, & in modo significandi vniuocè sacramenta antiqua, & noua conueniunt, siquidem omnia sunt ritus, & cæremoniæ sensibiles, omniáque ex diuina institutione significant, tametsi ex parte rei immediatè significatæ analogicè, seu æquiuocè conueniant, eò quòd sanctitas legalis cum sanctitate iustificante comparata inferioris ordinis sit, & solùm secundùm quid sanctitas dici possit. Sic Suar. *vbi supra in 3.p.q.60.disp. 1.sect.2. vers. atque hinc intelligitur.* Ægid. de Coninch. *dicta q.60. art. 4.dub.2.* Bellarm. *de sacram.lib.1.cap.12.* Bonac. *alijs relatis de sacram. disp.1.q.p.3.n.12.*

Punctum II.

An Sacramenta necessaria sint ad salutem?

1. *Absolutè necessaria non sunt, benè tamen possit Dei institutione.*
2. *In statu naturæ, & legis veteris sacramentum institutum in remedium peccati originalis necessarium fuit necessitate præcepti.*
3. *In lege gratiæ sacramenta à Christo instituta necessaria sunt, tum necessitate præcepti, tum necessitate medij, sed non omnia.*

CErtum est Sacramenta non esse ita ad salutem necessaria, quin potuerit Deus illis non institutis gratiam, & gloriam hominibus concedere. Non enim diuina potentia ita limitata est, quin aliis mediis potuerit homines ad gloriam euehere, etiam supposito statu naturæ lapsæ, sicuti explicuit D. Thom. *q.61.per totam.* Henriq. *lib.1.cap.4.* Bellarm. *lib.1.cap. 22.* Bonac. *disp.1.q.1 punct.4.* Quare solùm est controuersia, an facta institutione, tum in lege naturæ, & scripta, tum in lege noua sint necessaria? Item an sint necessaria necessitate præcepti, vel etiam necessitate medij? Necessarium necessitate præcepti tantùm est illud, quando non tam ipsum opus præceptum, quàm ipsa præcepti executio necessaria ad salutem est. Quare si ob ignorantiam, vel impotentiam ab exequenda re præcepta excuseris, non obinde salutem amittes. E contra verò necessarium necessitate medij est illud, cuius executio ad salutem necessaria est, ita vt sine illo salus obtineri nequaquam possit, tametsi ob ignorantiam, vel impotentiam omissum fuerit.

2. Dicendum igitur est in statu naturæ, & legis veteris sacramentum institutum in remedium peccati originalis necessarium fuisse necessitate præcepti, quia in lege naturæ, esto non esset aliquod signum à Deo determinatum, quo fidem Christi venturi homines protestarentur, & à peccato originali mundarentur, tametsi plures Doctores, quos refert, & sequitur Layman. *lib. 5. tract.1. cap. 3.* contrarium sentiant affirmantes signum aliquod determinatum fuisse, quod pro fœminis in lege scripta, & pro paruulis ante diem circumcisionis applicabatur. At tenendum est remissionem peccati originalis protestationi fidei per signum saltem arbitrio cuiuscumque remissum, concessam esse, vt docuit Bellarm. *lib.1 de sacram.cap.21.* Suar. *disp.4.sect.2.* Ægid. de Coninch. *q.61. art. 3. cum D. Thom. ibi.* Quo posito conueniens fuit executionem illius signi præcipi. In lege autem veteri sacramentum circumcisionis necessarium fuit ex præcepto, vt constat ex illo Genes. *17.n.14.* Masculus, cuius præputij caro circumcisa non fuerit delebitur, &c. Quod præceptum adultos obligabat, infantes verò ante vsum rationis arctari illo non poterant, benè tamen eorum parentes, vt suos filios circumciderent. Nullum tamen sacramentum in lege naturæ, & veteri fuit necessarium necessitate medij, siquidem nullum vi sua peccatum remittebat, & gratiam concedebat.

3. Verùm in lege gratiæ sacramenta à Christo Domino instituta necessaria sunt, tum necessitate præcepti, tum necessitate medij, tametsi non omnia, vt expresè definitum est à Trident. *sess.7.can.4.* Quæ autem hæc sint commodiùs explicabimus, cum de singulis sacramentis in particulari agemus.

Punct.

PVNCT. III.

De materia, & forma Sacramenti in communi.

1. *Quæ sint in communi materia, & forma sacramenti explicatur.*
2. *Si materia, vel forma substantialis mutetur, nullum est sacramentum, & quando hæc mutatio in materia contingat.*
3. *Quando contingat substantialis mutatio in forma.*
4. *Verborum corrupta prolatio non est substantialis mutatio.*
5. *Quid dicendum, quando addis verba, quæ verum consensum corrumpere possunt? Decidituꝛ pendere ex intentione proferentis.*
6. *Explicatur qualiter priuatus error in materia, vel forma sacramenti non obstet eius valori.*
7. *An impediat prædictus error debitam intentionem? Proponitur dubitandi ratio.*
8. *Resoluitur per se non impedire, benè tamen aliquando.*
9. *Colligitur quid sit dicendum, cùm credis aliqua verba esse necessaria, cùm tamen non sint; vel aliqua non esse necessaria, quæ tamen sunt.*
10. *Error commissus circa subiectum sacramenti matrimonio excepto regulariter non vitiat sacramentum.*
11. *Quæ variatio formæ, seu materiæ, rituúmque sacramentorum peccaminosa sit.*

1. CVm Sacramentum sit signum sensibile inuisibilis gratiæ necessariò dicendum est illius materiam esse rem illam sensibilem ex diuina institutione assumptam ad gratiam significandam, formam verò esse significationem ipsam; vt latiùs explicuit Suar. *t. 3. in 3. p. disp. 2. sect. 2.* Ægid. de Coninch. *q. 60. art. 6. à n. 35.* At in re illa sensibili, quæ ad significandam, & causandam gratiam assumitur, si de sacramentis nouæ legis loquamur, communiter Doctores sentiunt aliud se habere per modum materiæ, aliud per modum formæ. Verba quæ in sacramento assumuntur sunt forma, quia & materiam determinant, & expressiùs significant: res verò, quibus verba iunguntur sunt materia. Quo sensu dixit Concil. Florent. *in decreto vnionis*, Sacramenta nouæ legis tribus perfici, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona ministri conferentis sacramentum cum intentione faciendi, quod Ecclesia, quorum si aliquid desit, non perficitur sacramentum. Qualiter autem verba in singulis sacramentis sint forma, & quæ eorum materia, & qualiter inter se habeant coniungi, vt vnum componant, commodiùs explicabitur, cùm de singulis sacramentis in particulari agemus.

2. Solùm in præsenti supereſt explicandum; quæ mutatio materiæ, & formæ sacramenti illud irritum reddat, & peccaminosa sit?

Pro quo supponendum est formam, & materiam in sacramento variari posse, vel substantialiter, vel solum accidentaliter: si substantialiter varietur, nullum est sacramentum, secus si solùm accidentaliter. Materia substantialiter, mutatur quando secundum communem vsum, hominúmque æstimationem substantialiter diuersa est, tametsi Physicè eadem specie sit. At si spectato communi vsu, hominúmque existimatione eadem perseuerat, mutatio solùm accidentalis est. Exemplis rem manifesto. Aqua elementaris materia est baptismi, si tamen loco illius artificialem apponas, tametsi in opinione probabili specie physica non differat, materiam sacramenti substantialiter mutas: quia secundùm communem vsum, & æstimationem substantialiter diuersa est: secus tamen esset, si aliquam elementarem, turbidam, vel calidam, aut frigidam apponeres: quia hæc spectato communi vsu accidentalis mutatio est. Item panis triticus coctus est materia Eucharistiæ, quia est vsualis, secus, si coctus non sit, quia esto non differat specie physica, differt tamen substantialiter secundùm communem vsum, & æstimationem, ac proinde in ratione materiæ Eucharistiæ; quòd sit azimus, aut fermẽtatus solùm est differentia accidentalis. Deinde in sacramento matrimonij consensus contrahentium habilium præsente paroco, & testibus illius sunt materia, qui tamen physicè non differunt à consensibus, cùm parochus, & testes absentes sunt, sed quia differunt moraliter, & substantialiter in ratione contractus, ea de causa in vno casu sunt materia legitima, secus in alio. At quòd consensus exprimantur verbis, vel nutibus, solam differentiam accidentalem constituunt spectato communi vsu hominúmque æstimatione.

3. Forma in sacramentis nouæ legis, quæ verbis constat tunc substantialiter mutatur, cùm diuersum sensum, seu significationem à Christi institutione præstat. nam cùm significatio sit quasi anima sacramenti, mutata significatione substantialiter forma mutatur, & sacramentum corruit. E contra si verba prolata à Christo mutes, & ex illius mutatione significationem substantialem non amittant, sacramẽtum validum est, quia solùm est mutatio accidẽtalis, non substantialis. Hinc fit si sacramenti verba mutes in aliud idioma ab eo, quo Ecclesia vtitur, esse accidentalem mutationem: quia eundem sensum, & significationem retines, vt explicuit Caietan. *q. 60. art. 7. ad 2.* Suar. *disp. 2. sect. 4.* Coninch. *art. 8. dub. 1. n. 68.* Idem est si retento eodem idiomate verba alia à Christi institutione vsurpes idipsum significantia, qualia sunt in sacramento baptismi, si baptizares in nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis ab vtroque: tametsi probabilitate non careat hanc mutationem substantialem esse; quia in sacramento baptismi non solùm quælibet expressio Trinitatis, sed clara & distincta requiritur, eo quòd baptismus sit ianua omnium sacramentorum. Item si verba transmutes retinendo sensum eundem, eandémque significationem, vti contingit, cùm dicis. Ego baptizo te, tu à me baptizaris, accidentalis est mutatio non substantialis. Ex substractione autem verborum aliquando mutatio substantialis contingit, aliquando solùm accidentalis, si eandem significationem & sensum oratio prolata retineat, accidentalis erit mutatio: vt cùm in sacramento baptismi, vel pœnitentiæ omittis pronomen Ego, & solùm dicis, absoluo te, baptizo to. Secus est, si ex substractione alicuius verbi sensus mutetur, vt si omittas explicare baptizandum, solúmque dicas. Ego baptizo. Ego absoluo. Tandem si loco verborum nutus apponas, mutatio essentialis est in omnibus sacramentis præter matrimonium, quia omnia, matrimonio excepto hanc expressam significationem per verba requirunt.

4. Restat tamen triplex enodanda difficultas. Prima an sit mutatio essentialis formæ, si verba corruptè pronuncies, vt si in administratione baptismi dicas. Ergo te baptizo in nomine Patrias, Filia, & Spiritua sancta. Et in sacramento Eucharistiæ dicas. Hoc est corpus meum? Ratio difficultatis est, quia esto intentionem habeas, cùm ea verba profers, veram formam proferendi; de facto tamen eam non profers: non enim patria nomen est ad significandum Patrem diuinum impositum, nec nomen filia ad significandum filium diuinum: ac ad sacramentum non solùm intentio recta requiritur, sed etiam vsus verborum secundùm communem vsum, hominúmque existimationem significantium: Ergo vsurpatione illorum verborum sacramentum non perficitur. Nihilominus contrarium tenendum est, & affirmandum illis verbis sacramentum confici, quia solùm est mutatio accidentalis, non essentialis. Nam esto illa verba per se spectata personas Trinitatis non significent, illas tamen significant in circumstantiis, in quibus proferuntur; ob tempus enim, & occasionem & modum, quo proferuntur, idem ex communi vsu, hominúmque existimatione significatum habent, ac si ritè prolata essent, vt expressè definiuit Zachar. relatus *in cap. retulerunt, de consecrat. dist. 4.* & docuit D. Thom. *q. 60. art. 7. ad 3.* Sylueſt. *baptismus 5.* Ægid. de Coninch. *dicta q. 90. art. 8 dub. 1. n. 78.* Bonac. *disp. 1. de Sacr. q. 2. p. 1. n. 20.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 4. n. 4. vers. forma.* & alij apud ipsos.

5. Secunda difficultas est, quando legitimæ formæ verba addis, quæ illius verum sensum corrumpere possunt, an tunc sit substantialis mutatio? Exemplum est, si consecrares sub hac forma. Hoc est corpus meum Spirituale vel hoc corpus meũ, quod de cœlo sumptum est. Hæc enim postrema præcedentia corrumpere possunt, si per modum vnius, & vti sonant, accipiantur, quia præstant hũc sensum falsum, corpus Christi esse spiritum, de cœlo, & non de beata Virgine sumptum esse. Secus esset, si spirituale pro beato, & cœlesti vsurparetur, & quod de cœlo sumptum est intelligeretur, non quod sumptũ est de materia cœli, sed quod sumptũ est cœli auxilio de beata Virgine, vel quod sumptum est de beata Virgine, quæ cœli nomine appellatur. Idem est si baptizares sub hac forma. In nomine Patris, & Filij & Spiritus sancti, & intemeratæ, sempérque Virginis Mariæ. Hæc enim postrema verba præcedentium sensum possunt immutare, quia si omnia illa verba per modum vnius simplicis orationis proferantur, hunc sensum præstant, scilicet te æquè baptizare in nomine Virginis Mariæ, ac in nomine Patris, & Filij & Spiritus sancti, beatissimámque Virginem Mariam eiusdem cum Patre, Filio, & Spiritu sancto esse substantiæ. Qui sensus falsissimus est, & sensum legitimum formæ sine dubio interrumpit. Quapropter si ea verba modo dicto proferres, substantialem formam mutares, sacramentúmque non conficeres, & ita sustinent Vasq. *disp. 129. c. 7. n. 107.* Suar. *disp. 2. sect. 5. in fine* Ægid. de Coninch. *q. 60. art. 8 dub. 1. n. 64. & 70.* Paul. Layman. *lib. 5. sum tract. 1. concl. 3.* Bonac. *disp. 1. q. 2. p. 1. n. 25.* cum D. Thom. *q. 60. art. 7. & 8.* & D. Aug. *lib. 9. de baptism. c. 25.* Verùm si illa verba adderes sub diuersa intentione, qua priora verba pronuntias quia solùm intẽdis beatã Virginem inuocare, vt illius nomine auxiliaris sacramentum conficias, non vt sub illius nomine, tanquam sub forma sacramentum præstes. Suar. Layman. Ægid. Bonifac. cũ D. Th. & Aug. sentiunt, & satis probabiliter te solùm accidẽtaliter mutare formã, non essentialiter, atq; adeò verũ sacramentum cõficere. Ratio est, quia antequã illa verba extranea à forma baptismi addita sint, legitima forma sacramẽti est cõstituta, quia sunt pronũciata verba legiti-

mam formam constituentia cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, & Christus instituit, ac proinde habent suum effectum à subsequentibus verbis independentem. Deinde quia in his, quæ ambiguum sensum, legitimum inquam, & illegitimum habent, ex intentione proferentis determinanda sunt: intentio autem proferentis in prædicto casu recta est, si quidem est intentio baptizandi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, tanquam sub forma baptismum constituente, in nomine Beatæ Virginis, tanquam sub persona auxilium & fauorem ad conficiendum sacramentum præstante. Ergo ob additionem illorum verborum sub prædicta intentione forma sacramenti non variatur substantialiter, sed solùm accidentaliter.

Dices verba sacramenti non ex cuiusque arbitrio significare debere, sed ex vsu, & communi hominum existimatione, quia sunt signa publica, & stabilia, quibus Deus colitur, & homines sanctificantur. Ergo si vteris verbis ambiguis, qualia sunt dicta verba, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & beatæ Virginis. Et illa, Hoc est corpus meum spirituale, cæleste, & illis vtens rectam intentionem habeas, solùm ex tua intentione rectam significationem habent, non ex vsu, & communi hominum impositione. Ergo illis prolatis non conficis verum sacramentum, quia non vteris signis publicis, & stabilibus.

Respondeo concedendo sacramenta esse signa publica, & stabilia, & ex vsu, & communi hominum existimatione rectam significationem habere debere, sed nego huic significationi obstare, quòd ex se ambigua sint, si à proferente in bonum sensum, rectámque significationem assumantur, quia eo ipso quo sic assumuntur, ex communi hominum impositione significationem habent, cùm homines in proferentis arbitrium, & intentionem remiserint significationem verborum ambiguitatem continentium, ac proinde eo ipso, quo proferens in illorum prolatione rectam intentionem habet, ex vsu, & communi hominum impositione significationem rectam sortiuntur.

6. Tertia difficultas est, an priuatus error in materia, vel forma sacramenti obstet illius valori, si de facto in sacramenti administratione de tali errore non constat. Quod dixerim, quia si de tali errore ex vi administrationis constat, examinandum est, an ille error sic manifestatus verum sensum, & significationem sacramenti corrumpat, vel non? Si corrumpat legitimum sensum, annullat sacramenti formam, secus si non corrumpit. Exemplum est, si Arrianus conficeret baptismum in nomine Patris, Dei Filj, creaturæ, & Spiritus sancti similiter, sine dubio formam sacramenti mutaret, quia illius verum sensum corrumpit. E contra si existimares pronomen ergo, in forma baptismi æquè esse necessarium exprimi, sicuti personam baptizandam, & personas Trinitatis, sub quarum nomine baptismus conficitur, non obinde sensum, & significationem formæ mutas, tametsi illum errorem exprimas, quia existimare verba aliqua necessaria esse, quæ tamen non sunt, vel non esse necessaria quæ necessaria sunt, eorum significationem non mutat, quia hic error est nimis extrinsecus verborum significationi.

Quocirca dubium est de errore interiùs concepto, nec in sacramenti administratione expresso, qualiter contingeret, si Arrianus credens in Deo esse vnicam tantùm personam, scilicet Patrem, Filium verò, & Spiritum sanctum non esse Deum, sed creaturas, baptismum administraret sub consueta Ecclesiæ forma in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, an inquam prædictus error formam sacramenti mutaret? Ratio difficultatis est, quia verba sunt signa conceptuum, & ad exprimendos conceptus assumuntur, sed conceptus illius hæretici putantis Filium diuinum creaturam esse falsissimus est. Ergo cùm verbum filij diuini profert, non verum filium Dei, sed falsum exprimit. Ergo non baptizat sub vera forma, quia non baptizat sub vero Filio Dei. Nihilominus omnino tenendum est ex errore interius concepto formam non mutari, quia non mutatur eius significatio: hæc enim non ex priuato cuiusque arbitrio, sed ex communi vsu hominúmque impositione pendet, vt rectè notauit Ægid. de Coninch. *q. 60. art. 8. dub. 1. n. 61. & 62.* Ac verbum Filij, & Spiritus sancti in administratione baptismi ex communi vsu hominúmque impositione pro Filio, & Spiritu sancto eandem cum Patre naturam habentibus supponit. Nequit ergo hanc impositionem priuatus error, & singulare arbitrium murare. Neque obstat verba esse signa conceptuum, vt indè inferas illa verba conceptum falsum significare, quia non sunt signa illius conceptus falsi ex communi hominum impositione tametsi à proferente ad cum significandum accipiantur, sed potiùs sunt signa conceptus veri, quem proferens habet, vel habere debebat.

7. Verùm esto error priuatus non mutet formam sacramenti, at videtur impedire debitam intentionem in illius administratione. Qui enim Sacramentum ministrat, intentionem habere debet administrandi sacramentum; sub forma, & significatione, quam Christus instituit, & Ecclesia vtitur. At huic intentioni priuatus error in forma obstat, si quidem credens v. g. Filium esse creaturam, cùm sub nomine Filij Sacramentum administrat, intendit sub nomine Filij creat, administrare. Alias non esset hæreticus in illius sacramenti administratione. Ergo deficit ab intentione, quam Christus habuit, & Ecclesia vtitur.

8. Cæterùm tenendum est per se loquendo errorem priuatum non impedire debitam in Sacramento intentionem, si simul cum supradicto errore intentionem habeas administrandi, sicuti Christus instituit: sic aliis relatis docent Suar. *disp. 1. sect. 5.* Ægid. de Coninch. *q. 65. art. 8. dub. 1. n. 61.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 4. n. 5.* & colligitur *ex cap. si qui apud illos, & sequentib. de consecrat. dist. 4.* & ex Trident. *sess. 7. can. 4.* definiente, anathema esse dicentem non esse verum baptismum, qui datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia Ratio verò est, quia ex suppositione, quòd hæreticus intendit Sacramentum administrare, sicuti Christus instituit, eo ipso impedit, ne priuatus error in administrationem influat; illa enim prima intentio vniuersalis, & recta administrandi Sacramentum, sicuti Christus absoluta est, & efficax causa Sacramenti, & cum administratio conformatur, error vero priuatus cessat influere in sacramenti administrationem: quia hæreticus non habet voluntatem sacramentum administrandi secundùm suum particularem conceptum, nisi ex suppositione quòd verus sit, & Christi institutioni conformis. Vnde stare optimè potest, quòd administrans Sacramentum errorem habeat etiam actualem circa illius administrationem, & nihilominus voluntatem, seu intentionem rectam in illius administratione habeat, eo quòd hæc voluntas non conformetur errori, sed iudicio Ecclesiæ recto, iuxta quod intendit sacramentum administrare. E contra dicendum esset, si errans expressam voluntatem habeat non aliter ministrandi sacramentum, nisi secundùm suum erroneum conceptum, nam eo casu deficit intentio requisita in Sacramenti administratione, quæ necessariò debet esse recta, & Christi & Ecclesiæ voluntati conformis, & ita sustinent Suar. Ægid. & Laymann. suprà. Quod idem esse credo, si expressam, & absolutam voluntatem haberet hæreticus administrandi Sacramentum secundùm suum erroneum conceptum, tacitè, & virtualiter excludit legitimam intentionem intentioni Christi, & Ecclesiæ conformem: quia cum illa expressa, & absoluta voluntate hæc compari non potest.

9. Hinc fit quid sit dicendum, si crederes aliqua verba in administratione sacramenti necessaria essentialiter esse, cùm tamen non sint, & è contra aliqua non necessaria, quæ tamen necessaria essentialiter existunt? Si enim expressam, & absolutam voluntatem habeas ministrandi sacramentum: qualiter Christus instituit, verum conficis sacramentum, quia illa administratio non priuato tuo errori, sed Ecclesiæ iudicio conformatur. At si velis absolutè administrare sacramentum sub forma, quam credis veram, cùm tamen falsa sit, & à Christi institutione aliena, nequaquam sacramentum conficis, quia non potes sacramentum conficere, nisi voluntatem habeas Christi institutioni conformem.

Secundò, fit errorem commissum circa subiectum sacramentum Baptismi, Confirmationis, aliorúmque Sacramentorum, Matrimonio excepto, non vitiare regulariter sacramentum, quia non obstat rectæ intentioni. Non enim ex eo, quòd credas esse virum, cui sacramentum baptismi ministras, cùm tamen fœmina sit, sacramentum annullatur; neque ex eo quòd irregularis, vel excommunicatus existat, qui suscipit Ordines, cessat Ordinatio. Nam esto nolles ex communicatum, & aliàs impeditum Ordinibus insignire, si cognosceres, at cùm ignoranter procedis, vis præsentem ordinare, si Ordinibus validè recipiendis capax sit. Excluso ab hac doctrina sacramentum matrimonij, cuius valori obstat error personæ, eò quòd obstet valori contractus, in quo sacramentum fundatur. Atque ita docent Henriq. *lib. 2. sum. cap. 8. n. 5.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 4. in fine.*

11. Aliud verò, quòd explicandum proposuimus est, quæ variatio formæ, seu materiæ peccaminosa sit? Breuiter respondeo illam mutationem, quæ sacramenti valorem infirmat esse grauiter peccaminosam, neque ad vllam causam admittendam, quia est sacramenti irrisio, & grauis illius iniuria contra Christi Domini institutionem, sic ex omnium sententia Ægid. de Coninch. *q. 60. art. 8. dub. 2. in prine.* At si mutatio valorem Sacramenti non impedit, alicui videri posset non esse graue, sed solùm leue peccatum ea mutatione vti, quia est accidentalis mutatio. Sed omnino tenendum est per se, & secluso necessitate mortale peccatum esse, quia est saltem contra præceptum Ecclesiæ in Christi institutione fundatum. Ecclesia namque præscribens modum in administratione Sacramentorum, illum seruandum præcipit, aliàs in re ita graui, qualis est modus administrandi Sacramenta, nihil firmum esset si fideles obligati non essent vnicum, & vniformem modum seruare. A qua regula solùm excipi potest aliqua mutatio accidentalis in communi hominum æstimatione leuissima. Quæ autem hæc sit constabit

stabit ex dicendis in singulis Sacramentis. Atque ita sustinent Ædig.de Coninch.*q.60.art.8.dub.2.in fine.n.84.* Bonac. *disp.1.q.2.p.1.à n. 33.*

Dixi secluſa neceſſitate,eò quòd graue dubium ſit, an ea ſtante mutare poſſis modum , & ritum in adminiſtratione Sacramentorum ab Eccleſia præſcriptum.Cui dubio ſatisfecimus,tum *tract.2.de peccat.diſput.1.pun.13.& tract.3.diſput. 1.pun. 16.* & quando liceat vti opinione probabili, & materia dubia in Sacramentorum adminiſtratione,*tract.1.diſp.2. pun. 5.*

Punctum IV.

De cauſa efficiente Sacramentorum, quoad eorum inſtitutionem.

1 *A ſummo Deo tanquam à principali authore ſunt omnia Sacramenta inſtituta,à quo communicata eſt Chriſto Domino, quà homo eſt , poteſtatas Sacramenta inſtituendi.*

2 *Hanc poteſtatem , quam Chriſtus habuit, nemini , alteri communicauit,*

3 *Communicari tamen poteſt puræ creaturæ,ſed non æquè perfectè.*

DVplex eſt cauſa efficiens Sacramentum.Alia inſtituens alia inſtitutum miniſtrans. De cauſa inſtituente agemus in præſenti,& in ſequenti puncto de miniſtrante.

1. Certum eſt Sacramenta omnia à ſummo Deo , tanquam à principali authore inſtituta eſſe , quia ſolus Deus gratiæ ſanctificantis author eſt,ac proindè ille ſolus inſtituere ſigna poteſt , quibus poſitis gratia conferatur , vel conferenda ſignificetur.Sic D.Thom.quem omnes ſequuntur *q. 64.art.2.* Neque huic veritati obſtat,quòd tẽpore legis naturæ Abrahamus,& tempore legis ſcriptæ Moyſes,& tẽpore legis gratiæ Chriſtus Sacramenta à Deo inſtituta manifeſtauerint,ſicuti dixit Paul.*ad Hebr.*1.multifariã,multiſque modis olim Deus loquens in Prophetis,nouiſſimè diebus iſtis locutus eſt nobis in filio , &c. quia Abrahamus, & Moyſes non Sacramentorum inſtitutores , ſed promulgatores fuerunt. Chriſtus verò Dominus,quà homo eſt , Sacramentorum nouæ legis promulgator fuit,ſed non primarius inſtitutor , & author , quia non ex virtute propria,ſed ex acceptа à Deo Patre , & ab ipſo qua Deus eſt , gratiam ſanctificatam confert, aut conferre poteſt:ſic D. Thom *q.64.art.1.ibidem,* Suarez. *diſp.12.ſect.1.concl.2.&* 3.Ægid.de Coninch.*art.2.& 4.dub.1.* & 2.Bonac. *de Sacrament. diſp. 1.q.3.p.1.n.2. &* 3. Paul Layman *lib.5.tract.at.1.cap.5.q.1.* Verum etſi Chriſtus Dominus, quà homo eſt, non fuerit primarius Sacramentorum nouæ legis author,& inſtitutor,at verè,& propriè illorum fuit inſtitutor ex poteſtate à Deo accepta : ob excellentiam enim, quam habet humana natura ex vnione hypoſtatica ad Verbũ,data fuit Chriſto Domino,quà homo eſt,poteſtas ſignandi ſigna ſẽſibilia,quibus gratia communicaretur,iuxta illud Matt *vlt.* Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo,& in terra. Ex qua poteſtate Sacramenta omnia nouæ legis inſtituit,in quo maximè differt ab Abrahamo,& Moyſe,qui ſolùm fuerunt promulgatores Sacramenti à Deo ſignati , non tamen ipſis data fuit poteſtas ſenſibilia ſigna deſignandi , quibus gratia communicaretur , ſicuti data fuit Chriſto Domino, quà homo eſt.

2. Hanc poteſtatem excellentiæ ipſe Chriſtus nobis promeruit,& inſuper promeruit nobis vſum illius poteſtatis,& ſacramentorum operationem.Quia hoc meritum & Chriſtũ commendat eiuſq; dignitatem extollit,& nos eius obſequio ſtrictiùs obligat,& diuincit.Nemini autem hanc poteſtatem Chriſtus Dominus cõmunicauit;nec vlli alteri præter Chriſtũ à Deo data fuit,ſicuti apertè colligitur ex Trident.*ſeſſ.7. can.*1.dicente,anathema eſſe qui diceret omnia ſacramenta nouæ legis non fuiſſe à Chriſto Domino inſtituta,*& ſeſſ.14. can.*1. Idem de extrema vnctione definitur , de qua poterat ſpeciale dubium eſſe,eò quòd expreſsè ex nullo loco Euãgelij colligatur Chriſtum Dominum hoc Sacramentum inſtituiſſe.At traditione Eccleſiæ,eiuſque declaratione pro certo tenendum eſt hoc ſacramentum , ſicut & reliqua omnia per ſe inſtituiſſe.Apoſtolis autem illius, & aliorum prædicationem, diſpenſationem communicaſſe. Iuxta illud 1. *Corinth. 4.n.*1.Sic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti,& diſpenſatores myſteriorum Dei,id eſt ſacramentorum.Expediebat namque,vt Chriſtus Dominus antequam ad cœlum migraret,ſuam Eccleſiam perfectè fundaret.At ad illius perfectum fundamentum Sacramentorum inſtitutio pertinet. Ergo ab ipſo,& non ab Apoſtolis omnia fuerunt inſtituta,& ita ſuſtinent D.Thom.*q.60.artic.*4.Suar.*diſp.11.ſect.*1.Vaſq.*diſp.* 135. *cap.*1.Ægid.de Coninch. *dub.* 1.*à num.7.& dub.2.n.*19.Paul. Layman. *lib. 5.tract.1.c.5.q.1.&* 2.Bonac.*diſp.1.q.3.p.1.à n.4.*

3. Solùm eſt inter Doctores controuerſia , an ea poteſtas, quam habuit Chriſtus Dominus, quà homo eſt, aliqui puræ creaturæ communicari poſſit ? Alij affirmant , alij negant, quorum opiniones conciliant optimè Ægid. de Coninch. *dicta.q.64.art.4. dub.*2.Paul.Laymann.*lib.5. ſum tract.1.c.5. q.*2. dicentes communicari poſſe, ſed non cum ea perfectione , ac fuit Chriſto communicata. Priorem partem probo, quia potuit Deus puræ creaturæ in præmium alicuius boni operis facti, vel faciendi,vel ex pura liberalitate poteſtatem concedere deſignandi aliqua ſigna ſtabilia, quorũ recto vſui gratiam iuſtificantem annecteret.Sed hæc eſt poteſtas ſacramenta inſtituendi. Ergo puræ creaturæ hæc poteſtas communicari à Deo poteſt.Secundam verò partem,ſcilicet hanc poteſtatem non eſſe ita perfectam , ſicuti eſt perfecta,quam habuit Chriſtus , ſic manifeſto : quia Chriſto fuit conceſſa hæc poteſtas quodammodo ex debito,tum ob excellentiam perſonæ , tum ob eius opera de condigno meritoria huius poteſtatis, & illius vſus , ac effectus , quæ nullatenus puræ creaturæ conuenire poſſunt. Non enim puræ creaturæ hæc poteſtas debita eſſe poteſt,neque ob eius excellentiam , neque ob opera meritoria , cùm nulla pura creatura de condigno mereri poſſit alieni peccati remiſſionem.

Punctum V.

De efficiente Sacramentorum cauſa, quoad eorum adminiſtrationem.

1. *Miniſter Sacramentorum ſolus eſt homo viator.*
2. *Legitima intentio ad valorem Sacramenti requiritur.*
3. *Actualis neceſſaria non eſt,ſed ſufficit virtualis.*
4. *Quando hæc intentio virtualis adſit,explicatur.*
5. *Habitualis,& interpretatiua intentio non ſufficit.*
6. *Intentio ſufficiens debet eſſe abſoluta,non conditionata pendens à futuro euentu.Excipitur matrimonium.*
7. *Intentio ſub cõditione præſenti,vel præterita nõ vitiat Sacramẽtũ,illicitè tamẽ apponitur abſq;cauſa rationabili.*
8 *Probitas miniſtri ad valorem ſacramenti neceſſaria non eſt, benè tamen ad illius licitum vſum.*
9. *Exiſtens in peccato , & Sacramentum adminiſtraturus debet conari ad contritionem.*
10. *Excipitur ab aliquibus adminiſtratio baptiſmi ſecluſa ſolemnitate.Non admittitur exceptio.*
11. *Alij excipiunt ſacramentum matrimonij. Sed neque hæc exceptio approbatur.*
12. *Alij, ſed pauci excipiuntur Euchariſtiæ miniſtrationem. Sed reprobanda eſt exceptio vt aliena à veritate.*

1. SAcramentorum precipue nouæ legis ſolus eſt conſtitutus miniſter homo viator, quia pro curſu huius peregrinationis, & in illius ſubſidium ſunt à Chriſto inſtituta, & hominibus conceſſa.Expediebat ergo ſolum hominem in hac vita degentem illorum miniſtrum eſſe : vti docuit D. Thom.*q.64.art.*7.quẽ ferè omnes Doctores ſequuntur apud Ægid.*ibi,&* Suar.*diſp.*13.*ſect.*1.Bonac.*diſp.1.q.3.pun. 1.à n.*9. Hinc fit neque dæmones,neque Angelos beato ſacramentorum miniſtros eſſe. Quod ſi aliquando conſtaret dæmones, vel Angelos ſacramentum aliquod miniſtraſſe,credẽdum eſt Angelis datam eſſe à Deo poteſtatem,& ex hac poteſtate diuinitus , & miraculosè accepta ſacramentum confeciſſe , vt multis exemplis exornat Sayr.*lib.2.de Sacr.c.3.q.vnica art. propoſit.* 5. Dæmonibus autem nunquam credendum eſt hanc poteſtatem communicari, ſed ex ſua malitia ſacramẽti miniſtrationem attentaſſe.Sic D.Thom.*q.64.art.*7.Vaſq.*ibi.* Ægid.de Coninch.*n.*55.*& ſeq.*Sayr. *dicto lib.2.c. 3. q. vnica art.2.&* 3.Bonac.*diſp.1.q.3.p.n.*10.*& ſeqq.* Suar.*diſp.*13.*ſect.*1.

2. Duplex pro ſacramentorum adminiſtratione expoſtulatur in miniſtro conditio,videlicet legitima intentio,& pura conſcientia.Si de intentione legitima loquamur,ita neceſſaria eſt ad ſacramenti valorem,vt ea deficiente nullum ſacramentum conficiatur : cùm enim Sacramenti miniſtratio libera eſſe debeat,neceſſario expoſtolatur in miniſtro voluntas libera illius,atque adeò quòd liberè velit,& intendat ſacramentum conficere,ſicut Chriſtus inſtituit. Concluſio eſt de fide definita à Trident.*ſeſſ.7.can.*11.*& ſeſſ.14.can. 9. & à Florent.Concilio,Decreto de vnione Armeno.*

3. Quapropter ſolum eſt dubium , quæ intentio ſufficiat,& neceſſaria ſit:Sufficere actualem nemini poteſt eſſe dubium cùm ſit intentio præcipua,quæ haberi poteſt.Suar. *diſp.* 13. *ſect.3.circa medium.* Vaſq. 3. *p.diſp.* 138. *cap.*6. Bonac.*diſp.*1. *q.3.p.2.§.3.à num.*11.At hæc intentio actualis neceſſaria non eſt , ſed ſufficit virtualiter , & moraliter perſeueranS. Non enim expediebat Chriſtum Dominum in Sacramentorum adminiſtratione expoſtulare voluntatem moraliter impoſſibilem:haberi autem communitet voluntatem actualem vix erat poſſibile. Non igitur , eſt cenſendum illam Chriſtum Dominum expoſtulare:Sic D.Thom.*queſt.64. art.* 9. Suar *diſp.*13.*ſect.*3.*circa medium.*Ægid.de Coninck.*art.* 8. *dub.* 2. Sayr.*lib.*2.*cap.*4.*q.*4.*art.*2.Bonacin.*diſp.*1.*q.*3.*p.*2.*§* 3.*num.*11.

Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 5. concl. 2.* & alij iuumeri apud ipsos.

4. Quòd si iniquitas, quando censearis habere intentionem virtualem Sacramentum conficiendi? Respondeo te censeri illam habere, cùm actualis tua voluntas in aliquo opere ad Sacramenti administrationem ordinato perseuerat. Secus verò si actualis voluntas extraneo opere, & alieno à Sacramenti administratione interrumpatur. Exempla sunt, si velis sacrum facere, aut Baptismum, vel Ordinem ministrare, & ex hac voluntate pergis ad ecclesiam, vestimenta assumis, aliaque necessaria præparas, talis voluntas tum in confectione itineris, tum in susceptione sacrarum vestium, tum in aliorum requisitorum functione virtualiter perseuerat, quia perseuerat illius actualis voluntatis, virtus, & efficacia, si quidem ob eam voluntatem & in illius executionem ea opera fiunt. Secus esset, si habitâ voluntate Sacramentum conficiendi te diuerteres ad aliud opus præstandum, quod neque ex illa voluntate nascitur, neque ad illius executionem dirigitur; quia eo opere posito prima illa voluntas actualis ministrandi Sacramentum interrupta est, cùm neque actualiter, neque virtualiter duret. Sic explicant Bonac. *disp. 1. de Sacram. q. 3. p. 2. §. 2. num. 3.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 5. q. 5. n. 11.* Ægid. de Coninck, *q. 64. art. 8 dub. 2. num. 71.*

5. Præter hanc voluntatem actualem, & virtualem est alia voluntas, quæ vocatur habituans, & interpretatiua: habitualis, inquam, quia habitu manet; interpretatiua verò, quia homines interpretantur, ac si actualiter adesset, eò quod præteriit & reuocata non sit. Hæc igitur voluntas, vt ab actuali, & virtuali distincta est, insufficiens est ad Sacramenti administrationem: quia Sacramenti causa non est; siquidem ex illa voluntate præterita, & in habitu permanenti neque Sacramentum, neque alia actio, quæ Sacramenti administrationi connexa sit, procedit. Quod à fortiori verum habet, si ministratio contingeret tempore quo rationis vsu destitutus esset. Nam esto habuisses antea voluntatem conficiendi Sacramentum, illámque haberes, si rationis compos esses; quia tamen de facto cùm illud Sacramentum conficeis, non procedis humano, & rationabili modo, ea de causa voluntas illa insufficiens est: Christus enim instituens Sacramentum, & potestatem hominibus ea administrandi concedens voluit, vt secundum rationem administrarentur, quod fieri non potest ab hoc rationis vsu destituto. Neque huic veritati obstat, quod adulto destituto vsu rationis Baptismi Sacramentum, Ordinis, Extremæ vnctionis, imò & Pœnitentiæ concedi possit, si antea ad illa Sacramenta recipienda se disposuit, quia minùs ad recipiendum, quàm ad agendum requiritur. Et præterea quia concedi Sacramenta amentibus per se non decet, secus verò quòd per amentes ministrentur, sicuti indecens non est, sed potiùs misericordię, & liberalitatis opus, quòd tua bona in amentes pauperes distribuas; ac dedeceret maximè quòd ea per amentes distribueres. Neque item obstat homicidium tibi imputari in amentia, vel ebrietate commissum, si cùm inebriatus es præuidisti commissurum, quia ad hanc impurationem sufficit, quòd causam homicidij apposueris liberè, at ad Sacramentum ministrandum non sufficit præbere causam illius, sed insuper requiritur, vt ipsummet Sacramentum liberè, & humano modo ministretur: quia est dispensatio à Christo concessa suorum meritorum, quam non est credendum concessisse hominibus irrationabili modo operantibus. Non igitur intentio habitualis, vt distincta an actuali, & virtuali sufficit ad Sacramentum ministrandum. Atque ita sustinent ex communi omnium sententia Suar. *disp. 13. sect. 3. concl. 1. & 2.* Ægid. de Coninch. *q. 64. art. 8 dub. 2. n. 7. 3.* Bonac. *disp. 1. q. 3. punct. 2. §. 3. n. 11.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. de Sacram. cap. 5. circa finem*, & alij plures apud ipsos.

6. Rursus intentio actualis, vel virtualis conficiendi Sacramentum, seu faciendi, quod Christus instituit, debet necessariò esse absoluta, cum apponitur materia, & forma Sacramenti non conditionata pendens à futuro euentu. Quia in potestate ministri constitutum non est materia, & forma Sacramenti posita eorum significationem suspendere. Non enim ex intentione ministri, sed ex Christi institutione significationem habent. At Christus Dominus materiæ, & formæ Sacramenti significationem gratiæ annexuit. Non igitur potest minister illam suspendere vsque ad futurum euentum. Quocirca non potest minister hodie Petrum baptizare, ordinare, confirmare sub conditione, quòd in crastinum misericordiæ, vel pœnitentiæ actum exerceat. Quia nequit intentionem conficiendi Sacramentum habere pro tempore, quo non est illius materia, & forma. At tempore, quo conditio purgatur neque verba baptismi proferuntur, nec Petrus aqua mergitur. Ergo non est illius materia, & forma. Ergo non potest esse intentio illo tempore Sacramenta conficiendi, Sic docent plures relati ab Henriq. *lib. 1. c 10. n. 7.* Suar. *disp. 13. sect. 3. concl. 3.* Conin. *q. 64. art. 8. dub. 2. conclus. 2. & 3.* Bonac. *de Sacram. disp. 1. q. 3. pun. 2. §. à num. 19.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. de Sacr. cap. 5. concl. 4.* Ab hac doctrina prædicti Doctores excipiunt & benè Sacramentum matrimonij, eò quod eius fundamentum sit humanus contractus, qui pendere potest à conditione futura, & ea posita perfici. Quod in aliis Sacramentis vtpote materia, & forma physica & non morali constantibus esse non potest.

7. Verùm si conditio, sub qua Sacramentum ministratur præsens est, vel præterita, validum est Sacramentum sub ea conditione ministratum, quia eius significationem non suspendit, cùm sit intentio conficiendi Sacramentum eo tempore, quo ministratur eius materia, & forma, si quidem eo tempore conditio existit, Atque ita docent Suar. *dicta d. 13. sect. 3. conc. 3.* Coninc. *q. 64. art. 8. dub. 2. concl. 2.* Bonac. *disp. 1. de Sacram. q. 3. p. 2. §. 3. à n. 18.* Laymann. *lib. 5. tract. 1. de Sacr. cap. 5. in fine*, & alij.

Verùm etsi Sacramentum posita conditione de præterito, vel de præsenti validum sit; at graue peccatum est eo modo absque causa saltem probabili administrari, eò quòd te exponas periculo irritum faciendi Sacramentum casu quo non adesset conditio, sub qua illud ministras. Sic Henriq. *lib. 1. cap. 10. n. 7.* Suar. *disp. 3. sect. 3. concl. 3.* Bonac. *disp. 1. q. 3. p. 2. §. 3. num. 20.* & alij apud ipsos.

8. Secunda conditio, quæ pro Sacramentorum administratione requiritur, est probitas ministri. Sed hæc ad validum vsũ Sacramenti necessaria nõ est. Non enim Christus Dominus suorum Sacramentorum valorem, & efficaciam ex fide, & probitate ministri pendere voluit. Sicuti docuit D. Th. quem ferè omnes sequuntur, *q. 64. art. 5.* Ægid. de Coninc. Vasq. Pesant. ibid. Suar. *disp. 13. sect. 4.* Bellarm. *lib. 1. cap. 26.* Sayr. *lib. 2. cap. 6. art. 2. q. vnica.* Bonac. *disp. 1. de Sacram. q. 3. p. 2. §. 1. num. 1.*

Verùm etsi hæc conditio ad valorem sacramenti necessaria non sit, at necessaria est ad licitum illius vsum: cùm enim sacramenta conferens Christi minister sis, & suorum meritorum dispensator, irreuerentiam non leuem cõmittis aduersus dignitatem Christi; & suorum meritorum, si ei gratus non sis, sed potiùs in peccato mortali existas, illiúsque sis hostis, & inimicus, ac diaboli mancipium. Quod à fortiori procedit, quando ex susceptione alicuius Sacramenti ad ea sacramenta ministranda consecratus existis, quia eo ipso specialem obligationem subis ea dignè tractandi. Atque ita docent D. Thom. *q. 64. art. 4. & 6.* Gaiet. *ibid.* Valen. *tom. 4. disp. 3. q. 5. pun. 3.* Coninch. *art. 6. dub. 1. concl. 1.* Suar. *disp. 16. sect. 3.* Vasq. *3. disput. 136. cap. 1. 2. & 3.* Bonac. plures referens, *de Sacram. disp. 1. q. 3. p. 2. §. 1. n. 2.* Layman. *lib. 5. tract. 1. cap. 5. concl. 2.* & sumitur ex August. relato *in cap. omnia 1. q. 1.* ibi omnia sacramenta cùm obsit indignè ministrantibus, prosunt tamen per eos digne sumentibus. Idem colligitur *ex cap. vlt. 15. q. 8.* ibi mali bona administrantes se tantummodò lædunt, & *cap. vlt. de cohabitat. clericor. & mulier.* ibi. Verùm etsi quemlibet pro peccato mortali quoad seipsum constet esse suspensum, &c.

9. Hinc fit te existentem in peccato mortali, & volentem administrare quodlibet sacramentum, obligatum esse sub graui culpa conari ad contritionem habendam, nisi fortè ob angustiam temporis, quo sacramentum necessariò ministrandum est, videaris non potuisse contritionem excitare, & ritè disponi. Sic prædicti Doctores. Specialiter Vasq. Ægid. Layman. quia eo ipso, quo sacramentum ministras, personam Christi geris, & suorum meritorum es dispensator. Debes ergo & Christo assimilari, & eius merita dignè tractare. Excusari autem potes, sed rarò ab hac obligatione, si ita vrgeat necessitas, Sacramentum v. g. Baptismi, vel Pœnitentię morituro ministrandi, vt moraliter non potueris prius à peccato purgari, quia cessat irreuerentia sacramenti ob celerem illius administrationem, & proximi necessitatem, sicuti cessat, cùm indigno sacramentum ministras, ne eum infames, vt benè notauit Ægid. de Coninch. *q. 64. art. 6. dub. 1. num. 22.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 5. n. 8.*

10. Aliqui excipiunt ab hac doctrina administrationem sacramenti Baptismi sine solemnitate à sacerdote factam, eò quòd hæc administratio à laico fieri possit, nec sit propriè actus Ordinis, nec procedat à Sacerdote, vt à ministro ad eum ministrationis modum consecrato, & quasi ex officio deputato. Sic D. Thom. *3. p. q. 64. art. 6.* Suar. *dis. 16. sect. 4. per totam, specialiter in fine.* Valen. *pun. 3.* Sayr. *lib. 2. cap. 7. q. 1. art. 2. & 4.* Bonac. *de Sacram. disp. 1. q. 3. p. 2. §. 1. n. 11. & 12.* Eman. Sà *verbo baptismus, n. 1. & 15. in edit. Romana, &* alij. Sed hæc exceptio admitti poterat comparatione laici in necessitate baptismum ministrantis, non tamen in Sacerdote, qui ratione consecrationis deputatur ad quorumlibet Sacramentorum dispensationem, ac proinde quotiescunque, & quomodocunque ministret, ministrat ex officio: si enim cùm solemniter baptizat, censetur esse minister publicus ab ipsa ordinis susceptione deputatus etiam cùm absque solemnitate ob occurrentem necessitatem baptizat, debet censeri publicus minister, & ex officio ad id deputatus, quia baptismus solemnis à priuato solùm differt in ceremoniis, & ritibus

ritibus ab Ecclesia institutis. Ergo si Sacerdos ex vi susceptí ordinis consecretur ad ministrandum baptismum, æquè ad ministrandum baptismum solemniter, & priuatè consecretur, neque ex vi consecrationis vnum præ alio spectari poteſt, alias solemnitas à iure diuino esset. Sic sustinent Ægid. de Coninch. *q.64. art.8. num.36.* Paul. Layman. *lib.5. tract.1. 6.5. concl.2. &* 3.

11. Secundò excipiunt alij matrimonium, affirmántque contrahentes illud in peccato mortali mortaliter non peccare, qua parte illius Sacramenti sunt ministri, esto peccent qua parte obicem ponunt gratiæ recipiendæ, quia non sunt ad illud ministrandum specialiter deputati. Sic docuerũt Sotus *in 4. dist.1. q.5. art.6.* Sayr. *lib.2. de Sacram. cap.7. q.1. art.5.* Sanch. *lib.2. de matr. disp.6. num.4.* Suar. *3. p. q.65. disput.16. sect.4. vers. ad fundamenta.* Bonac. *disp.1. de Sacram. q.3. p.2. §.1. num.9.* Ægid. de Coninch. *q.64. art.8. dub.1. n.38.* Sustineri hæc exceptio poreſt vt satis probabilis. Sed probabilius existimo tam hanc, quàm præcedentem exceptionem admittendam non esse, sed omnino affirmandum cuiuslibet Sacramenti confectionem in peccato mortali graue peccarum esse. Quia censeo grauem irreuerentiam Christo fieri, si ab eius hoſte, & inimico eius merita assumuntur dispensanda. Neque obstat quòd minister non sit ex officio ad id specialiter deputatus, quia irreuerentia non tam sumitur ex deputatione, quàm ex ministerio ad quod minister est deputatus. Alias si ex deputatione sumeretur irreuerentia initiatus ordinibus minoribus, & illorum actus exercens in peccato mortali peccaret mortaliter. Idémque esset de confirmato in fide, & illam coram tyranno profitente in peccato mortali, & de coniugibus vsui matrimonij in peccato mortali vacantibus, quia ad hęc omnia sunt ex officio deputati. Quæ certè admittenda non sunt. Non igitur ex deputatione, sed ex ministerio ad quod quis est deputatus irreuerentia desumenda est. Fateor tamen ex deputatione irreuerentiam augeri, sed intra eandem speciem, non tamen, transferri in aliud irreuerentiæ genus, ac proinde si ministratio Sacramenti absque deputatione solùm esset veniale peccatum, ob deputationem mortale esse non poteſt.

12. Tertiò excipiunt alij sed pauci Eucharistiæ consecratæ ministrationem, eo quòd hæc ministratio non sit sacramenti confectio, sed confecti distributio, ac proinde non videtur grauis irreuerentia Christo facta, si in peccato mortali fiat. Alias Diaconus, imò Laicus in necessitate sacramentum sibi, vel alteri porrigens peccaret mortaliter, quod non videtur admittendum. Non igitur hæc distributio in mortali mortale constituit. Deinde non esset mortale Christum in terra existentem à peccatore humiliter, & reuerenter tangi, ergo neque etiam existentem in venerabili Eucharistiæ sacramento. Sic sustinent Henriq. *quodlib. 6. q.30.* Martin. Ledesma *1. t. 4. q.5. a.6. dub.1.* relati à Sayro statim referendo. Didacus Nunez. *q.64. art.6. dist.1. concl.2.*

Sed hæc exceptio nullatenus est admittenda, quia distributio sacramenti Christum continentis est actio religiosissima, & grauissima: per illam enim merita Christi Domini communicantur, & recipientes cum Christo vniuntur. Requirit ergo in distribuente puritatem, præcipuè cùm hæc distributio nomine Christi fiat, & maximè si fiat à Sacerdote, & à Diacono in necessitate, qui sunt ministri ad hoc munus deputati. Et ita loquentes de sacerdote, & Diacono docent Sylu. *verbo Eucharistia, 3. q.4.* Sotus *in 4. dist.13. q.1. art.3.* Suar. *disp.16. sect.4. disp.72. sect.4.* Greg. de Valen. *t.4. disp.6. q.10. punct.1.* Sayrus *lib.2. c.7. q.1. art.5. num.6.* Ægid. de Coninch. *q.64. art.6. dub.1. n.35.* Bonac. *disp.1. q.3. punct.2. §.1. circa finem.* Neque est simile de tangente Christum in terris existentem, quia ille contractus, sicuti & contactus sacramenti non esset sacramenti, & meritorum Christi distributio, & communicatio, ac proinde non æqualem puritatem expostularet, sicut expostulat sacramenti distributio. Ex quo fit leuare Eucharistiam in terra existentem & ex vno alteri in aliud transferre non esse mortale, esto à peccatore fiat, quia non est sacramenti distributio, neque illa irreuerentia tanta, vt mortale peccatum censeatur constituere. Sic Suar. *disp.72. sect.4. vers. sed obiicies.* Vasq. *disput.136. n.39.* Ægid. de Coninch *q.64. art.6. dub.1. n.39.* Bonac. *de Sacram. disp.1. q.3. p.2. §.1. circa finem.* Sayrus *supra num.8.*

Punct. VI.

Qualiter probitas requiratur in conficientibus Sacramentalia, exercentibúsque ordinis functiones, aliorúmque Sacramentorum vsum.

1. *Plures docent esse peccatum mortale conficere sacramentalia in peccato mortali.*
2. *Probabilius est oppositum.*
3. *Fit satis opposito fundamento.*
4. *Non peccat mortaliter (secluso scandalo) Episcopus peccator conferens primam tonsuram, benedicens oleum, consecrans Altaria.*
5. *Neque Concionator verbum Dei in peccato prædicans.*

1. SAtis communis sententia est peccatorem conficientem sacramentalia, exercentem actus ordinis sacri mortaliter peccare, quia indignè tractat munus sacrum ad quod est vi consecrationis deputatus. Colligitur ex Gregor. *c. vlt. de temp. ordinar.* Vbi postquam dixit clericos occulta aduſteria, vel alia crimina committentes postquam pœnituerint impediendos non esse, ne ad altiores Ordines ascendant, neue in susceptis ministrent, subiungit. Quòd si pœnituerint monendi sunt, & sub interminatione diuini iudicij obtestandi, vt in testimonium suæ damnationis in susceptis etiam Ordinibus non ministrent. Est igitur peccatum mortale cuiuslibet Ordinis sacri ministratio. Sic Nauar. *c.25. n.72. & c.27. n.163.* Sayrus pluribus relatis, *lib.2. de sacram. c.7. qu.2.* art.1. De aliis verò functionibus Ordinum minorum, aliorúmque sacramentorum vsu, censent non esse mortale si à peccatore fiant, quia non videntur ita grauem irreuerentiam constituere,

2. Cæterùm probabilius existimo nullum exercitium Ordinis, vel alterius sacramenti præter sacramenti ministrationem à peccatore factum mortale esse, sic docuit Henriq. de Gandauo *quodlib.6. qu.30.* Sotus *in 4. dist.1. q.5. art.6. & dist.24. q.1. art.4. post.7. concl. & dist.25. q.1. art.4.* Palau. 4. *dist.3. & 6. disp.2.* Suar. *disp.16. sect.3.* Greg. de Valent. *t.4. disp.3. q.5. pun.3.* Ægid. de Coninch *q.64. art.7. dub.1. n.39.* Bonac. *disp.1. q.3. punct.3. §.1. n.4. & seqq.* Vasq. *3.3. disp.136. n.50.* Fauet Paulus Laymann. *lib.5. tract.1. c.5. concl.4.* Ratio ea est, quia neque ex muneris sanctitate, & dignitate, neque ex deputatione ad ipsum exercendum videtur colligi mortalem irreuerentiam esse in peccato mortali exerceri. Quia omnia illa munera ex se sanctitatem non conferunt, ac proinde illa exercens merita Christi non distribuit. Non igitur sub graui culpa sanctitatem habere tenentur ea exercentes. Et confirmo. Initiatus Ordinibus minoribus deputatus est ad illorum ordinum exercitium, quod ferè æquè dignum est, ac est exercitium Subdiaconi, & Diaconi. Item susciplens Confirmationis Sacramentum deputatus est ad fidem coram tyranno profitendam, qui actus dignissimus est, & tamen si hunc actum peccator exerceat, non obinde peccabit mortaliter, sicuti neque initiatus minoribus actus illorum Ordinum exercens. Ergo neque etiam est censendus peccare mortaliter exercens actus Ordinum maiorum: cùm deputatio æqualis sit in omnibus iis actionibus; & ferè in eis nullus excessus sanctitatis, & dignitatis.

3. Neque obstat Gregor. IX. *in cap. vlt. de tempor. ordin.* definientem Clericos peccatores in susceptis Ordinibus ministrantes ministrare in testimonium suæ damnationis. Non enim ministrant in damnationem, sed in testimonium damnationis, eò quòd ipsa sua ministratione, quæ sancta est, testantur damnatione dignos esse, non ob ministrationem, sed ob peccata quibus maculati sunt, cùm in susceptis Ordinibus ministrãt. Alias Clerici minoribus Ordinibus initiati, & in ipsis ministrantes ministrarent in damnationem suam, peccarentque mortaliter, cum Pontifex de omnibus Clericis generaliter loquatur. Non igitur definiuit Pontifex ministrationem Clericorum peccatorum esse in illorum damnationem, sed in testimonium damnationis, quia ipsamet ministratio vtpote sancta testatur ipsos damnatione dignos esse, cùm eorum vita puritati ministrationis non sit conformis. Sic explicat Ægid. de Coninc. *q.64. art.6. dub.1. n.41.*

4 Hinc fit Episcopum peccatorem conferentem primam tonsuram, oleum benedicentem, Ecclesias. Altaria, Chrisma, sacra vasa, & virgines consecrantem, nuptias, aquam, populum etiam cum venerabili Eucharistiæ Sacramento benedicentem, Subdiaconumque, & Diaconum peccatores solemniter Epistolam, vel Euangelium canentes non peccare mortaliter, quia non exercent actus, quibus sanctitas ex opere operato annexa sit. Sic Valen. Suar. Vasq. Bonac. Coninch. & Sotus locis citatis.

5. Fit secundò Prædicatorem verbum Christi prædicãtem (secluso scandalo) mortale non Sommittere, quia non est actus, cui sanctitas sit annexa. Deinde quia nulla consecratione, & ordine ad illud munus exercendum deputatur. Sic ex communi sententia aduersus Caiet. & Nauarr. tradit Paul. Layman. *lib.5. sum tract.1. c.5. q.4. concl.4. in fine.* Suar. *disp.16. sect.3. circa finem* Valen. *4. t. disp.3. q.5. pun.3.* Sayrus aliis relatis, *lib.2. c.p.7. q.4. n.5.*

Punct. VII.

Qualiter gratia iustificans per Sacramenta concedatur.

1. *Omnia Sacramenta noua legis gratiam iustificantem conferunt quantum est ex se.*
2. *Sectus Sacramenta legis antiquæ.*
3. *Aliqua Sacramenta noua legis conferunt per se primã gra-*

tiam. alia conferunt augmentum illius.
4. *Simul cum gratia sanctificante virtutes infunduntur.*
5. *Ex vi cuiuslibet Sacramenti gratia sacramentalis conceditur. Et quæ hæc sit.*
6. *Quale sit auxilium, in quo gratia sacramentalis consistit.*

1. EXplicata essentia Sacramentorum, & eorum causa efficiente explicandi sunt illorũ effectus, præcipuus, & primarius est gratia instificãs, cùm ad sanctificandum populum sint Sacramenta instituta. Omnia igitur Sacramenta nouæ legis quantum est ex se gratiam iustificantem conferunt; ob hunc enim finem Christus Dominus ea instituit, vt apertè colligitur de Sacramento Baptismi, Ioan. 3. ibi nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non poterit introire in regnum Dei. Et de Sacramento Confirmationis. Actor. 8. per manuum impositionem dabatur Spiritus sanctus. De Sacramento Eucharistiæ habetur Ioan. 6. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinẽ in me manet, & ego in eo, quod esse non potest nisi per gratiam. De Sacramento Pœnitentiæ dixit Christus, Ioan. 20. Quorum remiseritis peccata, remittentur eis, & quorum retinueritis retẽta, erunt. De Extrema-Vnctione. Iacobi 5. Oratio fidei saluabit infirmum. De Ordine, 2. Timoth. 2. vt resucites gratiam, quæ est in te per impositionẽ: & tandem de matrimonio dicitur ad Ephes. 5. Sacramentum hoc magnum est. Ego autem dico in Christo, & in Ecclesia, Præterea hæc veritas definita, & declarata est à Trid. *sess. 7. can. 8. & 9.* Vnde iam non licet de hac re dubitare absque manifesto hæresis periculo. Sic pluribus Patrum, & Conciliorum testimoniis exornant Sayrus. *lib. 5. de Sacram. c. 1. art. 5.* Valen. *t. 4. disp. 3. q. 3. punct. 1.* Ægid. de Conine. *q. 62. art. 1. dub. 1.* Suar. *ibi disp. 7. sect. 1.* & alij.

2. Notanter dixi Sacramenta nouæ legis. Nam antiqua non conferebant gratiam iustificantem, sed conferendam per Christum significabãt. Neque huic veritati obstat, quòd in circumcisione remittebatur peccatum originale, & actuale, si cum originali esset coniunctum, quia hæc remissio, esto ad præsentiam circumcisionis fieret, non virtute circumcisionis, sed ex fide in Christum venturum, quam suscipiens circumcisionem, vel eius parentes eo signo protestabantur, concedebatur, vt latiùs punct. 1. diximus. Et probat optimè Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 6.*

Deinde dixi, Sacramenta nouæ legis gratiam iustificantẽ causare, quantum est ex se, vt indicarem aliquando impediri ab huius effectus productione ob incapacitatem suscipientis, qui impedimentum apponit gratiæ, quæ illi communicanda erat per Sacramentum, si ritè esset dispositus.

3. Sed inter hæc Sacramenta est differentia; nam quædam sunt per se primariò instituta ad remissionem peccati, ac proinde ad concedendam recipienti primam gratiam, qualia sunt Baptismus, & Pœnitentia. Non enim remittitur peccatum nisi gratia concedatur, ob quam causam hæc vocantur Sacramenta mortuorum, quia communicata mortuis in peccato illos excitant ad vitam communicatione gratiæ iustificantis. Reliqua verò Sacramenta sunt instituta per se primariò ad augendam gratiam eâque de causa dicũtur Sacramenta viuorum, quia per se expostulant, vt suscipientes vitam spiritualem habeant, cum ea suscipiunt. Sed non obinde fit, quin hæc Sacramenta viuorum aliquando conferant primam gratiam non ponentibus obicem. Si enim Sacramenta mortuorum ex sua institutione quasi secundaria augent gratiam, cùm inueniunt suscipientes gratiam possidere, quid mirum quod Sacramẽta viuorum ex eadem iustitutione vitam gratiæ tribuant, si suscipientes mortuos inueniant dispositos tamen gratiæ suscipiendæ? Omnia enim sacramẽta gratiam ex institutione significant, ac proinde illam conferre valent, neque gratia prima à secunda, seu ab illius augmento essentialiter differt, sed tantùm accidentaliter Poterunt ergo omnia Sacramenta ex institutione sua gratiam primam, vel illius augmentum conferre. Sic docent communiter Doctores teste Suar. 3. *p. disput. 7. sect. 2.* Ægid. de Conin. *q. 62. art. 1. dub. 2. per totum* Bonac. *disp. 1. q. 4. punct. 2.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 6. n. 2.* Quæ autem dispositio ex parte suscipiencium Sacramentum requiratur ad illius effectum in sequentibus explicabimus.

4. Prædicto effectui gratiæ habitualis annexæ sunt reliquæ omnes virtutes supernaturales infusæ, tam Theologales, quàm morales; quia omnes hæ gratiam, vt reginam comitantur, ac proinde Sacramentum causans gratiam ex consequenti causa est reliquarum virtutum, quæ gratiam consequuntur. Colligitúrque ex Trident. *sess. 6. c. 7.* & notauit Bonac. *disp. 1. de Sacr. q. 4. p. 1. n. 6.* Suar. *disp. 7. sect. 2. circa finem.* Sayrus, *lib. 5. cap. 5. art. 2. in principio.*

5. Præter huiusmodi gratiam iustificantem, & virtutes infusas, conceditur ex vi cuiuslibet Sacramenti ritè suscepti gratia quædam, quæ sacramentalis appellatur, eò quòd ad consequendum finem illius Sacramenti dirigatur. Sic tradit expresè D. Thom. *q. 62. art. 2.* quem fere omnes sequuntur. Consistit autem hæc sacramentalis gratia, vt à gratia iustificante, aliisque virtutibus distinguitur in auxilio quodam speciali virtute Sacramenti à Deo concesso, ad finem illius Sacramenti obtinendum. Verbi gratia. Ob Sacramentum Baptismi ad puritatem animi institutum conceditur auxilium ad hanc animi puritatem conseruandam, & consequenter ad seruanda omnia præcepta, reliquáque Sacramenta dignè recipienda. Ob Sacramentum Confirmationis institutum, ad nos in fide, & gratia accepta per Baptismum roborandos auxilium conceditur ad eam fidem firmiter, & constanter profitendam, gratiámque conseruandam. Ob sacramentum Pœnitentiæ datur auxilium ad detestandum peccatum, & pro commissis integrè satisfaciendum, quia hic est huius sacramenti finis. Ob Eucharistiam auxilium recipitur ad tententationes superandas, agendamque gratiam omnium virtutum exercitio. Ob Extremam-Onctionem conceditur auxilium ad dissoluendas diaboli insidias, illiúsque tentationes tempore mortis superandas. Ob Sacramentum Ordinis auxilium datur ad rectum illius vsum. Idémque est in matrimonio. Sic colligunt ex D. Thom. *q. 62. art. 2.* Suar. *disp. 7. sect. 3. concl. 2.* Sayr. *lib. 5. de Sacr. cap. 6. q. vn art. 3.* Penlantius, *disp. 1. pag. 862.* Ægid. de Coninc. *dicta q. 62. art. 2.* Bonac. *disp. 1. q. 4. pun. 1. in fine, & pun. 5. n. 2.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 1. cap. 6. n. 3.*

6. Sed non caret difficultate quale sit hoc auxilium ex vi sacramenti concessum? Nam si est auxilium efficax, inde inferri videtur ritè baptizatum, v.g. non esse gratiam amissurum, quia nunquam gratia amittitur posito efficaci auxilio ad eam conseruandam. si verò auxilium Sacramenti concessum sufficiens tantùm sit, non videtur specialis fauor esse illius concessio. Tum quia auxilium sufficiens nemini denegatur à Deo. Tum quia oratione, & pœnitentia, aliisque virtutum actibus poterit à Deo impetrari etiam superabundãs. Propter hæc dicendum existimo vi cuiuslibet Sacramenti dari auxilium aliquando efficax, aliquando sufficiens, sed abundantiùs, quàm concederetur Sacramento non recepto ad consequendum finem illius Sacramenti, esto oratione idipsum aliquando impetrari possit. Quando autem dandum sit auxilium efficax, vel sufficiens superabundans ex voluntate Dei pendet. Sacramentum enim solùm operatur, vt ex vi illius detur auxilium ad finem ipsius consequendum, siue sit efficax, siue sufficiens. Quòd verò detur determinatè auxilium efficax non tam ex sacramento, quàm ex voluntate Dei pendet. Adde esto daretur ex vi Sacramenti auxilium efficax, non inde sit gratiam nunquam amitti posse, quia non est necessarium, vt ex vi Sacramenti detur auxilium in omni tempore & occasione, sufficit si pro aliquo tempore, vnicáque occasione concedatur.

PVNCTVM VIII.

Qualiter, & quando prædictos effectus Sacramenta operentur.

1. *Sacramenta operãtur suos effectus, cùm sunt in esse perfecto*
2. *Sed qualiter hoc contingat. Proponitur dubitandi ratio.*
3. *Dupliciter operari possunt, vel physicè vel moraliter.*
4. *Plures Doctores firmant Sacramenta esse causas physicas.*
5. *Probabilius est moraliter tantùm operari.*
6. *Quod euidentius est comparatione gratiæ Sacramentalis.*
7. *Ob maiorem ministrantis deuotionem, si suscipientes æqualiter sunt dispositis gratia non augetur.*
8. *Augetur tamen instante suscipientis maiore dignitate.*

1. SAcramenta operari suos effectus in eo instante perfecta, in quo censentur esse, certum esse debet, quia sunt signa practica, & consequenter operatiua illius quod significant. Atque ita tradit cum D. Thom. *q. 62. art. 1.* Didac. Nunez. *difficult. 7. vers. 5. sententia.* Ægid. de Coninc. *du. 4. n. 62.* Suar. *disp. 8. sect. 2. §. vltimus dicendi modus.* Henriq. *lib. 1. cap. 19. n. 1. & lib. 2. cap. 9. n. 1.* Bonac. *disp. 1. q. 4. p. 7. per totum.*

2. Sed dubium est, qua ratione id fiat, eò quòd in pluribus eorũm materia, & forma sint entia successiua, quæ simul esse non possunt, imò potiùs debent non esse, vt censeantur perfectè constitui. Deinde prius tempore solet apponi materia sacramenti, quàm forma, & è contra, quod valori sacramenti non obstat, si est moralis coniunctio: finita enim prolatione formæ Baptismi, v. g. potest puer in aquam immergi, vel è contra priùs immergi, quàm forma Baptismi proferatur. Quomodo ergo sacramenta signa practica suorum effectuum esse possunt, quando sunt, siquidem eorum partes non simul existunt? Preterea si loquamur de gratia sacramentali; vt à gratia iustificante, aliisque virtutibus habitualibus distinguitur, longo tempore post sacramentum receptum conceditur, quomodo ergo sacramentum, quod non est illius causa practica, sed operatiua esse potest.

3. Pro

3. Pro decisione quæstionis præmittendum est dupliciter Sacramentum operari suos effectus posse, physicè, vel moraliter. Physicè operabuntur, si causa fuerit realis, & physica effectuum, ita vt effectus producti ex vi illius actionis qua realiter producuntur dependentiam à sacramentis habeant tanquam à causa à qua accipiunt esse: moraliter verò operabuntur effectus sacramenta, si eorum existentiæ ex vi diuinæ promissionis annexi sint. Deus enim promittens gratiam conferre sacramento posito, ob illius positionem constituit sacramentum signum practicum, seu causam moralem gratiæ.

4. Plures grauésque Doctores censent sacramenta non solùm causas morales esse suorum effectuum, sed etiam physicas, Henriq. *lib. 1. de sacram. cap. 16. num. 4.* Bellarm. *lib. 2. cap. 16. n. 4.* Sayrus, *lib. 5. c. 3. q. vnica, art. 5. 6. & 7.* Pesant. *3. p. q. 62. art. 1. disp. 1. concl. 3.* Suar. *disp. 9. sect. 2. vers. dicendum est.* Bonac. *disp. 1. q. 4. punct. 6. num. 3.* Mouentur, quia hic modus operandi possibilis est. Ergo credendum est sacramentis concessum fuisse, siquidem eorum dignitatem extollit, & verbis Scripturæ, Conciliorum, & Patrum conformior est. Scriptura enim, Concilia, & Patres asserunt homines sacramentis mundari, & sanctificari, illiúsque sanctitatis, & munditiæ causas esse, veramque sanctitatem continere, quæ de morali tantùm causa non videntur aptè affirmari. Ergò dicendum est sacramenta physicas causas esse. Præterea si sacramenta solùm moraliter suos effectus causarent, eò quòd illis positis concedit Deus gratiam promissam, solùm essent signa excitantia Deum obligationis quam habet, sicuti Chirographus excitat debitorem pro pecunia promissa soluenda. At hoc falsum est, quia aliàs sacramenta non essent causa gratiæ, & signa practica illius, sicuti Chirographum non est causa pecuniæ, neque pecuniam operatur, esto illo exhibito, & manifestato solutio à debitore cuius est Chirographum fiat. Deinde sacramenta veteris legis præcipuè circumcisio gratiam moraliter causabat, quia circumcisione posita paruulis, & adultis remittebatur peccatum, & gratia concedebatur ex diuina promissione, sed sacramenta nouæ legis altiori modo gratiam continent, & producunt, quam Sacramenta vetera. Ergo non solùm moraliter, sed physicè causare gratiam debent.

5. Cæterùm probabilius censeo sacramenta nouæ legis solùm moraliter suos effectus causare. Sic colligitur ex D. Thom. *q. 64. art. 1.* & tradit Vasq. *disp. 132. cap. 3. 4. & 5.* Ægid. de Coninch. *q. 62. artic. 4. dub. vn. n. 123.* Becan. *de Incarnat. cap. 10. n. 14.* & alij plures apud ipsos. Moueor primò, quia illa potentia obedientialis appellata, quæ à Doctoribus contrariæ sententiæ tribuitur cuilibet creaturæ etiam naturali, vt possit à Deo eleuari ad quemlibet effectum supernaturalem producendum satis percipi non potest, siquidem ea potentia non potest esse ab entitate ipsius creaturæ naturalis distincta, sed eadem prorsus cum ipsa, aliàs non ipsa eleuaretur. At quælibet entitas naturalis non est per se causa cuiuslibet effectus supernaturalis, neque ad illum producendum inclinationem habet, aliàs quilibet effectus supernaturalis respiceret quamlibet rem naturalem vt propriam sui causam, à qua dependere posset. Sicuti visio beatifica respicit Deum, & creatum intellectum, ipsáque entitas naturalis peteret per se concursum, & eleuationem ad supernaturalem effectum producendum, sicuti petit intellectus creatus eleuari ad visionem beatificam. Ergo nequit Deus facere, vt quælibet entitas naturalis quemlibet supernaturalem effectum per se producat, quia nequit rerum essentias mutare. Ego sacramenta, quæ res naturales sunt, nequeunt ad producendam gratiam, reliquósque supernaturales effectus physicè concurrere. Secundò moueor, nam esto supradicta potentia obedientialis physica concedenda esset cuilibet rei creatæ, comparatione cuiuslibet effectus, nequaquam in sacramentis locũ habere potest, ob rationem dubitandi in principio factam, nempe sacramẽta excepto Eucharistiæ esse entia successiua, cuius essentiales partes existere simul non possunt, ac proinde nec physicè causare. Quod si dicas causare suos effectus per illud pũctum indiuisibile terminatiuum, quo omnia entia successiua terminantur, Obstat, quia illud indiuisibile non est sacramentum, sed sacramenti terminus, ac proinde solus terminus sacramenti propriè erit causa physica, non ipsum sacramentum. Tertiò moueor, si possibile est rem materialem eleuari ad gratiam physicè producendam, negari non potest esse maximum miraculum, & diuinæ omnipotentiæ opus. At hoc non est concedendum absque firmo fundamento, quod tamen nullum est in Scriptura, Conciliis, & Patribus, Ergo. Deinde necessarium non est sacramentorum dignitati, hominumque vtilitati. Sed absque his causis miracula asserenda non sunt. Ergo non est tribuenda sacramentis physica causalitas. Quod autem hominum vtilitati necessarium non sit, quod sacramenta physica concurrant ad gratiam causandam, euidens est, nam vtilitas hominum sita non est in modo, quo gratia eis communicatur, sed in ipsius gratiæ communicatione; parum enim interest hominibus siue gratia physicè, siue moraliter communicetur, dummodò verè communicetur. Dignitati verò sacramentorum necessaria non est physica causalitas, cùm sæpè causalitas moralis nobilior sit quam physica, vt colligitur ex illo loco D. Augustin. *in Ps. 63. n. 2.* affirmantis mortem Christi Domini potiùs tribuendam esse Iudæis petentibus à Pilato Christum crucifigi quàm Pilato, & gentibus illum crucifigentibus: præcipuè cùm Physica causalitas non sacramento, sed illius parti seu indiuisibili concedenda sit, & moralis causalitas integro sacramẽto tribui possit, quia ad moralem causalitatem sufficit causam physicè stetisse, quod tamen ad physicam causalitatem sufficiens esse non potest, sed physica, & actualis existentia est. Nullum tamen in Scriptura, Conciliis, & Patribus reperiri fundamentum ad causalitatem physicam sacramentorum adstruendam sic probo. Quia Concilia, Scriptura, & Patres solùm dicunt sacramenta esse signa practica gratiæ, gratiámque continere, & causare, quod certè de causalitate morali, & non physica potest intelligi, imò necessariò ita est intelligendum Item quia eodem modo dicuntur sacramenta continere gratiam, ac continere diuinam virtutem ad gratiam producendam: sicuti locuti sunt Ambros. *lib. 2. de Sacram. cap. 5. & lib. 4. cap. 4.* Bernard. *de consid. lib. 5.* At diuinam virtutem, qua gratia, cæteráque dona supernaturalia producuntur physicè continere non possunt, vt de se constat, sed solùm moraliter. Ergo nec gratiam physicè, sed solùm moraliter continent. Tum etiam quia sacramenta eatenus causant gratiam, quatenus merita Christi Domini, & redemptionis pretium continent, quia hinc habent virtutem causandi, sed merita Christi Domini non continent physicè, sed moraliter; ergo nec gratiam physicè, sed moraliter causant.

Neque obinde comparanda sunt sacramenta simplici chirographo, quo debitor testatur se debitorem esse, quia chirographum non continet debitum, sed illud signat. Non enim debitor ob chirographi manifestationem soluit, sed ob obligationem, quam aliunde habet illud soluendi, cuiusque obligationis chirographum signum est. At sacramenta ex promissione diuina quæ illis annexa est, continent gratiam, siquidem ob eorum positionem ex pacto, & promissione Dei gratia confertur. Vnde potiùs sunt comparanda, (vt benè notauit Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 4. n. 131.*) bursæ plenæ pecuniis alicui concessæ, vt sibi necessaria comparet, quam nudo chirographo. Nam sacramenta plena sunt meritis Christi, quibus gratiam, cæteráque ad vitam necessaria comparare possumus: illis enim sacramentis positis diuina potentia efficaciter excitatur, & mouetur ad gratiam, supernaturaliáque dona concedenda, in qua concessione adest discrimen maximum nostrorum sacramentorum à sacramentis veteris legis. Nam per sacramenta veteris legis (vt sæpè dictum est) non cõferebatur gratia, sed significabatur conferenda. Quod si aliquando, vt in circumcisione dabatur, non circumcisioni, sed fidei Christi venturi, quam illo signo suscipiens, vel eius parentes profitebantur, tribuenda erat, ac proinde non ex opere operato, sed ex opere operantis erat gratiæ concessio. Secus verò contingit in nostris sacramentis, ob quæ vtpote merita Christi continentia, gratia confertur, & ex his soluuntur fundamenta contraria.

6. Hæc dicta sunt generaliter de omnibus effectibus Sacramentorum, at si loquamur de gratia sacramentali, quatenus à gratia habituali, cæterísque habitualibus virtutibus distinguitur, certissimum est sacramenta solum vim causandi moralem habere, non physicam. Item quia non sunt, quando gratia sacramentalis, (hoc est auxilium ad obtinendum finem sacramenti) conceditur. Tum quia hoc auxilium physicè à solo Deo in intellectu & voluntate creata fit.

7. Posito sacramenta suos effectus non physicè, sed moraliter causare. Dubium est an ita cuilibet sacramento suus effectus determinatus correspondeat vt ex dispositione maiori suscipientis, aut maiori ministrantis dignitate nullum incrementum habeat. Omissis variis sententiis parum probabilibus dicendum est primo ob maiorem ministrantis deuotionem, si suscipientes æqualiter sint dispositi effectum sacramenti non augeri, quia sacramenta solum operantur suos effectus ex meritis Christi, non autem ex meritis ministri; aliàs posita in dignitate ministri eorum efficacia impediretur, quod falsissimum est. Ergo maior, vel minor dignitas ministri non infert vberiorem sacramenti effectum. Præterea nullus alteri mereri gratiam iustificantem potest etiam de congruo præter Christum, aliàs dormienti augeri gratia posset absque propria dispositione, vel sacramenti susceptione. Ergo ex dignitate ministri augeri gratiam non potest. Sic D. Thom. *q. 64. art. 1. ad 2.* Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 3. num. 49. & seqq.* Suar. *disp. 7. sect. 5.* Bonac. *disp. 1. de Sacram. q. 4. pun. 4.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 2. cap. 6. n. 6.* Fateor tamẽ dignitatem ministri sæpè conducere, vt suscipiens sacramentum aptiùs disponatur ad illius susceptionem, tum excitando deuotionem, tum mouendo Deum, vt dato auxilio efficaciùs dispositionem promoueat. Sic ex D. Thom. supra colligit Coninch. *dub. 3. num. 48.*

8. Secundò

8. Secundò dicendum est stante digniori susciпientium dispositione vberiorem gratiam vi Sacramenti concedi, quia expediens erat sic institutionem Sacramenti factam esse. Tum vt indicaretur sacramentum virtutem habere quasi infinitam, solùmque limitari ex susciпientium dispositione. Tum & præcipuè; vt susciпientes excitarentur ad sacramentum feruentiùs, & deuotiùs susciпiendum, tum ne dicamus frustra, & inutiliter sacramentum Baptismi, vel Pœnitentiæ recipientem se disponere feruentissimè attritione, cùm ob eam causam nullum specialem effectum obtineat, quem non obtineret remissa attritione dispositum. Sic D. Thom. *q.69. art.8.* Suar. *disp.7. sect.5.* Bonac. *disp.* 194. *punct.3.* Coninch. *qu. 62. art.1. dub.3. num.50.* Paul. Laymann. *lib.5. sum. tract.1. cap.6. n.6.* & colligitur apertè ex Trident. *sess.6. cap.* 7. dicente in sacramento Baptismi recipi gratiam secundùm mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis provt vult, & secundùm vniuscuiusque dispositionem: quæ vltima verba superflua essent, si dignior dispositio vberiorem gratiam non inferret.

PVNCTVM IX.

An Sacramenta cum fictione susceptа recedente fictione suos effectus operentur, ac si ritè susceptа essent?

1. *Duplex fictio in Sacramento contingere potest. Et qualis sit*
2. *Fictio impediens valorem Sacramenti impedit illius effectum.*
3. *Quibus argumentis probetur recedente fictione impediente Sacramenti effectum, & non valorem Sacramentum effectus suos operari non posse.*
4. *Contrarium vt probabilius defenditur, & specialiter probatur de Baptismo.*
5. *Idem est dicendum de reliquiis sacramentis.*
6. *De Sacramento Eucharistiæ probabilius est non conferre suum effectum recedente fictione post consumptas species. Secus ante illarum consumptionem.*
7. *Quid dicendum de Sacramento Pœnitentiæ.*
8. *Satisfit fundamentis, n.3. adductis.*
9. *An susciпiens Sacramentum cum fictione recipere possit maiorem gratiam ex vi Sacramenti recedente fictione, quàm si ritè susceрisset.*

1. DVplex fictio in sacramenti receptione contingere potest. Prima, quæ sacramentum reddit irritum, & nullum. Secunda, quæ solùm eius effectum impedit. Exemplum prioris fictionis est, si sit defectus in materia, forma, vel intentione, quia hæc necessaria sunt ad sacramenti valorem. Posterioris fictionis exemplum est, si stante materia, & forma, & intentione requisita ad valorem sacramenti deficiat dispositio ad illius effectum obtinendum, vt contingit si recipias sacramentum Baptismi, Eucharistiæ, Ordinis, &c. Post mortale commissum absque illius contritione, vel attritione, recipis quidem sacramentum, non tamen illius effectum. Quæstio ergò est, an prædicta fictione postmodum sublata obtineas effectum quem obtineres, si tempore quo recepisti sacramentum sublata esset?

2. Qua in re certum est, si fictio sacramenti valorem impediat, nunquam illius sacramenti effectum haberi posse. Quia nequit effectus sacramenti obtineri nullo posito sacramento. Ergò illud sacramentum, quod nullum fuit nullum effectum habere potest. Quòd si aliquando sacramentum nullum validum fuit, vt contingit in matrimonio, quod fuit nullum defectu consensus, non est ita vt sonat intelligendum, quasi illud ipsum, quòd nullum fuit validum esse possit, cùm id manifestam inuoluat contradictionem; sed ideò dicitur fieri validum, quòd nullum fuit, quia loco Sacramenti inualidi validum subrogatur noua materia, forma, & intentione legitima appositа, ac proinde effectus huic sacramento valido correspondebit, non autem sacramento inualidè susceрto: sic ex omnium sententia tradit Suar. *disp.* 28. *sect.* 4. *in prin.* Ægid. de Coninch. *qu.* 62. *art.*1. *dub.*5. Bonac. *disp.*1. *q.*6. *pun.*3. Paul. Laymann. *lib.*5. *sum. tract.*1. *cap.*7. *num.*4.

3. Quocirca de fictione impediente tantum sacramenti effectum, non illius valorem est quæstio. An ea fictione, seu indispositione sublata sacramentum antea susceptum suum operetur effectum? Videtur operari non posse, quia sacramenta sunt signa practica gratiæ iuxta recipientis dispositionem, vt tradit Trident. *sess.6. cap.7.* At recipiens sacramentum sacrilegè nullam ad gratiam dispositionem habet, sed potiùs gratiæ recipiendæ impedimentum præbet. Ergò sacramentum receptum absque vlla susciрientis dispositione nullam gratiam concedere potest. Quòd si dicas hoc verum esse eo tempore, quo nulla est susciрientis dispositio, secùs verò ea dispositione posita, obitar quia Sacramentum non est, quando dispositio ponitur. Ergò eo tempore non potest potest habere effectum, quia quòd non est, nullum producit effectum. Et quidem de effectu physicè à sacramento producto euidens est; quia physica causalitas causam existentem requirit. At de effectu moraliter à sacramento producto, sic probo. Nam hæc moralis causalitas sita est in eo, quod Deus ob sacramentum etiam malè susceptum promiserit suam gratiam susciрienti conferre quoties peccari commissi, & impedimenti appositi pœnituerit. At hæc promissio neque ex Scriptura, neque ex Conciliis, neque ex Patribus constat. Et præterea est contraria modo, quem habent sacramenta producendi suos effectus; cuilibet enim sacramenti receptioni suus effectus determinatus correspondet secundùm mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis provt vult, & secundùm cuiusque dispositionem, vt dicit Trident. supra; at effectus sacramẽti malè recepti determinari non potest. Nam ex ipso sacramento nullam potest habere determinationem, cum omnia Christi merita, quæ infinita sunt contineat. Ex subiecto recipiente non videtur illam habere posse: nam illius dispositio tempore, quo sacramentum receptum fuit, obstat gratiæ recipiendæ. Non igitur ex illa dispositione gratia determinari potest, in quo videtur esse manifesta differentia Sacramenti malè dispositis collati à sacramento, quòd infantibus confertur. Nam in huius collatione Deus, quam gratiam sacramentum causare debet, determinant; quia infantes esto non se propria dispositione ad gratiam recipiendam præparent, illámque determinent non tamen gratiæ recipiendæ obsistunt, conueniens ergo fuit, vt Deus gratiæ mensuram determinaret. At in sacramento à peccatoribus iniquè susceрto nulla est occasio huius diuinæ determinationis, cum ipsi gratiæ recipiẽdę non solùm aptitudinẽ non exhibeant, illiúsq, determinationem faciant, cum possint, sed gratiæ recipiendæ, illiúsque determinationi contradicant. Si verò dicas hanc determinationem gratiæ sumi non ex subiecti dispositione tempore quo sacramentum recipitur, sed ex subrecti dispositione cum obicem tollit, quia tunc sacramentum operatur suum effectum, ac proindè operari illum debere iuxta dispositionem subiecti apti ad illius receptionẽ. Obstat, quia merita Christi Domini mediis sacramentis applicantur. Ergo applicantur, cum applicantur sacramenta, non post illorum applicationem. Item sublequens dispositio, quò obex tollitur, aliquando est intensior, aliquando remissior. Ergò si effectus sacramenti iuxta futuram hanc dispositionem mensurandus est, nunquam determinationem habebit, quousque dispositio apponatur. At inconueniens est affirmare sacramento applicato gratiam non determinatam, sed vagam promitti, Deúmque ex vi suæ voluntatis, & sacramenti applicatione eam gratiam quam concessurus est sublato obice cognoscere posse. Ergò ex futura susciрientis dispositione, determinatio effectus non pendet. Et præterea sequeretur melioris conditionis esse peccatorem iniquè recipientem sacramentum, & postea feruenti dolore se ad gratiam recipiendam disponentem, quàm iustum remisso dolore, & tepida dispositione sacramentum susciрientem, siquidem ille peccator maiorem gratiam, consequitur, quàm iustus non ex vi solius dispositionis, sed ex vi sacramenti malè susceрti. Quòd non videtur probandum. Ergo sacramenta in peccato susceрta nunquam suos effectus ex opere operato producunt. Atque ita docet Glossa. *in cap. tunc valere de consecrat. dist.*4.

4. Nihilominus tenenda est communis omnium Scholasticorum sententia vno, vel altero excepto sacramenta recedente fictione suos operari effectus, quos operarentur, si ritè susceрta fuissent. Ratio, qua mouentur est, quia cum omnium sacramentorum effectus hominibus necessarij sint, diuinam bonitatem decet sic ea esse instituta, vt eorum effectus hominibus communicentur, quandocumque ad eorum receрtionem se disposuerint. Quòd in sacramentis imprimentibus characterem, & quæ semel recepta repeti non possunt, efficacius procedit, ac proinde de iis affirmat communis sententia, de aliis sacramentis non est ita certùm, neque à Doctoribus probatum, at quia suprадicta ratio etiam in ipsis locum habere potest, ea de causa de omnibus affirmandum est suos effectus recedente fictione producere posse.

Et in primis de baptismo docuit expresè S. Augustt. *lib.* 1. *cap.*10. & 12. & apertiùs *lib.* 3. *cap.*13. & *lib.*9. *cap.*3. His enim locis expresè dicit baptismum ab hæretico susceрtum incipere valere ad salutem, cum ad pacem, & reconciliationem Ecclesiæ accedit, operaríque in hæretico reconciliato peccatorum remissionem, quia sanctum est, & semen Christi, quòd iniquitate susciрientium pollui non potest. Quæ verba satis indicant baptismum susceрtum vi sua gratiam conferre, alias non operaretur propriè salutem, neque Spiritum sanctum communicaret, neque peccata remitteret, si solùm diceretur operari salutem, & peccatorum remissionem, quatenus baptizatum capacem constituit reliquorum sacramentorum, quibus salus & remissio peccati obtinenda sit, quia inde non infertur propriè operari salutem, & peccata remittere, sed ad ea remittenda, & salutem consequendam disponere. Præterea non operatur integram animi sanitatem, si peccata commissa ante baptismum quoad culpam, & pœnam non delerет.

D. Augu

D. Augustinum sequutus est D. Thom. *q.69.art.1.* Caiet. *t. 1. opusc. tract. 5. q. 5. §. communis autem ratio.* Vasq. *disp. 161. cap. 2.* Sotus *in 4. dist. 6. q. 1. art. 8.* & alij Doctores statim referendi: Ratio præcipua, qua motus est S. August. ad affirmandum sublato obice, salutem, animique sanitatem baptismum operari, ea fuit, quia peccata ante baptismum commissa remitti non possunt nisi per baptismum in re, vel voto susceptum, quia baptismus est medium necessarium ad salutem, ac proinde ad remissionem peccati originalis, & actualis ante baptismum commissi. At si baptismus malè susceptus sublato obice non remitteret peccatum ante baptismum commissum, iam baptismus per se necessarius non esset ad salutem, cū per se necessarius non sit ad alicuius peccati remissionem. Item nullum peccatum remitti potest nisi per aliquod sacramentum in re susceptū, vel per votum illius. At si baptismus malè susceptus sublato obice, originale, & actuale peccatum ante baptismum commissum non remittit, nequaquam hæc remitti possunt per votum illius, cum nullum esse possit votum baptismi baptismo validè recepto. Per sacramentum autem Pœnitentiæ, aut illius votum peccatum originale, & actuale ante baptismum remitti non possunt, quia ad hæc remittenda non est institutum. Ergo affirmandum est sacramentum Baptismi malè susceptum peccatum originale, tum actualia ante baptismum commissa remittere sublato obice. Quòd si dicas peccatum originale, & actualia ante baptismum per baptismum per se remittenda esse, at per accidens aliis sacramentis remitti posse, sicuti remittuntur peccata remissa per Pœnitentiam, cum bona fide ad Eucharistiam attritus accedis? obstat; quia ea attritio, & Eucharistiæ receptio votum est pœnitentiæ, ac proinde ea peccata per votum pœnitentiæ susipiendæ remitti dicuntur, ac susceptio baptismo nunquam est votum illius. Ergo si baptismus malè susceptus sublato obice originale, & actualia ante ipsum commissa non remittit, nequaquam illa peccata remitti possunt in voto baptismi, alterius̄ve Sacramenti. Dicendum ergo est baptismum malè susceptum ea peccata remittere baptizato ad remissionem dispositio. Secunda ratio August. & aliorum Scholasticorum est; quia baptismus etiam malè susceptus sacramentum est, & semen Christi, & illius redemptionis pretium continet, baptizatúmque constituit in statu immutabili Christianæ nobilissimæ seruitutis. Ergo confert gratiam baptizato, cum se benè disponit. Quia bonitatem Christi decet, ne suo seruo iam benè dispositio neget gratiam sacramento correspondentem, & statui, quem sacramentum constituit maximè necessariam. Quòd si dicas hanc rationem solum probare concedendam esse graiam sacramentalem, hoc est auxilium mouens, & excitans ad conseruandam fidem, & illius præcepta seruanda, vitámque componendam, vti decet militem Christi; non autem gratiam habitualem concedi, obstat, quia gratia sacramenti est secundarius sacramenti effectus, primarius vero est gratia habitualis. Si igitur non obstante mala sacramenti receptione conceditur vi sacramenti secundarius effectus obice remoto, & primarius concedi debet.

5. Ex supradictis rationibus infero probabilius esse reliqua sacramenta suos effectus operari obice sublato. Et quidem de sacramentis Confirmationis, & Ordinis vtpote imprimentibus caracterem, & nunquam iterandis tacitè docuit D. Thom. *supra, & in 4. dist. 4. q. 3. art. 2. qu. 3. ad 3.* quatenus ob eam solam causam baptismo tribuit operari suos effectus recedente fictione, quia imprimit caracterem, iterarique non potest. Et expresè tradit Henriq. pluribus relatis, *lib. 1. de sacram. cap. 25.* Couarru. *cap. Alma mater. 1. p. §. 4. nu. 13.* Suar. *3. p. disp. 18. sect. 6. n. 1.* Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 5. nu. 75.* Bonac. *disp. 1. q. 6 p. 3. n. 3.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 1. ca. 7. n. 4. & 5.* Nam Confirmationis, & Ordinis sacramentum, sicuti baptismus ex se sanctum est, & semen Christi, hominémque constituit in statu quodam immutabili, ad quem dignè, & rectè obeundum expediebat, ne Christus Dominus gratiam illius sacramenti denegaret homini benè dispositio.

Ob eandem rationem satis probabiliter id ipsum affirmari potest de Extrema. Vnctione malè susceptа, si durante eadem infirmitate remoueatur obex. Et de matrimonio, si ante illius dissolutionem sublatum fuerit impedimentum appositum gratiæ recipiendæ, quia eo tempore ea sacramenta iterari non possunt, sed recipientem in statu quasi immutabili constituunt. Non igitur credendum est Christum Dominum voluisse hominem fictè susipientem ea sacramenta perpetuò priuari illorum effectibus, sed potius est præsumendum voluisse, concedere, si ipse se capacem, & aptum reddiderit. Notanter dixi, si durante ea infirmitate, vel coniugio remoueatur impedimentum. Nam si recuperata salute, & dissoluto coniugio impedimentum fuerit sublatum, nulla adest causa, ob quam affirmemus illorum sacramentorum malè susceptorum gratiam concedi, quia & iterari possunt, & gratia illis sacramentis promissa obtineri. Atque ita docent de iis sacramentis Ægid. de Coninch. *dub. 5. n. 77.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 1. cap. 7. in fine.* Suar. *disp. 18. sect. 6. vers. secundo hinc infero.*

6. De sacramento Eucharistiæ probabilius credo non conferre suum effectum recedente fictione post consumptas species. Tum quia necessarius non est, cum ex diuina institutione non solum semel, sed sæpius possit eodem die iterari. Tum quia Paul. dixit indignè sumentes iudicium manducare, quod ex parte verum non esset, si recedente fictione ad vitam prodesset. Et ita sustinent de hoc sacramento Bonac. *disp. 1. q. 6. p. 3. in medio.* Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 5. n. 78.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 1. c. 7. in fine.* Dixi recedente fictione post consumptas species, nam si ante illarum consumptionem recedat fictio, cum tunc adsit sacramentum, probabile est effectum conferre posse. Sic Ægid. de Coninch. & Paul. Laymann. supra.

7. Quoad sacramentum Pœnitentiæ attinet, si vera est sententia negans dari posse informe, hoc est absque effectu, cessat quæstio, an recedente fictione habere possit effectum, cum certissimum sit nullum habere posse, eò quòd nullum stante fictione fuerit sacramentum. At si concedamus sacramentum Pœnitentiæ informe, probabilius existimo recedente fictione effectum habere, non quia hoc sacramentum constituat statum, aut sæpius iterari non possit, sed quia non potest ex necessitate iterari comparatione illorum peccatorum à quibus absolutio informis data fuit. Nam cum hæc peccata ex vi alicuius sacramenti in re, vel in voto susceptі remittenda sint, efficitur sanè remitti debere à sacramento Pœnitentiæ informi susceptо, siquidem à susipiendo remitti per se non possunt, cum non sit necessario susipiendum. Ob hanc enim causam concessimus baptismo informi virtutem remittendi peccatum originale, & actualia ante baptismum sublato impedimento: quia illa peccata ex vi alicuius sacramenti in re, vel in voto remitti necessario debent, & cum ex voto pœnitentiæ remitti non possint per se, asseruimus remitti ex baptismo ante susceptо. Sed peccata claribus pœnitentiæ validè subiecta, & absoluta, sed non remissa non possunt ex necessitate iterum subiici, & consequenter nec remitti per se ex voto sacramenti susipiendi. Debent ergo remitti ex sacramento validè, sed informi susceptо. Et ita docet Suar. *disp. 28. sect. 6. concl. 3.* Bonac. *disp. 1. q. 6. p. 3. n. 3. vers. ex dictis.*

8. Superest, respondeamus fundamento sententiæ negantis sacramenta iniquè susceptа sublata iniquitate suos effectus operari. Cui fundamento optimè ibidem satisfactum est asserendo sacramenta non operari eo tempore, quo iniquè recipiuntur, operari tamen, cum iniquitas remouetur. Et licet tunc sacramentum in re non existat, existit in diuina acceptatione, quod sufficit, vt moraliter suos effectus operari possit. Cum verò vrges sacramenta operatura esse secundum vniuscuiusque susipientis dispositionem, dupliciter respondeo; primo id verum esse de sacramentis operantibus, cum actualiter sunt, secus de sacramentis operaturis, cum impedimentum remouetur. Hæc enim operantur suos effectus non iuxta mensuram præsentis susipientium dispositionis, sed iuxta mensuram à diuina bonitate designatam. Adde nec sacramenta operantia, cum actualiter sunt semper operari iuxta mensuram dispositionis susipientium. Nam sacramenta infantibus ministrata tribuunt gratiæ effectum non iuxta mensuram dispositionis susipientium, sed iuxta diuinæ voluntatis determinationem, eò quod susipientes non potuerint se actualiter, & positiuè disponere. Quod ergo Christus Dominus concedit infantibus ob eorum impotentiam, concedit ob suam bonitatem iniquè susipientibus remota iniquitate. Secundo, respondeo sacramenta operari suos effectus iuxta susipientium dispositionem eo tempore, quo effectus communicari debent. Et licet tunc sacramenta non existant physicè, existunt tamen moraliter in diuina acceptatione, apud quem sacramenta acceptata sunt ad effectum gratiæ concedendum iuxta mensuram futuræ dispositionis, qua impedimentum fuerit remotum. Neque obstat hanc acceptationem vagam esse, & indeterminatam, quousque dispositio remouens impedimentum apponatur: quia vsque ad illud tempus sacramenta non habent effectum, ac proinde non est inconueniens, cum actualiter sunt quod ad effectum vagum acceptentur. Adde non acceptari ad effectum vagum, sed certum, & determinatum futurum iuxta futuram susipientis dispositionem, quam Deus optimè nouit.

9. Hinc satisfacies quæsito, an susipiens sacramentum cum actione accipere possit ex vi sacramenti sic iniquè susceptі maiorem gratiam sublata fictione, quam si ritè susceptisset? Et dicendum est si gratia promissa est sacramento independenter à futura dispositione, qua impedimentum est remouendum, nequaquam maiorem gratiam recepturum iniquè sacramentum recipientem, quia huic minima gratia est promissa sublato impedimento. At si gratia est promissa iuxta mensuram futuræ dispositionis [illegible] est impedimentum remouendum, cum hæc dispositio feruentior esse possit, non est inconueniens maiorem gratiam ex vi sacramenti concedi

sic

sic dispositio, quàm esset concedenda, si tepidè sacramentum suscepisset. Neque inde fit per se esse melioris conditionis eum qui inique sacramentum suscepit, & feruenter se ad remouendum impedimentum disposuit, quàm qui ritè suscepit sacramentum, quia hæc melior conditio non ex sacramento, neque ex illius susceptione prouenit, sed ex pœnitentia denuò superueniente, quæ per accidens est.

PVNCTVM X.

Quæ dispositio requisita sit ad remouendam Sacramenti fictionem, vt Sacramenta suos effectus operentur?

1. *Quædam permittuntur pro decisione quæstionis.*
2. *Si absque mortali obicem posuisti, & post sacramenti susceptionem nullum mortale commiseris, sola attritione sufficienter disponi es censendus.*
3. *Si post sacramentum susceptum mortale commiseris, debet censeri vel cum attritione sacramentum suscipere.*
4. *Idem est si in susceptione sacram. mortale commiseris.*
5. *Qualiter remittantur peccata præcedentia sacramenti susceptionem tum à sacramento præterito, tum à contritione, vel attritione cum sacramento superueniente.*

1. DVpliciter potes esse causa, ne sacramentum suos operetur effectus, primò committendo culpam grauem, eò quod sciens te graui esse culpa maculatum suscipias sacramentum absque illius culpæ pœnitentia. Secundò absque graui culpa, cùm scilicet ob inuincibilem ignorantiam culpæ qua teneris, absque vllo dolore ad sacramentum accedis. Præterea post sacramentum fictè susceptum potes peccatum mortale committere, antequam fictionem remoueas, quo casu non solùm impediris à sacramenti effectibus ob peccata præcedentia sacramentum, sed etiam ob peccatum subsequens illius receptionem. His positis.

2. Dicendum est, si absque peccato mortali obicem gratiæ sacramenti apposueris, & post ipsius sacramenti receptionem nullum mortale commiseris, sola attritione absque vlla sacramenti receptione censendus es disponi ad sacramenti susceptigratiam recipiendam. Sic Henriq. *lib.1. de sacram cap. 24. num.2.* Suar. *disp.18. sect. 5. concl.1.* Ægid. de Coninch. *q.62. art. 1. dub. 6. n.92.* Bonac. *disp.1. q. 6. pun.3. n.3.* & alij apud ipsos. Ratio est, quia sacramentum fictè susceptum efficaciam, & virtutem habet remittendi peccata ante commissa obice remoto: at obex peccatorum sacramenti receptionem præcedentium attritione tollitur, quia hæc est sufficiens dispositio ad gratiam in sacramento recipiendam. Ergò. Et confirmo. Peccata v.g. ante baptismum commissa remitti debent ex vi baptismi in re, vel in voto susceptí. At non fuerunt remissa ob attritionis defectum. Ergò posita attritione remitti debent, cum nihil iam obstet eorum remissioni, neque aliquid sit, quod sacramenti efficaciam impediat.

3. Verum si post sacramentum susceptum antequam fictionem remoueas, mortale commiseris, contritionem, vel attritionem cum sacramento habere necessario debes, vt sacramentum fictè susceptum suos operetur effectus. Quia sacramentum nequit suos effectus communicare absque mortalium peccatorum remissione. At peccatum mortale post sacramentum receptum commissum remitti non potest virtute præcedentis sacramenti, quia sacramentum non est institutum ad remittenda peccata futura, sed præterita. Debet ergò necessario remitti ex subsequenti sacramento in re, vel in voto suscepto. Ergò necessariò remitti debet per contritionem, vel per attritionem cum sacramento denuo suscepto, quia non est alius modus, quo peccata mortalia remitti possint. Sic aliis relatis docent. Suar. *disput.28. sect.5. concl.2.* Vasq. *160. c.2. n.10. & seqq.* Ægid. de Coninch. *q.62. art.1. dub.6. n.89.* Bonac. *disp.1. q.6. pun.3. n.3.*

4. Idem affirmare debes cum prædictis Doctoribus, si in susceptione sacramenti mortale commiseris: quia hoc peccatum virtute illius sacramenti remitti non potest, eò quòd eius virtutem, & efficaciam impediat. Ergò remittendum est alia sacramenti susceptione saltem in voto. Et declaratur in susceptione baptismi; adultus enim, qui absque vllo dolore peccati mortalis commissi baptismum reciperet, vel cum actuali peccandi voluntate sacrilegus esset, quod sacrilegium cum sit eo tempore, & instanti quo baptismus completur, efficitur esse sacrilegium commissum ab homine baptizato, ac proinde pœnitentiæ sacramento subiectum. Atque ita sustinent cum D. Th. *q.69. art.10.* Ægid. de Coninch. *q.62. art.1. dub. 6. num. 81.89.84. & seqq.* Suar. *disp.28. sect. 5. concl.3.* Bonac. *disp. 1. de Sacram. q. 6. p.3. n3.*

5. Sed inquires qualiter possint in supradicto casu remitti peccata præcedentia sacramenti susceptionem, cum sacramentum iniquè susceptum virtutem non habeat ea peccata remittendi, nisi sublato obice. At obex resultans ex iniqua sacramenti susceptione, vel ex nouo peccato mortali postmodum commisso non tollitur nisi sublato peccato per contritionem, vel attritionem cum sacramento, & consequenter gratiæ sanctificantis infusione. Ergo sacramentum habere non potest virtutem peccati ipsum præcedentia remittendi, eò quòd ea inueniat per contritionem, vel attritionem cum sacramento obicem remouentia iam remissa? Respondeo supradictum argumentum conuincere, obicem remoueri non remissione formali peccati, & gratiæ infusione, sed contritione, vel attritione cum sacramento, quæ sunt ad gratiam obtinendam præuiæ dispositiones, & causæ: illis vero positis æquè primò sacramentum reuiuiscens suum operatur effectum gratiæ, & Deus ob sacramentum denuò susceptum, vel ob contritionem positam. Neque inde fit diuersam gratiam ab vtroque produci, sed eandem cum diuerso respectu, nam quatenus procedit à sacramento reuiuiscente, virtutem habet remittendi peccata ipsum præcedentia; quatenus verò procedit à contritione, vel noua sacramenti susceptione virtutem habet remittendi peccata prædictum sacramentum fictè susceptum subsequentia. Atque ita tradit Ægid. de Coninch. *quæst.62. articul.1. dubio.6. concl.4. & 5. num.99. & 100. & 102.* Adde esto ab vtroque eadem gratia producatur, intensior tamen producitur, quam si ab vno tantum produceretur. Cuilibet enim sacramento sua gratia correspondet, quæ non impeditur ex alterius sacramenti concursu, sed vtrumque sacramentum se inuicem in eo concursu, & gratiæ communicatione iuuant, vt benè notauit Ægidius de Coninch. *q. 62. art.1. dub.6. n.85. & num.103. in fine dubij.*

PVNCTVM XI.

De Caractere, effectu proprio aliquorum Sacramentorum.

1. *Quid nomine caracteris intelligatur,*
2. *Caracter per se in prima specie qualitatis constituitur, reductiuè in secunda.*
3. *A tribus tantùm Sacramentis Baptismo, Confirmatione, & Ordine caracter producitur.*
4. *Alia Sacramenta caracterem non imprimunt.*
5. *Caracter est indelebilis non solùm in hac vita, sed etiam in futura.*
6. *Potestas vero ministrandi, vel suscipiendi sacramenta non permanet in futura vita.*

1. CAracterem appellant Doctores omnes signum spirituale, & supernaturale nostris animis impressum, quo Christo Duci, Principi, summóque Sacerdoti vnimur, & in illius seruos, milites, & ministros ad diuinum cultum deputamur, & consignamur. Baptismo namque consignamur in seruos Christi, & domesticos Dei. Confirmatione in milites ad confirmandam, tuendámque illius fidem. Ordine deputamur in dispensatores mysteriorum Dei.

2. Variant tamen Doctores, an hoc signum constituendum sit in prima specie qualitatis afficientis, ornanti que subiectum in ordine ad se; an in secunda qualitatis specie, quæ est potentia operatiua? Quæstio est leuis momenti. Breuiter dicendum est per se in prima qualitatis specie constitui, quia per se datus est caracter ad ornandum hominem, benèque disponendum ad fines supradictos. Sic relato Alen. & Bonauent. docuit Suar. *disp.11. sect.3. circa finem vers. vlt.* Ægid. de Coninch. *q.63. art.2. n.11.* Bonac. *disp. 1. de Sacram. q.4. punct.2. num.1.* Vasq. *disp.134. cap.3. num.70.* Paul. Laymann. *lib.5. sum. tract.1. cap.7. num.3.* Reductiuè autem constitui potest caracter in secunda specie qualitatis, quæ est potentia, eò quòd caractere insignitis detur potentia ad sacramenta suscipiēda, vel ministrāda. Caractere enim Baptismi redditur baptizatus ad suscipienda sacramenta aptus, itémque ad sacramentum matrimonij ministrandum. Nullus enim validè aliquod sacramentum suscipere potest, neque Matrimonium, quod sacramentum sit contrahere, quin baptizatus existat. Est igitur caracter baptismalis, quasi potentia passiua ad recipienda reliqua sacramenta, & actiua comparatione saltem sacramenti Matrimonij, quòd ab ipsis contrahentibus recipitur, & administratur. Item Confirmationis caractere disponitur confirmatus ad reliqua sacramenta aptius recipienda, & ministranda. Ordinis verò caracter ordinatum reddit aptum ad Christi corpus conficiendum, & fidelibus ministrandum. Itémque ad ministrandum sacramentum Baptismi, Pœnitentiæ, & Extremæ-Vnctionis. Denique caracter Episcopalis aptum reddit Episcopum ad sacramentum Confirmationis, & Ordinis ministrandum. Præterea caracter Baptismi, Confirmationis, & Ordinis simul cum gratia sanctificante ius concedit eo insignitis ad specialia auxilia, ad finem dicti sacramenti obtinendum. Reduci ergò potest caracter ad speciem potentiæ. Sed quia hæc non est potentia physica, sed moralis ex libera Christi Domini institutione, vt latissimè probat Suar. *disp.1. sect.3. per totam*, ea de causa non constituitur propriè in secunda qualitatis specie, quæ est potentia, sed ad ipsam reducitur,

tur, & ita docuit Suarez, Ægid. Bonac. Paul. Laymann. locis allegatis.

3. Prædictus caracter à tribus sacramentis Baptismo, scilicet, Confirmatione, & Ordine producitur, sicuti definitum est in Concilio Florentin. in Decreto de Armenis & in Trident. *sess. 7. can. 9.* ibi, si quis dixerit in sacramentis, Baptismo, scilicet Confirmatione, & Ordine non imprimi caracterem in anima, hoc est signum quoddam spirituale, & indelebile, vnde ea iterari non possint, anathema sit. Colligiturque hæc veritas ex Paulo 2. *ad Corinth.* 1. dicente de sacramento Baptismi. Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, & qui vnxit nos Deus, & qui signauit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris: vbi Paulus quatuor diuini Spiritus effectus enumerauit. Primò fidem, qua confirmamur in Christo. Secundo gratiam, & charitatem, qua vngimur. Tertiò caracterem, quo in domesticos Dei sigillamur, & consignamur. Quartò testimonium bonæ conscientiæ, quòd est pignus salutis æternæ. Et licet Chrysostom. Theophil. Theodoret. & Oecumen. ibi eundem effectum, scilicet gratiam, & charitatem omnibus illis verbis significari intelligant, quia gratia, & charitate Christo firmamur, & vngimur, & in filios Dei signamur, & salutis æternæ pignus habemus; attamen quia sacramento Baptismi indebili signo in domesticos Christi designamur, ea de causa aptiùs D. Thom. *qu. 63. art. 2.* quem communiter expositores sequuntur de caractere signo perpetuo, & indelebili prædictum testimonium intelligunt, sicuti intellexisse creditur Cyrillus Hierosolymit. *in præfat. ad Catheceses*, loquens de Baptismo, & Basil. *lib. de Spiritu sancto cap.* 12. & Epiphan. *hæresi 8. post med.* Augustin. *lib. 6. de Baptismo contra Donatistas cap. 1. & lib. 2. contra Epist. Parmen. cap. 13. & epist. 23. post medium. & 50. circa finem*, & specialiter de caractere Sacramenti Ordinis, August. *sermo de gestis cum emerit. & lib. de bono coniugali cap. 24.* & de caractere Confirmationis, *lib. 2. contra litter Petilian. cap.* 104. Denique Patres, & Doctores Scholastici passim hanc veritatem tradiderunt, vtpotè communi Ecclesiæ consensu firmatam.

4. Præter hæc tria sacramenta nullum aliud caracterem imprimit, vt colligitur satis ex dicto loco Concilij Trident. asserentis, ob eam causam tria illa sacramenta Baptismum, Confirmationem, & Ordinem iterari non posse, quia imprimunt caracterem, vbi tacitè definit reliqua sacramenta iterabilia hoc effectu carere. Præterea effectus ita singularis, supernaturalis, & diuinus sacramentis tribuendus non est absque sufficienti authoritate, vel ratione. At nulla est authoritas Scripturæ, Patrum, vel Doctorum, ex qua leuissimè colligatur hunc effectum reliquis sacramentis præter Baptismum, Confirmationem, & Ordinem concedendum esse insuper nulla est ratio ad id asserendum cogens, sed potiùs ad negandum vrget contraria. Tum quia reliqua sacramenta præter illa tria iterabilia sunt. Tum quia illa suscipientes non designantur ex illorum susceptione in aliquod vlterius officium diuini cultus: nam pœnitentiæ sacramento mundantur à peccatorum macula, sed non inde destinantur in alterius muneris exercitium. Eucharistiæ susceptione gratia, & charitate nutriuntur, & ad vincendas tentationes roborantur, ad ipsumque tanquam omnium sacramentorum perfectissimum reliqua sacramenta diriguntur. Extrema Vnctione iuuantur in mortis articulo. Matrimonio denique sustinentur onera illius status. Nulla igitur est causa, ob quam caracter dictis sacramentis concedendus sit. Atque ita docent ferè omnes Doctores cum D. Thom. *q. 63. art. 6.*

5. Rursus insigniti caracteribus prædictorum Sacramentorum Baptismi, Confirmationis, & Ordinis ita firmiter eos retinent, vt per nullum peccatum quantumuis grauissimum amittant. Est conclusio de fide, quæ satis colligitur ex illo Decreto Eugenij IV. quod est in Concilio Florent. *post vltimam sessionem*, §. *5. Ecclesiasticorum*, & ex definitione Trident. *sess. 7. can. 9.* Si enim hæc Sacramenta valdè susceptа ob nullum peccatum commissum iterari, possunt, euidens est caracteres, ex quibus hæc repetitionis priuatio prouenit non amitti. Quinimò non solùm in hac vita, sed etiam in futura immutati perseuerant secundùm probabiliorem sententiam: in beatis inquam ad eorum ornatum, honorem, & accidentalem gloriam: in damnatis ad eorum ignominiam, & pœnam; eò quòd obligationibus, ad quas satisfaciendas Christi caracteribus insigniti erant, non satisfecerint. Sic S. Thom. *qu. 63. art. 5. ad 3.* Bonauent. *in 4. dist. 6. par. 1. art. 2. qu. 5.* Vasqu. aliis relatis, *disput. 134. cap. 5. num. 91.* Ægid. de Coninch. *q. 63. art. 5. ibi* Suar. Bonac. *disp. 1. q. 5. p. 3. in fine*, & alij.

6. Verum esto maneant caracteres prædicti post hanc vitam, non tamen manet potestas nec ministrandi, nec suscipiendi sacramenta, quia sacramenta pro solis viatoribus sunt institura, ac proinde soli viatores ea suscipere, vel ministrare possunt. Sic prædicti Doctores, specialiter Vasq. *dicto c. 1. n. 63.* Ægid. *q. 63. art. 5. in fine.* Suar. *ibi.* Ex quo fit caracteres non esse formaliter potentia suscipiendi, vel ministrandi sacramenta, aliàs frustra manerent post hanc vitam, si nullum sui exercitium habere possent. Sunt tamen signa in hac vita harum potestatum actualium; in futura vita sunt signa has potestates præcessisse.

Quòd si aliquis mortuus diuina potentia resuscitetur iterùm moriturus, cum eo tempore viator existat, potestatibus per Baptismum, Confirmationem, & Ordinem concessis gaudet, sicuti gaudebat, antequam è vita decederet. Quia hæ potestates ob decessum à via perierant. Posito ergo ad viam reditu, potestates redire debent, siquidem denuò baptizandus, confirmandus, & ordinandus non est, Suar. Ægid. Vasq. *locis allegatis.* & Bonac. *dicta d. sp. 1. q. 5. p. 3. n. 6. in fine.*

PVNCTVM XII.

Quod sit Sacramenti subiectum, quam intentionem habere debeat, vt validè Sacramentum recipiat?

1. *Solùm homines viatores sunt sacramentorum capaces.*
2. *Sed non omnes omnium.*
3. *Infantes eorum sacramentorum, quorum sunt capaces non indigent vlla propria intentione ad ea recipienda.*
4. *Adulti propriam intentionem, seu voluntatem recipiendi sacramentum habere debent.*
5. *Hæc intentio debet esse simpliciter libera.*
6. *Non requiritur quod sit actualis, vel virtualis. Sufficit habitualis.*
7. *Nec opus est præcessisse actualem, sufficit, si præcesserit interpretatiua Pœnitentiæ sacramento excepto.*
8. *Nulla alia dispositio præter dictam voluntatem ex parte suscipientis requiritur Pœnitentiæ sacramento excepto.*

1. Fide Catholica firmatum est solos homines viatores Sacramentorum capaces esse, quia pro solis illis, & in eorum peccatorum remedium sunt sacramenta à Christo Domino instituta. Sic D. Thom. ab omnibus receptus. *qu. 64. art. 10.* Ex quo fit nec Beatos, nec damnatos capaces esse sacramentorum. Quia nec Beati augmentum gratiæ recipere possunt, nec damnati peccatorum remedium. Hinc à fortiori constat Angelos, siue Beatos, siue damnatos incapaces esse sacramentorum, quia in statu beatitudinis incrementum habere non possunt, in statu vero damnationis non possunt habere remedium. Et præterea quia Sacramenta sunt signa materialia, & sensibilia, & consequenter inepta Angelis, qui sunt pure spirituales. Non enim absque speciali miraculo res corporeas, & materiales tangere spiritus possunt, & per mutuum contractum sanctificare. Sic Henriqu. *lib. 1. de sacram. cap. 21. num. 1.* Suarez, *disput. 14. sect. 1. circa finem.* Reginald. *lib. 26. num. 50.* Bonac. *disp. q. 6. part. 1. n. 3.* & alij.

2. Verùm etsi soli homines viatores capaces sacramentorum existant, sed non omnes omnium. Nam puer ante vsum rationis, & perpetuò amentes pœnitentiam percipere non valent, nec sani Extremæ-Vnctionis sacramentum, nec fœminæ ordinem, neque perpetuò impotentes, carentésque vsu rationis matrimonium. Nam sicut quodlibet sacramentum petit ex diuina institutione, vt fiat sub tali signo sensibili ex eadem institutione petit, vt fiat circa tale subiectum. Sic Henriq. *lib. 1. de sacram. cap. 21. num. 2. & 3.* Suar. *disp. 14. sect. 1. circa finem* Bonac. *disp. 1. q. 6. pun. 2. in fine*, Filiuc. *tr. 1. c. 8. q. 1.* & alij.

3. Quam verò intentionem subiectum capax habere debeat, vt validè Sacramentum suscipiat, breuiter superest explicandum.

Et quidem de infantibus, antequam vsum rationis attingant, cùm nullam intentionem habere possint, vtpotè carentes volentate, liberòque consensu dicendum est vel esse omnium sacramentorum incapaces, quòd est falsissimum, vel affirmandum absque vlla propria voluntate, aut intentione capaces forè aliquorum sacramentorum. Quorum autem capaces sint, dicendum est, cùm de singulis sacramentis instituemus sermonem. Sed nunc breuiter dico omnium sacramentorum præter Pœnitentiam, Extremam-vnctionem, & Matrimonium capaces esse, eò quòd reliqua sacramenta iis tribus exceptis non postulant ad suos effectus necessariò propriam susceptientium voluntatem præcessisse. Secùs verò est de Pœnitentia, Extrema-vnctione, & Matrimonio: nam Pœnitentiæ materia remota sunt peccata actualia commissa, & Extremæ Vnctionis materia sunt horum peccatorum reliquiæ, seu venialia peccata. At infantes ante vsum rationis incapaces sunt vllum peccatum actuale committendi. Ergò incapaces sunt Extremæ-Vnctionis, & Pœnitentiæ. Matrimonij verò constat incapaces esse; nam Matrimonium fundatur in contractu, & libero contra hentium consensu, quem infantes habere nequeunt.

4. Restat igitur, vt solùm controuersia sit de adultis, quam volun-

voluntatem, seu intentionem habere debeant, vt validè sacramentum recipiant? Nam aliquam propriam voluntatem habere debere firmant ferè omnes Doctores sequentes D. Thom. *qu.* 68. *art.* 7. teste Suar. *disput.* 14. *sect.* 2. *concl.* 1. Ægid. de Coninch. *q.* 64. *art.* 8. *dub.* 5. *à num.* 98. *& seqq.* Bonac. *disp.* 1. *q.* 6. *pun.* 2. *num.* 1. Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 1. *cap.* 6. *n.* 4. Estque expressa sententia D. Augustin. *relati in cap. cum pro paruulis de consecrat. dist.* 4. differentiam assignans inter paruulos, & adultos baptizandos, inquitque non valere baptismum collatum ei qui consentire potest, si non consentiat. Idem constat *ex cap. maiores de Baptismo*, §. *item quaritur*. Vbi Innocent. loquens de eo, qui inuitus ad Baptismum traditur ait: Ille verò qui nunquam consentit, sed penitus contradicit, nec rem, nec caracterem suscipit sacramenti: quia plus est expressè contradicere, quàm minimè consentire, quasi diceret qui nunquam consensit, nec rem, nec caracterem suscepit, ergò neque ea suscipit, qui sacramento recipiendo contradicit. Et licèt in fine capitis dixerit Innocent. tunc sacramentum esse validum, cùm obicem voluntatis contrariæ non inuenit obsistentem, non inde infertur, validum esse sacramentum, cum nullam adultus voluntatem haber. Tum quia nullam habere voluntatem, est habere voluntatem contrariam. Tum quia vix contingere potest, quòd adultus careat voluntate recipiendi Baptismum, quin contrariam illius voluntatem habeat. Ratio à priori est diuina institutio, quam ex communi Doctorum consensu colligimus. Et ex eo quòd incongruum erat Christum Dominum præium suæ redemptionis communicare velle iis, qui nec minimam voluntatem habent, cum possint, vt sibi communicetur. Itemque alienum est à diuina bonitate in suum obsequium, & mandatorum obseruationem inuoluntarios milites consecrare, & initiare. Neque obstat Glossa *in dicto cap. maiores de Baptismo verbo perdurare, & in cap. solet, verbo simulatione, & verbo implorandum de consecrat. dist.* 4. asserens Baptismum recipi ab eo, qui ore tenus consentit absque vlla animi voluntate, quia debet intelligi baptismum recipi quoad forum Ecclesiæ, & hominum præsumptionem, non tamen re ipsa. Neque item obstat Florent. Concilium dixisse tribus tantum sacramentum perfici, materia, forma, & intentione ministri. Nam esto intentionis suscipientis mentionem non fecerit, non ideò infertur necessariam non esse in adultis propriam habentibus voluntatem: sed solùm infertur intentionem suscipientis non semper esse necessariam in omnium Sacramentorum receptione, siquidem paruuli, & perpetuò amentes plurium sacramentorum absque propria intentione capaces existunt. Et sacramentum Eucharistiæ, cùm non consistat in vsu, absque vlla suscipientis intentione conficitur. Adde sub materia intentionem suscipientium comprehendi in sacramentis quæ consistunt in vsu.

5. Sed qualis debeat esse voluntas, quàm suscipientes adulti habere debent? Dicendum est debere esse simpliciter liberam, quia debet esse humana, & rationabilis, ac proinde immunis à coactione absoluta, ,sicuti expressè definiuit Innocent. *in cap. maiores de Baptismo*, & Concil. Carthagin. 3. *cap.* 34. Dixi *simpliciter liberam*, vt indicarem ex metu graui supradictam voluntatem non vitiari. Nam esto metus grauis voluntarium diminuat, non tamen libertatem integrè tollit, ideoque non impedit quin sacramentum ex metu graui susceptum validum sit. Sic expressè ex communi sententia tradit Suar. *disput.* 14. *sect.* 2. *concl.* 1. Ægid. de Coninch. *qu.* 64. *art.* 8. *dub.* 5. *concl.* 2. Quòd si obiicias te posse omnino coactum Eucharistiam recipere, ergò ad receptionem sacramenti voluntas simpliciter libera suscipientium non requiritur. Respondeo te solùm materialiter suscipere sacramentum Eucharistiæ, si omnino coactè, & inuoluntariè suscipias; illa enim susceptio sacramentalis non est, quia non est sacramenti humanus vsus ac proinde nec mittit animam, cum Christo vnit: sicuti benè notauit Suar. *dicta sect.* 2. *in medio*. Bonac. *disp.* 1. *q.* 6. *p.* 2. *à n.* 3.

6. Sed hæc libera voluntas ad sacramentum suscipiendum requisita non est opus vt sit actualis, aut virtualis, cùm sacramentum suscipitur, sufficit si habitualiter existat, qualis censetur esse, si aliquando actualiter extirit, nec vnquam retractata fuit. Colligitur ex Concilio Arausic. 1. *c.* 11. *alias* 12. asserente conferendum esse Baptismum inuito obmutescenti, si antea petierit. Et ex Concilio Carthagin. 3. *cap.* 34. & tradit expressè Suar. *disput.* 14. *sect.* 2. *concluſ.* 1. Ægid. de Coninch. *q.* 64. *art.* 8. *dub.* 5. *concl.* 4. Valent. 1. 4. *disp.* 4. *q.* 2. *pun.* 2. *ad finem* Bonac. *disp.* 1. *q.* 6. *p unct.* 2. *n.* 8. Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 7. *cap.* 6. *n.* 4. Ratio verò est, quia cùm sacramenta in suscipientium vtilitatem sint instituta, decuit Christum Dominum pro illorum susceptione qualibet suscipientium voluntate contentum esse, esto in ministro sacramenti saltem virtualis voluntas conficiendi sacramentum requiratur.

7. Adde neque opus esse ad validè Sacramenta suscipienda (Sacramento Pœnitentiæ excepto) expressam voluntatem illorum præcessisse, sufficit si præcesserit interpretatiua, & virtualis, quæ censetur esse dum quis vult seruare omnia Ecclesiæ præcepta, sibique remedia ad salutem necessaria applicari. Nam eo ipso vult, vt sibi sacramenta quibus indiget, conferantur: ob quam causam adulto contrito, vel attrito conferri potest Baptismus, quia voluntatem habuit saltem vittualem suscipiendi medium sibi necessarium ad salutem. Et baptizato ægrotanti, catholicéque viuenti concedi potest sacramentum Eucharistiæ, & Extremæ-Vnctionis. quia Baptismo suscepto ea catholicæ vitæ professione censetur voluisse omnia remedia à Christo instituta in hominum salutem sibi applicari, cum illis indigerit. Excepi Pœnitentiæ sacramentum, eò quòd materia illius sint actus ipsius suscipientis. Debet ergò esse voluntas expressa. Sic Suar. *disp.* 14. *sect.* 2. *concl.* 1. *circa finem*. Ægid. de Coninch. *q.* 64. *art.* 8. *dub.* 5. *concl.* 4. Paul. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 1. *cap.* 6. *n.* 4. Bonac. *disp.* 1. *q.* 6. *p.* 2. *à n.* 8.

8. Præter dictam voluntatem, seu intentionem suscipiendi Sacramenta nulla alia dispositio ex parte suscipientium requiritur, vt valida fit illius susceptio. Excipe sacramentum Pœnitentiæ ob rationem nuper dictam, quia actus suscipientis, scilicet peccatorum confessio, illorúmque contritio, vel attritio materia sunt illius. Sic tanquàm omninò certum tradit Suar. *disput.* 14 *sect.* 2. *concluſ.* 2. Colligiturque apertè tum ex Concilio Florent. Decreto de vnione, tum ex Trident. *tota sess.* 6. Stante enim materia & forma, & intentione nihil est, quòd ad valorem Sacramenti desideretur.

Punctum XIII.

Quam dispositionem habere debes, vt licitè Sacramenta suscipias.

1. *Quædam præmittuntur pro intelligentia quæstionis.*
2. *Si ad sacramentum accedis iustus, & sanctus, nulla alia dispositio requiritur præter voluntatem suscipiẽdi sacramentum ad obtinendum præcipuum illius effectum, at ad obtinendum secundarium debes veniali peccato saltem actuali carere.*
3. *Si mortali actuali grauatus existas etiam si ignores debes contritionem, vel attritionem saltem cum sacramento habere, vt effectum sacramenti obtineas.*
4. *Si solùm originali peccato graueris, cùm adultus sis, non indiges pœnitentia, benè tamen fide, & spe.*
5. *Conscius mortalis commissi si ad pœnitentiam, vel baptismum accedas satisfacis attritionem habens. Secus si alia sacramenta sis susceptorus.*
6. *At si credis te esse contritum, cum tamen solùm attritus sis, obtines gratiam aliorum sacramentorum.*
7. *Aliqui affirmant solo actu fidei, & spei te sufficienter disponi ad gratiam in Baptismo, vel Pœnitentia obtinendam, esto peccatum actuale commiseris.*
8. *Contrarium probabilius est. Fitque satis fundam. n. præcedenti adducto.*

1. PRæmito sacramenta alia esse instituta per se in remedium peccati, qualia sunt Baptismus, & pœnitentia; alia instituta per se in gratiæ augmentum, qualia sunt reliqua omnia præter baptismum & pœnitentiam. Deindè præmitto te posse, cùm ad sacramentum accedis sentire grauatum aliquo peccato mortali commisso, vel ignorare grauatum esse, esto grauatus sis. His positis.

2. Dico primò, si absque nullo peccato mortali, sed iustus, & sanctus ad sacramentum accedas, nullam aliam dispositionem præter voluntatem suscipiendi sacramentum teneris habere, vt absque mortali sacramentum suscipias, illiúsque effectum præcipuum, scilicet gratiæ augmentum obtineas; quia sacramentum ritè suscipis, cùm obicem gratiæ recipiendæ non apponis: at existens in gratia nullum obicem apponis illius augmento. Ergò sic Suar. *ex communi sententia, disp.* 7. *sect.* 4. *concl.* 4. Ægid de Coninch. *q.* 62. *art.* 1. *dub.* 2. *concl.* 6. Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 1. *cap.* 6. *concl.* 3. Bonac. *disp.* 1. *q.* 6. *pun.* 2. *num.* 10. Verum etsi ad suscipiendum sacramentum, præcipuúmque illius effectum obtinendum, nulla alia dispositio, cùm iustus es, præter illius suscipiendi voluntatem requiratur, attamen vt effectum secundarium obtineas requiritur necessariò, ne in illius susceptione veniale peccatum committas. Si enim actuali complacentia peccati venialis commissi sacramentum suscipias, vel in illius susceptione te irreuerenter gesseris, impedis tum illius peccati venialis remissionem, tum specialem Dei fauorem tibi fortè concedendum, si liber ab omni macula etiam veniali, & debita cum reuerentia sacramentum susciperes. Ab hac conclusione excipiendum est sacramentum Pœnitentiæ, eò quòd etiam ab homine iusto suscipi non possit absque peccatorum contritione, vel attritione, quia est pars illius, sicuti notarunt prædicti Doctores.

3. Dico

3. Dico secundò, si mortali peccato actuali grauatus existas, tametsi illud ignores, necessario contritionem vel attritionem habere debes, vt medio sacramentorum gratiam iustificantem, & sacramentalem obtineas. Sic ferè omnes Doctores teste Suar. *disp.7.sect.4. concl.* Ægid. de Coninch. *qu.62.art.1.dub.2.conclus.*3. Bonac. *disp.1.q.6.pun.2. n.*12. Paul. Laymann, *lib.5.tract.1.cap.6. n.*5. Ratio est: quia nullum peccatum mortale absque illius pœnitentia, & retractione remittitur, vt satis colligitur ex illo Actorum 2. Vbi Iudæis volentibus conuerti dixit Petrus debere pœnitentiam agere, & baptizari, apertè indicans solum baptismum absque pœnitentia peccatorum sufficiens non esse ad gratiam consequendum. Itémque ex Trident. *sess.6.cap.6. & sess.14. cap.* 4. & ex D. Augustin. *epist.*48. ad Vincentium. Congruentia verò, ob quam Deus sic statuit nemini remittere peccatum actuale, quin illius pœnitentiam, & retractationem habeat est aptissima. Non enim decebat Deum, vt à se auersum voluntariè in suam gratiam reciperet, quousque ipse per pœnitentiam ad Deum reuerteretur.

4. Dixi: *Si mortali peccato actuali grauatus existas*; nam si solùm originale habeas, obligatus non es ad recipiendum baptismi effectum, contritionem, vel attritionem habere: quia hæc solùm sunt peccato propria voluntate commisso. At debes fidei, & spei, seu charitatis actum præmittere iuxta illud ad Hebr. 11. Credere enim oportet accedentem ad Deum, & quia est, & inquirentibus se quia remunerator. Si ergò debes credere & Deum esse, & esse remuneratorem, debes spem remunerationis habere, quia ob hanc spem remunerationem credis. Præterea indecens erat Deo in suam amicitiam te adultum, & ratione vtentem recipere, quin eam amicitiam expereres, & in ea perseuerare velles; aliàs suam gratiam vilipenderet, si tibi non petenti, neque habenti voluntatem in ea perseuerandi concederet. Debes ergo baptismo iustificandus post rationis vsum non solùm fidem, sed spem, seu charitatem habere. Sic Ægid. de Coninch. *q.62.art.1.dub.2.concl.2.num.*27. Paul. Laymann. *lib.5.tract.1. cap.6. n.*5.

5. Dico tertiò. Conscius peccati mortalis commissi, si baptismum, aut pœnitentiam recepturus es, satisfacis attritionem habens; si verò alia sacramenta, obligatus es contritionem habere. Ita D. Thom. *in 4.dist.6.q.1.art.3. qq.1.ad 5.* Henriq. *lib.1. cap.22.num.5.* Vasq. 3.*p. disp. 158.c.4.* Suar. *disp.7.sect. 4.§.occurrebat.* Bonac. *disp.1.q.6.punct.2.à n.10.& seqq.* Paulus Laymann. *lib.5.sum.tract.1.cap.6.n.3. & 5.* Ægid. de Coninch. *q.62.art.1. dub. 2. n.* 31. & alij communiter. Priorem partem scilicet quod Sacram. Baptismi, vel Pœnitentiæ recepturus obligatus tantum sis attritionem habere sic probo. Quia hæc sacramenta instituta sunt à Christo Domino ad remittenda peccata. Non igitur expostulant peccata remissa. Ergò neque expostulare possunt ad sui receptionem tanquam dispositionem necessariam contritionem, qua peccata remittuntur. Ergò solùm expostulant attritionem, qua sola non remittuntur peccata, benè tamen cum Sacramento. Ergò attritus accedens ad dicta sacramenta cum debita dispositione accedis, siquidem accedis dispositus ad affectum Sacramenti suscipiendum, & institutioni Christi te conformas. Secundam partem nempe ad suscipienda reliqua sacramenta te debere esse contritum probo ex contrario fundamento. Nam reliqua sacramenta per se instituta sunt ad augendam gratiam Sacramento baptismi, vel pœnitentiæ in re, vel in voto suscepto concessam. Ergo ea suscipiens teneris gratiam habere: aliàs horum sacramentorum fini, & institutioni repugnas. Ergo teneris contritione, vel attritione cum sacramento te ad ea suscipienda disponere. Quinimò ad suscipiendum venerabile Eucharistiæ sacramentum ob eius singularem excellentiam, & dignitatem non sufficit, si te per solam contritionem disponas, sed præmittere debes confessionem iuxta Trident. *sess.*13. *cap.*7.

6. Verum si putans te esse contritum peccati mortalis commissi, cum tamen solum attritus sis, Sacramenta suscipias, gratiam, & remissionem peccati ex vi sacramenti obtines. Quia omnia sacramenta ex sua institutione habent conferre gratiam non ponenti obicem. At cum ea suscipis attritus putans esse contritum, non ponis obicem. Tum quia absque culpa suscipis. Tum quia suscipis cum vero dolore, & pœnitentia peccati commissi, satisfacisque obligationi iure diuino requisitæ pœnitentiam habendi. Ergo obtines gratiam, & remissionem peccati. Præterea quia decebat diuinam bonitatem instituere sic sacramenta, vt virtutem haberent remittendi peccata verè pœnitentibus, & credentibus ritè esse ad eorum susceptionem dispositos. Atque ita docent ex communi sententia Nauar. *cap. 22. num.* 3. Henriqu. *lib.1.de sacram.cap.22.num.6.* Suar. *disp.7. sect.4. in medio.* Ægid. de Coninch. *qu.62.art.1. dub. 2. num. 42. & seqq.* Paul. Laymann. *lib.5. sum. tract.1.cap.6.n.3.* Bonac. *disp.1.q.6. pun.2.à n.11.* & alij.

7. Superest tamen difficultas, an si post peccatum commissum solo actu fidei, & spei supernaturali te ad suscipiendum baptismum, vel pœnitentiam disponas, effectum horum sacramentorum obtineat? Et quæstio procedit eo casu quo peccati commissi immemor existis, vel si illius es conscius. existimas attritionem supernaturalem habere, cum tamen non habeas? Affirmant sufficere Scotus *in 4.dist.14.qu.4.art. 3. &* Cniet. 3. *p. qu.* 86. *art. 2. ad 1. argum. §. vlt.* Dicunt enim solam voluntatem suscipiendi hæc Sacramenta siue actu, vel voluntate peccati sufficientem esse ad gratiam obtinendam. Probabile reputat Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 2. num. 35. & 36.* mouentur, quia esto ad remissionem peccati commissi illius pœnitentia necessitate medij requiratur iuxta illud, nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis. At non requiritur formalis pœnitentia, sed virtualis sufficit. Nam posito actu charitatis, & dilectionis Dei super omnia, homini peccata remittuntur, & in diuinam amicitiam recipitur. Signum ergo est in huiusmodi actu virtualem pœnitentiam contineri. At actus supernaturalis spei etiam pœnitentiam peccati commissi virtualiter continere videtur: siquidem nemo expetere diuinam amicitiam potest cum intentione in ea perpetuo manendi, quin si conscius esse peccati commissi illud detestaretur. Ergo actus spei sufficiens est ad effectum dictorum sacramentorum obtinendum.

Cæterum longè probabilius existimo prædictum actum spei absque attritione, vel contritione saltem in actu charitatis, & dilectionis Dei super omnia contentis sufficientem esse ad remissionem peccati, & gratiam obtinendam in prædictis sacramentis. Quia hic actus spei requisitus est in adulto suscepturo baptismum solo peccato originali affecto, vt diximus concl. 2. Ergò in se virtualem dolorem, & pœnitentiam non continet, quia pro solo peccato originali remittendo nulla pœnitentia requiritur. Neque ex eo quod expetens diuinam amicitiam efficaciter detestaturus esses peccatum, si conscius illius esses; infertur in eo desiderio detestationem peccati virtualiter contineri, sicuti continetur in dilectione Dei super omnia? sed solum infertur contineri detestationem tanquam effectum imperandum ab actu spei in ordine ad finem propositum diuinæ amicitiæ consequendum. Quæ continentia non videtur sufficiens, cum ex illa dici non possit sperantem diuinam amicitiam peccati commissi pœnitere, sed fore, vt pœniteat, si illius memor existat. Cum ergo nullius peccati actualis remissio contingat absque pœnitentia, efficitur non remitti peccatum suscipienti sacramentum solo actu spei dispositio. Secus verò contingit in dilectione Dei super omnia. Quæ detestationem peccati continet non tanquam effectum imperandum, sed in se virtute, & eminenter: diligens enim Deum super omnia quidquid Deo contrarium est, quale est peccatum implicitè detestatur.

PVNCTVM XIV.

An carenti debita dispositione ad Sacramenti effectus suscipiendos Sacramentum ministrandum sit?

1. *Per se loquendo nullum sacramentum ministrandum est carenti debita dispositione ad illius effectum.*
2. *Ministrandi Sacramentum probabiliter constare debet de suscipientis recta dispositione. Et qualiter hoc contingat.*
3. *Per accidens ministrari indigno Sacramentum potest, si publicè ministrari debet, & ipse se publicè probauerit dignum.*
4. *Satisfit obiectioni & declaratur qualiter hæc ministratio non sit cooperatio susceptionis sacrilegæ.*

1. CErtum est (per se loquendo) nullum sacramentum ministrandum esse carenti debita dispositione ad illius sacramenti effectus; quia esse ministratio sacramento iniuriosa & contra proprij officij debitam obligationem: eo enim ipso, quo sacramentum ministras, obligatus es iis tantùm dispensare, quibus Christo Domino placet, quia nomine ipsius dispensas, at Christo Domino displicet, quod carentes debita dispositione ad suscipiendos sacramenti effectus sacramenta suscipiunt. Ergò ei displicet quòd tu eis sacramentum ministres. Sic omnes Doctores.

2. Hinc infertur tibi ministranti sacramentum probabiliter constare debere de recta suscipientis dispositione. Tum vt fideliter dispenses. Tum ne irreuerentiæ Sacramenti coopereris. Sed qualiter hæc recta dispositio tibi constare debeat? Ex singulis Sacramentis petendum est: Sunt enim aliqua Sacramenta, ad quæ suscipienda probabiliter creditur suscipientem esse dispositum, eo ipso quo catholicè viuens ea sibi administrari petat, qualia sunt Confirmatio, Eucharistia, Extrema-Vnctio. Alia verò sacramenta, quia

statum constituunt pluribus obligationibus affectum, expostulant in susceptione suæ legitimæ dispositionis probationem. Non enim baptismus adulto ministratur, quin ipse suæ fidei, rectæque dispositionis testimonia præbeat. Neque vllus ordinibus insignitur, neque matrimonio iungitur, quin prius probet nullum ad hæc sacramenta impedimentum habere. Atque ita sustinent Sotus, *in 4. dist. 12. par. 1. art. 6.* Henriq. *lib. 1. de sacram. cap. 30. n. 6.* Suar. *3. p. disp. 18. sect. 2. concl. 1.* Bonac. *disp. 1. de sacram. q. 6. p. 4. in fine.*

3. Dixi *per se loquendo*: nam per accidens ministrari potest Sacramentum indigno, si sacramenti ministratio futura sit publica, ipseque susceipiens se publicè dignum probauerit, quia creditur Christum Dominum in hoc casu potestatem suis ministris concessisse, siquidem traditori discipulo Eucharistiam porrexit, cuius indignitatem optimè nouerat, quia in adstantium conspectu se probabat dignum. Aliàs ministris Sacramentorum graue onus impositum esset, vel probandi susceipientium indignitatem, quam sæpè probare non possent, vel nimia esset eis licentia concessa, multisque irrogandis iniuriis exposita, si absque dicta probatione secretò indignis negare sacramenta possent. Sic D. Thom. *q. 80. art. 6.* Ægid. de Coninch. *ibi*: Nauar. *cap. 21. n. 55. & 56.* Henriq. *lib. 1. cap. 30. n. 5.* Valent. *t. 4. disp. 6. q. 8. p. 3. vers. 4. peccatori.* Suar. *disp. 18. sect. 2. in media.* Bonac. *disp. 1. de sacram. q. 6. p. 4. n. 4.* & alij apud ipsos.

4. Quòd si obiicias nemini licitum esse sacrilegio cooperari, quia est intrinsecè malum; at ministrans sacramentum indigno videtur illius sacrilegæ susceptioni cooperari. Ergo nunquam id licere potest? Facilè respondetur negando ministrantem sacramentum indigno ob supradictum finem vitandi proximi infamationem cooperari sacrilegæ susceipientis receptioni, quia solum cooperatur receptioni sacramenti, quatenus verò est sacrilega permittit ex iusta causa. Sic Suar. Henriq. Bonac. & alij supra.

PVNCTVM XV.

Qualiter licitum sit Sacramenta recipere, & petere ab indigno ministro.

1. *Non est licitum petere administrationem, quam alius nullo modo licitè præstare potest.*
2. *Ob tui, vel alterius grauem necessitatem, vel vtilitatem benè potes petere administrationem, quam alius in peccato ob suam malitiam facturus est.*
3. *Seclusa supradicta necessitate, vel vtilitate nequaquam potes etiam à parato administrationem petere.*

1. QVæstio hæc decidenda est ex his, quæ diximus *tract. 6. de charit. disp. vlt. de scandalo, & tract. 14. de iuram. disp. 1. pun. 10.* Primò namque statuendum est, nullo casu tibi licitum esse petere ab aliquo sacramenti administrationem, quam ipse licitè præstare non possit, quia eo ipso velles rem illicitam fieri, quòd intrinsecè malum. Qua ratione non licet tibi extra mortis periculum ab excommunicato non tolerato Sacramenta Baptismi, & Pœnitentiæ recipere, quia ipse præstare licitè non potest, imò neque in mortis periculo, si alius adsit, qui præstare velit. Stante vero periculo mortis, & deficiente ministro idoneo poteris ab excommunicato & iam non tolerato Sacramenta Baptismi vel Pœnitentiæ recipere, quia horum sacramentorum receptio est summè necessaria: nam esto contritione salutem obtinere possis, difficile est eam habere, neque in eas angustias es coniiciendus. Alia verò sacramenta, quia non sunt ita necessaria nequaquam potes etiam in articulo mortis ab excommunicato non tolerato susceipere. Excipe nisi incapax steteris sacramentum Pœnitentiæ recipiendi. Nam eo casu sunt tibi æquè necessaria ac baptismus, vel pœnitentia, quia illis susceptis salutem attritione consequeris, quam tamen amitteres ob contritionis defectum. Sic expresè tradit Ægid. de Coninch. *q. 64. art. 6. dub. 2. concl. 2.*

2. Secundò dicendum est ob grauem tui vel alterius necessitatem, vel vtilitatem optimè potes petere sacramenti administrationem ab eo, quem scis in peccato ministraturum, siue parochus sit, siue non, siue paratus existat, siue non existat. Sic D. Thom. *q. 64. art. 6. ad 2.* Coninch. *ibi dub. 2. concl. 1. n. 43.* Valent. *t. 4. disp. 3. q. 5. pun. 3.* Sanc. *li. 7. de matr. di. 9. n. 8.* Suar. *3. p. di. 18. sect. 2. vers. sed quares, & disp. 72. sect. 4. in fine.* Bonac. *disp. 1. de sacram. q. 6. pun. 5. n. 1.* Ratio est, quia tu rem licitam & honestam petis, scilicet Sacramenti administrationem, quam minister & potest & debet ritè præstare. Quòd si non præstet eius malitiæ, & non tuæ petitioni tribuendum est. Hac enim de causa tibi licitum est mutuum ab vsurario, & iuramentum à iuraturo falso, vel per falsos Deos expostulare, quia quantum est ex te tem licitam & honestam petis.

3. Tertio dicendum est seclusa graui necessitate, vel vtilitate tui, vel alterius ne quis à Sacerdote etiam parocho, vel aliàs parato sacramenti administrationem peteret, si moraliter tibi constet malè administraturum. Tum ob charitatem proximi, qua teneris peccatum illius impedire, si commodè possis, tum præcipuè ne diuinus honor, & sacramento reuerentia debita lædatur. Sic Sotus *in 4. dist. 1. q. 5. art. 6.* Suarez. *disp. 18. sect. 2. circa finem.* Ægid. de Coninch. *qu. 64. art. 6. dub. 2. n. 43.* Bonac. *disp. 1. de sacram. q. 6. pun. 5. n. 2. Colligiturque aperiè ex cap. Scisciatantibus 15. q. 8.* vbi Nicolaus Papa decidit ab adultero posse communionem percipi, donec Episcopi sententia priuatus sit.

PVNCTVM XVI.

De numero & ordine Sacramentorum, & ritibus seruandis in eorum administratione.

1. *Solum sunt septem sacramenta.*
2. *Ratione pradicta veritas probatur.*
3. *Qui ordo seruandus est in eorum numeratione.*
4. *Ritus essentiales sunt à Christo instituti, accidentales ab Ecclesia, qui si communes sint, nequit priuatus Episcopus mutare.*
5. *Gratia est peccatum per se loquendo non seruare prædictos ritus ab Ecclesia præscriptos in sacramentorum administratione.*

1. VEritas catholica est septem esse sacramenta nec plura, nec pauciora. Hic definitum est à Concilio Florent. in Decreto Eugen. 4. & à Trid. *sess. 7. can. 1. & colligitur ex cap. ad abolendam de hæreticis*: vbi tanquam hæretici damnantur, qui aliter de sacramentis sentiunt, quam Ecclesia Romana. Constat autem Ecclesiam Romanam septem tantum sacramenta approbare, non sunt igitur asserenda plura, nec pauciora. Neque huic veritati obstare videntur opiniones asserentes in Eucharistia sacramentum corporis à sacramento sanguinis distinctum esse. Et in Sacram. Ordinis, ordines maiores inter se, & à minoribus ordinibus specie differre, quia Ecclesia solum definiuit non esse plura sacramenta, quam septem. Plura inquam, quæ in prædicto numero non contineantur. Nam esto sacramentum Ordinis plures ordines inter se distinctos contineat, omnes tamen vnicum sacramentum Ordinis saltem in genere constituunt, tametsi sub eo plura sacramenta specie infima distincta contineantur. Neque item obstat, quod aliqui Patres mentionem sacramentorum facientes aliqua ex eis, & non omnia numerent, quia non eo ipso negant. Neque denique obstat, quòd lotionem pedum à Christo Domino factam sacramentum appellent, sicuti appellauit Ambros. *lib. 3. de sacram. cap. 1.* & Bern. *serm. in Cœna Domini*, quia sacramentum vsurpant non propriè, & strictè pro signo sanctificante, & peccata venialia remittente, sed impropriè, & secundùm latam significationem pro signo denotante ipsos etiam iustos, & baptismo sanctificatos indigere noua lotione pro peccatis venialibus denuò commissis. Vide Nauar. *sum cap. 22. n. 2. & 5. & cap. Nouit. de iudiciis, notab. 3. n. 92.* Bellarm. *2. p. lib. 1. cap. 5.* Henriq. *lib. 1. cap. 3. §. 1.* Sayr. *de sacram. lib. 2. cap. 1. q. vnica. & cap. 2. art. 1. & 2.* Suar. *t. 3. in 3. p. disp. 12. sect. 1.* Valq. *q. 64. disput. 135. n. 1. & seq. & q. 65. disp. 139. c. 1. & 2.* Ægid. de Coninch. *q. 64. art. 1. dub. 1. & q. 65. art. 1. n. 4.* & alij.

4. Ratio huius veritatis est institutio Christi. Congruentia optimè traditur à D. Thom. *q. 65. art. 1.* quia his sacramentis integrè perficitur homo tam quoad se, quam in ordine ad communitatem. Quinque enim sacramentis Baptismo scilicet, Confirmatione, Eucharistia, Pœnitentia & Extrema-Vnctione perficitur in se; Ordine vero, & Matrimonio quoad populum. Baptismo namque spiritualiter nascimur, & in Christo regeneramur. Iuxta illud Ioann. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnũ Dei. & ad Titum. 3. per lauacrum regenerationis, & Confirmatione crescimus, & roboramur in vita per baptismum accepta in cuius sacramenti susceptione tempore nascentis Ecclesiæ Spiritus sanctus visibiliter communicabatur, vt habetur Actorum 8. *n. 17. & cap. 19. n. 6.* Eucharistia nutrimur in hac spirituali vita, & contra insidias inimici robur accipimus, & Christo nostro capiti vnimur. Nã vt dicitur Ioan. 6. Qui manducat me viuet propter me. Quia tamen ab hac spirituali vita ob malitiam nostram solemus deficere, Christus Dominus, ne ob defectum remedij periremus, Sacramentũ Pœnitentiæ instituit, quo possimus ad vitam reuocari obtenta peccatorũ remissione secundùm illud Ioan. 20. Quorũ remiseritis peccata remittũtur eis, &c. Deniq; instituit Extremam Vnctionẽ tũ in remedium infirmitatum, quæ ex peccato cõmisso relinquuntur, tum in adiutorium contra luctam, & specialem pugnam, quam cum dæmone in mortis articulo solemus, habere; sicuti colligitur ex epistola Iacobi *cap. 5.* Hæc quinq; sacramenta, vt ex dictis constat ad priuatam cuiusq; vtilitatem, & perfectionem sunt per se instituta. Alia duo sacramenta Ordinis, & Matrimo-

Matrimonij ad perfectionem totius populi Christiani. Ordine namque constituuntur ministri, & dispensatores sacramentorum Pastores,& Doctores.Ideóque Paul.1.ad Timoth. 4.dixit.Noli negligere gratiam,quæ in te est,quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterij, & ad Hebr.7 dixit Sacerdotes non solùm pro se, sed pro populo hostias offerre. Matrimonio populus Christianus per honestum, & rationi conuenientem vsum multiplicatur, ob cuius causam dixit Paul. ad Ephes. 5. hoc sacramentum magnum est in Christo,& Ecclesia.

3. Quoad ordinem verò horum sacramentorum ferè omnes Doctores approbant assignatum à D.Thom. *q.65.art.2.*& Concilium Trident. *sess.7.can.1.*authoritate firmatum, nempe vt baptismus sit primum sacramentum in ordine, non quia cæteris omnibus nobilius sit, sed quia ad vitam spiritualem concedendam est institutum, & cùm vita sit fundamentum totius esse,sacramentum institutum ad hanc vitam communicandam totius ædificij spiritualis fundamentum est,&idem in ordine primum.At quia recenter nati indigent speciali robore,& auxilio ne deficiant, Sacramentum Confirmationis, quo roborantur secundum locum obtinet. Tertium obtinet Eucharistia, eò quòd sit speciale vitæ spiritualis nutrimentum.Quartus locus conceditur Pœnitentiæ,'quia restituit vitam spiritualem roboratam, & nutritam,si fortè amitti contingat.Extrema-Vnctio quintum habet locum, quia mundat nos à peccatorum reliquiis,quæ per pœnitentiam ob nostram negligentiam,vel ignorantiam sufficienter purgatæ non sunt. Sexto,& septimo loco subsequuntur sacramenta Ordinis, & Matrimonij,quibus in Ordine ad totam communitatem perficimur.Nam Ordine accipimus potestatem regendi multitudinem & exercendi actus publicos. Matrimonio propagamus naturam contra continuum morte introductum defectum. Quòd verò prædictus Ordo sit rectè assignatus colligitur apertè tum ex dictis, tum ex ratione,quam D.Thom. *qu.65. art.2.*subiungit.Priora (inquit) sunt,quæ singulos in se perficiunt in Ordine ad alios,ideóque sacramenta Ordinis;& Matrimonij postremum locum obtinent, reliqua 'priorem. Matrimonium post Ordinem, quia minus perfectum est, vtpotè quod minus participat rationem spiritualis vitæ,ad quam sacramenta ordinatur. Interea verò quæ ad perfectionem priuatam cuiúsque ordinantur(inquit D. Thom.) priora debent esse,quæ per se vitam communicant,& perficiunt,quam quæ obstacula remouent, ideóque priora sunt,Baptismus, Confirmatio, & Eucharistia; quibus vita conceditur, & perficitur, quàm Pœnitentia,& Extrema-Vnctio, quibus vita læsa reparatur.Ex quibus omnibus constat prædictũ Ordinem desumptum ex fine ipsorum sacramentorum, tum ex necessario, vel conuenienti illorum vsu. Nam si ex eorum dignitate ordo esset instituendus primum locum Eucharistia obtinere debebat, vtpotè omnium sacramentorum perfectissimum. Tum quia continet Christum. Tum quia ad ipsum reliqua sacramenta referuntur.Tunc quia in ipso consummantur,vt latiùs explicauit D.Thom.*q.65.art.3.* Secundus locus concedendus erat Ordini Tertius Confirmationi.Quartus Baptismo Quintus Pœnitentiæ Sextus Extremæ Vnctioni. Septimus Matrimonio.

4. Prædicta sacramenta suos ritus habent tum ex institutione Christi, tum ex institutione Ecclesiæ, quibus administrentur. Sed ex his ritibus aliqui sunt essentiales, alij accidentales, essentiales sunt qui sacramentum constituunt, quibúsque deficientibus materia,vel forma sacramenti deficit, & hi à Christo Domino sunt instituti. Accidentales sunt, qui non ad essentiam sacramenti, sed ad eius ornatum decorum, & conuenientem vsum pertinent. Qui ritus alij sunt communes toti Ecclesiæ, alij singulares cuiusdam Episcopatus: nulli tamen sunt à Christo Domino præscripti, esto Ecclesia ad eius imitationem, & exemplum aliquos præscripserit, vt rectò probat Suar. *3.p.q.65.art.4. disp.15. sect.3. concl.1.* Ritus essentiales nullus Episcopus, imo nec summus Pontifex etiam in Concilio generali mutare potest; quia Ecclesiæ à Christo Domino relicta potestas Sacramenta mutandi, vt tradunt omnes. At ritus accidentales etiam toti Ecclesiæ communes potest summus Pontifex pro varietate temporum, & circunstantiarum quosdam de nouo instituere, & antiquos abrogare,quia horum obseruatio ex Ecclesiæ institutione habetur. Priuati verò Episcopi nequaquam possunt ritus vniuersali Ecclesiæ communes abrogare, vel aliquo modo mutare, quia sunt à superiori potestate, scilicet vniuersalis Ecclesiæ Pastore instituti. Eáque de causa Concil. Trident. *sess.7. can.* 13. definiuit anathema esse dicentem receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in solemni sacramentorum administratione adhiberi consuetos aut contemni, aut sine peccato à ministris pro libito omitti, aut in nouos alios per quemcumque Ecclesiarum Pastorem mutari posse.Sic Henriuq.*lib.1.de Sacram.c.21.n.4.*Ægid.de Coninc. *q.66.n.99.& q.71.n.3.*Bonac.*disp.1.q.vlt. pun.vn. in fin.* Suar. *disp.15. sect.3. circa finem.*

5. Ex quo fit per se peccatum mortale esse non seruare præscriptas cæremonias,ritum, & ordinem præscriptum ab Ecclesia in sacramentorum administratione, quia vsu, consuetudine,& Conciliorum decretis, & Doctorum authoritate constat horum obseruationem præceptam esse sicuti probauimus loquentes de singulis Sacramentis, Aliquando tamen continget solum veniale esse, si mutatio prudentis iudicio leuis esse iudicetur. Sic Suar. *disput. 16. sect. 2. circa finem.*Valen.*tom.4.disp.3.qu.1. punct.* 4. Henriqu. *lib.* 1. *cap.*11. *n.*4.Bonac.*disp.1.de Sacram.qu.vlt.punct.vnico,num.*4. & alij communiter.

TRACTATVS XIX.

ET

DISPVTATIO VNICA,

DE SACRAMENTO BAPTISMI.

EXPLICATIS in supradicto Tractatu iis, quæ omnibus Sacramentis communia sunt singulorum sacramentorum explicationem aggredimur, incipientes à Baptismo vtpotè ianua reliquorum, & vitæ spiritualis fonte, ac radice.

PVNCTVM I.

De Baptismi nomine, eiúsque definitione.

1. *Expenditur nomen baptismi.*
2. *Definitio baptismi explicatur.*

1. HOc Sacramentum, quo à peccato originali mundamur, & in domesticos Christi sigillamur, vniuersi Patres, & Doctores baptismum appellant, eò quòd per immersionem, vel affusionem aquæ præstetur. Baptismi namque vox Latinè idem est quod immersio, vel intinctio teste Ambros. Calepino *verbo Baptismus*. Ob varios tamen sacramenti effectus aliis etiam nominibus hoc Sacramentum Patres nominauerunt, vt videre est apud D. Thom. *q.66. art.1. ad 1.* Bellarmin. *lib.1. de sacrament. cap. 1.* Suar. *q.66. art.1. in comment.* Vasqu. *disp. 140. cap. 1.* Præcipua sunt esse sacramentum regenerationis, fidei, doni, seu gratiæ, vnctionis, illuminationis, indumenti, & sigilli. His vtitur Gregor. Nazianzen. *orat. 40. in sanctum Baptisma non longè à principio.* Chrysost. *homil. ad baptizandos, tom. 5.* Tertullian. *lib. de Baptismo.* Basil. *in exhortat. de baptizan.* Cyril. *Catech. 3. & 17.* Clem. Alexandr. *lib. 1. pædagogia, c. 6.* Ambros. *lib. 2. de sacr. in fine, & lib. 3. in prin.* & alij Patres. Dicitur sacramentum *regenerationis*, quia eo denuò nascimur & regeneramur. Iuxta illud Ioan. 3. nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. *Fidei* Sacramentū appellatur, quia in eo fit prima, & solēnis fidei professio. *Gratia seu doni*, quia in eo gratia prima absque vllo nostro merito liberalissimè confertur, integràque peccatorum quoad culpam, & pœnam remissio. *Vnctionis*, quia Spiritus sancti gratia vngimur participes regni, & sacerdotij Christi. *Illuminationis*, quia fide accepta in cognitionem Dei illuminamur. *Indumenti*, quia nuditas per peccatum contracta gratia huius sacramenti tollitur. *Sigilli*, quia in oues Christi primo sigillamur. Insuper solet vocari *Circumcisio Christi non manufacta, ad Coloss. 2.* quia loco corporalis circumcisionis antiquæ hæc spiritualis circumcisio successit. Deinde appellatur, *crux & sepultura.* Ad Roman. 6. quia baptismo vetus homo moritur, & quasi sepelitur, nouúmque induimus, qui secundùm Deum creatus est. Denique dicitur *principium & ianua sacramentorum*, qui eo redditur baptizatus aptus ad reliqua sacramenta suscipienda.

2. Baptismi nomine explicato. Doctores sequentes Mag. *in 4. dist. 3.* definiunt, vt sit ablutio corporis exterior facta sub præscripta forma verborum. Cui definitioni vt recta sit, subintelligi debet cum debita intentione. Nam stare optimè potest ablutio corporis sub forma verborum pro baptismo præscripta, non tamen fieri Baptismum, eo quod deficiat legitima intentio. Hac enim ratione si aliquem ablueres proferens baptismi formam præscriptam absque intentione illum regenerandi, sed animo tantum repræsentandi quod ab Ecclesia Catholica fit, baptismum non conficeres. Benè tamen posses ludens & repræsentans Ecclesiæ Baptismum aliquem baptizare, si animo regenerandi ablueres sub præscripta forma baptismi. Qualiter Athanasio contigit, qui etsi ludens, & repræsentans Ecclesiæ baptismum, quia tamen verum animum, & intentionem faciendi quod Ecclesia faciebat, habuit, verum baptismum pluribus non baptizatis contulit. Sicuti testatur Ruffin. *lib. 1. histor. cap. 14.* Sozomen. *lib. 2. cap. 16. & refertur in cap. Spiritus sanctus, 1. q. 1.* Est ergo baptismi definitio non solùm ablutio corporis sub præscripta verborum forma, sed cum debita intentione facta. Quapropter Catechismus Romanus, *2. p. c. 2. dixit.* Baptismus est sacramentum regenerationis per aquam in verbo vitæ. *Sacramentum* constituit loco generis; *regenerationis per aquam in verbo vitæ* loco differentiæ. Nam baptismus differt à reliquis sacramentis, eo quòd diuersam habeat materiam; & formam physicam, diuersámque significationem. Habet namque pro materia aquam non vtcumque, sed corpus lauantem; pro forma physica verba à Christo Domino instituta, quæ verba comparata ad ablutionem, quia eam determinant, sunt forma. At quia ex prolatione illorum verborum & ex ablutione cum intentione regenerandi baptizatum integra significatio sacramenti consurgit, ea de causa ablutio, & prolatio verborum habent se vt materia sacramenti, significatio vero vt forma, quæ vllo verbo regenerationis indicata est à Cathechismo Romano. Hoc enim sacramento Christo regeneramur, quia eius virtute primam spiritualem vitam consequimur. Sic explicat Suar. *Baptismi definitionem 3. p. q. 66. art. 1. in comment.* iunctis iis quæ dixerat. *disp. 2. sect. 1.* Ægid. de Coninch. *ibi* Vasq. *disp. 140. c. 1. n. 2.* Bonac. *disp. 2. de baptismo. q. 2. p. 1. n. 1.*

PVNCTVM II.

De tempore, quo hoc Sacramentum institutum est, & de differentia eius à Ioannis baptismo.

1 *Fuisse à Christo hoc sacramentum institutum post resurrectionem qui defendant, & qualiter probent.*
2 *Ante mortem eius fuit hoc sacramentum institutum.*
3 *Satisfit oppositis rationibus num. 1. relatis.*
4. *Quo die fuerit institutum, hoc sacramentum? Incertum est. Plures censent post plures dies à Ioannis baptismo.*
5 *Probabilius est eo die, quo fuit Christus à Ioanne baptisatus baptismum instituisse.*
6 *Fit satis fundamentis n. 4. adductis.*
7 *Qualiter baptismus à Christo institutus differat à Ioannis baptismate.*

1. QVod ad institutionem huius sacramenti attinet, fide tenendum est esse à Christo Domino institutum, sicuti de omnibus sacramentis definit. Trid. *sess. 7. can. 1.* Quo autem tempore institutum sit, non ita certum est. Nam aliqui grauissimi doctores docent fuisse institutum post resurrectionē, cùm Apostolis dixit. *Docete omnes gentes baptisantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*; sic docuit expresè

presse *Tertullian. lib. de baptismo. cap. 11. n. 86. Rupert. lib. 4. in Ioann. c. 3. Chrysost. hom. 28. in Ioann. Theophylact. Ioann. 3. in illa verba:* Post hæc venit Iesus. *Leo. 1. in epistola. 4. decretali ad vniuersos Episcopos Siciliæ, cap. 1. & satis indicat D. Thom. q. 7. 3. art. 5. ad 4. in priori solut.* & probabilem reputat *Canus lib. 6. de locis c. 5. §. quarto si longiorem.* Mouentur primò, quia nullibi legitur Dominum formam baptismi expressisse, neque vtendam designasse, nisi post resurrectionem. Imo potius *Lucæ* 10. mittens discipulos suos ad annunciandum regnum Dei, varias potestates concessit eiiciendi dæmonia, & curandi infirmitates, si autem baptismus institutus esset, moneret illos, sicuti post resurrectionem fecit, vt docerent gentes, & in nomine Trinitatis baptizarent. Secundò probant ex illo *Ioannis* 7. vbi Euangelista testatur nondum Spiritum datum esse, quia Iesus nondum erat glorificatus, hoc est, quia nondum erat mortuus, & resuscitatus. Si autem baptismus, quo Spiritus sanctus confertur, esset ante Christi passionem, & eius gloriosam resurrectionem institutus, Spiritus sanctus datus esset. Signum ergo est baptismum institutum non fuisse. Tertiò probant, quia *Ioann. cap. 4. initio* expressit Christum Dominum non per se, sed per discipulos baptizasse, cuius expressionis nulla excogitari rationabilis causa potest, nisi quia eius discipuli baptizabant Ioannis baptismo, cuius vsus Christum non decebat. Tandem, quia baptismus habet ex se ianuam regni cœlestis aperire. At hæc aperta non est, quousque Christus Dominus morte sua integrè satisfecit nostrorum peccatorum debito. Ergo ante hanc plenam satisfactionem non fuit institutus.

2. Cæterum tenendum est cum communi, longéque probabiliori sententia Christum Dominum ante mortem suam baptismum instituisse: sic docuit *Cyrill. lib. 2. in Ioann. c. 7. Nazianzen. orat. 39. August.* variis in locis, præcipuè *tract. 13. & 15. in Ioann. cap. 57. D. Thom. q. 66. art. 2. Magist. in 4. d. 3.* & pluribus relatis firmant *Suar. disp. 19. sect. 1. concl. 1. Vasq. disp. 140. cap. 3. Ægid. de Coninch. q. 66. art. 2. Bonac. disp. 2. de baptismo q. 2. pun. 1. Paul. Laymann. lib. 5 sum tract. 2. cap. 2. n.* Probatur, quia ante passionem Christi Domini eius discipuli baptizabant, vt expressè habetur *Ioann. 4.* ibi audierunt Pharisæi, quòd Iesus plures discipulos facit, & baptizat, quàm Ioannes, quamquam Iesus non baptizaret, sed discipuli eius. At non est credibile eos baptizare baptismo Ioannis, neque alio baptismo ab eo, qui nunc est. Ergo baptismus ante passionem Christi fuit institutus. Minorem, in qua est difficultas, sic probo. Et in primis, quod discipuli Christi non baptizarent baptismo Ioannis videtur manifestum. Tum quia nō diceretur Christus mediis illis baptizare, sed potiùs Ioannes, cuius erat baptismus. Tum quia discipuli Ioannis non conquererentur, quod Christi discipuli baptizarent, si baptismo Ioannis vterentur, imo potius gaudere deberent, quod sui magistri baptismus à Christo, eiusque discipulis approbaretur. Tum denique, quia ipse Ioannes dixit se baptizare in aqua, Christum Dominum baptizaturum in Spiritu sancto *Ioann. 1. & Matth. 3.* ob quam causam plures ad Christum baptizandi concurrebant. Quod verò discipuli Christi non baptizarent alio baptismo ab eo, qui nunc est, inde probatur, quia ex scriptura cōstat Christum Dominum, eiusque discipulos baptizasse in Spiritu sancto, & igni, hoc est baptismo conferente Spiritum sanctum, animum inflammante, & tanquam ignis à rubigine peccatorum purgante. *Ioann. 1. Matth. 3.* nec de alio baptismo constat, nec Christum, eiusque discipulos decebat. Sed baptismus, vi cuius Spiritus sanctus per gratiam, & charitatem communicatur, est baptismus, qui nunc est in Ecclesia. Ergo nullo alio Christus Dominus, eiusque discipuli vsi fuerunt. Secundò probo, quia ante passionem Christi institutum est Eucharistiæ sacramentum, & discipulis ministratum, ipsique discipuli ordinibus initiati sunt. At non est credendum prius Eucharistiam participasse, & ordinis sacramentum recepisse, quàm baptismum, cùm baptismus omnium sacramentorum ianua sit, & initium. Fingere autem Christum Dominum in hac parte dispensasse, & sacramentorum dispositionem mutasse incongruum est, cùm nulla sit huius fictionis necessitas, nec fundamentum. Adde plures Patres testari Christum Dominum suis manibus aliquos baptizasse, nam baptizasse Petrum testatur *Nicephor lib. 2. historiæ, cap. 3. & Nazianzen. orat. 39.* Beatam Virginem, & vtrumque, *& Theophil. in cap. 3. Ioann.* imo noster doctissimus *Maldonat. Ioann. 3.* quem sequitur *Vasq. q. 66. art. 2. disp. 140. cap. 5.* affirmat Christum Dominum suis manibus plures baptizasse, tametsi non frequenter; frequenter enim per discipulos faciebat. Sic explicant locum *Ioann. 4.* vbi dicitur Christum non baptizasse, sed discipulos eius, cùm tamen *Ieann. 3.* dixisset Christum baptizasse; vt sit sensus Christum non baptizasse frequenter, benè tamen aliquoties, sed rarò.

3. Ex his facile est rationibus oppositis satisfacere. Ad primam nego nullibi esse indicatam à Christo Domino ante suam passionem formam baptismi: satis enim indicata fuit, cùm à Ioanne fuit baptizatus, & præcipuè cum eius Apostoli baptizarent baptismo à Ioanne prænunciato, quo Spiritus sanctus communicaretur. Neque enim credendum est Apostolos sub alia forma, quàm Trinitatis baptismum ministrasse, alias diuersum sacramentum esset, præcipuè cùm mysterium sanctissimæ Trinitatis sæpè Christus Dominus declarauerit, & ad cōmunicandam hominibus illius notitiam carnem assumpserit. Fateor tamen post suam resurrectionem illud mysterium sub verbis expressis proposuisse, & solemniter publicasse, non quia discipuli illud ignorarent, cùm plenè iam essent instructi Spiritu sancto, sed vt omnibus constaret ab eo tempore baptismum sub nomine Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus sancti collatum medium esse ad salutem necessarium, illiusque mysterij notitiam omnes habere debere. Quod verò *Lucæ* 10. mentionem non fecerit baptismi, cùm discipulos ad prædicandum misit, ideo fuit, quia paulo antè data fuerat discipulis baptizandi potestas, ac proinde opus non erat eam repetere. Deinde quia non passim omnes baptizandi erant, sed qui in Christum crederent, quos sciebat ante eius mortem non ita plures futuros esse. Ad secundum ex illo *Ioann. 7.* respondeo Spiritum sanctum visibili forma, & abundantiori non esse datum, quia Iesus glorificatus non erat. At datus erat inuisibiliter; aliàs Magdalenæ remissa essent peccata; neque Eucharistia conferens gratiam instituta. Ad tertium, ex illo *Ioann. 4.* satisfactum est in probatione nostræ conclusionis. Ad vltimum concedo ianuam regni cælestis apertam non esse ante Christi passionem, & gloriosam resurrectionem, quia vsque ad illud tempus nostrorum peccatorum debitum secundùm diuinam ordinationem non erat integrè persolutum. Sed non inde infertur baptismum institutum non esse efficax ad gratiam communicandam. Nam illam ante passionem communicabat tum ob merita infinita Christi Domini, quæ illius institutionem præcesserant. Tum ob merita futura suæ passionis. Et licèt illa gratia non illico baptizatum morientem perduceret ad regna cœlorum, hoc non prouenichat ex defectu gratiæ, & baptismi, sed ex eo quod diuina ordinatione statutum erat nemini regnum cælorum aperiendum esse, quousque Christus Dominus plenè, & integrè debitum humanæ naturæ persolueret.

4. Sed quo die ante mortem Christi fuerit baptismus institutus, incertissimum est. Plures doctores censent non fuisse institutum eo tempore, quo Christus Dominus fuit à Ioanne baptista baptizatus, sed post aliquos dies cum discipulos collegit, & partim ipse, partim, & frequentius per suos discipulos turbas baptizauerit. *Sic Scotus in 4. dist. 3. q. 4. Gabr. q. vnica art. 3. dub. vlt. Barth. ab Angelo de sacr. baptismi dialogo. 2. §. 7. Ægid.* de Coninch. *q. 66. art. 2. n. 14.* Paul. Laymann. *lib. 5 sum. tract. 2. c. 2. n. 2. fine.* nec dissentit Suar. *disp. 19. sect. 2. circa finem.* Mouentur, quia eo tempore, quo Christus Dominus baptismum à Ioanne suscepit, non legislatoris personam, sed potius pœnitentis gessit. At institutio sacramenti baptismi ad officium legislatoris pertinet. Deinde eo tempore nondum discipulos habebat, nec prædicationem inchoarat; at non est credendum instituisse sacramentum ante inchoatam prædicationem, & discipulorum collectionem. Non enim decebat institutionem sacramenti hominum vtilitatem respicientis, & per discipulos administrandi secretam esse, sed manifestam. Præterea ex eo quòd Christus baptizatus fuerit, & ex omnibus, quæ ibi contigerunt, colligi non potest baptismi institutio, sed ad summum adumbrari, & præfigurari. Nam baptismi institutio formaliter importat, quod Christus Dominus perpetua lege statuerit illius materiam, & formam vt signum gratiæ sanctificantis. At ex eo, quod ipse baptizatus fuerit, non infertur hanc legem tulisse, neque ex eo quòd Pater æternus suum esse filium publicauerit, & Spiritus sanctus in figura columbæ apparuerit, quia hæc omnia solùm designant sacramēti formā, non vero constituunt; contingere enim potest, quin esset aliqua sacramenti institutio. Ergo dicendum est sacramentum baptismi non fuisse institutum tempore quo Christus fuit baptizatus. Restat ergo vt postmodum fuerit, nempe quando Christus discipulos collegit, & potestatem baptizandi turbas contulit.

5. Cæterum probabilius existimo eo die, quo Christus Dominus in Iordane baptizatus fuit sacramentum baptismi instituisse: sic docent communiter Patres Ecclesiæ, *Ambros. August. Hieron. Nazianzen. Damasc. & alij apud* Vasq. *disp. 140. cap. 6.* Suar. *disput. 19. sect. 2.* traduntque communiter scholastici cum D. Thom. *q. 66. art. 2. & Mag. in 4. dist. 3. vbi Domin. Soto, Ledesma, & alij,* quos refert, & sequitur Vasq. *dicto cap. 6. Sayrus de sacram. lib. 2. c. 2. q. 3. art. 1.* Bonac. *disp. 2. de baptismo q. 2. pun. 1. n. 2.* Moueor quia sæpè Patres, & doctores, quos plena manu refert Vasq. *3. p. q. 66. art. 2. disp. 140. cap. 6. post. initium* dicunt Christum Dominum suo baptismo aquas Iordanis, & in ipso reliquas omnes sanctificasse, & consecrasse. At si tunc solùm baptismus esset promissus, & adumbratus, incongruè dicerentur aquæ sanctificatæ, & consecratæ, illisque nostra peccata mundari, sed deberent dici sanctificandæ, & consecrandæ, nostráque peccata illis mundanda, sicuti ex promissione Petro facta de potestate clauium, *Matth. 16.* non dicitur Petrus Christus Vicarius consecratus, & sanctificatus,

sed suo tempore consecrandus,& sanctificandus. Adde ex solo baptismo Ioannis , & promissione ab eo facta de baptismo Christi futuro dici possent aquæ consecratæ , & sanctificatæ, sicuti dicuntur Christo baptizato , si Christus Dominus eo tempore baptismum non instituit,sed solùm promisit,& præfigurauit,quia baptismus Ioannis eriam fuit vmbra , & figura baptismi à Christo instituendi,insuperque nomine Dei eius institutionem promisit.Ergo si ob solam promissionem futuri baptismi , & illius figuram dicuntur aquæ consecratæ , & sanctificatæ, cùm hanc promissionem,& vmbram habeant ex baptismo Ioannis , & promissione futuri Christi baptismi,eodem modo consecratæ , & sanctificatæ , & nostrorum peccatorum lauacrum dici debent. Quod nullo modo Patres concedunt. Signum ergo est consecratas , & sanctificatas fuisse, quia eo tempore fuit baptismus institutus. Quòd si dicas sanctificatas , & consecratas esse,non solùm quia eo tempore baptismum Christi instituendum præsignabant , sed etiam quia Christi contactu sacratæ fuerunt , & dignæ factæ ; vt in lauacrum peccatorum nostrorum assumerentur?Obstat,quia contactu Christi non aquæ absolutè ,sed illæ numero aquæ Iordanis,quæ ipsum tetigerunt,essent sanctificatæ. At Patres Ecclesiæ affirmant baptismo Christi aquam absolutè sanctificatam esse. Igitur non de sola sanctificatione per contactum , sed de sanctificatione per baptismi institutionem intelligendum est. Adde sæpè Christum Dominum in vita sua aquas tetigisse, ob cuius contactum dignæ erant , vt in lauacrum nostrorum peccatorum assumerentur , sed non obinde à sanctis Patribus sacratæ,& sanctificatæ censentur, sicuti censentur in hac occasione baptismi : Ergo ob baptismum ibi institutum.

6. Superest satisfacere fundamentis num.præcedenti adductis ex quorum solutione nostra sententia firmior existet. Ad primum concedo Christum Dominum suscipientem Ioannis baptismum personam pœnitentis gessisse , at postmodum instituentem baptismum , & Ioannem insuper baptizantem personam gessisse legislatoris. Neque obstat nondum inchoasse prædicationem suam, neque discipulos collegisse. Voluit namque ab ea institutione inchoare , vt inde probaret baptismum vitæ spiritualis radicem , & fundamentum esse.Neque illa institutio secreta,& occulta fuit, sed satis publica,sicuti fuit baptismus Ioanni collatus,quem ex pluribus Patribus testatur Maldonat. *in illa verba Matth.* 3. sine modo,quémque sequitur Vasq. *dicta disp.* 140.*cap.* 6. *circa finem n.* 45. Fateor tamen ex solo baptismo Ioannis Christo colla , & mysterij Trinitatis manifestatione non satis colligi huius sacramenti institutionem. At ex authoritate Patrum affirmantium eo baptismo aquas sanctificatas , & consecratas esse in nostrorum peccatorum lauacrum optimè colligi, præcipuè cùm paulò post discipuli Christi baptizarent non baptismo Ioannis , vt probatum est , sed Christi baptismo. Neque appareat quo tempore illius fuerit institutio.

7. Quod si inquiras discrimen nostri baptismi à baptismo Ioannis ? Breuiter , & optimè illud expendit Paul.Laymann. *lib.*5. *sum.tract.*2. *cap.* 2.*n.*3. Inquit enim:Baptismus Ioannis differt à baptismo Christi,primò in institutione ; quia baptismus Ioannis non fuit institutus in sacramentum, hoc est in cæremoniam stabilem ad hominum sanctificationem ,sed solùm, in dispositionem , & figuram nostri baptismi , quo instituto,& promulgato cessarit.Secundò differt in forma,quia baptismus Ioannis non conferebatur sub inuocatione sanctissimæ Trinitatis , sicuti noster baptismus confertur. Tertiò quoad effectus , quia non conferebat gratiam sanctificantem ex opere operato,neque caracterem imprimebat,,quod secus in nostro baptismo contingit. Ex quo nascitur quarta differentia scilicet baptismum Ioannis insufficientem fuisse ad salutem,illoque baptizatos indiguisse Christi baptismo.Quinto differt in ministro , quia baptismus Ioannis à solo Ioanne ministrabatur , at noster baptismus à quolibet ministrari valet.Tandem differt in necessitate , quia Ioannis baptismus nec necessitate medij , nec fortè præcepti fuit ad salutem necessarius,secus noster.

Punct. III.

De materia remota baptismi.

1. *Aqua naturalis apta ad abluendum est materia remota.*
2. *Quæ excludantur à materia baptismi.*
3. *Aqua inepta ad abluendum excluditur.*
4. *Aquam esse maris,fluminis,vel fontis frigidam,vel calidam per accidens est.*
5. *Vti aqua turbida , & impura ad baptismum absque graui necessitate peccatum est mortale.*

1. Fides docet pro materia baptismi aquam naturalem, seu elementarem aptam ad abluendum designatam esse à Christo Domino. Sic definitum est in *Concilio Lateranen.*relato in *cap.firmiter de summa Trinit.& in Concilio Florentino in decreto Eugenij 4.de Armenis,& in Trid.sess.*7.*can.* 2.colligitúrq;apertè *ex illo Ioannis.* 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua , & Spiritu sancto , &c. & tradunt omnes Catholici. Ratio huius institutionis creditur esse , quia hoc Symbolum aptissimum est ad significandam animi munditiem,& ex alia parte ob eius redundantiam omnibus peruium, vt sacramentum ita necessarium facilè administrari possit.

2. Hinc fit non esse materiam huius sacramenti sudorem, lac,vrinam,lachrymas,sputum,seu saliuam,aquam rosaceam, seu ex viti,aliisque herbis,& floribus expressam.Item ex sale resolutam , ceruisiam,& iusculum , si satis decocta sint , quia nec censentur , nec sunt aqua naturalis , seu elementaris, Sic docent cum D. Thom. *q.* 66. *art.*4. ferè omnes doctores teste Vasqu.*disp.* 141. *cap.* 1. *circa finem.* Suar.*disput.*20.*sect.*1. Ægid.de Coninch.*q.*66.*art.*4.Paulo Laymann.*lib.*5.*sum.tract.* 2.*cap.*3.Bonac.*disput.* 2. *qu.*2. *punct.*3.Verùm quia aliqualiter probabile est liquores ex herbis expressos , saliuam , aquam ex sale resolutam , ceruisiam , & iusculum , &c. non differre specie ab aqua elementari,non audet Ægid.de Coninch. condemnare eum,qui supradictis in extrema necessitate vteretur, quia extrema necessitas huius sacramenti honestat vsum materiæ ita dubiæ.

3. Notanter dixi materiam huius sacramenti esse aquam aptam ad abluendum : quia hoc sacramentum in ablutione consistit,eáque de causa lutum,glacies,& nix nisi resoluantur, materia huius sacramenti non sunt , quia esto ab aqua elementari non differant physicè , differunt moraliter quoad vsum ob ineptitudinem,quam ad lauandum habent.Sic Ægid. de Coninch.*q.*66.*art.*4.*n.*17.Suar.*disput.*20.*sect.*25.*atque hinc obiter.*Bonac.*disput.*2.*q.*2.*punct.*3.*n.*6.Laym.*lib.*5.*tract.*2. *cap.* 3.*concl.*2.*corol.*1. *& alij.*

4. Quòd verò aqua sit fluminis , fontis, vel maris, frigida, vel calida patum intereat , imo quod per terram sulphuream, vel cineres calefactos transierit , & turbida sit , non obinde deficit à materia huius sacramenti : quia est vera aqua naturalis apta ad abluendum , esto ad bibendum apta non sit. Sic D.Thom.*qu.*66. *ad* 4. Vasqu.*disput.*141. *cap.* 1. *n.* 9. Bonac.*d.punct.*3.*n.*6.Paul. Laymann.*lib.*5.*tract.*2.*cap.*3.*concl.*1.*in corol.*

5. Aduerte tamen vti aqua impura & turbida ad baptismum conficiendum absque necessitate graui peccatum mortale esse sacrilegij ; nam esto sit huius sacramenti materia certa, est tamen aliena ab vsu Ecclesiæ , & contraria reuerentiæ sacramenti. Adde vti alia aqua præter aquam benedictam, quæ in fonte baptismali ad hunc effectum seruatur , peccatum graue est , vt satis colligitur ex *Clement. vnica de baptismo* : ob necessitatem tamen vrgentem cuiusuis aquæ vsus licet : sic notauit Ægid. de Coninch. *qu.* 66.*art.*4. *Reginald. lib.*27.*num.*13.Henriq.*lib.*2.*cap.*6.Bonac.*disput.*2. *qu.*2.*p.*3.*nu.* 6.*& alij*

Punctum IV.

De materia proxima Baptismi.

1. *Ablutio est materia proxima.*
2. *Fieri potest immersione,aspersione,vel effusione.Sed in his seruanda est diœcesana consuetudo.*
3. *Qualiter formam baptismi proferre debes conficiens sacramentum trina immersione.*
4. *Minimam guttam aquæ,si minimam corporis partem tangat esse sufficientem ad sacramentum baptismi , qui defendant,& qualiter probent.*
5. *Probabilius est aliquam partem corporis principem abluì debere,& non vna,sed pluribus guttis.*
6. *Aqua immediatè tangere debet corpus baptizati successiuo motu.*
7. *Satis est probabile te esse baptizatum,si lauaris in capillis.*
8. *Idem dic.si lauaris corio,seu pelle secundina circundatus.*
9. *Immersione,qua quis suffocatur,baptismum non confici plures defendunt.*
10. *Contrarium est probabilius.*
11. *Rationes num.*9.*adductæ dissoluuntur.*
12. *Semper est illicita supradicta baptismi ministratio.*
13. *Non est secanda mater etiam proximè moritura,vt infans baptizetur.*
14. *Benè poteris ministrare baptismum infanti , esto cognoscas inde mortem accelerandam aliqualiter esse.*

1. Svperiori puncto dixi materiam remotam esse aquam, vt indicarem aliam esse proximam , scilicet ablutionem per ipsam , iuxta illud *ad Ephes.* 5. mundans lauacro aquæ *& Matth.vlt* baptizantes eos,id est lauantes.Ratio est manifesta. Nam illa est proxima , & immediata sacramenti materia , quæ per formam illius determinatur ; at forma sacramenti baptismi non aquam secundùm se, sed aquæ vsum, scilicet ablutionẽ determinat.Id enim significat verbum *baptizo*

prius, quod latinè est abluo, seu lauo. Sic ferè omnes doctores.

2. Hæc ablutio, quæ in contactu successiuo aquæ ad corpus baptizati consistit, fieri potest per immersionem corporis in aquam, vel per aspersionem, seu effusionem aquæ in corpus, quomodocumque hoc fiat, verum sacramentum conficitur, quia verè quis ablutus censetur. Vt tamen licitè ministretur seruanda est Ecclesiæ diœcesanæ consuetudo: nam in aliquibus Ecclesiis adest consuetudo baptizandi per immersionem, in aliis per effusionem. Non tamen caret probabilitate peccatum mortale non esse, sed veniale tantùm vti effusione aquæ in conficiendo baptismate, tametsi consuetudo sit, vt per immersionem conficiatur, quia postquam cessauit præceptum trinæ mersionis, censetur mutatio leuis nec aliena ab vsu Romanæ Ecclesiæ, maximè in adultorum baptismo. *Sic docuit* Sotus *in 4. dist. 10. q. vn. art. 8. conclus. 3.* Bartholom. ab Angelo *de Sacram. baptismi dialogo §. 2. 92.* Valent. *t. 4. disp. 4. q. 1. pun. 2. col. 4.* Notandum verò est tempore nascentis Ecclesiæ confici hoc sacramentum trina mersione, vt ex multis comprobat Vasq. *q. 66. art. 8. disp. 145. cap. 1.* tum vt expressius triduana sepultura Christi Domini significaretur. Tum vt mysterium Trinitatis non solùm verbis, sed facto exprimeretur, Tum præcipuè, contra errorem Eunomitarum, aliorúmque hæreticorum affirmantium debere vnica mersione fieri in nomine Christi, exclusa Trinitatis inuocatione. At huius trinæ mersionis vsus non tanquam ritus essentialis & à Christo institutus, sed tanquam ab Apostolis emanans præscriptus erat, eáque de causa Pelagius Papa relatus *in cap.* multi sunt *de consecrat. disp. 4.* Dixit esse Euangelicum præceptum trina vti mersione, id est præceptum Euangelio conforme & *can. Apost. 49.* deponitur qui aliter baptizauerit. Sed iam hoc præceptum cessante errore Eunomitarum abolitum est, pluribus enim in locis vnica tantum mersione conficitur baptismus, vt constat ex Gregor. Papa relato *in cap. de trina de consecrat. dist. 4. & ex Concilio Tolet. 4. cap. 5.* & sic licitè fieri potest. Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 8.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 2. cap. 3. q. 3. in fine.*

3. Quòd si aliquis conficiens baptismum trina mersione intentionem haberet non conficiendi sacramentum, quousque trina mersio perficeretur, oporteret vsque ad illud tempus formæ prolationem differri. Nam si ante secundam, vel tertiam mersionem formam integrè proferret cum intentione conficiendi sacramentum, sine dubio conficeret, quia de essentia baptismi non est trina mersio, sed ablutio, quæ vnica mersione perficitur. Quod si expressè vellet non conficere sacramentum vnica mersione, sed triplici (quod de nemine credendum est,) sacramentum non perficeretur, quousque trina mersio perfecta esset, non quidem ex defectu materiæ, & formæ, sed ex defectu intentionis: sic pluribus firmat Bonac. *disp. 2. q. 2. p. 3. in fine.*

4. Difficultas est qualis debeat esse mersio, seu aquæ infusio, vt baptismus perfici censeatur? Qua in re certissimum est eam mersionem, seu affusionem aquæ in corpus baptizati sufficientem, & necessariam esse, quæ sufficit, vt quis ablutus dicatur. Sed qualiter hæc sit? non constat inter doctores. Plures non infimæ notæ censent ex parte aquæ minimam guttam aquæ sufficientem esse, si successiuo motu corpus tangat, quia vera est ablutio. Ex parte baptizati minimam illius partem sufficere, quia eo ipso ablui dicitur. Sic docent aliis relatis Henriq. *lib. 2. c. 7. n. 2. & c. 21. n. 4.* Vasq. *disp. 145. c. 4.*

5. Nihilominus probabilius est requiri baptismum fieri in aliqua parte corporis principe. v. g. in capite, pectore, scapulis, brachio, aut pede; factum verò in digitis, vel in sola manu insufficientem esse: sic pluribus relatis firmat Bonac. *disp. 2. q. 2. pun. 3. n. 24.* Paul. Laym. *lib. 5. sum. tract. 2. cap. 3. concl. 2. corol. 3.* Ægid. de Coninc. *q. 66. art. 7. dub. 2. Tolet. lib. 2. c. 18. n. 8.* Ratio est, quia iuxta communem modum loquendi non dicitur quis lotus ex eo quod digitus tantùm abluatur, tametsi vulneratus dicatur, esto in digito tantùm vulnus acceperit. Verum est tamen baptismum ministrandum esse infanti ex vtero matris egredienti in manu vel digito, si in alia parte corporis ministrari non potest, ob periculum moriendi absque baptismo, quia saltem est probabile baptismum in ea parte corporis factum validum esse, repetendus tamen postea est sub conditione.

Deinde probabilius censeo vnam, vel duas aquæ guttas corpus tangentes etiam successiuo motu insufficientes esse ad baptismum conficiendum, quia ex illis solùm aspersus, & aqua tactus, sed non lotus dicetis secundùm vsitatum loquendi modum. Sic Tolet. Bonac. Paul. Laymann. Ægid. de Coninch. *locis citatis.*

6. Illud indubitatum est debere aquam siue in minima, siue in magna quantitate corpus baptizati immediatè tangere contactu successiuo, quia alias propriè lotus dici non posset. Vnde non est baptismus, si vestibus, vario, vel vtre contectus absque carnis penetratione aqua perfundaris, quia propriè non tu, sed tuæ vestes, & indumentum aqua perfunduntur. Sic Bonac. *disp. 2. q. 2. pun. 3. num. 22.* Paul. Laymann *lib. 5. sum. tract. 2. cap. 3. concl. 1. corol. 1.*

7. An verò si lauaris in capillis, censeatis absolutè lotus, & baptismus confectus? Variant doctores. Bonac. *loco citato* negat ex communi sententia, quia capilli non sunt partes hominis, sed illius excrementum, neque animo rationali viuificati. Non igitur ex eorum lotione lotus dici potest, & animus rationalis sanctificatus. Nihilominus contrarium est satis probabile, quia capilli dum corpori adhærent censendi sunt partes hominis illum ornantes: & ita tradit Vasq. *disp. 145. cap. 4. n. 31.* Ægid. de Coninch. *q. 69. art. 7. dub. 2. n. 77.* Tolet. *lib. 2. cap. 18. n. 10.* Valent. *t. 4. disp. 4. q. 5. pun. 2. vers. sexto sequitur.* & alij, quos refert Bonacina *supra. n. 22.*

8. Idem quod dictum est de baptismo facto in capillis, dicendum est de baptismo illius, qui recenter natus est, & pelle secundina circundatus, quia dum hæc pellis corpori adhærer, censetur pars hominis esse, ac proinde sufficiens, vt eius lotione homo lotus esse dicatur. Sic Vasq. & Ægid. *supra.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 2. cap. 3. q. 2.* Nunquam tamen extra necessitatem licet tibi sic ministrare baptismum, quia nunquam extra necessitatē potes vti materia dubia, cùm certam sumere possis, baptismusque cessante necessitate est omnino sub conditione repetendus, vt est compertum apud omnes.

9. Superest discutienda illa quæstio an in ea immersione, qua suffocatur infans, baptismus confici possit? Negant Scotus *in 4. dist. 5. q. 3.* Siluest. *verbo baptismus. 4. n. 8.* Tabiena *5. n. 7.* Armilla *n. 29.* Tolet. *lib. 2. c. 18. n. 9.* Sotus *in 4. dist. 3. art. 8. q. vnica proposit. 2.* & alij plures. Mouentur primò, quia ea immersio non est vera ablutio, de cuius ratione esse videtur, vt in aquam immersum ex aqua educas. Secundò quia solùm significat Christi mortem, non eius resurrectionem, cùm tamen baptismo vtriusque significatio competat. Tertiò illa immersio potius est occisio, quàm viuificatio: non igitur est sufficiens baptismi materia.

10. Cæterum eam mersionem sufficientem esse ad baptismum tenendum est vt probabilius cum Panormit. *in cap. non vt apponeres n. 4. de Baptismo.* Valen. *t. 4. disp. 4. q. 1. p. 2. vers. septimo sequitur.* Vasq. *disp. 145. cap. 3. n. 19.* Coninch. *q. 66. art. 7. dub. 1. n. 68.* Bonac. *disp. 2. q. 2. pun. 3. n. 27.* Suar. *disp. 20. sect. 3. vers. quapropter*, Paulo Laymann. *lib. 5. tract. 2. 6. 3. q. 4.* & alij apud ipsos. Ratio est, quia lauari, & mundari potes supradicta mersione, antequam ex aqua educaris, & moriaris. Ergo eductionis priuatio, & suffocatio lotionem non impedit. Ergo nec impedit baptismum, qui in lotione sub præscripta verborum forma consistit. Antecedens probo, quia ea mersione te aqua tangit successiuo motu de se sufficiente ad sordes corporis mundandas. Ergo est vera lotio. Et confirmo. Si minister cùm conficit baptismum se in flumen proiiciendo voluntatem haberet ex aqua educendi, nullus negaret eam mersionem esse veram lotionem ad baptismum sufficientem, tametsi casu contingeret, vt ex eius manibus lapsus submergaris, vt benè ipsemet Sotus pro contraria sententia relatus concedit; sed intentio eductionis mersionem non immutat: Ergo si vno casu vera lotio sufficiens ad baptismum, etiam in alio debet esse. Confirmo secundò, si animo tum baptizandi, tum occidendi infantem aqua feruenti perfundas, absque dubio baptismum conficis: quia occisio lotioni non obstat. Ergo similiter suffocatio lotioni factæ per immersionem non obstabit.

11. Neque rationes contrariæ vrgent. Ad primam constat ex probatione nostræ sententiæ: negamus enim eductionem pertinere ad essentiam ablutionis, tametsi communiter eductio cum mersione coniuncta sit. Ad secundam concedo baptismum significare Christi mortem, eiusque resurrectionem, quatenus baptizatus eo baptismo susceptо veterem Adam sepelit, & nouum induit, moritur peccato, & Christo viuit, ad cuius significationem sola immersio, quæ corpus abluat sufficiens est. Ad tertiam admitto baptismum viuificare, sed nego per se viuificare corpus, sed animum per gratiam, & charitatem: cui vitæ non obstat corporalis vitæ priuatio succedens.

12. Illud vero est omnino certum hanc baptismi ministrationem proiiciendo baptizandum in flumen vel puteum, esse illicitam, & graue peccatum homicidij, tametsi alia via infanti ministrari baptismus non possit, & timeatur statim moriturus: quia ea immersio æquè per se, & directè tendit ad occisionem, ac ad infantis ablutionem, imo potius ad ablutionem per accidens dirigitur ex sola intentione mergentis, ad occisionem autem per se, & directè. Vnde hic casus est longè diuersus ab eo, qui oppugnans ciuitatem bellicum tormentum proiicit, quo cognoscit ibi astantem innocentem esse occidendum, & ab eo qui fugiens mortem sibi imminentem, puerum in via positum pedibus equi conculcat, & à muliere prægnante, quæ potionem sumit, ex qua præuidet infantem in vtero morituram: quia mors ex his euentibus contingens contingit per accidens, cum per accidens sit eo loci esse innocentem, quo bellicum tormentum proiicis, & qua mortem tibi ab inimico imminentem fugis. Neq; enim ex bellici tormenti proiectione, neque ex fuga, neque ex sumptione potionis ad salutem conuenientis mors alicuius per

se

se infertur, sed solùm per accidens. Secus est ex immersione infantis in flumen, vel puteum: ex hac enim per se directè, & necessariò mors infantis succedit. Non igitur esse potest licita. Et ita sustinent *ex communi sententia Suar. disp. 20. sect. 3.* Vasq. *disp. 145. cap. 3. in fine.* Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 7. dub. 1. n. 75.* Paul. Laym. *lib. 5. sum. tract. 2. cap. 3. q. 4.*

13. Hinc infertur non esse secundam matrem aliàs proximè morituram, vt infanti in vtero illius existenti ministrari baptismus possit, quia nemini licet homicidium perpetrare, tametsi inde plura bona nascantur. Sic Ægid. de Coninch. *dicto. dub. 1. n. 75.* affirmans esse omnium.

14. Ex his constat, quid dicendum sit, an tibi liceat baptismum infanti proximè morituro ministrare, ex cuius ministratione cognoscis mortem accelerandam esse? Respondeo primo cum doctoribus statim referendis casum mortaliter esse impossibilem: nam cum baptismus minima aquæ tepefactæ effusione confici possit, vix credi potest ex ea mortem accelerandam esse. Sed gratis admisso accelerari, respondeo baptismum administrandum esse. Tum quia non per se, sed per accidens ex illa actione mors succedit, cum per accidens sit prædictæ baptismi administrationi baptizandum in ea esse dispositione, vt actio ita humana, & temperata illi nocere possit. Tum quia nocumentum illud ita leue contemnendum est, ne baptizandus in æternum pereat. Sic tanquam certum tradit Vasq. *disp. 145. cap. 3. in fine.* Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 7. dub. 1. n. 76. in fine.* Paul. Laym. *alius relatis. lib. 5. sum. tract. 2. cap. 3. q. 4.*

PVNCTVM V.

De forma Baptismi.

1. *Statuitur forma baptismi.*
2. *Opus est ad baptismum exprimi personam baptizantem.*
3. *Negat Vasq. exprimi sufficienter, si dicas: baptizet te Deus, vel baptizeris à Deo.*
4. *Probabilius est oppositum.*
5. *Secundo ad baptismum requiritur expressio personæ baptizandæ.*
6. *Ex vnitate personæ baptizandæ vnitas baptismi desumitur.*
7. *Qualiter possint plures vnum baptizare.*
8. *Tertio requiritur expressio ablutionis.*
9. *Quarto necessaria est expressio vnitatis, & Trinitatis diuinæ.*
10. *Sufficiatne implicitè Trinitatem exprimere? Affirmant plures.*
11. *Probabilius est oppositum.*
12. *Explicantur aliqua loca scripturæ, quæ contrarium fundare videntur.*
13. *Explicatur Nicolaus in cap. à quodam de consecrat. dist. 4.*
14. *Affirmant plures sub nomine genitoris geniti, & procedentis ab vtroque baptismum validè confici posse, tametsi non licitè.*
15. *Probabilius est oppositum.*
16. *Fit satis oppositis rationibus n. 14. adductis.*
17. *Qua variatio formæ essentialis sit, quæ non latè expenditur.*
18. *Varietas formæ consuetudini discrepans aduersa illicita est.*

1. FOrma baptismi, qua Ecclesia Latina vtitur hæc est. Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Sic Alexand. 3. *in c. 1. de Baptismo. Concilium Florent.* in decreto Eugenij. Trident. *sess. 7. can. 4.* & sumitur ex illo Math. *cap. vlt.* Docere omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Sic omnes doctores. Ex qua forma manifestè colligitur quatuor exprimi necessario debere, primò baptizantem, secundò baptizatum, tertiò actionem baptizandi, quartò vnitatem, & Trinitatem diuinarum personarum.

2. Circa primum certum est ad baptismi essentiam opus esse ex primi personam baptizantis, non tamen est necessarium, vt expressè, & formaliter exprimatur, sufficit implicitè, sicuti manifestè probat vsus Græcorum baptizãtium sub ea forma. *Baptizetur seruus Christi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*, quam esse veram formam baptismi docent omnes Catholici. Adde si omisso pronomine *Ego*, diceres, *te baptizo*, non est dubium veram formam baptismi proferre, quia satis apertè sub verbo baptizo significatum pronominis subintelligitur. Hoc pronomen etsi nunquam omittendum sit in Ecclesia Latina ob consuetudinem præscriptam, non viderur culpam venialem excedere secluso contemptu, eius omissio, *teste* Soto *in 4. dist. 3. q. vnic. art. 5. §. quod si* Vasq. *disp. 142. n. 30.* Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 6. dub. vn. n. 45.*

3. Sed dubium est, an sufficienter minister baptizans se exprimat, si dicat: *baptizet te Deus*, vel *Christus, baptizeris à Deo*, vel *Christo?* Negat Vasq. *disput. 142. cap. 2. num. 19. & cap. 3. n. 27.* Mouetur primò, quia ibi solum exprimit Christum, vel Deum baptizare, non tamen se illius nomine baptismum conferre. Secundò, quia forma baptismi non deprecatiuè, sed imperatiuè proferenda est: at in Deum imperium dirigi non potest, ergo nequit minister imperando dicere *baptizet te Deus*. Item ineptè Deus baptizare potest in nomine Patris, id est, authoritate Patris, &c. sed id ministro conuenit. Non igitur per illam formam validus baptismus confici potest.

4. Cæterum oppositum probabilius censeo cum Soto in 4. *dist. 3. q. vnica, art. 5. colum. 5.* Henriq. *lib. 2. cap. 8. n. 3.* Suar. *disp. 21. sect. 2. concl. 2.* Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 6. dub. vnic. n. 38.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 2. cap. 3. verf. quapropter.* Nempe supradicta forma stante actione baptizandi sufficienter exprimi personam ministri, verumque confici baptismum. Etenim cum potestas delegata sit à Christo Domino docendi gentes, & baptizandi eas in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, exprimens minister, vt Deus eas baptizet clarè denotat vt Deus per illum eam ablutionem exercentem tanquam per suum ministrum baptizet: sicuti si à principe quis accepit potestatem distribuendi aliquam pecuniam, quibus vellet, & cum illam distribuit, diceret, hanc pecuniam princeps tradit vobis, sanè non solùm sui principis donationem, sed suam propriam ministerialem traditionem significaret. Ex qua ratione constat imperium hac forma significatum, quod propriè imperium esse non potest. Sed vsus absolutus potestatis concessæ circa creaturas irrationales non ad Deum, sed ad ablutionem, & effectum per ipsam significatum dirigitur, præstatque hunc sensum, abluaris à Christo tanquam à principali causa, & sacramentorum authore & à me tanquam eius ministro, Secundùm hunc vltimum sensum non ineptè dicitur Deum in nomine suo baptizare, quatenus scilicet baptizat medio ministro per potestatem illi collatam.

5. Secundum ad essentiam baptismi requisitum est expressio personæ baptizandæ: si enim illam nec speciatim, neque generatim exprimas, directè nullus est baptismus. Quia nulla esset formæ determinatio, sicuti, si diceres. Ego baptizo in nomine Patris. Ad baptismum enim necessario requiritur ea expressio, & determinatio personæ baptizandæ, vt ex ea expressione satis constet neminem se ipsum, sed alium à se distinctum baptizare. Quod fieri non potest, nisi speciatim seu generatim; directè tamen persona baptizanda exprimatur. Exprimitur autem speciatim, si dicas. *Ego te baptizo. Ego baptizo Caium generatim*, si sub forma Græcorum baptismum conficias, vt si dicas: *baptizo seruum Christi: seruus Christi baptizetur.* Sic testantur ex communi sententia Vasq. *disp. 152. c. 3.* Suar. *disp. 21. sect. 2. concl. 3.* Henriq. *lib. 2. cap. 8. num. 4.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 2 cap. 4. num. 2. verf. secundò accidit.* Bonac. *disp. 2. q. 2. punct. 4. n. 2.* sumiturque ex illis verbis *Math. vlt.* Baptizantes eos, & clarè colligitur, *ex Concilio Florent. & Trident. locis sæpè citatis.*

6. Aduertendum est vnitatem baptismi potius ex vnitate personæ baptizandæ, quàm baptizantis desumi: si enim sub vnica Trinitatis inuocatione plures aqua perfunderes, plura baptismata conficeres, quia sunt plures ablutiones, & licèt physicè, & formaliter vnicam Trinitatis inuocationem feceris, virtualiter feciſti multiplicem, multiplicemque formam baptismi constituisti. Secus vero est si te ipsum plures baptizarent, quia eo casu vnicus tantùm baptismus conficeretur, quia vnica est ablutio. *Sic* Vasq. *disp. 148. c. 7. num. 52.* Bonac. *disp. 2. q. 2 pun. 4. num. 22.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 2. cap. 4. verf. ex quo.*

7. Sed non caret difficultate, qualiter possent plures vnum baptizare? Etenim si inter eos actiones diuidantur, ita vt vnus abluat, alter formam proferat, manifestum est baptismum confici non posse, de cuius essentia est, vt ab eo, qui profert formam, ablutio fiat. Si vero vterque & formam proferat, & aqua baptizandum perfundat; subdistinguendum est si vterque independenter ab altero baptismum conficere intendit, sicuti contingit in ordinatione, cùm plures sacerdotes simul cũ Episcopo verba consecrationis proferunt, vterque conficiet eundem baptismum, sicuti eandem hostiam consecrat, si vterque verba formæ in eodem instanti perficit: quod rarò contingere potest. At si posterius perficit formam, nihil faciet, quia inuenit iam baptismum ab alio confectum, sicuti contingit in eo, qui posterius verba consecrationis perficit, hic enim materiam non consecrat, cùm eam consecratam inueniat. Verùm si vterque intendat non conficere sacramentum, nisi dependenter ab alio, nullo modo baptismum conficere possunt, quia sensus formæ à Christo institutæ mutatur. Non enim est verum te baptizare, sed te cum alio baptizare. Neque est verum tuam ablutionem, & formæ prolationem esse sufficientem, sed potius esse insufficientem, nisi alterius ablutio, & prolatio formæ concurrat. Quæ omnia contraria sunt institutioni Christi determinantis vnius ablutione, & formæ prolatione baptismum confici posse: sic docent D. Thom. *q. 67. art. 6. & ibi* Coninch. *dub. 1.* Vasq. *cap. 5. n. 39.* Valent. *disp. 1. q. 2. pun. 2.* Suar. *de sacram. disp. 23. sect. 3.* Bellarm. *de baptism. cap. 3.* Bonac. *alius relatis. disp. 2. q. 2. pun. 4. num. 25.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 2. cap. 7. q. 2.*

8. Tertium quod diximus ad baptismum requiri, est expressio actus ablutionis à ministro prouenientis legitima intentione facti, juxta illud Christi, *baptizantes eos*: nisi enim

exprimeres

exprimeres ablutionem intentione saltem virtuali baptizandi, seu conficiendi sacramentum, baptismum conficere non posses. Vnde baptismus non est, si exprimeres te puerum lauare refrigerandi causa absque vllo animo baptizandi: sic ex omnium sententia tradit Vasq. *disp.*141. *cap.*2. *n.* 10. Ægid. de Coninch. *q.*66. *art.*6. *dub.*vn. *concl.*1. *n.*42. Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.*2. *q.*2. *pun.*4. *n.* 4. & alij apud ipsos colligitúrque apertè ex Concilio Florent. *decreto de Armenis, & tradidit* Alexand. 3. *cap.*1. *de baptismo.* Supradicta intentio baptizandi satis exprimi censetur, si exprimas ablutionem sub inuocatione Trinitatis.

9. Quartum, & præcipuum requisitum ad baptismum est expressio vnitatis, & Trinitatis diuinę iuxta illud *Matth. vlt.* baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Etenim cum dicis in nomine. vnitatem personarum exprimis, cum subiungis Patrem. & Filium, & Spiritum sanctum, personarum Trinitatem declaras. Neque aliter collatus baptismus validus esse potest, vt colligitur manifestè *ex can.* 49. Apostol. *& ex cap. si re vera. cap. multi sunt. cap. in synodo de consecrat. dist.* 4. & pluribus exornant Vasq. *disp.*143. *cap.*3. Suar. *disp.* 21. *sect.* 3. Ratio sumitur ex Christi institutione, congruentia ex eo quod baptismus sit ianua, per quam in Ecclesiam Christi ingredimur. Decuit ergo præcipuum fidei mysterium in eo exprimi, siquidem necessarium est explicitam Trinitatis notitiam haberi.

10. Sed an hæc expressio vnitatis, & Trinitatis ita sit necessaria, vt baptismus collatus sub forma implicitè Trinitatem, & vnitatem significante validus sit? Difficultate non caret, nam grauissimi Patres, & doctores Ecclesiæ sensent validum esse baptismum sub nomine Iesu Christi, vel Dei ministratum: sic Ambros. *lib.*1. *de Spiritu sancto cap.* 3. *& ex eo* Nicolaus 1. *respons.*104. *ad Bulgaros*, & refertur *in cap. à quodam Iudæo de consecrat. dist.* 4. ibi, si hi in nomine Trinitatis, vel tantum in nomine Christi, sicut in actis Apostolorum legimus baptizati sunt (vnum quippè, idemque est, vt S. Ambros. exponit) constat eos non esse denuò baptizandos. Idem tradidit expressè Bernard. *epist.*340. Beda *in c.*10. Actor. Magist. 4. *dist.* 3. Hugo de sancto Victore. *lib.*2. *de sacram. p.*6. *cap.*2. Adrian. *de baptismo q.*2. *vers. ad rationes.* Caiet. 2. 2. *q.*66. *art.* 5. & 6. Mouentur ex eo quod Apostoli in nomine Christi baptismum conficiebant, vt dicitur *actor.*2. *n.*38. *& cap.* 8. *n.*12. *& cap.*10. *n.*48.

11. Verum contraria sententia multo verior est scilicet inualidum esse, & semper fuisse baptismum collatum absque expressione vnitatis, & Trinitatis diuinæ: sic docent plurimi patres, quos plena manu recensent Vasq. *disp.*143. *cap.*2. *&* 3. Suar. *disp.*21. *sect.*3. Bellarm. *de baptism. cap.*3. & colligitur apertè tum ex verbis Christi *Math. vlt.* baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Vt quid enim Christus Dominus vnitatem, & Trinitatem expressit, si hæc expressio necessaria non esset? Tum *ex cap. si re vera, cap. in synodo & aliis de consecrat. dist.* 4. Notanter dixi *inualidum esse, & semper fuisse*, ne consentirem opinioni asserenti tempore nascentis Ecclesiæ ministratum esse baptismum ex dispensatione in nomine Iesu ob illius commendationem: sicuti docuit D. Thom. *q.*66. *art.*6. *ad* 1. Altisiodoren. Alexand. Bonauent. Ruar. Duran. Paludan. Maior. Gab. relati à Vasq. *dicta disp.*143. *cap.*1. *n.*3. Nam materia, & forma sacramentorum variationem non suscipiunt; aliàs sacramenta non essent ritus firmi, & permanentes. At si tempore Apostolorum baptismus sub diuersa forma ministraretur, ac modò ministratur baptismus à Christo institutus firmus, & stabilis non perstitisset. Quod si eo tempore sub expressione Trinitatis, sicut & modò ministrari posset, & etiam sub expressione Iesu Christi tantùm; non vnicus baptismus, sed duplex esset institutus, quod nullatenus est dicendum.

12. Quocirca cum in actibus Apostolorum dicitur Apostolos in nomine Iesu Christi baptizasse, non inde colligitur Patrem, & Spiritum sanctum excluisse, sed baptizasse in nomine Patris, & Filij (expresso nomine Iesu Christi) & Spiritus sancti. Aliàs cum Paul. 1. Corinth. 12. dixit in vno Spiritu omnes baptizati sumus, colligi posset solo inuocato Spiritu sancto absque inuocatione Patris, & Filij baptismum ministratum esse, quod est falsissimum. Et confirmari potest satis probabiliter hæc doctrina ex illo *actor.* 19. vbi Paulus credens aliquos baptizatos esse, eosque interrogans an Spiritum sanctum accepissent per impositionem manuum alicuius Apostoli in sacramento Confirmationis, ipsisque respondentibus, neque si Spiritus sanctus est, audiuimus, subiungit Paulus miracus, in quo ergo baptizati estis? Quasi diceret, si baptismo Christi. & non Ioannis baptizati estis, quomodo Spiritus sancti notitiam non habetis, cùm baptismus à Christo institutus sub nomine Spiritus sancti conferatur? Sensit ergo Paulus baptismum Christi nemini conferri posse, nisi expressa vnitate, & Trinitate diuinarum personarum. Neque obstat baptismū sub nomine Dei, vel Trinitatis collatū eundem sensum, eādemque significationē habere, ac collatū in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, vt inde colligas hanc Trinitatis, & vnitatis expressam significationem non esse de substantia baptismi. Nam esto in aliis sacramentis id verum habeat, in hoc sacramento non procedit, sed modum etiam significandi ad essentiam pertinere censemus ob authoritatem Ecclesiæ sic interpretantis verba Christi. Math. *vlt.* Neque ratio congruens deficit, cum hoc sacramentum sit Ecclesiæ ostium in cuius introitu expedit professionem fidei claram, & expressam fieri.

13. Neque obstat authoritas Nicolai relati *in cap. à quodam*, cui variè doctores respondent. Sed ea explicatio germanior est, quæ asserit Nicolaum, vt Pontificem solùm definire baptismum collatum à Iudæo sub debita forma reperendum non esse, eo quod à Iudeo fuerit collatus, quia de hac quæstione interrogatus fuerat. Quod vero sub expressione Trinitatis, vel Christi baptismus collatus sufficiens fuerit non decidit, sed supponit opinioni Ambrosij, & aliorum doctorum adhærens, immemor definitionum Pelagij, & Zachariæ Pontificum, quæ referuntur *in cap. si re vera. cap. multi. cap. in synodo de consecrat. dist.* 4.

14. Quæstio igitur satis inter doctores controuersa est, an ad baptismi essentiam sufficiat exprimi Trinitatem sub verbis æquipollentibus, v.g. sub nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque? Affirmant & satis probabiliter Caiet. *quæst.* 66. *art.*6. *&* Victoria *de baptismo quæst.* 14. Ledesm. 1. *p.* 4. *quæst.*7. *art.*5. *dub. vlt. proposit.*2. eâmque probabilem reputans saltem speculatiuè loquendo ferè omnes doctores in secunda sententia referendi. Mouentur, quia Trinitas iis vocibus significatur, & eodem modo ac significatur Patris, Filij, & Spiritus sancti, si quidem non confusè, sed explicitè Trinitatem declarant, ergo constituunt verum baptismum. Quod vero minùs clarè iis Trinitas exprimatur, in causa esse non potest, vt verum baptismum non constituant; quandoquidem in re significata, & in modo significandi explicito, & non confuso conueniunt cum vocibus Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Aliàs baptismus non esset, si loco Filij nomen Verbi, aut Iesu Christi exprimeres, & loco Spiritus sancti nomen Paracleti. Et loco Patris nomen principij, & originis totius Trinitatis. Item non esset baptismus, si lingua ignota audientibus Trinitatem proferres, quæ admittenda non sunt. Ergo ad essentiam baptismi sufficit Trinitatem exprimi verbis æquipollentibus.

15. Nihilominus secunda sententia negans sufficere ad essentiam baptismi Trinitatem exprimi verbis aliis aliqualiter æquipollentibus, qualia sunt prædicta verba genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque, vtpote communis, & tuta omnino amplectenda est. Etenim negari non potest iis vocibus, vtpote inusitatis non æquè explicitè personas Trinitatis significari ac vocibus Patris, Filij, & Spiritus sancti, quia non tam significant ipsas personas secundùm earum institutionem, quam secundùm earum originem. Potuit autem Christus Dominus velle baptismum non alia forma confetri, validumque esse, quam collatum sub vocibus communiter notis, & personas Trinitatis directè, & formaliter significantibus. Ergo potuit velle, vt baptismus collatus sub nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque inualidus esset, vtpotè collatus sub vocibus notis tantum hominibus aliàs doctis, & eruditis, neque formaliter personas Trinitatis, sed earum origines, & notiones significantibus. Quod vero sic factum sit, euidenter constare non potest. At probabilissimè colligitur tum ex eo quod Christus Dominus Math. *vlt.* præcipit sub vocibus illis notis Patris, Filij, & Spiritus sancti baptismum conferri, aliàs superfluè eas voces exprimeret, si necessariæ non essent; poterat enim præcipere baptizare gentes sub nomine trium personarum diuinarum. Tum quia baptismus est sacramentum Fidei, quo baptizati in fide initiantur, eamque profitentur. Expediebat ergo proponi eam fidei professionem sub vocibus vulgatibus, & communibus, & æquè indoctis, ac doctis notis. Ergo baptismus sub alia forma collatus inualidus est. Et ita sustinet D. Thom. 2. 2. *q.*66. *art.*5. *&* 6. quem sequuntur ferè omnes expositores teste Suar. *disp.*21. *sect.*4. Henriq. *lib.*2. *cap.* 9. *ad finem.* Vasq. *disp.*144. *cap.*2. *&* 3. Ægid. de Coninch. *q.* 66. *art.*6. *dub.vn concl.*4. *n.*54. Bonac. *disp.*2. *q.*2. *p.*4. *n.* 12. Paul. Laymann. *lib.*5. *sum. tract.*2. *c.*4. *n.*4.

16. Neque obstant rationes prioris sententiæ oppositæ Nam esto voces genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque conueniant tum in re significata, tum in modo explicito, significādi cum vocibus Patris, Filij, & Spiritus sancti, quia tamen illa conuenientia non est perfecta, siquidem non æquè explicitè significant ob ea, quæ nuper diximus, ea de causa à forma sacramenti baptismi excluduntur. Neque inde fit baptismum, ministratum sub voce Iesu Christi quid quid dicat Vasq. *disp.* 144. *cap.*4. *n.*15.) inualidum esse; quia vox Iesu Christi satis explicat tum personam Filij, tum eius humanam, & diuinam naturam. De illis vocibus Verbi, Paracleti, & Principij idem existimo dicendum ac de vocibus genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque, quia videntur æquè ignotæ, neque personas Trinitatis formaliter significare, sed earum origines. Quod vero nomina personarum Græca lingua, Hæbrea, Latina

tina, aliôue idiomate proferantur, nullatenus pertinet ad essentiam baptismi. Quia baptismi essentia tantum petit eius formam proferri sub illis vocibus, quæ eo idiomate, quo proferuntur sumptæ expressè, & distinctè personas Trinitatis significent.

Illud est certum baptismum ministratum sub forma genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque esse ad minus dubium, ac proinde sub conditione repetendum. Sic Vasq. Suar. Bonac. Laym. *locu allegatis.*

17. Ex supradictis deciditur, quæ variatio formæ essentialis sit, & irritatiua baptismi, quæ non? Equidem variatio formæ, ob quam non satis vnitas, & Trinitas exprimitur essentialis est, & irritatiua. Vnde si sub nominibus, & non sub nomine trium personarum baptismum conferas, inualidè baptizas, quia non exprimis diuinam vnitatem. Sic communiter doctores. Dubium est, si dicas. Ego te baptizo sub nomine Patris, & sub nomine Filij, & Spiritus sancti, an satis exprimas vnitatem trium personarum? Negat Bonac. aliis licèt falsò relatis *disp. 2. q. 2. punct. 4. n. 5.* quia tacitè indicat sub nominibus Patris, & Filij, & Spiritus sancti baptismum conferri: illa enim repetitio nominis illius multiplicationem denotat. Sed contrarium verius censeo, quia illa repetitio non potius multiplicitatem, quam vnitatem, & identitatem denotat. Sed æquè est indifferens, sicuti cum repetis nomen Dei, cum singulas personas diuinas pronuncias, non obeiude deitatem multiplicas, Sic Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 6. dub. vnic. concluſ. 5. n. 58.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 4. n. 5. q. 3.* Suar. *disp. 21. ſect. 3. verſ. ſed quid.* At si loco nominis apponeres nomen virtutis, & authoritatis, baptizaresque in virtute Patris, & Filij, & Spiritus sancti, incertum est, an baptismus esset, quia nomen virtutis, authoritatis, & potentiæ non satis vnitatem essentiæ significare videtur, latiusque patet vox illa *In nomine*, quam vox in virtute maiestate, & authoritate. Illud vero certum est baptismum ministratum sub ea forma, scilicet cum Patre, Filio, & Spiritu sancto inualidum esse, quia sola Trinitas, non vnitas exprimitur. Secus esset, si baptizares in vno Deo Patre, & Filio, & Spiritu sancto, vel in vnum Deum Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, vel per vnum Deum Patrem, &c. quia iis vocibus & vnitas & Trinitas diuina satis exprimitur, Vasq. *disp. 143. cap. 5. circa finem.* Paul. Laym. *lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 4. q. 3.*

Deinde si Trinitas sanctissima personarum in forma baptismi non exprimitur vel non exprimitur distinctè, hoc est sub nominibus vulgaribus, & communibus Patris, Filij, & Spiritus, probabilius est baptismum non confici, vt dictum est. Quocirca si diceres: Ego te baptizo in nomine Trinitatis, vel in nomine Dei vnius, & trini nequaquam baptizares. Idem si diceres in nomine Patris, Filij, & Gratiæ, Spiritus sancti. Sicuti audiui quandam obstetricem sæpius infantes baptizasse: quia gratia Spiritus sancti vnitatem non habet cum Patre, & Filio, neque cum ipso Spiritu sancto. Sed est res creata ab ipsis distincta.

Quando autem per transpositionem verba mutantur retento eodem sensu, vt contingit in hac oratione. *In nomine Patris, Filij, & Spiritus ſancti ego te baptizo*, manifestum est accidentalem esse mutationem, neque obinde valorem baptismi impediri: quia est idem planè significatum, & modus significandi. Ad idem est, si diceres. *Ego te baptizo in nomine Spiritus ſancti, Patris & Filij.* Quia & Trinitatem, & vnitatem vulgaribus vocibus exprimis. Sed huic dicto non acquiescо; potius crederem hanc mutationem substantialem esse, quia non significas Spiritum sanctum, qualis ipse est, sed qualis non est. Significas enim Spiritum sanctum esse Patris, & Filij principium, cum tamen à Patre & Filio procedat. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 2. cap. 4. n. 6. verſ. Porrò in fine.* Denique ex dictis tract. præcedenti petendum est, quando aliæ mutationes ex interruptione, additione, vel mutilatione verborum irritum sacramentum reddant. Quia generalis doctrina huic sacramento specialiter applicanda est.

18. Hucusque de nullitate baptismi ob variationem formæ locuti sumus; at si de licito vsu loquamur, certum est quamlibet variationem consuetudini, & vsui Ecclesiæ aduersam graue peccatum esse, & præcipuè si inde oriatur dubium valoris sacramenti. Solum aduerto absque graui peccato, imo sæpè absque vllo administrari posse hoc sacramentum vulgari lingua: nam esto consuetudine introductum sit, vt omnia sacramenta lingua Latina administrentur, hoc tamen sacramentum, quia sæpè ob eius necessitatem à fœminis rudibus, & inductis administratur, cessat obligatio illud lingua Latina administrandi, & vulgari lingua administrari poterit, & sic conuenientius est, vt periculum erroris absit. Sic Sotus *in 4. dist. 1. q. art. circa 4. concluſ. verſ. in mutatione.* Victoria *de sacram. q. 18.* Bonac. aliis relatis *disp. 2. q. 2. pun. 4. n. 17.* Paul. Laymann *lib. 5. ſum. tract. 2 cap. 4. n. 6.*

PVNCTVM VI.

De subiecto Baptismi.

1. *Homo viator extra vterum matris existens est subiectum capax baptismi.*
2. *Non est secanda mater, vt infans baptizetur. Excipe nisi secundum leges morte esset digna, & crederetur sectio infanti profutura.*
3. *A puncto natiuitatis quilibet est capax baptismi.*
4. *Non excluditur monstrum, dummodo homo sit.*
5. *Filius infidelium rationis vsum habentibus, si petant baptismum, concedi debet parentibus renuentibus.*
6. *Si dubium sit de rationis vsu, baptismus differendus est.*
7. *Baptismus quacumque ratione conferatur ita validus est.*
8. *Infantes etiam per iniuriam baptizati segregandi sunt à parentibus infidelibus aduenientе rationis vsu.*
9. *Filius hæreticorum ministrandus est baptismus.*
10. *Procedit conclusio, casu quo separari à parentibus possunt.*
11. *Consentiente quolibet ex parentibus infidelibus baptizari infans potest.*
12. *Proponitur ratio dubitandi, qualiter Filii infidelium renuentibus parentibus baptizari possint.*
13. *Tertium est communi sententia negans.*
14. *Excipi debet primo casus extremæ necessitatis.*
15. *Secundo excipi debet perpetuò amens.*
16. *Neque is baptismus omittendus est, tametsi parens agrè ferat. Non tamen est vis parenti inferenda.*
17. *Tertio excipitur Filius à parentibus segregatus.*
18. *Quarto Filius seruus, seu parentis serui.*
19. *In his euentibus, quibus licitè potes supradictis filiis ministrare baptismum, affirmat* Vasq. *te obligatum esse.*
20. *Contrarium est probabilius non semper te esse obligatum.*

1. NEmini est dubium subiectum baptismi solum esse hominem viatorem, quia pro solis illis sacramenta sunt instituta. Debet tamen extra vterum matris natum esse saltem secundùm aliquam sui partem, vt baptismi capax existat, quia dum ibi est inclusus, ablui immediatè, & in seipso non potest, quod ad baptismum necessarium est, vt benè docet *D. Thom. ferè ab omnibus receptus q. 68. art. 11.* Quod si inde inferas Deum pro his infantibus nullum statuisse remedium facilè respondeo, negando nullum statuisse, si quidem martyrio saluari possunt. Secundò admitto nullum remedium pro iis secundùm illum statum instituisse. Neque hoc est inconueniens, quia Deus obligatus non fuit, neque decuit singulis hominibus pro omni tempore, & conditione, qualibetque occasione, & circumstantia remedium salutis prouidere, aliis mentes in peccato mortali existentes remedium habere deberent.

2. Neque ob horum à regno cælesti exclusionem vitandam secanda est mater alias morte non digna, vt sic facta baptismus ministrari possit. Quia non sunt facienda mala, quale est homicidium, vt inde proli eueniant bona. Quod si mater ad mortem damnata sit, timearturque si differatur supplicium vsque ad partum prolem in vtero morituram, poterit eo casu seruato iuris ordine mater secari, quia nec matri irrogatur iniuria, cum non authoritate priuata, sed publica occidatur, & proli summum concedatur beneficium. Sed sic casus est moraliter impossibilis, siquidem ex occisione matris maius periculum proli imminet, quàm imminere potest ex partus expectatione. Adde vix cognosci posse hoc mortis infantis periculum, ob quas causas legibus statutum est executionem sententiæ mortis mulieris prægnantis differendam esse vsque ad partum. *leg. prægnantis. ff. de Pœnis, & pluribus exornat Couarruu. 4. variar. cap. 4.* Matre vero occisa, vel mortua, si creditur infans viuere, aperienda est, & infanti, si viuus extiterit, baptismus ministrandus. Atque ita docent Suar. *3. p. q. 68. art. 11.* Ægid de Coninch. *ibi.* Bonac. *disp. 2. q. 2. pun. 6. à principio.* Paul. Laymann. *lib. 5. tract. 2. cap. 3. q. 1.*

3. Præterea fide stabilitum est quemlibet hominem, quomodocunque ex vtero matris prodeat, statim capacem esse baptismi, quia capax est ablutionis sub præscripta forma verborum. Neque opus est expectare rationis vsum. Sic definit Trident. *sess. 7. can. 3.* colligiturque ex illo Ioann. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei. Quæ verba communia sunt infantibus, & adultis. *Item Actorum 16. n. 15.* dicitur Paulum Lydiam, & domum eius baptizasse & 1. Corinth. 1. *n. 16.* baptizaui Stephanæ domum, seu familiam: in quibus verisimile est plures infantes fuisse, & consequenter baptizatos esse. Adde consuetudine Ecclesiæ id firmatum esse. Ratio ea est, quia Christus Dominus quantum est ex se vult omnes homines saluos fieri, illisque sua merita, & passionem applicari. At hæc voluntas comparatione infantum effectum obtinere non potest, nisi medio baptismo, siquidem voluntatem

tem propriam non habent. Credendum ergo est baptismum pro infantibus ante vsum rationis institutum esse. Neque enim decebat diuinam bonitatem legisque gratiæ benignitatem omnes infantes ante vsum rationis à regno cælesti excludi, cùm tempore legis naturæ, & scriptæ excluſi non fuerint, sed remedium peccati originalis habuerint. Quod si obiicias, Christus Dominus præcipiens baptismum ministrare, præcipit Apostolis baptizandos instruere, dixit enim: Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Sed ante vsum rationis nemo institutionis capax est. Ergo neque est capax baptismi suscipiendi? Facile respondetur Christum Dominum non præcepisse quoslibet baptizandos instituere, sed instruere qui capaces institutionis extiterint. Deinde præcipit instruere populum, & prædicare Euangelium ante vllam baptismi administrationem, Nam cum tunc omnes gente essent gentiles, vel Iudæi, neque ipsi, neque eorum Filij patribus renuentibus baptizari poterant, debebant parentes prius in fide instrui, vt sic instructi & ipsi sacramentum susciperent, & permitterent Filiis ministrari. Sic omnes doctores Catholici apud Bellarmin. *lib. de baptismo. cap.* 8. Suar. *disp.* 25. *sect.* 1. Ægid. de Coninch. *qu.* 68. *art.* 9. Vasqu. *disput.* 154. *per totam*, Valent. *t.* 4. *disput.* 4. *q.* 3. *p.* 1.

4. Neque ab hoc beneficio ita necessario excludendum est monstrum, si certò constet hominem esse, hoc est animam rationalem habere, sed absolutè eo casu baptismus est ei ministrandus, quia verè homo est: si vero dubium sit, sitne homo, sub conditione baptismus ministrandus est. Quod si certo constet hominem esse, dubium tamen, an sint duo, vel vnus tantum, eò quod sub duobus capitibus vnum pectus existat, in singulis capitibus est baptismus ministrandus primò absolute, secundò sub conditione. Vide Nauarr. *lib.* 1. *conſ.* 5. *aliàs* 3. *de baptismo*. Paulum Commitol. *lib.* 1. *respons. moral. q.* 8. Filliuc. *tract.* 2. *c.* 6. *q.* 10. *n.* 150. Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 2. *cap.* 6. *q.* 6. Bonac. *disput.* 2. *q.* 2. *punct.* 6. *num.* 5. His positis.

5. Quæstio celebris est, qua ratione liceat filios infidelium etiam inuitis parentibus baptizare? In qua quæstione illud est certum, si Filij infidelium vsum rationis habeant baptismumque suscipere velint, posse, & debere illis ministrari etiam parentibus renuentibus. Quia in iis, quæ ad salutem animæ pertinent, quilibet sui iuris est. Adde omnes adultos rationis capaces obligatos esse diuino præcepto baptismum suscipere, vtpote medium ad salutem necessarium nequeunt ergo parentes impedire. D. Tho. *q.* 66. *art.* 10. Vasq. *ibi disp.* 155. *c.* 1. *in prin.* Coninch. *art.* 10. *in princ.* Paul. Laymann. *lib.* 5. *tra.* 2. *c.* 6. *q.* 5. *verſ. quarto*. Bonac. *pluribus relatis disp.* 2. *q.* 2. *p.* 5. *n.* 12.

6. Quod si dubium sit, an rationis vsum attigerint, credo probabilius differendum esse baptismum quousque cessat dubium, nisi periculum adsit decedendi sine baptismo. Etenim hac dilatione vitatur tum periculum retrocedendi à fide, cum non sit satis voluntariè suscepta, tum iniuria parentum, quibus filij dum proprium voluntatem non habent, in suscipienda religione subduntur. Si tamen adest periculum mortis, baptismus conferendus est, quia ob conseruationem iuris paterni non est permittenda perpetua filiorum damnatio. Sic Vasq. *disput.* 55. *cap.* 3. *num.* 36. Ægid. de Coninch. *qu.* 66. *art.* 10. *n.* 61.

7. Secundo est certum baptismum quacumque ratione collatum filiis infidelium ante vsum rationis validum esse, & firmum. Quia ad baptismi valorem solum requiritur in paruulis materia, forma, & debita intentio ministri. Nam propria suscipientium voluntas non expostulatur, nam loco illius succedit voluntas Christi, & Ecclesiæ, non parentum: si enim absque proprio, vel parentum consensu potuerunt ij paruuli peccato originali infici ob solam Adæ voluntatem, quid mirum vt possint ab eo peccato mundari ob solam voluntatem Christi absque propria, vel parentum voluntate? Et ita tenendum est sic fuisse à Christo statutum, vti latius ex D. Thom. Antonin. Augustin. & aliis probat Vasqu. *disput.* 155. *cap.* 6. Ægid. de Coninch. *q.* 66. *a.* 10. *dub. vnic. n.* 65. Suar. *disput.* 25. *sect.* 2. *per totam*. Bonac. *disput.* 2. *quæst.* 2. *punct.* 6. *num.* 11. contra Duran. Marsil. Paludan. relatos à Vasq. & Suar. *supra*.

8. Tertiò est certum infantes etiam per iniuriam baptizatos segregandos esse à parentibus aduenientе vsu rationis, si periculum adsit peruersionis, vt regulariter adest. Quia suscepto baptismo Ecclesiæ subduntur, illiúsque sunt membra, potest ergo Ecclesia, & debet eos à peruersione defendere, ergo potest, & debet eos à parentibus segregare, cum aliter à peruersionis periculo liberare non possit. Sic docuit Ægid. de Coninch. *dicta q.* 68. *art.* 10. *dub. vnico, n.* 83. Paul. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 2. *cap.* 6. *q.* 5. *concl.* 1. colligiturque apertè ex Concilio Tolet. 4. *can.* 55. *& 58. & seqq.*

9. Quartò certum est baptismum ritu Catholico ministrati posse, & deberi filiis hæreticorum fidem in baptismo susceptam deserentium, secuti deciditur in concil. Tolet. 4. *c.* 56. *relato in cap. de Iudæis dist.* 45. Quia hæretici præceptis subduntur. Vnum autem ex Ecclesiæ præceptis est, vt filios ad Ecclesiam baptizandos deferant. Ergo si huic obligationi non satisfaciant, potest Ecclesia eos punire, & eorum negligentiam supplere, ac proinde potest eorum filios baptizare, & baptizatos ab eorum consortio separare, si periculum adsit peruersionis, vt verè adest. Sic Paul. Laymann. *lib.* 5 *sum. tract.* 2. *c.* 6. *concl.* 4. Ægid. de Coninch. *q.* 68. *art.* 10. *num.* 81. Vasqu. *disput.* 155. *c.* 1. *in princ.*

10. Hæc conclusio procedit casu, quo filij separari possint à parentum hæreticorum consortio. Nam si necessariò in potestate parentum relinquendi sunt, difficultate non caret, an possis extra extremam necessitatem eos baptizare ob mortale periculum in parentibus irtidendi fidem à filiis susceptam, & ob periculum filiorum illam deserendi, cum ad rationis vsum peruenerint. Ne quis ergo eo casu supradictos filios baptizare, ne sacramento susceptо irreuerentia fiat, neue baptizati damnum grauius suscipiant ex futura apostasia, quam vtilitatem susceperunt ex susceptо baptismo. Et ita sustinent Suar. *disp.* 15. *sect.* 5. *circa medium*. Ægid. de Coninch. *quæst.* 68. *art.* 10. *dub. vnico num.* 81. Contrarium nec improbabiliter defendit paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 2. *cap.* 6. *quæst.* 5. *circa finem*. Ea consideratione motus, quia supradictum periculum incertum est, cùm sæpè ij infantes ante vsum rationis moriantur. Quod si viuant facilius in fide Catholica instruuntur scientes baptizatos esse, quam si baptismum non recepissent, & esto praua doctrina imbuantur, pertinaces hæretici non existunt, sed ignorantia difficulter vincibili laborant, ac proinde, fidei donum retinent, & contritione de peccatis commissis saluari possunt. Idem quod dictum est de filiis infidelium baptizatorum dicendum est etiam si vnus tantum ex parentibus infidelibus baptizatus extiterit, quia eo ipso Ecclesiæ præceptis subditur, & obligationem habet offerendi filium baptismo, & consequenter non impediendi, cum ab Ecclesia baptizatur. Bonac. *disp.* 2. *q.* 2. *p.* 6. *n.* 12. *verſ. tertio.*

11. Quinto est certum consentiente quolibet ex parentibus infidelibus te posse eius filium baptizare. Quia in nutriendis filiis, secumque retinendis, & gubernandis maximè circa necessaria ad salutem æquale ius patri, ac matri competit, ac proinde consentiente matre, esto pater renuat, filius baptizari poterit; quia pia voluntas in prolis fauorem impiæ præferenda est: debet tamen abesse mortale periculum peruersionis, quod verosimile est abfuturum, si parens, qui baptismi causa fuit curet segregare Filium à consortio parentis reluctantis. Ad hanc enim separationem obligatur: sic docent ex communi sententia Paludan. *in* 4. *dist.* 4 *quæst.* 4. *in fine*, Azor. *t.* 1. *lib.* 8. *cap.* 25. *quæst.* 3. Suar. *disput.* 25. *sect.* 3. *verſ. duo*. Vasqu. *disput.* 155. *cap.* 3. *num.* 35. Ægid. de Coninch. *qu.* 68. *art.* 10. *dub. vnic. num.* 82. Saà *verbo baptismus num.* 11. Paul. Laymann. *lib.* 5 *sum. tract.* 2. *cap.* 6. *quæst.* 5. *verſ. tertio*. Bonac. *disput.* 2. *q.* 2. *punct.* 6 *verſ. tertio*. Benac. *disp.* 2. *q* 2. *pun.* 6. *verſ. respondeo* 5. colligiturque apertè ex concilio Tolet. 4. *c.* 62. *relato in cap. Iudæi.* 28. *quæſt.* 1. *& cap. ex litteris de conuerſ. infidel.* Aduertendum tamen est huiusmodi consensum debere esse ob finem mundandi filium à peccato originali, quia hic consensus securum reddit sacramentum ab irreuerentia, & filium ab apostasia: nam si parens consentiat filium baptizari, non quia credit baptismum ad salutem animæ prodesse, sed quia existimat eo liberandum esse à corporis ægritudine, vel dæmonis vexatione, non videtur sufficiens, vt baptismus filio concedatur, si filius parentibus restituendus est, quia ex illo consensu non remouebitur periculum peruersionis, & irrisionis fidei, sicuti benè docet Filiucius. *tract.* 2. *c.* 6. *q.* 8. *n.* 145. Bonac. *disp.* 2. *q.* 3. *pun.* 6. *n.* 12. *verſ. tertio*. Paul. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 2. *cap.* 6. *q.* 5. *concl.* 2. *verſ. quamobrem*. Iis pro certo statutis.

12. Controuersia est, an licitum sit baptizare filios infidelium non baptizatorum vtroque parente renuente, seu non consentiente. Ratio difficultatis est, quia parentibus nec iure naturali, nec diuino concessum est remouere filios à via salutis æternæ, sed potius tenentur diuino præcepto in viam salutis dirigere, & media necessaria eis concedere, ac proinde tenentur eos baptizandos offerre. Ergo eos baptizans nullam parentibus iniuriam irrogat, sed eorum officium supplet, & obligationi satisfacit. Et confirmo, si parentibus renuentibus iniuriam faceres eorum filios baptizans, haberent ipsius denegandi filiis baptismum. At hoc ius non habent, siquidem tenentur eis baptismum concedere. Ergo nullam iniuriam in eo baptismo conferendo irrogare potes. Ergo poteris eos baptizare, dummodo possis ab eorum consortio eos remouere. Sic Sotus *in* 4. *dist.* 4. *q. vlt.* Gab. *q.* 2. *art.* 3. *dub.* 5. *post medium.*

13. Nihilominus communis sententia negat hos infidelium filios authoritate priuata vel publica alicuius principis baptizari posse. Sic D. Thom. 2. 2. *q.* 10. *art.* 12. *& q.* 68. *art.* 10. Suar. *ibi disput.* 25 *sect.* 3. *concluſ.* 1. Vasqu. *disput.* 155. *cap.* 2. *à num.* 10.

Ægid.de Coninch.*q.*68.*art.*10.*dub.*1.*concl.*2.*n.* 69. Paul. Laymann.*lib.*5.*tract.*2.*c.*6. *q.*5. *concl.*2. Bonac. *disp.*2.*q.*2.*punct.*6. *num.*12.& alij apud ipsos. Ratio est, quia nequis hos filios baptizare, nisi separando eos à consortio parentum infidelium,aliàs cederet baptismus in contumeliam creatoris; tum ob irrisionem fidei, quæ iuste timeri potest à parentibus facienda, tum ob periculum peruersionis, quod ipsis baptizatis imminet ex parentum infidelium societate.At nemini data est potestas separandi hos filios à parentum tutela, cum ipsis parentibus iure naturæ concessa sit potestas eos aliendi, nutriendi, & regendi præcipuè dum propriam voluntatem non habent. Ergo licitum non est eos baptizare. Neque obstat ipsos parentes obligatos esse offerre filios baptizandos, vt inde inferas te posse eos baptizare ipsis parentibus renuentibus. Nam etiam ipsi parentes obligati sunt se baptizandos offerre, non tamen obinde eos cogere potes. Etenim obligatio, quam parentes habent offerendi filios baptismo ex iure diuino nascitur, constituit illius transgressorem reum religionis, & pietatis filiis debitæ, non iustitiæ. Quod delictum solùm Deum vindicem habet, nullúsque alius efficaciter corrigere potest. Adde non esse improbabile inquit Coninch.*dub vnico num.*73.parentes infideles obligatos non esse baptizare filios antè vsum rationis, vel necessitatem extremam,quia ex sola lege Ecclesiastica & consuetudine recepta, quibus non arctantur infideles videtur hæc obligatio nasci. Secluſa autem obligatione parentum certissimum est nulla authoritate filium parentibus inuitis baptizari posse, Neque ab hac doctrina excipiendi sunt filij infidelium, qui Christiano principi ciuiliter sunt subiecti,quia hæc subiectio non tollit à parentibus ius gubernandi filios, & secùm retinendis neque transfert in principem,sicuti benè tradiderunt Vasq.Suar Bonac. Laymann. *& alij locis allegatis.*

14. Attamen excipi debet primò casus extremæ necessitatis;si enim infans in periculo mortis sit constitutus baptizandus est etiam inuitis parentibus, ne perpetuo pereat:ob æternam enim salutem pueri temnenda est leuis illa læsio iuris paterni,præcipuè cum ex illa nullum mortale periculum apostasiæ immineat. Sic Valent.*4.disp.*4.*q.*3.*p.*3.*vers.*3.Coninch.*q.* 68.*art.*10.*dub.vn.n.*77.Vasq.*disp.*155. *c.*3. *n.*22. Bonac. *disp.*2. *q.*2.*pun.*6.*num.*12.*vers.vtrum vero.* Paul.Laymann.*lib.*5.*tract.* 2.*cap.*6.*q.*5.*vers.dixi.* Suar.*disp.*25.*sect.* 3. Henriq. *cap.*25. *n.*2. & alij.

15. Secundo excipitur ferè ob eandem rationem perpetuò amens, hic enim inuitis parentibus infidelibus baptizari potest ob eius extremam necessitatem,aliàs remedio salutis esset omnino destitutus. Neque obstat parentes ius habere gubernandi filium amentem, eumque dicandi Deo, cum sibi placitum fuerit, quominus eum possis baptizare parentibus negligentibus inuitis; quia bonum, quod ex collato baptismo filio prouenit præferendum est leui læsioni iuris paterni cedentis in æternum filij interitum. Sic Paul. Laymann. *dicto lib.*5.*tract.*2.*cap.*6.*vers.quinto.*

16. Sed si quid timeas patrem ægrè laturum filium baptizari, & sacrilegiis, ritibus, & cæremoniis filium contaminaturum, poterisne, in supradicta extrema necessitate illum baptizare? Respondeo posse, debes tamen, si commodè potes dicta sacrilegia parentis impedire subtrahendo filium ab eius consortio. At si nequis filium à parentis cura separare, non obinde omittes baptismum sed sacrilegium paternum permittes, quia ea permissio necessitate extrema baptismi honestatur, vt benè notauit Ægid. de Coninch. *dicta qu.*68. *art.*10.*dub.vnic.num.*77. Nunquam tamen licet tibi maximè authoritate priuata vtenti vim parenti inferre, vt eius filios baptizes, quia parens denegando baptismum peccat tantum contra legem diuinam supernaturalem, cuius delictum solum Deum vindicem habet, cum Ecclesiæ subditus non sit : filiis nullam iniuriam irrogat spectato iure naturæ, ob cuius causam defensio locum habere possit.Nequis ergo parenti impedienti baptismum filiorum vim inferre, quia solum eam vim inferre posses vel in punitionem delicti commissi, vel innocentium filiorum defensionem. Atque ita sustinent Vasqu. *disput.*135. *cap.*3.*num.* 26. Ægid.de Coninch.*q.*68.*art.*10.*dub. vc. n.*77.

17. Tertio excipitur filius segregatus à parentibus, cuius nulla spes subest in eorum consortium fore redditurum, quia eo casu nulla parentibus fit iniuria, cum ius quod habent gubernandi filium exercere non possint. Adde ea ratione filio in parentum potestate constituto denegatur baptismus, quia baptismo posito subtrahendus est à parentum consortio, ne parens baptismum irrideat, & ne filius in apostasiam prauis parentum consiliis incidat. At hæc ratio omnino cessat filio extra curam parentum existente, baptizari ergo potest. Neque consulendus est parens, esto id fieri possit, quia necessarius non est eius consensus. Sic latius probant Suar. *disp.*25.*sect.*4.*vers. secundò est certum.*Ægid.de Coninch.*q.*68. *art.*10. *dub. vn. n.*77.Vasq.*disp.*155.*cap.*3.*n.*29.Azor.*t.*1.*lib.*8. *cap.*25. *qu.* 4. Paul. Laymann. *lib.*5.*sum.tract.*2.*cap.*6.*quæst.*5. *vers. secundò.*

18. Quartò excipitur filius seruus, seu parentis seruì, quem ex consensu Domini baptizare poteris. Etenim cum dominus potestatem habeat donandi, vendendi, mittendi seruum quò voluerit, potestatem habet separandi eum à filio, qua separatione posita nihil impedit, quominus filius baptizari possit. Adde omnia iura serui domino subiecta esse ob dominium in personam, ergo ius quod habet seruus parens gubernandi filium, secumque retinendi domino eius subiicitur, ac proinde poterit dominus filium sui mancipij gubernare, secumque retinere, & baptizandum offerre. Sic Suar. *disp.*25.*sect.*4.*concl.*2.Ægid.de Coninch. *q.* 68.*art.*10.*dub.vnico n.*86.Vasq, *disp.* 155. *cap.*4. *per totum.* Paul.Layman.*lib.*5. *sum.tract.*2.*c.*6.*q.*5.*vers.porrò eadem assertio.* Bonac.*disp.*2.*q.*2. *p.*6.*n.*12. *in fine.*

19. Sed dubium est, an tenearis inuitis parentibus filium baptizare, illis euentibus, quibus diximus licitè te facere posse? Affirmant, & latè probat Vasq. *disput.*155.*cap.*7. motus ea consideratione, quia charitate, quam in proximum habere debes, obligatus es bono illius consulere quoties commodè possis. Nullum autem est bonum proximo maximè ante vsum rationis æque necessarium, ac baptismus, quo à peccato originali mundatur, & viam salutis ingreditur. Ergo teneris baptismum illi concedere, si facilè possis.Quod si difficultates,& inconuenientia adsint, quæ te ab obligatione eximant, eo ipso videntur te adstringere,ne possis baptismum concedere, quia ea inconuenientia, quæ te à supradicta obligatione eximunt,præponderare debent vtilitati, quæ ex baptismo nasci poterat. Quo posito nequis baptismum conferre, quia nequis vnius bono cum graui alterius, & fortè reipublicæ iactura consulere. Ergo potestas ministrandi baptismum semper cum obligatione illius coniungitur, & cessante obligatione cessat potestas.

20. Nihilominus probabilius censeo sæpè te posse ministrare baptismum filiis infidelium, non tamen ad id teneri. Potes namque ministrare baptismum paruulo indigenti, non tamen teneris, si ob eam causam graue periculum vitæ, honoris, imo & fortunæ tibi immineat. Deinde sæpè inconuenientia, quæ ex collato baptismo timentur incerta sunt, & dubia, ob quorum incertudinem sub opinione esse potest, an præponderent vtilitati, quæ ex baptismo prouenit, in quo casu & baptismum concedere, & ab illo abstinere potes. Præterea consuetudine introductum est sæpè paruulos Sarracenorum, imo hæreticorum captiuos vendi, & restitui parentibus nullo collato baptismo, ne ab ipsis Catholicorum filij captiui detineantur cum graui apostasiæ periculo, & tamen eo casu baptismus conferri poterat suprædictis Sarracenorum, & hæreticorum. filiis. Non igitur quoties tibi licet baptismum infantibus prædictis concedere,ad id obligaris, & ita sustinet Suar.*disp.*25. *sect.* 6.*per totam.* Ægid. de Coninch. *q.*68.*art.*10.*dub.vnico in fine.n.*88. Paul.Laymann. *lib.*5.*tract.* 2.*c.*6. *q.*5.*concl.*2.*in fine.n.*10. Henriq.*lib.*2.*cap.*25.*num.*1.*&* 8. Bonac.*disp.*2.*q.*2.*p.* 6.*n.*14.

PVNCTVM VII.

Quæ dispositio in suscipiente baptismum requiratur.

1. *Si Baptizandus est paruulus, nulla dispositio est ex parte ipsius requisita.*
2. *In adultis requiritur intentio.seu voluntas suscipiendi baptismum. Et qualis esse debeat.*
3. *Requiritur præterea fides, seu Trinitatis, & incarnationis notitia. Itemque diuinorum præceptorum.*
4. *Denique requiritur contritio, seu attritio de peccatis commissis.*

1. BAptismus ministrari potest tum paruulis, tum adultis vsum rationis habentibus. Si de paruulis loquamur constat nulla ex parte ipsorum dispositionem prærequiri, vt valide,& licitè baptismus ministretur. Nam Christus, & Ecclesia eorum voluntatem,& intentionem iupplet. Sicut latè docet D.Thom.ab omnibus receptus.*q.*68.*art.* 12.

2. At si adultis baptismus conferatur, triplicem in illis dispositionem expostulat, vt validè, & licitè conferatur,nempè intentionem saltem habitualem suscipiendi baptismum, fidem vnius Dei, & Trini, & contritionem, seu attritionem de peccatis commissis. Expendamus singula. Primò requiritur intentio, seu voluntas baptismum suscipiendi, vt validè conferatur. Non enim expediebat Christum inuoluntarios milites habere, suisque præceptis renuentes obstringere. Hæc tamen voluntas, seu intentio necessario præsens actualiter esse non debet, sed satis est fuisse,neque esse retractatam; colligitur ex consuetudine Ecclesiæ ab Innocent. III. *in cap.maiores de baptismo* declarata.Neque obstat hanc voluntatem insufficientem esse pro baptismi administratione, quia minor voluntas ad recipiendum baptismum,

quam

quam ad illum ministrandum requiritur. Vnde ebriis, dormientibus, vel amentibus tempore sanæ mentis baptismum expostulantibus validè ministratur, quia censentur in voluntate prius habita perseuerare. Sic ex communi sententia docet Suar.*disp.24.sect.*1.Bonac.*disput.2.qu.2.p.6.n.*18.Paul.Laymann.*lib.5.sum.tract.2.cap.6.q.2.concl.*1.Ægid de Coninch.*q.64.art.8.dub.*5. Deber tamen hæc voluntas libera esse, alias non erit rationalis. At quia metus etiam cadens in constantem virum simpliciter libertatem non tollit,tametsi illam diminuat, ea de causa valorem sacramenti non impedit, sicuti decidit Innocent. in *dicto cap. maiores de baptismo.* & concilium Tolet.4.*cap.*55.& pluribus exornat Suar.Henriq. Laymann.Bonac.allegatis.Nunquam tamen licet amentibus,dormientibus, ebriis, & coactis baptismum ministrare extra casum necessitatis, tum ob reuerentiam sacramenti,tum ob diminutam, & imperfectam suscipientium voluntatem Bonac. *dicta disp.2.q.2.p.6.n.*21.

3. Secunda dispositio pro baptismo licitè suscipiendo est fides iuxta illud Matth.*vlt.*Baptizantes eos, prius enim præcipit doceri,qui doctrinæ capaces extiterint,quam baptizari.Et Marc.11. Qui crediderit, & baptizatus fuerit,saluus erit. Qui vero non crediderit(subiunge,tametsi baptizatus fuerit)condemnabitur,quia sine fide impossibile est placere Deo, & remissionem peccatorum obtinere.Hæc fides est quædam virtus supernaturalis infusa, qua mysteriis reuelatis assentimur, quam vt adulti obtineant debent actu supernaturali credere Deum esse vnum, & Trinum, & suorum operum remuneratorem,iuxta illud Pauli,Accedentem ad Deum oportet credere, & quia est, & quia remunerator sit. Et insuper debent credere in Iesum Christum, quia hæc est vita æterna,& cognoscere Deum Patrem, & Iesum Christum missum. Præterea qui libet baptizandus,nisi necessitas vrgeat, instituì primum debet quæ sint præcepta, quibus obseruandis per baptismum astringitur,tum ne ab eorum obseruatione deficiat,tum ne se deceptum alleget,ideoque Christus Dominus præcipiens baptismum promulgari præcipit Apostolis, vt gentes docerent seruare à se mandata.Matth.*vlt.*Quapropter extra mortis periculum peccatum mortale esset quemlibet baptizare, quin notitiam mysteriorum fidei, Trinitatis,incarnationis, & passionis Christi Domini,& præceptorum tum decalogi,tum Ecclesiæ saltem in genere haberet, vt bene aliis relatis probat Thom.Sanch.*lib.2.in decal.cap.3.in fine num.*24.Præterea debet credere virtutem baptismi, vt illius effectum sperare possit,& se ad illum suscipiendum disponere.

4. Tertia dispositio pro licita baptismi susceptione est contritio, seu attritio de peccatis commissis;quia in adultis nulla fit peccatorum actualium remissio absque pœnitentiæ virtute iuxta illud actor.2.Pœnitentiam agite,& baptizetur vnusquisque vestrûm;colligiturque ex concil.Carragin.*cap.*85.& Trident.*art.sess.6.can.*6.& tradit S.Thom.3.*p.qu.*86.*art.*4. Vasq. *disp.*168.*cap.*4.Suar.*disp.*28.*sect.*2.Valent.*t.*4.*disp.*4. *q.*3.*pun.*3. *concl.*4.Bonac.*disp.2.q.2.p.6.num.*25.Dixi *necessariam esse contritionem,seu attritionem,*quia ad ritè baptismum suscipiendũ sufficit attitio, eo quod baptismus ad remittenda peccata per se institutus sit. Non igitur expostulat necessariò dispositionem, quæ peccati remissionem operetur: sicuti benè docent supradicti doctores.Quod si aliquando contingat (quod ratò euenit)suscipientem sacramentum baptismi nullo peccato mortali actuali infectum esse, obligatus non est habere attritionem seu contritionem, quia hæc peccatorum detestatio peccata propria voluntate commissa spectat.Sic Henriq. *lib.2.cap.24.num.3.& cap.27.num.*1.Suar.*disput.*18.*sect.* 1. Bonac.*disp.2.de baptism.q.2.p.6.n.*27.vide quæ diximus *tract. præced.pun.*13.

Punctum VIII.

Qualiter baptismus necessarius sit ad salutem.

1. *Extra casum martyrij paruulis necessarius est baptismus in re susceptus.*
2. *Adultis baptismus, seu votum illius est ad salutem necessarius.*
3. *Qualiter ex diuino præcepto baptismus necessarius sit tum paruulis,tum adultis.*
4. *Quando hoc præceptum comparatione paruulorum astringat parentes,seu tutores*
5. *Adulti eo astringuntur, cum primum commodè possint suscipere,si bene instructi sint.*
6. *Ex graui causa differri baptismus potest.*
7. *Ecclesia non potest determinare tempus suscipiendi baptismum imponendo obligationem baptizandis, benè tamen declarando obligationem,quam iure diuino habent.*

1. PAruulis,& adultis baptismus necessarius est, sed diuerso modo. Paruulis, seu rationis vsu carentibus extra casum martyrij est necessarius in re susceptus,ad salutem consequendam. Constat ex Innocent.I. *epist* 26.ad Concil. Mileuitan.& ex concil.Carthagin.5.*cap. 6. relato in cap.placuit de consecrat.dist.*4.& ex Innocent. III. *in cap.maiores de baptismo,*& clarius ex Trident. *sess.*5. *decreto de peccato originali,& sess.*7. *can.*5. *de baptismo,* & pluribus exornant Bellarm. *lib.*1. *de baptismo cap.*4.Vasq.*disput.*154.*cap.*1.Suar. *disput.*25.*sect.*1. & 2.præcipuè ex Augustpluribus in locis, præcipuè *lib.*3.*de anima cap.*9.dicente : Noli credere,noli dicere infantes antequam baptizentur morte præuentos peruenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum,si vis esse Catholicus. Ratio est Christi institutio indicata illis verbis Ioann. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei,quæ verba manifestè probant regenerationem per baptismum paruulis simpliciter ad salutem necessariam esse. Etenim carentes rationis vsu nequeunt propriis actibus remissionem peccati obtinere,debent ergo medio aliquo à Christo Domino instituto eam remissionem consequi. At nullum aliud est præter baptismum, est igitur illis baptismus simpliciter necessarius.

Dixi extra *casum martyrij.* Nam ob martyrium ex speciali Dei priuilegio paruulis originale remittitur, & salus æterna conceditur. Neque enim decebat occisos in odium Christi à Christo separari,& animâ perdere,cũ veritas dixerit Marc. 8. Qui perdiderit animam suam propter me saluam faciet eam. 2. Adultis:seu ratione vtentibus baptismus,seu votum illius est simpliciter ad salutem necessarius. Esse quidem necessariũ constat ex concilio Florent.*in litteris vnionis,*ibi.Nisi ex aqua & Spiritu sancto renascimur non possumus (inquit veritas)in regnum cœlorum introire, & ex Trident. *sess.* 7. *can.* 5. dicente. Si quis dixerit baptismum liberum esse, hoc est non necessarium ad salutem anathema sit. Quod vero adultis sufficiat illius votum, cum baptismus suscipi non possit, decidit Trident. *sess.* 6. *cap.* 4. illis verbis. Translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ in statum gratiæ & adoptionis Filiorum Dei per secundum Adam Iesu Christum saluatorem nostrum post Euangelium promulgatum, sine lauacro regenerationis aut eius voto fieri non potest, sicut scriptum est. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei. Ratioque est manifesta : nam ante susceptum baptismum potest quis media contritione, seu dilectione Dei super omnia gratiam consequi, qua obtenta si moriatur baptismo non suscepto, eo quod fuerit impossibilis vitam æternam consequetur, sicuti definit Innocent. III. *cap.debitum de baptismo,& cap.*2.*de presbytero non baptizato,*& comprobat August.*lib.*4.*de baptismo. cap.*22. *& lib.*8.*de ciuit.Dei,*& D.Bernard.*epist.*77.ad Hugonem de S. Victor. Ergo baptismus in re susceptus medium non est necessarium adultis ad salutem. Quod vero in illa contritione, seu dilectione Dei super omnia contineatur votum, seu propositum baptismi suscipiendi inde probatur,quia in ea contritione, seu dilectione continetur votum seruandi diuina præcepta. Vnũ autem ex diuinis præceptis est de suscipiendo baptismate, cum commodè fieri possit,vt statim dicemus. Ergo saltem baptismi votum in contritione, vel dilectione Dei inclusum est adultis ad salutem necessarium. Dices inde inferri baptismum non esse magis necessarium adultis, quàm necessaria est cuiuslibet præcepti obseruatio, siquidem huius votum, seu propositum in qualibet contritione, seu dilectione iustificante imbibitur. Respondeo negãdo sequelam: quia alitèr baptismus adultis necessarius est, quam cuiuslibet præcepti obseruatio. Etenim baptismus institutus est per se ad peccati originalis, & actualis ante ipsum commissi remissionem,quod nullatenus competit cuiuslibet præcepti obseruationi. Ex qua differentia contritio, seu dilectio Dei super omnia quatenus in se imbibit votum baptismi peccata remittit, & salutem confert, non vero quatenus imbibit votum cuiuslibet præcepti conseruandi. Nam cuiuslibet præcepti obseruatio non est pretium (vt ita dicam) signatum à Christo Domino pro peccati remissione,benè tamen baptismus, eaque de causa vi iustificationis per contritionem obtentæ non obligaris ad cuiuslibet præcepti obseruationem, obligaris tamen ad baptismum suo tempore suscipiendum, vtpote ad exhibendum pretium, virtute cuius remissionem peccati per contritionem emisti.

3. Ex dictis infertur baptismum necessarium esse omnibus ex diuino præcepto, omnibus enim præceptum est tum iure naturali, tum diuino positiuo media ad salutem necessaria apponere.At baptismus vnicum medium est à Christo institutum pro peccati originalis,& mortalis ante ipsum commissi remissione. Ergo omnibus ex diuino precepto baptismus necessarius est. Hoc autem præceptum diuersimodè paruulos, & adultos respicit. Paruulos namque astringere non potest, quia ob defectum rationis capaces esse non possunt illius præcepti, eaque de causa non ipsos, sed eorum parentes vel tutores, Ecclesiæque pastores astringit Adulti verò eo astringuntur à puncto, quo baptismus ab Apostolis act. 2.promulgatus fuit illis verbis, *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrûm.* Neque obstat Christum Domi-

num ante ſuam mortem dixiſſe Ioan. 3. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto non poteſt introire in regnum Dei*; vt inde inferas ante eius mortem homines ad baptiſmum ſuſcipiendum aſtringi. Nã etiam dixit: *niſi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis*; & tamen ſacramentum Euchariſtiæ eo tempore ſuſcipi non poterat, cùm non eſſet à Chriſto inſtitutum. Sed illis verbis ſignificauit Chriſtus neceſſitatem baptiſmi, & Euchariſtiæ ſuſcipiendæ, cùm illorum ſacramentorum publicatio facta fuerit; ideòque dixit Concil. Trident. *ſeſſ. 6. cap. 4.* Tranſlationem ab ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ poſt Euangelium promulgatum fieri non poſſe ſine lauacro regenerationis, aut eius voto, tacitè indicans ante Euangelij promulgationem quæ die Pentecoſtes facta fuit poſſe homines, ab ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ ſine lauacro regenerationis, vel eius voto transferri. Neque item obſtat poſt illam ſolemnem Euangelij publicationem plures ignorantia inuincibili laborare huius ſalutiferi remedij, quominus ab eo puncto omnes eo præcepto ſuſcipiendi baptiſmum teneantur, tenentur namque eo præcepto quantum eſt ex ſe, tametſi ob ignorantiam ab eius tranſgreſſione culpabilis excuſentur.

4. Difficultas ergo eſt quo tempore dictum præceptum obliget miniſtrari paruulis baptiſmum, & adulti teneantur illum ſuſcipere? Et quidem in periculo mortis manifeſta eſt obligatio, ne carens baptiſmo in perpetuum condemnetur, & à regno cæleſti excludatur. Extra periculum mortis obligantur parentes, ſeu tutores ſub graui culpa præcepto Eccleſiæ non ſcripto, ſed conſuetudine introducto, ne diu differant filij paruulis baptiſmum, quia alienum eſt à parentum pietate, & charitate diu conſeruare filios mancipia diaboli, cum facilè poſſint membra Chriſti, & Eccleſiæ efficere, & regni cæleſtis hæredes conſtituere. Quod ſi ipſi parentes, vel tutores negligentes extiterint, paſtores Eccleſiæ ratione officij obligantur illorum negligentiam emendare. Sicuti benè notauit Suar. *diſp. 31 ſect. 1. circa finem.* Quæ autem ſit diuturna dilatio ſufficiens ad peccatum mortale, arbitrio prudentis iudicanda eſt, teſte Suar. *diſput. 25. ſect. 2. §. ſed quæres.* Henriqu. *lib. 2. cap. 4. num. 1.* Crederem autem ſecluſa graui cauſa vltra menſem à natiuitate diuturnam eſſe dilationem, quia eſt dilatio contra communem praxim & periculo ſcandali ſatis expoſita. Stante vero cauſa graui, qualis forte eſt, vt baptiſmus maiori cum ſolemnitate fiat, permitti poteſt dilatio vltra menſem vnum, ſed non duos, adhibita tamen ſpeciali diligentia, nec paruulo periculum contingat decedendi ſine baptiſmo. Sic Suar. & Henriq. locis allegat. Ægid. de Coninch. *q. 68. art. 3.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 2. c. 6. q. 4. conc. 2.* Nunquam tamen licitum eſt extra, periculum mortis baptiſmum abſque ſolemnitate miniſtrare, eaque de cauſa grauiter peccant parentes, ſeu tutores, qui filios domi baptizant extra caſum vrgentis neceſſitatis credentes Eccleſiæ ſatisfacere, ſi poſtmodum filios ad Eccleſiam deferant pro cæremoniis baptiſmi ſuſcipiendis. Eſt enim abuſus hic omnino exterminandus, vtpotè aduerſus Eccleſiæ præceptis, vt ſatis colligitur ex Clement. vn. *de baptiſmo.* & tradit Laym. Saà verbo *baptiſmus n. 3.* Armilla *n. 45.* Bonac. *diſp. 2. q. 2. pun. 7. n. 19.* Paul. Laym. *lib. 5. ſum. tract. 2. c. 6. q. 4. in fine.*

5. Adulti ſi in fide perfectè inſtructi ſint obligantur baptiſmum ſuſcipere, cum primum commodè poſſunt, vt ex Clement. Romano, Baſilio, Nazianz. Chryſoſt. Nizeta, & aliis firmat Vaſq. *diſp. 149. cap. 4.* Ægid. de Coninch. *qu. 68. art. 3. dub. vn. concl. 1. n. 37.* Suar. *diſp. 31. ſect. 2.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 2. c. 6. q. 4. in princ.* Henriq. *lib. 2. cap. 4.* Bonac. *diſput. 2. de baptiſmo, qu. 2. pun 2. num. 4.* Ratio à priori ſumitur ex fine ad quem baptiſmus fuit à Chriſto Domino inſtitutus. Etenim inſtitutus eſt non ſolum in peccati originalis remiſſionem, ſed in ſignum, quo fideles congregentur in vnum, vnamque Eccleſiam viſibilem conſtituant participeſque fiant reliquorum ſacramentorum, & ſacrificij fructus. Sed huic fini grauiter obſtat qui baptiſmum longo vitæ tempore abſque ſufficiente cauſa ſuſcipere recuſat. Ergo grauiter peccat vtpote qui viã ſalutis negligit, ſe à Chriſto, & eius Eccleſia, in qua eſt vera ſalus, ſeparando. Deinde baptiſmus inſtitutus eſt ad fidem ſolemniter profitendam, eaque de cauſa ſub explicita Trinitatis inuocatione miniſtratur, & fidei ſacramentum vicitur. At renuens credere fidei ſufficienter propoſitæ iniurius illi eſt, indicat enim non eſſe dignam creditu. Ergo renuens ſuſcipere baptiſmum ſibi ſufficienter propoſitum profeſſioni fidei iniurius erit. Atqui omnes tenentur non ſolum interius credere, ſed fidem exterius profiteri ritu aliquo publico, & ſolemni, quo vnitas fidei, & Eccleſiæ demonſtretur. Ergo tenentur baptiſmum ſuſcipere, quo indicatur hæc fides, & Eccleſiæ vnitas. Denique ab inconuenienti probari poteſt concluſio. Si enim adulti ſufficienter in fide inſtructi non obligantur ſtatim nacta occaſione diuino præcepto baptiſmum ſuſcipere, nullum tempus extra mortis periculum ſignari poterit, quo obligentur, quia nulla eſt maior ratio de vno, quàm de alio, atque adeo, poterit quis abſque peccato ſeparatus à Chriſto, & eius Eccleſia, & ſacramentorum vſu vſque ad finem vitæ perſeuerare, quod eſt abſurdum. Quod ſi obiicias antiquum vſum, quo plures vſque ad maturiorem ætatem, vel extremum vitæ baptiſmum differunt? Reſpondeo vel ex rationabili cauſa factum eſſe, vel ex ignorantia excuſari, ideóque eos imitari non debes, vt benè probat Nazianz. *orat. 40. in ſanctum baptiſma*, & Baſil. *hom. exhortat. ad baptiſm.* At ſi iterum obiicias textum *in c. duo tempora, & ſequentib. de conſecrat. diſt. 4.* quo miniſtris Eccleſiæ præcipiebatur ſolum vigilia Reſurrectionis, & Pentecoſtes baptiſmum miniſtrari extra caſum neceſſitatis? Reſpondeo creſcente populo, & occaſione miniſtrandi baptiſmum, conſuetudine ſupradictum decretum abolitum eſſe & quouis tempore baptiſmum miniſtrari poſſe, vt latè expendit Vaſq *diſp. 150. cap. 3. per tot.*

6. Notanter dixi te in fide ſufficienter inſtructum obligatum eſſe ſuſcipere baptiſmum ſtatim, ſi commode potes, vt indicarem ob grauem aliquam cauſam differri poſſe. Quæ autem hæc ſit arbitrio prudentis relinquitur. Crederem autem ex parte baptizati ſufficientem eſſe ob periculum graue tum honoris, tum vitæ, tum fortunæ ei imminens ex baptiſmo eo tempore ſuſcepto. Item abundantiorem fructum, qui dilato baptiſmo creditur percipiendus. Ex parte verò aliorum fidelium eſt ſufficiens cauſa, ſi in eorum vtilitatem cedat, ſicuti ceſſit dilatio baptiſmi S. Sebaſtiani. Sic Vaſq. *diſp. 149. c. 4. n. 40.* Ægid. de Coninch. *q. 68. art. 3. dub. vn. n. 40.* Illud eſt certum quo maior fuerit dilatio grauiorem cauſam ad ſui honeſtatem expoſtulare, vt docent præcitati doctores.

7. Sed inquires, an Eccleſia potuerit determinare tempus, in quo baptiſmus ex obligatione ſuſcipiendus ſit? Reſpondeo nullatenus poſſe imponendo obligationem quam alias baptizandi non habent, benè tamen poſſe declarare obligationem iure diuino illis impoſitam. Sic Ægid. de Coninch. *dicta q. 68. art. 3. dub. vnico. à n. 41.* Vaſq. *diſp. 150. cap. 2. & 3.* Suar. *diſp. 31. ſect. 2.* Paul. Laymann. *lib. 5. ſum. tract. 2. c. 6. q. 4. verſ. dubitant.* Ratio prioris partis eſt, quia Eccleſia iuriſdictionem non habet in non baptizatos, ſicuti definit Trident. *ſeſſ. 14. cap. 4.* dicens: Eccleſia in neminem iudicium exercet, qui non prius in ipſam per baptiſmi ianuam fuerit ingreſſus, quæ definitio ſumitur ex Paulo. 1. *ad Corinth. 5.* De his, inquit, quis foris ſunt, (id eſt extra Eccleſiam) nihil ad nos. Si autem Eccleſia poſſet non baptizatos obligare ad baptiſmum ſuſcipiendum eo tempore, quo aliàs ex diuino præcepto non tenebantur, iuriſdictionem, & iudicium in non baptizatos exerceret contra D. Paulum, & Trident. definitionem. Quod vero poſſit Eccleſia declarare quibus circunſtantiis, & occaſionibus præceptum diuinum de ſuſcipiendo baptiſmo obliget, inde probatur, quia per hanc declarationem nullam in non baptizatos iuriſdictionem exercet, ſed ſolum exercet clauem ſcientiæ à Chriſto Domino conceſſam pro rebus dubiis diſſoluendis, & difficilibus declarandis.

PVNCTVM IX.

De miniſtro Baptiſmi.

1. *Quilibet rationis compos eſt validus miniſter baptiſmi.*
2. *Abſque iuriſdictione nequit licitè miniſtrari, tametſi Sacerdos ſit.*
3. *Qualiter religioſis Societatis conceſſa ſit facultas baptiſmum miniſtrandi.*
4. *Inferiores clerici, & diaconi non ſunt ex officio ad hoc miniſterium deputati.*
5. *Ad concedendam diacono facultatem hoc ſacramentum miniſtrandi non requiritur extrema neceſſitas.*
6. *Extra periculum mortis nequit ſacerdos, & à fortiori alij clerici miniſtrare baptiſmum abſque ſolemnitate.*
7. *Nequit domi baptiſmus ſecluſa neceſſitate miniſtrari.*
8. *Nullus alius à Sacerdote, vel diacono ex commiſſione Sacerdotis miniſtrare baptiſmum ſolemniter poteſt.*
9. *In extrema neceſſitate digniori cedit minus dignus.*
10. *Eſt peccatum mortale inuerſio huius ordinis, tametſi contrarium ſentiat Sotus.*
11. *Quid ſi præſente clerico non Sacerdote laïcus miniſtret? Affirmant plures eſſe culpam venialem. Probabilius eſt vel nullam eſſe, vel eſſe mortalem.*
12. *Excipitur pagani, vel hæretici adminiſtratio præſente fideli Catholico.*
13. *Secundo excipitur, ſi præſante diacono, laïcus, vel inferior clericus miniſtret.*
14. *Qualiter vnius baptiſmi plures miniſtri eſſe poſſint.*
15. *Qualiter plures ſimul baptizare poſſes.*
16. *Qualiter ablutio prolationi formæ ſit coniungenda.*

1. DVpliciter ſumi poteſt baptiſmi miniſter, primo quoad valorem ſacramenti, ſecundo quoad licitum illius vſum. Si de valore Sacramenti loquamur quilibet ſiue Sacerdos, ſiue laïcus, ſiue vir, ſiue fœmina, ſiue baptizatus, ſiue non baptizatus Sacramentum miniſtrare poteſt, vt firmum, & ratum exiſtat. Concluſio eſt certa de fide definita

ab

ab Eugen.4.*in Concil.Florent.post.vlt.sessionem. §.primum.* ibi in causa necessitatis non solum Sacerdos, vel Diaconus, sed etiam laïcus, vel mulier, imo etiam paganus, & hæreticus baptizare potest, dummodo formam seruet Ecclesiæ, & facere intendat id quod facit Ecclesia. Idem sumitur ex *capsfirmiter de summa Trinitate, cap. in necessitate, cap. Romanus de consecrat. dist.4. cap. ad limina.30. quæst.* 1. & aliis traditque D.Tho.ab omnibus receptus *q.67.art.3.* Ratio à priori est institutio Christi vsu, & consuetudine Ecclesiæ declarata, congruentia,necessitas huius sacramenti,ob quam congruum erat sub materia communi & omnibus obuia, & sub forma facilè perceptibili esse institutum, concedique potestatem cuilibet ratione vtenti illud administrandi. Neque his obstat textus in *cap. quos à paganis de consecrat.dist.4.* vbi Gregor. secundus decidit baptizatos à paganis rebaptizandos esse; quia hi baptizati erant ritu pagano, & non Ecclesiastico, vt satis colligitur ex eo quod subiunxerit rebaptizandos esse in nomine Trinitatis, indicans sub hoc nomine antea baptizatos non esse. Vide Vasq.*disp.*147.*cap.*1.& 2.

2. Si vero de licita baptismi administratione loquamur,certum est baptismum licitè administrari non posse, nisi minister iurisdictionem, & Potestatem habeat illum administrandi vel immediatè à Christo Domino, vel mediis Ecclesiæ pastoribus. Nam cum baptizatus medio baptismo in congregationem Ecclesiæ adscribatur, & fiat Christi membrum, participesque omnium sacramentorum, nullus nisi potestate à Christo accepta hæc alicui communicare poterit. Hinc fit summum Pontificem hanc à Christo plenam habere potestatem. Cum enim penes ipsum sit potestas visibilem Ecclesiam gubernandi, penes ipsum est potestas in Ecclesiam admittendi quos iudicauerit expedire.Prælati vero inferiores, quales sunt Episcopi, aliique Abbates iurisdictionem quasi Episcopalem habentes hac potestate gaudent à Pontifice deriuata comparatione eorum, qui in sua diœcesi existunt. Nam cum ipsis competat suarum diœcesum regimen, competere necessario debet in illius diœcesis communitatem admissio. At baptismo admittitur baptizatus in membrum vniuersalis Ecclesiæ, & singulariter illius communitatis diœcesanæ in qua baptismum suscepit. Ergo solis Prælatis potestatem habentibus regendi communitatem competit baptizare. Reliqui vero Sacerdotes ex commissione ab Episcopo accepta hac potestate gaudent, Parochi ex officio, & iure ordinario, eo ipso quo in Parochos eliguntur; qua potestate absque causa priuari ab Episcopis non possunt, quia habent illam ex approbatione iuris; alij Sacerdotes tam potestatem habent ex Episcopi, vel Parochi delegatione. Nam esto quilibet Secerdos in ordinatione factus sit idoneus minister constituendi corpus Christi mysticum, quod fit baptismi administratione, indiget tamen ad licitum vsum, vt sibi iurisdictio,& regimen Ecclesiæ concedatur,aliàs iniurius Ecclesiæ est, si in illius membrum quemlibet adscribat nullam in Ecclesiam iurisdictionem habens, sicuti latius expendit Vasqu. *disp.*147. *cap.* 3. Vnde mortaliter peccat Episcopus, vel Parochus, qui residentem in alia Ecclesia sine licentia Episcopi, vel Parochi illius baptizat, quia aggregat baptizatum Ecclesiæ,cuius nullum regimen sibi commissum est, colligiturque ex *c.interdicimus.*16.*q.*1.& tradit Ægid.de Coninch.*q.67.a.5. d.*1.*n.*11.Paul.Laymann.*lib.5.sum.tract.* 2. *c.6. concl.*2. Bonac. *disp.2.de bapt.q.*2.*pun.*5.*n.*10.Eman.Saà *verb.bapt.n.*6.

3. Dubium nonnullum est, an religiosis præcipuè Societatis Iesu delegata sit à Pontifice facultas baptismum ministrãdi?Videtur namque esse, quia Paul. 3. in sua. 3. aliàs 1. bulla Societati concessa anno 1545. quæ incipit. *Cum inter cunctas sollicitudines.* inquit facultatem concedimus singulis Societatis,Pœnitentiæ,Eucharistiæ, & alia Ecclesiastica sacramenta sine alicuius præiudicio ministrandi, Diœcesanorum locorum, rectorum Parochialium, & aliarum Ecclesiarum, aut quorumuis aliorum licentia desuper minimè requisita, &c. Ergo ex vi huius priuilegij baptismum, & Extremam-Vnctionem ministrare possunt,alias superfluerent illa verba; Et alia ecclesiastica sacramenta, si præter Pœnitentiam, & Eucharistiam nullum aliud valent ministrare.

Pro prædicti dubij explicatione supponendum est baptismum concedi posse in terris Fidelium, vel infidelium. Si in terris fidelium concedatur, certissimum est non posse Religiosos extra casum necessitatis baptismum ministrare, quia esset ministratio cedens in præiudicium Episcopi,& Parochi, quibus regimen illius loci commissum est. Neque priuilegium in hac parte aliquid operatur,vt satis colligitur ex compend. Priuile.Soc.*ver.fac.*& notauit Suar.*t.4.de Relig.li.9.de* Soc. *c.* 4.*n.*4. Si vero baptismus in terris infidelium concedendus sit, tunc subdistinguendum est,vel ibi sunt Ecclesiæ fundatæ,vel non. Si Ecclesiæ fundatę sint,nequeunt Religiosi non Pastores extra necessitatem baptismum ministrare, videtur enim hæc ministratio in Pastorum illius regiminis præiudicium cedere. Nam esto baptizandus nec ratione sui, nec parentum, quia sunt infideles,Parocho subiectus sit quoad vim coërciuam, videtur tamen subiectus esse quoad ingressum in Ecclesiam, vt scilicet non possit in Ecclesiam ingredi nisi ex licentia Parochi illius regionis. Eo namque ipso, quòd Pontifex illius regionis infidelium Episcopum,vel Parochum designauit, vices suas illis commisit admittendi in Ecclesiam infideles.Ergo Religiosi non Parochi admittentes,Parocho, & Episcopo proprio præiudicarent, vt tanquam securius docet Suar.*dicto lib.9. cap.*4. *n.*8. Probabile tamen existimat n.7. iis posse per priuilegium prædictum Pauli 3. baptismum ministrari, quia cum baptizandus ciusque parentes, vtpote infideles propriè non sint subiecti Parocho,& Episcopo illius regionis, priuilegium concedens baptismi administrationem sine præiudicio, non de hoc præiudicio, sed de præiudicio proprio, quale est cum baptismus,aliudue sacramentum ministraretur ei,qui vel ratione sui, vel parentum est alteri specialiter subiectus intelligendum est.Verum si Ecclesia fundata non est eo loci,quo baptismus est à Religiosis ministrandus,poterunt Religiosi ex vi prædicti priuilegij baptismum ministrare. Quia ministrant sine alterius præiudicio. Adde ibi Religiosos mitti, vt Ecclesiam fundent; ergo vt volentes ingredi recipiant, & tradit. Suar.*dicto t.4. de relig.lib.9.cap.*4.*n.*5.

4. Inferiotibus verò Clericis etiam Diaconis nullatenus baptismi administratio ex officio competit, vt definit Eugen.4 *in decreto fidei Concil.Florent.post vltimam sessionem.*ibi,minister huius sacramenti,esto Sacerdos, cui ex officio competit baptizare, tacitè innuens aliis à Sacerdote non competere,& docuit Isidor.*lib.2.de diuinis officiis,c.*30.*de baptismo, & refertur in cap. constat de consecrat. dist.* 4. ibi constat baptisma solis Sacerdotibus esse traditum, eiusque mysterium, neque ipsis diaconis explere licitum est absque Episcopis, vel Presbyteris,nisi illis procul absentibus vltima langoris cogat necessitas, quod & laicus fidelibus plerumque permittitur. Idem traditur à Gelasio Papa, epist. ad Episcopum Lucaniæ, relato in cap.*Diaconos.*93. *dist.* & Clemens Romani *lib.8.constit.Apostolicar.c.*46. Neque his obstat quod ait Tertullian.*lib.de baptismo.cap.*17.*num.*114. dum ait: dandi quidem(scilicet baptismum habet ius summus Sacerdos, qui est Episcopus,dein Presbyteri, & Diaconi; non tamen sine Episcopi authoritate propter Ecclesiæ honorem,& Hieronym.in dialogo contra Luciferian.*num.*20. inquit, sine Chrismate,& Episcopi iussione, neque presbyteri, neque Diaconi ius habent baptizandi. His namque verbis solum denotatur neque Diaconos, neque presbyteros simplices conferre baptismum posse, nisi intercedente Episcopi facultate. Diuersimodè tamen hæc facultas Diaconis concedi potest, ac presbyteris. Nam presbyteris concedi potest hæc facultas absque vlla speciali necessitate, quia per ordinationem constituti sunt apti quibus hæc potestas concedatur, at Diaconis concedi non potest,nisi deficientibus Sacerdotibus, qui velint, vel possint baptismum ministrare, eo quod non sunt constituti ministri baptismatis,nisi in Presbyterorum defectum,illis tamen deficientibus non solum baptismus priuatus, sed solemnis concedi potest,vt satis colligitur ex Pontificali Romano, vbi Episcopus ad electos in Diaconos, inquit: Diaconum oportet ministrare ad altare; baptizare,& prædicare. Signum ergo est ordinati,vt tanquam Presbyterorum minister, & in illorum defectum baptizet non quidem tantum priuatè, hoc enim etiam laïcis competit, sed solemniter, alias nihil speciale Diaconus haberet.Et ita sustinet Caiet.*q.67.art.*5.Ægid. *ibi.dub.*1.*num.*13.*& dub.*3. *n.*26.Suar.*disput.*23.*sect.* 2. *in fine.* Vasq.*disput.*147.*c.*4.*n.*24. *& seqq.* Paul. Laymann. *lib.5. sum. tract.*2.*cap.*7. *q.*1.*concl.*4. Bonac.plures referens. *disp.*2. *qu.* 2. *pun.*5.*n.*3.

5. Neque ad hanc facultatem Diacono concedendam requiritur extrema necessitas, sed sufficit rationabilis causa, qualis esset, si ob infirmitatem, vel excommunicationem, vel baptizandorum multitudinem, aliúdue legitimum impedimentum non possit Sacerdos baptismum conferre. Quia id videtur expostulare officium Diaconi, quod est Sacerdotibus inseruire. Sic Ægid.Vasq Suar. Laymann. *locis allegatis.* Seclusa autem speciali commissione probabilius est non posse Diaconum solemniter baptizare etiam in extrema necessitate, quia secluså commissione non habet maiorem potestatem, quàm laïcus, vt colligitur ex *cap. Diaconos* 93. *dist.* ibi: absque Episcopo,vel Presbytero baptizare non audeant, nisi prædictis Ordinibus fortasse longius constituris necessitas extrema compellat. Alias si solemniter baptizare posset, non vt Presbyterorum minister, sed iure proprio baptizaret, cum tamen Diaconus semper vt Presbyterorum minister se gerere debeat.Sic Ægid.de Coninch.*q.67.art.*5. *dub.*3. Paul. Layman.*lib.*5. *tract.* 2. *c.*7. *q.*1. *concl.* 5. Suar. *disp.*31. *sect.* 4. *vers. vltimo dicendum.* Aliis vero Clericis inferioribus nullatenus solemnis baptismus committi potest, nisi à Pontifice summo in iure Ecclesiastico dispensante, vt docent omnes Doctores teste Ægid. de Coninch.*dub.*3. *n.* 24. Suar. *disp.* 23.*sect.* 2. Neque etiam priuatus baptismus illis committi potest præsente Sacerdote,vel Diacono, qui velint, & possint ministrare,quia non sunt ministri constituti, nisi in Sacerdotis,vel Diaconi defectum.

6. Pro superioribus est aduertendum primò graue esse peccatum Sacerdotis, qui extra mortis periculum baptismum sine solemnitate, & ritibus Ecclesiæ ministrat, quia textus *in Clement. vnica de baptismo* id rigidè præcipit. Sic aliis relatis tradit Vasq. *disp.* 147. *cap.* 5. *num.* 10. Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 2. *cap.* 7. *qu.* 1. *concl.* 2. Ægid. de Coninch. *qu.* 67. *art.* 5. *nu.* 3. Quod à fortiori procedit, si alij Clerici inferiores, & laïci extra mortis periculum baptismum ministrent, quia solùm eo periculo posito, & Sacerdote deficiente concessa illis est baptismi ministratio, sicuti latius probat Vasq. *dicta disp.* 147. *c.* 5.

7. Hinc constat nullum Sacerdotem, Clericum vel laïcum extra mortis periculum ministrare posse baptismum domi, quia est contra solemnitatem, & ritum ab Ecclesia obseruatum. Solum excipiuntur filij, seu nepotes (vt tradit Glossa statim alleganda) regis, & principis, qui seruatis aliis solemnitatibus domi baptizari poterunt, vt habetur expressè *Clement. vnic. de baptismo, & ibi* Glossa *verbo liberi, & notauit* Ægid. de Coninch *qu.* 67. *art.* 5. *n.* 3. Eman. Saà *verbo baptismus. num.* 13.

8. Secundò aduerte neminem alium à Sacerdote, vel Diacono ex commissione Sacerdotis ministrare baptismum solemniter posse, quia vsurpant alienum officium sibi non competens, ob cuius vsurpationem Clerico imposita est irregularitas, sic pluribus firmat Bonac. *disp.* 2. *q.* 2. *pun.* 5. *n.* 3. Vasq. *disp.* 147. *c.* 5. *n.* 33. Ægid. de Coninch. *q.* 67. *art.* 5. *dub.* 3. *n.* 24. affirmans esse omnium. Paul. Laymann. *lib.* 5. *tract.* 2. *cap.* 7. *quæst.* 1. *concl.* 2. *&* 3.

9. Tertio aduerte stante extrema necessitate hunc ordinem seruandum esse in baptismi ministratione, vt minus dignus digniori cedat, Sacerdoti cedat Diaconus, Diacono Subdiaconus, Subdiacono alij Clerici inferiores, & Clericis laïcus, & viro fœmina, nisi in ministrando baptismate expeditior existat, & baptizato non baptizatus, & laïco non excommunicato, Clericus, imo Sacerdos nominatim excommunicatus. Sic cum D. Th. *q.* 67. *art.* 4. communique sententia docent Ægid. de Coninch. *dub.* 2. Suar. *disp.* 23. *sect.* 2. *& disp.* 31. *sect.* 4. Vaiqu. *disp.* 147. *cap.* 5. *disp.* 2. *q.* 2 *pun.* 5. *n.* 11.

10. Solùm est dubium, an supradicti ordinis inuersio in baptismo priuato sit peccatum mortale? Negat Sotus, *dist.* 4. *qu. vnica. art.* 2. indicans solùm esse culpam venialem. Moueri potuit, quia eo casu omnibus data est potestas à Christo Domino baptismum ministrandi. Quod verò dignior minus digno sit præferendus, nullibi constat præceptum esse. Ergo solùm ex quadam decentia, & honestate id præstandum est: non igitur erit mortale illius omissio. Cæterùm communis sententia docet peccatum mortale esse, si præsente Sacerdote, nec renuente baptismum inferior Clericus, vel laïcus ministret, quia sacramento irrogatur iniuria, si conferatur à laïco, cùm possit à ministro ad id minus deputato, & consecrato conferri. Neque consensus Sacerdotis hanc iniuriam impedire potest, cùm sita sit in vsurpatione officij, & ministerij contra Christi voluntatem, & sacramenti reuerentiam. Sic vt certum tradunt Vasqu. *aliis relatis, disput.* 147. *cap.* 5. *à n.* 33. Suar. *disp.* 31. *sect.* 4. *vers. secunda, & seqq.* Bonac. *disp.* 2. *q.* 2. *pun.* 5. *n.* 11. Paul. Laimann. *lib* 5. *sum. tract.* 2. *cap.* 7. *q.* 1. *circa finem.* Ægid. de Coninch. *quæstione* 67. *articul.* 5. *dub.* 2. *numero* 18.

11. At si præsente Clerico laïcus ministret, & præsente viro erudito fœmina, plures Doctores censent solum esse culpam venialem, quia non omittitur minister ad id munus deputatus. Sic docent Suar. *disp.* 31. *sect.* 4. *vers. vnde tertio.* Bonac. Laymann Ægid. de Coninch. supra Eman. Saà verbo baptismus *num.* 7. Cæterum probabilius censeo cum Vasq. supra vel nullam esse culpam, vel esse mortalem. Etenim negari non potest sacramenti administrationem grauem materiam esse, si igitur diuino præcepto mandatum est laïco, ne præsente Clerico ministret, & fœminæ præsente viro, & pagano præsente fideli, sine dubio graue peccatum committent, si hoc præceptum transgrediantur. Quod si diuino præcepto id mandatum nõ est, sed potius à Christo Domino æqua est omnibus data facultas in extremo vitæ baptismum absente Sacerdote ministrandi (vt probabilius apparet,) nullum erit peccatum, si minus dignus digniori se præferat, quia in ea ministratione non est minus dignus, sed æqualis. Præceptum autem Ecclesiasticum huius ordinis seruandi nullum inuenitur. Ergo nullum erit peccatum huius ordinis transgressio.

12. Ab hac doctrina excipiunt aliqui paganum, vel hæreticum ministrantem baptismum præsente fideli Catholico, dicuntque peccare mortaliter in tali administratione ob irreuerentiam sacramento factam. Sic Vasq. *dicta disput.* 147. *cap.* 5. *circa finem.* Suar. *disp.* 31. *sect.* 4. §. *sed obiicies* Ægid. de Coninch *quæst.* 67. *art.* 5. *dub.* 2. *circa finem.* Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 2. *c.* 7. *q.* 1. *in fine.* Et quidem de hæretico cùm sit excommunicatus, certum est ratione excommunicationis, si administrationi, quæ per alium fieri potest, se ingerat. At de pagano non est ita certum, cùm nullum adsit speciale præceptum, quo obligetur abstinere à baptismi administratione in periculo mortis. Catholico præsente. Credo tamen vix excusari posse à mortali, qui relicto fideli paganum ad sacramenti administrationem inuitaret, vt rectè notarunt Suar. & Ægid. supra, tum ob scandalum fidelibus datum, tum ob periculum, quod credi potest adesse ministraturum baptismum cum errore in fide, & praua intentione.

13. Secundo excipiunt baptismum, quem laïcus, vel Clericus inferior ministraret in extremo vitæ periculo præsente Diacono, & potente, nec renuente concedere, quia Diaconus est specialiter consecratus ad baptismi ministrationem Sacerdote deficiente, sicuti constat ex verbis, quæ proferuntur in eius ordinatione, & ex Gelasio Papa *in cap.* Diaconos. 93. *dist.* At ob hanc causam, si laïcus, vel Clericus omisso Sacerdote sacramentum ministraret, peccaret mortaliter, sicuti ex communi sententia probatum reliquimus. Ergo etiam peccare debet, si ministrat omisso Diacono. Et sustinet Ægid. de Coninch. *quæst.* 67. *art.* 5. *dub.* 2. *conclus.* 3. & indicat Suar. *disput.* 23. *sect.* 2. *in fine.* Et placet mihi exceptio hæc, tametsi contrarium doceant expressè Suar. *disp.* 31. *sect.* 4. *vers. inde tertio.* Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 2. *c.* 7. *qu.* 1. *vers. arbitratur*, ea consideratione moti, quia Diaconus ex officio ad hoc ministerium deputatus non est, siquidem solum ex commissione solemniter baptizare potest, & seclusa commissione priuatim. Sed hæc ratio non vrget, esto ex officio, & quasi iure ordinario Diacono baptismi ministrati commissa non sit, est tamen illi commissa iure extraordinario, stante scilicet alia qua causa rationabili, ob quam Sacerdos commodè non possit baptismum ministrare. Quapropter iure diuino est consecratus baptismi minister non ordinarius, sed extraordinarius, tum ad baptismum solemniter faciendum ex commissione, tum ad baptismum priuatim concedendum absentibus Presbyteris in extrema necessitate. Et licet aliis Clericis inferioribus ea occasione baptismus permittitur; at Diacono iure diuino conceditur, & ad illius ministrationem consecratur, ac proinde illius omissio, sicuti omissio Sacerdotis peccatum mortale inducit.

14. Superest inquirendum, an vnius baptismi plures ministri esse possint? Sed huic quæstioni punct. 5. satisfecimus, affirmantes vnius baptismi plures ministros esse posse, si absolutè, & nulla inter se constituta dependentia baptizandum abluant, & formam proferant, eámque perficiant, eodem puncto, & instanti: quia eo casu non se inuicem impediunt, sed potius coadiuuant, sicuti cùm duæ causæ totales ad eundem effectum concurrerent, quarum vna deficiente alia effectum produceret. Secus vero si intentionem haberent inter se dependentem, eo quod vnusquisque nollet ablutionem, & formæ prolationem à se factam effectum habere, nisi simul alterius ablutio, & formæ prolatio effectum habeat: quia ea intentio obstat Ecclesiæ institutioni per Ecclesiam declaratæ. Etenim Christus Dominus sic baptismum instituit, vt vnius ministri ablutio, & formæ prolatio sufficiens sit ad illius constitutionem. Si ergo velles baptismum ex tua, & alterius ablutione, & formæ prolatione confici, manifestè institutioni Christi repugnares, & grauissimum peccatum committeres. Quinimo velle simul cum alio concurrere in ministratione baptismi etiam intentione independenti graue peccatum est, quia est contra vsum, & consuetudinem Ecclesiæ, & periculo manifesto expositum nihil efficiendi, sicuti nihil sit, si post socij ablutionem & formæ prolationem tuam perficis. Neque obstat plures Sacerdotes, cùm ordinantur ad consecrandum simul cum Episcopo concurrere. Quia id factum est ab Ecclesia, vt indicaret venerabile Eucharistiæ sacramentum esse per modum conuiuij, in quo plures concurrunt, institutum. Nulla autem specialis causa est, ob quam permittat plures ad vnum baptismum concurrere. Sic sustinent Doctores communiter cum D. Thom. *q.* 67. *art.* 6. teste Vasq. *disp.* 148. *per totam.* Ægid. de Coninch. *dub.* 1. Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 2. *cap.* 7. *q.* 1. Suar. *disp.* 23. *sect.* 3.

15. Secundo inquires, an plures simul baptizare posses? Cui quæsito etiam supradicto pun. 5. satisfeci affirmans te posse simul plures baptizare, si plures abluas, & formam omnes comprehendentem proferas, sicuti si plures abluendo diceres: Ego vos baptizo: quia ablutio non est vnica, sed multiplex iuxta multiplicitatem subiectorum, qui abluuntur; forma vero esto videatur physicè vna moraliter, multiplex est, quia eundem sensum præstat ea forma. Ego vos baptizo, super plures prolata, ac si super singulos diceres: Ego te, baptizo, ideoque non vnum sacramentum, sed plura ibi conficiuntur, vt bene probat Vasq. *disput.* 148. *cap.* 7. *n.* 51. Ægid. *qu.* 67. *art.* 6. *dub.* 2. *conclus.* 3. Bonac. *disp.* 2. *quæst.* 2. *pun.* 4. *num.* 22. Nunquam tamen extra grauissimam necessitatem, licitum est hoc modo baptismum ministrare. Et licet Sotus *in* 4 *dist.* 4 *quæst. vnica art.* 4. §. *secundo arguitur*, censeat solùm esse peccatum veniale nulla necessitate intercedente sic baptizare, cui fauet Valent. *q.* 3. *pun.* 2. Reginald. *cap.* 10. *n.* 46.

n. 46. At verius censeo peccatum graue esse, quia est contraritum,quem communiter Ecclesia seruat in baptismi administratione. Sic Ægid. de Coninch.*q.67.art.6.dub.*2.Vasq.*ali is relatis.disp.*148.*c.*7.*n.*50.

18. Tertio inquites, qualiter ablutionem cum prolatione formæ coniungere debeas, vt ritè baptismum ministres? Respondeo sic debere coniungere, vt formæ prolatione ablutionem significes.Significare autem eam potes siue ante, siue post formæ prolationem, ablutionem facias, si vna alteri immediatè, succedat. Vt pluribus exemplis declarat Sotus *in* 4. *dist.* 3. *q. vnica art.* 8. *& ex illo.* Vasq. *disp.* 148. *cap.* 7. Henriq.*lib* 1.*cap.9.num.*10. Paul.Laymann.*lib. 5.sum.tract.*2. *cap.*7.*q.*3.

Punctum X.

De effectibus Baptismi.

1. *Triplex est effectus Baptismi.*
2. *Baptismus ex se confert gratiam peccati originalis, & actualium remissiuam.*
3. *Est æqualis hæc gratia in paruulis,in adultis abundantior, si abundantiori dispositione se preparent.*
4. *Remittit baptismus pœnam omnem pro peccatis debitam.*
5. *Non tollit pœnalitates.*
6. *Imprimit characterem.*
7. *Suscipienti baptismum solent speciales gratiæ concedi.*

1. TRes sunt præcipuè effectus Baptismi. Primus est gratia habitualis remissiua peccati originalis, & actualis,si fortè ante ipsum baptismum commissum sit. Secundus est remissio totius pœnæ tam eternæ, quàm temporalis debitæ pro peccato, Tertius est caracter indelebilis, quo baptizatus incapax redditur denuò Baptismum suscipiendi.

2. Circa primum effectum fide certum est baptismum non ponenti obicem conferre gratiam peccati originalis, & quorumlibet actualium remissiuam. Nam esto olim non fuerit hæc veritas declarata, sed in vtramque partem agitabatur quæstio,vt constat ex Innocent. 3. *in cap. maiores. §. 1. in fine de baptismo, & ex Clement.*5. *in concil. Vienen. Clement. vnica de summa Trinit.& fide Cathol. §. ad hoc baptisma.* At post Concilium Florent. & maximè Trident. iam non dubitare licet.Nam Eugen.4. *in concil.Florent decreto de Armenis.* generaliter definit sacramenta nouæ legis gratiam causare ex opere operato.Trident.verò idem definit.*sess.*7.*de sacr. in genere, can.* 6. *& sess.* 6. *can.* 7. loquens de iustificatione quæ fit per baptismum, & pœnitentiæ sacramentum, inquit: In ipsa iustificatione cum remissione peccatorum hæc omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, fidem, spem, & charitatem, &c. At gratia, & charitas esse non potest cum peccatis. Ergo in baptismo infunditur gratia omnium peccatorum remissiua. Sed specialiter id ipsum declarauit Trident. *sess.*5.*in decreto de peccato origin.* §.5. dicens. Si quis per Iesu Christi Domini nostri gratiam, quæ in baptismo confertur reatum peccati originalis remitti negat, anathema sit. Et statim subiungit Concil. In renatis nihil odit Deus, quia nihil est damnationis iis,qui verè consepulti sunt cum Christo per baptisma in mortem. Est ergo illa gratia, quæ per baptismum confertur non solùm remissiua originalis peccati, sed cuiuslibet actualis, si fortè existat. Alias aliquid esset in renatis damnationis, quod Deus odio haberet. Adde per baptismum infundi gratiam non solùm peccati originalis,& actualis mortalis remissiuam, sed etiam cuiuslibet venialis, cuius baptizatus complacentiam non habet. Sicuti ex eodem loco concilij colligitur, quatenus asserit baptizatos veterem hominem exuere, & induere nouum, qui secundum Deum creatus est,efficique innocentes,immaculatos,puros,innoxios,ac Deo dilectos, hæredes Dei, & cohæredes Christi, ita vt nihil prorsus eos ab ingressu cæli remoretur.Si autem gratia,quæ per baptismum infunditur peccata venialia baptizatorum non remitteret, non ita puri, innoxij, & immaculati redderentur, quin ab ingressu Ecclesiæ retardarentur. Deinde *sess.*14. *cap.*1. inquit concilium. Si ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, vt iustitiam in baptismo ipsius beneficio, & gratia susceptam constanter tuerentur, non fuisset opus aliud ab ipso baptismo sacramentum ad remissionem peccatorum esse institutum. Supponit ergo concilium peccata etiam venialia per baptismi gratiam remitti,alias opus esset sacramento alio ad illorum remissionem.Notanter dixi infundi gratiam in baptismo peccatorum quorumlibet remissiuam,non remittentem actu,quia contingere potest adultum suscipientem baptisma esse ita dispositum contritione, seu dilectione Dei super omnia, vt ei sint peccata remissa. Quo casu gratia per baptismum infusa non remittit peccata,quia ea remissa inuenit, est tamen de se omnium peccatorum remissiua.

3. Hæc gratia, quæ per baptismum paruulis, seu rationis vsu carentibus infunditur, æqualis omnibus est, quia tam ex parte sacramenti, quam ex parte suscipientium nulla est diuersitas, in adultis verò pro digniori dispositione, qua se ad suscipiendum baptismum præparant,abundantior gratia confertur,vt latius dixi *tract. præced. pun* 8.*n.*8.

4. Secundus effectus baptismi est remissio totius pœnæ æternæ,& temporalis debitæ pro peccatis,colligitur manifestè ex illo loco Trident. *sess.*5.§.5. *de peccato origin.* Siquidem inquit Concilium, baptizatos ita hæredes Dei, & cohæredes Christi per baptismum effici, vt nihil prorsus eos ab ingressu cœli remoretur. At si baptismus omnem pœnam debitam pro peccatis non remitteret,aliquid esset quod baptizatum ab ingressu Ecclesiæ remoraretur, Expressius docuit *sess.* 6.*cap.* 14. dicens:in iustificatione,quam lapsi post baptismum obtinent sæpè remanere obligationem soluendi aliquam pœnam pro peccatis debitam, quia vt sacræ litteræ docent,non rota semper,vt in baptismo fit,dimittitur. Et *Concil.Florēt.dicto decreto de Armenis* inquit: Huius sacramenti effectus est remissio omnis culpæ originalis,& actualis,omnis quoque pœnæ,quæ pro ipsa culpa debetur,propterea baptizatis,nulla pro peccatis præteritis iniungenda est satisfactio. Ratio sumitur ex Christi institutione,congruentia ex similitudine, quam habet baptismus cum Christi morte, iuxta illud *ad Roman. 6. n.* 4. Quicunque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus.Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem, sed Christus Dominus sua morte perfectè vicit peccatum. Ergo baptismus, qui morti Christi assimilatur,peccatum baptizati plenè vincit. Ergo non solum secundum culpam, sed etiam secundum pœnam illud delet. Et ita tradit D. Tho. *ab omnibus receptus. q.*68. *art.*5.*& q.*69.*art.*2.

5. Pœnalitates autem, quæ ex peccato originali consequuntur, qualis est infirmitas, mors, concupiscentia seu rebellio carnis contra Spiritum,baptismo in hac vita teste experientia non tolluntur, quia nec sunt peccata, neque pœnæ propriæ peccatorum, siquidem in statu puræ naturæ contingerent. Et insuper ad patientiæ exercitationem,& virtutum augmentum non leuiter conducunt.Vide D.Thom.*q.* 69.*art.*3.

6. Tertius effectus baptismi est character, quo baptizatus redditur incapax denuò baptismum suscipiendi. sicuti docuit Concil.Florent.decreto de Armenis,& Trident.*sess.* 7. *de baptismo* ideóque in Symbolo Nicæno,fatemur vnum baptisma in remissionem peccatorum. Congruentia huius institutionis desumitur ex eo quòd baptismus sit quædam spiritualis regeneratio, cùm autem nemo vix nasci possit, decuit nec bis posse renasci. Cùm autem sæpè contingat suscepto baptismo baptizatum Christo non renasci, eo quod indebitè baptismum susceperit. Non obinde baptismus iterandus est, quia valor baptismi,& characteris infusio non pendet ex praua suscipientis dispositione ad gratiam,& characterem per baptismum obtinendam. Sublata autem hac prava dispositione ex vi baptismi prius susceptí baptizatus renascitur. Sed qualiter hæc omnia contingant explicui.*tract.præced.pun.*9.10. *&* 11.

7. Præterea suscipientibus baptismum solent aliquando concedi speciales gratiæ,& beneficia,vt miraculosa sanitas, sicuti Constantino Imperatori concessa fuit. At hi non sunt effectus annexi ex diuina promissione baptismo: aliàs omnibus ritè baptismum suscipientibus concederentur. Sed sunt effectus ex diuina liberalitate ob singularem aliquem finem à diuina prouidentia præordinatum.

Punctum XI.

De Patrinis in Baptismo adhibendis.

§. I.

Quod sit patrini munus,& obligatio,& qui in patrinos designari possint?

1. *Est obligatio sub graui culpa in baptismo solemni adhibendi patrinum,*
2. *Obligatus est patrinus baptizatum instruere fide, & bonis moribus,si indigeat.*
3. *Quilibet baptizatus rationis compos patrinus esse potest.*
4. *Excipiuntur monachi,& qui sub monachi nomine comprehenduntur.*
5. *Monachus validè patrinus esse potest.*
6. *Excipiuntur pœnitentes publici.*
7. *Tertio excipiuntur hæretici.*
8. *An possis Hæreticum in patrinum admittere,cùm Catholicum commodè reperire nequis? Affirmat Layman.*
9. *Qualiter supradicta sententia approbanda sit.*
10. *An possis esse patrinus baptismi ritu hæretico collati,tametsi sub forma, & materia ab Ecclesia præscriptis.*

1. OBligationem esse in baptismo solemni adhibendam aliquam personam præter baptizantem,qui baptiza-

tum leuet de sacro fonte, & illum sub sui tutelam, & fidem suscipiat doctrina,& bonis moribus instruēdum,antiquissima Ecclesiæ cōsuetudine stabilitum est,vt constat ex Tertulliano *lib.de baptismo cap.*3.*&* 18.& ex Dionysio *cap.*2.*de* Ecclesiast. Hierarchia,& ex August.*epist.*23.*&* *lib.*1.*de peccator.meritis.c.* 34.*&* *serm.*163.*de tēpore.&* *serm.*215.*&* *alibi sæpè*, & supponitur,*c.vos autem.cap. non plures.cap.in catechismo,de consecrat. dist.*4.*&* *toto tit.de cognat.Spirit.&* *cap.quamuis eodem tit.in.* 6.*&* à Trident.*sess.* 24. *cap.* 2. *de reformat.* Qua obligatione præcipuè astringitur parochus baptizans, ipse enim (vt inquit Trident.)inquirere diligenter debet,qui sit à parentibus, seu tutoribus baptizandi designatus,vt baptizatum leuet de sacro fonte,neque ad baptismum procedere debet, quousque hic designatus sit. Ratio huius institutionis optimè traditur D.Thom.*q.*67.*art.*7.ex similitudine, quam habet baptismus cum carnali generatione : nam sicut paruulus nuper natus indiget nutrice, & pædagogo, sic spiritualiter natus per baptismum indiget aliquo,qui fungatur vice nutricis, & pædagogi informando, & instruendo cum quasi nouitium in fide de his, quæ pertinent ad fidem, & vitam Christianam. Non enim qui paruulo baptismū ministrat, & spiritualiter gignit, potest semper hoc munus per seipsum obire eaque de causa decuit alium designari, qui simul hanc obligationem susciperet. Ad declarandam ergo hanc obligationem variis nominibus Patres, & doctores hoc munus obeuntem appellarunt.Nam D.Thom.quem reliqui scholastici sequuntur, pædagogum nominauit, quia puerum instituere debet in fide, eiusque vestigia dirigere. Neque ab hac appellatione longè fuit August.*epist.* 23. *ad Bonifacium.* appellans cum fidei doctorem,quia docere debet baptizatum fidem, quam in baptismo professus est. Alij Patres cum ipso Augustino vocant supradictum Susceptorem, quia de manu baptizantis baptizatum suscipit erudiendum.Sic August.*relatus in cap.vos ante omnia de consecrat.dist.*4.& specialiter Cōcilium Coloniē. sub Paulo.3.*p.*7. *cap.*4.& Concilium Augustinianum. *c.* 16. & alibi.Alij,vt Dionys.Areopag.*lib.*2.*de Ecclesiast. Hierarch.&* August. *Serm.*106. 163. *&* 215. fideiussorem appellarunt. Tertullian. *lib. de baptismo cap.* 18. sponsorem, quia leuando baptizatum de sacro fonte tacite fideiubet, & respondet illius curam habiturum.Denique appellatur communiter Compater, seu patrinus, vti fecit Hyginius Pontifex relatus *in c. in catechismo de consecrat.dist.*4.& August. *serm.*106. quia simul cum baptizante spiritualis pater est baptizati,illumque in fide gignit.

2. Ex supradictis manifestè constat susceptorem, fideiussorem, sponsorem, seu patrinum absolutè obligatum esse sub graui culpa baptizatum in fide, & doctrina Christiana instruere, alias muneri, quod suscipit, non satisfaciet, colligiturque ex *cap. vos ante omnia de. consecrat dict.* 4. *cap. ita diligere,*30.*q.*1.& expresè ex Leonc. 3. *in Concil. Moguntiaco cap.*47. ibi. *Deinde præcipimus,vt vnusquisque compater, vel. proximi spirituales Filios suos Catholicos instruant*, traditque D.Thom. receptus ab omnibus. *q.* 67.*art.* 8. Huic tamen obligationi plenè satisfacies, si baptizatum semel in fide, & doctrina Christiana instituas, tametsi postea comperias oblitum esse, quia non est credendum hanc obligationem toto vitæ decursu durare, sed tempore quo baptizatus rudis existit, & quasi paruulus pædagogo indiget. Sic Ægid. de Coninch.*q.*67.*art.*8.Paul.Laymann.*lib.*5.*sum tract.*2.*cap.vlt. n.*1.Verum ab hac obligatione docendi puerum excusatis, si probabiliter credis illum à suis parentibus, magistris, vel dominis diligenter esse erudiendum, quia hoc præceptum vtpote affirmatiuum solùm te astringere potest, dum baptizatus tua cura, & instructione indiget. Quocirca raro hac obligatione tenentur patrini in regionibus fidelium, quia vis præsumere possunt baptizatum non esse à parentibus, seu tutoribus, vel magistris sufficienter instruendum. Secus verò est in regionibus infidelium, seu hæreticorum,& maximè si parentes illius infideles,seu hæretici existunt.Sic D.Thom. *q.* 67.*art.*8.Suar & Ægid.de Coninch. *ibi &* Laymann.*supra* Valent.*c.*4.*disp.*4.*q.*2.*p.*3.Eman Saa *edit.Romana,verbo baptismus.n.*15.

3. Quilibet baptizatus rationis compos, siue vir, siue fœmina sit patrinus, seu susceptor esse potest. Primò debet esse baptizatus, quia aliàs ineptus censetur ad instruendum in fide qui fidem in baptismo non suscepit, sicuti habetur in Concil.Moguntien.*capit.*47.*relato in cap.in baptismate de consecrat.dist.*4.Secundò debet esse rationis compos, aliàs fide iubere, neque spondere pro baptizato potest, neque munus instructoris suscipere, & illius obligationi satisfacere, eaque de causa in Concil. Parisien.1. *lib.*1. *cap.* 54. dicitur huiusmodi patronos debere & vim tanti Sacramenti, & quid pro aliis spoponderint intelligere. Nullibi tamen habetur certam ætatem requisitam esse : sic ex communi sententia tradit Nauarr.*lib.*4.*cons.*1.*alias.*2. *de cognat.spirituali & cons.* 3. *alias* 4. *eodem titulo.* Henriq. *in sum.lib.*12.*c.*11.*n.*2.Sanch. *lib.*7.*de matr. disp.* 61.*num.*3.*&* 4.Basil.Ponce,*lib.*7.*de matr. cap.*37.*num.*5.*in fine.* Paul. Laymann. *lib.* 5.*sum.tract.* 2. *cap.* 9. *num.* 2. Dixi *siue vir, siue fœmina*, quia esto dedeceat præcipuè in baptismo adultorum viri baptizati fœminam susceptorem esse;Nam tamen id est specialiter prohibitum,vt satis colligitur ex *cap.vos ante.cap.non plures de consecrat.dist.*4.*&* *cap.quod autem.*30.*q.*4.*&* *cap.quamuis de cognat.spirit.in* 6.& ex Trident. *sess.*24.*cap.*2.*de reformat.* & tradit Suar.*q.*67.*art.* 7.*circa finem.* Basil.Ponce,*lib.*7.*de matr.cap.*37.*n.*3.

4. Ab hac generali regula excipiuntur monachi, quibus munus susceptoris interdictum est, eo quod non deceat eos cum parentibus baptizari cognationem spiritualem contrahere,& familiaritatem habere. *cap.non licet el.*1. *cap. monachi de consecrat.dist.*4. *cap.peruenit el.* 1.18.*q.* 2. Quod si obiicias monachos baptizare, & cognationem spiritualem ex collato baptismo contrahere.*cap.doctos*, 16. *q.* 1. *&* *cap. omnes.*30.*q.*1. & tradit Gloss. *dicto. cap.non licet,&* *cap.peruenit* & ibi Turrecrem. Respondeo hanc cognationem ex baptismo collato permitti : tum quia baptismi ministratio magis est necessaria, tum quia minor est familiaritas, quæ ex collatione baptismi, quam quæ ex susceptione baptizati nascitur. Sed non caret difficultate, an sub nomine monachi omnes religiosi tam mendicantes, quàm canonici regulares veniant, ita vt à supradicto munere sint exclusi ? Affirmat Paul. Laymann. *lib.*5.*sum. tract.*2. *cap.* 9. *num.*3. eo quod si dedeceat religiosos claustra habitantes familiaritatem habere præcipuè cum fœminis, ac dedecet monachos, quæ fuit ratio, ob quam munus susceptoris monachis interdicitur. Contrarium verius existimo cum Ægid. de Coninch. 3. *p. q.* 67.*art.*7.*n.*56. Quia esto eadem ratio prohibitionis procedat in religiosis mendicantibus,& canonicis regularibus,ac in monachis, inde solùm infertur posse prohibitionem ad omnes extendi, non tamen de facto extensam esse. Non enim sub nomine Monachorum veniunt mendicantes, & canonici regulares in decreto prohibitiuo, odioso, & correctorio. Neque item eadem ratio adæquatè in mendicantibus, canonicisque regularibus, ac in monachis procedit : nam monachis magis indecens est familiaritatem habere cum parentibus baptizati, eo quod sibi soli viuant à sæcularium conuersatione, & communicatione separati. At mendicantes, canonicique regulares passim cum sæcularibus communicant ; ob quam causam monachi facti Episcopi, tametsi non desinant esse religiosi, à munere susceptoris non excluduntur, quia in eo statu constituti, non sibi tantum viuunt, sed aliis,ideoque non dedecet compaternitatem tum baptizando, tum leuando contrahere,vt docent Glossa *cap.statutum verbo absoluit.*18. *quæst.*1. Cardinal.Turrecrem.Gregor. Lopez,& alij,quos refert,& sequitur Sanch. *lib.* 7. *de matr. disp.*60.*num.*21.*&* *lib.*6.*moral. cap.*6.*num.*24.Paul.Laymann.*lib.*5.*sum.tract.*2. *cap.*9. *num.* 3. *vers.sed contrarium,in fine.*

5. Si vero contingat monachum, vel ex ignorantia, vel malitia susceptorem in baptismo constitui, validè hoc munus susceptoris suscipit, veramque cognationem spiritualem contrahit. Nam esto in supradicto *cap.non licet.cap. peruenit, & aliis relatis* seuerè monachis dictum munus susceptoris interdicatur ; nullum est tamen verbum, quo factum irritetur,sicuti docent pluribus relatis Sanch.*lib.*7. *de matr. disp.*60.*n.*21.*Possevi. de officio Curati.cap.*6 *n.*27.*vers.secundo,* Barbosa 2.*p.de potest.epist.alleg.*30.*num.*36.tametsi contrarium censeat Basil.Ponce *lib.*7.*de matr.cap.*37.*num.*15.

6. Secundo excipiuntur pœnitentes publici ; & moribus infames,donec peracta pœnitentia reconcilientur ex concil. Parien. 1. *lib.* 1. *c.* 54. quia non censentur ab Ecclesia idonei ad munus susceptoris exequendum ; si tamen de facto designentur, munus susceptoris validè suscipiunt, & cognationem contrahunt,quia in dicto concilio non irritatur factum, esto prohibeatur.Sic Barbosa.Paul. Laymann, aduersus Basil. Ponce *supra.*

7. Tertio excipiuntur à munere susceptoris hærerici & merito, quia illis vtpote à veritate deuiantibus fidere Ecclesia non potest ritè susceptum fore instructuros. Sic Suar. *q.* 67.*art.* 7. *in comment.*Ægid. de Coninch. *ibi.* Barbosa. *alleg.* 30. *num.* 35. & alij communiter. Si tamen de facto designentur,valida est designatio, vt ex omnium sententia tradit Sanch.*lib.*7.*de matr.disp.*60.*n.*2.

8. Dubium tamen est, an possit hæreticum in patrinum admittere, quando Catholicus commodè reperiri non potest, vt contingit in regionibus hæresi infectis, in quibus ob hæreticorum multitudinem vix inuenies patrinum Catholicum, qui baptizatum leuet de sacro fonte. Ergo eo casu hæreticum vocare potes, ne baptismo solemni ea cæremonia grauiter ab Ecclesia præscripta deficiat.Et vrgetur casus,si in aliqua parochia expulso Ministro hæretico Sacerdos Catholicus præficiatur,cum parentes hæretici filium baptizandum offerunt, designato patrino hæretico, dictus Sacerdos admittere patrinum hæreticum poterit, ne parentes offendantur, neue filium Ministro hæretico baptizandum deferant omisso Sacerdote Catholico. Neque obstat hæreticum patrinum ineptum esse ad instruendum baptizatum in fide Catholica, ac proinde ad sponsionem huius institutionis faciendam

faciendam : quam ipso facto patrinus præstat, cum baptizatum leuat de sacro fonte. Nam esto regulariter ineptus sit, non tamen est simpliciter incapax. Tum quia potest ad fidem conuerti, cum opus fuerit baptizatum instruere. Tum quia esto in hæresi perseueret, fidem Catholicam docere poterit, sicuti potest peccator persuadere virtutem, etsi à virtute ipse alienus sit. Ergo potest patrinus hæreticus leuando baptizatum de sacro fonte legitimam institutionem promittere. Quod maximè verum habet, si Sacerdos (vt debet) moneat parentes, & patrinum de obligatione instruendi baptizatum in fide Catholica per baptismum suscepta: sic praxi esse receptum à viris piis, & doctis in Germania testatur Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 2. cap. 9. quæst. 3. in fine.*

9. Ego verò supradictam praxim approbarem, si Sacerdos timet probabiliter parentes baptizati grauiter esse offendendos ob patrini hæretici repulsam, vel timet delaturos esse filium Ministro hæretico baptizandum. Quia eo casu Sacerdos minus malum permittit, vt grauiora euiter. Verum si absque graui offensione parentum potest Sacerdos Catholicus baptismum expulso patrino hæretico ministrare, nullo tamen adhibito patrino, quia Catholicum adhibere non potest, crederem potius debere ministrare baptismum absque patrino quam patrinum hæreticum admittere. Quia præceptum Ecclesiæ de patrino adhibendo procedit, si patrinus aptus, & idoneus reperiri potest, qualis non est hæreticus, cùm sit ab Ecclesia exclusus non tam iure scripto, & à se introducto, quam iure naturali, & diuino, supposita institutione sacræ huius cæremoniæ, quæ ad rectam institutionem baptizati ordinatur. Ergo eo casu, quo nullus alius patrinus præter hæreticum reperiri posset, cessat præceptum Ecclesiæ de patrino adhibendo. Ex alia parte vrget præceptum naturale, & Ecclesiasticum vitandi familiaritatem cum hæreticis, cùm commodè potes. Ergo stante necessitate conficiendi baptismum, nullo patrino adhibito, vel adhibito hæretico, potius eligere debes ministrare absque patrino, quam patrinum hæreticum adhibere : colligitur ex Nauarr. *lib. 2. consil. tit. de Constitution. consil. 1. n. 67.* Azor. *tract. 1. instit. moral. lib. 8. cap. 11. quæst. 9.*

10. E contra dubitabis, an possis esse patrinus baptismi à ministro hæretico secundùm ritum hæreticorum ministrati? Ratio dubitandi est, quia videris ministrationi hæreticali assentire, & sponsionè facere de institutione in fide facienda iuxta voluntatem, & intentionem ministri hæretici baptizantis. Non igitur tibi licet eo casu patrinum esse. Et ita docet *Nauarr. & Azor locis allegatis*, & sic absolutè tenendum est. Verum aliquando id licitè præstare poteris, videlicet si graue tibi, vel tuæ familiæ damnum immineat eo munere non suscepto. Et insuper declares te eo facto nolle ministrationem hæreticalem approbare, neque iuxta illius ritum sponsionem facere, sed iuxta Ecclesiæ Romanæ morem, solumque ob eius præceptum de patrino adhibendo seruandum te patrini munus suscipere. Hac igitur protestatione facta censeri non potes ministrationem hæreticalem approbare, neque sponsionem facere de institutione fidei facienda iuxta hæreticum ritum. Deinde stante periculo grauis nocumenti excusaris à cooperatione hæreticalis administrationis, & solum illius permissor existis, præcipuè cùm occasio sis suscep toris officium assumens, ne hæreticus assumatur. Sic sustinet Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 2. cap. 9. q. 2. n. 6.*

§. II.

Quot patrini designandi sunt, & qualiter se gerere debent.

1. *Vnus, vel ad summum duo, vir, & fœmina debent esse patrini.*
2. *Episcopus nequit in hac parte dispensare.*
3. *Debet patrinus baptizatum immediatè de manu baptizantis suscipere.*
4. *Insuper debet intentionem habere hoc munus subeundi.*
5. *Si leues filium Petri, credens esse Ioannis, es verus filij Petri patrinus, esto contra plures sentiant.*
6. *Non est opus verbis, vel factis in catechismo respondere.*
7. *Debet esse designatus à parentibus, seu ab illis, qui curam baptizati gerunt.*
8. *Hanc designationē esse simpliciter necessariā plures affirmāt.*
9. *Probabilius est oppositum.*
10. *Fit satis obiectioni ex Tridentino desumptæ.*
11. *Cum plures designantur, neque à Parocho repelluntur, omnes sunt patrini.*
12. *Requiritur baptismum esse solemnem.*
13. *Proponuntur obiectiones, & dissoluuntur.*
14. *Debet nomine proprio suscipere, seu tenere.*
15. *Per seipsum, & non per procuratorem debet suscipere secundum plurium sententiam.*
16. *Probabilius est oppositum.*
17. *Dissoluuntur opposita fundamenta.*

EXplicuimus, quibus officium susceptoris competere possit, superest explicandum, an vnus tantùm, vel plures futuri sint, & qualiter se gerere debeant, vt veri patrini constituantur. Circa primum de numero susceptorum stat decisio. Hyginij *c. in catechismo.* & Leonis 1. *cap. non plures de consecrat. dist. 4.* ne plures, quam vnus susceptor sit. Id ipsum confirmauit. Metense concilium sub Stephan. 6. *can. 3.* dicens : Infantem nequaquam duo, vel plures, sed vnus à fonte baptismatis suscipiat, quia in huiusmodi secta Diabolo datur locus, & tanti ministerij reuerentia vilescit. Nam vnus Deus, vnum baptisma, vnus qui à fonte suscipit debet esse pater, vel mater infantis. Postea successu temporis plures adhibiti fuerunt, vt colligitur ex *cap. quamuis de cognat. spirituali in 6.* sed concilium Moguntinum sub Paulo 3. & nouissimè Trident. *sess. 24. c. 2.* iuxta pristina instituta statuerunt, vt vnus tantum siue vir, siue fœmina designetur, & ad summum duo, vir & fœmina, qui baptizatum de baptismo suscipiant, præcipiturque Parocho sub pœna ab ordinario infligenda, ne ad conferendum baptismum accedat, quin prius diligenter scisciteturab iis, ad quos spectat, patrinorum designatio (qui sunt parentes baptizandi) vel Parochus in eorum defectu, quem, vel quos elegerint, vt baptizatum de sacro fonte suscipiant, & eum, vel eos tantum ad suscipiendum admittat, & in libro eorum nomina describat, doceatque eos quam cognationem contraxerint, ne ignorantia vlla excusari valeant. Quod si alij vltra designatos baptizatum tetigerint, cognationem spiritualem nullo pacto contrahunt. Sic concilium. Ex quibus verbis manifestè constat nec posse parentes plures fœminas, aut plures viros in patrinos designare, nec Parochum eos admittere, sed necessariò designandus est, & admittendus vnus tantum vir, aut fœmina, vel ad summum duo, vir, & fœmina. Quod si secus actum fuerit, credo graue esse peccatum, eo quod saltem sub opinione multiplicentur cognationes spirituales, & matrimonij impedimenta, & susceptorum incertitudo, quæ summoperè concilium vitare intendit. Neque obstat iure antiquo spectato solum culpam venialem esse plures patrinos admittere, vt pluribus firmat Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 57. n. 1.* vt inde inferas Trident. renouans supradictam prohibitionem solum culpam venialem inducere. Nam illam prohibitionem renouat grauiori præcepto, vt satis colligitur ex eo quod Parochum admittentem plures puniendum Ordinario subiiciat, quod ob leuem culpam non præciperet. Et ita esse peccatum mortale sustinet vt probabilius. Ægid. de Coninch. *q. 67. art. 7. in fine.* Barbosa plures referens. 2. *p. de potest. Episc. alleg. 30. n. 44.* Basil. Ponce *de matr. lib. 7. cap. 39. n. 12.* tametsi contrarium censeat Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 57. n. 7.* cum Ludou. Lopez 2. *p. instruct. cap. 51. col. 4.*

2. Episcopus autem nequit dispensare aduersus dictam constitutionem. Nam esto in Conciliari, & Pontificia lege aliquando dispensare possit; id tamen est vrgente necessitate, & quando ad ipsum Pontificem non patet aditus. At nulla excogitari potest necessitas, imo nec conuenientia, vt plures fœminæ, vel plures viri designentur, cum potius expediat vnicum tantum esse patrinum. Ergo nullus est casus, in quo Episcopus aduersus dictum Trident. decretum dispensare possit. Et ita docet Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 57. n. 7.* Rebel. *de obligat. iustit. 2. p. in append. ad lib. 4. n. 89.* Barbosa aliis relatis. 2. *p. de potest. Episc. alleg. 30. n. 41.*

3. Quoad secundum qualiter se gerere debeat patrinus, vt verè, & propriè talis sit, spiritualemque cognationem contrahat? decidendum est ex pluribus textibus 30. *q. 1. 3. & 4. & cap. veniens de cognat. spirituali, & cap. fin. eòdem tit. in 6.* & specialiter ex Trident. *sess. 24. c. 2. de reformat.* Ex quibus constat non sufficere assistentiam, sed necessarium esse, vt patrinus de manu baptizantis baptizatum, & vestibus indutum immediatè suscipiat, vel illum teneat, cum baptizatur, quia textus hoc munus declarantes, & cognationem spiritualem statuentes iis verbis vtuntur, *tenet, suscipit, leuat, tangit.* Quas actiones optimè exercere potest patrinus circa baptizatum vestibus indutum, vt pluribus firmat Sanch. *lib. 7. de matrim. disp. 56. n. 6.* Basil. Ponce, *lib. 7. de matrim. impediment. c. 39. n. 9.* Dixi debere immediatè tangere, seu tenere baptizatum, cum baptizatur, vel de manu baptizantis immediatè suscipere. Vnde si de manu alterius leuantis suscipit, patrinus non est, nec cognationem spiritualem contrahit, quia non leuat de sacro fonte, sed leuatum ab alio suscipit, sic testantur, & decisum referunt pro Episcopatu Abulensi à sacra Congregatione Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 56. n. 3.* Basil. Ponce, *lib. 7. de matr. c. 39. n. 9.*

4. Secundo debet esse hæc extentio, seu susceptio formalis, id est animo, & intentione obeundi hoc munus susceptoris ab Ecclesia præscriptum. Quare si solum gratia commoditatis, ne baptizatus humi sit, vel vt patrinum senem

iuuet

iuuet, vel ob aliam causam baptizatum sustineat, patrinus non est, nec cognationem contrahit, vt aliis relatis probat Sanch. *disp.38.num.4.& 5.* Basil. Ponce *dicto c.39. n.9.* Dictam tamen cognationem nullatenus impedire poterit patrinus, ex eo quod noluerit eam contrahere, si tamen intentionem habeat patrini munus exercendi, quia hæc cognatio officio patrini annexa est iure Ecclesiastico, cuius efficaciam patrinus impedire non potest, vt pluribus firmat Sanch. *lib.7.de matr. disp.58 num.4.*

5. Solum est dubium, an si per errorem leues filium Petri, cum tamen sit filius Ioannis, sis verus Patrinus filij Ioannis, & cum ipso contrahas spiritualem cognationem? Negat Sanch. *lib.7.de matr.disp.58.n.7.* cum Abbate, Alexand. de Nero *cap.2.de cognat.spirit.* & aliis, ducitur ex dicto *cap.2.* vbi decidit coniugem, quæ per ignorantiam leuauit filium mariti non arceri à debiti petitione. Ergo error impedit cognationem spiritualem, & consequenter munus patrini. Neque obstat baptizantem per errorem filium Pauli, qui erat Ioannis filius, verum baptismum conficere, veramque cognationem spiritualem contrahere cum filio Ioannis, eiusque patre, quia ministrans baptismum obligatus est intentionem habere conferendi Sacramentum præsenti, quicumque sit, ad quam tamen intentionem habendam non videtur obligatus patrinus, cum eligatur ad personam determinatam, pro qua docenda obligationem suscipit. Nihilominus verius censeo supradictum, errorem non impedire officium patrini, neque cognationem spiritualem ex eo consurgentem. Sic docent plures relati à Sanch. *lib.7.de matr.dicta disp.58. n.6.* Basil. Ponce *lib.7.de matr. cap.39 n. 9.* Moueor, quia leuans filium de sacro fonte videtur obligatus intentionem habere leuandi præsentem quicumque sit, sicuti obligatur baptizans baptizare præsentem quicumque sit, Ne baptismo illa sacra, & solemnis cæremonia deficiat. Quod vero mulier per errorem leuans mariti filium non impediatur à debiti petitione non probat verum susceptoris officium non gessisse, sed solùm probat ex iuris dispositione impedimentum petendi debitum illi sublatum esse, & merito, quia hoc impedimentum cum adueniat matrimonio contracto, non decebat contrahi absque culpa. Quæ ratio nullatenus procedit in leuante per errorem filium Petri, qui est Ioannis. Vnde & verus patrinus est, veramque cognationem spiritualem impedientem matrimonium contrahit. Adde exceptionem *dicti cap. 2.* firmare regulam in casibus aliis non exceptis.

6. Tertiò requirunt plures, quorum memini Sanch. *lib.7. de matr.disp.56.à num. 7.* præter dictam tentionem seu susceptionem, vt patrinus verbis, vel saltem signis pro baptizato in catechismo respondeat, eo quod videatur ad hoc munus assumi. Sed contrarium omnino tenendum est cum eodem Sanch. *dicta disp.56. n.10.* quia textus cognationem spiritualem inducentes solius tentionis, vel susceptionis meminerunt. Adde responsionem illam pro paruulo non ad baptismum, sed ad catechismum pertinere, baptismus enim sine vlla interrogatione, vel responsione conficitur. Quocirca cum pro catechismo, & baptismo idem patrinus est (quod non erat necessarium) ex solo baptismo impedimentum cognationis oritur, non ex catechismo.

7. Quarto requiritur, vt patrinus designatus sit à parentibus, seu ab illis, qui curam baptizati gerunt. Quod si illi non designauerint, designetur ab eo, qui Sacramentum ministrat, quia ipsi incumbit, ne baptismus absque solemnitate ab Ecclesia præscripta celebretur, ac proinde absque patrino.

8. Sed an huiusmodi designatio ita sit necessaria vt ea deficiente leuans baptizatum de sacro fonte verus patrinus non sit, nec cognationem spiritualem contrahat? non constat inter doctores. Affirmant Gallego. Vega. Eman. Sayro, & alij, quos referunt, & sequuntur Sanch. *lib.7.de matr. disp.57.n.12.* Guttierr. *lib.de matr.cap.100.num.7.* Mouentur quia Trident. *sess.24.cap.2.de reformat.matrim.* impedimentum cognationis spiritualis, & consequenter munus patrini sustulit ab omnibus illis, qui designati non fuerint, vt colligitur ex illis verbis: Quod si alij præter designatos teneant, aut suscipiant, non contrahunt cognationem. Deinde sic cum nullus est designatus, & plures simul concurrerent ad leuandum baptizatum de sacro fonte, omnes essent patrini, cognationemque spiritualem contraherent, quia nulla est maior ratio de vno, quam de alio. Hoc autem aduersatur fini, & intentioni Tridentini volentis restringere impedimentum cognationis spiritualis iure antiquo inductum. Ergo credendum est designationem necessariam esse. Addit vero Suar. *q. 67.art.8.* non quamlibet designationem sufficientem esse, sed necessariò requiri designationem. Trident. conformen, scilicet vnius tantum viri, vel fœminæ, vel ad summum duorum viri, & fœminæ. Vnde si plures viri, vel plures fœminæ in patrinos designentur, sicque à Parocho admittantur, existimat neminem illorum esse patrinum, veramque cognationem spiritualem contrahere, quia non sunt designati, qualiter Trident. statuit. Trident. namque excluit à patrini munere, cognationisque impedimento omnes illos, qui baptizatum vltra designatos tetigerint, vltra designatos inquam legitimè.

9. Nihilominus probabilius existimo designationem parentum, seu tutorum baptizati necessariam non esse, vt verus patrinus sis, veramque cognationem spiritualem contrahas. Et imprimis necessaria non est, quando vnus tantum assumitur, qui tamen à parentibus baptizati designatus non sit. Contingere enim potest parentes baptizandi Petrum in patrinum designare, Parochum vero eo illegitimè repulso te in patrinum admittere, tunc eo casu verus patrinus es, veramque cognationem spiritualem contrahis, vt rectè docuit Ludouic. Vega. *2.p.casuum conscient.casu 4.vers.alterum.* Henriq. *lib.12.de matr.cap. 11. n.3.* Quia nullus est textus eam susceptionem irritam reddens; neque credendum est Ecclesiam velle eo casu baptismum sine fideiussore celebrari. Deinde si nullus est à parentibus, vel Paroche designatus, vel ex malitia, vel ex ignorantia, tu vero munus susceptoris obeas, quis negare poterit te verum esse patrinum, siquidem intentioni Ecclesiæ te conformas. Neque præsumi potest voluisse Concilium baptismum solemniter celebrari sine patrino. Ob quam causam existimo cùm nullus est à parentibus designatus, & plures simul baptizatum suscipiunt omnes patrinos esse, veramque cognationem spiritualem contrahere: quia ex duobus malis minus est eligendum. Etenim cum eo casu vnum de duobus debeat contingere, vel baptismum solemnem celebratum esse absque patrino, vel omnes susciepientes patrinos esse, fatendum est Ecclesiam velle hoc secundum, ne baptismus solemnis contra consuetudinem à tempore Apostolorum probatam de patrino adhibendo celebretur, præcipuè cùm hæc intentio conformis sit antiquis sacrorum canonum institutis. *Cap.non plures de consecrat.dist.4. & c. fin.de cognat.spirituali in 6.* à quorum decisione recedendum non est, nisi nouis statutis derogatum sit. *Leg.præcipimus. Cod. de appellationib.* Sed nouo Trident. decreto derogatum non est quoad hanc partem textus *in cap.fin.de cognat. Spirituali.* siquidem Concilium solum à patrini munere, cognationisque spiritualis impedimento exclusit eos, qui vltra designatos baptizatum tetigerint, supponens manifestè designatos tangere, & veram cognationem spiritualem contrahere. De illis verò, qui baptizatum tangerent nullis designatis tangentibus Concilium nihil expressit. Ergo de illis iudicium est ferendum iuxta antiquorum canonum instituta, ac proinde affirmandum veros patrinos esse, veramque spiritualem cognationem contrahere. Et ita sustinent Nauarr. *sum.cap. 22. n.39.* Iacob. de Graffis. *1.p.lib.2. c.85. n.4.* Henriq. *lib.2.c.11.num.3.* Ægid. de Coninch. *de Sacram. c. 2. disp.32. n. 37.* Rebello *de obligat.iustit.2. p.lib.3. q.6.n.5.& in append. ad lib.4.num.95.* Basil. Ponce. *lib.7.de matr.c.39.num.11.* Paul. Laymann. *lib.5. tract.2.c.9. n.4.* Barbosa. *2.p. de potest.Episc. alleg.30.n.11.* plures referens, testaturque ipse cum Rebello, Basilio, & aliis sic à sacra Congregatione decisum esse.

10. Neque obstat voluisse Trident. impedimentum cognationis spiritualis restringere, vt inde inferas, cum plures nullis designatis simul concurrunt, non contrahere cognationis impedimentum. Quia in hac parte nullam huius impedimenti restrictionem irritatiuam fecit, sed tantum prohibitiuam, prohibendo, ne plures, quam vnus, vel ad summum duo vir, & fœmina designentur, restrictionem vero irritatiuam fecit quoad eos tantum, qui non designati baptizatum tetigerint, designatis tangentibus. Insuperque ipsum impedimentum restrinxit, ne vltra patrinum cum baptizato, eiusque patre, & matre, & vltra baptizantem, & baptizatum, eiusque patrem, & matrem, procederet omnibus inter alias personas huius spiritualis cognationis impedimentis omnino sublatis.

11. Ex quibus manifestè constat aduersus Suar. *dicta q. 67. art. 8.* cum plures viri, vel fœminæ à parentibus in patrinos designantur, nec à Parocho repelluntur omnes esse patrinos, cognationisque impedimentum contrahere, si simul baptizatum de sacro fonte leuent. Quia Trident. à munere patrini, & cognationis impedimento solum excluit eos, qui vltra designatos tetigerint, neque addidit (cum facilè posset) vltra legitimè designatos, imo esto sic intelligendum esset, non inde infertur plures illegitimè designatos nullis legitimè designatis tangentes excluso esse. Non enim sunt excluſi, nisi casu quo vltra legitimè designatos tangentes, ipsi illegitimè designati tangerent. Sic docent Nauarr. *sum. cap. 22.n. 39.* Sanch. plures referens *lib.7.de matr. disp. 57.n.13.& 14.* Ægid. de Coninch. *disp 32.n.37.* Basil. *lib. 7.cap. 39. n.12.* Rebellus *de obligat. iustit. lib.3. q.6. num. 6.& in append. ad lib.4. sect.4. num.96.* adducitque sacræ Congregationis decisionem. Notanter dixi plures esse patrinos, contrahereque cognationis impedimentum, si simul concurrant ad leuandum puerum de sacro fonte. Nam si successiuè vnum post alium suscipiat, credo probabilius secundum eiusdem sexus

patri

patrinum non esse, nec cognationem spiritualem contrahere, quia munus patrini ab Ecclesia pro baptismo solemni præscriptum prioris susceptione completum est. Vnde posterioris susceptio ad patrini munus illegitima est, quippe est ab Ecclesia repulsa. Sic Suar. *q. 67. art. 8.* Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 57. n. 14.*

12. Quinto requiritur baptismum esse solemnem, aliàs verus patrinus non es, nec cognationem spiritualem contrahis, quia hæc patrini designatio cæremonia est ab Ecclesia instituta non pro quocumque baptismo, sed pro solemni, vt eius solemnitatem iuuet, sicuti colligitur tum ex vsu Ecclesiæ nullum patrinum in priuato baptismo expostulante. Tum ex Trident *sess. 24. cap. 2. de reformat.* præcipiente Parocho, vt diligenter antequam ad baptizandum accedat inquirat ab iis ad quos spectat, quem, vel quos elegerint, vt baptizatum de sacro fonte suscipiant, & eum, vel eos tantùm ad suscipiendum admittat: & in libro eorum nomina describat, doceatque eos quam cognationem contrahant. Quæ in baptismo priuato qui sæpè à laïcis, & à fœminis ministratur, non contingunt. Ergo munus patrini, & impedimentum ex eo prouenies solum in baptismo solemni locum habet. Atque ita docent Sotus *in 4. dist. 42. q. 1. art. 2.* Sanch. aliis relatis *disp. 62. n. 14.* Gaspar Hurtado, *disp. 18. de matr. difficult. 6.* Quod verum est, vt benè dicit Sanch. & Hurtado, tametsi susceptor in baptismo priuato vellet munus patrini exercere, quia adhuc non exercebit illud, qualiter ab Ecclesia præscribitur ad cognationem spiritualem contrahendam. Non enim in susceptoris voluntate constitutum est extra baptismum solemnem solemni ritu susciperе baptizantem, quia id est impossibile. At munus patrini, ex quo obligatio docendi filium baptizatum, & impedimentum cognationis oritur, susceptioni solemni, non priuatæ, id est non in priuato baptismo, sed solemni factæ nititur.

13. Sed obiicies iura statuentia impedimentum cognationis spiritualis æque de baptismo solemni, ac priuato loquuntur, vt constat ex *cap. 1. & fin de cognat spirit. in 6.* Etenim baptizatus priuatim æquè indiget instructore, ac baptizatus solemniter. Deinde baptizans priuatim cognationem spiritualem contrahit cum baptizato, eiusque patre, & matre. Ergo similiter contrahere poterit susceptor in eo baptismo. Ob has rationes hanc sententiam defendunt Nauar. *sum. cap. 22. nu. 40.* Ægid. de Coninch. *disp. 32. de matr. n. 59.* Basil. Ponce, *lib. 7. cap. 40. n. 5.* Sed hæc non vrgent, vt recedamus à communi sententia. Nam esto iura æquè de baptizante, ac de suscipiente loquantur quoad impedimentum cognationis, intelligi debent, singula singulis tribuendo, de baptizante, quoties fuerit baptismus, quia baptismus solemnis & priuatus formaliter, & in seipsis non differunt, sed in cæremoniis extrinsecis, & accidentalibus, ideoque baptizans siue baptizet solemniter, siue priuatim cognationem spiritualem contrahit. At susceptor solemnis, & priuatus formaliter differunt, quia esse susceptorem habetur ex Ecclesiæ institutione, quæ de susceptore priuato vix vnquam contingente mentionem fecit, sed solum de susceptore solemni, seu pro baptismo solemniter facto.

14. Sexto requiritur, vt susceptor nomine proprio munus susceptoris obeat. Quocirca si nomine alieno baptizatum leuaret de sacro fonte, nequaquam patrinus esset, qualiter ab Ecclesia præscribitur. Tum quia caret animo, & voluntate se in patrinum constituendi, qui animus & voluntas ad hoc munus susciendum omnino necessarius est. Tum quia non vult ex illo munere obligationem subire baptizatum instituendi, sed omnem eam obligationem in designantem refundere intendit. Tum quia ipse non est in patrinum designatus, sed qui eum in procuratorem constituit. Neque obstat baptizantem ex licentia, & commissione alterius cognationem spiritualem contrahere, quia hic verè baptizat nomine proprio tanquam verus Christi minister iurisdictione ab alio accepta. Sic pluribus firmat Sanch. aduersus Tolet. Ludouic. Lopez, Man Petrum de Ledesm. & alios. *lib. 7. de matr. disp. 59. nu. 12.* Ægid. de matr. *disp. 32. n. 4.* Basil. Ponce, *lib. 7. de matr. cap. 39. num. 10.*, Gaspar Hurtado *disp. 18. de matr. difficult. 5. n. 18.* Barbosa *de potest. Episc. 2 p. alleg. 30. n. 50.*

15. Septimo plures doctores requirunt, vt per se ipsam baptizatum leuet de sacro fonte. Vnde si medio procuratore hanc exerceat actionem affirmant verum patrinum non esse. Mouentur, quia textus de hoc munere loquens actionem denotant personalem, qualis est tangere, susciperе, tenere vt colligitur expresè *ex cap. de his. 30. q. 1.* ibi de his, qui filiastros suos ad confirmationem coram Episcopo tenent, id est qui filios vxoris suæ, dum chrismantur, super se sustinent. Et ex *cap. ad limina eadem causa, & quæst.* ibi propriis manibus retinendo susceperit. Secundo quia cognatio naturalis non consurgit absque personali parentum actione. Ergo neque cognatio spiritualis consurgere debet absque personali actione spiritualium parentum, siquidem cognatio spiritualis, & carnalis æquantur *in c. debitum de baptismo.* Tertio cognatio legalis contrahi non potest adoptando per procurationem *Leg. post mortè. 25. §. neque adoptare ff. De adoptionib.* Sed spiritualis cognatio legalem imitatur. Ergo, Quartò impedimenta matrimonij inducenda non sunt absque expresso textu, & ratione. At nullus est textus significans cognationem spiritualem matrimonium impedientem cõtrahi posse per procuratorem, imo contrarium relati textus significant. Ergo contrahi non potest. Quintò constituens procuratorem, vt nomine ipsius baptizet, nullatenus spiritualem cognationem contrahit, ergo neque constituens procuratorem ad susciendum, cum eadem in vtroque casu videatur esse ratio. Et ideo hanc sententiam sustinent Couarrub. 4 *decretal. p. cap. 6. §. 4. n. 6.* Henriq. *lib. 12. de matr. cap. 11. n. vlt.* & alij innumeri, quos refert, & sequitur Thom. Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 59. n. 4.*

16. Nihilominus verius censeo medio procuratore te patrinum esse, veramque cognationem spiritualem matrimonium impedientem contrahere posse. Sic docent plures relati à Sanch. *dicta disp. 59. n. 2.* Basil. Ponce, *lib. 7. de matr. c. 39. n. 10.* Ægid. de Coninch. *disp. 32. de matr. n. 4.* Rebellus *2. p. lib. 3. de obligat. iustit. q. 6. & in append. ad lib. 4. num. 95. & 96.* Barbosa. *2. p. de potest. Episc. alleg. 30. n. 50.* & alij apud ipsos. Moueor præcipuè authoritate sacræ Congregationis sæpè decidentis hanc partem, teste Nauarr. *lib. 5. concil. in fine. 2. edit.* Rebello. *n. 95.* Franc. Leone *in thesaur. fori Ecclesiast. 2. p. cap. 9. num. 63.* & aliis. Item authoritate sacræ Rotæ sic censentis, sicuti referunt Aloys. Riccius in praxi fori Ecclesiast. resoluit. 630. *in 2. edit. Veral. decis. 147. pun. 3.* Galet. *in Margarita cæsuum conscientia verbo cognatio.* At credendum non est sacram Congregationem & Romanam Rotam in re tam graui errare, & impedimenta constituere, vbi nullum est impedimentum. Ergo asserendum est medio procuratore & officium patrini, & impedimentum cognationis contrahi posse. Ratio autem qua sacra Rota, & Romana Congregatio moueri potuerint hæc videtur esse. Quia iure firmatum est quemlibet medio procuratore præstare posse, quæ potest per se ipsum, cum alias prohibitus non est. *leg. 1. §. Rursus ff. de Procuratorib. & reg. qui potest. de Regul. Iuris in 6.* At nullibi est prohibitũ signare procuratorem ad patrini munus exercendum, vt constabit dissoluendo fundamenta oppositæ sententiæ. Ergo. Deinde moueri potuerunt ex vsu, & consuetudine signandi procuratorem ad munus hoc exercendum, precipuè in baptismo principum, vt aliis relatis testatur Sanch. *lib. 7. dicta disp. 59. n. 6.* Qui vsus sustinendus non esset, si medio procuratore patrinus esse non posset. Quia esset vsus celebrandi baptismum sine patrino. Qui vsus nullatenus est ab Ecclesia permissus, sed potius contrarius vsus præceptus.

17. Neque fundamenta oppositæ sententiæ vrgent. Ad primum nego tangere, tenere, susciperе, leuare, necessario personalem actionem indicare, esto id frequenter contingat. Et ad probationem respondeo, textum *in cap. de his, & cap. ad limina* exprimere quid factum fuerit, non tamen legem ferre, aliter fieri non posse. Ad 2. concedo cognationem naturalem contrahi actione personali parentis, & non aliter, quia fundatur in physica, & naturali generatione, quæ alteri non potest committi. At tentio, & susceptio baptizati, actiones sunt, quæ alteri committi possum, & medio commissario præstari, vt etiam ipsemet Sanch. fatetur. Vnde mirum non est cognationem naturalem indigere necessariò personali actione parentum, secus vero cognationem spiritualem. Neque textus *in cap. debitum de baptismo* his contrarius est. Solùm enim æquat generationem spiritualem naturali in distinctione generantis, & geniti, probatque neminem seipsum spiritualiter generare posse, sicuti non potest carnaliter. Ad 3. concedo neminem adoptare posse per procuratorem, quia sic legibus statutum est: at statutum est susceptorem baptismi medio procuratore constitui non posse. Ergo ex cognatione legali ad spiritualem argumentum in hac parte fieri non potest. Neque obstat cognationem spiritualem imitari legalem, quia non imitatur in omnibus, aliàs non posset esse cognatio spiritualis nisi susciens longe maior esset, quam susceptus, sicuti non est cognatio legalis, nisi adoptans maior sit adoptato, ita vt illum generare possit. §. *minorem natu. instit. de adoptionib.* Ad 4. concedo impedimenta matrimonium impedientia constitui non posse absque manifesto texru & ratione, nego tamen nullum esse rextum quo probetur impedimentum cognationis spiritualis per procuratorem contrahi posse. Nam eo ipso, quo susceptio baptizari non prohibeatur per procuratorem fieri, decisum est impedimentum annexum susceptioni contrahi medio procuratore posse. ex *reg. qui potest. de Reg. Iuris in 6.* Ad 5. admitto constituentem procuratorem, vt nomine suo baptizet, non ipsum, sed baptizantem, contrahere cognationem, quia in baptismo constitui procurator non potest. Nequit enim nomine alterius à Christo concedi.

PVNCT.

PVNCTVM XII.

De ritibus, & cæremoniis in baptismo solemni seruandis

1. *Qui de his latè agant.*
2. *Qua de causa plures in administratione baptismi, quam alterius sacramenti ritus assignentur.*
3. *Designatio patrini, & consecratio baptismalis fontis prærequiruntur.*
4. *Tertio prærequiritur petitio baptismi, & qualiter.*
5. *Quarto trina exsufflatio in faciem baptizandi.*
6. *Quinto signatio crucis in fronte.*
7. *Sexto impositio manus super baptizandum.*
8. *Septimo exorcismus.*
9. *Octauo impositio salis ori cathecumeni.*
10. *Nono iterum Sacerdos imponit manum, & signat baptizandum.*
11. *Decimo imposita manu iterum benedicit.*
12. *Vndecimo abrenunciatio catechumeni.*
13. *Duodecimo inunctio pectoris, & scapularum.*
14. *Decimo tertio professio fidei.*
15. *Quo tempore baptismus ministrandus sit.*
16. *Quo loco, & quomodo.*
17. *Chrismate ungitur caput baptizati.*
18. *Vestis candida qualis sit vsus.*
19. *Datur cereus accensus.*
20. *Alia cæremoniæ antiquæ cessarunt.*
21. *Ab his cæremoniis postmodum adhibendis non excusatur ob baptismum prius in necessitate receptum.*
22. *Quid de baptismo ab hæreticis facto.*
23. *Baptismo inualidè ministrato solemniter, negant plures cæremonias esse repetendas.*
24. *Probabilius est oppositum.*
25. *Fit satis oppositis rationibus.*

1. QVa breuitate potuero explicabo cæremonias, & ritus tum antiquitus, tum in præsenti in administratione baptismi obseruatos, illorum explicatio petenda est præter antiquos patres à D. Thom. *q. 71. art. 1. 2. & 3.* cuiusque expositoribus præcipuè Valent. *disp. 4. q. 1. pun. 4.* Vasq. *disp. 166. per totam.* Suar. *disp. 30. sect. 1. & 2.* Item à Bellarm. *lib. de baptismo cap. 24. & 25.* Henriq. *lib. 2. cap. 18. & 15.* Reginald. *lib. 27. cap. 5.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 2. cap. 8.* & aliis Neotericis.

2. Ecclesia, vt constat ex rituali Romano plures cæremonias, & ritus instituit obseruandos in baptismi administratione potius quam in administratione aliorum sacramentorum ob eius ornatum, & splendorem. Tum quia erat reliquorum sacramentorum ianua. Tum quia materia vulgari, & communi constabat, ob idque rudibus hominibus contemptui expositus. Tum quia speciales effectus operabatur quos oportebat tum verbis, tum rebus significari. Hiritus, (vt ex relatis doctoribus constat) alij antecedunt baptismum, alij comitantur, alij subsequuntur.

3. Tredecim ritus, & cæremoniæ baptismum antecedentes olim in Ecclesia obseruati modo ex parte obseruantur. Primus ritus enumerari potest designatio patrini, de quo satis pun. præcedenti dictum est. Secundus consecratio aquæ baptismalis cum trina infusione chrismatis in modum crucis, cuius meminit Dionys. *cap. 2.* Ecclesiast. Hierach. *pun. 2.* Ambros. *lib. 1. de sacram. cap. 5.* Raban. *relatus cap. deinde de consecrat. dist. 4.* Vnde peccatum mortale est extra necessitatem aqua non benedicta baptismum ministrare: sic tradit relato Didaco Nunez Bonac. *disp. 2. q. 2. p. 7. num. 19.*

4. Tertius est baptismi petitio, etenim baptizandus nomen suum pastoribus Ecclesiæ olim dabat, quo iudicabat & baptismum petere, & nouo nomine se insigniri velle, cuius cæremoniæ meminit Clemens epist. 3. Accedat (inquit) qui baptismum vult ad Sacerdotem, & nomen suum det. Et Cyrillus Hierosolymit. catechesi 1. intrasti eo loco dignus habitus, nomen tuum scriptum est. August. sæpè huius ritus mentionem fecit, præcipuè *lib. de fide, & operib. cap. 6.* & *lib. de cura pro mortuis agenda cap. 12.* & *lib. 9. confessor. c. 6.* & Concilium Carthaginen. 4. *cap. 85. relatum in cap. baptizandi de consecrat. dist. 4.* Qua cæremonia ab adultis facta baptizandi competentes vocabantur, quia simul cum aliis erant petentes baptismum. Antiquitus enim tria genera catechumenorum. distinguebantur, vt colligitur ex August. loco allegato Primum erat illorum, qui exhortationes ad fidem audiebant ideoque auditores, seu audientes vocabantur, de quibus loquitur Cyprian. *epist. 17. alias. 13. lib. 3.* Tertullian. *lib. de pœnitent. cap. 6.* & Isidor. *lib. 2. de* Ecclesiast. *offic. cap. 2.* Secundum erat illorum, qui exhortationibus assentientes baptismum petebant, ideoque petentes appellabantur, quorum meminit Isidor. *dicto cap. 21.* Hieronym. *in epist. ad* Pamachium. *quæ est. 61. in ordine.* Pacianus *serm. de baptismo.* August. *serm. 116. de tempore & lib. de fide, & operib. cap. 6. & lib. 9. confess. cap. 4.* & Dionys. lib. 2. de Ecclesiast. Hierarchia, & alij Patres. Simul autem ac baptismum petebant, nomen suum dabant scribendum, vt expressius de voluntate baptismi suscipiendi Pastoribus Ecclesiæ constaret iuxta textum, legum Ecclesiast. earum 2. *quæst. 1.* Nomen autem, quod ab iis petentibus baptismum dabatur, erat nomen, quo post susceptum baptismum appellari volebant. Quod regulariter erat nouum distinctum ab eo, quo dum erant gentiles vtebantur, vt sic nomen cum noua professione conueniret. Facta petitione baptismi, & nomine dato instruebatur à Pastoribus Ecclesiæ tum in rebus fidei, tum in iis, quæ ad mores pertinent, iuxta illud Matth. vlt. vbi bis repetit Christus gentes baptizandas docendas esse primo de rebus ad fidem pertinentibus. Secundo de præceptis seruandis. Ex his autem, qui benè erant instructi eligebantur à pastoribus Ecclesiæ baptizandi vtpote iam apti, & dispositi ad baptismum recipiendum, eaque de causa electi vocabantur, quod erat tertium genus, & præcipuum catechumenorum, quorum meminit Leo magnus *epist. 4. cap. 5. & 6.* Sed antè hanc electionem sepries examinabantur catechumeni, an rectè in fide, & præceptis obseruandis essent instructi. Quod examen præcedentibus ieiuniis, & variis cæremoniis fiebat, vt colligitur ex Leone magno *epist. 4. cap. 6. in fine.* Ruperto *lib. 4. de offic. Ecclesiast. cap. 18.* August. *lib. de fide, & operib. cap. 9.* Tertullian. *lib. de baptismo cap. 20.* Huius cæremoniæ vsus tam pro baptismo adultorum, quam paruulorum ex parte ab Ecclesia retinetur: cum enim baptizandus adultus est instruitur in doctrina Christiana, & cum plenè, & perfectè constat instructum esse, ad Ecclesiam accedit baptismum suscepturus, & stans in foribus Ecclesiæ interrogatur à ministro quo nomine insigniri velit, respondetque ipse, si adultus est, sin minus respondet loco ipsius patrinus: Petri, vel Ioannis nomine vocari volo.

5. Quo facto succedit quartus ritus, qui est trina exsufflatio in faciem baptizandi in modum crucis ad abigendos dæmones, ne baptismum impediant, neue suis tentationibus vexent baptizandum, & à gratia per baptismum recipienda faciant deficere. Meminit huius cæremoniæ Aug. *de Ecclesiast. dignitat. c. 31.* dicens. Ex sufflationibus clericorum spiritum immundum abigi tam à paruulis, quam ab adultis. Et *lib. 6. contra Iulian. c. 5.* inquit: Ecclesia filios fidelium neque exorcizaret, neque exsufflaret, si non eos de potestate tenebrarum, & à principe mortis erueret. Consentit iis Cælestin. Papa in epist. ad Episcop. Galliæ *cap. 12.* & Raban. *lib. 1. de instit. clericor. c. 27.* relatus *c. postquam de consecrat. dist. 4.* exsufflatur inquit, ab eo sæua potestas, vt per pium Sacerdotis ministerium Spiritui sancto cedat fugiens spiritus malignus.

6. Quintus est signatio crucis in fronte, & in pectore baptizandi iuxta antiquissimum vsum ab August. relatum, *lib. de catechizandis rudibus cap. 20.* Crucis, inquit, signo in fronte, hodiè tanquam in poste signandus est. Idem tradit Ambros. *lib. de his qui initiantur. cap. 4.* & ante ipsum Dionys. de Ecclesiast. Hierarch. *cap. 2. & 5.* Finis huius cæremoniæ, vt ex Aug. constat, est ad significandum baptizato crucis virtute incolumitatem à dæmone esse habituram; sicuti Israëlitæ, quorum postes erant sanguine Agni signati, incolumitatem habuerunt ab Angelo percutiente. Eaque de causa dixit Raban. *lib. 1. de instit. cleric. cap. 27. & refertur cap. postea de consecrat. dist. 4.* baptizandus signatur signaculo sanctæ crucis tam in fronte, quàm in corde, vt ab eo tempore ipse apostata diabolus in vase suo pristino suæ interruptionis cognoscens signaculum, iam sibi deinceps illud sciat esse alienum. Deinde signatur in fronte, & in pectore, vt intelligat quòd non solùm interius in corde, sed exterius palam, & manifestè crucem Domini Iesu Christi crediturus, & adoraturus sit.

7. Sextus, impositio manus super baptizandum recitata oratione in Romano Rituali præscripta, qua finita Sacerdos apprehendit baptizandi manum, & sic eum in Ecclesiam introducit. Antiquissimus fuit hic ritus, vt constat ex Dionys. lib. 2. de Ecclesiast. Hierarch. & Clement. Romano, *lib. 7. constit. cap. 40.* & ex concil. Carthaginen. 4. *c. 85.* & August. *lib. 2. de peccator. merit. & remiss. cap. 26.* credique potest hanc cæremoniam desumptam fuisse ex facto Christi Matth. 19. & Apostolorum vsu relato in *cap. 8. 9. & 13. actu Apostolorum.* Hæc cæremonia ad duplicem effectum significandum assumitur; primò ad impetrandam perseuerantem sanctificationem baptizando, ob quam causam dixit August. *dicto lib. 2. de peccator. merit. cap. 26.* Catechumenos secundùm quemdam modum suum per signum Christi, & orationem, manusque impositionem sanctificari. Secundò per hanc manus impositionem orationi adiunctam præcluditur via dæmoni, ne semel expulsus ad baptizandum redeat. Sicuti dixit D. Thom. *q. 70. art. 2. in cor.*

8. Septimus, introductum in Ecclesia exorcizat Sacerdos sicuti etiam olim fiebat teste Cyrillo Hierosolymit. catechesi. 1. Dionys. *cap. 2. de Ecclesiast. Hierar.* Ambros. *lib. 1. de sacram. cap. 5.* Celestino Papa epist. ad Episcopos Galliæ, *cap. 12.* & August. *lib. 6. contra Iulian. cap. 5. & lib. 1. de peccator. merit. & remiss.*

remiss. c. 34. & alibi sæpè. Fit autem hæc cæremonia ad arcendam virtutem dæmonis, eiusque fugandam incursionem, sicuti deciditur *cap. sicut nostris de consecrat. dist. 4.* Est enim exorcismus quædam immundi Spiritus increpatio, quam ipse, vtpote superbus sustinere recusat.

9. Octauus. Imponit Sacerdos ori catechumeni salem prius à se benedictum in signum cælestis sapientiæ, quam recepto baptismum gustare debet. Quo sapientiæ sale conditus fœtore careat iniquitatis; & à vermibus peccatorum vltra ne putrefiat, vt dixit Raban. *de institut. cleric. lib. 1. cap. 27. & refertur cap. ex hinc de consecrat dist. 4.* Vsus huius cæremoniæ antiquissimus fuit, colligitur ex concilio Carthaginen. 3. *cap. 5.* & ex Beda relato in *cap sal. cælestis de consecrat. dist. 4.* & ex Petro Damiano *epist. 15. cap. 20.* Isidoro *lib. 2. de Ecclesiastic. offic. cap. 20.*

10. Nonus. Iterum Sacerdos imponit manum, & signat catechumeni frontem signo crucis, & exorcizat, quibus finitis illius aures, & nares saliua tangit, dicens. Epheta, quod est adaperire, quia prædicta cæremonia optat, vt aures baptizandi aperiantur ad sermonem & eloquium Sacerdotis. Nares vero vt bonum odorem accipiant pietatis æternæ, sitque in eo fidei, & deuotionis plena, fragrantia, sicuti dixit Ambros. *lib. 1. de sacram. cap. 1.* Raban. *de institutionib. clericor. lib. 1. c. 27. & refertur c. postea de consecrat dist. 4.*

11. Decimus. Imposita manu iterum benedicit Sacerdos baptizandum, vt sic aduersus diaboli insidias magis munitus existas.

12. Vndecimus. Abrenunciat catechumenus, (si adultus est, finminus loco ipsius electus patrinus) sathanæ, & operibus eius, & pompis. Sicuti tradidit Clemens, *lib. 7. constitut. Apostolic. cap. 4. & 42.* Dionys. 2. *part. de cælesti Hierarch. cap. 2.* Tertulian. *lib. 2. de spectaculis. cap. 1. & lib. de corona militis, cap. 3.* Cyprian. Origen. Cyrill. Chrysost. Ambros. Augustin. Hieronym. & alij partes prout refert Vasq. *dicta disp. 166. cap. 3.* Suar. *q. 71. art. 1.* Ex quibus patribus maximè ex Dionys. Cyrillo, Ambros. & Hieronymo colligitur antiquitus hanc abrenunciationem fieri à catechumeno versus ad occidentem, & renunciatione facta conuerti ad orientem, vt indicaretur baptizatum spreto dæmone tenebrarum parte, Christum, qui lux est, intueri debere.

13. Duodecimus. Inungit Sacerdos catechumeni pectus, & scapulas oleo benedicto, cuius cæremoniæ meminit Cyrill. Hierosolymit. *catechesi 2. mystagog.* Chrysost. *in cap. 2. epist. ad Colossens. hom. 6.* Basil. *lib. de Spiritu sancto cap. 27.* Isidor. *lib. 2. de officiis Ecclesiastic. cap. 20.* Alcuin. *in epist. ad Odiumum de baptismi cæremon. in 3. t. bibliotheca sacra.* Finis, & significatio huius cæremoniæ, sicuti colligitur ex Rabano *lib. 1 instit. clericor. cap. 27. relato in cap. deinde consecrat. dist. 4.* est, vt sacrum baptisma cum fide accepta custodiatur, vngitur enim illius pectus de oleo sanctificato cum inuocatione sanctæ Trinitatis, vt nullæ reliquiæ latentis inimici in eo resideant, sed in fide sanctæ Trinitatis mens eius confortetur, Vngitur & inter scapulas de eodem oleo, vt vndique muniatur, & ad bona opera facienda per Dei gratiam roboretur. D. Thom. *q. 66. art. 10. ad 2.* inquit baptizandus vngitur oleo sancto & in pectore, & in scapulis quasi athleta Dei, vt Ambros. *dixit lib. 1. de sacram. cap. 2. & lib. 3. cap. 1.* Sicut pugille inungi consueuerunt. Innocent *c. vnico. §. quia vero de sacra vnctione* dixit Baptizandus in pectore inungitur, vt per sancti Spiritus donum abiiciat errorem, & ignorantiam, & fidem rectam suscipiat, quia iustus ex fide viuit. Inter scapulas autem inungitur, vt per Spiritus sancti gratiam excutiat negligentiam, & torporem, & bonam operationem exerceat, quia fides sine operibus mortua est, vt per fidei sacramentum sit munditia cogitationum in pectore, & per operis exercitium fortitudo laborum in scapulis.

14. Decimus tertius. Fidem interrogante Sacerdote catechumenus profitetur, vel per se ipsum, si adultus est, vel per patrinum si sit paruulus, ideoque vocatur baptismus sacramentum fidei, quia in eo primo fidem Christi solemniter profitemur. Huius professionis mentionem fecit Clemens Romanus *lib. 7. constitut. Apostolicar. cap. 42.*, Dionys. *cap. 2. de Ecclesiast. Hierarch.* Hilarius in *c. 15. Matthæi super illa verba.* Ieius autem conuocatis. Isidor *lib. 1. de officio cap. 26.* Alcuin. *lib. de diuinis offic. cap. 15. in 3. t. bibliotheca sacra.* Hieronim. *in dialogo aduersus Luciferian. num. 24.* Augustin. *lib. 8. confession. c. 2.* & alij passim. Ratio huius cæremoniæ est, vt baptizandus, si adultus est, plenam fidei notitiam habeat, & Ecclesiæ confiteri. Si vero sit paruulus, patrinus agnoscat se obligatum esse ad instruendum infantem, cum opus fuerit, eaque de causa manum eius capiti imponat, & nomine ipsius symbolum, & orationem Dominicam recitat. Et insuper fit, vt omnibus constet tam paruulos, quam adultos obligatos esse ad fidem, & religionem Christianam conseruandam, neque obstare, quod aliena voluntate eam susceperint. Quod si petas qualiter prædicti ritus suos effectus operentur? Respondeo non infallibiliter, & ex diuina promissione, aliàs essent sacramenta, sed ex Ecclesiæ impetratione, & merito vtpote gratissima Deo frequenter obtinet petita. Vide Ægid. de Coninch. *q. 71. art. 3. dub. vnico.*

15. Cæremoniæ, seu ritus baptismum comitantes sunt. Tempus, locus, & modus ablutionis, prolationisque formæ. Quoad tempus. Esto olim fierent baptisma tantum ita pro, festo Paschæ, & Pentecostes celebranda, vt tradit D. Thom. ab omnibus receptus *qu. 66. art. 10.* & constat ex *cap. baptizandi. cap. de catechumenis. cap. duo tempora. cap. si qui cap. non ratione & aliis de consecrat. dist. 4.* Attamen iam quolibet tempore celebrari possunt. Si enim paruulus baptizandus est, quolibet die post natiuitatem baptizari potest. Si adultus, cum primum in fide fuerit conuenienter instructis, vt benè ex Gregor. Nazianzen. *orat. 40.* Basil. *in exhortat ad baptism.* notauit Suar. *quæst. 71. art. 1. disp. 30. sect. 2.* in prima circunstantia.

16. Quoad locum. Tempore nascentis Ecclesiæ nullus erat determinatus, sed in fluminibus, fontibus, priuatisque domibus administrari poterat, vt constat ex actibus Apostolorum *cap. 2. 8. 10. & 16.* Postmodum fuerunt loca designata separata ab Ecclesiis, quæque baptisteria vocabantur, quorum meminit Cyrill. Hierosolymit. *catechesi 1. mystagogica* Nazianzen. *orat. 40.* Paulin. *epist. 12.* & concil. Antisiodorense sub Pontifice, Deusdedit *cap. 14.* Sed iam vsus, & consuetudo obtinuit, vt in qualibet Ecclesia Parochiali vas quoddam lapideum consecratum habeatur, quod fons baptismalis appellatur, cuiusque meminit. Origen. *hom. 12. in Num.* Ambros. *lib. 1. de sacram. cap. 5. & lib. 2. c. 5. in princ.* Raban. *lib. de institut. Clericor. cap. 28.* Et specialiter extant apud Gratianum ex concilio Meldensi, seu Illedensi hæc verba, relata in *cap. omnis presbyter. de consecrat. dist. 4.* omnis presbyter, qui fontem lapideum habere nequiuerit, vas conueniens ad hoc solummodo officium baptizandi habeat, quod extra Ecclesiam non deportetur. Vnde in concilio Vienen. id seuerè præcipit Clemens. V. sicuti refert in *Clement. vnica de baptismo.* Quapropter graue peccatum committeret secluso necessitate, qui extra Ecclesiam in priuatis oratoriis hoc sacramentum solemniter ministraret. Excipiuntur Regum, & Principum liberi, id est filij, & nepotes tam naturales, quàm legitimi supremorum principum, hoc est illorum, qui alteri subiecti non sunt, sicuti explicuit Glossa in *dicta Clement.*, & tradit Eman. Saà, *verbo baptismus, num. 13.* Vasq. *disp. 166. cap. 2. num. 7.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 2. cap. 8. n. 8. vers. inter cæremonias.* Ægid. de Coninch. *q. 71. art. 2. dub. vn. n. 15.* Suar. *disp. 30. sect. 2. vers. secunda circunstantia.*

De modo ablutionis, an per immersionem, an per affusionem debeat fieri, & de formæ prolatione satis diximus, cum de materia, & forma huius sacramenti sermonem fecimus, semper enim in his retinenda est diœcesana consuetudo. Quoad ministrum attinet satis constat ornatum esse debere sacris vestibus, ad minus super pellicio, & stola, vti cauetur in rituali Romano.

17. Ritus subsequentes baptismum iuxta antiquum vsum sunt, vnctio chrismatis in vertice baptizati, vestis candida, cereus accensus, osculum pacis, & lactis, & mellis gustatio, lotioque pedum. Vnctio chrismatis in vertice baptizati, quæ modo seruatur cæremonia fuit antiquissima, vt colligitur ex concilio Arausicano. *cap. 1.* dicente. Nullus ministrorum, qui baptizàdi recipit officium sine chrismate vnquam debet progredi, quia inter nos placuit semel in baptismate chrismari. Idem ex Dionys. *cap. 2. de Ecclesiast. Hierarch.* Nazianzen. *orat. 40.* Ambros. *lib. 3. de sacram. c. 3. & lib. de iis qui initiantur. cap. 6. &* aliis. Aduerte chrisma recens esse debere, hoc est illo anno in die cœnæ Domini consecratum. Aliàs secluso necessitate graue peccatum esse videtur, vt colligitur ex *cap. de oleo de consecrat. dist. 4.* Inquit enim textus. Quod si quis contrarium tentauerit propria temeritate ipse in se suæ damnationis protulisse sententiam manifestatur, ob quam causam Glossa in *cap. quoniam de Sentent. excommunicat. in 6. verbo dubium.* Sacerdotem delinquentem in hac parte deponendum esse decidit. Et ita tradit Nauarr. *cap. 22. num. 7. & cap. 25. num. 75.* Suar. *quæst. 71. art. 3. in comment.* Ægid. de Coninch. *art. 2. dub. vnico. num. 17.* Eman. Saà *verbo baptismus num. 15.* Bonac. *disp. 2. quæst. 2. pun. 7. num. 20.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 2. cap. 8. num. 9.* Finem huius cæremoniæ optimè explicuit catechismus Romanus. 2. *p. num. 57.* dicens hac cæremonia significari baptizatum ab eo die Christo capiti tanquam membrum coniunctum esse, atque eius corpori insitum, & ea re Christianum à Christo, Christum vero à Chrismate appellari. Et Iustin. *lib. quæstion. & responsion. quæst. 137.* inquit nos in baptismo vngi chrismate eo oleo, & balsamo confecto, vt vncti, & Christi dicamur, & in recordationem Dominicæ sepulturæ. Gregor. Nazianzen. *orat. 40.* asseuerat baptizatos capite inungi in signum regiæ, Sacerdotalisque dignitatis.

18. Secunda cæremonia olim ab Ecclesia visitata, quæque ex parte retinetur est vestis candida in signum puritatis ex baptismo susceptæ vt tradit D. Thom. *quæst. 71. art. 3. ad 4.* Ambros. *lib. de his qui initiantur. cap. 7.* August. *serm. 157. de*

tempore Raban. *lib. 1. de institut.* Cleric. *cap. 29. & lib. 2. cap. 39.* quam vestem portabant baptizati à die Paschæ, quo baptizati erant vsque ad Dominicam sequentem, quæ ea de causa in albis vocata est, quia candida vestimenta eo die deponebant. Vsus huius cæremoniæ obseruatur Romæ pro baptismo adultorum Sabatho Paschæ facto, sed non alibi: est tamen in quocumque baptismo tam paruulorum, quam adultorum quoddam illius vestigium, siquidem finito baptismo Sacerdos caput baptizati veste candida tegit.

19. Tertia cæremonia nunc obseruata ab Ecclesia est cereus accensus baptizati manui impositus in signum quod expulsis errorum, & peccatorum tenebris lumen fidei, & gratiæ receperit vsque ad finem vitæ conseruandum, bonisque operibus augendum, vt sic Christo sponso à nuptiis reuertenti, & pulsanti confestim possit aperire. Sicuti dixit Gregor. Nazianz. *orat. 40. in sanctum baptisma*, & ibi Nizetas, & Alcuin. *de diuinis officiis capit. de Sabatho sancto.*

20. Præter dictas cæremonias aliæ tres antiquitus vsitatæ prorsus inoluerunt. Prima erat osculum pacis datum à fidelibus in signum quod baptizatus frater illorum factus sit, de qua mentionem fecit Cyprian. *lib. 3. epist. 8. aliàs 59 ad Fidum.* Secunda lactis, & mellis gustatio ad significandam infantiam, quam ex recenti baptismo, & spirituali illius generatione habebant: sicuti dixit Tertullian. *lib. 1. aduersus Marcionem cap. 14. num. 95. & lib. de corona militis cap. 3. nu. 30.* Hieron. *dialogo contra Luciferanos*, & *in princ. cap. 55. Isaiæ.* In cuius confirmationem canit Ecclesia, Quasimodo geniti infantes lac concupiscite, &c. & licèt mellis mentio facta non fuerit, ea causa fortè fuit quia loco illius aliquando vinum propinabatur, teste Hieronymo in locum Isaiæ. Tertia, quæ neque antiquitus fuit vsu firmata, erat lotio pedum in subsidium sanctificationis, vt inquit Ambros. *lib. de his, qui mysteriis initiantur cap. 6. & 3. de Sacrament. cap. 1.* Etenim cùm Adamus supplantatus fuerit à dæmone, eius alcaneo insidiante, opus fuit, vt recens baptizatus ea lotione pedum muniretur, ne illius insidiis à recepta gratia deficeret. Verum quia hæc lotio pedum dignitatem baptismi minuere videtur, eo quod denotat baptizatum non esse plenè, & perfectè mundatum, sed indigere noua illa lotione iuxta illud Ioann. 13. Qui lotus est non indiget, nisi vt pedes lauet. Ecclesia Romana hanc cæremoniam nunquam admisit, sicuti testatur Ambros. *supra*, eamque, concilium Eliberitanum *can.* 48. penitus abrogauit, vt probat Vasq. *disp. 166. cap. vlt. circa finem.*

21. Notant vero Doctores neminem excusari ab iis cæremoniis adhibendis, eo quòd baptismum priuatim vrgente necessitate receperit, sed obligatum esse, si adultus sit, sin minus ejus parentes, seu tutores supradictas cæremonias adhibere. Quia ad expulsionem dæmonis, illiusque insidias dissoluendas, & tentationes superandas, & ad fidem, & gratiam receptam conseruandam æquè conducere possint, ac si simul cum baptismo factæ fuissent. Neque obstat dæmonem baptismo expulsum esse, siquidem peccatum remissum est, insidias illius, & tentationes pro impediendo baptismo dissolutas, & superatas, quominus exorcismi effectum habeant, siquidem Ecclesia mediis illis intendit à Deo impetrare perfectam, & perseuerantem dæmonis expulsionem casu quo expulsus sit, & consequenter ne illius tentationibus, & insidiis superatus fidelis à Fide, & Charitate deficiat, & locum diabolo præbeat. Possunt ergo exorcismi, & à fortiori reliquæ aliæ cæremoniæ suam significationem, & effectum habere. Igitur omitti non debent. Sic docent Richard. *in 4. dist. 6. art. 6. quæst. 1.* Viuald. *in candelab. de baptismo. cap. vlt. num. 18.* Victoria *eodem n. 38.* Eman. Saà *verbo baptismus n. 5.* Bonac. *disp. 2. q. 2. pun. 7. n. 21.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 2. cap. 8. nu. 10.* Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 9. nu. 99.* colligiturque apertè ex *cap. hunc. regulam. 1. quæst. 1. & cap. 1. de Sacram. non iterand.* & ex vsu, & consuetudine recepta, & à Romano Rituali approbata.

22. Paul. Laymann. loco allegato testatur baptizatum ab hæreticis in infantia, cùm iam adultus ad fidem conuertitur non esse solitum in Germania deferri ad Ecclesiam, vt solemnitates in baptismo omissæ adhibeantur, ne baptismum ab hæreticis ministratum videatur Ecclesia Romana vt minus validum iudicare. At si timor huius suspicionis, alteriusve scandali cesseret, credit ipse & benè nullam esse legitimam causam, ob quam prædictæ cæremoniæ omittendæ essent.

23. Sed quid si constaret baptismum solemniter ministratum inualidè ministratum fuisse deberent ne repeti eo casu simul cum baptismo ritus, & cæremoniæ? Negat Henriqu. *lib. 3. c. 2. de confirmat. num. 1. litt. N.* Bonac. *disp. 2. qu. 2. pun. 7. in fine. num. 22.* Suar. *disput. 31. sect. 6. §. septimo inquiri potest.* Ægid. de Coninch. *q. 66. art. 9. dub. 1. num. 99.* Mouentur, quia esto hæ cæremoniæ ab Ecclesia institutæ sint, vt honorificentius baptismus ministretur, at sæpè necessarium non est, vt simul cum baptismo adhibeantur, vt contingit cum baptismus ob necessitatem absque illis ministratur. Illæ ergo cæremoniæ postmodum ministratæ ob relationem ad præcedens baptisma censentur moraliter cum ipso conferri, & quasi ipsũ ornare. Ergo id ipsum præstare poterunt cæremoniæ antecedentes. Confirmatur, ex Innocent. III. *cap. 1. de Sacram. non iterandis:* vbi Innocent. inquit. In sacramento imprimentibus characterem non esse iterationem faciendam, sed cautè supplendum defectum. Cùm ergo solùm in subst antialibus, & non in accidentalibus defectus contigerit, solum defectus substantialis, & non accidentalis supplendus est. Deinde benedictiones in matrimonio inualidè contracto non repetuntur. Ergo neque huiusmodi cæremoniæ repeti debent.

24. Cæterùm si baptismus, seclusò scandalo, grauique baptizati damno publicè celebrari potest, existimo probabilius cæremonias, & ritus repetendos esse, ne baptismo debitus cultus, & ornatus deficiat. Ob hanc enim causam præcipuè sunt ab Ecclesia præscripti. & imperati. & ita docent D. Antonin. 3. *part. 13. cap. 14. §. 22.* Bartholom. ab Angelo *de Sacram. dialog. 2. §. 69.* Henriq. sibi contrarius *lib. 2. cap. 15. num. 4.* Reginald. *lib. 28. n. 3.* & alij.

25. Neque rationes in contrarium vrgent. Ex eo namque quod baptismo in necessitate collato fine cæremoniis cæremoniæ postea adhibeantur, nequaquam inferri potest baptismo repetito cæremonias repetendas non esse, quia cæremoniæ sunt baptismo accessoriæ non vtcunque, sed debitam illius administrationem ornantes, & componentes, ac proinde eo repetito, reperi debent. Secus vero est in benedictionibus nuptialibus, quæ institutæ non sunt ad ornandum matrimonium, cum actu contrahitur, sed supponunt contractum, illudque proficiunt. Minus vrget textus in *c. 1. de Sacrament. non iterand.* Fateor namque iterandum non esse, quod ritè factum est, nisi sit accessorium illius, quod repeti debet. Cum autem cæremoniæ sint accessoriæ baptismo, & propter illius legitimam administrationem institutæ, eo repetito sunt repetendæ.

PVNCTVM XIII.

De vnitate Baptismi.

1 *Baptismus vnus est vnitate specifica.*
2. *In singulis subiectis vnus est numero, nec multiplicabilis.*
3. *Stante dubio rationabili de valore baptismi repeti potest.*
4 *Quale sit hoc dubium.*
5 *Qualiter dubium rationabile cognoscetur.*
6 *Quid dicendum de infante exposito.*
7 *Quid de baptizato domi ab obstetricibus.*
8 *Quid de infante nato, & educato inter fideles, vel infideles.*
9 *Vultus testis fide dignus baptismum probat.*
10. *In casibus, in quibus repeti potest baptismus ex obligatione est recipiendus.*
11 *Adultus probabiliter dubitans de baptismo obligatur repetitionem procurare.*
12. *Qualiter baptismus repetendus sit.*

1. QVæstio esse potest de duplici vnitate specifica, & numerica. Si de vnitate specifica loquamur. Fide certum est Sacramenti baptismi vnum esse vnitate specifica, atoma, ex illo Paul. ad Ephes. 4. Vnus Deus, vna fides, vnum baptisma. Sicuti explicat Hieronym. *ibi t. 6.* & Chrysost. *serm. 11.* Ambros. *lib. 2. cap. 2. de pœnitent.* Et constat ex Trident. decidente septem tantum sacramenta esse, cui definitioni obstarent plura baptismata. Neque obest huic vnitati, quod baptismus aliquando aspersione, aliquando immersione celebretur, quia hæc sunt differentiæ accidentales ablutionis, cum corpus qualibet ex illis perfectè abluatur, & effectus significatus, & causatus idem omnino sit. Solum obstare potest vulgaris illa diuisio in baptismum aquæ, fluminis, & sanguinis, cuius meminit. Thom. *quæst. 66. art. 11. & 12.* Magister in *4. dist. 4.* & ibi ferè omnes expositores. Verum illa non est diuisio baptismi sacramenti, sed est diuisio baptismi seu ablutionis vt sic, & non vniuoca, sed analoga. Sum enim baptismus fluminis, seu aquæ est sacramentum, reliqua vero sacramanti non sunt sed baptismi sacramenti vices gerunt, & illius defectum supplent, eaque de causa baptismata nuncupantur. Etenim impeditus suscipere baptismum, si vorum illius habeat in contritione, seu dilectione Dei super omnia inclusum, gratiam, & remissionem cuiuscunque culpæ consequitur, qui est effectus proprius sacramenti baptismi, & à fortiori hunc effectum habebit, si vitam pro Christo posuerit, iuxta illud. Nemo maiorem charitatem habet, quam vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Ergo baptismus flaminis, sanguinis vices baptismi sacramenti gerunt, ipsa tamen sacramenta non sunt quia non sunt signa à Christo instituta ad remittenda peccata, & gratiam conferendam. Baptismus enim flaminis, qui est contritio, vel dilectio Dei super omnia neque est signum sensibile, neque à Christo institutum ad peccatorum remissionem, sed vi sua peccata remittit, & gratiam confert. Baptismus

vero

vero sanguinis, qui est martyrium non ex institutione Christi, sed ex priuilegio ob excellentiam ipsius operis idipsum præstat, ideoque baptismata appellantur, esto sacramenta non sint, quod sequenti puncto latius comfirmabimus

2. Si vero de vnitate numerica baptismi sermo sit, constat multiplicatis subiectis baptisma multiplicari: in singulis tamen vnicum est, neque vlla ratione multiplicari potest. Sic definitum est in *can.47.aliàs 47. Apostol.* & à Leone.1.*epist.*37. *aliàs* 35. *cap.* 1. *ad Leonem Rauennatem*, & *epist.* 79. *aliàs* 77. *ad Nicetan*, & in concil. Carthaginen. 1. *can.* 1. & ab Eugen. 4. in concilio Florent. *decreto fidei.* §. *quinto Ecclesiasticorum*, & tandem à Trident. *sess.*7. *can.*9. & 11. Ratio huius veritatis est Christi institutio. Congruentias expendit optimè D. Tho. *quæst.*66. *art.*9. illásque desumit ex significatione, & effectu, quem habet baptismus. Etenim baptismus est spiritualis hominis regeneratio, qua peccatis mortuus iustitiæ viuit. Cuiuscunque autem hominis vnica tantum est generatio carnalis. Ergo vnica tantùm debuit esse spiritualis generatio. Deinde baptismus Christi mortem, & sepulturam significat, secundum illud ad Rom. 6. Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem: & ad Colossens. 2. consepulti ei in baptismo. At Christus Dominus semel tantum mortuus est, & sepultus, ergo baptismus semel tantum suscipiendus est. Aliàs bis baptismum suscipiens in semetipso rursus Christum crucifigeret. Denotans non semel tantum crucifixum esse. Neque obstat Eucharistiam repeti, tametsi Christi mortem significet, quia vt benè ait D. Thom. *dicto art.* 9. *ad* 5. Eucharistia non commemorat mortem Christi, per modum spiritualis generationis, sicuti baptismus, sed per modum conuiuij. Cum autem conuiuium sæpè repetatur, non item generatio. Baptismus repeti non potest, benè tamen Eucharistia. Item baptismo vnimur Christo, & illius membrum efficimur, & sub tanto duce militamus, in cuius signum baptizato conceditur caracter. Non igitur eo concesso est locus repetitionis, allas repetens denotaret priori baptismo non esse perfectè Christo vnitum & illius membrum effectum, in suamque militiam adscriptum. Denique baptismus ad remissionem peccati originalis per se primo institutus est, tametsi ex consequenti actualia, si extiterint, remittat. At in quolibet subiecto vnicum est originale peccatum. Ergo vnicum oportuit esse baptismum, qui licet aliquando ex incapacitate suscipientis remissionem illius peccati non operetur; id per accidens est, virtutemque sacramenti non diminuit, ac proinde attendi non debet, ex se tamen operari remissionem poterat, & de facto operatur fictione recedente.

3. Huic tamen vnitati nullatenus obstat repetitio baptismi sub conditione stante dubio, an fuerit collatus, quia vt rectè dicitur in *cap solemnitatis.*1.*dist.*1. *de consecrat.* talis trepidatio non facit iterationem, quoniam non monstratur esse iteratum, quod nescitur esse factum, & expressius *cap. veniens de presbytero non baptizato* ibi. Non intelligitur esse iteratum, quod ambigitur esse factum. Debet tantum dubium rationabile esse, id est rationi consonum, & homine cordato dignum: aliàs illicitè baptismum repeteres etiam sub conditione, vtpote qui materiam, & formam illius dubiam, & incertam profers nulla existente necessitate, & insuper occasionem præbes suspicandi irrisoriè conditionem apponere, & baptismi repetitionem credere, & velle. Sic docent Ægid. de Coninch. *quæst.*66 *art.*9. *dub.*1. *num.*91. Suar. *disp.*22. *sect.* 2. *vers. sed quæres.* Vasq. *disp.*146. *cap.*4. *à num.*20. Paul. Laymann. *lib.*5. *sum. tract.*2. *cap.*5. *num.*3. Valent. *t.*4. *disput.*4. *q.*1. *punct.* 4. *vers. quod si dubium.* Bonac. *de sacram. in genere, disput.*1. *q.* 2. *p.* 1. *num.*36.

4. Hoc dubium rationabile duplex esse potest iuris, & facti. Dubium iuris est cum constat baptismum tibi esse collatum, sed sub dubia forma, vel materia, vt si collatus tibi esset baptismus sub nomine genitoris, geniti, & procedentis ab vtroque, vel minima tantum corporis parte abluta, vel pelle secundina circundato. de quibus supra diximus sub opinione positum esse, an sint vera baptismata. Dubium facti est, quando nescitur, an baptismus collatus sit, neque oportet dubium esse negatiuum, sed positiuum sufficit contingens ex eo, quod rationes probabiles adsint persuadentes baptismum non esse collatum, vel non esse collatum sub debita forma, vel materia, quod idem est quoad præsens attinet. Quodcunque igitur ex his dubiis intercedat, baptismus esto conditione repetendus est, quia & proximo subuenitur in re maximè necessaria, & sacramenti reuerentia non lædituR. Sic testantur ferè omnes Doctores cum D. Thom. *q.*66. *art.*9. Vasq. *ibi disp.* 146. *cap.*4. *num.*9. Suar. *disp.*22. *sect.*2. *circa finem*, Ægid. de Coninch. *dub. vnico. num.*91. & alij passim, definiturque à Leone I. *epist.*87. *ad Leonem Episcopum Rauenatem*, & in concil. Carthagin. 5. *cap.*6. & ab Alexand. 3. in *cap. de quibus de Baptismo.* Qui licèt de dubio facti loquamur, quia tamen eadem est causa repetitionis, cum est dubium iuris, idem in vtroque casu est dicendum, vt rectè Vasq. *supra.*

5. Quod si roges qualiter cognoscere possis rationabile dubium adesse an baptismus ministratus sit. Respondeo in dubio iuris spectandum esse, an pro contraria parte sit opinio probabilis, ea enim stante probabiliter iudicatur baptismum collatum non esse, & consequenter prudenter illius repetitionem fieri ad hanc dubitationem tollendam; & periculum remouendum. De dubio facti nulla firma regula dari potest, sed prudentis arbitrio est iudicandum, quando rationes, & coniecturæ adsint probabiliter persuadentes baptismum ministratum non esse. Placet tamen expendere communiores casus, ex quibus alios decidere poteris.

6. Primus est de infante expositO, qui si reperiatur absque testimonio baptismi baptizandus est sub conditione, quia satis prudenter præsumitur baptizatum non esse, siquidem commune est his infantibus baptizatis testimonium habere. Sic Sotus *in* 4. *q.*3. *dist. vnica. art.*9. §. *sit præterea*, Vasq. *disp.* 146. *cap.*4. *num.*26. Paul. Laymann. *lib.*5. *sum tract.*2. *c.*5. *vers. dubium iuris.* Bonac. *disput.*1. *de sacram in genere quæst.*2. *punct.*1. *n.*40. Limitat autem Sotus, & Vasq. nisi expositus esset in ea ætate, in qua omnes sunt baptizati, quia rationabiliter præsumi non potest à tanto beneficio reliquis omnibus concesso excluSus. Si vero expositus sit cum schedula testante baptismum, tametsi manu alicuius subscripta non sit, nequit baptismus etiam sub conditione repeti, quia testimonium illud moralem certitudinem inducit, neque enim rationabiliter credi potest parentes, seu tutores illius, qui Catholici esse præsumuntur, cum inter Catholicos, & fideles reperiatur expositus, filium suum velle tanto sacramento priuare, Secùs verò esset, si inter infideles esset expositus, vel aliqua adesset rationabilis coniectura à paganis, & hæreticis expositum esse. De his enim præsumi satis potest deceptio, ne baptismus ritu Catholico conferatur. Sic tradunt Sotus, Vasq. Paul. Laym. & Bonac. supra.

7. Secundus casus est de infante domi baptizato ab obstetricibus, aliisque rudibus personis, quæ si à Parocho examinatæ iuxta decretum Catechismi Romani 2. *p. c.*2. §. 45. qualiter baptismum ministrauerint, benè, & firmiter non respondeant, est baptismus omnino iterandus. Et idem credo, si obstetrices fuerint veneficæ, sagæ, seu maleficæ, quia satis prudenter præsumi potest baptismum malè fuisse administratum, ob quam causam non est facilè damnanda consuetudo aliquarum diœcesum maximè Antuerpiensis præscribens omnibus iis infantibus ab obstetricibus baptizatis baptismum sub conditione repeti, quia regulariter adest periculum invalidè baptismum ministratum esse in regionibus hæresi infectis. Et in casu dubij semper in fauorem paruuli inclinandum est. Seclusis vero supradictis rationibus dubitandi nequaquam baptismus repetendus est, ex eo quod fuerit ab obstetricibus collatus, quia hic modus conferendi baptismum non præstat sufficientem dubitandi rationem de illius iniqua administratione. Sic Ægid. de Coninch. *qu.* 66. *art.*9. *dub. vnico n.*94. & *seqq.* Paul. Laymann. *lib.*5. *sum. tract.*2. *cap.* 5. *circa finem.* Bonac. *disput.*1. *de sacramen. in genere. quæst.*2. *p.* 1. *n.*39.

8. Tertius casus est de infante nato inter fideles, arreptus tamen ab infidelibus, & ibi nutritus, qui si nullus adsit qui baptizatum esse testetur præsumi rationabiliter potest baptizatum non esse, ac proinde sub conditione est baptismus repetendus. Est decisio Gregor. 13. in *epist.*4. *ad Bonifac.* quæ refertur in *cap. paruulos de consecrat. dist.*4. & concil. Carthagin. 5. *cap.*6. *relati in cap. placuit eadē causa, & quæst.* Secus verò est de eo, qui inter fideles educatus existit, quia absque grauissimis indiciis, & coniecturis credi non potest ei non esse baptismum collatum, sicuti definit Innocent. III. *in cap. veniens de presbytero non baptizato.* Sic sustinent Suar. *disp.*22. *sect.*2. *in fine* Ægid. de Coninch. Bonac. Vasq. Laym. *locis allegatis.*

9. Aduerto stante vnico teste omni exceptione maiore de baptismo testificante nullatenus baptismum esse repetendum: quia dum hoc testimonium contrariis indiciis, & coniecturis non infirmatur, moralem certitudinem inducit. Ob idque Leo I. *epist.* 87. dixit baptizandum eum, qui, cum generationis sit cupidus, nec recordatur se baptizatum, nec aliter attestari de eo possit. Consentit Gregor. III. relatus in *cap. paruulos de consecrat. dist.*4. & tradit Suar. *disp.*22. *sect.*2. *sub finem.* Ægid. de Coninch. *q.*66. *art.*9. *num.*97. *Bonac. disp.*1. *de sacram. in genere. q.*2. *pun.*1. *in fine.* Vasq. *disp.*146. *cap.*4. *post. num.*14. Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.*2. *cap.*5. *circa finem.* Quod non solùm in foro conscientiæ, sed etiam in exteriori verum habet. Quia recepta sententia est in iis, quæ alteri non præiudicant vnico teste plenam probationem fieri. Sicuti tradit Mascard. *de probationib. in proœmio, q.*11. *num.*14. Farinac. *in prax. crimin. q.* 63. *num.*26. & in casu præsenti decuit optimè Paul. Comitol. *respons. moral. lib.*1. *q.* 1. *n.*5. Neque his obstat textus in *cap. placuit de cōsecrat. dist.*4. ex cōcilio Carthaginem. 5. *cap.*6. dicitur absque vllo scrupulo eos esse baptizandos, quoties non inueniuntur certissimi testes, qui eos baptizatos esse sine dubitatione testentur. Non enim inde inferri debet vnicum testem insufficientem esse. Nam concil. dixit quid faciendum sit pluribus testibus examinatis de

baptismo non deponentibus, nihil tamen dixit, quando vnus ex illis certo deponeret. Etenim cum nullus deponit, verissimum est certissimos testes non inueniri.

10. Sed an in supradictis casibus, in quibus baptismus repeti possit, teneantur parentes infantis repetitionem procurare, & Parochus requisitus, vel eo deficiente quilibet alius Sacerdos concedere? Difficultate non caret. Satis enim videmur charitati proximi satisfacere, si in necessariis ad salutem medio probabili succurramus, tametsi omnino certum omittamus, quia eo ipso quo medium probabile sit, cessat periculum mortale damnationis. Alias & ipse baptizatus, si adultus est, obligaretur iterum baptizari, & sacramentum pœnitentiæ à Sacerdore, in quo nulla esset incertutidinis suspicio recipere. Nihilominus tanquam certum tenendum est in prædictis casibus obligari parentes, seu tutores procurare baptismi repetitionem, Parochumque requisitum, vel eo deficiente quemlibet alium Sacerdotem concedere. Sic docuit Vasqu. *disput.* 146. *cap.* 4. *à num.* 28. Ægid. de Coninch. *qu.* 66. *art.* 9. *dub. vn. conclus.* 2. *num.* 101. Ratio ea est, quia ex charitate tenemur succurrere proximo in grauissima necessitate constituto, quando id commodè facere possumus. At in prædictis casibus est proximus constitutus in grauissima baptismi necessitate. Tum ne priuetur fructu reliquorum sacramentorum. Tum ne in perpetuum damnetur. Si enim baptismus re ipsa collatus non fuit, reliquorum sacramentorum fructum non suscepit, & decedens absque contritione damnatur. At hæc grauissima damna prudenter timetur eo ipso quo probabiliter iudicatur baptismum collatum non esse. Ergo ex Charitate obligantur parentes, & Parochi sic dubiter baptizato succurrere.

11. Ob eandem rationem aduersus Vasq. existimo adultum de suo baptismo probaliter dubitantem obligatum esse baptismi repetitionem sub conditione procurare, quoad fieri possit. Tum ob reuerentiam sacramentis debitam, cum præcipuè ob charitatem propriam. Quilibet enim tenetur pro sacramentis suscipiendis esse dispositus dispositione ab Ecclesia præscripta. Vna autem, & præcipua dispositio pro sacramentorum susceptione est baptismus certus non dubius, & probabilis, si quidem stante dubio, & probabili præscribitur repetendus. Ergo ob reuerentiam sacramentorum recipiendorum tenetur adultus dubitans probabiliter de suo baptismo iterum sub conditione baptizari. Deinde hanc obligationem subiit ob charitatem propriam, aduersus quam videtur procedere se periculo probabili damnationis exponens, vt verè exponitur, si baptismus re ipsa collatus non sit, nec contritionem habet. Neque percipio qualiter possit contritionem habere, si absque graui causa renuat incertitudinem sui baptismi tollere, certum recipiendo. Sic docuit Ægid. de Coninc. *q.* 66. *art.* 9. *dub. vnico circa finem num.* 104. Vide dicta *tract.* 1. *de consc. disp.* 2. *p.* 5. præcipuè *num.* 4. *& tract.* 6. *de charit. disp.* 1. *p.* 9.

12. Qualiter autem baptismus repetendus sit (casu quo repeti debeat) traditur in *cap. de quibus* 2. *de baptismo* ibi. Si baptizatus es non te baptizo. Sed si nondum Baptizatus es, ego te baptizo. Nullum autem existimo esse peccatum, si solum vltimam partem proferres, quia satis declaras te nolle baptismum conferre, si baptismus collatus fuit, imo si baptismus secretò administrandus est, sufficit conditionem mente concipere, esto expediat maximè verbis proferre. Sic tradit Abbas, aliique expositores in *dicto cap.* Et expressius Sua. *disput.* 22. *sect.* 2. *vers. sed quæres.* Vasq. *disput.* 146. *cap.* 4. *in princ.* Ægid de Coninch. *quæst.* 66. *art.* 9. *dub. vnic. num.* 98. Paul. Laymann. *Lib.* 5. *sum tract.* 2. *c.* 5. *n.* 3. *vers. porrò.* In hac sacramenti conditionata repetitione scandalum semper vitandum est quoad fieri potest. Quare si occasio repetendi baptismum non sit publica, sed secreta, baptismus in Ecclesia foribus clausis ministrandus est, præsentibus tantum patrino, & parentibus, vel tutoribus baptizari; quibusque declaranda est à ministro causa repetitionis & baptismus sub expressa conditione concedendus. Sic relato Zambrano *de sacramen. cap.* 1. *dub.* 4. & Ioanne Chapeauilla *de modo administrandi sacramenta temp. pest. cap.* 1. *qu.* 1. tradit Laym. *li.* 5. *quum tract.* 2. *cap.* 5. *in fine.*

PVNCTVM XIV.

De baptismo sanguinis seu de Martyrio.

DIximus superiori puncto martirium baptismum nuncupari, quia vices baptismi gerit remissionem peccatorum martyri concedens. Videndum in præsenti est qualiter martyrium hæc operetur tum in paruulis, tum in adultis.

§. I.

Qualiter paruuli Martyrio iustificari possint.

1. *Martyrium paruulos iustificat à peccato originali.*
2. *Proponuntur quædam obiectiones.*
3. *Fit illis satis.*

1. ET quidem, vt à facilioribus incipiamus Martyrium quod est mors pro Christo susceptæ virtutem habet iustificandi paruulos à peccato originali. Sic ex communissima sententia testantur D. Thom. 2. 2. *quæst.* 124. *art.* 1. *& quodlib.* 9. *art.* 4. Suar. *disput.* 19. *sect.* 1. Vasqu. *disput.* 153. *cap.* 7. Ægid. de Coninch. *quæst.* 66. *art.* 12. *dub.* 1. *conclus.* 1. ibique pluribus Patrum testimoniis exornant, præcipuè Leonis *l. serm.* 1. de Epiphan. Cyprian. *serm. de Stella, & Magis circa finem.* Augustin. *lib.* 2. *& 3. de symbolo ad Catechumenos cap.* 5. *& epist.* 28. ad Hieronym. *post. med.* Bernard. *serm.* 66. *in Cant. post med.* Ratio desumitur ex eo quod Ecclesia non solum vt iustos, sed etiam vt martyres veneretur infantes ab iniquo Rege Herode interfectos in odium Christi Domini. Inde enim apertè colligitur occisum in odium Christi, eiusque fidem, non solùm Deo charum esse, sed verè esse martyrem. Quod si dicas ideo martyres fuisse innocentes pro Christo occisos, quia circumcisione iustificati erant, obstat, quia verisimile non est omnes circumcisos fuisse, cum plures ante 8. diem natiuitatis creduntur occisi. Deinde non esset verum martyrium vices baptismi gerere, esseque illo præstantius, sicuti passim docent Patres teste D. Thom. *q.* 66. *art.* 11. *&* 12. Ergo Martyrium vim habet martyrem iustificandi. Hanc autem vim obtinet martyrium ex speciali Dei priuilegio tanto operi debito, vt colligitur ex illo Marc. 8. Qui perdiderit animam suam propter me, & Euangelium, saluam faciet eam, & Lucæ. 12. viuificabit eam. Et tradit Cyprian. *lib. de laudib. Martyrij in fine.* Clemens *Apostolicar. constitut. lib.* 5. *cap.* 5. Augustin. *lib.* 13. *de ciuit. Dei cap.* 8. *& alibi.* Ex quo fit non solum infantem iam natum, sed etiam in vtero matris existentem martyrio iustificari posse, quia ibi constitutus perdere vitam propter Christum potest. Qua in re excedit martyrium baptismo, baptismum namque suscipere non potest in vtero existens, quia nequit aqua tingi, benè tamen martyrium, quia potest occidi. Sic relatis Richard, Scoto, Gab. Paludan. docet Vasqu. *disp.* 153. *cap.* 7. *circa finem.* Ægid. de Coninch. *quæst.* 66. *art.* 12. *dub.* 1. *nu.* 123. Suar. *disp.* 29. *sect.* 1. *concl.* 3. Henriq. *cap.* 38. *num.* 7. Bonac. plures referens *disp.* 2. *q.* 1. *p.* 1. *n.* 7.

2. Obiicies Trident. *sess.* 6. *cap.* 4. definiens translationem à peccato ad gratiam fine lauacro regenerationis in re, vel voto fieri, eaque de causa. *sess.* 7. *can.* 5. inquit. Si quis dixerit baptismum esse liberum, hoc est non necessarium ad salutem, anathema sit. Ar si paruuli ante vsum rationis occisi martyrio iustificantur, baptismus necessarius non est, vt à peccato ad gratiam fiat translatio, cum ipsi baptismi votum habere non possint. Secundò obiicies martyrium sacramentum esse, quia est signum gratiæ iustificantis ex diuina promissione non vtcunque sed practicum, & operatiuum saltem moraliter. Tertiò non apparet, quo tempore martyrium iustificare paruulos possit, quia non potest iustificare, quousque in suo esse sit constitutum. At non est constitutum, quousque mors succedat; ea verò succedente, extra viam paruulus constituitur, & consequenter incapax iustificationis acquirendæ.

3. Sed hæc non vrgent, vt à communi, receptaque sententia recedamus. Ad primum fateor sine lauacro regenerationis iustificationem non esse via ordinaria, & communi, secus via extraordinaria, & priuilegiata. Ad secundum nego esse sacramentum, quia sacramentum ex sententia Eugenij 4. *in concil. Florent decreto fidei post vlt. sess.* §. *quinto.* Constare debet materia, forma, & ministro ad sacramentum conferendum deputato. At martyrium non constat materia, forma, & ministro, qui per Christum deputatus sit ad martyrium conferendum, cum tyrannus à diabolo, & non à Christo deputetur, & moueatur ad martyrem occidendum. Præterea non est remedium à Christo Domino in remissionem peccati institutum, siquidem non pro libito suscipi potest, sed est remedium peccati ex meritis Christi concessum casu quo aliquando contingat: ideoque à ratione sacramenti deficit. Cum verò vrges esse signum saltem extraordinarium rei sacræ, ac proinde sacramentum. Respondeo non esse signum rei sacræ, quatenus à tyranno infertur, sed quatenus à Martyre suscipitur. Ad sacramentum vero requiritur necessariò, vt sit signum gratiæ sanctificantis, quatenus alicui per ministrum applicatur: quia ipse est, qui eo signo vtitur ad gratiam significandam, & conferendam: non autem qui signum recipit, esto ad illud suscipiendum se disponat. Tertium

argumen

argumentum petit quo tempore martyrium gratiam conferat? Et quidem si verum est dari vltimum instans vitæ, in quo homo sit, & immediatè post desinat esse, manifestum est eo instanti martyrium operari suum effectum posse, quia eo instanti vita hominis terminatur. At quia in philosophia probabilius est non in tempore, sed in instanti dissolutionem animæ à corpore fieri, cum generatio nouæ formæ substantialis non in tempore, sed in instanti contingat, necessariò martyrium, vt suum effectum operetur, non mortem hominis actu exercitam requirit, sed futuram. Sed qualiter debeat esse futura, non conueniunt Doctores. Plures existimant, si secundùm ordinarium cursum necessariò futura sit sufficere, vt martyrium suum effectum operetur, quia moraliter loquendo vt mortuus reputari debet, cum sit mortuus in causa, siquidem causam in se habet violentam, & necessariam mortis. Sic Lessius. *lib. 3. cap. 1. dub. 5. num. 59.* Suar. *disput. 29. sect. 3. vers. finem* Henriqu. *lib. 2. cap. 39. num. 2.* Bonac. *disput. 2. de baptismo quæst. 1. punct. 3.* Sed hoc verum non existimo. Nam inde sequeretur martyrij effectum habere, & martyrem esse, qui secundum cursum ordinarium peccare mortaliter, & condemnari posset; siquidem posset longo tempore ante mortem vulnus lethale recipere, sicuti contigit vni ex 40. martyribus, qui in martyrio defecit, cum iam naturaliter viuere non potuit. Quod sine dubio est inconueniens. Quocirca crederem ad martyrium, illiusque effectum suscipiendum non solum requiri vulnus lethale acceptum esse, naturaliterque viuere hominem non posse, sed insuper esse necessarium, vt ex vulnere accepto sit vsum sensuum, & libertatis amittat, vt extra miraculum nullatenus ea recuperari possit. Tunc enim verè, & propriè dici potest mortuus secundùm moralem æstimationem, quia rationali vita quoad vsum caret. Sic Ægid. de Coninch. *quæstione. 66. articulo 12. dub. 13.*

§. II.

Qualiter adulti martyrio iustificentur, & ad illud suscipiendum sint disponendi.

1. *Proponitur dubitandi ratio, ob quam adultis martyrium non remittat peccata vltra meritum operantis.*
2. *Statuitur conclusio contraria.*
3. *Quid sit pati propter Christum.*
4. *Non requiritur ad Martyrium actum charitatis, & dilectionis Dei super omnia præcedere.*
5. *Satisfit cuidam obiectioni.*
6. *In adultis debet præcedere libera acceptatio.*
7. *Probabile est nullam specialem, & expressum acceptationem requiri.*
8. *Adultus iustus mortem pro Christo sustinens obtinet remissionem peccatorum venialium, & pœnarum, quæ pro peccatis debentur.*
9. *Qualiter adultus peccator se ad martyrium disponere debet.*
10. *An attritio sufficiat ad effectum martyrij obtinendum? Arguitur pro, & contra, & resoluitur.*

1. DE adultis maior est dubitatio, qua ratione martyrium in ipsis effectum baptismi operari possit. Nam si secluso operantis merito ex vi martyrij, suscepti remittuntur peccata, & gratia confertur, obligatus non esse adultus peccator, cui occasio martyrij offertur contritionem habere, neque sua peccata confiteri, siquidem martyrio obtinere iustificationem potest, ob quam obtinendam pœnitentia adulto peccatori necessaria est. Deinde si martyrium remittit peccata, & gratiam confert vltra meritum operantis, necessario eam virtutem habere debet ex diuina promissione, at hæc promissio nullibi constat. Nam esto Matth. 10. dixerit Christus Dominus: Omnis qui confitebitur me, coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo; non de quacumque confessione, sed de confessione, quæ sit amittendo vitam propter Christum intelligi debet, vt ex verbis immediatè sequentibus colligitur: Qui perdiderit animàm suam propter me inueniet eam. Et Math. 8. saluam faciet eam. Nullus autem propter Christum vitam perdit, qui Christum non diligit secundùm illud Ioann. 15. Maiorem hac dilectionem nemo habet, quàm vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Ergo soli martyrio in charitate fundato salus, & animæ viuificatio conceditur, ac proinde non tam martyrio, quam charitati, quæ ei adiungitur. Confirmari potest ex 1. ad Corinth. 13. vbi Paulus commendans charitatem inquit. Si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Ergo martyrium sine charitate nullius est vtilitatis. Ergo non ex ie, sed ex charitate peccata remittit, & gratiam confert.

2. Nihilominus dicendum est martyrium vim habere remittendi adultis peccata, & gratiam conferendi vltra meritum Sic D. Thom. *qu. 68. art. 2. ad 2. & qu. 87. art. 1. ad 2.* Ægid. de Coninch. *qu. 66. art. 12. num. 124.* Suar. *t. 3. disput. 29. sect. 2.* Valen. *disp. 4. qu. 3. p. 4. vers. etsi vero.* Bellarmin. *de baptism. cap. 6.* Lessius *lib. 3. cap. 1. dub. 5.* Bonac. *disput. 2. quæst. 1. punct. 2.* Gregor. de Valent. *to. 3. disput. 8. quæst. 2. pun. 2.* & alij plures. Ratio desumitur ex variis scripturæ testimoniis martyrio aliquod priuilegium speciale concedentibus, quam cuilibet alteri operi, tametsi eadem intentione, & feruore factum esset. Sicuti colligitur Matth. 10. *num.* 34. qui perdiderit animam suam propter me inueniet eam. Et Marc. 8. *num. 35.* & Lucæ. 9. *n. 24.* & Ioann. 12. *num. 24.* in vitam æternam custodit eam. At si martyrium solam eam gratiam confert, quæ merito operantis debetur, nullum speciale priuilegium haberet. Ergo dicendum est vi sua ex diuina promissione remittere peccata, & gratiam cõferre. Deinde Patres martyrio concedunt vices baptismi, illumque excedere, vt videre est in Clement. Pont. *lib. 5. constitut. Apostol. cap. 5. &* 7. Cyprian *epist. 73.* August. *lib. 13. de ciuit. Dei cap. 8.* Ambros. *lib. 1. de pœnitent. cap. 2.* & præcipuè D. Thom. *3. part. qu. 87. art. 1. ad 2.* & aliis pluribus relatis à Suar. *disput. 29. sect. 2. concl. 1. ad 2.* Atqui baptismus vim habet conferendi gratiam vltra meritum operantis. Ergo martyrium eandem vim habere debet. Quod si dicas id verum esse in paruulis non adultis, qui propriis actibus se ad iustificationem disponere possunt? Obstat, quia relati scripturæ loci, & patrum testimonia æquè de adultis, ac de paruulis loquuntur. Et præterea priuilegium martyrio concessum non nititur paruulorum necessitate, sed operis dignitati, quæ eadem est, imo præstantior in adultis, ac in paruulis. Quocirca difficultas solum est in explicando, quando censeatur adultus propter Christum mortem subire, & qualiter ad eam subeundam dispositus esse d[e]bea[t], vt illius passio suum effectum operetur. Quo exp[li]cato rationes dubitandi num. præcedenti relatæ dissoluuntur.

3. Propter Christum mortem pateris, quoties in defensionem fidei, charitatis, alteriusve virtutis vitam amittis, siquidem in eius honorem, & gloriam vtpote qui author est totius virtutis, & honestatis hæc passio cedit. Illud enim propter Christum non tam finem patientis, quam ipsius operis denotat, alias infantes non paterentur propter Christum, quippè non ex affectu ad Christum, qui nullus in eis esse poterat patiebantur. Sed quia mors in Christi odium illis illata fuit, propter Christum passi censentur. Sic D. Thom. 2. 2. *qu. 124. art. 5.* Suar. *3. p. to. 3. disp. 29. sect. 1. &* 2. Lessius. *lib. 3. cap. 1. dub. 3.* Henriq. *lib. 2. cap. 37. numero 2.* Bonacina *disp. 2. de baptismo qu. 1. p. 1.*

4. Hinc colliges euidenter ad martyrium opus non esse actum charitatis, & dilectionis Dei super omnia præcedere. Nam eo actu secluso ob Christum, id est ob causam cedentem in Christi honorem mortem sustinere poteris. Deinde sustinere potes mortem in fidei, vel alterius virtutis defensionem ne cælum amittas, & inferno condemneris. Ob hunc enim finem se plures Martyres ad grauia tormenta sustinenda præparabant, vti fecerunt 40. martyres ducti forte authoritate Christi Matth. 10. dicentis. Timere eum qui potest animam, & corpus perdere in gehennam. Sed hic finis non ex charitate, sed ex virtute procedit. Ergo ad martyrium non est opus actum charitatis præcedere. Et ita docuit Suar. *disput. 29. sect. 3.* Ægid. de Coninch. *quæst. 66. artic. 12. dub. 2. conclus. 1.* Henriqu. *lib. 2. cap. 34. num. 3. & cap. 33. num. 1.* Bellarm. *cap. 6. de baptism.* Bonac. aliis relatis *disput. 2. q. 1. p. 1. num. 8.*

5. Neque his obstant verba Christi Ioann. 15. Maiorem charitatem nemo habet, quàm vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Solùm enim inde infertur neminem efficacius signum charitatis, & amoris in amicos præbere posse, quam si animam suam ponat pro eis. Non tamen ex illis infertur ad ponendam animam opus esse directione præparari, nisi fortè ob solam gratiam amici eam exponat. Neque item obstant verba Pauli. 1. Corinth. 13. Si tradidero corpus meum, ita vt ardeam, Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Nihil enim prodest ad salutem quorumcunque tormentorum passio, quæ dissensionibus, & multis inimicitiis inuoluitur, sicuti inuoluti erant Corinthij, ad quos Apostolus scribat. Prodest tamen ad salutem si ex charitate procedat, vel charitati coniuncta sit, sicuti fides, spes, pietas, & misericordia ad salutem prosunt, si cum charitate coniungantur, tametsi ex charitate non procedant.

6. Dispositio autem, quam habere debet adultus vt martyrium suum effectum operetur, videtur esse voluntas saltem habitualis martyrium subeundi, quia secluso hac voluntate non est opus liberum, & præmio dignum. Neque obstat quod in infantibus non requiratur hæc libera acceptatio, quia Ecclesia nomine ipsorum acceptat ob eorum impotentiam. At nullum est fundamentum, vt in adultis credamus hanc acceptationem. Tum quia adulti propriam voluntatem habent. Tum quia ad baptismum propria se voluntate disponunt, à fortiori ad martyrium se disponere debet, & ita vi-

detur ſuſtinere D.Thom.2.2.*q.*124.*art.*1.& *ibi* Caietan. *art.*2. Henriq *lib.*2.*cap.*34.*n.*2. *&* *cap.*36. *num.*1. Bonac. *diſp.* 2. *q.*1. *p.*1.*num.*5. Suar. *diſp.*29, *ſect.* 2.*verſ. in hac re*, *&* *ſect.*3. *poſt princ.*Paul.Laym. *lib.*3.*ſect.*3. *n.*4.

7. Nihilominus cenſeo probabile eſſe nullam ſpecialem, & poſitiuam martyrij acceptationem voluntariam eſſe requiſitam, ſed ex eo tantum quod adultus martyrio ſubeundo non repugnauerit, credo martyrem eſſe, & martyrij effectum conſecuturum. Moueor, quia ſine expreſſa martyrij voluntate perdere vitam adultus poteſt propter Chriſtum, ſicuti perdit infans. Neque in ſcriptura eſt aliquod fundamentum, quo hæc voluntas in adultis potius quam in paruulis requiratur. Argumentum vero, quod ex baptiſmo deſumitur ineficax eſt. Nam adultus per baptiſmum Eccleſiæ præceptis, ſubditur, & nouum vitæ ſtatum eligit. Congruum ergo erat vt voluntariè eligeret,cum voluntatem habeat. At martyr ſubeundo martyrium nec nouum ſtatum eligit, nec nouis præceptis ſe ſubdit. Item baptiſmus in remedium tum peccati aliena voluntate commiſſi, quale eſt originale, tum propria quale eſt actuale inſtitutus fuit,Conueniens ergo fuit ne effectum haberet in iis, qui propria voluntate peccata commiſerunt,vel potuerunt, committere abſque ipſorum voluntate. At martyrium in remedium peccati inſtitutum non eſt: tametſi ex liberalitate Dei in præmium tanti operis peccata remittantur.Non igitur propria voluntas expoſtulanda eſt. Et ita tradit Ægid. de Coninch. *q.*66.*art.*12.*dub.*2.*concl.*4.

8. Ex his manifeſtè colligitur adultum iuſtum mortem pro Chriſto patientem remiſſionem omnium peccatorum venialium,& pœnas pro peccato ,debitas obtinere, tametſi dormiens occidatur, ſicuti tradit expreſsè D. Thom. 3. *p.qu.* 66. *art.*12.*&* *q.*83.*art.*1.*&* *quæſt.* 87. *art.*1. *ad* 2. & vtrobique Caietan.Ægid.de Coninch.*quæſt.*66.*art.*12. *dub.*2. *concluſ.*4.colligiturque ex *cap.cum Martha de celebrat.miſſarum* §.3.Ratio eſt, quia cum nullius peccati complacentiam habeas, nullatenus obicem ponis gratiæ recipiendæ.Tum quia martyrium à ſanctis Patribus baptiſmo comparatur, & anteponitur. At baptiſmus iuſto collatus remittit omnem venialem culpam, cuius complacentiam non habet, & pœnas pro peccatis debitas.Ergo idem eſt martyrio concedendum. Teneris tamen, ſi baptiſmum nondum recepiſti baptizari,ſi commodè poſſis, quia baptiſmus eſt medium à Chriſto inſtitutum in peccati originalis, & actualis ante ipſum commiſſi remiſſionem, quod nequis omittere abſque graui culpa ob præceptum diuinum de illo ſuſcipiendo impoſitum, tametſi cognoſceres ex diuina reuelatione gratiam contritione obtinuiſſe. Sic Ægid. de Coninch.*q.*66.*art.*12.*dub.*2.*n.*127.

9. Si verò peccator ſis, tuique peccati ſis conſcius teneris imprimis pœnitentiæ ſacramentum ſuſcipere, non tanquam martyrij diſpoſitionem, ſed vt præceptum diuinum impleas de peccatorum confeſſione in extremo vitæ periculo faciendæ. Sic Ægid. *loco allegato*. Si verò non ſit locus ſacramenti pœnitentiæ ſuſcipiendi obligatus ex ſub graui culpa ad contritionem conari, neque ſufficit,ſi te ad martyrium attritione diſponas : quia ſatis probabilis ſententia eſt affirmans martyrium in adulto peccatore effectum non habiturũ,niſi prius ſe per charitatem diſpoſuerit,vt multis allegatis probat Vaſq. *diſp.*153.*c.*3. 4. *&* 5. At ſatis imprudenter te gereres, & contra charitatem propriam, ſi martyrio ſubeundo te exponeres miſſa charitate, ex qua ſecundum probabilem opinionem eſt effectum habitutum,cùm illius omiſſio te poſſit in interitum ſempiternum conſtituere. Sic Ægid.*ſupra.*Quod ſi tui peccati conſcius non ſis,nullatenus martyrium ieffectum habere poterit, quin expreſsè, vel virtualiter illius deteſtationem habeas, quia pœnitentiæ virtus omni tempore fuit ad gratiam obtinendam neceſſaria,vt definiuit Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.*1. & meritò;cùm enim propria voluntate à Deo auerteris;æquum eſt,vt propria voluntate te ad illum conuertas, attritione ſaltem, & propoſito firmo, & abſoluto nunquam peccandi. Quod propoſitum incluſum eſſe videtur in voluntate ſubeundæ mortis, ne Deum grauiter offendas, ne eius gloriam amittas,vel damnationem incurras,ſiquidem ſtante hoc propoſito nullum committere peccatum mortale potes.

Sed an attritio, vel ea voluntas ſubeundæ mortis ſufficiat, vt ad effectum martyrij ſuſcipiendum cenſearis diſpoſitus? Variant doctores. Negatiuam partem ſuſtinet Vaſq.pluribuſque exornat. *dicta diſp.*153.*c.*3.4.5.*&* 6. Paul. Laymann.*lib.*3. *ſummæ.ſect.*3.*n.*6. eámque defendunt plures relati ad Henriq. Leſſio,Suar.& aliis ſtatim referendis. Mihi tamen probabilior eſt affirmatiua ſententia, quam ſuſtinet Suar. *diſp.* 29. *ſect.*3. *concl.*2. Bellarm. *cap.*6. *de baptiſmo.* Henriq. *lib.*2. *cap.* 34.*n.*3.*&* *cap.*36.*num.*1. Ægid.de Coninch.*q.*66. *art.*12. *dub.*2. *concluſ.*5.*n.*144.Leſſius *lib.*3.*c.*1.*n.*48. Bonac.*diſp.*2. *de baptiſmo.q.*1.*p.*1.*n.*8.Et colligitur ex D.Thom.*in* 4.*diſt.*4.*art.*3.*q.*4. Ratio ea eſt, quia ſancti Patres, vt ex ſupradictis conſtat, concedunt martyrio vim efficaciorem in remittendis peccatis,gratiaque conferenda,quam baptiſmo. At baptiſmus ſola attritione diſpoſitis remittit peccata, & gratiam confert. Ergo martyrium id ipſum præſtare debet. Neque inde fit ſola attritione cognita,ſi conſcius ſis peccati mortalis,te eſſe ritè diſpoſitum, ſicuti eſſes ad baptiſmum ſuſcipiendum. Quia eo caſu ex præcepto diuino ob periculum probabile æternæ damnationis teneris conari ad contritionem. Non enim ita certum eſt Martyrio remitti peccata attritis, ſicuti per baptiſmum,& pœnitentiam,quæ ſunt media à Chriſto Domino ad hunc effectum inſtituta.

TRA

TRACTATVS XX.

ET

DISPVTATIO VNICA,

DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

PVNCTVM I.

An Confirmatio sit Sacramentum nouæ legis à Christo Domino institutum.

1. *Confirmatio est Sacramentum nouæ legis.*
2. *Est à Christo institutum.*
3. *Quo tempore institutum fuerit.*
4. *Vsus huius Sacramenti incepit post Christi ascensionem.*

CONFIRMATIO sic dicta, quia baptizatos confirmat in fide recepta, est Sacramentum nouæ legis à Christo Domino institutum. Sicuti docuit Trident. *sess. 7. can. 1.* anathemate, damnans eum, qui dixerit confirmationem baptizatorum otiosam cæremoniam esse, & non potius verum, & proprium Sacramentum. Apostoli namque vt Spiritum sanctum baptizatis communicarent, tanquam signo, cui ex diuina promissione gratia Spiritus sancti annexa erat vt colligitur manifestè ex illo Actor. 8. vbi Petrus, & Ioannes imponentes manus baptizatis, Spiritum sanctum communicabant, quod cum vidisset Simon obtulit Apostolis pecuniam dicens: Date mihi hanc potestatem, vt cuicunque imposuero manus accipiat Spiritum sanctum. Apostolorum tempore visibiliter Spiritus sanctus per impositionem manus communicabatur, quia ad fundandam Ecclesiam, & propagandam Christi fidem expediebat. Postmodum inuisibiliter communicatur, vt optimè docuit August. *lib. 3. de baptismo contra Donatistas, cap. 16. & tract. 6. in primam canon. Ioann. & lib. 15. Trinit. cap. 26.* Ergo impositio manus per chrismatis in fronte vnctionem sacramentum est nouæ legis, cum sit signum sensibile, stabile, & perpetuum, cui gratia sancti Spiritus annexa est. Vide Suar. *disp. 32. sect. 1.* hanc veritatem fidei pluribus exornantem.

2. Quod vero hoc Sacramentum fuerit à Christo institutum constat ex eo, quod nullus alius potest signa sensibilia causatiua gratiæ instituere præter eum qui potestatem habet gratiam conferendi, & docet Trident. *sess. 7. can. 1.* quatenus generaliter definit omnia sacramenta fuisse à Christo instituta. Instituit autem Christus hoc sacramentum antequam ad cælos ascenderet, quia est vnum ex præcipuis Ecclesiæ fundamentis, quam Christus Dominus ante Ascensionem suam plenè, & perfectè fundatam reliquit. Ergo reliquit hoc sacramentum perfectè institutum.

3. Sed quo tempore ante Ascensionem institutum fuerit? incertum est. Probabilius videtur nocte cœnæ designatam, & declaratam esse à Christo Domino materiam, & formam huius sacramẽti, Apostolosque edoctos esse, qualiter illud administrare deberent. Neque enim credendum est Christum Dominum noctæ cœnæ promisisse diuinum Spiritum Ecclesiæ daturum, vt in ea perpetuò maneret, quin simul declararet modum, quo ipse Spiritus communicandus erat. Sic tradit expressè Fabian Papa, *Epist. 2. cap. 1.* In illa (inquit) die Dominus Iesus postquam cœnauit cum discipulis suis, & lauit eorum pedes (sicut à sanctis Apostolis prædecessores nostri acceperunt, nobisque reliquerunt) Chrisma conficere docuit. Et forte ob hanc causam eo die cœnæ, & non alio chrisma consecratur. Verùm quia Apostoli non sunt constituti Episcopi cum potestate dictum sacramentum ministrandi, quousque Christus Dominus post Resurrectionem suam dixit: Sicut misit me viuens pater, & ego mitto vos, Ioann. 20. ideo vsque ad illud tempus non est hoc sacramentum plenè, & perfectè institutum, quia ad plenam, & perfectam sacramenti institutionem non solum designatio materiæ, & formæ, sed etiam ministri requiritur. Cum vero Matth. 19. paruulis Christus Dominus manus imponebat, ad summum hoc sacramentum adumbrauit, sed non instituit, cum illius materiam & formam non designauerit. Solùm enim imponebat paruulis manus, vt illos benediceret, & curaret, non in signum stabile, & perpetuum gratiæ sanctificantis. Atque ita docent Suar. *disp. 32. sect. 2. circa finem.* Ægid. de Coninch. *qu. 72. art. 1. concil. 2.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 3. cap. 1. in fine.* Bonac. *disp. 3. de Sacram. q. vn. p. 2. circa finem.*

4. Quod si inquiras, quando incepit vsus huius sacramenti? Respondeo incepisse post Christi Ascensionem Non enim expediebat diuinum Spiritum perfectè alicui communicari, sicuti per hoc Sacramentum communicatur, quin Iesus glorificatus esset, iuxta illud Ioann. 7. nondum erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus, Iesu autem glorificato Spiritus plenè Apostolis datus fuit non signo sacramentali sed extraordinario, & miraculoso. Quo Spiritu accepto Apostoli aliis diuinum Spiritum communicabant impositione manus. An vero cum impositione manus vnctione chrismatis vterentur, non satis constat, verosimilius est vtroque signo vsos fuisse. Aliàs diuersum esset sacramentum ab eo quo nunc est.

PVNCTVM II.

De materia remota Confirmationis

1. *Materia remota est chrisma ex oleo, & balsamo confectum.*
2. *Plures doctores negant mixtionem ex balsamo esse necessariam necessitate sacramenti.*
3. *Probabilius est oppositum.*
4. *Fit satis rationibus contrariis.*
5. *Chrisma necessario debet esse benedictum.*
6. *Aliqui existimant posse à simplici Sacerdote ex commissione Pontificis benedici.*
7. *Necessariò debet esse ab Episcopo benedictum.*
8. *Fit satis oppositis rationibus.*
9. *Modus consecrandi chrisma ex necessitate determinatus non est, benè tamen ex Ecclesiæ præscripto.*
10. *Quando chrisma consecrandum est, vbi, an veteris chrismatis vsus sufficiat ad sacramentum conficiendum.*

1. MAteriam remotam sacramenti confirmationis esse chrisma definiuit *concil. Florent. in decreto fidei & Trident. sess. 7. can. 2.* Chrisma autem ex oleo, & balsamo mixtum esse debet saltem ex Ecclesiæ præcepto, sed an ex necessitate, & Christi institutione difficultate non caret.

2. Plures Doctores negant hanc mixtionem esse necessariam sacramento, sed sufficere oleum: sic docent Caietan. *3. p. q. 72. art. 2.* Sotus *in 4. dist. 7. q. vnic. art. 2.* Nauarr. *cap. 22. n. 8. & consil. vnico. de sacra vnctione, num. 4. &* 8. Valen. *t. 4. disp. 5. q. 1. p. 2. vers. quæstio est.* Saà verbo confirmatio, *num. 7.* Barbosa, *2. p. de potest Episc. alleg. 31. num. 3.* & alij. Mouentur primò, quia oleum benedictum sæpè à Patribus chrisma appellari solet, vt cõstat ex Cypriano *epist. 70.* & Basil. *de Spiritu sancto epist. 27.* & Augustin. *lib. 5. de baptismo cap. 20.* & Innocent. I. *epist. 1. ad*

Decentium, cap. 2. & Cyrillo Hierosolymit. *catechesi* 3. *mystagogica*. At chrisma est necessaria materia confirmationis. Ergo cum oleum benedictum absque balsami mixtione chrisma sit, sufficit pro huius sacramenti materia. Secundo mouentur ex *cap. Pastoralis de Sacrament. non iterandis.* vbi Innocent. III. consultus, an ille qui solo oleo confirmatus fuit, debeat iterum confirmari, respondet in his sacramentis non esse iterandum, sed caute supplendum, quod incaute fuerat prætermissum. Sentit ergo mixtionem balsami necessarium non esse ad sacramenti valorem, alias iterandum esset. Tertio non est credendum Christum Dominum instituisse pro Sacramenti materia rem, quæ nec facilè inueniri potest, nec inuenta cognosci. At balsamum verum, & proprium difficilè inuenitur, & inuentum difficilè cognoscitur, vt constat ex his, quæ tradit Plinius, *lib.* 12. *cap.* 25. Ergo balsamum non est materia necessaria sacramenti. Quarto mixtio balsami ita fit in modica quantitate, vt plures partes olei immixtæ maneant; quibus si vngitur confirmandus, balsamo non vngitur. At si balsamus necessaria materia esset huius sacramenti, oporteret omnes partes olei misceri, vt sic ex oleo, & balsamo vnctio conficeretur. Non igitur balsamus est materia huius sacramenti.

3. Nihilominus probabiliorem existimo sententiam affirmantem balsami mixtionem esse sacramento confirmationis materiam necessariam. Sic pluribus relatis docent Suar. *q.* 72. *disp.* 33. *sect.* 1. *concl.* 1. 2. 3. & 4. Ægid. de Coninch. *dub.* 1. *concl.* 1. & 2. Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 3. *cap.* 2. *dub.* 1. Bonac. *disp.* 3. *de sacram. q. vnica pun.* 3. *in prine.* Præcipuum huius sententiæ fundamentum desumitur ex Conc. Florent. sub Eugenio IV. *decreto fidei, seu de Armenis.* Secundum (inquit) sacramentum est confirmatio, cuius materia est chrisma confectum ex oleo, quod nitorem significat conscientiæ, & balsamo quod odorem significat bonæ famæ per Episcopum benedicto. Ergo æquè balsamum, ac oleum definit concilium esse confirmationis materiam. Neque obstat in eodem decreto dicere concilium vinum aqua mixtum esse materiã Eucharistiæ, & actus pœnitentis, sub quibus satisfactionem comprehendit esse materiam pœnitentiæ, cum tamen aquæ mixtio, & pœnitentis satisfactio non sint materia necessaria supradictorum sacramentorum; quia diuersimode de his, ac de mixtione balsami concilium loquitur. Neque enim dixit vinum aqua mixtum esse materiam, sed vinum esse materiam, cui aqua misceri debet, tacitè innuens aquæ mixtionem ad materiam non pertinere. Deinde non dixit omnes actus pœnitentis esse materiam, sed actus pœnitentis esse quasi materiã vt eo termino comprehẽderet non solum actus pœnitentis contritionem, & confessionem, qui propriè, & in rigore sunt materia pœnitentiæ, sed etiam satisfactionem, quæ pœnitentiam integrat, & complet, ideoque quasi materia illius appellari potest. Adde, esto concilium dixerit actus pœnitentis esse materiam, subintelligendum erat de actibus pœnitentis præcedentibus sacramenti confectionem, non subsequentibus, qualis est satisfactio. At mixtum ex oleo, & balsamo præcedit confirmationem. Ergo æquè balsamum mixtum oleo est materia, ac est ipsum oleum. Deinde probari hæc veritas potest ex vsu, & consuetudine Ecclesiæ à tempore Apostolorum, teste Fabiano Pontifice, *epist.* 2. *ad Episcop. orient.* Nunquam enim hoc sacramentum confirmationis absque oleo mixto balsamo ministratum est. Signum igitur est illam esse materiam.

Cùm verò asserimus oleum esse huius sacramenti materiam, oleum oliuarum intelligimus, quia ex alia materia confectum, vt ex nucibus, vel grandi pisce, vulgo *ballena* oleum propriè non est, ideoque nec materia huius sacramenti, sicuti tradit D. Thom. ab omnibus receptus *q.* 72. *art.* 2. *ad* 3. Balsamum autem, quod oleo misceri debet, non est solum balsamum Palæstinum, seu Syriacum; sed sufficit Indicum, quia verum balsamum est. Neque obest Paulum III. & Pium IV. concessisse Indis, vt balsamo illius regionis chrisma conficeretur, quia in hac concessione non priuilegium concessit sed dubitationem sustulit declarando verum balsamum esse, ex quo chrisma confici possit, sicuti notarunt Suar. *disp.* 33. *sect.* 1. *vers. atque in hunc modum.* Ægid. de Coninch. *q.* 72. *art.* 3. *dub.* 1. *n.* 41.

4. Neque obstant rationes contrariæ. Ad primam nego oleum benedictum absque balsami mixtione appellati communiter, & frequenter chrisma, contrarium enim aperte colligitur ex Dionys. *cap.* 4. *de Eccles. hierarchia, part.* 2. *circa finem* & *p.* 3. *circa finem.* Cyprian. *Serm. de vnctione chrismat.* Fabiano Pontifice *epist.* 2. *ad Episcopos Orient.* & Innocent. III. *in cap. vnico. de Sacra vnctione*, D. Thom. *q.* 72. *art.* 2. & 4. *contra gentes c.* 60. Et licèt aliquando oleum benedictum sub nomine chrismatis fuerit appellatum, id factum est, quia præcipua pars illius mixti est oleum, non quia balsami mixtione careat.

Ad secundum ex cap. *Pastoralis*, respondeo non esse in sacramento ordinis, & confirmationis iterandum, sed cautè supplendum, quod incaute fuerit prætermissum intelligi debere casu quo verum sacramentum confectum fuerit. Neque enim credibile est Pontificem voluisse negare sacramentum confirmationis absque balsami mixtione collatum iterandum non esse saltem sub conditione, cum manifestum sit ad minus sub opinione probabili inualidum fuisse. Neque item præsumi potest voluisse balsamo tantum vngi confirmatum, cùm nulla huius vnctionis sit in Ecclesia consuetudo. Quia tamen Pontifex non solum de defectu balsami in confirmatione, sed de defectu impositionis manus in ordine Subdiaconatus fuit consultus, ea de causa vtrique interrogationi respondit; hæc sacramenta iteranda non esse, subintellige, si verè collata sint. An vero fuerint eo casu verè collata noluit definire.

Ad tertium nego balsamum difficilè inueniri, & difficilè cognosci, siquidem tempore nascentis Ecclesiæ, & quando tyranni eam summo odio prosequebantur, inueniebatur, & cognoscebatur. Neque obstat Plinij testimonium, loquitur enim non de suo tempore, sed de tempore antiquo, vt benè comprobat Suar. *dicta disp.* 33. *sect.* 1. *circa finem.*

Ad quartum concedo opus non esse, vt omnes partes olei balsamo mixtæ sint, sufficit, si qualitates balsami, præcipuè illius odorem receperint. Quia eo ipso totum chrisma ex oleo, & balsamo mixtum dicitur.

5. Grauior dubitatio est, an chrisma debeat necessario esse ab Episcopo benedictum, vt sit apta materia confirmationis? Conueniunt omnes doctores necessariò debere prius benedici, vt ea benedictione, & consecratione disponatur ad huius sacramenti vsum. Quare si oleo mixto balsamo absque vlla benedictione confirmares, sacramentum confirmationis nequaquam conficeres. Ratio huius veritatis est Christi institutio vsu, & consuetudine Ecclesiæ declarata, & pluribus conciliis comprobata. Congruentia desumitur ex eo quod expediens sit rem communem, & vulgarem priusquam ad sanctificandos homines assumatur, fieri sacramentum, & religiosam, vt rectè D. Thom. *q.* 72. *art.* 3. Et licet in sacramento baptismi ea sanctificatio aquę requisita non sit ex necessitate, id factum est, quia est sacramentum summæ necessitatis, & quia Christus Dominus baptismum Ioãnis suscipiendo aquas omnes in ea figura sanctificauit; ob quam causam panis, & vinum in Eucharistia non est prius ex necessitate benedicendus, præterquam quod ipsa consecratione benedicitur, & consecratur.

6. Sed an hæc benedictio chrismatis necessariò facienda sit ab Episcopo, vel possit à simplici Sacerdote ex commissione summi Pontificis fieri. Difficultatem habet. Tum quia Pontifex simplici Sacerdoti committere potest (vt infra dicemus) administrationem sacramenti confirmationis. Ergo poterit committere Chrismatis consecrationem vpotè ad ipsam administrationem requisitam. Concesso namque vno conceduntur requisita ad illud *leg. ad rem mobilem. ff. de Procuratorib. leg. si quando. Cod. de inofficioso testam. cap. præterea de officio delegati.* Tum etiam quia Concil. Tolet. 1. *can.* 2. referens aliquibus locis, & prouinciis presbyteros chrisma consecrasse, nullatenus declarat inualidam esse illam consecrationem, sed solùm statuit legem prohibentem, nec ex illo die vllus alius præter Episcopum chrisma conficiat. Indicat ergo concilium consecrationem valere, alias irritum esse declararet. Et ita sustinet Caietan. 3. *p. q.* 72. *art.* 2. & probabile reputat Barbosa, 2. *p. de potest. Episc. allegat.* 51. *n.* 14. Gregor. de Valen. *t.* 4. *disp.* 5. *q.* 1. *p.* 2. *col. vlt.* Suar. *disp.* 33. *sect.* 2. *opin. tercia.*

7. Nihilominus certum est materiam huius sacramenti necessario esse chrisma ab Episcopo benedictum: sic docent ferè omnes Doctores teste Suar. *disp.* 33. *sect.* 2. *vers. in hac re.* Ægid. de Coninch. *q.* 72. *art.* 3. *dub.* 1. *concl.* 4. Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 3. *cap.* 2. *dub.* 2. Bonac. *disp.* 3. *q. vnica pun.* 3. Sumiturque ex Concilio Rom. sub. Syluestro *c.* 3. Tolet. 1. *cap.* 20. Carthagin. 2. *c.* 3. & Carthagin. 3. *c.* 36. sed præcipuè ex Florent. sub Eugenio IV. *in decreto fidei*, Vbi definiens materiam Confirmationis, inquit: Est chrisma confectum ex oleo, quod nitorem conscientiæ significat, & balsamo, quod odorem significat bonæ famæ per Episcopum benedictum. Ergo materia huius sacramenti Episcopali benedictione præparari necessariò debet. Hinc (meo iudicio) euidenter infertur non posse simplici Sacerdoti cõmitti à Pontifice chrismatis benedictionem, quia Pontifex nequit materiam vllius sacramenti mutare. At huius sacramenti materia est chrisma Episcopali benedictione præparatum. Nequit Ergo Pontifex loco Episcopalis benedictionis Sacerdoralem subrogare. Deinde Episcopalis benedictio pro confisiendo chrismate ex institutione Christi habetur. Christus enim teste Fabiano *epist.* 2. *ad Episcop Orient.* docuit Apostolos modum conficiendi chrisma, quem Ecclesia semper seruauit. At Ecclesia nũquam simplici Sacerdoti chrismatis consecrationem commisit, tametsi aliquando commiserit confirmationis administrationem, vt notauit Cõcilium Florent. *loco allegato.* Ergo chrismatis consecratio ex institutione Christi Episcopis annexa est. Non igitur potest Pontifex id mutare, aut variare. Congruentia huius institutionis fuit maior dignitas materiæ sacramenti, in qua designanda

gnanda decens erat, vt omnes à Prælatis Ecclesiæ, primisque Pastoribus dependerent.

8. Rationes contrariæ num. præcedenti adductæ facilè dissoluuntur. Illa enim communis regula: Concesso vno concéduntur ea, quæ ad ipsum prærequiruntur, locum habet in subordinatis eidem potestati. At confectio chrismatis non subordinatur Pontifici, vt delegare eam possit simplici Sacerdoti, eo quod ex Christi institutione Episcopali ordini annexa sit. Neque est mirum, quod Christus Dominus reliquerit Pontifici potestatem communicandi Confirmationis ministrationem simplici Sacerdoti, non tamen reliquerit potestatem communicandi chrismatis confectionem; quia confirmationis ministratio sæpè expostulat fieri à simplici Sacerdote ob absentiam Episcopi. At chrismatis confectio raro, vel nunquam, cum vnius chrismatis consecratio pluribus locis, imo diœcesibus possit deseruire, & ex vno loco in alium facilè chrisma transferri. Argumentum vero sumptum ex concil. Volet. inefficax est. Non enim ex eo quòd concilium omiserit declarare irritam esse chrismatis confectionem factam à Presbytero inferri potest validam esse, potius enim contrarium inferri debet ex eo quod factum prohibuerit lege perpetua declaranda id quod de se iure diuino erat prohibitum, potius quam denuò aliquid prohibente.

9. Modus consecrandi chrisma iure diuino signatus non est. Non enim credendum est omnem ritum, & cæremoniam, quam in consecratione chrismatis obseruat in præsenti Ecclesia, semper fuisse obseruatum tanquam essentialem, & à Christo Domino institutum. Quapropter solum iure diuino chrisma benedicendum, & consecrandum est diuini Spiritus inuocatione. Quo autem modo, seu forma sit consecrandum Ecclesiæ remissum est. Ipsa verò Ecclesia poterat sic statuere modum consecrandi chrisma, vt omnem alium irritum, & sacrilegum redderet. At quia de hac intentione non constat, nec conueniens erat, ideo quælibet benedictio chrismatis ab Episcopo facta sufficiens erit, vt materia dispositia sit confirmationis sacramento, tametsi graue peccatum committatur omittendo ritum ab Ecclesia præscriptum. Sic Suar. *disp. 33. sect. 2. §. restat.* Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 3. dub. 1. n. 47.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 3. cap. 2. dub. 2. circa finem.* Bonac. plures referens, *disp. 3. de Sacram. quæst. vnica. pun. 3. vers. obserua secundo.*

10. Singulis annis in die Cœnæ Domini chrisma consecrandum est, & vetus seruandum, vt tradit Fabian. Papa, *epist. 2.* & concil. Carthagin. 4. *cap. 56.* & habetur *cap. litteris de consecrat. dist. 3. & cap. omni tempore de consecrat. dist. 4. c. quoniam de sentent. excommunicat. in 6.* Quod si absens fuerit Episcopus, vel eo tempore sedes Episcopalis vacauerit, proximus Episcopus adiri poterit, vt chrisma conficiat. Sic Glossa in *cap. si Episcopus, verbo spiritualibus de supplenda negligent. Prælator.* Vnde Episcopus ministrans confirmationem chrismate veteri, seu præcedente anno benedicto grauiter peccabit, vt colligitur ex supradictis decretis, & præcipuè ex *cap. si quis de alio de consecrat. dist. 4.* Sacramentum tamen conficiet, quia Florent. Concilium exactè describens huius sacramenti materiam tantum expressit benedictionem Episcopi. Quod vero sit illa benedictio hoc, vel illo anno facta, quid extrinsecum est, & accidentarium non ex Christi institutione, sed ex Ecclesiæ præcepto. Sic Suar. *disp. 33. sect. 1. in fine.* Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 3. dub. 1. n. 49.* Bonac. *disp. 3. quæst. vnica. pun. 3. vers. obserua primo.* Barbosa. *2. p. de potest. Epis. allegat. 31. num. 17.* Emann. Saa alios referens *verbo confirmatio. num. 6. in edit. Romana.*

PVNCTVM III.

Quæ sit materia proxima Confirmationis.

1. *Materia proxima est vnctio chrismatis per Episcopum benedicti.*
2. *Facienda est vnctio in figura crucis ex necessitate sacramenti.*
3. *Item in fronte confirmandi.*
4. *Facienda est vnctio manu Pontificis immediatè, pollice ex necessitate præcepti.*
5. *Vnctio in ea quantitate facienda est, quæ sufficiat, vt verè confirmandus vnctus dicatur.*

1. COnstat materiam proximam confirmationis esse vnctionum ex chrismate per Episcopum benedicto, quia in his sacramentis, quæ in vsu consistunt, vsus materiæ remotæ est proxima illorum materia, quia est, quæ immediatè per formam significatur. Hæc autem vnctio debet esse in figuram crucis in fronte confirmandi facta manu Episcopi, sicuti omnes doctores comprobant ex vsu, & traditione Ecclesiæ & ex variis conciliorum decretis, præcipuè ex Florent. sub. Eugen. IV. *decreto de Armenis.*

2. Primo facienda est vnctio in figuram crucis, neque satisfaciet Episcopus, si confirmandum signet cruce, & postmodum vngat; sed necessario ipsa vnctio in figuram crucis facienda est, vt satis colligitur tum ex vsu, & consuetudine Ecclesiæ. Tum ex concilio Florent. in *supradicto decreto de Armenis.* Tum ex Innocent. I. & Gregor. 1. relatis in *cap. presbyteris de consecrat. dist. 4.* & ex Stephano Papa relato in *cap. numquid de consecrat. dist. 5.* Neque deest congruentiam huius institutionis. Etenim hac sacramenti vnctione munimur ad crucem Christi palam confitendam. Decuit ergo eam vnctionem sub figura crucis fieri, & ita tradit expresè D. Thom. *q. 72. art. 4. ad. 3.* Suar. alios referens, *disp. 33. sect. 3. post. prin.* Ægid. de Coninch. *dub. 1. n. 60. & seqq.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. 3. tract. 3. cap. 2. num. 4. concl. 2.* Bonac. *disp. 3. de Sacram. q. vnica. pun. 3. num. 5.*

3. Secundò necessariò fieri debet prædicta vnctio in fronte confirmandi, neque alibi facta tenet, colligitur manifestè ex vsu Ecclesiæ ab antiquis Patribus comprobato, præcipue Tertulliano, *lib. de præscription. cap. 40.* Dionysio *de Eccles. hierarch. cap. 2. p. 2.* Cyrillo Hierosolymit. *catechesi 3. & 4. mystagogica.* Gregor. Turonen. *lib. 2. de gestis Francor. cap. 31.* Augustin. *ps. 141.* super illa verba: *In via hac, qua ambulabam,* sed præcipuè id constat ex Innocent. III. *in cap. vnico de Sacra vnctione,* & ex concil. Florent. decreto de Armenis, declarante huius institutionis rationem. Ideo in fronte (inquit concilium) vbi verecundiæ sedes est, confirmandus mungitur, ne Christi nomen confiteri erubescat, & præcipuè crucem eius, quæ Iudæis est scandalum, gentibus autem stultitia secundum Apostolum. Propter quod crucis signo signatur. Et licet antiqui patres expresè non dixerint hanc in fronte signationem esse essentialem, satis id indicarùt absque vlla varietate conuenientes faciendam esse. Præterquam quod eodem modo requirunt vnctionem in fronte, ac in figura crucis, sed vnctionem in crucis figuram reputant essentialem. Ergo etiam in fronte reputare debent. Denique ex fine huius sacramenti, qui est ad confitendum Christum absque vlla erubescentia, & timore, non leue argumentum desumitur ad probandum vnctionem in fronte necessariam esse huius Sacramenti valori. Sicuti comprobat D. Thom. *q. 72. art. 9.* Et ita tradunt pluribus relatis Suar. *q. 72. art. 4. disp. 33. sect. 3. in medio.* Ægid. de Coninch. *art. 3. dub. 1. concl. 5. num. 53.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 3. c. 2. n. 4. circa finem.* Bonac. *disp. 3. de Sacram. quæst. vnic. p. 3. num. 5.*

4. Tertiò facienda est hæc vnctio Episcopi pollice dextræ manus chrismate tincto, sicuti cauetur in Pontificali Romano, & ab Ecclesia est perpetuò obseruatum. Ob hanc enim causam præcipuè consecratur pollex Pontificis, vt dixit Durand. *lib. 6. rationalis, c. 84.* An autem hoc sit necessarium non solum ex necessitate præcepti, de quo non est dubium, sed etiam ob sacramenti valorem, difficultatem habet; facta enim vnctione medio aliquo instrumento, vtpote penicillo, seu calamo forma huius sacramenti verificatur. Non igitur esse potest necessarium fieri manu Pontificis immediatè. Neque ex vsu, & consuetudine Ecclesiæ ea necessitas colligi potest. Aliàs fieri pollice manus dextræ necessarium esset. Nihilominus dicendum est necessarium esse fieri vnctionem manu Pontificis immediatè, quia impositione manus hoc Sacramentum à primis Ecclesiæ exordiis conficitur, vt constat ex Apostolorum vsu. Quod vero fiat pollice dextræ manus, ex ritu præscripto ab Ecclesia habetur, non ex Christi institutione, & Apostolorum vsu. Sic tradit Suar. *disp. 33. sect. 3. in fine,* Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 3. dub. 1. in fine.* Paul. Laym. *lib. 5. sum. tract. 3. c. 2. in fine.* Bonac. *disp. 3. de Sacram. q. vn. p. 3. n. 4.*

5. Quod si roges in qua quantitate hæc vnctio facienda sit? Facilè respondetur fieri debere ea quantitate, quæ sufficiat, vt digito Episcopi vngatur confirmati frons in figuram crucis, quia eo ipso forma huius sacramenti vera redditur. Suar. *disp. 33. sect. 3. vers. circa alteram partem.* Bonac. *disp. 3. de Sacram. q. vn. p. 3. num. 5.*

PVNCTVM XV.

Vtrum hoc Sacramentum sub chrismatis vnctione semper in Ecclesia ministratum fuerit?

1. *Proponitur dubitandi ratio,*
2. *Probabilis est Apostolos sola manus impositione Spiritum sanctum communicasse.*
3. *Probabilius est frequenter manus impositione chrismatis vnctione communicasse.*
4. *In principiis tamen nascentis Ecclesiæ sola manus impositione vtebantur ad communicandum diuinum Spiritum impositione visibilibusque donis comitatum.*

1. RAtio dubitandi est; quia Apostoli, Actor. 8. & 19. baptizatis Spiritum sanctum conferebant manus impositione absque vlla chrismatis mentione. Signum igitur est eo tempore sacramentum hoc ministratum fuisse absque chrismate.

2. Dicen

2. Dicendum igitur est esse satis probabile Apostolos communicasse Spiritum sanctum baptizatis sola manus impositione absque chrismate, quia verisimile est Christum Dominum hanc illis potestatem tradidisse. Tum vt faciliori modo possent baptizatos confirmare in fide. Tum vt Apostolica dignitas fidelibus efficacius commendaretur. Ob quam causam specie visibili, & plurium donorum communicatione Spiritus sanctus concedebatur. Sic docent expresse Alen. *4 p. quæst. 24. memb. 1. &* 2. Bonauent. *in 4. dist. 7. art. 1. q. 1. &* 2. Verùm esto ita factum fuerit nullatenus dicendum est sacramentum confirmationis ministrasse. Hoc enim sacramentum sub chrismatis vnctione ministrandum esse docuit Christus Dominus. Teste Fabiano *epist. 1. ad Episcopos Orient.* Non igitur sola manus impositione vnquam ministrari potuit. Adde communicationem diuini Spiritus sola manus impositione cum Apostolis spirasse, quia cum ipsis spirauit modus communicationis diuini Spiritus sub forma illa visibili, & extraordinaria. Ergo illa manus impositio propriè sacramentum non erat cum non esset cæremonia stabili lege instituta.

3. Probabilius tamen censeo Apostolos communiter, & frequenter non communicasse fidelibus diuinum Spiritum sola manus impositione absque chrismatis vnctione, quia neque ex scriptura, neque ex Patribus contrarium colligi potest, neque est vlla ratio, quæ id persuadeat. Ex scriptura namque solùm colligitur cõtulisse Apostolos diuinum Spiritum manus impositione. Sed inde non infertur vnctionem non interuenisse. Qui enim vngit, manus imponit. Et licet scriptura vnctionem non declarauerit; quia tamen illam non negauit, asserenda est, ne dispensationes, & priuilegia absque firmo fundamento concedamus. Ex patribus autem nullus est qui asserat frequenter, & ordinariè Apostolos communicasse fidelibus diuinum Spiritum sola manus impositione absque chrismatis vnctione. Potius contrarium indicant vocantes hoc sacramentum tum chrisma, tum impositionem manus, tum Confirmationem, tum signaculum Domini, vt constat ea relatis *præcedenti pun.* & præcipuè ex Innocent. III. in *cap. vn. de sacra. vnctione.* vbi per frontis chrismationem manus impositio designatus, quæ alio nomine Confirmatio dicitur. Deinde morem, quem nunc seruat Ecclesia in fidelium Confirmatione, & diuini Spiritus communicatione seruasse Apostolos testatur Cyprian. *epist.* 73. Eusebius Papa, *epist. 3. in fine.* August. 15. *de ciuit. Dei. c.* 18. ob quam causam Fabian. Papa, *epist. 2.* asserit Apostolos quotannis nouũ Chrisma consecrasse, & vetus combussisse. Igitur illa manus impositio, qua frequenter Apostoli Spiritum sanctum communicabant vnctioni chrismatis coniuncta erat. Præterea nulla est ratio persuadens Apostolos confirmasse fideles sola manus impositione absque chrismate. Nam si id concedendum esset, eo quod esset modus facilior, cum plures excogitari possent faciliores, illis asserendum esset diuinum Spiritum communicari posse. Deinde dignitatem Apostolicam non magis commendat vti sola manus impositione, quam chrismatis vnctione ad communicandum Spiritum sanctum. Cum hæc communicatio non ex signo secundum se, sed ex promissione diuinæ virtutis ortum habeat. Igitur nulla est ratio persuadens Apostolos, sine chrismate confirmasse, quin potius contrarium persuadet congruentia desumpta à magisterio, & exemplo. Etenim Apostoli constituti sunt à Christo Domino magistri, & Doctores mundi verbo, & exemplo. Expediebat ergo sacramenta omnia ministrare ritu per Christum instituto, & in Ecclesia perpetuò duraturo. Ergo expediebat vti chrismate in confirmatione fidelium. Ergo credendum est eo vsos fuisse. Et ita docent Suar. *disp. 33. sect. 4. post med.* Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 3. dub. 2.* Bellarmin. *lib. 2. de Sacram. cap. 9.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 3. cap. 2. num. 5.* Bonac. *disput. 3. de sacram. quæst. vn. p. 2. num. 6. in fine.*

4. Notanter dixi Apostolos vsos fuisse chrismate regulariter, & frequenter in Confirmatione fidelium, vt abstinerem ab illa quæstione, an aliquando communicauerint diuinum Spiritum sola manus impositione? Etenim sunt plures Doctores asserentes Apostolos non vsos fuisse chrismate in principio, cum Spiritus sanctus visibili forma, & cum dono linguarum, & Prophetiæ communicabatur, sed tunc vsos fuisse sola manus impositione ex speciali Dei commissione. Cessante vero illa miraculosa communicatione vsos fuisse chrismate. Sic docent D. Thom. *q. 72. art. 2. ad. 1. & art. 4. ad. 1.* Paludan. *in 4. d. 7. q. 2. art. 2. n. 12. & art. 3. num. 24.* Sotus. *ibi art. 2. ad 1.* Duran. *q. 1. art. 2. ad. 1.* & alij relati à Suar. *disp. 33. sect. 4. vers. tertia, & media sententia.*

PVNCTVM V.

Quæ sit forma Sacramenti Confirmationis.

1. *Statuitur forma confirmationis.*
2. *Proponitur dubium, an omnia contenta in forma sint de necessitate sacramenti.*
3. *Statuitur expressionem Trinitatis necessariam esse.*
4. *Crucis signaculum exprimi necessario debet.*
5. *Exprimi debet chrismati vnctio.*
6. *Fit satis rationi dubitandi num. 2. adductæ.*

1. FOrma sacramenti Confirmationis ea est. Signo te signo crucis, & confirmo te chrismate salutis: In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen. Sic D. Thom. ab omnibus receptus, *q. 72. art. 4.* constat ex concilio Florent. in *decreto fidei.* sub Eugenio IV. vsuque & traditione Ecclesiæ perpetua Ratio sumenda est ex Christi institutione, congruentia ex fine, effectu, & causa efficiente, sicuti explicuit optime D. Thom. *dicto art. 4.* Cùm enim per hoc sacramentum fideles designentur in Christi milites, accipiantque robur ad fidem, & gratiam in baptismo susceptam retinendã, & absque vllo timore, & verecundia confitendam, oportuit hæc omnia forma explicari. Verbis enim illis; Configno te signo crucis, declaratur signaculum crucis fronti confirmandi appositum, eiusque animæ charectere indelebili spiritualiter impressum. Robur verò acceptum exprimitur; cum dicis. Confirmo te chrismate salutis. At quia robur hoc, & signaculum sunt ad fidem Christi palam confitendam, decuit præcipuum fidei mysterium, quod est sanctissimæ Trinitatis, exprimi, sicuti exprimitur in forma baptismi.

2. Sed non caret difficultate, an hæc omnia sint de necessitate sacramenti. Tum quia ex scriptura non constat de supradicta forma, sicuti constat de baptismo. Neque item ex vsu Apostolorum, qui vel sola manus impositione, vel simul cum vnctione chrismatis Spiritum sanctum communicabant. Neque item ex consuetudine Ecclesiæ. Nam in libro, qui scribitur ordo Romanus in officio Sabbathi sancti solum hæc forma statuitur. Confirmo te in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Et fauet edictum Constantini referentis confirmationem à Syluestro factam, in quo nulla est chrismatis mentio, nec confirmationis, sed solùm signationis. Consentit Duran. *in rational. diuinorum officior. lib. 6. cap.* 84. Alij patres quorum meminit Bellarm. *lib. 2. c. 10.* Suar. *disp. 33. sect. 5. princ.* solius vnctionis mentionem fecerunt, cui Pontificis oratio iungebatur. Non igitur supradicta forma quoad omnes eius partes essentialis est.

3. Sed hæc non vrgent, vt à Catholica veritate recedamus, Quare affirmandum est supradictam formam essentialem esse, etiam quoad omnes suas partes, siquidem Concilium Florentinum exactè formam huius sacramenti describens supradicta verba statuit, credidit ergo essentialia esse, alias formæ partes non essent. Et imprimis necessaria est in hoc sacramento sicut in baptismo expressio Trinitatis, ideo enim in baptismo hæc expressio requiritur, quia cum baptizatus fidem in eo suscipiat, expedit præcipuum fidei mysterium profiteri. At confirmatus suscipit in confirmatione obligationem ejusdem fieri propugnandæ eaque de causa instar miles sui ducis insigniis insignitus Christi cruce signatur, & instar athleræ ad pugnandum dispositi vnctione chrismatis exterius & interius Spiritus sancti robore præparatur. Expediens ergo fuit præcipuum fidei mysterium exprimi. Adde hoc sacramentum, sicuti dicit D. Thom. receptus ab omnibus. *q. 62. art. 4.* est baptismi perfectio. Ergo sicut in baptismo fuit conueniens Trinitatem exprimi, etiam in hoc sacramento conueniens est. Denique Sanctissima Trinitas est principalis causa roboris spiritualis hoc sacramento suscepti, vt ipse D. Thom. notauit. Congruum fuit erga hanc causam in forma huius sacramenti exprimi. Et ita docent omnes Catholici Doctores apud Sual. *disp. 33. sect. 5. vers. secundo dubitari potest.* Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 4. n. 69.* Pesant. *ibidem.* Henriq. *lib. 2. cap. 2.* Bonac. *disp. 3. qu. vnica pun. 3. num. 6.* Paulo Laym. *lib. 5. sum. tract. 3. cap. 3.* & alij.

4. Secundo necessarium est exprimi crucis signaculum, neque enim satisfacies, si dicas; signo te, & Confirmo chrismate salutis. Nam esto illo verbo *signo* facta cruce videaris signaculum crucis declarare, quia tamen verbo illo *signo* non declaras, & forma materiam declarare proximam declara, ideo omisso crucis signo forma nulla redditur, & ita pluribus relatis firmat Suar. *dicta disp. 33. sect. 5. vers. nihilominus.* Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 4 n. 67.* Adde te non satisfacere, si loco verbi *signo* apponeres *Confirmo*, dicereſque confirmo te signo crucis, & chrismate salutis, quia vt rectè dixit Suar. *suprà* signum crucis exprimi debet, vt actio ministri configuantis. Quod verbo confirmo non exprimitur.

5. Tertiò exprimi debet chrismatis vnctio, quia est materia proxima huius sacramenti. Videtur autem solo verbo *Confirmo* adiuncta chrismatis vnctione satis explicari, sicuti solo verbo baptizo exprimitur ablutio, fauetque Rituale Romanum antiquum, cuius meminit Bellarm. *lib. de confirmat. cap. 10.* in quo huius sacramenti forma in hunc modum describitur. Signa eos Domine signo crucis. Ergo te confirmo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Verius tamen existimo cum D. Th. Suar. Ægid. & aliis supra relatis solo verbo confirmo vnctionem non exprimi, sicuti exprimitur ablutio per verbum baptizo. Quia quocunque signo siue crucis, siue

siue vnctionis confirmatio fieret ; verbo confirmo declarari posset, quippè verbum confirmo de se est indifferens, indiget enim alio verbo, seu nomine, quod eius indifferentiam determiner. Adde si loco verbi confirmo, vngo, vel signo apponeres, formam essentialiter mutares, quia illis verbis non exprimeres præcipuum huius sacramenti effectum, qui est robur ad fidem palam confitendam, & propugnandam.

6. Restat rationibus dubitandi n. 2. adductis satisfacere. Ad primam nego supradictã formam ex scriptura non colligi: colligitur namque ex Paulo. 2. Corinth. 1. Quia confirmat nos vobiscum in Christo, & qui vnxit nos Deus, & qui signauit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris, sicuti explicarunt ibi Theodoret. Anselm. Lyranus, & alij ibi, & Ambros. *de his qui mysteriis initiantur. c.7.* Etenim verbo *confirmat.* effectum huius sacramenti designauit, vnctionem exteriorem chrismatis verbo *vnxit* declarauit, signaculum crucis verbo *signauit.* Verum esto concederemus ex scriptura non satis colligi supradictam formam esse à Christo traditam, sufficit ad id comprobandum perpetua Ecclesiæ traditio. Neque enim omnia in scripturis expresè contineri debent, cum plura Christus Dominus circa sacramentorum administrationem Apostolos docuerit, quæ sola traditione constant. Ex vsu Apostolorum efficax argumentum desumi non potest. Non enim constat, an vsi fuerint sacramento ad fideles confirmandos. Doctores namque asserentes chrismate vsos fuisse, consequenter dicere debent formam huius sacramenti expressisse, cum nullum appareat fundamentum id negandi, vt benè expendit Suar. *dicta sect. 5. in fine.* Ad testimonium adductum ex libro, qui inscribitur *Ordo Romanus* (si fortè sic se habet) respondeo, ibi non exprimi totam formam, sed sub verbis concisis confirmationem declarari, sicuti idem est dicendum de edicto Constantini. Antiqui Patres formam huius sacramenti non satis expresserunt. Nam vt constat ex Innocent. I. *epist. 1. ad Decentium* §. 5. verebantur nostræ fidei mysteria infidelibus manifestare, ne contemnerentur. Nullus tamen negauit aliquod verbum in supradicta forma relatum necessarium fuisse. Illud verò certissimum est, si formam huius sacramenti deprecatiuè proferres, omnino sensum, & significationem illius mutares, vtpote qui non significares huius sacramenti effectum vt à te operatum. Quocirca indicatiuo, seu imperatiuo modo proferri necessariò debet, & notauit Suar. *dicta disp. 33. sect. 5. circa fin.*

PVNCTVM IV.

Qui sint Confirmationis effectus.

1. *Primus est gratiæ augmentum, ad quod suscipiendum qualiter debeas esse dispositus.*
2. *Secundus effectus est gratia auxilium suo tempore concedendum.*
3. *Tertius est character in signum reiterari hoc sacramentum non posse.*
4. *Explicatur quidam difficilis locus Augustini.*

1. PRimus, & præcipuus confirmationis effectus ex omnium sententia est augmentum gratiæ per baptismum receptæ. Hoc enim sacramentum à sanctis Patribus perfectio baptismi communiter appellatur, quia gratiam baptismi perficit, & intendit. Quapropter hoc sacramentum per se expostulat suscipientem in gratia esse constitutum argumento ex naturalibus deducto, vt quis augmenterur, & crescat, vitam habere debet, sic in spiritualibus, vt roboretur Spiritu; & gratiæ augmentum recipiat, gratiam, quæ est vita spiritualis, habere debet. Quocirca conscius peccati mortalis contritione, vel attritione cum sacramento pœnitentiæ se disponere debet, vt sic expulso peccato, & gratia recepta aptus existat ad augmentum gratiæ, proprium huius sacramenti effectum, recipiendum. Præmittere vero confessionem sacramentalem (etsi salubre consilium sit) non tenetur, quia neque ex natura rei, neque ex vllo præcepto diuino, aut Ecclesiastico hæc obligatio colligi potest. Nam esto in *cap. vt ieiuni de consecrat. dist. 5.* caueatur suscepturos hoc sacramentum & ieiunos esse debere, & præmissa confessione dispositos, id tantum ex consilio præscribitur, non ex præcepto, vt notauit D. Thom. *receptus ab omnibus q. 72. art. 7.* Quod si credens te esse contritum, cum tamen solum attritus sis, accedas ad hoc sacramentum recipiendum, recipies gratiam iuxta opinionem satis probabilem, & piam asserentem sacramenta viuorum aliquando primam gratiam conferre non ponentibus obicem. Qui enim attritione peccatum detestatur ad illius remissionem se disponit, voluntatem peccati retractando. Ex alia parte sacramentum suscipit credens esse ritè dispositum, non igitur obicem ponit sacramenti effectui. Ergo præsumi debet de diuina bonitate non esse effectum sacramenti negandum. Et ita sustinet in præsenti Suar. *disp. 34. sect. 2. vers. occurrit.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 3. cap. 4.* Bonac. *disp. 3. q. vnica p. 4. num. 7.* & dixi *tract. 18. pun. 7.*

2. Secundus effectus confirmationis est speciale auxilium suo tempore concedendum ad gratiam in baptismo receptam retinendam ; & fidem absque vllo timore, & verecundia cum opus fuerit confitendam. Hoc autem auxilium vt loco allegato dixi neque semper ex vi sacramenti efficax conceditur, alias confirmatus nunquam fidem, & gratiam amitteret, imo neque omni tempore, & occasione ex vi sacramenti donatur, quia non est vnde colligamus sic esse à Deo promissum, sed illud auxilium conceditur qualiter, & quando à diuina bonitate præordinatum est. Vide dicta *tract. 18. pun. 7.*

3. Tertius, & præcipuus confirmationis effectus est character, qui est qualitas quædam spiritualis, & supernaturalis animæ inhærens, quo confirmatus in militem Christi munitum, & roboratum est insignitus vt fidem eius defendat. Semel autem animæ impressus indelebilis est, eaque de causa Confirmationis Sacramentum literari non potest, sicuti colligitur ex *c. dictum est cap. de homine de consecrat. dist. 5.* & ex Trident. *sess. 7. can. 9. de Sacram. in genere.*

4. Solum obstat huic Catholicæ veritati difficilis locus Augustin. *lib. 3. de baptismo cap. 16.* qui & refertur in *cap. manus 1. q. 1.* vbi ait : Manus impositio, non sicut baptismus repeti non potest, quid enim est aliud nisi oratio super hominem. Quod autem per manus impositionem intelligat August. Confirmationis sacramentum, colligitur tum ex exordio illius capitis, vbi inquit : Spiritus sanctus in sola Catholica Ecclesia per manus impositionem datur. Tum ex verbis subsequentibus. Non enim ait, datur Spiritus sanctus sensibilibus miraculis attestantibus per manus impositionem, sicut antea dabatur. Nihilominus asserendum est sermonem ibi non esse de impositione manus, quæ est Confirmationis sacramentum, alias non solum Catholicæ veritati, sed sibi ipsi Augustinus repugnaret, si quidem *lib. 2. contra epistolam Petiliani cap. 104.* expresse asserit Confirmationem, sicut & baptismum repeti non posse. Dicendum ergo est de alia manus impositione ab ea qua sacramentum Confirmationis conficitur ; loqui Augustinum. Etenim cum manus impositio, vt dicit glossa dicto cap. manus, multiplex sit, videlicet confirmatoria, de qua actorum. 8. & 19. ad Hebr. 6. ordinatoria, cuius mentio fit. actor. 6. & 1. ad Timoth. 4. & 2. ad Timoth. 1. quæque repeti non possunt, quia ipsis sacramentum confirmationis, & ordinis ministratur. Aliæ vero manus impositiones nec sacramentum sunt, nec repetioni contradicunt. Primo est manus impositio, qua infirmi curabuntur, de qua Marc. *vlt.* Super ægros manus imponent, & bene habebunt, cuiusque meminit Lucas actor 9. & 28. Deinde est alia manus impositio deprecatiua, de qua fortè loquitur Lucas actor. 13. cum dixit. Tunc ieiunantes, & orantes, imponentesque eis (scilicet Paulo, & Barnabæ) manus dimiserunt illos. Non enim illa manus impositio nec cõfirmatoria, neque ordinatoria fuit. Cum Paulus, & Barnabas & confirmati, & ordinati essent. Restat ergo, vt fuerit quædam salubris deprecatio, qualis est ea, qua catechumenus ad baptismum recipiendum præparatur, de qua August. *lib. 2. de peccator. merit. c. 26.* & qua etiam confirmandus orationibus Ecclesiæ disponitur ad Confirmationem, quæ manus impositio, vt benè notauit Valen. *t. 4. disp. 5. q. 1. pun. 1.* Secundùm se spectata optimè repeti potest. Quod si de hac manus impositione Confirmationem antecedente loquatur August. in dicto *cap. manus* mirum non est, quod negauerit repeti non posse, sicut baptismus. Verum quia eo loci non videtur August. locutus de Sacramento Confirmationis, ideo probabilius existimo supradictam manus impositionem non esse eam, qua confirmandus orationibus Ecclesiæ disponitur Confirmationi recipiendæ. Dicendum igitur est loqui ibi Augustinum de manus impositione, qua hæretici pœnitentes reconciliantur, & diuinus Spiritus in eorum fauorem exoratur manus impositione, vt habetur *cap. pœnitentes. c. in cap. quadragesima. 50. dist.* & de qua idem August. *lib. 5. de baptism. cap. 23.* Hæc enim manus impositio, vt benè August. quid est aliud, quam oratio super hominem? Neque huic expositioni obstat, quod initio illius capitis dixerit Spiritum sanctum in sola Catholica Ecclesia per manus impositionem communicari, quia id verum esse potest, etsi non communicetur sacramentaliter prædicta manus impositione, sed solum deprecatiuè. Sola enim Ecclesiæ Catholicæ oratio, & quæ à Catholicis fit, & Catholicis applicatur, communicare Spiritum sanctum potest. Ex eo autem quod subdit hac manus impositione non communicari diuinum Spiritum sensibilibus signis, sicuti tempore Apostolorum communicabatur, non infertur hanc manus impositionem eiusdem esse virtutis cum ea, qua Apostoli Actor. 8. & 19. vtebantur : illa enim ex opere operato Spiritum sanctum communicabat, hæc solum deprecatoriè, neque infallibiliter. Sic latius explicat Suarez *disp. 34. sect. 1. circa finem.* consentit Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 5.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 3. cap. 4.*

PVNCTVM VII.

Quibus Confirmatio ministrari possit, & debeat.

1. *Omnibus baptizatis, & solis ministrari confirmatio potest.*
2. *Infantibus ante vsum rationis plures censent expedire Confirmationem concedi.*
3. *Alij contra asserunt expedire.*
4. *Expectandus est hodie rationis vsus, sed non vltra differenda Confirmatio regulariter.*
5. *Explicatur prædicta doctrina.*
6. *Satisfit fundamentis oppositarum opinionum,*
7. *Plures negant amentibus qui sic creduntur futuri perpetui, esse Sacramentum ministrandum.*
8. *Verius est oppositum.*
9. *De infantibus in extremo vitæ constitutis proponitur dubium an expediat Confirmationem ministrari.*
10. *Statuitur & posse, & debet illis ministrari confirmationem.*

1. OMnibus baptizatis ministrari sacramentum Confirmationis potest, quia capaces sunt huius sacramenti effectus. Cum enim sint per baptismum spiritualiter geniti crescere, & roborari possunt, & ad fidem defendendam armari, tametsi actu ob ætatis defectum, aliudve impedimentum ad pugnam inepti sint. Constat ex vsu antiquo Ecclesiæ hoc sacramentum ministrantis omnibus baptizatis, & cuiuscunque conditionis existerent statim post baptismum. Eaque de causa dixit Vrban. Papa in *c. omnes. 1. de consecrat. dist. 5.* Omnes fideles per manus impositionem Episcoporum Spiritum sanctum post baptismum accipere debent, vt pleni Christiani inueniantur. Neque ad hoc sacramentum, sicuti neque ad baptismum requiritur necessario propria susciptiētis voluntas, sufficit Christi, & Ecclesiæ in iis, qui propriam non habent voluntatem. Dixi *Omnibus baptizatis.* Nam ante baptismum nemo huius, neque alterius sacramenti capax existit. Cùm baptismus ianua sit Ecclesiæ, eiusque charactere baptizatus disponatur ad dona, quæ Christus suæ Ecclesiæ in testamento reliquit suscipienda. Et in Confirmatione est specialis ratio, quam tradidit D. Tho. *q. 72. art. 6.* Confirmatione namque spiritualiter crescimus, & roboramur, baptismo gignimur. Nemo autem crescere, & roborari potest, qui prius genitus non sit. Ergo nemo potest confirmari, quin baptizatus existat. Neque his obstat tempore nascentis Ecclesiæ Spiritum sanctum datum esse non baptizatis, vt constat actor. 10. vbi refertur Spiritum sanctum in gentes visibiliter descendisse. Quia illa diuini Spiritus communicatio non fuit sacramentalis, sed ex Dei benignitate, vt Iudæi intelligerent, gentes capaces esse baptismi, & gratiæ per Christum. Neque ex illa diuini Spiritus communicatione redditi sunt incapaces suscipiendi Confirmationis sacramentum, quia non constat ea communicatione characterem Confirmationis susceptisse, tametsi effectum Confirmationis primatium abundanter susceperint. Ob quam causam fortè postea Confirmati non fuerunt, tametsi fuerint baptizati.

2 Quibus vero expediat Confirmationis sacramentum ministrari. Constat omnibus baptizatis conueniens esse. Solùm de infantibus, de amentibus, & morituris dubitant doctores. De infantibus plures affirmant expedire hoc Sacramentum illis ministrare, necesse expectandum rationis vsum. Sic indicat D. Thom. *in 4. dist. 7. qu. 3. art. 2. quæst. 2.* Bonauent *ibi art. 3. q. 1. ad argum.* Ricar. *art. 3. q. 2.* Gab. *ar. 3. dub. 7.* Alens. *4. p. q. 28. memb. 2. & 3.* Petrus Sotus, *lect. 1. de Confirmat.* & alij, quibus fauet vsus antiquus Ecclesiæ concedentis confirmationem statim post baptismum receptum, cuius vsus meminit Alcuin. *de Ecclesiast. Offic. cap. de Sabatho sancto,* Vvaldens. *lib. de Sacrament. cap. 111.* & pluribus relatis firmat. Suar. *disp. 15. sect. 1. in fine,* Neque in fauorem huius opinionis deest congruens ratio. Etenim cùm Confirmatio sit baptismi perfectio, expediens esse videtur statim post baptismum susceptum concedi. Cui perfectioni non obest infantia, & defectus rationis vsus, sed potius iuuat, & effectum Sacramenti securum reddit, quem tamen, peccatum, quod post rationis vsum committi potuit, dubium facit. His consentit Anton. Gemens. *in praxi, cap. 54. num. 3.* quem refert, nec reprobat Barbosa, *allegat. 30. num. 17.* affirmans puerum trium annorum hodiè confirmari posse, quia malitia multum creuit, & quia diligenter nomina Confirmatorum describuntur. Alij sentiunt conuenientius esse ætatem puberem expectare. Sic. *glossa in c. vt ieiuni de consecrat. dist. 5.* ibi vt ieiuni (inquit Concilium Aurelianense *c. 3.*) ad Confirmationem veniant perfectæ ætatis, vt moneantur confessionem facere prius, vt mundi donum sancti Spiritus valeant accipere. An ante puberē ætatem nemo videtur satis capax percipiendæ monitionis, neque confessionis præmittendæ. Ergo non debet Confirmationem recipere ante ætatem puberem.

4. Media via tenenda est, & affirmandum hodiè infantibus confirmationis sacramentum regulariter ante vsum rationis, qui septennio præsumitur, conueniens non esse ministrari: stante verò rationis vsu, statim ministrandum esse, nec differendum. Sic Siluest. *verbo confirmatio, num. 4.* Paludan. *in 4. dist. 7. quæst. 4. num. 10.* Soto *ibi art. 8.* Suar. *disp. 35. sect. 2. colum. 2.* Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 8. num. 79.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 3. cap. 5. num. 2.* Bonac. *de Sacram. quæst. vnica, pun. 4. num. 5.* Barbosa *allegat. 30. num. 17.* & præ omnibus Pius V. *in catechismo Romano 2. p. cap. 3. n. 14.* vbi inquit: Illud etiam obseruandum est omnibus quidem post baptismum, confirmationis sacramentum posse administrari: sed minus tamen expedire hoc fieri, antequam pueri rationis vsum habuerint, quare si duodecimus annus expectandus non videatur, vsque ad septimum certè hoc sacramentum differre maximè conuenit. Et sic vsus Ecclesiarum obtinuit. Ratio vero, quare expediat rationis vsum expectare ea est, quia sic decentius suscipitur, & cum maiori fructu, & absque periculo reiterationis. Quod sæpè esset si in infantia regulariter hoc sacramentum ministraretur. Tum quia nemo præsumitur Confirmatus ex eo quod inter fideles commoretur, sicuti præsumitur baptizatus. Tum quia confirmatorum nomina non ita exactè scribuntur, sicuti baptizatorum. Expectare verò ætatem puberem nullatenus expedit, quia nemini conuenit absque rationabili causa quæ in præsenti nulla per se excogitari potest, priuari sacramenti fructu, quo robur accipiat ad fidem, & charitatem retinendam, tentationesque superandas. Adde regulariter puerilem ætatem Deo gratam esse, quia fidem, & charitatem in baptismo receptam conseruat, quæ tamen in adulta ætate facilè amittuntur, quam amissionem non leuiter impediret sacramentum Confirmationis, vtpote institutum ad roborandum Confirmatum aduersus diaboli insidias.

5. Noranter dixi hodiè expediens non esse ante rationis vsum infantibus Confirmationem ministrari, vt indicarem olim conueniens fuisse. Cùm enim ob penuriam Episcoporum, & paucitatem fidelium bis tantùm extra necessitatem baptismus ministraretur. *c. non ratione, & aliis de consecrat. dist. 4.* & ministrato baptismate statim Confirmatio ministrabatur. *c. omnes, cap. de his consecrat. dist. 5.* debuit Confirmatio pluribus ante vsum rationis ministrari. At multiplicato Episcoporum, & fidelium numero cessauit prædicta consuetudo coniungendi Confirmationem cum baptismo, eaque bis tantum in anno ministrandi, & successit Confirmationis ministratio prout magis, expedit tum reuerentiæ sacramenti; tum fidelium vtilitati. Suar. *disp. 35. sect. 2. vers. vtraque.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 3. c. 5. q. 1.* Deinde dixi regulariter expedire rationis vsum expectare pro huius sacramenti ministratione. Aliquando namque expedit vsum rationis præuenire, primò si ob absentiam Episcoporum, aliamue causam probabiliter timeatur longo tempore post vsum rationis Confirmationem esse differendam, præstat enim tempus præuenire, quam supradicto periculo exponi. Suar. *disp. 35. sect. 2. vers. vtraque.* Ægid. de Coninch. *q. 72. art. 8. n. 81.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 3. c. 5. q. 1.* Secundò si timeretur infans sine confirmatione decessurus, melius enim est carenti rationis vsu Confirmationem concedi, quam perpetuò ea priuari. Suar. & Laymann. supra. Tertiò, si consuetudo diœcesana adsit pueris ante vsum rationis hoc Sacramentum ministrandi. Satis enim grauis causa est præueniendi rationis vsum à consuetudine diœcesana non discedere. Sic aliis relatis Paul. Laymann. *dicto lib. 5. tract. 3. cap. 5. q. 1.* Quarto addit Suar. *dicta disp. 35. sect. 2. vers. vtraque in fine.* Si Episcopus ob beneuolentiam, aliamve similem causam puerum ante rationis vsum confirmaret, grauiter non peccaturum secluso scandalo: quia consuetudo expectandi rationis vsum non videtur eo rigore introducta esse.

6. Ex his facile est oppositarum opinionum fundamentis satisfacere. Admitto namque plures congruentias esse pro antiqua consuetudine ministrandi hoc sacramentum statim post collatum baptismum, ideóque decuit sic eo tempore ministrari. At quia ex parte prædictæ rationes cessarunt, & plures efficaciores adsunt in præsenti suadentes tempus rationis vsus non esse præueniendum, nec stante rationis vsu ministrationem differendam, consuetudo Romanæ Ecclesiæ obtinuit statim post vsum rationis hoc Sacramentum ministrari, & non antea nisi vrgente aliqua causa. Textus vero *in cap. vt ieiuni* non probat ætatem puberem esse expectandam, nihil enim de ætate decidit, sed supponens aliquos ad Confirmationem accedere in ætate perfecta monet, vt ieiuni, & præmissa confessione accedant. Adde ætatem perfectam ad Confirmationem recipiendam non esse solam puberem, sed etiam impuberem rationis vsu præditam.

7. Secundo dubitatur de amentibus. Et quidem si spes adsit vsum rationis habituros confirmatio differenda est in tēpus vsus rationis, sicuti diximus de infantibus. Si vero creduntur futuri perpetui amentes Soto in *4. dist. 7. q. 4. art. 8.* & alij relati à Bartholomæo ab Angelo *dialog. 3. §. 18.* negāt illis

Confirma

Confirmationem esse ministrandam. Tum quia non adest huius ministrationis consuetudo. Tum quia cessat finis, ob quem hoc Sacramentum conferendum est. Etenim confertur, vt confirmatus robur accipiat ad propugnandam fidem, & conseruandam gratiam, & charitatem aduersus diaboli insidias. At perpetuo amentes incapaces sunt pugnæ, & tentationis, amissionisque gratiæ, non igitur illis debet hoc Sacramentum conferri.

8. Cæterum dicendum est non solum posse, sed & deberi amentibus, de quibus apertè non cōstat esse in peccato mortali, Confirmationem ministrari, quia hi capaces sunt præcipui huius sacramenti effectus, qui est gratiæ augmentum. Quod vero incapaces existant auxilij specialis ad fidem palam confitendam id per accidens est, & primarium huius sacramenti effectum non impedit. Nulla igitur causa adest iis Confirmationem negandi. Quod si dicas negandam esse, quia illius voluntatem nunquam habuerunt? obstat, quia pro carentibus perpetuo vsu rationis sufficit voluntas Christi, & Ecclesiæ, sicut in baptismo: pro his vero, qui aliquando vsum rationis habuerunt, sufficit interpretatiua voluntas, quæ censetur adesse in quolibet Christiano suscipiendi suæ salutis remedia, seu beneficia, dum voluntaria voluntate non constat. Neque in contrarium est aliqua consuetudo, nec rationabilis esset? Nam esto infantibus, quia carent vsu rationis hoc sacramentum non ministretur, id est, quia creduntur rationis vsum habituri, quæ spes cessat in perpetuò amentibus. Est igitur illis Confirmatio ministranda. Sic D. Thom. *qu. 72. art. 8. ad 2.* Suar. *disp. 35. sect. 2. vers. dicendum.* Bonac. *disp. 3. q. vn. pun. 4. n. 6.* Barbosa *2. p. de potest. Episc. alleg. 30. n. 21.* Ægid. *dicta q. 72. art. 8. num. 83.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 3. c. 5. q. 2.* Vbi addit parentes, & tutores à peccato excusari, si amentes non adducant confirmandos in ea diœcesi, vbi non solent Episcopi his confirmationem ministrare.

9. Tertiò dubitatur de iis, qui in extremo vitæ sunt constituti, maximè si sint infantes. Rationem dubitandi intulit Melchiades Papa *in epist. ad Episcopos Hispaniæ, cap. 2. relatus, in cap. Spiritus sanctus de consecrat. dist. 5.* ibi. Et quia in hoc mundo tota ætate victuris inter inuisibiles hostes, & pericula gradiendum est, in baptismo regeneramur ad vitam, post baptismum confirmamur ad pugnam: in baptismo abluimur; post baptismum roboramur. Et quamuis continuò transituris sufficiant regenerationis beneficia, victuris tamen necessaria sunt Confirmationis auxilia. Regeneratio per se saluat mox in pace beati sæculi recipiendos, confirmatio armat, & instruit ad agones mundi huius, & præliа reseruandos. Qui autem post baptismum cum acquisita innocentia immaculatus peruenit ad mortem, confirmatur morte, quia non potest peccare post mortem. Ex quibus verbis colligi videtur morituros confirmandos non esse. Tum quia non sunt præliaturi. Tum quia morte confirmantur. Tum quia sic habet vsus, & consuetudo.

10. Nihilominus dicendum est morituris confirmationem ministrari posse, & deberi, quia capaces sunt recipiendi gratiæ plenitudinem, qua roborentur ad pugnam, si fortè fuerit. Quod vero futura non sit, id est per accidens. Neque Melchiades Papa contrarium indicat. Solum enim dixit victuris necessaria esse Confirmationis auxilia, sed non negauit morituris conuenientia esse. Per accidens tamen excusantur morientes ab hoc sacramento recipiendo, eo quod singulos morientes adire Episcopis non vacet. Nam vt dixit Innocent. *epist. 1. ad Decentium circa finem* de extrema vnctione loquens. Episcopi occupationibus aliis impediti ad omnes languidos ire non possunt. Cæterùm si Episcopus aut potest, aut dignum ducit aliquem à se visitandum, & benedicere, & tangere chrismate sine cunctatione potest. Quæ in sacramento Confirmationis æquè procedunt. Atque ita docent D. Th. *q. 72. a. 8. ad 4.* & *ibi* Ægid. de Coninch. *n. 83.* Suar. *disp. 35. sect. 2. in fine.* Paul. Laym. *lib. 5. sum. tract. 3. c. q. 3.* & alij.

PVNCTVM VIII.

An, & qualis sit obligatio suscipiendi Confirmationem.

1. *Prima sententia docet omnibus baptizatis impositam esse iure diuino hanc obligationem.*
2. *Secunda agnoscit hanc obligationem casu quo fides coram tyranno confitenda esset.*
3. *Tertia admittit obligationem suscipiendi confirmationem non ex iure diuino, sed ex præcepto Ecclesiastico.*
4. *Quarta admittit hanc obligationem, si ordo suscipiendus sit.*
5. *Verius est nullam per se esse obligationem suscipiendi confirmationem.*
6. *Per accidens obligatio esse potest.*

DE obligatione suscipiendi confirmationem quadruplex est sententia minus vera. Prima asserit absolutam obligationem impositam esse iure diuino cuilibet baptizato. Tribuitur Scoto *in 4. dist. 7. q. 2.* Vvaldens. *t. 2. de Sacram. c. 111.* Sed hi solùm asserunt hoc sacramentum contemnere eum, qui data opportunitate illud recipiendi, absque causa omittit. Probari autem potest hæc sententia ex fine, & institutione huius sacramenti, qui est constituere baptizatum perfectè Christianum, vt dixit Vrbanus Papa, *epist. 1. cap. 7.* & traditur *cap. omnes de consecrat. dist. 5.* At quilibet tenetur verus & perfectus Christianus esse. Ergo. Item ex vi huius sacramenti roboratur fidelis non solùm ad fidem coram tyranno confitendam, sed etiam ad gratiam, & charitatem conseruandam aduersus diaboli insidias, & mundi illecebras, & continua vitæ huius pericula. At quilibet tenetur fidem, & charitatem conseruare, ergo tenetur illius conseruationis media assumere. Alias censebitur propriæ salutis contemptor, & dignus vt à Deo deseratur, qui media ab eo instituta pro salutis conseruatione negligit. Ob quam causam credendum non est Christum Dominum libertati hominum reliquisse huius sacramenti vsum, sed obligationem imposuisse, ex qua tantùm commodum proueniebat.

2. Secunda sententia præcedentem limitat, vt procedat eo casu quo publicè coram tyranno fides est confitenda, quia singulare periculum, singulare auxilium expostulat. At hoc sacramentum specialiter institutum est ad roborandum fidelem, vt absque timore, & verecundia fidem confiteatur. Tenetur ergo in prædicto periculo constituturus hoc sacramentum suscipere, vt eo munitus, & roboratus in fide confitenda perseueret. Fauetque huic sententiæ præceptum latum Apostolis, Lucæ vlt. ne è ciuitate exirent, donec induerentur virtute ex alto, hoc est, donec Spiritu sancto munirentur. Sentit ergo Christus neminem ob fidei publicam confessionem periculo vitæ esse exponendum, qui virtute Spiritus sancti armatus non sit. Ergo qui sacramentum Confirmationis non receperit. Hoc enim sacramento Spiritus sanctus fidelibus inuisibiliter communicatur loco illius communicationis, quæ in die Pentecostes Apostolis facta est. Atque ita sustinent Duran. *in 4. dist. 1. q. 1. art. 2.* Marsil. *q. 5, art. 4.* Turrecrem. *cap. 1. de consecrat. dist. 5.*

3. Tertia sententia admittit obligationem huius sacramenti suscipiendi non diuinam, sed Ecclesiasticam. Sic tradit Alexand. Alens. *4. p. q. 25. memb. 2.* Bonauent. *in 4. dist. 7. art. 3. q. 2.* Paludan. *qu. 1.* Antonin. *3. p. tit. 14. cap. 14. §. 5.* Syluest. *verbo Confirmatio num. 2.* Mouentur ex variis decretis de consecrat. dist. 5. Nam Melchiades Papa relatus in *cap. Spiritus sanctus suprad. dist.* expressè dixit quamuis continuò morituris sufficiant regenerationis beneficia, victuris tamen necessaria esse Confirmationis auxilia. Et cap. de his (inquit idem Pontifex) ita coniuncta sunt hæc duo sacramenta, baptismus scilicet & Confirmatio, vt ab inuicem nisi morte intercedente nullatenus possint segregari, & vnum sine altero ritè perfici non possit.

4. Quarta sententia limitat hanc obligationem, casu quo sacramentum ordinis recipiendum sit ex Trident. *sess. 23. cap. 4. de reformat.* Prima (inquit Concilium) tonsura non initientur qui Sacramentum Confirmationis non susceperint. Quæ verba licet ad conferentes primam tonsuram dirigantur, tacitè suscipientibus obligationem imponunt, ne absque Confirmatione tonsuram recipiant. Quod vero contineatur grauis obligatio colligitur, quia eodem modo prohibetur tonsuram concedi iis, qui sacramentum Confirmationis non susceperint, ac prohibentur qui fidei rudimenta edocti non fuerint, quippe legere, & scribere nesciant, & de quibus probabilis coniectura non sit eos non sæcularis iudicij fugiendi fraudo, sed vt Deo fidelem cultum præstent hoc vitæ genus elegisse. At ignorantibus fidei rudimenta, nescientibusque legere, & scribere est graue peccatum tonsuram concedere, eámque suscipere. Ergo etiam est graue peccatum eam suscipere absque Confirmatione.

5. Cæterùm verior est sententia negans vllam per se obligationem esse, neque ex iure diuino, neque Ecclesiastico suscipiendi Confirmationem. Sic D. Thom. *q. 72. art. 8. ad 4.* & *in 4. dist. 7. qu. 1. art. 1. quæstiunc. 2.* Abbas *in cap. quanto, num. 4. de consuetud.* Couarruu. *lib. 1. var. c. 10. n. 5.* Henriq. *lib. 3. cap. 1. n. 6.* Suar. *disp. 38. sect. 2. vers. quocirca.* Valent. *t. 4. disp. 5. q. 2. p. 3.* Ægid. de Coninch. *a. 72. art. 8. num. 88.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 3. c. 5. q. 4.* Bonac. *disp. qu. vnica punct. 2. in princ.* & alij plures. Fundamentum est, quia obligationes, & præcepta imponenda non sunt absque fundamento. At nullum est ex quo firmiter colligi possit prædicta obligatio. Ergo. Minorem probo quoad obligationē ortam ex iure diuino. Nā esto confirmatio perfectum Christianum reddat, non reddit perfectum simpliciter, & quoad substantiam, sed quoad abundantiam Spiritus, & gratiæ plenitudinem, quia baptismo redditus est baptizatus perfectus quoad substantiā. Confirmatione autem solùm redditur perfectus quoad abundantiam Spiritus, & gratiæ plenitudinem, quia Confirmatio roborat, & munit confirmatum ad fidem Christi constanter defendendam, & gratiam in baptismo susceptam conser-

uandam. At nemo tenetur ea abundantia , & plenitudine, Christianus esse,sufficit si verè, & propriè, & simpliciter institutus Christianus sit. Ergo iure diuino non tenetur confirmationem suscipere. Neque item hæc obligatio nasci potest ex huius sacramenti institutione , nam etsi ad roborandum fideles pro fide,& gratia in baptismo susceptis conseruandis institutum sit,quia tamen aliis mediis scilicet oratione , pœnitentia, continuo virtutum exercitio,& præcipuè Eucharistiæ susceptione , & frequentia illud robur obtinere possunt , non obligantur confirmationem suscipere.Neque exemplum Apostolorum vrget ; illis namque prohibitum est , è ciuitate exire , donec induerentur virtute ex alto. Tum quia debebant indui quodam stupendo miraculo non solùm diuino Spiritu , sed dono Prophetiæ , & linguarum in fidei confirmationem. Tum quia erant primi Ecclesiæ fundatores, quos nullatenus expediebat ministerium prædicationis aggredi , nisi scientia , virtute , aliisque donis supernaturalibus apprimè exornatos. Quod vero ex iure Ecclesiastico nulla sit obligatio,sic probo.Nam textus,in *cap.Spiritus sanctus* affirmans auxilia Confirmationis victuris necessaria esse , intelligi debet non de necessitate absoluta , & simpliciter , sed de necessitate secundùm quid , qualiter reputatur omne illud quod est maximè conueniens.Textus item in *cap.de his eadem dist.* solum probat ritè , id est licitè baptismum sine confirmane perfici non posse, quia olim præceptum erat confirmationem simul cum baptismo ministrari debere. Qua stante consuetudine dubium non est recipientem baptismum extra mortis periculum obligatum esse confirmationem recipere. Sed hæc obligatio non ex præcepto directo suscipiendi confirmationem nascebatur,si quidem susceptо baptismo in mortis periculo nulla erat postea obligatio suscipiendæ Confirmationis. Sed ea obligatio nascebatur ex præcepto,quo prælati Ecclesiæ tenebantur Sacramentum baptismi simul cum confirmatione ministrare, & non aliter. Adde si aliquod esset præceptum Ecclesiasticum suscipiendæ Confirmationis, esset tempus determinatum ab Ecclesia pro illius executione , sicuti cernitur in aliis sacramẽtis necessariis,nempe baptismo, pœnitentia, & Eucharistia. Item Ecclesia cogeret censuris fideles ad illud suscipiendum.Neque morituri ab illius susceptione excusarentur,si adesset Episcopus , qui ministrare vellet. Igitur asserendum est nullam per se esse obligationem Confirmationis suscipiendæ.

7. Notanter, dixi *per se*. Nam per accidens peccare mortaliter potes confirmationem omittens. Primò si ex contemptu omittas. Censeris autem ex contemptu omittere si omittas eo quod reputes confirmationem puerilem esse , & tua persona minus dignam. Si autem data occasione suscipiendi confirmationem omittas suscipere ex quodam animi torpore , & negligentia nullatenus contemnere censeris , aliàs venerabile Eucharistiæ sacramentum sæpè contemneres, omittens ex negligentia illud recipere cum facilè posses.Sic Suar. *dicta disput.38.sect.1.vers. quocirca.* Ægid. de Coninch. *quæst. 72.art.8.dub.vnico.num.87.*Paul.Laymann.*lib.5.sum.tract. 3. cap.5.quæst.4.*Verùm esto prædicta omissio non sit Confirmationis contemptus , est tamen illius diminuta æstimatio.Qui enim potens facilè confirmationem suscipere omittit , satis ostendit parui pendere tum gratiæ plenitudinem , tum auxilia , quæ ratione huius sacramenti conceduntur ad fidem ,& charitatem conseruandam. Tum pericula assentiendi tentationibus , quod per se indecens esse videtur ; ideoque raro hæc negligentia à peccato veniali excusari potest ; vt docet Suar.*quæst.72.art.8.disp..38.sect.1.circa finem.*Ægid.*dub. vnico concluſ.3.*Secundò esse potest per accidens peccatum, & satis graue omissio Confirmationis ob scandalum datum. Si enim aliqualiter de fide suspectus sis,credi rationabiliter potes confirmationem contemnere , cum illam absque rationabili causa omittis.Sic Suar.*supra.* Ægid.*conel.2.*Laymann.*q.4.* Tertiò ratione propriæ conscientiæ,vt si firmiter crederes tibi periculum amittendi fidem , vel charitatem imminere,nisi confirmationem recipias , quia obligatus es quantum commodè possis prædicta pericula vitare. Suar. & Ægid. supra. Quartò si primam tonsuram, aliosque ordines susceperturus sis ob decretum Trident.*sess.23.cap.4.*relatum pro quarta sententia. Verùm ibi non contineri speciale præceptum de Confirmatione præmittenda, sed solum admonitionem docuit Nauarr.*cap.22.num.9.*Suar.*disput.38.sect.1. in fine.* Ægid. de Coninch..*quæst.72.art.8.num.90.*Reginald.*praxi lib.28.num.24.* Paul.Laymann.*lib.5.sum.tract.3.cap.5.quæst.4.* Verius tamen existimo præceptum contineri ob ea quæ diximus in fauorem quartæ sententiæ, eaque de causa est graue peccatum venaile,vt dixit Laymann.supra,suscipere ordines non præmissa confirmatione.At non erit mortale,vel quia leuis est materia, vel quia consuetudine sic præceptum temperatum est.

PVNCTVM IX.

Quis sit Confirmationis minister.

1. *Minister ordinarius ex Christi institutione est solus Episcopus consecratus*
2. *Hæreticus,& degradatus validè,tametsi illicitè,confirmationem ministrabit.*
3. *Ex delegatione solius Pontificis simplex Sacerdos esse potest.*
4. *Alteri à Sacerdote hæc potestas committi non potest , neque ab alio præter Pontificem.*
5. *Ad concedendam hanc facultatem debet Pontifex graui causa duci,vt prudenter operetur,valida tamen erit concessio absque causa.*
6. *Hanc facultatem poterit Pontifex electus , etsi non sit ordinatus conferre.*
7. *Episcopus non debet alios præter sibi subditos confirmare.*
8. *Deinde debet in propria diœcesi,non in aliena absque licentia proprij.*
9. *Item debet vti chrismate eo anno consecrato.*
10. *Debet esse in gratia.*
11. *An debeat esse ieiunus ?*
12. *Obseruare debet cæremonias ab Ecclesia præscriptas.*
13. *Si longo tempore Episcopus ministrare Confirmationem omittat,peccat mortaliter.*

1. FIde Catholica certum est Confirmationis ministrum ordinarium esse solùm Episcopum consecratum. Sic habetur pluribus decretis *de consecrat. dist.5. & cap. presbyteros de consecrat.dist.4.& in cap.quanto de consuetud.*& in concilio Florent. in decreto Eugenij , & in Trident. *sess.7.can.3. de confirmat.* dicente. Si quis dixerit sanctæ Confirmationis ordinarium ministrum non esse solum Episcopum, sed quemlibet simplicem Sacerdotem anathema sit. *Et sess.23. cap.4.* signatur vt proprium Episcoporum munus confirmationis ministratio,*& can.7.*anathemate damnatur asserens confirmãdi potestatem communem esse Episcopis, & Presbyteris. Colligitur hæc veritas ex Actor.8. & 19.vbi soli Apostoli leguntur fidelibus per manus impositionem Spiritum sanctum communicasse. Ergo signum est nullum alium Sacerdotem hanc habuisse potestatem. Neque obstat illam manus impositionem Sacramentum Confirmationis non esse,sufficit loco illius Sacramentum Confirmationis succesisse. Ratio desumitur ex institutione Christi,vsu,& traditione Ecclesiæ declarata.Congruentiam explicuit D.Thom. *quæst. 72. art. 11.* dicens : In quolibet opere vltima consummatio supremæ arti , & virtuti reseruatur.Fideles autem Christi sunt quoddam diuinum opus secundùm illud.1.Corinth.3. Dei ædificatio estis. Sunt etiam quasi quædam epistola Spiritu Dei scripta.2. Corinth. 3. Hoc autem Confirmationis sacramentũ est quasi vltima consummatio baptismi,quia per baptismum homo ædificatur in domum spiritualem , & conscribitur quasi quædam spiritualis epistola , sed per sacramentum Confirmationis quasi domus ædificata dedicatur in templum Spiritus sancti,& qua epistola conscripta crucis signo signatur , & ideo collatio huius sacramenti Episcopis reseruatur,qui obtinent supremam in Ecclesia potestatem. Deinde quia Episcopi sunt Ecclesiæ duces, at ducibus conuenit eligeres , & consignare milites. Ergo ad Episcopos pertinet Confirmationem , qua milites Christi consignamur,ministrare. Quæ verò aduersus hanc doctrinam ex Pattibus,& Conciliis obiici possunt & facilia sunt,& optimè dissoluit Suar.*disp.36.sect.1.post medium.*

2. Episcopus verò etiamsi hæreticus,depositus,degradatusque sit,validè, tametsi illicitè Confirmationem ministrabit, quia charecterem ordinis,à quo hæc prouenit potestas , non amittit.Sic pluribus firmat Suar.*disp.36 sect.3.vers. dicendum.* Bonac.*de Sacram.disp.3.p.2.nu.7.*Barbosa,*allegat.* 30. *de potest. Episc.n.2.*& alij.

3. Dixi ordinarium ministrum esse solum Episcopum. Nam extraordinarius ex delegatione solius Pontificis simplex Sacerdos esse potest. Colligitur ex facto Gregorij *lib.3.epist.26.* & refertur in *cap. peruenit 95.dist.* Hic enim Pontifex præcepit Presbyteris insulæ Sardiniæ Confirmantibus baptizatos, ne id facerent , ob cuius præceptum scandalum ortum est, quod cernens Gregor. inquit. Nos quidem secundùm vsum veterem Ecclesiæ nostræ fecimus , sed,si omnino hac de re aliqui contristantur vbi Episcopi desunt , vt presbyteri etiam in frontibus baptizandos Chrismate tangere debeant , concedimus. At non est credendum tantum Pontificem in re tam graui bonum commune spectante erraturum. Ergo ex commissione Pontificis potest presbyter.Confirmationem ministrare. Consentit concilium Florentin. in decreto Eugenij, vbi inquit. Legitur tamen aliquando per Apostolicæ sedis dispensationem ex rationabili , & vrgente admodum causa simplicem Sacerdotem chrismate per Episcopum confecto

hoc

hoc administrasse Confirmationis Sacramentum. Supponitur in concilio Senonen. *in decretis morum cap.*38.& satis indicatur à Trident. asserente Episcopum esse ordinarium huius sacramenti ministrum. Cùm enim dicit ordinarium,supponit alium esse posse ex speciali commissione,& delegationi.Quid enim prohibet Christum Dominum Episcopos in ministros huius sacramenti absolutè,& simpliciter designasse,presbyteros vero non sic, sed facta Pontificis commissione? Etenim hic institutionis modus conuenientior est, ne ob defectum Episcoporum plures hoc Sacramento priuetur.Affirmandum igitur est ex delegatione Pontificis presbyteros ministros huius sacramenti esse. Et ita sustinet D.Thom. *qu.* 72. *art.*11. & ibi Coninch. *num.*104.Suar.*disput.*36.*sect.*2.*post princ.*Nauarr. *c.*22.*n.*8. Couaruu.*lib.*1.*var.c.* 10. *n.*6. & 14. Paul. Laymann. *lib.*5.*sum.tract.*3.*cap.*6.Bonac.*disput.*3.*de Sacram.q.vn.p.*2.*n.*3. & alij apud ipsos.

4. Laïci verò, aliisue clericis Sacerdote inferioribus nullatenus hæc potestas committi potest,imo nec Sacerdotibus ab alio præter Pontificem, constat ex vsu, & consuetudine Ecclesiæ,qua institutio Christi declaratur. Nunquam enim legimus Sacerdotibus hanc potestatem Episcopos concessisse,neque Pontificem clericis Sacerdote inferioribus:Potius relati textus iudicant summo Ecclesiæ Pastori comparatione Sacerdotum hoc negotium reseruatum esse. Sic omnes doctores allegati.

5. Pontifex autem ad concedendam hanc Sacerdotibus facultatem graui causa duci debet, aliàs imprudenter operabitur,validè tamen teste Suar. *disp.* 36. *sect.* 2. *vers. tertia pars.* Henriq.*lib.*3.*c.*6.*n.*4.Coninch.*q.*72.*art.*11.*dub. vn.n.*110. Paul. Laymann. *lib.*5. *sum.*6. *assertione*, 2. Quia Pontifex hanc Sacerdotibus facultatem concedens in lege Christi non dispensat,sed vtitur potestate sibi à Christo relicta. Neque credendum est Christum Dominum suo Vicario hanc potestatem reliquisse pro solo casu vrgentis necessitatis, quia esset graue periculum sæpè efficiendi irritum Sacramentum.Quod si obiicias concilij Florentini decretum supponens ex dispensatione sedis Apostolicæ, & ex rationabili, & vrgenti causa hanc administrationem Sacerdotibus concedi posse?Respondeo id verum esse de concessione, vt licitè, & prudenter fiat, secus vt validè;concessio namque facultatis extraordinariæ, & præter communem vsum sæpe dispensatio appellatur.

6. Poterit vero Pontifex hanc sacerdotibus facultatem præstare eo ipso quo electus sit, tametsi ordinibus careat: quia esto confirmare ipse non possit, confirmandi tamen potestatem concedere poterit. Hæc enim concessio non est actus ordinis,sed iurisdictionis;sicuti potest Parochus non Sacerdos iurisdictionem Sacerdoti delegare absoluendi à peccatis, quamuis ipse absoluere non possit.Sic.Ægid.de Coninch.*q.*72. *art.*11. *dub.vnico*, *n.*109. Suar. *disp.*36.*sect.*2. *vers. solet.* Paul. Laymann. *lib.*5.*sum.tract.*3.*cap.*6.*concl.*2.*in fine*.

7. Plura requiruntur, vt prædictus ordinatus, vel extraordinarius minister licitè præstat suum officium. Primò non debet alios, quam sibi subditos confirmare. Quia ad cuiuslibet sacramenti licitam administrationem iurisdictio in personam cui est sacramentum ministrandum expostulatur.Neque enim omnibus datum est alienas oues pascere. Sic ex omnium sententia testatur Sylvest. *verbo Confirmatio diuina. n.* 5.Suar.*disput.*38.*sect.*2.*in fine.*Bonac.*disput.*3.*de Sacrament.qu. vnica punct.*2. *n.*10. Ex præsumpta tamen voluntate proprij superioris possunt alieni subditi licitè confirmari, quia præsumuntur à proprio Superiore subiici.Vnde autem hæc præsumptio colligatur arbitrio prudentis relinquitur. Et quidem si tibi ordinandum alienum subditum non Confirmatum remittit proprius Episcopus, dubium esse non potest, quin velit, vt ei Sacramentum Confirmationis concedas, siquidem Confirmatio ordinibus recipiendis præmitti debet ex Trident.*sess.*23.*cap.*4.sic Henriq.*lib.*3. *sum.cap.*6.*num.*6. Zambra *de Confirmat. dub.* 2. *num.*3.Paul.Laymann.*lib.*3.*sum.tract.*3. *cap.* 6. *conclus.* 3. An verò incolis, & peregrinis ministrare Confirmationem possis in tua diœcesi absque vlla sui Episcopi speciali concessione?Negant Petr. Ledesma, in *sum. tract. de Confirmat. cap.*9. *conclus.*7.Bartholom. ab Angelo *Dialog.* 3.§.62. Bonac. *disput.* 3. *quæst.vnica punct.*2. *num.* 10.Moueri possunt, quia hoc Sacramentum non est necessitatis, sed vtilitatis, aliàs & ordinare,& matrimonio coniungere eos posses. Neque item debes inquirere, an Confirmandi sint tui subditi, cum æquè non subditos, ac subditos possis confirmare. Contrarium verius existimo cum Henriqu. *lib.* 3. *cap.* 6.*n.*6.Eman. Saà, *verbo Confirmatio num.* 2. Paul. Laymann. *lib.*5. *sum. tract.* 3. *cap.*6.*Assert.*3. Barbosa *allegat.*30.*de potest. Episc. num.*14. Marc. Antonin. Genuen. *praxi,cap.*54. *num.*7. Quia hoc Sacramentum licèt non sit absolutæ necessitatis, est tamen maximæ vtilitatis, quia non est credendum velle Pastorem proprium suas oues esse priuatas, præcipuè cùm inde nullum ei incommodum proueniat. Sicuti prouenire potest ex Ordine, & matrimonio recepto. Et forte ob hanc causam vsu receptum est Episcopum in propria diœcesi confirmantem omnibus ad se confluentibus Confirmationem ministrare nulla inquisitione facta,an sint propriæ, vel alterius diœcesis. Secus vero procedit, cùm Ordinem ministrat.

8. Secundo debet in propria diœcesi Confirmationem ministrare,aliàs si in aliena diœcesi irrequisito proprio Episcopo ministraret hoc sacramentum etiam sibi subditis & peccaret mortaliter,& suspensionem ab exercitio Pontificalium incurreret. Ita tenet Trident.*sess.*6.*cap.*5.*de reformat.* & ex declarat.Cardinal.tradunt Eman.Saà,*verbo Confirmatio.n.* 3. Henriq.*lib.*3.*cap.*6.*n.*6.Barbosa aliis relatis,2.*p.de potest.Episc.allegat.*30.*n.*15.

9. Tertio vti debes chrismate eò anno consecrato, si enim veteri vteretur absque necessitate vrgente,peccaret mortaliter, sicuti colligitur ex Fabiano Papa *epist.*2.& ex *cap. si quis de alio de consecrat.dist.*4. *& cap.quoniam de sentent. excommunicat. in* 6. Nam si in baptismo, vbi solum chrismatis vnctio est quidam ritus ab Ecclesia præscriptus, nequit vetus chrisma deseruire, sed nouum apponendum est:à fortiori in Confirmationis sacramento, vbi chrisma est illius materia, id obseruari debet, vt benè notauit Suar. *disput.* 38.*sect.* 2. *in fine.*

10. Quarto debet esse in gratia, aliàs peccabit mortaliter, si Confirmationem in mortali ministret, debetque intentionem virtualem habere prædictum Sacramentum conferendi, constat ex dictis *tract.*18.*de Sacram.in genere,p.*5.& *tract.* 19. *de bapt.p.*9.

11. Quinto debet esse ieiunus, vt cauetur *cap.vt ieiuni, cap. vt Episcopi,de consecrat.dist.*5.Sed non est præceptum sed consilium, vnde contrarium sæpè fit, præcipuè cum numerosus populus confirmandus est, quem Episcopus ieiunus difficulter confirmare posset, eâque de causa post prandium hoc sacramentum sæpè ministrat.Suar.*disp.* 37. *sect* 2. *vers. quarto.* Ægid.*q.*72.*art.*12.Laym.*lib.*5.*tract.*3.*cap.vlt.*

12. Sexto obseruare debet cæremonias ab Ecclesia præscriptas,de quibus in puncto sequenti.

13. Aduertendum maximè est obligatum esse Episcopum Sacramentum Confirmationis per se, vel per alium Episcopum in sua diœcesi ministrare. Vnde si longo tempore huius sacramenti ministrationem omitteret,non est dubium peccaturum mortaliter, quia priuat oues, quas pascere obligatur vtilitate spirituali non leui,& opportuno,aptissimóque remedio ad fidem, gratiam, & charitatem conseruandam.Sic Tolet.*lib.*5.*cap.*4.Suar.*disput.*38.*sect.*2.Matcus Anton.Genuen.in manual.Pastor.*cap.*54.*n.*2.Barbosa *alleg.*30.*num.*9. Paul. Laymann.*lib.*5.*sum. tract.*3.*c.* 6.*in fine*. Hinc fit obligatum esse ad loca præcipua suæ diœcesis gratia conferendi chrismatis accedere.Nam si solùm in Cathedrali ministraret confirmationem,plures ex diœcesi sine Confirmatione remanerent.Debet ergo ad loca saltem præcipua accedere, quò regulariter omnes confluere possint.Sic Barbosa,2.*p.de potest.Episc. alleg.* 30. *num.*10.Neque laïci, aut Ecclesiarum rectores obligantur ad Episcopi expensas, quia vt huic obligationi Episcopus satisfaciat solutione decimarum à populo alitur.Barb.*dicto.n.*10.

Punctum X.

Quibus cæremoniis Sacramentum Confirmationis ministrandum est.

1. *Explicantur cæremoniæ antecedentes.Prima debet præcedere chrismæ ex oleo,& balsamo per Episcopum benedictum.*
2. *Secunda adesse debet patrinus,& de illius conditione.*
3. *Tertia.Orationes præmittuntur.*
4. *Quarta.Ieiunium ex decentia tantùm non ex obligatione.*
5. *Comitantes cæremoniæ.Prima est tempus,& quod sit.*
6. *Secunda est locus,& qui sit.*
7. *Tertia.Sunt vestes sacræ.*
8. *Subsequentes cæremoniæ.Prima est Confirmati frontem vitta linea ligari.*
9. *Secunda est leuis maxillo percussio.*
10. *Tertia. Solet enumerari cereus accensus.*
11. *Quarta sunt orationes.*
12. *Quinta est admonitio, ne è loco Confirmationis discedant confirmati vsque ad vltimã Episcopalem benedictionem.*

1. ALiæ sunt cæremoniæ, & ritus confirmationem antecedentes,aliæ comitantes,aliæ subsequentes.Antecedentes sunt,vt chrisma sit ex balsamo, & oleo ab Episcopo consecratum, cuius consecrationis ritus latè expendit,& explicat Suar.*q.*72.*art.*12.*disp.*37.*sect.*1.*per totam.*

2. Secunda, vt adsit patrinus, sicuti in baptismo, qui confirmandum teneat. Habetur *cap. si quis filiastrum, cap. de his* 30.*quæst.*1.*cap.si quis ex vno,eadem dist.quæst.*4. Nam vt optimè dixit Catechismus Romanus: Sicut in fide per baptismum genitus indiget pædagogo, sic militiæ cælesti inscriptus,& in militem signatus, & armatus indiget duce, & militiæ magistro, cuius monitis nequissimi tela possit extinguere.Fatentur tamen Doctores patrinum in Confirmatione non

ita astringi ad roborandum Confirmatum in fide,& charitate sicuti astringitur patrinus ad baptizatum edocendum , quia absque doctore notitia fidei non habetur , at firmitas in fide, charitate susceptæ,non tamen ex magistri consiliis, quam ex ipso sacramento , & auxiliis diuinis inde prouenientibus oritur , ideoque patrinum Confirmationis obligatum grauiter non esse ad instruendum confirmatum , testantur Hentiq.*lib. 3.cap.3.n* 3.Bonac.*disp.3.q.vnica de Sacram.Confirmat. p. 4.in fine.*Paul.Laymann.*lib.5.sum.tract.3.c.7.*Insuper patrinus Cõfirmationis debet esse confirmatus , aliàs non videtur validè patrini munus subire , nec cognationem spiritualem contrahere ex textu in *cap.baptismate,de consecrat.dist.4.* qui vtitur verbo non potest, quod impotentiam,& incapacitatem indicat:& deinde quia in eo textu à patrino Confirmationis æquè non confirmatus excluditur,ac excluditur infidelis.At hic in omnium sententia est excelsus , non solum quoad licitum vsum , sed etiam quoad validum , quia incapax est cuiuslibet Ecclesiastici impedimenti. Ergo similiter non confirmatus excludi debet.Etenim sicut cognatio carnalis esse non potest, nisi inter eos , qui ab eodem stipite secundùm carnalem propagationem procedunt,sic spiritualis cognatio contrahi non poterit nisi inter eos,qui ab eodem stipite nempe Christo per regenerationem spiritualem sacramentorum procedunt. Sed in non confirmato deficit processio à Christo medio sacramento Confirmationis.Ergo non poterit cum confirmato cognationem spiritualem contrahere,quia in hac parte non procedunt ab eodem stipite. Et ita sustinent Glossa in *dicto cap. baptismat.* Henriq.*lib.3.cap.3.nu.3.*Tolet.*lib.2.cap.24.* Sanch. pluribus relatis *lib.7.de matr.disp.60.n.20.*aduersus alios plures *n.19.* relatos. Deinde nequit esse monachus sub graui culpa,ex *cap.placuit commune.6 qu.1.cap.non licet.c. monachi de consecrat. dist.* 4.Excipe nisi confirmandus Religiosus esset, quia eo casu optimè potest monachus esse illius patrinus. Sic docuit Barbosa *2.p.de potest.Episc.allegat.30.num.13.* Præterea vnus tantum patrinus esse debet,iuxta *c. vlt. de cognat. spirituat.in 6.*Neque admitti potest vnus,& vna.Nam esto id fuerit pro baptismo permissum à Trident *sess.24.c.2.de reformat.* inde ad Confirmationem extendi non debet,quia in hac parte Tridentinum Confirmationis mentionem non fecit, & iuris antiqui correctio absque graui fundamento admittenda non est.Præcipuè , quia Tridentini decretum expeditum fuit ad restringendum impedimentum cognationis spiritualis:nõ autem ad illud extendendum,vt constat ex procemio illius *c.* 2.Ergo prohibitio facta in *cap.vlt.de cognat.spirituali,*ne plures adsint in Confirmatione patrini,sed vnus tantum,correcta non est per Trident.& ita sustinet Rebell.*de obligat. institt. 2. p.lib.3.qu.6.n.6.*Barbosa.*2.p.de potest.Episcop.alleg.30.n.43.*Bonac.*de matr.quæst.3.p.5.§.2.n.31.*Contra Sanch.*lib. 7. de matr. disp.57.n.9.*Reginald.*lib.31. n.152.* & alios ab eisdem relatos. Rursus prædictus patrinus Confirmationis debet esse distinctus à patrino baptismi , nisi necessitas vrgeat ex *cap. in catechismo de consecrat.dist.4.*& notauit Henriq.*lib.3.c.3.n.3.*Barbos.*2.p.de potest.Episc.alleg.30.n.51.*Paul.Laymann.*lib. 5. sum. tract.3.c.7.*Bonac.*disp.3.de Sacram.q.vnica.pun.4. in fine.* Adde vna die neminem esse posse conuenienter patrinum , nisi duorum tantum,quia ita cauetur in Pontificali. At si vir probus sit, & maximè Ecclesiasticus , in quo nulla adsit malitiæ præsumptio,poterit eodem die plurium esse patrinus,sicut resoluit Marc.Anton.Genuens.*in man.pastor.cap.54.n. 6.* quem refert,& sequitur Barbosa *2.part.de potest.Episc.alleg.30. n. 52.*

3. Tertia antecedens cæremonia sunt plures orationes religiosissimæ,& sanctissimæ,quibus Confirmandus disponitur,& Confirmationis institutio,& effectus declaratur.

4. Quarta enumerari potest ieiunium,quod tam à susciepientibus Confirmationem, quam à Ministrantibus seruari debet ex *cap.vt ieiuni,c.vt Episcopi,de consecrat.dist.5.*Non quidem sub præcepto, sed sub consilio ob sacramenti reuerentiam,sicuti superius dictum est. Quare stante rationabili causa post prandium & ministrari, & suscipi Confirmatio potest , sicuti iam vsus obtinuit.Suarez *quæst.72.art.12.disput.37.sect.2.vers. quarto.*Ægid.de Coninch.*num.*114.Paul.Laymann.*lib.5. sum. tract.3.cap.vlt.*

5. Ritus , & cæremoniæ Confirmationem comitantes sunt. Prima tempus , quod antiquitus erat sola vigilia resurrectionis,& Pentecostes,quia illis tantùm temporibus extra necessitatem Confirmatio ministrabatur,quia iis tantùm temporibus Baptismus ministrari poterat,cui Confirmatio necessario coniungebatur,vti cõstat ex primis decretis *de consecrat.dist.* 5. At hæc cæremonia consuetudine abrogata est. Tum quia baptismus quolibet anni tempore ministratur. Tum quia cõfirmatio separatim à baptismo conceditur,& notauit Suar. *q. 72.art.12.disput.37.sect.2.n.1.*An vero matutino tempore , vel vespertino , item an in die festo , vel feriali ministranda sit Confirmatio ? Dicendum est & matutino, & vespertino tempore , & in die festo , & feriali ministrari posse , quia sic vsus obtinuit , vt pluribus firmat Barbosa *2.part.de potest. Episcop. alleg.30.n.13.*

6. Secunda cæremonia concomitans est locus. Hanc autem debere esse Ecclesiam sub graui culpa testantur communiter doctores,fauetque vsus, & consuetudo.Et licet in Pontificali dictum sit,vt cõfirmatio ministretur ante medium altaris,vel in alio decenti loco , inde inferri non potest extra Ecclesiam ministrari posse , sed in alio loco decenti Ecclesiæ , quamuis non sit ante medium altaris.Nihilominus tamen probabile est absque peccato Confirmationem ministrari posse in loco decenti extra Ecclesiam,scilicet in oratorio Episcopi Sic docẽt Suar.*disp.37.sect.2.nu.2.* Hentiq.*lib.3.cap.6.§.7.in fine.*Bonac. *disp.3.q.vnica pun.2.n.14.*Eman. Saà *verbo Confirmatio. n. 2.* Barbosa *2.part.de potest.Episc.alleg.30.n.* 13. Neque enim credendum est consuetudinem confirmandi in Ecclesia cum tanto onere obligare,& reum lethalis culpæ Episcopum constituere alibi confirmantem , vt dixit Bonac. & Barbosa *supra.* aduertere debes tempore interdicti & in loco interdicto hoc sacramentum ministrari posse solemniter, publicè , & apertis ianuis ex textu in *c.quoniam de sentent. excommunicat. in 6.* & tradit Nauarr.*c.27.n.178.*Couarru.*cap.Alma.2.p.§.2.nu. 7.* Henriq.*lib.3.c.6.n.7.& lib. 13.c.45.n.1.*Barbos. plures referens *2.p.de potest.Episc.alleg.31.n.23.* qui *n.* 25. id ipsum censet non improbabiliter asserendum de chrismatis confectione.

7. Tertia cæremonia sunt vestes sacræ, quibus Pontifex ornari debet , vt hoc sacramentum ministret. Etenim pluuiali, mitra,stola, & baculo Pastorali hoc sacramentum ministrandum esse respondit sacra Cardinalium congregatio apud Barbosam *2.part.de potest.Episc.alleg.30.n.11.*

8. Cæremoniæ Confirmationem subsequentes sunt. Prima confirmati frõtem vitta linea ligari.Tum ne chrisma defluat, sed exsiccetur.Tum in significationem esse scilicet conseruãdam gratiam in Confirmatione susceptam.Hæc vitta tamdiu sic retinenda est,quamdiu fuerit cuiusuis loci cõsuetudo.Alicubi tribus diebus,alibi septem iuxta antiquum morem retinetur. Pluribus tamen locis statim post peractam confirmationem in fronte baptismatis per ministros Ecclesiæ frons confirmati abluitur,& vitta deponitur , sicuti notarunt Suar. *disp. 37.sect.2.n. 7.*Ægid.de Coninch.*qu.62.art.12.n.115.* Henriq.*lib.3.c.3.n.1.*Paul.Laymann.*lib.5.tract.3.c. vlt.* Eman. Saà, *verbo confirm.n.17.*Vitta deposita solet alicubi comburi, & in profluentem mitti ; alibi lota asseruatur , vt in similem vsum deseruiat,vt refert Duran.*in ration.diuin.lib.6.c.84.n.4.*Barb. *alleg.30.n.25.*Nunquam tamen ad profanos vsus(inquit Laymann.*lib.5.tract.3.cap. vlt.*) applicari debet,quia sacri chrismatis contactu quodam modo sacrata fuit.

9. Secunda cæremonia est leuis alapæ inflictio in signum, quod confirmatus paratus esse debet ad iniurias constanter pro Christo sustinendas,& in memoriam , & recordationem susceptæ sacramenti,ne illud audeat iterum susciepere,omissionem autem huius cæremoniæ seclusa scandalo non reputant mortale.Suar.*disp.37.sect.2.n.8.*Bonac.*disp.3.de sacr.q.vnic. p. 4.n.9.*Valent.*t.4.disp.5.q.3.p.3.*Eman.Saà,*verbo Confirmatio.n.* 10.Barbos.*alleg.30.n.27.*

10. Tertia cæremonia enumeratur cereus accensus in signum quod semper viuam fidem conseruare debet confirmatus.Huius tamen cæremoniæ nec Pontificale Romanum, neque alij antiqui authores meminerunt , vt benè obseruauit Suar.*dicta disp.37.sect.2.in fine.*Est tamen consuetudine introducta,sed non sub graui præcepto vt testatur Eman.Saà,*verbo Confirmatio. n.*10.

11. Quarta sunt plures orationes, quibus confirmandus admonetur obligationis susceptæ constanter pro conseruanda fide,& charitate pugnandi.

12. Quinta , admonentur confirmati,ne ante vltimam benedictionem Episcopalem loco Confirmationis decedant. Sed hæc admonitio omitti debet numeroso populo ad confirmationẽ confluente:quia eo casu difficillimũ esset obligare omnes, vt in Ecclesia vsque ad finitam confirmationem perseuerent,& in sacramenti irreuerentiam cederet ob strepitum ex concursu tanti populi necessario prouenturum : potius enim expedit,vt aliis succedant,& locum præstent.Sic enim decentiùs & quietius Confirmationis sacramentum ministrabitur, & notauit Paul.Laymann.*lib.3.sum.tract.3.cap.vlt in fine.*

TRACTA

TRACTATVS XXI.

ET

DISPVTATIO VNICA,

DE VENERABILI

EVCHARISTIÆ

SACRAMENTO.

EVCHARISTIA & Sacramentum est, & Sacrificium. Tractatus præsens Eucharistiam quatenus Sacramentum, est explicabit. Sequens verò quatenus est Sacrificium.

PVNCTVM I.

De nomine, & institutione Eucharistiæ.

1. *Quot nominibus Eucharistia decoretur.*
2. *Fuit Eucharistia instituta à Christo in vltima cœna, & ob quem finem.*
3. *Quo die fuerit instituta.*
4. *Obiectiones proponuntur, & diluuntur.*
5. *Post lotionem pedum discipulorum præsente Iuda, & facta cœna legali institutum est hoc sacramentum.*

1. EVCHARISTIA, quod nomen Græcum est, Latinè *Bona gratia* nuncupatur. Tum quia continet in se Christum fontem totius gratiæ. Tum quia per ipsam vberior gratia, quam per alia sacramenta conceditur. Tum quia est pignus vitæ æternæ, quæ *gratia* appellari solet, iuxta illud Pauli ad Rom. 6. Gratia Dei vita æterna. Secundò dicitur *Viaticum*, quia morituris viam parat ad gloriam. Tertiò appellatur *synaxis*, Latinè *Communio*, quia per hoc sacramentum nos cum Christo capite, & inter nos ipsos coniungimur, & vnimur, sicuti explicuit D. Thom. 3. *p. quæst.* 73. *art.* 4. *ad.* 2. & ante ipsum Damascenus *lib.* 4. *de fide orthodoxa, c.* 14. Cyprian. *lib.* 2. *epist.* 3. *ad Cæcil.* & alij. Quartò dicitur *Sacrificium*, & *hostia*, quia est rememoratio præteriti Sacrificij cruenti, quod Christus Dominus in ara crucis in nostrorum peccatorum satisfactionem obtulit, & quia ipsum Christi corpus viuum, tãquam res oblata immolatur, & sumitur in peccatorum expiationem, & gratiarum actionem pro beneficiis acceptis, aliorumque impetratione. Vnde propriissimè Eucharistia gratiarum actio nuncupatur, quia per eam Deo singularem gratiarum actionem pro beneficiis acceptis impendimus. Item vocatur panis vitæ, & intellectus, quia vitam causat, & intellectum illuminat. Panis cælestis, seu qui de cælo descendit, iuxta illud Ioann. 6. continet enim Christum, qui de cælo descendit. Aliis nominibus sancti patres hoc Sacramentum explicant, de quibus videri potest D. Tho. 3. *p. q.* 73. *art.* 4. & ibi omnes eius expositores. Cauendum tamen est, vt rectè admonet Vasq. *in comment. illius art.* à nomine cœnæ Dominicæ, quia eo vtuntur hæretici ad denotandum Eucharistiam nihil aliud esse, quàm cœnæ vsualis figuram, mortuamque repræsentationem.

2. Hoc sacramentum institutum esse à Christo Domino in vltima cœna illius noctis, in qua traditus fuit in mortem pro nostrorum peccatorum satisfactione, testantur Euangelistæ Matth. 26. Marc. 14. Lucæ, 22. Nam Ioan. 6. Solum institutio promissa est. Finis ob quem ipsum sacramentum, & proximè ad mortem fuerit institutum optimè traditur à Trident. *sess.* 13. *cap.* 2. cui nihil addendum superest.

3. Sed quo die, an die 14. Lunæ Martij ad Vesperam vltimam illius diei, & principium 15. fuerit hoc sacramentum institutum? non leuis est controuersia inter Doctores, vt videre est apud Suar. *disput.* 41. *sect.* 1. Gab. Vasq. *disp.* 172. Ægid. de Coninch. *q.* 74. *art.* 4. *dub.* 1. Et omissis aliis opinionibus pro certo habendum est cum prædictis doctoribus hoc Sacramentum institutum esse die 14. lunæ ad illius diei vesperam, & principium diei 15. Quia hoc Sacramentum institutum est primo die azimorum, quo Christus Dominus agnum Paschalem cum suis discipulis comedit, vt manifestè colligitur ex illo Matth. 26. dicentis. Primo die azimorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes. Vbi vis paremus tibi comedere Pascha? Et Marci 14. Primo azimorum, quando Pascha immolabant (scilicet Iudæi) dicunt ei discipuli: Quò vis eamus, & paremus tibi, vt manduces Pascha? Et Lucæ 22. Venit autem dies azimorum, in quo necesse erat occidi Pascha. Sed primus dies azimorum fuit 14. mensis ad vesperam iuxta illud Exodi 12. Reseruabitis eum (id est agnum) vsque ad quartam decimam diem mensis huius, immolabitque eum vniuersa multitudo filiorum Israël ad vesperam. Ergo hoc sacramentum institutum est decimo quarto die ad vesperam inchoante 15. Mos enim erat Iudæis diuersimodè dies communes & naturales numerare, ac numerabant dies festiuos. Nam dies communes enumerabant ab ortu solis vsque ad occasum, eaque de causa dictum est Ioan. 19. *n.* 14. Christum Dominum circa horam 6. fuisse crucifixum. At dies festiuos à vespera antecedenti vsque ad vesperam subsequentis diei computabant, iuxta illud Leuit. 23. *n.* 32. A vespera vsque ad vesperam celebrabitis sabatha vestra. Cum ergo Christus Dominus celebrauerit Paschã, cum discipulis suis eo die, quo Iudæi celebrabant, efficitur celebrasse decimo quarto die ad vesperam, quia ab ea vespera solemnitas Paschalis, & dies azimorum incipiebat, & consequenter eo die sacramentum instituisse.

4. Sed his obstat primo, quod dixerint Iudæi Matth. 26. consilium inientes de occidendo Christum. Ne fieret in die festo, ne fortè tumultus fieret in populo. Sed respondeo, quia esto id desideràssent, at oblata occasione ex proditione Iudæ aduersus suum primum consilium processerunt, & in die festo occiderunt forte, vt maior Christo esset ignominia. Secundo obstat, quoad Ioan. 23. dicitur ante diem festum Paschæ hoc sacramentum fuisse institutum, sed dies festus incipiebat à vespera diei 14. vsque ad vesperam 15. Ergo Christus Dominus non instituit hoc sacramentum 14. die ad vesperam. Respondeo Ioannem computasse diem non secundùm festiuitatem, sed secundùm communem, & vulgarem vsum qui incipiebat ab ortu solis: secundùm quam computationem veriſſimũ fuit ante diem festum Paschæ fuisse hoc sacramentum institutum, siquidem fuit ad vesperam diei 14. Tertio obstat noluisse Iudæos introire in domũ Pilati, ne contaminarentur, sed possent manducare Pascha, ergo Pascha, id est agnum paschalem nõdum comederant. Sed respondeo ibi nomine Paschatis non agnum Paschalẽ, sed victimas illis diebus festiuis oblatas intelligendas esse, iuxta illud *Num.* 28. *n.* 19. Quæ quia in paschate offerebantur, Pascha vocatæ sunt. Quartò obstat dixisse Ioan. 19. Christum passum esse in Parasceue paschæ. Ergo non in paschate. Ergo institutio Eucharistiæ non fuit ad vesperam primam diei 15. Respondeo Parasceue, quod est præparatio ciborum solum diem sabathi præcedere, non alios dies festiuos Exod. 12. *n.* 16. ideoq; optimè potuit Christus pati in Paschate sumpto paschate pro die quolibet festiuo ex illis septem, & pati in Parasceue paschæ, quia patiebatur in die præcedẽte sabathum, in quo etsi festiuo poterant cibi præparari, vt dictum

est. Quintò obstat, quòd eo die, quo Christus mortuus fuit, Ioseph mercatus est Syndonem, & mulieres parauerunt aromata ad sepeliendum,& Iudæi criminaliter processerunt contra Christum. Quæ omnia non videntur in die festo licuisse, iuxta illud Leuit. 23. Dies requietionis est, omne opus non facietis in eo. Sed respondeo solo die sabathi omnia opera seruilia prohibita esse, secus aliis diebus festiuis, siquidem in illis præparari cibi poterant. Adde opera pietatis seruilia non esse. Quod vero Iudæi die festo criminaliter contra Christum processerint, ideo fuit, quia odio excæcati putabant sibi licere eius mortem procurare, ideo non dicebant, non in die festo, quia nobis non licet, sed ne tumultus fiat in populo. Conuincitur ergo Christum Dominum in die festo pridie ante Sabathum passum esse, sed Christus Sacramentum Eucharistiæ instituit pridie ante mortem. Ergo institutum fuit 14. ad vesperam. Nam dies 14. festiuus, & solemnis non erat, tametsi vespera illius solemnis esset, quia ab ea vespera solemnitas Paschalis numerabatur.

5. Deinde dubitari poterat, an post lotionem pedum discipulorum vel ante, an præsente Iuda, vel illo absente, an facta cœna vsuali, vel ante illam hoc sacramentum institutum sit? Qua in re omissis variis opinionibus, quas refert Suar. *t.3. in 3.p.q.73.disp.41. sect.2.3.& 4.* Henriq. *lib.8.de Eucharist.cap.2.* Affirmandum est Christum Dominum Eucharistiam instituisse post cœnam legalem, vti colligitur ex Trident. *22.cap. 1.* dicente: Celebratio veteri Paschate nouum instituit. Item ex illo hymno Ecclesiæ.

Post agnum typicum
Expletis epulis
Corpus Dominicum
Datum discipulis.

Imo & institutum fuit post lotionem pedum discipulorum, vt constat ex prædictis Euangelistis, vbi lotione facta recubuit cum discipulis suis, & cœnantibus illis accepit panem, & gratias agens fregit, & dixit, Accipite, & manducate: hoc est corpus meum. Similiter, & calicem. Meritò ergo post lotionem institutum esse hoc sacramentum, vt eo facto significaretur ad sumendam Eucharistiam summam munditiam, & puritatem præcedere debere, sicuti notauit D. Thom. Euthym. & Lyra, Matth. 26. Bernard. *serm. de cœna Domini.* Damascen. *lib.8.c.14.* & alij relati à Suar. & Henriq. *suprà.* Præterea institutum est inter cœnandum cum discipulis suis cœna vsuali, vel, vt aliis placet, ante illam. Finita legali, & pedum lotione. Vtrum autem præsente Iuda, vel illo absente? Probabilius est præsente Iuda factam fuisse institutionem. Tum quia Luc. 22. postquam dixit accepisse Christum panem, illumque consecrasse, dedisseque discipulis suis, subdidit: Verumtamen manus tradentis me mecum est in mensa. Quasi diceret, etsi meum corpus, & sanguinem vobis trado, non tamen ignoro in mensa esse traditorem. Tum etiam, quia Iudas consecratus fuit Sacerdos, & Episcopus iuxta illud Actor. 1. Et Episcopatum eius accipiat alter. Quod sacramentum Christus Dominus instituit post Eucharistiæ institutionem illis verbis. Hoc facite in meam commemorationem. Neque obstat esse peccatorem, & eius peccatum Christum cognouisse, quia erat peccatum occultum, & ad summum Ioanni, & Petro manifestatum. Etenim Ioanni interroganti quis esset proditor, respondit Christus. Cui ego incinctum panem porrexero, & Iudæ tradidit. Occultus autem peccator à communione publica non debet excludi.

Punctum II.

De natura Eucharistiæ.

1. *Definitur Eucharistia.*
2. *Est sacramentum à Christo institutum.*
3. *Constat ex speciebus panis, & vini, & corpore, & sanguine Christi.*
4. *Proponitur obiectio, & soluitur.*
5. *Verba consecrationis non sunt forma intrinseca huius Sacramenti.*
6. *Est omnium sacramentorum perfectissimum.*
7. *Non sunt plura, sed vnum, integrum, & perfectum Sacramentum.*
8. *Proponitur obiectio, & soluitur.*
9. *Examinatur, an plures species panis, & vini dist incta plura numero sacramenta constituant? Negant plures.*
10. *Pr. babilius est oppositum.*
11. *Fit satis fundamentis n.9. allatis.*

1. Definitur Eucharistia, vt sit sacramentum corporis, & sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini ad spiritualem animarum refectionem diuinitus institutum.

2. Ex qua definitione constat Eucharistiam Sacramentum esse à Christo institutum, vt definitur ab Innocent. III. *cap. firmiter de summa Trinit. & fide Catholica. & c.cum Martha de celebrat.missar.* & ab Eug. IV. in decreto fidei, quod est post vltimam sessionem concilij Florent. *§. quinto Ecclesiasticorum*, & à Trident. *sess.7.can.1.* & specialiter *sess.13.* Ferè per totam. Etenim corpus Christi Domini, eiusque sanguis sub speciebus panis, & vini contenta hominem spiritualiter nutriunt, & reficiunt, iuxta illud Ioann. 6. Caro mea verè est cibus, & sanguis meus vere est potus, qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Sunt ergo verum Sacramentum ex definitione sacramenti, quæ est esse signum sensibile gratiæ sanctificantis. Nam esto Corpus, & sanguis Christi Domini in hoc sacramento existentia sentiri non possint. At quatenus sub speciebus existunt, sentiuntur, sicuti contritio vtpote in anima residens, esto per se sensibilis non sit, at quatenus confessionem informat, sensibilis redditur.

3. Secundo constat ad illius intrinsecam constitutionem tum species panis, & vini, tum Corpus, & sanguinem Christi pertinere. Species quatenus Corpus, & Sanguinem Christi continent: Corpus, & Sanguinem Christi, vt sub speciebus panis continentur, quia sub hac ratione sumentem reficiunt. Neque enim sola species, neque Corpus Christi, nisi sub speciebus contentum animæ cibus sunt. Neque item species à Christo separatæ adorari possunt adoratione latriæ, cum tamen hoc Sacramentum sic necessariò sit adorandum, vt definiuit Trident. *sess.13.cap.5.* Neque Christus seclusis speciebus est nobis signum sensibile. Denique transsubstantiatione (quæ est conuersio vnius substantiæ in aliam substantiam sub eisdem accidentibus) hoc venerabile sacramentum, teste Trident. *sess.13.cap.3.* conficitur. At si destructa substantia panis, &, vini loco illius Corpus, & Sanguis Christi non succederet, transsubstantiatio non esset. Ergo hoc Sacramentum essentialiter constat speciebus panis, & vini Corpus, & Sanguinem Christi continentibus. Et ita sustinet S. Thom. *q.73. art. 1. & in 4. dist.8. q.1. art.1.* Suar. *disp.42. sect.3.* Ægid. de Coninch. *q.73. art.1. dub.vnic. n.20.* Vasqu. *disput.167. c.3. & 5.* Paul. Laymann. *lib.5. sum.tract.4. c.1. concl. 2.* Bonac. *disp.4.de Sacram.pun.1. à n.1.* & alij variis Patrum, & conciliorum testimoniis doctrinam exornantes.

4. Quod si obiicias textum, in *c.hoc est, de consecrat. dist.2.* qui solis speciebus sacramenti rationem videtur concedere. Inquit enim textus, Sacrificium Ecclesiæ duobus modis confici, duobus constare, visibili elementorum specie, & sanguine, & sacramento, & re sacramenti, id est Corpore Christi. Distinguit ergo Corpus Christi à sacramento, & fortè ob hanc causam plures Patres affirmant Corpus, & Sanguinem Christi esse in hoc sacramento, denotant ergo esse à sacramento distincta? Facile respondere possumus ibi accipi sacramentum pro nudo signo visibili, quod certè solis speciebus competit, qualiter à Trident. *sess.13.cap.3.* Sacramentum vsurpatur, Christum vero Dominum esse rem, quæ sub illo signo continetur. Adde Christum Dominum dici posse esse rem sacramenti, id est, quæ Sacramentum perficit, & constituit, & in ipso existit tanquam pars in toto, sicuti anima dicitur esse res hominis, & in homine existere. Quod si vrgeas, difficile est in hoc sacramento assignare tria illa, quæ communiter à doctoribus cum Mag. *in 4. dist.8.* & Hugone de sancto Victore *t.3. lib.2.de Sacram pun.8.c.7.* & Innocent. in *cap.eum Martha de celebrat.missar.* distinguuntur, scilicet res tantùm, sacramentum tantùm, res & sacramentum simul, cum namque species significent Corpus Christi ibi contentum, neque è contra Corpus Christi significet species. Dicendum est tria illa absque difficultate in hoc sacramento inueniri. Primo inuenitur res tantùm, id est gratia sanctificans, quæ significatur per sacramentum, non tamen significat. Secundo reperitur Sacramentum tantum scilicet species, quæ licet ex se Corpus Christi ib adesse non significent, significant tamen illud ex habitudine, quam habent ad verba consecrationis super ipsas prolata. Tertio reperitur res, & sacramentum simul, quod est Corpus Christi sub speciebus contentum, quippe & significatur per species, & significat animæ nutritionem.

5. Hinc fit verba consecrationis non esse formam, seu partem intrinsecam huius sacramenti, sed formam extrinsecam, & causam illius efficientem, ipsamque consecrationem actionem esse, qua ipsum sacramentum conficitur, quia verba, & consecratio transeunt, Sacramentum vero perseuerat. Sic tradunt relati Doctores. Neque obest Florentinum dicens omnia sacramenta tribus perfici, rebus, vt materia, verbis vt forma, & ministro. Perficitur namque hoc sacramentum ex substantia panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi conuersis, & ex forma consecrationis, & ex ministro. At ex his intrinsecè non componitur, siquidem deficiente pane, & vino, & transactis verbis consecrationis integrum, & perfectum sacramentum perseuerat. Secundò fit sumptionem specierum sacramentum non esse, sed sacramenti applicationem. Non enim sumptio sanctificat, sed applicat cibum sanctificantem. Ægid. de Coninch. *dicto dub.vnico concl.7.* Bonac. *disp.4.qu.1. p.1.n.6.* Vasquez *disp.167.cap.3.n.26.* Paul. Laymann. *lib.5. sum. tract.4.cap.1.assert.3.*

6. Tertiò

6. Tertiò ex prædicta definitione constat Eucharistiam esse sacramentum omnium sanctissimum, & perfectissimum. Tum quia continet realiter Christum Dominum, qui in aliis sacramentis non continetur. Tum quia abundantiori gratia suscipientem reficit, ob idque Trid *sess. 7. can. 3.* anathemate damnat eos, qui dixerint sacramenta inter se paria esse, vt nulla ratione aliud sit alio dignius. *Et sess. 13. cap. 3.* eam excellentiam in hoc Sacramento præ cæteris agnoscit, quod alia sacramenta solum vim habent sanctificandi fideles, cum actu sumuntur. At in Eucharistia ipse sanctitatis author ante vsum est, ideoque in *cap. 5.* probat huic Sacramento tantum adorationem latriæ deberi.

7. Quartò constat corpus & sanguinem Christi sub speciebus panis, & vini vnum, integrum & perfectum sacramentum, & non plura constituere. Sic D. Thom. quem cæteri scholastici sequuntur, *1. part. q. 73. art. 2. ibi.* Ægid. Suar. *disp. 39. sect. 3.* Vasq. *disp. 168 cap. 1.* Paul. Laymann *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 1. assert. 4.* Bonac. *disp. 4. de Sacram. quæst. 1. pun. 4.* Ob idque Pius V. *in catechismo* dixit Eucharistiam non plura, sed vnum tantùm sacramentum Ecclesiæ authoritate docti confitemur: colligiturque ex Trident. *sess. 7. can. 1.* definiente esse tantùm septem sacramenta, nec plura, nec pauciora. At si Corpus Christi contentum sub speciebus panis perfectè, & adæquatè esset distinctum sacramentum à Sacramento sanguinis sub speciebus vini contenti, non septem, sed octo sacramenta essent. Vnde autem hæc vnitas sumatur, cum signa sint physicè omnino distincta? Alij affirmant desumendam esse ex re contenta, ex eo inquam quod in vtraque specie idem Christus continetur, Alij ex effectu gratiæ, quem vtraque species causat, qui vnus, & idem est. Alij ex vnitate Ecclesiæ hoc Sacramento significata. Etenim per ipsum, vt notat August. *tract. 26.* in Ioann. & explicuit Trident. *sess. 13. cap. 1.* fideles inter se, & cum Christo capite arctissimo fidei, spei, & charitatis vinculo vniuntur. Alij quia vtraque specie idem pignus gloriæ cælestis conceditur. Sed præ omnibus apertius hanc vnitatem explicuit D. Thom. *q. 73. art. 2.* illam desumens non tam ex re significata, quam ex significatione. Etenim cum sacramentum in genere signi formaliter constituatur, necessario Eucharistia vt vnum sacramentum sit, & non plura, vnicum signum completum, & perfectum esse debet, & non plura. Quod autem sic se habeat, probari potest ex eo quod Christus Dominus necessario sub specie panis, & vini consecrandus videtur, vt perfectè, & expresè suum sacrificium cruentem significaret. Ergo ad hanc significationem quælibet ex his speciebus vt pars concurrit. Deinde, & præcipuè, quia hoc sacramentum institutum est ad significandam gratiam sanctificantem animam non, vtcunque, sed per modum conuiuij, & cuiusdam spiritualis refectionis. At ad conuiuium, refectionemque perfectam non tantum cibus, sed potus adesse debet. Ergo ad hanc significationem completam non tantùm Christus sub speciebus panis, sed etiam sub speciebus vini adesse debet. Est igitur vnum sacramentum.

8. Neque obstat vocari Eucharistiam ab Ecclesia sacramenta, cum dicit. Purificent nos quæsumus domine sacramenta, quæ sumpsimus. Quo modo loquendi vtitur textus, in *cap. Sacramenta altaris de consecrat. dist. 1. & c. in Sacramentis cap. comperimus, & aliis dist. 2.* At si Christus sub speciebus panis, & vini vnum tantum Sacramentum constitueret, suscipiens vtramque speciem, non plura sacramenta, sed vnum tantùm suscepisset, sicuti suscipiens baptismum, ordinem, Confirmationem, non plura sacramenta baptismi, ordinis, & Confirmationis suscipere dicitur. Itemque suscipiens vnam tantùm speciem non sacramentum, sed partem sacramenti suscipiet. Non inquam obstat, quia sæpè parti conceditur denominatio totius, quando per se, & separatim consideratur, vt benè explicat Suar. *disp. 1. de Eucharist. sect. 2.* in partibus homogeneis, & in quantitatibus discretis. Vna enim propositio oratio est, licet possit esse pars alterius longioris, & perfectioris orationis, & vna pars domus, si sufficiens sit ad vsum, & finem domus seiuncta ab aliis domus dici potest, licet cum aliis coniuncta domum perfectiorem componere possit. Ita Sacramentum Eucharistiæ in vna specie, v. g. panis confectum, si per se consideretur, sacramentum verè, & propriè dici potest, quia est signum sensibile gratiæ sanctificantis, sed quia non est completum signum, sed partiale, eo quod gratiam sanctificantem complete per modum conuiuij non significat, quam significationem ex institutione habet, defectu significationis non est completum sacramentum, tametsi completum sit quoad rem contentam, scilicet Christum, & quoad rem significatam, scilicet gratiam. Vnde cum Ecclesia appellat vtramque speciem sacramenta, de sacramentis partialibus intelligi debet, non de sacramentis totalibus, qua ratione qui plures ordines susciperet, plura sacramenta dici posset suscepisse. Quod vero in aliis sacramentis non dicantur illorum partes Sacramenta partialia, ideo est, quia per se sumptæ non sint signum practicum gratiæ, sicuti in qualiber specie Eucharistiæ reperitur.

9. An autem vnum numero sit Sacramentum, quod in pluribus speciebus panis, & vini consecratis existit, an plura, non est constans sententia. Plures affirmant esse vnum numero Sacramentum, si plures species panis, & vini simul ab eodem Sacerdote consecrentur. Secus si diuerso tempore, vel à diuersis. Sic indicat Sotus *in 4. dist. 8. quæst. vnica, art. 2. in tertia ratione.* Moueri possunt, quia eo casu est vnicum sacrificium, ergo & vnicum Sacramentum. Ratio enim sacrificij à sacramenti constitutione non separatur. Alij censent plures species panis, & vini vnum sacramentum esse, si vnica sumptione sumantur. Sic tradit Bonac. *disp. 4. de Sacram. quæst. 1. pun. 4. num. 5.* Ægid. de Coninch. *quæst. 73. art. 4.* fauet Suar. *disput. 39. de Eucharistia sect. 4. circa finem.* Dicuntur primò, quia stante vna sumptione vnicum est conuiuium, ergo vnicum est Sacramentum, quod per modum conuiuij animam reficientis institutum est. Secundo si ibi adessent plura sacramenta numero distincta, sumens plures species panis, & vini, plura sacramenta reciperet, & consequenter reciperet gratiam cuilibet Sacramento correspondentem, ac proinde abundantiorem, quam si vnica tantum specie panis, & vini reficeretur. Hoc autem est absurdum, ergo dicendum est vnicum esse sacramentum, si plures species panis, & vini vnica sumptione sumuntur. Tertiò vnitas huius sacramenti (inquit Ægid.) non tam ex significatione, quam ex virtute causandi spiritualem animæ refectionem desumenda est. At hæc virtus vnica est, quantumuis species multiplicentur, siquidem Christus, à quo hæc vnitas prouenit vnus est in omnibus speciebus, & fortè ob hanc causam Paul. 1. Corinth. 10. dixit omnes nos vnum corpus esse, qui de eodem panè participamus. Quartò si verbum diuinum pluribus humanitatibus vniretur, non plures homines, sed vnus tantum resultaret, quia ratio suppositi, quæ hominem præcipuè constituit, vnica est. At Christus Dominus est, qui præcipuè constituit Eucharistiæ sacramentum, species vero minus principaliter: Ergo quamuis species multiplicentur, non obinde sacramentum multiplicandum est, cum Christus Dominus, qui sub ipsis continetur, multiplicationem non recipiat, sed vnitatem seruet,

10. Nihilominus verissimum censeo plures species panis & vini consecratas plura sacramenta numero distincta esse, tametsi vnica actione consecratæ fuerint, & vnica sumptione consumptæ. Sic Vasq. latè probans *quæst. 73. art. 2. disp. 168. c. 2. num. 13.* Ratio est, quia quælibet species panis, & vini consecrata vt seiuncta ab alia specie panis, & vini est sacramentum Eucharistiæ adoratione latriæ adorandum, & refectionis spiritualis significatiuum, & causatiuum. Ergo est distinctum sacramentum, siquidem in hac significatione, & causatione adorationeque passiua à nulla alia specie panis, & vini consecrata dependet. Neque his obest, quod plures illæ species panis, & vini vnica actione fuerint consecratæ, & vnica sumptione consumptæ, quia consecratio, & consumptio extrinseca sunt huic Sacramento, neque illud componunt. Etenim consecratio sacramentum conficit, consumptio consumit. Ergo ex vnitate consecrationis, vel consumptionis vnitas sacramenti intrinseca desumi non potest.

11. Hinc facile est fundamentis aliarum opinionum satisfacere. Ad primæ opinionis fundamentum concedo vnica consecratione vnicum sacrificium confici, at non vnicum sacramentum numero, sed plura si plures sint species consecratæ, quia ex diuerso capite vnitas sacrificij, & sacramenti desumitur. Vnitas sacrificij desumitur vel ex re oblata, vel ex oblatione, seu consecratione vtpote ratione formali. Si ergo ex re oblata desumatur, vnica numero est, tametsi à pluribus Sacerdotibus, vel ab eodem pluries offeratur, quia est idem Christus. Quo sensu dixit Ambros. relatus in *cap. in Christo de consecrat. dist. 2.* eandem esse hostiam, quam Christus Dominus obtulit Patri, & quam omnes Sacerdotes offerunt. Si vero ex oblatione vnitas numerica sacrificij colligenda sit, constat toties sacrificia multiplicari, quoties oblationes, seu consecrationes multiplicatæ fuerint. At vnitas sacramenti ex significatione practica gratiæ sanctificantis desumi debet, siquidem sacramentum in ratione signi practici formaliter constituitur. Cum ergo plures species numero distinctæ Christum continentes sint plura signa practica gratiæ sanctificantis, efficitur sanè plena sacramenta numero distincta esse. Ad secundæ opinionis fundamentum primum admitto esse vnicum numero conuiuium, si plures species consecratæ vnica sumptione sumantur, nego tamen non sumi plura numero sacramenta distincta, quia ratio sacramenti conuiuium actuale præcedit, & consequenter ex conuiuio, seu sumptione neque vnitas, neque multiplicitas desumi potest. Neque inde fit sumentē plura illa Sacramenta abundantiorem gratiam recepturū, quā si vnicū numero Sacramētum reciperet, quia in cōmunicatione gratiæ pendet Sacramētum Eucharistię à sumptione. Cum ergo vnica numero sumptio est vnica gratia, omnibus illis sacramentis communicatur, & per hæc patet ad secundum. Ad tertium dico vnitatem Eucharistiæ ex significatione practica causandi gratiam desumi debere. Hæc autem significatio multiplex est pro multiplici-

tate specierum consecratarum, tametsi Christi virtus vnica numero in se sit. Est enim in se vnica, sed in ratione signi practici multiplex, quia multiplici signo applicata est. Neque huic doctrinæ aduersatur Paulus affimans omnes nos de eodem pane manducare, quia non loquitur de vnitate numerica sacramenti, sed specifica, vel intelligendus est de Christo sub speciebus panis contento. Ad quartum admisso gratis verbum diuinum pluribus humanitatibus vnitum vnicum numero hominem constituere, nego Christum Dominum pluribus speciebus contentum vnicum numero constituere Sacramentum: quia Christus Dominus non ratione sui præcisè Sacramentum constituit, Sed quatenus mediis speciebus est signum sensibile operatiuum gratiæ sanctificantis. At multiplicatis speciebus necessario Christus quatenus est signum sensibile gratiæ sanctificantis operatiuum multiplicatur. Ergo multiplicatur sacramentum.

Punctum III.

De necessitate Eucharistiæ ad salutem.

1. *Est necessaria necessitate præcepti.*
2. *Plures censent tam adultis, quàm paruulis necessariam esse Eucharistiam necessitate medij.*
3. *Contrarium verius est.*
4. *Proponitur obiectio ex Trident. Et sit illis satis.*
5. *Satisfit fundam. n. 2. adductis.*

1. CErtum est Eucharistiam necessariam esse necessitate præcepti non solum Ecclesiastici, sed diuini, de quo postea. Controuersia præsens est, an sit necessaria necessitate medij, seu finis. Illud namque necessarium est necessitate medij, quod per se, & positiuè medium est ad salutem animæ comparandum, quodque dicitur necessarium necessitate finis, quia sine eo finis vitæ æternæ obtineri non potest. At necessarium necessitate præcepti præcisè non est medium positiuum ad salutem obtinendam, sed est medium negatiuum, quia negat, & impedit, ne salus obtenta violatione præcepti amittatur.

2. Non desunt Doctores qui sentiant Eucharistiam, vel votum illius necessarium esse tum adultis, tum paruulis necessitate medij. Sic docent Henriq. *lib. 8. de Sacram. cap. 3. num. 2. & 3.* Didac. Nunez *quæst. 73. art. 4. difficult. 2. concl. 2. & quæst. 79. art. 3. ad 2.* Pitigian. *disp. 9. quæst. 3. art. 2.* consentit Caiet. *dicta quæst. 73. art. 4. §.* aduerte hic, Dominic. Sotus *in 4. dist. 8. quæst. vnica art. 3.* quatenus affirmant votum Eucharistiæ sufficere ad salutem, ipsum tamen necessarium esse indicat D. Thom. *dicta quæst. 73. art. 4.* inquit enim: Perceptio baptismi est necessaria ad inchoandam spiritualem vitam; perceptio autem Eucharistiæ est necessaria ad consummandam ipsam non ad hoc quod simpliciter habeatur, sed sufficit eam habere in voto, sicut & finis habetur in desiderio, & intentione. Mouentur primò, quia proprius effectus Eucharistiæ est vitam spiritualem sumentibus concedere, iuxta illud Ioann. 6. Ego sum panis vitæ, qui manducat hunc panem viuet in æternum, imo concedere vitam, sicut Pater Christo concessit. Inquit enim Christus; Sicut misit me viuens pater, & ego viuo propter Patrem, & qui manducat me viuet propter me. At Pater necessariò Filio vitam concessit, ita vt alia via vitam obtinere non potuerit. Ergo vt nos viuamus propter Christum necessarium est, vt manducemus, neque alia via poterimus vitam obtinere. Et forte, ob hanc causam dixit, Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, quo loquendi modo vsus est Christus ad significandam baptismi necessitatem. Ioann. 3. cum dixit: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei. Ergo Eucharistia æquè est ad vitam necessaria, sicut baptismus. Secundò plures Patres negant aliquem saluari posse, & immortalitatem consequi, qui particeps non fuerit Corporis, & Sanguinis Christi. Sic August. *lib. 1.* contra duas Epistolas Pelagiani. *cap. 22. & alibi.* Cyrill. Alexand. *lib. 10. in Ioann. cap. 13.* Greg. Nyssen. *in orat. de Eucharist.* At plures tum paruuli, tum adulti saluantur, & immortalitatem obtinent, quin re ipsa participes fuerint Sacramenti corporis, & sanguinis Christi. Ergo saltem per votum illius participes esse debent. Quod si inquiras qualiter paruuli votum Eucharistiæ habere possint, cum propria voluntate careant; Respondent prædicti doctores non habere votum formale, & explicitum, sed implicitum, & virtuale in baptismo susceptum. Ob cuius causam concedit Deus infanti perseuerantiam in gratia morte præmatura antequam malitia mutet intellectum eius.

3. Cæterum omnino tenendum est neque paruulis, neque adultis Eucharistiam, aut illius votum (si propriè sumatur) esse necessarium necessitate medij ad vitam æternam consequendam. Sic Valen. *tom. 4. disp. 6. quæst. 1. punct. 5.* Ægid. de Coninch. *quæst. 73. art. 3. dub. vnico concluf. 1. & seqq.* Vasq. *disput. 169. cap. 3.* Bonac. *disp. 4. de Sacram. quæst. 1. punct. 3.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 5. quæst. 1.* Et quidem paruulis non esse Eucharistiam in re susceptam necessariam docuit Trident. *sess. 21. can. 1.* iis verbis: Si quis dixerit paruulis antequam ad annos discretionis peruenerint necessariâ esse Eucharistiæ communionem, anathema sit. Quod verò illius votum non fuerit illis necessarium, imo nec possibile inde probatur, quia ipsi carent rationis vsu, qui ad votum, seu voluntatem propriam necessarius est. Quod si dicas inde solum probari votum explicitum Eucharistiæ non esse illis necessarium, non tamen probari votum implicitum contentum in baptismo illis necessarium non esse? Obstat quia baptismus non est votum Eucharistiæ, potius quam cuiuslibet præcepti diuini, & Ecclesiastici. Vnde enim constat in baptismo specialiter votum Eucharistiæ contineri, aut aliud propositum præter obligationem seruandi diuinam, & Ecclesiasticam legem. Adde baptismum ex se sufficientem esse ad remittendum paruulis originale peccatum, & consequenter ad gratiam conferendam Quod verò in ea gratia susceptâ paruulus moriatur, neque baptismo, neque voto Eucharistiæ, quod fictitium est, tribui debet, sed speciali Dei prouidentiæ, ob quam præmatura mors paruulis antequam peccatis conquinentur succedit.

Quod vero adultis neque Eucharistia, neque votum illius necessarium sit necessitate medij inde probo, quia neque est necessarium medium ad gratiam obtinendam, neque ad perseuerandum in illa. Ergo nullatenus est medium necessarium. Et in primis ad gratiam obtinendam non esse necessariam Eucharistiam, vel votum illius colligitur manifeste ex eo quod, pro peccatis ante baptismum solus baptismus sufficiat ad illorum remissionem, & gratiæ consecutionem, pro peccatis vero post baptismum sola pœnitentia. Nequit ergo Eucharistia, vel votum illius esse necessarium ad gratiam. Et confirmo, adultus media attritione Sacramentum pœnitentiæ suscipiens gratiam consequitur nullo voto elicito Eucharistiæ distincto ab eo proposito, quod in attritione vel contritione imbibitur seruandi omnia mandata, Qualiter ergo Eucharistia, aut votum illis esse potest necessarium? Item Eucharistia instituta est ad augendam gratiam, perficiendamque vnitatem, quam medio baptismo, seu pœnitentia cum Christo consequimur. Cap. *firmiter. de summa Trinit.* cap. *cum Marthæ de celebrat. missarum.* supponit ergo nos esse gratos, & Christo per charitatem vnitos. Item est instituta in spiritualem cibum, quo alantur, & confortentur viuentes vita illius qui dixit. Qui manducat me, ipse viuet propter me. Sicuti docuit Trident. *sess. 13. c. 2.* Non ergo tribuit vitam, sed illam supponit. Ergo Eucharistia, aut votum illius non est medium ad salutem animæ necessarium; si enim votum Eucharistiæ ad salutem esset medium necessarium, ipsa Eucharistia instituta esset non ad perficiendam vitam, sed ad illam primo concedendam. Sicuti cernitur in voto baptismi, & pœnitentiæ, quorum votum saltem necessarium est quia ad vitam concedendam sunt illa sacramenta per se instituta. At Eucharistia per se non est instituta ad gratiam, & vitam spiritualem communicandam, sed ad illam perficiendam. Ergo votum Eucharistiæ esse non potest medium necessarium ad gratiam. Item votum Eucharistiæ loco Eucharistiæ susceptæ subrogatur, sed Eucharistia susceptæ non est medium vitæ concedendæ. sed perficiendæ, quia ex se ad remittenda peccata instituta non fuit, ergo à fortiori nec votum Eucharistiæ erit medium necessarium ad dictam vitam. Quod autem Eucharistia, vel votum illius non sit necessarium medium ad perseuerandũ in gratia probatur manifestè, quia recepto cum debita dispositione baptismo, vel pœnitẽtia, potes in mentiam perpetuam incidere, vel statim decedere. Ergo illa decessio in gratia finali non Eucharistiæ, quæ recepta non fuit, neque voto illius quod factum non est, tribui debet, sed diuinæ prouidentiæ sic res disponenti. Quo enim fundamento quis dicere poterit illam perseuerantiam finalem ex contritione quatenus est votum Eucharistiæ suscipiendæ, si viueres, prouenire? Eadem enim ratione dicere posset prouenire illam perseuerantiam ex contritione, quatenus est votum exequendi quodlibet præceptum diuinũ & Ecclesiasticum. Et vrgetur amplius casu quo moriturus susceptisses Eucharistiam, & illa susceptâ peccares, mortaliter, obligatus quidem esses confiteri, non tamen iterum Eucharistiam suscipere, quinimo posses nolle suscipere, quod stare non posset, si Eucharistia, vel votum illius esset necessarium ad finalem perseuerantiam, siquidem eo casu neque Eucharistia suscipitur, cum possit, nec votum illius habetur.

4. Sed obiicies ex Trident. *sess. 13. cap. 2.* Eucharistia est cibus, quo alimur, & confortamur, at cibus corporalis ad conseruandam vitam corporalem necessarius est, ergo Eucharistia necessaria erit ad vitam corporalem conseruandam. Item est antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à mortalibus præseruantur. At perseuerantia consistit in præseruatione à mortali peccato, ergo Eucharistiæ tribuenda est

hæc

hæc perseuerantia. Neque inde fit quemlibet recipientem ritè Eucharistiam perseueraturum in gratia, sed neminem in gratia perseueraturum, cui propter Eucharistiam, vel votum illius perseuerantia non concedatur.

Respondeo concedendo Eucharistiam esse cibum, quo alimur, & confortamur in vita spirituali, nego tamen ad conseruationem vitæ spiritualis esse æquè necessarium, ac est cibus materialis corporali vitæ. Tum quia corporalis vita paulatim diminuitur, quæ si cibo non reficeretur, omnino periret. Secus vero spiritualis vita, quæ integra perseuerat, donec omnino per peccatum mortale deperdatur. Tum quia Eucharistia non est vnicus cibus, quo vita spiritualis conseruetur, cum plures alij adsint, nempe oratio, ieiunium, eleemosyna, & cuiusuis alterius virtutis exercitium. Quapropter esto cibus spiritualis ad conseruationem vitæ spiritualis necessarius esset, sicut materialis ad conseruandam corporalem vitam, nullatenus infertur Eucharistiam necessariam fore. Eodem modo intelligi debet esse antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à mortalibus præseruamur: est enim medium conuenientissimum ad hunc effectum, sed non simpliciter necessarium, cum alia via obtineri possit. Adde non obtineri infallibiliter, & efficaciter hanc à mortalibus præseruationem per Eucharistiam, aliàs Eucharistia semel ritè susceptа confirmaret susceipientem in gratia. Sed obtinetur hæc præseruatio efficacius quam oratione, eleemosyna, alteriusue virtutis exercitio. Affirmare autem nemini perseuerantiam concedi nisi ob Eucharistiam susceptam, vel illius susceipiendæ votum, nullo nititur fundamento, quod amplius constabit ex solutione rationum, quibus Doctores *num.* 2. adducti mouebantur.

5. Ad primum admitto Eucharistiam esse panem vitæ. Tum quia vitam supponit. Tum quia vitam spiritualem perficit. Item admitto ritè susceipientem viuere in æternum propter ipsum quatenus est ex parte sacramenti. Vita enim spiritualis ex se æterna est. Cum vero vrgetur manducantem Eucharistiam viuere propter Christum, sicut Christus viuit propter patrem, intelligi non debet comparatio quoad necessitatem, sed quoad dependentiam, seu participationem. Ita vt sit sensus. Sicut Christus vitam quam habet à patre accepit, & propter ipsum viuit, sic manducans ritè Eucharistiam, à Christo vitam accipit, & propter ipsum viuit. Sed non inferendum alia via, quam Eucharistiæ susceptione vitam haberi non posse. Sunt enim plura alia media, quibus Deus vitam, illiusque augmentum hominibus communicat. At Christus à nullo alio nisi à Patre vitam accipere potest. Neque his obstat locus Ioannis. 3. Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, &c. hæc enim verba non necessitatem medij determinatè, sed necessitatem medij, vel præcepti inferunt. Si enim applicentur materiæ ad remissionem peccati per se institutæ, inferunt necessitatem medij, vt in baptismo contingit: at si applicentur materiæ, quæ per se instituta non est ad remissionem peccati, sed ad gratiæ augmentum, necessitatem solius præcepti inducere possunt. Sicuti constat ex illis Christi verbis Matth. 18. Nisi efficiamini sicut paruuli non intrabitis in regnum cœlorum, quo loco humilitas commendatur.

Ad secundum respondeo, cùm sancti Patres asserunt neminem saluari, neque immortalitatem consequi, nisi fuerit particeps corporis, & sanguinis Christi, intelligendi sunt non de participatione reali per sacramentum, aut votum illius, sed de participatione mystica, quæ est per charitatem, vt explicuit Augustt. *tract. 26. in Ioann.* Hunc (inquit) cibum, & potum, societatem vult intelligi corporis, & membrorum, quod est Ecclesia. Et paulò inferius. Hoc est ergo manducare illam escam, & illum bibere potum, in Christo manere, & illum manentem in se habere, vel intelligendi sunt de conuenientia, non de necessitate, sicuti explicuit Vasq. *disp. 169. cap. 4.* quasi diceret neminem alia via conuenientiori, & aptiori susceptо baptismo, vel pœnitentia vitam æternam, & immortalitatem corporis consequi posse, quam Eucharistiæ susceptione.

PVNCTVM IV.

Quæ sit materia remota consecrationis.

1. *Panis, & vinum est materia remota Eucharistiæ.*
2. *Panis debet esse triticeus.*
3. *Confici debet aqua naturali.*
4. *Esse azimum, vel fermentatum non est de necessitate Sacramenti, benè tamen de necessitate præcepti..*
5. *Ob nullam grauem proximi necessitatem omitti potest hæc obligatio.*
6. *Materia Sacramenti sanguinis est vinum de vite.*
7. *Debet esse ex vuis expressum.*
8. *Vinum congelatum materia est consecrationis, tametsi alij contrarium sentiant.*
9. *Acetum non est materia.*
10. *Neque sapa, nec lora, &c.* 19.

1. PAnem, & vinum materiam esse venerabilis huius sacramenti definit Concil. Lateranen. *in cap. firmiter de Summa Trinit. & fide Cathol.* & Florentin. *in decreto fidei post vlt. sessionem, §. tertium est sacram,* & Trident. *sess. 13. cap. 1.* & *aliis*, & colligitur ex Math. 26. Marco 14. Luca. 22. Pauli 2. ad Corinth. 11. iuncta Ecclesiæ praxi, & perpetua traditione. Congruentiæ huius institutionis desumi debent ex dignitate tanti sacramenti, & ex eius effectibus: dignitati namque sacramenti maximè decet ex pane, & vino confici, vt sic omni munditie, & puritate qua fieri potest sacrificium incruentum constituatur, aptissimèque sacrificium cruentum in ara crucis oblatum repræsentetur, aptissimèque denotetur conuiuium, quod nobis Christus Dominus in hoc venerabili sacramento parat. Deinde congruit effectibus huius sacramenti significandis, denotat enim expressè vnionem, quam fideles medio hoc Sacramento inter se habent, & cum suo capite Christo. Non secus ac ex pluribus granis vnicus panis, & ex puribus vuis vnicum vinum conficitur. Et sicut panis nutrit, & vinum lætificat, & vtrumque vires reficit, & sumentem confortat, sic hoc diuinissimo Sacramento susceipientes aluntur, confortantur, & lætitiam spiritualem accipiunt, & in spiritu recreantur.

2. Panis materia huius sacramenti necessaria debet esse triticeus, quia hic solus est, qui absolutè, & simpliciter panis nuncupatur, alij cum addito. Colligitur manifestè ex Florent. concil. *loco allegato*, & ex praxi, & traditione Ecclesiæ. Quocirca panis ex mylo, maya, castaneis, leguminibusue confectus nullatenus est materia, quia non est panis vsualis, & tradunt omnes. Ex hordeo, oriza, & farre Gabr. *lect. 35. in canon. missæ* affirmat tanquam probabile esse materiam consecrationis, eo quod concilia non definierint solum panem ex tritico confectum esse materiam, vt videre est in his, quæ refert Gratian. *de consecrat. dist. 2. cap. cum omni crimini & aliis.* At frumentum comprehendit quamlibet speciem grani habentem aristas, teste Plinio, *lib. 18. histor. cap. 7.* Varro. *de re rustica. cap. 48.* Isidoro *lib. 17. etymol. cap. 3.* Ergo panis ex omnibus illis confectus est materia. Sed contrarium omnino dicendum est, quia esto ante Eugen. IV. concilia non satis expressérint qui panis consecrationi necessarius fuerit, at Eugen. IV. *in decreto illo fidei §. tertio* apertissimè definiuit solum panem triticeum consecrationi deseruire posse. Cum autem hordeum, auena, oriza, & far non censeantur communi hominum æstimatione triticum, sed aliæ species frumenti longè inferiores, efficitur omnia illa materiam non esse consecrationis. Typha Græcè, Latinè Blatha, Hispanè Zenteno. S. Thom. *quæst. 73. art. 3 ad 2.* affirmat materiam esse, quia existimat esse triticum aliqualiter degeneratum. Contrarium verius reputo, quia esto aliquando ex tritico natum fuerit. At ob debilitatem tetræ in alteram speciem mutari potuit, & sic est censendum. Vasq. *disput. 170. cap. 3. num. 21.* Idem est dicendum de auena, seu spelta, quamuis aliquibus placeat triticum esse, vt videre est apud Sotum *in 4. dist. 9. art. 3.* Ægid. de Coninch. *quæst. 73. art. 3. num. 52.* Amylon, quod ex tritico madefacto, & expresso conficitur, tametsi versum sit in farinam aptum non est, vt consecrationi deseruiat, sicuti probabilior sententia tenet apud Vasq. *disp. 170. cap. 4. num. 23.* Ægid. cum D. Thom. *quæst. 73. art. 3.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 2. num. 8.* contra Bonac. & alios ab eo relatos. *disput. 4. quæst. 2. part. 1. num. 7.* Quia per illam tritici madefactionem non leuiter triticum corrumpitur, & quasi in alteram substantiam mutatur, ideoque panis inde confectus vsualis non est. Illud vero est certum ex omnium sententia esse grauissimum peccatum in pane ex his seminibus confecto consecrare, quia saltem est dubia materia.

3. Præterea panis triticeus consecrationi deseruiens debet ex aqua naturali confectus esse, & igne tostus, quia hic est panis vsualis. Vnde confectus ex melle, lacte, oleo, aqua rosacea, vel simili consecrationi ineptus est, quia non est panis vsualis, sed placenta, vt benè D. Thom. *quæst. 74. art. 7. ad 3.* Ægid. de Coninch. *art. 3. n. 48.* Vasq. *disp. 170. cap. 4. num. 25.* Paul. Laymann. *lib. 5 sum. tract. 4. cap. 2. assert. 3.* Bonac. *disput. 4 quæst. 2. part. 1. num. 3.* Similiter massa antequam igne torreatur, à sacramenti materia deficit, quia esto non differat specie à pane cocto, differt tamen à ratione panis vsualis, qui fuit à Christo pro materia huius sacramēti institutus. Sic D. Thom. Bonac. Laymann. Vasq. Ægid. & alij locis citatis. Quod si triticeis granis alia diuersa misceantur, vel aqua naturalis, mel, lac, & ex ea mixtione panis conficiatur, considerandum est, an extranea materia natiuam superet, nam eo casu mixtum consecrationi ineptum est, at si propria materia extraneam vincat, aptum erit mixtum consecrationi validæ, quia absolutè panis est vsualis: graue tamen peccatum consecrans committet aduersus puritatem debitam huic Sacramento, & illius institutionem 3. Sic tradunt D. Thom. *quæst. 74. art. 3. ad 3. & ibi.* Ægid. de Coninch. *num. 55.* Vasq. *disp. 170. cap. 4. num. 26.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 2. vers. denique.* Bonac. *disput. 4. de Sacram. Eucharist. quæst. 2.*

part.

part.1.num.4. Ob eandem causam peccatum graue erit cõsecrare in panẽ,qui iam incepit transmutari,& corrumpi,sicut in vino,quando incepit acescere:docuit D.Thom.*quæ.74.art. 7.ad 3.*Henriq.*lib.8.de Eucharist.cap.9.* Bonac. *disp.4.quæst.2. pun.1.num.5.*

4. Verum quod panis triticeus debeat esse azimus , aut fermentatus non est de necessitate sacramenti , vti definiuit expressè Concil. Florent. *in decreto de Armenis , §. tertio in Eucharistia.* Vterque enim panis est vsualis , conuenientior tamen est azimus , quam fermentatus , vt docuit D.Thom. *quæst. 74. art.4.* tum ob significandam puritatem Corporis Christi , quod sine opera viri conceptum est , tum ob denotandam puritatem , qua hoc Sacramentum recipi debet.Tum præcipuè , quia probabilior , & ferè certa sententia fert Christum Dominum in azimo consecrasse , siquidem post vsum agni paschalis,in quo non licebat pane vti fermentato, hoc Sacramentum instituit. At de necessitate præcepti Sacerdos Ecclesiæ Latinæ in Ecclesia Latina tenetur in azimo consecrare , Græcus vero in Ecclesia Græca in fermentato,vt expressè tradidit Concilium Florentin.*dicto decreto.§.2.* Definimus (inquit) in azimo,siue fermentato pane triticeo Corpus Christi veraciter confici , Sacerdotesque in alterutro ipsum Domini corpus conficere debere vnumquemque iuxta Ecclesiæ suæ siue Occidentalis , siue Orientalis consuetudinem, & notauit D.Thom. *quæst. 74. art. 4.* Quod adeo verum est, vt Sacerdos Latinus transiens per Ecclesiam Græcam , & Græcus per Ecclesiam Latinam retinere suæ Ecclesiæ consuetudinem possit , consultius tamen faceret, si illius Ecclesiæ , qua transit , ritus obseruet , sicuti multis allegatis probat Bonac. *dicta disp.4.quæst.2.pun.1.num.9.& latius* Ægid.de Coninch. *q.74.art.4. dub.2.*

5. Adde Sacerdoti Latino in Ecclesia Latina licitum non esse vti fermentato, neque Sacerdoti Græco in Ecclesia Græca , etiamsi populus diu deberet sacrificio priuari , & proximus absque viatico decedere , quia vtilitas communis priuatis commodis præferri debet. At ad vtilitatem communem Ecclesiæ pertinet ritus præscriptos in sacramentis confitiendis obseruare.Ergo hæc vtilitas cuilibet alteri vtilitati præferenda est. Adde præceptum communicandi in articulo mortis,& audiendi sacrum diebus festiuis neminem obligare , nisi quando sacrificium fieri potest seruatis legibus,& ritu ab Ecclesia præscripto.Sic Sotus *in 4.dist.9.art.4.* Suar.*disp.44.sect. 3.in fine & sect.4.concl.2.& disp.76.sect.5.dub.2.* Henriq.*lib.8. cap.11.n.7.* Bonac.*disp.4.q.2.p.1.num.11.* Paul. Laymann.*lib.5. sum.tract.4.capit.2.verf.altera pars.*

6. Materia sacramenti sanguinis est vinum de vite , & nullum aliud, colligitur ex Mathæi 26. Lucæ 22. iuncta Ecclesiæ traditione , definitumque est in Concilio Florent. *decreto fidei.§.tertio* & supponitur in Trident.*sess.13.cap.1. & 2.* Vnde liquores expressi ex pomis, & malis-granatis nullatenus consecrationi deseruire possunt,quia non sunt vinum absolutè,& tradunt omnes.

7. Hoc vinum debet necessario esse ex vuis expressum. Nam dum liquor intra vuam est per se potari non potest , sed potius comedi , neque signo hic demonstrari potest , cum non sit sub vuis,vt totum quoddam , sed vt pars in toto , neque est aptus , cui aqua misceatur. Sic D. Thom. *quæst. 74. art. 5. & ibi.* Ægid. *numer.* 123. Vasq. *disp.175. num.* 11. Paul. Laymann.*lib.5.sum.tract.4.cap.2. assert.4.* Suar.*disp.45. sect.1.* Bonac.*disput.1.de Sacram.quæst.2. pun.2.num.9.* & alij plures apud ipsos. Liquor vero expressus ex vuis maturis , sed non defœcatus , quique Mustum communiter appellatur , materia est consecrationis , quia absolutè est vinum , sed non est decens , ideoque absque vrgenti causa graue peccatum esset ea vti materia ad consecrationem. Colligitur cap. *omne crimen de consecrat.dist.2.* & tradit Vasq. *dicta disp.175.cap.1. num.7.* Suar. *disput.45. sect.1.verf.tertio.* Ægid. *quæst.74.art.5. num.124.* Paul.Laym.*lib.5.sum.tractat.4.cap.2.assert.5.* Bonac. *disp.4. quæst. 2. part.2. num.3.* Notanter dixi ex vuis maturis. nam liquor expressus ex immaturis , quique Agresta nuncupatur,cum naturam vini consecutus non fuerit,à materia consecrationis excluditur Sic D. Thom. receptus ab omnibus. *quæst.74.art.5.ad 3.*

8. Vinum congelatum aliqui censent ineptam consecrationi esse materiam. Sic Ledes. *1.p. quart. q. 15. art. 5.dub.1.* Alanus *lib. de Eucharist. cap.* 11. Armilla *verbo Eucharistia num.19.* Angles in *4.p.1.de essential.Eucharist.art.3. difficult.3.* Mouentur , quia vinum congelatum potabile non est , ergo esse non potest materia consecrationi. Hac enim ratione inclusum in vuis diximus ineptum consecrationi esse , & aquam congelatam ineptam materiam baptismi , quia inepta est ablutioni. Cùm ergo vinum congelatum ineptum sit potationi, & consecrationi ineptum esse debet. Nihilominus probabilius est vinum congelatum materiam consecrationis esse (nisi aliquando ob congelationem substantia vini corrumperetur , quod in communi congelatione censendum non est.)Sic Sylueſt.*verbo Eucharistia 2.qnæst.10.num.* 15. Sotus *in 4.dist.9.art.5.* Suar. *disp.41. sect.1. circa finem.* Ægid.de Coninch.*quæst.74.art.5.num.126.* Bonac.*disp.4.quæst.2. part.2. num.* 10. Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 4.cap.2.assert.5. in quarta aduertentia.* Ratio est , quia vinum congelatum per se est potabile,esto per accidens potari non possit. Quod secus accidit in vino incluso in vuis , quod per se est comestibile , non potabile. Consecrationem autem non impedit quod vinum ex aliquo accidenti actu potari non possit,si per se potabile sit,quia Eucharistia non in potatione , sed in re, quæ potanda est consistit. At quia congelatio impedit ablutionem , in qua essentia baptismi consistit , ea de causa aqua congelata baptismo inepta est,non autem vinum congelatum consecrationi. Et fortè ob hanc causam Pius V. *in Rubrica Missalis de defectibus Missæ §. in hyeme* statuit, si post consecrationem vinum congelatum fuerit , igne liquefieri , & absumi , manifestè supponens ob congelationem species vini consecrationi aptas non corrumpi. Fatentur tamen ferè omnes doctores relati graue esse peccatum , si in vino congelato consecratio fiat,quia dubia est materia. At si prius fuerit congelatum, & postea liquefiat , non est improbabile licitè consecrari , quamuis minus decenter , quia est verum vinum , & actuali potationi aptum, sed congelatione aliqualiter immutatum.Sic Suar.*disp.45. sect.1.in fine.* Ægid.de Coninch. *q.74. art.5.in fine.*

9. Acetum esto ex vino fiat,nullatenus est materia consecrationis , quia in aliam naturam à vino est transmutatum, ideoque Pius V. *Rubrica de defectibus in Missa occurrentibus*, præcipit Sacerdoti reperienti tempore consumptionis in aceto consecrasse,vt vinum apponat,& denuò consecret. Et Gregor. XIII. imperauit deleri Glossam *in cap. 2. de consecrat. dist. 2.* affirmantem acetum esse consecrationis materiam. Quod si Isidor. *lib.8.etymolog. c.3. &* Innocent. III. *lib. 4.de sacrific.Missæ c.30.* aliique Doctores dixerint acetum esse materiam consecrationis , intelligendi sunt non de aceto perfecto,sed de vino acido , qui ad acetum pergit,eo tamen vti ad consecrationem extra necessitatem peccatum est , & quidem graue, si ita aceti naturæ proximum sit, vt merito dubitetur, an vini qualitates amiserit.Viuald.*de Eucharist.cap.1. num.4.* Victoria *eadem concluſ.59.*Pitigian. *distinct.11.quæstion.7. concluſ.6.* Vasq.*3.part.disput.175.cap.2.in 1.difficult.* Bonac. *disp.4. p.2.num.5.* Ægid. *quæst.74. art.5.n. 122.* Paul. Laymann.*lib.5. sum.tract.4.cap.2.assert.5.verf. aduerte secundò.* Suar. *disp.45. sect.1.verf.quarto.*

10. Sapa Hispanè *arrope* à materia consecrationis excluditur , quia in aliam naturam à vino creditur esse conuersum. Et idem est censendum de vino cocto , Hispanè *Aqua ardiente.* Sic pluribus firmat Bonac. *disp. 4. de Sacram.quæst.2. p.2.n.5.*

Lora Hispanè *Aguapie* , quod ex vuis iam expressis mixta aqua conficitur , nullatenus est materia consecrationis , vt communiter fit , quia non est vinum , sed aqua temperata; erit tamen materia , si in minima quantitate mixtio contingat. Illud certum est esse graue peccatum in ea consecrare. Sic sustinet Suar.*3.p.disp.45.sect.1.verf.Sic verò,* Vasq.*disp.175. cap.1.num.8.* Bonac.*disp.4.q.2.pun.2.num.7.* & alij communiter.

PVNCTVM V.

De mixtione aquæ pro consecratione Calicis.

1. *Obligatio est miscendi aquam vino ante consecrationem.*
2. *Non ex necessitate sacramenti,sed præcepti.*
3. *Ex præcepto diuino miscendam esse plures firmant.*
4. *Probabilius est ex solo Ecclesiæ præcepto.*
5. *Fit satis oppositis fundamentis.*
6. *In qua quantitate hæc mixtio facienda sit.*
7. *Tempore sacrificij,& ante oblationem est facienda.*
8. *Proponitur quæstio, an aqua, qua tempore consecrationis in vinum conuersa non est,in sanguinem Christi immediatè conuertatur, sicuti conuertitur vinum.*
9. *Affirmant plures,& quibus probent.*
10. *Contrarium vt probabilius defenditur.*
11. *Diluuntur opposita fundamenta.*

1. AQuam vino consecrando miscendam esse ex perpetua Ecclesiæ traditione docuit Florent.conc.*in literis Vnionis* , & Trident. *sess.* 22.cap.7.& pluribus exornat Vasq. *disp.176.cap.1.*Bellarm.*lib.4.de Eucharist.*cap. 10. & 11. Suar. *disp. 45. sect. 2.* Congruentia huius mixtionis triplex est , vt colligitur ex S.Thom.*quæst.74 a.6.* Et Innocent.*in* cap. *Cum Martha de celebrat.missar.*& Iulio Pontifice,*cap.cum omne de consecrat.dist.2.*Sed præcipuè ex Trident. *sess. 22. cap.* 7. Prima quod Christum Dominum ita fecisse credatur. Secunda quia è latere eius aqua simul cum sanguine exierit in testimonium plenæ ablutionis nostrorum peccatorum per merita Christi , quod Sacramentum hac mixtione recolitur. Tertia ad significandam vnionem populi fidelis cum suo capite

Christo

Christo, Etenim per aquam populus significatur iuxta illud Apoc.17. aquæ multæ,populi multi.

2. Hanc aquam miscendam esse non ex necessitate Sacramenti, sed præcepti aperte denotat Florentin. Concilium affirmans materiam huius venerabilis sacramenti esse panem triticeum, & vinum de vite. Si autem vinum necessario esse deberet aqua mixtum,sicuti debet esse oleum mixtum balsamo pro materia confirmationis, concilium assignans huius sacramenti materiam exprimeret esse vinum aqua mixtum, sicuti expressit in oleo pro materia confirmationis. Neque huic veritati obstat, quod Christus Dominus in vino aqua mixto consecrauerit, inferamus necessariò aquam vino esse miscendam.Non enim omnia,quæ Christus Dominus in consecratione seruauit,sunt de sacramenti necessitate.Aliàs solus panis azimus, & non fermentatus esset materia consecrationis,& vinum album,vel nigrum,siquidem vnum è duobus necessariò electum fuit. Sed illud est Sacramento necessarium. Quod ad veritatem formæ necessarium fuerit, quodque Christus Dominus pro Sacramento conficiendo præscripserit. Vt latius probat D.Thom. *quæst.* 74. *art.* 7. Quod vero Cyprian. *epist.63.ad Cæcilium,alias lib.2. epist.3.post. medium* dixerit: In sanctificando calice offerri aqua sola non potest,quomodo nec vinum solum potest, intelligi debet quod non possit licitè,& conuenienter vnum sine alio offerri. Cùm verò subdit: Calix Domini non est aqua sola, aut vinum solum, quomodo Corpus Christi non potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi vtrumque adunatum fuerit,non ita est accipiendum, vt sicut sola farina,aut sola aqua consecrari validè non possit, ita nec solum vinum consecrari possit, quia id falsum est, & contrarium ipsimet Cypriano dicenti. Nam si vinum tantum quis offerat, sanguis Christi incipit esse sine nobis,id est sine eo quod significet vnionem nostram cum Christo, sed est ita accipiendum,vt sicut farina sola, aut aqua sola non potest licitè consecrari,sic nec solum vinum.Non enim comparatio est de valore actus, sed de licito illius vsu.

3. Sed ex quo præcepto, an diuino, an Ecclesiastico tantum hæc mixtio facienda sit? Non est ita certum. Plures, graueſque doctores nec improbabiliter affirmant ex præcepto Christi per Apostolos tradito hanc fieri mixtionem.Sic Alfons. de Castro *hæresi 7.verbo Eucharistia* Valent.*disp.6.quæst.2.pun.1.* Henriq.*lib.8.cap.12. num.4.*& alij relati à Vasq. Azor.Suar.& aliis statim referendis.Fundamentum præcipuum sumitur ex aliquibus conciliis, & Patribus indicantibus hanc traditionem à Christo Domino emanasse.Nam Concilium Carthaginense *3.can.* 24. & Africanum, *can.*4. dicunt, In sacramentis corporis, & sanguinis Domini nihil amplius offeratur, quàm quod ipse Dominus tradidit, & hoc est panis, & vinum aqua mixtum. Sentiunt ergo Christum Dominum tradidisse vinum esse aqua miscendum. Item concilium Aurelianense *4. cap.* 4. docens aquam esse vino miscendam subdit: Quia sacrilegium iudicamus aliud offerri, quam in mandatis sacratissimis Saluator instituit.Cyprian. *epist. 63. quæst.* 3. *lib.2.* expressis verbis mixtionem aquæ appellat, tum Dominum præceptum, tum Dominicam traditionem. Neque his repugnat Trident. *sess.22. c.7.* & Florent. *in decreto de Armenis* §. 3. affirmans ex Ecclesiæ præcepto hanc mixtionem faciendam esse,quia id verum est, tametsi etiam ex Christi præcepto facienda sit. Concilia enim præceptum Ecclesiasticum, vtpote omnino certum declararunt,à declaratione diuini vtpote incerti abstinuerunt.

4. Nihilominus verius existimo solum ex Ecclesiæ præcepto hanc mixtionem esse faciendam. Sic pluribus firmant Vasq. *disp.177.cap.2.* Suar.*disput.45.sect* 2. Ægid.de Coninch. *quæst.74.art.7.n.135.* Bonac. *disp.4.quæst. 2.p.4.n.1. vers.dixi.* Moueor ex Trident. & Florent. dicentibus, ex Ecclesiæ præcepto hanc mixtionem haberi,in quo satis indicarunt non ex Christi institutione. Nam esto Ecclesia præcipere possit obseruandum id ipsum, quod Christus præcepit, incongruè tamen iudicaret ab ea obligationem oriri, cum præcipua obligatio ex Christi præcepto nascatur.

5. Dicta verò concilij Carthaginen. Africani, & Aureliani facilem habent explicationem. Fateor inquam verissimum esse in sacrificio nihil aliud esse offerendum præter id quod Christus Dominus, tradidit, scilicet panem, & vinum aqua mixtum. Sed inde non infertur tradidisse aquam esse vino miscendam, sed nullum alium liquorem præter vinum aqua mixtum esse offerendum. Cyprianus vero, & alij Patres ideo hanc mixtionem appellant Dominicum præceptum, seu Dominicam traditionem, quia est traditio, & præceptum ob factum Christi impositum,& ad illius imitationem.

6. In qua autem quantitate sit aqua vino miscenda, certum est in minori quantitate misceri debere: aliàs mixtum æquè aqua, ac vinum esset. Habetur expressè. *cap. pernicioſus de celebrat. missar.* & congruit ratio, quia vino virtus, & maiestas Christi significatur, quæ necessariò superare debet fragilitatem populi aqua significatam, & fortè ob hanc rationem, cum aqua miscetur, benedicitur, non item vinum, quia fragilis homo ex Christi virtute vtpote potentiori robur accipit, & ex vnione cum Christo sacratur. Concilium Triburiense, quod prouinciale fuit, neque approbatum, can. 19. permittit tertiam partem aquæ apponi: Fortè illo tempore, & in ea regione ob qualitatem vini potuit esse licitum. At Concilium Florent.in *decreto illo fidei.*§. 3.expressè dicit modicissimam aquam esse miscendam. Tertia autem pars modicissima non est, ideoque Romanæ Ecclesiæ consuetudo,& praxis seruanda est,quæ octies, vel decies plus vini apponit, tametsi vt aduertunt doctores communiter, non sit in hac parte scrupulosè agendum.

7. Hæc mixtio necessario facienda est tempore sacrificij ab ipso Sacerdote,vel de eius licentia,& facultate à Diacono, vel Subdiacono in missis solemnioribus. Quia sacrificanti præcipitur hæc mixtio, vt cæremonia quædam sacra ad sacrificium pertinens, tum ob vnitatem Christi, tum ob significationes, quas habet. Cui præcepto nullatenus faceret satis, si vinum alias mixtum offerret & tradit D. Thom. *q. 74. art.8.ad 3.*Ægid.de Coninch. *ibi num.*141. Vasq.*disp.* 177.*c.2. num.*18.Bonac.*disp.4.quæst.2.punct.4.num.4.* & 5.Adde teneri Sacerdotem non solum tempore sacrificij hanc mixtionem facere, sed ante oblationem, aliàs grauiter peccabit contra Ecclesiæ consuetudinem.Suar. *disput.45.sect.3.* Bonac. *num.5.* Ægid. *num.* 142. Quod si ex obliuione, aut negligentia mixtionem omiserit, & id aduertat Sacerdos ante factam consecrationem, debet necessariò eam facere, quia adhuc vrget præceptum miscendi aquam vino,& eandem significationem hæc mixtio habere poterit, sicuti si ante oblationem esset facta. At si facta consecratione Sacerdos aduertat aquam non esse vino mistam, nullatenus est miscenda, quia sanguini Christi nihil extraneum misceri debet, ,& præceptum solum erat de miscenda aqua vino, non item sanguini Christi. Suar. *dicta disp.45.sect.3.* Ægid. *q.74.art.8.n.142.* Bonac.*disp.4.q.2. part. 4. n.5.*

8. Superest grauissima quæstio, an aqua quæ vino miscetur in sanguinem Christi conuertatur? Et quidem si tempore consecrationis fuerit in substantiam vini transmutata, nemini potest esse dubium in sanguinem Christi conuerti. Quare controuersia solum est,an eo casu, quo in vinum transmutata non fuerit, permaneat in sua substantia, vel in sanguinem Christi conuertatur? Posse autem contingere tempore consecrationis aquam non esse in vinum conuersam constat, vel quia vinum ita debile est, vt eo breui tempore aquam transmutare non possit, vel quia Sacerdos immodicam quantitatem aquæ miscuit,esto vini quantitate minorem, vel quia ob defectus in missa occurrentes facta mixtione statim calicem consecrauit.

9.Plures graues doctores censent illam aquam,sicut & vinum immediatè in sanguinem Christi conuerti. Sic Cardin. Alann. *lib.1. de Sacram. cap.*13. Baron. *to.* 12. *anno* 1188. & *an.* 1192. Tolet.*lib.2.cap.25.num.*4.Scortia *de missa sacrific.lib.4.cap.1. num.* 13. Iansenius *in concord. cap.* 131. Alexand. Pesan. *3. p. q.74.art.8.disput.2.*Ægid.de Coninch.*dub.vn.num.* 144.Paul. Laymann. *lib.5. sum. tract.4. cap.2.num.9.* Mouentur primò grauissimorum Patrum authoritate affirmantium aquam vino permixtam offerri, benedici, & consecrari, quod verum non esset, si necessario in vinum esset prius conuertenda, quia tunc non aqua, sed vinum offerretur, benediceretur, & consecratur. Quod autem æquè de aqua vino permixta, ac de vino Patres affirmant consecrari constat ex his, quæ referuntur,*cap.1.* & *4.de consecra. dist.* 2. sed præcipuè id tradidit Alger. *lib.1.de Sacrament.cap.*16.cum enim (inquit) vinum pro Christo, aqua sacrificetur pro populo, & vtrumque vnus sanguis fiat.Et Paschas. *lib.1.de Corpore Christi. cap.* 11. vbi ait: Proptrea non inconuenienter etiam ob hoc,ibidem aqua consecratur, non quod aqua permaneat, sed vertatur in sanguinem, vt significet, quod fides percipiat.Idem docet Damascen. *lib.4.orthodoxæ fidei,cap.*14. Neque vllus ex antiquis patribus docuit aquam necessariò in vinum conuertendam esse priùsquam in sanguinem Christi, imo potius plures censuerunt hanc conuersionem esse impossibilem, vt satis colligitur ex his quæ tradit Innocent. III. *in cap. cum Marthæ de celebrat. Missar.*§. *quæsiuisti.* Et docuit Iustin.Martyr.*apolog.2.pro Christianis sub finem,* & aliqui Philosophi relati à Conimbricens. *de generat. lib.1.cap.*10.*quæst.1.art.1.* sed absolute affirmarunt simul cum vino in sanguinem Christi conuerti, quod de conuersione propria, & immediata intelligendum est.Secundo quia Innocent. III. *in dicto cap. cum Marthæ de celebrat. Missar.* rogatus, an aqua, quæ vino miscetur in sanguinem Christi conuertatur.Huic opinioni fauere videtur quarenus ex triplici opinione, quam ibi recenset secundam vt probabiliorem eligit, quæ est aquam cum vino transubstantiari, reiecta prima opinione de conuersione in humorem flegmaticum, & tertia asserente in propria specie manere accidentibus vini circumfusam, quod necessario asserendum est sæpè contingere, si aqua in sanguinem Christi immediatè non conuertitur. Tertiò ponamus, vt est satis,verisimile, aquam, quam Christus Dominus vino consecrando miscuit, non esse tempore consecrationis in vinum

conuersam,

conuersam, cum illius mixtionem statim subsecuta fuerit consecratio. At si aqua in sanguinem Christi non conuertitur, sed in substantia aquæ post consecrationem remanere debet, non est credendum Christum Dominum illam fore appositurum, neque Ecclesiam præcepturam Sacerdotibus apponendam. Ergo. Quarto verba consecrationis totum illum potum, qui ex Ecclesiæ instituto consecrandus apponitur, determinatè significant, ergo totum illum in sanguinem Christi conuertunt. Cùm ergo ille potus non solum ex vino, sed ex aqua mixta vino coalescat, & sic consecrandus ex Ecclesiæ instituto apponatur, necessariò totus ille potus in sanguinem Christi conuerti debet. Quintò ex hac sententia nullum sequitur inconueniens. Nam esto Concilia sæpè definiant panem, & vinum esse materiam consecrationis, non inde excludunt aquâ vino mixtam. Aqua enim vino mixta vinum communiter nuncupatur. Neque inde fit duplicem esse materiam sanguinis, aliam necessariam, & aliam sufficientem. Nam aqua seorsim sumpta nunquam est materia sufficiens, quia necessariò expostulat, vt sit sufficiens esse vino permixtam, & cum illo consecrari. Neque duo ibi consecrantur, sed vnum, scilicet vinum aquaticum, seu compositum ex vino, & aqua, vt dixit Glossa *in dicto cap. cum Martha verbo cum vino.* Quocirca si quis vellet verbis consecrationis solam aquam qualitatibus vini perfusam consecrare, nihil efficeret, quia aqua qualitatibus vini perfusa independenter à vino consecrari nullatenus potest. Sexto potest probari ab inconuenienti. Totus enim calix, qui consecrationi præparatur, facta consecratione adorandus proponitur. Hoc autem nequit fieri eo casu, quo moraliter constat aquam in vinum conuersam non esse tempore consecrationis, siquidem aqua adoratione Latriæ proponeretur adoranda. Ergo dicendum est aquam immediatè in sanguinem Christi conuerti, quando in tempore consecrationis in vinum conuersa non est. Item nequiret Sacerdos aliam secundam missam celebrare ob populi necessitatem, cum sibi moraliter constat non esse ieiunum.

10. Nihilominus etsi prædicta sententia sit satis probabilis præcipuè ob primum fundamentum, probabiliorem reputo contrariam, nempè aquam in sanguinem Christi non conuerti, nisi quatenus fuerit in vinum conuersa, sic expresè docuit Glossa *in dicto cap. cum Martha. verbo cum vino*, quatenus dicit. Non transeunt duo in sanguinem, sed vinum, quod aquam sibi incorporauit. Si autem substantia aquæ immediatè in sanguinem Christi conuertererur, duo, scilicet vinum, & aqua in sanguinem Christi transirent. Item tradidit Alexand. Bonauent. Ricard. Scotus, Paludan. Gab. Maior. Viguer. quos refert, & sequitur Vasq. *quæst. 74. 3 p. art. 4. disp. 178. cap. 2.* Consentit Azor. *lib. 10. cap. 28. quæst. 1.* Filiuc. *tract. 4. c. 3. quæst. 10.* Suar. *disp. 45 sect. 4. Vers. nihilominus.* Henriq. *lib. 8. c. 12. & in comment. litt. 1.* Bonac. *disp. 4. quæst. 2. pun. 4. num. 7.* testanturque esse communem, cui assentire videtur Innocent. III. *in cap. cum Martha* approbans secundam opinionem ibi relatam, quæ erat aquam cum vino transsubstantiari, cum in vinum transeat mixta vino. Supponit ergo non transubstãtiari eo casu, quo in vinum non transiret. Fundamentum præcipuum est, quia concil. Florent. in dicto decreto de Armenis, & Trident. *sess. 23. cap. 1. & 4 & can. 1.* & Innocent. III. *in cap. firmiter, de summa Trinit.* expresè asserunt huius cõsecrationis materiam esse solum vinum de vite. At si aqua mixta vino in sanguinem Christi immediatè conuerteretur, non solum vinum, sed aqua qualitatibus vini effecta esset materia. Non igitur est dicendum. Deinde Trident. *sess. 13. can. 3.* definit post consecrationem solas species panis, & vini remanere, at si aqua in sanguinem Christi conuertitur, non tantum species vini, sed aquæ remanebunt, sub quibus sanguis Christi existeret. Ex quo videtur inferri, si huiusmodi species aquæ ab speciebus vini separarentur, vt Philosophi testantur separari posse, sub illis Christus Dominus existeret, siquidem Concil. Trident. *sess. 13. can. 3.* definit sub singulis cuiuscunque speciei partibus separatione facta totum Christum contineri. At affirmare sub solis aquæ speciebus contineri Christum (esto probabile reputet Ægid. de Coninch. *quæst. 74. art. 8. dub. vnic. num. 191.*) mihi difficilimum est, eo quod solæ illæ species continere possunt Christum, ex quarum substantia Christus confici potest: at ex sola substantia aquæ nequit Christus in hoc sacramento Eucharistiæ confici. Ergo sub solis aquæ speciebus nequit constitui. Dices Trident. definire tantum sub singulis speciei partibus separatione facta Christum contineri, sub quibus consecrari potest, cum autem non possit consecrari in aqua à vino separata, sed in aqua mixta vino, nequit sub speciebus aquæ separatis constitui. Sed contra. Nã Tridẽt. definit separatione non admitti præsentiam corporis, & sanguinis, sed sub singulis speciei partibus separatis existere, sub quibus non separatis Christus existebat: at si ante separationem sub speciebus aquæ existebat, facta separatione sub illis existere debet. Secundum fundamentum est, quia incertum est Christum Dominum aquam vino consecrando miscuisse, & incertius, sic miscendam præcepisse. Ergo nullo firmo fundamento affirmari potest aquam mixtam vino esse materiam consecrationis quoad suam substantiam. Materia namque cuiusliber sacramenti ex Christi institutione constare debet. Tertium sumitur ab inconuenienti, ideo contraria sententia affirmat aquam naturalem vino mixtam immediatè in sanguinem Christi conuerti, quia sic mixta communi vsu hominumque æstimatione est vinum. Sed eadem ratione dici posset aquam rosaceam mixtam vino esse materiam, siquidem sic mixta ob qualitates à vino acceptas vinum nuncupatur, totusque ille potus vinum esse dicitur. Quod autem sit aqua rosacea, vel naturalis per accidens est, cum æquè ex vtraque mixtura absolutè vinum nuncupetur, & æquè vtraque per se indebita consecrationis materia sit.

11. Argumenta pro priori sententia adducta, etsi difficilem habeant solutionem, non tamen conuincunt. Ad primum respondeo aquam benedici, offerri, & consecrari. Quia frequenter in vinum conuertitur, & sic conuersa consecratur, & ad hunc effectum vino miscetur. Quod si aliquando in vinum conuersa non fuerit, id est per accidens, & præter Ecclesiæ intentionem, & eo casu consecrari censenda est per denominationem à vino, cui est permixta, tametsi in se ipsa non consecretur. Ad secundum constat ex probatione nostræ sententiæ. Nunquam enim Innocent. III. definiuit, aquam vino permixtam, & quæ tempore consecrationis in substantia aquæ perseuerat, conuerti in sanguinem Christi, potius enim contrarium supposuit, affirmans aquam cum vino in sanguinem transmutari, eo quod in vinum transeat, tacitè denotans eo casu, quo in vinum non transiret, in sanguinem non transmutari. Ad tertium nego aquam à Christo Domino appositam in vinum non fuisse prius conuersam, quia modicissima fuit. Et ob hanc in vinum conuersionem præcipit Ecclesia modicissimam apponi, quod si aliquando aqua apposita in vinum conuersa non fuerit, id per accidens est, & præter Ecclesiæ intentionem. Ad quartum concedo verba consecrationis significare totum illum potum, qui ab Ecclesia consecrandus apponitur; nego tamen significare aquam vino permixtam in substantia aquæ perseuerantem, quia aqua sic sumpta non apponitur consecranda, sed apponitur consecranda in vinum conuersa. Ad quintum nego ex opposita sententia nullum sequi inconueniens, siquidem sequitur re ipsa duo consecrari, & duas esse materias, tametsi vna sine alia esse non possit. Ad sextum concedo totum calicem proponi adorandum, quia creditur sub singulis partibus Christum contineri, quod si aliquando contigit aquam in sua substantia manere tẽpore consecrationis, id est, per accidens, & quoad eam partem non proponitur calix adorandus, quia aqua nunquam fuit consecrationi præparata, nec adorationi proposita, nisi media conuersione in vinum. Quod autem subiungitur de ieiunio facilè solues, si dicas ieiunium non solui, quia Sacerdos reputare probabiliter potest aquam in vinum conuersam prius fuisse. Secundò quia simul cum sanguine Christi ex præscripto Ecclesiæ sumitur, quam non est credendum voluisse ea sumptione ieiunium solui.

PVNCTVM VI.

Quæ intentio in ministro, & quæ præsentia, & quantitas in materia requiratur, vt consecratio valeat, licitaque sit.

1. *Explicatur intentio requisita.*
2. *Deferens duas hostias, putans vnam tantum deferre, vtramque consecrat.*
3. *Quid de formulis pro communicantium vsu? Subdistinctione respondetur.*
4. *Quid de guttis intra, vel extra calicem existentibus.*
5. *Debet materia consecranda esse præsens, & qualiter.*
6. *Quæ quantitas requiratur.*
7. *Seruandus est Romanæ Ecclesiæ vsus, vt licitè consecratio fiat.*
8. *Quid faciendum, cum dubium suboritur, an sit aliqua materia consecrata.*

1. AD consecrationem primo requiritur, vt intentionem habeas saltem virtualem consecrandi, quia intentio ministri Sacramento necessaria est. Quæ autem sit intentio virtualis cõstat ex dictis *tract. 18. de Sacram. in genere. punct. 5.* Insuper debes habere intentionem determinatam, hoc est circa materiam determinatam, quod pronomine *hoc*, vel *hic* signare possis. Quia materia, & forma sacramenti operantur secundùm ministri intentionem. Si igitur intentio determinata non est, effectum determinatum habere non possunt. Neque sufficit, si hanc determinationem in voluntatem Dei, vel alterius hominis refundas. Nam si est voluntas de futuro, ab ea pendebit sacramentum in suo esse. At hoc sacramentum nequaquam à futuro euentu pendere potest, quia eo tempore neque est forma illius, neque materia. Ergo. Si vero sit voluntas de præsenti, velisque consecrare ex duplici hostia eam, quæ

quæ Paulo, vel Deo magis placeat, (tametsi Ægid. *quæst.74. art.2.num.37.*censeat consecrationem effectum habituram)at longè probabilius contrarium existimo casu quo tibi ignotum sit, quæ ex illis hostiis sit Paulo , vel Deo gratior. Nam posita hæc ignorantia nequaquam potes pronomine *hoc* hostiam determinare , cum tamen necessarium sit determinationem illius ex tua voluntate,& non ex voluntate alterius pendere. Sic optimè tradit Vasq. *disp.* 171.*cap.*1.*n.*7.Suar.*disp.*43. *sect.*6.Bonac. *disp.*4.*q.*2.*p.*5.*n.*9.

2. Hinc oritur dubium pro casu communiter contingente. An Sacerdos duas hostias consecrandas deferat , credens vnam tantùm deferre vtramque consecret,vel mediam ? Aliqui affirmant solam ante oculos propositam consecrare, quia illius tantùm videtur habuisse intentionem , siquidem aliam non cognouit,& intentio ferri non potest in incognitum. Sed verius est vtramque consecrare, quia præsumitur eam intentionem habere, quam communiter Sacerdotes habent , & Ecclesia intendit.At Sacerdotes intentionem habent consecrandi materiam præsentem , quam in altare consecrandam deruleruntur , & in manibus habent tempore consecrationis. Ergo eam intentionem præsumitur Sacerdos habuisse. Sic Nauarr. *cap.* 25. *numer.* 91. Suar. *disput.* 43. *sect.* 6. *vers. sed obiicies.*Vasq.*disp.*171.*cap.*1.*numer.*2. Bonac. *disput.*4.*quæst.*2. *punct.*5. *num.*3. Ægid.de Coninch. *quæst.*74. *art.*2. *dub.*3. *numero* 39.

3. Sed quid dicendum de formulis , quæ solent pro communicandis deferri. Respondeo , si insciо Sacerdote in altari essent depositæ , ipseque Sacerdos illarum ignarus esset, nullatenus consecrarentur , quia nullam intentionem etiam virtualem habuit illas consecrãdi.Ægid.de Coninch.*q.*74 *art.* 2.*dub.*3.*n.*39.Bonac.aliis relatis *disp.*4.*q.*2.*pun.*5.*n.*8.Paul.Laymann.*lib.*5.*sum.tract.*4.*cap.*2 *assert.*9.Secus vero esset,si ipse Sacerdos, vel alius ex eius beneplacito eas formulas consecrandas ante offertorium deferret. Nam eo ipso voluntatem habet eas consecrandi , ex qua voluntate consecrantur, tame si tempore consecrationis illarum obliuiscatur. Sic Ægid. *num.* 40.Laymann.*supra.*Bonac. *n.*6.Quod intelligendum est,dummodo sint super altare sacrificij , hoc est super aram , nam si iuxta existant , & illarum oblitus fuerit , nequaquam sunt consecratæ. Quia non est præsumendus Sacerdos indebitè,& illicitè consecrationem facere voluisse. Sic optimè notauit Suar.*disp.*43.*sect.*6.*circa finem.*

4. Ob eandem rationem guttæ vini in superficie exteriori calicis non censentur consecratæ, quia indebitè Sacerdos eas consecraret, ac proinde non est præsumendum eam intentionem habere : guttæ vero intra vas existentes , si leui calicis motione reliquo vino misceri possunt , censendæ sunt consecrati , ne materia non consecrata consecratæ misceatur. At si longè à reliquo vino separatæ existant,inconsecratæ manent, quia solum præsumitur voluisse consecrare vinum illud,quod quasi per modum vnius intra calicem existit. Vt autem hæc dubia vitentur expedit in præparatione calicis eas guttas exactè abstergere.Sic Ægid.*quæst.*74.*art.*2.*dub.*3. *in fine.* Suar. *disput.*43.*sect.*6.*circa finem.*Paul.Laymann.*lib.*5. *sum. tract.*4. *cap* 2.*fine.*

5. Secundò requiritur ad consecrationem , vt materia consecranda sit tibi præsens,ita vt eam pronomine *hoc*,vel *hic* demonstrare possis, & sensu percipere,aliàs morali , & humano modo tibi præsens non erit.Cui præsentiæ non obest,quod in aliquo vase, aut linteo contineatur : nam ratione continentis contentum tibi præsens est. Secus esset, si retro parietem, vel linteum panis,vel vinum essent apposita, quia tunc nullo sensu eam materiam demonstrare potes. Et idem est,si panis sub mappa , vel in tabernaculo existat , quia non existit ibi tanquam in continenti,quod sensu percipi possit. Sic Suar. *disp.* 43.*sect.*5.Vasq.*disp.*171.*c.*4.Bonac.*disp.* 4.*q.*2.*p.*6.*à n.*2. Ægid. de Coninch.*q.*74.*art.*2.*dub.*2.*n.*22.*&* 23.Paul.Laymann.*lib.*5. *sum.tract.*4.*cap.* 2.*assert.*7.

6. Tertiò requiritur ea quantitas , quæ humano sensu percipi possit , & pronomine *hoc* ab homine demonstrari , quia sacramenta non Deo,& Angelis , sed hominibus sunt signa gratiæ sanctificantis. Quocirca si ita minima quantitas esset , vt nullatenus ab homine extra miraculum percipi posset, inepta consecrationi esset , quia pronomine *hoc* demonstrari non posset. Requiritur ergo ad consecrationem quantitas Sacerdoti consecranti demonstrabilis. Dices sub minima quantitate separata ab aliquo pane consecrato Corpus Christi continetur , cum tamen sensu humano percipi non possit. Respondebis plus requiri ad Corpus Christi consecrandum , quam ad consecratum conseruandum , quia ad consecrationem necessarium est , vt materia consecranda sit ita sensibilis vt demonstrari possit,secus ad illius conseruationẽ. Sed contra,quia Christus Dominus conseruari non potest nisi sub specie, quæ humanis sensibus percipi possit: aliàs non erit signum sensibile. Ergo idem ipsum,quod requiritur , vt Christus sub speciebus ponatur , requisitum est , vt conseruetur. Quapropter censeo nullam quantitatem ita minimam esse, quæ ab homine sensum perfectissimum habente percipi non possit , ac proinde quæ ab eo non possit consecrari. Quod si aliqua sit quæ per se sumpta à nullo homine extra miraculum percipi possit,nec consecrari poterit, nec sub ea Christus existere.Sic Vasq.*disp.*171.*c.*2.Consentit Suar.*disp.*43.*s.*8.ex parte Ægid.de Coninch.*q.*74.*art.*2.*dub.*2. *n.*28.

Ex parte magnitudinis nulla potest quantitas ita magna designari , cuius partes si continuæ existant , consecrari non possint. Nam esto illæ partes remotæ , si distinctè sumerentur demonstrari non possent pronomine *hoc* , quia longè distant. At vnitæ partibus proximioribus , & vnum continuum cum illis componentes optimè demonstrantur. Neque enim ad hanc demonstrationem requiritur , vt quantitas secundùm omnem sui partem sensibus obiiciatur , cum regulariter solum quoad superficiem exteriorem & videatur , & sentiatur. Sed quia illæ partes exteriores aliis vniuntur, ideo totum illud demonstrari potest. Sic Vasq. *disput.* 171. *cap.* 4. *num.* 25. Notanter dixi si partes continuæ existant , nam si diuisæ sint , & longè à consecrante distent , nequaquam consecrari poterunt , quia non possunt pronomine *hoc* demonstrari. Non enim pronomen illud demonstrat cumulum, sed panes , ex quibus cumulus coalescit. At panes remoti nec per se , nec ratione aliorum demonstrari possunt , cum non sint illis vniti. Ergo.Sic Ægid.de Coninch. *quæst.* 74.*art.* 2. *dub.*2. *num.* 20. & 22. Quod si inquiras quam proximitatem habere necessario debeat materia , vt pronomine *hoc* demonstrari possit ? Respondeo prudentis arbitrio decidendum esse. Crederem sanè non debere à consecrante 20. passus distare, quia panis in ea distantia constitutus etsi oculis percipiatur , at communi vsu non demonstratur pronomine *hoc*, sed illud.

7. Hucusque locutus sum de requisitis pro consecratione valida.Nam si de licita loquamur,seruandus omnino est vsus , & consuetudo Romanæ Ecclesiæ,tum in quantitate materiæ, tum in illius præsentia.

8. Sed quid dicendum , cum dubium occurrit,an materia aliqua sit consecrata ? Respondeo,si dubium prudens oriatur, ex eo quod dubitetur , an fuerit satis præsens , vel an fuerit intentio circa illam. Si nulla alia materia pro sacrificio est constituta , debet sacerdos iterum verba consecrationis proferre super illam materiam sub conditione , ne sacrificium imperfectum relinquat. At si alia materia pro sacrificio est constituta , nec dubium circa illam versetur , sed circa materiam communicaturis appositam , debet Sacerdos alio die sacrificans , vel alter Sacerdos de ea re monitus verba consecrationis super illam materiam sub conditione proferre,eamque simul cum materia , quam in illo sacrificio consecrauit absumere. Quod si dubium oriatur ex incapacitate materiæ, quia præsumitur vinum esse acetum , vel panis corruptus , si nulla alia materia certa sit in eo sacrificio consecrata , debet sacerdos errorem agnoscens certam materiam consecrare , & simul cum ea dubium absumere. At si alia materia certa apposita fuit , alius Sacerdos , vel ipse altero die eam dubiam materiam simul cum ea , quam in sacrificio consecrat absumere debet. Hic enim honor,& reuerentia materiæ sub dubio consecratæ debetur.

PVNCTVM VII.

De forma conficiente hoc venerabile Sacramentum.

1. *Quæ forma consecrationis panis.*
2. *Quæ transpositio, mutatio, diminutio, vel additio annullet sacramenti formam.*
3. *Quæ sit forma consecrationis vini.*
4. *Qualiter vtraque forma à sacerdote proferatur.*
5. *Pro quo supponat pronomen* hoc *vel* hic.
6. *Quid operentur verba consecrationis.*

1. FOrma consecrationis panis sunt illa verba. *Hoc est enim corpus meum* , quia illis perfectè significatur corporis Christi præsentia.Vnde reliqua tam antecedentia, quam subsequentia non sunt de necessitate sacramenti , sed præcepti. Quinimo particula *enim* , cum non ad significandam Christi præsentiam , sed ad coniungendum sermonem apposita per Ecclesiam fuerit , consecrationi necessaria non est. Erit tamen peccatum saltem veniale , illius omissio ex negligentia, & incuria.At si ex proposito fiat vix à mortali excusabitur ob virtualem contemptum.Sic Suar.*disp.*59. *sect.* 1. Ægid.de Coninch.*q.*78.*art.*2.*dub.*2.*n.*57.Bonac.*disp.*4.*de sacram. Euchar. q.*2.*p.*1.*n.*10.

2. Quælibet tamen transpositio , mutatio , diminutio, vel additio in hac forma regulariter est graue peccatum, tametsi non impediat illius significationem. At si significationem impediat , vltra peccatum irritum reddit sacramentum , vt constat ex dictis *tract.* 18. *de sacram. in genere. pun.* 3. Hinc fit his verbis illud est corpus meum, non confici

hoc sacramentum, quia pronomen illud modum significandi à Christo vsurparum mutat. Et idem est si diceres : hic est corpus meum, sumpto hic aduerbialiter. Non enim significat conuersionem, quæ ex substantia panis in corpus Christi per huiusmodi formam consecrationis fit. Neque item hoc Sacramentum conficitur, si dicas hoc est corpus Christi, quia non in persona Christi, & Christum repræsentans sacramentum conficeres, sed relatiuè te haberes, quod institutioni obstat. Nec denique conficeres sacramentum, si diceres, consecro, conficio corpus Christi, vel corpus meum, quia forma huius sacramenti non in fieri, sed in facto esse præsentiam Christi significat. Sic sustinet Henriq. *lib.8.capite 16.* Suar. *disput.59. sect.2.* Bonac. *disput.4.quæst.3. punct.1.* Paul.Laymann. *lib.5.sum.tract.4.cap.3.* & alij communiter.

3. Forma consecrationis vini sunt tantùm illa verba: Hic est enim calix sanguinis mei noui, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Variant Doctores, an omnia hæc sint de essentia? Affirmat S. Thom. *quæst. 78. articul.3.* S. Antonin. *3. p.tit.13.cap.5.§. 4.* Sylvest. *verbo Eucharistia 1. quæst.6.dicto 4.* Petr. de Soto, *lect. 2. de Eucharist.* Moueruntur, quia posteriora verba noui, & æterni testamenti, &c. priora determinant, & eodem tenore à Sacerdote proferuntur. Ergo omnia sunt de essentia. Nihilominus longè verius est sola illa verba. Hic est calix sanguinis mei; essentialia, seu substantialia esse, quia finita illorum verborum prolatione significatur sanguinem Christi ibi esse præsentem. Ergo illis sacramentum sanguinis perfectè conficitur, siquidem verba efficiunt quod significant. Reliqua vero verba non vt operatoria præsentiæ Christi vsurpantur, sed vt recitantia eius effectum, & declarantia sanguinis effectum. Deinde Euangelista, & Paulus præscribentes modum conficiendi hoc sacramentum plurima ex dictis verbis omittunt, illis tantum retentis, *noui testamenti.* Ergo signum est reliqua essentialia non esse. Imo neque noui testamenti, cum non ad significandam sacramenti substantiam, sed illius qualitatem dicta fuerint, scilicet ad denotandum sanguinem Christi esse sacramentum, quo nouum testamentum confirmatur non pro tempore limitato, sed vsque in finem mundi, esseque mysterium, quod sola fide percipi potest, effusumque esse non solum pro Apostolis, & Iudæis, sed pro Gentibus in remissionem omnium peccatorum. Adde in variis liturgiis solum prima verba sunt apposita, vt constat ex Clement. Alexandr. *lib. 8. constitut. cap. 12. & 17.* Ambros. *lib.4. de sacramen. cap. 5.* Iustino. *apolog. 2.* & pluribus exornat Suar. *disput.60. sect.1.* Ægid. de Coninch.. *quæst.78. artic.3.dub.2.conclus.1.& 2.* Bonacin. *disput.4.quæst.3.punct.2.* Paul.Laymann. *lib.5. sum. tract.4. cap.3. assert.2.* Henriq. *lib. 8. cap.* 17. & alij plures apud ipsos. Quæ autem mutatio in hac forma essentialis sit, quæ non, colligitur ex dictis *num. præcedenti.*

4. Hinc fit formam essentialem consecrationis panis, & vini proferri à Sacerdote tum recitatiuè, & historicè; tum formaliter, significatiuè, affectiuè, & operatiuè. Constat recitatiuè proferri ex ipso contextu canonis, in quo Sacerdos narrat sic Christum Dominum illa verba protulisse. At quia illa verba non solùm recitant quod Christus fecerit, sed id ipsum denuo faciunt, & operantur, ea de causa etiam significatiuè, assertiuè, & operatiuè proferuntur. Asserunt enim, & efficiunt esse corpus Christi, quod Sacerdos suis tenet manibus, quod verum nullatenus esset, si solùm recitatiuè essent prolata verba. Sic D.Thom. *quæst.78.art.5.* Ægid. de Coninch. *q.78.art.3.dub.1.* Paul.Laymann. *lib.5. sum.tract.4.cap.3. assert.3.* Suar. *disp.58.* Henriq. *lib.8.cap.16.& cap.18.* Bonac. aliis pluribus relatis *disp. 4.q.3.pun.3.*

5. Sed est dubium qualiter pronomen illud *hoc*, vel *hic* supponat. Non enim pro substantia panis, vel vini supponere, potest, siquidem falsa esset propositio affirmans substantiam panis, & vini esse corpus, & sanguinem Christi, tametsi ex pane, & vino corpus, & sanguis Christi conficiatur. Neque etiam pro accidentibus panis, & vini supponere potest. Tum quia accidentia non sunt corpus Christi. Tum quia non adest corpus Christi, cùm pronomen illud profertur. Neque item supponere potest pro ipsomet corpore Christi, alias esset propositio identica : Corpus Christi est corpus Christi, & ad conuersionem significandam omnino insufficiens. Hæc enim significari non potest, nisi prædicatum, & subiectum propositionis respiciant aliquem terminum vtrique communem. Dicendum ergo est pronomen *hoc* cum profertur, supponere non determinatè, & in particulari pro pane, vel illius accidentibus, vel pro Christo, sed supponere confusè, & in communi pro contento sub accidentibus panis, & vini, quæ indeterminatio adueniente prædicato tollitur. Quocirca cùm dicis *hoc* nihil determinatum, & singulare signas, sed signas quid commune, & indeterminatum, quod sub accidentibus panis continetur, determinatur autem prædicato adueniente, vt pro corpore Christi supponat. Sic D.Thom. 4. 78. *art. 5.* & ibi Ægid. de Coninch. *num.42.* Suar. *disput. 58. sect. 7. vers. quinta sententia.* Henriq. *lib.8.cap.19.n.1.* Bonac. aliis relatis *disp.4. quæst.3.p.4. à n.1.*

6. Finita prolatione verborum, quæ ad consecrationem diximus necessaria esse, perit substantia panis, & vini, & corpus, & sanguis Christi sub illorum accidentibus constituitur non tanquam verum subiectum, cui accidentia inhæreant, sed vices subiecti gerens ea accidentia altiori, & efficaciori modo sustentando. Ob quam causam Concilia, & Patres actionem, qua hæc omnia fiunt transubstantiationem appellant, id est conuersionem vnius substantiæ in aliam substantiam sub eodem termino. Etenim consecrationis verba eam vim, & efficaciam habent ex diuina promissione, vt eo ipso quo proferuntur, corpus Christi constituant sub accidentibus panis, & vini, ipsasque substantias panis, & vini destruant pereunte actione, qua conseruantur. Neque ad hanc transubstantiationem opus est, vt corpus Christi denuo producatur, seu reproducatur, sufficit ad ipsum corpus Christi constituendum sub accidentibus panis terminari. Ex qua terminatione adiuncta diuina promissione nascitur substantiæ panis, & vini destructio, sic transubstantiationem explicant Suar. *tota disput. 61.* Ægid. de Coninch. *quæst.75.art.4.* Bonac. *disp.4.quæst.4.pun.5.& 6.* Paul.Layman. *lib.1.sum.tract.4.cap.3.in princ.* Vasqu. latissimè *disput. 181.& seqq.*

PVNCTVM VIII.

Qualiter Christus Dominus in hoc Sacramento constituatur, præsens existat, & operetur, & à fidelibus adoretur.

1. *Totus Christus est sub qualibet specie.*
2. *Mouetur Christus ad motionem specierum.*
3. *Qualiter censeatur Christus existere, dum species mutantur. Et quid de apparitionibus.*
4. *Adorari debet adoratione latriæ.*
5. *Debet absolutè adorari, cum non adest probabilis dubitandi ratio.*
6. *Sacerdos simulans celebrationem grauissimè peccat.*
7. *Quoties sacrificium offers, vel communicas, debes hoc sacramentum adorare.*
8. *Grauissimum sacrilegium est irreuerenter tractare hoc sacramentum.*
9. *Quæ conducant ad reuerentiam, & cultum huius sacramenti ex Ecclesiæ præscripto.*

1. TOtum Christum sub qualibet specie panis, & vini facta consecratione constitui docuit Florentin. in decreto Eugenij de Armenis, & Trident. *sess.13.c.* 3. Et colligitur ex illo Ioannis 6. Qui manducat me, & ipse viuet propter me. Ex significatione tamen verborum sub accidentibus panis solum corpus Christi constituitur, & sub accidentibus vini solùm eius sanguis, quia verbis consecratoriis hæc præcisè significantur. At quia corpus Christi est sanguini, & animæ, & diuinitati vnitum, constituto corpore consequenter, & concomitanter constituitur in sacramento sanguis, anima, & diuinitas, ac denique totus Christus. Et idem est de sanguine. Constituitur autem Christus, & existit sub prædictis speciebus, sicuti anima rationalis in corpore, totus in toto, & totus in qualibet parte. Nam licet in se extensus sit, & partes extra partes habeat, nullam tamen quoad locum extensionem admittit. Vnde neque diuisa hostia ipse diuiditur, nec minus ex eo accipit sub minima parte communicans, quam si sub magna communicaret, sicuti docuit Florentin. supra, & Trident. *sess.13. cap. 3. can. 3.* insuper assistit ibi, qualis assistit in cœlo omni scientia, gratia, aliisque donis exornatus, quæ Christo glorioso competunt, quia sic decet eius maiestatem. An autem operationes materialium potentiarum præcipuè exteriorum exerceat? Incertum est, quia hæ ex natura rei petunt potentiam quoad locum extensam. At ex diuina virtute verosimile est operationes visus, & auditus exercere. Etenim scire Christum Dominum in sacramento existentem non solum intellectu, sed etiam visu, & auditu corporeo videre adorantem, & illius preces audire, pietatem fouet, reuerentiam excitat, & amorem conciliat.

2. Sic Christus ex suo verbo, & promissione accidentibus panis & vini annectitur, vt ad illorum motionem ipse moueatur, illis verò destructis pereat illius realis præsentia.

3. Solùm est dubium de mutationibus miraculosè factis an illis non obstantibus Christus sub illis accidentibus, sicuti ante mutationem perseueret? Etenim ex historiis fide dignis constat sæpè sub figura pueri, vel carnis, & sanguinis in sacramento apparuisse, quæ apparitiones indicant Christum ibidem existere, tametsi accidentia panis, & vini videantur mutari.

Dicen

Dicendum ergo est si mutatio non omnibus appareat, sed aliquibus, Christus Dominus sub sacramento, sicuti antea perseuerat, quia credendum est species sacramentales absque mutatione esse, & apparitionem contingere vel ex mutatione potentiæ visiuæ repræsentantis rem aliter quàm est, vel ex mutatione corporis sacramentum circunstantis. Diuina enim virtute corpus circunstans ita mutari potest, vt figuram pueri, sanguinis, & carnis aliquibus, & non omnibus referat. Si vero sacramentales species omnibus appareant perseueranter mutatæ, credendum est verè mutatas esse, & consequenter Christum Dominum sub illis non existere. Neque obstat sacramentum, quod sic in carnem, vel sanguinem mutatum est coli eadem adoratione, ac colitur verum sacramentum, quia colitur non in se, & propter se, sed propter Christum, quem etsi non contineat, repræsentat, sicuti de crucis adoratione dicendum est. Quod si roges, an cum Christus Dominus sub figura pulchri pueri, vel hominis crucifixi apparet in hoc sacramento, verè ipse appareat. Item an sanguis, qui aliquando è sacramento effusus est, ex venis Christi effundatur, & caro in quam sæpè species sacramentales fuerunt conuersæ, verè Christi caro sit? Respondeo frequenter in iis apparitionibus non Christum, sed solum illius speciem, & figuram esse; aliquando tamen credendum est verè ipsum Christum ostendi in signum suæ ardentissimæ charitatis, & in exercitamentum amoris, & deuotionis.

4. Superest dicendum qualiter hoc sacramentum adorari debeat? Fide certum est adorari debere interius, & exterius, adoratione latriæ, quia continet Christum Dominum eiusdem excellentiæ, & dignitatis, ac est in cœlo, vt latius prosequitur Trident. *sess.* 13. *c.* 3. *& can.* 6.

5. Dubitant Doctores, an hæc adoratio absoluta esse debeat, an sub conditione saltem mente retenta, si ibi corpus Christi præsens sit? Nam sæpè contingit non esse (tametsi existimetur) tum ob defectum ministri, qui verè ordinatus non est, vel intentionem non habuit consecrandi. Tum ob defectum debitæ materiæ. In qua dubitatione certum credo mente retinere, aut verbis exprimere hanc conditionem in adoratione. *Adoro hoc sacramentum adoratione latriæ, si consecratio facta est*, non esse peccatum mortale, imo si bona fide, & intentione procedas, nec veniale, quia in huius conditionis appositione nullam sacramento irreuerentiam irrogas, imo securus redderis. Verum fit procedere, quando non est probabilis ratio dubitandi, neque conueniens est, neque decet, quia minuitur deuotio sacramenti, variisque scrupulis animus subiicitur, & aliquali periculo exponitur de fide malè sentiendi, ob quas rationes omnes communiter absque conditione aliqua actuali hoc venerabile sacramentum adorant credentes verum sacramentum confectum esse, vtrumque Christi corpus ibi existere. Nam licet aliquando contrarium contingat, id ratum est, & communem adorationis modum impedire non debet. Sic Suar. *disput.* 65. *sect.* 2. Quinimo eo casu actus adorationis ex bona existimatione, & intentione procedens actus est religionis, quia religio non expostulat necessariò versare circa obiectum speculatiuè verum, & in se colendum, sed satis est versari circa obiectum practice verum, (hoc est quod secundùm prædentiæ regulas iudicatur vero cultu, & adoratione dignum, tametsi ex accidenti non sit (sub ratione formali adorationis vera. Quod in eo casu contingit. Prudenter enim iudicas esse sacramentum, siquidem tibi adorandum proponitur, & prudenter illud adoras. Nam esto in se spectatum nulla adoratione dignum sit, est tamen dignum, prout tibi repræsentatur, & secundùm rationem formalem, sub qua adoratione quæ est dignitas Christi, qui verè, & realiter existit, tametsi in illa hostia non existat.

6. Hanc inferes sacerdotem simulantem (celebrationem, cum tamen non celebret grauissimè peccaturum, quia proponit adorandam materiam nullo adoratione dignam; peiorisque conditionis esset eo, qui scienter in peccato celebraret, sicuti habetur *cap. de nomine de celebrat. Missar.* Et tradit Henriq. *lib.* 8. *cap.* 33. & addit aliis relatis idem esse dicendum de eo qui peccatori occulto hostiam non consecratam sumendam porrigeret, siquidem proponit adorandam priusquam sumendam. Verum si proponeret hostiam adorandam tam aljis, quam ipsi sumenti, postea vero, quando manum admouet ori peccatoris, illam mutaret, eique præmonito daret hostiam non consecratam, aliquibus videtur non committi graue peccatum, quia neque ipse, neque alij adorant. Sic Bonauent. *in* 4. *dist.* 9. Albert. Magn. *dist.* 13. *art.* 20. Adrian. *quodlib.* 3. *art.* 3. Henriq. *dicto cap.* 33. Sed contrarium omnino tenendum est cum D. Thom. 3. *p. quæst.* 80. *art.* 6. *ad* 2. Alens. Palud. Richard. Soto, & aliis quos refert, & sequitur Suar. *disp.* 67. *sect.* 4. *ad* 3. probatque ex Innocent. III. in *cap. de homine de celebrat. missar.* vbi in hoc proposito dicit falsa esse abiicienda remedia, quæ veris periculis sunt grauiora, illa enim est perniciosa fictio, siquidem gestu, verbis, & factis affirmat sacerdos esse sacramentum quod non est, & idololatriæ exterioris periculum ingerit, tum respectu ipsius hominis præmoniti, qui sumendo illam hostiam flexis genibus actum adorationis elicit. Tum respectu adstantium, qui licet non videant; adorant tamen, quod alteri datur. At intrinsecè malum est proponere creaturam adorandam vt Deum, quæ nullo modo Deum continet. Ergo non licet sacerdoti hostiam non consecratam pro consecrata alteri tribuere, vel ipsemet sumere.

7. Secundò infers quoties sacrificium offers, vel communicas debere hoc sacramentum adorare, & reuereri, quia tibi adorandum proponitur, similiter quando à Sacerdote eleuatur in Missa, aut ad infirmum defertur, vel alio modo tibi præsens occurrit, debes adorare, sicuti cauetur *cap. sanè de celebrat. missar.* Quod si aliquando hanc adorationem ob negligentiam omittas secluso scandalo, non videris graue peccatum commissurus ob leuitatem materiæ teste Suar. *disp.* 65. *sect.* 1. *in fine.*

8. Tertiò inferes sacrilegium esse irreuerenter hoc diuinissimum sacramentum tractare; tractatur autem irreuerenter, si corporalibus, vasis, vestibúsque immundis vtaris in illius confectione, aut si incautè custodias, vt ad corruptionem deueniat, vel ab hostibus irreuerenter tractetur, *cap. sanè de celebrat. missar.* Nulla tamen est ipso iure pœna imposita, sed imponenda.

9. Ad reuerentiam, & cultum tanti sacramenti, & fidelium solatium conducit primò mos ab Ecclesia retentus, asseruandi hoc sacramentum claue obseratum in sacrario cuiuslibet Ecclesiæ parochialis, iuxta textum in *cap. sanè de celebrat. missar.* & Trident. *sess.* 13. *cap. & can.* 7. Secundò conducit, ne possit alius à Pontifice licentiam concedere asseruandi hoc sacramentum extra Ecclesiam parochialem, & religiosorum domum, quia frequenter alibi asseruari non potest ea decentia, & honestate qua par est. Sic ex congregat. Cardinal. referunt *prax. noua Episcop.* 2. *p. cap.* 3. *num.* 23. Marc. Antonin. Genuen. in *praxi Archiepisc. Neapolit. cap.* 92. *aliàs* 110. Aloys. Riccius *collect. decis.* 4. *p. collect.* 1216. *& in praxi fori Ecclesiast. post. resolut.* 495. *in notabilib. in materia Episcop. edit.* 2. Augustin. Barbosa prædictos referens *de potest Episcop.* 2. *p. allegat.* 23. *num.* 8. Tertiò conducit, ne sacramentum Eucharistiæ asseruetur in choro Monialium, & non in publica illarum Ecclesia, iuxta Trident. *sess.* 25. *cap.* 10. *de Regularib. in fine.* Aduertit tamen Man. *t.* 1. *quæst. regul. quæst.* 47. *art.* 4. *post. med.* non delinqui aduersus hanc prohibitionem, si simul in Ecclesia, & in choro Monialium habeatur. Sed contrarium credo dicendum. Concilium enim videtur intendisse prohibere consuetudinem asseruandi Eucharistiam extra Ecclesiam. Quartò conducit ad tanti sacramenti cultum, ne publicè deferatur absque lumine, ad quod credo sub obligatione graui parochum astringi, quia sic cauetur in *dicto cap. sanè de celebrat. missar.* & tradit prax. Episcop. 1. *p. verbo Eucharistia.* §. 2. Eman. Saà *eodem num.* 34. *edit. Rom.* Notanter dixi *publicè.* Nam tempore pestis, & cum infirmus longè abest ab Ecclesia, scilicet per leucam secretò in sinu Sacerdoti deferri poterit. Deinde est laudabilis consuetudo, vt ante sanctissimum Eucharistiæ sacramentum sit die, noctuque lumen accensum, quod licèt nullo iure scripto præceptum sit, obseruari tamen debet quoad fieri possit, Eman. Saà, *verbo Eucharistia num.* 34. Nauarr. *de horis canon. cap.* 18. *num.* 67.

PVNCTVM IX.

Qui sint huius Sacramenti effectus.

I. §.

Expenditur primarius Sacramenti effectus.

1. *Primarius Eucharistiæ effectus est gratiæ augmentum.*
2. *An aliquando primam gratiam conferat? Negant plures.*
3. *Probabilius est oppositum.*
4. *Diluitur contrarium fundamentum.*
5. *Quando supradictum gratiæ effectum communicet Eucharistia.*
6. *An pluribus abundantior gratia conferatur, quam vnius tantùm sumptione? proponuntur aliqua certa.*
7. *Si augeas in secunda hostia sumptione dispositionem, affirmant plures abundantiorem gratiam concedi.*
8. *Probabilius est oppositum.*
9. *Soluitur fundamentum contrarium.*
10. *Sacramentum dum in stomacho perseuerat, non auget gratiam ex opere operato.*
11. *Communicans sub vtraque specie an recipiat abundantiorem gratiam? Negant plures.*

12. *Verius est oppositum.*
13. *Fit satis opposito fundamento.*
14. *Recedente fictione non communicatur effectus huius sacramenti.*

1. PRimus, & præcipuus effectus huius diuinissimi sacramenti est conferre augmentum gratiæ homini in gratia existenti. Si enim omnia sacramenta nouæ legis testatur Trident. *sess. 7. can. 6.* gratiam conferre non ponentibus obicem, hoc sacramentum vtpote omnium præstantissimum abundantiorem confert. Colligitur ex *cap. firmiter, de summa Trinit. & fide Cathol.* & *cap. cum Martha de celebrat. Missar.* & Clement. vn. *de Reliquis, & venerat. Sanctor.* & Trident. *sess. 13. cap. 2.*

2. An verò aliquando primam gratiam conferre possit? non est constans sententia, Negant Bonauent. *in 4. dist. 9. art. 2. q. 3.* Gab. *ibi qu. 2. art. 2. conclus. 1.* Vasq. *disp. 205. cap. 4.* Et moueri possunt, quia hoc sacramentum est institutum per modum cibi, & spiritualis nutrimenti? At cibus necessariò expostulat sumentem viuere: non enim mortuum nutrire potest. Ergo hic cibus spiritualis necessario supponere debet sumentem viuere spirituali vita, vt spiritualiter illum nutrire, & roborare possit. Deinde hoc sacramentum non est institutum ad remittenda peccata mortalia, sed ad remittenda venialia, & præseruandum à mortalibus, vt dixit Trident. *sess. 13. c. 2.* Si igitur primam gratiam aliquando conferret, ad remittenda peccata mortalia esset institutum, non enim hunc effectum aliunde quam ex institutione habere sacramentum potest.

3. Nihilominus communior sententia docet aliquando hoc sacramentum primam gratiam conferre, & peccatum mortale remittere, videlicet cum peccator ad sacramentum suscipiendum accedit attritus, credens esse contritum, vel ignarus sui peccati suscipit sacramentum attritione cognita. His enim euentibus concedendum est cum D. Thom. *3. qu. 79. art. 3. &* 8. Valent. *t. 4. disput. 6. qu. 5. p. 1.* Ægid. de Coninch. *quæst. 79. art. 1. num. 52.* Suar. *disp. 63. sect. 1. in medio.* Bonac. *disput. 4. q. 4 pun. 1. in princ.* Fauetque Trident. *sess. 13. can. 5.* negans præcipuum fructum Eucharistiæ esse remissionem peccatorum, tacitè indicans minus præcipuum esse, at cùm peccatum absolutè sumptum pro mortali supponat, videtur concilium definire Eucharistiæ effectum secundarium esse peccati mortalis remissionem, quod solùm in casibus prædictis contingere potest. Ratio sumitur ex diuina institutione, quæ hac consideratione probari potest. Christus Dominus sacramenta omnia instituit efficacia ad conferendam gratiam non ponentibus obicem. At peccator attritus credens esse contritum si suscipiat hoc sacramentum, obicem gratiæ recipiendæ non ponit. Non enim ponit obicem ob peccatum in communione commissum, quia hoc nullum est, cum bona fide sacramentum suscipiat, neque iudicium sibi manducet, & bibat, neque etiam ponit obicem ob peccatum antea commissum, siquidem illius attritionem habet, qua posita diuinam bonitatem docet sacramenta efficacia esse ad gratiam suscipientibus conferendam. Quod si obiicas inde sequi deficiente copia confessoris, peccatorem sui peccati conscium accedere posse ad hoc sacramentum suscipiendum, si attritus sit, tametsi cognoscat contritum non esse, siquidem attritio est sufficiens dispositio, vt gratiam conferat hoc sacramentum. Quod vero suscipiens credat se esse contritum, cùm tamen non sit, error est intellectus, qui dispositionem ad gratiam suscipiendam potius minuere, quam augere potest. Respondeo attritionem per se esse sufficientem dispositionem ad gratiam, si ad sacramentum non accedis indignè. At quia suscipiens hoc sacramentũ conscius peccati mortalis sibi non remissi indignè accedit, attritio cognita dispositio non est in peccatore ad gratiam in hoc sacramento suscipiendam, error namque intellectus, quo existimat peccator se esse contritum non auget dispositionem, sed impedit peccatum sacrilegæ communionis, quod rectam dispositionem vitiaret.

4. Neque obstat fundamentum oppositæ sententiæ. Fateor namque hoc sacramentorum institutum esse per modum cibi non solum nutrientis, sed etiam aliquando viuificantis, in quo à cibo corporali longè distat. Cùm enim media gratia hoc sacramentum nutriat, & hæc nata sit viuificare, non est mirum quod aliquando ex accidenti viuificet. Neque inde fit esse sacramentum mortuorum, quia ad viuificandum non est per se, sed per accidens institutum. Cum verò concilium asserit præseruare à mortalibus, & venialia remittere, loquitur de effectu per se huius sacramenti, non de effectu, qui ex accidenti contingit.

5. Supr adictum effectum gratiæ suscipis, cum primò sacramentum ex ore ad stomachum traiicis, quia in hac tractione manducatio consistit, & manducanti gratia à Christo pro missa est Ioann. 6. Qui manducat me, viuet propter me. At quia hæc manducatio successiuè fieri potest, & dum non tinuè sumendo plures hostias, vel vnam per partes, me-

ritò dubitant Doctores, an' idem effectus gratiæ singulis manducationibus correspondeat, an potius distinctus, ita vt ex omnibus illis manducationibus abundatior gratia resultet?

6. Qua in re duo sunt certa. Primum est cibum hunc cælestem in prima sui manducatione operari gratiæ effectum, si ad illum suscipiendum dispositus sis: quia per primam manducationem est sacramentum tibi applicatum, verissimumque est te corpus Christi sumpsisse. Vt quid ergo secundæ hostiæ manducatio expectanda est, si ab ea miraculosè impeditus esses, nullum ex prioris hostiæ manducatione effectum haberes, quod est absurdum. Sic Sotus *dist. 12. quæst. 2. art. 1.* Suar. *t. 2. de Eucharist. quæst. 79. disput. 63. sect. 4.* Valent. *t. 4. disp. 6. quæst. 7. p. 1.* Coninch. *qu. 79. art. 1. dub. 2. n. 23.* Bonac. aliis relatis *disput. 4. quæst. 4. p. 2.* Secundò est certum, si prioris hostiæ manducatio effectum non habuit, eo quod indispositus eam sumpseris, secundæ hostiæ manducationem effectum habituram, si sublata priori indispositione dignè illam recipias, quia recipis verum sacramentum, cui gratia promissa est non ponentibus obicem. Sic Caietan. *q. 79. art. 1.* Coninch. *ibi, n. 48.* Didac. Nun. *vers. ad secund.* Suar. *disp. 63. sect. 8.* tametsi contrarium sentiat Henriq. *lib. 8. cap. 43. n. 3.* Bonac. *disp. 4. quæst. 4. pun. 2. num. 6.* Tertiò est certum nouum gratiæ effectum per secundam hostiæ manducationem non recipi, casu quo per primam receptus sit, & dispositio in secunda manducatione non augeatur. Quia prima, & secunda manducatio (vt supponimus) moraliter non distinguuntur, sed eandem communionem efficiunt. At communio prioris hostiæ operatur, quatenus in ea Christus Dominus applicatur. Ergo cum in posterioris hostiæ communione, quæ est eadem moraliter cum prima, idem Christus applicetur, nulla subest causa asserendi nouum effectum gratiæ produci, siquidem dispositio aucta non est. Ob quam rationem D. Thom. *quæst. 79. art. 7. ad 3.* dixit sacerdotem plures hostias consecratas in vna Missa sumentem, non plus gratiæ recipere, quàm si vnam tantum sumeret, quia non plus virtutis est in multis hostiis consecratis, quam in vna tantum, cum sub omnibus, & sub vna idem Christus existat. Sic sustinent Sotus, & Valent. *suprà* Ægid. de Coninch. *n. 28.* Suar. *sect. 4.* Bonacina *p. 2.*

7. Quocirca controuersia inter Doctores est, an casu quo primæ hostiæ manducatio effectum habuerit, secundæ hostiæ manducatio succedens nouum effectum habeat si dispositionem præcedentem augeas? Affirmant graues Theologi nouum effectum habere. Sic, aliis relatis docent Ægid. de Coninch. *q. 79. art. 1. dub. 2. num. 30. & seqq.* Bonac. *disp. 4. q. 4. p. 2. n. 5.* Suar. *disp. 63. sect. 5. circa finem.* iunctis iis quæ dixerat *sect. 4.* Mouentur quia secundæ hostiæ manducatio, est manducatio sacramenti Eucharistiæ, & sicut prima, & æquè efficax gratiæ producendæ. At sacramentum habet effectum iuxta dispositionem recipientis. Cum ergo in secunda sacramenti sumptione sis magis dispositus, abundantiorem gratiam recipies. Deinde diuinam bonitatem, & misericordiam non leuiter decet sacramentum Eucharistiæ sic instituisse, vt quoties in illius sumptione dispositio suscipientis augeatur, augeatur itidem illius effectus. Addunt præterea Ægid. Bonac. & Suar. suprà species sacramentales, dum in stomacho perseuerant, ex opere operato augere gratiam, si suscipiens augeat dispositionem: quia hoc sacramentum institutum est per modum cibi, & spiritualis nutrimenti, cibus autem non solùm effectum habet, cum traiicitur in stomachum, sed potius cum in stomacho perseuerat.

8. Cæterùm probabilius censeo nouum gratiæ effectum ex opere operato non recipi secundæ hostiæ manducatione, tametsi nouis actibus te disponas. Sic pluribus firmat Vasq. *quæst. 79. art. 2. disput. 203. cap. 3. à num. 20.* Moueor primò, quia secundæ hostiæ manducatio à primæ hostiæ manducatione distincta non est moraliter. Ergo nec moraliter distinctum effectum habere poterit, tametsi dispositio augeatur. At si nouam gratiam præstantiori dispositioni correspondentem confert, nouum effectum moraliter distinctum producit. Non igitur asserendum est per manducationem moraliter indistinctam, nouam gratiam produci. Secundò moueor ob plura inconuenientia, quæ ex opposita sententia inferuntur. Primum est te sumentem plures hostias, vel vnam successiuè necessariò ex opere operato recepturum gratiam abundantiorem illo, qui vnica indiuisibili comestione minimam particulam manducaret, quia semper præstantiùs dispositus es in secunda, quam in prima. Nam licèt actualem deuotionem non intendas, neque continues, habitualem tamen, quæ in gratia habituali consistit, quæque ad hoc sacramentum expostulatur semper intendis. Cum enim in prima sumptione habeas gratiam vt 4. & vi illius augeatur vt 6. secundæ hostiæ sumptio te dispositum vt 6. inuenit. Ergo iuxta illam effectum producet. Ergo debitè sumens plures hostias, vel vnam successiuè maiorem gratiam recipis eo, qui minimam accipit. Neque valet dicere gratiam eo sacramento productam non esse dispositionem ad

nouam

nouam gratiam in secundæ hostiæ manducatione susciendam, eo quod sit vna moralis comestio. Nam inde probaretur neque actualem deuotionem esse dispositionem ad nouam gratiam, siquidem comestio semper vna moralis est. Ergo si non obstante hac vnitate actualis deutio efficax est, vt manducatio secundæ hostiæ nouum gratiæ effectum producat, efficax etiam erit gratia per primæ hostiæ sumptionem effectu. Secundum inconueniens, quod ex opposita sententia infertur est per se loquendo, vt illius esse recipere plures hostias, vel grandiorem, quam vnam minimam particulam, siquidem hæc sumptio gratiæ abundantiori recipiendæ ex opere operato communiter conducet, qua gratia carebit qui vnicam particulam sumpsit, tametsi dispositionem augeat.

9. Ad fundamentum oppositæ sententiæ dices primò cuilibet Eucharistiæ sumptioni effectum esse promissum determinatum, qui nec augetur, nec minuitur, tametsi dispositio augeatur, ea sumptione durante. Sicuti docuit Ledesm. *in 4. p.1.qu.22. art. 4.* Victorin. *in sum. de Euch. n.76.* Qui effectus si in prioris hostiæ sumptione communicatur, non communicatur in posterioris sumptione, quia esto sumatur sacramentum physicè distinctum, & sit sumptio physicè distincta, quia tamen non est moraliter distincta, ideo nouus effectus non producitur. Secundò admittes sumptioni Eucharistiæ non esse promissum determinatum effectum, sed pro qualitate dispositionis, ita vt præstantiori dispositioni abundantior gratiæ effectus correspondeat, hinc tamen non infertur, si augeatur dispositio in secundæ hostiæ sumptione abundantiorem gratiam communicari, quia in ea sumptione vtpote moraliter à prima indistincta nullus effectus gratiæ producitur, quia est productus in prima, ac proinde neque abundantior produci potest. Sacramentum enim abundantiorem gratiam communicat melius disposito eo instanti, quo ipsum sacramentum operatur, secùs cum ab operatione impeditur; in secundæ hostiæ sumptione impeditur sacramentum ab operatione sui effectus, quia in prioris hostiæ sumptione, quæ à secunda moraliter non distinguitur, operatum est.

10. Ex hac doctrina inferendum est corollarium oppositum corollario prioris sententiæ, nempe hoc sacramentum dum in stomacho perseuerat non augere gratiam ex opere operato, tametsi dispositio actualis crescat. Tum quia Christus dominus ipsum manducanti gratiam promisit. At non ipsum manducas, cum in stomacho retines, sed cum ex ore ad stomachum traiicis. Tum quia sequeretur cæteris paribus vtilius tibi esse grandiori hostia hoc sacramentum recipere, quia erit occasio, vt aucta dispositione non solùm ex opere operantis, sed ex opere operato gratia augeatur, quæ tamen non augeretur si in minima quantitate hoc sactamentum recepisses. Deinde sequeretur te peccantem mortaliter ex tempore, quo verosimiliter credis Christum in stomacho assistere, speciale peccatum sacrilegij committere, sicuti si sacramentum in peccato mortali recipisses, quia obicem ponis sacramento, ne suum effectum operetur. Quinimo si in peccato recepisses, neque de peccato doleres non solum habituliter, sed etiam actualiter peccares toto eo tempore, quo sacramentum in stomacho retines, quia obicem ponis illius effectui. Quæ etsi ab aduersariis admittantur creditu difficilia sunt.

11. Secunda difficultas satis inter Doctores controuersa est, an tibi communicanti sub vtraque specie panis, & vini detur abundantior gratia, quam si sub vna tantùm specie communicares. Negant communiter Doctores cum D. Thom. *qu. 80. art. 12. ad 3.* & *ibi* Caietan. Bellarm. *lib. 4. de Eucharist. cap. 23.* Henriq. *lib. 8. cap. 8. num. 2. & cap. 44. num. 2.* Ægid. de Coninch. *quæst. 79. art. 1. dub. 2. num. 34. & 26.* Suar. *disp. 63. sect. 6. & disput. 72. sect. 1. 2. & 3.* Bonac. plures referens *disp. 4. q. 1. p. 4. num. 5.* Mouentur ea præcipua ratione. Sumens plures formas ideo non recipit abundantiorem gratiam, quam si minimam particulam sumeret, quia eadem est virtus sub vna, & sub pluribus, cum sub vna, & sub omnibus totus sit Christus, à quo Eucharistiæ sacramentum habet effectum. At sub speciebus panis, vel vini idem est Christus contentus, ac est sub vtraque specie. Ergo eundem effectum gratiæ recipit communicatus sub vna, ac sub duplici. Neque inde fit sumptionem calicis sacerdotibus inutilem esse, tametsi nullum effectum gratiæ ex vi illius sumptionis consequantur. Quia possunt illum consequi se ad illum consequendum disponentes, cum tamen panem cælestem indispositi sumpserint, & præterea possunt nouis actibus se disponere, qua dispositione posita sentiunt Ægid. Suar. & Bonac. suprà nouam gratiam concedi. Adde esto Sacerdotibus sumptio calicis vtilis non esset ea casu, quo ritè panem cælestem sumpserint, at Ecclesiæ semper vtilissimum est, tum ad honorem diuini cultus, tum ad perfectionem sacrificij.

12. Cæterùm verius censeo sumptione vtriusque speciei abundantiorem gratiam concedi, quam sub vna tantùm tametsi dispositio suscipientis non augeatur, sic docet Alexandr. Alens. *4. p. quæst. 12. memb. 1. art. 2.* aliàs *qu. 11. art. vlt. § 3. ad 2.* Gaspar Casalcus *lib. 2. de cœna, & calice Domini.* Arboreus *in c. 6.* Ioann. Ruard. *art. 15. §. respondeo.* Clemens VI. *in bulla ad Regem Angliæ an. 1341.* asserens sub vtraque specie communionem illi concedere, vt gratiæ augmentum perciperet. Vasq. *disp. 215. c. 2. n. 5.* & probabilem reputat Sotus *in 4. dist. 12. q. 1. art. 12.* Henriq *lib. 8. de Euchar. c 44. in comment. §. 5.* Bonac. *disp. 4. q. 1. p. 4. circa finem.* Suar. *disp. 63. sect. 6. in medio.* & alij. Fundamentum est, quia negari non potest sic potuisse Christum hoc sacramentum instituere, vt per cuiuslibet speciei sumptionem distincta gratia communicetur. At sic fuisse institutum inde conuincitur. Primò, quia Christus Dominus Ioann. 6. vtrique speciei, & cuilibet ex illis gratiam promisit. Qui manducat me viuet propter me, & iterum qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in eo. Secundò quia est distinctum partiale sacramentum, & distincta sumptio non solum physica, sed moralis, sicuti est distincta consecratio vnius speciei, & alterius. Tertiò quia vtraque species significat perfectum conuiuium, perfectámque refectionem, quæ sola manducatione, vel potu perfici non potest, sed necessariò manducatione, & potu constare debet. At si sumpta specie panis, & gratia ex vi illius communicata nullus gratiæ effectus sumptione vini concederetur, hoc sacramentum non significaret conuiuium, & completam animi refectionem, quia solùm significaret gratiam reficientem animam per modum cibi, sed non per modum potus. Neque his obstat, quod quælibet gratia famem expellat, & sitim extinguat, quominus distincta per species panis, & vini debeat communicari, vt vtraque species sumentem reficiat, & perfectum conuiuium representet. Quartò hic modus institutionis & diuinam bonitatem decet, & sacramenti dignitatem commendat, & animos auersos efficacius conciliat. Quintò nullum inde inconueniens infertur, siquidem Ecclesia priuando laïcos calicis communione, nullo fructu necessario ad salutem eos priuat, sicuti dixit Trident. *sess. 21. cap. 1.* sed eos priuat hoc abundantiori fructu, tum ob reuerentiam debitam sacramento, tum in commendationem dignitatis sacerdotalis, præcipuè cum laïci prædictum fructum compensare sæpius sub specie panis communicando.

13. Fundamentum oppositæ sententiæ facilè dissolues negando solam Christi continentiam esse causam, ob quam pluribus hostiis non communicetur abundantior gratia, quam vnica particula. Sed quia non est moralis distincta sumptio, nec distincta gratiæ promissio, quæ tamen omnia in communione sub vtraque specie contingunt, vt probatum est.

14. Tertia difficultas est, an effectus gratiæ, qui communicari debebat hoc venerabili sacramento, nec tamen communicatur ob indispositionem suscipientis, sublata indispositione communicetur, sicuti diximus communicari suscipienti baptismum, vel pœnitentiam indebitè sublata indispositione? Respondeo verius esse non communicari consumptis speciebus, quia nullum est firmum fundamentum, ex quo colligi possit hæc abundans communicatio. Non enim necessaria est, cum iterari sæpius possit hoc sacramentum, & illius debita sumptione fructum amissum reparari, quod in sacramento baptismi, & pœnitentiæ non procedit. Adde non esse credendum sacerdotem quotidie in peccato communicantem, & iudicium sibi manducantem ob pœnitentiam in fine vitæ consecuturum omnem gratiam, quam ex opere operato obtinuisset, si dignè semper communicauisset. Atque ita sustinet Suar. *disp. 63. sect. 10.* Henriqu. *lib. 11. cap. 25. n. 7. lit. T.* Ægid. de Coninch. *q. 62. art. 1. dub. 5. num. 78.* Vide dicta *tract. 18. de sacram. punct. 9. num. 6.*

§. II.

Expenduntur reliqui Eucharistiæ effectus.

1. *Hoc sacramento à mortalibus præseruamur.*
2. *Peccata venialia remittuntur.*
3. *Remissio pœna temporalis non est proprius effectus huius Sacramenti.*
4. *Speciali dulcedine animã recreare effectus est Eucharistiæ.*
5. *Vnio cum Christo & aliis fidelibus effectus est Eucharistiæ.*
6. *Præter dictos effectus nullum alium comparatione corporis in hac vita aliqui Doctores concedunt.*
7. *Sed quatuor debent concedi. Primus esse corpus nostrum quodam modo sanctificatum.*
8. *Secundus moderari ardorem concupiscentiæ.*
9. *Tertius vnio substantialis cum Christo.*
10. *Quartus resurrectio, & gloria.*

1. PRæter gratiam habitualem alios effectus huic tanto sacramento Doctores tribuunt. Primus est esse antidotum, quo à mortalibus præseruamur, sicuti dixit Trident.

sess. 21. *cap.* 2. Præseruamur autem mediis auxiliis à Deo ob huius sacramenti debitam susceptionem concessis, quibus excitamur, & mouemur ad opera virtutis, & roboramur ad tentationes vincendas & diaboli insidias superandas, & forte ob hanc causam dictum est Ioan. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis,& biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, id est,non habebitis vitam in vobis perseuerantem:est enim hoc sacramentum ad perseuerandum in gratia adultis moraliter necessarium, tametsi absolutè necessarium non sit.Quod si inquiras quæ auxilia ex vi huius sacramenti suscipienti concedantur,an sufficientia tantùm,an efficacia?Respondeo & sufficientia concedi abundantiora, quam concederentur Eucharistia non recepta, & sæpè efficacia iuxta diuinum beneplacitum.Dixi *sæpè*,sed non semper,aliàs ritè semel communicans peccare mortaliter non posset,& in gratia esset confirmatus. Quinimo ea auxilia efficacia,quæ Deus decreuerat suscipienti ipsum tribuere, de facto non tribuit, quia se indignum reddidit. Auxilium namque decretum erat concedendum, nisi impedimentum suscipiens sacramentum apposuisset.

2. Secundus effectus huius sacramenti assignatus à Trident. *sess.* 13. *cap.* 2. & habetur *cap. vtrum sub figura*, & *cap. si quid sit sanguis de consecrat. dist.* 2. est peccatorum venialium remissio. Qualiter autem hunc effectum Eucharistia operetur? difficultate non carer. Nam vel peccata venialia remittit, quatenus illorum detestationem excitat, & charitatem accendit, & eo casu non immediatè, & per se, sed mediatè, hoc est media detestatione, & in Deum amore, hanc remissionem operatur, vel peccata remittit immediatè per se; & hoc videtur impossibile. Tum quia nullum peccatum remitti potest absque illius pœnitentia, & detestatione. Tum quia habitualis gratia huius sacramenti effectus non pugnat cum peccatis venialibus, sed illis perseuerantibus stare potest. Dicendum ergo est vtroque modo venialia peccata, quorum non habes complacentiam ex vi huius sacramenti tibi remitti. Sic docet D. Thom. *quæst.* 79 *art.* 4.& *ibi* Didac. Nun. *concl.* 1. Ægid. de Coninch. *num.* 54. *&* 55. Bonac. *disp.* 4. *de Sacram. q.* 3. *pun.* 6 §. 3. Primò namque remittit peccata excitando illorum detestationem, nam cum proprius huius sacramenti effectus sit suscipientem cum Deo intimè venire,cui vnioni non leuiter obstant venialia peccata,necessariò ab illis liberare debet saltem excitando illorum detestationem, qua peccata venialia tolluntur. Verùm cùm hæc remissio non tam ex ipso sacramento, quàm ex actu charitatis, vel pœnitentiæ proueniat, nequaquam Eucharistiæ vt proprius effectus concedi potest, & casu quo esset concedendus,non distingueretur à primo effectu, qui est auxiliorum concessio ad opera virtutis & peccata præcauenda. Quocirca alius est assignandus modus distinctus, quo venialia peccata ex vi huius sacramenti remittantur, vt venialium remissio effectus proprius sit huius sacramenti. Modus autem hic est, vt sacramentum ritè susceptum vi sua remittat omnia peccata venialia, quæ suscipiens commisisti, quorumque complacentiam non habes. Neque his obstat, quod nullum peccatum remittatur absque illius detestatione saltem virtuali, quia eo ipso quo vis Eucharistiam suscipere, vis charitatem augere, & intimius coniungi, & hæc voluntas est quædam peccatorum venialium virtualis detestatio. Quæ licet ex se sufficiat ad venialium remissionem, medio sacramento susceptо sufficit.

3. Tertius effectus est remissio pœnæ temporalis pro peccatis debitæ. At hic effectus, vt benè D. Thom.quem omnes sequuntur *q.* 79. *art.* 5. non directè, & immediatè, sed indirectè, & mediatè ex hoc sacramento prouenit. Quod pœnæ temporalis remissio ex hoc sacramento directè non proueniat inde constat, quia pœna temporalis non obstat feruori charitatis, ad cuius augmentum fuit Eucharistia instituta. Et præterea, quia sacramentum vt tale solùm suscipienti prodest, non aliis. At si ex opere operato, & directè pœnas debitas pro peccatis remitteret,prodesse quidem posset aliis, indirectè tamen, & mediatè pœnas temporales remittit tum excitando actus charitatis, quibus satisfacimus, tum remittendo venialia, & consequenter aliquam pœnam ipsis venialibus debitam. Notanter dixi remissionem pœnæ temporalis non esse effectum proprium Eucharistiæ quatenus est sacramentum,vt insinuarem esse posse illius effectum, quatenus est sacrificium, quia in illius remissionem sacrificium offertur.

4. Quartum effectum huius sacramenti tradidit Clemens V. in Concil. Vienn. Clement. *de reliquiis, & veneral. Sanctor.* nempe speciali suauitate, & dulcedine animum recreare iuxta illud: Pinguis est panis Christi, & præbebit delicias regibus. Ob cuius causam dixit Pontifex in suprad. Clement. In hoc sacramento omne delectamentum esse, & omnis saporis suauitatem ipsamque dulcedinem Domini degustari. Consistit autem hæc suauitas, & spiritualis dulcedo, præcipuè in quadam animi promptitudine ad quaslibet res diuini obsequij peragendas hilari animo, & celeri voluntate. Quod si hanc suauitatem,& deuotionem non sentis, time ne fortè indignus accedas. Fateor tamen sæpè hunc effectum impediri. Tum quia mente vaga, & alienis curis distractus hoc sacramentum suscipis,tum quia aliquibus peccatis venialibus affectus existis, quæ deuotionem, & feruorem charitatis impediunt.

5. Quintus effectus, qui ex supradictis omnibus sequitur est vnio specialis, quam suscipiens habet cum Christo, & aliis fidelibus,iuxta illud Ioann. 6. In me manet,& ego in eo: & Paul. 1. Corinth. 10. Vnum sumus, qui de vno pane,& vino participamus. Consistit autem hæc vino non solum in gratia habituali,remissione venialium,& præseruatione à mortalibus vi sacramenti concessis,sed præcipuè in vinculo charitatis,& mutua beneuolentia, quia Christus hominem prosequitur suo corpore alitum, & sustentatum & homo ipsum Deum, reliquosque fideles de eodem corpore, & sanguine participantes.

6. Præter hos effectus, qui voluntati, animæque inhærent, nullum alium admittunt comparatione corporis in hac vita. Turrecrem.in *c.in Christo pater de consecrat.dist.*2. Sotus *in* 4.*dist.*11.*quæst.*2.*art.*5. quibus fauent Cyrill. Hierosolymit. *catechesi* 3.*mystagog.* Cyprian.*serm.de cœna Domini.* Damascen. *lib.*4. *de fide cap.* 14. Quia hoc sacramentum non ad nutriendum corpus,sed animum est institutum:iuxta illud. Qui manducat me, viuet propter me. Neque vllius effectus promissio, quæ ad corpus in hac vita videatur dirigi, facta est:quem ergo effectum in corpore habere potest.

7. Dicendum est quatuor præcipuos habere. Primus necessariò sequitur ex huius sacramenti susceptione,nempè corpus nostrum esse quodammodo sanctificatum,& sacratum. Si enim lintea, & vasa sacramentum continentia ex illo contactu sanctificata redduntur, cur non corpora nostra, quibus arctius sacramentum coniungitur? Meritò ergo Chrysostom. *hom.*3.*super illa verba* 2. *Corinth. cap.* 13. Salutate inuicem in osculo sancto, inquit. Non vulgarem honorem consecutum est os nostrum accipiens corpus Dominicum. Ex qua dignitate *hom.*83.*in Matthæum.* optimè infert.Quo non oportet igitur esse puriorem tali fruentem sacrificio! Quo solari radio non splendidiorem manum carnem hanc diuidentem! Os quod igne spirituali repletur, linguam quæ tremendo nimis sanguine rubescit: Cogita quali sis insignitus honore, quali mensa fruaris.

8. Secundus effectus Eucharistiæ est moderari ardorem concupiscentiæ,& peccati fomitem.Sic D.Thom.communiter receptus,*quæst.*79.*art.*6.*ad* 3. Suar.pluribus exornans *disp.* 64.*sect.*1.*concl.*2. Ægid.de Coninch. *quæst.*79. *art.*8.*dub.vnic. numero* 62. Hunc effectum Eucharistia operari potest primo alterando corporis temperamentum, temperando inquam calorem nimium, & feruorem sanguinis, quo libido excitatur: quam remissionem ipsum sacramentum operari potest, tum applicatione diuinæ virtutis, tum applicatione alicuius causæ naturalis, ex qua hæc fomitis mitigatio sequatur. Secundò fomitem peccati mitigare potest Eucharistia excitando in phantasia imaginationes, & repræsentationes ad bonum, & auertendo cogitationes à malo, & in ordine ad hunc finem separando occasiones, quæ prauum motum excitare possunt illasque offerendo, quæ ad bonum possunt inclinare. Et hic effectus inter auxilia gratiæ computari debet. Sed quia circa corpus versatur, & ex intentione mitigandi peccati fomitem conceditur,ea de causa inter effectus corporis computatur. Etenim hoc sacramentum institutum est ad præseruandum suscipientem à peccatis mortalibus. At huius præseruationis medium aptissimum est ardorem concupiscentiæ mitigare.Concedendus ergo illi est hic effectus. Aduerte tamen non concedi pro omnibus occasionibus,sed iuxta Domini beneplacitum. Tum ne cogamur affirmare semel suscipientem dignè Eucharistiam nullas graues tentationes carnis sentire posse. Tum quia hic effectus sæpè impeditur ob aliquod peccatum postea commissum, aut ob aliquam irreuerentiam sacramento factam.

9. Tertius effectus, qui communiter à sanctis Patribus enumeratur est vnio substantialis cum Christo non solum per effectum,vt supra explicuimus,sed re ipsa,vti dixit Chrysostom. *hom.* 61. *ad populum Antioch. & hom.* 46. *in Ioann.* & alibi sæpè. In quo autem hæc vnio consistat? non est facile explicatu. Nam certum est non consistere in aliquo physico, & reali vinculo, quo ex homine, & Christo vnum fiat. Alias mutaretur Christus, quoties in hoc Sacramento homini communicatur. Neque item hæc vnio consistit tantum in locali præsentia, & propinquitate, quam Christus habet cum suscipiente, quia hæc solum durat eo tempore, quo species sacramentales immutatæ perseuerant, & in homine peccatore esse potest. Dicendum igitur est hanc vnionem moralem esse, & mysticam, consistereque in eo quod speciali affectu, & amore, quo Christus hominem prosequitur, & homo Christum, Christus se homini tradit in cibum, & potum. Ex qua affectuosa traditione moraliter censetur communicans, & Christus vnum esse. Si enim

enim maritus, & vxor ex commixtione voluntaria corporum censentur fieri vna caro, quid mirum quod Christus Dominus vnum cum communicante fieri censeatur, cui se intimo affectu, & voluntate coniungit, quemque suo corpore pascit, & sanguine recreat. Peccatori autem non vnitur, nam esto illi præsens sit, non se illi in spiritualem cibum, & animæ refectionem ex effectu tradit. Sed contra suam voluntatem in illius iudicium, & condemnationem coniungit.

10. Quartus effectus est resurrectio, & gloria corporis, quam beati consecutui sunt post diem iudicij: iuxta illud Ioann. 6. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, seu viuet in æternum: Et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Promittitur ergo communicantibus resurrectio, & vita æterna. Hi effectus, esto promissi sint omnibus decedentibus in gratia, quia omnes resurgere debent, & vitam æternam cum Christo consequi, specialiter communicantibus promittuntur, vtpote qui sunt Christi per communionem specialia membra. Omnibus igitur ritè communicantibus, & in gratia decedentibus concedetur resurrectio, & vita æterna, non solum ob gratiam habitualem, in qua decesserunt, sed etiam ob Eucharistiam dignè susceptam, ideóque resurrectio, & vita æterna effectus est tum gratiæ habitualis, tum sacramenti. Sic Suar. *disp. 64. sect. 2.* Ægid. de Coninch. *q. 79. art. 8. dub. vnico.*

Punctum X.

Qui sint huius sacramenti susceptores.

1. *Tres sunt modi suscipiendi hoc sacramentum.*
2. *Solus homo hoc sacramentum prædictis modis suscipere potest.*
3. *Homo non baptizatus capax est Eucharistiæ spiritualiter tantum recipiendæ.*
4. *Homo baptizatus peccator sacramentaliter tantum recipere Eucharistiam potest.*
5. *Baptizatus iustus sacramentaliter, & spiritualiter sacramentum recipit.*
6. *Infantibus, & perpetuò amentibus non conceditur Eucharistia.*
7. *Qualiter amentibus, qui aliquando rationis vsum habuerint, concedenda sit Eucharistia.*
8. *Qualiter semifatuis.*
9. *Qualiter mutis, & surdis à natiuitate.*
10. *Qualiter energumenis, seu obsessis à dæmone.*
11. *Qualiter pueris rationis vsum habentibus.*

1. PRæmittendum est ex Trident. *sess. 13. cap. 8.* & *sess. 22. cap. 6.* & ex *Catechismo Pij V.* vbi de hoc sacramento, & ex variis decretis, præcipuè *cap. qui discordat. cap. qui manducat. cap. quid est. cap. sanctum. cap. credere, de consecrat. dist. 2.* & ex D. Thom. communiter recepto *quæst. 80. art. 1.* tres esse modos, quibus hoc sacramentum suscipi potest. Primò sacramentaliter tantum, quando solum sacramentum, & non eius effectus suscipitur, vti sumit peccator, qui cum sacramentum suscipiat, non illius effectum, sed sacramenti iudicium suscipit. Secundo spiritualiter tantùm, id est quoad effectum sacramenti, qualiter sumit iustus desiderium habens suscipiendi sacramentum. Hoc autem modo non propriè sacramentum suscipitur, sed optatur suscipi, ideóque D. Thom. hunc modum suscipiendi sacramentum omisit. At quia per illum effectus sacramenti, scilicet augmentum gratiæ acquiritur, reliqui Doctores asserunt eo sacramentum spiritualiter suscipi. Tertiò vtroque modo & sacramentaliter, & spiritualiter, id est cum sacramentum, & effectus illius suscipitur, vt contingit hominibus iustis, & sanctis communicantibus.

2. Dicendum est solius hominis esse hoc sacramentum aliquo ex prædictis modis suscipere. Sic D. Thom. ab omnibus receptus *quæst. 8. art. 2.* Et quidem de creaturis irrationalibus constat manifestè. Nam esto aliquando hostiam consecratam comederint, nec sacramentaliter comedunt, sed materialiter, neque illius fructum consequuntur; cum tam fructus, quam sacramenti incapaces existant. Solum de Angelis est aliqualis dubitatio, an hoc sacramentum, vel sacramentaliter, vel saltem spiritualiter tantùm (hoc est in desiderio) suscipere possint? Sed dicendum est non posse. Tum quia ipsi capaces non sunt augmenti gratiæ. Tum & præcipuè, quia hoc sacramentum non pro Angelis, & beatis, sed solum pro hominibus in hac vita degentibus institutum est. Ergo nullus alius præter homines sacramenti sumptionem oprare absolutè potest: atque adeò nullus alius sacramentaliter, vel spiritualiter tantum capax illius est.

3. Secundò homo non baptizatus capax est Eucharistiam spiritualiter tantùm recipiendi, sed non sacramentaliter. Priorem partem probo, quia antequam baptismum re ipsa suscipias, gratus Deo esse potes, & votum habere, suscepto baptismo Eucharistiam recipiendi, quod votum quia ab homine grato procedit, meritorium est augmenti gratiæ. Ergo est huius sacramenti spiritualis manducatio. Hæc cùm in fructuoso desiderio huius sacramenti sita est. Secunda pars est manifesta, quia nemo capax est vllius sacramenti recipiendi, nisi in Ecclesiam Christi fuerit ingressus, & illius membrum factus. Hoc autem fit per baptismum omnium sacramentorum ianuam, & generationis spiritualis principium. Ergo non baptizatus incapax est Eucharistiæ sacramentaliter recipiendæ. Neque obest Innocent. III. *in c. veniens de baptismo*, vbi expressè dicit à non baptizatis Eucharistiam sumi posse. Nam vt explicat Suar. *disp. 62. sect. 3. in fine*, non asseruit sed disputando hæc dixit, vel locutus est de materiali, & corporali somptione, non autem de sacramentali.

4. Tertiò homo baptizatus peccator sacramentaliter tantùm hoc sacramentum suscipere potest. Nam esto desiderium habeat suscipiendi Eucharistiam excluso peccato; qui tamen desiderium illud habet tempore, quo est in peccato nullatenus eo augmentum gratiæ spiritualis communionis proprium effectum obtinere potest. Nequit ergo spiritualiter communicare, Sacramentaliter autem communicat, quia verum sacramentum recipit in sui iudicium, & condemnationem, vt dixit Paul. 1. Cor. 11. & tradidit D. Thom. *q. 80. a. 3.*

5. Quartò homo iustus baptizatus quicunque sit & sacramentaliter, & spiritualiter Eucharistiam suscipere potest, quia vt ex sequenti puncto constabit ad augmentum gratiæ proprium effectum Eucharistiæ sola gratia habitualis in suscipiente requiritur. Ex quo fit infantes baptizatos, & perpetuò amentes, si Eucharistia illis concedatur, gratiæ augmentum percepturos esse, sicuti multis docuit Suar. *disp. 62. sect. 4.* etenim antiqua fuit consuetudo, teste Trident. *sess. 21. cap. 4.* & Toletano concilio vndecimo, *c. 11.* concedendi paruulis Eucharistiam, quæ non concederetur nisi illis prodesset. Neque obstat prædictam consuetudinem abrogatam esse, quia id factum est ob reuerentiam tanti sacramenti. Et ita sustinent pluribus realtis Vasq. *disp. 212. cap. 2.* Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 9. num. 77.* Suar. *suprà.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 5. quæst. 1.*

6. Supersunt quæstiones. Prima, an infantibus, & perpetuò amentibus concedi possit, & debeat Eucharistia saltem in mortis articulo? Et quidem nullam esse obligationem, & necessitatem administrandi Eucharistiam infantibus ante vsum rationis, (& idem est de perpetuò amentibus) docuit expressè Trident. *sess. 21. cap. 4.* ea euidenti ratione ductum. Quia per baptismi lauacrum regenerati, & Christo incorporati adeptam iam filiorum Dei gratiam in illa ætate amittere non possunt. An verò expediens sit saltem in articulo mortis his Eucharistiam ministrari? Nonnullam habet difficultatem, eo quod non videatur congruum sacramenti fructu in perpetuum priuare eum, qui illius capax est. Sed omnino dicendum est prudenter prædictos excludi à participatione huius sacramenti. Nam cum hoc sacramentum illis necessarium esse non possit, & ex alia parte frequenter adsit irreuerentiæ periculum, meritò Ecclesia eos à tanti sacramenti participatione excluſit. Atque ita docent S. Thom. *q. 89. art. 9. ibi* Ægid. *num. 72.* Vasq. *disp 212. circa finem.* Henriq. *lib. 8. c. 42.* Suar. *disp. 62. sect. 4. in fine. & disp. 69. sect. 2.* Paul. Laym. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 4. q. 1. & 3.* Bonac. *disp. 4. de Eucharist. q. 6. pun. 1. in princ.*

7. Secunda quæstio, an possit, & debeat concedi amentibus, quia aliquando rationis vsum habuerunt? Dicendum est extra mortis articulum nec posse, nec concedi debere, bene tamen in mortis articulo. Sic Vasq. Henriq. Ægid. Suar. Layman. & Bonac. *locis allegatis.* Priorem partem probo, quia extra mortis articulum nulla est Ecclesiæ consuetudo concedendi iis amentibus Eucharistiam. Tanti enim sacramenti reuerentia postulat, vt extra casum extremæ necessitatis non concedatur Eucharistia iis qui nequeùt se ad illius susceptionem actuali deuotione disponere. Adde frequens periculum irreuerentiæ æquè esse in amentibus, siue post vsum rationis in amentiam inciderint, siue nunquam vsum rationis habuerint. Quod vero in extremo periculo possit, & debeat iis amentibus Eucharistia concedi, probat manifestè textus ex concil. Carthaginen. 4. relatus in *c. iis qui in infirmitate 26. qu. 6.* vbi præbenti signa pœnitentiæ, & postmodum in amentiam incidenti præcipitur ori eius infandendam Eucharistiam: & cap. *qui recedunt eadem causa, & quæst. ex concil. Arausic.* dicitur. Amentibus quæcunque sunt pietatis concedenda sunt, & in concil. Tolet. 11. *can. 11.* id ipsum expressè supponitur, cum dicat puniendos non esse eos, qui acceptam Eucharistiam reiecerint, si constet mente alienatos esse. Ratio est, quia iis amentibus Eucharistia necessaria ad salutem esse potest, videlicet, si peccato mortali grauati in amentiam inciderint attriti. Deinde qui aliquando rationis vsum habuit, & piè vixit eo ipso censetur velle sibi applicari remedia ad salutem necessaria, vel maximè vtilia, atque adeo vtiualiter, interpretatiuè Eucharistiam petere. Quæ rationes nullatenus militant in infantibus, & perpe-

tuò amentibus Eucharistia in mortis articulo denegatur, conceditur tamen iis, qui aliquando rationis vsum habuerint.

Aduerte hoc intelligendum esse casu quo non constet peccato mortali grauatum in amentiam incidisse. Secundò nisi spes moralis sit ante mortem vsum rationis recuperaturum, quia tũc reuerentia sacramenti expostulat illud tempus expectare. Tertiò ne probabile sit periculum alicuius sacramenti irreuerentiæ, eáque de causa consultum erit prius vnam, vel alteram hostiam non consecratam amenti porrigere: vt ex illius sumptione colligi possit quid facturus sit, cum hostia consecrata illi conceditur. Sic. Suar. *disp. 69. sect. 2. vers. tertium dubium.* Zambran. *de Eucharist. dub. 4. num. 5.* Paul. Laymann. *lib. 5. sumtract. 4. cap. 4. q. 3.* Ægid. *quæst. 76. art. 9. num. 74.*

8. Tertia quæstio de semifatuis, & plenum vsum rationis non habentibus qualiter concedi possit, & debeat Eucharistia? Respondeo, si facta diligentia non valent distinguere hunc cœlestem cibum à profano, inter absolutè amentes sunt computandi. At si illum satis distinguunt, & reuerenter, & tanquam sibi necessarium expostulant, concedi illis debet non solum in mortis articulo, sed etiam tempore Paschatis, quia credendum est hoc præcepto eos astringi, cum supponamus illius notitiam habere, & peccandi libertate pollere. Extra hæc tempora non illis debet Eucharistia concedi ob tanti sacramenti reuerentiam: Sic docuit Posseuinus *de communione. cap. 8. num. 32.* Layman. *lib. 5. tract. 4. cap. 4. quæst. 3. in fine.* Bonac. *disp. 4. de sacram. Euchar. q. 6. p. 1. n. 7.* Henriq. *lib. 8. cap. 42.*

9. Quarta quæstio, qualiter mutis, & surdis, à natiuitate Eucharistia ministrari possit, & debeat? Respondeo, si ex signis, & nutibus constet discretionem habere, qua sufficienter hunc cibum cœlestem à profano distinguant, non solum in mortis articulo, sed etiam tempore Paschatis Eucharistia concedenda est; quia his est valdè necessaria tum ad augmentum gratiæ, tum ad præcauenda peccata futura. Neque necessarium est, vt perfectè qualitatem huius cibi agnoscant, sufficit si illum ita à profano distinguant, vt tanquam remedium suæ salutis accipiant. Credendum enim est hac notitia Christum contentum esse, cùm perfectior haberi non possit. Sic relato Abbate *in cap. cum apud, num. 6. de sponsalib.* tradit Laymann. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 4. quæst. 4.* Quod si prudens confessarius non qualemcunque discretionem, sed maturam, & perfectam agnoscat habere mutum, & surdum, sicuti ego aliquem agnoui non solùm tempore Paschatis, sed aliis solemnioribus festiuitatibus, poterit Eucharistiam concedere, quia nulla apparet ratio, ob quam sit deneganda, cum se ad illam suscipiendam per actualem deuotionem disponere possit. Notanter dixi mutis, & surdis. Neque addidi cæcis. Nam si supradictis duobus impedimentis hoc tertium adderetur, nullatenus crederem Eucharistiam etiam in mortis articulo ministrari posse, quia incapaces existunt tanti cibi dignitatem, & excellentiam cognoscendi. Colligitur ex his quæ tradit Sanch. *lib. 1. de matrim. disp. 8. à num. 12. & Gutierr. de matr. cap. 8. à num. 5.* Hi enim Doctores aliis relatis docent mutum, & surdum contrahere matrimonium posse, secùs si simul cæcus existat.

10. Quinta quæstio procedit de energumenis, seu obsessis à dæmone. Et quidem si constet obsideri, eo quod aliquo peccato mortali teneantur: qualiter contigit illi, quem refert Paul. 1. Corinth. 5. traditum esse Sathanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus fieret, nullatenus est Eucharistia ministranda ob defectum dispositionis in suscipiente. At si credatur à dæmone obsessos esse, vel in pœnam alicuius delicti commissi, tametsi quoad culpam remissum sit, vel ad sui maius meritum, & purgationem, vt frequenter contingere credendum est. Aduertere debes, an priuentur vsu rationis, an sui compotes existant. Si vsu rationis priuantur, iudicium ferendum est æquè de illis, ac de amantibus. At si sui compotes sunt, concedenda illis est Eucharistia seclusa irreuerentiæ periculo non solum in mortis articulo, (de quo non est dubium, vt definit *concil.* Elibert. *can. 37.* his verbis: Qui à spiritibus immundis vexantur, si in fine mortis fuerint constituti, & fideles fuerint, dandam eis esse communionem) sed etiam in Paschate, imo aliis temporibus, vt loquitur Timotheus Alexand. *in suis responsionib. cap. 3.* & refertur. 6. *t. bibliotheca sacra:* Fidelis (inquit) qui à dæmone corripitur, si mysterium non enunciet (hoc est nisi doceat alios, quæ à dæmone ipse didicit) neque vlla alio modo blasphemet debet particeps fieri mysteriorum, hoc est Eucharistiæ, & tradit D. Thom. *quæst. 80. art. 9.* Cassian. *collat 7. cap. 30. concil.* Arausican. 1. *can. 14.* Petr. Thiræus *de dæmonib. 2. p. cap. 28.* Sotus *in 4. dist. 12. quæst. 1.* Suar. *disp. 69. sect. 2.* Vasq. *disp. 112. cap. 4.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 4. quæst. 5.* Ratio illius veritatis est, quia Eucharistiæ susceptione vel dæmon expelletur, vel saltem in vexando frænabitur, vel denique iuuabitur energumenus, vt patienter, & cum fructu suum laborem sustineat. Frequentia huius communionis arbitrio prudentis confessoris relinquitur. Crederem solemnioribus festiuitatibus satis esse concedi.

11. Quæstio sexta de pueris vsum rationis habentibus, an statim illis possit, & debeat communio concedi? Et quidem in articulo mortis Eucharistia sub obligatione est concedenda eo ipso, quo vsum rationis habeant, distingerecque possint hunc cibum à profano. Quia non solum vtile, sed fortè necessarium ad salutem esse illis potest. Sic Suar. *disp. 70. sect. 1. in fine.* Henriq. *lib. 8. cap. 42. in fine.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 4. quæst. 2.* tametsi solùm ex consilio censeat Nauarr. *cap. 21. num. 57.* illis esse Eucharistiam concedendam extra mortis periculum. Communiter Doctores censent perfectiorem vsum rationis requiri ad Eucharistiam suscipiendam eo qui sufficiens iudicatur ad peccandum, & absolutionem à peccatis obtinendam, quia ex vna parte pœnitentia est simpliciter necessaria, quæ tamen non est Eucharistia, & ex alia Eucharistia nobilior est. Quid ergo mirum, si perfectiorem vsum rationis in suscipiente expostulet? Sic Suar. Nauarr. & Layman. *supra.* Vasq. *disp. 214. cap. 4. circa finem.* Cæterùm ego existimo eum vsum rationis, qui sufficiens est ad peccandum, & absolutionem à peccatis obtinendam sufficere, vt Eucharistia ministrari possit. Nam esto pœnitentia sit magis necessaria, quam Eucharistia, & Eucharistia nobilior. At longè difficilior est dispositio ad pœnitentiæ fructum obtinendum, quàm ad obtinendum fructum Eucharistiæ: cum ad pœnitentiam confessio peccatorum dolorosa requiratur cum proposito de cætero non peccandi. At ad Eucharistiæ fructum sola voluntas suscipientis existentis in gratia, sufficiat. Qui ergo vsum rationis habet sufficientem ad excitandum supernaturalem dolorem, & illius obligatione pro sacramento pœnitentiæ suscipiendo cognoscendam, vsum rationis sufficienter habebit, vt distinguere possit hunc cibum cælestem à profano, & illius essentiam agnoscere.

Verum etsi hoc ita sit non credo ipsos pueros statim obligari nec humano, nec diuino præcepto, neque parochos obligatos esse illis sacramentum concedere, sed vnum, vel alterum annum expectari posse, vt eorum iudicium, & discretio exactius cognoscatur, & maiori cum fructu, & reuerentia Eucharistiam diu optatam, & petitam suscipiant. Sic Suar. *dicta disp. 70. sect. 1. post. med.* Eman. Saà, *verbo* Eucharistia *num. 12. edit. Romana.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 4. q. 2.* Vasq. *disp. 214. cap. 4. à num. 46.* Quod si roges, quando censebuntur pueri discretionem sufficientem habere, vt ad Eucharistiam suscipiendam sint obligati? Respondeo prudentis Confessoris iudicio esse relinquendum: aliqui enim pueri ita sunt perspicacis ingenij, & accurata disciplina instructi, vt ante decimum annum sufficientem censeantur discretionem habere, vt hanc obligationem subeant. Regulariter autem nemo ante decimum annum obligari censendus est. Quinimo. Nauarr. *cap. 21. num. 57.* Cordub. *in summa casu. 60*, placet viros ante 14. annum, & fœminas ante 12. nunquam obligari. Duo vero credo certa sæpè pueros rationis vsu, & discretione ad Eucharistiam sufficiente pollentes excusari ab obligatione eam suscipiendi, quia à parentibus, vel confessariis non permittuntur, ipsosque parentes, & parochos excusari ex consuetudine, quæ rarò ante decimum annum Eucharistiam alicui ministrat. Nauarr. *cap. 21. num. 57.* Eman. Saà, *verbo Eucharistia. num. 12.* Layman. *lib. 5 sum. tract. 4. c. 4. quæst. 2.* Aliud est pueris, qui nondum 14. annum attigerunt non decere frequentiorem communionem, quam menstruam. Tum ob reuerentiam sacramenti. Tum vt excitentur ad feruentius, & auidiùs Eucharistiam suscipiendam.

PVNCTVM XI.

De dispositione ex parte animæ ad hoc Sacramentum ritè suscipiendum.

1. *Debes te reputare iustum.*
2. *Qua certitudine hoc sciendum est.*
3. *Peccatum veniale in sumptione Eucharistiæ non impedit illius præcipuum effectum.*
4. *Impedit alios effectus.*
5. *Habituale peccatum non est impedimentum.*
6. *Soluitur fundamentum quo probatam erat peccatum veniale impedire præcipuum Eucharistiæ effectum.*
7. *Plures requirunt ad effectum Eucharistiæ deuotionem actualem.*
8. *Contrarium verius est.*
9. *Soluuntur fundamenta opposita.*

1. FIdes, ratioque naturalis posita Eucharistiæ institutione docet quemlibet obligatum esse, antequam ad Eucharistiam accedat se reputare iustum, deoque gratum. Nam cum hoc sacramentum institutum sit ad nutriendam, & roborandam spiritualem animæ nostræ vitam, illam per se supponit. Qui ergo peccatis mortuus ad illud suscipiendum accedet,

deret, fini, institutionique sacramenti contrarius esset, ideoque monet Paul. 1 Corinth. 11. iudicium sibi manducare, & bibere, qui absque prædicta probatione de pane illo edit, & de calice bibit, vt latius prosequitur Trident. *sess. 13. cap. 7. & can. 11.*

2. Quod si roges quam certus esse debeas nullo te peccato mortali grauari, cum ad Eucharistiam accedis? Respondeo, si certus moraliter sis nullo grauari peccato non confesso, eo quod nullum tibi occurrat post factam tuæ conscientiæ diligentem examinationem, securus accedere potes, quia certitudo mortalis quamlibet humanam actionem à temeritate excusat, & prudentem reddit. Neque aliam maiorem certitudinem expostulari decebat à Christo Domino, cuius iugum suaue est, & onus leue, vt bene notauit Ægid. de Coninch. *quæst 80. art. 4.*

3. Præter carentiam peccati mortalis Marsil. *in 4. q. 6. art. 4. corol. 3.* requirit ad huius sacramenti dignam sumptionem, ne peccatum aliquod veniale in ipsa committas. Quia eo ipso (inquit) te indignum reddis tanto sacramento. Fauent huic sententiæ Doctores, qui actualem deuotionem, & feruorem expostulant pro dispositione necessaria huius sacramenti, de quibus infra: siquidem actualis peccati venialis commissione deuotio, & charitatis feruor impeditur. Ratio huius sententiæ esse potest, quia sumptio sacramenti peccaminosa Deo est ingrata. Nequit ergo ob ipsam augmentum gratiæ concedi, alias eadem actione, qua pœnam meremur, præmium gratiæ, & gloriæ obtineremus.

Cæterùm tenendum est actuale peccatum veniale in sumptione Eucharistiæ commissum non impedire illius effectum præcipuum, qui est augmentum gratiæ, & charitatis. Sic Docuit D. Thom. *quæst. 79. art. 8.* Soto *dist. 12. quæst. 2. art. 8.* Victoria *num. 66.* Suar. aliis relatis *disp. 63. sect. 3. concl. 1.* Vasq. *disp. 206. cap. 2.* Paul. Laymann *lib. 5. tract. 4. cap. 6. q. 1.* & habetur *cap. si non sunt tanta peccata, de consecrat. dist. 2.* ibi: Si non sunt tanta peccata, vt excommunicetur quis, non se debet à medicina corporis, & sanguinis Domini separare. At ob veniale peccatum nemo potest excommunicari excommunicatione maiori, de qua ibi est sermo. Ergo ob eius causam à medicina corporis, & sanguinis Domini separari non debet. Ratio est, quia ex institutione Christi, vt colligit Trident. *sess. 13. cap. 7.* solùm ad Eucharistiam dignè suscipiendam requiritur, vt conscius peccati mortalis se per confessionem, & contritionem illius probet, nulla peccati venialis mentione facta. Et meritò, quia peccatum veniale nec gratiæ, neque illius augmento repugnat. Ergo peccatum veniale in sumptione commissum dispositionem sacramenti legitimam, & necessariam non impedit. Ergo neque impedit eius effectum. Deinde implicas, cum dicis peccatum veniale impedire sacramenti effectum. Nam si hoc impedimentum præstat non veniale, sed mortale erit, siquidem recepta est Doctorum sententia obicem ponere sacramenti effectui graue peccatum esse, ob irreuerentiam factam sacramento eius virtutem, & efficaciam elidendo. Denique rarò effectus gratiæ per Eucharistiam obtineretur, cum rarò contingat sæculares homines à veniali excusari. Tum ob distractionem, animique euagationem, tum ob finem sinistrum, tum ob prauum affectum. At non est credendum Christum Dominum velle suæ charitatis symbolum ob has leues causas inane reddi.

4. Notanter dixi actuale peccatum veniale non impedire præcipuum effectum Eucharistiæ. Nam alios effectus secundarios ex parte impedit, vt tradit D. Thom. *quæst. 79. art. 8.* impedit enim remissionem ipsius, quæ per sacramentum ex opere operato deberet fieri. Secundo impedit deuotionem, & charitatis feruorem. Tertiò specialem suauitatem, & dulcedinem, quam experiri solent deuotè communicantes; est enim illa indignus. Quarto plura auxilia gratiæ ad præcauenda peccata denegantur, quæ alioqui concederentur: ob quas causas fortè dixit quasi per exaggerationem August. *de Ecclesiast. dogmatib. cap. 53.* relatus *in cap. quotidie de consecrat. dist. 2.* si adhuc habes voluntatem peccandi, grauari magis dico. Eucharistiæ perceptione, quam purificari, & ne de voluntate peccandi mortaliter dictum intelligeres subdit. Sed de hoc illo dico, quem capitalia, & mortalia peccata non grauant.

5. Præterea dixi actuale peccatum: nam habituale etiam si formaliter non fueris detestatus, si tamen illius complacentiam non habeas; communione quæ est quædam virtualis detestatio remittitur ex opere operato, vti superius notauimus.

6. Fundamentum contrarium non obstat. Fateor susceptionem Eucharistiæ cum peccato veniali actuali esse aliqualiter Deo ingratam, sed non absolutè, & secundùm se, ideoque eius efficacia ex opere operato non impeditur, tametsi efficacia, quam ex opere operantis haberet, impediatur.

7. Rursus alij plures, grauesque Doctores ad Eucharistiæ effectum suscipiendum requirunt necessariò actualem deuotionem, & feruorem. Sic D. Thom. *in 4. dist. 12. quæst. 2. art. 1. quæstiunc. 3.* Duran. *d. q. 4. num. 7.* Paludan. *quæst. 1. art. 2. concl. 3. num. 11.* Siluest. *verbo Eucharistia in fine.* Caiet. *q. 79. art. 1.* Mouentur primò, quia plures Ecclesiæ Patres, specialiter Basil. *lib. 1. de baptism. cap. vlt. & in regul. breuior. reg. 172.* Ioan. Hierosolym. 1. *catechesi 4. mystagog.* Chrysost. *hom. 82. in Matth.* expostulant specialem deuotionem, & feruorem ad Eucharistiam suscipiendam ob eius excellentiam, & dignitatem, & remissionem animi detestantur. Secundò Eucharistia operari debet suos effectus iuxta modum suæ significationis. Significat autem spirituale nutrimentum per modum cibi, & potus. Ergo operari debet suos effectus, sicuti cibus, & potus. At cibus & potus non operantur, nisi sumens vitaliter, & actualiter concurrat ad illius operationem. Ergo cibus cœlestis non operabitur, nisi sumens ad illius operationem actualiter concurrat, quod fieri non potest, nisi mediis aliquibus actibus virtutis, atque adeo deuotione, & feruore. Tertio ab inconueniente probat Caiet. quia si augmentum gratiæ, & charitatis ex defectu deuotionis non impeditur, Sacerdotes tepidi quotidiè communicantes magnum fructum ex communione percipient, cuius contrarium experientia testatur, cum ad virtutis opera, tentationesque superandas post plures communiones æquè difficiles inueniantur, ac si nullam communionem fecissent.

8. Nihilominus tenendum est nullam deuotionem actualem requisitam esse ad fructum præcipuum huius sacramenti percipiendum: Sic expresè D. Thom. *quæst. 79. art. 8.* & *ibi* Ægid. de Coninch. *dub. 1. num. 4.* Vasq. *disp. 206. cap. 2.* Suar. *disp. 63. sect. 3. concl. 2.* Paul. Laym. *lib 5. sum. tract. 4. cap. 6. q. 1.* Ratio præcipua sumitur ex Trident. *sect. 13. cap. 7.* vbi assignans dispositionem ad hoc sacramentum suscipiendum, nullam huius actualis deuotionis mentionem fecit. Quæ si necessaria esset, nullatenus omitteret. Secundò probari potest, olim Eucharistia concedebatur paruulis ante vsum rationis, & modò conceditur amentibus in articulo mortis, vt dictum est. At si deuotionem actualem habere non possunt, ergo deuotio actualis ad effectum sacramenti suscipiendum necessaria non est. Aliàs nullatenus Ecclesia permitteret iis sacramentum concedi. Est enim manifesta iniuria, & irreuerentia sacramento facta inane, & vacuum illud reddere, & sine fructu. Tertiò iustus omittens inuincibiliter, & absque culpa actualem deuotionem pro huius sacramenti receptione, obicem non ponit gratiæ augmento, quia iam probatus accedit ad dignè suscipiendum probatione à Paulo requisita. Ergo deuotio actualis non est dispositio necessaria. Quartò si defectus actualis deuotionis impediret efficaciam sacramenti, peccaret mortaliter qui sic voluntariè ad sacramentum accederet; eo quod grauem irreuerentiam sacramento irroget eius virtutem elidendo. At neque Caiet. neque alij Doctores oppositæ sententiæ admittunt carentiam actualis deuotionis esse peccatum mortale. Ergo deuotio actualis pro augmento gratiæ non est necessariò requisita. Quintò nullatenus expedire posset hanc deuotionem vt necessariam expostulari, quippe ob inaduertentiam, & distrationem inuoluntariam frequenter omittitur etiam ab hominibus maximè iustis, & religiosis. At non est verisimile, nec de Christi amore credendum sic instituisse sacramentum suæ Ecclesiæ præcipuum, vt in plurimum suo effectu careret.

9. Argumenta oppositæ sententiæ facilia sunt: Ad primum concedo Sanctos communiter expostulare deuotionem, & feruorem non vt necessarium ad effectum sacramenti suscipiendum, sed vt maximè conuenientem, sacramentum verius operetur, & fructuosius existat. Ad secundum admitto Eucharistiam operari suos effectus iuxta suæ significationis modum, atque adeo per modum cibi, & potus, non qui conuertatur in substantiam aliti, sed qui alitum in se conuertat, ideoque etsi cibus, & potus materialis & corporalis suscipientis actione indigeat ad nutriendum: hic cibus, & potus cœlestis ea actione non indiget. Ad tertium nego ex experientia colligi certò posse sacramentum fructu carere. Nam esto sæpius communicans æquè difficilis sit ad opera virtutis, & ad tentationes superandas, inde argumentum non sumitur, quia facilitas ad supradicta opera non ex augmento gratiæ, & charitatis, sed ex habitibus acquisitis prouenit.

PVNCTVM XII.

De Confessione Communioni præmittenda.

1. *Præmittere debet Confessionem peccati mortalis conscius.*
2. *Plures firmant ex solo Ecclesiæ præcepto hanc esse obligationem.*
3. *Verius est à Christo præceptum latum esse.*
4. *Omnium peccatorum confessio est præmittenda.*
5. *Ab executione huius præcepti excusari, si absit copia confessoris, & necessitas vrgeat communicandi.*
6. *Quando censeatur abesse copia confessoris.*

7. *Quando*

7. *Quando censeatur vrgere necessitas communicandi latè explicatur.*
8. *Debes te reputare contritum.*
9. *Sacerdotes celebrantes non præmissa confessione quando teneantur, cum primum possint, confiteri.*
10. *Post peccatum commissum, & dolorem conceptum, & confessionem factam, non est necesse tempus aliquod expectare ad communionem.*

1. TRident Concil. *sess.* 13. *cap.* 7. statuit grauatum peccato mortali si communionem suscipere velit, non solum contritione, sed confessione sacramentali se probare debere, iuxta præceptum Pauli: Probet se ipsum homo consuetudine Ecclesiæ declaratum. Quapropter audiendus non est Caiet. *in sum. verbo communio in princ. & super* 1. *ad Corinth. cap.* 11. asserens nullum esse præceptum neque diuinum, neque Ecclesiasticum præmittendi confessionem, si peccator contritus sit.

2. Variant doctores, an hoc præceptum diuinum sit, an Ecclesiasticum? Plures Doctores affirmant solùm Ecclesiasticum esse. Sic Medin. Cod. *de confess. q.* 17. Polac. *in* 4. *dist.* 9. *quæst.* 10. *ad* 1. Nauarr. *sum. cap.* 21. *num.* 49. & alij. Fundamentum est, quia ex natura Eucharistiæ etiam suppositâ institutione confessionis, solum habetur te Deo gratum esse debere, quia eo ipso capax es gratiæ augmenti, cum gratiam habeas. At absque præmissa confessione potes media contritione in gratia constitui. Ergo ex natura rei confessio necessaria non est. Quod si dicas esse necessariam, quia securius confessione purgaberis à peccato, contritio namque difficilis est, obstat: quia teneris securiorem viam eligere, aliàs ad reliqua sacramenta suscipienda conscius peccati mortalis confessionem eligere deberes. Satis enim viratur sacramenti irreuerentia, si certus moraliter sis à peccato purgatum esse, & in gratia constitutum. Ex verbis autem Pauli consuetudine Ecclesiæ declaratis, non infertur à Christo latum esse præceptum de confessione præmittenda: Paulus namque præcepit communicaturo, vt se probet; an autem hæc probatio non solum facienda sit per contritionem, sed etiam per confessionem ipse Paulus non declarauit, sed consuetudine Ecclesiæ ipso facto declaratum fuit. Sicuti præceptum est diuinum communicandi, quod autem singulis annis communio facienda sit, consuetudo Ecclesiæ declarauit. Adde Paulum illud præceptum imposuisse non quidem vt à Christo acceptum, sed vt à se latum. Nam esto in principio dixerit se accepisse à Domino confectionis formam, &c. nunquam dixit modum probationis à Christo accepisse.

3. Cæterùm verius est obligationem præmittendi confessionem de peccato mortali commisso diuinam esse, à Christo statutam, & à Paulo traditam, & promulgatam. Sic Dominic. Sotus *in* 4. *dist.* 12. *q.* 12. *art.* 4. Valen. *t.* 4. *disp.* 6. *quæst.* 8. *pun.* 3. Couarruu. *in cap. alma mater.* 1. *p.* §. 1. *num.* 7. Cordub. *lib.* 1. *q.* 16. *in* 3. *opin.* Suar. *disp.* 66. *sect.* 3. *in medio.* Henriq. *lib.* 8. *cap.* 46. Vasq. *disp.* 207. *cap.* 4. *à num.* 40. *& alij.* Ratio est quia vt ex Trident. *sess.* 13 *cap.* 7. constat, consuetudine Ecclesiæ declaratum est Paulum tradidisse præceptum de præmittenda confessione illis verbis: Probet autem seipsum homo. At Paulus non tradidit hoc præceptum vt à se latum, sed vt à Christo acceptum, quod non leuiter colligitur primò ex illis verbis antecedentibus. Ego enim accepi à Domino quod & tradidi vobis, quæ omnia ad sequentia videntur referri. Secundo ex eo quod Corinthios reprehendat, quod absque prædicta probatione cibum illum cælestem manducarent, qui certè reprehensione digni non erant, si præceptum de confessione præmittenda antea traditum non esset. Tertio quia illud proponit peccato mortali grauatis vt vnicum remedium vitandi communionem indignam, quod verum non esset, si præceptum de confessione præmittenda à Christo latum non vrgeret? possunt enim sola contritione ritè disponi.

4. Sed inquires, an præcepto prædicto sufficienter satisfacias, si confessionem præmiseris, tametsi non fuerit omnium peccatorum ob inuincibilem ignorantiam? Casus est frequens, cum sæpè contingat peccatorem post confessionem legitimè factam recordari ante communionem alicuius peccati non confessi, in quo casu alicui videri posset non esse obligatum illud confiteri. Quia iam illud peccatum non solum contritione, sed etiam absolutione sacramentali remissum est. Sic videtur sentire Reginald. *lib.* 29. *cap.* 6. *num.* 105. Sed contrarium omnino tenendum est cum Suar. *disp.* 66. *sect.* 4. *vers. sed huius occasione.* Henriq. *lib.* 8. *cap.* 46. *num.* 3. *in fine.* Ægid. *q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *in princ.* Quia illius peccati obliti non es probatus per confessionem, siquidem obligatus es illud confessioni subiicere. Concilium autem expostulat probationem per confessionem cuiuscunque peccati mortalis, cuius conscientia grauaris. Ergo illud ante communionem confiteri debes.

5. Ab executione huius præcepti præmittendi confessionem excusaris, si non adsit copia confessoris, & necessitas communicandi vrget, vtrumque enim concurrere debet, vt aduertit Trid. *sess.* 13. *cap.* 7. Difficultas autem est quando censeatur copia confessoris non esse, & necessitas communicandi vrgere.

6. Copia igitur confessoris abest. Primò si ita à te distet vt nequeas illum absque graui incommodo adire, quod prudentis arbitrio iudicandum est. Aliquando enim spectata tua imbecillitate, & breuitate temporis in quo celebrare debes, distantia quinquaginta passus constituit confessorem absentem, qui tamen aliàs non censeretur abesse distans per leucam, vti benè notarunt Vasq. *disp.* 207. *cap.* 2. *num.* 9. Ægid. de Coninch. *q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *num.* 23. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q.* 6. *p.* 1. *num.* 30. Secundò censetur abesse, si præsenti confiteri non possis absque prudenti periculo vel violationis sigilli, vel prouocationis ad malum, vel alterius grauis nocumenti: Iugum enim Domini suaue est, quod non est censendum impositum cum tanto onere. Sic Ægid. de Coninch. *dicta q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *num.* 19. Vasq. *disp.* 208. *cap.* 2. *num.* 3. Bonac. *q.* 6. *pun.* 1. *num.* 28. Aduertunt tamen prædicti Doctores, si alia peccata mortalia habeas, ex quorum manifestatione prædictum damnum non times, te esse obligatum ea confiteri, quia sic præstas confessionem formaliter integram, & præcepto de confessione præmittenda ante communionem satisfacis. Tertiò abest copia confessoris, si nullus adsit qui iurisdictionem habeat, aut cui iurisdictionem ex priuilegio cõcedere possis, quia deficiente iurisdictione pœnitentiæ sacramentum ministrari non potest. Sic Bonac. Ægid. & Vasq. *loc. citatis.* Hinc fit si peccato mortali reseruato teneatis, & nullo alio, te non esse obligatum vrgente necessitate communicandi confessionem præmittere, si absit proprius sacerdos, quia comparatione mortalium, quorum est obligatio confessionem præmittendi nullus adest sacerdos qui iurisdictionem habeat. Ægid. *q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *num.* 21. Verum si aliis mortalibus non reseruatis grauatus existas, esto aliqui nec improbabiliter censeant te non esse obligatum confiteri, quia obligatus esses bis eadem peccata reseruata clauibus subiicere, primò sacerdoti non habenti iurisdictionem, cui ea manifestare debes simul cum aliis mortalibus non reseruatis, vt confessionem integram facias; secundo superiori, à quo illorum absolutionem directè obtinere debes. At verius existimo te esse obligatum confessionem præmittere saltem illorum, quæ reseruata non sunt. Quia satis probabilis sententia est, hæc sola confiteri posse tacitis reseruatis, qua probabilitate opinionis posita, & præcepto præmittendi confessionem sit satis, & nullum sequitur inconueniens. Atque ita sustinent Ægid. *suprà.* Bonac. *disp.* 4. *quæst.* 6. *punct.* 1. *n.* 31. Suar. *disp.* 63. *sect.* 4. *casu* 4. Eman. Sa *verbo Eucharistia num.* 13. & alij. Monent tamen prædicti Doctores & benè, nunquam censendum esse copiam confessoris abesse, eo quod absit sacerdos cui soles deuotius, & feruentius confiteri, si adsit cui legitimè confiteri possis.

7. Necessitas verò communicandi, quæ simul cum absentia confessoris concurrere debet, vt à præmittenda confessione excuseris multiplex à Doctoribus assignatur. Prima à Doctoribus assignata, & quam solam Vasq. *disp.* 108. *cap.* 2. *num.* 7. legitimam recognoscit, est timor prudens alicuius notæ, & infamiæ, vel alterius grauis damni tibi, vel alteri euenturi, si communionem omittas. Secunda, si viaticum esset, morituro ministrandum, & nulla esset hostia consecrata, quia vrget grauis proximi necessitas, quæ tanquam propria reputari debet. Si enim in periculo mortis posses, & deberes absente confessario viaticum sumere confessione non præmissa, ne tanto bono prieuris, ob eandem rationem omittere confessionem poteris, ne tanto bono proximus in extremo constituturus priuetur. Sic Paul. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 6. *quæst.* 2. *vers. tertium.* Ægid. de Coninch. *q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *num.* 15. Bonac. *disp.* 6. *q.* 6. *pun.* 1. *num.* 21. *&* 22. Valen. *disp.* 6. *q.* 8. *p.* 3. Suar. *disp.* 66. *sect.* 4. *vers. prima.*

8. Tertia sumitur ex reuerentia sacrificij, vt si sacerdos inchoata Missa recordetur alicuius peccati mortalis non confessi, docent plures non teneri ab altari discedere, vt confessarium quærat, quinimo nec confessario ad altare accedenti fateri. Quia esto nota & infamia sacerdoti non sequatur, quæ vix excusari potest, vt benè notat Vasq. *disp.* 208. *cap.* 2. *&* Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 6. *quæst.* 2. sacrificium inceptum non decet interrumpere, præceptumque de communione præmittenda intelligendum videtur ante communionem inchoatam. Sic D. Thom. *q.* 83. *art.* 6. *ad* 2. Nauarr. *cap.* 21. *num.* 49. *& cap.* 25. *n.* 76. Sotus *in* 4. *dist.* 12. *q.* 2. *art.* 6. Henriq. *lib* 8. *cap.* 46. *n.* 3. Coninch. *ex parte q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *n.* 16. Rectius tamen alij hanc excusationem non admittunt, casu quo absque nota possit celebrans confessarium vocare, eique ad altare accedenti breuiter confiteri, quia non debet censeri ea confessio indecens sacrificij intermissio, cum ad ipsum sacrificium ritè peragendum referatur. Sic Vasq. *loco citato* Bonac. *disp.* 4. *q.* 6. *pun.* 1. *num.* 15. præcipuè cum ex variis causis maximè ante consecrationem soleat sacrificium interrumpi. Nunquam tamen credo te obligatum esse Missam inchoatam

inchoatam deserere, quia cedet in non leuem sacrificij irreuerentiam, vti docuit Nauarr. *cap.21. num.49. & cap.25. n.76.* Bonauent. Victor. Sotus, quos refert, & sequitur Suar. *disp.66. sect.4. vers. difficultas.* Hinc colliges qualiter assistens ad linteum cum aliis communicaturus tenearis confessionem præmittere peccati mortalis, quod recordaris non esse confessum? Et quidem si eo loco posses absque nota fateri, videris obligatus, sed id moraliter est impossibile, eaque de causa monent communiter Doctores, ne sacerdos sic ad communionem dispositi confessionem excipiat. Quod si ab eo loco discedere absque graui nota posses, plures Doctores censent te obligatum esse, cum discessus ille in reuerentiam sacramenti cedat, ob cuius causam fit. Sic Ægid. *q.80. art.4. dub.2. num.15.* Suar. *disp.66. sect.4.* Angles *de Euchariſt. q.2. art.10. difficult.4. concl.1.* Bonac. *disp.4. de sacram. q.6. p.1. num.17.* Contrarium docent Victoria *de Euchariſt. num.79.* Reginald. *lib.29. cap.6. num.105.* quibus fauet Suar. *disp.66. sect.4. vers. sexta causa in fine*, quia si sacerdos formulam ad communionem consecrauit, vel pixidemè sacrario eduxit, videris irreuerenter procedere, si ab eo loco discedas, sicuti indecentia esset recedere à mensa Principis conuiuio præparato, neque peracto. Sed quia hic recessus ob habendam dignam ad conuiuium dispositionem fit, verius censeo in illius irreuerentiam non cedere.

Quarta excusatio sumitur ex obligatione dicendi sacrum, quæ ex triplici capite oriri potest, primo ex officio quale habent parochi, quibus incumbit, vel per se, vel per alios celebrare diebus dominicis, & festiuis, vt populus satisfaciat præcepto audiendi sacrum. Hi ergo poterunt (si alius non adsit sacerdos eius vices gerens) celebrare non præmissa confessione omnibus illis diebus, quibus obligantur iustitiæ titulo, sacrum populo facere. Quia ob peccatum sacerdotis priuari non debet populus iure quæsito fruendi sacrificij fructu. Et hæc ratio probat hoc verum esse, tametsi nullam infamiæ notam ex omissione sacri sacerdos incurreret, quod vix est possibile: sic sustinet ex communi sententia Suar. *disp. 66. sect.4. vers. vltima causa.* Bonac. *disp. 4. q.6. p.1. num.23.* Henriq. *lib.8. cap.46.* Hæc tamen doctrina extendenda non videtur ad eos, qui ratione capellaniæ tenentur aliquibus signatis diebus celebrare, quia obligatio capellaniæ non ita obligatur diei, quin ex rationabili causa possit vna, vel altera vice in alium diem differri, vti notat Bonac. suprà, tametsi Henriq. & alij contrarium sentiant. Secundò oriri potest obligatio dicendi sacrum, vel communicandi in Paschate, quibus nisi celebres, satisfacere non potes. Vt enim his præceptis satisfacias videris posse sacrum dicere non præmissa confessione, satis enim vrgens est necessitas, quæ tibi à lege imponitur. Sic Paludan. *in 4. dist. 9. q.4. conclus.* 10. Sotus *dist.12. q.1. art.4.* Viuald. *de Euchariſt. num.123.* Et hæc sententia quoad communionem Paschalem mihi probatur ea tantum ratione, quia videtur graue damnum irrogari, si à communione illa publica, solemni, & communi aliis fidelibus, & ex Ecclesiæ præcepto necessaria arcearis ob inopiam confessoris. Si enim ne priueris fructu annuæ confessionis, licet tibi iuxta probabilem sententiam omittere integritatem confessionis alias ex iure diuino seruandam, à fortiori licebit tibi, ne priueris Euchariſtiæ fructu omittere confessionem, quam non est ita certum ex iure diuino præmittendam communioni esse. Sic docet Ægid de Coninhc. *q.80. art.4. dub.2. num.17.* Ob sacrum verò ex obligatione audiendum, vetius existimo te non posse celebrare confessione non præmissa. Neque enim te excusare potes à præmittenda confessione carentia fructus, quam ex sacrificio percipere posses. Hunc enim alio die facilè, compensa poteris absque illa indulgentia, aliàs posses quotidiè celebrare nulla alia necessitate intercedente, ne priueris sacrificij fructu, quod nullus admitter. Neque item excusari potes ob satisfaciendū præcepto Ecclesiastico audiendi sacrum, quia hoc præceptum non obligat nisi cū sacrū peragi potest ritu ab Ecclesia præscripto. Non igitur ob hanc causam celebrare potes omissa confessione, & ita substinet Ægid. *suprà.* Suar. *disp.66. sect.4. circa finē.* Bonac. *disp. 4. quæst.6. pun.nam.25.* Filliucius. *tract.4. cap.8. quæsito 4. num. 217.* Laym. *lib.5. tract.4. cap.6. num.6.* Tertiò oriri potest potestas dicendi sacrum absque confessione præmissa, ne proximus omittat præceptis prædictis satisfacere. Etenim cum debeas proximum amare sicut te ipsum, & tu excuseris à confessione præmittenda in celebratione, ne communione Paschali, vt pote authentica necessaria, aliisque fidelibus communi priueris, & in probabili sententia, ne sacrum amittas in die festo. Ob eandem rationem excusari poteris, ne proximus ea communione priuetur, neuè sacrum in die festo omittat. Sed rectius Suar. *disp. 66. sect. 4. vers. sed quæret*, oppositum docet. Est enim longè diuersa ratio tui, ac proximi, charitas enim obligat, vt proximum æquè ac te ipsū diligas in damnorum negatione, secus in bonorum collatione, teneris namque nullum damnum proximo irrogare, sicuti vis ne tibi irrogetur; at non teneris ea bona proximo quærere, quæ tibi quæris; ac proinde mirum non est, quod possis celebrare confessione non præmissa ob communionem Paschalem percipiendam, & præcepto audiendi sacrum satisfaciendum, nequeas tamen vt proximus communionem Paschalem percipiat, & præcepto Missæ satisfaciat. Adde te excusari à confessione præmittenda in celebratione ob communionem Paschalem, quia obligatus es communicare eo tempore, & præceptum hoc vt pote publicum, solemne, & maximè vtile, & fructuosum præualet præcepto de confessione præmittenda. At proximo ministrare communionem non est tibi præceptum, cum vt suppono illius parochus non sis, sed est opus supererogationis, & consilij. Ergo hoc opus præualere non potest obligationi confessionem præmittendi ad communionem.

8. Aduertendum tamen est in omnibus prædictis casibus, quibus à præmittenda confessione excusaris, necessarium tibi esse conteri de peccato commisso: aliàs indignè ad sacramentum accedes; & iudicium manducabis. Nam esto hoc sacramentum aliquando attrito conferat primam gratiam, id fit si bona fide putans se esse in gratia accederet, secus esset, si accederet conscius peccati.

9. Verum ne sacerdotes sibi fingerent necessitatem celebrandi confessione non præmissa, statuit concil. *dicta sess. 13. cap.7. in fine*, sacerdotem conscium peccati mortalis, qui ob necessitatem vrgentem non præmissa confessione celebrauit, obligatum esse quam primum possit confiteri. Cūmque hoc præceptum rigorosum sit, esto maximè conueniens, non debet vltra proprietatem verborum extendi, atque adeò solum sacerdotem peccati mortalis conscium necessitate vrgente non præmissa confessione celebrantem comprehendere debet, siue contritus, siue non contritus celebret. Quapropter sacerdos, qui sui peccati inuincibiliter oblitus celebraret non præmissa confessione, dicto præcepto non obligatur. Item neque qui extra necessitatem ex malitia celebraret, vel more laïcorum necessitate vrgente communicaret confessione non præmissa, dicto præcepto comprehendi potest, vt benè notarunt Suar. *disp.66. sect.6. & 7.* Vasq. *disp. 208. cap.3. à n.16.* Ægid. de Coninch. *quæst. 80. art.4. dub.2.* Bonac. *disp.4. de sacram. quæst.6. p.1. n.37. & seqq.*

10. Aliqui Doctores non infimæ notæ expostulant pro dispositione necessaria ad Euchariſtiam suscipiendam, vt post peccatum commissum, & dolorem illius conceptum, & confessionem factam aliquod temporis spatium transierit, quia vix animus torporem, & euagationem, aliásque peccati reliquias ita perfectè à se excutere poterit, vt ea puritate accedat, quæ tantum sacramentum debet. Sic docet Couarruu. Clement. *si furiosus 3. p. in princ. num.7.* loquens de sacerdote, qui pollutionem nocte habuit, quem dicit necessariò abstinere debere à celebratione eo die, si culpam in ea habenda habuit, consentit Marsil. *in 4. q.6. art.4.* Sed est obligatio absque fundamento. Nam ad suscipiendam Euchariſtiam concilium Trident. solùm expostulauit in eò qui conscius esset peccati mortalis, vt contritione, & confessione illius se probaret nulla facta mentione de interuallo inter peccatum, & communionem. Quod si necessarium esset, nullatenus à concilio omitteretur. Neque obstat sæpè animum non ita perfectè purgari per confessionem à prauo affectu per peccatum relicto, quominus ad sacramentum facta confessione legitima accedere possis, quia Deo gratus accedis, & sacramento purgaberis, cuius proprius effectus est sic charitatem augere, vt torporem animi excutiat. Et ita sustinet D. Tom. *quæst. 80. art.7. ad 4. & in 4. dist. 9. art. 4. quæst. 3. ad 2.* Nauarr. *cap. 21. n.51.* Siluest. *verbo Euchariſtia 3. q. 10.* Suar. *aliis relatis disp. 66. sect.8.*

Punctum XIII.

De dispositione ex parte corporis ad sacramenti communionem.

1. *Præter carentiam cibi, & potus nulla est per se requisita.*
2. *Qualiter pollutio habita communionem impediat.*
3. *Qualiter copula coniugalis à communione abstrahat.*
4. *Consilium coniugibus salutare.*
5. *Euchariſtia à ieiunis est suscipienda.*
6. *Ab Apostolis hæc consuetudo emanauit.*
7. *Quale debet esse hoc ieiunium.*
8. *Quibus rebus non censeatur ieiunium naturale violatum.*
9. *Illius diei tantum, quo sumenda est Euchariſtia debet esse ieiunium.*
10. *Post sumptam Euchariſtiam nullum est præceptum ieiunandi.*
11. *Ab hac obligatione ieiunandi eximitur extrema necessitas, seu communio in articulo mortis.*
12. *In eodem periculo mortis negat* Vasq. *te posse sæpè non ieiunum communicare.*
13. *Contrarium plures defendunt.*
14. *Quid sentiendum sit.*

15. *Potest,*

15. *Potest sacerdos ad se communicandum in articulo mortis non ieiunus communicare.*
16. *Ob ministrandum alteri viaticum non potes non ieiunus celebrare.*
17. *Ne irreuerentia sacramento fiat, potest non ieiunus communicare.*
18. *Item ob perfectionem sacrificij.*
19. *Item si post ablutionem reperis aliquas particulas consecratas.*
20. *Duplex limitatio superiori doctrinæ apposita examinatur.*
21. *Si simul cum sumptione Eucharistiæ ieiunium violetur, non obstat sumptioni.*
22. *Ob grauem notam excusatur communicans violato ieiunio.*

1. PRæter carentiam cibi, & potus nulla alia ex parte corporis est dispositio per se ad communionem requisita, vt ex sequentibus patebit. Et in primis immunditia corporis communionem per se, & necessariò non impedit, quia cælestis & spiritualis cibus sola animi puritate contentus est. Si tamen illa immunditia facilè tolli possit, non est dubium te peccatum committere sic sacramentum suscipiens, ob irreuerentiam mundissimo Christi corpori factam in corpore immundo suscipiens. Si tamen in tua non est potestate ab ea immunditia liberari, sicuti contingit leprosis, morbo gallico affectis, mulieribus menstruatis, non obeinde à sacra communione abstinere debes. Neque his obstat, quod Dionys. Alex. *in Epist. ad Basilidem*, & habetur *t. 3. bibliotheca sacra, can. 2.* de mulieribus menstruatis statuerit, ne ad sanctam Missam accedant, quia id est de consilio, non de præcepto, idque si speratur communio breui tempore absque illa macula suscipienda. Neque item obstat textus in *cap. tua nos de clerico ægrotante*, vbi sacerdos lepra infectus propter horrorem, & abominationem populi ab officio administrationis remouetur, quia inde non infertur secretò celebrare non posse.

2. De pollutione specialiter dubitant Doctores, qualiter communionem impediat? Si plenè voluntaria fuit, impedit quousque illius pœnitentiam agas. Et idem est de fornicatione, & quolibet alio peccato mortali. At facta pœnitentia, & remissione per confessionem obtenta, nullatenus impedit, sicuti neque aliud quoduis peccatum: Sic docent post alios antiquiores Suar. *disp. 68. sect. 2.* Vasq. *quæst. 80. art. 7. & ibi* Ægid. de Coninch. Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 6. quæst. 5.* Consultum tamen est sic peccanti in alium diem communionem differre (nisi aliqua specialis causa communicandi occurrat) tum ob humilitatem, tum vt feruentius, & deuotius accedat, quia carnis voluptas non leuiter deuotionem impedit. Dixi si plenè voluntaria fuit, nam si semiplenè voluntaria extitit & in causa solum venialiter peccaminosa, impedit communionem ex quadam decentia, & honestate, quousque pœnitentia peccatum illud purgetur, esto simpliciter non impediat, & in hoc sensu, vt explicat Vasq. *quæst. 80. art. 7. n. 24.* dixit Augustinus. *serm. de tempore* pollutionem peccatū esse, sed non capitale, ieiuniisque & orationibus redimendum esse, ne immundam faciat animam ad sacrum conuiuium.

Si vero pollutio ex abundantia seminis, vel ex alia causa naturali contigit, nullatenus impedit communionem eo die faciendam. Sæpè enim opera dæmonis excitatur pridiè ad communionem, vt à tanto sacramento pollutum auertat. Quod si ex pollutione commotio carnis insurgat, animúsque perturbatus existat, consultum erit à communione eo die abstinere, nisi aliqua causa communicandi specialis vrgeat, vel credatur opera dæmonis prauum illum affectum excitari. Sic tradit D. Thom. 3. *p. quæst. 80. art. 7. & ibi* Ægid. de Cninch. *num. 82.* Suar. *disp. 68. sect. 2.* Quinimo veniale erit peccatum ad communionem accedere nulla diligentia apposita ad eam commotionem carnis, & animi tentationem sedandam. Tum quia non leue impedimentum apponitur effectibus sacramenti secundariis recipiendis. Tum quia est indecens ea animi vagatione, & corporis impuritate Christi purissimum corpus recipere.

3. Ex hac doctrina inferes quid coniugibus dicendum sit? Et quidem si copula coniungalis ob voluptatem potius, quam ob sedandam carnis tentationem, filiósque gignendos habita est cum intentione eo die communicandi, esto simpliciter communionem non impediat, quia peccatum mortale non est, impedit tamen ex quadam decentia, & honestate. Indecens enim est ad sacram communionem admitti qui carnis voluptati indulsit eo tempore quo cordis compunctione, & charitatis feruore se disponere debebat, eáque de causa dixit Hieronym. *apolog. ad Pamachium contra Iouinianum.* Illorum conscientiam conuenio, qui eodem die post coïtum communicant, de qua re Gregor. *relatus in cap. vir. cum propria vxore 33. q. 4.* Quocirca consulendum ei est, vt in alium diem communionem differat, nisi aliqua specialis causa occurrat eo die communicandi, vel ita præteritæ culpæ dolear, vt dolore concepto plenè culpæ satisfeciſſe censeatur.

Si vero copula coniungalis ex legitimo fine, & ea moderatione qua par est habetur, nullatenus impedit communionem, quia est actus virtutis, vt habetur *dicto cap. vir.* Si tamen ex illa prauus affectus, animíque vagatio resultet, diligenter sedanda sunt, ne copiosum fructum sacramenti impediant. Quod si se in hac parte tepidum, & remissum sentiat, decet communionem in alium diem differre, nisi specialis aliqua causa communionis faciendæ eo die occurrat.

4. Monent tamen Doctores expediens esse coniugibus nocte communioni proxima à debiti petitione abstinere, tum in reuerentiam sacramenti, tum vt vitetur occasio praui affectus, animique vagationis. A debiti autem seriò, & constanter petiti redditione abstinendum non est, quia & peccares contra iustitiam, & charitatem læderes, rixas, & odia concitando. Quinimo si frequenter communicas dominicis inquam, & festiuis diebus simplici petitioni ne resistas, ne coniugis molestus sis, neue illius in te amorem mitiges, & occasionem præbeas frequentem communionem interdicendi. Si autem singulis tantum mensibus Eucharistiam sumis, petentem debitum decet commonere, & rogare, vt à petitione desistat ob reuerentiam sacramenti suscipiendi. Quod si ipse ægrè ferat, annue, & maiori qua potueris deuotione te ad sacram communionem præpara, sperans diuinam gratiam abfuturam non esse ob opus diuinæ, & naturali legi conforme, Vide D. Thom. *q. 80. art. 7. & ibi* Vasq. & Ægid. Suar. *disp. 68. sect. 2.* Sanch. *lib. 9. de matr. disp. 13.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 6. q. 5.*

5. Dixi initio nullam aliam dispositionem ex parte corporis esse per se requisitam ad sumptionem Eucharistiæ, præter carentiam cibi, & potus. Consuetudine namque Ecclesiæ firmatum est sacramentum Eucharistiæ à ieiunis necessariò suscipiendum esse. Sic habetur in Concil. Carthagin. 3. *can. 29. relato in cap. sacramenta altaris dist. 1.* & in Concil. Africano sub Bonifacio I. *can. 8.* & in Matisconen. 2. *can. 6.* Bacharen. 1. *can. 10.* Bracharen. 1. *can. 16.* Tolet. 1. *can. 2.* quæ referuntur t. 1. & 2. Concil. Et licet solum de sacerdote celebrante loquantur (excepto Matisconen. 2. quod generaliter loquitur,) inde à fortiori pro comunione laïcali Patres Ecclesiæ, & Scholastici omnes extendunt, vt videre est specialiter apud Chrysost. *hom. 27. in epist. 1. Corinth. c. 11.* in illa verba: itaque quicunque manducauerit. Et apud August. *epist. 118. c. 9.* & D. Thom. *q. 80. art. 8.* quem eius expositores sequuntur, Vasq. *disp. 211.* Suar. *disp. 68. sect. 3. & seqq.* Valen. *t. 4. disp. 6. q. 8. pun. 3.* Rationem huius consuetudinis optimè assignauit concilium Matisconen. 2. *cap. illo 6.* ne scilicet cælesti, & spirituali cibo terrenus præponeretur.

6. Consuetudinem hanc ab Apostolis emanasse testatur Epiphan. *lib 3. contra hæreses cap. vlt. circa finem.* August. *dicta epist. 118. cap. 9.* Isidor. *lib. de diuinis offic. cap. 18.* Amalarius *lib. 3. de Ecclesiast. offic. cap. 34.* VValfridus Strabo lib. *de rebus Ecclesiasticis* relatus *6. t. bibliothecæ sacræ. cap. 19.* Tametsi in aliquibus Ecclesiis mos fuerit communicandi feria 5. in cœna Domini post cibum sumptum ad Christi exemplum, vt colligitur ex Concil. Carthagin. 3. *can. 29.* Matisconen. 2. *can. 6.* Bracharen. 2. *can. 10.* Sed iam hic mos abrogatus fuit, & meritò, quia Christum Dominum decuit prius vetus pascha huius sacramenti figuram cum discipulis manducare, & in illius interitum veritatem postmodum iustituere, & discipulis concedere, quæ nobis non conueniunt. Igitur Apostoli in reuerentiam tanti sacramenti præceperunt, vt ante omnem cibum, & potum à fidelibus sumeretur, vt sic fideles intelligerent hunc cibum, & potum vtpote summæ dignitatis omni alio cibo, & potui præferendum esse. Neque huic Apostolorum præcepto aduersatur præceptum Dominicum Apostolis traditum conficiendi hoc sacramentum, sicuti ipse confecit. Hoc facite (inquit) in meam commemorationem, quia solum fuit præceptum de conficiendo sacramento quoad ritum illius substantialem, non quoad ritus accidentales. Hos enim Apostolorum dispositioni reliquit. Aliàs deberent Apostoli, reliquique fideles post esum Agni paschalis, Christi corpus conficere, & sumere.

7. Porrò ieiunium hoc ex obligatione seruandum naturale, & perfectum esse debet, ita vt excludat cuiuslibet etiam minimi cibi, & potus vitalem sumptionem, vti tradunt omnes Doctores cum D. Thom. *quæst. 80. art. 8.* Quocirca parua quantitas cibi, & potus præcepti grauitatem non minuit, cum non ex leuitate cibi grauitas præcepti desumatur, sed ex eo quod communio fiat violato naturali ieiunio, quod minima quantitate cibi, æquè ac magna violatur, vt manifestè colligitur ex *cap. ex parte. de celebrat. missar.* & notauit Vasq. *disp. 211. cap. 3. num. 28.* Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 8. n. 46.* Suar. *disp. 68. sect. 4.* Bonac. *disp. 4. de sacram. q. 6. pun. 2. n. 6.* Neque ad huius ieiunij violationem opus est quod cibus ad nutriendum, vel ad medendum assumatur, quia quocunque modo fuerit assumptus vitaliter, naturale ieiunium destruit, vti docent Doctores citati. Postulant tamen aliqui esse verum cibum, vel potum, aliàs affirmant non violari ieiunium naturale, cum nec per se nutrire, nec iuuare nutritionem

tionem possit. Sic Ledesm. 1. *p. sum. de Eucharist. cap.* 13. *concl.* 4. Ioann. de la Crux *in director. conscient. de Eucharist. dub.* 4. *concl.* 2. Ludouic. de S. Iuan. *3. sum. tract. de Eucharist. q.* 7. *art.* 10. *fol.* 172. Ioann. Sanch. *in disput. selectis, disp.* 42. *num.* 23. Sed rectius alij sentiunt ex quacumque re vitaliter ex ore ad stomachum traiecta siue nutritiua sit, siue non, vt papirus, charta, creta, frustum ligni, nummus aureus ieiunium naturale impediens communionem violari. Quia sic sumens ieiunus non est ab omni re. Quod ab Ecclesia postulari videtur in hoc præcepto, vt fideles intelligant cuilibet rei creatæ hunc cibum esse præferendum. Neque eo casu sumptio cælestis cibi esset prima comestio, cum alia præcesserit, tametsi rei non nutritiuæ, quod ad comestionem non videtur necessarium, vt pote quæ in traiectione vitali ex ore ad stomachum consistit. Atque ita docent Henriq. *lib.* 8. *cap.* 49. *num.* 2. Reginald. 2. *t. prax. lib.* 29. *num.* 118. *in fine.* Naldus *in sum. verbo Eucharistia num.* 10. Nonius *de Eucharist. quæst.* 80. *art.* 8. *coroll.* 4. Bonac. *de sacram. disp.* 4. *quæst.* 6. *pag.* 2. *num.* 10. Paul. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 6. *quæst.* 6. *num.* 18.

8. Neque inde fit violari naturale ieiunium ex traiectione saliuæ, vel sanguinis ex maxillis, vel ex capite defluentis, quia non est traiectio alicuius rei à comedente extrinseca. Sic Suar. *disp.* 68. *sect.* 4. Bonac. *quæst.* 6. *pun.* 2. *num.* 6. Layman. *dicto cap.* 6. *num.* 18. *vers. cæterum.* Quinimo deglutientem casu parum aquæ, & vini saliuæ immixtum, cum os abluitur, vel parum liquoris, cum conditus cibus degustatur, censent communiter Doctores à communione non impediri, quia sic traiectum non traiicitur tanquam cibus, & potus, sed tanquam saliua, cui est immixtum. Secus esset dicendum, si ex proposito hæc faceret. Sic Vasq. *disp.* 211. *cap.* 3. *num.* 29. Ægid. de Coninch. *quæst.* 80. *art.* 8. *num.* 48. Suar. Bonac. Layman. *supra* aduersus Tabien. *verbo communicare num.* 49. & 50. asserentem non violari naturale ieiunium, tametsi ex proposito supradicta in parua quantitate sumantur. De frustulis cœnæ præcedentis casu inter dentes adhærentibus aliam rationem satis probabilem tradunt Suar. *disp.* 68. *sect.* 4. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 49. Ægid. de Coninch *quæst.* 80. *art.* 8. Ob quam si deglutiantur etiam ex proposito, non impediunt communionem, nimirum quia illorum sumptio non est moraliter distincta à cœna præcedenti. Neque inde fit saccarum ori impositum præcedenti nocte, vt paulatim reliquefactum raucedinem faucium, vel pectoris liniat non impedire communionem, si aliqua illius pars etiam minima post mediam noctem traiiciatur, impedit namque, quia illius traiectio ad traiectiones præcedentes reduci non potest, cum ex intentione sumentis æquè singulæ traiectiones respiciantur, velitque saccari sumptionem durare, quousque consumptum sit, vt benè notauit Ægid. de Coninch. *q.* 80. *art.* 8. *n.* 49.

9. Rursus ieiunium illius tantum diei pro quo communio accipienda est, debet esse. Cum autem dies computetur à media nocte vsque ad mediam noctem, communicaturus debet esse ieiunus ab illa media nocte, vsque dum communionem accipiat. Non tamen est necessarium cibum esse digestum tempore communionis, quia nullo præcepto id cauetur, tametsi decens sit, sicuti aliis relatis probat Henriq. *lib.* 8. *cap.* 49. Suar. *disput.* 68. *sect.* 4. *vasq. disp.* 211. *cap.* 3. *num.* 33. Paul. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap* 6. *quæst.* 6. *vers. scendum est secundo.* Bonac. *disp.* 4. *quæst.* 6. *punct.* 2. *num.* 11. aduersus Gloss. *cap. nihil.* 7. *q.* 1. & *cap si constiterit de accusationibus.* In quibus textibus Glossæ opinio fundari non potest. Nam textus in *cap. nihil* nullam de digestione cibi mentionem fecit. Textus vero in *cap. si constiterit* damnans clericum celebrantem postquam in tabernis tota nocte commoratus esset, non illum damnat, quia celebrauit cibo non digesto, sed quia celebrauit absque pœnitentia; & satisfactione culpæ commissæ cum non leui populi offensione, & scandalo.

10. Post sumptam Eucharistiam nullum est præceptum ieiunandi, sed illico absque peccato potes cibum sumere. Nam textus *in cap. tribus gradibus de consecrat. dist.* 2. qui est Clement. vbi præcipitur sumpta manè Eucharistia seruari ieiunium vsque ad 6. & sumpta hora tertia, vel quarta seruari vsque ad vesperam consuetudine abrogatus est, vt docuit Durand. *in* 4. *dist.* 8. *quæst.* 4. *num.* 16. Sotus *dist.* 12. *quæst.* 1. *art.* 8. Vasq. *disp.* 211. *cap.* 1. *num.* 10. Suar. *disp.* 68. *sect.* 4. *ad finem.* Paul. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 6. *in fine.* Bonac. *disp.* 4. *quæst.* 6. *pun.* 2. *in fine quæst.* Verum esto seruare ieiunium præceptum non sit; est tamen maximè decens, quousque credantur species sacramentales consumptas esse, ne cibus ille cælestis his terrenis, & materialibus misceatur. Sicuti etiam decet, ne statim post Eucharistiam sumptam expuas, maximè si sputum ex pectore profluit. Quod si coactus necessitate id feceris, præstat fieri in linteo, vel loco à conculcatione remoto. Hæc enim, & maior reuerentia tanto sacramento debetur, sicuti tradiderunt Sot. Suar. Vasq. Layman. Henriq. Bonac. *locis citatis.*

11. Ab hac generali doctrina præmittendi ieiunium Eucharistiæ suscipiendæ excipiuntur aliqui casus, quos placet breuiter examinare. Primus est de periculo mortis, in quo constitutus si commodè Eucharistiam sumere non potes ieiunus poteris post cibum, quia diuinum præceptum de sumenda Eucharistia, quod satis probabile est eo tempore vrgere, non est contemnendum ob obseruationem moraliter impossibilem præcepti Ecclesiastici de seruando ieiunio ante communionem. Neque pietatem Ecclesiæ deceret suo præcepto fideles tanto bono priuare in ea necessitate constitutos, sicuti doctores aduertunt. sequentes D. Thom. *quæst.* 80. *art.* 8. & colligitur *ex cap. de his vero, cap. si quis de corpore* 26. *q.* 5. *& cap. presbyter de consecrat dist.* 2. *& ex concil. Constantien. sess.* 3. Quando autem censendum sit periculum mortis adesse, vt commodè ieiunus Eucharistiam sumere non possis, vel quia indiges alimento, vel medicinæ sumptione, quam differre commodè non potes in horam post Eucharistiæ sumptionem subsequentem, medicorum iudicio relinquitur. Monent tamen Suar. *disp.* 68. *sect.* 5. *in princ.* Ægid. de Coninch. *quæst.* 80. *art.* 8. *num.* 51. te non esse obligatum procurare, vt Eucharistia ante ortum solis tibi deferatur; vt ieiunus sumas, quia neque id praxi receptum est, nec tanti sacramenti reuerentiam decet. Quod dictum est de periculo mortis naturalis, dicendum est de violenta. Si enim Eucharistiam sumere non potes ieiunus, quia iudex non permittit executionem sententiæ tibi non ieiuno notificatam in alium diem differre, poteris eo die etiam non ieiunus Eucharistiam sumere, quia necessitas huius viatici ad cælestem vitam eadem, & fortè maior est Suar. & Ægid. *supra* Vasq. *disp.* 211. *cap.* 4. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 6. *q.* 6. *num.* 20. Eman. Saa *verbo Eucharistia num.* 2. Bonac. *disp.* 4. *quæst.* 6. *p. vlt. numer.* 23.

12. Sed est dubium an durante eodem periculo mortis possis sæpius non ieiunus communicare: Dixi *durante eodem periculo*, nam si cessauit periculum, ratione cuius communionem suscepisti, & nouum succesisit, conueniunt Doctores te posse iterum viaticum non ieiunum accipere. Deinde conueniunt si sumpto viatico vno die velis aliis diebus ieiunus communicare, nulla lege te esse impeditum. Controuersia igitur ea est, an durante eadem infirmitate, eodem vel maiori periculo possis iterum viaticum non ieiunus accipere, si commodè ieiunus possis? Negat Vasq. *disp.* 211. *cap.* 4. *à num.* 37. motus ea ratione satis efficaci. Præceptum est ab Ecclesia, ne vllus post cibum, vel potum Eucharistiam accipiat, neue sacerdotes pransis administrent. At ab hoc præcepto excusatur constitutus in mortis periculo, qui non potest commodè ieiunus accipere ea solum ratione, ne sine sacramento moriatur, vt dixit. D. Thom. *quæst.* 80. *art.* 4. ob quam rationem non solum sacerdoti permittitur administratio, sed etiam obligatio imponitur *in cap. presbyter de consecrat. dist.* 2. quod est concilij Vvarmauens. Sed sumpto semel sacramento cessat ratio, ob quam non ieiuno Eucharistia conceditur. Non enim decedet sine sacramento viatico. Ergo generale præceptum de ieiunio communioni præmittendo vrget. Atque adeo constitutus in mortis articulo non poterit iterum post cibum, vel potum suscipere communionem, neque sacerdos poterit illi eam administrare.

13. Cæterum plures recentiores arbitrantur posse sæpius in eadem infirmitate viaticum accipi à non ieiuno. Sic aliis relatis Silues. *verbo Eucharistia* 3. §. 6. Tabiena *verbo communicare* §. 48. Armilla *eodem numer.* 18. Fumus *verbo communio* §. 18. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 50. *n.* 1. Suar. *disp.* 68. *sect.* 5. Ægid. de Coninch. *q.* 80. *art.* 8. *num.* 53. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 6. *q.* 6. *num.* 20. Bonac. *disp.* 4. *q.* 6. *pun. vlt. num.* 23. Fagundez *de quinque Eccles. præceptis de* 3. *Eccles. præcep. lib.* 3. *c.* 5. *n.* 20. Mouentur, quia textus concedentes, constitutis in mortis periculo vt suscipiant Eucharistiam post cibum, vel potum, cum aliter suscipere commodè non possint, non limitant concessionem pro vna tantum vice. Non igitur est à nobis limitanda, præcipuè cum pietatem Ecclesiæ maximè deceat fauere hoc tam salutari beneficio iis, qui in tam graui, & extrema sunt necessitate constituti. Quod si roges quot dies inter communionem & communionem itermitti debent? Respondent Suar. Ægid. Bonac. Fagundez, aliique communiter sex vel octo dies debere intermitti, quia id ad reuerentiam sacramenti pertinet.

14. Ego vero dicendum existimo vel sentiendum esse cum Vasq. vel affirmandum, non solum post sex, vel octo dies te posse iterum viaticum sumere, sed singulis diebus. Nam si constitutis in mortis periculo, vt præcitati Doctores affirmant, nulla est lex posita de præmittendo ieiunio communioni, cum darum omnibus sit singulis diebus Eucharistiam accipere, poterunt illam accipere non ieiuni, si ieiunium seruare non possunt. Necessitatem vero tanti sacramenti singulis diebus habent morituri, vt quid ergo illo priuandi sunt? Poterunt ergo singulis diebus commu-

si aliter non possunt. Et ita sustinent Tabiena, & Armilla, casu quo moriturus post semel acceptum viaticum peccaret mortaliter, quod absit. Henriq. *lib.8. cap.* 50. solum dicit non *decere* ob reuerentiam sacramenti, sic iæpius communicare, tacitè indicans solùm esse minus conueniens, sed non illicitum. Eman. Saà, *verbo Eucharistia. num.5. & 34. edit. Roman.* sine vlla imitatione inquit, posse sæpius in eadem ægritudine infirmum etiam non ieiunum communicare, quoties expetere videtur. Laym. existimat, si aliquis assuetus est frequenter communicare, vel sacrificare; & propter deuotionem, ac desiderium difficilè abstineat, permitti ipsi posse, vt altero statim die iterum sanctam Eucharistiam è manu sacerdotis accipiat non ieiunus, dummodo mortis periculum instare videatur.

15. Quæ dicta sunt de communione, dici debent de sacrificio, posse inquam sacerdotem constitutum in mortis periculo sacrificare non ieiunum ad se communicandum; si commodè ieiunus facere non possit, sic relato Zambrano docet Layman. *dicto lib.5. tract.4. cap.6. q.6. n.20.* Limitat tamen, nisi aliunde Eucharistiam habere possit. Quam limitationem non credo veram, quia præceptum de ieiunio seruando ante celebrationem, non tam est propter consecrationem, quam propter communionem illi necessariò annexam. Si igitur necessariò communio suscipienda est à non ieiuno, parum refert quod suscipiatur illo sacerdote celebrante, vel è manu alterius communicante.

16. Secundò dubitabis, an ob ministrandum viaticum morituro possis non ieiunus sacrificare, cum aliter ministrare non possis? Admittit Maior. *in 4. dist. 9. q.3 ad 5.* quinimo addit ob hanc necessitatem posse sacerdotem sine vestibus, & luminibus, & in fermentato sacramentum conficere. Sed est nimia licentia, & aliena à consuetudine Ecclesiæ. Quapropter cæteri omnes Doctores nullatenus eam facultatem sacerdoti concedunt: præstat enim ritum communem in conficiendo hoc sacramento seruari, quam alicuius priuatæ necessitati succurrere, cui necessitati Ecclesia prouidit præcipiens Eucharistiam in sacrario asseruari, ne ob defectum sacramenti fideles sine viatico decederent. *c. presbyter de consecrat. dist.2.* neue sacerdotes pransi, & cœnati ad conficiendum hoc sacramentum minus reuerenter accederent. Quæ prouidentia necessaria non esset, si sacerdos etiam non ieiunus conficere sacramentum posset occurrente fidelis necessitate. Quod si aliquando hostia consecrata deficiat, quia rarum erit, non obinde ritus celebrandi ante cibum, & potum lege vniuersali stabilitus omitti debet. Atque ita docent Nauarr. *cap.21. num.51.* Henriq. *lib. 8. cap.50. num.1. & cap.46.* Suar. *disp. 68. sect. 5. §. nihilominus.* Ægid. de Coninch. *q.80. art.8. à num.56.* Vasq. *disp. 211. cap.5. num.61.* Layman. *lib.5. sum. tract.4. cap.6. quæst.6. num.21.* Tolet. *lib. 2. cap.13. in fine.* Bonac. *disp.4. quæst.6. punct.2. num.24.* Hanc doctrinam limitat Zambran. *de Eucharist. cap.3. dub. 6. num. 2.* quem sequitur Layman. loco allegato, vt procedat casu quo infirmus aliud sacramentum pœnitentiæ, vel extremæ vnctionis recipere possit, nam si incapax sit alterius sacramenti recipiendi, censent secluso scandalo posse sacerdotem non ieiunum sacrificare, vt communionem ei concedat. Sed nullatenus censeo hanc limitationem admittendam esse. Tum quia cæteri Doctores illius non meminere. Tum quia ratio adducta in probationem communis sententiæ æquè in hoc casu procedit.

17. Secundus casus exceptus à generali lege seruandi ieiunium pro communione suscipienda sumitur ex reuerentia sacramenti. Si enim probabilis timor adsit alicuius irreuerentiæ vel quia sacramentum in manus infidelium timetur aduenturum, vel quia ab animali, vel ab igne consumendum, vel ab aliquo alio irreuerenter tractandum, poterit non solum sacerdos, sed eo deficiente laïcus non ieiunus sibi propriis manibus ministrare: quia quod in reuerentiam sacramenti statutum est, non debet in illius irreuerentiam cedere. Sic ex omnium sententia docet Vasq. *disp.211. cap.5. num.57.* Suar. *disp.68. sect.5.* Ægid. de Coninch. *q.80. art.8. in fine.* Fagundez, *de Eucharist. lib.3. c.5. in fine.* Layman. *lib.5. sum. tract. 4. c.6. in fine.*

18. Tertius casus desumitur ex perfectione sacrificij; quod dupliciter contingere potest, primò si per inaduertentiam loco vini aquam infuderis, illamque sumpseris. Secundò si facta consecratione recordaris ieiunum non esse. Tertiò si sacerdos facta consecratione consumere sacrificium non potest, vel quia decessit, vel quia sensibus destituitur, in iis enim casibus poteris, & debes etiam non ieiunus communicare, ne sacrificium imperfectum relinquatur. Lex enim conficiendi sacrificium perfectum præualet legi de præmittendo ieiunio. Atque ita docent Vasq. Ægid. Suar. Fagund. Layman. *locis alleg.*

19. Quartus casus ad supradictum reduci debet, cum post peractum sacrificium, & ablutionem sumptam reperis in patena, vel corporali aliquas reliquias consecratas, potes illas absumere, etiamsi grandiusculæ sint, quia ad idem sacrificium pertinet illarum consumptio. Sic Sylvest. *verbo Eucharist. 3. §.8.* Nauarr. *cap.25. num.89.* Soto *in 4. dist.12. quæst. 1. art.8.* Suar. *disp.68 sect.6.* Henriq. *lib.8. cap.50. n.2.* Ægid. de Coninch. *quæst.80. art.8. n.65.* Vasq. *disp.211. c. 5. à n.50.* Laym. *lib.5. sum. tract.4. c.6. q.6. circa finem n.22.* Bonac. *disp. 4. q.6. pun.2. n.12. & 13.*

20. Duplicem limitationem huic generali doctrinæ adhibent aliqui Doctores. Prima vt incontinenti post ablutionem antequam orationes recitentur, particulæ absumantur, aliàs non videtur illarum sumptio eadem esse moraliter cum sumptione ablutionem præcedente. Sic Sylvest. *loco allegato.* Cæterùm Vasq. Suar. Ægid. Laym. hanc limitationem reprobant, censentque dum Sacerdos ab altari non recesserit, tametsi in ministrando Eucharistiam aliis se diu detinuerit posse prædictas reliquias absumere, quia dum sacerdos ab altari non recedit, ad ipsum pertinet posse consumere quod ibi consecratum est. Secunda limitatio est, vt particulæ sint ex consecratis eo sacrificio. Aliàs earum sumptio non videtur ad idem sacrificium pertinere, & cum sumptione præcedente ablutionem, vnum efficere. Vnde si commodè asseruari possunt, seruandæ sunt: Sic docent Ægid. *dicta quæst. 80. art.8. num.67.* Vasq. *disp.211. cap.5. num. 57.* Layman. *lib.5. sum.tract.4.cap.6.q.6. num.22.* Suar. *disp.68. sect.6. post. med. vers.ad primum.* Bonac. *disp.4. q.6. p.2. num.14.* Fateor hanc limitationem consulendam esse, sed an sub graui culpa, mihi difficile est. Nam reliquiarum consecratio, & consumptio pertinet ad rationem sacrificij accidentariam, cum sine formarum consecratione, & sumptione perfectio sacrificij consistat: sola vnica hostia, & calice consecratis, & sumptis. Ergo si ob sacrificij complementum potest sacerdos post sumptam ablutionem reliquias à se consecratas sumere, poterit similiter quæ ab aliis consecratæ fuerint, siquidem earum sumptio æquè pertineat sacrificio. Item ad sacerdotem pertinet consumere posse non solum formulas à se consecratas, sed etiam quæ ab aliis sunt consecratæ. Ergo vtrasque consumere poterit, dum ab altari non recedit, quia dum est in altari non censetur moraliter finita consumptio, nec conuiuium peractum.

Illud vero est omnino certum laïco, seu sacerdoti more laïcorum communicanti non debere reliquias concedi post ablutionem, quia communione accepta finiuit conuiuium, neque ad illius ministerium pertinet reliquias absumere. Sic censent Ægid. Vasq. Suar. Bonac. *loc. alleg.*

21. Quintus casus est, & receptus ab omnibus, cum ieiunium simul cum communione accepta violatur, vt contingit cum in feria 6. hebdomadæ sanctæ sacramentum mixtum vino assumitur, item cum hostia hæret labro calicis, nec facile digiti dimoueri potest, & sumi, expedit vinum infundere, & simul cum illo absumere. Item cum palato hæret poteris semel & iterum ablutionem sumere, quia in iis casibus non censetur violatio ieiunij moraliter communionem præcessisse. Suar. Vasq. Laym. Bonac. Ægid. *loc. alleg.*

22. Sextus est, si grauis nota sacerdoti immineat, ni celebret non ieiunus, vt si incœpta missa recordetur ieiunum non esse, velitque à celebratione desistere, populus tamen etiam causa manifestata non acquiescit, quinimo graue aliquod malum suspicatur, & scandalum sumit, poterit sacerdos missam prosequi, & non ieiunus celebrare, quia præcepta Ecclesiæ eo rigore non obligant. Docent supradicti Doctores.

PVNCTVM XIV.

De obligatione sumendi Eucharistiam ex diuino præcepto.

1. *Plures censent nullam esse obligationem ex diuino præcepto sumendi Eucharistiam.*
2. *Verius est oppositum.*
3. *Satisfacit cuidam obiectioni.*
4. *In articulo mortis obligat hoc diuinum præceptum.*
5. *Non satisfacit communicans extra periculum.*
6. *Si proximus periculo communicasti satisfacis ex plurium sententia.*
7. *Verius est oppositum.*
8. *Fundamentum contrarium dissoluitur.*
9. *Interdum in vita communicare teneris iuxta Ecclesiæ determinationem.*
10. *Infideles astringi præcepto diuino communicandi aliqui firmant.*
11. *Verius est oppositum.*

1. OBligatio sumendi Eucharistiam nasci potest ex præcepto diuino, vel Ecclesiastico. Ex præcepto diuino nullam esse obligationem firmant Bonauent. *à num. 4. dist. 12. 2. p. distinct. art. 1.* Alens. *in 4. quæst 11. membr.2. art.4. §.1.* Gabriel. *in canon. missæ. lect. 87. lit.1.* Sylvest. *verbo*

Eucharistia

Eucharistia 3. in princ. Ferrariens. 4. *contra gentes c.* 61. Fauet D. Thom. *in* 4. *dist.* 6. *q. vnica. art.* 2. *& dist.* 12. *q.* 3. *art.* 2. *qq.* 1. Mouentur, quia nullus est scripturæ locus, ex quo hæc obligatio colligi possit, Nam locus ille Ioann. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem D. Thom. *q.* 65. *art.* 4. *ad* 2. aliique Patres explicant de spirituali manducatione. Aliàs sub vtraque specie esset obligatio à Christo impositа sumendi Eucharistiam. Ex institutione autem huius sacramenti hæc obligatio non colligitur. Nam esto ad nutriendum, & roborandum fideles aduersus Diaboli insidias institutum sit, aliundè robur illud accipere fidelis potest, & in gratia accepta perseuerare.

2. Nihilominus longè verior sententia est, quam tradit D. Thom. *communiter receptus q.* 80. *art.* 11. obligationem esse sumendi Eucharistiam ex Christi præcepto, primò illis verbis tradito: Nisi manducaueritis carnem, &c. quæ sine dubio intelliguntur de manducatione reali, & non de manducatione spirituali, vt colligitur ex contextu, aliàs audientes non forent scandalizati. Neque nouum aliquid Christus affirmaret, cum dixit Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in eo, si manducatio, & potus futura essent per fidem, & charitatem. *Quæ latius prosequitur* Iansen. Maldonat. Tolet. *in hunc locum.* Vasq. *disp.* 179. *cap.* 4. Quo supposito conclusionem probo. Si enim illa verba Ioann. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto obligationem baptismi non solum necessitate præcepti, sed medij declarant, cur illa verba, nisi manducaueritis, obligationem saltem præcepti non declarabunt, cum eodem tenore vtraque verba prolata sint? Secundò illis verbis *Luc.* 22. Hoc facite in meam commemorationem. Nam vt concil. Trident. *sess.* 13. *cap.* 2. explicuit, sanctæ Eucharistiæ sumptione colere nos sui memoriam Christus præcepit. At nec præcipit, nec decebat præcipere, vt quoties manducaremus eius carnem, & biberemus eius sanguinem speciali attentione coleremus eius memoriam, quia sæpè distracti manducamus, sæpè sensibus destituti, sæpè ignorantes ibi passionem, & mortem Christi annunciari. Ergo solum præcepit, vt eius corpus, & sanguinem sumeremus, qua sumptione vtpotè quæ est passionis, & mortis Dominicæ annunciatio eius memoriam colimus. Neque enim præcipere Christus poterat sumptione sui corporis mortem illius colere, quia simul præciperet sui corporis sumptionem.

3. Neque inde fit præcepisse omnibus fidelibus sumptionem sub vtraque specie. Nam verba illa, *nisi manducaueritis* intelligenda sunt, si nec manducaueritis, nec biberitis, &c. Sicuti intelliguntur illa verba Petri *Actor.* 3. Argentum & aurum non est mihi, id est neque argentum, neque aurum est mihi, ex qua explicatione solum infertur vnius speciei sumptionem necessariam esse ad vitam. Imo esto daremus de sumptione vtriusque speciei ibi latum fuisse à Christo præceptum, non intelligendum est latum fuisse pro omnibus fidelibus, sed solum pro sacerdotibus celebrantibus, ij enim nisi manducauerint, & biberint vita carebunt, pro aliis verò, prout Ecclesia disposuerit. Verba autem illa *Lucæ* 22. Hoc facite in meam commemorationem, quæque referuntur à Paulo 1. *Corinth.* 11. similiter explicanda sunt. Esse inquam Ecclesiæ præceptum impositum Christi corpus, & sanguinem consecrandi mediis sacerdotibus ipsis, quia sacerdotibus præceptum sumendi datur; qua sumptione memoriam Dominicæ passionis, & mortis recolerent, cæteris verò fidelibus non consecrantibus esse præceptum recolendi Dominicam passionem, & mortem sumptione Christi corporis, vel sanguinis, prout Ecclesia disposuerit. Cum autem Ecclesia ob grauia inconuenientia, quæ ex vsu calicis sequi poterant, illius vsum laicis interdixerit, consequenter illis interdixit vsu calicis Christi passionem recolere, sed solum vsu, & sumptione corporis.

4. Hoc præceptum diuinum de sumenda Eucharistia tum affirmatiuum sit, necessariò obligare debet aliquo tempore. Quod autem sit? Non conueniunt Doctores. Nam Caiet. *in sum. verbo communio sacramentalis.* Armilla *eodem n.* 4. Siluest. *verbo Eucharistia* 3. *in princ.* Ledesma 1. *p.* 4. *q.* 21. *art.* 11. *dub.* 2. negant obligare in articulo mortis, quia esto sancta Eucharistia viaticum sit pro itinere ex hac vita ad futuram, non tamen necessarium, sicuti est pœnitentia lapsis in peccatum, ea enim obtinetur gratia, quæ ius ad gloriam concedit. Non igitur Eucharistia necessaria est. Cæterum longè verius est præcepto diuino omnes fideles astringi ad communionem percipiendam in articulo mortis. Sic D. Thom. *quæst.* 80. *art.* 11. quem ferè omnes expositores sequuntur, Valen. 1. 4 *disput.* 6. *quæst.* 8. *pun.* 4. Suar. *disp.* 69. *sect.* 3. Vasq. *disp.* 214. *cap.* 2. Paul. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 5. *num.* 2. Ægid. *quæst.* 80. *art.* 11. *dub.* 3. *num.* 94. Bonac. pluribus relatis *disp.* 4. *quæst.* 6. *pun.* 1. *num.* 1. Ratio conclusionis sumitur ex concilio Niceno *can.* 13. relato *cap. de his* 26. *quæst.* 6. *& ex* concil. Arelatens. 2. *can.* 12. Arausinaco 1. *can.* 3. Carthagin. 4. *can.* 77. *&* 78. Ancirano *can.* 22. præcipientibus, ne morituris viaticum (quod necessarium appellauit Nicenum concilium) negaretur. At si necessarium non esset saltem ex præcepto, nec concilium necessarium diceret, nec eo rigore præciperetur sacerdotibus illius ministratio, nec à cura, & diligentia, qua monet Trident. *sess.* 13. *cap.* 6. cautum esset, vt in Ecclesiis pro infirmis asseruaretur. Adde nullo tempore fidelem magis indigere auxilio huius sacramenti, quam tempore mortis, vtpote in quo diabolus sciens quia modicum tempus habet, grauiores insidias parat, & pro viribus deiicere procurat: decebat ergo eo tempore præcipi huius antidoti sumptionem.

5. Hinc videtur euidenter inferri communicantem extra periculum mortis non solum posse, sed teneri sacram Eucharistiam in periculo mortis constitutum suscipere. Quia communio facta ante periculum mortis non præcipitur, ergo ea satisfieri non potest communioni præceptæ. Impossibile enim est te præcepto satisfacere, nisi opus præceptum exequaris. Atque ita docet optimè Vasq. *disp.* 214. *cap.* 2. *à num.* 13. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 4. Suar. *disput.* 69. *sect.* 3. Zambran. *de Eucharist. cap.* 3. *dub.* 1. Tametsi Caiet. Armilla, Syluest. *locis allegatis* minus benè asserant communicantem in Paschate nec diuino nec Ecclesiastico præcepto obligatum esse in articulo mortis communicare. Quam sententiam probabilem reputat Eman. Saà *verbo Eucharistia num.* 1. Tolet. *lib.* 6. *sum. cap.* 18. *in fine.*

6. Sed quid si communio Paschalis, vel alia communio non longè ante periculum mortis, V.g. sex, vel octo diebus facta fuerit, eritne sufficiens, vt præcepto diuino in articulo mortis communicandi censearis satisfacere? Affirmant Paludan. *in* 4. *dist.* 9. *quæst.* 1. *art.* 2. *n.* 16. *&* 17. Sotus *dist.* 12. *quæst.* 1. *art.* 11. Suar. *disp.* 69 *sect.* 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 5. *q.* 1. *n.* 4. Ægid. de Coninch. *q.* 80. *art.* 11. *dub.* 3. *n.* 98. Bonac. *disp.* 4. *quæst.* 7. *pun.* 1. *num.* 2. & alij. Mouentur, quia re ipsa opus præceptum executus es, siquidem proximè ante periculum mortis communicaueris, censeris enim in ipso periculi tempore communicare, quod enim parum distat, nihil distare videtur. Aliàs coactus esses bis eodem die communicare contra consuetam, & receptam consuetudinem. Nam ponamus te sanum manè communicasse, & vesperè in periculum mortis manifestum incidisse, si præcepto diuino communicandi in articulo mortis satisfactum non est communione extra periculum facta, obligatus esses vesperè communicare, atque adeò bis eodem die. Neque Ecclesiastica lex eam communionem prohibere poterit.

7. Cæterum etsi prædicta sententia præcipuè ob Doctorum authoritatem satis probabilis sit, probabiliorem existimo negantem ea communione proxima periculo mortis præcepto diuino communicandi in mortis articulo satisfactum esse. Sic docuit Vasq. *disp.* 214. *cap.* 2. *à n.* 14. Ducor ea ratione, quia communio ante periculum mortis est communio voluntaria non obligatoria, sed communioni obligatoriæ nequit fieri satis per communionem, quæ præcepta non sit. Ergo communioni debitæ in articulo mortis per communionem antecedentem tale periculum nequit satisfieri. Secundo si communioni debitæ in articulo mortis est satisfactum ea communione antecedente periculum, constitutus in mortis periculo non poteris non ieiunus communicare in sententia illorum Doctorum, qui negant singulis diebus ægrotum periculosum communicare non ieiunum posse, quia ea communio necessaria non est, sicuti non est necessarium bis in eadem infirmitate communicare.

8. Ratio vero in contrarium non vrget. Nam esto illa communio extra periculum mortis facta, distet parum quoad physicam substantiam à communione, quæ fieret in periculo, quoad obligationem; tamen multum distat, cum ea sub obligatione non ceciderit, sicuti communio facta proximè ante pascha parum à tempore paschali distet, distat tamen multum à communione, quæ eo tempore præcipitur, siquidem priori communione, vtpote non præcepta non fit satis communioni paschali debitæ. Sequelam autem, quæ ex hac doctrina videtur inferri plures Doctores ex Salmanticensi, & Vallisoletana. Vniuersitate consulti non renuunt concedere. Neque enim reputant inconueniens ob hanc causam bis eodem die communicare, sicuti bis eodem die communicare quis potest, ne sacramento aliqua grauis irreuerentia fiat. Sed concedamus gratis incidentem eo die, quo communicauit in periculum mortis non posse eo die communicare, vti docent expressè Paul. Layman. *lib.* 5. *sum tract.* 4. *cap.* 5. *n.* 5. Ægid. de Coninch. *q.* 80. *art.* 11. *dub.* 3. *n.* 100. non inde infertur præcepto diuino communicandi in eo periculo non astringi, astringitur namque per se, tametsi per accidens ex præcepto Ecclesiæ excusetur. Sicuti si constituto in mortis periculo graue crimen committeti in detestationem illius criminis leg. Ecclesiastica denegaretur viaticum, excusatus ipse esset à præcepto diuino sumendi viaticum, tametsi per se eo præcepto teneretur. Sic constitutus in mortis periculo teneretur per se communicare, quamuis eo die extra periculum communicauerit. Excusatur tamen ab hac obligatione ob prohibitionem Ecclesiæ, quæ meritò id prohibere potest ob reuerentiam tantò sacra-

cramento debitam. Neque hæc prohibitio est abrogatio diuini præcepti, sed illius vsus debita limitatio.

9. Rursus extra mortis articulum interdum in vita asserunt communiter Doctores præceptum diuinum communicandi obligare. Nam cum proprius effectus illius sit animam susci pientis nutrire, & roborare aduersus insidias diaboli, vt in accepta gratia perseueret immemor, & satis contemptor propriæ salutis esset, qui in suscipiendo hoc salutifero remedio negligens existeret. Ob hanc causam per tres vel quatuor annos communionem omittentem præcepti diuini reum asserunt Suar. *disp. 69. sect. 3.* Bonac. *disput. 4. q. 7. pun. 1. à num. 8.* etiam secluſa aliqua Ecclesiæ determinatione. Mihi tamen verius apparet quod tradidit Vasq. *disput. 214. cap 3. à num. 20.* cui ex parte consentit Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 11. dub. 3. in fine*, secluſa determinatione Ecclesiæ nullius peccati reum esse, qui toto vitæ tempore .que ad mortis periculum omitteret communionem. Nam præcepta affirmatiua determinatum tempus, & cognitum habere debent, in quo executioni mandentur. At secluſa determinatione Ecclesiæ nemini constat, nec constare potest, quod tempus Christus huius præcepti executione signauerit prætor mortis articulum. Ergo extra illud nemo præcepto diuino obligari potest. Et confirmo. Ponamus Christum Dominum instituisse hoc sacramentum, præcepisseque in vita sumendum, quoties Ecclesia sua lege determinauerit. Sanè ex hac constitutione, & decreto, quod rationi maximè consentaneum est, infertur manifestè neminem obligatum esse ex diuino præcepto Eucharistiam sumere, antequam Ecclesia tempus sumptionis determinauerit, quia obligatio diuini præcepti ab ea determinatione pendet, & sub ea determinatione prò fertur.

10. Sed an hoc præceptum diuinum de sumenda Eucharistia tempore vitæ, & mortis obliget non solum fideles ratione vtentes, sed etiam infideles? variant Doctores. Affirmant, obligari Suar. *disp. 69. sect. 2. dub. 1.* Vasq. *disp. 214. c. 4. in princ.* Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 11. dub. 2. numer. 93.* Mouentur, quia Christus Dominus tam baptizatos, quam non baptizatos suo præcepto obligare potuit. Quod autem de facto obligauerit inde colligitur, quia verba illa *Ioann. 6.* Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, quibus hoc præceptum latum est, Capharnaitis sunt dicta, inter quos plurimi erant non baptizati. Neque huic obligationi obstat, quod infideles non possint hoc sacramentum recipere, nisi baptismo susceptо, quia potest obligatio suscipiendi Eucharistiam obligationem suscipiendi baptismum præsupponere, & vtraque infideles afficere sicuti obligatio pœnitentiæ, & Eucharistiæ existentes in peccato mortali afficit, tametsi Eucharistiæ receptio receptionem pœnitentiæ præsupponat.

11. Cæterùm verius censeo infideles Eucharistiæ præcepto non astringi, atque adeò omittentes in articulo mortis baptismum, & communionem solius omissionis baptismi reos esse. Sic docuit Sotus *in 4. dist. 18. q. 1. art. 3. concl. 1.* Thom. Sanch. *lib. 1. in decal. cap. 12. num. 15.* Ratio est, quia Christus Dominus noluit infideles durante infidelitate capaces fieri Eucharistiæ. Non enim pro ipsis, sed pro fidelibus baptizatis hoc sacramentum sicut, & reliqua instituit. Ergo suo præcepto noluit eos obligare, vtpote qui sint incapaces Eucharistiam sacramentaliter suscipiendi: in quo est magnum discrimen à peccatoribus baptizatis. Hi enim capaces sunt Eucharistiæ susci piendæ etiam non præmissa pœnitentia, ideoque astringi possunt præcepto illam sumendi, eique satisfacere possunt pœnitentia omissa. At non baptizati neque capaces sunt Eucharistiæ sacramentaliter susci piendæ, neque illius susceptione quæ sacramentalis non est, præcepto Eucharistiæ sacramentaliter susci piendæ satisfacere possunt. Hanc rationem confirmat optimè Sanch. exemplo illius, qui voto astringitur religionis assumendæ, qui esto obligationem habeat assumendi religionis statum, & eo assumpto teneatur castitatem, paupertatem, & obedientiam seruare: at dum illius status assumptionem omittit, paupertatis, castitatis, & obedientiæ obligatione non tenetur, quia hæ obligationes supponunt statum assumptum. Sic est in præsenti. Quilibet infidelis obligatus est baptismum susci pere, quo susceptо obligatur ad Eucharistiæ susceptionem. At ante baptismi susceptionem nullatenus ad susci piendam Eucharistiam obligatur, quia hæc obligatio solum baptismi susceptores spectat.

PVNCTVM XV.

De obligatione susci piendi Eucharistiam ex præcepto Ecclesiastico.

1. *Pro diuersitate temporum diuersimodè latum fuit præceptum de Eucharistiæ sumptione. Et quid in præsenti?*
2. *Quid nomine Paschatis intelligatur.*
3. *Non communicans tempore paschatis an postea communicare teneatur? Tenetur si omittat ex consilio confessarij.*
4. *Si ex legitimo impedimento, affirmant aliqui.*
5. *Negant plures siue ex malitia, siue ex impedimento omittat.*
6. *Quæ inferantur ex hac sententia.*
7. *Affirmandum est teneri communicare, siue ex malitia, siue ex impedimento omiserit.*
8. *An præuidens te impediendum esse à communione tempore paschatis tenearis præuenire? Sub distinctione respondetur.*
9. *Quæ personæ teneantur hoc præcepto.*
10. *Nulla alia communione fit satis huic præcepto, nisi sit de manu proprij sacerdotis.*
11. *Communione peccaminosa plures negant te huic præcepto posse satisfacere.*
12. *Verius est oppositum.*
13. *Soluitur fundamentum contraria sententiæ.*
14. *Quæ pœna afficiantur huius præcepti transgressores.*
15. *Iure communi nullus crebrius quam semel in anno obligatus est communicare.*

1. PRæcedenti puncto diximus obligationem in vita sumendi Eucharistiam ex diuino præcepto dispositioni Ecclesiæ relictam esse. Qua dispositione, seu determinatione facta non solum præcepto Ecclesiastico, sed diuino teneris Eucharistiam sumere. Variè Ecclesia in hac dispositione processit. Nam rempore nascentis Ecclesiæ, quia charitas, & deuotio fidelium feruentior erat, & grauior illorum necessitas ob tyrannorum persecutionem, & aliorum infidelium incursus, singulis diebus dispositum erat hoc sacramentum susci pi. Constat ex Anacleto Papa, *epist. 1. cap. 2.* & refertur *in cap. episcopus de consecrat. dist. 1.* vbi singulis diebus non communicans priuandus venit Ecclesiæ ingressu, quia sic Apostoli statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia, de qua consuetudine vide *Can. 10. Apostolorum.* Dionysium *de Ecclesiast. Hierarch. cap. 3. Clement. Roman. lib. 2. Apostolic. constitut. cap. 57. sub finem.* Postea vero frigescente charitate, & fidelium multitudine crescente Fabian. Papa relatus in Gratiano *in c. etiamsi non frequentius de consec. dist. 2. & concil. Agathense relatum in cap. saculares eadem dist.* ter in anno decretum est susci pi debere Eucharistiam, nempè in Natali Domini, in Paschate, & Pentecoste. Tandem Innocent. III. *in c. omnis vtriusque sexus de pœnitent. & remissionibus.* ob varias causas ibidem enumeratas decreuit semel anno, scilicet tempore Paschatis Eucharistiam sumendam esse, quod præceptum aliis abrogatis vsque ad hæc tempora viget. Pro illius igitur explicatione inquires quod tempus nomine paschatis intelligatur, quas personas afficiat hoc præceptum, qua communione illi possit fieri satis, quæ pœna trangressoribus sit imposita?

2. Nomine Paschatis non solum diem resurrectionis, sed octo antecedentes, & octo subsequentes nempè à dominica palmarum vsque ad dominicam in Albis inclusiuè comprehendi praxis, & communis vsus Ecclesiæ probat, ex declaratione Eugenij IV. teste Nauarr. *cap. 21. numer. 45.* Ex consuetudine, vel ex priuilegio hoc tempus extenditur aliquibus locis pro tota quadragesima, vt Conimbricæ, & Mediolani testatur Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 11. dub. 4.* & Fagund. *de tertio Ecclesiæ præcepto lib. 1. cap. 5.* id ipsum de tota Lusitania affirmat. D. Hispan. refert Azor. *t. 1. lib. 7. cap. 41. quæst. 4. ex declaratione* Clement. II. teste Laurentio Episcopo Prænestino, & Cardinali sanctorum IV. Coronator. in quolibet die quadragesimæ huic præcepto fieri posse satis. Cui sententiæ suscribit Fagundez *dicto loco* Eman. Saa, *verbo Eucharistia num. 8.* Sed de consuetudine, & declaratione Clementis (vt dicit Suar. *disp. 70. sect. 2. concl. 2.* mihi non constat. Quinimo legi constitutionibus synodalibus plurium locorum fideles astringi intra illos quindecim dies paschatis communicare, extensione in aliquibus facta vsque ad dominicam 2. pastoris boni, vt in diœcesi Compostellana, vbi transacta hac dominica fertur ipso iure excommunicatio aduersus omnes illos, qui in illis octo diebus sequentibus non communicauerint: à qua excommunicatione etiam denunciata poterunt parochi absoluere vsque ad dominicam infra octauam Ascensionis imposita pœnitentia salutari. Vltra illud tempus est excommunicatio reseruata. Sicuti dicitur *in constitutionibus Compostellanis. §. 1. de la pœnitentia, n. 2. fol. 17.* Quapropter constitutiones cuiuscunque diœcesis spectandæ sunt.

3. Sed difficultas est, an si supradicto tempore paschatis vel ex malitia, vel ex aliquo impedimento non communicasti, tenearis communicare, cum primum possis? Et quidem si eo tempore communionem omisisti ex consilio confessarij, non est dubium te obligatum esse eo tempore communicare, quod fuerit à confessario signatum. Quia *in dicto c. omnis vtriusque sexus de pœnitent. & remissionibus* conceditur,

conceditur, confessario facultas temporis Paschalis prorogandi. Quare difficultas solum est, quando non ex consilio confessarij, sed ex tua malitia, vel impotentia communionem eo tempore omisisti, vel omisisti communionem intra tempus à confessario designatum, an eo casu debeas, cum primum possis communicare, vel possis in sequens pascha communionem differre?

4. Triplex est sententia de hac re. Prima asserit omittentem eo tempore communionem ex impedimento legitimo, obligatum esse cessante impedimento communicare. Quia hic videtur ex tacito Ecclesiæ consensu communionem differre ad tempus sublati impedimenti, ac proinde sicut qui differt communionem ex consilio confessarij obligatus est tempore à confessario præscripto communicare, sic qui differt communionem ex impedimento legitimo, obligatus erit communicare cessante impedimento. Hanc sententiam à fortiori defendunt omnes illi qui dicunt omittentem ex malitia communionem tempore paschatis obligatum esse cum primum possit communicare.

5. Secunda sententia negat te hanc obligationem habere, siue ex legitimo impedimento, siue ex malitia communionem omiseris. Sic docent Siluest. *verbo Eucharistiæ 3. quæstion. 15. conclus. 3.* Tabiena *verbo communicare numer. 10.* Armilla *verbo communio numer. 6.* Medin. *tract. de pœnitent. quæst. de confess. semel in anno. fol. 63. edit.* Salmaticens. Alter Medina *instructor. confessor. lib. 1. cap. 14. num. 42.* Sotus *in 4. dist. 18. quæst. 1. art. 4.* Victor. *in sum. numer. 137. aliàs 148.* Ledesm. *in 4. p. 2. q. 2. art. 5. dub. 2.* Valen. *t. 4. disp. 6. q. 8. pun. 4.* Tolet. *lib. 6. cap. 18.* Eman. Saà *verbo Eucharistia n. 7.* Henriq. *lib. 8. cap. 5. num. 1. & alij.* Mouentur, quia reliqua præcepta affirmatiua, V.g. audiendi missam, ieiunandi, transacto tempore executioni designato non obligant, quia eorum obligatio tali tempori annexa est. Colligitur autem obligationem tali tempori annexam esse tum ex illius determinatione, tum præcipuè quia illo tempore specialis honor Dei, & Sanctorum procuratur. At hæ rationes probant præceptum communicandi in paschate paschali tempori annecti debere. Tum quia tempus determinatur executioni præcepti, tum quia illo tempore specialiter intendit Ecclesia hac sacra communione recolere memoriam Dominicæ cænæ, quam Christus cum discipulis habuit priusquàm pateretur, itemque memoriam suæ passionis & mortis, quæ eo tempore ab Ecclesia celebrantur. Ergo transacto tempore paschali præceptum de communione non obligat.

6. Ex hac sententia, quæ certè est probabilis, infertur primò etiam posita excommunicatione ipso facto transgressoribus prædicti Ecclesiastici præcepti, vt ferè in omnibus diœcesibus est imposita, adhuc non teneri transgressores ad communicandum eo tempore transacto. Quia excommunicatio non extendit obligationem præcepti, sed præcepti transgressionis est pœna. Sic Bonac. *disp. 4. q. 7. pun. 2. num. 13. vers. hoc idem* contra Henriq. *lib. 4. cap. 5.* Secundo infertur sacerdotem habentem iurisdictionem ad absoluendum ab excommunicatione posse absoluere excommunicatum, si veniam petat, & paratus sit præceptis Ecclesiasticis obedire, tametsi ex aliqua rationabili causa nolit communicare vsque ad sequens pascha. Quia hæc nolitio non potest ei impedimento esse, quominus absoluatur, siquidem licita est. Sicuti si ob violationem ieiunij, vel præcepti audiendi Missam in excommunicationem incideres, ab ea absolui posses, quin ieiunare, vel audire missam velis illis diebus, quibus aliàs obligatus non es. Tertiò infertur posse hunc excommunicatum iam absolutum ab excommunicatione, communicare in qualibet parte, & à quolibet sacerdote habente iurisdictionem administrandi sacramentum Eucharistiæ. Quia non communicat ex obligatione illius lati *c. omnis vtriusque sexus*, cum iam non obliget, sed ex voluntate, quia liberè vult communicare.

7. Hæ illationes videntur necessariò inferri ex dicta sententia. At quia nimiam licentiam præbent, & sententia in qua fundantur, non satis firma ratione fulcitur, ea de causa eensco omnino dicendum, & in praxi semper consulendum omittentem communionem tempore paschatis ex legitimo impedimento, aut ex malitia teneri cum primum possit communicare. Neque enim hominibus sic in malum procliuibus permittendum est ab hoc sacramento omnium malorum antidoto separari, potius namque expedit ad illius frequentiam induci, vt eorum infirmitates ea salutari medicina curentur. Sic post alios antiquiores docent Nauarr. *cap. 21. n. 54.* Azor. *lib. 7. cap. 41. q. 5.* Suar. *disp. 70. sect. 2.* Ægid. de Coninch. *quæst. 80. art. 11. dub. 4.* æquè hanc sententiam ac præcedentem probabilem reputat Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 5. num. 8.* Bonac. *disp. 4. de sacram. q. 7. p. 2. num. 13. vers. dixi.* Ioseph. Fagund. *de tertio Ecclesiæ præcepto. lib. 1. cap. 6. num. 2.* Fundamentum est, quia in hoc præcepto communicandi, etsi affirmatiuum sit, duo continentur, vnum principale, & aliud accessorium. Communio est, quæ principaliter præcipitur, fieri vero tempore Paschatis accessoriè. Quod satis indicant verba, quibus hoc præceptum latum est. Inquit enim textus. Semel in anno confiteatur: suscipiátque reuerenter sacramentum Eucharistiæ *ad minus* in pascha: illud enim aduerbium *ad minus* satis denotat præcipuum finem Ecclesiæ esse communionem fieri. Quod vero tempore Paschali fiat, accessoriè præcipi. At cum in vno præcepto duo continentur, vnum principale, aliud accessorium, principale non cessat accessorio neglecto, vt vt expressè probat textus *in cap. cum de dolo, & contumatia*, vbi designatus ad comparendum signato termino, si in isto non comparet, tenetur cum primum possit comparere. *& leg. Celsus. §. sed ipse ff. de receptis arbitris.* obligatus certo die pecuniam soluere, si tunc omittit, obligatus manet, cum primum possit, quia terminus hic non ad finiendam obligationem, sed ne vltra differretur signatus est. Sic dicendum est in hoc præcepto communionis signatum quidem esse tempus Paschale, ne vltra illud communio differatur, non tamen vt in eo communionis obligatio finiatur, si suscepta communio non sit.

Ex hac doctrina fundamentum oppositæ sententiæ, & illius illationes vt minus veræ corruunt. Quocirca si omittenti communionem tempore Paschali excommunicatio imposita est; ipso facto nequit ab ea absolui quin proponat firmiter communionem suscepturum, idque satis confirmat praxis, vsúsque communis.

8. Sed hinc oritur difficultas, an præuidens te impediendum esse à communione tempore paschali tenearis communionem præuenire? videris teneri, ne contingat vltra annum communionem differri. Econtrà est, quia per illam anticipatam communionem non videris satisfacere posse præcepto communicandi in paschate. Aliàs si impedimentum non eueniret, vt consideratum est, non esses obligatus tempore Paschali communicare, cum iam præcepto communicandi in paschate satisfeceris. In hac difficultate placet mihi resolutio Pauli Layman. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 5. num. 9.* te obligatum non esse ante Paschale tempus communicare, nisi timeas communionem vltra annum ab vltima, communione facta esse differendam. Priorem partem docuit etiam Suar. *disp. 70. sect. 2. dub. 3.* Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 11. dub. 4. numer. 108.* Eman, Saà *verbo Eucharistia circa finem, edit. Rom.* & pluribus relatis Bonac. *disp. 4. quæst. 7 pun. 2. num. 15.* Ratio huius partis est euidens, quia eatenus obligari poteras anticipare communionem, quatenus obligaris, ne vltra annum communionem differas. At esto omiseris eo tempore communionem, non differtur communio vltra annum (vt supponimus) Ergo non teneris communionem anticipare. Secundam conclusionis partem defendit Fagundez *de tertio Ecclesiæ præcepto lib. 1. cap. 6. numer. 3.* Quia in eo præcepto de communione facienda duo (vt dictum est) virtute continentur. Primum, & præcipuum, vt singulis annis communio fiat. Secundum vt fiat saltem in Paschate. At præueniendo communionem adimples illud præcipuum præceptum singulis annis communicandi. Teneris ergo præuenire. Neque inde fit te non esse obligatum tempore Paschali communicare, si forte impedimentum quod timebas non euenit. Obligaris namque non ex vi præcepti singulis annis communicandi; sed ex vi præcepti communicandi saltem Paschali tempore. Illud verò est omnino certum, si post Dominicam resurrectionis credis te impediendum esse à communione, obligari hebdomada sancta communicare, quia eo tempore opus præceptum plene exequeris, sicuti si hora decima cognoscis impediendus esse ab auditione missæ, teneris ante eam horam missam audire, quia præcepto audiendi missam eo tempore teneris. Sic Saà *verbo Eucharistia ad finem.* Bonac. *disp. 4 q. 7. pun. 2. n. 15.* Suar. *disp. 70. sect. 2. in fine.*

9. Personæ quæ hoc Ecclesiastico præcepto communicandi in paschate, & in articulo mortis tenentur, sunt omnes fideles, cum ad annos discretionis peruenerint, vt expressè dicitur *in dicto c. omnis vtriusque sexus.* Quando autem censearis sufficienter discretionem habere vt hoc præcepto teneris, diximus supra *pun. 9. circa finem.*

10. Sed qua communione satisfacere possis huic præcepto? Breuiter respondeo nulla alia communione nisi accepta de manu proprij sacerdotis, quia sic cauetur in *dicto cap. omnis.* Nomine proprij sacerdotis venit intelligendus non solum parochus, sed qui illius vices gerit, & ex eius licentia tibi communionem ministrat, quia quoad illum actum proprius sacerdos est. Vnde si à religioso potestatem à Pontifice habente Eucharistiam etiam in Paschate ministrandi communionem susciperes, non est dubium te satisfacturum præcepto Paschalis communionis. An autem omnibus religiosis hæc facultas concessa sit, inferius examinabimus, cum de ministro huius sacramenti instituetur sermo.

Aduerte primò religiosorum familiares, si extra domum Religiosorum domicilium habeant, non posse à Religiosis, qui potestate carent communionem Paschalem ministrandi,

fuscipere eam communionem, quia non subduntur Prælato Religionis vt proprio parocho. Secus si intra domum Religionis habitarent. Eman. Saà, *verbo Eucharistia n. 9. ex congregat. concilij.* Bonac. *disp. 4. quæst. 7. p. un. 2. numero* 11.

Secundo aduerte peregrinos forenses, & quoslibet alios à domicilio proprio absentes ita vt commodè ad proprios parochos accedere non possint, ex tacita eorum licentia iuxta declarationem Eugenij IV. posse à religiosis, aliisve sacerdotibus facultatem administrandi Eucharistiam habentibus, communionem paschalem suscipere, & præcepto satisfacere, vti docuit Caietan. *verbo absolutio.* Nauarr. *cap. placuit de pœnitent. & remissionib. dist. 6. num. 27.* Sotus *in 4. dist. 18. q. 4. art. 2.* Azor. *t. 1. lib. 7. cap. 41. q. 8. & 9.* & præ omnibus Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 25. à num.* 17. vbi optimè probat non esse obligatos ad Ecclesiam matricem illius oppidi accedere, vel ad eam parochiam, in qua transeunter commorantur, quia non sunt propriæ parochiæ ex obligatione, esto possent esse ex voluntate. Tertio aduerte sacerdotem vbique celebrantem communioni paschali satisfacere, quia solus laïcali more communicans obligatur de manu proprij sacerdotibus Eucharistiam recipere, sicuti notauit Henriq. *lib. 8. de Euchar. c. 55.* Eman. Saà, *verbo Eucharistia n.* 11.

11. Superest quæstio, an communione peccaminosa & sacrilega præcepto communicandi satisfacias? Videris satisfacere non posse, quia tibi non præcipitur communio, qua à Christo te separes, & condemnationem incurras, sed qua in Christo manens, eique vnaris, & virtutem accipias ad tentationes inimicorum superandas. Ergo communione sacrilega satisfacere præcepto non potes, quia non exequeris communionem præceptam. Et confirmo. Ecclesia tibi præcepit reuerenter suscipere Eucharistiam, vt constat ex illis verbis textus *in dicto cap. omnes vtriusque sexus*: Suscipiens reuerenter ad minus in pascha Eucharistiæ sacramentum. At si indigne communices non reuerenter, sed irreuerenter Eucharistiam accipis. Ergo præcepto non satisfacis. Deinde præcepto recitandi horas canonicas non satisfacis, si absque vlla attentione recites, quia non recitas deuotè, & attentè, sicuti cauetur *in cap. dolentes. De celebrat. missarum.* At in *dicto cap. omnis* cauetur communionem reuerenter fieri debere. Ergo secluſa reuerentia satisfacere præcepto non potes. Et ita sustinet Durand. Capreolus, Adrian. & alij quos refert, & sequitur Didac. Nuñez. *q. 80. art. 11. difficult. 3. dub. 4.* Bartholom. de Angelo. *dial. 46. §. 176.*

12. Nihilominus longè verior est opposita sententia, affirmans sic indignè communicantem satisfacere præcepto paschalis communionis. Sic docuerunt Azor. *t. 1. lib. 7. cap. 41. q. 12.* Sotus *lib. 2. de iust. q. 3. art. 10.* Suar. *disp. 70. sect. 3.* Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 11. dub. 4. num. 107.* Eman. Saà, *verbo Eucharistia. num. 25.* Bonac. *disp. 4. q. 7. pun. 2. num. 12.* Fagundez *de tertio Ecclesiæ præcepto lib. 1. cap. 7. num. 4.* & alij apud ipsos. Ratio est, quia Ecclesia eam communionem præcipit, qua in se spectata te Christo vnire possis, & ab eo robur ad tentationes superandas accipere, non vero qua de facto hos effectus obtineas, aliàs in peccato mortali existens, illiusque immemor recipiens Eucharistiam absque vllo dolore obligatus esses iterum communicare, si indignitatem cognoscerès. Confirmarique potest ex præcepto audiendi Missam, cui satisfacis tametsi ex fine prauo, & mortaliter peccaminoso audias, quia non præcipitur auditio, quæ de facto, & secundum omnes circumstantias grata sit Deo, & in illius cultum cedat, sed quæ ex se Deo placeat, illumque colat, & veneretur.

13. Hinc solutum est fundamentum oppositæ sententiæ. Ea communio præcipitur, quæ ex se potest te Christo vnire, tametsi de facto ob tuam indispositionem non vniat. Et licet Christus, & Ecclesia huius sacramenti susceptione hanc vnionem de facto intenderint, id præceptum non est, sed est finis ipsius præcepti, Ad confirmationem primam respondeo particulam illam *reuerenter*, si sub præceptum cadit de reuerentia exteriori, & interiori, qua hoc diuinum sacramentum recognoscitur, esse intelligendam, non de reuerentia proueniente à gratia sanctificante. Secundò respondeo negando illam particulam *reuerenter* sub præceptum Ecclesiasticum cadere, sed exprimere modum, quo ex præcepto diuino hoc Ecclesiasticum præceptum seruandum est. Etenim præcepto diuino astringimur non solum ad communicandum, sed ad dignè, & sanctè communicandum. Ad confirmationem secundam respondeo esse longè diuersam rationem de oratione, & communione. Oratio namque esse non potest absque attentione, quare præcipiendo orationem præcipitur attentio, tametsi non exprimatur. At communio esse potest absque reuerentia à gratia proueniente.

14. Transgressores huius præcepti ab ingressu Ecclesiæ arceri debent, & Ecclesiastica sepultura priuari, quia sic cauetur in *dicto cap. omnis vtriusque sexus.* Necessaria tamen est sententia iudicis, vt hanc pœnam incurrant. Quapropter ferè in omnibus diœcesibus excommunicatio ipso facto lata est.

15. Ad extremum inquires, an sint aliqui fideles crebrius quam semel in anno obligati ad communicandum? Respondeo iure communi nullum esse obligatum sub graui culpa. Nam esto in Clement. *ne in agro. §. Sanè de Statu monachor.* statutum sit monachos singulis mensibus confiteri debere, & in prima dominica mensis Eucharistiam recipere, & in Trident. *sess. 25. cap. 10. de Regularib.* monialibus confessio, & communio menstrua præscribatur, nullum est verbum, ex quo obligatio grauis inducatur, sicuti docent Valer. Reginald. *praxi fori. pœnitent. lib. 9. num. 73. in fine.* Man. Rodrig. *t. 1. egular. quæst. 62. art. 1.* Fagundez *de tertio Ecclesiæ præcepto. lib. 1. cap. 6. numer. 8.* aduersus Nauarr *sum. cap. 21. num. vlt.* Tabienam, *verbo communio num. 14. &* Armillam, *num. 16.* Dixi *iure Communi.* Nam constitutiones speciales cuiuscunque religionis spectandæ sunt, an ex illis obligatio communicandi oriatur.

PVNCTVM. XVI.

De vsu, & frequentia qua sacra Eucharistia suscipienda est.

1. *Semel tantum in die communicandum est.*
2. *Singulis diebus potest accipi communio, sed non omnibus expedit, spectata eorum conditione.*
3. *Qualibet hora diei recipi Eucharistia potest.*

1. PRæceptum Ecclesiasticum esse, ne plusquam semel eodem die Eucharistia recipiatur constat ex *cap. consuluisti. de celebrat. missar. & cap. sufficit. de consecrat. disp. 1.* qui textus esto de solo sacerdote celebrante loquantur, omnes Doctores extendunt ad laïcalem communionem, & meritò quia in celebrante ob vtilitatem totius Ecclesiæ permitti poterat bis, & ter eodem die celebrare, sicuti permittitur in die Natalis Domini, quod tamen laïcè communicanti non expediebat. Finis huius prohibitionis præcipuus fuit reuerentia tanto sacramento debita. Deinde vt aptius passio, & mors Dominica repræsentaretur. Cum enim Christus Dominus semel tantum passus, & mortuus sit, congruit, vt dixit Alexand. *in dicto cap. sufficit*, vt semel tantum in die in hoc sacramento, quo eius passio, & mors recolitur, suscipereturr. Ab hac regula vt dixi excipiendus est casus, quo sacramentum recipi indigeret ob aliquam irreuerentiam ei imminentem vitandam. Vasq. *disp. 214. cap. 3. in fine.*

2. Singulis autem diebus etiam feria 6. parasceues recipi Eucharistia potest, quia neque illa die sacra Eucharistia suscipi prohibetur diuino, vel Ecclesiastico præcepto, sed potius permittitur, vti colligitur Ordine Romano, in officio Parasceu. Ex sermone B. Dorothei *de mendacio. post princ.* Ex Amalatio, *lib. 1. de Ecclesiastic. offic. cap. 12. &* 15. & tradit Vasq. *disp. 232. cap. 2. num. 21.* Quinimo plures Ecclesiæ Patres nos incitant, & persuadent, vt quotidiè sacram accipiamus Eucharistiam, præcipuè Ambros. *lib. 5. de sacram. cap. 4.* Cyprian. *serm. 6. de orat. domin.* Hieronym. *epist. 28.* ad Lucinium August. *epist. 122.* ad Probum. Chrysost. Theophil. & alij plures quos refert Alphons. Salmeron. *t. 5. tract. 50.* & præcipuè *9. tract. 41. in Ioann.* Ad idemque sunt plures textus ex iure canonico, præcipuè *cap. quotidie de consecrat. dist. 1. & cap. si quotiescunque cap. si non sunt tanta peccata de consecrat. dist. 2.* & specialiter Trident. *sess. 22. cap. 6. & catechismus Pij V. 2. p. de Eucharist. num. 46.* Verum hoc intelligendum est, si magno deuotionis, & Charitatis feruore ad tantum suscipiendum sacramentum disponamur. Neque enim expedit reuerentiæ tanto sacramento debitæ, vt quotidiè communicetur tepido, & remisso in Charitate, curisque sæcularibus implicato. Quapropter spectata hominum conditione paucissimi sunt, quibus expediat singulis diebus communicare, rari & pauci quibus plusquam octauo quoque die. Qui autem hi sint non cuiusque arbitrio, sed prudentis confessarij iudicio relinquendum est: vti ex D. Thom. *q. 80. art. 10. & in 4. dist. 12. q. 13. art. 1. qq. 2.* Bonauent. *eadem d. p. 2. q. 2.* Alexand. Alens. *4. part. 4. §. 1. q. 2.* Richard. *in 4. dist. 12. art. 6. q. 1.* Albert. *lib. de Missa in fine.* S. Antonin. *3. p. tit. 14. cap. 12. §. 5.* colligunt Silvest. *verbo Eucharistia. 3. q. 15.* Suar *disput. 69. sect. 4.* Vasq. *disput. 214. cap. 3. circa finem.* Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 10. à num. 79.* Paul. Laym. *lib. 5. sum. tract. 4. cap. 5. n. 7.* Bonac. *disp. 4. q. 7. p. 2. n. 16.* Fagund. *de tertio Ecclesiæ præcepto, lib. 3. cap. 7.* & alij Neotherici.

3. Item recipere potes Eucharistiam qualibet hora diei modò ieiunus sis, quia nulla est à iure pro susceptione Eucharistiæ hora determinata. Silvest. *verbo Eucharistia 3. §. 16. num. 5.* Angel. *eodem §. 36.* Henriq. *lib. 8. cap. 35. n. 5.* Fagundez *lib. 3. cap. 7. in fine.* Verum esto ita sit, secluſa tamen aliqua speciali causa non debet permitti sub vesperam aut intempesta nocte Eucharistiam recipi, quia id nec sacramenti reuerentiam decet, nec occasionem scandali fugit. Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 10 in fine.*

PVNCTVM

PVNCTVM XVII.

De ministro Eucharistiæ quoad illius consecrationem, & dispensationem.

1. *Quoad illius consecrationem soli sacerdotes sunt ministri.*
2. *Qualiter plures sacerdotes consecrationis vnius hostiæ esse possint ministri.*
3. *Sacerdos depositus degradatus potestatem retinet validè consecrandi.*
4. *Quoad dispensationem Eucharistiæ ex officio solus est sacerdos.*
5. *Ex delegatione non solum diaconis, sed laïcis committi potest dispensatio Eucharistiæ.*
6. *Diacono vrgente necessitate & Episcopus, & sacerdos hanc potestatem committere poterunt.*
7. *Aliis à diacono extra necessitatem extremam non est à iure concessa facultas ministrandi Eucharistiam.*
8. *In extrema necessitate satis est probabile posse laïcum seclusa scandalo ministrare Eucharistiam.*
9. *Poterit non solum aliis, sed sibi.*
10. *An sacerdos extra sacrificium ministrare sibi Eucharistiam possit.*
11. *Sacerdos celebrans reseruare potest particulam hostiæ ad communicandum infirmo, vel sano.*

1. Fide certum est solos sacerdotes ministros Eucharistiæ esse quoad illius consecrationem, quia nullus alius à sacerdotibus hanc accepit à Christo potestatem. Etenim illis tantum eam facultatem concessit, quibus præcepit corpus suum, & sanguinem consecrare illis verbis. *Hoc facite in meam commemorationem.* At nemini alteri à sacerdotibus hoc præceptum imposuit. Ergo nullus alius potestatem habet corpus, & sanguinem Christi conficiendi. Sic expressit Trident. *sess.* 22. *c.* 1. & 4. & traditum erat in concilio Niceno 1. *can.* 14. & in Lateranen. sub Innocent. III. *cap.* 1. relato in *confirmitor de summa Trinit. & fide Cathol.* & in Florent. decreto de Armenis *post vlt. sess.* § *tertium est.*

2. Solum est difficultas, an plures esse possint ministri consecrationis vnius tantum hostiæ? Et quidem si simul proferunt, & finiunt consecrationis formam cum debita intentione consecrandi, dubium esse non potest omnes eandem hostiam consecrare, quia nulla est ratio, ob quam vni potius, quam alteri consecratio tribuatur, & singuli formam legitimam cum debita intentione pronuntient. Consecrant ergo omnes. Sed quia vix est moraliter possibile plures concurrentes ad vnius hostiæ consecrationem simul verba finire, ea de causa dubitatum est qualiter hoc licitum esse possit, siquidem plures ex illis periculo morali exponuntur proferendi formam super materiam iam ab alio consecratam, & consequenter indebitam. Econtra autem damnari non potest vsus à Romana Ecclesia approbatus concurrendi plures ad consecrationem vnius hostiæ, sicuti contingit cum Episcopus consecratur, qui simul cum consecrante verba consecrationis profert. Item cum Episcopus ordinat sacerdotes. Nam sacerdotes nouiter ordinati esto plures sint, cum ipso Episcopo ordinante proferunt consecrationis verba.

Huic difficultati varias solutiones Doctores adhibent. Ea tamen mihi verior videtur, quæ affirmat omnes sic ad consecrationem vnius hostiæ concurrentes, intentionem habere consecrandi si simul cum Episcopo finiant verba. Secus si ante, vel post. Colligo hanc intentionem ex eo quod omnes admonentur simul cum Episcopo verba proferre, quæ si ea intentione vt effectum haberent eo tempore non dicerentur, vel dicerentur ea intentione, vt effectum haberent antequam Episcopus verba finiret, opus non esset eos sic diligenter præmonere, ne Episcopum in prolatione præcederent, neue subsequerentur. Sic Suar. *disp.* 61. *sect.* 4. Ægid. de Coninch. *qu.* 82. *art.* 2. *num.* 13. Neque obstat periculum morale adesse plures irrite formam consecrationis proferendi, quia hoc periculum honestatur ex eo quod aliquando conuenit exactius repræsentare institutionem huius sacramenti, & passionis Christi memoriam. Quæ sine dubio exactius repræsentatur, cùm plures sacerdotes simul cum Episcopo non solum Eucharistiam sumunt, sed etiam consecrant. Nam esto Apostoli simul cum Christo non consecrauerint, id factum est ne præsumerentur Apostoli simul cum Christo authores sacramenti fuisse, præterquam quod nondum erant sacerdotes constituti, qui si essent, forte simul cum Christo consecrarent.

3. Quod vero sacerdotes excommunicati sint, depositi, aut degradati, non obinde potestatem amittunt validè consecrandi corpus, & sanguinem Christi, quia eorum potestas, quæ in charactere fundatur indelebilis est, sicuti tradit D. Thom. ab omnibus receptus, *q.* 82. *art.* 5. 7. & 8.

4. Quoad ministrum dispensationis, Catholica veritas est neminem alium à sacerdote ministrum Eucharistiæ esse ex officio. Sic sumitur ex Trident. *sess.* 13. *cap.* 8 & *cap. peruenit. de consecrat. dist.* 2. & D. Tho. *q.* 82. *art.* 1. Siluest. *Euchar.* 3. *q* 4. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 54. Ægid de Coninch. *qu.* 82. *art.* 3. Suar. *disp.* 72. *sect.* 1. Vasqu. 219. *cap.* 1. Quia nemini alteri à sacerdotibus dictum est à Christo Domino; Hoc facite in meam commemorationem, hoc est consecrata sumite, aliisque distribuite. Neque alius à sacerdote propriè Christum repræsentat, & mediator hominum est constitutus, vt munera populi Patri æterno offerat, & oblata populo concedat, ob quam causam dixit Paul. 1. Corinth. 4. Sic nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.

5. Ex delegatione autem optimè potest non solum diaconus, sed etiam laicus hoc sacramentum ministrare. Quia iure diuino concessio huius facultatis non intercedit. Quinimo Trident. *sess.* 23. *cap.* 1. expressè declarauit in dispensatione sacramentorum Ecclesiæ facultatem relictam esse salua eorum substantia mutandi & alterandi pro varietate temporum, & fidelium vtilitate, quod sibi visum fuerit expedire. At ministratio Eucharistiæ non ad substantiam sacramenti, sed ad illius dispensationem pertinet, poterit ergo ab Ecclesia aliis à sacerdotibus committi. Deinde nulla apparet ratio, ob quam committi non possit laïcis hæc dispensatio, siquidem vrgente necessitate sacramentum tangere possunt iuxta antiquam Ecclesiæ consuetudinem, qua solebant laïci Eucharistiam in domum deferre, manibus tangere & ore accipere propter tyrannorum persecutionem, teste Iustino Martyre *in* 2. *apolog. pro Christianis. ad Antonim Pium, non longe à fine*, imo si Eucharistia in terram esse, protecta posset, & deberet laïcus eleuare. Itemque sumere, si periculum esset vlterioris irreuerentiæ, quia quod pro reuerentia sacramenti institutum est, non debet in illius irreuerentiam cedere. Et ita sustinent Suar. *disput.* 72. *sect.* 2. Vasqu. *disput.* 219. *cap.* 1. *num.* 18. Laymann. *lib.* 5. *sum tract.* 4. *c.* 7. *num.* 2. Ægid. de Coninch. *quæst.* 82. *art.* 3. *num.* 19.

6. Hanc delegationem diacono non solum Pontifex, sed Episcopus, & presbyter vrgente tamen necessitate communicare poterit, vt manifestè colligitur ex Clement. Romano, *lib.* 8. *constitut. Apostolic. c.* 28. alias 34. Niceno concil. 1. *can.* 18. sed præcipuè ex Carthagin. IV. *can.* 39. ibi: Diaconus præsente presbytero Eucharistiam corporis Christi populo si necessitas cogat, iussus eroget. Neque ad hanc commissionem videtur expostulanda extrema necessitas, sed grauis, quæ cernitur, cum nullus adest sacerdos, qui commodè ministrare Eucharistiam possit. Non enim textus supradicti necessitatis extremæ meminerunt, & antiqua consuetudine absque hac necessitate extrema dispensatio Eucharistiæ diaconis concedebatur; sic aliis relatis Suar. *disp.* 72. *sect.* 2. *concl.* 3. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 54. *n.* 2. Paul. Laymann. *lib* 5. *sum. tract.* 4. *cap.* 7. *num.* 2. His tamen temporibus, vbi copia sacerdotum creuit, ratò occurrere potest necessitas extra mortis periculum committendi hanc facultatem, præcipuè cum iam cessauerit consuetudo communicandi sub vtraque specie, ob quam facilius diaconis dispensatio calicis concedebatur, teste D. Thom. *q.* 82. *art.* 3. *ad* 1. vtpote qui non immediatè sanguinem attingebant, sed media fistula argentea communicantibus propinabant.

7. Laïcis vero, & clericis diacono inferioribus extra mortis periculum, & necessitatem sacramenti extremam nulla est facultas concessa ministrandi Eucharistiam, nec concedi potest ab vllo prælato præter Pontificem. Est communis sententia, & colligitur tum ex *cap. peruenit de consecrat. dist.* 2. dicente horrendum, ac detestabile esse, quod sacerdotes absque necessitate scilicet extrema per laïcum, ac fœminam sacram Eucharistiam ægris mitterent. Tum ex concil. Carthagin. IV. *can.* 38. concedente hanc facultatem diacono tantum vrgente necessitate. Tum ex praxi Ecclesiæ, quæ nunquam aliis, quam diaconis hanc facultatem commisit. Neque obstat antiqua consuetudo, qua laïci accipiebant hostiam consecratam, quam sumendam propriis manibus domum deferebant. Cuius consuetudinis meminit S. Basilius apud Anastasium Nicen. in *quæstionibus super scripturam*, Sozomen. *lib.* 8. *histor. Ecclesiast. cap.* 3. Nicephor. *lib.* 13. *cap.* 7. Quia illa acceptio non tam erat sacramenti ministratio, quam sacramenti ministrati applicatio, & receptio, sicuti cum sancti Apostoli calicem consecratum, & à Christo consecratum inter se diuiserint.

8. In necessitate extrema, quæ adest, cum infirmus in proximo est periculo moriendi, neque est sacerdos, neque diaconus, qui possit, vel velit Eucharistiam ministrare, credo satis probabile esse, laïcum ministrare Eucharistiam posse seclusa scandalo. Sic docent Valent. *t.* 4. *disp.* 6. *quæst.* 10. *pun.* 1. *ad finem.* Suar. *disput.* 72. *sect.* 3. *ad finem.* Coninch. *quæst* 82. *art.* 3. *n.* 23. Paul. Laymann. *lib.* 5 *sum. tract.* 4. *cap.* 7. *ad finem.* Filliucius, *tract.* 4. *cap.* 9. *quæst.* 5. *num.* 258. & 285. Reginald. *praxi, lib.* 29. *num.* 93. aduersus Henriq. *lib.* 8. *cap.* 54. Posseuinum de communione *cap.* 8. *num.* 24. Vasq. *disp.* 219. *cap.* 1. Bonac. *disp.* 4. *q.* 5. *punct.* 1. *num.* 6. Eman. Saa, *verbo Eucharistia, num.* 4. & 32. & alios apud ipsos. Moueor, quia nec iure diuino laïcis interdicta est Eucharistiæ ministratio, nec iure Ecclesiastico in necessitate

rate extrema. Nam textus in *cap. peruenit* loquitur extra casum necessitatis, expresè enim dicit horrendum, & detestabile facinus esse absque vlla necessitate per laïcos, vel fœminas deferri ægris Eucharistiam. Ergo stante necessitate maximè extra nullum erit facinus. Quod non leuiter confirmat Euseb. *lib. 6. historiar. cap. 36.* asserens olim viros sanctos misisse viaticum per laïcos necessitate vrgente. Neque obstat solis diaconis inueniri concessum vrgente necessitate. Nam inde non infertur, laïcis denegatum esse, sed solum infertur non esse illis expresè concessum, benè tamen potest esse concessum virtute, & interpretatiuè spectata Ecclesiæ pietate. Neque item obstat quod præsenti tempore non videamus vnquam à laïcis Eucharistiam ministrari: id enim prouenire potest ex eo quod casus necessitatis non occurrerit, vel non occurrerit publicè, sed occultè, & ministratio Eucharistiæ occulta fuerit.

9. Adde in prædicto casu non solum alteri, sed tibimetipsi ministrare Eucharistiam posse. Nam licet consuetudine Ecclesiæ statutum sit, teste Trident. *sess. 13. cap. 8.* vt laïci à sacerdotibus communionem accipiant, itémque ne extra Missæ sacrificium aliquis sibimet Eucharistiam ministret, lex hæc cessare præsumitur in casu extremæ necessitatis, ne tanto bono, & fortè sibi necessario moriturus priuetur. In cuius testimonium adduci solet factum illud Mariæ Reginæ Scotiæ, quæ proxima martyrio sacram Eucharistiam, quam apud se retinebat sumpsit. Quod si dicas id fecisse vel bona fide: vel ex dispensatione speciali Pontificis: vnde constat sic à Pontifice specialiter dispensatum? Congruentiùs responderes id factum esse, ne Eucharistia in manus hæreticorum conculcanda deueniret. Sic docuerunt Caietan. *in c. 26.* Matth. Suar. *disp. 72. sect. 3.* Layman. *sum. tract. 4. cap. 7. n. 7. concl. 4.* aduersus Ægid. *q. 82. art. 3. num. 27.* Vasq. *disp. 219. cap. 1. in fine.* Fagund. *lib. 3. cap. 3. n. 8.*

10. Dixi legem esse consuetudine introductam, ne quis extra Missæ sacrificium sibi Eucharistiam ministret? At hæc lex non est eo rigore recepta, quin vrgente aliqua rationabili causa, tametsi non extrema omitti possit. Quocirca sacerdos infirmus, qui celebrare comodè non potest, poterit cessante scandalo è sacrario hostiam consecratam sumere, cum non adsit alius qui ministret, quia non in alienam personam, sed in propriam, iurisdictionem à Christo datam administrandi Eucharistiam exercet. Neque in hoc sacramento opus est ministrum à suscipiente distingui, vt patet in die Parasceue, in quo sacerdos seipsum communicat, tametsi non consecret. Caietan, *in sum. verbo communio.* Suar. *disp. 72. sect. 3.* Ægid. de Coninch. *quæst. 82. art. 3. n. 25.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. 4. c. 7. circa finem. concl. 4.* Bonac. *disp. 4. de sacrament. quæst. 5. pun. 1. num. 13.* Eman. Saà, *verbo Eucharistia num. 34. edit. Romanæ*, & alij plures affirmant ex sola deuotione hoc fieri posse, Quinimo Addit Durand. *in 4. d. 13. quæst. 4. n. 7.* quem sequitur Laymann. *lib. 5. sum. tract. 4. c. 7. concl. 4.* Suar. *disp. 72. sect. 3.* Eman. Saà, *verbo Eucharistia n. 35. in Romana edit.* Si sacerdos ægrotet, & per diaconum deferatur Eucharistia, posse, & debere sacerdotem propriis manibus sibi ministrare, quia diaconus non est minister huius sacramenti, nisi in defectum sacerdotis, qui nec velit, nec possit ministrare, tametsi contrarium sentiat Vasq. *disp. 219. cap. 1. in fine.* Fagund. *de tertio Ecclesiæ præcepto lib. 3. c. 3. n. 7. in fine*, affirmantes in casu necessitatis diaconum esse ministrum à iure destinatum, cum non adest sacerdos, qui alteri à se Eucharistiam ministret.

11. Ad extremum aduerte sacerdotem celebrantem ex hostia, quam pro sacrificio consecrauit, posse particulam reseruare ad communicandum infirmo, vel sano, quia neque id perfectionem sacrificij diminuit, nec iure aliquo prohibitum inuenitur, quinimo factum Christi instituentis hoc sacramentum exactius repræsentat, vtpote qui ex eodem pane, & calice consecrato, & sumpsit, & discipulis distribuit. Sic Henriq. *lib. 8. cap. 46. n. 2. in com.* Eman. Saà, *verbo Eucharistia n. 15.* Bonac. *disp. 4. q. 5. p. 1. n. 14.* Posseuin. *de communione sanorum. cap. 8. num. 13.* & alij aduersus Graffis *lib. 2. cap. 37. num 29.* Zambran. *de Eucharist. cap. 3. dub. 6. num. 7.* solum concedentes in casu necessitatis extremæ, ne infirmus sine viatico moriatur.

PVNCTVM XVIII.

De iurisdictione, aliisque conditionibus requisitis pro sacræ Eucharistiæ ministratione.

1. *Debet minister ab omni peccato & censuræ esse immunis.*
2. *Debet habere iurisdictionem, vel ordinariam, vel delegatam. Habere delegatam omnes sacerdotes probat* Marcilla.
3. *Reiicitur communis sententia.*
4. *Facultas pro huius sacramenti ministratione sufficit præsumpta.*
5. *Nulla pœna ipso iure afficitur sacerdos, qui absque vlla facultate Eucharistiam ministrat, nisi religiosus sit. Hic autem excommunicatur.*
6. *Approbatio Ordinarij pro huius sacramenti ministratione non requiritur.*

1. NOn est dubium ministrum Eucharistiæ ab omni censura, & peccato liberum esse debere, vti diximus, & probauimus *tract. 18. de sacram. in gen. pun.*.....

2. Deinde iurisdictionem habere debet in personam, cui sacramentum administrat, neque enim decebat alienas oues contra voluntatem proprij pastoris pascere, vt benè ex concil. Carthaginen. 1. *c. 7.* Mileuit, *can. 18* Tertullian. *de corona militis. cap. 3. n. 33. & 35.* probant Suar. *disp. 72. sect. 2.* Henriq. *lib. 8. cap. 55.* Vasq. *disp. 219. cap. 2.* cæterique communiter. Hæc tamen iurisdictio ordinaria esse potest, vel delegata. Ordinariam appello, quæ ex officio prouenit, delegatam, quæ à iurisdictione ordinaria promanat. Hanc autem delegatam iurisdictionem omnes sacerdotes habere triplici communione excepta communione Paschali, communione per viaticum, & communione ex formulis præconsecratis, & in sacrario repositis ausus fuit affirmare Fr. Petr. de Marzilla *ex familia Benedictina in quodam memor. ad Archiepisc. Compostell. pro frequentia Euchar.* Idemque tradidit Ludou. Beia *resp. casuum conscient. p. 4. casu 14.* & videtur consentire Barbos. *in remission. Trident. sess. 22. cap. 6.* Mouentur, quia Trident. optat, vt in singulis Missis fideles adstantes communicent. At non possunt communicare, quin sacerdotes sacrum facientes Eucharistiam illis ministrent. Optat ergo à sacerdotibus hanc fieri administrationem. Ergo sacerdotes celebrantes ex voluntate concilij Eucharistiam ministrant, atque adeo ex iurisdictione ab Ecclesia accepta. Item Ecclesia in hymno huius sacramenti testatur institutum esse, vt sacerdotes sumant, & dent cæteris. Ergo quilibet sacerdos sumens & aliis donare poterit.

3. Cæterum prædicta ratio non vrget, vt contra communem sententiam procedamus; siquidem ex ea manifestè infertur triplicem illam communionem excipiendam non esse. Nam Concilium, Hymnusque Ecclesiæ non distinguit, an communio fieri debeat ex præconsecratis, an ex iis quæ in illo sacrificio consecrantur. Aperire autem sacrarium ad rationabilem causam non videtur peccati mortalis damnandum, si ex alia parte sacramenti administratio licet. Adde si ex eo quod sacerdotes instituti sunt, vt sumant, & dẽt cæteris, infert Marzilla posse extra viaticum quibuslibet Eucharistiam concedere, quare non poterunt infirmis, quibus hoc sacramentum magis est necessarium? Deinde si Ecclesia medio Trident. concedit omnibus sacerdotibus quicunque sint administrare posse Eucharistiam cuicunque fideli, excepta illa triplici communione. Quomodo vrget excommunicatio lata, & reseruata in Clement. *Religiosi. De priuilegiis* aduersus religiosos, qui sine licentia Pastoris clericis, aut laïcis sacramentum Eucharistiæ ministrare præsumpserint. Hæc enim excommunicatio per Concilium, Trident. abrogata esset. Denique priuilegia tum religiosis, tum aliis sæcularibus concessa ad ministrandi Eucharistiam superfluerent. Quapropter affirmandum est in prædicto loco Concilij nullam iurisdictionem sacerdotibus pro huius sacramenti administratione concedi. Et ad argumentum dicimus Concilium optare, vt omnes fideles ad communionem singulis diebus faciendam se disponant; à quo autem sacerdote communio accipienda sit, non definit. Christus autem sacerdotes instituit, vt sumant, & dent cæteris, cæteris inquam, quorum pascendorum cura sibi commissa est.

4. Monent tamen Doctores facultatem pro huius sacramenti administratione sufficere præsumptam, quæ consistit in eo quod ex aliqua causa probabiliter iudices proprio sacerdoti non fore ingratum, quod eius ouibus Eucharistiam ministres. Cum enim hæc iurisdictio requisita non sit pro valida, sed pro licita huius sacramẽti administratione, opus non est delegationem facultatis præcedere, sed ex eo quod rationabiliter speras delegandam, si peteres, sufficit iure ipso disponente, vt delegata censeatur. Sic Ioan. Azor. *lib. 10. instit. moral. cap. 23. quæst. 2.* Nauarr. *cap. 21. num. 52.* Suar. *disp. 72. sect. 2. paulo post princ.* Vasq. *disp. 219. cap. 3.* Ex hac præsumpta facultate credo plures sacerdotes simplices excusari, ne peccent administrando Eucharistiæ sacramentum, cum sacrum faciunt. Est enim satis receptum petere fideles à sacerdote celebrante quicunque sit, formulam ad communicandum apponat, qua posita, & consecrata sacerdos ministrat absque vllo scrupulo, aut examine an communicantis parochus consentiat, credit enim ex recepta consuetudine consensurum, quoties communio non ex obligatione, sed ex deuotione fit. Adde iam ferè omnes fideles in Hispania Bullam Cruciatam accipere, qua ex satis probabili sententia conceditur accipienti vt possit sacerdotem eligere qui sibi Eucharistiam extra paschale tempus ministret: præsumere ergo possunt sacerdotes electi sibi petentes administrationem Eucharistiæ habere facultatem vel à parocho, vel à Bulla Cruciata eligendi sacerdotem, quem maluerint.

5. Qui vero Eucharistiam ministraret absque vlla facultate præter peccatum mortale nullam pœnam ipso iure incurreret,

incurreret, nisi sit religiosus. His enim excommunicatio reseruata Pontifici ipso facto imposita est in Clement. *Religiosi de priuileg.* si absque licentia speciali parochorum eorum subditis Clericis, vel laïcis Extremæ-Vnctionis, vel Eucharistiæ sacramentum ministrare præsumpserint. Nomine licentię specialis non debet intelligi quæ personam ministrantem, vel cui ministranda est Eucharistia specialiter, & expresse designet, neque etiam quæ specialiter hoc sacramentum designet, sed quæ huic speciali designationi æquiualeat. Quare si parochus concedat omnibus suis subditis, vt à quocunque sacerdote omnia, & singula sacramenta recipere possint: religiosus Eucharistiam ministrans ex licentia speciali, hoc est expressa ministrat, sicuti benè notauit Vasq. *disp. 219. circa finem.*

6. Præter iurisdictionem aliquis crederet requiri approbationem ab Ordinario, vt hoc sacramentum Eucharistiæ ministrari possit. Etenim cum Trident. *sess. 23. cap. 15. de reformat.* hanc approbationem expostulet pro sacramenti pœnitentiæ administratione, & Eucharistia pœnitentiam consequatur, effici videtur etiam pro Eucharistia approbationem requiri. Sed contrarium longè verius est. Non enim lex grauans sacerdotes extendi debet ex vno casu ad alium, maximè cum non vigeat eadem ratio. Ad sacramentum enim pœnitentiæ expostulauit Concilium approbationem sacerdotis, quia difficilè administratur vt par est ob varios casus ibi occurrentes, quæ difficultas in Eucharistiæ administratione non cernitur, ideoque opus erat personas administrantes pœnitentiam esse specialiter à superiore examinatas, & approbatas, secus pro Eucharistiæ administratione. Et ita sustinet Suar. *disp. 72. sect. 3. circa med.* Ægid. de Coninch. *qu. 82, art. 3. circa finem.* Vasq: *219. cap. 5. n. 57.*

PVNCTVM XIX.

De facultate religiosis concessa pro ministratione Eucharistiæ.

1. *Expenduntur priuilegia religiosis concessa.*
2. *De exceptione facta pro die resurrectionis.*
3. *Non dies domin ca materialis, sed qua communio Paschalis accipitur, excepta est.*
4. *An ex priuilegio concesso ordini* S. Hieronymi *cesset hæc exceptio? Apponitur quædam sententia affirmans.*
5. *Sed non videtur probanda.*
6. *Quid intelligatur in priuilegio* Pauli III. *Societati concesso illis verbis.* Nisi necessitas vrgeat.
7. *Vagi peregrini, & forenses ob quam rationem possint Eucharistiam suscipere.*
8. *Præter communionem paschalem à priuilegiis religiosorum excipitur communio in articulo mortis ex obligatione, non ex deuotione.*
9. *Qualiter intelligantur verba* Pauli III. Nisi necessitas vigeat.
10. *Tandem excipitur à priuilegiis religiosorum specialis Prælati prohibitio.*
11. *Religiosi possunt aliis facultatem concedere ministrandi Eucharistiam in suis Ecclesiis.*

1. VAria sunt priuilegia religiosis concessa quibus ab incurrenda excommunicatione lata in Clement. *Religiosi de priuileg.* excusantur. Nam Nicolaus V. concessit minoribus vt excepto resurrectionis die omnibus Christi fidelibus sacram Eucharistiam ministrare possint. Sic habetur in *lib. monumenta ordinum. conces. 149. & in supplement. conces. 149. & 150.* Idem concessit Sixtus IV. & Leo X. sicuti habetur *eodem lib. conces. 160.* & refertur in *compend. nostr. priuileg. verbo Eucharistia* §. 1. Quod priuilegium non solum religiosis Mendicantibus, sed non mendicantibus affirmant Ioann. Azor. *t. 1. institut. moral. lib. 7. cap. 41. quæst. 7.* esse concessum Paul. III. in bulla Societat. concessa anno 1545. quæ incipit: *Cum inter cunctas* conceditur omnibus religiosis Societatis facultas post missas, seu ante illarum celebrationem, aut aliàs Christi fidelibus Eucharistiæ, & alia Ecclesiastica sacramenta fine alicuius præiudicio ministrandi, diœcesanorum locorum, rectorum parochialium, & aliarum Ecclesiarum, aut quorumlibet aliorum minimè requisita licentia. Et idem Paul. III. in alia Bulla anno 1549. id ipsum clarioribus verbis explicuit. Omnibus Christi fidelibus (inquit) quocunque anni tempore præterquam in festo paschatis, resurrectionis dominicæ, & mortis articulo, nisi necessitas vrgeret, parochialium Ecclesiarum rectorum licentia minimè requisita ministrare liberè, & licitè valeant. Ex quibus priuilegiis manifestè constat religiosos Societatis Iesu, reliquosque Mendicantes, imo & non Mendicantes qui in priuilegiis Mendicantium communicant Eucharistiam ministrare posse toto anni tempore, excepto resurrectionis die, & mortis articulo, & prohibitione Prælati interueniente.

2. Primò excipitur resurrectionis dies. Sed an solus dies dominicæ resurrectionis excipiatur, an dies, quo in festo resurrectionis ex obligatione communicare debeas? Variant Doctores Nauarr. *cap. 21. num. 52.* Azor. *dicto cap. 41. quæst. 7.* Heuriq. *lib. 8. cap. 55.* Eman. Saa *Eucharistia. num. 10.* affirmant solum illum diem dominicum resurrectionis excipi, quia sic indicat verborum proprietas, aliàs deberet dicere præterquam in Paschate resurrectionis dominicæ, sicuti dixit Nicol. V. & Paul. III. Ergo ex supradictis priuilegiis Sixti IV. & Leonis X. & Pauli III. poterunt religiosi ministrare Eucharistiam omnibus Christi fidelibus, siue præcepto Ecclesiæ satisfacere velint, siue non quolibet alio die præter diem dominicum resurrectionis, ipsique sic communicantes præcepto Ecclesiæ satisfacient.

3. Cæterùm multò verius est non diem dominicum resurrectionis materialem, sed formalem, id est, quo præceptum Paschalis communionis impletur, supradictis priuilegiis intelligi. Quia intentio Pontificis in excipiendo resurrectionis die à priuilegio religiosis concesso Eucharistiam ministrandi fuit, intactum & illæsum conseruare præceptum latum in *cap. omnis vtriusque sexus de pœnitent. & remissionib.* quo cauetur omnes obligatos esse de manu proprij parochi tempore paschali communionem accipere, vt eo facto proprium pastorem recognoscant. At hic finis nullatenus obtineretur, si omnes à religiosis accipere communionem præceptam possint, tametsi non possint eam in die dominico resurrectionis accipere. Atque ita posse religiosos communionem concedere eo die resurrectionis omnibus illis, qui & præcepto communionis Paschalis satisfecerunt, vel intentionem habent sequentibus diebus satisfaciendi. Firmant vt probabilius Suar. *disp. 72. sect. 3. & t. 4. de relig. tract. 10. lib. 6. cap. 3. num. 7.* Ægid. de Coninch. *qu. 82. art. 3. num. 31.* Mirand. *man. Prælat. t. 1. q. 42. art. 2.* Vasq. *disp. 219. cap. 4.* Paul. Laymann. *lib. 5. sum. tract. cap. 7. n. 4.* Fagundez *de Euchar. lib. 1. c. 5. n. 9. & lib. 3. c. 2. n. 18.* Bonac. *disp. 4 q. 5. p. 1. num. 12.* Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 23. n. 19.* & alij apud ipsos.

4. Grauior tamen est difficultas, an ex priuilegio concesso conuentui B. Mariæ de Guadalupe, aliisque domibus religiosorum S. Hieronymi possint omnes religiosi Eucharistiæ ministrare cuicunque fideli in die resurrectionis, tametsi ea communione velit præcepto Ecclesiæ satisfacere? Etenim Man. Rodrig. *t. 1. quæst. regul. quæst. 56. art. 3. §. quantum ad secundum.* Hieronym. Sorbo *in compend. priuileg. fratrum minor. & aliorum Mendicantium, verbo communicare.* Vega. *4. p. casuum conscient. casu. 4.* testantur Nicolaum V. concessisse monasterio B. Mariæ de Guadalupe, vt omnes Christi fideles illuc confluentes possint Eucharistiam ididem accipere etiam in paschate, & satisfacere præcepto annuæ communionis quod priuilegium Paul. III. teste Cardin. Antonio summo illius Pontificis Pœnitentiario extendit ad capellas, grangeas, & loca alia eiusdem monasterij, ita vt religiosi ibidem commorantes possint Eucharistiam ministrare quibuscunque fidelibus illuc confluentibus, & ex obligatione præcepti communicantibus: sicuti refertur in *compend. priuileg.* D. Hierom. §. 2. & 6. Quinimo testantur supradicti Doctores hanc concessionem specialem extensam fuisse ad omnia monasteria illius ordinis. S. Hieronymi per Pium IV. & Pium V. tametsi in illis non procedat ea ratio, quæ Pontificem mouit ad primam priuilegij concessionem. Quo posito euidenter infertur omnes Religiosos potestatem habere ministrandi Eucharistiam in die resurrectionis, & in quolibet alio die, tametsi suscipiens ea communione velit præcepto Ecclesiæ satisfacere, quia omnibus Religionibus maximè Mendicantibus priuilegia aliarum Religionum per viam communicationis conceduntur, & ita sustinent Vega, Eman. & Sorbus *locis allegatis.*

Quod si aduersus hoc priuilegium obiicias veri simile non esse Pontificem voluisse parochorum iurisdictioni derogare, & ab eorum cura, & sollicitudine oues proprias eximere? facilè satisfacies negando hoc priuilegio iurisdictioni parochorum derogari, & ab eorum iurisdictione oues extrahi. Tum quia Pontifex est potissimus parochus ex cuius licentia, & facultate hæc administratio fit. Tum quia parochia specialibus non admittitur facultas administrādi Eucharistiā suis ouibus, sed retenta eorum facultate alij in eorum leuamen, & adiutorium designantur. Quæ omnia manifestè patent in facultate concessa pro administratione pœnitentiæ, quam Religiosi quolibet anni tempore præstant, nec tamen obinde iurisdictioni parochorum derogatur, nec ab eorum cura oues eximuntur. Quod si iterum obiicias per non vsum priuilegium prædictum amissum esse? obstat; quia vt latè probauimus *tract. 3. de legib. disp. 4. p. 18.* per non vsum non amittitur priuilegium, quod in grauamen aliorum non cedit, sicuti prædictum est priuilegium. Neque priuilegium cedens in aliorum grauamen amittitur per non vsum, nisi grauati præscribant aduersus priuilegium. At nulla est parochorum præscriptio aduersus Religiosos prædicto priuilegio gaudentes, cum à tempore Pij IV. & V. omnes Pontifices successores priuilegia à Pio IV. & V. concessa Religiosis confirma-

uerint,

derint. Adde hoc priuilegium Religiosis concessum est, non vt ex obligatione illo vtantur, sed vt vtantur eo pro suo arbitratu. Quoties autem sic est priuilegium concessum, non amittitur per non vsum, vt latius prædicto loco dixi. Vide Vegam, Eman. Rodrig. & Fagund. *loc. alleg.*

5. Nihilominus prædictam sententiam probare non audeo, sicut nec audet Fagund. *de Euchar. dicto lib. 1. cap. 5. numer. 16.* Suar. *t. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. c. 3. num. 6.* Moueor, quia verisimile non est extensionem factam à Pio IV. & V. admissam esse à Religiosis S. Hieronym. siquidem ea nunquam vsi sunt, & multo minus admissam esse à Religiosis aliorum ordinum, & de nostra Religione id manifestum est. Tum ex constit. 7. *p. c. 4. §. 5. in declarat.* Tum ex compend. priuil. *verbo Euchar.* §. 2. Tum ex Bullis Pauli III. relatis, quibus omnibus communio Paschatis excipitur, quæ excepta non esset, si prædictum priuilegium à nostris admissum esset, eoque vti possemus. Priuilegium autem vt vim habeat, acceptationem illius requirit, vt latè dixi *tract. de legib. disp. 4. pun. 3. §. 2.*

6. Verum Paul. III. in dicta Bulla anno 1549. videtur exceptionem Paschalis communionis limitasse, vt non procedat *si necessitas vrgeat.* Inquit enim Pontifex: facultatem concedimus Eucharistiæ sacramentum quocunque anni tempore ministrandi, præterquam in festo Paschatis resurrectionis dominicæ, & mortis articulo, *nisi necessitas vrgeret.* Quæ posteriora verba existimat Suar. *t. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap. 3. num. 8.* non solum intelligi de articulo mortis, sed etiam de festo Paschatis, ac proinde posse à Religiosis Societatis Iesu in festo Paschatis communionem præceptam suscipi, si necessitas vrgeat. Tunc autem (inquit Suar.) necessitas vrgebit, quando adiri non potest parochus, vt Eucharistiam ministret, vel licentiam concedat. Et idem esset dicendum, quando constaret malitiosè licentiam denegare. Tunc enim vrget necessitas accipiendi communionem à Religiosis. Probabilis est doctrina, sed contraria iis, quæ ipse Suar. docuerat *t. 3. in 3. p. disp. 72. sect. 2. circa finem.* Quia ad communionem Paschalem fideles non astringuntur, nisi cum adest sacerdos, qui legitimè administret; cessante ergo sacerdote, qui iurisdictionem habeat, Eucharistia non est obligatoria, imo nec necessaria, tametsi vtilis foret, si eo tempore reciperetur. Ergo necessitatis titulus in communione Paschali esse non potest, ac proinde ex hoc capite necessitatis non poterunt Religiosi Eucharistiam ministrare tempore paschatis, & ita docuit Vasq. *disput. 219. cap. 4. in fine.* Fagund. *de Eucharist. lib. 3. cap. 2. num. 11.*

7. Ex hac doctrina probabili Suar. videbitur alicui dicendum vagos, peregrinos, & forenses, quique fixum domicilium non habent, suscipere communionem parochialem posse à Religiosis, quia videtur necessitas vrgere, cum non habeant parochum, quem adire debeant. Cæterum ob hanc rationem nullatenus Religiosis facultas concedenda est, vt benè probat Suar. *dicto t. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap. 3. num. 8. 9. & 10.* Nam vagorum parochus, quinimo & peregrinorum, & forensium ille est quoad sacramentorum administrationem, qui fuerit illius parochiæ, in qua vagi, peregrini, & forenses commorantur. Ergo ad illum accedere possunt pro sacramentorum administratione, ipseque eis sacramenta ministrare tenetur. Ergo si huiusmodi parochus velit his vagis, peregrinis, & forensibus Eucharistiam ministrare, nulla erit necessitas accedendi ad religiosos. Ergo ex exceptione necessitatis Religiosi non habent facultatem his vagis, peregrinis, & forensibus Eucharistiam ministrandi. Verum ex eo quod supradicti fitmum domicilium non habeant vbi commorentur, possunt Religiosi eis Eucharistiam ministrare tempore Paschali, quia prædictis parochis vtpote non firmis, & stabilibus nulla videtur iniuria irrogata, si illis inconsultis Eucharistiam Religiosi vagis, & peregrinis ministrent. Atque ita sustinet, & optimè probat Thom. Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 23. numer. 17.*

8. Secunda exceptio est de articulo mortis. Et quidem si in eo articulo velis sæpius communicare, cum ea repetita communio non ex obligatione, sed ex deuotione fiat, sine dubio possunt tibi Religiosi Eucharistiam ministrare, quia illa communio esto fiat in mortis articulo, id per accidens est, cum iam obligationi illius feceris satis, vt benè notauit Suarez *t. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap. 3. num. 13.* Nec tamen obinde infertur tibi ægrotanti, & ex deuotione communicanti posse Religiosum per vicos, & plateas deferre Eucharistiam, quia illa solemnis ministratio parochorum est propria. Suar. *dicto cap. 3. nu. 12.* Quare exceptio solum intelligitur de communione in articulo mortis ex obligatione, quam Religiosi, & sacerdotes sæculares facere non possunt, nisi periculum adsit decedendi sine viatico, nisi ipsi administrent. Nam stante ea necessitate omnibus sacerdotibus tam Religiosis, quam sæcularibus concessa est à iure in *cap. quod in te, de pœnitent. & remission.* facultas Eucharistiam ministrandi. Nam esto prædictum caput solum loquamur de pœnitentiæ sacramento, omnes Doctores Eucharistiam per viaticum sumendam ad grauem illius necessitatem extendunt. Adde, si ob periculum mortis absente sacerdote est concessa facultas diacono ministrandi Eucharistiam, vt *punct. 17.* diximus: à fortiori sacerdoti concessa erit. Et ita sustinent Suar. *de Euchar. disp. 72. sect. 2. in fine & t. 4. de relig. tract. 10 lib. 9. cap. 3. à n. 11.* Vasq. *disp. 219. cap. 4. in fine* Henriq. *lib. 8. cap. 55. n. 1.* Fagund *de Euchar. lib. 3. cap. 2. n. 20.* Ægid de Coninch. *qu. 82. ar. 3. in fine, num. 32.*

9. Sed hinc oritur graue dubium, qualiter intelligantur verba Pauli III. concedentis Religiosis Societatis Iesu, vt possint Eucharistiam in articulo mortis ministrare, si necessitas vrgeat, nam necessitate vrgente iure communi omnibus sacerdotibus ea facultas concessa est, vt quid ergo Pontifex eam exceptionem fecit; cum nihil videantur ea verba operari? Respondeo id factum esse ob maiorem securitatem. Etenim cum sint plures, grauesque Doctores negantes Eucharistiam à Religiosis administrari posse in articulo mortis absque parochi speciali licentia, tametsi ægrotus esset sine viatico decessurus, vti docuerunt Sylues. *verbo excommunicatio 7. excommunicatio 14. num. 32. dub. 3.* Nauarr. *cap. 21. num. 52.* Congruum fuit eam exceptionem necessitatis vrgentis exprimere, vt ea expressa omnis occasio dubitandi tolleretur. Sic Suar. *t. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap. 3. n. 15.*

10. Tertia exceptio est prohibitio Prælati. Si enim Prælatus ob aliquam rationabilem causam (quæ semper præsumenda est) Eucharistiæ sumptionem tibi absque eius facultate speciali prohibeat, nequis pro Eucharistia suscipienda ad Religiosos accedere, neque ipsi tibi eam ministrare possunt, quia esset ministratio cum manifesto Prælati præiudicio, quam Pontifex in concessione generali nunquam censetur concedere. Et fortè ob hanc causam Paul. III. in priuilegio Societati concesso administrandi Eucharistiam ea verba appposuit *sine alicuius præiudicio.* At idem est, si Religiosus vellet Ecclesiam parochialem adire, ibique inconsulto parocho Eucharistiam ex hostiis in sacrario repositis ministrare. Hic enim modus administrandi Eucharistiam non intelligitur concessus in generali concessione: est enim parochis offensiuus, vt benè docet Suar. *t. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap. 3. num. 4.*

11. Ad extremum nota ex priuilegio Iulij II. Minimis concesso, non solum religiosi possunt Eucharistiam in suis Ecclesiis ministrare, sed ministrandi facultatem aliis concedere. Habetur *in supplement. Minor. conces.* 143. & refertur *in cõpend. nostror. priuileg. verbo Eucharistia* §. 4. & notauit Ægid. *q. 82. art. 3. circa finem.* Suar. *dicto cap. 3. num 5.* Quinimo non solum ex superioris licentia, sed etiam ex sacristæ, qui creditur superioris vices habere possunt simplices sacerdotes in nostris Ecclesiis quibuslibet Christi fidelibus Eucharistiam ministrare, sicuti Societatis Religiosi. Sic aliis relatis docuit Henriq. *cap. 55. in comment. litt. C.* Eman. Saa, *Eucharistia n. 14.*

PVNCTVM XX.

De obligatione, quam sacerdotes habent ministrandi Eucharistiam.

1. *Omnes sacerdotes tenentur in articulo mortis Eucharistiam morienti ministrare: Parochus ex officio.*
2. *Ab hac obligatione non eximitur parochus ob vitæ periculũ.*
3. *Quoties fideles rationabiliter petunt Eucharistiam, tenetur parochus ministrare.*
4. *Regulares ab hac obligatione eximuntur.*
5. *Omnibus damnatis ad mortem ministrari Eucharistia debet.*
6. *Quando ab hac obligatione iudices eximantur.*
7. *Quo tempore ante mortem danda est iis Eucharistia.*
8. *Qualiter indispositis ad communionem Eucharistia ministrari possit? Præmittitur distinctio de peccatore publico & secreto.*
9. *Peccatori publico petenti Eucharistiam eo loco, quo publicus est, negari debet.*
10. *Si in diuerso loco petat, plures censent concedi debere.*
11. *Verius est oppositum, nisi intelligas emendatum esse.*
12. *Proponitur obiectio, & declaratur qualiter constare debet aliquem communioni esse indispositum, vt repelli debeat.*
13. *Peccatori occulto publicè petenti, Eucharistia concedi debet.*
14. *Proponitur obiectio, & soluitur.*
15. *Notanda est differentia inter sacerdotem obligatum administrare, & inter eum, qui nullam habet obligationem.*
16. *Peccatori occulto, sed probabili, si monitus sit, negari Eucharistia potest ex probabili sententia.*
17. *Peccatori occulto neque emendato, si Eucharistiam secretò petat, deneganda est.*
18. *Limitat Soto, ne procedat in parocho tempore obligationis, sed non admittitur limitatio.*
19. *Si ex confessione sacerdos indispositionem agnoscat, plures censent negari non posse Eucharistiam, etiamsi nullus alius à sacerdote adsit negationi.*

20. *Verius*

20. *Verius est oppositum.*
21. *Leuiter,& probabiliter suspectis negari non debet Eucharistia,benè tamen suspectis vehementer.*
22. *Limitant aliqui,ne procedat in articulo mortis.Ex qua limitatione nascitur graue dubium,an hæretico qui vt negatiuus damnatur morti,concedi possit Eucharistia.*
23. *Qualiter in suspectis ad purgandam suspicionem concedi Eucharistia possit.*

1. COnueniunt ferè omnes Doctores quemlibet sacerdotem siue sæcularem deficiente parocho obligatum esse in articulo mortis Eucharistiam morienti ministrare. Quia quilibet ex charitate tenetur proximo suo extremè indigenti subuenire, hoc salutari, efficacissimo, & fortè necessario salutis remedio. Parochus autem non solum ex charitate,sed etiam ex iustitia hac obligatione astringitur. Cui obligationi vt satisfaciat non solum vocatus ministrare Eucharistiam morienti debet, sed etiam accuratè inuestigare,an in sua parochia sint aliqui infirmi in periculo mortis constituti, quibus Eucharistia ministranda sit, sicuti colligitur *ex cap.1.de celebrat.missar.*& notauit Layman.*lib.5.sum tract. 4. cap.5.num. 6.*

2. Quod si ex ea administratione periculum vitæ parocho immineat, sicuti tempore pestis imminere solet,non obinde ab obligatione iustitiæ parochus excusatur, nisi adsint alij sacerdotes,mediis quibus huic obligationi satisfacere possit, vt latè probaui *tract. 6. de charit.disp.1.pun.9.circa finem.*Reliqui vero sacerdotes,qui officio aut professione saluti proximorum incumbere non tenentur, ab obligatione ministrandi Eucharistiam cum periculo mortis excusantur,quia hoc sacramentum non est moriturо simpliciter ad salutem necessarium, cum possit contritione salutem consequi, sicuti dixi loco proximè allegato.

3. Deinde obligantur parochi ex iustitia Eucharistiam suis ouibus ministrare, non solum cum ex præcepto obligantur communicare, sed etiam quoties, spectata eorum conditione,& reuerentia sacramento debita, rationabiliter petierunt, quia iure petunt quod sibi valdè vile est cui petitioni parochus obligatus est annuere. Non enim parochus tantum est constitutus,vt necessaria suis ouibus ministret, sed vt ministret valdè vtilia,aliàs saluti ouium satis prouisum non esset. Sic Nauarr.*capite placuit de pœnitent.dist.6.nu.152.* Suar. *disp. 72.sect. 3. in princ.* Bonac.*disp.4.quæst 5.p.1.num.15.*Fagund.*de Eucharist.lib.3.cap.3.contra Richard.in 4.dist.18.art.2.quæst.3.* Sylues.*confessor.1.§.18.*Armilla *verbo absolutio nu. 27.* Ioann. Med.*cod.de confess.quæst.de confess.per curatos audienda*, asserentes solum obligatos esse parochos pœnitentiam & Eucharistiam ministrare ouibus,cum oues obligantur ea sacramenta suscipere.

4. Huic tamen obligationi regulariter non tenentur parochi per se satisfacere, sufficit si oues remittant sacerdoti, qui æquè benè, & facilè eis Eucharistiam ministret. Quocirca cum ferè in omnibus locis Religiosi adsint, qui ex deuotione communicantibus Eucharistiam ministrent, rarò parochus obligari poterit per se Eucharistiam ministrare, sicuti notarunt Bonac. Suar.Fagund.*suprà.*

Posita obligatione parochi ministrandi Eucharistiam, superest explicandum, an sint aliqui casus, quibus à prædicta obligatione excusentur.

5. Primus est de damnatis ad mortem ob crimina perpetrata, an iis ministrari Eucharistia debeat, si humiliter petant?Consuetudo olim fuit in Hispania, & Lusitania teste Couarruu.*lib. 2. var. cap.1. n.11.*negandi Eucharistiam morte damnatis prætextu reuerentiæ tanto sacramento debitæ, & ne ipsi damnati infamem mortem indictam impia sui occisione præuenirent.Sed hanc consuetudinem vtpote iuri,& Christianæ pietati contrariam meritò abrogauit Pius V. in constit.speciali edita de hac re,quamque approbauit Philipp. II. Hispaniarum Rex sua lege anno 1569.Etenim cũ Eucharistia iis potius hominibus, vt magis afflictis,maioreque peccatorum pondere grauatis,maiorique in periculo constitutis noua odij, & impatientiæ peccata cõmittendi magis necessaria sit,nullatenus debebant priuari tanto beneficio,præcipuè cum inde nulla irreuerentia sacramento fiat,neque morale periculum sit, quod damnati se occidant, aliàs non deberent vnquam de morte imponenda moneri. Quapropter iudices tenentur reis tempus opportunum concedere, quo se possint ad pœnitentiam, & Eucharistiam suscipiendam præuenire. Neque vlla consuetudine contraria, quæ corruptela est excusari possunt.Sicuti benè tradunt.Henriq. *lib. 8. de Eucharist. cap.5.num.4.*Nauarr.*cap.25.num.23.*Petr.Nauarr.*lib.2. cap. 3. num.228.*Suar. *disp.69.sect.3.*Tolet.*lib.2.cap.18.*Paul.Layman. *li.5.sum.tract.4.cap.6.quæst.4.*Bonac.*disp.4.quæst.7.p.1.num.5.* Eman.Saà,*Eucharistia numer.2.*colligiturque apertè ex *capite quæsitum 13.quæst.2.*& ex Clement.*cum secundum de pœnitent.& remission.*Qui textus esto solum de pœnitentiæ sacramento loquantur, communiter Doctores extendunt ad Eucharistiæ sacramentum ex *c.quod in te,de pœnitent. & remiss.* & Gloss. in dicta Clement. Quod adeo verum est, vt etiam relapsis hæreticis communio deneganda non sit, sicuti dixi *tract.de fide disp.6.p.1. num. 14.* & vltra ibi relatos ibi docent Henriqu.*lib.8.c.5.num.4.*Fagund.*de Eucharist. 6. lib.1.cap. 4. num.3.*

6. Ab hac obligatione concedendi tempus ad Eucharistiam suscipiendam eximuntur iudices, si ex concessione timeatur graue damnum Reipublicæ, vel alicui tertio euenturum, quod alia via quam celeri morte impediri non potest. Neque enim tenentur iudices bono spirituali non necessario nocentis prospicere cum graui boni communis, vel innocentis iactura.Sic ex aliis notat Fagund. *de Euchar.lib. 1. cap. 4. num. 3.* Quinimo alij nec improbabiliter excusant iudices ab hac Eucharistiæ concessione,si prudenter timeant eo tempore reum esse ab eorum potestate violenter eripiendum, nec impedire possint. Expedit enim reipublicæ,ne rei impuniti recedant, & reuerentiæ sacramenti, ne eius occasione violentiæ, & iniustitiæ exerceantur. Rarò tamen id præsumi potest.Illud vero existimo certum, si reo his concessum est tempus ad pœnitentiam & communionem opportunum,ipse vero illorum susceptionem malitiosè distulit vt mortem fugiat, vel differat,non esse obligatos iudices iterum opportunum tempus concedere, aliàs in potestate rei positum esset mortem euadere, iudicumque potestas elideretur, & reipublicæ non leue detrimentum prouenirer.Sic Sotus *lib.5. de iustit. quæst. 1.art.2.*Reginald.*lib.29.num.71.*Bonac.*disp.4.quæst.7. pun. 1. num.7.*

7. Etsi vna hora ante mortem Eucharistia concedi reo possit, decet tamen vt pridie ante mortem concedatur, vel saltem quatuor,vel sex horis ante Laymann.*lib.5. sum. tract. 4. cap.6.quæst.4.*Saà *Eucharistia num.2.*Fagund.*de Eucharist.lib. 1.cap.4.num.3.*

8. Secundus casus est de iis, qui indispositi sunt ad Eucharistiæ susceptionem ob peccatum commissum, an possis eis sacramentum ministrare. Pro cuius solutione præmittendum est diuersimodè tibi constare posse accedentem ad communionem indispositum esse. Primò publicè.Secundò secretò. Publicè tibi constat, si constet confessione ipsius in iudicio facta. Secundò si sententia condemnatoria lata fuerit. Tertiò si criminis patratio nulla tergiuersatione celari possit. Secretò constat, si constat ex notitia,quæ prædictam publicitatem non attingit. Deinde præmittendum est petitionem sacramenti publicam esse posse, vel secretam. Item eo in loco, in quo est publicum delictum, aut alio in quo est secretum.

9. Si peccatum publicum sit iure,vel facto, & in eo peccator perseuerat, petatque Eucharistiam eo in loco, quo publicum est,omnes Doctores affirmant te debere Eucharistiam negare,quia petens nec ius verum, neque apparens habet petendi. Quod adeo verum est, vt esto petat coram iis qui delictum ignorant,nullatenus concedi possit, quia absolutè petit quod sibi indebitum est,præcipuè cum speretur breui tempore coram ipsis delictum euulgandum,moraliter enim reputari debet sacramentum petitum coram scientibus delictum, siquidem breui tempore præsumuntur delictum scituri. Colligitur conclusio ex *cap.multi,2. quæst.* 1. Cypriano *Epist. 61.* Concil. Aurelian.*1.cap.5.*& pluribus firmat Suar.*disp. 67.sect. 2.*Vasq.*disp.209.*Laymann.*lib.5.sum.tract.4.cap.6.qu. 3.* & alij communiter.Adde supradicto peccatori Eucharistiam denegandam esse, quousque publicè constet emendatum esse, tametsi secretò emendatus sit, aliàs non vitabitur scandalum iniquæ susceptionis,& administrationis.Etenim cum ipse publicè petit Eucharistiam, publicè constare debet de recta illius dispositione, *iuxta cap.si peccauerit 2.quæst.1.*Poteris tamen facilè hoc scandalum vitare, si ex licentia pœnitentis astantes moneas de illius recta dispositione. Sic docent Nauarr.*cap.sacerdos dist.6.de pœnitent.num.21.*Henriq.*lib.8. cap. 56.num.3.*Saà *Eucharistia num.17.*Laymann.*lib.5 sum.tract.4. cap.6.q.3.*

10. Si autem peccator in peccato perseuerans Eucharistiam petat eo loci,quo eius delictum euulgatum non est, nec præsumitur euulgandum,plures doctores censent te posse, & debere Eucharistiam concedere, ne ibi proximum bonam famam retinentem infames. Nam esto probare posses ex delicto alibi commisso nec emendato esse petentem indispositum,at quousque id probes,non potes bonum commune Eucharistiæ illi denegare,& famam illius priuata tua authoritate lædere.Sic Vasq.*disp.209.cap.2.circa finem.*Fagund.*de Euchar.lib.3.c.10.num.7.& seqq.*

11. At verius credo te posse Eucharistiam negare. Nam esto ex charitate tenearis alibi infamem denuò non infamare absque causa rationabili.At rationabili causa vrgente, qualis est vitare malam sacramenti susceptionem nequaquam teneris famæ proximi prospicere, præcipuè cum ipse absque vllo iure se ingerat communioni. & periculo infamationis exponat. Quinimo existimo non solum te posse, sed debere Eucharistiam sic petenti negare.Quia ex obligatione teneris sacramenti irreuerentiam vitare cum commodè potes,aliàs nõ esses

ctses fidelis dispensator. Sed non obstante infamatione proximi eo loco potes Eucharistiam illi denegare, quia alibi notorium est esse indispositum. Ergo teneris. Et ita sustinet Suar. *disp. 80. sect. 4. & ult. in fine*

Verùm si probabiliter præsumere potes peccatorem emendatum esse, vt ferè semper teneris præsumere, cùm tibi contrarium non constat, sine dubio obligatus es ei Eucharistiam concedere; quia ex ea concessione neque scandalum etiam latè sumptum sequi potest, cum suscipiens Eucharistiam bene eo loci audiat, neque sacramento irreuerentiam vllam irrogas, cum prudenter credas ritè dispositò concedere. Sic Vasqu. *disput. 209. cap. 2.* Fagund. *de Eucharist. lib. 3. cap. 10. num. 7.*

Sed hinc oritur non leue dubium practicum, rarò, vel nunquam peccatori publico publicè petenti Eucharistiam etiam eo loco, quo publicus peccator est, denegandam esse. Nam esto iure, vel facto publicus peccator extiterit, potest peccati pœnituisse, sicque videris obligatus præsumere, cum Eucharistiam publicè petit. Etenim ab Eucharistia nemo repelli potest, nisi ob peccatum nondum odio habitum, vel ob excommunicationem à qua non sit absolutus, vel ob præceptum superioris communionem interdicentis. At hæc omnia impedimenta te inscio sublata esse possunt; sicque præsumendum videtur ex eo quod publicè Eucharistia postulatur. Ergo raro quempiam repellere à communione poteris.

Ob hanc obiectionem existimo summa prudentia opus esse in repellendo peccatore à publica communione. Sed ab hac prudentia alienum non est, sed potius omnino debitum quod moraliter tibi constet, faciásque aliis constare petentem Eucharistiam à peccato destitisse, rectèque dispositum esse ad illius susceptionem. Nam cum peccatum notum tibi aliisque sit, expedit, omnino & tibi, & aliis recessum ab eo notũ esse. Ex sola autem Eucharistiæ petitione sufficienter hic recessus præsumi non potest. Debet ergo tibi aliunde constare scilicet testimonio confessoris, vel Prælati absoluentis, tollentisque impedimentum, si ab eo positum est. Neque susceptурus Eucharistiam conqueri potest, quod ab eo hoc testimonium suæ rectæ dispositionis exigas. Quod maximè verum habet in peccatore publico per modum status, qualis est meretrix, vsurarius, histrio turpes comœdias exercens, secus mœdestas ad populi recreationem. Hi enim Eucharistiam petentes testimonium pœnitentiæ præstare debent & sacerdoti, & aliis. Idemque testimonium præstare debet excommunicatus denuntiatus, qui cum scandalo populi in excomunicatione persistit. Qui verò homicidium, adulterium, aliudve delictum perpetrauit, si aliàs Christianè procedebat, communio concedi potest eo solum quod communionem sibi dari publicè petat, quia prudenter præsumi potest dignè ad communionem accessurus.

13. Si verò peccator occultus sit, neque emendatus, & Eucharistiam petat publicè concedi potest, secus si secretò petat. Est conclusio ab omnibus recepta cum D. Thom. *q. 80. art. 6.* Prima pars habetur expressè *cap. si tantum. cap. placuit 6. quæst. 2. & c. si sacerdos de officio ordinar.* Ratio est quia præsumi non potest Christum velle Eucharistiæ ministrationem in graue detrimentum suscipientis cedere, cum in fidelium fauorem fuerit instituta. At si occulto peccatori publicè Eucharistia negaretur, cederet in graue illus detrimentum, siquidem ea negatione secretum illius peccatum manifestaretur. Non igitur credendum est Christi voluntatem eam esse. Præterea occultus peccator, & publicè iustus publicè probatur dignus Eucharistia. At in publica bonorum communium distributione iniustum est repellere vt indignum, qui vt dignus publicè probatus est. Ergo iniustum est publicè negare Eucharistiam tanquam indigno peccatori occulto, & publicè iusto. Notanter dixi iniustum esse negare Eucharistiam publicè, peccatori occulto tanquam indigno. Nam si alia via negare Eucharistiam potes scilicet consumendo hostias consecratas antequam ad peccatorem peruenires, illumque simul cum aliis absque communione relinquendo, sine dubio id facere posses, & deberes; quia illa non est publica, & infamis repulsa, sed præteritio, & prudens quædam ministrationis omissio.

14. Quod si obiicias illicitum esse concedere Eucharistiam peccatori, quem secretò euidenter scis eam sumere velle ad conculcationem, vel vsum magicæ artis, ergo neque licebit concedere, vt sumat, cum eius corpus, & anima Deo sint odibilia? Respondeo negando consequentiam, nam dispensatio sacramenti ad conculcationem, ve vsum magicæ artis, aliena est ab institutione huius sacramenti. Neque est dispensatio communis, & nomine Christi, sed iniqua distributio, & nomine distribuentis facta, ac proinde honestari non potest ex sola publica susceptionis dignitate cognita illius secreta malitia. Benè tamen dispensatio publica sacramenti in cibum, & potum susceptionis honestari potest ex publica susceptionis dignitate, quia est dispensatio communis, & propria huius sacramenti, & nomine Christi facta. Et hinc soluitur argumentum, quare non possis concedere ensem apud te depositum ei, quem scis petere ad se, vel alium occidendum, tametsi publicè petat; potes tamen concedere Eucharistiam in cibum, & potum: quia ensis concessio non est dispensatio communis, & publica, quæ publica tantum susceptionis dignitate honestatur, sed est quædam dispensatio priuata, ac proinde ex priuata notitia indignitatis susceptionis regulari debet. At Eucharistiæ dispensatio publica, est publica illius administratio, nomine Christi facta, ideoque ex publica susceptionis dignitate, vel indignitate licitus, vel illicitus illius vsus desumendus est.

15. Notanda tamen est differentia inter sacerdotem obligatum administrare Eucharistiam, & inter illum qui huius administrationis nullam habet obligationem. Si enim secretus peccator, neque emendatus petat à te Eucharistiæ administrationem, cum nullam obligationem administrandi habeas, negare poteris, quia illa non est negatio publica, sed priuata, & debita, neque reputari potest indigna repulsa, sed liberalis cuiusdam administrationis omissio. Secus si cum petit, obligationem habes ministrandi, & publicè petit, publicè repellere non potes. Ex quo fit, si peccator occultus à te qui parochus non es, administrationem Eucharistiæ publicè petat extra casum extremæ necessitatis, antequam in altari existas ad sacramenti administrationem expositus, posse, & debere ei Eucharistiã negare, quia vt persona priuata negas, & non vt publica, siquidem non es ab Ecclesia actu constitutus publicus Eucharistiæ dispensator. Secus esset dicendum, si in altari ad dispensandum esses expositus, quia eo casu iam ab Ecclesia es dispensator publicè constitutus, ac proinde nemini vt indigno negare publicè Eucharistiam potes, qui publicè non probetur indignus. Et idē est si parochus esses, & peccator Eucharistiam publicè petere tempore quo aliàs obligatus esses ministrare, negare nullatenus posses, quia negares vt indigno Eucharistiam qui publicè dignus probatus est. Suar. *disp. 67. sect. 4.*

16. Placet tamen aduertere improbabile non esse quod Henrriq. *lib. 8. cap. 57. num. 2.* peccatorem, cuius indispositio ad sacramentum probari testibus potest, ab Eucharistiæ susceptione repelli posse, tametsi publicè petat dummodo prius monitus sit secretò, & recedere non velit, quia cum iustè possit accusari & denunciari, & in exteriori foro de crimine conuinci, non videtur ei irrogari injuria anticipata illa negatione, cui ipse causam dedit. Etenim illa negatio non est iudicialis Eucharistiæ priuatio, sed charitatiua ministrationis suspensio, & Eucharistiæ defensio, & custodia, quousque susceptionis dignitas examinetur.

17. Secunda pars conclusionis scilicet peccatori occulto, neque emendato, si secreto Eucharistiam petat denegandam esse facilè probatur: quia sacerdos ex officio tenetur vitare quamlibet sacramenti irreuerentiam, & prauam illius susceptionem, si id facere possit absque graui damno proprio, vel alterius. At si peccator Eucharistiam secretò petat nulla ei irrogatur iniuria, si denegatur, nullumve scandalum sequitur, siquidem ab omnibus in quorum conspectu denegatur, indispositus esse cognoscitur. Ergo. Quod si ex tribus ibi astantibus vnus tantùm esset ignarus indispositionis, non obiende Eucharistia ministranda est, quia scandalum quod ex tali administratione scientibus proueniret, præponderat infamiæ, quæ sequi potest apud ignarum. Neque infamatio apud vnum tantæ considerationis esse videtur, inquit Henrriq. *lib. 8. c. 59. n. 1. in fine*, vt valeat honestare administrationem sacramenti peccatori factam. Vt hanc tamen negationem sacerdos præstare possit, debet certò cognoscere susceptionis indispositionem, vel ex ipsius confessione, vel ex visu, vel ex aliorum testimonio manifesto aliàs grauissimè peccabit repellendo vt indignum à communione, quem indignum esse ignorat.

18. Hanc tamen doctrinam limitat Soto *in 4. dist. 12. q. 1. a. 6.* ne procedat in parocho, cum tempore præcepti, vel extremæ necessitatis peccator occultus ab eo Eucharistiam petit, quia petit quod parochus obligatus est ministrare ex officio, cuiusque susceptionis ipse probatus non est indignus. Sed hæc limitatio nullatenus admittenda est, sicuti neque eam admittunt communiter Doctores, teste Vasq. *disp. 109. cap. 5. num. 49.* Etenim secreta denegatio Eucharistiæ à parocho facta non est occulti peccatoris iudicialis punitio, quæ culpam iuridicè probata m requirit, sed est quædam denegatio præmii, quod est peccatori indebitum, & quædam fraterna correctio ex obligatione proprii muneris, ad quam faciendam sola notitia certa indispositionis requiritur.

19. Sed quid si sacerdos crimen nondum emendatum ex sola confessione agnouerit? Plures & satis probabiliter censent Eucharistiam concedi debere, nec negari posse, tametsi nullum adsit infamationis periculum. Quia illa negatio vix excusari potest à tacita criminis exprobratione, & sigilli violatione, qua sacramentum pœnitentiæ odiosum redditur. Sic docent Palud. *in 4. dist. 9. quæst. 4. a. 1. concl. 3.* Siluest. *Eucharistia 3. quæst. 5.* Nauarr. *cap. 21. n. 55.* Valen. *t. 4. disp. 6. quæst. 8. pun. 3.* Ægid. de Coninch. *q. 80. art. 6.* Sancius *lib. 3. de matr. disp. 36.*

*disp.36.num.14.*Fagund.*de Euchar.lib.3.cap.10.num.23.*Laym. *lib.5.sum.tract.4.cap.6.q.3.conclus.2.* & aiij.

20. Nihilominus verius censeo negari supradicto peccatori Eucharistiam posse.Sic pluribus relatis Vasq. *disp.209. cap.5. fine.*Suar. *disp.67.sect.3.* Moueor:quia talis denegatio non est infamatio pœnitentis , siquidem nullus alius suspicari potest negatam esse Eucharistiam ob malam suscipientis dispositionem,quia nullus alius præter sacerdotem , & suscipientem præsens est tali denegationi,vt suppono. Neque ea denegatio vllam peccatori irrogat iniuriam,quia ipse nullum habet ius petendi Eucharistiam,cum non habeat gratiam. Neque denique est exprobratio peccati,aut sigilli violatio , sed quædam actio orta ex scientia habita per confessionem , qua scientia vti licitum est ad proprias actiones moderandas,cum nullum adest sigilli violationis periculum.Quod hoc exemplo declaro : si enim cognosceres ex confessione peccatorem Eucharistiam petere ad illam conculcandam, sine dubio eam illi negare posses.Item si cognosceres ensem à te petere,vt te interficiat,non esses obligatus illi concedere,quia horum denegatio non est peccati obiurgatio , aut reuelatio, sed prudens sacramenti , & propriæ vitæ defensio. Ergo denegatio Eucharistiæ ob indispositionem in confessione cognitam non est sigilli violatio,aliàs neque ob vitandam mortem, neque ob aliud quodcunque malum licita esse posset.

21. Tertius casus est de his , qui criminis suspicione laborant,an iis concedi possit, & debeat Eucharistia,si petant?Pro cuius solutione præmitti debet ex Glossa in *cap. dixit Dominus.32.q.1.verbo suspicio,*& ex his quæ diximus *tract.4.de fide disp.7.pun.*1. triplicem esse suspicionem, leuem, grauem, & violentam. Leuis suspicio secundùm omnium sententiam communionem concedere non impedit, quia ob leuia indicia delicti nemini sunt neganda bona debita.Grauis suspicio,quæ ex grauibus indiciis nascitur, alicui videri posset impedire ne communio concedatur , ob periculum ne sacramentum indigno concedatur. Verum hoc periculum ministranti imputari non potest, cum non possit negare Eucharistiam ex indispositione suscipientis probabiliter tantum cognita. Etenim quilibet fidelis ius habet,vt sibi Eucharistia concedatur,à qua concedenda repelli non potest, quin illius suscipiendæ probetur indignus. At ex indiciis , quæ grauem suspicionem generant. sufficienter indignitas non probatur, possunt enim falsò subesse , vtpote quæ probabilitatem inducunt,non certitudinem. Quocirca sola suspicio vehemens, & violenta, quia moralem delicti certitudinem constituit , à communione concedenda impedit : impedit namque à communione publicè,& secretò concedenda,si suspicio publica sit , à communione vero secretò concedenda impedit secreta suspicio.Sic ex communi sententia Henriq.*lib.8 cap.56.n.5.*Suar.*disp.67.sect.6.circa finem.* Vasq.*disp.209.cap.5.fine.*Laym.*lib.5.sum.tract.4.c.6.q.3.vers. Addo* 3.Fagund. *de Euchar.lib.3.cap.10.n.29.*

22. Limitat tamen Henriq. Suar. & Fagund. ne procedat in articulo mortis , in quo si violenter suspectus de crimine signa contritionis ostenderit,à sacramenti susceptione repelli non debet,tametsi(vt inquit Suar.& Fagund.) delictum non confiteatur, quia signa contritionis in eo articulo suspicionem violentam eneruant. Ex qua doctrina fortè inferet aliquis , hæretico negatiuo concedendam esse Eucharistiam in articulo mortis , si signa contritionis dederit , tametsi delictum non fateatur.Quia ob solam vehementem suspicionem impœnitentiæ damnatur. Etenim cum neget delictum plenè probatum, suspicionem violentam gignit ab eo nolle recedere. At suspecto vehementer de crimine in articulo mortis,inquit Suar. & Fagund. Eucharistiam concedi debere , si signa contritionis ostenderit tametsi crimen non fateatur.Ergo hæretico negatiuo concedi poterit Eucharistia.Deinde huic hæretico conceditur sacerdos,qui possit eum à peccatis absoluere,sed cui pœnitentia conceditur , Eucharistia denegari non debet,cap.*quod in te de pœnitent. & remission.* Item prædicto suspecto exigi poterat , & de facto exigitur iuramentum de veritate manifestanda , sed cui iuramentum exigitur ad purgandam suspicionem, Eucharistia concedi potest. Ergo. Præterea continget sæpè sic morti damnatum ob negationem hæresis probatæ nullum in tali negatione peccatum committere , quia immunis est à delicto falsis testibus comprobato, vel quia ex aliqua probabili causa præsumit se esse excusatum à veritate manifestanda. Ne igitur sic damnatus absque Eucharistia moriatur, concedi omnibus debet.

In contrarium (vt credo)est consuetudo , forte quia signa contritionis præsumptionem violentam impœnitentiæ non existimantur minuere, dum delictum negatur, siquidem illis signis non obstantibus reus morti damnatur. Stante autem præsumptione violenta delicti , omnes Doctores firmant Eucharistiam concedendam non esse. Ergo his hæreticis negatiuis meritò Eucharistia negatur. Decisionem censoribus fidei remitto. Est enim casus examinatione , & consideratione dignus.

23. Tandem inquies , an Eucharistia dari possit iis suspectis ad purgandam suspicionem ? Qua in re est certum , si ea intentione detur Eucharistia , vt Deus sua omnipotentia extra naturæ ordinem innocentiam suscipientis manifestet,omnino illicitum esse,quia est Dei manifesta tentatio,vt constat ex D.Thom.ab omnibus recepto 2.2. *quæst.97.art.1.* ideoque purgatio , quæ per ferrum candens , & aquam feruentem aliquando fuit in vsu,meritò abrogata est in *cap.vlt.purgat.vulgar.cap.ex tuarum,& aliis de purgat.canon.& cap.consuluisti. cap.Mennam.cap.sæpè contingit.2.quæst.5.*& tradit D.Thom.& ibi eius expositores *q. 80.art.6.* Verum si iis suspectis Eucharistia concedatur , vt illius sumptione tanquam quodam iuramento aliquo modo suspicionem purgent, & veritatem declarent , ex se illicitum non est , est tamen illicitum spectata consuetudine à iure approbata.Prior doctrinæ pars ex se manifestè liquet.Quæ enim malitia esse potest , quod à suspectis de crimine exigatur sumptio Eucharistiæ,sicuti exigitur iuramentum?Non enim in hac sumptione est aliqua Dei tentatio, tametsi suscipiens Eucharistiam mortem subitaneam sibi imprecetur,si malè sumpserit, sicuti non est tentatio , quod iurans sibi mortem subitaneam imprecetur,si veritatem non dixerit. Sed in vtroque casu est quoddam execratorium iuramentum.Et sicut cum iuramentum exigitur à suspecto de crimine, non præsumitur falsò iraturum, sic cum exigitur Eucharistiæ sumptio,non præsumitur malè sumpturum,sed potius à sumptione Eucharistiæ cessaturum. Ergo purgatio per Eucharistiæ sumptionem ex se illicita non est : ideoque in concil.VVormacienſi *can.10.relato in cap. si Episcopo, 2.q.5.& in can.15. relato cap. sæpè eadem causa, & quæst.* purgatio per Eucharistiæ sumptionem approbatur. Quæ si ex se illicita esset,nullatenus à concilio approbaretur.Nam licet illud Concilium generale non fuerit , sed prouinciale , non est credendum in re tam graui erraturum.

Quod vero consuetudine approbata à iure purgatio per Eucharistiæ sumptionem illicita sit , probatur efficaciter ex *cap.ex tuarum de purgat.canon.* ibi enim purgatio per aquam frigidam est insufficiens reputata, quia peregrina erat,& extra vsum,& inquit textus,peregrina iudicia sunt inhibita. At purgatio per Eucharistiæ sumptionem in desuetudinem venit ob grauia inconuenientia, quæ inde sequi poterant. Ergo ex supradicto textu hæc purgatio vtpote peregrina inhibita censetur , & consequenter illicita. Ex quo fit grauiter maritos, Prælatos,& iudices peccaturos , qui ad purgandam suspicionem vxorum, subditorum , & litigantium,sumptione Eucharistiæ vtuntur, & in his conueniunt Doctores cum D.Thom. *q.80.art.6.*& tradit optimè Vasq. *disp. 210.c.3.* Suar. *disp.67. sect.6.*Henriq. *cap.56.*

Monet tamen Suar.*dicta disp.67 sect.6.in med.* prædictam purgationem sumptione Eucharistiæ illicitam non esse, si ex libera cuiusque voluntate assumatur , quia sic assumpta non est extra vsum , præcipuè cum Gregor. VII. coram Henrico IV. (vt refert Lambertus *in historia rerum Germaniæ*) in probationem suæ innocentiæ Eucharistiam susceperit , inuitauitque Henricum,vt faceret , qui ausus non est vehementem suspicionem de illo habitam hoc tam diuino , & alto sacramento purgare.

TRACTATVS XXII.

ET

DISPVTATIO VNICA,

DE EVCHARISTIÆ SACRIFICIO.

PVNCTVM I.

An in confectione Eucharistiæ vera ratio sacrificij inueniatur.

1. *Quid sit sacrificium.*
2. *Qualiter sacrificium ab adoratione, & oblatione distinguatur.*
3. *Proponitur, dubitandi ratio, qualiter in confectione Eucharistiæ vera ratio sacrificij sita sit.*
4. *Confectio Eucharistiæ Missa dicitur.*
5. *Vera ratio sacrificij in confectione Eucharistiæ sita est.*
6. *Res oblata est Christus sub speciebus panis & vini.*
7. *Fit satis rationi dubitandi n.3. adductæ.*

1. PRÆMITTENDVM est ex communi Doctorum sententia, teste Henriq. *lib.9. cap.* 3. Azor. *t.1. lib.*10. *cap.*17. *quæst.*2 Vasq. *disp.* 220. & ex his quæ diximus *tr.* 8. *disp.* 2. *pun. vnico.* sacrificium propriè sumptum oblationem esse, qua non solum interius, sed exterius recognoscitur Deus vt supremus omnium Dominus, vitæque, & mortis author. Dicitur oblatio, quia quodlibet sacrificium est oblatio, vtpote quo aliquid Deo offertur, non tamen quælibet oblatio est sacrificium, siquidem primitiæ, & decimæ offerebantur, non tamen earum oblatio sacrificium erat, ideóque *in Psal.* 39. *& ad Hebr.* 5. sacrificium, & oblatio vt distincta enumeratur. Inquit enim Dauid: Sacrificium, & oblationem noluisti, & Paulus: Vt offerat dona, & sacrificia pro peccatis. Deinde sacrificio non solum interius, sed exterius debet supremum Dei dominium recognosci. Quia sacrificium est præcipuus Dei cultus externus, eoque populus testatur vnius esse fidei. Hinc colligunt communiter Doctores nullius rei oblationem rationem sacrificij habere posse, nisi ad hunc finem à suprema potestate fuerit assumpta. Nam cum nulla res ex se hanc significationem habeat, neque illam habere possit pro cuiusque arbitrio, manifestè infertur à supremo principe, capiteque reipublicæ illam habere debere. At cum supremus princeps non omnibus indiscriminatim hanc sacrificandi potestatem concesserit, sed aliquibus in particulari, ij tantum sacrificare poterunt, ob quam causam dixit Paul. ad Hebr. 5. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, &c. indiget enim assumptione, nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron. Præterea sacrificio Deus recognoscitur. Non enim alteri quam Deo sacrificare possumus, teste Augustin. *lib.*10. *de ciuit. Dei cap.*4. *& lib.*8. *cap.*27. D. Thom. 2.2. *quæst.*93. *art.* 3. & Trident. *sess.* 22. *cap.* 3. non enim alius à Deo vero, vt supremus Dominus, & omnium author recognosci potest. Neque his obstat, quod gentes Diis falsis, & dæmoniis immolabant quia illarum immolatio non sacrificium verum sed sacrilegium erat. Neque item obstat, quod sanctis Martyribus, Angelis, & Deiparæ Virgini templa, & altaria consecrentur, quia non consecrantur, vt eis sacrificia offeramus, sed vt eorum patrocinia, & orationes inter sacrificandum expostulemus. Tandem sacrificio recognosci debet Deus non vtcunque, sed vt supremus omnium Dominus vitæ, & mortis author. Vt autem hanc recognitionem res oblata significet, per sui mutationem offertur. Ea enim mutatione testantur sub dominio Dei omnia esse, ipsumque omnia, destruere, & conseruare posse, ideoque nullum sacrificium fuit in lege naturæ, & veteri absque rei oblatæ mutatione. Nam licet de sacrificio panis, & vini, quod obtulit Melchisedech Genes. 14. nullius mutationis scriptura mentionem fecerit, ac credendum est panem oblatum esse in clibano coquendum, iuxta illud Leuit. 2.7. 24. & vinum vel effusum esse, vel in libamen alterius rei oblatæ ipsum oblatum esse, ac proinde per mutationem panis, & vini sacrificium contigisse. Dixi *exterius, & interius Deum vt supremum Dominum, omniumque authorem esse recognoscendum*, nam si solum exterius recognosceres absque interiori recognitione explicita, vel implicita non verè, sed fictè sacrificares, quia quatenus à te signum illud procedit, non exprimit internam æstimationem Deitatis. Rursus sacrificium præter recognitionem supremi Domini, & potestatis alia motiua accessoria habet, scilicet fieri in gratiarum actionem pro beneficiis acceptis, & in aliorum impetrationem, & in expiationem pro peccatis. Quod si præter hæc sacrificium aliquod aliam significationem habeat, vt habuit sacrificium Melchisedech, & Agni paschalis, quod Eucharistiam significauit, accidentalis, & extrinseca est ea significatio, neque ad sacrificij rationem propriè pertinet, aliàs supradicta non essent sacrificium, si Christus Eucharistiam non institueret, quod non est dicendum, cum facta fuerint in cognitionem supremæ potestatis per legitimum ministrum.

2. Sed inquires qualiter sacrificium ab adoratione, & oblatione distinguatur, cum possis adorare Deum vt supremum Dominum, & authorem omnium, & sub eadem ratione ei aliquid offerre. Non igitur ab hac adoratione, & oblatione sacrificium distinguitur? Respondeo ab adoratione, & oblatione absolutè sumptis facilè sacrificium distingui. Ab adoratione namque distinguitur, quia adoratio non petit Deo aliquid offerri, cum fieri possit signo quolam transeunte, nostram erga Deum submissionem significante, quale est inclinatio, genuflexio. At sacrificio aliquid Deo offertur. Ab oblatione autem distinguitur, quia oblatio per se non petit superiori fieri. Sed quia contingere potest aliquam oblationem fieri Deo vt supremo Domino, ipsumque ea oblatione vt talem adorari, sicuti contingit in oblatione thuris, quo Deus odore perfunditur, videndum est qualiter ab hac oblatione, & adoratione sacrificium distinguatur? Respondeo ex expressiori signo, & significatione distingui. Sacrificium namque ex se postulat, vt res oblata aliquo modo mutetur, vt ea mutatione manifestè exprimatur Deum pro nutu suæ voluntatis omnia mutare, conseruare, seu destruere posse. At adoratio, & oblatio hanc mutationem non expostulant, ideoque non æquè exprimunt supremum dominium, & potestatem. Quocirca in oblatione thuris & adoratio, & oblatio, & sacrificium esse potest. Sed sub diuersa ratione, est adoratio quatenus eo signo te Deo vt superiori submittis; & oblatio quatenus Deo in odorem conuersum offertur, qui odor si absque consumptione thuris emitti posset, æquè oblationi aptus esset. Est tamen sacrificium, quatenus consumitur, & exhalatur, & ea consumptione, & exhalatione, testatur Deum omnia conseruare, & destruere posse, supremumque dominium, & potestatem habere.

3. Ex his suboritur ratio dubitandi, qualiter in confectione Eucharistiæ vera ratio sacrificij inueniri possit? Nam cum Christus Dominus, qui est res oblata in Eucharistia (vt Doctores Catholici testantur) non mutetur, sed in se immutatus persistat, non videtur rationem sacrificij habere posse? Quod

Quod si dicas mutari, quatenus sub speciebus panis, & vini per consecrationem constituitur? Obstat, quia sub speciebus panis & vini constituitur Christus absque sui mutatione substantiali, eo solum quod substantia panis & vini in ipsum conuertantur, quare mutatio non tam est Christi, quàm panis, & vini. Si vero dicas mutari Christum non per ipsius destructionem, sed per nouam illius reproductionem, ad rationemque sacrificij sufficiens esse oblatum quolibet modo mutari, siue desitione, siue noua productione, quia qualibet ex iis mutationibus suprema potestas recognosci potest? Obstat: quia incertum est & satis sub opinione positum Christum in hoc sacramento substantialiter reproduci. At omnino est certum in hoc sacramento in sacrificium offerri. Ergo ratio sacrificij ab illa opinione pendere non potest.

4. Pro huius difficultatis solutione primo statuendum est, confectionem Eucharistiæ Missam à sanctis Patribus, & conciliis nuncupari. Nam esto Missa quæ vox Latina est, propriè & in rigore significauerit tum dimissionem catechumenorum quam sacerdos, vel diaconus finitis orationibus, & sacra lectione ante oblationem faciebat, tum dimissionem populi Christiani quæ peracto sacrificio fit, teste Bellarmino *t.2.lib.1.de Missa cap.*1. At communi, & frequenti vsu pro toto sacro vsurpatur, sicuti fecit Ambros. *lib. 3. epist. 33.* & Augustin. *serm. 92. de tempore.* & specialiter Tridentin. *sess. 22. cap. 2. initio.*

5. Secundò in confectione Eucharistiæ verum, & proprium sacrificium offerri docuit Trident. *sess. 22. cap. 1. & 2. & can.* 1. Alias Ecclesia Catholica nullum sacrificium haberet, siquidem nec oues, nec boues in sacrificium offert, neque sub hac ratione incensum adolet, sed vt Deum adoret, & excellentiam illius recognoscat.

6. Tertio, in prædicto sacrificio res oblata est Christus sub speciebus panis, & vini. Sic enim Patri æterno offertur. Tum ab ipso Christo vt principali offerente, tum à sacerdotibus, qui sunt eius ministri, vt latè declarat Tridentin. *loco allegato.* Qua ratione hoc sacrificium est infinitæ dignitatis. Neque panis, & vinum ad rem oblatam huius sacrificij intrinsecè pertinent, aliàs ea parte non esset sacrificium summæ dignitatis, neque idem cum sacrificio, quod Christus Dominus in ara crucis obtulit, cum ibi non fuerit panis, & vinum, neque aliquid loco illorum, quod simul cum Christo Patri æterno oblatum esset. Restat ergo, vt solus Christus sit, qui Patri æterno in hoc sacrificio offertur.

7. Ex his rationi dubitandi respondeo Christum Dominum in hoc sacrificio offerri, non prout est in se, sed prout sub speciebus panis, & vini ex vi consecrationis constituitur, quia sub hac ratione ipse substantialiter mutatur, quatenus in ipsum substantia panis, & vini conuertitur, quæ mutatio sufficiens est ad veram rationem sacrificij. Sic ex communi sententia tradit Suar. *disput. 75. sect. 1.* Ægid. de Coninch. *quæst. 83. articul. 1. dub. 4.* Neque mihi probatur sententia Vasq. *disput. 220. cap. 3. numer. 26. & disput. 222. cap. 7. & 8.* asserentis ad rationem huius sacrificij nullam requiri in re oblata mutationem, sed ex eo quod repræsentet mutationem alibi in se factam sufficienter rationem sacrificij sortiri. Distinguit namque Vasqu. duplex sacrificium, aliud absolutum, aliud commemoratiuum, ad sacrificium absolutum mutationem rei oblatæ expostulat, secus ad sacrificium commemoratiuum. Hoc enim quia commemorat sacrificium quod verè mutatum est, tametsi ipsum non mutetur, veram sacrificij rationem habet. Quod si obiicias inde sequi sacrificia antiqua Christi mortem commemorantia veram sacrificij rationem habitura, tametsi nullam in re oblata mutationem haberent? respondet ipse Vasq. nullatenus id verum esse, quia ad sacrificium commemoratiuum, quod sine sui mutatione offertur, requiritur (inquit) quod res oblata in eo sacrificio commemoret mutationem non alterius, sed sui ipsius in alio sacrificio factam: cum autem omnia sacrificia antiqua non sui, sed Christi mutationem præfigurabant, ideo ob solam commemorationem rationem sacrificij habere non poterunt. Secus Christus in sacrificio Missæ oblatus, qui absque sui mutatione mutationem in Christo factam commemorat. Non inquam mihi probatur hæc doctrina. Nam esto sacrificium Eucharistiæ commemoratiuum sit sacrificij in cruce oblati, non ob eam solam rationem sacrificium est, sed quia ibi Christus sub speciebus panis, & vini Patri æterno offertur, & incruentè immolatur. Præterea est doctrina nouiter inuenta ad effugandam difficultatem. Neque est vllus alius Doctor, qui eam admittat. Omnes enim ad sacrificium propriè sumptum mutationem rei oblatæ requirunt. Præterea quo Fundamento affirmatur ad sacrificium sufficere, quod res oblata commemoret mutationem sui in alio sacrificio factam, eodem affirmari poterit sufficere, quod alterius sacrificij mutationem commemoret, Hac enim commemoratione Deus author vitæ, & mortis significari poterit. His positis.

Quæstioni respondeo confectionem Eucharistiæ verum sacrificium esse, quia media Eucharistiæ confectione offertur Deo Patri eius Filius sub speciebus panis, & vini à legitimo ministro in supremæ potestatis, & dominij recognitionem. Ergo est verum sacrificium, adest enim legitimus minister qui est sacerdos, res oblata sensibilis, qui est Christus sub speciebus panis & vini, cum sufficiente sui mutatione, vt supremum dominium, & potestas recognosci possit. Etenim sacerdos conficiens Eucharistiam ita patri æterno eius Filium offert sub speciebus panis & vini, vt ea oblatione necessario substantiam panis, & vini destruat, & in corpus, & sanguinem Christi oblari, & mysticè mactati conuertat. Ergo offert Christum sub speciebus panis cum sufficiente mutatione ad sacrificium. Nam esto Christus in se non mutetur, sufficit quod quatenus sub speciebus panis constituitur, mutationem, & mysticam mactationem recipiat. Sub qua mutatione, & mystica mactatione æterno Patri offertur. Ergo offertur cum sufficiente mutatione ad sacrificium, siquidem ea mutatione satis significatur Deum vitæ, & mortis authorem esse.

PVNCTVM II.

An in sola confectione Eucharistiæ sub vna vel duplici specie vera ratio sacrificij sita sit.

1. *Proponitur quæstio.*
2. *In sola consecratione essentia sacrificij consistit, reliquæ partes ad ornatum, vel integritatem pertinent.*
3. *Consumptio ad perfectionem extrinsecam sacrificij pertinet.*
4. *In consecratione vnius tantum speciei veram rationem sacrificij esse qualiter probetur.*
5. *Hinc plures inferunt posse Pontificem rationabili causa intercedente dispensare, vt consecratio in vna tantum specie fiat.*
6. *Verius est ad essentiam sacrificij Eucharistici vtriusque speciei consecrationem requiri.*
7. *Fit satis fundamentis oppositis.*
8. *Iure diuino statuta est vtriusque speciei consecratio.*
9. *Pontifex dispensare non potest, vt sub vna tantum specie fiat consecratio.*
10. *Satisfit fundam. n. 5. adductis.*
11. *Aliud est sacrificium imperfectum facere, aliud imperfectum relinquere. Illud non licet vnquam, hoc aliquando.*

1. EX *superiori puncto* constat Eucharistiæ confectionem verum esse sacrificium. Superest inquirendum, an in sola illa, an etiam in aliis consecrationem comitantibus, vel subsequentibus ratio sacrificij sita sit.

2. Et omissis variis sententiis affirmandum est cum communi in sola consecratione essentiam sacrificij sitam esse, reliquasque actiones antecedentes, & subsequentes vel ad ornatum, vel ad integritatem sacrificij pertinere. Sic Azor. *lib.* 10. *instit. moral. c. 19. q. 2.* Lessius *lib 2. c. 18. dub. 2. num.* 16. Suar. *de sacrificio missæ. disp. 75. sect. 5. conclus. 1. & 3.* Ægid. de Coninch. *quæst. 83. articul. 1. dub. 5. num. 84. & seqq.* Vasq. *disput. 222. per totum.* & tradidit Irenæus *lib. 3. cap. 23. nu. 7.* Cyprian. *serm. de cœna Domini.* Chrysostom. *hom. de prodit. Iudæ.* Gregor. Nyssenus *lib. 4. dialogor. cap.* 18. & alij relati à Vasq. *dicta disp. 222. cap. 5.* Prior pars conclusionis scilicet in consecratione essentiam sacrificij sitam esse superiori puncto probata est. Quod vero in sola illa consistat inde probo, quia ea sufficiebat Christi mors repræsentatur, & Patri æterno eius Filius offertur actu ipso consecrationis, & ex intentione ministri, ergo nulla alia re indiget, vt veram sacrificij rationem habeat. Quod amplius confirmari potest ex probatione secundæ partis conclusionis, scilicet reliquas actiones consecrationem antecedentes, & subsequentes nullatenus ad essentiam sacrificij pertinere. Et in primis oblatio verbalis antecedens, & subsequens consecrationem nullatenus sacrificium integrat, sed solum ornat. Tum quia Christus Dominus ea vsus non fuit nocte cœnæ, cum hoc sacramentum instituit, & sacrificium confecit. Tum quia ea oblatione Christus, qui est in hoc sacrificio res oblata non mutatur, sed potest sæpius supra eandem materiam repeti. Deinde fractio hostiæ, & commixtio illius cum sanguine nequaquam sacrificium Eucharisticum integrat, siquidem ea cæremonia non legimus Christum vsum fuisse, neque ab eo esse institutam. Aliàs si nulla esset fractio, nec vllam partem hostiæ sacerdos in calicem mitteret, sacrificium perfectum non faceret contra D. Thom. ab omnibus ferè receptum *quæst. 83. art. 6. ad 6.* Communio vero quæ laïcis inter sacrificandum conceditur, neque sacrificium integrum est, aliàs omnes laïci essent sacerdotes, neque est pars sacrificij, aliàs extra sacrificium Missæ concedi non posset, ne sacrificium imperfectum esset. Solum de sumptione Eucharistiæ facta à sacerdote tempore sacrificij restat probandum, non esse sacrificio essentialem.

Primò quia Christus Dominus in vltima Cœna conficiendo hoc sacramentum sacrificauit, sicuti definit concil. Trident. *sess. 22. cap. 1.* At si communio ad essentiam sacrificij pertineret, certum de fide esset Christum seipsum communicasse, cum tamen sub opinione positum sit. Ergo communio non est pars essentialis sacrificij. Deinde Christus Dominus, teste Trident. *sess. 22. cap. 1.* præcepit omnibus sacerdotibus, vt sacrificium offerrent, cum dixit: Hoc facite in meam commemorationem. Sed non legimus præcepisse, vt communionem acciperent. Ergo communio ad essentiam sacrificij non pertinet. Neque enim credi potest Christum Dominum omissurum hanc actionem in illo præcepto, si ad illius executionem necessaria foret. Item sacerdos sacrificium offerens, personam Christi gerit. Christus enim in omni sacrificio est præcipuus offerens, vt dixit Trident. *sess. 22. c. 2.* At quatenus sumit Eucharistiam, nullatenus personam Christi sustinet, alias etiam laici sustinerent, neque offert Deo, sed potius à Deo accipit, & illius est conuiua. Ergo sumptio Eucharistiæ ad sacrificium non pertinet. Quod si dicas pertinere ad sacrificium, quatenus est sumptio ab ipsomet sacerdote ministrata? Obstat, quia ministrare Eucharistiam non est sacrificare, sed sacrificatum, & Deo oblatum sibi, & aliis communicare: alias quoties sacerdos extra missam seipsum communicatet, sacrificare diceretur, quod est absurdum. Præterea in consumptione non potest præteriti mutatio quæ sufficiens sit, vt ratione illius Christus oblatus significet Deum vitæ, & mortis authorem esse, quia ibi non mutatur ipse Christus nisi tantum localiter, sed species mutantur, & corrumpuntur. Quinimo cum hæc mutatio potius contingat, cum species in stomacho sacerdotis desinunt esse potius eo tempore, quam in altari sacerdos sacrificare diceretur, quod admitti non debet.

3. Verum esto sumptio sacramenti ad essentiam sacrificij non pertineat; pertinet tamen ad illius perfectionem non quidem intrinsecam, sed extrinsecam, hoc est ad consecutionem finis illius. Etenim hoc sacrificium institutum fuerit, vt sit sacramentum, & animarum conuiuium, ab illius institutione deficit sacerdos, qui hoc conuiuium præparatum sumere omitteret. Et fortè ob hanc causam dicitur in *cap. relatum de consecrat. dist. 2.* quale erit sacrificium, cuius neque ipse sacrificans patticeps esse dignoscitur. Ideoque Ecclesia diuino Spiritu instructa, ita seuere præcepit sumptionem sacrificij, vt etiam sacerdote deficiente alius sacerdos subrogaretur, qui oblatum consumere posset.

4. Posito autem in sola consecratione essentiam sacrificij sitam esse, examinandum est, an in consecratione vnius tantum speciei ratio sacrificij consistat, vel necessariò vtriusque speciei consecrationem requirat? Non desunt qui affirment in consecratione vnius tantum speciei veram sacrificij rationem esse, sicuti est vera sacramenti ratio: quia consecratione cuiuslibet speciei offertur Christus æterno Patri in supremi dominij recognitionem, in quo vera ratio sacrificij consistit. Quod si dicas ex ea ratione optimè probari? potuisse à Christo sub qualibet specie sacrificium institui, sicut & sacramentum instituit, non tamen de facto instituisse: eo quod sub vnius tantum speciei consecratione mors eius non satis exprimatur, quod ad rationem sacrificij Eucharistiæ necessariò requiritur. Est enim hoc sacrificium repræsentatiuum sacrificij, quod Christus Dominus de se obtulit in ara crucis, quam repræsentationem consecratio vnius tantum speciei non videtur habere: Obstat quia consecratio vnius speciei v. g. corporis Christi sub specie panis, significat solum corpus sub specie panis existere, sanguine, & anima non significatis. Ergo ex modo significationis denotat corpus fuisse ab anima, & sanguine separatum, si quidem solum ipsum ex vi significationis sub specie panis constituit. Ergo ex modo significandi consecratio cuiuslibet speciei denotat separationem, quam Christus in cruce fecit sui corporis ab anima, & sanguine. Ergo significat eius sacrificium cruentum. Neque inde fit plura sacrificia ibi adesse, sed vnum integrum, & completum ex duplici partiali, eo quod res oblata per vtrumque partiale sacrificium eadem est, scilicet Christus, & ad vnum, idemque sacrificium cruentum significandum offertur.

5. Ex hac sententia inferunt Adrian. 4. *q. 6. de Eucharistia, quæ incipit. Viso de impedimento.* §. *pro responsione* Gab. *in can. missa elect. 53. litt.* E. Claud. Sainctes, *repetit. de Euchar. cap. 3.* §. *ex aduersariis. Tabiena, verbo Eucharistia, 1. nu. 20. Pisana eodem 2. num. 12. Angel. 1. num. 20.* Vvillem. Alan. *lib. 2. de Euchar. cap. 20.* Henriq. *lib. 8. cap. 13.* Thom. Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 6. num. 8. in medio*, posse Pontificem ex causa rationabili dispensare, vt sub vna tantum specie consecratio fiat. Nam si ex aliqua causa hæc potestas Pontifici negaretur, ea esset, quia Pontifici datum non est consecrationem Eucharistiæ permittere, quin ea consecratione sacrificium commemoratiuum passionis Christi Domini offeratur. At consecratione sub vna tantum specie passio Christi commemoratur, vt probatum est. Non igitur est vlla ratio, ob quam Pontifici denegetur hæc potestas. Secundo Pontifici concessa est potestas, teste Trident. *sess. 21. cap. 2.* vt in sacramentorum dispensatione salua illorum substantia ea statueret, vel mutaret, quæ suscipientium vtilitati, seu ipsorum sacramentorum venerationi pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire iudicaret. At permittere consecrationem sub vna tantum specie, omissa alterius speciei consecratione, non mutat sacramenti substantiam, sicuti non mutatur ob receptionem sacramenti sub vna tantum specie. Ergo est Pontifici concessa potestas permittendi consecrationem sub vna tantum specie. Tertio æqua obligatio esse videtur sacerdoti consecrandi sub vtraque specie, ac consumendi consecratum. At Pontifex dispensat, ne vtramque speciem consecrans vtramque recipiat, vt patet in sacerdotibus denuò constitutis, qui cum Episcopo ordinante concelebrant, qui sub vtraque specie non communicant, ergo poterit dispensare ne aliqui sub vtraque specie consecrationem præstent. Quarto Christus Dominus sub vna tantum specie de facto consecrauit, cum discipulis euntibus in castellũ Emaus apparuit, & in fractione panis se illis ostendit, vt ex communi sententia probant ibi Tolet. & Maldonat. At si nunquam futurum erat licitum sacerdotibus sub vna tantum specie consecrare, Christus Dominus qui se Apostolis magistrum, & doctorem exhibebat, nullatenus id faceret. Quinto testatur Raphael Volaterran. *lib. 7. geographia, cap. 4.* Innocent. VIII. de facto cum Nouergiis dispensasse, vt sub specie tantum panis consecratio fieret. Quod factam approbat Onuphrius Panuin. *in chronica sub an. 1490.* Henriq. Claud. Saintes, & alij ex Doctoribus supra relatis. Sexto plures, grauesque Doctores firmant consecrationem sub vtraque specie solum ex Ecclesiæ constitutione haberi: Sic docuit Adrian. *illa qu. 6. de Euchar.* Maior. *in 4. dist. 9. q. 3.* §. *tertio arguitur* & Nauar. *cap. 25. num. 91.* Quod si verum est, manifestè conuincitur posse Pontificem dispensare. Sed gratis admisso ex iure diuino præceptam esse consecrationem sub vtraque specie, non inde infertur non posse Pontificem dispensare, siquidem in voto, iuramento, matrimonio rato, residentia parochiorum sæpè Pontifex dispensat. quorum obligationes ex iure diuino ortum habent.

6. Nihilominus tenendum est vtriusque speciei consecrationem ad essentiam sacrificij Eucharistici necessariò requiri. Sic pluribus firmant Suar. *disp. 75 sect. 6.* Vasq. *disp. 223. cap. 3. & 4.* Ægid. de Coninch. *quæst. 83. art. 1. dub. 5. num. 102.* Ratio est, quia sacrificium à Christo institutum est repræsentatiuum eius passionis, & mortis, iuxta illud: Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis. At consecratione vnius tantum speciei non repræsentatur Christi mors de facto. Non enim repræsentat corpus exangue, tametsi cum sanguine non repræsentet. Et licet solum corpus repræsentet sanguine non repræsentato, non inde fit repræsentare separationem corporis à sanguine, siquidem eam repræsentationem habere posset, tametsi corpus Christi à sanguine separatum non esset. Requiritur ergo ad hanc repræsentationem vtriusque speciei consecratio, ex eo quod enim quod corpus separatim à sanguine consecretur, ea consecratione separata, separatio corporis à sanguine denotatur, quæ separatio vnius tantum speciei consecratione abundè significata non erat.

Dices potuisse Christum Dominum sub vna tantum specie consecrari, sed ea consecratio verum esset sacrificium suæ mortis rememoratiuum. Ergo consecratio sub vna specie vera repræsentatio mortis Christi esse potest, & consequenter verum sacrificium? Adde consecrationem panis, & vini verum sacrificium esse, non tantum quia passionem, & mortem Christi commemorat, sed præcipuè, quia Patri æterno sub speciebus panis, & vini Christus offertur in supremi dominij recognitionem. At hæc ratio cuilibet speciei seorsim sumptæ competit sub qualibet enim Christus suo Patri offertur. Ergo cuiuslibet speciei consecratio, vt ab alia distincta veram sacrificij rationem habet?

7. Ad primum respondeo, concedendo potuisse Christum sub vna tantum specie sacrificium rememoratiuum suæ passionis instituisse. At spectata rerum natura, non aptè quidem esset institutum, vt optimè probat Vasq. *disput. 223. cap. 3. & 4.* siquidem ea consecratio ex se, & secluso Christi institutione nullam conuenientiam, & aptitudinem haberet ad significandum corpus à sanguine separatum fuisse, sed totam significationem ex Christi voluntate acciperet. Non est autem credendum de facto sic fuisse institutum, siquidem consecrationem vtriusque speciei instituit, qua aptissimè corpus à sanguine fuisse separatum significatur, vt supra probatum est. Præterea si in qualibet specie seorsim sumpta Christus vellet de facto mortem eius repræsentari, non vnicum, sed duplex sacrificium Eucharistia esset. Nam vnitas sacrificij Eucharistici non ex re repræsentata, & oblata, sed ex repræsentatione, & oblatione desumenda est, siquidem in repræsentatione, & oblatione ratio sacrificij incruenti consistit. At esset duplex repræsentatio, & oblatio & vna ab alia distincta. Ergo esset duplex sacrificium integrum,

grum,& completum,quod est absurdum , & contra Trident. *sess. 22. cap. 1. & seqq.* Ad secundum admitto consecrationem panis,& vini verum esse sacrificium , quia sub speciebus panis & vini , æterno Patri eius Filius offertur sed non vtcunque,sed mysticè mactatus,& immolatus. Cum autem vnius tantum speciei consecratione non significetur mactatus , & immolatus , sed ad hanc significationem necessariò vtriusque speciei vt consecratio concurrere debet , ea de causa in vnius tantum speciei consecratione sacrificij essentia non consistit.

8. Hinc primo infertur iure diuino statutum esse consecrationem sub vtraque specie esse faciendam. Quia iure diuino statutum est consecrationem Eucharistiæ sic fieri , vt ea consecratione sacrificium commemorationum passionis Christi Domini offeratur,sicuti definiuit Trident. *sess.22. cap.1. & 2.* At ex dictis constat sola consecratione vnius speciei memoriam passionis eius non recoli ? sed necessariò vtriusque consecrationem concurrere debere. Ergo iure diuino vtriusque consecratio est statuta. Præterea Trident. *sess. 22. cap. 1. & can. 2.* expresè affirmauit Christum Dominum vtriusque speciei consecrationem Apostolis , eorumque successoribus præcepisse illis verbis Lucæ 22. Hoc facite in meam commemorationem. Neque valet dicere Christum Dominum præcepisse vtriusque speciei consecrationem , sed non simultaneam. Quia præcipit consecrationem , sicuti ipse fecit, at ipse simul vtramque speciem consecrauit : ergo vtriusque consecrationem simultaneam præcepit. Et licet Lucas post consecrationem panis ante calicis consecrationem referat Christum dixisse illa verba , Hoc facite in meam commemorationem , non inde inferri potest solius panis consecrationem fieri posse. Tum quia ipse Lucas indicat post consecrationem calicis id ipsum præcepisse illis verbis : *Similiter & calicem* , aduerbium enim *similiter* refert subsequentia facta esse sicut & præcedentia. Tum quia Paul. 1. Corinth. 11. post cuiuslibet speciei consecrationem protulit Christum præcepisse id ipsum fieri in sui memoriam. Ergo vtriusque consecratio à Christo præcepta est omnibus sacerdotibus. Ergo nullum est fundamentum asserendi consecrationem vnius speciei sine alia fieri posse. Præterea non constat iure diuino singulis Sacerdotibus præceptam esse vllius speciei consecrationem , tametsi ordini sacerdotali præcepta fuerit. Ergo vt præceptum illud Lucæ 22. à Trident. declaratum consecrandi vtramque speciem omnes , & singulos sacerdotes astringat , intelligendum est casu quo consecrare,& sacrificare velint. Tenentur ergo ex obligatione iuris diuini vnius speciei consecratione facta, aliam simul consecrare , Et ita sustinet D. Thom. 3. *p. quæst. 74. art. 1. & quæst. 80. art. 12. ad 3. & ibi* Caietan. *quæst.* 1. Sylues. *Eucharistia 1. quæst. 5.* Dominic. Sotus *in 4. dist. 9. q. 1. art. 2. in fine* Suar. *disp. 43. sect. 3.* Vasq. *disp. 223. cap. 3.* & alij apud ipsos.

9. Secundò infertur longe probabilius esse Pontificem dispensare non posse : vt in vna tantum specie consecratio fiat, quia dispensare non potest,vt hoc sacramentum conficiatur, absque eo quod sacrificiũ offeratur. At essentia sacrificij Eucharistici est vtriusque speciei consecratio,vt probatum est. Ergo non potest dispensare , vt consecratio sub vna tantum specie fiat. Sic ex communi sententia tradit Suar. *disp. 43. sect. 4.* specialiter *concluf. 3.* Vasq. *dicta. disp. 223. c. 3. num. 20.* Ægid. *quæst. 83. art. 1. dub. 5. in fine, num. 102.*

10. Superest satisfacere argumentis *num. 5.* adductis, quibus probatur posse Pontificem dispensare . vt in vna tantum specie consecratio fiat. Ad primam ex probatione nostræ sententiæ , constat vnius speciei consecratione sacrificium cruentum Christi non repræsentari. Ad secundum admitto Pontifici concessam esse potestatem in sacramentorum administratione mutandi , & alterandi prout sibi visum fuerit expedire,salua illorum substantia , nego tamen ad Eucharistiæ substantiam non pertinere vtriusque speciei consecrationem , cum Eucharistiæ sacramentum perfectum non sit , in vna tantum specie , sed necessariò vtramque postulet. Ad tertium concedo quemlibet sacerdotem consecrantem principaliter obligatum esse consecratum consumere. Secus vero qui accessoriè soltm , & ob aliquam sacram significationem consecrant , qualiter contingit in nouitet ordinatis:hi enim oblatum consumere non tenentur, cum ad perfectionem sacrificij vnius sacerdotis consumptio sufficiat. Ad quartum admitto eo casu vnicam speciem Christum consecrasse , quia ad sui manifestationem, & discipulorum solatium ea solum sufficiebat , sed inde inferri non debet vnam speciem absque alia consecrari posse , cum stet diuinum præceptum de vtriusque specie consecratione. Ad quintum nego vnquam Pontificem dispensasse,neque credendum est Volaterrano , & Onuphrio , tum quia illius dispensationis nec vestigia adsunt. Tum quia Volaterr.non dicit Innocent.dispensasse , vt panis consecratio fieret absque calicis consecratione , sed dispensasse , vt calix sine vino consecraretur , quod absurdum est , cum non possit Pontifex sacramentorum materias mutare. Tum quia non apparet occasio , & legitima causa , ob quam hæc dispensatio concessa fuerit , cum nulla prouincia cognoscatur , in qua vinum conseruari non possit. Non enim Christus Dominus sacramentum sui corporis , & sanguinis institueret pro tota Ecclesia , sciens aliquam suæ Ecclesiæ partem eo frui non posse. Quinimo neque excogitari potest ratio honestans dispensationem. Nam cum hoc sacramentum non sit necessitatis,sed vtilitatis,maior vtilitas, & conuenientia cernitur , vt ritus sacrificandi integer , & immutatus in Ecclesia perseueret , quam vt excusetur detrimentum quod vni , vel alteri prouinciæ prouenire potest ex carentia sacrificij dimidiati ,& imperfecti. Ad sextum negamus obligationem consecrandi sub vtraque specie ex humano iure prouenire , ex diuino namque prouenit , vt probatum est. Quo posito vt probabilius affirmamus Pontificem dispensare non posse , & ad probationem dicimus in votis, iuramentis , matrimonioque rato dispensare, remittendo nomine ipsius Dei obligationem,qua remissione facta nec votum , nec iuramentum , neque matrimonium ratum persistit , ac proinde non propriè in iure diuino dispensar. Ius enim diuinum , quod nequaquam à Pontifice tolli potest, est quod perseuerante voto , iuramento , & matrimonio rato obligatio nascatur. Quod vero votum , iuramentum, & matrimonium ratum non dissoluatur causa rationabili intercedente , & à legitimo ministro , non est iuris diuini , potius enim ex diuino iure habetur horum dissoluendorum potestatem Pontifici commissam esse. Idem dicendum est de residentia parochorum , ex iure diuino obligationem esse,ne parochus absque legitima causa absit. At causa legitima intercedente conforme est iuri diuino abesse posse. 11. Aduertunt tamen & bene plures Doctores , præcipuè Suar. *dicta disp. 43. sect. 4. concl. 1.* Azor. *t. 1. lib. 10. cap. 19. quæst. 3.* Laymann. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 7. in principio*, sæpè contingere posse,quod sub vna tantum specie consecratio fiat ob impotentiam physicam , vel moralem alteram consecrandi : Vt contingit si consecrata hostia reperias aquam loco vini appositam esse,neque inuenias vinum, quod consecrare possis, vel non innenias absque magno scandalo, aut sine manifesto vitæ periculo. Quia eò casu dici non potest sub vna tantum specie voluisse consecrare , sed vnius tantum speciei consecrationem permisisse. Aliud enim est sacrificium imperfectum facere,quod ob nullam causam licet,vt benè Suar. *dicta sect. 4. in fine*:aliud imperfectum permittere, quod ex rationabili causa honestari potest.

Punctum III.

De sacrificio, quod Christus in vltima Cœna,& in ara Crucis obtulit,& horum cum sacrificio Missæ comparatione.

1. *In ara Crucis Christus Dominus se in sacrificium obtulit.*
2. *Deinde in vltima Cœna,cum Eucharistiam instituit.*
3. *Explicantur qualiter sacrificium Missæ cum prædictis conueniat , vel ab eis differat.*

1. Constat ex Trident. *sess. 22. cap. 1. & 2.* Christum Dominum in ara crucis se in sacrificium Patri æterno obtulisse,quia se occidendum obtulit ex intentione recognoscendi Patrem , vt supremum Dominum , vitæque & mortis authorem. Etenim cum Christus Dominus à Patre æterno fuerit sacerdos constitutus. , vt propitiatio esset pro nostris , & totius mundi peccatis , in eorum satisfactionem se ipsum liberè obtulit occidendum : in qua oblatione vtpote libera sacrificium cruentum constitutum est. Neque inde fit Martyres cum seipsos tyrannis occidendos tradunt sacrificium sui obtulisse , quia ipsi non sunt sacerdotes à Deo constituti, vt propriam vitam in sacrificium exponant , neque habent vitam in sua potestate proxima , sed tantum remota, quatenus se liberè tyrannis offerunt , non tamen iam oblati, & tormentis affecti possunt suam vitam conseruare,sicuri potuit Christus,qui potestatem habebat ponendi animam suam, & iterum sumendi illam quolibet dolore , & tormento affectus,quod ad verum sui ipsius sacrificium necessariò requiritur.

2. Deinde ex eodem concil. Trident. *sess. 22. cap. 1.* certum est Christum Dominum in vltima Cœna cum sacramentum Eucharistiæ confecit , sacrificium sui obtulisse. Nam cum fuerit sacerdos à Patre constitutus secundum ordinem Melchisedech, *Psal. 109.* & ad Hebr. 7. debebat in sacrificandi ratione cum Melchisedech conuenire. At nisi dicamus sacrificium obtulisse , cum de facto panem , & vinum. consecrauit , & sub speciebus panis , & vini se Patri æterno

obtulit, nulla alia apparet ratio, ob quam cum sacerdotio Melchisedech conuenire possit. Ergo dicēdum est in ea actione verum obtulisse sacrificium. Præterea de ratione sacrificij est, vt aliquid à sacerdote offeratur, quod ex sui mutatione sufficienter exprimat Deum vitæ, & mortis Dominum esse. At oblatio, quam sui ipsius Christus Patri æterno fecit consecrando panem, & vinum, sufficienter expressit Patrem æternum vitæ, & mortis esse authorem, siquidem sub speciebus panis, & vini mysticè mactatus, & verè mactandus oblatus est. Ergo.

5. Ex his facile est explicatu, qualiter sacrificium Missæ cum sacrificio vltimæ Cœnæ, & Crucis conueniat, vel ab eo differat. Et quidem in omnibus his vnicam esse hostiam, vnicumque sacrificium quoad rem oblatam definiuit Tridentin. *sess. illa* 22. *cap.* 1. *&* 2. Nam in omnibus his idem Christus offertur, diuersimodè tamen. In Cruce offertur cruentè per sanguinis veram, & realem effusionem, in Cœna vero, & in missa incruentè offertur, illius sanguinis effusi vera repræsentatione. Quocirca quoad modum offerendi nemini esse dubium potest sacrificium crucis, & sacrificium vltimæ Cœnæ, & quod nos offerimus in Missa diuersum esse, tametsi quoad rem oblatam idem omnino sit.

Præter hanc differentiam aliæ plures inueniuntur, quæ tamen sacrificij vnitati non obstant, quia non obstant rei oblatæ vnitati. Primò sacrificium Missæ differt à sacrificio cœnæ, & crucis quoad offerentem; nam esto in omnibus sit Christus offerens: in sacrificio cœnæ, & crucis, fuit immediatus offerens ex certa sententia. At in sacrificio Missæ secundùm probabilem sententiam est mediatus, licèt præcipuus, ministerio enim sacerdotum se Christus Patri æterno offert, quatenus sacerdotes instituit, qui hoc sacrificium offerrent, illisque offerre præcepit, & suis meritis impetrauit potestatem offerendi. Ex qua differentia alia secunda non mediocris nascitur, scilicet oblatione in cœna, & in cruce facta Christum Dominum mereri nobis peccatorum remissionem. At oblatione in Missa non mereri, sed quod in vita meruit nobis applicari. Tum quia non est in statu merendi. Tum quia in supradicta sententia non est immediatus offerens qui ex propria libertate se ipsum Patri in Missæ sacrificio offerat, sed sicuti Dominus qui pecuniam tribuit famulo, vt in pauperes distribuat, non est ipse immediatus distributor pecuniæ, sed famulus, nec ipse in distributione meretur, sed solum in concessione pecuniæ, & voluntate quam habet, vt in pauperes distributio fiat. Sic Christus Dominus se, suæque vitæ, & passionis meritum nobis in hoc sacramento reliquit Patri offerendum, & applicandum tam pro viuis, quam defunctis sacerdotesque instituit, vt hanc facerent oblationem, & applicationem. Non igitur in hac oblatione, & applicatione, quæ sacerdotum ministerio fit, ipse mereri potest. Tertio differt sacrificium Missæ à sacrificio crucis, & cœnæ, quod sacrificium Missæ sit vtriusque viua representatio. At sacrificium cœnæ, esto fuerit repræsentatio cruenti sacrificij crucis futuri, non tamen fuit imago alterius incruenti sacrificij. Sacrificium item crucis neque incruenti, neque cruenti sacrificij repræsentatio fuit. Tandem ex loco tempore, & materia alias differentias accidentales colligere poteris, sed prædictæ sufficiant.

Punctum IV.

Qui sint offerentes in sacrificio Missæ.

1. *Sacerdotes sunt offerentes.*
2. *Christus Dominus est principalis offerens.*
3. *An Christus immediatè offerat.* Negat Vasq. *quibus probet.*
4. *Verius est immediatè offerre.*
5. *Soluuntur oppositæ rationes.*

1. NEmini est dubium sacerdotes potestatem habere hoc sacrificium offerendi, & verè offerre, quia ad hoc ministerium sunt ordinati. Quam potestatem non amittunt, tametsi excommunicati, & degradati sint, quia sacerdotalis ordo acceptus, ex quo hæc potestas nascitur, deleri non potest, vt latius prosequitur Suar. *disp.* 77. *sect.* 2. Vasq. *disp.* 226. *cap.* 1. Reliqui extra sacerdotem solum dicuntur offerre denominatiuè, & impropriè, quia nec ipsi consecrant, neque ad hoc munus sunt deputati. Dicuntur autem denominatiuè offerre quatenus per sacerdotem qui eorum vices gerit Deo munera sibi data offerrunt, tum postulando, tum stipem tribuendo, tum assistendo Missæ sacrificio.

2. Christus vero Dominus, qui est sacerdos in æternum constitutus est præcipuus, & principalis offerens in hoc sacrificio, vt manifestè colligitur ex Trident. *sess.* 22. *cap.* 2. & Florentin. in decreto Eugen. IV. Tum quia ipse sacrificium instituit, illique virtutem, & efficaciam suis meritis concessit. Tum quia ipse sacerdotes instituit, qui nomine ipsius, ipsumque repræsentantes offerrent, eisque sic offerre præcepit in qua voluntate semper perseuerat. Quæ rationes sufficere videntur, vt Christus esse, & dici posset offerens præcipuus. Neque inde fit Deum sacrificia antiqua instruentem dicendum esse offerentem mediis sacerdotibus, tametsi infinitam dignitatem illis sacrificiis communicaret, quia nemo sibi ipsi offerre sacrificium potest, neque antiqui sacerdotes nomine Dei instituentis sacrificia Deo offerebant. Est enim id impossibile, cum Deus non sit, neque esse possit sacerdos, cuius nomine Deo sacrificia offerantur. Secus vero procedit in Christo, qui ratione humanitatis, & sacerdos est constitutus, & Deo interior, & nomine ipsius sacerdotes offerre Deo sacrificia possunt.

3. Graue tamen dubium est, an non solum ob prædictas rationes Christus Dominus sit offerens præcipuus, sed quia ipse immediatè, & per se offert tametsi sacerdotum ministerio? Negat Vasqu. *disput.* 225. *cap.* 2. 3. *&* 4. adducitque pro se Scotum, Gabrielem, & Cordub. qui id expresè non affirmant. Mouetur primò ab inconuenienti, quia si Christus immediatè offerret Missæ sacrificium, ea oblatio meritoria esset quia procedit à persona Deo grata, & cui oblationi promissio mercedis annexa est. Quid ergo ad rationem meriti deficit? Secundò si Apostoli in triduo consecrarent, sine dubio sacrificium Deo offerrent, sicuti nunc offerimus. At eo casu Christus immediatè, & per se ad sacrificium non concurreret, cum non existeret, ergo neque modò concurrit. Tertiò Christus Dominus non immediatè, & per se consecrationis verba profert, sed mediis sacerdotibus, qui eatenus sacrificium offerunt, quatenus consecrant, cum in consecratione essentia sacrificij Eucharistici sua sit. Ergo si Christus Dominus non immediate consecrat, quia immediatè non profert consecrationis verba, nullatenus poterit esse immediatus offerens. Quartò hic concursus immediatus Christi ad sacrificium, nec dignitatem Christi, eiusque personam decere videtur, neque necessarius est ad sacrificij valorem, & efficaciam. Ergo non est asserendus. Quod non deceat personam Christi sic probo. Non enim decet Christum rogare Patrem, vt sui sacrificium per manus Sancti Angeli suscipiat, sicuti rogat sacerdos, ergo neque offerre. Item nec decet Christum, quod ipse immediatè Eucharistiam sumat, ergo neque consecret. Vtramque enim actionem nomine ipsius sacerdos præstat, & fortè in vtraque sacrificij essentia consistit. Quod vero hic concursus immediatus ad sacrificij valorem non sit necessarius, inde manifestè probatur. Nam dignitas sacrificij non tam ex dignitate immediatè offerentis, quam ex dignitate rei oblatæ, & virtute quæ illi communicata est desumitur. Cùm ergo Christus Dominus suis meritis impetrauerit, quod ipse sub speciebus panis, & vini Patri æterno sacerdotum ministerio offerri possit, ipsique oblationi quantum est ex se virtutem, & valorem contulerit, infinitum, necessarius non est concursus ipsius Christi immediatus.

4. Nihilominus verius censeo Christum Dominum immediatè speciali actu, & affectu hanc facere consecrationem, & oblationem tametsi simul cum sacerdote, & ipsius ministerio faciat. Sic Suar. *disp.* 77. *sect.* 1. Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 1. *dub.* 6. *num.* 108. Moueor, quia negari non potest sacrificio Missæ specialem quandam dignitatem ex huiusmodi concursu prouenire, sicuti proueniret honorationi, quam alteri deferres, si non solum medio legatario, sed te ipso immediatè illum honorares, aptiusque hoc concursu declaratur qualiter Christus sit sacerdos in æternum, quam si solum mediatè, & remotè concurreret, siquidem hac via non semel, sed in perpetuum offert quoties sacrificium fuerit. Melius item cognoscitur quomodo sacrificium Missæ eiusdem valoris, & dignitatis sit, idemque sacrificium, ac fuit sacrificium in vltima cœna, & in cruce oblatum, quippè quod non solum ex parte rei oblatæ, sed ex parte offerentis idem est.

5. Neque obstant rationes aduersæ. Non prima, nam ex eo quod Christus sit immediatus offerens, non infertur oblatione mereri, quia ad merendum pro aliis requiritur specialis Dei acceptatio, & promissio, quam non habent opera Christi, postquam ex hac vita migrauit, ne occasio daretur suspicandi non integrè, & perfectè nostram redemptionem meruisse. Ad secundum concedo eo casu Apostolos consecrantes idem sacrificium oblaturos fore, ac modò offerimus, quia esset eadem hostia cum eodem valore, & virtute nomine Christi oblata, tametsi Christus immediatè non offerret, immediatum enim concursum Christi in sacrificio Missæ non ex necessitate sacrificij, sed ex maiori conuenientia adstruimus. Ad tertium nego Christum Dominum verba consecrationis non proferre: profert namque sed sacerdotum ministerio, qui non in propria persona, sed in persona Christi loquuntur dicentes. Hoc est corpus meum. Hic est calix sanguinis mei. Quo modo loquendi hic concursus immediatus non leuiter significatur. Nam si Christus non immediatè consecrationem operatur, vt quid in persona eius, verba consecrationis proferuntur; reliqua enim sacra-

menta

menta nomine ipsius Christi sacerdotes conficiunt, sed quia Christus non immediatè, sed mediatè illa conficit, sacerdotes non in persona Christi, sed in propria persona loquuntur. Cum ergo in confectione huius sacramenti diuersimodè procedant, satis indicatur Christum Dominum in hoc sacramento speciali modo concurrere, scilicet immediatè, & proximè. Ad quartum nego hunc concursum, immediatum in sacrificio dedecere personam Christi, tametsi orationes illum dedeceant. Aliud enim est orare, vt sacrificium acceptum sit, & nobis prosit, aliud ipsum sacrificium conficere, & offerre, & oblata consumere. Orationes namque cum non sint à Christo institutæ, sed ab Ecclesia, & nomine Ecclesiæ fiant, mirum non est quod ad illas immediatè Christus non concurrat. At consecratio, oblatio, & consumptio cum sint à Christo instituta, & nomine ipsius fiant; benè possunt fieri à Christo. Fateor tamen hunc immediatum concursum necessarium non esse valori, & dignitati sacrificij Missæ; at esse nimis conuenientem ob rationes dictas in probatione conclusionis.

PVNCTVM V.

Pro quibus offerri possit, & debeat Missæ sacrificium.

1. *Præmittuntur aliqua certa.*
2. *Pro omnibus viuis offerre hoc sacrificium potes.*
3. *Examinatur, an pro infidelibus offerre sacrificium possis ex directa intentione vt conuertantur. Affirmant aliqui.*
4. *Verius est oppositum.*
5. *Soluuntur contrariæ rationes.*
6. *Obiicitur textus* in c. Apostolicam de presbytero non baptizato, *Cui facere videtur* Ambros.
7. *Explicatur prædictus* textus, *& Ambros.*
8. *Pro quibus defunctis hoc sacrificium offerri possit expenditur.*

1. Missæ sacrificium pro aliquo offertur, cum in eius commodum, & vtilitatem offertur. Dupliciter autem sacrificium offerre potes, vel vt persona priuata, vel vt publica à Christo, vel Ecclesia constitutus. Item vt effectum habeat ex opere operato, & virtute sacrificij, vel vt effectum habeat ex opere operantis, sicut quodlibet aliud bonum opus. His positis.

2. Dicendum est te posse non solum vt priuatam personam, sed vt publicam & nomine Christi, & Ecclesiæ hoc sacrificium tam pro viuis, quam pro defunctis offerre. Constat ex Trident. *sess. 22. cap. 2.* Sed in quorum viuorum, & defunctorum vtilitatem hoc sacrificium offerri possit, pergimus explicare.

Et quidem pro omnibus viuis tam fidelibus, quam infidelibus, & excommunicatis te posse vt personam priuatam, seu nomine proprio hoc sacrificium offerre communis est sententia. Nam cum omnes capaces sint alicuius doni spiritualis vel temporalis recipiendi, in illius consecutionem sacrificium offerre potes, sicut & quodlibet bonum opus, maximè cum hæc oblatio singularis nullibi inueniatur prohibita. At vt persona publica, & nomine Christi, & Ecclesiæ nequis pro excommunicatis offerre, quia hi ab Ecclesia, suorumque bonorum participatione sunt præcisi, vti constat *ex c. à nobis cap. sacris. De sentent. excommunicat.* Quod si hac prohibitione non obstante sacrificium pro excommunicato applices, ctedo probabilius applicationem nomine Christi factam firmam esse, & effectum habituram pro illorum capacitate, quia hæc applicatio ex potestate ordinis à Christo accepta prouenit, quam Ecclesia impedire non potest, tametsi vsum illius possit prohibere. Secus vero est dicendum de applicatione nomine Ecclesiæ facta, hæc enim contra voluntatem Ecclesiæ effectum habere non potest. Sic Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 1. dub. 9. cõcl. 2.*

Pro reliquis fidelibus quamtumuis peccatores existant, nomine Christi, & Ecclesiæ offerre sacrificium potes, & debes, quia & ipsi capaces sunt alicuius boni obtinendi scilicet conuersionis, & nullibi inueniuntur excluſi, quinimo in oblatione Missæ omnes comprehenduntur iuxta Trident. *sess. 22. cap. 2.* Quocirca si aliquem velis ab hac communi oblatione excludere, non leuis odij indicium esset, graueque peccatum committeres, sicuti colligitur ex S. Thom. *2. 2. quæst. 25. art. 8.* & 9. Nauarr. *c. 19. de orat. n. 120.* Suar. *disp. 68. sect. 2.* & Bonac. alios referens, *disp. 4. q. vlt. pun. 5. n. 3.*

Pro infidelibus, seu non baptizatis nulla est obligatio hoc sacrificium offerendi, quia in oblatione ab Ecclesia instituta hi non comprehenduntur. Nam licet cum calix offertur, offeratur pro totius mundi salute, ex qua oblatione pro infidelium conuersione videatur offerri. Non enim totius mundi salus obtineri potest, nisi infidelibus conuersis, attamen pro illis non directè, sed indirectè offertur, siquidem in hac oblatione non tam eorum bonum, quam bonum fidei, & Ecclesiæ augmentum spectatur.

3. An vero pro iis infidelibus directè ex directa inquam intentione vt conuertantur, hoc sacrificium in persona Christi & Ecclesiæ offerre possis, vt fructum ex opere operato in illis habeat? Doctores diuisi sunt. Affirmant Bellarm. *lib. 2. de Miss. c. 6.* Henriq. *lib. 9. c. 15. n. 6.* Suar. *disp. 78. sect. 2. concl. 3.* Eman. Saà, *verbo Missa n. 40.* Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 1. dub. 9. conc. 3.* tametsi in fine illius conclusionis contrarium indicet Filiuc. *tract. 5. cap. 2. quæst. 9.* Bonac. *disp. 4. q. vlt. pun. 5. n. 4.* Layman. *lib. 5. tract. 5. cap. 2. à num. 6.* Mouentur primo, quia hi infideles indigent ad fidem cõuerti, quam conuersionem tum orationibus, tum sacrificiis procurare gratum Deo, & pietati Christianæ, conforme esse videtur. Non igitur est prohibitũ. Secundo sacrificium crucis pro iis omnibus directè oblatum est, fuit enim vniuersalis omniũ redemptio, & satisfactio. Ergo & sacrificiũ Missæ, quod idem est pro omnibus, offerri poterit, vt sic vnum sacrificium cum alio conuenientiã habeat. Tertiò in antiqua lege offerebantur sacrificia directè pro infideliũ conuersione, pro Dario 1. Esdræ. 6. pro Spartiatis 1. Machab. 12. pro Heliodoro 2. Machab. 3. Sed nostrum sacrificium veteribus sacrificiis excellentius est. Ergo si vetera sacrificia pro infidelibus offerri poterant, illisque prodesse, à fortiori nostrũ sacrificium pro illis offerri poterit, & prodesse. Quartò plures partes testantur orationes, & oblationes pro infidelibus ab Ecclesia offerri. Sic testatur Clemens Roman. *lib. 8. constitut. c. 6. aliàs 7. & cap. 11. aliàs 22.* Cælestin. *Epist. 1. ad Episcopos Gallia c. 11.* Augustin. *epist. 10. ad Vitalem.* Chrysost. *de Adam, & Eua paulò ante finem, & hom. 77. in Ioann. sub finem.* & fauet Paul. 1. ad Timoth. 2. vbi præcipit orationes, & obsecrationes pro omnibus fieri, specialiter pro Regibus, qui tunc erant infideles, quem locum explicans idem Chrysost. *hom. 8. in princ.* Augustin. *epist. 59. ad 5. quæst.* & alij expressis verbis affirmant pro ethnicis oblationes, & orationes fundendas esse. At vna ex præcipuis orationibus est deprecatio, quæ medio sacrificio oblato fieri potest. Ergo. Denique in die parasceues pro catechumenis, & infidelibus specialiter Ecclesia orat. Signum ergo est eos non esse à sacrificio penitus excluſos.

4. Nihilominus verius existimo pro infidelibus etiam catechumenis, qui per baptismum in fide generati non sunt, licitum non esse, nec fuisse sacrificium Missæ nomine Christi, & Ecclesiæ applicare non solum pro obtinenda pœnæ tẽporalis peccatis debitæ remissione, sed neque pro obtinendo aliquo spirituali, vel temporali bono. Sic docuit Gabr. *in lect. 34. in can. litt.* A. Dominic. Sotus, *lib. 9. de iustit. q. 2. art. 2. ad 3. §. At quia & in 4. dist. 11. quæst. 2. art. 7. ad 2.* Vasq. *disp. 227. c. 3. & seqq.* Azor. *1. p. lib. 10. c. 22. q. 1.* Bartholom. ab Angelo *dialog. 5. §. 489.* & alij, & videtur esse expressa sententia Augustin. *lib. 1. de anima, & eius orig. cap. 9. ante med. in 7. t.* vbi aduersus Vincentium Pelagianum probat pro paruulis decedentibus ante baptismum sacrificium offerri non posse, eo solum quia nõ sunt per baptismum, vel Martyrium regenerati. Quis enim (inquit) offerat corpus Christi, nisi pro eis qui sunt membra Christi? nemo autem fit membrum Christi nisi aut baptismate in Christo, aut morte pro Christo. Cum Ergo hæc ratio non solum paruulos, sed viuos adultos non baptizatos comprehendat, efficitur ex sententia August. pro ipsis offerri sacrificium non posse, quod ipse August. *eo lib. cap. 11.* expressis verbis indicauit. Idẽ clarissimis verbis expressit cõcil. Bacharen. 1. *can. 35. & Chrysost hom. 69. ad pop. Antioch. & serm. 3. in epist. ad Philipp. in morali exposit.* D. Thom. *q. 79. art. 7. ad 2.* Ratio efficax est. Quia non est credendum Christum Dominum Eucharistiam in ratione sacrificij instituisse pro iis, pro quibus in ratione sacramenti non instituit, neque effectum sacrificij communicandum esse, quibus sacramenta communicari non possunt. Præterea si sacrificium Missæ ex opere operato effectum habere posset in non baptizatis, vt quid Ecclesia catechumenos peractis orationibus, & finita lectione Euangelica excludebat, ne oblationi consecrationi, & consumptioni præsentes essent?

5. Neque obstant rationes contrariæ. Ad primam concedo gratissimum esse Deo conuersionem infidelium procurare, mediis tamen à Christo institutis. Cum autem sacrificium Eucharisticum institutum non sit, vt pro ipsis infidelibus directè offeratur non potest Deo esse gratum illorum bonum illius oblatione procurare. Ad secundum concedo sacrificium crucis pro omnibus oblatum esse, quia fuit oblatum per modum meriti. At sacrificium Eucharistiæ non offertur per modum meriti, sed meritum crucis quod in ipso continetur, instar sacramenti applicatur: cum autem sacramentum applicari non possit iis, qui non sunt membra Christi & Ecclesiæ, neque sacrificium aplicari poterit. Ad 3. concedo sacrificia veteris legis applicari potuisse pro gentibus, aliisque nationibus à Iudæis, non quidem vt effectum haberent ex opere operato, sed ex merito, & intercessione operantis: qua ratione etiam sacrificium Eucharisticum diximus applicari posse infidelibus, secus vt effectũ habeat ex opere operato, & instar sacramenti. Ad 4. concedo olim plures orationes directè pro infidelibus fundi à sacerdote nomine Christi & Ecclesiæ, nunquam tamen fuisse sacrificium oblatum, quia ad orationis fructum infideles capaces sunt, secus vero ad fru-

ctum sacrificij vtpote pro fidelibus tantum instituti. Adde præsenti tempore solum in die Parasceues nomine Ecclesiæ sacerdotem pro gentibus non baptizatis orare, tum vt indices neminem à passione Christi, quæ tunc specialiter commemoratur, excluſum esse. Tum quia eo die sacrificium non offertur, quo facto indicatur orationem pro iis offerri posse, sed non sacrificium.

6. Quod si obiicias textum *in cap. Apostolicam sedem, de Presbytero non baptizato*, vbi interrogatus Innocent. an possint nomine Ecclesiæ orationes fundi pro presbytero qui è vita decessit credens esse baptizatum, cum tamen baptizatus non esset, respondit Episcopo Cremonen. sopitis quæstionibus Doctorum, Partum sententias teneas, & in Ecclesia tua iuges preces, hostiasque Deo offerri iubeas pro presbytero memorato. Nomine autem *hostias*, sacrificium Missæ intellexisse videtur, siquidem in Ecclesia nihil aliud est quod propriè hostia nuncupetur, idque clarè denotat testimonium Ambros. *in orat. de obitu Valentin. Imperatoris* decedentis è vita, cum ad baptismum properaret, quo Innocent. quæstionem sibi propositam decidit. Inquit enim Ambros. Date manibus sancta mysteria, pio requiem ei poscamus affectu. Date sacramenta cœlestia, animam piam nostris oblationibus prosequamur: quæ verba sine dubio indicant & Ambrosium, & Innocent. sentire pro hominibus sine baptismo decedentibus, attamen illum desiderantibus sacrificia offerri posse. Id ipsum non leuiter confirmant quæ referuntur *cap.* 20. libri inscripti *Ordo Romanus*. ibi enim apponitur Missa, quæ celebrari consueuerat, cum catechumeni ad baptismum eligebantur, in cuius oratione infra actionem dicitur: Hanc igitur oblationem seruitutis nostræ, sed & cunctæ familiæ tuæ quæsumus Domine, vt placatus accipias, quam tibi offerimus pro famulis, & famulabus tuis, quos ad æternam vitam, & beatum gratiæ tuæ donum eligere, atque vocare dignatus es. Cum igitur catechumeni sint qui fuerant electi, & vocati, pro iis sacrificium conuincitur oblatum esse. Quod expressius significatur in oratione *ibidem* relata, cum catechumeni in primo scrutinio electi erant. Sic enim sacerdos orabat. Exaudi nos omnipotens Deus, & famulos tuos fidei Christianæ primitias huius sacrificij tribuas operatione mundari. Offertur ergo sacrificium pro ipsis catechumenis immediatè.

7. Respondeo neque Innocent. neque Ambros. de sacrificio fuisse locutos, sed de oratione, vt docuit ibi Glossa in figuratione casus, & de eleemosynis, quæ hostiæ, & sacrificia sæpè nuncupantur. Ea vero quæ ex libro *Ordo Romanus* referuntur, probabilem habent expositionem, si dicas eas orationes, & oblationes non fundi pro famulis, & famulabus electis, nec dum baptizatis, sed pro ipsis qui ab baptismum electi fuerunt, & quibus fuit baptismus collatus. Quod si de catechumenis nondum baptizatis sint intelligendæ vt verius videtur, siquidem eæ orationes proferebantur antequam illis baptismus esset collatus, respondere debes pro ipsis offerri non immediatè & directè, sed mediatè, vel offerri pro ipsis, quia eo tempore Ecclesia Romana sequuta est opinionem probabilem, affirmantem pro catechumenis offerri sacrificium posse, à quo vsu rem exactius considerans abstinuit. Neque est inconueniens, quod Ecclesia in iis quæ ad sacramentorum administrationem accidentaliter pertinent aliquando quoad factum, & materialiter minus secutè, & veritati conformis processerit, vt latius tradit Vasq. *dicta disp.* 227. *cap.* 3. *num.* 22.

Hucusque diximus de viuis, pro quibus hoc sactificium nomine Christi, & Ecclesiæ offerri potest, superest dicendum de defunctis. Hi namque sunt in quadruplici differentia: Beati, damnati, decedentes sola originali culpa, in purgatorio existentes. Pro beatis namque offerri hoc sacrificium directè non potest, quia neque satisfactione vlla, neque bono aliquo indigent, ideoque dixit Innocent. *in cap. cum Marthæ de celebrat. Missar.* iniuriam facere Martyri qui orat pro Martyre, offertur tamen in illorum memoriam, & honorem, quia non leuiter honorantur Sancti si in gratiarum actionem pro victoriis ab eisdem obtentis sacrificium Missæ Deo offeras. Sicuti dixit Trident. *sess.* 22. *cap.* 3. Pro damnatis nequaquam sacrificium offerri potest, quia sunt extra statum salutis, neque pœna peccatis debita remissionem habere potest, sicuti definitur *cap. obeuntibus* 13. *quæst.* 2. *& in concil. Bracharen.* 1. *cap.* 3. Si enim pro iis orationes fundi non possunt, nec sacrificia possunt offerri. Neque his obstat textus *in cap. tempus* 13. *quæst.* 2. vbi ex August. in Enchirid. *cap.* 109. *&* 110. refertur sacrificia offerri pro baptizatis omnibus, pro valdè bonis in gratiarum actionem, pro non valde malis in propitiationem, pro valde malis in qualemcunque viuorum consolationem. Sentit ergo August. pro damnatis sacrificium offerri posse, ij enim sub valdè malis videntur intelligendi, sicuti placet *Glossa in dicto capite*. Non inquam obstat, quia vt ex eodem textu colligitur, solum offerri sacrificium potest pro iis, qui cum in vita existerent, sibi prodesse postea sacrificium meruerunt: at decedentes in mortali nunquam hoc meritum habere possunt. Quocirca mediocriter malos, & valde malos existentes in purgatorio intellexit August. qui virtute sacrificij à pœna liberantur, vel saltem tolerabilior fit eorum damnatio, quia pœna aliquantulum remittitur. Sic explicuit S. Thom. *in 4. dist.* 45. *quæst.* 2. *art.* 2. *qq.* 1. *ad* 2. Quod si August. pro defunctis valde bonis beatos intellexit, pro non valde malis existentes in purgatorio, pro valde malis damnatos, dicendum est iudicasse pro omnibus iis sacrificium offerri posse, dum neque in cœlo, neque in inferno, neque in purgatorio cognoscuntur esse, vt ipsis prosit eo modo, quo fieri possit, beatis in honorem & gloriam, existentibus in purgatorio in peccatorum expiationem, damnatis in viuorum consolationem, qua tolerabilior fiat eorum damnatio, tametsi pœnæ inflictæ nulla fit remissio. Pro decedentibus in peccato originali nequaquam sacrificium offerre potes, qua ij inter damnatos computantur, cum sint extra statum salutis, neque ab eo statu liberari possunt. Superest ergo vt solum pro existentibus in purgatorio sacrificium directè offerre possis, tam vt est satisfactorium, quàm vt est impetratorium. Ex Trident. *sess.* 22. *c.* 2. *& can.* 3. & in his ferè omnes Doctores conueniunt, quos superuacaneum duxi recensere.

PVNCTVM VI.

Quos effectus habeat Missæ sacrificium, & quam intentionem, & applicationem sacerdos habere debeat, vt prædicti effectus obtineantur.

1. *Triplicem effectum Missæ sacrificium habere potest & qualis sit.*
2. *An hoc sacrificium remittat peccata mortalia in attrito? Proponitur ratio dubitandi.*
3. *Communis sententia negat sacrificio hanc virtutem.*
4. *Soluitur dubitandi ratio.*
5. *Iustis ex opere operato augmentum gratiæ non concedit.*
6. *Neque immediatè peccata venialia remittit.*
7. *Pœnas pro peccatis debitas immediatè remittit.*
8. *Impetratorium est donorum tum spiritualium, tum temporalium.*
9. *Qui ex prædictis effectibus infallibiliter conferantur.*
10. *An ad hanc concessionem virtutem habeat infinitam? Proponitur negatiua pars.*
11. *Affruitur affirmatiua.*
12. *Obiectio proponitur, & sit satis.*
13. *Æquè sacrificium singulis prodest pro pluribus oblatum, ac si pro singulis oblatum esset.*
14. *Obiectiones proponuntur, illisque sit satis.*
15. *Quam dispositionem habere debeant ij, pro quibus sacrificium offertur.*
16. *De intentione requisita, vt effectus sacrificij obtineatur.*
17. *Validè, & licitè applicari posse sacrificium sub conditione contingente docuit* Nauarra.
18. *Verius est oppositum. Et quid* Clemens VIII. *in hac parte statuit.*
19. *Exequias, & officium defunctorum qualiter pro se possit quis celebrare.*

1. MIssæ sacrificium sicut quodlibet bonum opus triplicem effectum habet, nempè satisfactionem pro culpis commissis, meritum gratiæ, & gloriæ, & impetrationem alicuius beneficij à Deo conferendi. Hos effectus explicuit Trident. *sess.* 22. *cap.* 1. *&* 2. Oriri autem possunt hi effectus ab oblatione sacerdotis. Tum quatenus Christi personam induit, & nomine Christi sacrificium æterno Patri offert. Tum quatenus induit personam Ecclesiæ, & nomine Ecclesiæ sacrificat. Tum quatenus est persona singularis, & nomine proprio sacrificium præsentat. Secundum omnes prædictas rationes ea oblatio & satisfactoria, impetratoria, & meritoria est. Non quia Christus Dominus denuo satisfaciat, impetret, & mereatur, est enim extra statum denuò satisfaciendi, & merendi, & in multorum sententia impetrandi. Sed quia sacerdos personam Christi gerens, applicansque illius meritum, satisfactionem, & impetrationem in oblatione ex diuina institutione contenta, satisfacit, impetrat, & meretur: impetrat & satisfacit, & sibi, & aliis, mereri autem sibi solum potest. Ecclesia vero medio sacerdote offerens pro peccatis suorum fidelium satisfacit, illisque beneficia impetrat, mereri tamen nequit, quia nemini à Christo datum est mereri alterius peccati remissionem, nec gratiæ augmentum: mereri autem sibi non possunt iusti quatenus hoc sacrificium offerunt, quia in singulorum potestate libera non est sacrificium. Quapropter solus sacerdos nomine proprio sacrificium offerens sibi, & aliis impetrare, & satisfacere potest, mereri vero sibi tantum. Vide Cordub. *lib.* 1. *quæst.* 3. Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de restit. cap.* 2. *difficult.* 6. *à num.* 248. *in noua edit.* Suar. *disput.* 79. *sect.* 1. *&* 2. Vasq. *disput.* 229. *cap.* 2.

Est

Est autem differentia non leuis inter hos effectus; nam effectus prouenientes ab oblatione sacerdotis, quatenus gerit personam Christi, & Ecclesiæ non pereunt, nec minuuntur ex indignitate sacerdotis offerentis. Sicuti neque eleemosyna, quam Dominus elargitur per famulum vitiosum non vitiatur ex famuli malitia: effectus vero prouenientes ab oblatione sacerdotis, quatenus priuata persona est, omnino pereũt ea indignitate posita. Rursus, est alia differentia, quia effectus prouenientes ab Ecclesia, & à sacerdote nomine proprio in omni sententia sunt limitati, quia fundantur in sanctitate Ecclesiæ, & ipsius sacerdotis, quæ limitata est, & potius dici debent effectus ex opere operantis, quam ex opere operato, cum non proueniant ex institutione Christi, eiusque promissione. Quocirca in præsenti non est sermo de effectibus, quos habere potest Missę sacrificium ex persona sacerdotis priuata, seu vt alij dicunt ex opere operantis, ij enim communes sunt aliis bonis operibus, sed sermo est de effectibus, quos Missæ sacrificium vi sua ex diuina institutione habet, seu vt dicitur ex opere operato, qui ex indignitate sacerdotis non minuuntur. Hi effectus esse possunt remissio peccati, gratiæ augmentum, cuiuslibet boni spiritualis, vel temporalis impetratio.

2. Quæstio igitur prima est, an hoc sacrificium virtutem habeat remittendi peccata mortalia saltem in homine attrito, sicuti baptismus, & pœnitentia? Ratio dubitandi desumitur ex concil. Trident. *sess. 22. cap. 2.* affirmante hoc sacrificium esse propitiatorium, eoque placatum Deum ingentia crimina, & peccata dimittere, id ipsum testantur communiter Ecclesiæ Patres, Ambros. *lib. 1. officior. cap. 48. in fin.* Cyril. Hierosolymit. *cateches. 5. mystagog.* Hieron. *epist. 146.* ad Damasum. *num. 16.* D. Thom. *in 4. dist. 12. q. 2. art. 2. qq. 2. ad 4.* & alij quos plena manu referunt Doctores statim referendi. Quod si dicas Concilium, & Patres intelligi debere non de immediata peccatorum remissione, sed de mediata, media inquam pœnitentia, quam Deus virtute huius sacrificij concedit? Obstat: quia eo posito sacrificium non esset propitiatorium, sed solum impetratorium; impetraret namque auxilium, quo contritio, & pœnitentia de peccatis conciperetur. At Trident. decidit sacrificium & propitiatorium esse, & impetratorium. Ergo non impetratione tantum, sed alia via peccata remittit, atque adeo immediatè.

3. Nihilominus communis sententia defendit sacrificium non habere virtutem remittendi peccata mortalia instar sacramenti, sed solum impetrandi auxilium pœnitentiæ, qua remittantur. Sic pluribus relatis firmant Azor. *t. 1. lib. 10. cap. 20. quæst. 3.* Suar. *t. 3. in 3. p. disp. 79. sect. 3. & 4.* Vasq. *disp. 228. cap. 2.* Petr. Nauarra, *lib. 2. de restit. cap. 2. difficult. 8. num. 340. & difficult. 9. num. 346.* Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 1.* Ratio à priori est, quia hoc sacrificium eam virtutem habere non potest nisi ex institutione. At nullibi constat sic fuisse institutum. Quinimo contrarium non leuiter colligitur ex Trident. *dicto cap. 2.* vbi explicans modum, quo Deus hoc sacrificio placatus ingentia crimina, & peccata dimittit, inquit; Gratiam, & donum pœnitentiæ concedens. Non igitur immediatè peccata remittit, sicut & sacramentum sed media gratia, & dono pœnitentiæ. Quod manifestius explicuerat præcedentibus verbis, cum dixit per ipsum (scilicet sacrificium) fieri, vt si cum vero corde, recta fide, cum metu, & reuerentia contriti, ac pœnitentes ad Deum accedamus misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno; quasi diceret, contritis (contritione inquam imperfecta, de qua idem concilium *sess. 14. cap. 4.*) & pœnitentibus accedentibus ad hoc sacrificium virtute illius auxilium conceditur opportunum, quo misericordiam consequantur, & gratiam inueniant; qua omnia peccata deleantur. A posteriori, seu ab inconuenienti probari supradicta sententia potest, quia si sacrificium instar sacramenti peccata mortalia remitteret offerenti, vel ei pro quo offertur, conscius peccati mortalis, & sciens sacrificium pro se dum erat attritus obtulisse, vel oblatum esse, iustificaretur. Posset ergo communicare, si vrgeret necessitas communicandi nulla præmissa confessione, nulloque contritionis motu excitato, quia verè communicaret in gratia, quod videtur absurdum. Deinde sequitur sacramentum pœnitentiæ non esse medium necessarium ad remissionem peccati, siquidem sacrificio ex diuina institutione remitti potest, eo enim ipso, quo sacrificium ex diuina institutione virtutem habeat remittendi peccata, manifestè infertur ex diuina institutione pœnitentiam necessariam non esse ad peccati remissionem.

4. Neque ratio dubitandi vrget, cui benè ibi satisfactum est, & ad probationem respondeo, sacrificium Missæ & esse propitiatorium, & esse impetratorium sub diuersa consideratione, est inquam propitiatorium, quatenus eo placatur Deus, ne peccata vindicet, sed remittat donum pœnitentiæ concedens; impetratorium est, quatenus eo plura alia beneficia tum spiritualia, tum temporalia impetrantur. Adde nullum esse inconueniens hoc sacrificium quatenus est propitiatorium esse impetratorium auxilij pœnitentiæ, qua remittuntur peccata, cum tamen sæpè impetratorium sit, quin propitiatorium sub ea ratione existat.

5. Quæstio secunda, an sacrificium vi sua, & ex opere operato iustis augmentum gratiæ immediatè concedat? Negant & meritò omnes Doctores in supradicta conclusione relati, alias liceret hoc sacrificium offerre pro paruulis baptizatis, vt augmentum gratiæ reciperent, quod est inauditum. Deinde posset qui nullum fere opus bonum in vita gessit superare gratia, & gloria eos, qui in vinea Domini multum laborarunt, si plurima sacra pro eo oblata fuissent. Præterea si ex vi suæ institutionis habet sacrificium instar sacramenti concedere augmentum gratiæ, & primam gratiam aliquando concedere poterit, sicuti sacramentum, quod est contra præcedentem conclusionem.

6. Quæstio 3. an saltem peccata venialia hoc sacrificium immediatè remittat? Affirmat Canus *lib. 2. de locis c. 12. §. qui vero.* Azor. *1. p. lib. 10. cap. 20. q. 4.* probant argumento deducto ex sacramentalibus, quibus plures Doctores virtutem concedunt peccati venialis remittendi; à fortiori sacrificio Missæ est concedenda. Contrarium verius est, vt docet Suar. *disp. 79. sect. 5.* Vasq. *disp. 228. cap. 3.* Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 1. dub. 8. num. 136. concluſ. 2.* Quia peccatum veniale cum animæ inhæreat, & propria voluntate contractum sit, nullatenus conuenit remitti sine propriæ voluntatis retractatione, & gratiæ habitualis infusione: atqui sacrificium non immediatè causat retractationem, neque gratiæ infusionem. Ergo. Præterea concilium, & Patres solum affirmant sacrificium esse expiatorium, & propitiatorium, illoque peccata remitti, quin vllam distinctionem faciant de peccatis mortalibus. Si igitur peccata mortalia vi sacrificij immediatè non remittuntur, neque venialia remitti debent.

7. Quæstio quarta, an pœnas pro peccatis debitas hoc sacrificium immediatè remittat? Communis, & certa sententia affirmat, vt videre est apud D. Thom. *quæst. 79. art. 4.* Ægid. de Coninch. *quæst. 83. art. 1. dub. 8. num. 141. concl. 4.* Petr. Nauarra, *lib. 2. de restit. capite 2. difficult. 6. num. 338.* Suarez *disputat. 79. sect. 6.* Colligiturque apertè ex Trident. *sess. 25. cap. 1.* definiente suffragijs fidelium, & maximè hoc sacrificio animas fidelium in purgatorio existentes iuuari. Iuuari autem non possunt alia via, quàm immediata pœnarum remissione. Ergo Deinde hoc sacrificio virtus passionis Christi immediatè applicatur tam viuis, quàm defunctis. Præstat ergo vt hæc applicatio sit efficax, & infallibilis quoad aliquem effectum, qui nullus alius excogitari potest præter pœnarum remissionem. Adde: hæc remissio per extrinsecam condonationem Dei fieri potest. Ergo nullum est inconueniens, quod virtute sacrificij immediatè fiat.

8. Quæstio quinta. An virtute huius sacrificij dona tam spiritualia, quàm temporalia impetrentur? Certum est impetrari, quod manifestè indicat Trident. *sess. 22. cap. 2. & can. 3.* affirmans pro fidelium viuorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, aliisque necessitatibus hoc sacrificium offerri, sicuti de facto Ecclesia sæpè offert, & ad eum finem orationes fundit, quæ nullatenus fierent, si virtute huius sacrificij ea bona impetrari non possent. Aduertit tamen optimè Vasq. *disp. 228. cap. 4. num. 32.* bona temporalia virtute huius sacrificij non concedi, nisi quatenus animæ saluti deseruire possunt, quia Christus pro bonorum temporalium consecutione absque respectu ad spiritualia mortuus non est. Non igitur pro ipsis absque hoc respectu passio Christi in hoc sacrificio contenta applicari potest.

9. Quæstio sexta. Quinam ex prædictis effectibus infallibiliter conferantur? Respondeo solam remissionem pœnæ pro peccatis debitæ infallibiliter conferri, reliquos vero effectus quando diuinæ prouidentiæ melius placitum fuerit. Sic Vasq. *disput. 229. cap. 2.* Ægid. de Coninch. *quæst. 23. art. 1. dub. 8. concl. 3. 4. & 5.* Bonac. *disput. 4. quæst. vlt. pun. 3.* Probo, quia huic sacrificio sicut & Sacramento assignare debemus aliquem effectum, qui non ponenti obicem infallibiliter concedatur. At nullus alius assignari potest præter remissionem, pœnæ, eaque de causa tam pro viuis, quàm pro defunctis hoc sacrificium offertur. Ergo hic effectus est infallibilis. Quod vero nullus alius effectus sit infallibilis, probo. Nam peccatorum remissio medio auxilio opportuno, quo ad pœnitentiam excitamur, infallibilis esse non potest, alias nullus foret peccator, pro quo sacrificium oblatum esset, qui de peccatis commissis non pœniteret, & misericordiam non consequeretur. Ex eadem ratione conuincitur donum perseuerantiæ vi huius sacramenti petitum non infallibiliter obtineri, alias fere nullus damnaretur, cum rarus sit, pro quo hoc sacrificium oblatum non sit, non solum in genere, sed in specie, & in particulari. Idem argumentum fieri potest de aliis spiritualibus donis (scilicet charitate, patientia, humilitate, &c. Bona item temporalia experientia manifestat vi huius sacramenti infallibiliter non obtineri. Sæpe enim sacrificium offerimus pro salute corporis, pro pluuia, pro serenitate, pro belli victoria, pro fœlici rerum euentu, & similibus

sibus obtinendis quæ tamen sæpè non obtinentur. Neque inde fit prædictos effectus sacrificio tribuendos non esse, sunt enim sacrificio tribuendi, siquidem ad eos obtinendos Christus Dominus sacrificij oblationem instituit, eique virtutem concessit, vti constat ex Trident. *sess. 22. c. 2. & can. 3.* Quod vero non semper obtineantur, sed solum quando diuinæ prouidentiæ placitum fuerit, non probat sacrificium ad eorum consecutionem institutum non esse, sed solum probat non esse institutum pro infallibili eorum consecutione, sed pro consecutione diuinę prouidentiæ conformi. Exemploque Eucharistiæ quatenus sacramentum est declarari potest, inter illius namque effectus ex opere operato enumeratur à mortalibus præseruatio, qui tamen effectus non semper, & infallibiliter obtinentur, sed quando diuinæ prouidentiæ placitum est, vt latius suo loco diximus.

Quæstio septima. An sacrificium virtutem habeat infinitam pro supradictis effectibus concedendis? Ratio dubitandi est, quia sacrificij valor, & operatio non ex re oblata, sed ex oblatione desumi debet, aliàs sacrificium, vt à sacerdote nomine proprio offertur, virtutem, & valorem infinitum haberet ad impetrandum, & satisfaciendum; quod nullus concedit. At oblatio virtutem infinitam habere non potest, siquidem non procedit ab offerente infinitè grato. Sacerdos enim tametsi Christi personam gerat, non est Deo infinitè gratus, aliàs eius oblatio ex opere operantis meritum infinitum haberet, quod est absurdum. Quod si dicas eam virtutem infinitam habere ex eo quod Christus non solum remotè, sed proximè sacrificium offerat? Obstat, quia ea oblatio prout à Christo procedit non est denuò meritoria, nec satisfactoria, nec fortè impetratoria, tametsi per eam meritum, satisfactionem, & impetrationem suæ vitæ applicet. Ergo ex ea applicatione non est virtus huius sacrificij desumenda, præcipuè cum incertum sit Christum eo modo ad sacrificium concurrere, necessarioque concedendum sit sacrificio, quod in triduo fieret eandem virtutem, & valorem, qui præsenti sacrificio conceditur.

11. Dicendum tamen est cum communi omnium sententia, virtutem, & valorem sacrificij Missæ ex se infinitum esse tam secundùm intensionem, quam secundùm extensionem. Sic Petr. Nauarra aliis relatis, *lib. 2. c. 2. n. 268.* Vasq. *disp. 230. cap. 3. & disp. 231. cap. 3.* Suar. *disp. 79. sect. 11. & 12.* Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 1. dub. 10. concl. 6. num. 167.* & alij apud ipsos. Ratio est, quia nullum inconueniens nascitur ex eo quod Christus Dominus hanc virtutem, & efficaciam tribuerit sacrificio, quinimò maximè conueniens fuit, vt sic sacrificium cum sacramento conueniat. Si enim cuilibet sacramento hanc virtutem, & efficacitatem infinitam syncathegorematicè concessit, eo quod merita suæ Passionis continet, ideoque quo maior est susципientis dispositio, eo abundantiorem fructum sacramentum confert, vt quid sacrificio hæc virtus deneganda erat? Quocirca asserendum est quo maior fuerit dispositio & deuotio illius pro quo hoc sacrificium offertur à sacerdote in persona Christi, eo maiorem esse fructum, qui per hoc sacrificium communicatur. Ergo quoad intensionem eius virtus & valor finitus non est, cum nunquam finiri possit. Quoad extensionem vero inde probatur. Si enim pro pluribus æquè dispositis sacrificium sacerdos offerret, non viderentur singuli minus de sacrificio participare, ac si pro singulis offerretur. Aliàs cum plures sacerdotes eandem hostiam consecrarent, idemque sacrificium pro seipsis offerrent, minorem fructum perciperent, & quo plures Missæ adstarent, minor fructus ex opere operato, & vi sacrificij singulis communicaretur, quæ certè absurda sunt. Adde hanc infinitatem satis indicare Ecclesiam cum pro omnibus viuis, atque defunctis hoc sacrificium offert, neminemque ab illius participatione excludit.

12. Dices, ergo iniquè agit sacerdos, & contra charitatem debitam vni tantum fructum sacrificij applicans, cum omnibus applicare possit absque singulorum diminutione, superfluéque Ecclesia pro vnius necessitatis impetratione plura sacra multiplicaret, cum eadem virtus & efficacia vtpote infinita in vno sacro adsit, quæ adesset in pluribus, frustraque moriturus plura sacra facienda relinqueret, cum eundem effectum vno sacro, ac pluribus obtinere posset, nullamque iniustitiam sacerdos committeret plura integra stipendia à pluribus accipiens, si æquè pro pluribus sacrum faceret, siquidem æquè singulis prodest, ac si pro singulis offerretur?

Respondeo negando iniquè agere sacerdotem applicantem vni in particulari sacrificij fructum, cum posset pluribus applicare absque diminutione, quia incertū est ex applicatione pluribus facta fructum non diminui, ob quam incertitudinem non peccat sacerdos vni tantum applicans, tametsi posset pluribus applicare. Ad secundum nego superfluè Ecclesiam pro vnius necessitatis impetratione plura sacra multiplicare, nam esto in quolibet sacro eadē virtus impetrandi contineatur, ac continetur in omnibus. At applicatio illius virtutis efficacior est pluribus sacris factis, quam vna tantum cæteris paribus, sicuti in sacramēto cernitur, quælibet enim hostia consecrata virtutem habet ex se conferendi gratiam ita abundantem, sicuti habent omnes hostiæ consecratæ. Non tamen inde infertur vtilius non esse pluries communicare, quam semel, quia virtus ex se infinita finito modo communicatur iuxta susципientis dispositionem, ac proinde ex multiplicatione communionis augeri effectus potest. Sic in præsenti dicendum est, quodlibet inquam sacrificium etsi virtutem infinitam habeat impetrandi quantum est ex se, de facto tamen limitationem susципit ex intentione offerentis, & ex dispositione illius pro quo offertur. Et ex his constat qualiter moriturus vtiliter procedit plura sacra facienda pro se relinquens, præcipuè cum ex quolibet sacro specialis Deo cultus, & honor accrescat. Ad vltimum nego sacerdotem non committere iniustitiam plura integra stipendia accipiens à pluribus, quia esto fructus sacrificij non diminuatur, & ex hac parte nulla illis fiat iniustitia, fit tamen maxima ex eo quod contra singulorum voluntatem integram sustentationem à quolibet acciat, cum ab vno tantum accepturus esset.

13. Ex his deducitur solutio illius quæstionis, an sacrificium missæ pro pluribus oblatum æquè prosit singulis, ac si pro singulis offerretur? Existimo namque probabilius æquè singulis prodesse, maxime si pro pluribus sigillatim offeratur. Sic tenent Vasq. *dicta disp. 231. cap. 3.* Petr. Nauarra, *lib. 2. cap. 2. num. 268. in 2. edit.* & alij ab eisdem relati. Ratio est, quia duplicem fructum ex opere operato hoc sacrificium habet, scilicet propitiationem, seu impetrationem, & satisfactionem. Nullus autem ex his effectibus ex consortio plurium, pro quibus offertur minui potest. Ergo sacrificium Missæ ex opere operato pro pluribus oblatum æquè prodest singulis, ac si pro singulis offerretur. Et in primis quoad effectum impetrationis, cui Suar. *disp. 79. sect. 12. concl. 3.* nullam limitationem concedit, sic probo. Quia hæc efficacia ex nullo capite minui potest, cum sacrificium ob infinitam dignitatē, quam in se habet aptissimum sit vt eo placatus Deus moueatur ad quælibet beneficia concedenda. Quod si dicas minui ex oratione, & petitione cui adiungitur. Non enim sacrificium impetrat, nisi quatenus orationi adiūgitur, quia non impetrat nisi quod petitur, & postulatur, id est facit vt impertretur id quod medio sacrificio postulatum est. Atqui petitio in generali, & pro pluribus facta minoris efficacitatis est, quam si pro vno solo fieret. Ergo ex hac parte efficacitas sacrificij ad impetrandum minui potest? Obstat, quia vt eleganter probat Petr. Nauarra, *lib. 2. de restit. cap. 2. num. 259.* ex ea parte virtus sacrificij minui non potest, primò quia impetratio nō fundatur in proportione, & conuenientia orationis cum beneficio petito, sed in liberalitate Dei, quæ nō minuitur, etiamsi pro multis oratio fiat: quare licet oratio sit tepida, potest impetrare, & de facto impetrat aliquando beneficium, quod oratio feruens non impetrauit. Secundo quia esto in reliquis orationibus virtus impetrandi minuatur ex plurium consortio, pro quibus orationes funduntur, quia nititur orantis dignitati. At oratio quæ meritis Christi innititur, & nomine ipsius fit minui non potest, quia merita Christi diminutionem non patiūtur. Neque inde fit inutile esse multiplicare sacrificia, & pluribus sacrificiis idē ipsum expostulare, quia cū hic effectus non semper concedatur, sed quando iuxta diuinam prouidentiam expediens fuerit, fortè decreuit Deus petita concedere, si ab eo importunè petantur, secus si semel tantum postulatio fiat. Et quia aliquando in concessione non spectat Deus virtutem, & efficaciam quam habet oratio ad impetrandum, sed meritum, & condignitatem ipsius postulantis, vel eius pro quo petitio facta est, & beneficium concedi debet.

Quoad effectum satisfactionis ea consideratione probo in singulis non minui, tametsi pro pluribus offeratur, sed vnicuique fructum correspondere iuxta proprium dispositionem, quæ principaliter metienda est ex gratia, & donis spiritualibus, quibus est affectus is pro quo sacrificium offertur, & ex deuotione, & affectu, quem ad sacrificium habuit. Quia sic sacrificium instituere, vt applicatum pluribus æquè singulis prosit, ac si pro singulis offerretur, & dignitatem sacrificij, & liberalitatem Dei non leuiter commendat, nostramque salutem maximè promouet. Ergo affirmandum est.

14. Quod si dicas vsu, & praxi Ecclesiæ contrarium significari, siquidem sacerdos solum applicat Missam ei à quo stipendium accepit, quam certè credendum est aliis fore applicaturum, si fructus ex opere operato non minueretur ex applicatione aliis facta? Respōdeo vt supra, ab hac applicatione cessare ob incertitudinem, an fructus sit diuidendus; ne ergo exponatur huic dubio, tutiorem partem licet minus probabilem sequitur. Et ob eam causam non potest sacerdos pro vno sacro plura integra stipendia à pluribus accipere, quia sub lite est, sitne fructus minuendus. Et præterea stipendium non pro sacro confertur, sed in sustentationem sacerdotis sub obligatione sacrum faciendi. At iniustum est, & contra voluntatem concedētium stipendium velle pluribus integris stipendiis acceptis vnico sacrificio satisfacere. Si vero obiicias secundò ex hac infinitate inferri conuenientius esse, ne sacerdoti relicta esset potestas applicandi fructum sacrificij,

cij, sed ipsum sacrificium ex institutione Christi applicatum esse tam viuis, quam defunctis? Negandum est quia, sacerdotum dignitatem decebat hæc libera applicatio, vt pote qui constituti sunt dispensatores mysteriorum Dei. Quod si tertiò vrgeas vnico sacrificio omnes animas purgatorij liberari posse, sicuti si pro singulis singula sacra oblata essent omnibusque æquè vnum sacrum pro ipsis oblatum, ac plura pro singulis oblata prodesse? Neganda est sequela, quia sacrificium prodest animabus purgatorij secundum mensuram gratiæ, quam habent, & deuotionem, qua existentes in hac vita procurarunt sacrificium, & secundùm intentionem sacerdotis, cùm autem hæc æqualia esse non possint in omnibus animabus purgatorij, efficitur non æquè omnibus sacrificium prodesse. Deinde cum sacerdos dupliciter possit sacrificium pro animabus purgatorij applicare, generaliter, & confusè, vel specialiter; credendum est ex applicatione generali maiorem fructum prouenire iis, pro quibus sacrificium applicatur, quam si specialiter applicatum esset.

Quæstio octaua. Quibus sacrificij fructus ex opere operato communicetur, quamque dispositionem habere debeant ad illum percipiendum. Duplex genus personarum ad hoc sacrificium concurrit. Vnum est offerentium, alterum eorum pro quibus offertur. Offerens propriè est sacerdos, quia solus ille consecrat, reliqui vero fideles tametsi ministrent sacrificio, vel ad illud postulatione, aut stipendio dato concurrerint, solum denominatiuè, & extrinsecè offerentes dicuntur. Dubium ergo est, an sacerdoti quatenus offerens est, reliquisque fidelibus sub hac ratione effectus sacrificij ex opere operato communicetur? De sacerdote communis sententia affirmat, teste Suar. *disp. 79. sect. 9 circa finem.* De reliquis docet Nauarra, *lib. 2. de restit. c. 2. à n.* 280. Probarique potest. Tum quia sacerdos nomine Ecclesiæ offert hoc sacrificium pro omnibus, qui illud offerunt. Sentit ergo offerentes fructum ex sacrificio participare. Tum quia sacrificium consistit in oblatione, quæ æquè offerentes, ac illos pro quibus offertur respicit. Nihilominus censeo ex opere operato, & ex Christi institutione nullum effectum sacerdoti quatenus offerens est, & à fortiori nec reliquis fidelibus, quatenus offerentes sunt, communicari. Sic Vasq. *disp.* 231. *cap. 5. n.* 12. ibique rationem optimam reddit, quia Christus Dominus quatenus seipsum Patri obtulit, non suscepit in se sacrificij fructum, quia non pro se, sed pro aliis obtulit. Ergo sacrificij effectus ex opere operato non offerentibus, sed illis pro quibus offertur communicatur. Adde effectus huius sacrificij ex opere operato relinquitur sacerdoti personam Christi gerenti communicandus. Non igitur ipsi quatenus offerens est, neque aliis fidelibus quatenus offerentes sunt, communicatur, aliàs independenter à sacerdotis voluntate, & applicatione communicaretur. Rationes contrariæ non vrgent. Non enim ex eo quod sacerdos nomine Ecclesiæ sacrificium offerat pro iis qui illud offerunt, inferunt sacrificium in offerentibus quatenus tales sunt, habere effectum ex opere operato, sed solum ex opere operantis, & per modum impetrationis. Neque ex eo quod sacrificium ad sui constitutionem æquè respiciat offerentes, ac eo pro quibus offertur, inferri potest illius effectum offerenti applicari, sicuti non infertur sacramenti effectum applicari ministro, tametsi sacramentum vt sic æquè ministrum, ac susципientem respiciat. Restat ergo sacrificij fructum ex opere operato iis tantum pro quibus offertur, communicari.

15. Quam vero dispositionem habere debeant? Breuiter respondeo, si de remissione pœnæ quæ est effectus infallibilis, & proprius sacrificij, loquamur; necessariò debet in gratia existere, quia vt ex D. Thom. communiter recepto, *q. 79. art. 7. ad 2.* constat, nemini remittitur pœna debita pro peccatis, quin culpa mortalis fuerit remissa. Si vero de effectu impetrationis loquamur, peccatoribus conuenire potest, vt pote qui illius capaces sunt, iis enim medio sacrificio impetrari à Deo donum pœnitentiæ potest, sicuti docet concil. Trident. *sess. 22. c. 2.* Supradicti effectus efficacius, & abundantius communicantur iis, qui specialius ad hoc sacrificium concurrerunt vel postulatione, vel stipendij concessione, vel sacri ministratione. Expedit enim vt sacrificium, sicut & sacramentum, effectus communicet abundantiores melius dispositio.

16. Quæstio nona. Quam intentionem habere debeat sacerdos, vt sacrificium Missæ iis pro quibus offertur, ex opere operato prosit? Duplicem intentionem habere sacerdos potest: primò propriam, aliam ex debito. Aliqui Doctores sentiunt non posse sacerdotem mutare intentionem ex debito, quia sacerdos vt minister Christi operatur. Tenetur ergo iuxta eius voluntatem operari: at voluntas Christi est, vt intentioni debitæ satisfaciat. Ergo hanc mutare non potest. Quocirca sacerdos obligatus ex obedientia, vel iustitia, vel charitate alicui sacrificium applicare, non videtur hanc intentionem mutare posse. Sic Scotus *quodlib. 20. §. de secundo art. vers. de secundo.* Gab. *in can. Missa. lect. 26. lit. P. &* 2. Nihilominus verissimum est propriam applicationem sacerdotis necessariam esse, vt sacrificium habeat effectum. Sic Suar. *disp. 79. sect. 9.* Ægid. de Coninch. *quæst. 83. art. 1. dub. 9. concl.* 8. Laym. *lib. 5. tract. 5. cap. 2. assert. 4.* Vasq. *disp. 231. cap. 6.* Ratio est, quia effectus sacrificij ex opere operato nemini conceditur nisi medio sacerdote, hic enim solus est constitutus dispensator mysteriorum Dei, & in ordinatione potestatem accepit sacrificium offerendi, & consequenter eius fructum applicandi pro viuis, & defunctis. Ergo dum sacerdos sacrificium non applicat, effectus sacrificij nemini applicatur. At ex eo præcisè quod sacerdos obligatus sit sacrificium alicui applicare, non infertur necessariò quod ipse applicet, potest enim eo omisso sibi, vel alteri applicare. Ergo ex intentione debita propriè effectus sacrificij non applicatur.

Rursus hanc intentionem, & applicationem habere potest sacerdos confusam, vel specialem. Confusam voco, cum sub quadam generalitate pluribus sacrificium applicat, vt si sacerdos sacrificium applicaret omnibus fidelibus huius ciuitatis, omnibus consanguineis in purgatorio existentibus, vel omnibus fidelibus viuis, atque defunctis. Specialem voco, si intentionem referat in personas signatas, & determinatas. Si sacerdos sub ratione confusa pluribus sacrificium applicet, minus prodest singulis, quam si pro singulis specialiter, & in particulari applicatum esset. Nam cum sacrificij effectus pendeat ex applicatione sacerdotis, cõueniens fuit, vt applicationi perfectiori abundantior effectus concederetur, vt benè notauit Vasq. *disp. 231. c. 6. n. 38.* Prædictam applicationem siue generalem, siue specialem habere sacerdos debet, vel ante consecrationem, vel in ipsa consecratione, quia eo tempore personam Christi sustinet. Vnde transacta consecratione iam non est in potestate sacerdotis effectum sacrificij alicui applicare, quia iam non est sacrificium, neque expectare debet sacrificij fructus applicationem sacerdotis subsequentem. Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 1. dub. 9. concl.* 9. Quod si aliquando cõtingat aliquem sacerdotem consecrare hostiam, alium calicem, ei qui calicẽ cõsecrauit, competit sacrificij applicatio, quippe, sacrificiũ perfecit, expedit tamẽ vt præcedẽtis sacerdotis intẽtioni se conformet, tametsi obligatus non sit. Vasq. *disp. 231. cap. 6. in fine.* Quapropter debet sacerdos vt fructuosè sacrificet alicui, vel aliquibus sub speciali, vel generali intentione fructum sacrificij applicare. Quod si contingat applicationem specialem esse, consultum est ne vni tantum fiat, sed pluribus, ne fortè sacrificij fructus inapplicatus existat ob incapacitatem subiecti, cui fuit applicatus. Opus tamen non est, vt expressè & formaliter applices, sufficit virtualiter, & implicitè, vt si ante sacrificium intentionem habuisti fructum applicandi ei cui ex iustitia, vel obedientia applicare obligatus es, tametsi tempore sacrificij oblitus illius fueris.

17. Dubium tamen graue est, an validè, & licitè possis applicare sacrificium sub cõditione contingenter futura. V. g. an possis celebrare pro eo, qui sequenti die primus è vita decesserit, vel à te sacrificium expostulauerit, stipendiumve concesserit? Affirmant Nauarra, *lib. 2. de restit. c. 2. n.* 370. Aragon. 2. 2. *q.* 85. *art. 3. dub penult.* Ioann. Bapt. Conrad. 2 *p. casuum cõscient. quæst.* 355. consentit ex parte Cordub. *lib. 1. qq. 4. dub. 6.* Mouentur, quia potes intentionem habere, cum sacrum facis: vt fructus statim applicetur ei, qui sacrificium postulaturus est siquidem Deus id oprimè nouit: vel intentionem habere potes, vt in acceptione diuina reseruetur ei postmodum applicandus. Nulla enim in iis intentionibus repugnantia, aut implicatio cernitur. Nam ex prima intentione sacrificij fructus non suspenditur, sed statim applicatur, cum sacrificium perficitur. Et licet ex posteriori intentione sacrificij fructus suspendatur, hæc suspensio contraria non est sacrificij fructibus. Tum quia de facto plures sacrificiorum fructus, qui ob incapacitatem eorum quibus fuerunt applicati non habuerunt effectum in thesauro Ecclesiæ, & acceptarione diuina reseruantur per Pontificem applicandi. Cur ergo non poterunt reseruari applicandi ex intentione sacerdotis sacrificantis? Adde effectus sacrificij quoad impetrationem non conceditur, cum sacrificium fit, sed intuitu sacrificij facti opportuno tempore concedendus reseruatur. Cur ergo satisfactio non poterit opportuno tempore concedenda reseruari.

18. Nihilominus verius censeo non esse in potestate sacerdotis reseruare sacrificij fructum applicandum ei qui postmodum moriturus est, vel stipendium largiturus, quia sacerdoti datum non est fructum sacrificij applicare, nisi quando sacrificat, quia nomine Christi applicat, ac proinde cũ Christi personam sustinet applicare debet. At applicans sub conditione futura non applicat, cum Christi personam sustineat, sed reseruat applicandum; adueniente conditione caret potestate applicandi. Ergo inualidè hoc applicationis modo vtitur. Ab inconuenienti id ipsum probari posset, quia inde sequeretur sacerdotem applicare sacrificij fructum posse peccatori in mortali existenti, sub cõditione quod à peccato resurgat, quod alienum est ab vsu Ecclesiæ. Non igitur sub conditione contingẽter futura effectus sacrificij applicari potest. Sic Suar. *disp. 79. sect. 9.* Ægid. de Coninch. *quæst. 83. art. 1. dub. 9. concl.* 10. Vasq. *disp. 231. cap. 7. in fine. & disp. 234. cap. 3. num. 22.*

Barb,

Barbos. 2. *p. de perfect. Episcop. allegat.* 24. *à numer.* 12.

Quod si sacerdos velit, vt cum fit sacrificium applicetur fructus ei, quem Deus scit postea eleemosynam concessurum,vel ex hac vita primò decessurum. Verius existimo eam applicationem validam esse posse, quia est absoluta, & independens ab aliqua conditione futura. Nam esto sit futurum contingens quisnam primo stipem pro Missa sit concessurus. At Deum id scire non est contingens futurum, sed præsens, & necessarium; secundum quam præsentiam, & necessitatem fructus sacrificij applicatur, nec reseruatur applicandus ad tempus mortis, vel concessionis stipendij. Verum esto hæc applicatio valida esse possit, ac etedo ea non satisfieri ei qui postmodum Missam petit, & stipem elargitur? quippe est contra voluntatem ipsius ea anticipata applicatio, ipse enim intendit petitione,& stipendij elargitione se ad fructum sacrificij recipiendum disponere, qua dispositione tempore sacrificij caruit, præterquam quod eo tempore fortè fuit ad fructum sacrificij recipiendum incapax. Ob hanc causam meritò Clemens VIII. ex decreto sanctæ Congregat. 15. Nouemb. anno 1605. consuetudinem illorum, qui Missas anticipata intentione celebrant, pro iis qui postmodum stipem erant elargituri, tanquam periculosam, & fidelium scandalis, & offensionibus obnoxiam, & à vetusto Ecclesiæ more abhorrentem explosit, & improbauit, omnibusque Episcopis in suis diœcesibus,& Prælatis regularium in suis Ordinibus exterminandam præcepit, vt latius refert Barbos. *in remiss. concil. sess.* 22. *in princ. & 2. p. de potest. Episc. alleg.* 24.*num.*12.*& seqq.* vbi plurib⁹ relatis firmat aduersus dictam prohibitionem non procedere capellanum, qui Missas ex obligatione dicendas anticipatè recitaret, neque qui recitaret pro intentione illius,qui obligatus est Missas commendare,quia in iis casibus fructus sacrificij non suspenditur postmodum applicandus,sed statim applicatur iuxta intentionem præsentem certam, & determinatam. Et insuper is pro quo sacrificium applicatur,non speratur melius se dispositurum ad sacrificij fructum percipiendum.

19. Ex his decidenda est quæstio, an laudanda sit consuetudo, qua aliqui pij viri vsi sunt celebrandi exequias, & officium defunctorum pro se dum viuerent? Et quidem si prædictum officium & sacrificium ea intentione fieret, vt illius fructus reseruaretur in acceptatione diuina applicandus post huius vitæ egressum, laudanda ea consuetudo non esset,sed omnino reprobanda vtpotè inutilis, & infructuosa. At si celebrantes sacrificium funebre intendunt satisfactionis fructum sibi tunc applicari, & virtute illius sacrificij beneficium aliquod suo tempore concedendum impetrare, non est ita manifesta prædictæ consuetudinis deordinatio, ea tamen conditione posita,vt orationes,& preces, quæ mortuum aliquem denotant, non referantur ad viuos, quod certè fieri potest. Etenim sæpè contingit te viuente stipendium sacerdoti concedere, vt pro te sacrificet, cui intentioni sacerdos satisfacit, si Missam defunctorum celebret, quia Missa defunctorum æquè tibi prodesse potest,ac quælibet alia. At eo casu orationes, & preces, quæ defunctos denotant, non ad te referuntur, sed ad defunctos in purgatorio existentes. Similiter ergo officium & sacrificium funebre celebrare poteris, vt illius fructus tibi applicetur, dummodò non intendas orationes, & preces defunctorum ad te referre. Adde non solum orationes defunctorum ad te referre non potes, sed neque fructus qui mediis illis ex sacrificio oblato consequitur. Nam sacerdos orationes, & preces Ecclesiasticas decantans, & mediis illis sacrificium offerens, vt minister Ecclesiæ procedit, cuius intentionem mutare non potest, neque illorum fructum aliis ab Ecclesia designatis applicare: solum enim tibi applicare potest, & debet fructum sacrificio correspondentem, quatenus in persona Christi sacrificium offert.Quam applicationem nullatenus impedit sacrificium funebre, cum æquè ex illo, ac ex quolibet alio fructus sacrificij obtineatur. Non ergo damnanda est consuetudo illorum, qui pro se dum viuunt exequias, & officium funebre decantari curant, vt eo pacto mortis memoriam præsentiorem habeant. Sicuti fecit Albert. Magnus, *teste* Ferdinando Castillo, 2. *p. Histor. Gener. S. Dominici lib.* 3. *cap.* 46. & Henriq. 2. Comes de Rotenec. Episcop. Ratispon. 33. apud VViguleum Vndium in Histor.Sic sustinet Pinel.*li.*2.*de Missa c.*7.*q.*3.Nauarr.*lib.*3.*consil.cons.* 6. *de celebrat. Missar. edit.* 2. Zerola *in praxi Episc.*2.*p. verbo Missa vers.*10.Barbosa *in remissionib.concil.sess.*22.*cap.*2.*in fine*

Nihilominus etsi prædicta consuetudo illa moderatione apposita per se illicita non sit, existimo tamen nullatenus esse permittendam, primò, & præcipuè, quia est aliena ab vsu, & consuetudine Ecclesiæ Romanæ, quæ officium funebre non pro viuis, sed pro defunctis decantari curat. Secundò quia ex ea consuetudine datur fidelibus occasio suspicandi sic mandantem celebrare, & celebrantem velle orationes, & preces ab Ecclesia pro defunctis institutas ad viuos referre, quod & superstitiosum est, & veritati contrarium. Tertiò quia ex illius officij funebris celebratione, nulla specialis vtilitas tam quoad satisfactionem, quam quoad impetrationem tibi prouenit, quæ prouenire non possit ex cuiuslibet officij celebratione, vt quid ergo tale sacrificium petendum est? Quod si dicas vt mortis memoriam efficacius excites? Obstat; quia hanc memoriam eadem efficacitate excitare poteris, si officium funebre in memoriam alicuius defuncti, vel omnium defunctorum fidelium celebrari cures. Nulla igitur est conuenientia, ob quam in tui memoriam quasi iam sæculo mortuus esses,officium funebre celebretur, quinimo impropriè & contra veritatem fit.Et ita docet Paul.Layman.*li.*5.*sum.tract.* 5.*c.*2.*num.*15.

PVNCTVM VII.

Quibus diebus, & qua hora licitum sit sacerdotibus celebrare.

1. *Licitum, & consulendum est singulis diebus omnibus sacerdotibus non impeditis celebrare.*
2. *Excipiuntur communiter tres dies, sed de feria quinta hebdomadæ sanctæ nulla est prohibitio.*
3. *Feria sexta parasceues nemini licet celebrare.*
4. *Sabbatho sancto priuatim non licet tametsi aliqui oppositum sentiant probabiliter.*
5. *Ante solemnem Missam nequaquam est probabile.*
6. *Eodem die semel tantum sacerdos sacrificare potest.*
7. *Excipitur dies natalis Domini.*
8. *Excipiuntur necessitatis casus & qui sint.*
9. *Iudicium fertur de prædictis casibus.*
10. *Affirmant aliqui causam sufficientem,vt his eodem die celebretur,sufficere ter,& quater.*
11. *Contrarium verius.*
12. *Qua hora sit Missa celebranda.*
13. *Quæ excipiantur ab hac regula.*
14. *Post meridiem non licet celebrare.Et quæ excipiantur.*

1. SIngulis diebus non solum licitum, sed & consulendum est omnibus sacerdotibus sacrum facere, quia non solum in eorum vtilitatem, sed in vtilitatem publicam totius Ecclesiæ,& animarum in purgatorio existentium sacrificium cedit. Ob quam causam sacerdotibus, quibus aliàs more laicorum,consultum non esset spectata eorum dispositione singulis diebus communicare, celebrare consultum est, vt benè notauit Vasq.*disp.*232.*c.*1.*in fine.*

2. Excipiuntur autem communiter tres dies, quibus priuatim celebrare non licet, videlicet feria quinta in cœna Domini, feria sexta parasceues, & sabbatho sancto. Sed de feria quinta in Cœna Domini communis est Doctorum sententia, nullam esse obligationem abstinendi à sacrificio, neque ex iure scripto, quia nullum est, neque ex consuetudine quæ vim legis habeat. Nam esto pluribus Ecclesiis introductum sit vnicam Missam solemnem celebrari, in qua omnes sacerdotes communicent,id non est introductum per modum obligationis; sed deuotionis vt aptius Apostolorum communio de manu Christi Domini commemoretur. Adde prædictam consuetudinem abrogatam iam esse, cum passim videamus eo die sacrificium celebrari tam Romæ, quam extra. Et ita sustinent aduersus Francolinum, *lib. de hor. canonic.* 30. *num.*4. Nauarr.*in sum. cap.* 22. *num.* 88.*Angeles in florib.quæst.*8.*de valore Missæ.* Vasq. *disp.*232. *cap.* 2.*num.*24. Suar. *disp.* 80. *sect.* 1. Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 2. *dub.*2. *numer.* 2.*num.* 210. Layman. *lib.* 5.*tract.* 5.*cap.* 4. *numer.* 9. Mouet tamen optimè Vasquez *dicto loco* has priuatas, Missas celebrari debere antequam solemnis in Ecclesia finiatur. Nam ea finita nequeunt sacerdotes absque graui culpa Missas priuatas dicere, quia iam incepit officium parasceues cum vespere dicantur,& recolitur memoria realis mortis,& sepulturæ Christi Domini. Ob quam causam feria sexta parasceues celebratio interdicitur,vt iam dicimus.

3. Feria sexta parasceues omnes Doctores testantur nemini licitum esse sacrificare ob prohibitionem factam ab Innocent. I. *epist.* 1. *ad Decent. cap.* 4. & refertur *c. sabbato. de consecrat. dist.* 3. Rationem congruentiæ reddit D.Thom *quæst.* 83. *art.* 2. *ad* 2. quia eo die Ecclesia recolit realem Christi Passionem, & mortem. Non igitur expedit mysticam, & iucruentam mortem exhibere. Verum sicut sacerdos ex præconsecratis feria 5. communicat, eodem modo quilibet alius communicare poterit: quia more laicorum eo die communicare interdictum non est, quinimo permissum, sicuti tradit aliis relatis Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 4. *assert.* 6. Eman. Saà, *verbo Missæ num.*

*num.*23.& optimè probat Vasq.*disp.*232.*cap.*2 *à num.*19.

4. De sabbatho sancto est maior difficultas,an liceat priuatim semoto scandalo celebrare?Affirmant Sotus,*in* 4. *dist.*13. *q.*2.*art.*2. §. *secundo arguitur*, saltem ex licentia Prælati.Gutierr.*l.*1.*can.q.c.*30.*n.*36.Suar.*disp.*80.*sect.*2.Ægid.de Coninch. *q.*83.*art.*2.*dub.*2.*n.*211.Scottia,*lib.*2.*c.*6. Mouentur, quia prohibitio facta in *c.sabbatho de consecrat.dist.*3.omnino abrogata videtur ex eo quod Missa quæ mane resurrectionis celebranda erat,retracta sit ad Sabbatum ante meridiem.Nam ea celebratione cessat iciunium, & luctus ob mortem, & passionem Dominicam,quæ fuit causa,ob quam sacrificium incruētum eo casu prohiberetur , succederitque memoria resurrectionis quæ ab eo tempore,recolitur.

Nihilominus etsi supradicta sententia probabilis sit , & à viris timoratæ cōscientiæ in praxim reducta,probabiliorem, & veriorem existimo cōtrariam cum Nauarr.*c.*25.*n.*88.Francolino *de tēpore horar.canon.c.*30.Henriq.*lib.*9.*c.*24.*n.*3.Laym. *lib.*5.*tract.*5.*c.*4.*assert.*7.Vasq. *dicta disp.* 232. *c.*2. *n.*24. Ratio præcipua est,quia vt Doctores oppositæ sententiæ tenentur fateri,vsque adhuc non est introducta consuetudo eo die celebrandi publicè in Ecclesia,præter vnam Missam solemnem,ad summum enim aliqui secretò in priuato sacello ausi sunt celebrare:at ex hac celebratione, inferri non potest præceptum latum in *capite Sabbatho* derogatum esse absolutè , sed solum quoad vnicam Missam solemnem , siquidem de sola illa est consuetudo manifesta; consuetudo namque derogans præceptum publica,& manifesta , & à maiori parte vsitata esse debet.Secundò si prædictum præceptum ob consuetudinem celebrandi solemniter cessauit non solum quoad Missam solemnem , sed quoad priuatas ; ergo licitum erit per se non solum in priuato sacello , & secreto oratorio celebrare , sed etiam publicè in Ecclesia , quia præter supradictum præceptum nulla alia extat prohibitio. Tertiò pro Missa solemni illius diei nullus introitus designatur,quia prophetiæ,quæ præmittuntur loco introitus deseruiunt,at pro Missis priuatis nullus est designatus introitus , neque aliquid præmittitur, quod loco introitus deseruire possit. Censet ergo Pontifex nullam aliam Missam præter solemnem celebrari posse. Aliàs iis priuatis Missis introitum designaret , sicuti fecit in vigilia Pentecostes,in qua quia priuatæ Missæ celebrari possunt,illis introitus designatus est,tametsi pro Missa solemni nullus fuerit introitus designatus,sed prophetię præmissę loco introitus succedunt. Quartò antiquo tempore cum Missa noctis resurrectionis celebrabatur,nullus alius eā Missam celebrabat, sed reliqui sacerdotes Missam dicebāt de die resurrectionis.Aliàs si omnibus datum esset Missam pro nocte resurrectionis signatam celebrare, quis posset Missam de die resurrectionis dicere,nisi bis eodem die celebrasset,quod est inauditum. Cum ergo sola celebratio , quæ nocte resurrectionis facienda,erat ad sabbathum retracta sit , efficitur vnico sacerdoti concedi, siquidem antiquo tempore vni tantum in qualibet Ecclesia concedebatur.

5. Illud vero certum existimo stante probabilitate contrariæ sententiæ affirmantis quemlibet sacerdotem celebrare priuatim posse, nemini id esse licitum antequam Missa solemnis incœpta sit,quia vsque ad illud tempus memoria realis passionis ab Ecclesia colitur , quo durante cultu nullum est sacrificium celebrandum *ex dicto cap. Sabbatho de consecrat. dist.*3. Ob hanc enim rationem diximus nemini licitum esse feria quinta in cœna Domini post finitum sacrificium solemne illius diei,& sacramentum reconditum priuatim celebrare, tametsi antea licitum esset.

6. Eodem die semel tantum celebrare sacerdotem posse,quia semel tantum Christus mortuus est,colligunt omnes Doctores cum D.Thom.*quæst.* 83.*art.*2.tum ex Ecclesiæ consuetudine.Tum ex Alexand. II. *in c. sufficit de consecrat. dist.* 1. sed præcipuè ex Innocent. III. *in c.consuluisti de celebrat. Missar.* vbi consultus Pontifex,an presbyter duas Missas valeat celebrare : respondit, quod excepto die Natiuitatis Domini, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit sacerdoti semel in die vnam Missam solummodo celebrare. Item ex Honorio. III. *in c. te referente eodem tit.*vbi vtitur verbo,mandamus.

7. Ab hoc præcepto excipitur primò dies Natiuitatis Domini in quo cōcessum fuit à Telesphoro relato *in c. nocte sancta de consecrat. dist.* 1. tres Missas celebrare. Idemque tradit Innocēt.in textu nuper relato.Ratio mystica huius exceptionis,sicuti docuit D.Th. *art.*2. *ad* 2. fuit vt hac trina sacrificij repetitione significaretur trina verbi natiuitas , prima qua ab æterno nascitur à Patre.Secunda,qua in tempore ex B.virgine natus est.Tertia , qua quotidie in cordibus nostris nascitur. Vel vt placuit Bedæ *serm.de natiuit.* ad significādum triplicē legem, naturalem, scriptam, & legem gratiæ. Monet tamen Nauarr.*in sum.c.*21.*n.*2.*& lib.*3. *consil. cons.*1.*de celebrat. Missar. edit.* 2. & bene, nullum extare præceptum prædictas tres Missas celebrandi,vel audiendi;sed satis esse si vna legatur,vel audiatur. Quia hæc concessio priuilegium est,non præceptū.

8. Secundò excepit Innocent. III.in *c.consuluisti* necessitatis casum,ibi : Nisi causa necessitatis suadeat. Qua posita admittit Innocent. repeti celebrationem posse. Varij casus enumerantur , in quibus hanc necessitatem interuenire censent Paludan.*in* 4.*dist.*12.*q.*1.*art.*4.*post.*4.*conclus.*Antonin.3. *p. tit.* 13.*c.*6.§.5.Durand *lib.*4.*rational.diuin.officior.c.*1.*n.*25.Sylvest. *verbo Missa.*1.*q.*7.Nauarr.*c.*25.*n* 87.Henriq.*l.*9.*c.* 30. Primus, si parochus duas habeat Ecclesias parochiales,& non sit qui cōmodè possit in vna illarum celebrare,poterit ipse in vtraq; celebrare,nam cum parochiani habeant ius vt in propria parochia Missam quam audire possint, celebretur , & nullus sit alius præter parochum qui eam commodè celebrare possit, vel velit, vrget parochum necessitas celebrandi. Secundus ob communicandum infirmum in periculo mortis constitutum. Tertius ob repentinum aduentum alicuius Episcopi , vel magni principis,quē decet singulis diebus Missam audire.Quartus ob peregrinorum multitudinem superueniērem die festo. Quintus ob multitudinem populi ad festiuitatem concurrentē, quem basilica capere non potest,poterit Sacerdos Missam iterare,ne multi sacra auditione priuentur. Ob quam causam concedit Nauarr. *dicto conf.*2. *de celebrat. Missar.* & Azor. *lib.* 10.*c.*24.*q.*6.§.*sed quæres.*Laym.*lib.*5.*sum.tract.*5.*c.*4.*n.*6.in Anglia vbi pauci sunt sacerdotes quemlibet sacerdotem bis celebrare posse, non solum diebus festis,sed profestis,ne fidelium multitudo sacrificio careat. Sextus ob nuptiarum benedictionem,maximè si finiatur eo die tempus benedictionum Septimus ob sepeliendum defunctum , si ibi adsit consuetudo neminem absq;sacro sepeliri.Octauus ob concurrentiam officiorum eodem die,vt in quadragesima,in rogationibus,in vigilia.in quibus vna Missa de festo,altera de tempore dici debet, & in ea Ecclesia ea consuetudo seruatur. Denique subdunt Nauarr.*dicto c.*25.*n.*87.& Henriq.*li.*6.*c.*30.necessitatem repetendi celebrationem arbitrio prudentis iudicandum esse.

9. Verum esto prædicti casus antiquo tempore spectato concedendi essent:at præsenti tempore, in quo obligatio , ne sæpius quam semel celebretur,strictior viget ob vsum,& consuetudinem receptam,admittendi omnes non sunt. Nam excluso primo casu vix in reliquis adesse potest necessitas , sed solum vtilitas repetitæ celebrationis , cum tamen Innocent. III. necessitatem exegerit pro repetita celebratione concedenda. Quod vt clarius fiat expendamus sigillatim casus enumeratos.Primum de parocho habente duas Ecclesias omnes admittunt,quia illa est aperta necessitas,quinimo non solum ad dies festos,sed ad profestos facultatem extendit & satis probabiliter Suar.*disp.*80.*sect.*3.*circa finem*,illius parochiæ fideles commoditate audiendi sacrum priuati existant. At idem est,cum parochus graui morbo, vel absentia impeditur; celebrare poterit alius propinquus parochus vices illius gerēs in ea parochia,& in propria (si commodè inueniri non possit simplex sacerdos,qui vnica celebratione prædictum defectum suppleat) Secundus casus de communicādo infirmo morituro vix practicus esse potest. Nam si ante sumptionem hostiæ monitus sis , debes particulam hostiæ infirmo communicando reseruare. Si autem sumpta hostia , & ablutione monearis , nequis ob communicandum infirmum iterum celebrare , quia præceptum celebrandi ieiunè strictius obligat, neque omitti debet ob hanc proximi necessitatem.Quocirca vt prædictus casus locum habeat,moneri,vel recordari debes infirmi sumpta hostia ante ablutionem. Cum ergo casus sic contigerit , satis probabile est te posse iterum celebrare, quia illa est grauis proximi necessitas , & fortè ex illa communione pendet æterna illius salus. Et ita hunc casum expresse admittit. Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 2. *dub.* 3. *num.*215.Bonac.*disp.*4.*de sacram. quæst.vlt.pun.*7.*num.* 10. tametsi Vasq.*disp.*232.*cap.*5.*circa finem* contrarius sit. Tertium casum Vasq.Ægid.Bonac.& Suarez *disp.*80.*sect.*3.*post medium*, non admittunt,& meritò,quia non videtur res tanti momenti deuotioni Episcopi , vel alterius principis satisfacere,vt ob illius causam consuetudo Ecclesiæ in celebratione prescripta omittenda sit. Quartum,& quintum casum censerem admittendum , si ingens fidelium multitudo Missam audire deberet,secus si exigua decem , vel 20. & non esset alius sacerdos qui celebrare posset. Moueor tum authoritate Leonis Pontificis *epist.* 81. *ad Dioscor. cap.* 2. qui manifestè indicat eo casu duplicem Missam dici posse ab eodem inquam sacerdote , nam à diuersis nihil noui diceret. Tum argumento deducto ex parocho duarum,qui secundum omnium sententiam duas Missas celebrare eodem die potest , ne vnius Ecclesiæ parochiali priuentur commoditate audiendi sacrum. Ergo impedire ne plures absque sacrificio remaneant , sufficiens causa est bis sacrificandi. Et ita sustinent Suar. *disp.* 80. *sect.* 3. *in fine.* Ægid. de Coninch. *dub.* 3. *circa finem.* Nec dissentit Layman.*dicto lib.*5. *tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 6.Septimum , & sextum casum reprobant & bene Vasq. *dicto c.*5.*circa finem.*Suar.& Ægid.*locis allegatis.* Non enim in illis adest necessitas,quæ honestet repetitam celebrationem. Quæ enim necessitas esse potest , quod sacerdos qui ante incœptum sacrum monitus non fuit de nuptiis benedicendis , sacrum repetat ob illarum benedictionem , cum possit earum benedictio in sequentem diem differri. Quod si eo die

tempus nuptiarum finiatur, non obinde honestatur sacri repetitio. Non enim illa digni sunt coniuges nuptiarum benedictionem intempestiuè postulantes. Deinde quid refert quod defunctus absque Missa sepeliatur, cum sæpè id fiat? Octauus casus approbari videtur ab Alexand. II. *in cap. sufficit de consecrat. dist.* 1. & eo tempore cum exiguus esset numerus sacerdotum sustineri poterat, at in præsenti tempore non censeo admittendum, sicuti neque amittit Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 2. *dub.* 3. *num.* 216. Vasq. *disp.* 232. *cap.* 5. *numer.* 49. Quia maioris momenti est obseruatio huius generalis præcepti, ne ab vno sacerdote bis eodem die celebretur, quam obseruatio consuetudinis particularis Ecclesiæ dicendi duplicem Missam, præcipuè cum non sit, neque esse possit consuetudo, quod ab vno sacerdote duplex illa Missa dicatur.

Deinde si prædictis casibus quos insufficientes esse censemus ad Missæ repetitionem alia grauis causa adiungatur, videlicet querimoniæ, & perturbatio populi, eo quod sacerdos repetendæ celebrationi non acquiescat, cum ex grauium Doctorum sententia id facere possit, credo sufficienter honestari sacrificij repetitionem: quia eo posito casus est necessitatis. Sic notauit Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 2. *dub.* 3. *in fine* Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 6.

10. Sed inquires, an non tantum bis sed ter, & quater possit sacerdos eodem die celebrare, si causa subsit, quæ binam celebrationem honestauit? Affirmant Suar. *disp.* 80. *sect.* 3. *circa finem.* Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 2. *dub.* 3. *n.* 213. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 4. *n.* 6. *vers. quares.* Quia cum binam celebrationem sola necessitas concedat, & trinam concedere poterit. Vnde sacerdos trium Ecclesiarum præfectus triplicem Missam celebrare poterit.

11. Cæterum existimo grauiorem causam requiri pro trina, & quaterna celebratione, quam pro bina, vt pote res rarò, vel nunquam vsitata. At stante ea grauiori causa sacrificium multiplicari poterit, sed raro, vel nunquam credo eam causam euenturam, nisi in præfectura trium Ecclesiarum, quæ ex vrgentissima tantum causa concedi potest, & grauiori quidem quam ea quæ communiter expostulatur ad duarum Ecclesiarum præfecturam. At ea præfectura concessa potest sacerdos in prædictis Ecclesiis eodem die celebrare. Nam eo ipso, quo quis pluribus Ecclesiis præficitur, à superiore approbata est sacrificij reperendi necessitas. Aduerto vt rem omnino indubitatam nunquam repeti sacrificium posse, si in Missa ablutio sumpta est. Quia præceptum celebrandi ieiunè ob prædictas causas, & occasiones occurrentes derogari non potest.

12. Quoad horam in qua Missæ celebrandæ sunt, Doctores conueniunt spectato iure communi non quidem scripto (nullum enim est) sed consuetudine firmato ante diem celebrari non posse. Ratio huius consuetudinis ea fortè fuit, quia nocturnum tempus regulariter aptum non est, vt cum ea reuerentia, & populi concursu, qua tantum sacrificium decet, celebratio fiat, vel (vt aliis placet) ipsomet tempore significetur Christum in hoc sacrificio oblatum candorem esse lucis æternæ, omnesque mundi tenebras sua claritate dissoluere. Ab initio autem diei vsque ad meridiem sacra dici possunt. Neque huic doctrinæ obstat decretum Telesphori *in epist. ad Fratres & Episc. quæ est in* 1. *t. epist pontificum c.* 2. & refertur *cap. nocte sancta de consecrat. dist.* 1. vbi excepta nocte natiuitatis Domini, inquit, reliquis temporibus Missarum celebrationes ante horam diei tertiam minime sunt celebrandæ, quia eadem hora Dominus crucifixus est, & super Apostolos Spiritus sanctus descendisse legitur. Non inquam obstat, quia vt plures Doctores sentiunt hoc decretum non de Missis priuatis, sed solemnibus latum est, quæ regulariter ante horam tertiam diei nunquam inchoantur. Si autem de missis priuatis intelligatur, vt videtur intelligendum, affirmare debemus consuetudine contraria abrogatum esse. Tempore enim Telesphori rari erant sacerdotes, & vix vna Missa in populo dicebatur, ideoque conueniens erat, & fortè sub præcepto ne ante horam tertiam diei inchoaretur, vt sic possent omnes facilius ad eam audiendam concurrere. At cum tempore præsenti tot sint sacerdotes, totque sacrificia, expediens fuit, vt omnibus horis diei Christus, qui vera lux est, offeratur.

Dum inchoari censeo hora cum dimidia ante ortum solis, neque enim hæc res mathematicè, sed moraliter metienda est, vt benè dixit Victor. *de Euchar. num.* 97. & tradunt Suar. Bonac. Rodrig. statim referendi, quare si vno, vel altero quadrante ante auroram sacrum incipias, finias vero auroræ initio, non peccas, vt docent Nauarr. *sum. capite* 25. *n.* 85. Suar. *disp.* 80 *sect.* 4. §. *secundo quæritur.* Henriq. *lib.* 9. *cap.* 24. *num.* 5. Saa. *verbo Missa n.* 27. Rodrig. *t.* 1. *quæst. regul. q.* 43. *art.* 1. Bonac. *disp.* 4. *q. vlt. pun.* 9 *num.* 4.

13. Ab hac regula excipi primò debet natalis Domini, in quo post mediam noctem celebrari sacrum potest ex concessione prædicta Telesphori: Sed an vnam tantum Missam an omnes tres quilibet sacerdos ante auroram celebrare possit? non conueniunt Doctores, Syluest. *verbo Missa.* 1. *quæst.* 6. *dicto* 1. Armilla *eodem numer.* 25. Tabiena §. 4. Nauarr. *cap.* 25. *numer.* 87. Bonac. *supra numer.* 5. consentit solam primam Missam dici posse, fauetque rubrica Missalis id ipsum præscribens. Sed rectius contrarium sentiunt Suar. *dict. disp.* 80 *sect.* 4. *vers. tertio.* Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 2. *dub.* 4. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 2. Vasq. *disput.* 232. *cap.* 5. *num.* 31. Eman. Saa, *Missa. num.* 17. Quia Telesphorus in *dicto cap. nocte sancta* priuilegium non restrinxit ad primam Missam, sed absolutè affirmauit presbyteros nocte sancta Missas celebrare posse. Non igitur est à nobis restringendum. Præterea hac consuetudine celebrandi tres Missas ante auroram vtuntur sæpè Clerici timoratæ conscientiæ absque vllo populi scandalo, vel admiratione. Signum igitur est id licitum esse. Neque obstat quod Rubrica Missalis contrarium præscribat, quia non præscribit vt necessarium, sed vt conueniens, vel vt aliis placet pro Missis solemnibus, & Conuentualibus non priuatis.

Secundo excipitur necessitatis casus, qualis esset communicandi infirmum, hæc enim honestare potest celebrationem post mediam noctem ex benigna iuris interpretatione, nulla Episcopi requisita licentia. Non enim credendum est Pontificem velle consuetudinem hanc cum graui proximi detrimento obseruari. Sic docuit Vasq. *disp.* 232. *cap.* 3. *num.* 30. Victor. *de Eucharist. num.* 95. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 4. *assert.* 2. Ad idem reduci potest, si populus peregrinationem instituturus est: hæc enim legitima causa est celebrandi non quidem statim post mediam noctem, benè tamen dimidia, vel vna hora ante auroram, præcipuè accedente Episcopi licentia si præsens adsit; nam cum ex priuilegio, & dispensatione sæpè eo tempore celebretur, credendum est stante ea vrgenti causa nolle Pontificem, vt vim habeat consuetudo celebrationem ante auroram prohibens. Sic docuit Henriq. *lib.* 9. *cap.* 24. *numer.* 5. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 4. *n.* 3. Ob commoditatem autem specialem siue tui, siue alterius solum anticipationem breuem admittit Layman. & benè licitam esse.

Tertiò sumitur exceptio ex contraria consuetudine, quod dixerim quia in Gallia, in Belgio, & superiore Germania consuetudo introducta est, vt in hyeme tribus, vel quatuor horis ante solis ortum Missa celebretur, ne famuli, & operarij excusentur à Missæ auditione, sed eam audire possint, antequam laborare incipiant. Cum ergo hæc consuetudo rationabilis sit, derogare potest obligationem generali consuetudine introductam. Et ita sustinet Nauarr. *c.* 25. *num.* 85. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 2. *dub.* 4. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 4. *n.* 3. Vasq. *disp.* 232. *c.* 3. *num.* 29.

Quarta exceptio sumitur ex dispensatione Episcopi, stante enim causa aliqua rationabili, V.g. ob commoditatem itineris potest Episcopus, & sibi, & aliis dispensationem concedere, vt ante auroram celebratio fiat, quia ea moderatione videtur dicta prohibitio vniuersalis recepta. Sic Glossa, *in cap. vltim. de priuileg. in* 6. Nauarr. *cap.* 25. *numer.* 85. Ægid. *dub.* 4. *numer.* 217. Layman. *dicto cap.* 4. *numer.* 3. Vasq. *capite* 3. *numer.* 28.

Quinta sumitur ex priuilegio concesso regularibus, vt possint vna hora ante auroram, & alia post meridiem celebrare cuius priuilegij meminit Rodrig. *t.* 1. *quæst. regul. quæst.* 43. *art.* 1. & refertur in *compend. priuileg. Societ. Iesu, verbo Missa. num.* 3. Ex quo priuilegio infert Rodrig. *supra.* Suar. *disp.* 80 *sect.* 4. §. *tertia exceptio.* Filiucius, *tract.* 5. *cap.* 4. *quæst.* 7. *num.* 112. Bonac. *disp.* 4. *q. vlt. pun.* 9. *num.* 7. *in fine*, Religiosum ex licentia posse ferme tribus horis ante ortum solis Missam inchoare. Nam cum ex iure communi iuxta probabiliorem opinionem omnibus concessum sit duabus penè horis ante ortum solis Missam inchoare, priuilegium concedens præuentionem vnius horæ intelligi debet de preuentione à iure communi non concessa, aliàs nihil priuilegium operaretur. Quod si dicas sæpè priuilegium à sede Apostolica concedi celebrandi duabus horis ante ortum solis. Ergo ex iure communi id fieri non potest. Ego priuilegium celebrandi hora ante auroram non extenditur ad tres horas ante solis ortum? Respondeo verum esse ex iure communi, certum non esse auroram comprehendere duas horas ante ortum solis, quinimo probabilius esse solam horam, vel horam cum dimidia comprehendi, ideoque priuilegium concedi posse celebrandi duabus horis ante ortum solis. At cum priuilegium Religiosis concessum non sit de celebrando vna hora ante ortum solis, sed vna hora ante auroram, & aurora ex probabiliori sententia comprehendat spatium horæ cum dimidia ante solis ortum, efficitur duabus horis cum dimidia, plus minusue ante ortum solis celebrari posse.

14. Missæ celebrandæ sunt ab aurora vsque ad meridiem. Post meridiem vero nemini licet Missam inchoare ex consuetudine iam recepta, & à Pio V. sub pœna suspensionis ferendæ approbata *in Bulla* quæ incipit *Sanctissimus in Christo Pater.* Et tradunt Suar. *disp* 80. *sect.* 4. Vasq. *disp.* 232. *c.* 4. Layman. *lib.* 5. *cap.* 4 *n.* 4. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. disput. vlt. pun.* 9. *n.* 6. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 2. *dub.* 4. *in fine.* Nam esto antiquo tempore ieiunium protrahebatur vsque ad solis

occasum

occasum, licitum esset hora tertia pomeridiana sacrum facere, at cessante ea consuetudine simul etiam vsus, & consuetudo cessauit hora tertia post meridiem celebrandi, quinimo consuetudine firmatum est vltra meridiem plus minusue ne Missa inchoëtur, tametsi contrarium doceat. Nauarr. *cap.* 25. *num.* 87. Viuald. *in candelab. cap. penult. de Euchar. numer.* 50. Pitigianum *disp.* 13. *quæst.* 12. *art.* 4. Llamas 3. *p. method. cap.* 5. §. 18. quibus fauet D. Thom. *quæst.* 83. *art.* 2. aliique antiqui Patres apud Vasq. *suprà* asserentes hora tertia post meridiem Missam absque vllo priuilegio dici posse, quia eo tempore Christus se Patri æterno cruentè obtulit. Non igitur esse potest indecens, si ea hora incruentè immoletur, eaque de causa testatur. Nauarr. se sæpè cum iter ageret hora tertia post meridiem celebrasse. Sed nullatenus hæc sententia etiam vt probabilis admittenda est, cum manifestè repugnet consuetudini receptæ, & introductæ, & ab Ecclesia Romana approbatæ. Alias inutilia essent priuilegia concedentia facultatem celebrandi hora post meridiem, si iure communi spectato omnes possent non solum vna hora, sed tribus horis post meridiem celebrare. Quod si roges quantum temporis spatium differre debeat sacerdos post meridiem celebrationem, vt mortaliter peccare censeatur? Respondeo cum Bonac. *dicto punct. 9. num.* 6. per horam debere esse, quia alias non videtur nimia dilatio.

Supradictam doctrinam limitare debes, ne procedat casu quo post meridiem Missa solemnis, & concio ad populum finita sit, nam eo casu introducta est consuetudo, vt eo finito officio aliquæ Missæ priuatæ dicantur, ne plures sacri auditione careant. Deinde limitta in necessitate communicandi ægrotum, satisfaciendi populo, vel peregrinis serò accedentibus, poterit enim in his necessitatibus sacerdos ieiunus Missam inchoare duabus, vel tribus horis post meridiem, maximè ex dispensatione Episcopi, si ibi adsit. Valet enim Episcopus ex rationabili causa facultatem concedere post meridiem celebrandi, sicuti potest concedere, vt ante auroram celebretur. Ex priuilegio autem Pontificis omnibus Religiosis aliqua iusta causa intercedente concessum est, vna hora post meridiem celebrare. Quinimo sacerdotem, qui ratione itineris, vel alia de causa non potuit die festo ante meridiem celebrare, posse hora post meridiem Missam inchoare ex recepta consuetudine testantur Henriq. *lib. 9. cap. 24. num. 6.* Suar. *disp.* 80. *sect.* 4. Rodrig. *quæst.* 43. *art.* 2. Mitand. *man. Prælat. t. 1. quæst.* 40. *art.* 11. Layman. *lib. 5. Sum. tract. 5. cap. 4. num.*

Punctum VIII.

De loco ad sacrificium requisito.

1. *Locus sacer est ad sacrificium requisitus.*
2. *Expenditur quis possit Ecclesias consecrare, & benedicere.*
3. *Est peccatum mortale seclusa necessitate, & dispensatione extra locum sacrum celebrare.*
4. *Explicatur necessitas.*
5. *Expenditur dispensatio.*
6. *Episcopi etiam stante* Trident. *designare possunt oratoria.*
7. *Non est illis sublata per* Trident. *potestas celebrandi, vel faciendi celebrare extra Ecclesiam.*
8. *Ex priuilegio qualiter possint extra Ecclesiam Mendicantes celebrare etiam stante* Trident.
9. *Quid sit concessum Religiosis Societatis Iesu.*
10. *In mari etsi plures Doctores censeant celebrari non posse, tametsi periculum absit sanguinis effundendi. Probabilius est oppositum.*
11. *Ecclesia non debet esse pollata.*
12. *Quibus modis polluatur. Remissiuè respondetur.*
13. *Qualiter Ecclesia reconcilietur.*
14. *Ecclesia polluta solo sacrificio in ea celebrato non reconciliatur, tametsi aliqui contrarium sentiant.*
15. *Quando censeatur Ecclesia consecrationem, seu benedictionem amittere laïè examinatur.*

1. COnstans est omnium sententia cum D. Thom. 3. *p.* 83. *art.* 3. neminem posse iure ordinario absque necessitate & sine dispensatione, vel priuilegio extra Ecclesiam, seu locum sacrum Missam celebrare, colligitur *ex cap.* 1. *cap. nullus. cap. sicut de consecrat. dist.* 1. & ex Trident. *sess.* 22. *cap. de observand. in celebrat. Missar.* Et licet antiquo iure locus ab Episcopo consecratus pro celebratione requisitus fuerit, at consuetudine firmatum est benedictum sufficere, quinimo esse authoritate Episcopi erectum, seu deputatum ad prædictum finem, vti tradunt Sanch. *l. 9. de matr. disp.* 15. *n.* 24. & 36. Suar. *disp.* 81. *sect.* 3. Vasq. *disp.* 233. *cap.* 1. Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. Layman. *lib.* 5. *Sum. tract.* 5. *cap.* 5. *in princ.*

Quod si roges quis possit Ecclesias consecrare, & benedicere? Respondeo si consecrandæ sint, solus Episcopus eas sacrare poterit neque, simplici sacerdoti committi potest, nisi à Pontifice, vti dicitur *cap. Nemo de consecrat. dist.* 1. *cap. tua fraternitas. cap. aqua de consecrat. Eccles.* & tradunt aliis relatis Ludouic. de Mirand. *manu. Prælat. t.* 2. *quæst.* 39. *art.* 1. *concl.* 3. Bonac. *de sacram. disp.* 4. *quæst. vlt. pun.* 9. *num.* 8. Barbosa, 2. *p. de potest. Episcop. alleg.* 27. *num.* 1. vbi optimè aduertit consecrationem fieri posse quolibet die tam festiuo, quam feriali. *cap. tua de consecrat. Eccles.* sed non absque dote à patrono signata, aliàs Episcopus obligaretur dotem ex propriis assignare, iuxta Gloss. & textum in *cap. cum sicut de consecrat. Ecclesiæ.* Nostris vero Paul. III. priuilegium concessit, vt si Episcopus illius diœcesis requisitus distulerit per quatuor menses consecrationem postulatam, possit quicunque alius Episcopus consecrare. Idemque concessit Honorius IV. Minoribus, & Carmelitanis Ioann. XXII. prout referunt Mirand. *t.* 2. *Man. Prælat. quæst.* 39. *art.* 1. *concl.* 3. Barbosa 2. *p. de potest. Episcop. alleg.* 27. *num.* 11. Si vero Ecclesia consecranda non est, sed benedicenda, simplici sacerdoti committi potest, & de facto Minoribus concessit Leo X. vt possint suas Ecclesias, oratoria, & cæmeteria benedicere ad suum tantum vsum, quo priuilegio vtuntur Societatis Superiores casu quo Ordinarij abessent, vel ægrè benedictionem concederent. Habetur *in compend. priuileg. Societ. verbo benedicere.* §. 1.

3. Et licet Sotus *in* 4. *dist.* 13. *quæst.* 2. *art.* 3. & Eman. Saà, *verbo Missa. num.* 20. Ludouic. Lopez *instructor. conscient. t.* 2. *cap.* 79. *ante* §. *superest*, existiment non esse peccatum mortale seclusa scandalo, & contemptu extra locum ab Episcopo deputatum celebrare, audiendi non sunt. Nam negari non potest esse aliquod peccatum violare legem supradictis decretis firmatam, & consuetudine approbatam. At hæc lex grauem materiam respicit, siquidem transgressoribus illius grauis pœna infligitur in *dicto cap. nullus.* Neque obstat (vt inquit Sotus) hanc pœnam solum tempore primitiuæ Ecclesiæ seruari: quia esto pœna abrogata sit, præceptum abrogatum non est, ac proinde si sub graui culpa antiquo tempore obligauit, & modò obligat. Et ita sustinent Sanch. Suar. Ægid. Laym. & Vasq. supra multis allegatis Barbosa *de potest. Episcop. 2. p. alleg.* 23. *num.* 2. Nullam tamen pœnam suspensionis, vel interdicti ipso iure incurrunt huius præcepti violatores, quidquid affirmet Syluest. *verbo Missa. 1. quæst.* 3. §. 5. Henriq. *lib. 9. cap.* 27. moti *ex cap. Episcoporum de priuileg. in* 6. Quia ibi non est sermo de celebrantibus extra locum, sacrum, sed de celebrantibus, vel celebrare facientibus in loco interdicto per censuras Ecclesiæ, quibus Ecclesiæ ingressus interdicitur. Sicuti benè notarunt Suar. *disput.* 81. *sect.* 3. *non longè à principio.* Ægid. *quæst.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. Pœna vero depositionis, quæ à Syluestro Papa in *dicto cap. nullus presbyter*, imponitur, non ipso iure, sed ferenda est, vt ex textu constat.

4. Dixi absque necessitate. Nam ea stante poterit quilibet extra locum sacrum etiam sub dio celebrare. Ex dicto cap. *sicut de consecrat. dist.* 1. Exempla sunt primò si longam peregrinationem peragas per loca deserta, seu infidelium vbi non occurrit Ecclesia, poteris extra illam in altari viatico celebrare, ne tanto sacrificio diu priuatus existas, Sic relatis Palud. Syluest. Soto, docet Suar. *disput.* 81. *sect.* 3. Saà, *Missa. numer.* 20. Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *num.* 224. Henriq. *lib. 9. cap.* 27. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 5. *numer.* 3. Neque huic doctrinæ obstat priuilegium Episcopis iter facientibus concessum *in cap. vlt. de Priuileg. in* 6. vt in quolibet honesto loco in altari portatili celebrare possint, quia ex vi illius priuilegij possunt absque necessitate, sola commoditate spectata sub territorio, vel subdio celebrare. Sacerdos vero seclusa necessitate id non potest, sicuti benè aduertunt Ægid. *dicto numer.* 224. Vasquez *cap.* 1. *numer.* 7. Suar. *dicta sect.* 3. Layman. *dicto cap.* 5. *numer.* 3. *in fine.* Secundo si Ecclesiæ diruta sunt, ne populus sacrificio careat, poteris extra locum sacrum celebrare. Habetur. *cap. concedimus de consecrat. dist.* 1. & tradunt relati Doctores. Tertiò si locus sacer exiguus sit, nec possit aduenientium capere multitudinem poteris extra illum sacrum facere, ne plures careant sacrificio. Sic Nauarr. *cap.* 25. *num.* 82. Henriq. *lib. 9. cap.* 27. Layman. Suar. Ægid. Vasq. *locis allegatis.* Quartò in bello, ne milites diebus festis sacrificio priuentur, poteris in castris sacrificare. Et idem est in littore maris, vt nauigantes non valentes nauem deserere, sacrum audiant. Sic Laymann. & Vasq. vbi supra. Quod si aduersus prædicta obiicias textum *in cap. sicut de consecrat. dist.* 1. vbi Felix Pontifex summam necessitatem expostulat, vt sacrum fieri possit extra Ecclesiam? Respondeo cum Vasq. *dicta disp.* 233. *c.* 1. *num.* 5. consuetudine firmatum esse minorem necessitatem sufficere.

5. Dixi sine dispensatione. Nam posse Episcopum in hac lege dispensare concedunt Doctores *ex cap. Missarum de consecrat. dist.* 1. ibi: Missarum solemnia non nisi in locis ab eo consecratis, vel vbi ipse permiserit. Debet tamen, adesse causa legitima huius dispensationis, aliàs nulla erit

Quod si dicas ex causa legitima quemlibet sacerdotem propria authoritate posse extra locum sacrum celebrare, ideoque dispensationem Episcopi frustraneam esse, respondeo non esse frustraneam, nam sæpè causa necessitatis est dubia, vt propria authoritate possis extra locum sacrum celebrare; accedente vero Episcopi dispensatione id licitum tibi est, vt benè explicat Vasq. *disput.* 233. *cap.* 1. *num.* 5. exemplo personæ nobilis ægrotantis, quacum dispensare potest Episcopus, vt in eius damo in loco decenti profanis vsibus destinato celebretur, vt Missam audiat, communionemve recipiat. Ob quam causam non videtur posse sacerdos propria authoritate celebrare. Neque hæc potestas per Trident. *sess.* 22. *decreto de observandis, & vitandis in celebrat. Missar.* vllo pacto restricta est. Nam in eo decreto non de potestate dispensandi vna, vel altera vice, sed de potestate ordinaria concedendi facultatem liberam celebrandi in loco etiam aliis profanis vsibus destinato sermo est, vti benè aduertit Nauarr. *cap.* 25. *num.* 82. Suar. *disput.* 81. *sect.* 3. Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *num.* 225. Vasq. *disput.* 223. *capite* 1. *num.* 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 4. Etenim iure antiquo spectato *cap. in his de Priuileg. cap. vlt. eodem tit. in* 6. *cap. Missarum de consecrat. dist.* 1. poterant Episcopi causa aliqua rationabili intercedente facultatem liberam concedere celebrandi in loco aliis etiam profanis vsibus destinato, vt post alios comprobat Tuschus, *t.* 4. *litt. A. concl.* 31. Gutierr. *can. quæst. lib.* 1. *cap.* 30. *num.* 25. Barbosa *de potest. Episcop.* 2. *p. allegat.* 21. *numer.* 6. Quæ potestas ordinaria restricta est à Trident. quatenus lege vniuersali statuit, ne patiantur Episcopi priuatis in domibus, ac omnino extra Ecclesiam; & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria ab eiisdem ordinariis designanda, & visitanda sanctum hoc sacrificium à sæcularibus, vel regularibus quibuscunque peragi, priuilegiis quibuscunque non obstantibus. Ex quibus manifestum est non posse Episcopum extra Ecclesiam, & oratoria ad diuinum tantum cultum dedicata permittere celebrare, liberam facultatem concedendo, secus verò dispensando vna vel altera vice. De hac enim potestate Concilium locutum non est, vti docent Suar. Ægid. Layman. Barb. *d. alleg.* 23. *in fine.*

6. Rursus ex supradictis verbis Trident. manifestè constat non esse Episcopis sublatam facultatem designandi oratoria, in quibus sacrificium peragatur, quinimo ea facultas ibi supponitur, siquidem oratoria ab eo designanda, & visitanda sunt. Solum enim tollitur ab eis facultas concessa *in cap. Missarum de consecrat. dist.* 1. permittendi aliis celebrationem liberam, & per modum priuilegij in priuatis domibus, & omnino extra Ecclesiam, & extra oratoria ad diuinum tantum cultum dedicata. In oratoriis ergo, sicut in Ecclesia permittere optimè possunt celebrationem, maximè aliqua rationabili causa intercedente. Atque ita docent Vasquez *disput.* 233. *cap.* 1. *num.* 3. Eman. Rodrig. *t.* 3. *quæst. regular. quæst.* 42. *art.* 6. Suar. *disput.* 81. *sect.* 3. *vers. addit vero.* Saà, *verbo Missa. numer.* 20. Barbosa alios referens *alleg.* 23. *numer.* 8. Fagundez *de primo Eccles. præcep. lib.* 3. *cap.* 12. *à numer.* 9. Neque huic doctrinæ aduersatur breue Pauli V. editum anno 1617. quo omnibus Prælatis aufertur potestas concedendi licentias celebrandi in domibus priuatis, etiamsi nobilissimæ sint, quia (vt opinor) intelligi debet de facultatibus perpetuis celebrandi in locis non permanenter diuino tantum cultui dicatis, quia Paul. V. solum eo breui intendit decretum Trident. renouare, & denuo stabilire.

7. Maior difficultas est, an sublata sit Episcopis potestas libera celebrandi, vel faciendi celebrare extra Ecclesiam, & subdio concessa ipsis *in cap. vlt. de priuileg. in* 6. eo quod Concilium expresè mandauerit Episcopis, ne patiantur omnino extra Ecclesiam, & extra oratoria ad diuinum tantum cultum dedicata ab eis designanda; & visitanda sanctum hoc sacrificium peragi. Non igitur poterunt neque ipsi celebrare, neque aliis facultatem celebrandi concedere. Cæterum omnino tenendum est prædictam facultatem restrictam non esse à Trident. Quia Trident. solum præcepit Episcopis ne permittant sæculares extra Ecclesiam, & oratoria ab eisdem designanda, & visitanda celebrare, non tamen prohibet ipsemet celebrare, imo nec prohibet vt sui causa alij celebrent, quia eo casu non tam celebrant ex facultate quam Episcopi concedunt, quam ex facultate Episcopis data, qua facultate consentientibus Episcopis vti possunt: atque ita vt certum resoluit, decisumque refert Azor. *t.* 1. *lib.* 10. *cap.* 26. *quæst.* 4. Vega *in responso. cas.* 4. *p. casu* 33. Barbosa aliis relatis *alleg.* 23. *num.* 5. Vasq. *disput.* 233. *cap.* 1. *num.* 7.

8. Ex priuilegio sedis Apostolicæ concesso *in cap. in his* 30. *de priuileg.* Poterant Fratres Prædicatores, & Minores extra Ecclesiam vbicunque fuerint celebrare, sine parochialis iuris præiudicio, quod priuilegium renouatum, & ampliatum esse à Sixto IV. Alexand. VI. comprobat Man. Rodrig. *t.* 1. *quæst. regul. quæst.* 43. *art.* 4. Sed non caret difficultate, an prædictum priuilegium à Tridentino *sess.* 22. *decreto de observand. & euitand. in celebrat. Missar.* fuerit reuocatum? Negat Eman. Rodrig. *t.* 1. *regular. q. q.* 43. *art.* 5. infirmo fundamento ductus. Primo, quia Trident. non videtur regularibus prohibere prædicti priuilegij vsum, sed ordinariis præcipit, vt eo priuilegio non obstante censuris, aliisque iuris remediis compellant regulares, ne illis vtantur. Ergo dum non compelluntur, vti illo possunt. Secundò quia est priuilegium, iure communi concessum, quod ad sui reuocationem expressam postulat mentionem. Sed contrarium verius est, vti docet Nauarr. *cap.* 25. *num.* 82. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 3. Suar. *disp.* 81. *sect.* 3. *vers. quarta exceptio.* Vega *in responsion. cas. conscient.* 4. *p. casu* 33. Barbosa 2. *p. de potest. Episcop. alleg.* 23. *numer.* 4. colligitur manifestè ex Bulla Gregor. XIII. Societati Iesu concessa, quæ incipit: *Vsum altaris viatici.* Ratio ea est, quia concilium non solum præcipit ordinariis regulares compellere, ne priuilegio celebrandi extra Ecclesiam vtantur, sed ne id permittant priuilegiis quibuslibet non obstantibus. Sentit ergo concilij priuilegium eo decreto derogari, alias regulares permitti deberent supradicto priuilegio vti, neque vlla ratione compelli possent ab eo vsu abstinere.

9. Verùm esto prædictum priuilegium reuocatum sit à Trident. at nouiter est concessum Religiosis Societatis Iesu à Paulo III. & Gregor. XIII. vt constat *ex compend. priuileg. verbo altare.* & tradit Man. Rodrig. *dicta quæst.* 43. *art.* 4. quo priuilegio gaudebunt alij Religiosi, qui in nostrorum priuilegiis communicant. Igitur Paul. III. in Bulla quæ incipit *licet debitum* edita anno 1549. circa medium inquit. Liceat Præpositis, & de eorum facultate vniuersis Fratribus, & Sociis Societatis huiusmodi in presbyteratus ordine constitutis in locis in quibus degunt, & eos pro tempore morari contigerit habere oratoria, & in eis, ac quocunque alio honesto, & congruenti loco in altari portatili cum debita reuerentia, & honore etiam tempore interdicti, quauis etiam Apostolica authoritate appositi ianuis clausis, excommunicatis, & interdictis exclusis submissa voce Missas, & alia diuina officia celebrare, &c. Item Gregor. XIII. in Bulla quæ incipit: *Decet Romanum Pontificem* edita anno 1575. concedit, vt in oratoriis, & capellis, quæ ipsius Societatis Prouinciales per se domibus, collegiis, & aliis locis, vbi aliqui Societatis residebunt, approbauerint, & ad diuinum dumtaxat cultum deputauerint, Missæ, & alia diuina officia alterius licentia desuper minimè requisita celebrari possint. Tandem Idem Gregor. anno 1579. in Bulla quæ incipit: *Vsum altaris* inquit. Vsum altaris viatici Societati vestræ à fælicis recordat. Paulo Papa III. concessum, deinde à Concil. Trident. vniuersè sublatum vobis earenus restituimus, vt intermissiones, quæ à superioribus fiunt, presbyteri vestri seruata aliàs forma dictæ concessionis Missæ sacrificium licitè valeant celebrare, super huiusmodi altari, vbique gentium, etiam in castris militum, modò loca etsi communia, & profana, tuta & honesta sint, & Generalis, aut per eum Prouinciales Præpositi eo tunc vtendum fore iudicauerint.

Ex quibus priuilegiis constat manifestè superiores in domibus professis, & collegiis Societatis oratoria designare posse, in aliis vero locis extra collegia, vbi aliqui ex Societate resederint, necessario Prouinciales designaturos fore. Ad hanc tamen designationem nulla est Episcoporum designatio requisita, vt colligitur manifestè ex dictis Bullis, & sic vsus obtinuit. Oratoriis verò designatis non solum nostri, sed & sæculares Clerici ibidem celebrare poterunt, quia concessio non tam personas, quam locum spectat. Secus est de priuilegio altaris viatici, quod missionariis Societatis à Gregor. XIII. conceditur, spectat enim personas, non locum, sicuti benè aduertit Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 5. *num.* 5. Secundò infertur neminem ex Societate celebrare extra Ecclesiam, & prædicta oratoria posse nisi ex licentia Prouincialis, quam ipse concedere non valet nisi occasione missionum. Constat ex prædicta Bulla Greg. XIII. de altari viatico.

10. Sed inquires, an in mari, vel flumine propria authoritate ob occurrentem necessitatem, quæ alias in terra celebrationem honestaret vel ex dispensatione Episcopi, vel ex priuilegio Societati concesso vbique in missionibus in altari portatili celebrandi celebrare possis? Negant communiter Doctores teste S. Antonino. 3. *p. tit.* 13. *cap.* 6. §. 6. Nauarr. *cap.* 25. *numero* 82. Suar. *disput.* 81. *sect.* Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. *numer.* 226. Vasq. *disput.* 233. *cap.* 1. *num.* 4. *vers. caterum.* Bonac. *disp.* 4. *quæst. vlt. pun.* 9. *num.* 12. Mouentur, quia lateriter est periculum sanguinis effundendi ob continuam nauis agitationem. Et licet vna, vel alia vice hoc periculum cessare videatur, non inde lex prohibens prædictam celebrationem cessat, quia lex non spectat periculum vtcunque, sed regulariter contingens. Deinde quia vix in naui locus decens celebrationi

inueniri

inuenirí poterit. Ob quas causas videtur consuetudine receptum in mari celebrari non posse. Nihilominus satis probabile est stante mari tranquillo posse in nauibus Indicis, & similibus celebrari, sicut in terra: quia in prædictis nauibus & locus decens inuenitur, & periculum morale effusionis sanguinis nullum est, vt experientia testatur. Ob quam rationem audiui frequenter in nauibus celebratum esse, vsúque comprobatum nullius inconuenientis adesse periculum. Atque ita docent licitum esse Durand. *in rationali. lib. 4. cap. 1. num.* 41. Scottia, *lib. 2. cap.* 13. Eman. Saà, *verbo Missa. num.* 19. Henriq. *cap.* 27. Anglez *quæst. de valore Missæ. art.* 2. Graffis, 1. *p. decis. lib. 2. cap.* 42. *num.* 10. Bartholom. ab Angelo *de Missa. §.* 620. Layman. inclinat, *lib. 5. tract. 5. cap. 5. num.* 4. Fagund. *de primo Ecclesiæ præcepto, lib. 1. cap.* 10. *num.* 14. & 15. testaturque à Clement. VIII. & Paulo V. permissum esse.

11. Præterea Ecclesia consecrata, seu benedicta vt sit apta sacris peragendis, violata, seu polluta esse non debet: aliàs graue peccatum esset in ea sacrificium celebrare, quin prius reconcilietur: docent omnes Doctores, vt videre est apud Syluest. *verbo consecratio* 2. *quæst.* 9. Nauarr. *sum. cap.* 25. *num.* 256. Suar. *disput.* 81. *sect.* 4. Zenedo *ad decret. collect.* 153. Azor. *lib.* 10. *cap.* 26. *quæst.* 13. Barbos. *alleg.* 28. *numero* 54. & colligitur ex toto tit. *de consecrat. Eccles.* Nulla tamen pœna ipso iure incurritur, vt satis indicat textus *in cap. is qui de sentent. excommunicat. lib.* 6. & tradunt præcitati Doctores. A prædicto peccato excusatur sacerdos, si dum peragit sacrum violatio contingit. Nam esto consecratio facta non sit; si tamen canon fuerit inchoatus, potest sacerdos Missam perficere absque reconciliatione: quia moraliter reputatur sacrificium inceptum. Secus esset si ante canonis inceptionem violatio contigisset, deberet expectare reconciliationem, vel Missam omittere. Sic Coninch. *dub.* 1. *num.* 236. Suar. *disput.* 81. *sect.* 4. *in fine.* Layman. *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 5. *vers. addendum quarto.*

12. Quod si roges quibus modis Ecclesia pollui, seu violari contingat? Vide quæ diximus *tract.* 11. *disput. vn. de immunit. Eccles. p.* 1. & vltra ibi allegatos Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 3. *dub.* 1. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 5. *assert.* 3. Barbos. 2. *p. allegat.* 28. neque enim aliquid noui addendum occurrit.

13. Reconciliatur autem Ecclesia (si consecrata sit) per Episcopum, aqua ab ipso, vel alio Episcopo benedicta vino, & cinere admixta, prout habetur in Pontificali Romano. Neque hanc potestatem ipse sed solus summus Pontifex simplici sacerdoti concedere potest, vt expressè habetur in *cap. proposuisti, & cap. aqua de consecrat. Eccles.* & subditur ibi ratio, quia licet Episcopus committere possit quæ iurisdictionis existunt; tamen quæ ordinis Episcopalis sunt, non potest inferioris gradus Clericis demandare, & ita tradunt Azor. 2. *p. instit. moral. lib.* 9. *cap.* 5. *quæst.* 5. Zenedo *ad decret. collect.* 135. *num.* 1. Mirand. man. Prælat. *t.* 2. *quæst.* 39. *art.* 8. *concl.* 2. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 12. Barbos. 2. *p. alleg.* 28. *num.* 55. & 56. Vnde non est audiendus Saà, *verbo Ecclesia*, affirmans ex commissione Episcopi presbyterum reconciliare Ecclesiam posse.

Cæterum Prælati regulares ex concessione Leonis X. facta Minoribus possunt Ecclesias quacunque ex causa violatas reconciliare aqua per Episcopum benedicta, quam & ipsi benedicere possunt, si Episcopus per duas diætas (hoc est per 14. leucas, vt dicit Glossa *verbo duas diætas, in cap. nonnulli de Rescript.*) absens fuerit, habetur inter priuilegia Mendicantium *verbo benedicere.* §. 14. & in nostrorum priuileg. compend. *verbo Ecclesia §.* 2. & *in §.* 1. dicitur. Possunt nostri facere benedici, aut consecrari Ecclesias Societatis cum cæmeteriis, & primum lapidem poni per quoscunque Episcopos, si Diœcesani intra quatuor menses id facere distulerint ex concessione Pauli III. Idem quoad altaria consecranda concessit Honor. Minoribus, vt in eorum monument. *concess.* 212. notarunt Ludouic. de Mirand. *t.* 2. *man.* Prælat. *q.* 19. *art.* 8. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 27. §. 6. Barbos. 2. *p. de potest. Episc. alleg.* 28 *num.* 64. Rodrig. *t.* 1. *quæst. regular. q.* 19. *art.* 6. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 12.

Si vero Ecclesia non consecrata, sed tantummodo benedicta sit per simplicem sacerdotem, sola aspersione aquæ benedictæ, & orationibus ab Ecclesia institutis quæ in Manuali Romano habentur, purificari poterit. Glossa *in c. si Eccl. de consecrat. Eccles. verbo lauetur*, per textum ibi. Henriq. Layman. Barbosa *supra. num.* 57. Neque opus est aquam esse ab Episcopo benedictam, sed ab ipsemet sacerdote benedici potest, vti colligitur *cap. vlt. de consecrat. Eccles.* ibi: Aqua protinus exorcizata lauetur. Solum enim expedit ut fiat aspersionem aquæ exorcizatæ, seu benedictæ. Quo ergo fundamento exposulanda est Episcopi benedictio? Adde si ab Episcopo aqua necessario benedicenda esset, non protinus lauari, seu purificari Ecclesia posset. Sic notauit Henriq. & Haym. & Mirand. *supra.* & Barbosa. *num.* 57. aduersus Tolet.

lib. 5. *sum. cap.* 8. *numer.* 15. Dubium tamen est, an Ecclesia polluta reconcilietur sacrificio in ea peracto siue bona, siue mala fide peractum sit? Affirmat Eman. Saà, *verbo Ecclesia num.* 19. Castro *lib.* 2. *de lege pœnali. num.* 9. & probabile reputat Auila, 5. *p. de censur. disput.* 7. *dub.* 3. Mouentur, quia nulla maior purificatio ex cogitari potest, quam ea quæ ex tanto sacrificio nascitur, vti videtur probare textus *in cap. de fabrica de consecrat. dist.* 1. ibi: Consecrationem cuiuslibet Ecclesiæ in qua Spiritus sancti arrha non ponitur, celebritatem scimus tantum esse Missarum. Et ideo si qua Sanctorum basilica à fundamentis etiam fuerit innouata sine altaris motione; sine aliqua dubitatione cum in ea fuerit Missarum solemnitas celebrata, totius consecrationis sanctificatio implebitur. Si vero sanctuaria quæ habebat sublata sunt, rursus eorum repositione, & Missarum solemnitate reuerentiam sanctificationis accipiet.

Cæterum contrarium tenendum existimo cum Nauarr. *cap.* 27. *num.* 256. Azor. *t.* 1. *lib.* 10. *cap.* 26. *q.* 13. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 5. *vers. addendum quarto.* Quia consecratio Ecclesiæ eiusve purificatio iure positiuo statuta sunt, at nullibi statutum est sacrificium loco reconciliationis succedere: sicuti in omnium sententia non succedit loco consecrationis. Ergo absque vllo fundamento id affirmabitur. Neque his obstat quod Episcopus absens, vel impeditus reconciliationem facere, licentiam concedere possit in Ecclesia polluta celebrandi, vti docet D. Thom. *q.* 83. *art.* 3. *ad* 2. Suar. *disp.* 81. *sect.* 4. *vers. his positis.* Eman. Saà, *verbo Ecclesia num.* 23. Auila, 5. *p. de Consur. disp.* 7. *dub.* 3. quia inde potius infertur sacrificium non esse instar reconciliationis, aliàs simplex sacerdos ex commissione Episcopi reconciliare Ecclesiam consecratam violatam posset, contra communem sententiam. Potestas namque Episcopi concedendi celebrationem in Ecclesia polluta, non oritur ex potestate, quam habet Ecclesiam reconciliandi, sed ex iurisdictione qua gaudet dispensandi in legibus Ecclesiasticis vrgente causa.

15. Superest dicendum quando Ecclesia consecrationem, seu benedictionem amittat, ita vt noua consecratione, seu benedictione indigeat? Pro huius decisione aduerte benedictionem Ecclesiæ non tam parietibus, quam solo inhærere, è contra consecrationem parietibus inesse. Etenim cum Ecclesia consecratur, parietes sacro oleo liniuntur, & cruces ibi figuntur iuxta Ecclesiæ Romanæ ritum: at cum Ecclesia benedicitur, pauimentum aqua lustrali aspergitur. Ex quo fit corruentibus parietibus consecrationem Ecclesiæ amitti, quinimo si parietes interius decrustentur, censeri debet amissa consecratio, quæ parietum crustis, seu superficiebus inerat: vti colligitur ex textu *in cap. Ecclesiis de consecrat. dist.* 1. At benedictio cum solo inhæreat, amissa non censetur parietibus destructis, seu combustis, sicuti probat. *Lex, ædes sacra.* 83. *ff. de contrahend. empt.* ibi: Ædes sacra terræ motu diruta locus ædificij non est profanus. Et tradit Suar. *disput.* 81. *sect.* 4. *casu* 6. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 15. Sed hoc intelligendum est, modò authoritate superioris destructa Ecclesia non sit, cum spe proximæ reædificationis, vt pluribus firmaui *prædicto tract.* 11. *pun.* 6. *num.* 7.

Notanter dixi corruentibus parietibus, vel decrustatis consecrationem Ecclesiæ amitti, secus si solum ligna, & tecta corruant, vel comburantur, & parietes perseuerent, quia tunc Ecclesia eadem manere censetur *ex cap. ligneis de consecrat. Eccles. vel altaris.* Et ibi Glossa. Azor. 1. *p. lib.* 10. *cap.* 26. *q.* 13. & 2. *p. lib.* 9. *c.* 4. *q.* 6. Barbosa *de potest. Episc. alleg.* 27 *num.* 17. Deinde debent parietes in simul corruere: nam si minor pars corruat, non obinde consecratio amittitur. Quinimo etiamsi parietes omnes destruantur, si tamen non simul, sed successiue per aliquot dierum, seu hebdomadarum interualla fiat destructio, & illorum reparatio, consecratio amissa censeri non debet, tametsi cursu temporis omnis materia Ecclesiæ de nouo superueniat, vti probat textus *in cap. de fabrica.* Iuncta Gloss. *verbo innouata, de consecrat. dist.* 1. & Gloss. *in cap. proposuisti, verbo reconciliari. & in c. ligneis verbo parietibus, de consecrat. Eccles.* Sylvest. *verbo consecratio.* 1. *q.* 3. *vers. tertius est.* Nauarr. *cap.* 27. *num.* 258. Suar. *disp.* 81. *sect.* 4. *casu* 6. Barbosa, *alleg.* 27. *num.* 19. Eman. Saà, *verbo Ecclesia n.* 18. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 16. Ratio est, quia pars, quæ semel de nouo aduenit, vt suppono, minor est ea quæ præexistit. Ergo per accessum ad præexistentem consecratam consecrata censetur, quippe magis dignum trahit ad se minus dignum. *Argum. textus in cap. quod in dubiis de consecrat. Eccles. & in cap. vnic. eodem tit. lib.* 6. Neque obstat materiam quæ fuit à principio consecrata totam periisse, vt obinde noua Ecclesia dicenda sit, quia est noua physicè, sed non moraliter, & quoad effectum consecrationis, *argum. leg. quod in rerum natura ff. de legat.* 1. *& in leg. grege. ff. eodem tit. & leg. proponebatur ff. de iudiciis*, vbi eadem communitas, & populus censetur, tametsi decursu temporis personæ illius pereant, & nouæ succedant.

Aliqui limitant hanc sententiam,ne procedat quando animo reparandi omnes vel penè omnes parietes successiuè illorum destructio, & reparatio fit, quia censeri debet ea destructio in communi æstimatione, ac si simul contigisset. Sic tanquam satis probabile defendit Laymann.*lib.5.sum.tract.5. cap.5.num.16.*cum Panormit. *in cap. proposuisti n. 8.de consecrat.Eccl.* Sed verius censeo hanc limitationem admittendam non esse,sicuti neque eam admittunt Suar. Nauarr. Barbos.& alij supra relati, absolutè docentes non indigere Ecclesiam noua consecratione,si paulatim, & successiuè reparatio illius fiat,neque vllam de hac intentione mentionem facientes, & meritò, quia prædictæ rationes eodem modo procedunt siue destructio,& reparatio minoris partis ex intentione destruendi,& reparandi maiorem Ecclesiæ partem fiat,siue non. Etenim quod magis dignum trahat ad se minus dignum, ita vt maior pars consecrata præexistens minorem partem aduenientem consecratam reddat, ex eo præcisè pendet, quod minor pars non consecrata maiori consecratæ vniatur, non ex intentione, quod alia pars de nouo destruenda, & reparanda postmodum fit, talis enim destructio, & reparatio cum priori destructione, & reparatione non est coniuncta. Item non impedit esse vnam Ecclesiam moraliter,& non diuersam, quod à principio intenderis illam integrè destruere, & reparare,si tamen successiuè, & interpollatè destruxeris, & reparaueris,sicuti non est diuersus populus, cuius personæ successiuè pereunt, & aliæ de nouo succedunt, tametsi Deus illas personas interimens intendat tandem omnes interimere, & nouas creare.

Punctum IX.

De Altari necessario ad Sacrificium.

1. *Altare & fuit,& est necessarium.Quotuplex sit.*
2. *Debet esse lapideum, qua parte continet corpus, & sanguinem Christi.*
3. *Debet esse consecratum,& quis consecrare possit.*
4. *Aliqui expostulant,vt reliquias Sanctorum contineat.*
5. *Verius est necessarium non esse.*
6. *Quando altare amittat consecrationem. Non amittit ex motione sigilli reliquiarum.*
7. *Quando ita frangitur vt pars qua remanet commodè calicem, & patenam continere non possit, amittit consecrationem.*
8. *Tametsi cornua illius diminuantur, consecratio non amittitur.*
9. *Qualiter altare fixum motione executur.*
10. *Altare portatile non executur, esto à capsula lignea separetur.*
11. *Qualiter non possit sacerdos simplex celebrare, in altari, in quo illo die Episcopus celebrauit.*

1. Altare ad sacrificium semper necessarium fuisse probat ex omnium sententia aduersus hæreticos Bellarm. *t.2.lib.1. de Missa c.16.* Si enim antiquæ legis sacrificia, imo & inania gentium sacrificia altare postularunt, quanto magis hoc admirabile,& diuinum sacrificium expostulare debet. Quocirca consecrans absque altari grauissimum peccatum committeret.Duplex est altare, aliud fixum,cuius mentio fit in *cap.si motum de consecrat.dist.1.& cap.1.de consecrat. Eccles.*Aliud portatile,seu viaticum,de quo in *cap.vlt.de Priuileg.lib.6.*Dicitur fixum,quia fixum est Ecclesiæ,& vt ibi firmiter perseueret,consecratur. Econtra portatile dicitur, quia consecratur,vt ex vno loco in alium portari possit.Ad sacrificium igitur celebrandum quodcunque sufficit, quippe tam portatile,quam fixum verum altare est. Nam vt rectè monet Vasq.*disp.233. cap. 2.num.10.* priuilegium concessum Episcopis in *c.vlt.de Priuileg. in 6.* non fuit,vt possint in altari portatili in Ecclesia celebrare;hoc enim iure commune omnibus est concessum, sed vt possint extra Ecclesiam in quouis decenti loco in eo altari sacrificium peragere.

2. Hoc altare siue fixum sit, siue portatile debet esse lapideum qua parte Corpus, & Sanguinem Christi continere debet.Nam licet ante Syluestrum Pontificem ob tyrannorum persecutionem in altaribus ligneis sacerdotibus permissum fuerit celebrare: at à tempore Syluest. statutum omnibus est, vt non nisi in lapideo sacrificium peragatur, vt constat ex pluribus decretis quæ referuntur à Gratiano *de consecrat.dist. 1.*& tradit Gregor. Nyssen. *orat.de baptismate.* August. *Serm. 255.de tempore.*Chrysostom.*hom.20.in 2 epist.ad Corinth.*Solo autem Pontifici summo reseruatum est altare ligneum,in quo D. Petrus obtulit, vt in eo ipse solus sacrificare possit, vti legitur in vita Syluest.& in festo dedicat Ecclesiæ Saluat.9.Nouembr.Aduerte ex consuetudine recepta prædictum altare lapideum non ex duplici lapide colligato, sed ex vno integro coalescere debere,vt sic apcius vnitas personæ,quæ in Christo est,repræsentetur. Vasq.*cap.2.numer.16.* Bonac. *quæst. vltim.punct.9. num.13.* Item debet esse tantæ magnitudinis, vt pedem calicis, & patenam saltem ex maiori parte continere possit,aliàs sacrificio ineptum erit. Sic ex communi sententia tradit Suar.*disp.81.sect.5.* Ægid.de Coninch. *q.83.art.3.dub.2. num.242.*Laym. *lib.5 sum.tract.5.cap.5. num.2.*Vasq. *disp.233. cap.2.num.16.*

3. Deinde hoc altare debet esse per Episcopum consecratum,colligitur ex *cap. altaria de consecrat.dist. 1.* Et licet ibi dicatur altaria chrismatis vnctione,& Sacerdotali benedictione consecranda esse, nomine Sacerdotalis benedictionis omnes intelligunt Episcopalem. Non enim presbytero datum est aras consecrare, vt dicitur *cap. nullus presbyter. de consecrat. dist. 1.* ideoque solum pro Episcopis in Pontificali Romano præscripta est forma consecrandi altaria. Verum ex commissione Pontificis nemini est dubium simplicem Sacerdotem posse altaria consecrare, ideoque Paul. III. an 1549. Societatis Iesu religiosis in remotissimis partibus degentibus, vbi catholicus Episcopus inueniri facilè non potest,concessit facultatem altaria consecrandi, quam facultatem Minoribus concessit Honorius III. vt in eorum monumentis habetur,*concess.212.*& refertur *in compend. priuileg. Societ.Iesu, verbo Ecclesia.* §. 1. Et Adrian. VI. Minoris ordinis Prouincialibus Indiarum, & Fratribus, quibus ipsi commiserint facultatem dedit consecrandi altaria,& Calices etiam pro vsu alieno in casu necessitatis, Episcopis in Prouincia non existentibus,sicuti testatur Rodrig. *t. 1. quæst. regul. q.28. art.2.* Quinimo Gregor. XIV. teste eodem Rodrig. omnibus Abbatibus Cistercienfis Ordinis priuilegium concessit aras, & Calices consecrandi. Celebrare autem absque hoc altari lapideo consecrato ab eo qui potestatem consecrandi habuerit, mortale peccatum est, sicuti docent ex omnium sententia Vasq.*disp.233.cap.2.n.12.*Suar.*disp.81. sect.5.* Eman.Saa, *verbo Altare in fine,*aduersus Victor.*de Eucharist.num.98.*affirmantem, si absit scandalum, aut contemptus, mortale peccatum non esse.

4. Præter supradictas conditiones aliqui Doctores expostulant vt conditionem necessariam maximè pro altari fixo, vt aliquorum Sanctorum reliquias in se habeat inclusas. Ita Durand.*lib.1.rational.diuinor. officior. cap.7.n.21.*Syluest.*verbo altare q.1.*Azor.*t.1.l.10.cap.27.q.8.*Scottia *lib.2.cap.14.n.4.* Fauetque Ecclesia in introitu Missæ orans per merita Sanctorum, quorum reliquiæ in eo altari sunt. Supponit ergo ibi Sanctorum reliquias adesse.Mouentur ij Doctores ex concil.Carthagin.*5.can.14.* & Africano.*cap.50.*relatis *in cap. placuit de consecrat. dist.1.* vbi præcipitur altaria in quibus nullum corpus,aut reliquiæ Martyrum probantur, ab Episcopis, qui locis eisdem præsunt (si fieri potest) euerti. Quod si dicas præcipi euerti altaria, in quibus nullum corpus, aut reliquiæ certæ conditæ probantur, quia occasio erat superstitionis,non vero altaria reliquiis carentia.Obstat, quia eadem occasio superstitionis est,si altaria frequentes, putans ibi aliquod sanctum corpus, vel reliquias Martyrum adesse, cum tamen nullum sit. Cum ergo illis temporibus nullum altare erigeretur, quin in eo sanctorum Martyrum reliquiæ conderentur, meritò præcipitur ea altaria euerti, in quibus nullum corpus, aut reliquiæ Martyrum conditæ probantur. At si propter populi tumultum id fieri non possit, admonentur fideles, ne ea loca tanquam Martyrum reliquiis sacrata frequentent.Deinde mouentur ex *can. 7. septimæ Synodi generalis*, vbi præcipitur ne templum sine sacris reliquiis consecretur,at templum non in parietibus,sed in altari continere reliquias debet. Ergo tacitè definitur, ne altaria sine sacris reliquiis consecrentur.

5. Cæterum etsi decentissimum sit, vt altaria maximè fixa reliquias probatas Sanctorum contineant,at id neque est, nec fuit necessarium ex præcepto. Sic docent Panormit. *c.1. de consecrat.Eccles.à num.2.*Suar. *disp.81. sect.5.* Ægid.de Coninch.*quæst.83.art.3.dub.2.num.241.*Vasq. *disp.233.cap.2.num. 16.* Laymann.*lib.5.sum.tract.5. capite 5. numer.8.* Et quidem esse decentissimum, & à Prælatis Ecclesiæ procurandum per se patet, idque non leuiter indicat illa oratio,quam in introitu Missæ sacerdos recitat. Quod vero nunquam fuerit præceptum generale latum de hac reliquiarum continentia, probatur expendendo textus, quibus opposita sententia nititur. Nam *cap. placuit* esto præceptum contineret,cum non fuerit alicuius concilij Generalis, sed Prouincialis obligare non potuit vniuersam Ecclesiam. Deinde nego Concilium prohibere altaria absque reliquiis consecrari pro sacrificio celebrando, sed prohibere absque reliquiis consecrari tanquam Martyrum memorias. Hæc enim altaria per agros & per villas tanquam Martyrum Memorias constructa absque reliquiis meritò supradicta Concilia prohibent, & præcipiunt euerti, quia superstitiosum est altaria frequentare vt corpus, & reliquias Martyrum continentia, cum tamen nullum corpus, vel reliquias martyrum contineant: ideoque subdit Concilium. Nulla memoria Martyrum probabiliter acceptetur, nisi vbi corpus, aut reliquiæ certæ sint, aut origo alicuius habitationis,vel possessionis, vel passionis fidelissima

lissima origine traditur. Nam quæ per somnia, & per inanes quasi reuelationes, quorumlibet hominum vbicumque constituuntur altaria, omnino reprobentur. Textus vero *can. 7. septimæ Synodi generalis* non conuincit, quia esto præceptum ibi fuerit, nullum templum absque Sanctorum reliquiis consecrari: at non inde infertur quodlibet altare illius templi reliquias martyrum continere debere; sufficit enim si aliquot illius reliquias contineat. Adde ad satisfaciendum prædicto precepto opus non esse reliquias martyrum in ipso altari sumpto altari pro ara sacrificii, includi, sufficit si in altari communiter sumpto adsint, sicuti adsunt imagines, & alia altaris ornamenta.

Sed gratis admisso, quod antiquo tempore fuerit præceptum ne vllum altare consecretur absque reliquiis Sanctorum in ipso inclusis, dicendum necessario est consuetudine abrogatum esse. Etenim altaria ita multiplicata sunt ex necessitate, vt vix pro tot altaribus reliquiæ certæ Sanctorum possint inueniri; nulla igitur est obligatio includendi ibi reliquias. Neque obstat Ecclesiam in introitu Missæ orare Dominum per merita Sanctorum, quorum reliquiæ ibi sunt, quia intelligi debet cõditionaliter, si ibi sint: præstat enim hũc sensum Oramus te Domine per merita Sanctorum tuorum, quorum reliquiæ hic sunt, id est quorum reliquiæ hic fuerint, & omnium Sanctorum. Sententia verò Durand. *lib. 1. Rational. diuin officior. cap. 7. num. 21.* & Ioann. Andr. *in cap. placuit de consecrat. disp. 1.* asserentium loco reliquiarum particulam hostiæ consecratæ apponi in ara posse, sustinenda non est, sed omnino reprobanda. Est enim contra reuerentiam debitam sacramento illud corruptioni exponere, atque ita relato Panormit. docet. Vasq. *disp. 233. cap. 2. num. 17.* Ægid de Coninch. *q. 83. art. 3. dub. 2. num. 242.* Suar. *disp. 8. sect. 5.* Eman. Saà, *verbo altare in fine.*

6. Superest dicendum, quando altare tam fixum, quam portatile consecrationem amittat? Affirmat communis sententia altare reliquias Sanctorum in se continens consecrationem amittere, si soculus, seu sigillum eas reliquias continens frangatur, aut moueatur. Sic docent Canonistæ *in cap. 1. & cap. ligneis de consecrat. altaris.* Siluest. *verbo altare. q. 8. Angel. §. 2.* Saà, *num. 1.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. n. 9. vers. exinde,* Barbosa, *plures allegans, 2. p. de potest. Episc. alleg. 27. n. 25. & 26.* Bonac. *disp. 4. q. vlt. pun. 9. num. 15.* Mouentur *ex dicto cap. 1. de consecrat. Eccles.* ibi. Adhæc si altare motum fuerit, aut lapis ille solummodo superpositus, qui sigillum continens confractus, aut etiam diminutus, debet iterum consecrari.

Verùm vt rectè notauit Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 3. dub. 2. num. 240.* & Layman. *dicto, loco.* ex prædicto textu nullatenus colligitur altare execrari fractione, seu motione sigilli reliquias continentis, sed solum fractione, seu diminutione lapidis superpositi sigillio, quod longè diuersum est. At cum consecratio ex iure tantum positiuo pendeat, & communis sententia affirmet fractione, seu motione sigilli reliquias continentis altare execrari, credendum est vsu, & consuetudine sic firmatum esse, à quo recedere indecens erit, sicuti notauit Layman. *dicto cap. 6 num.*

7. Deinde altare tam fixum, quam portatile consecrationem amittit, si ita frangatur, aut diminuatur, vt pars quæ integra remanet calicem cum patena commodè continere non possit: quia eo ipso redditur ineptum muneri sacrificij. Sic omnes doctores referendi. At si pars quæ remanet commodè calicem cum patena continere possit consecrationem non amisit, quia non amisit formam sibi debitam altaris enim forma nulla alia signata est præter magnitudinem, quæ calicem cum patena contineat, quare ea magnitudine perseuerante & forma altaris remanet, & consecratio perseuerat, vti colligitur *ex cap. 1. ligneis. cap. quod in dubiis. de consecrat. Eccles. vel altar.* & tradunt Syluest. *verbo altare. q. 8.* eman Saà. *num. 1.* Suar. *disp. 81. sect. 5.* Vasq. *disp. 233. cap. 2. sub num. 12.* Ægid de Coninch. *q. 83. art. 3. dub. 2. num. 239.* Bonac. *disp. 4. de sacram. q. vult. p. 9. num. 15.* Barbos. *alleg. 27. num. 25.* Laym. *dicto. cap. 6. num. 3.* Cum autem dubium sit, an diminutio, seu fractura impediat legitimam calicis, & patenæ. continentiam Episcopus iudicare debet, neque alteri arbitrium comittitur. Barbosa Bonac. Laym. *loc alleg.*

8. Altaris consecrationem amitti, si cornua illius frangantur, seu diminuantur, tametsi pars remanens calicem, & patenam commodè continere possit affirmant Siluest. *verbo altare. q. 8.* Armilla. *num. 10.* Henriq. *lib. 9. cap. 28. num. 1. in comlitr.* R. Barbos. *alleg. 27. num. 26.* Bonac. *pun. 9. num. 15.* Mouentur, quia illis in partibus sacra fit vnctio, & consecratio. Ergo illis partibus pereuntibus consecratio petit. Cæterum oppositum verius est, quia esto illis in partibus vnctio, & consecratio facta fuerit, at tota ara ex ea vnctione redditur consecrata. Quam consecrationem amittere non potest, dum sacrificio peragendo apta fuerit. Sic Laym. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 6.*

9. Motione absque fractione vlla altare fixum execratur, si lapis superpositus ab structura, cui est affixus separetur. Deciditur expresè *cap. ad hæc. cap. quod in dubiis, cap. ligneis de consecrat. Eccl. vel altaris.* Quia vt dicit Glossa *in dicto c. ad hoc* altare fixum vt fixum & stabile perseueret, consecratur. Quod si altare fixum permanere firmiter possit, aliquibus lapidibus structuræ dimotis, consecrationem non perdit, quia absolutè eandem formam retinet, sub qua fuit consecratum, vt benè aliis relatis docuit Vasq. *disp. 233. cap. 2. num. 13.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 3.* Suar. *disp. 81. sect. 5. in medio.* Quinimo si tota mensa simul cum lapidibus quibus inhæret de loco in locum moueatur, affirmat Vasquez & Suar. non obinde execrari, quia prædicti textus non de motione, & separatione locali, sed de motione, & separatione ab structura loquũtur. Neque mihi displicet dictum Tabien, *verbo altare §. 5.* in cuius fauorem propendet Suar. *dicta sect. 5. in medio,* altare fixum tunc amittere consecrationem per separationem superioris mensæ à columnis, quando consecratur, vt fixum, & immobile. Secus quando prius consecratur mensa, & postmodum structuræ superponitur. Ex eo autem quod altare fixum motione, vel fractione consecrationem perdat, Ecclesia nullatenus execrata censenda est, ex decisione textus *in cap. ad hæc de consecrat. Ecclesiæ,* declarantis, seu corrigentis textum *in c. motum de consecrat. dist. 1.* & tradunt Glossa *ibi.* Vasq. & Suar. *locis allegatis.* Adde execrata Ecclesia, quia eius parietes combusti, vel collapsi sunt, altare consecratum permanere poterit. Et è contra altare execratum esse potest, tametsi, Ecclesia consecrationem retineat, quia consecratione distincta consecrata sunt Sylvest. *verbo altare. q. 11.* Mirãd. *t. 2. man. Prælat. q. 39. art. 7.* Suar. *disp. 81. sect. 5. vers. in tertia parte* Barbos. *alleg. 27. num. 26.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 5. in fine.* Aliter vero dicendum est de pollutione, nam altari polluto per sanguinis, vel seminis effusionem Ecclesia polluta est. Et è contra Ecclesia polluta omnia altaria fixa ibidem existentia polluta censentur, quia pollutio quolibet loco Ecclesiæ contingens totam, Ecclesiam, eiusque cæmeterium contiguum afficit: & notauit Layman. *loco allegato.*

10. Difficultas est, an altare portatile consecratione indigeat, si à ligneis seu capsula, cui est inclusum separetur? Affirmant Paludan *in 4. dist. 13. quæst. 2. art. 4. concl. 2.* Angel. *verbo altare num. 2.* & moueri possunt, quia textus *in cap. 1. c. quod in dubiis. cap. ligneis de consecrat Eccl.* asserentes per fractionem, seu motionem lapidis ab structura consecrationem amitti, generaliter de altari loquuntur, nec decisionem limitarunt ad altare fixum. Cæterum etsi prædicti textus manifestè non expresserint, de solo altari fixo doctrinam intelligendam esse; At satis ex illis colligitur præcipuè cum altare portatile vt ex vno loco in alium moueri possit institutum sit, & capsula illa lignea, in qua ara includitur non pro forma, sed ad ornatum, & custodiam apponatur. Non igitur ex illius motione, & separatione amittere altare consecrationem debet, vt benè docuit Abbas, *dicto cap. 1. de consecrat. Eccles.* Sylvest. *verbo altare. quæst. 9.* Suar. *disp. 81. sect. 5. in medio.* Vasq. *disp. 231. cap. 2. post med.* Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 2. dub. 2. n. 239.* Eman. Saà, *verbo altare.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 3.*

11. Tandem *in cap. vlt. de consecrat. dist. 2.* statuitur, vt in altari in quo Episcopus Missam cantauit, presbyter eodem die aliam celebrare non præsumat ob reuerentiam Episcopo debitam. Sed hoc intelligendum est inquit Azor. *instit. moral. 1. p. lib. 1. cap. 27. q. 10.* Barbos. *alleg. 27. num. 26. in fine,* quando Episcopus in suis Ecclesiis, & in propria diœcesi, & solemni cæremonia, & religione rem diuinam celebrauerit. Et licentia tamen Episcopi, vel necessitate vrgente optimè poterit sacerdos ibidem celebrare, sicuti notauit Glossa *suprad. cap.* Henriq. *lib. 9. c. 28. num. 1.* Quinimo præceptum hoc consuetudine ferè vbique abrogatum esse testantur Scortia *lib. 2. de sacrificio c. 14. num. 6.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. num. 10.*

PVNCTVM X.

De ornatu altaris, vasis, & vestibus sacris, aliisque ad celebrationem requisitis.

1. *Quibus linteis altare exornandum sit.*
2. *Parua palla, & purificatorium requiritur.*
3. *Requiritur lumen, & ex qua materia.*
4. *Item liber Missalis, & qualiter.*
5. *Debet esse altare Cruce exornatum.*
6. *Patena, & calix consecrata ab Episcopo vel habente priuilegium.*
7. *Pyxis, in qua sacramentum reponitur debet esse benedicta, & ex materia qua calix, sed non necessario.*
8. *Adesse debent vestimenta sacra benedicta.*
9. *Ob decentiam calceatus sacerdos accedere debet.*
10. *Quando cooperto capite celebrare possit.*
11. *Debet in sacrificio sacerdos habere ministrum non fœminam, sed virum.*

12. *Expenditur figillatim quando ornamenta altaris consecrationem, seu benedictionem amittant.*
13. *Quis possit sacra ornamenta tangere.*
14. *Recitatio matutinarum precum non necessariò præmittenda est celebrationi, etsi alij contrarium firment.*

1. PLura præmitti celebrationi debent. Primò decet integram mensam altaris linteo mundo cooperiri. Ex necessitate autem sola ea pars altaris, quæ ara vocatur cooperiēda est duplici linteo, vel vno duplicato, quæ non oportet esse benedicta, quinimo in necessitate profana esse possunt, & ea postmodum vtenda domino reddi, teste Saà, *verbo Missa. n.* 7. Azor. 1. *p. lib.*10. *cap.*28. *quæst.*8. Layman. *tract.*5. *cap.*6. *num.*11. Super hæc lintea apponi debet palla benedicta, quæ vulgo corporale vocatur. Vnde altare triplici linteo ornandum necessariò est, neque pluta requiruntur. Nam esto in *cap. si per negligentiam de consecrat. dist.*2. quatuor linteorum mentio facta fuerit. At consuetudine præscriptum est tria sufficere, duplex non benedictum, & alterum benedictum.

2. Secundò requiritur ex præscripto Ecclesiæ parua palla, qua Calix cooperiatur similiter benedicta, quæ non ex serico, neque auto elaborata qua parte calicem tangit sed ex lino debet esse. Sine hac sacrum dicere graue peccatum esse, nisi corporalia ita oblonga sint, vt calicem cooperire possint, testatur Suar. *disp.* 81. *sect.* 6. §. 2. His addendum est purificatorium, quo calix sumpto sanguine, & lotione purificatur, quod oportet esse benedictum, sed non ex necessitate, cum immediate species sacramentales non attingat, neque alicubi inueniatur de hac benedictione præceptum. Prædicta corporalia benedicta debent esse ab Episcopo, vel ex eius commissione à simplici sacerdote. Etenim quoties aliqua res sacranda non est Chrismatis vnctione, simplici sacerdoti committi potest. De facto commissa est hæc facultas à sede Apostolica omnibus superioribus Societatis, vt constat ex *compend. priuileg. verbo benedicere.* §. 3. sed cum quadam limitatione: nam si corporalia, vestimenta, cæteraque ornamenta Ecclesiæ pro vsu externorum benedicenda sunt, id fieri non potest, nisi necessitas vrgeat, & Prælati distent, & sine illorum offensione. Præterea debent esse munda, ne horrorem, & scandalum generent, aliàs grauiter sacerdos contra reuerentiam tanto sacramento debitam delinqueret, vt benè notauit Suar. *disp.* 81. *sect.* 6. *ante secundam conclus.* Eman Saà. *verbo sacra. num.* 5. Pluribus relatis Bonacin. *disp.* 4. *quæst. vlt. pun.* 9. *num.* 24. Quod de aliis sacerdotalibus vestimentis suo modo dicendum est *argum. c. relinqui de custodia Eucharist.* & tradit Eman. Saà. *verbo sacra n.* 5.

3. Tertio requiritur lumen ad sacrificium, sine quo sacrum dicere graue esset peccatum, colligitur manifestè ex *cap. vlt. de celebrat. missar.* vbi quidam presbyter grauiter damnatur, quia sine igne, hoc est lucerna sacrificabat. Sufficit vna lucerna, tametsi deceat plures esse. Et licet in Trident. *sess.* 22. *decreto de obseruand. in celebrat. missar.* prohibitum fuerit certum numerum candelarum ad sacrificium apponi, intelligendum est, si ille certus numerus ex superstitione appositus fuerit, secus si ex religione fuerit præsciptus, vt benè notauit Vasq. *disp.* 233. *cap.* 3. *circa finem.* Materia huius lucernæ certa debet esse, vt ex consuetudine constat. Si tamen hæc desit, & scandalum absit (facilè abesse potest) censerem peccatum non esse lucernam ex oleo abhibere, vti docuit Vasq. *disp.* 233. *cap.* 3. Quinimo adhibere sebaceam excusant à peccato Azor. *t.* 1. *lib.* 10. *i institut. moral. cap.* 28. *quæst.* 15. Tolet. *lib.* 2. *sum. cap.* 2. *n.* 14. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. pun.* 9. *n.* 31. Laym. *c.* 6. *num.* 17.

4. Quartò requiritur liber Missalis saltem in quo Canon contineantur non ex aliquo iure positiuo scripto, sed consuetudine firmato, & rubricis Missæ approbato. Quocirca communiter Doctores censent, vt videre est apud Nauarr. *cap.* 25. *num.* 84. Henriq. *cap.* 29. *num.* 7. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. pun.* 9. *num.* 30. graue esse peccatum sine supradicto libro celebrare, ne sacerdos periculo errandi se exponat. Et licet aliquis sacerdos huic periculo morali expositus esse nō videretur, eo quod firmiter memoria Canonem teneret, sufficit communiter hoc adesse periculum, vt lege prædicta omnes astringatur. Adde quemuis sacrum facientem facile distrahi, vel turbari posse, ita vt nequeat Canonem integrè recitare. Vt igitur hoc vitetur periculum, expedit omnino canonem scriptum sibi præsentem habere. Nihilominus non videtur improbabile posse sacerdotem absque Missali, cum facilè non reperitur, sacrum facere, si experientiâ comperit nullum errorem committere memoriter omnia recitans, quia abest periculum morale errandi. Sic Suar. *disp.* 81. *sect.* 6. Laym. *l.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 17. *vers. idemque.* Vasq. *disp.* 233. *cap.* 3. *in fine*, vbi concludit, quod sacerdoti cui ita debilis est potestas videndi, vt nullatenus legere possit, si tamen hostiam debita cum reuerentia leuare, adorare, tractare, & sumere possit à sacrificio faciendo excludendum non esse, tametsi vt vitetur nota, expedit librum missalis præsentem habere.

5. Quinto requiritur altare aliqua cruce ornatum esse: nam esto in iure præceptum non sit, habetur tamen in regulis Missalis, & in cæremoniis, & ritibus Missæ; omissio autem huius ornatus non videtur esse grauis culpa ob materiæ leuitatem, sic docuit Suar. *disp.* 81. *sect.* 6. §. *quinto.* Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *n.* 12. *vers.* 8. Bonac. *disp.* 4. *quæst. vlt. punct.* 9. *num.* 30.

6. Sexto requiritur patena, & calix consecrata ab Episcopo, vel aliis potestatem habentibus *cap. vn. de Sacra vnction.* §. *vlt. & aliu de consecrat. dist.* 1. Materia patenæ, & calicis debet esse ex auro, vel argento, vel si vrget paupertas ex stanno, non vero ex lapide, ferro, ære, ligno, vitro, aliisque similibus, habetur *cap. vt calix de consecrat. disp.* 1. *c. vlt. de celebrat. missar.* & tradunt omnes Doctores. Plumbum ex opinione Emā. Saà, *verbo missa. nu.* 8. & Hostiens. relati à Syluest. *verbo calix in principio* pro stanno reputatur. At rectius ipse Syluest. & Paludan. *in* 4. *dist.* 13. *quæst.* 2. *art.* 5. Vasq. *disp.* 233. *cap.* 4. *num.* 30. Suar. *disp.* 81. *sect.* 7. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 12. existimant ex plumbo confici non posse, eo quod in *prædicto cap. vt calix* nulla alia materia præter argentum, aurum, & stannum apta ad conficiendum calicem iudicatur, cum igitur plumbum diuersum sit, permitti non debet. Adde plumbum facilè denigratur, & sordes contrahit, & ad vomitum prouocat, quæ sunt præcipuæ rationes, ob quas in aliis materiis ab auro, argento, & stanno calix confici non permittitur. Aduerte supradicta intelligenda esse de culpa calicis, pos enim ex ære, ferro, aliaue materia confici potest, teste Vasq. *disp.* 233. *cap.* 4. *num.* 30. Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 3. *dub.* 3. n. 244. Henriqu. *cap.* 28. *num.* 2. Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 12.

7. Solet hîc inquiri, an pyxis in qua sacramentum reponitur, debeat esse consecrata sicut, calix vel saltem benedicta, sicuti sunt corporalia, cum immediatè species sacramentales attingat? Item an debeat ex eadem materia conflari, ac calix, & patena conflatur? Sed breuiter dicendum est non requiri ex necessitate esse consecratam, vel benedictam; quia nullibi cauetur, & præcepta imponenda non sunt absque fundamento firmo. Neque obest quod in Pontificali specialis benedictio pro pyxide assignetur, nam plures benedictiones ibidem assignantur non vt necessariæ, sed conuenientes, vt pro vasis reliquiarum, pro campanis, pro altaris ornamentis. Decet tamen maximè pyxidem benedictam esse. Sic aliis relatis docēt Azor. 1. *p. lib.* 10. *cap.* 27. *quæst.* 7. Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 3. *dub.* 3. Vasq. *disp.* 233. *cap.* 4. *num.* 36. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *in fine.* Bonac. *disp.* 4. *quæst. vlt. pun.* 9. *nu.* 23. tametsi contrarium sentiat Barbosa. *allegat.* 27. *num.* 14. cui fauet Suar. *disp.* 81. *sect.* 7. *ad finem.* Reginald. *lib.* 29. *nu.* 201. Materia pyxidis signata non est, expedit tamen esse auream, argenteā, vel saltem stanneam, vt notarunt Vasq. & Ægid. *locis alleg.* Monet tamen Vasq. pyxidem seu vasculum sacramenti super aram consecratam corporalibus benedictis coopertam collocari debere, vti consuetudine seruatur. Si enim ad illius sacramenti consecrationem prædicta ara, & corporalia requiruntur, cur non ad permanentem illius conseruationem? Cæterum non crederem esse grauem culpam horum omissionem. Tum quia nullibi de hac obseruatione inuenitur præceptum, sicuti inuenitur pro sacramenti celebratione. Tum quia est longè diuersa ratio. Etenim in celebratione requiritur ara, quia sacrificium celebratur. Deinde quia sacra hostia immediatè super aram, & corporalia collocatur, & insuper collocatur ibi sanguis, qui si aliquando effundi contigerit, expedit ne extra sacra linteamina effluat, quæ in Eucharistia in sacrario reposita non procedunt. Aliàs si ex celebratione argumentum desumendum esset, tribus linteis ara deberet ornari, sicuti ornatur in celebratione, quod tamen consuetudine obseruatum non est.

8. Septimo requiruntur pro sacrificio vestimenta sacra ab Episcopo, vel ab alio habente potestatem benedicta, nempè amictus, alba, cingulum, manipulus, stola, & casula, sine quibus, vel aliquo illorum celebrare graue esse peccatum testantur communiter Doctores apud Vasq. *disp.* 233. *in fine* Nauarr. *cap.* 25. *n.* 84. Suar. *disp.* 82. *sect.* 2. & 3. Ægid. de Coninch. *dub.* 3. *num.* 250 Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. punct.* 9. *n.* 26. colligiturque ex *cap. vestimenta de consecrat. dist.* 1. & ex *cap. Ecclesiastica* 23. *dist.* vbi sub excommunicationis pœna arctatur sacerdos cum stola sacrificare, idemque est de reliquis vestibus. Et licet Scotus, & Richard. relati à Nauarr. & Eman. Saà, *verbo Missa. num.* 10. quibus fauet Syluest. *eodem* 1. *num.* 2. sentiant cingulum non esse necessariò benedicendum. Contrarium tamen seruandum est ex prescripta consuetudine, & ex Pontificali Romano, & ex dicto *cap. vestimenta.* Mouent tamen Suar. *disput.* 82. *sect.* 2. *in fine.* Eman. Saà. *n.* 11. Azor. *lib.* 10. *cap.* 28. *q.* 9. vti posse stola pro manipulo, aut cingulo, aut manipulo pro stola, si habeat longitudinem debitam, vt humeros cooperiat, quia videntur plus minusue eiusdem esse formæ, quæ est horum vestimentorum essentia. Si autem hæ vestes duplices sint, id est ex parte interiori, & exteriori singulæ benedictæ manent, si separentur, sicuti notarunt Eman, Saà, & Suar. *supra*, quia vnica benedictione sacratæ sunt. Significatio

ficatio mystica horum vestimentorum optimè traditur à Suar. *supra*: & colligitur ex orationibus ab Ecclesia institutis, quas sacerdos recitare debet, cum se ille sacris vestibus induit. Sed an ex graui culpa teneatur eas orationes recitare? non conueniunt Doctores. Nauarr. *cap.* 25. *num.* 73. & Azor. 1. *p. lib.* 10. *cap.* 29. *quæst.* 5. affirmant, quia est grauis Ecclesiæ cæremonia. Sed verius est illarum omissionem solam culpam venialem constituere. Non enim maiori rigore ea cæremonia recepta est, teste Henriq. *lib.* 9. *cap.* 14. *ad finem.* Pitigian. *dist.* 13. *qu.* 2. *art.* 10. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 9. *n.* 32. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *n.* 12. *vers.* 8.

9. Octauo in rubricis missalis præscribitur, ne sacerdos celebraturus accedat absque calceis, & quin superior vestis talum attingat, quæ ob decentiam præscribuntur, sed non sub graui obligatione secluso contemptu, vti ex communi sententia testantur Vasq. *disp.* 233. *cap.* 4. *in fine.* Henriq. *lib.* 9. *c.* 26. *n.* 3. Suar. *disp.* 82. *sect.* 3. Saà, *num.* 15. Bonac. *disp.* 4. *de sacrament. quæst. vltim. p.* 9. *num.* 29. Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 3. *in fine.* Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 16. vbi affirmat nullam esse culpam occurrente aliqua necessitate sine calceis celebrare.

10. Nonò debet sacerdos discooperto capite celebrare ex textu in *cap. Nullus Episcopus de consecrat. dist.* 1. Ob causam tamen infirmitatis potest Episcopus licentiam concedere velato capite celebrandi, vti docent Suar. *disp.* 82. *sect.* 3. & Bonac. *q. vlt. p.* 9. *num.* 29. Quinimo rationabili causa certa intercedente posse fieri absque Episcopi licentia testatur expressè Vasq. *disp.* 233. *cap.* 4. asseritque in Pollonia omnes Sacerdotes etiam religiosos hyemali tempore vsque ad consecrationem velato capite altari adesse, probatque ex dicto *cap. nullus*, quod præsumptionem requirit. At qui ex necessitate facit, non temerè facit. Consentit Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 26. *num.* 3. Nauarr. *lib.* 3. *conf.* 7. *de celebrat. missar. in postrema edit.* Saà, *verbo Missa. num.* 17. Azor. *cap.* 28. *qu.* 16. & alij.

11. Decimo tenetur sub graui culpa Sacerdos in sacrificio habere ministrum, qui sacrificio inseruiat, & respondeat, isque vir sit, non fœmina. Colligitur ex *cap. proposuit de Filiis presbyteror.* Et licet in *cap. hoc quoque de consecrat. dist.* 1. requiratur duos esse sacrificio præsentes, contraria consuetudine abrogatum est, teste Azor. *lib.* 10. *cap.* 29. *quæst.* 1. Vasq. *quæst.* 83. *art.* 5. vel vt aliis placet, textus ille non de Missis priuatis, sed solemnibus loquitur, quæ pluralitatem ministrorum habere debent, cum in hoc eius solemnitas consistat. Quinimo Gloss. *dicto cap. hoc quoque*, & Turrecrem. *ibi.* Sotus *dist.* 13. *quæst.* 2. *art.* 5. *ad* 12. Graffis *lib.* 2. *sum. cap.* 42. *num.* 3. Azor. *lib.* 10. *cap.* 29. *quæst.* 3. Saà. *verbo Missa. num.* 18. existimant vrgente necessitate, v. g. communicandi infirmum, vel audiendi sactum die festo, posse absque ministro celebrari. Et fortè huic probabili opinioni nititur consuetudo Belgica, vt sacerdotes præsertim in pagis absque ministro celebrent, cuius consuetudinis meminit Layman. eamque approbat *lib.* 5 *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 13. Sed certè hæc consuetudo sic generalis permittenda non esset, alias in ea regione lex Pontificia abrogata esset. Adde præceptum communicandi infirmum, & celebrandi die festo non obligat, nisi cum celebratio seruatis Ecclesiæ ritibus, & cæremoniis fieri potest, vt bene notauit Vasq. *in præsenti. quæst.* 83. *art.* 5. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. p.* 9. *num.* 34. illud tamen existimo certum nullo casu licere fœminam sacrificio inseruire, & veluti ministram sacerdoti respondere, sed satius esse absque ministro celebrare, quàm fœminam in ministrum altari adhibere. Est enim hoc specialiter prohibitum in *cap. inhibendum de cohabitat. cleric. & mulier.* Et tradit Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 5. *num.* 264. & *ibi* Vasq. Suar. *disp.* 87. *sect.* 1. *ad fine.* Bonac. aliis relatis *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. punct.* 9. *num.* 33. Neque huic doctrinæ obstat consuetudo vrgens in monasteriis monialium, quæ sacerdoti è choro respondent. Id enim nullam indecentiam inuoluit.

12. Superest triplex quæstio enodanda. Prima, quando censeantur ornamenta altaris suam benedictionem, vel consecrationem amittere? Cui quæstioni vnico verbo fieri posset satis, si respondeas, quoties prædicta formam ab Ecclesia præscriptam amittunt, additione, diminutione, vel fractione, & benedictionem, seu consecrationem admittere. Sed claritatis gratia omnia sigillatim expendamus. Corporalia diminutione, seu ruptione amittunt benedictionem, cùm inepta reddantur, vt calicem cum patena continere possint, quia ea continentia est illorum forma. Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola, & Casula benedictionem perdunt, si suis officiis exequendis inepta fuerint. Vnde si ab Alba manicam abscindas, noua benedictione indiget, quia vsui ad quem destinata est, deseruire non potest. Cingulum si ita rumpatur, vt neutra pars cingere sacerdotem possit. Stola si nequeat sacerdotis humeros operire. Et sic de reliquis. Sic Nauarr. *cap.* 25. *num.* 84. Suar. *disput.* 82. *sect.* 2. & 3. Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *artic.* 3. *num.* 250. Bonac. *disput.* 4. *de sacram. qu. vlt. pun.* 9. *à num.* 26. *& seq.* Barbos. *alleg.* 27. *num.* 45. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 6. & alij apud ipsos. Eodem modo præcitati Doctores de Calice & Patena loquũtur? affirmant namque consecrationem perdere, si vsui ad quem sunt destinata, nequeant commodè deseruire. Quod fractione cuppæ Calicis à cuppæ vel pede contingere potest. Si verò cuppa tornatilis fuerit per illius à pede separationem consecratio non perditur, si iterum iungatur ex recepta Ecclesiæ consuetudine, quia sub ea conditione consecratur, vt separari possit, sicuti diximus de altari viatico, quod mouetur à ligneis quibus includitur. Atque ita docent Henriq. *lib.* 9. *cap.* 28. *num.* 2. Suar. *disp.* 81. *sect.* 7. Coninch. *q.* 83. *art.* 3. *dub.* 3. *numer.* 248. Azor. 1. *p. lib.* 10. *cap.* 28. *qu.* 7. Barbosa, *alleg.* 27. *numer.* 40. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 9. *numer.* 20. Vasq. *disp.* 233 *cap.* 4. *num.* 35. Layman, *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 6. Quod si Patena, & Calix qua parte species sacramentales attingunt deaurentur, Etsi Durand. *lib.* 1. *Rational. cap.* 6. *numer.* 36. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 3. *dub.* 3. *numer.* 246. Eman. Saà, *verbo calix, numer.* 2. Selua *de benefic.* 1. *p. q.* 5. *num.* 99. existiment satis probabiliter non indigere noua consecratione, eo quod non sit diuersus Calix, sed idem & sub eadem figura, sicuti Ecclesia consecrata, quæ denuò dealbatur. Et quia pars addita est longè minor præexistenti, ac proinde præexistens consecrata illam ad se trahere debet, & consecratam reddere, & denique amissione deaurationis præcisè consecratio non amittitur, non igitur amitti debet deauratione superueniente. Nihilominus probabilis est noua indigere consecratione, quia hæc consecratio fit propter immediatum contactum Corporis, & Sãguinis Christi, qui in parte consecrata necessariò faciendus est. At noua deauratione posita contactus non fit in parte consecrata, cum aurum supradictum consecratum non sit. Ergo. Neque rationes contrariæ vrgent. Non prima, quia esto Calix denuò deauratus, idem reputetur quoad æstimationem, & materialem, & politicum vsum, sicuti consecratus, & non consecratus, at quoad vsum sacrificij nequaquam idem conseri debet, quia hic vsus ex consecratione partis immediatè Corpus, & Sanguinem Christi tangentis desumendus est. Secus est in Ecclesia consecrata, cuius consecratio non in parietum superficie, sed in illorum crustis fixa est, ac proinde dealbatione amitti non potest. Et hinc dissoluitur secunda ratio, nam licet pars consecrata præexistens maior sit in quantitate, quàm superaddita, quia tamen minor est, minusque principalis in vsu sacrificij, cum non immediatè, sed mediatè sanguinem contineat, ea de causa nequit partem superadditam consecratam reddere. Tertia nullius est momenti: Fateor libenter cum Suar. Ægid. Vasq. Coninch. Layman. & aliis amissione deaurationis consecrationem non perdi, quia cum totus Calix cõsecratus sit, deaurationis amissione non redditur impotens ad Christi Sanguinem immediatè continendum in parte consecrata, secus contingit, cum denuò deauratur, siquidem pars consecrata immediatè continere non potest Sãguinem Christi. Atque ita sustinent alios referentes Azor. 1. *p. instit. Moral. lib.* 10. *cap.* 28. *quæst.* 4. Suar. *disp.* 81. *sect.* 3. Vgolin. *de potest. Episcop. cap.* 31. *num.* 3. Barbosa, *allegat.* 27. *num.* 38. Vasq. *disp.* 233. *cap.* 4. *numer.* 34. Bonacin. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. p.* 9. *numer.* 19. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 6.

13. Secunda quæstio, quis possit Calicem, Patenam, Corporalia, sacraque vestimenta tangere? Et quidem dum Corporalia, Calix, & Patena Corpus, vel Sanguinem Christi continent, nemini præter sacerdotem, vel diaconum licitum esse contingere, firmant ex communi sententia Suar. *disp.* 81. *sect.* 8. Filuccius, *tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 135. Bonac. 4. *de sacram. quæst. vlt. pun.* 9. *num.* 21. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *nu.* 18. Et decidit *cap. non oportet.* 1. *dist.* 23. ibi: Non oportet subdiaconos licentiam habere in secretarium (quod Græci Diaconum appellant) ingredi, & contingere vasa Dominica. Si verò actu Corpus, & Sanguinem Christi non contineant ab omnibus sacratis hominibus tangi possunt. Cap. *sacratas.* 23. *dist.* Qui autem sub sacratis hominibus intelligantur? non conueniunt Doctores. Nam Suar. *disp.* 81. *sect.* 8. existimat intelligi omnes qui aliquo Ordine initiati sunt, imo in probabili sententia qui solum prima tonsura fuerint initiati, quia verè à profanis hominibus distinguuntur, fauetque textus in *cap. non liceat.* 2. *dist.* 23. ibi: Non liceat cuilibet ministeria tangere nisi subdiacono, aut acolytho in secretario vasa Dominica. Sed rectius Azor. 2. *p. lib.* 9. *cap.* 9. *quæst.* 6. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 28. Coninch. *quæst.* 83. *art.* 3. *dub.* 3. *nu.* 249. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q. vlt. p.* 9. *num.* 21. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 19. pro sacratis hominibus solos ordinibus sacris insignitos intelligunt, eisque concedunt ea sacra vasa tangere. Probant tum ex vsu, & consuetudine, quæ nemini permittit hæc sacra tangere, nisi ordine sacro insignitus sit. Cum ex priuilegiis, quæ à sede Apostolica conceduntur minoribus ordinibus initiatis hæc sacra vasa tangendi, quæ priuilegia necessaria non essent in iure communi iis omnibus prædictus contactus esset permissus. Tum ex *cap. Nemo de consecrat. dist.* 3. vbi tantum diacono permittitur corporalium prima lotio, statuiturque

aquam

aquam mitti in piscinam. Neque obstat textus, in *cap. non liceat* permittens acolytho hæc sacra tangere, quia intelligi debet in defectum subdiaconi sacrificio ministrantis ex priuilegio sedis Apostolicæ Mendicantibus concesso, omnes qui ex voluntate superioris sacristæ officio funguntur, tametsi nullo ordine sint insigniti, possunt sacra vasa, & ornamenta tangere, ac si sacris ordinibus initiati essent: habetur *in monum. Ordin. concess. 9.* & refertur *in compend. nostror. priuileg. verbo sacra §. 1.*

Verum esto laïcis, & clericis inferioribus permissum non sit sacra vasa, & corporalia tangere extra necessitatem, si tamen id faciant secluso contemptu non censetur culpa grauis, sed venialis tantum ob materiæ leuitatem. Suar. *disp. 81. sect. 8.* Ægid. de Coninch. *quæst. 83. art. 3. dub. 3. num. 249.* Bonac. *disp. 4. de sacram. quæst. vlt. punct. 9. nu. 21.* Vasq. *disput. 233. cap. 4. in medio.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 5. cap. 6. nu. 19.* Sanch. *lib. 2. sum. cap. 43. n. 27.* & alij. Intercedente vero causa aliqua rationabili nullam esse culpam firmant Suar. Ægid. Layman. Vasq. & Sanch. suprà. Eaque de causa corporalia, & purificatoria post primam lotionem fœminis maximè virginibus integrè lauanda, & reficienda traduntur, quia hoc munus exactius quam viri præstare possunt, vti benè notarunt prædicti Doctores. Si autem de vasculis, ornamentisque tum sacerdotis, tum altaris immediatè Corpus, & sanguinem Christi non attingentibus, communior sententia, & in praxi recepta est à quolibet etiam laïco contingi, sed cum reuerentia posse, sicuti testantur Suar. Ægid. Layman. Neque obstat textus, in *cap. vestimenta de consecrat. dist. 1.* vbi de omnibus vestimentis etiam non sacratis dicit Stephanus Papa ab aliis non debere contingi, aut ferri nisi à sacratis hominibus. Non inquam obstat, quia vt explicat Suar. *disp. 81. sect. 8. §. 2.* illa verba præceptum non continent: vel si continent non de quolibet contactu, sed de eo qui ad profanum, & Communem vsum dirigeretur, intelligi debent, vel certè consuetudine ipsa abrogatum est id præceptum.

14. Tertia quæstio, an recitatio matutinarum precum præmittenda necessariò sit celebrationi? Affirmant Gabr. *lect. 2. in can.* Antonin. 2. *p. tit. 13. cap. 4. §. 1.* Francolin. *tract. de temporib. hor. can. cap. 42.* Azor. *lib. 10. cap. 28. quæst. 17.* Nauarr. *cap. 23. num. 83. & de hor. canon. cap. 3. num. 70.* Vega. *respons. cas. conscient. 1. p. casu 54.* Henriq. *lib. 9. cap. 24. num. 7.* Graffis *lib. 2. decis. aur. cap. 40. n. 6.* & alij relati à Bonac. & Barbos. locis referendis. Mouentur ex recepta consuetudine & ex Rubricis Missalis. Cæterùm verius existimo nullum esse peccatum, vel tantum esse veniale. Quia communior sententia docet non esse mortale priuatim Primam ante matutinum dicere, & Tertiam ante Primam. Sed minorem connexionem habet Missa cum matutinis precibus, quam horæ canonicæ inter se. Quinimo culpa quæ in hac parte esse potest; desumi non debet ex eo quod Missa non recitaris matutinis dicatur, sed ex eo quod matutinum dictum non fuerit hora consueta. Quare si ex aliqua causa rationabili excusatus est sacerdos à dicendis matutinis absolutè, vel à dicendis illis hora consueta, sicuti contingit cum infirmus est, nullam culpam committit illis non præmissis celebrando. Atque ita sustinent alios referentes Suar. *disp. 82. sect. 1.* Coninch. *quæst. 83. art. 3. dub. 4. n. 220.* Scortia, *lib. 2. de sacrificio Missæ cap. 6.* Ludouic. Mirand. *t. 1. man. Prælat. quæst. 40. art. 12.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 5. c. 4. num. 5.* Bonac. *disp. 4. de sacram. quæst. vlt. pun. 9. num. 8.* Barbos. *2. p. de potest. Epis. allegat. 24. n. 15.* Neque rubricæ missalis matutinum præcipiunt præmittendum, sed consulunt, vt latiùs dixi *tract. 7. de hor. canon. disp. 2. p. 4. n. 6.*

Aduertunt tamen communiter prædicti Doctores negantes esse peccatum celebrare Missam matutinis precibus non recitatis, non esse intelligendum de Missa conuentuali, & solemni in illis Ecclesiis, vbi ex consuetudine preces publicè canuntur, ibi enim missam conuentualem precibus matutinis non recitatis celebrare absque graui causa peccatum mortale esset, tum ob scandalum. Tum quia obstaret illius Ecclesiæ publico, & conuenienti regimini.

PVNCTVM XI.

De obseruandis in celebratione Missarum.

1. *Obseruare tenetur sacerdos quæ in Missali præscribuntur.*
2. *Ob nullam causam licet sacrificium imperfectum facere, benè tamen imperfectum relinquere.*
3. *Non licet sacrificium interrumpere absque causa.*
4. *Quæ causa honestent interruptionem ante consecrationem.*
5. *Quæ causa consecratione inchoata.*
6. *Omnes defectus cõtingẽtes in sacrificio suppleri debẽt quoad fieri possit. Specialiter agitur de defectibus accidẽtalibus.*
7. *Qualiter substantiales defectus suppleri debeant.*

1. ASsertio prima. Sacerdos obligatus est seruare quæ in Missali Romano reformato præscribuntur, constat ex præcepto Pij V. relato in principio Missalis. Et ex Trident. *sess. 22. decreto de obseruand. in celebrat. missar.* Seruanda tamen sunt sub graui culpa, si materia grauis sit; sub leui, si sit leuis. Grauitatem materiæ desumes primò ex essentia, & integritate substantialis sacrificij. Vnde si sacrificium imperfectum relinquas siue essentialiter, siue integraliter peccatum committes, sicuti si consecres Panem, Calice non consecrato, vel consecrata vtraque specie vtramque non sumas. Secundò ex integritate sacrificij accidentali, hoc est ab Ecclesia instituta. Etenim Ecclesia in sacrificij ornatum, & decorem, specialemque cultum pluribus partibus exornauit, videlicet introitu, epistola, Euangelio oratione &c. Omissio ergo cuiuslibet partis integræ ex his quæ pro omni sacrificio sunt ab Ecclesia institutæ, censenda est grauis materia. Quapropter peccares mortaliter, si Confessionem, vel Introitum, vel Euangelium, & à fortiori quamlibet integram orationem ex canone omitteres. Secus vero si *Gloria*, *Credo*, aliásue orationes, quæ non in omnibus sacrificiis recitantur, sed in aliquibus, quia hæc non sunt partes integrales sacrificij absolutè sumpti, sed huius, vel illius diei. Tertiò ex significatione, hac enim de causa diximus te mortaliter peccaturum, si omittas vino miscere. Et idem est de diuisione hostiæ, & mixtione illius cum sanguine.

Econtrà fit grauem iniuriam reputandam non esse omissionem illius partis, quæ neque ad integritatem sacrificij etiam accidentalem, neque ad specialem aliquam significationem dirigitur, sed potius ad illius ornatum, decentiam, & specialem cultum pertinet, aliàs omissio cuiuslibet cæremoniæ, & ritus peccatum mortale constitueret, nullusque ferè esset sacerdos qui celebrando mortaliter non peccaret, cùm pauci sint qui ita exactè ritus, & cæremonias obseruent, vt vnam vel alteram non omittant, aut sinistrè faciant.

Debes tamen aduertere ex prædicta Bulla Pij. V. & ex Trident. *sess. 22. decreto de obseruand. in celebrat. missar.* non solum te peccare posse omissione alicuius partis sacrificio pertinentis, sed etiam additione alterius partis extraneæ. Et quidem si animo inducendi nouum ritum additio fiat, certum est peccatum esse mortale, si autem ex imprudenti deuotione contingat, à mortali excusari poterit, præcipuè si additio leuis fuerit, sicuti latius notat Suar. *disp. 83. sect. 3. & disp. 84. sect. 1.* Ægid. de Coninch. *q. 83. art. 4. an. 266.*

2. Assertio secunda. Ob nullam causam etiam ob vitandam mortem tibi licitum est sacrificium imperfectum facere, benè tamen permitti imperfectum reliqui, constat ex dictis *hoc præsenti tract. pun. 2.* Non enim tibi licitum est consecrare Panem animo non consecrandi, Vinum neque consecrare Panem, & Vinum animo non consumendi vtramque speciem, quia essentia, & integritas sacrificij tantæ considerationis est, vt meritò debeas bonò cuiliber temporali præferre; nullatenus autem præferres, si ob vitandam mortem velles in vna tantum specie consecrare, vel vtraque specie consecrata, vtramque non sumere. Quod si dicas inde probari consecrata vna specie, te non posse à consecratione alterius cessare, quinimo neque à consumptione, vtriusque tametsi periculum mortis immineat, aliàs bonum temporale vitæ, essentiæ, & integritati sacrificij præferretur, siquidem ne moriaris vis sacrificium dimidiatum relinquere? Respondeo bonum temporale, essentiæ & integritati sacrificij indirectè præferri posse, secus directè, & formaliter. Cum ergo consecras vnam Hostiam animo non consecrandi aliam, vel animo non consumendi vtramque ob malum mortis vitandum, directè, & formaliter præfers tuam vitam sacrificij essentiæ, & integritati: at cum consecrata Hostia, Vini consecrationem omittis ob malum mortis vitandum, formaliter, & propriè non præfers tuam vitam sacrificij essentiæ, & integritati, sed Vini consecrationi aliàs debitæ. Adde præceptum diuinum negatiuum esse, ne vnam speciem consecres, quin animum habeas consecrandi aliam, & vtramque sumendi. At quod consecrata vna hostia alteram consecres, & vtramque sumas, affirmatiuum est præceptum. Præcepta autem negatiua regulariter strictius obligant, quam affirmatiua. Ergo &c.

3. Assertio tertia. Sacrificium inceptum nequis absque rationabili causa interrumpere, quia ex præcepto saltem Ecclesiastico lato à Pio V. obligaris Missam vsque ad finem continuò prosequi, colligiturque *ex cap. illud. cap. nihil. 7. quæst. 1.* ibi: Nullus absque prouentu patentis molestiæ minister, vel sacerdos cum cœperit imperfecta officia præsumat omnino relinquere. Si quis hæc temerariè præsumpserit, excommunicationis sententiam sustinebit. Bonac. *pluribus relatis disp. 4. q. vltim. punct. 10. numero 25.*

4. Causæ autem legitimæ, ob quas sacrificium ante consecrationem, vel consecratione facta inrerrumpi potest, variæ sunt. Et quidem ante consecrationem minores causæ sufficiunt, siquidem vsu receptum est ob concionem populo habendam, ob ordines celebrandos sacrificium interrumpi. Primò

Primo ob aduentum Episcopi, Ducis, vel populi processionis, quos decet integrè Missam audire, neque est alius sacerdos qui celebret, poterit missa inchoata, si oblatio nondum facta est, relinqui, & iterum à principio inchoari. Teste Nauarr. *cap.* 25. *num.* 86. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 30. *num.* 3. Sàà, *verbo Missa num.* 21. Scortia *lib.* 2. *cap.* 18. Azor. 1. *p. lib.* 10. *cap.* 32. *quæst.* 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 7. *circa finem.* Secundò etiam facta oblatione ante Canonem incœptum poteris incœptam Missam relinquere, si excommunicatus, irregularis, vel non ieiunus existas, quia potius decet à sacrificio desistere, quam ab irregulari, excommunicato, vel non ieiuno fieri. Sic D. Thom. *quæst.* 83. *art.* 6. Et ibi Ægid. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 30. *num.* 5. Quinimo seclusa scandalo, & graui nota videris obligatus à sacrificio desistere, sicuti docet Ægid. supra, quia præceptum de sacrificio semel cœpto prosequendo minoris momenti esse videtur, quam negatiuum præceptum prohibens ab excommunicato, irregulari, & non ieiuno fieri. Secus vero existimo dicendum de sacerdote, qui alicuius peccati mortalis nondum confessi recordatur, nam esto absque graui nota posset ab incepta Missa desistere, credo obligatum non esse, quia præceptum confessionis præmittendæ celebrationi non vrget, cum adest copia confessoris, & celebratio absque indecentia omitti non potest, sed contritione concepta poterit sacerdos Missam prosequi, vt cultus debitus tanto sacrificio obseruetur, sicut ex doctrina D. Thom. colligit Sotus *in* 4. *dist.* 13. *quæst.* 2. *art.* 6. *ad* 2. Et consentit Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 6. *num.* 272. Tertiò si ante incœptum canonem superueniat interdictum speciale, vel cessatio, neque habeas priuilegium ianuis clausis celebrandi, vel superueniat interdictum generale, nec permittaris claudere ianuas, & interdictos excludere, vel si denunciatus excommunicatus expelli nequeat, pores, imo teneris à sacrificio incœpto desistere: quia intentio Ecclesiæ, cum præcipit sacrificium inceptum prosequi, est cum prosecutio fieri potest seruatis illius præceptis, secus illis contemptis. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 30. *n.* 5.

5. Verùm post cœptum Canonem, quia iam censetur sacrificium quasi substantialiter inchoatum grauior causa requiritur, vt possis à sacrificio incœpto desistere; tametsi aliquantulum interrumpere posses. Tum vt propriæ necessitati, tum vt alienæ consulas. Si enim grauis morbus, vel necessitas ventris, quam sustinere non possis superueniat, poteris sacrificium incœptum etiam post consecrationem, vt prædictæ necessitati satisfacias interrumpere, & morbo, vel necessitate cessante sacrificium continuare. Quod si morbus eius conditionis sit, vt nequeas per te ipsum sacrificium inchoatum perficere, alius sacerdos tametsi excommunicatus, vel non ieiunus existat, perficere poterit incipiens ab ea parte, in qua crederis sacrificium reliquisse; quia esto consecratio facta non sit, adest tamen illius proxima præparatio, quam minus conuenit cassam relinquere, quam obseruare legem ieiunij, & excommunicationis. At si consecratio facta fuerit, omnes Doctores docent liberum esse sacerdoti etiam non ieiuno (si ieiunus non reperiatur) sacrificium perficere, quia perfectio sacrificij vtpote iuris diuini strictius obligat quolibet præcepto Ecclesiastico. Sed an eo casu teneatur sacerdos sacrificium perficere? non est constans sententia, vt videri potest apud Azor. *lib.* 10. *cap.* 33. *quæst.* 1. Suar. *disp.* 85. *sect.* 1. *in fine.* Nauarr. *cap.* 25. *num.* 88. Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 6. Placet tamen horum Doctorum resoluto obligatum esse sacerdotem perficere, quia præceptum diuinum est, ne sacrificium mutilum relinquatur, cum id fieri possit absque graui incommodo, quippè ea perfectio tantum sacramentum decet. At prædictum præceptum primò astringit sacerdotem sacrificiū inchoantem. Secundò & in illius defectum reliquos omnes qui illud obseruare possint. Ergo deficiente sacerdote qui sacrificium inchoauit, quilibet alius sacerdos qui ibi præsens fuerit, obligatus est perficere, aliàs muneri suo non satisfaciet. Neque obstat textus in *cap. nihil.* 7. *quæst.* 1. asserens liberum esse Episcopo, vel presbytero consecrationem exequi officij cœpti, quasi non sit obligatorium. Non inquam obstat, quia vt benè aduertit Suar. *disp.* 85. *sect. in fine*, vox illa *liberum* non est desumenda contrariè, prout obligatorio opponitur, sed positiuè prout ab obligatorio præscindit, præstat enim hunc sensum; in potestate sacerdotis est officij cœpti consecrationem exequi, an vero teneatur Episcopus, vel sacerdos eam potestatem ad actum reducere prædictus textus non decidit. Si verò vox illa *liberum* contrariè desumenda esset, intelligi textus debet de defectu contingente ante consecrationem, quo casu probabilius censeo cum Laymann. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 7. *in medio*, & Azor. 1. *p. lib.* 10. *cap.* 33. *quæst.* 1. sacerdotem non esse obligatum sacrificium incœptum perficere, tametsi Canon sit inchoatus, quia consecratione non facta sacrificium substantialiter, & propriè inchoatum non est.

Vt alienæ necessitati maximè spirituali consulas, poteris sacrificium etiam facta consecratione incœptum relinquere, post modum perficiendum. Sic docent Henriq. *lib.* 9. *cap.* 30. *n.* 3. *& seqq.* Zambran. *de Euchar. cap.* 4. *dub.* 6. *num.* 5. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 7. *à num.* 2. Quod si roges, quæ necessitas proximi censeatur sufficiens ad prædictam interruptionem? Respondeo solam necessitatem, quæ dilationem non patitur recipiendi aliquod sacramentum ad salutem moraliter necessarium sufficientem esse, etiamsi è templo exire debes, vt prædictæ necessitati succurras. Vnde si infirmus ita sit morti proximus, vt moraliter censeatur expectate non posse sacrificij finem, vt ei sacramentum necessarium ministretur, poteris ab altari discedere, & in domum infirmi pergere, vt ei sacramentum ministres omissis precibus, & orationibus in sacramentorum ministratione præscriptis, sed post peractum sacrificium recitandis. Et idem est si pœnitentiæ sacramentum suscipere non posset, posset tamen Eucharistiam, vel Extremam-Vnctionem, quia eo casu Eucharistia, vel Extrema-Vnctio est prædicto infirmo moraliter necessaria. Secus esset si paulò antè pœnitentiæ sacramentum infirmus suscepisset, nam eo casu permitti posset absque viatico mori, cum moraliter ad salutem illi necessarium non sit. Quod intelligendum est, si à templo exire debes, nam si infirmus in ipso templo existat, poteris illi & viaticum, & Extremam-Vnctionem ministrare, quia illa breuis interruptio ex necessitate proximi honestatur, & cum in templo existas ab altari non censeris moraliter discedere. Sic docent Zambran, && Laym, suprà.

6. Assertio quarta. Omnes defectus tam substantiales, quam accidentales in sacrificio contingentes suppleri debent quoad fieri possit, de qua re latè Pius V. in rubrica Missalis, D. Thom. *quæst.* 83. *art.* 6. & ibi omnes eius expositores. Si defectus accidentalis in verbis, vel actionibus contingat, qualis esset omissio Euangelij, Offertorij, alicuius orationis, Canonis, & similium, si multum progressus non es, quando aduertis, debes repetere, si absque graui nota facere potes: regulariter non teneris; tum quia vix absque nota fieri potest. Tum quia omnia quæ dicuntur, & aguntur in hoc sacrificio sunt ita inter se connexa, vt si à propriis locis extrahātur, non benè inter se cohæreant. Sic D. Thom. *quæst.* 83. *art.* 6. & ibi Ægid. de Coninch. *num.* 281. Suar. *disp.* 85. *sect.* 2. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. pun.* 10. *num.* 16. At si accidentalis defectus in materia consecranda accidat, vel quia appositus est panis fermentatus, cum azimus apponendus esset, vel quia vinum est nimis acidum, vel non est aqua mixtum, & aduertis defectum ante consecrationem, supplere omnino debes, si facta consecratione defectus præuideatur, tolerandus est, & per pœnitentiam supplendus. Quod si defectus leuior sit eo quod vinum sit aliquantulum acidum, vel hostia non satis integra, suppleri debet ante oblationem si præuideatur, at oblatione facta dissimulandus est. Suar. *dicta disp.* 85. *sect.* 2. Ad accidentales defectus pertinet, si Hostia cadat in Calicem, ita vt frangi non possit, quia & sumi potest simul cum Sanguine, tametsi ritus, & cæremoniæ circa illam præscriptæ fieri non possint. Vnde non est noua Hostia, nec nouus Sanguis consecrandus. Sic ex D. Thom. *q.* 83. *art.* 6. & communi sententia tradit Ægid. ibi *num.* 282. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 37. *num.* 5. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. punct.* 10. *num.* 17. Item pertinet ad accidentales defectus, si vinum congelatum sit. Sed facilè hic defectus tolli potest admotis Calici pannis ardentibus, sed si deficiant, digitis aliquid sanguinis liquefacere potes, vt sumptio fiat, sicuti notauit Suar. *disp.* 85. *sect.* 1. *vers. tertio.* Henriq. *cap.* 37. *nu.* 5. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 10. *num.* 18.

7. Si defectus substantialis in sacrificio contingat, maioti diligentia supplendus est. Sicuti aduertunt D. Thom. *q.* 83. *art.* 6. & ibi Ægid. Suar. *disp.* 85. *sect.* 1. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 7. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. pun.* 10. Primò contingit defectus substantialis, si cum protulisti consecrationis verba, non habuisti legitimam intentionem consecrandi, vel non protulisti ea super debitam materiam, quo casu teneris, cum primum aduertis materiam in qua est defectus iterum consecrare, ne in tam enormi fictione procedas, neve sacrificium mutilum facias, neve populo proponas adorandum, quod nulla veneratione est dignum. Secundò defectus substantialis contingit, si sumpta Hostia deprehendis loco vini aquam appositam esse, qui defectus si ante Calicis sumptionem præuideatur, alius Calix legitimus consecrandus est, & sumendus, & postmodum sumendus Calix aquæ cum particula Hostiæ ibidem existentis. Quod si defectus præuisus non fuerit, quousque Calicem aquæ sumpseris non debes ex ore euomere, est enim id indecens, sed sumpta aqua simul cum particula Hostiæ Calicem legitimum consecrabis, incipiens ab illis verbis: Simili modo, &c. vsque ad illa: Hæc quotiescumque feceritis. Aliam hostiam consecrare obligatus non es, vti ex communiori sententia docet Nauarr. *cap.* 25. *num.* 91. Suar. *disp.* 85. *sect.* 1. Ægid. *quæst.* 83. *art.* 6. *num.* 277. ibi Vasq. Henriq. *cap.* 37. *num.* 4. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. pun* 10. *num.* 5. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 7. *in fine*: quia moraliter censetur præsens consecratio Hostiæ consumptæ, sicuti contigit, cum hoc sacramentum primò institutum est à Christo Domino qui consecratum Panem Discipulis distribuit, & illo sumpto Calicem consecrauit, deditque

Discipulis

Discipulis suis. Præterea quia in *cap. pastoralis de Sacrament. non iterandis*, statuitur repetenda non esse in sacramentorum confectione quæ legitimè facta sunt, quod æquè in sacrificio locum habere debet. At consecratio Hostiæ legitimè facta est. Ergo hæc non est iterum repetenda. Præterea si noua Hostia simul cum Sanguine consecranda esset, cum horum consecratio perfectum sacrificium constituat, prius sacrificium inchoatum ex prioris Hostiæ consecratione imperfectum relinqui videtur. Secus vero contingit, quando solus Sanguis consecratur, etenim hæc consecratio simul cum consecratione Hostiæ precedentis vnum sacrificium integrum constituit. Non igitur noua Hostia est consecranda. Neque obstat contrarium in Rubricis Missalis præscribi, quia non præscribitur vt necessarium, sed vt conueniens ob sententiam probabilem D. Thom. insinuantis simul cum sanguine nouam Hostiam consecrandam esse. Qui vero huic opinioni D. Thom. & Rubricarum institutioni adhærere voluerit, nouamque Hostiam simul cum Sanguine consecrauerit, intentionem habere debet prius sacrificium inchoatum nouo illo sacrificio perficere, atque adeo consecratio sanguinis simul cum nouæ Hostiæ consecratione & perfectum sacrificium constituit, & sacrificium prius inchoatum, & mutilum reddit perfectum. Tertiò contingit substantialis defectus, ex eo quod impediaris à sumptione Calicis ob venenum ibi oppositum, vel ob animal illuc cadens, quod horrorem causat, & ad vomitum prouocat. Et quidem si defectum præuides ante consecrationem, aliam speciem offerre, & consecrare debes relicta priori; si post, debes animal extrahere, & species consumere, si absque graui incommodo facere possis. At si nec tu, neque alius sacerdos adsit, qui absque periculo morali saltem vomitus suiguinem sumat, alia species Vini apponenda est, consecranda, & sumenda, & priores species Vini stupa imbibantur, & in sacrarium reponantur, & postquam fuerint siccæ comburantur, & cineres in piscinam mittantur simul cum cineribus animalis in Calicem cadentis. Quod idem faciendum est, quando contingit sacramentum euomi, putrefieri, aut ab animali comedi: debent inquam comburi, & cineres in piscinam mitti. Quod si miraculosè Hostia, vel Sanguis euanesceret, aut in aliam formam mutaretur, probabile reputant Suar. Azor. Ægid. *locis allegatis*, obligationem non esse nouam speciem consecrandi, quia miraculoso facto censetur Deus sacrificium illud dimidiatum acceptare. Quartò contingit defectus ob effusum Sanguinem, vel ob Hostiam vento valido delatam. Et quidem si reperiatur pars aliqua Hostiæ etiam minima, vel aliquid ex speciebus Sanguinis superfuerit, non erit necessarium aliam speciem consecrare, cum perfectum sacrificium fieri possit. Si vero contingat Calicem omnino effundi, vel Hostiam non apparere, consecranda est alia species ob integritatem sacrificij. De Sanguine effuso quid agendum sit, colligi potest *ex cap. si per negligentiam de consecrat. dist.* 2. & ex rubricis Missalis. Si cadit in terram, radendus est locus, & cineres concremandi, & in piscinam proiiciendi, si vero in tabulam, vel tapetem, fugatur, & radatur, pars autem tapetis, seu cuiuslibet alterius vestis nec benedictæ, nec nimis pretiosæ scindatur, & combusta illius cineres in piscinam proiiciantur. Si verò in pallas benedictas, vestésque sacerdotales ceciderit, fugatur, & tribus vicibus Calice suppositò lauetur, & aqua ablutionis accipiatur, vel sumatur in piscinam mittenda. Si Sanguis aram attingit, sumatur, lambatur, & purificetur vt potuerit. Pœnæ vero in *suprad. cap.* impositæ, non sunt ipso iure latæ, sed ferendæ, & iam per consuetudinem reseruatum est Ordinario, vt pro qualitate culpæ, & negligentiæ pœnam imponat, sicuti notauit Nauarr. *sum. cap.* 25. *num.* 89. Suar. *disp.* 85. *sect.* 1. *post med.*

Punctum XII.

De obligatione celebrandi ob ordinem acceptum.

1. *Iure diuino obligatur sacerdos ex communi sententia, aliquando celebrare.*
2. *Contrarium probabilitate non caret.*
3. *Ob scandalum obligatur sacerdos celebrare.*
4. *Decet sacerdotes quotidie celebrare, sed non tenentur.*
5. *Qualiter teneantur Episcopi, & Rectores Ecclesiarum.*

1. COmmunis est sententia quemlibet Sacerdotem ratione Ordinis, & officij assumpti iure diuino obligatum sub graui culpa esse aliquando sacrificium offerre. Sic D. Thom. *q.* 82. *art.* 10. Nauarr. *cap.* 25. *num.* 88. Suar. *disp.* 80. *sect.* 1. Vasq. *disp.* 232. *cap.* 1. Valen. *disp.* 6. *q.* 10. *pun.* 3. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 23. *num.* 2. Azor. 1. *p. lib.* 10. *cap.* 24. *q.* 1. Bonac. *disp.* 4. *de Sacram. q. vlt. pun.* 7. *nu.* 1. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 2. *dub.* 1. Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 3. *num.* 1. & alij communiter. Ratio desumitur ex illis verbis Christi *Luc.* 22. Hoc facite in meam commemorationem; quibus Christus Dominus Apostolis, & eorum successoribus præceptum imposuit, vti declarauit Trident. *sess.* 22. *cap.* 1. sacrificium offerendi. Cum ergo omnes sacerdotes, & singuli eorum sint Apostolorum successores, efficitur omnes, & singulos sacerdotes obligatos esse aliquando sacrificare. Deinde omnes Sacerdotes in ordinatione non solum accipiunt potestatem sacrificandi, sed munus, & officium offerendi dona, & sacrificia pro peccatis, iuxta illud ad Hebr. 5. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his quæ sunt ad Deum, vt offerat dona, & sacrificia pro peccatis. At nemini officium aliquod conceditur, qui sub graui culpa non obligetur prædicto officio, & muneri satisfacere, si materia grauis est. Ergo nullus est sacerdos, qui obligatus non sit sub graui culpa sacrificare, cum hæc materia grauissima sit. Fauet huic sententiæ communis sensus fidelium, existimantium sacerdotem absque legitima causa longo tempore cessantem à sacrificio perditis moribus esse, ideóque D. Ambros. relatus à D. Thom. *quæst.* 82. *art.* 10. *in argum. sed contra* (inquit) Graue est quod ad mensam tuam mundo corde, & manibus innocentibus non venimus, sed grauius est, si dum peccata metuimus, etiam sacrificium non reddamus. Et Innocent. III. in *cap. dolentes de celebrat. Missar.* inter abusus aliquorum Sacerdotum, quos ibi reprehendit, enumerat quod vix quater in anno sacrificabant. Si autem nullam obligationem sacrificandi haberent, non esset illis culpæ tribuendum, neque Trident. *sess.* 23. *cap.* 14. *de reformat.* ita grauiter præciperet Episcopis, vt curent sacerdotes saltem diebus Dominicis, festis solemnibus Missam celebrent. Neque Pius V. iuberet opinionem contrariam Caiet. abradi, & expungi ex commentariis Sancti Thomæ, sicuti fecit in impressione Romana operum D. Thom. si eam probabilem existimaret.

Nihilominus etsi prædicta sententia vt communior, & longè probabilior tenenda, & consulenda sit, contraria sententia scilicet simplicem sacerdotem seclusò scândalo obligatum non esse aliquando sacrificare, probabilitate non caret. Eam enim docet Alex. 4. *p. q.* 11. *membr.* 2. *art.* 4. §. 1. *quæstione, quæ incipit Consequenter quæritur*, & c. Bonauent. *in* 4. *dist.* 12. *pun.* 2. *art. q.* 1. *in corp. & ad* 3. *& ad vltim.* Caiet. *quæst.* 82. *art.* 10. Victor. *de Eucharist. num.* 93. & probabilem reputant Layman. Bonac. & Suar. *locis allegatis.* Ratio est, quia obligatio præcipuè grauis imponenda non est absque fundamento legitimo, at nullum esse videtur ex quo firmiter colligatur. Et in primis ex iure diuino non videtur hæc obligatio sufficiètèr colligi, nam esto latum fuerit à Christo Domino præceptum illis verbis: Hoc facite in meam commemorationem, videtur explicari posse de præcepto offerendi hoc sacrificium in Christi commemorationem, vel potius de præcepto, quod omnes Sacerdotes simul sumptos astringit, non de præcepto, quo singuli, & diuisim teneantur. Expediebat namque in Ecclesia hoc sacrificium non deesse, ideóque Christus Dominus Apostolis, & eorum successoribus præcepit, ne ab illius oblatione cessarent, quod optimè seruari potest, tametsi vnus, vel alter sacerdos nunquam sacrificaret. Et iuxta hanc explicationem dicendum est traditum fuisse sacerdotibus munus, & officium sacrificandi, & quidem quoad potestatem, vt quoties vellent, possent sacrificium offerre; quoad obligationem verò quoties Ecclesiæ sacrificium defuerit. Deinde ex iure Ecclesiastico nullus est textus hanc obligationem firmiter probans. Nam esto in *cap. dolentes* referat Pontifex vt abusum, negligentiam illorum sacerdotum, qui vix quater in anno celebrant, inde non infertur ex vi ordinationis aliquando obligatos esse celebrare. Sed solùm infertur celebrationem omittendam non esse ex negligentia, & torpore, benè tamen ob reuerentiam sacramenti, & indignitatis propriæ existimationem. Adde, si supradicti Sacerdotes bis, vel ter in anno sacrificabant, sanè obligationi ex ordinatione contractæ satisfaciebât, siquidem vsque ad illud tempus declaratum non erat, quoties sacerdotes celebrare deberent. Præterea in *ipso c. dolentes* nullum de celebratione sacrificij præceptum fertur, sed de recitatione officij nocturni, & diurni. Neque illa verba textus, *Hæc & similia sub pœna suspensionis penitus inhibemus*, referenda sunt ad celebrationis abstinentiam, sed ad varios modos irreuerentiæ contra debitam officij diuini attentionem, ideoque in forma præcepti hæc solùm continentur, sicuti benè aduertit Vasq. *disp.* 232. *cap.* 1. *num.* 6. Minùs colligi potest ex Trident. *sess.* 23. *cap.* 14. Stat enim optimè præceptum imponi Episcopis, vt curent ne sacerdotes diebus Dominicis, & festis à celebratione abstineant, quia ipsis sacerdotes obligati sunt celebrare, quia possunt curare exemplo, consilio, & exhortatione, vtpote ad opus summè perfectum: imo possunt hanc diligentiam facere medio præcepto imposito, si id iudicauerint bono Ecclesiæ regimini expedire, sicuti in diœcesi Mediolani testatur Bonac. *disp.* 4. *de Sacram. quæst. vlt. p.* 7. *num.* 3. impositum esse. Adde si ex prædicto loco Trident. obligatio celebrandi sacerdotibus ineslet omnibus Dominicis, & festis solemnibus obligati essent, quod nullus vsque adhuc dixit. Pius verò V. opinionem Caietani ex commentariis D. Thom. expungit,

expungit, non vt improbabilem, sed vt minus probabilem, & sententiæ D. Thom. contrariam. Ambros. relatus explicari potest de omissione celebrationis ex negligentia, & torpore; quæ certè aliqua culpa est, item de omissione sacrificij absoluta, non de omissione sacrificij à quolibet sacerdote per se ipsum oblati. Deinde prædicta verba in Ambrosio non inueniuntur, sicuti testatur Vasq. *loco allegato*. Ratione verò probabilitas huius sententiæ non leuiter confirmari potest. Nam si sacerdotes singuli obligati essent ex præcepto diuino aliquoties sacrificare, necessariò rempus impiendi hoc præceptum determinatum esse deberet, vel ex iure diuino, vel Ecclesiastico, quippe est præceptum affirmatiuum, quod non semper, sed suo tempore signato obligat. At neque ex iure diuino, neque Ecclesiastico constat quod sit tempus executioni huius præcepti determinatum præter casum, quo Ecclesiæ sacrificium deficeret. Ergo extra hunc casum nulla est sacerdotis obligatio. Quod si dicas cum communi sententia iure diuino determinatum esse tempus scilicet quater in anno. Argum. *cap. dolentes de celebrat. missar.* Obstat: quia vel hæc quaterna celebratio exequenda est intra trium mensium spatium, vel intra annum. Ex iure diuino neutrum colligi potest. Ergo gratis fingitur. Præterea *ex cap. dolentes* iam probatum est nullum de sacrificio præceptum inferri posse.

3. Dixi in assertione, *secluso scandalo*. Etenim sacerdos, qui sex vel octo menses absque rationabili causa à celebratione abstinet, scandalum generat, & malè audit apud omnes, meritoque iudicatur suæ salutis immemor, cùm fructum tanti sacrificij ex incuria, & negligentia percipere omittat. Si enim 2. Machabæor. 4. cum non mediocri planctu, & dolore refertur quod illius temporis sacerdotes circa altaris officia dediti non essent, sed contempto templo, & sacrificiis neglectis festinarent participes fieri palestræ, quid fieret si sacerdotes legis gratiæ contempto templo, & sacrificio Christi neglecto ad vana, & fortè turpia properarent? vti communiter præsumitur qui tantum sacrificium celebrare contemnit, & tradit Suar. Azor. Henriq. Bonac. & alij *in princ.* relati.

4. Illud verò est certum simplices sacerdotes etsi possint singulis diebus celebrare, idque maximè deceat, tum ob Dei cultum, & honorem, tum ob Ecclesiæ fructum, tum ob cuiusque vtilitatem propriam, at nulla lege ad prædictam quotidianam celebrationem astringuntur.

5. Episcopi verò, & Prælati Ecclesiarum Cathedralium, & collegiatarum, & conuentualium tenentur curare, vt in prædictis Ecclesiis saltem vnum sacrum singulis diebus fiat, vti colligitur *ex cap. cum creatura. De celebrat. missar.* An autem peccent ij Prælati moraliter, si vno vel altero die sacrum absque legitima causa omittere permittant? non conueniunt Doctores, Sotus *dist.* 13. *quæst.* 2. *art.* 2. Suar. *disp.* 80. *sect.* 2. Victor. *de Euchar. numer.* 44. negat casu quo exiguus sit numerus sacerdotum illius Ecclesiæ. Affirmant. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 3. *numer.* 5. & Ægid. *quæst.* 83. *art.* 2. *dub.* 1. *numer.* 203. Ego verò existimo consuetudinem spectandam esse, si enim consuetudine firmatum sit quotidianum in illa Ecclesia sacrificium, grauiter peccaret Prælatus illius Ecclesiæ, si absque publica causa omitti sacrificium permitteret. Tum quia illa consuetudo vim legis habet. Tum quia *in cap. cum creatura* præceptum imponitur de quotidiano sacrificio illis Ecclesiis celebrando, à quo præcepto Prælatus excusari non potest, nisi ex præfcripta contraria consuetudine, vel aliquo impedimento legitimo superueniente. Tum quia fideles non leuiter offenderentur, si sacrum absque causa viderent omitti. Quod verò Abbas, & Glossa, *in cap. cum creatura*, aliique Canonistæ sentiunt in prædictis Ecclesiis duo sacra facienda esse quotidie, aliud pro defunctis, aliud de tempore, nullum fundamentum habet neque in prædicto textu, neque in alio iure, vt benè obseruauit Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 2. *dub.* 1. *n.* 204. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 3. *n.* 5. Etenim ex *prædicto cap. cum creatura* solùm colligi potest ob anniuersarium defunctorum non esse Missam festi, vel feriæ omittendam, si sacerdotum numerus competens fuerit, non verò quod simul cum Missa feriæ, vel festi anniuersarium defunctorum quotidie fiat, cum id sit contra praxim Ecclesiæ, quæ solemnioribus festis anniuersarium non permittit. Quocirca si vis scire quot sacra in qualibet Ecclesia teneatur Prælatus curare vt celebrentur, illius Ecclesiæ consuetudinem, & fidelium fundationes inspicere debes, sicuti notarunt Ægid. & Layman. suprà.

PVNCTVM XIII.

De obligatione faciendi sacrum titulo capellaniæ, vel beneficij simplicis, & curati.

1. *Capellanus obligatur Missas iuxta tenorem fundationis celebrare, & fructum pro intentione fundatoris applicare.*
Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars IV.

2. *Impeditus celebrare an postmodum supplere debet, & quid si in loco signato non celebrauit? Remissiuè respondetur.*
3. *Qualiter teneantur beneficiarij simplices celebrare.*
4. *Parochus obligatur celebrare omnibus diebus, quibus populus tenetur.*
5. *Qualiter aliis diebus teneatur.*
6. *An teneatur applicare fructum pro ouibus? affirmant plures.*
7. *Verius videtur oppositum.*
8. *Qualiter possint stipendium pro Missis dicendis accipere.*

1. CErtum apud omnes est capellanum obligatum esse non solum Missas celebrare in fundatione præscriptas, sed illarum fructum secundùm intentionem fundatoris applicare, ita vt nequeat nouum stipendium pro illa Missa ab aliis accipere. Ponimus namque redditus capellaniæ æquare debito stipendio sacrificij, ex alia parte à fundatore concedunturs, vt secundùm eius intentionem sacrificium fiat. Non igitur est locus aliis fructum sacrificij applicandi. Quod si redditus insufficientes sint, penes Ordinarium est potestas reducendi Missas ad legitimum numerum, iuxta ea quæ diximus *tract.* 13. *de benefic. disp.* 1. *pun.* 6. *à n.* 24. Solùm aduerto si capellania quotidianum sacrificium per ipsum capellanum præscribat, non peccare capellanum semel in hebdomada omittentem sacrum, teste Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 7. *n.* 6. Laym. *l.* 5. *sum. tract.* 5. *c.* 3. *n.* 6. quia obligatio dicendi sacrum, subintelligi debet salua honestate, decentia, & reuerentia debita. Argum. *significatum de Prabend.* Et ibi Abbas. Nauarr. *c.* 15. *n.* 135. Henriq. *l.* 9. *c.* 14. *num.* 4. Azor. *l.* 10. *c.* 24. *q.* 7. Sed difficile est à capellano maximè sæculari singulis diebus absque vlla intermissione sacrificium debita cum honestate, & reuerentia celebrari, tum ob negocia, & occupationes occurrentes, tum ob varias dæmonis tentationes; & mundi illecebras. Ergo credendum est obligationem impositam à fundatore non esse eo rigore sumendam, quin in hebdomada aliquem diem intermissionis, & vacationis concedat: Sic vsus obtinuit.

2. Sed an capellanus cum legitimè impeditus est celebrare, teneatur per alium supplere? Et quid si in loco designato non celebrauit, sed alibi. Vide quæ diximus *prad. p.* 6. *à n.* 25.

3. Beneficiarij alij simplices, quales sunt dignitates, canonicatus, & præstimonia per se obligationem non habent sactũ faciendi, & à fortiori neque applicandi illius fructum pro aliqua persona determinata, quia iure communi id cautum non est. At ex fundatione beneficij, & ex recepta consuetudine optimè possunt prædicti beneficiarij obligari non solum ad sacrum faciendum aliquibus diebus determinatis, sed etiam ad applicandũ illius fructũ secundùm determinatam intentionẽ.

4. Parochus verò obligatus est sacrum facere per se, vel per alium omnibus illis diebus, quibus parochiani obligantur audire: est omnium sententia, quia officium parochi est ministrare parochianis quæ illis necessaria sunt ad salutem, & ob huiusmodi causam decimæ, & obligationes conceduntur. Vnde si populus ita numerosus sit, vt simul sacrificio assistere non possit, parochus curare debet mediis aliis clericis quibus iustum stipendium concedat plura sacra fieri iuxta beneficij redditus, quod arbitrio Ordinarij decidendum est.

5. Aliis vero diebus non est ita certa obligatio, satis tamen indicatur à Concil. Trident. *sess.* 23. *cap.* 14. *in fine*, aliquibus ex illis esse. Si enim communiter Doctores docent obligatum esse parochum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ sacramentum parochianis ministrare, non solum quando ipsi obligati sunt accipere, sed etiam quando ipsi pro augmento deuotionis, & charitatis rationabiliter postulant; eadem ratione affirmare debent hoc sacrificium ministrandum esse non solum cum ipsi obligati sunt audire, sed etiam quando rationabiliter postulant, ideoque Sotus *in* 4. *dist.* 13. *quæst.* 2. *art.* 2. existimat aliquoties in hebdomada obligatum esse parochum celebrare, & probabile reputat Azor. *lib.* 10. *cap.* 24. *qu.* 2. Illud vero est certum, si populus numerosus sit, & beneficij fructus non exigui, posse Episcopum, & debere parochum astringere, vt aliquoties bis, vel ter in hebdomada celebret maximè si in eo oppido non sint Ecclesiæ colliegiatæ, vel conuentuales aliquas pro sacrificio audiendo concurrere populus posset. Sic Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 3. *n.* 2. consentit Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 8. *num.* 4.

6. Difficultas ergo est, an illis diebus, quibus parochus obligatus est celebrare, teneatur sacrificij fructum pro suis ouibus applicare? Affirmat Sotus *in* 4. *dist.* 13. *q.* 2. *art.* 2. & *lib.* 9. *de iustit. quæst.* 3. *art.* 1. §. *nihilominus*. Mouetur, quia parochus non tantùm alitur à parochianis, vt eos pascat verbo, & exemplo, & sacramentorum administratione, sed etiam vt compatatione illorum officium sacerdotis exerceat. At sacerdotis officium est sacrificium pro populo offerre, iuxta illud *ad Hebr.* 5. Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in iis quæ sunt ad Deum, vt offerat dona, & sacrificia pro peccatis, &c. Communis tamen sententia docet parochum obligatum esse pro suis ouibus fru-

ctum sacrificij applicare non semper, sed aliquoties arbitrio prudentis iuxta beneficij fructus, & illius obligationes, quia Trident. *sess.* 23. *c.* 1. *de reformat. in princ.* expresse definiuit præcepto diuino teneri parochum oues suas agnoscere, pro eis sacrificium offerre &c. Est igitur hęc obligatio saltem aliquoties in anno arbitrio prudentis exequenda. Sic docet Barbosa. 2. *p. de potest. Episc. allegat.* 24. *num.* 25. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 7. *à num.* 5. vbi existimat ex prudentis arbitrio parochum obligandum esse Missas præcipuis solemnitatibus Domini, & Dominicis, vel saltem semel in hebdomada pro ouibus applicare.

7. Cæterùm verius existimo ex beneficij curati vi nullam parocho inesse obligationem applicandi fructum sacrificij pro suis ouibus. Sic Nauarr. *cap.* 25. *n.* 92. Reginal. *praxi lib.* 23. *n.* 238. Vasq. *disp.* 234. *c.* 4. Suar. *disp.* 86. *sect.* 1. *vers. de beneficiis.* Naldus, *verbo parochus num.* 18. Paul. Fraxind. *de obligationib. sacerd. sect.* 3. *prænot.* 2. § 2. Posseuin. *de officio curat. cap.* 2. *n.* 4. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 1. *dub.* 11. *concl.* 3. Neque dissentit Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 3. *num.* 3. Ratio ea est, quia officium curati est pascere oues verbo, & exemplo, & sacramentorum administratione, sacrificiique dispensatione. Hoc autem fieri potest, tamesi fructus sacrificij specialiter ouibus non applicetur, sed solum ea generali applicatione, qua omnibus fidelibus, & præcipuè sacrificio interessentibus applicatur, & ita intelligendum est Trident. & locus Pauli *ad Hebr.* 5. Confirmat Suar. hanc sententiam exemplo Episcopi, & Prælati regularis, quos à sacrificio pro suis subditis offerendo consuetudo excusat, cum tamen verè parochi sint, & Episcopis redditus abundantissimi soleant concedi. Deinde si ob fructus beneficij perceptos obligatus esset beneficiarius sacrificium pro ouibus offerre, partem illius obligationis retineret, si beneficium resignaret reseruata pensione, cùm pensio sit pars fructuum beneficij, at in pensionario nullus hanc obligationem agnoscit, quippe neque celebrandi obligationem habet. Ergo, &c. Præterea parochiani sæpè parocho stipendium concedunt pro Missis dicendis, sæpè capellanias instituunt vidente & consentiente Episcopo, si autem parochus titulo beneficij præcipuè abundantis obligatus esset sæpius pro parochianis celebrare, neque titulo capellaniæ fundarentur, neque stipendium ita frequenter concederetur.

Mouent tamen Doctores specialiter Ægid. & Layman. supra, obligatum esse parochum ex charitate, & iustitiæ æquitate sæpè intra & extra sacrificium pro ouibus exorare. Verùm huic obligationi existimo abundè satisfacere pro illis sacrificium, & orationes communes fundendo, nisi aliquando graui aliqua necessitate premantur, ad cuius remedium credat specialem orationem necessariam esse, quod vix contingere potest.

8. Ex his infertur an possint parochi stipendium accipere pro Missis dicendis? Et quidem si singulis diebus tenerentur sacrificare pro populo, vt placuit Soto, nequaquam possent stipendium accipere; quia stipendium conceditur, vt concedenti specialiter Missæ sacrificium applicetur, quod fieri nequit, cum iam sint ratione beneficij obligati populo sacrificium specialiter applicare. Sicuti docuit Suar. *disp.* 86. *sect.* 3. *concl.* 3. Si verò vna, vel altera vice in hebdomada obligentur, vt tenet communis sententia, cum hæc obligatio determinato diei attricta non sit, poterunt parochi ea stipendia pro Missis dicendis accipere, quæ executionem prædictæ obligationis non impediant. Sed quia verius existimamus parochos ratione beneficij, non esse obligatos fructum beneficij specialiter pro ouibus applicare, consequenter affirmandum est posse quolibet die, quo aliàs obligati non sunt, stipendium accipere pro Missis celebrandis, & ita docuit Vasq. *disput.* 234, *cap.* 1. & 4. Notanter dixi quo aliàs obligati non sunt, nam si ex consuetudine, vel fundatione, vel Ordinarij lege, & præcepto aliquibus diebus determinatis sacrificare pro populo obligentur, non poterunt stipem accipere, vt eo die concedenti sacrificium applicent, nisi fortè concedens stipem conscius sit illius obligationis, nam eo casu præsumitur stipem concedens, & petens eo die sacrificium contentus esse, vt secundaria intentione ei sacrificium applicetur, vt tradunt Sotus *lib.* 9. *de iustit. q.* 3. *art.* 1. Suar. *disp.* 86. *sect.* 3. *concl.* 3. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 22. *n.* 6. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 3. *n.* 4. Quod si stipem concedens non postulet sacrificium fieri die quo parochi aliàs astringuntur, debent parochi stipem recipientes pro eo celebrare illis diebus, quibus, nulla obligatione tenentur: quia hæc præsumenda est concedentis voluntas.

PVNCTVM VIV.

De obligatione sacrificandi ob promissionem simplicem vel stipendium acceptum.

1. *Ex promissione simplici oriri potest obligatio. Regulariter non oritur.*
2. *Ex stipendio oritur obligatio ex iustitia sacrificandi in fauorem illius, qui stipendium concessit. At omissio vnius sacri non est censenda grauis culpa.*
3. *Accipi potest stipendium absque labe simoniæ.*
4. *Expenditur quale sit iustum stipendium vnius sacri.*
5. *Nemini licet plura stipendia integra à pluribus accipere, & vnico sacrificio facere satis.*
6. *An inæqualia stipendia accepta possis ad æqualitatem reducere, & iuxta æqualitatem sacrificij numerum exoluere.*
7. *Probabilius est non posse.*
8. *An hæc obligatio fidelitatis sit, vel iustitiæ.*
9. *Si abundantiores stipes collegisti pro Missis dicendis, an possis aliis minora concedere? Sub distinctione respondetur.*
11. *Obligatus dicere sacrum de B. Virgine, de Defunctis, satisfacit, si celebret Missam de festo eo die occurrente.*
11. *Qualiter pecces, si diu differas celebrare.*

1. NOn est dubium ex simplici promissione obligationem sacrificandi oriri posse. Sed an hæc obligatio grauis sit, pendet ex illa quæstione, an promissio simplex grauem obligationem inducat, præcipuè cum acceptata est. Verùm posita sententia affirmante grauem ex promissione simplici obligationem oriri, cum materia grauis est, adhuc probabilitate non caret ex simplici promissione facta alicui pro illo celebrandi non oriri grauem obligationem, eo quod regulariter, & communi hominum vsu spectato sic promittentes solum ex vrbanitate promittant, solumque vrbanitatis, & honestatis obligationem velint contrahere non iustitiæ, regulariter, nec fidelitatis rigorosæ, ideoque adimplentes promissum à mortali excusantur, sicuti benè notauit Suar. *disp.* 86. *in proœmio.*

2. Ex stipendio accepto oriri obligationem sacrificandi in fauorem illius, qui stipendium concessit, nemo est qui ambigat. Sed an hæc obligatio ita grauis sit, vt solùm ob omissionem vnius sacri sub stipendio promissi pecces mortaliter? non satis constat. Petr. Nauarra. *lib.* 2. *de restit. cap.* 2. *dub.* 7. *corol. n.* 329. *in* 2. *edit.* affirmat eo quod vnius sacri priuatione grauiter concedens stipem defraudetur. Est enim sacrum quolibet pretio temporali æstimabilius. Item si ex voto, vel iuramento, vel ex superioris præcepto sacrum debitum esset, nemini est dubium illius omissionem grauem culpam inducere. Ergo etiam inducit, cum ex stipendio debitum est. Sed rectius Sanch. *l. 1. de matr. disp.* 5. *n.* 25. contrarium existimat casu quo stipendium datum in materia furti grauem culpam non inducat. Consentit Fagund. *de primo Eccl. præcept. lib.* 3. *c.* 8. *circa finem n.* 11. Non enim grauitas sacrificij æstimanda est in præsenti ex eo quod sacrificium quolibet temporali pretio dignius sit, aliàs cuiuslibet orationis omissio grauem culpam inducerer, sed illius grauitas desumenda est ex damno, quod patitur is, cui sacrificium erat applicandum. At hoc damnum in genere damnorum spiritualium, in quibus fieri debet comparatio, graue non est, siquidem leui stipendio redimi potest. Neque est simile de sacrificio debito ex voto, iuramento, vel superioris præcepto. Nam eo casu grauitas materiæ debitæ desumitur ex cultu, & honore, qui Deo per sacrificium exhibetur. Constat autem vnicum sacrificium esse grauissimum, & supremum Dei cultum, & honorem. Ergo illius omissio grauem culpam inducit.

3. Posse sacerdotem siue pauperem, siue ditem absque vlla labe simoniæ obligat ex iustitia ad sactum faciendum pro intentione illius, qui stipem concessit, probauimus latè *tract. de simon. pun.* 5. & 11. Non enim stipendium conceditur in pretium fructus ex sacrificio applicandi, sed in sustentationem sacerdotis sub obligatione vt fructum applicet stipendium concedenti. De qua re Iacob. *de Graffis in aureis decision. lib.* 2. *cap.* 96. *numer.* 32. Gutierr. Canon. *quæst. cap.* 29. *à n.* 3. Henriq. *lib.* 9 *cap.* 22. Suar. *lib.* 4. *de reliq. cap.* 14. & 5. *p. q.* 83. *art.* 6. *disp.* 86. *sect.* 1. Vasq. *disp.* 234. *per totam* Ægid. *eadem q. dub.* 10. *à n.* 192. Zenedo *ad decretal. collect.* 44. *à num.* 3. Barbosa aliis relatis, tum *in remiss. Concil. sess.* 22. *in princ.* tum 2. *p. de potest. Episc. alleg.* 24. *num.* 2.

4. Sed quale stipendium sit iustum pro vnius sacri obligatione? non conueniunt Doctores. Plures non infimæ notæ credunt iustum stipendium esse, quod integræ sustentationi sacerdotis pro vnico die sufficiat. Sic Henriq. *lib.* 9. *sum. cap.* 22. *numer.* 1. & 4. & *in comment.* Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 1. *dub.* 10. *circa finem.* Petr. Nauarra aliis relatis *lib.* 2. *de restit. cap.* 2. *num.* 315. & *num.* 320. addit consuetudine, & lege positiua contrarium statui non posse. Quod si roges quæ sub nomine strictæ sustentationis intelligantur? respondet Nauarra, vbi supra non solum victum, sed & vestitum tam proprium, quam suæ familiæ, hoc est illi necessariò seruientium intelligi debere. Henriq. extendit ad victum, & vestitum cognatorum, quos sacerdos alere obligatur. Mouentur ij Doctores, quia altari seruiens de altari viuere debes, iuxta Apostolum, relatum *in cap. cum secundum de Prabendis.* Cùm ergo singulis diebus vnico tantùm sacrificio altari inseruire possis, ob illud

sacrificium

sacrificium eo die sustentari debes. Neque obstat te posse aliis sacerdotalibus muneribus eo die vacare, scilicet prædicationi, horarum recitationi, sacramentorum administrationi, quia hæc sacerdoti per accidens contingunt, neque sunt illius proprium,& speciale munus,munus enim sacerdotis proprium & præcipuum est sacrificium offerre iuxta Paul. *ad Hebr.*5.Ergo ex hoc officio illius sustentatio præcipuè petenda est.

Cæterùm omnino tenendum est iustum vnius Missæ stipendium non esse ex quantitate necessaria ad quotidianum victum desumendum, sed ex quantitate laboris impensi in fauorem illius qui stipem concessit. Cum ergo semihoræ labor,& occupatio sufficienter tertia parte sustentationis illius diei compensari videatur, nullatenus integra illius diei sustentatio expostulari potest. Quod optimè confirmatur tum ex communi vsu,& æstimatione fidelium, & plurium diœcesum legibus taxantibus stipem congruæ vnius diei sustentationi insufficientem, quæ leges, & consuetudines non sunt dicendæ iniustæ. Tum ex eo quod pro Missa solemni abundantior stipes exigitur, quàm pro priuata, & pro Missa tali tempore,& hora recitanda,quàm pro Missa illis circumstantiis carente, & pro duabus Missis vna die recitatis, quàm pro vnica, quod licitum non esset, si pro qualibet Missa integra illius diei sustentatio concedi deberet. Neque obstat proprium sacerdotis munus esse sacrificium offerre,inde enim solùm infertur præcipuam illius diei sustentationem ob sacrificium colligendam esse, at nullatenus infertur adæquatam colligi debere cum plura alia sint munera sacerdotis,ex quibus sustentatio peti potest. Quod si occasio ea munera exercendi non se offert; non ideo petens Missam defectum supplere debet, alias si à sacrificando impeditus esset sacerdos, vel si esset expeditus non inueniret qui sacrificium concessa stipe expostularet, posset ab eo cui pœnitentiæ, vel Eucharistiæ sacramentum ministrat, sustentationem illius diei integram, exigere, quod nemo concedet. Signum ergo est sacerdotem altari seruientem de altari viuere debere pro quantitate obsequij impensi; ac proinde non integrum vnius diei victum pro vno sacrificio expostulare posse, sed ad summum partem illius præcipuam. Sic docent Nauarr. *summ. cap.*25.*num.*92. Suar.*disput.*86. *sect.*2.Vasq. *disput.*234. *cap.*3.*à num.*18.Laym.*lib.*5 *sum.tract.*5.*cap.*1.*quæst.*2.Rodrig.*t.*1.*quæst. regul.*q.43.*art.*17.Cordub. *lib.* 1. *quæst.*4. Bonac. *disp.*4. *de sacram.q.vlt.*

Quod si vrgeas, quæ pars sustentationis iustum stipendium censeatur pro vnius diei sacrificio? Dicendum est ex lege Pontificia, vel Episcopali; vel ex communi hominum existimatione desumendam esse. Etenim sicut Princeps potest pretia rerum taxare: sic Pontifex, & Episcopus taxare poterit quantitatem iustam pro vnius sacrificij oblatione: ea vero taxatione cessante non est cuiuslibet singulari arbitrio taxatio iusta desumenda est, sed ex communi hominum æstimatione, sicut in rebus venalibus contingit. Atque ita tradunt Vasq. *disp.* 234. *cap.*1. *num.*5. *& cap.*3. *num.* 18. Suar. Layman.& Nauarr.*suprà*. Barbosa, 2.*p.de potest.Episc.allegat.* 24.*num.* 2. vbi plures refert. Nunquam tamen stipendium ita taxari potest, quin abundantius concedi possit à perentibus sacrificium, & minus admitti possit à sacrificantibus, vt bene probat Vasq. *disp.*234.*cap.*1.*num.*6. Suar. *disp.*86.*sect.*2.*concl.*1. Mirand.*in manual.Prælat.t.*1.*q.*41.*art.*23. Barbosa 2.*par.de potest.Episc alleg.*24.*n.*8.Lex enim,& consuetudo taxans stipendium obligat illud concedentes, ne minori stipendio velint sacrificium exigere,& sacerdotes ne abundantius taxato exigant, non tamen prohibet, nec prohibere regulariter potest vsum,& exercitium liberalitatis tam ex parte concedentium stipendium, quàm ex parte sacerdotum celebrantium, ac proinde non prohibet, quin petentes sacrificium concedant abundantius stipendium quàm taxatum est, & celebrantes minori esse possint contenti.

5. Nemini tamen licitum est ab eodem, vel à pluribus plura iusta stipendia exigere, & vnico sacrificio satisfacere, sicuti benè colligunt Vasq. Suar. Layman. Bonac. Barbosa, & alij *supra*. Nam esto sacrificium pluribus applicatum æquè prosit singulis,ac si singulis applicaretur: at stipendium non conceditur in pretium fructus applicandi,sed in sustentationem sacerdotis, qui fructum applicare debet. Accipiens ab vno æquam,& iustam pro vnico sacrificio sustentationem, immeritò ab alio pro eodem sacrificio sustentationem expostulat, vt bene Vasq. Suar. Barbos. Layman. Bonac. suprà.

6. Difficultas ergo solum est; an si ab vno, vel à pluribus accipias plura inæqualia stipendia pro Missa celebranda, possis ea stipendia ad æqualitatem reducere, & pro mensura iusti stipendij plures, vel pauciores Missas celebrare? V.g. Ponamus iustum stipendium, quo sacerdote inuito minus dari non potest, neque abundantius exigi, esse numum argenteum Hispanicè *vn real*, tradis dimidium, & postulas sacrificium, poteritne sacerdos dimidiatè tibi sacrificium applicare, alteri concedenti dimidium regalis sacrificium simul applicando? Affirmat Corduba *libr.*1.*quæst.*q.4.Azor.3.*par.sum.lib.* 12. *cap.*6.*q.*3. Vasq. *disp.*234.*cap.*3.*num.* 18. Suar. *disp.*86. *sect.* 4.cum aliis *post med.*Petr.Nauarr. *lib.*2.*de restit.cap.*2.*dub.*7.*à num.*309.*in* 2.*edit.* Henriq *lib.*9.*cap.*22. *num.* 4. & probabile reputat Laymann. *lib.*5.*sum.tract.*5.*cap.*1. *num.*13.Ratio ea est quia inique petitur sacrificium integrè offerre stipendio dimidiato concesso.Ergo sacerdos dimidiatum sacrificium offerens nullam iniustitiam committit, sed potius se indemnem seruat,stipendium ad æqualitatem reducens.Quis enim damnaret seruum,cui iustum pro famulatu stipendium à Domino non conceditur, si se indemnem seruet, & qua poruerit via damnum sibi factum resarciat? Neque obstat quod accipiens stipendum dimidiatum, tacitè, vel expressè promiserit integrè Missam applicare paupertate coactus,quia illa promissio nulla est, vtpote inhærens iniustitiæ, & inequalitati stipendij, neque ex libera voluntate promittentis nascitur, sed ex necessitate, eo quod nullus alius inuenitur, qui integro stipendio sacrificium expostuler. Cæterùm etsi supradicta sententia probabilis sit, probabiliorem existimo affirmantem sic accipientem stipendium obligatum esse sacrificium integrè offerre in fauorem illius, qui dimidiatum stipendium concessit. Sic docuit Ægid. de Coninch.*q.*83.*art.*1. *dub.* 9. *n.*193. Bonac.alios referens *disp.*4.*de sacram.q.vlt.pun.*7. §.2.*sub.n.* 8.Rario ea est,quia offerens stipendium infra taxam, petensque sacrificium sibi integrè applicari,intendit vt sacerdos eam partem remittat,quæ in to stipendio deficit, & ratione illius inæqualis stipendij obligetur ad sacrificium integrè offerendum.Ergo sacerdos acceptans illud stipendium censetur tum inæqualitatem remittere, tum se obligari velle ad sacrificium integrè offerendum virtute dimidiati stipendij. Antecedens manifestum videtur: si enim postulare potes à sacerdote, vt tibi integrè sacrificium applicaret nullo stipendio concesso, à fortiori petere potes sacrificium concesso dimidiato stipendio: nulla enim iniustitia in hac petitione apparet, siquidem sacerdos facili negotio repellere petitionem potest. Ergo admittens illam contentus esse censetur illo dimidiato stipendio, & obligatus sacrificium integrè offerre.

8. An verò obligetur solum ex fidelitate ob promissionem simplicem, an etiam ex iustitia virtute stipendij accepti? Difficultate non caret. Suar. *dicta disp.* 86. *sect.* 4.*post med.* negat etiam facta expressa promissione obligari ex iustitia, sed solum ex fidelitate, quia virtute stipendij, cum sit inæquale, obligari non potest. Sed verius existimo obligatum esse ex iustitia, quia esto sacerdos liberaliter procedat in remittenda parte iusti stipendij, & promissione facienda de sacrificio integrè applicando ob dimidiatum stipendium, ea remissione & promissione posita, obligatio applicandi sacrificium non ex promissione, sed ex stipendio alias inæquali liberaliter accepto nascitur, etenim concedens illud stipendium nullatenus concederet, nisi sub obligatione sacrificij integrè offerendi. Tenetur ergo sacerdos integre sacrificium in illius fauorem offerre eo ipso quo illud acceptat.

9. Sed quid dicendum si abundantiora stipendia accepisti pro Missis dicendis, poteritne aliis sacerdotibus iustum stipendum infimum concedere reseruato tibi residuo? Negat Maior. *in* 4.*distinct.*45.*q.*3.*dub.* 3. quem sequitur Nauarr. *sum.cap.*25.*num.*91.Cordub.*lib.*1.*q.*4.*dub.*5. Sub hac tamen limitatione, ne scilicet ex officio habeas stipendia pro Missis dicendis colligere, & aliis distribuere. Probant primò, quia voluntas concedendi stipendium est, vt integrè celebrandi concedatur. Tum quia in sustentationem celebrantis conceditur. Tum quia iuxta quantitatem stipendij fructus sacrificij communicatur. Secundò nullus apparet titulus ob quem iustè residuum stipendij retinere possis, non quia ab aliis sacrificia celebranda petis, huic enim petitioni leuissimo stipendio fit satis; neque ex eo quod tibi à dante stipendium concedatur, vt probatum est. Ergo, &c. Terriò videtur esse quædam lucri turpis acquisitio, & in spiritualibus negociatio per se indecentiam continens,& auaritiam redolens.

Cæterùm distinctione opus est, & certa ab incertis separanda. Primò certum est, sicuti tradit Nauarr.& Cordub.aliique referendi,colligentem stipendia pro Missis dicendis, siue laicus sit,siue clericus, accipere posse stipendium, quod sibi pro huiusmodi labore fuerit designatum, vel alias fuerit iustum, quia dignus est operarius mercede sua.

Secundò certum esse debet parochum, seu capellanum, qui ratione beneficij, vel capellaniæ ad plura sacra dicenda astringuntur, posse stipendio iusto aliis concesso huic obligationi satisfacere reseruantes sibi residuum. Sic post alios Suar.*disp.*86.*sect.*3.*circa finem.*Eman.Saà,*verbo Missa.num.*45. Vasq.*disp.*234.*cap.*4.*post.med.*Layman.*lib.*5.*sum. tract.*5.*cap.*1. *quæst.*3.*concluf.*1.Barbosa,2 *p.de potest. Episc. alleg.*24. *num.*11. Bonac.*disp.*4.*de sacram.q. vlt.p.*8. *n.*18. Ratio est manifesta: quia fundatori capellaniæ, & beneficij nulla fit iniuria,cum æquè illi prosit sacrificium à capellano, seu beneficiato

celebratum, ac celebratum à quolibet alio sacerdote. Ex alia parte capellanus, & beneficiatus titulo capellaniæ, & beneficij constituuntur domini fructuum, & reddituum sub obligatione dicendi sacra. Ergo satisfacientes huic obligationi, vt verè per alios sacerdotes satisfacere possint, iustum stipendium illis concedentes poterunt residuum sibi retinere, & ita vsus, & praxis obtinuit. Tertiò probabilius est, si tibi abundantiora stipendia concessa sunt pro Missis à te celebrandis, posse licitè huic obligationi satisfacere mediis aliis sacerdotibus, quibus minus stipendium, sed iustum concedis. Sic docuit aliis relatis Suar. Barbosa, Vasq. Eman. Saà, Bonac. *locis allegatis*. Ratio est, quia celebrantibus nullam infers iniuriam, cum iustum celebrationis stipendium tribuas; abundantius concedere non teneris, quia non tibi sub hac obligatione concessum est. Vnde enim hæc obligatio, & intentio donantis constat, potius enim constat tibi absolutè esse concessum sub obligatione celebrandi per te, vel per alium. Si enim alij sacerdotes tuo nomine gratis celebrare velint, nemini est dubium te integrum stipendium acceptum retinere posse. Ergo etiam retinere poteris, cum celebrant iusto, sed infimo stipendio dato. Prædictum namque stipendium non retines ex donatione sacerdotum celebrantium, sed ex donatione illorum qui Missas à te petierunt: ipsi etiam sacerdotes non donant tibi stipendium, sed te liberant ab obligatione quam habes celebrandi virtute stipendij accepti.

Notanter dixi pro Missis à te celebrandis: nam si stipendia tibi concedantur non vt tu celebres, sed vt aliis sacerdotibus celebrantibus tradas, nequaquam poteris (secluso speciali consuetudine, & voluntate expressa concedentis) aliquam partem stipendij retinere, quia retineres contra voluntatem concedentis, cùm non tibi tradatur, vt retineas, sed vt celebrantibus dones, iniuriamque celebrantibus facis donans stipem insufficientem etsi iustam, cùm abundantior illis fuerit legata. Et tradunt Suar. Vasq. Barbos. Eman. Saà, & Layman. vbi suprà. Cognoscere autem quando tibi traditur stipendium absolutè, quando vti curatori & dispensatori, non est difficile. Si enim impeditus es celebrare in fauorem illius qui stipem tradit, vel quia laïcus es, vel quia esto sis sacerdos, ex instituto ob stipendium celebrare non potes, sicuti Religiosi nostræ Societatis, manifestum est non tibi stipendium tradi, vt illius sis dominus, sed vt illius sis dispensator, & distributor, neque vllam illius partem retinere potes, quæ à celebrantibus non fuerit concessa. Excipe nisi in aliquo casu donans stipendium expresè declarauerit tibi velle illius dominium concedi, sub obligatione tamen quærendi sacerdotes, qui obligationi celebrandi satisfacerent. Nihil enim huic voluntati obstare potest, si capax existas dominij pecuniæ traditæ. Cæterùm etsi in rigore vera sint, consultum tamen est ab hac lucri cupiditate abstinere, sicuti bene inter alios monent Suar. & Bonac. suprà.

Argumenta in contrarium ex proximè dictis dissoluuntur. Ad primum nego voluntatem dantis tibi stipendium esse, vt celebranti semper concedatur: Id enim solum est, quando tibi traditur stipendium, vt celebrare facias, secus quando traditur, vt tu celebres. Et ad probationem, respondeo stipendium concedi in subsidium vitæ celebrantis per se, vel per alium, sicuti contingit in fructibus beneficij, vel capellaniæ. Ad secundam probationem nego diminui sacrificij fructum ex eo quod minore stipe concessa peragatur, sicuti non diminueretur, tametsi gratis fieret. Nam vt bene tradit Vasq. *dicta disp.* 234. *cap.* 4. *in fine*. fructus sacrificij, correspondet donanti stipem pro quantitate stipis primo concessæ, & affectu quem tunc ad sacrificium habuit. Ad secundum respondeo illam partem stipis te retinere titulo donationis onerosæ. Tertium probat hanc stipendij retentionem non esse consulendam, quinimo censerem lege, & præcepto prohiberi debere, maximè cum eo animo accipitur, vt minori aliis concesso partem retineas.

10. Rursus dubitabis, an obligatus titulo stipendij, vel capellaniæ legere Missam de defunctis, vel de B. Virgine satisfacias si Missam celebres de festo eo die occurrente?

Negat Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 1. *q.* 5. quamuis non declaret, an peccatum mortale, an veniale committas. Mouetur, quia voluntatem rationabilem fundantis capellaniam, vel stipendium concedentis exequi debes, at illa voluntas est rationabilis, vt suppono, siquidem ex aliqua honesta causa Missa de defunctis, vel de Beata Virgine eo die expostulatur, neque ea voluntas aduersatur ritibus, & cæremoniis ab Ecclesia præscriptis, quippe Ecclesia permittit omnibus diebus, qui solemnitate duplici occupati non fuerint, Missas votiuas celebrare. Ex alia parte negari non potest ea Missa petita ob specialem petentis affectum, & ob particulares preces, & orationes aptiorem esse ad impetrandum, ne quis ergo alia diuersa missa satisfacere.

Nihilominus dicendum est te integrè satisfacere, si Missam de festo etiam simplici eo die occurrente celebres omissa votiua petita. Quia decentius est te vniuersali Ecclesiæ præscripto in celebratione conformare, quàm ob voluntatem petentis priuilegio, & permissione vti. Ad rationem oppositam respondeo, voluntatem rationabilem fundatoris capellaniæ, & concedentis stipendium exequendam esse, nisi executione alterius voluntatis superioris compensetur, sicuti compensatur executione voluntatis Ecclesiæ præscribentis eo die Missam de festo celebrari. Et quamuis illæ preces, & orationes Missæ votiuæ expostulatæ per se aptiores sint ad finem opratum impetrandum, at ea aptitudo sufficienter compensatur orationibus & precibus ob præscriptum Ecclesiæ factis, ex hac enim conformitate nouam vim impetrandi obtinent, ob quam æquiualere possunt precibus, & orationibus petitis. Item deuotione, & intercessione speciali illius Sancti. Atque ita sustinent Nauarr. *c.* 25. *n.* 134. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 23. *n.* 6. Azor. 1. *par. lib.* 10. *cap.* 32. *q.* 5. Eman. Saà, *verbo Missa*, *n.* 48. Suar. *disp.* 83. *sect.* 3. *in med.* Mirand. *man. Prælat. t.* 1. *q.* 41. *art.* 21. *concl.* 2. Barbos. alios plures referens, 2. *p. de potest. Episc. alleg.* 24. *n.* 32. Bonac. *disp.* 4. *q. vlt. p.* 7. §. 3. *n.* 4.

Si autem dies ferialis sit, & Missam illius diei celebres omissa votiua expostulata, vix credo (secluso scandalo) venialiter peccaturum, æquè enim militant in hoc casu superiores rationes adductæ, vt facilè eas expendenti constare potest. Ideoque Suar. *dicta disp.* 83. *sect.* 3. *vers. in quo est.* absolutè dixit: Quando aliquis ob stipendium, vel capellaniæ institutionem, vel ob aliam similem causam obligatur ad specialem Missam dicendam, debet si commodè potest præscriptam obligationem implere, quamuis, si absque scandalo id omittat vt Missalis ordinem seruet, non peccabit, imo si propter solemne festum id faciat, melius faciet. Et Panormit. *in cap. quidam Laicorum de celebrat. Missar.* inquit, celebranda est Missa de eo de quo fit officium, neque ad instantiam Laïcorum dimittenda propria propter peculiares ex deuotione. Adde te tantùm obligatum esse sacrificij fructum offerre in fauorem illius, qui contulit stipendium, quatenus personam Christi geris, nam quatenus vt persona singularis offers, fructum illius applicare potes cui malueris, quatenus vero Ecclesiæ minister es constitutus, non tibi licet ab intentione & applicatione Ecclesiæ discedere; at fructus sacrificij in Christi persona oblati ex parte sacrificij idem in omnibus est, solumque pro maiore, vel minore dispositione illorum quibus applicatur, augetur vel minuitur. Ergo quilibet sacrificio quoad præcipuam obligationem videris integrè satisfacere.

11. Ad extremum inquires, an peccet mortaliter, si diu differas sacrificia offerre in fauorem illorum, quibus es obligatus? Affirmatiua responsio certissima est. Si enim mora in debitis temporalibus soluendis peccatum mortale constituit, cur non in soluendis spiritualibus debitis, quæ tanto vtiliora sunt, quanto excellentiora? Præterea ob huiusmodi dilationem non leue damnum prouenit, nam vt rectè Petrus Nauarra statim citandus, si sacrificia postulata sunt ad impetrandum tum salutem animæ, & corporis, tum pacem inter discordes, tum alium fælicem euentum, sæpè ob non celebrata suo tempore sacrificia perit impetratio. Si autem in satisfactionem animarum purgatorij fuerint sacrificia postulata, ex se constat quàm graue damnum animabus purgatorij proueniat ex hac dilatione: siquidem diu illis flammis acerbissimis cruciantur alioquin cito liberandæ. Est igitur dilatio sacrificiorum debitorum grauis culpa. Sic Syluest. *verbo Missa. q.* 10. *in fine*. Petr. Nauarra, *lib.* 2. *de restit. cap.* 2. *n.* 250. *in* 2. *edit.* Layman. *libr.* 5. *sum. tract.* 5. *cap.* 1. *quæst.* 4. Quæ autem dilatio diuturna iudicanda sit arbitrio prudentis decidenda est vt dixit Nauarra, suprà. Hoc autem arbitrium ex fine, ad quem obtinendum sacrificia postulantur, colligendum est. Si enim præcipuè ad impetrandum aliquem effectum postulanter sacrificia, non est dubium te grauem culpam committere, si intra tempus impetrationi aptum sacrificia non celebres, illudis enim postulantis intentionem. Si vero in satisfactionem animarum Purgatorij fuerint sacrificia præcipuè postulata, vnius mensis dilationem satis grauem esse censerem. Et idem credo dicendum, si pro impetranda libertate alicuius grauis molestiæ, infirmitatis, & laboris postulata sacrificia fuerint: forte enim ob dilationem sacrificiorum pœnæ continuantur, quæ alioquin cessarent.

PVNCTVM XV.

Qualiter Pontifex Episcopus, & Religionum Prælati, & Regis consiliarij stipendia taxare possint, & iuxta eam taxationem Missarum numerum diminuere.

1. *Proponitur dubitandi ratio.*

2. *Pon-*

2. *Pontifex ex rationabili causa Missarum numerum diminuere potest.*
3. *Explicatur priuilegium Minoribus concessum.*
4. *Episcopus benè potest spectato communi iure Missas ad minorem numerum reducere. At spectato Trident. iure, sola anniuersaria, & in Synodo diœcesana.*
5. *Gubernatoribus ciuitatum aliqui facultatem concedunt.*
6. *Verius est oppositum.*
7. *Fit satis oppositis fundamentis.*

1. COntingit sæpè Missas dicendas ex obligatione anniuersarij, capellaniæ, beneficij, testamenti, imo stipendij ad minorem numerum reduci: inquirimus ergo qua ratione hoc sit penes Pontificem, Episcopum, & religionum Prælatos? Ratio dubitandi est, nam si congrua stipes assignata sit, non videtur posse Pontificem abundantiorem designare: ipse enim non est dominus bonorum temporalium fidelium, sed ad summum dispensator ex rationabili causa. At nulla causa rationabilis apparet designandi abundantiorem stipem, & iuxta illam designationem numerum Missarum minuendi, cum iusta stipes fuerit designata, potius enim rationi congruit pias fidelium voluntates integrè executioni mandari, siquidem hac via excitantur fideles ad noua legata Ecclesiæ relinquenda, credentes integrè semper esse obseruanda. Econtra verò non leuiter arcentur.

2. Cæterùm posse Pontificem ex rationabili causa ad minorem numerum Missas beneficij, capellaniæ, anniuersarij, & testamenti &c. reducere, & abundantius stipendium eo quo taxatæ sunt, designare constans est omnium sententia. Etenim Pontifici, vt supremo Ecclesiæ gubernatori, & bonorum spiritualium dispensatori conuenit pro qualitate temporum, personarum, & circunstantiarum determinare, & declarare quod sit iustum Missarum stipendium. Atque adeò stipendium, quod vno tempore iustum fuit successu temporis, & maximè accedente Superioris taxatione iniustum, & inæquale esse potest. Quod si aliquando Pontifex ob paupertatem sacerdotis, vel ob aliam causam, quæ sibi rationabilis visa fuerit, abundantius stipendium, quàm alias æquitas, & iustitia postulat, designet, & Missas ad minorem numerum reducat, credendum est ex thesauro Ecclesiæ offerre, & applicare quidquid virtute sacrificiorum alioquin debitorum obtinendum esset, vt benè ex communi sententia aduertit Suar. *disp. 87. in fine.* Henriq. *lib. 9. cap. 22.*

3. Ex his infertur intellectus ad priuilegium concessum à Leone X. Minoribus, & à Sixto IV. *in comp. Mendicant. verbo communicatio.* §. 2. vbi affirmatur posse Abbatem, seu Rectorem collegij, & conuentus ad minorem numerum Missas dicendas reducere, vnàque Missa pluribus obligationibus satisfacere. Hæc tamen reductio iam fieri non potest à Prælatis Ordinum Mendicantium, nisi in capitulis Prouincialibus, seu congregationibus generalibus iuxta Trident. *sess. 25. cap. 4. de reformat.* idque causa legitima intercedente, vt benè notauit Man. Rodrig. *t. 3. quæst. regular. quæst. 43. art. 13.* Aliàs ea reductio non cedet in Dei honorem, & cultum, & Ecclesiarum vtilitatem, sicuti monet Concilium. Causa autem legitima reductionis est, si numerus religiosorum fuerit diminutus, aut redditus Monasterij extenuati, vel impensæ maiores fiunt. Sic relatis Azor. *3. p. lib. 12. cap. 6. quæst. 5.* Fraxinell. *de obligat. sacerdot. sect. 7. §. 5. num. 3.* docet Barbosa *2. p. de potest. Episc. alleg. 29. numer. 3.* Neque obstat hac reductione priuari defunctos fructu sacrificiorum alioqui debitorum, quia id est per accidens, cum eorum voluntas moraliter impleri non possit: præterquam quod credendum est (vt inquit Henriq. *dicto cap. 22.*) fructum ex sacrificiis applicandum compensari communicatione indulgentiarum, & gratiarum, quæ illi religioni, vel conuentui sunt concessæ, quæque confratribus, & benefactoribus conceduntur, Pontificémque ex thesauro Ecclesiæ intentionem habere applicandi quidquid ad supplendum prædictum fructum necessarium fuerit.

4. Episcopus vero iure communi spectato potest rationabili causa intercedente Missas tum anniuersarij, tum capellaniæ, tum beneficij ad minorem numerũ reducere; neque ad eam reductionem Synodi diœcesanæ consilio indiget: vti latius dixi *tract. de benefic. disp. 1. pun. 6. numer. 14.* Non enim Concilium *sess. 25. cap. 4. de reformat.* potestatem Episcoporum restrinxit, sed instruit quid congruentius faciendum sit, & in Missis capellaniæ, & beneficij docuit præter ibi allegatos Barbosa *2. p. de potest. Episc. alleg. 29. in fine.* Fateor tamen ex potestate à Trident. concessa non posse Episcopum Missas in fundatione beneficij seu capellaniæ ad minorem numerum reducere, benè tamen ex potestate iuris communis. *Argum. c. cum accessissent. c. ex parte de constit.* Quia Trid. solùm de numero Missarum in anniuersariis relicto loquitur, non de Missis, quæ ex fundatione beneficij, vel capellaniæ habentur. Vnde si Tridentini potestate vti Episcopus vellet in Missarum reductione, solas Missas anniuersariorum reducere posset, eamque reductionem necessario facere deberet in Synodo diœcesana, Sic pluribus firmant. Bonac. *disp. 4. de sacram. q. vlt. pun. 7. n. 10.* Barbosa *2. p. de potest. Episc. alleg. 29. n. 10.* aduersus Henriq. *lib. 9. c. 22. n. 6.* Mirand. *Man. Prælat. t. 1. qu. 41. art. 12.*

Sed an potestas à Trident. concessa tum Episcopis, tum religionum Prælatis extendatur ad anniuersaria post Trident. Affirmat Posseuin. *lib. 2. n. 25. qu. 9.* Mirand. *man. Prælat. t. 1. q. 41. art. 12.* Garcia *de benefic. 7. p. cap. 1. n. 132.* Et mouentur, quia Concilium generaliter loquitur, & dispositio æquè necessaria est pro aniuersariis post Concilium ac ante Concilium relictis, & praxis ita obtinuit Contrarium docent grauissimi Doctores, quos referunt, & sequuntur Bonac. *disp. 4. de sacram. q. vlt. pun. 7. §. 2. n. 11.* Barbosa *allegat. 29. n. 5.* testanturque sic à sacra Congregatione decisum esse. Sed credendum est (vt inquit Garcia) decisionem singularem fuisse, vel consuetudine contraria esse abrogatam.

Monet tamen Trident. *dicta sess. 25. cap. 4. in fine*, reductione Missarum facta ab Episcopo, seu religionum Prælatis vt eorum defunctorum, qui pro suarum animarum salute legata, & ad pios vsus reliquerunt semper commemoratio fiat, hoc est quoties iure reductionis celebrari contigerit: sitque satis huic commemorationi, si per collectas, vel preces quæ in secundo Memento offeruntur, Missas pro illis defunctis applicet. Sic ex Congregat. Cardinal. testatur Barbosa *in remission. Concil. dict. cap. 4. in fine.*

5. Sed quid dicendum de gubernatoribus ciuitatum, Regiisque consiliariis, an ipsi possint Missas in testamentis, & in capellæ sæcularis fundatione relictas ad minorem numerum reducere? Affirmant Fagund. *de primo Eccles. præcepto, lib. 3. cap. 7. n. 16. & 17.* Mouetur primò, quia huiusmodi capellæ & anniuersaria fuerunt à sæcularibus personis, & de bonis sæcularibus fundata. Ergo tam ratione fundatorum, quam bonorum regiæ iurisdictioni subiiciuntur. Ergo Regi, eiusque ministris pertinet ea gubernare. Secundo ad Regem, regiosque ministros pertinet procurare, vt subditorum vltimæ voluntates ad executionem iustè, & rationabiliter deducantur, at nequeunt sic deduci, nisi Missæ ad minorem numerum rediguntur, & stipendium abundantius taxetur. Tertiò Rex, eiusque ministri possunt dispositiones suorum subditorum, quæ successu temporis iniustæ sunt redditæ, ad æqualitatem iustitiæ reformare. Quid enim obstat huic reformationi, cum possit Rex legem concedere ne vllus sacerdos obligetur Missam dicere absque stipendio, quod ab Ecclesia censetur legitimum. Quartò prouisores regij ius habent (ex priuilegio) vt creditur (à sede Apostolica concesso) examinandi testamenta, & testamentorum rationes sumendi, procurandique vt iustè, & rationabiliter, & cum vtilitate defunctorum obseruentur. At obseruati hæc nequeunt, nisi leges, & dispositiones Missarum ad iustum numerum reducant. Possunt ergo reducere, quippe quibus est potestas ad principale concessa, censetur concessa ad accessorium.

6. Nihilominus verius censeo nec Regem, neque eius ministros se intromittere posse in taxatione iusti stipendij pro Missis celebrandis, neque in redigendo numerum Missarum capellaniæ, & anniuersarij secundùm eam taxationem. Quid enim magis gubernationi Ecclesiæ conuenit, quam designare sacerdotibus debitam sustentationem, quatenus officio sacerdotis funguntur? quippe hæc potestas spiritualis est: tum quia respicit rem summè spiritualem, qualis est sacrificium. Tum quia versatur circa personas Ecclesiæ præcipuas, quales sunt sacerdotes, quibus stipendium ob sacrificij celebrationem designatur, ideóque Trident. *sess. 25. cap. 4.* solum Episcopis, & Prælatis religionum hanc potestatem taxandi Missarum stipendium, Missasque ad iustum numerum reducendi concessit, nullúsque alius Doctor sæcularibus potestatibus eam taxationem, & reductionem remisit: gratis ergo, & absque fundamento illis conceditur.

7. Rationes autem, quibus Fagundez motus est, leuissimæ sunt. Ad primam concedo ex bonis sæcularibus, & à personis sæcularibus anniuersaria fundata esse, & capellas erectas; nego tamen inde inferri bonorum illorum dispositionem sæculari potestati subiici; alias ferè omnia beneficia sæculari potestati subiicerentur, cum ex bonis sæcularibus, & à personis sæcularibus fuerint fundata. Ad hanc enim subiectionem parum refert vnde, & à quibus personis fundata sint, si semel concedamus in potestatem Ecclesiæ bona illa esse translata, vt necessariò concedendum est. Ad secundam concedo, ad Regem regiósque ministros pertinere procurare, vt vltimæ voluntates suorum subditorum iustè & rationabiliter executioni mandentur: concedo item non posse id procurare, nisi simul procurent stipendium pro Missis celebrandis designatum denuò taxari, eáque Missas ad minorem numerum reduciri: at nego eam taxationem & reductionem ipsos facere posse: sed solum procurare debent, vt si legitimis superioribus fiat. Etenim sicut non possunt per se ipsos compellere sacerdotes, vt executioni mandent vltimas voluntates, quæ iustæ, & rationabiles iudicatæ sunt,

sic minus compellere poterunt, cum irrationabiles, & iniustæ præsumuntur. Adde authenticè decidere quæ sit rationabilis, & iniusta voluntas in designando Missarum stipendio ad eam potestatem pertinet, cui pertinet stipendij designatio. At constat hanc designationem soli Ecclesiasticæ potestati competere. Ergo sæculari potestati nec taxatio iusti stipendij, nec Missarum numeri diminutio competere potest. Ex his constat solutio tertiæ rationis. Nam esto Rex concedere legem possit, ne sacerdotes ad Missas dicendas obligentur à sæcularibus nisi concesso stipendio quod ab Ecclesia iustum fuerit indicatum; at iudicare authenticè in casu dubio quod stipendium iustum ab Ecclesia censeatur, non regi, sed Ecclesiæ, eiusque Prælatis competit. Sed demus stipendia in anniuersariis, & capellaniis designata euidenter esse minora infimo iusto, eo casu sacerdos, cui onus celebrandi titulo capellaniæ, vel anniuersarij obligatione susceptæ competit, non authoritate sæcularis potestatis, quæ nulla est, sed propria ex iure quod habet se indemnem seruando, Missas ad minorem numerum reducere poterit iuxta probabilem sententiam *pun.* 14. relatam. Quod sanè permitterem casu quod adire non posset Ordinarium, qui stipendium taxaret, & Missas ad minorem numerum reduceret. Sed quia hoc moraliter contingere non potest, ideò censeo capellanum, dum capellaniam retinet, neque Ordinarium adit, qui numerum Missarum diminuat obligatum esse, integrè prædicto oneri satisfacere, quia voluntariè eam obligationem subit capellaniam retinens, & Ordinarium non adiens. Ad quartum. Admittamus gratis rationes testamentorum apud regios ministros dari posse; Huic tamen potestati accessorium non est stipendia Missarum taxare, & illarum numerum à testatore præscriptum minuere, sed solùm est accessorium eam stipendij taxationem, & Missarum diminutionem ab Episcopo faciendam procurare: aliàs qui ex testatoris dispositione rationes capellaniæ sumeret, potestatem haberet ea stipendia taxandi, & Missas diminuendi, quod consuetudini, praxique receptæ contrarium est.

Punctum XVI.

De præcepto audiendi Sacrum festis diebus.

1. *Quæ sit materia huius præcepti.*
2. *Explicatur præsentia humana.*
3. *Qualiter vagatio mentis hanc præsentiam impediat.*
4. *Satisfacis præcepto funkens orationes siue voluntarias, siue obligatorias.*
5. *Integro sacrificio assistere debes, neque potes absque graui culpa notabilem partem omittere.*
6. *Quæ sit notabilis pars maximè post incœptum Canonem.*
7. *Quid præcedat à sacrificio, vt necessaria deferas.*
8. *Posse ab vno sacerdote dimidiam Missam, & postmodum ab alio aliam dimidiam audiri, firmant communiter Doctores.*
9. *Extenditur à* Bonac. *esto simul contingat. Sed displicet extensio.*
10. *Hoc præceptum quibus diebus fideles astringat.*
11. *Quas personas.*
12. *Quo in loco.*
13. *Quid de licentia, quam Ordinarij concedere solent celebrandi in priuatis Oratorijs sub obligatione, ne extranei Missæ præcepto satisfaciant.*
14. *Ob periculum Missæ omittendæ sæpè contingit peccatum mortale.*

1. MAteriam huius præcepti esse præsentiam humanam, & religiosam sacrificio Dominicis, & festis diebus peragendo constat *ex cap. missas. cap. omnes fideles de consecrat. dist.* 1. & tradunt omnes: quia præcipitur actus humanus in Dei honorem, & cultum. Dicitur humana præsentia, si sensu aliquo percipis quid in sacrificio agatur, vti benè docuit in alio simili Sanch. *lib.* 3. *de matr. disp.* 13. *num.* 9. & 11. Dicitur religiosa, si ea præsentia ex se in Dei cultum cedat. Et licet Angel. *verbo feriæ num.* 24. censeat hanc materiam grauis obligationis non esse, audiendus non est: quippe cæteri omnes Doctores meritò contradicunt, affirmantes huius præcepti transgressionem peccatum mortale constituere: est enim defectus in maximo cultu, & honore, qui Deo exhiberi potest.

2. Ex præsentia humana, & religiosa requisita fit, si dormiens, vel ebrius sacrificio assisteres, præcepto non satisfacturum; quia humano, & religioso modo non assistis, & docent omnes. Item si huc, illucque circunspiciens, & fortè per totam Missam colloquia miscens, quia tua præsentia religiosa non est, sicuti esset si interruptim aliqua verba misceres, vt dixit Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 6. *dub. vn. numer.* 298. Quocirca mihi displicet sententia Soti, *in* 4. *dist.* 13. *q.* 2. *art.* 1. *in fine*, Ioan. Med. *tract. de confess. quæst. de pœnitentia tempore Missæ implenda*, affirmantium colloquia etiam turpia executionem huius præcepti non impedire, quibus non leuiter fauet Nauarr. *cap.* 13. *num.* 17. & *cap.* 21. *num.* 6. Azor. 1. *p. lib.* 7. *cap.* 5. Suar. *disput.* 88. *sect.* 3. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 1. *num.* 24. quatenus censet rarò confabulantes in Missa, & aspicientes circunstantes præceptum audiendi Sacrum violare, quia non solent eæ confabulationes continuæ esse per totam Missam, neque de rebus seriis, quæ moralem, & humanam præsentiam impediant. Etenim si confabulationes sint per notabilem Missæ partem, tametsi non impediant moralem præsentiam, siquidem confabulantes de gestis in sacrificio testari possint; impediunt tamen religiosam præsentiam, quæ certè consistere non potest cum fabulatione vana, & fortè turpi. Quod si dicas inde inferri, si assistas Missæ sacrificio vestibus te induens, vel aliam quamlibet exteriorem actionem exercens non satisfacere præcepto, tametsi de gestis in sacrificio testari optimè possis. Quod est contra communem sententiam, de qua Nauarr. *de orat. notab.* 3. *numer.* 49. Graffis *lib.* 2. *decis. cap.* 35. *numer.* 9. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 25. *num.* 6. *in comment. lit.* 1. Bonac. *disput.* 4. *de sacram. q. vlt. p.* 11. *num.* 24. Deinde inferri, si assistas Missæ ob prauum finem v. g. aspiciendi fœminas præcepto non satisfacere, de quo Henriq. *num.* 4. Nauarr. *cap.* 21. *num.* 10. Suar. *disput.* 88. *sect.* 3. Bonac. *num.* 21. quia in his videtur religiosa præsentia de medio tolli. Negandum est enim si actio exterior eriam in templo facta per se indecora non sit, & ex alia parte non te impediat sacrificanti attendere, humanæ, & religiosæ præsentiæ non contradicit, ac proinde non obstat, quin illam exercens satisfacias Missæ præcepto. Minus obest, quod ex prauo fine Missæ assistas, nam prauus finis non impedit præsentiam exteriorem ex se religiosam esse, tametsi illam impediat simpliciter, & perfectè esse religiosam, quod ad præceptum exequendum requisitum non est, vt dicemus.

3. Sed an vagatio voluntaria mentis circa profana, & turpia hanc religiosam, & moralem præsentiam impediat? Affirmant vt probabilius Azor. *lib.* 7. *cap.* 5. *q.* 2. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 11. *n.* 4. Layman. *lib.* 4. *sum. tract.* 7. *c.* 3. *assert.* 2. Et mouentur, quia stante hac voluntaria vagatione præsentia moralis, & religiosa non videtur posse consistere. Cæterùm sub distinctione respondeo. Si vagatio mentis ita intensa sit, vt ob eam impediaris aliqualiter cognoscere quid à sacrificante agatur (quod rarò contingit) nequaquam præcepto audiendi Sacrum satisfacis, quia solùm corpore, non tamen mente præsens es: hac enim de causa dormiens, vel ebrius assistens præcepto non satisfacis, quia de iis, quæ aguntur in sacrificio reddere rationem non potes. At si voluntaria vagatio non te impediat ab ea attentione, qua possis esse testis sacrificij peracti, credo non impedire præcepti executionem. Quia materia huius præcepti solùm est externa sacrificij præsentia moralis, & de se religiosa. Hæc autem consistere potest, tametsi mens vanis, imo turpibus cogitationibus occupata sit. Ergo. Et confirmari potest, quia si vagatio inuoluntaria sit, omnes Doctores censent, teste Suar. *disp.* 88. *sect.* 3. *circa med.* præcepti executioni non repugnare. Signum ergo est ex vagatione mentis regulariter præsentiam moralem, & de se religiosam non impediri. Etenim si hæc præsentia vagatione impediretur, tametsi inuoluntaria esset, nullatenus ea stante præcepto satisfaceres, sicuti non satisfaceres, si inuoluntariè dormires, sed aliud Sacrum si posses, audire deberes: vt latius prosequitur Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 6. *dub. vn. n.* 302.

4. Hinc infertur à fortiori te optimè satisfacere posse præcepto audiendi Sacrum, siue preces voluntarias, siue ex obligatione recites, sicuti docent Nauarr. *cap.* 21. *num.* 8. Suar. *disp.* 88. *sect.* 3. *in fine.* Henriq. *lib.* 9. *sum. tract.* 7. *cap.* 3. *vers. tertium.* Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 11. *numer.* 25. Quia ea recitatio moralem, externam, & religiosam præsentiam non impedit.

Sed an eam præsentiam impediat, si tempore Missæ peccata fatearis, vel ad illa fatenda conscientiam reuoluas? Affirmat Bonac. *disp.* 4. *de sacram. q. vlt. pun.* 11. *num.* 26. *in noua edit.* adducitque Suar. & Azor. Sed immeritò vt dicemus. Mouetur, quia auditio Sacri præcipitur per modum orationis, at qui suam conscientiam examinat, & peccata fatetur non orat. Non igitur rem præceptã facit. Cæterùm verius est conscientiæ examen, & peccatorum confessionem non impedire, quin præcepto audiendi Sacrum satisfacias, siquidem simul cum conscientiæ examine, & peccatorum confessione attendere potes quid in sacrificio agatur, qua attentione posita præsens es moraliter, & religiosè sacrificio. Satisfacis ergo præcepto; sicut satisfacere posses, si confessiones in templo audires. Atque ita sustinet Reginald. *lib.* 19. *numer.* 14. *in fine.* Molfesius *tract.* 3. *cap.* 17. *numer.* 45. Neque contradicunt Suar. & Azor. solùm enim dicunt ob peccata fatenda non esse omittendam Missam, quod regulariter verissimum est: at non negant confitentem peccata simul posse sacrificio interesse, & vtrique obligationi satisfacere. Secundò infertur opus non esse, vt huic præcepto satisfacias, sacerdotem audire, vel videre, sufficit si ex signis cognoscas

cognoscas quid agatur. Non enim visio, seu auditio præcipitur, sed moralis, & humana præsentia, quæ seclusa visione, & auditione consistere potest, sicuti benè docent Nauarr. *cap.* 21. *n.* 8. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 6. Coninch. *quæst.* 83. *art.* 6. *dub. vn. num.* 299. & 300. Layman. *lib.* 4. *tract.* 7. *cap.* 3. *post. princ.* Vnde cæcus, & surdus Missæ interesse debent quia humano modo præsentes esse possunt, & tradit Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. pun.* 11. *num.* 19. Qui verò simul cæcus, & surdus esset, non video qua ratione humanam præsentiam exercere possit.

Qualiter autem ad humanam præsentiam libertas requisita sit, quæue intentio satisfaciendi præcepto, latè diximus *tract.* 1. *de legib. disp.* 1. *p.* 17.

5. Hæc humana, & religiosa præsentia integro sacrificio esse debet, sicuti colligitur ex *cap. missas. cap. omnes fideles de consecrat. dist.* 1. Nam Concil. Agathense relatum in *cap. missas* inquit: Die Dominico sæcularibus totas (id est integras) audire speciali ordine præcipimus, ita vt ante benedictionem sacerdotis egredi populus non præsumat. Quod si fecerit, ab Episcopo publicè confundatur. Quo circa si notabilem partem omittas, omnes Doctores censent te mortaliter peccaturum, quia præceptum graue in re graui violas, si leuem, venialiter peccaturus. Solùm inter Doctores est differentia in assignanda parte notabili. Et quidam si tertiam, vel quartam partem illius omittas, sine dubio censendus es partem grauem omisisse: v. g. si omitteres initium Missæ vsque ad Euangelium exclusiuè, & orationes post communionem, Secus si audita Epistola post communionem discederes, vti docent ex communi sententia Suar. *disp.* 88. *sect.* 2. Ægid. de Coninch. *quæst.* 83. *art.* 6. *dub. vn. num.* 285. Quod si finito Euangelio accedas, & assistas vsque ad Euangelium Ioannis inclusiuè, probabile reputant Suar. *dicta sect.* 2. Nauarr. *cap.* 21. *num.* 2. Eman, Saà, *verbo missæ auditio. num.* 2. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 25. *num.* 7. Layman. *lib.* 4. *sum. tract. cap.* 3. *circa finem.* Bonac. *pun.* 11. *num.* 17. tè mortalis peccati reum non esse, quia vltimum Euangelium Ioannis iam pars Missæ esse videtur; cum autem duplici Euangelio assistere non videaris obligatus: præcipuè cum antico tempore finita benedictione recedere omnes possent, per præsentiam Euangelium Ioannis videris defectum primi Euangelij compensasse. Et licèt Nauart. Eman. Saà, Henriq. & alij existiment te debere Euangelium prætermissum postmodum legere, vel audire, sed rectius Suar. *dicta sect.* 2. & Azor. *lib.* 7. *cap.* 3. *q.* 2. censent hanc lectionem, vel auditionem nullius considerationis esse, quippe non est pars Missæ, & sola Missa auditi præcipitur, & consequenter quæ illius fuerint partes.

6. Post inceptum Canonem vsque ad communionem minoris partis omissio grauior materia censenda est, nam vt benè inquit Suar. *disp.* 88. *sect.* 2. *vers. vltimo denique*, in iis non tam est spectanda mora temporis, quam dignitas rei omissæ ob propinquitatem ad essentiam, & integritatem sacrificij. Quocirca si tempore consecrationis, & consumptionis è templo exires, tametsi reliquis partibus Missæ assisteres, sine dubio præcepto non satisfaceres, quia absolutè sacrificio præsens non fuisti, sacrificij namque essentia, & integritas in consecratione, & consumptione sita est. Quod si consecrationi assistens omittas consumptionem, vel è contra Suar. *loco allegato*, quem sequitur Layman. *lib.* 4. *sum. tract.* 7. *cap.* 3. *in fine*, te excusat à mortali, eo quod hæc moraliter iudicanda sunt, neque satis constat in qua ex illis actionibus essentis sacrificij sita sit. Sed rectius Coninch. *quæst.* 83. *art.* 6. *dub. vn. num.* 285. Didac. Nunez *ibi dub.* 2. *post.* 3. *concluf.* Henriq. *cap.* 25. *num.* 7. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. punct.* 11. *num.* 14. te peccati mortalis damnant, quia esto non constet in qua ex illis partibus substantia sacrificij sita sit, at constat vtramque ad essentiam, vel ad integritatem sacrificij pertinere. Qui autem essentiæ, vel integritati sacrificij assistere omittit, censeri non potest leuem sacrificij partem omisisse. Facilius autem admitterem omissionem oblationis verbalis ante, vel post consecrationem factæ, alteriusve cuiuslibet orationis ex Canone leuem materiam esse.

7. Si autem pro deferendo vino, thure, aliisque ad sacrificium necessariis à sacrificio recedas, credunt Sylvest. *verbo missa.* 2. *quæst.* 1. Nauarr. *cap. quando, de consecrat. dist.* 1. *notab.* 10. *num.* 19. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 25. *num.* 8. Eman. Saà, *verbo Missæ auditio. num.* 2. aliique Doctores te præcepto satisfacere, quia esto physicè recedas, moraliter recedere non censeris, siquidem causa sacrificij recedis, & dum recedis, sacrificio inseruis. Placet tamen limitatio, quam adhibet Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. pun.* 11. *num.* 18. Fagund. *de primo Eccles. præcepto, lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 10. vt intelligatur dummodo ab Ecclesia non recesseris nisi ad breue tempus, aliàs nescio qua ratione censeri posses præsens sacrificio, quantumuis ob illius causam recesseris. Non enim præsentia moralis cum absentia morali consistere potest. Qui autem à templo recedit etiam occasione deferendi sacrificio necessaria, absolutè absens est non solum physicè, sed moraliter à sacrificio: non igitur illi præsens esse potest.

8. Posse ab vno sacerdote dimidiam Missam audiri, & postmodum ab alio aliam dimidiam, & sic præcepto satisfieri docent Nauarr. *cap.* 21. *num.* 2. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 7. *in fine.* Eman. Saà. *Missæ auditio. num.* 2. Layman. *lib.* 4. *tract.* 7. *cap.* 3. *in fine.* Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. pun.* 11. *num.* 13. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 6. *dub. vn. n.* 286. & alij, ob quorum Doctorum authoritatem est probabilis hæc sententia, & secura. Nam esto illæ partes independentes sint, neque vnum sacrificium constituere possint, ideoque illis assistens nequaquam integro sacrificio propriè, & in rigore assistit; attamen ex benigna Ecclesiæ interpretatione communi Doctorum iudicio approbata, reputandæ sunt partes vnum sacrificium componentes, quoad affectum audiendi Sacrum, & satisfaciendi Ecclesiæ præcepto.

9. Hanc doctrinam extendit Bonac. *dicta disp.* 4. *quæst. vlt. pun.* 11. *num.* 13. ad eum, qui simul duorum sacerdotum sacrificium dimidiatum auditet, sicuti contingit, cum vnus sacerdos consecrat, & alius sacrum incipit, si vsque ad huius consecrationem assistas, credit te præcepto satisfacere. Mouetur, quia vtrique parti attendere optimè potes. Vnde obligatus audire tria sacra ex pœnitentia satisfacere potest, si eodem tempore trium sacerdotum sacrificiis assistat, vti docuit aliis relatis Sanch. *lib.* 1. *sum. cap.* 14. *num.* 12. Graffis, *lib.* 2. *decis. cap.* 35. *num.* 4. Scortia *de sacrificio. lib.* 2. *cap.* 20. *nu.* 10. Neque enim diuersitas temporum (vt inquit Sanch.) est in præceptis spectanda, sed res præcepta, quæ si intra idem tempus mandari executioni potest, diuersitas temporum non requiritur. At res præcepta scilicet Missæ auditio præstari potest, tametsi postrema pars Missæ eodem tempore cum priori celebratur, siquidem vtrique præsens esse potest, sicut si diuerso tempore celebraretur. Ergo.

Sed displicet hæc extensio, quippe communi Doctorum sententiæ aduersatur, vti videre est apud Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 6. *dub. vn. n.* 288. Didac. Nunez *ibi dub.* 2. *respons. ad* 3. Molfes. *in sum. tract.* 3. *cap.* 17. *num.* 36. Reginald. *lib.* 19 *num.* 26. Layman. *lib.* 4. *sum. tract.* 7. *cap.* 3. *in fine.* Nam hic modus sicut & præcedens satisfaciendi præcepto ex natura rei insufficiens est, siquidem illo posito Sacro propriè non interes, sed partibus duorum Sacrorum Sacrum non componentibus, est tamen sufficiens ex permissione Ecclesiæ sic Sacri auditionem acceptantis: at nullum est fundamentum, vt asseramus Ecclesiam acceptare Sacri auditionem media ex parte simultaneam, benè tamen successiuam. Quinimo contrarium non leuiter colligitur ex eo quod nullus Doctor præter Bonac. hanc simultaneam auditionem approbauerit, & plures eam expressè reiecerint successiuam approbantes. Ergo, &c. Neque ratio qua mouetur Bonac. vrget. Fateor namque vtrique parti simul attendere posse, sed quia non est attentio ad vnius sacrificij partes, sed ad partes sacrificiorum, ea de causa non est Missæ auditio propriè loquendo, neque ex permissione Ecclesiæ, cùm nullibi constet talis permissio. Et ad probationem concedo diuersitatem temporum in præceptis non spectari, sed rem præceptam, nego tamen assistentiam ad duplicem partem Missæ diuersam eodem tempore celebratam præcipi sub præcepto audiendi Sacrum, sed ad summum, vt permissio sub diuerso tempore sit ex benignitate Ecclesiæ. Exemplum autem adductum de eo qui tria sacra eodem die tenetur audire, tum ex pœnitentia, tum ex voto, tum ex præcepto est diuersum. Nam si illa Sacra, simul celebrentur, illisque assistat propriè, & in rigore tria sacra audit, secus vero assistens duplici Sacro media ex parte.

10. Rursus hæc obligatio omnibus diebus tam dominicis, quam festiuis fideles astringit. Nam licet in *cap. Missas de consecrat. dist.* 1. solum de diebus Dominicis præceptum latum sit, consuetudo Ecclesiæ ad alios dies festiuos obligationem extendit, iuxta textum in *cap. si quis. cap. & hoc. cap. omnes fideles. cap. qui die eadem dist. & cap.* 2. *de Parochis.* Solùm de feria 6. parasceues est aliqua difficultas, an tenearis eo die sacro interesse, si festum Annunciationis occurrat? Affirmat Vasq. *disp.* 232. *cap* 2. *num.* 18. quia illud officium loco Missæ habendum est. Vnde obligari Sacrum audire tenentur officio illius diei interesse ab eo puncto in quo sacramentum reconditùs in altari collocatur à sacerdote consumèdum. Contrarium non censeo improbabile. Non enim præceptum audiendi Missam obligare potest eo die, quo Missa nequit celebrari. Neque ex prædicto præcepto obligatio esse potest assistendi officio illius diei, cum sit officium longè diuersum à sacrificio. Præterea sunt aliqui dies festiui ex statuto, consuetudine neque alicuius loci, tamen alibi non sunt, & tunc incolæ illius loci illius obligatione astringuntur, quatenus in illo loco existunt, secus si ab illo loco tempore obligationis recedunt. Sicuti ex probabiliori sententia defendi *tract.* 3. *de leg. disp.* 1. *punct.* 24. §. 5. Peregrinos, forenses, & vagos ibidem existentes docui prædicta obligatione teneri *dicto punct.* 24. §. 1. *& seqq.* tametsi contrarium sit satis probabile.

11. Quoad personas attinet: omnes vtriusque sexus fideles si rationis vsum habeant prædicto præcepto ligantur, vt

expressè colligitur ex *cap.omnes fideles.cap. cum ad celebrandum de consecrat.dist.*1.& ex vsu,praxíque Ecclesiæ, sicuti videre est apud Nauarr. *cap.*21.*num.*1.Henriq. *lib. 9. cap.*15.*n.*1. Sanchez *lib.*1.*sum.cap.*12.*num.*10.Suar. *disp.*88.*sect.*4.Ægid.de Coninch.*quæst.*83.*art.*6.*dub.vnò num.*286.Bonac.*disp.*4.*de sacram.q.vlt.p.*11.*à n.*7.& alios.

12. Locus pro Missa audienda parochia fuit ex multorum Canonistarum sententia, iuxta *cap.vt dominicis. De parochiis. & cap.si quis etiam de consecrat.dist.*1.At consuetudine firmatum est nullum locum esse determinatum,fauetque Trident. *sess.*22.*decreto de obseruand.in celebrat.Missar.*quatenus solùm ex consilio , & monito Episcoporum obligati sunt fideles ad proprias parochias accedere, & ita tanquam certum tradunt post alios Suar.*disp.*88.*sect.*2.*post med.*Barbos.*alleg.*24.*nu.* 17. Quinimo non posse Episcopum præcepto,excommunicatione,aliavè censura cogere fideles ad audiẽdum Missam in propria parochia asserit ex *praxi Episcop.*2.*p.verbo Missa.*§.6.Barbosa *supra.* Etenim Episcopus iuri communi , & priuilegiis à Sede Apostolica concessis derogare non potest. Cum ergo cuilibet fideli iure communi concessum sit quolibet loco posse præcepto audiendi Sacrum satisfacere , nequaquam poterat Episcopus contrarium velle,maximè si fideles in Ecclesiis mendicantium sacrum voluerint audire. Habent enim Mendicantes priuilegium declarans quoslibet fideles ibidem Sacrum audientes præcepto satisfacere,neque impediri posse,vti ex Leone X.refert Barbosa *dicta allegat.* 24. *num.* 20. Neque huic doctrinæ obstat , quod possint fideles occasione verbi diuini audiendi obligari ad parochias accedere;quia non obligantur,vt Missæ præcepto satisfaciant,sed vt in necessariis,& vtilibus ad salutem instruantur à suis parochis.Qua etiam ratione obligari regulares possunt ab Episcopo , vt in suis conuentibus diebus Dominicis in Missa conuentuali declarent populo quæ festa,& ieiunia in ea hebdomada occurrunt , ne propter ignorantiam contingat ea Ecclesiastica præcepta violari,vt benè aduertit Eman.Rodrig.*t.*1.*regul.q.*43.*art.* 7. & ex illo Barbos.*d.alleg.*24.*n.*21.

13. Solum est difficultas de licentia, quam Ordinarij solent concedere celebrandi in priuatis oratoriis. Etenim ex præscripto sacræ Cõgregationis habetur teste Quaranta *verbo missa. vers. quanta.* Molfesio, *tract.*3.*cap.*17.*num.* 70. Ordinarios sub hac forma concedere facultatem debere , vt soli familiares domus Ecclesiæ præcepto satisfaciant ibidem Missam audiendo,secus extranei. Ex qua concessione videtur inferri extraneos ibidem Missam audientes præcepto Ecclesiæ non satisfacere, ficuti non satisfacerent præcepto communicandi tempore Paschatis , si ibidem communicarent, sed necessariò obligandi sunt ad propriam parochiam , vel regularium Ecclesias accedere, Atque ita sustinet Bonac. *disp.*4. *de sacram.qu.vlt.pun.*12.*num.*4.Sed fateor hanc doctrinam mihi difficilem esse. Nam si iure communi spectato non astringeris Missam in determinato loco audire , sed liberum tibi esset quolibet in loco sacrificio interesse. Si de facto in priuato oratorio Missam audias , præcepto Ecclesiastico satisfacis, quia rem præceptam exequeris quantumuis nollet Episcopus te audientem sacrum in priuato Oratorio præcepto satisfacere.Non enim ipse impedire potest præcepti satisfactionem ; si illius executionem non impedit. Secus procedit in communione paschali , cum iure communi in propria parochia facienda sit.Quocirca crederem prædictum priuilegium sub illa forma concessum sic esse explicandum , vt non audientes sed celebrantes astringat , ita vt nemini ibidem concedatur potestas celebrandi , nisi aliquis ex familiaribus vellet ibidem diebus Dominicis ,& festiuis audire,vt præcepto Ecclesiæ satisfaciat.

14. Ad extremum aduerto sæpè contingere te audisse Missam , & tamen peccasse mortaliter contra hoc præceptum, eo quod voluntariè commoratus fuisti tanto tempore , vt te exposueris periculo morali non inueniendi Sacrum , tametsi casu euenerit inuenisse , quod non impedit quin à principio peccasses. Econtra vero contingit te non audire sacrum, nec tamen peccasse mortaliter , quia per te moraliter non stetit quin audires ; sed sacerdoti sacrum maturanti , & hora consueta non celebranti tribuendum est. Vnde confessarij diligentes debent esse in pœnitentibus examinandis,an inquam se exposuerint periculo omittendi sacrũ,an eo die,quo sacrum omiserunt,fecerint quantum in ipsis fuit,vt audirent.

Punctvm Vlt.

De causis excusantibus à præcepto audiendi Sacrum.

1. *Variæ sunt causæ.*
2. *Ex impotentia spirituali sumitur sufficiens excusationis causa.Et quæ hæc sit.*
3. *Secundo ex impotentia corporali absoluta.*
4. *Tertio ex impotentia morali.*
5. *Quarto ex titulo charitatis.*
6. *Quinto ex officio,seu iusta obedientia.*
7. *Sexto ex consuetudine.*
8. *Septimo ex maiori vtilitate,vel necessitate.*
9. *Octauò ex parte sacerdotis.*
10. *Omittens Sacrum ex impotentia, vel malitia non tenetur alias preces loco Missæ subrogare.*

1. VAriæ causæ enumerantur, quæ huius præcepti transgressorem liberant,de quibus latè Sotus *in* 4. *dist.* 13. *q.*2.*art.*2.Nauarr.*cap.*21.Azor.*lib.*7.*cap.*7.Henriq.*lib.*9.*cap.*25. *à n.*10.Graffis 1.*p.lib.*2.*cap.*35.*&* 36.Bonac.*disp.*4.*qu.vlt.p.vlt.* Sed præ omnibus Suar. *disp.*88.*sect.* 6. Ex quo ferè omnia dicenda mutuabimur.

2. Primum caput excusationis est impotentia spiritualis id est ex causa spirituali prouenies, qualis esset, si fide data, & maximè iuramento obstrinata , vel ex legitimo superioris præcepto obligatus esses domi contineri. Item si excommunicatus , vel interdictus esses.Et licet negligens esses in absolutione censuræ procuranda,non obinde aduersus hoc præceptum peccabis ; quia *vt in tract.de ex communicat.*latius dicemus.Et *tract.*3.*de legib.disp.*1.*punct.*21. diximus ex vi huius præcepti non teneris impedimenta tollere , quæ illius executionem impediant. Etenim solum te obligat dum liber es , & expeditus,& docent in præsenti Nauarr.*cap.*21.*num.*2. Azor. *lib.*7.*cap.*7.*q.*1.Suar.*disp.*88.*sect.*6.*num.* 1. Henriq. *cap.*25.*n.*11. Saà,*Missæ auditio num.*3.Bonac.plures referens *disp.* 4. *q. vlt. p.vlt.n.*32.

Sed est difficultas an ex interdicto generali excuseris ab hoc præcepto,tametsi Bullam Cruciatæ, vel aliud simile priuilegium habeas?Affirmat Stephanus Daulia referens victoriam,& Canum,& aliquos viros doctos, *5.p.de censur.disp.* 4. *sect.*2.*dub.*6.*concl.* 2. Et probabilem reputat Eman.Saà, *Missæ auditio.num.* 4. Mouetur , quia interdicto locali non solum sublatum est omnibus laïcis præceptum audiendi sacrum, sed loco illius appositum præceptum contrarium,ne scilicet eo in loco Missam audiant. At esto per priuilegium ab hoc secundo præcepto eximantur,possintque sacrificio interesse.primũ præceptum, quod occasione interdicti sublatum est,non censeatur durante interdicto redire, ergo ad audiendam Missam obligati non sunt. Secus procedit in carcere detentis , si permitterentur exire ad Missam audiendam , quia eo casu non censetur carcer durare , neque carcer tollit præceptum audiendi sacrum, sed suspendit illius executionem. Ex qua doctrina infert Stephan.Daulia habitatores alicuius loci,in quo appositum est interdictum , obligatos non esse alio in loco Missam audire,quamuis distantia aliàs secluso interdicto non excusaret à Missa ibidem audienda , quia interdictum locale tollit habitatoribus illius loci obligationem audiendi Sacrũ. Sed rectiùs Suar.*disp.*88.*sect.*6.*nu.*2.Bonac.*disp.* 4. *de sacram. q.vlt.pun.vlt.num.*24.aliique communiter negant te excusatum esse ; quia interdictum locale nulla alia ratione censetur tollere præceptum audiendi Sacrum , nisi quatenus prohibet illius auditionem. At habentibus Bullam Cruciatæ,vel simile priuilegium , non prohibet Missæ auditionem , vt de se constat. Ergo habentibus Bullam non est sublatum prædictum præceptum , ideoque obligatio audiendi Sacrum non ex priuilegio , sed ex præcepto Ecclesiastico oritur. Religiosi vero & clerici quia secundùm ius commune *cap.quod in te De pœnitent. & remissionib. & cap. quod. nonnullis de priuileg.* non sunt comprehensi in locali interdicto , sed possunt diuina celebrare seruata moderatione,de qua in *cap.alma mater de pœnitent.& remissionib.*tenentur secundùm omnium sententiam Missam audire quia cemparatione horum non est interdictum , seu prohibitio facta. Vnde ipsi potius dicentur non comprehendi prohibitione,quàm priuilegio vti. Nomine religiosi Nouitij,veniunt intelligendi , & nomine clerici,etiam prima tonsura insigniti , quippe est fauor Ecclesiæ,& religioni factus.Vti docuit Nauarr.*cap.*25.*n.*95.*&* *cap.*27.*n.*175. Syluest. Henriq. Et alij quos refert, & sequitur Auila *supra,dub.* 4.*concl.*3.*&* 4.

Secundum caput excusationis est corporalis absoluta impotentia,qualis esset,si ob ægritudinem quam pateris , vel ob carcerem quo detineris,impotens esses adire templum , quia præceptum obligare non potest ad impossibile. Solum est aliqualis dubitatio , an tenearis audire Sacrum , si vi priuilegij ab hac impotentia liberari possis. Exemplum est si priuilegium habeas domi,in naui,vel in carcere celebrandi, quo priuilegio vtens poteris à prædicta,impotentia liberari,siquidem in carcere , vel in naui detentus , vel domi ægrotans Sacrum audire posses, dubium ergo est an tenearis?Didac. Nuñez. *q.* 85.*art.*6.*versus finem.concl.*2.*pag.*521.censet te obligatum esse, quia ex præcepto audiendi Missam obligaris media apponere quæ tibi grauia non fuerint,sicuti non est priuilegio prædicto vti.Verius & probabilius est ab hac obligatione te esse exemptum,quia non teneris vti priuilegio maximè odioso iuri cõmuni contrario , & reuerentiæ sacramenti parum conformi. Media igitur quæ ad executionẽ præcepti obligaris apponere, sunt

re, sunt media per se ad illius executionem ordinata, non extraordinaria, & quæ tantum ex promissione conceduntur. Atque ita sustinent Suar. *disp.* 88. *sect.* 6. *num.* 2. Filliucius *tract.* 5. *cap.* 7. *quæst.* 11. *numer.* 224. Bonac. *disp.* 4. *de sacram. quæst. vlt. pun. vlt. numer.* 14. Layman. *lib.* 4. *sum. tract.* 7. *cap.* 4. *numer.* 3. Adduntque prædicti Doctores Suar. & Bonac. eodem fundamento nixi, te non esse obligatum Sacrum audire, si pro illius auditione tibi necessarium est celebrantem conducere: est enim medium extraordinarium, neque in præcepto audiendi Sacrum contentum. Etenim hoc præceptum est de Sacro audiendo, quod aliàs celebratur, non quod indiget stipendij solutione, vt celebretur.

4. Tertium est moralis impotentia, quam inducit iactura alicuius boni mediocris æstimationis, vel aliqua difficultas, seu labor non mediocris in Sacro audiendo. Hoc enim præceptum, vt ferè omnes Doctores, docent suaue est, & consequenter ex causa mediocriter graui eius obligatio cessare potest. Quæ autem sufficiat arbitrio prudentis relinquitur. Aliquos tamen casus enumerant Doctores, maximè Suar. *dicta sect.* 6. *n.* 3. ex quibus alij deduci possunt. Primo ex iactura vitæ certa est excusatio; siquidem vita ex bonis corporalibus est præcipuum. Vnde si ob audiendam Missam in probabile periculum vitæ incurras, vel ob inimicitias, vel ob intemperiem aëris, vel ob aliam similem causam, manifestum est te esse excusatum. Secundò excusaris ex iactura salutis. Si enim cum infirmus sis, vel non satis robustus, probabiliter timeas aggrauandam esse infirmitatem, vel retardandam conualescentiam, si domo exeas, & Ecclesiam adeas, excusaris ab obligatione. Vt autè securè procedas in casu dubio monet Bonac. *disp.* 4. *de sacram quæst. vlt. pun. vlt. numer.* 3. consilium medici, superioris, vel parochi postulandum esse. Sed vt benè Suar. *loco allegato*, optimè hoc periculum exploratus ex aliis negotiis. Si enim timor aggrauandi infirmitatem impediat egredi è lecto, vel domo ad negocia æqualis, vel maioris laboris, indicium optimum est adesse probabile periculum nocumenti. Secùs econtra. Idem quod dictum est de infirmo, dicendum est de fœminis grauidis, quæ quodam modo infirmantur. Ad hæc reduci potest, si longè ab Ecclesia habites, ad illamque accedere non possis absque graui modestia, & difficultate quod prudentis arbitrio diiudicandum est spectata loci, temporis, & personæ qualitate. Regulariter distantia per leucam, si pedibus iter conficiendum est excusat, imo & minor distantia, si imbres, tempestates, aut niues ingruãt, vt benè Suar. *d. sect.* 6. *num.* 3. Henriq. *numer.* 10. Bonac. *numer.* 12. Deinde si occasione Missæ audiendæ timeas rixas graues suboriendas esse, vel propter veteres aliquas inimicitias, vel propter locorum ordinem, & dignitatem, poteris ab audienda Missa excusari, quia tibi, aliisque graue nocumentum inde prouenit, & tradit Nauarr. *cap.* 21. *num.* 5. Azor. *cap.* 7. *quæst.* 1. Bonac. aliis relatis. *pun. vlt. numer.* 9. Suar *sect.* 6. *numer.* 4. Ob eandem causam Doctores communiter excusant mulierem, quæ timens grauem rixam, seu iram mariti, omittit Missam, vt conuenienti tempore, & modo omnia præparet, & occasionem perturbationis tollat; quod intelligendum est de perturbatione graui, & alicuius momenti, secus de leui: hæc enim dissimulanda est, & patienter sustinenda. Sic Henriq. *num.* 30. Suar. *num.* 6. Bonac. *num.* 10. Ad idem est si maritus ob zelotypiam non permittat vxorem domo exire, quæ si absque graui incommodo vitare non potest, poterit marito condescendere ad proprium damnum vitandum, vt latius docent Henriq. Azor. Suar. Bonac. *locis allegatis*. Tertiò excusaris ob iacturam honoris, quo titulo excusatur qui ab inimico timet iniuriam grauem. Item qui non valet absque dedecore in publicum apparere, eo quod careat veste decenti, dum enim in eo statu est constitutus comparatur ei qui vinculis est alligatus *leg. in eadem causa ff. eæ quibus causis*. Huc spectat si fœmina nobilis, vel vir careat solito, & decenti comitatu, ob cuius defectum timet grauiter contemni. Sic Nauarr. *cap.* 21. *num.* 5. Henriq. *cap.* 25. *num.* 30. Saa, *Missa auditio. numer.* 3. Bonac. plures referens *num.* 8. Monent Doctores cautè in hac parte esse procedendum, neque extendenda licentia ad superfluos ornatus, & comitatus, considerandumque an possint secretò summo mane, vel in Ecclesia remota Sacrum audire absque probabili periculo prædicti nocumenti. Nam si ita est, nulla apparet legitima excusationis causa, cum facilè possint præceptum implere. Ad idem est si fœmina timeat grauem infamiam domo exiens, & coram aliis apparens, eo quod grauida sit, & non possit lapsum occultare nisi domi se contineat, cum tamen à populo honesta reputetur. Addenda est prædicta limitatio, modò non possit secretò Missam audire. Quartò excusaris ob iacturam bonorum temporalium. Si enim Sacrum audire non possis, quin domum solam relinquas cum periculo furtis excusaris ab obligatione, sicuti ex communi sententia docent Nauarr. Henriq. Suar. Bonac. *alij locis allegatis*. Hoc titulo excusatur viator, qui si Missæ assisteret, perderet comites in via, qui eum à latronibus securum reddebant, vel expensas suppeditabant, vel onera deferebant, vel viam monstrabant, vel tædium itineris longi non leuiter leuabant, quibus amissis timet à latronibus vexari, vel etiam errare, vel cogitur onera portare, & expensas facere, vel cum graui tædio iter conficere. Secus esset, si nullum aliud incommodum sequeretur, quam quod si solus deberet incedere: non enim ob leue solatium Missa relinquenda est, vt benè aduertit Suar. *dicta sect.* 6. *num.* 3. Ægid. de Coninch. *q.* 83. *art.* 6. *dub. vn. nu.* 314. Bonac. *disp.* 4. *de Sacram. qu. vlt. punct. vlt. num.* 6. Layman. *lib.* 4. *sum. tract.* 7. *cap.* 4. *nu.* 3. Item excusantur custodes gregum, qui non possunt Missam audire nisi grege solo relicto. Est enim regulariter periculum grauis damni, sicuti docuit Henriq. *num.* 10. Azor. *quæst.* 7. Bonac. *num.* 6. Ægid. *num.* 314. Deinde excusant prædicti Doctores mercatores agasanos armentorum, equorumque reductores, qui si Missæ assisterent, grauiores expensas essent facturi. Præterea excusat Suar. *n.* 3. Bonac. *n.* 6. molitorem, & quemlibet alium, cui in die festo permittitur, laborare, si ob audiendam Missam opus interrumpere debet. Sed crederem hoc intelligendum esse, dummodo ex intermissione non leuis iactura rei temporalis proueniat.

5. Quartum sumitur ex titulo charitatis, quando tibi necessarium est Missam omittere, vt subuenias proximo, vel ne illi damnum afferas. Quo titulo excusaris Missam omittens, ne infirmum deseras, cui tua præsentia necessaria est, tum vt remedia conuenienti tempore adhibeãtur, tum ne grauem laborem, & animi anxietatem solus relictus patiatur. Quod si dubius fueris, an tua præsentia sit necessaria, vel valde vtilis, consilium alterius (si adsit) decet postulari. Rarò autem credit Suar. *disp.* 88. *sect.* 6. *num.* 4. te bona fide, & animi pietate procedentem peccaturum moraliter, tametsi tua præsentia necessaria non fuerit quia bona fides, & animi perturbatio excusationem præstat. Deinde aliqui Doctores ex hoc capite excusant fœminam scientem se à viro perditè adamari, quæ si Ecclesiam adeat, erit alteri occasio peccandi. Ob vitandam igitur hanc occasionem, & proximi peccatum se domi continere posse affirmant. Sotus *in* 4. *dist.* 13. *q.* 2. *art.* 1. Filuccius, *tract.* 5. *cap.* 7. *qu.* 11. *num.* 227. Saa, *Missæ auditio. num.* 3. Bonac. *disp.* 4. *q. vlt. pun. vlt. num.* 15. Addunt tamen non esse obligationem domi manere, quia non est scandalum datum, sed acceptum. At probabilius censeo, sicuti iudicaui *tract.* 6. *de charit. disp. vlt. p.* 16. hanc causam non esse legitimam excusationem: non enim præceptorum obseruatio omittenda est ob ruinam proximi, quam ipse sibi voluntariè sumit.

6. Quintum caput sumitur ex officio, seu iusta obedientia, quo titulo excusantur milites custodientes castrum, portas ciuitatis, seu vigilias facientes, quando sine periculo huius damni muneri suo deesse non possunt, vt Missam audiant. Item excusantur pastores noti valentes gregem deserere. Deinde vectores mercium, cursores qui muneri suo satisfacientes non possunt ad audiendam Missam detineri. Præterea matres, & nutrices, quæ infantes deserere non possunt, & satius regulariter est domi retinere, quam secum ad Ecclesiam deferre ob eorum inquietudinem, quæ adstantes molestat, & celebrantem perturbat, sicuti benè notauit Coninch. *q.* 83. *art.* 6. *dub. vn. num.* 286. Henriq. *cap.* 25. *nu.* 10. Bonac. *disp.* 4. *q. vlt. pun. vlt. num.* 5. Sed præcipuè hoc titulo excusantur famuli, qui vt Dominis suis ministrent, Missam omittunt. Et quidem si ministerium sit necessarium, iuxta communem, & ordinarium viuendi modum, vel iuxta occurrẽtes morales, & rationabiles occasiones, certum est nec dominos peccare præcipiendo, nec famulos parendo, tametsi ex illo obsequia Missa omittatur, quia est grauis, & rationabilis causa, & moralis necessitas. Quod semper intelligendum est (inquit benè Suar. *sect.* 6. *num.* 5. Ægid. de Coninch *quæst.* 86. *art.* 6. *dub. vnic. in fine*) dummodò famuli non possint mediocri diligentia adhibita opportunum tempus præuenire, vt Missæ locus sit. Extraordinariam diligentiam adhibere non tenentur. Non enim obligati sunt citius notabiliter surgere, de ordinario, & secundum rationem moderato somni tempore detrahendo. At si ministerium non sit ita necessarium, sed possit in alium diẽ, vel in aliam horam sine incommodo differri, domini quidem iniquè faciunt, & grauiter peccabunt id præcipiendo, cum nõ solum sint obligati sibi subiectos à Missa audienda non impedire, sed debitam curam, & diligentiam adhibere, vt Missam audiant, quia ad eos pertinet ne familia Ecclesiastica præcepta contemnat, sed potius exactè obseruet, sicuti firmauit Syluest. *Missa.* 2. *q.* 1. Nauarr. *cap.* 21. *num.* 9. & significauit Ambros. *homil.* 33. *quadragesi.* relatus in *cap. an putatis*, 86. *dist.* & colligitur ex illo Pauli, 1. ad Corinth. 5. si quis suorum maximè domesticorum curam non habet fidem negauit, & est infideli deterior. Vnde famuli si absque magno incommodo possunt subterfugere, & Missam audire non obtemperando dominis, tenentur facere, tametsi aliqua leuis rixa intercedat. Si vero necesse sit aut dominos deserere, aut grauem iram, & dominorum turbationem sustinere excusari possunt, ne que obijd præferunt mandatum hominis diuino mandato, sed eo casu, & illis circunstantiis positis mandatum Dei vtpote suaue suspenditur, & illius obligatio cessat. Monent vero Ægid. Suar. Layman. & alij *locis allegatis*, debere famulos indicare

dicare domino se non audisse Sacrum, ab illoque facultatem expostulare, tametsi aliqualiter inde irascatur, quia debent quantum commodè possint, præcepti executionem procurare. Quod si monitus,& rogatus facultatem negauerit, excusabuntur iuxta nuper dicta. Deinde monent, si hoc impedimentum Missæ audiendæ frequens fuerit, & quasi per consuetudinem obligatos esse nacta opportunitate herum deserere,& alium quærere, cui inseruiendo præcepta Ecclesiæ seruare possint. Quæ de famulis dicta sunt procedunt efficacius in vxore, comparatione parentum, & in militibus comparatione ducis,aliisque similibus, sicuti aduertit Suar. *dicta sect. 6.num.5.*

7. Sextum sumitur ex consuetudine rationabili, & legitimo tempore præscripta à pastoribus Ecclesiæ tolerata, quæ sicut potest legem introducere,ita præexistentem valet abrogare vel temperare. Ex hoc titulo excusantur fœminæ, quæ per aliquot dies post partum ab ingressu Ecclesiæ abstinent, tametsi perfectè conualuerint,iuxta *cap.vnic.de purificat.post partum.*Ex reuerentia inquam,& deuotione, non ex superstitione,& obseruatione ritus,& legis Mosaycæ,& tradit Caiet. *verbo festorum violatio.*Suar.*disp.*88.*sect.6.vers.sextum caput.* Maiol.*de irregular.lib.3.cap.3.n.4.*Bonac *disp.4.de sacram.qu. vlt.pun.vlt.in fine.*Henriq.*lib.9.cap.25.num.* 12. Ob menstrua tempora non est Missa omittenda seclusa ægritudine, quia nullibi est talis consuetudo, teste Nauarr. Bonac.Henriq. & Suar. supra. Neque contrarium colligitur ex Gregor. in *cap. vlt.dist.5.*dicente: Si mulier ex veneratione magna percipere Eucharistiam non præsumpserit, laudanda est, quia Gregor. loquitur de communione voluntaria, non de communione præcepta. Hæc enim sicut & missa non debet ob illam causam omitti. Ob mortem viri solent coniuges excusari à Missa audienda, quia pluribus in locis est consuetudo recepta, ne domo egrediantur ob honestatem, & decentiam vidualem, & rationabilem ostensionem,& significationem tristitiæ. Hæc tamen consuetudo non est extendenda, nec pro omnibus eadem regula obseruanda; nobiliores enim longiori tempore se domi continere possunt, ideóque affirmat. Nauarr.*cap.21.num.4.*Henriq. Suar.*locis allegatis,*hanc consuetudinem etiam annalem damnari non posse. Viduæ vero illæ, quæ non obstante hac consuetudine domo exeunt ad alias res non æquè sacras, nec vrgentes, nullatenus excusari possunt. Si enim viduitatis decentia,& tristitiæ significatio exitum non impedit, quo titulo impedire potest Ecclesiæ accessum? Nobiles virgines aliquibus in locis excusantur ab audiendo sacro,quia est consuetudo recepta,ne in publicum exeant; si tamen hanc consuetudinem violent ob ludos, & publica spectacula videnda,vix crederem excusari posse, tametsi eas excuset Nauarr. Suar. & Bonac. *loc. allegatis*, præsumendum enim est consuetudinem ea moderatione receptam esse, vt fenestras fugiant,& domo se contineant. Quinimo Nauarr. *dicto cap.21.num.9.*Henriq.*cap.25.num.12.* Suar.*sect.6.num.6.* Bonac.*pun.vlt.num.2.*censent si prædictæ puellæ non possint domi solæ relinqui absque periculo pudicitiæ violandæ,posse matrem, vel aliam personam ob eas custodiendas ab audiendo sacro excusari non in vi consuetudinis, sed vt muneri suo satisfaciat, honorique prospiciat." Sed raro hæc necessaria sunt, potius consulerem matribus,vt filias secum ad Ecclesias ducerent,quam domi relinquerent.Vix enim ob tanti præcepti executionem periculum impudicitiæ adest, præcipuè si Ecclesias adeant vbi non est adolescentium concursus,& finita Missa statim domum reuertantur.

8. Septimum est maior vtilitas,vel necessitas spiritualis:qua ratione aliqui excusant eum,qui omittit Missam ob concionē audiendam,vel peccata fatenda,sicuti excusat Angel.*verbo feria.nu.45.*& alij quos tacito nomine refert.Azor.*p.1. institut. lib.7.cap.7.q.7.&* 10.Nihilominus dicendum est dipus consilij præferendum non esse præcepto, etiamsi fingatur maioris vtilitas; aliàs tibi liceret loco Missæ audiendæ contemplationi vacare. Quocirca sententia Angeli solum habere potest verum in casu necessitatis,quando vitæ periculum est,&præceptum confessionis vrget, neque in aliud tempus commodè differri potest. Item quādo crederes non inuenturum postea, qui te in rebus fidei,& necessariis ad salutem instrueret, quia in his præcepta confessionis, & cognitionis doctrinæ Catholicæ vtpote diuina humano,& Ecclesiastico anteferuntur.

9. Vltimum caput excusationis sumitur ex parte sacerdotis,si sit nominatim excommunicatus, aut manifestus clerici percussor,quia prædictum sacerdotem teneris vitare maximè in rebus diuinis,ea de causa si alius non est à quo Missam audire possis,ab obligatione audiendi sacrū excusaris,quinimo peccares,si audires. Ob excommunicationem etiam notoriā, ob publicum concubinatum,aliudue peccatum scandalosum, etsi Layman.*lib.4.sum.tract.7.cap.4. in fine* censeat te excusatum esse ab audiendo Sacro in tanti sceleris detestationem, *argumen.c.vestra,& vlt.de cohabitat. clericor & mulier. & c. prater.32.dist.*Attamen rectius Suar.aliis relatis *dicta disp.88. sect.6.circa finem,*oppositum affirmat.Non enim præceptum, quod commodè implere potes excusationem admittit,nisi ea excusatio aliquo iure vel firma ratione fulciatur; at nullum est ius,ex quo hæc excusatio colligi possit:nam prædicti textus temperati sunt à Concilio Constantiensi, vbi solùm excommunicatum denunciatum,& manifestum clerici percussorem obligamur vitare, cæteros verò peccatores publicos toleramus. A tolerato autem Missa audienda est, vt habetur in *dicto cap.vestra.*Ergo. Deinde nulla est rario firma prædictæ excusationis. Non enim censendus es peccato furerdotis iniquè celebrantis communicare, ex eo quod toleretaillius celebratione tanto sacrificio assistas,aliàs quoties tibi constaret Sacerdotem in peccato celebraturum, posses ab illius sacrificio recedere, & excusari à præcepto audiendi Sacrum, quod nemo concedet.

10. Denique etsi consultum sit omittentem sacrum vel ex malitia, vel impotentia aliquas orationes fundere, vt sic aliqualiter fructum sacrificij compenset, attamennullo iure astringitur ad eas fundendas, quia nullibi est cautum loco Missæ prædictas orationes subrogari debere,aliàs essent orationes signatæ, & non arbitrio cuiusque relictæ. Neque obstat Missam præcipi, vt eo sacrificio colatur Deus,ab eoque misericordiam postulemus, & impetremus vt inde inferas omisso sacrificio,alia via esse Deum ex obligatione colēdum, aliisque precibus exorandum; nam licet hoc maximè expediat,non tamen præcipitur,quia non finis præcepti, sed materia præcepti ex obligatione exequenda est, vti tradit Azor. *cap.7.q.14.*Suar.*disp.88.sect.6.in fine.*Bonac.*disp.4. de sacram. q.vlt.p.vlt.num.16.*Layman.*lib.4.sum.tract.7.cap.4.in fine.*Et alij apud ipsos.

TRACT.

TRACTATVS XXIII.

ET

DISPVTATIO VNICA

DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

PVNCTVM I.

De nomine, & natura pœnitentiæ, quatenus est virtus.

1. *Vnde dicatur pœnitentia.*
2. *Nascitur necessariò ex amore alicuius boni peccato contrarij: & quod hoc sit.*
3. *Expenduntur motiua pœnitentiæ.*
4. *Quod sit motiuum pœnitentiæ, vt est specialis virtus ab aliis distincta.*
5. *Qui sint actus pœnitentiæ à Concilio designati.*
6. *Fuga à peccatis ob pœnarum timorem honesta est.*
7. *Declaratur timor filialis, & seruilis.*
8. *Qualiter prædicti actus ad iustificationem necessarij sint.*
9. *Qualis sit actus pœnitentiæ specialis.*
10. *Plures negant requiri ad pœnitentiam, quæ extra Sacramentum iustificet, actum charitatis formalem.*
11. *Alij oppositum tenent.*
12. *Approbatur hæc vltima sententia.*

1. PŒNITENTIA, quatenus virtus est, à pœna dicitur, quia pœnam, & dolorem tenere facit ob bona omissa, vel mala commissa. Sic Author. *de vera, & falsa pœnit. cap. 8. & 19.* relatus *in c. Pœnitentia, 2. de pœnitent. dist. 3.* & habetur apud D. Aug. *tom. 4.* Idem docuit Isidor. *lib. 6. etymolog. cap. vltim.* Gregor. *hom. 34. in Euangelia*, & alij plures relati à Bellarm. *lib. 1. de pœnitent. cap. 7.* Suar. *tom. 4. in 3. part. disput. 1. sect. 1.* Ægid. de Coninch. *disp. 1. dub. 1.*

2. Prædictus dolor, & pœna necessariò ortum habere debet ex amore alicuius boni: tum quia oritur à potentia appetitiua voluntatis, quæ primò, & per se, quod bonum est, appetit, & secundariò odit, & detestatur malum contrarium: tum, quia dolere non possumus de malo, quod malum non sit, comparatione alicuius obiecti a nobis amati. Bonum autem amatum, cui peccatum contrarium est, & ob cuius contrarietatē illud detestamur, & de illo dolemus, multiplex est: tum ex parte Dei: tum ex parte nostri. Ex parte Dei est primò ipsius sanctissima voluntas, cui maximè peccatum displicet, & contradicit. Est item amor diuinus, quo homines prosequitur, quem amorem destruit, & de medio tollit peccatum. Præterea est debitus honor, & reuerentia: partim, quia naturæ rationalis, & totius boni author est: partim, quia est supremus legislator, & Dominus, quem honorem, & reuerentiam non leuiter lædit peccatum. Ex parte nostri est primò ipsa regula rationis, creaturæ rationali à Deo insita, cui peccatum repugnat, & contradicit: est item honestas virtutis, quæ à nobis peccatum expellit. Est amicitia diuina, & ius ad gloriam, quæ impedit peccata, seu de medio tollit, & loco illorum inimicitiam, & æternam damnationem subrogat. Est denique humanus honor, & fama; quam sæpè peccatum destruit.

3. Quocunque igitur ex prædictis modis de peccatis doleas, pœnitentiam agis: ideóque Ambros. relatus in *cap. 1. de pœnitent. distinct. 3.* Isidor. *lib. 6. etymol. cap. vltim.* Augustin, *epist. 108.* ad Seleucian. Author. *de vera, & falsa pœnitent.* Gregor. *homil. 34. in Euangel.* aliique Patres definientes pœnitentiam solius doloris meminerunt, motiuo non expresso: quia vera pœnitentia ob quodcunque ex supradictis modis concipi potest. Sed eo casu pœnitentia non erit à reliquis virtutibus specialiter distincta, sed eadem cum illis. Quod expendendo prædicta motiua, ob quæ dolere potes de peccatis commissis cognosci potest. Si enim de peccatis doleas, quia eius sanctissimæ voluntati, & bonitati, amorique repugnant, charitatis actum elicis: quia ad charitatem pertinet dolere de malo, quatenus Deo displicet, & malum illius est; sicuti ad ipsam charitatem pertinet velle bonum Deo, quatenus bonū illius est. Si vero doleas de peccatis, quia regulæ rationis aduersantur; honestatis virtutem exeres, ad quam pertinet quodcunque bonum honestum appetere, & malum illi contrarium detestari. Si autem doleas de peccatis, quia speciali virtuti repugnant, scilicet, fidei, temperantiæ, iustitiæ, fortitudini; illius virtutis, ob cuius honestatem læsam doles, erit Actus. At si doleas, quia amicitiam diuinam, & ius ad gloriam perdidisti, & condemnationem æternam incurristi: actum virtutis spei elicis: quia illius est bonum proprium supernaturale amare, & odisse contrarium. Dolere autem ex bono naturali amisso, scilicet, famæ, & honoris; non est propriè actus virtutis, sed amoris naturalis.

4. Vt ergo pœnitentia ab aliis virtutibus distincta sit, debet esse dolor de peccatis, quatenus diuinam authoritatem offendunt, eiúsque honorem lædunt. Etenim diuinum honorem illæsum seruare, nullamque diuinæ authoritati iniuriam irrogare honestissimum est, & per se appetendum. Si ergo doleas de peccatis, quia illis diuinus honor læditur, diuinaque authoritas offenditur, actum virtutis pœnitentiæ ab aliis virtutibus distinctæ exerces: quia sub hac ratione nulla est alia virtus, quę de peccatis doleat. Quocirca communiter Doctores definiunt pœnitentiam, esse detestationem, & dolorem peccati, quatenus contrarium est diuinæ authoritati, & honori. Sic cum S. Thom. *3. p. quæst. 85. arc. 2. & 3.* docuit Caiet. *ibi.* Val. *disp. 7. q. 2. punct. 1.* Henriq. *lib. 4. sum. cap. 19. nu. 3.* Suar. *disp. 2. de pœnit. sect. 3.* Ægid. *disp. 1. de pœnit. dub. 4. nu. 23.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 1. num. 2.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. Pœnit. quæst. 1. part. 1. in princ.* Ratio huius conclusionis est: quia dolor de peccatis ob prædictam rationem, nec est virtutis charitatis, cùm non procedat necessariò ex amore formali Dei; neque spei, cùm non spectet bonum pœnitentis proprium; neque iustitiæ rigorosæ, cùm æquale Deo non reddat, neque aliquid ipsi tribuat, quod ab ipso non dimanet, ipsiúsque sit proprium. Restat ergo, vt ab alia virtute à prædictis distincta procedat, quæque pœnitentia stricte, & propriè nuncupatur, & pars cuiusdam religionis sit, quatenus Deum colit, & honorat; aliqualisque iustitia, quatenus Deo authoritatem, & cultum peccato ablatum, prout fieri potest, reddit, & reparat.

5. Porrò Trident *sess. 6. cap. 6.* describens modum, quo regulariter adulti ad veram pœnitentiam disponuntur, multiplicem actum enumerat. Primus est gratia præueniens, qua peccatori pessimus suus status repræsentatur, & ad illum deferendum ex benignitate Dei excitatur. Secundus est actus fidei, quo credunt, ob peccatum mortale æterna supplicia parata esse. Ex quo excitatur tertius actus, qui est timor illarum pœnarum, & voluntas fugiendi illas, quòd cùm certò sciant, alia via fugere non posse, nisi peccatum illarum causam detestando, mouentur in illius detestationem. Quartus est spes veniæ: etenim diuinam misericordiam considerantes, sperant, se remissionem impetraturos. Quintus, ex prædicta consideratione diuinæ misericordiæ, qua peccatores ad se conuersos

uersos benignissimè recipit, ex consideratione quæ diuinæ bonitatis, qua dum peccarent, sustinuit, ac tandem ex consideratione dignitatis diuinæ tam indebitè offensæ mouentur in peccati detestationem, vepote quòd tantam bonitatem, ac maiestatem offenderint. Et hæc detestatio, quæ ex amore diuinæ bonitatis nascitur, contritio nuncupatur. Sextus, prædictam peccati detestationem sequitur voluntas sumendi de peccato vindictam, vt hac ratione Deo, qui est tantoperè offensus, fiat satisfactio. Septimus denique est firmum propositum nunquam Deum offendendi, quantum cum diuina gratia fieri possit. Eosdem ferè actus enumerauit D. Thom. *q. 85. artic. 3.*

6. Ex prædictis actibus solus actus timoris pœnarum, & ob illarum causam à peccatis fuga, videri posset alicui minùs decens, & honestus: siquidem ex eo videtur inferri tacita voluntas non fugiendi peccatum, si pœnæ Inferni non essent. Cæterùm, catholica veritas docet, prædictum actum honestum, & decentem esse, quinimò sufficientem, vt simul cum Sacramento peccata remittantur, vti docuit Trident. *sess. 14. cap. 4. de contrit.* Aliud enim est ita esse peccatum effectum, vt nolles illud fugere, nisi pœna esset, aliud, velle absolutè fugere, quia pœna est. Primus affectus malus est: quia charitati oppositus. Secundus bonus, & vtilis est: quia bonum, & vtile est fugere peccatum, quocunque titulo illud fugias: sicuti malum est amare peccatum, quocunque titulo illud ames. Neque obstat, eo actu pœnam peccato præferri, vt inde inferas, si peccati patratio ad vitandam pœnam necessaria esset, te peccatum commissurum: quia esto comparatione illius actus pœna peccati fugæ præferatur, at non infertur absolutè præferri: potes enim comparatione vnius actus magis diligere pœnam, quàm peccati fugam: siquidem ob vitandam pœnam peccatum fugis; secùs verò comparatione tui affectus, inclinationis, & dispositionis, qua spectata paratus esse potes omnem pœnam ob fugiendum peccatum sustinere. Exemplo Dauid res est manifesta: ipse enim ita inclinauit cor suum ad seruanda diuina mandata propter retributionem, vt etiamsi retributio cessaret, non obinde à mandatorum obseruatione desisteret.

7. Quocirca distinguunt Doctores cum D. Thom. *2.2. q. 19. ar. 4. & 3. part. quæst. 85. art. 5.* multiplicem timorem, ex quo peccatum vites. Primus, & præcipuus est timor filialis, qui ideò dicitur, quia ex amore Dei benignissimi Patris proficiscitur: etenim proprium filij est, velle patris bonum, timereque quidquid patri displicet. Secundus est seruilis, qui ex timore pœnæ nascitur: etenim seruorum proprium est timore pœnæ dominis inseruire. Hic timor & bonus esse potest, & malus: bonus est, & vtilis ad salutem, si à virtute supernaturali spei nascatur, excitétque peccati absolutam detestationem ob pœnam à Deo infligendam. At, si illi coniungatur talis in peccatum inclinatio, & affectus, vt si pœna non esset, peccatum committeres: talis timor pœnæ malus dici potest; non quidem in se, sed in affectu, qui illi per accidens coniungitur. Alius est timor peccati mundanus, qui ex timore pœnæ ab omnibus infligendæ nascitur, qui timor bonus est, nisi ei affectus in peccatum contingatur; non tamen est vtilis ad salutem, quia non ex virtute supernaturali, sed ex amore naturali sui ipsius nascitur. Vide Ægid. de Coninch. *disp. 2. de pœnitent. dub. 5.* Suar. *de fide, spe, & char. tract. 2. disp. 1. sect. 4.*

8. Posito autem, omnes prædictos actus decentissimos, & honestissimos esse, examinandum est, qualiter iustificationi peccatoris necessarij sint. Et quidem gratiam præuenientem necessariam esse, nemo est, qui dubitet. Non enim valemus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est. Deinde necessarius est actus fidei, quo vera esse credantur, quæ diuinitùs reuelata, & promissa sunt; atque illud in primis, à Deo iustificari impium per gratiã eius, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu. Præterea, necessarius est actus spei, quo veniam à Deo impetrandam speres. Ex huiusmodi fide, & spe ad charitatis amorem diuina gratia adiutus accedere potes, considerans diuinam maiestatem offensam: tametsi timore pœnæ non exciteris, voluntas verò satisfaciendi Deo, seu [illegible]mendi de peccato integram vindictam, regulariter detestationi peccati coniuncta est, alias nimis remissa, & tepida, imò suspecta esset detestatio. In rigore tamen loquendo, absque tali voluntate consistere potest detestatio peccati remissiua. Non enim teneris ex vi præcisè pœnitentiæ, secluso speciali præcepto Confessoris, vel Superioris, satisfactionem pro peccatis exhibere: sufficit, si paratus sis illam in hac vita, vel in Purgatorio sustinere, prout Deo placitum fuerit, vti docuit Sotus *in 4. dist. 20. quæst. 2. art. 2. sub finem* Vega *libr. 13. in Trident. cap. 22.* Henriquez *lib. 3. de Sacram. cap. 24. n. 6.* Suarez *de pœnitent. disput. 4. sect. 3. num. 8.* Suarez *disp. 15. de pœnitent. sect. vlt.* Ægid. de Coninch. *disp. 2. de pœnitent. dub. 6. n. 60.* Propositum firmum, & absolutum nunquam peccandi non oportet in pœnitentia fieri actu distincto à detestatione, & dolore: etenim, qui seriò, & perfectè detestatur, & dolet peccati commissi, voluntatem saltem virtualiter habet nunquam iterum peccatum committendi. Eâque de causa pœnitentia dicitur status mutatio, quia ab statu peccati ad statum gratiæ pœnitentem transfert, sicuti docuit Augustinus, *lib. 5. homiliar. homil. vlt. in fine.* Gregorius *homil. 34. in Euangel.* Ambros. relatus *cap. 1. & 2. de Pœnit. 2. de pœnit. disp. 3.* & aliis.

9. Verùm, si attentè prædictos actus enumeratos à Tridentino *sess. 6. cap. 6.* spectemus, vix inueniemus aliquem actum virtutis specialis pœnitentiæ proprium. Nam detestatio peccati, & illius dolor, si ob pœnam, quam secum trahit à Deo infligendum, concipiatur, actus est virtutis Spei: si ob tantam maiestatem offensam, actus est Charitatis. Vnde, vt pœnitentiæ specialis proprius actus sit, concipi debet detestatio, & dolor de peccatis ob iniuriam Deo factam, & turpitudinem, quæ in hac iniuria, & læsione cernitur, iuxta id, quod tradit Trident. *sess. 14. cap. 5.*

10. Difficultas autem est, an præcedere debeat necessariò actus charitatis formalis, vt pœnitentia extra Sacramentum efficax sit ad remissionem peccatorum. Negant Scot. *in 4. dist. 14. q. 1. ar. 3. §. Ex hu.* Gabr. *ib. q. 1. ar. 2. conc. 2. & 3.* Nauarr. *c. 1. n. 5.* Suar. *de pœn. disp. 9. sect. 1. n. 6.* Et moueri possunt: quia inde sequeretur, pœnitentiam non esse per se dispositionem necessariam ad remissionem peccati: siquidem inueniret peccatorem actu charitatis perfectè dispositum. Diligenti enim Deum ex toto corde, peccati remissio debetur, iuxta illud Prouerb. 8. *Ego diligentes me deligo.* & 1. Ioann. 4. *Qui diligit, ex Deo natus est.* Secundò, dolor de peccatis, quatenus diuinum honorem lædunt, necessariò imperari debet ex amore diuinum honorem illæsum seruandi: quia eiusdem virtutis est amare honestatem sui obiecti, & odisse malum ei contrarium. At prædictus amor non est amor charitatis, sed pœnitentiæ, seu iustitiæ, & religionis erga Deum: siquidem detestatio huius virtutis est actus. Ergo pœnitentia amorem charitatis non supponit. Tertiò, si prædicto dolori actus charitatis præcederet, necessariò inferret quidem detestationem, & dolorem peccati, qui ad charitatem pertineret, & non ad pœnitentiam: siquidem procederet ex amore Dei super omnia.

11. Verùm Canus *relect. de pœnit. part. 3.* Petr. de Soto *lect. 4. & 5. de pœnit.* Ægid. de Coninch. *de pœnit. disp. 2. dub. 6. n. 47.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 1. num. 4.* Bonac. *de pœn. disp. 5. q. 1. punct. 2. num. 3.* & alij censent, formalem actum charitatis præcedere pœnitentiam, quæ extra Sacramentum, & martyrium remittit peccatum. Mouetur authoritate D. Thomæ, *3. p. q. 85. art. 5.* enumerantis actus, qui ad nostram iustificationem concurrunt, & quinto loco constituentis actum charitatis. *Quintus* (inquit) *est motus charitatis, quo alicui peccatum displicet secundum se ipsum.* Et *art. 6.* describens D. Th. ea, quæ in iustificatione impij concurrunt, ait: *In iustificatione impij simul est motus liberi arbitrij in Deum, qui est actus fidei per charitatem formatus; & motus liberi arbitrij in peccatum, qui est actus pœnitentiæ.* Horum tamen duorum actuum primus naturaliter præcedit secundum. Nam actus virtutis pœnitentiæ est contra peccatum ex amore Dei: vnde primus actus est ratio, & causa secundi. Secundò, & præcipuè mouentur authoritate Conc. Trid. *sess. 14. c. 4.* distinguentis contritionem ab attritione, affirmantisque, contritionem charitate perfectam extra Sacramentum iustificare; secùs attritionem. Tertiò, ratione. Nemini extra Sacramentum remitti potest peccatum, nisi Deum super omnia diligat, aliàs, vt dixit Ioan. *1. cap. 3. Qui non diligit, manet in morte.* Idque maximè decet: peccato namque à Deo summo bono auertimur. Debemus ergo pœnitentiâ ad ipsum conuerti: quod nulla alia ratione fieri potest, nisi actu perfectæ charitatis. Adde pœnitentiâ Deo reconciliamur, illiúsque amici constituimur: debet ergo ex amore amicitiæ procedere.

12. Hanc sententiam veriorem, & probabiliorem existimo, ideoque censeo, detestationem peccati iustificatione extra Sacramentum proximè disponentem, ex amore Dei super omnia procedere, ac proinde non procedere ex amore seruandi honorem diuinum illæsum, & iniuriam factam recompensandi ob honestatem, & decentiam, quæ in hoc obiecto cernitur; quod est pœnitentiæ specialis formale obiectum: sed ob ipsum Deum, & quatenus bonum illius est, cique debitum. Quod si dicas, inde fieri, actum specialis virtutis pœnitentiæ ad iustificationem extra Sacramentum non disponere proximè, nullum est inconueniens, imo necessariò affirmandum: siquidem Trident. contritioni charitate perfectæ remissionem peccati tribuit; contritioni autem, quæ ex turpitudine peccati nascitur, quæque attritio nuncupatur, hanc efficaciam denegat. At detestatio, quæ præcisè ob diuinum honorem illæsum concipitur, necessariò ex turpitudine, quæ in læsione diuini honoris est, nascitur. Ergo huiusmodi detestationi remissio peccati extra Sacramentum concedenda non est. Si verò vrgeas, inde fieri, non pœnitentia, sed charitate peccatum extra sacramentum remitti: tum, quia ante ipsam detestationem amor Dei præcedit, qui sufficiens est peccati dimittendi dispositio, Respondeo, negando, peccatum pœnitentia

non

non remitti: siquidem detestatione remittitur. Etenim, vt *suprà* dixi, detestatio peccati proueniens ex charitate, pœnitentia est perfectissima, tametsi non sit specialis virtus à reliquis distincta: amor verò præcedens hanc detestationem non est sufficiens dispositio ad culpæ remissionem, si illius memor sis: quia stante amore, & cognitione peccati suspendere nequis detestationem, ac proinde vtroque actu, & amoris, & detestationis te ad iustificationem disponis. At, si peccati sis immemor, actu solo charitatis, & amoris Dei super omnia te optimè ad iustificationem disponere potes. Neque inde fit tibi peccatum remitti absque illius pœnitentia: quia ille actus charitatis peccati pœnitentia est eminenter: siquidem detestationem inferret, si peccatum obiiceretur, tametsi non sit pœnitentia formalis, quod non videtur necessariò requisitum, vt latè probat Ægid. de Coninch. *disputat. 2. de pœnitent. dub. 6. à num.* 50. Laymann. *libr. 5. summ. tractat. 6. capit. 2. numer.* 3. Ex his constat solutio rationum prioris sententiæ, quibus non oportet sigillatim respondere.

PVNCTVM II.

Qualiter pœnitentiæ virtus peccatum, tàm mortale, quàm veniale remittat.

1. *Fides docet, pœnitentiam quodlibet peccatum delere posse.*
2. *Soluuntur obiectiones aliquot.*
3. *Remisso vno mortali, omnia secundùm legem Dei remittuntur.*
4. *Culpa remissa, & pœna æterna remittitur.*
5. *Ad remissionem venialis pœnitentia formalis, vel virtualis requisita est.*
6. *Contritio perfecta omnia remittit.*
7. *Attritionem negant plures sufficere ad venialem remissionem extra sacramentum, & qualiter probant.*
8. *Expenduntur prædictæ rationes.*
9. *Satis est probabile, attritionem, quæ se ad peccata venialia extendit, peccata remittere.*
10. *Oratione Dominica, aliisque precibus veniam expostulantibus, peccatum veniale remittitur.*
11. *Limitat Layman. hanc doctrinam, vt ex imperio charitatis prædictæ orationes procedant.*
12. *Rigida limitatio, etsi probabilis.*
13. *Sola charitas animæ inhærens videtur sufficiens.*
14. *Qualiter pani, aquæque benedictæ, & aliis sacramentalibus concedatur venialium remissio.*
15. *Nunquam peccatum, siue veniale, siue mortale, remittitur sine proposito formali, vel virtuali illud non committendi.*
16. *Expenditur triplex discrimen inter propositum cauendi peccata mortalia, vel venialia.*
17. *Peccata sic remittuntur, vt penitus extinguantur. Secus bona opera ab homine iusto facta per peccatum.*
18. *Quare bona opera reuiuiscant, non verò peccata.*
19. *Proponitur obiectio, & soluitur.*

1. PŒnitentia quodlibet peccatum deleri posse, fide tenendum est. Neque enim est vllum peccatum in hac vita ita graue, quod pœnitentia deleri non possit, vti definitur in *cap. Firmiter. de summ. Trinit.* & colligitur ex illo Oseæ 13. *perditio tua, Israël: tantummodò in me auxilium tuum.* & pluribus comprobat Bellarmin. *lib. 2. de grat. & libero arbitr. cap. 5.*

2. Neque obstat affirmari Matth. 12. *numer.* 31. Marc. 3. 29. Lucæ 12. 10. blasphemiam in Spiritum Sanctum, neque in hoc sæculo, neque in futuro remitti; quia id dictum non est, quasi id nunquam remittatur: credi enim probabiliter potest, aliquos ex his, qui in Christum blasphemabant, affirmantes in Beelzebub eiicere Dæmonia, conuersos esse, & remissionem illius, aliorúmque peccatorum fuisse consecutos. Sed ideò negatur, eorum peccatum in Spiritum sanctum in hoc sæculo, vel in futuro remitti: quia regulariter, inquam, & ordinariè non remittitur, eò quod illius non doleant. Quòd proueniat ex malitia, qua peccat, ob quam nullam in peccato excusationem habent, merentúrque à Deo deseri. Quòd si roges, qua de causa blasphemiam illam Iudæorum, qua Iudæi miracula Christi Domini Beelzebub tribuebant, appellauerit Christus Dominus peccatum contra Spiritum sanctum, cùm potiùs contra ipsum fuerit? Multiplicitèr Maldonat. *in prædictum locum* Matth. respondet. Sed ea responsio mihi videtur germanior, ideò aduersùs Spiritum sanctum prædictum peccatum esse: quia erat aduersùs effectum, qui Spiritui sancto specialiter tribuitur. Etenim Spiritui sancto specialiter appropriatur illuminare mentes, in veritatis cognitionem, & manifestationem. At illi Iudæi de Christo blasphemantes ab Spiritu sancto illuminati erant, eiúsque dono cognoscebant, miracula Christi Domini vera esse, neque à malo Spiritu procedere potuisse. Affirmare ergo ea miracula Principi Dæmoniorum esse tribuenda, est lucem à diuino Spiritu communicatam obscurare, illiúsque diuinæ communicationi, & efficaciæ resistere.

Neque item obstat, quod 1. Ioann. 5. *num.* 16. affirmatur. pro peccato ad mortem exorandum non esse, quasi illius salus omninò sit desperata. Nam vt benè explicat *ibi* Caietan. non prohibuit Ioannes pro peccato ad mortem exorare: solùm enim declarauit se nolle præcipere, vt pro eo rogetur: quia esto ex parte petentis omnes conditiones adsint, vt petitio effectum obtineat: ex parte tamen illius, pro quo fit petitio, effectus impedietur. Qui enim ita peccat, vt in eo peccato vsque ad mortem perseuerare intendat, satis indispositum se reddit veniæ impetrandæ, cuiuslibet pij viri precibus, & orationibus.

Neque tertiò obstat dixisse Paulum ad Hebr. 6. *Impossibile est, eos, qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam donum cæleste, & participes facti sunt Spiritus Sancti; gustauerunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutésque sæculi venturi, & prolapsi sunt, iterum renouari ad pœnitentiam, rursus crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, & ostentui habentes.* Quia, si expositioni Caietan. in hunc locum adhæremus, nullatenus probatur, voluisse Paulum, lapsos post Baptismum, Confirmationem, & verbi diuini doctrinam, nullum remedium habituros, sed non esse habituros remedium baptismi iteratione: esset enim talis iteratio quædam recrucifixio Filij Dei sibimetipsis. Etenim Baptismo moriuntur in Christo, & quasi cum illo sepeliuntur, ad nouitatémque vitæ resurgunt. Si ergo vellent iterum Baptismo renouari, sanè Christum in semetipsis crucifigerent, & sepelirent, cùm tamen vnica mors, sepultura & resurrectio illius fuerit, vnicóque Baptismo significari possit. Quod clariùs explicant sequentia verba, *& ostentui habentes*: quasi diceret: Hæc recrucifixio Filij Dei in illius publicam ignominiam cedit. Quod si non de renouatione per Baptismum; sed per pœnitentiam locus Pauli intelligendus sit, vt plures recentiores apud Cornelium *ibi* asserunt, verbum illud, *impossibile*, pro difficili sumendum est, iuxta illud Ierem. 13. *Si mutare potest Æthiops pellem suam, & pardus varietates suas, & vos.* scilicet, Iudæi, *poteritis benè agere, cum didiceritis malè.* Et Sapient. 12. de Chananæis dicitur: *Non poterat mutari cogitatio illorum in perpetuum.* Et Ioan. 12. *Propterea non poterant credere: quia iterum dixit Isaias: Excæcauit oculos eorum, & indurauit cor eorum.* Quibus locis, vt passim Patres declarant, non de impotentia absoluta, sed morali, id est, de difficultate graui verba prædicta intelliguntur.

Neque quartò obstat, quòd idem Paul. ad Hebr. 10. dixerit: *Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia.* Si igitur nulla hostia nec sacrificium prædictis supereset, iam eorum salus desperata est. Non, inquam, obstat: quia hæc verba, vt inquit Caietan. non de pœnitentia Sacramenti, sed de pœnitentia Baptismi intelliguntur: quasi diceret Paulus. Voluntariè peccantibus post Baptismum non relinquitur Christus iterum in Baptismo crucifigendus: quia neque iterum Christus crucifigendus est in se, neque in Baptismo denuò instituto. Si verò hostia, & sacrificium pro pœnitentia sumantur, iuxta illud Psalm. 50. *Sacrificium Deo, spiritus contribulatus.* Voluntariè peccantibus non relinquitur pœnitentia, nisi difficillimè pro peccatis. Apertiùs tamen horum verborum sensum explicuit Ægidius de Coninch. *de pœnitentia; disputat. 2. dub. 1. in fine*, affirmans, Iudæis post acceptam veritatis notitiam, volentibúsque legem Moysis cum lege Christi coniungere, & sic voluntariè peccantibus, non relinquitur hostia pro peccatis: quia nec illis prodest, quam Christus de se obtulit, neque eæ hostiæ, quæ in antiqua lege offerébantur, cùm iam sint omninò abolitæ.

3. Rursus pœnitentia ita remittit peccatum, vt vno remisso omnia mortalia secundùm legem Dei remittantur. Remittit namque peccatum media gratia, & charitate, quæ omnibus peccatis æquè repugnat. Notanter dixi, *omnia mortalia*, quia venialia gratiæ, & charitati simplici non contradicunt, ideoque vnum sine alio remitti potest. Nunquam autem remittitur, quin simul infundatur gratia, vt pluribus fitmat Suar. *disp. 11. sect. 2. n. 20.* aduersùs Bonauent. & Alens. quia peccatori, & inimico Dei nunquam remittitur: neque enim ad eius remissionem, stante inimicitia, se disponere potest. Iusto autem, etsi per diuinam potentiam remitti possit absque vlla gratiæ infusione, sed non ex lege à Deo statuta. Decuit enim maculam, & deformitatem peccati, gratiæ pulchritudine deleri, quæ licèt ex se cum peccato veniali non pugnet, pugnat tamen ex intentione Dei volentis ex gratia peccatum veniale remittere, & non aliter.

4. Remissa culpa, si mortalis sit, & pœna æterna remittitur: quia ne quis filius Dei, & hæres regni cælestis esse, & si-

mul addictus pœnæ æternæ sustinendæ, vti colligitur ex Paulo ad Rom. 8. & tradit Trident. *sess. 6. cap. 7. & 14.* Attamen aliqua pœna temporalis, qualem Deus ab amico iustè iudicat exigendam, sæpè sæpius sustinenda monet, provt docuit idem Trident. *dicta sess. 6. cap. 14.* & sumitur apertè ex illo *Num. 20. & Deuteron. 33.* vbi Moyses, & Aaron priuantur terræ promissionis introitu, in pœnam delicti præuaricationis iam remissi: & 2. *Reg.* 12. punitur Dauid morte filij, eò quod occasionem dederit amicis blasphemandi. & Ioëlis 2. monet Deus, conuersionem nostram fieri ex toto corde, in ieiunio, in fletu, & in planctu; ideóque consulunt Cyprian. *lib. de lapsis.* Tertulian. *de pœnit.* Chrysost. *hom. de pœnit. & confess.* Gregor. *hom. 20. in Euang.* & alij Patres, post acceptam iustitiam, pœnitentiæ opera exercere: quia credunt aliquid restare pro peccatis remissis satisfaciendum. Dixi, *sapè sapius*: quia aliquando ita intensa, & feruens contritio esse potest, vt virtute illius charitate informata, non solùm æterna pœna, sed etiam quælibet alia temporalis debita aboleatur. At, si de peccatis venialibus loquamur, cùm hæc non mereantur æternam pœnam, sed temporalem; regulariter illis remissis, & pœna illis debita remittitur, aliquando tamen ita tepidus dolor esse potest, vt licèt culpam purget, reatum alicuius pœnæ subeundum relinquat.

5. Deinde ad remissionem venialis pœnitentia formalis, vel virtualis requiritur, vti docent D. Thom. *3. part. quæst. 87. art. 1. ibi* Suar. & Vasq. Coninch. *disput. 2. dub. 14. num. 122.* Laymann. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 4. num. 12.* Nam, cùm per veniale peccatum aliquo modo nostra voluntas à Dei voluntate auertatur, decuit, hanc auersionem noua diuinæ voluntati subiectione deleri. Hæc autem pœnitentia supernaturalis esse debet, id est, ex motiuo supernaturali; aliàs peccato veniali, quod diuinum honorem, authoritatem, & amicitiam offendit, non opponeretur. Præterquàm quòd remissio peccati venialis supernaturalis est, quippe supernaturalis salutis nostræ fini congruit. Ergo pœnitentia, quæ huic remissioni necessaria est, supernaturalis esse debet, cùm finis, & media proportionem habere debeant: & tradit Ægid. de Coninch. *de pœnit. disp. 2. dub. 14. concl. 3.*

6. Hæc igitur pœnitentia, si sit contritio absoluta, & perfecta, detestans peccatum veniale, quia Deo displicet, & eius amicitiam, & honorem aliquo modo lædit; sufficiens dispositio est ad omnium peccatorum remissionem: nullum enim peccatum cum ea dispositione consistere potest.

7. An verò ea attritio, quæ ex turpitudine peccati, vel ex metu gehennæ, & Purgatorij concipitur, sufficiens sit in homine iusto ad remissionem venialium extra sacramentum, non conueniùt Doctores. Negant Vasq. *t. 4. de pœnit. q. 87. art. 1. dub. 2. n. 6.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 4. n. 14.* Mouentur: quia inde sequeretur, nunquam pœnitentiæ sacramento peccatum veniale remitti: quia nunquam remitti potest, quin illius saltem attritionem habeas: hæc enim est necessaria ad effectum sacramenti dispositio: at posita attritione, iam ipsum peccatum remittitur: non igitur sacramentum pœnitentiæ operari remissionem potest. Secundò, per peccatum veniale quodammodo auertimur à Deo, eiusque amicitia: debemus ergo formaliter, seu virtualiter ad ipsum conuerti. Sed attritio non est ad Deum conuersio, quippe non est actus charitatis. Ergo attritio non est per se sufficiens dispositio ad peccati extra sacramentum remissionem. Tertiò, non remittitur peccatum, etiam veniale: nisi media gratiæ infusione: at vt gratia extra sacramentum infundatur, expostulat actum meritorium, qui ad finem supernaturalem ordinetur formaliter, vel virtualiter, aliàs cum ipsa gratia proportionem nō habebit, ideóque dixit S. Th. 1. 2. *q. 114. art. 4.* meritum vitæ æternæ primò pertinere ad charitatem; ad alias autem virtutes secundariò, quatenus à charitate imperantur. Ergo attritio, quæ à charitate non procedit, vel imperatur, neque remissionem peccati, neque gratiæ augmentum obtinere poterit.

8. Sed hæ rationes non conuincunt. Primæ rationi respondet Coninch. *disp. 2. de pœn. dub. 14 n. 126.* in homine iusto attritionem peccatorum venialium nō impetrare omnium illorū remissionem; sed aliquorum, provt diuinæ bonitati beneplacitum fuerit: quia non in vi dispositionis, & satisfactionis, sed meriti peccatorum remissionem impetrat; ideóque plura peccata Sacramēto Pœnitentiæ remittenda relinquuntur. Sed displicet hæc solutio, eò quod gratis asseritur, virtute attritionis aliqua peccata remitti, & non omnia, cùm æquè omnium sit detestatio. Item, sine fundamento negat, non remittere peccata vi dispositionis, sed solius meriti, cùm vtramque rationem attritio contineat, & meriti comparatione gratiæ, & dispositionis comparatione remissionis peccatorum. Secundò respondent alij, nullum esse inconueniens, peccata venialia Sacramento Pœnitentiæ de facto non remitti: quia id per accidens est, cum iam sint attritione remissa. Sed hæc responsio sustineri non potest: præcedere enim attritionem Sacramento Pœnitentiæ non est per accidens, sed per se, & necessariò. Ergo per se supponuntur venialia remissa. Non igitur sacramento Pœnitentiæ vnquam remitti possunt. Quocirca respondeo, vt vi sacramenti venialia remittantur, sacramentumque Pœnitentiæ æquè mortalia, ac venialia remittat, sufficit fieri, venialium remissionem, quando homini peccatori peccatum mortale remittitur. Etenim si existens in mortali non solum illius, sed venialium attritionem habeas, & ea attritione sacramentum Pœnitentiæ recipias, illud sacramentum non solum mortale, sed venialia tibi remittit. Ergo iam aliquando peccata venialia vi confessionis remittuntur tametsi in homine iusto non remittantur: sicuti nec contrito mortalia remittuntur, quia iam sunt remissa; quod non est inconueniens. Secunda minus vrget. Fateor per peccatum veniale quodammodo nos auerti à Deo, illiusque fieri inimici: sed quia hæc nō est formalis auersio nec formalis inimicitia; sed virtualis, quatenus est opus diuinę volūtati aduersum, eiq; displicet; optimè accedente diuina gratia aboleri potest conuersione, quæ Deo placeat, eiusq; voluntari grata sit; tametsi formale motiuum gratitudinis; & diuinæ complacentiæ non habeat. Tertiæ. Admitto nullum peccatum veniale remitti sine infusione gratiæ, neque gratiam infundi absque motu liberi arbitrij in finem supernaturalem formaliter, vel virtualiter: nego tamen detestationem peccati ob illius turpitudinem, vel ob priuationem gloriæ, seu æternam damnationem non esse motum in finem supernaturalem; siquidem diuina fide cognoscitur peccatum detestatum, consecutionem finis supernaturalis impedire. Et ex hoc motiuo concipitur detestatio.

9. Quapropter existimo, satis probabile esse, in homine iusto attritionem, quæ ad peccata venialia se extendit, & gratiæ augmentum mereri, & medio illo augmento peccata venialia abolere. Sic docuit Suar. *de pœnit. disp. 11. sect. 3. assert. 3.* Ægid. de Coninch. *de pœnit. disput. 2. dub. 14. num. 124. concl. 5.* Nam esto sit satis apud Doctores controuersum, an operationes aliarum virtutum à charitate, vt meritoriæ sint gratiæ augmenti, indigeant charitatis imperio vel sufficiat illius moraliter perseuerans relatio, vel tandem fieri ab homine grato supernaturalem finem cognoscente, vti videre est apud Vasquez *1. 2. disp. 127. cap. 5.* Suarez *de gratia. libr. 12. cap. 8. & 9.* Attamen negari non potest, operationibus illis à charitate imperatis meritum distinctum correspondere ab eo, quod imperio charitatis correspondet; aliàs inutile, & superuacaneum esset, operationes virtutum moralium exercere. Ergo, quamuis asseramus (quod sub lite est) indigere operationes omnium virtutum imperio charitatis, vt conditione ad meritum, cùm ex se meritum habeant ea conditione posita; videtur effici manifestè, & attritionem hominis iusti procedentem ex virtute speciali pœnitentiæ, provt ab imperio charitatis distinctam, & meritoriam noui gratiæ augmenti esse, & peccatorum, quibus opponitur, remissiuam.

10. Non solum attritione hominis iusti peccati venialis remissio obtinetur; sed etiam Oratione Dominica, aliisque præcibus veniam expostulantibus, vti docuit Sanctus Augustinus *in Enchirid. cap. 71. & lib. 50. homil. vlt. cap. 3.* Quinimo aliis operibus bonis virtutis, scilicet, ieiunio, eleemosyna, humiliatione, si pro impetranda illorum remissione fiant. Nam hæc tacita postulatio, & impetrandæ remissionis venialium voluntas, est virtualis eorum detestatio, vt rectè inquit Ægid. de Coninch. *disp. de pœnitent. dub. 14. conc. 6. numer. 159.* Non enim possumus seriò desiderare liberari à peccatis, quin ea peccata nobis displiceant.

11. Limitat tamen hanc doctrinam Paul. Layman. *libr. 5. summ. tract. 6. cap. 4. num. 15.* dummodo ex imperio charitatis ea opera procedant, motus ea sententia, quam latè tradiderat *lib. 2. summ. tract. 3. de charit. cap. 1. à num. 2.* scilicet, nulla opera virtutis prodesse homini ad meritum sine eo, quod à charitate eliciantur, vel imperentur. Non enim videris dignus amicitia diuina, & æterna cum Deo coniunctione, nisi eam consequi intendas: quod fieri non potest sine motu charitatis elicito vel imperato. Et ob hanc causam, inquit, appellatur charitas reliquarum virtutum forma: quia ad promendam vitam æternam mortuæ sunt absque charitatis motione & imperio. A charitate autem vitam, & efficientiam accipiunt. Ideoque dixit Paul. *ad Colossens. 3.* charitatem esse vinculum perfectionis & *1. ad Corinth. 13.* omnia absque charitate inutilia esse; charitate autem vtilia fieri, ita vt nec fides ipsa supernaturalis esse possit, nisi quatenus per charitatem operatur, vt dicitur *ad Gal. 5.*

12. Sed hæc limitatio, etsi probabilis sit, mihi tamen semper difficilis visa est: ex ea namque manifestè infertur, raro seculares homines, imò religiosos, augmentum iustitiæ mereri, tametsi plures actus virtutum moralium, & theologicarum exerceant. Quis enim est ita Deo coniunctus, & amicus qui omnia opera virtutum ex imperio charitatis præstet? Aliàs si ob nulla opera virtutis merces esset accipienda, nisi ob ea, quę propter Dei gloriā, & ipsius amorē essent facta quomodo ij quibus beatitudo conceditur, quia necessitatē patientis miserti sunt, ignorāt in die Iudicij, se Christi miserros esse, vti colligitur ex illo responso *Quādo te vidimus esurientē & pauimus?* & quomodo diuersa merces recipiendi Discipulum

in

in nomine Discipuli, vel Prophetam in nomine Præphetæ, vel minimum Christi seruum in nomine serui, promittitur Matthæi 10. Eadem enim merces omnibus concedenda esset, cùm ratio meriti vna sit.

13. Quocirca crederem, satis probabile esse solam charitatem animæ inhærentem sufficientem esse, vt reliquarum virtutum operationes meritoriæ sint, & charitatis augmenti, & remunerationis æternæ: maximè si huic charitati aliqua actualis relatio, qua te, tuáque omnia in Deum, vt supremum bonum, & vltimum finem referas, adiungatur. Neque enim credendum est, piissimum, & benignissimum Deum, tot opera virtutum suorum amicorum absque præmio vitæ æternæ relicturum, eò quod ex relatione actuali in ipsum non processerint: satis enim videtur esse, quòd ad ipsum virtualiter referantur, quatenus sunt opera amici, & de obiecto sibi grato. Neque aliud colligitur ex verbis Apostoli charitatem commendantis. Fateor namque, omnia opera virtutis ad meritum beatitudinis inutilia esse absque charitate habituali: quia ab hac charitate, tanquam à radice accipiunt, vim, & efficaciam merendi: nego tamen inutilia esse absque actu proprio charitatis. Adde esse satis probabile charitatem, dum in anima residet, obiecta aliarum virtutum attingere, & simul cum aliis virtutibus suos actus operari. Quòd si ita est, optimè intelligitur, qua ratione reliquarum virtutum charitas forma sit, radix, & perfectio. Sed de his alibi latiùs.

14. Insuper pœni, aquæque benedictæ, aliisque sacramentalibus virtus peccata venialia remittendi tribuitur, non quidem per se, & vi sua, aliàs essent Sacramenta, sed quatenus ex orationibus Ecclesiæ vim habent à Deo impetrandi pium motum voluntatis, quo venialia remitti possunt, sicuti habent potestatem compescendi Dæmones, sedandi tempestates, & noxia remouendi, vt latius docuit D. Thom. *quæst. 87. art. 3.* Suar. *de pœnitent. disp. 11. sect. 2.* Ægid. de Coninch. *q. 71. art. 3. dub. vnico, concl.* Paul. Layman. *lib. 5 sum. tract. 6. cap. 4 num. 16. corol. 8.*

15. Adde: nullum peccatum, siue mortale, siue veniale remittitur absque proposito formali, vel virtuali, nunquam illud iterum committendi: quia remitti non potest absque seria detestatione, illius peccati voluntatem, & affectum excludente: potes tamen, probabilem timorem habere in illud peccatum incidendi, si occasio se obtulerit: quinimo spectata tua fragili conditione iudicare casurum, quia hoc iudicium, & timor consistere potest cum efficaci voluntate actuali id peccatum pro viribus fugiendi, vti notarunt Ægid. de Coninch. *disp. 2. de pœn. dub. 14. concl. 7.* Paul. Layman. *lib. 5 sum. tract. 6. cap. 4. assert. 8.*

16. Ex quibus triplex discrimen accipe inter propositum requisitum ad remissionem mortalis, & requisitum ad remissionem venialis. Primum est. Propositum requisitum ad remissionem peccati mortalis non solum opponitur peccato expresse detestato, sed cuicunque alteri: siquidem gratia vi cuius mortale remittitur, æquè omnibus mortalibus contradicit: at propositum requisitum ad venialis remissionem, non indiget opponi omnibus aliis venialibus, cum gratia compati possit cum omnibus peccatis venialibus. Sed fateor, hoc discrimen, quod verissimum est, non satis consequenter adstrui à Paulo Layman. ipse enim affirmat, nullam detestationem peccati, nullúmque illius vitandi propositum esse venialis remissiuum, nisi à charitate procedat, vel imperetur, seu nisi ex motiuo placendi Deo concipiatur. Cùm ergo hoc motiuum æquè omnia venialia peccata afficiat, efficitur sanè in sententia Laym. non posse detestari vnum peccatum veniale, absque alio, detestatione sufficiente ad illius remissionem: quod ipse repugnat concedere. Secundum est. Propositum peccati mortalis vitandi est absolutum, vitandi, inquam, omnia mortalia, tam singulariter, quàm collectiuè sumpta: quia omnia diuina gratia adiutus vitare potes: at propositum vitandi venialia non est ita absolutum, sed est propositum vitandi omnia, prout humana fragilitas permiserit, & singula absolutè: quia aliter vitare spectata gratia, quæ communiter concedi solet, impossibile est.

Tertium est. Propositum vitandi venialia non est necessariò ita firmum, & efficax, sicuti propositum vitandi mortale, neque ita efficaciter animum mouet ad fugiendas peccati venialis occasiones, sicuti mouet propositum vitandi mortale. Etenim peccatum mortale animæ malum longè grauius est, quàm veniale, difficiliúsque incurritur, cùm tamen occasiones committendi venialia passim contingant. Ex quo vlteriùs prudentissimè inferunt prædicti Doctores facilius absolui posse relabentes in eandem speciem peccati venialis, quàm mortalis, quòd ipse relapsus non sit indicium defectus doloris ad illius remissionem necessarij, cùm prouenire possit ex occasionibus frequenter oblatis, quæ non sic in peccatis mortalibus contingunt, à quarum fuga facilè excusantur, præcipuè si absque incommodo id facere non possint.

17. Ad extremum aduerte. Peccata, siue mortalia, siue venialia, sic per pœnitentiam remittuntur, vt penitus deleantur, & extinguantur, iuxta illud Actorum 3. *Pœnitemini, & conuertimini, vt deleantur peccata vestra.* Illis autè semel extinctis, tametsi pœnitens à iustitia recepta decidat, illorum Deus nunquam amplius ad punitionem recordatur: quia, vt dicit Paul. ad Rom. 11. *Sine pœnitentia sunt dona, & vocatio Dei.* Quòd si dicas, peccata non absolutè remittenda per pœnitentiã, sed sub conditione si in pœnitentia perseueraueris, obstat: quia illa non esset peccati præsens remissio, sed futura, neque per pœnitentiam esset deletum peccatum, sed delendum, neque reconciliatus peccator, sed reconciliandus, quod repugnat Trident. & Scripturæ sæpè affirmanti, pœnitentia mundari nostra delicta, vti pluribus confirmat Gratian. *de pœnit. distinct. 4.* & D. Thom. *q. 88. art. 1.* & alij passim. E contra bona opera ab homine iusto facta non penitus extinguuntur peccato, sed suspenduntur, & impediuntur à remuneratione, dum peccatum persistit: eo autem sublato, redeunt, ac si nunquam extincta essent: de qua relatè Suar. *opusculo speciali de reuiuiscentia meritor.* Vasq. 1. 2. *t. 2. disp. 211. cap. 5.* Ægid. de Coninch. *de pœnit. disp. 2. dub. 20.*

18. Quòd si roges, quare bona opera reuiuiscunt ad præmium, sublato peccato: peccata verò remissa, sublata gratia, non redeunt ad pœnam? Respondeo: quia Deus pronior est ad præmium, quàm ad pœnam, ad misericordiam, quàm ad iustitiam, iuxta illud: *Et misericordia eius super omnia opera eius.* Et quia peccatis applicatur Christi plena satisfactio: ideóque redire non possunt: bonis verò operibus non applicatur peccatum, vt illorum satisfactio, neque vt forma, ea bona opera extinguens, sed solùm vt impediens eorum præmium. Quare peccato remisso optimè ad præmium redire possunt. Adde, diuinam bonitatem maximè decere, bona opera facta à suis amicis, ab amicitia posteà deuiantibus, apud se remuneranda retinere, si ad amicitiam redierint. At nullatenus decet, nec fieri potest, peccata remissa apud se punienda retinere, si à iustitia recesserint.

19. Neque obstat, quòd per Prophetam Ezech. *c. 18.* æquè asserat Deus, se non recordaturum ruorum bonorum operum, si à iustitia discesseris, sicuti asserit, se non recordaturum amplius iniquitatum, quas operatus es, si illarum pœnitentiam egeris: quia id intelligi debet, dum in iniquitate perseueraueris: quia, eo statu durante, non amplius bonorum operum recordatur Deus, ac si nunquam facta fuissent. At, si ab statu peccati in statum gratiæ te receperis, omnia bona opera, quia per peccatum sepulta erant, reuiuiscunt: aliàs pœnitentia facta, & iustitia accepta, recordaretur Deus tuarum iniquitatum: siquidem ob illarum causam opera bona antea facta & præmio digna priuarentur præmio, iniquitásque remissa tibi non leuiter noceret, contra Ezechielem, *cap. 18. & 33.*

PVNCTVM III.

Qualiter Pœnitentiæ virtus omnibus adultis necessaria sit.

1. *Pœnitentiam omnibus adultis peccatum mortale committentibus necessariam esse, fides docet.*
   Quæ pœnitentia, attritio, an contritio?
2. *Sub distinctione respondetur.*
3. *Examinatur quædam limitatio superioris doctrinæ de articulo mortis.*
4. *Absque formali detestatione aliquando contingit iustificatio.*
5. *Pœnitentia peccati tibi necessaria est triplici euentu.*
6. *Alios euentus plures Doctores enumerant: sed non placent.*
7. *In articulo mortis pœnitentia per se necessaria est.*
8. *Extra articulum mortis nullum signari potest tempus determinatum.*
9. *Ex diuino præcepto obligaris, secundùm probabiliorem, communémque sententiam, ne diu pœnitentiam differas.*
10. *Soluitur quædam obiectio.*
11. *Remissis peccatis nulla superest obligatio positiua detestationis, nisi Sacramentum sis susceptурus.*

1. POenitentiam formalem, vel virtualem esse necessariam ad salutem omnibus adultis peccatum mortale committentibus, docet Trid. *sess. 14. cap. 4.* sumitúrque ex illo Lucæ 3. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis.* Ratióque est manifesta: nam per peccatum nostra voluntas diuinæ legi aduersatur, eius amicitia perditur, & diuina authoritas offenditur, & contemnitur, nobísque ipsis graue malum irrogamus. Tenemur ergo procurare, quoad fieri possit hanc auersionem de medio tollere, tum ex charitate, qua amicitiam perditam obligamus restaurare, tum ex iustitia, seu speciali virtute pœnitentiæ, qua diuinæ authoritate lædæ, & offensæ satisfacere debemus, tum ex virtute, qua damnum, quod nobis intulimus, resarcire debemus. At his omnibus obligationibus pœnitentia satisfacit, vt ex præcedenti Puncto constat. Est igitur pœnitentia necessaria.

2. Sed quæ pœnitentia, contritióne, an attritio? Distinguendum est, si occasio suppetit recipiendi Baptismum, vel Pœnitentiam, sola attritio sufficit: quia vt ex Trident. *sess. 14. cap. 4.* manifestè colligitur, ea est sufficiens dispositio, vt sacramentum gratiam conferat, diuinam amicitiam restauret, honori diuino læso satisfactionem præstet, & peccatum commissum non noceat; quæ sunt causæ ob quas pœnitentia necessaria est, Atque ita docent aliis relatis Henriq. *lib. 4. de sacram. cap. 6. num. 5.* Suar. *de pœnit. disp. 15. sect. 4. n. 13.* Ægid. de Coninch. *disp. 3. de pœnit. dub. 1. num. 4.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 3. n. 2.* Bonac. *disp. de sacram. Pœn. q. 1. punct. 2.* & latius *q. 5. par. 2.*

3. Limitant tamen communiter Doctores, quos refert, & sequitur Valent. *t. 4. disp. 7. q. 8. punct. 4. ad finem.* Ægid. de Coninch. *disp. 3. dub. 1. n. 6.* Filliuccius *tract. 6. c. 8. quæst. 7.* Zerola *de Sacram. Pœnit. quæst. 24.* Layman. *lib. 5. summ. tract. 6. c. 2. circa finem.* Bonac. *disp. 5. q. 5. sect. 1. part. 2. n. 5.* ne id procedat in articulo mortis: ob periculum enim æternæ damnationis, videris, obligatus, contritione te ad sacramentum suscipiendum disponere: etenim, cùm sub lite sit, an attritio cognita sufficiat: vt Baptismus, & Pœnitentia effectum habeant: id enim negant Sotus *de natura & gratia. cap. 15.* Nauarr. *summ. cap. 1. num. 37. & 41.* & alij apud Valent. *de pœnitent. quæst. 92. dub. 3.* Suar. *disput. 5. sect. 3. & disput. 20. sect. 1.* si ad habendam contritionem non te excitas, censeris æternam salutem contemnere: quod est charitati proprię, & diuinæ amicitiæ aduersum.

Cæterum si certus moraliter esses, te ad sacramentum suscipiendum attritione disponi, crederem nullam tibi esse obligationem conandi ad contritionem: quia vt ex prædictis Doctoribus constat, & latiùs *infrà* trademus, ita certus esse potes attritionem esse sufficientem dispositionem ad gratiam in sacramento suscipiendam, vt nullam in contrarium firmam dubitandi rationem habere possis. Non igitur censeri potes, propriam salutem contemnere sic sacramentum suscipiens; quippe nulli morali periculo damnationis te exponis. At quia moraliter de attritione certus esse non potes, ideo regulariter existimo, te obligatum esse contritionem procurare, vt saltem attritionem attingas. Etenim si in eo periculo constituras, sola attritionis diligentia contentus sis, timere sanè potes, nec attritionem sufficientem habiturum. Vt ergo attritionem habeas, contritionem procurare debes. Sic docuerunt Ægid. & Layman. *suprà.* Vide quæ diximus *tract. de char. disp. 1. p. 4.*

4. Notanter dixi pœnitentiam formalem, vel virtualem necessariam esse: nam vt ex præcedentibus constat, aliquando remissio peccatorum, & iustificatio contingit ex sola dilectione Dei super omnia, absque formali peccatorum detestatione, & dolore: quinimo ex solo desiderio absoluto, & efficaci beatitudinis obtinendæ, & damnationis fugiendæ, mediis sacramentis Baptismi, Confirmationis, Eucharistiæ, &c. si bona fide immemor peccatorum ea sacramenta recipias: quia dilectio Dei super omnia contritionem virtualiter continet; desiderium beatitudinis attritionem. Solum Confessionis Sacramentum attritionem, vel contritionem formalem expostulat, quia aliàs non esset confessio dolorosa, vt bene notauit Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 2. n. 3.*

5. Sed rogabis, quo tempore necessitas pœnitentiæ te astringat, sciens, peccatum mortale commisisse, neque illius sufficienter pœnituisse? Respondeo, si de necessitate per accidens sermo sit, triplici tempore obligaris. Primò cum aliquod sacramentum suscepturus es, vel ex officio administraturus quia obligaris digne & sanctè sacramenta suscipere, & ministrare, vt latè dictum est *tract. 18. de sacram. in genere.* Secundò si certò credas, ob tuum peccatum grauiter Communitatem esse à Deo puniendam, vt contigit Israëlitis ob peccatum Achan. Ios. 7. & ob peccatum Dauid. 2. Reg. 24. Sed rarò hæc certitudo concipi potest. Tertiò si grauibus tentationibus es vexandus, quas vincere non præsumis absque dolore peccati commissi, illiusque remissione obtenta. His igitur temporibus dixi, per accidens te obligatum esse ad pœnitentiam: quia non ex pœnitentia, sed ex aliis virtutibus, scilicet ex religione, charitate, fide, vel temperantia obligaris peccati pœnitere, ideoque omissio pœnitentiæ non est peccatum distinctum ab eo quod committis indignè sacramenta suscipiendo, vel ministrando, bonum commune contemnendo, tentationibus succumbendo, sicuti notauit Suar. *disp. 15. sect. 6.* Coninch. *disp. 3. de pœnit. dub. 3. à n. 18.* Layman. *libr. 5. summ. tract. 6. cap. 2. num. 4.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. quæst. 5. sect. 1. p. 2. num. 5.*

6. His addunt Nauarr. *cap. 1. num. 31.* Valent. *t. 4. disp. 7. q. 8. p. 4. post. med.* Zerola *de pœnit. cap. 7. q. 24.* si ob publicam aliquam necessitatem preces fusurus sis: quia videris obligatus impedimentum impetrationis remouere. Alij vt Angel. *verb. Feria. n. 4. &* Scot. *in 3. dist. 27. art. 3. §. Quantum ad secundum.* censent, te esse obligatum pœnitere, si dies festus occurrat: quia aliàs non potes ritè diem festum sanctificare. Fauétque Leuit. 23. *num. 29. & 32.* afflictionem animæ in die Sabbathi præcipiens: quod de afflictione per contritionem videtur esse intelligendum.

Sed hæc admittenda non sunt, sicuti neque admittit Vasq. *de pœnit. quæst. 86. art. 2. dub. 6.* Suar. *disp. 15. sect. 6.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. quæst. 5. sect. 1. p. 2. n. 6.* Non primum: quia sæpè no teneris ob publicam necessitatem preces fundere; & consequenter, nec te ad impetrandum disponere. Et esto, preces ex obligatione fundas, non obinde obligaris omnia impedimenta impetrationis remouere; aliàs sub graui culpa, & vagationem mentis, & peccata fugere esses obligatus: siquidem sæpè hæc impedimento sunt, ne postulatum impetres, Adde. Peccatum esto sit impedimentum peccatori, vt exaudiatur, cùm pro se orat; at, cùm orationem in aliorum fauorem fundit, impedimentum absolutè non est: quia impetratio non tam nititur merito postulantis, quàm merito Christi, in cuius nomine postulatur. Non secundum: quia dies festos nulla alia via, quàm præcepta, tenemur sanctificare: at nullibi est præceptum eos sanctificandi per contritionem, vel sacramenti Pœnitentiæ suscepriones; sed tantum per sacri auditionem, & ab operibus seruilibus abstinentiam. Ergo, &c. Neque locus Leuit. 23. nobis est contrarius: quia *ibi* non præcipitur afflictio animæ per contritionem, & dolorem, sed per ieiunia, aliáque pœnitentiæ exterioris opera: siquidem transgressores pœna mortis afficiuntur: quod ob omissam contritionem esse non poterat, vtpote internam, & incognitam. Et præterea: quia ea lege innocentes tenebantur, qui tamen ad contritionem obligati non sunt.

7. Verùm, si de necessitate pœnitentiæ per se loquamur, omnes Doctores conueniunt, sub graui culpa te memorem peccati commissi obligatum esse in articulo mortis pœnitere, vel media contritione, si absit copia Confessoris, vel attritione saltem, si Sacramentum absolutionis recipias: quia obligatio recompensandi honorem diuinum læsum, & amicitiam diuinam redintegrandi, & damnationem propriam vitandi, necessariò te astringit eo tempore, quo prædictæ obligationi satisfacere potes. At, si eam satisfactionem in articulo mortis omittas, non superest tempus, quo præstari possit: quia post hanc vitam non est pœnitentia. Ergo in eo articulo pœnitere teneris. Ex quo fit, sic pœnitentiam omittentem speciale peccatum impœnitentiæ committere. Nam, licèt D. Thom. *2. 2. q. 14. art. 2.* dixerit perseuerentiam in peccatis vsque ad mortem, non esse speciale peccatum, intelligi debet comparatione illius, qui non aduertit obligationem, quam habet pœnitentiæ, secus qui illius memor est.

8. Extra periculum mortis signari non potest tempus determinatum, quo extra Sacramentum Pœnitentiæ pœnitere de peccatis obligeris: nam esto affirmet Sotus *in 4. dist. 17. q. 2. artic. 6. conclus. 5.* te obligatum esse conteri eo tempore, quo tenebaris ex præcepto Ecclesiæ peccata confiteri, & ob impotentiam excusaris, cæteri Doctores eam obligationem reprobant: quia ex obligatione absolutionis suscipiendæ obligatio ad contritionem nasci non potest: quippe est res omninò distincta.

Et licèt D. Antonin. *3. p. tit. 14. cap. 18. §. 2.* Guillel. Parisiens. *in lib. de Sacram. Pœnitent. cap. 19.* Thomas de Argentina *in 4. dist. 17. quæst. 2. artic. 4. ad 4.* Syuest. *verbo, Contritio, num. 4.* affirment, te obligatum esse pœnitere peccati commissi, cum primùm data occasione commodè potes, tum ob iniuriam Deo factam, quam velle censeris, quoties illius pœnitere non vis, tum ob periculum æternæ damnationis, quod incurris, tum ob occasionem, quam Deo tribuis, vt te deserat, & permittat in alia peccata labi, iuxta illud Gregorij, *Peccatum, quod per pœnitentiam non deletur, suo pondere ad aliud trahit.*

Nihilominùs communior sententia, vt videre est apud Vasq. *de pœnitent. q. 86. art. 2. dub. 5. n. 9.* Ægid. de Coninch. *disp. 3. dub. 3. n. 24.* Valen. *t. 4. disp. 7. q. 8. pun. 4.* Suar. *disp. 15. sect. 6.* Bonac. *disp. 5. q. 5. sect. 1. p. 2. n. 7.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 2. num. 5.* etsi consultissimum esse dicat, vt statim post commissum peccatum ad pœnitentiam confugias iuxta illud Ecclesiast. *Ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem: subitò enim veniet ira Dei,* &c. attamen hanc obligationem tibi non imponit, vt patet ex communi praxi Ecclesiæ, neminem obligantis fateri tempus pœnitentiæ dilatæ. Neque ob hanc voluntariam dilationem censeris velle formaliter esse in peccato habituali, sed solum velle non remouere illud, quod distinctum est: sicuti non ex eo, quòd nolles impedire nauis submersionem, quia non teneris, sequitur, quòd positiuè velis eam submergi. Neque ob hanc dilationem voluntariam periculum morale æternæ damnationis incurris, cùm non sis in articulo mortis constitutus. Neque certum obinde est, te à Deo esse deserendum, & permittendum in noua labi peccata: nam esto huius defertionis occasionem præbeas, benignissimus est, & sua patientia te vult ad pœnitentiam adducere. Denique ob iniuriam illatam, cùm Deo non noceat, obligari non potes ad illius præsentaneam reparationem.

9. Verùm esto, nullum tempus, extra mortis periculum, determinatum signari possit, quo ita pœnitere obligatus sis,

vt

vt anteà obligatus non esses; ideóque probabile sit, extra mortis periculum nullum esse diuinum præceptum pœnitendi; satis insinuarunt Durand. *in 4. dist. 17. q. 10. art. 1. in fine iuncto art. 2.* Caietan. *verbo contritio, §. Tempus autem.* Nauarr. *c. 1. n. 27.* quia præceptum affirmatiuum esse non potest, nisi tempus illius obligationis exequendæ cognitum sit: attamen nixus authoritate communis sententiæ probabilius existimo, te obligatum esse, ne diu, v.g. post tres, vel quatuor annos, pœnitentiam differas: censeris enim in hac dilatione, tum diuinam amicitiam parui pendere, cuius contemptus non leuiter Deũ offendit: ideóque Paul. *ad Roman. 2.* inquit: *An diuitias bonitatis eius, & longanimitatis contemnis? Ignoras, quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundùm duritiam tuam, & impœnitens cor tuum, thesaurizas tibi iram.* Cui consonat Prouerb. 1. *Quia vocaui, & renuistis: extendi manum meam, & non fuit, qui aspiceret: despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis: ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo vos*, &c. tum propriam salutem: siquidem in mortali diu persistens, grauissimam bonorum spiritualium iacturam facis, manifestúmque periculum incurris, nouum peccatum committendi. Nam vt dixit Gregor. hom. 11. in Ezech. *Peccatorem diu expectat Deus, vt redeat: non redeunti, atque contemnenti ponit offendiculum, vbi grauius impingat.* Et Concil. Mileuitan. *can. 3.* definit, hominem sine gratia iustificante non esse diu à nouo peccato mortali continendum. Item, incurris periculum perpetuæ indurationis; iuxta ea, quæ dicta sunt *ad Rom. 2. & Prouerb. 1.*

10. Neque est verum, incognitum esse tempus huius obligationis exequendæ: nam esto incognitum sit quoad terminum intrinsecum suæ executionis; non tamen quoad terminum extrinsecum: satis enim incognitum est, pœnitentiam non esse longo tempore differendam: sic enim differens, maximè vsque ad finem vitæ, timere potest, non quòd deserat peccata; sed quòd peccata illum sint desertura, vt dixit Aug. relatus in *c. Si quis positus. & cap. Qui egeret. & aliis, de pœnitent. dist. 7.* & colligitur ex Ambros. *in exhortat. ad agendam pœnitentiam.* Cyprian. *lib. 4. epist. 2.* Chrysost. *hom. 22. in epist. 2. ad Corinth.* & tradit Henriq. *lib. 4. de Sacram. cap. 6.* Suar. *disp. 15. sect. 6.* Ægid. de Coninch. *disp. 3. de pœnitentia, dub. 3. n. 32.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 2. n. 6.* Vbi optimè aduertit, huic obligationi pœnitendi te satisfacturum, si annuam Confessionem, ab Ecclesia præceptam frequentes. Nam esto, Sacramento non accedas contritus, sed attritus; ea attritio simul cum Sacramento sufficit, vt amicitia diuina restauretur, & peccatum commissum deleatur.

11. Ad extremum aduerte, post peractam pœnitentiam, qua peccata remissa sunt, nullam tibi superesse obligationem nouæ pœnitẽtiæ, quantumuis peccata memoriæ occurrant: esset enim dura obligatio, & absque vllo fundamento imposita, vti ex D. Thom. *q. 84. art. 8. & 9.* colligunt Suar. *disput. 15. sect. 4.* Ægid. de Coninch. *disp. 3. dub. 4.* Paul. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 2. in fine.* Bonac. *disp. 5. de Sacr. q. 5. sect. 1. p. 2. in fine.* Quinimò existimo, si immemor tuorum peccatorum dilectione Dei super omnia, quæ est virtualis contritio, iustificatus sis, te non esse obligatum, extra Sacramentum Pœnitentiæ, detestationem peccatorum habere: quia ad hanc solùm teneris, vt peccata tibi remittantur, & in filium, & amicum Dei accepteris, quod prædicta dilectione obtinuisti. Et fortè ob hanc causam dictum est Lucæ 15. iustos pœnitentia non indigere. Atque ita tradunt Cordub. *lib. 1. q. 2. dub. 2.* Vasq. *de pœnit. q. 80. art. 2. dub. 2. n. 11.* Bonac. *d. 5. q. 5. sect. 1. p. 2. n. 3.* Verum, si clauibus peccata subiicienda sunt, teneris ratione sacramenti illorum habere detestationem: quia peccata materia Sacramenti non sunt, nisi dolore informata, vt *inferiùs* dicemus.

PVNCTVM IV.

De Sacramenti Pœnitentiæ institutione & necessitate.

1. *Esse Sacramentum Pœnitentiæ distinctum ab aliis, fides docet.*
2. *Quando Christus hoc Sacramentum instituit.*
3. *Proponitur quædam obiectio ex Sacramento Ordinis desumpta, & sit illi satis.*
4. *Secunda obiectio ex initio legis Euangelicæ.*
5. *Prædicta obiectio soluitur; & declaratur, quando lex Moysis mortua, & mortifera fuerit.*
6. *Tertia obiectio ex absentia Thomæ Apostoli: & sit illi satis.*
7. *Ad remittendas culpas, & deinde pœnas, est potestas Sacerdotibus concessa.*
8. *Qualiter Apostolis prædicta potestas concessa fuerit,* Ioan. 20.
9. *Prædicta potestas est ministerialis.*
10. *Nomine clauium significatur dicta potestas.*
11. *Quæ sint partes essentiales, & integrales Sacramenti Pœnitentiæ.*
12. *Quæ sit eius definitio.*
13. *Qualiter Sacramentum Pœnitentiæ necessarium sit; non solùm necessitate præcepti, sed medij.*

1. ESse Sacramentum Pœnitentiæ distinctum à reliquis sacramentis à Christo Domino institutum, definit Trident. *sess. 14. can. 1. & 2.* & Florent. decreto Eugenij *in litteris vnionis.* Apostolis namque, & eorum in sacerdotali Ordine successoribus data est à Christo Domino potestas, vt nomine ipsius hominibus peccata remittant, & retineant, prout causa postulauerit. Debet ergo sufficientia, vel insufficientia causæ nota sacerdotibus esse, vt ipsi retentionem faciant, vel remissionem concedant, cuius concessio, vel retentio manifesta hominibus esse debet, aliàs non esset satis prouisum. At hic modus visibilis remittendi peccata, & reconciliandi homines Deo, distinctus est à reliquis sacramentis, vt de se liquet. Ergo hoc sacramentum Pœnitentiæ est à reliquis distinctum.

2. Instituit autem Christus Dominus hoc Sacramentum, cùm post resurrectionem Apostolis, absente Thoma, apparuit Ioan. 20. ipsisque dixit: *Accipite Spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* Quo tam insigni facto, & verbis tam perspicuis) inquit Trident. *sess. 14. cap. 1.*) potestatem remittendi, & retinendi peccata ad reconciliandos fideles post Baptismum lapsos Apostolis, & eorum legitimis (in sacerdotali Ordine) successoribus fuisse communicatam, vniuersorum Patrum consensus semper intellexit. Idem dixerat. *sess. 6. cap. 14.*

3. Sed obiicies: Apostoli fuerunt ordinati, & consecrati Sacerdotes in vltima Cœna: ergo acceperunt tunc potestatem, non solùm in Corpus Christi verum; sed etiam in mysticum, hoc est, non solùm consecrandi, sed peccatores reconciliandi; acceperunt enim characterem Ordinis, quo vtraque hæc potestas conceditur. Et fortè ob hanc causam, cum Sacerdotes ordinantur, non solum illis datur potestas Corpus Christi conficiendi; sed etiam peccata fidelibus remittendi, vt ea actione indicetur, vtramque potestatem Apostolis simul collatam fuisse. Fauétque Trident. *sess. 14. c. 1.* dicens: *Christus Dominus Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè instituit, cùm à mortuis excitatus, insufflauit in Discipulos suos*, &c. Ergo, si tunc præcipuè instituit, anteà institutum erat, etsi non perfectè, & completè.

Respondeo, potestatem conficiendi Corpus Christi, & remittendi peccata medio eodem charactere sacerdotibus conferri; sed non inde infertur, eo charactere posito vtramque potestatem concedi: quia hæ potestates, cum morales sint, ab ipso charactere distinguuntur; ac proinde concedi potest character cum potestate conficiendi Corpus Christi absque potestate remittendi peccata, vt de facto conceditur, cùm Sacerdotibus in ordinatione dicitur: *Accipite potestatem offerendi sacrificium.* Iis enim verbis sola potestas consecrandi conceditur. Cùm verò subiungit Episcopus: *Accipite Spiritum sanctũ: quorum remiseritis*, &c. potestatem absoluendi à peccatis concedit non alio diuerso charactere communicato, sed eodem nouiter extenso. Quòd verò eodem tempore concedatur Sacerdotibus vtraque potestas, indicium non est fuisse eodem tempore Apostolis concessam, sicuti non est indicium diuerso tempore sacerdotibus potestatem Ordinis, & iurisdictionis requisitæ ad huius sacramenti administrationem concedi, & Apostolis concessam fuisse. Concilium autem Trident. ideò dixit, Christum Dominum præcipuè instituisse sacramentum Pœnitentiæ, cùm Ioann. 20. dixit: *Accipite Spiritum sanctũ*, &c. quia Matth. 16. & 18. promiserat Petro, Apostolisque, claues regni cælorum: qua promissione materiam, & formam sacramenti Pœnitentiæ designauit, & quasi eius institutionem inchoauit: & præcipuè, quia in vltima Cœna, cùm Apostolos in Sacerdotes ordinauit, characterem concessit, quem ad remittenda peccata postea extensurus erat, Apostolósque de ritu, & modo, quo Pœnitentiæ sacramentum ministraturi erant, instituit.

4. Obiicies secundò: Lex Euangelica ante Christi mortem institura est, siquidem lex antiqua eius morte expirauit, illis verbis Ioan. 19. n. 30. *Consummatum est.* Ergo Sacramentum Pœnitentiæ, quod est vnicum ex potissimis Ecclesiæ fundamentis ante Christi resurrectionem est institutum. Confirmo. Si sacramentum Pœnitentiæ post resurrectionem Christi esset institutum, sacramentum legis antiquæ, quod vmbra erat, & figura nostræ pœnitentiæ, Christi morte non expirasset: quia cessare non potest vmbra, nisi veritatis luce adueniente, & consequenter post Christi resurrectionem adhuc legales cæremoniæ durassent: quod pugnat cum S. Thom. *q. 103. art. 4.* vbi ex Paulo ad Galat. 5. ostendit, post passionem Christi legalia omnia cessasse.

5. Huic obiectioni respondere potes ex Soto *in 4. dist. 5. q. vnic. art. 2. ad 6. argum.* tempus Passionis, & Resurrectionis pro vno, eodémque tempore, ac termino moraliter reputari ad instituendam, perficiendámque Ecclesiam Christi, & Synagogam antiquam abolendam; & illa verba, *Consummatum est*, ad vtrumque tempus referri? in quo lex noua orta est &

vetus extracta. Quare non in ipso mortis Christi momento, sed progressu temporis, post resurrectionem, Ecclesia Christi legibus,& Sacramentis (vt Soto *suprà ad* 5. obseruauit) consummata est.Confirmatio argumenti postulat, vt explicemus tempus,quo legalia Sacramenta, & sacrificia, reliquæque Iudæorum cæremoniæ cessauerint. Qua de re S. Thom.1. 2. *q.* 130.Vasq.*ibi, disp.*180.181. *&* 182 & Sotus *in* 4. *dist.*3.*q.vnic. art.*2. constanter affirmant,sacrificia,& cæremonias legis antiquæ morte Christi,quantum ad vtilitatem (si quæ illis inerat) & quantum ad vim obligandi Iudæos omninò expirasse. Ex quo velut in prouerbium emanauit, Christum Dominum sua morte vitam, virtutem, omnémque obligationem legalium euacuasse.Addunt tamen ex verbis Augustini,legem antiquam non illicò fuisse mortiferam, cùm mortua est: siquidem,vt aduertit S.Th.*suprà,art.*4. *ad.*1. Paulus Actor. 16.Timotheum Discipulum, quia ex matre Iudæa natus erat, circuncidit:& Actor. 21. assumptis quibusdam viris cum eisdem purificatus est, secundùm Iudæorum ritum, capútque rasit Nazaræorum more.E contra Suar.*t. de legib.lib.*9.*cap.*12.*& lib.* 10. *c.* 4. existimat,legem antiquam in die Pentecostes,& non anteà expirasse, quia vsque ad illud tempus noua promulgata non est, neque obligare cœpit. Post illud tempus mortifera fuit illis tantùm, quibus per sufficientem promulgationem constitit. Iis positis,si sententiæ Suar. adhærere vis,ad confirmationem respondes,& Sacramentum Pœnitentiæ post Resurrectionem esse institutum, & cæremonias legales post Resurrectionem durasse: neque Paulum ad Gal.5. esse contrarium; quia ex illius testimonio tantùm colligitur,legalia omnia facta esse mortifera, cùm sufficienter in mundo veritas nouæ legis promulgata est.

At, quia mihi videtur probabilior sententia D. Thom. affirmantis,legales cæremonias morte Christi cessasse, ideò ad confirmationem argumenti neganda est sequela, & ad illius probationem dicendum, per erectionem Ecclesiæ, & legis Euangelicæ vtcunque factam à Christo in sua morte, & Resurrectione, vniuersam legem antiquam, quantum ad cæremonias,sacrificia,& Sacramenta, penitùs expirasse: quia illa omnia in modum vnius Ecclesiæ, & Synagogæ adumbrantis nostram Ecclesiam consumpta sunt, & fugata nouæ legis veritate,etiamsi ipsa noua lex non fuerit perfectè constituta,neque ipsa lex vetus fuerit statim mortifera, sed quando noua sufficienter promulgata est.Ex quo collige omnia legalia præsignantia aduentum Spiritus Sancti, & plenitudinem gratiæ Ecclesiæ in die Pentecostes communicandam morte Christi, eiúsque Resurrectione expirasse.Et similiter è contra collige, etsi nostrum Baptisma fuerit à Christo Domino institutum tempore, quo à Ioanne fuit baptizatus,vel paulò pòst, vti ex August.& D.Thom. communique sententia docuimus *tract. & disp.vn.de Baptismo, pun.*1. non obinde Sacramentum circuncisionis ante mortem Christi cessasse,sed Iudæos prædicto tempore obligatos esse illo vti. Ergo cessatio cæremoniarum legis antiquæ non est sumenda ex institutione vnius,vel alterius Sacramenti legis nouæ;sed ex erectione Ecclesiæ,quæ in morte Christi contigit.

6. Obiicies tertiò:Cum Christus Dominus Ioan.20. dicitur tradidisse Apostolis potestatem remittendi peccata, Thomas non erat cum eis: at Thomas eandem potestatem accepit,ac reliqui Apostoli. Ergo eo tempore non fuit Apostolis tradita potestas,sed confirmata,quæ tradita fuerat.Respondeo ex doctrina Cyrilli relati à nostro Maldon.*ante num.*23.*ad dict. loc.* Ioan. Thomæ absenti per Spiritum sanctum datam fuisse potestatem remittendi peccata, sicut & reliquis Apostolis:quod confirmat Cyrillus(inquit Maldonat.) exẽplo Eldad.& Meldad ex septuaginta Senioribus, quibus Dominus auferens de spiritu Moysis contulit, qui cùm in castris remansissent, eodem Spiritu,ac alij,repleti sunt,vt habetur *num.*11.

7. Porrò prædicta potestas per se est ad remittenda peccata quoad culpam,& deinde quoad pœnas peccatis debitas.Nam peccatum propriè,& in rigore culpam denotat, ideóque Trident.*sess.*14.*c.*1. *&* 4.tribuit Sacramento Pœnitentiæ reconciliationem peccatoris cum Deo,vt effectum illius proprium.& *sess.*6.*cap.*14.& *sess.*14. *can.*2. appellat Sacramentum Pœnitentiæ secundam tabulam post naufragium: quia virtute illius à secundo naufragio animæ per peccatum post Baptismum commissum liberamur,sicuti latius prosequitur Suar. *disp.*16. *sect.*2.Neque obstat,quòd aliquando pœnitentia inueniat peccatum virtute contritionis,& dilectionis Dei super omnia remissum: quia est remissum ex lege,& obligatione suscipiendi sacramentum, & ex voto illius.

8. Deinde potestas concessa Apostolis Ioan.20.fuit potestas Ordinis.& iurisdictionis completa.Nam esto in vltima Cœna in Sacerdotes fuerint ordinati,solam potestatem consecrandi Corpus acceperunt: potestas verò remittendi peccata postmodum illis communicata fuit, non qualiter solet simplicibus Sacerdotibus communicari, quibus non designantur subditi,circa quos prædictam facultatem exercere possint: Apostolis namque, vt totius Ecclesiæ Pastoribus, omnes fideles à Christo Domino subiecti fuerunt. Potestas ergo, quæ ex se valet remittere peccata, si subdici, quibus fiat remissio, concedantur,vocatur potestas ordinis, quia recipientibus sacerdotalem Ordinem conceditur: ea verò, quæ ex relatione superiotis ad subditos consurgit, potestas iurisdictionis nuncupatur. Sic Parochus non ordinatus potestatem iurisdictionis tantùm habet; simplex verò sacerdos potestatem Ordinis: at Parochus ordinatus vtraque gaudet. Igitur potestas Ordinis est diuina, & supernaturalis deputatio Sacerdotis,vt nomine Christi, & sacramentum Eucharistiæ conficiat, & quos habuerit subditos à peccatis absoluat. Subiicere autem hos vel illos,& tanquam subditos gubernare, ad potestatem pertinet iurisdictionis actualis, & determinatæ;& sine hac potestate neque oues sunt, neque subditi,neque sacramentum administrari potest, vt docet Trident. *sess.* 14. *cap.*7. ibi: *Quoniam igitur natura, & ratio iudicij illud exposcit, vt sententia in subditos duntaxat feratur, persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, & verissimum esse Synodus hac confirmat, nullius momenti absolutionem esse debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, vel subdelegatam non habet iurisdictionem.* Ex quibus verbis manifestè liquet, hanc potestatem Ordinis, & iurisdictionis esse iudiciariam, debereque in ea exercenda Iudicem & reum interuenire, vti traditur ab eodem Concil.*sess.*14.*c.*5.*& can.*9.

9. Præterea dicta potestas est ministerialis: quia Sacerdos vices alterius nempe, Dei, & Christi Domini gerit, cuius nomine & authoritate operatur, & peccata condonat vti docuit August. relatus *in c. Aliud est. de consec. dist.*4. Vnde eadem est sententia, quæ à Sacerdote in terris, & à Christo in Cælis proferatur;neque prius ab vno,quàm ab alio:est enim absolutio effectus duarum causarum in modum vnius simul, & indiuisim operantium. Neque obstat communiter Ecclesiæ Patres,teste Vvaldens.*tom.*2.*de Sacram.Pœnit.c.*144.affirmare, sententiam absolutionis in cœlo prolatam pendere ex ea,quæ in terris profertur;nam vt inquit Author.*de vera,& falsa pœnitent. cap.* 9. pendet quoad approbationem, & confirmationem;secus in se ipsa,cùm vna eademque sit.

10. Denique nomine clauium regni cælestis,etsi sola suprema potestas Petro,eiusque successoribus concessa significetur, vt pluribus affirmat Maldonat.*ad cap.*16.*Matth.num.*19.at ex traditione Ecclesiæ, communique Theologorum vsu à Trident.*sess.*14.*cap.*5.*& can.*15. approbato, potestas tradita sacerdotibus ligandi,& soluendi appositissima metaphora clauium nuncupatur. Etenim regnum cælorum, quod peccatori per peccatum clausum erat, absolutione, quasi claue reseratur; & absolutionis negatione quasi detinetur obseratum.Sed aduerte, ex hac potestate clauium duplicem in communi sententia contineri;alteram scientiæ, qua sacerdos iuridicè in foro interno causas,& peccata fidelium examinat,& cognoscit;alteram potestatis,qua post examen præmissum sententiam absolutionis,vel retentionis profert.

11. Ex his primò colliges,quæ sint partes essentiales, & integrales huius sacramenti:cùm enim exerceatur per modũ iudicij, & accusatio rei,& absolutio Iudicis interuenire debet. Accusatio duplicem actum cõtinet;dolorem,inquam, de peccato confesso,& illius humilem confessionem:quos actus subsequitur absolutio Iudicis satisfactione aliqua imposita.Vnde pœnitentia ex parte pœnitentis triplici actu, quasi materia constat,contritione,videlicet, confessione,& satisfactione, vti dixit Concilium Tridentinum, *sess.*14. *cap.*3. Ex parte Sacerdotis,absolutione, tanquam forma.vt colligitur ex ipso Concilio *c.*3. 5. *&* 6. Et licet Concilium dixerit, actus pœnitentis esse quasi materiam, non inde inferendum est impropriè esse materiam, cum propriissimè sint partes huius sacramenti à forma absolutionis determinatæ, & informatæ. Sed esse analogicè materiam comparatione aliarum rerum physicarum, quibus ratio materiæ propriè conuenit,vt aquæ in Baptismo, & chrismati in Confirmatione;pani & vino in Eucharistia;ex quibus ad actus humanos ratio materiæ deriuatur; vel dic, illud verbum *quasi* non denotare similitudinem, sed expressionem veritatis, iuxta illud Ioann. 1. *Vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à patre,*& habetur *cap.Parochianos.de decimis.* Solum de satisfactione est aliqua dubitatio; qualiter esse possit pars sacramenti: siquidem illud in suo esse confectum sequitur.Sed dicendum est,partem essentialem non esse, at esse partem integralem, vtpote quæ ad remissionem pœnæ pro culpis debitæ, virtute clauium iniuncta concurrit. Vnde Concilium *sess.*14.*cap.*3. cautè dixit, contritionem, confessionem,& satisfactionem pertinere ad integritatem, & ad plenam, & perfectam peccatorum remissionem:quia satisfactio, quæ erat vna ex illis partibus enumeratis, non concurrebat ad sacramenti essentiam componendam;sed ad integritatem, & perfectionem illius,de cuius ratione est,pœnam in eo iudicio iniunctam exequi.

12. Secundò colliges sacramenti Pœnitentiæ definitionem; est enim cæremonia sacra in modum iudicij diuinitus instituta ex actibus pœnitẽtis,vt materia;& absolutione sacerdotis, vt forma,in reconciliationem eius,qui post Baptismum lapsus est. In qua definitione, vt ex D.Thom. *quæst.* 84.*art.*3. *& ibi*

Vasq.

Vasq. *dub.*3. Suar. *disp.*18. *sect.*5. colligitur, actum externum confessionis, & satisfactionis ex parte pœnitentis, & absolutionem ex parte Sacerdotis esse Sacramentum tantùm: quia non significatur, & tamen significat dolorem cordis, vel remissionem peccati: ipsam verò remissionem peccati media gratia habituali factam esse rem tantùm huius Sacramenti; quia significatur per absolutionem Sacerdotis; nihil tamen significat. Denique ipsam contritionem esse rem, & Sacramentum simul: quia significatur per confessionem pœnitentis, & significat remissionem culpæ. Nam contritio cordis facta sensibilis per confessionem, adueniente forma absolutionis, sicut eleuatur ad conferendam gratiam, ita efficitur signum remissionis culpæ.

13. Superest dicendum de Sacramenti pœnitentiæ necessitate. Et quidem esse necessarium necessitate præcepti diuini, constat ex Trident. *sess.*14. *can.*6. colligiturque ex illo Ioan. 20. *Quorum remiseritis peccata*, &c. quo loci datur Sacerdotibus facultas remittendi peccata, & simul ea retinendi? retinent autem, dum remittunt. Necessitate medij in re susceptum necessarium non est, siquidem contritione charitate firmata gratiam obtinere potes, antequam Sacramentum Pœnitentiæ recipias, vti definitur à Trident. *sess.*6. *c.*14. & *sess.* 14 *c.* 4. Benè tamen in re, vel in voto? quia nulla alia via, quàm Sacramento in re suscepto, vel voto illius iustificari potes. Votum autem Sacramenti in dilectione Dei super omnia, contritionéque charitate formata continentur; non solùm quia contritio imbibit in se propositum recipiendi Pœnitentiæ Sacramentum, quatenus præceptum est; sed, quatenus est medium per se ex diuina institutione ordinatum in peccatorum remissionem: quod in aliorum præceptorum obseruatione non procedit. Etenim aliorum præceptorum obseruatio non est medium ex lege, & institutione diuina ordinatum ad gratiam remissionémque peccati per se concedendam, ideóque votum illius obseruationis, quod in contritione continetur, solùm est votum rei præceptæ, non medij per se ad sanctificationem ordinati, eáque de causa nulla puri præcepti obseruatio est necessaria necessitate medij in re, vel in voto, ad iustificationem; secùs est de voto Pœnitentiæ, quæ per se est ad sanctificationem ordinata; idcóque est necessaria necessitate medij in re, vel in voto.

Quòd si obiicias: Ante Pœnitentiæ Sacramenti institutionem contritio non continebat votum Pœnitentiæ, sed absque prædicto voto gratiam conferebat: ergo nec modò continet, cùm eadem sit contritio, nec vllo modo diuersa. Neganda est consequentia: nam contritio non continet votum seruandi tantum hoc, vel illud præceptum determinatum; sed continet votum seruandi quodcumque fuerit præceptum, cùm autem Pœnitentiæ Sacramentum nouiter fuerit præceptum, insuperque ex lege diuina constitutum mediurti per se ad iustificationem, contritio votum illius specialiter continet.

Ex quo fit necessitatem Sacramenti Pœnitentiæ non ex natura rei; sed ex præcepto diuino ortum habere, vt tradit Henriq. *lib.*2. *de Baptismo, c.*3. *num.* 3. Suar. *tom.*3. *in* 3. *part. disp.*69. *art.*4. & *disp.*31. *sect.*1. *concl.*1. & *disp.*40. *sect.*1. *concl.*3. Poterat enim Christus Dominus hoc Sacramentum instituere, vt vtile, & conueniens ad sanitatem animæ concedendam; non vt necessarium, & obligatorium.

Punctum V.

De forma Sacramenti Pœnitentiæ.

1. *Forma huius Sacramenti necessario verba expostulat.*
2. *Verba sunt.* Ego te absoluo, *&c. Explicantúrque.*
3. *Graue peccatum esset, si omitteres verbum illud*, à peccatis: *secus de signo*, ab omnibus.
4. *Mutatio essentialis in prædictis verbis contingit, si non imperatiuo modo; sed iudiciali, & deprecatiuo proferantur.*
5. *Quem sensum prædicta verba.* Absoluo te. *habeant. Proponitur ratio dubitandi.*
6. *Explicatur verus sensus.*
7. *Etsi antiqua fuit opinio, hanc formam in absentem proferri posse, iam contrarium definitum est.*
8. *Absolutio morituro præsenti impendi debet, tametsi absente Sacerdote signa contritionis exhibuerit.*
9. *Qualiter absolutè, & conditionatè verba prædicta proferri debent.*

1. FOrmam Sacramenti Pœnitentiæ confici non posse nutibus, aliisque signis, quàm verbis a Sacerdote prolatis, colligitur aperte ex Concil. Florent. *in decreto Eugen.* affirmante omnia Sacramenta (excepto matrimonio, quod etsi regulariter verbis perficiatur, interdum aliis signis conficitur) verbis, tanquam forma, perfici: & ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 3. definiente, non solùm verba necessaria esse; sed, quæ verba necessaria sint: & tradunt communiter Doctores aduersùs Paludan. *in* 4. *dist.*17. *quæst.*2. *art.*1. Ioann. Medinam. *Cod. de confess. tract.*2. *quæst.*15. §. *Quartum dictum.* Petrum de Soto *lect.*11. *de confess.* ductos ex eo, quòd sententia nutibus, & scriptura proferri potest. Sed, quamuis id verum sit in iudiciis humanis, in quibus à iure verba non requiruntur essentialiter: at in hoc iudicio, cùm omnis eius essentia ab institutione Christi promanauerit, ipséque (sic declarante praxi, vsúque Ecclesiæ) statuerit, verba necessaria esse; efficitur sanè, nullis aliis signis formam concipi posse.

2. Verba autem formæ (inquit Trident. *sess.* 14. *cap.* 3.) ea sunt: *Ego te absoluo*, &c. quibus de Ecclesiæ sanctæ more preces quædã laudabiliter adiunguntur, quæ ad ipsius tamen formę essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessaria. Pronomen, *ego*, etsi videatur à Concilio tanquam necessarium requiri; at necessarium nõ est, vt in se exprimatur: sufficienter enim in verbo, *absoluo*, exprimitur, vt ex communi sententia notauit Suar. *de pœnitent. disp.*19. *sect.*1. *numer.*17. Vasq. *quæst.*84. *art.*3. *dub.*4. Bonac. *disp.*5. *de Sacram. quæst.*4. *punct.*1. *in princ.* Alia verba, quæ prædictis expressis à Concilio coniungũtur, quæque illorum sensum complent, nempe, *ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* videntur formæ essentialia esse, etsi à Concilio non fuerint expressa: tum, quia indicantur in illa particula, *&*: tum, quia hæc non pertinent ad preces, & deprecationes, quas solum Concilium à necessariis formæ excluſit: quinimò pertinent ad completum sensum absolutionis. Aliàs absolutio à peccatis, & sacramentalis, non haberet distinctam, & determinatam formam, quæque absolutioni cuiuslibet censuræ accommodari posset. Quod si dicas ex intentione Sacerdotis accommodari, vt eadem materialis forma, quæ absolutioni à peccatis designata est, deseruiat censurę absolutionis; obstat: quia formæ Sacramentorum non ex intentione ministri significationem determinatam sortiuntur; sed ex se, & Christi institutione. Si igitur ex se illa verba, *Ego te absoluo.* determinatè absolutionem à peccatis non significant, sed indifferentia sunt, tum peccatorum absolutioni, tum censuræ; sine dubio indigebunt subsequentibus verbis, *à peccatis*; quibus significatio determinatur. Præterea inuocatio Sanctissimæ Trinitatis videtur necessaria; tum, ne denoret Sacerdos propria authoritate, sed authoritate Dei, & Christi absoluere; tum, vt Pœnitentiæ Sacramentum cum Baptismo conueniat, in cuius administratione Trinitatis inuocatio necessaria est.

Sed omninò dicendum est, sola illa verba, *Absoluo te*, necessaria esse: quia illa verba absolutè prolata stant pro famosiori significato quod est peccatorum absolutio, præterquam quòd ex subiecta materia, scilicet, peccatorum confessione, sufficienter determinantur. Neque his obest, quod ex intentione Sacerdotis absolutioni à censuris accomodetur, & eiisdem verbis, eadémque forma, & à peccatis, & à censuris absolui possis vt docuit Sotus *distinct.*14. *qu.*1. *artic.* 3. Nauarr. *de pœnitent. distinct.*6. *cap.*1. Henriq. *lib.*4. *cap.*11. *numer.*3. Bonac. *disput.* 5. *quæst.*4. *punct.*1. *numer.*10. quia nulla est implicatio, formam materialem Sacramenti ex se ad effectum Sacramenti determinatum significandum ex intentione proferentis ad alium diuersum effectum accomodari. Concilium autem Tridentinum adiungens prędictis verbis, *Absoluo te*, illam particulam, *&*; non declarauit subsequentium verborum expressionem essentialem esse; sed illa tantùm verba, *Absoluo te*, esse essentialia, quatenus à peccatis absolutionem significãt, vel vt placet Valentiæ *tom.*4. *disput.*7. *quæst.*1. *punct.*3. illam particulam, *&*, Tridentinum apposuit, vt indicaret alia verba adiungi formæ ex laudabili Ecclesiæ consuetudine. Ægid. verò de Coninch. *disp.*4. *dub.* 3. *numer.*30. inquit, illam particulam, *&* apposuisse Tridentinum, vt indicaret, se nolle definire, an expressio à peccatis sit essentialis absolutioni; sed locum opinionibus concedere.

3. Monent tamen communiter Doctores, & benè graue peccatum te commissurum, si expressionem peccatorum in absolutione omitteres: siquidem probabilitate non caret, prædictam expressionem necessariam esse, sicuti docuit Gab. *in* 4. *distinct.* 14. *quæst.* 2. Paludan. *dist.*22. *quæst.*3. Petr. de Soto *lect.* 4. *de confess.* At exponere Sacramentum periculo irritationis; & in Sacramenti irreuerentiam cedit, & in damnum suscipientis. Ergo est graue peccatum.

Signum illud distributiuum, *ab omnibus*, etsi Gab. *loco citato* existimet, necessarium esse; reliqui Doctores meritò contrarium affirmant, & Manuale Romanum docet. Tum, quia propositio indefinita vniuersali æquipollet. Tum, quia ex subiecta peccatorum confessione determinatur, vt ab omnibus illis, à quibus confessus es, absoluaris. Tum, & præcipuè, quia, si absolutio facta est à peccatis mortalibus, cùm vnum sine alio remitti non possit, necessariò ab omnibus sit; tametsi signum, *ab omnibus*, non exprimatur. Si verò à venialibus absoluaris, censeris absolutus ab omnibus his tantum, quorum detestationem habes: quippe venialia partim remitti, partim irremissa manere possunt. Inuocationem Trinitatis certum est

necessariam non esse, vti docuit S.Thom.3. *part.qu.*84. *art.*3. Vasq.*ibi*,*dub.*4. Suar. *disp.*19. *sect.*1. *n.* 18. Coninch. *disput.*4. *dub.*3.*n.* 30. Bonac.*disp.*5.*de Sacram.quæst.* 4. *punct.*1.*n.*2.quia non est necesse, Sacerdotem exprimere, se operari nomine Dei,& authoritate Christi, aliàs in omnibus Sacramentis id necessarium foret.Neque est simile de Baptismo, in cuius institutione expressit Christus Trinitatis inuocationem, quam reliquis Sacramentis non adiunxit. Quinimo existimat Bonac.non esse improbabile, omissionem Trinitatis solam culpam venialem per se attingere, secluso scandalo, & contemptu:hæc autem culpa necessariò est concedenda, tametsi contrarium docent Valent. *loco citato disp.* 7. *q.* 1. *punct.* 3. Tum quia ea inuocatio est ritus ab Ecclesia præscriptus.Tum quia est aliquale dubium, an necessariò requiratur.

4. Prædictis verbis mutatio essentialis contingit, si non imperatiuo modo, & iudiciali; sed deprecatiuo proferantur, vt si diceres;Absoluat te Christus:quia vt ex Trident.*sess.*14.*c.*2. & 5. constat, hoc Sacramentum per modum iudicij administratur,in cuius administratione Iudex non deprecando, sed imperando procedere debet:& ita cum S. Thom. *qu.*84.*art.*3. docent Vasq. *ibi*. *dub.*3. Suar. *disp.*19.*sect.*1.*n.*24.Bonac,*disp.*5. *de Sacram. qu.*4. *part.*2.*n.*8.

5. Sed non caret difficultate, quem sensum prædicta verba, *Absoluo te à peccatis*, habere possint. Non enim possunt significare peccatorum remissionem quoad culpam, cùm sæpe hoc sacramentum,vel contritione charitate formata, vel alio sacramento Pœnitentiæ antecedenter suscepto inueniat peccata remissa. Forma verò sacramenti semper eandem significationem retinere debet. Neque item significare possunt, vt placuit Caietano,*tom.*1.*opusc. tract.*5.*quæst.*4.*ad.* 2. absolutionem peccatorum quoad eorum reliquias, & pessimam inclinationem. Tum quia hæ non sunt propria peccata.Tum quia hæ sæpe non remanent culpa remissa. Neque item quoad pœnàm peccatis debitam:quia si de æterna pœna loquamur, remissa culpa remittitur: si de temporali, non est sacramentum per se pro pœnæ temporalis remissione institutum: & præcipuè quia sæpe omnis pœna tam æterna,quàm temporalis omnino virtute contritionis charitate formatæ, vel eo sacramento alia vice recepto remissa est. Neque item significare possunt,vt placet Suar. *disp.*19. *sect.*2. *nu.*15. gratiam ex se remissiuam peccati: quia hæc effectus est cuiuslibet sacramenti,& non tam absolutione, quam absolutione & confessione significatur.Præterea absolutio id directè significat, ad quod immediatè tendit:tendit autem primo & per se ad delendam culpam; secundario ad gratiam, ex eo quod culpa absque gratia deleri non possit. Ergo absolutio non gratiam per se & immediatè significat;sed peccati remissionem. Denique neque prædicta verba significare possunt, vt placuit D. Thom.*quæst.*84. *art.* 3. *ad* 5. ipsummet sacramentum absolutionis: existimat namque D.Thom. *Ego te absoluo*, præstare hunc sensum: Ego tibi sacramentum absolutionis impendo, quia si hoc verum esset, absolutio seipsam significaret.

6. Dicendum nihilominus est, sensum prædictorum verborum,*Absoluo te à peccatis*, esse veram à peccatis absolutionem:etenim cùm peccata peccantem ligent, tum vinculo & reatu culpæ,tum reatu pœnæ æternæ, vel temporalis, tum peccatorum reliquis, tum obligatione ea peccata iudicio confessionis subiiciendi, tum improportione suscipiendi gratiam, aliaque beneficia abundantiora, quæ spectata rei natura conuenientius erat communicari ei, qui nunquam peccatum commisit, quam committenti; virtute absolutionis absoluitur pœnitẽs ab aliquo ex prædictis vinculis.Cùm autem prædicta vincula à peccatis oriantur, absolutis vinculis peccata absoluuntur: sicuti absolutus ab obligatione voti, quæ ex voto nascitur, voto est absolutus.Absolutus ergo à peccatis non determinat vinculum, à quo pœnitentem absoluit, cùm ad omnia vincula,quibus peccator teneatur,se extendat. Neque inde vllo modo fit, peccatorem ita manere posse absolutum, vt amplius absolui non possit: nam esto maneat plenè & perfectè absolutus à reatu culpæ & pœnæ, peccatique reliquis, & obligatione peccatum clauibus subiiciendi, nunquam tamen manere potest integrè & plenè absolutus ab improportione & indignitate, quam ratione commissæ culpæ contraxit abundantiora dona & beneficia diuina recipiendi.Hæc enim improportio,& indignitas gratia per sacramentum Pœnitentiæ communicata minui quidem potest non in se,sed extrinsecè; tolli autem integrè nequit:quia nunquam fieri potest peccatum commissum non esse.Atque ita explicat sensum prædictorum verborũ Ægid.de Coninc.*disp.*4.*de pœn. dub.*8.*per totum*.Paul.Layman.*l.*5.*sum.tract.*6.*c.*3.*assert.*5. *n.*8.

7. Quoad modum vero proferendi prædicta verba absolutionis, fuit olim opinio Paludan.*in* 4.*dist.*17.*q.* 2. *vers. Tertia definitio*.Petr. de Soto,*lect.* 11. *de confess.* § *Tertium*.Ioan.Med. *Cod.de pœn it. tractat.* 2. *quæst.* 15. §. *Quartum dictum*. affirmantium, honesta causa intercedente in absentem validè, & licitè proferri posse, idque tanquam probabile docuit Antonin.3. *part. tit.* 17. *cap.* 11. *& cap.* 21. §.3. quem sequutus est Sylueſt.*verbo*,*Confessor.*3.*num.*1.Fumus *verbo.Confessio numer.* 23. Mori sunt plures Doctores argumento aliarum sententiarum, quæ non indigent reum habere præsentem.Sed iam de hac re dubitare non licet, siquidem Clemens VIII. in motu quodam proprio edito 19.Iulij,anno 1601. condemnauit hanc propositionem,*licere per litteras, seu internuncium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere*.ad minus vt falsam,temerariam,& scandalosam, sub pœnaque excommunicationis prohibuit, ne quis eam vt probabilem publicè,aut priuatim doceat,aut defendat,aut ea in praxi vtatur.Et licèt alicui videri posset,spectato prædictæ definitionis rigore, æquè confessionem per litteras, & internuncium in absentia, ac absolutionem condemnari:quinimò non condemnari absolutionem in absentia, si confessio in præsentia facta est:siquidem propositio copulatiua,quæ ibi fuit condemnata,existentiam copulati ex vtraque propositione expostulat:nihilominùs quia cõtrouersia nõ de confessione, sed absolutione erat, ideò definitio credi debet absolutionem in absentia specialiter condemnasse,præcipuè cùm in absolutione specialis ratio sit præsentiam expostulans. Non enim concedi potest absque verborum prolatione,vt ex Trident.& Florent.*suprà* notauimus.Probatio autem verborum, seu locutio inter homines præsentiam exigit. Item,proferri non potest absque signo illo demonstratiuo,*te*, quod nullatenus verificari potest circa absentem:hac enim de causa in confectione Eucharistiæ debet Sacerdos panem,& vinum præsentes habere, quia necessariò confecrat illo signo demonstratiuo, *hoc*. Cùm ergo signum demonstratiuum, *te*, sit in absolutione ex Trident. definitione requisitum, efficitur sanè præsentiam expostulari, æquè enim vtrumque signum ad sui veritatem exigit præsentiam signati. Vide Suar. *disp.*19.*sect.*3.

8. Hinc fit, non damnari à Clement. VIII. vsum satis in Ecclesia vsitatum absoluendi in præsentia moriturum,qui absente Sacerdote signa contritionis exhibuit,confessionémque postulauit,de qua generali confessione Sacerdoti, tum testibus, tum scriptura constat: quia soltùm absolutionem in absentia,non confessionem Clemens videtur damnasse. Quòd si vtrumque damnauit, affirmare possemus illam confessionem in absentia factam moraliter tempore absolutionis in præsentia repeti mediis testibus,vel scriptura, quibus Sacerdoti manifestatur pœnitentem postulasse absolutionem,sicuti notarunt Suar.*disp.*21.*sect.*4.*num.*8.& *disp.*23.*sect.*1.*nu.* 12. Vasq. *quæst.*91.*artic.*2.*dub.*1.Paulus Layman.*lib.*5.*summ.tract.*6.*cap.* 3.*in fine*.

9. Præterea prædicta verba absolutionis proferri debent absolutè, non conditionatè:quia hic est vsus,& praxis Ecclesiæ, ideòque absolutioni tenetur Sacerdos præmittere pœnitentis notitiam;quem si ritè dispositum inueniat,absoluit,sin minùs absolutionem denegat.Sed,quia sæpè contingit, post diligentem excussionem Sacerdotem dubium esse, an pœnitens ritè dispositus sit absolutioni recipiendę,vt in casu proximè dicto videri potest;non est illicitum,sed potiùs conueniens,absolutionem concedere sub conditione de præsenti, mente saltem retenta,nempe, *Si ritè es dispositus, te absoluo*.Quia per hanc conditionis appositionem,nec pœnitenti damnum irrogatur, cùm non impediatur sacramenti effectus,si ad illum suscipiẽdum dispositus sit:neque vlla sacramẽto fiat iniuria:quinimò eius reuerentiæ Sacerdos prospicit,nolens eius formam vanè & inutiliter proferre.Atque ita sustinet Vasq. aliis relatis. *de pœnit.quæst.*84.*artic.* 1. *dub.* 5. Illud verò est certum & communi doctorum authoritate firmatum,sub conditione de futuro nunquam absolutionem sacramentalem proferri posse quia eo casu non posset operari absolutio, quando est, seu profertur; sed quando conditio apponitur. Quod est contra sacramenti naturam necessariò expostulantis operationem,& effectum tempore,quo existit.

PVNCTVM VI.

De materia remota Sacramenti pœnitentiæ.

1. *Peccata actualia sunt materia remota.*
2. *Susceptio indebita Baptismi materia est pœnitentia.*
3. *Peccata mortalia sunt materia necessaria.*
4. *Venialia sufficiens.*
5. *Idem est de mortalibus confessis.*
6. *Peccatum sub dubio veniale,vel sub dubio an sit commissum per se sumptum,non est materia.*

1. IN hoc sacramento, sicut in reliquis, est materia remota & proxima.

Materia remota,circa quam abolendam contritio,confessio & absolutio versatur, sunt peccata actualia post Baptismum commissa,vti definitur à Concilio Tridentino *sess.*14.*cap.*2.& *can.*1.& tradit D.Th.ab omnibus receptus,*q.*84.*art.* 2. Dixi, *actualia*:quia originale nõ est materia:quippe de illo,vt aliena

volun

voluntate commisso te accusare non potes. Dixi, *post Baptismum*: quia pro peccatis ante Baptismum non Pœnitentia, sed Baptismus est institutus. Etenim Pœnitentia, (vt inquit Trident. *sess.* 14. *cap.* 2.) administratur per modum iudicij, quòd necessariò in subditos, & circa crimina, quæ durante subiectione commissa sunt, exerceri debet, ac proinde versari non potest circa crimina ante Baptismum. Quod si dicas, aliquando contingere recipienti Baptismum non remitti peccatum originale, neque actuale, quia debita dispositione gratiæ recipiendæ caruit: postmodum verò contritione, vel sacramenti Pœnitentiæ susceptione iustificari. Ergo Pœnitentia peccata ante Baptismum commissa remittit. Respondeo, illam remissionem esse per accidens, quatenus ad infusionem gratiæ virtute Pœnitentiæ communicatæ omnia peccata remittuntur: sed non per se, siquidem ea peccata ante Baptismum commissa Pœnitentiæ iudicio subiici non possunt. Adde, peccata ante Baptismum commissa virtute Baptismi malè susceptj, sublato obice, remitti: Baptismus namque caruit effectu ob iniquam susceptientis dispositionem, qua per sacramentum Pœnitentiæ sublata, Baptismus in acceptatione diuina persistens effectum gratiæ communicat, & peccata ante Baptismum commissa remittit.

2. Sed, quid de peccato, quod indebitè susciendo Baptismum committitur? Respondeo, materiã esse Pœnitentiæ: quia esto non sit Baptismo posterius tempore: est tamen posterius natura quatenus susceptio Baptismate impedimentum præstat gratiæ conferendæ, verúmque est, tale peccatum à fideli, & baptizato commissum esse siquidem eo tempore, quo quis est baptizatus, illud committit. Ergo est peccatum clauibus Ecclesiæ subiectum. Deinde, quia ad prædicti peccati remissionem aliquod sacramentum est per se institutum: at hoc sacramentum esse non potest Baptismus; quia Baptismus non videtur posse delere peccatum, quod in ipsomet committitur. Restat ergo, vt sit Pœnitentia. Ergo sacramenti Pœnitentiæ materia est. Atque sustinent cum D. Thom. *3. part. qu. 69. artic.* 10. Henriq. *de Baptismo, cap.* 27. *nu.* 2. Suar. *disp.* 28. *sect.* 4. *concl.* 4. Vasq. *3. part. tom.* 2. *disp.* 159. *cap.* 3. *n.* 22.

3. Ex peccatis post Baptismum commissis alia sunt mortalia: alia venialia certa: alia sub dubio, an sint venialia, vel an sint commissa. Peccata mortalia non solùm sunt materia Pœnitentiæ, sed, sunt necessariò materia, ita vt ex necessitate huic sacramento subiici debeant, vt remittantur, sicuti definiuit Trid. *sess.* 14. *cap.* 5. *& can.* 7.

4. Peccata verò venialia materia sunt sufficiens, quia, vt idem tradit Concil. circa ea tantùm sacramentum Pœnitentiæ versari potest, tametsi non necessariò clauibus Ecclesiæ subiiciantur, quippe aliis viis remitti possunt.

5. Idem est dicendum de peccatis mortalibus ritè confessis, esse quidem materiam sufficientem: sed non necessariam, sicuti declarauit Benedict. XI. *in Extrauag.* 1. *de priuileg.* & tradit Sanctus Thomas *in 4. dist.* 17. *quæst.* 3. *artic.* 3. *quæstiunc.* 3. *ad* 4. & *dist.* 18. *quæst.* 1. *art.* 3. *quæstiunc.* 2. *ad* 4. Suar. *disp.* 18. *sect.* 4. Ægid. de Coninch. *disp.* 4. *dub.* 3. Layman. *lib.* 5. *summ. tract.* 6. *cap.* 3. *num.* 5. Et quidem quod non sint materia necessaria, constat ex eo, quòd Christus non præceperit bis idem peccatum sacramento Pœnitentiæ subiicere. Quòd verò sint materia sufficiens, inde probatur: quia de peccatis confessis, siue venialia sint, siue mortalia, nouiter dolere potes, & accusationem instituere: ergo potes de illis nouiter absolui. Neque obstat, te iam absolutum esse: quia; vt ex præcedenti dubio constat, nunquam peccatum ita remittitur, quin ampliùs remitti possit, saltem quatenus est impedimentum gratiæ abundantioris recipiendæ. Monent tamen Doctores, non passim de peccatis confessis confessionem repeti, ne contingat, absq; dolore fieri: sed rationabili aliqua causa intercedente arbitrio prudentis Confessarij. Quod maximè verum habet in iis, qui scrupulis agitari solent.

6. Rursus peccatum, quod sub dubio est, an sit veniale, vel dubitas, an illud commiseris, nequit per se sumptum esse materia sacramenti ob periculum irritationis; si fortè commissum non sit; vel saltem malitiam venialem non habeat. Neque obstat, (vt dicemus, peccatum mortale, quod dubitas commisisse, vel quod sub dubio mortale est; te obligatum esse fateri: quia obligaris fateri simul cum alia materia certa, si vis absolutionem tibi absolutè ministrari: sin minùs sub conditione tantùm tibi absolutio impendi potest, vti docuit Suar. *disp.* 18. *sect.* 1. *num.* 12. Layman, *lib.* 5 *sum. tract.* 6. *cap.* 3. *n.* 3. *post assert.* 3.

Punctum VII.

De contritione, proxima Sacramenti Pœnitentiæ materia.

1. *Quid sit contritio, & quotuplex: & quæ ad pœnitentiæ Sacramentum requiratur.*
2. *Qualis attritio ad effectum Sacramenti requiratur.*
3. *Contritio requisita ad effectum Sacramenti, requiritur ad eius valorem ex probabiliori sententia.*
4. *Nec dolor præsumptus, nec naturalis, neque inefficax ad Sacramenti valorem sufficit.*
5. *Nunquam datur hoc Sacramentum informe.*
6. *Proponitur obiectio, & soluitur.*
7. *Plures exigunt, attritionem debere esse contritionem existimatam, vt ad gratiam obtinendam disponat.*
8. *Contrarium est probabilius, sufficere attritionem cognitam.*
9. *Soluuntur fundamenta opposita.*
10. *Dolor prædictus absolutioni præmittendus esse.*
11. *Præmitti etiam debet confessioni.*
12. *Sufficit præcessisse, nec retractatum esse.*
13. *Prærequitur dolor supernaturalis, etiam in confessione venialium. Et qualis sufficiat.*
14. *Proponitur obiectio, & soluitur.*
15. *Qualiter peccatum veniale virtute Sacramenti Pœnitentiæ remitti possit.*

1. COncilium Trident. *sess.* 14. *cap.* 4. definiens contritionem, inquit, est dolor de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero: quæ si charitate formetur, hominem Deo reconciliat priùs, quam hoc sacramentum actu susciat. Intelligitur autem charitate formari, si ob offensam Dei, quem super omnia amare, & obedire cupis, concipiatur. Alia (inquit Concilium) est contritio imperfecta, id est, minùs perfecta, quæque attritio nuncupatur, orta ex inferiori motiuo, scilicet, ex gehennæ, & pœnarum metu, ex amissione gloriæ, & turpitudine peccati. Quãdo ergo ob prædictos fines concepta est, quia charitate non formatur, sine sacramento in re susceptò perducere per se ad iustificationem peccatorum nequit; disponit tamen ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam, dispositione, inquam, vltima, & proxima: de hac enim loquebatur Concilium. Aliàs nihil speciale attritioni in Sacramento tribueret: siquidem extra sacramentum remotè peccatorem ad iustificationem disponit, vt constat ex Trid. *sess.* 6. *c.* 6. *&* 7. difficiliúsq; homines in lege gratiæ salutem obtinerent, quam in lege scripta, si vltra attritionem cum sacramento, contritione charitate firmata indigerent, nullúmque speciale beneficium fidelibus esset concessum in Sacramenti pœnitentiæ institutione, sed potiùs graue onus impositum: siquidem vltra contritionem pœnitentiæ sacramentum susciepere obligarentur, ipsúmque sacramentum pœnitentiæ per se peccata non remitteret, sed semper virtute contritionis remissa inueniret. Sit ergo certum, attritionem esse vltimam dispositionem ad gratiam in sacramento Pœnitentiæ susciendam.

2. Sed qualis attritio debeat esse ad effectum Sacramenti susciendum, docuit Trident. *sess.* 14. *cap.* 3. *&* 4. affirmans, debere esse attritionem, quæ sit donum Spiritus sancti ex turpitudine peccati, vel ex metu gehennæ concepta, quæque excludat voluntatem peccandi, & peccatorem vltimò ad iustificationem in sacramento susciendam disponat. Non est opus hanc attritionem de omnibus peccatis sigillatim esse: satis enim de omnibus dolere potes sua generali ratione offensæ Dei, vel priuationis gloriæ apprehensis, vti latè probat Vasquez. *quæst.* 86. *artic.* 2. *dub.* 7. Nauarr. *cap.* 1. *nu.* 22. Henriq. *cap.* 27. *nu.* 2. Suar. *disp.* 4. *sect.* 6. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *c.* 4. *assert.* 3. Neque item est opus ad prædictum dolorem aliqua graduum intensio: quia essentia attritionis, vel contritionis, non ex intensione, sed ex ipsa qualitatis natura desumitur, quæ in quolibet gradu etiam remisso consistere potest, vt bene aliis relatis probant Suar. *disp.* 4. *sect.* 4. *nu.* 9. Henriq. *lib.* 4. *c.* 27. *numer.* 2. Coninch. *disput.* 2. *dub.* 7. *concluf.* 2. Layman. *cap.* 4. *n.* 1. Neque item mora temporis ad prædictum dolorem est requisita, cum concipi possit vnico, & eodem momento, vt colligitur ex *cap. Mensuram. de pœnit. dist.* 1.

3. An verò hæc eadem attritio, quæ necessaria est ad effectum sacramenti, sit necessaria ad eius valorem, non conueniunt Doctores. Nam Sotus *in 4. dist.* 18. *quæst.* 3. *artic.* 3. Nauarr. *cap.* 1. *num.* 18. *& cap.* 9. *nu.* 10. *& in cap. Fratres. de pœnit. dist.* 5. *num.* 35. Bonac. *disput.* 5. *de Sacram. quæst.* 3. *punct.* 2. *num.* 12. existimant, ad valorem sacramenti non veram attritionem, sed existimatam requiri. Prædictis proximi sunt Henriq. *libr.* 4. *cap.* 26. *nume.* 2. *lit. D.* & Bonac. *supra* asserentes, dolorem naturalem sufficientem esse. Largius loquuntur Canus, Aureolus, Paludanus, & alij relati ab Henriq. *dicto libro* 4. *capit.* 21.

Cæterum tenendum est cum communiore sententia apud Ægid. *disp.* 4. *de Pœnitent. dub.* 5. *num.* 40. Suar. *disp.* 20. *sect.* 6. *num.* 6. Vasq. *quæst.* 92. *art.* 2. *dub. vnico, num.* 13. eandem attritionem necessariam esse ad valorem Sacramenti, quæ ad eius effectum. Moueor: quia Tridentinum *session.* 14. *cap.* 3. declarans contritionem, quæ pars sacramenti Pœnitentiæ affirmauit esse dolorem & detestationem de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero, quem dolorem in perfectum scilicet, contritionem, & in imperfectum, scilicet attritio

attritionem, distinxit: & de perfecto definiuit per se sufficientem esse absque Sacramento in re; benè tamen in voto susceptο, peccatorem iustificare. At de dolore imperfecto, scilicet, attritione, dixit, cum Sacramento disponere ad gratiam impetrandam. Ergo nullus alius dolor assignatus est à Concilio, pars huius Sacramenti, nisi qui sufficiens sit, saltem cum Sacramento, gratiam impetrare. Secundò, quia ctedendum non est, Christum Dominum Apostolis tradidisse potestatem remittendi fidelibus peccata, nisi ipsi remissioni essent dispositi. Ergo ea dispositο, quæ ad remissionem peccatorum requiritur, requisita est pro vsu potestatis Sacerdotibus concessæ, atque adeò pro valore Sacramenti. Tertiò, sola confessio, quæ ad reconciliandum peccatorem Deo dirigitur, est pars Sacramenti Pœnitentiæ. Sed hanc directionem accipit à dolore. Ergo nequit dari dolor pars Sacramenti, nisi ad effectum Sacramenti sufficiat. Quartò, ex oppositа sententia sequeretur, fatentem ex malitia peccata absque vero dolore ad illorum remissionem requisito, non esse obligatum confessionem repetere: quia valide fuerunt prædicta peccata clauibus subiecta, tametsi absque fructu.

4. Hinc conuincitur sententia Soti, & aliorum, affirmantium contritionem seu dolorem præsumptum, sufficientem esse ad Sacramenti valorem; quamuis non ad effectum. Non enim præsumptio doloris, qui non est, pars Sacramenti esse potest, alias error pars Sacramenti esset institutus, error namque ad summum excusare potest ab obligatione apponendi verum dolorem. Atque ita sustinet Suar. *disput. 20. sect. 4. à numer. 5.* Secundò conuincitur sententia Henriq. & Bonac. asserentium, dolorem naturalem esse sufficientem valori Sacramenti, quamuis non eius effectui: quia prædictus dolor non est Spiritus Sancti donum, nec vera contritio, vel attritio à Concilio tanquàm pars Sacramenti requisitus. Suar. *sect. 4. numer. 16.* Ægid. de Coninch. *disp. 20. dub. 5. numer. 40.* Vasq. *quæst. 92. art. 2. dub. 3.* Tertiò refellitur sententia Cani, & aliorum, qui affirmant, inefficacem dolorem sufficere: siquidem prædictus dolor non excludit voluntatem peccandi à Concilio pro parte huius Sacramenti requisitam. Suar. *disp. 20. sect. 4. n. 7.* Henriq. *lib. 4. cap. 21. n. 7.* Bonac. *disp. 5. quæst. 3. pun. 2. n. 13.* Vasq. & Coninch. *suprà.*

5. Quartò, & principaliter conuincitur communis sententia Thomistarum; affirmantium, Sacramentum Pœnitentiæ dari posse informe, id est, validum absque effectu: quibus fauet D. Thom. *in 4. dist. 17. q. 3. art. 4. qq. 1.* siquidem ea contritio, quæ pro reconciliatione à Concilio exigitur, pars ab eodē Concilio Sacramenti assignata est. Neque peccator videtur obligatus aliam dispositionem habere pro remissione peccatorum in hoc Sacramento impetranda, quam quæ à Christo fuit requisita pro absolutione valida obtinenda. Atque ita pluribus relatis docet Vasq. *quæst. 92. art. 2. dub. vn. n. 13.* Ægid. de Coninch. *disp. 4. dub. 5 n. 40.* & *dub. 11. n. 71.*

6. Quòd si dicas, stare optimè posse, per se necessarium esse eundem dolorem ad Sacramenti valorem, qui necessarius est ad illius effectum: ex accidenti tamen oppositum contingere. Exemplum sit: Doles de peccato fornicationis ob innatam turpitudinem, immemor inuincibiliter, te violari præcepti audiendi Sacrum reum esse; si ex prædicto dolore fornicationem fatearis, peccati sacrilegij oblitus, Sacramentum absolutionis recipis, quia est dolor de peccato ob illius turpitudinem quem Concilium *sess. 14. cap. 3.* affirmauit Sacramenti partem esse, & ad gratiam obtinendam per se disponere: at effectum Sacramenti non recipis; quia hic recipi non poterat, nisi simul omnia peccata remitterentur; quæ tamen absque illorum detestatione formali, vel virtuali remitti non possunt. Cùm ergo ex vi prędicti doloris solam speciem fornicationis detestaris, neque ad alias peccatorum species dolorem extendas, vt pote quæ diuersam turpitudinem habent, sanè eo casu nullum peccatum remittitur; cùm tamen Sacramentum conficiatur. Ergo datur Sacramentum informe. Idque admittit Suar. *disp. 20. sect. 5. num. 7.*

Respondeo, prædictum dolorem, insufficientem esse, non solùm per accidens ex coniunctione peccati obliti, sed etiam per se, tum ad remissionem peccati, tum ad Sacramenti valorem, eò quòd simul cum illo dolore consistere possit actualis voluntas peccandi, quam necessariò excludit dolor, qui Sacramenti Pœnitentiæ pars sit, vti dixit Concil. *sess. 14. c. 3.* Neque obstat, dixisse Concilium, dolorem ex turpitudine peccati partem esse Sacramenti, & ad gratiam in Sacramento obtinendam dispponere: quia intelligi debet ex turpitudine peccati nō speciali, sed generali, & omnibus aliis peccatis mortalibus communi, qualis est offensa Dei, violatio diuinæ legis, dissonantia, & oppositio cum ratione: quia solus hic dolor, & turpitudinis detestatio voluntatem peccandi excludit. Et ratio efficax est: quia recipere non potest verum Sacramentum Pœnitentiæ sine voluntate absoluta, & efficaci reconciliationis cum Deo, cùm ad hanc reconciliationem obtinendam fuerit institutum. At prædictam voluntatem habere non potes absque detestatione virtuali omnium peccatorum, vt pote reconciliationi contraria. Ergo, &c. Vnde, si de peccato fornicationis doleres ob specialem illius turpitudinem, & simul cum hoc dolore haberes coniunctum expressum propositum de cætero non peccandi, crederem te suscepturum non solùm Sacramentum, sed eius effectum, quia in prædicto proposito est virtualis detestatio omnium peccatorum, ideóque sufficiens dispositio, vt Sacramentum non solùm validum sit; sed effectum habeat. Neque obstat, ad hoc Sacramentum dolorem, & detestationem peccati formalem esse requisitam, nec sufficere virtualem; quia ea detestatio non videtur, necessariò exigenda de omnibus peccatis, sed de peccatis, quæ quis confiteri tenetur, & memoriæ occurrunt, quod in præsenti casu procedit.

7. Addunt plures Doctores, attritionem in sacramento ad gratiam obtinendam disponere, si existimetur contritio, secùs verò si esse attritionem cognitum fuerit. Sic videntur sentire Vega *lib. 3. in Tridentin. cap. 34. ad 3. obiect.* Ledesm. *2. part. 4. quæst. 20. artic. 1.* Victor. *relect. de potest. Eccles. quæst. 2.* Sotus, *libr. 2. de natur. & gratia. cap. 15. & in 4. dist. 18. quæst. 3. artic. 2. in fine.* Cordub. *lib. 1. quæstion. quæst. 2. opin. 3. in 2. part.* Fauet Nauarr. *cap. 1. num. 30. & 42.* Mouentur: quia tam in lege naturæ, quàm veteri fuit contritio, seu dolor perfectus ad remissionem peccati necessarius: at hanc necessitatem, vtpote iure naturali debitam, non sustulit lex gratiæ. Ergo attritio insufficiens est. Secundò, præcepto naturali, teneris sanctè sancta tractare. Ergo teneris non recipere sacramentum in peccato mortali. At si attritione cognita accedis ad pœnitentiam, accedis in peccato mortali. Ergo id illicitum est. Tertiò, accusatio exterior apud Sacerdotem debet esse de peccato, quatenus est offensa Dei: quia Sacerdos vices Dei gerit. Ergo procedere necessariò debet ex dolore peccati secundum prædictam rationem, & consequenter ex dolore, qui sit perfecta contritio.

8. Nihilominus contrarium dicendum existimo cum D. Thom. *3. part. quæst. 80. artic. 4. ad 2.* Suar. *disput. 20. sect. 1. num. 20. & num. 9.* refert plures doctores ita sentire. Ratio est: quia ex oppositа sententia infertur, attritionem nunquam esse dispositionem ad gratiam in sacramento Pœnitentiæ recipiendam. Nam existimatio contritionis, cum sit error intellectus, non potest præstare attritioni esse dispositionem sufficientem ad obtinendam gratiam, si aliàs ipsa per se non est sufficiens dispositio: ad summum excusare poteris ab iniqua sacramenti receptione, casu quo præceptum esset, ne cum attritione recipieretur, sicut existimata contritio excusat peccatorem à mala sacramentorum administratione. At nullum est præceptum neque humanum, nec diuinum suscipiendi sacramentum Pœnitentiæ cum contritione perfecta: quia esset præceptum institutioni sacramenti aduersum: siquidem hoc sacramentum ad remittenda peccata institutum est. Non igitur dispositio remittens peccata conuenienter præciperetur præmitti: præterquam quod Ecclesia actus internos præcipere non potest.

9. Neque argumenta in contrarium vrgent. Primum probat legem gratiæ non sustulisse necessitatem contritionis ad iustificationem extra sacramentum impetrandam, non tamen probat eam necessitatem sublatam non esse sacramento susceptο. Cùm enim potuerit Deus sacramentum instituere, quod vim & efficaciam haberet remittendi peccata, hoc instituto sacramento cessat necessitas contritionis, cùm possit alia via quam contritione obtineri peccatorum remissio. Secundo argumento negandum est, suscipientem sacramentum cum attritione indebitè sacramentum tractare, siquidem ea dispositione suscipit, quæ ad effectum illius impetrandum requiritur; ideoque cum sacramentum perficitur, sanctus existit. Ad tertium nego accusationem necessariò faciendam esse de peccato quatenus est offensa Dei; sufficit si fit accusatio peccati ob metum gehennæ, vel ob peccati turpitudinem, etia msi formaliter non sit: quia Deo displicet.

10. Supereſt triplex quæstio. Prima, an prædictus dolor valori, & effectui sacramenti necessarius præcedere debeat confessionem, & absolutionem, vel possit subsequi. Qua in re certum est, absolutioni necessariò prædictum dolorem præmittendum esse: etenim hæc forma absolutionis in modum iudicij reconciliationi profertur: nequis ergo reum Deo reconciliare, si reconciliationi indispositus existit, neque à peccatis absoluere, quem non cognoscis peccatorum pœnitere.

11. Deinde necessarium existimo, vt prædictus dolor confessionem præcedat; aliàs confessio non esset sui legitima accusatio ad reconciliationem tendens; sed quædam peccatorum narratio. Quod si factaconfessione absque vllo dolore ad detestationem peccatorum Confessarij monitis exciteris, vti sæpe contingit; necessariò tota illa confessio denuo clauibus Ecclesiæ subiicienda est: quod vnico verbo præstare potes, si te accuses de omnibus confessis, ab ijsque petas absolui. Atque ita docet Ægid. de Coninch. *disp. 4. dub. 6.* Paulus. Layman. *libr. 5. summ. tract. 6. cap. 4. assert. 5.* Neque dissentit

Suar.

uarez *disputat.* 20. *section.* 4. *numer.* 31. vt bene notauit Layman. *suprà.*

12. Tametsi consultum sit, cum peccata fateris, & absolutionem obtines, dolorem expressum habere de peccatis cõmissis; non est tamen necessarium, *i* sufficit antea, eo scilicet die præmisisse ex intentione ea peccata fatendi: confessio enim postmodum subsequuta ab eo dolore virtualiter perseuerante informari censetur, sicuti benè docent Suar. *disput.* 20. *sect.* 4. *à num.* 29. Bonac. plures referens *disp.* 5. *qu.* 3. *part.* 2. *n.* 17.

13. Secunda quæstio, an prædictus dolor supernaturalis prærequiratur in confessione venialium? Certum esse debet prærequiri ad valorem, & effectum sacramenti, quia (vt ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 3. constat) contritio ex Spiritus Sancti dono est pars essentialis Sacramenti Pœnitentiæ. Videtur autem sufficiens dolor ex turpitudine speciali peccati, cum proposito etiam speciali vitandi illud: quia, cùm vnum peccatum veniale sine alio remitti possit, non videtur ad peccati confessi remissionem necessariò requisitus dolor ad omnia venialia se extendens, sicuti diximus de mortalibus: & notauit Suar. *disp.* 12. *sect.* 1. *n.* 12.

14. Quòd si obiicias, inde probari, te non peccaturum, tametsi plura venialia fatearis absq; dolore, cùm tamen aliorum doleas: siquidem horum remissionem obtinere poteris non obtenta remissione illorum, de quibus nullum dolorem habes. Neganda est sequela: nam eo ipso, quo vis peccatum aliquod veniale fateri, obligatus videris dolorem illius habere, ne formæ absolutionis ineptam materiam subiicias. Secundò respondeo cum Suar. *disp.* 20. *sect.* 6. *n.* 7. admittendo sequelam: neque vllum sequitur inconueniens: nam venialium absolutione videtur ex intentione Sacerdotis forma absolutionis dirigi ad peccata, quæ ritè fuerint confessa, quorúmque pœnitens absolutioni recipiendæ dispositus sit.

15. Tertia quæstio, an peccatum veniale virtute sacramenti pœnitentiæ remittit possit? Ratio dubitandi est: quia, vt ait Suar. cum communi sententia *disp.* 11. *sect.* 3. *n.* 11. & diximus *punct.* 2. *huius disp.* non solum contritione, sed etiam attritione extra sacramentum remittuntur. Ergo sacramento Pœnitentiæ remitti non possunt, cùm virtute attritionis, quæ Sacramento prærequiritur remittantur. Respondeo, sicuti *eo p.* 2. respondi, peccatorum venialium remissionem virtute sacramenti Pœnitentiæ fieri per se, si simul cum mortalium remissione fiat, secùs si separatim facienda sit: illúdque sufficit, vt Pœnitentiæ sacramentum, non solùm pro remittendis mortalibus, sed etiam venialibus institutum sit.

Secundò respondet Suar. *disp.* 11. *sect.* 1. *à numer.* 7. cum D. Thom. Paludan. Capreolo, Ledesma, & aliis, virtute sacramenti tibi remitti non, solùm ea peccata, quorum attritionem habes, sed etiam omnia illa, quorum non habes complacentiam: quia sacramentum Pœnitentiæ non solum pro remittendis peccatis venialibus peccatoris, sed hominis iusti videtur institutum: at venialia peccata hominis iusti remitti non possunt virtute sacramenti Pœnitentiæ, si ad illorum remissionem displicentia requiritur: hæc enim absque sacramento sufficiens est, vt latè probat Suar. *disp.* 11. *sect.* 3. *n.* 11. & fauet texus in cap. *De quotidianis distinct.* 3.

Cæterùm negare non possum, hanc doctrinam, etsi piam mihi difficilem esse. Primò, quia inde sequitur, aliquod peccatum remitti absque pœnitentiæ virtute. Nec valet dicere, ipsam voluntatem suscipiendi sacramentum esse pœnitentiam virtualem, sicuti diximus de voluntate suscipiendi Eucharistiam, virtute cuius Eucharistia peccata venialia, quorum non est complacentia, remittit: quia ea voluntas supponit sacramentum Pœnitentiæ institutum esse per se, ad remittenda peccata venialia; tametsi illorum nulla fiat confessio quod nullatenus dici potest: quia institutum est per modum iudicij, cuius sententia per se, & directè ferri non potest in causam incognitam, & cuius nulla à pœnitente est instituta accusatio. Secundò, si Pœnitentiæ sacramentum posset remittere per se, & directè peccata, tametsi illorum attritionem non habeas, dummodo ab illorum complacentia abstineas, illis tantùm confessis posses sacramentum Pœnitentiæ recipere: quia sufficienter absolutioni dispositus es. Hoc autem est contra Trident. definiens, partem essentialem sacramenti Pœnitentiæ esse contritionem, saltem imperfectam. Ergo, &c.

PVNTVM VIII.

De confessione, proxima Sacramenti materia.

1. *Quæ sit confessio, quæ est pars Sacramenti, & quæ illius conditiones.*
2. *Secreta, & non publica confessio, etsi præcepto diuino conformis sit; non tamen est ex præcepto.*
3. *Aliquando potes, & decet publicè confiteri, sed rarò.*
4. *Præceptum de confessione publica neque est, neque esse potest.*
5. *Fieri debere voce humana aliqui censent.*
6. *Non est de necessitate Sacramenti.*
7. *Oppositio fundamento satisfit.*
8. *Qualiter ex præcepto voce humana confessio facienda est.*
9. *Confessio facienda est coram Sacerdote, etsi plures contrarium sentiant.*
10. *Nutibus in articulo mortis obligaris confiteri, si voce præstare confessionem nequis. Et quid extra periculum mortis.*
11. *Confiteri per litteras non obligaris.*
12. *Neque etiam per interpretem.*
13. *Qualiter in articulo mortis obligaris per scripturam, vel interpretem fateri.*

1. COnstat ex D. Thom. communiter recepto *in* 4. *dist.* 17. *quæst.* 3. *art.* 2. & 4. *qu.* 4. confessionem, quæ pars sacramenti Pœnitentiæ sit, esse legitimam, & sacramentalem accusationem de propriis peccatis, ad eorum veniam virtute clauium obtinendam, coram Sacerdote factam. Triplex conditio essentialis confessioni in hac definitione continetur, nempe, legitima, seu dolorosa accusatio de propriis peccatis, & coram Sacerdote. Sub iis conditionibus plures aliæ imbibuntur, quas Doctores sequentibus versibus explicant, præcipuè D. Antonin. *in* 3. *part. titul.* 14. *cap.* 19. §. 3. & *seqq.*

Sit simplex, humilis confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, quæ sit parere parata.

Simplex erit confessio; si ex debita intentione procedat; vel ita apertè facta, vt nihil ex obligatione manifestandum celetur. *Humilis*, si procedat ex humili sui recognitione propriique peccati dolore. *Pura*, si aliorum inutilium narratione mixta non fuerit. *Discreta*, si cum debita discretione, & prudẽtia peccata referat propria; aliena, quoad fieri possit occultat. *Fidelis*, si vera dicat. *Nuda*, si absque simulatione, & palliatione. *Frequens* si sæpe fiat. *Libens*, si voluntariè, & non coactè. *Verecunda*, si interiorem confusionem, & verecundiam, quam de peccato concepit, exteriùs manifestet. *Integra*, si nihil ex necessariò dicendis omittatur. *Secreta* si secretò, & non publicè fiat. *Lacrymabilis*, si plena lacrymis, & dolore sit. *Accelerata*, si post peccatum commissum non multùm differatur. *Fortis*, si difficultates, & impedimenta, quæ solent occurrere, vincat. *Accusans*, si fiat ex animo se accusandi. *Parere parata*, si propositum habeat suscipiendi satisfactionem, & emendationem præstandi. Plures ex his conditionibus, vt notauit D. Th. *in* 4. *dist.* 17. *q.* 3. *art.* 4. *quæstiunc.* 4. non sunt necessariæ; sed ad conuenientem confessionis vsum, illiúsque maiorem reuerentiam assignantur; nempe, quòd sit frequens, & accelerata. Aliæ conditiones inter se coincidunt. Sub his enim verbis, *humilis, verecunda, lacrymabilis, fortis, accusans, parere parata*, eadem conditio significatur, nempe, vt confessio ex vero dolore procedat, de quo *superius* diximus. Sub illis, *simplex, pura, discreta, fidelis, nuda, integra*, eadem conditio continetur, quæ est de integritate seruanda, de qua *in puncto sequenti*. Quare in præsenti solùm explicanda superest conditio secreti.

2. De qua certum est apud Catholicos, licitam, & honestam esse, vti definiuit Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. & Innocent. III. *in c. Omnis vtriusque sexus de pœnit. remissionib.* & pluribus comprobat Suar. *disp.* 22. *sect.* 2. *num.* 2. Nullum tamen est præceptum de confessione sub hac conditione facienda: nam esto Concilium dixerit, confessionem sacramentalem secretam non esse à præcepto diuino alienam, non inde infertur, præcepto diuino præcipi; sed solum infertur, obseruationi præcepti diuini confessionis conueniens esse. Et licèt in cap. *Omnis vtriusque sexus.* præceptum fuerit cuilibet fideli, cùm ad annos discretionis peruenerit, vt omnia sua peccata solus confiteatur proprio Sacerdoti; non est inde inferendum, prædicto præcepto non fore satisfacturum, si coram aliis proprio Sacerdoti confiteatur. Verbum enim illud, *solus*, non est appositum sub materia præcepti, sed in leuamen illius; præstat enim hunc sensum: Omnis fidelis, cùm ad annos discretionis peruenerit, omnia sua peccata, ad minus solus, proprio Sacerdoti confiteatur, &c.

3. Ex quo fit, te posse aliquando in maiorem tuorum scelerum vindictam, grauiorem tui humiliationem, Ecclesiæ ædificationem, aliorúmque exemplum, peccata commissa proprio Sacerdoti coram aliis fateri, sicuti tradit Nauarr. *c.* 2. *n.* 8. Suar. *disp.* 21. *sect.* 2. *num.* 9. Vasq. *q.* 91. *art.* 4. *dub.* 1. Coninch. *disp.* 6. *de pœnit. dub.* 2. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *c.* 6. & docuit Trident. *sess.* 14. *c.* 5. *circa fin.* Rarò tamen prædictus modus confessionis consulendus est, excepto necessitatis casu, & colligitur ex Bonac. *disp.* 5. *quæst.* 5. *sect.* 2. *punct.* 2. §. 2. *à numer.* 23.

4. Quinimò

4. Quinimò credo, certum præceptum de confessione, nec esse, neque esse posse de publica confessione; sed de auriculari seu secreta: quia regulariter confessio publica non leuibus incommodis est exposita, præterquam quod grauissimum onus peccatoribus imponeretur, si peccata secretò commissa obligarentur in publicum adducere, quæ aliena sunt à lege Christi, & recto Ecclesiæ regimine. Sic colligitur ex Trident. *Sess.14.cap.5.* dicente, diuino præcepto mandatum non esse publicè peccata fateri; nec satis consulrè humana aliqua lege præcipiendum fore: & notauit Laym. *lib.7.summ.tract. 6.cap.* 6. Ægid. de Coninch. *disp.6.dub.2.in fine.*

5. Sed an hæc sacramentalis confessio voce humana facienda sit: Affirmare videntur Paludan. *in 4. distinct. 17.quæst.2. num.7.* Medina *Cod.de confess.quæst.de modo secretò confitendi.* Mouentur ex Concil. Florent. *in decreto Eugenij* affirmante, materiam huius sacramenti esse oris confessionem. Ergo confessio aliter facta materia non est. Deinde in cap. *Quem pœnitet de pœnitent.distinct.1.* dicitur: confessionem faciendam non esse per scripturam. Denique absolutio necessariò ore proferenda est, nec sufficit, si scriptura, vel nutibus manifestetur. Ergo idem erit dicendum de confessione.

6. Nihilominus pro certo habendum est, confessionem fieri voce humana non esse de Sacramenti necessitate, vti tradit D. Thom. *in 4. dist.17.quæst.3. art. 4. quæstiunc. 3. ad 2. & quodlibet.1.art.10.* quem communiter Doctores sequuntur, teste Suar. *disput. 21. sect.3.num.2.* Vasq. *quæst.91.art. 4. dub. 4.* Ægid. de Coninch. *disp.6.dub.2.in princ.* Paul. Layman. *lib. 5. summ.tract.6.cap.7.num.3.* Sumiturque ex praxi, & vsu Ecclesiæ absoluentis mutos, qui nutibus peccata sacerdoti cõfitentur. Itemque morituros, qui aliter quàm nutibus peccata declarare non possunt. Ratio ea est: quia Trident. *sess.14.cap.3. & 5.* declarans confessionem huius sacramenti partem, solùm esse dixit humilem accusationem, qua pœnitens sacerdoti omnia sua peccata, quæ memoriæ occurrerint, manifestat. Sed hæc accusatio peccatorum manifestatiua nutibus, & scriptura fieri potest. Ergo.

7. Neque obstant contrariæ rationes. Nam Florent. affirmans, oris confessionem esse materiam; vsum est vulgari sermone oris, ab eo quod frequentius accidit; non quia necessariò ore facienda sit. Text. in c. *Quem pœnitet.* probat, per scripturam non esse confessionem faciendam, si ore fieri possit, vt dicemus, non quidem ex materiæ necessitate, sed ex Ecclesiæ præcepto. Neque est simile de forma absolutionis: cum quia vix occurrere potest necessitas eam scripto vel nutibus proferendi: cum tamen sæpe de confessione hæc necessitas contingat: tum & præcipuè, quia de forma expressè à Trident. *sect.14.cap.3.* est definitum: non solùm verba esse de illius essentia; sed quæ verba; cùm tamen pro confessione nulla verba expostulauerit.

8. Cæterum etsi pro necessitate sacramenti non fuerit necessarium verbis confessionem exprimi, est tamen necessarium ex Ecclesiæ præcepto, desumpto ex vsu & praxi Ecclesiæ, cui non leuiter fauet dictus text. in cap. *Quem pœnitet.* Quapropter graue peccatum committeret, qui nutibus, vel scriptura tantùm absque vlla vocis prolatione peccata fateretur; cùm tamen facilè posset ore proferre. Sic expressè S. Thom. *quodlibet.1.art.10.* Canus *5 p.prælect.de pœnitent.fol. 131.§. At existit.* Nauarr. *c.21.n.35.* Vasq. *q.91.art.4 dub.4.* Suar. *disp.21.sect.3.num.6.* Ægid. de Coninch. *disp.6. dub. 1. concl. 3.* Paul. Layman. *libr. 5.summ.tractat.16.cap.6.num.3.* Bonacin. *disput.5.de sacramento, quæst.5.section.2.punct.2.§.2. num. 24.* & alij.

Verùm, vt rectè aduertunt Canus, Bonacina, Suarez, Vasquez. Ægid. Layman. *locis allegatis.* Saà *verbo Confessio. num. 15.* non est in hac parte nimius rigor adhibendus. Vnde si non mediocrem difficultatem sentias, vel ob pudorem, & verecundiam, vel ob angorem gutturis, & impedimentum loquelæ in explicandis verbo peccatis; poteris ea scripta sacerdoti præsenti offerre legenda, expectans ab eo absolutionem, & interim contritionis signa exhibens. Neque opus est, vt inquit Dominic. Sotus *in 4.distinct.18.quæst.2.art.6.§. Si verò* vt singulis peccatis à sacerdote lectis annuas te illa commisisse, & de illis dolere. Satis enim id ex præsenti traditione aliis circunstantiis vestita indicatur, vt benè dixit Ægid. de Coninch. *dicta disp.6.dub.1.num.2.* Si verò vt facilius, & apertius peccata commissa sacerdoti explices, ea scripseris, & postmodum coram sacerdote legas, vel si illi tradas legenda, finita lectione affirmes te de omnibus illis accusare, & dolere, absolutionemque petere: non est dubium obligationi confessionis satisfeciisse; illa enim confessio non scriptura, sed verbis fieri censenda est.

9. Notanter dixi *coram sacerdote*; nam eo absente confessio sacramentalis esse non potest. Etenim cùm absolutio in præsentia concedenda sit, & confessio ad absolutionem dirigatur, nequit in absentia ad absolutionem dirigi. Sic Emmanuel. Saà *verbo Confessio.numer.16.* Nauarr. *cap.26.num. 27.* Coninch. *de pœnitent.disp.7.dub.10.nu.99.* Vasq. *quæst. 91. art.2.dub.1, num.37.* Bonac. *disp. . de Sacram. quæst.5. sect. 2. p.2.§.4.difficultat. 4. num. 10.* Fauetque decretum Clementis VIII. qui non solùm absolutionem, sed etiam confessionem per literas & internuncium damnat; tametsi contrarium sentiant Zerola *in praxi de pœnitent. cap. 13. quæst. 2. conclus.2.* Valent. *t.4.disput.7.quæst.11. p.2. sub finem.* Suar. *disp.19.sect.3. & disp.21. sect.4. num.9.* Filliuc. *tract.7.c.1. qu.10.* Reginald. *lib.8.num.28.*

10. Sed an obligeris nutibus, vel scriptura peccata in confessione manifestare, quando voce manifestare non potes? Respondeo quoad manifestationem per nutus dubium non esse quin sis obligatus in articulo mortis peccata manifestare. Constat ex praxi, & ex eo quod eo tempore specialiter vrgeat confitendi præceptum, illudque absque graui difficultate exequi potes in magnam tuæ conscientiæ vtilitatem: nulla ergo ratio adest quæ te excuset.

Extra periculum mortis dicendum censeo, si mutus es, neque speras breui tempore loquelam recuperaturus, teneris tempore quo vrget Ecclesiæ præceptum confiteri, quia cùm hic modus manifestandi peccata secretus sit, illoque vtaris ad alias res minus tibi vtiles explicandas, non debet pro suscipiendo sacramento tibi esse grauis & difficilis. Sic Caietan. *verbo, Confessio.condit.11.* Sotus *in.4.distinct.18. q.2.art.6.vers. Primum ergo membrum.* Nauarr. *c. Fratres de pœnitent. dist.5. num.89.* Tolet. *lib.3.cap.6.* Emman. Saà *verbo Confessio.num.13. in scholiis.* vbi alios refert. Dixi, *nisi speres breui tempore loquelam recuperaturus*: nam eo casu legitima est causa confessionem annuam differendi, tum vt apertiùs peccata manifestes, & absque ea difficultate, quam secum manifestatio per nutus trahit, tum vt modum confessionis ab Ecclesia communiter retentum obserues. Sic Paul. Layman. *lib.5.sum. tract.6.cap.6. concl.4.*

11. Quoad confessionem per scripturam, etsi Gab. Vasq. *quæst.91. art.4.dub.5.* Suar. *disp.36 sect.6. num.7.* & alij plures apud ipsos existiment, te obligatum esse, eò quòd hic manifestationis modus non sit difficilis, neque ex illo vllus alius à Sacerdote tua peccata cognoscit; verius est, prædicta obligatione te non astringi: nam esto de facto nemini alteri à Sacerdote manifestentur, de se tamen scriptura ad publicam manifestationem dirigitur, apràque est eam legentibus notitiam peccatorum concedere, & plerunque concedit. Non igitur credendum est, diuinum, vel ecclesiasticum præceptum ad prædictum confessionis modum obligare. Aliàs affirmandum esset, te esse obligatum scripturæ peccata commissa mandare, si timeas è memoria casura: ea enim lege, qua teneris peccata fateri, & omnia fateri teneris. At receptũ non est te obligatum esse peccata scribere, ne è memoria decidant. Ergo neque ea scribere, vt Confessori manifestes. Atque ita sustinent Dominic. Sotus *in 4. dist.18.quæst. 2. art. 6.* Caietan. *verbo, Confessio, condit.11.* Victoria *in sum.n.137.* Nauarr. *sum. c.21.n. 36. & in cap. Fratres de pœnitent. dist.5. num. 86.* Ioann. Med. *Cod.de confess. quæst.15.§. Quintum dictum.* Emman. Saà *verbo, Confessio, numer. 13.* Layman. *liber. 5. sum. tract. 6. cap.6. concl.4.*

12. De modo autem confitendi per interpretem, tametsi licitus sit, communis sententia defendit, obligatorium non esse vt videre est apud Sot. Nauarr. Caietan. Emman. Sà *loc. alleg.* Vasq. *quæst.91.art.4. dub.3.* Suar. *disp.36. sect.6.num.2.* Tolet. *lib.3.cap.6.* Layman. *cap.6. concluſ. 6.* Ratio est: quia Christus Dominus noluit te obligare ad publicam peccatorum confessionem, sed solùm ad secretam, vt ex Trident. *sess.14.cap.5.* constat: si autem alteri præter Sacerdotem tua peccata manifestare obligatus esses, iam ea obligatio limites secretæ confessionis excederet, & publicæ confessionis portas intraret. Quod esset nimis graue, & difficile, & alienum à legis euangelicæ suauitate.

13. Verùm in articulo mortis credo certum, te obligatum esse scriptura, vel per interpretem, imò publicè peccata fateri, si maculatus graui culpa probabilitatem non habeas contritionis: quia in eo articulo iure diuino, naturali, & strictissimo teneris reconciliari cum Deo. At deficiente contritione nulla alia via supereſt reconciliationis, præter Pœnitentiæ Sacramenti susceptionem. Ergo. Hæc autem necessitas, vt bene expendit Vasq. *de pœnitent. quæst.91. art.4. dub.3.* à *num.6.* Suar. *disp.36. sect.6.num.5.* Layman. *lib.5.sum.tract.6.cap. 6. in fine.* non prouenit ex diuino præcepto confessionis, sed ex præcepto charitatis erga seipsum, quo quis tenetur, saltem in vltimo vitæ, Deo reconciliari. Nam esto pœnitentia non esset instituta, vt medium ad salutem necessarium; sed tantum vt sufficiens; eo vti deberes, vt eius vsu gratiam impetrares. Aduertunt tamen, & benè, prædicti Doctores, præcipuè Suar. eo casu te non esse obligatum confiteri omnia peccata; sed quælibet confiteri posse aliis relictis: quia solum obligaris suscipere Sacramentum, & eius effectum, quem suscipere potes quolibet peccato confesso, tametsi alia relinquas, cùm absolutè à confessione omnium sis excusatus.

PVNCTVM

PVNCTVM IX.

De integritate confessioni requisita.

1. *Qua sit confessio integra.*
2. *Omnia mortalia quoad speciem, & numerum, tam interiora, quàm exteriora, fateri debes.*
3. *Circunstantias notabiliter aggrauantes esse obligationem confitendi, docent plures.*
4. *Probabilius est oppositum.*
5. *Satisfit rationibus n. 3. adductis.*
6. *Explicantur septem circunstantiæ à Doctoribus assignatæ, & specialiter circunstantia,* Quis, *quæ denotat qualitatem personæ.*
7. *Circunstantia,* quid, *quæ est materia peccati: & quid in furto dicendum sit.*
8. *Quid de circunstantia incestus.*
9. *Quid de virginitate.*
10. *Explicatur circunstantia,* propter quid, *quæ spectat finem operantis.*
11. *Circunstantia,* quomodo, *declaratur.*
12. Quibus auxiliis, *an oporteat explicari.*
13. Quando, *id est, quo tempore: vbi de peccato commisso die festo.*
14. *Quid dicendum de peccato dubio, an sit obligatio fatendi: & quale dubium.*
15. *Si probabile iudicium habeas non esse mortale, vel esse confessum, vel non esse commissum, non teneris.*
16. *Si anceps es, aliqui censent te non esse obligatum.*
17. *Verius est, te obligatum esse.*

1. IAm confessionem voco integram, in qua fateris omnia peccata mortalia commissa, & clauibus Ecclesiæ non subiecta. Quòd autem hæc fateri teneatis vi præcepti diuini, in ipsa institutione Sacramenti fundati, docuit Trident. *sess.* 14. *c.* 5. his verbis: *Verum, cum vniuersa peccata mortalia, etiam cogitationes, homines iræ filios, & Dei inimicos reddant, necessum est omnium etiam veniam cum aperta, & verecunda confessione à Deo quærere. Itaque, dum omnia, quæ memoriæ occurrunt peccata Christi fideles confiteri studeant, procul dubio omnia diuinæ misericordiæ ignoscenda exponunt. Qui verò secùs faciunt, & scienter aliqua retinent, nihil diuinæ bonitati per Sacerdotem remittendum proponunt.*

2. Ex his verbis infertur manifestè, te obligatum esse omnia peccata mortalia, tam interiora, quàm quæ in actum exteriorem prodeunt, confessioni subiicere. Item, omnes circunstantias mutantes speciem: quia in esse moris sunt noua peccata: & definitur à Trident. *sess.* 14. *can.* 7. Item, numerum peccatorum, quæ commisisti, vt satis iudicatur à Trident. *suprà c.* 5. cùm dixit, omnia peccata, non solùm in genere, sed in specie, & sigillatim declaranda esse. Rationem huius veritatis reddit Concilium *illo c.* 5. Sacerdos non potest hoc iudicium incognita causa exercere, neque æquitatem in pœnis iniungendis seruare, si in genere duntaxat, & non potiùs in specie, & sigillatim sua ipsi peccata pœnitentes declararent. Aliam rationem ex effectu Sacramenti reddit D. Thom. *in dist.* 17. *q.* 3. *art.* 4. Alens. 4. *p. q.* 77. *memb.* 5. *art.* 2. & 6. Adrian. *in* 4. *de confess. q.* 4. §. *Quoad peccata.* Vnum peccatum mortale remitti non potest sine alio, quia quodlibet obstat gratiæ recipiendæ. Ergo, vt pœnitens ab omnibus absoluatur, omnia debet confiteri, vt sententia absolutionis accusationi commensuretur: aliàs daretur sententia de causa incognita. Fauétque textus in cap. *Eum pro causa de sentent. excommunicat.* vbi pluribus excommunicationibus ligatus, si aliquam taceat ex malitia, ab ea non absoluitur. Si igitur in hoc casu non posset ab vna excommunicatione absolui, quin ab omnibus absolueretur, à nulla maneret absolutus. Quòd si inquiras, qualiter possis circunstantias mutantes speciem, & numerum peccatum agnoscere, vt confessionis iudicio subiicias; vide dicta *tract.* 2. *de peccat. disp.* 3. *p.* 1. & *seqq.*

3. Supersunt tamen examinandæ aliquot quæstiones inter Doctores controuersæ. Prima, an circunstantiæ notabiliter aggrauantes intra eandem speciem sint ex præcepto diuino necessariò fatendæ. Dari circunstantias intra eandem speciem aggrauantes, vel minuentes notabiliter peccatum pro vt communiter committi solet, non est dubium: siquidem, ex malitia, intensóque odio occidere hominem potes; vel repentè occasione grauis iniuriæ lacessitus. Item, intra quantitatem pro peccato mortali furti requisitam, dari potest minima, vel notabiliter maxima. Item, peccatum carnis potes committere nimio affectu, & voluptate, vel eo cessante, & sic de aliis similibus. Quæstio igitur est, an prædictas circunstantias, tam aggrauantes, quàm notabiliter minuentes, debeas manifestare, vt integritati confessionis satisfacias.

Affirmant Caiet. *in sum. verbo, Confessio, condit.* 15. Domin. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *qu.* 2. *art.* 4. *concl.* 5. & 6. & pluribus relatis Suar. *disp.* 22. *sect.* 3. *n.* 5. Salas. 1. 2. *tract.* 8. *disp. unic. de confes. sect.* 3. *num.* 33. *qu.* 7. *pag.* 1190. Thom. Sanch. *lib.* 4. *de voto, c.* 11. *n* 24. Ægid. de Coninch. *disp.* 7. *de pœnitent. dub.* 3. *concl.* 1. *n.* 18. Henriq. *lib.* 5. *c.* 7. *n.* 6. Probari potest primò ex Trid. *sess.* 14. *c.* 5. decidente, circumstantias mutantes speciem, numerumque peccatorum, in confessione explicandum esse, vt sacerdos ritè causa cognita, iudicet, & pro qualitate criminum pœnas iniungat. Et hæc ratio æquè in circumstantiis notabiliter aggrauantibus procedit: siquidem ex illarum positione criminis grauitas notabiliter augetur, & sæpè amplius quàm multiplicitate peccatorem numerica. Ergo, &c. Secundò, *ex capit. Consideret. de pœnitentia, distinct.* 5. vbi plures circumstantiæ connumerantur in confessione explicandæ, quæ solùm aggrauant, vt de duratione actus, de intensione, de occasione peccati: & in cap. *Si quis Sacerdos* & cap. *Non debet.* & aliis 30. *quæst.* 1. & cap. 1. & 2. 22. *quæst.* 6. variæ pœnitentiæ assignantur pro diuersis criminibus, cùm tamen diuersitas solùm sit secundùm magis & minus. Ergo signum est, æquitatem iudicij expostulare prædictæ diuersitatis declarationem. Tertiò Confessor interrogare potest pœnitentem, an in peccatum quod confitetur, sæpius reinciderit, vel longo tempore durauerit; & in peccato furti quam quantitatem fuerit furatus: quia habet clauem scientiæ, ad quam pertinet examinare pœnitentis statum & dispositionem. Ergo tenetur pœnitens his omnibus interrogationibus respondere. Ergo etiam absque interrogatione tenebatur declarare; quippe hoc iudicium voluntarium est, non coactum; ac proinde quidquid pœnitens interrogatus occultare non potest, absque interrogatione declarare debet. Quartò sunt plura peccata, quæ secundùm probabilem sententiam non differunt specie, sed intra eandem augent, vel minuunt notabiliter malitiam: & tamen est certum in confessione manifestari debere. Ergo, &c. Maiorem propositionem probo inductione. Primo in gradibus consanguinitatis, quatenus sunt circumstantia incestus. Etenim copula cum sorore, vel cum matre, vel affine non mutat speciem, vt latè Caiet. 2. 2. *q.* 154. *art.* 9. & *tom.* 1. *opusc. tract. vlt. respons.* 5. Sotus *dist.* 18. *q.* 2. *art.* 4. Canus. *relect. de pœnitent. punct.* 5. Secundò in peccatis contra naturam, quæ secundum probabilem sententiam solùm differunt secundùm maiorem vel minorem grauitatem. Tertiò in infamatione falsum dicendo, vel occultum reuelando, quæ solum videtur secundùm magis vel minus differre. Quartò, in violatione ieiunij: comestio enim carnis illo die eiusdem speciei est cum comestione repetita ciborum non prohibitorum. Quintò homicidium, & mutilatio membri, voluntas occidendi vnum, vel plures, quæ solùm intra eandem speciem differunt. Et tamen hæc omnia sunt in confessione manifestanda. Ergo circumstantiæ aggrauantes, vel minuentes notabiliter manifestari debent.

4. Nihilominus, etsi prædicta sententia probabilis sit, probabiliorem existimo, circumstantias notabiliter aggrauantes, & à fortiori notabiliter minuentes non esse ex necessitate fatendas. Sic D. Thom. *in* 4. *dist.* 16. *qu.* 3. *art.* 1. Valent. *p.* 4. *disp.* 7. *qu.* 11. *pun.* 1. *assert.* 5. Nauarr. *cap.* 6. *num.* 6. & pluribus relatis Vasq. *qu.* 91. *art.* 1. *dub.* 2. Bonac. *disp.* 5. *de sacram. qu.* 5. *sect.* 2. *p.* 2. §. 3. *difficul.* 3. *n.* 5. alias *vbi sect.* 2. *num.* 11. innumeros refert, tametsi contrarium sentiat. Præcipuum fundamẽtum est: quia obligatio fatendi peccata ex institutione sacramenti Pœnitentiæ à Christo Domino facta prouenit. At hanc institutionem declarans Concil. *sess.* 14. *cap.* 5. & *can.* 7. solùm expressit peccata quoad speciem, & numerum, & consequenter quoad circumstantias mutantes speciem: ergo absque fundamento obligantur fideles circumstantias intra eandem speciem manifestare. Doctores enim hanc obligationem imponentes tenentur necessariò affirmare, diminutè Concil. Trident. processisse in sua declaratione. Quòd si dicas, Concil. circumstantias aggrauantes non declarasse, vt locum opinionibus concederet, solúmque declarasse, quæ certò seruanda erant: vnde conuincitur, nullam esse obligationem has circumstantias fatendi: quia in casu dubio obligatio imponenda non est: nõ enim certò, & cum effectu adstringi debes ad onus graue subeundum ob obligationem dubiam, & incertam. Si enim Concilium iudicauit, iudicium confessionis satis ritè exerceri posse, æquitatemque in pœnis iniungendis seruari, declaratis peccatis quoad speciem & numerum; vnde obligatio declarandi modum peccati asserenda est? Confirmo. Circumstantias notabiliter minuentes non esse ex obligatione manifestandas, asserunt ferè omnes Doctores, etiam oppositæ sententiæ, vt videre est apud Henriq. *lib.* 5. *c.* 7. *n.* 3. Suar. *disp.* 22. *sect.* 3. *n.* 16. Ægid. de Coninch. *disp.* 7. *dub.* 3. *conc.* 2. *n.* 16. At eadem est ratio de iis circumstantiis, ac de circumstantiis notabiliter aggrauantibus, cùm in hoc iudicio æquè teneatur pœnitens pro se, ac contra se veritatem fateri, &c.

5. Neque rationes in contrarium vrgent. Ad primam desumptam ex Concilio satisfecimus probatione nostræ conclusionis. Ad secundam ex cap. *Consideret*, fateor pœnitentem debere considerare qualitatẽ sui criminis quoad circumstan-

tias aggrauantes aliquo modo; sed ad hanc considerationem, & confusionem non tenetur ex præcepto; sed ex consilio. Neque aliud ibi voluit August. alias deberemus affirmare; obligatum esse pœnitentem manifestare, an in die festo, vel ieiunij peccatum commiserit: quod non est receptum, vt videbimus. Alia item capita; in quibus variæ pœnitentiæ pro diuersis criminibus impositæ recensentur, aliquibus placet loqui de foro publico, & non de sacramentali. Sed concesso, sermonem esse de foro sacramentali; affirmamus, diuersas illas pœnitentias impositas esse pro diuersa criminum grauitate, eò quòd à fidelibus ad iudicium confessionis fuerit delata: at inde non conuincitur obligari fideles eam grauitatem in confessionis iudicium adducere. Multa nanque ibidem recensentur, quæ in omnium sententia non sunt necessariò in confessionem adducenda; quale est declarare, an periurium commissum sit ab homine libero, vel seruo, pro cuius diuersitate diuersa pœna statuitur *illo c.1.22.q.5.* Ad tertium respondeo posse Sacerdotes, quando sibi non constat de dispositione pœnitentis, & de proposito vitandi peccata in futurum, examinare, & inquirere super peccata confessa, ipsúmque pœnitentem obligatum esse manifestare veritatem, si videat, Confessarium interrogare de circunstantiis aggrauantibus in ordine ad formandum iudicium de eius dispositione, & statu; & non quia existimet, circunstantias aggrauantes necessariò esse fatendas: quam manifestationem ipse facere tenebatur non interrogatus, si intelligeret, ex manifestatione criminum quoad speciem, & numerum non esse Confessarium sufficienter instructum, quod vix præsumendum est. Quarta ratio postulat explicationem plurium circunstantiarum, ideóque placet per singulas circunstantias, quæ regulariter alicui actioni adesse solent, discutere.

6. Septem circunstantiæ enumerantur communiter à Doctoribus (teste Azor. *1.p. lib.1. cap.* 4. Sayro *in claui regia, lib. 2.cap.*3. Henriq. *lib.5. sum.cap.6. num.*3. Valen. *t.4. disp.7.q.11. punct.*1. Coninch. *disp.7.de pœnitent.dub.*4. Suarez *disp.* 22. *sect.* 4. Bonac. *disp.5.de Sacram.quæst.5.sect.2.pun.2.§.3.difficult.*3. & aliis.) *Quis, quid*, vel, *circa quid, quomodo, cur, quibus auxiliis, vbi, quando.*

Circunstantia, *quis*, denotat qualitatem personæ peccantis, quæ frequentiùs mutat speciem, ideóque necessario fatenda, vt si persona sacra, coniugata, vel habens votum castitatis fornicationem commiserit: transfert enim actionem intemperantiæ in vitium sacrilegij, vel iniustitiæ. Si sit persona publica sæpè ratione officij contra iustitiam delinquit, aliàs solùm contra misericordiam peccaturus. At, si huius circunstantiæ aggrauatio intra limites eiusdem speciei contineatur, sicuti contingit in ligato voto castitatis solenni, vel simplici, aut proueniente ex Ordine sacro, vel religione, nulla est obligatio declarandi.

7. *Quid*, indicat materiam peccati quoad conditiones eius, quarum præcipua, à Doctoribusque controuersa est materia furti, & damnum illatum. Et de materia furti pro certo supponit Suar. *sess.* 4. *num.* 2. necessariò esse fatendam: neque satisfacere, si dicas, te notabilem quantitatem furatum esse; sed debere explicare, quam quantitatem. Idem in hoc casu docuit Bonac. *supra, num.*17. consentit Nauar. *cap.6.n.6.* casu, quo furtum in ea quantitate fuerit reseruatum, vel illius explicatio necessaria fuerit ad ferendum iudicium de restitutione facienda. Mouentur: quia sine hac manifestatione non videtur manifestatum delictum, quod per ordinem ad obiectum indiuiduatur; neque æquitas in pœnitentiis iniungendis seruari potest, cùm sit longè diuersum furtum vnius scuti, vel centum. Nihilominùs dicendum est, neque in hoc casu te obligatum esse quantitatem furti declarare, si quantitas furata vnius fuerit domini: nam, licèt indiuiduatio actus per ordinem ad obiectum sumatur, sufficienter illius indiuiduationem declaras, affirmans, te quantitatem notabilem furatum esse: sicuti satisfacis confitendo homicidium, vel fornicationem commisisse, tametsi intentionem, vel durationem illorum actuum non declares: cùm tamen intensio, & duratio ipsam indiuiduationem actus potiùs, quàm obiectum constituant. Atque ita sustinet Vasq. *dub.*4. *n.* 5. & probabile reputat Bonac. *difficult.* 3. *n.* 17. Quòd si peccatum in tanta quantitate excommunicationem habeat annexam, debes manifestare, si illius excommunicationis Confessarius ignarus sit: quia absolutio ab excommunicatione præmitti absolutioni à peccatis debet. Idem est, si in ea quantitate fuerit reseruatum, si alteri quàm habenti potestatem fatearis: sectis si potestate absoluendi gaudeat: quia ob reseruationem delictum non mutat speciem. Nullo tamen modo tibi licitum est furanti centum, fateri decem furatum esse: quia esto furtum decem, vel centum non differat specie, non est dubium differre numero, ac proinde peccatum, quod commissum est celas; & fateris, quod nõ commisisti, vti benè aduertit Vasq. *quæst.*91. *art.*1. *dub.*4. *n.*23. Ob eandem rationem, si occideris Petrum, non est tibi licitum confiteri solùm vulnerasse: quia esto vulneratio ab occisione non differat specie, differat numero.

Notanter dixi, *si ab vno domino materia furti sublata sit*: nã si plures in eam rem dominium habeant, videtur pro multiplicitate dominorum peccatum, saltem virtute, multiplicari, sicuti si plurium hominum multitudinem velles occidere, non satisfaceres declarando habuisse voluntatem occidendi, nisi declares, saltem confusè, homines, quos occidere voluisti: quia iuxta eorum pluralitatem peccatum occisionis, saltem virtute, multiplicatur. Cæterum Ioann. de Salas *t.2.t.* 2. *quæst.* 73. *tract.*13. *disp.*5. *sect.*6. *n.*65. & Vasq. *de pœnitent. quæst.*91. *art.* 1. *dub.*4. *n.*5. affirmant, te non esse obligatum in peccato futti numerum dominorum declarare: quia ex eorum multiplicitate non videtur peccatum multiplicari, cùm sit eadem priuatio dominij, idémque damnum: tametsi plures illud patiantur: in quo est latum discrimen ab eo, qui vno actu plures occideret, vel vulneraret, vnicóque verbo famam plurium lædere; vel id præstare vellet, quia occisiones, vulnerationes, famæque læsiones distinctæ sunt, & vna ab alia non pender, nisi in causa: & consequenter voluntas illorum malorum multiplex est moraliter pro multiplicitate damni inferendi. Debet ergo in confessione manifestari.

8. Ad hanc circunstantiam reducitur illa, quæ vocatur à Theologis *circa quid*: quæque denotat qualitatem personæ, cum qua est peccatum, vt si commisisti fornicationem cum coniugata, vel occidisti Clericum. Et de his non est dubium debere explicari. Solùm de circunstantiis incestus, & virginitatis est difficultas. Et quidem omnes Doctores fatentur, teste Sanch. *lib.7.de matr. disput. 5.num.5. & 8.* copulam illicitam cum consanguineis, vel affinibus iis in gradibus, in quibus matrimonium intet ipsos prohibetur, esse incestum, & circunstantiam fornicationis necessariò fatendam: quia ob reuerentiam debitam, tum consanguineis, tum præcipuè matrimonij Sacramento, ea copula specialiter prohibetur: sumiturque ex cap. *Lex illa.* §. *Cùm ergo.* 36. *quæst.*1. Sed, an satisfacias integritati confessionis, si affirmes, incestuosam copulam commisisse, quin personam, qua cum commisisti, manifestes, an, inquam, fuerit affinis, vel consanguinea, an in primo vel secundo gradu: non est ita certum. Nam Caietan. 2. 2. *q.* 154. *art.* 9. quem aliqui recentiores sequuntur, existimat, incestum cum affine, vel consanguinea solùm esse circunstantiam aggrauantem, sicuti maior, vel minor quantitas in furto: & idem docet de diuersitate graduum vtriusque: additque non oportere pœnitentem esse sollicitum in eis explicandis.

Communis tamen sententia est, incestum cum consanguinea esse specie diuersum ab incestu cum affine, ac proinde necessariò in confessione explicandum: differunt enim, sicut vnio partium mediata, & immediata, naturalis, & voluntaria. Et licèt omnes prædicti incestus sint aduersùs eandem virtutem pietatis, vel religionis: quia diuerso modo eam violant: diuersitatem habent specificam, sicuti sacrilegium, ex copula cum persona sacra, vel ex illius percussione, diuersum est, tametsi sint aduersùs eandem virtutem. Secundò differunt specie incestus cum consanguinea in linea recta, & transuersali: quia cum consanguinea in linea recta nunquam fuit licitus concubitus: & longè alia reuerentia debita est matri, quàm sorori; & longè fœdior illius, quàm huius violatio. Tertiò, differt incestus in primo gradu consanguinitatis lateralis à reliquis, & incestus in primo gradu affinitatis lineæ rectæ à reliquis, præsertim lineæ transuersæ: quia in primo gradu iure naturæ est impedimentum dirimens matrimonium; in reliquis iure positiuo. Sic Leonard. Lessius *lib.*4. *de iustit.c.*3. *dub.* 11. *n.*79. Vasq. *quæst.*91. *art.*1. *dub.*4. *num.*13. Suar. *de pœnitent. disp.*22. *sect.* 4. *num.* 7. Quoad reliquos gradus probabile est, copulam incestuosam inter ipsos non differre specie, ac proinde non esse necessariò fatendam eam diuersitatem: etenim omnes hæ copulæ prohibentur positiuo præcepto sub eadem ratione, nempe, vt reuerentia debita propinquis in illis gradibus deferatur. Quòd autem maior reuerentia debeatur, quò gradus est intimior, non arguit diuersitatem specificam vt benè Lessius, & Vasq. *locis citatis.*

9. De circunstantia virginitatis, omissis aliis sententiis, affirmo, non esse specialem circunstantiam necessario fatendam, si ipsa virgo liberè consensit, vti pluribus relatis firmat Thom. Sanch. *lib.7.de matr.disp.*14. *à n.*5. Suar. *de pœnit.disp.*22. *sect.*4. *à n.*6. Petr. Nauarr. *lib.2.de restit.c.*3. *par.*4. *dub.*1. *n.*249. *in noua edit.* Puella namque domina est sui corporis, quatenus absque iniustitia potest illo vti. Ergo vltra peccatum intemperantiæ nullum aliud ibi interuenit, sicuti in vito contingit, cùm primum virginitatem amittit.

10. Tertia circunstantia est, *propter quid*, quæque indicat finem operantis. Quando igitur finis intentus est diuersum specie peccatum à medio, quod eligitur; fatenda est necessariò talis intentio: vt si furatus sis propter mœchiam: cùm enim furtum ad mœchiam non dirigatur, & ex alia parte sint diuersa peccata specie; ex manifestatione vnius aliud non manifestatur. Quod si medium & finis sint eiusdem speciei, & vnum referatur ad aliud, quales sunt tactus, oscula, & amplexus, qui per se ad coitum diriguntur, manifestato fine intento, & subsecuto manifestantur illi actus medij antecedentes, vt notauit Vasq. *quæst.*91. *art.*1. *dub.*4. *n.*9. Suar. *de pœnit. disp.* 22. *sect.*4. *n.*8. Martin. Nauarr. *c.6.n.6*

11. Quarta

11. Quarta circumstantia est, *quomodo* quæ intelligenda est de modo accidentali, seu non per se, coniuncto cum actu. Modus accidentalis est in triplici differentia. Primus secundum durationem, qui non est necessariò exprimendus, nisi fortè ob durationem contingat, peccata quoad numerum multiplicari, vti docuit Emmanuel Sà *verbo Confessio, num.* 23. Secundus, refert intentionem, qui si peccata distincta non inferat, non est necessariò fatendus: solet autem inferre, vt si homicidium sit ex odio: nam tunc non solùm est contra iustitiam; sed contra charitatem: secùs si ex lucri causa. Item, si inimicum occisum in frustra feces, teneris fateri: quia est sæuitiæ, seu feritatis peccatum iuxta doctrinam D. Thom. 2.2. *quæst.* 159. *art.* 2. vel noua iniuria, quæ defuncto in eius cadauere fieri potest, vt notauit Suarez *de pœnit. disp.* 22. *sect.* 4. *num.* 13. & Vasq. *quæst.* 91. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 32. Tertius desumitur ex consuetudine, quem opus non esse explicare in confessione affirmauit Canus *relect. de pœnitent. p.* 5. Suar. *dicta disp.* 22. *sect.* 4. *num.* 15. Vasq. *quæst.* 91. *art.* 3. *dub.* 7. *n.* 16. Sà *verbo, Confessio, n.* 23. aliàs obligareris bis eadem peccata fateri. Per accidens tamen obligari potes, si necessarium sit Confessario, vt tuam dispositionem, & obligationem perspectam habeat.

12. Quinta, *quibus auxiliis*, id est, qui tibi fuerunt auxiliati in peccato. Horum declaratio necessaria non est, si eos ad tecum peccandum non induxeris. Quòd si induxisti, distinguendum est cum Vasq. *quæst.* 91. *art.* 1. *dub.* 4. *num.* 3. & 21. an inductio sit ad actum tibi, & inducto communem, vt cùm induceris mulierem ad fornicationem: quo casu, cùm inuita actio eiusdem sit speciei eum actu subsequuto, & ex alia parte ad ipsum referatur, vt pluribus allegatis firmat Vas. 1.2. *disp.* 102. *cap.* 4. D. Thom. Sanch. *lib.* 1. *Decalog. c.* 6. probabile satis est, satisfacere integritati debitæ, si actum consummatum declares, quin manifestes inductionem: quia inductio secundùm prædictos Doctores non est distinctum peccatum; sed circunstantia quædam aggrauans intra eandem speciem. Si verò tuo exemplo, vel verbo ad aliud peccatum distinctum incitas, & moues; teneris sine dubio fateri: quia sunt duo peccata, vel duæ malitiæ distinctæ, quarum vna ad aliam non dirigitur. Quocirca, si vocasti socium in adiutorem homicidij, vel interposuisti nuncium, vt loquatur puellæ; teneris hanc circunstantiam manifestare quia incitasti ad illud peccatum distinctum ab eo quod tu commisisti: quia incitasti ad locutionem puellæ, vel adiutorium homicidij, qui actus tibi non est communis sicuti latiùs notauit Vasq. *de pœnitent. dicta q.* 91. *art.* 1. *dub.* 5. *n.* 14.

Sexta est, *vbi*, quæ pertinet ad locum delicti, ob quem actus induit varias peccati species. Primò, si delictum est in loco publico, & coram personis, quæ inde peccandi occasionem sumunt, habet circunstantiam scandali, vt notauit Sanch. *lib.* 1. *Decal. c.* 6. & diximus *tract.* 6. *de charit. disp. vlt.* Secundò, si Missa in loco profano absque vrgenti causa celebretur, vel si actio profana, quæ specialiter ob reuerentiam loci sacri interdicitur, ibidem fieri contingat, induit sacrilegij speciem, vt latè diximus *tract. de reuer. debita loc. sac.*

13. Vltima circunstantia est, *quando*, quæ tempus, quo delictum patrarum est, denotat. Aliquibus placet, si die festo delictum committatur, esse circunstantiam necessariò fatendam. Sed contrarium meritò communis sententia affirmat apud Nauarr. *in c. Considereret, de pœnit. n.* 22. Couar. *in c. Alma mater. 1. p. §. 5. n.* 3. Suar. aliis relatis *disp.* 22. *sect.* 4. *n.* 22. Vasq. *q.* 91. *art.* 1. *dub.* 4. *n.* 23. quia præcepto seruandi festum solùm astringeris audire Sacrum, & ab operibus seruilibus abstinere. Hac enim actione, & omissione Deus colendus est illis diebus ex præcepto: aliæ verò actiones, & omissiones non sunt eo die specialiter prohibitæ, aut præceptæ. Idem est, quando eodem die duplici præcepto eiusdem rationis ligaris ad rem aliquam faciendam, vel omittendam, vt si in die Dominica incidat Festiuitas Christi, vel Beatæ Virginis, aliàs ex obligatione seruanda, vel vigilia alicuius Sancti in Quadragesima; violatio Festi, vel ieiunij vnicum est peccatum: quia vnicæ virtuti sub eadem ratione aduersatur. Secùs esset, si obligationes essent diuersæ, qualis esset obligatio voti, & præcepti. Vide Nauarr. *in cap. Considereret. de pœnitent. dist. 5. n.* 58.

14. Secunda quæstio, an peccatum dubium fateri necessum sit, vt integritati confessionis fiat satis. Pro resolutione ponendum est triplex dubium te habere posse de peccato. Primum, an sit mortale, vel veniale. Secundum, an feceris. Tertium an confessus sis. Insuper, potest esse dubium, quod omnem assensum excludit; vel potest esse dubium, quod secum trahit assensum probabilem, etsi cum formidine, & timore alterius partis.

15. Et quidem, si probabile iudicium habeas, te non commisisse tale peccatum, vel illud peccatum non esse mortale, vel iam esse confessum, durante eo iudicio probabili non teneris fateri, etsi probabilius sit oppositum. Quia tibi concessum est opinionem probabilem sequi, relicta probabiliori: at probabiliter iudicans, peccatum non esse mortale, vel non commisisse, vel iam confessum esse, probabiliter iudicas liberum esse ab obligatione confitendi, cùm præceptuum solùm sit de mortalibus non confessis confitendis. Et ita sustinent Henriq. *libr.* 5. *de pœnit. c.* 4. *in fin.* Suar. *t.* 4. *de pœnit. disp.* 22. *sect.* 9. *n.* 5. & 6. Thom. Sanch. *lib.* 1. *sum. c.* 10. *n.* 76. Bonac. & Layman. statim referendi.

16. Verum, si post diligentem examinationem anceps sis, an peccatum commissum sit mortale, vel an illud commiseris, vel an confessus fueris, communis sententia defendit, teste Nauarr. *cap.* 9. *num.* 14. Sylvest. *verbo Confessio. numer.* 3. Suar. *disput.* 22. *sect.* 9. *num.* 1. & 2. Salàs 1. *quæst.* 21. *tract.* 8. *disput. vnic. sect.* 5. *num.* 60. *in solut. ad* 4. Layman. *libr.* 5. *sum. tract.* 1. *cap.* 1. §. 4. *num.* 37. innumeris relatis Sanch. *libr.* 1. *sum. cap.* 10. *num.* 66. Bonac. *disp.* 5. *de Sacram. quæst.* 5. *sect.* 2. *p.* 2. *difficult.* 4. *à num.* 1. te obligatum esse fateri. Et quidem quando certus es de delicto, dubius autem, an illud fassus fueris, est manifestum, quia eo casu possidet confessionis præceptum, certaque illius obligatio, à qua ob dubiam causam liberari non debes. At quando anceps es, nec te determinare potes ad ferendum iudicium, an peccatum commissum mortale sit, vel an illud commiseris. Ægid. de Coninch. *disp.* 7. *de pœnit. dub.* 8. *conc.* 2. cui fauet Layman. *suprà*, censet te non esse obligatum. Quia, vt ex Trid. *sess.* 14. *c.* 5. constat, solùm obligaris ea peccata fateri, quæ post diligentem excussionem habueris in conscientia: at in conscientia non habentur peccata, quæ ignorantur esse commissa, ita vt nec probabile iudicium de illis efformari possit. Secundò explicans Concilium, quæ peccata tenearis fateri, expressit *dict. sess.* 14. *can.* 7. mortalia peccata quoad speciem, & numerum, circumstantiasque aggrauantes. Cùm ergo dubij peccati nullam fecerit mentionem non videtur ex obligatione confessioni subiiciendum, aliàs Concilium diminutè processisset in assignatione materiæ necessariæ. Et confirmari potest ex reg. *Contra eum de reg. iuris, in* 6. vbi dicitur, contra eum, qui legem potuit dicere, apertiùs est facienda interpretatio. At Concilium potuit apertiùs significare peccata dubia esse fatenda, si necessariò fatenda sunt. Ergo, &c. Item ex leg. *Quicquid astringendi ff. de verborum obligationib.* ibi: *Quicquid astringenda obligationis causa dictum est, id nisi palam exprimatur, omissum esse censendum est.* At dubia peccata non expressit palam Concilium esse fatenda. Ergo fideles adstringi non debent ad eorum manifestationem. Tertiò; delictum in dubio præsumi non debet: stat enim possessio pro innocentia & libertate. Quartò nullus tanquam delinquens est subiiciendus iudicio, nisi eius delictum aliqualiter probatum fuerit.

17. Veriùs tamen est, stante eo dubio, te obligatum esse prædicta peccata dubia fateri. Moueor præcipuè ob communem sententiam. Et quia Trident. *sess.* 14. *c.* 5. solùm excepit ab obligatione confessionis peccata venialia: ergo mortalia dubia sub obligatione inclusit. Cùm verò vrges, ea peccata dubia non esse in conscientia; dicendum est, non esse in conscientia certò, & infallibiliter; benè tamen sub dubio. Quod sufficit, vt sub dubio confiteri debeant. Neque obstat dubij peccati non fecisse Concilium expressam mentionem: satis enim illud indicauit, cùm sola venialia excepit. Præterquàm quòd certa definiuit, dubia opinionibus Theologorum remisit: regula enim illa iuris, *Contra eum*, &c. non loquitur de legibus, vt aduertit ibi Glossa *circa finem*: quia in legibus nihil est obscurum, & ambiguum, cap. *Erit lex. dist.* 4. Quòd si in eis videatur aliquid ambiguum, recursus fiet ad concedentem, penes quem est interpretatio, cap. *Cùm venissent. de iudicis.* cap. *Inter alia de sentent. excommunicat.* Quapropter regula illa loquitur de iudiciis, & contractibus, in quibus semper fit interpretatio aduersùs contrahentem, neque suam mentem clarè explicantem. Deinde non obest, quòd in dubiis nemo præsumatur delictum commisisse, neque ob id adstringi possit, & obligari iudicio, ibique puniri; quia id verissimum est in ordine ad punitionem; secùs ad medicinam animæ salutarem.

PVNCTVM X.

Expenduntur casus, qui secundùm communem sententiam integritati confessionis culpabiliter obstant.

1. *Omissio mortalis commissi, & non confessi, obstat integritati confessionis.*
2. *Secundò obstat, si culpabiliter omittas conscientiæ examinationem debitam.*
3. *Qualis examinatio requiratur.*
4. *Mendacium in materia necessaria, secùs in voluntaria, & non integra, Sacramenti obstat integritati.*
5. *Plures oppositum censent.*
6. *Fit illis satis.*
7. *Simulare peccatum esse absolutum, cùm tamen non sit; aliqui videntur sentire integritati non obesse.*
8. *Displicet pradicta sententia.*

9. *Confiteri leuia peccata ordinario Confessori, aliis grauiora; si vna, vel altera vice fiat, non obstat integritati.*
10. *Si frequenter, plures censent obstare. Sed oppositum verius.*

1. PRimus casus, & omninò certus integritati confessionis culpabiliter obstans, est si nulla legitima causa intercedente, omittas fateri aliquod peccatum mortale commissum, & non confessum: violas enim præceptum à Christo datum in institutione Sacramenti Pœnitentiæ confitendi omnia mortalia, quæ post diligentem inquisitionem memoriæ occurrerint, fuisse commissa, vti declarauit Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. & *can.* 7. & omnes.

2. Secundus est, si culpabiliter omittas, inquisitionem facere de peccatis mortalibus commissis. Cùm enim ex dicto præcepto obligatus sis omnia peccata mortalia confiteri, consequenter obligaris ea in memoriam reuocare, vt iudicio confessionis sistere possis, vti supposuit Concil. *dicto cap.* 5. illis verbis; *Post diligentem inquisitionem.* & illis: *Postquàm quis diligentius se excusserit, & conscientiæ sua sinus omnes, & latebras explorauerit*, &c. & tradit Sotus *in* 4. *dist.* 18. *qu. ast.* 2. *art.* 4. *ad finem.* Nauarr. *c.* 9. *n.* 13. Henriq. *lib.* 5. *cap.* 5. Filliucius *tract.* 7. *c* 4. *qu. ast.* 10. Suar. *de pœnit. disp.* 22. *sect.* 11. Bonac. *disp.* 5. *de Sacr qu. ast.* 5. *sect.* 2. *pun.* 1. §. 1.

3. Sed, quam diligentiam præstare debeas, ne tibi peccatorum obliuio culpæ tribuatur, certa regula definiri non potest sed arbitrio prudentis remittendum est, spectata qualitate personæ, diuturnitate temporis, & consuetudine peccandi, Generaliter verò dici potest, eam diligentiam adhibendam esse, quæ à viro prudenti adhiberetur in re magni momenti. Rudes verò, & imperiti consilio Confessarij iuuantur; alioquin diligentiam sufficientem non apposituri, vt benè Coninch. *disp.* 7. *dub.* 9. *n.* 71. Henriq. *lib.* 5. *c.* 5. Hac diligentia apposita, si numerum peccatorum explicare non potes, explica plus, minúsue. Item, si speciem peccati non recordaris, sed solùm genus; explica genus, quia est materia sufficiens, & necessaria, vt optimè docuit Nauarr. *cap.* 10. *n.* 7. Suar. *disp.* 23. *sect.* 1. *n.* 8. Coninch. *disp.* 7. *dub.* 9. *n.* 95. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 8. *n.* 7. Nunquam tamen teneris peccata scribere, tametsi timeas probabilissimè, eorum non esse in confessione recordaturum: quia est extraordinaria diligentia, & non leuibus periculis exposita, vt dixit Vasq. *de pœnitent. qu. ast.* 91. *art.* 1. *dub.* 6. Suar. *disp.* 22. *sect.* 10. *n.* 4. Coninch. *disp.* 7. *dub.* 9. *n.* 72.

4. Tertius est, mendacium in confessione commissum, quod in materia necessaria omnes Doctores docent, integritati confessionis obesse: quia iudicium confessionis grauiter illuditur. Contingit hoc mendacium primò, si peccatum mortale commissum absque legitima causa deneges. Secundò, si non cõmissum fatearis, (nisi fortè ignorantia te excuset, sicuti excusat rudes, & ignaros, existimates, nullius peccati reos esse si numerum peccatorum augeant.) Tertiò, si peccatum mortale ita extenues, vt veniale concipiatur, vel è contra veniale ita aggraues, vt mortale esse credatur: quia mortale peccatum à veniali in esse mortis plusquàm genere differunt. Verùm, si mendacium circa materiam voluntariam, nempe peccata venialia versetur, communior sententia docet, integritati confessionis non obstare, dũmodo alia materia legitima subiiciatur. Quia leuiter tantùm iudicium confessionis læditur ob mendacium commissum circa materiam, cuius nullam pœnitens habet obligationem confessioni subiiciendi. Syluest. *verbo Confessio.* 1. *q.* 8. Sotus *in* 4. *dist.* 18 *q.* 2. *art.* 4. *concl.* 3. Nauarr. *c.* 21. *n.* 37. Saà *verbo, Confessio, n.* 12. Suar. *disp.* 22. *sect.* 10. *n.* 7. Vasq. *q.* 91. *art.* 1. *dub.* 7. *n.* 4. Coninch. *de pœnit. disp.* 6. *dub.* 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *c.* 8. *in fine.* Notanter dixi, *dummodo alia materia confessionis legitima subiiciatur*: si enim tantùm peccatum fictum subiiceretur; nemini dubium esse potest, confessionem irritam reddi: quia nequit effici Sacramentum absque materia, quale non peccatum à pœnitente non commissum.

5. Sed aduersus hanc communem sententiam firmarunt Paludan. *in* 4. *dist.* 21. *q.* 2. *art.* 3. *n.* 12. Bonau. *art.* 1. *q.* 2. *p. dist.* Caiet. *in summ. verbo, Confessio, condit.* 4. Armilla *eodem n.* 5. Ledesm. 2. *part.* 4. *q.* 5. *art.* 4. *dub.* 4. asserentes, quodlibet mendacium, etiam circa venialia peccata, esse peccatum mortale, ac proinde Sacramenti integritati obesse. Mouentur: quia subiicis absolutioni materiam indebitam, verbi gratia, peccatum non commissum: Sacerdos enim absolutionem tibi præstat de his omnibus, quæ illi fassus es. Si ergo fateris illi peccatum, quod non cõmisisti, ab illo te absoluere intendit. Ergo profert formã super materiam indebitam, quod est graue sacrilegium. Et confirmari potest exemplo Eucharistiæ: si enim cum pane triticeo aliquas formas ex hordeo supponeres Sacerdoti conficrandas; certũ est, te peccaturum mortaliter; tametsi forma consecrationis non fruſtraretur omninò. Ergo à fortiori peccabis, supponens Sacerdoti peccata venialia non cõmissa absoluenda: siquidẽ ob hanc suppositionem forma absolutionis circa materiam aliàs legitimam habere non potest effectum.

6. Verùm à communi sententia ob hanc rationem recedendum non est, aliàs probaret, te fatentem aliquod veniale absque dolore legitimo ad eius remissionem, tametsi alia mortalia simul fatearis, peccaturum mortaliter, neque ab vllo peccato absolui. Quapropter dicendum est, absolutioni non supponi peccata non commissa, neque commissa, & absque dolore confessa; sed solùm supponi quæ ritè fassus fis. Nam vt inquit Vasquez *qu. ast.* 91. *art.* 1. *dub.* 7. *num.* 13. absolutionis forma non determinatè hæc aut illa peccata significat; sed vagè, hoc est, illa peccata, circa quæ pœnitens est dispositus. Secùs est in consecratione Eucharistiæ, cuius pronomen, *hoc*, tamen materiam præsentem determinatè significat. Eandem ferè doctrinam tradit Suarez *disp.* 22. *sect.* 10. *num.* 8. asserens, formam absolutionis non significare immediatè peccata, neque effectum circa illa, sed immediatè significare pœnitentem. & effectum circa illum: pœnitens enim est, qui absoluitur collata gratia peccatorum remissiua.

7. Quartus esse potest simulatio à mendacio distincta, quam dupliciter existimo posse contingere. Primò indicando peccatum mortale, quod præsenti confessioni absoluendum subiicis, esse iam alia vice absolutum. Secundò, si Confessori ordinario indices tantummodo peccata leuia, cùm tamen grauia committas, quæ alteri manifestas.

Quoad primam simulationem, graues Doctores affirmare videntur, integritati confessionis non obesse, quod indices peccatum mortale quondam fuisse commissum, & iam ab eo esse absolutum, cùm tamen nec longè ab ea confessione commissum fuerit, neque alia vice fuerit absolutum. Sic Thom. Sanch. *lib.* 1. *in decalog. cap.* 10. *num.* 71. Bonac. *disp.* 5. *de sacram. qu. ast.* 5. *sect.* 2. *punct.* 2. §. 3. *in fine. num.* 5. Indicat Paul. Layman. *libr.* 5. *summ. tract.* 6. *cap.* 3. *num.* 5. *verf. Secundò, non prohibetur.* vbi dicit, si pœnitens ad confessionem adferat peccata superioribus confessionibus rite explicata, & remissa, decens est de ea re confessarium admonere, vt is præsentem pœnitentis statum cognoscere, & conformem pœnitentiam decernere possit. Notandum verbum, *decens*, quod obligationem non importat. Suarez *disput.* 22. *sect.* 9. *num.* 2. quem sequitur Coninch. *disp.* 7. *dub.* 8. *conc.* 4. affirmat confitentem peccatum mortale, de quo dubius est, an fassus fuerit, non esse obligatum, dubium manifestare. Ergo manifestè sentit, quod peccatum sit confessum, vel non confessum, non pertinere ad necessariam confessionis integritatem. Fauetque huic sententiæ praxis communis fidelium, generalem confessionem instituẽtium, qui omnia sua peccata declarant absque distinctione illorum, quæ ritè fuerunt confessa, quæ non. Ratio est: quia idẽ est peccatum, siue confessum sit & remissum, siue non, ob confessionem enim, & remissionem non variatur peccati species non solùm in se, sed in ordine ad iudicium confessionis, cùm hoc iudicium æquè exerceri possit circa peccata confessa, ac si nunquam confessa fuissent: sicuti exerceri potest circa peccata per cõtritionem remissa, ac si nunquam remissa fuissent. Quod si dicas, inde inferri, Confessarium exercere nõ posse officium medici, & iudicis circa pœnitentem, eò quòd existimet, ab eo peccato curatum esse, & pœnam debitam subiisse? Respondeti potest, non prohiberi confessario officium medici exercere, si pœnitens eo indiget. At credere potest, pœnitentem, qui peccatum præsens, ac si præteritum fuisset, & antea confessum manifestaret, eo non indigere: quia obligatus est se ita disponere, vt nulla speciali medecinæ applicatione indigeat. Idem dicendum est de officio iudicis, obligatur namque pœnitens à confessario expostulare, eam pœnitentiam sibi imponi, quæ communiter illis peccatis non confessis imponi solet, vel eam propria voluntate exhibere, vel tempore Iubilei confiteri, in quo nulla alia pœnitentia necessaria est, præter Iubilei lucrationem.

8. Cæterum prædictæ sententiæ acquiescere nunquam potui. Nam esto esse confessum, vel non confessũ reputetur peccato quoad suam essentiã circunstantia extrinseca, non tamẽ quoad iudicium confessionis: siquidem ea circunstantia præstat peccato esse materiam voluntariam; cùm tamen ea circunstantia secluſa, necessaria materia erat. At iudicium de materia necessaria, vel libera diuersissimum est, vt probari potest in iudicio de peccatis mortalibus, vel venialibus. Ergo, &c. Deinde esto pœnitens se disponere possit, vt nulla medicinæ applicatione indigeat, nullaque graui pœnitẽtię applicatione: quia accedere potest curatus, & satisfactione de peccatis exhibita, vel cũ intentione lucrandi Iubileum. At ex vi confessionis impedire non potest Confessarius, ne medici, & iudicis officiũ exerceat, prout oportet. Si autẽ liceret peccata recentia, & nunquã cõfessa simulare esse vetera & cõfessa ex vi cõfessionis impediretur Confessario officiũ medici & iudicis, cùm necessariò deberet existimare, pœnitentẽ vlla medicina etiam præseruatiua indigere, vllaue graui satisfactione, vtpote qui medicinã, & satisfactionem conuenientem executus sit. Præterea ex opposita sententia non leuia inconuenientia inferũtur. Primum posse pœnitentem eadem peccata mortalia repetentem, toto vitæ decursu transire, quin confessarius statum suæ conscientiæ agnoscat. Qua enim ratione semel licet peccata recentia, & non confessa, simulare, esse vetera, & confessa; eadem licet sæpè, imò semper simulare. Secundum, hac simulatione tollitur frænum confusionis, & verecundiæ, quæ ex peccati grauibus legitimè confessis oriri solent; quæque pœniten-

tem.

tem detinent, ne iterum prolabatur. Tertium, posset Confessarius absolutionem pœnitenti præstare; tametsi sciret aliquorum peccatorum mortalium expressum dolorem non habere, modò alicuius peccati dolorem habeat: quia cùm ea peccata confiteantur tanquam materia voluntaria; sicuti poterant ex Confessarij iudicio, absque graui culpa taceri, sic manifestari sine expresso dolore poterunt. Quæ omnia falsa, & absurda sunt, & nullatenus admittenda.

9. Quoad secundam simulationem, quæ est leuia peccata Confessario ordinario manifestare, aliis grauiora; dicendum est, id licitum esse vna, vel altera vice, vt probat vsus designandi, statis temporibus, Confessoris extraordinarij Religiosis. Etenim contingere potest, pœnitentem, præcipuè fœminam, casu in peccatum carnis labentem graui pudore, & verecundia detineri, ne suum peccatum Confessori ordinario manifester. Certè eo casu consulerem, extraordinarium adiri, vt liberiùs, & apertiùs confiteretur, & ne periculo exponeretur subticendi grauitatem peccati, aliquámque illius circunstantiam, Quapropter reprehensione digni sunt Confessarij, qui suos ordinarios pœnitentes aliena confessionalia aliquando adeuntes obiurgant.

10. At, si non semel, sed sæpè peccata mortalia, in quæ frequenter incidis, alteri ab ordinario fatearis; affirmat Victor. *de confess. n.* 196. & inclinat Sylvest. *verbo Confessio, 1. n. 8.* illicitum esse, & integritati confessionis obesse, ob hypocrisim, & impedimentum, quod correctioni præstatur. Cæterùm existimo, nullum esse peccatum, si peccata mortalia legitimo Confessori, & cum vero dolore, rectáque dispositione fatearis. Nam cùm ille sit legitimus Confessarius, ad quem non es prohibitus accedere, nulla apparet in hoc accessu turpitudo. Quòd verò posteà ad Confessarium ordinarium accedas pro peccatorum venialium absolutione, ne bonam famam & opinionem apud illum amittas, in causa esse non potest alicuius graui culpæ: siquidem non fictione virtutum, sed occultatione defectuum, quos manifestare non teneris, bonam famam, & opinionem retinere procuras. Timendum verò tibi est, ne humanum honorem quærens, Confessarios incognitos adeundo, salutem tuæ animæ amittas; vel, quia ipsi nesciunt tibi mederi; vel, quia tu ad illos accedis absque vero proposito emendationis. Atque ita sustinent Nauarr. *cap. 21. numer. 40.* Suar. *de pœnitent. disp. 22. sect. 1. numer. 13.* Henriq. *lib. 5. de Sacram. c. 16. n. 6.* Ægid. de Coninch. *disp. 6. de pœnit. dub. 4.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 8. numer. 14.*

Punctum XI.

Expenduntur communiores casus, in quibus integritas confessionis non est ex obligatione seruanda.

1. *Integritas confessionis omnium peccatorum, quæque materialis vocatur, non est de Sacramenti essentia, sed de præcepto: secùs formalis.*
2. *Ob physicam impotentiam licitè omittitur integritas.*
3. *Item, ob impotentiam moralem, & qualis hæc sit.*
4. *Non est omittenda integritas ob vitandum Confessarij malitiosum peccatum.*
5. *Si absque graui tuo incommodo damnum, tam temporale, quàm spirituale Confessarij, vitare potes, teneris.*
6. *Qualiter possis peccatum manifestare, ex cuius manifestatione complex agnoscitur? Plures censent te manifestare hoc posse.*
7. *Verius est posse, & debere.*
8. *Ob defectum iurisdictionis omittitur integritas, de quo infrà.*
9. *An esse possit confessio formaliter integra, nullo declarato peccato in particulari? Negant aliqui.*
10. *Verius est oppositum.*
11. *Concedenda est necessariò absolutio in prædicto casu.*
12. *Signa contritionis exhibenda sunt in ordine ad absolutionem, & sic debent præsumi exhibita in articulo mortis.*
13. *An sub conditione expediat, eam absolutionem ministrare.*

1. Præmittendum est, integritatem confessionis consistentem in manifestatione omnium mortalium vni, eidemque Confessario, non esse de sacramenti substantia; sed solùm ex præcepto diuino, cuius obligatio cessat, cùm commodè seruari non potest. Aliàs sacramentũ Pœnitentiæ rectè institutum non esset: siquidem sæpè ob impotentiam pœnitentis, non solùm moralem, sed physicam, impossibilis est omnium peccatorum declaratio; ideóque Trident. *sess. 14. cap. 5.* solùm dixit, peccata, quæ post diligentem inquisitionem, memoriæ occurrerint, esse Confessario manifestanda: quasi supponens, plurium obliuionem esse posse. Atque ita Doctores duplicem in confessione integritatem distinguunt aliam vocant materialem, in qua omnia peccata commissa ab vltima confessione manifestantur: aliam formalem, in qua manifestantur peccata, quæ absque graui incommodo manifestari possunt, seu quæ ex obligatione præcepti diuini manifestanda sunt. Hæc formalis integritas, tum sacramenti effectui, tum eius valori semper necessaria est, siquidem illam omittens committit peccatum mortale, quocum Sacramenti valor, & effectus consistere non potest. Integritas verò materialis necessaria non est, neque ad valorem sacramenti, neque ad eius effectum, quippe sanctè, & iustè multoties omittitur. Et in his conueniunt Doctores, vt videre est apud Suarez *disp. 23. in princ.* Vasq. *quæst. 91. art. 1. de pœnitentia, dub. 2.* Ægidius de Coninch. *disput. 7. de pœnitent. dub. 1.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 8. num. 2.* Difficultas ergo est in enumerandis casibus, in quibus absque integritate materiali facere possis confessionem materialiter integram, & effectum sacramenti recipere:

2. Primus est, ob physicam impotentiam, quæ multipliciter contingit. Primò, si diligenti examinatione præmissa recordari non potes peccatorum omnium, quæ commisisti. Etenim eo casu satisfacis declarando, quæ tibi memoriæ occurrerint, vt satis colligitur ex Trident. *sess. 14. c. 5.* Quinimò, si in horum obliuione venialiter tantùm culpabilis existis, non obinde integritas formalis confessionis læditur, vt tanquàm certum supponit Coninch. *disp. 7. de pœnitent. dub. 9. numer. 72.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 8. numer. 5.* Non enim ex veniali negligentia transgressio mortalis oriri potest. Secundò contingit, si ob impotentiam linguæ, vel quia mutus es, vel balbutiens, vel alterius idiomatis, nequis omnia peccata explicare; potes absolui, explicaris iis, quæ commodè potes, vti notarunt Lopez *instit. moral. cap. 27.* Hentiq. *lib. 5. de Sacram. cap. 12. numer. 3.* Layman. *lib. 5. tract. 6. cap. 8. numer. 9.* Tertiò, si periculum adsit è vita discedendi absque absolutione, si velis omnia peccata fateri; poteris aliquo, vel aliquibus explicatis, absolui, postmodum, si superuixeris, reliqua manifestaturus. Sa. *verbo, Absolutio, num. 9.* Suar. *disp. 23. sect. 1. num. 2.* Layman. *suprà, num. 9.* Quartò, si Sacerdos non possit, & tuam, & aliorum eodem periculo laborantium confessionem integram excipere, poterit & tibi, & aliis, audito vno, vel altero peccato, absolutionem impendere, vti dixit Tolet. *libr. 3. c. 20. n. 5.* Coninch. *disp. 7. dub. 9. n. 74.* Henriq. *lib. 5. c. 12.* Layman. *n. 10.*

3. Secundus est, ob impotentiam moralem, quæ censetur adesse, quoties absque graui incommodo confessioni extrinseco vitæ, honoris, & fortunarum proprio, nequis integram facere confessionem: quia cum integritas confessionis sit ex iure positiuo, non censetur graui iactura interueniente obligare: lex enim Christi suauis est, & onus eius leue. Sic ex communi sententia tradunt Sylvest. *verbo, Confessio, 1. q. 18.* Sotus *in 4. dist. 18. q. 2. art. 5.* Suar. *disp. 23. sect. 2.* Coninch. *disp. 7. dub. 9. n. 75.* Layman. *l. 5. sum. tract. 6. c. 8. n. 11.* Id, quod dictum est de damno proprio, extendi debet ad alienum: quippe lege charitatis teneris proximum diligere, sicut te ipsum. Vnde, si ob vitandum proprium damnum integritatem confessionis omittere potes; poteris ob vitandum alienum. Atque ita docent Suar. Coninch. Layman. & alij.

4. Dices, inde inferri, integritatem confessionis esse omittendam, si timeas, Confessarium ex manifestatione tui delicti sumpturum occasionem peccandi: quia si ob vitandum damnum corporale tibi licet confessionis integritatem omittere; à fortiori ob vitandum spirituale damnum licebit. Et ita sustinet Suar. *disp. 23. sect. 2. à n. 2. & seqq.* Coninch. *disp. 7. dub. 9. n. 75.* Monent tamen & bene ij Doctores, non esse hæc delicta facilè de Confessario præsumenda.

Respondeo, negando sequelam. Est enim diuersa ratio damnis temporalis ac peccati: damnum namque temporale absque voluntate contingit, secus peccatum. Adde ob vitandum scandalum præcepta omittenda non esse, vti latè probaui *tract. de charit. disp. vlt. de scandalo, punct. 16.*

5. Illud est certum, si absque graui incommodo vitare potes damnum, siue temporale, siue spirituale, alterum confessarium adeundo, vel aliquantulum confessionem differendo, sine dubio teneris: quia præceptum diuinum de integritate confessionis seruandum est, quoties absque detrimento graui seruari potest, vti docuit Suar. *disp. 23. sect. 2. n. 7.* Ægid. de Coninch. *n. 77.* Dixi *aliquantulum confessionem differendo.* Diu namque non teneris differre, maximè si peccato alio mortali graueris, quod potes absque prædicto periculo manifestare: quia graue damnum est, te fructu sacramenti diu esse priuatum. Suar. & Coninch. *loc. alleg.*

6. Hinc inferunt graues Doctores, te retinere posse peccatum, imò debere, ex cuius manifestatione necessariò sacerdos complicis notitiam de graui peccato est habiturus. Quia graue damnum complici euenit, bonam famam & æstimationem apud confessarium amittendi, quam pluris æstimat, quàm

mediocrem diuitiarum copiam. Sic Innocent.& Hostiens. *in cap. Omnis vtriusque sexus. De pœnitent.& remissionib.* Viguerius *in sum.cap.16.§.4.n.17.* Nauarr. aliis relatis *in cap. Consideret.de pœnitent.dist.5.num.98. & in summ. capit.7.num.3.* Armilla *verbo Circumstantia.num.11.* Layman.*ex parte libr.5. sum.tract.6.c.8.num.12.conc.2.* Sed in hac re supponendum est cum Suar.*vbi supra, & disp.34. sect.2. in princ. & n.13.* Vasq. *quæst.91.artic.2.dub.3. num.1.* Nauarr. *cap.7. num.5.* Henriq. *libr.5.cap.9.* Petrus Nauarr.*libr.2.de restitut.cap.4.n.263.* Laymann.*libr.5.summ.tract.6.c.8.n.12.* te absque graui difficultate non posse alium Confessarium adire, cui peccati socius ignotus sit, neque posse aliquantulum confessionem differre, ex cuius dilatione speres manifestare posse peccatum absque complicis infamatione. Deinde supponendum est, ex manifestatione peccati complicis nullum aliud damnum sequi, præter prauum complicis conceptum apud Confessarium : nam si prudenter timeres Confessarium inde sumpturum occasionem complicem malè tractandi, vel infamandi, aliudve graue damnum inferendi, certum est, vt ex supradictis constat, te debere illius peccatum celare, & solum manifestare posse, & debere quicquid necessarium fuerit ad prædictum damnum euitandum. Iis positis.

7. Verius est, te posse & debere integram confessionem facere tametsi complicis fama grauiter apud Confessarium lædatur. Sic S. Thom.*in 4.dist.16.quæst.3. art.2. qq.5.* Paludan. *dist.17.quæst.2.* Caiet.*verbo, Confessio, condit.3.* Vasq. *quæst. 91. artic.2.dub.3.num.13.* Suar. *disput.34.sect.2. num.23.* Ægid. de Coninch.*disput.7.dub.9.num.89.* Layman. *ex parte loco citato.* Petr. Nauarr. *l.2.c.4. n.275.* & alij plures apud ipsos. Moueor primò: quia hæc famæ, & bonæ opinionis amissio ex ipsamet confessione integrè illi sacerdoti facta necessariò oritur, sicuti oritur propriæ famæ, & æstimationis amissio ex eiusdem peccati manifestatione. At ob huiusmodi damnum proprium euitandum, quia confessioni est intrinsecum, nequis peccatum proprium celare : ergo nec celare potes ob damnum alienum vitandum. Tum quia huic damno socius criminis, cùm peccatum commisit, se subiecit. Tum quia ad propriam famam tuendam strictius ius habes, quàm ad tuendam alienam. At non obstante illo strictiore iure, obligatis peccatum proprium manifestare. Ergo obligari debes, tametsi alienum manifestetur. Secundò manifestare peccatum alterius non est intrinsecè malum ; sed solum quando absque rationabili causa fit, sicuti notauit D.Thom. 2.2. *q.73. artic.* 2. & videtur decidi *c.Hoc videtur.2.2. q.5.* & constat ex his quæ Deo dante dicemus *tract. de rest.* vbi gratia impedienti damni alteri impendentis, & accipiendi consilij, vel auxilij, licet peccatum alterius aperire : sed in præsenti casu datur rationabilis causa, vt complicis peccatum manifestetur. Ergo licita est manifestatio. Minorem probo : nam huius Sacramenti institutio est, vt quilibet sua peccata integrè iudicio confessionis subiiciat : quam institutionem seruare, maioris considerationis esse videtur, quàm fama proximi apud Confessarium. Deinde si propter consilium accipiendum licitum est pœnitenti, quando illo indiget, complicis peccatum manifestare, vt multis relatis docet Vasq.*dicta quæstione 91.art.2.dub.3.num.25.& 27.* à fortiori licebit ob seruandam integritatem confessionis, & puritatem suæ institutionis : præcipuè, cùm plures vtilitates ex tali manifestatione pœnitenti prouenianr. Etenim fructus sacramenti augetur ob humilitatem, & pudorem ex peccati manifestatione conceptum, iuuatur pœnitens, ne iterum reincidat, liberatur sub onere iterum examinandi conscientiam; & subiiciendi illud peccatum iudicio sacramentali, quod vt bene aduertit Suar.*disp.34. sect. 2. numer.9.* non leui est æstimatione dignum. Nam si obligatur pœnitens ad occultandam complicis circumstantiam, obligabitur sæpe ad bis confitendum peccatum, semel sub aliqua ratione generali, & iterum sub aliqua speciali, verbi gratia, si deliquit cum sorore, tenebitur confitens Confessario agnoscenti sororem, illicitum concubitum manifestare ; postmodum nacta occasione Confessarij ignoti, tenebitur impium incestum declarare. Hinc infertur, non solùm posse, sed debere manifestare, tametsi complex cognoscatur : quia præceptum seruandi integritatem vrget, quoties seruari potest. Tertiò probo. Reus, & testis legitimè à Iudice interrogati de crimine tenentur illud fateri, tametsi socius criminis reueletur : quia Iudex potestatem habet inquirendi delictum, qualiter est. At Sacerdos in sacramentali foro potestatem habet cognoscendi, & iudicandi omnia delicta pœnitentis, sicuti sunt commissa. Ergo ipse non solùm potest, sed etiam tenetur declarare. Et ex his fundamentum oppositæ sententiæ manet solutum.

8. Tertius est ob defectum iurisdictionis in Sacerdote ratione reseruationis, vel ob nimiam Prælati occupationem, de quo *infrà*, cùm de casuum reseruatione fuerit sermo.

9. Superest quæstio, an dari possit confessio formaliter integra; tametsi nullum peccatum in particulari expresseris : sæpè enim contingit, moribundum ita esse sensibus destitutum, vt nullum peccatum in particulari explicare possit : signa tamen contritionis adhibet, vel adhibuit. Dubiũ ergo est, an hæc doloris significatio censeatur legitima confessio, vt possit ei absolutio impendi : Negant Cauus *5.p. relectionis, de pœn.fol.128. §. At inhærendo.* Sotus *in 4.dist.18. quæst.2. art.5.* Nauarr.*c.26. n.27.& 28.* Mouentur : quia ad absolutionem præcedere debet causæ cognitio : siquidem nemo sententiam dicere potest causa incognita : absolutio autem est sententia, vt colligitur ex Trident.*sess.14.cap.5.* Sed ex eo, quod signa contritionis exhibeas, & confessionem petas, nullam tuorum peccatorum notitiam præbes : solùm enim declaras, te peccatorem esse : quod omnibus hominibus est commune, & ante talem confessionem Sacerdoti notum. Ergo, &c.

10. Nihilominus contraria sententia, scilicet, prædictum pœnitentem signa contritionis præsente Sacerdote, imò eo absente exhibentem in ordine ad absolutionem obtinendam sufficienter dispositum esse, vt absolutionis beneficium in præsentia conferatur, docent post alios antiquiores, Henriq.*lib.6. cap.10.n.7.* Suar.*disp.23. sect.1. n.5.* Vasq. *quæst.91. art.1. dub.1. n.3.* Valent.*tom.4.disp.7.quæst.11.punct.1.* Tolet.*lib.3.cap.8.n.2.* Coninch.*disp.7.dub.10.concl.1.& 2.* Layman.*lib.5.sum.tract.6. cap.8.num.4.* Bonac. plures referens *disp.5.de Sacram. quæst.3. sect.2.punct.2.§.4. difficult. 4. num. 7.* & deciditur expresse in Concil. Carthagin. III. *can.34.* & Concil. Carthag. IV. *can.76.* & Consil. Arausican. I. *cap.12.* & à Leone I. *epist 91. ad Theodor.* quæ referuntur in cap. *Is, qui pœnitentiam 26.q.6.* &c. *Agnouimus, eadem causa, & quæst.* &c. *Multiplex. de pœnitent. dist.1.* Quæ omnia de Pœnitentiæ Sacramento loquuntur, vt manifestè probant Vasq. Suar. Ægid. & Layman *locis allegatis.* Ratio verò est : quia per illam contritionis exhibitionem, & tacitam absolutionis petitionem præbes Sacerdoti tuorum peccatorum specialem notitiam. Nam, esto ipse anteà cognosceret, te peccatorem esse ; non tamen cognoscebat, te id recognoscere, & clauibus Ecclesiæ subiicere. Quòd verò solùm in genere, & non in specie, & sigillatim ea confessio fiat, in causa non est, quominùs legitime non fiat, sicuti esset confessio peccati, quod credis commisisse : nec tamen recordaris, an veniale, vel mortale fuerit, vel in qua materia. Confessio namque specifica, & numerica peccatorum, non ex necessitate sacramenti, sed præcepti diuini habetur, quod stante extrema necessitate obligare non potest.

Notanter dixi, *etiamsi signa exhibeantur, Sacerdote absente :* nam esto in absentia Sacerdotis confessio fieri non possit, vti videtur definitum à Clement. VIII. illo motu proprio, edito anno 1602. si tamen præsente Sacerdote aliqui testes adsint, qui de signis contritionis testimonium ferant, censetur, ea testificatio esse pœnitentis confessio, sicuti est confessio per Interpretem facta. Sic Vasq. Suar. Laym. Ægid. *suprà.*

11. Quinimò eo casu non solùm absolutionem posse, sed necessariò concedi debere, docuerunt optimè Suar. Vasq. & Ægid. *suprà*, tum ex declaratione Clement. VIII. relata ab Ægid. *dicto dub.10.circa finem.* Tum, quia negari non potest, esse probabilissimum absolutionem impendi posse : posita autem hac potestate, iniquè Sacerdos, & contra charitatem pœnitenti absolutionem denegaret, quippe ob talem denegationem fortè damnabitur, qui tamen absolutione concessa salutem consequeretur.

12. Dixi, deinde signa contritionis exhibenda esse in ordine ad absolutionem obtinendam ; aliàs rationem confessionis habere non possunt, quæ necessariò absolutioni est prærequisita, sicuti dixit Suar.*disp.23.sect.1.n.15.* Layman.*l.5. sum.tract. 6.c.8.n.4.* Quoties autem in periculo mortis præuiso exhibentur, censeri debent in ordine ad absolutionem obtinendam exhibita esse : credendum enim est, quemlibet fidelem velle in eo articulo sibi prouideri de remedio ita salutari, & necessario : sicuti notarunt Zambran.*de pœn.c.4.dub.2.sect.4.* Chapeauilla *de modo manifestandi Sacram.c.3.q.10. & 11.* Laym. *lib.5.sum. tract.6. cap.8.n.4.*

13. Ad extremum, Suar.*dicta sect.n.12.* aduertit, Sacerdotem sic absoluentem debere subintellecta hac conditione absoluere, *si possum*, vel *si est materia sufficiens :* quia hac apposita conditione vitatur omnis irreuerentia, quæ sacramento contingere potest. Sed rectiùs Vasq. *q.91.artic.2.dub.1.n.39.* existimat, superuacaneam esse illius conditionis appositionem : nam esto non sit contra substantiam Sacramenti ; est tamen contra illius debitum vsum, qui expostulat Sacramentum ministrari absolutè, nulla conditione interposita, nisi fortè prudens dubium sit de eius valore. At in præsenti casu nemo rationabiliter dubitare potest de valore sacramenti contra prædicta decreta, & communem sententiam. Ergo indebitè absolutio sub conditione ministrabitur.

PVNCTVM XII.

Qualiter confessio inualida sit, & repetenda?

1. *Ex parte pœnitentis est inualida, & repetenda si malitia, vel ignorantia crassa peccatum mortale omittatur, vel absque dolore manifestetur.*
2. *Ex oblitione pœnitentiæ iniunctæ nulla est obligatio.*

3. *Quali*

3. *Qualiter ex parte Confessarij inualida sit confessio, & repetenda.*
4. *Qualiter confessio inualida, tum ex parte pœnitentis, tum Confessarij repetenda sit.*

1. EX duplici capite confessio inualida esse potest : primo ex parte pœnitentis; secundò, ex parte Confessarij.

Ex parte pœnitentis confessio inualida est, & repetenda, si malitia vel ignorantia crassa peccatum mortale manifestare omittat, vel illud absque legitimo dolore manifestet: quia eo casu non remittuntur peccata, sed adhuc retinentur, vt dixit Concil. *sess.* 14. *c.* 5. Ergo necessariò clauibus Ecclesiæ subdenda sunt, vt remittantur. Neque obstat alia Sacramenta valida esse, tametsi iniquè, & cum peccato suscipiantur; vt inde inferas, suscipere te posse Pœnitentiæ Sacramentum, tametsi eius effectum non suscipias, sicuti docuit Victor. *de pœnit. num.* 160. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *quæst.* 3. *art.* 3. *concl.* 3. Henriquez *lib.* 5. *cap.* 11. *n.* 1. Est enim latum discrimen Pœnitentiæ à reliquis Sacramentis. Reliqua namque sacramenta non postulant ad sui valorem dolorem de peccatis, qui propositum peccandi excludat. At Sacramentū Pœnitentiæ illum expostulat: quippe est illius materia, vt ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 3. & 5. constat: non igitur esse potest Sacramentum Pœnitentiæ absque prædicto dolore. Ergo ex confessione, quæ prædicto dolore careat, Sacramentum confici non potest, ac proinde repetenda est, sicuti post alios notarunt Nauarr. *cap.* 9. *num.* 7. Suar. *disput.* 22. *sect.* 6. & *disput* 23. *sect.* 3. & 4. Vasq. *quæst.* 91. *art.* 3. *dub.* 1. & 2. Ægid. de Coninch. *disp.* 6. *dub.* 5. *concluf.* 1. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 9. *num.* 1. & 2. Bonacina *disp.* 5. *quæst.* 5. *punct.* 3.

2. Præter huiusmodi casum ex parte pœnitentis nullus alius excogitari potest, in quo confessio inualida sit, & repetenda. Nam, esto aliqui affirment, repetere debere confessionem eum, qui malitiosè saltem Pœnitentiæ iunctæ obliuiscitur: nam alia via non videtur posse præcepto Pœnitentiæ sibi impositio satisfacere, parum probabilitatis habet, vti docuit Nauarr. *summ. cap.* 9. *num.* 18. Suarez pluribus relatis *disp.* 22. *sect.* 7. *num.* 5. Vasq. *quæst.* 94. *art.* 2. *dub.* 4. Etenim obligari non potest ob remissionem illorum peccatorum obtinendam: siquidem, vt supponimus, virtute sacramenti remissa fuerunt, & independenter à satisfactione. Neque ob satisfactionem exhibendam obligari potest, cùm hæc aliis viis exhibeatur, tum in hac vita, tum in purgatorio. Neque ob transgressionem prioris præcepti: quia iam ad illud implendum factus est impotens, ipsumque præceptum non obligat aliud loco illius subrogare. Ergo ex obliuione Pœnitentiæ iunctæ confessio ex obligatione repetenda non est, & latius inferiùs, vbi *de satisfact.* §. *vlt.* dicemus.

3. Ex parte Confessarij confessio inualida, ac proinde repetenda continget. Primò, si absolutionem non impedit: quia sine absolutione Sacramentum pœnitentiæ consistere non potest. Secundò, si absolutionem substantialiter vitiauit, vel non proferens verba legitima, vel ea absque intentione proferens: quia censendus est, ac si non absoluisset. Tertiò, si iurisdictione omninò caruit, vel illam impeditam habuit ob suspensionem ab officio, ob excommunicationem denunciatam, ob notoriam Clerici percussionē: quia sententia absolutionis sine iurisdictione data nulla est, vti colligitur ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 6. & 7. Dixi, *si iurisdictione omninò caruit*: nam, si in aliqua peccata concessa iurisdictionem habuit, & bona fide ei confessus es, sacramentum validum fuit, & absolutionem à peccatis recepisti; directam quidem ab illis, in quæ Sacerdos iurisdictionem habuit: indirectam à reliquis; ideóque cum defectum agnoscis, obligatus es ea peccata clauibus Ecclesiæ subiicere, vt ab illis directè absoluaris, sicuti benè notauit Ægid. de Coninch. *disput.* 6. *de pœnit. dub.* 5. *num.* 17. Quartò est idem dicendum, si Sacerdos ob surditatem, vel ob linguæ ignorantiam, vel ob aliam causam sua peccata non intellexit. Credo tamen, si bona fide processisti, te absolutum manere: quia, vt rectè docuerunt Henriq. *lib.* 5. *sum. cap.* 14. *num.* 5. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 8. *n.* 5. & constat ex iis, quæ *præced. punct.* diximus ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ sola contritio, & confessio in genere requisita est: specifica autem, & numerica ex solo positiuo præcepto diuino, à cuius obseruatione ob ignorantiam excusaris. Debes tamen, cognito defectu, peccata, quæ à Confessario intellecta non sunt, iterum confessioni subiicere, sicuti si oblita essent: quia præcepto de confitendis peccatis quoad speciem, & numerum non satisfecisti: siquidem ea fassus non es, vt Confessor de illis iudicare posset. Quintò, addit Sylu. *Confessio.* 1. *q.* 3. Victor. *de confess.* 168. inualidam esse confessionem, & repetendam, si Confessor peccati grauitatem ignoret, credatque esse veniale, quod est mortale, vel non mutare speciem, cum de facto illam mutet: quia iudicare non potest de causa, prout oportet; sed rectius Adrian. *quæst.* 4. *de confess. sub finem.* Petr. de Soto *lect.* 6. *de confessione.* Suar. *disput.* 22. *sect.* 6. *num.* 4. & *disput.* 28. *sect.* 2. Coninch. *disp.* 6. *dub.* 5. *num.* 18. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. quæst.* 7. *punct.* 4. §. 2. *num.* 13. censent, validam esse confessionem, nec repetendam : quia, cum hic defectus, tum ex difficultate ipsius rei, tum ex ignorantia Confessarij sæpè contingat, credendum non est, Christum Dominum sic sacramentum instituisse, vt valori eius obstaret. Satis enim videtur, si peccatum, sicuti factum fuit, percipiatur. Nam, esto præceperit Christus Confessario, vt quoad fieri posset, peccatorum grauitatem intelligat, ipsisque pœnitentibus eam declarent, non tamen valori sacramenti eam conditionem annexuit.

4. Sed qualiter confessio inualida, tum ex defectu pœnitentis, tum Confessarij reperenda sit? Breuiter respondeo, si diuersus sit sacerdos, omnia peccata, à quibus directè absolutus non fuisti, obligatus es explicare, ac si nunquam fassus esses: quia præcedens confessio, vtpote huic confessario ignota, nullatenus deseruire potest, vt sententiam absolutionis cōcedat, sicuti pro certo supponunt Doctores referendi. At si sacerdos idem sit, & memoria retineat peccata, quæ illi antea fassus es; non videris obligatus, ea sigillatim referre, sed vnico verbo satisfacies, si te accuses de omnibus illis, quæ in priori confessione retulisti, sicuti si extra confessionem illa nouisset: quia illo verbo omnia sigillatim explicantur, vt bene dixerunt Suarez *disput.* 22. *sect.* 6. *num.* 5. Ægidius de Coninch. *disp.* 7. *de pœnitent. dub.* 21. *num.* 108. Layman. *libr.* 5. *summ. tractat.* 6. *cap.* 8. *circa finem num.* 6. Quod si illorum oblitus es, communis sententia docet, teste Suarez *disput.* 22. *sect.* 6. *n.* 7. te obligatum esse, ea sigillatim referre: quia nec præcedens confessio sacramentalis fuit, ideoque præsentis absolutionis materia esse non potest, neque illius virtute sacerdos rectè poterit de tuis peccatis iudicare, & pro qualitate criminum pœnitentiam iniungere. Sed hoc intelligendum est, casu, quo sacerdos tuorum peccatorum ita oblitus sit, vt neque illorum in genere recordetur, neque statum tuæ conscientiæ agnoscat: nam si illum agnoscat, & tuorum peccatorum saltem confusè recordatur, verius credo, validam esse absolutionem, neque ex obligatione confessionem repetendam: quia ad absolutionem concedendam non requiritur, vt sacerdos tempore absolutionis omnia pœnitentis peccata memoriam retineat: id enim sæpe est moraliter impossibile, præcipuè cum pœnitens generalem instituit confessionem, eamque per plures dies protrahit, sufficit si confusam illorum notitiam habeat. Neque obstat præcedentem confessionem non fuisse veram, & legitimam accusationem sacramentalem, esto, eo tempore non fuerit, præsenti tamen accusatione, & confessione sacramentalis accusatio, & pars legitima sacramenti efficitur, sicuti cum incipis absque dolore peccata tua fateri, & decursu confessionis ad contritionem excitaris præcedentem confessionem tacitè renouas, & denuò absolutioni subiicis. Atque ita docent Sylues. *verbo Confessio*, 1. *quæst.* 3. Nauarr. *cap.* 9. *num.* 19. Tolet. *lib.* 3. *cap.* 10. *num. vlt* Sà *verbo, Confessio, num.* 8. Vasquez, *quæst.* 92. *art.* 8. *dub.* 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 8. *in fine* Ægid. de Coninch. *disput.* 7. *de pœnitent. dub.* 11. *num.* 109. Bonac. *disput.* 5. *de Sacram. quæst.* 5. *sect.* 2. *punct.* 3. *n.* 15.

PVNCTVM XIII.

De ministro Sacramenti Pœnitentiæ, & iurisdictione ad illius administrationem requisita.

1. *Minister distinctus esse debet à suscipiente.*
2. *Solus Sacerdos est minister.*
3. *Proponitur obiectio, & soluitur.*
4. *Non omnis Sacerdos potestatem habet Pœnitentia Sacramentum ministrandi; sed debet præter ordinem iurisdictionem habere.*
5. *Expenduntur tres casus, pro quibus omnibus sacerdotibus est concessa iurisdictio.*
6. *Hæc iurisdictio ex Ecclesiæ consuetudine prouenit.*
7. *Quid nomine articuli mortis intelligatur.*
8. *Verius est, eo casu simplici Sacerdoti, præsente proprio, vel priuilegiato, iurisdictionem non concedi.*
9. *Qualis sit iurisdictio ordinaria & delegata.*
10. *Domicilium in parochia habentibus legitimè administratur Pœnitentia.*
11. *Quid, si in vno loco domicilium habeas, & alibi resideas.*
12. *Quid de aduenis, peregrinis, iter agentibus.*
13. *Quid de vagis,*
14. *Qui iurisdictionem delegatam habeant, quique delegare non possint.*
15. *Excipitur delegatus à Principe.*
16. *Qualiter delegatus ad vniuersitatem causarum subdelegare possit.*

1. HOc sacramentum, sicut & reliqua, ministrum habet, qui necessariò debet esse distinctus à suscipiente. Quia nemo reus, & Iudex in eadem causa esse potest, nemóque sibi peccata iudicialiter remittere, colligiturque satis

ex verbis Christi, Ioann. 20. *Quorum remiseritis peccata*, &c. quibus iudicatur distinctio remittentis ab eo, cui fit remissio.

2. Hic autem minister solus est Sacerdos ex Christi institutione: quia ad solos sacerdotes dicta fuerunt illa verba Ioann. 20. *Quorum remiseritis*, vti definiuit Florentin. in decreto Eugenij & Trident. *sess.* 14. *cap.* 6. & *can.* 10. Neque ex dispensatione Ecclesiæ alius à Sacerdote esse potest: quia Ecclesia institutionem Christi mutare non potest.

3. Quòd si obiicias textum in cap. *Qui vult confiteri. de Pœnitent. dist.* 6. asserentem, tantam esse vim confessionis, vt si deest sacerdos, possis proximo confiteri: & textum in cap. *Fures, de furtis.* vbi furibus comprehensis, & vulneratis, si Presbytero, vel Diacono confessi fuerint, Communio, & sepultura non negatur: & Cyprianum *lib.* 3. *epist.* 17. committentem lapsorum absolutionem cuidam Diacono, absente sacerdote. Respondeo, prædictam confessionem, seu absolutionem sacramentalem non esse. Nam cõfessio, quæ absente sacerdote, proximo fieret, iuxta textum in cap. *Qui vult confiteri*, solum est confessio ostensiua doloris peccatorum, & desiderij sacerdotis, vt colligitur ex ipso textu, & ex cap. *Quem pœnitet. de pœnit. dist.* 1. Idémque dicendum est de confessione facta in cap. *Fures*. Specialiter autem ibi facta fuit mentio Diaconi; non, quia Diaconus audire confessionem sacramentalem posset; sed quia ipsi, absente sacerdote, competit iudicare, an recepturi Communionem satis contriti existant: quippe eis Communionem, & sepulturam concedere potest; Cyprianus verò non de absolutione sacramentali loquitur; sed de ea, quæ publicè pœnitentibus concedebatur, quaque ad Officia diuina cum aliis fidelibus, Sacramentorúmque receptionem admittebantur.

4. Verùm non eo ipso, quòd es sacerdos constitutus, ministrare Sacramentum Pœnitentiæ, potes. Nam esto, in ordinatione accipias potestatem absoluendi, & retinendi peccata, vt necessariò fatendum est, ne dicamus illa verba: *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* inefficacia esse. At, quia ea potestas non plena, & perfecta est, eò quòd ex vi illorum verborum non tibi designentur subditi, in quos eam potestatem exercere possis; ea de causa nequis ante prædictam assignationem sacramentum ministrare, sicuti cum crearis Doctor, vel Magister, esto, accipias potestatem causas iudicandi, cathedrámque regendi; actu tamen nec causas iudicare, nec cathedram regere poteris, quousque tibi causæ committantur, & cathedra concedatur: & sicuti Iudices chartularij (quorum meminit lex 3. *Cod. de canone largitional. titul. lib.* 10. & Gloss. *in leg.* 1. *ff. de iudic.* Nauarr. *cap. Placuit. n.* 19. *de pœnitent.* Vasq. aliis relatis *quæst.* 93. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 23.) quia ab Imperatore accipiebant potestatem ius dicendi in causis illorum, qui ab ipsis vellent iudicari; etsi potestatem ab Imperatore acciperent iudicandi, at eam exercere non poterant, quousque rei se illis subiicerent: sic sacerdotes accipiunt in ordinatione potestatem iudicandi de peccatis, non in eos, qui se illis præcisè subiicerent, sed in eos, qui illis ab Ecclesia subiicerentur, iudicandi. Vide Nauarr. *dicto cap. Placuit.* Suar. *disp.* 26. *sect.* 3. Vasq. *loco allegato.* Coninch. *disp.* 8. *de pœnitent. dub.* 1. & 2. Bonac. *disput.* 5. *de Sacram. quæst.* 7. *pun.* 1. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10.

5. Tres casus Doctores excipiunt, pro quibus omnes fideles cuilibet sacerdoti in ordinatione subiiciuntur, vt ab eo absolui possint. Primus est pro peccatis venialibus Secundus, pro peccatis mortalibus, à quibus pœnitens legitimè est absolutus. Cùm enim horum confessio non sit ex obligatione, sed ex deuotione, conueniens fuit, omnes sacerdotes pro ea excipienda Iudices designare: & colligitur ex cap. *Omnis utriusque sexus de pœnitent. & remissionib.* decidentem, confessionem ex obligatione proprio sacerdoti, vel alteri de eius licentia faciendam esse. Quo tacitè indicatur, confessionem ex deuotione cuilibet sacerdoti fieri posse. Tertius casus est periculũ mortis, & necessitas eo tempore sacramentum recipiendi. Etenim, cùm hoc sacramentum maximè necessarium sit, decuit omnibus sacerdotibus, etiam excommunicatis, & degradatis, eam potestatem in omnes fideles concedere, & pro omnibus quibuscunque peccatis: ideóque dixit Concil. *sess.* 14. *cap.* 7. *circa finem.* ne aliquis pereat in Ecclesia Dei, custoditum semper fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis: atque adeò omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes, à quibuslibet peccatis, & censuris absoluere possunt.

6. Sed an ea subiectio fidelium & iurisdictio Sacerdotum iure diuino habeatur, an ex Ecclesiæ benignitate, variant Doctores. Verius existimo cum Valen. *t.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 10. *pun.* 2. Suar. *disp.* 26. *sect.* 5. *& seqq.* Ægid. de Coninch. *disp.* 8. *de pœnitent. dub.* 2. *circa fin.* ex Ecclesiæ concessione prouenire Mouetor: quia ex nullo loco Scripturæ colligi potest, esse à Christo Domino concessam specialiter pro prædictis casibus iurisdictionem. Alias Ecclesia eam impedire non posset: sicuti excommunicatis nominatim, & degradatis impedit, ne validè absolutionem etiam à peccatis venialibus concedant.

7. Nomine articuli mortis, etsi Canus *relect. de pœnit. part.* 5. *fol.* 145. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *quæst.* 4. *artic.* 4. Couar. *capit. Alma mater.* 1. *par.* §. 11. *num.* 8. Valent. 4. *t. disp.* 7. *quæst.* 10. *punct.* 2. censeant, significare præcisum illud tempus periculi iam instantis mortis, quando scilicet mors est in fieri, & ita certa, vt moraliter euitari non possit, siue id ex causa naturali, sine violenta proueniat: veritùs tamen existimo cum Syluest. *verbo, Confessio.* 1 *quæst.* 6. *num.* 7. Nauarr. *cap.* 26. *num.* 31. Suar. alios referente *disp.* 26. *sect.* 4. *num.* 3. Sanch. *lib.* 2. *Decalog. cap.* 11. *num.* 1. Ægid. de Coninch. *disp.* 8. *dub.* 2. *num.* 16. idem esse articulum mortis, ac probabile periculum illius; colligiturque ex cap. *Eos qui. de sentent. excommunic. in* 6. Et ratio est: quia hæc generalis concessio facta est, ne pœnitentes remedio salutis destituti pereant: si autem illis in probabili mortis periculo constitutis succurri non possit, sed expectandum esset mortis instans: plures sine remedio perirent, neque Ecclesia opportunè de remedio illis prouidisset.

8. Sed an in eo periculo concessa sit facultas simplici sacerdoti præsente proprio, vel priuilegium habente, itemque excommunicato, vel ab officio suspenso, sacerdote simplici præsente; non constat inter doctores. Probabilius existimo, nullatenus concessam esse simplici sacerdoti, si proprius, vel priuilegium habens, velit sacramentum ministrare, neque excommunicato aut suspenso, si simplex sacerdos velit: quia eo casu non eget moribundus absolutione simplicis sacerdotis, vel excommunicati, cùm à legitimo ministro eam obtinere possit: prædictis namque sacerdotibus simplicibus, & excommunicatis conceditur hæc facultas, ne constitutus in mortis articulo sine remedio decedat: quod præsente proprio sacerdote, & volente sacramentum ministrare, locum habere non potest.

Neque Concilium *sess.* 14. *cap.* 7. intendit nouam facultatem sacerdotibus concedere, sed declarare ab Ecclesia semper concessam, vti indicant illa verba: *In Ecclesia Dei custoditũ semper fuit.* At in Ecclesia solùm custoditum fuit, vt absolutio à simplici sacerdote concedatur, deficiẽte proprio, & non aliter, vt apertè colligitur ex ca. *Presbyter. vlt. q.* 6. ibi: *Presbiter incõsulto Episcopo nõ reconciliet pœnitẽtes, nisi absẽte Episcopo extremæ necessitas cogat.* Et ex Extrauag. *Excommunicamus de sentent. excommunicat. inter cõmunes.* §. *Decernimus.* ibi: *Absque speciali mãdato nostræ absolutionis beneficiũ valeat obtinere, nisi fortè ad nos habere accessum non posset, in mortis articulo constitutus.* & ex cap. *Ea noscitur. de sentent.* cap. *Eos, qui, eodẽ titul. in* vbi absolutus à cẽsura, ratione vrgentis necessitatis, tenetur 6. coram superiore se præsentare, cùm primùm possit. Si ergo ante absolutionem superior præsens est, vel illum adire potes, quæ causa te excusare potest, quin ab illo absolutionem obtineas? Quotirca de censuris certum esse existimo, vti dixi *tract. de fide disp.* 4. *punct.* 3. §. 5. De absolutione à peccatis, probabilius credo, tum ob rationes dictas, tum quia textus in cap. *Presbiter.* de absolutione à peccatis videtur locutus, verbaque Trident. *sess.* 14. *cap.* 7. æquè potestatem absoluendi à censuris, ac absoluendi à peccatis in articulo mortis declarãt. Atque ita sustinent plurimi relatis Zambran. *de casib. artic. mortis. cap.* 4. *dub.* 4. *num.* 3. *& seq.* Suar. *disp.* 26. *sect.* 4. *numer.* 4. Sanch. *lib.* 2. *sum. cap.* 3. *num.* 7. Ægid. de Coninch. *disp.* 8. *de pœnitent. dub.* 12. *concl.* 2. Vasq. *quæst.* 93. *art.* 1. *dub.* 4. *numer.* 18. Layman. *l.* 5. *sum. tract.* 6. *c.* 12. *n.* 14.

9. Porrò iurisdictio duplex est, ordinaria, & delegata. Ordinaria competit personæ ex officio, cui à iure iurisdictio annexa est: Delegata competit personæ ex delegatione. Igitur Pontifex comparatione omnium fidelium iurisdictionem ordinariam habet à Christo, eo ipso quo legitimè in Pontificem eligitur; ideoque Ecclesia nec limitare, neque restringere eius iurisdictionem potest. Episcopi verò & Parochi à Pontifice iurisdictionem ordinariam accipiunt; alias si à Christo eam acciperent, non posset Pontifex (vti solet) casus aliquos sibi reseruare, & ab eorum iurisdictione excludere. Habent ergo iurisdictionem ordinariam: quia illam habent ratione Episcopatus, vel beneficij parochialis, quibus à iure est iurisdictio concessa, eo enim ipso quo alicuius diœcesis Episcopi designantur, iurisdictionem ordinariam acquirunt sacramenta ministrandi omnibus iis, qui in ea diœcesi commorantur. Et idem est, si Parochi constituantur: possunt enim commorantibus in parochia ministrare sacramenta.

10. Difficultas autem est, qualiter commorari debeant in diœcesi, vel parochia, vt eis possint sacramenta ministrare. Et quidem domicilium fixum habentibus nemini est dubium, sacramenta ministrari posse: quia sunt verè parochiani *cap. vlt. de parochiis.* Quod adeò verum est, vt si in duplici loco domicilium habeas, eò quòd hyemis tempore in vno loco, & æstatis tempore in alio commoreris, poteris à parocho, quem malueris, sacramenta recipere, etsi eo tempore in eius Parochia non habites: quia verè tuus Parochus est, siquidem duplicem parochiam habet, iuxta leg. *Assumptio. 5. vli. ff. ad municipalem & c.* 2. *de sepultur. in* 6. vbi de habente duplicem parochiam dicitur, si contingat eligere sepulturam in alio diuerso loco, & diuidẽdam esse canonicam portionem

inter

inter vtramque parochiam eligentis. Sentit ergo Pontifex, æque vtramque parochiam esse propriam eligentis, aliàs canonicam portionem applicaret parochiæ, in qua eligens sepulturam decessit. Atque ita tenent Nauarr. *cap. Placuit. num.* 78. *de pœnitent. dist.* 6. Henriq. *lib.* 6. *de pœnitent. cap.* 7. *num.* 2. Suar. *disp.* 25. *sect.* 2. *num.* 5. Sanch. *lib.* 3. *de matr. disp.* 24. *n.* 5. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10. *num.* 6.

11. Quòd si vno in loco habeas domicilium, in alio resideas longo tempore, qualiter solent scholastici in vniuersitate, milites in præsidiis, mercatores, & litigantes occasione negotij peragendi etsi plures existiment, te non posse à Parocho illius parochiæ, tanquàm à proprio sacerdote, sacramenta recipere; verius existimo posse, sacramento Ordinis excepto, sicuti multis allegatis docuit Sanchez *lib.* 3. *de matr. disp.* 23. *num.* 12. & 13. & *lib.* 3. *sum. cap.* 37. *num.* 14. Suar. *de pœnitent. disp.* 25. *sect.* 2. *num.* 6. Ægid. de Coninch. *disp.* 8. *de pœnit. dub.* 3. *genel.* 4. *num.* 21. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10. *num.* 5. sumitúrque ex cap. fin. *de Parochis*, vbi, qui ob bellum ad alienam parochiam confugerunt, parochiani dicuntur. Et probatur, quia ex diuturna habitione, vbi domum, vel officinam conducis, contrahis quasi domicilium, ita vt possis conueniri leg. *Hæres absens.* §. *Proinde. in fine ff. de iudiciis*, & leg. 2. *Cod. vbi de crimine agi oportet*, & *ibi* Glossa, *verbo Degit*, & leg. *Quisquis. Cod. Si certum petatur verbo, Versatus.* Ergo etiam in rebus spiritualibus contrahis ex hac habitatione quasi domicilium, vt ratione illius Parochus in te iurisdictionem habeat.

12. De aduenis, peregrinis, seu iter agentibus dicendum existimo, posse recipere sacramenta à quocunque Parocho illius oppidi, vbi transeunter commorantur, neque obligatos esse ad Ecclesiam matricem adire, neque cum Parocho illius parochiæ, in qua habitant, confiteri, sed posse quemlibet ex approbatis eligere, ab eóque Communionem paschalem accipere, vti multis relatis probat Sanch. *lib.* 3. *de matrimon. disp.* 23. *num.* 17. ea præcipuè ratione, quia præsumitur tacitus consensus, & licentia suorum Parochorum, Consentit Sà *verbo Confessor. nu.* 2. Suar. *disp.* 25. *sect.* 2. §. *Quartò*. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10. *num.* 9. Aduertendum tamen est cum Suar. *disp.* 25. *sect.* 2. *num.* 9. Vasq. *quæst.* 93. *art.* 1. *dub.* 4. *num.* 8. necessariam esse in præsenti bonam fidem. Nam, si ad hoc tantum iter susciperes, vt alteri confiteri posses, vitarésque confessionem faciendam proprio Parocho, vti non posses prædicto priuilegio, & facultate: quippe eius vsus tibi necessarius non est, neque ex tacito consensu proprij Parochi habitas, neque Ecclesiæ intentioni te conformas.

13. De vagis, hoc est, nullibi habentibus fixum domicilium, existimat Suar. *disp.* 25. *sect.* 2. *num.* 7. cum Syluestro *verbo Confessor.* 1. *quæst.* 1. Soto *in* 4. *dist.* 18. *quæst.* 4. *artic.* 2. Medina *Cod. de confess. quæst.* 35. proprium Parochum esse sacerdotem illius parochiæ, in qua vagantur: quia actualis habitatio loco domicilij vagis succedit. Aliàs haberent priuilegium latum confitendi, cui maluerint, quo priuilegio digni non sunt. Deinde ea facultas ex parte videtur illis nociua: siquidem inde infertur, nullum parochum obligatum esse iis sacramenta ministrare, nullique ipsos obligatos esse rationem reddere de præcepti adimpletione.

Sed placet communior sententia, affirmans, vagos posse cuilibet sacerdoti approbato confiteri, & ab eo Communionem accipere. Sic docuit Nauarr. *cap. Placuit. de pœnitent. dist.* 6. *n.* 80. Sanch. pluribus relatis *lib.* 3. *de matr. disp.* 25. *num.* 7. Vasq. *qu.* 93. *art.* 1. *dub.* 4. *n.* 4. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10. *num.* 7. Mouetor: quia non est maior ratio, quare vni Parocho potiùs, quàm alteri subiiciantur, cum nullibi censeantur habitare, iuxta leg. 1. §. *Hæc autem verba. ff. de iis, qui deiecerunt.* ibi. *Hospes planè non tenebitur: quia ibi non habitat, sed paulisper hospitatur.* Et præterea vbicunque forum externum sortiuntur possuntque pro delictis alibi commissis puniri. Ergo à fortiori conscientiæ forum sortiri possunt. Neque argumentum pro contraria sententia obstat. Nam esto, nullus Parochus in particulari non teneatur vagis Sacramentum Pœnitentiæ, & Cõmunionis ministrare, antequàm ipsi petant; at stante petitione tenetur ipse, cui facta est: quia media petitione vagi se illi subiiciunt, illorúmque est Parochus, ac si fixum ibi domicilium haberent: quia in hac materia non videtur posse esse alius aptior subiectionis modus. Ad Episcopos autem in cuius diœcesi plerumque vagi versantur, competit compellere, vt annuæ confessionis, & Communionis præcepto satisfaciant, sicuti notauit Laym. *suprà*.

14. Iurisdictionem delegatam habent omnes illi, quibus ab Ordinariis demandata est iurisdictio: in quo tacitè insinuatur quædam differentia iurisdictionis ordinariæ à delegata. Nam iurisdictionem ordinariam habentes delegare suas vices possunt, eò quod hanc delegationem sepè expostulat rectus proprij officij vsus, cui iurisdictio commensuratur: & traditur, cap. *Inter cætera de officio Ordinarij.* & cap. *Cum Episcopus. eodè tit. in* 6. c. *Omnis vtriusque sexus. de pœnitèt. & remissionib.* At habentes delegatam iurisdictionem delegare non possunt: quia solum illam in vsum accipiunt, non vt aliis committant, vti rectè dixit Panormit in cap. *Cum Bertholdus. num.* 23. *de sentent. & re iudic.* & sumitur ex cap. *Cùm causam. de appellationib.* & ex leg. vlt. *ff. de officio eius, cui mandata est iurisd.* leg. *More ff. de iurisdict. omn. Iudic.* leg. *Iudice. Cod. de Iudic.* & tradunt omnes.

15. Excipitur ab hac doctrina delegatus à Principe, qui iure ipso disponente causam sibi demandatam, partibus consentientibus, subdelegare potest, cap. *Cùm causam.* cap. *Quamuis.* cap. *Pastoralis.* cap. vlt. *de officio delegati.* Nisi fortè electa esset industria personæ, vel causæ executio commissa, sicuti contingit in dispensationibus, quæ Episcopo, vel eius Officiali à Romana Curia committuntur, quas delegare non possunt: quia & industria personæ eligitur, & causæ executio potiùs, quàm plena iurisdictio cõmittitur, vt diximus *tract. de legib. disp. vlt. de dispensationib.* & docuit Sanch. *lib.* 3. *de matr. disp.* 31. *n.* 6. Ex qua doctrina manifestè infertur, delegatum quemcumque subdelegare posse, si subdelegans facultatem subdelegandi concesserit: quia tunc non censetur ipse delegatus subdelegare nomine proprio, sed nomine delegantis, & authoritate ab eo accepta, sicuti tradit Glossa in cap. *Is, cui de offic. delegat. in* 6. Sanch. plures referens *lib.* 3. *de matr. disput.* 31. *num.* 18.

16. Secundò, excipitur delegatus ad vniuersitatem causarum, tametsi non sit à Principe, qui videtur subdelegare vnam, vel alteram causam posse, ex textu in leg. 1. §. *Ab eo ff. Quis, & à quo appelletur.* & ex leg. *Legatus.* 12. *ff. de officio Proconsulis*, ibi: *Legatus mandata sibi iurisdictione Iudices dandi ius habet.* & leg. *Cùm Prator.* 12. *ff. de iudiciis.* is quoque, cui mandata est iurisdictio, Iudicem dare potest: & multis allegatis tradit Sàch. *lib.* 3. *de matr. disp.* 31. *num.* 2. Sed hoc vt verum sit, intelligi debet primò de delegatione annexa perpetuò dignitati, vel officio alicuius, qualis est potestas dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus concessa Episcopis à Trident. *sess.* 24. *cap.* 6. quæ potestas, quia accessoria est dignitati iurisdictionem ordinariam habenti, reputatur ordinaria, ac proinde sicut ordinaria delegari potest, vt aliis relatis docet Henriq. *lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 3. Sanch. *suprà*. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10. *num.* 10. Secundò, si delegatio fiat ratione officij non solùm proprij, sed vicarij, sicuti contingit Viceepiscopo, Viceparocho, Vicerectori, & Gubernatori vrbis: iis enim officium Episcopi, Parochi, & Gubernatoris non in proprietate, sed quasi in tenentia ad certum tempus committitur: Quapropter esto, non possint alium Vicarium integrum substituere (nisi contrarium ex recepta consuetudine constet, vti docuerunt Sanch. & Layman. *locis citatis*, cõstare affirmãt saltem ad breue tempus, scilicet, per tres, vel quatuor dies,) possunt tamen vnam, vel aliam causam subdelegare: quia non tam vsus Parochi, quàm officium illis delegatum est, ad officium autem Parochi pertinet non solum vsus iurisdictionis; sed illius commissio, & delegatio. Poterunt ergo iurisdictionem, saltem ex parte, subdelegare, sicuti notauit Henriq. *lib.* 6. *sum. cap.* 7. Sanch. *lib.* 3. *de matr. disp.* 21. *num.* 15. Coninch. *disp.* 8. *de pœnitent. dub.* 4. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 10. *num.* 13. Ex quo fit, prædictos Vicecuratos posse cooperatorem sibi adsciscere, non cui vicàriam plenè concedant, sed cui illius exercitium quoad aliquam partem committant: v.g. quoad confessiones audiendas, quoad Eucharistiam ministrandam, &c. & tradit Syluest. *verbo Vicarius, quæst.* 5. Nauarr. *cap. Placuit de pœnitent. dist.* 6. *num.* 69. Laymann. *dicto cap.* 10. *num.* 13.

Extra prædictos casus delegatus, tametsi ad vniuersitatem causarum subdelegare nullatenus potest, aliàs possent Religiosi, quibus à Pontifice commissa est iurisdictio ad audiendas confessiones, & Eucharistiam ministrandam, suam potestatem ex parte subdelegare. Quod nulla ratione est concedendum: quia ipsi non officium; sed vsus, & exercitium iurisdictionis committitur, vt benè notarunt Layman. & Coninch. *loc. alleg.*

PVNCTVM XIV.

Quibus modis delegatur iurisdictio ad audiendas confessiones. Et specialiter de Religiosorum priuilegio.

1. *Multipliciter delegatur iurisdictio.*
2. *Consuetudine legitimè præscriptâ acquiri potest iurisdictio.*
3. *Delegatur iurisdictio expresso, vel tacito consensu illius, qui eam delegare potest.*
4. *Ratihabitione de futuro Sacramentum Pœnitentiæ ministrari non potest.*
5. *Delegatur iurisdictio Bullæ Cruciatæ priuilegio.*
6. *Item, Religiosis ex concessione summi Pontificis.*
7. *Non communicatur ipsis, nisi dependenter à suis Prælatis.*
8. *Qualiter superioribus, & aliis Religiosis particularibus hæc potestas communicetur.*
9. *Quid, si Superior vsum facultatis concessum prohibuerit.*

10. *Extendi*

10. *Extenditur hoc priuilegium ad omnes fideles absque limitatione.*
11. *Excipi debent Religiosi aliorum Ordinum.*
12. *Quid, si peregrini sint.*
13. *Vbilibet uti hoc priuilegio possunt.*
14. *Ab omnibus peccatis, exceptis in Bulla Cœnæ contentis, virtute dicti priuilegij absoluere possunt Religiosi integrè deputati.*
15. *Hæc exceptio ex parte sublata est Societatis Iesu Religiosis.*
16. *Non tantùm à peccatis, sed à censuris, pœnis, & sententiis absoluere possunt.*
17. *Sed, an prædicta absolutio extra Sacramentum impendi possit? Remissiuè respondetur.*
18. *Tutius est, in Sacramento Pœnitentiæ concedi, sed spectato iuris rigore extra concedi potest.*
19. *In Sacramento Pœnitentiæ, tametsi absolutionem à peccatis non concessoris, potes sine dubio à censuris absoluere.*
20. *An hæc absolutio prosit pro foro externo.*
21. *Non perit hac gratia morte delegantis.*
22. *Approbatus ab Episcopo, inuito Prælato, an eligi per Bullam possit.*
23. *Illicitè eligitur, sed validè.*
24. *Apponitur exceptio pro Religione Prædicatorum.*
25. *An possit hoc Sacramentum ministrari cum iurisdictione delegata dubia.*

1. REspondeo cùm Ægid. de Coninch. *disp. 8. de pœnitent. dub. 5.* multipliciter delegari posse iurisdictionem. Primò, iure communi, vti diximus, delegatam esse omnibus sacerdotibus comparatione omnium fidelium pro peccatis venialibus, & pro peccatis aliàs confessis, & quibuscunque peccatis in articulo mortis deficiente proprio Sacerdote. Secundò, ex priuilegio alicui Communitati, & singularibus personis concesso, sicuti sunt priuilegia Religionum, & Bullæ Cruciatæ. Tertiò, ex speciali concessione expressa, vel tacita. Quartò, ex consuetudine.

2. Et quidem consuetudine, si sit legitimè præscripta, acquiri posse iurisdictionem ad audiendas confessiones, tametsi ignorantibus illis, qui iurisdictionem concedere possunt, verius existimo cum Nauarr. in cap. *Placuit. de pœnitent. dist. 6. num. 36.* Soto *in 4. dist. 18. quæst. 4 art. 2. ad 2.* Quia consuetudo legitimè præscripta legem introducere potest, priuilegium, & iurisdictionem concedere; ex textu in cap. fin *de consuetud.* & cap. *Cùm contingat. de foro competenti.* & pluribus firmaui *tract. de legib. disp. 4. de consuetud.* Neque obstat textus in *c. 2. de pœnitent. in 6.* dicens, nulla posse consuetudine introduci: quòd aliquis præter sui superioris licentiam Confessorem sibi eligere valeat, qui eum possit soluere, vel ligare: quia, si consuetudo legitimè est præscripta, non est præter superioris licentiam: eo enim ipso, quo præscripta est, accedit Superioris licentia contenta in cap. fin. *de consuetud.* sicuti diximus *loc. alleg.*

3. Deinde delegatur iurisdictio expressò, vel tacito consensu illius, qui eam delegare potest. Etenim, cum hæc delegatio sit quædam donatio inter homines facta, necessariò vo luntatem donantis aliquo signo sensibili expressam requirit, aliàs, cui donatur, acceptare illam non poterit, neque illa vti, vt benè notauit Suar. *disput. 26. sect. 1.* Sanch. *lib. 3. de matrim. disp. 35. & 36.* Coninch. *disp. 8. de pœnitent. dub. 5. concl. 2.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. de pœnitent. cap. 10. n. 15.*

Dixi, *expresso, vel tacito*: nam taciti, & expressi idem iuris est. Ratò tamen tacitus consensus in præsenti sufficiens esse potest. Non enim ex eo, quòd Parochus videat suos parochianos tibi confiteri, censetur licentiam, & facultatem tibi concedere: quia existimare potest illos priuilegium habere eligendi Confessorem, vel solùm peccata venialia confiteri, vel tibi aliunde iurisdictionem esse concessam, præcipuè cùm illo inscio expositus fueris confessiones audire. Quocirca, vt iurisdictio ex tacito consensu tibi concedatur, necessum est, vt concessurus iurisdictionem, sciat, ex nullo alio capite tibi iurisdictionem esse concessam, & videns ad audiendas confessiones te disponi, gratum se ostendat, cùm facilè contradicere possit. Sic Ægid. de Coninch. *disput. 8. de pœnitent. dub. 5. & num. 35.*

4. Hinc infertur, ratihabitione de futuro Sacramentum Pœnitentiæ administrari non posse. Nam, cùm iurisdictio ad illius valorem necessaria sit, & hæc absque cõsensu non cõcedatur, efficitur manifestè, si tempore quo sacramentum ministratur, nullus adest consensus iurisdictionem concedentis, nullius valoris esse sacramentum ministratum. Neque obstat regula 10. iuris in *6. Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non est dubium comparari.* quia loquitur de contractibus, aliisque causis ciuilibus, quibus etsi deficiat aliqua solemnitas, suppleri potest postmodum, ac si ab initio stetisset. Secus est in sacramentorum administratione, quæ si à principio inualida fuit, nulla potentia firmari potest. Præterea absolutio non authoritate hominis, sed Christi concessa est: nullus ergo homo eam ratã habere potest: siquidem ipsius nomine non est facta, iuxta reg. 9. iuris. *Ratum habere quis non potest, quod ipsius nomine non est gestum.* Neque item obstat. Sacramentum Baptismi, Confirmationis, Extremæ-Vnctionis, Ordinis, & Eucharistiæ ex sola ratione abili præsumptione futuri consensus legitimè administrari; quia in iis sacramentis iurisdictio expostulata non est ad illorum valorem, sed ad licitum vsum, ac proinde non est opus, vt iurisdictio antecedat: sufficit, si præsumatur subsecuturus consensus illius, qui iurisdictionem concedere poterat: illius enim præsumptio excusat à malitia, quæ in illo actu interuenire potest. Secùs est in Sacramento Pœnitentiæ, & matrimonij, ad quorum valorem iurisdictio expostulatur, quæ iurisdictio, cùm non concedatur ex præsumptione, sed ex consensu, sufficere non potest ad illorum valorem, sicuti post alios notarunt Syluest. *verbo, Confessor, 1. quæst. 6. dicto 8.* Nauarr. *cap. Placuit. num. 103. de pœnitent. dist. 6.* & *in summ. cap. 9. nu. 6.* Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 35. nu. 24.* Tolet. *lib. 3. sum. cap. 10.* Suar. *disp. 26. sect. 1. n. 18.* Vasq. *de pœnit. q. 93. art. 2. dub. 2. n. 3.* Ægid. de Coninch. *disp. 8. dub. 5. n. 34.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 10. n. 16.*

5. Tertiò delegatur iurisdictio priuilegio Bullæ Cruciatæ: sumentibus enim Bullam concedit Pontifex, vt quemlibet sacerdotem ex approbatis possint eligere, qui eorum peccata audiat, & ab eis absoluat: qua electione facta Pontifex illo priuilegio ei iurisdictionem concedit. Sumens verò Bullam, designat personam, cui iurisdictio concedatur; iurisdictionem tamen nullatenus tribuit. Sed de hoc priuilegio qualiter intelligendum sit, specialem inferius tractatum instituemus.

6. Item, delegatur iurisdictio priuilegio Religiosis concesso à Sede Apostolica, audiendi fidelium confessiones: quod quia frequens est, & satis vsitatum, placet in præsenti explicare.

Igitur priuilegium concessum est omnibus Religiosis, præcipuè Mendicantibus, qui ab Episcopo approbati fuerint, iuxta Trident. *sess. 23. cap. 15. de reformat.* vt quorumcumque fidelium ad eos accedentium confessiones audire possint, nulla expectata suorum Parochorum licentia, eosque absoluere ab omnibus peccatis, quantumuis grauibus, etiam sedi apostolicæ reseruatis, & quibuscunque censuris, sententiis, & pœnis Ecclesiasticis ex eis resultantibus, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini. Sic habetur in Bulla Paul. III. & Gregor. XIII. relatis *in Compend. priuileg. Societat. Iesu. verbo, Absolutio.*

7. Hoc priuilegium non communicatur Religiosis, nisi dependenter à suis prælatis: quia primò, & per se est Religioni concessum: deinde Religiosis particularibus, aliàs sacerdotali ordine. Religiosi insigniti contra voluntatem suorum Prælatorum possent sacramenta Pœnitentiæ ministrare: quod certè non est credendum velle Pontificem: quippe obstaret maximè recto Religionum regimini; & de nostra Societate est indubitatum, vt rectè probat Suar. *t. 4. de Religion. tract. 10. lib. 9. cap. 2. à num. 3.* & de aliis Religionibus tradunt post alios Llamas *1. p. method. cap. 7. §. 4.* Henriq. *libr. 6. capit. 6. n. 6. in comment.* Rodrig. *quæst. regular. t. 1. q. 60. art. 3.* Miranda *t. 1. Man. Pralat. quæst. 45. art. 12.* Layman. *libr. 5 sum. tract. 6. cap. 10. num. 19.*

8. Prædictam facultatem communicat Religio Superioribus, nempe Generali, Prouinciali, Abbati, seu Rectori, deinde personis singularibus: hac tamen differentia. Nam Superioribus communicat potestatem ordinariã comparatione suorum subditorum, ac proinde eam delegare possunt, aliis verò religiosis commnnicat Religio facultatem delegatam, quam certè omnes Doctores admittunt comparatione Religiosorum eiusdem ordinis voluntati Prælatorum commensurari. Expedit enim, ne alius confessarius, præter designatum à superiore absoluere eius subditos possit. Quinimò comparatione sæcularium, & religiosorum aliorum Ordinum existimo probabilius cum Suar. *t. 4. de relig. tract. 10. libr. 9. ca. 2. n. 7.* posse Prælatos religiosis sibi subditis facultatem, & iurisdictionem absoluendi, quam à Pontifice habent, communicare ex parte, & non integram, ita vt designari possint ad confessiones virorum audiendas, denegata facultate audiendi fœminas: nam cum prædicta facultas, & iurisdictio diuisibilis sit, & illius concessio superioribus subordinata; nihil obstare potest, quominus superiores eam ex parte concedere possint.

9. Quod si superior Religiosis habentibus facultatem illius vsum prohibuerit, spectanda est intentio superioris, vt inde colligatur, an per talem prohibitionem censendum sit priuilegium sublatum, an tantùm illius vsus impeditus. Et quidem si ob inscientiam Religiosi, vel indebitæ sacramenti administrationis timorem, vel in pœnam alicuius cõmissi delicti prohibitio facta fuerit, præsumi debet priuilegium ablatum esse. Secùs, si solùm prohibitio fiat, vt aliis muneribus, & officiis incumbat. Sic Suar. *t. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. ca. 2. n. 7.* Vide Mirand. *quæst. 45. art. 3.* Henriq. *l. 6. c. 6.* Rodrig. *quæst. 60. art. 2.* Illud verò est certum prohibitionem publicam, & notoriam esse debere, alioquin confessiones Religioso semel

legitima

legitima authoritate expositò validæ erunt , ob iurisdictionem à iure traditam ei, qui cum errore populi titulum coloratum habet , iuxta leg. *Barbarius Philippus. ff. de officio Prætoris.*& Tradit in præsenti Ægid.de Coninch.*disp.8.de pœnitent. dub.5.in fine concl.6.*Mirand.*t.1.Man.Prælat.q.45.art.* 13. Layman.*lib.5.sum.tract.6.cap.*10.*n.*19.

10. Porrò prædictum priuilegium comparatione fidelium absoluendorum nullam limitationem habet : sed virtute illius possunt Religiosi sic à superioribus designati , & ab Ordinario , in quo habent domicilium approbati absoluere quoscunque Christi fideles ad eos vndequaque accedentes , quod Pius II. Nicol. III. Sixtus IV. & Loeo X. Mendicantibus concesserant,vti constat ex *Compend. priuileg.Societ.Iesu,verbo,Absolutio.*§.9. & 10.& tradit Suar.*dicto t.4. de relig. tract.* 10.*lib.9.cap.*2.*n.*8.

11. Ab hac tamen concessione excipiendi sunt Religiosi aliorum Ordinum,quos regulariter alieni Regulares, & maximè nostri absoluere non possunt, nisi à suis superioribus licentiam habuerint, extra suum Ordinem confitendi:quod ex praxi , & consuetudine Religionum desumendum est. Nam esto priuilegium hoc absque limitatione concessum , non solum sæculares , sed regulares cuiuscunque sexus comprehendat: at cùm quælibet Religio priuilegium habeat,saltem per communicationem , ne eius Religiosi extra proprium Ordinem absque Prælatorum suorum licentia confiteantur,fatendum est , prædictum priuilegium generale non comprehendere Religiosos , quos eorum Prælati non permittunt extra Ordinem confiteri : quia priuilegium generale non derogat speciali , & maximè si speciale iure communi,& consuetudine approbatum fuerit. Quod autem quælibet Religio priuilegium habeat , ne eius Religiosi contra voluntatem suorum Prælatorum aliis confiteantur,constat ex priuilegio Innocēt. IV.Ordini Prædicatorum concesso relato in*Supplement. Minor.& in lib.monument.Ordin.& in Compēd.Societ.Iesu,verbo, Confessarius,*§.5.& ex priuilegio Innocent. VIII. & Iulij II. concesso Ordini Eremitarum S. Augustini , provt habetur in *Compend.Mendicant.verbo,Confessio,& Confessor,*§.6. & 7. & ex priuilegio Clem. VIII. & Gregorij XI. Ordini Cisterciens.relato *in eius Compendio,verbo,Confessor.* §. 3. & tandem ex Extrauag. Benedicti XI. *Inter cunctas de Priuilegiis* , vbi in hæc verba inquit : *Electi igitur ab eisdem Fratribus ad audiendas confessiones & pœnitentias iniungendas, liberè authoritate Apostolica,absque licentia Diœcesanorum.& aliorum Prælatorum inferiorum exceptorum,& non exceptorum,quibus subsunt,qui ad confitendum accedant,audiant,eos peccata sua confiteri volentes.Non Religiosos,qui secundum statuta suorum Ordinum propriis Prælatis confiteri debent,aut ab eis,ne confiteantur alios,prohibentur,absoluant.*Atque ita docent expressè Rodrig.*t.1.quæst.regul.quæst.*60.*art.*6.*& quæst.*62.*art.*4.& Suar.*t. 4.de relig. tract.* 8.*lib.*2.*cap.*16.*à num.*12. *& num.* 15. qui doctrinam extendit ad Moniales , quæ ex declaratione Cardinalium *cap.*10.*sess.*25.*de Regularib.* confiteri non possunt aliis, quàm approbandis ab illarum Prælatis. Idémque tradidit *tract.*10.*lib.9.c.*2.*n.* 9. Consentit Layman.*lib.5.sum.tract.6.c.* 10.*q.*3.*concl.*3.Rodrig.*q.*62.*art.*4.*in fine.*

12. Notanter dixi,*regulariter*,vt excluderem itinerantes religiosos. Hos enim ab alterius Ordinis regularibus, imò sæcularibus Clericis absolui posse,cùm intra propriam Religionem confiteri non possunt , consuetudo obseruat ex concessione Sixti IV,& Innocent. VIII. prout refert Man. Rodrig. *quæst.* 62. *art.* 5. vbi aduertit , à seruatis absolui non posse, quod intelligendum est , saltem sine obligatione comparendi , de qua re videri potest Suarez *t.* 4. *de relig. tract.*8.*lib.*2. *cap.*17.

13. Prædicto priuilegio vti Religiosi possunt , siue in suis Ecclesiis,& Domibus , siue extra : quia nullam,quoad locum, limitationem habet.Si tamen extra propriam diœcesim , in qua sunt approbati,iter egerint;possunt ex Clement.*Dubium*, & ex concessione Sixti IV. & Gregor. XIII. anno 1575. Confessiones excipere duplici conditione interueniente. Prima , vt si in eo loco adsit Ordinarius, ab eo licentia expostuletur. Secunda, si Ordinarius desit , Parochi non repugnent: & notauit Suar.*t.4.de relig.tract.*10.*lib.9.cap.*2.*n.*9. *iuncto c.*1. *n.*5.consentit Rodrig.*t.*1.*qq.regul.q.*60.*art.*5.

14. Peccata verò , à quibus Religiosi à suis Prælatis integrè deputati possunt absoluere, sunt omnia quantumuis grauia,etiam Sedi Apostolicæ reseruata,exceptis iis,quæ in Bulla Cœnæ Domini continentur. Ex quibus verbis grauis difficultas est inter Doctores , an concedantur crimina Episcopo reseruata?Sed hanc difficultatem optimè dissoluit Suar.*t.*4 *de relig.tract.*10.*lib.9.cap.*2.*à n.*14.affirmans,esto,priuilegia concessa Mendicantibus ante decretum Trident.*sess.*14.*cap.*7.non comprehenderent casus Episcopo reseruatos,provt sacra Cōcilij Congregatio pluribus decisionibus relatis à Marzilla, & Barbosa *ibi* confirmat.At priuilegia concessa à Gregor. XIII. Iulio III. & Pio V. Societati Iesu, & consequenter omnibus aliis Religionibus,quæ priuilegiorum communicatione gaudent, omninò prædictos casus comprehendere,& ita testatur Compend.priuileg.Societ.Iesu,*verbo Absolutio* , §. 1.& Man. Rodriq.*t.*1.*qq,regular.quæst.*61.*art.*3.*in fine.* Ratio est partim: quia priuilegium Principis , & præcipuè in fauorem animarum latè est impetrandum : partim quia non derogat Episcoporum iuri:non enim tollitur reseruatio, sed perseuerante reseruatione communicatur facultas absoluendi:partim,quia verba dicti priuilegij eam extensionem necessariò admittunt. Pontifex namque concedens facultatem absoluendi ab omnibus peccatis,etiam sibi reseruatis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ,concedit facultatem absoluendi ab omnibus, à quibus ipse absoluere potest. Cùm autem à reseruatis Episcopo absoluere possit, neque ea in Bulla Cœnæ contineantur , ab eis absoluendi concedit facultatem. Quod non leuiter indicauit, illo aduerbio *etiam*,quo reseruata grauiori reseruatione , scilicet pontificia,concessit, tacitè innuens reseruata episcopali reseruatione concessa esse.

15. Excipiuntur contenta in Bulla Cœnæ Domini. Verùm hanc exceptionem ex parte sustuleruntReligiosis Societatis Iesu,Paul.III.Iul.III.& Gregor.XIII.vt constat ex Compend. priuileg.Societ.Iesu,*verbo,Absolutio.*Nam *in* §.2.conceditur à Gregor.XIII.viuæ vocis oraculo,18.Martij , 1584. Confessariis à superiore deputatis absoluere posse eos , qui bona naufragantium rapuerint,iniuncta eis restitutione,vbi & quomodo ea fieri poterit : & in §.3. conceditur Generali Præposito, & quibus ipse communicauerit. Communicat autem Provincialibus cum potestate delegandi in casibus particularibus facultatem absoluendi ad hæresi extra Hispaniam : & *in* §.4.datur facultas omnibus superioribus Societatis;& quibus ipsi communicauerint,absoluendi à lectione librorum prohibitorum , illis in locis,vbi possunt ab hæresi absoluere : & *in* §.5.priuilegium conceditur superioribus, & quibus ipsi communicauerint,absoluendi missos ad triremes,à quibusuis casibus,sicut in articulo mortis.Deinde ex Bulla III.incipiente,*Licèt debitum*.edita anno 1549.& ex Bulla Gregor.XIII. anno 1575.in remotissimis regionibus,vbi recursus ad Sedem Apostolicam difficilis est,permittitur Præposito Generali, & quibus ipse commiserit , potestas absoluendi ab omnibus in Bulla Cœnæ Domini contentis : quam latam concessionem extendi ad hæresim , vt probabile defendit Suar.*t. 4. de relig. tract.*10.*lib.9.cap.*2.*num.*16.eò quòd ratio concessionis , quæ est difficilis ad sedem Apostolicam aditus,æquè in hæresi, ac in aliis peccatis in Bulla Cœnæ reseruatis procedit. Pro nostrorum Religiosorum absolutione varia priuilegia referuntur concessa superioribus , de quibus videri potest dictum Compendium priuileg.*à* §.6.*vsque ad* 11.

16. Non solùm a peccatis,sed etiam à sententiis , censuris, & pœnis ob ea peccata incursis facultas absoluendi in prædicto Priuilegio conceditur. Vnde directè censuræ peccatis annexæ vi præ dicti priuilegij tolli possunt absque reincidentia,vt bene notauit Suar.*tom.4.de relig.tract.*10. *lib. 9. cap.* 2. *num.*10.alias opus non esset earum absolutionem exprimere, sed concessa facultate absoluendi à peccatis censerentur concessæ:quippe earum absolutio absolutioni à peccatis præmitti debet. Nomine sententiarum comprehenduntur censuræ ab homine latæ non solùm generaliter , sed etiam specialiter,quia censuræ tam per generalem sententiam , quam specialem delicto annecti possunt,& ex illo resultare , sæpeque illarum absolutio absque scandalo,& offensione Iudicis concedi poterit,vt dixit Suar.*dicto cap.*2.*à num.* 20. Verùm esto, hoc priuilegium Societati concessum sit,præpositus Generalis solis superioribus, & quibus ipsi specialiter communicauerint,facultatem concedit absoluendi eos,qui per generalem sententiam sunt affecti censura;illos verò qui speciali sententia sunt ligati , neque ipsis superioribus permittit , constat ex Compend.priuilegior.*verbo,Absolutio.*§. 1. Nomine censurarum veniunt intelligendæ,excommunicatio,suspensio , & interdictum , iuxta text. in cap. *Quærenti verbo significat.* non autem irregularitas,tametsi ob violationem censuræ incursa sit, quia non est censura,nec censuræ per se annexa, quicquid dicat Gutier.*lib.*1.*canon.quæst.cap.*3.Sed an sub potestate absoluendi à pœnis ecclesiasticis irregularitas comprehendatur, difficultate non caret:siquidem verè est pœna ecclesiastica ob delictū imposita.At verius est,neque irregularitatem , neque depositionem , aut degradationem , neque aliam quamlibet pœnam,quam pœnitēs,esto inuitus sit,sustinere debet,aliquo determinato tempore posse ex vi dicti priuilegij absolui: quia hæ pœnæ non absolutione , sed dispensatione tolluntur, Non enim tolli possunt,nisi dispensando aliquo modo in iure eas in perpetuum , vel ad determinatum tempus designante. Neque item comprehendit pœnas à Confessore impositas in sacramento Pœnitentiæ,alias possent Religiosi vi dicti priuilegij absoluere pœnitentes à pœnitentiis iniunctis,quin peccata ob quæ fuerunt imposita,iudicarent,quod est falsum , & rationi dissonum. Nec denique comprehendit pœnas,quas ex voto,& promissione propria obligantur fideles suscipere , vt contingit promittenti iciunium, si delictum aliquod commiserit:quia illa nō est pœna ecclesiastica, cùm non sit pœna ab Ecclesia imposita ; sed propria fidelium voluntate susceptra.

Quo

Quocirca nomine pœnarum, vt à censuris, & sententiis distinguuntur, veniunt intelligendæ pœnæ non temporales, sed spirituales, quæ in vindictam alicuius delicti fidelibus à iure, vel ab homine fuerint impositæ arbitrio imponentis remittendæ, qualis esset prohibitio ab Ecclesiæ ingressu, à communione, ab officio aliquo diuino, & similes. Sic Suar. *t.4. de relig. tract.10. lib.9. c.2. à n.41.*

17. Sed an prædicta absolutio à sententiis, censuris, & pœnis extra sacramentum Pœnitentiæ impendi possit, controuersia est latiùs decidenda in *tract. de Bulla Cruciata*, in qua affirmatiuam partem defendimus. Sed in præsenti est specialis difficultas, eò quòd priuilegium conceditur sub illis verbis, *auditis eorum confessionibus*, quæ in Bulla Cruciatæ non continentur: quæ verba manifestè indicant absolutionem dari non posse, quin confessio præcedat, & consequenter extra sacramentum Pœnitentiæ. Et ita sustinet tanquam tutius Nauarr. *c.26.n.31.* Cordub. *sum. quæst.19. & 187.*

18. Cæterùm negari non potest, tutius esse, absolutionem à censuris à iure, vel ab homine, & à quibusuis pœnis in sacramento Pœnitentiæ vi prædicti priuilegij concedi debere: quia in hac concessione nullum adest periculum: aliter verò sub opinione positum est, an valeat absolutio. Quapropter Suar. *t.4. de relig. tract.10. lib.9. cap.2. num.26.* nec consulit, nec permittit, absque rationabili causa extra sacramentum pœnitentiæ absolutionem prædictam concedi. Verùm, spectato iuris rigore, censeo cum ipso Suar. *suprà, & de legib. lib.8. cap.6. num.15. &* 16. Rodrig. *t.1. quæst. regular. quæst.61. art.7.* Henriq. *lib.7. cap.13. num.2. & cap.30. num.6.* Auila *2.p. de censur. cap.7. dub.13.* Coninch. *disp.14. dub.16. num.153.* Layman. *lib.5. sum. tract.6. cap.10. quæst.3. concl.4.* probabilius esse, validè, & licitè extra sacramentum concedi posse: quia, cùm hoc priuilegium sit à principe, & in animarum fauorem, non est, cur eius vsus ad solum pœnitentiæ sacramentum restringatur, præcipuè cùm illa verba, *auditis eorum confessionibus*, ad eam restrictionem non obligent. Sunt etenim illa verba generalia, quæ aptari debent ad confessionem, tum sacramentalem, sicuti verbum absoluendi, & iniungendi pœnitentiam salutarem necessariò apratur peccatorum absolutioni, quæ sacramentalis est, & censurarum absolutioni, quæ sacramentalis non est. Datur autem simul vtraque potestas, ratione commodioris vsus, & quia frequenter vtriusque potestatis vsus coniungitur, non, quia necessariò vtraque potestas simul exercenda sit, cùm sæpè conueniat, absolutionem à censuris ab absolutione à peccatis diuidere; sæpéque absolutio à peccatis absque absolutione à censuris concedatur: quia non adsunt censuræ absoluendæ.

19. Illud verò pro certo affirmat, & meritò Suar. *dicto c.2. n.28.* te posse absolutionem à censuris concedere, recedenti à contumacia, & parti, seu Ecclesiæ satisfacienti, acceptantíque pœnitentiam sibi iniunctam; tametsi solum ex parte eorum peccata sacramentaliter audieris; neque intendas ab eis absoluere; vel, quia ipse non valet confessionem integram facere, vel tu nequis eam excipere, vel oportet in dies differre, cùm tamen non deceat censuris esse ligatum: quia sufficienter satisfacis verbis indulti: siquidem absolutionem à censuris non præstas, nisi audita confessione sacramentali. Et licèt hæc confessio sacramentalis ob absolutionem sacramentalem subsequendam exigatur, non est opus semper immediatè subsequi, præcipuè cùm dimidia illa confessione, & censurarum absolutione disponi pœnitens possit ad absolutionem sacramentalem obtinendam.

20. Additur in prædicto decreto, vt solùm prosit pro foro conscientiæ, & pœnitentiæ; & non pro foro externo, & iudiciali, quod qualiter intelligendum est, dixi *tract. de legib. disp. vlt. de dispensationib. pun.15. §.1. num.3. & tract. de fide, disp. 4. punct.3. §.1. &* 2. & latiùs dicemus *tract. de excommunicat.* Vide Suar. *dicto tom.4. de relig. tract.10. lib.9. cap.2. à numer.32.*

21. Ad extremum aduerte, facultatem delegatam administrandi hoc sacramentum, vel eligendi, qui illud ministret, siue sit gratia facta comparatione plurium, siue vnius singularis personæ, morte delegantis non perire, iuxta ea, quæ latè diximus *tract. de legib. disp.4. de priuileg. pun.16. §.4.*

22. Superest duplex quæstio. Prima, an Religiosus, qui inscio, vel inuito Prælato se Episcopo præsentaret, & ab eo approbationem, & licentiam audiendi confessiones obtineret, posset validè, & licitè ea licentia vti, seu per Bullam Cruciatæ eligi. Videtur posse: quia ea licentia, vtpote concessa ab Episcopo, vel Pontifice, regulari prælato superioribus, non videtur posse à Prælato regulari restringi, aut limitari.

23. Cæterum dicendum est, illicitè prædictum Religiosum iis facultatibus vti: nam esto Prælatus regularis iurisdictionem Episcopalem, vel pontificiam derogare, aut minuere non possit, potest tamen ob votum obedientiæ, ratione cuius Religiosus suo Prælato subditur in iis, quæ ad rectam sui instituti gubernationem pertinent, prædictæ iurisdictionis vsum moderari, vel impedire; sicuti ex recepta in omnibus Religionibus consuetudine impeditus sub graui culpa censetur, dum à proprio Prælato non fuerit approbatus. Atque ita sustinent Rodrig. *t.1. regul. qq.q.60. art.1. &* 3. Mirand. *in man. Prælat. t.1. quæst.45. art.12.* Layman. *lib.5. sum. tract.6. c.10. q.3. vers. Sed dubitabis num.19.* At si prædictus Religiosus iurisdictione Episcopali, vel pontificia sibi concessa vtatur, de facto validè erunt absolutiones ab eo impensæ, iuxta iurisdictionem acceptam, vtpote qui Ordinem sacerdotalem, & iurisdictionem habet.

24. Excipienda tamen est Religio Ordinis Prædicatorum, in qua iuxta Breue Iulij III. relatũ ab Eman. Rodrig. & Mirand. *suprà*, annullantur omnes iurisdictionum concessiones pro confessionibus audiendis, quæ sine licentia Prælatorum ab Episcopo, seu aliis Ordinariis fuerint obtentæ: quod Breue testatur Rodrig. fuisse ab ipsa Religione acceptatum in Capitulo Generali Salmaticæ celebrato, & virtute illius fuerunt irritatæ confessiones, quæ sine licentia Superiorum virtute iurisdictionis ab Episcopo concessæ fuerint. Confessiones verò factæ virtute Cruciatæ, alteriúsve priuilegij põtificij ibi non irritantur, quinimò excipiuntur licentiæ manu Papæ, aut de consensu Cardinalis protectoris, vel Viceprotectoris signatæ. Quoad aliàs Religiones non constat prædictum Breue Iulij III. receptum esse, nec virtute illius annullatas esse confessiones sine licentia superiorum factas. Quapropter, dum non constat de annullatione, dicendum est, validas fore, vti docuerunt Rodrig. Mirand. & Lam. *locis alleg.*

25. Secunda quæstio, an cum iurisdictione delegata dubia possis Pœnitentiæ Sacramentum ministrare. Et quidem, si in nulla peccata, quæ pœnitens confitetur, iurisdictionem moraliter certam non habeas, illicitè extra causam grauis necessitatis Sacramentum ministrares: quia periculo irritandi sacramentum te exponeres. At hic casus, vt benè aduertit Coninch. *disp.8. de pœnit. dub.6. concl.1.* vix est possibilis; siquidem frequenter pœnitentes aliqua peccata venialia, vel mortalia aliàs legitimè confessa confiteri solent, in quæ omnes sacerdotes certam iurisdictionem habent. Verùm, si in aliqua peccata ex his, quæ pœnitens confitetur, sic dubiam iurisdictionem habeas, vt non valeas de iurisdictione probabile iudicium habere; nequaquam (extra grauem, & vrgentem necessitatem, qualis esset, si pœnitens præcepto annuæ Confessionis obligaretur, vel absque nota non posset communionem differre), sacramentum administrare potes, quia ab illis peccatis fortè solum indirectè absoluis, quod vitare debes, quoad possis, & reuerentiam sacramenti, & integritatem illius. Sic Suarez *disp. 26. de pœn. sect.6.* Coninch. *disp.8. dub.6. concl.3.* Vnde si in casu necessitatis sic sacramentum ministras, debes monere pœnitentem de obligatione quam habet, confitendi ea peccata sacerdoti, qui iurisdictionem certam habeat, cùm quilibet fidelis obligatus sit directam à peccatis absolutionem obtinere, sicuti notauit Coninch. *dicta disp.8. dub.6. in fine.*

Notanter dixi, *si probabile iudicium de iurisdictione non habeas*. Nam eo iudicio stante, rectè potes sacramentum ministrare, vti docui *tract. de conscient. disp.2. pun.5.* neque *ibi* dictis aliquid addendum occurrit.

Punctum XV.

De casuum reseruatione.

§. I.

Quo iure, quæ peccata, & à quibus reseruari possint?

1. *Reseruatio conuenientissima est.*
2. *Reseruatio absque causa valet.*
3. *Reseruatio aliquorum venialium nunquam fit, neque expediret fieri.*
4. *Peccata interna, neque reseruantur, neque expedit reseruari.*
5. *Quid Clemens VIII. statuerit in Religionibus.*
6. *Superiores possunt aliquibus peccatis annectere excommunicationem, & eius absolutionem sibi reseruare.*
7. *Satisfit cuidam obiectioni.*

1. SVperior peccata reseruat, cùm illorum absolutionem sibi appropriat, nec aliis inferioribus committit. Esse autem conuenientissimum, vt superiores aliquorum peccatorum absolutionem sibi reseruent; tum, vt grauiora, atrocioráque crimina exactius iudicentur, vt melius corrigi possint, efficaciúsque remedium illiis adhibeatur; tum, vt fideles ab illis committendis eò se diligentius contineat, quò difficiliùs illorum absolutionem obtinere possint: Synod. Tridẽt. *sess.14. cap.7.* declarat. Debet tamen reseruatio cedere in fidelium vtilitatem: hæc enim est, quæ primò, & per se in omni reseruatione spectatur. Nam, vt inquit Concilium *suprà*, non in destructionem, sed in ædificationem potestas reseruandi superioribus

tibus concessa est. Quocirca superior, qui potius in subditorum perniciem, quàm in illorum fauorem (quod præsumendum non est) casus sibi reseruaret, grauiter peccaret: quia & subditos irrationabiliter grauaret, & difficilem sacramenti vsum redderet.

2. Sed, an ea reseruatio absque causa effectum habeat, satis est apud Doctores controuersum, vt videri potest apud Suarez *tom.4.de pœnitent.disputat.29.section.4.* Et quidem, si verum esset, omnem iurisdictionem non solùm Pontificis, sed Episcoporum, & Parochorum à iure diuino immediate prouenire, tametsi Pontifici subordinatam; nullatenus valida esset reseruatio irrationabilis à Pontifice, vel Episcopo facta. At, quia verius existimaui, solam iurisdictionem pontificiam in omnes fideles à Christo iummediatè manasse? ex illa verò ad Episcopos, deinde ad Parochos, iuxta Pontificis voluntatem descendere, si de facto Pontifex Episcoporum potestatem vellet restringere, & Episcopi vellent potestatem parochorum limitare, plusquàm par est, restricta, & limitata erit. Atque ita docent Fagund. *de secundo Eccl. præcepto, lib.8. cap.1.n.25.* Suar. *disp.29.sect.4.* Ægid. de Coninch. *disp.8. de pœnit.dub.11.* Layman. *lib.5.sum.tract.6.c.12. n.5.q.3.* & alij apud ipsos.

3. Ex his infertur, etsi aliquorum peccatorum venialium absolutionem sibi reseruare possit Pontifex, cùm omnis iurisdictio in alios Prælatos à Pontifice deriuetur, vti docent Suarez *disp.29.section.3.* Ægid. de Coninch. *disp.8.dub.11.n.80.* inutilis tamen esset ea reseruatio; partim, quia sine eorum manifestatione absolutio sacramentalis obtineri potest; partim, quia alia via, quàm Sacramento, illorum venia potest impetrari. Episcopos verò, aliosque Prælatos Pontifice inferiores, veriùs credo, nullius peccati venialis absolutionem reseruare posse: quia vniuersali Ecclesiæ consuetudine, quam nullus Prælatus inferior Pontifice derogare, aut limitare potest, omnibus sacerdotibus concessa est potestas à peccatis venialibus absoluendi, sicuti notauit Coninch. *suprà*, Layman. *lib.5. sum.tract.6. cap.12. n.3.concl.2.*

4. Secundò infertur, etsi Pontifex, imò Episcopus, aliique Prælati peccata mortalia interna reseruare possint, cùm à Pontifice omnes Episcopi, & ab Episcopis omnes parochi iurisdictionem accipiant; at ea reseruatio nunquam facta est, neque expedit fieri: quippe ad gubernationem Ecclesiæ, quæ præcipuè exteriora respicit, vtilis esse non potest. Atque ita docent Suar. *disp.19.sect.3.* Henriquez *lib.6. cap.14.§.5.* Sanch. *lib.2.sum.cap.8.num.4.* Coninch. *disput.8. de pœnitent. dub.11. num.79.* Layman. *lib.5.summ. tract. 6. c.12. n.3.* Vasq. *quæst.91. art.3.dub.3.* & alij apud ipsos. Quocirca solùm peccata externa mortalia, non quidem omnia, sed atrociora, & grauiora reseruari expedit.

5. Verùm, quia in Religionibus, vtpote statum perfectionis profitentibus, timeri poterat, ne earum Prælati nimiam casuum reseruationem constituerent, Clemens VIII. quodam motu proprio, edito anno 1593. prouidit, ne vltra vndecim casus, quos ibi enumerat, & *puncto sequenti* referemus, possent Prælati alios sibi reseruare, nisi de consensu generalis Capituli, vel Congregationis prouincialis: in quo decreto, vt benè aduertit Suarez *tom.4.de relig.tractat.8.lib. 2.cap.18. numer.14.* nullum est verbum superioribus præcipiens horum, vel alicuius ex illis casus reseruationem; sed præceptum est, ne alij, quàm *ibi* designati, reseruentur, nisi de consensu Capituli generalis, vel prouincialis: illos verò casus, & quemlibet illorum, tum Generali in toto Ordine, tum Prouinciali in sua prouincia, tum Prælato conuentuali in suo Conuentu permittit reseruare, si aliàs potestatem reseruandi habeant. Quod dixerim propter Societatem, in qua sola Congregatio generalis, non prouincialis, reseruandi potestate gaudet: quia sola ipsa, & non prouincialis potestatem iurisdictionis habet, vt dicitur *canon.15. Congregat.5.* & tradit Suarez *tom.4. de relig.tract.10. lib.8. c.5. num.4.*

6. Solùm est graue dubium, an superiores possint alicui peccato, præter supradicta designata, excommunicationem annectere, cuius absolutionem sibi reseruent. Affirmat, & satis probabiliter Suarez *dicto 4.de relig. tract.8. lib.2. cap.18. in fine, num.17.* Fagund. *de secund. Eccles. præcept. lib.8. cap.4. n.5.* Quia Pontifex solùm reseruationem alterius peccati à designatis prohibuit, non censuræ, quæ à peccato est distincta: & à diuersis, præcipuè in materia odiosa, non est facienda illatio. Aliàs nequiret Prælatus, sub pœna excommunicationis specialiter latæ præcipere Religioso ieiunium, vel aliam regularem obseruantiam contra communem vsum, & praxim Religionum, in quibus hæc singularia præcepta sub censura feruntur: siquidem posita ea excommunicatione nequit alius à superiore transgressorem absoluere, cùm nemini data sit potestas absoluendi à censura per specialem sententiam lata, nisi ei, qui censuram tulit, vel illius superiori. Quòd si non obstante Clementis prohibitione potest superior excommunicationem per sententiam specialem delicto annectere, cuius absolutio sibi est de iure reseruata, eadem ratione poterit excommunicationem per sententiam generalem ferre, cuius absolutionem sibi speciali decreto reseruet, cùm huius reseruatio distincta sit à peccati reseruatione pontificio decreto interdicta.

7. Neque obstat ex reseruatione censuræ peccatum reseruatum esse: quia eo casu solum est reseruatum per accidens, quatenus nemo potest licitè à peccatis absolui, quin prius à censura absoluatur; sed non est reseruatum per se, sicuti solent esse reseruata peccata, tametsi censuram annexam habeant. Quocirca, si bona fide pœnitens confiteatur alias habenti iurisdictionem, peccata, quæ per se non reseruantur, sed solùm per accidens occasione censuræ; ab illis absoluetur, tametsi à censura non fuerit ablolutus. Secùs verò est dicendum, si confiteatur peccata, quæ per se, & immediatè reseruantur, sicuti docuit Sanch. *libr. 2. summ. cap. 8. numer. 5.* Suarez *disputat. 29. section. 3. num.8.* Coninch. *disputat.8. de pœnitent. dub.11. num.83.* Layman. *lib.5. sum. tract.6. cap.12. n. 2.* Fagundez *de secundo Eccl. præcepto, lib. 8. cap. 1. n.3.*

§. II.

Quæ peccata reseruata sint, tum à Pontifice, tum ab Episcopis, tum à Prælatis regularibus.

1. *Qua peccata sint Pontifici reseruata.*
2. *Qua reseruentur communiter Episcopis.*
3. *Non intelliguntur prædicta reseruata, quousque completa sint.*
4. *Qualiter intelligatur homicidium voluntarium, quod reseruari solet.*
5. *Qualiter falsum testimonium in iudicio.*
6. *Qualiter ponderum, mensurarum monetarum adulteratio, seu corruptio.*
7. *Qualiter violatio libertatis Ecclesiastica.*
8. *Qualiter crimen incendiarij.*
9. *Qualiter blasphemia publica, & notoria.*
10. *Qualiter percussio filij parenti facta.*
11. *Qualiter abusus sacrarum rerum ad magicas artes, &c.*
12. *Qualiter procuratio abortus.*
13. *Qualiter expositio infantium.*
14. *Qualiter contractus matrimonij in gradibus prohibitis.*
15. *Qui sint casus, qui in Religionibus permittuntur reseruari.*
16. *Explicatur primus, & secundus remissiuè.*
17. *Tertius, qui est nocturna, ac furtiua egressio, expenditur.*
18. *Quartus de proprietate contra votum paupertatis, & de testimonio falso declaratur.*
19. *Sextus de procuratione ad abortum.*
20. *Septimus de falsificatione manus, seu sigilli Officialis.*
21. *Octauus de furto rerum Monasterij.*
22. *Nonus de lapsu carnis opere consummato.*
23. *Decimus, occisio, vulneratio, seu grauis percussio.*
24. *Vndecimus, retardare, vel impedire litteras Superioris ad inferiores, vel è contra.*

1. DE Pontifice communis est sententia, nullum peccatum sibi reseruatum esse, quod excommunicationem annexam, & sibi reseruatam non habeat, vti latè probat Suar. *disput. 29. sect. 2.* Quæ autem hæc sint, expendemus, cùm de excommunicationibus Pontifici reseruatis loquemur. Sublata ergo excommunicatione, vel illa per ignorantiam non incurfa, peccatum, esto grauissimum sit, reseruatum non est, quia non aliter quàm simul cum censura reseruatur, sicuti docuerunt Henriq. *lib.6.cap.14.num.1.* Coninch. *disput. 8. de pœnitent.dub.11.num.82.* Vasq. *q.91.art.4 dub.1.* Sanch. *lib.2.sum. cap. 8. num.5.* Layman. *cap.12.num.2.* Durante tamen excommunicatione, non solùm ipsa, sed & peccatum per se, & immediatè reseruatum est, ita vt ab alio, quàm ab eo, cui censura reseruatur, absolui non possit, vt benè Coninch. *n.83.* Sanch. Suar. & Layman. *suprà* notarunt.

Excipit Ægid. de Coninch. *d.disp.8.dub.11.n. 82.* promouentes, & promotos ad Ordines simoniacè, quorum peccatũ Sixtus V. in Bulla data anno 1589 sibi reseruat; tametsi excommunicationem prædicto peccato non annectat. Sed non est admittenda hæc exceptio: quia esto Sixtus V. prædicto peccato excommunicationem reseruatam non imposuerit; posita tamen est in Extrauag. 2. *de Simonia.*

2. De Episcopis non est constans sententia, an sint aliqua peccata iure reseruata, vt videre est apud Sylueſt. *verbo, Casus.* Nauarr. *cap.27.nu.262.* Rodrig. *t.1.quæst.regular.quæst. 61. art. 2.* Fagundez *de secundo Eccles.præcept.lib.8.cap.2.à nu.1.* Suar. *disput.29.section.3.* Tolet. *lib.3.cap.14.* Nam esto, quatuor casus enumerentur in Extrauag. *Inter cunctas de priuileg. post medium*, de facto Episcopis nõ reseruãtur; sed solùm asseritur, ab

Episcopis reseruari solere. Quapropter cuiuscunque diœcesis statuta, & consuetudines spectanda sunt, vti dixit Caietan. *verbo, Casuum reseruatio.* Communiter autem sequentia solent reseruari, teste Barbosa *alleg.* 50. Primò, homicidium voluntarium, tametsi occultum. Secundò, falsum testimonium in iudicio, siue in gratiam, siue in alicuius damnum. Tertiò, adulteratio, seu corruptio stateræ, mensuræ, aut monetæ. Quartò, libertatis, seu immunitatis Ecclesiasticæ violatio. Quinto, domorum, vel segetum incendium; vitium, vel arborum alienarum, causa damnificandi, incisio. Sexto, blasphemia publica, & notoria. Septimo, parentum percussio. Octauo, abusus Eucharistiæ, sacrarúmque rerum ad veneficia, superstitiones, & similia. Nono, aborsus procuratio. Decimò, expositio infantium piis locis, cùm expositores habeant, vnde eos alant, neque damnum resarcierint. Vndecimò, qui matrimonium contraxerint in gradibus prohibitis.

3. Prædicta non intelliguntur reseruata, quousque iuxta Constitutionis tenorem completa, & perfecta sint, vt docuerunt Sylvest. *verbo, Casus, quæst.* 5. Graffis 1. *part. decis. lib.* 1. *c.* 13. *num.* 71. Henriquez *lib.* 6 *sum. cap.* 14. *num.* 5. quia reseruatio est odiosa, ac proinde in omni proprietate verba delicti, accipi debent. Quod discurrendo per singulos casus manifestum erit.

4. Cùm reseruatur homicidium voluntarium, solùm censeri debet reseruatum, quod ex voluntate occidendi commissum fuerit, iuxta leg. 1. *ff. de sicariis.* Quinimò existimo, non comprehendi mandantem, consulentem, vel auxilium homicidæ præbentem: quia verè, & propriè non occidunt, tametsi fictione iuris mandans, & mandatarius, consulens, & consultus eadem persona censeantur, cap. *Qui per auxilium de regul. iuris in* 6. leg. 1. §. *Deiecisse. ff. de vi, & vi armata.* eadémque pœna puniantur, vt multis comprobat Farinac. *praxis crimin.* 5. *part. quæst.* 129. *&* 135.

5. Secundò reseruari solet falsum testimonium in iudicio; tum, si falsum ibi dicas, vt testis, tum, si legitimè interrogatus veritatem celes, iuxta cap. 1. *de crimine falsi*, & tradit Aloysius Riccius *in praxi aurea, resolut.* 216. *in princ.* Debet tamen falsitas circa substantialia causæ versari, non circa extrinseca, & ad causam principalem parum pertinentia. Quia ex falsitate circa extrinseca nemo dicitur falsus, neque eius dispositio vitiatur, sicuti tradunt Alexand. *cons.* 88. *n.* 195. Cæsar. de Graffis *dec.* 75. *n.* 9. Farinac. 2. *part. prax. quæst.* 97. *n.* 159. *& seqq.* Aloysius Riccius *in praxi aurea, resolut.* 216. *n.* 2. Salzedo *in addit cap.* 96. *vers. Secundò.* Barbosa *allegat.* 50. *n.* 34. Præterea debet testimonium falsum cedere in vtilitatem, vel damnum alicuius, alioquin pœna ordinaria non punitur, neque sub testimonio falso in statutis comprehenditur, vti docent Menoch. *de arbitrar. casu* 306. *num.* 10. 23. *&* 30. Couarr. in cap. *Quamuis pactum. de pactis in* 6. 1. *p.* §. 7. *n.* 9. Farinac. *de falsit. quæst.* 150. *n.* 291. Barbos. *dicta allegat. n.* 30. Quocirca, si testimonium, quod falsò protulisti, nullum ex aliquo capite fuerit, cessabit illius reseruatio: quippe in nullius vtilitatem, aut damnum cedit, vti benè, aliis relatis, notauit Barbos. *de alleg.* 50. *n.* 47.

6. Tertiò, reseruatur ponderum, mensurarum, monetarumve adulteratio, seu corruptio, sub qua reseruatione non censetur reseruatus vsus adulteratæ mensuræ, corruptæve monetæ, & à fortiori neque vtens indebitè iusta mensura: quia esto, his vtens falsum committat, leg. 1. *ff. ad leg. Cornel. de falsis*: leg. *Maiorem. Cod. eodem titulo*; tamen quia est quid distinctum, & in pœnalibus non est extensio facienda, sub reseruatione comprehendit non debet, vt benè notarunt Lælius Zecchius *de casib. reseruatis, casu* 18. *vers. His ita præmissis.* Gambarup. *de cas. reseru. fol.* 114. *num.* 3. Barbos. *allegat.* 56. *num.* 47. Igitur pondus, mensuramve adulterat, seu corrumpit, qui ad vsum falsa pondera, & mensuras exponit. Monetam verò, si loco vnius metalli aliud substituat, quæ est, corruptio, seu falsificatio quoad substantiam, leg. *Paulus. ff. de solutionibus.* Item, si eam quoad pondus minorem faciat, leg. 1. *ff. de contrahenda empt.* Præterea, si absque legitima authoritate excuderit, iuxta leg. *Sine nomine* & leg. *Qui nomine. ff. ad leg. Cornel. de falsis.* Denique, si monetam authoritate Principis concessam totonderit, seu raserit: quia absolutè adulterat, seu corrumpit. Atque ita hos omnes casus reseruari docent Gambarupta *num.* 9. Barbosa *num.* 37. Solùm est dubium de tondente, seu mutilante monetam, quam certò scit iustum pondus excedere, an grauiter peccet, & adulterator, seu corruptor monetæ dicatur. Negare videntur Marsilius leg. *Qui falsam n.* 109. *ff. de falsis.* Alciat. *consil.* 461. quatenus affirmant, hunc mutilatorem nullis pœnis subiacere, vtpote qui neminem lædit. Sed verior est sententia Menoch. *de arbitrar. casu* 316. *à num.* 36. affirmantis, esse verum monetæ corruptorem, & maiestatem Principis lædere, cuius officium, & authoritatem vsurpat, pœnâque, saltem arbitraria, puniendum. Etenim nemini absque Principis authoritate datum est, monetam in publicum missam immutare: atque ita esse casum reseruatum docuit Barbos. *de potest. Episc. alleg.* 50. *n.* 60.

7. Quartò solet reseruari immunitatis, seu libertatis ecclesiasticæ violatio: quod qualiter contingat, latè diximus *tract.* 11. *&* 12. *huius operis.* Solùm aduerto cum Barbosa *n.* 72. violantem libertatem ecclesiasticam per statutum, non reseruationem episcopalem, sed pontificiam in Bulla Cœnæ Domini contentam incurrere.

8. Quintò, in crimen incendiarij reseruatum incidit, qui propria authoritate domum, vel segetes alienas malo animo incendit, cap. *Cùm deuotissimam.* 12. *q.* 2. & tradit Gambarupta *de casib. reseruat. casu* 5. *n.* 1. *fol.* 198. Secùs, si casu contingat, tametsi ex lata culpa. Similiter, non quælibet vitis, seu arboris incisio reseruatur, sed quæ facta est ex odio, causa, inquam, damni, vel iniuriæ inferendæ. Vnde si arbores incidisti, euulsisti, vel euulsas rapuisti, vt tuæ commoditati consuleres, etsi furtum commiseris, & contra iustitiam peccaueris; casus tamen reseruatus non est, vt bene Gambarupt. *dicto casu* 5. *n.* 4. Barbosa *alleg.* 50. *n.* 84.

9. Sextò, incidis in blasphemiam publicam, & notoriam reseruatam, si publicè, & notoriè, ita vt nulla tergiuersatione celari possit, blasphemaueris in Deum, vel eius Sanctos. Quotupliciter autem blasphemia contingat: vide dicta *tract.* 17. *de vitiis relig. opposit. disp.* 2. *part.* 2.

10. Septimò, sub percussione filij facta parenti reseruata, credo comprehendi eam percussionem, quæ comparatione filij, & spectata reuerentia, quam parenti exhibere debet, grauis est, tametsi comparatione aliorum leuis esset iudicanda: quia concurrunt omnia, quæ reseruationi sunt necessaria: & tradit Gambarupta *de casibus reseruatis. fol.* 211. *num.* 2. Barbos. *dicta alleg.* 50. *num.* 113. vbi benè aduertunt, sub prædicta reseruatione non contineri, si manum contra patrem leuauerit, quia esto percussionem attentauerit, de facto non percussit.

11. Octauò, abusus sacrarum rerum ad magicas artes, veneficia, superstitiones, &c. de quibus dixi *tract.* 17. *de vitiis relig. opposit. disp.* 1. *&* 2.

12. Nonò, procuratio aborsus, debet tamen constare moraliter, fœtum animatum esse. Nam sub dubio esto irregularem constituat, casus reseruatus non est.

13. Decimò, expositio infantium locis piis, cùm commodè ab exponentibus ali possint: quia eo casu graue peccatum committitur, iuxta text. in c. vnic. *de infantib. expos.* At à reseruatione excusatur, si sumptus fuerint piis locis soluti.

14. Vndecimò, contractus matrimonij in gradibus prohibitis. Nam esto non sit verus contractus; sed solùm attentatus, eam attentationem vtpote grauissimum peccatum meritò reseruari sæpe expedit.

15. Prælatis Religionum antiquo tempore plures erant casus reseruati, eaque de causa Clemens VIII. sua constitutione potestatem Prælatorum restrinxit, ne alios casus, præter statim subiiciendos, reseruare possint absque consensu Congregationis Generalis, vel Prouincialis. Ij sunt.

16. Primus, veneficia, incantationes, sortilegia, de quibus satis dixi *tract.* 17. *de vitiis relig. opposit. disp.* 1. *&* 2.

Secundus, Apostasia à religione, siue habitu dimisso, siue retento, quando eò peruenerit, vt extra septa monasterij egressio fiat. Quod prudenter dictum est, quia vsque ad illum terminum non est apostasia exterior completa, neque iniuria regioni integrè facta. De hac Apostasia vide dicta *tract.* 16. *disp.* 4. *punct.* 16.

17. Tertius est, nocturna, ac furtiua è monasterio, seu conuentu egressio, etiam non animo apostatandi facta. Vnde egressio furtiua diuturna, etsi graue peccatum sit, sub reseruatione non continetur, sed necessariò debet esse nocturna, sicuti non continetur nocturna, nisi furtiua, vt bene notauit Suarez *tom.* 4. *de relig. tractat.* 8. *libr.* 2. *cap.* 18. *num.* 5. Nomine, *furtiuæ*, venit intelligenda quælibet egressio contra voluntatem Prælati, tametsi per vim, & metum licentia extorta sit: quia, cùm ea licentia nulla sit, in ea egressione quasi furtum committitur. Ex qua doctrina infert Suarez non excusare ab hoc furtiuo egressu, & reseruatione, quòd Superior consentiat, si contra suum officium, & honorem Dei, & Religionis consensum præstet: quia nulliter præstat, ac, proinde est egressio furtiua comparatione superioris prælati, vel religionis. Et idem dicendum de ipso Prælato, cui non est permissa è conuentu egressio in scandalum religionis cedens, quia sic egrediens furtiuè respectu religionis egreditur.

18. Quartus, proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale, de qua proprietate latè dixi *tract.* 16. *disp.* 3. *à punct.* 2. Quintus, iuramentum falsum in iudicio regulari, seu legitimo. Nam extra iudicium falsum iuramentum, etsi graue peccatum sit, non permittitur reseruari. Quinimò, vt prædictum iuramentum falsum reseruatum sit, debet esse in iudicio regulari, seu legitimo: quare, si ex aliquo capite iudicium nullum sit, cessat reseruatio, quippe iudicium nullum regulare, & legitimum esse non potest, & tradit Suar. *dict. c.* 18. *num.* 7.

19. Sextus, procuratio, auxilium, seu consilium ad aborsum faciendum post animatum fœtum, etiam effectu non sequuto.

Quæ

Quæ verba notanda sunt : nam , si reseruatio esset de aborsus procuratione,effectu sequuto ; nullatenus reseruatum esset peccatum, quousque aborsus de facto succederet. Vnde, si ante aborsus euentum,causæ datæ pœnitetes, & ad confessionem accederes,à quolibet potente à non reseruatis absoluere, absolui posses:postmodum verò aborsu succedente,peccatum reseruari non potest,quia virtute Sacramenti Pœnitentiæ delerum est.Atque ita tradit Azor.*t.1.instit.moral.lib.1.c.7.*Henriquez *lib.5.de pœnitent.cap.5.num.5.& in comment.litt.3.* Fagund.*de secundo Eccl. præcep.lib.8.cap.7. num.18.*& tradunt in simili Vega *t.21.sum.c.67.casu 3.*Medina *1.2. q.71.art.5. in solut.ad 1.*Rodrig.*t.1.sum.cap.211.*Graffis.*1.p.decis. aurear.lib.2. cap.87.num.14.in fine*,aduersùs Sotum *in 4.dist.12.q.1. art.7. versf.Hinc fit.*Lopez *2.p.instructor.c.76.§.Sequitur.& 1. p.c.23. §.Præterea.*Thom.Sanch. *lib.9. de matrim. disp.45. n.29.* Sed, quid,si tuum consilium, vel mandatum inefficax fuit,non solùm ad causandum aborsum;sed neque ad ponendam causam, ex qua inferri posset, eò quòd consultus,& mandatius nullatenus virtute consilij, vel mandati moueatur;eritne casus reseruatus ? Videtur esse : quia verba reseruationis prædicto consilio , & mandato aptantur : siquidem est verum consilium,effectu non sequuto.Sed oppositum verius censeo : quia consilium, seu mandatum , quod consiliarium , & mandatarium ad executionem non mouet , nullatenus influere potest in aborsum.At prædicta reseruatione,causæ, siue physicè, siue moraliter influentes in aborsum reseruantur.Non igitur reseruatur prædictum consilium , seu mandatum , cùm moraliter non influat. Et confirmari potest : quia procuratio , & auxilium reseruatum ad causandum aborsum necessariò exigunt causam aborsus apponi:aliàs intelligi non potest,qualiter procuratio,& auxilium sit.Ergo neque censendum est adesse perfectum consilium , & mandatum , quousque consiliarius , & mandatarius ad causandum aborsum moueantur. Illa enim verba,*effectu non sequuto*, non ad efficaciam intrinsecam consilij, sed ad efficaciam extrinsecam, & effectum intentum referenda sunt.

20. Septimus , falsificatio manus , seu sigilli Officialis Monasterij. Sub quibus verbis aduerte primò , non comprehendi consilium , auxilium , vel fauorem ad falsificationem præstantes:quia non physicè,& propriè falsificant;sed falsificationi operantur: & verba reseruatoria, vtpote odiosa , sunt cum proprietate intelligenda , vt notauit Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 8. cap. 7. num. 21.* Secundò aduerte, falsitatem committi debere in subscriptione Officialis. Vnde , si litteras Officialis falsificasses , dempta illarum subscriptione, vel proprio sigillo , in peccatum reseruatum non incideres : quia de facto non falsificas manum , vel sigillum. Nomine enim , *manus*, subscriptio communiter intelligitur , præterquàm quòd litteræ non subscriptæ , nec sigillo signatæ, authenticæ non sunt , nec fidem faciunt : & tradit Fagundez *suprà*. Deinde committere potes falsitatem in sigillo , si Prælati sigillo furtiuè accepto , vel alio simili aliunde efformato litteras consignasses. Ob fabricationem autem sigilli sigillo Officialis similis , etiam prauo animo factam , non incurris casum reseruatum , quousque eo litteras obsignes : sicuti neque ob furatum Officialis sigillum : quia hæc falsificatio non de sigillo materiali , sed formali (hoc est, de litterarum sigillatione) intelligi debet , vti dixit Suarez *tom.4.de relig. tract. 8. lib.2. cap.18. num.* 8. Sed , quæ litteræ falsificandæ sunt , an necessariò spectantes ad regimen personarum , vel bonorum Conuentus , an etiam pertinentes ad singularem ipsius Officialis personam ? Suarez existimat, & satis probabiliter , vtrarumque litterarum falsificationem reseruari : nam falsificatio litterarum spectantium propriam Officialis personam simpliciter est contra reuerentiam debitam tali personæ , ratione talis muneris , eiúsque muneri iniuriosa. Contrarium probabilitate non caret , sicuti ipse Suarez affirmat : quia in ea falsificatione non videtur spectata persona,sed officium : non enim absque causa dictum est, *falsificatio manus,seu sigilli Officialis*,vt tacitè excluderetur,quælibet alia falsificatio , quæ non esset falsificatio illius , qua talis est : quippe verba in Constitutione odiosa non materialiter , sed formaliter intelligenda sunt. Neque obstat , eam falsificationem non solùm iniuriosam esse Officiali , qua singularis persona est ; sed etiam eius officio , & muneri : quia solùm est iniuriosa indirectè , & per accidens ; sed non directè. Reseruatio ergo falsificationis illius , vtpote restringenda , de falsificatione iniuriosa Officiali , qua talis est , ac proinde de falsificatione commissa in eius munere, & officio intelligi debet. Tertiò aduerte, nomine , *Officialis* , propriè intelligi Secretarium Generalis , Prouincialis, seu Prælati Conuentus , cuius manu , vel sigillo ordinationes Generalis , Prouincialis , & Prioris Conuentus obsignantur.Sed non obinde excludendus est Generalis, Prouincialis, aut Superior Conuentus,quorum manus,aut sigilli falsificatio à fortiori reseruata est. Tum , quia ratio reseruationis efficaciùs in ipsis , quàm in eorum Secretariis procedit , quippe ijs religioni magis nociua. Tum quia ipsi sunt potius , quam eorum secretarij religionis officiales , vti notauit Fagund. *& secundo Ecclesiæ præcept.libr.8.cap.7.num.22.*Suarez *dicto tom. 4.de religion.tractat.8. libr.2. capit.18. numer.*8. Extenditque Suarez hanc doctrinam ad quemcunque officialem Conuentus,penes quem sit aliqua personarum, vel bonorum administratio,qualis esset in aliis Religionibus Vicarius, Subprior,& in Societate Minister ; item Procurator conuentus : quia verè sunt Religionis Officiales. Sed non caret difficultate hæc extensio : quia Vicarius , & Subprior , præsente Prælato, limitatam , & quasi politicam , & domesticam habent iurisdictionem ; nec solent sigillo ordinationes obsignare. Quod à fortiori procedit in Procuratore conuentus, qui non solet sigillum speciale habere , neque inconsulto Prælato contractus alicuius momenti celebrare.Ergo non de iis officialibus reseruatio intelligitur ; sed de officiali , quo Superiores religionis ordinationes subditis , vel aliis Superioribus transmittunt : quia ipse cum superiore idem tribunal constituit , eandemque personam repræsentat. Præterea non sine causa appositum est nomen *Officialis Conuentus* , in singulari numero , vt staret pro famosiori significato , excluderenturque alij Officiales & Ministri , qui non sunt tam officiales Conuentus , quàm aliquorum munerum ipsius.

21. Octauus , furtum de rebus monasterij in ea quantitate , quæ sit peccatum mortale. Circa quem dubitari potest , qualiter à quarto casu distinguitur ; siquidem ibi proprietas contra votum paupertatis reseruatur. Dicendum est, contingere posse , aliquem , facto voto paupertatis , proprietatem suorum bonorum retinere contra Prælati voluntatem , vt in Religiosis Societatis Iesu , qui votis biennij non priuantur bonorum suorum dominio : ij enim si contra Prælati voluntatem bonorum suorum proprietatem retineant, in casum reseruatum incidunt. Reliqui verò religiosi, cùm iure ecclesiastico proprietate , seu dominio suorum bonorum voto paupertatis priuentur , nequaquam possunt attentare proprietatem retinere , quin simul furtum committant : quippe nullius rei proprietas ipsis communicari potest; sed necessariò in monasterium transit , ac proinde illius vsus Prælato inuito furtum est. Verùm esto , ita sit , & hac ratione quartus casus ab hoc octauo distinguatur ; credo tamen præcipuè distingui in eo , quod quartus casus reseruat attentatam Religiosi proprietatem quorumcunque bonorum , siue Monasterij , siue alicuius personæ sæcularis. Nam , si Religiosus bona sæcularia contra voluntatem suorum Dominorum vsurpasset expendenda , sine dubio vitium proprietatis reseruatum committeret,& in quartum casum incideret ; sed non in octauum , cùm ea proprietas non esset furtum de rebus monasterij : si quidem ea bona in monasterium non sunt translata. Quocirca vt in octauum casum incidat , debet ex rebus Monasterij esse furtum, & proprietas. Neque ab hoc furto excusatur Religiosus : tametsi bona vsurpata vsui alicuius Religiosi destinata sint : quia ex hac destinatione non desinunt illa bona esse conuentus : semper enim conuentus sunt , dum non consumuntur. Neque item excusatur , tametsi bona non sint alicuius Conuentus determinati,qualia sunt bona totius prouinciæ , & quæ Prouincialis vsui destinantur. Satis enim est, quòd sint omnium conuentuum ; nam eo ipso sunt illius , & aliorum , vt bene notauit Suar. *tom. 4.de relig. tract.8. c.18. n.11.*

22. Nonò , lapsus carnis voluntarius opere consummatus. Quæ verba inquit Suar. *suprà, num.* 12. duplicem sensum habere possunt. Primus, & nimium rigidus est, vt lapsus carnis,qui actu exteriore mortaliter peccaminoso perficitur, reseruetur,tametsi in sua iniqua specie perfectus, & consummatus non sit. Iuxta hunc sensum excluduntur à reseruatione omnia peccata purè interna , quæque in actum exteriorem non prodeunt:quia opere non consummantur. Deinde excluduntur,tametsi in actum exteriorem prodeant, dummodo ille actus exterior ex se, & secluſa extrinseca intentione solùm sit leuiter peccaminosus. Vnde sub reseruatione ille lapsus carnis tantùm continebitur , qui in opus exterius per se spectatum mortaliter peccaminosum transierit. Alius sensus illorum verborum,*opere consummatus*,mitior est,eaque de causa approbatur à Suar.vt, scilicet, intelligantur de consummatione in propria specie. Species igitur luxuriæ videntur esse fornicatio,pollutio,sodomia,bestialitas,Vt autem lapsus carnis reseruatus sit , aliqua harum specierum debet compleri neque sufficit compleri mediis ad ipsam ordinatis , tametsi mortalia sint , vt sunt tactus ex se impudici. E contra etiam non requiritur ad reseruationem , vt bene aduertit Suarez, quòd lapsus carnis secundùm intentionem peccantis consummetur ; si tamen in sua propria specie consummatus sit, alias pollutionem habens, cùm sodomiam,seu fornicationem procurauit , neque intentum consequutus est ; peccatum reseruatum non habet : quòd nullatenus est dicendum , cùm sit lapsus carnis voluntarius in sua propria specie exteriori consummatus.

23. Decimus, occasio, aut vulneratio, seu grauis percussio cuiuscunque personæ. Tria in hoc casu reseruantur. Primò, homicidium. Secundò, vulneratio,quæ est apertura corporis ictu inflicta, vt dixit Ambros. Calepin. Tertiò, grauis cuiuscunque percussio,quæ absque vlla apertura, incisione,& mutilatione esse potest. Solùm aduerto, percussionem supradictis verbis reseruatam illam videri,quæ in ratione percussionis grauis est, non quæ ex accidenti extrinseco, scilicet, ob honorem, & famam læsam grauis censeatur;sicuti de percussione pugnæ,palmæ, digiti, pedis, sensit Nauarr. *summ. cap. 27. numer. 91.* referens quandam Extrauag. quæ incipit, *Perlectis.* quæ tamen in iure non inuenitur. Quod si roges, quæ est censenda grauis percussio. Respondeo cum Nauarr. *suprà*, & Suar. *tom. 5. de censur. disput.22. sect.1. num.90.* arbitrio prudentis diiudicandam esse. Regulariter illa est grauis percussio, quæ signum sui in parte præcipua corporis reliquit. Monent tamen Nauarr. Suar. & Fagund. *in secundo Eccles.præcep. lib.8. cap. 7.num.24.* sæpè dignitatem personæ grauem percussionem constituere, quæ alioquin leuis esset, colligitúrque apertè ex cap. *cùm illorum de sentent. excommunic.*& Gloss.*ibi.*

24. Vndecimus, qui reseruari potest ex Constitutione Clement. VIII. est malitiosum impedimentum, aut retardatio,aut apertio litterarum à superioribus ad inferiores,vel ab inferioribus ad Superiores.Circa quem casum optimè aduertit Suar. *tom.4. de relig.tract.8. libr.2. cap.18. num.12.* debere malitiam, tum in impedimento, tum in retardatione, tum in apertione litterarum interuenire,neque sufficere ignorantiam, aut negligentiam crassam. Impedire autem, seu retardare litteras potes, si malitiosè impedias, ne tabellarius inueniatur,néve deferat, néve delatas tradat; sed apud se retineat.Et à fortiori censendus es impedire, & retardare, si tu illas surripias, occultes,vel comburas, ne ad manus illius, ad quem mittuntur, perueniant.Secùs esset, si cursore ordinario contentus, velociorem omitteres, cùm facilè posses inuenire: illius enim omissio non est positiua illarum retardatio, sed velocioris illarum cursus negatio.Deinde reseruari potest aperire litteras superioris ad inferiores, vel è contra, absque vlla authoritate animo cognoscendi secreta contra voluntatem scribentis. Quinimò reseruari potest sola apertio iniuriosa litterarum;tametsi non legantur:quia authoritatem superioris,cuius sunt litteræ, vel ad quem mittuntur, satis offendit,vti tradit Fagund.*de secundo Eccles. præcep.lib.8.cap.7. in fine.*

§. III.

Expenduntur casus specialiter in Societate Iesu reseruati.

1. *Qui reseruentur in Societate,*
2. *Expenditur primus, qui est periurium, & falsum testimonium.*
3. *Secundus, furtum, & vsurpatio rei contra votum paupertatis.*
4. *Tertius est lapsus carnis voluntarius.*
5. *Quartus,inobedientia expressa.*
6. *Quintus,seditio in Superiorem,& diuisio à capite.*
7. *Sextus,detractio famæ,&c.*
8. *Septimus, impedimentum excludens à Societate reticuisse in examine,vel in eo mentitum esse,&c.*
9. *Octauus, acceptio,vel missio litterarum absque licentia expressa,&c.*
10. *Nonus,transgressio votorum simplicium.*
11. *Decimus,censuræ,seu peccata habentia in Constitutionibus censuram annexam.*
12. *Casus Pontifici reseruati, à fortiori reseruati in Religione sunt.*

1. VErùm in Religione sanctissima Societatis, cuius institutum à pubertate,etsi indignus,suscepi,vtinam ab incunabulis suscepissem, authoritate quintæ Congregat. generalis *decret. 40. & 46. aliàs 67. & 73.* non solùm prædicti casus reseruati sunt,sed illis additi sunt decem. Primò,periurium, & falsum testimonium in iudicio,vel extra.Secundò,& furtum,& vsurpatio alicuius rei contra votum paupertatis in ea quantitate,quæ efficiat peccatum mortale. Tertiò, lapsus carnis voluntarius, & quidquid est contra votum castitatis, quod in actum externũ prodeat.Quartò,inobedientia expressa,qua quis asserit,se nolle parere. Quintò,seditio in superiorem,& diuisio à capite,in graue nocumentum Societatis.Sextò,detractio famæ, bonæque existimationis aliorũ,& discordiarum seminatio inter Fratres.Septimò,impedimentum excludens è Societate reticuisse in examine,vel in eo mentitum esse,vnde graue incommodum oriri possit. Octauò,acceptio, seu missio litterarum absque licentia expressa, quæ, scilicet, acceptio, vel missio contineat rationem peccati mortalis. Nonò, transgressio votorum simplicium, quæ professi emittunt post professionem. Decimò, censuræ Societatis nostræ, seu peccata,quæ in nostris constitutionibus,bullis,vel decretis annexam habent excommunicationem. Hæc omnia cùm manifestè erunt mortalia,& in actum exteriorem prodierint, reseruantur superiori domus,vel collegij,& ab alio,nisi de expressa licentia illius,absolui non possunt.Sic habetur in *Ordinationib.generalib.cap.5.de casib.reseruatis.*Neque hæc tantorum casuum additio nimia videri debet reseruatio;cùm omnes ij grauiter religionem offendant, nimisque dedeceant Religiosos frequenter cum sæcularibus communicãtes, quales sunt nostræ Societatis, ob quam cum proximis communicationem non leuibus periculis labendi sunt exposti;ideoque expedit, prædictorum reseruatione, tanquàm quodam fræno contineri; & à Superioribus cognosci, vt quoad fieri possit,ab occasionibus cadendi amoueantur.

2. Placet in gratiam religiosorum breuiter prædictos casus percurrere.Primò reseruatur periurium,hoc est, iuramentum veritate carens,quocunque modo aduertenter prolueris,siue in iudicio,vt actor,vel reus,vel testis; siue extra iudicium in contractibus,politicisque conuersationibus. Deinde reseruatur falsum testimonium, quod proximum grauiter lædit, tametsi iuratum non sit; aliàs opus non esset, vt peccatum distinctum à periurio reseruaret. Et fortè ob hanc præcipuè causam additum est, *in iudicio, vel extra.* Etenim in iudicio rarò vel nunquam testis deponit,nisi iuratus,secùs extra.

3. Secundò reseruatur furtum,& vsurpatio alicuius rei contra votum paupertatis in ea quantitate, quæ efficiat peccatum mortale.Ex decreto Clement. VIII. reseruari potest in qualibet religione furtum, & vsurpatio ex rebus monasterij, At in Societate reseruatur furtum, & vsurpatio ex bonis cuiuscunque personæ in ea quantitate, quæ peccatum mortale constituat. Quæ autem hæc sit, dixi *tract.16. de statu religios. disp.3.de voto paupert. punct.20.& 21.* Quod si res,in quas habes dominium absque prælati licentia distribuas;in peccatum incidis reseruatum, tum iuxta decretum Clement. *casu* 4.quia proprietarius es,cùm proprietatis vsum contra votum paupertatis accipias.Tum iuxta hanc reseruationem, in qua vsurpatio cuiuscunque rei contra votum paupertatis reseruatur. Neque negari potest,illius rei vsum contra voluntatem prælati esse vsurpationem contra votum paupertatis.

4. Tertiò reseruatur lapsus carnis voluntarius, & quidquid est contra votum castitatis, quod in actum externum prodeat.Alicui videri possent hæc posteriora verba superfluere;siquidem sub lapsu carnis voluntario,qui necessario subintelligi debebat, in actum externum prodeunte, videbantur contineri.Sed prudenter addita sunt, ne quis putaret, solum lapsum carnis voluntarium in sua specie completum reseruari: nam cùm reseruatio sit stricti iuris,quippe iurisdictionem iure competentem restringat;meritò sub reseruatione lapsus carnis voluntarij,solus lapsus carnis perfectus,& consummatus in sua specie intelligi posset. Vt igitur omnis dubitatio tolleretur, addita fuerunt illa verba:*Et quidquid est cõtra votum castitatis, quod in actum externum, prodeat.* Quibus manifestè significatur, quemlibet actum externum per se castitati grauiter contrarium, tametsi in specie luxuriæ consummatus non sit, peccatum esse reseruatum. Notanter dixi, *per se*: nam si ex intentione, & relatione solùm extrinseca operantis castitati grauiter aduersetur, sicuti aduersaretur quodlibet opus bonum,vel indifferens,praua,& inhonesta intentione factum, nullatenus in casum reseruatum incideres; quia ex se ille actus exterior nullam habet malitiam; sed solùm ex accidenti & extrinseco,& soli Deo cognito,quale est praua intentio operantis. Quinimò,esto actus exterior malus sit;si tamen in se spectatus mortalem malitiam non habeat; sed solùm venialem, sicuti communiter dicitur de visione curiosa fœminæ, de leui tactu manus, & similibus; tametsi iniqua, & mortali intentione fiant, casus reseruatus non erit; quia ea malitia,quatenus mortalis est, non prodit in exteriorem actum. Hac enim de causa à peccato hæresis reseruato excludimus *tract.4.de fide,disp.3.pun.3.*verba hæreticali intentione dicta,ex quibus per se spectatis colligi hæresis non possit:quippe illa non est censenda hæresis exterior,sed interior. At ex prædictis actionibus colligi non potest mortalis intentio.Non igitur erit casus reseruatus:& tradit Suar. *t. 4. de relig.tract.8.lib.2.c.18.n.12.* Secùs esset dicendum, si visu,vel tactu aliàs leui fœminæ indicares tuam iniquam voluntatem; qui eo casu visus,vel tactus,non quatenus tales sunt,sed quatenus indicant iniquum affectum,reseruati erunt: sunt enim quædam muta sollicitatio.

5. Quartus, reseruatur inobedientia expressa, qua quis asserit, se nolle parere. Prudenter additum est verbum, *expressa,*&c.vt intelligeretur solam inobedientiam formalem,& expressam reseruatam esse.Nam inobedientia materialis in omni præcepti violatione reperitur, (quam non est credendum reseruari, aliàs omnia peccata mortalia reseruata essent;) sed non reperitur formalis;quæ in eo consistit,vt præceptum violes:quia tibi præceptum est, quod necessariò ex cõtemptu

præce

præcepti, vel præcipientis oritur: at, quia potest ea violatio præcepti, & inobedientia formalis contingere, quin exterius manifestetur, meritò addidit Congregatio verbum, *expressa*: quod explicans subdidit, *qua quis asserit se nolle parere.* Asserit, inquam, verbis, vel signis prauam suam intentionem declarantibus: non enim alia via inobedientia formalis esse potest expressa. Sed, an inobedientia formalis, & expressa debeat esse circa præceptum grauem materiam respiciens, non satis constat inter Doctores. Nam Caieran. *in sum. verbo. Inobedientia.* Ludouic. Lopez. 1. p. *instruct. c. 55. in fine*, Valent. 2. 2. *disput. 7. quæst. 3. punct. 3.* & Lessius ipsos referens *lib. 2. de iustit. cap. 46. dub. 6. nu.* 45. existimantes, inobedientiam formalem peccatum veniale esse posse ex leuitate materiæ, necessariò affirmare debent, illis in euentibus, in quibus à culpa mortali inobedientia excusatur, casum reseruatum non esse. Ego verò dicendum existimo, regulariter inobedientiam formalem, & expressam, casum reseruatum esse: tametsi præceptum de materia leui sit: quia non spectatur quantitas, sed qualitas transgressionis; neque quale sit præceptum, sed qualiter illud transgrediaris. Et quidem si de inobedientia formali diuinorum præceptorum casus reseruatus loquatur, (quod mihi dubium est, quia satis videtur verosimile, solam inobedientiam religiosam ex voto obedientiæ debitam reseruari;) tarò à culpa mortali ex leuitate materiæ præcepti excusari potest: nam, si illa inobedientia ex contemptu Dei procedat, grauissimum est peccatum. Et idem est, si procedat ex contemptu præcepti, tanquam inutilis, vani vel pernicios: quia est grauis blasphemia. Alia autem via contemni expresè, & formaliter non potest præceptum, licèt possit minùs haberi, & æstimari. Si autem ex hac minori æstimatione, quæ est virtualis quidam contemptus, præceptum leue transgrediaris, peccatum reseruatum non erit ex Lessij sententia: quia non excedit culpam venialem. At, si casus reseruatus ex sola inobedientia aduersùs obedientiæ votum procedat, si præceptum leuis materiæ transgrediaris ex superioris contemptu, idque significes, in casum incidis reseruatum: quia denotas, paratum non esse Superiori, etiam in graui materia præcipienti, obedire. Vnde prudenter Congregatio, cum inobedientiam expressam, casum reseruatum constituit, non restrinxit ad specialem materiam, sed absolutè dixit, inobedientiam expressam, qua quis asserit, se nolle parere, casum reseruatum esse. Nam esto id asseras, cùm leuis materia tibi præcipitur; si tamen iniquam voluntatem non declares limitatam esse, & solùm in illa materia obedire nolle; in aliis tamen paratum esse voluntatem Superioris exequi, sine dubio absolutè superiorem contemnis: & casus est reseruatus. Et fortè ob hanc causam Pater Generalis Claudius Aquiuiua declarauit, casum esse reseruatum, si quis Fratrum Ministro aliquid iubenti, licèt non sub præcepto diceret: *Nolo facere.* quia est personæ Ministri absolutus contemptus. Quam declarationem septima Congregatio generalis *decreto* 40. approbauit. Quod si superiori nolis obedire in leui materia, non, quia superior est, sed quia indoctus & imprudens habetur, vel quia tibi est offensus, Lessius *dicto lib. 2. c. 46. dub. 6. in fine*, existimat, non esse inobedientiam mortalem, ac proinde nec casum reseruatum. Quod intelligendum est de inobedientia, nec superiori, neque aliis declarata: nam, si superiori, vel aliis declaretur; tametsi cum restrictione, & limitatione ad illam materiam) credo omninò mortalem esse, & casum reseruatum: quia est grauis superioris contemptus, & ipsius muneris non mediocris iniuria.

6. Quintus, reseruatur seditio in superiorem, & diuisio à capite in graue nocumentum Societatis. Est enim grauissimum delictum seditionis in superiorem, grauissimáque pœna dignum, vt testatur Conrad. Brunus *tract. de seditiosis, lib. 4. cap. 11. ad finem*, quem sequitur Menoch. *lib. 2. de arbitrar. casu* 266. & *casu* 437. Seditionem igitur in superiorem committis, si animos fratrum commoueas, ne vel illum vt superiorem recognoscant, vel illius iussis obtemperent. A capite autem te diuidis, si à Præposito generali obediendo te velis subtrahere, sicut Schismaticus se subtrahit à Pontificis obedientia; quæ peccata ex leuitate materiæ excusari à mortali non possunt, cùm semper in graue nocumentum Religionis cedant, & disciplinæ religiosæ non leuiter contraria sint.

7. Sextus, detractio famæ, bonæque existimationis aliorum, & discordiarum seminatio inter fratres. Cùm enim in Societatis Religione maximè charitas, vnitásque resplendeat, & hæc vitia non leuiter charitati, vnitatique opponantur, meritò reseruata sunt. Detractio igitur, vt ex D. Thom. ab omnibus recepto 2. 2. *quæst.* 73. *art.* 1. constat, est alienæ famæ occulta, & iniusta denigratio, quæque contingit tum directè, tum indirectè. Directè contingit primò, imponendo crimen falsum: secundò, amplificando verum: tertiò, occultum reuelando: quartò, sinistrè recta facta interpretando. Indirectè verò contingit primò, si recta facta, & dotes alterius neges: secundò, si ea extenues: tertiò, si silentio præfermittas, cùm obligatus es manifestare: quartò, si fictè laudes, quia est tacita vituperatio. Quodlibet horum, cùm famam alterius grauiter denigrat, bonámque illius existimationem diminuit, casus est reseruatus. Ex vi tamen huius reseruationis non videtur contumelia reseruari. Nam esto grauius peccatum sit, non ita facilè committitur: est enim contumelia, honoris alterius in coram denigratio, sicuti dixit D. Thom. *quæst.* 72. *articul.* 1. ideóque differt à detractione; partim, quia detractio lædit famam, contumelia honorem; partim, quia detractio fit occultè, & in absentia infamati: contumelia in illius præsentia, sicuti tradit Lessius *lib. 2. de iustit. cap. 11. dub. 2. & num. 6.* Deinde reseruatur discordiarum seminatio inter fratres, quod Spiritus sanctus summo odio prosequitur, vtpote charitati aduersum. Contingit autem hæc discordiarum seminatio, quando tuis verbis, vel factis voluntates fratrum discordes, & dissentientes redduntur in graue ipsorum detrimentum, & à fortiori, si in odium excitentur. Solùm dubitari potest an seminatio discordiarum inter sæculares, vel Religiosos alterius Ordinis, sit casus reseruatus: quia verbum illud, *inter fratres*, videtur discordiarum seminationem restringere ad fratres, qui non solùm vinculo charitatis, sed & Religionis, & Professionis fratres sunt: ij enim sunt, quos Religiosi propriè fratres appellant, & decretum reseruatorium vltra communem loquendi modum extendi non debet. Nihilominùs verius censeo, quamlibet discordiarum seminationem inter sæculares etiam esse casum reseruatum. Credèdum enim est, Congregationem voluisse reseruare peccatum illud, quod Spiritus sanctus grauiter detestatur illis verbis: *Et qui seminat inter fratres discordias.* sub quo quælibet discordiarum seminatio inter fratres, qui vinculo charitatis fratres esse debent, continetur,

8. Septimus est, impedimentum excludens à Societate reticuisse in examine, vel in eo mentitum esse, vnde graue aliquod incommodum oriri possit. Duo sub huiusmodi reseruatione continentur. Primò, tacuisse in examine impedimentum excludens à Societate. Secundò, in eo examine commisisse mendacium, ex quo graue aliquod incommodum oriri possit. Circa primum dubitare quis poterat, an de solis impedimentis essentialibus loquatur, an etiam de secundariis: siquidem secundaria etiam à Societate excludunt: illis enim, vel aliquo illorum affectus in Societatem recipi non potest absque dispensatione, vti late dixi *tract. 16. de statu religios. disp. 1. pun.* 8. Sed verius censeo, de solis impedimentis essentialibus reseruationem illam esse intelligendam: quippe hæc propriè, & in rigore tantùm à Societate excludunt, alia verò solùm ex arbitrio, & voluntate superioris. Verùm, sub secunda parte reseruationis credo secundariorum impedimentorum celationem contineri. Cùm enim omnes Societatem ingressuri in examine interrogentur, tum de primariis, tum de secundariis impedimentis, qui aliquod illorum celaret, mendacium committeret, ex quo posset graue incommodum Societati euenire. Quod si de facto non eueniat, id est per accidens. Incidit ergo in casum reseruatum.

9. Octauus, acceptio, vel missio litterarum, absque licentia expressa, quæ, scilicet, acceptio, vel missio contineat rationem peccati mortalis. Circa quem casum occurrit notandum, qualiter acceptio, vel missio litterarum peccatum mortale continens excusari possit à casu reseruato, ex eo, quod fiat ex expressa licentia. Siquidem superioris licentia promissione, vel acceptione litterarum mortaliter peccaminosa nulla est: quippe honesta, & licita tantùm spectare debet. Deinde Superior litteras accipiens, seu mittens, peccatum mortale continentes, in casum reseruatum non incideret: siquidem ex licentia sibimet concessa recipit. Ob hanc rationem existimo, acceptionem, vel missionem litterarum mortaliter peccaminosam, cuius malitia ex Superioris voluntate purgari non potest, casum esse reseruatum, tametsi Superioris licentia accedat; quia ea licentia nulla est, ac proinde reputari debet, ac si non esset. Illam verò litterarum acceptionem, vel missionem aliàs peccaminosam, cuius malitia ex licentia Superioris cessare potest, casum reseruatum non esse, si ex Superioris licentia fiat. Posse autem aliquam acceptionem, vel missionem litterarum esse huius conditionis, constat: quia potest Prælatus subditis præcipere, ob aliquas graues, & vrgentes causas, ne absque eius expressa licentia litteras mittant, vel recipiant. Quo casu acceptio, vel missio absque expressa licentia rationem peccati mortalis continet: posita verò licentia peccatum cessat, & consequenter casus reseruatus. Ad hanc explicationem adstruendam, ea præcipuè ratione motus sum, ne cogar affirmare, illa verba, *absque licentia expressa*, superfluisse: siquidem circa acceptionem, vel missionem litterarum ex ratione materiæ mortaliter peccaminosam, nulla Superioris licentia valida esse potest. Asserere autem ex inualida licentia à peccato reseruato excusari, verisimile non est. Deinde, vt comprehenderem sub reseruatione acceptionem, & missionem litterarum ex accidenti extrinseco, scilicet, ex imperio obedientiæ peccaminosam: siquidem huius malitia Superioris licentia, quæ valida est, purgari potest, & reseruatio cessare.

10. Nonus, transgressio votum simplicium, quæ professi emittunt post professionem, circa quem casum nihil notandum occurrit

occurrit,præter dicta *tract.16.de religioso statu,disp.5.à pun.1. & sequentib.*

11. Decimus , reseruantur censuræ Societatis nostræ , seu peccata, quæ in nostris constitutionibus, Bullis, vel decretis, annexam habent excommunicationem. Notanter additum est,*seu peccata,* ne intelligerentur solæ censuræ reseruari , sed simul cum censuris peccata ipsa per se,& directè reseruata esse. Igitur in Constitutionibus eam censuram excommunicationis ipso facto inuenio,quæ in Congregatione generali electoribus apponitur 8. *p.Constit.cap.6.§.2.* si quem scirent ambientem præposituram generalem , Vicario non denunciauerint.Item,quæ apponitur Vicario,& tribus antiquioribus Professis,qui in hac causa Iudices esse debent,si fortè aliter,quàm in animo sentirent , sententiam dicerent.Huic Constitutioni in 1.Congregat.generali,*decreto* 5.addita est ea censura aduersùs ambitiosos pro se,vel pro aliis;itémque ad eos,qui informationem non synceram,hoc est,vt explicuit 2. Congregatio *decreto* 9. quæ studiosè, seu mala cum intentione mendax est in re graui.Item,ex Congregat. 7. *decreto* 49. extenditur excommunicatio ad illos omnes,qui electionis syncéritatem,libertatémque quoquo modo directè , vel indirectè impedire conantur.Huius excommunicationis absolutio, si petatur ante electionem,Vicario generali reseruatur;si post electionem, Præposito Generali , vti dicitur in 1. Congregat. *decreto* 18.& in *decreto* 17.

In Bullis verò pontificiis , præcipuè in ea , quam contra Apostatas expediit Pius V. anno 1565. quæque incipit, *Æquum reputamus* , excommunicatio ipso facto lata est,& Pontifici , vel præposito generali reseruata aduersùs eos , qui emissis Societatis votis, vel ab ea recedunt, vel ad alium. Ordinem (Carthusia excepta) absque licentia Generalis transeunt:quinimo neque ad Carthusiam ex priuilegio Carmelitis concesso,& aduersùs eos,qui licentia Generalis habita , intra tempus præfixum non fuerint Ordinem ingressi,vel in ea non valentes,vel nolentes perseuerare, ad Societatem non fuerint statim reuersi , auxiliatores , & receptores eorum eadem excommunicatione afficiuntur. Deinde excommunicantur excommunicatione Pontifici reseruata à Gregor.XIV. in Bulla confirmatoria nostri Instituti,edita 1591.quæ incipit,*Ecclesia catholica.*quomodolibet impugnantes, vel alterantes Constitutiones Societatis,decreta,& gubernandi formam,&c.

Denique in decretis Congregationis , præter *superiùs* dicta , est excommunicatio Prouinciali reseruata ; tum in illos , qui inconsulto Prouinciali externos de dimissione sua in consilium adhibent ; tum in illos , qui quoquo modo externorum auxilio , vel intercessione ad dimissionem à superioribus obtinendam vtuntur.Sic habetur in 7.Congregatione generali, *decreto* 18. & *can.* 22.§. 2. Prædictas censuras explicui *dicto tract.16.de statu relig. disp.5.* vbi de præceptis Societatis.

12. Ad extremum aduerte , casus Pontifici reseruatos non esse opus superiores regulares sibi reseruare , cùm altiori reseruatione reseruati sint:ideóque nullus alius,præter eum,cui ex commissione Pontificis competit facultas,absoluere à prædictis potest,sicuti benè notauit Suar.*t.4.de relig.tract.8.lib.2. cap.18.in princ.*

§. IV.

Quis possit directè à prædictis peccatis reseruatis absoluere.

1. *Is,cui reseruata sunt,potest absoluere.*
2. *An à reseruatis Pontifici possint Episcopi absoluere in aliquibus casibus.*
3. *A reseruatis Pontifici,& Episcopo potest Parochus extra casum extremæ necessitatis,ex satis probabili sententia.*
4. *In articulo mortis quilibet potest.*
5. *Prælatus cuiuscúque Cœuentus sibi subditos absoluere potest.*
6. *Ex quodam priuilegio possunt Religiosi Minores ab alio, quam à Superioribus absolui semel in vita.*
7. *Quid in articulo mortis à Sixto IV.prædictis Religiosis concedatur.*
8. *Religiosis omnibus à Superiore approbatis concedit Pontifex facultatem absoluendi omnes Christi fideles,sed non Religiosos.*
9. *Quid de priuilegio Bullæ Cruciatæ.*
10. *De priuilegio concesso absoluendi Religiosos Ordinis Prædicatorum iter agentes.*
11. *Nouitij absolui possunt,ac si sæculares essent.*

1. A Peccatis reseruatis nemo absoluere potest,nisi is , cui peccata reseruata sunt, aut illius superior , & cui ipsi commiserint. Dixi,*cui peccata reseruata sunt :* quia reseruans non sibi tantùm,sed aliis inferioribus prælatis reseruare peccata potest , sicuti de facto plura peccata à Pontifice Episcoporũ absolutioni reseruata sunt,& in Religionibus , maximè in Societate omnes casus reseruati Prælati conuentualis absolutioni reseruantur.

2. Igitur à reseruatis Pontifici non solùm pro foro interno; sed etiam externo absoluere possunt Episcopi pueros , mulieres,senes , valetudinarios , aliasque similes personas Pontificem adire impeditas,iuxta textum in cap.*Mulieres.*cap. *Nos.* eitur & cap. *Quamuis. de sentent. excommunicat.* seruatis tamen quibusdam ibi præscriptis conditionibus.Et licet prædicti textus de excommunicatione ob percussionem Clerici loquantur , Doctores eam facultatem ad alios casus Pontifici reseruatos extendunt:siquidem in omnibus eadem ratio procedit,quæ est periculum animarum vitare : quod esset si absolutio diu differri deberet,sicuti notauit Coninch.*disp.8.de pœnitent.dub.12.n.88.*Suar.*t.4.de pœnit.disp.30.sect.3.* In foro autem conscientiæ quilibet Episcopus potest sibi subditos à quibuscunque peccatis occultis Pontifici reseruatis absoluere, ex Trid.*sess.24. cap.6.de reformat.* Neque per Bullam Cœnæ ea potestas reuocata est, vt *alibi* latius dixi.

3. A reseruatis Episcopo, & à fortiori Ponfici nullus Parochus iure ordinario absoluere potest,vt de se constat. Solùm est dubium,an casu,quo pœnitenti necessarium sit communicare , vel quia ecclesiastico præcepto communionis vrgetur, vel quia absque nota omittere communionem non potest,possit à quolibet parocho directè absolui à peccatis Pontifici vel Episcopo reseruatis.Negat Vasq.*q.91. art.3.dub.8.n.4.& dub. 9.num.23.*Mouetur ex eo,quòd Tridentin.*sess.14. cap.7.de reformat.* dixerit,Sacerdotes extra articulum mortis nihil posse in casibus reseruatis. Sed contrarium docet non improbabiliter Canus *relect. de pœnitent. 5.p.fol.*108.§. *Secunda conclusio.* Dominic.Sotus *in 4.dist.*18.*q.2. art.5.ad* 1. Ledesm.2. *p.4.q.8. art.3.dub.3.concl.*7.neque dissentit Suar.*disp.30.sect.3.n.8.& 9. & disp. 31 tota sect.* 3. posse , inquam , parochum extra casum extremæ necessitatis à reseruatis Pontifici absoluere suos subditos,si adire non possint superiorem , & instet tempus communicandi, vel celebrandi ,prætermittique non possit absque scandalo,vel infamia,vel damno populi,qui defraudandus esset Missæ sacrificio die festiuo : extenduntque hanc doctrinam,siue peccatum censuram habeat annexam, siue non. Ratio est : quia reseruatio ob bonum charitatis introducta non debet in detrimentum charitatis cedere : cederet autem in graue charitatis detrimentum,& in animarum non leue periculum,si eo casu non posset parochus ab eo peccato absoluere. Credendum Ergo est , eam facultatem esse illi à Pontifice concessam. Neque obstat Concilium asserens, nihil posse extra articulum mortis sacerdotes in casibus reseruatis : quia hoc intelligendum est per se , secùs si à iure, vel ex priuilegio concedatur , sicuti Suar. existimat concessum esse,non solùm Episcopis, sed etiam sacerdotibus inferioribus , quoties Pontifex adiri non potest , & instat tempus communicandi , ex textu in cap.*Nuper.de sententia excommunicat.* ibi : *à suo absoluatur Episcopo,vel proprio Sacerdote.* In casibus autem Episcopo reseruatis non audet Suarez *disp.30.section.3.* concedere hanc facultatem, eò quòd recursus ad Episcopum facilior sit, quàm ad Pontificem. Et præterea de casibus pontificiis sunt iura concedentia hanc facultatem proprio sacerdoti,cùm non potest Pontifex adiri,quod non inuenitur in casibus Episcopo reseruatis. At Canus, Sotus, Ledesm. *locis alleg.* & idem Suar. *disp. 31. sect.* 3. generaliter loquuntur de casibus reseruatis; & affirmant , quoties ex aliqua graui causa omitti non potest communio , posse inferiorem sacerdotem à reseruatis absoluere. Monent tamen prædicti Doctores , hanc absolutionem esse indirectam:siquidem inferior sacerdos non est propriè iudex illorum peccatorum, & obligationem subit pœnitens coram superiore comparendi. Sed hoc non videtur satis consequenter dictum , aliàs nulla iurisdictio ob necessitatem inferiori sacerdoti communicaretur. Credo igitur, & iudicem esse,tametsi pœnitens obligationem habeat comparendi.

Religiosi verò præcipuè mendicantes, esto iure communi non possint à reseruatis Pontifici,vel Episcopo absoluere,quia in Clement , *Dudum de priuileg.* declaratur eos non habere ampliorem facultatem,quàm habent Parochi , & in Clementina, *Religiosi, de priuileg.* §. *Quibus* præcipitur Religiosis sub interminatione maledictionis æternæ, ne à casibus sedi Apostolicæ , atque etiam locorum Ordinariis reseruatis quemquam absoluant. Verùm si particularia priuilegia spectentur, non solum à reseruatis Episcopo , sed etiam à reseruatis sedi Apostolicæ,exceptis iis,quæ in Bulla Cœnæ continentur, absoluere quoscunque fideles ad se venientes possunt , vti *superiori puncto* explicui, & tradit Suar. *t. 4. de pœnitent. disp.30. sect.2.n.16.& seqq.*

4. In articulo mortis , cùm nulla sit reseruatio , vt dixit Trident.*sess.14. cap.7.* quilibet sacerdos,tametsi excommunicatus, aliáve censura ligatus existat ,absoluere potest quoslibet pœnitentes à quibuscunque peccatis ; subintelligendum tamen est,absente proprio, vel priuilegiato sacerdote, vel non impedito. Nam cùm hæc tam ampla concessio ob necessitatem pœnitentis , ne remedio destitutus pereat, concedatur; si sacer-

sacerdos proprius vel non impeditus sit, velitque sacramentum ministrare, cessat prædicta necessitas, & consequenter concessio, quæ ob eam necessitatem facta est, vt dixi *suprà*.

5. Specialiter autem loquendo de casibus reseruatis pro Religiosis, certum est, Prælatos cuiuscunque Conuentus, & à fortiori superiores Prælatos, Prouincialem scilicet, & Generalem, facultatem habere, tum absoluendi sibi subditos, quia ipsis prædicti casus reseruantur; tum delegandi alteri absolutionem: quia ratione muneris ipsis competit dicta potestas. Secùs esset si peccatum esset Prouinciali, vel Generali reseruatum: quia tũc inferior Prælatus delegatus esset in ea facultate sibi cõmissa, nisi fortè cõmissa esset in perpetuum: quippe censeretur proprio muneri annecti, ac proinde ordinaria esse, & delegabilis. Rarò tamen expedit peccatũ Generali, nedum Prouinciali ita reseruari, vt superiori immediato, vel alteri non concedatur facultas ab eo absoluendi. Nam vt bene inquit Suar. *t. 4. de releg. tract. 8. lib. 2. cap. 19. num. 16.* rectæ religionis gubernationi non leuiter contrarium esset, cogere subditum delinquentem longo tempore perseuerare absque absolutione directa reseruati peccati, qui certè cogendus esset, si in peccatum reseruatum incideret, cùm sæpè euenire possit, cùm absentia Prouincialis frequens sit, & in absentia hoc Sacramentum ministrari non possit,

6. Videndum autem est, an aliis à Superioribus sit hæc facultas concessa, quæ, cùm solo priuilegio concedi possit, examinandum est, an aliquod sit, virtute cuius Religiosi ab alio, quàm à suo Prælato valeant absolui Emm. Rodrig. *t. 1. q. 62. art. 6.* refert varia priuilegia Sixti IV. Minoribus concessa, quibus absuolui possunt semel in vita, & in articulo mortis ab alio, quàm à suis Prælatis. Primò namque refert concessisse Sixtum IV. Minoribus, tam Professis, quàm Nouitiis, vt semel in vita eligere possint Confessorem ex suo Ordine, qui iniuncta pœnitentia salutari eos absoluat ab omnibus criminibus, excessibus, & censuris, &c. Quo priuilegio non est dubium posse Religiosum Minorem semel in vita frui, eóque absolui ab omnibus reseruatis. Debet tamen necessariò eligere Sacerdotem sui Ordinis, à suo Prælato approbatum, & in Cõfessorem designatum; aliàs non eliget Confessorem formaliter, quod videtur necessarium: non enim Pontifex absque causa nomen Confessoris expressit: poterat enim sub nomine Sacerdotis priuilegium concedere. Sed, quia intendebat, ne alius Sacerdos, quàm à Superiore ad audiendas confessiones designatus eligeretur, ne obseruantia religiosa minueretur, ideo expressit Confessoris nomen: & tradit Suar. *t. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 19. n. 7.* vbi benè aduertit, approbationem Episcopi requisitam non esse, quatenus Professos, & Nouitios priuilegium respicit: secùs quatenus famulos, aliòsque seruientes spectat. Prædicto priuilegio vti possunt omnes alij Religiosi communicantes in priuilegiis cum mendicantibus: modò tamen à suis Superioribus eorum vsus interdictus non sit, sicuti de facto interdictus est Societatis Iesu Religiosis, qui variis Bullis à Sede apostolica emanatis prohibentur aliis, quàm à Superiore designatis confiteri, neque à reseruatis absolui, nisi de Superioris licentia.

7. Secundò concedit idem Sixtus IV. provt refert Emman. Rodrig. *suprà*, vt quilibet Confessor posset quemlibet Minorum Religiosum in articulo mortis à quibusuis casibus absoluere, ac si Summus Pontifex ibi adesset. Quilibet, inquam, Confessor, qui aliàs in eo articulo Confessor esse posset, vnde præsente proprio simplex Sacerdos authoritatẽ non haberet: quia non est legitimus Confessor: secùs eo deficiente. Neque inde fit, nullum priuilegium Minoribus concedi: concederetur namque maximum. Primò, quia Confessor aliàs à Superiore designatus, qui in eo articulo præsente Prælato absoluere non poterat à reseruatis, virtute huius priuilegij absoluere posset: quia est legitimus Confessor, cui sola iurisdictio deficiebat, quæ virtute huius priuilegij communicatur. Secundò, ex vi dicti priuilegij sic absoluitur Religiosus à suis excessibus, & peccatis, vt nullatenus obligatus sit comparere coram Superiore, si postmodum conualuerit, tametsi peccata censuram reseruatam habeant, vti benè notauit Emman. Rodrig. *q. 62. art. 8.* Suar. *d. c. 19. n. 12. & 13.*

8. Tertiò, omnibus ferè Religiosis à suis Superioribus approbatis concedit Pontifex potestatem absoluendi omnes Christi fideles ad se venientes ab omnibus criminibus, excessibus, & cẽsuris, etiam Sedi apostolicæ reseruatis (exceptis iis, quæ in Bulla Cœnæ Domini continentur) vti refert Emmanuel Rodrig. *t. 1. quæst. regul. quæst. 60. & 61. per varios articulos.* Cùm ergo sub nomine fidelium Religiosi comprehendantur, videri alicui posset, quemlibet Religiosum, tũ à Religiosis sui ordinis generaliter approbatis, tum à Confessoribus alterius Ordinis absolui à reseruatis posse. Sed omninò dicendum est, vt latiùs *superiori puncto* dixi, neminem virtute prædictorũ priuilegiorum absolui posse absque licentia sui Prælati. Nam esto priuilegia generalia sint, & tam sæculares quam Religiosos comprehendant; at non censentur speciali priuilegio, & consuetudini derogare, quibus in omnibus Religionibus statutum est, ne Religiosi ab aliis, quàm à Superiore propriò designatis absolui à reseruatis possint, quinimò nedum à non reseruatis.

9. Quartò, est priuilegium omnibus fidelibus Bullam Cruciatæ sumentibus concessum, vt possint quemlibet Confessorem ex approbatis ab Ordinario eligere, qui eos ab omnibus peccatis, & censuris absoluat. Si igitur Religiosi Bullam sumpserint, poterunt à quolibet Confessore ex approbatis absolui. Cæterum, hoc priuilegium non communicari Religiosis, sed potiùs eis vsum illius interdici, probauimus latè *tract. de Bulla Cruciatæ*. Nullum igitur est priuilegium præcipuè in Societate Iesu, quo eius Religiosi absolui à reseruatis absque Superioris licentia possint.

10. Quintò, speciale priuilegium concessum est Fratribus Prædicatoribus, iter agentibus, ex Superiorum licentia, vt possint à quolibet Confessore, siue regulari, siue sæculari absolui à quocumque crimine, quomodocumque reseruato, sicuti Confessores eiusdem Ordinis. Sic concessit Innocent. VIII. prout refertur *in compend. Ordinis Cistercienf. verbo, confessor.* §. 15. cuiúsque meminit Emman. Rodrig. *t. 1. quæst. regular. quæst. 62. art. 5. circa finem.* Suar. *t. 4. de relig. tract. 8. libr. 2. cap. 19. numer. 3.* Notanter appositæ sunt illa verba, *ex Superiorum licentia*: ne fugitiuis, vel apostatis crederetur esse hoc priuilegium concessum, sed solùm illis, qui ex superioris licentia iter faciunt. Ex illis autem verbis, *sicuti possunt Confessores eiusdem Ordinis*, alicui videbitur restringi facultas, ita vt nullus confessarius electus absoluere possit itinerantem religiosum, nisi quatenus à prælato illius fuerit concessum: siquidem confessores eiusdem ordinis neminem possunt absoluere, nisi pro facultate sibi à superioribus communicata. At nullatenus hæc expositio admittenda est: Aliàs nihil speciale itinerantibus concederetur, cùm omnibus concessum sit, ex superiorum facultate posse confessorem quemlibet eligere, qui eos à quolibet crimine absoluat. Quocirca ne priuilegium vanum sit, intelligi debent illa verba, vt quilibet religiosus iter faciens confiteri possit cuilibet sacerdoti regulari, vel sæculari, ab eoque absolui & dispensari, sicuti posset absolui & dispensari à confessore eiusdem ordinis facultatem à suo superiore habente.

Verùm hoc priuilegium, vt sentit Emman. Rodrig. *suprà*, aliæ religiones non acceptarunt, quinimò de religione Prædicatorum non satis constat, an sub ea vniuersitate fuerit acceptatum: quippe non leuis occasio esse potest disciplinam, religiosam labefactandi si religiosi eo tempore, quo liberius peccare possunt, nullam criminis reseruationem habeant. Quapropter, vt bene inquit Suar. *dict. cap. 19. à num. 3.* spectari debet vsus, & consuetudo religionis. Neque enim videtur expedire, Religiosum maximè Sacerdotem, diu extra Religionem peregrinantem, & in peccatum reseruatum labentem, priuatum esse directa illius peccati absolutione, cùm sæpè absque nota omittere Communionem non possit. Ex alia etiam parte minùs decet, prædictum Religiosum eo tempore, quo liberius peccare possit, à fræno reseruationis eximi. Quapropter nostra Societas iis inconuenientibus prouidi, tum concedendo licentiam, vt possint confiteri; tum imponendo illis obligationem; vt postmodum superiori compareant: concessione enim licentiæ vitatur inconueniens, ne diu peregrini priuati sint absolutione peccatorum directa; obligationis verò comparendi impositione continentur, ne in peccata ruant. Qualiter autem hæc obligatio imponi possit, §. *sequente* dicemus.

11. Ad extremum supererat examinare, an saltem Nouitij ab aliis quam à Religionis Prælatis absolui possint à peccatis non reseruatis, & à reseruatis: absolui, inquam, possint, tum ab Episcopo, tum à Confessariis regularibus suis Ordinis, & aliorum Ordinum, sicuti possunt sæculares; tum virtute Cruciatæ. Sed his omnibus satisfeci *tract. 16. de religioso statu, disp. 1. pun. 10. numer. 9.* neque aliquid *ibi* dictis addendum occurrit.

§. V.

Qualiter Prælatus, cui sunt casus reseruati, se gerere debeat, tum in absolutione concedenda, tum in ea deleganda.

1. *An superior audire sola reseruata possit, & ab eis tãtum sacramentaliter absoluere.*
2. *Affirmant plures.*
3. *Plerumque supradicta sententia probanda non est.*
4. *Regulariter petenti facultatem, vt absoluatur à reseruatis concedendo est.*
5. *Aliquando negari potest.*
6. *Non est obligatus Superior cuilibet facultatem concedere; sed designare potest Confessarium.*
7. *Quid in hac parte ex decreto Clem. sit in Religionibus statutum.*

8. *Qualiter Confessariis designatis committenda sit facultas absoluendi à reseruatis.*
9. *Quæ in Societate seruantur.*
10. *Superior concedens facultatem eligendi Confessorem, non censetur concedere, vt absoluatur à reseruatis.*
11. *Superior concedere potest facultatem sub onere alicuius pœnitentiæ imponendæ.*
12. *An sub conditione, examinatur.*
13. *Verius est concedi non posse.*
14. *Non posse concedi facultatem sub onere se Superiori præsentandi, qui affirment, & qualiter probent.*
15. *Contrarium tenendum est.*
16. *Qualiter pœnitenti concedatur hæc facultas.*
17. *Qualiter Confessario, & quam habeat obligationem.*
18. *Ex prædicta facultatis concessione grauis obligatio nascitur comparendi.*
19. *Qualiter Societas procedat.*
20. *Proponitur dubitandi ratio, an Superior incidens in casum sibi reseruatum, possit eligere Confessarium.*
21. *Verius est, nisi contrarium expresè tantum sit.*
22. *An possit prohiberi hæc electio.*
23. *Tenendum est posse.*
24. *Satisfit rationi contrariæ.*

1. PLures quæstiones præsens titulus inuoluit. Prima est, an Superior possit sola pœnitentis peccata reseruata audire, & ab aliis sacramentaliter absoluere, remitteréque pœnitentem inferiori sacerdoti pro aliis mortalibus absoluendũ. Notanter dixi, *ab illis sacramentaliter absoluere*: nam, si pœnitens contentus sit extra sacramentum Pœnitentiæ superioti peccata reseruata manifestare, quia ipse superior ob grauia negotia integram confessionem excipere non potest, consultè superior faciet, si sublata reseruatione, & pœnitentia iniuncta pœnitentem absoluendum inferiori sacerdoti remittat, cui omnia peccata manifestari debent. Et in peccatis, quæ censuram habent annexam hæc consuetudo à Romanis Pœnitentiariis obseruatur, teste Cano *relect. de pœnit. 6. p. concl. 2. fol. 263. & seqq.* absoluunt enim à censura pœnitentia iniuncta, & inferioti sacerdoti pœnitentem absoluendum à peccatis remittunt.

2. Quocirca de absolutione sacramentali est quæstio, an concedi possit à prælato, auditis solis reseruatis. Affirmant Nauarr. *cap. Consideret §. Cautus numer. 12. & 18. de pœnitent. dist. 5.* Caietan. *verbo, Confessio, condit. 10.* Paludan. *dist. 17. quæst. 5. art. 1. ante finem.* Probabile putat Petr. de Soto *de confess. lect. 10. sub finem.* Hentiq. *lib. 6. cap. 15. numer. 4.* Emman. Sà *verbo, Absolutio, numer. 24.* Neque dissentiunt D. Antonin. Richard. Hentiq. Gerson, relati à Vasq. *de pœnit. quæst. 9. art. 3. dub. 10.* Plures ex his Doctoribus nullam causam assignant ad dimidiandam confessionem, & absolutionem: solus Dominic. Sotus *in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 5. concl. 2.* & Caietan. *d. condit. 10.* affirmant, fieri debere ex rationabili causa, quam iudicant esse continuam Prælatorum occupationem. Mouentur primò: quia in Romana Ecclesia ea est cõsuetudo, vt auditis solis reseruatis absolutio concedatur: quam consuetudinem improbare, aut nimium discutere non oportet, teste Caietano *suprà*. Secundò, esto integritas confessionis sit de iure diuino, vt colligitur ex Trident. *sess. 14. cap. 5.* intercedente tamen causa rationabili omitti potest, vt *superius* probatum est: at causa videtur rationabilis, continua Prælatorum occupatio, ne omnium habentium casus reseruatos integras confessiones excipiant: poterunt ergo auditis solis reseruatis ab eis absoluere.

3. Verùm hæc sententia regulariter probanda non est, sicuti nec probatur à Vasq. *dicta quæst. 91. art. 3. dub. 10.* Suar. *de pœnitent. disp. 31. sect. 1. à num. 7.* Coninch. *disput. 7. de pœnitent. dub. 9. à num. 80.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 12. numer. 8.* & aliis pluribus apud ipsos, quippe vnum ex præcipuis negotiis prælati est, confessiones subditorum audire, medicinamque peccantibus adhibere. Non igitur ob alia negotia hoc prætermittendum est. Præterea sine graui causa omitti non potest confessionis integritas, vtpote iure diuino præcepta. At regulariter nulla adest, neque adesse potest. Tum quia prælatus extra confessionem audire reseruata potest, si pœnitenti placet. Tum quia potest vices suas alteri sacerdoti committere. Tum quia potest subdito præcipere, vt confessionem in tempus opportunum differat. Tum quia ab aliis negotiis minus necessariis se expedire debet. Quod si aliquando casus occurrat, in quo expediat, prælatum grauissimo negotio occupatum, neque valentem se ab illo expedire, confessionem sacramentalem subditi per se audire, neque subditus ob necessitatem communicandi commodum tẽpus expectare possit poterit eo casu auditis solis reseruatis, ab eis absoluere: quia hic casus vt pote rarissimus sufficientem causam præbet dimidiandi confessionem, vti docent relati Doctores. At hoc casu excluso, nullus alius adest, in quo liceat prælato auditis solis reseruatis, pœnitentem sacramentaliter absoluere. Neque in contrarium est consuetudo Romanæ Ecclesiæ, quippe ibi reseruata sæpe non audiuntur, vt sacramentaliter absoluantur, sed audiuntur, vt sublata censura, & salutari pœnitentia imposita confessori ordinario remittantur sacramentaliter absoluenda.

Monet tamen Vasq. *de pœnitent. quæst. 91. art. 3. dub. 10. num. 6.* superiorem sola reseruata audientem, esto ab illis sacramentaliter non absoluat, obligatum esse sigilli secretum seruare, ac si absolutionem impendisset; sicuti cum pœnitentem indispositum non absoluit: quia ea confessio ad impetrandam sacramentalem absolutionem relata fuit. Sed de his postmodum.

4. Quæstio secunda: An subdito per se, vel per confessarium petenti à superiori facultatem, vt alteri confiteri possit, teneatur superior eam concedere?

Respondeo regulariter obligatum esse, tum ex charitate, tum ex debito sui muneris, quia ob humanam fragilitatem timere prudenter potest, subditum, cui negatur facultas, non fore sua peccata saltem integrè superiori confessurum. Cùm autem reseruatio in subditorum bonum concessa sit, non debet in eorum dispendium retorqueri. Neque hæc negatio honestari potest ex eo, quòd alij videntes superiorem difficilem esse in concedenda licentia, à peccatis reseruatis arceantur: quia, vt bene inquit Suar. *disp. 30. sect. 4. num. 8.* hæc vtiliras quærenda non est cum iactura pœnitentis, in cuius remedium & sacramentum institutum est & peccata sunt reseruata. Atque ita docent Sotus *in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 5. §. Circa tertium.* Suar. pluribus relatis *disp. 30. de pœnitent. sect. 4. n. 8. & 9.* Ægid. de Coninch. *disp. 8. dub. 14. concl. 1. 2. & 3.* Layman. *lib. 5. summ. tract. 6. cap. 16. à n. 7.* colligiturque expressè ex D. Thom. *in 4. dist. 17. q. 3. quæstiunc. 4. ad 6.* asserente, superiores qui sunt nimis solliciti, vt conscientias subditorum per confessiones sciant, multis laqueum damnationis iniicere; & per consequens sibi ipsis: ideoque Pius V. in quodam motu proprio anno 1571. prædicatoribus concesso, quo declaratur, ipsos religiosos non posse virtute Bullæ cruciatæ confessorem eligere absque prælatorum licentia, subdit. *Eisdem tamen Prælatis, in vsu huius potestatis, seu cum subditis benignos & faciles se exhibeant, præcipimus.* Quod efficacius procedit, cùm hæc licentia non ab ipso pœnitente, sed à confessario expostulatur, qui iudicat expedire concedi. Nam ex decreto Clement. VIII. de casibus pro religiosis reseruandis, confessoris iudicio præcipuè standum est.

5. Dixi, *regulariter*. Nam aliquando negari posse hanc licentiam, fatmant Ægid. Suar. Layman. & alij plures ab eisdem relati. Quia inutilis esset reseruatio, si nunquam superior cogere posset subditum, vt ei culpas confiteretur. Sed quando id fieri potest? Respondeo cùm moraliter certus est superior ex concessa facultate sumpturum subditum occasionem perseuerandi in peccato. Item si peccatum subditi in graue detrimentum communitatis, vel alterius personæ vergat, cui Superior & non alius remedium adhibere posset, seruato confessionis sigillo, quæ rarò præsumenda sunt. Item si ex facilitate concessionis alij subditi sumerent occasionem peccandi spe similis facultatis obtinendæ: quod (inquit Ægid. & Layman. *loc. alleg.*) inde colligi potest, si valde frequenter licentia postularetur, & interim disciplina religiosa laxetur. Fateor hanc præsumptionem leuem esse, cùm aliunde, quàm ex concessione licentiæ disciplina religiosa laxari possit: in iis enim casibus non solùm potest superior, sed tenetur petitam licentiam denegare: quia ea denegatio in bonum, tum subditi peccantis, tum aliorum cedit, vt bene notauit Ægid. *disp. 8. de pœnit. dub. 14. concl. 1. 2. & 3.*

6. Illud verò omninò certum est, nullatenus esse obligatum superiorem facultatem concedere cuilibet confessario, quem pœnitens elegit, sed suo satisfacere muneri, si vnum vel plures alios præscribat. Rarò tamen id expedit, vt bene aduertit Ægid. *dub. 14. concluf. 4.* si confessarius à subdito electus idoneus sit: fortè enim subditus æqua vel maiori difficultate adibit designatum, ac ipsum superiorem, periculòque exponeretur vel reticendi peccatum, vel non integrè confitendi. Præterquam quòd in vnius repulsa, & alterius electione querelæ non leues excitantur, ideoque prudentia opus est.

7. Hæc in genere dicta sunt: at in religionibus ex decreto Clement. VIII. tenentur superiores in singulis domibus deputare duos, tres, aut quatuor confessarios pro subditorum numero maiori, vel minori, doctos, prudentes, charitate præditos, qui à non reseruatis absoluant, & quibus etiam reseruatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, in quo eam committi ipse in primis confessarius iudicauerit. Circa quod decretum aduerte, superiores debere in qualibet domo pro numero religiosorum, id est, si numerus religiosorum expostulet, duos, tres, vel quatuor confessarios deputare, qui subditorum peccata non reseruata absoluant. Notanter dixi, *si numerus religiosorum expostulet*: nam si Conuentus paruus sit, vnusque confessarius videatur sufficiens ad omnium confessiones excipiendas, non est credendum, voluisse Pontificem obligare superiorem, vt plures designet: illa enim obligatio designandi plures, est sub conditione, scilicet, si nume-

rus

rus Religiosorum plures postulauerit:idque testatur Suar.*t.4. de relig.tract.8.lib.2.cap.15.num.7.*esse vsu receptum,vt videre licet in Monasteriis Monialium,quibus non minùs necessaria erat prouidentia illius pontificij decreti : & tamen quando numerus Religiosorum paruus est,vnus tantùm Vicarius, vel Confessor ordinarius designatur , vti supponit Concil. Trid. *sess.25.de Regularib. c.10.* præcipiens , vt præter Confessorem ordinarium alius extraordinarius bis, aut ter in anno offeratur.Sed,an quando plures Confessarij designantur,indifferenter pro tota Communitate designentur , ita vt quilibet subditus plures Confessarios habeat , vt ad quem voluerit , possit recurrere:an verò quilibet eorum pro sua parte Communitati deputari debeat,incertum est. Verius videtur secundum;quippe disciplinæ religiosæ magis expedit , vt quilibet Religiosus vnicum tantum Confessorem habeat , cuius conscientia satis manifesta sit , vt in via Dei dirigi , & gubernari possit. Aliàs non pro numero Religiosorum , vt dixit Clemens VIII. sed pro vniuscuiusque conditione , & commoditate plures Confessarij designatentur,vt benè aduertit Suar.*dicto cap.15. n.7.* ideóque Societas nostra, vt omnem dubitationem tolleret , à Clement. VIII. viuæ vocis oraculo obtinuit,provt refertur *in dicta Ordinat.gener.de casib. reseruat. cap.5.n.2.* ne in singulis Domibus teneantur superiores, præter Confessarium ordinarium,alios deputare , qui à non reseruatis absoluant, vel quibus reseruatorum absolutio committatur.

8. His igitur Confessariis committenda est absolutio à reseruatis non quidem permanenter , & habitualiter , sed pro occasione nata,quando casus occurrerit,vt benè notauit Suar. *t.4.de relig.tract. 8. l.2. c.19. ne in fine.* Quinimò neque etiam quando casus occurrerit , est ipsis sub obligatione absolutio committenda;aliàs inutilis esset reseruatio superioribus facta, si nunquam possent Prælati cogere subditos , vt eis peccata confiterentur,ideóque Clemens VIII. in dicto decreto de casuum reseruatione,§.4. prohibens superioribus ne subditos ad confessionem secum faciendam cogant , excipit , nisi quando peccatum aliquod reseruatum admiserint. Supponit ergo,per se non esse obligatos reseruati peccati absolutionem alteri committere.An autem de facto ob pœnitentis vtilitatem,quæ præcipuè in hac parte spectatur, aliásque causas, & occurrentes circunstantias committi debeat ; ipse in primis Confessarius(inquit Clemens) iudicabit , vt pote cui persona,& casus pœnitentis optimè notus sit. Notanter dixit,*in primis*;tum,vt iudicaret non solius Confessarij iudicio hoc remissum esse; tametsi ipsi principaliter , sed etiam Superioris iudicio, ideóque in Societate declaratum est(*dicta Ordin. gener.c.5.§.3.*) ne iudicium à reseruatis absoluendi Confessariis absolutè relinquantur,sed liceat interdum , quod omninò necessarium est, superiori pro ratione sui officij huiusmodi facultatem denegare iis in casibus, in quibus constat, iuxta ea, quæ Doctores dicunt,& discreta charitas docet,licentiam huiusmodi esse denegandam.Tum,vt significaret non debere Superiorem,statim ac Confessarius absoluendi à reseruatis licentiam expostulat, concedere;sed re prudenter examinata, & vtilitate concessionis perpensa. Quod à fortiori procedit , cùm subditus licentiam petit medio alio Confessore à designatis.

9. Quæ omnia pro Societate IESV optimè notantur in illa institutione,seu Ordinat.gener.*de casib.reseruat.c.6.* Nã in §.1. inquit:*Quando Cõfessarius,tacito nomine pœnitẽtis,à Superiore petit facultatem absoluẽdi à casu reseruato,nullo modo Superior difficilis esse debet;sed facilis potius,& prõptus in ea concedenda: imò persuadere sibi cõuenit,posse se hac in re grauiter offendere,si imprudenter , & sine iusta, grauique causa eam negat.* Et §. 2. subditur causa,ob quam neganda sit,his verbis : *Attendat Superior diligenter , vt id rarò faciat,& in iis tantùm casibus, in quibus docebit discreta charitas(iuxta ea,quæ Doctores tradunt) licentiam huiusmodi esse denegandam:vt verbi gratia,cùm probabiliter timeri poterit scandalum,aut recidiuũ pœnitentis,vel alterius.In huiusmodi enim,quæ inducunt necessitatem vitandi scandalum,vel damnũ Collegij,aut alterius ruinam,manifestũ est pœnitentem teneri per se,vel per Confessarium,rem ipsam Superiori manifestare,tãquam illi,qui remedium necessarium adhibere potest:saluo tamen sigillo,vt oportet:teneri,inquam, quã do aliis remedijs prædicta dãna vitari non possunt.Quod si pœnitens huic manifestationi non acquieuerit, incapax est absolutionis: quia suæ obligationi non satisfacit.In* §.3.commendatur maximè sigilli obseruatio ; tum Confessario , ne personam pœnitentis indicet,neue casum proponat,ex cuius propositione probabiliter Superior possit in notitiam pœnitentis deuenire:tum superiori,ne curiosè inquirat circumstantias,quæ ad rem non pertinẽt,neue aliquid faciat,ex quo cognoscere possit,quis ille sit,pro quo licentia expostulatur.*In* §.4.statuitur, si negotio examinato superior iudicat,licentiam denegandam esse ; è contra Confessarius vrget debere concedi , affirmans, Superioris seueritatem in detrimentum,& ruinam spiritualem potiùs,quàm in commodum cedere,eò quòd videat pœnitentem duriorem effici, nullóque modo velle superiorem adire, (in quo Confessarij conscientia oneratur;)tentãda erunt media aliqua,de quibus pro re nata superior, & Confessarius inter se conferent:ac tandem , si nullum aliud reperiatur,superior facultatem denegare non debet.*In* §. 5. decernitur , qualiter superior se gerere debet,cùm subditus non per Confessarium ordinarium, sed per alium Sacerdotem facultatem petit. Non facilè(inquit instructio) acquiescere debet superiori, nisi Sacerdos ille talis sit,cui meritò committi possit.Notãda verba, quasi diceret : Si idonens sit sacerdos, facilè Superior acquiescere petitioni debet ; ideóque additur : *Contingere in aliquo casu potest,vt si nolit subditus Superiorẽ adire , expediat à Superiore designare aliquem ex senioribus doctum,prudentem, spiritu, & charitate plenum,qui melius,quàm benè ipsi mederi possit,ac Confessarius ordinarius.in* §.6.qualiter hospites,& iter agentes , & superiores absolui possunt, declaratur, de quibus statim dicam. Tandem *in* §.7.vt omnes eximantur scrupuli, & maiori cum fiducia,ac libertate procedatur inquit Congregatio:*Cùm Confessarius bona fide dubitat, an mortale sit,quod proponitur ab eo:etiãsi ex genere suo reseruatum sit,potest absoluere:licèt huiusmodi dubitatio iuris,vel facti ex ignorãtia procedat:sed neque postea,si animaduerterit manifestè fuisse mortale, repetenda erit confessio:bona siquidem & vera fuit absolutio.*

10. Quæstio tertia , an Episcopus , vel Prælatus regularis concedens subdito potestatem eligendi Confessorem , censeatur concedere potestatem absoluendi à sibi reseruatis?Negatiuè respondendum est cum communi sententia : quia in generali concessione non veniunt , quæ quis in specie non esset verosimiliter concessurus,vti dicitur *in ca.2.de pœnitent. in 6.*& tradit Nauarr.*cap.27.n.261.*Hinc infertur peregrinantes , quibus à iure , & consuetudine concessum est confiteri cuicunque Parocho illius loci,quà transeunt,absolui non posse à reseruatis in sua diœcesi , nisi de expressa sui superioris licentia. Excipe , nisi in ea diœcesi, vbi commorantur, reseruata non sint : nam Superior concedens licentiam eligendi Confessorem ratione itineris, censetur itinerantem subiicere Confessario, quem ipse elegerit,vt secundùm iurisdictionem, quam habet, possit itinerantem absoluere. Quapropter contingit aliquando à quolibet Parocho itinerantem absolui posse à reseruatis in sua diœcesi:quia in ea parte,vbi commoratur, reseruata non sunt , aliquando neque à non reseruatis in sua diœcesi absolui posse:quia in ea diœcesi sunt reseruata, sicuti notauit Ægid. de Coninch.*disp.8.de pœnit.dub.12.num. 86.*Suar.*disp.30.sect.1.*Henriq.*lib.6.c.14.n.8.*Laym. *lib. 5. sum. tract.6.c.10.n.10.*

11. Quæstio quarta , an possit superior Confessario facultatem absoluendi à reseruatis concedere sub obligatione , vel sub conditione alicuius pœnitentiæ imponendæ ? In hac re certum videtur , superiorem posse Confessario præcipere , vt hanc, vel illam pœnitentiam subdito absoluendo imponat, si audito peccato,& spectata pœnitentis dispositione ei legitima visa fuerit:quia in hoc præcepto nulla sacramento irrogatur iniuria,cùm superior non imponat pœnitentiam:sed Confessario,qui Iudex est in illo foro,præscribit imponendã,si iudicauerit esse legitimam. Atque ita tradunt Graffis *1. part. summ. lib. 1. cap.13.numer.76.*Vasquez *de pœnitent. quæst. 93. artic.1.dub.6.num.11.*Suarez *tom.4.de pœnitent.disp.30.sect. 5. num.23.*Villalobos *in summ. tract. 9.diffic. 65.*Fauétque motus proprius Clement.VIII. de casuum reseruat. vbi *in* §. 5. inquit:Licebit tamen superioribus determinare pœnitentias graues quibusdam peccatis , etiam non reseruatis à Confessariis imponendas, quæ subditos ab huiusmodi peccatis perpetrandis cohibere possint.Notãter dixi,*si iudicauerit esse legitimam* : nam , cùm solus Confessarius Iudex sit in illo foro & nomine Christi, & non superioris absoluat , pœnitentiamque imponat ; nequit arctari ad eam pœnitentiam imponendam quam illegitimam , seu minùs conuenientem esse iudicauerit. Quapropter , cùm iuxta occurrentes circunstantias augeri , vel minui pœnitentia debeat , consultius est,vt assignatio pœnitentiæ à superiore facta per modum cuiusdam directionis,& ordinationis fiat, & non per modum præcepti, vti prudenter aduertit Suar. *dicta disp. 30. sect. 5. numer. 4.* Ægid. de Coninch. *disput. 8. de pœnitent. dub. 14. in fine.*

12. Sed,an sub conditione pœnitentiæ imponendæ concedi Confessario facultas à superiore possit , grauior est dubitatio. Affirmant Suar.Ægid.& Villalob.*locis alleg.* Moueri possunt : quia , cùm liberum sit superiori facultatem concedere , mirum non est , quod eam sub hac , vel illa conditione concedere velit , & non aliter. Nihilominus Ioann. Sanch. *in suis selectis.disp. 12. numer. 6.* pro contraria sententia acriter pugnat,adducítque pro se Ægid. de Coninch. *disput. 8.de pœnitent. dub. 15. numer. 117.* Sed immeritò : quia ibi solùm probat Coninch. non posse facultatem à superiore concedi ita restrictam,vt pœnitentia, quam Confessarius iniungit,valida non sit,aut dimidiata,& compleri pœnitentia à superiore iniungenda : quod longè diuersum est, ac concedere facultatem Confessario , sub conditione alicuius pœnitentiæ ab ipsomet Confessario imponendæ. Mouetur eo præcipuè con-

sideratio

sideratione. Potestatem absoluendi imponendique pœnitentiam quilibet sacerdos habet à Christo Domino, non à superiore: nequit ergo superior applicata materia, se in absolutione, vel pœnitentiæ impositione intromittere. Friuola ratio. Nam esto à Christo Domino sit potestas absoluendi, imponendique pœnitentias: at applicare materiam, seu designare subditos, circa quos hæc potestas exerceantur, atque adeo sacerdoti iurisdictionem concedere, non à Christo, sed à Prælatis Ecclesiæ Sacerdos habet. Possunt ergo prælati hanc iurisdictionem sub conditione pœnitentiæ imponendæ concedere, sicuti possunt eam absolutè denegare: aut quid huic concessioni conditionali obstare potest?

13. Nihilominus dicendum est, nequaquam hanc potestatem absoluendi à reseruatis concedi confessario posse sub conditione alicuius signatæ pœnitentiæ imponendæ. Moueor: quia hanc pœnitentiam nequit confessarius imponere, nisi excepta confessione: confessionem autem excipere non potest, quousque iurisdictionem habeat: ergo nequit iurisdictio ad confessionem concedi sub conditione confessionem subsequente: quia ea est vis concessionis conditionalis, vt effectum non habeat, quousque apposita conditio fuerit. Neque Vasq. Suarez, Ægid. de Coninch. Villalobos, & alij nobis aduersantur affirmantes concedi facultatem posse sub conditione pœnitentiæ imponendæ, sumunt enim conditionem non in significatione propria, & rigorosa, sed pro onere, & obligatione, sicuti *suprà* diximus concedi facultatem sub ea obligatione posse.

14. Quæstio quinta: an possit concedi facultas absoluendi à reseruatis sub onere & obligatione se superiori præsentandi? Negat Gabr. Vasq. *de pœnitent. quæst. 91. artic. 1. dub. 6. circa finem. & quæst. 91. artic. 3. dub. 6. in fine.* quem sequitur Ioann. Sanch. *in disputat. selectis, disp. 12. num. 2. & 3. & disput. 14. num. 19.* Mouentur, quia reseruatio peccatorum in eo consistit, vt solus is, cui peccata sunt reseruata, eorum absolutionem concedere possit. Ergo concessa alteri potestate absoluendi, cessat comparatione illius reseruatio, & Iudex legitimus peccatorum constituitur, qui pœnitentem absoluat non superioris nomine, sed Christi. At ex Christi institutione nullus pœnitentem à peccatis directè absoluit cum obligatione ea peccata iterum confitendi, vel alteri manifestandi. Ergo sacerdos directè pœnitentem à peccatis absoluens nequit pœnitentiæ onus imponere ea peccata iterum confitendi, seu superiori manifestandi, cùm id onus nulla alia ratione imponere posse videatur, nisi quatenus est Christi minister. Et confirmo examinando modos, quibus hæc obligatio imponi pœnitenti potest. Triplicem præcipuè inuenio à Doctoribus probatum. Primus est, si nolit superior hanc facultatem absoluendi concedere confessario vel subdito eligendi confessorem, quousque ipse subditus iuramentum, vel votum eliciat se superiori præsentandi. Secundus est, si ea conditione concedatur dicta facultas, vt subditus promittat superiorem adire, cùm possit. Tertius est prædicto similis, si sub onere, & pacto facultas donetur, vt subditus postmodum se superiori præsentet. Primus modus esto possibilis sit, non est vsitatus: præterquam quod non est sufficiens, vt subditus firmiter obligatus sit se superiori præsentare: siquidem iuramentum, & votum potest in melius commutare, vel illorum dispensationem quærere, & sic intentionem superioris elidere. Secundus, & tertius tametsi eos vt possibiles admittamus, obligationem tantùm leuem videntur inducere, quippe obligant stare promissis; non ex iustitia, quia hæc in spiritualibus, vtpote ab omni pactione alienis, non videtur habere posse locum; sed obligant ex fidelitate tantùm, quæ secundum probabilem sententiam solam leuem inducit obligationem.

15. Nihilominus dicendum est cum communi sententia, concedi posse, & sæpe concedi facultatem absoluendi à reseruatis, sub onere se superiori præsentandi. Quo accepto obligatus est subditus sub mortali, se superiori, vel eius vices tenenti præsentare. Sic post alios antiquiores firmant Nauarr. *cap. Placuit. de pœnitent. dist. 6. nu. 12.* Henriquez. *lib. 6. de Sacram. cap. 15. num. 2.* Suarez *de pœnitent. disp. 30. sect. 5. num. 8. & de relig. tom. 4. tract. 10. lib. 8. cap. 5. num. 1.* vbi testatur, Claudium Aquauiuam ex mente B. Ignatij declarasse hanc obligationem comparendi coram superiore sub mortali esse. Idem tradit Ægid. de Coninch. *disput. de pœnitent. dub. 15. prræipuè à num. 118.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 12. n. 10.*

16. Pro explicatione conclusionis aduerte cùm Ægid. de Coninch. *dicto dub. 15. a num. 110.* dupliciter hanc facultatem confessario concedi posse. Primò, ipsi pœnitenti immediatè, & quasi mediatè confessario. Secundò, è contrà Confessario immediatè, & pœnitenti quasi mediatè. Si pœnitenti immediatè concedatur à superiore facultas eligendi confessorem, cui ipse superior immediatè iurisdictionem concedat, sicuti in pluribus religionibus est vsus comparatione hospitum, & peregrinorum, non est dubium concedi posse sub eo onere, & conditione, vt subditus obligetur, se superiori præsentare: quia cùm cedat superior iuri reseruationis, concedendo subdito facultatem, quam concedere non tenetur; mirum non est, quòd nolit eam concedere, nisi ipse subditus eam obligationem suscipiat, quam necessariò suscipit eo ipso, quo acceptat ab alio, quàm à superiore absolui. Neque à subeunda hac obligatione excusari potest ex eo, quod illius non meminerit. Nam vt bene notauit Ægid. *suprà*, id sibi, suæque inconsiderantiæ imputare debet: iniustum enim est, velle beneficium recipere absque onere ei annexo. Cùm ergo prædictæ facultatis concessioni annectatur onus comparendi coram superiore, subditus eam facultatem acceptans consequenter acceptat onus, & conditionem eidem facultati annexam.

17. Si verò confessario facultas absoluendi à reseruatis concedatur, adhuc dupliciter concedi potest. Primò sub ea conditione, & non aliter, vt onus comparendi coram superiore tibi imponat, illudque acceptes. Secundò sub obligatione tibi tale onus imponendi, illudque à te acceptandi. Si primo modo concedatur facultas, vti concedi potest, non manebis à reseruatis directè absolutus, tametsi bona fide fueris confessus, & per inconsiderantiam monitus non fuisti illius oneris, neque acceptasti, quia est facultas sub conditione data. Secùs est, si secundo modo fuerit confessario facultas concessa, directè à reseruatis eris absolutus: esto tu illius oneris non memineris, neque ad illud subeundem obligeris: quippe facta absolutione obligari non potes, cùm fuerit absolutio directa ab habente potestatem absoluendi à reseruatis. Ex alia parte illa potestas non tibi immediatè concessa est, sed confessario, cui potestati Superior non annexuit subdito onus comparendi, sed confessario obligationem imponendi tale onus. Ergo secluſa impositione liber es ab onere. Notanter dixi, *quando bona fide fuisti confessus*: nam si scires confessarium non habere potestatem absoluendi à reseruatis, nisi sub obligatione tibi prædictum onus imponendi, eo ipso quo illum adires, obligaris adire sub voluntate suscipiendi prædictum onus, aliàs peccabis mortaliter, cùm velis absolutionem tibi concedi, aliter quàm dari potest.

Porrò Confessarius, cui est potestas absoluendi à reseruatis, saltem sub obligatione imponendi pœnitenti dictum onus tenetur, cùm primùm cognoscit, pœnitentem casus reseruatos habere, illum monere de obligatione, & onere, quod acceptare debet. Quòd si renuat acceptare, nequaquam absoluere potest: quia est pœnitens indispositus. Neque excusari pœnitens potest ab acceptando illo onere, ex eo, quod nescierit, confessarium non gaudere potestate absoluta absoluendi à reseruatis: habens enim casus reseruatos, scire tenetur, qua potestate circa illos gaudeat confessarius: ipse verò confessarius non obligatur pœnitentem monere de sua limitata potestate, quousque intelligat illius monitionis pœnitentem indigere. Neque enim præsumere debet, pœnitentem in casibus reseruatis astringi. Quòd si de facto confessarius, audito aliquo, vel aliquibus reseruatis, pœnitentem non monuerit, statim de obligatione & onere comparendi; sed permiserit vlterius in confessione procedere, postmodum obligare pœnitentem bona fide procedentem non poterit ad comparendum: quia sufficiens fundamentum pœnitenti præstitit ad præsumendum absolutam potestatem in confessario absoluendi à reseruatis: & ratione huius legitimæ præsumptionis, & confessionis sub ea factæ ius acquisiuit, ne sibi, absolutio denegetur nullo onere comparendi suscepto, quod ius, vtpote iustitiæ, præferri debet obligationi, quam superior confessario imposuit, ne absolutionem concederet absque impositione prædicti oneris.

18. Quòd verò ex acceptatione facultatis sub prædicta forma concessæ grauis obligatio nascatur, inde probo: quia est res grauis ecclesiasticæ disciplinæ, iurique prælatorum grauiter conducens. Ob quam causam non ex fidelitate tantùm, sed ex iustitia, ex prædicta acceptatione obligatio consurgit: cedit enim in prælatorum authoritatem ea recognitio, & peccatorum manifestatio. Neque obstat, ab spiritualibus pactiones excluſas esse: quia id intelligendum est de pactionibus temporalibus, quæ per modum emptionis, & venditionis fiunt, quæque rebus spiritualibus indecoræ sunt, non de pactionibus spiritualibus, quæ ad res spirituales decentiùs & honestiùs, & maiori cum fructu suscipiendas diriguntur. Per quæ satisfactum est fundamentis oppositis.

19. Ex his constat, prudentissimè Societatem processisse in iis, quæ circa confessionem iter agentium instituit. Etenim, vt ex illa instruct. Gener. *de casibus reseruatis, cap. 6. §. 6.* constat, iter agentibus datur facultas eligendi confessorem, qui à reseruatis absoluat; sub onere tamen se sistendi superiori, ad quem ituri, vel redituri sunt. Sed quis confessarius est eligendus? Si ad Domum, vel Collegium Societatis diuertant, elegere tenentur confessarium ordinarium Domus, vel Collegij, aut si is haberi non possit, quemlibet alium Societatis sacerdotem, aliàs à prælatis eiusdem Societatis approbatum: aut si iis quoque desit, externum, siue sæcularem, siue regularem. Ex quo videtur inferri, esto in aliis Religionibus, cùm iter agentes socium habent eiusdem religionis sacerdotem, cui non solùm extra monasteria, sed etiam in monasteriis commemorantes confiteri possint æquè, ac confessario ordi-

nario

nario, vt consuetudo obtinuit. In societate tamen soli ordinario Confessori domus confiteri iter agentes possunt. Sic insinuat Suarez *tom.4.de relig.tract.8.lib.2.cap.17.num.2.& 4.* Si verò accidat (inquit prædicta generalis instructio) vt aliquis tanquàm hospes sit in aliquo Collegio: diu tamen ibi moraturus, putà spatio vnius, aut alterius circiter mensis: si is eo tempore in casum aliquem reseruatum incideret, poterit, ac debebit absolui à Superiore illius loci, in quo est, vel de eius licentia, tanquàm si proprius esset eius subditus, sine obligatione sistendi se superiori eius loci, ad quem propriè pertinet.

20. Quæstio sexta: An superior localis, v.g. Abbas, Prior, Guardianus, Præpositus, Rector Domus, vel Collegij si incidat (quod Deus auertat) in casum aliquem ex iis, qui sibi ex Congregatione generali, vel prouinciali reseruati sunt, possit eligere Confessarium, qui illum absoluat absque obligatione vlla se superiori maiori sistendi, sicut ipse potest absoluere sibi subditos? Eadem quæstio est de Parocho, cui casus episcopales reseruati sunt, an possit eligere Confessarium, qui eum à reseruatis absoluat? Ratio dubitandi est: quia ea potestas absoluendi à reseruatis Prælato conceditur comparatione suorum subditorum: at ipse Prælatus non est sibi subditus. Ergo comparatione sui nullam habet potestatem. Non enim vltra personas designatas in commissione est extendenda iurisdictio ex textu in c. *P. & G. de officio delegati.* atque ita tradit Ludouic. Vega *4.p.casu 5.*

21. Nihilominùs verius est, Parochum, & quemlibet ex his superioribus eligere posse Confessarium, qui eum à casu reseruato absoluat. Sic pluribus relatis firmat Thom. Sanch. *lib. 8. de matr. disput.3. num.3. & 10. lib.4.sum.cap.37.numer. 42.* Suar. *disput.30.de pœnit.sect.2.* Layman. *lib.5 sum.tract.6.c. 10.quæst.2.num.17.* Fauétque declaratio sacræ Congregationis ab eisdem Doctoribus relata, qua affirmatur, Episcopum labentem in aliquem casum ex iis, à quibus subditos absoluere potest, iuxta Trident. *sess. 24. c. 6.* eligere Confessarium posse, qui eum absoluat. Alias Parochus, aliique superiores deteterioris conditionis essent, quàm subditi. Ratio est: quia eo ipso, quòd Parocho, aliisque superioribus localibus, quatenus tales sunt, peccatorum absolutio reseruatur, possunt, cui voluerint, eam potestatem delegare: quia ordinaria est. Ergo Confessor sic delegatus poterit delegantem absoluere ex iurisdictione à delegante accepta.

22. Hæc ratio videtur probare, non solùm posse Parochum, aliósque superiores locales Confessarium eligere, cui eandem authoritatem tribuant, ac ipsi habent in subditos; sed neque posse Episcopum Parocho, Prouincialem, & Generalem Præposito locali eam delegationem impedire: quia ipsi impedire non possunt, quod à iure communi statutum est. At, cùm peccatum aliquod Parocho, Præpositísque localibus reseruatur ex iure communi, ei competit posse eam potestatem, vt-pote ordinariam, delegare; non solùm vt subditi ex prædicta delegatione absoluantur; sed vt ipse Parochus, Præpositúsque localis absolui possit, vt multis relatis probat. Thom. Sanch. *lib.8.de matrim.tota disp.3. & lib 4.sum.cap.37.num. 42.* Nam vt inquit Suar. *tom.4.de religione, tract.8.lib.2.cap.19.numer. 17.* cùm peccatum aliquod Prælato conuentuali reseruatur, nullatenus illi noua iurisdictio ad illius absolutionem conceditur: sed non aufertur, quæ illi vi sui muneris, & ex iure competit. Iurisdictionem autem competentem ex iure nequit Prælatus Pontifice inferior limitare. Ergo nequit Episcopus iurisdictionem ordinariam Parochi, neque Prouincialis iurisdictionem Prælatorum conuentualium ita restringere, vt eam indelegabilem faciat.

23. Sed contrarium verius videtur, posse, inquam, Episcopum aliquos casus, & peccata Parochorum sibi reseruare, & Prouincialem aliqua peccata Rectorum: nam in hac reseruatione non immutatur iurisdictio ordinaria Parochorum, atque illorum Præpositorum localium, quatenus ipsis est à iure communi concessa. Etenim commune ius non concedit prædictis Parochis, & Rectoribus in omnia peccata, tum sua, tum subditorum, iurisdictionem: aliàs Episcopi, superioréssque Prælati nulla sibi reseruare possent: sed concedit iurisdictionem in ea omnia, quæ superiores Prælati sibi non reseruauerint, Ergo, si Episcopus peccata aliqua suorum Parochorum sibi reseruat, & Prouincialis peccata aliqua Præpositorum localium, (quod æquè facere potest, ac si alterius subditi peccata essent,) nequaquam Parochus, Præpositúsque localis iurisdictionem in ea peccata habebunt, ac proinde neque eam delegare poterunt. Quod autem in societate peccata, quæ à S. Congregat. sunt reseruata, si à Prouinciali committantur, Præposito Generali, vel Confessario ab ipso deputato reseruentur, & si committantur à Rectoribus, Prouinciali reseruata sint supponitur *in dicta Ordinat. gener. de casib. reseruat. cap. 6. num. 6.* vbi conceditur superioribus localibus in aliquem casum reseruatum incidentibus, si non esset præsens prouincialis, cui Rectorum casus reseruantur, posse Confessarium eligere cum obligatione, & onere se prouinciali sistendi: & idem pro prouincialibus statuitur. Atque ita iudicat Suarez *tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 5. sum. tract. 6. cap. 10. quæst. 2. num.17.*

24. Neque ratio in contrarium vrget. Fateor namque, peccatum, quod parocho, præpositísque localibus. siue vlla restrictione reseruatur, posse absolui ab ipso parocho, præpositísque localibus siue ab ipsis, siue à suis subditis committatur: quia censetur reseruatum esse parocho, aliisque præpositis pro tota tua communitate, cuius ipsi sunt partes. Secus, quando non absolutè, & pro tota communitate ipsis reseruatur: sed cum alicuius restrictione, & exceptione, vti in nostra Societate contingit, in qua casus à S. Congregat. pro tota religione reseruati Præpositis localibus reseruantur, non absolutè, sed cum restrictione, & limitatione ad peccata suorum subditorum, & non ad peccata ab ipsismet Præpositis commissa.

§. VI.

Qualiter ex confessione facta habenti potestatem absoluendi à reseruatis, cesset reseruatio, ita vt pœnitens possit ea peccata fateri Sacerdoti iurisdictionem habenti in peccata non reseruata.

1. *Confessio facta Superiori.tametsi absque absolutione, tollit reseruationem.*
2. *Concessa absolutione à reseruatis, sed inualidè, tollitur reseruatio.*
3. *Eadem reseruatio aufertur comparatione casuum, quos fuisti inuincibiliter oblitus.*
4. *Apponitur quædam limitatio, sed non approbatur.*
5. *Alij limitant, ne procedat in delegatis. Sed reiicitur.*
6. *Quid dicendum tempore Iubilei, quod non lucraris.*

1. Dico primò: Si fassus fuisti superiori peccatum reseruatum: ipse verò te absoluendum inferiori remisit, sublata est reseruatio. Tum quia illa remissio est tacita iurisdictionis delegatio. Tum, quia fini, & præcepto reseruationis sufficienter satisfecisti, cùm expositus fueris pœnitentiam à superiore suscipere, & susceptam exequi. At, si sacerdoti delegato peccatum reseruatum fateatis; ipse verò absolutionem illius tibi non concesserit, reseruatio non tollitur: quia delegatus sola absolutione sacramentali reseruationem tollere potest, Sic docet Suar. *de pœnitent.disp.31.sect.4.à numer.2.* ex parte Coninch. *disp 8.de pœnitent.dub.12. conclus.3. numer. 61.*

2. Dico secundò, concessa per superiorem, vel illius delegatum absolutione à casibus sibi in confessione declaratis, tametsi absolutio nulla sit, quia confessio non fuit integra, neque cum dolore requisito, reseruatio tollitur, & peccata manent absoluenda à quolibet sacerdote potestatem habente in peccata mortalia. Sic ex communi sententia tradit Sylueſt. *verbo, Confessio, 1. quæst.19.* Caietanus *verbo, Casus.* Henriq. *lib.6.cap.16.num.5.* Suar. *disput.31.sect.4. numer.9.* Ægidius de Coninch. *disp.8.dub.12.concl.3. numer.91.* Etenim fini reseruationis satisfactum est: siquidem superiori, vel illius vices habenti te præsentasti ab eo conuenientem pro peccato reseruato medicinam accepturus. Neque obstat, delegatum tollere non posse reseruationem, nisi media absolutione sacramentali quæ non est illa, in qua pœnitens est indispositus: quia esto ipse per se reseruationem non auferat, superior ex recepta consuetudine, communi Doctorum authoritate firmata, tollit, eo ipso, quo à suo delegato peccatum absoluitur.

3. Difficultas autem est, an idem sit dicendum de casibus, quorum fuisti in confessione oblitus inuincibiliter. Nam de oblitis vincibiliter manifestum est, reseruationem non tolli. Ponamus ergo, te confessum esse omnia peccata, quæ tibi memoriæ occurrerunt, oblitus tamen fuisti cuiusdam reseruati, tollitúrne reseruatio? Videtur nequaquam tolli: quia fini reseruationis, qui est, vt pœnitens se sistat superiori pœnitentiam, & medicinam peccati reseruati accepturus, satisfactum non est. Nihilominùs reseruationem sublatam esse, communis firmat sententia apud Gabr. *in 4.dist. 17.quæst.1.art.3.dub.2.circa fin.* Adrian. *quæst.4. de confess.* §. *Si petas* Sylueſt. *verbo, Confessio, 1.quæst.4.* Couarr. *in c. Alma.1.p. §.11. numer.2.* Nauarr. *cap. 26.num.13. & in c. Consideret.* §. *Cautus.numer.32.* Emman Sà *Confessio, numer. 7.* Henriq. *lib.6. cap.16.numer.5.* Suar. *disput.31. sect.4. numer.15.* Ægidius de Coninch. *disp.8. de pœnitent. dub.12. num.93.* Habens namque potestatem absoluendi à reseruatis censetur velle pœnitétem legitimè dispositum à peccatis liberare, quantum potest: cùm autem possit à peccatis oblitis pœnitentem liberare quoad reseruationem, tametsi non quoad obligationem ea directè confitendi, censetur id ipsum velle. Quod in peccatis ob censuram reseruatis manifestum est: siquidem Confessarius

absol

absoluens à peccatis, priùs intendit, si licitè potest, pœnitentem à censura absoluere, qua ligatus est: quia absolutio censuræ absolutioni sacramentali præmittitur: quia censura sublata, & reseruatio sublata est: in aliis verò peccatis oblitis, quæ per se, & non ratione censuræ reseruantur; non est ita certum, velle confessarium reseruationem tollere: at ex benigna interpretatione id Doctores communiter asserunt: quod sufficit, vt reseruatio sublata esse intelligatur.

4. Limitant Suar. *disp.* 31. *sect.* 4. *num.* 18. & Vasq. *q.* 91. *art.* 3. *dub.* 5. *n.* 18. id procedere tantùm, cùm pœnitens superiori accedit animo expresso, vt à reseruatis absoluatur: tunc enim si alicuius reseruati oblitus sit, ab eius reseruatione liber est: secùs esset, quando communia peccata pœnitens confitetur nullius reseruati mentionem faciens, quia eo casu non est vnde colligatur, velle pœnitentem à reseruatione peccatorum liberari, cùm nulla existimet se reseruatione astringi, neque confessarium eam velle cõcedere. Sed limitatio mihi non probatur. Tum, quia reliqui Doctores huius limitationis non meminerunt, sed generaliter asseruerunt, concessa absolutione ab habente potestatem absoluendi à reseruatis, reseruationem tolli peccati obliti. Tum, quia pœnitens, esto expresse non postulet sibi reseruationem tolli: tacitè tamen, & interpretatiuè petit, quatenus petit à peccatis absolui, quoad fieri possit: Confessarius verò, vt pœnitenti faueat, huic voluntati acquiescere censetur ex benigna Doctorum interpretatione, teste Ægid. de Coninch. *disputat.* 8. *de pœnit. dub.* 12. *concl.* 5. *num.* 98.

5. Secundò, alij limitant, ne procedat in delegatis: sed tantùm in Ordinariis: quippe Ordinarij nulla peccatorum confessione audita reseruationem suo arbitrio tollere possunt: quia ab ipsis pendet: at delegati, quibus sola potestas absoluendi à reseruatis commissa est, reseruationem non videntur tollere posse, nisi absolutione concessa. Cùm ergo nullam obliti peccati cõcesserit absolutionem, nequaquam ab illo reseruationem auferunt. Hæc tamen limitatio admittenda non est: quia Doctores asserentes, peccati obliti reseruationem tolli; generaliter loquuntur, siue confessio facta fuerit superiori, cui peccata sunt reseruata, siue eius delegato. Ex hac autem generali Doctorum assertione, cuius Pontifices, aliique superiores consciij esse præsumuntur, probabilis desumitur interpretatio, quoties superiores delegatum constituunt, concedere facultatem, vt absoluendo à peccatis, reseruationem tollat illorum, quorum pœnitens fuerit inuincibiliter oblitus. Atque ita tradit Ægid. de Coninch. *disp.* 8. *de pœnitent. dub.* 12. *num.* 94. Quod à fortiori procedit, cùm tempore Iubilei concedentis casus reseruatos confiteris: eo enim ipso, quòd bona fide, & animo lucrandi Iubileum confessus es, reseruatio cuiuscunque peccati censetur sublata, vti docuit Suar. *de pœnit. disput.* 31. *sect.* 4. *numer.* 20. & 24. Sayr. *de pœnit. cap.* 16. *numer.* 9. Bonac. *disp.* 5. *q.* 7. *punct.* 5. §. 5. *à num.* 1.

6. Sed, quid dicendum, si de facto Iubileum non lucraris? Et quidem si cùm ad confessionem accessisti, intentionem habebas non lucrandi Iubileum: nequaquam virtute illius à reseruatis absolui potes; quia non censetur Pontifex facultatem prædictam concedere, nisi in ordine ad Iubileum lucrandum. Si igitur non vis Iubileum lucrari; rationi consonum non est, vt potestate ob eum finem concessa fruaris. Verùm, si cùm accessisti ad confessionem, habuisti intentionem exequendi omnia pro Iubileo obtinendo requisita, esto, postmodum mutes intẽtionem, & ea non exequaris, absolutus à reseruatis manes absque vlla obligatione te superiori sistendi: sicuti si omnia requisita ad Iubileum exequutus fuisses: quia facultas absoluendi, licèt detur ob finem Iubilei obtinendi: non tamen dependenter ab illius consecutione: aliàs absolutio sacramentalis penderet à conditione futura. Sic Cordub. *sum. quæst.* 21. Vasq. *q.* 91. *art.* 3. *dub.* 6. *n.* 6. Suar. *disp.* 31. *sect.* 4. *n.* 4. & 5. Bonacina plures referens *disputat.* 5. *de pœnitent. quæst.* 7. *part.* 5. §. 5. *n.* 16.

§. VII.

Qualiter Confessarius inferior potestate carens in reseruata se gerere debet, cùm pœnitens ad ipsum accedit.

1. *Si à Superiore fuisti sacramentaliter absolutus à reseruatis solis, ea inferiori non teneris fateri: sed sufficit fateri non reseruata.*
2. *Quid, si inferiori accedas, neque absolutus à Superiore, nec sublata reseruatione.*
3. *Negat Vasquez, te recipere Sacramentum, esto bona fide ad Superiorem accesseris.*
4. *Oppositum verius est.*
5. *Soluitur ratio contraria.*
6. *Vrgente necessitate, etsi non extrema, benè potes ab inferiori absolui cum obligatione comparendi.*
7. *An Sacerdoti simplici fieri eo casu confessio possit?*
8. *Qualiter teneris eo casu fateri.*
9. *An ob necessitatem confessionem faciens coram Sacerdote prædicto tenearis reseruata facere? Probabilius est teneri.*

1. DVpliciter accedere potes ad inferiorem sacerdotem absoluendus. Primò, absolutus à superiore à casibus reseruatis, vel absolutus ab eorum reseruatione. Secundò non absolutus. Si accedas absolutus sacramentaliter, & legitimè à casibus reseruatis, esto Caietan. *verbo Confessio. condit.* 10. Henriq. *libr.* 6. *sum. cap.* 15. *num.* 5. Emman. Sà *verbo, Absolutio. n.* 14. existiment, inferiori Sacerdoti te fateri debere, non solùm peccata non reseruata, quæ superiori fassus non es; sed etiam reseruata, à quibus sacramentaliter absolutus fuisti, quia vni eidemque Sacerdoti omnia peccata simul manifestari debent, vti docuit D. Thom. ab omnibus receptus 3. *part. in supplement. quæst.* 9. *art.* 2. Probabilius est, sola non reseruata tale obligatum esse fateri, quod docent Nauarr. *cap.* 9. *num.* 7. Valent. *tom.* 4. *disput.* 7. *quæst.* 11. *part.* 1. *post. med. vers. Sextus casus.* Suar. *disput.* 31. *sect.* 1. *num.* 10. Layman. *libr.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 12. *concl.* 3. *sub. num.* 8. Bonac. *disput.* 5. *quæst.* 7. *part.* 5. §. 3. *num.* 4. Ratio est: quia nec iure diuino tibi præceptum est, nec positiuo præcipi potest, eadem peccata bis clauibus Ecclesiæ subiicere, sed si semel legitimè clauibus Ecclesiæ subieceris, & absolutionem illorum impetraueris, nulla superest obligatio ea confitendi, & ab eis absolutionem obtinendi. Neque obstat, vni, eidemque confessario omnia peccata mortalia esse simul confitenda: quia id est per se; secùs verò per accidens, & in casu extraordinario, vti est, cùm ob vrgentem occasionem aliqua tantùm peccata confessioni & absolutioni subiiciuntur; postmodum non ea, sed ea, quæ superfuerunt, subiici debent. Verum, si à Superiore sacramentaliter absolutus non fuisti, sed solùm à reseruatione peccatorum liberatus, non est dubium te obligatum esse inferiori Sacerdoti omnia peccata mortalia, tam reseruata quàm non reseruata fateri; quia indiges omnium illorum sacramentali absolutione, quæ per exemptionem à reseruatione non conceditur.

2. Quòd si neque absolutus à peccatis sacramentaliter, neque à reseruatione inferiori Sacerdoti accesseris absoluendus; videndum est, an aliqua necessitate premaris confitendi, tum ob præceptum confessionis; tum ob communionem recipiendam, quam absque scandalo, vel graui damno honoris, vitæ, vel fortunarum committere non potes; tum ob aliam causam: an verò nulla confitendi te vrgeat necessitas. Si nullâ ex prædictis vrgearis necessitate, nequaquam potes confiteri Sacerdoti, qui in omnia tua peccata iurisdictionem non habet: quia nequit illa iudicare, & illorum absolutionem concedere. Dimidiare autem iudicium, & sola non reseruata absoluere, alienum est à Christi institutione, aliàs simplex Sacerdos nulla stante necessitate posset pœnitenti auditis venialibus, & mortalibus absolutionem à venialibus concedere, & mortalia absoluenda Sacerdoti habenti in mortalia iurisdictionem remittere, quod est absurdum. Neque credendum est D. Thom. *in* 4. *dist.* 17. *q.* 3. *a.* 4. *q.* 2. *ad* 4. Paludan. *ibi, qu.* 5. *art.* 1. *circa med.* Nauarr. *cap. Consideret.* §. *Cautus. de pœnitent. dist.* 5. *num.* 13. & alios plures relatos à Vasqu. Suar. Coninch. *locis allegandis*, contrarium docuisse. Nam, esto affirmarent absolutè, inferiorem Sacerdotem absoluere posse pœnitentem casus reseruatos habentem cum obligatione comparendi coram Superiore; subintelligendi sunt, vt inquit Suar. Vasqu. & Coninch. stante necessitate; secus illa cessante. Atque ita docent aliis relatis Suar. *disp.* 31. *sect.* 2. *num.* 3. Vasqu. *quæstion.* 91. *artic.* 3. *dub.* 9. *à num.* 8. Coninch. *disput.* 8. *de pœnitentia, dub.* 13. *conclus.* 3. *num.* 103. Laymann. *libr.* 5. *summ. tract.* 6. *c.* 12. *qu.* 5. *n.* 9.

3. Solùm est dubium, an, si eo casu bona fide prædicto Sacerdoti fatearis, verum Sacramentum, veramque absolutionem recipias, saltem illorum mortalium, quæ reseruata non sunt? Negat Vasqu. *quæst.* 91. *art.* 3. *dub.* 9. *vers. Ex dictis.* Mouetur: quia prædictus Confessarius Iudex non est causæ tibi propositæ, vtpote qui caret iurisdictione in reseruata: iudicare autem non reseruata omisso iudicio reseruatorum nequaquam potest, cùm in eius potestate constitutum non sit iudicium diuidere, & absolutionem partiri. Aliàs si bona fide simplici Sacerdoti peccata venialia, & mortalia fatearis, verum Sacramentum recipies ob iurisdictionem, quam in peccata venialia Sacerdos habet. Neque obstat, si dicas, stante graui necessitate recipiendi Sacramentum, posse Sacerdotem auditis peccatis reseruatis & non reseruatis, absolutionem pœnitenti directè à non reseruatis concedere, & indirectè à reseruatis, sicuti si ea peccata essent inuincibiliter oblita. Ergo similiter poterit stante bona fide absolutionem eodem modo concedere. Non, inquam, obstat: quia stante necessitate conscius est Confessarius iustam habere causam diuidendi iudicium, & absolutionem quasi partitam concedendi; ideoque ex intentione solùm à non reseruatis absoluit, à reseruatis verò absoluit, sicut ab oblitis; quatenus, inquam, reseruata pugnant cum effectu gratiæ per absolutionem concessa. At, cùm confessarius bona fide procedit, omnia sibi confessa iudicare

dicare intendit ;& ab omnibus directè absoluere. Cùm ergo id præstare non possit , efficitur absolutionem irritam,& nullam esse.

4. Nihilominus oppositum verius censeo cum Caietan. *verbo,Confessio,cap.vlt.*Nauarr.*c.9.num.*7. Suar. *disp.*31. *sect.*2. *num.*6. Ægid. de Coninch. *disp.*8. *dub.*13.*concl.*2. *à num.* 101. Ratio ea est : quia Sacramenti valor deficere non potest ex tua parte, cùm integrè omnia peccata tua fatearis ei , quem credis in omnia iurisdictionem habere : neque etiam ex parte Confessarij deficere videtur , cùm in aliqua peccata confessa iurisdictionem habeat : tametsi non habeat in omnia : iudicare autem aliqua peccata , ab illisque absoluere, aliis non iudicatis, & absolutis , esto per se non fiat ; per accidens tamen fieri potest ex defectu iurisdictionis , sicuti fit ob obliuionem , & impotentiam,aliámque vrgentem necessitatem.

5. Ex quo fundamento ratio contraria dissoluitur. Fateor namque, Confessarium Iudicem esse non integræ causæ sibi propositæ , sed partis illius ; nego tamen per accidens iudicium,& absolutionem directam diuidere non posse : nam esto in sua æstimatione non diuidat,eò quòd credat omnium peccatorum Iudicem legitimum esse:at ex superioris intentione, quam habet in Sacramenti administratione ; absoluendi, inquam, à peccatis,secundùm iurisdictionem sibi concessam, de facto diuidit. Quapropter probabilitate non caret, simplicem sacerdotem audientem peccata mortalia , & venialia, & absolutionem pœnitenti bona fide procedenti concedentem, verum sacramentum efficere,vti docuit Sanch.*lib.*1.*summ.c.*9. *n.*15.quem sequitur Laym.*lib.*5.*sum.tract.*6.*c.*10.*qu.*1.*vers. Ad extremum.*Bonac. *disp.*5.*q.*7. *p.*5. §.3.*n.*7.

6. Verùm vrgente aliqua ex prædictis necessitatibus optimè potes inferiori sacerdoti , habenti aliàs iurisdictionem in peccata , mortalia fateri , ab eóque absolutionem sacramentalem obtinere ; vel quia eo casu ex quadam æquitate censetur ius iurisdictionem illi concedere in peccata reseruata cum obligatione tibi imposita comparendi coram Superiore; vel quia ob vrgentem necessitatem conceditur sacerdoti dimidiare iudicium , & absolutionem directam , absoluendo à peccatis non reseruatis , remissa superiori reseruatorum absolutione.Atque ita tradunt Suar. *disp.*30. *sect.*3.*num.* 8. *& 9.* & *disp.*31. *tota sect.*3. Ægid. de Coninch. *disp.*8. *de pœnit. dub.* 13. *concl.*5. *num.*105. Henriq.*lib.*6.*cap.*15. Rodrig. *t.*1. *quæstionum regularium* , *quæst.* 21. *artic.* 5. Laymann. *lib.* 5. *sum tract.*6.*cap.*12. *quæst.*5.*num.*10.Bonac.*disp.*5.*quæst.*7.*p.*5.§.3.*n.*5. Et quidem si affirmemus, Sacerdotem eo casu iurisdictionem habere in peccata reseruata sub obligatione imponendi pœnitenti onus se superiori sistendi ; manifestum est, te posse illi confiteri , ab eóque absolutionem impetrare : siquidem nulla est necessitas dimidiandi confessionem , diuidendique iudicium.

At, si dicamus,sacerdotem carere iurisdictione in reseruata neque illa iudicare, ab eisque absoluere posse , esto aliqui Doctores non infimæ notæ , inter quos est Vasq. *de pœnitent. q.* 91.*art.*3.*dub.*8.*num.*4.& *dub.*9.*n.*23. asserant , prædicto sacerdoti te confiteri non posse , neque ab eo absolutionem obtinere : reliqui Doctores relati contrarium affirmant ea ratione moti:quia integritas confessionis , & absolutionis directæ omnium peccatorum pœnitentis , non est de essentia, & necessitate sacramenti Pœnitentiæ ; sed præcepti diuini, cuius omissio sæpè honestatur ob impotentiam etiam moralem, tum pœnitentis,tum Confessarij,tum aliorum.Ponamus autem te non posse superiorem,cui sunt peccata reseruata adire , neque ab eo facultatem alteri fatendi petere,& ex alia parte vrgere communicandi , vel celebrandi necessitatem: poteris ergo cuilibet alteri sacerdoti habenti iurisdictionem in reliqua peccata non reseruata fateri. Quinimò non solùm potes, sed etiam expedit , tum reuerentiæ Eucharistiæ , quæ à conscio peccati mortalis exigit confessionem præmittere:& licèt ea confessio fieri non possit materialiter integra ob defectum iurisdictionis in sacerdote : sufficit, quòd integra formaliter sit, habeátque eam integritatem,quam habere potest. Tum expedit securitati tuæ conscientiæ.Etenim cùm contritio non ita facile obtineatur , præstat affectum illius quærere sacramento pœnitentiæ, vtpote faciliori via à Christo Domino in remedium peccati instituta.

Quod verum est , tametsi peccata reseruata excommunicationem habeant : excommunicatio enim non irritat sacramenti Pœnitentiæ valorem:sed prohibet illius susceptionem cùm non vrget necessitas. At stante communicandi necessitate,sicuti non impedit Communionem , nec pœnitentiam impedire potest , vt benè notarunt Henriq. *dicto cap.* 15. Suarez *disp.*31.*sect.*4.*n.*6. Ægid. *disp.*8.*dub.*13.*n.*107. Laym.*lib.*5. *sum. tract.*6. *c.*12.*n.*10.

7. Quòd si inde inferas , stante dicta necessitate communicandi licitum esse , præter mortalia reseruata , nullum aliud mortale habenti confiteri simplici sacerdoti aliqua venialia,& ab eo absolutionem obtinere : siquidem eadem iurisdictione gaudet in peccata , quæ directè absoluere potest , sicuti quilibet alius ordinarius Confessor , imò licitum esse, & expedire habenti mortalia non reseruata posse simplici sacerdoti, deficiente eo,qui in peccata mortalia iurisdictionem habeat , venialia fateri. Per se loquendo, admittenda erat illatio , vt dicunt Suar.*dicta sect.*3.*n.*10.Coninch.*dicto dub.*13.*in fine,n.*107. Sed, quia eam illationem, neque vsus Ecclesiæ, nec Doctores approbant,neque æquum est approbare, nisi fortè in grauissima necessitate, qualis esset,si multis annis sacramento Pœnitentiæ priuandus esses ; ea de causa admitti non debet. At confiteri sacerdoti alias habenti iurisdictionem in mortalia, tametsi careat iurisdictione in reseruata;& vsus Ecclesiæ , & Doctores communiter firmant.

8. Sed , an tenearis eo casu confiteri , non est certum. Respondeo,teneri.Primò,si saltem probabiliter non credis,te esse contritum , sed solùm attritum:nam attritione extra sacramentum Pœnitentiæ gratiam non obtines, quæ sacræ Eucharistiæ recipiendæ necessaria est dispositio.Secundò,si vltra reseruata,alio peccato mortali grauaris:cùm enim,iuxta probabiliorem nostram sententiam, ab eo peccato absolui possis, quamuis directè à reseruatis non absoluaris , & cuiuscunque peccati mortalis confessio, & absolutio iure diuino sacræ Eucharistiæ præmittenda sit, efficitur necessariò , huius peccati confessionem , & absolutionem præmittendam esse. E contra verò , si probabiliter credis , te esse contritum , neque alio peccato mortali , vltra reseruata , grauaris : nulla est tibi obligatio confessionem præmittendi : quia non adest legitimus Iudex , qui confessionem excipiat illorum , quæ fateri teneris. Quinimò hoc verum est , esto Confessor iurisdictionem habeat in reseruata sub onere comparendi : quia nulla lege diuina obligaris , neque humana astringi pores ad bis eadem peccata fatenda , sicuti benè notarunt Suarez *disput.* 31. *sect.* 5. *numer.* 31. *in fine.* Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 12. *num.* 10. *vers. Id porrò.*

9. Difficultas non leuis est , an illis euentibus , in quibus obligatus es confessionem præmittere, eò quòd de contritione suspectus sis , vel aliis mortalibus non reseruatis grauaris satisfacias obligationi suscipiendi sacramentum Pœnitentiæ; quin reseruata manifestes. Affirmant Alexand. Alens.*4.part.q.* 18.*memb.*4.*art.*5.§.2.*ad vltim.* Petr. de Soto *lect.*10. *de confess.* & alij relati à Suar. *disp.* 31. *sect.* 3. *numer.* 8. quorum sententiam ipse meritò probabilem reputat. Neque enim obligaris peccata fateri , nisi sacerdoti ea integrè & perfectè iudicare, ab eisque absolutionem concedere valenti : quia solùm ob absolutionem sacramentaliter obtinendam est obligatio confitendi peccata.

Cæterùm probabilius oppositum existimo,vtpote securius, & puritati sacramenti conuenientius. Etenim Confessarius pœnitentem absoluens, necessariò iudicare debet absolutioni esse rite dispositum : at hoc iudicium conuenienter habere non potest, nisi sibi manifestentur ea ; quæ rectæ dispositioni obstare possunt. Igitur, cùm peccata reseruata huic possint dispositioni obstare , efficitur ea manifestanda esse. Quod si respondeas , Confessarium obligatum esse iudicare de pœnitentis dispositione iuxta causam , cuius est legitimus Iudex : reseruatorum autem legitimum Iudicem non esse, ac proinde non esse illi necessariò manifestanda. Aliàs nunquam tibi liceret reticere peccatum in confessione,si eo tacito Confessarius cognoscere non posset ritè te esse dispositum : obstat : quia esto Confessarius per se non iudicet de dispositione pœnitentis , nisi secundùm causam sibi propositam , & pœnitens non semper obligatus sit omnem sui causam manifestare : at quando eam manifestationem absque graui sui, vel alterius iactura præstare potest,videtur ad eam faciendam obligatus : quippe Confessarij sententia non tam in peccata confessa,quàm in confitentem cadit : ipse enim est, qui absoluitur.Debet ergo fateri , quæ ipsius absolutioni obstare possunt. Atque ita docent ex communi sententia Henriq.*lib.*6. *cap.*15.*n.*5.Suar.*disp.*31.*sect.*3.*n.*8.Layman. *libr.*5.*summ.tract.*6. *cap.*12.*n.*11.

Punctum XVI.

De bonitate, & scientia, quam Confessarius habere debet.

1. *Ad valorem Sacramenti bonitas , & scientia non sunt in Ministro necessaria.*
2. *Benè ad licitum vsum.*
3. *Quæ scientia requiratur.*
4. *Pro diuersitate locorum, & personarum diuersa scientia requiritur.*
5. *Quid faciet Sacerdos dubius de scientia.*
6. *Non est opus iudicium de quolibet peccato in indiuiduo efformare,an mortale sit,an veniale.*
7. *Absolui potest pœnitens, promittens facturum, quod postmodum iudicatum fuerit.*

8. Pœnitens

8. *Pœnitens quando teneatur Confessarium instruere de grauitate culparum.*
9. *Aliquando indoctus audire confessiones potest.*
10. *Quam obligationem habeant Episcopi, aliarúmque Ecclesiarum Prælati.*

1. BOnitas, & scientia per se ad valorem Sacramenti requisita non sunt: siquidem absque illius materia, & forma, & Ministet iurisdictionem habens stare potest, vti pluribus relatis docuit Suar. *disput.28. sect.2. num.12.* Bonac. *disput.5. de pœnitent.q.7. punct.4.§.2. num.13. & 14.* Eáque de causa *punct.11.* probatum reliquimus, pœnitentem bona fide confitentem Sacerdoti existimanti peccata venialia esse, quæ verè erant mortalia, obligatum non esse confessionem repetere: quia ea ignorantia non impediuit rectam pœnitentis dispositionem, & Confessarij absolutionem.

2. Sunt tamen bonitas, & scientia duo necessaria ad licitum Sacramenti vsum. Et in primis est necessaria probitas: etenim Sacerdos, vt sacramentum debitè ministret, existimare debet, nullo peccato mortali, nullâve censura impeditum esse; aliàs mortaliter peccabit, nisi fortè ob subitam necessitatem excusetur, sicuti latiùs dixi *tr.18. de Sacrament. in genere. pun.5.* Deinde, requiritur scientia, vt pœnitentem iudicare, mederi, & in via Dei dirigere possit, quia Sacerdos officium Iudicis, Medici, Pastoris, & Doctoris sustinet, vt bene inter alios obseruat Suar. *disp 28. sect.2.*

3. Hæc autem scientia est, quæ valet cernere ex peccatis, quæ communiter occurrunt, & confessionibus subiiciuntur quæ sint mortalia, quæ circunstantiæ mutent speciem, quæ sint reseruata, quæ excommunicationem habent annexam, & alia huiusmodi. Non tamen est necessarium, vt omnia suprædicta exactè nouerit, aliàs vix reperietur Confessarius idoneus: sufficit, si frequentius occurrentia norit, & de aliis dubitare sciat, & proprio studio, & labore, aliorúmve consilio dubium vincat, vti docuerunt Vasq. *de pœnitent. qu.93. art.3. dub.1.* Suar. *disp.28. sect.2.* Ægid. *disp.8. de pœnit. dub.15. nu.126.* Bonac. *disp.5. de pœnit.q.7. punct.4.* Layman. *lib.5 sum. tract.6. cap.13. quæst.1.*

4. Hinc fit pro diuersitate locorum, & personarum maiorem, vel minorem scientiam in Confessario requiri. Etenim, vt dictum est, Confessarius scientiam habere debet, saltem eorum, quæ communiter committuntur ab iis pœnitentibus, quibus iudicandis est expositus. At aliqui pœnitentes difficiliores præ aliis casus habent, aliquáque oppida præ aliis difficiliores contractus exercent. Qui ergo expositus fuerit, cuiuscunque generis pœnitentium confessiones excipere, abundantiore scientia pollere debet, quàm is, qui fœminarum, aliorúmque proborum hominum confessionibus excipiendis expositus est. Atque ita docent Vasq. Bonac. Ægid. & Laym. *loc. alleg.*

5. Cùm verò Sacerdos dubius est, an polleat scientia necessaria ad debitam sacramenti administrationem, consulat Superiorem, vel virum doctum, & eius dictis acquiescat. Si enim Superior, vel vir doctus affirmet scientiam sufficientem habere, dubium deponat: ducitur enim ratione probabili, quæ ad regulandas humanas actiones sufficiens est, vt benè in præsenti docuerunt, Nauarr. *c.4. n.9.* Henriq. *lib.6. c.26.* Suar. *disp. 28. sect.2. dub.7.* Vasq. *q.93. art.3. dub.1. ad finem.* Bonac. *disp.5. q. 7. pun.4.§.2. n.6.* Laym. *lib.5 sum. tract.6. c.13. q.1.* colligiturque *ex cap. Quid culpatur, 23. q.1.*

6. Tria supersunt certa. Primum, opus Confessario non esse, vt de quolibet indiuiduo, & singulari peccato iudicium efformet, mortaléve sit, an veniale: quia id difficillimum est, & sæpè impossibile; sufficit, si peccati genus, seu speciem agnouerit, & qualiter patratum fuerit, perceperit: hæc enim scientia prudenter iudicium feret, & medicinam, provt necessarium est, adhibere poterit. Sic Syluest. *verbo, Confessor. 3. q.9. num.13.* Nauarr. *sum. cap.4. num.9.* Suar. *disp.28. sect.2. num.2.* Vasq. *q.93. art.3. dub.1. num.1.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. quæst.7. p.4. §.2. n.12.*

7. Secundum est certum. Si Confessario accidat casus, quem ex tempore decidere non potest; isperat autem proprio studio, vel consilio doctiorum decisurum, poterit pœnitenti absolutionem impendere, si ipse facturum promittat, quod fuerit iudicatum: quia sufficienter videtur dispositus absolutioni recipiendæ. Et notauit Sylvest. *Confessio, 3. n.12.* Nauarr. *sum. c.26. n.3.* Henriq. *lib.6. c.26. n.9.* Suar. *disp.28. sect.2.* Coninch. *disp.9. de pœnit. dub.16. num.126.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. q.7. p.4. §.2. n.10.*

8. Tertium. Si pœnitens doctus sit, & apertè cognouerit. Confessarium eius peccati grauitatem non percipere, obligatus videtur Confessarium instruere: quia tenetur facere, quantùm in se est, vt Confessarius iustè ferat iudicium in causa ita grani. Extra hunc casum non tenetur grauitatem culpæ in actu signato exprimere: sufficit, si in actu exercito eam manifestet, narrando factum, & circunstantias occurrentes, vti aliis relatis docuit Suar. *disput.28. sect.2. n.18.*

9. Quæ hactenus diximus, per se requiruntur, spectata rerum natura: at casus contingere potest, in quo alias indoctus, & ineptus, doctus, & aptus iudicetur. Etenim, si nullus Sacerdos, provt sacramentum absolutè expostulat, inueniretur populo præficiendus; expediret præfici minus idoneum, ne diu populus Pastore careret, qui adstante ea necessitate doctus, & idoneus est, qui aliàs vt indoctus, & ineptus repelleretur, sicuti benè notauit Ægid. de Coninch. *disput. 8. dub.16. in fine, num.127.* vbi prudenter monet, debere sic perfectum dare operam, tum proprio studio, tum aliorum consilio, vt quoad fieri possit, ineptitudinem vincat, & se muneri exercendo aptum reddat.

10. Ex his infertur, quàm graui obligatione Episcopi, aliique Ecclesiarum Prælati adstringantur ad Pastores idoneos præficiendos. Etenim, cùm penes ipsos principalis cura Ecclesiarum resideat, cui vt satisfaciant. Pastores eligunt, si inepros elegerint, aut sic electos, & constituos non remouerint, cùm aliàs idoneos potuerint constituere, obligationem sui muneris grauissimè lædunt, & de sua negligentia, animarúmque iactura rationem in iustissimo Dei Iudicio sunt reddituri.

PVNCTVM XVII.

De approbatione requisita in Confessario.

TRidentinum *sess. 23. cap. de reform.* inquit: *Quamuis Presbyteri in sua Ordinatione potestatem absoluendi, à peccatis accipiant: decernit tamen sancta Synodus, nullum, etiam Regularem, posse confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audire, neque ad id idoneum reputari, nisi aut parochialem, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineas, priuilegiis, & consuetudine quacunque, etiam immemorabili, non obstantibus.* Circa quod decretum aliqua occurrunt examinanda. Primò, quid sit approbatio. Secundò, quæ personæ, & ad quas confessiones excipiendas ea approbatione indigeant. Tertiò, qui possint, vel teneantur illam concedere. Quartò, an semel concessa suspendi, vel reuocari possit.

§. I.

Quid sit approbatio; qualiter concedi debeat; & quæ eius necessitas.

1. *Definitur approbatio.*
2. *Quid, si ab Episcopo exterius approbetur, & interiùs iudicetur inhabilis.*
3. *Approbatio est à iurisdictione distincta.*
4. *De approbatione ex beneficij collatione, & per authenticum iudicium.*
5. *Quæ conditiones ad vtranque requirantur.*
6. *Gratis concedi debet approbatio,*
7. *Approbatio Religiosorum, qui non sunt à Superioribus præsentati, nulla est.*
8. *Quæ sit necessitas huius approbationis.*

1. APprobatio est authenticum testimonium, quo aliquis Sacerdos habilis, & idoneus ad excipiendas confessiones declaratur, vt ex communi sententia docent Suar. *disp.28. sect.4. n.22.* Vasq. *quæst.93. art.3. dub.4. n.4. & 5.* Laym. *lib.5. sum. tract.6, cap.11. n.7.* Ægid. de Coninch. *disp. 8. dub.7. n.49.* & alij referendi. Hanc autem declarationem præstare Episcopus potest; tum iudicando esse habilem Sacerdotem, quem approbat; vel iudicando inhabilem esse. Si iudicat esse habilem, & illud iudicium authenticum facit, tametsi decipiatur, verè approbatus existit: quia habet omnia, quæ ad approbationem requiruntur. Aliàs sæpè de valore approbationis dubium esse posset cum graui animarum iactura, sicuti notauit Bonac. *disp. 5. de pœnit. quæst.7. pun. 4. §.1. num.30.* & innuit Suar. *disp.28. sect.5. num.7.* Reginald. *lib.1. sum. num.197.*

2. Verùm, si ab Episcopo exteriùs approbetur, & interiùs fuerit iudicatus inhabilis, censet Bonac. relatis Suar. & Reginald. & Barbosa *2.p. de potest. Episc. alleg.25. nu.20.* nullam esse approbationem: quia Concilium duo videtur expostulare & iudicium Episcopi, & illius approbationem, vt colligitur ex illis verbis: *& idoneus iudicetur, & approbationem obtineat.* Atqui ab Episcopo habilis exteriùs iudicatur: cum tamen interiùs inxabilis iudicetur, non verè, sed fictè, tanquàm habilis, approbatur. Non igitur ea approbatio valida esse potest. Cæterùm verius existimo, validam esse approbationem, dum Episcopus fictionem non declarat. Moueor: quia Concilium de iudicio, & approbatione visibili loqui censendum est: quia Ecclesia non iudicat de occultis, & quæ in actum exteriorem non prodeant. Præterea, quia à iudicio authen-

tico,

tico, & declaratiuo, quòd Sacerdos habilis sit ad excipiendas confessiones, approbatio distingui non potest, neque contrarium ex verbis concilij colligitur : nullam enim approbationem aliam Sacerdos obtinere debet , quàm iudicium authenticum Episcopi , Denique ratione huius authentici iudicij , & exterioris approbationis expositus est sacerdos, vt ab habente potestatem eligendi Confessarium eligi possit : credendum ergo est , verè approbatum esse , & ita tanquam probabile defendit Suarez *dicta disputat. 28. sect. 5. num.7.*

3. Hæc approbatio , etsi requiratur ad iurisdictionis vsum, à iurisdictione tamen est omnino distincta , nam iurisdictio est superioritas subditos respiciens, at approbatio dispositionem , & aptitudinem personæ approbatæ spectat. Quapropter approbari sacerdos potest , quin vllam iurisdictionem habeat, & è contrà iurisdictionem habere potest , sicuti habent religiosi, quin approbationem ab Episcopo obtineat : approbatio namque non est iurisdictionis concessio; sed habilitatis personæ authentica declaratio. Atque ita tradunt Suar. *disp. 28. sect. 4. num. 22.* Vasq. *de pœnitent. quæst. 93. art. 3. dub. 4. n. 4.* Llamas *1. p. methodi, cap. 6. §. 5.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 11. num. 7.* Verùm esto approbatio à iurisdictione seiuncta sit ; regulariter tamen cum approbatione coniungitur : Episcopus enim sacerdotem approbans simul iurisdictionem concedit, vti docent Henriq. *lib. 11. de matr. cap. 3. n. 5.* Gutierr. *lib. 1. can. quæst. cap. 27. sub num. 23.* Fagundez *de secundo Eccl. præcepto, lib. 7. c. 3. num. 4. & 5.* & colligitur ex Thom. Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 35. n. 7.*

4. Conceditur sacerdoti hæc approbatio primò , parochialis beneficij collatione ; collatione , inquam , non electione, seu præsentatione. Nam electus , seu præsentatus non dicitur beneficium habere , quod Concilium requirit, sed habiturum. Secundò , si Episcopus præuio examine præcedente , aut alia via idoneitatem Sacerdotis cognoscens authenticè iudicet, & declaret idoneum , cui iurisdictio ad excipiendas confessiones committi possit. Quoties autem Episcopus Sacerdotem sibi subditum ad audiendas confessiones designat, eo ipso censet, idoneum esse, aliàs iniqua esset, & inualida designatio , sicuti docent Cordub. *in sum. quæst. 10.* Suar. *disp. 28. de pœnit. sect. 4. n. 10.* Fagund. *de secundo Eccl. præcepto, lib. 7. cap. 2. n. 6. & cap. 3. in fine, num. 14.* Barbos. *de potest. Epis. alleg. 25. n. 6.* Bonac. *disp. 5. q. 7. p. 4. §. 1. n. 10.* Coninch. *disp. 8. dub. 7. n. 49.*

5. Ad prædictam approbationem , si ex beneficij parochialis collatione consurgat , scriptum reliquæque conditiones pro valida beneficij collatione requisitæ expostulantur. Si verò ex authentica declaratione habeatur approbatio, scriptura opus non est , siquidem neque in Concilio, neque alibi , vt necessaria expostulatur , neque ex natura rei necessaria est , cùm verbo tenus fieri possit , & sæpè fiat, vt notarunt Suarez *disp. 28. sect. 5. num. 9.* Bonacina *disp. 5. de Sacrament. quæst. 7. punct. 4. §. 1. in fine.* Fagund. *de secundo Eccl. præcep. lib. 7. cap. 2. n. 60.* Monent tamen, & bene, consultum esse in scriptis haberi , vt certius constet , quando necesse fuerit.

6. Deinde debet gratis concedi , vt expressit Tridentin. An verò defectus huius conditionis approbationem non solùm illicitam, de quo dubium non est, sed irritam reddat, sicuti reddit collationem beneficij ? difficultate non caret. Verior est pars negatiua : quia pœnæ extendendæ non sunt vltra casus expressos. At nullibi habetur, hanc approbationem simoniacè obtentam annullari. Non igitur est asserendum. Et ita docet Suar. *t. 4. de pœnit. disp. 28. sect. 5. n. 19* Reginald. *lib. 1. num. 180. dub. 3.* Bonac. *disp. 5. quæst. 7. punct. 4. §. 1. in fine.* Nullatenus tamen audiendus est Fagundez *de secundo Ecclesiæ præcept. lib. 7. cap. 2. numer. 66.* affirmans, si pretium, quod pro obtinenda approbatione datum est, leue fuerit , veniale tantùm peccatum esse, quippe , vt *tract. 17. disp. vlt. de simonia, punct. 1. in fine.* simonia ita est vitium execrandum , vt nullam leuem materiam admittat.

7. Illùd placet aduertere cum Henriq. *lib. 5. de pœnit. cap. 6. n. 6.* Fagund. *lib. 7. de secundo Eccl. præcepto. cap. 2. n. 33.* nullam esse approbationem datam religiosis , qui expresè, vel tacitè à suis superioribus præfecti non fuerint, iuxta textum in Clement. *Dudum. de sepult. §. Statuimus.* Etenim cùm Religiosi nec velle, nec nolle habeant nisi suis Prælatis subordinatum, præsumitur Pontificem nolle Prælatis inuitis approbationem concedere, quæ & religioni nociua esse potest, & contra religionem obtenta est.

8. Necessitas huius approbationis tanta est , vt absque illa nullus sacerdos sæcularis, vel regularis possit confessiones sæcularium, etiam sacerdotum audire, non solùm licitè, sed nec validè: quod satis indicat verbum illud, *non possit*, quod omnino potentiam tollit, vt multis relatis probat Sanch. *libr. 6. de matr. disp. 18. n. 20.* & tradit in præsenti Vasq. *q. 93. art. 3. dub. 3.* Suarez *disp. 28. sect. 5. & 6.* Bonac. *disp. 5. q. 6. punct. 4. §. 1. n. 9.* Ægid. de Coninch. *disp. 8. dub. 7. n. 49.* Fagund. *libr. 7. c. 2. n. 43.* Barbos. *alleg. 25. n. 1. & 2.*

Notanter expressit Concilium , *etiam sacerdotum* , ne aliis intelligeret ob consuetudinem , quàm Sacerdotes habebant sibi inuicem confitendi, confiteri posse Sacerdoti, parochiale beneficium non habenti, neque aliàs ab Ordinario approbato. Et fortè derogationem huius consuetudinis attendit Concilium, cùm dixit: *Priuilegiis, & consuetudine quacunque, etiam immemorabili, non obstantibus.* Atque ita docet Tolet. *lib. 3. sum. cap. 13. n. 5. ad finem.* Fagundez *de secundo Ecclesiæ præcepto, lib. 7. cap. 2. in fine.* Cui decreto non obstat consuetudo recepta , qua Parochi , imò simplices Sacerdotes , modò approbati sint ab Ordinario , sibi inuicem confiteri possint ; quia hæc potestas est iurisdictionis, quæ ob necessitatem frequentis celebrationis omnibus censetur concessa , vt docuit Suar. *disp. 27. sect. 3. n. 4.* Coninch. *disp. 8. de pœnit. dub. 8. concl. 3. n. 61.*

§. II.

Quæ personæ, & ad quas confessiones excipiendas prædicta approbatione indigeant.

1. *Omnes indigent ad sæcularium confessiones, secùs ad confessiones regularium.*
2. *Non excipiuntur, esto graduati sint.*
3. *Quid pro confessionibus Episcoporum, aliorumque Prælatorum.*
4. *Dedicitur quæstio.*
5. *Soluuntur opposita.*
6. *Approbati in duplici sunt differentia.*
7. *Approbatus per beneficium parochiale eligi potest in tota diœcesi.*
8. *Etiam extra diœcesim eligi potest, quicquid dicat Gutierr.*
9. *Approbatus absolutè , per authenticum iudicium vbilibet eligi potest.*
10. *Item approbatus cum restrictione, quicquid alij contrà sentiant.*
11. *Quid dicendum de confessione religiosorum , an eligi possit non approbatus.*

1. REgula generalis est , ad excipiendas sæcularium confessiones omnes sacerdotes approbatione prædicta indigere: quia sic expressit Concilium. Cùm ergo nihil de regularium confessionibus excipiendis locutum fuerit, manifestum est voluisse dispositionem iuris antiqui obseruari: siquidem à iure antiquo recedendum non est , nisi quatenus nouo fuerit expressum, *leg. Præcipimus. Cod. de appellat. cap. 2. de translat. Episcop.* At iure antiquo ad excipiendas regularium confessiones approbatio necessaria non erat ; sed quilibet sacerdos consentiente Prælato eligi poterat , vt communiter Doctores testantur. Ergo etiam post Concilium eligi potest. Et ita tradit Suar. *disp. 28, sect. 4. n. 4.* Coninch. *disp. 8. de pœnit. dub. 7. n. 48.* Fagund. *de secundo Eccl. præcep. lib. 7. c. 2. n. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 11. n. 1.* Bonac. *disp. 5. q. 7. p. 4. §. 1. n. 10. vers. Dixi.* & alij apud ipsos.

2. Dubium tamen est de insignitis gradu Magistri , Doctoris, vel Licentiati in sacra Theologia, aut Iure Canonico, an, inquam , ij alia approbatione Ordinarij indigeant ? Negant aliqui relati ab Henriq. *lib. 3. de pœnitent. c. 6. n. 2. in comment. lit. O.* Llamas *1. p. methodi. c. 7. §. 7.* Quia ij iure ipso, & à Pontifice videntur approbati, & idonei Academiæ testimonio. Sed hæc sententia probabilis non est , nisi ob specialem alicuius diœcesis consuetudinem : quia Concilium neminem ab approbatione Ordinarij excepit , quam approbationem non censetur ordinarius concedere ob gradum Magistri , vel Doctoris ab Vniuersitate collatum: equidem in concessione horum graduum sola scientiarum peritia spectatur : at in approbatione Confessorum non solùm scientia , sed morum probitas & prudentia attenditur, quæ sæpe doctis & peritis deficere solent. Non igitur ex gradu Magistri, & Doctoris approbatio ab Ordinario infertur. Atque ita vt certum tradit Suar. *disp. 28. sect. 4. n. 3.* Fagund. *de secundo Eccl. præcept. lib. 7. c. 2. n. 68.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 11. n. 2.* Barbos. *2. p. de potest. Episcop. alleg. 25. n. 6.* & colligitur manifestè ex Bulla Pij V. edita an. 1571. quæ incipit *Romani Pontificis.* vbi regulares & Magistros , & Doctores in Theologia examini & approbationi Ordinarij obtinendæ subiicit: & notauit Suar. *supra*, & Barbos. *dicta allegat. 25. n. 26.* Miranda *t. 1. Man. Prælat. quæst. 45. art. 9. conclusion. 1.* Decet tamen: etsi fieri possit, ne prædicti Magistri & Doctores , aliique viri sapientes examini quoad scientiam subiiciantur, sed ex communi hominum æstimatione iudicentur, argumento text. Trid. *sect. 7. c. 13. de reform.* sicuti notarunt Mirand. Layman. Fagund. *locis alleg.*

3. Præterea dubium esse solet , an pro confessionibus Episcoporum , aliorumque Prælatorum iurisdictionem quasi episcopalem habentium approbatio requiratur? Ratio dubitandi est : quia Trident. solùm ad excipiendas confessiones

sæcularium,etiam Sacerdotum,approbationem expostulauit. At Episcopi, aliique Prælati sub nomine sæcularium, etiam Sacerdotum,non comprehenduntur,maximè in decreto odioso,& iurisdictionis à iure communi concessæ restrictiuo : vt docuit Panormit.*in cap.Non potest.de sententia & re iudic.* Prætereà Episcopis, & ex consequenti aliis Prælatis iurisdictionem episcopalem habentibus est à iure priuilegium concessum eligendi in Confessorem quemlibet Sacerdotem absque vlla limitatione : quod priuilegium non debet censeri restrictum ex generali clausula derogatoria ; sed opus erat illius expressa mentione,vt *in tract.de legib.disp.de priuil.p.*21.diximus.

Sed contrarium, testantur communiter Doctores, decisum esse à sacra Cardinalium Congregatione,cuius decisionem referunt,& approbant Suar.*t.* 4.*de pœnit.disp.*28. *sect.*4. *n.*7. Tolet.*lib.*3.*summ.cap.*13.*n.*5. Fagund.*de secundo Eccl.præcep.cap.*2. *n.*79. Barbosa 2.*part.de potest.Episc.alleg.*25.*n.*9. vbi plures refert. Rationem reddunt:quia hoc Trident.decretum ; vt pote iuri communi insertum,& rectam Sacramenti administrationem respiciens,fauorabile potiùs,quàm odiosum reputandum est, ac proinde comprehendere debet confessiones cuiuscunque sæcularis,quacunque dignitate fulgentis, aliàs neque pro Regum, aliorúmque Principum confessionibus excipiendis approbatio requisita esset, cùm ij sub nomine generali sæcularium in decreto odioso, & restrictiuo intelligantur, quòd omninò falsum est.

4. Cæterùm media via tenenda est, & affirmandum, nullum Episcopum eligere Confessarium posse, quin à suo Ordinario approbatus sit. At non inde infertur, Sacerdotem alterius diœcesis non approbatum eligere non posse ; sed non posse illum eligere,dum in aliena diœcesi commoratur, & sibi nullo modo subijcitur. At, si sibi aliquo modo subdatur, tum ratione habitationis transeuntis, tum ratione alicuius obsequij ecclesiastici,tum ob aliud officium,seu ministerium ; poterit eum eligere : quia ea electio est illius manifesta approbatio;ac proinde eligit Sacerdotem à suo Ordinario approbatum:quia comparatione illius actus ipse Ordinarius eius censendus est. Quocirca, cùm Congregatio Concilij declarauit. Episcopum vigore priuilegij *cap.fin.de pœnitent.& remiss.* non posse eligere Sacerdotem sibi non subditum, quì à proprio Ordinario iuxta formam Concilij non fuerit approbatus, intelligi debet,dum est non subditus ; secùs si aliquomodo subditus fiat. Atque ita docet Fagund.*de secundo Eccles.præcepto, lib.*7. *cap.* 2. *num.*80. Bonac. *disput.*5. *quæst.*7. *pun.*4.*num.*16. testatúrque praxi, & consuetudine esse receptum, cùm sæpè externi Sacerdotes, neque vllibi approbati vocentur ab Ordinario examinandi,& approbandi,vt confessiones in ea diœcesi,in qua transeunter existunt excipiant.

5. Neque huic doctrinæ obstant *superiùs* adducta. Ad rationem dubitandi respondeo, decretum non odiosum, sed fauorabile esse, vti *num. præcedenti* probatum est. Neque ex eo,quòd Trident. Confessoribus eligendis annectat approbationis conditionem,vt possint eligi;infertur restrinxisse priuilegium Episcopis concessum *in cap.fin. de pœnitent. & remissionib.* eligendi Confessorem, nam illud priuilegium semper permanet, eligendi, inquam, Confessorem habilem, & idoneum : cùm autem præcisa approbatione non sit idoneus,nequit Episcopus illum non approbatum eligere:non ex restrictione sui priuilegij ; sed ex noua conditione eligendo apposita. Argumentum verò secundæ sententiæ nostram doctrinam firmat.

6. Porrò Sacerdotes approbati in duplici sunt differentia vt *ex §. præcedenti* : constat:alij, qui approbati sunt beneficij parochialis collatione:alij, qui præuio examine, vel alia via iudicati sunt idonei. Hi tamen iudicari possunt idonei, tum absolutè,tum aliqua restrictione,scilicet,ad excipiendas, v.g. virorum,non fœminarum confessiones pro oppido,&,non pro tota diœcesi.

7. Dubium ergo est, an quælibet ex iis approbationibus sufficiat, vt virtute Bullæ, vel Iubilei concedentis potestatem eligendi Confessorem ab Ordinario approbatum, sic approbatus eligi possit ? Et in primis de approbatione per beneficium parochiale, tametsi *Praxis noua Episcop.p.*2.*c.*1.*n.*10. referat à sacra Congregatione decisum, approbationem esse ita restrictam, vt virtute illius approbatus solùm sit idoneus in ea ciuitate, vel oppido, vbi situm est beneficium ; communis sententia docet, in tota diœcesi virtute Iubilei, Bullæ,aut ex commissione Parochorum eligibilem esse. Est enim hæc approbatio ad minus æqualis virtutis, & dignitatis, ac est approbatio absoluta per authenticum testimonium : quippe eas approbationes Concilium æquiparauit. Approbatus absolutè iudicio authentico eligibilis est in tota diœcesi : ergo etiam eligi poterit approbatus per beneficium. Atque ita docent ex communi sententia Gutierr.*lib.*1.*canon.qu.c.*27. *n.*21. Suar.*disput.*28. *sect.*4.*n.*16.

8. Sed, an extra diœcesim eligi possit ? Negat Gutierr. *loco proximè allegato*, refertque à sacra Congregatione decisum. Monetur : quia authentico testimonio approbatus non videtur extra diœcesim eligendus : ergo nec parochiale beneficium habens, qui approbato per authenticum iudicium æquiparatur.Cæterùm longè verius est,Parochum, dum beneficium retinet,eligi vbique posse:quia vbicunque sit,verum est beneficium,cui est approbatio annexa,retinere. Sic Suar. *disp.* 28.*sect.*4.*num.*18. Henriq. *lib.*6.*de pœnit.cap.*6. *num.*8. Vasq.*q.* 91.*art.*3.*dub.*4.*nu.*3. Fagund.*de secund. Eccles. præcep.lib.*7.*cap.* 2.*num.*36. Barbos. *de potest.Episc.num.*18. Notanter dixi, *dum beneficium retinet* : nam si eo priuatus sit, vel à se abdicauit, cessat approbatio, ficuti cessat per mutationem diœcesis approbatio authentico iudicio Ordinarij facta, vt *posteà* dicemus.

9. De approbato per authenticum iudicium dicendum est, si absolutè absque vlla restrictione approbatus sit, eligi posse virtute Bullæ, seu ex commissione Parochorum, non solùm dum est intra propriam diœcesim, in qua est approbatus ; sed etiam dum commoratur extrà,modò domicilium non mutauerit:quia dum retinet diœcesim approbantis, ratione domicilij illi subditus est,ac proinde illius approbationem retinet, sicuti tradit Fagund.*de secundo Eccl. præcep. lib.*7. *cap.*2. *n.*37. Coninch.*disp.*8.*dub.*7.*n.*53. Henriq *lib.*7. *cap.*12.*n.*4. Suar.*disp.* 28. *sect.*7. *n.* 4. & alij. Neque obstat, in alia diœcesi diuersas Constitutiones, & consuetudines, & casuum reseruationes, contractus, & commercia vigere solere, vt meritò iudicari possit inhabilis ad confessiones ibidem excipiendas, qui alibi idoneus iudicatur : quia id est per accidens,& conscientiæ Confessarij remissum. Nam etiam intra eandem diœcesim non omnes approbati apti sunt ex natura rei ad omnium confessiones excipiendas ; tametsi spectata iuris positiui dispositione apti sint. Aliàs nec Parochus eligi posset contra *superius* dicta,& communem sententiam.

Dixi, *si diœcesim non mutauit* : nam mutata diœcesi graue dubium est,§.4.examinandum,an cesset approbatio.

10. Si verò approbatio non fuerit absoluta, sed cum restrictione ad certum numerum personarum, vel locorum, variant Doctores,an virtute Iubilei eligi possit;tum ab illis personis,& illis in locis,in quibus est approbatus,tum ab illis,& aliis in locis indifferenter. Aliqui affirmant à nemine eligi posse : quia Bulla,seu Iubileum expostulat eligendum esse approbatum ab Ordinario ; tacitè innuens debere esse absolutè approbatum.Proximiùs veritati accedunt Suar.*disp.*28.*sect.*7. *n.*3. Rodrig. *t.*1. *sum. cap.*60. *n.*4. *concluf.*4. asserentes ab illis personis,comparatione quarum Sacerdos approbatus est,eligi posse:secùs ab aliis,& aliis in locis.Sed rectiùs sentiunt Henriq *lib.*6.*de pœnit.c.*6.*n.*8.& *lib.*7.*cap.*12.*n.*4. Coninch. *disp.*8. *dub.*7.*n.*57. Sanch.*lib.*8.*de matr.disp.*34.*n.*16. Bonac. *disp.*5.*de pœnit.quæst.*7.*p.*4.§.1.*n.*22. Fagund.*de secund.Eccl.præcep.lib.*7. *cap.*2.*n.*45.& *cap.*3.*n.*7. Barbos.*de potest.Episc.alleg.*25.*num.*17. affirmantes eligi ab omnibus posse. Moueor : quia fœmina eligens approbatum ad confessiones virorum audiendas, propriè,& in rigore eligit approbatum ab Ordinario : ergo satisfacit conditioni in Bulla,seu Iubileo requisitæ.Non enim Iubileum,seu Bulla expostulat,vt Sacerdos approbatus sit comparatione omnium, qui illum virtute priuilegij, seu specialis commissionis eligere possunt, aliàs fideles diœcesis illum non possent eligere:sed sufficit,quòd simpliciter approbatus sit.

11. Sed, quid dicendum de confessionibus Religiosorum, possúntne Religiosi eligentes Confessarium virtute Iubilei eligere ab Ordinario non approbatum, sed solùm à suis propriis Prælatis designatum : Et procedit quæstio,quando Iubileum expostulat eligere Confessarium ab Ordinario approbatum. Hoc, inquam, casu videtur nequaquam eligi posse à Regularibus Sacerdotem ab Ordinario non approbatum, tametsi à propriis Prælatis fuerit designatus:quia Iubileum expresse postulans, vt eligatur Confessarius ab Ordinario approbatus,aliis non committit iurisdictionem absoluendi. Sic docuit Suar.*disp.*28.*sect.*6.*num.*11. Reginald. *l.*1.*n.* 175. Zerola *de pœnitent.c.*15.*q.*1.& *c.*16.*q.*8. Et Fauet Constitutio quædam Clement.VIII.edita 3.Nouemb.1590.relata à Quaranta *verbo Confessor.pag.*197. Fagund.*de secundo Eccl. præcep.l.*7.*c.*2.*n.*5.& 12. Verùm,etsi hæc sententia,vt omninò secura,confulenda sit, contrariam probabilem reputo cùm Bonac. *disp.*5.*de pœnit.q.* 7.*p.*4.§.1.*n.*26.quia præsumendum non est, Pontificem facultate Iubilei sæcularibus, & Religiosis concessa eligendi Confessarium ab Ordinario approbatum, mutare voluisse ius Religiosorum potentium confiteri Sacerdotibus ab eorum Prælatis approbatis:sed potiùs illo iure retento hanc illis extensionem addidisse, vt approbatum ab Ordinario loci eligere possint.Quare illa verba, *approbatum ab Ordinario*, ampliatiuè,& non priuatiuè sumenda sunt.Prætereà, Confessor à Prælatis Ordinis designatus absolutè dici potest,ab Ordinario approbatus comparatione Religiosorum. Tum, quia extra Sacramentum Ordinis Prælatus Religionis comparatione Religiosorum est Ordinarius.Tum,quia à Pontifice approbatus est comparatione Religiosorum, qui ab eorum Prælatis fuerit approbatus.

§. III.

§. III.

Qui possint, & debeant approbationem concedere.

1. *Episcopus Vicarius generalis, Capitulum, Sede vacante, approbationem concedunt.*
2. *Prælati Regularium non habent hanc potestatem.*
3. *Cuius Prælati loci, pœnitentis, vel Confessarij approbatio requiratur, proponitur quadruplex sententia.*
4. *Probabilior est quarta sententia, scilicet, Prælatum Confessarij approbationem concedere debere.*
5. *Approbatio ex odio, vel iniquo animo denegari potest.*
6. *Ex eo quod diœcesis illo Confessore non indigeat, denegari posse examen, & approbationem, putauit Fagund.*
7. *Contrarium est verius.*
8. *Si iusta petitioni Episcopus renuat acquiescere, negant plures reputari sacerdotem approbatum.*
9. *Intelligendum hoc est de facularibus, secùs de religiosis à suo Prælato præsentatis.*

1. APprobationem concedit Episcopus electus, & confirmatus subditos habens, tametsi consecratus non sit, quia approbatio, vtpote quædam sententia de idoneitate personæ, actus est non ordinis, sed iurisdictionis: deinde illam concedit Vicarius generalis Episcopi, quia personam Episcopi repræsentat, & illius vices gerit. Item Capitulum, Sede vacante, quippe succedit in iurisdictionem Episcopi, iuxta text. in cap. *Cum olim. de maiorit. & obedient.* Præterea Abbates, aliique Prælati iurisdictionem quasi episcopalem habentes, quia nomine Episcopi in iis, quæ ad iurisdictionem pertinent, subintelliguntur. Sic docent Henriq. *libr. 6. cap. 6.* Suar. *disp. 28. sect. 5.* Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 29. n. 14.* August. Barbos. *de potest. Epis. alleg. 25. n. 3.*

2. Prælati verò regularium, etsi iurisdictionem quasi episcopalem habeant in subditos, nequaquam Religiosos approbare possunt ad confessiones sæcularium: quia non sunt Ordinarij quoad hunc actum, nec sub nomine Episcopi intelliguntur, vt est omnium sententia declarata à Pio V. in sua Constitutione, quæ incipit *Romani Pontificis.* edita anno 1571. provt refert Barbos. *de potest. Episc. alleg. 25. num. 24. & 25.* & tradit Suar. *disp. 28 sect. 5. n. 4.* Henriq. *de pœnitent. cap. 6. n. 4.* Fagund. *de secundo Eccles. prac. lib. 7. cap. 20. n. 57.* Deinde parochi, etsi ordinarij sint quoad pœnitentiæ forum; quia tamen iurisdictione externa, & contentiosa carent, approbare non possunt ad confessiones excipiendas suorum subditorum; sed cùm aliquem in sui coadiutorem eligere intendant, necessariò approbatum ab Episcopo eligere debent. Sic ex certa sententia tradunt, aliis relatis, Barbos. *alleg. 25. n. 13.* Bonac. *disp. 5. de pœnitent. q. 7. p. 4. §. 1. n. 12.*

3. Sed cuius Prælati approbatio exigatur, an, inquam, prælati loci, in quo confessiones excipiuntur; an pœnitentis, an Confessarij. Doctores diuisi sunt. Quadruplex est illorum sententia. Prima asserit, cuiuscunque Prælati, siue loci, siue pœnitentis, siue Confessarij sit approbatio, sufficientem esse. Sic Henriquez *lib. 3. de pœnit. cap. 6. nu. 8. & lib. de Indulgent. §. 4.* Cordub. *casu 10.* Emman. Rodriq. *in exposit. Bullæ, §. 9. num. 5.* & probabilem reputat Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 34. num. 16.* Mouentur, quia Trident. approbationem Episcopi expostulauit absque vlla restrictione, aut determinatione. Ergo cuiuscunque Episcopi fuerit approbatio, Concilij decreto satisfactum erit. Adde, non absque causa Concilium dixit sub numero plurali, Sacerdotem debere esse approbatum ad Episcopis, non quasi simul à diuersis Episcopis, approbationem obtinere debeat; sed diuisum ab hoc vel illo Episcopo, loci, inquam pœnitentis, vel Confessarii.

Secunda sententia requirit determinatè approbationem Episcopi loci, in quo confessiones excipiuntur, qui aliquando potest esse diuersus ab Episcopo pœnitentis, & confessarij, si alibi domicilium habeant. Sic Nauarr. *cap. 27. num. 266. vers. Sextum.* Gambarupt. *de casibus reseruat. cap. 20. numer. 30.* Gutier. *canon. quæst. lib. 1. cap. 27. num. 6.* Vgolin. *de potestat. Episcop. cap. 7. §. 2. num. 8.* quos refert, & sequitur Barbosa *de potestat. Episcop. allegat. 25. num. 14.* Ratio est: quia ad Episcopum spectat, ne in sua diœcesi aliquis confessiones excipiat, qui ab eo idoneus iudicatus non fuerit: sicuti ad gubernatorem vrbis pertinet, ne medicus aliquis absque eius facultate ibidem medeatur: etenim obligatus non est aliorum Episcoporum iudicio acquiescere, cùm sæpe contingat, decipi posse, vel idoneum non esse in ea diœcesi ad confessiones excipiendas ob diuersas consuetudines, & commercia, tametsi in propria diœcesi habilis reputetur. Quod si inquiras, qualiter Episcopus loci approbare Confessarios alterius diœcesis poterit, cùm non sint subditi? Facilis est responsio, approbare illum, quia ratione loci, & transeuntis habitationis sibi subiicitur.

Tertia sententia approbationem Episcopi pœnitentis expostulat: in quam sententiam non leuiter propendet Suar. *disp. 28. sect. 6. num. 8.* quia penes Episcopum est oues suas regere, iudicareque, quinam idonei ad earum confessiones excipiendas esse possint. Quod si hoc iudicium iurisdictionis actus sit, exercere illud Episcopus potest in confessarium non subditum, ob iurisdictionem, quam habet in eos, quorum confessiones permittit excipere. Fauetque huic sententiæ declaratio sacræ Congregationis, relata à Rodrig. *in exposit. Bullæ, §. 5.* & à Barbosa. *in remission. Concil.* in hæc verba: *Congregatio Concilij respondet, approbatum ab alio, quàm à Valentino Episcopo in Diœcesi Valentina, non censeri approbatum ab Ordinario, iuxta formam Concilij.*

4. Quarta sententia, cui tanquam probabiliori accedo, (etsi tres prædictæ sententiæ probabiles sint) affirmat, ab Episcopo Confessarij necessariò approbationem obtinendam esse. Sic aliis relatis Suar. *t. 4. de pœn. disp. 28. sect. 6. n. 6. & sect. 7. n. 3. iuncto n. 8.* Coninch. *de pœn. disp. 8. dub. 7. n. 50.* Bonac. *disp. 5. de pœn. q. 7. pun. 4. n. 15.* Fagund. *de secundo Eccles. prac. lib. 7. cap. 20. n. 92.* Comprobantque Cardinalium declarationibus. Moueor: quia hæc approbatio est authenticum iudicium, quod in non subditum exercere nullatenus potest. Debet ergo confessarius Episcopo subiici, vt eius periculum faciat, & authenticè declaret, idoneum esse ad confessiones excipiendas. Hanc tamen subiectionem habere confessarius potest, non solùm ratione domicilij, sed quasi domicilij, obsequij, alteriusve ministerij. Per quæ patet solutio aliarum sententiarum fundamentis.

5. Quoad secundam partem tituli propositi non leues difficultates insurgunt. Prima, an sæculari Clerico, vel regulari à suo prælato exposito petenti ab Episcopo approbationem, possit Episcopus examen, & approbationem denegare? Qua in re certum est denegare Episcopum non posse approbationem vel examen, si ex odio, aliòue iniquo fine moueatur: quia id charitati, & religioni aduersatur, & alienum esse debet ab episcopali munere. Deinde negare non potest approbationem, si tentatum de aptitudine idoneum reperit: quia ea negatione declararet ineptum esse, quippe examine posito ex officio obligatur iuxta merita causæ iudicare.

6. Quocirca solùm est controuersia, an possit Episcopus approbationem negare nulla ad examen admissione facta, ex eo quòd sua diœcesis Confessariis pluribus, & forte doctioribus abundet. Affirmat Fagund. *de secundo Eccles. præcept. lib. 7. c. 2. num. 14.* Moueri potest: quia non videtur, ex quo capite obligari grauiter possit Episcopus ad explorandam cuiuscunque sacerdotis suæ diœcesis aptitudinem, præcipuè cùm eo non indiget pro confessionibus excipiendis. Fauetque Clem. *Dudum. de sepultur.* vbi conceditur Episcopis, vt possint approbare eos tantùm, qui sibi videantur sufficere ad audiendas confessiones suorum subditorum, & alios reiicere.

7. Cæterùm, verius existimo, si setiò & iuridicè aliquis sacerdos regularis vel sæcularis approbationem expostulet, repelli non posse, sed necessariò examinandum esse, si placuerit, & idoneo reperto approbationem concedendam esse. Sic ex communi sententia docet Coninc. *disp. 8. dub. 7. n. 50.* Vasq. *q. 93. a. 3. dub. 5. n. 5.* Suar. *disp. 28. sect. 5. n. 15.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 11. n. 3.* Et quidem de sacerdote regulari à suo prælato exposito mihi est indubitatum. Nam cùm Pontifex omnibus Religiosis legitimè expositis, & approbatis ab Ordinario priuilegium excipiendi confessiones concedat, Ordinarius negans hanc approbationem, cùm eam dare possit, iniustè priuat Religiosos vsu priuilegij à Pontifice concessi. Quæ ratio suo etiam modo procedit in sæcularibus clericis, qui negata approbatione impediuntur, ne virtute Bullæ cruciatæ, aut ex commissione Parochorum confessiones excipiant. Et ratio omnium est: regularis sacerdos ius habet procurandi, ne sibi impediatur priuilegij concessi vsus; sæcularis item ius habet se taliter disponendi, cui meritò iurisdictio ad excipiendas confessiones committi possit. At hunc finem obtinere nequeunt, nisi Episcopus eos ad examen admittat, & repertis idoneis approbationem concedat: habent ergo ius compellendi Episcopum ad prædicta concedenda, & Episcopus ex officio hæc omnia præstare debet. Neque obstat Clem. *Dudum.* ibi enim concedebatur simul cum approbatione iurisdictio, quæ cùm sit gratia, denegari poterat pro arbitrio concedentis. Secùs de approbatione tantùm, quæ non gratia, sed iustitia censenda est.

8. Sed, quid, si nolit Episcopus iustæ petitioni acquiescere, approbationémque petitam absque rationabili causa deneget, poteritne sacerdos, tum regularis, tum sæcularis audire confessiones? De omnibus negant Suar. *disp. 28. sect. 5. n. 6. & 15.* Vasq. *q. 93. art. 3. dub. 3.* Coninch. *disp. 8. de pœnit. dub. 7. n. 58.* Mouentur: quia Trident. expressè postulauit approbationem Episcopi, tanquàm conditionem, vt sacerdos idoneus reputetur, vt constat ex illis verbis: *Nullus reputetur idoneus, nisi ab Episcopo approbationem obtineat.* at deficiente conditione deficit sub illa dispositum: ergo: Neque obstat. text. in c. *Licet. de Regularib.* vbi licentia petita, & non obtenta transeundi ad strictiorem Religionem, reputatur concessa: quia ibi est specia-

lis dispositio, quæ sub voto obedientiæ comprehendebatur; ideóque non est extendenda ad quamlibet petitionem iniustè negatam.

9. Fateor, hanc sententiam verissimam esse, si de sacerdotibus sæcularibus loquamur. At de Religiosis verius credo, si à suis Prælatis præsentati fuerint, eisque iniustè approbatio negata, aut restricta, iure ipso censeri approbatos ex Clemen. *Dudum de sepultur.* & ex Extrauag. Bonif. VII. quæ incipit, *Super catedram eodem tit.* ibi enim conceditur Mendicantibus & consequenter omnibus, qui in eorum priuilegiis communicant, vt si ex odio, vel malcuolentia à suis superioribus præsentati repellantur ab Episcopo, possint confessiones audire. Quod priuilegium Trid. decreto non censetur derogatum illa clausula, *priuilegiis quibuscunque non obstantibus.* Tum, quia priuilegium iure communi infertum indiget speciali derogatione. Tum, quia priuilegium concessum in Clement. *Dudum* loquitur in causa speciali, Tridentinum verò generaliter Quando autem lex generaliter loquitur non derogat speciali, cuius expressam non facit mentionem, vt pluribus firmaui *tr. de legib. disp. tum, de reuocatione priuilegij, tum de legis derogatione.* Quòd si dicas cum Suar. Vasq. & Coninch. Trid. non reuocasse dispositionem Clement. *Dudum de sepultur.* sed prædictę dispositioni approbationem Ordinariis addidisse; obstat: quia additio approbationis in prædicto casu est expressa illius dispositionis derogatio. Si enim *ibidem* dispositum erat, vt possent Religiosi Ordinariis præsentati, & ab eis ex odio, vel maleuolentia repulsi confessiones sæcularium excipere virtute suorum priuilegiorum, & Trident. decreto approbationem exigente, nequeunt deficiente approbatione eas excipere confessiones, manifestum est, priuilegium in dicta Clement. concessum reuocatum esse, vel saltem restrictum. Quòd si vrgeas: Trident. æquè in regularibus, ac in sæcularibus approbationem requisiuit; sed negata sæcularibus approbatione, tametsi negetur iniustè, non possunt confessiones excipere, ergo nec regulares. Neganda est consequentia: quia regularibus est à iure priuilegium concessum: quod tamen non inuenitur concessum sæcularibus. Atque ita docent post Trident. scribentes, Nauarr. *c. 27. n. 265.* Palac. *dist. 17. q. 7.* Henriq. *de pœnit. l. 3. c. 20. n. 4.* Vega *lib. 1. sum. casu 58.* Rodrig *in explicat. Bullæ, §. 9. dub. 1. n. 33. & t. 1. qq. regular. q. 59. art. 2. &* 10. Mirand. *Man. Prælat. t. 1. quæst. 45. art. 6. &* 8. Zenedo *de qq. canon. quæst. 38. n. 20. &* 21. Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 11. n. 4.* Fagund. *de 2. Eccles. præcep. lib. 8. c. 2. n. 15. & 58.*

Constabit autem, Episcopum nulla causa iusti duci ad negandam approbationem, si nullam huius negationis causam legitimam exhibeat, si Religiosis, vel Religioni detrahit, si alios Clericos sæculares, vel Religiosos in communi hominum æstimatione minùs idoneos approbet, vt latiùs prosequitur Rodriquez *in explicat. Bullæ, §. 9. dub. 1.* Fagund. *de secundo Eccles. præc. lib. 7. cap. 2. n. 16.*

§. IV.

Quousque approbatio duret, reuocarique possit.

1. *Approbatio ex beneficio durat, dum beneficium retinetur.*
2. *Si per examen, aut aliàs approbatus fueris pro limitato tempore, eo finito cessat.*
3. *Si absolutè, cessat, si diœcesim mutes.*
4. *Contrarium probabilitate non caret.*
5. *Cessat, si Episcopus reuocet, posse successorem, imò eundem reuocare, plures firmant.*
6. *Si absque causa reuocetur approbatio, nullius momenti est reuocatio.*
7. *Religiosis approbatio reuocari potest, si censtet de eorum indignitate.*
8. *Extra hunc casum censent aliqui, nunquam reuocari posse, etiam à successore approbantis.*
9. *Verius est à successore posse reuocari.*
10. *Excipitur Capitulum, Sede vacante.*
11. *Aliqui excipiunt Religiosos Dominicanos, & Franciscanos: sed immeritò.*
12. *Translati Religiosi in aliam diœcesim possunt ab illius Episcopo examinari.*
13. *Ab eodem Episcopo, si prauio examine fuerint approbati, nequeunt nouo examini subiici: secùs si absque examine.*
14. *Quid nouiter statuerit sacra Congregatio circa reuocationem approbationis.*

1. APprobatio beneficio parochiali annexa durat, dum beneficium retinetur; poterit tamen ex iusta causa vsus illius, & iurisdictio suspendi, sicuti notarunt Suar. *disp. 28. sect. 2. n. 8.* Reginald. *lib. 11. num. 201.* Barbos. *de potest. Episc. alleg. 25. num. 23.*

2. Si verò per examen, aut aliàs idoneus reputatus fueris, tunc subdistinguendum est, si pro tempore limitato iudicatus fueris idoneus, finito eo tempore approbatio finitur: quia extendi non potest vltra voluntatem concedentis, vt alios referens docent Barbos. *alleg. 25. à n. 21. &* 31. Posse autem ad tempus approbationem concedi, docuerunt Gutier. *lib. 1. canon. qq. c. 27. num. 18. &* 19. Suar. *disp. 28. sect. 7. dub. 6.* Man. Rodrig. *t. 1. qq. regul. qu. 59. art. 8.* Mirand. *Man. Prælat. t. 1. qu. 45. art. 10. concluf.* 1. Fagund. *lib. 7. cap. 2. num. 34.* Potes namque examinatus non adeò idoneus reputari, vt meritò timere Episcopus possit, decursu temporis te ineptum fore, nisi approbatio cum restrictione temporis concedatur: occasio enim nouæ approbationis petendæ te diligentem faciet.

3. Quòd si absolutè, & indistinctè approbatio concessa sit, affirmant communiter Doctores, duplici ex capite cessare posse. Primò, ex parte Confessarij: secundò, ex parte Episcopi. Ex parte Confessarij cessat approbatio, si diœcesim mutet: quia mutatione diœcesis cessat in ipsum Ordinarij approbantis iurisdictio, & consequenter ipsa approbatio facta, vti comprobat vsus, & consuetudo: quoties enim Religiosi, vel sæculares in aliam se diœcesim transferunt, illius Episcopi approbationem requirunt. Sic docent Suar. *disp. 28. sect. 7. num. 3. &* 8. Fagund. *lib. 7. de 2. Eccles. præcep. c. 2. nu.* 22. Quarantа *in sum. Bull. verb. Confessor, §. Præter.* Vasq. *qu. 93. art. 3. dub. 4. nu. 3.* & aliis relatis Bonac. *disp. 5. de pœnit. q. 9. pun. 4. §. 1. n. 21.* colligitúrque ex declaratione Cardinalium apud Quarant. & apud Rodr. *in exposit. Bulla, §. 9. n. 5.* vbi dicitur, approbatum ab alio, quàm à Valentino Episcopo, in diœcesi Valentina non censeri Approbatum. Item, ex priuilegio concesso à Greg. XIII. Religiosis Societatis Iesu, audiendi confessiones, cùm per alias diœceses, à quarum Episcopis approbati non sunt, transeunt, neque ibi Episcopus præsens adest, vt habetur *in Comp. priuil. Soc. Iesu, verbo, Confessor, §. 2.* Si igitur iure possent audire confessiones, vt quidillis priuigium hoc concedebatur? Neque inde fit, Sacerdotes regulares, vel sæculares, si postmodum rédeant ad diœcesim, in qua priùs fuerunt approbati, noua approbatione indigere; non, inquam, indigent. Nam esto illa approbatio pro eo tempore, quo à diœcesi abfuerunt, extincta sit; redit tamen ad ipsos, cùm ipsi ad diœcesim redeunt: quia (sic explicante vsu, & consuetudine) censetur concessa, dum in ea diœcesi approbati domicilium habuerint, sicuti notauit Fagund. *de 2. Eccl. præcep. lib. 7. c. 2. n. 20.* & pluribus relatis Barbos. *de potest. Episc. alleg. 25. n. 22.*

4. Verum esto ita sit, probabilitate non caret approbatum ab vno Episcopo mutatione domicilij, approbationem non perdere. Sic docuit Cordub. *q. 10. ad 2.* Henriq. *de pœnitent. lib. 3. cap. 6. num. 7.* Coninch. *disp. 8. dub. 7. num. 53.* Man. Rodriq. *in exposit. Bullæ. §. 9. dub. 2.* Barbos. *alleg. 25. num. 16.* Quia approbatio est quoddam iudicium authenticum de idoneitate personæ: quod semel factum perseuerat, dum retractatum non est. Neque à subiectione actuali Episcopi, à quo receptum est, pendere videtur: sicuti non pendet gradus Doctoris, & Magistri in Vniuersitatibus recepti à subiectione eorum, à quibus recepti sunt. Neque contrarium declarauit sacra Cardinalium Congregatio, dum dixit, in diœcesi Valentina non censeri approbatum, qui ab alio, quàm ab Episcopo Valentino, approbatus est: quia intelligi debet de approbatione iurisdictionem concedente: hæc enim ab alio in diœcesim Valentinam, quàm ab Episcopo Valentino concedi non potest. Deinde non obstat priuilegium Religiosis Societatis concessum, à Gregor. XIII. Tum, quia sæpè priuilegia conceduntur, non quia absolutè necessaria sint; sed ad maiorem securitatem, ne ex contrariis opinionibus scrupulus oriatur.

5. Ex parte Episcopi cessare potest approbatio, si ipse, vel eius successor concessam reuocent. Posse autem iusta causa intercedente non solùm successorem in episcopatu; sed qui approbationem concessit, reuocare, firmant, tanquàm certum, Henriq. *lib. 3. de pœnit. c. 6. n. 6.* Suar. *disp. 28. sect. 7. n. 7.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 11. n. 5.* Fagund. *de 2. Eccles. præc. l. 7. c. 2. n.* 60. Barbos. *de potest. Episc. alleg. 25. n. 21.* & colligitur ex cap. *Accepimus, de ætate, & qualitate,* vbi idonei ad Ordines reputati non sunt postmodum reputandi indigni ad beneficium, nisi fortè postquàm promoti fuerint redditerint se indignos. Si igitur post approbationem concessam approbatus indignus redditus est, reuocare potest, & debet Episcopus aprobationem. Ratio est: quia approbatio, quæ est authentica declaratio de idoneitate personæ, sic ab idoneitate personæ approbatæ pendet, vt ea cessante, meritò approbatio reuocari debeat. Et quidem quando constat aliquem redditum esse insufficientem, nemini est dubium reuocari posse, & deberi illius approbationem. Credo tamen probari sufficienter cuiusuis insufficientiam, si Episcopo generaliter præcipiente omnes suæ diœcesis mercenarios sacerdotes examinari; aliquis renuat comparere. Satis enim probat, se redditum esse indignum, tum illa inobedientia, tum præsumptione quam ingerit de scientiæ defectu, quódque praxi, & consuetudine firmatum videmus-

6. Quòd

6. Quòd si Episcopus absque iusta causa alicui datam approbationem reuocet (quod præsumendum non est ,) verius existimo,inualidam esse reuocationem:quia approbatio, quæ est quædam sententia declaratiua de sufficientia personæ,non videtur stante eadem sufficientia mutari posse. Tum , quia est mutatio iniuriosa.Tum , quia est aliena à potestate Episcopi, quæ non in destructionem,sed in ædificationem concessa est. Atque ita,etsi cum formidine,docuit Suar. *disp.28.sect.7.n.7.* Fag.*de 2. Eccl.præc.lib.7.c.....n.63.* Excipit Fagund. nisi à principio approbationem Episcopus concesserit iuxta suum beneplacitum:nam,eo cessante,cessat approbatio,sicuti cessaret,limitato tempore concessa, eo tempore finito. Non caret difficultate exceptio,eò quòd de beneplacito rationabili, & iusto videtur intelligendum , non de beneplacito iniusto , & irrationabili.

7. Quod ad Religiosos specialiter attinet, certum est,reuocari eorum approbationem posse,& deberi , si cognitum , & probatum fuerit, scandalosè viuere, errores disseminare , surdos,vel mente captos esse:tum argum.text.in d.c. *accepimus. de ætate,& qualit.* Tum,ex Concil.Trident.*sess.5.c.2.* qui textus,etsi de Prædicatore regulari loquatur , æquè de Confessario procedit,sicuti notarunt Henriq.*lib.3.de pœnit.c.6.num.6.* Rodrig.*in expos it.Bull.§. 9.n.31.in fin.* Fagund. *de 2.Eccl.præc. lib.7.cap.2.n.24. & 31.* Nam in prædicto casu Episcopo , tanquam Apostolicæ Sedis Legato,regulariter subiiciuntur,vt ex dicto Concil. colligitur.

8. Extra hunc casum iudicat Petr. Zenedo *de quæst. canon. quæst.26.num.14.in fin.*& Barthol.Fumus *verb.Absolutio,n.23.* semel datam approbationē Regularibus reuocari nullatenus posse , non solùm ab ipso approbante ; sed neque ab eius successore , eò quòd hæc approbatio sit quoddam ministerium, quod ex delegatione Sedis Apostolicæ præstant Episcopi cōparatione Religiosorum.At Legatorum iurisdictio cessat expleto ministerio,ad quod delegantur.Ergo approbatione concessa non possunt Episcopi se amplius intromittere.

9. Cæterùm omninò dicendum est à successore reuocari dictam approbationem posse, vti supponitur à Pio V. in quodam motu proprio edito anno 1571. incipiente , *Romani Pontificis.* ibi enim conceditur Episcopis , vt possint Religiosos omnes à se non approbatos præuio examine præcedente examinare. Ex qua concessione manifestè infertur , illis concedi reuocare approbationem posse,si facto examine indignos approbatione inuenerint,aliàs frustra examini subiicerentur.Ex quo manifestè infertur , expleta approbatione non finiri Ordinariorum legationem ; sed in ipsis , eorúmque successoribus continuari , vt causa iusta exigente suspendere, vel mutare approbationem possint.Atque ita docent Suar. *tom. 4. de pœnit.disp.28.sect.8.n.4.& 5.* Fagund. *de secundo Eccl. præcept. lib.7.cap.2.n.26.*Coninch.*disp.8. de pœnit.dub.7.n.57.* Barbos. *de potest.Episc.alleg.25.n.29.* Mirand. *in Manual. Prælat.t.1.q. 45.art.7.* & alij.

10. Excipe ab hac doctrina Capitulum, Sede vacante, quod licèt de iure posset Regulares ad examen vocare;spectatis tamen priuilegiis Regularibus concessis,nequaquam potest:etenim concessum est Dominicanis,& Franciscanis, ne Capitulum, Sede vacante, reuocare possit approbationem ad confessiones,licentiam prædicandi,& vota in pia opera commutandi,vti docuit Fagund.*lib.7.de secundo Eccl.præcept.c.2.n.28.& 29.*relatis Sylvest.*verbo Confessor,2.q.3.*Rodrig.*t.1.q.59.q. regular.art.6.in fine.*

11. Secundò,excipit Man.Rodrig. *tom.1.qq.regul.q.59 art.4.* Religiosos SS. Dominici, & Francisci, qui semel ab vno Episcopo approbati nequeunt nouo examini à successore subiici, eò quod prædictis Religiosis concedatur in Clement. *Dudum.de sepultur.*ne noua approbatione indigeant,tametsi aliquoties diœcesim , in qua fuerunt approbati , exierint. Sed nullatenus est admittenda exceptio : nam in dicta Clement. solùm concessum est,vt approbati,& præsentati liberè possint confessiones audire , non tamen ibi conceditur , ne possint à successore examinari.

12. Quod dictum est de successore, à fortiori dicendum est, si in aliam diœcesim transferantur;possunt,inquam, à Prælato illius diœcesis examinari. Neque enim tenetur aliorum Episcoporum iudicio fidere, cùm sæpè contingat , idoneum in vna diœcesi non sic reputari in alia diuersa , sicuti docent Coninch.*dub.7.n.57.* Layman.*l.5.sum.tract.6.c.11.n.8.*Mirand. *dicta q.45.art.7.*Barbos.*alleg.25.n.29.*& colligitur ex Clement. *Dudum.de sepult.post medium.*

13. Ab eodem autem Episcopo , si præuio examine fuerint Religiosi approbati, nouo examini subiici non possunt,& consequenter nequit Episcopus eorum approbationem suspendere, aut aliquo modo reuocare. Sic expressè conceditur à Pio V. in dicto motu proprio , qui non est reuocatus per Gregor. XIII. vt ex declaratione Cardinal. testantur Barbosa, Fagund. Suar. & alij *supà.* Notanter dixi, *præuio examine:* nam,si nullo examine præcedēte aliquem regularem Episcopus approbauerit , poterit examini subiici : quia ex nullo priuilegio contrarium videtur cautum , vti aduertit Suarez *tom. 4. de pœnitent. disp.28.sect.8. num. 5.*Fagund.*dicto lib. 7 cap.2.num.27.*

14. Ad extremum notandum est , sacram Cardinalium Congregationem decreuisse 20. Nouemb. anno 1615. prout refert Barbos.*allegat.25.num.30.*ne Archiepiscopis,Episcopis, aliisque locorum Ordinariis,ad quos Confessarios approbandi ius spectat , Confessarios regulares aliàs ab ipsis liberè approbatos ab audiendis confessionibus suspendere posthac liceat , nisi ex noua causa , eáque ad confessiones pertinente, aut ob non seruatum interdictum ab ipsis Ordinariis positum. Insupérque, ne confessiones audiendi facultatem omnibus simul vnius Conuentus regularibus Confessariis eadem sacra Congregatione inconsulta adimere possint. Ex quo decreto videtur inferri non posse, iam locorum Ordinarios generali suo edicto Religiosis omnibus approbationem suspendere , nisi denuò examinentur : quia ex hoc generali decreto omnibus Confessariis Conuentus simul licentia adempta esset.Deinde infertur,nullius particularis Religiosi approbationem suspendi posse ab eo Prælato,à quo fuit concessa, tametsi præuio examine concessa non fuerit , nisi prius in particulari causa noua legitima suspensionis cognita , & probata fuerit: quod est conforme doctrinæ Henriq.*lib.3.de pœnit.cap.6.n.6.* à successore autem videtur suspendi posse. Tum, ne dicamus, motum Pij V. reuocari hoc Congregationis decreto. Tum, quia hoc decretum manifestè insinuat de ipsis concedentibus approbationem loqui, non de successoribus , vt colligitur ex verbis,*aliàs ab ipsis liberè approbatis.*

Punctum XIX.

De officio , & obligatione Ministri in Sacramenti Pœnitentiæ administratione.

TRiplicem obligationem Minister habere potest , antecedentem , comitantem , & subsequentem Sacramenti administrationem.

§. I.

De obligationibus antecedentibus Sacramenti administrationem.

1. *Qualiter Sacerdotes non parochi obligantur hoc Sacramentum petenti administrare.*
2. *Plures censent , Parochum obligatum esse audire confessiones eo casu tantùm,quo pœnitens obligatur confiteri.*
3. *Verius est teneri , quoties subditi grauiter Sacramento indigent.*
4. *Rarò est obligatio Parocho hoc Sacramentum per se administrandi.*
5. *Qualiter Parochus obligetur tempore pestis Sacramentum ministrare.*
6. *Quid , si infirmus nolit alia voce confiteri, debes secretam confessionem cum periculo contagionis excipere.*
7. *Qualiter sunt excipiendæ confessiones , si plures eodem periculo naufragij laborent.*
8. *Parocho irrationabiliter negante licentiam alieno Sacerdoti confitendi,plures censent à iure concedi.*
9. *Sed verius est oppositum.*
10. *Fit satis rationi dubitandi.*
11. *Quid in prædicto casu te oportet facere.*

1. ANtecedens obligatio ea tantùm est sacerdoti , vt hoc sacramentum , cùm ab eo petitur,administret. Hanc autem obligationem,extra extremam necessitatem,solus Parochus habere potest. Alij vero sacerdotes , quia ex officio obligati non sunt sacramenta ministrare,recusare possunt administrationem petitam:at, si semel petitioni acquieuerint,& confessionem exceperint , absolutionem concedere,vel negare pro meritis causæ tenentur.sicuti docuit Sotus *in 4.dist.18. quæst.2.art.5.in fine.*Layman.*lib.5.sum. tract. 6.cap.13.num. 2. concl.2.*

2. De Parocho autem dubium est, an teneatur audire subditi confessionem, quoties ipse confiteri voluerit. Plures firmant,solùm obligatum esse,cùm ipse pœnitens tenetur confiteri : quia horum obligatio mutua esse videtur , aliàs onus grauissimum , & intolerabile subirent Parochi , si quoties eorum subditi confessionem petunt,obligati essent excipere.Sic docuerunt Richard.*in 4.dist.18.art.2.quæst.3.* Maior. *dist. 17. q. 2.*Sylvest.*Confessor,1.q.18.*Ioan.Med.*Cod.de confess.q.de confess.peccat.audienda, quoties subditus confiteri voluerit.*Armilla *verbo,Absolutio,n.27.*

3. Communior tamen , & vera sententia docet,teneri Parochum administrare Sacramentum subditis , quoties eius administratione grauiter subditi indigent:quia ex officio tenetur subditis , tanto bono indigentibus prouidere. Censetur

autem sacramenti administratione grauiter indigere, tum, cùm præcepto diuino, vel ecclesiastico ab illius receptionem vrgentur: tum cùm sibi reputant maximè conuenientem ad vincendam grauem aliquam tentationem: tum, cùm diu illius receptione caruerint, quia vix gratiam conseruat, qui longo tempore à Pœnitentiæ sacramento arcetur: tum, cùm sacramentum Pœnitentiæ medium est ad singularem aliquem spiritualem profectum; vel quia pœnitens aliqua mortali culpa grauatus est, quam expedit non solùm contritione, sed absolutione purgari; vel quia est Iubilei tempus, quod omissa confessione non lucratur. Atque ita docent, aliis relatis Vasq. *quæst.93.art.3.dub.6.* Suar. *disp.32.sect.1,num.4.* Henriquez *lib. 6.cap.17.n.3.* Coninch. *disp.8.dub.17.q.1.* Layman. *libr.5. summ. tract.6.cap.13.q.1.*

4. Monent tamen Suar. Vasq. Layman. & alij, rarò esse obligatum parochum per se in supradictis casibus sacramentum ministrare, sed satisfacere suæ obligationi, si per alios ministret: quia Sacramentum æqualis virtutis est à quocumque sacerdote ministretur: subditi autem non solent ægrè ferre, quòd eorum confessiones nolit parochus excipere, si alios sacerdotes vices eius habentes paratos habeant. Quapropter in oppidis & ciuitatibus, vbi Religiosi mendicantes commorantur, vix parochi extra casum extremum, delinquere mortaliter possunt, si subditos religiosis mendicantibus confitendos remittant.

5. Secundò dubitabis, qualiter obligatus sis tempore pestis seu naufragij sacramentum pœnitentiæ ministrare. Huic dubitationi ex parte satisfeci *tract.6.de charitat.disp.1.punct.* 9. ibi enim pluribus firmaui, si parochus sis, fugere non posse; sed obligatum esse, etiam cum periculo vitæ, subditis peste infectis sacramenta pœnitentiæ, & Eucharistiæ ministrare, cùm alij non suppetant, qui ministrent. Expedit tamen, vt quoad fieri possit, procures periculum contagionis vitare, rogando infirmum, vt permittat è lecto, vel cubiculo portari ad fenestram, te foris stante, vel ad alium locum latum, vbi minus adsit contagionis periculum, ipseque infirmus huic petitioni acquiescere debet, si absque graui incõmodo facere potest, vti ex Ioan. Maiore *in 4.dist.13.qu.1.* Ioan. Chapeauil. *tract. de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis, cap.1.quæst.9.& capit.3. quæst.29.* notauit Layman. *lib. 5. sum. tract.6.cap.13. quæst. 3.* Idem est dicendum, si è loco commodè moueri non possit; valet tamen peccata alta voce fateri, quin alij audiant, & tu propinque accedas: lex enim charitatis infirmum obligat ne te periculo vitæ exponat, cum sibi necessarium non est.

6. Quòd si infirmus confiteri non possit, quin alij audiant, vel tu proximè accedas cum periculo contagionis, rogare in primis illum potes, vt alta voce ea peccata confiteatur, quæ nullam irrogant infamiam, tacitis aliis, quæ irrogare possunt: nam ob tui periculum integritas confessionis omitti potest. Si enim pœnitens ob sui periculum non tenetur integrè confiteri, neque tu teneberis integram confessionem excipere ob tui periculum. Et licèt pœnitens ob præceptum Confessionis obligatus non sit, aliis audientibus confiteri: at si id absque sui graui detrimento facere possit, videtur obligatus, ob vitandum tuæ vitæ periculum. Verùm si huic petitioni iustæ, vel nolit acquiescere, vel ægrè acquiescat: credo, te obligatum esse proximè accedere, & secretam confessionem excipere; quia ex officio obligaris ministrare subditis extremè laborantibus sacramentum, secũdùm ritum, qui institutus est: quia ius habet petendi sacramenta ministrari sibi, secundùm modum, & ritum à Christo, & Ecclesia præscriptum, si alius extraneus sibi molestus sit. Eo tamen casu non teneris, etsi possis, integram confessionem excipere; sed audito vno, vel altero peccato absolutionem poteris impendere, vti dixi, ob periculum contagionis, quod in audienda integra confessione subire potes, & credis vitaturum dimidia confessione excepta.

7. Illud verò est certum, si alij eadem necessitate premantur, & periculum sit, quòd absque Sacramento sint decessuri, si vnius confessionem integrè excipias, te obligatum esse abstinere ab illa confessione integrè excipienda, & qua potueris breuitate omnibus succurrere, vti latius dixi, cùm de integritate confessionis sum locutus. Quinimò probabile existimo, multis simul periclitantibus, & signa cõfessionis exhibentibus, confessionemque postulantibus, vnico verbo absolutionem impendere te posse dicendo: *Absoluo vos à peccatis vestris, &c.* si sigillatim concedi non potest; quia illa forma, esto physicè vna sit, moraliter est multiplex, & in quolibet pœnitente suum sacramentum distinctum constituit. Notanter dixi, *probabile*, quia non desunt qui negent, illum modum ministrationis illicitum esse, vtpote alienum à ritu communi, & Ecclesiæ praxi. Sed audiendi non sunt: nam esto ille modus ministrationis non sit vsitatus extra necessitatem, stante necessitate extrema nihil est, quod illius vsum impediat, sicuti hæc omnia latius prosequitur Zambran. *de casibus reseruat. c.4.dub.6.* Chapeauil. *de modo ministrandi Sacramenta tempore pestis.c.1.qu.9.& c.3. qu.26. & seqq.* Layman. *lib.5. sum.tract. 6.c.13.n.4.q.3.*

8. Terriò dubitabis, an parocho tibi iniustè negante licentiam, alieno sacerdoti confitendi, iure ipso censeatur tibi concessa. Ratio dubitandi est: quia superior, cui sunt casus reseruati, negans subdito irrationabiliter licentiam confitendi Ordinario, censetur iure ipso eam licentiam obtinere, & Ordinario confiteri posse, sicuti firmatum ex probabili sententia reliquimus, *pun. 14. §. vlt.* Ergo similiter censebitur concessa facultas alieno sacerdoti confitendi, quæ ab Ordinario iniustè denegatur. præcipuè cùm non paret aditus ad Episcopum, vel alium superiorem. Atque ita tradunt Paludan. *in 4.dist.17. q.3.art.3.casu 1.* Richard. *eadem dist.art.3.quæst.7.* Maior *quæst. 2.col.6.* Adrian. *de confess.quæst.6.dub.3.* Syluest. *verbo, confessor, 1.quæst.6.* Nauarr. *cap. Placuit n.144. de pœnit.dist.6.* Henriq. *lib.6.cap.13.num.4.* Tolet. *lib.3.cap.13.* & colligitur ex cap. *Placuit, vt deinceps de pœnitent.dist.6.* ibi: *Placuit, vt deinceps nulli Sacerdotum liceat quemlibet commissum alteri sacerdoti ad pœnitentiam suscipere sine eius consensu, cui prius se commisit, nisi pro ignorantia illius, cui pœnitens prius confessus est.* Si igitur ob ignorantiam proprij sacerdotis liceat ad alienum accedere; à fortiori licebit, si ad malum prouocaturus est, si reuelaturus est sigillum, aliámve iniquitatem effecturus.

9. Cæterùm, etsi supradicta sententia probabilis sit, probabiliorem existimo negantem, concedi sacerdoti alieno iurisdictionem. Sic S. Thom. *in Supplement. quæst.8. art.4. ad 5.* Alens. *in 4.q.78.n.1.art.2.* Ioann. Medin. *Cod. de confess. q. 30.* Sotus *dist.18.quæst.4.art.2.* Llmas *1. part. method.c.6.§.1.* Petr. Nauarr. *lib.2.de restit.cap.4.num.169.* Philiarc. *1.part. lib.2.c. 24.* Suar. *disp.27.sect.4.concluf.2.* Laym. *lib.5. sum.tract.6. c.13. quæst.2.concl.3.* Moueor: quia ad Pœnitentiæ Sacramenti administrationem necessaria est iurisdictio: hanc autem extra mortis periculum alienus Sacerdos non habet, nisi à proprio illi fuerit concessa, vt expresè dicitur in cap. *Omnis vtriusque sexus. de pœnitent.& remissionibus.* Cui non obstat text. in cap. *Placuit.* ibi enim prohibet Pontifex, ne vllus sacerdos, etiamsi aliàs legitimus esset, suscipiat ad pœnitentiam, id est, ad mutandam publicam pœnitentiam ei, qui alteri confessus est, nisi de eius consensu, vel nisi constiterit, pœnitentiam irrationabilem esse: ex quo nec leuiter colligitur, negatá facultate à proprio sacerdote, alieno iurisdictionem ad confitendum concedi, vt benè aliis relatis expendit Suarez *disp.27.sect.2.à n.12. vsque in finem.*

10. Ad rationem dubitandi respondeo, diuersam esse rationem: nam reseruatio est arrogatio iurisdictionis inferioribus sacerdotibus competentis, quam ob bonum subditorum sibi superior facit: cessante autem hoc bono, mirum non est, quòd reseruatio cesset, & inferiores sacerdotes in potestate sibi aliàs competente succedant. At alienus sacerdos, cùm nunquam iurisdictionem habuerit in non subditum, nequit ex sola negatione iniusta proprij sacerdotis illam obtinere, cùm nullibi à iure cautum sit. Præterea ex variis textibus colligitur, vti *punct. 14. §.2.* ptobauimus, vrgente causa superiorem concedere subdito facultatem eligendi Confessorem, aliàs idoneum, pro casibus reseruatis, cum obligatione comparendi. At ex nullo textu colligi potest, concessam esse facultatem confitendi alieno ob negationem iniustam proprij Pastoris. Ergo, &c.

11. Quòd si inquiras, quid in prædicto casu te facere oporteat; spectandus est finis, ob quem licentiam expostulas alieno confitendi: si enim expostulas, quia graui verecundia, & pudore afficeris peccata proprio Parocho manifestans, certè cùm hæc occasio ex peccato commisso, & ex tui immoderato amore oriatur, & non ex malitia parochi nullatenus concedere potest alieno sacerdoti facultatem confitendi, quinimò si præceptum confessionis vrget, obligatus es verecundiam, & pudorem vincere, & proprio sacerdoti facultatem neganti fateri, sicuti docuit Suar. *disp.27.sect.4.in fine.* At, si licentiam expostulas, quia parochus est ignarus; vel, quia scandalum præbiturus est; vel, quia sigillum violaturus, vel aliud simile. Si hæc inconuenientia, non ex confessione absolutè, sed ex confessione vnius, vel alterius peccati timentur, potes, & debes tacito eo peccato confessionem facere: quia est sufficiens causa omittendi integritatem confessionis: secus est, si ex confessione absolutè timeantur: tunc enim omitti potest confessio, sicuti omittenda esset, si ipse parochus, nec excipere confessionem vellet, neque licentiam alteri Sacerdoti concedere: tunc enim te reputare debes, ac si Sacerdos proprius absens, vel mortuus esset, quo casu non licet tibi alienum adire.

§. II.

De obligationibus occurrentibus in Sacramenti administratione.

1. *Examinare tenetur Confessarius pœnitentem, quem credit iuxta sui captum non præmisisse sufficiens examen: secus si moraliter certus est.*
2. *Si sufficienter, iuxta sui possibilitatem, pœnitens conscientiam examinauit,*

examinauit, videtur non esse obligatus Confessarius interrogare; tametsi credat plura emitti.

3. *Sed contrarium tenendum est.*
4. *Qualis interrogatio facienda est.*
5. *Quid, si pœnitens interrogatus negat peccatum commissum.*
6. *Tenetur Confessarius monere pœnitentem laborantem ignorantia crassa, & vincibili.*
7. *Si ignorantia sit inuincibilis, neque sperat fructum ex monitione, monere non tenetur.*
8. *Si probabiliter iudicet morationem profuturam, absque graui incommodo præstare debes.*
9. *Si de matrimonio contrahendo agatur, regulariter monendus est pœnitens: & quid de iam contracto, vel priuatione debiti petendi.*
10. *Stante dubio, non potest Confessarius monitionem omittere.*
11. *Sed, an eo casu, quo Confessarius non tenetur pœnitentem monere, possit illum statum consulere.*
12. *Quibus euentibus sit obligatio absoluendi pœnitentem, vel inabsolutum dimittendi.*

1. ENodandæ sunt aliquæ quæstiones, vt huic puncto satisfaciamus. Prima, an teneatur Confessor pœnitentem examinare, & qualiter præstare debeat? Qua in re certum est, si Confessor moraliter certus sit pœnitentem non præmisisse iuxta sui captum, sufficiens suæ conscientiæ examen, obligatum esse suis interrogationibus adiuuare, aliàs absolutionem concedere nequit: quia esset infidelis dispensator Sacramentum ministrans ei, qui indispositus est, integritatem confessionis culpabiliter omittens, vt benè tradit Ægid. de Coninch. *disput. 8. dub. 17 num. 130. concl. 2.* E contra, si moraliter certus est, pœnitentem integrè omnia, quæ commisit explicare, ritéque esse dispositum, nullatenus tenetur, imò neque expedit pœnitentem interrogare: quia esset interrogatio curiota, otiosa, & onerosa pœnitenti, vt benè notault Suarez *disp. 32. sect. 3. num. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 13. q. 5. concl. 1.* & alij apud ipsos.

2. Verùm, si probabiliter credit (vt semper præsumendum est) pœnitentem, iuxta sui captum, & possibilitatem præmisisse sufficientem diligentiam in suæ conscientiæ examinatione, difficultate non caret, an eo casu teneatur Confessor illum interrogare de peccatis, seu circunstantiis, quæ probabiliter credit commisisse: & ob ignorantiam, vel inaduertentiam inculpabilem non fatetur. Etenim sacerdos non videtur obligatus interrogare pœnitentem, nisi ob perfectionem sacramenti, & illius effectum. At perfectio sacramenti, & illius effectus non impeditur ex eo, quòd pœnitens circunstantiam, vel peccatum confiteri inculpabiliter omittat. ergo eo casu non tenetur sacerdos interrogare. Prætereà graue onus esset Confessariis impositum, si pœnitentem aliàs absolutioni ritè dispositum obligati essent examinare, & nouis interrogationibus peccata, quæ præsumuntur commissa, inquirere: quia vix esset vllus pœnitens, qui ab hoc examine liberari posset: nam esto doctus, & litteratus sit, ob obliuionem, & inaduertentiam aliquas solet circunstantias, & peccata omittere, quæ si diligentia Confessarij accederet, explicarentur. Adde, quòd Confessarius in Sacramento Pœnitentiæ non est obligatus officium accusatoris, & testis exercere (id enim soli pœnitenti competit): sed tantùm officium Iudicis: at ad Iudicis officium non pertinet, nouis interrogationibus peccata inquirere, sed ab accusatore, & teste inquisita, & sibi manifestata iudicare. Nulla igitur est obligatio, pœnitentem ritè dispositum examinare. Atque ita docet Ioan. Med. *Cod. de confess. qu. de confess. dimidiata iteranda.* Fauet Vasquez *de pœnit. qu. 93. art. 3, dub. 7. num. 3. & 4.* vbi inquit, pœnitentem noscentem, quæ necessaria sunt ad substantiam sacramenti, si constet, sufficientem adhibuisse diligentiam in examine, interrogandum non esse, etiamsi probabiliter iudicet Confessarius nouum aliquod peccatum inuestigaturum. Et Dominic. Sotus *in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 4. colum. 14.* ait: *Officium per se Confessarij non est interrogare, sed audire pœnitentem: in foro namque criminali, quod procedit ad punitionem, debet iudex reum interrogationibus examinare: sed in foro pœnitentiario, quod non procedit per viam coactionem; sed per spontaneam voluntatè pœnitentis, quantùm est per se, satis est simplicem confessionem audire, & secundùm illam iudicare.* Ex quibus verbis, etsi Sotus iudicet, per accidens Confessarium obligari posse ad interrogandum pœnitentem; id explicari debet, cùm pœnitens ob suam culpam non integrè confiteretur: quia hic casus est, qui per accidens contingit.

3. Nihilominùs communis sententia docet, in prædicto casu Confessarium obligatum esse pœnitentem examinare, & interrogare, præcipuè quando defectus creditur in circunstantiis, vel numero peccatorum explicandis. Sic Nauar. *cap. 5. num. 2.* Graffis *libr. 1. cap. 25.* Tolet. *lib. 3. cap. 19.* Henriq. *lib. 6. cap. 27.* Suarez *disp. 32. sect. 3. num. 7.* Laymann. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 13. quæst. 5.* Ægidius de Coninch. *disp. 8. dub. 17. num. 131.* Vasq. *dicto dub. 7.* defendit hanc partem, vt probabiliorem, & alij apud præcitatos Doctores; & mihi certa videtur, & sufficienter indicata in *c. Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remissionib.* ibi: *Sit Sacerdos cautus & discretus, more medici, diligenter inquirens peccatorum circumstantias.* Ratio est: quia esto iudicium pœnitentiæ spontaneum sit, & non coactiũ, id non impedit, quin Iudex in illo foro inquirere debeat de causa iudicanda; non vt coactè, sed vt spontaneè iudicetur. Neque enim Iudex perfectè suum munus obibit, si quoad fieri possit, non procurauerit, vt omnis causa in illo foro necessariò iudicanda innotescat. Neque item officium periti medici exercebit, si credens pœnitentem plura vulnera lethalia habentem, & ob ignorantiam non manifestantem, omittat inquirere. Deinde si pœnitentem pro suo captu diligenter examinatum non tenetur Sacerdos interrogare, tametsi videat alicuius peccati obliuisci; efficitur sanè, ferè nunquam teneri pœnitentem examinare. Nam vel pœnitens est doctus, vel indoctus, & rusticus. Si doctus est, præsumi debet ad confessionem accedere examine sufficienti præmisso, sicuti præsumitur accedere cum aliis ad absolutionem requisitis. Si verò indoctus, & rusticus sit, & moneatur de examine requisito, ipséque fecisse asserat; credere confessarius tenetur, sicuti credit de peccatis dolere; præcipuè cùm ij rustici, etiamsi longius tempus insumant, nunquam possunt ita integrè confiteri, quin multa peccata omittant aliàs manifestanda, nisi diligentia Confessarij iuuentur. Ergo vel dicendum est, nunquam Confessorem esse obligatum interrogare, & examinare pœnitentem, quod est contra praxim Ecclesiæ & consuetudinem receptam: vel dicendum est, teneri, quoties probabiliter & prudenter iudicat, spectatis circumstantiis, pœnitentem alicuius mortalis necessariò manifestandi obliuisci. Et per hæc sit satis rationi contrariæ. Dicimus namque, obligationem interrogandi pœnitentem oriri, non ob integritatem formalem sacramenti, & illius effectum; sed ob integritatem, etiam materialem iudicij; quam non solùm pœnitens, sed etiam Confessarius obligantur, quoad fieri possit, procurare: quippe tenentur procurare, vt in iudicium adducantur omnia, quæ necessariò iudicanda sunt. Neque inde fit, Confessariis graue onus imponi. Non enim affirmamus, omnes pœnitentes examinandos esse; sed eos tantùm, quos ex circumstantiis probabiliter colligitur aliquorum moralium manifestationem omittere, de illisque tantùm interrogandos.

4. Sed qualiter sunt interrogandi? Certè summa prudentia opus est. Non enim decet sacerdotem inutilibus interrogationibus detineri: tum ob reuerentiam Sacramenti: tum ne pœnitenti molestus sit: tum ne videatur potius curiosus inquisitor, quàm necessarius inuestigator: quod in peccatis carnis maximè obseruandum est; partim ne pœnitens appetat postmodum exercere peccatum, cuius à Confessario instructus est; partim ne ipsi, vel tibi causa sit alicuius tentationis vel consensus, partim ne pœnitentem scandalizet, vel illi occasionem præbeat suspicandi, sacerdotem in omnibus venereis delectari. Quocirca de rebus inhonestis solum ea interroganda sunt, quæ ex his, quæ pœnitens confitetur, colliguntur necessaria interrogatu: alia præstat omitti, quàm supradictis incommodis inuolui. De aliis verò peccatis spectanda est qualitas pœnitentis, officia, & negotia, quibus versatur est, & tempus ex quo non fuit confessus, & secundùm hæc interrogari potest de iis, quæ probabiliter credis commisisse. Vt tamen cordatè procedas, spectare debes, quid ipse dicat, & ex eius dictis colliges, quid sit necessariò vel conuenienter interrogandum, vti latius tradunt Nauarr. Henriqu. Suar. Vasqu. Layman. Ægid. *locis allegatis.* Nullum tamen peccatum ante finitam confessionem grauiter ponderabis, aut obiurgabis, ne pœnitens deterritus alia fortè grauiora manifestare omittat.

5. Secunda quæstio: An pœnitenti non solùm tacenti peccatum, sed interrogata neganti, absolutio impendi debeat. Respondeo cum Suar. *disp. 32. sect. 3. num. 9.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. circa finem. quæst. 3.* regulariter standum esse dicto pœnitentis potius, quàm aliorum relationi: quia ipsa est reus, & testis in illo foro, & secundùm eius probationem, & allegationem sententia ferenda est. Quod si sacerdos euidenter sciat, pœnitentem negare peccatum, quod confessus non est; quod rarò continget; vti poterit notitia, quam habet, vt illum conuincat, modò sit absque sigilli violatione: & si adhuc in negatione perseuerat, neganda est absolutio: quia absolutio cùm sit actus secretus, & ad bonum pœnitentis relatus, concedi non potest ei, quem sacerdos euidenter cognoscit esse indispositum, vti docuit Suar. *suprà.* & Henriqu. *lib. 6. capit. 20. numer. 6.* Laymann. *libr. 5. summ. tract. 6. capit. 14. in fine.*

6. Tertia quæstio: An teneatis pœnitentem monere, quando per ignorantiam est in statu de se malo, vel illum assumere intendi? Respondeo, si ignorantia est crassa, & vincibilis, monere omnino illum debere, vt peccati pœniteat: fortè enim monitione, & exhortatione, propositum concipiet desistendi à peccato: sin minus, absque absolutione dimittendus est, vtpote indispositus. Sic ex communi sententia docet Med. *n. de confess. quæst. 19.* Sotus *in 4 dist. 18. quæst. 2. art. 4. ad 2.* Sanch. *lib. 2. de matrimon. disp. 38. num. 2.* Coninch. *disput. 8.*

de

de pœnitent. dub. 17. *num.* 136. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *c.* 13. *quæst.* 4. *n.* 5.

7. Verùm, si ignorantia præsumatur inuincibilis, & mortaliter inculpabilis, distinguendum est, si ex monitione fructum non speras consequi; sed potiùs times monitione facta in eodem statu pœnitentem perseueraturum, nullo modo debes monere; sed absolutionem vtpote rectè disposito impendere: quia, cùm hæc monitio in bonum pœnitentis dirigatur, eo bono cessante, cessare debet; quippe pœnitenti ob suam malitiam ea monitio nociua est, & peccati committendi occasio: quæ omnia omissa monitione vitantur. Atque ita docent aliis relatis, Vasquez *de pœnitent. quæst.* 93. *art.* 3. *dub.* 9. Suar. *disp.* 32. *sect.* 4. *num.* 4. Coninch. *dub.* 17. *num.* 137. Layman. *dicto lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 13. *quæst.* 4. *n.* 5. & colligitur ex August. relato in cap. *Si quis autem de pœnitent. dist.* 7. ibi: *Si scirem nõ tibi prodesse, non te admonerem, non te terrerem.* Et Innocen. III. *in cap. Quia circa. De consanguinit. & affinit.* vbi dissimulari præcipitur, ob vitandum scandalum cum quibusdam, qui bona fide matrimonium se contraxisse putabant, cùm tamen impedimentum occultum haberent.

8. Quòd si probabiliter iudices, monitionem profuturam, absque graui tamen incommodo, & sine scandalo: teneris pœnitentem monere, tum ex charitate, tum ex iustitia, si Pastor es. Etenim error ille malum quoddam est, & occasio plura materialia peccata committendi, & sæpè non leuibus incommodis expositum. Remoueri ergo debet, si facilè potest, vti ex communi sententia firmant Couar. *l.* 4. 2. *p. ca.* 6. §. 10. *num.* 15. Suar. *disp.* 32. *sect.* 4. *num.* 3. Vasq. *quæst.* 93. *art.* 3. *dub.* 6. Coninch. *disp.* 8. *dub.* 17. *num.* 138. Layman. *lib.* 5 *sum. tract.* 6. *cap.* 13. *qu.* 4. *concl.* 3. Notanter dixi, *absque graui incommodo, & scandalo.* sæpè enim pœnitens monitioni acquiescet, & statum de se malum vitare conabitur. Sed tot querimoniæ, & lites, aliáque inconuenientia inde timeri possunt oritura, vt meritò Confessarius dissimulare debeat, vt benè supradicti Doctores notarunt.

9. Duo tamen placet aduertere. Primum: Si de matrimonio contrahendo agatur, & pœnitens ignorantia impedimenti dirimentis laboret, regulariter omninò monendus est: tum ob reuerentiam sacramenti: tum ob inconuenientia, quæ ex matrimonio irrito frequenter oriuntur, & difficilimè repatantur: tum, quia sæpè post matrimonium contractum error, & ignorantia cessare solet, qua cessante expositus est pœnitens non leui periculo peccandi: tum denique, quia semper præsumi debet pœnitens, vel à matrimonio contrahendo recessurus, vel dispensationem impetraturus; sicuti hæc omnia latiùs notat Sanch. *lib.* 2. *de matr. disput.* 38. *à num.* 6. At, si de matrimonio inualidè contracto agatur, vel de priuatione debiti petendi, si est casus, in quo Confessarius dispensare, vel ab Episcopo facilè obtineri dispensatio potest, plerumque pœnitens monendus est; quia, cùm huiusmodi error, & ignorantia sit quoddam malum, & occasio multa peccata materialia committendi, credendum non est, pœnitentem ab eo liberari nolle, cùm facilè possit, vt benè dixit Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 13. *q.* 4. *n.* 6.

10. Secundum: Si pœnitens dubius sit de matrimonij valore, vel de potestate petendi debitum, vel de obligatione restituendi, stante eo dubio dissimulare Confessarius non potest: quia iam incepit ignorantiam vincibilem habere; sed necessariò obligatur, tum ex charitate, tum ex iustitia veritatem pœnitenti manifestare, ne eius error, & ignorantia ipsi tribuatur. Sic ex communi sententia docent Sanch. *lib.* 2. *de matrim. disp.* 38. *n.* 8. Ægid. de Coninch. *disp.* 8. *dub.* 17. *concl.* 8. Layman, *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *c.* 13. *q.* 4. *n.* 7.

11. Superest dicendum, an eo casu, quo dissimulare potes cum pœnitente ignorantia inuincibili laborante, possis illum statum consulere: v. g. laborat inuincibili ignorantia pœnitens impedimenti, quod habet in matrimonio contrahendo, vel contracto? poterísne consulere, vt matrimonium contrahat; vel post matrimonium contractum, vt debitum petat, vel reddat in iis casibus, in quibus potes dissimulare? Item, si pœnitens bona aliena inuincibili ignorantia possideat, poterísne consulere, ne restituat, sicuti potes dissimulare, cùm non speras monitionis fructum?

Respondeo, te consulere posse omnem illam actionem, quam pœnitens posita illa ignorantia omittere absque peccato non potest: secùs verò illas actiones, quas liberè potest omittere. Vtramque partem docuit Ægid. de Coninch. *disp.* 8. *dub.* 17. *concl.* 7. & 8. Et probatur: nam actiones, quas pœnitens obligatur exercere, nullam malitiam, etiam materialem, continent; quia hæc esse non potest, vbi non adest libertas materialis actus vitandi, ideóque nihil impedit, quominus cõsuli possint. At actiones, quas pœnitens liberè potest omittere, esto ob ignorantiam à malitia formali excusentur; at materialem continent, cùm de se malæ sint, & liberæ sint factę. Ex quo fit, in prædictis casibus te non posse consulere pœnitenti, vt matrimonium contrahat, neque post contractum petat debitum, neque possidenti aliena bona, ne restituat: quia consuleres actiones, quæ à pœnitente vitari possunt, ac proinde sunt materialiter improbæ, benè tamen consulere potes, & debes, vt post contractum matrimonium debitum reddat: quia redditionem debitam ex ignorantia posita vitare nequit, ac proinde nec materialiter mala est.[a] Consentiunt in hac posteriori parte Sanch. & Laym. *loc. alleg.*

12. Quæstio quarta: Quibus euentibus possis, vel tenearis pœnitentem absoluere, vel inabsolutum dimittere? Pœnitenti ritè peccata fatenti obligatis sub graui culpa absolutionem concedere: quia ob confessionem factam ius acquisiuit, ne ei absolutionis beneficium negetur. E contra peccata absque debito dolore, vel non integrè pro eius captu fatenti absolutionem negare debes, vtpote ea indigno, quousque dolorem concipiat, & integrè fateatur. Sic ex omnium sententia tradit Suar. *disp.* 32. *sect.* 2. *num.* 2. Coninch. *disp.* 8. *de pœnit. dub.* 17. *concl.* 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 13. *quæst.* 6. *concl.* 1. Si verò hæreas, nec probabile iudicium de legitima dispositione pœnitentis concipere possis, debes pœnitentem interrogare, & eius responsioni acquiescere, dum tibi contrarium non constat: quia ipse est solus testis in illo foro. Sic Suar. Layman. & Coninch. *locis allegatis.* Porrò sæpè pœnitens sine vero dolore ad confessionem accedit; sed Confessarij monitis, & exhortationibus, quibus & turpitudo peccati, & offensa Dei, & Inferni pœna representatur, verum dolorẽ concipit. Sæpè integrè non fatetur ob crassam ignorãtiam, vel malitiam: at interrogationibus Confessarij negligentiam purgat, & confessionem integram præstat: ideóque non debes statim hunc pœnitentem indispositum inabsolutum dimittere, vt legitimè paratus, & cum debita dispositione postmodum reuertatur: fortè enim non redibit, vt multi faciunt, sed charitatis Christi memor expedit, si tempus supperit, vt, quoad fieri possit, illum disponas; non tamen teneris; sed potes illum inabsolutum dimittere, vt dolore concepto, & examine legitimo præmisso ad confessionem redeat. Etenim iudicium confessionis ob doloris, vel integritatis culpabilem defectum ritè inceptum non est, ac proinde ius pœnitenti de absolutione sibi concedenda non est acquisitum: de qua re Bartholom. de Medin. *lib.* 2. *instruct. ca.* 6. Suar. *disp.* 32. *sect.* 2. & 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 13. *quæst.* 6. Quòd si pœnitens inculpabiliter dolorem, vel integritatem confessionis omittit, credo, eo renuente, te non posse illum inabsolutum dimittere; tametsi possis aliquantulum differre: quia est iudicium confessionis legitimè inceptum, & ius à pœnitente inchoante acquisitum; sed obligaris, tum exhortationibus, tum interrogationibus, tum dilatione absolutionis, defectum supplere, ne sacramentum truncum, & imperfectum relinquatur, néue pœnitenti onerosum fiat, vt benè inter alios docuerunt Syluest. *Confess.* 2. *num.* 14. Nauarr. *in cap. Fratres. n.* 48. *de pœnit. dist.* 5. Suar. *disp.* 32. *sect.* 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 13. *quæst.* 6. Qualiter autem te debeas gerere cum eo, qui occasionem peccandi non fugit, latè diximus *tract.* 2. *de peccat. disp.* 2. *p.* 9. §. 3. *à num.* 15. Neque *ibi* dictis aliquid addendum occurrit. Ea tamen omnia reperio confirmata ab Ægid. de Coninch. *disp.* 8. *de pœnit. dub.* 17. *concl.* 4. Suar. *disp.* 32. *sect.* 2. *n.* 3.

§. III.

De obligationibus post Sacramenti administrationem.

1. *Post Sacramentum solùm supereſt obligatio, si malè administratum est.*
2. *Si ob indispositionem pœnitentis fuit nulla administratio, & ipse ignarus est defectus, obligaris monere.*
3. *Quid, si non habuisti intentionem absoluendi, vel non absoluisti.*
4. *Quid, si caruisti iurisdictione.*
5. *Quid, si errorem docuisti.*
6. *Quid, si culpabiliter omisisti monere de obligatione restitutionis, alteriúsue præcepti.*

1. OBligatio nulla supereſt, nisi ob malam Sacramenti administrationem, quæ oriri potest, partim ex pœnitente, eò quòd ad suscipiendam absolutionem indispositus accessit; partim ex Confessario, qui iurisdictione ad absoluendum caruit, vel errorem consuluit, vel monitionem debitam omisit.

2. Si sacramentum nullum fuit ex defectu pœnitentis, & ipse nullitatem agnoscit, nulla alia est sacerdoti obligatio, nisi pœnitere peccati commissi. At, si pœnitens ignarus est, obligatur sacerdos, tum ex charitate, tum ex iustitia, si Pastor est, pœnitentem monere, sperans monitionem profuturam, partim ob diuinum præceptum, quo adstringitur ad ea peccata ritè confitenda, cuius violationis complex fuit Confessarius, absolutionem indebitè impendens; partim ob damnum ipsius pœnitentis, qui in statu damnationis est, cum non fuerint illi peccata remissa.

3. Si verò defectus se teneat ex parte Confessarij, eò quod intentionis

intentione caruit absoluendi pœnitentem, vel oblitus est illum absoluere; si pœnitens ab eius conspectu non recessit, credo, recta intentione posse, & debere absoluere, tametsi pœnitens nihil de absolutione secundò data cogitauerit: quia pœnitens confessionem fecit animo recipiendi veram absolutionem, in qua voluntate censendus est perseuerare, quousque illam recipiat. Sic Ægid. de Coninch. *disp. 8. dub. 17. conc. 9. num. 142.* Bonac. *disp. 5. q. 7. punct. 6. n. 2.* Quòd si pœnitens à conspectu Sacerdotis recessit pro aliquo tempore, ob cuius causam timeri potest, nouo peccato se maculasse, nullatenus ei non præmonito, etsi præsenti, noua absolutio concedenda est ob periculum irritandi sacramentum, & conferendi absolutionem indispositus: sed monitus pœnitens de defectu commisso, si in eadem contritione & voluntate excipiendi absolutionem affirmat persistere, ei concedi debet: quia ea significatio est quædam repetita confessio, ob quam absolutione dignus existit.

4. Ferè idem est dicendum, si absolutio nulla fuit ob defectum iurisdictionis in reseruata, vel in omnia peccata confessa; tamen ob huiusmodi defectum absolutio nulla est, si ex parte pœnitentis legitima adest dispositio. Etenim vt ex suprà dictis constat, satis probabile est, pœnitentem bona fide peccata aliqua venialia simul cum mortalibus simplici sacerdoti confitentem, sacramentum recipere, & verè absolutum manere directè à venialibus, indirectè ab aliis; ac proinde cum obligatione detecto errore illa fatendi, sicuti docuit Sanch. *l. 1. sum. c. 9. n. 35.* Laym. *l. 5. sum. tract. 6. c. 10. n. 16. vers. Ad extremum.* Sed concesso, absolutionem esse nullam, vel saltem esse nullam quoad reseruata, vt necessariò fatendum est; debet Confessarius, si absque graui incommodo possit, monere pœnitentem de defectu, vt obligationi confitendi satisfaciat: fortè enim ob non receptam absolutionem condemnabitur. Sic Nauarr. *c. 26. n. 14.* Coninch. *disp. 8. de pœnit. dub. 17. n. 143.* Suar. *disp. 32. sect. 6. n. 6.* Henriq. *l. 4. c. 12. n. 5.* Bonac. *disp. 5. q. 7. pun. 6. n. 3.* Si Confessarius facultatem absoluendi à reseruatis obtinuit, facillimo negocio potest defectum absolutionis reparare, procurans, vt pœnitens iterum sibi confiteatur: quod vno verbo præstare potest, si de omnibus peccatis in ea confessione manifestatis se generaliter accuset, modò confessarius illorum, saltem in genere, memor sit, & specialiter recenseat, si quæ post illam confessionem commisit, sicuti notarunt Coninch. Suar. Bonac. *loc. alleg.*

5. Denique ex parte Confessarij esse potest defectus, si docuit pœnitentem errorem aliquem, scilicet, valere matrimonium, cùm inualidum sit; non esse obligatum restituere, cùm ad id teneatur; & similia. Quibus in euentibus certum est apud omnes Doctores, Confessarium malitiosè procedentem, siue Parochus sit, siue delegatus, obligatum esse ex charitate, & iustitia errorem purgare: quia fuit causa malitiosa illius: quo casu, si consuluit non restituere, ipse obligatur creditori satisfacere. Si verò ex ignorantia inuincibili docuit errorem; adhuc obligatur ex charitate, si absque graui incommodo potest. Quia lex charitatis exigit, damnum proximi, quoad fieri possit, reparare. Est autem graue damnum pœnitenti factum ex illa iniqua doctrina: quippe ob illam est constitutus in statu de se malo, & quasi impotens redditus ab eo desistendi. Ergo, &c. Ex iustitia verò Parochus obligatur: quia ei ex officio competit sibi, subditos ab erroribus liberare, & veritatis doctrinam docere, non tamen ex hac obligatione creditori debet satisfacere: quia non est obligatio comparatione creditoris sed pœnitentis.

6. Quòd si pœnitentem obligatum restituere culpabiliter omisisti monere, ob quam omissionem non restituit, probabilius censeo, si Confessarius delegatus est sola lege charitatis teneri ad monitionem faciendam: quia solùm contra religionem, debitamque sacramenti administrationem deliquisti: at si Parochus es, lege iustitiæ teneris; quia peccasti contra debitum tui officij, ex vi cuius astringeris subditos à peccatis & erroribus liberare, & in viam veritatis dirigere. Non tamen teneris creditori restituere: quia obligatio Parochi non est comparatione creditoris; sed pœnitentis, & subditi, sicuti in præsenti notat Suar. *disp. 32. sect. 6. n. 9.* Vasq. *de pœnit. quæst. 93. art. 3. dub. 8.* Coninch. *disp. 8. dub. 17. concl. 9. circa finem.* Quoties autem pœnitentem monere debes de defectu in confessione commisso; expedit, vt ab eo licentiam expostules, ne videaris sigillum violare, vt docet Ægid. de Coninch. *disp. 8. dub. 17. in fine.* Dixi, *ne videaris*, quia probabile est, te non esse censendum sigilli violatorem, cùm hæc monitio ad perficiendum sacramentum anteà factum dirigatur, & quasi pars illius sit. Vnde etiam renuente pœnitente fieri potest. Suarez *disp. 33. sect. 5. n. 3.* Laym. *l. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 15.*

Ad extremum, ob nullam huius sacramenti iniquam administrationem, est aliqua pœna ipso iure imposita; sed arbitrio Iudicis pro qualitate criminis ferri debet, vt bene notauit Suar. *d. disp. 32. sect. 7.*

PVNCTVM XIX.

De sigillo confessionis.

§. I.

Quid sit sigillum, & qualis eius obligatio.

1. *Vnde dicatur sigillum, & quid sit.*
2. *Qualiter peccet violans sigillum.*
3. *Nullo casu violare licet.*
4. *Etiam ob manifestandum proprium peccatum.*
5. *Neque post mortem pœnitentis.*
6. *Ex sola facultate pœnitentis violari sigillum potest.*
7. *Debet esse expressa, nec sufficit præsumpta.*
8. *Item, debet esse spontanea.*
9. *Reuocari potest semel concessa.*
10. *Verbo concedi potest, neque est scriptura necessaria.*
11. *Qualiter se defendet Sacerdos accusatus de sigilli violatione.*
12. *Obligatio seruandi sigillum non admittit leuitatē materiæ.*
13. *Nullæ sunt pœnæ ipso iure impositæ violantibus sigillum.*
14. *Quis sit Iudex huius delicti.*

1. SIgillum est obligatio non manifestandi ea, quæ in confessione cognita sunt. Desumpta est hæc vox per metaphoram ex sigillo litterarum, quæ eo durante, nec legi, nec aperiri possunt.

2. Ad seruandum sigillum obligat; tum iustitia, ne aliena peccata reuelentur, tum fidelitas, ob tacitam promissionem non reuelandi, quæ sub ea conditione dicta, & accepta sunt, tum religio, ne sacramenti institutioni aliquo modo derogetur. Quocirca violans sigillum, & contra fidelitatem, & iustitiam, & contra religionem delinquit, sicuti benè docent Suar. *tom. 4. de pœnitent. disput. 33. sect. 1.* Coninch. *disput. 9. dub. 1. in princ.* Fagund. *de secundo Eccles. præcept. lib. 6. cap. 1. nu. 2. & 6.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. Pœnitent. q. 6. sect. 5. pun. 1. n. 4.* & alij apud ipsos.

3. Hæc obligatio, quatenus ex religione oritur, ita strictissima est, vt nullo casu, quantumuis grauissimo, siue boni consequendi, siue mali vitandi, absque voluntate pœnitentis cessare possit, vti ex communi sententia tradunt Suar. *dicta disp. 33. sect. 2.* Nauarr. *cap. 8. num. 2.* Layman. *l. 5 sum. tract. 6. cap. 14.* Fagundez *cap. 1. num. 7.* & colligitur ex cap. *Sacerdos. de pœnitent. dist. 6.* & cap. *Omnis vtriusque sexus. de pœnit. & remissionib.* Etenim, vt ex perpetuo vsu, & traditione Ecclesiæ constat, Christus Dominus hoc sacramentum instituens præcepit, ne ob vllam causam ibi cognita manifestentur, vt hac ratione Sacramentum, neque odiosum, neque onerosum redderetur.

4. Hanc doctrinam aliqui Doctores, inter quos est Domin. Soto *in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 5. vers. Occurrunt. & lib. de tegendo secreto, quæst. 4. concl. 3.* limitant ne procedat in casu, quo sacerdos suum peccatum explicare non posset absque manifestatione peccati pœnitentis in confessione auditi: quia eo casu duo præcepta concurrunt, & vtrumque diuinum; alterum de integritate confessionis; alterum de seruando sigillo. At præceptum de integritate confessionis strictiùs videtur obligare, quàm præceptum de sigillo seruando: quia præceptum de integritate confessionis in gratiam Sacramenti, & integritatem illius iudicij appositum est? præceptum verò de sigillo seruando in gratiam pœnitentis. Deinde, quia sacerdos potiùs videtur obligatus suæ saluti consulere, integram faciens confessionem, quàm famæ pœnitenti secretum seruando.

Sed hæc limitatio, vt omninò improbabilis, reiicienda est, sicuti multis relatis reiicit Vasq. *de pœnit. quæst. 43. art. 4. dub. 4.* Suar. *disp. 33 sect. 1. num. 18.* Gutierr. *canon. quæst. libr. 1. cap. 11. n. 49. & 50.* Fagund. *de secundo Eccles. præcept. lib. 6. cap. 1. nu. 7. & 9.* Coninch. *disp. 9. dub. 1. num. 21.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. num. 13.* Nam esto, obligatio sigilli in gratiam pœnitentium statuta sit, cedit tamen maximè in ipsius sacramenti bonum, si omnes sciant, in nullo casu, absque pœnitentis licentia, violari posse: quippe eius vsus facilior, & suauior redditur.

5. Alij, quorum meminit Couarr. *2. part. decret. cap. 8. §. 11. num. 9.* excipiunt casum, quo pœnitens mortuus sit, & illius confessionis reuelatio necessaria sit ad impediendum graue malum. Sed, vt rectè ipse Couarr. notat, hi Doctores audiendi non sunt, vtpote consuetudini Ecclesiæ, & communi sententiæ aduersantes. Etenim fama æquè in vita, ac post mortem pœnitentibus necessaria est, æquèque deterrerentur homines ab vsu Confessionis, si scirent post eorum mortem peccata ad impediendum damnum reuelari posse.

6. Quocirca solum hæc exceptio admittenda est, scilicet, ex licentia, & facultate pœnitentis. Nam, cùm in gratiā ipsius

hoc

hoc præceptum impositum sit, expediebat eius consensu cessare. Hac enim via nulla fit pœnitenti iniuria: sed potiùs commodum, cùm iuxta eius voluntatem secreti obligatio metiatur: nec sacramenti reuerentia læditur, cùm omnes sciant, solùm ex voluntate pœnitentis loqui sacerdotem posse de peccatis in confessione auditis. Sic S. Thom. *in 4. dist. 21. quæst. 3. art. 2.* & *in supplem. quæst. 10. art. 4.* Adrian. *in 4. de confess.* vbi de sigillo, §. *Sed probabilior.* Nauarr. *sum. cap. 8. nu. 2.* Vasq. *disp. 93. art. 4. dub. 5.* Suar. *disp. 33. sect. 5. nu. 6.* Sanch. *lib. 6. moral. cap. 18. num. 43.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 6. cap. 1. à num. 14.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. nu. 14.* Bonac. *disp. 5. quæst. 6. sect. 5. punct. 4. à nu. 9.* contra Scotum. *in 4. dist. 21. quæst. 2. §. Ad argum.* Durand. *quæst. 4. art. 3.* Maior. *quæst. 3. argum. 3.* Alens. *p. 4. quæst. 78. membr. 2. art. 3.* existimantes, cuiuslibet particularis licentiam insufficientem esse, sicuti non sufficit, vt Clericus ad sæculare iudicium trahatur, sed est longè diuersa ratio. Nam. vt rectè Coninch. *disp. 9. dub. 1. num. 22.* hoc præceptum in gratiam priuatorum latum est: at priuilegium Clericorum non in illorum gratiam, sed in gratiam, & reuerentiam Ecclesiastici Ordinis, & status concessum est.

7. Hæc tamen licentia debet esse expressa, & formalis, nec sufficit præsumpta: & meritò, ne aliquando contra voluntatem pœnitentis eius confessio reueletur: quod sine dubio sæpè contingeret, putans Confessarius gratam esse pœnitenti eam reuelationem, cùm tamen ingrata sit. Atque ita docent Nauarr. *in cap. Sacerdos. de pœnitent. dist. 6. num. 151.* Couaruu. *2. p. decretal. cap 8. num. 11.* Suar. *de pœnitent. disp. 33. sect. 5. n. 14.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 6. c. 1. num. 14.* Laymann. *lib. 5. summ. tract. 6. cap. 14. nu. 14.* Coninch. *disp. 9. de pœnitent. dub. 1. n. 23.* contra Altisiodorem. *libr. 4. tract. 6. cap. 3. q. 7.*

8. Deinde debet esse spontanea, & libera. Nam vi, dolo, & metu extorta censenda est, ac si concessa non esset, tum ob reuerentiam sacramenti, tum ne foueantur iniuriæ, tum vt pœnitens securus sit de secreto. Atque ita docent Nauarr. *dicto cap. Sacerdos. num. 158.* & *in summ. cap. 8. num. 15.* Suar. *sect. 5. n. 14.* Fagund. *cap. 1. num. 20.* Graffis *lib. 1. decis. cap. 23. num. 15.* Quòd si obiicias: Sæpè pœnitens obligatur peccatum suum aperire ad impediendum damnum graue innocentis: poterit ergo tunc à Confessario cogi, vt licentiam concedat. Respondeo, nullatenus hanc coactionem esse permittendam. Nam, si hæc obligatio pœnitenti incumbit, antequàm ei absolutionem concedas, negare vtique debes absolutionem, si firmiter non proponat obligationi satisfacere: si verò post datam absolutionem ea obligatio noscatur, petita licentia monendus est pœnitens, & rogandus, vt concedat: si renuat, dissimulandum est: præstat enim sigilli inuiolabilis obseruatio cuicunque damno, quod violatione sigilli vitari poterat. Ægidius de Coninch. *disputat. 8. dub. 1. num. 24.* Layman. *lib. 5. tract. 6. cap. 14. num. 14.*

9. Prætereà semel concessa licentia reuocari ad libitum potest; quia eius vsus pendet ex voluntate concedentis. Vnde non licet Sacerdoti, neque in personis, neque in tempore, neque in aliqua circunstantia excedere modum in licentia præscriptum, vti benè notauit Nauarr. *dicto cap. Sacerdos. num. 127.* & *154.* Henriq. *lib. 6. de pœnit. cap. 23. num. 2.* Suar. *de pœnit. disp. 33. sect. 5. num. 7.* Fagundez *de secundo Eccles. præcept. lib. 6. cap. 1. num. 18.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 15.*

10. Sed qualiter hæc licentia concedi debet, ne sacerdos violator sigilli præsumatur? Aldret. *lib. 2. de religiosa discipl. c. 19. §. 1. n. 6.* affirmat in scriptis concedi debere: aliàs accusatus sacerdos de violatione sigilli non valebit se defendere. Fateor, in casu graui hoc expedire: sed plerumque nec necessarium est, neque expediens. Et quidem ad valorem licentiæ conueniunt omnes, scripturam necessariam non esse, sed verbo tenus concedi posse. Ad defensionem item sacerdotis accusati scriptura non requiritur: solius enim sacerdotis testimonio asserentis sibi à pœnitente concessam esse licẽtiam, creditur, & pœnitenti incumbit onus probandi contrariũ, vt rectè docuit Decius *cap. 1. de exceptionib. n. 27.* Lapus *alleg. 94.* Capua *lib. 1. decis. c. 23. n. 16.* Henriq. *lib. 6. de pœnitent. cap. 19. nu. 10.* Quod difficillimè facere potest, cùm hæc concessio secreta omninò esse soleat; ex alia parte non expedit regulariter in scriptis licentiam à pœnitente expostulare: quia ei onerosum esset, & periculo publicationis maioris expositum, vt benè notauit Suar. *disp. 33. sect. 3. n. 14.* Capua *lib. 1. decis. cap. 23. n. 15.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 6. cap. 1. n. 23.*

11. Quòd si sacerdos, vt ab accusatione violati sigilli se defendat, asserat, aliunde quàm ex confessione rem agnouisse, tenetur exceptionem probare, eiúsque probationi stãdum est, tametsi accusator contrarium probauerit; tum ne præsumatur delictum præcipuè in Iudice; tum ob reuerentiam sacramenti, ne censeatur offensum violatione sigilli. Atque ita docent Suar. *sect. 8. n. vlt.* Mascard. *de prob. concl. 1286.* Aldret. *li. 2. de relig. dis. §. 1. n. 7.* Ant. Gabr. *tit. de testib. concl. 2. n. 28.* Sacerdoti autem accusato de violatione sigilli nullo modo expedit desistere à via se defendendi, quòd ex licentia pœnitentis factum sit: quippe est via securior, cùm in aduersarium transferatur onus probandi contrarium, quod vix facere potest.

Hoc tamen crederem intelligendum esse, quando reuelatio sigilli in bonum pœnitentis, vel alterius cessit absque læsione honoris, & famæ. Nam, si reuelatio sigilli in damnum pœnitentis, vel alterius cessit; Confessario incumbit onus probandi ex licentia pœnitentis factum esse: quippe præsumi non potest pœnitens voluisse, quodsibi nociuum erat, vt optimè notat Bernard. Diaz *pract. cap. 109.* Suar. *disp. 33. sect. vlt. n. 4.* Verùm, si licentiam fuisse concessam probare non potueris, & electa via, quòd aliunde quàm ex notitia confessionis peccatum reuelatum agnouerit, si probationi succumbat, non pœna ordinaria, sed arbitraria puniendus est, vti docuerunt Nauarr. *in dicto cap. Sacerdos. n. 163.* Farinac. *praxi quæst. 51. à n. 95.* Menoch. *lib. 1. de præsumpt. q. 89. n. 26.* Suarez *de pœnitent. disp. 33. sect. 8. in fine.* Fagund. *de secundo Ecclesiæ præcept. lib. 6. c. 1. circa finem. n. 24.*

12. Qualitas obligationis seruandi sigilli ita grauis est, vt leuitatem materiæ non admittat. Nam esto verum sit, quod reuelatur, & pœnitenti non noceat, sacramentum ipsum, in cuius reuerentiam sigillum præcipitur, grauissimè offenditur cuiuscunque peccati manifestatione, sicuti ex communi sententia docent Nauarr. *cap. Sacerdos. n. 39.* Suar. *disp. 33. sect. 1. n. 12.* & *sect. 3. n. 2.* Henriq. *lib. 6. c. 19. n. 3.* Coninch. *disp. 9. dub. 1. n. 24.* Bonac. *disp. 5. q. 6. sect. 5. pun. 1. circa finem*, aduersùs Ledesm. *2. p. 4. q. 11. art. 1. cap. 5.* asserentem, reuelationem venialis peccati leue peccatum esse.

13. Pœnæ violantibus sigillum nullæ sunt ipso iure impositæ. Nam pœna depositionis, & perpetua in Monasterium detrusio, quarum fit mentio in cap. *Sacerdos de pœnit. dist. 6.* & cap. *Omnis vtriusque sexus de pœnit.* & *remission.* non ipso iure latæ sunt, sed ferendæ.

14. Iudex huius delicti non est sanctæ inquisitionis tribunal, nisi delictum hæresi mixtum fuerit: sed est prælatus Ecclesiasticus, cui accusatus sacerdos subiicitur, vt relato Molfesio *tract. 7. cap. 23. à num. 68.* notauit Bonac. *disp. 5. quæst. 6. sect. 5. pun. 1. in fine.*

§. II.

Ex qua confessione, & ad quæ sacrum sigillum extendatur.

1. *Obligatio sigilli ex cõfessione facta sacerdoti, saltem existimato, animo,* & *intentione recipiendi absolutionem nascitur.*
2. *Si alia intentione accedat pœnitens, non obligaris sacro sigillo.*
3. *Extenditur obligatio ad peccata in confessione audita,* & *quatenus ibi cognita sunt.*
4. *Expenduntur in particulari, quæ cadant sub sigillum.*
5. *Complicis peccatum, aliásque circunstantias; quæ non sunt materia confessionis, licèt pro declaratione materiæ dicta sint, aliqui censent sub sigillo comprehendi.*
6. *Verius est oppositum.*

1. OBligatio sigilli seruandi solùm nascitur ex confessione facta sacerdoti, saltem existimato, intentione recipiendi absolutionem. Quia est confessio homini facta, quatenus Iudex est in hoc sacramentali foro. Atque ita docet D. Thomas communiter receptus *in 4. dist. 21. qu. 1.* Dixi. *Sacerdoti:* quia ex confessione facta laïco, vel Clerico inferiori sic cognito, hæc obligatio nasci non potest: quia non fit iudici à Christo designato, & benè notarunt Suar. *disp. 33. sect. 2. num. 2.* Vasq. *quæst. 93. art. 4. dub. 2. nu. 6.* Coninch. *disp. 9. dub. 1. n. 4.* & *5.* Bonac. *disp. 5. q. 6. sect. 5. p. 2.* Dixi, *existimato*: quia saltẽ ex intentione pœnitentis confessio sacramenralis est: quod videtur sufficiens, vt sigilli confessionem inducat, sicuti docuit Scotus *in 4. dist. 17. q. 1.* & *dist. 18. qu. 4. art. 5. concl. 5.* Suar. *sect. 2. num. 5.* Vasq. alios referens *num. 4.* Layman. *lib. 5. sum. tr. 6. ca. 14. n. 16. vers. Inter.* Coninch. *disp. 9. dub. 1. n. 8.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. q. 6. sect. 5. punct. 2. n. 2.* Quod à fortiori procedit, si confessio facta fuerit sacerdoti iurisdictione carenti, vti notant prædicti Doctores. Dixi, *intentione recipiendi absolutionem*: tametsi de facto ob indispositionem non receperit: quia esse absolutioni indispositum non impedit obligationem sigilli, ex omnium sententia, teste Suarez *disputat. 33. sect. 2. num. 8.* eò quod non impediat intentionem recipiendi absolutionem, si capax exiterit; sin minùs exhortationibus disponatur, vt dignus absolutione fiat.

2. Verùm, si alia intentione, quàm recipiendi absolutionem sacerdoti peccatum fateris; tametsi inde obligatio secreti naturalis oriatur non tamen sacrilegij,: quia ea confessio, etiam ex intentione pœnitentis, non est sacramentalis, cùm ad sacramentum conficiendum non dirigatur. Vnde, si gratia solùm petendi consilij ad sacerdotem accesseris, petierisque, vt sub sigillo confessionis dicenda recipiat; non obinde ipse sigillo obligatur. Sic post alios antiquiores: quos refert Nauarr. *sum. cap. 18. num. 53.* Sanch. *lib. 3. de matr. disp. 13. num. 6.* Suarez *disp. 33. sect. 2. num. 7.* Vasq. *quæst. 93. art. 4. dub. 2. in fine* Layman.

lib. 5.

lib.5.sum.tract.6.cap.14.num.2.vers.Ex his. Bonac.*disp.5.quæst. 6.sect.5. pun.2. num.3.* Quod à fortiori procedit, si peccatum manifestasti, non animo impetrandi absolutionem, sed Confessorem decipiendi, vel ad malum inducendi, tametsi contrarium verbis exprimeres: quia illa non est confessio, sed deceptio, & sacrilega simulatio, sicuti notarunt Suar. *dicta sect.2. num.7.* Vasq.*dub.3.n.8. & dub.10.n.5.* Henriq. *lib.9. cap.19.&* 21. Coninch. *disp.9.dub.1.num.7.* Bonac.*disp.5.quæst.6.sect.5.p. 2.num.5.*

3. Hoc sacrum sigillum extenditur ad peccata in confessione audita, & quatenus ibi cognita sunt. Notanter dixi, *quatenus ibi cognita sunt*: neque enim ob confessionem impediri debet Confessarius notitia peccati aliunde accepta vti vt benè tradunt Supplemen. S. Thom. *quæst.11. art.5.* Valen. *t.4. disp.7. quæst.13.p.4.* Coninch. *disp.9.dub.1.concl.2. n.9.* Layman. *lib.5. sum.tract.6.cap.14.num.3.* Bonac.*disp.5. de pœnitent.quæst.6. sect.5.p.2.num.9.* Vnde, si extra confessionem noueris, Petrum res tuas furatum esse, poteris, non obstante confessione facta, eum de latrocinio accusare. Si autem latrocinij notitiam ante confessionem habuisti, & accusare decreuisti, expediret omninò, ne illius confessionem exciperes, sed alteri Sacerdoti confitendum remitteres, ne accusatione post confessionem factam instituta suspicionem violati sigilli ingeres. Ad idem est, si vsurarij, vel concubinarij publici confessionem excepisses, & inabsolutum remitteres, posses à Communione repellere non ob indispositionem in confessione cognitam, sed ob non exhibitam satisfactionem, & scandalum non sublatum. Ob quam causam etiam à sacro conuiuio repellendus esset, etiamsi ei absolutionem concessisses, quia in iis non vteris scientia per confessionem comparata, sed aliunde acquisita. Sic aliis relatis docent Suar. *disp.33. sect.3. n.7.* Vasq. *quæst.93. art.4.dub.7.* Coninch. *disp.9. dub.1.concl.2.* Laym. *lib.5. sum. tract.6.cap.14.n.3.* Cauendum tamen maximè est, vt benè prædicti Doctores monent, ne propter notitiam ex confessione acceptam aliquid amplius, vel certiùs affirmetur, aliàs violaretur sigillum.

4. Igitur cadunt sub sigillum primò peccata mortalia, etiam in genere: non enim tibi licet significare, pœnitentem peccatum mortale commisisse: quia per se est occasio infamiæ, & sacramentum exosum reddit. Sic omnes Doctores, teste Coninch. *disp.9.dub.1.n.10.* Secundò, sub sigillo continentur peccata quantumuis publica, si aliunde ea noueris: quia dum ex confessione nosti, sigillata est ea notitia, vt benè Coninch. *n.11.* Tertiò, sub sigillo seruari debent peccata absque vllo dolore confessa, quinimò quæ committenda narrantur, si ex intentione se disponendi ad absolutionem mediis sacerdotis exhortationibus dicta fuerunt: quia ea confessio iniqui propositi saltem ex intentione sacramentalis extitit: atque ita aduertit Innocent. & Abbat. *in c. Omnis vtriusque sexus de pœnit.& remission.in fine.* & Alens. *4.p.q.78. membr.2. art.2.* Syluest. *verbo, Confessio, 3.q.5.* docuerunt Maior. *in 4. dist. 21. q.3. argum.4.* Adrian. *in 4. de confess. §. Hu præmissis.* Layman. *lib.4. sum.tract.6.cap.14.n.5.* Suar. *disp.33. sect.2. n.8.* Coninch. *disp.9. dub.1.n.3.* Bonac. *disp.5.q.6. sect.5.p.2. num.7.* Quattò, sigillum comprehendit omnia peccata venialia in specie: quia hæc, vel alia peccata pœnitentem commisisse, & confessioni detulisse non est per se cognitum, vt rectè dixit Coninch. *disp.9. de pœnit. dub.1. n.10.*

5. Solùm est difficultas, an sub sigillum cadant complicis peccata, aliæque circunstantiæ, quæ ad explicandum peccatum narratæ sunt: v.g. vt homicidium à te factum explicares, narrasti, Petrum tibi socium fuisse, quod dicere necessarium non erat. Item, declarasti, te fuisse ad sacros Ordines promotum, cùm esses illegitimus, vel procurasse, vt Petrus illegitimus promoueretur. Item, te iactasti de generis nobilitate, vel consuluisti alteri iactationem, falsò tamen. Dubium ergo est, an complicis peccatum, aliique naturales defectus ita sub sigillo debeant contineri, vt ob nullam causam manifestari possint. Et quidem contineri sub secreto naturali strictiùs obligante, quàm si extra confessionem cognita essent ob reuerentiam sacramenti, omnes Doctores firmant: sicuti etiam asserunt, si ex eorum manifestatione, aliqua, etsi leuis suspicio audientibus daretur, omninò sub sigillo inuiolabili celanda esse. At secluso hoc periculo negant Ledesm. *2.p.4.q.10. art.2.conc.2.* & Vasq. *q 91. art.4. dub.3.n.3.* prædicta sub sacro sigillo contineri: quia non sunt materia confessionis: at sacri sigilli materia esse non potest, quæ materia confessionis non est, neque ad absolutionem dirigitur. Ergo, &c.

6. Sed placet communem sententiam sequi, nempe, ea omnia, quæ ad peccati confessi explicationem aliquo modo conduxerunt, quæque personam infamant, seu dehonestant sub sigillo contineri: secùs verò, quæ nullo modo ad cõfessionem attinent, sed incidenter dicta fuerunt. Sic tradit *in 4. dist.18. q.4.art.5.concl.3.* Nauarr. *cap.Sacerdos.de pœnit dist.6. num.51.* Suar. *disp.33. sect.3.n.5.* Valen. *t.4. disp.1.q.13. pun.3.* Laym. *lib.5. sum.tract.6.cap.14.n.4.* Coninch. *disp.9.de pœnitent.dub.1.n.13.* Bonac. *disp.5.de pœnit.q.6. sect.5. pun.2. n.10.* Ratio est: quia licèt prædicta non sint materia confessionis, conducunt tamen, saltem ex opinione pœnitentis, ad materiæ explicationem. Debent ergo sub sacro sigillo seruari, aliàs odiosa redderetur confessio, si scirent pœnitentes, prædicta euulgari in aliquo casu posse, mallentque sæpè eorum peccata reuelari, quàm eos defectus, & circunstantias. Quando autem ea, quæ in confessione manifestantur, ad explicationem peccatorum dicta non fuerunt, nulla superest causa, ob quam sub sigillo confessionis contineri debeant.

§. III.

Qualiter sacrum sigillum seruandum sit.

1. *Nec verbis, nec signis manifestanda est confessio.*
2. *Si plurium confessiones excipiens dicas de aliquibus venialia tantùm confessos esse, violas sigillum.*
3. *Item, si asseras, pœnitentem non absoluisse, nulla causa expressa.*
4. *An tenearis dare schedulam, & testimonium de confessione.*
5. *Quid de quodam vsu Ecclesiæ Compostellanæ.*
6. *Si de publico vsurario, latrone, &c. affirmes, confessum esse sua latrocinia, violas sigillum.*
7. *Item, loqui de peccatis cum his, qui norunt.*
8. *Aliquando ex sola manifestatione confessionis talibus circunstantiis facta, violatur sigillum.*
9. *Reuelare peccata venialia in specie est contra sigillum.*
10. *Quid de narratione peccatorum in genere, nulla persona nominata.*
11. *Grauissimum est in prædicta narratione periculum violandi sigillum.*
12. *Qualiter monendus est Gubernator ciuitatis de graui damno reipublicæ in confessione cognito.*
13. *Qualiter respondere debes Iudici interroganti de auditis in confessione.*
14. *Non potes cum pœnitente loqui, absque eius facultate de auditis in confessione.*
15. *Si apprehendas errorem commissum, potes, & debes. Firmant plures. Verius est oppositum.*
16. *Ex licentia pœnitentis complex corrigi potest.*
17. *Nequis notitia confessionis vti ad actiones, quas pro libito omittere non potes.*
18. *Ad actiones externas, quæ in pœnitentis damnum non cedunt, benè poteris notitia vti.*
19. *Plures affirmant, te ea notitia vti posse ad priuationem suffragij, beneficij, &c. si absque suspicione peccati fieri possit.*
20. *Verius est nullo modo licere.*
21. *Satisfit contrariis.*

1. REcepta est omnium sententia confessionem sic debere esse sigillo munitam, vt nec verbis, nec factis directè, vel indirectè manifestes. Habetur cap. *Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remiss.* ibi, *verbo, vel signo, vel alio modo aliquatenus prodat peccatorem.* Vt ergo constet, quando hæc manifestatio, seu violatio sigilli contingat, quando non, placet frequentiores casus referre.

2. Primò censeo, te sigillum violare, si plurium confessiones excipiens, dicas de aliquibus, tantùm venialia peccata fassos esse: tacitè enim denotas, reliquos mortalia habuisse. Excipe, nisi specialis aliqua ratio hoc dicendi subesset, sicuti notant Nauar. *cap. 8. num.3. & 9.* Vasq. plures referens *q.93. art.4.dub.3.num.1. &* 2. Suar. *disp.33. sect.3.n.9.* Coninch. *disp.9. dub.1.n.13.* Ad idem est, si audita duorum, vel trium confessione, vnum specialiter commendes, nisi specialis aliqua causa subsit huius commendationis; periculum non leue est violandi sigillum: indicas enim, alios commendatione dignos non esse. Sic Nauarr. *cap.8.n.4.* Valen. *disp.7.q.13.p.3.* Laym. aliis relatis *lib.5.sum.tract.6.cap.14.n.7. in fine.* Bonac. *disp.5.q.6. sect.5.p.4.n.2.* Secundò, violabis sigillum, si dicas, pœnitentem non esse confessum peccatum, quod fecit: quia reuelas defectum integritatis, quem pœnitens in confessione commisit. Laym. *lib.5.sum.tract.6.cap.14.n.6. vers. Simile.*

3. Terriò, sigilli violatores, si asseras, pœnitentem non absoluisse: nam esto ob varias causas negari absolutio possit, regulariter ob indispositionem pœnitentis negatur, ac proinde negata absolutione, absque causæ expressione, sinistra de pœnitente suspicio concipitur, quod ex notitia confessionis illicitum est. Sic docent Suar. *disp.33. sect.3. n.7. & sect.6. n.1.* Vasq. *q.93. art.4.dub.10.n.9.* Bonac. *disp.5.q.6. sect.5. pun.4.n.6.* Laym. *lib.5.sum.tract.6.cap.14 n.8.* Coninch. *disp.5.dub.1.n.14.* aduersùs Caiet. *verbo, Confessio necessaria. §. Quintum.* Secùs esse, si exprimeres causam non concessæ absolutionis, quæque in pœnitentis iniuriam non cedit, vt quia confessio ob superueniens impedimentum perfici non potuit; vel, quia nullum peccatum pœnitens confessus est: quia in iis solùm manifestas, pœnitentem confessum non esse, sicuti docuit Suarez *disp.33. sect.6.n.2.*

4. Ex quo fit, si pœnitens testimonium, seu schedulam Confessoris expostulauerit, vt eius Parocho, vel hero, vel aliis

constet, præcepto confessionis satisfecisse, nullatenus potes ei schedulam denegare, tametsi non absolueris: quia tacitè eius indispositionem, & impœnitentiam declarares, vel saltem illius suspicionem gigneres: vti docent optimè Medin. *l. 1. Instruct. cap. 4. casu 5.* Henriq. *lib. 6. c. 22. n. 3.* Fagund. *de secundo Eccles. præcept. lib. 6. cap. 4. in fine.* Coninch. *disp. 9. dub. 1. n. 14.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 8.* Quamuis contrarium sentiat Bonac. *disp. 5. de pœnitent. q. 6. sect. 5. p. 4. n. 7.*

5. Quocirca approbare non possum vsum, quem in Composstellana Ecclesia Canonicus Cardinalis maior stabilire præsumit, ne vllus Confessarius schedulas confessionis peregrinis concedat, eò quod ipse testimoniales litteras, tum confessionis, tum Communionis tribuat. Nam esto, ipsi competat has litteras testimoniales tribuere, cùm ipsæ, quod attinet ad sacramentum Confessionis: ex sola relatione Confessarij concedi possit, si pœnitens iis contentus non sit, sed Confessarij testimonium exigit, non videtur à Confessario negari posse: quia petit, quod sibi vtile est, & secundùm communem Ecclesiæ vsum debitum. Et licèt, spectato iuris rigore, hoc testimonium non deberetur à Confessario concedi, si ipse Confessarius ante auditam confessionem omnibus pœnitentibus declararet, se confessiones excepturum, ea conditione, ad dandum testimonium obligari posset, quia ea conditione posita cedunt pœnitentes iuri, quod habent testimonium exigendi. At nullatenus expedit hic quasi contractus, præcipuè cùm fiat, ne Cardinali maiori lucrum, quod ex testimonialibus acquirit, diminuatur. Relinquendi ergo sunt Confessarij, vt suas schedulas, seu testimonia pœnitentibus exigentibus gratis concedant. Dixi. *testimonium confessionis concedendum esse pœnitenti, tametsi inabsolutum dimiserit:* quia ineo testimonio cùm non sit de absolutione, sed de confessione, quæ facta est, tametsi iniquè, nullum adest mendacium. Quòd verò ipse pœnitens eo testimonio abutatur, vt ad sacram Eucharistiam permittatur accedere, sibi tribuendum est, non Confessario, qui suo muneri satisfecit, vt benè notauit Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. n. 8.*

6. Quartò, si de publico vsurario, latrone, concubinario, diceres tibi confessum esse sua latrocinia, fornicationes, &c. magna animi contritione, non est dubium, sigillum esse violatum, si aliunde, quàm ex confessione, ea peccata tibi nota non erant: nam esto publica fuerint, & audientibus manifesta, tu autem aliunde, quàm ex confessione non noueras. Teneris ergo sub sigillo seruare, aliàs sæpè ob imprudentiam, & ignorantiam præsumeres dubia, & occulta, certa & publica esse, & vt talia euulgares, quod sine dubio est grauissimum inconueniens. Atque ita docent Nauarr. *dicto c. Sacerdos. n. 62. & 66.* Caiet. *verbo, Confessio necessaria, condit. 3.* Suar. *disp. 33. sect. 3. n. 8.* Henriq. *lib. 6. c. 20. n. 4.* Coninch. *disp. 9. dub. 1. n. 17.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 9.* Vasq. *q. 93. art. 4. dub. 6.* Idem existimo dicendum, si ex sola fama, iudicissque sententia agnouisses, alium esse latronem, vel vsuratium, aut concubinarium, assereres specialiter latrocinia, & vsuras tibi confessa esse, quia tuo dicto, quantum ex te est, eius peccata certiora reddis, sicuti benè tradunt Nauarr. *cap. 8. n. 10.* Suar. Vasq. Coninch. *locus citatus.* Secùs crederem, si in genere affirmares, Petrum magna animi contritione sua peccata tibi confessum esse: quia ex vi huius dicti, neque mortale peccatum commisisse Petrum declaras, neque aliquid affirmas, ex quo ei infamia euenire possit, sed potiùs illius laudabilem animum, rectámque dispositionem explicas, vt rectè Ioan. Medin. *Cod. de confess. qu. 47. post princ. alias 51. de his, quæ à Confessore celanda sunt.* Coninch. *disp. 9. dub. 4. n. 53.*

7. Quintò, violares sigillum, si de peccatis tibi confessis sermonem haberes cum iis, qui ea rectè norunt, si tibi aliunde, quàm ex confessione, nota non erant: nam, quatenus ex te illa locutio procedit, manifestat, quæ omninò celanda sunt. Præterquàm, quòd ingratum est pœnitenti eius peccata in memoriam reuocari, & in conuersationem adduci, vt notauit Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 9.* Ob quam causam crederem tibi ab eo sermone abstinendum esse, tametsi ea peccata aliunde, quàm ex confessione nouisses.

8. Sextò, quamuis sigillum plerumque non violes, asserens, aliquem tibi confessum esse, aliquando tamen id affirmare potes vt ex circunstantiis suspicionem ingeras, casum reseruatum, vel aliam grauem culpam confessum fuisse: quo casu sigillum indirectè violas sicuti aduertit Suar. *disp. 33. sect. 3. num. 9.*

9. Septimò, etsi affirmare de pœnitente, peccata venialia fuisse confessum, nulla sit sigilli violatio: quia tacitis in specie peccatis solùm manifestas pœnitentem esse confessum, siquidem confessio absque peccato saltem veniali esse non potest. At, si diceres, pœnitentem minutissimis suis peccatis tibi molestum esse, vel aliis narrationibus superfluis caput obtundere, veriùs credo, te sigillum violaturum, non, quia peccatum aliquod manifestas; sed, quia manifestas pœnitentis naturalem defectum, scilicet scrupulosum, & impertinentem esse: qui tamen defectus, vtpote ex peccatorum confessione cognitus, sub secreto confessionis seruari debebat. Atque ita docent Coninch. *disp. 9. de penit. dub. 1. n. 12.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 6.* contra Nauarr. *cap. 8. n. 12.*

10. Octauò, tametsi nulla sit violatio sigilli, si in genere nulla nominata persona Confessor narret peccata grauia sibi confessa, ex qua narratione nec leuis suspicio committentium haberi possit, quippe ea narratione nulli fit iniuria, neque in vllius grauamen redit, vt benè docuit Syluest. *verb. Confessor. 3. q. 5.* Nauarr. *c. 8. n. 15. & in se Sacerdos de pœn. dist. 6. n. 47.* Consultissimum tamen est, ab ea locutione abstinere, præcipuè coram multis, & aliquibus circunstantiis expressis; partim, quia rudes præsumunt, sigillum esse violatum; partim, quia sagaces inde in suspicionem committentium venire possunt, vt rectè aduertit Nauar. *dicto c. Sacerdos. n. 31.* Henriq. *lib. 6. c. 21. n. 6.* Coninch. *dub. 1. n. 16.* Laym. *c. 14. n. 10.* Quod à fortiori procedit, si aliqualiter personas scelera committentium exprimeres: vt, si diceres: Plura adulteria audiui ab eo, cuius confessionem primò excepi: facilè enim inuestigari potest, quinam fuit, præcipuè cùm aliquando primò tibi confessum potuisti nominare, vt benè ex Medin. notauit Laym. *supra.*

11. Hinc fit, grauissimum periculum esse violandi sigilli, si in aliquo oppido, & fortè non amplo, vbi paulò antè confessiones excepisti affirmas plura peccata grauia committi, plures confessionis genera les ex necessitate excepisse. Etenim ex tali dicto illa Communitas non leuiter infamatur, cuius infamia in pœnitentes, tanquàm illius membra, deriuatur: & qui de aliquibus sinistram conceperant opinem ob tale delictum, in ea firmantur. Atque ita docent, S. Anton. *3. p. tit. 17. c. 22. §. 3.* Nauarr. *c. Sacerdos. n. 54. & cap. 8. n. 16.* Henriq. *lib. 6. cap. 21. num. 6.* Coninch. *disp. 9. dub. 1. n. 16.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 10.* Bonac. *disp. 5. q. 6. sect. 5. p. 4. n. 3.* Et hæc efficacius vrgent, si de aliqua exigua Communitate, & alioqui religiosa dicantur, Collegio, scilicet, Religiosorúmque Conuentu: in his enim credit Ægidius de Coninch. sigillum violari Expedit ergo, ab his omnibus abstinere.

12. Nonò, tametsi licitum sit cognita conspiratione de ciuitate prodenda, vel occisione innocentis intentata, monere Gubernatorem, vt inuigilet, & innocentem, vt se custodiat, si absit periculum, ne ex tali narratione rei comprehendantur, vel aliqualiter agnoscantur, summa tamen prudentia, & circunspectione faciendum est, ne id periculum subsit: nam sæpè ea notitia accepta conspiratores inuestigantur, & tandem comprehenduntur: ideóque expedit omninò, si fieri potest ex licentia pœnitentis, eam monitionem fieri. Atque ita docent Henriquez *lib. 6. c. 22. n. 2. & 3.* Ægidius de Coninch. *disp. 9. de pœnitent. dub. 1. n. 17. & 18.* Laym. *c. 14. n. 11.*

11. Decimò, si à Iudice rogeris de peccato in confessione audito, affirmare debes, etiam cum iuramento, te nihil scire, subintelligendo, vt reuelare possit, sicuti ex communi sententia firmant Nauarr. *c. 8. n. 19.* Valen. *qu. 13. p. 4.* Henriq. *lib. 6. c. 19. n. 7.* Vasq. *q. 93. art. 4. dub. 13. n. 8.* Suar. *disp. 33. sect. 6. à n. 6.* Ægid. *disp. 9. dub. 1. in fin.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 14. n. 12.* Bonac. *disp. 5. q. 6. sect. 5. p. 4. n. 31.* Quinimò, si iniquè peccatum manifestares, asserunt, pluribus relatis Couar. *2. p. decr. c. 8. n. 9. & 10.* Fag. *l. 6. de 2. Eccles. præc. c. 1. n. 8.* tuum dictum, vtpote contra iuris ordinem extortum, nullius considerationis esse nullamque fidem facere. Quod si à iudice, vel à priuata persona rogatus fueris, an pœnitens confessus sit peccatum aliquod notorium, & publicum; nequaquam id affirmare, nec negare debes, vt benè notauit Ægid. *disp. de pœnitent. dub. 1. in fin.* Nam, si affirmas, confessum esse, augebis peccati commissi certitudinem: si negas ingeris audientibus suspicionem non fuisse pœnitentem integrè confessum. Deinde nunquam licitum tibi est, aliquem absque absolutione dimissum affirmare absoluisse; quia in nullo sensu ea propositio affirmatiua, vera esse potest: neque etiam è contra asserere licet, negatâ fuisse absolutionem: quia, vt *superius* dixi, sinistra opinio de pœnitente firmaretur: sed his iniquis interrogationibus respondere debes, te tuo officio functum esse: expeditque, vt interrogantem obiurges, etiamsi superior sit, quòd similia interrogare audeat, cùm confessionis sigillum ob nullam causam violari possit.

14. Superest triplex quæstio. Prima, an violes sigillum, si cum pœnitente loquaris de peccatis, aliisque circunstantiis ex sola notitia confessionis cognitis? Si ex licentia expressa pœnitentis id fiat, licitum est. Censetur autem pœnitens licentiam expresè concedere, si ipse priùs loqui incipiat, vt docuerunt Suar. Laym. & Bonac. statim referendi. At facultate à pœnitente non concessa, illicitum per se est, quia sigillum non solùm obligat audita in confessione tegere, sed ne ob illa pœnitens exprobretur, aut pudore afficiatur, sicuti tradit Suar. *disp. 33. sect. 5. in princ.* & Bonac. *disp. 5. q. 6 sect. 5. qu. 4. n. 8. & 11.* Laym. *l. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 9. fin.* tametsi contrarium videatur sentire Vasq. *q. 91. art. 4. dub. 10. num. 9.* cum Ioan. Med. *q. de his, quæ à Confess. celanda sunt. vers. Inde vltrà.*

15. Solùm est dubium, si deprehendas errorem commisisse in confessione, an possis pœnitentem monere, si ipse neget facultatē loquendi de auditis. Suar. *disp. 33. sect. 5. n. 3.* Laym. *dicto c. 14. n. 15* affirmat, & satis probabiliter, te posse, imò etiam debere; quia ea locutio non censetur esse extra confessionem

sed

sed intra, cùm ad præteritam confessionem perficiendam dirigatur, ideoque pœnitens videtur irrationabiliter inuitus. Sed verius oppositum censeo cum Victor *sum. de confess. num.* 195. Man. Rodrig. *sum. cap.* 55. *conc.* 12. *n.* 15. Philiarch. *de offic. Sacerd. l.* 2. *p.c.* 26. §. *si Sacerdos.* Soto *de tegendo secreto, dub.* 4. *in fine.* Sauch. *l.* 3. *de matrim. disp.* 16. *n.* 3. & *n.* 15. Fagundez *de 2. Eccles. præcep. l.* 6. *c.* 4. *n.* 33. Quia ea locutio esset tacita peccati exprobratio, neque vllo modo cum confessione præcedenti coniuncta: nam esto fiat ad illius defectum reparandum, ea reparatio distincta est à confessione, & contra voluntatem pœnitentis. Et addunt, neque improbabiliter Sanch. *num.* 16. & Tolet. *l.* 3. *sum. cap.* 16. *num.* 4. & Fagund. *n.* 32. se non credere, teneri confessorem petere licentiam à pœnitente, vt eum moneat de peccato, quod vult admittere; sed tantùm in confessione teneri eam monitionem præstare. Nam vt tradunt D. Thom. *in* 4. *dist.* 21. *q.* 3. *art.* 1. *n.* 20. Sylvest. *Confessio* 3. *q.* 14. ex auditis in confessione non arctatur Confessor ad aliquid faciendum, vel omittendum, vel remedium adhibendum extra illam: ea enim notitia est ad solum pœnitentiæ forum. Præterquam quòd multi pœnitentes ægrè ferent, eam licentiam peti, & peccati confessi memoriam refricari: vellent enim peccata omninò memoria excidisse.

16. Quæstio secunda, an violetur sigillum corrigendo complicem? Constat ex *superiùs* dictis violari, si absque licentia expressa pœnitentis fiat. At ea concessa non desunt, qui id affirment, vt videre est in Palud. *in* 4. *dist.* 21. *q.* 3. *art.* 2. *conc.* 2. Soto *dist.* 18. *q.* 2. *art.* 6. *ad* 4. Angel. *verbo, Confessio,* 1. §. 3. Rosel. *ibi,* §. 6. Bannes 2. 2. *q.* 33. *in fine.* Mouentur primò: quia inordinatum videtur, vti notitia confessionis ad externas actiones à Sacramento distinctas. Secundò, non potest esse efficax hæc notitia ad correctionem: partim, quia corrigendus negare potest delictum, & ei est fides adhibenda æquè ac pœnitenti: partim, quia ad denunciationem procedi non potest, vtpote quæ publicitatem delicti requirit. Cùm ergo correctio ad denunciationem dirigatur, & denunciatio fieri non possit, & correctio cessare debet.

Cæterum omnino dicendum est, ex licentia pœnitentis licitum esse complicem corrigere, eiusque spirituale bonum procurare, quando alia via obtineri non potest. Sic multis relatis firmat Suar. *disp.* 33. *sect.* 4. *à num.* 4. ea præcipuè ratione: quia hæc correctio non est contra sigillum, cùm fiat ex facultate pœnitentis, in cuius gratiam, & fauorem peccata confessa secretò seruanda sunt. Neque est contra reuerentiam debitam sacramento confessionis, vti notitia ibi comparata in bonum spirituale alterius. Vnde enim hæc indecentia oriri potest? Neque item est medium inutile, sed potius est efficax, ad correctionem faciendam: nam, quòd corrigendus negare possit delictum, non obest, aliàs nunquam liceret ex sola relatione socij criminis complicem corrigere, contra August. relatum *in cap. Si peccauerit.* 2. *quæst.* 1. præterquam quòd plerumque id non contingit. Neque denique est verum, non posse ad denunciationem procedi, si pœnitens licentiam tribuat: potest vtique ad denunciationem paternam, qua superior, vt pater, consilio, & exhortatione corrigere subditum possit, non tamen ad denunciationem iudicialem, quia hæc esse non potest dum delictum occultum est.

17. Quæstio tertia, & grauissima, an vti possis notitia à confessione excepta ad exteriores actiones regulandas? Quando actiones eius conditionis sunt, vt pro libito confessoris non possint omitti, sed necessariò adhibenda est causa, sicuti contingit in ministratione publica Eucharistiæ, Ordinis, Matrimonij, constans, est omnium sententia, si hæ petitæ denegentur pœnitenti ob notitiam ex confessione comparatam, violari sigillum. Etenim ex hac denegatione oritur rationabilis suspicio alicuius indignitatis, & peccati confessi manifesta exprobratio, sicuti bene expendit Vasq. *q.* 93. *art.* 3. *dub.* 8. & habetur *c. Si Sacerdos de officio Ordinar. c. fin.* 6. *q.* 2. *c. Cum non ab homine. de sentent. excommunicat.*

Hinc fit non posse à confessario iniungi pœnitentiam, quæ aliis suspicionem ingerat, vel alicuius grauis peccati in genere, vel alicuius leuis in specie: quia esset tacita sigilli violatio. Deinde fit, non posse pœnitenti, vel alteri insidias parari, vt in peccato comprehendatur: quia hæ sine probatione in foro externo parari non possunt. Etenim insidiarum paratio est quædam peccati punitio, & reprehensio, & semper denotat malum aliquod velle perpetrare insidiatum: ac proinde est manifesta peccati confessi reuelatio, vel exprobratio. Atque ita docent tanquam certum Coninch. *disput.* 9. *dub.* 4. *n.* 60.

18. Verùm, si loquamur de actionibus, quæ pro libito confessarij exerceri possunt: adhuc distinguendum est, si nullatenus cedunt in pœnitentis damnum, vel peccati confessi suspicionem, exerceri optimè possunt, non obstante sigilli obligatione, vti docuit latè Sanch. *l.* 3. *de matr. disp.* 16. *à n.* 4. Quocirca poteris consulere virum doctum in re dubia, sine periculo cognitionis personæ. Deinde potes ex confessione vnius complicem examinare, absque eo, quòd ipse intelligat, vnde mouearis ad interrogandum. Præterea poteris rem propriam diligentius custodire. Item si nosti ex confessione Pauli, tibi Petrum parare insidias, poteris non exire domo; tametsi aliàs exiturus esses: & si cognoscas tibi præparatū venenum, poteris non suscipere: quia ex huiusmodi actionibus non reuelas Petro Pauli peccatum; sed solùm denotas Petro Paulum tibi confessum esse, quod non est sigilli violatio, vt rectè notauit Adrian. *in* 4. *de confess.* vbi de sigillo circa tertium principale. *vers. ad quintum* Sylu. *verb. Confessio,* 1. *q.* 19. Henriq. *l.* 6. *c.* 24. *n.* 5. Coninc. *disp.* 9. *dub.* 4. *n.* 54. Suar. *disp.* 33. *sect.* 7. *n.* 9. Laym. *l.* 5. *sum. tract.* 6. *c.* 14. *n.* 20. *q.* 1. Bonac. *disp.* 5. *q.* 6. *sect.* 5. *pun.* 4. *n.* 27. tametsi contrà sentiant Nauarr. *c. Sacerdos de pœnit. dist.* 6. *n.* 135. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *q.* 4. *art.* 5. *post medium.*

Neque ab hac fuga, & defensione impediri potes, tametsi Petrus inde ad occidendum Paulum moueatur: quia non reneris, etsi laudabiliter posses, alienam vitam propriæ tuæ vitæ iactura defendere, vt bene notauit Laymann. & Coninch. *locis allegatis.* Neque ob hanc causam Sacramentum redditur per se odiosum, vt inquit Bonac. *suprà, numer.* 29. sed ad summum illud Sacramentum in tali occasione factum; quod vtpote rarum & extraordinarium spectari non debet. Ad idem est, si scias, aliquem noctu è Monasterio egredi: poteris illum locum quæsito colore obseruare. Item, si scias, subditum aliquo in loco peccare, poteris per te, vel alium frequenter locum illum visitare: quia est quædam debita custodia, modò ex his actionibus nulla criminosi suspicio oriatur. Neque obest, quod ipse criminosus præsumat hæc fieri ob notitiam confessionis: nam cùm in illius commodum, & spiritualem vtilitatem cedant, censeri non debent peccati confessi exprobratio, sicuti censentur insidiæ: & docet Suar. *dicta disp.* 33. *sect.* 7. *n.* 9. Ægid. *disp.* 9. *dub.* 4. *n.* 68. inclinat Laym. *l.* 5. *sum. tr.* 6. *c.* 4. *q.* 2. *circa finem.*

19. Si verò actiones in damnum, saltem temporale, pœnitentis cedant, quales sunt priuatio officij, prohibitio frequentis è domo egressus, remouere à loco, negatio secreti ad prælaturam suffragij, impeditio Matrimonij, Ordinis, & similium, allegata alia causa; Doctores diuisi sunt. Nam Nauar. *cap. Sacerdos de pœnitent. dist.* 6. *artic.* 1. *num.* 10. *ad* 1. & 2. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *q.* 4. *art.* 5. *ad finem.* Henriq. *l.* 6. *de pœnitent. cap.* 23. *n.* 3. inclinat Suarez *disp.* 33. *sect.* 7. *ad finem, & tom.* 4. *de relig. tract.* 10. *l.* 8. *cap.* 5. *à num.* 12. *& seqq.* Gutierr. *de matrim. cap.* 61. *num.* 10. Vasq. *quæst.* 93. *artic.* 4. *dub.* 8. *num.* 5: & alij innumeri relati à Sanch *l.* 3. *de matrimon. disp.* 16. *numer.* 2. affirmant liceret, quando ex suprà dictis: actionibus nulla videntibus suspicio ingeritur peccati confessi. Mouentur primò: quia Sacerdos, ex vi sigilli solùm astringitur, vt confessionem tegat taliter, quòd nec pœnitenti, neque aliis occasionem tribuat malè te pœnitentibus suspicandi. At ex vi prædictarum actionum, neque pœnitenti, neque aliis malam suspicionem ingerit, cùm sint actiones, quæ ob alias infinitas causas absque vlla culpa pœnitentis fieri à Sacerdote possunt. Ergo. Quòd verò pœnitens suspicetur, ob confessionem eas actiones à superiore fieri, non obest, quin superior eas exercere possit: quia ea suspicio non ex ipsis actionibus, quæ indifferentes sunt, vt ex hac, velle illa causa fiant; sed ex discursu pœnitentis oritur, quem non videtur confessor obligatus impedire. Secundò, superior ante confessionem factam ius habebat remouendi subditum ab officio, & loco, negandi suffragium. Ergo etiam post confessionem factam hoc ius retinere debet. Non enim confessio excepta iuri superioris præiudicare debet, sicuti non præiudicat notitiæ aliunde, quàm ex confessione exceptæ. Tertiò, sæpe pœnitenti officium, quod exercet, & locus, in quo habitat, occasio est delinquendi, obligaturque, pro suæ conscientiæ securitate, ea si fieri potest, deserere. Ergo superior remouens à tali officio, & loco pœnitentem, nullam illi iniuriam, seu incommoditatem infert. Quartò, ad huiusmodi finem videtur reseruatio casuum statuta, vt superiores securiùs possent bono spirituali suorum subditorum consulere. Neque decretum Clement. VIII. de casibus reseruatis huic doctrinæ aduersatur. Nam ipse *in* §. 7. inquit: *Tam Superiores pro tempore existentes, quàm confessarij, qui postea ad superioris gradum fuerint promoti, caueant diligentissimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem vtãtur.* Quæ verba non est dubium præceptiua esse tum ex modo, quo referuntur, tum quia statim subiungitur: *Atque ita per quoscunque Regularium Superiores, quicunque illi sint, fieri mandauit.* Non, inquam, hoc decretum obstat: quia asserere possumus, ibi solùm præcipi, & commendari, quòd aliàs iure diuino commendatum est de obseruatione sigilli; ne, scilicet, vllus superior ad exteriorem gubernationem vtatur notitia ex confessione excepta, quæ ex se suspicionem confessi peccati ingerat. Deinde notanda sunt verba, *ad exteriorem gubernationem,* quibus, vt expendit Suar. *to.* 2. *de relig. tract.* 10. *l.* 8. *cap.* 5. *n.* 12. indicatur, non prohiberi vsum notitiæ ex confessione exceptæ, ad interiorem gubernationem, & pœnitentis spiritualem profectum.

20. Nihilominus verius existimo, nullomodo licere vti notitia confessionis, pœnitente non consentiente ad præ-

dictas actiones exercendas, scilicet, ad remouendum subditum de officio, & loco, negandúmque secretò sacramentum, suffragium, & similia; tametsi nullus alius, præter pœnitentem, suspicetur ob confessionem fieri. Sic pluribus relatis firmat Sanch. *lib. 3. de matrim. disput. 16. num 3.* Coninch. *disp. 9. dub. 4. nu. 6. & 69.* Martin. Delirio *libr. 6. disquisit. mag. sect. 2.* Bonac. *disputat. 5. quæst. 6. sect. 5. part 4. à numer. 14. & seqq.* Laymann. *libr. 5. summ. tract. 6. capit. 14. quæst. 2. numer. 22.* Cui sententiæ fauere intendit Clemens VIII. *in supradicto decreto.* Si enim solùm vellet obseruari, quod aliàs iure diuino certum est obseruari debere, non verbis præceptiuis vtpote superfluis; sed commendatitiis vteretur. Cùm ergo Clemens speciale præceptum tulerit, ne Regulares superiores notitia ex confessione accepta vterentur ad exteriorem gubernationem, manifestè indicauit prohibere voluisse illum vsum, qui aliàs sub opinione pósitus erat, licere. Quod in Societate expressè constat ex instruct. 5. & cap. 21. Ordinat. communium: ibi enim R.N.P. Claudius Aquauiua inquit: *Tametsi non desunt Doctores, qui sentiant, saluo sacramentalis confessionis sigillo, iustis de causis licere nonnunquam Confessario, cum id fieri potest sine vlla reuelata confessionis suspicione, vti extra confessionem notitia per confessionem habita: tamen, quia hæc doctrina, & eam exigit in tanta re circunspectionem, quam seruare perdifficile sit, & interim posset aliquando retardare subditorum libertatem, quàm huius fori sanctitas, & nostra Societatis institutum requirunt in se ipsis, rebúsque suis Confessario aperiendis; idcirco visum nobis est in Domino statuere, sicut & seuerè statuimus pro reuerentia, qua semper Societas nostra coluit huius Sacramenti inuiolabile sigillum, & libertatem, vt omnes superiores diligenter caueant, ne vel ipsi, vel nostrorum aliquis supradictam doctrinam vsquam introducant, neque illam publicè, aut priuatim doceant, neque ea vtantur vllo modo, (nisi fortè de pœnitentis licentia:) sed ita prorsus in omnibus casibus nostris se gerant Confessarij, ac si in confessione nihil penitus audiuissent, sibique persuadeant, vt humanarum rerum regimen ab hoc sacramento longissimè distat, ita debere nullatenus ab eo pendere.* Hæc Claudius. Ratio conclusionis præcipua est: quia ex sigillo obligatur Confessarius, vt non solùm aliis; sed nec pœnitenti absque eius licentia peccata obiiciat, exprobret, aut in memoriam reducat. At, si sumpta occasione confessionis pœnitem remouet ab officio, & loco, in quo antea erat, vel officium, & locum procuratum, & petitum denegat, satis censetur peccatum confessum obiicere: siquidem præstat pœnitenti sufficiens fundamentum suspicandi, ob confessionem prædicta fieri. Ergo, &c. Deinde hoc vsu (si licitus esset) arcerentur homines à peccatis manifestandis, timentes, ne ob eorum manifestationem priuandi essent commoditatibus, & honoribus, quos haberent redderetur que confessio nimis odiosa. Adde, quòd casuum reseruatio humanæ fragilitati intolerabilis esset: quomodo enim Clericus suo Episcopo auderet peccatum fateri, ex cuius manifestatione cognoscit, posse, sibi Ordines, & beneficia denegari? Item, esset inutilis: non enim cum graui suo detrimento obligari potest subditus peccata Prælato manifestare, ob quorum manifestationem probabiliter timet à beneficiorum, & officiorum consecutione remouendum esse, sicuti latiùs prosequitur Coninch. *disp. 9. dub. 4. à n. 64.*

2. Neque rationes in contrarium vrgent. Prima, & secunda ex probatione nostræ conclusionis solutæ sunt. Fateor namque, Confessarium illas actiones pro suo rationabili arbitrio exercere posse: nego tamen, vnquam exercere potuisse ob notitiam ex confessione acceptam, neque in illis circunstantiis, quibus præbere pœnitenti posit occasionem suspicandi ob confessionem fieri. Ad tertiam concedo, sæpè pœnitentem obligatum esse officium, & locum deserere: at, si obligationi renuit voluntariè acquiescere, nequit superior ob confessionis notitiam ad illius executionem compellere: sed potiùs se gerere debet, ac si nihil in confessione audiuisset. Ad quartum nego, ad huiusmodi regimen casuum reseruationem esse statutam: etenim reseruatio casuum introducta est, vt grauiores causæ à doctioribus, & prudentioribus iudicentur, & pœnitentes ab ipsis secutiorem medicinam, & peccatorum remedium in foro sacramentali accipiant, & ex difficultate impetrandæ absolutionis grauitatem peccatorum agnoscant, eáque fugiãt. Non autem introducta est ad exteriorem gubernationem, quæ à Sacramento Pœnitentiæ nullatenus pendere debet.

§. IV.

Qui teneantur confessionis sigillo.

1. *Statuitur regula certissima.*
2. *Confessarius, dum ex sola confessione peccata nouit, tenetur.*
3. *Interpres necessarius tenetur.*
4. *Adstantes sine quorum notitia fieri confessio non potuit, eadem obligatione adstringuntur.*
5. *Qui præter voluntatem pœnitentis casu, vel ex malitia confessionem audierunt.*
6. *Item ille, cui sacerdos iniustè confessionem manifestauit.*
7. *Consiliarius ex communi sententia videtur teneri.*
8. *Sed oppositum verius est.*
9. *Adstantes absque necessitate non obligantur.*
10. *Neque superior, cui petitur facultas pro casuum reseruatorum absolutione.*
11. *Neque inuentor chartæ, in qua scripta sunt peccata tenetur, tametsi eam Sacerdos amisisset.*
12. *Ob sigilli reuelationem nequeunt Magistratus inquirere.*
13. *Pœnitens non obligatur ad sigillum.*
14. *Qualiter obligati sigillo teneantur subire punitionem, si violent.*

1. REgula certissima est, omnes illos, qui ex confessione sacramentali peccata necessariò iustè, vel iniustè agnouerunt, teneri obligatione sigilli: aliàs Christus Dominus non satis pœnitentibus consuluisset, si obligationem sigilli nõ imponeret confessioni vtcunque exceptæ, teddereturque confessio odiosa, & facilè homines ab illius vsu auerterentur. Sic D. Th. *in 4. dist. 21. qu. 3. art. 1. q. 3.* Scotus *dist. 17. q. 1.* & *dist. 21. q. 2.* Adrian. *in 4. de confess. q. de sigillo. §. Secunda p.* Syluest. *verbo Confessio, 3. q. 1.* Ioan. Medin. *q. 46.* Nauar. *cap. 8. n. 4.* & *in cap. Sacerdos. de pœnit. dist. 6. n. 42.* Suar. *disp. 33. sect. 4.* Coninch. *disp. 9. dub. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. cap. 14. n. 16.* Bonac. *disp. 5. q. 6. sect. 5. p. 3.* Vasq. *q. 93. art. 4. dub. 1.* & *seqq.*

2. Primò igitur tenetur sigillum seruare Confessarius, dum solùm ex confessione peccata nouit. Quod non solùm verum est de Confessario legitimo, sed etiam de eo, qui à pœnitente existimatur: quia saltem ex intentione pœnitentis confessio ei facta sacramentalis fuit. Sic Vasq. *q. 93. art. 4. dub. 2. n. 6.* Coninch *disp. 9. dub. 3. n. 35. iuncto dub. 1. n. 8.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 16. vers. Inter.*

3. Secundò, tenetur eodem sigillo, tametsi minùs principaliter, interpres, qui necessarius fuit, vt pœnitens peccata Cõfessario manifestaret: nam esto pœnitens obligatus non fuerit confessionem per interpretem facere, obligatus tamen fuit ad illam faciendã, vt à peccatis directè absolueretur. At Christus Dominus obligationem sigilli imposuit confessioni, quæ ad absolutionem directam à peccatis necessaria est, & sine qua integrè pœnitens confiteri non potest, aliàs non esset pœnitenti satis consultum. Ergo. Sic alios referentes docent Suar. *disp. 33. sect. 4. n. 4.* Vasq. *q. 93. art. 4. dub. 2. n. 2.* Coninch. *disp. 9. de sigillo, dub. 3. n. 35.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 14. n. 16. vers. Secundo.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. q. 6. sect. 5. p. 3. n. 5.* tametsi contrarium sentiat Caiet. *verbo, Confessio, condit. 11.*

4. Tertiò, ob eandem rationem adstringuntur adstantes, sine quorum notitia confessio fieri non potest, vt in communi naufragio, vel peste contingit. Etenim omnes illi notitiam peccati ex confessione sacramentali, qua talis est, accipiunt: obligari ergo debent ad sigillum Confessioni sacramentali annexum. Atque ita docent Adrian. *in 4. de confess. q. de sigill. §. Secunda pars.* Vasq. *q. 93. art. 4. dub. 2. n. 3.* Coninch. *disp. 9. dub. 3. n. 35. & 46.* Laym. *lib. 5. tract. 6. cap. 14. vers. Tertiò.* Bonac. *disp. 5. de pœnitent. quæst. 6. sect. 5. p. 3. num. 6.* Suar. *disput. 33. sect. 4. num. 7.*

5. Quartò, sigillo obligantur, qui præter voluntatem pœnitentis, casu, vel ex malitia confessionem audierunt: quia notitiam ex confessione, quatenus necessaria fuit ad absolutionem obtinendam, exceperunt. Aliàs si huiusmodi confessioni Christus Dominus sigilli obligationem non imposuisset, sæpè pœnitentes nequirent sua peccata securè, & absque periculo reuelationis fateri, confessionémque onerosam, & exotam haberent, vt benè tradunt Adrian. Vasq. Layman. Coninch. Bonac. & Suar. *suprà.*

6. Quintò, adstringit communis sententia sigilli obligatione eum, cui sacerdos iniustè confessionem manifestauit: quia ea manifestatio est odiosa, tum sacramento, tum pœnitenti. Non igitur ex illa comparari ius reuelationis potest. Præterea, si sigilli obligatione prædictus non astringeretur, sed solùm naturali secreto, posset, & sæpè deberet peccatum sic cognitum Magistratibus denunciare: ipsíque possint delinquentem punire: quod in grauissimum sacramenti, & pœnitentium detrimentum cederet, vt benè, aliis relatis docent Suar. *disp. 33. sect. 4. n. 8.* Vasq. *q. 93. art. 4. dub. 2. num. 10.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. nu. 17. vers. Quartò.* Coninch. *disp. 9. dub. 3. num. 36.* Bonac. *disp. 5. quæst. 6. sect. 5. p. 3. num. 4.* Tametsi contrarium sentiat Ioann. Medim. *Cod. de confess. qu. 46. de iis, qui confessionem celare tenentur*, propterea, quòd audiens non acceperit notitiam ex cõfessione sacramentali, cui est obligatio sigilli annexa; sed ex iniusta, & sacrilega reuelatione, cui Christus Dominus eam obligationem non imposuit. Sed dicendum est, sufficere ad hanc obligationem, quòd saltem mediatè ex confessione ea notitia excepta sit, absq; vllo alio medio legitimo: quippe ea reuelatio, vtpote contra ordinẽ iuris facta, reputari debet, ac si facta non esset, ac proinde censeri debet

moraliter

moraliter ea notitia ex confessione sacramentali procedere: præcipuè cùm pœnitens ea conditione Confessario suæ peccata manifestauerit, vt sigillo perpetuò contineantur; sub qua conditione ad tertium, cui pœnitente inuito sunt reuelata, transire censenda sunt, ne sacramentum odiosum reddatur.

7. Sextò, docent communiter Doctores, teste Suar. *disp. 33. sect. 4. n. 6.* Nauarr. *cap. 8. num. 4.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. n. 18.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. q. 6. sect. 5. part. 3. num. 4.* consiliarium, cui sacerdos ex licentia pœnitentis, gratia petendi consilij, confessionem manifestauit, sigilli obligatione teneri: quia eam notitiam accipit, vt Confessarium instruat, qualiter sacramentum ministrare debet: est igitur pœnitenti pro absolutione obtinenda necessaria. Debet ergo sub obligatione sigilli comprehendi.

8. Sed oppositum verius existimo cum Vasq. *quæst. 93. art. 4. dub. 2. numer. 10.* Coninch. *disp. 9. de pœnitent. dub. 3. num. 50.* Hieron. Onuphrio *de sigillo confess. sect. 3. quæst. vn. dub. 6. vers. Respondeo secundò.* Pesantio *in addit. ad 3. part. quæst. 11. disp. 3. ad finem*, & aliis. Consiliarius etenim non accepit illam notitiam à confessione sigillata, sed à manifestatione Confessoris, nomine ipsius pœnitentis: at, si pœnitens per se ipsum consiliarium consuleret, consiliarius sigilli obligatione non teneretur, vt *superius* dixi; quia ea manifestatio non est sacramentalis confessio, vtpote quæ ad absolutionem obtinendam à consiliario non dirigitur. Ergo neque etiam teneri potest ex manifestatione Confessoris, qui pœnitentis instrumentum est. Item, ea manifestatio non ex confessione ortum habet; sed ex facultate data à pœnitente: ergo non potest obligare sub sigillo. Præterea, ea manifestatio non est pœnitenti necessaria, vt peccatorum absolutionem directam obtinere possit: nam Confessarius eum absoluere potest ex eo præcisè, quod ipse proponat, per se, vel per alium, virum doctum consulturum, eiúsque consilio adhæsurum. Non igitur ea notitia sub sigillum cadere potest, cùm ad confessionem necessaria non sit. Denique vix vnquam necessarium est ad consilium petendum personam pœnitentis significare. Ergo, si ex facultate ipsius pœnitentis significata sit, conqueri non potest, quòd sub sigillum non contineatur. Satis enim Christus Dominus, tum sacramento, tum pœnitentibus prouidit sub inuiolabili sigillo comprehendens eam notitiam, quæ pro absolutione obtinenda necessaria fuerit.

9. Ex his infero primò, si pœnitens coram aliis ob maiorem sui confusionem absque vlla necessitate confiteatur, prædictos adstantes obligatione solùm naturalis secreti teneri. Non enim ipsi ex confessione sacramentali formaliter notitiam accipiunt: nam illa confessio, quatenus ad ipsos dirigitur, sacramentalis non est, tametsi sacramentalis sit, quatenus sacerdoti refertur, vt benè notauit Coninch. *disp. 9. dub. 3. n. 46.* Præterea absque nulla notitia posset pœnitens suorum peccatorum absolutionem directam obtinere, vt suppono: non igitur debuit Christus eam sacro sigillo munire.

10. Secundò infero, superiorem, à quo extra sacramentum petitur facultas absoluendi à reseruatis, siue per pœnitentem, siue per Confessarium, sacri sigilli obligatione non teneri: tum, quia ea petitio non est sacramentalis confessio; tametsi ad confessionem legitimè faciendam dirigatur: tum, quia necessaria non est, cùm pœnitens posset superiorem adire, eíque peccatum reseruatum fateri, & ab eo absolutionem obtinere: tum denique, quia fieri potest, & debet ea petitio absque expressione pœnitentis: quòd si ex eius venia fiat, sibi imputet, si alia obligatione quàm naturalis secreti teneatur. Atque ita docent Vasq. *quæst. 93. art. 4. dub. 2. n. 10. & 12.* Henriq. *lib. 6. de pœnit. cap. 2. n. 3.* Coninch. inclinat *disp. 9. dub. 3. n. 44. & seqq.*

11. Septimò, addunt aliqui inuentorem chartæ, in qua alicuius peccata scripta erant, sub sigillo teneri: quia videtur esse confessio inchoata. Sed rectiùs oppositum sentiunt communiter Doctores apud Nauarr. *cap. 18. num. 34.* & *in c. Sacerdos, de pœnit. dist. 6. num. 8.* Suar. *disp. 33. sect. 4. num. 4.* Henriq. *lib. 6. cap. 20. num. 1.* Coninch. *disp. 9. de sigillo, dub. 3. in fine.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. n. 19.* Bonac. *disp. 5. q. 6. sect. 5. pun. 3. circa finem.* Nam scriptura illa, esto, ad faciendam confessionem deseruire possit, non tamen necessariò. Præterea non est sacramentalis confessio, neque etiam inchoata, cùm frequenter absente sacerdote, facta sit, & solùm ob excitandam peccatorum memoriam. Neque probandam censeo limitationem, quam solus Layman. adhibet, scilicet, obligari sigillo prædictæ chartæ inuentorem, si constet, à Confessario, cui tradita erat, amissam fuisse. Nam, esto, per scripturam sacerdoti præsenti fieri confessio possit, ea tamen scriptura, vt quid permanens est, à confessione, quæ est ens successiuũ. & transiens, omninò distinguitur: non enim ipsa scriptura est confessio, sed ipsius scripturæ traditio, & illius apud sacerdotem humilis manifestatio, ex qua tantùm datione, & manifestatione inuentor notitiam peccatorum non accepit, sed ex signo scripturæ permanenti.

Monent tamen, & meritò Doctore *superiùs* relati, grauissimè peccaturum inuentorem, qui confessionem ibi scriptam legeret, ob grauem iniuriam, quam pœnitenti irrogaret, secretissima sui cordis contra eius voluntatem agnoscens. Excipe, nisi certò sciret, (quod vix contingere potest,) minutissima contineri: casu autem, quo prædictam chartam iniquè legat, denunciare scripturam non potest, neque denunciatum possunt Magistratus punire, vel comprehendere: tum, quia delicta secreta sunt: tum, quia eorum manifestatio cedit in grauem irreuerentiam sacramenti, pro cuius susceptione illa scriptura facta est.

12. Si verò ipse Confessarius, qui sacro sigillo tenetur, confessionem factam reuelaret, ob ipsius reuelationem inquirere Magistratus nequeunt, tametsi ob non institutam inquisitionem Respublica perire deberet, vt benè, aliis relatis, notarunt Sotus *in 4. dist. 18. q. 4. art. 5.* Delrius *lib. 6. disquisit mag. cap. 1. sect. 2.* Menoch. *lib. 1. præsumpt. 89. n. 26.* Bonac. *disp. 5. de Sacram. Pœnit. q. 6. sect. 5. pun. 3. in fine.*

13. Octauò addit Nauarr. *in cap. Sacerdos de pœnit. dist. 6. n. 115.* pœnitentem obligatum esse sub sacro sigillo seruare, quæ sibi à Confessario commendata secretò sunt. Sed rectiùs contrarium docet communis sententia, vt videre est apud Suar. *disputat. 33. sect. 4.* Coninch. *disput. 9. dub. 3. num. 37.* Tolet. *lib. 3. cap. 20.* Henriq. *lib. 6. cap. 20. num. 1.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. num. 20.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. q. 6. sect. 5. pun. 3. in prine.* Etenim, cum sigillum in fauorem pœnitentium institutum sit, vt securè peccata sacerdoti absque periculo reuelationis manifestare possint; ea tantùm, quæ ipsi manifestant, sub sigillo contineri debent, non quæ à Confessario accipiunt, cùm ex eorum reuelatione exosa pœnitentibus confessio esse non posset.

14. Ad extremum aduerte, etsi plures sacri sigilli obligatione teneantur; primò, & principaliter tenetur sacerdos, & secundariò alij, ideóque pœna depositionis, & recluſionis, cuius fit mentio in cap. *Omnis vtriusque sexus.* solùm sacerdotibus Confessariis imponenda est, reliquis arbitraria pro qualitate criminis, sicuti notarunt Nauarr. *cap. Sacerdos de pœnit. dist. 6. num. 50.* Suar. *disput. 33. sect. 4. num. 4.* Henriq. *lib. 6. cap. 19. n. 9.* & *cap. 20. num. 2.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 14. n. 16. vers. Secundò.*

Punctum XX.

De obligatione confessionis ex diuino, Ecclesiasticóque præcepto.

§. I.

Quæ personæ, & quo tempore ex diuino præcepto ad confessionem teneantur.

1. *Qualiter obligentur omnes ad confitenda peccata ex diuino præcepto.*
2. *Pro articulo mortis est hæc obligatio.*
3. *Extra prædictum tempus, secluſa Ecclesiæ determinatione, satis probabile est, nullam esse obligationem.*
4. *Per accidens obligantur grauati mortali, si susceperturi sunt Eucharistiam.*
5. *Si moraliter certam speciem peccati vitare non possunt.*
6. *Solùm fidèles obligantur ad confessionem.*
7. *Item, grauati mortali.*
8. *Carentes peccato mortali, & veniali; suscipere hoc Sacramentum nequeant.*

1. SUperiùs, *in fine pun. 4. huius tract.* decisum reliquimus, sacramentum Pœnitentiæ esse medium necessarium in re, vel in voto susceptum, ad consequendam gratiam lapsis post Baptismum. Hanc necessitatem colligimus ex illis verbis Christi, Ioann. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: quorum retinueritis, retenta sunt.* Conceditur enim à Christo Domino Apostolis, & eorum in sacerdotio successoribus, non solùm potestas remittendi peccata, sed etiam ea retinendi: retinent autem, dum non remittunt: quia eo ipso peccatores ligantur suis peccatis, saltem quoad obligationem ea fatendi etenim, si peccatores plenam suorum peccatorum absolutionem absque vlla obligatione suscipiendi Sacramentum Pœnitentiæ obtinere possent, nullatenus sacerdotes potestatem haberent, peccata retinendi. Hæc autem obligatio non est solùm de cõfessione peccatorum in genere, qua quis cõfiteretur, se peccatorem esse, sed in specie, & figillatim, qua omnia peccata, quæ post diligentem inquisitionem memoriæ occurrerint, quoad speciem, & numerum explicentur, iuxta Trid. *sess. 14. cap. 5.* & *can. 7.* pluribúsque exornant Bellarm. *lib. 3. de pœn.* Val. 4. *disp. 7. q. 9. pun. 1.* Suar. *disp. 17. sect. 1.* & *disp. 35. sect. 1.* Ægid. *disp. 5. de confess. dub. 1.* Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 6. assert. 1.* Etenim, cùm sacerdos in Sacramento Pœnitentiæ Iudex sit, & Medicus, & officium Medici, & Iudicis exercere non possit, nisi statũ pœnitẽtis cognoscat, eíq; omnia, quæ absolutioni obstare possũt,

declarentur: vt pro qualitate causæ absolutionem concedat, & pœnitentiam iniungat, efficitur sanè, pœnitentes obligatos esse ad hoc iudicium omnia peccata mortalia in specie, & sigillatim adducere, quippe vnum tantùm peccatum mortale, & absolutionem impedire potest, & iudicium notabiliter variare.

2. Hanc obligationem communiter Doctores agnoscunt pro mortis articulo, pro periculoso partu, pro naufragio imminenti, pro belli conflictu, pro grassante peste, & similibus: quippe cùm eo tempore maximè vrgeat necessitas diuinæ reconciliationis, decuit conscientia peccati mortalis grauatum astringi obligatione assumendi medium ad reconciliationem per se institutum. Quinimò, esto periculum mortis proximè non adsit, si adsit periculum probabile nunquam inueniendi sacerdotem, cui confiteri possis, iure diuino teneris confiteri, aliàs manifesto periculo te expones omittendi Sacramentum, quod à Christo Domino in remedium necessarium peccati post Baptismum commissi institutum & præceptum est: vti bene docent ex communi sententia D. Thom. *in 4. dist. 17. q. 3. art. 1. qq. 4.* Suar. *tom. 4. de pœnitent. disp. 35. sect. 3. à num. 2.* Coninch. *disp. 5. dub. 2. concl. 1. num. 16.* Henriqu. *l. 4. c. 3. n. 3. & cap. 6. n. 6.* Fagund. *de secundo Ecclesiæ præcepto. l. 1. c. 1. num. 6.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 5. n. 5.*

3. Extra prædictum tempus, secluſa Ecclesiæ determinatione, satis probabile est, nullum aliud esse, quo fideles, maximè si contriti existant, ad faciendam confessionem astringantur. Neque enim statim post commissum mortale peccatum obligat, sicuti dixerunt Guillelm. Parien. *de Sacram. pœnit. cap. 19. aliàs 14.* & Angel. *verbo, Confessio, 1. §. 3.* Sed vtens Deus sua misericordia, inducias peccatori concedit, & tempus necessitatis expectat, alias Ecclesia annuam confessionem tantùm præcipiendo, suo muneri non satisfaceret, sed necessariò deberet confessionem post commissum peccatum statim præcipere, vti bene docet D. Thom. *in supplem. quæst. 6. art. 5.* Adrian. *in 4. de confess. §. Tertiò inquirendum est.* Sotus *in 4. dist. 18. quæst. 1. art. 4.* Coninch. *disp. 5. dub. 2. num. 32.* Henriqu. *lib. 4. cap. 3. n. 2.* Layman. *suprà, n. 4.* Neque item obligat diuinum præceptum, vt dixit Ioann. Medin. *C. de confess. tract. 2. q. 14. §. 2. sub finem*, quoties peccatori adest periculum obliuionis peccati commissi. Nam, vt rectè Suarez *disp. 35. sect. 3. num. 6.* Coninch. *disp. 5. dub. 2. n. 33.* Layman. *dict. c. 3. n. 4.* ex vi iuris diuini tantùm astringitur pœnitens ad fatenda ea peccata, quæ post diligentem inquisitionem memoriæ occurrerint; nunquam tamen tenetur extraordinariam diligentiam adhibere, ne illorum obliuiscatur, aliàs peccatis assuetus, & obliuiosus, teneretur sæpe in anno censiteri: vel sua peccata scripto mandare: quod Doctores nuper relati ex communi sententia reprobant. Restat ergo, vt secluſa Ecclesiæ determinatione solùm pro mortis periculo obligatio confessionis adsit. Nam cùm ex iure diuino nullum aliud tempus huius obligationis exequendæ determinatum signari possit, pro nullo alio hæc obligatio asserenda est, vt rectè docuit Suar. *disp. 35. sect. 3. n. 6.* Coninch. *disp. 5. dub. 2. concl. 3. in fine.* Layman. *lib. 5. summ. tract. 6. capit. 5. n. 5.* Fagund. *de secundo Eccles. præcepto. l. 1. c. 1. n. 6.* Filliucius *tract. 7. c. 2. q. 5.* Dixi, *secluſa Ecclesiæ determinatione*: nam ea posita non solùm præcepto ecclesiastico, sed diuino, teneris peccata annuatim fateri: quippe credendum est, Christum Dominum obligationem confessionis pro mortis articulo imposuisse: pro aliis verò temporibus, iuxta Ecclesiæ determinationem, vt tradit Vasq. *q. 90. art. 1. dub. 4. n. 26.*

4. Per accidens autem obligari fideles possunt ad confessionem. Primò, si grauati conscientia peccati mortalis, tametsi contriti, suscipere Eucharistiam velint: ob dignitatem enim tanti Sacramenti tenentur ex præcepto diuino non solùm contritione; sed confessione cuiuscunque mortalis peccati non confessi occurrentis memoriæ ante Communionem se disponere, iuxta illud Pauli: *Probet autem se ipsum homo.* & tradit Trident. *sess. 13. cap. 7. & can. 11.* & pluribus exornat D. Thom. 3. *par. qu. 80. art. 4. & ibi* Suarez *disp. 80. sect. 3.* Bellarmin. *l. 4. de Eucharist. cap. 17.* Henriqu. *l. 8. cap. 45.* & alij, & nos *superiori tractatu* diximus.

5. Secundò, obligaris, si certam speciem peccati, verbi gratia, luxuriæ, odij, aut furti, credas, te non posse moraliter euitare, quin ad pœnitentiam accedas, & confessarij monitis adiueris: cùm enim tenearis, quodlibet peccatum vitare, teneris & media apponere, quæ reputas ad eum finem necessaria, argument. textus in cap. *Præterea. de officio deleg.* & tradit in præsenti Caietanus *verbo, Sacramentalis confessio.* Petrus de Soto *section. 5. de confession.* Suarez *disput. 35. section. 3. numer. 10.* Coninch. *disp. 5. de confession. necessitat. dub. 2. num. 31.* Fagundez *de secundo Ecclesiæ præcepto. lib. 1. cap. 1. numer. 15.* Layman. *lib. 5. summ. tract. 6. capit. 5. numer. 6.* Notanter dixi, *si certam speciem peccati, &c.* nam ex eo, quòd credas, plura in genere peccata vitaturum, si confessionem frequentes; non videris speciale peccatum committere confessionem omittendo: quia eo casu non reputatur confessio medium propinquè necessarium ad peccatum vitandum: siquidem peccatum non in genere, sed in specie & sigillatim committendum est, ad cuius fugam non apprehenditur confessio necessaria. Aliàs damnare peccati mortalis teneremur plures confessionem per annum differentes, aliisque operibus virtutis non incumbentes: siquidem plura peccata sine dubio vitarent, si confessionem frequentarent singulis mensibus, aliaque opera virtutis exercerent. Atque ita docent Caiet. & Petr. de Soto *suprà.* Suar. *dicta sect. 3. n. 11.* Fagund. *l. 1. c. 1. n. 16.* Coninch. *disp. 5. dub. 2. n. 31.*

6. Personæ, quæ diuino præcepto confessionis astringuntur, sunt fideles post Baptismum in peccatum mortale lapsi: quia solùm peccata post Baptismum commissa Sacramento Pœnitentiæ subiici possunt. Vnde fit, infideles obligari non posse præcepto diuino confessionis: quia nequeunt obligari ad confessionem, quousque materia confessionis apponatur, quæ non est peccatum ante Baptismum commissum; sed post Baptismum: & ita tradunt ex communi sententia Maior *in 4. distinct. 17. quæst. 1.* Sotus *in 4. distinct. 18. quæst. 1. art. 2.* Medin. *tr. 2. de confess. q. 5. circa fin.* Suar. *disp. 35. sect. 2. n. 2.* Fagund. *de secundo Ecclesiæ præcept. lib. 1. cap. 2. n. 4.* Sanch. *libr. 1. sum. cap. 2. n. 15.* Henriqu. *lib. 4. cap. 5. n. 5.* Bonac. *disp. 5. de pœnitent. q. 5. sect. 2. p. 4. n. 5.*

7. Dixi, *lapsi post Baptismum in mortale peccatum*: nam habentes sola peccata venialia, nec præcepto diuino, neque ecclesiastico astringuntur, vt satis colligitur ex eapit. *Omnis vtriusque sexus de pœnitent. & remiss.* & ex Trident. *sess. 14. ca. 5.* & ex his quæ diximus *suprà punct. 6.* vbi probamus, peccata venialia non esse huius Sacramenti materiam necessariam, sed voluntariam. Et tradunt in præsenti post alios antiquiores Suar. *disp. 36. sect. 2. n. 9.* Coninch. *disp. 5. de pœnit. dub. 5. num. 52.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. l. 1. c. 2. n. 8. & 9.* Bonac. *disp. 5. q. 5. sect. 2. p. 4. n. 8.*

8. Qui verò nec peccatum mortale, neque veniale vnquam commiserunt, sicuti hoc priuilegium Sanctissimæ Virgini fuit concessum, quæ nulla labe peccati neque originalis neque actualis, etiam venialis infecta fuit, nullatenus astringi possunt obligatione recipiendi Sacramentum Pœnitentiæ; quinimò neque capaces illius sunt, vtpote quibus deest materia necessariò requisita; quæ sunt peccata actualia, saltem venialia. Atque ita de Beata Virgine docent Victor. *in sum. de confess. n. 15.* Viuald. *in Candel. aureo, n. 82.* Suar. *disp. 35. sect. 2. n. 15.* Fagund. *de pœnitent. l. 1. c. 2. in fine.*

§. II.

Quæ personæ, & quo tempore, ad confessionem ex ecclesiastico præcepto teneantur.

1. *Qui ad annos discretionis peruenerit, obligatur: & quando censeatur ad discretionem peruenire.*
2. *Pueri, cùm primùm rationis vsum consequuntur, obligati sunt.*
3. *Fit satis dubitandi rationi.*
4. *Qualiter cum pueris accedentibus ad confessionem agendum est.*
5. *Grauati venialibus non tenetur confiteri.*
6. *Qualiter potuerit Ecclesia ad venialium, confessionem obligare.*
7. *Tempus confessionis paschale esse docent aliqui.*
8. *Verius est, non esse tempus determinatum, sed qualibet parte anni fieri posse.*
9. *Satisfit oppositis rationibus.*
10. *Qualiter annus computetur.*
11. *Teneris anticipare confessionem, quando præuides impediendam.*
12. *Si omisisti per annum confiteri, negant aliqui te esse obligatum.*
13. *Verius est, te obligatum esse.*
14. *An satisfacias vnica confessione præsenti anno, & præteriti. Negant plures.*
15. *Sed difficilis sententia.*

1. COnstat omnes fideles, cùm ad annos discretionis peruenerint, si peccato mortali grauentur, obligatos esse confiteri. Sic habetur ex Concil. Lateranen. relato cap. *Omnis vtriusque sexus, de pœnitent. & remissionib.* & in Trident. *sess. 14. cap. 5. de reformat.* & tradunt omnes Censetur fidelis ad annos discretionis peruenire, cùm rationis vsu inter bonum & malum distinguente pollet; quod arbitrio prudentis Confessarij relinquendum est. Qui non tam ex ætate, quàm ex ingenio, & conditione puerorum id colligere debet. Nam esto, regulariter completo septennio, perfectus vsus rationis omnibus eluceat; plures tamen ante eam ætatem, alij post eam rationis vsum consequuntur.

2. Solùm est dubium, an statim ac perfectum rationis vsum consequuntur, hoc præcepto confessionis obligentur? Ratio

Ratio difficultatis est: quia Ecclesia non videtur velle astringere suis censuris, & præceptis fideles ante puberem ætatem. Item, non astringit regulariter ad sumptionem Eucharistiæ, quousque duodecimus annus, vel quartus decimus compleatur. Ergo, neque ad confessionem adstringere ante eam ætatem debet, cùm eodem tenore verborum præceptum de confessione, & sumptione Eucharistiæ latum fuerit. Atque ita docent D. Antonin. 2. *part. sum. tit. 9. cap.* 18. §. 1. Hostiens. & Anchar. *in cap. Omnis vtriusque sexus. de pœnitent. & remiss.* Sotus *in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 11. in fine.* Sed omninò tenendum est, pueros statim ac vsum rationis perfectum fuerint consecuti, obligatos esse singulis annis confiteri, si conscientia peccati mortalis grauentur. Constat ex praxi, vsúque Ecclesiæ recepto: & quia aliis præceptis ecclesiasticis audiendi Sacrum, seruandi interdictum, abstinendi ab ingressu in Monasteria Monialium adstringuntur. Non ergo ab hoc præcepto maximè necessario excusari debent. Atque ita docent ex communi sententia Sylvest. *verbo, Confessio, 2. quæst. 5.* Suar. *disp. 36. sect. 2. num.* 6. Coninch. *disp. 5. dub. 5. num.* 50. Nauarr. *c. 21. numer.* 33. Henriq. *lib. 4. cap. 5. numer.* 2. Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 1. cap. 3. num.* 12. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 5. num. 6. &* 7. Bonac. *disp. 5. quæst. 5. sect. 2. punct.* 4. Vasq. *quæst. 90. art. 2. dub.* 4. Valent. *tom. 4. disp. 7. q. 9. part. 4. ad finem*, & alij plures.

3. Neque ratio dubitandi in contrarium vrget. Fateor namque, minùs se habere Ecclesiam cum pueris ante pubertatem, in pœnis ob peccata commissa interrogandis, vt satis colligitur ex *cap. 1. & 2. de delictis puerorum*, ibi: *In pueris relinqui solet inultum, quod in aliis progressioris ætatis humanæ leges dicunt seuerius punitendum.* Ex quo textu mouentur, Sà *verbo Censura n. 2. & verbo Pueri, n. 1.* & Molin. *tr. 3. de iustit. disp. 51. n. 8.* & alij, ad affirmandum, nulla cēsura pueros ante puberem ætatem affici: tametsi peccatum mortale commiserint. Sed, quamuis hęc sententia de censuris ipso iure latis non videatur probanda, ac de censuris, quæ ab homine feruntur, qualis est pœna excommunicationis, quæ in pluribus Episcopatibus fertur aduersùs eos, qui singulis annis sua peccata confessi nō fuerint, veriſſima est: non enim ante pubertatem citari possunt ac proinde neque ab homine excommunicari, sicuti in præsenti tradit Suar. *disp. 36. sect. vlt. in fine.* Vasq. *quæst. 90. art. 2. dub. 4. n. 2.* Sà *verbo, Confessio, num. 3.* Henriq. *lib. 4. cap. 5. num. 2.* Sanch. *lib. 1. sum. cap. 12. numer. 7.* Bonac. *disp. 5. quæst. 5. sect. 2. part. 4. numer. 4. numer. 3.* Fagund. *lib. 1. de pœnit. cap. 3. à numer. 14. &* 15. Non tamen ex hac benignitate inferendum est, nolle Ecclesiam suis præceptis pueros vsu rationis pollentes astringere: id enim nec necessarium erat, neque expedebat. Non item obstat, quòd præceptum de sumenda Eucharistia plerunque non obliget ante pubertatem: quia hoc præceptum obligat discretione obtenta, nisi ex consilio Confessoris iudicatum fuerit differendum: quæ conditio pro præcepto confessionis apposita non fuit. At consuetudine recepta omnes Confessarij vsque ad eam ætatem communionem differunt: tum ob reuerentiam tanti sacramenti: tum, quia est minoris necessitatis: quam dilationem pro sacramento Pœnitentiæ non est illis permissum concedere. Ergo fideles discretionem habentes obligantur confessione, tametsi Eucharistiæ præcepto non obligentur.

4. Pueri verò accedentes ad confessionem, diligenter examinandi sunt, an satis capaces existant absolutionis recipiendæ. Sunt enim plures, qui, esto, peccare sciant, peccata confiteri nequeunt; quos tamen non expedit statim dimittere, sed confessoris monitis, & diligentia instruendi sunt. Qui si instructionem non percipiant, neque de peccaris, provt par est, doleant, concessa benedictione, & imposita aliqua pœnitentia, absque absolutione sacramentali dimittantur, maximè quando nullo peccato mortali adstringuntur: hac enim via, & confessioni assuefient, & paulatim instruentur. Si verò mortale peccatum fassi fuerint, diligentiùs inuestigandum, & procurandum, vt dolorem debitum illius concipiant, & absolutioni recipiendæ se disponant. Quòd si nec sub dubio capaces absolutionis existant; monendi sunt, vt dispositioni debitæ incumbant, iterum pro absolutione recipienda reuersuri. At stante dispositione, omninò absolui debent, præcipuè si vrgeat aliqua necessitas; sub conditione tamen mente retenta. Quæ omnia notauit Zambran. *de casibus reseruat. cap. 4. dub. 3. numer.* 2. Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 5. numer.* 7.

5. Dixi initio, *si mortali peccato grauentur*: nam venialibus peccatis tantùm astricti, nec diuino, vt dixi, neque ecclesiastico præcepto confiteri tenentur, vt ex communi sententia tradunt Suar. *disp. 36. sect. 2. num. 8.* Coninch. *disp. 5. dub. 5. num. 52.* Vasquez *quæst. 90. art. 2. dub. 2. numer. 11.* Bonac. *disp. 5. quæst. 6. sect. 2. p. 4. num. 8.* Fagund. *de secundo Eccl. præcep. lib. 1. cap. 2. numer. 8.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 5. num. 12.* adversùs Alen. *4. p. quæst. 77. memb. 1. num 3. & memb. 2. art. 5. ad* 10. Bonauent. *in 4. dist. 17. art. 2. quæst. 1.* Richard. *ibi art. 2. quæst. 4. ad* 1. existimantes, Ecclesiam præcepisse annuam confessionem, siue peccatis mortalibus, siue venialibus fideles grauentur. Sed conclusio probatur manifestè ex Trident. *sess. 14. cap. 5. & can.* 7. vbi de peccatis venialibus dicitur, taceri citra culpam posse, & multis aliis remediis expiari, quæ vera nō essent si ex præcepto Ecclesiæ deberent necessariò fateri. Item, Ecclesia præceptum diuinum de confessione facienda, quod indeterminatum erat quoad tempus, ad singulos annos determinauit: at præceptum diuinum solùm est de cōfessione mortalium: nam venialia aliis multis remediis expiari possunt. Ergo. Præterea, si latum esset præceptum de confessione facienda ab eo; qui venialibus tantùm peccatis grauatus sit, omnia venialia peccata obligatus esset fateri, siquidem in *cap. Omnis vtriusque sexus.* omnia peccata fateri præcipiuntur: at præceptum de confessione omnium venialium durum esset, & ferè impossibile: non igitur ad eam confessionem præceptum extenditur. Neque illa verba Christi Domini Ioann. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* ad peccata mortalia, & venialia æquè extenduntur: sed diuerso modo. Ad peccata mortalia vtrunque verbum remittendi, & retinendi extenditur: quia Christus Dominus, & potestatem ea peccata remittendi, & retinendi Sacerdotibus concessit. At comparatione venialium solam potestatem remittendi ex priuilegio concessit, sublata potestate retinendi: neque enim Sacerdotes ea valent retinere, cùm aliis remediis, præter sacramentum Pœnitentiæ, expiari possint, vti benè notauit Vasq. *q. 90. art. 2. dub. 2. n. 15.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 5. n. 12.*

Verùm, esto, à præcepto annuæ confessionis excusetur, qui nullius peccati mortalis conscius est; non tamen excusatur, quin Pastori se sistat, & statum suæ conscientiæ declaret; tum ob scandalum vitandum; tum, ne excommunicetur, saltem in foro exteriori: Pastórque obligatus est sic de se deponēti credere, nisi manifestas rationes habeat in contrarium: sicuti docent Suar. *t. 4. de pœnit. disp. 36. sect. 2. numer. 9.* Coninch. *disp. 5. dub. 5. n. 52.* Fagund. *de secundo Eccl. præcept. lib. 1. cap. 2. num. 9.* Bonac. *disp. 5. q. 5. sect. 2. p. 4. n. 8.* Vasq. *q. 90. art. 2. dub. 2. n. 19.* Fateor tamen, non leue fundamentum iniquæ suspicionis prębere, quin integro anno confessionem omitteret sub prætextu carentiæ peccati mortalis. Etenim, cùm per huius Sacramenti susceptionem gratia augeatur, & maiori cum reuerentia, & fructu suscipiatur Eucharistia, & satis in Ecclesia vsitatum sit quòd fideles, tametsi solis venialibus grauati existant, Communioni recipiendæ confessionem præmittant, certè qui hæc omnia despiceret, præsumptionem gigneret, non esse ita purum, & immaculatum, ac ipse opinatur. Quapropter monendus hic esset, & persuadendus, vt confessionem venialium faceret. Nam esto, mortalis conscius non sit, forté illo grauatur: & confessione venialium legitimè facta illius mortalis ignorati remissionem obtinebit, quàm absque confessione non obtineret.

6. Doctores autem disputant, an saltem potuerit Ecclesia legem ferre de peccatis venialibus confitendis. Et mihi dicendum videtur cum Ægid. de Coninch. *disp. 5. dub. 5. concl. 3.* directè legem ferri non posse de confessione venialium. Nam, si ad confessionem omnium obligaret, esset lex intolerabilis humanæ fragilitati, & grauis occasio scrupulorum. Si ad aliqua confitenda pro libito pœnitentis, esset parum vtilis. Si ad venialia in aliqua determinata materia, certè extra religiosum statum fingi non potest iusta causa ferendi talem legem. Pro Religiosis verò, vtpote perfectioni studentibus, facilius hæc lex ferri posset: at solum sub veniali culpa obligaret, quia materia leuis est.

Verùm esto de confessione venialium directè ferri non possit lex, indirectè tamen ferri potest: præcipiendo, inquam, confessionem, sicuti aliud quoduis opus virtutis, præcipuè cùm tot vtilitates ex frequenti confessione oriantur. Si enim ad confessionem faciendam singulis mensibus, vel annis, voto obligari quis potest: cur non lege, & præcepto? Et ita sæpè obligatur, qui à Sede apostolica impetrat dispensationem voti castitatis, vel alterius impedimenti ad matrimonium contrahendum. Quo præcepto posito, qui peccatis mortalibus grauatus non esset, necessariò venialia fateri debet: quia sine confessione mortalis, vel venialis confessio stare non potest, ac proinde neque illius præcepti executio. Sic Coninch. *disp. 5. de necessit. confess. dub. 5. n. 53.* Suar. *disp. 22. sect. 8.* Vasq. *quæst. 90. art. 2. dub. 3.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 5. numer. 13.* vbi affirmat, re ipsa Monachis Sancti Benedicti menstruam confessionem præceptam esse in Clement. *Ne in agro Dominico. §. Sanè. de statu Monach* ibi: *Vt in singulis mensibus, tam in Monasterio, quàm extra, ad confessionem saltem semel accedant omnes, & singuli.* Sed credo cum Barbos. *in remission. Concil. sess. 14. cap. 5.* Henriq. *lib. 4. c. 4. n. 10.* Rodrig. *t. quæst. 62. art. 1.* Cano *relect. de pœnit. c. 5. §. At verò.* potiùs sub consilio, & directione quàm sub rigoroso præcepto prædictam confessionem statutam esse, sicuti & Communionem omnibus diebus Dominicis.

7. Tempus annuæ confessionis aliquibus videtur pas-

chale esse, sicut est Communionis. Sic Petr. de Soto *lect.5.de confess.* Suar. *disp.36.sect.3.* Fagund. *de secund. Eccles. præcep. lib.1. c.3.n.5.* Mouentur primò ex Trident. *sess.14.can.8.* anathematizante eos, qui negauerint, fideles singulis annis obligatos non esse confiteri; & ob id suadentes, ne tempore Quadragesimæ confiteantur. Supponit ergo tempore Quadragesimæ adesse obligationem. Secundò, in Extrauag. *Vices de treuga, & pace*, asseritur, parochianos tempore Paschatis obligatos esse proprio Sacerdoti cõfiteri. Tertiò, in c. *Omnis vtriusq; sexus de pœn. & remiss.* præcipitur omnibus fidelibus vt singulis annis omnia sua peccata mortalia cõfiteantur: at, qui tẽpore Paschatis grauatus mortalibus nõ cõfessis ea nõ fateretur cõfessionẽ omnium mortaliũ eo anno commissurum non præstitisset. Ergo non satisfeciſſet præcepto. Quartò, tempore paschali solent Rectores à suis subditis testimonium confessionis exigere. Signum ergo est eo tempore subditos obligari. Denique, si eo tempore subditi non obligarentur confiteri, possent fermè per duos annos confessionem differre absque peccato. Nam, si annus computetur à Ianuario in Ianuarium, vel à Dominica in albis vsque ad aliam Dominicam in albis, qui primo die Ianuarij anno 1631. fassus esset, posset vsque ad vltimum diem Decemb. anni 1632. confessionem differre, & qui in Dominica in albis anni 1631. sua peccata aperiret, posset vsque ad Sabbatum antecedens anni 1633. confessionem prorogare: quia facta confessione primo die Ianuarij anni 1631. satisfecit præcepto eo anno confitendi, & facta confessione vltimo die Decembr. anni 1632. satisfacit confessioni debitæ illo anno. Et idem est, si computatio fiat à Dominica in albis vsque ad aliam similem Dominicam: confitens enim Dominica in albis anni 1631. satisfacit confessioni debitæ eo anno vsque ad eandem Dominicam sequentis anni, à qua incipit annus obligationis computari, qui durare debet vsque ad Sabbatum in albis anni 1633. quo die si fiat confessio, satisfacis præcepto annuæ confessionis: ergo fermè per duos annos differs confessionẽ. Ne igitur hoc inconueniens admittas asserẽdum est, paschale tempus confessioni, sicuti & Communioni signatum esse. Hinc infert hæc sententia, si tempore paschali impeditus sis à Communione vel, quia non adest copia Sacerdotis, vel, quia ob teneram ætatem tibi non conceditur; vel quia ob aliam causam ex consilio Confessarij differtur, te grauatum mortali obligatum esse ad Confessionem.

8. Nihilominus contraria sententia communior est, & probabilior, scilicet, confessioni non esse determinatum tempus paschale; sed quolibet die anni fieri posse, & præcepto esse satisfactum. Sic post alios antiquiores docuerunt Sotus *in 4.dist.18.q.1.ar.4.conc.1.* Victor. *summ.137.* Henriq. *l.4. de pœn. cap.4.num.7.* Vasqu. *qu.90.art.3.dub.1.num.3.& 15.* Valen. *tom. 4.disp.7.quæst.9.part.4.vers. Consuetudo.* Emman. Sà *Confessio, num.4.* Coninch. *disp.5.dub.7.* Layman. *libr.5.sum. tract.6. cap. 5.nu.10.* Bonac. *disp.5.quæst.6.sect.2.part.4.num.10.* Fundamentum desumitur ex cap. *Omnis vtriusque sexus, de pœnitent. & remission.* vbi inquit Concilium: *Omnis vtriusque sexus fidelis postquã ad annos discretionis peruenerit, omnia sua solus peccata cõfiteatur fideliter, saltem semel in anno, proprio Sacerdoti, & iniunctam sibi pœnitentiã studeat pro viribus adimplere, suscipiens reuerenter ad minus in Paschа Eucharistiæ Sacramentũ, nisi forte de consilio proprij Sacerdotis ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab eius perceptione duxerit abstinendũ.* Cùm ergo Concilium solum tempus paschale Eucharistiæ recipiendæ signauerit, non autem confessioni; absque fundamento obligatio confessionis ad tempus paschale restringitur. Præterea Trident. *sess.14.cap.5.in fine.* declarans, obligationem cõfitendi à Christo impositam, Concilium Lateranense singulis annis exequendam præcepisse, subdit: *In vniuersa Ecclesia cũ ingenti animarum fructu obseruatur mos ille salutaris confitẽdi sacro illo, & maximè acceptabili tempore Quadragesimæ: quem morem hæc sancta Synodus maximè probat & amplectitur, tanquã piũ, & meritò retinendũ.* Ex quibus verbis colligitur apertè, distinxisse Cõciliũ inter præceptũ cõfitendi, & morẽ confitẽdi in Quadragesima. Et de præcepto inquit, vt saltẽ semel in anno impleatur: morẽ autẽ in Quadragesima confitendi non præcipit, sed tanquam pium: & meritò retinendum probat, & amplectitur. Quod clariùs explicuit *can.8.eius d. session.* si attẽtè verba expẽndãtur: ibi enim Concilium anathematizat eos, qui dixerint, confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia seruat, esse impossibilem, aut traditionem humanam à pijs abolendam, aut ad eam non teneri omnes, & singulos vtriusque sexus fideles, iuxta magni Concilij Lateranen. constitutionem semel in anno: & ob id suadendum Christi fidelibus, vt non confiteantur tempore Quadragesimæ. Si igitur tempore Quadragesimæ tenerentur fideles confiteri, Concilium absolutè anathematizaret eos, qui dicerent, fideles tempore Quadragesimæ non esse obligatos confiteri; sicuti anathematizat eos, qui dicunt, semel in anno non teneri: solum enim anathematizat eos, qui fidelibus suaserint, ne tempore Quadragesimæ confiteantur, cò quòd obligationem non habeant semel in anno confitendi.

9. Restat argumentis oppositis satisfacere. Ad primum constat ex probatione nostræ conclusionis. Ad secundum ex Extrauag. *Vices.* respondeo, ibi nullum præceptum imponi, sed impositum in cap. *Omnis vtriusque sexus.* referri, vt constat ex illis verbis: *Cùm Parochianus de iure teneatur, saltem semel in Paschate, proprio Sacerdoti confiteri.* Et licèt ibi expressum sit tempus paschale, id factum non est, vt prædicto tempori obligatio astringatur, sed quia eo tempore plerumque impletur simul, cum obligatione Eucharistiam suscipiendi. Ad tertium concedo, præcipi in cap. *Omnis.* omnia peccata mortalia commissa, tempore, quo fit confessio, confiteri: quia id ad integritatem confessionis est requisitum; non tamen præcipitur, vt omnium mortalium, quæ eo anno committuntur, confessio fiat: aliàs si facta legitima confessione in vltimo die anni nouum mortale committeres, eo die deberes iterum confiteri; quòd onus, vtpote sine fundamento, admittendum non est. Ad quartum fateor, Parochos solere testimonium confessionis à suis subditis exigere tempore Paschatis: quia plerumque eo tempore præceptum confessionis implent: & quia cognoscere debent, an ad Communionem eo tempore suscipiendam rectè dispositi sint. Ad vltimum, admittimus, absque transgressione præcepti confessionis, posse fidelem ferè per duos annos confessionem differre. Hæc enim dilatio, etsi fini, & intentioni præcepti aduersetur, non aduersatur materiæ præcepti, cum saltem semel in anno confessio fiat.

10. Sed qualiter annus computandus est? Aliquibus videbitur computandus ab eo tempore, quo post vltimam confessionem mortale commiseris: quia ab eo tempore obligatio confessionis te astringit. Alij affirmabunt, computandum esse ab vltima confessione, ne vltra duodecim menses subsequens differatur. Sed hos modos dicendi optimè reprobat Coninch. *disp.5.de confess. dub.6. concl.1.* propterea quòd textus in cap. *Omnis vtriusque sexus.* legẽm communem, & generalem statuit, vt omnes fideles semel in anno confiterentur. At si prædicta computatio seruanda esset, non omnes eodem anno præcepto confessionis astringerentur, sed iuxta diuersitatem personarum, vel peccantium, vel confitentium, tempus confessionis prorogaretur, vel restringeretur: quod alienum est à verbis Concilij, & communi Ecclesiæ praxi.

Quapropter duplex est probabilis computatio anni. Prima à Ianuario in Ianuarium: quia lex intelligi debet iuxta communem, & frequentem vsum. At negari non potest esse communem & frequentem vsum computandi annos à Ianuario in Ianuarium. Ergo hæc lex iuxta hanc computationem intelligi debet. Quòd si dicas, hanc computationem esse profanam, non ecclesiasticam: hæc enim à Paschate Resurrectionis, vsque ad sequens Pascha desumi debet; obstat: quia hæc annorum computatio ab Ecclesia accipitur, tum in ordinibus conferendis; tum in beneficiorum possessione; tum in obligatione ad ieiunium, ad matrimonium, ad vota, tum in censurarum impositione. Non ergo hoc præceptum ab hac computatione eximi debet. Præterea mos ecclesiasticus computandi annum non à Paschate, sed ab Aduentu vsque ad Aduentum incipit. Ergo vel ab hoc tempore Aduentus facienda est computatio, si morem ecclesiasticum recitandi sequamur; vel facienda est à Ianuario in Ianuarium; vt communiter fit, & affirmandum est cum Vasq. *qu.90.art.3.dub.1.n.15.*

Alter modus computandi annum, communi Doctorum authoritate receptus est à Paschate in Pascha. Sic tradit Nau. *c.21.n.45.* Sotus *in 4.dist.18.qu.1.art.4.* Medin. *de confess. quæst. 14.* Victor. *n.147.* Suar. *disp.36. sect.3.n.8.* Coninch. *disp.5.dub.6. concl.2.* Layman. *l.5.sum. tract.6. cap.5. num.8.* Bonac. *disp.5. q.5. sect.2. part.4.n.19.* Henriqu. *l.4. cap.4. n.1.* Reginald. *l.6. n.35. & 37.* & alij. Fundamentum huius computationis est: quia eo tempore solent Parochi testimonium confessionis à fidelibus exigere, quasi indicantes, tunc expirare tempus obligationis exequendæ. Sed est leue fundamentum, vt constat ex *superiùs* dictis. Quapropter sententiam Vasqu. spectato iure, & ratione naturali, secluſa authoritate, probabiliorem, & veriorem existimarem.

11. Sed inquires an tenearis anticipare confessionem, ante anni finem, si scias in fine anni copiam confessoris non habiturum, vel alia via à confessione impediendum? Respondeo affirmatiuè ex communi omnium sententia, quam tradit Suar. *disp.36. sect.5.n.2.* Vasqu. *q.90.art.3. dub.2. n.9.* Coninch. *disp.5.dub.7.n.58.* Henriqu. *l.4. c.3.n.3.* Reginald. *l.6. num.25.* Bonac. *de Pœnitent. disp.5.q.5.sect.2.part.4. num.21.* Laym. *l.5. sum.tract.6.c.5.n.8.coroll.2.* Ratio est manifesta: quia teneris confiteri eo tempore, quo præceptum confessionis te obligat, eique satisfacere potes: at agnoscis, eo tempore te obligare præceptum confessionis, eique satisfacere posse & in reliquo impotentem esse. Teneris ergo eo tempore confiteri, ne confessionem præceptam omittas, sicuti teneris die festiuo Missam audire hora octaua, si scias in reliquis horis impediendum esse; & Eucharistiam tempore paschali primis illis octo diebus suscipere, si credas in reliquis impediendum fore: quia præcepto satisfaciendum est, cùm de facto obligat, & impleri potest.

12. Verùm, si confessionem integro anno omiseris, dubitant

tant Doctores,an teneatis statim,cùm primùm possis , confiteri:Negant Sylvest.*Eucharistia.3. quæst.15.dicto* 3. Ledesm.2. *p.4.q.6.art.5. dub.* 7. Mouentur argumento desumpto ex reliquis præceptis, quæ tempori designato alligata sunt,vt præceptum audiendi Sacrum,recitandi Horas, ieiunandi , imò & Eucharistiam sumendi, quinimò & confitendi tempore mortis : quorum obligatio cessat transacto tempore obligationis executioni designato,vti colligitur ex cap. *Sicut de sponsalib. vers.Nisi forsan.*leg.*Si fideiussor.§.vlt.ff.Mandati.*& similibus. Præterea,si transacto anno adhuc perseuerat obligatio confitendi,bis teneberis eodem anno confiteri:semel, vt satisfacias obligationi anni præteriti:& semel , vt satisfacias obligationi anni præsentis. Quòd si plures annos confessionem omiseris, toties obligatus eris , cùm primùm possis , ad confitendum, quod praxi receptum non est.

13. Nihilominùs probabilius est, siue iustè, siue iniustè confessionem annalem omiseris, te obligatum esse initio sequentis anni , cùm primùm possis , confiteri : quia tempus vnius anni non assignatur vt terminus finiens obligationem : sed ne vltra illam differatur , sicuti cùm alicui signatur tempus ad comparendum,vel ad soluendum debitum, & eo tempore nec comparet,nec debitum soluit:non obinde liber manet,sed potiùs ampliùs adstringitur. Secùs verò est in reliquis præceptis,quæ pro contraria sententia referuntur : quia appositа sunt,vt onus,& pensum illius diei,eiúsque honorem:atque ita transacto eo die,& cessat finis præcepti, & ipsum præceptum. At in confessione aliter se res habet:etenim illius præceptum latum est,vt cum Deo reconcilieris : qui finis,elapso anno,efficaciùs vrget.Deinde colligitur hæc obligatio ex excommunicatione synodali , quæ ferè in omnibus diœcesibus lata est aduersùs eos , qui semel in anno fassi non fuerint , neque Eucharistiam in Paschate receperint , à qua excommunicatione nunquà absoluuntur,nisi confessionem facere velint. Signum ergo est , confessionis obligationem elapso anno perseuerare.

14. An verò elapso anno,vnica confessione , & præsenti anni obligationi.& præcedentis satisfacias : non est constans inter Doctores.Plures,& grauissimi Doctores negant,eò quòd confessio initio sequentis anni fiat in satisfactionem obligationis anni præcedentis,& moraliter reputetur, ac si præcedenti anno fuerit facta.Superest ergo præsentis anni obligationi satisfacere.Sic docuit Suar.*disp.36.sect.4.n.5.*Coninch. *disp.5. de pœnit.dub.8.num.65.*Filliuc.*tract.7.c.3.q.5.n.56.* Bonac. *disp.5. de pœnit.q.5.sect.2.p.4. n.31.* Laym. *lib.5. sum.tract.6.c.5. n.10. vers. Ad secundum. in fine.*

15. Sed hæc sententia dura mihi videtur , & difficilis : nam si initio anni sequentis omnia tua peccata , tam præcedenti, quàm præsenti anno commissa fatearis, tametsi eo anno nullam aliam confessionem feceris, præceptum latum de confessione semel in anno facienda , eo anno non transgrederis : siquidem eo anno iam semel confessus es.Et quidem si eo anno nullum aliud mortale commiseris post eam confessionem factam ; euidens est , te obligatum non esse, vt notauit Bonac. *supr.* Signum ergo est , vnica illa confessione , & obligationi præcedentis anni satisfeciisse : nam ad illam confessionem faciendam non solùm ex obligatione præcedentis ; sed & præsentis anni astringebaris. Deinde , si in fine anni sequentis confessionem facias,affirmat Coninch.*dicto dub.* 8. *concl.*2. te non este obligatum iterum confiteri;tametsi nouum mortale committas : quia ea confessio ob distantiam ab anno præcedenti censeri non potest moraliter facta eo anno,sed solùm in satisfactionem obligationis præsentis. Quod à fortiore diceret,si per plures annos confessionem omisisses. Sed,cùm obligatio confessionis,elapso anno , non fuerit extincta ; sed quo magis differtur,eò plùs vrgeat , si facta ea confessione in fine anni nulla supereſt obligatio confitendi , efficitur sanè vnica confessione obligationi præsentis , & præteriti anni satisfactum esse. Ergo eodem modo satisfieri potest ; tametsi initio anni confessio fiat. Atque ita probabile docent Ægid. & Bonac. *suprà.*

§. III.

Qua confessione fiat satis præcepto lato in cap. *Omnis vtriusque sexus.* & de causis excusantibus à pœnis ob illius transgressionem.

1. *Non fit satis huic præcepto confessione venialium.*
2. *Confessione mortalium memoriæ occurrentium , & absolutione recepta fit satis.*
3. *Si post factam eam confessionem in mortalo incidas,tametsi* Suar.& Henriq. *censeant,te esse obligatum eo anno fateri,verius est oppositum.*
4. *Per confessionem illegitimam non satisfacis præcepto.*
5. *Incurris excommunicationem Synodalem.*
6. *Ab hoc præcepto non excipiuntur peccatores publici.*
7. *Non satisfacis præcepto, si absolutio non concedatur.*
8. *Expenduntur causæ excusantes ab hoc præcepto.*

1. ALiqua sunt apud Doctores communiter certa , alia sub opinione versantur. Primò certum est , huic præcepto confessionis non satisfieri confessione venialium , eò quòd præcepto satisfacere non possis , nisi rem præceptam exequaris:at confessio venialis in prædicto cap. *Omnis.* tibi non præcipitur. Non ergo ea confessione satisfacere præcepto pores.Ex quo euidenter infertur , si facta confessione venialium , quia solis venialibus grauatus eras eodem anno in aliquod mortale incidas , te obligatum esse , ante finitum annum illius mortalis confessionem facere:aliàs eo anno omitteres confessionem præceptam.Sic docent Vasq.*qu.90. art.3. dub.1.ad finem.*Layman.*lib.5.sum.tract.6.c.5.n.10.vers.Ad tertium.* Reginald.*lib.3.n.38.* Bonac.*disp.5.de pœnit.q.5. sect. 2.p. 4. n.33. in fine.*

2. Secundò certum est , facta legitima confessione omnium mortalium , quæ tibi memoriæ occurrerint , & absolutione à Sacerdote recepta , satisfacere præceptò confessionis, tametsi aliquorum mortalium inuincibiliter oblitus fueris, neque obligatum esse ea intra illum annum ad confessionem adducere:aliàs obligatus esses bis,& ter confiteri , quod receptum non est. Non enim præceptum imponitur de confitendis omnibus mortalibus absolutè:id enim sæpè esset impossibile,sæpè non expediens;sed de confitendis iis omnibus, quæ post diligentem inquisitionem memoriæ occurrerint tempore confessionis , quorúmque manifestatio, nec tibi,neque alteri grauiter nociua est. Neque refert , ea peccata oblita te fateri debere ex obligatione iuris diuini : vt inde inferas , etiam ex præcepto ecclesiastico , quod iuris diuini determinatum fuit, te fateri obligatum esse : quia ex iure diuino non teneris ea fateri eo anno, : sed , quando periculum mortis adfuerit , vel Eucharistiam susceпturus sis, vel ad Eucharistiam voluntariè accessurus. Sic Nauarr. *cap.2. numer.9.* Suar. *disput. 23. sect.2.* Coninch.*disp.5. dub.9.num 66.& 71.* Fagund. *de pœnit. lib.1. c.4.n.17.*Bonac.plures referens *de pœnit.disp.5. qu.5.sect.2.p.4. num.32.*aduersùs Sotum *in 4.dist. 18. q.2. art.5. ad 3.* Henriq. *lib.4. capit. 4. numer. 5. in com. lit. D, & capit. 15. numer.1.*

3. Sed dubiæ quæstionis est , an si post factam legitimam confessionem in peccatum mortale incidas, tenearis eo anno illud peccatum fateri.Affirmat Suar.*disp.16. sect.3. num. 9. & sect.4.num.7.*Henriq.*lib.4.cap.4. num.2. & 6.* Etenim præceptum esse videtur de confessione facienda,semel in anno,omnium mortalium , quæ eo anno , vel præcedentibus fuerint commissa.Si igitur illud peccatum , quod post factam confessionem commissum est , voluntariæ fateri omittis , præcepto de confessione facienda omnium mortalium , quæ eo anno commissa sunt, non satisfacis.

Cæterum longè verius est,te non esse obligatum ex vi huius præcepti, illud peccatum eo anno fateri,quia præceptum non est de confessione facienda eo anno omnium peccatorum, quæ eo anno fuerint commissa:id enim apertiùs explicari debebat : sed præceptum fuit de confessione semel in anno faciendа omnium peccatorum , quæ ad validam, & fructuosam confessionem fateri necessarium fuerit. Quòd si postmodum peccatum aliquod committas, in confessionem sequentis anni reseruare poteris. Aliàs nunquam censeri posses,plenè huic præcepto satisfeciisse,quoúsque annus finitus sit:tametsi plures fueris ritè confessus : quia semper periculo es expositus nouum peccatum committendi , & nouam confessionis obligationem contrahendi : expediréque confessionem , non in principio , neque ad medium anni : sed in fine præstare. Ne igitur hæc inconuenientia admittas, asserendum est , facta semel legitima confessione nullam tibi supereſse obligationem eo anno confitendi , nisi fortè susceпturus sis Eucharistiam, vel in periculum mortis incidas Atque ita docent Victor. *de confess. num.*137. Reginald. *lib.3.numer.*38. Coninch. *disp.5.de confess.dub.7.n.59.*Laym *lib.5. sum. tract.6. c.5.n.10.in respons. ad* 1.Bonac.probabile reputat *de pœnit. disp.5.q.5. sect.2.p.4.n. 33. in fine.*

4. Secunda , & grauior quæstio est , an per confessionem illegitimā,scilicet, absque dolore, vel integritate,fiat satis prædicto præcepto ? Et quidem eo casu , quo plures Doctores sentiunt, dari confessionem validam,sed informem, verius est præcepto satisfactum esse. Nam esto fini præcepti , qui est reconciliari cum Deo,satisfactum nõ sit,materiæ præcepti,quæ est confessio valida, veráque Sacramenti susceptio satisfactũ est. Sed posita sententia,quam *superiùs* firmatam reliquimus, scilicet,non dari confessionem validam, & informem : adhuc plures censent,te satisfacere præcepto , quocunque modo cõfessionem faciasquia Ecclesia solum externam confessionem præcipit,& illius defectum punit,cuius executioni occultissimus defectus doloris , & integritatis soli Deo cognitus obstare non potest.Deinde in cap. *Quod quidam.de pœnit. & remiss.*dicitur,recipiendos esse ad pœnitentiã peccatores,quan-

uis absolui non possint. Censentur ergo præcepto pœnitentiæ satisfacere. Atque ita docent, Paludan. *in 4. dist. 17. quæst. 7.* Gabriel. *ibi, q. 1. art. 3. dub. 5.* Sylvest. *Confessio. 4. n. 3. in fine.* Victor. *n. 163.* & alij relati à Fagund. *de secundo Eccles. præc. lib. 1. cap. 4. num. 4.*

Sed multò probabilior, & verior est opposita sententia, quam pluribus relatis firmant Suar. *t. 4. de pœnitent. disp. 36. sect. 7. n. 3. & 8.* Paul. Comitol. *lib. 2. respons. moral. quæst. 19. in fine, §. Enunciatum.* Coninch. *disp. 5. de pœnit. dub. 9. n. 70.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 5. num. 11.* Fagund. *lib. 1. de pœnit. cap. 4. nu. 5.* Bonac. *disp. 5. de pœnitent. quæst. 5. sect. 2. p. 4. num. 23.* Ratio est manifesta: quia præcepto diuino de confessione facienda non satisfacis, cùm inualidè confiteris. Ergo neque satisfacis ecclesiastico præcepto: hoc enim solùm est præceptri diuini determinatio, vt dixit Trident. *sess. 14. c. 5. sub finem,* & *can. 8.* Prætereà Ecclesia præcipit omnia mortalia fideles confiteri, sicuti dicitur in c. *Omnis utriusque sex. de pœnitent. & remiss.* At, si absque dolore, vel non integrè fatearis, non fideliter, sed infideliter, & fictè peccata fateris. Non igitur præcepto satisfacis. Neque obstat, ex defectu omninò occulto inualidam reddi confessionem, quominùs inde impediatur præcepti ecclesiastici executio: nam esto, Ecclesia actum interiorem per se, & directè præcipere non possit, potest tamè indirectè, quatenus ad valorem actus externi præcepti necessarius est: hac enim ratione præcipiendo orationem, præcipit attentionem: quia sine attentione oratio esse non potest. Cùm ergo ad valorem externæ confessionis necessarius sit dolor, interiùs præcipiendo confessionem dolor internus præceptus censetur. Neque item obstat textus in cap. *Quod quidam* nam, vt benè respondet Suar. *dicta sect. 7.* ibi non dicitur, confessionem illam admittendam esse, vt sufficientem ad implendum præceptum; sed hos peccatores esse audiendos, vt continuis exhortationibus moueantur & conuertantur.

5. Hinc fit, fictè confitentem incurrere excommunicationem synodalem, quæ ipso facto omittentibus confessionem ferè in omnibus diœcesibus imposita est: quia verè confessionem omittit, quippe idem est actum non fieri, ac fieri nullum, leg. *Duo sunt Titij ff. de testam. tutela.* Nomine namque confessionis confessio valida intelligi debet: quia sub appellatione actus regulariter solus validus comprehenditur, vt pluribus firmat Tiraquel. *de retract. lignag. §. 1. gloss. 1. n. 5.* & leg. *Boues, §. Hoc sermone tota limit. 1. ff. de verbor. significat.* Seraphin. *de priuileg. iuram. priuileg. 7. in fine.* Atque ita in præsenti tradit Suar. *t. 4. disp. 36. sect. 8. num. 1.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 1. c. 4. n. 12.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. quæst. 5. sect. 2. p. 4. n. 25.* tametsi contrarium sentiat Nauarr. *cap. 10. num. 4.* & Henriq. *lib. 4. cap. 4. num. 1.* propterea quòd probari non possit confessionis defectus. Sed respondetur, id necessarium non esse, cùm non delicto probato, sed delicto externo excommunicatio synodalis annectatur. Secùs verò est de priuatione sepulturæ, & ingressu Ecclesiæ; quæ ipso facto nullibi sunt impositæ, sed per sententiam Iudicis imponendæ: quæ, cùm probationem delicti requirunt, & hac sit ferè impossibilis, stante defectu omninò occulto impoui non possunt, vt benè ex Cordub. notauit Fagund. *loc. alleg.*

6. Ab hac doctrina excipiunt Viuald. *in Candelab. aureo, de confess. n. 60.* Rod. *in addit. ad Bullam Cruciat. §. 11. aliàs 9. n. 133.* Zerola *praxi Episc. 1. p. verbo,* Lupanaria, §. 3. meretrices, vsurarios alioſq; peccatores publicos, quos neque Episcopi, & Parochi excommunicatos declarant, quamuis prædicto præcepto confessionis legitimè, vt dictum est, non satisfaciant. Signum ergo est, hac excommunicationis pœna eos non adstringi. Sed nullatenus admittenda est exceptio: quia nec fundamentum habet in cap. *Omnis vtriusque sexus.* cùm æquè omnes fideles comprehendat: neque publici peccatores digniores sunt indulgentia; quàm alij. Quòd verò non soleant declarari; id in fauorem aliorum fidelium cum illis communicantium fit, non, quia ipsi peccatores publici excommunicatione affecti non sint, vt rectè notauit Fagund. *de secund. Eccles. præc. lib. 1. cap. 3. n. 11.*

7. Tertia quæstio, an satisfacias huic præcepto si confessionem ex parte tua validam facias, & Confessarius ex malitia, vel ignorantia absolutionem non concesserit? Si confessio facta est Sacerdoti existimato, vel iurisdictione carenti; nullatenus per illam satisfieri præcepto potest: quia præceptum est de cõfessione faciẽda proprio Sacerdoti, vti cauetur in supradicto cap. *Omnis.* & consequenter habenti iurisdictionem. At, si proprio Sacerdoti facta fuerit; ipse tamen ex malitia, vel inaduertentia te non absoluerit, plures Doctores censent, te præcepto confessionis satisfeciſſe. Tum, quia culpa Confessarij tibi nocere non debet. Tum, quia præceptum non tibi est impositum, neque imponi potest de actione, quæ non sit in tua potestate; sed ab alterius voluntate pendet, qualis est absolutio. Sic docent, licèt nõ ita expresè, Paludan. Gab. Victor Sylvest. pro priori, sententiaque præcedente relati. Cæterùm probabilius est te præcepto non satisfacere ea confessione, quam absolutio non sequitur, vti expresè docent Nauarr. *cap. 10. num. 4.* Suar. *disp. 36. sect. 7 num. 3.* Coninch. *disp. 5. dub. 9. numer. 70.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 1. cap. 4. nu. 5.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 5. num. 11.* Ratio ea est: quia per eam confessionem non satisfacis diuino præcepto: siquidem peccata soluta non sunt, sed adhuc retinentur, vt absolutioni directæ subiiciantur. Ergo neque satisfacis humano præcepto, quod est diuini determinatiuum. Et exemplo Eucharistiæ conuinci potest: si enim credens, te Eucharistiam recipere, Sacerdos, vel ex malitia, vel inaduertentia hostiam inconsecratam loco consecratæ porrigeret, præcepto communicandi non satisfaceres; sed errore detecto obligatus eris communicare: quia præcedentis hostiæ sumptio non fuit sacra Communio. Confessio autem, quam absolutio non sequitur, neque est pars sacramenti, neque peccata soluit, aut remittit. Ergo non est confessio, qua præcepto satisfieri potest.

Neque obstat, non tua, sed Sacerdotis culpa defectum contingere: id enim probat, te excusatum esse à præcepto, & à pœnis ei annexis, dum bona fide existimas, te absolutum esse. Secùs est, si bona fides cesset, & defectum agnoueris: sicuti docent Corduba *quæst. 15.* Suarez *disputat. 36. sect. 8. n. 3.* Fagund. *de pœnit. lib. 1. cap. 4. nu. 6.* Neque est verum, quòd sola confessio in tua sit potestate, non absolutio: quia esto absolutio à te proximè non pendet; à te tamen pendet absolutionem procurare, eique confiteri, qui absolutionem concedat: si tamen aliquando id præstare non potes, à præcepto excusaris; tametsi illud non impleas.

8. Quoad causas excusantes ab huius præcepti transgressione, illiusque pœnis; breuiter dicendum est, te excusatum esse primò, si immineat tibi, vel alteri graue damnum vitæ honoris, vel fortunæ: nam lex diuina, & ecclesiastica, cùm sit iugum suaue, & onus leue, non censetur cum tanto detrimento obligare. Illud verò detrimentum honoris, quod ex confessione ipsa subsequitur, vt scilicet, apud Confessarium minus habearis opinionémque religiosam, quam de te conceperat, amittas; nõ te potest à præcepto excusare, vt benè notauit Coninch. *disp. 5. dub. 10. num. 73.* vbi aduertit, sæpè te posse exaustari à confessione vnius, vel alterius peccati: quia ex illius manifestatione imminet damnum, non tamen à manifestatione aliorum peccatorum; & consequenter neque à confessione facienda. An verò excuseris à confessionis præcepto, si alia via, quam per interpretem, vel scripturam, vel nutus declarare peccata non possis. *Superius,* cùm de integritate confessionis sermonem fecimus, decisum reliquimus. Illud verò est certum, si nullum in specie peccatum declarare potes, non esse tibi absolutionem extra mortis articulum concedendam: quia alienum est ab vsu Ecclesiæ, sententiam absolutionis proferre nulla causa speciali iudicanda proposita, vt benè aduertit Laym. *lib. 5 sum. tract. 9. cap. 5. n. 15. ad finem.*

Pvnctvm XXI.

De satisfactione peccatorum.

1. Dvpliciter de satisfactione loqui possumus. Primò, de satisfactione absolutè sumpta, & sine ordine, ad sacramentum Pœnitentiæ. Secundò, de satisfactione quatenus pars est, & complementum sacramenti pœnitentiæ.

§. I.

De satisfactione absolutè sumpta, & absque ordine ad Sacramentum.

1. *Satisfactio differt à restitutione.*
2. *Nullus, præter Christum, satisfacere pro mortalibus potest.*
3. *Qualiter pro venialibus.*
4. *Pro omnibus potest de congruo.*
5. *Remissa mortali culpa, pœna æterna remittitur: sed plerumque manet aliqua pœna temporalis.*
6. *Pro hac pœna temporali benè potest quis satisfacere de condigno.*
7. *Ad hanc satisfactionem requiritur, opus voluntarium, & liberum.*
8. *Item, debet esse opus bonum.*
9. *Item, pœnosum, & afflictiuum.*
10. *Potest esse opus alias debitum.*
11. *Satisfaciens debet esse in gratia.*
12. *Item, viator.*
13. *Vnus pro alio bene satisfacere potest.*
14. *Limitatio Medinæ reiicitur.*
15. *Fit satis opposito fundamento.*
16. *Ex parte Dei adesse debet promissio satisfactionem acceptandi.*

1. Satisfactio sæpè cum restitutione confunduntur: sed est longe ab ea diuersa. Nam restitutio consistit in rebus.

bus. Est enim redditio rei contra voluntatem Domini sublatæ, vel illius æquiualentis; ac proinde respicit reparationem damni offenso illati. Secus est satisfactio, quæ in actionibus consistit. Est enim honoris & authoritatis læsæ reparatio. Peccato namque honorem, & authoritatem diuinam contempsimus: at petitione veniæ, submissione, & humilitate contemptum illius honoris reparamus, vti notarunt Bellarm. *l. 4. de pœnitent. cap. 1.* Suar. *disp. 37. in princ.* Coninch. *disp. 10. de pœnit. dub. 1.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. l. 9. in princ.* Laym. *l. 5 sum. tr. 6. c. 15. n. 1.*

2. Pro peccatis mortalibus nemini à Christo Saluatore datum est posse satisfacere, quia, cum malitia peccati mortalis sit infinita, eò quòd diuinam maiestatem infinitam offendat, nostræque satisfactiones semper finitæ sint, & limitatæ; nequeunt satisfactionem debitam attingere, ideóque opus fuit. Verbum diuinum hominem fieri, vt eius operâ, vtpote à persona infinitæ dignitatis procedentia, dignam, & super abundantem satisfactionem pro nostris peccatis exhiberent.

3. Pro venialibus verò existens in mortali satisfacere non potest: quia, vt D. Thom. 3. *part. quæst. 87. artic. 4.* omnesque eius discipuli testantur, nullius peccati venialis remissio conceditur homini peccatori Dei hosti, & inimico. At si à mortali recesserit. Deóque gratus sit ex Dei benignitate, & Christi meritis pro venialibus ad æqualitatem satisfacere potest.

4. Verùm, esto de condigno nullus peccator, nec pro venialì, nec pro mortali satisfacere posset, de congruo tamen pro omnibus peccatis satisfacit, cùm eam satisfactionem exhibet, quam exhibere potest. Decebat namque Dei bonitatem, ne homines facilè labentes absque remedio derelinqueret, sed posita Christi perfecta satisfactione ob illam contentus esset pro remissione culpæ, ea satisfactione, quam peccator diuina gratia adiutus posset exhibere. Et in hac decentia meritum de congruo situm est.

5. Porrò remissa culpa & pœna æterna, culpæ debita, remittitur, vti definiuit Trident. *sess. 5. cap. 14.* & manifestè colligitur ex illo ad Roman. 8. *Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui sunt in Christo Iesu.* Remissa namque culpa, redditur peccator filius Dei, & hæres regni cœlestis. Non igitur manere potest debitor æternæ pœnæ.

At esto; pœna æterna simul cum culpa remittatur, plerumque pœna aliqua temporalis in hac vita luenda restat. Nam esto benignissimus Deus posset simul cum remissione culpæ omnem pœnam prorsus remittere, sicut facit in Sacramento Baptismi, & martyrio non tamen decebat, nè, vt pulchrè inquit Chrysostom. *homil. de pœnitent. & confess.* peccantes, & initi manentes efficeremus deteriores. Quod optimè declarat, pluribusque confirmat Trident. *sess. 14. cap. 8.* tradiditque rationem, ob quam conueniens fuit, totam pœnam in Baptismo remitti: secùs post Baptismũ lapsis. Mensura huius temporalis pœnæ, quæ luenda restat ex peccato remisso, soli Deo cognita est: ipse enim pro qualitate delicti pœnam designat. Notanter dixi, remissa culpa pœnam aliquam restare luendam: vt tacite insinuarem, aliquando cum remissione culpæ omnem pœnam remitti. Contritio namque, quæ ad gratiam, & culpæ remissionem disponit, quatenus gratia ipsa informatur, vim habet remittendi de condigno aliquam partem pœnæ temporalis designatæ. Ergo quò intensior, & feruentior fuerit contritio, eo maioris partis remissionem obtinebit: potest ergo esse ita intensa, vt omnem pœnam remittat, sicuti contingit in Magdalena, aliisque peccatoribus feruentissimo actu charitatis peccata detestantibus, sicuti notauit Coninch. *disp. 2. de pœnit. dub. 12. n. 116. concl. 4.*

6. Pro hac pœna temporali satisfacere nos de condigno posse oratione, ieiunio, eleemosyna, aliisque piis operibus, catholica fides docet apud Trident. *sess. 14. cap. 8. & 9. & can. 13.* & pluribus Scripturæ & Patrum testimonis, & rationibus exornant aduersus hæreticos nostri temporis, Bellarmin. *lib. 4. de pœnit. cap. 3. & seq.* Suar. *disput. 37. sect. 1.* Valen. *Tom. 4. disp. 7. quæst. 14. part. 2.* Coninch. *disput. 10. dub. 3.* Laymann. *l. 5. sum. tract. 6. cap. 15. à num. 2.* Etenim cùm non solùm peccatores, sed iusti ad orationem; ieiunium, cleemosynam, aliáque pia opera excitentur, vt diuinum iudicium euitẽt. & peccata persoluant, vti colligitur ex Iob. *cap. vlt.* Dauid. *Psal. 6. 37. & 101.* Tobiæ *cap. 12.* Isaia *cap. 38.* Paulo 1. *Corinth. 11. & alibi*, sæpè manifestè infertur, remissa culpa pœnam restare luendam, pro qua piis operibus nos satisfacere posse. Aduerto tamen cum Medin. *de pœnit. tract. 2. quæst. 46.* Suarez *disput. 37. sect. 9.* Coninch. *disput. 10. dub. 3.* sæpè benignissimum Deum aliquibus pœnis in hac vita peccata commissa punire: sicuti contigit Dauid ob adulterium, & populi numerationem in quarum pœnarum recompensationem, nullam aliam satisfactionem admittit: quippe hæ pœnæ à Deo infliguntur, non tam vt iustitiæ vindicatiuæ fiat satisfactio, quàm vt peccatores à peccatis committendis arceantur, Deo rigorem, & seueritatem suæ iustitiæ ostendente.

7. Vt igitur prædicta pœna temporali fiat satisfactio, aliquæ conditiones requiruntur; tum ex parte operis in satisfactionem exhibiti, tum ex parte personæ satisfacientis, tum ex parte Dei, cui fit satisfactio.

Primò ex parte operis requiritur, vt sit voluntarium, & liberum, vel per modum actus eliciti, quales sunt orationes, ieiunia, eleemosynæ, reliquique virtutum actus, tam interiores, quàm exteriores, quos exercere vis in Dei honorem, & peccatorum satisfactionem, vel per modum obiecti voliti, vt contingit in flagellis, laboribus, & infirmitatibus à Deo immissis, quæ si voluntariè acceptes, satisfactionem sufficientem pro peccatis præstare possunt, ita vt ipsa satisfactio non solùm ex acceptatione, sed ex ipsis flagellis liberè acceptatis consurgat: alias non definiret Concilium *sess. 14. cap. 9.* flagellis temporalibus à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis apud Deum Patrem per Christum Iesum nos satisfacere posse; sed solùm diceret, acceptatione flagellorum nos satisfacere: eaque de causa, quo grauiora fuerint flagella à Deo inflicta, & patienter tolerata, eò abundantior est satisfactio. Ratio autem, quare ad satisfactionem libertas, vt dictum est, requiritur, ea est: quia peccator media satisfactione pœnis pro peccatis debitis facit satis. At censeri non debet peccator facere satis, nisi opus, per quod satisfacit, ab eo aliquo modo procedat. Deinde satisfactio est actus virtutis pœnitentiæ: quia est peccati detestatio, illiusque punitio, & cum Deo reconciliatio. Ergo debet esse liber. Præterea quia à satispassione non aliter satisfactio distinguitur, nisi quia satisfactio ex libera voluntate satisfacientis procedit; secùs satispassio, quæ non spectat, an liberè satis patiens pœnas acceptet; sed an ex satispassione pœnæ sufficienter vindicentur: ideoque satispassio ad iustitiam vindicatiuam, satisfactio ad commutatiuam pertinet. Ex qua ratione colligitur causa, ob quam leuissimæ pœnæ in hac vita patienter toleratæ satisfaciunt pro graui pœna in Purgatorio luenda: quia pœnæ in hac vita non in se spectantur; sed quatenus ab homine Deo grato liberè exhibentur, vel acceptantur, ob quam acceptationem ex Dei gratia, & Christi meritis efficaciorem vim habent pro peccatis satisfaciendi, quàm pœnæ in Purgatorio susceptæ: vbi sola passio, & non libera patientium voluntas, & acceptatio, ac dignitas attenditur: vti ex communi sententia notauerunt Coninch. *disp. 10. dub. 4. n. 25. & 34.* Laym. *l. 5 sum. tr. 6. c. 15. n. 4.* Fagund. *de secund. Eccl. præcept. l. 9. c. 2. n. 1.*

8. Deinde opus satisfactorium, quatenus tale est, debet esse bonum: tendit namque ad peccati punitionem, & perfectam cum Deo reconciliationem, quæ absque bonitate morali consistere non possunt. Quapropter pœnæ, quas tyranni Martyribus infligebant, etsi quatenus à tyrannis procedebant, Deo displiceant, at quatenus à Martyribus tolerantur, & acceptantur in peccatorum punitionem, gratissimæ Deo sunt, & plenam pro peccatis exhibent satisfactionem. Coninch. *dicta disp. 10. dub. 4. n. 27.* Fagund. *lib. 9. de secundo Eccl. præcep. cap. 2. n. 2.* Non tamen est necessarium, vt ex formali intentione satisfaciendi procedat: satis enim est virtualis, qua quis in actu exercito se Deo submittit, vt perfectam cum Deo reconciliationem obtineat: Si enim ad meritum non requiritur expressa intentio merendi, sed sufficit virtualis in ipsomet opere meritorio inclusa; à fortiori ad satisfactionem ea sufficere debet: quippe nullus est, qui voluntatem non habeat obtinendi à Deo omnem effectum sibi vtilem, suisque bonis operibus correspondentem, vti elato Suar. *disput. 36. aliàs 37. section. 3. numer. 5.* dixit Fagundez, *libr. 9. de pœnitent. c. 2. n. 4.*

9. Præterea debet esse opus pœnosum, seu afflictiuum, quod satis indicat Scriptura, consulens pœnitentiam, & peccatorum redemptionem ieiunio, fletu, planctu, oratione, & eleemosyna, aliisque virtutum actibus, qui, esto, ab aliquo summa cum voluptate, & dulcedine exerceantur; quia tamen de se humanæ naturæ graues sunt, & molesti, apti sunt ad satisfaciendum. Etenim per peccatum propriæ voluntati contra diuinam indulsisti: per satisfactionem ergo diuinæ voluntati contra propriam te submittere debes. Hanc autem submissionem præstas quolibet virtutis actu. Ergo quilibet virtutis actus est satisfactorius. Atque ita docent Suar. *disp. 37. sect. 6. n. 8.* Fag. *de 2. Eccl. præcep. l. 9. c. 2. n. 5. & 12.* Coninch. *disp. 10. dub. 4. n. 28. & 29.* Hinc inferunt communiter Doctores, quo magis opus laboriosum sit, eò maiorem vim satisfaciendi habere. Sed hoc intelligendum est, cæteris paribus: sæpè namque contingit opus ex se minus laboriosum, quia in se perfectius est, & Deo gratius maiorem vim habere satisfaciendi, quàm aliud opus minus perfectum, etsi magis laboriosum sit: v. gr. pauperi grauem necessitatem patienti largam eleemosynam tribuis summa cum facilitate, non est dubium te abundantius mereri, & satisfacere, quàm si vnico die grauì cum difficultate ieiunasses. Quòd si difficultas operis ex feruore spiritus superata sit, non obinde minuit satisfactionem, nec meritum, aliàs tepidi, & virtutibus exercendis difficiles abundantius mererentur, & satisfacerent, quàm spiritu feruẽtes, & in exercendis virtututum operibus omninò faciles: quod non est admittendum, vt rectè notauit Coninch. *disp. 10. dub. 4. num. 30.*

10. Addunt

10. Addunt aliqui, debere esse opus supererogationis, & non aliàs debitum: sed immeritò id postulant, cùm Concil. *sess.* 14. *c.* 9. satis indicet, per opera aliàs præcepta fieri satisfactionem posse. Nam, sicut præceptum non impedit meritum, neque satisfactionem impedire debet. Non enim opera virtutis in commodum Dei; sed in nostram vtilitatem præcipiuntur. Ergo ex præcepto, nec meritum, nec satisfactio illius diminuitur. Quodlibet namque opus, tametsi præceptum, meriti rationem habet: quia factum est à filio in obsequium munificentissimi patris, quem decebat filiorum obsequia se ipso præmiare. Habet tamen rationem satisfactionis, quatenus per ipsum Deo, eiúsque voluntati se homo submittit, à qua se per peccatum subtraxerat. At hæc ex præcepto non impediuntur, quinimò præceptum augere videntur. Ergo ad satisfactionem non est necessarium esse opus supererogationis, sed potest esse opus aliàs præceptum. Atque ita docent Nauarr. *cap.* 26. *n.* 23. Sotus *in* 4. *dist.* 19. *quæst.* 2. *art.* 1. *circa finem.* Henriq. *lib.* 5. *de pœnit. cap.* 19. *num.* 5. Suar. *disp.* 37. *sect.* 4. *num.* 3. Fagund. *de secund. Eccles. præcep. lib.* 9. *c.* 2. *num.* 8. Coninch. *disp.* 10. *dub.* 10. *dub.* 4. *num.* 31. Monent tamen communiter relati Doctores, quibus adhæret Sanch. *lib.* 1. *sum. cap.* 14. *num.* 6. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. qu.* 5. *sect.* 3. *p.* 2. *n.* 12. & *infrà* latiùs dicemus; etsi Confessarius possit opus aliàs præceptum in pœnitentiam iniungere, non tamen censeri iniunctum, nisi id expressè explicet: decet enim ad opera aliàs indebita obligare in satisfactionem peccati confessi.

11. Secundò, ex parte satisfacientis conditio necessariò requisita est gratia. Nam, cùm satisfactio tendat in reconciliationem cum Deo perfectam, nequit non reconciliatio fieri. Præterea, stante culpa, non potes pro pœna illi debita obtinere remissionem: neque etiam eam remissionem obtinere potes pro pœnis ex aliis culpis remissis relictis: quia dignus non es, vt hæc tibi gratia conferatur. Ergo gratia necessariò ad satisfactionem est requisita. Atque ita indicat satis Trident. *sess.* 14. *cap.* 8. asserens satisfaciendo pro peccatis conformes fieri Christo Iesu, certissimámque arrham glorificationis habere; quæ peccatori nullatenus conuenire possunt. Deinde asserit Concilium, nos satisfacere non posse, nisi per Christum & in Christo, in quo viuimus, meremur, & satisfacimus. At nullus viuit in Christo, nisi qui eius gratiam possidet: ergo nullus satisfacere potest, sicuti nec mereri, nisi qui gratiam habeat. Atque ita tanquam certum tradit D. Thom. *in* 4. *dist.* 14. *art.* 3. *capit.* 2. Bonauent. *ibi*, *art.* 1. *quæst.* 3. D. Anton. 3. *p. tit.* 14. *cap.* 20. §. 2. Caiet. *t.* 1. *Opusc. tract.* 6. *quæst.* 3. Petr. de Soto *relect. vltim. de satisfact.* Dominic. Sot. *in* 4. *dist.* 19. *quæst.* 1. *art.* 4. quos refert Coninch. *disp.* 10. *dub.* 4. *concl.* 1. *n.* 23. & 24. aduertit optimè, sæpè benignissimum Deum pœnitentiam peccatoris se humiliantis acceptare in satisfactionem pœnæ temporalis in hac vita, quam infligere decreuerat; vti contigit sceleratissimo Acha, 3. *Reg.* 21. & colligitur ex Ierem. *c.* 18.

12. Præterea ex parte satisfacientis requiritur, quòd sit viator: etenim satisfactio simul cum merito coniungitur, vt patet *ex supradicto loco* Concilij, ibi: *In quo viuimus, in quo meremur, in quo satisfacimus.* At meritum finita hac vita non est: ergo nec satisfactio. Aliàs animæ in Purgatorio existentes, cùm Deum ardentissima charitate prosequuntur, breuissimo tempore pro peccatis satisfacere possent, vt notauit Coninch. *disp.* 10. *dub.* 4. *n.* 24.

13. Addunt aliqui, requiri, vt satisfactio ab eodem debitore procedat: est enim obligatio ad pœnam soluendam debitum personale, quod non videtur posse per alium satisfieri. Propria nanque actione diuinam authoritatem, & honorem læsisti ab eius voluntate te subtrahendo. Non ergo aliena actione hanc diuinæ authoritatis læsionem reparare potes; sed necessario propria submissio, & humiliatio requiritur. Præterea, nemo pro alio mereri, nec demereri potest: ergo neque pro alio satisfacere. Item, non potest satisfacere pro culpa: ergo nec pro pœna. Et fortè ob hanc causam dixit Paul. ad Galat. 6. *Vnusquisque onus suum portabit.* & 2. ad Corinth. 5. *Vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem.*

Cæterùm hæc sententia nullatenus admittenda est; sed omninò affirmandum, vnum pro alio satisfacere posse. Sic, tanquam certum, docuit Suar. *disp.* 48. *sect.* 2. *nu.* 4. Henriq. *lib.* 5. *c.* 19. *n.* 5. Bellarmin. *lib.* 2. *de Indulgent. cap.* 2., Ægid. de Coninch. *disp.* 10. *dub.* 7. Fag. *l.* 9. *c.* 2. *n.* 20. & declarauit Catechismus Pij V. *de Sacr. Pœnit. n.* 81. ibi: *In hoc summa Dei bonitas, & clementia maximis laudibus prædicanda est, qui humanæ imbecillitati hoc condonauit, vt vnus possit pro alio satisfacere.* Et paulò infrà addit: *Qui diuina gratia præditi sunt, alterius nomine possunt, quod Deo debetur, persoluere: quare fit, vt quodam pacto alter alterius onera portare videatur.* Et tamen concludit: *Nec verè de hoc cuiquam fidelium dubitandi locus relictus, qui in Apostolorum Symbolo, Sanctorum communionem profitemur.* Ratio huius sententiæ est, quia Deus pro sua bonitate, & clementia acceptare potest opera à iusto facta in satisfactionem pœnæ, quam alter pro peccatis debet, ac si illud opus à debitore factum esset. At, posita ea acceptatione, nemini est dubium, obligationem satisfaciendi nullam debitori superesse: ergo potest vnus pro alio satisfacere. Quòd autem bona opera vnius iusti oblata in satisfactionem pœnæ ab alio debitæ à Deo acceptentur, probat communis vsus fidelium, qui continuò excitantur ad prædictas satisfactiones applicandas, maximè pro iis, qui in Purgatorio existunt.

14. Hanc sententiam limitat Medin. *de pœnit. tr.* 3. *quæst.* 2. & 3. & probabile reputat Coninch. *disp.* 10. *dub.* 7. *in fin.* ne procedat semper, & infallibiliter; sed, quando diuinæ bonitati placitum fuerit, prædictam satisfactionem vnius pro alio acceptare: quia nullibi habetur, ob satisfactionem ab altero exibitam, pœnam, quam quis debet, remitti, sicuti habetur ob satisfactionem propriam. Neque expediens videtur, eam acceptationem infallibilem esse; tum, ne debitores negligentes fiant in satisfactione propria exhibenda, sperantes, amicos pro illis satisfacturos; tum, ne submissionem, & humilitatem diuinæ authoritati debitam omittant. Sed displicet prorsus hæc limitatio, vtpote contraria communi sensui fidelium, existimantium satisfactionem pro altero oblatam, ei absolutè deseruire: quod verum non esset, si non staret promissio diuina eam infallibiliter acceptandi. Illud verò inconueniens de negligentia satisfaciendi, per accidens est, & abundè compensatur actu charitatis, quem vnus fidelium cum altero exercet, proprias satisfactiones ei applicando.

15. Fundamentum verò illorum, qui asserebant, neminem pro alio satisfacere posse, facilè diluitur. Fateor namque, actione propria satisfactionē exhibendam fore, ideque expedire: at ex benignitate Dei aliena submissio, & humiliatio alteri applicata à Deo acceptatur, ac si ab eo esset exhibita. Ad cōfirmationem dico, neminem pro alio mereri: quia esto, id fieri possit, non fuit expediens; eò quòd meritum præmium sit virtutis, quæ propriis actibus acquiri debet. Ad secundam confirmationem concedo, pro culpa vnius neminem à Christo satisfacere posse: quia si de satisfactione quoad sufficientiam loquamur, necessarium non est alium à Christo satisfacere, cùm Christus plenissimè satisfecerit, præterquam quod ea satisfactio ad æqualitatem sit impossibilis. Si verò sermo sit de satisfactione quoad efficaciam, nullatenus decuit ex alienis actibus fieri: cùm enim peccator propria voluntate maculatus fuerit, propria etiam voluntate purgari à macula debuit. Secùs autem est de obligatione ad pœnam, quæ ex benignitate Dei ob quamlibet, satisfactionem remitti cōuenienter potest.

16. Tertiò, ex parte Dei requiritur, promissio acceptandi nostra bona opera in satisfactionem pœnæ pro peccatis debitæ. Etenim, cùm cuilibet peccato post remissam culpam, & pœnam designetur à Deo aliqua temporalis pœna in Purgatorio luenda, quę quàmtumcumque minima sit, excedit omnem pœnam, quæ in hac vita sustineri potest, pœnis huius vitæ compensari nequit: tum, quia sunt pœnæ diuersæ, & longè leuiores, tum quia non tenetur Deus eas in recompensationem acceptare, cùm liberum illi sit peccatorem pœna à se designata punire, neque aliam loco illius admittere. Vt ergo loco pœnæ designatæ obligatus sit nostra bona opera in satisfactionē admittere, necessaria fuit illius diuina promissio, vt pulchrè docuit Medin. *tr. de pœnit. qu.* 3. Suar. pluribus relatis, *disp.* 37. *sect.* 7. *à num.* 2. Fagund. *de* 2. *Eccles. præcep. lib.* 9. *cap.* 2. *num.* 15. Coninch. *disp.* 10. *dub.* 4. *concl.* 3. *n.* 33. & colligitur ex Trid. *sess.* 14. *cap.* 8. asserente nos in Christo viuere, mereri, & satisfacere, facientes fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent, hoc est, ex eius meritis, & promissione, ob quæ à Patre acceptantur.

§. II.

De satisfactione sacramentali, & obligatione Sacerdotis illam imponendi.

1. *Quæ sit satisfactio sacramentalis, & quem effectum habeat?*
2. *Debes esse in gratia, vt obtineas effectum.*
3. *Secluso mortali habet effectum.*
4. *Satisfactio habet vim impetrandi gratias peruenientes.*
5. *Non habet gratia augmentum.*
6. *Plerumque obligatur Sacerdos sub graui culpa hanc satisfactionem imponere.*
7. *Quando excusatur ab imponenda satisfactione. Et primò de articulo mortis.*
8. *Secundo, si credatur pœnitens plenè per contritionem satisfeciſſe.*
9. *Tertiò, qualiter tempore Iubilei.*
10. *Quid si intra horam sæpius confiteatur.*
11. *Quid, si pœnitens credatur nullam admissurus.*

1. EXecutio operis à Confessario in pœnitentiam peccati confessi iniuncta est satisfactio sacramentalis, quæ etsi per

per se spectata vim habeat remittendi pœnas peccatis debitas, quia vt suppono, est opus virtutis ab homine grato effectum: at, vt à Confessario imponitur, tanquam pars complens & integrans Pœnitentiæ Sacramentum, vti docuit Concilium Florentinum *in decreto Eugenij*, & Concilium Tridentinum *sess. 14. capit.* 3. efficaciorem vim obtinet ex Christi institutione. Hæc maior efficacia non prouenit, vt placuit Dominico Soto *in 4. dist. 14. quæst. 1. art. 5. §. Nihilominus.* ex eo, quòd pœnitens, pœnitentiam iniunctam exequens, pœnitentiæ actum eliciat; aliàs tota illius efficacia ex opere operantis procederet, & secluso Sacramento consistere posset: sed ex eo, quòd sit pars integrans, & complens sacramentum præteritum: ac proinde sicut sacramentum confert suos effectus ex opere operato rectè dispositis; sic executio operis à Confessario iniuncti, quæ pars est Sacramenti, confert suum effectum obicem non ponenti: effectus autem huius satisfactionis sacramentalis est remissio pœnæ pro peccatis debitæ. Ergo hanc remissionem ex opere operato confert. Et ita ex communi sententia tradit Suar. *disp. 38. sect. 2.* Viuald. *de satisfact. n. 13.* Henriq. *lib. 5. c. 20. n. 7.* Coninch. *disp. 10. dub. 10. concl. 1. &* 2. Fagundez *de secundo Eccles. præcept. lib. 9. cap. 3. à num.* 2. Quanta autem remissio ex opere operato concedatur, soli Deo cognitum est. Verius est, maiorem remissionem concedi feruentius, & deuotius satisfactionem exequenti. Decet enim, Deum liberaliorem se ostendere iis, qui ei diligentiùs obsequuntur. Stante verò æqualitate satisfactionis nunquam abundantior remissio vni potiùs, quàm alteri conceditur: quia Deus personarum acceptor non est: & notauit Coninch. *disput. 10. dub. 10. numer. 93. concl. 3.*

2. Notanter dixi, conferri hanc pœnæ remissionem, *non ponenti obi m*: nam, si tempore, quo pœnitentiam exequeris, in statu peccati mortalis existas, impedis illius effectum: quia dum es in peccato, non viuis in Christo, & consequenter neque in illo satisfacis. Quod à Trid. *sess. 14. c. 8.* requisitum est. Deinde, quia remissio pœnæ temporalis est effectus supernaturalis, præparans hominem ad gloriam: qui autem est in mortali, omninò est ad gloriam improportionatus. Non igitur ei pœna debet remitti. Atque ita docet ex communi sententia Suarez *disp. 38. sect. 3. numer. 3.* Coninch. *disp. 10. dub. 11. numer. 96.* Henriq. *lib. 5. cap. 8. & 3. & capit. 20. numer. 7.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. quæst. 5. p. 4. num. 16.* aduersus Vasquez *quæst. 94. art. 2. dub. 5.* Zerol. *in praxi fol. 371.* Ruiz *controu. 95.* Med. & alios ab Henriq. & Vasq. relato: propterea quòd hæc satisfactio, non ex dignitate operantis, sed ex meritis Christi proueniat. Verùm esto ex meritis Christi proueniat, fauor est satisfacienti factus, quem non decet fieri inimico.

3. Secluso autem mortali peccato effectus satisfactionis non impeditur, tametsi satisfactio veniali culpa vitietur, vt bene notauit Coninch. *disp. 10. dub. 10. n. 88.* Henriq. *lib. 5. c. 20. n. 7.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. quæst. 5. sect. 3. p. 4. num. 16.* Laym, *lib. 5. sum. tract. 6. c. 15. quæst. 3. concl. 3.* quippe ea satisfactio non vt est tuum opus, & vt à te procedit; sed, vt est sacramenti pars, & quasi Christi opus, effectum habet, sicuti habet effectum gratiæ sacramentum cum peccato veniali susceptum; tametsi contrarium sentiat Vasquez *de pœnit. quæst. 94. art. 2. dub. 5. n. 14.* eò quòd satisfactio nullam aliam bonitatem moralem habeat, nisi eam, quam suscipit ab operante, aliàs si ob finem mortaliter peccaminosum satisfactio fieret, effectu non careret, sicuti non caret effectu Baptismus, vel Confirmatio in peccato mortali suscepti. Sed respondetur, opus satisfactorium ex prauo fine factum, solùm extrinsecè, & quatenus ab operante procedit, vitiari, eáque de causa nullam bonitatem moralem liberam obtinet: at quia in se, & physicè est opus gratum Deo, & à Christo assumptum in sacramenti partem, ea de causa remissionem pœnarum obtinere potest ex Dei gratia, & Christi meritis. Si autem ex prauo fine mortali fieret, eo tempore effectum remissionis habere non potest, sicuti nec susceptio Baptismi, alterius{que} sacramenti: quia à peccato mortali impeditur.

An verò prædictum opus, recedente peccato mortali, habeat suum effectum, incertum est. Valdè pium & probabile est, effectum habere: siquidem, vt probabilius defendimus, recedente fictione, sacramentum pœnitentiæ suum conferre effectum. Ergo idem est huic parti concedendum. Atque ita docent Henriquez *lib. 5. cap. 20. num. 7.* Viuald. *de satisfact. n. 12. in fine.* Suar. *disp. 38. sect. 8.* Coninch. *disp. 10. dub. 11.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. quæst. 5. sect. 3. part. 4. num. 17.* Et videtur apertè decidi in cap. *Quæret aliquis. de pœnit. dist. 3. in fine*, ibi: *Satisfactionis fructum non percipit impedimus peccato, quod non deseritur: percipitur autem, cùm eius pœnitentia fuerit subsecuta: sicut ad lauacrum fictè accedens, regenerationis Sacramentum accipit, non tamen in Christo renascitur: renascitur autem virtute Sacramenti, quod perceperat, cùm fictio illa de corde eius recesserit veraci pœnitentia.*

4. Præter hanc remissionem pœnæ temporalis, concedenda est satisfactioni quædam vis impetrandi gratias præuenientes, & auxilia diuina, provt diuinæ bonitati placitum fuerit, qui peccata in futurum pœnitẽs caueat. Etenim, cùm hæc satisfactio, vt ex Trid. *sess. 14. c. 8.* constat, instituta sit, non solùm ad punienda peccata præterita, & pœnas pro illis debitas recompensandas; sed, vt cautiores, & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiat, & à peccatis committendis reuocet; necessariò illi concedenda est hæc vis impetrandi gratias præuenientes, vtpote necessarias ad peccatorum fugam. Atque ita tradit Suar. *disp. 38 sect. 2. n. 3.* Coninch. *disp. 10. dub. 10. n. 92.*

5. Addunt aliqui huic satisfactioni, gratiæ habitualis augmentum, tanquam effectum ex opere operato: sed immeritò, tum, quia ipsa neque est sacramentum, neque pars essentialis illius; sed solùm pars integralis perficiens sacramentum factum: neque est instituta ad reconciliandum pœnitentem cum Deo aliàs attritum existentem in mortali reconciliaret, quod est absurdum: sed solùm est instituta ad remissionem pœnæ pro peccatis debitæ, & ad faciliùs peccata in futurum cauenda: ad quos effectus gratia habitualis non deseruit; vt benè D. Th. *in 4. dist. 16. quæst. 1. art. 1. qq. 2. ad. 3.* notauit Coninch. *disp. 10. de pœnitent. dub. 10. num. 94.*

6. Hanc satisfactionem plerumque obligatur Sacerdos sub graui culpa pœnitenti imponere, vt satis indicat Trident. *sess. 14. c. 8. vers. Debent ergo Sacerdotes.* & tradit communis sententia apud Suar. *disp. 38. sect. 3. num.* 1. Henriq. *lib. 5. sum. cap. 20. numer. 6.* Coninch. *disp. 10. dub. 8. concl.* 1. Fagund. *libr. 9. de pœnit. cap. 3. numer. 8.* Layman. *libr. 5. sum. tract. 6. cap. 15. quæst.* 1. Tum, vt æquitatem iudicij seruet, debitam pro peccatis pœnam exigendo: tum, vt pœnitentem coërceat, ne iterum in peccata labatur: tum ne sacramentum imperfectum relinquat. Ob quam vltimam rationem credo, sacerdotem obligatum esse sub graui culpa pœnitentiam iniungere, cùm commodè potest; tametsi confessio sit de solis venialibus, vel de mortalibus iam confessis: nam Sacerdoti incumbit, ne mutilum, & imperfectum Sacramentum relinquat, quod necessariò fit nulla pœnitentia imposita. Quapropter, etsi pœnitentia imponenda leuis sit; non est tamen leuis illius omissio, sicuti notauit Ioan. Sanch. *disp. 15. select. disp. n. 14. &* 17. aduersùs alios oppositum docentes.

7. Dixi, *plerunque*: quia aliquando licèt hoc sacramentum ministrare, nulla satisfactione iniuncta. Cùm enim hoc Sacramentum necessarium sit, & perfici essentialiter possit absque satisfactione, non debet ob illius impossibilitatem omitti. Igitur omitti satisfactio potest, si pœnitens ita sit in extremis, vt nec minimam exequi valeat: quia obligatio imponendi pœnitenti satisfactionem, est, cùm pœnitens capax est, illam exequendi, vti ex communi sententia tradit Caiet. *tom. 1. Opuscul. quæst. 2. art. 2.* Nauarr. *cap. 26. n. 20.* Suarez *disput. 38. sect. 3. num. 4.* Coninch. *disput. 10. de pœnitent. dub. 8. numer. 63.* Fagund. *de secundo Eccles. præcep. lib. 9. cap. 3. numer. 9.* Rarò tamen hæc impotentia contingit: nam, si pœnitens non est sensibus destitutus, credo, Sacerdotem obligatum esse illi pœnitentiam imponere, etsi leuissimam, nempe, inuocationem nominis Iesu ore, vel corde; voluntariam oblationem infirmitatis, & dolorum, aliúsmve similem pium motum. Quod si peccata ampliorem satisfactionem expostulent, & credatur infirmus victurus, imponenda est sub obligatione, si conualuerit, exequenda, vt docuit Theod. Cantuarens. *in cap. 26. quæst. 7.* ibi: *Si diuinitùs ereptus conualuerit, pœnitentiæ modum à Sacerdote sibi impositum diligenter obseruet.* Et tradit Fagund. *d. l. 9. cap. 3. n. 9.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 15. q. 2. circ. fin.*

8. Secundò, excusatur sacerdos à pœnitentiæ impositione, si probabiliter existimet, pœnitentem, ob vehementem contritionem, vel ob aliam grauem pœnitentiam assumptam plenè peccatis satisfeciſſe. Nam, stante hac opinione æquitas iudicij postulat, vt reus absoluatur absque obligatione soluendi, cùm nihil, soluendam habeat. Sic Suar. Coninch. Fagund. *locis alleg.* Sed hic casus moraliter est impossibilis, cùm absque diuina reuelatione constare Sacerdoti non possit, pœnitentem plenè pro peccato satisfeciſſe, vt benè aduertit Coninch, *d. dub. 8. n. 63.* Præterea deberet constare, non indigere pœnitentia in remedium, & medicinam peccatorum præseruatiuam, quod vix est possibile.

9. Tertiò, ad idem est, si tempore Iubilei confessio fiat: nam, cùm per Iubileum plena peccatorum concedatur remissio, superfluit: quælibet alia satisfactio. Verùm, quia sæpè accidit pœnitentes intentione lucrandi Iubileum confessionem feciſſe; postmodum verò, vel mutare voluntatem, vel ab eo lucrando impediri; nullatenus Sacerdos satisfaceret, si hac intentione contentus esset; sed necessariò debet ad executionem illius intentionis obligare pœnitentes, eíſque diligentias pro lucrando Iubileo in pœnitentiam iniungere, sicuti docuit Vasq. *quæst. 94. art. 2. dub. 3.* Ipsis verò obligatis Iubileum lucrari, non tenetur Sacerdos aliam pœnitentiam in satisfactionem iniungere ob rationem dictam: quia Iubileum est plena peccatorum remissio: & tradit aliis relatis Emman. Sa *verbo Satisfactio n. 2.* Tolet. *lib. 6. cap. 23. n. 10.* & pluribus exornat Suar. *disp. 38. sect. 10. n. 10.* Benè tamen potest, & plerumq; tene-

tur,aliquam satisfactionem ad nouæ vitæ custodiam,& infirmitatis medicamentum eis iniungere:nam,cùm sacerdos non solum sit iudex,sed Medicus,qui pœnitentes mederi debet,& per obtentionem Iubilei non censeantur regulariter satis curati,tenetur eas pœnitentias iniungere,quæ huic fini visæ sibi fuerint conuenientes. Quapropter rectè inquit Suar. *disp.* 38. *sect.*10.*n.*10. his temporibus pœnitentes ab executione pœnitentiæ à Confessario iniunctæ rarò,vel nunquam excusari ob Iubileum,vel plenariam Indulgentiam:quia plerunque imponuntur leuissimæ pœnitentiæ , & quæ vix sufficiunt per modum medicinæ.

10. Quartò, credunt Fagund. *de secundo Eccl. præcep. lib.* 9. *cap.*3 *numer.*9.& Bonac. *disp.*5. *de pœnitent. quæst.*5.*sect.*3.*part.* 2. *numer.*3. excusari Sacerdotem ab impositione pœnitentiæ, si sæpiùs intra horam pœnitentiæ sacramentum scrupuloso ministret. Moueri possunt : quia pœnitentia in prima confessione imposita censeri debet pro aliis imposita esse. Sed hoc ad summum verum esse potest,casu , quo scrupulosus eadem peccata , à quibus in prima confessione absolutus fuit , iterum clauibus Ecclesiæ subiiceret : quia satisfactionis prioris impositio vim fuit sufficiens pro illorum peccatorum remissione obtinenda. Cæterum , neque cum hac limitatione hanc excusationem admitto,ne consequenter dicamus,Sacerdotem excusatum esse à pœnitentia iniungenda, quoties pœnitens de peccatis ritè confessis confessionem instituit. Ratio autem huius obligationis ea est:quia Sacerdoti nunquam constat pœnitentiam iniunctam sufficientem esse ad plenam pœnæ debitæ remissionem : quinimò plerunque præsumere potest , insufficientem esse : quippe sæpè insufficiens imponitur,& longè leuior, quàm peccata exigunt , ob maiorem pœnitentis fructum, ne à Sacramento Pœnitentiæ arceatur,né ve de pœnitentia iniuncta horrorem concipiat. Quod verò Bonac. inquit,posse eandem pœnitentiam priori confessione impositam denuò imponi , mihi displicet : quia esto opus aliàs præceptum in pœnitentiam iniungi possit ; non tamen præceptum eodem titulo.

11. Quintò, addunt aliqui, quos minùs benè refert Henriq. *lib.*5.*sum.c.*20.*n.*6.*in comment. litt.Z.* Sacerdotem ab obligatione imponendi pœnitentiam excusatum esse , si credat, pœnitentem nullam esse admissurum , vel executurum. Nam, cùm impositio pœnitentiæ in bonum pœnitentis referatur,ea impositio potius in illius detrimentum , quàm commodum cedit. Item,finis,ob quem pœnitentia imponitur,est, vt pœnitens illius executione pro peccatis satisfaciat. Si ergo illam executurus non est, quinimò neque admissurus, finis impositionis cessat,ac proinde & Confessarij obligatio.Sed hanc excusationem nullatenus censeo admittendam , sicuti neque eam admittit Regin. *lib.*7.*n.*12.Bon. *disp.*5.*de pœnit. quæst.* 5. *sect p.*2.*n.*5.Fag.*lib.*9.*de pœnit.c.*3. *n.*10. Nam esto,plures DD. non infimæ notæ,quos *infrà* referemus, sentiant,pœnitentem obligatum non esse pœnitentiam iniunctam acceptare,vel acceptatam implere:at sacerdotem non audent à pœnitentia iniungenda excusare;tum ne videatur peccatis pœnitentis connluere,ea impunita relinquens : tum,ne sit occasio pœnitenti peccata temnendi,& in grauiora incidendi,vtpote qui se sentit fræno pœnitentiæ destitutum:tum,ne Sacramentum Pœnitentiæ truncatè,& imperfectè ministret,nullam pœnitentiam, partem illius integralem assignando. Qui fines non cessant, tametsi pœnitens pœnitentiam non acceptet,neque impleat.

§. III.

Quæ , qualiter , & quanta satisfactio imponenda sit.

1. *Opus bonum pœnosum , & aliquando ex præcepto debitum imponi potest.*
2. *Non est necessarium,vt sit opus externum.*
3. *Quid de suffragiis pro animabus Purgatorij.*
4. *Debet esse opus præstandum ab ipsomet pœnitente.*
5. *Qualiter opus publicum in pœnitentiam iniungi possit.*
6. *Potest cogi pœnitens ad confessionis frequentiam.*
7. *Quid de reliquis Sacramentis dicendum sit.*
8. *Quantitas pœnitentiæ arbitrio prudentis Confessarij relinquitur.*
9. *Peccat grauiter Confessarius , si absque causa leuissimam pœnitentiam pro grauibus peccatis iniungat.*
10. *Stante causa licitum est.*
11. *Pœnitens monendus est , pœnitentiam non esse delicto commensuratam.*
12. *Plerunque sub præcepto pœnitentia imponenda est.*
13. *Sub consilio verius est imponi sacramentaliter non posse.*
14. *Grauis pœnitentia imponi non potest sub leui obligatione.*
15. *Sub conditione verius est imponi non posse : quidquid alij contrarium sentiant.*
16. *Regulariter ante absolutionem est satisfactio imponenda.*

1. CErtum est, opus in satisfactionem iniungendum debere esse bonum moraliter,& de se Deo gratum:siquidem in satisfactionem peccatorum,& perfectam cum Deo reconciliationem assumitur. Debet item esse pœnosum, & naturæ humanæ afflictiuum:quam conditionem habent omnia opera bona post naturæ lapsum, vt aliis relatis probant Valent. *t.*4. *disp.*7.*quæst.*14.*pun.*3.Pitigian.2.*p.dist.*15.*q.*1. *art.*3.*conc.*1. Non requiritur necessariò esse opus supererogationis ; sed potest esse opus aliàs præceptum:nam ex eo , quòd præceptum sit, non impedit,quin in partem sacramenti,& peccati satisfactionem assumatur,& nouo titulo pœnitens ad illius executionem obligetur.Quinimo aliquàdo expedit ita fieri, saltem ex parte,si pœnitens creditur illius pœnitentiæ impositione ad præceptorum obseruationem fore excitandum;cùm tamen antea tepidus , & remissus extiterit. Frequenter autem opera non præcepta, sed supererogationis imponenda sunt : quia operibus aliàs præceptis vix censeri potest pœnitens grauari, cùm iam grauatus sit ; ac proinde rationem punitionis diminutè habent. Quocirca , quoties confessarius opus in pœnitentiam iniungit , semper intelligendus est iniungere opus non debitum , nisi contrarium communi consuetudine expressum intelligatur,sicuti intelligitur in eleemosyna,quæ si detur extremè indigenti, sit ea satis : quia est casus extraordinarius,qui non censetur exceptus:& sicuti si præciperet,diebus festis duplicem Missam audire,censendus est Missam ex præcepto , & aliam tantùm supererogationis præcipere. Si præcepit singulis diebus Missam audire,creditur Missa diei festi contingentis contentus esse , ne nimium pœnitentem grauet. Secùs esset,si diceret, vt singulis hebdomadis Missam audiret, censendus esset velle obligare ad Missam aliàs non debitam ex præcepto , vel voto. Quando autem pensatis circunstantiis, dubium est , consulendus est confessarius, si potest. sin minùs prudentis arbitrio res decidenda.Quæ Omnia Docent cõmuniter Doctores,vt videre est in Suar.*disp.*38.*sect.*6.Henriq.*l.*5. *cap.*21.Coninch.*disp.*10.*dub.*8.*num* 68. *& seqq.* Laym.*l.*5.*sum. tract.*6.*cap.*15.*q.*2.Bonac.*disp.*5.*de pœnit.q.*5. *sect.*3.*p.*2. *num.*11. Thom.Sanch.*l.*1.*sum.c.*14.*à n.*5.Fagund.*de* 2.*Eccl.præcept. l.*9. *c.*5.*n.*8.& aliis.

2. Tametsi opus in pœnitentiam iniungendum debere necessariò externum esse docuerit aliis relatis Ioann. Sanchez *in select. disp,* 16. *num.* 1. propterea quòd pars Sacramenti sit, quæ visibilis debet esse, sicut & sacramentum : & quia imponitur per modum præcepti humani , quod in actum interiorem directè cadere non potest : attamen praxis Ecclesiæ , & communis sententia docet , actus interiores , verbi gratia, aliquam piam meditationem , de Dei præsentia, de iudicio futuro , de morte imminente , de peccatorum fœditate, & grauitate , aliquemque contritionis actum, & similia iniungi posse. Nam esto , per se sensibilia non sint , sunt tamen sensibilia , quatenus à Confessario iniunguntur , & à pœnitente acceptantur:quod sufficit,vt pars sacramenti esse possint,sicuti est contritio , quæ per confessionem manifestatur ; & Corpus Christi in Eucharistia , quæ mediis speciebus consecratis sensibilis redditur.Et licèt hæ iniungantur ad modum humani præcepti:quia tamen non iniunguntur absolutè,sed ex pœnitentis consensu , & acceptatione , ea de causa, etsi interiora sint, & inuisibilia , sub præceptum cadere possunt : sicuti docuerunt Suarez *disput.*18.*section.*6.*num.*2.Reginald. *tom.*1.*lib.* 7.*num.*22.Basil.Ponc.*lib.*1.*de matrim.cap.*7.*num.*4. Coninch. *disp.*10.*dub.*8.*numer.*67.*concluf.*4.Layman.*libr.*5.*summ.tract.* 6.*cap.*15.*quæst.*2.Bonac.*disp.*5.*de pœnitent.quæst.*5.*sect.*3.*pun.*2. *n.*10. Fagundez *de secundo Ecclesiæ præcepto.libr.*9.*cap.*5.*n.*5.& alij.Quinimò,etsi frequenter opus externum in pœnitentiam iniungatur, quia faciliùs & certiùs, præsertim à rudibus, impleri potest , aliquando tamen expedit supradictam meditationem,& considerationem iniungi, vtpote efficacissimam ad vitæ anteactæ emendationem , vt benè notarunt Suar. Coninch.Laym *loc.alleg.*

3. Quòd verò prædictus Ioann. Sanch. subiungit *dicta disp.* 16.*n.* 1. non posse, inquam , confessarium pœnitenti imponere in pœnitentiam peccatorum, vt aliquas orationes pro animabus purgatorij recitet ; eò quòd sacramentum non in satisfactionem alieni peccati,sed proprij institutum sit, mihi displiceat. Concedo namque, sacramentum Pœnitentiæ ad delenda peccata pœnitentis,tam quoad culpam, quàm quoad pœnam institutum esse : sed inde non infertur , orationes pro animabus Purgatorij applicandas effectum in pœnitente habituras non esse:habent quidem effectum ex opere operato, & virtute sacramenti, qui à pœnitente animabus Purgatorij communicari non potest , tametsi illis communicet effectum,seu satisfactionem,illis orationibus correspondentem,quatenus ab ipso procedunt:qui effectus est omnino distinctus,& separabilis ab effectu & satisfactione , quem illæ orationes habent, quatenus à Confessario sunt iniunctæ,& pars sacramenti Pœnitentiæ constitutæ.

4. Rursus debet esse opus ab ipsomet pœnitente præstandum,(quicquid in contrarium sentiant Fagund.*l.*9. *de secundo Eccles. precept.cap.*4.*numer.*12.& Suar.*disp.*38. *sect.*9. *numer.*

Nam

Nam esto, vnus pro alio satisfacere possit; illius tamen satisfactio pars sacramenti pœnitentiæ esse non potest: & consequenter neque ex opere operato effectum habere. Quippe satisfactio sacramentalis necessariò imponenda est à confessario ex potestate, quam habet, ligandi, ac soluendi in sacramento pœnitentiæ. At confessarius non alium, præter pœnitentem ligare ac soluere potest, neque alterius delicta vindicare. Ergo nemini alteri potest satisfactionem sacramentalem imponere. Præterea Florent. & Trident. declaratur, materiam sacramenti pœnitentiæ esse actus pœnitentis, scilicet, contritionem, cõfessionem & satisfactionem. Ergo satisfactio, quæ non est à pœnitente facta, pars materialis Sacramenti esse non potest. Quocirca, cùm alicui imponitur in pœnitentiam, vt ipse, vel alius nomine ipsius peregrinationem suscipiat, orationes fundat; non aliena oratio, & peregrinatio in pœnitentiam iniungitur, sed illius diligens procuratio, quæ non absque labore & difficultate fit, vti bene notarunt Layman. *l. 5. sum. tract. 6. c. 15. q. 2. n. 10. in fine.* Vasq. *de pœnit. qu. 94. art. 2. dub. 1. n. 11.* Henriqu. *l. 5. cap. 20. num. 7.* Coninch. *disp. 10. de pœnit dub. 8. n. 66.* & plures referens Bonac. *disp. 5. de pœnit. q. 5. p. 4. n. 14.* Illud verò est omnino certum, quodque etiam admittit Suar. si pœnitens specialiter indigeat satisfactione in medelam, & præseruationem peccatorum, nullo modo posse per alium impleri quia medicina ab altero sumpta, v. g. iciunium, te mederi non potest.

5. Sed, an opus iniunctum debeat esse secretum, an possit esse publicum, non consentiunt DD. Et quidem, si peccata secreta sint, omnes conueniunt, iniustissimè cogi pœnitentem ad pœnitentiam publicam: cogeretur enim ad ea manifestanda. Si autem peccata publica sint, & scandalosa, adhuc Nauarr. *in cap. Sacerdos de pœnit. dist. 6. n. 86. & in summ. ca. 6. num. 10.* Emman. Sà *verbo Satisfactio n. 12.* Reginald. *l. 7. n. 32.* Vega *3. p. cas. 1. vers. Infertur præterea.* & alij negant, posse eam pœnitentiam iniungi; quia esset delictorum manifestatio, & sigili violatio: nam esto, illa peccata aliis nota sint, nouo titulo agnoscuntur ob pœnitentiam, & certiora redduntur. Cæterùm, sæpe ob peccata publicè commissa expedire, & aliquando etiam necessarium esse pœnitentem cogere ad pœnitentiam publicam exhibendam, vt sic scandalo satisfaciat, communis est sententia, teste Suar. *disput. 38. sect. 6. numer. 3.* Vasqu. *quæst. 94. art. 2. dub. 2.* Coninch. *disput. 10. dub. 8. num. 74. conclus. 6.* Henriqu. *l. 5. capit. 21.* Bonac. *disput. 5. de pœnitent. quæst. 5. sect. 3. p. 2. num. 14.* & videtur decisum in cap. 1. *de pœnitent. & remissionib.* & à Trident. *sess. 24. cap. 8. de reformat.* quæ non solùm de foro iudiciali, sed pœnitentiali, & sacramentali loqui optimè expendit Vasqu. *loco allegato.* Ratio est manifesta: quia confessario competit peccata punire, eaque mederi ea punitione, & medicina, quæ necessaria est: at sæpè conuenit, sæpeque necessarium est peccata publica, & scandalosa publicè punire, & satisfactione publica mederi. Ergo confessarius ad sic puniendum, & medendum potestatem habet. Neque inde fit, sigillum violari: quia hæc obligatio ex consensu pœnitentis imponitur, aliàs non absoluendus: sicuti iniurianti onus imponitur postulandi veniam ab offenso, absque vlla sigilli violatione.

Quod si obiicias: Ergo pœnitens, cuius peccatum cedit in commune reipublicæ detrimentum, nisi manifestetur, cogi poterit, vt in illius manifestationem consentiat: Admittendum est, si velit absolutionem obtinere: quia cogitur præstare id, quod iure diuino & naturali tenetur. At eo non consentiente, neque illi est absolutio concedenda, neque confessio manifestanda:

Si verò pœnitentia publica necessaria non sit ad satisfactionem scandali raro expedire potest cogere pœnitentem ad illius acceptationem, & nolentem acceptare inabsolutum dimittere: quia hoc sacramento illiusque pœnitentiæ impositione, bonum pœnitentis, quoad fieri potest, procurandum est, quod ex hac pœnitentiæ publicæ impositione absolutionisque negatione nequaquam prouenire potest, vt bene notarunt Coninch. *disp. 10. dub. 8. in fine.*

6. Grauior dubitatio est, an cogi possit pœnitens ad confessionis frequentiam. Ratio difficultatis est: nam vel astringitur ad confitenda peccata commissa, vel committenda. Ad commissa, cùm supponamus ea esse concessa, astringi non potest, quippe nulla lex humana arctare peccatorem potest ad binam suorum peccatorum cõfessionem. Ad confessionem autem eorum, quæ committenda sunt, nequit astringi: etenim obligatio hæc fatendi solùm esse potest sub conditione, si committantur; cuius conditionis positionem ipse peccator vitare debet. Non igitur astringi pœnitens potest ad frequentem confessionem. Atque ita docuit Nauarr. *in sum. cap. 9. nu. 2. & cap. Placuit. dist. 6. num. 115.* Sed contrarium omnino tenendum est cum communi sententia, quam pluribus relatis firmat Vasq. *quæst. 91. art. 3. dub. 7. num. 12.* Ioan. Sanch. *disp. 13. select. num. 2.* Layman. *l. 5. sum. tract. 6. cap. 15. num. 12. vers. Caueant.* Tolet. *l. 5. sum. cap. 13. num. 6.* Fagund. *de secundo Ecclesiæ præcepto. l. 9. cap. 5. num. 4.* Et probat vsus communi. Ecclesiæ: passim enim assueti peccatis, ad frequentes confessiones astringũtur; quippe confessio est opus maximè Deo gratum, & ad remouendum prauos habitus, coërcendumque peccatorem à peccatis committendis efficacissimum: ergo in pœnitentiam iniungi potest. Neque obstat lege humana neminem obligari posse ad eadem peccata bis confitenda: nam hoc intelligendum est directè, & formaliter: secùs indirectè ex obligatione ad confessionem: ex hac enim obligatione nascitur, quod aliquando debeat peccata confessa fateri, si nolit ex venialibus denuò commissis confessionem facere. Præterea esto absolutè nulla lex humana ad frequentem confessionem obligare posset, (quod falsum est): at ex aliqua suppositione, & quasi pacto optimè potest. Etenim confessarius ad confessionis frequentiam pœnitentem obligat ob beneficium absolutionis illi cõcessum, aliàs non concessurus: sicuti Pontifex in voto castitatis, & in impedimento affinitatis dispensans ad menstruam confessionem obligare solet. Quinimò censent Ioann. Sanch. non solum ad confessionis frequentiam obligari pœnitentem posse; sed vt cum eodemmet Confessario fateatur. Sed hoc raro vel nunquam expedit; est enim grauissimum periculum, vel transgrediendi pœnitentiam, vel infideliter confitendi. Adde ex obligatione ad confessionem non adstringi pœnitentem per se ad fatenda peccata iam confessa, vel committenda; sed indifferenter ad hæc, vel illa, prout sibi placuerit, & expediens esse iudicauerit, in quo nulla est deordinatio.

7. De reliquis Sacramentis facilis est resolutio, an eorum susceptio possit in pœnitentiam imponi? Et quidem de Eucharistia credo certissimum, si à Confessario iudicatum fuerit expedire; quia cedit in Dei honorem, & maximum pœnitentis fructum. Ad Confirmationem suscipiendam, casu, quo susceptа non sit, optimè potest pœnitens obligari, cùm omnibus Christianis expediat hoc sacramentum suscipere: & idem est de extrema Vnctione, si in extremis sit constitutus. Ad susceptionem autem Sacramenti Ordinis, vel matrimonij, nullatenus censeo obligari pœnitentem posse: quia sunt status summam libertatem requirentes; sicuti neque ad religionis statum, vt notauit Fagund. *lib. 9. de pœnit. cap. 5. num. 5.*

8. Quanta verò pœnitentia sit à Confessario iniungenda, ipsius arbitrio relinquitur, non quidem vt pro libito grauem, vel leuem possit iniungere; hoc enim æquitas iudicij non patitur, sed secũdùm grauitatem peccatorum, & pœnitentis dispositionem. Hæc enim duo præ oculis habere debet; vt arbitrium pœnitentiæ legitimum sit. Etenim hæc pœnitentia, vt inquit Tridentin. *sess. 14. cap. 8. circa finem,* in duplicem finem referenda est, nempe, in præteritorum vindictam, & castigationem, & ad nouæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum. Vnde pœnitentia, quæ præterita delicta vindicat, & futura præcauet, & medetur, rectissima est. Hinc fit, expediens esse auaris, & rapacibus, si diuitias habent, eleemosynas in pœnitentiam iniungere, luxuriosis ieiunium, carnis maceratione & regulariter omnibus quotidianam orarij recitationem, & confessionem menstruam, quia hæc & peccata præterita vindicant, & coërcent à futuris.

9. Si autem Sacerdos absque iusta causa leuissimam satisfactionem pro grauibus peccatis iniungat, sine dubio mortaliter peccabit, quia nec peccata punit, nec pœnitentem medetur: & manifestè colligitur ex Trident. *sess. 14. c. 8. circa finem.* asserente, debere Sacerdotes, quantùm spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate salutares, & conuenientes satisfactiones iniungere, ne si fortè peccatis conniueant, & indulgentiùs cum pœnitentibus agant, leuissima quædam opera pro grauissimis delictis iniungendo alienorum peccatorum participes efficiantur.

10. Notanter dixi, *si absque iusta causa* nam ea intercedente optimè potest Confessarius, imò debet pœnitentiam peccatorum grauitati debitam temperare: ex hac enim mitigatione, nec sacramento fit iniuria, cùm ipsum ad sui integritatem solùm exigat satisfactionem imponi, & recta illius administratio petit, vt imponatur secundùm prudens sacerdotis arbitrium, vti dicitur in cap. *Deus, qui de pœnit. & remiss.* & in cap. *Mensuram. de pœnit. dist. 1.* & aliis, quæ referuntur 26. *quæst. 7.* Neque item fit iniuria Deo, cùm ius puniendi peccatum, prout par est, non amittat. Ex alia parte cedit hæc mitigatio in pœnitentis vtilitatem: siquidem hac via confessioni afficitur, quam tamen horreret, si grauior ei imponeretur. Quapropter pœnitentiam quam timet Confessarius pœnitentem ex infirmitate non executurum, moderari debet, vel in aliam leuiorem commutare: potiùs enim expedit, puniendũ in Purgatorio remittere, quàm ob omissam pœnitentiam in Infernum detrudere, sicuti dixit Ioann. Gerson. *2. p. Operum in reg. moralib.* & tradit Nauarr. *cap. 26. n. 18. & 20. & in d. cap. Mensuram. de pœnit. dist. 1. n. 5. & 6.* Hentiq. *lib. 5. cap. 21. n. 1.* Suar. *disp. 38. sect. 4. n. 4.* Coninch. *disp. 10. dub. 8. à n. 71.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 15. concl. 2. & 3.*

11. Monent tamen communiter Doctores, vt videre est in Suar. *disp. 38. sect. 4. n. 4.* Coninch. *disp. 10. dub. 8. n. 73.* Viuald. *de satisfact. num. 10.* Laym. *lib. 5 sum. tract. 6. cap. 15. q. 2. concl. 2.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. quæst. 5. sect. 3. p. 2. n. 17.* Reginald. *lib. 7. n. 38. & 47.* & aliis, Confessarium leuiorem pœnitentiam impo-

nentem, quàm peccata merentur ob iustum timorem, quem habet, ne, si grauiorem imponat, omittatur; debere monere pœnitentem, pœnitentiam delicto commensuratam non esse; tum, ne ob leuitatem pœnitentiæ iniunctæ leuiùs delicta existimet; tum, vt excitetur ad nouam satisfactionem sponte assumendam.

Modus imponendi pœnitentiam esse potest ex præcepto, vel ex consilio. Item, absolutus, vel sub conditione alicuius operis.

12. Omnes Doctores admittunt plerunque ex præcepto imponendum esse, & sic esse intelligendum, cùm sacerdos contrarium non expresserit. Sed, an sub concilio imponi possit, varius est eorum sensus. Affirmant Paludan. *in 4. dist.20.q.2.* Nauarr. *in c.1. n.33. & 52. de pœnit.dist.6.* & *in sum.c.26.n.22. & 24.* Emman. Sà *verbo, Satisfactio, n.11.* Petr.de Soto *lect.2. de satisfact.* Suar.*disput.38. sect.3. n.2.* Laym. *lib.5.sum.tract.6. cap.15.n.11.* Fagund.*de secundo Eccles.præcep.lib.9. in fine;* & *c.3. n.8. & 11.* Bonac. *disp.5. de pœnit.q.5.sect.3.p.2. n.6.* Mouentur: quia Confessarius imponere debet pœnitentiam, provt iudicauerit conuenientius esse. At sæpè conuenientius est, non arctare præcepti obligatione pœnitentem: sed suæ liberæ voluntati opus iniunctum relinquere. Ergo id poterit Confessarius præstare. Neque inde fit, Confessarium non exercere potestatem ligandi, ac soluendi in pœnitentem: exercet vtique: quia ligat pœnitentem, ne ex opere operato plenam suorum peccatorum remissionem obtineat, nisi medio opere in pœnitentiam iniuncto. Hinc inferunt Suarez *sect. 6. num.6.* Fagund. Emman. Sà, & alij, posse Confessarium in pœnitentiam designare quodlibet bonum opus à pœnitente efficiendum: & de facto designari illis verbis absolutionem subsequentibus: *Et quidquid bonifeceris, vel mali patienter sustinueris sit tibi in remissionem peccatorum,* &c. Subdunt verò prædicti Doctores limitationem, vt solùm pro peccatis in ea confessione absolutis censeantur ea verba habere effectum ex opere operato.

13. Cæterùm, verius censeo; pœnitentiam per modum consilij impositam sacramentalem non esse, neque effectum ex opere operato habituram, ac proinde Confessarium suæ obligationi nullatenus satisfacere pœnitentiam sub consilio imponentem. Sic docuit Vasq. *quæst.94. art. 2. dub.1.num.10.* Coninch. *disput. 10. de pœnit. dub. 8. num.64.* Moueor: quia pœnitentiæ impositio nascitur ex potestate, quam sacerdos habet, pœnitentem ligandi, ac soluendi, non solùm à culpis: sed etiam à pœnis pro culpis debitis. At, si confessarius voluntati pœnitentis pœnitentiam remittit, nullo modo ad illius executionem pœnitentem ligat. Quòd si dicas eum Suar. ligare, si velit remissionem peccatorum perfectam obtinere: obstat; quia hæc non est ligatio: sicuti non ligaret Pontifex ad lucrandum Indulgentiam eum, cui concessa Indulgentia est, si orarium reciter. Præterea ex potestate, quam Sacerdos habet ligandi in hoc sacramento, inferunt Doctores obligationem, quam fideles habent confitendi sua peccata, vt pote qui alia via non possunt peccatorum absolutionem obtinere: ergo inde etiam inferre debent obligationem, saltem ex præcepto, quam habent pro pœnis satisfaciendi, cùm ex eadem potestate vtraque obligatio ortum habeat. Item, sacerdos in hoc sacramento obligatus est, non solùm consulere pœnitenti peccatorum vindictam; sed de facto ea vindicare pœnitentiæ impositione. At per pœnitentiam, quæ arbitrio pœnitentis relinquitur, censeri non potest peccata vindicare, & punire; sed vindicationem, & punitionem pœnitenti consulere. Ergo Sacerdos, quatenus Iudex est, non ex consilio; sed ex præcepto pœnitentiam imponere potest. Deinde, si pœnitentia arbitrio pœnitentis remittitur, iam Sacerdos permittit Sacramentum Pœnitentiæ relinqui truncum, & imperfectum: quippe permittit esse sine parte integrali, scilicet, satisfactione. Specialiter autem mihi displicet, ea verba communia: *Quidquid boni feceris,* &c. efficacia esse, vt omnia opera bona postmodum facta ex opere operato remittant pœnas pro peccatis debitas. Nam ex vi illorum verborum non designantur opera in satisfactionem ex opere operato; sed oratur Deus, vt taliter fiant, vt in satisfactionem peccatorum deseruiant. Tum, quia in communi designantur; quæ designatio obligationi apta non est. Si enim peccatum in communi non licet pro materia huius sacramenti constituere, nisi in casu raro, & extraordinario; neque etiam satisfactionem in communi licebit. Tum, quia æquè designantur omnia opera à pœnitente efficienda, vt in augmentum gratiæ, & præmium vitæ æternæ deseruiant, ac designantur in peccatorum remissionem. Sed ea opera à Confessario iniuncta vim non habent augendi gratiam ex opere operato, vt etiam contrarij fatentur: ergo neque vim habere debent remittendi peccata ex opere operato. Adde, absque fundamento ea verba restringi ad satisfactionem pro peccatis in ea confessione declaratis: nam opus in satisfactionem à Confessario iniunctum, non solùm pro peccatis illius confessionis; sed pro quibuscunque peccatis satisfactorium est. Ergo idem est dicendum, si omnia opera in communi possint in satisfactionem iniungi.

14. Addit Suarez *disp. 38. sect. 7. num. 5.* cum Medin. *Cod. de confess. tract. 2. quæst. 48.* quibus consentit Ochagauia *tract. vlt. de satisfact. sacram. quæst. 8. numer. 7.* posse Sacerdotem iniungere pœnitentiam grauem exequendam sub veniali obligatione: nam, si potest obligationem tollere, à fortiori illam poterit temperare. Et quidem, si vera esset sententia nuper reiecta, scilicet, Confessarium non astringi ad imponendam pœnitentiam sub præcepto: sed posse sub consilio eam imponere, crederem, posse obligationem temperare, & ad grauem pœnitentiam sub leui culpa obligare. Nam ex prædicta potestate manifestè infertur, institutionem, & naturam Sacramenti pœnitentiæ non exigere pœnitentiam sub obligatione imponi; sed arbitrio Confessarij relinqui, qui si potest à graui pœnitentia iniuncta obligationem seiungere, aptius poterit eam temperare. At quia satis probatum est, non esse constitutum in potestate confessarij à pœnitentia iniuncta obligationem separare: ideò probabilius censeo, illius obligationem temperare non posse: Confessario nanque solùm datum est, pœnitentiam, quæ sibi visa fuerit expediens, iniungere: obligatio autem illam exequendi, non ex voluntate Confessarij, sed ex ipso sacramento, & institutione oritur. Præterea sacerdos pœnitentiam iniungens non tuo nomine, sed Christi nomine, & tanquàm Christi Vicarius iniungi. At Christus semper præsumi debet, velle obligationem pœnitentiæ grauitati illius commensurari. Ergo absque fundamento asseritur, posse Sacerdotem graui pœnitentiæ leuem tantùm obligationem adiungere. Sic Nonius *de pœnitent. quæst.15. art.1. & quæst.13.art.2.difficult.2. concl. 4.* Coninch. *disp. 10. de pœnit.dub.8.num.65.* Bonac.*disp.5. de pœnit. quæst.5.pun.4.n.4. in fine.*

15. Alter modus imponendi satisfactionem satis vsitatus est sub conditione: v. g. imponit tibi Confessarius, vt confessionem frequentes, peregrinationem instituas, eleemosynam tribuas, si in tale, vel tale peccatum inciderís, quia iudicat medium illud esse aptissimum, vt à peccato committendo detinearis, & paulatim emendationem obtineas. Posse autem pœnitentiam hoc modo iniungi, colligitur ex Nauarr. *cap. 26. numer. 25.* Henriq. *lib.5. cap.21.* Suar. *disp. 38. sect.3.* expressè Bonac. *disp.5.de pœnit. quæst.5. sect.3. pun.2. numer. 16.* Laym. *lib.5. sum tract.6. cap.15. numer.11.* Neque alio fundamento ducuntur, nisi quia Sacerdos officium iudicis, & Medici cum pœnitente exercet, & ad officium Medici videtur pertinere, medicinas designare, provt sibi conuenire visum fuerit.

Sed contrarium longè probabilius existimo: nam esto confessario, quatenus Medicus est, competat medicinas pœnitenti designare; modus autem designandi non fuit voluntati eius relictus; sed necessariò astringitur, vt illas conuenientes medicinas designet, ligans pœnitentem ad illarum executionem, & non libero eius arbitrio relinquens. Et ratio est: quia sacramentum absolutè factum exigit pœnitentiam absolutè imponi, ne sacramentum sine parte satisfactoria relinquatur: quòd necessariò contingere potest, si solùm sub conditione contingenti pœnitentia iniuncta fit: nam, cùm hæc conditio cessare possit, poterit & pœnitentiæ executio cessare. Præterea obligatus ad pœnitentiam sub hac conditione, si peccatum commiserit, absolutè ad nullam pœnitentiam obligatur: nam ipse obligatus est ad non efficiendum peccatum. Ergo etiam es obligatus ad non contrahendam pœnitentiæ obligationem, quæ peccatum necessariò requirit. Atque ita docent Vega *2.p.sum.c.64.casu 2.* Tolet. *lib.3.c.18. n.3.* Thom. Sanch.*lib.3. sum.cap.5. numer.3.* Ioann. Sanch. *disp.13. select. n.8.*

16. Supereſt dicendum, quo tempore hæc satisfactio iniungi à Confessario debeat, an ante, absolutionem, an post? Breuiter respondeo, & ante, & statim post absolutionem imponi posse: solùm enim necessarium est, vt hæc omnia simul moraliter coniungantur, confessio, absolutio, & satisfactionis impositio, vtpote quæ ad integritatem iudicij requiruntur. Consultissimum autem est, & Ecclesiæ vsus probat, vt ante absolutionem pœnitentia iniungatur: ex illius enim acceptatione, vel repulsa cognoscit sacerdos apertiùs dispositionem pœnitentis, & qua ratione paratus sit absolutioni recipiendæ. Deinde rectus iudicij ordo exigit, ne reus priùs absoluatur, quàm satisfacere promittat, præcipuè cùm satisfactio iniuncta ad materiæ integritatem pertineat, quam semper expedit formæ præmitti, Sic Nauarr. *de pœnit. dist. 6. c.1. n.35.* & *in sum.c.26.n.10.* Suar.*disp.38.sect.3.n.6.* Coninch. *disp.10. dub.8. in fine.n.76.* Bonac.*disp.5.de pœnit.q.5.pun.2.n.19.* Laym. *lib.5. sum.tract.6.c.15.n.7.verſ.Colligitur tertio.*

§. IV.

§. IV.

De obligatione pœnitentis acceptandi pœnitentiam, illámque exequendi.

1. *Aliqui censent, nullam esse obligationem acceptandi pœnitentiam.*
2. *Alij affirmant acceptam debere impleri.*
3. *Tenendum est, & obligationem esse acceptandi, & exequendi pœnitentiam.*
4. *Satisfit fundamento contrario.*
5. *Absoluendus est pœnitens paratus leuiorem pœnitentiam, quam par est, acceptare.*
6. *Pœnitens renuens absolui excusatur ab obligatione acceptandi pœnitantiam.*
7. *Non est liberum pœnitenti, absque causa fugere sententiam, iudicio inchoato.*
8. *Proponitur ratio dubitandi, an obligatio acceptandi pœnitentiam grauis sit.*
9. *Sub distinctione respondetur.*
10. *Vnde sumatur leuis materia pœnitentiæ iniunctæ. Proponuntur variæ sententiæ.*
11. *Leuis materia non ex causa; sed ex se desumenda est.*
12. *Si tempus designatum non est, impleri debet, cùm primùm commodè possit.*
13. *Si tempus designatum sit, tunc exequenda est: si omittatur, non perit regulariter obligatio.*
14. *Exceptio apponitur.*
15. *An possit pœnitens obligari, satisfactionem exequi ante absolutionem.*
16. *Fit satis pœnitentiæ iniunctæ, tametsi in peccato mortali eam exequatur.*
17. *Peccas tamen, saltem venialiter.*

1. PLures, neque infimæ notæ, docuerunt, te obligatum non esse pœnitentiam à Confessario iniunctam acceptare; sed posse pœnam pro peccatis debitam remittere in Purgatorio luendam. Sic Scotus *in 4. dist. 19. q. 1. §. Ad quæstionem motam post medium illius.* Gab. *dist. 16. quæst. 2. art. 3. dub. 5.* & latiùs *dist. 18. qu. 1. art. 3. dub. 1.* Ioann. Med. *Cod. de confess. q. de pœnit. iniunctæ acceptandæ.* Nauarr. *cap. 26. n. 20.* Fr. Gregor. Ruiz *in 4. contr. 94.* Armilla *verbo, Confessio nu. 20.* Mouentur: quia nemo tenetur in hac vita pro peccatis satisfacere; sed potest satisfactionem in Purgatorium remittere. Deinde, si obligatus esses satisfactionem à Confessario iniunctam acceptare, obligatus esses acceptare quamcunque, cùm nulla, quantumuis grauis sit, æquet peccati grauitatem. Subdunt verò prædicti Doctores, si semel pœnitentiam acceptes, te obligari ad illius executionem: quia iam iurisdictioni Confessarij te voluntariè subiecisti.

2. Caiet. verò *t. 1. Opusc. tract. 6. quæst. 2. ad 2.* magis consequenter locutus est, affirmans, te non teneri pœnitentiam acceptare, neque acceptatâ sub graui culpa implere. Caietanũ sequuntur Ludouic. Vega. *respons. casuum conscient. 3. p. casu 3. vers. Ex parte ergo pœnitentis* Paul. Comitol. *respons. moral. lib. 1. quæst. 35.* Ioann. Rebello *lib. de miraculis Virg. Mariæ, lib. 3. dial. 7.* Zenode *ad decretum collect. 40. num. 2.* Valer. Reginald. *lib. 7. num. 15.* & tanquàm probabile defendunt Emman. Sà, *verbo, Satisfactio, num. 4.* Zerola *de pœnit. cap. 25. quæst. 9.* Villalob. *sum. tract. 4. de pœnit. difficult. 78. nu. 2. & 4.* Priorem partem, scilicet, te non esse obligatum acceptare pœnitentiam, probant ex fundamento prioris sententiæ. Et quia hoc iudicium, cùm voluntarium sit, in inuitum exerceri non potest. Nihil autem videtur obstare, quin te Sacerdoti subiicias quoad peccatorum absolutionẽ absque subiectione ad satisfactionem acceptandam, vel exequendam. Secunda pars manifesta videtur: nam, si obligatio exequendi pœnitentiam non ex præcepto Confessarij nascatur; sed ex tua acceptione, obligationem simplicis promissionis, quæ plerunque leuis est transcendere non potest. Præterea nequit esse pars sacramenti, cùm non proueniat ex potestate sacerdotis ligandi, ac soluendi, sed extua libera acceptatione.

3. Cæterùm, omninò tenendum est, te obligatum esse, pœnitentiam rationabilem acceptare, & acceptatam exequi. Sic tanquàm certum docuit Victor *de Sacram. num. 209.* Petr. de Soto *lect. 4. de satisfact. §. Imposito pœnitentia.* Suar. dicens contrarium esse improbabile *t. 4. dist. 38. sect. 7. num. 2.* Valen. *t. 4. disp. 7. quæst. 14. p. 4.* Vasq. *quæst. 94. art. 2. dub. 1. num. 4.* Coninch. *disp. 10. dub. 9. à num. 79.* Bonac. *disp. 5. de pœnit. quæst. 5. sect. 3. p. 4. n. 1.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 15. quæst. 1. vers. Colligitur secundò* Fagundez *lib. 9. de pœnitent. cap. 3. numer. 16.* Et decidit in Concilio Salegunstadiensi *cap. 18. t. 3. Conciliorum.* ibi: *Multa tanta falluntur stultitia, vt capitali crimine culpati pœnitentiam à suis Sacerdotibus acceptare nollent.* Et Leo I. *epist. 89. alias 91.* relatus *in c. Multiplex. de pœnitent. dist. 1.* ibi: *Indulgentia, nisi supplicationibus Sacerdotum, nequit obtineri.*

præcipuè hæc sententia comprobatur ex cap. *Omnis vtriusque sexus de pœnitent. & remissionib.* vbi eodem tenore præcipit. Innocent. vt fideles omnes, saltem semel in anno, fideliter omnia sua peccata proprio Sacerdoti fateantur, & pœnitentiam iniunctam studeant pro viribus adimplere. Supponit ergo ex institutione huius Sacramenti obligationem esse pœnitentiam adimplendi, sicuti est obligatio peccata fatendi. Pontifex enim in dicto cap. *Omnis.* non obligationem confessionis sanciuit: sed iure diuino sancitam determinauit. Deinde ex Trident. *sess. 14. cap. 8.* asserente, pœnitentiæ impositionem ex potestate, quam sacerdotes habent, ligandi, ac soluendi ortum habere. At ex hac potestate manifestè colligitur, te peccata fatentem obligatum esse, tum ad acceptandam pœnitentiam, tum ad illius executionem. Nequit enim intelligi, qualiter Sacerdos potestatem habeat pœnitentiis iniunctis te ligandi, si tu ad illarum acceptationem, & executionem ligatus non es. Quòd si dicas, potestatem habere ligandi pœnitentiis iniunctis, quando te pœnitentiis subeundis subiicere vis: obstat quia hæc ligatio non à Sacerdote, sed à te procederet. Deinde, quia hæc potestas ligandi pœnitentiis iniunctis necessariò prouenit ex potestate, quam sacerdos habet, te ligandi, & soluendi à peccatis. At hanc potestatem habet per modum iudicij, & tanquam Iudex in illa causa sententiam profert. Ergo prolata sententia de pœnitentia exequenda, obligatus es illam acceptare, & exequi, sicut in aliis tribunalibus quilibet reus, qui iudicandus de delicto subiicitur, eo ipso ad sustinendam pœnam subiici debet: id enim æquitas iudicij postulat. Præterea, si sacerdos suo præcepto potestatem non haberet te ligandi, ad acceptandam pœnitentiam, illámque exequendam, eo ipso, quo peccatorum absolutionem obtinere vis; sed necessariò deberet absolutionem concedere, tametsi nolles pœnitentiam iniunctam acceptare, & exequi; non videtur qualiter punire, & mederi tua delicta possit: siquidem ab eius iurisdictione absolutus exis, nulla punitione facta; nec medicina applicata. Item, *superiùs* diximus, confessarium obligatum esse, ex institutione huius Sacramenti, pœnitentiam pro qualitate criminum, & dispositione pœnitentis iniungere; tum vt æquitatem iudicij seruet: tum, vt pœnitentem medeatur: at hæc obligatio inutilis esset, si pœnitentem ad illius acceptationem, & executionem nequit astringere. Ergo, &c. Tandem onus integrandi sacramentum pœnitentiæ, tam confessario, quam pœnitenti incumbit: ergo vterque debet ad id concurrere, confessarius satisfactionem imponendo, & pœnitens illam acceptando.

4. Fundamentum contrarium leuissimùm est: nam esto, spectato peccato, & illius extra sacramentum remissione, possit satisfactio in Purgatorium remitti: at eo ipso, quo remissio per modum iudicij conceditur, exequenda est satisfactio iuxta iudicij sententiam. Neque inde fit, quanlibet pœnitentiam, etiã grauissimam te obligatum esse acceptare, & exequi: quia neque ipse Sacerdos eam potest imponere: sed qualem, tum ad peccatorum vindictam, tum ad illorum medelam iudicauerit expedire, tametsi grauitati peccati non adæquet.

5. Ex dictis videtur inferri, contrariam sententiam, spectato iuris rigore, & ratione, neque vt probabilem admittendam esse, tametsi tot Doctorum authoritate fulcita sit. Placet tamẽ cum Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 15. quæst. 1. numer. 6. ad finem.* ea sententia vti, ne vnquam pœnitens absque absolutione dimittatur, si pœnitentiam delictis commensuratam renuat acceptare: paratus, tamen acceptare exequi leuiorem, quàm peccata merentur: quia ea dispositione pœnitentis posita contentus esse debet Sacerdos ea leuis pœnitentiæ impositione, quippe spectatis circunstantiis rationabilis est, & iusta.

6. Dixi, obligationem acceptandi, exequendique pœnitentiam iniunctam nasci ex potestate, quam habet Sacerdos ligandi, ac soluendi pœnitentem Vnde, si pœnitens renuat absolui, excusatur ab obligatione acceptandi, exequendique pœnitentiam: nam in tantum ei Sacerdos imponere pœnitentiam potest, in quantum eius iudicio, & sententiæ subditur. Igitur, si hoc iudicium, sententiam fugiat, fugiet etiam obligationem pœnitentiæ acceptandæ, & exequendæ. Atque ita docent Ægid. de Coninch. *disp. 10. de pœnitent. dub. 9. num. 80.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 6. cap. 15. num. 6. fine, vers. Dico hic.* Suarez *disp. 38. sect. 7. num. 4.* Bonac. *disp. 5. quæst. 5. sect. 3. p. 4. n. 3.*

7. Sed non caret difficultate, an liberum sit pœnitenti hoc iudicium iam inchoatum fugere, & sententiam huius sacerdotis declinare alium adeundo. Et quidem si fiat absque rationabili, & legitima causa (qualis esset, si nollet Sacerdos grauem, & nimis molestam pœnitentiam moderari,) omnes prædicti Doctores firmant, illicitum esse: tum ob virtualem illius Sacerdotis despecti contemptum; tum ob indecentiam sacramenti, quod inceptum, & imperfectum relinquitur: tum ob debitum iudicij ordinem, quod semel inchoatum perfici debet Sæpè enim liberum est iudicãdo, hunc, vel illum Iudicẽ eligere, eique se submittere: at facta electione, & submissione, illicitum est illi retrocedere; sed sententiæ Iudicis electi, si iusta sit, stare debet. Ob has rationes censerem, grauem

culpam committere pœnitentem, qui absque legitima causa inchoatum iudicium pœnitentiæ abrumperet, nisi viderem, praxim contrariam esse communi Doctorum authoritate fulcitam. Nullum enim reperi, qui expresè peccati mortalis damnet pœnitentem inchoatam confessionem relinquentem & alium confessarium adeuntem: solùm enim damnatur cuiusdam irreuerentiæ, & indecentiæ, quæ peccatum veniale non excedit, quæ sententia fundatur in præsuptione, quòd noluerit Christus pro sua pietate, & summa misericordia grauare pœnitentem, vt semel inchoatam confessionem cum vno sacerdote, cum eodem perficiat, sed possit, saltem absque gratui culpa, eius iudicium fugere, & alteri sacerdoti se iudicandum submittere. Hac enim via, & sacramentum pœnitentiæ suauius redditur, & pœnitentes faciliùs sua peccata manifestant, & pœnitentias iniunctas admittunt, & exequuntur.

8. Constitutio autem, quòd pœnitens obligatus sit pœnitentiam acceptare, & exequi, eo ipso, quo velit absolui; restat examinandum, an semper hæc obligatio sit grauis. Ratio dubitandi est: quia esto pœnitentia iniuncta in se leuis sit, illam tamen acceptare, & exequi non videtur leue: siquidem ex hac acceptatione, & executione pendet sacramenti pœnitentiæ integritas: omittere autem absque causa Sacramenti integritatem, non leue, sed graue censendum est. Præterea *supeviùs* diximus, obligatum esse sacerdotem sub graui culpa, hoc sacramentum ministrare pœnitentiam iniungendo, tametsi confessio facta fuerit ex venialibus, vel ex mortalibus iam confessis. Ergo etiam obligandus est pœnitens sub graui culpa, eam pœnitentiam acceptare, & exequi: quia integritas sacramenti non tam in pœnitentiæ impositione, quàm in illius acceptatione & executione sita est.

9. Cæterùm distinguendum censeo inter acceptationem, & executionem pœnitentiæ. Et de acceptatione credo, ob superiorem rationem dubitandi semper pœnitentem obligatum esse grauiter, pœnitentiam iniunctam, esto leuis sit, acceptare, si velit absolui: hac enim acceptatione formaliter integratur iudicium, & reus conuenienter absoluitur, tametsi contrà sentiat Suar. *disp.* 38. *sect.* 7. *num.* 5. At exequi pœnitentiam iniunctam, & acceptatam, censeo obligatum esse pro grauitate, vel leuitate pœnitentiæ iniunctæ, illiusque omissione. Si enim pœnitentia iniuncta grauis sit, & ob grauem causam iniunctam, & integrè omittatur, graue peccatum erit. Secùs, si illius pars leuis omittatur, vel leuis pœnitentia fuerit iniuncta. Nam, si in voto, iuramento, aliisque diuinis præceptis leuis obligatio admittitur ob materiæ leuitatem, cur non erit admittenda in pœnitentiæ iniunctæ executione, præcipuè cùm huius pœnitentiæ executio, neque ad essentiam sacramenti, neque ad illius formalem, sed materialem integritatem videatur pertinere? Atque ita ex communi sententia docent Paludan. *in* 4. *dist.* 17. *quæst.* 7. *concl.* 4. Sotus *dist.* 20. *quæst.* 2. *art.* 2. Nauarr. *cap.* 21. *num.* 3. Suar. *disp.* 38. *sect.* 7. *num.* 5. Coninch. *disp.* 10. *dub.* 9. *num.* 80. Layman. *l.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *quæst.* 1. *numer.* 7. Henriqu. *l.* 5. *cap.* 20. *num.* 3. Bonac. aliis relatis. *de pœnitent. disp.* 5. *quæst.* 5. *section.* 3. *part.* 4. *num.* 4. Fagund. *de pœnitent. l.* 9. *c.* 3. *num.* 12.

10. Verùm supradicti Doctores non conueniunt in assignanda hac leui materia. Aliquibus enim videtur, leuem esse, quoties pro venialibus peccatis, vel mortalibus iam confessis imponitur, vti docuit Viuald. *de confess. satisfact. n.* 26. Nauar. *c.* 21. *num.* 4. Suar. *dispur.* 8. *sect.* 7. *num.* 5. Layman. *l.* 5. *sum. tract.* 6. *cap.* 15. *quæst.* 1. *numer.* 7. quia non videtur pro iis iustè, & rationabiliter grauem posse pœnitentiam iniungi, cùm circa hæc peccata non exerceat Sacerdos potestatem ligandi, sed solùm soluendi ex Christi benignitate. Et esto aliquando grauis pœnitentia iniungi possit, ne pœnitens venialium multitudinem parui pendet, & paulatim in graue peccatum decidat: at non videtur ad illius executionem obligari sub graui culpa: cùm obligatio pœnitentiæ exequendæ non solùm ex ipsius grauitate, sed ex causa, ob quam imposita est, desumi debeat. Alij è contrà grauem materiam censent, tametsi in se leuis sit, si ob grauem causam, & necessariam, qualis est mortale non confessum, fuerit imposita: quia esto illud peccatum leuiter puniat Sacerdos; punit tamen ex potestate ligandi & soluendi, quam illi Christus concessit, & punit necessariò.

11. Sed verius existimo, leuitatem materiæ in executione pœnitentiæ iniunctæ desumendam esse, non ex causa ob quam iniungitur pœnitentia; sed ex leuitate ipsius. Quocirca si pœnitentia iniuncta leuis fuerit, qualis est vna, vel altera vice recitare Psalmum *Miserere*, quinquies orationem Dominicam, & salutationem Angelicam; tametsi ob peccatum mortale nunquam confessum fuerit iniuncta, quod aliquando fieri poterit, si magna contritione pœnitens ad Sacramentum accedat, leue peccatum erit eius omissio: è contrà, si ob venialia peccata grauis pœnitentia, vti est ieiunium: Missæ auditio, rosarij recitatio fuerit imposita, vti probatum est imponi posse, maximè viro religioso, qui specialiter perfectioni procurandæ astringitur; grauis erit illius omissio: quia grauitas, vel leuitas huius obligationis, sicut & reliquarum, non ex causa motiua, sed ex materia præcepta desumi debet. Atque ita tenent Henriq. *l.* 4. *l.* 5. *cap.* 20. *n.* 3. Coninch. *disp.* 10. *dub.* 9. *n.* 81. Bonac. alios referens *disp.* 3. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 4. Fag. *de* 2. *Eccl. præc. l.* 9. *c.* 3. *n.* 14. & 15.

12. Sed quo tempore implenda est pœnitentia? Breuiter respondeo, si nullum tempus signatum est, impleri debere; cùm primùm commodè possit: quia ea est intentio Confessarij, & finis pœnitentiæ, vt quamprimum possis peccato satisfacias, teque à committendis contineas, & plenam cum Deo obtineas reconciliationem. Quapropter si nimia fuerit dilatio, sufficiet ad peccatum mortale, si breuis, ad veniale. Quæ autem sit nimia, vel leuis, arbitrio prudentis relinquitur. Neque enim singulis mensibus obligatus communicare, peccabis mortaliter, tametsi lex vel octo dies communionem distuleris, præcipuè si aliqua, etsi leuis, occasio huius dilationis se obtulit. Sic Suar. *disp.* 38. *sect.* 7. *n.* 6. Coninch. *disp.* 10. *dub.* 9. *n.* 84. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 6. Sayrus *de Sacram. Pœnitent. cap.* 36. *num.* 8. Ioann. Sanch. *disp.* 13. *select. numer.* 9. & 10.

13. Si vero tempus designatum à confessario sit, v. gr. vt proximo die Veneris, vel vigiliæ B. Virginis ieiunes, confitearis, aliudque opus præstes, non est dubium te obligatum esse, eo die exequi. At si ob malitiam, vel impotentiam eo die pœnitentiam omittas, alicui videri poterit, te excusatum esse: quia illius diei designatio in specialem B. Virginis, vel passionis Christi Domini honorem facta est; quem honorem non respicit ieiunium alio die assumptum, ac proinde cessat materia præcepti pœnitentiæ; sicuti cessaret, si obligatio esset ex voto, & alio quouis præcepto. Sic sentire videtur Fagundez *de* 2. *Eccl. præc. l.* 9. *c.* 4. *n.* 5. & Fauet Henriq. *l.* 5. *sum. c.* 2. *in fine.*

Sed omnino dicendum est, per se non cessare obligationem ieiunij, & communionis: nam esto hæc opera eo die tibi præcipiatur exequi in honorem B. Virginis, vel Christi passionis: non tamè hic finis est vltimatus, sicuti est in voto, alioque ecclesiastico præcepto, sed est finis medius, & relatus ad finem satisfaciendi pro peccatis commissis, & præcauendi futura. Vnde esto, cesset illius finis medij consecutio, cùm non cesset hic finis vltimus, & præcipuus, non cessat præceptum. Quòd si vrgeas: Cessat materia præcepti: siquidem cessat fieri ieiunium in Christi, vel B. Virginis honorem, quæ fuit materia præcepta. Respondeo, cessare ex parte, sed non ex toto: cessare inquam, quoad accessorium, sed non quoad principale. Etenim in prædicto præcepto duo continentur: primum, & principale, ieiunium: secundum minùs principale, & accessorium, vt eo die in honorem Virginis ieiunes: & vtrumque satisfactionem præteritorum, & futurorum medelam respicit: at cessante secundo primum consistere potest, cùm suum finem specialiter spectet. Non igitur ex designatione temporis finitur pœnitentiæ obligatio. Atque ita docet Suar. *dicta disp.* 38. *sect.* 7. *n.* 6. Coninch. *disp.* 10. *dub.* 9. *n.* 84. & 85. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 5. Quapropter omittere ieiunium eo die temporis, vel vigiliæ, intentione transferendi in sequentem, crederem non excedere culpam venialem ob materiæ leuitatem: & indicat Ægid. *loc. alleg.*

14. Ab hac tamen doctrina excipiunt prædicti Doctores, Suar. Coninch. Bonac. pœnitentiam, quam confessarius ita tempori alligaret, vt eo transacto, obligationem cessare velit. Reputant autem hanc voluntatem habere, quoties pœnitentia per longum tempus, statis temporibus, distribuatur, quæ si in vnum coniungeretur, intolerabilis esset: v. gr. si debeas ex pœnitentia iniuncta singulis hebdomadis, imò & singulis mensibus ieiunare, vel communicare, & longo tempore ieiunia, vel confessiones omiseris, censent te non esse obligatum compensare: quia intentio confessarij eam pœnitentiam imponentis, fuit, finere simul cum tempore obligationem, ne si simul cum subsequente persisteret, pœnitens nimium grauaretur.

15. Sed quid, si confessarius velit, vt pœnitentia executioni mandetur ante absolutionem concessam, obligatusne erit pœnitens obtemperare? Respondeo ex potestate, quam habet sacerdos imponendi pœnitentiam, nequaquam obligari posse: quia nequit sacerdos vindicare delictum, antequam illius sententiam pronunciet, neque pars integralis sacramenti esse potest, antequam Sacramentum in suo esse essentiali sit constitutum; prius enim in essentia constitui sacramentum debet, vt integritas illi adueniat. Verùm, si opus iniunctum non per modum pœnitentiæ præcipiatur, sed quia aliàs pœnitens ad illius executionem obligatur, vti est occasionem peccandi dimittere, restitutionem ablatorum præstare, & similia; potestatem habet sacerdos ea impetrandi pœnitenti ante absolutionem, maximè si timorem habet concessa absolutione non fore exequenda. Quinimò, si de contritione pœnitentis satis confessario non cõster, & ad hoc iudicium concipiendum reputet necessarium, vel conueniẽs, vt pœnitens aliquod opus pœnale ante absolutionem exerceat; poterit sine dubio illud præcipere, & pœnitens si vult absolui, tenetur obedire: quia non præcipitur in pœnitentiam & satisfactionem

peccati

peccati, sed in testimonium doloris interni qui necessariò debet à Confessario cognosci. Sic tradunt Suar. *disp.* 38. *sect.* 7. *n.*7. Filuc. *tract.*8. *cap.*2. *q.*9. *n.*56. Reginald. *lib.* 7. *n.* 83. Bonac. *disp.*5. *de pœnit. q.*5. *sect.*3. *p.*2. *num.*20. & 21. Fagund. *de* 2. *Eccles. præcept. lib.*9. *c.*3. *in fin. n.*19.

16. Restat dicendum qualiter pœnitentia implenda sit. Aliquibus placet, necessariò in statu gratiæ esse exequendam, eò quòd in statu peccati effectum remissionis, & præseruationis à peccato non obtinet, qui sunt fines, ob quos pœnitentia à Confessario imponitur: Confessarius namque imponens pœnitentiam, opus satisfactorium præcipit, quòd certè esse non potest in peccato mortali factum,

Cæterùm communis est sententia apud S. Thom. *in* 4. *dist.* 16. Nauarr. *cap.*1. *de pœnit. dist.*6. *n.*45. & *in sum. cap.* 3. *num.* 5. Valen. *disp.*7. *quæst.*14. *p.*3. *verf. Non est.* Vasq. *qu.*94. *art.* 2. *dub.* 5. Sayro *de pœnit. cap.*37. *num.*1. Suar. *disp.*38. *sect.*8. *num.*1. Henriq. *lib.*1. *c.*20. Tolet. *lib.*3. *c.*9. Bonac. *disp.*5. *de pœnit. q.*5. *sect.* 3. *p.*4. *num.*15. Laym. *lib.*5. *sum tract.*6. *cap.*15. *num.*15. *concl.*3. Coninch. *disp.*10. *dub.* 11. *in princ.* Fag. *de secund. Eccles. præc. l.*9. *c.* 4. *n.* 2. opus non esse in statu gratiæ pœnitentiam exequi; vt præcepto Confessarij satisfacias. Ratio est aperta: quia ad executionem præcepti solùm requiritur, vt rem præceptam exequaris; tametsi finem, ob quem præcipitur, non obtineas, vt videre est in omnibus præceptis. At exequens in peccato ieiunium, in pœnitentiam iniunctum, exequeris opus tibi præceptum. Ergo. Deinde duplici fine mouetur Confessarius in pœnitentia imponenda. Primò, vt tua præterita delicta ea pœnitentia puniat, & à similibus committendis præseruet. Secundò, vt pro peccatis commissis satisfacias. Et licèt hic secundus finis non obtineatur per pœnitentiam in mortali, quia tamen prior obtinetur, sufficit, vt obligationi pœnitentiæ fiat satis. Adde, prædictum finem obtineri recedente peccato, vt *superius* diximus.

17. Illud verò certum existimo, te aliquam culpam committere, satisfactionem exequendo in peccato mortali: quia impedis remissionem pœnæ, quam ex opere operato habere debebat satisfactio, præstásque indebitè partem sacramenti. Sed credo, leuem culpam esse, & non grauem, eò quòd non videatur grauis deordinatio, pœnæ temporalis remissionem impedire, eáque de causa nec Confessarij rogant pœnitentes, an in statu gratiæ pœnitentiam impleuerint, neque pœnitentes de hac circunstantia se accusant. Sic Suarez *disput.*38. *sect.* 8. *num.*7. Layman. *lib.*5. *summ. tract.*6. *cap.*15. *quæst.*3. *num.*15. *in fine.* Fagund. *de* 2. *Eccles. præcept. lib.*9. *cap.*4. *num.*11. Henriq. *l.*5. *cap.*18. *num.*3. & *cap.*20. *num.*7. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. quæst.* 5. *sect.*3. *p.*4. *n.*16.

§. Vlt.

De commutatione pœnitentiæ iniunctæ, & de causis excusantibus ab illa.

1. *Differt commutatio à cessione.*
2. *Proponitur pœnitentiam iustam nunquam mutari posse.*
3. *Sed oppositum cum communi sententia affirmandum est.*
4. *Quilibet Confessarius mutare pœnitentiam potest.*
5. *Soluuntur rationes n.*2. *adductæ.*
6. *Limitatur ab aliquibus doctrina in pœnitentia iniuncta ob casus reseruatos.*
7. *Censeo verius, hanc ab inferiori mutari posse.*
8. *Plures censent, extra confessionem fieri hanc mutationem posse.*
9. *Verius est oppositum.*
10. *Pœnitens non potest in melius pœnitentiam mutare.*
11. *Satisfit oppositis fundamentis.*
12. *Aliquibus placet in qualibet confessione mutari pœnitentiam posse; tametsi pœnitens peccata, ob quæ fuit imposita, non declarauerit.*
13. *Verius est, obligationem esse declarandi peccata, ob quæ fuit pœnitentia imposita.*
14. *Tametsi intra breue tempus ad eundem Confessarium recurras, non potest pœnitentiam mutare, sacramento non ministrato.*
15. *Excusaris à pœnitentia, si immoderata sit.*
16. *Si successu temporis reddaris impotens.*
17. *Si prohibearis à Superiore.*
18. *Si oblitus sis pœnitentiæ.*
19. *Quo casu non teneris iterum peccata fateri.*
20. *Neque teneris alia operа subrogare.*
21. *Qualiter obtentione indulgentiæ excusari possit.*

1. ALiud est mutatio pœnitentiæ, aliud illius cessatio: cessat pœnitentia; quia cessat illius obligatio: mutatur pœnitentia; quia loco illius alia subrogatur. Hæc subrogatio fieri potest ab eodem Confessore, ab æquali ab inferiori, vel superiori. Item, extra confessionem, vel confessione iterum repetita.

2. Non desunt, qui affirment, pœnitentiam rationabilem, & iustam nequaquam mutari posse, neque ab eodem Confessario, neque ab illius superiore. Primò, quia est sententia data à supremo Iudice, & omnino irreuocabilis: omnes enim sacerdotes ex potestate Christi accepta, & nomine illius sententiam absolutionis pronunciant, quæ semel validè prolata, nullatenus reuocari potest. At illa sententia data fuit sub obligatione, designatam pœnitentiam exequendi: ergo, cùm sententiam illam immutare nullus sacerdos possit, neque poterit pœnitentiam iniunctam, quæ illi est accessoria. Secundò, vel hæc mutatio facienda est in sacramento confessionis, vel extra. Extra ferè omnes Doctores admittunt nullatenus mutari posse: quia extra sacramentum subrogari non potest pœnitentia, quæ pars sacramenti sit. In sacramento autem nequit fieri hæc mutatio: quia pœnitentia in susceptione nouæ absolutionis imposita nunquam esse potest pars integralis prætriti sacramenti, sed præsentis, in quo designatur. Ergo nunquam illius loco subrogari potest. Tertiò, ad veram, & legitimam mutationem pœnitentiæ iniunctæ opus erat causam, ob quam fuit imposita, iterum iudicandam subiici, ac si nunquam iudicata fuisset. At hoc est impossibile: nam esto eadem peccata materialia, à quibus primò fuisti absolutus, possis alteri Confessario subiicere, non ea subiicis, sicut primo subiecisti. Nam primo subiecisti vt materiam necessariam; secundo, vt liberam, & cuilibet subiicis sub diuersa, & distincta confessione, & dolore: ergo non est eadem causa iudicanda. Etenim absolutio, & sententia à Confessario prolata non fertur in peccata, sed in pœnitentem, qui diuerso, & distincto modo eadem peccata in illis confessionibus fateretur.

3. Fateor, has rationes non leuem mihi difficultatem inferre; sed, quia communis Doctorum consensus praxi, & vsu Ecclesiæ firmatus in contrarium procedit, censeo, ab eo non esse recedendum, sed affirmandum mutari pœnitentiam posse, tum à superiore, tum ab eodem Confessario, tum ab æquali, tum ab inferiori. Sic pluribus relatis docent Suar. *disp.*38. *sect.* 10. *num.*5. Vasq. *quæst.* 94. *art.*2. *dub.*3. Coninch. *disp.*10. *dub.*12. *concl.*1. & 2. *num.*99. Henriq. *lib.*5. *cap.*22. *num.*1. Valen. *disp.* 7. *quæst.*14. *p.*4. Laym. *lib.*5. *sum. tract.*6. *ca.*15. *quæst.*4. Bonac. *disp.* 5. *de pœnit. quæst.*5. *sect.*3. *p.*3. *à num.*1. Fagund. *de* 2. *Eccles. præc. lib.*9. *cap.*4. *à num.*15. Fundamentum est: quia ex benignitate Christi Domini Pœnitentiæ Sacramentum ita institutum est, vt de peccatis, à quibus fuisti iudicatus, & absolutus, possis iterum iudicari, & absolui: posito autem eo nouo iudicio, & absolutione illius sententiæ de pœnitentia, iniuncta, stare poteris omissa prioris iudicij sententia: non enim teneris duplicem satisfactionem condignam pro eodem peccato subire. Neque inde fit, secundum Sacerdotem prioris sententiam reuocare; sed eandem causam iterum iudicare, & pœnitentem ab ea absoluere, eíque optionem dare, vt eligat, quam voluerit satisfactionem.

4. Ex hac ratione manifestè conuincitur sententia Soti *in* 4. *dist.*20. *quæst.*2. *art.*3. *sub fin.* arbitrantis, solum superiorem mutare pœnitentiam à confessario iniunctam posse, non eundem neque æqualem: quia par in parem non habet imperium. Sed est friuola ratio: etenim cùm hæc potestas mutandi pœnitentiam non oriatur ex eo, quòd vnus confessarius in alium exerceat iurisdictionem; sed ex eo, quod iurisdictionem habeat iudicandi causam ab alio iudicatam, si inferior sacerdos eam potestatem habeat, sanè mutare pœnitentiam poterit: ea enim suppositione facta inferior non est censendus, sed æqualis, cùm æqualem, quoad illam causam, habeat à Christo potestatem, cuius nomine sententiam absolutionis pronunciat, vti docent DD. *n. præcedent.* relati.

5. Ex his soluuntur rationes *n.*2. adductæ. Ad primam concedo, sententiam esse datam à supremo iudice, nec reuocari posse; sed valida perseuerante alia similis ferri potest in eadem causa, qua posita optio pœnitenti conceditur eligendi, quam voluerit satisfactionem, vti docuit Suar. *disp,*38. *sect.* 10. *num.*7. Regin. *dicto l.*7. *num.*89. *ad finem.* Bonac. *disp.*5. *de pœnit. quæst.* 5. *sect.* 3. *p.* 3. *in fine.* Ad secundam admitto, in Sacramento pœnitentiæ hanc esse commutationem faciendam. Et ad impugnationem respondeo, sufficienter subrogari posse pœnitentiam denuò iniunctam loco prioris; tametsi illius prioris Sacramenti pars integralis non sit: satis enim est, quòd sit pars integralis sacramenti denuò susceptí. Ad tertiam nego minorem, & ad illius probationem respondeo, satis esse, eandem materialem causam iudicare, declarata simul pœnitentiæ obligatione, & commutationis intentione, alias non censebitur commutata.

Sed, quid, si ob casus reseruatos imposita pœnitentia sit à superiore, poteritne inferior, qui potestate absoluendi à reseruatis caret, eam pœnitentiam commutare? Negant ex communi sententia Nauarr. *cap.*26. *n.*22. Suar. *disp.*38. *sect.*10. *n.* 14. Coninch. *disp.*10. *dub.*12. *nu.*100. *verf. Dixi.* Valen. *disp.* 7. *q.*14. *punct.*4. *ad fin.* Regin. *lib.*7. *num.*91. Vega 3. *p. casu* 1. *verf. Hac tamen opinio.* Rodriq. 1. *p. sum. cap.*56. *nu.*8. & alij plures. Mouentur: quia esto, peccata illa post absolutionem à superiore concessam reseruatione careant, possintque cuiuslibet sacer-

dotis iudicio subiici, attamen ex iure reseruationis ita superiori adiudicata censentur quoad pœnam & vindictam imposita, vt nullus inferior eam valeat immutare. Etenim sublata reseruatione, & absolutione concessa, pœnitens astrictus est superioris præcepto ad pœnitentiam exequendam: at inferior nequit in superioris præcepto dispensare; ergo nequit pœnitentiam à superiore iniunctam mutare.

7. Cæterùm admissa potestate commutandi pœnitentias iniunctas, verius censeo, sacerdotem inferiorem, qui potestate in casus reseruatos caret, posse pœnitentiam iniunctam à superiore, cui erant seruati, mutare, ac si reseruati numquam fuissent. Sic Nauarr. *conf. 25. de pœnit. & remiss. & conf. 3. aliàs 6. de voto* Zerola *cap. 25. de pœnitent. quæst. 10. vers. Dico secundò.* Vasq. *quæst. 94. art. 2. dub. 3. num. 9.* Bonac. *disp. 5. de pœnitent. quæst. 5. sect. 3. part. 3. num. 6. vers. Ego verò.* Henriqu. *l. 5. capit. 22. num. 1. & 2.* Emman. Sà *verb. Satisfactio. num. 5.* Moueor: illa peccata reseruata eatenus superiori affecta sunt quoad pœnam, & vindictam iniunctam, quatenus illorum absolutionem sacramentalem sub onere, & obligatione concessit. At id non impedit, quominus ab alio inferiori sacerdote iudicari possint, & absolui iniuncta pœnitentia salutari. Ergo non impedit, quin pœnitentia cessare possit, aliàs cogetur pœnitens duplicem condignam pro eisdem peccatis pœnitentiam subire. Neque inde fit, inferiorem sacerdotem superioris præceptum de pœnitentia iniuncta abrogare, aut dispensare, sed conditionem quandam apponere, qua præceptum illud cessare possit. Etenim illud præceptum superioris sicut & cuiuslibet confessarij est de exequenda pœnitentia iniuncta, dum peccata, ob quæ fuit imposita, denuò iudicata non fuerint: illis autem denuò iudicatis, liberum est pœnitenti, quam voluerit satisfactionem exequi. Neque obinde illuditur finis reseruationis: quia peccata non reseruantur, vt pœnitens necessariò sequatur iudicium superioris de pœnitentia iniuncta, quin possit aliud adire. Vnde id constat: Sed ideo reseruantur, vt se sistat superioris iudicio pro absolutione impetranda, ab eoque monita salutis accipiat. Possemus nostram sententiam confirmare ex cap. *Accedens. 50. dist.* & cap. *Tempore. 26. quæst. 7.* cap. *Latorem. 33. quæst. 2.* vbi pœnitentiæ impositæ à Pontifice possunt ab Episcopo relaxari, si sibi videatur expedire. Sed quia hi textus non loquuntur de foro sacramentali; sed externo & iudiciario omittimus; & præcipuè, quia ex facultate *ibi* à Pontifice concessa fit ea relaxatio, vt notauit Glossa *in dict. cap. Latorem.*

8. Sed an extra confessionem hæc mutatio fieri possit variant DD. Primò, Nauar. *cap. 26. & 2. t. consil. l. 5. de pœnit. & rem. cons. 26.* Valent. *4. t. disp. 7. quæst. 14. p. 4. in fin.* Chapeauilla *de casib. reseruatis cap. 12. in fine.* censent, facta confessario relatione peccatorum, ob quæ fuit pœnitentia imposita, maximè illorum, quæ eius statum manifestant posse pœnitentiam iniunctam extra confessionem commutare. At Rodrig. *sum. 1. p. cap. 56. num. 8. & in addit. ad Bull. §. 9. num. 102.* neque hanc relationem peccatorum requirit, sed solùm notitiam causæ ad commutationem requisitæ, quæ regulariter est difficultas specialis in executione pœnitentiæ iniunctæ. Fundamentum horum DD. esse potest: quia cùm pœnitentia in bonum pœnitentis iniuncta sit; videtur ea conditione iniuncta esse, vt si pœnitenti conueniens fuerit illius commutatio, fieri à facerdote possit.

Secundò Henriqu. *l. 5. cap. 21. num. 8.* referens Sotum *in 4. dist. 20. quæst. 2. art. 3. §. in calce.* Vict. *de clauibus. §. 13. & §. 211.* Angel. *Confessio. 6. §. 4.* Armilla §. 29. Nauarr. *cap. 26. num. 22.* non solùm commutari, sed & dispensari, seu relaxari à superiore sacerdote pœnitentiam posse, sicuti præstat Pontifex concessione indulgentiarum pro pœnitentiis iniunctis, & Episcopus concedendo dispensationem. Nam esto Sacerdos ea potestate, quam à Christo accepit ligandi, ac soluendi, obligationem pœnitentiæ iniunxerit: quia tamen hæc obligatio ab homine inferiori, & Episcopo subiecto emanauit, ea de causa potest Episcopus in ea dispensare, aut commutationem facere. Tertiò in melius ab alio sacerdote, & etiam à proprio pœnitente commutari pœnitentiam posse, docet tanquam certum Villalob. *in sum. tra. 9. de pœnit. difficult. 79. concl. 1.* Nam cùm in vtilitatem pœnitentis lex de pœnitentia sancita sit, censetur confessarius consentire, vt in melius commutari possit: abundantius enim soluit debitum, qui in melius pœnitentiam commutat.

9. Cæterùm communior sententia docet, quæque mihi certa videtur, extra confessionem nullatenus fieri posse commutationem pœnitentiæ iniunctæ. Nam extra confessionem subrogari non potest pœnitentia, quæ sacramentalis sit, & ex opere operato pœnas pro peccatis debitas remittat. Sic Vasq. *de pœnitent. quæst. 94. art. 2. dub. 3. num. 7.* Coninch. *disp. 10. de pœnitent. dub. 12. à num. 100.* Reginald. *l. 7. num. 42. & 93.* Suar. *disp. 38. sect. 10. num. 4.* Bonac. *disp. 5. de pœnitent. quæst. 5. sect. 3. p. 4. nu. 7.* Layman. *l. 5. sum. tract. 6. cap. 15. circa fin. q. 4.* Fagund. *de 2. Eccles. prac. l. 9. c. 2. n. 17.*

10. Hinc à fortiori constat, pœnitentem non posse extra confessionem mutare pœnitentiam in confessione iniunctam, tametsi in melius velit illam commutare: quia ea mutatio & subrogatio sacramentalis esse non potest, neque pœnitentem ad illius executionem ligare ex eo, quòd sit pars sacramenti: & ex potestate clauium iniuncta: nequit enim pœnitens in seipsum iurisdictionem exercere, & in pœnam delicti commissi se ad pœnitentiam obligare alia via, quàm voto, vel iuramento. Et ita docent Henriq. *lib. 5. cap. 20. numer. 5.* Coninch. *de pœnit. disp. 10. dub. 12. num. 103.* Regin. *lib. 7. cap. 8. in princ. num. 85.* Thom. Sanch. *lib. 4. sum. cap. 11. numer. 36. in fin. & cap. 49. numer. 9. ad 6. argument.* Bonac. *disput. 5. de pœnit. quæst. 5. sect. 3. p. 3. in fin.* Ochagau. *tr. vlt. de satisfact. quæst. 12. n. 2.*

11. Fundamenta Doctorum contrarium sentientium non vrgent. Ad prioris sententiæ fundamentum respondeo, esto, in impositione pœnitentiæ imbibatur conditio, vt commutari possit, quoties pœnitenti visum fuerit expedire: at inde non infertur, extra sacramentum commutationem fieri posse: satis enim pœnitenti consultum est, si intra sacramentum ea commutatio fieri permittatur. Ad secundæ sententiæ priorem rationem concedo, Pontificem concessione Indulgentiarum relaxare pœnitentiam satisfactoriam posse: quia ex meritis Christi applicat omnem illam satisfactionem, quam executione operis in pœnitentiam iniuncti pœnitens obtineret: hæc tamen non est commutatio pœnitentiæ, cùm ad nouam pœnitentiam nulla pœnitenti pro priori pœnitentia subrogetur obligatio, sed est cessatio pœnitentiæ iniunctæ ob plenam peccatorum remissionem. Ad secundam nego, Episcopum, imò nec Pontificem extra sacramentum dispensare, commutare, abrogaréque posse directè obligationem à Confessario inferiori iniunctam: quia in administratione sacramenti, ex suppositione, quòd sacerdos iurisdictionem habeat, nullus alteri inferior est: quia omnes nomine Christi, & ex potestate ab illo accepta, operantur. Ad tertiæ sententiæ fundamentum nego, ex consensu Confessarij fieri eam pœnitentiæ mutationem: nam vel fit ex consensu præsumpto, cùm fit ea mutatio & hoc non; quia eo tempore, cùm sacramentum non ministret, non potest partem integralem sacramenti subrogare, & in pœnitentem iurisdictionem exercere: vel fit ea mutatio ob consensum, quem præsumitur habuisse, cùm Sacramentum Pœnitentiæ ministrauit, & satisfactionem imposuit. Et hoc etiam nulla ratione videtur affirmandum: nam, si Confessarius, pœnitentiam imponens, ea intentione, & lege imponere censetur, vt possit pœnitens, si velit, excellentiorem eligere; sanè non absolutè, sed sub disiunctione pœnitentiam imponit, neque ad opus iniunctum determinatè astringit, cùm liberè possit à pœnitente aliud, modò excellentius sit, subrogari. Præterea hæc non esset mutatio pœnitentiæ; sed executio pœnitentiæ iniunctæ: siquidem à Confessario à principio iniunctum fuit, non opus aliquod determinatum; sed illud, vel aliud excellentius, quod pœnitens elegerit: permittitur enim pœnitenti ex consensu Confessarij electio ex operibus iniunctis, sed non iniuncti operis mutatio. Qui modus dicendi alienus est à communi Ecclesiæ sensu, existimantis, Confessarium ad opus determinatum astringere pœnitentem, neque sub disiunctione pœnitentiam designare, neque liberam illius optionem pœnitenti committere.

12. Posito autem, quòd in Sacramento Pœnitentiæ hæc mutatio præstanda sit, variant Doctores, an necesse sit, eadem peccata, ob quæ imposita sit, confiteri? Plures, grauésque Doctores, Nauarr. *c. 26. n. 22.* Henriq. *lib. 5. cap. 23. n. 1. & 2.* Emm. Sà *verb. Satisfactio, nu. 5.* Tolet. *lib. 3. c. 11. n. 11.* Viuald. *de satisfact. n. 29. & 31.* Anton. Fernand. *instruct. Confess. docum. 7. fol. 37. n. 5.* Vict. *num. 211.* Villal. *sum. tr. 9. diffic. 79. concl. 5.* reputant probabile Posseuin. *de offic. Curati, c. 7. n. 106. fol. 254.* & Laym. *lib. 5. sum. tr. 6. c. 15. in fin.* negant opus esse eadem peccata fateri, sed satis esse, causam commutationis adesse, vt possit Confessarius quibusvis peccatis auditis pœnitentiam iniungere, tũ in præsentium satisfactionem, tum in subrogationem prioris pœnitentiæ iniunctæ, Mouentur: quia pœnitens censetur Confessario subiici in obligationibus, quæ ex confessione ortum habent; & consequenter Confessarius iurisdictionem habet obligationem pœnitentiæ iniunctæ tollendi, & aliam de nouo imponendi. Et quamuis peccata, ob quæ illa pœnitentia data fit, non agnoscat, satis videtur esse, si agnoscat obligationem ipsius pœnitens ad illius pœnitentiæ executionem, & adsit causa mutationem exigens. Quòd si roges, quæ sit causa sufficiens ad commutationem præstandam, respondent Nau. Henriq. Villalob. Man. Rodr. *in addit. ad Bull. §. 9. num. 102.* & alij communiter, esse difficultatem grauem in illius executione, timorem probabilem de illius transgressione, & quam libet aliam, quæ ad commutationem, vel dispensationem in voto, vel iuramento sufficeret.

13. Nihilominus longè verius existimo, opus esse ad hanc commutationem pœnitentiæ præstandam, agnoscere, & iudicare peccata, saltem præcipua, ob quæ imposita fuit, siue mutatio ab eodem Confessario, siue ab alio fiat. Sic, aliis relatis, docent Suar. *disp. 38. sect. 10. n. 4.* Coninch. *disp. 10. dub. 12. concl. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 6. c. 15. q. 4.* Bonac. *disp. 5. de panit. qu. 5. sect. 3.*

sect.3.p.3.dub.2.nu.7. Ratio ea est : quia eatenus mutare pœnitentiam potes ab alio Confessore iniunctam , quatenus potes eandem causam iudicare. At, si peccata, ob quæ fuit pœnitentia imposita,tibi manifestentur,nequis illa iudicare. Ergo nequis peccatis incognitis pœnitentiam mutare. Præterea inconsultè pœnitentiam subrogare nesciens peccata,in quorum vindictam subroganda est. Et ex his soluitur ratio oppositæ sententiæ. Non enim sufficit , quòd obligationem pœnitentis agnoscas , sed opus est,vt cognoscas , & iudices causam illius obligationis:quia nequis pœnitentiam sacramentalem nouam constituere eisdem peccatis , nisi ea peccata sacramentaliter iudices:quod præstare non potes absque illorum cognitione, & pœnitentis confessione. Quando idem est Confessarius,ad quem ob pœnitentiæ mutationem accedis , & memoria retinet peccata ob quæ imposita fuit,sat est vnico verbo est omnia subiicere, dicens,te denuò accusare,de peccatis priùs confessis,& Confessario præcedenti confessione manifestatis , vt benè obseruauit Coninch.*disp.*10.*dub.*12.*n.*102.

14. Porrò grãues Doctores , Sotus *in* 4. *dist.* 20. *q.* 2. *art.* 3. Viuald.*de satisfact.n.*31. Coninch.*disp.*10.*dub.*12.*n.*102.Laym. *li.5.sum.tract.6.c.15.quæst.4.concl.*2.Villal.*tract.9.diffic.79.n.3.* Henriq.*lib.5.c.21.in fin.*censent,si intra breue tempus scilicet, vnius diei vt placuit Coninch.& Laym.vel duorum,triũmue dierum,vt Sotus & Viuald. censuerunt,vel vnius hebdomadæ, vt putauit Henriqu.) ad eundem confessarium recurras pro pœnitentiæ iniunctæ mutatione , vel moderatione,posse eam moderationem , vel mutationem facere nullo denuo sacramento ministrato:quia moraliter censetur,ac si in confessione præcedenti ea mutatio facta esset:sicuti Iudicibus fori externi contingit,qui in continenti sententiam datam interpretantur,vel moderantur.At huic doctrinæ nunquam potui acquiescere.Nam si demus,à peccatis absolutum,pœnitentiaque susceptа à præsentia confessoris discessisse , iudicium illud omnino finitum est : nihil enim tali iudicio deficit. Ergo nequit confessarius postmodum , pœnitentiam iniunctam mutare, nulla denuò confessione facta:sicuti non potest nouam absolutionem concedere. Nam ea noua pœnitentiæ impositio ad præcedentem confessionem pertinere non potest : quippe ea confessio absque relactatione ad hanc nouam pœnitentiam completa fuit non solùm essentialiter, sed etiam integraliter, Requiritur ergo ad pœnitentiam mutationem , quòd intra eandem confessionem fiat:quia tunc non mutatur,sed primò imponitur ; vel si finita confessione , absolutione susceptа , & pœnitentia perfectè iniuncta mutanda est pœnitentia,denuò confessio facienda est , absolutio concedenda , tametsi intra horam hæc mutatio contingat.

15. Superest dicendum de causis excusantibus à pœnitentiæ executione. Primò,si pœnitentia integra à principio immoderata fuit ; tum spectata grauitate peccatorum,tum spectata tua dispositione;excusaris ab illius obligatione. Si solùm aliqua illius pars fuerit immoderata,ab ea excusatus eris , vt benè notauit Coninch.*disp.*10.*dub.*12.*in princ.n.*97.Laym. *l.5. sum.tr.6.c.15.& vlt.q.4.n.*17.vbique aduertit,quemlibet virum doctum,imò & pœnitentem,si talis est,iudicare posse, an pœnitentia imprudenter fuerit iniuncta.Rarò tamen,& non sine manifesta ratione hoc iudicandum est.

16. Secundò excusaris , si successu temporis , & ob circunstantias occurrentes facta tibi fuerit moraliter impossibilis: lex enim diuina,quæ iugum est suaue, & onus leue neminem astringit cum graui illius detrimento. Et notarunt prædicti Doctores, aduertuntque, in his casibus opus non esse nouam aliam pœnirentiam subrogare;non enim sacramentis esset,nisi in sacramento subrogaretur, cuius nulla est obligatio, quippe nunquam obligari potes,bis eadem peccata fateri.

17. Tertiò,excusaris ab executione pœnitentiæ ob præceptum superioris vetantis opera iniuncta.Si enim tibi Religioso, vxorato,vel seruo aliqua ieiunia,peregrinationes,Ecclesiarum visitationes essent iniuncta,& à marito,domino,vel Prælato impediaris,excusaris toto eo tempore ab illorũ obligatione.Neque teneris Confessorem adire,vt pœnitentiam in opus tibi permissum commutet , quia non teneris peccata iterum fateri:quod secundùm probabiliorem sententiam necessariò requiritur ad commutationem.Neque item,si famulus es,teneris quærere alium dominum,qui pœnitentiam exequi permittat : quia præceptum de pœnitentia iniuncta obligat ad illius executionem,stãte potentia:non autem obligat ad quærendam potentiam,vti benè notauit Ioan.Sanch.*in select.disp. 15.n.8.& seqq.*Notanter dixi , te excusatum esse eo tempore, quo ex præcepto superioris impediris : nam, eo cessante,succedit pœnitentiæ obligatio,nisi determinato tempori , quod iam transiuit , alligata fuerit : prohibitio superioris pœnitentiam suspendit,non tollit.

18. Quartò excusaris , si oblitus es pœnitentiæ iniunctæ, tametsi ex negligentia id contigerit:quia es factus impotens ad illius executionem. Sic omnes Doctores referendi. At , si præsumas,Confessarium memorem esse pœnitentiæ iniunctæ, teneris illum adire,& interrogare,vti benè docent Caietan.*in sum.verb.Confessio iteranda.*§.*Ex satisfactionis.*Sotus *in* 4.*dist.* 20.*q.*2.*art.*2.*ad* 3.Med.*de pœnit.tr.*2.*q.*44.§.*Sequitur ex dictis.* Nauarr.*c.*9.*n.*17.Coninch.*disp.*10.*de pœnit.dub.*9.*in fin. n.* 86. Bon.*disp.*5.*de pœnit.q.*5.*sect.*3.*p.*3.*n* 10.Ratio est : quia teneris inquirere de lege,cùm scis legem latam esse. Item teneris remouere impedimentum executionis præcepti,si facilè possis. Ergo teneris interrogare confessarium de lege pœnitentiæ,& media hac interrogatione ignorantiam illius purgare , ob quam impotens es illam exequendi,

19. Quòd si confessarius pœnitentiæ iniunctæ non recordetur,vel ipse inueniri non possit, censent Richar. *in* 4. *dist.* 17. *art.*2.*quæst.*8.*ad* 2.S.Ant.3.*p.tit.*14.*cap.*19.§.19. Syluest. *verbo, Confessio,*1.*quæst.*3.*vers Secundò.*Bonac,*disp.* 5. *de pœnit. quæst.* 5.*sect.*5.*p.*3.*num.*9.*&* 10.te obligatum esse , iterum ea peccata fateri : tum (vi inquit Bonac.) vt integritati Sacramenti satisfacias, cui satisfacere nequaquam potes,nisi per pœnitentiæ prioris executionem , vel nouæ pœnitentiæ in Sacramento susceptionem : tum vt obligationem à confessario iniunctam exequaris:quippe ea lege confessarius pœnitentiam iniungere videtur, vt si ob aliquam causam impotens sis illius exequendæ,subrogationem procures. Sed contrarium dicendum est cum Vasq.*quæst.*94.*art.*2.*dub.*4.Suar.*disp.* 22. *sect.* 17. *num.* 5. Coninch. *disp.* 10.*dub.*9.*in fin.num.* 86.Laymann.*l.*5. *sunm.tract.*6.*cap.*15.*quæst.*4.*in fin.*Ioann.Sanch.*disp.* 15. *select. num.* 11. & aliis apud ipsos. Mouentur : quia ex nullo humano præcepto obligari potes ad peccata iterum fatenda,neque id confessarius præcepit:sed præcepit opus aliquod determinatum exequi,quod iam est impossibile.Ex diuino autem,vel naturali præcepto hæc obligatio in præsenti oritur : quippe hæc reperita confessio non est necessaria ad remissionem culpæ,cùm iam per primam confessionem obtenta sit , neque est necessaria ad remissionem pœnæ pro culpa debitæ ; cùm aliis viis hæc remissio obtineri possit , neque ad integritatem prioris sacramenti , cùm pœnitentia denuò iniuncta nequeat illius esse pars. Ergo ex nullo capite ad repetendam confessionem teneris.

20. Quinimò existimo cum Coninch. *disp.* 10. *dub.* 12. *in fine.*Layman.*dict.tract.*6.*c.vlt.fin.*Ioan.Sanch. *disp.*15.*num.* 11. Bonac.*disp.*5.*de pœnitent.quæst.*5 *sect.*3.*p.*3.*circa finem.* Filliuc. *tract.*7.*cap.*4.*num.*97.te non esse obligatum,etiam ex consilio sacerdotis , ea opera subrogare , quæ plerumque in pœnitentiam designantur illis peccatis, quorum pœnitentiæ iniunctæ oblitus es : quia si ea opera sunt diuersa ab iniunctis, pars sacramentalis esse non possunt, ac proinde loco pœnitentiæ sacramentalis subrogari nequeunt.

21. Quartò excusaris obtentione Indulgentiæ plenariæ;hæc enim plenè peccata remittit : at obligatio exequendi pœnitentiam non tam est ob integritatem sacramenti , quàm ob debitam vindictam,& satisfactionem pro commissis peccatis. Si igitur nihil restat satisfaciendum ex defectu finis , cessat præceptum de pœnitentia exhibenda. Atque ita docent Viuald.*de satisfact.tit.*9.*num.*37.Valen.*tom.*4.*disp.*7.*quæst.*20.*p.*3. Bonac. *disp.*5.*de Sacram.quæst.*5. *sect.*3. *p.*4. *numer.*7. Ad hanc autem excusationem non est opus clara,& euidens notitia,te indulgentiam esse consecutum:sufficit,si probabiliter coniectari possis,vt bene notauit Bonac.*d.p.*4.*n.*10.*in fine.*

Idem , quod dictum est de indulgentiæ consecutione dicendum est, si aliorum operum exercitio plenam pœnæ pro peccatis debitæ remissionem obtineris , sicuti aduertit Bonac.*d.p.*4.*n.*8.quia est prorsus eandem ratio. Rarò tamen, vel nunquam absque reuelatione id tibi constare potest. Quis enim agnoscit pœnam cuilibet peccato designatam ? quia satisfactionem bonis operibus correspondentem,vt inde inferre probabiliter possit,plenam remissionem obtentam esse?

Supradicta intelligi debent de pœnitentia præcipuè in satisfactionem iniuncta : at , cùm plerumque omnes pœnitentiæ à confessario designatæ , non tam in satisfactionem peccatorum præteritorum , quàm in futurorum medelam designentur , & vt pœnitens bonis operibus assuefiat, ideò rarò vel nunquam ob Indulgentiarum consecutionem à pœnitentiis iniunctis excusari potes, vt bene addunt,pluribus relatis, Henr.*l.*5.*sum.cap.*22.*n.*6.Suar.*disp.*38.*sect.* 10.*n.* 10. Reginald. *l.*7.*n.*92.*&* 170.Bonac.*disp.*5.*de pœnit.q.*5.*sect.*3. *pun.* 4. *n.* 10.

TRACTA

TRACTATVS XXIV.

ET

DISPVTATIO VNICA

DE SVFFRAGIIS,

Indulgentiis,& Iubileo.

PVNCTVM I.

De ſuffragiis, quæ in fidelium viuorum, & defunctorum fauorem præſtari poſſunt.

SVFFRAGIVM, ſpectato rigore linguæ Latinæ, eſt quædam authentica ſignificatio voluntatis,tum in creandis Magiſtratibus, tum in reo iudicando,tum in lite decidenda, & ſimilibus,iuxta illud Cicer.3.de legib. *Suffragia in Magiſtratu mandando,aut etiam de reo iudicando palam fieri melius eſſet.* At, quia hæc ſignificatio voluntatis plerumque vtilis eſſe ſolet ei, pro quo fit. Theologi cum D. Thom. *in 4.diſt.* 45. ſuffragium appellarunt auxilium, & fauorem, quem aliis fidelibus noſtris bonis operibus impendimus. Videndum igitur, qualiter, tum viuentibus,tum defunctis, ſuffragari poſſimus, & quæ conditiones ad prædicta ſuffragia requirantur.

§. I.

Qualiter noſtris bonis operibus poſſimus fidelibus viuentibus ſuffragari.

1. *Triplicem qualitatem ſatisfactionis,impetrationis,& meriti noſtra bona opera habent.*
2. *Impetratio nobis, & aliis prodeſt.*
3. *Meritum alteri applicari non poteſt.*
4. *An ſatisfactio aliis proſit, proponitur dubitandi ratio.*
5. *Aſſeritur, noſtras ſatisfactiones aliis prodeſſe.*
6. *Soluitur ratio dubitandi n.4. adducta.*
7. *An efficaciter & infallibiliter aliis proſit noſtra ſatisfactio. Negant plures.*
8. *Rectius alij affirmant.*
9. *Oppoſitæ rationes diſſoluuntur.*

1. PONendum eſt, quod ſæpè eſt repetitum, noſtra bona opera triplicem qualitatem habere, impetrationis, ſatisfactionis, & meriti.

2. Qua parte impetrationem habent, non ſolùm nobis, ſed etiam aliis, ſaltem de congruo, proſunt vt manifeſtè colligitur ex illo ad Rom.15. *Obſecro vos Fratres,vt adiuuetis me in orationibus pro me à Deo.* & Iacobi 5. *Orate pro inuicem vt ſaluemini.* Quinimò ad hanc impetrationem non eſt neceſſarium, vt ſpeciali intentione velis alteri tuis bonis operibus beneficium impetrare: ſæpè enim benigniſſimus Dominus ob merita alicuius Sancti aliis dona non mediocria concedit. Cùm enim omnes fideles in charitate exiſtentes ſint vnius corporis membra. Chriſto Capiti vnita, communicationem inter ſe habere debent, & vnius operationes aliis omnibus deſeruire: ſicuti in humano corpore videre licet,vbi quodlibet membrum viuum, non ſolùm ſibi, ſed etiam aliis operatur. Quod ita certum eſt, vt fide diuina teneamur credere, hanc Sanctorum communionem, ſeu communicationem.

3. At, qua parte noſtra bona opera meritoria ſunt gratiæ, & gloriæ,ſolis ea operantibus prodeſſe poſſunt. Nemini enim datum eſt, vt ſua merita aliis applicare poſſit: eſſet enim alienum à charitate, alteri applicare,quo ipſe indiget. Præterquàm quòd ius ad gloriam concedi non poteſt abſq; gratia,& ſatisfactione. Sanctitas autem non alienis operibus, ſed propriis comparari debet. Non igitur noſtra merita applicari alteri poſſunt,vti tradit S. Thom. ab omnibus receptus *in 4.diſt.* 45.*q.*2.*art.*1.*quæſtiunc.*4.

4. Quapropter præſens controuerſia ſolùm eſt de noſtris bonis operibus,qua parte ſatisfactoria ſunt: an,inquam, aliis fidelibus applicata illis proſint ad pœnæ pro peccatis debitæ remiſſionem, ſicuti nobis indigentibus proſunt? Videri poteſt alicui hoc impoſſibile. Primò,quia obligatio ſatisfaciendi eſt debitum perſonale, vtpote propria culpæ, & non aliena contractum. Ergo aliena ſatisfactione remitti non poteſt; ſicuti non poteſt remitti culpa, ex qua debitum illud naſcitur. Et fortè ob hanc cauſam dixit Paul.2.ad Corinth.5. *Vnuſquiſque recipiet,provt geſſit in corpore.* & ad Galat.6. *Vnuſquiſque onus ſuum portabit.* Secundò, nemo poteſt alteri mereri gratiæ, & gloriæ augmentum: ergo neque pœnæ debitæ remiſſionem, qua ad gloriam proximè diſponitur, & præparatur. Tertiò, quia nullus eſt locus Scripturæ,aut Conciliorum, ex quo manifeſtè colligitur,ſatisfactionem noſtrorum operum aliis fidelibus applicari: omnia enim teſtimonia,quæ adducuntur,nihil aliud probant,quàm noſtra bona opera aliis fidelibus prodeſſe,quod ex merito de congruo, & per modum impetrationis ſufficienter intelligi poteſt,ideóque non defuit,qui diceret,ob noſtra bona opera aliis applicata excitari Deum ad concedendam eis pœnarum remiſſionem liberaliorem,etſi ſatisfactio bonis operibus inhærens illis applicata non fuerit,neque applicari poſſit.

5. Cæterùm pro certo tenendum eſt, noſtras ſatisfactiones aliis applicari poſſe,tanquàm pretium ſufficiens,quo pœnæ debitæ remittuntur. Sic D. Thom. quem ferè omnes ſequũtur,*in 4.diſt.*20.*quæſt.*1.*art.*2.*qq.*3.& *d.*45.*quæſt.*2.*art.*1. Bonauent. Duran. Palud. Richard. Alenſ. & alij, quos referunt, & ſequuntur. Nauarr.*tract.de Indulgent.notab.*13 *per totum,& notab.*22.*num.*8.*&* 19. Couarr.*cap. Alma mater.*1.*p.*§.4. *n.*7. Bellarm.*lib.*1.*de Indulgent.cap.*2. Suar.*tom.*4.*in* 3.*part.diſp.* 48.*de ſuffrag.ſect.*2.*nu.*4. Coninch.*diſp.*10.*dub.*7.*n.*53 & *diſp.* 11. *dub.* 1.*&* 7. Bonac.*diſp.*6.*de ſuffrag.quæſt.*2.*part.*1.*in princ.* Ratio ea eſt: quia negari non poteſt, potuiſſe Deum vnius ſatisfactiones pro alio oblatas acceptare in remiſſionem pœnæ pro illius peccatis debitæ, ſicuti acceptat propriam cuiuſque ſatisfactionem in remiſſionem propriorum peccatorum, quam nullatenus acceptare tenebatur: ſed poterat Deus,non obſtante qualibet ſatisfactione exhibita,nos punire,provt ſibi placitum eſſet: quia peccati grauitas eſt infinita, nullâque humana ſatisfactione delebilis. At remiſſa culpa,& pœna æterna in temporalem commutata,contentúſque humana ſatisfactione pro illius remiſſione,eo ipſo, quo ſatisfactio condigna exhiberetur,debita eſt pœnæ remiſſio: quia fit ſolutio debiti, iuxta Dei creditoris voluntatem. Quòd autem Deus vnius pro alio ſatisfactiones acceptet, probat commuuis Eccleſiæ ſenſus: omnes enim credunt, vnum pro alio ſatisfacere poſſe: quòd verum non eſſet ob ſolam impetrationem liberalis remiſſionis,niſi adeſſet debiti condigna ſolutio. Præterquàm quòd ex lege ordinaria nemo poteſt remiſſionem gratuitam impetrare; ſi enim ſibi impetrare non poteſt, à fortiori neque alteri, præcipuè cùm rationi diſſonum ſit velle remiſſionem gratuitam debiti ex iuſtitia, qui habet,vnde ſoluat. Neque Chriſtus Dominus eam remiſſionem obtinuit,ſed ſatisfactiones ſuperabundantes Deo obtulit, ex quibus,tanquàm ex pretio, ſolutioneque

tioneque sufficienti, per Pontificem applicatis in Indulgentiarum concessione, tum in Sacramentorum ministratione, & Sacrificio nobis debitum pœnarum remitteretur. Deinde omnes Sancti inter se communicant, velut vnius corporis membra: ergo habent omnem communicationem possibilem: ergo communicant in satisfactionibus; quippe hæc communicatio nullum habet inconueniens: sed potiùs maximè expedit, vtpote quæ mutuum amorem, & charitatem auget: ergo asserenda est. Tandem Sanctorum satisfactiones superabundantes in Ecclesiæ thesauro repositæ per Pontificem applicantur fidelibus in suorum peccatorum remissionem. Ergo easdem poterunt Sancti fidelibus applicare, tempore, quo præstabantur, & sub suo dominio erant: siquidem ob defectum huius applicationis ex benignitate Dei in thesauro Ecclesiæ repositæ fuerunt, ne perirent.

6. Argumenta verò oppositæ sententiæ nullius sunt momenti. Ad primum fateor, debitum pœnæ personale esse; ideóque tolli non posse, nisi per condignam debitoris satisfactionem, vel creditoris remissionem. At benignissimus Deus, sicuti contentus est satisfactione debitoris alias debita, contentus etiam est satisfactione aliena in fauorem debitoris oblata, in quo Dei benignitas, & misericordia elucet. At remissionem culpæ concedere ob aliena opera, nec diuinam bonitatem decebat, nec peccatori erat expediens. Cùm enim per propriam voluntatem se à Deo auerterit; expediebat non aliena, sed propria voluntate cõuerti. Testimonia verò Pauli *ad Corinth.* & *ad Galat.* de sententia Iudicij extremi loquuntur, in quo vnusquisque portabit, & soluet, prout in hac vita gessit. Quod diuersum est à nostro instituto. Ad secundum respondeo, esse latum discrimen de remissione pœnæ temporalis ex peccatis relictæ, & de merito gratiæ, & gloriæ: hoc enim propriis operibus expedicbat comparari, cùm sit intrinseca, & supernaturalis hominis renouatio: at remissio pœnæ, cùm à solo Deo creditore facienda sit, neque reddat hominem sanctiorem mirum non est, quòd alienis operibus, tamquàm pretio, & solutione sufficienti comparetur. Ad tertium dico, esto nullo textu Scripturæ, & Conciliorum manifestè probetur hæc Sanctorum communio in satisfactionibus: probatur tamen, communi fidelium consensu, sub communione Sanctorum contineri vt pote possibilem, & fidelibus conuenientem, diuinæque bonitati, & misericordiæ conformem.

7. Superest tamen difficultas, an hæc applicatio efficax sit, & infallibiliter effectum habeat. Stat enim oprimè, Deum nunquam remittere pœnam pro peccatis debitam, nisi ipse peccator condignè in Purgatorio satisfaciat, vel in hac vita sufficientem satisfactionem exhibeat, vel alius iustus propriam satisfactionem illi donet, sub hac tamen differentia, quòd satisfactionem vniuscuiusque pro se factam promittit acceptare semper: pro alio verò oblatam, quando sibi placitũ fuerit. Quo suppositio, esto, vnus iustus suas alteri satisfactiones applicet, non inde infertur, ei de facto applicari, quia non est certum, & infallibile à Deo acceptas haberi: cùm verò Deus illas acceptas habet, non gratis, & liberaliter pœnam remittit, sed ob condignam solutionem.

Quòd verò Deus se ita gerat, eámque legem statuerit in remissione pœnarum, & satisfactianum communicatione docuit Medin. *tract. 3. de satisfact. quæst. 2. & 3.* Cord. *lib. 4. de indulgent. quæst. 5. ad* 8. Bonac. *disp. 6. quæst. 2. p. 1. in fin.* inclinat Coninch. *disp.* 10. *nu. 59. dub. 7.* Et probari potest primò ex differentia quæ operatur in Scriptura sacra, inter propriam, & alienam satisfactionem: nam de propria satisfactione passim est facta promissio acceptationis, vt colligitur ex illo Tob. 12. *Eleemosyna liberat à morte, & purgat peccata.* Dan. 4. *Peccata tua eleemosynis redime.* 2. Paral. 33. Manasses per pœnitentiam impetrauit relaxationem à captiuitate. Et clarius Paul. 1. *Corinth.* 11. dixit, non esse iudicandos, qui se ipsos iudicant, id est, puniendos non esse ob sua peccata, qui se in hac vita puniunt. Et 2. *ad Corinth.* 7. asserit, tristitiam secundùm Deum operari salutem, & vindictam: quia vindicat peccata, quæ commisimus. At de remissione pœnæ ob alienam satisfactionem, nulla ostẽdi potest acceptationis promissio: ergo referenda est diuino beneplacito. Secundò, cùm nostras orationes pro aliis fundimus, non infallibiliter postulatum impetramus: quia nulla adest huius concessionis promissio. Ergo idem dicendum est de satisfactione pro alio oblata. Tertiò, diuinus honor læsus per peccatum humiliatione propria, & vindicta in proprio corpore sumpta quodammodo reparatur, sed non sic aliena humiliatione, & vindicta: ergo mirum non est, quòd propria satisfactio infallibiliter acceptatur: secùs verò aliena.

8. Cæterùm, alienam satisfactionem, sicut & propriam, infallibiliter acceptari, fectius docuit D. Th. 3. *contra Gentes*, c. 158. ibi: *Sicut per se ipsum, ita & per alium, potest aliquis satisfacere Deo* Et paulò inferiùs: *Affectio charitatis in eo, qui pro amico patitur, facit magis satisfactionem Deo aeceptam, quam si ipse pateretur. Si autem oblatam pro amico satisfactionem repellere Deus potest, manifestum est, non esse Deo acceptam æquè, ac si ipse pateretur.* Et Pius V. *in Catechismo*, vbi de pœnitentia n. 62. inquit: *Qui diuina gratia præditi sunt, alterius nomine possunt, quod Deo debetur per soluere: quare fit, vt quodam pacto alterius onera portare videatur.* Et concludit: *Nec verò de hoc cuiquam fidelium dubitandi locus relictus est, qui in Apostolorum Symbolo SS. Communionem profitemur.* At non possunt Deo persoluere, si ipse Deus solutionem acceptare non tenetur: ergo ex sententia D. Thom. & Pij V. obligatus est Deus satisfactionem alienam, æquè ac propriam, acceptare. Et ita latè probat Suar. *disp. 48. sect. 3. à n. 3.* & nos breuiter diximus *tract. de pœnit. pun. vlt. de satisfact.* §. 1. Ratio est: quia ex suppositione; quòd Sancti in satisfactionibus communicant, & vnius satisfactiones aliis prosunt, vt omnes Catholici fatentur, immeritò, & absque fundamento asseritur, hanc communicationem non esse firmam & continuam; sed solùm aliquando, & rarò pro diuinæ voluntatis libero beneplacito: hæc enim restrictio nec charitatem fouet, sed diminuit; nec diuinam liberalitatem, & misericordiam commendat, sed coarctat; & nullum in Scriptura, neque in aliquo Concilio, aut Sancto, illius apparet vestigium, quod amplius constabit ex oppositorum solutione. Ergo, &c.

9. Ad primum fateor, clariora esse in Scriptura testimonia pro acceptatione satisfactionis propriæ, quàm alienę, ideóque certius esse, satisfactionem propriam acceptari. At non desunt testimonia Scripturæ, quæ alienam satisfactionem acceptati indicent, vt est Pauli 1. ad Corinth. 2. *Adiuuantibus vobis in oratione pro nobis, vt ex multis personis eius quæ in nobis est, donationis per multos gratiæ agantur pro nobis.* Quæ verba, vt expendit Chrysost. non solùm de impetratione donorum, sed de venia, & remissione intelligi debẽt. Ad idem est 2. ad Corinth. 2. *Cui aliquid donastis, & ego. Nam & ego, quod donaui, si quid donaui propter vos,* &c. Et quamuis nullus esset Scripturę locus ex quo id conuinci possit, sufficit communis fidelium consensus, satisfactiones vnius aliis prodesse, & cùm non possit probari non prodesse, infallibiliter affirmandum est infallibiliter prodesse. Præterquàm quòd testimonia adducta de propria satisfactione, nisi infallibilem acceptationem non ostendunt, sed eo ipso, quo satisfactio ad remittenda peccata, & pœnas debitas consulitur, infertur infallibiliter ad prædictum effectum prodesse: at sæpè Ecclesia consulit fideles, vt se inuicem in satisfactione peccatorum adiuuent, testatúrque alienas satisfactiones, vt proprias, prodesse. Ergo dicendum est, prodesse infallibiliter. Ad secundum neganda est consequentia ob discrimen impetrationis à satisfactione: impetratio enim non nititur operis dignitati, sed Dei liberalitati, & benignitati, & ab homine peccatore fieri potest: ideò mirum non est, quòd effectum habeat infallibilem: sicuti neque habet oratio, quam quisque pro se offert. At satisfactio ab homine iusto, & Deo grato necessariò exhibetur estque debiti condigna solutio: admitti ergo infallibiliter debet. Tertium argumentum solùm probat, aptius propriam satisfactianem admitti, quàm alienam, sed cùm vtraque admittatur ex diuina misericordia vtraque infallibiter admittitur.

§. II.

Qualiter defunctis possimus nostris bonis operibus suffragari.

1. *Fide certum est, defunctos nostris bonis operibus iuuari posse.*
2. *Debent tamen in Purgatorio existere: nam Beatis solùm ad extrinsecum honorem prodesse possunt.*
3. *Damnatis nullo modo.*
4. *Neque animabus in Limbo existentibus.*
5. *Sed solùm existentibus in Purgatorio.*
6. *Prosunt prædictis nostra suffragia quoad satisfactionem.*
7. *Negant plures infallibiliter prodesse.*
8. *Verius est oppositum.*
9. *Fit satis oppositæ rationi.*
10. *Probatur, nostris orationibus impetrari posse defunctis liberalem pœnæ remissionem.*
11. *Verius est oppositum.*
12. *Argumenta in contrarium dissoluuntur.*

1. Fide renendum est, nostris bonis operibus defunctos iuuari posse. Etenim, cum ipsi nobiscum communionem habeant, vt pote membra vnius corporis sub vno capite Christo existentia eorum onera portare poterimus, iuxta Ecclesiæ perpetuam traditionem, & praxim à Patribus, & Conciliis probatam, & manifestè declaratam. 2. Macab. 12. *Sancta, & salubris cogitatio est pro defunctis orare, vt à peccatis soluantur.* De qua re videri possunt Bellarm. *lib. 1. de Purgat. cap. 1.* Canisius *in Catechismo, tit. de Euchar. c. 7. & tit. de pœnit. cap. de Purgat.* Suar. *tom. 4. in 3. part. disp. 48. sect. 4. & seqq.*

2. Defuncti autem, quibus nostra suffragia prodesse possunt, sunt, solùm sunt, qui in Purgatorio existunt. Nam Beatis neque ad remissionem, neque ad impetrationem nostra suffragia possunt deseruire, vti dixit Augustinus *variis in locis*, præcipuè *in Enchirid.*

Enchirid. cap. 109. & *de cura pro mortuis agenda c.* 1. & *tract.* 84. *in Ioan.* & *serm.* 34. *de verbis Apost.* & Innocent. *in c. Cùm Marthe. §. vlt. de celebrat. Missar.* Non enim illis suffragari possumus ad remissionem, cùm nihil remittendum habeant; neque etiam ad impetrationem, cùm nihil boni ipsis impetrare possimus: possident enim Deum, bonorum omnium cumulum. Neque his obstat, quòd in oblatione sacrificij postulemus, vt ipsis prosit ad honorem, & gloriam: quia non est intelligendum de honore, & gloria Sanctis intrinseca; sed de gloria, & honore à nobis exhibito, & qui in nobis est, & in nostram vtilitatem cedit, tametsi inde aliquod gaudium, & lætitiam Sancti concipiant.

3. Deinde damnatis nullatenus prodesse possunt nostra suffragia, non solùm, vt à pœna liberentur, sed neque, vt in ea aliquam mitigationem, aut remissionem habeant. Tum, quia sunt in statu peccati, à quo nunquam recedent, ac proinde incapaces, & indigni, vt in pœna pro peccatis debita leuentur. Tum, quia, si nostris bonis operibus possemus aliqualiter pœnas leuare, cùm hæ finitæ sint; tot multiplicari suffragia poterunt, vt tandem finirentur: quod est contra legem à Deo statutam de pœnarum æternitate, quam passim Scriptura edocet: ita vt in ea nec minima remissio fiat, iuxta illud Apocal. 10. *Fumus tormentorum ascendit in sæcula sæculorum, neque habet requiem die, ac nocte.* Ideóque diuiti illi auaro, *Luc.* 16 petenti ab Abraham minimum refrigerium suæ linguæ, illud concessum nō est. Et certè si possibile esset nostris orationibus illis refrigerium aliquod pœnarum impetrare; possemus ad hunc finem nostras orationes pro damnatis fundere: quod est contra præceptum Ecclesiæ prohibentis pro his orare, vt constat ex Concil. Tribut. *c.* 31. & Bracar. relato *in c. Placuit.* 23. *q.* 5. & *ex cap. Non æstimamus. cap. Cùm grauia. c. Pro obeuntibus.* & aliis 13. *quæst.* 3. Neque his obstat Auguſt. *in Enchirid. c.* 110. dicens: *Quibus nostra suffragia prosunt, ad hoc prosunt, vt sit plena remissio, aut certè tolerabilior fiat ipsa damnatio.* Non enim de damnatis ad Infernum loquitur; sed de damnatis ad Purgatorium, quibus nostra suffragia aliquando plenam remissionem obtinent, aliquando verò solā diminutionem. Eodémque modo intelligendus est Innocent III. *in cap. Cùm Marthe de celeb. Miss.* inquirens, esse aliquos mediocriter bonos, quibus nostra suffragia prosunt ad explicationem, aliquos mediocriter malos, quibus prosunt ad propitiationem: cùm enim in Purgatorio esse possint aliqui, qui minimo reatu pœnæ, & non culpæ, teneantur, his tanquàm mediocriter bonis, nostra suffragia expiationes sunt. At, cùm alij esse possint, qui vltra debitum pœnarum ingens, cum aliqua culpa veniali ex hac vita decesserint, ij, & mediocriter mali dici possunt, illisque propiationes erunt nostra suffragia. Damnatis ergo, qui valdè mali sunt, nunquam etiam in minimo nostra suffragia proderunt.

Cum hoc tamen stat, quòd potuerit Deus ex sua potentia absoluta in hac lege dispensare: quia id implicationem non inuoluit: an verò aliquando hæc dispensatio facta sit, incertum est. Probabilius apparet, & prouidentiæ, iustitiæque diuinæ conuenientius, vt nunquam facta fuerit. Nam historia illa referens, precibus S. Gregorij Trajanum liberatum esse ab Inferno, & Macarium pro damnatis orasse, commentitia est, vt benè notauit Bellarmin. *lib. de Scriptorib. Ecclesiast. in Damas.* Valen. *disp.* 11. *q.* 1. *pun.* 3. *in fine.* Coninch. *disp.* 11. *dub.* 8. *in fin.* Suar. *disp.* 48. *sect.* 4. *n.* 13.

4. Præterea animabus in Limbo existentibus nullatenus suffragari possumus. Nam, vel decesserunt cum solo originali, & tunc non habent pœnam sensus, pro qua soluenda nostras possimus satisfactiones offerre. Pœnam autem damni, quæ in priuatione visionis Dei consistit, irremissibiliter pati debent. Si verò vltra originale peccato aliquo veniali tantùm affectæ sint, quod vix est possibile, ratione peccati originalis, quo à gratia Dei sunt exclusi, redduntur incapaces cuiusuis remissionis, ac proinde reputandi sunt valdè mali, quibus, vt dixit Innocent, suffragia non prosunt.

5. Restat ergo, vt solùm animabus in Purgatorio existentibus nostra prosunt suffragia, vti definiuit Trident. *sess.* 25. *decreto* 1. ibi: *Animas in Purgatorio detentas, fidelium suffragiis, potissimum verò Altaris sacrificio iuuari.* Omnes tamen iuuantur, si pro omnibus indifferenter suffragia offerantur, quia omnes indigent, & capaces sunt, & donatio generalis est. Sed non æquè omnibus prosunt, ac si pro singulis oblata essent; quia, cum habeant valorem limitatum, & finitum, quò pluribus communicantur, eò minùs singulis competit, vt notauit Suar. *disp.* 48. *sect.* 6. *n.* 8. Coninch. *disp.* 11. *in fine.*

6. Superest dicendum, qualiter nostra suffragia prædictis animabus prosint. Et quidem certum esse debet, prodesse quoad satisfactionem: nam cùm ipsæ hac satisfactione indigeant, nobisque in charitate vnitæ sint, nobiscúmque vnum corpus componant; expedit, vt quoad fieri possit, nostris bonis operibus iuuentur: si enim viuis, qui minùs indigent, possumus nostras satisfactiones communicare, & virtute illarum pœnas, quas pro peccatis debent, exoluere; à fortiori hoc benefi cùm animabus Purgatorij præstare poterimus, & ita est Ecclesiæ vniuersalis consensus.

7. Difficultas autem est, an infallibiliter prosint iis, pro quibus offeruntur? Negant Med. Cordub. Layman. Bonac. Coninch. *præced.* §. relati: æqualiter enim de viuis, & defunctis loquuntur, quibus annumerari potest Caietan. *t.* 1. *Opusc. tract.* 16. *quæst.* 5. Sotus *in* 4. *dist.* 19. *qu.* 2. *art.* 4. *& l.* 3. *de natura & gratia. c.* 6. Canus *l.* 12. *de locis. c.* 13. *ad* 9. & alij. Fundantur: quia sine promissione diuina nequeunt infallibilem effectum habere: at nullo firmo testimonio ostendi potest hæc promissio. Quinimò satis indicatur, non adesse: siquidem Ecclesia orat Deum, vt prædictas satisfactiones acceptas habeat: quod frustra videretur factum, si ipse Deus obligatus esset.

8. Nihilominus longè verius existimo, nostras satisfactiones infallibiliter applicari iis, pro quibus offeruntur. Sic Diuus Thom. *in dist.* 45. *qu.* 2. *art.* 1. *qq.* 1. *&* 2. Couart. *c. Alma. t. part.* §. 4. *n.* 7. Sotus sententiam mutans *dist.* 21. *quæst.* 2. *art.* 3. Nauar. *de Iubileo. notab.* 18. *& lib. de orat. & hor. Canon. capit.* 20. *n.* 82. Suar. aliis relatis *disp.* 48. *sect.* 6. *n.* 4. Et tenim lex diuinę iustitiæ, & misericordiæ ita taxat remissa culpa pœnam in Purgatorio luendam, vt possit quis bonis operibus condignè, & ad æqualitatem in hac vita satisfacere, non solùm pro debito proprio; sed etiam alieno, si in alieni satisfactionem ea opera exhibeat. At in satisfactionem proprij debiti infallibilem habent effectum: quod aliunde efficaciter colligi non potest, nisi quia ex lege diuina sic declarata per communem Ecclesiæ sensum in proprij debiti satisfactionem prosunt. Cùm ergo ex eadem lege Ecclesiæ sensu comprobata, nostra opera aliis fidelibus, tam viuis, quam defunctis, quibus in charitate sumus vniti, prosint; efficitur, omnibus efficaciter, & infallibiter prodesse. Deinde omnes Catholici fatentur, nostras satisfactiones in defunctorum fauorem oblatas defunctis prodesse. At, si Deus non teneretur illas acceptare, sæpissimè nullius illis essent vtilitatis. Præterea satisfactiones superabundantes Sanctorum efficaciter Pontifex applicat, cùm Indulgentias concedit: ergo etiam quilibet particularis proprias satisfactiones illis applicare efficaciter poterit, antequam in thesauro Ecclesiæ reponantur: nam pro tunc efficacius sub eius sunt dispositione, quàm thesaurus sub dispositione Pontificis. Item ex hac infallibili acceptatione nullum inconueniens sequitur, sed potiùs ad illam astruendam plurimæ congruentiæ adsunt: quippe fideles excitantur ad charitatis exercitium, scientes vtiliter in fauorem defunctorum laborare, defuncti subueniuntur in grauissima necessitate: Deus suam liberalitatem & misericordiam ostendit absque vlla rigorosæ iustitiæ diminutione, quandoquidem non gratis, sed solutione condigna pœnam pro peccatis debitam remittit.

9. Neque obstat ratio contraria: nam esto, diuina promissio de acceptanda satisfactione viuorum pro defunctis, aliquo scripto testimonio ostendi expresè non possit, colligitur tamen efficaciter ex communi sensu fidelium credente, viuos cum defunctis communicationem possibilem habere, seque in necessitatibus succurrere. Cui communicationi infallibili non obstat, quod petamus à Deo, vt nostra suffragia accepta habeat: quia optimè id petere possumus, dum incerti sumus an omnem qualitatem habeant exquisitam, vt infallibiliter à Deo acceptentur. Adde esto nobis constaret, suffragia nostra satisfactoria esse, Deumque ipsum infallibiliter acceptaturum; adhuc possemus ipsum rogare, vt acceptet, non ob necessitatem, vt acceptentur; sed in recognitionem gratiæ, quæ adest in illorum acceptatione. Cùm enim illa opera ex se soluere non possent pœnam pro peccatis debitam, sed necessariò indigerent libera Dei promissione, & acceptatione, petendo hanc acceptationem, ea gratia, & Dei liberalitas recognoscitur. Et fortè in hoc sensu intelligi debent illæ Ecclesiæ orationes, quibus à Deo postulatur, ne animas Purgatorij absorbeat Tartarus, ne cadant in obscurum, &c. cùm tamen certum sit, in Purgatorio existentes à Tartaro absorberi non posse: recognoscitur enim hac petitione, id ex Dei liberalitate processisse, & simul pia voluntas, & affectus in animas Purgatorij ostenditur, vt bene notauit Suar. *disp.* 48. *sect.* 8. *n.* 5.

10. Rursus alio modo, quàm solutione, & satisfactione exhibita, videntur animæ Purgatorij iuuari posse, nempe, nostris orationibus, & petitionibus, non quatenus satisfactoriæ sunt, sed quatenus sunt impetratoriæ, ita vt vi illarum impetretur remissio pœnæ nulla satisfactione exhibita, atque adeò gratis, & liberaliter, non quidem semper, sed quando diuinæ prouidentiæ placitum fuerit: quod cōmune est omnibus orationibus, & petitionibus, præcipuè quæ in fauorem aliorum fiunt: Sic docuit Durand. *in* 4. *dist.* 41. *aliàs* 45. *q.* 1. *n.* 6. Caiet. 1. *Opusc. tr.* 16. *qu.* 5. Nauar. *de Iubil. notab.* 22. *n.* 15. Bellarm. *l.* 2. *de Purgat. c.* 16. Ægid. de Coninc. *disp.* 11. *dub.* 7. *conc.* 4. *n.* 54. & alij. Mouentur primò: quia in humanis plerumque rogatur Iudex potens condignam pœnam à reo exigere, vt gratis remissionem faciat: neque alienum est à iustitia vindicatiua, quam seruare tenetur, vt aliquādo ob vrgentem intercessionem aliquid pœnæ gratis remittat. Ergo respectu Dei efficacius ea inter-

cessio

cessio fieri potest, cùm ipse supremus Dominus sit nemini subiectus. Secundò, Ecclesia excitat nos, vt nixi Christi, & Sanctorum satisfactionibus postulemus à Deo, vt defunctis remissionem pœnarum concedat, vt cōstat ex illis orationibus ab Ecclesia institutis, *Fideliū Deus. Animabus famulorū*, &c. Neque satisfacis, si dicas, Ecclesiā excitare nos ad prædictam postulationem: quia ea postulatio satisfactoria est. Nam, si ob solam satisfactionem, quæ in ea oratione imbibitur, vellet Ecclesia nos pro defunctis orare, efficaciùs eam satisfactionem obtineret applicata satisfactione orationis, quā vnusquisque pro se ipso faceret, quæ fructu impetrationis non defraudaretur, sicuti defraudatur oratio pro defunctis. Ergo ad orandum pro defunctis nunquam Ecclesia aptè excitaret quod est absurdū. Tertiò, communis est Ecclesiæ sensus, orationes publicas Ecclesiæ pro defunctis exhibitas, etiam à malo ministro, effectū habere. At nequeūt habere effectū satisfactionis, cùm Ecclesia secūdum se non satisfaciat: quatenus verò per iniquum ministrum operatur, minùs satisfacere potest. Superest ergo, vt solum effectū impetrationis habeant, atque adeò obtineant pœnæ debitæ liberalem remissionē. Quartò, Beati pro animabus Purgatorij intercedunt, vt constat ex illa Ecclesiæ oratione: *Omnipotens sempiterne Deus qui viuorū dominaris*, &c. at eorū orationes satisfactoriæ non sunt: ergo solùm sunt impetratoriæ: ergo impetrant pœnæ remissionē. Quòd si dicas, non impetrare immediatam remissionem, sed impetrare, vt viuentes satisfaciant, vel Pontifex indulgētias applicet, qua satisfactione, vel indulgentiarum concessione posita remissio obtineretur; obstat, quia eam satisfactionem, & applicationē petere deberent non remissionē, pro nobisque potiùs deberent rogare, vt ad satisfaciendum pro defunctis excitaremur, quàm rogare, vt defunctis pœnæ debitæ remitterentur, cùm id sit impossibile, seclusa viuentium satisfactione, vel indulgētiarum applicatione: & his positis infallibilis sit ea remissio. Verùm, si secundò respondeas, Sanctos orando pro defunctis applicare simul aliquam satisfactionem superabūdantem ex suis operibus in hac vita gestis, & in thesauro Ecclesiæ repositam, obstat: quia distributio thesauri Ecclesiæ soli Petro, eiúsq; successoribus cōcessa est: neque verisimile apparet, Christum Dominum eam potestatem alicui Sancto concessisse. Prætereà ipsa Ecclesia eam remissionem expostulat; cum tamen illi datum non sit thesaurum Ecclesiæ dispensare. Quartò, hanc pœnarum remissionem petimus, tum per infinitam Dei misericordiā, tum per merita Christi Domini, quæ indicant, nos gratuitam remissionem postulare: nam facta condigna solutione pœnarum, remissio non est opus misericordiæ, sed iustitiæ; neque ad eam faciendam necessarium esset Christi merita ante oculos æterni Patris proponere. Quintò, quia communiter Doctores distinguunt quatuor genera suffragiorum, iuxta textum *in cap. Anima. 13. quæst. 2.* ibi: *Animæ defunctorum quatuor modis solmuntur, aut oblationibus Sacerdotum, aut precibus Sanctorū, aut charorum eleemosynis, aut ieiunio cognatorum: oblationes autem Sacerdotū effectum habent ex opere operato; ieiunio, & eleemosyna effectus satisfactionis concedendus est; Sanctorū precibus impetratio. Si enim hunc effectū non haberent, vt quid ab aliis operibus satisfactionis distinguuntur?* Sextò, prædictis defūctis impetrante Sancti speciale gaudium, & consolationem in pœnis sustinendis: ergo etiam impetrare possunt illarum pœnarum liberalem diminutionem. Septimò, in concedenda hac impetratione liberalis remissionis nullum sequitur inconueniens: nam esto orationes Sanctorum feruentissimæ sint, non inde fit, Purgatorium euacuari, sicuti neque omnes peccatores cōuerti: cùm enim non habeant effectum infallibiliter; sed solum quatenus Deo visum fuerit, Deus concessionis effectum legibus diuinæ iustitiæ simul cum misericordia temperat. Et licet extra hanc vitam non videatur esse locus gratiæ, sed rigidæ vindicatiuæ iustitiæ, hoc intelligendum est, quatenus nullus iam pro se satisfacere, aut impetrare aliquam remissionem potestisecùs verò per amicos.

11. Nihilominùs: etsi prædicta sententia sit satis probabilis, probabiliorem existimo, negantem concedi animabus Purgatorij aliquam pœnæ debitæ liberalem remissionem; sed remissionem pœnarum non aliter fieri, quàm solutione condigna exhibita. Sic docuit Suar. latè *disp. 48. sect. 5. à n. 5.* Ducor: quia diuinam prouidentiam maximè decet modum remittēdi pœnas pro peccatis debitas firmum, & stabilem esse: at si ob intercessiones Sanctorum non semper, sed aliquādo fit remissio harum pœnarum nulla solutione facta non est firmus, & stabilis modus de illarum remissione, quandoquidem pro beneplacito diuinæ voluntatis variatur. Et confirmo. Vel Deus statuit, nunquam hanc remissionem concedere, nisi condigna solutione exhibita per satispassionem rei, vel satisfactionem aliorum, vel statuit aliquando gratis concedere hanc remissionem ob Sanctorum intercessionem. Si hoc secundum dicas, vti opposita sententia affirmat, concedere necessariò debes, tibi impetrare posse hanc gratuitam remissionem pro pœnis debitis: siquidem oratio pro te facta efficacior de se est ad impetrandum, quam ad impetrandum pro alio. Deinde debes concedere non solùm ob Sanctorum intercessionem: sed etiam ob peccatorum, & iniquorum orationes concedi aliquando hanc pœnarum remissionem: nam, cum sit gratuita, & non fundata in condignitate operis, sed in Dei liberalitate, & misericordia, nullum est inconueniens, quòd ob intercessionem peccatoris fiat. Ne igitur hæc admittamus, asserendum est, nunquam Deum remittere pœnas pro peccatis debitas, nisi posita earum condigna solutione per satispassionem, vel satisfactionem, præcipuè cùm in hac remissione resplendeat, tum vindicatiua iustitia, exigendo solutionem condignam, tum misericordia, acceptando solutionem, quam seclusa suo verbo acceptare non tenebatur.

12. Argumenta verò oppositæ sententiæ non adstant. Ad primum respondeo, petitionem gratuitæ remissionis obstare legi à Deo statutæ, in qua cùm nobis non constet, decreuisse aliquoties dispensare, temerè fieret. Ad secundum, & tertium dico, Ecclesias, & Sanctos remissionem pœnarum petere secundum leges diuinæ iustitiæ. Si autem secundùm leges diuinæ iustitiæ nulla est facienda remissio, nisi solutione facta, tacitè eam solutionem expostulant. Directè autem remissionem petunt, & non solutionem: tum, vt intelligatur, eam orationem in defunctorum fauorem integrè fieri: tum præcipuè, quia ea remissio multis modis fieri potest, nempe satispassione breuiori, licèt intensiori; satisfactione viuorum, sactificio, indulgentiarum applicatione, ideóque expediebat, ne Sancti, & Ecclesia modum solutionis directè peterent; sed diuinæ prouidentiæ remitterent eligendum, vt ad quem maluerit, excitaret; ipsi verò contenti essent remissionis postulatione. Qua ratione sæpè pro aliis viuentibus oramus, vt Deus eorum peccata remittat; tametsi modus remissionis Deo reseruatus sit, & necessariò præstandus secundùm legem diuinæ iustitiæ, & misericordiæ statutam. Prætereà, cùm sub opinione positum sit, an exhibita satisfactione condigna teneatur Deus pœnas defunctorum, in quorum fauorem facta est, remittere; optimè Ecclesia directè hanc remissionem postulare potest. Modus autem, quo Beati remissionem petunt, nobis ignotus est. Ad quartum: Optimè possumus per diuinam misericordiam petere hanc remissionem; non, quia nulla condigna solutione facienda sit; sed, quia est opus diuinæ misericordiæ, vt ea solutio fiat, & acceptetur: & ob eandem causam petimus fieri per merita Christi, & Sanctorum: quia ob illorum merita competens solutio impetranda est. Quintum argumentum refert modos, quibus animæ soluuntur: refert autem orationem distinctè ab aliis, non, quia orationi solæ impetratio gratuitæ remissionis concedenda sit: sed, quia sub oratione omnia opera religionis comprehenduntur, sicuti sub eleemosyna omnia opera misericordiæ, & sub ieiunio omnes corporis afflictiones, & castigationes. Ad sextum concedo, gaudium, & consolationem obtineri à Sanctis posse: quia non est materia iustiti, sed liberalitatis. Secùs est de remissione pœnæ, quæ per iustitiam vindicatiuam taxata est, quámque non expedit remitti, nisi iustitiæ vindicatiuæ fiat satisfactio. Ad septimum constat ex probatione nostræ sententiæ, vbi inconuenientia oppositæ sententiæ intulimus.

§. III.

Quæ conditiones requirantur ex parte eius, cui suffragium applicatur, vt illi prosit.

1. *Debet suffragio indigere.*
2. *Debet esse in gratia, vt suffragium satisfactionis illi applicetur: secùs suffragium impetrationis.*
3. *Remissum peccatum debet esse, pro quo suffragium satisfactionis offertur.*
4. *Catechumeno applicare nostras satisfactiones possumus.*
5. *Tametsi potens sit ad satisfaciendum, possumus pro illo satisfacere.*
6. *Neque indiget speciali, & expressa acceptatione, sed sufficit virtualis, vt ei prosit aliena satisfactio.*
7. *Prodest nostra satisfactio animabus Purgatorij: esto, dū viuerent, non habuissent specialem in defunctos deuotionem.*

1. PRima conditio est, vt suffragio indigeat: hac enim ratione Beatis nostra suffragia non prosunt: quia illis non indigent, neque ad pœnarum remissionem, neque ad alicuius boni impetrationem. Præter beatos autem nullus est alius, cui hæc conditio absolutè deficiat: nam, quantumcunque iustus sit, augeri in iustitia potest, ac proinde suffragiis nostris per modum impetrationis, & meriti de congruo, iuuari, tum ad augendam iustitiam, tum ad alia bona impetranda. Suffragio verò satisfactionis plures sancti non indigent, vtpote quibus omnis pœna simul cum culpa remissa est. His ergo applicata nostra satisfactio effectum non habet: ne autem omnino pereat, thesauro Ecclesiæ reponitur. Affirmare autem, manere in acceptatione diuina, vt iis applicetur, si fortè indigeant, est prorsus sine fundamento, & contra debitum ordinem. Non enim decet parare pœnæ remissionem,

antequam pœna contrahatur, præterquam quòd aliqualis esset occasio committendi culpas ; quibus sublatis,nulla restat obligatio satisfaciendi.Sic Suar. *disp.*48. *section.7.n.5.*Valent. *1.4.disput.7.quæst.20.punct.5.in princ.*Bonac. *disp.6. q.2.p.3.in princ.*

2. Secunda : debet esse in gratia is , pro quo suffragium satisfactionis offertur. Qui enim in peccato mortali existit, indignus est pœnæ alicuius remissione, vtpote qui dignus est qualibet pœna æterna.Deinde hæc satisfactionum communicatio nititur charitati,& diuinæ promissioni , quæ solùm in fauorem amicorum censetur facta. Præterquam quòd nostra opera , etiamsi excellentissima , sint condignitatem non habeant , vt pro peccatore satisfaciant , bene tamen pro iusto. Suar.*disp.*48.*sect.7.n.*3.Bonac.*dist.disp.6.q.2.de suffragio.pun.*3. *num.*5.

Prædicta satisfactio, vt *superiùs* diximus , in thesauro Ecclesiæ reponitur,vel,vt aliis placet,ipsi satisfacienti,si indiget, applicatur : nunquam tamen censenda est reseruari in acceptatione diuina,vt applicetur peccatori,cùm à peccato resurget:quia huius reseruationis nullum adest fundamentum, neque peccator ea gratia dignus existit,vt bene aduertit Suar.*d. sect.7.n.*4.

Notanter dixi *suffragium satisfactionis:* nam suffragium impetrationis optimè potest, & maximè decet peccatoribus applicari,vt à peccato media pœnitentia resurgant.

9. Tertia : remissum esse debet peccatum , pro cuius pœnæ remissione suffragium satisfactionis offertur. Rationi enim dissonum est pœnæ remissionem obtinere perseuerante culpa , quæ pœna dignum faciat. Neque vllus iustus potest alteri remissionem culpæ venialis immediatè obtinere, sed solùm mereri auxilium,quo se ad culpæ remissionem disponat,sicuti notauit Suar.*dicta sect.7.in princip.*Hæc conditio inter fideles viuentes sæpe deficit : quippe esto , sint in gratia constituti, nullumque reatum pœnæ pro peccatis mortalibus debitum habeant ; attamen sæpe pluribus venialibus afficiuntur , quorum reatus solui non potest,nisi culpis prius remissis. Sed in animabus purgatorij hæc conditio semper obseruatur : quia nullo peccato,etiam veniali, afficiuntur. Nam, etsi aliquibus affecti decesserint , in puncto decessionis eorum illis remissio conceditur , ideoque suffragio satisfactionis semper capaces existunt.

4. Præter supradictas conditiones , nulla alia requiritur : nam character baptismalis , quem aliqui postulant , neque ad suffragium orationis , vt est euidens , neque ad suffragium satisfactionis potest esse necessarius. Si enim catechumenus applicare valet suam satisfactionem baptizato iusto , cur non iustus baptizatus catechumeno ? Certè cùm hæc applicatio sit quædam propriæ satisfactionis donatio, & catechumenus , siue viuus, siue defunctus in charitate baptizato vnirus sit,capax existit illius satisfactionis,qua indiget recipiendæ. Neque obstat , quòd sacrificij fructus catechumeno non applicetur:quia,cùm sit beneficium, quòd Christus Dominus suæ Ecclesiæ reliquit:illi,qui sunt extra Ecclesiam eo frui non possunt. Neque item obstat , quòd Ecclesia regularitet non fundat orationes pro Catechumenis , vti deciditur in Concilio Bracharensi 1. *canon.* 15. ibi : *Placuit, vt Catechumenis sine redemptione Baptismi defunctis,neque oblationis sanctæ commemoratio , neque psallendi impendatur officium.* quia id præstat,vt significet , esse vnum corpus constans ex membris per Sacramentum Baptismi inter se vnitis.Quo non obstante , aliquando pro catechumenis , & iis , qui sunt extra Ecclesiam, orat, vt in feria sexta Parasceue.

5. Secundò,non requiritur,vt is,pro quo suffragium satisfactionis offers, impotens sit ad satisfaciendum,(tametsi aliqui eam conditionem exigant :) quia hæc applicatio satisfactionis est quædam gratuita donatio, quæ solùm exigit voluntatem donantis, & capacitatem in eo, cui facienda est ; aliàs si hæc impotentia necessaria foret,vix vlli viuenti applicare satisfactionem posses,cùm ratus sit,qui actibus,saltem internis, theologarum,atque moralium virtutum non possit,si velit,satisfacere. Item , eadem ratione neque animabus Purgatorij posses satisfactionem applicare:nam esto,satisfacere non possint,possunt satispati,& per satispassionem debitum compensare.

6. Tertiò,neque opus est specialis acceptatio illius, pro quo sacrificium offertur:quia eo ignorante applicari potest, aliàs incertum esset nostras satisfactiones defunctis prodesse:siquidem incertum est,an illas cognoscant,siue viribus naturæ, siue per reuelationem , siue per manifestationem Angeli custodis. Solùm enim requiritur non repugnantia , seu habitualis voluntas,qua gratum quis habet, quidquid in propriam vtilitatem sibi factum fuerit.

7. Quartò , necessarium non est , vt suffragium animabus Purgatorij prosit, quòd ipsæ specialem deuotionem , dum viuerent , circa defunctos habuerint , specialiáque beneficia illis impenderint, vti requisiuit Caieran. *tom.1.opusc.tractat.16. quæst. 5.* cui fauet textus in cap. *Non æstimamus. 13. quæst. 2,* Quia satis decedendo in gratia prædicta suffragia meruerunt, vti probat Valent. *disp.* 11.*quæst.*1.*circa finem* Suarez *dispnt.*48 *sect.6.n.6.*

§. IV.

Expenduntur conditiones requisitæ in offerente suffraginm , vt vtile sit.

1. *Debet suffragium ex intentione formali,vel virtuali,fauendi alis fieri.*
2. *Opus,quo suffragium intendis,debet esse honestum.*
3. *Suffragium satisfactionis ab homine existente in gratia procedere debet,secùs impetrationis.*
4. *Qualiter suffragium orationum impensum à ministro Ecclesiæ differat ab eo,quod impenditur à persona priuata.*
5. *Quando censearis nomine Ecclesiæ orationes fundere.*
6. *Suffragium satisfactionis ab homine viatore præstandum est.*
7. *Plures censent , executionem legati in testamento relicti pœnam defuncto remittere.*
8. *Verius est oppositum.*
9. *Executione restitutionis in testamento mandatæ , non alio modo,quàm executione legati liberatur defunctus à Purgatorio,*

1. QVatuor conditiones enumerari possunt ex parte suffragantis,vt suffragium aliis vtile sit. Prima,vt intentionem habeas formalem , vel virtualem pro aliis suffragium offerendi.Sic D.Thom.*in 4.dist.*45.*quæst.*2.*art.* 4. *qq.* 1. Paludan.*quæst.*2. *art.* 2.Suar.aliis relatis *disp.*48.*sect.*8.*nu.* 22.Emmanuel Sà *verbo,Indulgentia,in addit.in fine.*Bonac.*disp.*6. *q.* 1.*de suffrag.part.*2.Nam secluſa hac intentione opus tuum est, ac proinde vt alteri proprium fiat, donatio interuenire debet, quæ fieri non potest absque voluntate. Illa verò posita, si suffragium satisfactionis multis æqua intentione applicas,omnibus prodest , minùs singulis , quàm si pro singulis offerres: quia finitum inter plures diuisum minùs singulis competit. Si autem vni tantùm suffragium satisfactionis offeras , illi tantùm proderit,si capax existit, sin minùs thesauro Ecclesiæ reponitur.Quòd si de suffragio impetractionis directè loquamur eandem intentionem habere debes impetrandi postulatum iis,in quorum fauorem preces fundis : illæ autem preces pro pluribus oblatæ, nisi pro singulis distinctè fiant,ex se non sunt ita impetratoriæ,sicuti cùm pro singulis offeruntur,tametsi ex benignitate Dei,in qua præcipuè impetratio fundatur, sæpè pro omnibus æquè prosint,ac si pro singulis essent oblatæ : in quo suffragium impetrationis maximè à suffragio satisfactionis differt. Notanter dixi, *impetrationis directæ:*nam indirecta impetratio , quæ consistit in executione boni operis,ratione cuius Deus mouetur amicis , & cognatis operantis benefacere , tametsi ipse operans recordatus illorum non fuerit, neque pro ipsis aliquid postulauerit , specialem intentionem non requirit.

2. Secunda conditio est , vt opus , quo alteri suffragari velis , bonum sit , & honestum , aliàs si Deo displicet , nec satisfactorium esse potest, nec impetratorium , vti ex omnium sententia tradit Suarez *dicta disputat.*48 *section.*2 *numer.* 10. Solùm aduerto , esse aliqua opera , quæ fieri possunt medio internuncio , tanquàm instrumento , vt eleemosyna concessa per famulum : hæc enim ex iniquitate instrumenti non vitiantur ; sed eorum honestas , & valor ex voluntate domini imperantis eleemosynam fieri desumendus est : quia imperans verè, & propriè eleemosynam tribuit illiusque est causa principalis.

3. Tertia , vt suffragium satisfactionis ab homine grato procedat : opera enim in peccato existentis nec meritum,nec satisfactionem habent,nec digna sunt , vt à Deo in remissionem pœnæ, siue alienæ,siue propriæ acceptentur.Suffragium verò impetrationis,licèt ex se parum efficax in peccatore esse potest : sæpè enim Deus ob bona opera peccatoris , & ipsi, & aliis plura beneficia impendit ; quia hæc impetratio , quæ solùm de congruo est , non dignitati operis , sed benignitati Dei nititur.

4. Hinc oritur difficultas , qualiter suffragium orationum, quæ in persona Ecclesiæ ab iniquo ministro offertur, differat à prædicto?Et quidem si de suffragio satisfactionis loquamur, nulla est differentia,quippe nulla satisfactio in illis orationibus reperitur:quia, cùm illæ orationes nõ sint pœnales,& afflictiuæ.Ecclesiæ,quatenus talis est satisfactoriæ esse nõ possũt.At bene esse possunt impetratoriæ:quia ad impetrationem nihil aliud exigitur,quàm significatio voluntatis,& desiderij:quod optimè fieri potest,tametsi is,per quem significatur , iniquus sit:differt tamen hæc impetratio ab ea , quam iniquus minister , vt priuata persona præstat:quia nititur operi non solùm bono,& honesto;sed facto ab Ecclesia,quæ Deo maximè placet , & grata est:cuius placito non obest ministri iniquitas:at impetratio,quæ fit ab iniquo ministro,vt à singulari persona,

hanc

hanc qualitatem non habet, ideóque ex se longè minus efficax est ad impetrandum. Differentia verò, quam Suarez *disp. 48. sect. 8. n. 8.* assignat, nempe, orationes Ecclesiæ ob eius sanctitatem impetrare infallibiliter aliquam pœnæ remissionem vel applicando Christi satisfactionem, vel impetrando, vt ipse eam applicet; quàm infallibilitatem non habent orationes priuatæ personæ; mihi non probatur: quippe Ecclesia impetrare non potest à Deo gratuitam pœnæ remissionem; sed solutione facta, vt ex sententia ipsius Suarez *suprà* firmatum reliquimus: neque etiam illi datum est, infallibiliter applicare Christi satisfactionem mediis orationibus, aliàs esset orationibus Ecclesiæ concessa indulgentia. Impetrare verò à Christo, vt ipsam satisfactionem applicet, magis dubium est: nam esto id facere possit ex absoluta potentia; credendum est nunquam facere, postquàm Ecclesia thesaurum suæ satisfactionis dispensandum reliquit. Restat ergo, vt solùm differat impetratio Ecclesiæ, etiam per iniquum ministrum, ab impetratione cuiusuis personæ singularis in excellentia, & dignitate, tum operis, tum operantis, ob quæ longè efficacior est ad excitandum Deum, & mouendum vt postulata concedat.

5. Quòd si roges, quando censeatis nomine Ecclesiæ suffragium offerre, quando nomine tantùm proprio? Respondet Nauarr. *tractat. de orat. cap. 20. numer. 40.* te, siue Clericum, siue laïcum nomine Ecclesiæ suffragium offerre, quoties orationibus ab Ecclesia institutis veteris ad orandum: Ecclesia enim has orationes videtur instituisse, vt nomine ipsius à Deo beneficia fideles impetrent. Quæ enim in hac institutione repugnantia adest? aut quod inconueniens fingi potest? Certè nullum. Ergo asserenda est, præcipuè cùm & singulis fidelibus, & Ecclesiæ conueniat: quippe hac via, faciliùs, & celeriùs Deus postulata concedet. Verùm, esto, hæc sententia pia, & probabilis sit, probabiliorem existimo, quæ asserit suffragiũ nomine Ecclesiæ desumendum esse, non ex oratione, & precibus, sed ex modo, quo funditur. Quia verisimile non est, Ecclesiam instituisse quamlibet orationem, vt nomine ipsius quilibet fidelis ea uteretur, cùm non omnes sint Clerici, vel Religiosi: atque adeò nec ministri Ecclesiæ: sed orationes instituisse, vt docerentur fideles à Deo postulare, sicuti Christus orationem Dominicam instituit, non vt nomine ipsius Patrem oremus; sed, vt nos doceret, quomodo nomine proprio orandum nobis est. Quare ea oratio nomine Ecclesiæ fit, quæ sit ex præcepto ipsius Ecclesiæ, illiúsque ordinatione. Non enim intelligitur, te nomine alterius operari posse, quin alter tibi vices suas committat, specialitérq; designet. Atque ita docent Suar. *disp. 48. de suffrag. sect. 8. n. 9.* Bonac. *disp. 6. quæst. 2. p. 2. n. 7.*

6. Quarta, debet præstari suffragium, si satisfactionis sit ab homine viatore: nam extra hanc vitam nec locus est satisfactionis, nec meriti, iuxta illud Ioan. 9. *veniet nox, quando nemo potest operari.* Ideóque Paul. *ad Galat. 6.* monet, vt dum tempus habemus, id est, dum sumus in hac vita operemur bonum: tempore enim suo metemus illud. *Dixi, si satisfactionis sit*: nam suffragio impetrationis dubium non est posse Beatos, imò & animas in Purgatorio existentes viuis fidelibus prodesse: et enim illorum precibus plura nobis beneficia piissimus Deus concedit.

7. Hinc decidenda est quæstio, qualiter executio pij legatii in testamento relicti defuncto existenti in Purgatorio prodesse possit? Non enim desunt Doctores, qui sentiant, virtute illius pœnam illi remitti, eò quòd defunctus non per voluntatem, quam de præsenti habet, sed per voluntatem, quam in vita habuit, illius est causa: quod videtur sufficiens, vt opus illud satisfactorium nouiter sit. Aliàs omnes fideles legata in testamento relinquentes grauiter deciperentur, cùm credant, ea legata ad remissionem pœnarum illis fore profutura, & ex hac intentione ea relinquant: & executores testamentorum omittentes executionem, nullam defuncto iniuriam irrogarent, si nullo fructu eum priuant: quod dici non potest, cùm expresè Concil. Vasense eos necatores appellet, & excommunicatione feriendos decernat, in c. *Qui obligatione. 2. 13. q. 2.* Ergo asserendum est, executionem legatorum defunctis prodesse, vt citiùs à Purgatorio liberentur: quod fieri non potest, nisi exhibendo satisfactionem, qua pœna remittatur. Atque ita docere videntur D. Th. *in 4. dist. 45. q. 2. art. 1. quæstiunc. 3.* Palud. *art. 1. concl. 3. & 5.* Bonac. *art. 2. q. 2.* Soto *q. 2. art. 1. concl. 4.* Nau. *de orat. cap. 19. n. 59.* expressiùs Supplement. Gab. *d. dist. 45. q. 2. art. 2. & leg. 56. in can.*

8. Nihilominùs veriùs censeo cum Suar. *disp. 48. sect. 8. n. 18.* executionem legati pij, quatenus est effectus voluntatis defuncti, nullatenus satisfactorium esse, neque ob illam aliquam pœnæ debitæ remissionem immediatè fieri, tametsi pluribus aliis modis defuncto prosit. Priorem partem mihi persuadet: quia ea executio non procedit à voluntate defuncti humano modo, siquidem eam eo tempore impedire non potest. Non igitur potest esse satisfactoria: hac enim ratione, si famulo imperes eelemosynam largiri, & tempore, quo famulus elargitur, sensibus destitutus sis, nullam ex illa satisfactionem obtines, præter eam, quam obtinuisti, imperando eelemosynam futuri: nam comparatione tui ea executio non est opus humanum, & voluntarium. At defunctus esto, voluntatem, & intellectum habeat, nullatenus in testamenti executionem influit; sed respectu executionis se habet, ac si dormiret: ergo executioni nullam satisfactionem concedere potest. Præterea defunctus est extra viam, hoc est, extra statum merendi, & satisfaciendi, sibi, & alteri. Si autem ea executio satisfactoria esset, vt ab ipso defuncto fuit impetrata, verum esset dicere, defunctum satisfacere posse: cur ergo non poterit denuò mereri? Non enim ad meritum plures conditiones, quàm ad satisfactionem expostulantur. Quapropter condentes testamentum summopere aduertere debent, vt sint in gratia, cùm ea legata relinquunt: siquidem tota satisfactio, sicut & meritum, in legatione perficitur. Quòd si tempore legationis in peccato existant, debent sublato peccato voluntatem confirmare, aliàs nullam ex legatione satisfactionem, sicuti nec meritum obtinebunt. Secunda pars conclusionis, scilicet, multis aliis modis executionem testamenti defuncto prodesse, facilè probatur. Primò, poterat prodesse ad remissionem pœnæ, si ipse executor in gratia existens eam executionem, quod est opus pium, honestum, & de iustitia debitum, ac proinde meritorium, & satisfactorium, defuncto vellet applicare. Secundò, ob illam executionem non solùm vt procedit ab exequente; sed vt est effectus voluntatis defuncti, moueri Deus potest; tum ad excitandos fideles, vt pro tali defuncto satisfactionem aliquam exhibeant; tum ad concessionem alicuius gaudij, & consolationis, tum ad minorandum pœnarum tempus, tametsi pœna intensior fiat. Tertiò, virtute illius executionis excitantur legata recipientes, ad orationes fundendas pro defunctis, nouáque satisfactiones illis applicandas, ob quæ, & alia commoda meritò Concilium Vasense negligentes executores, pauperum necatores appellat. Neque ratio opposita aliquid ampliùs probat. Neque D. Thom. aliíque plures Doctores nobis contrarij sunt, cùm ipsi tantùm dicant, executionem testamenti defuncti prodesse, vt citius liberentur: quod optime intelligi potest de mediata remissione, non de immediata, quatenus effectus est voluntatis defuncti.

9. Secundò deciditur, an ob restitutionem in testamento relictam, & executioni mandatam citius defunctus liberetur à Purgatorio, vel ob eius omissionem detineatur? Et breuiter respondeo, ob executionem restitutionis non posse alio modo citius liberari, quam liberatur executione cuiusuis legati pij: illis tamen modis manifestum est liberari posse, ideóque per accidens ob omissam restitutionem detineri in Purgatorio potest: quia non præstatur id, quo Deus moueri solet ad excitandos animos fidelium, vt in fauorem defuncti restituentis nouas satisfactiones exhibeant. Per se autem detineri in Purgatorio non potest ob omissam restitutionem: nam, cùm ipse defunctus in ea omissione culpabilis non existat, licèt tempore vitæ fuerit, ob eam puniri non potest. Quare, si reatum debitum tempore mortis habitum sufficienter soluit, ad cælum euolabit, sicut aduertit Suarez *disp. 48. sect. 8 n. 19.*

PVNCTVM II.

De nominice, & natura Indulgentiarum,

1. *Indulgentia vnde dicatur.*
2. *Eius definitio.*
3. *Remissa culpa plerumque restat aliqua pœna luenda.*
4. *Datur in Ecclesia thesaurus, seu cumulus satisfactionum Christi, & Sanctorum.*
5. *Hic thesaurus in acceptatione diuina existit.*
6. *Reliquit Ecclesiæ Christus potestatem distribuendi praditum thesaurum.*
7. *Explicatur definitio Indulgentia.*
8. *Vsus concedendi indulgentias est antiquissimus.*
9. *Non est actus Ordinis, neque Ordinem requirit.*
10. *Est tamen iurisdictionis actus.*
11. *Negant plures, absolutionis actum in concessione indulgentiarum concedi.*
12. *Vera est supradicta sententia in comparatione defunctorum secùs viuorum.*
13. *Actus iurisdictionis, qui indulgentiarum concessione exercetur, voluntarius est, non coactiuus.*
14. *Concedens Indulgentias eas lucrari potest.*

1. TAmetsi Latini Interpretes sæpius nomen indulgentiæ pro molli permissione, & ratione non satis consentanea vsurparint, vt constat ex illo Quintil. l. 1. c. 3. *Mollis illa educatio, quam indulgentiam vocamus, neruos omnes & mentis, & corporis frangit.* Attamen Concilia, & Patres Ecclesiæ Indulgentiam appellarent, iustam, & liberalem debiti remissionem, iuxta textum in c. *Quod autem, de pœnit. & remiss.* &c. *Indulgentia. eod. tit. in 6.* & cap. *Si quem, §. indulgentia 2. q. 3.* & leg. 1. *tit. 33. part. 7.* & Extrauag. *Vnigenitus de pœnit. & remiss.*

2. Sumpta igitur indulgentia in hac acceptione, communiter à Doctoribus definitur, vt videre est in Caiet. *de indulgent.c.7.* Cordub.*eod.q.1.* Nauarr.*notab.20.n.1.* Henriqu. *l. 7. c.1.* Valent. *tom.4.disp.7.q. 20.p. 1. stat im in princ.* Suar.*tom.4 in 3.p.disp.49.sect.4.in princip.* Coninch. *disp.12.initio.* Laym. *l.5.sum.tr.7.c.1.n.1.* Bonac. *disp.6.q.1.pun.1.* Barbos. *3.p.de potest. Episc. alleg. 88. n. 1.* vt sit pœnæ temporalis pro peccatis actualibus remissis debitæ relaxatio de thesauro communi Ecclesiæ ab eo, qui potestatem habet.

3. Pro cuius explicatione præmitto, etsi remissa culpa necessariò pœna æterna, quæ illi annexa est, remittatur, attamen sæpe aliqua pœna temporalis manet luenda, vel in hac vita, vel in Purgatorio, sicuti *tract. de pœnitent. p.de satisfact.* latè diximus.

4. Secundò præmitto, in Ecclesiâ dari thesaurum, seu cumulum infinitum satisfactionum, præcipuè ex satisfactionibus Christi Domini, deinde ex satisfactionibus Beatissimæ Virginis Mariæ, aliorumque Sanctorum constantem, vt tradunt, tanquam de fide, Doctores catholici apud Bellarmin. *t.3.de Indulgent.ferè in princip.* Valent.*t. 4. disp. 7. q.20.p.1.in medio.* Suarez *disp.49.sect.1.& disp.51.sect.1.* Coninch. *disp.12. dub.1.* Bonac.*disp.6.q.1.p.1.in fine.* Laym.*l.5. tract.7.c.1.*& probat textus in extrauag. *Vnigenitus. de pœnitent. & remiss.* & Trident.*sess.21.c.9. & sess.25.ad finem.* Etenim, cùm Christus Dominus infinitam satisfactionem mediis suis operibus Patri obtulerit pro nostris, & totius mundi peccatis, illamque suæ Ecclesiæ reliquerit, quia totus est nobis natus, & datus, vt dixit Isai.*c.9.n.6.* Ioann.*c.4.n.26.* Paud.*ad Galat.1. n.4.ad Titum.2.n.14. ad Roman.8.n.32.* & Petrus *c. 2. n.21.* manifestum est, penes Ecclesiam potestatem esse distribuendi illam satisfactionem; aliàs frustra nobis eam satisfactionem reliquisset, si ea Ecclesia vti non posset. Deinde, cùm omnia opera B. Virginis, & aliorum Sanctorum, non solùm habeant vim merendi, sed pro peccatis satisfaciendi, quorum satisfactione ipsi sæpe non indiguerunt, neque eam aliis de facto applicarunt; efficitur ex benignitate Dei eam satisfactionem in thesauro Ecclesiæ simul cum satisfactione Christi Domini reposui per Prælatos Ecclesiæ distribuendam, ne dicamus, eas satisfactiones omnino perire. Neque inde fit, satisfactioni infinitæ Christi Domini derogari: quia esto, satisfactiones B. Virginis, & Sanctorum, satisfactioni Christi Domini adiungantur; id tamen non ex necessitate: nam illis cessantibus satisfactio Christi ita infinita est, vt nequaquam exhauriri possit. Adiunguntur autem Christi Domini satisfactioni, tum in sanctorum honorem, tum in charitatis fidelium augmentum. Neque item ex hac satisfactionum coniunctione derogatur plenæ Christi redemptioni, quæ præcipuè in liberatione à peccato, & pœna æterna consistit: quia satisfactiones Sanctorum ad prædictam liberationem non concurrunt. Et licèt concurrant ad liberationem pœnæ temporalis pro peccatis debitæ, quia tamen non ex se, sed ex virtute, & efficacia, quam à satisfactione, & merito Christi Domini acceperunt, concurrunt, ideo plenæ Christi satisfactioni, & redemptioni non derogatur: quinimo maximè extollitur, cùm non solùm per se, sed per virtutem, quam satisfactionibus sanctorum communicat, pœnas pro peccatis debitas remittere possit.

5. Quòd si roges, quo loco thesaurus satisfactionum Christi Domini, & sanctorum existat? Respondeo, non in loco aliquo materiali, sed in Dei acceptatione, quippe Deus Pater satisfactionem Christi Domini, & superfluentem satisfactionem B. Virginis, & sanctorum in sua voluntate obseruatam habet, & acceptam, vt inde per Prælatos Ecclesiæ distribui, & applicari possit.

6. Tertiò præmitto, Christum Dominum suæ Ecclesiæ reliquisse potestatem ex prædicto thesauro applicandi satisfactiones, quæ visæ fuerint conuenientes fidelibus, vt pœnæ pro peccatis debitæ remissionem obtineant, atque adeò concedendi indulgentias, sicuti supponit Trident. *sess.21.cap.9. de reformat.* & apertius *sess. 25. decreto de Indulgent.* Satisfactio enim Christi Domini, esto infinita sit, & sufficiens pro cuiuslibet peccati, quoad culpam, & pœnam, remissione: attamen ob nostram vtiliratem applicatione indiget. Hæc autem applicatio multiplicitèr fit, tum Sacramentis, tum sacrificio, tum indulgentiarum distributione, vti colligunt communiter Doctores ex illo Matth. 16. *Tibi dabo claues regni cælorum, & quodcunque solueris super terram, erit solutum in cælis.* Etenim, cùm huiusmodi verba latè interpretanda sint, vtpote potestatem continentia nemini nociuam; & introitus regni cælorum non solùm culpa, sed qualibet pœna debita impediatur, efficitur Petro illis verbis promissam esse facultatem soluendi ea pœna astrictos, vt sic soluti liberè possint in regnum cæleste introire. Concessa autem creditur hæc potestas, cùm Ioan.*c.21.* dictũ illi est, *Pasce oues meas.* Nam eo loco tradidit Christus Petro vniuersalem potestatẽ regendi Ecclesiam: at sub ea potestate latè interpretata non solùm cõtineri debet potestas sacramenta ministrandi, leges ferendi, sed eriã soluendi subditos à pœnis pro peccatis debitis: quia hæc potestas, & fidelibus conuenientissima est, & promissioni factæ de clauibus regni cælorum maximè congruit: siquidem ea potestate regnum cælorum, quod ob pœnarum debitum clausum est, aperitur.

7. Ex his definitio indulgentiæ apertissima est. Dixi, esse relaxationem pœnæ temporalis pro peccatis actualibus remissis debitæ. Neque enim esse poterat relaxatio culpæ, etiam venialis, cùm hæc non nisi per sacramentum, vel interiorem hominis renouationem fiat. Neque etiam pœnæ æternæ: quia hæc simul cum culpa remittitur. Neque etiam esse potest relaxatio pœnæ debitæ pro peccato originali, quia eo remisso, & pœna damni, quæ illi correspondet, integrè remittitur: præterquàm quòd indulgentiæ non in satisfactionem pœnæ damni, sed sensus applicantur. Nec denique esse potest relaxatio pœnæ, stante culpa: quia alienum est ab ordine diuinæ prouidentiæ remissionem pœnæ concedere, culpa non remissa. Restat igitur, vt indulgentia remissio sit tantùm pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus remissis. Hæc autem remissio fit ex thesauro Ecclesiæ ab eo, qui potestatem habet thesaurum distribuendi: cui verò ea potestas concessa sit, *inferius* dicemus.

8. Vsus verò concedendi indulgentias antiquissimus est, vt expressè testatur Trid *sess.25.decreto de indulg.* & Bonifac. *in Extrauag.1.de pœnit.& rem.* & pluribus exornant Henriq.*lib. 7.de indulg.c.5.* Val. *disp.7. q.20.p.2.* Bellarm. *tract. de Indulg. c.3.* Suar. *disp.46.sect.2.* aliique scriptores aduersùs Hæreticos nostri temporis. Quinimò plures existimant, ab Apostolorum tempore hunc vsum incepisse, neque leuiter colligitur ex illo Pauli 2. *ad Cor.2.* vbi incestuoso, quem priùs excommunicauerat, partem pœnæ, pro peccatis debitæ, remisit; tum, ne abundantiori tristitia absorberetur, tum in gratiam Corinthiorum, qui pro ipso intercesserant. Hanc autem remissionem non solùm fuisse de pœna iudiciali, & exteriùs soluenda, sed de pœna debita quoad Deum probant ea verba, quæ Paulus dixit: *Nam & quod donaui, si quid donaui propter vos in persona Christi.* At, si Paulus solùm pœnam iudicialem, & externam remitteret, cùm respectu illius Iudex ordinarius esset constitutus, non affirmaret in persona Christi eam facere remissionem; cùm nomine proprio eam faciat. Infertur ergo remissionem ibi factam esse de pœna debita quoad Deum, quam Paulus præstare poterat tantùm in persona Christi, & quatenus illius minister erat.

9. Sed cuius potestatis actus sit indulgentiarum concessio, Ordinisne, an iurisdictionis? Et quidem non esse actum Ordinis, etiam sacerdotalis, vel Episcopalis, communis est sententia cum D.Th.*in 4.dist.20.q.1.art.4.qq.2.* Caiet. *Opusc. de Indulg.c.2.* Sylu.*verb.indulgentia,n.13.* Sot. *dist.21.q.1.art.4.* Suar. *disp.49.sect.3. n.3.* quia indulgentiarum concessio est quædam authentica ex thesauro Ecclesiæ distributio: at hæc non cuilibet sacerdoti, vel Episcopo concedi à Christo expediebat, sed illi tantùm, quem suum Vicarium reliquerat, cuique tota Ecclesia commissa erat Prætereà sæpè Pontifices augent, vel minuunt potestatem Episcopis in concessione indulgentiarum, vt probat text. in *c. Cum ex eo.de pœnit.& rem.* & *c.Romana,eodem tit.in 6.* At, si ex vi ordinationis hæc potestas sacerdotibus, vel Episcopis competeret, augeri, vel minui non posset.

Quinimò existimo, indulgentiarum concessionem non solùm non esse à potestate Ordinis, sed neque Ordinem requirere. Sed eo ipso, quo Pontifex est electus, & iurisdictionem in Ecclesiam obtinet, Potestatem habet indulgentias concedendi: nam earum concessio ad rectam, & conuenientem Ecclesiæ gubernationẽ pertinet, vt latius prosequitur Suar. *disp. 49.sect.3.à n.4.& disp.55. sect.3.n. 18.* & tradit Abbas *in c. Accedentibus de excessib.Prælat.* Cordub.*de Indulg.q.10.propojit....* Nauarr.*tract.de indulgent. notab.3.*

10. Ex his sit, concessionem indulgentiarum à potestate iurisdictionis soluendi subditos, illisque benefaciendi prouenire: quæ fuit sententia communis apud S.Th.*in 4.dist.20.* Azor. *instit.mor.2.p.lib.3.cap.54.q.2.* Vgolin.*de potest. Episc. c. 41. in princ.* Aloys. Riccium *resolut.222.n.1.& resolut.306. n.4.* Suar. *dist.49.sect.3.n.7.* Val.*disp.7.q.20.pun.1.post.med.* Barbos. *alleg. 88.n.5.& seqq.* Layman.*tract.7.c.1.n.4.* colligitúrque apertè ex Alexand.III. *in c. Quod autem de pœnit. & rem.* vbi negat indulgentias posse non subditis concedi: quia earum concessio actus est iudicialis, qui nequit in non subditum exerceri. Ratione verò probatur: quia per indulgentiarum concessionem thesaurus Ecclesiæ distribuitur, & fidelibus applicatur: at distributio bonorum communium reipublicæ ex potestate iurisdictionis, quam Magistratus habet in rempublicam nascitur: ergo ex iurisdictione, quam Pontifex habet in Ecclesiam nascitur potestas thesaurum Ecclesiæ distribuendi. Quæ ratio probat, concessionem indulgentiarum, tam pro viuis, quàm pro defunctis ex potestate clauium distribuendi thesaurum Ecclesiæ prouenire, actúmque esse iurisdictionis.

11. Sed, an vltra distributionem thesauri, & bonorum Ecclesiæ exerceat Pontifex actum alium iurisdictionis, absoluẽdo fideles à pœnis pro peccatis debitis; non est constans sententia. Nam Durand.*in 4.distinct.20.q.3.art.2.& ibi* Palud. *q. 4.* Syluest.*verb.indulgentia,n.3.* Antonin.*1.p.tit.10.cap.3.* & alij negant.

negant. Quorum fundamentum est: quia pœnarum debitarum remissio in tantum per Indulgentias fit, quatenus ex satisfactionibus Christi, & sanctorum soluitur, quidquid debitor soluere debebat. Sed ad hanc solutionem nihil aliud requiritur, quàm quòd tantum pretium ex thesauro Ecclesiæ exhibeatur, quantum debitum est. Ergo nullum aliud actum præter distributionem thesauri, & illius applicationem, Indulgentiarum concessio continet.

12. Nihilominùs distinguendum est inter Indulgentias pro viuis concessas, vel pro defunctis. Concessio igitur Indulgentiarum pro viuis non solùm continet veram thesauri distributionem & applicationem, sed etiam veram absolutionem, remissionem, & condonationem pœnæ mediæ illa satisfactione ex thesauro Ecclesiæ Deo exhibita: at concessio Indulgentiarum pro defunctis nullam absolutionem, vel remissionem à Pontifice factam cõtinet. sed sola pretij debiti exhibitione, & illius per Deum acceptatione fit pœnæ remissio. Si expresse Bellar. *lib. 1. de Indulg. c. 5.* quem sequuntur Suar. *disp. 49. sect. 4. à n. 9. &* 10. Coninch. *disp. 12. dub. 2. n. 10. &* 11. latè Valen. *t. 4. disp. 7. q. 20. p. 1. circa med.* Ratio posterioris partis manifesta est. Nam Pontifex iurisdictionẽ exercere non potest in defunctos: nõ enim sunt oues, quas Põtifex pascere possit. Quapropter solùm potest ex thesauro Ecclesiæ, in quem iurisdictionẽ habet, eam satisfactionem accipere, qua ipsi defuncti indigẽt ad plenã suorum peccatorum satisfactionem, eámque viuentibus tradere, vt summo Deo offerant, quam Deus pro sua benignitate acceptãs, pœnas debitas immediatè remittit. Ratio verò prioris partis est: quia non implicat, sed potiùs maximè decet, cùm Põtifex pro fidelibus exhibet diuinæ Maiestati ex satisfactionibus Christi, & Sanctorum, quidquid necessarium est ad integram pœnarum debitarum solutionem, vt simul nomine Christi pœnas debitas remittat, illósque à debito pœnarum absoluat: quia in hac absolutione, & clauibus Ecclesiæ, potestatéque soluendi vtitur, & iurisdictionem exercet, & suã potestatem cõmendat. Quòd verò sic fiat, colligitur ex pluribus Pontificiis decretis, vbi Indulgentiarum cõcessionem appellant relaxationem, condonationem, & absolutionem: & præcipuè probatur manifestè &c. *Quòd autem de pœnit. & rem.* vbi negat Pontifex consequi non subditos Indulgentias: quia comparatione illorum non est potestas ligandi, aut soluendi. Censet ergo pontifex, concedentem Indulgentias propriè absolutionis actum exercere. Alias nulla esset ratio, ob quam non possit Episcopus sibi non subditis Indulgentias concedere contra prædictum cap. *Quod autem.*

13. Rursus hic actus iurisdictionis, qui comparatione subditorum exercetur in concessione Indulgentiarum, non est actus iurisdictionis coactiuæ, sed voluntariæ: quia non ligat, sed soluit, & non soluit, nisi volentem: ideóque nunquam conceditur, nisi sub onere alicuius operis voluntarij, sicuti notauit Suar. *disp. 49. sect. 3. n. 9.* Aloys. Riccius *resolut. 306. n. 5.* Barbos. *alleg. 88. n. 16.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. c. 1. n. 5.* Coninch. *disp. 12. dub. 2. n. 11.*

14. Hinc fit, Pontificem, vel Episcopum concedentes Indulgentias, eas lucrari posse quia esto, nemo in se ipsum exercere iurisdictionem coactiuam possit, benè tamen voluntariam. Præterquàm quòd ipsi partes sunt Communitatis, cui Indulgentiæ conceduntur. Non igitur debent esse deterioris conditionis. Atque ita latè probat Suar. *disp. 52. sect. 1. à n. 14.* Azor. 2. *p. lib. 3. cap. 55. quæst. vlt.* Layman. *tract. 7. cap. 1. circa finem.* Bonac. *disp. 6. de Indulgent. quæst. 1. par. 3. num. 16.* Barbos. *3. part. de potest. Episcop. allegat. 88. in fine.* Bellarmin. *lib. 1. cap. 6. in fine.* Emman. Sa *Indulgentia, num. 17.* & alij plures apud ipsos.

PVNCTVM III.

Quotuplex sit Indulgentia, & quem effectum habeat.

1. *Indulgentia alia est totalis, alia partialis.*
2. *Partialis alia est determinata, alia indeterminata.*
3. *Proponitur quædam obiectio, & soluitur.*
4. *Qualiter intelligatur clausula illa sæpè apposita in Indulgentiarum concessione, de pœnitentiis iniunctis.*
5. *Pœnitentia iniuncta in Sacramento Pœnitentiæ non remittuntur directè.*
6. *Neque item publicæ, & iudiciales.*
7. *Prædicta clausula non restringit concessionem, sed ampliat.*
8. *Explicatur sensus prædictæ clausulæ.*
9. *Qualiter intelligatur clausula, de peccatis, de quibus contritus, & confessus es.*
   Proponitur ratio dubitandi.
10. *Satis est probabile, ad omnia peccata extendi.*
11. *Qualiter Indulgẽtia plena, plenior, & plenissima intelligatur.*
12. *Proponitur quædam obiectio, & soluitur.*
13. *De diuisione Indulgentiæ in personalem, & realem, seu localem.*
14. *Qui possint lucrari Indulgentiam concessam hominibus alicuius ciuitatis.*
15. *Qualiter visitanda sit Ecclesia ad lucrandam Indulgentiam localem.*
16. *Quis sit Indulgentiæ effectus.*

1. PRimò, diuiditur Indulgentia in totalem, & partialem: quam diuisionem insinuat Clemens *in Extrauaganti, Vnigenitus de pœnit. & remissionib.* dicens, thesauri Ecclesiastici dispensationem Petro esse commissam, nunc pro totali, nunc pro partiali remissione pœnæ temporalis pro peccatis debitis applicandam. Totalis ergo indulgentia dicitur, quæ totam pœnam remittit ei, cui applicatur. Et licèt debitæ inæqualiq; sint: quia vnus debitum grauius est debito alterius, abundantiorémque satisfactionem expostulat; nihilominùs indulgentiæ totalis concessione omne debitum plenè remittitur, sicuti contingit in Baptismo, qui omnem pœnam pro peccatis debitam remittit, non solùm ei, qui leuem tenebatur luere, sed etiam ei, qui grauissimam debebat sustinere. Partialis verò indulgentia est illa, quæ per se non integram pœnam, sed partem remittit.

2. Hæc partialis indulgentia alia est indeterminata, alia determinata. Indeterminata est, cum conceditur remissio tertiæ, vel quartæ partis pœnarum debitarum. Nam, cùm in diuersis subiectis debita inæqualia sint, effectum remissionis indeterminatum habet, hoc est, maiorem, vel minorem pro qualitate suscipientium; ex se tamen efficax est ad remittendam tertiam, vel quartam partem, quæcũque sit, vt benè Suar. *disp. 50. sect. 1. in fine.* Determinata verò, quando conceditur remissio decem, vel centum annorum. Etenim antiquo tempore pro grauibus criminibus pœnitentiæ publicæ imponebantur: pro crimine aduersarij septem anni pœnitentiæ erant assignati, iuxta textum *in c. Hoc ipsum. 33. q. 2.* Pro aliis criminibus quadraginta dies ieiunij in pane, & aqua designabantur, qui plerũque à principio Quadragesimæ vsque ad diem Cœnæ Domini perdurabant, vti colligitur *ex can. In c. 50. dist.* Quod ieiunium Carena vocabatur, à carendo cibo, & potu, hominúmque consortio. Si verò delictum extraordinarium esset, sicuti fuit illius, qui per falsam accusationem alteri mortem intulit, cuius meminit textus *in c. Accusasti. 8. de accusationib.* vtraq; pœnitentia, & quadragenarij ieiunij, & septem annorum imponitur: si delicta multiplicarẽtur, pro illorum multiplicitate, & grauitate pœnitentiæ designabantur. Quando igitur indulgentia quadragena conceditur, intelligẽdum est, concedi eam pœnæ remissionem, quæ quadragena pœnitentia obtineretur. Si autem indulgentia septena conceditur, ea remissio conceditur, quæ per pœnitentiam septem annorum obtinenda foret. Atque ideò quoties indulgentia alicuius anni conceditur, credendum est, concedi eam remissionem, quæ pœnitentia communi, & iuridica illius anni obtineretur, sicuti ex communi docent Suar. *disp. 50. sect. 5. à n. 11.* Valen. *tom. 4. disp. 7. quæst. 20. p. 3. ad fin.* Coninch. *disp. 12. dub. 5.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. c. 3. in princ.* Bonac. *disp. 6. q. 1. p. 2. n. 2.*

3. Sed aduersùs hunc modum dicendi obstat, affectum indulgentiæ indeterminatum esse, eò quòd determinari non potest remissio, quæ per pœnitentiam esset obtinenda; quippe hæc crescere, & minui potest, tum ex feruore operantis, tum ex gratia habituali, tum ex fine, tum ex intensione, & duratione. Sed respondeo cum supradictis Doctoribus, in hac indulgentiarum concessione spectari tantùm remissionem, quæ per pœnitentiam quadragenam, vel septenam exteriùs liberè factam abstrahendo ab aliis circunstantiis obtineretur: quæ remissio determinata est; & Deo cognita: ac proinde effectus indulgentiæ determinatus esse potest. Vel dic cum Suar. *disp. 50. sect. 5. num. 16.* spectandum esse statum, quo te ad luctandum indulgentiam disponis, & iuxta illum, qualitatémque operis iniuncti mensurandum esse indulgentiæ effectum; ita vt effectus indulgentiæ vnius anni æquet remissioni, quam obtineres per prædictum opus, si per annum duraret, & sic indulgentiæ effectus determinatus erit, tametsi in vno abundantior, quàm in alio.

4. Porrò quadragena, vel septena, vel alia determinata indulgentia concedi solet, non absolutè, sed cum hoc addito *de pœnitentiis iniunctis*, vt colligitur ex c. *Cùm ex eo. de pœnit. & remiss.* & c. *Romana. eodem tit. in 6. & Clement. vn. de Reliquis, & venerat. Sanctor.* Quæ verba non leuem patiuntur difficultatem, qualiter intelligantur. Nam plures, grauéque Doctores, Paludan. *4. dist. 20. q. 4.* Caietan. *opusc. de Indulgent. c. 2. &* 7. Nauarr. *eodem, not. 11. n. 13.* Cordub. *q. 9.* Hentiq. *lib. 7. c. 6. n. 2.* & alij existimant, ex vi illorum verborum concessionem restringi, vt solùm intelligatur remitti reatus pœnæ temporalis, pro quo soluenda pœnitentiæ iniunctæ sunt. Mouentur: quia illa verba aliquem effectum operati debent, ne frustra censeantur apposita, neque apparet alius effectus præter supradictum, quem operari possint.

5. Cæterum, vt quid sentiam, paucis exponam, dicendum primò est, ex forma huius indulgentiæ pœnitentias in sacramentali foro iniuncta nequaquam directè remitti posse

Quia obligatio eas exequendi orta fuit à Confessario, supremo Iudice,& Dei vices tenente; Indulgentiarumque concessio non est directa præceptorum dispensatio, sed applicatio satisfactionis ex Christi thesauro pro pœnis debitis. At esto, per Indulgentias pœnitentiæ in sacramentali foro iniunctæ,remitti directè non possint,benè tamen indirectè,rollendo materiam,& fundamentum illius obligationis. Etenim, cùm obligatio exequendi pœnitentiam iniunctam supponat reatum pœnæ, pro quo soluendo imposita sit, sublato per Indulgentiam eo reatu cessat obligatio pœnitentiæ iniunctæ. Atque ita docet Suar. aliis relatis *disp.*50. *sect.*2.*n.*4. Coninch. ex parte *disp.*12.*concl.*1.*n.*16. Hoc autem intelligendum est (vt benè aduertit Suar.*n.*7.& diximus *tract.de pœnit.punct.de satisfact.*) modo pœnitentia in solam peccatorum vindictam iniuncta sit,non in illorum medelam,sicuti censendæ sunt ferè omnes pœnitentiæ hoc tempore impositæ,quarum obligatio ob Indulgentias cessare non potest, cùm Indulgentiæ appetitum non frænent, nec prauum habitum destruant, nec passiones remittant.

6. Secundò dico: Publicæ, & iudiciales pœnitentiæ, quæque in satisfactionem Ecclesiæ ob peccata scandalosa apponuntur, nequaquam ex vi prædictæ Indulgentiæ censeri possunt directè remissæ: quia Indulgentia non ad satisfaciendum Ecclesiæ,sed ad satisfaciẽdum Deo pro pœna peccatis debita dirigitur,contingeréque potest, Deo plenè esse satisfactum: & nihilominùs Ecclesiam peccatum punire velle,& debitam de illo satisfactionem sumere. Regulariter autem,præcipuè iure antiquo spectato, concessa Indulgentia de pœnitentiis iniunctis, simul illarum obligatio remissa esse censebatur, vti supponunt Nauarr.Cordub.Caiet.Henriq.& aliis *superiùs* relati.

7. Tertiò dico, per prædictam Indulgentiam de pœnitentiis iniunctis non restringi concessionem ad remittendum reatum pœnæ illorum peccatorum, pro quibus pœnitentiæ iniunctæ sunt,vt latè,& eruditè probat Suar. *disp.* 50. *sect.*3. *à n.*14. Coninch. *disp.*12.*dub.*3.*concl.*4.& 5. Consentit Laym. spectata consuetudine hodierna imponendi pœnitentias *l.*5. *sum. tr.*7.*c.*3.*vers. At verò*. Quia nulla fingi potest congrua ratio, ob quam vellet Pontifex reatum illorum peccatorum remittere potius,quàm aliorum: quinimò grauis congruentia adest,non leuiter persuadens, Indulgentiam nullatenus ad prædictum reatum restringi: quippe sæpè frustranea esset Indulgentia,si pœnitentias iniunctas executus esses, & ob earum executionem reatus pœnæ illorum peccatorum sublatus. At credendum non est, Pontificem velle exequentem pœnitentias iniunctas, & pro peccatis satisfacientem priuare Indulgentiis, quas negligenti prædictam satisfactionem concedit.

8. Quòcirca, duplicem sensum existimo prædictam concessionem habere posse. Primus est,vt ea remissio concedatur, quæ per pœnitentias iniunctas,si executioni mandatæ essent, obtineretur: hæc autem Indulgentia,esto,directè deseruiat ad tollendum reatum peccatorum,pro quibus pœnitentiæ iniunctæ sunt,indirectè tamen ad cuiuslibet pœnæ debitæ remissionem prodest. Secundus sensus probatus à Suarez, Coninch.& Layman.*suprà*. est,vt illa verba non restrictionem,sed potius ampliationem significent: ac si diceret Pontifex: Quadragenam Indulgentiæ concedo, etiam de pœnitentiis iniunctis. Nam reatus pœnæ,ob cuius solutionem pœnitentiæ iniunctæ sunt, difficiliùs remitti liberaliter debet, quàm quilibet alius reatus: ille enim sub Iudicis sententia continetur,hic verò sub nullum iudicium cadit. Præterquàm quòd nimis odiosum est, & disciplinam Ecclesiasticam eneruat, iniunctas pœnitentias relaxare. Ergo Pontifex concedens Indulgentiam reatus difficilioris, censendus est facilioris reatus remissionem concedere,argument.text.in cap.*Ex parte.*17.*de decimis.* ibi: *Vbi maius conceditur,& minus concessum esse videtur*. Præcipuè cùm illud minus sub maiori contineatur, neque diuersæ rationis sit, & verba priuilegij absque vlla violentia vtrumque comprehendere possint latámque admittant interpretationem, iuxta text.in cap.*Olim.de verbor significat.*&c. *Quia circa. de priuileg.* Adducitque Suar.*dictæ sect.*3.*n.*15. optimum simile ex facultate concessa alicui absoluendi à reseruatis,quæ sine dubio extendirur ad non reseruatorum absolutionem, vtpote minùs difficilem concessu.

9. Rursùs Indulgentia concedi solet de peccatis, de quibus contritus, & confessus es, sicuti in Concilio Lateranensi concessit Innocent. III. subsidium ferentibus pro expeditione terræ sanctæ: de qua concessione dubitatur,an constituat totalem,an partialem Indulgentiam. Et ratio dubitandi est: quia pluribus aliis peccatis, tum mortalibus, tum venialibus grauari potes; quorum tamen contritionem directè non habueris,neque illa confessus sis. Nam,si sunt peccata venialia confessioni necessariò non subiiciuntur, neque omnia potes moraliter subiicere. Si mortalia sunt, sæpè ea inculpabiliter omittis confiteri, vel, quia memoriæ non occurrunt;vel,quia impotens es physicè,vel moraliter ad eorum confessionem faciendam. Si igitur Indulgentia concessa tantùm sit,provt sonat, de peccatis, inquam, de quibus es contritus,& confessus non plena,sed partialis Indulgentia est.

10. Cæterum, credo esse satis probabile,ex vi prædictorum verborum non restringi Indulgentiam ad peccata de quibus de facto,& in re contritus, & confessus sis, sed ad omnia peccata extendi, de quibus contritus, & confessus es, quatenus ad eorum remissionem contritio, & confessio opus fuerit. Etenim cum ad remissionem peccatorum contritio perfecta simul cum confessione necessaria non sit, sed virtute contritionis perfectæ confessionem voti includentis,& virtute attritionis simul cum confessione peccata remittantur, credendum non est, Pontificem Indulgentiam restrinxisse ad ea sola peccata,quorum contritionem habuisti, & confessionem subiecisti, sed potius confessionem extendere ad omnia peccata quæ tibi remissa sunt,cum necessariò omnia illa, si mortalia sint, debeant remitti contritione, & confessione in re, vel in voto. Si verò venialia, saltem contritione imperfecta. Moueor ad hanc explicationem, tum ob rationem dubitandi: tum quia peccata, de quibus expressè contritus non es, neque confessioni subiecisti,efficaciùs exigunt Indulgentiam, quàm peccata,quæ contritione, & confessione remissa sunt, cùm horum reatus ex opere operato, & virtute Sacramenti solum ex parte remittatur: tum præcipuè ex Iubileo concesso ab Innocent.III. subsidium ferentibus pro expeditione terræ sanctæ: concedit namque Innocent. his, qui suis sumptibus alios ad bellum miserint, plenam suorum peccatorum veniam: illis verò, qui propriis viribus bello inseruierint, concedit plenam Indulgentiam suorum peccatorum, de quibus liberaliter fuerint corde contriti, & confessi. At non est verisimile, voluisse Pontificem abundantiorem gratiam conferre iis, qui alios ad bellum destinauerunt, quam iis, qui propriis viribus bello inseruierint. Ergo illa verba, *corde contriti, & confessi*, non sunt Indulgentiæ totalis restrictiua, sed solùm apposita maioris explicationis gratia. Tum denique, quia graues Doctores hanc explicationem fitmant, vt videre est in Glossa *Clement. vnic. de Reliquis, & venerat. Sanctor. verbo,Confessis.* Abbate, & Ioann. Andr. & aliis apud Syluest. *verb,Indulgentia, quæst.* 7. *distinct.* 2. Angel. *num.* 18. Palud. *dist.*20.*qu.*4.*art.*3. Et probabile reputat Suar. *disput.*50. *sect.*5. *num.*10.

11. Denique solent Pontifices in indulgentia concedenda aliquando vti verbo *plena*, aliquando, *pleniori*,aliquando, *plenissima*: quorum mentio fit in Extrauag. *Antiquorum,de pœnit.& remiss.* ibi: *Non solùm plenam, largiorem,imò plenissimam omnium suorum concedimus veniam peccatorum.* Ob quæ verba non desunt Doctores, qui sentiant, solam indulgentiam plenissimam esse totalem, plenam, & pleniorem esse partialem. Sic D. Antonin.1.*p.tit.*10. *c.*3. Supplem. Gabr.*in* 4.*dist.*45. *qu.* 3. Maior.*eodem,dist.*20.*quæst.*2.*col.*8. Nauarr.*de Indulgent. notab.*9. Nam indulgentiam affirmant extendi ad sola mortalia, de quibus confessio facta est, vel ad pœnitentias iniunctas pro peccatis confessis. Pleniorem extendi ad pœnitentias, quæ pro peccatis confessis iniungendæ essent, & ad peccata venialia. Plenissimam verò dicunt esse totalem: quia ad omnem pœnam cuiuslibet peccati, siue mortalis, siue venialis, siue confessi, siue non confessi, modò remissum sit, quoad culpam se extendit.

Et quidem posse Pontifices hoc modo indulgentias concedere,dubium non est. At spectato præsentis Ecclesiæ vsu verius existimo, quolibet ex prædictis verbis, totalem, & integram pœnæ debitæ remissionem significari, solumque ad maiorem exaggerationem,& indulgentiæ commendationem apponi,sicut Glossa dixit *in dicta Extrauag. Antiquorum, verbo, Plenissimam.* Sic tradit Sotus *in* 4. *distinct.* 21. *quæst.*2.*artic.*1. Cordub.*de indulgent.q.*11. Bologuin.*tit.de Indulgent.num.*100. Henriq.*lib.*7.*c.*15.*n.*7.*litt.X.* Suar. *disput.*50. *sect.*4. *n.*7. Colligiturque apertè ex Extrauag. *Quemadmodum de pœnitent.& remissionib.* vbi Sixtus IV. volens reuocare indulgintias, quæ ad instar iubilei concessæ sunt, solùm dixit, se reuocare omnes,& singulas plenarias indulgentias. Sentit ergo, plenariam indulgentiam totalem esse. Idem constat ex Martino V. *in fine Concilij Lateranens.* probarique potest hæc expositio ex eleganti Papiniani responso *in leg.si cum dies.*26.§. *Plenam. ff. de recept.arbitr.* vbi pleno compromisso nihil plenius esse iudicat.

12. Sed obiici potest: Aliquando vltra indulgentiam plenariam,aliquot dies,vel anni iudulgentiæ conceduntur, vt videre est in indulgentiis,quæ communiter circumferuntur cõcessæ granis benedictis ab Adriano VI. Si autem indulgentia plenaria totam pœnam semitteret, superfluè illorum annorum addicio fieret. Huic obiectioni aliqui respondent, vt refert Cordub.*de Indulgentiis, quæst.* 11. *in fin.* ex stylo Curiæ antiquo eam formam esse introductam ob opinionum varietatem, quam solutiouem reprobat ipse Cordub. & meritò reprobanda est: ea enim posita manifestè conuincitur,concessione indulgentiæ plenariæ Pontificem indulgentiam totalem non concedere; sed partialem, iuxta opinionem eorum, qui partialem indulgentiam esse sentiebant. Quòd verò Corduba inquit, id factum esse, ne indulgentia careret effectu ob insufficientiam causæ, minus probabile est, vt rectè inquit

Suar.

Suar. statim referendus. Nam, esto, causa insufficiens sit ad totalem Indulgentiam, si tamen ad aliquam partem sufficit, ea pars concedetur, tametsi sub forma indulgentiæ plenariæ concessio facta fuerit. Quapropter placet sententia Suar. *disp. 50. sect. 4. num. 9.* affirmans, primò nulla bulla, vel decreto authentico eam formam inueniri, ac proinde non esse credendum, ea aliquando Pontificem vsum esse. Quòd si de facto ea vsus reperiatur, præsumi debet, si verba concessionis patiantur pro diuersis temporibus concedi. Si tamen constet pro eodem tempore, & sub eadem actione concessionem esse factam, credendum est, indulgentiam plenariam operanti applicari: dies verò, vel annos superadditos animabus purgatorij per modum suffragij: quia nullus alius sensus excogitari potest, in quo illa additio effectum habere possit.

13. Secunda diuisio indulgentiæ satis communis est, in personalem & localem, seu realem. Personalis est, quæ personæ conceditur, quamque secum defert quocumque proficiscatur. Localis est, quæ alicui pio loco annexa; non quia ipse locus capax sit alicuius indulgentiæ, seu remissionis, sed, quia in eius fauorem hominibus ibidem orantibus indulgentia conceditur. Qua ratione aliquibus agnis benedictis, imaginibus, &c. Indulgentia concedi solet, non quidem ipsis; sed hominibus illa deferentibus vel coram ipsis orantibus.

14. Circa quam diuisionem aliquot difficultates enodandæ occurrunt. Prima, circa indulgentiam personalem, quæ, inquam, personæ lucrari possint indulgentiam concessam hominibus alicuius ciuitatis aliquod pium opus præstantibus: v.gr. visitantibus aliquam Ecclesiam, aut aliquam eleemosynam elargientibus. Et dubium esse potest, tum de Clericis, tum de religiosis exemptis, tum de aduenis.

Et quidem clericos illius ciuitatis lucrari illam indulgentiam posse, est omnino certum: quia esto in odiosis sub populo non comprehendantur clerici, vt probat text. in cap. *Ei sententia, de sen. ent. excommunicat. in 6.* at in fauorabilibus; vt sūt indulgentiæ, non est dubium comprehendi: quia sunt præcipua pars populi Christiani. cap. *Duo sunt. 12. quæst. 1.* Quinimò non solum clerici illius ciuitatis; sed etiam illius Ecclesiæ, in qua sita est indulgentia, lucrari possunt quia non debent esse deterioris conditionis, præcipuè cùm ipsi, sicut & cæteri, opus iniunctum pro obtentione indulgentiæ præstare possint, vt rectè ex Cordub. tradit Suar. *disp. 52. sect. 1. num. 13. in fine.* tametsi contrà sentiat Felin. *tract. de indulgent. plenar. n. 35.*

Religiosi verò eam indulgentiam lucrari possunt, esto, sit, indulgentia ab Episcopo concessa. Nam esto, ab eius iurisdictione exempti sint, cùm eorum exemptio, non in detrimentum, sed in fauorem facta fuerit, à priuilegiis, & fauoribus non excludantur, sed pro illis obtinendis episcopali iurisdictioni se subiicere possunt, nisi specialiter sint prohibiti, se subiicere in peccatorum absolutione, & iuramentorum & votorum dispensatione. Atque ita docuit Suar. *disp. 52. sect. 1. n. 13.* Laym. *Lib. sum. tr. 7. c. 1. n. 5.* Emman. Sà *indulgentia, n. 15.* Barbosa aliis relatis; *p. de potest. Episc. alleg. 88. n. 27.*

Aduenæ verò, & peregrini optimè, possunt lucrari indulgentiam ab Episcopo concessam visitantibus aliquam Ecclesiam: ratione enim transeuntis habitationis ei subduntur, vti docuit Barbosa *de potest. Episc. 3 part. alleg 88. nu. 28.* Layman. & Sà *loc. alleg.* Illud verò communius, si Episcopus proprius peregrinantibus facultatem concedat lucrandi indulgentias ab aliis Episcopis concessas, eas lucrari posse. Tum quia ita colligitur ex textu in cap. *Quod autem. de pœnitentia & remissionib.* tum, quia vi illius licentiæ alienis Episcopis subduntur. Atque tradit Abbas *in d. cap. Quod autem n. 7. verf. Vltimò noto* Ludouic. Bolognin. *tract. de indulg. n. 60.* Barbos. *dictæ alleg. 88. n. 25.* Emman. Sà *verbo, Indulgentia. num. 16.* Layman. *tract. 7. c. 1. n. 5.*

15. Circa localem indulgentiam difficultas esse potest, qualiter visitare Ecclesiam debeas, vt Indulgentiam obtineas? Qua in re certum est, te obligatum esse ex fine, saltem virtuali, colendi Deum in se, vel in aliquo sancto qui ibi specialiter honoratur, visitationem præstare: quia visitatio iniuncta ad indulgentiam & remissionem pœnæ pro peccatis debitæ obtinendam honesta & religiosa esse debet: sicuti probat textus in Extrauag. *Vnigenitus*, ibi: *Deuotionis*, & in Extrauag. *Quemadmodum.* ibi: *Reuerenter.* & tradit Nauarr. *in cap. Si quando. de consecr. dist. 1. ca. 6. §. 14.* Cordub. *de indulgent. quæst. 25.* Emman. Rodriqu. *in summ. cap. 265. n. 7.* Suar. *disp. 52. sect. 1. num. 4.*

Sed an opus sit ad hanc visitationem Ecclesiam ingredi, an satis sit ante fores Ecclesiæ orationem fundere, præcipuè cùm præ multitudine peregrinorum ab ingressu impediris? Dicendum videtur, satis esse, si ad fores adsistas: quia est moralis Ecclesiæ visitatio, præcipuè cùm nomine Ecclesiæ cœmeterium congruum comprehendatur. Atque ita tradunt Emman. Rodrig. *suprà n. 6.* Suar. *dict. sect. 1. n. 7.*

16. Ex supradictis omnibus constat, quisnam sit effectus Indulgentiæ? Nam cùm indulgentia, non ad remissionem culpæ, sed pœnæ temporalis referatur, indulgentia plenaria, seu totalis, omnem pœnam debitam remittit, partialis verò partem secundùm formam concessionis. Quòd si per aliquam indulgentiam, seu iubilæum remissio à culpa, & à pœna concedatur; intelligi debet simul cum indulgentiæ concessione facultatem absoluendi à culpis concedi, sicuti notarunt Rodriqu. *in explicat. Cruciat. in princ. nu. 3.* Cordub. *de Indulgent. quæst. 8.*

PVNCTVM IV.

De forma seruanda in Indulgentiæ concessione, & de eius interpretatione.

1. *Nulla est determinata forma. sed solùm requiritur, vt voluntas concedentis satis exprimatur.*
2. *Affirmant plures verba dubia in Indulgentiarum concessione strictè interpretanda esse.*
3. *Alij negant.*
4. *Soluuntur fundamenta opposita.*
5. *Approbatur hæc posterior sententia, reprobatis quibusdam distinctionibus.*
6. *Explicatur qualiter verum sit, Indulgentiam valere tantùm, quantùm sonat.*
7. *Ex facultate concessa ad remittenda peccata, non infertur concessam esse potestatem Indulgentias concedendi.*
8. *Qualiter potestas absolutè concessa concedendi Indulgentias limitari debeat.*
9. *Aliqui censent sub verbis communibus. Indulgentiam concedi posse.*
10. *Verius est oppositum.*
11. *Necessarium est, saltem in genere, quantitatem Indulgentiæ declarare.*
12. *Indulgentia concessa pro mortis articulo regulariter præsumpto intelligitur.*
13. *Qualiter intelligitur ea conditio* : Dummodo in Ecclesia alia similis Indulgentia concessa non sit.

1. NEque ad communicandam potestatem concedendi Indulgentias, neque ad illarum concessionem alia forma requiritur, præter eam, quæ sufficienter concessionem exprimat. Nam, cùm iure ipso nulla verba determinata sint pro communicatione potestatis concedendi Indulgentias, vel pro illarum concessione, absque fundamento determinata aliqua forma postularetur. Quòd verò necessarium sit, vtranque concessionem sufficienter exprimere; est omnium sententia, teste Suar. *disp. 56. sect. 1. num. 4.* quia est actus iurisdictionis ecclesiasticæ in Ecclesia visibili, & in fauorem hominum: debet ergo sufficientes exprimi, & declarari. Atque ita docet Coninch. *disp. 12. dub. 4. n. 22.*

2. Sed, quia sunt aliqua verba, vel signa, quæ concessionem, tum potestatis, tum Indulgentiæ limitare, vel extendere possunt, iuxta varias Doctorum interpretationes, examinandum est, an latè, vel strictè interpretanda sint? Prima sententia defendit, strictè interpretandam esse. Ita Innocent. & Hostiens. *in c. Licet. de translat. Episc.* Bald. *in sua Margarita, verbo Indulgentia. & leg. Humanitatis. Cod. de impub. & aliis substitut.* Palud. *in 4. dist. 20. quæst. 4. art. 3.* Nauarr. *de Indulg. notab. 9. num. 8. & 9.* Probatque Nauar. primò *ex reg. Cancellar. 57.* vbi Indulgentia concessa alicui Ecclesiæ pro aliquo festo, tametsi in singulos annos concedatur, restringitur ad vingenti annos. Deinde concessa alicui loco, qui aliam Indulgentiam similem habeat, nulla est, si in concessione posterioris non fuerit mentio prioris facta, *iuxta reg. 58.* Et regulariter non absolutè, sed tempore limitato, per quatuor inquam, vel quique annos solent Pontifices Indulgentias concedere, *iuxta reg. Cancel. 59.* Quæ omnia videntur probare, Indulgentiarum concessionem stricti iuris esse. Secundò, quia cessio Indulgentiarum continet dispensationem in iure diuino, & distributionem æris alieni: at hæc strictè interpretantur. Ergo. Tertiò, esto, Indulgentia sit fauor ei, cui fit: at respectu Communitatis non videtur esse: quippe disciplinam ecclesiasticam, & pœnitentialem satisfactionem eneruat, vt constat ex *c. Cùm ex eo de pœnit. & remiss.* & ex Trid. decreto *de Indulg. in fin.* ibi: *In Indulgentiis concedendis moderationem, iuxta veterem probatam Ecclesiæ consuetudinem adhiberi, ne minima facilitate ecclesiastica disciplina eneruetur.*

3. Secunda sententia præcedenti contraria docet, non solùm potestatem, sed ipsam Indulgentiam concessionem fauorabilem esse, & latè interpretandam. Sic sentit Glossa *in Clem. vnic. de Reliq. & venerat. Sanctor. verbo, Confessio,* Sylvest. *verbo, Confessio, n. 8. & num. 20. & 22.* Angel. *num. 1.* Henriq. *lib. 7. cap. 30.* Bonac. *disp. 6. de Indulg. quæst. 1. p. 7. à num. 3.* Mouentur primò: quia Principis Beneficium latè est interpretandum, quatenus absque tertij præiudicio fieri potest, cap. *Olim. de verb. significat. leg. vlt. ff. de constitut. Princip.* Sed tam potestas concedendi Indulgentias, quam ipsa concessio, est benefi-

cium Principis, vt de se constat. Ergo. Secundò, hæc concessio est opus charitatis, & misericordiæ, vtilis ei, cui conceditur; & nemini nocens: quippe Deo fit integra solutio: & licèt fiat satisfactionibus Christi: at non absque illius commissione, & voluntate, præterquàm quòd prædictæ satisfactiones, esto, in grauí quantitate applicentur, nullam patiuntur diminutionem; sed integræ, & infinitæ persistunt. Ecclesia autem ex hac concessione non leue commodum reportat: nam purior: & quodammodo Deo gratior in suis membris efficitur: ergo in quolibet casu dubio lata fieri debet interpretatio.

4. Neque contrariæ sententiæ fundamenta vrgent. Nam primum de limitatione per regulas Cancellariæ, potiùs oppositum probat: siquidem ea restrictio visa fuit necessaria, ne Indulgentia absolutè concessa conferetur perpetua. Secundum verò probat ad summum, dispensationem absolutam in iure diuino strictè esse interpretãdam: at Indulgentiarum concessio non est in iure diuino absoluta dispensatio, sed cum addito per integram, scilicet, solutionem. Verum enim est, iure diuino obligatum esse peccatorem integram satisfactionem exhibere, vel satisfactionem subire pro peccatis commissis, At, si Pontifex satisfactionibus Christi Domini, & Sanctorum applicatis hanc obligationem remittit, non dispensatio vtcunque, sed pretio soluto remissio appellanda est, ac proinde non stricta, sed lata debet esse interpretatio. Tertium argumentum solùm probat, excessum concedendis Indulgentiis esse vitandum: quia hic excessus disciplinam ecclesiasticam eneruat, non verò illarum moderatus vsus: nam esto, satisfactionem pœnitentialem remittas, solutione integrè facta, inde non labefactatur ecclesiastica disciplina; sed charitas Christi Domini maximè commendatur, qui suæ Ecclesiæ thesaurum reliquit, ex quo nostram possimus paupertatem supplere.

5. Hæc sententia mihi maximè probatur, tametsi Suarez *disp. 56. sect. 2. à num. 4.* quem Layman. sequitur *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 1. in fine.* distinctione adhibita vtranque opinionem conciliare conatus sit: distinguit enim inter potestatem delegatam ad concedendas Indulgentias, & inter ipsam indulgentiarum concessionem; affirmatque, potestatem delegatam strictè interpretandam esse: secùs verò concessionem cognita potestate. Et priorem partem probat: quia etiam Pontifex non potest concedere indulgentias absque causa: sed eius potestas, esto, in illo genere ampliſſima sit, restringenda est intra terminos iustitiæ commutatiuæ, & legalis: à fortiori potestas Episcopis delegata, quæ terminos iuris communis excedere non potest. Deinde, amplitudo potestatis delegatæ est aliquo modo odiosa, & onerosa Principi. Tandem ex illa subest periculum derogandi iuri diuino, & ecclesiasticam disciplinam laxandi. Restringenda igitur est. Secundam partem, scilicet, indulgentiarum concessionem suppositã potestate latè interpretandam esse, probat Suar. tum fundamentis secundæ sententiæ: tum quia suppositã potestate solùm de voluntate dubium esse potest: at voluntati latam adhibere interpretationem, quatenus prudentia, & ratio recta permittit, cedit in concedentis liberalitatem, & benignitatem. Ergo sic adhibenda est.

Cæterùm, hanc distinctionem nullo modo probare possum. Si enim indulgentia latam interpretationem admittit, quando solùm à voluntate concedentis pẽdet, eandem interpretationem debemus concedere potestati, delegatæ, quando solùm à potestate delegantis eius valor dependet. Quinimo existimò, potius potestati delegatæ latam interpretationem adhibendam esse, quam indulgentiarum concessioni: nam concessio indulgentiarum absque causa formali proportionata nulla est: at potestatis delegatæ concessio, etiam absque causa valet. Quòd verò nec Pontifex, nec delegatus absque legitima causa indulgentias concedere possint, non probat potestatem strictè esse interpretandam: hæc enim vt sit, nullam aliam causam, præter voluntatem concedentis, requirit; sed potiùs probat, indulgentiarum concessionem ea causa restringendam esse: quod nostræ doctrinæ nullatenus aduersatur. Item si aliquid concedendum est deleganti onerosum, non potestatis concessio; sed vsus illius censendus est: Denique ex vsu, & non ex potestate periculum insurgit ius diuinum derogandi, & ecclesiasticam disciplinam laxandi. Si igitur concedi Suar. vsum potestatis concedendi indulgentias latè esse interpretandum, à fortiori de potestate concedere debet.

Vero similiùs Ægid. de Coninch. *disp. 12. dub. 4. in fine.* distinxit inter indulgentias viuentibus concessas, & inter concessas animabus Purgatorij per modum suffragij, has, inquam, admittit latè esse interpretandas; quia nullum est inconueniens: secùs verò indulgentias viuentibus concessas: quia ex earum concessione periculum adest eneruandi ecclesiasticam disciplinam, & iustum rigorem. Sed neque hæc distinctio probanda est: quia vt superiùs diximus, non ex indulgentiarum moderata concessione hoc periculum nascitur, sed ex nimia, & immoderata, quæ omnino vitanda est.

6. Ex his ferè infertur decisio illius quæstionis, an indulgentia tantùm valeat, quantum sonat. Et quidem si causa legitima subsit, affirmandum est, tantum valere, quantum verba sonant, secundùm eorum proprietatem, & communem vsum stylumque receptum. Contingere autem potest, Pontificem existimare, causam sufficientem adesse ad plenariam indulgentiam concedendam, cùm tamen in re non adsit, nisi ad tertiæ partis concessionem: quo casu indulgentia non valet, quantum sonat; sed causæ commensuratur. Neque hæc deceptio est contra authoritatem Pontificis, cùm non pertineat ad res fidei, morumque doctrinam, in quibus ab Spiritu Sancto infallibiliter regitur, sed potius ad humanam prudentiam, & existimationem. Verùm esto, speculatiuè sic possit cõtingere, practicè autem, & moraliter loquendo, vix contingere potest. Nam cùm ad validam indulgentiæ concessionem solùm videatur expostulatum, quod concedens indulgentiam prudenter existimet, causam ad illius concessionem sufficientem adesse, credendum non est, Pontificem, neque Episcopum, indulgentias concedentes absque prudenti existimatione causæ procedere: maximè cùm semper præsumendum sit, superioris factum iustum esse, nisi contrarium euidenti ratione probetur, iuxta leg. 2. §. *Meritò*, & §. *Si quis à principe. ff. ne quid in loco publico.* & tradit Crauet *cons.* 188. *n.* 8. Neque vlli inferiori datum est de iustificatione causæ iudicare, argum. text. in cap. *Cùm inferior. de maioritate & obedient.* Quòd si concedens indulgentiam expresserit causam concessionis, nemini permittitur illius insufficientiam probare, sed illi standum est vt rectè Bald. *Cons.* 327. *n.* 10. *l.* 2.

7. Difficultas autem superest in applicanda prædicta doctrina casibus singularibus: communiores percurremus, vt inde alij inferri possint. Et in primis quoad facultatem concedendi indulgentias, dubitari potest an ex eo, quòd Pontifex alicui concedat facultatem ad remittenda peccata, censeatur concessa facultas ad indulgentias concedendas. Et ratio dubij est: quia indulgentiarum concessione peccata saltem quoad pœnas debitas remittuntur. Ergo concessa facultate remittendi peccata, concedi censetur facultas præstandi ea, per quæ peccata integrè remittuntur. Ergo concedi censetur facultas indulgentias concedendi. Sed oppositum tenendum est cum Suar. *disp. 56. sect. 1. n. 9.* ex eo, quod sub illis verbis solùm potestas remittendi peccata in sacramentali foro contineatur, iuxta illud Ioann. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c.* Quibus verbis non potestatem concedendi indulgentias, sed absoluendi à culpis Christus concessit. Adde quòd spectato vsu, stylo que communi, sub remissione peccati absolutè sumpta, sola remissio à culpa, & pœna illi annexa intelligitur.

8. Secundò dubitabis, si Pontifex tibi concedat potestatem largiendi indulgentias, vel quascunque indulgentias, an concedat tibi facultatem largiendi omnes indulgentias, quas ipse Pontifex largiri potest, tam quoad quantitatem, quàm quoad qualitatem, & numerum? Idemque dubitari potest de Episcopo concedente suo Vicario, vel alteri potestatem concedendi indulgentias. Non enim videtur qualiter hæc concessio indefinita limitem habere possit, cùm nulla sit specialis ratio de vna indulgentia potius, quàm de alia, præcipuè cùm dictum sit, potestatem concedendi indulgentias latè interpretandam esse, quantum verborum proprietas permiserit. Cæterùm dicendum est, esto, ex verbis per se spectatis, nulla sit restrictionis occasio: at spectato stylo communi, & consuetudine recepta, maximam esse. Etenim cùm Pontifex concedit alicui potestatem largiendi indulgentias, nullatenus concedere censetur potestatem largiendi indulgentias per modum suffragij, neque indurgentias plenarias: quia hæ supremæ potestati sunt reseruatæ; sed solùm censendus est concedere eas indulgentias, quas spectato communi iure similibus personis concedere solet. Episcopus verò cùm limitata potestate gaudeat indulgentiarum concessione, non videtur inconueniens, si affirmemus, omnem suam potestatem ex vi illorum verborum communicare, nisi fortè ex circumstantiis tum loci, tum personæ, tum occasionis facultatis concedendæ restrictio aliqua colligatur, vt benè expendit Suar. *disput. 56. sect. 1. à num.* 10.

Quoad indulgentiarum verò concessionem, cùm dixerimus, eam formam seruandam esse, quæ sufficienter concessionem exprimat; inquiri potest, an necessarium sit exprimere qualitatem, seu quantitatem indulgentiæ, v. gr. quadragenæ, septenæ, vel plenariæ, vel an sufficiat, eam concessionem sub verbis communibus exprimere. Hac in re Suar. *disp. 56. sect. 1. à n. 6.* affirmat, opus non esse, vt quantitatem, vel qualitatem indulgentiæ exprimas, sed eo ipso, quo pœnitentem absoluis, intentione absoluendi non solùm à peccatis, sed à pœnis, tametsi expresè non declares, indulgentiam communicari. Quod probat Suar. quia verbum *absoluto*, absolutè prolatum extendi potest, tum ad peccata, tam quoad culpam, quàm quoad pœnam, tum ad censuras. Ex alia etiam parte pœnitens intentionem saltem virtualem habet, vt ab omni vinculo absoluatur, in quantum fieri potest. Ergo ex vi illorum verbo

rum

rum manet absolutus quoad pœnam, atque adeò & indulgentia concessa.

10. Cæterum verius existimo, ex supradictis verbis indulgentiam nullatenus communicari. Non enim communicari potest indulgentia, quin sufficienter exprimatur: aliàs sola intentione communicare eam posses, quod nec Suar. admittit. At ex prædictis verbis non satis concessio exprimitur. Tum, quia verbum, *absoluo*, absolutè prolatum stat pro famosiori significato, scilicet, peccatorum absolutione, ita vt neque ad censuras, neque ad pœnas extendatur, nisi circunstantiæ eam extensionem inducant, vt, quia pœnitens absolutionem à censuris, & pœnis expostulauit. Ex sola autem petitione virtuali talis extensio induci non potest: nequit enim petitio virtualis, vtpote solùm præsumpta, & non declarata formam, alioqui indifferentem determinare; determinatione, inquam, visibili, & manifesta. Tum, & præcipuè, quia indulgentiarum concessio non est sola absolutio à pœnis debitis, sed distributio, & applicatio satisfactionum Christi, quibus pœnæ debitæ soluuntur: at sub verbo, *absoluo*, non exprimitur hæc solutio. Non igitur ea verba sufficiunt ad indulgentiarum concessionem.

11. Quinimò existimo, necessarium esse, saltem in genere, quantitatem, & qualitatem indulgentiæ declarare. Nam, cùm verba quasi practica sint, & moraliter efficiant, quod significant, commune autem, & indeterminatum effici non possit, necessariò aliquam determinationem habere debent. Quod verum est in qualibet alia humana donatione. Quocirca, vt concessio indulgentiæ effectum habeat, debes exprimere indulgentiæ quantitatem, seu qualitatem, saltem generaliter; dicens: Concedo tibi indulgentiam, quam possum: vel quam lucrari potes, vel iuxta indultum mihi concessum. Illud verò est certum, opus tibi non esse exprimere, qua authoritate indulgentiam concedas: id enim potius supponi debet quam declarari, vt benè notauit Suarez *d. sect. 1. numer. 5.*

12. Insuper sæpè solet concedi indulgentia plenaria pro mortis articulo. Dubitari autem potest, an concedatur hæc indulgentia existenti in periculo mortis, tametsi de facto non moriatur; an verò sit necessarium mortem subsequi? Qua in re dicendum est, regulariter concedi existenti in mortis periculo, esto, mors non subsequatur: sicuti conceditur à reseruatis absolutio: quod maximè verum est, si addatur particula, *semel*, vel, *sapius*: superflua enim esset, si solùm pro vero mortis articulo indulgentia concederetur. Atque ita ex Felino *tract. Indulgent. n. 16.* Antonin. *1. p. tit. 10. cap. 3.* notauit Suar. *disp. 56. sect. 1. n. 3.*

13. Denique concedi solet alicui Ecclesiæ in Festiuitate sui Patroni singulis annis plenaria indulgentia: sub hac tamen clausula, & conditione: *dummodo alia similis Indulgentia concessa non fuerit*, nam ea concessione stante, inquit Pontifex, *præsens concessio nulla sit.* Dubium ergo est, an ea conditio intelligenda sit de concessione facta ab eodem Pontifice, an etiam à prædecessore? Et quidem si conditionem sub his verbis apposuerit: *Dummodo aliam similem Indulgentiam non concesserimus.* verius existimo cum Bonac. *disp. 6. de Indulg. qu. 1. part. 7. circa fin.* de concessione facta ab eodem Pontifice intelligi debere; quia ibi nomen personæ exprimit, non dignitatis: ac proinde non concessionem à dignitate factam, sed à seipso restringere velle. Si verò non sub expressione personæ, sed potius, Sedis conditio apponatur, vt si dixerit Pontifex: *Dummodo alia similis indulgentia ab hac Sede concessa non sit.* certum videtur ea concessione perseuerante, præsentem concessionem nullam esse. At, si solùm dixerit: *Dummodo alia concessa non sit.* probabile existimo de solo ipso Pontifice intelligi posse: nam ea verba, cum sint restrictiua, & odiosa, strictè interpretari debent, præcipuè cum ex hac stricta interpretatione valor præsentis concessionis pendeat, & indulgentiæ concessio.

PVNCTVM V.

Qui possint Indulgentias concedere.

1. *Petrus, eiúsque successores à Christo potestatem acceperunt concedendi Indulgentias.*
2. *Concilium generale vnitum Capiti, potestatem habet Indulgentias concedendi.*
3. *Secus in se spectatum.*
4. *Fit satis oppositis rationibus.*
5. *Aliqui firmant, Episcopos iure diuino potestatem habere Indulgentias concedendi.*
6. *Verius soli Pontifici hanc facultatem esse concessam.*
7. *Soluitur oppositum fundamentum.*
8. *Episcopis est concessa à Pontifice facultas largiendi aliquas Indulgentias.*
9. *Non extenditur prædicta potestas ad defunctos.*
10. *Hæc potestas Episcoporum est ordinaria.*
11. *Non habent Episcopi potestatem vllam, præter concessam in cap.* Nostri. *& cap.* Cùm ex eo de pœnit.
12. *Si excedat Episcopus potestatem, non solùm excessum, sed omnem concessionem esse nullam, firmant plures.*
13. *Verius est, solum in excessu adesse nullitatem.*
14. *Satisfit rationi contrariæ.*
15. *Plures censent, restrictionem factam Episcopis in cap.* Cum ex eo *de sola publica concessione esse intelligendam.*
16. *Contrarium dicendum est.*
17. *Episcopus, esto, consecratus non sit, & extra territorium, concedere sibi subditis Indulgentias potest.*
18. *Non debet concedens Indulgentias esse excommunicatus.*

1. COnstat apud omnes Orthodoxos, Petrum, eiusque successores à Christo Domino potestatem accepisse concedendi Indulgentias, eámque, vtpote iurisdictionis, aliis communicare posse, sicuti colligitur ex Extrauag. *Vnigenitus de pœnitent. & remission.* cap. *Cum ex eo.* cap. *Quod autem eodem tit.*

2. Concilium generale, si vnitum sit suo Capiti, saltem ratione illius, non est dubium Indulgentias concedere posse: at ab ipso Capite distinctum, vt contingit Sede vacante, existimat Cordub. *quæst. 12. de Indulgent.* Henriq. *cap. 31. n. 1.* Nauarr. *de Indulgent. notab. 31. n. 2.* potestatem habere Indulgentias concedendi. Tum, quia dispensatio bonorum communium Ecclesiæ ad Ecclesiam pertinere videtur: at Concilium generale, maximè Sede vacante, Ecclesiam repræsentat: tum, quia plures Doctores existimant, omnibus Ecclesiæ Prælatis iure diuino concessam esse potestatem concedendi Indulgentias: tum denique, quia hæc concessio est actus iurisdictionis, quæ Concilio generali competit.

3. Cæterum dicendum est, Concilium generale, siue Pontifice viuente, & ex eius facultate congregatum, siue eo mortuo, ex se nullam à Christo accepisse potestatem concedendi indulgentias, ac proinde solùm ex facultate Pontificis eas concedere posse. Sic Suarez. *de Indulgent. disp. 55. sect. 1. num. 7.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 4. n. 1.* Bellarm *lib. 1. cap. 11. col. 2.* & significarunt D. Thom. *in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 4.* Durand. *quæst. 5. ad 2. aliàs 4. p. quæst. 33. aliàs 83. memb. 3.* Richard. *art. 5. quæst. 3.* quatenus soli Pontifici hanc potestatem tribuunt, nulla facta mentione Concilij generalis. Ratio est: quia Christus Dominus soli Petro dixit: *Pasce oues meas.* solique Petro, eiúsque successoribus Ecclesiam commisit. Non igitur Concilio generali, vt à Pontifice distincto: aliàs duæ essent vniuersales potestates, & independentes, duóque capita. Item, negari non potest, posse Pontificem Concilio generali prohibere, ne indulgentias concedat. Signum ergo est à Christo Domino hanc potestatem non accepisse. Quod verò Sede vacante, eam potestatem non habeat, probatur, tum rationibus supradictis: tum quia Concilio generali sic congregato solùm datum est ea exercere, quæ ad regimen Ecclesiæ necessaria fuerint, donec electio Pontificis fiat. At Indulgentiarum concessio nullatenus necessaria apparet.

4. Neque rationes contrariæ vrgent. Ad primam concedo, dispensationem bonorum communium, quæ sub dominio Ecclesia sunt, ad Ecclesiam pertinere, sicuti dispensatio bonorum alicuius reipublicæ ad ipsam rempublicam, deficiente Principe, pertinet. At dominium thesauri satisfactionum Christi, & Sanctorum, non commisit Christus Ecclesiæ, sed soli Petro, eiúsque successoribus. Quare, deficiente Petri successore, sibi Christus illius thesauri dominium reseruat, donec successor Petri eligatur. Ad secundam negamus, prælatis Ecclesiæ concessam esse à Christo hanc potestatem. Ad tertiam dico, Indulgentiarum concessionem iurisdictionis actum esse; at nego ad hunc actum iurisdictionem habere Concilium, nisi à Pontifice communicatam.

5. De Episcopis, aliisque Ecclesiæ Prælatis plures firmant iure diuino potestatem esse concessam concedendi indulgentias, dependentem tamen à Pontifice. Sic Sotus *in 4. dist. 21. q. 1. art. 4.* Petr. de Soto *de Indulgent, quæst. 3.* Cordub. *quæst. 10.* Rutilius Benzonius *de Iubileo, quæst. 30.* Valen. *disp. 7. quæst. 10. p. 3. post. princ.* Mouentur: qui Episcopi ex officio eandem iurisdictionem habent in sua diœcesi, quam habet Pontifex in vniuersali Ecclesia, dum à Pontifice non restringitur. Ergo habent potestatem disponendi de thesauro Ecclesiæ in suæ diœcesis fauorem, præcipuè cùm hæc dispositio maximè conuenire videatur ad rectum suæ Ecclesiæ regimen.

6. Nihilominus tenenda est communior sententia, potestatem concedendi indulgentias nemini à Pontifice Christum concessisse: sed omnem hanc potestatem à Pontifice dimanare debere. Sic Pluribus relatis firmat Suarez *disp. 55. sect. 2. num. 3. vsque in finem* Coninch. *disp. 2. dub. 1. in fine.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 4. numer. 2.* Bonac. *disp. 6. quæst. 1. p. 3. numer. 2.* Barbosa *3. p. de potest Episc. allegat. 88. numer. 5.* nec leuiter colligitur ex Extrauag. *Vnigenitus, de pœnitent. & remissionib.* quatenus soli Petro eiúsque successoribus affirmatur, dispensationem thesauri Ecclesiæ ex satisfactionibus Christi, & Sancto-

rum

rum commissam esse. Et probari potest primò: quia esto, episcopalis dignitas, eiusque iurisdictio, vt ordinaria, sit institutа à Christo quoad effectum, vt mediis Episcopis Pontifex Ecclesiam gubernaret, iuxta Paul. *ad Ephes. 4.* & *1. Corinth. 12.* ibi: *Posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Pontificique sit præceptum, vt Episcopo constituto eam iurisdictionem tribuat, quæ ad rectum suæ diœcesis regimen visa fuerit; non inde infertur Episcopis concessam à Christo esse potestatem indulgentias concedendi, quinimò nec obligationem esse in Pontifice communicandi Episcopis hanc potestatem. Quia potestas necessaria non est ad gubernationem diœcesis, sed ea potestate sublata optimè fidelium vtilitati, & necessitati consulere possunt. Secundò, concessio indulgentiæ fit per dispensationem thesauri satisfactionum Christi, & Sanctorum: at hic thesaurus, vtpote bonum vniuersalis Ecclesiæ à solo gubernatore illius dispensandus est, sicuti thesaurus alicuius Communitatis ab eo tantùm, qui toti communitati præest, dispensatur. Tertiò si Christus Dominus potestatem concedendi indulgentias Episcopis concessisset æquè ac Pontifici, non posset Pontifex absque euidenti, & publica causa, eam potestatem restringere maiori ex parte, sicuti Episcopis restricta est, & ferè in totum sublata. At hæc euidens, & publica causa difficile ostendi potest. Ergo affirmandum est, iure diuino nullum alium præter Pontificem, potestatem habere Indulgentias concedendi.

7. Fundamentum oppositum facilè solues, si dicas, quemlibet episcopum eam potestatem habere, quæ necessaria est ad gubernationem suæ diœcesis, quam habet Pontifex comparatione Ecclesiæ vniuersalis, dum non restringitur, diuerso tamen modo: Nam Pontifex eam habet à Christo, Episcopus verò à Pontifice eo ipso, quo est Episcopus constitutus. At potestas concedendi Indulgentias, cùm necessaria non sit ad diœcesis regimen, non censetur ex sola constitutione Episcopi concessa.

8. Cæterùm esto, Episcopi non habeant à Christo hanc potestatem concedendi indulgentias, neque Pontifex sit à Christo obligatus eam illis communicare; decuit tamen maximè episcopalem, vt ea potestate gauderet, non quidem absolutè, ne per indiscretas, & superfluas indulgentias, quas plures Prælati concederent, si absolutam potestatem haberent, claues Ecclesiæ contemnerentur, & pœnitentialis satisfactio eneruaretur, sicuti dicitur in capit. *Cum ex eo. de pœnitent. & remissionib.* Sed cum limitatione, quam prædictus textus, *Cum ex eo*, subiungit. Etenim ibi statuitur in dedicatione Ecclesiæ, siue ab vno, siue à pluribus Episcopis facta solùm vnum indulgentiæ annum concedi posse. In anniuersario verò dedicationis, vel aliàs, quando Episcopo placuerit, solùm quadraginta dies permittuntur concedi. Quam vltimam indulgentiam potest Archiepiscopus concedere per totam suam prouinciam, & Suffraganeorum diœceses, tametsi non sit in actu visitationis, vt colligitur ex cap. *nostro. de pœnitent. & remissionib.* quia indulgentiarum concessio non est actus iurisdictionis contentiosæ, sed voluntariæ, vt *superius* diximus: & præcipuè quia quoad illum actum omnes fideles illius prouinciæ subditi censentur Archiepiscopis. Sic tradit in præsenti Cordub. *qu. 14.* Henrequ. *cap. 32. n. 1.* Quaranta *verbo. Archiepiscopi authoritas. num. 31.* Bonac. *disp. 6. qu. 1. p. 3. num. 2.* Barbos. *3. de potest. Episc. alleg. 88. n. 15.* Suar. *disp. 55. sect. 3. num. 7.* Ex quo fit, concessa per Episcopum quadragena visitantibus aliquam Ecclesiam, posse aliam quadragenam ab Archiepiscopo concedi, fideleisque visitantes illam Ecclesiam duplicem quadragenam simul lucrari, vti notarunt Henriqu. Suar. & Barbos. *suprà.* Quòd verò inquit Paludan. *in 4. distin. 20. qu. 4. artic. 2. conclus. 4.* quem sequitur Layman. *l. 5. tract. 7. cap. 4. num. 2.* posse plures Episcopos extraneos singulas quadragenas concedere sibi subditis visitantibus aliquem locum pium à sua iurisdictione alienum, Episcopúmque proprium omnes illas indulgentias ratas habere posse pro suis subditis, ac proinde illos subditos posse; simul plures quadragenas lucrari, mihi displicet, sicut & Suar. *disp. 55. sect. 3. n. 6. & seqq.* Nam esto verum sit, extraneos Episcopos posse loco à sua iurisdictione alieno annectere aliquam Indulgentiam pro suis subditis; quia ea concessio non est facta loco, sed subditis in loci illius specialem commendationem. At nequaquam eas indulgentias ratas habere potest Episcopus proprius illius loci pro suis subditis, quia cùm ipse per se suis subditis non possit ampliorem indulgentiam, quàm quadragenam concedere, nequit eam concedere mediis extraneis Episcopis, qui ad hunc effectum sibi sunt delegati.

9. Hæc potestas Episcopi, & Archiepiscopi ad concedendas indulgentias, nequaquam extenditur ad defunctos: quia vt colligitur ex dicto cap. *Cum ex eo.* iuncto cap. *quod autem, de pœnitent. & remission.* solùm comparatione subditorum hanc potestatem exercere possunt, vti ex communi sententia tradunt Cardinal. Nauar. Cordub. Medin. quos refert, & sequitur Suarez *disputat. 55. section. 3. à num. 9.* Bellarmin. *libr. 1. c. 11.* Emmanuel Sa *verb. indulgentia, n. 18.* Barbos. *de potest. Episc. 3. p. alleg. 88. n. 24.* Laym. *tr. 7. c. 4. n. 2.* Bonac. *disp. 6. q. 1. p. 3. n. 5.*

10. Porrò hæc potestas competens Episcopo, & Archiepiscopo, ordinaria est, non delegata: quippe est iure communi annexa in perpetuum episcopali dignitati, ac proinde eam potest Episcopus delegare. Hæc verò delegatio necessariò Clerico, non laïco facienda est. Nam, esto, laïcus iure diuino non sit incapax concedendi indulgentias ex delegatione, ideóque Pontifex ex plenitudine suæ potestatis posset laïco id priuilegium communicare, vt docuit Suarez *disp. 55. sect. 6. num. 3.* Attamen Episcopus nequaquam potest, quippe laïcus iure, & consuetudine à functionibus ecclesiasticis alienus est: Clerico verò poterit, tametsi in sacris non sit: quia nullo iure id cauetur, vti ex communi sententia tradit Suarez *loco allegato, num. 6.* Valen. *t. 4. disput. 7. q. 20. p. 3. post. initium.* Azor. *2. p. lib. 3. cap. 55. quæst. 5.* Bellarm. *lib. 1. cap. 11.* Emman. Sà *n. 16.* Bonac. *p. 3. n. 11.* Barbosa *alleg. 88. n. 10.* & alij apud ipsos.

11. Circa hanc potestatem Episcoporum supersunt enodandæ aliquot difficultates, quas Suarez *dicta disput. 55. sect. 3. à numer. 11.* optimè expendit. Prima, an restrictio facta Episcopis in dicto cap. *Nostro.* & cap. *Cum ex eo de pœnitent.* tollat ab ipsis potestatem concedendi ampliorem indulgentiam, vel solùm vsum, & concessionem prohibeat. Cui difficultati respondet Suarez ex vi prædictorum textuum sublatam esse ab Episcopis potestatem ampliorem indulgentiam concedendi, vti indicant illa verba, indulgentias non ampliùs extendi, expressèque declarauit Bonifac. VIII. *in cap. vlt. de pœnitent. & remissionib. in 6.* ac proinde iam non est locus dubitationi.

12. Quapropter est secunda dubitatio, an, si de facto Episcopus ampliorem indulgentiam concederet, quam sibi permissum est, nulla sit ea concessio, non solùm quoad excessum, sed etiam quoad illam partem, quam concedere potest: Non desunt graues Doctores, quos refert Suarez *dicta sect. 3. num. 12.* qui id affirment. Quia illa concessio vnica est, & non multiplex. Non igitur potest ex parte esse irrita, & ex parte valida: quod exemplo optimo Suarez confirmat: Iudex namque potens condemnare tantum in quantitate vt decem, si condemnet vt viginti, nulla est condemnatio, etiam quoad decem, vt docuit Glossa, Bart. & alij *in leg. vlt. ff. de iurisd. omnium Iudic.* Ergo Episcopus potens remittere tantùm quadragenam, si centenam remittat, nulla erit remissio. Confirmatque potest ex cap. *Nostro de pœnit. & remiss.* vbi Archiepiscopo permittitur, indulgentias in sua prouincia concedere; ita tamen vt statutum Concilij generalis in dicto cap. *Cum ex eo* non excedat. Ergo facto excessu ruit permissio, & facultas, quæ sub ea conditione videtur facta. Deinde in cap. vlt. *de pœnit. & rem in 6.* absolutè declarantur irritæ indulgentiæ excedentes, & cùm non fuerit facta restrictio ad excessum, tota concessio irrita esse debet.

13. Nihilominus verius est, solùm quoad excessum irritam esse concessionem; validam tamen quoad terminum concessum. Sic docuit Glossa *in cap. vlt. de pœnitent. & remissionib. in 6.* & cap. *Cum ex eo. eodem tit.* & *ibi* Abbas. Suarez *disput. 55 sect. 3. num. 14.* Henriq. *lib. 7. cap. 33. nnm. 4.* Riccius *in praxi fori ecclesiast. decis. 117. num. 5. in 1. edit. & resolut. 102. num. 5. in 2. edit.* Nauarr. *de indulgent. notab. 31. num. 16.* Azor. *2. p. cap. 55. quæst. 6.* Barbosa *3. p. de potest. Episc. allegat, 88. n. 22.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 4. num. 2. in fine.* Bonac. *disp. 6. de indulgent. quæst. 1. p. 3. num. 4.* Fundamentum sumitur ex reg. iuris 37. in 6. *Vtile non debet per inutile vitiari.* quæ regula, vt inquit Gl. *in d. c. vlt.* specialiter locum habet in concessione libera, & fauorabili, qualis est indulgentia. Quod intelligendum est, quando vtile ab inutili separari potest, iuxta leg. 1. §. *Trebatius. ff. de aqua quotid. & æstiua.* At in præsenti separari potest vtile ab inutili. Etenim Episcopus concedens centum dies indulgentiæ, & quadraginta concedit: potest ergo concessio quadragenæ firma persistere, tametsi quoad reliquos dies ruat: quia, esto, illa concessio physicè indiuisibilis sit; moraliter tamen diuidi potest, iuxta diuisionem obiecti. Et confirmari potest exemplo communiter recepto. Nemo concedere potest indulgentiam, nisi secundùm causam proportionatam. Si autem contingat, causam insufficientem esse adæquatæ concessioni, esse tamen sufficientem parti; communiter Doctores censent, eam partem validam persistere; tametsi excessus corruat. Ergo idem est dicendum in præsenti casu. Item; donatio excedens quantitatem in lege taxatam valida est quoad quantitatem à lege permissam: quia est actus liberalitatis, vti probat textus in leg. *Sancimus. Cod. de donationib.* & cap. *Si quos. de seruitute. 12. q. 2.* At indulgentiarum concessio est quædam donatio liberalis. Ergo, &c.

14. Neque fundamentum contrarium vrget: nam ex dictis est solutum. Exemplum verò, quod subiungitur de sententia condemnatoria, est longè diuersum: quippe est odiosum: cùm tamen indulgentia sit fauorabilis: illúdque est in foro contentioso, in quo ob eius rigorosam solemnitatem leuis defectus solet sententiã vitiare: secùs verò in foro volõtario. Præterquàm quòd ibi est consuetudine introductum, sententiam respicientem causam, quæ excedit limites, & terminos iudicã-

tis,

tis, irritam esse omni ex parte quod tamen in indulgentiis introductum non inuenitur. Ad textum in cap. *Nostro* facilis est solutio, si dicas, ibi non concedi Archiepiscopo potestatem concedendi quadragenam Indulgentiam sub ea conditione, ne excedat illum terminum, sed sub aduertentia, & monitione, ne illum terminum excedat sicuti constat ex cap. *de pœnitent. & remiss. in* 6. Ad textum in dicto cap. vlt. respondeo, esto, ibi non declaretur indulgentias excedentes irritas esse solùm quoad excessum: at ex benignitate sic interpretamur; tum ob dicta; tum vt valor actus, & sententiæ, quoad fieri potest, sustineatur.

15. Tertia, & grauior dubitatio est, an hæc restrictio facta in cap. *Cum ex eo.* solùm de concessione publica, communi, & solenni intelligenda sit; non verò de secreta, & maximè in foro sacramentali? Non desunt graues Doctores, sentientes, de concessione publica esse restrictionem intelligendam, ac proinde Episcopum posse secretò concedere omnes eas indulgentias, quas iure antiquo ante restrictionem factam concedere poterat. Sic docuit Sylvest. aliis relatis, *verbo Indulgentia, n.* 1. Inclinat Emman. Sà *num.* 15. nec reputat improbabile Valen. *t.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 20. *p.* 3. *vers. Innocentius.* Fundamentum est; quia potestas, quam Episcopi habent, fortè ex iure diuino, non fuit limitata in Concilio Lateranen. nisi in eo genere concessionis, in quo ea abutebantur, vt colligi videtur ex dicto cap. *Cum ex eo.* At abusus solum erat in concessione publica, & generali. Ergo pro concessione secreta potestas integra, & illimitata persistit.

16. Cæterùm omninò dicendum est cum Suarez *disput.* 55. *sect.* 1. *num.* 15. limitationem pro qualibet concessione factam esse: quia textus in dicto cap. *Cùm ex eo.* vtitur particula negatiua: *Non excedat. Non extendatur.* & cùm nulla fuerit apposita limitatio, de qualibet concessione intelligi debet. Præterea ratio, & finis limitationis in qualibet secreta concessione procedit: siquidem ex nimia Indulgentiarum concessione etiam secreta, eneruari potest satisfactio pœnitentialis. Et licet non ita frequenter hæ secretæ concessiones contingant, sufficit, quòd aliquando succedant: quod periculum voluit Concilium præcauere. Præterquàm quòd Episcopi scientes, in secreta concessione non esse sibi facultatem restrictam, sæpissimè illa vterentur, tum per se ipsos, tum mediis Sacerdotibus, quibus hanc potestatem delegare poterant.

17. Supererat dicendum, an Episcopus extra suum territorium concedere indulgentias possit, & an debeat esse consecratus. Sed hæc quæstio nullam habet difficultatem, & partim soluta est *punct.* 1. Etenim, cùm concessio Indulgentiarum non sit actus iurisdictionis contentiosæ, sed voluntariæ, neque strepitum iudicij contineat, vt omnes Doctores fatentur, teste Suarez *disput.* 49. *sect.* 3. *num.* 9. & *disput.* 55. *sect.* 3. *numer.* 17. Riccio *resolut.* 36. *num.* 5. manifestum est, extra territorium sibi subditis, vbicunque existant, concedere posse sicuti tradit Glossa *in dicto cap. Nostra. de pœnitent. & remiss.* Nam, cùm non si actus Ordinis, sed iurisdictionis, ad bonum Ecclesiæ pertinens, non indiget Episcopus ad eum exercendum consecratione.

18. Monent tamen communiter Doctores, & benè Valen. *t.* 4. *disput.* 7. *quæst.* 20. *pun.* 3. Suarez *disput.* 55. *sect.* 3. *numer.* 18. & 19. Barbosa 3. *de potest. Episc. alleg.* 88. *num.* 12. Bonac. *disp.* 6. *quæst.* 1. *p.* 3. *num.* 8. Episcopum, & quemlibet alium indulgentias concedentem, non debere esse excommunicatum: quia exercitio iurisdictionis, saltem licito, priuatus est; si verò sit excommunicatus denunciatus, etiam potestate ipsa priuatus existit. Quinimò neque suis subditis concedere valet potestatem, vt ab alieno Episcopo indulgentias obtineant: quia illa concessio est quædam iurisdictionis delegatio alieno Episcopo facta: qua tamen excommunicatus vitandus priuatus est.

Punctum VI.

Expenduntur alij, de quibus est aliqua dubitatio, an possint Indulgentias concedere.

1. *Primas, seu Patriarcha in solo suo Archiepiscopatu indulgentias concedit.*
2. *Capitulum, Sede vacante, esto, aliqui censeant indulgentias concedere posse, verius est oppositum.*
3. *Neque Vicarius generalis Episcopi ex vi Vicariatus indulgentias concedit.*
4. *Prælati Episcopis inferiores potestate non gaudent concedendi indulgentias.*
5. *Consuetudine acquiri non posse potestatem concedendi indulgentias, plures censent.*
6. *Verius est oppositum.*
7. *Soluitur oppositum fundamentum.*
8. *Prælati Religionum qualiter benefactores participes efficiunt bonorum operum suorum Religiosorum.*
9. *Ea vi huius moralis vnionis plures indulgentiæ dictis benefactoribus communicantur à Sede apostolica.*
10. *Ob bona opera Religiosorum sic coniunctis Deus benefacit.*
11. *Petitiones benefactorum ob hanc coniunctionem efficaciorem vim habent impetrandi.*
12. *Orationes communes illis applicantur.*
13. *Orationes Religiosorum, quæ illis directè applicantur, efficaciores sunt.*
14. *An prælati possint subditis præcipere, opera satisfactoria in fauorem alicuius determinatè applicare.*
15. *Posse Prælatum satisfactiones subditorum immediatè applicare plures censent.*
16. *Verius est non posse independenter ab operante.*
17. *Satisfit opposito fundamento.*

1. PRæter Episcopos sunt alij aliqua ex parte Superiores, vt sunt Primas, Patriarcha, Cardinalis, Legatus à latere, Summus Pœnitentiarius; de quibus dubitant Doctores, an potestatem habeant indulgentias concedendi?

Et breuiter respondeo, Primatem, seu Patriarcham in solo suo Archiepiscopatu, sicuti Archiepiscopus (quippe in solo illo habet iurisdictionem) indulgentiam concedere posse, non verò in tota sua prouincia, seu regno, in quo iurisdictionem non exercet. Neque est vllus textus, ex quo hæc extensio colligi possit. Quinimò ex cap. *Nostro. de pœnitent. & remissionib.* restrictio colligitur; cùm pro solo Archiepiscopatu sit facta concessio. Cardinalis verò, seu Legatus à latere nullam ex vi iuris communis potestatem habent, argum. text. in cap. *Accedentib. de excessib. Prælat.* vbi Indulgentiarum concessio episcopali dignitati tribuitur, vt propria. At ex speciali, imò generali per consuetudinem approbata commissione, non solùm potestatem habent Episcopis æqualem; sed ampliorem, vti docent Palud. *in* 4. *dist.* 20. *art.* 2. *concl.* 3. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 7. *cap.* 4. *n.* 3. Azor. 2. *p. instit. moral. lib.* 1. *cap.* 55. *quæst.* 6 Valen. *t.* 4. *disp.* 7. *quæst.* 20. *p.* 3. *vers. Porrò.* Barbosa *alleg.* 88. *n.* 16. Quapropter, vt benè inquit Suarez *disp.* 55. *sect.* 3. *numer.* 22 spectanda est consuetudo, seu specialis commissi, sicuti de summo Pœnitentiario testantur Paludan. Azor. Barbos. habere potestatem muneri proprio annexam concedendi centum dies indulgentiæ.

2. Secundò, de Capitulo, Sede vacate, plures censent, Indulgentias concedere posse. Sylvest. *verbo Capitulum, nu.* 10. Riccius *in praxi aurea. resolut.* 222. Azor. 2. *p. instit. mor. lb.* 3. *cap.* 37. *q.* 9. & *cap.* 55. *quæst.* 4. Lazarius *verbo, indulgentia, num.* 47. Praxis Episcopi. 1. *p. verbo, indulgentia, nu.* 2. Barbos. *alleg.* 88. *num.* 21. & alij plures relati ab Azor. *dicta quæst.* 9. Mouentur: quia Capitulum succedit Episcopo in his, quæ sunt iurisdictionis episcopalis, nisi in casibus iure exceptis, iuxta textum in cap. *Si Episcopus.* cap. *Ecclesia. de supplenda negligent. Prælat. in* 6. *c. Is, cui. de elect. eodem lib.* & tradit Federic. *cons.* 30. Ioann. Andr. *in cap. cùm olim de maiorit. & obedient.* Rebuff. *prax. benefic.* 1. *p.* 1. *t.* 1. *de deuolutionib. n.* 58. Pauin. *tract. de capitulo, Sede vacante,* 1. *p. q.* 1. At nullibi inuenitur excepta indulgentiarum concessio. Ergo competit Capitulo, Sede vacante.

Verius tamen censeo oppositum: nam esto Capitulum succedat Episcopo in iurisdictione episcopali ad regimen diœcesis necessaria; secùs verò in iurisdictione, quæ necessaria non est, sed solùm conueniens, quæque competit Episcopo ob specialem eius dignitatem. At indulgentiarum concessio est huiusmodi, vt colligitur ex cap. *Nostro, de pœnitent. & remissionib.* Ergo. Atque ita tradunt. Archidiacon. *cap.* 1. *de pœnitent. & remiss. in* 6. Cardin. *cap. Accedentib. de excessi Prælat. Clement.* 1. *de Hæretic.* Gasp. Calderin. *repeti. super text. cap. Nostro. de pœnitent.* Sotus 4. *dist.* 21. *q.* 1. *artic.* 4. *vers. Hinc fit.* Cordub. *de indulgent. art.* 2. *q.* 12. *propos.* 9. Henriq. *cap.* 31. *n.* 4. Graffis *in append. lib.* 2. *c.* 2. *num.* 9. Bonac. *disp.* 6. *qu.* 1. *p.* 3. *n.* 23. Suar. *disp.* 55. *sect.* 4. *n.* 5.

3. Tertiò, neque Vicarius generalis Episcopi, esto, cum Episcopo eandem constituat personam, iurisdictionem habet ex vi Vicariatus, concedendi indulgentias, nisi ei fuerit expressè ab Episcopo commissa: quia indulgentiarum concessio, episcopali dignitati reseruatur, actúsque gubernationis est non necessarius, sed voluntarius. Azor. 2. *instit. moral. lib.* 3. *cap.* 45. *q.* 13. & *c.* 55. *quæst.* 5. Suarez. *disp.* 55. *sect.* 4. *n.* 5. Bonac. *disp.* 6. *q.* 1. *p.* 3. *n.* 10.

4. Quartò, Prælati Episcopo inferiores, vt sunt Abbates. Priores Religionum, Prouinciales, & Generales, esto, dignitatem quasi episcopalem habeant; iurisdictione tamen concedendi indulgentiam iure communi spectato nullatenus gaudent, vt probat text. in cap. *Accedentib. de excessi. Prælat.* & tradit Suar. *disp.* 55. *sect.* 4. *numer.* 4. Filliuc. *tract.* 8. *cap.* 4. *quæst.* 6. *num.* 90. Bonacina *disp.* 6. *de Indulgent. qu.* 1. *pun.* 3. *in fine.* Attamen ex priuilegio plures solent habere potestatẽ aliquas indulgentias

conce

concedendi : quòd cùm ex facto pendeat, attentè inuestigandum est. Ex longæua autē cōsuetudine optimè præsumitur, vt tradunt Sotus *in 4. dist. 21. qu. 1. art. 4.* Cordub. *de Indulgent. qu. 10. sub finem.* Valen. *disp. 7. qu. 20. pun. 3. vers. Porrò.* Monent tamen Doctores, maximè Nauarr. *de indulgent. notab. 30. num. 14.* spectandum esse priuilegium indulgentiarum Religionibus concessum ; an inquam, concessum sit ipsis prælatis, vt indulgentiam subditis, aliisue personis communicare possint: an verò immediatè à Sede Apostolica ipsis religiosis, aliisque religionis benefactoribus, vel religionis Ecclesiam visitantibus concedatur ; plerumque enim hoc modo conceditur: quo casu Prælatus religionis, alijque religiosi indulgentiam denunciare debent, non à se, sed à Sede apostolica concessam.

5. Duplex autem quæstio superest examinanda. Prima, an ex consuetudine prædicti Prælati possint obtinere facultatem indulgentias concedendi, & an Episcopi valeant consequi potestatem ampliorem, quàm illis est iure concessa ? Negant Turrecrem. *§. Item. in leuitico. de pœnitent. dist. 1. num. 43.* Nauar. *de indulgent. notab. 31. num. 7.* Sotus *in 4. dist. 22. qu. 1. artic. 4.* Cordub. *de indulgent. q. 10. propositt. 11. dub. 1.* Suar. *disp. 55. sect. 3. n. 3.* Valen. *t. 4. disp. 7. q. 20. pun. 3. vers. Porrò.* Monentur : quia absque voluntate Pontificis nequit aliquis potestatem habere indulgentias concedendi : at consuetudo à Pontifice ignorata efficere non potest, quòd Pontifex eam habeat voluntatem. Ergo ex vi consuetudinis nequit aliquis hanc potestatem obtinere. Similis discursus efformari potest in potestate absoluendi à peccatis non posse, inquam, consuetudine acquiri, cui fauet textus in cap. 1. *de pœnit. & remiss. in 6.* vbi dicitur, nulla consuetudine introduci posse, vt aliquis, præter sui Superioris licentiam, Confessorem sibi eligere valeat.

6. Cæterùm *tractat. de pœnitent.* probatum reliquimus, consuetudine acquiri iurisdictionem posse pro peccatorum absolutione, ideoque à fortiori dicendum existimo, acquiri posse pro concessione Indulgentiarum, sicuti docet Gloss. *in c. Accedentib. de excessib. Prælator.* & *ibi* Host: & Panormit. *nu. 2.* Et colligitur ex prædicto textu quatenus Prælatis Episcopo inferioribus negat potestatem concedendi indulgentias, nisi ex speciali commissione, vel alia legitima causa obtinuerint. At nulla alia legitima causa esse potest, præter consuetudinem, quæ illis iurisdictionem concedat, iuxta cap. *Cum contingat. de foro compet.* Ergo, &c. Deinde ea ratione probatur: quia consuetudinem introducentes non sibi arrogant iurisdictionem, sed ea consuetudine legitimè præscripta, Pontifex sua lege publica lata *in c. fin. de consuet.* eam iurisdictionem concedit. Quapropter opus non est, quòd Pontifex consuetudinem agnoscat : sufficit eam sua lege approbasse, & efficaciam concessisse.

7. Ex quo solutum manet fundamentum oppositum : nam consuetudo legitimè præscripta non ponit de nouo in Pontifice voluntatem de hac potestate communicanda : sed eam supponit firma lege stabilitatem. Ad textum in cap. 2. *de pœnitent & remission.* satisfecimus: etenim consuetudo introducta à subdito eligendi confessorem, præter sui superioris licentiam, equaquam potest esse legitimè præscripta, vtpote mala fide introducta, & cōtinuata. Et esto, aliquo ex errore, & ignorantia ea electio procederet, nequaquam efficax esse potest ad eligendum alienum Sacerdotem : quia electio subditi non concedit iurisdictionem, sed supponit. Si tamen sacerdos bona fide procederet, credens probabiliter sibi traditam esse iurisdictionem ministrandi Sacramentum alienis subditis, & ex hac probabilitate ministraret tempore requisito ad consuetudinem introducendam, credit Nauarr. *in cap. placuit. dist. 6. de pœnit. n. 40. & 42.* quem refert, & sequitur Layman. *l. 5. sum. tr. 7. c. 4. n. 4.* iurisdictionem obtinere.

8. Secunda quæstio est, qualiter Prælati religionum personas de religione bene meritas participes efficere possint bonorum operum, quæ à religiosis præstantur. Mos enim est non solùm præsens, sed antiquus, vt Prælati cooptent aliquos insignes benefactores in fratres religionis, eosque quasi illius membra constituant, sibique vniant, & omnium gratiarum, & bonorum operum, quæ in religione præstantur, efficiant participes. Nam teste Thoma Valdens. *2. p. in lib. de Sacramental. tit. 10. c. 98. contra Wycleph.* Yuo Carnotensis participem fecit suffragiorum Ordinis regularis B. Ionnis Baptistæ à se institui Adeelidā, seu Adellā Comitissam, prout ipse refert *in epistol. ad eandem.* & D. Anselmus *epist. 98.* eidem Comitissæ simile priuilegium pro suo ordine concessit. Quod etiam concessit Regi Galliæ Stephanus quidam Abbas Cistercienſis, sicuti colligitur ex D. Bernardo *epist. 45.* Ex hac autem concessione, ne, ac beneficio, quem fructum prædicti fratres assequuntur, non est facile explicatu. Et vt certa ab incertis separemus.

9. Primò dicendum est, ex vi huius vnionis plures gratias & indulgentias à Sede apostolica ipsis concedi aliàs non concedendas, vt constat ex priuilegiis Ordinum mendicantium, *verb. Fratres*, & notauit Henriq. *l. 7. c. 19. n. vlt.* Suar. *disp. 55. sect. 5. in fine.* Laym. *l. 5. sum. tr. 7. c. 4. in fine.*

10. Secundò, ob bona opera præstita in religione, Deus religioni coniunctis benefacit, saltem ex quadam congruitate & honestate. Negari enim non potest, obsequia à iustis præstita mouere aliquo modo Deum, qui piissimus est, vt non solùm ipsis, qui ea præstant, sed & sibi amicis, & coniunctis befaciant; tametsi ea opera in eum finem non referant, hoc enim lex amicitiæ postulat, quam Deus optimè seruat. Atque ita tradit Adrian. *quodlib. 8.* Cord. *de indulg. q. 42.* Suar. *disp. 55. sect. 5. n. 11.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. c. 4. circa finem.* Rodrig. *t. 1. q. regul. q. 33. art. 2. & 4.*

11. Tertiò, petitiones ipsorum benefactorum efficaciorem vim impetrandi habent, si ob bona opera in religione facta à Deo aliquid postulent : quia postulant ob bona opera amicorum, quibus ipsi specialiter sunt vniti, vt bene notarunt prædicti Doctores *suprà.*

12. Quartò, sæpe orationes & sacrificia communia fiunt nomine totius Religionis pro ipsa religione, eiusque membris : quo casu non est dubium sic vnitis prædicta suffragia prodesse, saltem vt Deus illis beneficia plura largiatur: siquidem pro eis imprærandis Religio ea suffragia fundit ex directa intentione. Quod maximè verum habet, si ipsimet religiosi, qui orationes fundunt, eam habeant intentionem; tametsi, vt inquit Suar. *dict. sect. 5. n. 12.* verisimile est, Prælati intentionem sufficere, vtpote qui religionem gubernat, & nomine religionis ea suffragia funduntur, credique debet, singulorum intentionem Prælati intentioni conformari.

13. Quintò, orationes religiosorum, quæ ex directa intentione in bonum sic coniunctorum Deo offeruntur, efficaciorem vim habent impetrandi, quàm si pro extraneis essent oblatæ: quia digniores sunt, & perfectioni charitatis, quæ primò respicit coniunctos, quàm extraneos, magis conformes, sicuti notarunt Suar. & Layman. *loc. alleg.* Et licèt Laym. *dicto tract. 7. cap. 4. in fine.* sentiat prædictas orationes pro pluribus applicatas vim imperrandi diminuere; attamen si applicatio æquè directè, & distinctè pluribus fiat, ac si pro singulis fieret, verius existimo oppositum cum Cordub. *de indulgent. quæst. 39. dicto 6.* Rodrig. *t. 1 qq. regul. quæst. 33 artic. 2.* Valen. *t. 4. disp. 7. quæst. 20. p. 3. vers. Orationes.* quia efficacia impetrationis non tam nititur operis dignitati, quàm diuinæ liberalitati, quæ infinita est, ac proinde ex operis limitatione non restringitur.

14. Controuersia igitur est, an Prælati bona opera suorum religiosorum subditorum, quatenus satisfactoria sunt, possint applicare, & de facto applicent personis sic religioni vnitis, siue ipsi religiosi illorum satisfactione indigeant, siue non.

Et inprimis plures censent, posse prælatum mediatè iis fratribus ea satisfactoria opera applicare, præcipiendo, inquam, subdito, vt ea pro iis fratribus applicet : quo præcepto posito tenetur subditus eam facere applicationem. Sic docuit Sotus *in 4. dist. 21. quæst. 1. artic. 4. circa finem.* Cordub. *d. quæst. 42. p. 3. dub. 5.* Rodrig. *t. 1. qq. regular. quæst. 33. art. 3.* Suar. *disp. 55. sect. 5. n. 8.* Valen. *disp. 7. quæst. 20. p. 3. circa med.* Layman. *lib. 5. sum. tr. 7. cap. 4. vers. Accedit circa finem.* Bonac. *de indulgent. disp. 6. q. 1. p. 3. n. 19.* Ratio est: quia non videtur hoc præceptum alienum à superioris iurisdictione. Nam esto applicatio sit actus internus, est tamen operis externi circumstantia, proceditque à volontate, quæ superiori per votum obedientiæ perfectè subiecta est.

Cæterùm hæc doctrina mihi difficilis est. Primò quia religiosi voto obedientiæ solùm astringuntur obedire Prælatis in iis, ad quæ à Pontifice accipiunt iurisdictionem. At à Pontifice non accipiunt iurisdictionem ad præcipiendos actus merè internos, nisi ad summum, quatenus sunt necessarij ad alicuius actus externi præcepti constitutionem : siquidem neque ipse Pontifex eam iurisdictionem habet. Ergo non possunt præcipere subditis, vt satisfactionem suorum operum alicui applicent : quia hæc applicatio est actus merè externus, & omnino extrinsecus operi satisfactorio, ac proinde neque in se, neque in opere externo iudicari à prælatis potest : ergo nec præcipi. Adde si prælatus potest præcipere subdicto satisfactionis applicationem in fauorem alicuius determinati, hoc præceptum non solùm obligat subditum ad executionem operis externi de se satisfactorij, sed etiam vt de facto satisfactorium sit : aliàs solùm applicatio satisfactionis dubiæ, & incertæ præcepta etit. At præceptum prælati extendi posse ad certam satisfactionem applicandam impossibile videtur, cùm hæc dependeat ex gratia, aliisque circumstantiis homini incognitis. Quòd si dicas, præcipi posse subditis, vt quantum ex se est, satisfactorium opus exequantur ; durum, & difficile præceptum videtur, & non leuibus scrupulis expositum. Non igitur hoc præceptum imponere possunt. Atque ita docuit Sotus *quodlib. 10.* Neque inde fit, non obligari religiosos ad applicationem sacrificiorum, & orationum pro fundatoribus, alijsque, à quibus religio stipendia accepit : quia eo casu non obligantur ex superiorum præcepto, sed ex contractu ab ipsis, vel à religionis prælatis facto, cui ipsi tacitè consenserunt. Quod verò subiungunt Sotus, Valent. Rodrig. Suar. *loc. alleg.* vrgente causa graui, præcipuè publica, & communi, posse prælatum præcipere subditis, non solùm

vt

vt satisfactiones superabundantes applicent, sed etiam eas, quibus alioquin indigent; mihi probatur admisso posse prælatum applicationem absolutè præcipere : quia detrimentum, quod inde subditis prouenire potest, leuis momenti est, contemnendumque videtur ob publicam necessitatem ; præcipuè cùm aliunde facile compensari possit, & sufficienter videatur compensatum meritò illius applicationis prouenientis à charitate, pietate, & obedientia : tametsi contrarium sentiat Didac. Nuñez *in addit. ad 3.p.q.25.art.3.diff.1. & q.26.art.1.conc.* 6. Bonac. *dist.5.q.1.p.3.n.21.*

15. Porrò non solùm mediatè, sed etiam immediatè censent grauissimi Doctores, posse Prælatum satisfactionem operis religiosi à suis subditis præstiti, verbi gratiâ ieiunij, orationis, corporis castigationis, pro benefactoribus applicare, sicuti possunt ipsi subditi. Sic docuit Nauarr. *de indulgent. notab.31. n.18.* Cordub. *dicta quæst.39. dicto 3. & seqq.* Rodrigu. *quæst.33.artic.2.& 4.* Henriq. *l.7.cap.31. num.6.* Man. Prælat. *tom.2.quæst.50.art.2.& 3.* Valent. *disput.7.quæst.20.punct.3.ante medium.* Mouentur : quia subditorum voluntates, maximè religiosorum, superiori subiiciuntur, ita vt contra voluntatem superioris nec velle, nec nolle habeant. At nequaquam censerentur subiectæ, si superior non æquè posset, ac subditi, de rebus quæ subditorum voluntati subsunt, disponere. Ergo æquè, & efficaciùs quàm subditi, applicare satisfactiones possit.

16. Contrarium nihilominus verius existimo, scilicet, Prælatum non posse independenter à subditi intentione opus illius satisfactorium applicare. Sic docuit Suar. *disp.55. sect.5.à n.10.* Laym. *l.5.sum.tr.7.c.4.n.5.conc.1.& 2.* Ratio ea est : quia satisfactiones præteritas nemini applicatas, vel applicatas habenti obicem, nec Prælatus, nec subditus, qui ea opera satisfactoria præstitit, alicui applicare potest, vt docet communis sententia cum Durand. *in 4.dist.20.q.vlt.n.6.* Nauar. *de indul. tot.31.n.18.* Soto *dist.21.q.2.art.1.* Cordub. *q.39. dict.4.* Rodrig. *tom.1.qq.regul.q.33.art.vlt.* Suar. *disp.55. sect.5. n.6.* Valent. *t.4. disp.7.q.20.p.3.ante med.* Laym. *tr.7.c.4.n.5.conc.1.* Bonac. *disp. 6.de indul.q.1.p.3.n.19.* Etenim operi, dum fit satisfactio, conceditur, quæ sub dominio operantis est, sicut & opus : at, opere præterito, illius dominium cessat in operante, & consequenter satisfactionis dispositio, cui non obstat, quòd pereunte opere satisfactorio, non pereat illius satisfactio, sed moraliter ex Dei benignitate persistat in diuina acceptatione : quia sicibi persistit, vt in thesauro Ecclesiæ aggregetur, neminique alteri à Pontifice concedatur de ea disponere : quia nullus alius, præter Pontificem, vt dictum est, potestatem habet thesaurum Ecclesiæ distribuendi : aliàs verè, & propriè indulgentias prælati concederent.

Satisfactiones verò futuras non videtur posse Prælatus sua intentione efficaciter applicare : quia non subduntur eius dominio, & dispositioni, sed dispositioni subditorum. Nam votum obedientiæ non priuauit subditum libera, & licita facultate quam habebat disponendi de suis actionibus. Superiore inconsultò ; absoluta tamen, & valida dispositione nequaquam priuate potuit. Quod si penes subditum est dominium suarum satisfactionum & nullo modo penes prælatum : nequit prælatus independenter à subdito valide eas satisfactiones applicare : quia applicaret rem non suam, seu sub eius dominio non existentem. Et confirmari potest : quia plures doctores censent vti defendit Bonac. *suprà n.20.* Si Prælatus vni applicet satisfactionem subditi ; ipse verò alteri, applicationem subditi subsistere, corruere tamen Prælati applicationem. At ex hac doctrina manifestè infertur, voto obedientiæ dominium suarum actionum non abdicasse, nec in Prælatum transtulisse. Ergo Prælatus de satisfactionibus subditorum non potest immediatè disponere.

17. Fundamentum oppositæ sententiæ ex dictis solutum est : subiiciuntur enim subditi suo Prælato, vt iuxta eius voluntatem dispositionem suarum actionum præstent : at subiectio non præstat Prælato potestatem de subditorum actionibus per se, & immediatè disponendi, præcipuè de actionibus merè internis, & quæ iurisdictioni Prælati subiiciuntur. Eodem modo explicandum est illud axioma, quòd religiosus non habeat velle, nec nolle, liberum, inquam, & licitum independenter à voluntate Prælati in iis, quæ Prælati iurisdictioni subsunt.

PVNCTVM VII.

De causa ad indulgentiam requisita.

1. *Requiritur causa pia & honesta.*
2. *Ad licitam concessionem debet esse causa concessioni proportionata.*
3. *Item, ad validam concessionem ex communiori sententia.*
4. *Solvitur fundamentum oppositum.*
5. *Semper præsumendum est, causam sufficientem adesse.*
6. *Esto, indulgentia concessio ob defectum causæ non teneat, alia tamen concessiones absoluendi, & dispensandi firma persistunt.*
7. *Quamuis causa insufficiens sit ad integram indulgentiæ concessionem, si sufficiat ad partem, comparatione illius partis valet concessio.*
8. *Sufficientia causa præcipuè ex fine desumitur. Item ex operere iniuncto, aliisque circumstantiis.*

1. CAusam piam, & honestam necessariam esse, non solùm vt licitè, sed etiam vt validè indulgentia concedatur, firmant contra Paludan. *in 4.dist.21.q.4. art.1.* ferè omnes Doctores, D. Thom. *in Supplem.q.23.art.2.* Bonau. *in 4.dist. 20.p.2.art.1.qu.6.* Sotus *distinct.21.q.2.art.2.* Caiet. *de indulg. tr.9. q.1.& tr.15.c.4. qu.1.* Nauarr. *de indulgen.not.15. num.17.* Cordub. *q.17.* Henr. *l.7.c.14.* Valen. *t.4. disp.7.q.20.p.4. in pr.* Suar. *disp.54.sect.1.& 2.* Coninc. *disp.12. dub.6.* Laym. *l.5.tr.7. c.5.n.1.* Emm. Sà *indulg.n.1.* Bonac. *disp.6. de indul.q... p.4.n.1.* & alij communiter. Summiturque ex Innoc. III. *in c. Cùm eo de pœnit. & remiss.* ibi enim reprobantur indulgentiæ indiscretæ, quæ aliæ esse non possunt, quàm concessæ absque causa. Expressiùs ex Clem. *in Extrauag. Vnigenitus, de pœnit. & remiss.* ibi : *thesaurum Ecclesiæ dispensandum esse propriis, & rationabilibus de causis.* & ex Leone X. *in epist. ad Caietan. seu Bulla condemnationis Lutheri*, & Martino V. *in fin. Concil. Constantiens.* asserente, suspectos de hæresi interrogandos esse, an credant, habere Pontificem potestatem concedendi indulgentias ex causa rationabili. Ratio est : quia Pontifex in concessione indulgentiarum non procedit, vt dominus, sed vt dispensator. Quippe satisfactiones Christi, & Sanctorum sub dominio Christi sunt, & earum distributio Pontifici conceditur, iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 4. *Sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.* At dispensator non solùm illicitè, sed etiam inualidè dispensat, si dispensationem faciat contra sui domini voluntatem. Ergo Pontifex satisfactiones Christi, & Sanctorum absque causa dispensans, non solùm illicitè sed inualide dispensat : quippe dispensat contra voluntatem Christi, quæ cùm semper fuerit de gloria Patris, eam per suos ministros in dispensatione proprij thesauri exequi, & adimpleri intendit.

Quod si dicas, eam gloriam sufficienter obtineri ex eo, quod reus pœnæ soluendæ à vinculo, & obligatione soluatur : est enim actus spiritualis misericordiæ diuinam liberalitatem, & benignitatem commendans. Non igitur est alia causa extrinseca acquirenda, præter eam, quam secum trahit indulgentiæ concessio, vt licita, & valida sit. Obstat, quia legalis iustitia, cui misericordia repugnare non potest, exigit ne condemnatus ad subeundam pœnam ab ea soluatur gratis, & absque vlla alia causa, præter bonum ipsius damnati. At peccator iure diuino condemnatus est subire pœnam pro peccatis debitam, ergo ob benefaciendum illi tantùm nequit Pontifex solutionem concedere. Præterea potestas, quam Christus Pontifici reliquit, non fuit in damnum fidelium, sed in eorum commodum : neque in Ecclesiæ distinctionem, sed in illius ædificationem : at si posset Pontifex pro libito validè saltem, indulgentias concedere, ea potestas cederet in damnum fidelium, & in Ecclesiæ destructionem. Quippe fideles absque vllo timore pœnæ, peccarent scientes, sibi pœnam gratis condonari posse, sacramentales pœnitentias sibi iniunctas contemnerent, & ecclesiastica disciplina prorsus eneruaretur. Ergo non est credendum, hanc à Christo fuisse potestatem concessam.

2. Sed, an requiratur ad concessionem indulgentiæ, non solùm causa pia, & honesta, sed concessioni proportionata, non est ita certum. Et quidem ad licitam concessionem affirmant ferè omnes Doctores, causam proportionatam concessioni requiri. Prudens enim & fidelis dispensatio expostulat, ne abundantior remissio absque grauiori causa fiat. Colligiturque manifestè ex cap. *Cùm ex eo. de pœnitent. & remissionib.* vbi indulgentiæ indiscretæ reputantur ob defectum causæ proportionatæ. At plures negant causam proportionatam requiri pro valida concessione, quos plena manu refert Bellarmin. *l.de indulgent.cap.12.* & sequuntur Valent. *disp.7.quæst.20.part.4.circa finem, vers. Est igitur quarta.* Reginal. *in praxi, tom.1.l.7.n. 132.* Emman. Sà *verbo indulgentia, num.1.* Bonac. *disp.6. de Indulgent.quæst.1.punct. 4.n.5.* Mouentur : quia concessio indulgentiæ ex qualibet causa pia, quamuis minima, est iuxta intentione Christi, saltem quoad eius valorem : tum quia fit ex causa cedente in honorem Dei, quam pluris Christus, & Sancti æstimant, quàm proprias satisfactiones : tum ne Pontifex decipiatur in indulgentiis concedendis in non leue Ecclesiæ detrimentum : tum, quia moraliter est impossibile, æqualitatem causæ cum indulgentiæ concessione inuenire.

3. Communior tamen sententia, & tenenda affirmat, ad valorem indulgentiæ requisitam esse causam conuenientem, & proportionatam, iuxta prudens concedentis arbitrium. Sic Caietan. *in Opusc. de indulgentia, quæst.1. & 2.* Cordub. *quæst. 20.* Bellarmin. *dicto libr.1.cap.12.* Henriq *cap.14. num.3.* Suar, *disp.54.sect.3.num.5.* Coninch. *disp.12. dub.6. conclus.2. numer. 31.* Laymann. *libr.5. tract. 7. cap. 5. num.1.* & alij apud ipsos. Ratio est : quia ea ex parte, qua indulgentia causam excedit, concussio censetur facta absque causa pia, iusta, ratio-

nabili,& honesta:quinimò absque causa,cùm causa'què adest, secundùm rationem,& iustitiam minorem concessionem exigat. Notanter dixi, *iuxta prudens concedentis arbitrium.* Non enim credendum est , Christum Dominum potestatem Pontificis in concedendis Indulgentiis restrinxisse ad æqualitatem, & proportionem causæ in se spectatæ , ob ea incommoda,quæ oppositа sententia inferebat:sed credendum est,solùm expostulasse causam prudenti arbitrio æqualem:quia hac ratione est fidelis, & prudens dispensator. Neque his obstat, quòd Sacramenta , etiamsi prudentissimè concedantur , vel recipiantur , non operari suos effectus ex dispositione existimata , nisi dispositio requisita de facto,& in re existat : neque sacrificium,aut indulgentia applicata habenti obicem,pœnam remittit ; tametsi prudenter credatur effectum habitura : quia est latum discrimen à concessione Indulgentiæ : hæc enim prouenit à concedente ex potestate , quam habet regendi Ecclesiam, ac proinde expediebat valorem illius pendere ex sola prudenti gubernatione:at gratia , reliquique sacramentorum effectus, pœnæque pro peccatis debitæ remissio,siue per sacrificium , siue per indulgentiæ applicationem fiat, ab ipso Deo immediatè conceduntur. Mirum igitur non est , quòd non sit contentus dispositionis existimatione;sed dispositionem realem,& in re existentem requirat.

4. Ex his solutum relinquitur fundamentum oppositum:qua ratione , inquam , Pontifex vix decipi possit in indulgentiis concedendis,nisi ex malitia procedat ; quod nullatenus præsumendum est:possitque absque difficultate æqualitem causæ attingere.Deinde negandum est,concessionem indulgentiæ ex causa pia improportionata esse ex voluntate Christi : quia cedit in Dei honorem , aliàs probaret esse concessionem discretam,nullúmque peccatum in ea committi:honor enim diuinus est,vt vindicatiua iustitia seruetur , & debita pœna exoluatur, dū non adest causa iusta,& rationi cōsona ad eius remissionē.

5. Monent tamen , & benè communiter Doctores, Coninch. *disp.12.dub.6.n.36.* Tolet.*lib.6.c.28.n.6.*Bonac.plures referens *disp.6.q.1.punct.4.in fine* , semper præsumendum esse , causam sufficientem adesse ad indulgentias plenarias concedendas, tametsi opus iniunctum leuissimum sit. Quia pro facto Principis,eiúsque valore stat præsumptio:neque in concessione Indulgentiæ spectatur præcipuè opus iniunctum ; sed finis , ob quem conceditur , ideóque communiter Doctores testantur, indulgentiam valere, quantùm sonat.

6. Secundò monet Suarez. *disp.54.sect.2. n.17.* quem sequitur Laym.*lib.5.sum. tract.7. c.5. in fine* , si simul cum indulgentiæ concessione concedatur facultas absoluendi à reseruatis, commutandi vota , & iuramenta ; tametsi indulgentia deficiat ob defectum causæ;prædicta tamen facultas firma persistit,vtpote quæ ex libera voluntate Pontificis pendet , qui eam pro suo arbitrio,cui placuerit,communicare potest.

7. Verùm,esto,causa inæqualis sit ad integram Indulgentiæ concessionem , non obinde concessio ex toto periit ; sed ea ex parte , qua causam sufficientem habet , subsistit : nam concedens indulgentiam ampliorem , eo ipso minorem concedere intendit , & cùm ad eam concessionem habeat potestatem , adsitque causa iusta , & rationabilis ; affirmandum est, eam concessionem valere:diuisibilis enim est illa concessio, ac proinde ex parte potest esse valida, & ex parte inualida.Atque ita vt certum defendit Suarez *disp.54.sect.3. n.9.* Ægid. de Coninch. *disp.12.dub.6.concl.2.*

8. Superest difficultas,vnde sumatur sufficientia causæ ad indulgentiarum concessionem ? Respondeo , præcipuè desumi ex fine , quo mouetur Pontifex , qui semper debet esse fidei exaltatio,hostium Ecclesiæ destructio,vel conuersio ,Ecclesiæ apostolicæ specialis reuerentia, obsequiorum ei factorum gratificatio,cultus Dei,vel Sanctorum promotio,& quilibet alius, qui specialiter cedat in honorem Dei. Neque opus est : quòd hic finis semper sit communis,& publicus : sed solùm quando indulgentia communis est : pro priuata enim indulgentia , & vni tantùm concessa,priuatus sufficit:quia sic habet æqualitatem,& proportionem indulgentia cum causa, vt latè expendit Suar.*disp.54.sect.4.per totam.* Deinde sumitur sufficientia causæ ex proportione,quam habet opus iniunctum & ipsamet indulgentiæ concessio ad prædictum finem consequendum: semper enim ex se apta esse debent ad consecutionem finis intenti. Quando enim indulgentia communis est, atque adeò finis intentus communis erit per quemlibet in particulari leuiter videatur obtineri,sufficit,si per omnes obtineatur, vt notauit Coninch.*disp.12. dub.6. n 33.* Fateor tamen, sæpè indulgentiam concedi absque conditione alicuius operis iniuncti, vt conceditur morituro , vel alicui de Ecclesia non leuiter benè merito,vel nimis tristi,& quasi desperato , vt tristitiam excutiat ,& spem diuinæ misericordiæ concipiat:vel ex quadam liberali donatione ob causam aliquam iustam , & honestam, sicuti solet Pontifex in die suæ coronationis, & in solennioribus,festiuitatibus, & præcipuè feria 5. in Cœna Domini plenariam præsentibus indulgentiam concedere:& sic Episcopus sua benedictione præsentibus quadragenam impertitur , sicuti benè aduertit Suar. *disp.52.sect.4.n.3.*Coninch.*dict.dub.6.n.34.* Bonac.*disp.6.q.1.part.4.n.6.* Valen.*disp.7.q.20. part.4.* & alij. Semper tamen necessarium est,vt concessio indulgentiæ credatur in maiorem Dei hoorem credere,quam crederet stricta,& rigorosa satisfactio,vel satispassio.

Punctum VIII.

De conditionibus requisitis in eo , qui lucraturus est indulgentias.

1. *Debet esse baptizatus.*
2. *Neque per modum suffragij concedi catechumeno potest, esto alij contra sentiant.*
3. *Debet esse in gratia eo tempore ,quo ei Indulgētia applicatur.*
4. *Recedente peccato,aliqui existimant indulgentiam applicari. Sed oppositum est verius.*
5. *Carere debet excommunicatione.*
6. *Tempore,quo applicatur Indulgentia,debet illa indigere.*
7. *Exequendum est opus iniunctum.*
8. *Sollicitudo exequendi opera pœnalia non requiritur,tametsi Caiet. oppositum sentiat.*
9. *Satisfit fundamento Caiet.*

1. PRima conditio requisita in eō , qui lucraturus est indulgentiam, est , esse baptizatum. Sic ex communi sententia docet Suar. *disp.52. sect.2. in pr.* Val. *disp.7. q.20.p.vlt.* Coninch.*disp.12.dub.7. initio* Laym. *lib.5.tract.7.c.6.*Bon.*disp. 6.q. 1.p.5.n.1.*& 2.& alij ; quia thesaurus satisfactionis Christi, &Sanctorum Ecclesiæ relictus est,vt per illius Pastores in eius membra distribuatur : at qui baptizatus non est , non est Ecclesiæ membrum.Non igitur illi fieri distributio potest. Item, confessio indulgentiarum , si per modum absolutionis concedatur,est actus iurisdictionis : qui tamen exerceri nequit in non subditum,qualis est non baptizatus.

2. An autem per modum suffragij concedi Indulgentia possit catechumeno in gratia existenti,res est incerta. Affirmat Nau. *de Indulg. not.31.in fin.* Henriq. aliis relatis *lib.7. c.18.n.1.*Benzon. *lib.5.de Iubileo,cap.15. dub.28.assert.6.*indicat Emman. Sà *verbo. Indulgentia,n.2.*& probabile reputat Laym. *lib.5. art.7. c.6.n. 1.* Et mouentur:quia applicatio iurisdictionem non expostulat : ideóque prodest defunctis in Purgatorio existentibus.Et præterea satisfactiones propriæ possunt catechumeno applicari ; ergo communes applicari poterunt ab Ecclesiæ Pastoribus,Cæterùm oppositum verius existimo Suar. *disput.52. sect.4.n.8.*Coninch.*disp.12.dub.10.ad fin.* Filliuc. *tr.8. c.8.q.10. n.214.*Bon.*disp.6.de indulg.q.1.p.5.nu.2.* eò quòd Ecclesia nunquam fuerit vsu hoc applicationis modo : quod est indicium non habere ad id potestatem. Congruentia ea est:quia thesaurus Ecclesiæ solùm Ecclesiæ membris expedit distribui. Item, hæc applicatio operatur suum effectum ex opere operato,sicut & sacramenta. At nullum Sacramentum , præter Baptismum, applicari potest catechumeno , quantumuis per gratiam sit Christo vnitum:ergo neque indulgentia. Neque obstat , hanc applicationem non expostulare iurisdictionem in eo , cui facienda est:quia satis est,quòd expostulet iurisdictionem in distributione bonorum facienda , quam non habent Prælati Ecclesiæ comparatione illorum , qui extra Ecclesiam existunt. Neque ex eo , quòd satisfactiones proprias possis catechumeno iusto applicare , infertur , quòd Prælatus Ecclesiæ satisfactiones communes applicare possit : quia propriarum satisfactionum vnusquisque est dominus , quas mirum non est,quòd possit,cui maluerit,applicare:at satisfactionum Ecclesiæ solus est Prælatus dispensator ex voluntate Christi,quæ non præsumitur respectu eorum,qui suæ Ecclesiæ visibili vnitī non sunt.

3. Secunda conditio. Debes in gratia existere eo tempore, quo Indulgentiam consecuturus es:quia astrictus pœnæ æternæ incapax est temporalis pœnæ remissionem consequi. Quæ ratio probat,nullius peccati,etiam remissi, consequi indulgentiam posse.Nam de peccato,siue mortali,siue venialis quod remissum:non est,certum existimo , indulgentiam consequi non posse quia alienum est à diuina prouidentia , & prudenti gubernatione perseuerante culpa , reatum pœnæ remitti , vti ex communi docet S.Th.*in addit.3.p.q.27.art.1.* Nauar.*de indulg. not.17.n.1.*Emman.Sà *verb.Indulgentia,n.2.*Suar.*disp.52.sect.2. n.3.*Laym.*lib.5.sum. tr.7. c.6.n.3.* Ægid. *disp.12.dub.7.in princ.* Bonac.*disp. Indul.q.1.p.5.n.4.*

Notanter dixi , *tempore,quo consecuturus es indulgentiam.* Non enim videtur necessarium,vt omnia opera ad indulgentiā requisita in gratia præstentur. Nam,cùm ex natura rei hæc circunstātia in operibus iniunctis non requiratur,quippe Deus ob peccatoris opera moueri potest ad finem à Pontifice intentum concedendum ; Pontifex autem eam circunstantiam expresè non expostulet,non est,cur à nobis expostuletur,Gratiā enim non ob opus iniunctum , sed ob effectum Indulgentiæ Doctores exigunt,vt videre est in Nau. & *de indulg. not.19.n. 17.*& *not.32.n.47.* Suar. *disp.52.sect.2.n.7.*Val.*q.20.pun.5.ad fin.* Ægid.*disp.12.dub.7.n.39.*Bon.*q.1.p.5. n.10.* Laym.*cap.6.num.3.* Henriq.*c.9.*Tolet.*lib.6.cap.27.*& alij apud ipsos.

4. Solm

4. Solùm superest dubium, an si tempore, quo consecuturus es indulgentiam, in peccato existas, & ob id impediaris ab illius consecutione, remoto postmodum peccato indulgentiam obtineas: sicuti contingit in Sacramentis, quæ remoto obice suum effectum operantur, eò quòd illorũ effectus non ex susципientis dispositione, sed ex liberalitate Dei sacramẽto annectatur. At effectus indulgentiæ non ex dispositione illius, cui applicatur; sed ex Christi liberalitate nascitur: ergo remoto obice communicatur. Et explicatur ampliùs. Pontifex concedens indulgẽtiam eam intentionem habere potest, vt si pro eo tẽpore, quo concedit, incapax sit illius, reseruetur in acceptatione diuina tibi cõmodo tempore communicanda. Quę enim repugnãtia in hac intẽtione ostendi potest? Et ex alia parte hic modus confessionis, & Pontificis liberalitatẽ denotat, & nobis est vtilior: ergo asserẽdus est, sicuti asseruit Palud. *in 4. dist. 20. q. 4. art. 3. circ. 1. concl.* Sylu. *verbo Indulg. n. 7.* Hẽtiq. *l. 7. c. 9. n. 13.*

At longè veriùs est, indulgentiam concessam peccatum mortale habenti, nunquam effectum operari. Etenim operari non potest effectum indulgentia, quæ nunquam in suo esse constituta fuit, sicuti neque sacramentum. quod verum sacramentum non fuit. At indulgentia peccatori applicata nunquã in suo esse constitui potest: quippe nunquam remittere potest pœnam pro peccatis debitam media thesauri Ecclesiæ satisfactione, quæ est eius essentia. Ergo nunquam habere potest effectum, recedente fictione. Et in hoc est latum discrimen inter indulgentiam, & sacramenta: nam sacramenta, quæ, recedente fictione, effectum habent, peccatori applicata in suo esse fuerunt perfectè constituta: secùs verò indulgentia. Præterquam quòd non omnia sacramenta, recedente fictione, suum effectũ operantur; sed, quæ aliquo modo iterari non possunt; quorũmque effectus non potest alia via obtineri. At indulgentia plerunque est iterabilis, eiúsque effectus, qui est pœnæ debitæ remissio, aliis viis obtineri potest. Ergo, &c. Deinde indulgentia effectum non habet, nisi ex intentione concedentis: at concedens indulgentiam tibi aliquod opus facienti, finito opere intendit pœnam remittere. Ergo, si eo tẽpore incapax es remissionis, indulgentia cessat. Neque verum est, concedentem velle, vt tibi cõmodo tempore reseruetur: quia neque id oxplicat in concessione, neque eam intentionem habere potest, si cùm fit opus, indulgentiam absolutè concedit. Secùs verò posset dici, si diuisim concederet, sub hac, inquam, forma. Concedo tibi indulgentiam hoc opus facienti, si capax es: sin minùs, cùm capax exiteris. At hæc cõcessio duplex est, & à modo vsitato concedẽdi indulgentias aliena. Et ex his solutum est opositiæ sententiæ fundamentum. Atque ita latè docet Suar. *disp. 52. sect. 2. à n. 13.* Coninch. *disp. 12. dub. 7. post princ. n. 37.* Nauar. *notab. 17. n. 2. & notab. 19. sub finem* Sà *n. 2.* Reginald. *lib. 7. n. 169.* Filiuc. *tr. 8. c. 6. n. 141.* Bonac. *disp. 6. q. 1. p. 5. n. 13.*

5. Tertia conditio: Ne sis maiori excommunicatione ligatus hæc enim excomunicatum priuat communibus Ecclesiæ suffragiis, & bonis inter membra Ecclesiæ vnita diuidendis vti ex communiori sententia tradit Suar. *disp. 12. sect. 2. n. 3. & de censur. disp. 12. sect. 3. n. 7.* Vgolin. *de censur. tab. 2. c. 9. in princ.* Bonac. *dicta p. 5. n. 3.* Laym. *tract. 7. c. 6. num. 2.* aduersùs Henriq. *lib. 7. cap. 18. 12.* Emman. Sà *Indulgentia, n. 2.*

6. Quarta. Debes Indulgentia indigere ad pœnæ remissionẽ, tẽpore, quo cõceditur? neque enim tibi reseruanda est in tẽpus futurum si fortè illa indigeas: quia hæc reseruatio Ecclesiæ dãnosa esset, vtpote quæ iustis ansam peccandi præberet, scientibus obligationem habitutos non esse exoluendi pœnam pro peccatis debitã. Atque ita notauit Coninhc. *disp. dub. 7. n. 37.*

7. Quinta: Mandari debet executioni opus iniunctum, aliàs Indulgentiam non obtinebis. De qua conditione, quia varias continet difficultates, *in seq. punct. agendum est.*

8. Præter supradictas conditiones, aliam Caiet. *1. t. Opusc. tr. 10. q. 1.* excogitauit, quem sequutus est Nauar. *notab. 20.* nempe sollicitudinem exercendi opera pœnalia in peccatorum satisfactionem. Nam, qui negligens est debitam pro peccatis satisfactionem exhibere, indignus est alieno subsidio, & thesauri Ecclesiæ participatione: sicuti esset indignus communicatione thesauri temporalis reipublicæ ad debita propria soluenda, qui ex suo potestatem haberet soluendi illa, & solùm ob negligentiam, vel auaritiam omitteret.

Sed hanc conditionem cæteri omnes Doctores cum D. Th. *in 4. dist. 20. & quodlib. 2. art. 2.* reiiciunt, & meritò, vt videre est in Suar. *disp. 52. sect. 11. à n. 2.* Valen. *disp. 7. q. 20. p. 5. in fine.* Henriq. *lib. 7. cap. 16. num. 2.* Laym. *tract. 7. cap. 6. in fine*, eo quòd ad validam thesauri Ecclesiæ dispensationem, sola causa rationabilis expostulatur: ad validam verò illius applicationem solùm requiritur gratia in eo, qui consecuturus est Indulgentiam, & operis iniuncti executio. Ad hæc omnia stare possunt, tametsi negligens fueris in satisfactione debita exhibenda: quippe potest adesse causa publica boni communis, quæ dispensationem thesauri honestet, & insuper in statu gratię esse potes. Nã illa negligentia peccatũ mortale non est, vt suppono: ergo possunt esse omnia requisita ad indulgentiã.

9. Neque fundamentum Caiet. est alicuius momenti. Nam, esto, ob negligentiam dignus non sis, vt thesaurus Ecclesiæ tibi applicetur: & positiuè non es indignus, & incapax illius ideóque ex benignitate Ecclesiæ iuuari potes. Neque obinde censenda est Ecclesia tuam negligentiam fouere; sed illam permittere, illíque condescendere. Neque est simile de dispensatione thesauri temporalis reipublicæ, qui ex voluntate reipublicæ solùm iis, qui alia via suam indigentiam supplere non possunt, communicatur; & meritò: quia si aliis communicaretur, cùm finitus sit, iis indigentibus deficeret. At thesaurus satisfactionis Christi, & sanctorum infinitus est, qui exhauriri non potest, quantumuis communicetur: ideóque quibuslibet indigentibus, etiam si alia via supplere suam indigentiam possint prudenter, & rationabiliter communicatur.

PVNCTVM IX.

Expenditur conditio requisita ad Indulgentię consecutionem, quæ est de opere iniuncto.

1. *Operis iniuncti executio ita necessaria est, vt ex illius defectu neque at indulgentia obtineri.*
2. *Excipe, nisi contrarium in ipsa concessione caueatur.*
3. *Opus præstandum est sicuti est iniunctum.*
4. *Debet opus iuiungi honestum, & vtile ad finis Indulgentiarum consecutionem.*
5. *Nulla ex circunstantia debere vitiari affirmant aliqui, alij negant.*
6. *Qua distinctione vtatur Layman.*
7. *Quid sit sentiendum.*
8. *Opus exequi debet ex intentione, non formali, sed virtuali saltem obtinendi indulgentias.*
9. *Opus iniunctum personalem actionem exigens, à lucrante indulgentiam exequendum est.*
10. *Excipe, nisi concedens indulgentiam aliud prescripserit.*
11. *Plures Indulgentias diuersis viis concessas vnius operis executione te obtinere posse affirmant aliqui.*
12. *Verius est oppositum.*
13. *Apponitur quadam limitatio, sed non probatur.*
14. *Eodem tempore diuersis actibus plures Indulgentias obtinere potes.*
15. *Qualiter eiusdem operis repetitione pluries eandem possit indulgentiam obtinere.*
16. *Satisfit quæstioni sub distinctione de concessione Indulgentiæ sed tempore indeterminato, vel cum determinatione breuis temporis.*
17. *Satisfit obiectioni.*
18. *Affirmant aliqui, ob diuersum modum exequendi opus iniunctum alios plus, alios minus de Indulgentia obtinere.*
19. *Sub distinctione quæstio dissoluitur.*
20. *Indulgentia concessa contritis, & confessis, non exigit confessionem actualem in eo, qui nullo mortali grauatur.*
21. *Si grauetur mortali, consultius est, confessionem esse præmittendam.*
22. *Probabile est, necessariam non esse confessionem actualem.*
23. *Quòd si Pontifex confessionem expresè expostulet, & illa præmissa ante elapsum terminum concessionis in nouum peccatum mortale incidisti: negant plures te debere iterum confiteri.*
24. *Contrarium consulendum est.*
25. *Peccatum oblitum non videris teneri confiteri.*
26. *An petita Communione censeatur Pontifex confessionem expostulare.*
27. *Satisfit quæstioni.*

1. PRæcipua conditio requisita ad indulgentiam, est executio operis iniuncti. Est igitur hæc conditio ita necessaria vt si opus iniunctum ob impotentiam, vel alia de causa exequi omiseris, Indulgentiam non cõsequeris: quia concessio sub aliqua forma, & conditione, ea non seruata corruit, arg. leg. *Qui haredit. 54.* leg. *Manius. 55. ff. de condit. & demonst.* Quod adeò verum est, vt neque partem indulgẽtiæ obtinebis, tametsi partẽ operis exequaris, quia non pars indulgentiæ ob dimidiatũ opus, sed indulgentia ob opus perfectum tibi promissa est. Atque ita docent Nauar. *de Indulgent. not. 9. n. 4. & not. 19. n. 17.* Coninch. *disp. 12. dub. 7. n. 38.* Suar. *disp. 52. sect. 3. n. 3.* Laym. *tract. 7. c. 6. n. 3.* Bonac. *disp. 6. q. 1. p. 5. n. 20.*

2. Excipe tamen, nisi in concessione caueatur indulgentiam concedi impeditis opus iniunctum exequi, vti factum est in Extrau. *Vnigenitus de pœnit. & remiss.* vbi conceditur Iubilæum Romanũ omnibus illis, qui eo animo iter arripientes impediti fuerũt Romam peruenire, vel Apostolorum limina visitare. Secundò excipe, nisi ita leuis sit omissio partis operis iniũcti, vt non impediat, quin moraliter censeatur opus iniunctum exequi, sicuti si in oratione iniuncta omitteres vnũ *Aue*. Secùs si opus iniunctum esset trina recitatio Dominicæ orationis, & angelicæ, & binam tantùm præstares: nam esto, omissio illa in se leuis sit; non tamen comparatione operis iniuncti, sicuti notarunt Suar. *disp. 52. sect. 5. n. 3.* Laym. & Bonac. *supra.*

3. Sed quale opus, qualiterque præstandum est ad indulgentiam obtinendam? respondeo, præstandum esse opus, sicuti

est iniunctum : nam cum Indulgentiarum concessio sit libera concedentis donatio, potest nolle eam facere, nisi sub conditione operis taliter præstiti. Atque hinc fit, posse Pontificem sub conditione operis interni indulgentiam concedere : nam esto plerunque expediat opus iniunctum externum esse, aliquando tamen expedit internum iniungi, vti docent Suar. *disp.52.sect.5.n.5.& 6.* Val. *disp.7.q.20.p.vlt.in fin.* Secundò fit, posse exigere, vt omne opus iniunctum in statu gratiæ exequaris ob eandem rationem. At nisi id Pontifex exprimat, non præsumitur : quia est dura conditio, nec necessaria ad indulgentiam. Non enim conceditur indulgentia ob satisfactionem, aut meritum operis iniuncti, sed ob illius honestatem, ad quam exercendam procurat Pontifex media indulgentiæ concessione homines allicere, sicuti latiùs tradit Suar. *d.sect.5. n.6.& seq.* Nauar. *notab.19.n.17.* Graffis *de indul.c.5.n.48.* pluribus relatis Bonac. *q.1.p.5.n.10.*

4. Illud verò est certum, non posse opus iniungi, quod honestum non sit, & vtile ad consecutionem finis in Indulgentiarum concessione intenti, aliàs non cederet in Dei honorem.

5. Sed an taliter honestum debeat esse, vt nulla ex circunstantia vitietur? non constat inter Doctores. Affirmat Nauar. *de indul.notab.19.n.6.& not.32.num.46.* Rodrig. *t.2. qq. regul. qu.99.art.6.* Coninch. *disp.12.dub.* 8. Et mouentur, quia opus ob prauum finem, vel circumstantiam vitiatum displicet Deo. Non igitur in illius honorem, & gloriam cedere potest : ergo non est aptum, vt ratione illius satisfactio Christi applicetur, & peccatorum remissio concedatur. Contrarium docuit Cordub. *de indul.qu.22.* Suar. *disp.52.sect.6.à n.2.* quia certum est, Pontificem posse concedere indulgentiam sub conditione operis de se boni, & honesti, tamets in individuo honestum non sit : siquidem potest absque vllo opere indulgentiam concedere. Ac sic est præsumendus concedere, quoties opus exigit absolutè absque vlla limitatione, sicuti præsumeretur, si præceptum imponeret de illius executione : quia onus impositum in consecutione indulgentiæ restringi non debet, sed potius ampliari, quatenus verba permittunt.

6. Sed inter has extremas sentẽtias distinctione vtitur Laym. *l.5.sum.tract.7.c.6.à n.3.* inquit enim : Cùm sufficientia causæ finalis ad indulgẽtiarum concessionẽ plerumque compleatur ex opere iniuncto, videndum est, an opus iniunctũ, esto vitiatum sit, ad finem præcipuè intentum conducat, an non : si conducit, vti contingit in distributione ad expeditionem bellicam contra Turcas, consequeris indulgentiam : secùs si non conducit, vt si ex fine placendi Deo præscribantur ieiunia, tu verò te inebriasti, vel maiorem partẽ operis iniuncti malè perfeciſti.

7. Fateor, hanc doctrinam verissimam esse : nego tamen opus iniunctum absolutè requisitum fini à Pontifice intento non conducere, tametsi prauè fiat. Ieiunium namque, in quo te inebriasti, etsi ratione ebrietatis Deo placere non possit, at ob rationem ieiunij, quam retinet, Deo placere potest : siquidẽ pores præceptum Ecclesiasticum implere, & sub ea ratione Deum iratum placare. Deinde, etsi ieiunium in se ob prauum finem assumptum non conducat ad placandum Deum, impetrandumque ab eo aliquod beneficium : at quatenus excitat alios fideles ad pœnitentiam, & corporis castigationem, religionem fouet, & Deum placare potest. Item, vitiatum ieiunium æquè efficax est ad placandum Deum, sicuti eleemosyna vitiata ad finem præcipuum, ob quem expostulatur. Non enim expostulatur eleemosyna ob materialem belli expeditionem, sed ob fructum, qui speratur superatis hostibus : at hic fructus, scilicet propagatio fidei, & pax Christianę reipublicæ, cùm à Deo concedendus sit, necessariò bonum opus prærequirit. Ergo dicendum est, sufficere bonum opus ex genere, esto, in individuo prauè sit factum.

8. Præterea non est necesse, quod opus iniunctum exequaris animo, & intentione formali lucrandi Indulgentiam, bene tamen ex intentione habituali, & interpretatiua, quam censetur quilibet Christianus habere de suæ salutis remediis. Priorem partem probat consuetudo Ecclesiæ, concedendi indulgentiam sensibus destituto, & iam animam agenti. Si enim huic ministrati extrema Vnctio potest, quia ob Christianam vitam, quam degit, censetur voluntatem sufficientem habere omnium, quæ suæ spirituali saluti conueniunt, à fortiori indulgentia concedi poterit. Posteriorem partem sic probo : quia concessio indulgentiæ actus est iurisdictionis non coactiuæ, sed voluntariæ. ac proinde exerceri non potest, nisi in volentes. Item est quædam donatio, quæ ad sui valorem accepratione saltem virtuali, indiget. Atque ita docent Suar. *disp. 56. sect.1.n.7* Laym. *l.5.sum.tr.7.c.6.ante med.dub.2.*

9. Deinde, si opus iniunctum actionem personalem spectet, vti est ieiunium, oratio, Sacramentorum susceptio, Ecclesiæ visitatio, à te necessariò exequẽdum est : nequis enim denominari ieiunans, aut orans, tametsi famulus ad tuum mandatum oret, aut ieiunet. Secùs verò est, si opus iniunctum non personalem actionem, sed rem familiarem, aliaque bona extrinseca respiciat, sicuti est eleemosynæ distributio : hæc enim si per famulum facias, tanquam per instrumentum, censeris per te ipsum facere, atque adeò opus iniunctum exequi, & indulgentiã obtinere. Suar. *disp.52 sect.7.* Laym. *l.5.sum.tr.7.c.6.dub.3. n.5.*

10. Ab hac tamen doctrina excipit optimè Suar. nisi aliter concedens indulgentiam præscripserit. Potest autem concedens indulgentiam exigere, distributionem eleemosynæ fieri ab eomet, qui indulgentiam consecuturus est, vt sic pietatem foueat, & forte meritum, & satisfactionem augeat. Quo casu, si per famulum eleemosynam concedat, indulgentiam non obtinebit : quia non est executus opus iniunctum. Item, præscribens ieiunium, orationem. Ecclesiæ visitationem, contentus esse potest, si per alium hæc ipsa præstentur, vt si in forma indulgentiæ dixerit. Qui per se, vel per alium Ecclesiam visitauerit, indulgentiam consequatur, & tunc facta visitatione per alium, non ipsi, sed ei, in cuius nomine fuit facta visitatio, indulgentia conceditur.

Ex quo fit, visitantem Ecclesiam nomine alieno, sicut & famulum eleemosynam domini distribuentem, non oportere in gratia esse constitutum : quia hæc necessaria non est ad opus, prout à concedente indulgentiam exigitur : non enim postulatur opus meritorium, nec satisfactorium, sed opus de se honestum, quod absque gratia fieri potest. Neque etiam gratia in eo necessaria est, vt adsit dispositio ad indulgentiæ consecutionem : siquidẽ non ipsi visitanti Ecclesiam, neque famulo eleemosynam distribuenti indulgentia cõceditur, sed illi, in cuius nomine famulus Ecclesiã visitat, vel eleemosynã distribuit.

11. Supersunt tamen aliquot difficultates. Prima, an eodem opere plures indulgentias diuersis viis concessas lucrari possis ? v.g. habes plura grana benedicta, plures imagines, quarum singulis concessus est annus indulgentiæ, orarium Virginis recitantibus, tecitas semel orarium, an tot annos indulgentiæ consequaris, quot habes grana. Videris obtinere : quia opus iniunctum exequeris omnibus indulgentiis correspondens, & cùm non sit maior ratio, quare vnam potiùs, quàm aliam consequaris, omnes consequi debes, sicuti diuersis præceptis vnico actu satisfacere potes. Atque ita sentit Cordub. *q.35.de indul.pag.439.* Graffis *de indul. c.5.n.55.* Henriq. *l.7. c.17.num.55.* Emman. Sà *verb.indulgentia n.18.*

12. Sed verius oppositum censeo cum Suar. *disp.52 sect.8 n.10.* Filiuc. *tr.8.c.6.q.14.n.168.* Bonac. *disp.6.q.1.part.5.n.29.* Coninc. *disp.12.dub.9.* Laym. *l.5.tr.7.c.6.* Ratio ea est, quia plerumque opus iniungitur ad complendam causam pro indulgentiæ concessione necessariam : at opus pluribus causis applicatum, & in plura diuisum, minorem singulis virtutem concedit. Ergo non potest omnium indulgentiarum causas complere, ac proinde ex defectu causæ non omnes indulgentiæ obtinebuntur, sed illa tantùm indulgentia, ad quam operans suam intentionem determinauerit : nam cùm in illius fauorem omnes, concedantur, expedit eius voluntati electionem remitti. Quòd si ad nullam specialiter intentionem determinauerit, ratione omnium eandem indulgentiam consequetur, vt benè notarunt Suarez & Bonac. *locis allegatis.*

13. Hanc tamen doctrinam limitant Laym. Coninch. & Suar. ne procedat, cùm opus iniunctum iterabile non est : v.g. si communicanti in festo Conceptionis, vel in eius vigilia ieiunanti concedatur diuersis viis annus indulgentiæ, credendum est, ieiunantem vel communicantem plures annos consequi. Sed hęc limitatio mihi non probatur : nam esse opus iniunctum iterabile, vel non iterabile, impertinens est ad complendam causæ sufficientiam, si alioquin ex se non complet. Quapropter si ponamus ieiunium complere sufficientiam causæ, quæ requisita est pro concessione vnius anni indulgentiæ, nequit certè iuuare sufficientiã causæ pro alterius indulgentię concessione.

14. Secunda, an vno eodemque tempore diuersis actibus, quorum singulis diuersæ sunt indulgentiæ concessæ, possis eas lucrari. Vt, si recitanti Horas canonicas, & audienti Missam variæ essent concessæ indulgentiæ, lucrari eas possis, simul audiendo sacrum, & Horas recitando ? Cui difficultati affirmatiuè est respondendum : quia vnumquodque opus æquè eodem tempore ac in diuersis perfici potest, æqueque valet suæ concessionis causam finalem complere, ac si seiunctum alio peractum esset, vt tradit Bonac. *disp.6.q.1.p.5.n.31.*

15. Tertia, an possis sæpius eandem indulgentiam obtinere, repetito opere, cui est indulgentia absolutè concessa ? v.g. concessit Pontifex annum indulgentiæ visitantibus Ecclesiam S. Petri, poterisne sæpiùs eam indulgentiam lucrari ? Videris, non posse ; sed semel tantùm, eò quod sermo absolutè prolatus de prima vice fit intelligendus ex text. *Boues. §. Hoc serm. ff. de verbor.significat.* cui consonat lex, *Cùm Pater. §. Pater certam. ff. de legatis 1.* vbi cautio de danda, vel restituenda dote filiæ nuptæ, solum de primis nuptiis intelligitur, neque ad secundas extenditur. Idemque est de promissione dotis, vt tradit Bart. *in leg. Dotis promissio. verf. vlt. ff. de iure dotium*, & pluribus aliis ornat Tiraq. *in dicta leg. Boues, 2. Hoc sermone.*

16. Cæterùm distinguendum est, inter indulgentiam concessam absque vlla temporis determinatione, & inter indulgentiam cum limitatione temporis, maximè breuis concessam. Exemplum primi est, si concedatur indulgentia visitantibus Ecclesiam D. Petri. Secundi verò, si concedatur visitantibus Ecclesiam in Festo ipsius dedicationis, vel per illius octauam. Si absque temporis determinatione concedatur perennis est Indulgentia, & pluries obtineri potest, vsu, & consuetudine

sic

ſtè intentionem Pontificis declarante, vti docuerunt Nauarr. *de Indulgent. notab. 15. n. 19.* & *notab. 31. n. 36.* & 37. & *in explicat. Bullæ Gregor. XIII. n. 46. verſ. Circa hoc.* Cordub. *quæſt. 35. lib. 5.* Suarez *diſp. 57. ſect. 1. n. 4.* Henriq. *lib. 7. cap. 11. num. 1.* & *17. num. 6.* Emman. Sà *verbo, Indulgentia, num. 7.* Bonac. *diſp. 6. quæſt. 1. part. 5. n. 32.* & alij. Quod adeò verum exiſtimant dicti Doctores, vt non ſolùm pluries in vita, ſed in anno, menſe, & hebdomada, ſi eo tempore opus iniunctum perficiatur, obtineri poſſit: Quinimò Nauarr. *dicto notab. 31. n. 37.* exiſtimat, eo die toties obtineri poſſe indulgentiam, quoties opus iniunctum prudenter, & deuotè peragatur. Hanc doctrinam probabiliter extendit Emman. Sà ad indulgentiam per longum tempus conceſſam: v. g. per annum, vt in anno Iubilei: quia hæc quaſi perennis, & perpetua eſt reputanda, ac proinde poterit non ſolùm ſemel, ſed pluries obtineri opere iniuncto præſtito. Verùm, ſi indulgentia cum determinatione breuis interualli concedatur, vti ſoler concedi in Feſto alicuius Sancti, vel per eius octauam: ſemel tantum obtineri poterit: quia illa temporis determinatio indicat, Pontificis intentionem vnius tantùm indulgentiæ eſſe, non plurium, ſicuti notauit S. Thom. *in addit. q. 25. art. 2. ad 4.* Tolet. *lib. 6. c. 28. ad finem,* Nauarr. Suar. Sà, Henriq. *loc. alleg.*

17. Prædictis non obſtat textus in leg. *Boues.* cui varias exceptiones, & limitationes adhibet Tiraquel. *ſuprà* ex quibus ad noſtrum propoſitum non leuiter fauet illa, quæ aſſerit, prædictum textum non procedere in conceſſione pro cauſa aliqua certa, & determinata, quæ perſeuerat poſt primam conceſſionem: ea enim perſeuerante non finitur conceſſio, ſed pluries repeti poteſt, vti docuit Bart. *in leg. 1. col. vlt. ff. ad leg. Iuliam Maieſt.* argum. text. in leg. *Continuus. §. Qui inſulam. ff. de verbor. oblig.* Durante enim cauſa, durare etiam debet id, quod ob eam cauſam introductum eſt, leg. *Semper. §. Negotiatores ff. de iure immunit.* leg. *Si cui. §. 1. ff. Ex quibus cauſis maior.* leg. 2. *§. Omnes. ff. de iudic.* & aliis. At in conceſſione indulgentiæ per longum tempus, vel ſine limitatione temporis conceſſæ plerunque perſeuerat eadem cauſa conceſſionis, quæ ſolet eſſe Religionis augmentum, & deuotionis, & feruoris in aliquem Sanctum excitatio; efficitur & conceſſionem indulgentiæ perſeuerare. Neque etiam diſplicet ea exceptio, quam expluribus Doctoribus refert Tiraquel. quòd prædictus textus in leg. *Boues.* non ſit intelligendus in materia fauorabili, ſed ſolùm in onoroſa; iuxta textum in leg. *Conditio filiæ. in fin. ff. de condit. & demonſtrat.* & tradit Franciſc. Aretin. *in leg. Serui electione. ff. de legat. 1.* leg. *Placet. cum ſeqq. de liberis, & poſthum.* Denique inquit Tiraquel. *limitat. 27.* prædictum textum in conceſſione lucratiua, ſeu gratuita, qualis eſt indulgentiarum conceſſio, non procedere argum. leg. *Si ſeruus ff. de ſeruitutib. vrbanor.*

18. Quarta difficultas eſt, an ob diuerſum modum exequendi opus iniunctum, alij plùs, alij minùs de indulgentia conſequantur? Affirmant: Nauarr. *de Indulg. notab. 15.* Coninch. *dub. 6. num. 34.* Layman. *lib. 5. ſum. tract. 7. cap. 5. num. 2.* Mouentur ob rationem ſæpè dictam: quia opus exigitur, vt ſuppleat inſufficientiam cauſæ finalis. Qui igitur opus iniunctum exequitur tepidè, & remiſsè, vel ex aliqua circunſtantia vitiatum, minùs complebit cauſæ finalis ſufficientiam, quàm qui opus iniunctum honeſtè, & feruenter perficit. Faueque Bonifac. *in Extrauag. Antiquorum. de pœnitent. & remiſſionib.* vbi poſtquàm in anno Iubilei pleniſſimam indulgentiam conceſſit viſitantibus Apoſtolorum limina, ſubdit: *Vnuſquiſque tamen plùs merebitur, & Indulgentiam efficaciùs conſequetur, qui Baſilicas ipſas ampliùs, & deuotiùs frequentauerit.* Si enim omnes viſitantes peracta viſitatione Indulgentiam conſequuntur æqualem, falsò Pontifex aſſerit, efficaciùs conſequi, qui amplius & deuotiùs Baſilicas frequentauerint.

19. Sed in hac re opus eſt diſtinctione. Vel enim opus iniunctum, quomodocunque fiat, complet ſufficientiam cauſæ finalis, vel non. Si non complet ſufficientiam cauſæ finalis: quia requirebatur opus honeſtè, & feruenter factum, certum eſt, eo caſu non conſecuturum integram indulgentiam, qui tepidè, & remiſsè opus iniunctum exequutus fuerit; ſed partem iuxta proportionem cauſæ. At hoc præſumi non debet, cùm Pontifex Indulgentiam concedit opere iniuncto abſolutè. Ex ea enim conceſſione credit Pontifex opus iniunctum, quomodocunque fiat, ſufficientiam cauſæ finalis complere: aliàs omnes Indulgentiæ infirmari facilè poſſent, nullæque eſſent moraliter certæ. Quòd ſi opus iniunctum, etiam tepidè factum, finalem cauſam indulgentiæ complet, vt neceſſariò affirmandum eſt: ob maiorem, vel minorem deuotionem in executione operis iniuncti non maior, nec minor indulgentia obtinetur, ſed æqualis: quia indulgentia non nititur deuotioni operis, ſed ob legitimam cauſam liberali donationi: at hæc donatio, vt effectum habeat, ſolùm ex voluntate donantis expoſtulat qualencunque executionem operis iniuncti: ergo feruentior, vel remiſſior executio non refert ad indulgentiæ integræ conſecutionem. Atque ita docet Suar. *diſp. 52. ſect. 8. à n. 3.* Emman. Rodr. *in explicat Cruciata, 7. nu. 4.* Cordub. *lib. 5. q. 31. propoſit.* Filliuc. *tract. 8. cap. 6. q. 14. num. 164.* Graffis *de Indulgent. cap. 5. num. 60.* & *cap. 7. num. 3.* Bonac. *diſp. 6. quæſt. 1. p. 5. num. 19.* Neque his obſtat Bonifac. *in Extrauag. Antiquorum.* dicens, viſitantem deuotiùs Baſilicas, efficaciùs Indulgentiam lucrari: quia id intelligendum eſt, quantum eſt ex te ex opere iniuncto, quod negari non poteſt, ex ſe efficacius eſſe ad indulgentiæ conſecutionem: de facto tamen, & in re, ſeu quoad effectum, non efficaciùs indulgentiam obtinet.

20. Quinta difficultas eſt, an indulgentia conceſſa iis, qui contriti, & confeſſi Eccleſiam aliquam viſitauerint, expoſtulet confeſſionem actualem, vel ſufficiat in voto? Dicendum primò eſt, ſi nullo peccato mortali, quod clauibus Eccleſiæ ſubiectum non ſit, te grauatum ſentias, neceſſe tibi non eſt, confeſſionem præmittere pro indulgentia conſequenda: quia, cùm eo caſu non habeas materiam confeſſioni neceſſariam, non eſt credendum, Pontificem onus, & obligationem ſubiiciendi materiam liberam tibi impoſuiſſe verbis ita generalibus, & communibus: debebat enim apertiùs obligationem exprimere. Quinimò eſto, Pontifex in conceſſione abſolutè confeſſionem, & Communionem requiſiuit, ſicuti ſi diceret: indulgentiam concedimus omnibus illis, qui intra tot dies ſua peccata confeſſi fuerint, & ſacram Euchariſtiam receperint, ſi tamen nullo peccato mortali poſt vltimam confeſſionem commiſſo graueris, ſatis probabile eſt; te non eſſe obligatum confiteri: quia non de confeſſione libera, ſed neceſſaria, credendum eſt Pontificem loqui. Quippe confeſſio abſolutè prolata pro confeſſione neceſſaria ſupponere debet, ſicuti peccatum pro mortali, & non pro veniali ſupponit. Neque obſtat expoſtulari Communionem liberam: quia in Communione non eſt ea difficultas, ac in confeſſione: & præcipuè quia Communio propter ſe expoſtulatur: at confeſſio non propter ſe, ſed vt certiùs, & efficaciùs tollatur obex indulgentiæ conſequendæ, quem ſolum peccatum mortale apponit. Vnde, etſi confeſſio abſolutè expoſtulata ſit, intelligi debet obice ad indulgentiam ſuppoſito. Præterquàm quòd Eccleſia nunquam ſolet confeſſionem venialium à fidelibus expoſtulare. Vnde; ſi Pontifex pro conceſſione indulgentiæ eam requirit, apertiſſimis verbis voluntatem ſuam exprimere debet. Atque ita docent Suar. *diſp. 52. ſect. 3. n. 5.* Bonac. plures referens *diſp. 6. de Indulg. q. 1. p. 5. n. 7.* Laym. *l. 5. ſum. tract. 7. c. 6. dub. 5. concl. 1.*

21. Si autem peccato mortali grauatus exiſtas; conſultius eſt, & ſecurius, tibi neceſſariam eſſe actualem confeſſionem, maximè ſi poſſibilis ſit. Sic Durand. *in 4. diſt. 20. quæſt. 4.* Nauarr. *de indulgent. notab. 18. n. 2.* Caiet. *Opuſc. de indulgent. c. 10.* Graffis *de indulg. cap. 5. numer. 5.* Coninch. *diſp. 12. dub. 7. num. 38.* Sà *indulgentia, numer. 3.* Bonac. *diſp. 6. quæſt. 1. part. 5. num. 5.* Layman. *lib. 5. tract. 7. cap. 6. quæſt. 5.* Ratio ea eſt: quia Pontifex expoſtulat in eo, qui lucraturus eſt indulgentiam, vt contritus, & confeſſus viſitet Eccleſiam. Ergo, qui abſque contritione peccati, & illius confeſſione viſitaret, conditionem non exequeretur, ac proinde indulgentiam non obtineret. Quòd ſi dicas cum D. Antonin. 1. *part. tit. 10. cap. 3. §. 5.* ſufficere, quòd tempore debito contritus, & confeſſus fuerit, obſtat: quia Pontifex non expoſtulat contritionem, & confeſſionem, vt præcepto diuino, vel eccleſiaſtico fiat ſatis; ſed vt indulgentia obtineatur, ac proinde expoſtulat contritionem, & confeſſionem, tempore, quo indulgentia obtinenda eſt. Sub nomine contritionis, tam contritio perfecta, quam imperfecta; ſcilicet, attritio intelligitur. Et licet ſola contritio perfecta obicem peccati tollat, & ſubiectum perfectè diſponat ad Indulgentiæ conſecutionem: quia tamen contritio difficilis eſt, & incerta, ideò Pontifex, vt effectus Indulgentiæ ſecurior ſit, & certior, confeſſionem expoſtulat in eo, qui mortali grauatus eſt. Notanter dixi, *ſi confeſſio impoſſibilis ſit*: quia ſtante impoſſibilitate confeſſionis, præſumi poteſt Pontifex nolle fidelem contritum indulgentia priuare, vti notarunt Emman. Sà, & Laym. *loc. alleg.*

22. Verùm eſto, prædicta ſententia conſulenda ſit, probabiliſſima tamen eſt negans, confeſſionem ex prædictis verbis requiri, quam aliis relatis docet Suar. *diſp. 50. ſect. 5. n. 10.* & *diſp. 52. ſect. 3. n. 13.* Filliuc. *tr. 8. c. 6. n. 148.* Mouentur: quia illis verbis non videtur Pontifex aliam diligentiam expoſtulare, qua quæ neceſſaria eſt, vt theſaurum Eccleſiæ applicare fidelibus poſſit, iuxta Extrauag. *Vnigenitus de pœnit. & remiſſion. ſtatim. poſt. princ.* vbi inquit Pontifex: *Theſaurum ſuæ Eccleſiæ commiſit Chriſtus Dominus per Beatum Petrum, eiuſque ſucceſſores fidelibus diſpenſandum, & verè pœnitentibus, & confeſſis miſericorditer applicandum.* At certum eſt, hunc theſaurum applicari poſſe verè pœnitentibus, tametſi confeſſio non ſint; ſed ſolum propoſitũ habeãt cõfitendi; ergo illis verbis non expoſtulatur pœnitentia perfecta, & confeſſio; ſed ea pœnitentia, & confeſſio, quæ neceſſaria fuerit, vt theſaurus Eccleſiæ applicari poſſit. Et ex his ſoluitur fundamentum oppoſitum. Expoſtulat enim Pontifex contritionem, & confeſſionem, non vt ſecuriùs, & certiùs indulgentia obtineatur, aliàs contentus non eſſet contritione imperfecta ſimul cum confeſſione: ſiquidem contritione perfecta ſimul cum confeſſione ſecu-

curius obtineretur: sed ea expostulat, quatenus necessaria sunt, vt thesaurus Ecclesiæ applicari possit, ad quem effectum solùm requiritur peccari mortalis remotio, quæ tum per contritionem perfectam, tum per imperfectam cum confessione fieri potest.

23. Quòd si aliquando Pontifex expressè confessionem expostulet, vti expostularet, si diceret: Intra tot dies debeant à suis peccatis absolutionem sacramentalem obtinere, non est dubium, confessionem actualem necessariam esse. Solùm est dubium, si eam præmisisti, & postmodum ante impletum tempus obtinendæ indulgentiæ in aliud mortale incidisti, an debeas iterum confiteri. Negat Nuñez *in addit. ad 3. p. c. 27. art. 3. dub. 4.* Bon. *disp. 6. q. 1. p. 5. n. 9.* eò quòd Pontifex non plures confessiones, sed vnicam expostulauit, cui petitioni confessione facta perfectè satisfeciſſe videris.

24. Sed oppositum, tanquàm secutius, consulendum est, vt ipsemet Bonac. consulit; quinimò existimo probabilius: quia Pontifex expostulans expressè confessionem, præsumitur eo fine expostulare, vt securiùs, & certiùs consecuturus Indulgentiam, peccata, quæ illius consecutionem impedire possint, remoueat: at hæc ratio vrget, casu, quo te nouo peccato mortali grauatum sentias, vt manifestum est. Ergo.

25. Quinimò addit Suar. *disp. 52. sect. 3. num. 7. in fine*, si facta confessione ante tempus, quo indulgentia applicanda est, recorderis alicuius peccati in priori confessione obliti, te obligatum esse illud fateri; aliàs indulgentiam non obtinebis: quia expostulatur confessio omnium peccatorum ante indulgentiam commissorum quatenus humano, & morali modo fieri potest. Sed oppositum verius censeo, eò quòd peccatum oblitum in confessione legitimè facta remissum sit virtute gratiæ per sacramentum communicatæ ac proinde securitatem indulgentiæ nullatenus impedire potest: confessio autem expostulatur omnium peccatorum, quæ fuerint ante indulgentiam commissa, quæque virtute sacramenti, saltem virtualiter, remissa non fuerint: secùs de remissis directè, vel indirectè.

26. Sed, quid, si Pontifex, nulla mentione facta confessionis, Communionem expostulet, censetúrne confessionem expostulare ab eo, qui peccati mortalis conscius est? Non deerit, qui id affirmet, & satis probabiliter: quia peccato mortali grauatus, si Eucharistiam sumere debet, iure diuino obligatur confessionem præmittere; ergo Pontifex postulans Eucharistiæ sumptionem, tacitè expostulat, quæ ad ipsam ritè factam necessariò requiruntur: quippe Pontifex sumptionem dignam, non indignam exigit. Contrarium defendit Suar. *disp. 52. sect. 3. n. 6.* quem sequitur Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 6. q. 5. concl. 2.* ea ratione moti: quia priuilegio Pontificis non est addendum onus, quod expressum non sit. At Pontifex ad consecutionem indulgentiæ non expressit confessionem; sed illius obligationem pro Eucharistia suscipienda, iuri diuino remisit: ergo ex petitione Eucharistiæ non infertur confessionem postulari.

27. Nihilominùs media via tenenda est, & affirmandum, confessionem pro consequenda indulgentia expostulatam non esse per se: siquidem illius nulla fuit facta mentio, benè tamen, quatenus ad dignam Eucharistiæ sumptionem fuerit necessaria, ob rationem *superius* factam. Ex quo fit, si omissa confessione, quam præstare poteras, Eucharistiam sumas, indulgentiam non obtinebis, non directè, & formaliter, quia omisisti confessionem: sed quia omisisti Eucharistiæ sumptionem ritè factam, quæ expostulata fuit. & contra verò, si impotens fuisti ad præmittendam confessionem, cùm eo casu ritè Eucharistiam sumas, confessione non præmissa indulgentiam consequeris.

PVNCTVM X.

Qualiter Iudulgentiæ defunctis applicari possint.

1. *Defunctis indulgentia applicantur.*
2. *Hæc applicatio fit, non per modum absolutionis, sed suffragij: & in quo hæc differentia sita sit.*
3. *Negant plures, hanc applicationem esse infallibilem.*
4. *Verius est, infallibiliter effectum habere.*
5. *Soluitur oppositum fundamentum.*
6. *Solis existentibus in Purgatorio Indulgentia conceduntur.*
7. *Verius videtur, Solis defunctis baptizatis indulgentias concedi posse.*
8. *Ad hanc indulgentiam pro defunctis applicandam requiritur in concedente potestas, quæ solùm est in Pontifice; in aliis ex eius delegatione.*
9. *Obtinens indulgentiam pro defuncto debet exequi opus, in tentione saltem virtuali, obtinendi indulgentiam.*
10. *Non est necessarium, quod in gratia existat, etsi consultum sit.*
11. *Ex parte defuncti aliqui plures conditiones requirunt: sed reiciuntur.*

1. CErtum est apud omnes Orthodoxos, defunctis in Purgatorio existentibus indulgentias applicari posse. Constat, tum ex Ecclesiæ praxi, aduersùs quam disputare insolentissimæ insaniæ est, inquit August. *epist. 118. ad Ianuarium* tum ex consensu communi Summorum Pontificum, aliorúmque definitio præcipuè ex Leone X. *epist. ad Caiet. contra Luther.* & ex Sixto IV. Innocent. VIII. Pio II. Calixto, Paschasio, & aliis relatis à Gabriel. *in addit. ad lect. 57. in canon.* Si enim quilibet particularis potest suas satisfactiones defunctis applicare cur non poterit Pontifex Christi, & Sanctorum satisfactiones; præcipuè cùm ipsi voluntatem habeant, vt non solùm viuis, sed & defunctis sua opera prosint?

2. Hanc applicationem communiter Doctores censent fieri, non per modum absolutionis, sed per modum suffragij, cuius differentia in eo sita est, teste Suarez *disp. 53. sect. 2. numer. 4.* & *sect. 3. numer. 15.* Valen. *quæst. 20. pun. vlt.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. c. 7. in princ.* Coninch. *disput. 12. dub. 10.* & aliis quod indulgentiam concedens per modum absolutionis, tanquàm Iudex, & Superior illius, qui absoluendus est, procedit, quémque à pœna debita pro peccatis absoluit, oblata Deo ex satisfactionibus Christi, & Sanctorum sufficiente satisfactione. At concedens indulgentiam per modum suffragij, nullam in personam absoluendam iurisdictionem exercet: quia non absoluit à pœna; sed Deo satisfactionem sufficientem offert, vt ipse eam acceptans pœnam debitam remittat.

Cùm autem Pontifex tibi concedit, vt possis, defuncto per modum suffragij indulgentiam applicare, ne intelligas, tibi fortè fœminę, vel laïco, concessam esse facultatem distribuendi thesaurum Ecclesiæ, & maximè in defunctorum fauorem, quod semper est Pontifici reseruatum; neque etiam intelligas, indulgentiam tibi concessam posse defuncto communicare: nam si tibi concessa est, pœnam tuorum peccatorum remisit: non igitur est locus applicationi. Sed intelligere debes, tibi remitti potestatem designandi defunctum: qua designatione facta Pontifex immediatè, & directè indulgentiam applicat: & quia hæc applicatio tuam designationem subsequitur, ideò diceris potestatem habere applicandi indulgentiam defunctis, sicuti colligitur ex his, quæ tradit Suarez *disp. 53. sect. 3. à numer. 10.* Coninch. *disput. 12. dub. 10.* Valen. *p. vlt.*

3. Sed, an hæc applicatio defunctis facta infallibiliter effectum habeat, sicuti haberet, si viuentibus rirè dispositis applicaretur: non conueniunt Doctores. Nam Richard. *in 4. dist. 20. art. 3. quæst. 3.* Duran. *q. 4. num. 12.* Caiet. *tract. 16. de indulgent. qu. 5.* & *6.* Cordub. *qu. 13.* & *15. opin. 4.* Canus *lib. 12. de locis, c. 13. ad 9. §. Errant.* Petr. Sotus *lect. 3. de indulgent.* Henriq. *lib. 7. cap. 7. num. 4.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 7. n. 2.* Bonac. *disput. 6. quæst. 1. punct. 6. circa finem*, asserunt, indulgentiam defunctis applicatam non habere infallibilem effectum, sed solum per modum cuiusdam impetrationis ex libera Dei acceptatione, eò quòd Supremus Iudex non teneatur commutationę pœnæ sibi debitæ acceptare, nisi ad id sua se promissione obligauerit: at Deus non videtur obligatus ad acceptandam satisfactionem ex Christi, & Sanctorum meritis pro defunctis oblatam: quia Christus Dominus solùm promisit soluendum in cælis, quod Pontifex soluerit super terram; non verò quod Pontifex soluerit sub terra, vbi animæ detinentur, & pœnas luunt. Confirmant suam sententiam ex vsu fidelium, qui postquam indulgentiam plenariam alicui defuncto applicarunt, medio, inquam, Sacrificio, vel alio pio opere, iterum repetunt eandem indulgentiam; quod superfluum esset, si infallibiliter haberet effectum. Sentiunt ergo fideles solùm habere effectum ex libera Dei acceptatione.

4. Cæterùm multò verius est stante legitima causa concessionis, æquè defunctis, ac viuis Indulgentiam infallibiliter applicari quæ est sententia D. Thom. *in 4. dist. 45. quæst. 2. art. 3. qq. 2.* Soti *dist. 21. quæst. 2. art. 3.* & *dist. 45. quæst. 2. art. 3.* Nauar. *notab. 22. numer. 18.* Suarez *disput. 53. sect. 3. numer. 3.* Valen. *t. 4. disput. 7. quæst. 20. pun. vlt. in medio.* Coninch. *disp. 12. dub. 10. concl. 3.* Benzon. *lib. 2. c. 52.* Et colligitur *ex illa epist.* Leonis X. *ad Caietan.* vbi de distributione thesauri, & indulgentiarum concessione viuis, ac defunctis facta loquens, omnibus nulla distinctione facta affirmat prodesse; viuis per modum absolutionis; defunctis per modum suffragij, & vtranque distributionem ex apostolica authoritate prouenire. At viuis prodest Indulgentia infallibiliter ex potestate à Christo accepta. Ergo etiam prodesse debet defunctis, cùm ex eadem potestate applicatio prouenial. Et confirmo? Pontifex à Christo potestatem accipit eius thesaurum dispensandi, & applicandi, non solùm viuis, sed etiam defunctis causa legitima intercedente: ergo facta defunctis applicatione effectum

obtine-

obtinebit, aliàs inutilis esset hæc potestas, neque differret ab ea, quam quilibet homo habet applicandi thesaurum Christi pro animabus Purgatorij: siquidem per vtramque potestatem offertur Deo satisfactio sufficiens; exorando illum, vt acceptam, & ratam habeat, illiusque intuitu pœnas defunctis remittat. Deinde Petro, eiúsque successoribus promissæ fuerunt claues, quibus regnum cælorum non solùm viuis, sed & defunctis aperiretur indulgentiarum concessione. At, si indulgentiæ applicatæ defunctis infallibilem effectum non habent, clauis defectuosa est, & inutilis, vtpote quæ nequit cælorum regnum defunctis aperire.

5. Ratio verò in contrarium ex probatione nostræ sententiæ soluta est: negamus namque Petro, eiúsque successoribus non esse à Christo promissum, quòd Deus Pater acceptaret satisfactionem oblatam ex thesauro Ecclesiæ in compensationem pœnæ à defunctis debitæ: fuit enim hoc promissum, cùm Petro dictum est: *Tibi dabo claues regni cælorum. Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis: & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cælis.* Nam, vt rectè inquit Valen. *tom. 4. disp. 7. quæst. 20. pun. 5. in med.* verbum, *super terram*, referri non debet ad personas soluendas; quasi solùm existentes super terram solui possint; sed referendum est ad solutionis actum: quasi diceret: Quancumque solutionem in terris præstiteris, siue viuentium, siue defunctorum, rata erit in cœlis. Sicut enim, *in cælis*, non refertur ad aliquam personam in cœlis soluendam; sed ad solutionis actum: sic dicendum est de verbo, *super terram*. Et fortè ob hanc causam non dixit Christus: Quodcunque absolueris super terram, sed, *Quodcunque solueris*, vt ex verbo, *solueris*, quod commune est solutioni iuridicæ, & authoritatiuæ, & solutioni auxiliatiuæ, indicaretur, potestatem concedi soluendi viuos per modum absolutionis, & defunctos per modum auxilij, & suffragij. Ad confirmationem nego, inutile esse iterum, atque iterum eandem indulgentiam pro defunctis lucrari: quia nunquam est certum, de facto integrè obtentam esse, tum ob defectum in causa, qui fortè adest; tum ob defectum operis iniuncti, & dispositionis requisitæ in eo, qui opus iniunctum exequitur, tum ex defectu acceptationis in animabus Purgatorij, si necessaria est.

6. Dixi in principio, hanc indulgentiam concedi animabus in Purgatorio existentibus: nam existentes in cœlo, seu beatæ, indulgentia non indigent; quippe nullum debitum habent: existentes verò in Inferno, seu damnatæ, incapaces sunt cuiuslibet liberalis remissionis, tum ob carentiam gratiæ, tum ob peccatum mortale, in quo perseuerant. Deinde in Limbo existentes, quales sunt decedentes cum solo originali, incapaces indulgentiæ sunt, tum ob defectum gratiæ, tum, quia debitum personale non habent per indulgentiam remittendum. Quòd si aliquo veniali affecti sint, adhuc incapaces sunt Indulgentiæ suscipiendæ ob gratiæ defectum: & quia nunquam pœna peccato debita remittitur, quin prius culpa remissa sit. Restat ergo, vt solùm animabus Purgatorij Indulgentiæ concedi possint.

7. Sed an omnibus in Purgatorio existentibus, difficultate non caret: eò quòd indulgentiarum concessio defunctis facta non sit actus iurisdictionis in defunctos, sed solùm in Christi thesaurum dispensandum. Potest ergo Pontifex quibuslibet defunctis satisfactione indigentibus applicare, aut vnde constat illius potestatem ad solos defunctos charactere baptismali insignitos restringi? Quapropter Nauarr. *de Indulgent. notab. 31. in fine* Henriq. *lib. 7. cap. 18. n. 3.* Benzon. *lib. 7. de Iubil. cap. 15. dub. 28. assert. 6.* existimant, omnibus defunctis in Purgatorio existentibus, siue fuerint baptizati, siue non, posse Pontificem indulgentias applicare.

Cæterùm, etsi resolutio huius difficultatis incerta sit, verosimilius censeo, solùm defunctis baptizatis indulgentiam concedi posse, eò quod thesaurus satisfactionum Christi, & Sanctorum relictus est Petro dispensandus in commodum fidelium, vtpote bonum Ecclesiæ: ergo qui nunquam Ecclesiæ portas intrarunt, illius participes esse non debent. Neque veri simile est, Pontificem eos defunctos à pœna soluere, quos viuos absoluere non poterat. Præterea Communiter Doctores docent, vt vidimus *tract. de Sacrificio Missæ*, Missæ Sacrificium ex opere operato non habere effectum, nisi in his, qui Baptismi charactere fuerint insigniti: ergo neque indulgentia illum habere debet, quippe ex opere operato suum effectum producit. Atque ita docent Suar. *disp. 53. sect. vlt. num. 8.* Coninch. *disp. 12. dub. 10. concl. 5.* Laym. *libr. 5 sum. tract. 7. c. 6 n. 1.* Bonac. *disp. 6. quæst. 1. p. 5. n. 2.* vbi catechumenis viuis negat indulgentias applicari posse, etiam per modum suffragij: & licet promiserit sententiam suam circa defunctos exprimere, illius oblitus fuit *pun. 6.*

8. Superest dicendum de conditionibus requisitis, vt prædicta applicatio indulgentiarum pro defunctis effectum habeat. Et in primis ex parte concedentis manifestum est, requiri potestatem, quæ solùm in Pontifice residet; in aliis verò Prælatis ex illius tantùm delegatione, quæ rarò fieri solet. Præterea adesse debet causa legitima, & proportionata concessioni; quia thesaurum Ecclesiæ non applicat Pontifex animabus Purgatorij, vt Dominus, sed vt dispensator, qui vt sit fidelis, & prudens, concessionem porportionare debet causæ. Denique est necessarium, vt in forma concessionis defuncti exprimantur, alias non censebitur indulgentia pro defunctis concessa: valet enim tantum quantum sonat, & illis solis, pro quibus Pontifex suam intentionem declarati, quam tamen non censetur declarare ex eo solum, quòd omnibus fidelibus indulgentiam concesserit. Sub nomine enim fidelium absolutè prolato viui tantùm intelliguntur. Quapropter si ad defunctos extendere indulgentiam velit, illos debet necessariò exprimere, vti ex communi sententia docet Suar. *disp. 55. sect. in fine. n. 7.* Bonac. *disp. 6. q. 1. p. 6. n. 7.*

9. Ex parte verò lucrantis indulgentiam, certum est requiri, vt opus iniunctum exequatur: quia sub ea conditione indulgentia conceditur: debet tamen illud exequi intentione saltem virtuali, vt indulgentia applicetur defuncto. Tum quia in illius fauorem fit. Tum quia est quædam defuncto donatio, & ad illius indulgentiæ consecutionem requisita designatio. Applicare autem illud opus defuncto, quatenus ab operante satisfactorium est, regulariter non requiritur: quia indulgentia non conceditur in virtute satisfactionis operis iniuncti, sed in virtute satisfactionum Christi, & Sanctorum, ad quorum applicationem opus iniunctum, vt quid pium, & in cultum Dei cedens exigitur. Ab hac doctrina excipit rectè Suarez *disp. 53. sect. 4. n. 3.* Sacrificium Missæ, eò quod effectum habeat ex opere operato: hoc autem, cùm requisitum est pro concessione indulgentiæ facienda defuncto, ipsi defuncto applicari debet, sed non semper, sed quando in concessione dicitur. *Qui pro defuncto Missam dixerit, aut obtulerit eius animam à Purgatorio.* Secùs verò, si non additum fuerit illud verbum, *pro defuncto.*

10. Insuper requirunt aliqui Doctores, obtinentem indulgentiam pro defunctis, debere esse in statu gratiæ tempore, quo perficitur opus, & indulgentia defuncto communicatur. Sic Emmèn. Sà *verbo, indulgentia. num. 2.* Excipit tamen, nisi opus fuerit nomine Ecclesiæ factum, vt Missæ sacrificium. Sed immeritò hanc expostulat conditionem: gratia namque vt in superioribus dictum est, non requiritur, vt principium operis iniuncti: quia esto, nec satisfactorium sit, nec meritorium, aptum esse potest ad indulgentiæ consecutionem, sed requiritur, vt obicem tollat, & subiectum disponat indulgentiæ suscipiendæ: at viuus, qui indulgentiam pro defuncto obtinet, exequendo opus iniunctum, indulgentiam non suscipit, sed conditionem pro consecutione indulgentiæ exequitur: ergo status gratiæ non est in illo necessariò requisitus. Atque ita docet Gabr. *in addit. ad lect. 57. in canon.* Suar. *disp. 55. sect. 4. n. 6.* Coninch. *disp. 12. dub. 6. &* 11. Laym. *lib. 5. sum. tr. 7. cap. 6. num. 1.* Rodrig. *t. 2. qq. regular. qu. 96. art. 4.* Tolet. *lib. 6. cap. 26.* & pluribus aliis relatis Bonacin. *disput. 6. quæst. 1. p. 6. num. 11.*

11. Ex parte defuncti aliqui plures conditiones inutiliter requirunt: quippe sola gratia ipsis inhærens, & ab eis inseparabilis sufficit: ea enim redduntur apti, vt Deus satisfactionem in eorum fauorem oblatam acceptet, & pœnam quam subire debebant remittat. Primò igitur Henriqu. *quolib. 11. quæst. 26.* Cajet. *tract. 16. de indulgent. quæst. 5. vers. Quoad tertium.* Nau. *de indulgent. notab. 22. num. 42.* existimant. defunctum, qui in hac vita existens negligens fuit pro defunctis orare, & indulgentias lucrari, & pro suis peccatis satisfacere, indignum esse, cui indulgentiæ applicentur. Cui sententiæ non leuiter fauet August. relatus in cap. *non æstimemus. 13. qu. 2.* ibi: *Quamuis non pro quibus fiunt, omnibus prosint, sed his tantùm, quibus dùm viuunt comparatur, vt prosint.* Et gregor. *lib. 4. Dial. 39.* dicens *Hoc tamen sciendum est, quia illic saltem de minimis nihil purgationis obtinebit, nisi bonis hoc actibus in hac adhuc vita positus, vt illic obtineat, promereatur. At certè qui sic negligens fuit in obtinendis indulgentiis, satisfactione pro peccatis exhibenda, & ratione pro defunctis fundenda, nec comparauit, nec promeritus fuit, vt orationes fidelium & indulgentia illi prosint.* Ergo. Nihilominus alij Doctores, Henriqu. *lib. 7. c. 8. n. 3.* Suar. *disp. 53. sect. 4 n. 9.* Valent, *disp. 7. q. 20. punct. 5. in fine.* Coninch. *disp. 12. dub. 11.* Laym. *tract. 7. cap. 7. n. 4. in fine.* prædictam conditionem omnino reiiciunt: & meritò, quippe ad indulgentiæ applicationem solùm requiritur ex parte eius, cui est applicanda, ne ponat obicem: quia est quædam liberalis donario, & pœnarum remissio. At eo ipso quo caret peccato, non ponit obicem. Ergo negligentia præcedens obstare non potest, quandoquidem peccatum mortale non constituit. Quòd si de facto mortale fuit, per pœnitentiam deletum est. Neque contrarium docuerunt August. & Gregor. sed affirmant non prodesse orationes, & sacrificia eis, qui in vita consequendo gratiam non compararunt, vt prosint: de hac verò negligentia in satisfaciendo nec verbum locuti sunt.

Præterea alij expostulant, vt animæ defunctorum, quibus indulgentiæ applicantur, eas acceptent: quia est quædam donatio in eorum fauorem facta. Sed hæc sententia, si de expressa acceptatione loquatur, falsa est: redderet enim indul-

gentias defunctorum omnino incertas, cùm incertum sit, an defuncti orationes viuorum, & indulgentiarum applicationes agnoscant. Si verò de acceptatione generali, & habituali loquatur, sustineri potest: quia omnes defuncti in Purgatorio existentes hanc habent voluntatem, vt sibi applicentur, quæ necessaria fuerint, vt à tam graui pœna liberentur. Aliàs nec suffragia viuorum illis prodesse possent. Adde neque hæc generalis voluntas in rigore requiritur: quia satisfactio Christi, quæ per indulgentiam applicatur, non ipsis defunctis offertur, vt ipsi teneantur acceptare, sed offertur Deo, qui eam acceptans pœnam alioquin defunctis sustinendam remittit: ad quam remissionem opus non est, quod ipsi defuncti concurrant.

PVNCTVM XI.

De cessatione Indulgentiæ.

1. *Indulgentia pro limitato tempore concessa, illo finito, cessat.*
2. *Per reuocationem cessare potest, & qualiter facienda sit, vt habeat effectum.*
3. *Qualiter destructo loco indulgentiæ localis cesset.*
4. *Præter prædictos modos, nullus alius est, quo propriè indulgentia cesset.*

1. QVæ diximus *tractat. 3. de legibus, disput. 4. à punct. 14.* de cessatione priuilegij huic instituto deseruire possunt, cum indulgentia quoddam priuilegium sit à principe concessum.

Triplici tantùm modo inuenio indulgentiam cessare posse. Primò, si temporalis sit, seu pro limitato tempore concessa; nam eo finito indulgentia cessat: quia extendi non potest vltra intentionem concedentis. Et idem est, si sub aliqua conditione esset indulgentia concessa, & illa conditio cessaret, arg. text. in cap. *Cùm Capella. de priuileg.* cap. *Super literas. de rescript.* & tradit Cordub. *q. 36. de indulg. proposit. 4.* Nauar. *notab. 31. n. 25.* Suar. *disp. 57. sect. 2. n. 2.* Coninch. *disp. 12. dub. vlt.* in hac parte est aliqua difficultas.

2. Secundò cessare potest per reuocationem factam ab eo qui concessit, vel illius, successore, vel superiore: quia indulgentia, sicut pendet in fieri à voluntate concedentis, ita in conseruari, colligiturque manifestè tum ex Extrauag. *Quemadmodum. de pœnitent. & remiss.* & Clem. *Dudum. §. Nos autem. de sepultur.* tum ex vsu frequenti Ecclesiæ passim indulgentias reuocante. Neque ad hanc reuocationem, vt valida sit, requiritur specialis causa: vt verò licitè fiat, præter honestatem finis, qui in omni actione interuenire debet, regulariter aliqua causa adesse debet, quæ specialem Dei cultum, vel Ecclesiæ bonum, vel maiorem fidelium fructum respiciat, aliàs Pastor Ecclesiæ non videbitur satis prudenter se gerere, & iuxta sui muneris obligationem, & secundùm quod exigit natura beneficij à se facti, quod decet esse mansurum, reg. *decet. de regul. iuris, in 6.* leuitatisque, & inconstantiæ argui poterit. Reuocatio autem non habet effectum quousque in notitiam illorum perueniat, in quorum fauorem indulgentia concessa est: quia sic præsumitur esse reuocantis voluntas, ne requisita opera ad indulgentiam præstent, & illius fructu fraudentur, vti docet Sylues. *verbo, indulgentia, n. 17.* Sà *num. 9.* Suar. *disp. 57. sect. 2. num. 8. & 6.* Bonac. alios referens *disp. 6. quæst. 1. p. vlt. n. 8.*

3. Terriò, cessat indulgentia per destructionem loci, in cuius fauorem concessa hominibus est: quia nequeunt eam lucrari, nisi eo in loco, estque loco accessoria. Si verò in eodem loco iterum reædificetur, maximè si post destructionem non longum tempus instaurationis intercessit, eadem indulgentia resurgit, quæ tempore destructionis suspensa erat: quia eadem Ecclesia moraliter censetur, quando sub spe reædificationis destructa fuit, vti docet ex communi sententia Bonac. *disput. 6. quæst. 1. p. vlt. num. 4.* Suar. *disput. 52. sect. 1. num. 8. & 9.* Excipe tamen, nisi in pœnam delinquentium Ecclesia destruatur: quia eo casu non suspenduntur priuilegia, sed omnino pereunt, nouaque concessione indigent, vti dixit Innocent. *in c. 2. de noui operis nũciat.* quem refert Glos. *in reg. priuilegium. de reg. iuris, in 6.* & tradit Laym. *l. 5. sum. tr. 7. c. 1. n. 5.* At si Ecclesia, siue authoritate Superioris, siue de facto destructa in alium locum, sub eodem titulo, & Patrono transferatur edificanda, communis sententia docet, teste Innocent. & Laym. *suprà*, & Ludouic. Bonon. *tract. de indulg. n. 79.* omnia Priuilegia, atque adeò indulgentias transferri. Quod verissimum credo, quando non ratione situs & loci, sed ratione oppidi, religionis, vel Patroni tali Ecclesiæ priuilegia concessa sint, vt bene notauit Suar. *dicta disp. 52. de indulgent. sect. 1. num. 9. & lib. 8. de legib. c. 5. in fine.*

4. Præter hos modos nullus alius est, quo indulgentiæ concessio propriè cesset, vt bene expendit Suar. *disp. 52. sect. 2.* Vnde indulgentia absolutè concessa non petit mortem concedentis: quia est gratia, ex textu in cap. *Super gratia. de officio delegat. in 6.* Et quia est beneficium Principis, quod decet esse mansurum teste Bonifac. *in cap. Decet. 15. de reg. iuris. in 6.* vbi Glos. *verbo, Decet, & c. fin. de officio delegat. in 6. verbo, Spirare,* & tradit Nauarr. *notab. 31. n. 25. c. Placuit. de pœnit. dist. 6. n. 161.* Cordub. *lib. 5. de indulgent. quæst. 36. proposit. 1.* Suar. *dicta sect. 2. n. 2.* Et hæc locum habent non solum in indulgentiis concessis à Pontifice; sed etiam ab Episcopo, vel Archiepiscopo, quinimò à Legato, cius officio finito, argum. cap. vlt. *de officio Legati,* & tradit *ibi* Glossa. Horum enim potestas in indulgentiis concedendis non est quoad dutationem, sed solùm quoad quantitatem à iure restricta: & tradit Nauarr. *dicto cap. Placuit. num. 164.* Suarez *sect. 2. num. 4.* Gonzales *ad reg. 8. Cancel. Gloss. 12. num. 38.*

Neque etiam cessat Indulgentia, ex eo, quod eidem loco similis concessa fuerit, nulla in impetratione mentione prioris facta: quia ob hunc defectum posterior concessio nullius est valoris, *iuxta reg. 57. Cancellariæ.* At prior concessio salua perseuerat, vt bene Suar. *n. 12.*

Neque item cessare potest renunciatione? quia nemo renunciare potest, quod suum non est: Indulgentia enim, antequàm de facto obtineatur, non est lucrantis, sed concedentis, à cuius voluntate pendet; ideóque poterit quilibet renunciare eius consecutionem, non tamen potestatem lucrandi.

Denique neque ex cessatione causæ cessat indulgentia, si causa à principio proportionata fuit concessioni: quia indulgentiæ duratio non pendet ex duratione causæ; sed propter causam temporalem indulgentia perpetua concedi potest, sicuti indulgentia vnius anni conceditur ob dedicationem Ecclesiæ, quæ vno die finitur: quæ omnia latè pertractata sunt *dicto loco de priuilegiis.*

PVNCTVM XII.

De Iubileo Romano, Compostellano, & extraordinario.

§. II.

De natura, & origine Iubilei: & explicatur Romanus Iubileus.

1. *Expenditur nomen Iubilei.*
2. *Iubilei vsus est antiquissimus.*
3. *Quæ sit differentia Iubilei ab indulgentia.*
4. *Qualiter Romanus Iubileus concessus sit.*
5. *Quæ contineantur in prædicto iubileo.*
6. *Quod sit opus iniunctum ad huius iubilei consecutionem.*
7. *Indulgentiæ plenariæ suspenduntur virtute huius Iubilei.*
8. *Non suspenduntur indulgentia plenaria, & Iubileus Compostellanus.*
9. *Item, omnes facultates, quæ ratione quærendæ indulgentiæ conceduntur.*
10. *Indulgentiæ, & facultates Bullæ Cruciatæ non suspenduntur, esto, aliqui oppositum sentiant.*
11. *Neque suspenduntur facultates absoluendi, & dispensandi Religiosis concessæ.*
12. *Aliqui censent, sic suspendi prædictas Indulgentias, & facultates, vt indigeant noua concessione.*
13. *Verius est, solo durante anno iubilei suspendi, & absque noua concessione vim obtinere eo anno transacto.*
14. *Fit satis rationi oppositæ.*

1. IVbileus, vel, vt aliis placet, Iobeleus, significauit Hebræis annum quinquagesimum remissionis, iuxta text. *Numer. vlt.* & *Leuit. 25. & 27.* illo enim anno donabantur serui libertati, relaxabantur delicta, prædia diuendita ad antiquos possessores reuertebantur, exules in patriam, & pristinam libertatem redibant, vt habetur *Leuit. 15.* Hinc ergo hæc vox Iobelei translata est ad tempus gratiæ significandum, vt constat ex Isaiæ *cap. 61. n. 2.* iuncto Lucæ *4. n. 18.* Deinde deriuata est ad significandam remissionem, quæ primùm anno centesimo postmodum quinquagesimo: tandem vigesimoquinto concessa est visitantibus Romæ Limina Apostolorum Petri, & Pauli: & ex hac significatione omnibus aliis plenariis remissionibus Iubilei vox applicatur.

2. Vsus Iubilei ita est antiquus, vt initium illius non agnoscatur: quapropter non improbabiliter Henriq. *lib. de Indulgent. cap. 15. num. 6.* Nauarr. *notab. 26. n. 1.* existimant à tempore Apostolorum Petri, & Pauli incepisse. Qui autem fuerit Pontifex primus, qui authenticè, & scriptis concesserit Iubileum, incertum est. Bonifac, namque VIII. qui floruit anno 1294. Iubileum centesimum renouauit, vt colligitur satis ex Extrauag. *Antiquorum de pœnit. & remissionib.* vt tradit Nauarr. *notab. 7. n. 4.* Caiet. *tract. 15. cap. 1.* pluribus relatis Henriq.

vbi 7.

lib.7.c.4.litt.H. Ideóque ante Bonifac. concessus erat. Et licèt Nauarr. *notab.4.n.1.* & *notab.7.n.4.* quem aliqui recentiores sequuntur, affirmet, esto, Bonifac. VIII. non fuerit primus, qui Iubileum concesserit, fuisse tamen primum, qui Iubileum scripris mandauerit, verum non est: quia Alexand. III. qui floruit anno 1162. ferè centum, & viginti annos ante Bonifac. Bullam expediuit, in qua Ecclesiæ Compostellanæ concedit iubileum instar Romani, referrtque Calixtum II. Eugenium, & Anastasium Pontifices idem concessisse.

3. Differentia autem inter iubileum & indulgentiam ea est, teste communi sententia, vt iubileus, vltra indulgentiam plenariam, aliquas facultates contineat, tum absoluendi à reseruatis, tum dispensandi vota, relaxandique iuramenta, & similia, sicuti tradit Nauarr. *notab.8.* & 10. Cordub. *q.11.* Suar. *disput.50 sect.4. num.8.* Quapropter publicantes indulgentias cautè procedere debent, ne sub nomine iubilei indulgentiam plenariam publicent: erunt enim occasio, vt fideles credant, verum iubileum cum facultate absoluendi à reseruatis esse concessum, cùm tamen non sit, vt benè notauit Suarez *dicta sect. 4. n.8.*

4. Romanum igitur iubileum centesimo quoque anno concessit Bonifac. VIII. *in Extrauag. Antiquorum de pœnit. & remiss.* Sed Clemens V. *in Extrauag. Vnigenitus eodem tit.* ad quinquagenarium reduxit. Quam formam approbarunt Vrban. VI. Martin. V. & Nicol. V. Postmodum Paul. II. quem sequutus est Sixtus IV. *in Extrauag. Quemadmodum de pœnit. & remissionib.* reduxit ad annum 25. sicque reliqui Pontifices confirmarunt, specialiter Gregor. VIII. *in sua Constitutione* 10. quæ incipit, *Dominus ac Redemptor noster.* quàmque ad verbum refert, & latè expendit Nauarr. *notab. 32. & seqq.* Congruentiæ autem harum reductionum, & mutationum videri possunt *in suprad. Extrauag. Antiquorum Vnigenitus* & *Quemadmodum* & ex Gloss. *ibi.*

5. Fauor, qui in prædicto iubileo continetur, est indulgentia plenissima omnium peccatorum, facultas verò absoluendi à reseruatis, commutandi vota, & componendi super malè ablatis incertis illicitóve contractu acquisitis, etsi expressè in supradictis Bullis non habeatur, colligitur tamen satis ex suspensione, quæ habetur in Extrauag. *Quemadmodum.* vbi suspenduntur facultates commutandi vota, aut super eis dispensandi: necnon super iniquè ablaris componendi, aut ea quomodoliber remittendi, itémque deputandi Confessores cum potestate absoluendi à reseruatis, quæ certè non suspenderentur, nisi per iubileum concessæ essent, & illius consecutioni obstarent. Idque probat praxis, & vsus Romanæ Ecclesiæ. Opus autem, quod iniungitur, vt necessaria conditio pro iubileo consequendo, est visitatio Basilicæ Apostolorum, non vtcunque, sed per triginta dies, siue continuos, siue interpolatos, si Romani, seu incolæ fuerint: si autem forenses, seu peregrini, per quindecim dies. Cauetur tamen in supradictis Bullis, & est fauor specialis, non impediri ab huius iubilei consecutione qui post iter inceptum impeditus fuerit Romam adire, vel in ea existens Ecclesiam Apostolorum visitare. Tandem, ne fideles ab hac tanta gratia consequenda detineantur, omnes aliæ indulgentiæ, & facultates, quæ consecutionem huius iubilei retardare possunt, suspenduntur.

Circa fauorem in prædicto iubileo concessum, nihil occurrit notandum. Nam ex dictis *in hoc tract.* constat, qualiter indulgentia plenissima omnium peccatorum remissionem contineat. Qualiter verò potestas commutandi vota, aut super eis dispensandi, componendi malè ablata, absoluendi à reseruatis intelligatur, ex vsu, & consuetudine Romanæ Curiæ petendum est.

6. Opus verò quod iniungitur est, vt Romani, seu incolæ Basilicas Apostolorum Petri, & Pauli, & Sancti Ioannis Lateranensis, & Sanctæ Mariæ maioris Ecclesias semel in die per triginta dies continuos, siue interpolatos deuotè, & reuerenter visitent, ac pro ipsorum, totiusque populi Christiani salute pias ad Deum preces fundant. Formam precum non determinat Pontifex: ideóque cuiusuis voluntati, & deuotioni remittitur. Si verò fuerint forenses, & peregrini per quindecim dies. Sic expressit Gregor. XIII. *in sua Bulla.* Ex quibus constat, amplius à Gregor. requisitum esse, quàm fuit requisitum à Bonifac. VIII. Clement. VI. & Sixto IV. Etenim ab iis sola visitatio Basilicæ Apostolorum requisita erat: at à Gregorio addita fuit visitatio Ecclesiæ S. Ioannis, & S. Mariæ; & insuper, vt in singulis preces piæ ad Dominum effundantur, non vtcunque, sed ad minus semel in die. Quapropter huic obligationi non satisfaceret, qui vnam ex illis Ecclesiis aliquo die visitandam omitteret, tametsi sequenti die eam bis visitaret, vt rectè Nauarr. *notab.32.n.41.* Nomine, *Romani*, non debent intelligi, qui à Roma originem, & ortum habent: neque incolæ intelligendi sunt, qui domicilium propriè Romæ obtinent, sed illi veniunt intelligendi, qui ad longum tempus, scilicet, per annum, siue certum, siue incertum, Romæ commorantur, esto, animum non habeant ibi perpetuò manendi, sed potiùs voluntatem habeant recedendi. E contra verò forenses, seu peregrini censendi sunt, qui, esto, à Roma originarij sint, ibi habitant ad breue tempus insufficiens sanè, vt prudentis arbitrio habitatores dicantur ibique conueniantur. Igitur Romani verè pœnitentes & confessi per triginta dies continuos, siue interpolatos visitantes prædictas quatuor Ecclesias semel in die, & aduenæ, seu peregrini per quindecim, plenissimam indulgentiam consequuntur. Quòd si iterum, & iterum hoc opus iniunctum repetierint, toties eandem indulgentiam consequentur, vt *ex supradictis* euidentissimè constat, & optimè probat Nauarr. *notab.32. n.46.*

7. Circa suspensionem indulgentiarum, & facultatum, aduerte, non quasliber indulgentias, sed solùm plenarias, etiam adinstar iubilei concessas à Sede Apostolica, vel illius authoritate suspendi, vt constat ex Extrauag. *Quemadmodum.* & ex Bulla Gregor. XIII. quæ incipit, *Quoniam sancti iubilei.* quam ad verbum refert Nauarr. *notab. 33. de indulg.* Et licèt ex Extrauag. *Quemadmodum.* Indulgentiæ plenariæ singulatibus personis concessæ, suspensæ non erant: at ex Bulla Gregorij omnes suspenduntur: inquit enim: *Nos pro consequenda eo anno indulgentia, quæ dictis litteris expressa est, multorum Romanorũ Pontificum morem sequuti, de Apostolicæ potestatis plenitudine suspendimus ad nostrum, & Sedis Apostolicæ beneplacitum omnes, & quascunque indulgentias plenarias, etiam ad instar iubilei, & earum causa facultates, concessiones, & indulta quæcũque à nobis, & dicta Sede, eiúsque authoritate quibuscũque Ecclesiis, & Monasteriis vtriusque sexus, ac Conuentibus, Domibus, Congregationibus, Hospitalibus, & piis locis, necnon Ordinibus etiam Mendicantium, ac Militarium, necnon Confraternitatibus, & Vniuersitatibus, earúmque, & aliis cuiusque dignitatis, gradus, & conditionis, personis Ecclesiasticis, & secularibus, per vniuersum orbem constitutis, etiam per modum communicationis, extensionis, & aliàs quomodocunque perpetuò, vel ad tẽpus, quibusuis modis, & ex quibusuis causis concessas, & concessa quibuscunque illa sint concepta formulis, ac restitutionibus, reuocationibus mentis, attestationibus, aliisque clausulis, & decretis communita. Decernentes interim illa, & litteras desuper confectas nulli prorsus suffragari debere, necnõ irritũ, & inane quidquid secus per quoscunque contigerit attẽtari: Indulgentiis Basilicarum, & aliarum Ecclesiarum vrbis nihilominùs in suo robore duraturis.* Præcipiturque, ne aliæ indulgentiæ *interim* publicentur, aut in vsum demandentur, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda, *non obstante*, &c. Efficitur ergo omnes indulgentias plenarias, præter eas, quæ Romæ obtinentur, suspendi; omnes, inquam, indulgentias plenarias in fauorem viuorum concessas: nam hæ obstare possunt iubilei concessioni. Secùs verò indulgentias plenarias, quæ per modum suffragij defunctis applicari possint: quia harum consecutio iubilei consecutionem non retardat, vti notauit Laym. *lib.5.summ.tract.7.c.vltim. in princ.*

8. Ab hac tamen exceptione generali excipitur indulgentia plenaria, & iubileus Compostellanus ex Breui quodam Sixti V. dato Romæ 15. April. anno 1589. qui in Ecclesia Compostellana habetur, in quo inquit Pontifex, authoritate Apostolica, tenore præsentium, declaramus suspensionem per prædictum Gregorium ratione anni Iubilei factam, à fine dicti anni expirasse, & aliquod prædictis indulgentiis vestræ Ecclesiæ iuxta formam Concilij Tridentini concessis non generasse impedimentum: & propterea Christi fideles eandem Ecclesiam piè, & deuotè visitantes illis omnibus perpetuò frui, & gaudere potuisse in omnibus, & per omnia, prout ante dictam suspensionem ex concessionibus prædictorum prædecessorum, vt præfertur, frui, & gaudere poterant, & prout vsi, & grauiti fuerunt, non obstante suspensione prædicta cæterisque contrariis quibuscunque, &c.

9. Præterea suspenduntur omnes facultates, & indulta quæcunque causa indulgentiæ plenariæ quærendæ concessa, qualia reputantur illa tantùm, quorum fit mentio in Extrauagant. *Quemadmodum*, scilicet, facultas eligendi Confessarium cum potestate absoluendi à reseruatis, censuris, & aliis pœnis, commutandi vota, vel in eis dispensandi, remittendi, seu componendi malè ablata: hæc enim frequenter concedi solent gratia consequendi iubileum, & moraliter necessaria sunt illius commodæ consecutioni. Quapropter facultates eligendi Confessorem, absque illa qualitate absoluendi à reseruatis, non suspenduntur, neque item, quæ habentur cum illa qualitate, modò non sint à Pontifice, vel eius authoritate concessæ, sed concessæ sint Episcopis, aliisque Prælatis authoritate ordinaria vtentibus. Deinde facultates remittendi, vel componendi incerta, si malè ablata non sint, nec denique aliæ facultates, & indulta edendi oua, & lacticinia tempore Quadragesimæ, celebrandi in altari portatili extra Ecclesiam, vel tempore interdicti, & similia, vt rectè notauit Nauarrus *notab.28. per totum.*

10. Sed, an ex supradicta reuocatione censeantur suspensæ indulgentiæ plenariæ, & facultates commutandi vota, & componendi incerta malè ablata, absoluendique à reseruatis in Bulla Cruciatæ concessæ, difficultate non caret. Nauarr. *dicto notab.28.n.7.* credit suspẽdi. Nam esto, concessa in remunerationem, vel ob causam onerosam, pretióque aliquo interueniente

ueniente regulariter tolli non possint; benè tamen causa iusta intercedente, etiam non reddito pretio, vti diximus *tract. de legib. disp. 4. part. vlt.* Sed in præsenti non tollit Pontifex indulgentias, & facultates prædictas, sed suspendit: quod longè minus est. Potest ergo id præstare hac causa iustissima intercedēte, scilicet, vt Romanorum iubileum maiori cum auiditate, deuotione, fideliúmque concursu obtineatur. Quod autem de facto id præstiterit Pontifex, indicant illa verba generalia: *Omnia indulta quouis modo, quibúsque causis, & quomodolibet concessa.* quæ comprehendere videntur concessa per contractum, & in remunerationem. Nihilominùs *prædicto pun. vlt. §. 2. n. 3.* pluribus relatis firmaui indulgentias, facultates, & gratias concessas in Bulla Cruciatæ non suspendi anno iubilei Romani, eò quòd ad horum suspensionem non videatur sufficere clausula illa generalis, sed necessariò exprimi debeat modus concessionis per contractum, vel remunerationem.

11. Deinde dubitari potest, an facultas absoluendi à reseruatis, & commutandi vota Religiosis concessa virtute huius iubilei suspensa sit? Videtur enim vera pars affirmans, cùm sint à Sede apostolica personis singularibus concessa, vel concessa Communitati Religiosorum, & reseruatio facta sit omnium facultatum à Sede apostolica concessarum, tum singularibus personis, tum Communitatibus, tum locis piis. Nihilominùs contrarium est dicendum ex praxi, consuetudinéque recepta: quippe hæc facultas esto singulis Religiosis concedatur, conceditur tamen in fauorem totius Religionis, & in maximum Ecclesiæ bonum. Non igitur censeri debet reuocata ex clausula generali, nisi illius facta fuerit expressa mentio. Atque ita docet Henriq. *l. 7. c. 28. n. 7. & c. 21. n. 3. in commento, litt. R.* Sanch. *l. 4. de voto. c. 54. in fine*, & probabile reputat Nauarr. *de indulg. not. 28. in fine.*

12. Portò existimat Nauarr. *d. notab. 28. à n. 27. & notab. 33. in fine.* Zerola *verbo, Annus sanctus §. Ad 3.* Rodrig. *in explicat. Cruciatæ. §. 10. dub. 6.* indulgentias plenarias, facultates anno iubilei suspensas, indigere noua confirmatione, vt transacto anno iubilei prosint. Mouentur satis efficaci ratione: quia, vt constat ex suprad. Extrauag. *Quemadmodum.* & ex Bulla Gregor. XIII. suspensio sit ad beneplacitum Pontificis: ergo quousque ipse Pontifex moriatur, vel voluntatem mutet, suspensio perseuerat. Neque obstat dicere, finito anno cessare causam suspensionis, quæ fuit, ne fideles retraherentur à Romana peregrinatione, scientes alias indulgentias plenarias absque illo labore consequi posse: quia suspensio, & reuocatio indulgentiarum non pendet in conseruari à perseuerantia finis, sed ob finem breui tempore transeuntem, potest reuocatio esse perpetua: sicuti de indulgentiarum concessione diximus Præterquàm quòd perseuerat finis, etiam finito anno iubilei. Nam, si scirent fideles, eo anno finito posse ftatim plures indulgentias plenatias consequi, spe illarum consequendarum abstinerent à consequendo Romano iubileo difficili, & laborioso.

13. Cæterùm verius est, non solùm iure nouo spectato, sed etiam antiquo, solo durante anno iubilei indulgentias, & facultates suspendi. Sic docet Laym. *lib. 5 sum. tr. 7. c. 8. n. 2.* Moueor ex praxi, vsúque recepto publicandi indulgentias finito anno, absque vlla Pontificis renouatione. quod tamen nullatenus facerent viri alioquin religiosi, & docti, si crederent, suspensionem perseuerare. Et quidem si spectemus Bullam vltimam suspensionis, quam Vrban. VIII. anno 1625. edidit, res videtur indubitata, cùm expresè dixerit *durante eo anno.* At, si spectemus Bullam Greg. & Extrauag. *Quemadmodum.* esto difficilius appareat finiri suspensionem anno finito: at satis probabiliter id coniectare possumus ex eo, quod Sixtus IV. qui fuit author huius suspensionis, in Extrauag. *Etsi Dominici.* edita ab ipso quinque annis post suspensionem factam, supponit plurimos, tum singulares personas, tum Communitates habere facultates absoluendi à reseruatis, illisque vti, & indulgentias plenarias quærendi: siquidem eas facultates restringit: quod fieri non posset, si omnes indulgentiæ, & facultates à Sixto, Sedéque apostolica concessæ fulpensæ perpetuò fuissent. Item Greg. XIII. præcipiens, ne aliæ indulgentiæ publicentur, aut in vsum demadentur, addidit aduerbium, *interim*, quod manifestè indicat prohibitionem solo anno iubilei durare, illóque transacto finiri, posséque indulgentias, sicut ante ipsum annum iubilei, publicari.

14. Neque ratio contraria vrget: nam esto, beneplacitum absolutè sumptum duret vsque ad mortem, vel illius reuocationem, secus est de beneplacito, quod ad limitatum tempus restringitur, quale præsumitur *ex supradictis* præsens: præstant enim illa verba hunc sensum: Suspendimus omnes indulgentias, facultates, & indulta, durante hoc anno, ad nostrum beneplacitum, ne, inquam, absque beneplacito nostro vti illa facultate aliquis possit, neque vllam indulgentiam obtinere. Quod tamen beneplacitum aliquando solet Pontifex habere, sicuti habuit Vrbanus VIII. anno 1625. erga Societatis IESV Religiosos in articulo mortis constitutos, quibus illo anno iubilei permisit indulgentiam plenariam obtinere iuxta suæ Religionis priuilegia.

§. II.

Compostellanus Iubileus explicatur.

1. *Statuitur forma concessionis huius iubilei.*
2. *Commemorantes Compostellæ, sicuti aduenæ, obtinere iubileum possunt.*
3. *Cùm festum S. Iacobi incidit in Dominicam, & iubileus toto anno durat, non tenentur incolæ per triginta dies visitare Ecclesiam, vt indulgentiam obtineant, sed semel tantùm sufficit.*
4. *Qui non visitant Ecclesiam D. Iacobi, non obtinent indulgentiam.*
5. *Iubileus Compostellanus non suspendit, sicut Romanus, gratias, & facultates.*
6. *Pluries eodem anno obtineri potest hic Iubileus.*
7. *Potestas absoluendi à reseruatis extenditur ad reseruata Episcopis, & religionum Prælatis, nisi noua concessione limitata fuerit.*
8. *Negant aliqui extendi ad contenta in Bulla Cœna.*
9. *Verius videtur oppositum.*
10. *Fit satis oppositæ rationi.*
11. *Virtute huius iubilei non videtur vota commutari posse.*

1. ALexander III. Pontifex Maximus anno millesimo sexcentesimo septuagesimo, 7. Kal. Iulij, Bullam expediuit, quæ incipit, *Regis æterni.* in qua primùm refert, Calixtum II. suũ prædecessorem, concessisse omnibus, & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus, verè pœnitẽtibus, & confessis, Ecclesiã S. Iacobi in Cõpostella visitãtibus, in anno, in quo festum eiusdem S. Iacobi in Dominica venerit, à vigilia Circũcisionis, & per integrũ illũ annum, vsque ad diem eiũsdem Circumcisionis, & per totum diem in fine illius anni in diebus, quibus magis ei placuerit visitare, vt omnes & singulas illas peccatorum indulgentias, & remissiones, etiam plenarias, quas visitantes Ecclesias, & Basilicas vrbis, & extra vrbem Romæ anno Iubilei consequebantur, cùm facultate deputandi Confessores, qui ad dictam Ecclesiam pro consequenda indulgentia huiusmodi confluentes, etiam in casibus apostolicæ sedi reseruatis absoluerẽt, ac etiam eisdem Christi fidelibus in eiusdem S. Iacobi, & translationis corporis sui, ac dedicationis eiusdem Ecclesiæ festiuitatibus Ecclesiam prædictam à primis vesperis vsque ad secundas vesperas, & per totum diem inclusiuè deuotè visitantibus annuatim, vt plenariam indulgentiam omniũ peccatorum suorum, de quibus corde contriti, & ore confessi fuerint, consequerentur perpetuis futuris temporibus duraturam concessisse. Postmodum ipse Alexander III. Inquit: *Nos igitur ad hoc prædecessorum nostrorum sanctæ memoriæ eiusdem Calixti Papæ, ac Eugenij, & Anastasij vestigiis inhærentes, ad gloriam omnipotentis Dei, totiusque religionis Christianæ augmentum, quæ ipsius gloriosum Apostolum ad eius Ecclesiam Compostellanam huiusmodi deuotionis causa de diuersis mundi partibus dimissis parentibus, amicis, liberis, patria, ac aliis temporalibus bonis per mare, terramque continuè confluunt, in numero copioso, quique animarum salutem supremis desideramus affectibus, & digne, volumus honoribus frequentari, & vt ipsi Christi fideles in eadem se recognoscant Ecclesia Christi muneribus refectos, de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, eius authoritate confessi, omnes, & singulas prædictas indulgentias, & iubileum ipsum eodem modo, & forma, quo Romana Ecclesia habet, etiam se latetur Compostellana Ecclesia pro singularis Beati Iacobi deuotione tenere, anno, videlicet quo, vt præfertur, Festum dicti Apostoli Iacobi in Dominica venerit, & per totum annum integrum, vt præmittitur, nec non in diebus illis, scilicet, Sancti Iacobi, & translationis corporis sui, & dedicationis eiusdem Ecclesiæ plenariam indulgentiam annuatim consequantur visitantes prædictam Ecclesiam, vt præfertur. Authoritate Apostolica, & ex certa scientia approbamus, roboramus, & communimus, ac perpetuæ firmitatis robur tenere in perpetuum decernimus: & insuper illas de nouo eisdem modo, & forma in omnibus, & per omnia, vt suprà, concessum fuit, concedimus & indulgemus, & perpetuis volumus futuris temporibus duraturas, non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis.*

2. Circa intelligentiam prædicti iubilei aliquot difficultates enodandæ sunt. Prima, an commorantes Compostellæ prædictum iubileum obtinere possint? Rationem dubitandi dederunt ea verba Alexandri, quibus motus fuit ad hanc indulgentiam concedendam; scilicet quòd ex diuersis mundi partibus multi ad visitandum corpus D. Iacobi, deuotionis causa, confluunt, quæ in incolis non videntur procedere. Sed omnino dicendum est, æquè incolas, ac peregrinos prædictum iubileum obtinere posse, omnibúsque commune esse. Tum quia in prædicta Bulla generaliter dictum est: *Omnibus & singulis vtriusque sexus fidelibus.* & paulò inferius. *Et vt ipsi Christi fideles.* Tum quia hic iubileus concessus est ad similitudinem Romani, & eodem modo, & forma, saltem quoad extensionem indul-

dulgentiarum,& quoad personas,quibus communicandę sunt. Iubileum autem Romanum non solùm exteri, sed incolæ obtinere possunt : ergo etiam hoc iubileum. Tum quia beneficium Principis latè debet interpretari, præcipuè cùm nulla adest causa restrictionis : nam esto, finis concessionis fuerit peregrinorum concursus ; concessio tamen communis, & absoluta fuit : quia augmentum deuotionis in D. Iacobum non solùm ex peregrinorum concursu, sed ex incolarum deuota visitatione prouenit. Adde, esse rationi dissonum, vt incolæ priuarentur fructu spirituali,qui peregrinis, de exteris conceditur.

3. Secunda,an anno,quo S.Iacobi festiuitas venerit in Dominica,teneantur Compostellani per triginta dies continuos, vel interpolatos,& exteri peregrini per quindecim,eius Ecclesiam visitare ? Et ratio dubij est : quia Alexander III. concessit eo anno Compostellanæ Ecclesiæ iubileum eo modo,& forma, quo Romana Ecclesia habet. Sed Romana Ecclesia obligat Romanos visitare Ecclesias per triginta dies,& peregrinos,& forenses per quindecim. Ergo idem in Compostellana Ecclesia fieri debet. Cæterùm omninò dicendum est,sufficere, si semel contriti,& confessi Ecclesiam D.Iacobi visitauerint : quia neque Calixtus, neque Alexander illam trigesimam, seu quindecimam visitationem expostularunt, sed solam visitationem, quæ necessariò de vna vice intelligi debet, argum.leg.*Boues* §. *Hoc sermone.ff.de verbor.significat.* vbi sermo simpliciter prolatus de prima vice intelligitur,& vno actu perficitur, & consummatur,vt tradit Curtius Iunior *cons.*132. *Sacratissime.col.*1. Iaon.*cons.*36.*In causa mota,col.vlt.vers. Ita responsio.lib.*3.Alexand.*cons.*16.*Breuiter in casu præmisso col.*2. *num.*9.*lib.*4.Neque obstat ratio dubitandi:quia illa verba,*eodem modo,& forma*, intelligenda sunt quoad extensionem indulgentiarum, & facultatum,quæ in Iubileo Romano conceduntur,vt colligitur manifestè ex illis verbis:*Omnes,& singulas prædictas indulgentias, & iubileum ipsius eisdem modo, & forma,quo Romana Ecclesia habet.*non verò quoad modum,& formam,quo Iubileus Romanus obtineri debet,præcipuè cum ille modus, & forma statutus non fuerit tempore, quo Compostellanum concessum fuit.

4. Hinc fit, peregrinos, qui ad Ecclesiam D. Iacobi visitandam non potuerunt accedere, eò quod in itinere morte præuenti fuerint, & religiosos perpetuam clausuram obseruantes, aliósque in carceribus detentos, nequaquam prædictam indulgentiam obtinere posse:quia non exequuntur opus iniunctum,scilicet,Ecclesiæ D. Iacobi deuotam visitationem. Neque obstat, iubileum Romanum prædictis itinerantibus impeditis concedi:quia id fuit fauor specialiter factus à Clement. VI.*in Extrauag.Vnigenitus.*& ab aliis Pontificibus successoribus,cuius tamen fauoris Alexander III.non meminit, neque eo tempore concessus erat.

5. Secundò fit iubileum Compostellanum nullas alias gratias,aut facultates, tum Communitatibus, tum singularibus personis concessas suspendere : quia hæc suspensio non fuit annexa Romano iubileo, tempore,quo Compostellanus concessus fuit, neque Compostellanus Romano est similis, nisi in indulgentiis,& facultatibus, non in restrictionibus extrinsecis.

6. Tertia an anno iubilei possint,tam incolæ, quàm peregrini, visitantes Ecclesiam,sæpius eundem iubileum obtinere, sæpiusque à reseruatis absolui ? Et dicendum est, posse, sicuti diximus de iubileo Romano : quod satis indicauit Alexander dicens, *In diebus,quibus eis placuerit.* Cùm enim non dixerit,in die,sed *in diebus*,tacitè significauit,pluribus diebus obtineri indulgentiam posse, & non vno die tantùm,atque adeò sæpius,argum.textus,iniuncta Glossi in leg.*Qui plures.ff. de vulgar.*leg.*Sed restituatur.*§.*fin.ff.de iudic.*

7. Quarta, an potestas eligendi Confessarium, qui à reseruatis Pontifici absoluat, extendatur ad absoluendum à reseruatis Episcopis, & religionum Prælatis ? Et omninò dicendum est extendi,nisi specialiter postmodum fuerit prohibitio expedita, quia Alexander III. concedit facultatem eligendi Confessarium, qui absoluat etiam in casibus Sedi apostolicæ reseruatis : ergo in reseruatis aliis Prælatis à fortiori poterit absoluere. Notanda enim est dictio illa,*etiam*,quæ implicatiua est,& ponit casum magis dubitabilem, & minùs dubitabilem supponit,leg.*Etiam.Cod.Si tutores,vel curatores.Clement. Religiosus de præscript.Clement.vnic.*§.*fin. de supplend. neglig. Prælat.*& *Clement. Nolentis. de hæretic.* & tradit *in dicta Clement.*Zabarella & Paris.*cons.*36.*n.*9.*&cons.*65.*n.*18.&*cons.*98. *n.*69.*volum.*1.&*cons.*41.*n.*5.*volum.*4.Menoch.*de recuperand. possess.n.*256.& alij.

8. Quinta, an hæc potestas absoluendi à Pontifici reseruatis, extendatur ad contenta in Bulla Cœnæ ? Ratio dubij est: quia huiusmodi casus habent specialem grauitatem, ac reseruationem, ob quam dixi *tract. de fide* non comprehendi sub generali concessione alicui facta absoluendi à reseruatis Sedi apostolicæ,sed requiri specificam,& expressam horum casuum mentionem,vti post alios tradunt Suarez *de censur.disp.*7.*sect.* 3.*n.*1.&Graffis *lib.*4.*decis.cap.*15.*n.*76.& *cap.* 18.*n.* 2. Emman. Rodriquez *in addit.ad Bullam Cruciatæ*,§.9.*n.*64.Vgolin. *de censur.tab.*1.*cap.*10.§.4.*n.*7.Flechilla *de excommun.*4.*p. art.*1. *n.*7. *ad finem primi dubij.* Et confirmari efficaciter potest ex Extrauag.*Etsi Dominici.*1.*&* 2. *de pœnitent. & remiss.* vbi expressè dicitur, in generali concessione casuum reseruatorum non intelligi casus Bullæ Cœnæ.

9. Nihilominùs satis probabile existimo, virtute iubilei Compostellani, & à fortiori Romani à casibus Bullæ Cœnæ absolui posse.Moueor,ex eo,quòd casus Bullæ Cœnæ multos post annos à concessione iubilei Compostellani fuerunt reseruati. Nã primus,qui in Vaticana Bibliotheca reperitur hos casus reseruasse, fuit Gregor. XI. qui floruit circa annum 1370. provt refert Tolet.*lib.*1.*instr.Sacerdot.c.*18.At iubileum Compostellanum concessum fuit ab Alexandro III. & à Calixto, & Anastasio,eius antecessoribus.Quod cum ita celeberrimum fuerit,non est præsumendum, Pontificem restrinxisse. Quod maximè verisimile apparet,cùm omnis lex,statutũ, & dispositio semper futuros casus,& non præteritos respiciat,nisi præteritorum specialem,& expressam faciat mentionem ex textu in leg. *Leges,& constitutiones.Cod.de legib.*ibi:*Leges, & constitutiones futuris certum est dare formã negotiis,nõ ad facta præterita reuocari,nisi nominatim, & de præterito tẽpore,& adhuc pendentibus negotiis causa sit.*Idem colligitur ex leg. *Non dubium.Cod.eod.leg.fin.de testament.cap.*2.& *cap.fin.de constitut.* & tradit Federicus de Senis *con.*233.*in princ.n.*2. Ergo constitutio, & lex disponens, ne sub generali concessione casuum reseruatorum comprehendantur casus Bullæ Cœnæ Domini, intelligi non debet de concessione facta in iubileo Compostellano,quæ prior fuit,cùm illius expressam non fecerit mentionem.Deinde, quia clausula generalis non derogat speciali antecedenti,cuius expressa mentio facta non est, argum. textus in c.2.*de dolo,& contumacia.*cap.*Cæterùm.de rescript.*& tradit Cardin.Tuscus *litt.P. concl.* 752. Denique non est præsumendum,hanc fieri reseruationem illis,qui tanto labore Ecclesiam D. Iacobi ex remotissimis Orbis partibus visitandam accedunt. Hinc tamen non inferes, posse virtute huius iubilei absolui:crimen enim hæresis ita est execrabile,vt nunquam fuerit sub generali concessione casuum reseruatorum contentum, vti tradunt Couarru.*in cap.Alma mater.*1.*p.*§.11.*n.*15. Nauarr. *cap.*27.*num.*275.Guttier.*lib.*1.*cap.*13.*nu.* 26. Garcia *de benefic.* 11.*p.cap.*10.*num.*109.Henriq.*lib.*3.*cap.*16.*num.*2.*&lib.*7. *c.* 13. *n.*1.*&lib.*13.*cap.*27.*num.*5.Suar.*de censur.disp.*7.*sect.* 5.*n.* 12. & 10. Ratio dubitandi ex probatione conclusionis soluta est. Ad confirmationem respondeo, Paulum II. & Sixtum IV. *in supradictis Extrauag.*locutos esse de concessionibus à se factis, & in posterum faciendis, vt ex textu constat,ac proinde casus Bullæ Cœnæ in iis non comprehendi.Secùs est de concessione facta ante ipsarum Extrauagantium Constitutionem, expeditionémque Bullæ Cœnæ, qualis est concessio iubilei Compostellani,& Romani.

11. Sexta,an præter potestatem absoluendi à reseruatis,concedat hic iubileus potestatem commutandi vota ? Videtur enim concedere : siquidem est instar Romani, in quo conceditur potestas vota omnia commutandi,excepto voto Ierosolymitano,castitatis,& religionis,teste Glossa magna *in Extrauag. Antiquorum.prope finem.de pœnitent.& remissionib.*Præterea iubileus ex sua natura continet potestatem commutandi vota,sicut & absoluendi à reseruatis, & ratione harum potestatum ab indulgentia distinguitur,vti affirmat Iacob.de Graffis *lib.*5.*casuum conscient.c.*15.*n.*29.

Sed verius oppositum censeo, non posse, inquam, virtute huius iubilei vota illa commutari : nam esto in Romano iubileo post Extrauag. *Antiquorum.*& *Quemadmodum.* censeatur hæc facultas concessa : tempore autem, quo Compostellanus concessus fuit, non constat concessam fuisse. Quinimò ex Bulla Alexand. III.non leuiter colligitur,eo tempore nullam potestatem commutandi vota concessam esse Romano iubileo : siquidem affirmans se concedere Compostellanæ Ecclesiæ omnes, & singulas indulgentias, & iubileum ipsius eodem modo, & forma, quo Romana Ecclesia habet, solùm meminit potestatis absoluendi à reseruatis, sub qua dispensatio,& commutatio votorum nullo modo continetur. Ergo signum est, hanc potestatem in Romano iubileo tunc non viguisse, sicuti nec vigebat facultas componendi, seu remittendi incerta malè ablata. Quòd verò postmodum hæ facultates Romano iubileo additæ fuerint, non probat Compostellano addi:quia Compostellanus concessus est ad instar Romani tunc existentis,sed non futuri.

§. III.

De Iubileo extraordinario qui pro duabus hebdomadis conceditur.

1. *Expenditur modus concessionis huius iubilei.*
2. *Quæ necessaria sint ad illius consecutionem ex communi sententia.*
3. *Aliqui existimant, te bis obtinere hunc iubileum posse.*
4. *Sed oppositum verius est.*
5. *Obtento Iubileo in prima hebdomada, negant plures, te absolui posse in secunda à reseruatis, si in ea incideris.*
6. *Satis probabile est oppositum.*
7. *Tempore Iubilei commutationem votorum facere potes reseruando designationem naturæ subrogatæ in aliud tempus.*
8. *Si manifestata sunt vota tempore iubilei, dilatáque est commutatio ob causam, postmodum fieri potest.*
9. *Etiam vota oblata transacto tempore iubilei commutari possunt.*
10. *Potes obtinere absolutionem à reseruatis, & commutationem votorum, antequàm alia opera in iubileo iniuncta exequaris.*
11. *Obtenta absolutione à reseruatis, & votorum commutatione, si non consequeris iubileum, non reincidis.*
12. *Ei, qui iubileum non fuit consecutus, nequeunt transacto tempore iubilei vota commutari, aut absolutio à reseruatis concedi.*
13. *Obtenta absolutione à reseruatis, vel votorum commutatione, teneris in probabili sententia sub graui culpa iubileum quærere. Sed rectius alij negant.*
14. *Non est opus, prædictam votorum commutationem in confessione fieri.*
15. *A reseruatis commissis fiducia iubilei plures negant te absolui posse.*
16. *Rectius alij affirmant.*
17. *Fit Satis oppositæ rationi*
18. *Omnia opera pro consecutione huius iubilei in eadem hebdomada præstari debent ex securiori sententia.*
19. *Verius est fieri posse in duplici illa hebdomada.*
20. *Satisfit oppositæ rationi.*
21. *In quolibet loco obtinere iubileum potes.*

1. POst annum Romanum iubilei, post coronationem Pontificis, & præcipuè cùm Ecclesia aliqua graui persecutione, & labore vrgetur, solet Pontifex concedere his, qui processionibus ab Ordinario indictis assistunt, vel Ecclesias, seu Ecclesiam ab ipso designatam visitauerint, ibique preces pro exaltatione fidei, & hæresum extirpatione, Principúmque Christianorum pace, & concordia deuotè fuderint, sacrámque Eucharistiam primo, vel secundo Dominico, vel alio die ex dictis duabus hebdomadis susceperint, eleemosynámque, pro cuiusque deuotione tribuerint, ieiunauerintque feria quarta, sexta & sabbatho vnius ex duabus hebdomadis, indulgentiam plenariam, sicuti in anno sancto iubilei Romani. Quòd si aliquis ob infirmitatem, vel professionem, aliámve causam non potuerit prædicta exequi, conceditur facultas Confessori, omnia, & singula in opus pium, prout sibi visum fuerit, commutandi. Deinde prædicto Confessori ab Ordinario approbato, delegatur potestas absoluendi ab omnibus censuris, & pœnis à iure, vel ab homine in foro conscientiæ, & à quibuscunque criminibus quantumuis grauibus, etiam contentis in Bulla Cœnæ. Denique datur facultas commutandi quælibet vota, excepto voto castitatis, & Religiosis.

Pro explicatione prædicti iubilei aliqua præmittenda sunt, in quibus Doctores conueniunt: deinde dissoluenda, in quibus dissentiunt.

2. Pro consecutione iubilei tibi necessarium est, processioni assistere, vel Ecclesiam, seu Ecclesias designaras deuotè visitare, & preces ibi fundere pro augmento fidei, hæresum extirpatione; Christianorum Principum pace. Deinde debes eleemosynam tribuere, non qualem exigit tuus status, (etsi id conueniat; sed tuæ deuotioni commensuratam, vt benè notauit Emmanuel Sà *verbo, indulgentia, numer.* 4. Item, opus tibi est, feria quarta, sexta, & sabbatho ieiunare, esto adolescens sis, vel senex: quia hoc non est præceptum, sed consilium pro concessione indulgentiæ requisitum, vt benè Layman. *tractat.* 7. *cap.* 8. *dub.* 8. Et licet regulariter, cùm aliquod opus pœnale iniungitur, non veniat intelligendum opus pœnale aliàs debitum, sed opus pœnale liberaliter factum: at in huiusmodi iubileo consuetudo obtinuit executione operum aliàs debitorum fieri satis, cùm sæpè videamus prædictum iubileum publicari in hebdomada quatuor Temporum, & in Quadragesima, & in hebdomada sancta. Quapropter Communione paschali, & ieiuniis ex præcepto debitis, & debitis ex voto te posse Iubileum obtinere, vti dixit Henriquez *libr.* 7. *cap.* 10. *numer.* 5. Paulus Comitol. *libr.* 1. *qq. moral. quæst.* 38. Laymann. *libr.* 5. *summ. tractat.* 7. *cap.* 8. *in fine, dub.* 6. *numer.* 13. Præterea teneris communicare primo Dominico, vel alio die sequentis hebdomadæ. Pro quo aduerte, ad communionem suscipiendam, Ecclesiam visitandam, eleemosynamque concedendam, tres dies Dominicos in hoc Iubileo tibi esse concessos: nam, cùm prædictus iubileus spatio duarum hebdomadarum duret, seu, vt aliis placet, quindecim diebus, & Dominica dies non solùm sit principium sequentis hebdomadæ, sed finis præcedentis; medium enim est inter vtramque hebdomadam; fit sanè tres Dominicas in prædicto spatio contineri: sicuti aduertetur Henriq. *libr.* 7. *cap.* 10. *num.* 8. Benzon. *libr.* 4. *cap.* 2. *different.* 5. Layman. *tractat.* 7. *capit.* 8. *numer.* 7. *dub.* 2. Quinimo, si diligentias feceris secunda Hebdomada, affirmant Henriquez & Lazmann. te Communionem differre posse in aliquem diem tertiæ hebdomadæ sequentis: quod mihi nullo modo probatur: quia Gregorius XIII. Paulus V. & Vrbanus VIII. in iubileis concessis expresè affirmarunt, Communionem faciendam esse primo die Dominico post iubileum indictum, vel sequenti, vel aliquo die illarum duarum hebdomadarum. Aliàs hoc iubileum non spatio quindecim dierum, sed plurium duraret: siquidem opus præscriptum, quod præcipuum est, post illos quindecim dies differri potest. Illud vero est certum, necessarium non esse pro Iubilei consecutione, Communionem reliquis operibus iniunctis præmittere, sed potes præmittere, vel postponere, prout tibi placuerit. Aliis placet consultius esse præmittere, vt ex fructu per communionem acquisito reliqua opera digniora fiant. Aliis è contrà postponere, vt omnia opera iniuncta ad sacram communionem disponant, qua suscepta securiùs indulgentia obtineatur. Quod ergo curare debes, maximè est, vt liber à peccato mortali omnia opera iniuncta exequaris. Quapropter, si mortali te grauarum sentias, expedit ante omnia confessionem præmittere, quam non solùm post iubileum indictum, sed ante illius iurisdictionem, vno, vel altero die facere potes iuxta receptam consuetudinem, teste Laymann. *dicto capit.* 8. *dub.* 1. *n.* 6. neque postmodum teneris confessionem repetere, si in mortale non incidas. Hæc sunt fere ab omnibus recepta, dubia autem sunt.

3. Primò, an non tantùm semel, sed bis, obtinere iubileum possis, si opera iniuncta bis præstes, vt verè præstari possunt in qualibet hebdomada? Affirmat Henriquez *libr.* 6. *de pœnitentia, cap.* 16. *num.* 3. *& libr.* 7. *de indulgent. cap.* 11. *in princip.* Rodrig. *tom.* 2. *summ. cap.* 184. *num.* 14. eò quòd beneficium Principis latè sit interpretandum, quantum verba patiuntur: at verba, quibus prædictus iubileus conceditur, hanc admittunt interpretationem: quippe conceditur indulgentia omnibus illis, qui præscripta opera in vna ex duabus hebdomadis fecerint. Ergo, si repetas ea opera in secunda hebdomada, ea præstas in vna ex duabus hebdomadis. Ergo indulgentiam consequeris.

4. Sed oppositum longè verius existimo cum Suarez *t.* 4. *de pœnitent. disp.* 57. *sect.* 1 *num.* 7. *& tom.* 2. *de relig. lib.* 6. *de voto, cap.* 16. *numer.* 17. Nauarr. *not.* 31. *numer.* 36. Laym. *tract.* 7. *cap.* 8. *numer.* 8. Bonacin. *disp.* 5. *de pœnitent. quæst.* 7. *p.* 5. §. 2. *numer.* 17. *& disput.* 6. *de indulgent. quæst.* 1. *p.* 5. *numer.* 32. Sanch. *l.* 4. *de voto, cap.* 54. *num.* 30. Et constat ex his quæ diximus *punct.* 8. *difficult.* 5. vbi probatum reliquimus, indulgentiam pro limitato, breuique tempore concessam, etiamsi indefinitè concedatur, non posse sæpius obtineri: quia ea determinatio temporis indicat Pontificis voluntatem eam semel tantum concedendi. Sed præterea in præsenti, ex forma concessionis efficaciter hæc voluntas probatur. Non enim Pontifex inquit: obtineat indulgentiam, qui in vna & altera hebdomada opera iniuncta præstiterit, neque absolutè, & indefinitè dixit: Obtineat indulgentiam in illis duabus hebdomadis, sed expresè ait: *Obtineat indulgentiam, qui prima hebdomada post publicationem, vel in sequenti post illam.* quæ disiunctiua manifestè indicat, in vna tantum hebdomada obtineri posse. Et *paulò inferius* inquit, *hac vice tantum.* Non igitur pluries, sed semel tantùm concedere Indulgentiam intendit. Et ex his soluitur oppositum fundamentum.

5. Secundò dubitabis, an obtento iubileo in prima hebdomada, possis absolui in secunda à casibus reseruatis, si fortè in aliquem eo tempore incideris, & commutationem obtinere de votis in ea hebdomada factis: Suarez, Layman. Bonac. *locis allegatis.* negant, quibus adhæret Sanchez *l.* 4. *de voto, cap.* 64. *num.* 28. eò quòd hæc potestas absoluendi à reseruatis, & commutandi vota, concedatur occasione indulgentiæ consequendæ, qui finis comparatione tui cessat, cùm iam indulgentiam obtinueris. Item, tibi iam est finitum tempus Iubilei, sed eo finito, vti non potes facultate

tate in eo concessa absoluendi à reseruatis,& commutandi vota.Ergo, &c.

6. Nihilominùs satis probabile existimo, te posse absolui ab eo casu reseruato, in quem secunda hebdomada incidisti,& communicationem voti eo tempore facti obtinere. Sic docuerunt Henriquez, & Rodrig. *suprà* Reginald. *lib.8. num. 64.*Graffis *de indulgent. cap. 5. numer.32.* Moueor, non ex eo, quòd indulgentia iterum quæri non possit, si supponamus, verè acquisitam esse; sed ex, eo quòd hæ facultates, etsi occasione indulgentiæ concedantur, pro toto eo tempore, quo iubileum à populo Christiano obtineri potest, videntur concedi. Neque expedit, has facultates astringi ad singularem cuiusque modum procedendi in indulgentiæ consecutione. Aliàs neque intra eandem hebdomadam post finita opera iniuncta absolui posset ab aliquo casu reseruato, si fortè in illum inciderit; neque voti commutationem obtinere: quod ipse Thom. Sanch. *d. cap. 54 num. 28.* non cedit: & sicut ipse affirmat, spatium totius hebdomadæ reputandum esse tempus pro concessione iubilei in ordine ad absolutionem à reseruatis, & votorum communicationem, tametsi breuiori tempore obtentum sit: sic affirmare debet de voto tempore, in quo iubileus obtineri potest. Præterea harum facultatum concessio independens est ab indulgentiæ concessione, etsi occasione illius facta fuerit; nam, vt *suprà* diximus *punct.6.* esto indulgentiæ concessio nulla sit ob defectum causæ, concessio tamen facultatum valida est. Non ergo ex eo, quòd indulgentiam quærere nequeas, inferendum est, prædictis facultatibus vti non posse. Deinde quis agnoscet te indulgentiam obtinuisse, tametsi opera præscripta feceris? Certè Deo tantùm cognitum est. Præstat ergo, vt eadem opera repetas in sequenti hebdomada: fortè enim consequeris indulgentiam, quam, in prima non obtinuisti. Non igitur est credendum, Pontificem hanc repetitionem, vtpote maximè salutarem, impedire velle, tollendo facultates in prædicto iubileo concessas, sed potiùs præsumi debet, velle fideles ad eam repetitionem mouere, & iuuare prædictarum facultatum concessio. Et per hæc satisfactum est oppositæ rationi.

7. Tertiò dubitabis, an necessariò votorum commutatio tempore iubilei facienda sit; Qua in re mihi certum est, te posse tempore iubilei commutare vota in eam materiam, quam ipse, vel alius vir doctus postmodum iudicauerit expedire: quia eo casu commutatio intra tempus iubilei essentialiter perficitur: quia materia comutationis, saltem in genere subrogatur tametsi in particulari, & expressè non determinetur, quod non videtur necessarium, vt rectè Man. Rodrig. *in addit. ad Bullam, §. 9. num. 115.* Viuald. *candelabr. Sacrament. 3. part. cap.14. num. 40.* Graffis *1. p. decis. lib. 4. cap. 15. numer. 47.* Sayro *in claui regia.lib 6 cap.12.n.21. in fine*, quos refert, & sequitur Sanch.*lib. 4. de voto, cap 54 num. 31. & num. 32.* optimè aduertit, reum non esse voti, qui illud violaret, antequàm Confessor, vel vir doctus materiam subrogandam determinaret, quia illud votum verè commutatum fuit, & consequenter extinctum.

8. Secundò ferè certum existimo, si consecuturus iubileum intra consecutionis tempus à te postulet votorum commutationem illis saltem in genere expressis, tu verò vt rem matutiùs consideres, & commutationem rectiùs præstes, differes post iubilei tempus, optimè commutationem facere posse: quia ea petitione,& votorum manifestatione causa inchoata est,& iurisdictionem obtinuisti, quam potes commodo tempore exercere. Sic docet Suar.*1.2. de relig.tract.de voto,lib.6. cap.16. n.15.* Sanch.*lib.4.de voto,cap.54.n.34. & seqq.*

9. Quocirca difficultas præcipua est, an, si tempore iubilei oblitus fuisti votorum commutationem petere, posses eo finito postulare?Et quidem si opera iniuncta ad consecutionem iubilei non præstitisti, omnes conueniunt, te non posse commutationem postmodum petere: quia nullum ius acquisisti: quippe prædicta potestas ob iubileum conceditur: & tradi Sanch. *lib.4. de voto, cap 54. num. 46. & 51.* At, si iubileum es consecutus, variant Doctores, Man. Rodriq. *tom. 2. sum cap.184.num.15.* Suar. *lib. 6. de voto, cap. 16. num.14.* Layman. *lib.5. sum.tract.7.cap.8. dub.3. num.9. in fine*, negant, eò quòd, finito iubileo, finiuntur priuilegia, quæ ob illius consecutionem conceduntur. Nihilominùs oppositum verius existimo cum Stunica *quæst.5. de voto, num. 39.* Henriq. *lib.7. de indulgentiis, cap. 11, num.4.* Emman. Sà *verbo, indulgentia, num.14.* Sayro *in claui regia, lib. 6. cap. 12. num. 17.* Sanch. *lib.8. de matr. disp.15. num.17.& lib.4.de voto, cap.54.num.49.* Ratio est: quia Pontifex in hoc iubileo solùm operibus iunctis præscripsit tempus, in quo exequenda erant, vt conflat ex illis verbis: *Prima hebdomada, vel altera sequenti à die publicationis.* At facultati absoluendi à reseruatis, commutandique vota nullum tempus præscripsit: sed absolutè inquit: *Cõcedimus, vt possint hac vice tantùm idoneos Presbyteros approbatos eligere, qui eorum confessionibus diligenter auditis, licitè valeant illos absoluere,&c.ac vota commutare,*&c.Ergo iubilei consecutione priuilegium obtinuisti, tum absoluendi à reseruatis vsque ad tempus iubilei incluſiuè commissis, tum obtinendi commutationem votorum, quæ fuerint vsque ad prædictum tempus emissa: quod finiri non debet, finita indulgentiæ consecutione, cùm ab illa sit separabile,& indulgentię tempori non alligatum. Et confirmatur: quia in priuilegiis per Cruciatam concessis, ne aliquis, finito anno publicationis eis vteretur, expressit Pontifex finito anno cessare. Ergo, cùm id non expresserit in hoc iubileo, censenda sunt post illius tempus perseuerare. Præterà, ponamus, te tempore iubilei confessum non esse, eò quòd inuincibiliter ignorasti, te peccato mortali grauari, præstitisti tamen reliqua opera ad indulgentiam consequendam: postmodum verò recordaris peccatum commisisse reseruatum: certè illius peccati reseruatio sublata non est, cùm non sis ab illo neque indirectè absolutus: & tamen inquit Suarez *tom.4.de pœnitentia,disput. 31.section.4. num. 20.* te posse à quolibet Confessario approbato absolui ob ius per iubileum acquisitum. Ergo idem poteris quoad votorum commutationem, cùm eodem tenore vtraque potestas concedatur.

10. Quartò dubitabis, an tibi absolutio à reseruatis,& commutatio votorum concedi possit, antequàm opera in iubileo præscripta præstes? Et ratio dubij est: quia potes iis impetratis ab indulgentiæ consecutione cessare: quod non videtur leue inconueniens, præcipuè cùm hæc concedantur ob indulgentiæ consecutionem. Nihilominùs certa sententia est, quam *tract.de pœnit.* firmatam reliquimus, te posse ante executionem operum in iubileo præscriptorum, absolutionem à reseruatis & commutationem votorum obtinere, si intentionem habeas ea opera exequendi,& iubileum lucrandi: hæc enim intentio, vt benè inquit Suarez *tom.2.de relig.tract.de voto,lib.6.cap.16. num.6.* Sanchez *lib.4.de voto.cap.54.n. 42.* omninò necessaria est: quia hæc conceduntur, tanquam præparatoria ad iubilei consecutionem: & ob illius comparationem: deficiente autem intentione comparandi iubilei, non possunt prædictæ potestates rationem præparationis habere, ac proinde cessare debent.

11. Quintò dubitabis, an stante intentione lucrandi iubileum, & virtute illius, obtenta absolutione à reseruatis, & votorum commutatione, si postmodum iubileum non quæras, reincidas in eadem peccata, & censuras reseruatas, votáque, quibus ligatus eras, reuiuiscant? Et quidem peccata semel remissa nullatenus redire posse est manifestum: quia in peccatis conditionali remissioni locus non est. Censuræ autem etsi redire possint, quando earum absolutio concessa est ad reincidentiam: at, cum in dicto iubileo is modus concedendi absolutionem non exprimatur, sicuti exprimitur in cap. *Eos,qui de sentent.excommunic.* nullum est fundamentum ad asserendum, te postmodum reincidere. Atque ita docent Nauarr.*miscell.de orat. 93.num.2.* Cordub.*quæst. 21.* Henriquez *lib.6.de pœnitent.cap.16.num.6.& lib. 7. de indulgent. cap. 11. num. 4.* Suarez *tom.4.de pœnitent.disp.11. sect. 4. num.5.& tom.5.de censur.disp.7. sect. 5. à num. 30.* Emman. Sà *verbo,Absolutio,num.19.* Sanchez, aliis relatis,*lib.8.de matrimonio disp.11.15.num.20.& lib.4.de voto,cap.54.num.44.* Quinimò, si confessionem fecisti intentione quærendi iubileum, tametsi postmodum voluntatem mutasses, sublata est reseruatio omnium peccatorum, si quæ fuerunt in confessione inuincibiliter oblita: quia Sacerdos virtute iubilei absoluens, & vices Pontificis gerens, intendit absoluere, quantùm potest: cùm autem possit, quoad peccata oblita, te absoluere ab illorum reseruatione, (hæc enim absolutio non pendet ex absolutione directa quoad culpam, omninò reseruatio sublata est. Atque ita docet Sanchez *dicto libr.8.de matrimon. disput. 15. num.21.& lib.4.de voto.cap.54.nam.45.* Si verò nullam confessionem fecisti: quia existimasti nullo mortali grauare peccata reseruata permanent: quia reseruatio non tollitur ipso facto per iubileum, sed per absolutionem sacramentalem, vt benè aduertit Sanchez *loco alleg.* Et ex alia parte cùm iubileum non obtinueris, non acquisisti ius eligendi Confessorem, qui à prædictis te absoluat, ac proinde teneris ad Superiorem recurrere.

Quoad votorum commutationem ferè idem dicendum est facta absoluta commutatione, vota extincta esse, nec reuiuiscere, tametsi postmodum iubileum non quæsieris. Nam, esto, potuerit Confessor vota commutare ea conditione, vt commutatio vim obtineat, peractis his operibus, quæ in iubileo præscribuntur, & non aliter: at ex vi priuilegij non cogitur hoc modo commutationem facere, imò nec expedit: quare, si absolutè commutationem fecerit, voti extincta sunt, nec reuiuiscunt. Atque ita docent Henriquez *lib. 7.de indulgentiis, cap.11.numer.4.* & *lib. 6.de pœnitentia, cap. 16.num.6.* Emman.Sà *verbo,Absolutio,num. 19.* Suarez *tom. 2. de religione,tract.de voto,lib.6.cap. 16. num. 9.* Sanchez *lib. 8.*

de matrimonio. disp. 15. num. 22. lib. 4. de voto, cap. 54. num. 49. & 50.

12. Verùm, si tempore iubilei vota commutata non sunt; vel, quia consecutus iubileum commutationem non petiuit; vel, quia tu commutationem in posterum reseruasti, intendens rem maturiùs considerare: nequaquam potes transacto iubileo commutationem facere ei, qui iubileum consecutus non est, etiam si tempore iubilei absolutionem à peccatis impendisses: quia per absolutionem à peccatis vota non extinguntur, sicuti extinguitur reseruatio, & ex alia parte non lucranti iubileum priuilegium obtinendi votorum commutationem non conceditur: ergo non est, vnde commutationem facere possis. Sic Suar. *dicto cap. 16. n. 15.* Sanch. *dicta disp. 15. de matr. n. 23. & c. 14. n. 51.*

13. Sextò dubitabis, an obtinens prædictam à reseruatis absolutionem, seu votorum commutationem, tenearis sub graui culpa iubileum quærere? Affirmat Suarez tanquàm probabile, *tom. 4. de pœnitent. disp. 31. section. 4. num. 5. & tom. 2. de relig. lib. 6. de voto. cap. 16. num. 11.* Dicitur quia videtur hoc beneficium tibi concedi sub eo pacto, & obligatione, vt iubileum consequaris; aliàs vt quid propositum consequendi iubileum requisitum est; Sed rectius Sanch. *lib. 1. de matrim. disp. 43. num. 9. & lib. 8. disp. 15. num. 24. & lib. 4. de voto, cap. 54. n. 54.* ab hac obligatione te eximit, eò quòd sit firmum fundamentum illius astruendæ. Neque enim ex natura rei hæc obligatio consequitur, ob absolutionem, vel commutationem obtentam: sed optimè concedi potest ea absolutio, & commutatio habenti propositum quærendi iubileum, tametsi pactum, & obligationem de illius consecutione non faciat. Iubileus autem hanc obligationem non inducit. Ergo imponenda non est,

14. Septimò dubitabis an necessariò prædicta votorum commutatio facienda sit in confessione, vel possit fieri extra; Rationem dubitandi præstant illa verba Iubilei: *Possint approbatos Presbyteros eligere, qui eorum confessionibus diligenter auditis, licitè valeant ipsos à quibusuis peccatis, criminibus, censuris, &c. absoluere, ac vota quæcunque ab eis emissa, castitatis, & religionis duntaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare.* Ex quibus verbis videtur necessariò inferri commutationem fieri non posse, quin priùs peccata diligenter audiantur, & consequenter quin priùs fiat confessio. Ablatiuus namque absolutus conditionem importat, leg. *A testatore. ff. de condit. & demonstrat.* Conditiones autem in specifica forma obseruari debent, leg. *Qui hæredi 44. ff. eodem.* Præterquam quod clausula absoluta, & conditionans, posita in aliqua dispositione, ad omnia ibi dispositа refertur, ex textu in cap. *Secundò requiris de appellat.*

Sed oppositum verius censeo cum Sanchez *l. 8. de matrim. disp. 15. in fine, & disp. 16. n. 11. in fine.* eò quòd illa verba, *eorum confessionibus diligenter auditis*, ad absolutionem à peccatis, quæ immediatè consequitur, referenda sunt, vtpote, quæ expostulat confessionem diligenter audire, non tamen referenda sunt ad votorum commutationem, quæ confessionem non expostulat: clausula namque conditionalis alicui dispositioni inserta ad omnia refertur, si in omnibus est æqua ratio. Secùs verò si diuersa sit, vt bene Menoch. *de præsumpt. l. 4. præsumpt. 181. num. 2.* tunc enim solam dispositionem sibi immediatam afficit.

15. Octauò dubitabis, an à peccatis commissis spe obtinendi absolutionem virtute iubilei possis absolui; Dubitatio procedit quando iubileus nihil declarat, sicuti fit in hoc iubileo Compostellano, & Romano, & Bulla Cruciatæ. Prima sententia negat pro prædictis peccatis facultatem in iubileo concedi. Sic docuit Couar. *l. 2. var. cap. 20. numer. 15. vers. Vigesimo sexto.* Nauar. *§. in Leuitio. notab. 31. numer. 7.* Ludouic. Lop. *instruct. conscient. 1. part. cap. 27.* Cordub. *in summ. quæst. 22.* Menoch. *lib. 5. præsump. 10. num. 6.* Fundamentum præcipuum sumitur ex eo, quod non videatur rationabiliter præsumi posse, intentionem Pontificis esse prædictam malitiam, & iniquitatem fouere velle. Foueret autem, si in prædictis iubileis ea esset concessa facultas. Ergo asserendum est, eam non esse concessam, Deinde colligere possemus, hanc non esse intentionem Pontificis: primò argum. textus *in leg. 1. §. Hæc autem actio. ff. Si quis, testamento liber esse iussus.* ibi: *Qui hac spe audacior factus est.* Et paulò infrà: *Spe imminentis libertatis.* & cap. *Illud §. Licet. de Clerico excommunic. ministr.* ibi: *illud autem, quod sub spe veniæ.* Ex quibus colligitur, spe veniæ, aut indulgentiarum, peccantem dignum remissione non esse. Secundò, ex cap. fin. *de immunitat. Ecclesiarum.* vbi cauetur Ecclesiarum immunitate non gaudere, qui sub confidentia gaudendi illa delinquit. Tertiò ex Trident. *session. 24. de reformat. capit. 5.* statuente, eum qui copulam cum consanguinea habet, spe obtinendi dispensationem, difficilius ei concedi, debereque Pontifici delictum exprimere.

16. Nihilominus verum censeo, virtute supradictorum priuilegiorum absolutionem obtinere posse sic delinquentem, vti docui Nauar. sibi contrarius *l. 5. consilior. titul. de priuileg. consil. 10. numer. 3. & in § In Leuitico. notab. 34. numer. 6.* asserens peccantem spe veniæ consequendæ leuius peccare, quàm eum qui nulla spe veniæ concepta delinquit. Idem docet Cordub. sibi contrarius *lib. de indulgent. quæst. 34. in fine. & quæst. 37. opposit. 3.* Graffis *libr. 1. cap. 13. numer. 59.* Heuriqu. *libr. 7. cap. 9. num. 4.* Ludouic. Vega *in respons. casuum. 2. p. cas. 2.* Rutilius Benzonius *de anno iubilei, lib. 5. cap. 15. dub. 24.* Man. Rodriquez *in explicat. Bullæ. §. 9. numer. 99.* Anastas. Germon. *l. 2. de sacra immunitat. cap. 6. num. 88.* Zenedo *qq. canon. quæst. 25. num. 4.* Sanchez *lib. 4. de voto, cap. 54. num. 18.* Fundamentum est: quia facultas ex prædictis priuilegiis concessa generalis est, indeterminata, & indistincta, comprehenditque quodlibet peccatum, siue spe absolutionis obtinendæ, siue non fuerit commissum, sicuti comprehendit facultas à Christo data Pontifici remittendi peccata in sacramento Pœnitentiæ; tametsi ex confidentia obtinendi illorum remissionem patrata sint: & sicuti comprehendit facultas, quam Pontifex Episcopis, & parochis concedit, quinimo & Religiosis absoluendi à peccatis.

17. Neque obstant in contrarium adducta: negamus namque ex prædicta generali facultate fouere malitiam, & iniquitatem delinquentium, aliàs Christus illam foueret, Sacramentum pœnitentiæ instituens: quod absit. Infirmitates enim ciuium tribuendæ non sunt gubernatori reipublicæ, remedia præparata habenti pro illarum medela. Textus autem, qui adducuntur ad probandum non esse intentionem Pontificis facultatem concedere ad illorum peccatorum absolutionem, possunt in contrarium retorqueri; ideo enim in illis specialibus casibus delictum sub spe indulgentiæ impedit remissionem; quia sic expressè cauetur. Cùm autem in præsenti non caueatur, non est, vnde facultas generaliter concessa limitanda sit.

18. Nonò dubitabis, an omnia opera pro consecutione iubilei iuncta, debeas in vna hebdomada exequi, vel possis partim in vna hebdomada, partim in altera præstare? Affirmat in eadem hebdomada omnia opera præstanda esse Henriqu. *lib. 7. cap. 11. nu. 2.* Sanctarel. *libr. de iubileo, capit. 7. dub. 1.* Mouentur: quia liberalis donatio non subsistit, nisi impleatur conditio sub qua fit leg. *Si cùm filius. §. Titio decem.* leg. *Et generaliter. ff. de donat* leg. *fin. ff. de conditionib. ob causam.* & aliis. At Pontifex videtur concedere iubileum sub ea conditione, vt omnia opera præscripta in eadem hebdomada fiant: inquit enim Pontifex: *Qui processioni interfuerint, vel Ecclesiu designatas visitauerint, & feria quarta sexta, aut sabbatho alterius ex duabus hebdomadis ieiunauerint, pariterque sua peccata confessi, & à sanctissima Communione refecti fuerint, eleemosynamque tribuerint, &c.* In quibus verbis expressè Pontifex postulat omnia ieiunia in altera ex duabus hebdomadis fieri. Ergo contra intentionem Pontificis, & conditionem requisitam procederet, si ea ieiunia in vtraque hebdomada præstaret; sicut si ea præstaret feria secunda, tertia, & quinta. At reliqua opera prædictis ieiuniis iniungi debent, vt satis indicat aduerbium illud, *pariter.* Ergo omnia in eadem hebdomada sunt exequenda. Præterea iubileus necessariò obtinendus est in vna ex illis hebdomadis. At obtineri nequit, nisi opera iuncta executioni mandentur: ergo in vna, & non in duabus hebdomadis debent mandari executioni.

19. Cæterùm, etsi prædicta sententia, vt securior, consulenda sit, verius censeo, te non esse obligatum omnia opera iuncta intra eandem hebdomadam exequi. Sic docuit Bonac. *de indulgent. disp. 6. quæst. 1. p. 5. n. 34.* Laym. *l. 5. summ. tract. 7. c. 8. dub. 4.* Moueor: quia loquens Pontifex de modo quo Romani obtinere hunc iubileum debent, qui norma est cæteris partibus extra vrbem; nullo modo astringit, vt in eadem hebdomada hæc opera omnia præstentur: quinimò permittit ieiunia fieri in eadem hebdomada, in qua Ecclesiæ visitantur, vel in sequenti. Item permittit Communionem, quæ est opus ex iunctis præcipuum, in sequentem Dominicam, vel in aliquem diem ex duabus hebdomadis differri, vt constat ex bulla. Ergo, Deinde, qui in qualibet ex duabus hebdomadis opera iuncta exequitur, verum est in vno ex duabus hebdomadis exequi, tametsi non omnia in eadem exequatur. Ergo satisfacit formæ concessionis. Adde, cùm hæc interpretatio sit fauorabilis, nec Dei cultum diminuat, & consecutionem iubilei iuuare possit, præsumendum est, Pontificis intentionem illi esse conformem.

20. Neque oppositæ sententiæ rationes vrgent. Ad primam dicimus, ex tenore bullæ constare, ieiunia non esse necessariò exequenda in eadem hebdomada, in quo processioni assistis vel Ecclesias visitas, tametsi omnia illa ieiunia in eadem hebdomada præstari debent ob similitudinem ieiuniorum, quæ in quatuor Temporibus anni præscribuntur. Præterquam quòd non videtur improbabile, te satisfacere posse, esto in duabus hebdomadis ea compleas. Admisso tamen intra eandem hebdomadam ieiunia exequenda esse, non inde infertur, te ob

te obligatum esse reliqua opera in eadem hebdomada exequi: nam aduerbium illud, *pariter*, annectit ieiuniis reliqua opera iniuncta quoad executionis obligationem : sed non quoad tempus : aliàs eodem die, quo est ieiunium, oporteret omnia exequi : quod nemo concedet.

Ad secundam admitto, in vna ex illis hebdomadis iubileum obtineri debere ; nego tamen, inde inferri, omnia opera ad illius executionem in sola vna hebdomada præstanda necessario esse ; sed solùm infertur in ea hebdomada, in qua obtinetur, oportere omnia opera executioni esse mandata: quod fieri optimè potest, tametsi in duabus hebdomadis ea omnia exequaris, modò in secunda hebdomada iubileum obtineas.

12. Decimò dubitabis, an astringaris obtinere iubileum in loco domicilij, Respondeo, in qualibet parte, in qua publicatus fuerit, poteris Ecclesias designatas visitare, reliquáque opera iniuncta exequi: quia Pontifex loco domicilij concessionem non astringit. Quinimò existimo certum, si in loco domicilij publicatus iubileus fuerit, ibique processionibus astiteris, vel Ecclesias designatas visitaueris ; tametsi reliqua opera ieiunorum, eleemosynæ, confessionis, & Communionis alibi præstes, te iubileum esse consecuturum : quia in forma concessionis nullo modo cauetur, omnia opera præstanda esse in loco, vbi iubileus fuerit publicatus : neque id expediens esse videbatur, cùm nullam specialem dignitatem opera iniuncta acquirant ex eo, quòd loco publicationis fiant, potiùs quàm in alio, quandoquidem eundem finem retinent consequendi iubileum. Atque ita docent Laym. *lib. 5. sum. tract. 7. cap. 8 dub. 5.* Bonac. *disputat. 6. de indulgentiis, quæst. 1. puncto 5. in fine.*

TRACTATVS XXV.

ET

DISPVTATIO VNICA,

DE BVLLA CRVCIATÆ.

VT prædicto tractatui *de Suffragiis, Indulgentiis, & Iubileo*, nihil desit, placuit ei annectere præsentem de Indulgentis, priuilegiis, & facultatibus, quæ in Bulla Cruciatæ conceduntur, Claritatis gratia, summarium Bullæ ad hunc ordinem reducemus. Primò, de conditionibus necessariis ex parte sumentis Bullam, vt Indulgentias, gratias, & facultates ibidem concessas consequatur. Secundò, quæ indulgentiæ concedantur. Tertiò, quæ priuilegia, & dispensationes. Quartò, quæ facultates, & gratiæ, ibi tum sumentibus Bullam, tum Commissario. Quibus enodatis, omnia, quæ in Bulla continentur, aperta erunt.

PVNCTVM I.

Quid nomine Bullæ, Indulgentiæ, priuilegij facultatis, & gratiæ significetur.

1. *Nomen Bullæ vnde dicatur.*
2. *Vnde dicatur Cruciata.*
3. *Indulgentiæ nomen, & materia declaratur.*
4. *Explicatur priuilegium.*
5. *Quid facultatis nomine significetur.*
6. *Quid gratia.*
7. *Differentia inter supradicta.*

NOMEN Bullæ varias habet significationes, teste Ambr. Calepin. *verbo. Bulla*, Alex. ab Alexand. *l.2. dier. genial. c.19. & 15.* & *l. 5. c. 18.* Rebuff. *in praxi benefic. 1. p. tit. Noua Bulla declaratio. c. 40. n. 3. & 5.* Sed ea significatio est præcipua, qua significatur aureum illud signum, figuram cordis habens, à collo appensum, inclusis intra illud remediis aduersùs inuidiam validissimis, quod Romani Imperatores, & filij Patriciorum gestabant, de quo Plin. 33. *hist. c. 2.* & Alexand. ab Alexand. *dicto l. 5. c. 18.* Hinc ergo deriuatum est nomen, *Bullæ*, ad significandum signum illud aureum, vel plumbeum, quod ex Litteris apostolicis pendet, & tandem applicatum est, vt significet totum Diploma, seu Litteras apostolicas, si prædictum signum authenticum habeant, sicuti resoluit communis sententia Canonistarum in cap. *Ad audientiam. de nomine falsi.* Glossa *in Clement. 1. de iure iurando, in fine*: & notauit specialiter Rebuff. *dicto c. 40. n. 3.* Sebastian. Acosta de Andrade *in explicat. Bullæ, q. 1. proœmiol.* Anton. Gomez. *eodem. tit c. 1.* Villalobos *sum. 1. p. iract. 27. in proœmio, n. 1.*

2. Dicitur præterea hæc Bulla, *Cruciata*, vt inquit Domin. Sotus *n 4. dist. 21. q. 1. art. 2. & 3.* Andrade. Anton. Gom. & Villalob. *supra*: quia continet indulta, gratias, & priuilegia valde similia iis, quæ concessa fuerunt tempore Vrbani II. & Innocent. III. omnibus illis, qui pro recuperatione terræ sanctæ aduersùs Turcas ibant pugnaturi, gestantes Crucem rubeam in pectore, vt in vita ipsius Vrbani referunt Platina, Anton. Illescas, & alij: & colligitur ex cap. *Ad liberandum. de Iudæis.* & tradit Gloss. *Clement. 1. §. Ad hæc. de pœnitent. & remiss. verbo, A pœna.* Nicephor. *lib. 7. eccles. hist. cap. 46.*

3. Nomen, *Indulgentia*, vt constat ex iis, quæ *præcedenti tract. pun. 2.* diximus plures significationes continet, quas in præsenti expendant latè Anton. Gom. *cap. 2.* Bellarm. *lib. 1. de indulgent. cap. 1.* Propria tamen indulgentiæ significatio est remissio, seu contemperatio facta delinquenti. Hinc indulgentiam ecclesiasticam definiunt communiter Doctores apud Henriq. *lib. 7. de indulgent. cap. 1. n. 2.* Acosta de Andrade *q. 3.* vt sit pœnæ temporalis pro peccato debitæ relaxatio extra sacramentum, ex applicatione thesauri Christi, & Sanctorum. culpa remittitur, sed pœnæ temporalis, quæ remissa culpa, & pœna æterna, solet manere luenda in hoc sæculo, vel in futuro in Purgatorio, iuxta textum in Extrauag. *Vnigenitus de pœnitent. & remissionib.* Dicitur relaxatio pœnæ temporalis, & non pœnitentiæ iniunctæ, vt voluit Caiet. *Opusc. de indulgent. cap. 2.* quia per indulgentiam non tollitur directè pœnitentia iniuncta, sed solùm quatenus tollitur pœna, pro qua satisfacienda pœnitentia iniuncta erat: neque etiam est relaxatio pœnæ in foro iudiciali, & contentioso impositæ, sed pœnæ coram Deo debitæ pro culpis cõmissis. Fit autem hæc pœnæ remissio extra sacramentum: quia ea, quæ in Sacramento fit, non indulgentia, sed absolutio sacramentalis appellatur, & cum remissione culpæ coniungitur: pendet enim ex absolutione sacramentali peccatorum, à qua non pendet indulgentia: hanc enim obtinere poteris, si in gratia existas, & si nullam absolutionem sacramentalem receperis. At, quia hæc remissio nunquã gratis fit, sed solutione sufficienti exhibita: ideò pro illius confecutione applicat Pontifex ex satisfactionibus Christi Domini, & superabundantibus B. Virginis, & Sanctorum, quidquid necessarium est, vt condigna fiat remissio; applicat, inquam, eam satisfactionem pro fidelibus viuis in modum absolutionis, pro defunctis in modum auxilij, & suffragij, de quibus *in præcedenti tractatu* satis dictum est, & latè docet in præsenti Anton. Gom. *c. 2. n. 10.*

4. Priuilegium est priuata lex contra generalem iuris communis dispositionem, & priuatis personis concessum, vt probat text. in cap. *Priuilegium 3. dist. cap. fin. 25. q. 1.* leg. *Singulari. ff. de legib.* & tradit Syluest. *verbo Priuilegium.* Rebuff. *in prax. tit. Differentiæ inter priuilegium. n. 3. & 4.* Gregor. lopez *leg. 2. tit. 18. part. 3.* Neque ab indulto differt, sed pro eodem vsurpatur, vt colligitur ex cap. fin. *Vt lite pendente* & *ibi* Glossa *verbo, indulgentiam.* cap. *Dudum.* cap. *Ex ore. de priuilegiis.* & tradit Roman. *cons. 436.* quod incipit, *Quoad indultum. n. 1. & seqq.*

5. *Facultas*, nomen est generale, quo Bulla vtitur, & complectitur omnia indulta, priuilegia, & gratias, quæ *ibidem* continentur. Specialiter facultas est potestas exercendi actum, qui aliàs exerceri non poterat, iuxta illud Plinij: *Si mihi facultas daretur vtrum mallem eligendi.*

6. *Gratia* multa significat, vt notat Alens. *3. p. sum. quæst. 69. memb. 1. art. 1.* Gloss. *Clement. 1. de Magistr.* sed præcipuè sumitur pro beneficio à Summo Pontifice collato, c. *Gratia de rescript. in 6.* & Clem. *Gratia. eodem. tit.*

7. Ex his omnibus constat discrimen inter indulgentiam, priuilegium, facultatem, & gratiam. Nam indulgentia est relaxatio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis. Priuilegium est dispensatio legis communis alicui facta. Facultas est potestas exercendi actum, siue iuri communi aduersum, siue non. Gratia est beneficium à Romano Pontifice concessum, ideóque indulgentiæ, priuilegia, indulta, & facultates in hac bulla concessa, gratiæ dici possunt, quia ex munificentia Romani Pontificis conceduntur. Quæ omnia sigillatim enodabimus. Non enim est relaxatio pœnæ æternæ; hæc enim simul cum

PVNCTVM II.

Quibus Bulla prosit, & quas conditiones habere debeat.

1. *Prodest pueris, & vsu rationis carentibus.*
2. *Prodest omnibus fidelibus commorantibus, vel aliquo modo ad regna Hispaniæ declinantibus.*
3. *Sumpta Bulla, esto, ad externa regna diuertas, vti potes illius priuilegiis excepto ciborum priuilegio.*
4. *Hispani in exteris regnis commorantes sumere non possunt Bullam medio internuntio.*
5. *Requiritur Bullæ susceptio.*
6. *Item, illius apud te retentio, sed non ex necessitate.*
7. *Item, nominis proprij scriptio.*
8. *Item exhibitio eleemosynæ per te, vel per alium.*
9. *Ex turpiter, iustéque acquisitis sumpta Bulla prodest.*
10. *Qualiter Religiosi sumere Bullam possint, & debeat Prælatus licentiam concedere.*
11. *An Minores non sumpta Bulla illius priuilegiis fruantur.*
12. *Prodest Bulla, etiam si excommunicatus accipias.*
13. *Item, etiamsi accipias in statu peccati mortalis.*

1. BVllam alicui prodesse, est, posse virtute illius indulgentiis, gratiis, priuilegiis, & facultatibus *ibidem* contentis frui. Igitur bulla prodesse potest vsu rationis carentibus, vti docuit Henric. *lib. 7. de indulgent. cap. 20. num. 8.* Nam phrenetico, tempore interdicti, virtute Bullæ Sacramentum Extremæ-Vnctionis ministrari potest in mortis articulo, & Eucharistia, necnon ab excommunicatione absolui, & plenaria indulgentia concedi. Pueris item prodest, vt tempore interdicti decedentes cum quadam pompa, videlicet, cum Missa in gratiarum actionem in loco sacro sepeliantur. Vt autem Officiis diuinis intersint tempore interdicti amentes, & pueri doli non capaces, Bulla non indigent: quia interdictum humanam tantùm, & rationalem assistentiam prohibet, vt benè aliis relatis notauit Henriq. *dicto c. 20.* Suar. *tom. 5. de censur. disp. 36. sect. 2. n. 7.* & *disp. 34. sect. 1. n. 34.* At, si pueri doli capaces existant, vt sacris intersint tempore interdicti, bullæ priuilegio indigebunt, vti docuit Couarr. *cap. Alma. 2. p. §. 4. n. 5. illat. 12.* sicuti etiam indigent, vt tempore Quadragesimæ oua, & lacticinia edere possint: & notauit Henriq. *in comment. litt. R.*

2. Secundò, bulla prodest non omnibus fidelibus totius mundi, sed illis duntaxat, siue sæcularés, siue regulares sint, qui in Hispaniarum regnis, & insulis adiacentibus, atque etiam Sardiniæ, & Siciliæ consistunt, necnon & aliis exteræ nationis, qui in prædictis locis Hispaniarum Regi subiectis commorantur, vel etiam ad ea declinant, sicuti expressè habetur *in Summario Hispano*, ibi: *Primeramente su Santidad concede à todos los fieles Christianos de los dichos Reynos, y señoros, moradores, estantes, y habitantes en ellos, y à los que à ellos vinieren, ò en ellos se hallaren.* & tradit Henriq. *cap. 2. n. 6.* Acosta de Andrade *in explicat. Bullæ, q. 16.* Gomez *in Bulla, c. 3. n.* ..... Villalob. *dicto tr. 27. in tit. n. 2. Man. Bull. §. 1. n. 7.*

3. Hinc infertur, sumpta Bulla à commorante in prædictis regnis, tametsi ad aliena regna diuertat, vti posse bulla, durante anno publicationis: quia est priuilegium personale, quod personam comitatur, ex reg. *Priuilegium. de reg. iuris, in 6.* & tradit Innocent. IV. *in cap. Volentes de priuileg. in 6. in fine, §. 1.* Ab hac tamen regula excipitur priuilegium comedendi carnes ex consilio vtriusque Medici in diebus prohibitis, & vescendi pro libito ouis, & lacticiniis, vti habetur *in Bulla Latina*, quæ sic inquit: *Item, vt dicto anno durante in omnibus, & singulis regnis, insulis, locis,* &c. (& non extra illa) *carnibus de consilio vtriusque Medici, temporibus ieiuniorum totius anni, etiam quadragesimalibus vesci, ac pro eorum libito ouis, & lacticiniis.* Et merito hæc exceptio fit ob periculum scandali vitandum. Hinc que sumitur argumentum, reliqua omnia priuilegia diuertentibus in alia regna concedi: quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptis, vt benè Sylvest. *verbo Alienatio*: & colligitur ex cap. *Dominus 32. quæst. 7.* & *ibi* Glossa, & tradit in præsenti Henriq. Andrade, & Villalob. *loc. allegg.*

4. Secundò fit, Hispanos in exteris regnis commorantes non posse vti bulla medio internuncio in Hispania suscepta, quia solùm commorantibus in locis Hispaniæ, vel ad ea diuertentibus bulla concessa est: est enim regionis priuilegium, & ratione illius hominibus, qui in ea habitant, vel obiter adsunt. Atque ita notarunt Henriq. *dicto cap. 20.* Villalob. *tractat. 27. in proœm. num 4.* Verùm non desunt graues Doctores, Petr. Bonauentura, Ioan. Chacon, Ioan. de Salas *in manuscriptis*, qui improbabile non reputant, bullam prodesse Hispanis extra Hispaniam existentibus, si alius pro ipsis bullam suscipiat: quia finis principalis bullæ est subsidium pecuniarum factum nostro Regi pro expensis belli contra infideles. Quòd verò fiat personaliter, & præsentialiter in illis regnis, vel interposita persona, parum videtur referre. Sed displicet prorsus hæc sententia, vtpote quæ aduersa priuilegij verbis, quæ solùm exprimunt habitantes in regnis Philippo subiectis, vel ad ea declinantes, aliàs non solùm Hispani, sed exteri omnes frui bulla possent, si aliquis in Hispania bullam pro ipsis susciperet, quod credendum non est. Non enim est intentio Pontificis, vt noster Rex pecuniam ab illis accipiat, qui nec ratione domicilij, nec transeuntis habitationis illi subiiciuntur.

5. Quoad conditiones verò, quas fruentes bulla habere debent: Prima est, illius realis susceptio, per se, vel per alium: quia sic cauetur, tam in Bulla Latina, quàm Hispana. Quare non sufficit, te habere animum illam sumendi, nec nomen scriptum apud depositarium, si bullam cum effectu non suscipias: & docuit Henriq. *lib. 7. de indulgent. cap. 20. num. 5.* Acosta *quæst. 12. Man. in exposit. Bullæ, §. 5. num. 2.* Villalob. *clausul. 12. num. 12.* Neque obstat in aliis priuilegiis necessarium non esse scriptum bullæ suscipere, vti docuit Sylvest. *verbo, Priuilegium, quæst. 14.* & Armilla *ibi, n. 10.* At in hoc priuilegio ea susceptio necessaria est ob verba illius expressa. Dixi, *per se, vel per alium*: quia, qui per alium sumit bullam, verè illam sumit, moraliter loquendo: neque enim hæc susceptio ita personalis est, vt per alium fieri non possit, sicut tradit Cordub. *lib. 5. q. 26.* Henriq. *lib. 7. cap. 20. num. 5.* Suar. *tom. 4. in 3. p. disput. 52. de indulgent. sect. 7. num. 5.* Anton. Gom. *pag. 1. num. 7.* Villalob. *dicta clausula 12. num. 22.* Oportet autem, si bulla per alium accipiatur, te inscio, vt illius acceptionem ratam habeas, aliàs indulgentiis, & priuilegiis frui non posses, cùm nequeas dici illam accepisse. Sic expressè Suar. Cordub. Villalob. *suprà* Non tamen requiritur, vt euidenter sciat, alium accepisse, sufficit, si certus moraliter sis illius acceptionis, vti esse potes, si omnibus annis tempore publicationis tuus pater omnibus domesticis Bullam sumit; vel, si amicus fidelis fidem dedit de illa suscipienda: hæc enim moralis certitudo prudentem operationem reddit. Atque ita tradit Henriq. *l. 7. cap. 20. n. 3.* & *in comment. litt. A.* Villalob. *clausula 12. n. 25.* Quòd si accepta à te bulla, amicus alteram tibi acceperit, si nomine tuo accepit, vel illius acceptionem ratam habuisti, nequis alteri sumptam bullam applicare: quia tibi vtramque applicuisti. At, si Bullam tibi ab amico acceptam non acceptaueris, poteris eam alteri, vel gratis, vel sub eadem stipe concedere: quia ea bulla nullius est, cum à nemine sit acceptata, ac proinde nomine Commissarij eam alteri concedis. Neque præsumendum est, Pontificem, & Commissarium velle fideles grauare plurium bullarum sumptione, cùm vna sufficiat. Neque ab hac transmissione impeditis, tametsi nomen tuum in bulla sumpta ab amico scriptum sit: quia facilè deleri potest, & nomen illius, cui bulla porrigitur, scribi. Præterquàm quòd nominum inscriptio, vt statim dicemus, necessaria non est. Sic notauit Henriq. *lib. 7. cap. 20. num 5.* Villalob. *clausul. 12. n. 23.* Neque obinde censendus es deprauare, vel mutare Litteras apostolicas, sed quod ex ignorantia, & bona fide ab amico, vel Commissario factum est, corrigere, vti aduerterunt Henriq. & Villalob. *suprà.*

6. Secundò, requirunt aliqui, vt susceptam bullam apud te retineas: nam bulla eodem tenore expostulat susceptionem, & retentionem. Inquit enim bulla Latina Summarium hoc: *Qui huiusmodi gratiarum participes esse voluerint, recipiant, & retineant.* Et Commissarius in bulla Hispana in hæc verba erumpit: *Declaramos que los, que la tomaren, ayan de recibir, y guardar este sumario, y Bula queua impreso de mode, y sellado de nuestro sello, porque de otra manera no ganan la dicha Bula, ni gratias della.* Censeris autem sufficienter apud te Summarium retinere, si apud amicum habeas: quia ipse nomine tuo habet. Verùm probabile satis censeo cum Henriq. plures referente *l. 7. cap. 20. n. 3.* Acosta *q. 12. §. Secundò requiritur.* Anton. Gomez *ad undecimam clausulam, n. 14.* Villalob. *clausul. 12. n. 24.* solam retentionem instantaneam, non continuatam, & perseuerantem necessariam esse, seu illam retentionem, quæ necessaria fuerit, ne bulla ad manus depositarij redeat. Quare, si semel susceptam bullam, & in tuam translata potestatem pereat, maximè absque culpa, non obinde priuilegiis, & gratiis illius priuaris: quia credendum est, Pontificem, & Commissarium solùm velle, vt è potestate depositarij in tuam potestatem transeat, siue posteà pereat, siue non: quia bullis apud depositarium relictis, multæ fraudes olim exercebantur, ideóque aduertit Emman. Rodrig. *§. 12. n. 17. in instruct. Cruciatæ §. 10.* præceptum fuisse receptoribus, & collectoribus sub pœna 30. aureorum, & inhabilitatis ad quoduis Cruciatæ munus, vt bullam semel datam, nec repetant, nec recipiant.

7. Tertiò, videtur necessarium nomen proprium in bulla scribi: quia sic cauetur in bulla Hispana illis verbis: *Escrito en ella vuestro nombre.* ideóque receptoribus sub pœna excommunicationis præcipitur, vt nomen capientium in bullis scribant. Cæterùm, etsi hoc ex conuenientia faciendum sit, sed non ex necessitate ad valorem bullæ: quia in bulla Latina hæc conditio non exigitur, & Hispana eam non postulat, vt necessariam conditionem, sed refert, quod communiter fit, dicens:

Y por quanto vós N. dixtois dos reales, & y tomastеis esta Bula escrito en ella vuestro nombre.

8. Quartò opus est, vt eleemosynam signatam soluas per te, vel per alium, vel obligationem soluendi facias: quia hæc solutioni æquialet. Neque his obstat, quòd depositarius gratis tibi bullam concedere non possit, potest vtique, quia tunc ipse subit obligationem soluendi. Atque ita tradunt Henriq. *dicto cap.20.num.5.* Villalob. *clausul.12.n.26.* Quòd si accipias. absque animo soluendi, non tibi proderit: quia est priuilegium sub condicione huius subsidij temporalis concessum, vt bene notauit Man. Rodrig. *addit.ad §.1. sua exposit. Bull. numer.15.* Quemadmodum non prodest, si ex alienis, quorum nec dominium, nec vsum habes, ea suscipias, quia eo casu nihil donas, ideoque in bulla dicitur: *Si de sus bienes liberalmente contribuyeren con la limosna infra escrita.* &c. & ita tenet Man. Rodrig. *in addit.ad Cruciat.§.1.n.15.* Villalob. *clausul.4.n.3.* Acosta. *quæst.12.* Anton. Gom. *ad 11. clausul. n.8.* & probat ex text. in cap. *Non est putanda.1.q.1.* vbi, qui ea intentione accepit, vt bene dispenset, potius grauatur, quàm iuuatur: tiam hostiæ implorum abominabiles sunt Domino.

9. Hinc tamen ne inferas, Bullam non prodesse meretrici illam ex turpiter acquisitis sumenti, vel Iudici ex acquisitis ob iniustam sententiam, vel assassino ob homicidium patratum: quia esto hi turpiter acquisierint, non tamen iniustè, ideoque acquisitorum dominium, & vsum habent, ac proinde illorum donationem facere possunt. Sic Villalob. *dict. tract.27. clausul.4. n.4.* Quinimo ex iniustè acquisitis, qualia sunt ex contractu vsurario, vel ex furto, & rapina, si tamen ita propriis permixta sint, vt ratione mixtionis illorum dominium acquiras cum obligatione restituendi, si Bullam sumas, tibi proderit: quia sumis ex propriis, tametsi illicitè, si aliunde non habeas, quo restituas, & creditoribus satisfacias.

10. Superest dicendum de religiosis, qui nullius pecuniæ dominium habent, nec vsum, nisi ex superioris voluntate, qui contradicente superiore non videntur posse bullam sumere, vt illis prosit. Qua in re certum est, ex bonis Conuentus superiore inconsulto non posse Religiosum sumere Bullam: quia sumeret ex alienis, neque superior obligatus est consentire susceptioni: quia esto sit opus pium: non tenetur in omnia opera pia arbitrio subditorum bona conuentus expendere, sed in ea tantùm, quæ sibi placitum fuerit. Verùm, si religiosus pecuniam habet, quam ex superiorum licentia in proprios vsus expendere possit, poterit ex ipsa bullam sumere, quia est vsus satis sibi commodus. Quod verum credo, etiamsi prælatus pro suscipienda bulla illius pecuniæ vsum prohibuerit: quia iniquè prohibet, cùm in alios vsus minus commodos, & honestos concedat, & Pontifex supremus religiosorum prælatus, ne hæ iniquitates locum habeant, præsumitur licentiam concedere. Illud certum, si ab amico suscipiatur bulla religioso tradenda: debere prælatum consentire, vt religiosus illam suscipiat, aliàs Pontifex censebitur negationem emendare. Sic tradit Acosta *in explicat. Cruciat. q.106.* Villalob. *clausul.12.à n.26.* Subiungit autem *n.28.* ex Rodrig. *in addit. §. 9. num. 6.* posse prælatum vsum bullæ in vna, vel alia facultate limitare, iuxta id, quod habetur *in Compend. priuileg. Societatis Iesu, verbo Gratia. §. 2.* Sed hæc doctrina grauem paritur difficultatem inferiùs examinandam. Prælatus namque propria authoritate limitare non potest Pontificis concessionem, vtpote quo est inferior, sed necessariò hanc potestatem habere debet ab ipsomet Pontifice. Superest autem examinare an per nouam bullæ concessionem, & per suspensionem Commissarij omnium facultatum, quæ vsui bullæ obstant ea facultas suspendatur: nam si suspenditur, nequit prælatus eam facere limitationem.

11. Denique subiungit Villalob. *d. clauſ. 12.n.30.* ex Cordub. *in ann. ad Compend. verb. Cruciata, §.5.* Minores, non susceptа bulla, illorum priuilegiis frui posse ex concessione Pauli III viuæ vocis oraculo facta 2. Iunij. 1533. dummodo sacerdotes loco eleemosynæ duo sacra faciant, religiosi clerici bis psalmos pœnitentiales recitent, laïci verò ducenties *Pater noster, & Aue Maria.* Verum esto, hoc piè factũ sit, dubito maximè an post Paul. III. prædicta concessio vigorem habeat, tum ob reuocationem, seu suspensionem omnium facultatũ, & priuilegiorum, quam Pontifex, & Commissarius facit omnibus illis, qui Bullam non sumpserint: tum quia Religiosis aliorum Ordinum idem priuilegium esset concessum per viam communicationis, qua ferè omnes religiones inter se gaudent: quod sine dubio cederet in graue expeditionis Bullæ detrimentum. Non igitur prodesse potest vllis religiosis, etiam Minoribus, bulla, nisi de facto eam suscipiant. Neque est leue signum huius veritatis, quòd nullus alius Doctor præter Cordubam, eam potestatem religiosis concedit, quæ si esset secura & à reliquis bullæ expositoribus admitteretur.

12. Quintò, requirunt aliqui, ne excommunicatus existas, cùm bullam suscipis, eò quòd rescriptum, seu litteræ apostolicæ ab excommunicato impetratæ super alio articulo, quàm excommunicationis, non valent, vt ex cap.1. *de rescript. in 6.* docent Sylvest. *verbo, Rescriptum, q.2.* Angel. *ibi, & verbo, E xcommunicatio, vlt.* §.14. Nauarr. *cap.27.num.22. & seqq.* Sed immeritò hæc conditio exposulatur: quia tu non impetras, non bullam à Pontifice; sed Rex Philippus impetrat, tam in tui fauorem, quàm in fauorem suorum regnorum, & totius Christiani populi per subsidium Bullæ defendendi, & dilatandi: ideóque tibi excommunicatio proderit; tum, vt ab excommunicatione absoluaris; tum, vt frui possis aliis priuilegiis, quæ cum excommunicatione non pugnant. Quare, si vera esset opinio Nauar. *c.27.n.18.* excommunicatum contritum posse indulgentiis, & aliis, Ecclesiæ suffragiis frui poteris indulgentias *ibidem* concessas obtinere: tametsi excommunicatus susceperis, dummodo contritus sis. Nec mirum est, in hoc euentu apostolicas Litteras excommunicato prodesse: nam in multis casibus Litteræ apostolicæ impetratæ ab excommunicato valent, vt notat Geminian. *dicto cap.1. de rescriptis in 6.* & Angel. *verbo rescriptum §.1.* Atque ita valere Bullam in excommunicatione susceptam, docuit. Man. Rod. *in addit. ad Cruciat.§.1.n.10.* Villalob. *in proœmio, n.6.*

13. Sexto, Caiet. *tract.10. de indulgent. cap.2. & tract. 15. cap.9 & 10.* expostulat, vt indulgentias Bullæ consequi possis, gratiam tempore, quo bullam sumis. Mouetur ex eo, quòd existimat, omnia opera ad consecutionem indulgentiæ requisita præstanda esse ab homine iusto: quam doctrinam *tract. precedenti* non probamus: sed potius asserimus sufficere, vt tempore, quo indulgentia concedenda sit, homo in gratia existat. Quinimò hic est vnus ex præcipuis finibus concedendi bullam, vt si fortè suscipiens peccatis grauetur, possit mediante bulla à peccatis absolui, & gratiam Dei obtinere, & indulgentias consequi. Non igitur est necessarium existere in gratia, cùm bullam suscipis. Atque ita docent Henriq. *lib.7.c.9. num.7.* Acosta *in Bull. quæst.15.* Villalob. *d. tract.27. in proœm. num.5.*

Punctum III.

De tempore, quo Bulla Cruciatæ sumentibus prosit.

1. *Tempus est annus publicationis.*
2. *Quando finiatur annus.*
3. *Proponitur quædam obiectio pro maiori precedentis doctrinæ declaratione.*
4. *Priuilegium Bullæ perseuerat, tametsi Pontifex, & commissarius è vita decedant.*
5. *Non reuocatur ob publicationem Bullæ Cœnæ.*
6. *Finito anno publicationis cessant omnia priuilegia.*

1. Etsi verum sit, antiquitus Cruciatam concedi sine limitatione temporis, & postmodum ad duos annos extendi: at in præsenti restricta est ad vnum annum computandum à die publicationis illius loci, in quo bulla sumpta est, vt habetur expresè *in Summario*, ibi: *Item, concede su Santidad à todos los sobredichos, que durante el dicho año, que corre desde el dia de la publication desta Bula en cada lugar*, &c. Quare non est computandus annus à die publicationis illius loci, in quo resides, vel à die publicationis in Ecclesia cathedrali: sed à die publicationis loci, in quo Bullam suscipis, vt benè notarunt Vega *cap.43. casu 9.* Henriq. *lib.7.c.20. n.3.* Villalobos *1. t. summ. tract.27. clausul.4. num.7.* Ioann. Sanch. *in disp. select. disp.55. n.8.*

2. Sed, quando hic annus finiatur, non constat inter Doctores. Nam aliqui existimant, finiendum esse, sicuti annum naturalem, & vulgarem, qui constat 365. diebus, & anno bissextili 366. Aliis probabilius placet, more Ecclesiastico esse finiendum, nempe, ab vna publicatione loci, in quo sumpta est bulla, vsque ad sequentem publicationem; tametsi aliquot dies post annum naturalem finitum secunda publicatio fiat: quia toto eo tempore pro anno Ecclesiastico reputatur, sicuti in præcepto Communionis contingit ex benigna Pontificis, & Commissarij mentis interpretatione. Sic pluribus firmat Henriq. *lib.7. de indulg. c.20.n.2.* Villalob. *d. tract.27. clausul.4. n.8.* Ioann. Sanch. *disp.55. select. n.2.* Quòd si de facto sequens publicatio non expectetur, vel animo careas sumendi Bullam; non tibi licebit vltra annum vulgarem, & naturalem bullam extendere, vt de se constat. Quinimò addit Ioann. Sanch. *disp.55. selectar. n.9.* computandum esse annum à die publicationis illius loci, in quo sumpta est bulla, vsque ad sequentem publicationem illius loci in quo de facto te inuenis, quando sequens bulla promulgatur; tametsi aliquot dies, vel menses hæc secunda publicatio posterior fiat. Vnde, si Matriti existens accepisti bullam, quæ primo die Aduentus anni 1630. fuit publicata, & profectus es Hispalim, vbi in Septuagesima publicatio fit, affirmat prædictus Author extendi tibi bullam vsque ad Septuagesimam anni 1632. ex præsumpta voluntate Pontificis, ne cogaris Matritum redire ad accipiendum nouam bullam, vel duobus mensibus bulla carere absque tua culpa. Quod piè dictum est.

3. Dico

3. Dices, ex hac doctrina inferri, tibi sæpè finiri Bullam ante annum naturalem: v. g. Accepisti Bullam Hispali primo die Septuagesimæ, qui 10. Februarij, sequenti anno publicatur eodem die Septuagesimæ; qui est primo die Februarij Item, accepisti Hispali Bullam: profectus es Matritum, vbi duobus aut tribus mensibus fit publicatio. Si ergo annus ecclesiasticus, & non naturalis computandus est, sicuti computatur in præcepto communicandi, efficitur sanè, Bullam tibi ante annum naturalem finiri. Respondeo, etsi Anton. Gomez *in explicat. Bullæ, clausul. 5. n. 1. fol. 53.* & Villalobos 1. *tom. sum. tract. 27. clausul. 4. n. 10.* illationem admittant: at verius existimo, nullo modo esse admittendam: quia aliàs publicatio Bullę sequentis nociua esset sumentibus præcedentem: siquidem ob publicationem diminuetur tempus anni, quod non esset diminuendum, publicatione non subsecuta. Quapropter temperatio anni ecclesiastici non ad restringendum annum naturalem; sed ad ei fauendum, & supplendum aliquot dies, si fortè desint, vsque ad nouam publicationem inuenta est à Doctoribus. Neque obstat exemplum de sumenda Eucharistia, cuius præceptum necessarium erat limitare ad tempus fixum, vt Parochis constaret de illius satisfactione: quæ ratio in sumentibus Bullam non procedit: & ita tenet Vega *in summ. cap. 43. casu* 10. Rodriguez *in explicat. Cruciat. §. 5. n.* 2. Ioan. Sanch. *in select. disp. 55. n. 4.*

4. Durante anno publicationis, tametsi Commissarius, & Pontifex è vita decedant, Bullæ priuilegia tibi non pereunt: quia est gratia facta, quæ morte concedentis non expirat, vti latè diximus *tract. 3. de legib. disp. 4. punct. 16. §. 5.* de quo videri potest Boërius *decis. 346. Paris. cons. 117. lib. 4. Roman. leg. More numer. 62. ff. de iurisdict. omnium iudic.* Venetus *ibi*, & alij.

5. Item, nec Bulla tibi cessat ob publicationem Bullæ Cœnæ, quæ quotannis fit, in cuius fine reuocat omnes facultates ab illis casibus absoluendi, nisi in eisdem facultatibus fuerint expressi: quia verè in Bulla Cruciatæ expressi sunt, & abillis Confessarius electus absoluere potest: & ita tenet Manuel Rodriguez *in cruciat. §. 9. num. 67. dub. 2.* & *in addit. §. 6. numer. 62.* Acosta *eodem, quæst. 55.* Villalobos 1. *part. sum. tract. 27. clausul. 4. num. 11.* Quinimò nec Bulla tibi cessat anno Iubilei, vti dixi *tract. 3. de legib. disput. 4. part. 21. §. 2. nu. 3.* quia est priuilegium onerosum, quod non censetur reuocari absque expressa illius mentione, & compensatione.

6. Finito anno naturali, vel publicationis, cessant omnia priuilegia, & gratiæ ibidem concessa, ita vt nec vota commutari, neque absolui à peccatis possis Excipe tamen, nisi causa incepta fuisset, sicuti si confessionem ante finitum annum inchoasses, poteris eo finito perficere, & virtute Cruciatæ absolui iuxta textum *in cap. Gratum. c. Relatum. de officio delegati*, & colligitur apertè ex Bulla Latina dicente: *Expirante anno omnes supradictæ facultates, gratiæ, & indulta expirant, tantùmque poterunt causa pendentes ad finem perduci.* Atque ita tenet Henriquez *lib. de indulgent. c. 20. n. 2.* Man. *§. 5. n. 2.* Acosta *q. 46.* Villalobos *clausul. 4. n. 12.*

PVNCTVM. IV

De Indulgentia plenaria, quæ in Bulla conceditur.

1. *Quibus plenaria indulgentia concedatur.*
2. *Bello personaliter inseruientibus conceditur.*
3. *Nomine indulgentia plenaria plenissimam etiam intelligi.*
4. *Requiritur prædictus ad consecutionem indulgentiæ confessio, si mortali grauentur.*
5. *Semel in anno hac indulgentia à prædictis militibus obtinetur.*
6. *Explicatur, qualiter concedatur indulgentia mittentibus pugnaturos.*
7. *Qualiter Clericis, & Religiosis spiritualiter milites adiuuantibus.*
8. *Qualiter taxatam eleemosynam suppeditantibus. Vbi, quomodo intelligendum sit, semel in vita, & semel in morte.*

1. QVatuor personarum generibus Bulla concedit indulgentiam plenariam. Primò, personaliter bello inseruientibus. Secundò, inseruientibus per alios. Tertiò, Clericis, & Religiosis spiritualiter milites adiuuantibus Quartò media eleemosyna à Commissario taxata bello subministrantibus.

2. Primò ergo concedit Bulla plenariam indulgentiam iis, qui fideli zelo succensi, ad bellum personaliter suis sumptibus profecti fuerint, siue pugnauerint, siue aliud seruitium gratis fecerint: dummodo per annum integrum perseuerent in bello. His verò, qui ante belli expeditionem in ipso itinere, vel exercitu decedunt, aut ratione infirmitatis, alióve legitimo impedimento recedunt ab exercitu, similis indulgentia conceditur. Vt autem hanc indulgentiam prædicti consequantur, debent de suis peccatis esse contriti, eaque ore confiteri. Quod si ea præstare non possint, saltem votum illius habere debent.

3. Pro intelligentia huius concessionis aduerte, nomine indulgentiæ plenariæ plenissimam omnium peccatorum remissionem intelligi, sicuti *tractat. præcedenti* probamus: & tradit in præsenti Antonius Gomez *ad 1. clausul. cap. 7. num. 22.* Emmanuel Rodriguez §. 8. *num. 7.* Sebastianus Acosta *qu. 5.* & colligitur manifestè ex nostra Bulla, quæ subministrantibus duo regalia plenissimam indulgentiam concedit. At non est verisimile maiorem illis indulgentiam esse concedendam, quàm qui personaliter bello inseruiunt. Ergo nomine plenariæ plenissimam intelligit. Item, illis concedit indulgentiam, quæ in anno Iubilei conceditur, quam secundùm omnes constat esse plenissimam. Aliis rationibus *suprà dicto tractat.* probaui, vsu Ecclesiæ iam non distingui indulgentiam plenariam à plenissima. Vnde, quando in Extrauag. *Antiquor. de pœnitent. & remissionib.* dictum fuit, concedi indulgentiam non solùm plenam, pleniorem sed plenissimam; fortè, inquit Suarez *tom. 4. in 4. part. disp. 50. sect. 4.* factum fuit ad maiorem declarationem, & ad tollendos scrupulos, qui ex variis opinionibus oriri poterant. Etenim ex vsu Ecclesiæ antiquo, vt aduertit Nauarrus *de indulgent. notab. 9.* Indulgentia plena, seu plenaria, significabat solam remissionem mortalium, quæ aliquando fuerunt confessa: pleniorem omnium mortalium, etiamsi confessa non fuissent: plenissima etiam venialium remissionem designabat: qui vsus, vt probatum est, iam cessauit, & pro eodem vsurpatur plena, plenior, & plenissima.

4. Secundò aduerte, ad huius indulgentiæ consecutionem, necessariam esse confessionem in re exhibitam, si fieri potest: nec sufficere fuisse militem confessum tempore Quadragesimæ, vel habere propositum tempore præcepti confitendi: quia his, qui absque confessione decedunt, eò quòd eam præstare non possint, concedit indulgentiam, si corde fuerint contriti. Ergo signum est manifestum, eos, qui confessionem præmittere possunt, non satisfacere cordis contritione. Adde, quòd prædicta indulgentia à Confessario electo applicanda est. Ergo supponit Bulla ad indulgentiam confessionem esse necessariò præmittendam. Atque ita in præsenti docet Acosta *quæst. 14.* Villalobos *clausul. 1. numer. 2.* Quod intelligendum est, si morralibus te grauatum sentias: secùs verò, si nullius peccati mortalis conscientiam habes: quia venialium confessio, nisi expressis verbis iniungatur, nunquam præsumitur expostulari. Præterquàm quòd in præsenti confessio videtur exigi; vt securior dispositio ad gratiam, & consequenter ad indulgentiæ consecutionem: quo casu non esse necessariam confessionem ei, qui mortali se grauatum non sentit, docuit Henriquez *lib. 7. cap. 12. num. 2.* Acosta *in explicat. Cruciat. quæst. 14.*

5. Tertiò aduerte, absque fundamento dixisse Rodriguez *in explicat. Bullæ §. numer. 12.* & Villalobos *clausul. 2. numer. 3.* prædictos milites consequi toties, quoties eo anno fuerint confessi, indulgentiam plenariam: siquidem Bulla expressè exigit pro indulgentiæ consecutione, vt perseuerent in exercitu vsque ad finem anni. Ergo ante hunc terminum eam Indulgentiam consequi non poterunt, nisi antea decesserint vel ob impedimentum infirmitatis, alteriúsve causæ recesserint. Ergo falsum est, multipliciter eo anno Indulgentiam obtineri posse.

5. Secundum genus personatum, quibus Bulla indulgentiam plenariam concedit, sunt omnes, qui suis expensis milites miserint ad bellum contra Ecclesiæ hostes, dummodo si mittentes fuerint Cardinales, Primates, Patriarchæ, Episcopi, filij Regum, Principes, Duces, Marchiones, & Comites, debeant mittere ad minus decem, aut saltem quatuor, si plures non possent: cæteri verò, cuiuscunque status, aut conditionis, Clerici, aut sæculares, singulos mittant, si possint: si verò non possint, inter tres, vel quatuor vnus mittatur, & sumptus conferatur iuxta cuiusque facultatem. Item, Capitula, Ecclesiæ, aut Monasteria Regularium, etiam mendicantium; aut alia loca pia, si inter decem personas mittant militem vnum, consequentur Indulgentiam: præcedente tamen capitulari deliberatione. Eandem præterea indulgentiam obtinebunt ipsi milites missi alienis sumptibus, si pauperes sint. Sic Bulla. Hæc concessio facilem habet explicationem. Solùm aduerte, si Communitas numerum decimum non attingat, non obligari expensas integri militis soluere: sed tantùm pro rata contribuere, sicuti notauit Emmanuel. Sà §. 3. Villalobos *clausul. 2. in fine.* Si verò Communitas numerum decimum excedat, modò vigesimum non attingat, satisfaciet vnicum militem mittens, neque obligata est pro rata contribuere ad alium mittendum, aliàs vnico milite misso nullus ex illa Communitate obtineret indulgentiam: quod videtur absurdum.

7. Tertiò, conceditur indulgentia plenaria Clericis sæ-

cularibus, aut regularibus, qui accepta facultate à suis Ordinariis, vel Prælatis, verbum Dei prædicant in exercitu, aut alia ministeria ecclesiastica, aliâve quia opera exercent. Quod præstare possunt absque periculo irregularitatis, & absque fructuum beneficiorum amissione, dummodo ministros idoneos sibi Vicarios constituant, exceptis beneficiatis curam animarum habentibus: hi enim sine Pontificis licentia beneficia deserere non possunt. Aliis verò Clericis habentibus beneficium, cui annexa est residentia, concedit Bulla, vt possint de licentia Ordinarij bello assistere, & inseruire: quia beneficiis, & illorum fructibus priuantur: quæ omnia manifesta sunt, & ponderauit Rodriguez *in explicat. Cruciat. §. 5. numer. 1.* Subdit deinde Bulla, milites prædicto bello inseruientes obligatos non esse seruare ieiunia Ecclesiæ, aut obligantia ex voto, posséque diebus festis in rebus bellicis occupari. Aliqui hanc exceptionem ieiuniorum ad Religiosos, & Clericos extendunt: sed immeritò. cum Bulla solùm de militibus loquatur, vt manifestè constat ex illis verbis: *Y los soldados, que en esta guerra estubieren, se declara no estar obligados à los ayunos. que por voto, ò precepto de la Yglesia lo estubieran, no estando en la guerra.* Sub nomine autem *militum*, non videntur Religiosi, & Clerici, ministeria ecclesiastica exercentes, intelligi, præcipuè cùm ipsa Bulla concedat iis, quos ab obseruatione ieiuniorum eximi, vt possint diebus festis in rebus bellicis occupari: quod Religiosis, & Clericis competere non potest.

8. Quartò, indulgentia plenaria conceditur omnibus iis, qui de suis bonis eleemosynam à Commissario taxatam pro expeditione Bullæ erogauerint, quia non leuiter cooperantur ad hostes Ecclesiæ, & inimicos fidei extirpandos. Aduertit autem Bulla, hanc indulgentiam semel in vita, & semel in morte concedi. Quæ restrictio non solùm competit concurrentibus ad bellum hoc temporali subsidio; sed etiam bello personaliter interessentibus, vel pugnatores mittentibus: quia intra annum nullus potest, nisi semel, Indulgentiam plenariam obtinere. Nomine *mortis*, præsumpta intelligitur, vt constat ex his, quæ diximus *tract. de pœnitent. aliisque in locis.* Et videtur apertè probari ex eo, quod statuitur, hanc Indulgentiam per Confessarium applicari debere, qui non realem mortem, sed periculum illius expectare potest: aliàs si ad obtiendam hanc indulgentiam mors cum effectu esset necessaria; nunquam Sacerdos applicare indulgentiam posset. Neque his obstat, quòd dictum sit, *semel in morte*: quia intelligendum est semel illo anno in periculo mortis. Quare, si eo anno obtenta indulgentia in periculo mortis, in aliud periculum incidis; non poterit tibi alia indulgentia applicari ex vi horum verborum; benè tamen sumpta alia Bulla eodem anno, vel anno sequenti. Et inde sumitur non leue iudicium Indulgentiam applicari non in morte realis; sed in periculo illius: aliàs frustrà tot Bullis idem priuilegium concederetur.

PVNCTVM V.

De aliis Indulgentiis, & spiritualibus commodis in Bulla contentis.

1. *Statuitur Bullæ clausula, in qua hæ indulgentiæ, & commoda continentur.*
2. *Requiritur ad consecutionem Indulgentiæ quadragenæ ieiunium supererogationis.*
3. *Oratio vocalis debet esse, & supererogationis.*
4. *Qualiter ieiunium requisitum commutari possit.*
5. *Quid intelligatur per participationem omnium bonorum.*
6. *Conceditur amplissima stationum Indulgentia visitantibus quinque Ecclesias, vel altaria.*
7. *Qualiter hæc visitatio facienda sit.*
8. *Conceduntur Indulgentiæ ad stationes Romanas pertinentes.*
9. *Hæ continent indulgentiam plenariam, esto, contradicat Cordub.*
10. *Satisfit contrariis.*
11. *Semel in die hac Indulgentia potest obtineri.*
12. *Hæ Indulgentiæ stationum applicari defunctis per modum suffragij possunt.*

1. VT Indulgentias, aliâve spiritualia commoda in Bulla contenta integrè explicemus, placet, relicto ordine Bullæ, eam clausulam referri, in qua prædicta continentur. Inquit igitur Bulla: *Iten, dos su sodichos que non fueren. ni inbiaren, si contribuyerè, y ayudarè de sus bienes, y de mas de la dicha contribution, ayunarè voluntariamète por deuocion en dias que no fueren de precepto, y hicieren oracion, implorando la ayuda de Dios por la victoria contra infieles, y su gracia por la vnion, y cõfederacio de los Principes Christianos. Y si no pudiere ayunar por algun legitimo impedimento, hicieren otra obra pia à arbitrio de su Confesor, ò de su Cura. Todas quantas veces lo hicieren, durãte el dicho fio, se les concederan y relaxa misericordiosamente quinze asios, y quince quarentenas de perdon de las penitentias à ellos inpuestas en qualquiera manera debidas 1. que sean participantes de todas las oraciones, limosnas, peregrinaciones, y tam biẽ de las de Ierusalem, y de las demas buenas obras, que en la vniuersal Yglesia militante, encada vno de sus miembros, se hace.*

2. Nomen quadragenæ *superiori tract.* dixi significare numerum quadraginta dierum ieiunium in pane, & aqua. Vnde quindecim quadragenæ erunt sexcenti dies Indulgentiæ. Ad consequendam hanc indulgentiam oportet esse ieiunium supererogationis, quod fieri potest etiam in diebus præceptis Quadragesimæ, & vigiliæ si ex aliqua causa infirmitatis, laboris, vel ætatis à præcepto excusaris. Exigitur autem ieiunium, & oratio supererogationis: quia ex supererogatione, & liberalitate remissionem peccatorum Pontifex concedit. Quod intelligendum est, si fieri potest: si enim obligatus esses ex voto omnibus diebus ieiunare, posses hanc indulgentiam ieiunio ex obligatione obtinere, vt benè notauit Emman. Rodrig. §. 7. *Cruciata, nu.* 3. non enim deterioris conditionis esse debes, quàm alij, qui nulla obligatione intercedente ieiunant: neque credendum est, Pontificem velle opus supererogationis in iis, qui nequeunt illud præstare.

3. Quoad orationem fundendam: in primis debet esse vocalis: quia est ex præscripto Pontificis, quatenus Pastor est Ecclesiæ visibilis, qui non præsumitur orationem purè mentalem præscribere, nisi id exprimat: posset autem eam pro consecutione Indulgentiæ præscribere: quia præscribit, non sub præcepto, sed sub directione, & conditione ad beneficium indulgentiæ concedendum. Secundò, debet esse libera, & supererogationis: quia ita indicatur in Bulla, præterquàm quòd hæc solet esse Pontificis mens, ad opera supererogationis mediis Indulgentiis excitare. Vnde, si ex voto, vel præcepto tenearis orationem aliquam fundere pro victoria contra infideles, & Principium Christianorum pace, debes aliam orationem fundere, si indulgentiam lucrari velis. Quòd si solùm ad substantiam orationis obligatus sis; non tamen ad illius applicationem, existimat Manuel Rodriguez §. 7. *numer.* 3. te hanc indulgentiam lucrari posse, si pro victoria contra infideles, & pace Christianorum Principum applices: quia iam ex fine libera est oratio. Orare prolixè non tibi est opus, sed quacunque oratione, etiam minima, satisfacies. Neque etiam necessarium est, expressam intentionem habere impetrandi victoriam contra infideles, & pacem Principum Christianorum: sat enim est, si intentionem horum virtualem habeas, vt benè notauit Emman. *dicto* §. 7. *in additionib. n.* 5. Villalobos *clauf. 7. n. 2.*

4. Concedit Pontifex potestatem Confessario, vel Parocho, vt possit ieiunium prædictum commutare: quod intelligi debet, quando ita impeditus es ieiunare, vt virtute illius impedimenti à præcepto ieiunij, si adesset, excusareris: quia aliàs censeri non potes legitimè impeditus, vt benè aduertit Villalobos *dicta clausula 7. num.* 3. hanc commutationem, nec tu, neque alius præter Parochum, vel Confessarium electum, præstare potest: quia nemini alteri hæc potestas conceditur: faciendáque est commutatio in aliquod opus pium arbitrio commutantis: quod regulari debet spectato opere commutando, & qualitate, ac dispositione personæ, cui fit commutatio. Hæc ergo indulgentia non semel, sed sæpè intra annum obtineri potest, quoties opus iniunctum præstiteris: quia sic cauetur in Bulla.

5. Quid autem intelligatur per illam participationem omnium bonorum, quæ in Ecclesia fiunt, *superiori tract.* explicuimus: ibi enim diximus, tria in nostris actibus bonis reperiri. Primum est meritum de condigno gratiæ, & gloriæ, de quo Trident. *sess. 6. cap.* 16. & *can.* 32. Secundò, vis satisfaciendi Deo pro pœna temporali ex peccato remisso debita. Tertium, meritum de congruo, seu vis impetrãdi, & sibi, & aliis aliquod bonum spirituale, vel temporale, quod in bonum personæ cedat. Meritum de condigno operanti tantum deseruit, & nemini applicari potest: solus enim Christus, vt inquit Trident. *sess. 6. cap.* 16. tanquàm caput in membra, & tanquam vitis in palmites, in ipsos iustificatos iugiter virtutem influit; iuxta Paul. *ad Rom. 12. numer.* 5. At satisfactionem, & sibi, & alteri applicare operans potest, modò vterque in gratia existant: operans, vt satisfactionem habeat: is, cui applicatur, vt capax illius sit. Meritum verò de congruo, & impetratio etiam peccatoribus & esse, & applicari potest. Est tamen latum discrimen inter satisfactionem, & impetrationem: quòd satisfactio infallibilem habet effectum, si is, cui applicatur, capax illius existat: secus verò impetratio, quæ non semper effectum sortitur: sed, quando Deo placitum est. Deinde triplex inter membra viua Ecclesiæ reperitur communicatio. Prima generalis, quatenus Deus, intuitu operum alicuius Sancti, aliis dona spiritualia quandocunque concedit: quâ vniuersalem communicationem esse in Ecclesia testatur Symbolum Apostolorum, *Communionem Sanctorum*, credendam præscribens: & cecinit Dauid *Psal.* 118. *n.* 63. dicens: *Particeps ego sum omnium timentium te.* Secunda est specialis ex applicatione ipsius operantis: vel, vt aliis placet, etiam sui Superioris,

Tertia,

Tertia, communicatio sit per applicationem indulgentiarum ex thesauro Ecclesiæ satisfactiones Christi & Sanctorum continente. His positis, dicendum est. Per concessionem huius clausulæ non aplicantur fructus spirituales, & orationes fidelium sumentibus Bullam, quantum ad satisfactionem: quia absque iniuria non potest quis ea satisfactione, qua eget, priuari contra eius voluntatem. Applicantur tamen quantum ad meritum de congruo, & vim impetrandi bona spiritualia fidelium sumenti bullam, ex vi cuius applicationis factæ per supremum Prælatum, scilicet, Romanum Pontificem, orationes, & pia opera fidelium totius Ecclesiæ, secluſa alia speciali operantium applicatione, prosunt sumenti Bullam, vt diuina clementia inflectatur ad miserendum, & eruendum eum à peccato, si forte in illo existat. Si autem in gratia sit, vt cumulatiora beneficia impendat, quibus in vita spirituali magis, ac magis proficiat.

6. Præter dicta concedit bulla amplissimam stationum indulgentiam omnibus illis, qui singulis diebus stationum almæ vrbis quinque Ecclesias vel altaria, seu in eorum defectu quinquies vnum altare deuotè visitauerint, precesque pro victoria contra infideles, & vnione Christianorum Principium fuderint, vt omnes, & singulas indulgentias stationum intra, & extra muros prædictæ vrbis, tam per se, quàm per modum suffragij pro defunctis, pro quibus visitauerint, consequantur.

7. Ad cuius declarationem primò aduerte, ex defectu quinque Ecclesiarum, vel altarium sufficere vnum quinquies aut duo bis, aut ter visitare: nec opus est, vt eam visitationem facias te ex vno loco in alium transferendo, sed ex eodem loco omnes visitationes perfici possunt, si ex animo te ad singula altaria conuertas, sicuti neque est necessarium, vt quinquies Ecclesiam, in qua solùm est vnicum altare ingrediaris: sed vnico ingressu, vel absque illo, si forte ibi reclusus sis, potes quinquies idem altare visitare, si orationem quinquies fundas ex intentione quinam visitationem præstandi, vti notauit Emm. Rodrig. *in addit. ad Crucial.* §. 8. *num.* 7. Acosta *qu.* 14. Villalob. *clausul.* 8. *num.* 6. Emm. Sà *verbo, indulgētia, num.* 6. Bonac. *disp.* 6. *quæst.* 1. *part* 5. *num.* 25. Nomine altaris intelligitur oratorium per episcopum approbatum pro celebratione Missæ. Et quamuis sint quinque Ecclesiæ in loco quas optimè visitare posses, non teneris, quicquid dicat Emm. §. 8. *num.* 8. sed potes quinque altaria in eadem Ecclesia visitare: quia bulla disiunctiuè petit quinque Ecclesias, vel altaria, & notauit Villalob. *clausul.* 8. *n.* 4. Visitatio autem debet esse deuota, & ex animo formali; vel virtuali indulgentiam obtinendi, vti *superiori tract.* diximus.

8. Secundò aduerte, concedi indulgentias, non quæ Romæ sunt singulis diebus; sed, quæ ad stationes pertinent, vti docuit Emman. Rodrig. §. 8. *n.* 1. cum Authore Compend. priuileg. Minor. *tit. indulgentia.* Villab. *clausul.* 8. *num.* 1. ideoque Commissarius in bulla Hispana solùm refert indulgentias, quæ ad stationes Romæ pertinent.

9. Sed an hæ indulgentiæ sint plenariæ, difficultate non caret. Negant Cordub. *de indulgent. qu.* 38. Casarub. *in Compend. priuilegior. Minor. titul. Indulgentiæ stationum.* Mouentur: quia bulla non exprimit indulgentiam plenariam, quæ videbatur necessariò exprimenda, vt censeretur concessa, tum ob regulam Cancellariæ statuentis sub nomine indulgentiæ plenariam non comprehendi; nisi illius fiat expressa mentio; tum quia indulgentiæ concessio non latè, sed strictè videtur interpretanda. Deinde, si singulis diebus stationum plenariam indulgentiam visitantibus quinque Ecclesias, vel quinque altaria Pontifex concedit, vt quid semel tantùm in vita, & in morte indulgentiam plenariam impertiuit.

Cæterùm omninò tenendum est, indulgentiam plenariam *idem* concedi. Nam esto, stationes vrbis fuerint à Gregorio Magno cum septem annis indulgentiæ pro singulis diebus institutæ, vt bene notauit D. Thom. *in* 4. *qu.* 20. *art.* 3. *& in addit. quæst.* 21. *art.* 2. Turrectemat. *cap. Mansura de pœnit. distinct.* 1. postmodum tamen iis indulgentiis accesserunt omnes illæ, quæ septem Ecclesiis Romæ præcipuis, nempe, Lateranensi S. Petri, S. Pauli, S. Mariæ maioris, S. Laurentij extra muros, SS. Fabiani, & Sebastiani extra muros, S. Crucis in Hierusalem, eodem die concessæ sunt, quibus omnibus innumerabiles indulgentiæ conceduntur, vt probat Emman. Rodrig. §. 8. *nu.* 4. & s. & specialiter indulgentia plenaria est concessa quolibet die visitantibus Ecclesiam Lateranensem. Vnde Pontifex concedens indulgentias visitantibus quinque Ecclesias, vel altaria, quæ conceduntur iis, qui personaliter stationes Romanas præstant, expresè, & satis manifestè indulgentiam plenariam concedit, & ita Commissarius absque vlla dubitatione in fine bullæ affirmat, sciente Pontifice, & permittente imò approbante, & confirmante, vt patet ex litteris Gregorij XIII. datis 15. Iulij, anno 1573. in quibus vltima clausula, postquam Commissario concedit, vt illud originale possit in linguam Hispanam transcribere, additis etiam nominatim pro singulorum notitia diebus stationum totius anni, intra & extra muros huius almæ vrbis.

10. Neque obstant contraria: non primum, quia satis Pontifex indulgentiam plenariam expressit, exprimens se concedere, quæ conceduntur, Romanas stationes visitantibus, sicuti ipse Author Compendij *verbo, Indulgentiæ stationum quoad Fratres.* §. *c.* 1. *aliàs* 15. & habetur *in Supplement. fol.* 60. fatetur Minoribus concedendi indulgentiam plenariam recitantibus sex *Pater noster*, & sex *Aue Maria*, cum *Gloria Patri*, &c. eo solum quod Leo X. concesserit id præstantibus posse consequi indulgentias stationum Romæ, Hierusalem; & S. Iacobi. Neque verum est, hanc indulgentiam concessionem strictè interpretandam esse, cùm in earum relatione Pontifex signo vniuersalissimo vtatur, *omnes, & singulas.* Præterquam quòd secundùm Innocent Ioan. Andream, & Glossam *in Clement. vnic. de Reliq. & venera. Sanctor, verbo, Concessio.* non decet indulgentias auarè interpretari; quibus concordat Sylues. *verbo, indulgent. qu.* 6. *dicto* 3. *& quæst.* 8. *dicto* 4. Angel. *in principio.* Non obstat secundum: quia esto specialiter illæ duæ indulgentiæ plenariæ concedantur, non inde infertur, alias concedi non posse sub generali ratione.

11. Hanc indulgentiam plenariam semel tantum in die obtinere potes: nam esto verum sit, indulgentiam indefinitè concessam absque vlla temporis determinatione obtineri posse toties, quoties prudenter, & deuotè opus iniunctum præstatur, vti diximus *superiori tract.* secùs tamen quæ temporis determinationem habet vnius diei, vt est præsens, quæ computatur, vt inquit Mandos. *titul. de indulgentia. fol.* 69. à primis vesperis vsque ad occasum diei sequentis: quia ea determinatio temporis ita breuis tacitè indicat intentionem esse Pontificis, vt semel tantùm obtineatur, vt bene notauit Suar. *de indulgent. disp.* 57. *sect.* 1. *in fine.* & nos diximus *superiori tract.* Quare eam indulgentiam, quæ Romæ stationibus correspondet, obtinebis visitans quinque Ecclesias, vel altaria qualibet hora diei, seu noctis, semel tantùm, & non pluries, quicquid dicat Emman. Rodrig. §. 8. *n.* 15. Villalob. *clauſ.* 8. *n.* 8.

12. Tertiò aduerte, has indulgentias stationum te applicare posse per modum suffragij defunctis, quæ est specialis gratia, & fauor. Qualiter autem hæc applicatio fiat, & an habeat effectum infallibilem, & qualiter distinguatur ab applicatione indulgentiæ viuis fidelibus concessæ, *superiori tractat.* explicatum est.

PVNCTVM VI.

De priuilegiis tempore interdicti concessis.

1. *Statuitur clausula concessionis Hispana, & Latina.*
2. *Conceditur facultas Oratorium habendi approbato loco ab Ordinario.*
3. *Explicatur prædictum priuilegium.*
4. *Conceditur sumenti bullam in prædicto loco celebrare, vel celebrari facere, etiam tempore interdicti.*
5. *Conceditur, vt diuinis assistere possit in dicto Oratorio, & in Ecclesijs specialiter non interdictis.*
6. *Item, vt eius familiares, domestici, & consanguinei assistere diuinis possint.*
7. *Qui nomine familiarium, & domesticorum intelligantur.*
8. *Qui sub consanguineis.*
9. *Prædicti etiam, absentè domino, possunt diuinis assistere.*
10. *Ex licentia Commissarij potest celebrari, vel celebrare facere per horam, antequam eluceſcat, vel per horam post meridiem.*
11. *Item potest sumere Eucharistiam, aliaque Sacramenta tempore interdicti.*
12. *Præmittuntur aliqua pro prædicti priuilegij declaratione.*
13. *Statuitur priuilegium.*
14. *Negant plures, te virtute huius priuilegij recipere posse Eucharistiam à simplici sacerdote.*
15. *Verius est oppositum.*
16. *Satisfit contrarijs.*
17. *Vt prædicta priuilegia prosint, requiritur, ne causam interdicto dederit. Deinde, vt specialem orationem fundat, si Oratorio vsus fuerit.*
18. *Habenti bullam conceditur, vt tempore interdicti sepelirt possit cum moderata pompa.*
19. *Quid nomine moderatæ pompæ intelligatur.*
20. *Prædicta priuilegia non habent locum tempore cessationis.*

1. BVlla Hispanica sic inquit: *Item, concede su Santidad à todos los susodichos, y à los que no fueren, ni binieren, si de sus bienes liberalmente contribuyeren, y ayudaren para esta santa obra con la limosna infra escrita, que durante el dicho año. que corre desde el dia de la publicacion desta Bula en cada lugar, puedan goçar, y gocen de todas las gracias, y facultades concedidas en esta bula, conuiene à saber que puedan en tiempo de entredicho, apostolico, ò ordinario, oyr Missa en las Yglesias, ò Monasterios, ò en Oratorio particular señaldo, ò visitado*

visitado por el Ordinario, decir Missa,y otros diuinos Oficios por sus personas, si fueren Presbyteros, ò hacer celebrar à otros, en su presencia, y de sus familiares, y parientes,y recibir el santissimo Sacramento de Eucharistia, y los demas Sacramentos, saluo en el dia de la Pascua, conque ellos no ayan dado causa al tal entredicho, ni aya quedado por ellos que se quite. Y conque las veces que quisieren vsar del dicho Oratorio para lo que dicho es vecen, y hagan oracion conforme à la deuotion de cada vno por la conseruacion de la vnion de los Principes Christianos,y victoria contra infideles. Iten, concede, que en tiempo de entredicho puedan ser sepultados los cuerpos de los muertos en sepultura ecclesiastica con moderada pompa funeral.

Bulla Latina aliqua addit, quæ hanc concessionem clariorem reddunt: inquit enim Summarium Latinum: *Conceditur, vt dicto anno durante possint in Ecclesiis, in quibus aliàs diuina Officia interdicto durando, quomodolibet celebrare permissum fuerit, vel in priuato Oratorio ad diuinum cultum tantùm deputato ab Ordinario visitando, & designando, etiam tempore interdicti, cui ipsi causam non dederint, vel per eos non steterit, quominus amoueatur,* (& qui facultatem ad id à Commissario generali habuerint, etiam per horam, antequàm eluceſcat dies, & per horam post meridiem,) *in sua, ac familiarium, & domesticorum, & consanguineorum suorum præsentia, Missas, & alia diuina Officia per se ipsos, si Presbyteri fuerint, celebrare, vel per alium celebrari facere, & tempore interdicti diuinis interesse. Eis tamen, qui priuato Oratorio ad præmissa vti voluerint, vt quoties id fecerint, aliquas preces Deo pro vnione Principum Christianorum contra infideles, eorundem contra eosdem victoria fundere teneantur, imponitur. Item, Eucharistiam, & alia Sacramenta, præterquam in die Paschatis, recipere. Item, mortuorum corpora, nisi forte vinculo excommunicationis innodati decesserint, cum moderata funerali pompa sepelire.*

2. In hac clausula primò conceditur facultas habendi Oratorium priuatum ad celebrandum quocunque anni tempore: vti cum Henriq. aliisque Neotericis notauit Ioan. de Salas *in expl. Cruciat. qu.* 19. Nam, esto, id in prædicta concessione non habeatur expressè, manifestè supponitur: tum, quia conceditur, vt in priuato Oratorio tempore interdicti celebretur. Ergo supponitur concessum aliis temporibus, vtpotè quod minus est, ex reg. iuris, in 6. *Cui conceditur, quod est plus: conceditur, quod est minus.* Tum, ex illa dictione, *etiam*, quam addit Bulla Latina, quæ casum difficiliorem, & magis dubitabilem exprimit, supponit tamen faciliorem, & minùs dubitabilem, qualis erat extra tempus interdicti, argum. leg. *Conuenticula. Cod. de Episcopis, & Cleric.* leg. *Etiamsi Cod. Si tutores, vel curatores.* & Clement. *Religiosus, de præscript.* & Clem. vnica *de supplenda negligentia Prælatorum*, Clement. *Nolentis. de hæretic.* & in eisdem Zabarella. Quod procedit etiam in materia stricta, & exorbitanti, vt tradit Menoch. *de recuper. possess. n.* 256. Selua *conf.* 64. *n.* 10. Iure nanque communi celebrari non potest alibi, quàm in locis consecratis, seu ab Episcopo benedictis, nisi fortè summa exegerit necessitas ex textu in cap. *Sicut non alij, de consecrat. dist.* 1. cap. *Missarum.* cap. *Hic ergo* & aliis *eadem dist.* & cap. *Episcoporum, de priuileg. in* 6. vbi oppositum facientes ab ingressu Ecclesiæ interdicuntur: & ex Concil. Trident. *sess.* 22. *decreto de observand. & vitand. in celebrat. Missar.* vbi excipitur Episcopi dispensatio. Bulla ergo concedit sumenti ipsam, vt possit habere priuatum Oratorium, & in eo Missas celebrare, vel celebrati facere, dummodo Oratorium sit diuino tantum cultui deputatum, & ab Ordinario designatum, iuxta formam in Tridentino præscriptam, & dum eo quis vtitur, fundat preces pro vnione Christianorum Principum, & eorundem contra infideles victoria.

3. Quòd si roges, quid operatur hoc bullæ priuilegium, si expectanda est Episcopi approbatio, visitatio, & designatio? Respondeo, multum operari. Primò, non esse opus licentiam, & facultatem Ordinarij, sed solùm illius designationem, seu approbationem, etiam absque necessitate vrgente, vti dicitur c. *Sicut non alij, de consecrat. dist.* 1. Secundò, vt non requiratur approbatio Ordinarij illius loci; sed cuiuscunque Ordinarij approbatio sufficiat, sicuti in Confessore electo docent plures approbationem cuiuscunque Ordinarij, siue loci, siue pœnitentis, siue Confessarij sufficere. Tertio, & præcipuè operatur, vt Episcopus sit obligatus, & cogi possit approbationem concedere, si locus decens est, & diuino cultui deputatus, idque indicant illa verba, *ab Ordinario visitando, & designando.* Neque oportet Oratorium anteà esse diuino cultui deputatum: sat est, per illam approbationem, & Episcopi designationem deputari: profona enim sacra fieri possunt. Quòd si postmodum profanis vsibus deseruiat, noua deputatione Ordinarij indigebit. Moneo tamen, hoc Oratorij priuilegio magna cum moderatione vti debere, argumento textus. *Si quis etiam extra parochias, de consecratione. distinct.* 1. vbi iis, quibus aliàs permissum erat habere Oratoria priuata, præcipitur, vt in diebus solennibus Paschæ, Natalis Domini. Epiphaniæ, Ascensionis, Pentecostes Sancti Ioannis Baptistæ, & si qui alij dies maximi in Festiuitatibus habentur, vt inquit textus, nisi iubente Episcopo, vel permittente, Sacrum non audiant, & Clerici in his festiuitatibus ibi Missas celebrantes à Communione priuentur, tametsi hæc lex, vt inquit Sylvest. *Missa, 2. quæst.* 5. §. 1. Nauar. *c.* 21. *n.* 6. contraria sit consuetudine abrogata.

4. Secundò, conceditur sumenti Bullam, vt possit in prædicto Oratorio celebrare, vel celebrari facere, etiam tempore interdicti, quod est speciale priuilegium. Nam esto, haberes facultatem Oratorij, vt in eo celebrarentur diuina, non tamen ea facultas ad tempus interdicti extenditur, vt colligunt communiter Doctores ex cap. *Alma mater de sentent. excommunicat. in* 6. quia de iure antiquo nullibi diuina celebrabantur tempore interdicti, nisi pro sacræ Eucharistiæ renouatione, vt inquit Suar. *tom.* 5. *in* 3. *part. disput.* 34. *de secundo effectu interdicti. sect.* 1. *num.* 2. & 3. Stephan. Dauila *de censur.* 5. *part. dist.* 4. *sect.* 2. *dub.* 3. §. 2. At ex concessione illius cap. *Alma mater.* vt ait Couarru. *ibi*, 2. *part. relect.* 9. 4. *num.* 1. solùm conceditur quotidie Missas celebrari, non in omni loco, sed in Ecclesiis, & Monasteriis. Quare ex vi illius concessionis in locis, & Oratoriis priuatis tempore interdicti non licebit celebrare, vt benè Couarru. & alij *suprà*. Concedit ergo Bulla, vt liceat tempore interdicti, siue ordinarij, siue apostolici, in Oratorio priuato celebrare, seu celebrari facere.

5. Tertiò, concedit, vt sumens Bullam tempore interdicti, possit audire Missam, & alia Officia diuina, siue in Ecclesiis, in quibus aliàs diuina Officia interdicto durante quomodolibet celebrari permissum fuerit: siue in Oratorio priuato, sicuti dicit originale Latinum. Pro cuius explicatione oportet aduertere, per interdictum non remoueri Sacerdotes à diuinis Officiis celebrandis: quia, etsi olim tantùm pro conficiendo Viatico morituris fuerit permissum, tempore interdicti celebrare, iuxta cap. *Permittimus, de sentent. excommunicat.* At postmodum in cap. *Alma mater de sentent. excommunicat. in* 6. rigor iste temperatus est, & permissum, quòd singulis diebus in Ecclesiis, & Monasteriis Missa, & alia diuina Officia celebrentur, sicut priùs: submissa tamen voce, ianuis clausis, & campanis non pulsatis: de quo videri potest Cou. 2. *part. relect. in d. c. Alma.* §. 4. *num.* 4. Suarez *de censur. disput.* 34. *sect.* 1. *à num.* 2. Stephan. Dauila *de censur.* 5. *part. disp.* 4. *sect.* 2. *concl.* 3. Neque solùm Sacerdotibus licitum est lege, & iure communi; sed Clericis etiam primæ tonsuræ, modo excommunicati, vel interdicti non sint, neque interdicto causam dederint, licet Missam audire, & alia diuina Officia celebrare, vti affirmant Angel. Sylvest. Nauar. Henriq. quos refert, & sequitur Auila *locis citat. concl.* 3. Couarr. §. 4. *n.* 4. Nomine Clerici veniunt Religiosi vtriusque sexus: quia, in fauorabilibus, nomine Clerici intelliguntur omnes illi, qui laïci non sunt, ex cap. *Duo sunt*, 12. *q.* 1. & sub Religiosis Nouitij comprehenduntur, vt colligitur ex cap. *Non dubium, de sentent. excommunicat.* & cap. *Religiosos, eodem tit. in* 6. Ab his excipiuntur Clerici coniugati, quamuis habeant tonsuram, & habitum gestent clericalem: quia ratione coniugij priuilegiis Clericorum, quibus aliàs frui deberent, priuantur, vt notauit Nauarr. *cap.* 27. *n.* 174. Couarru. *dicto* §. 4. *n.* 4. *illat.* 10. Auila *suprà, concl.* 4. nisi fortè seruitio alicuius Ecclesiæ addicti sint, quia eo ipso omnibus Clericorum priuilegiis gaudent, iuxta textum in cap. *Clericis de Clericis coniugat. in* 6. & tradit in præsenti Rodrig. §. 5. *n.* 4. Quibus positis, infertur manifestè, solùm laïcis concedere Bullam priuilegium, tempore interdicti celebrandi, vel cerebrationi, aliisque diuinis Officiis assistendi: quia soli laïci per interdictum ab his omnibus remouentur. His ergo concedit Bulla, vt possint diuinis assistere in Ecclesiis, in quibus aliàs permissum, fuerit, diuina Officia, interdicto durante, quomodolibet celebrare. Nam in Ecclesiis, in quibus non est permissum celebrare, eò quòd specialiter interdicuntur, nulla ratione Bulla priuilegium concedit ibidem assistendi: tametsi diuina celebrentur, vt benè docuit Couarru. *loc. alleg. num.* 1. Vasq. *tom.* 3. *in* 3. *part. disput.* 219. *cap.* 2. *num.* 43. Villalobos *claus.* 4. *Bulla. num.* 14.

6. Quartò, conceditur in supradicto priuilegio, vt non solum: ipsi: sed etiam eius familiares, & domestici, & consanguinei, possint Missas audire, & diuinis interesse. Bulla tamen Hispana mentionem solùm fecit familiarium, & consanguineorum non domesticorum. Ex quo aliqui inferunt, verbum, *domestici*, potiùs restringere, quam ampliare, vt supponat solùm pro familiaribus, qui domi commorantur, vt colligitur ex Nauarr. *c.* 27. *n.* 181. Sed immeritò hæc fit restrictio, cùm extra domum domini habitent plures, qui sumptibus domini alantur, quique verè familiares sunt, imò & domestici dici possunt quia ad ipsam domum pertinent.

7. Vt ergo hæc concessio manifesta fit, suppono, iure communi habenti priuilegium tempore interdicti audiendi Sacrum diuinisque assistendi: posse secum deferre omnes illos, qui illum solent comitari, iuxta textum in cap. *Licet. 11. de priuileg. in* 6. Quòd si ex his aliqui absint, vel ægrotent: potest totidem assumere, ne decenti, debitóque comitatu priuatus incedat.

Quare,

Quare cùm ipsi solùm in gratiam domini diuinis assistant, & propter officium comitatus, si dominus absit à sacrò, ipsi interesse non possunt an verò Dominus possit audito sacro, alteri interesse in gratiam famulorum, qui aberrant; non caret difficultate propter Gloss. *in dicto c. Licet.* quæ id negat. Sed Auila *de censur. 5. p. disp. 4. sect. 2. dub. 7. §. Notandum.* probabile reputat, fieri posse: quia non astringitur dominus vnico sacro assistere; sed pluribus adesse potest. Hoc posito; cùm priuilegiũ bullæ aliquid operari debeat vltra ius commune, ne inutile sit argument. text. *in cap. in his. 30. de priuileg.* & tradit ibi Hostiens. *& in c. 1. de rescript.* & aliis relatis docent Gonzal. *reg. 8. Cancel. gloss. 35. n. 7.* efficitur sanè, nomine familiariũ & domesticorum non solùm intelligi eos, qui dominum comitari solent; sed omnes illos qui sub eius potestate & dominio degũt, proinde nepotes, filij, serui, famuli, vxor, comparatione viri, & vir comparatione vxoris, comprehenduntur, quia verè, & in rigore hi ad familiam pertinent, & domestici sunt; tametsi dominium non comitentur, vti docuit Gloss. *in c. in literis de testib.* Syluest. *verbo familiaris.* Angel. *verbo, Familia. in princip.* Nauarr. *cap. 27. num. 180. & seqq.* Duenas *reg. 3005.* Hi ergo omnes, eò quòd dominus bullam susceperit, possunt diuinis non solùm in Oratorio, sed à fortiori in Ecclesia assistere.

8. Præter familiares, & domesticos conceditur sumenti bullam in eius gratiam, vt consanguinei diuina audire possint tempore interdicti. Nomine consanguineorum, inquit Henriq. *l. 7. de indulg. c. 13. n. 2.* intelligi vxorem, filios, patrem, & matrem: quia non videtur vltra primum gradum concessio extendenda. At rectius Rodrig. §. 5. *num. 5. in fin.* & Villalob. *claus. 4. n. 16.* existimant comprehendi omnes cognatos, tam ascendentes, quàm descendentes, & collaterales vsque ad quartum gradum: quia omnes hi consanguinei dicuntur. Vxorem verò comparatione mariti, & maritum comparatione vxoris, & omnes alios affines existimarem non comprehendi: quia verè consanguinei non sunt: atque ita placuit Ioan. de Salas *in explicat. Cruciat. q. 19.*

9. Sed difficultas est, an prædicti familiares, domestici, & consanguinei diuinis interesse possint, absente domino, qui bullam habet? Negat Rodrig. *in addit. Cruciat. §. 5. n. 5.* Villalob. *1. p. summ. tract. 27. claus. 4. n. 16.* Moueri possunt: quia in gratiam habentis bullam hoc illis priuilegium conceditur. Sed rectius Ioan. de Salas *dicta quæst. 19. post princip.* affirmat: quia nullum est fundamentum in bulla, ex quo colligatur debere dominum adesse: nam esto, in gratiam ipsius familiaribus, & consanguineis hoc priuilegium concedatur, non tamen restringitur, vt in præsentia domini, & non in illius absentia frui illo debeant. Quinimo oppositum non leuiter infertur, inquit enim tam bulla Hispana, quàm Latina, *Poterit tempore interdicti, etiam in Oratorio celebrare, vel celebrari facere in sua, & familiarium, & domesticorum, & consanguineorum præsentia.* Ergo sicut potest facere celebrari in sola sua præsentia, poterit in sola familiarium, & consanguineorum.

10. Quintò, habenti bullam conceditur, vt celebret, vel celebrari faciat, in sua, suorumque familiarium, domesticorum, & consanguineorum præsentia; si facultatem obtinuerit à Commissario generali) per horam antequam elucescat, vel per horam post meridiem. Nam cùm iure communi, & consuetudine recepta ante auroram, neque post meridiem celebrari possit, necessarium fuit hoc priuilegium, vt Missa ante auroram, & post meridiem per horam celebraretur. Quapropter virtute illius poterit Missa inchoari duabus horis cum dimidia ante Solis ortum, & prima hora post duodecimam in Meridie, sicuti notauit Acosta *in explicat. bullæ q. 33.*

11. Sextò conceditur habenti bullam, non eius familiaribus, neque consanguineis, vt possit tempore interdicti recipere Eucharistiam, & alia sacramenta, præterquam in die Paschæ.

12. Pro cuius declaratione nota, tempore interdicti esse prohibitum tria tantùm Sacramenta, Eucharistiam, videlicet, Ordinem, & extremam Vnctionem ministrare. Nam Baptismus non est prohibitus neque paruulis, neque adultis, cap. *Quoniam 19. de sentent. excommunicat. in 6.* & docuit Couarr. *in cap. Alma. 2. p. §. 2. num. 7. vers. Verùm quæstio. post med.* Henriq. *de interdicto. cap. 45. num. 1. & cap. 53. num. 4.* Auila *de interdicto, disp. 4. sect. 1. dub. 4. conclus. 1.* Suar. *de interdicto, disp. 33. sect. 1. à num. 2.* Idem, quod dicitur de Baptismo, dicendum est de pœnitentia ob eius necessitatem, sicuti firmant prædicti Doctores. Neque etiam est prohibita Confirmatio ex eodem cap. *Quoniam* & c. *Responso de sentent. excommunic.* & docuit Nauarr. *cap. 27. n. 178.* Couar. Henriq. Suar. & Auila *loc. alleg.* Matrimonium item prohibitum non est, vti docuit Syluest. *Interdictum 5. quæst. 7. part. 5.* Nauarr. *cap. 2. n. 178.* Couarr. *d. §. 2. n. 7.* Henriq. *cap. 45. num. 3.* Auila *dub. 6. conc. 1.* Neque dissentit Suar. nam esto *n. 46.* videatur sentire, matrimonium tempore interdicti prohiberi: at *n. 58.* ratione consuetudinis propendet in sententiam communem. Benedictiones nuptiales ex communi sententia, teste Suar. *n. 47.* Auila *dub. 6. conc. 3.* prohibitæ sunt, nisi fiant cum iis circumstantiis, quibus Missa licitè potest celebrari, iuxta textum *In cap. Alma mater.* vt notauit ibi Couarr. *2. p. §. 2. num. 7.* Quare tempore interdicti indigebunt bulla coniuges, vt benedici possint. Illa verò supposita admitti poterunt, sicut ad reliqua diuina officia: quia sub officiis diuinis continentur, vt aduertit Suar. *disp. 33. sect. 1. n. 4.* Auila *dub. 6. conc. 4.*

Cæterùm, Eucharistiæ vsum esse prohibitum tempore interdicti, nisi conferatur in viaticum ægrotantium, aut Sacerdos celebret; certa res est, vt docet Panormit. secutus Calderin. *in cap. Quod in te de pœnitent. & remissionib. n. 2.* Suar. *disp. 33. sect. 1. num. 31.* Auila *dub. 5. conc. 1.* vbi testatur pluribus relatis, dari Eucharistiam posse tempore interdicti damnatis ad mortem, mulieri prægnanti in periculo mortis constitutæ, inchoanti periculosam nauigationem, vel bellum inchoanti: quia non erat expediens Viatico priuari ob interdictum. Nullo tamen modo clericis, more laïcorum communicantibus, secluso hoc periculo, ministrari Eucharistia potest. De Sacramento Ordinis prohibitio constat ex cap. *Non est vobis de sponsalib.* & docet Couarr. *dict. cap. Alma 2. p. §. 3. n. 4.* Nauarr. *c. 27. n. 179.* Henriq. *cap. 45. n. 8.* Auila *dub. 8.* Suar. *sect. 1. à n. 44.* Extrema Vnctio apertè prohibetur, cap. *Quod in te de pœnit. & remiss.* & notauit Suar. *n. 58.* Auila *dub. 7.* Nauarr. *num. 168.* Henriq. *n. 4.*

13. His positis, constat, virtute Bullæ concedi habenti illam, vt possit Eucharistiam, siue in Ecclesia, siue in Oratorio, præterquam in Pascha, id est, præter communionem paschalem, tempore interdicti recipere, itemque Ordinem, & extremam Vnctionem. Ex qua concessione à fortiori infertur, reliquis aliis temporibus, in quibus nullum est interdictum, posse Eucharistiam & alia sacramenta recipi, *ex reg. Cui licet, quod est plus de reg. iuris in 6.* indicatque dictio *etiam*, quæ implicat casum difficiliorem, & supponit minus difficilem. Præterea exceptio debet esse de regula, ac de illius genere, & natura. *leg. Nam, quod liquidè. §. final. in fine ff. de penu legata. leg. 1. ff. de reg. iuris*, vbi Decius *n. 24.* Gloss. *in rub. de reg. iuris in 6. post prin.* Cassador. *decis. 8. n. 5. de conces. prabend.* & pluribus exornat Euerard. *in loco ab exceptione ad regul. 110. n. 9.* Couarr. *l. 2. var. c. 5. n. 5.* At in prædicto priuilegio sumendi Eucharistiam excipitur paschale tempus, in quo interdictum iure communi non est. Ergo illud priuilegium non solùm de sumptione tempore interdicti, sed de sumptione extra tempus interdicti intelligi debet, aliàs inutilis esset talis exceptio, vtpotè sub priuilegio non contenta.

14. Sed est grauis difficultas, an ex supradicto priuilegio habens Bullam possit recipere Eucharistiam reliquaque Sacramenta à quolibet simplici sacerdote, à quo aliàs de iure non posset? Negant plures Neoterici cum Villalob. *dicta 1. p. summ. tract. 27. clausul. 4. in fine.* Mouentur: quia si Eucharistiam à quolibet simplice sacerdote, tam tempore interdicti, quàm extra recipere potes ob priuilegiũ bullæ, etiam poteris Ordinem, & extremam Vnctionem recipere: quia pro iis omnibus Sacramentis, tempore interdicti recipiendis, facultas conceditur. At affirmare à quolibet Sacerdote recipi posse extremam Vnctionem & à quolibet Episcopo Ordinem, est absurdum, & contra vsum, & consuetudinem receptam. Ergo priuilegium illud non personas, à quibus Sacramenta ministranda erant, sed tempus, ministrationis spectauit, vt non obstante interdicto ministrarentur, ab illis tamen, à quibus de iure ministrari possunt: Deinde, si in prædicto priuilegio contineatur facultas recipiendi Eucharistiam à quolibet sacerdote extra Pascha, parochi licentia minime requisita; itemque facultas suscipiendi reliqua Sacramenta, vt quid bulla *paulò inferius* concessit suscipienti ipsam, vt possit eligere sacerdotem approbatum, qui eum à peccatis absoluat? Non igitur in prædicta facultate aliud continetur, quàm impedimenti interdicti remotio.

15. Cæterùm verius existimo ex vi prædicti priuilegij te posse extra Pascha recipere Eucharistiam à quolibet sacerdote siue regulari, siue sæculari, tametsi aliàs facultatem non haberet. Sic docuit Suar. *t. 3. in 3. p. quæst. 77. disp. 219. cap. 5. à num. 47.* Moueor, quia, vt ex *supradictis* constat, hoc priuilegium non solùm est pro tempore interdicti, sed extra interdicti tempus. At si extra interdicti tempus priuilegium non est suscipiendi Eucharistiam à quolibet simplici Sacerdote, nullum est priuilegium: nam à proprio omnes recipere possunt: ergo vt priuilegium illud aliquid operetur, affirmandum est, virtute illius quemlibet sacerdotem ministrare Eucharistiam posse habenti bullam, siue in Ecclesia, siue in Oratorio.

16. Neque obstant rationes contrariæ. Nam ex receptione Eucharistiæ non infertur, reliqua omnia sacramenta recipi à quolibet posse: sed ea tantùm, quæ à Parochi, & Sacerdotibus ministrari solent: quia de his est sermo, non de Sacramentis, quæ à solo Episcopo ministrantur: quippe iura episcopalia intacta esse debent. Quapropter ex vi illius facultatis non videtur improbabile, quod tradit Vasq. *d. c. 5. num. 54.* extremam Vnctionem recipi à quolibet sacerdote posse, & pœnitentiam à quolibet approbato. Neque obest, quòd *inferius* concedatur facultas eligẽdi quemlibet approbatum: quia

conse

conceditur cum potestate ad absoluendum à reseruatis, quæ potestas in hac priori concessione generali non continebatur. Neque inde fit, irrequisito Parocho posse quemlibet matrimonio assistere: quia matrimonium non ministratur à Parocho, sed sibi ipsis contrahentes ministrant; ideóque ibi pro matrimonij Sacramento nulla datur facultas. Ordo autem, & Confirmatio, vtpote Episcoporum propria, nequaquam conceduntur ab aliis, quàm à propriis recipi. Ab illis tamen tempore interdicti recipi posse videtur.

17. Pro supradictis concessionibus aduertendum est, duo à Pontifice exigi, vt quis tempore interdicti prædictis priuilegiis gaudere possit. Primum, quòd interdicto causam non dederit, neque per ipsum stet, quin tollatur. Secundum, vt quoties vsus fuerit Oratorio, vel ad celebrandum, vel ad faciendum celebrari, vel ad assistendum ibi celebrationi, vel ad recipiendam Eucharistiam, orationes fundat pro victoria contra infideles, & Christianorum Principum pace. Primum ita necessarium est, vt nisi illud habeas, nullius priuilegij ex supradictis capax existas. Non enim rationi consentaneum erat, interdicti prohibitionem tollere ei, qui causa est interdicti, vel occasio, ne interdictum cesset. Secundum non viderur ita necessarium, ideóque non sub forma conditionis exigitur in Bulla Latina, sicut primum: aliàs, si inuincibiliter oratio omissa esset, nullum esset priuilegium, teneretúrque illo vtens ante omnia orationem præmittere, neque satisfaceret, si eam funderet, diuinis assistens. Quod est contra communem praxim. Verùm esto, oratio non præscribatur, vt conditio ad vsum priuilegij: præscribitur tamen vt præceptum, vt constat ex illo verbo, *teneantur*, quod præceptum indicat. Sed, quia hæc non videtur materia grauis, sed leuis tantùm: ideo illius omissio non excedet culpam venialem, sicuti doctissimi Theologi de hac re consulti tradiderunt, teste Henriq. *lib.13. sum.cap.48.n.4. in comment.litt.Z.* Rodrig. *in Cruciat. addit. §.5.n.4.* Stephan.Dauila *5.p.de censur.disp.4.sect.2. dub.7. §.4.* Villalobos *tract.27.claus.4.n.7.*

18. Tandem in prædicta clausula concessum est habenti Bullam, vt tempore interdicti possit, si decedat, sepeliri in loco sacro cum moderata pompa funerali. Quod esse priuilegium constat. Nam, vt optimè obseruat Dauila *de censur.5. p.sect.3.dub.2.concl.1.* Suar. *disp.35. de tertio effectu interd.sect.1. concl.1.* interdicto generali locali prohibita est ecclesiastica sepultura laïcis tantùm, etiam pueris, ex cap. *Quod in to. de pœnit.& remiss.* & sumitur ex cap. *Cùm & plantare §.Quod si.* & cap. *Vt priuilegia de priuileg.* cap. *Episcoporum eodem tit. in 6.* & Clem.1. *de sepultur.* Clericus nanque absque priuilegio, nisi ipse sit interdictus, potest in loco sacro sepeliri, vt tradunt supradicti Doctores, & colligitur ex text. alleg.

Priuilegio igitur Bullæ tempore interdicti laïcus adultus, puer, amens, & phreneticus poterunt sepeliri in loco sacro, dummodo in vita ipsorum fuerit Bulla suscepta. Neque obstat, amentem, phreneticum, & puerum Bullam pro ipsis suscepram non accepraſſe: quia esto non acceptauerint expresse, præsumit Ecclesia, si discursum haberent, acceptaturos: & ob hanc interpretatiuam voluntatem priuilegium illis conceditur, sicuti notauit Villalob. *dicto tract.27.clausula 5. numer.2.* Et quamuis hoc priuilegium sepulturæ contineatur in alio iam explicato recipiendi Sacramenta, & audiendi diuina, quia priuilegiatus ad recipienda Sacramenta, & audienda diuina, eo ipso est priuilegiatus ad sepulturam ecclesiasticam, vt docet Syluest. *Interdictum, 5.q.10. part.6.* Antonin. *3.p.tit.26.cap.4.§.1.* Auila *5.p. de censur. sect.3. dub.4. concl.1.* Tametsi Suar. *disp.35.sect.1.num.13.* cum Gloss. *Clement.1.de sepultur.* & aliis, videatur refragari: nihilominùs ad maiorem claritatem, vel ad tollendos scrupulos in re dubia, & in controuersia Doctorum posita, optimo consilio additum, & expressum est hoc priuilegium: ea tamen lege, vt fiat cum moderata pompa funerali.

19. Quod si inquiras, quid per pompam moderatam intelligatur: Respondet Emman. Rodrig. *in Cruciatam. §.5. numer.13.* cui assentitur Villalob. *clauſ.5.* tunc moderata pompa defunctum sepeliri, si ter tantum pro viris, bis pro fœminis cymbala pulsentur, & more solito apertis ianuis Officium defunctorum canatur, excepta Missa, ex declaratione Leonis X. anno 1516. tradit Cordub. *de Indulgent. quæst. 3. dub. 5. & in addit.ad comp.tit.Interd.verſ.Quoad §.11.* Secundo, respondet Rodrig. iuxta Bullam Iulij III. anno 1551. ex Commissarij declaratione, vt iuxta Bullam Pij IV. anno 1565. pompam moderatam esse, si sepeliatur defunctus dimidiata solénitate, ac cesset ea, quæ secundùm statum qualitatis personæ adhibenda foret, interdicto secluso. Ego verò censeo, standum esse consuetudini receptæ, & Episcopi declarationi, si adsit sin minùs Parochi, vti docent Ludouic. Lopez *2.p. instruct.* vbi de Bulla, *cap.6.fol.804.col.2.* Henriquez *lib.7. de Indulgentiis, cap.13.n.4.* Man. *in Bullam, §.5. n.12.* Villalob. *clauſ.5.n.3.* In Hispania autem, teste Corduba, *de Indulgentiis, lib.5.quæst. 40.dub.4.& in addit. ad Compend.interdict. verſ. Quoad hoc. §.11.* Auila *sect.3.dub.4.§.Sed maior.* moderatá pompam non excedit, si defunctus deferatur in tono cantando, & cum solitis clamoribus, sepeliatúrque cadauer ianuis Ecclesiæ apertis, secundum quod habetur in Manuali Rom. sine Missa, nisi pro Missa, alia specialis concessio adsit. Addítque Auila, relatis Syluest. Angel. Armilla, Tabiena, Soto, Henriquez *d. dub.2. conclus.3.not.3.* Clericis post cap. *Alma mater.* concedi sepulturam ecclesiasticam cum Officio defunctorum, & Missa, seruatis conditionibus, & circunstantiis in dicto cap. *Alma.* præscriptis. Ex quo à paritate rationis extendit ad laïcos, qui hoc Bullæ priuilegio tempore interdicti gaudent.

20. Superest dicendum, an prædicta priuilegia pro tempore interdicti concessa locum habeant in cessatione à diuinis? Ratio dubitandi sumitur ex Clement. 1. §. *Quod etiam & §.In cessationibus de sentent.excomm.* vbi interdictum generale æquiparatur cessationi à diuinis. Ergo priuilegia pro tempore interdicti extendi poterunt ad cessationem. Sed contrarium omninò tenendum est, scilicet, priuilegia pro interdicto concessa nequaquam ad cessationem à diuinis extendi. Sic testatur Ioann. de Salas *in explicat. Cruciatæ, quæst. 19. circa finem*, sensisse plures Magistros Salmanticenses de hac re consultos anno 1563. & expresse tradit Nauarr. *cap.27.n.189.* Couarr. *cap. Alma mater.2.p.§.4.n.6. verſ. Nec tamen erit.* Henriq. *lib.7. de Indulgent.cap.30. n.2. & lib.13. de interdicto, cap.53.n.3. in gloſſ.litt.P.* & *num.6.* Rodrig. *§.5.num.8.* Auila *6.p.de ceſſat. à diuinis, diſp.1.dub.5.* Suar. *de cenſur. diſput.38. ſect.1. num.11.* Acosta *quæst. 29.* Ratio est: quia tempore cessationis sistitur omninò à diuinis Officiis, & solùm permittitur semel in hebdomada pro renouanda Eucharistia celebrare, ita vt solus Sacerdos cum ministro assistat, & concessio cap. *Alma.* vt inquit Couarr. *suprà, numer.7.* Henriq. *cap.53.numer.2.* Auila *diſput.1, dub.3.§.Secunda opinio.* Suar. *illa ſect.2.num.2.* ad tempus cessationis non extenditur: ergo neque priuilegia pro tempore interdicti concessa ad tempus cessationis extendi debent.

Neque obstat ratio dubitandi: quia in eo loco, quantùm ad aliqua æquiparatur interdictum generale cum cessatione; sed non inde infertur in omnibus esse cessationem cum interdicto assimilandam: in multis enim non conueniunt: nam interdictum censura est, vt apud omnes constat, cessatio non sic, sed simplex diuinorum prohibitio, vt contra Sotum, & Couarru, optimè confirmat Suar. *de cenſur. diſput.38. ſect.1.* ex Parnormit. *in cap. Dilectis. de appellationib. num.18.* Nauarr, *cap.27.n.164.* quos sequitur Henriq. *lib.13. cap.52. numer.1.& cap.54. in fine.* Auila *6.p.diſp.1.dub.1.* Vnde videmus, vt prædicti obseruant cum Nauarr. *dicto c.27. numer. 188.* violantem interdictum fieri irregularem: sed non item violantem cessationem:

PVNCTVM VIII.

De priuilegio circa cibos veritos.

HIspana Bulla, neque Latina dissentit, priuilegium circa cibos veritos in hæc verba promulgat: *Iten, concede à todas las personas, que tomaren esta Bula, que durante dicho año puedan de conscio de ambos Medicos espiritual, y corporal, comer carne en Quaresma, y otros tiempos de ayuno, y dias prohibidos de comer carne por todo el año: y que à si mismo puedan libremente à su aluedrio comer guebos, y cosas de leche, de manere que los que no comieren carne, guardando en lo de mas la forma del ayuno ecclesiastico, sean viſtos auer cumplido, y satisfecho al dicho ayuno. Y en este indulto de comer guebos, y cosas de leche à su aluedrio, no se comprehenden los Patriarchas Primados, Arcobiſpos, Obiſpos, ni otros Perlados inferiores, ni qualesquiera personas regulares, ni de los seculares los Clerigos Presbyteros en quanto à los dias de la quaresma tan solamente. Empero sacanse destos nombrados los que fueren de sesenta años, y todos los caualleros de las ordenes militares, que los vnos, y los otros podran comer guobos, y cosas de leche à su aluedrio, y gozar del dicho indulto.* Hæc clausula duplex priuilegium continet. Primum circa esum carnium. Secundum circa oua, & lacticinia.

§. I.

Explicatur priuilegium de esu carnium, tempore prohibito.

1. *Omnes habentes vsum rationis aliquibus diebus tenentur à carnibus abstinere.*
2. *Qualiter intelligatur priuilegium his diebus edendi carnes ex consilio vtriusque Medici.*
3. *Expenditur sententia Ioan Sanch.*
4. *Reprobatur pradicta opinio.*
5. *Posito hoc priuilegio affirmant aliqui, te non posse hic, vel ter vesci carnibus si vnica illarum comestio tibi sufficiat.*
6. *Fertur iudicium de pradicta sententia.*

7. An

7. *An solutus à lege abstinendi à carnibus solutus sis à lege vnius comestionis. Et præmittantur aliqua certa pro quæstionis decisione.*
8. *Prima sententia negat, te esse solutum.*
9. *Secunda affirmat, te solutum esse.*
10. *Tertia distinctione vtitur.*
11. *Iudicium fertur de prædictis sententiis.*
12. *Qualiter simul cum carnibus possis pisces comedere.*
13. *Quid, si Episcopus sub excommunicatione prohibuerit esum piscium simul cum carnibus.*

1. SVpponendum est, non solùm ex consuetudine, sed iure communi scripto teneri omnes fideles ad vsum rationis peruenientes, aliquibus diebus à carnibus abstinere, ex textu in cap. *de esu carnium, de consecrat. dist. 3.* cap. *Quia dies dist. 5.* & cap. *Statuimus dist.* 4. & can. 56. *sexta Synodi generalis*, & aliis, quæ latè expendit Couarr. *lib. 4. var. quæst. 20. n. 15.* Censentur autem fideles plerunque vsum rationis attingere; si septennium habeant completum. Vnde regulariter ante hanc ætatem, nec pater filio carnes porrigens, nec filius edens, legis transgressores censentur, vt docuit Ant. Gomez *in Cruciat. ad 7. clauſ. n. 16.* cum Caiet. 2. 2. q. 147. *art.* 8. Victor. *de confess. num.* 148. Pedraza *in confess. tertio præcepto*, §. 18. Cordub. *tit. casuum reseruat. q. 6.* quia ante illam ætatem non præsumuntur vsum rationis perfectum habere.

2. Bulla ergo concedit, vt iis diebus prohibitis vesci possis carnibus, non quidem ad libitum: sed de vtriusque Medici consilio. Nomine Medici spiritualis non venit solùm Episcopus, & Parochus, qui semoto priuilegio possunt ex causa cum suis subditis dispensare, vt tenet, aliis relatis, Leonard. Lessius *lib. 4. de iustitia. dub. 6. num. 45.* Ioan. Sanchez *in select. disp. 54. n. 36.* ex cap. *Duo simul. de officio Ordin.* sed etiam quicunque alius Confessor electus per Bullam, vti notarunt Henriquez *lib. 7. cap. 13. numer. 10. & 12.* Villalob. 1. *part. summ. tract. 27. clauſul. 6. n. 2.* Rodriguez *in explic. Bullæ, addit. ad §. 6.* Ioan. Sanchez *disput. 51. select. numer. 11.* Neque opus est, vt tecum dispenset, confessionem audire, vel aliquando audiuisse: sufficit, si ad confessiones audiendas approbatus existat: quia absolutè est Medicus spiritualis, & in eo verificatur conditio à Bulla requisita, vt benè Villalob. Rodrig. & Ioann. Sanchez. *loc. alleg.*

Sed dubium est, quid prædictum priuilegium operetur? Nam, si cibi quadragesimales tibi grauiter nocent absque Bulla carnibus vesci potes. Si autem de nocumento non constat, nequit Confessor, & corporalis Medicus licentiam vescendi carnibus concedere. Communis sententia, de qua D. Thom. 2. 2. *quæst. 147. art. 4.* Lessius *lib. 4. de iustit. cap. 2. dub. 6. numer. 45.* Vega 1. *p. summ. cap. 14. casu 36.* Palacius *in 4. dist. 15. disput. 8. fol. 8.* Graffis *lib. 2. cap. 37. num. 15.* Filliuc. 2. *p. tract. 27. cap. 6. num. 126.* & alij affirmant, stante dubio, an tibi cibus quadragesimalis noceat, te obligatum esse lege ieiunij: quia lex est certa, & solui non potest per excusationem dubiam Bullæ. Ergo priuilegium operabitur, vt asserente Medico corporali, dubium esse, cibos quadragesimales tibi grauiter nocituros, possit spiritualis Medicus tecum dispensare in abstinentia à carnibus, qua dispensatione facta omnis scrupulus deponitur, qui absque ea dispensatione non sine fundamento consurgere posset.

3. Cæterùm Ioann. Sanch, *in selectis, disp. 51. numer. 9.* referens Henriq. *lib. 7. de indulgent. cap. 13. n. 2. & in comment. lit. N.* existimat, te in supradicto dubio solutum esse à lege obligante abstinere à carnibus, neque in eo casu priuilegium Bullæ necessarium esse. Mouetur: quia in eo dubio non possidet lex positiua: sed potius naturalis conseruandi propriam salutem; non solùm cùm est certum periculum, sed etiam cùm est dubium verè fundatum. Qua ratione excusaris subuenire extremè indigenti, si probabiliter dubitas, ex tali subuentione extremum periculum passurum. Vnde non vincitur ius certum, scilicet, lex de abstinentia à carnibus, iure dubio, sed iure certo naturali vincitur ius certum positiuum. Nam esto periculum nocumenti dubium sit: at non est dubium sed certum, te habere ius fugiendi non solùm periculum certum, sed etiam dubium. Hoc ergo ius certum naturale vincit ius certum positiuum. Quapropter priuilegium Bullæ, vt aliquid operetur, quòd aliàs secluso priuilegio non liceret, inquit dictus Ioan. Sanch. *disp. 51. n. 7. & seqq.* quoties Medicus corporalis iudicat, causam esse sufficientem petendi dispensationem à Summo Pontifice in prædicta abstinentia, ipsumque Pontificem prudenter concessurum; toties potest Medicus spiritualis tecum dispensare, vt possis carnibus vesci. Qua doctrina posita, si dubium est aliqualis nocumenti, esto non multùm grauis, nec per se sufficientis excusare à lege, poterit Confessarius tecum dispensare: quia in eo casu potest Pontifex prudenter dispensationem concedere. Minor namque causa requiritur ad petendam dispensationem in præcepto, quàm ad non seruandum illud, secluſa dispensatione, vt benè Suarez *t. 1. de relig. lib. 2. de obseruat. festor. cap. 32. numer. 1.* & *cap. 33. num. 3.*

4. Ego verò nullatenus existimo, hanc explicationem priuilegij Bullæ sustineri posse, quidquid sit de veritate doctrinæ, ex qua illa deducitur: quippe enim habenas laxat, & occasionem præbet præceptum quadragesimalis ieiunij penitùs abrogandi. Quis enim est, cui aliquale nocumentum cibus quadragesimalis non inferat, & illius occasione non possit, à Pontifice dispensationem petere: quam si ille concederet, excusatus esset à ieiunio? Affirmare ergo, ex eadem causa, qua peti potest dispensatio à Pontifice, posse Confessarium dispensare, lata via est abrogandi ieiunium. Quapropter credo, in hoc priuilegio non potestatem dispensandi concedi Medico spirituali, sicut nec corporali: æquè enim vtriusque consilium exigitur, vt manifestè indicant illa verba, *de consilio de ambos Medicos*: nulliusque potestatis dispensandi ibi est facta mētio: sed vtriusque consilio, & iudicio posito; Medici, inquam, corporalis de nocumento graui dubio; spiritualis de conuenientia tuæ conscientiæ; Pontifex dispensat & facultatem tibi concedit vescendi carnibus, si aliàs causa in re sufficiens est, si verò sufficiat, vt securiùs, & absque vllo scrupulo procedas; semper tamen Medicus corporalis iudicare debet, saltem sub dubio ex abstinentia à carnibus graue tibi nocumentum prouenturum. Quòd si vrgeas, stante hoc iudicio, non esse opus priuilegio iuxta probabilem sententiam. Respondeo, satis esse, quod, iuxta communem sententiam, necessarium sit: nam eo casu prudenter conceditur ad tollendam omnium dubitationem.

5. Posita hac dispensatione, & priuilegio vescendi carnibus, est triplex difficultas. Prima, an mortale committas bis, vel ter eodem die carnibus vescens: cùm tamen vterque Medicus iudicauerit, vnicam comestionem sufficere, neque tibi necessariam esse binam, vel trinam? Affirmat Ioan. Sanch. *disp. 51. select. n. 14. & 15.* Quia præceptum abstinendi à carnibus est negatiuum, ideóque semper seruandum est, & omnibus horis diei obligat, ab illoque excusari non potes, nisi ob necessitatem vel dispensationem; at necessitas solùm est de vnica carnium comestione, cui dispensatio commensuratur. Ergo, si plures fiant, illicitæ sunt, & contra præceptum. Et confirmatur. Si qualibet hebdomada Quadragesimæ abstinere à carnibus tribus diebus potes absque nocumento: non est dubium, te obligatum esse: quia solùm ob nocumenti fugam carnibus vesci potes. At vnica comestione carnis facta quolibet die potes absque vllo incommodo salutis, imò cum illius commodo, vitam transigere. Ergo, si binam carnium comestionem facias, peccabis grauiter, vt pote qui carnes comedis in die ieiunij absque necessitate.

6. Cæterùm, etsi hæc sententia omninò consulenda sit, & in praxi seruanda: at rarò seruatur, & non leuibus scrupulis est exposita. Quis enim examinabit, an infirmus lecto decumbens; febri continua laborans, vnica tantùm, vel bina carnium comestione indigeat? quis eum affirmabit violatorem esse præcepti ecclesiastici, eò quod bis, vel ter carnes comederit, si vnica comestio necessitati sufficiat? Certè hæc aliena sunt à praxi & consuetudine recepta. Quapropter credendum est, eum qui ratione necessitatis aliquo die excusatur ab abstinentia carnium, absolutè excusari. Nam esto, præceptum negatiuum sit, & omnes horas diei afficiat: afficit tamen sanos, non infirmos: infirmi autem ab illo integrè excusantur. Et ratio videtur aperta: quia excusatio integra abstinendi à carnibus quolibet die, non desumitur ex eo, quòd vnica carnium comestione facta possis absque incommodo salutis viuere; sed ex eo, quòd cibus quadragesimalis eo die tibi noceat. At hæc ratio omnibus diei horis perseuerat. Ergo præbet sufficientem excusationem abstinendi à carnibus toto die: secùs est, quando constat, cibum quadragesimalem aliquibus diebus in hebdomada non fore nociturum.

7. Secunda, an deobligatus abstinere à carnibus, teneatis legem ieiunij de vnica comestione seruare. Pro cuius decisione aduerte cum communi sententia apud Lessium. *lib. 4. c. 2. dub. 2. num. 8.* tria in lege ieiunij præscribi. Primum, abstinentiam quorundam ciborum, maximè carnium Secundum, abstinentiam plurium refectionum. Tertium, certam refectionis horam quæ ratione consuetudinis modo est vndecima ante meridiem: olim nona diei, id est, tertia pomeridiana, vt colligitur ex cap. *Solent. de consecrat. dist. 1.* Ante hanc horam non licet ieiunium soluere. Quòd si notabilis anticipatio absque causa fiat, docent Couarru. Nauarra. Caietan. Paludan. à Lessio relati *dicto dub. 2. n. 13.* esse mortale, tametsi ipse Lessius, relatis Angelo, Innocent. Alens. Palacio, Toleto, satis probabile reputet, esse tantum veniale: stante verò causa anticipationis, Nauarr. *c. 21. n. 27.* & plerique alij testantur, nullum esse peccatum, sicuti non est pro cuiusque arbitrio tempus refectionis prorogare. Dispensatus ergo in vsu carnium, adhuc intelligi potest astrictus duplici alia lege, scilicet, vnius refectionis, & ne ante horam statutam fiat.

8. In hac re est triplex sententia. Prima negat, te solutum esse ab obseruatione ieiunij quoad multiplicem refectionem, & illius statutam horam, tametsi solutus sis carnium abstinentia. Sic Ledes. 2. *p. 4. q. 17. art. 3. dub. 9.* Ioan. Medin. *Cod. 4.*

de ieiunio, quæst. 5. & 9. Pedraza *in tertio mandato, notab. 14.* Mouentur: quia præceptum continet plures partes: ergo deobligatus ab vna, non censeris ab aliis deobligatus. Non enim ex eo, quòd deobligatus esses à lege ieiunij, deobligatus censeris à lege abstinendi à carnibus: ergo neque ex eo quòd deobligatus sis à carnium abstinentia, deobligaris à lege ieiunij. Et confirmatur: quia in aliquibus Bullis antiquis notabatur, dispensatum ad vescendum carnibus, si in reliquis formam ieiunij seruaret, satisfacere ieiunij præcepto, cuiusque meritum consequi. Ergo ieiunij præceptum stare potest cum esu carnium.

9. Secunda sententia docet, te liberum esse ab omni alia lege ieiunij. Sic Caiet. 2. 2. *q.* 147. *art.* 8. Nauarr, *in sum. Hispan. c.* 21. *n.* 25. Tolet. *lib.* 6. *cap.* 2. *n.* 4. Azor. *t.* 1. *lib.* 7. *cap.* 10. *q.* 3. Filliuc. *t.* 2. *tract.* 27. *cap.* 3. *n.* 52. docere videtur Thom. Sanch. *in sum. lib.* 4. *cap.* 11. *n.* 50. & 53. quatenus affirmat, abstinentiam à carnibus esse de essentia ieiunij. Idem tradit Suar. *t.* 3. *in* 3. *p. disp.* 70. *sect.* 1. Emman. Sà *Ieiunium, n.* 11. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 13. *n.* 13. Villalob. *tract.* 23. *diff.* 8. *n.* 8. Ioann. Sanch. *disp.* 51. *select. n.* 4. Ratio est: quia essentia ieiunij stat maximè in abstinentia à carnibus: qua dempta, sicut non manet essentia ieiunij, sic neque obligatio ad ieiunandum, & seruandum alia duo requisita ad ieiunium.

10. Tertia sententia distinguit: Vel tibi concessus est vsus carnium, solùm quia cibus quadragesimalis nocet: vel, quia etiam debilis es, indigéſque virium recuperatione. Si ob hanc secundam causam concedatur, liber es ab omni lege ieiunij: quia finis concessionis admittit duplicem comestionem, & illarum gratia priuilegium etiam concessum est. At si solùm ob nocumentum cibi quadragesimalis tibi conceditur vsus carnium, nequaquam potes bis comedere; sed formam ieiunij de vnica comestione seruare debes: quia finis dispensationis non tam est quantitas ciborum, & numerus comestionum, quàm cibi conditio, & qualitas saluti propriæ inimica. Sic Cordub. *q.* 143. & 167. Rodrig. *in Cruciat.* §. 6. *dub.* 3. Lessius *lib.* 4. *cap.* 2. *dub.* 6. *in fine.* Valen. *t.* 3. *disp.* 9. *quæst.* 2. *p.* 5. Anton. Gomez *ad clausul.* 7. *Bullæ, num.* 5. Acosta *ibi, quæst.* 81. & alij plures.

11. Dicendum igitur est, hanc tertiam sententiam satis probabilem esse, sempérque in praxi fore consulendam: secundam verò sententiam probabilem esse, & securam, tum ob eius rationem, tum ob Doctorum authoritatem. Neque obstat fundamentum primæ sententiæ: quia esto, præscribatur lege ieiunij, ne bis reficiaris: id tamen præcipitur dependenter ab obligatione abstinendi à carnibus. Quare hac detracta nulla alia obligatio subsistit. Secùs verò, est si ob ætatem vel aliam causam solutus esses à lege binam comestionem prohibente: non inde infertur, te solutum esse à lege abstinendi à carnibus: quia illud est minus, accessorium ieiunio: probaríque facilè potest ex reg. iuris, in 6. *Cui licet, quod est plus, licet vtique, quod est minus.* & ideò cui licet esus carnium, licet bina comestio: at, non cui licet, quod est minus, scilicet, bina comestio, licitum debet esse, quod est plus, scilicet, carnes comedere. Deinde non obstat, quod ex Bullis antiquis adducitur: quia illa verba iam expuncta sunt, fortè ne ansa daretur adhærendi illi sententiæ, & iudicandi, posse essentialiter cum esu carnium ecclesiasticum ieiunium consistere. Quapropter Summus Pontifex solùm de his, quibus licent, lacticinia, affirmat, ieiunio satisfacere, si in reliquis seruent ieiunij formam, tacitè indicans comedentes carnes ieiunio satisfacere non posse.

12. Tertia difficultas est, an dispensatus ad esus carnium, possis simul cum carnibus pisces comedere? Non est dubium, omissa dispensatione edendi carnes, te posse piscibus vesci, tametsi aliquale salutis damnum sentias: quia obseruandum Ecclesiæ commune præceptum sufficiens causa est permittendi salutis damnum. Quæstio igitur procedit, casu, quo vtaris dispensatione edendi carnes, an simul possis piscibus vesci? Cui quæstioni breuiter respondeo cum Acosta *quæst.* 80. *in Cruciat.* Villalob. 1. *p. sum. tract.* 23. *difficult.* 8. *n.* 11. Thom. Sanch. *lib.* 3. *de dispensat. disp.* 1. *n. vlt.* & *in sum. lib.* 4. *cap.* 11. *n.* 37. Ioann. Sanch. *in select. disp.* 51. *n.* 21. & 22. Filliuc. *t.* 2. 2. *tract.* 27. *c.* 3. *n.* 54. per se loquendo, ne officiat saluti, licere: quia nulla lege esus piscium interdictus est: si autem saluti noceat, legem temperantiæ violabis leuiter, aut grauiter pro salutis dispendio, & nocumento.

13. Sed, quid, si Episcopus sub excommunicatione prohibeat, vti prohibitum est in pluribus diœcesibus, ne dispensati ad esum carnium, simul cum illis pisces edant, peccabilne pisces edendo? Respondet Ioann. Sanch. *in select. disput.* 51. *n.* 20. & 21. Si causa excitandi appetitum, comedas pisces, non peccaturum: quia præceptum positiuum abrogare non debet, quod iure naturali deberur. Neque item, si comedas pisces suaues, etiam absque causa, vel in ea quantitate, quæ tuæ saluti non noceat: quare, inquit prædictus Author, hoc præceptum violare tantùm censeberis, quando pisces simul cum carnibus edes, quorum esus graue tuæ saluti nocumentum inferat. Hæc sententia sustinenda non est, quippe aliena prorsus est à veritate. Finis namque huius præcepti positiui non est saluti corporali subditorum consulere: sed fidelium ædificationi: ne, inquam, dispensati in lege abstinendi à carnibus voluptati incumbant loco pœnitentiæ, quam alij præstant: ipsique præstare tenebantur: quapropter esus piscium, simul & carnium, esto nociuus non sit, prohibitus censetur. Pro esu namque nociuo opus non erat episcopalis prohibitio, cùm iure naturæ prohiberetur. Neque permittendus est esus piscium ad excitandum appetitum, nisi forte in tam leui quantitate, vt in considerationem non veniat. Nam esto, iuri naturali non repugnet, media assumere ad appetitum excitandum: non tamen iuri naturali debetur omnia media assumere: quinimò iuri naturali est conforme ab aliquibus abstinere ob bonum virtutis, præceptorum obseruationem, & fidelium ædificationem.

§. II.

Expenditur priuilegium de esu lacticiniorum, & ouorum.

1. *Quid iure communi statutum sit?*
2. *Extra Quadragesimam aliqui tenent, oua, & lacticinia iure communi prohiberi.*
3. *Verius est sola consuetudine.*
4. *Quid Bulla priuilegium concedat.*
5. *Non prodest hoc priuilegium extra Hispaniam.*
6. *Qui excipiantur ab hoc priuilegio.*
7. *Dominicis Quadragesimæ negant plures, exceptas personas posse vesci ouis, & lacticiniis.*
8. *Oppositum satis est probabile.*
9. *Quid dicendum.*

1. IVre communi oua, & lacticinia prohibita esse tempore Quadragesimæ non solùm sub veniali culpa (vt immeritò placuit Fagund. *de quinque Eccles. præcep. lib.* 4. *c.* 2. *n.* 6. motus authoritate Glossæ *in c. Denique dist.* 4. quam Glossa, etsi plures excussiones reuoluerim, inuenire non potui,) sed etiam sub graui culpa, ex dicto c. *Denique.* vbi omnes Doctores norant apud Lessium *de ieiunio, dub.* 2. §. *Porrò.* Ioan. Sanch. *disp.* 51. *n.* 18. idcóque hoc pro certo supposito, inquirunt, an extra Quadragesimam vigiliis, & feriis sextis totius anni, feria secunda, & tertia Rogationum sit obligatio ex iure communi scripto abstinendi ab ouis, & lacticiniis.

2. Couarru. *lib.* 4. *var. c.* 20. *n.* 15. inquit, vniuersaliter oua, & lacticinia vetita esse in omnibus ieiuniis ex sexta Synodo generali *can.* 56. vbi dicitur: *Visum est, vt omnis Dei Ecclesia, qua est in vniuerso terrarum orbe, vnum ordinem sequens ieiunij perficiat, & abstineat sicut ab omni mactabili, sic ab ouis, lacte, & caseo, quæ quidem sunt fructus eorum, à quibus abstinemus.* Et probari potest primò ex D. Thom. 2. 2. *q.* 147. *art.* 7. & Glossa *Admonete.* 33. *qu.* 2. dicentibus, ideò in Quadragesima præscriptam esse abstinentiam ab ouis, & lacticiniis: quia à carnibus veriti trahunt originem, & magnam cum carnibus affinitatem habent. Sed hæc ratio æquè militat in aliis ieiuniis extra Quadragesimam, & in omnibus diebus, in quibus esus carnium prohibetur. Ergo, &c. Secundò, Bulla ab indulto edendi oua, & lacticinia excludit Patriarchas, Primates, Episcopos, Presbyteros, &c. pro diebus Quadragesimæ *tantùm*: quæ particula, *tantùm*, inutilis esset, si aliis temporibus, præter Quadragesimam, prohibita nō essent oua, & lacticinia. Tertiò, de essentia ieiunij tria sunt, abstinentia ab aliquibus cibis, abstinentia plurium refectionum, certa refectionis hora. At de essentia ieiunij quadragesimalis est abstinentia non solùm à carne, sed ab ouis, & lacticiniis: ergo idem erit de reliquis ieiuniis. Fatetur tamen Couar. in terris iam diu possessis à Christianis hoc ius scriptum contraria consuetudine abrogatum esse, sicuti Lessius *dicto dub.* 2. §. *Quoad primum.* affirmat Belgio, quibusdam in locis, fere per totam Quadragesimam vesci posse ouis, & lacticiniis.

3. Sed recedendum non est à communi sententia Theologorum, & Canonistarum, asserentium, sola consuetudine prohiberi oua, & lacticinia in reliquis ieiuniis extra Quadragesimam. Sic habet D. Th. 2. 2. *q.* 147. *art.* 8. *in corp.* & *ad* 3. Paludan. *in* 4. *dist.* 15. *quæst.* 4. *art.* 4. Richar. *art.* 3. *q.* 5. *ad vlt.* Quand. *dist.* 26. *propos.* 52. Angel. *Ieiunium,* §. 5. Syluest. *ibi q.* 5. Armilla *initio.* Nauarr. *cap.* 21. *num.* 15. Cordub. *in sum. quæst.* 60. Medin. *lib.* 1. *sum. cap.* 14. §. 10. *fol.* 98. Alcozer. *cap.* 14. Pedraza *in* 3. *mand. cap.* 14. Lessius *dicto dub.* 2. & omnes communiter Ratio est: quia nullibi extat tale ius. Nam, quod adducitur ex sexta Synodo non vrget. Etenim (vt inquit Quand. *suprà,* §. *Quidam*) sermo est ibi de sabbatis, & Dominicis Quadragesimæ, in quibus aliqui Armenij ouis, & lacticiniis vrebantur, quos præcepit sexta Synodus conformari in hac parte cum reliquis fidelibus, quibus iuxta Gregor. *ibi cap. Denique, dist.* 4. interdicta sunt oua, & lacticinia. Deinde non obest ratio

ratio. Nam esto, Ecclesia mota fuerit ad prohibenda lacticinia in Quadragesima: quia à carnibus trahunt originem: noluit tamen in omnibus anni ieiuniis prohibere, ne vehementer emungens sanguinem eliceret. Illa verò exclusiua, *tantum*, cuius mentio fit in Bulla, apposita est ob consuetudinem alicubi in Hispania, & quibusdam Galliæ partibus vigentem, vt inquit Nauarr. *cap.21. n.15.* abstinendi à lacticiniis in omni ieiunio, vel ad tollendos scrupulos, qui oriri possunt ex vsu ouorum, & lacticiniorum in illis diebus, dum quis dubius, & anceps est, an sit, vel non sit consuetudo edendi lacticinia, cuius anxietatis quietem operatur securitas orta ex hoc Bullæ priuilegio. Vasquez *1.2.t.2.disp.177.c.6.n.54.* Ioan. Sanch. *disp.51.select.n.19.* testantur, in Hispania nullam esse consuetudinem, quæ obligare posset. Nam, cùm consuetudo introduci, & conseruari debeat à maiore parte Communitatis, & maior pars Communitatis in Hispania ex priuilegio Cruciatæ vescatur ouis, & lacticiniis in omni ieiunio extra Quadragesimam; efficitur, nullam vigere consuetudinem posse abstinendi ab ouis, & lacticiniis. Ad illud verò, quod obiiciebatur de essentia ieiunij, respondeo, essentiam ieiunij esse abstinentiam à carnibus, vt carnes distinguuntur à piscibus, non ab ouis, & lacticiniis, nisi in Quadragesima, semoto priuilegio, & in aliis ieiuniis ratione consuetudinis. Vnde, cùm præcipitur ieiunium, directè indicitur abstinentia à carnibus vbique, & à lacticiniis iure communi in Quadragesima, & in aliis diebus ieiunij, dum inualuerit interdicens consuetudo. Srandum ergo est consuetudini ciuitatis, oppidi, vel prouinciæ, de qua nihil certum statuere possum, cùm ex facto pendeat. Solùm aduerto cum Nauarr. & communi sententia, consuetudinem præscribi quadraginta annis, ex cap. *de consuetudine*. His positis.

4. Priuilegio Bullæ permittitur, vt in diebus Quadragesimæ, & in omnibus aliis diebus prohibitis omnes sumentes Bullam possint ad libitum vesci ouis, & lacticiniis: sed non lardo, aut sagimine, vulgò, *manteca de puerco*: his enim non licet vti, nisi in illis partibus, vbi consuetudo fuerit recepta, sicuti fertur esse in Gallæcia, & Peru, propter olei penuriam.

5. Circa quod priuilegium obserua primò, tibi non prodesse extra regna Hispaniæ existenti, tametsi in Hispania Bullam susceperis: quia sic cauetur in Bulla Latina his verbis: *Item, vt dicto anno durante, in omnibus, & singulis regnis*, &c. *& non extra illa*. Et quamuis Commissarius in Bulla Hispana conticuerit hanc limitationem: standum est bullæ Latinæ, quam non potest ipse sic transcribere, vt substantiam priuilegij mutet.

6. Secundò obserua, ab hoc priuilegio excipi Patriarchas, Episcopos regulares, Presbyteros, &c. pro diebus quadragesimalibus tantùm. Vnde in reliqua parte anni eis licebit ouis, & lacticiniis vesci, siue iure scripto, siue ex consuetudine vesci prohibeantur. Nomine, *Regulares*, omnes Religiosi vtriusque sexus comprehenduntur: sed non Nouitij, qui in odiosis, qualis est hæc restrictio, nomine Religiosi non veniunt, ideóque vesci possunt ouis, & lacticiniis, sicuti sæculares, virtute huius priuilegij, vt benè notauit Cordub. *lib.1. qq. q.30.* aliis relatis Rodrig. *in Cruciat. §.6.n.9.* Fœminæ item voris solēnibus non astrictæ, nullámq; seruātes clausurā, vulgò dictæ, *Beatæ & Eremitæ*, nullis Religionis, & obediētiæ regulis alligati, & Commēdatarij vxorati, qui non sunt verè Religiosi, etsi seruēt modū aliquem Religionis, vt docet S. Thom. *2.2.q.186.art.4.ad 3.* eodē priuilegio Bullę gaudere: possunt. Denique, fruuntur hoc priuilegio Commendatarij militares S. Ioannis, & omnes Presbyteri sexagenarij, vt expressè habetur in dicta Bulla.

7. Superest dicidendum, an supradictæ personæ exclusæ à priuilegio edendi oua, & lacticinia in Quadragesima, illis vesci possint in Dominicis diebus? Supponit quæstio, absque priuilegio licitū nō esse illis Dominicis vesci ouis, & lacticiniis *ex can. illo 56.* sextæ Synodi generalis, iuxta Ouādi declarationē: sicque videtur consuetudine receptum: tametsi sciam, viros doctos, vt notat Palacius *in 4.dist.15.disp.8.* Emman. Rodrig. *§.6.n.8.* asseruisse, nullo iure Dominicis prohibita esse oua, & lacticinia, quia hæ Dominicæ nō videtur cōprehēdi in Quadragesima, siquidē absq; illis quadragenarius numerus cōpletur.

Negant plures Bullæ priuilegium prodesse: sic Anglis. *q.9. de abstinentia à cibo difficult.7.* Rodrig. *in explicat. Bullæ, §.6.n.8.* vbi affirmat, se audiuisse à Commissario, sic Pontificem cōsultum de hac re respōdisse. Villalob. *clausul.7.n.11.* Henriq *lib.7. de indulg.c.13.n.10.* Th. Sanch. *lib.4.c.11.n.53.* Ioan. Sanch. *disp.52.n.25.* vbi testatur, vidisse declarationem Greg. XIII. de hac re. Et inde sumitur præcipuum fundamentum huius sententiæ: nam, cùm priuilegium extendi non possit vltra voluntatē concedentis, Pontifex concedens hoc priuilegium declaret, ad Dominicas Quadragesimæ non extendi posse. Deinde, quia vt cōstat ex *c. Denique. dist.4.* ea, quæ originē trahunt à carnibus, prohibitis carnibus prohibita esse censentur. Denique, quia nomine *quadragesimalium dierum*, secundùm stylum & communem vsum Dominici dies videntur comprehendi.

8. Nihilominùs Cordub. *in sum.q.8 fol.437.* Palacios *in 4.dist. 15.disp.8.fol.127.* Nusio Cabezudo *1.de pœnit. in expos. Bullæ, §. 8.dub.5.* Llamas *3.p.c.5.§.26. in fine.* Anton. Gomez *in explicat. Bullæ, clausul.7.n.7.* Villalob. *n.11.* & quam plures alij Magistri satis probabile existimant, priuilegium Bullæ pro Dominicis prodesse. Primò, quia per dies quadragesimales non intelliguntur Dominicæ, ex Gregor. *in c. Quadragesima de consecrat. dist.5.* iuncto c. *Denique dist.4.* Nam esto, antiquitùs Quadragesima dies Dominicos comprehenderet, teste Speculatore *in ration. diuinor. Offic. lib.6.c. de Dominica prima Quadragesimæ*, & colligitur manifestè ex dicto c. *Quadragesima*. quia Quadragesima incipiebat à prima Dominica. At Gregor. *in dicto c. Quadragesima*. dies Dominicos à Quadragesima subtraxit, & loco illorum addidit quatuor dies Dominicæ Quinquagesimæ, & duos ex hebdomada sancta. Ergo pro Dominicis priuilegium Bullæ prodesse poterit. Secundò, in aliis ieiuniis per annum prodest Bullæ priuilegium. Ergo prodesse poterit in Dominicis Quadragesimæ, qui non sunt dies ieiunij, sed solùm abstinentiæ. Tertiò, quia Quadragesima specialiter excluditur ab hoc priuilegio in reuerentiam ieiunij à Christo Saluatore nostro exhibiti: at dies Dominici hoc ieiunium non repræsentant: siquidem in illis non ieiunatur. Ergo in illis locum non habet priuilegij exclusio. Quartò, & præcipuè, quia Bulla Latina, ad cuius normam Hispana intelligenda, & regulanda est, tantùm excludit à priuilegio ieiunia Quadragesimæ, sub quibus manifestum est, dies Dominicos non comprehendi. Verba Bullæ Latinæ concessæ à Gregor. XIII. die 5. Martij, anno 1574. cuius tenorem successores Pontifices sequuntur, hæc sunt: *Insuper declaramus, intentionis nostræ fuisse, & esse, sub indulto vescendi ouis, & lacticiniis Prælatos, Archiepiscopos, aliósque Superiores, & inferiores, necnon alias personas ecclesiasticas regulares, & qui in ordine Presbyteratus fuerint sæculares, extra quadragesimalia ieiunia tantum in omnibus aliis temporibus, & ieiuniis totius anni comprehensos esse, & ipsis extra dicta tempora quadragesimalia, eis vti licere.* Ecce quomodo Pontifex permittit illis personis, extra ieiunia quadragesimalia vti ouis, & lacticiniis. Ergo poterunt illis vesci in Dominicis. Neque obstat, quòd Commissarius transcribens Bullam solùm dixerit, *tan solamente en los dias de Quaresma*: quin addiderit, *ieiunij*: quia, cùm in rigore soli dies ieiunij sub Quadragesima comprehendantur, vt probatum est: satis intellexit, solos dies ieiunij explicari illis verbis. Non enim Commissatio permissum est mutare priuilegium plumbeæ, cùm ex Latino idiomate in vulgarem linguam vertit, quinimò, vt testatur Emmanuel *dicto §.6.n.8.* Nauarr. *c.27.n.62.* in casum reseruatum Bullæ Cœnæ incideret, si substantialem faceret mutationem. Ergo Commissarius per dies quadragesimales non potest dies Dominicos intelligere, cùm Bulla Latina solos dies ieiunij intelligat.

9. In hac quæstione dicendum existimo, in rigore hanc secundam sententiam probabilem esse, & secura conscientia sequi posse, quousque illa prædicta declaratio Pontificis, quam Doctores referunt, authenticè publicetur, & iuridicè constet.

PVNCTVM VIII.

De facultate eligendi Confessorem.

PRiuilegij summa sic habet: *Item, paraque con mas puridad, y limpieça de sus conciencias puedan hacer oracion, concede su Santidad à todos los susodichos, que puedan eligir por Confessor qualquier Presbytero secular, ò regular, de los aprobados por el Ordinario, el qual les pueda absoluer vna vez en la vida, y otral en el articulo de la muerte, de qualesquier peccados, y censuras, aunque sean de los reseruados, y reseruadas à la Sede apostolica y de los declarados en la Bula de la Cena Domini, excepto del crimen, y delito de la heregia, y de la censuras, y pecados ne reseruados à la Sede apostolica, los puedan absoluer tantas, quantas veces los confessaren con penitencia saludable, conforme à las culpas. Y en caso que sea necesario satisfacion para conseguir la dicha absolucion, la hagan por sus personas, y auiendo impedimento, la puedan hacer sus herederos, ò otros por ellos.*

§. I.

Qui Confessarius, & qualiter absoluere, possit à peccatis reseruatis habentem Bullam.

1. *Confessarius debet esse approbatus ab Ordinario, & à quo Ordinario.*
2. *Parochus, dum Parochus est, vbilibet eligi potest.*
3. *Approbatus per examen, vel alias, qualiter eligi possit.*
4. *Qualiter regulares eligi possint.*
5. *Hic Confessarius te absoluere potest ab omnibus peccatis reseruatis Sedi apostolicæ semel in vita, & semel in morte.*
6. *An à peccatis reseruatis Pontifici, si occulta sint, possis sæpè absolui? Affirmat Sanch.*

7. *Verius videtur semel tantùm absolui posse.*
8. *Fit satis opposito fundamento.*
9. *Nomine articuli mortis præsumptus intelligitur.*
10. *Quid operetur hoc priuilegium.*
11. *In articulo mortis non teneris sumere Bullam, vt absoluaris à reseruatis.*
12. *Pro omnibus peccatis, excepta hæresi, est priuilegium.*

1. EXpresè bulla requirit, debere esse confessarium ab Ordinario approbatum: sed quia ordinarius esse potest, vel loci, in quo fit confessio, vel pœnitentis, vel confessarij, ideo non est certum, à quo approbatio danda sit. Probabilius existimo, necessariò esse concedendam ab ordinario confessarij: quia est actus iurisdictionis in confessarium exercitæ, vti dixi *tractat. de pœnitentia, part.* 17. §. 3. Neque reputo improbabilem sententiam Henriq. *l.* 7. *de indulgentiis, cap.* 12. *num.* 4. *& in comment. litt.* O. Emmanuel Sà *verbo Confessor, num.* 6. *de edition. genuina.* asserentium, cuiuslibet Ordinarij. siue loci, siue pœnitentis, siue confessarij approbationem sufficere: quia nec bulla, nec concilium limitarunt. Non est igitur à nobis in hoc priuilegio, quod latè debet interpretari, limitatio adhibenda.

2. Hinc infero, parochum, dum parochus est, eligi posse vbilibet virtute bullæ, sicuti dixi *dicto punct.* 17. § 2. *num.* 7. *&* 8. quia vbilibet est parochus, & beneficium retinet, ratione cuius censet Concilium, esse idoneum ad confessiones audiendas. At si parochus à beneficio remoueatur, vel illud renunciet, si aliam non habeat approbationem, nequaquam eligi poterit: quia eius approbatio beneficio annexa est, vt latius probaui *tract. de pœnitent. dicto punct.* 17. §. 4. *num.* 1. Quicquid contrà sentiat Villalob. *in explic. cruciat. tr.* 27. *claus.* 9. §. 1. *in fine.*

3. Infero secundò, si per examen sacerdos approbatus sit, durante approbatione eligi potest, vt de se constat, tametsi approbatio solùm pro limitato tempore fuerit concessa: quia verè est approbatus. Finito verò illo tempore non est censendus approbatus, vti probaui *dict.* §. 4. *num.* 2. tametsi Sebastian. de Acosta *in Cruciat. quæst.* 39. *in fine.* contrarium sentiat: inquit enim, confessorem expositum in aliqua parochia, loco, vel diœcesi pro certo tempore, transacto illo tempore, etiamsi licentia non reformetur, posse eligi per bullam, quia expositus ad tempus simpliciter est approbatus ab Ordinario, quousque ex causa legitima reprobetur, & indignus iudicetur. Consentit ex parte Rodrig. §. 9. *n.* 33. loquens de religiosis, quos dicit posse eligi virtute bullæ, si approbati sint ab Ordinario pro limitato tempore, eo, transacto, quando hæc limitatio apponitur ad vexationem eis faciendam (quod non est præsumendum:) secùs si vt curam, & diligentiam adhibeant in studendo: quia non fuerunt iudicati satis sufficientes, nisi ob spem nouæ diligentiæ in studiis adhibendæ. Quòd si sacerdos ad viros, & non ad fœminas approbetur, vel ad certum genus personarum, esto, plures censeant, & satis probabiliter non posse ab aliis per bullam eligi; contrarium, vt probabilius, firmamus, §. 2. *num.* 10. eò quòd in ipso verbo bullæ verificentur: siquidem eligitur ab ordinario approbatus.

4. Qualiter autem religiosis, & sæcularibus approbatio semel concessa reuocari possit, & effectum reuocatio habeat, tradidimus *dicto tract. de pœnitent. p.* 17. §. 4. Illud aduerto regulares semel approbatos in vnico Episcopatu, eligi posse virtute bullæ in illo Episcopatu, siue iustè, siue iniustè approbatio reuocetur: quia bulla Latina sic habet: *Quoad regulares sufficiat, quòd talis confessor fuerit semel approbatus.* & notauit Rodrig. §. 9. *n.* 31. *&* 32.

Hic igitur confessarius approbatus, & à te electus poterit te absoluere ab omnibus peccatis, quæ Sedi apostolicæ reseruata non sunt, toties, quoties, durante anno in ea incideris: à reseruatis verò Sedi apostolicæ, excepto crimine hæresis, semel tantùm in vita, & semel in morte potest, quia sic cauetur in bulla; & late, & eruditè probat Acosta *quæst.* 63. *& seqq.*

5. Sed est difficultas, an hæc vnica absolutio intelligenda sit de peccatis eiusdem speciei, & non de peccatis in specie diuersis. Non enim desunt, qui arbitrentur, de peccatis eiusdem speciei intelligi debere. Quare si in peccata diuersæ speciei labaris, credunt, te posse pluries absolutionem obtinere. Sed est sententia improbabilis absque vlla apparenti ratione, & contra bullæ tenorem: tantum enim concedit, vt à reseruatis sedi apostolicæ semel in vita, & semel in articulo mortis absolui possis. Si autem pro diuersitate peccatorum obtinere absolutionem posses; non semel tantùm, sed pluries posses eam absolutionem obtinere, deberetque bulla saltem dicere, vt posses semel in vita, & in morte à quolibet peccato reseruato obtinere absolutionem: cùm autem id non exprimat; sed potiùs dicat, vt semel absolui possis, efficitur manifestè, obtenta absolutione à reseruatis, nulla ratione te posse virtute illius bullæ aliam à reseruatis obtinere. Atque ita tenet Rodriguez §. 9. *numer.* 35. Acosta *quæstiunc.* 70. Villalob. *clausul.* 9. §. 2. *numer.* 5. Dixi *virtute illius bullæ*: nam, si aliam suscipias, vt suscipere potes; sed non plures, potes iterum in vita, & in morte absolui, siue ab eisdem peccatis specie, siue à diuersis.

6. Sed, quid, si illa peccata Pontifici reseruata occulta sint neque ad forum contentiosum deducta, poterisne absolui non semel tantùm, sed toties, quoties? Affirmat Thom. Sanchez, *l.* 4. *in Decalog. c.* 54. *n.* 27. Quia iam illa peccata non sunt Pontifici reseruata, sed Episcopis, quibus ex Trident. concessa est facultas absoluendi ab omnibus casibus occultis, quæ facultas, cùm generalis sit, & omnibus Episcopis ob eorum dignitatem facta, pontificiam reseruationem videtur de medio tollere, sicuti si Episcopus sua constitutione synodali casus sibi reseruatos omnibus parochis concederet, reseruationem tolleret: quia non ex delegatione, sed iure ordinario illis ea facultas competeret.

7. Nihilominus, etsi sententia prædicta probabilis sit, oppositam probabiliorem censeo cum Henriquez *l.* 6. *de pœnitentia c.* 14. *quæst.* 7. Bannes 2. 2. *quæst.* 64. *articul. vltimo. ad finem.* Moueor: quia hi casus non committuntur Episcopis, tanquam Ordinariis, sed tanquam sedis apostolicæ delegatis, ac proinde non desinunt esse casus pontificij, & Pontifici reseruati: quia nemini alteri competunt iure ordinario; sed ex delegatione. Neque obstat, Episcopos eorum absolutionem delegare posse, possunt vtique: quia ea delegatio est perpetuò annexa dignitati, ac proinde tanquam ordinariâ delegari potest.

8. Ad fundamentum oppositum respondeo, prædictos casus competere Episcopis iure speciali delegationis, & non ordinario; ideoque reseruationem non perdere. Secùs esset, si constitutione synodali omnibus Parochis competerent episcopales casus, cessaret reseruatio: quia iure ordinario eis competerent, & non iure speciali delegationis, cùm Episcopi potestatem non habeant constituendi delegatos lege generali.

9. Nomine articuli mortis, pro quo hoc priuilegium conceditur, non solùm verus articulus, sed præsumptus, seu probabilis intelligitur, vt benè aliis relatis docuerunt Rodrig. *in Cruciat. §. 9. n.* 38. Anton. Gomez *ad decimam clausulam. n.* 13. *&* 14. Villalob. *claus.* 9. § 2. *num.* 7. Acosta *quæstiunc.* 71. Suarez *de pœnitentia. disp.* 26. *sect.* 4. *n.* 3. Et ratio videtur manifesta: nam si solùm pro mortis articulo vero hoc priuilegium concessum esset, vix eo vti posses, nescieus, an infallibiliter sis moriturus, sæpéque periculo nullitatis absolutio exponeretur. Deinde sumentibus aliam bullam eodem anno idem priuilegium absolutionis conceditur. Ergo signum est, non de vero articulo, sed de præsumpto intelligi concessionem; semel autem eo priuilegio vtens, nequis iterum eo gaudere, durante anno; tametsi in periculum mortis incidas, nisi aliam bullam sumas, vt sumere potes: quia bulla expresè restringit, vt semel tantùm eo vti possis: secùs esset si eam non apposuisset restrictionem.

10. Quòd si inquiras, quid operetur hoc priuilegium absoluendi à reseruatis in articulo mortis; siquidem iure communi in eo articulo nulla est reseruatio iuxta text. *in c. Pastoralis de officio Ordin. & c. Eos, qui de sentent. excomm. in* 6. & Trident. *sess.* 14. *cap.* 7. Facilè respondetur operari quidem hoc priuilegium, vt possis in eo articulo à quolibet approbato absolui præsente proprio Sacerdote, quod secundùm probabiliorem sententiam licitum non erat. Secundò, vt sic absolutus maneas tam à peccatis quàm à censuris, vt non tenearis postmodum, si mortem effugias, coram superiore comparere: quam obligationem subires, si ex hoc, vel simili priuilegio absolutionem non impetrasses; sed solùm ob vrgentem necessitatem, iuxta text. in *c. Eos, qui. de sentent. excomm.* & tradit. Suar. *de pœnit. disp.* 30. *sect.* 3. *a n.* 5. Sanchez *l.* 2. *Decalog. cap.* 13. *num.* 31. *&* 32. Villalob. *claus.* 9. § 2. *num.* 7. Anton. Gomez *claus.* 10. *num.* 16. & alij.

11. Vnum tamen placet aduertere cum Sanch. *l.* 2. *summ. cap.* 13. *numer.* 14. te in articulo mortis constituendum, & casus habentem reseruatos obligatum non esse sumere bullam, vt ab eis absoluaris: sed poteris à quouis confessore absolui; cum obligatione tamen comparendi, si absolutio fuit à censuris reseruatis Pontifici, ex text. in *c. Eos qui de sentent. excom. in* 6. Quia nemo tenetur quærere priuilegium; sed potest vti beneficio communi iuris. Excusaberis postmodum ab obligatione comparendi, si sumpta bulla per Confessorem electum absoluaris, ac si nunquam absolutus esses: quia ex priuilegio vices superioris gerit, vt benè notauit Sanchez *dicto l.* 2. *in Decal. c.* 13. *n.* 32.

12. Quod ad peccata attinet, ad omnia extenditur dictum priuilegium, crimine tantùm hæresis excepto, ob eius grauitatem, Hæresis autem intelligi debet exterior; nempe quæ ipsomet actu exteriori declaretur, & manifestetur, vt latè expendit Sanch. *l.* 2. *in Decalog. capit.* 10. *&* 11. & nos diximus *tr.* 4. *de fide*, vbi *de hæres. eiusque absolut.* Reliqua verò peccata, quantumuis grauissima, & etiam commissa sint post bullam susceptam

ceptam : quinimò esto, fuerint commissa fiducia absolutionis obtinendæ per Cruciatam , possunt absolui, sicuti dixi *tract. precedenti punct. vlt.* de Iubileo: quia nulla est facta in prædicto priuilegio limitatio. Ergo absque fundamento adhiberetur, argum. text. in cap. *Solitæ sunt. de maiorit. & obedient.* cap. *Porrò.* cap. *Cùm & plantare. de priuilegiis*, ideòque cùm Pontifex intendit , ne priuilegium prosit delinquentibus , ex illius fiducia id exprimit, vt videri potest in Bulla compositionis, & pluribus comprobat Nauarr. *de Indulgent. notab. 30. numer. 7.* Cordub. *lib. 5. de indulgent. quæst. 37. proposit. 3.* Cùm ergo in præsenti id non exprimat, manifestum est ; priuilegium prodesse : & ita , præter Doctores *ibidem* relatos , docent Suar. *tom. 2. de relig. lib. 6. c. 13.* Sanch. *in Decal. lib. 4. c. 58. n. 18.* Ioan. de Salas *in manuscriptis, q. 2. de expos. Cruciat.* Cordub. *lib. 5. de indulgent. q. 37. & 74.* Villalob. *claus. 9. Bulla, n. 19.*

§. II.

An Religiosi aliorum Ordinum à Societate virtute Bullæ absolui possint à peccatis eorum Superioribus reseruatis.

1. *Affirmant plures, & quibus probent.*
2. *Negant alij probabilius.*
3. *Expenduntur aliquæ rationes, quibus alij suam sententiam firmant.*
4. *Dissolicent prædictæ rationes.*
5. *Fit illis satis.*
6. *Decisio quæstionis.*
7. *Quid dicendum de Nouitijs.*

1. PLures Doctores non infimæ notæ sentiunt, posse Religiosos , sicuti sæculares, virtute Bullæ eligere Confessorem, qui eos, inconsulto Prælato, à reseruatis absoluat. Sic docuerunt plures Magistri Salmaticenses de hac re consulti, teste Villalob. *tract. 25. claus. 9. n. 13.* Basil. de Leon. *in Manuscript. in explic. Cruciatæ, q. vlt.* Eusebius de Herrera Augustinianus *de statu religioso. dec. 9. pert. tot.* Ioan. Sanch. *in select. disp. 43. n. 10. in fine, & n. 13.* §. *Fateor.* & probabilem reputat Cordub. *de indulgent. quæst. 49.* Emman. Rodriguez *in explicat. Cruciat. §. 9. n. 24. & 25.* Fundamentum est : quia Bulla æquè Religiosis, ac sæcularibus concedit facultatem eligendi Confessorem, sicuti & alia indulta, Indulgentias, & priuilegia. Nam in ipsa Bulla habetur: *in Monasteriis, etiam Mendicantium si pro quolibet denario Religiosorum militem mittant : sin minùs de suis bonis liberaliter erogauerint , Indulgentiam plenariam consequantur.* Quibus autem indulgentia conceditur, concessa est facultas eligendi Confessorem, vt constat ex illis verbis. *Item concede su Santidad à todos los susodichos,* &c. At hæc facultas priuilegiis concessis ab Alexand. VI. Innocentio VIII. Leone X. Pio V. & Clemente VIII. quorum meminerunt Rodriguez Collector priuilegiorum, Acosta, & alij referendi ; non potest censeri reuocata. Primò, quia est facultas onerosa, & remuneratoria, quæ nunquam præsumitur reuocari, nisi illius fiat expressa mentio , & compensatio reddatur , vt pluribus firmaui *tract. de legib. disp. 4. part. 21. §. 2.* Secundò, quia, esto, reuocaretur prædictis priuilegiis : noua tamen Bullæ concessione vigorem recuparet : quod non leuiter indicant tot priuilegiorum in contrarium repetitiones : si enim quodlibet ex illis priuilegiis noua Bullæ concessione non reuocatur ; sed firmum persistit : vt quid tot multiplicantur ? Tertiò, prædicta priuilegia, quibus Bullæ facultas restringitur, non videntur à Religionibus acceptata : sed illis non obstantibus , ex tacito Prælatorum consensu Religiosi absque vllo scrupulo Bulla vtuntur ad eligendum Confessorem; vti docet Henriquez *lib. 6. cap. 16. in comm. litt. P.* Ergo facultas in Bulla contenta firma persistit. Quòd si dicas, ea priuilegia acceptatione non indigere : quia propriè non sunt priuilegia, & concessiones : sed generalis facultatis eligendi Confessorem , quæ in Bulla conceditur , declarationes : obstat : quia ea declaratio non continebatur in prædicta facultate generali , cùm potiùs illi contraria sit : quando autem legis declaratio nouum ius constituit , neque in lege contentum , eandem promulgationem, & acceptationem expostulat , ac si esset lex nouiter constituta.

2. Nihilominùs censeo verius, prædictis Religiosis Bullam non prodesse quoad facultatem eligendi Confessorem, absoluendique à reseruatis. Moueor : quia est sententia ferè omnium Doctorum , qui sua scripta typis mandarunt : sic enim tradit Ledesm. 2. *part. 4. quæst. 29. art. 2.* Collector. priuileg. *in Compend. Mendicant. verb. Cruciata , & verb. Absolutio quoad Fratres ,* & *ibi* Cordub. *in annotat. & super Reg. D. Francisci, cap. 7. quæst. 8. punct. 2.* & Compend. Bernard. *verbo , Bulla Cruciata.* Passarell. *de priuileg. Minor. cap. Ferd. de Castro. Sum. Mor. Pars IV.*

10. Sorbus post Compend. Mendicant. *pag. 544. & verbo Cruciata.* Henriquez *libr. 6. cap. 6. §. 9. & cap. 16. n. 7. & lib. 7. cap. 22.* Candelab. aureum 1. *part. de absolut. num. 25. aliàs 35.* Rodriguez *qq regular. 1. tom. quæst. 21. art. 10. & in explicat. Cruciatæ, §. 9. num. 24. & seq.* Sebastianus de Acosta *quæst. 107.* Villalob. *clausul. 9. §. 3. num. 14.* Garcia *de benefic. 2. p. cap. 5. à num. 60. & seqq.* Suarez *t. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 16. à num. 3.* Vgolin. *de offic. Episcop. cap. 7. §. 2. num. 8.* Secundò, quia esto: in Bulla æquè Religiosis , ac sæcularibus concessa fuerit potestas eligendi Confessorem , & absoluendi à reseruatis. At Alexand. V. I. sicuti refertur in Compend. Ordinis Cistercienſ. *verbo, Bullæ Cruciatæ, §. 1. & in tomo priuilegior. eiusdem Ordinis, priuileg. 16. num. 7.* prohibuit Cistercienſibus Cruciatæ vsum : & Innocent. VIII. relatus in Compend. priuileg. Mendicant. *verbo, Confessiones, & Confessores §. 6.* eundem vsum Augustinianis prohibuit: quam prohibitionem ad Minores extendit, vt constat *ex eodem priuileg. verbo , Absolutio ordinaria quoad Fratres, §. 12.* Quod confirmauit Leo X. relatus in eodem Compend. *§. 17. & 18. & verbo, Cruciata, §. 3. & 5. & ibi* Collector, & Pius V. pro Dominicanis, & nouissimè Clemens VIII. & Paulus V. pro omnibus Regularibus declararunt , nunquam esse, nec fore suæ mentis in facultate Cruciatæ , aliorúmque indultorum concedentium facultatem eligendi Confessorem comprehendere Religiosos. Ergo facta hac declaratione potestas, quæ generalis erat, restricta remanet : quæ tamen restrictio non tollitur per subsequentem Cruciatæ concessionem. Tum , quia semper præsumitur concedi sub ea limitatione, dum contrarium manifestè non exprimitur. Tum , quia satis in iure receptum est , speciem non derogari per genus , iuxta Gloss. fin. *in c. Generi. de reg. iuris, in 6.* & pluribus comprobaui *tr. 3. de legib. disp. 5. p. vlt. §. 4. n. 14.*

3. Alias rationes, meo iudicio, inefficaces cumulant in probationem huius sententiæ plerique ex supradictis Doctoribus, quas breuitatis causa omitto. Solùm aduerto , non mihi probari modum, quo Suarez suam sententiam firmat : existimat namque Bullam Religiosis non prodesse: quia illa facultas generalis eligendi Confessorem nunquam illis fuit concessa; sed semper ab illa fuerunt excepti. Ad quod asserendum mouetur, tum ex supradictis Bullis Leonis X. Pij V. Clementis VIII. & Pauli V. asserentibus, neque esse, nec fore Pontificis intentionem, Religiosos sub illa facultate comprehendere : & cùm sit lex declaratiua, extendi potest ad præterita. Tum ex ratione: quia in generali concessione non veniunt, quæ quis in specie non esset verisimiliter concessurus , *ex regula generali, de Reg. iuris, in 6.* At non est verisimile , hanc facultatem sic generalem eligendi Confessorem velle Pontificem Religiosis quibuscunque concedere. Primò, quia talis facultas in non leue detrimentum disciplinæ religiosæ , & obseruantiæ regularis cedit , vti dixerunt Pius V. & Gregor. XIII. & Clemens VIII. *in suis Bullis* Secundò, quia in Iubileis, quæ ad tempus, & ob aliquam occasionem specialem conceduntur, vbi hanc facultatem Religiosis Pontifex concedit, verbis claris, & manifestis id exprimit. Cùm ergo id non faciat in præsenti, non debet intelligi concessa. Tertiò, quia Trident. *sess. 25. cap. 10.* iudicans expedire Monialibus bis, vel ter in anno Confessores extraordinarios designari: statuit, vt ab Episcopo, vel earum Superioribus designentur: ergo non est credendum , hoc priuilegio. quod est quasi perpetuum , quia semper continuatur, remitti Monialibus eorum designationem , quoties sibi placuerit. Neque item mihi probatur secundum fundamentum, quo Suarez & plures alij mouentur , quod sic se habet. In vltima clausula Bullæ Commissarius suspendit omnes gratias, facultates, & indulgentias quibuscunque personis, Monasteriis, locis piis, &c. & postmodum inquit: *Exceptis, tamen quæ concessa sunt Ordinum Mendicantium Superioribus quoad eorum Fratres.* quæ exceptio , cùm generalis sit, cadit in omnia præcedentia: ac proinde non solùm excipit indulgentias, sed quaslibet facultates, quæ Superioribus concessæ sint. Ergo excipit facultatem , ne eorum subditi absque eorum licentia Confessorem eligant, & à peccatis absoluantur.

4. Hæ, inquam, rationes mihi non probantur. Existimo namque , facultatem in Bulla concessam eligendi Confessorem æquè Religiosis, ac sæcularibus competiisse: tum ex verbis generalibus, quibus Bulla vtitur *omnibus fidelibus, vtriusque sexus, cuiuscunque conditionis, & qualitatu,* &c. sub quibus necessariò veniũt Religiosi. Tum, quia expressè facta mentione, tũ Regularium , tum sæcularium, facultatem edendi oua , & lacticinia concedit , & plenariam indulgentiam, & facultatem eligendi Confessorem absque vlla distinctione , & à facultate edendi oua, & lacticinia in quadragesima Religiosos excipit : ergo, cùm in facultate eligendi Confessorem nulla fiat exceptio , sub illa comprehensi erant : & probatur ex concessione Gregorij XIII. facta Societati, quæ refertur in Comp. priuil. Societatis *verbo, Gratiar. vsus, §. 2.* Concedit namque Gregor. Superioribus Societatis , vt possint subditis vsum Cruciatæ cõcedere, & limitare, prout sibi visum fuerit. Idémque colligi

potest ex Vrbani Bulla *in sequenti pun.* inferenda, vbi manifestè supponit, per Bullam Cruciatæ in se spectatam omnibus Religiosis concedi facultatem eligendi Confessorem.

5. Neque obstant rationes, quibus Suarez mouetur: nam Innocent. Alexand. & Leo X. solùm dixerunt, non esse, nec fore suæ mentis, quòd Bulla Cruciatæ Religiosis prosit quoad potestatem eligendi Confessorem, non autem declararunt, à principio non profuisse, Pontificémque primò concedentem non habuisse intentionem: quinimò, etsi illam haberet, debeat exprimere, vt Religiosi ab vsu illius facultatis censerentur excepti. Quòd verò Clemens VIII. & Paul. V. addiderint, non fuisse eorum mentem Religiosos in prædicta facultate comprehendere: non probat, à principio comprehensos non fuisse: sed probat, post Bullas Alexandri, Innocentij, Leonis, aliórumque Pontificum iam non comprehendi. Ad rationem nego, Pontificum non fore in specie concessurum hanc facultatem Religiosis. Concessit vtique, vt sic Religiosi excitarentur ad subsidium ferendum bello contra Ecclesiæ inimicos, & fides dilataretur: neque illa concessio, quæ in vi priuilegij reuocabilis sit, cedere potest in graue Religionis detrimentum, aliàs iniquè processisset Pius IV. anno 1561. qui Bullam hoc tenore concessit, prout Ioan. de Salas *quæst. vlt. in explicat. Bulla*, testatur se vidisse: *Concede su Santidad, que todas las demas personas, aunque sean Religiosos, y de las Ordenes Mendicantes, sin que tengan licencia de sus Superiores, puedan tomar, y se escribir para ello gozen del dicho Iubileo plenissimo, y puedan eligir Confesor Clerigo, ò Religioso, el qual oida su Confesion, pueda absoluer de todos sus pecados, quanto quier graues, y enormes*, &c. Et infrà: *Y quiere su Santidad, que cada vez, que tomare esta Bula, gozen de nueuo de todas, las otras, que hubieren tomado, especialmente desta gracia, de eligir Confesor, y ser absueltos plenariamente, aunque sean, como dicho es, Religiosos, ò Religiosas, aunque sean mendicantes, sin licencia de sus Superiores.* At non est affirmandum, Pontificem in hac concessione peccauisse; sed, esto, minùs fuerit conueniens, non tamen absolutè iniquum. Etenim, sicut aliquibus hæc facilitas eligendi confessorem ansam peccandi præbet: aliis verò difficultas recurrendi ad Superiorem pro commissis, occasio est, ne statim à peccatis resurgant: sed in grauiora labantur, & continuò peiores fiant: quapropter & concessa facultas, & illius restrictio legitimos fines habere possunt. Quod verò ex Trident. adducitur, simile non est. Aliud enim est legem statuere, aliud priuilegium & ex causa onerosa concedere. Priuilegium namque fauorabilius debet esse, quam lex: quia id sonat nomen priuilegij, præcipuè cùm pro limitato tempore sit concessum. Adde Trident. non prohibere, quin pluries, quàm bis, vel ter Confessores designentur: sed præcipit, vt ad minus bis, vel ter fiat eorum designatio, quæ lex non impedit specialia priuilegia: neque specialia priuilegia eligendi Confessorem eam legem infirmant: sed potiùs eius intentum fouent.

Secundum argumentum de exceptione apposita in Cruciata minùs efficax est. Quia reseruatio casuum à Superioribus facta non est in fauorem Religiosorum, esto, cedat in illorum bonum: sed est in eorum grauamen: siquidem restringit facultatem eligendi Confessorem aliàs illis competentem: & cùm concessio facultatis sit fauor, illius restrictio, & denegatio onus erit. Non igitur ea exceptio intelligi potest de hac facultate: sed de facultate, quæ in fauorem Religiosorum cedat. Deinde, illa exceptio intelligi debet de iis, quæ priùs suspenderat Commissarius, aliàs exceptio non contineretur sub regula. At Commissarius facultatem reseruandi casus, vtpote ad gubernationem ecclesiasticam pertinentem, non suspendit: sed solùm suspendit indulgentias, facultates, & priuilegia à Sede apostolica concessa obtinendi absolutionem à peccatis, & censuris. Ergo ex vi illius exceptionis nullatenus infertur, Religiosos Bulla vti non posse.

6. Quapropter affirmo, etsi in prædicta concessione à principio æquè Religiosi, ac sæculares continerentur: at post factas declarationes, & restrictiones tot Pontificum, nullatenus comprehenduntur: quia semper censetur facultas sub ea restrictione concedi: quod amplius constabit ex solutione rationum oppositæ sententiæ. Ad primam, in qua Basil. Ponce magnâ vim facit, tametsi leuis sit considerationis, respondeo, esto priuilegium onerosum plerunque non reuocetur: at de facto reuocari potest causa iusta intercedente, etiam non soluta cõpensatione, vt *prædicto loco de legib.* probaui. Verùm in præsenti non reuocatur priuilegium, sed restringitur aliqua ex parte ob bonum Religionis, quod minus est. Præterquam quòd hoc priuilegium nemini restringitur, postquàm illi est concessum: sed conceditur illi iam restrictum: ac proinde non habet locum argumentum Basil. de compensatione facienda. Ad secundum dico, toties restrictionẽ à Pontificibus publicari, vt apertiùs de eorum intentione constet. Adde, opus fuisse à Clemẽt. VIII. eam restrictionẽ denuò statuere: quia Pius IV. eam de medio sustulit. Si verũ est, eo tenore, quẽ *suprà* retulimus, Bullã publicasse: & quia Pius V. solùm pro Dominica Familia, & Gregor. XIII. pro Societate eam indixerunt. Vt ergo omnibus Religiosis facultas Bullæ restricta competeret, necessarium fuit statutum à Clement. VIII. factum. Ad tertium respondeo, vt ibi, & ad replicam dico, restrictionem illam, quæ per modum legis facta est, nulla Religiosorum acceptatione indigere: quia non versatur circa subditorum actiones: sed circa actionem legislatoris, declarando eius voluntatem in priuilegij concessione, quæ declaratio ex acceptatione, vel contradictione subditorum non mutatur, vt bene Garcia *dicta 2. p. de benef. c. 5. n. 68.* notauit. Deinde hæc declaratio nullam aliam publicationem exigit præter eam, qua possit in notitiam priuilegiatorum venire: quia hoc satis est, vt illis constet, qualiter priuilegium sic illis concessum. Hoc autem abundè obtinetur per publicationem Romæ factam: quia ibi Capita Religionum, & illarum procuratores existunt, quibus restrictio intimata omnibus Religiosis intimata censetur.

7. Quòd ad Nouitios attinet, *tract. 16. disp. 1. pun. 10. n. 9.* dixi, Bullæ priuilegio eligendi Confessorem, & absoluendi à reseruatis, vti posse: quia comparatione illorum non est restrictio facta: quippe ipsi non sunt propriè Religiosi, ex textu in cap. *Religiosi de sentent. excommunicat.* & *ibi* Ioan. Andr. & pluribus firmat Tiraq. *de vtroque retractu, 1. p. §. 1. gloss. 8. num. 29.* quod verissimum est in iis, quæ odia, & non fauores spectant, vt in præsenti. Atque ita Præter Suarez *ibidem* relatum docet Rodrig. *in Bulla, §. 9. numer. 27.* Henriq. *lib. 6. cap. 16. num. 3. & 27.*

§. III.

Quid dicendum est de Religiosis Societatis Iesu, quoad eligendum Confessorem virtute Cruciatæ.

1. *Quid sit certum.*
2. *Statuitur Bullæ Gregorij, illiúsque declaratio.*
3. *Quibus aliqui probent, noua Cruciatæ concessione prædictam Bullam Gregor. reuocari.*
4. *Fit illis satis.*
5. *An pro peccatis non reseruatis Bulla prodesse possit.*

1. SI vera est sententia, quam *superiori cap.* firmatam relinquimus, manifestum est, Religiosos Societatis Iesu non posse Bulla Cruciatæ, vti, quoad eligendum Confessorem, & absolutionem à reseruatis obtinendam, cùm Bulla Clementis VIII. edita anno Domini 1599. Nouembr. 23. omnes Religiosos vtriusque sexus comprehendat, sub quibus necessariò omnes, qui in Societate vota biennij emiserunt, intelliguntur. Sed, quia non desunt Doctores, qui censeant, Bullam Clementis VIII. & illius de facultate Cruciatæ eligendi Confessorem restrictionem, vim non accepisse, eò quòd à pluribus Religionibus recepta non fuerit; tametsi ab aliquibus admissa: putant enim, esse necessarium, à maiore parte Religionum acceptam fuisse, vt vim aliquam sortiretur, placuit sigillatim de Religiosis Societatis Iesu hanc quæstionem enodare.

2. Pro cuius decisione præmitto, Gregorium XIII. in sua Bulla, quæ incipit, *Decet Romanum Pontificem.* edita 3. Maij, anno 1575. & refertur in Com. priuil. Societ. Iesu, *verbo, Absolutio, §. 11. & verb. Gratiarum vsus, §. 2.* vsum Cruciatæ, & quoruncunque indultorum, quoad potestatem eligendi Confessorem, sub iis verbis prohibere. [Ne quis autẽ apostolicorum indultorum prætextu regularem, ac exemplarem instituti prædictæ Societatis disciplinam, quam modis omnibus retineri, & conseruari volumus, dissoluere, aut relaxari præsumat; non esse, nec fore vnquam mentis nostræ, aut Sedis apostolicæ, vt personæ Societatis absque expressa Superiorum eiusdem Soc. licẽtia vtãtur facultatibus: quæ in Iubileis, Bullis Cruc. confessionalibus, aut aliis quibuscunque apostolicis indultis, siue Communitatibus, siue priuatis personis, siue piis locis, aut quomodocunq; aliter hactenus concessæ sunt, aut in posterum conceduntur, etiamsi in illis expressè indulgeatur, vt omnes Regulares etiã Mendicantes, huiusmodi facultatibus vti possint: si quãdo autem vsus aliquarum ex prædictis facultatibus personis de dicta Societate ab eiusdẽ Societatis Superioribus concederetur, vt nulli earum liceat, nisi intra numerum eorum, qui ad cõfessiones personarum ejusdẽ Domus, aut Collegij audiendas deputati sunt, Confessarium eligere, nisi ratione itineris, aut aliã de causa ab eisdẽ Superioribus aliis Cõfessariis intra, aut extra Societatem cõfitẽdi facultas ad id specialiter daretur, apostolica authoritate, tenore præsẽtiũ, perpetuò declaramus, statuimus, & ordinamus: secúlque facta irrita, & inania fore decernimus.] Deinde ipse Greg. 29. Octob. 1584. provt refertur *verbo, Gratiarum vsus, §. 2.* declarauit, viuæ vocis oraculo, mentis suę non esse, vt per Bullas Cruciatę, aut Iubileorum, vel aliàs similes concessiones, sub quacunque derogatione, aut tempore etiamsi in eis dicatur, *quacunque prohibitione sublata, vel etiã viuæ vocis oraculo Penitentiariis S. Petri, aut quibuscunque alijs*

aliis hactenus factas, vel in posterum faciendas, censeatur derogatum priuilegiis, regulis, aut ordinationibus Societatis, præcipuè verò indulto illi per eundem Gregor. XIII. die Maij,1575.concesso scilicet,ne personis Societatis absque expressa superiorum eiusdem licentia vti liceat facultatibus in iubileis,Bullis Cruciatæ,confessionalibus,aut aliis quibuscunque apostolicis indultis quomodocunque hactenus concessis, & in posterum concedendis. Declarauit præterea, posse superiorem,dum huiusmodi licentiam concedit, limitare eam ad vsum vnius aut alterius facultatis,& prohibere vsum reliquarum,etiam eadem Bulla,aut indulto contentarum.Quas concessiones nemini esse potest dubium à Societate admissas esse: ac proinde esto, bulla Clement.VIII.recepta non sit,ideoque vim non fuerit sortita, religiosi Societatis Cruciata vti non possunt ex prohibitione facta à Gregor.

3. Verùm aliqui,disciplinæ regulari minus intenti audent affirmare noua bullæ cruciatæ concessione cum clausulis derogatoriis omnes prædictas restrictiones,& limitationes de medio tolli, posseque Religiosos quoscunque, etiam Societatis, vti Bulla Cruciatæ ad eligendum Confessorem, ac si nulla illis restrictio facta esset. Cui modo dicendi non leuiter fauet Vrban.VIII.*in bulla edita vlt.Martij*,1269.vbi inquit:*Cum ratio doceat,& experientia compertũ sit.Religionibus valde perniciosũ existere,vt earũ Religiosis licitũ sit,Cõfessariũ sibi eligere.* Et licèt felicis recordat.Gregor. XIII.ac Clemens octauus, & Gregor.XV.Romani Pontifices,prædecessores nostri,per suas in forma breuis litteras,expresse prohibuerint,ne religiosi Societatis Iesu facultatibus Cruciatæ sanctæ vti absque Superiorum suorum licentia valerent;nihilominus,quia nonnulli existimant, ex clausulis litterarum dictæ Cruciatæ cuicunque ipsius Societatis priuilegio derogati,& propterea ipsis religiosis huiusmodi facultatibus vti licitum esse,speciali ad hoc nostro & apostolicæ Sedis opportuno remedio necesse sit.Nam, si nouum remedium necessarium est ; Ergo sentit Pontifex, prædictis bullis Gregor. XIII. Clement. VIII.& Gregor.XV. non satis esse prouisum. Præterea, cùm referat Pontifex sententiam illorum Doctorum, qui affirmant, ex clausulis Cruciatæ nostris priuilegiis in contrarium derogari, potestatemque eligendi confessorem religiosis integrè communicari,non damnat,nec reprobat,imò tacitè eam approbat, asserens, necesse esse de opportuno remedio prouidere.

4. Sed hæc leuia sunt : nam vt ex *superiori puncto* constat, Bulla cruciatæ solùm facultates,indulta,& priuilegia, quæ illius vsui obstare possunt,reuocat:secùs restrictionem, & limitationem facultatis in eadem Bulla concessæ, quæ priuilegia non sunt censenda.Neque obstat,Pontificem referentem illorum sententiam,qui affirmant,clausulis bullæ prædictas restrictiones derogare,non condemnasse:sat enim in actu exercito, & opere ipso damnauit nouam prohibitionem vtendi cruciata expediens,quę licet simpliciter necessaria Religiosis Societatis non esset ; erat tamen opportuna ad falsam illorum sententiam de reuocatione priuilegiorum nostrorum comprimendam.Igitur Vrbanus VIII.in prædicta Bulla inquit : *Nos pro nostri pastoralis muneris debito,ea quæ ipsius Societatis quieti,& pacifico statui,ac debitæ Superioribus obedientiæ conseruãdæ opportuna esse cognoscimus,salubriter prouidere volentes,motu proprio,& ex certa scientia maturaque deliberatione nostra, ac de apostolicæ potestatis plenitudine,hac nostra perpetuò valitura constitutione sancimus,nulli religiosorum eiusdem Societatis licere facultatibus Cruciata huiusmodi in quacunque mundi parte publicata,vel publicanda,quoad eligendum Confessarium, & obtinendam absolutionem à casibus reseruatis vti;neque eis quoad eligendũ confessarium,& obtinendã absolutionem prædictã facultatem Cruciata huiusmodi suffragari;minusque præsentes litteras sub quibuscunque eiusdẽ cruciata concessionibus,extensionibus,prorogationibus,& confirmationibus factis,& pro tẽpore quomodolibet faciendis comprehendi:sicque per quoscunque iudices ordinarios,& delegatos,sublata eis,& eorũ cuilibet quauis aliter iudicandi,& interpretandi facultate,& authoritate, iudicari,& definiri debere,ac irritum,& inane,si secùs super his à quoquã quauis authoritate,scienter,vel ignoranter contigerit, decernimus.Non obstantibus,&c.*Quæ litteræ in omnibus Collegiis publicatæ fuerunt ; esto id necessarium non esset. Ex quibus nullus relinquitur locus dubitandi,nemini è Societate licere vti Bulla Cruciatæ ad eligendum confessorem, & obtinendam à reseruatis absolutionem : neque noua Bulla cruciatæ concessione prædictam restrictionem reuocari , nisi illius fuerit mentio expressa.Quod efficacius procedit, dum Vrbanus VIII.vixit,qui temere præsumitur noua cruciatæ concessione reuocare remedium,quod ipse motu proprio,& ex certa scientia, & matura deliberatione iudicauit opportunum religiosorum statui , concedereque facultatem liberam eligendi confessarium,quam ipse , tum ratione, tum experientia compertum esse affirmat religionibus valde perniciosam existere.

5. Superest decidendum , an saltem pro peccatis non reseruatis possint Societatis Religiosi eligere virtute bullæ confessarium , qui eos absoluat ? Et breuiter respondeo , si vera est sententia,vt mihi verissima videtur;cruciatæ noua concessione non reuocari restrictionem factam à Clement. VIII. & specialiter pro religiosis Societatis Iesu à Gregor. XIII. nullatenus possunt religiosi Societatis vti Bulla cruciatæ ad eligendum confessorem,etiam pro non reseruatis : quia absolutè facultas eligendi confessarium absque licentia prælati est, in nostra bulla indirecta , cum clausula irritante. Atque ita Suar.*tom.4.de relig.tract.8.l.2.capit.16.à numer.3.vsque ad* 16. At si sustineamus sententiam illam parum probabilem, noua, inquam concessione cruciatæ prædictas restrictiones,declarationes , seu priuilegia de medio tolli ; solumque esse spectandum motum proprium nouiter concessum Vrbani VIII. existimo probabilius , posse religiosos Societatis eligere confessarium,qui eos à non reseruatis absoluat : quia Vrban.*vbi* in prædicto motu proprio solùm interdicit electionẽ cõfessarij in ordine ad obtinendam absolutionem à non reseruatis: non verò in ordine ad obtinendam absolutionem à non reseruatis , vt colligi potest ex illis verbis bis repetitis. Nulli religiosorum Societatis licere facultatibus cruciatæ huiusmodi in quacunque mundi parte publicatæ, vel publicandæ,quoad eligendum confessarium , & obtinendam absolutionem à casibus reseruatis , vti , neque eis quoad hanc eligendi confessarium , & obtinendam absolutionem , prædictam facultatem cruciatæ huiusmodi suffragari. Cùm enim electio confessarij solùm esse possit ad obtinendam absolutionem à reseruatis , & non reseruatis , exprimens Pontifex , & excipiens absolutionem à reseruatis , tacitè electionem confessarij ab obtinendam absolutionem à non reseruatis permittit. Præterea id ipsum indicat dictio illa,*&*,quæ copulat verbum antecedens cum sequenti , & illius est declaratio , ex leg.*Scia.*20.§.*Caio.ff.de secundo instructo.*vbi Bartol.*num.*1.leg. *Titia textores.* §.*Nihil ff.de legatis*, 1.Nam esto, varias significationes sortiatur,vt videri potest in Euerard.*in loco à natura copulæ,per totum*,quas breuiter collegit Gonzalez *reg.* 8. *Cancell gloss.* 7. in præsenti autem manifestum est , appositam esse ad declarationem verbi antecedentis, quod commune erat iuxta ea,quæ tradit Rota *decis.* 327. *numer.*3.*part.*2.*diuersor.* Socin.iunior.*cons.*181.*numer.*35.*l.* 2. Et ita sola electio confessarij ad obtinendam absolutionem à reseruatis interdicitur. Permittitur ergo electio confessarij pro absolutione à non reseruatis obtinenda.

§. IV.

De facultate Confessarij absoluendi à censuris, & pœnis.

1. *Ab omnibus censuris confessarius absoluere potest.*
2. *Non potest absoluere à cessatione à diuinis.*
3. *A qua irregularitate sit certum,non posse Confessarium absoluere.*
4. *Ab irregularitate ex delicto tantùm, plures censent absolui posse.*
5. *Probabilius est à nulla irregularitate,virtute Cruciatæ,absolui posse.*
6. *Oppositæ fundamenta dissoluuntur.*
7. *A quibus censuris absolui possis.Proponitur dubitandi ratio.*
8. *A qualibet absolui potes.*
9. *Quid dicendum de licita absolutione,*
10. *Sasi sit rationi dubitandi.*

1. CErtum est,confessarium virtute bullæ absoluere posse ab excommunicatione , suspensione, & interdicto: quia verè sunt censuræ,iuxta textum in cap.*Quarenti de verbi significat.* & in prædicta bulla datur facultas absoluendi ab omnibus censuris.

2. Duplex tamen est difficultas. Prima , an virtute huius facultatis absoluere Confessarius possit à cessatione à diuinis. Et ratio difficultatis est : quia cessatio à diuinis species est interdicti,& censura,vt tradit Couarru.*cap.Alma.* 2.p.§. 2. *in princip.* Sotus *in* 4.*dist.*22.*quæst.*1.*art.*1.Si igitur virtute cruciatæ absoluere confessarius potest ab interdicto , & à qualibet censura , etiam à cessatione à diuinis , videtur absoluere posse.Sed omnino oppositum tenendum est:quia cessatio à diuinis non afficit personam,pro cuius causa imposita est;sed afficit locum sacrum,in quo diuinas laudes silere facit.At virtute cruciatæ,qui illam habet absolui potest à censuris contractis, non locus sacer : ergo virtute cruciatæ tolli non potest cessatio. Deinde cessatio à diuinis , esto , species esset interdicti localis,& censura ; est tamen censura quæ solùm per iudicem loco sacro imponitur:at censura , pro qua bulla potestatem absoluendi concedit , est ceusura , quam absoluendus contrahere ipso iure potest.Ergo pro cessatione à diuinis nulla in bulla conceditur facultas,sicut nec pro interdicto locali& tradit Rodrig,*additionib.ad Crucia.*§. 9. *num.*60.Villalob. *claus.*9.§.2.*n.*26.*&* 27.

3. Secunda , & grauior difficultas est , an virtute bullæ ad irregularitate possis absolui? Et quidem de irregularitate im-

posita ob indecentiam, qualis est, quæ oritur ex bigamia, ex defectu natalium, ex homicidio authoritate publica facto, omnes Doctores conueniunt, te absolui non posse: quia hæ irregularitates nec sunt censuræ, neque ecclesiasticæ pœnæ, sed, quædam impedimenta ab Ecclesia statuta pro suscipiendis Ordinibus, beneficiisque ecclesiasticis in cultum, & reuerentiam ecclesiastici status. Ob quam rationem eadem certitudine existimo, te non posse virtute Cruciatæ absolui ab irregularitate contracta ex homicidio, siue voluntario, siue casuali: quia esto, illa irregularitas imposita sit in pœnam delicti commissi, simul etiam imponitur ob indecentiam, & improportionem, quam habes cum ecclesiastico statu. Non enim mansuetudinem Christi, qui pro nobis vitam exposuit, vales repræsentare: cum ab alio vitam abstuleris, ideóque Sotus *lib. 4. de institut. quæst. 1. art. 4.* etsi de aliis irregularibus pœnalibus admittat, virtute Cruciatæ te posse absolui, de hac irregularitate omninò negat. Quapropter controuersia sita est de absolutione ab irregularitate contracta ex iniqua administratione Sacramentorum, ex violatione censuræ, & apostasia, vel hæresi.

4. Ab hac irregularitate posse virtute Cruciatæ te absolui docent Sotus *in 4. dist. 22. quæst. 3. art. 1.* Cordub. *de indulgent. quæst. 43. dub. 4.* & *in sum. quæst. 58. & qu. 144.* Medin. 1. 2. *q. 96. art. 4.* & *lib. 1. sum. cap. 11. fol. 51.* Gutierr. *lib. 1. canon. qq. cap. 3.* & testatur se consuluisse viros doctissimos Bannez 2. 2. *quæst. 64. art. 8.* probabilem reputat Rodrig. §. 9. *num. 64.* Sà *verbo, Absolutio, n. 20.* Mouentur: quia prædicta irregularitas est vere censura: quia est sententia, & pœna Ecclesiastica, vt dicitur Extrauag. *de priuilegiis.* §. *Obseruent.* & colligitur ex Trident. *sess. 24. cap. 6.* Et esto, irregularitas hæc non sit censura: at negari non potest esse ecclesiasticam pœnam: sed bulla concedit facultatem absoluendi, non solùm à censuris, sed etiam à pœnis ecclesiasticis. Ergo concedit facultatem absoluendi ab irregularitate. Quòd si dicas, in bulla tantùm concedi facultatem absoluendi à censuris, & pœnis, non autem dispensandi: irregularitas autem non absolutione, sed dispensatione tollitur, vt tradit Syluest. *verbo, Irregularitas, in fine.* Ergo pro irregularitate nulla est facultas in bulla concessa: obstat: quia sæpè irregularitas absolutione tolli censetur, teste Gerson. *alphab. 33. litt. Q.* Couarru. *in sum. qu. 26.* & *quæst. 43. de indulg. dub. 2.* & 3.

5. Sed oppositum longè probabilis est, nempe, à prædicta irregularitate te non posse virtute Cruciatæ absolui. Sic docent Nauarr. *cap. 27. num. 194.* & *num. 250.* Ledesm. 2. *part. quarti, quæst. 26. art. 2.* Couarruu. *ca. Alma mater. 1. par. §. 6. n. 6.* Villadiego *tract. de irregularit. col. 43. in fine.* Henriquez *l. 7. de indulgent. cap. 13. n. 6.* & *lib. 13. cap. 1.* Anton. Gomez *clauſ. 10. in Cruciat. num. 30.* Villalobos *clauſ. 9. nu. 91.* Auila *de irregularit. dub. 14.* & alij communiter. Ratio præcipua est: quia nec nomine censuræ, nec pœnæ venit irregularitas. Non censuræ: quia definiens Pontifex in cap. *Quærenti. de verbor. significat.* quæ sub censura intelligantur, solùm meminit excommunicationis, suspensionis, & interdicti. Et meritò: quia hæc ad correctionem delinquentis abhibentur: at irregularitas non in correctionem, imò nec præcipuè in delicti punitionem, sed in reuerentiam, & cultum ecclesiastici status constituitur à iure, ideóque à ratione censuræ omninò excluditur. Neque etiam sub nomine pœnæ, de qua in bullà est sermo, irregularitas intelligitur. Etenim pœna *ibidem* præscripta est, quæ impedit susceptionem pœnitentiæ, & Communionis, vt si Confessor te suspendisset à confessione, vel Communione suscipienda pro aliquo tempore, vel tu ob aliquam iustam causam eam tibi pœnam imposuisses, vel certè, vt mihi placet, apposita est ob stylum, & vsum antiquum, quo fideles à Communione arcebantur ob aliqua delicta, iuxta textum *in cap. Presbyter* 82. *dist. cap. De his verò* 23. *quæst. 2.* Ab his ergo pœnis, si quæ sint, virtute Cruciatæ absolui potes, non ab aliis, quæ vsu pœnitentiæ, & Communionis non impediunt, vt manifestè colligitur ex ipsa Bulla dicente: *Y para que con mas puridad. de sus conciencia.* Attendit ergo ad remouendas cẽsuras, & pœnas, quæ puritati conscientiæ obstare possunt. Cùm autem irregularitas non sit pœna, quæ pœnitentiæ, & Communionis susceptionem impediat, sub concessione absoluendi à pœnis non comprehenditur. Et comprobari potest ex his, quæ tradidi *tract. de pœnitent. p. 14. n. 16.* Deinde, si virtute Cruciatæ absolui posses ab irregularitate ob delictum contracta, vt quid Commissario concessa est potestas dispensandi in irregularitate, præterquàm homicidij voluntarij, bigamiæ, apostasiæ, hæresis? Quinimò ex parte Confessarius ampliorem haberet facultatem, quàm Commissarius: siquidem posset dispensare in irregularitate proueniente ex apostasia, & hæresi, pro qua non conceditur potestas Commissario. Adde, Trident. Episcopis concedere facultatem dispensandi in omnibus irregularitatibus, excepta homicidij voluntarij, ex delicto occulto prouenientibus. At, si Confessarius virtute Cruciatæ dispensare posset in prædictis irregularitatibus, eius potestas ad irregularitates publicas extenderetur: quia nulla est in bulla restrictio, ac proinde ampliorem Confessarij virtute bullæ haberet facultatem, quàm Episcopi ex Trident. Hoc autem verisimilis non est. Ergo potestas bullæ ad irregularitates nullo modo extenditur.

6. Neque obstat oppositæ sententiæ fundamentum. Admitto, aliquam irregularitatem esse pœnam ecclesiasticam: nego tamen, inde inferri, esse censuram: quia non omnis pœna censura est, aliàs degradatio, depositio, priuatióque beneficij essent censuræ, & ab illis posses virtute bullæ absolui, quod est absurdum: solùm enim à pœna, quæ medicinalis est, quæque susceptionem pœnitentiæ, & Communionis impedit, virtute Cruciatæ absolui potes, vt dictum est. An autem irregularitas absoluatur, vel dispensetur? Respondeo, esto, aliquando absolui dicatur, impropriè tamen dicitur, neque rescripta Pontificia eo verbo absolutionis vruntur, sed verbo dispensandi, & meritò: quia ea, à quibus qui absoluitur, iure tolli postulant, eorúmque sublatio iuri est conformis, ideóque nomine absolutionis declaratur. Secùs est de illis, quorum sublatio iuri aduersatur, sicuti est irregularitas, quæ iure ipso statuente perpetua est, nec tolli debet, ac proinde eius sublatio, vtpote aduersa iuri, dispensatio dicitur.

7. Posito autem, quod virtute Cruciatæ ab omnibus censuris, etiam Sed apostolicæ reseruatis, absolui possis, superest inquirendum, de quibus censuris intelligatur, an de censuris à iure, vel etiam ab homine latis, an de occultis, vel etiam de publicis, & ad forum contentiosum deductis? Videtur autem, ab omnibus te absolui posse, siquidem bulla nullam apponit limitationem. Non igitur est à nobis apponenda, præcipuè cùm priuilegium Principis latam admittat interpretationem, In contrarium autem est: quia ex hac absolutione non leuiter iurisdictio Ordinariorum perturbaretur. Ergo non est præsumendum, Pontificem eam concedere potestatem. Quod efficaciter confirmari potest primò ex restrictione facta à Trident. *sess. 24. cap. 6.* Episcopis, quibus, esto, concessa sit ampla facultas absoluendi, & dispensandi in censuris, & irregularitatibus, restringitur tamen, dummodo ad forum contentiosum deductæ non sint. Non igitur est credendum, Confessario, absque vlla restrictione, facultatem concessam esse per bullam quam Episcopis Trident. negat. Deinde ex Extrauag. Sixti IV. *Etsi Dominici. la 2. de pœnitent. & remissionib.* vbi virtute bullæ, aliorúmque priuilegiorum absolui prohibetur denunciatus vel publicè diffamatus. Tandem, quia esto, priuilegium Principis, & potestas dispensandi latè interpretari debet, id intelligendum est, nisi in præiudicium tertij cedat: nam quoad eam partem strictam habere debet interpretationem. At ea potestas maximè odiosa est Ordinariis, & in eorum præiudicium non leuiter cedit. Ergo strictè interpretanda est, ac proinde asserendum, non extendi ad censuras publicas, & ad forum contentiosum deductas.

8. Sed nihilominùs verius existimo, virtute Cruciatæ à qualibet censura, siue à iure, siue ab homine: siue publica, siue secreta, siue deducta ad forum cõtentiosum, siue non, te validè absolui posse. Ita docuit Ledesm. 2 *p. 4. quæst. 26. art. 1. fol. 353.* Sotus *in 4. dist. 22. art. 3. vers. Primus eius casus.* Polanc. *in directorio, c. 4. vers. Si quis.* Angles *florib. 2. p. quæst. vnica de excommunicat. art. 4. difficult. 2.* Henriq. *lib. 8. de Euchariſt. ca. 6 o. n. 4.* & *lib. 7. de indulgent. ca. 13. num. 2.* Rodrig. *in addit. ad Bullam. num. 49. §. 9.* Thom. Sanch. *lib. 6 sum. cap. 17. num. 41.* Ratio est *suprà* insinuata: quia priuilegium principis siue limitatione concessum non est à nobis limitandum. Si enim Trident. Episcopis non limitaret potestatem pro censuris deductis ad forum externum, sine dubio possent ab omnibus censuris, quantumuis essent ad forum externum deductæ, absoluere. At Cruciata hanc restrictionem Confessario non apposuit. Ergo poterit Confessarius ab illis absoluere.

9. Notanter dixi. *validè*: nam, si de licita absolutione loquamur, credo, pendente lite illicitè concedi, nisi forte in loco distanti, vbi prorsus censura ignoratur, vti docuit Stephan. Dauila *de censur. 2. p. cap. 7 disp. 3. dub. 7 concl. 3.* & 4. Moueor: quia probabilis sententia est, vt posteà videbimus, absolutionem virtute Cruciatæ concessam, non solùm pro foro conscientiæ, sed etiam pro foro exteriori prodesse. At si pendente lite ea absolutio concedatur, non leuia inconuenientia inde sequuntur: impeditur enim Ordinarij iurisdictio: siquidem in probabili sententia sic absolutus se gerere potest, ac si ab ipsomet Ordinario, vel eius Superiore absolutus esset, ipséque Ordinarius neque absoluere, neque punire amplius posset: quæ sine dubio dedecent. Ergo rationi dissonum est, in ea occasione eam absolutionem præstare.

10. Neque his obstat ratio dubitandi: negamus namque, ex hac facultate iurisdictionem Ordinarij perturbari. Tum, quia illicitè præstatur absolutio, pendente lite. Tum quia Ordinarij non acquiescunt sententiæ asserenti, pro foro externo absolutionem prodesse. Ad confirmationem respondeo, ex restrictione apposita in Concilio, & in bulla omissa infertur, Bullæ priuilegium extendi ad omnes censuras: neque mirum est, ex hac parte ampliorem potestatem Confessario concedi, quàm Episcopis: quia Episcopis concedebatur per viam legis, & statuti: at Confessario per viam temporalis, & transeuntis priuilegij.

vilegij. Adde, falsum esse absolutè, & simpliciter, ampliorem potestatem Confessario, quàm Episcopis concedi: siquidem Episcopis conceditur potestas ad omnes irregularitates, quæ Confessori denegatur, & ad omnes casus occultos Pontifici reseruatos. Præterea, si Episcopis concederetur potestas absoluendi à censuris ad forum contentiosum deductis, deberet illis concedi absque vlla dubitatione pro foro externo, ex quo aliorum Iudicium iurisdictio detrimentum pateretur. Quod tamen non patitur ex concessione Cruciatæ, cùm Ordinarij in foro externo absolutionem Cruciatę non admittant. Ad Extrauag. *Etsi Dominici.* tripliciter Sanch. *dicto lib. 6. cap. 17. num. 43. in fine*, respondet. Primò, non interdicere absolutionem cuiuscunque criminis ad forum externum deducti: sed tantùm hæresis. Secundò, non interdicere absolutionem factam virtute Cruciatæ, aliorumque priuilegiorum ab aliis Pontificibus concessorum, sed absolutionem factam virtute priuilegiorum, quæ ab eodem Sixto IV. sint concessa. Tertiò respondet, cessasse iam illam Extrauag. quia fuit quasi clausula addita ad Bullam Cœnæ, quæ cum suo Authore expirauit.

§. V.

Qualiter absolutio à censuris impendi debeat.

1. *Impendi debet satisfacta parte si fieri potest.*
2. *Quid si alio modo impendatur? Probatur inualidam esse.*
3. *Contrarium est satis probabile.*
4. *Nomine partis qui veniat.*
5. *Negant plures extra Sacramentum Pœnitentiæ absolutionem à censuris præstari posse virtute Cruciatæ.*
6. *Verius est præstari posse.*
7. *An absolutio virtute Cruciatæ prosit pro vtroque foro?*
8. *Affirmant plures.*
9. *Verius est solum pro foro conscientiæ prodesse.*
10. *Satisfit contrariis.*
11. *Absolutus virtute Bullæ si in foro externo delinquat, non est ita rigidè puniendus, ac si absolutus non esset.*
12. *Qualiter probabile sit esse virtute Bullæ absolutum.*
13. *An possit Confessarius absoluere virtute Bullæ ad reincidentiam? Proponitur ratio dubij.*
14. *Resoluitur negatiua pars.*
15. *Satisfit rationi dubitandi.*

1. COnstat ex verbis bullæ relatis absolutionem à censuris concedendam non esse, quin parti, si potes, satisfaciat, sin minùs cautionem præstes, iuxta textum in cap. *Venerabilem. de sent. excomm. in 6.*

2. Difficultas autem est, an si de facto tibi potenti satisfacere concedatur absolutio, quin de facto satisfeceris, valeat absolutio? Et quidem esse illicitam, nemini est dubium. Quòd autem sit inualida, inde probatur: quia est collata à non habente potestatem: cùm enim potestas eligendi Confessarium, qui te à censuris absoluat, concedatur sub ea forma, vt satisfacias parti, si potes, electio Confessarij emissa tali forma inualida est: ergo & absolutio.

Dices, satisfactionem partis in hac delegatione appositam non esse, vt cõditionem, sed solùm vt monitionem illius, quod spectato iure Confessarius seruare debet: quoties autem in delegatione forma iuris communis exprimitur eo modo, quo iure communi expostulatur, non inducit conditionem, si aliàs iure communi non inducebat, neque irritat actum, si aliàs iure communi validus est, vt docet Glossa recepta *in Clement. 1. de officio delegat. verbo, Receperit*: & pluribus comprobant Nauarr. *cap. 27. n. 37.* Couarruu. *cap. Alma. 1. p. §. 9. n. 8.* Thom. Sanchez *lib. 3. de matr. disp. 33. n. 3.* At satisfactio partis in absolutione censura ita à iure expostulatur, cap. *Expartie. el 1. de verbor. significat.* illius omissio absolutionem non irritet, neque irritare debet in hac delegatione: & ita tradit Emman. *1. 1. sum. cap. 83. n. 4.* & probabilissimum reputat Sanch. *d. lib. 3. de matr. disp. 33. n. 3. circa finem.*

Sed contrà: quia satisfactio partis non solùm expostulatur in delegatione Confessarij, vt ipse absolutionem concedat, sed etiam ipsi pœnitenti iniungitur, vt electionem Confessarij faciat, & sub ea forma ei traditur facultas Confessarium eligendi. At iure non inest, quod electio confessarij concedatur sub partis satisfactione: ergo sic concessa conditionem importat iuxta ea, quæ Gloss. tradit *in cap. Cùm dilecta. de rescript. verbo Iuru*, & *ibi* Abbas *num. 12.* Couarruu. *in cap. Alma. 1. p. §. 9. n. 8.* Atque ita absolutionem esse nullam, si tibi præstetur, parte non satisfacta, cùm satisfacere possis, docent expressè Ledesm. *2. p. 4. quæst. 26. art. 1. fol. 353.* Nauarr. *lib. 3. consilior. tit. de Regularib. conf. 75. nu. 36.* aliàs *lib. 5. de sentent. excommunicat. conf. 49. num. 3.* Guttier. *allegat. 9. nu. 6.* Medin. *lib. 2. cap. 12. fol. 305.* Angles. *Florib. 2. p. quæst. vnica, de excommunicat. art. 4. difficul. 9.* Cordub. *sum. quæst. 18. p. 1. dicto 2. & quæst. 187. p. 4. & libr. 5. quæstionario, quæst. 43. dub. 3. in fine.* Henriquez *lib. 7. de indulgent. cap. 13. num. 2.* Manuel sibi contrarius *in Bulla §. 9. num. 52.*

3. Cæterùm, etsi hæc sententia communis sit, credo cum Thom. Sanch. *dicta disp. 33. num. 3.* probabilissimum esse, validam fore absolutionem: quia satisfactionem partis non tibi exigit Pontifex, vt conditionem ad concedendam potestatem eligendi Confessarium, aliàs electioni Confessarij præmittenda foret, neque etiam vt Confessarius te absoluat, sed solùm præscribit modum in absolutione seruandum. Quod non leuiter colligitur ex verbis bullæ, si benè expendantur. Nam concessa facultate eligendi Confessarium, & absoluendi ab omnibus censuris, & pœnis, nulla de satisfactione patris mentione facta, postmodum subiungit: *Y en caso que sea necesario satisfacion para conseguir la dicha absolution, la hagan por sus personas, y auiendo impedimento la puedan hazer sus herederos, ò otros por ellos.* In quibus verbis nullum est, quod indicet potestatem absoluendi sub conditione satisfaciendi parti concedi, quin potiùs manifestè indicatur, Pontificis mẽtem nullam aliam fuisse, quam monere Confessarium, qua satisfactione contentus esse posset, ad præstandam absolutionem.

4. Nomine partis, cui est satisfactio præstanda, non intelligitur Iudex, nec Notarius salarium recepturus, nec fiscus, neque alius, cui est per Iudicem pœna applicanda, sed ille tantùm, cui satisfactio debetur, & in cuius fauorem excommunicatio lata est, vti docuerunt Ledesm. *2. p. 4. quæst. 26. art. 1.* Cordub. *de indulgent. q. 43. dub. 3. in fine.* Gutierr. *lib. 1. qq. canon. cap. 5. n. 29.* Emman. Rodrig. *§. 9. num. 53.* Auila *de censur. 2. p. c. 7. disp. 3. dub. 7.* vbi aduertit, semper curandum esse, vt satisfactio reipsa ante absolutionem exhibeatur: quia obtenta absolutione sæpius solet omitti. Quòd si satisfactio incerta fuerit, vel dubia, sub cautione validè, & licitè præstari absolutio potest, vti notauit Nauarr. *cap. 26. n. 7.*

3. Sed, an hæc absolutio à censuris in Sacramento Pœnitentiæ, an extra, præstari possit, difficultate non caret. Negat extra Sacramentum Pœnitentiæ præstari posse Cordub. *in sum. q. 19. fol. 60.* Nauarr. *cap. 26. n. 31.* & *lib. 1. conf. 28. tit. de sentent. excommunicat. ad 4. quæstionem*, & *c. Cùm contingat. de rescriptis, causa 2. nullitatis, pag. 12.* Couarr. *cap. Alma mater. 1. p. §. 11. n. 11. & 16.* Sarmiento *1. select. cap. 9. n. 5.* Rodrig. *in exposit. Bullæ, §. 9. n. 54.* Mouentur ob tenorem, quem Bullæ antiquæ obseruabant in concedenda hac facultate, qui sic se habebat: *Y puedan eligir Confesor, que oidos diligẽtemente sus pecados, les pueda absoluer de qualesquier crimines, &c. y de qualesquier cẽsuras y penas.* &c. Ablatiuũ enim illud absolutum, *eorũ peccatis diligenter auditis*, formam inducere videtur, leg. *A Prætore. ff. de cẽdit. & demonstrat.* Et licet in præsentibus bullis ea verba non habeantur, videntur tamen æquiualentia apposita esse: siquidem simul cum absolutione à censuris absolutionem à peccatis Pontifex coniunxit: *Y les pueda absoluer de qualesquier pecados, y censuras, aun de los reseruados à la Sede apostolica, y de los no reseruados, todas quãtas veces los confessaren.* Indicant ergo hanc absolutionem in confessione esse faciẽdam.

6. Verùm, etsi consultum sit in sacramento pœnitentiæ hanc præstari absolutionem, non tamen id necessarium est, vt benè tradiderunt Sotus *in 4. dist. 18. art. 5. colum. 9.* Henriq. *l. 7. de indulg. c. 13. litt. O* affirmans, commissarium de hac re consultum sic declarasse. Rodrigu. *in additionib.* retractans sententiam. *§. 9. n. 47.* Villalob. *clauf. 9. nu. 23.* Auila *de censur. 2. p. c. 7. disp. 3. dub. 13.* Garcia *de benefic. 2. p. cap. 5. num. 53.* Moueor: quia absolutio à censura fieri optimè potest, spectato iure communi, teste Syluest. *Absolutio 3. notab. 3. initio.* Rodrig. Auila, & aliis *suprà*, ideoque parochus absoluere extra confessionem à censura non reseruata potest, vt probat Cordub. *dicta quæst. 19.* & Episcopus à qualibet reseruata virtute Trident. quin confessionem excipiat, vt est praxi receptum, & in articulo mortis quilibet Sacerdos potest à censuris absoluere, nulla confessione audita. vt docet Nauarr. *cap. 27. n. 270. §. 6.* Sed ex bulla non colligitur obligatio præmittendi confessionem sacramentalem. Nam esto, publicaretur facultas absoluendi à peccatis, & censuris sub illo tenore, *auditis diligenter eorum confessionibus*; non inde infertur, confessionem absolutioni à censuris, necessariò præmitti debere: illa enim verba referri possunt ad peccatorum absolutionem, quæ necessariò exigit confessionem; non verò ad absolutionem à censuris, quæ absque confessione fieri potest. Præterea, illa verba non videntur importare conditionem; sed instructionem illius, quod faciendum expedit, vt absoluendi dispositio apprimè cognoscatur. At sub illo tenore præsens bulla non publicatur; sed potius illa verba à tempore Pij V. expuncta sunt; fortè ne prima opinio inualeret: verba verò, sub quibus potestas absoluendi conceditur, solùm indicant, debere absoluentem esse Confessarium idoneum, qui possit à peccatis absoluere, aliàs non erit aptus, vt censuratum absolutionem concedat, vt benè aduertit Suar. *t. 5. de censur. disp. 7. sect. 6. à n. 2.* Ergo ex bulla non colligitur obligatio præmittendi confessionem absolutioni censuratum. Ergo extra confessionem hæc absolutio impendi non potest.

7. Grauior dubitatio est, an hæc censuratum absolutio, siue

siue in Sacramento Pœnitentiæ, siue extra, concessa prosit absolutio, non solùm pro foro conscientiæ, sed etiam pro foro externo, & iudiciali.

Si absolutio tibi solùm pro foro conscientiæ prosit, sic in publico te gerere debes, ac si adhuc in excommunicatione persisteres, & Iudex poterit te pro delicto commisso punire, & censura ligatum reputare, ac si nulla absolutio cõcessa fuisset. Secùs est, si absolutio pro foro externo, & iudiciali prosit: nam, si prodest absolutè, impedit, ne Iudex te ob delictum, ob cuius causam censura ligatus fuisti, puniat, & præcipuè ne te reputet censura ligatum ab eo tempore, quo absolutionem obtinuisti. Sed esto, diuinis te immiscueris, non possit te, vt censuræ transgressorem condemnare.

8. Plures enim Doctores non infimæ notæ tenent, virtute Cruciatæ impensam absolutionem prodesse pro vtroque foro. Sic Medin. *lib. 2. sum. cap. 12. circa finem.* Rodrigu. *in explic. Cruc. §. 9. num. 55. ad finem. & in addit. num. 49. & 52. & qq. regul. 1. tom. quæst. 20. art. 6. & quæst. 61. art. 6. & in sum. tom. 1. c. 81. num. 9.* Vgolin. *de censur. tab. 1. cap. 10. §. 4. num. 5.* Bobadilla *in sua polit. lib. 2. cap. 19. num. 46.* Vega *in sum. 1. p. cap. 6. casu. 52.* & alij, quos refert, & sequitur Nicol Garcia *de benef. 2. p. cap. 5. num. 55.* Mouentur: quia in Bulla Cruciatæ conceditur potestas absoluendi absque vlla limitatione fori interni: ergo non est à nobis adhibenda, cùm benficium Principis deceat latam habere interpretationem, leg. *Beneficium ff. de constit. Princip.* & leg. 28. *tit. 34. part. 7.* & in dubio interpretari debeamus actum, vt pleno iure valeat, quàm debiliori, leg. *Quoties. In 2. ff. de rebus dubiis.* Secundò, cùm Pontifex intendit, vt solùm pro conscientiæ foro absolutio, & dispensatio prosit, vt videre est in facultate concessa Episcopis à Trident. *sess. 24. cap. 6. de reformat.* & in dispensationibus, quæ à sacra Pœnitentiaria expediuntur. Cùm ergo in Bulla Cruciatæ id non expresserit, pro vtroque foro prodesse absolutio debet. Tertiò, absolutio pro solo conscientiæ foro est nimis limitata, & restricta, ita vt nequeat absolutio simpliciter dici: siquidem virtute illius non potest absolutus se publicè, & in exteriori foro diuinis immiscere, quin possit per Iudicem puniri. At in Bulla Cruciatæ cõceditur absolutio à censura simpliciter, & absolutè: ergo de absolutione simpliciter, & absolutè intelligenda est. Quartò, specialiter probatur ex declaratione Pij V. in iubileo anni 1568. 5. Kalendas Decembris, vbi inquit Summus Pontifex: *Declarantes insuper, tam præsentes, quàm alias quascunque suprà concessiones similium, vel dissimilium indulgentiarum à nobis, aut prædecessoribus nostris hactenus emanatas, & in futurum quomodolibet emanandas Litteras, Christi fidelibus ipsis, nisi ad earum effectum in foro conscientiæ, & pœnitentiali consequendum duntaxat: non autem foro fori, aut contentioso, nisi satisfecerint vllatenus suffragari.* Ex quibus verbis videtur inferri facta satisfactione facultatem absoluendi, quæ in Bulla Cruciatæ concedi. tur in foro contentioso suffragari: ea verò non satisfacta, solùm in foro conscientiæ, & pœnitentiali,

9. Cæterum, verius existimo, absolutionem virtute cruciatæ solùm pro foro conscientiæ prodesse, & nullatenus pro foro iudiciali. Sic docuit Couarruu. *in cap. Alma. 1. p. §. 12. nu. 16.* Nauar. *cons. 23, de pœnit. & remiss. & cons. 11. de sentent. excommunic. aliàs 51. & 52. & cons. 4. num. 2. de sepulturis.* Ioan. Gutierr. *l. canon. qq. c. 2. per totum.* Philiarc. *de officio Sacerdot. 1. p. l. 3. cap. 27. ad finem.* Tolet. *summ. l. 1. cap. 14. num. 8 & 9.* Sayrus *de censur. l. 2. cap. 20. num. 51.* Graffis *decis. aur. l. 4. cap. 15.* Auila *2. p. cap. 7. disp. 3. dub. 10. & 12.* Suar. *de censur. disp. 7. sect. 5. num. 21. & t. 4. de relig. tract. 10. l. 9. cap. 2. num. 34.* Sanch. *l. 6. in Decal. cap. 17. num. 43.* Villalob. *clausul. 9. bullæ, num. 24.* Mouaor: quia potestas absoluendi à peccatis, & censuris, quæ confessario electo in cruciata conceditur, est, vt maiori cum puritate possis indulgentiam obtinere, vt constat ex illis verbis: *Y para, que con mas puridad de sus conciencias,* &c. Sed ad huiusmodi finem consequendum sufficit absolutio pro solo conscientiæ foro: ergo non est extendenda ad forum iudiciale. Secundò, sub eodem tenore verborum conceditur facultas absoluendi à peccatis, & à censuris. At ob absolutionem à peccatis excusare non potes illorum à iudice punitionem, si in iudicium deferantur: ergo neque ob absolutionem à censuris, cùm ab eadem forma concessionis vtraque absolutio determinetur, ac proinde eundem effectum habere debet, argum. leg. *Iam hoc iure. ff. de vulgar. & pupillar.* Tertiò cùm summus Pontifex intẽdit absolutionem censurarum pro vtroque foro prodesse, non Confessario, sed Ordinario, vtpotè Iudici in vtroque foro, potestatem concedit: quod maximè verum habet in potestate facta per Iubileum, & Cruciatam, aliudve simile priuilegium, quod ad animæ puritatem dirigitur: ex quo stylo necessariò inferendum est, facultatem Cruciatæ pro solo conscientiæ foro prodesse. Quartò, credendum non est, velle Pontificem, Cruciatæ Bulla iurisdictionem ecclesiasticam Ordinariorum aliqua ex parte minuere, eorúmque authoritati detrahere. At, si Bulla concederet facultatem absoluendi à censuris pro foro externo, & iudiciali, grauiter detraheretur ecclesiasticæ iurisdictioni, & authoritati: siquidem absolutus virtute illius à Confessario, nulla venia facta Iudici, à quo excommunicatus fuit, quasi in illius contemptum, se diuinis miscere posset. Ergo potestas Cruciatæ ad forum externum, & iudiciale non extenditur.

Neque rationes contrariæ obstant. Ad primam concedo, facultatem absolutè concessam, & beneficium Principis latè interpretandum esse, nisi ex subiecta materia aliud colligatur, vt in præfati colligitur ob præiudicium ordinariæ iurisdictionis, cui non est visus Pontifex derogare, nisi id expressè exprimat, argumento leg. 2. §. *Si quis à Principe. ff. Ne quid in loco publico.* Ad secundum respondeo, potiùs cùm Pontifex intendit eius rescriptum pro foro externo prodesse, id exprimit. Adde, in Tridentino opottebat exprimere facultatem ibi concessam solùm pro foro conscientiæ Episcopis concedi: quia concedebatur iis, qui in vtroque foro iurisdictionem habebant, ideòque si absolutè fuisset facultas concessa, optimè præsumeretur pro vtroque foro concessam esse: secùs verò est in facultate commissa Confessario, qui pro externo foro nulla gaudet iurisdictione. Et fortè ob eandem causam in dispensationibus à sacra Pœnitentiaria aduertitur, pro foro conscientiæ tantùm prodesse: quia non cuicunque Confessario approbato, sed Magistro, vel Doctori in Theologia, seu iure canonico committuntur: qui sæpè iurisdictionem habent in foro externo. Ad tertium nego, absolutionem pro foro conscientiæ deseruientem non esse simpliciter absolutionem censuræ, cum de facto, & in te ipsa tollat vinculum, quo ligatus eras, téque Ecclesiæ consortio restituit, & capacem reddit illius suffragiorum, aprùmque, cui beneficia, & iurisdictiones ecclesiasticæ concedantur, & vbi cesset scandalum, te gerere potes, ac si à Iudice esses absolutus. Quapropter absolutio à Iudice postmodum facta, quæque pro foro externo deseruit, non est propria absolutio, cum iam inueniat vinculum censuræ sublatum, sed est absolutionis factæ publica, & authentica declarario. Ad quartum respondeo cum Couarruu. *dicto c. Alma. 1. p. §. 12. n. 16.* Gutierr. *lib. 1. can. qq. cap. 2. n. 19.* Pium V. solum declarasse, eum quem constabat parti satisfecisse virtute Iubilei, & Cruciatæ, absolui posse, tam in foro conscientiæ, quam externo, ad effectum consequendi indulgentiam, ita vt neque à Iudice, neque à parte impediri possit, quominus confiteatur, & communicet, aliàque opera præstet ad indulgentiæ consecutionem requisita. Non tamen inde fit, censeri pro foro externo simpliciter absolutum: siquidem ad alios effectus se gerere debet, ac si absolutus non esset. Quinimò, obtento iubileo, si non se Superiori absoluendum præsentet, in eandem excommunicationem in foro interno reincidit, vt satis indicat ipse Pius V. *in sua declaratione* dicens: *Quinimò eum in illas postmodum reincidisse, & in futurum reincidere* & notauit. Gutierr. *dicto cap. 2. n. 20.* Suar. *t. 4. de relig. tract. 10. lib. 9. cap. 2. n. 38. & seqq.*

11. Verùm, esto, absolutio data à Confessario pro foro externo non prosit; sed illa non obstante prossit Iudex aduersùs absolutum procedere, ac si absolutus non fuisset: tamen, si de absolutione fidem faciat, temperandus est rigor in punitione: quia verè coram Deo non est censuræ violator, tamets coram hominibus præsumatur, ac proinde sola ea punitio, quæ necessaria fuerit ad satisfactionem scandali, & aliorum exemplum, & delinquentis inobedientiam reprimendam, adhiberi poterit, vt benè notauit Suar. *dicto t. 4. de relig. tr. 10. lib. 9. cap. 2. num. 36. in fine.* Acosta de Andrade *in explicar. Cruciat. q. 50. §. Secunda resolutio.*

12. Quod, si roges, qualiter probabis, te esse absolutum, vt Iudex credere teneatur, affirmat Medim. *in struct. Confessor. c. 12. in fin.* Rodrigu. *in addit. ad supradictum §. 9. num. 51.* te sufficienter id probare, si schedulam à confessario accipias in qua ipse confessarius testetur, te virtute cruciatæ absoluisse, parte satisfacta. Scio tamen Ledesmæ *2. p. 4. quæst. 26. art. 1. col. penult.* & Ioan. Gutier. *qq. canon lib. 1. cap. 2. num. 17.* non probari dictum testimonium: quia est testimonium Confessarij, qui in iudicio forensi non admittitur vt testis, cùm sit iudex pro solo conscientiæ foro constitutus: ob quam causam Rodrig. addidit, adducendos esse duos testes, qui absolutioni interfint, & de illa testificari possint. Nauar. verò, *l. 5. consil. tit. de sentent. excommunicat. cons. 26.* sentiens non esse sufficientem schedulã Confessoris ad faciendam fidem, neque esse tutum adducere testes, qui absolutioni, quæ frequenter datur in Sacramento Pœnitentiæ, interfint, asserit, prædictam schedulam à Confessario affirmante, satisfacta parte, absoluisse, debere accipi coram Notario, & testibus, & Notarium in fine schedulæ testari debere, se fuisse à Confessore prædicto absolutum, tali die, & loco, &c. & ad illius absolutionis fidem faciendam illam schedulam datam fuisse. Cæterùm existimo, solum testimonium Confessarij, ostensa bulla, sufficere, vt Iudex teneatur credere, te fuisse absolutum, & rigorem pœnæ ordinariæ temperet. Nam, cùm, satisfacta parte, non agatur de præiudicio tertij, videtur Confessario credendum, qui ob officium Iudicio in foro conscientiæ incapax non est testificandi ex licentia pœnitentis, & in illius fauorem in foro externo: si enim contrahens secundas nuptias ob acceptum nuncium de morte vxoris, qui falsus fuit, excusatur à pœnis, quibus afficiendus erat ob contractum matrimonium, viuente coniuge: quia prudenter processit,

cessit, fidem testi aliàs idoneo adhibens, vt probat textus in cap. *In præsentiâ. de sponsalib.* cur non poterit Iudex te excusare à censuræ violatione ob dictum Confessarij testantis te absoluisse? Certè potest.

13. Tandem decidendum superest, an Confessarius virtute Cruciatæ absoluere possit ad reincidentiam? Ratio difficultatis est: quia, cui competit absoluendi potestas, competit potestas ligandi, cum vtraque ab eadem iurisdictione originem ducat; ex Glos. celebri *cap. Cum dilectus. de consuetud.* Sed virtute Bullæ competit confessori potestas absoluendi, saltem pro foto conscientiæ. Ergo etiam competit potestas ligandi. Ergo potest absoluere ad reincidentiam, quæ est absolutio, & ligatio simul. Deinde, cui plus conceditur, minus concessum esse censetur *ex reg. iuris, in 6. Cui licet.* Sed virtute bullæ conceditur facultas absoluendi in totum, saltem in foro animæ. Ergo conceditur facultas absoluendi pro aliquo determinato tempore, quod minus est,

14. Nihilominùs sententia verissima est, non posse virtute Cruciatæ absolutionem concedi ad reincidentiam. Quam docuit Sotus *in 4. dist. 22. quæst. 2. art. 3.* Nauarr. *cap. 27. n. 15.* Cordub. *in sum quæst. 29.* Couarruu. *cap. Alma. 1. p. §. 1. num. 6.* Man. Rodrig. *in Cruciat. §. 9. num. 57.* Acosta *quæst. 91.* Gomez *clausul. 7. n. 27.* Villalob. *§. 2. n. 26. eadem clausul.* Ratio est manifesta: quia absolutio ad reincidentiam, non tam est absolutio censuræ, quàm illius suspensio pro limitato tempore, vt probat Ioan. Andr. *in c. Ventens, el 2. de testib.* cum Felino *in c. Ad reprimendum. de officio Ordinar. col. 2.* At in bulla non datur facultas suspendendi censuram, sed ab illa absoluendi: ergo virtute bullæ non potes ad reincidentiam absolui. Deinde, si, vt aliis placet, absolutio ad reincidentiam non sit effectuum censuræ suspensio, sed illius absoluta sublatio pro limitato tempore, simul est eiusdem censuræ moraliter noua impositio. At Confessario virtute bullæ non conceditur facultas imponendi censuram, sed tantùm illam tollendi. Ergo non est concessa potestas absoluendi ad reincidentiam.

15. Ad primam rationem dubitandi admitto, cui ex iure communi, & ordinatio competit absoluendi potestas, competit etiam potestas ligandi: secùs si ex priuilegio competat. Ad secundam concedo, cui conceditur plus, concedi id, quod minus est, si sub eo contineatur: secùs si diuersum sit, vt est in præsenti: non enim sub potestate absoluendi à censura, continetur potestas absoluendi ad reincidentiam: quippe est potestas omninò diuersa: nam vel est potestas suspendendi censuræ effectus pro aliquo determinato tempore, vel tollendi illam, & denuò imponendi: quodcunque elegeris, manifestum est, diuersum esse à potestate absoluendi simpliciter. Adde, maius quid esse, potestas absoluendi ad reincidentiam, quàm absoluendi simpliciter: quia est potestas ad duplicem actum diuersum, absoluendi, inquam, & ligandi, cùm tamen potestas absoluendi simpliciter vnicum absolutionis actum respiciat.

PVNCTVM IX.

De facultate concessa in Bulla commutandi vota.

1. *Extenditur priuilegium.*
2. *Differt potestas commutandi à potestate dispensandi.*
3. *Gaudens potestate commutandi non potest dispensare: benè è contra.*
4. *Commutatio in melius propria authoritate fieri potest: in æquale, & à fortiori in minus, authoritate Prælati facienda est, & ex causa.*
5. *Nequit potestatem habens tantùm commutandi, præstare commutationem in rem minorem.*
6. *Qua causa requiratur ad commutationem, & qualis sufficit virtute Cruciatæ.*
7. *Quale sit subsidium belli, an spirituale sufficiat.*
8. *Verius est solùm temporale sufficere.*
9. *Limitatur hæc sententia, vt procedat in commutatione adæquata, secùs in partiali.*
10. *Fertur iudicium de prædicta limitatione.*
11. *Dissoluuntur rationes oppositæ.*
12. *Ad hanc votorum commutationem non est opus confessione sacramentali.*
13. *Omnia vota, tribus exceptis commutari possunt.*
14. *Non excluduntur ab hac cõmutatione vota post publicationẽ emissa, neque emissa fiducia obtinenda commutationis.*
15. *Finito anno publicationis, expirat potestas commutandi.*
16. *Qualia sint vota religionis, castitatis, & peregrinationis vltramarinæ, ab hoc priuilegio excepta.*

1. AB hac materia breuiter me expediam, colligens ea, quæ latiùs tradidi *tract. 15. de voto, à punct. 14.* vbi ferè omnia, quæ difficultatem aliquam ingerere in præsenti possunt, explicui.

Bulla ergo Latina sic priuilegium refert: *Conceditur illis vota (vltramarino, castitatis, & religionis dunt axat exceptis) in aliquod subsidium huius expeditionis per eundem Confessorem commutari.* Hispana verò sic habet: *Podra tambien el Confessor commutar los qualesquier votos en algun socorro desta expedicion, excepto los de castidad y religion, y vltramarino.*

2. Pro huius explicatione ex *ibi* dictis aduerte, aliud esse commutare vota, aliud dispensare. Commutare votum est transferre vinculum, & obligationem voti ex vna materia in aliam, hoc est, vt loco vnius obligationis alia subrogetur. Dispensare verò est vinculum voti ex aliqua rationabili causa, Superioris authoritate omninò relaxare. Vnde, vt benè inquit Suarez *tom. 2. de relig. lib. 6. cap. 12. num. 14.* commutatio, & dispensatio differunt, tanquàm maius, & minus diuersorum generum: differunt enim vt pars, & totum: nam commutatio etiam est aliquo modo dispensatio, non absoluta, sed quoad determinationem materiæ: quippe loco illius materiæ determinatæ, de qua votum erat, alia suscipitur cum eadem obligatione.

3. Hinc manifestè infertur, gaudentem sola potestate commutandi vota, vti gaudet Confessarius per Bullam electus, nullatenus posse vota dispensare: quia dispensatio, quid maius est, & difficilius, grauioremque causam expostulat, quam commutatio. E contra verò gaudens potestate dispensandi, vota commutare poterit ex reg. Iuris, in 6. *Cui licet, quod est plus licet vtique, quod est minus.* & pluribus firmat Suar. *dicto lib. 6. de voto, cap. 12. n 9.* Lessius *de voto dub. 11. n. 94.* Sanch. *lib. 4. sum. c. 53. n. 4.* & diximus *dicto tr. de voto, pun. 14. n. 4.* tametsi plures oppositum probabiliter sentiant.

4. Tripliciter fieri commutatio potest, in melius, in æquale, in minus bonum. Vt commutatio in melius fiat, neque speciali aliqua causa requiritur, neque authoritas Prælati, sed propria vouentis authoritate fieri potest, nisi alicuius legis ecclesiasticæ adsit prohibitio, vt ex communi sententia docent Suar. *dicto lib. 6. cap. 18. à n. 2.* Sanch. *lib. 4. de voto, c. 50. à n. 15.* Lessius *dub. 13. concl. 1. & seqq.* Ratio est manifesta: quia Deo, in cuius obsequium votum est emissum gratius est, quidquid melius fuerit. At commutationem in æquale, etsi aliqui sentiant propria vouentis authoritate, & absque aliqua causa præstari posse, verius censui *dicto tract. 15. pun. 15. n. 4.* Prælati authoritate indigere: quia, cùm Deo creditori gratior non sit solutio, præsumi nequit illam acceptam habere: quinimò præsumi debet gratius illi esse, cæteris paribus, vt vouens ster promissis, quàm vt ab aliis recedat: Prælatus verò ad hanc commutationem faciendam, etiam in rem æqualem, ex causa rationabili necessariò moueri debet, alias nulla erit commutatio: quia Prælatus in hac commutatione non vt dominus, sed vt œconomus Dei, & illius minister, & dispensator procedit: ergo procedere debet iuxta Dei imperium, & voluntatem, alias erit infidelis. At Deus præsumi non potest voluntatem habere, vt absque vlla causa sibi debita relaxentur, etiam aliis debitis æqualibus subrogatis, cùm in hac subrogatione nullus specialis honor, & gloria ei accrescat. Ergo nequit Prælatus absque causa commutationem voti facere in rem æqualem: & ita docet Suar. *dicto lib. 6. de voto, cap. 17. à n. 5.* Sanch. *lib. 4. c. 50. à n. 14.* & nos diximus *pun. 15. illius tractatus.* Hinc à fortiori constat, in rem minorem non posse etiam à Prælato fieri commutationem absque causa.

5. Sed, an, causa intercedente, fieri commutatio possit in rem minorem ab eo, qui solùm potestatem delegatam habet commutandi, affirmant plures relati à Suar. *lib. 6. de voto, c. 19. n. 7.* Sed rectiùs negant Panormit. Syluest. Gregor. Lopez Caietan. Nauarr. quos refert, & sequitur Suar. *loco alleg.* quia commutatio essentialiter designat solutionis æqualitatem. Qua enim parte ab æqualitate discedit, non commutatio, & subrogatio, sed pura relaxatio, & dispensatio dicenda est.

6. Causa autem requisita ad commutationem in rem æqualem præstandam leuis est, vti docuit Suar. *dicto cap. 9. n. 5.* Sanchez *cap 50. num. 17.* Imo Lessius *dub. 11. n. 96.* affirmat, solam maiorem propensionem vouentis in materiam, in quam facienda est commutatio, esse sufficientem causam honestandi commutationem. Pro commutatione verò facienda virtute Cruciatæ nulla alia causa exigitur, quàm ea, quam secum trahit materia subroganda, scilicet, subsidium ad belli expeditionem: quia hæc commutatio in bonum commune cedit, vt benè notauit Sanch. *dicto lib. 4. de voto cap. 50. n. 19.* æqualitas autem huius commutationis arbitrio prudentis Confessarij relinquitur, qui eo ipso, quòd bona fide procedat, commutatio effectum habebit, vt tradunt prædicti Doctores, & diximus *illo tract. 15. de voto pun. 15. in fine.*

7. Solùm est difficultas, quale sit hoc subsidium belli, in quod necessariò facienda est commutatio per bullam; an, inquam, sit tempore, vel sufficiat spirituale, nempe, orationes, aliaque pia opera pro felici expeditione belli facta? Sufficere spirituale affirmauit Alphons. Deza, Theologus Societatis Iesu, Compluti *in publicis prælect.* teste Viualdo *Candelab. Sacram. tom. 3. p. cap. 14. n. 39.* quod & ipse probabile reputat, & casu, quo vouens pauper sit, nec valet temporale subsidium spirituale

rituale sufficere, Llamas *method.curat. 3. p.cap. 4.§. 42.ad fin.* Lessius *lib.2.de iustit.cap.40.dub.11.n.95.in fine.* Anton.Gomez *clausul.10.n.54.* Suar.*tom.2.de relig.lib.6.de voto,cap.19.nu.18.* & probabile reputat Sanch. *lib. 4.cap.54.num.56.* Ratio ea est: quia Bulla solùm exigit fieri commutationem : ergo æquè de subsidio spirituali, ac temporali intelligi debet. Deinde debet intelligi subsidium, qualiter humano, & morali modo possunt præstare jj, quibus vota sunt commutanda. At pauperes solùm spirituale subsidium præstare possunt, diuites verò temporale : ergo à pauperibus solum subsidium spirituale est exigendum.

8. Cæterùm verius existimo, commutationem hanc necessariò faciendam esse in belli temporale subsidium: quia ea est intentio Pontificis, & Regis : quippe intendunt subsidio per commutationem votorum erogato bellum contra infideles efficaciter, & in re ipsa, & cum effectu promouere. At orationes, aliâque pia opera non sic promouent bellum, cùm non habeant effectum infallibilem : ergo hæc comprehensa non fuerunt sub subsidio, in quod sint vota commutanda. Et confirmo. Orationes, aliâque opera pia ex se non valent multiplicare milites, neque illis animum, & fortitudinem iniicere, neque illorum sumptus suppeditare, aut Ecclesiæ hostes conterere, sed solùm conducunt, vt hæc omnia à Deo impetrentur, non efficaciter, sed provt ipsi placitum fuerit. Ergo orationes non sunt propriè belli subsidium, sed subsidij impetrationes non infallibiles, sed congruæ tantum. At Pontifex præscribit commutationem fieri in belli subsidium, ergo fieri non potest in orationes, aliâque pia opera. Deinde, cùm Pontifex in Bulla orationes, & alia pia opera pro felici belli expeditione à fidelibus exigit, id exprimit, eâque expostulat, vt cõpleant causam legitimam pro Indulgentiarum, & priuilegiorum concessione requisitam. Sed in commutatione votorum neque orationes, aliâue pia opera expressit, neque ea necessariò requiruntur ad complendam legitimam causam commutationis; quãdo quidem solo subsidio temporali erogato abundè completur. Ergo, &c. Denique illa distinctio de subsidio temporali pro diuitibus, & spirituali pro pauperibus, videtur absque fundamento excogitata : siquidem Bulla indifferenter, & absque vlla distinctione in subsidium belli exigit fieri votorum commutationem, siue vota sint pauperis, siue diuitis. Ergo, si pro diuitibus postulat Bulla subsidium temporale, & pro pauperibus exigendum est : è contra verò, si pauperibus sufficit spirituale subsidium, & diuitibus sufficere debet : quia in hac parte non est spectandum, quid vnusquisque possit; sed, quid priuilegium exigat. Atque ita pro omnibus subsidium temporale necessarium esse, docuerunt Nauarr. *sum.cap.12.num.* 80. Cordub. *in sum.quæst.149 & 156.* Vega *2.tomo summæ, cap. 129. casu 106.* Ludouicus Lopez *2.part.Instruct.cap.50.col.3.* Petr. de Ledesm. *tom.2.sum.tract.10.cap. 8.in fine.* Garnic. *in expos. Cruciat.fol.* 44. Man. *ibi,§.9 num.109.& in addit.ad eundem n.*... Villalob. *clausul.9.num.37.* Sanch. *lib.8.de matr.disp.15.n.1.& lib.4.sum. cap.54.n.57.*

9. Supradictam sententiam limitant Viuald. *Candelarb. Sacram.33.part.cap.14.num.39.* Henriquez *lib.7.de Indulgent.cap. 30.num.6.* Suarez *lib.6.de voto,cap,19. num.* 18. Sanchez *dictæ disput. 15. de matrimon.num.1.circa finem,& cap.54.Decalogi. num.58.* quibus fauent Azor.*1.part.lib.11.cap.18.quæst.9.* Sayrus *in clavi regia,lib.6.cap.12.nu.17.fine,* vt procedat in commutatione adæquata: secùs in partiali, & minùs principali: existimant namque prædicti Doctores, commutationem votorum fieri posse, partim in subsidium temporale, partim spirituale orationum, aliorúmque piorum operum. Mouentur tum ex illis verbis Bullæ id indicantibus, in aliquod subsidium huius expeditionis commutari, id est, aliquam commutationis partem in subsidium belli fieri debere : sed non omnem, tum, vt expeditio belli promoueatur, quæ sine dubio magna ex parte impediretur, si omnis commutatio in subsidium temporale facienda esset : perpauci enim essent, qui valerent pecuniam erogare æqualem voto commutando: & esto, id possent, difficillimè præstarent, ob quod à tali commutatione abstinerent, præcipuè cùm virtute priuilegiorum Ordinibus mendicantibus concessorum, absque prædictæ pecuniæ erogatione, obtinere commutationem possent, sicque non leuiter defraudaretur Pontificis, & Regis intentum. E contra verò concessa facultate commutandi vota, partim in belli temporale subsidium, partim in spirituale, suauior fit commutatio, & omnes, tam diuites, quàm pauperes eo modo commutationis vtentur cùm rarus sit, qui per se, vel per amicum non possit aliquam pecuniam erogare. Deinde colligit Sanchez hanc esse Pontificis intentionem ex priuilegio in Bulla compositionis concesso : vbi Pontifex pro minima quantitate in huius belli expeditionem impensa remittit magnam incertis creditoribus debitam: quid ergo mirum, quòd pro leui quantitate pecuniæ in subsidium huius expeditionis erogatæ commutationem votorum permittit, compensata commutationis æqualitate, aliis bonis operibus.

10. Verùm, etsi prædicta limitatio probabilis sit, vt vltra Doctores relatos affirmat Villalobos *clausul.9.Bullæ,num.38.* Ioannes de Salas *in Manuscript.quæst.21.* & ex æquitate sustinenda: attamen spectato iuris rigore mihi non probatur, sicuti nec Soto *lib.7.de iustit.quæst.4.artic.3.ad finem corp.* Arag. *2.2.quæst.88.artic.12.vers.Et ad argumentum.* Ludouicus Lopez *2.part.instruct.* vbi de clauib. *c.9.ad finem,* Rodriguez *ad Cruciat.§.9.num.109.& in addition.ibi* Imò nec Nauarr. Cordub. Vegæ, Garnic. & aliis *superius* relatis, qui nulla facta mentione huius limitationis, absolutè affirmarunt, in temporale subsidium commutationem necessariò faciendam. Moueor : quia vel nomine subsidij, in quod ex præscripto Pontificis commutatio facienda est, intelligitur non solùm temporale pecuniæ, sed etiam spirituale orationum, vel tantùm temporale, Si temporale tantùm intelligitur, vti ipsimet Doctores apponentes prædictam limitationem, fatentur, & *superius* probatum est, nequit virtute bullæ in aliud subsidium fieri cõmutatio: quia est alienum à Bullæ concessione. Illa autem verba, *in aliquod subsidium*, non indicant aliquam commutationis partem in subsidium expeditionis fieri debere, sed potius denotant, omnem commutationem faciendam esse in eam eleemosynam, quæ censeatur esse aliquod subsidium huius expeditionis. Si verò sub nomine subsidij non solùm temporale, sed etiam spirituale orationum, aliorúmque piorum operum intelligatur, certè nulla est ratio, ob quam commutatio integrè fieri non possit in orationes, aliâque pia opera, cum æquè ac pecunia sub nomine subsidij comprehendatur, neque Bulla distinguat de partiali, vel totali commutatione.

11. Rationes verò, quibus Sanchez mouetur ad summum probant, expedire, vt sic facultas concederetur, non tamen, quòd de facto concessa sit. Adde, esto, expeditio belli videatur conueniens aliquo subsidio temporali erogato commutationem fieri: at rectè Ecclesiæ regimini fortè non expedit, eam facultatem ita amplam cuilibet Confessario concedere, ne passim vota absque subrogatione æquali commutentur. Præterea ipsemet Sanchez *num.58.* fatetur, præcipuam commutationis partem in belli temporale subsidium faciendam esse: quia hoc est Regis, & Pontificis intentum, neque satisfacere, si minima quantitate pecuniæ contributa in pia opera fiat commutatio. At inde fit (vt ipse nobis obiiciebat) expeditionem belli retardari ob difficultatem grauis quantitatis erogandæ, pluréfque impotentes esse, eam pecuniam erogare, cuius quantitas præcipuam commutationis partem constituat, copiosiórque eleemosyna congregaretur, si cuiuslibet pecuniæ erogatione, secundùm cuiusque deuotionem, commutatio concedatur. Hoc autem nec Sanch. admittit, neque est admittendum. Ergo affirmandum est, omnem commutationem in temporale belli subsidium faciendam esse. Neque obstat, aliquos hoc priuilegio frui non posse sicuti non obstat, quòd plures indulgentiis Bullæ non gaudeant: quia illam sumere non possunt: aliunde enim eorum necessitati Pontifex prouidit, varia priuilegia Religionibus concedere.

12. Hæc autem commutatio, vt benè obseruat Henriq. *lib.7.de Indulgent.cap.30.n.6.* Sanch. *lib.8.de matr.disp.15.n.25.* & *lib. 4. de voto,cap.54.n.16.* Villalob. *clausul.9.nu.36.* fieri potest extra confessionem : quia ex nullis Bullæ verbis colligitur obligatio illam in confessione faciendi. Quinimò, nec necessarium est, quòd Sacerdos electus ad hanc commutationem sit ordinarius Confessor vouentis : satis enim est, quòd possit esse, sitque ab Ordinario approbatus, sicuti docuit Sanch. *dicto cap.54.n.17.*

13. Vota verò, quæ virtute Bullæ commutanda veniunt, sunt omnia vota, illis tribus exceptis, castitatis, religionis, & peregrinationis Hierosolymitanæ.) Igitur illa vota commutari possunt, etiamsi iurata sint, vti dixi *tract.14.de iuramen. disp.3.quæst.1.* eò quòd obligatio, tam voti, quàm iuramenti Deo facti, sub eadem sit religionis specie, ac proinde cui delegatur facultas commutandi votum, & commutandi iuramentum delegatur. Dixi, *Deo facti* : nam iuramentum factum in fauorem hominum, & in illorum gratiam, tametsi iniquè fuerit exortum, *ibidem, punct.3. in fine,* defendi, vt probabilius, relaxari non posse ex sola facultate concessa commutandi, vel dispensandi in votis : quippe illud iuramentum in gratiam Dei factum non est, ac proinde voti rationem non inducit.

14. Ab hac commutatione non excluduntur vota, vel iuramenta, eò quòd emissa sint post publicationem, vel susceptionem Bullæ : quia priuilegium commutandi, sicut & absoluendi toto anno publicationis durat, & cum sit absolutè concessum, omnia vota, siue ante, siue post publicationem emissa comprehendit, vt benè tradunt Nauarrus *c.12.n.80.* Henriquez *lib.6.de pœnit.c.16. n.3.* & *lib.7. de Indulgent.c.30. n.5.* Sà *verbo, Votum, in fine,* Azor. *tom.1.lib.11. c.18. q.9.* Rodriquez *§.9. in Cruciat. num. 111.* Suarez *lib. 6. de voto , cap. 13. à num.4.* Sanchez *lib. 4. Summ. cap. 53.* Neque item excluduntur à commutationis priuilegio, esto, fuerint emissa ex fiducia obtinendæ commutationis, sicuti neque à potestate absoluendi excluduntur ea peccata, quæ ex fiducia absolutionis obtinendæ sunt commissa : quia ea fiducia priuilegio absolutè concesso non aduersatur, vt docet Sanchez *lib. 4. sum. cap.54.*

*c.54.n.18.*Rodriguez §.9.*Cruciat.n.99.*Acoſta de Adrade *q.43.* Anton.Gomez *clauſ.11.n.5.*

15. Finito anno publicationis,expirat poteſtas commutandi, ſicut,& omnia alia priuilegia *ibidem* conceſſa:quippe pro ſolo eo anno conceduntur. Huic tamen ceſſationi non obſtat, quòd ſi Confeſſarius electus tua vota, durante anno,commutauerit,in illud ſubſidium,quod ipſe,vel alius vir doctus iudicauerit expedire, non poſſit Confeſſarius, vel ille vir doctus, finito anno, deſignare ſubſidium, in quo votum præteritum ſubrogatur : hæc enim deſignatio non eſt commutatio voti, ſed complementum commutationis anteà factæ. Sic Sanchez *libr.8.de matr. diſp.15.n.15. & lib.4. Decal.c.54.n.31.* Sayro *in claui regia,libr.6. c.12.n. 21.in fine.* Graffis *1.part. deciſ.lib.4. c.15. n.47.* Rodriguez *in addit. ad Bullam.§. 9.n.115.*Villalob. *clauſul.9. n. 41.*

16. Tria illa vota caſtitatis, religionis, & peregrinationis Hieroſolymitanæ, quæ ab hac commutandi facultate eximuntur, debent eſſe abſoluta, & omninò perfecta,non conditionalia, & limitata. Vnde votum caſtitatis debet eſſe caſtitatis integræ, & perpetuæ, non pro limitato tempore.Votum item religionis debet eſſe religionis propriæ. Votum denique peregrinationis debet eſſe factum cauſa deuotionis illorum locorum, aliàs non cenſebuntur excepta, ſed poterunt virtute Bullæ commutari, vti docent Doctores ſtatim referendi. Etenim illa exceptio votorum odioſa eſt, vtpote facultatis generalis commutandi reſtrictiua : debet ergo ſtrictè interpretari,ac proinde de ſolis votis abſolutis,& perfectis, caſtitatis,religionis, & peregrinationis Hieroſolymitanæ intelligi. Adde,Bullæ Cruciatæ priuilegio intendit Pontifex,quoad votorum commutationem, præter vota, quæ ſibi ſpecialiter reſeruatur, omnia alia Confeſſario concedere,ſicuti Epiſcopis iure ordinario conceſſa ſunt, vt benè docent Sayr. *in claui regia,lib.6.c.11. à n.72.* Suarez *libr.6. de voto,c.26. n.17.* Sanchez plures referens *lib.8. de matr. diſp.15. à n.3. & lib.4. ſum.c.54. n.19.* At Pontifici ſolùm ſunt reſeruata vota abſolutæ caſtitatis integræ, & perfectæ, religionis propriæ, peregrinationis Hieroſolymitanæ ex deuotione, vti dixi *tract. de voto,diſput.3.part.11.*Ergo hæc tantùm à priuilegio Bullæ excipiuntur, ſicuti excipiuntur à poteſtate ordinaria Epiſcoporum.

PVNCTVM X.

De ſuſpenſione & reuelatione Indulgentiarum, & facultatum facta à Commiſſario.

1. *Statuitur poteſtas Commiſſarij.*
2. *Non ſuſpenduntur facultates iure ordinario Epiſcoporum competentes.*
3. *Neque indulgentia ab ipſis Epiſcopis conceſſæ.*
4. *Neque facultates in corpore iuris inſertæ.*
5. *Neque facultates,& priuilegia omninò diſſimilia.*
6. *Neque facultates, & priuilegia Superioribus Mendicantium quoad Fratres.*
7. *Qui ſuſpendantur in omnium ſententia.*
8. *Aliqui affirmant,facultates abſoluendi, & diſpenſandi: Religioſis conceſſas in ordine ad ſaculares ſuſpendi.*
9. *Verius eſt non ſuſpendi.*
10. *Diſſoluitur fundamentum oppoſitum.*
11. *Quæ ex ſupradicta ſententia inferantur.*
12. *Nouiſſ. gaudent Religioſorum priuilegiis.*
13. *Ceſſat dubium in vſu facultatum Religioſis conceſſarum, ſi Religioſus,vel ſecularis ſumat Bullam.*

1. COnſtat ex tenore Bullæ concedi Commiſſario facultatem, vt ſuſpendere poſſit anno publicationis Bullæ omnes ſimiles, aut diſſimiles Indulgentias, & facultates à Sede apoſtolica,vel eius authoritate quibuſvis Eccleſiis, Monaſteriis, Hoſpitalibus, piis locis, Vniuerſitatibus, Confraternitatibus, ſingularibus perſonis, & regnis, in ſolis ternis, locis, & dominiis Regis Philippi, etiam in fauorem fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de vrbe,vel alterius ſimilis Cruciatæ, ſi quæ in regnis, terris, inſulis, & dominiis prædictis receptæ adhuc durant, conceſſas huiuſmodi, etiamſi clauſulas aliquas contra ſuſpenſionem facientes continerent,ita vt interim, neque prædicari poſſint, neque publicatæ cuiuis hominum communiter, vel diuiſim ſuffragentur, exceptis tamen conceſſis mendicantium Ordinum Superioribus, quoad eorum Fratres tantùm. Item, conceditur facultas Commiſſario, vt per ſe, vel per alium, ſeu alios, quando, & quoties ſibi videbitur, Indulgentias, & alias gratias per eum ſuſpenſas in fauorem illorum, qui præſentium gratiarum in hanc cauſam pro Religionis defenſione conceſſarum participes effecti fuerint reualidare abſque aliquo præmio poſſit. Et ita Commiſſarius ſuſpendit omnes dictas Indulgentias, & facultates, & iterum eas reualidat ſumentibus Bullam in hæc verba : *Y nos el dicho Commiſſario general de la ſanta Cruçada,para que tan ſanta obra no ſe inpida,ni ceſe por otras indulgencias,ſuſpendemos , durante el ano de la publicacion, y predicacion della todas, y qualeſquier gracias Indulgencias,y facultades ſemeiantes,à diferentes concedidas por ſu Santidad,ò por los ſumos Pontifices ſus anteceſores,ò por la ſanta Sede apoſtolica , ò por ſu authoridad en todos los dichos reynos , y ſeñoros de ſu mageſtad à todos,y qualeſquier Yeleſias,Monaſterios,Hoſpitales,ò otros lugaree pios , Vniuerſidades , Cofradias,y ſingulares perſonas,aunque las dubas gracias , y facultades ſean en fauor de la fabrica de San Pedro de Roma , ò otra ſemejante Cruçada Y aunque todas,ò qualeſquiera dellas tengan clauſulas contrarias à eſta ſuſpenſion,aunque para las ganar , y publicar ſe les,aya dado licentia nueſtra.Por manera que durante el ano de la publicacion,y predicacion deſta Bula ninguna perſona pueda ganar,ni goçar de algunas otras gracias, Indulgencias , y facultades,ni ſe puedan publicar, excepto las concedidas à los Superiores de las Ordenes mendicantes,en quanto à ſus Frayles,y en fauor deſta dicha Bula,por la miſma authoridad apoſtolica declaramos,que los que tomaren eſta preſente Bula,puedan goçar, y gocen de todas las gracias facultades,e Indulgencias,Iubileos,y perdones,y remiſion de pecados, que les ayan ſido concedidos per nueſtro muy Santo Padre.Ny por otros ſumos Pontifices paſados de felice recordacion,ò por la ſanta Sede apoſtolica , ò por ſu authoridad comprehendidas en la dicha ſuſpenſion , las quales en vertud de la dicha comiſion apoſtolica reualidamos , y por la miſma authoridad apoſtolica ſuſpendemos el entredicho , ſi le hubiere en qualquier lugar , donde ſe hiciere la publicacion , y predicacion deſta Bula por ocho dias antes , y ocho deſpues, ſegun que en la Bula de ſu Santidad ſe contiene.*

2. In hac ſuſpenſione, & reualidatione ſunt aliqua omninò certa, alia ſub opinione. Primò certum eſt, non ſuſpendi facultates abſoluendi,& diſpenſandi,& commutandi vota, quæ Epiſcopis iure ordinario competunt, vel extraordinario,tanquàm à Sede apoſtolica delegatis:quia hæ facultates,eſto,authoritate Sedis apoſtolicæ conceſſæ ſint, ſunt tamen conceſſæ ex delegatione generali, & per modum ſtatuti, & non ſingularibus perſonis ; ſed earum dignitati ; ac proinde non comprehenduntur in hac ſuſpenſione,vti eſt praxis recepta,& docent omnes.

3. Secundò, non ſuſpenduntur Indulgentiæ, & facultates, quas Epiſcopi aliquibus locis piis, vel perſonis concederent: quia hæc non ſunt immediatè conceſſa authoritate apoſtolica,ſed authoritate Epiſcopali : & Commiſſarius ſolùm habet poteſtatem ſuſpendendi Indulgentias, & facultates à Sede apoſtolica, vel eius authoritate immediatè dimanantes : & notauit Henriq *lib.7.de Indulgent.c.29.num.2.* Villalob.*clauſ. 12.num.17.*

4. Tertiò, neque ſuſpenduntur priuilegia, & facultates in corpore iuris inſertæ, ſiue ſint ſimiles, ſiue diſſimiles Cruciatæ priuilegiis : ſunt enim per modum legis, & ſtatuti conceſſæ : Commiſſarius verò ſuſpendit, quæ ex ſpeciali Sedis apoſtolicæ delegatione conceduntur. Præterquàm quòd priuilegia in corpore iuris inſerta non derogantur per clauſulam generalem *non obſtantibus*,niſi eorum fiat expreſſa mentio,vti docuit Bart.cummunirer receptus *in Extrauag. Ad reprimendum,verb. Non obſtantibus gu.11.* Atque ita docet in præſenti Rodrig §.12. Villal. *clauſ.12.n.14.& 15.*

5. Quartò, non ſuſpenduntur priuilegia, & facultates Vniuerſitatibus, priuatiſque perſonis conceſſæ, quæ omninò ſunt diſſimiles iis, quæ in Cruciata conceduntur, quales ſunt facultates teſtàdi,celebrandi in altari portatili,ingrediendi Monialium Monaſteria, &c. quia hæc Bullæ Cruciatæ vſum non impediunt. Neque obeſt, Commiſſarium ſuſpendere gratias,& facultates non ſolùm ſimiles, ſed diſſimiles:quia intelligi debet de iis, quæ ſolùm quoad modum aliquem ſunt diſſimiles ; non verò quoad ſubſtantiam. Præterquàm quod poteſt intelligi ſuſpendere omnes facultates, & priuilegia ſimilia, & diſſimilia,quæ occaſione impetrandæ Indulgentiæ fuerint conceſſa,ſicuti in ſimili docuit Nauarr. *de Iubil. notab.33. num.2.*

6. Quintò, non ſuſpenduntur gratiæ,& facultates, Superioribus Ordinum mendicantium conceſſæ quoad eorum Fratres:quia hæ à ſuſpenſione excipiuntur.

7. E contra verò ſuſpenduntur, nec publicari poterunt Indulgentiæ, & facultates conceſſæ Hoſpitalibus, Monaſteriis, locis piis, Confraternitatibus &c. His enim ſolent Indulgentiæ concedi pro viſitantibus tali, vel tali die Eccleſiam, vel altare,pro offerentibus Sacrificium. Hæ enim omnes ſuſpenduntur,neque obtineri poſſunt, An autem ſuſpendantur comparatione Religioſorum mendicantium,ſi eorum Monaſteriis conceſſæ ſint, poſteà examinabimus.

Secundò,& certiùs ſuſpenduntur conceſſæ ſingularibus perſonis aliquam imaginem deferentibus,vel aliquid in illius honorem recitantibus : quia hæ Indulgentiæ non ſunt ſpecialiter in Religioſorum fauorem cõceſſæ,ſed omni populo Chriſtiano communes : quod maximè verum habet, quando hæ

Indulgentiæ fuerunt concessæ ad instantiam alicuius Principis. Nam, si hæ indulgentiæ ad instantiam Superiorum Ordinum mendicantium concessæ sint, probabile tenet Ioan. de Salaz *in Manuscr. in Cruc. qu. 25. post med.* comparatione Religiosorum mendicantium non suspendi: & fauent Rodrig. §. 12. *n.* 4. & Villal. *clau.* 12. *n.* 3. dicentes quoad Mendicantes non suspendi Indulgentias, eorum Monasteriis concessas pro eorum Ecclesias visitantibus.

Tertiò, suspenduntur, si quæ facultates sunt aliquibus Ecclesiis, monasteriis, vel singularibus personis celebrandi ante auroram, vel post meridiem, assistendi tempore interdicti diuinis, celebrandi, vel faciendi celebrare in Oratorio priuato, eligendi Confessorem quoad peccatorum absolutionem, vel votorum commutationem, &c. quia hæ, vt pote omninò similes iis, quæ in Cruciata conceduntur, obstant maximè eius expeditioni. Verùm hæc omnia, quæ à Commissario suspenduntur, iterum reualidantur suscipientibus Bullam, vt constat ex Bullæ clausula: *Ne Bullam suscipientibus vlla gratia desit.* vti notant omnes Doctores. Hæc sunt certa.

8. Dubiæ tamen quæstionis est, an suspendantur potestates, quas Religiosi obtinent comparatione sæcularium, absoluendi à reseruatis, & vota commutandi: ita vt si nec Religiosus, nec sæcularis Bullam habeant, nequeant illa potestate vti? Affirmant suspendi Nauarr. *lib. 5. conf. in 2. edit. de priuil. conf. 16. n.* 1. Ludouic. Lop. 2. *p. instr. conf.* vbi de clauibus. *c.* 2. *col.* 10. Rodrig. *Cruciat.* §. 12. *n.* 4. Mouentur ex clausula Bullæ, qua Commissarius omnes Indulgentias, gratias, & facultates concessas Monasteriis, Vniuersitatibus, & singularibus personis, suspendit, exceptis concessis Ordinum mendicantium Superioribus quoad eorum Fratres tantùm: sed illæ facultates absoluendi, & commutandi vota sunt concessæ Monasteriis, ex quibus Religiosorum Ordo constituitur, atque sunt concessæ singularibus personis eorumdem Religiosorum authoritate apostolica. Ergo censentur suspensæ. Et confirmari potest ex exceptione facta: illa enim exceptio contineri debet sub regula, atque adeò sub suspensione facta, sed excipit à suspensione facta Indulgentias, & facultates absoluendi, dispensandi, & commutandi concessas Superioribus Ordinum mendicantium quoad eorum Fratres. Ergo relinquuntur suspensæ quoad sæculares. Deinde Pontifex specialiter fauere voluit Religiosis mendicantibus: siquidem eos excipit à suspensione generali facta. At, si facultates, & Indulgentiæ Religionibus concessæ non suspenduntur, qui fauor fit Mendicantibus? quandoquidem non Mendicantes Indulgentias, & facultates sibi concessas retinent?

9. At tenendum est, nequaquam suspendi prædictas facultates: quippe non sunt concessæ vni, vel alteri Monasterio, sed toti Religioni in commune fidelium bonum. Bulla autem solùm videtur suspendere, quæ singularibus Monasteriis, Vniuersitatibus, piis locis, & singularibus personis, qua tales sunt, conceduntur. Ergo prædictas facultates non suspendit. Atque ita docent expressè Emmanuel mutans sententiam *additionib. ad Cruc. §. 12. n. 4.* & *qq. regul. t. 1. q. 61. art. 14.* Henr. *lib. 6. de pœnit. c. 16. n. 7.* & *lib. 7. de Indulg. c. 28. n. 7.* & *in comm. litt. Z.* Sanch. *l. 4. sum. c. 54. in fin.* Cillal. *clauſ. 12. n. 4.*

10. Neque obstat contrarium fundamentum: negandum enim est, excipi à suspensione Indulgentias, & facultates absoluendi, & dispensandi concessas Religiosis ratione status: quia hæ potestates, tam mendicantibus Religionibus, quàm aliis non mendicantibus competentes sub suspensione generali comprehensæ non erant, vtpote quæ in bonum commune Ecclesiæ sunt concessæ, & plures ex illis communi iure approbatæ. Illæ ergo facultates, & non aliæ, censeri debent suspensæ, quæ singularibus Monasteriis, vel personis particularibus concessæ sunt: secus verò, quæ toti Religioni conceduntur, & singularibus personis, non quà tales, sed, quatenus illius Religionis membra persistunt. Neque inde infertur, non fieri speciale priuilegium Mendicantibus in illa exceptione: fit vtique: quia ex vi illius exceptionis non suspenduntur Mendicantibus Indulgentiæ, facultates, & gratiæ concessæ singularibus Monasteriis ad instantiam suorum Superiorum, quæ tamen non Mendicantibus suspenduntur.

11. Ex dictis colligitur, non suspendi potestatem, quam habent plures Religiones suspendendi generale interdictum in suis Ecclesiis pro aliquibus Festiuitatibus: quia hæc potestas non singulari Conuentui, sed toti Ordini est attributa, quæ in prædicta suspensione generali non continentur: & tradit expressè Villal. *tract. 22. Bulla, clauſ. 12. n. 8.* Secundò, colligitur Indulgentia illas, quæ non alicui Monasterio, vel loco pio, seu imagini annectuntur, sed omnibus Religiosis, quà tales sunt, conceduntur, suspensione prædicta non comprehendi, atque adeò tam Mendicantes, quàm non Mendicantes eas obtinere posse: quia hæ directè statui religioso conceduntur, & inde ad singulos Religiosos deriuantur, ex Sanch. & Villal. *loc. allog.* Tertiò fit, solas eas facultates, & gratias, ac indulgentias prædictæ Bullæ clausula suspendi, quæ Monasteriis singularibus, vel piis locis fuerint concessæ. Has ergo, secluſa bulla, non poterunt Religiosi non mendicantes obtinere: at mendicantes eas obtinere poterunt, quia Superioribus suis, id est, ad eorum instantiam fuerunt concessæ: & Bulla excipit, quæ concessæ fuerint Superioribus Ordinum mendicantium quoad eorum Fratres. Quòd si non mendicantes communicationem habent in priuilegiis cum mendicantibus, eaſdem Indulgentias, & facultates poterunt obtinere, sicuti, vt probabile, defendit Villalob. *clauſ. 12. n. 11.* aduersùs Rodriq. §. 12. *n.* 15. Neque inde licet colligere exceptionem mendicantium esse inutilem, quandoquidem non mendicantes etiam excipiuntur: quia non excipiuntur per se, sed per accidens ex priuilegio communicationis distincto: quod fortè non omnibus non mendicantibus competit. Quæ dicta sunt de Religiosis, intelligi debent de monialibus quæ verè Religiosæ sunt, vt benè notauit Rodrig. §. 12. *à n.* 9. Villal. *clauſ. 12. n. 13.*

12. Duo existimo certa. Primùm, Nouitios, sicut & reliquos Religiosos priuilegiis Religioni concessis gaudere, & in prædicta suspensionis exceptione comprehendi, sicuti docuerunt Rodr. *d.* §. 12. *n.* 6. Villal. *clauſ. 12. n. 12.* Nam esto, spectato verborum rigore Religiosi non sint, sunt tamen secundùm communem modum loquendi, qui maximè in fauorabilibus attendi debet: c. *Ex litteris, el 1. desponſ.* & leg. *Liberorum* §. *Quòd autem Cassij. ff. de leg. 3.* & tradit Nauar. *c. 27. nu. 255.* Rebuff. *prax. benef. tit. de dispenſat. cum regul. pag. 422.*

13. Secundum est, si Religiosus, vel sæcularis Bullam suscipiat, absque vlla prorsus dubitatione gaudere poterit potestate absoluendi, & dispensandi Religiosis concessa: quia, sumpta Bulla, omnia priuilegia suspensa reualidantur: neque opus est, vt vterque Religiosus, & sæcularis Bullam sumant: satis esse videtur, si vnus ex illis suscipiat, & maximè Religiosus: nam ipsi priuilegio reualidato, consequenter sæculari reualidatur, vt possit illo vti.

PVNCTVM XI.

De aliis facultatibus, quæ in Bulla Cruciatæ Commissario conceduntur.

1. *Conceditur facultas taxandi eleemosynam, quam sumentes Bullam debent erogare.*
2. *Conceditur facultas componendi super fructus amissos ob omissam Horarum recitationem.*
3. *De potestate dispensandi in irregularitate.*
4. *Prodest hæc potestas, tam pro foro conscientiæ, quàm externo.*
5. *Commissarius omnes irregularitates dispensat.*
6. *Quatuor tamen excipiuntur.*
7. *Datur facultas Commissario dispensandi in impedimento affinitatis ex fornicatione.*
8. *Sub quibus conditionibus hæc potestas concedatur.*
9. *Deinde habet potestatem Commissarius dispensandi in superueniente dicto impedimento, vt debitum coniux impeditus petat.*
10. *Extendunt aliqui hanc potestatem ad impedimentum cognationis spiritualis. Sed rectius alij negant.*
11. *Nobilibus potest Commissarius concedere, vt per horam ante lucem, & post meridiem celebrent, vel celebrari faciant.*
12. *De obligatione quam habent omnes Episcopi, applicandi omnes pœnas in subsidium Cruciatæ.*

1. VLtra facultatem *superiori puncto* explicatam suspendendi, & reualidandi Indulgentias, gratias, & facultates, conceditur Commissario potestas taxandi eleemosynam, quam erogare debent Bullam suscipientes, vt illis prosit, vt constat ex verbis Bullæ ibi: *Y por quanto vos N. distis dos reales de plata, que es la limosna, que auemos tasado y declarado,* &c.

2. Secundò, datur facultas eidem Commissario componendi cum his, qui ad restitutionem fructuum ex omissione Horarum canonicarum tenentur, ita vt quantitas compositionis pro medietate Ecclesiis, vel aliis locis piis, quarum, vel quorum ratione Horas prædictas recitare debent, & pro altera medietate in subuentionem huius negotij detur. De qua facultate qualiter intelligatur, *punct. vlt.* vbi de Bulla compositionis agendum est.

3. Tertiò, similiter conceditur facultas dicto Commissario dispensandi, & componendi super irregularitate cum his, qui quibuscunque ecclesiasticis censuris ligati Missas, & diuina Officia (non tamen in contemptum clauium) celebrauerunt, seu aliàs se immiscuerunt, & super alia illis qualiber irregularitate præterquàm ratione homicidij voluntarij, aut simoniæ, vt apostasiæ à fide, aut de hæresi, vel propter malam Ordinum susceptionem contractam, cum retentione beneficiorum, & fructuum ex eis perceptorum, & infamiæ, aut inhabilitatis exinde prouenientis abolitione, & executione Ordinum non malè susceptorum.

4. Circa

4. Circa quam potestatem aduerte, concedi, tam pro foro conscientiæ, quàm externo, & iudiciali: cùm enim sit concessa aliàs iurisdictionem habenti absque vlla limitatione fori interni, sicut sit Episcopis in Trid. *sess. 24. c. 6.* & ipsimet Commissario in potestate dispensandi cum his, qui impedimento affinitatis ligati bona fide contraxerunt, faciendum est pro vtroque foro prodesse posse, vt benè notauit Henriq. *lib. 7. de Indulg. c. 13. num. 5.* Rodrig. *in addit. ad Cruciat. §. 13. n. 1.* Didac. Nuño *in expos. Bullæ, §. vlt.* Villalob. *claus. 13. n. 6.* Acost. *q. 97.* Auil. *7. p. de cens. disp. 10. dub. 5. concl. 2. & 3.*

5. Irregularitates autem, in quibus Commissarius dispensare potest, sunt omnes, & solæ, quæ ex delicto proueniunt, quatuor exceptis, vti notarunt Rod. Nuño, Villal. *loc. alleg.* & colligitur apertè ex illo verbo, *super alia qualibet irregularitate*: verbum enim, *aliud*, quod relatiuum est, præcedentis qualitatem refert, vt constat ex leg. *Si fugitiui*. ibi *alia pœna. C. de seruis fugitiuis iunctæ Gloss. fin.* quæ ait, *alia pœna*, scilicet, similis: & docet Anton. Gab. *t. 1. comm. verb. Alius.* Menoch. *lib. 1. de arbitr. q. 80. n. 122.* Sed irregularitas præcedens, pro qua datur potestas Commissario dispensandi, prouenit ex delicto: ergo de irregularitate ex delicto intelligi debet verbum illud, *alia qualibet irregularitate*. Idémque confirmari potest ex exceptione, quæ immediatè subsequitur, sub qua nulla irregularitas comprehenditur, quæ non sit ex delicto. Atque ita docent Nuño, Villal. Rodr. *sup.* Vnde colliges, non posse Commissarium in irregularitate ex defectu natalium, ex homicidio authoritate publica facto, in bigamia propria, vel interpretatiua dispensare: quia hæ irregularitates non in pœnam alicuius delicti, sed ob indecentiam, & perfectæ significationis defectum imponentur; benè tamen poterit dispensare in irregularitate similitudinaria; quia hæc ex delicto prouenit. Sic Henriq. *lib. 7. c. 13. à n. 5.* Auila *7. p. de censur. disp. 8. dub. 4. concl. 6.* Rodr. *in additionib. §. 13. n. 3. & 6.* Villal. *claus. 12. n. 7. & 8.*

6. Excipiuntur quatuor irregularitates à potestate Commissarij. Prima, ex homicidio voluntario, sub qua comprehendi non debet irregularitas prouenies ex voluntaria mutilatione, aut ex homicidio casuali: quia sunt distinctæ: & exceptio, cùm odiosa sit, restringi debet, non ampliari. Atque ita docet Rodrig. *in additionib. §. 13. n. 6.* Villalob. *claus. 13. n. 7.* Secunda est, quæ prouenit ex simonia. Tertia, quæ prouenit ex apostasia à fide, seu hæresi: quia pluribus Doctoribus placet, simoniacos in Ordine, & Hæreticos esse irregulares. Sed alij censent, simoniacum in Ordine ab vsu Ordinum tantùm suspensum esse: Hæreticum verò, si publicus sit, & notorius, esse irregularem: secùs si sit occultus. Quarta irregularitas excepta prouenit ex mala Ordinum susceptione, eò quòd Ordinem fortiùs susceperis.

His ergo quatuor irregularitatibus exclusis, omnes aliæ sub potestate Commissarij comprehenduntur, in quibus sic dispensare Commissarius potest, vt si fortè beneficium aliquod, stante irregularitate, receptum sit, possit ad illud habilitare, & fructus inde perceptos concedere, vti colligitur ex illis verbis: *Cum retentione beneficiorum, & fructuum ex eis præceptorum, & infamiæ, ac inhabilitatis exinde prouenientis abolitionem.* Etenim, cùm irregularitas beneficio susceptо adueniens non priuet beneficio, neque ad illud retinendum reddat irregularem inhabilem, potestas dispensandi in retentione beneficiorum, & illorum inhabilitate, non de beneficiis ante irregularitatem susceptis; sed de beneficiis post irregularitatem susceptis intelligi debet, sicuti bene aduertit Rodrig. *in addit. §. 13. n. 9.* Villalob. *claus. 13. n. 10.*

7. Quartò, datur facultas dispensandi, nullis datis litteris, seu per Confessorem laniatis, cum his, qui primo, & secundo affinitatis ex fornicatione contractæ gradibus coniuncti matrimonium contraxerunt, dummodo si post Concil. Trid. ipsius formam seruauerunt, ac impedimenta huiusmodi penitùs occulta sint, & alter contrahentium tempore contracti matrimonij impedimenti ignarus extiterit, & altero ita prædictum impedimentum ignorante de nullitate prioris cōsensus prius certificato, tacitáque, si videbitur ad euitanda scandala, causa nullitatis, matrimonium inter se etiam secretè de nouo contrahere possint in foro conscientiæ duntaxat, ad euitanda grauia scandala, dispensandum iudicauerint, dispensare, prolémque suscepturam, & suscipiendam legitimam decernere.

8. Pro huius potestatis explicatione suppono ex Trident. *sess. 24. cap. 4.* affinitatem contractam ex copula illicita in primo, & secundo gradu esse impedimentum dirimens matrimonij contrahendi. Igitur, si aliqui hoc impedimento ligati contraxerint, datur Commissario facultas in foro conscientiæ dūtaxat, ad euitanda scandala in prædicto impedimento dispēsandi, & media dispensatione, & matrimonij noua celebratione, & non aliàs prolem susceptam, & suscipiendam legitimam decernere, vt aduertunt Sanchez *lib. 8. de matr. disp. 6. num. 25.* Nuño §. *vlt. in expos. Cruciat.* Villal. *claus. 13. n. 12. & 13.* Hæc autem potestas conceditur Commissario quatuor concurrentibus conditionibus. Prima, vt matrimonium sit celebratum iuxta formam Trident. *sess. 24. cap. 1.* scilicet, coram Parocho, & testibus, & præmissis denunciationibus, nisi fortè in eis fuerit per Ordinarium dispensatum. Secunda, vt impedimentum illud sit occultum, hoc est, non publicum, neque ad forum contentiosum deductum, tametsi probabile sit, & ab aliquibus cognitum: quia, dum à maiore parte Collegij, vel viciniæ ignoratur, occultum esse censetur ad hunc effectum, vt benè Nauarr. *cap. 27. n. 254.* Sanch. *lib. 8. disp. 34. n. 55.* Villalob. *claus. 13. n. 15.* Tertia, vt bona fides adfuerit, saltem ex parte vnius contrahentis ignorantis impedimentum, tempore, quo matrimonium celebratum est. Quarta, vt coniux, qui ignorauit impedimentum, certior fiat de prioris consensus nullitate. Non tamen est opus declarare nullitatis causam, sed eo ipso, quo dicat alteri coniugi se tempore contracti matrimonij non habuisse consensum liberum, & legitimum, qui necessarius est ad matrimonium contrahendum, vellétque denuò ob securitatem suæ conscientiæ contrahere; satis hoc dicto de prioris consensus nullitate certiorem coniugem reddit, vti notauit Villalob. *dicta claus. 13. n. 18.*

Sub prædictis conditionibus, & non aliter dispensabit Commissarius: quam dispensationem cōcedet absque expeditione litterarū, vel, si placuerit litteras expedire, id faciet suppressis dispensandorum nominibus, & per Confessorem concessa dispensatione litteris dilaniatis, vti vsui est sacræ Pœnitētiariæ, & cauetur in prædicta facultate. Coniuges verò obtenta dispēsatione iterum inter se absque Parocho, & testibus contrahent. Nam, esto, grauis sit difficultas, an reualidatio matrimonij, quod nullum est, fieri debeat coram Parocho, & testibus, in casu præsenti locum non habet, cùm expresè Pontifex declarauerit ad contractus prædicti reualidationem sufficere vtriusque coniugis secretum, & occultum consensum, sicuti aduertit Villalob. *d. claus. 13. Bullæ, n. 19.*

9. Quintò, conceditur Commissario facultas dispensandi in superueniente simili affinitatis impedimento post matrimonium contractum, vt debitum petere possit, qui eo impedimento ligatus erat: etenim affinitas ex fornicatione contracta, quæ antecedens matrimonium illud dirimit, matrimonio superuenientis petitionem debiti impedit, vt probat textus in cap. 1. *de eo, qui cognouit consanguin. vxor.* Hoc igitur impedimentum potest Commissarius tollere, sicut etiam potest Episcopus, & Superiores Ordinum mendicantium, vt dicemus *tract. de matrim.* & videri potest Sanch. *lib. 8. disp. 15. n. 13.* Man. Rodrig. *1. tom. sum. edit. 2. c. 243. n. 12.* & *in addit. ad Cruciat. §. 13. n. 17.* Villalob. *ibi claus. 13. n. 20.*

10. Extendit autem Rodriguez *dicto §. 13. n. 17.* & Villalob. *n. 21.* hanc Commissarij facultatem ad impedimentum cognationis spiritualis: tum, quia est quidam incestus: tum, quia est leuius impedimentum, & cui conceditur maius, & minus censeri debet concessum, ex reg. *Cui licet de reg. iuris. in 6.* præcipuè cùm hæc Commissarij potestas latè sit interpretanda, vtpote fauorabilis, & in nullius præiudicium cedens. Sed rectiùs Sanch. *d. disp. 15. n. 13.* negat prædictam facultatem extendi. Tum, quia fornicatio, cum spirituali cognata, non incestus, sed sacrilegium est: & esto, incestus esset facultas dispensandi, non pro quolibet incestu facta est; sed pro impedimento proueniente ex incestu in primo, & secundo gradu: at impedimentum cognationis spiritualis omninò diuersum est: ergo ad illud prædicta facultas extendi non potest: quippe facultas quantumuis latè interpretanda sit, extendi non debet ad casum sub lata verborum forma non comprehensum.

11. Sextò, Commissario facultas conceditur pro personis nobilibus, & qui iuxta ipsius Commissarij arbitrium qualificati fuerint, vt Missas per horam ante lucem, & post meridiem audire, & celebrare facere valeant, indulgere possit. In hac concessione nihil speciale notandum occurrit, præter ea, quæ dixi *tract. de sacrific. punct. 7. à n. 12.* Solùm aduerto, non permitti Commissario hanc dispensationem quibuscunque concedere; sed nobilibus, & qui iuxta eius arbitrium qualificati sint. Nobilis autem est, qui iure communi vel statuto, vel consuetudine patriæ nobilis creditur, vt dixi Menoch. *lib. 2. de arbitrar. casu 67.* & pluribus tradit Tiraquel. *de nobilit. à c. 3. & seqq.* Qualificatus verò, qui aliqua qualitate generis, vel officij illustris insignitus est, ideóque illustris, seu egregius vir dici poterit, de quo latè Menoch. *casu. 68. & 70.*

12. Ad extremum aduerto, præceptum esse à Sede apostolica, & à Commissario promulgatum, vt omnes Episcopi in his Hispaniarū regnis, eiúsque ministri, seu Officiales, aliíque Prælati ecclesiastici inferiores omnes pœnas pecuniarias applicent in subsidium huius sanctæ expeditionis. Quòd si non fecerint, vltra peccatum commissum applicatio sibi, vel alteri facta nulla est, vt cauetur *in prædicta Bulla*; & notauit Rodriguez *in addit. ad Cruciat. §. 13. in fine.* Acosta *quæst. 89.* Villal. *claus. 13. n. 23.* Neque video, quo titulo ab hoc præcepto, & obligatione rationi consona excusari possint, nisi fortè ob receptam consuetudinem contrariam, etiam stante Bullæ publicatione. A qua tamen applicatione excipiunt Acosta, & Villab. *sup.* partem accusatori, scilicet, fiscali competentem ex præsumpta voluntate Pontificis, vt ad accusationem faciendam & delictorum punitionem procurandam moueatur. Quinimò illa pars, quæ accusatori applicatur, quodammodo

ab ipso condemnando debita est ante condemnationem, lege sic disponente,& applicante.

PVNCTVM XII.

De Bulla Cruciatæ pro defunctis concessa.

1. *Statuitur concessio.*
2. *Non est opus, te esse in gratia, vt obtinere defunctis Indulgentiam possis.*
3. *Sumpta vna Bulla, an expediat alias sumere. Proponitur ratio dubitandi.*
4. *Certum est expedire.*

1. POntifex ex thesauro satisfactionum Christi,& Sanctorum non solùm viuis fidelibus fauores impendit, sed etiam defunctis,ideóque plenissimam Indulgentiam concedit defuncto, in cuius gratiam viuus erogata eleemosyna Bullam sumpserit, vt constat ex tenore Bullæ, qui sic se habet: *Nuestro muy santo Padre Paulo V. de felice recordacion concedio plenissima Indulgentia, y la mando publicar nuestro muy santo Padre Vrbano VIII. con que pedamos sacar las avimas de los, que acaqueſimos bien de aquellas penas de Purgatorio, y poner las en la gloria, dando por esta Bula para la defensa de la Yglesia, y rescate de nuestros difuntos, y en acrecentamiento de nuestros meritos, la limosna tasada por vos N. Commissario apostolico general de la santa Cruzada. Y por quanto vos N. disteis dos reales de plata, eo fauor del anima de N. y recibisteis en vos esta Bula le es otorgada la Indulgencia sobredicha.*

2. Quæ in hac concessione aliquam possent difficultatem ingerere, *superiori tract. de suffrag. & Indulgent.* præcipuè *pun. 1. & vlt.* enodata sunt: ibi enim explicuimus, qualiter operari debeas, vt indulgentia defunctis concessa prodesse possit. Nam, esto, non desint Doctores, Cardin. *Clement. 2. de pœnitent. & remiss.* Angel. *verbo, Indulgentia, num. 21.* qui censeant, opus esse, vt in gratia existas, cùm opus iniunctum ad obtinendam defuncto indulgentiam exequeris: quia nequis esse potentior ad obtinendum beneficium alteri, quàm tibi ipsi, ad obtinendam autem tibi indulgentiam necessariò requiritur gratia: ergo etiam erit requisita pro obtinenda defuncto. Communis tamen sententia docet, vt videre est in Nauarr. *de Iubileo, notab. 17. n. 4. & notab. 32. n. 3.* Cordub. *de Indulgent. q. 17. & 26.* Suar. *tom. 4. de pœnitent. & suffrag. disp. 52. sect. 4. n. 6.* Rodrig. *ad Bullam, §. 8. n. 13.* Acosta. *q. 21.* Villalob. *1. p. sum. tract. 28. n. 3.* necessarium non esse, te in gratia, cùm Bullam pro defuncto sumpseris, vt ei prosit. Non enim tu sumens Bullam pro defuncto ei satisfactionem concedis, qua pœnæ debitæ remittantur, sed solùm apponis conditionem quandam piam,& religiosam, qua posita Pontifex ex thesauro satisfactionum Christi, & Sanctorum sufficientem solutionem exhibet pro pœnis ab illo defuncto debitis. At eam conditionem sumendi Bullam satis præstare potes, tametsi in peccato existas: ergo status gratiæ tibi requisitus non est, vt Bulla à te sumpta defuncto prosit.

3. Sed, an sumpta vna Bulla expediat alias pro eodem defuncto sumere, aliqui dubitarunt, eò quod videatur iudicari Indulgentiæ concessionem veram non esse: nam, si vera est concessio, cùm ex parte defuncti in Purgatorio existentis nullum sit impedimentum, quin ei integrè indulgentia applicetur, efficitur statim in cælum euolare, ac proinde inutiliter in eius fauorem nouam Indulgentiam applicari.

4. Nihilominùs omninò tenendum est, plures pro vno defuncto Bullas sumi posse, & expedire, vt benè notauit Gab. *in canon. lect. 57.* Nauarr. *de indulgent. nota. 22. n. 50.* Acosta *in explicat. Cruciat. q. 22.* Nuño *in præsenti, §. vlt. circa finem.* Villalob. *dicto tract. 29. n. 5.* Ratio est manifesta: etenim indulgentiæ valor maximè pendet ex causa finali, & motiua concessionis: continget enim aliquando concedi indulgentiam plenariam ex causa, quæ solùm erat sufficiens pro remissione tertiæ partis peccatorum concedenda: & quis scit, an in præsenti sic contingat? Quare eo casu manifestum est, expedire non solùm vnam, sed plures Bullas sumere, vt multiplicata remissione illius tertiæ partis plena remissio obtineatur. Item, certum non est, sed sub opinione positum, an indulgentia applicata pro defunctis infallibilem effectum habeat, neque etiam est indubitatum, an status gratiæ in exequente opus iniunctum requiratur. Itémque nemini constare potest, an opera ad indulgentiæ applicationem requisita exequatur, provt Pontifex intendit, & necessarium est ad indulgentiæ valorem, saltem integrum. Denique fieri potest, etiam te ignorante, vt eleemosyna pro Bulla erogata ex aliis debitis sit, vel Quæstorem alienam dedisse Bullam, esséque illius raptorem, & simulatorem, neque proprium Cruciatæ ministrum. Quæ omnia abunde probant expedire, plures Bullas pro vno defuncto sumi, vt quoad fieri possit prædicta inconuenientia vitentur.

PVNCTVM VLT.

De Bulla Cruciatæ, quæ vocatur Compositionis.

SVmmus Pontifex concedit omnibus Christi fidelibus, cuiuscunque status, conditionis, Ordinis, vel Religionis, siue Ecclesiastici sint, siue sæculares, etiamsi sint ex Ordinibus mendicantibus, qui in huiusmodi Hispaniarum regnis assistunt, vel ad ea quomodolibet declinauerint, vt erogatis duobus argenteis in subsidium belli contra infideles, quantitas duorum millium marapetinorum, infrà, de debitis incertis remittatur, obtineréque possint remissionem vsque ad quantitatem debitam centum millium marapetinorum: sed vltrà nequeant, nisi ex beneplacito Commissarij generalis, ex eius tamen consensu,& voluntate optimè possint. Debita autem debent esse contracta absque fiducia huius remissionis, alias huic Indulgentiæ non erit locus. Quæ omnia expresè habentur in prædicta Bulla.

§. I.

Qualiter debitorum incertorum, virtute huius concessionis, fiat remissio.

1. *Nulla de debitis certis fit remissio.*
2. *Quid, si creditor ita absens est, vt nequeat debitum ei reddi? Verius est locum esse remissioni.*
3. *An sit licita, & valida hac remissio.*
4. *Resoluitur, esse validam, & licitam.*
5. *Nullus alius, præter Pontificem, stante eius lege, hanc remissionem facere potest: secùs ea lege secluſa.*
6. *Plures censent, comparente creditore, te esse obligatum, residuum restituere, neque prodesse remissionem, nisi dum non comparet.*
7. *Oppositum probabilitate non caret.*
8. *Soluitur fundamentum oppositum: & ibi, an prosit remissio pro foro iudiciali.*
9. *Quid dicendum, si Iudex te condemnet ad soluendum.*

1. NVlla de debitis certis, hoc est, certo creditori debitis, quæque ipsi restitui possunt, virtute huius bullæ fit remissio: quippe hæc cum dominum agnoscant, non vult Pontifex vlli operi, quantumuis pio, contra eius voluntatem applicare: ergo fit de debitis, quorum creditor non comparet.

2. Quòd si creditor comparet, at ita absens est, vt nequeas debitum illi persoluere, neque speras breui rempore posse, ob cuius causam excusaris à restitutione facienda, etsi Sotus *in 4. dist. 21. q. 2. art. 4. & lib. 4. de iustit. q. 7. art. 1.* existimet compositioni locum non esse: quia absolutè, & simpliciter non est debitum incertum, sed certum, & bulla solùm remissionem debitorum incertorum concedit. At rectius Couarru. *in reg. Peccatum, 3. p. §. 1.* Rodrig. *in præsenti, dub. 2.* Villalob. *n. 12.* Acosta. *q. 95.* oppositum censent: quia eo casu illud debitum humano, & morali modo reputatur incertum, eò quòd domino reddi non potest. Domino enim perinde est carere debito, quia absens, vel quia debitori est ignotus, si æquè ex absentia, ac ignorantia excusatur debitor à restitutione illi facienda.

3. Duplex tamen est in hac compositione difficultas. Prima, an licita, & valida sit, ita vt virtute illius excuseris à debiti integra solutione, saltem dum creditor non comparet? Non defuerunt, qui ausi sunt affirmare, illicitè, & inualidè hanc remissionem concedi. Sic videtur sentire Bannes *2. 2. q. 62. art. 5. dub. 8.* Dominic. Sotus *in 4. dist. 21. q. 2. art. 4.* Mouentur: quia hæc remissio fit in præiudicium pauperum, quibus illa restitutio facienda erat ex textu in cap. *Cùm tu. de vsuris,* & occasionem præbet plura latrocinia committendi: ergo est illicita,& inualida.

4. Et quidem, si absque vlla causa remissio fieret, admitto, illicitam esse, in quo sensu credo, Bannes,& Sotum fuisse locutos, valida tamen esset, si ex bonis ecclesiasticis, vel temporalibus ad ditionem Pontificis pertinentibus fieret: quia horum distributio ipsi, vtpote supremo gubernatori, competit. Quippe in omnia bona, quorum dominus non comparet, vel possidens succedit: vel saltem respublica, quæ suo gubernatori tradit potestatem ea pro suo arbitrio distribuendi. Secùs verò videtur dicendum, si absque causa fieret remissio debiti temporalis, quod non est sub ditione Pontificis, vel Regis: quia esset remissio debiti contra voluntatem domini, qui non est Pontifex, nec Rex Hispanus, sed alia respublica, illiusque gubernator. Quod intelligendum est casu, quo respublica domina sit bonorum incertorum,& non ipse rerentor.

Verùm in præsenti hæc omnia cessant, cùm manifestissimè sit, causam huius remissionis legitimam esse. Etenim fidelium conscientiæ ære alieno grauatæ,& ob hanc causam difficillimè

cillimè ab statu peccati resurgentes , hac remissione facta obligationi satisfaciunt, & peccatum depellunt, illàque eleemosyna, etsi minima; sæpiùs tamen multiplicata non leue subsidium confert ad infideles conterendos, & debellandos ; nostramque catholicam fidem augendam. Quæ nequaquam obtinerentur , nisi grauis illa quantitas sub leuis eleemosynæ erogatione remitteretur : ex alia etiam parte bona illa , quæ remittenda sunt , Pontificis , vel Regis distributioni competunt, cùm sint sub Regis, vel Pontificis editione. Ergo est validà, & licita eorum distributio , & remissio. Solùm esse poterat difficultas , quando bona remittenda per se alteri Reipublicæ, & gubernatori , quàm Pontifici, vel Regi Hispaniarum pertinent. Et in hoc casu etiam existimo , licitam , & validam esse hanc Pontificis remissionem. Nam , cùm satis dubium sit , sub opinioneque positum , an bona incerta iure diuino, & naturali debeant reipublicæ concedi, vel possit ipse, qui possidet, ea retinere , dum dominus non comparet , meritò summus Pontifex , ne hac occasione fideles aliena surriperent , & aliorum bonis in graue suarum conscientiarum præiudicium ditarentur , præcepit in cap. *Cum tu, de vsuris*, vt omnia iniquè parta pauperibus restituerentur. Loco ergo huius restitutionis contentus est Pontifex illa leui eleemosyna duorum argenteorum, reliqua debiti parte remissa, ob bonum fidei, & religionis. Neque verum est, pauperes dominos esse illorum bonorum. Non enim illis ea bona aliquo iure naturali, vel diuino competunt; sed solùm iure positiuo ecclesiastico, in quo ipse Pontifex, vtpote illius conditor, ob hanc honestissimam causam dispensat. Quòd si ex hac dispensatione plures sumant occasionem aliena surripiendi , non dispensationi , quæ iustissima est ; sed eorum malitiæ est tribuendum.

5. Secunda versatur difficultas , an alij præter Pontificem hanc remissionem facere possint ? De Gubernatore Reipublicæ, & de Episcopo dubitari potest. Breuiter respondeo, secluſa lege pontificia, lata in cap. *Cum tu, de vsuris* , optimè potest Princeps sæcularis hàc facere remissionem de bonis temporalibus incertis, siue benè, siue malè ablatis, secùs de ecclesiasticis bonis. E contra verò de ecclesiasticis bonis poterit Episcopus : secùs de temporalibus. Vtramque partem probo: quia illa bona incerta temporalia, casu, quo iure naturali non competant occupanti, competunt reipublicæ, & consequenter eius gubernatori: ecclesiastica verò bona Ecclesiæ, eiúsque Gubernatoribus debentur. Ergo sæcularia bona benè poterit Princeps sæcularis remittere; Episcopus verò in sua diœcesi poterit ecclesiastica. Notanter dixi, *secluſa lege pontificia* : nam, ea stante, nequit alius , præter Pontificem, hanc facere remissionem: quia, neque Episcopus, nec Princeps sæcularis, dispensare possunt in prædicta lege , & cùm ex ea obligentur aliena occupantes integrè restituere, excusari non possunt ob remissionem Principis, vel Episcopi; & fortè ob hanc causam, & in hoc sensu negarunt Syluester *Restitutio, q. 7. &* 8. Cordub. *lib. 5. de Indulgent. q. 4.* Rodrig. *in præsenti dub. 4. & 5.* Principes sæculares, & Episcopos hanc remissionem facere posse.

6. Tertiò , grauior difficultas est , an remissione facta virtute huius bullæ , si creditor compareat , teneatis , ea bona restituere. In qua difficultate est certum , te non esse obligatum restituere eam partem, quam in subsidium belli impendisti, vt benè notauit Soto *dicta dist. 21. q. 2. art 4.* Bannes 2. 2. *q. 62. art. 5. dub. 8.* Nuño *in explic. Cruciat. ad finem dub. 2.* Rodrig. *in præsenti, dub. 6. n. 8.* quia ea pars ex præsumpta creditoris voluntate, & authoritate Principis consumpta est : alias ea compositio in damnum tui cederet. Secundò , certum esse debet, si post factam compositionem debita consumpsisti, neque ditior es factus , nullam tibi superesse obligationem restituendi : quia facta compositione bona fide possedisti , & consumpsisti : commune autem est , possessorem bonæ fidei obligatum non esse restituere , quæ bona fide consumpserit. Atque ita docent Sotus, Cordub. Rodrig. *locis allegatis*, Henriq. *lib. 7. can. 34. n. 4.* Villalob. *tract. 29. n. 9.* Tertiò est certum, excusatum te esse à restitutione , si post remissionem factam tempus præscriptioni necessariam currit : quia, cùm bona fide possideas, præscribere optimè potes, vti notauit Villalobos *suprà*.

Quare controuersia inter Doctores est, an, si bona, quæ tibi in hac compositione remissa sunt , extent in specie , vel æquiualenter , quatenus eorum occasione ditior factus es, cùm creditor comparet , neque præsumptione te tueri potes, tenearis ea creditori reddere? Affirmant Caiet. 2. 2. *q. 61. art. 6.* Corduba *lib. 5. quæst. q. vlt.* Rodrig. Villalob. *suprà*. Mouentur: quia Pontifex non absolutè remittit omnia illa debita ; sed, dum creditor non comparet: quia non videtur rationi consonum , dominio suorum bonorum creditorem ignorum absolutè spoliare. Præterquàm quòd hæc remissio sit ex præsumpta creditoris voluntate , quæ præsumi non potest absoluta ; sed conditionata, & limitata , dum ipse non comparuerit : id enim est ei vtilius. Secundò, creditor poterit debita illa vbicunque inuenerit, vendicare, eáque postulare in iudicio, & Iudex obligatus est reddere , vti tanquàm certum affirmat Villalob. *dicto tract. 29. n. 8.* quæ omnia cùm non nitantur falsæ præsumptioni, obligationem in foro conscientiæ probant.

7. Nihilominùs , etsi prædicta sententia tenenda , & consulenda sit ; probabilitate non caret, nullam tibi esse obligationem in foro conscientiæ restituendi residuum , saltem quousque à Iudice condemneris. Sic docuerunt Bannez , & Sotus *suprà*, Henriq *lib. 7. de Indulg. cap. 34. num. 5.* Acosta de Andrade *in præsenti , q. 91. & 94.* Ratio est : quia negari non potest , posse Pontificem ea bona incerta sic absolutè distribuere, vt nulla sit obligatio ea reddendi domino postmodum comparenti. Quippe ea distribuit, vt legitimus dispensator, & in bonum commune Ecclesiæ, quale est belli contra infideles subsidium. Itémque in spirituale bonum creditorum : siquidem in ipsorum gratiam ea remissio fit. Quòd autem de facto sic fuerit distributio , & remissio facta , probat tenor concessionis , in quo nulla conditio est apposita: sed absolutè facta est remissio totius debiti , erogata eleemosyna taxata : ergo absque fundamento asseritur, limitatam esse pro tempore, quo dominus non comparet , cùm beneficium Principis restringi non debeat ; & licèt hoc beneficium sic latè interpretatum cedat aliquo modo in creditorum præiudicium , patienter illud sustinere debent ob boni communis augmentum. Quippe huiusmodi liberalitate, & absoluta remissione incitantur debitores ad hanc compositionem faciendam, qua subsidium belli maximè promouetur.

8. Hinc solutum manet oppositum primum fundamentum. Secundum autem petit, an hæc remissio pro solo conscientiæ foro prosit ; an etiam pro externo, & iudiciali ? Negant Cordub. Rodrig. & Villalobos *locis citatis*. Sed rectiùs Acosta *q. 94.* affirmat, eò quòd Commissarij potestas ad hanc remissionem, & compositionem faciendam restricta non sit pro foro conscientiæ , sicuti fuit restricta potestas dispensandi in impedimento affinitatis. Qua ratione diximus, potestatem dispensandi in irregularitatibus, in interdicto, &c. pro vtroque foro prodesse : quia non fuit sub limitatione fori interni concessa. Vetùm, vt hæc compositio in foro externo tibi prosit , & creditorem exigentem debitum possis exceptione compositionis repellere, debes, cùm compositionem & remissionem obtines, præmittere authoritate Commissarij informationem, te non posse creditori debitum reddere, vel, quia non comparet, vel, quia ita est absens, vt moraliter sit impossibile. Alias, si hæc informatio compositioni non præcessit, non poteris in foro exteriori aduersùs creditorem te tueri : quia non constat de compositionis iustitia.

9. Quòd si Iudex ob defectum huius informationis , vel esto, ea facta sit, quia credit remissionem factam esse à Pontifice, non absolutè, sed, dum creditor non comparet, præcipiat tibi reddere debitum , difficultate non caret, an in foro conscientiæ obligatus sis obedire. Quippe videtur illud præceptum niti præsumptioni fallæ, quòd Pontifex non fecerit absolutam remissionem. Verius tamen censeo, te obligatum esse obedire, & debitum reddere, non , quia remissio absoluta non fuerit, sed, quia non fuit absoluta certò, & infallibiliter, sed solùm sub opinione. Quo casu Iudex iustè procedit , imponens præceptum de illorum bonorum restitutione : Iudex namque potestatem habet iudicandi secundùm eam opinionem , quæ sibi verior , & probabilior visa fuerit. Cùm autem ipse credat satis probabiliter, Pontificem fecisse remissionem, non absolutè, sed pro tempore, quo dominus non comparet, iustè præcipit tibi ea bona domino comparenti reddere : tu verò videris obligatus parere : quia præceptum illud non præsumptioni fallæ, sed probabili nititur.

§. II.

Expenduntur sigillatim casus, in quibus locum habet prædicta compositio.

1. *Omnia iniustè acquisita componi possunt , non comparente creditore post debitam diligentiam : & qua diligentia censeatur sufficiens.*
2. *De fructibus beneficiorum qualiter fieri possit compositio.*
3. *Non habet locum in Canonicis non residentibus , neque in Episcopis, & Parochis.*
4. *Compositio fieri potest in medietate legatorum, qua in satisfactionem bonorum, malè acquisitorum facta fuerint , si legatarij per annum negligentes extiterint.*
5. *Compositio fieri potest de legatis , quorum legatarij post debitam diligentiam ignorantur.*
6. *Iudicibus ordinarijs, vel delegatis permittitur compositio in rebus susceptis ob iniquam sententiam.*
7. *Item, patrocinanti causam iniustam datur facultas se componendi.*
8. *Testi ob falsum testimonium, accusatori ob falsam accusationem, vel ob omissam accusationem debitam.*
9. *Iudicibus secularibus, & ecclesiasticis in causis temporalibus, ob administrationem iustitiæ.*

10. *Scribis, Notarijs, aliisque ministris iustitiæ, ob accepta vltra taxam.*
11. *Lusoribus ob iniquè in dolo paria.*
12. *His, qui ob simulationem paupertatis, vel sanctitatis, aliquid acceperunt.*
13. *Venatoribus, & piscatoribus damna inferentibus.*
14. *Mulieribus inhonestis, causa turpitudinis aliqua recipientibus.*
15. *Falsificantibus mensuras, vel alia via proximos decipientibus.*
16. *Inuentoribus bonorum, quorum dominus ignotus est.*
17. *Omnibus illicita acquirentibus permittitur compositio, domino non comparente, dummodo sub fiducia compositionis acquisita non sint.*

1. PRimò, inquit generaliter Pontifex, compositionem fieri posse de rebus furto, rapina, vsura, & alio quouis modo illicito acquisitis, si creditor facta debita diligentia non comparet. Quæ autem debita diligentia censenda sit, arbitrio prudentis relinquitur, spectata debiti qualitate. Illud certum, illam diligentiam sufficientem esse, quam homines timoratæ conscientiæ in simili negotio præstarent, vti docent Cordub. *lib.1.qq.qu.1.* Medin.1.2.*qu.76.art.2.in fine.* Rodrig.*in præsenti, dub.8.n.10.* Villal.*n.14.*

2. Secundò, Ecclesiastici compositionem facere possunt de fructibus beneficiorum, aliisque ecclesiasticis emolumentis malè perceptis; vel, quia non recitarunt Officium diuinum; vel, quia beneficium habuerunt absque titulo; vel, quia excommunicati, aut irregulares extiterunt: hac tamen conditione, vt vltra illos duos argenteos, quos in subsidium huius expeditionis erogant, pro remissione duorum millium marapetinorum alios duos argenteos tribuant Ecclesiæ in qua est beneficium, pro quo fit compositio. Etenim cùm iure positiuo ecclesiastico non recitantes Officium diuinum impediantur ab acquisitione dominij fructuum beneficiorum, ficuti, qui nullo beneficij titulo legitimo gaudent, & in probabili sententia, qui irregulares, vel excommunicati existunt, debeántque ex ipsomet iure positiuo restituere fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus omnes fructus sic acquisitos, meritò Pontifex, qui bonorum ecclesiasticorum dominus, seu dispensator est, hanc remissionem concedit sub prædicta conditione, vt vltra eleemosynam in subsidium alia similis fabricæ Ecclesiæ concedatur.

3. Hæc tamen compositio locum non habet in Canonicis non residentibus, quando ob eorum defectum aliis interessentibus fructus accrescunt: quia eo casu non est creditor incertus, sed certus, vt benè notauit Acosta *q.66.* Rodrig.*hic, dub.2. n.16.* Villalobos *tract.27.claus.13.n.2.* & *tract.29. n.20.* Similiter etiam huic compositioni locus non est in fructibus amissis ab Episcopo, Parocho, alióve curam animarum habente, ob non residentiam. Nam esto, prædicti fructus creditori certò restitui non debeant, sed Ecclesiæ, vel pauperibus sint erogandi, Concil. Trident. *sess.25. c.1. de reformat. vers. Si quis autem* expressè prohibuit hanc fieri compositionem, ibi: *Prohibita quacunque conuentione, vel compositione, qua pro fructibus male perceptis appellatur.* & notauit Nauarr. *c. 25. n.122.* Rodrig. *ad Cruciat.n.18.* Villalob. *n.20.*

4. Tertiò, promittit Pontifex compositionem in medietate legatorum, quæ facta fuerint in satisfactionem bonorum malè acquisitorum, si legatarij per annum negligentes steterint in prædictis legatis recuperandis. Cùm enim prædicta legata ex bonis iniquè partis, & aliàs debitis facta fuerint, & legatarij illorum dominium non acquieserint, imò in eius acquisitione negligentes extiterint, Pontifex, tum in pœnam negligentiæ, tum in bonum Ecclesiæ, & fidei augmentum, cito, creditores sint certi, hanc compositionem permittit, non quidem de integro legato, sed de illius medietate. Quapropter legatario integra alia medietas est concedenda, debent tamen legata non excedere summam centum mille marapinorum, aliàs Commissarius generalis consulendus est, & solùm ex eius consensu compositio fieri potest. Atque ita tradunt Rodrig *n.19.* Villalob *n.21.*

5. Quartò, est locus compositioni in legatis: & idem est de fidei commissis, iuxta leg. *A Tito. ff. de verbor. obligat.* leg. *illud ff. ad leg. Aquil.* antea factis, vel tempore publicationis faciendis, quorum legatarij, vel fideicommissarij facta debita diligentia ignorantur. Differt hic casus à præcedenti: quia in præcedenti, eò quòd noti erant legatarij, non permittebatur integra legati compositio, sed solùm de medietate. At in præsenti integra permittitur, eò quòd legatarij ignoti sint. Item, in præcedenti casu legata erant in satisfactionem bonorum malè acquisitorum, quod tamen in præsenti non requiritur, vti aduertit Rodrig. *n.20.* Villal.*n.22.*

6. Quintò, Iudicibus ordinariis, vel delegatis permittitur compositio in rebus susceptis ob iniquam sententiam, ob dilationem causæ, vel aliam similem iniustitiam in partis præiudicium. Circa quam concessionem aduerte, parti læsæ satisfactionem integrè esse præstandam, neque in hac satisfactione locum esse compositioni: quia est creditor certus, & iniustè vexatus. Deinde, si Iudex pecuniam acceperit ob iniquam sententiam, vel aliam similem iniustitiam faciendam, neque tamen præstitit, non erit locus compositioni, sed necessariò reddenda est pecunia ei, qui dedit, vtpote qui non absolutè, sed sub conditione prædictæ iniustitiæ concesserit, qua conditione non posita dominium non amisisse videtur. At posita ea iniustitia, esto, aliqui censeant nulla obligatione restituendi Iudicem astringi, sed in foro conscientiæ prædicta sic turpiter acquisita retinere posse: quia tamen alij plures Doctores contrarium firmant, vtpote conscientiæ securius, & vtilius. Pontifex illorum remissionem, & compositionem concedit. Quòd si Iudex non ob iniquam, sed potius ob iustam sententiam ferendam aliquid accipiat, distinguendum est, si datum fuit ob redemptionem vexationis, & ob iustum timorem, ne à parte contraria subornaretur, compositio fieri non potest, sed danti debet restitui, cùm illius dominium non amiserit: at, si datum fuit liberaliter, vt eo munere motus danti fauorem præstaret, locus est compositioni in sententia affirmante, obligationem esse Iudicibus restituendi ea, quæ aduersùs leges positiuas, prohibentes munerum receptionem, accipiunt: at in sententia negante prædictam obligationem, quousque sententia condemnatoria accedat, cessat compositionis necessitas.

7. Sextò, Doctor, qui ob patrocinandam causam iniustam, sciente eo, in cuius fauorem patrocinatur, aliqua accepit, compositionem de acceptis obtinere potest. Nam esto, non sit apud Doctores certum, prædictam Aduocatum obligationem habere restituendi sic acceptam: est tamen plurium Doctorum: ideóque Pontifex compositionem concedit, vt omnem delinquens securitatem obtineat. Ob hanc tamen compositionem non excusatur delinquens à satisfactione omnium damnorum, quæ parti contratiæ ob iniustum patrocinium facta fuerint, vt in prædicta Bulla exprimitur: & meritò: quia adest creditor certus, & iniustè damnificatus, vt benè notarunt Rodrig *in præsenti, n.14.* Villalob. *n.24.*

8. Septimò, in idem recidit testis, qui ob falsum testimonium ferendum, accusator, qui ob falsam accusationem, vel ob omittendam accusationem, ad quam erat obligatus, & generaliter omnes Notarij, Scribæ, aliique ministri publici vel personæ priuatæ, qui ob iniustitiam faciendam, vel diligentiam præstandam, vt fieret, aliqua acceperunt, compositionem obtinere possunt de sic acceptis; facta tamen parti læsæ integra satisfactione. Accepta enim ob turpem causam, casu, quo restituenda sint, pauperibus, vel piis operibus restitui debent, ideóque Pontifex potest compositionem concedere, sicuti tradunt Rodriguez *num. 25. & 29.* & Villalobos *num. 25. 26. & 29.*

9. Octauò, Iudices sæculares, & ecclesiastici in causis temporalibus, qui ob administrandam iustitiam aliqua acceperunt, compositionem de sic acceptis possunt obtinere. Quod intelligendum est, quando, qui dedit, ignoratur, vel datum fuit in causa dubia ob finem subornationis: nam extra hos casus, vt benè aduertit Villalob. *num. 27.* non est locus compositioni, sed danti debet fieri restitutio, si notus est, casu, quo in redemptionem vexationis dederit: si autem omninò liberaliter, cessat in probabili sententia restitutionis obligatio, quousque Iudicis sententia accedat, & consequenter compositionis necessitas. Notanter Pontifex, & Commissarius expressérunt, cùm de Iudicibus ecclesiasticis loquerentur, compositionem facere posse de acceptis ob administrationem iustitiæ in causis temporalibus, quales sunt punire ecclesiasticum ob aliquod delictum, illúmve ad solutionem debiti compellere, tacitè indicantes, accepta ob administrationem iustitiæ in causis spiritualibus, quales sunt matrimoniales, beneficiales, & ad Sacramenta, ecclesiasticáque præcepta pertinentes, compositionem esse non posse: quia est simonia: & ita Rodrig. *in præsenti num.27.* Villalob. *tract.29.n.27.* Cæterùm existimo, etiam de acceptis ob administrationem iustitiæ, & causis spiritualibus, compositionem esse posse: quia satis probabile est, non esse restituenda danti, vtpote turpitudinem committenti, ob quam iure positiuo ei repetitio denegatur, & dati iure, & dominio priuatur, pauperibúsque applicatur, in quorum locum subrogatur à Pontifice hoc belli subsidium. Pontifex autem, & Commissarius expressérunt compositionem de acceptis ob administrationem iustitiæ in causis temporalibus: quia sic accepta restitui necessariò debent pauperibus, cùm dominus est ignotus, vel causam subornationis dedit. At accepta ob administrationem iustitiæ in causis spiritualibus, exploratum non est, an, & cui sint restituenda, ideóque Pontifex abstinuit à prædicta compositionis expressione, opinionibus locum relinquens, vel certè id factum est, vt indicaret Pontifex compositionem in alia materia nunquam fore necessariam: quia nunquam præsumit, tam graue, atróxque delictum esse à Iudicibus ecclesiasticis committendum, vt ob administrationem iustitiæ in causis spiritualibus pretium sint recepturi.

10 Nonò, conceditur Scribis, Notarijs, aliisque iustitiæ ministris

ministris,vt compositionem obtinere possint de acceptis vltra taxam sui laboris: quippe ea,quæ taxam excedunt rationem pretij obtinere non possunt, ac proinde absque titulo accipiuntur: debent ergo restitui: restitutio autem facienda est danti,si fieri potest:quia fuit deceptus,& eo casu non conceditur compositio. Si verò ipsi non potest fieri, pauperibus est facienda:& tunc est locus compositioni.Sic Rodrig. & Villalob.in præsenti vterque *n.*18.

11. Decimò,compositio permittitur lusoribus in iis,quæ ludo acquisierunt, quorum restitutio facienda sit panperibus. Hoc autem nunquam contingit,nisi quando ei,à quo fuerunt acquisita,restitui non possunt.Sed,quando acquisita ludo restitutioni obnoxia sint,petendum est ex tract.de ludo, quem Deo dante, breuiter in lucem edemus. Interim videri potest Nauarr.*in summ.c.*19.Ludou.Lopez 2.*p.instructor.c.*33.*& seqq.* Ioan.Medin.*de restit.q.*21.Sotus *lib.6.de iust.q.* 5. Alcozer. *de ludo per totum.*

12. Vndecimò, compositionem facere possunt, qui simulantes sanctitatem,vel paupertatem, aliquid datum ob hanc causam non motiuam,sed finalem acceperunt,nec valent dantibus restituere.Quippe tunc obligati sunt pauperibus,vel aliis piis operibus restrictionem facere,cùm illius dominium non acquisierint: datum enim ob causam, cessante causa, datum non esse censetur,de quo Rodrig.*n.*47.Villal.*n.*31.

13. Duodecimò, qui occasione venationis, piscationis, vel alia via alienis satis,hæreditatibus, animalibus damnum intulerint, cum obligatione restituendi, beneficio compositionis vti possunt, dummodo creditoribus, quibus damnum factum est,restitutio non possit fieri. Quando autem obligatio restitutionis ex venatione, seu piscatione in alienis montibus, vel fluminibus,ex arborum incisione contingat,*in tract. de restit.* examinandum est:interim videri potest Rodriquez *in præsenti,casu* 12.*à n.*53.

14. Decimotertiò, mulieres inhonestæ,quæ meretrices non sint, compositionem facere possunt, si aliquid ob actum turpem acceperint: similiter etiam homines ob prædictam causam à mulieribus non vxoratis aliquid accipientes. Tacitè in huiusmodi cõcessione indicatur,accepta à meretricibus compositioni non subijci:& meritò:quia esto turpiter accepta sint, non turpiter retinentur:ex permissione enim reipublicæ fuerunt recepta.At accepta à mulieribus inhonestis,quarum turpitudo à republica punitur,plures Doctores firmant, restitutioni obnoxia esse,tametsi plures alij contrarium sentiant: & ob hanc causam Pontifex compositionem permittit.Idémque est dicendum de hominibus,qui ob eandem turpem causam à mulieribus non vxoratis aliquid acceperint:permittitur enim illis compositio ob dubium, quod est, an sint obligati sic accepta restituere.Neque huic compositioni obstat,quod notus sit is,à quo sic accepta sunt: quia ratione turpitudinis commissæ dominium illorum perdidit, & pauperes,iure sic disponente,succedunt.Notanter Pontifex,& Commissarius expressérunt mulieres non vxoratas: nam vxoratæ, vtpote nullam bonorum suorum administrationem habentes,nisi ex consensu,& voluntate mariti nihil donare possunt, ac proinde quidquid ab illis fuerit acceptum, maritis restitui debet, neque compositionis est locus.

15. Decimoquartò,acquisita adulterinis mixtionibus, falsive ponderibus, aliáque simili deceptione, componi possunt, dummodo deceptis fieri non possit restitutio:quia pauperibus debentur,de quo Rodrig.*casu* 14.*à numer.*68.Aduerte,in prædicta deceptione plerunque creditorem notum esse, saltem in genere, tametsi in particulari notus non sit. Notum enim est hominibus illius reipublicæ, damnum esse factum:qui autem sint ignoratur:ergo restitutio reipublicæ facienda est, vt hac via damnificati, quoad fieri possit,satisfactionem accipiant,& consequenter non est locus compositioni, sicuti si scires, vni ex duobus rem à te possessam deberi,non posses compositione vti,sed inter illos obligatus es diuidere.Ergo sic est dicendum in præsenti: Atque ita tradit Villalob.*tract.*29.*n.*37. & constat ex his,quæ diximus *tract.*1.*de consc.disp.*3.*p.*3.

16. Decimoquintò, permittitur compositio bonorum inuentorum,quorum dominus facta debita diligentia non comparet. Nam esto, plurium Doctorum sententia firmer,inuentorem ea bona retinere posse; alij oppositum censent: quam opinionem,vtpote securiorem. Pontifex amplectens compositionem concedit.

17. Tandem iniquit Pontifex:*Beneficio compositionis vti possunt quicunque rem alienam,quacunque forma & modo,etiam illicito,acquisitam retinent,creditore non comparente:dummodo non acquisierint sub spe, & fiducia huius compositionis.* Quæ quidem generalis clausula supradicta specialia,& alia,quæ referri possunt, comprehendit. Censebuntur autem sub fiducia huius compositionis acquirere, si eius occasione moueantur ad sic acquirendum, credentes beneficio compositionis retinere sic acquisita posse, saltem ex parte. Secus esset,si futura compositio sperata causa,non fuerit iniquæ acquisitionis, tametsi iniquam acquisitionem comitetur,vt bene aduertit Rodrig.*in præsenti,num.*75.Villalobos *num.*37.

TRACTATVS XXVI.

ET

DISPVTATIO VNICA,

DE SACRAMENTO EXTREMÆ-VNCTIONIS.

APPRIME huius Sacramenti explicatio, Pœnitentiæ Sacramenti, & Indulgentiarum explicationi annectitur: quia Pœnitentia ad delenda peccata: extrema-Vnctio ad reliquias quæ ex ipsis remanere solent, instituta est. Ideóque Concilium Tridentinum *Sess. 14. cap.1.* hoc Sacramentum appellauit, *Pœnitentiæ consummatiuum*: quia consummat, & perficit Pœnitentiam, delens peccatorum reliquias; & Christianæ vitæ, quæ perpetua Pœnitentia esse decet, finem imponit.

PVNCTVM I.

De nomine, institutione, & natura extremæ-Vnctionis.

1. *Nomen, & institutio extremæ-Vnctionis.*
2. *Quid Hæretici obiiciant.*
3. *Soluuntur Hæreticorum obiectiones.*
4. *Non fuit hoc Sacramentum institutum, cùm Christus Apostolos misit ad prædicationem, sanandósque infirmos: sed ibi tantùm fuit adumbratum.*
5. *Quo tempore fuerit institutum.*
6. *Conuenientia institutionis.*

EXTREMA-Vnctio appellatur: quia omnium vnctionum, & Sacramentorum, quæ fidelibus conferuntur, extrema est: & quia in extremo vitæ constitutis confertur. Est vnum ex præceptis noui Testamenti Sacramentis à Christo Seruatore nostro institutum, vti definit aduersùs Hæreticos Concil. Florentinum *in decreto vnionis*, & Trident. *sess. 7. can. 1.* & *sess. 14. can. 1.* ex illo Iacobi Apostoli *c. 5.* vbi inquit Apostolus: *Infirmatur quis in vobis inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum vngentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, & si in peccatis est, dimittentur ei.* Quibus verbis, vt notauit Conc. Trident. *d. sess. 14. c. 1.* quidquid ad Sacramentum requiritur, expressum est. Sacramentum enim est signum practicum gratiæ sanctificantis. At ibi exprimitur signum exterius, scilicet, vnctio, & oratio Presbyteri, tanquàm signum gratiæ sanctificantis: quippe vtentibus ea cæremonia promittit Iacobus peccatorum remissionem: ergo. Cùm autem sua propria authoritate eam remissionem promittere non posset, quia nemini à Christo gratiæ author data est potestas annectendi signis externis gratiam, peccatorúmque remissionem: efficitur sanè hoc Sacramentum à Christo esse institutum. Et præterea, quia Apostolus præcepit fideles vngi in nomine Domini, id est, vnctione à Domino Iesu instituta, argum. Actorum 10. & 19. vbi referuntur fideles baptizari in nomine Iesu, id est. Baptismo à Domino Iesu instituto: & ita ex communi Ecclesiæ traditione, cuius nullum extat initium, tradidit Innocent. I. *epist. ad Decentium Eugubinum Episcop. cap. 8.* eiúsque verba referuntur, & approbantur in Conc. Vvormacienſi, sub Adriano II. & Ludouico Imperatore II. *can. 72.* & in Concil. Cabilonenſi sub Carolo Magno *can. 48.* & in Aquisgranenſis sub Gregorio IV. & Ludouico Pio Imperatore *can. 8.* & Moguntino sub Leone Papa IV. *c. 26.* & ab Innocent. III. *in c. vnico, de sacra Vnctione.* Idem testatur August. *serm. 215. de tempor. circa med.* & author. *lib. 2. de visitat. infirm. c. 4.* & *lib. de rectitudine catholicæ conuersar.* qui Augustino tribuitur Chrysost. *lib. 3. de Sacerdotio. c. 6.* Petr. Damian. *serm. 1. in dedicat. Eccles.* Beda & Theophylact. *in cap. 6. Marci*, & alij passim. Ex quibus constat, insolentissimæ insaniæ esse, vt dixit August. *epist. 118.* hanc veritatem in dubium vocare.

2. Sed quia Hæretici quælibet firma euertere moliuntur, & lucidissimam quanque veritatem tenebris sui erroris offuscare procurant, hoc clarissimum Iacobi testimonium vsu, & praxi totius Ecclesiæ; & Patrum consensu firmatum reiiciunt primò: quia non est Scripturæ sacræ, Secundò, quia soli orationi concedit Iacobus peccatorum remissionem, non vnctioni: neque hanc remissionem concedit ex opere operato: sed per modum impetrationis, & non semper, & infallibiliter: sed aliquando, quando in peccatis infirmus extiterit: inquit enim Iacobus: *Et si in peccatis sit, remittentur ei.* supponens, nullam conferri gratiam, nullâque remitti peccata, si infirmus illis grauatus non sit. Tertiò, quia ad remittenda peccata est Pœnitentiæ Sacramentum institutum. Non igitur aliud expediebat institui, aliàs Pœnitentiæ Sacramentum necessarium non esset. Quartò, vnctio signata à Iacobo eiusdem est rationis cum ea, qua Apostoli vsi sunt Marci *cap. 6.* quæ non ad remittenda peccata, sed ad concedendam miraculosam corporibus sanitatem assumebatur, cuius effectus cùm iam cessauerit, & hæc sacra Vnctio cessare debet.

3. Sed hæc friuola sunt, & inania. Primò, satisfaciunt optimè Bellarmin. *lib. 1. de hoc Sacramento, c. 3.* & Greg. de Valen. *disp. 1. q. 1. pun. 7.* aliique plures, qui in Epistolam Iacobi commentaria ediderunt, probántque, eam Epistolam catholicam esse, & vt talem ab ecclesia receptam. Ad secundum nego, soli orationi concessum alleuiare infirmum, & peccata remittere: sed vnctioni sub ea oratione facta idem tribuendum: specialiter autem orationis fit mentio: quia est forma huius Sacramenti, & principalior causa prædicti effectus. Effectum autem remittendi peccata admittimus non esse huius Sacramenti primum, & per se; sed per accidens, quando alia via obtineri non potest. Effectus autem primarius, vt ex Trident. *sess. 14. cap. 2.* constat, & *infrà* dicemus; est gratia habitualis quatenus secum trahit gratias præuenientes, & excitantes, quibus infirmus diuinæ misericordiæ fiduciam concipit, & morbi incommoda, ac labores patienter sustinet, & tentationibus Dæmonis fortiter resistit: & ex his tertium fundamentum solutum est. Ad quartum nego, eandem esse vnctionem, cuius Iacobus fecit mentionem, ac fuit illa, qua Apostoli vsi fuerunt Marci *cap. 6.* & Matth. *c. 10.* Etenim illa vnctio, qua Apostoli missi à Christo ad prædicandum Euangelium vsi fuerunt, non fuit ritus permanens, neque ad sanandas animas institutus: sed assumpta illo tempore ad miraculosas corporum curationes. Item, nõ fuit collata à Sacerdotibus: quia apostolico tempore sacerdotio non erant insigniti, neque fuit fidelibus: sed potius infidelibus applicata, quæ in hac vnctione ab Iacobo promulgata aliter procedunt. Non enim hæc vnctio instituta est, vt remedium certum, & infallibile ad curandas infirmitates corporis: quia neque id erat expediens, neque vt via illius moreretur: sed potius est instituta ad animarũ medelam, vt ex ipsa forma, sub qua ministratur colligi potest: ad sanandas verò infirmates corporis instituta est, non absolutè; sed si id expe-

dire

dire visum fuerit. Deinde ministratur à Sacerdotibus, vt manifestè probant illa verba: *Inducat Presbiteros*; ac tandem non infidelibus, sed fidelibus confertur, vt indicauit Iacobus, cùm dixit: *Infirmatur quis in vobis.* id est, inter vos, qui fideles estis.

4. Hinc constat, hoc Sacramentum non esse institutum eo tempore, quo Christus Apostolos misit in prædicationem Euangelij: & virtutem curandi infirmos per vnctionem concessit: quod satis Trident. significauit dicens, ibi fuisse insinuatum. Cùm ergo non dixerit, institutum, manifestè conuincitur, ibi institutum non esse: sed solùm adumbratum in quadam similitudine, & figura, vt benè docent Valen. *tom.4.disp.8.q.1.part.1. vers. Marci.* Suar. *disp.39.sect.1.n.4.* Coninch. *disp.19.dub.1.à n.3.* Laym. *l.5.sum.tract.8.c.1. sub.n.1.* Bonac. *disp.7. de Sacram. Vnctionis, q. vnica puncto 1. propos it.5.* Sayto *lib.2. de Sacramentis cap.2.q.3.n.5.*

5. Sed, quo tempore hoc sacramentum fuerit institutum à Christo Domino, incertum est. Verius existimo cum Suar. *disp.39.sect.2.circa finem, n.5.* Laym. *dicto lib.5.sum.tract.8.c.1.nu.2.* Christum instituisse post suam resurrectionem, eo tempore, quo sacramentum Pœnitentiæ perfectè instituit Ioan.20. Etenim hoc extremæ Vnctionis Sacramentum consummatiuum est Pœnitentiæ, vt inquit Concilium: expediebat ergo Pœnitentiæ institutionem non præcedere, sed potiùs subsequi,

6. Conuenientiam huius institutionis satis expressit Concilium *in proœmio dictæ sess.* 14. dicens, clementissimum Redemptorem nostrum quouis tempore seruis suis voluisse de saluatoribus remediis esse prospectum ideóque pro totius vitæ cursu omnia Sacramenta: pro fine vitæ hoc sacramentum, tanquam firmissimum quoddam præsidium, præparauit, quo muniti in spem diuinæ misericordiæ erigantur, & tela nequissimi hostis actiùs tunc pugnantis euertant.

PVNCTVM II.

Quæ sit materia remota huius Sacramenti.

1. *Oleum oliuarum est materia remota.*
2. *Debet esse ab Episcopo benedictum.*
3. *Aliqui censent, sufficere à simplici Sacerdote benedictum esse: sed verius est, requiri esse benedictum ab Episcopo.*
4. *Benedictio præscripta ab Ecclesia non est de necessitate Sacramenti, sed præcepti.*
5. *Sacro Chrismate hoc Sacramentum confici posse, aliqui existimant. Verius est oppositum.*
6. *Inde non infertur, oleum balsamo mixtum non posse esse huius Sacramenti materiam.*
7. *Satis probabile est, olim oleum balsamo mixtum fuisse.*
8. *Probabilius est nunquam habuisse mixtionem.*
9. *Satisfit oppositis rationibus.*
10. *Qua sit ratio, ob quam oleum confirmandorum, & baptizandorum sit mixtum balsamo: secus infirmorum.*
11. *Duo certa inferuntur ex supradicta doctrina.*
12. *Qualiter peccet vngens infirmum oleo non eo anno, sed præterito, benedicto.*

1. MAteria remota huius sacramenti est oleum oliuarum quia solùm ipsum dicitur simpliciter oleum, reliqua impropriè dicuntur, ac proinde à materia huius sacramenti exclusa sunt. Aptissimè Christus Dominus hanc assumpsit materiam, ad significandos huius Sacramenti effectus. Cùm enim hoc sacramentum spem diuinæ misericordiæ excitet, & infirmum subleuet, & roboret, tum ad patienter sustinendam infirmitatem, tum ad superandas nequissimi insidias, & aliquando corporis sanitatem, concedat aptissimè hæc omnia oleo oliuarum significantur, quod infirmum consolidat, sanitatem restituit, & diuinam misericordiam promittit, iuxta illud Genes. 8. *Venit ad eum portans ramum oliuæ foliis virentibus.* Ex alia parte est materia, quæ vbique præ manibus habetur, quod expediebat Sacramento fidelibus necessario.

2. Insuper debet esse oleum ab Episcopo benedictum. Nam; licèt Iacobus *dicto c.* 5. huius benedictionis mentionem non fecerit, ex communi Ecclesiæ traditione à Concilio Florent. *in decreto Eugenij, de litteris vnionis.* & à Trident. *sess.14. cap.1.* declarata, & approbata, necessariò requiritur, vti comprobat D. Th. *in 4. dist.22.q.1. art.2.qq.2.* Bonauent. *art.1.q.2.* Paludan. *q.1.art.2.* Valen. *disp.8.q.1.part.2. in princ.* Suar. *disp.40. sect.1.n.3.* Ægid. de Coninch. *disput.19.dub.2.concl.2.* Bonac. *de Sacram. extremæ Vnctionis, disp.7.q.vnic.part.2.n.3.* Laym. *l.5.sum.tract. 8.c.1.nu.2.* & alij. Vnde audiendus non est Victoria *in sum. de Sacram.q.217.* cui sub dubio fauet Caiet. *3.p.q.72.art.3.* asserens solùm ex præcepto benedictionem requiri, non ex Sacramenti necessitate, Ratio conclusionis, sola est voluntas Christi sic sacramentum instituentis. Congruentia ea est: quia decebat, materiam permanentem, quæ ad effectus supernaturales eleuanda erat, priùs à profano, & communi vsu secerni, nisi fortè ipsamet eleuatione secernatur, sicuti in Eucharistia contingit.

3. Notanter dixi, *benedictum ab Episcopo.* Nam, esto, graues Doctores, Caiet. 2. *2.q.72.art.3.* Victor. *de extrema Vnct. n 216.* Henr. *l.3.c.8.n.2.* Zembran. *de extrema Vnct.cap.5.n.3.* non improbabiliter censeant, ex commissione Pontificis oleum à simplici Sacerdote benedictum sufficere. At verius, & securius est necessariò ab Episcopo esse benedicendum: quia Florent. & Trid. Concilia æquè dicunt, materiam huius sacramenti esse oleum, ac esse ab Episcopo benedictum. At ex commissione Pontificis oleum mutari non potest: ergo neque mutari potest episcopalis benedictio, sicuti, aliis relatis, tradunt Barbos. *alleg.30.n.6.* & *allegat.31.n.14.* Valen. *disp.8.q.1.p.2. in princ.* Suar. *disp.40.sect.1.n.8.* Coninch. *disp.19 dub.2. concl.2.* Bellarmin. *de extrema Vnct.c.7.* Laym. *l.4.sum.tract.8.c.2.n.1.* Bonac. *disp.7. q.vnic.n.2.* Illud verò est omninò certum, seclusa Pontificis commissione, oleum à simplici Sacerdote benedictum, materiam insufficientem esse, vt benè notauit Coninch. *d. disput.19. dub.2.n.6.*

4. Præscripta ab Ecclesia benedictio, qua oleum infirmorum consecratur, non est de necessitate sacramenti, sed præcepti: quia Consilia solùm expresserunt benedictionem episcopalem, vt necessariam: modum autem benedicendi Ecclesiæ determinationi reliquerunt. Quocirca, si Episcopus oleum alia distincta benedictione conficeret, quàm ab Ecclesia præscripta, posset (esto illicitè) ex illo extremæ Vnctionis sacramentum confici, sicuti optimè notauit Suarez *disputat. 40. sect. 1. numer. 1.* Bonac, *disputat. 7. quæst. vnic. punct. 2. numer. 4.*

5. Hinc inferet fortè aliquis, sacri Chrismatis vnctione confici posse hoc Sacramentum: quia verè est oleum ab Episcopo benedictum, tametsi diuersa benedictione: & quãuis balsalmo mixtum sit, balsami mixtura ita leuissima est quantitate, quæ oleo impedire non potest esse materiam. Atque ita colligitur ex Suar. *disp.40. sect.1.à n.10. vsque in finem.* Henriq. *lib.3.c.8.n.2.* Sed admittenda non est illatio: nam esto, benedictio olei infirmorum non fuerit à Christo, quoad formam, specialiter præscripta; credendum est, quoad intentionem præscriptam esse. Benedictione enim deputatur materia ad Sacramenti vsum: at benedictione Chrismatis non deputatur Chrisma pro sacramento extremæ Vnctionis, sed sacramento Confirmationis: igitur censendum non est, ex illa benedictione esse oleum infirmorum benedictum. Atque ità sentire videntur Valent. *tom.4.disp.8.part.2.ante medium*, Bellarminus *de extrema Vnctione, c.7.* Bonac. *disp.7.q.vnic.part.2.num.5.* Barbos. *de potest. Episcop. alleg.31.n.16.*

6. Sed hinc inferre non licet, oleum balsami mixturam habens non fore materiam: ex mixtione enim balsami, vel alterius liquoris, impediri oleum benedictum à materia non potest, si mixtio in leui sit quantitate, ita vt ab oleo longè superetur, & communi æstimatione, & vsu oleum esse censeatur, sicuti in pane, vino, & aqua aliisque sacramentorum materiis cernere licet. Ita Henriq. *l.3.c.8.n.2.* Nauarr. *c.22.n.13.* Bonac. *disp.7.q.vnic.part.2.n.7.*

7. Quinimò satis probabile est, olim oleum ex balsamo mixtum ad vnctionem infirmorum deseruisse, æqueque pro Sacramento Cõfirmationis, & extremæ-Vnctionis ab Ecclesia benedici, vti cõprobat Suarez *d. disp.40. sect.1. circa fin.* Henriq. *l.3.cap.8.numer.2.* Primò, ex Innocen. I. *epist. ad Decentium*, relato in Conc. Vvormacienſi, *can.72.* & *in decretis, 95. dist. can. Illud superfluum.* ibi: *Cæterùm, si Episcopus, aut potest, aut dignè ducit, aliquem à se visitandum, & benedicere, & tangere Chrismate, sine cunctatione potest, cuius est ipsum Chrisma conficere.* Et quòd loquatur de proprio Chrismate, indicat verbum, *conficere*, quod non solùm benedictionem simplicem significat, sed mixtionem. Secundò, ex Concilio Aquisgranensi, *can.8.* iuncta epistola Fabiani II. vbi cauetur, Chrisma singulis annis conficiendum esse ab Episcopo feria 5. & per omnes ciuitates, seu diœceses distribuendum, in quo saluatio infirmorum creditur. Tertiò, ex Cypriano *epistol.70.* Dionys. *c.3. de eccl. Hierach.* appellantibus Chrisma oleum sanctificatum, eóqua baptizatos vngi, neque vllam distinctionem statuentibus inter oleum simplex, & ex balsamo confectum, quin potius semper ex balsamo confectum esse satis indicauit Gregorius I. *lib.3. indictione 22. epist. 9. ad Ianuarium*, asserens eodem Chrismate vngi baptizatos à Presbytero in pectore, & postmodum ab Episcopo in fronte.

8. Tametsi hoc satis probabile sit, credo probabilius cum Soto *in 4. distinct. 23. quæst. 1. art.3. ad 1.* Valent. *disputat. 8. quæst.1.p.2. ante medium*, Zambrano *de extrema Vnctione, cap.5. dub.4.* quos refert, & sequitur Layman. *lib.5. sum. tract.8. cap.2. numer.3.* oleum infirmorum semper fuisse simplex, & distinctum à Chrismate Sacramento Cõfirmationis destinato. Colligitur ex cap. vn. *de sacra Vnctione*, & cap 1. *de custodia Eucharistiæ*, & ex diuerso modo loquendi Conciliorum Florentini, & Tridentini: nam pro Sacramento Confirmationis oleum mixtum balsamo expostulant: at pro Sacramento Vnctionis oleum tantùm. Signum ergo est, nunquam vtrique Sacramento idem

oleum

oleum deseruisse. Præterea, vt constat ex Durando *in Rationali diuinorum Officiorum, lib. 6. cap. 74.* Ecclesia ab antiquo tempore solita est oleum sub triplici diuersitate consecrare. Primum, & præcipuum est oleum oliuarum mixtum balsamo, quòdque appellatur Chrisma, quo baptizati vnguntur in vertice, confirmandi in fronte, Episcopus, dum consecratur, in capite, & in manibus: ac denique quo Ecclesia, altaria, calix, patena; fons baptismalis consecrantur. Secundum est oleum catechumenorum, quo baptizandi vnguntur inter scapulas, & in pectore, vt indique muniti sint aduersus Diaboli insidias; eóque vnguntur Ecclesia, & altare ante chrismationem, Reges & Principes, iuxta textum in cap. 1. §. *Vnde de sacra Vnctione.* Tertium est oleum infirmorum, nullo alio liquore mixtum, quod solùm pro Sacramento Vnctionis ministrando deseruit. De hoc triplici oleo meminit Concilium Meldense, provt refert Buchard. *lib. 4. c. 75.* & Ino 1. *p. c. 269.*

9. Neque rationes in contrarium vrgent. Ad primam ex Innocentio respondeo cum Glossa *in dicto ca. Illud superfluum* nomine Chrismatis quodlibet oleum designari, vt manifestè colligitur ex dicto cap. 1. *de custodia Eucharistiæ*: & ex Rituali Romano. Neque ex verbo, *confectum*, colligi contrarium potest: solùm enim denotat, perfectum esse: quia est consecratione præparatum. Secunda probat, oleum infirmorum etiam esse singulis annis consecrandum, & per omnes ciuitates, siue diœceses distribuendum, provt semper est Ecclesiæ consuetudo. Ad tertiam rationem propositam nego, nullam agnouisse illos Patres distinctionem inter oleum infirmorum, & baptizatorum, tametsi inter oleum, quo vnguntur baptizati, & confirmandi nullam agnouerit Gregor.

10. Quòd si inquiras, quare oleum baptizatorum, & confirmatorum mixtum est balsamo, non verò oleum infirmorum? Respondet optimè Alfiodorensis *lib. 4. summæ, tractatu* 7. & ex illo Suar. *disput. 40. sect. 1. circa finem*, Laym. *lib. 5. summæ, tractatu* 8. *cap. 2. nu.* 2. Vt ex odore balsami admoneantur baptizatus, & confirmatus de obligatione, quam habent, rectis operibus, & exemplis bonum de se odorem præbere: at, quia mox morituri sola pace, & tranquillitate conscientiæ, & Spiritus Sancti gratia indigent, ideò eorum oleum nullam balsami mixtionem habet.

11. Ex his sic deductis duo certa inferre potes. Primùm, nullo modo licitum esse, deficiente oleo infirmorum, oleo catechumenorum, vel confirmatorum vti: tum, quia est aduersùs Ecclesiæ consuetudinem: tum, quia est satis probabile, ex eis non posse sacramentum Vnctionis perfici, vtpote quæ in ordine ad hoc sacramentum consecrata non sunt. Atque ita tradit Layman. *li. 5. sum. tract. 8. cap. 2. n. 3.* Secundum est, si per errorem Chrismate infirmum vnxeris, te posse dissimulare: tum, quia est satis probabile, infirmos eo antiquitus vngi, verúmque sacramentum confici: tum, quia hoc sacramentum non est præcisæ necessitatis: tum, quia rarò scandalum vitari potest. Verùm, si hæc ratio scandali cesset, vt facilè monendo circunstantes de errore commisso fieri potest; verius est, te obligatum esse sacramentum Vnctionis repetere, adhibito oleo simplici, ab Ecclesia designato: quia probabilius est.

12. Superest dicendum, an peccet, si vngas infirmum oleo benedicto non eo anno præsenti, sed præterito? Et quidem, si vrgeat necessitas, neque ad manum habeas oleum benedictum eo anno, omnes conueniunt, tibi licitum esse oleo antiquo vti: at extra necessitatem communior sententia docet, te peccatum committere. Quia singulis annis ex consuetudine Ecclesiæ, & præscripto Clement. VIII. chrisma, oleúmque infirmorum, & catechumenorum consecratur, & per singulas Ecclesias distribuitur, iuxta textum in cap. *Litteris. de consecrat. dist.* 3. vt, veteri combusto, vti nouo possis. Atque ita docent Bonac. *dist. 7. quæst. vnic. part. 2. num. 6.* Posseuin. *de officio Curati, cap. 9. n. 2.* Zambrana *de extrema Vnctione, cap. 5. dub. 4. num. 5.* Non tamen explicant ii Doctores, an hoc peccatum mortale sit. Et quidem cùm materia grauis sit, si præceptum adsit, culpam grauem constituere debet. Ex quo infertur, debere Parochum, cùm primùm commodè possit, oleum eo anno benedictum ad se deferre, ne ob necessitatem cogatur antiquo vti. Cæterùm Henriq. *lib. 3. cap. 8. n. 2.* & Emmanuel Sà *Extrema-Vnctio num. 6.* censent adhiberi posse oleum non eodem anno benedictum, deficiente benedicto eiusdem anni: quia præceptum solum est de chrismate comburendo, cap. *Si quis de alio. de consecrat. dist. 4.* non de oleo catechumenorum, vel infirmorum.

PVNCTVM III.

Quæ sit proxima huius Sacramenti materia.

1. *Materia proxima est vnctio.*
2. *Sub forma Crucis debet fieri, sed non ex necessitate.*
3. *Quibus in partibus facienda sit vnctio.*
4. *An sit de necessitate Sacramenti vnctio quinque sensuum.*
5. *Quo possit casu hoc sacramentum ministrari sub vnius sensus vnctione, ex pradicta sententia.*
6. *Omnes vnctiones quinque sensuum sunt de necessitate huius Sacramenti, iuxta communem, verámque sententiam.*
7. *Nunquam est ministrandum hoc sacramentum sub vnius sensus vnctione.*
8. *Satisfit oppositis rationibus.*
9. *Non est opus ad essentiam sacramenti, vtrunque oculum, vel aurem vngi.*
10. *Infirmus manibus, vel oculis carens, vngendus est in parte proxima.*
11. *Ordo in his vnctionibus ab Ecclesia præscriptus, non est de essentia huius Sacramenti.*

1. CVm hoc sacramentum non in aliqua re permanenti; sed in vsu illius consistat, sicuti Baptismus, Confirmatio, aliáque sacramenta, præter Eucharistiam, efficitur sanè, materiam proximam huius sacramenti vnctionem esse: quod satis indicauit Iacob. 5. dicens: *Vngentes eum oleo sancto*, & Tridentinum *sess. 14. cap.* 1. subdens causam, quare oleum sit materia huius sacramenti: quia, videlicet, vnctio aptissimè Spiritus Sancti gratiam, qua inuisibiliter anima inungitur, repræsentat. Si igitur per vnctionem olei, gratia Spiritus sancti representatur, vt in signo practico, vnctio materia est proxima huius Sacramenti & oleum remota.

2. Hæc vnctio sub forma Crucis debet fieri: quia omnia sacramenta sub hac forma peraguntur, vt tradidit August. *tract. 118. in Ioann.* & colligitur ex cap. *Nunquid de consecrat. distinct. 5.* & *ibi* Glossa *verbo. Nisi Cruce.* Sed non ex necessitate sacramenti, cùm neque ex Scriptura, neque ex Conciliis, neque ex traditione ea necessitas colligatur. Nam Iacobus solùm dixit: *Vngentes eum oleo.* Concilium item, Florentin. & Trident. accuratè materias, & formas sacramentorum exprimentia, Crucis formationem in hoc Sacramento non expressêrunt, sicuti in sacramento Confirmationis factum est: Et meritò: quia ibi armatur miles signo Crucis ad eam confitendam, & defendendam. Quinimò existimo, secluso contemptu, non esse grauem culpam, illius Crucis omissionem: quia vngere sub forma Crucis, esto, piissimum sit, & consuetudine Ecclesiæ firmatum, non videtur grauis materia, neque sub graui obligatione receptum, vti dixit Suar. *disp. 40. sect. 2. n. 3.* Filliuc. *tract. 3. cap. 4. quæst. 8. n. 75.* Zambran. *de extrema-Vnctione. c. 5. n. 12.* Coninch. *disput. 19. dub. 2. in fine.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 8. c. 3. in fine.* Bonac. *disp. 7. quæst. vnic. part. 2. in fine.* Quinimò, si periculum mortis instet, & commodiùs absque Crucis formatione peragi sacramentum possit, nullum erit peccatum, Crucis formationem omittere, vt testantur Suarez, Coninch. Layman, *loc. allegat.*

3. Porrò fieri debet hæc vnctio ex Florent. Concilio in septem corporis partibus, videlicet, in oculis, in auribus, & naribus, in ore, in manibus, in pedibus, & renibus. Non tamen in iis omnibus ex necessitate Sacramenti, imò, neque vniuersalis præcepti: nam vnctio in renibus ferè vbique omittitur, & ita expedit maximè in fœminis ob honestatem, & decentiam, sicuti monet Tolet. *lib. 7. cap. 3.* Valent. *tom. 4. disp. 8. quæst. 1. part. 2.* Suarez *disp. 40. sect. 2. n. 6.* Zambran. *c. 5. princ. num. 4.* Bellarmin. *libr. de extrema-Vnctione. cap. 10.* Emmanuel Sà *verbo. Extrema-Vnctio num. 12.* Henriquez *lib. 3. cap. 12. num. 2.* Coninch. *disput. 19. dub. 3. num. 8.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 8. cap. 2. num. 5.* Bonac. *disp. 7. quæst. vnica. part. 5. num. 18.* Vnctio verò pedum non ita vniuersaliter omittitur, ideóque in ea adhibenda, vel omittenda, seruanda est cuiusque Ecclesiæ consuetudo, vti docuerunt Suar. Sà, Coninch. Layman, Bonac. & alij *suprà.* Neque his obest Florentinum exprimens septem illas vnctiones, quia non expressit illas vt necessarias; sed vt vsitatas ab aliquibus Ecclesiis. Quocirca vnctiones tantùm quinque sensuum sunt ab vniuersali Ecclesia præceptæ: & meritò, quia organum, receptaculúmque peccati necessariò est aliquis sensus: nihil enim ad intellectum, & voluntatem deuenire potest, nisi prius fuerit in sensu. Ergo adhibito sensibus remedio omnia curata censentur.

4. An autem sint de necessitate Sacramenti, difficultate non caret. Nam aliqui, quos tacito nomine refert Suarez *disputat. 40. sect. 2. num. 8.* Bellarminus *de Extrema Vnctione, cap. 10.* existimant, nullius determinati sensus vnctionem esse necessariam; sed sufficere, si in qualibet parte corporis vnctio fiat: quia ex Iacobi loco, & ex Tridentino non colligitur, aliquem determinatum sensum vngi debere, sed solùm hominem vngendum esse. Florentin. verò etsi expresserit vnctionem quinque sensuum, non videtur, tanquàm necessarium necessitate Sacramenti, expressisse, cùm etiam vnctionem pedum, & renũ expresserit, quæ necessaria non est. Alij verò, esto, admittant vnctionem alicuius sensus necessariam esse, quippe fieri non potest vnctio, quin in aliquo sensu saltem tactus fiat: at omnium sensuum affirmant necessariam non esse, sed, posita vnica vnctione, Sacramẽtum, saltem partiale, essentialiter perfici. &

& ad eius perfectionem,& integritatem reliquas subsequẽtes pertinere,sicuti in Sacramẽto Ordinis,& Eucharistiæ cernere licet, in quorum qualibet parte essentia Sacramenti sita est, atque ad vnam completam,& perfectam significationem omnes partes Eucharistiæ, & Ordines assumpti referuntur , non plura,sed vnum Sacramentum perfectum complent. Sic indicarunt Scotus *in 4.distinct.23.quæst.vnica,ad 2.* Adrian.*in materia de confess.quæst.4.§.Sed dubium.* Ioannes Medin. *Cod. de confess.quæst.11.§.Secundo,idē.* Fauet D.Thomas *in supplement. quæst.29.art.2.* quatenus cum vnitate Eucharistiæ hoc Sacramentum comparat. Expressè eam firmarunt Doctores Louanienses,cum suo Archiepiscopo,teste Suarez *disp.41.sect.3. in fine.* Chapeauilla *cap.5. quæst.30.* Ægidius de Coninch.*disp.19. dub.3.* Et probabilem reputant Suarez,Layman. Coninch.*locis referendis*,& verè probabilis est. Ratio à priori ex institutione Christi desumenda est: Christum autem sic Sacramentum extremæ Vnctionis instituisse,vt cuilibet vnctioni suus effectus gratiæ correspõdeat. Vnde colligere possumus, quia sic apriùs hominibus animam agentibus esset prouisum, cùm aliqui ante finitam vltimam vnctionem soleant decedere. Præterquàm quòd quælibet vnctio sub sua forma diuersum est signum sensibile gratiæ sanctificantis;& cùm sit signum practicum,operari debet effectum in eo instanti , ac perficitur: cui operationi non obest , quòd sub forma deprecatiua vnctio peragatur. Nam,esto,ad veritatem orationis deprecatiuæ satis sit , quòd illius effectus suo tempore concedatur : at ad veritatem orationis deprecatiuæ practicæ necessariò expostulatur, quòd eo tempore,quo perficitur, effectum habeat, aliàs asserere possemus , finitis omnibus vnctionibus effectum gratiæ differri posse. Adde, si finita vnius sensus vnctione, Sacerdos redderetur impotens reliquas perficiendi, ab alio ministro absque repetitione peragendæ essent. Ergo signum est , quamlibet vnctionem sub sua forma partiale Sacramentum constituere , & omnes vnctiones integrum,& perfectum,vt pote quæ reddant homini integram sanitatem. Neque obest,quòd vnum peccatum mortale non possit remitti sine alio: quia hoc Sacramentum non est per se ad remittenda peccata institutum ; sed ad concedendam Spiritus Sancti gratiam auxilia præuenientia secum trahentem , quibus roboratur infirmus aduersùs Diaboli insidias. Neque item obest , quòd per quamlibet vnctionem expostuletur specialium peccatorum remissio : quia non petitur horum remissio cum aliorum exclusione , si fortè adsint: quinimò tacitè omnium remissio expostulatur , cùm expostulatur gratia, quæ omnibus peccatis repugnat.

5. Ex hac sententia manifestè infertur,si Sacramentum extremæ Vnctionis integrè ministrari non potest ; benè tamen quoad partem,vel quia infirmus creditur ante finitas vnctiones decessurus,vel,quia plures eodem periculo laborant, quibus Sacramento vnctionis integrè ministrato subueniri non potest; posse Sacerdotem , saltem conditione mente retenta, sub vna vnctione Sacramentum ministrare , eo modo , quo in manuali Mechlinienſi à Doctoribus Louanienſibus approbato statuitur est , scilicet , vngendo organum sensus magis obuium, dicendo : *Per istam sanctam vnctionem, & piissimam suam misericordiam indulgeat tibi Dominus , quidquid deliquisti per visum,auditū,odoratum,gustum, tactum,& gressum.*

6. Cæterùm communis sententia , & omninò tenenda docet, omnes vnctiones quinque sensuum ita esse de necessitate Sacramenti,vt nulla illarum per se sumpta verum Sacramentum,etiam partiale,sicuti contingit in Eucharistia,& Ordine, constituat. Sic Sotus *in 4. distin. 13. quæst. 1. art. 3. conclus. 2.* Henriquez *libr.3.cap.8.num.2.* Suarez *disput.40. sect.2.num.8.* & *disputat.41.sect.2. n.13.* Cardinalis Bellarminus *libr. de extrema Vnctione, cap.10.* Valentia *tom. 4. disput. 8. quæstion.2. part.2.* Ægidius de Coninch. *disputat.19. dub.3. num.2.* Laym. *lib.5.summæ,tractatu 8. c.3.num.2.* Bonacina *disp.7. quæstione vnica.part.5.num.16.* & alij apud ipsos. Fundamentum est. In his, quæ pendent, non tam ex ratione, quàm ex institutione, consensus Ecclesiæ , & Doctorum maximè habendus est. At ferè omnes Doctores censent,approbante Ecclesiæ consuetudine quinque sensuum vnctiones esse de necessitate Sacramenti. Alias,quoties plures in extremo vitæ periculo adessent,nec posset omnibus integrè vnctio ministrari, vel quoties timeretur infirmus absque vnctione decessurus,vel Sacerdori periculum contagij permitti deberet vnica vnctio. At contrarium est visu,& praxi receptum. Ergo signum est, omnes vnctiones necessarias esse. Præterea est congrua ratio : nam cùm Christus Dominus,cùm in terris viueret, nemini dimidiatam sanitatẽ concesserit,sed potiùs integram ; præsumendum non est , Sacramẽtum instituisse,quod hominem dimidiatè sanaret,præcipuè cùm satis intelligi non potest , in quo dimidiata salus consistere possit : non enim in peccatorum mortalium remissione, quæ integrè per gratiam excluduntur ; neque etiam in remissione venialium : nam, esto cum gratia compati possint; compari tamen non potest eorum dimidiata remissio , stante dispositione omnium remissionem exigẽte: neque denique in gratiis præuenientibus,cùm quælibet illarum hominẽ totũ roboret in extrema lucta,& in spem diuinæ misericordię erigat.

7. Hinc referendum est corollarium oppositum ei , quod prior sententia intulit,sacramentum extremæ-Vnctionis nunquam esse incipiendum ministrari, si timeatur non posse omnes vnctiones perfici. Mouent tamen Coninch. Layman. Suar. *loc.allegat.* aliquando in casu valdè vrgenti,scilicet,cùm ægrotus nullum aliud sacramentum recipere potest,& timetur decessurus , si omnes vnctiones integrè peraguntur ; posse sub vnius formæ prolatione virtualiter omnes comprehendente quinque sensus in capite ægroti inungi.

8. Rationes oppositæ sententiæ non vrgent. Nam esto , ob illam congruentiam , quæ in argumento refertur , salubrius esset,si per quamlibet vnctionem suus effectus gratiæ indepẽdenter ab alia vnctione corresponderet ; ob congruentias in probatione nostræ conclusionis adductas,noluit Christus Dominus id præstare. Ad secundum concedo;quamlibet vnctionem sub sua forma habere distinctam significationem physicam;sed non sacramentalem,eò quòd non perfectam, & integram hominis sanitatem significet, quod ad essentiam huius sacramenti,vt probatum est,requiritur. Et ad primam impugnationem concedimus,necessarum esse,ad veritatem orationis deprecatiuæ practicæ,vt finita eius perfecta significatione effectus rogatus concedatur ; nego tamen,finita qualibet vnctione,sub sua forma eius perfectam significationem sacramentalem finiri , & compleri, quoſque omnes vnctiones adhibeantur. Ad secundam concedo cum Emman, Sà *verb: Extrema-Vnctio,numer.10.* alium sacerdotem reliquas vnctiones perfecturum,sicuti in sacrificio Missæ contingit,quod perficitur ab alio Sacerdote, nihil ex substantialibus legitimè factis repetito. Ad tertium,esto,effectus proprius , & per se huius sacramenti non sit peccatorum remissio: quia tamen est gratia quæ omnia remittit,& ad omnes tentationes vincendas roborat, ea de causa per singulas vnctiones non conceduntur: quia repræsentatur sub forma significationem restrictam,& partialem habente,& à gratia habituali,auxiliisque præuenientibus non adæquate.

9. Illud verò reputo certum cum Henriq.*lib.3.cap. 12. n.1.* Emman. Sà *verbo , Extrema-Vnctio, num.12.* Suarez *disp. 40. sect.2.num.5.* Zambran.*de extrema-Vnct.cap 5.in princ.num.9.* Layman.*lib.5.tract.8.cap.2.num. 5.* Bonac.*disp.7.quæst.vnic.c. 5.in fine*,necessarium non esse ad essentiam Sacramenti,vtrumque oculum,vtramque aurem,vtramque manum inungere: siquidem ex vnius vnctione optimè dicitur sensus vnctus ; eâque de causa,stante graui necessitate ; nullum esset peccatum sic vnctionem peragere,vt recte notauit Suar.*dicta sect.2.n.5.* Verùm , seclusa ea necessitate , credo cum prædictis Doctoribus mortale committi ob Ecclesiæ consuetudinem , si in vtraque parte , vbi virtus potentiæ vrget , non fiat vnctio.

10. Sed,quid,si infirmus oculis,auribus,vel manibus careat. Vngendus est in parte propinquiori : quia moraliter reputatur vnctus ea in parte,in qua potentia viget. Neque obest, quòd nunquam peccarit,neque peccare potuerit ex vi illius sensus , vti contingit cæco , vel surdo à natiuitate: quia id est per accidens:& esto peccare non possit quoad effectum;benè tamen quoad affectum. Neque hoc sacramentum expostulat necessariò infirmum quolibet sensu peccasse, aut peccare potuisse,vt satis indicat forma,sub qua ministratur, quæ sensum conditionalem præstat .Idem enim est dicere : *Indulgeat tibi Deus , quidquid peccasti per visum.* ac dicere : Indulgeat tibi Deus,si quid peccasti per visum. Quare solùm requiritur,quòd infirmus aliquo sensu peccare possit. Atque ita sustinent,aliis relatis, Laym.*lib.5.sum.tract.8.cap.2.in fine.* Emmanuel. Sà *Extrema-Vnctio.n.13.* Suarez *disput.41.sect.2.in fine,* & *disput. 42. sect. 3. numer. 5.* Bonac. *disput.7.de Sacram.quæst.vnic.part. 5. num.16.*

11. Denique ad sacramenti essentiam necessarium non est, ordinem in his vnctionibus ab Ecclesia præscriptum seruare: quia ex illius inuersione significatio perfecta , & integra non omittitur , vt intuenti constare potest. At graue esset peccatum , vtpote contra Ecclesiæ consuetudinem , eum ordinem inuertere,vt ex communi docet Suarez *disp.40 sect.2. in fine.* Emmanuel.Sà *n.12.* Bonac. aliis relatis *disp. 7. de Sacram. q. vnic.punct.5.n.20.*

Punctum IV.

Quæ sit legitima forma huius Sacramenti.

1. *Sub forma deprecatiua hoc Sacramentum ministratur.*
2. *Congruentia huius institutionis.*
3. Vngo te,vt Deus tibi remittat.*esto aliqui teneant , non esse formam sufficientem,rectius alij oppositum docent.*
4. *Quæ verba essentialia sint pro forma huius Sacramenti.*
5. *Inuocatio Trinitatis non est de essentia.*

1. COnstat ex Florent. *in decreto Eugenij, de litteris vnionis,*& ex Trident,*sess. 14. cap. 1.* & ex perpetua Eccle-

siæ

siæ Romanæ traditione, formam, legitimam huius sacramenti esse: *Per istam sanctam Vnctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus, quidquid deliquisti per visum.* & sic in reliquis sensibus fit repetitio. Et licèt D. Bonauent. *in 4. distinct. 23. artic. 1. q. 4.* Richard. *ibi ad 2.* Durand. *quæst. 3. art. 3.* referant, D. Ambrosium in Ecclesia Mediolanensi hac forma vsum fuisse: *Vngo te oleo sanctificato in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti: vt more militis vncti præparatus ad certamen, aëreas possis superare potestates.* quam Paludan. *quæst. 1. art. 2.* approbat. Et Palacios *eadem distinct. 23.* testatur, eâdem formam contineri in libro Sacramentali Venetorum, approbato à Leone X. Attamen credendum est, illam formam, non vt substantialem Sacramenti, sed vt præparatoriam ad formam substantialem adhibitam esse, vti explicuit D. Thom. *in 4. dist. 28. q. 1. art. 4. qq. 2. ad 3.* & Durand. *loc. alleg.* & Val. *disput. 8. punct. 2. post med.* Suarez *disput. 40. sect. 3. nu. 8.* Coninch. *disput. 19. dub. 4. num. 14.* Emmanuel Sà *in edit. Roman.* plures refert *num. 13.* Nam, cùm forma deprecatiua, & indicatiua omninò distinctæ sint, distinctáque significationem habeat, nequeunt vni Sacramento accomodari. At ex vsu perpetuo Romanæ Ecclesiæ à Conciliis approbato, cui nullus error subesse potest, *cap. Ad abolendam. de Hæretic.* constat, formam huius Sacramenti deprecatiuam esse. Ergo quælibet alia, quę indicatiuo modo proferatur, insufficiens est. Ratio autem, quare hoc Sacramentum sub forma deprecatiua ministretur, reliqua verò Sacramenta sub forma indicatiua, præcipua est Christi voluntas quam ex verbis Iacob. c. 5. *Orent super eum.* Ecclesia collegit. Nam esto, verba, quibus Sacramentum Baptismi conficitur, Sacerdotis supplicationem appellauerit Augustinus *lib. 6. de Baptismo contra Donatistas. c. 25.* & verba, quibus absolutio in Sacramento Pœnitentiæ conceditur, appellauerit Leo I. *epist. 91. ad Theodorum*, Sacerdotis supplicationem: id tamen factum est; quia in fide promissionis Christi proferuntur; non, quia propriæ, & formales deprecationes sint. At, cùm Iacobus expressam orationem ad huius Sacramenti essentiam postulauerit, non de virtuali, & impropria deprecatione; sed potiùs de formali, & propria intelligendus est.

2. Congruentia autem huius institutionis multiplex à Doctoribus adducitur. Prima, quia reliqua Sacramenta semper aliquem effectum infallibilem habent, vel characteris, vel gratiæ sacramentalis: ideóque meritò per verbum indicatiuum efficaciam actualem aptiùs declarans ministrari debebant. At hoc Sacramentum sæpè ob indispositionem recipientis suo effectu primario, qui est gratia sanctificans, impeditur, sæpè etiam secundario, qui est corporis salus, quia non expedit. Et licèt in Sacramento Pœnitentiæ hæc differentia non procedat, quia ob indispositionem recipientis sæpè illius effectus impeditur, maximè in sententia negante dari sacramentum informe: at, quia ministratur per modum iudicij: expedit sententiam absolutionis indicatiuo modo proferri. Secunda, quia hoc Sacramentum conceditur homini viribus iam destituto, & pro se quasi impotenti satisfacere, ideóque ad diuinam misericordiam confugienti, quam expedit omninò implorare. Tertia, quia est Pœnitentiæ consummatiuum, & perfectiuum: quod enim in Sacramento Pœnitentiæ, ob diminutam suscipientis dispositionem, remissum non est, id hoc Sacramento à diuina misericordia remitti postulatur, sicuti prosequitur S. Thom. *in supplement. quæst. 29. art. 8.* & *dist 28. quæst. 1. art. 4. qq. 2.* Bonauent. *dist. 23. art. 1. quæst. 4. ad finem* Hentiq. *ca. 8.* Suarez *disp. 40. sect. 3. n. 10.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 8. c. 3. in princ.* Bonauent. *disp. 7. de extrema-Vnct. q. vnic. part. 3. n. 3.* Bellarmin. *c. 7. vers. Tertiò nota* & alij.

3. An verò illa forma: *Vngo te, vt Deus tibi remittat, quidquid deliquisti per visum.* sufficiat? Negat Bonac. *disp. 3. n. 4.* quia versùs Deum vnctioni deprecatio non adiungitur: sed rectiùs Suar. *disp. 40. sect. 3. n. 10.* Laym. *lib. 5. tract. 8. cap. 3. circa finem*, quia in actu exercito videtur facta vnctio ad impetrandam peccatorum remissionem. Illud certum, esse grauissimum peccatum ea vti, tum ob dubium de valore sacramenti, tum ob omissum ritum ab Ecclesia Romana præscriptum.

4. Sed, quæ verba ex supradicta forma essentialia sint, perendum est ex his, quæ diximus *tractat. 18. de Sacram. in genere.* Et in primis quoad præceptum, & obligationem, necessariò, vt iacent in Rituali, exprimenda sunt. Nemini enim licitum est, ordinem ministrandi Sacramenta sua propria authoritate inuertere. Quoad essentiam verò ea verba, sine quibus vnctio, & peccatorum remissio deprecatiuè significari non potest, essentialia reputari debèt. Vnde, si omitteres dicere, *Per hanc sanctam Vnctionem*; esto vngeres, sacramentum non conficeres. Secùs; si solum illud verbum *sanctam*, relinqueres. Itè. si imperatiuo modo peccatorum remissionem promitteres, dicens *per hanc sanctam Vnctionè remittatur tibi, quidquid peccasti per visum*, quia huic formæ oratio, & deprecatio propria essentialis est. Omissionem autem illorum verborum, *per piissimam misericordiam tuam.* incertum est essentialem esse. Aliqui affirmant, alij verius negant. Suar. *disput. 40. sect. 3. n. 13.* Coninch. *disp. 19. dub. 3. n. 15.* Bonac. *disp. 7. de Sacram. quæst. vnic. part. 3. circa finem.* Proptereà, quòd in verbo, *Indulgeat*, satis videntur contineri, cùm non alia via, quàm ex piissima sua misericordia remittere possit Deus nostra peccata. Secùs est de verbis subsequentibus, quæ reputo essentialia: necessariò enim remissio peccatorum deprecatiuo modo in hac forma exprimenda est: quia, cùm hoc sacramentum institutum fuerit, vt illo Deus per Indulgentiam concedat quidquid in iudicio pœnitentiali superfuit ex iusticia soluendum, ob quam causam Pœnitentiæ consummatiuum appellatur, meritò hæc remissio, & Indulgentia exprimi in petitione debebat. Quinimò non solùm exprimi debet peccatorum remissio vtcunque, sed organa sensuum, vtpote illorum peccatorum radix, & origo, vt signum esset, hoc Sacramento hominem perfectè sanari. Grauior dubitatio est, an essentiale sit cuilibet vnctioni suam formam distinctè repetere: an verò sufficiat quinque vnctionibus celeriter factis vnicam formam, omnes alias virtualiter continentem, exprimere, sicuti *superiori puncto* diximus, præscriptum esse tempore pestis in Manuali Melchliniensi. Et verius existimo cum communi sententia, & consuetudine recepta, singulis vnctionibus suam formam partialem repetendam esse. Sed, quia contrarium probabilitate non caret, consultum puto, si vrget grauis necessitas ægroti, eò quòd timeatur probabiliter decessurus, antequam omnes formæ distinctè exprimantur sub conditione, oportere sub prædicta forma sacramentum ministrari: quia in ea administratione Sacramento nulla fit iniuria, & ægroto ad salutem æternam prodesse potest vt benè notauit Suar. *disp. 40. sect. 3. num. 16.* & *disp. 41. sect. 3. in fine.*

5. Illud certum, inuocationem Trinitatis, neque ex Sacramenti necessitate, imò secundùm veriorem sententiam, neque ex præcepto necessariam fore: quia neque in Conciliis, nèque in Rituali Romano cauetur, Trinitatem inuocandam esse: imò nec videtur expediens, & deprecationi accomodata, vt benè aliis relatis firmant Coninch. *disput. 19. dub. 4. num. 5.* Suarez *disput. 40. sect. 3. in fine.* Bonac. *disput. 7. de Sacram. quæst. vnic. part. 3. numer. 2.* Layman. *lib. 5. sum. tract. 8. cap. 3. in fine.* Emmanuel. Sà *verbo, Extrema-Vnctio, numer. 7. in addit.*

PVNCTVM V.

De effectu huius Sacramenti.

1. *Varios effectus hoc Sacramentum operatur.*
2. *Gratiam habitualem, quatenus est peccatorum venialium remissiua, affirmant plures, esse præcipuum effectum huius Sacramenti.*
3. *Contrarium est probabilius.*
4. *Soluuntur oppositæ rationes.*
5. *Gratia habitualis secum trahens auxilia ad alleuiandum, & confortandum infirmum, est præcipuus effectus huius Sacramenti.*
6. *Explicatur, qualiter hoc Sacramentum abstergat peccatorum reliquas.*
7. *Effectus secundarius primus est remissio peccatorum, tum uenialium, tum mortalium, si infirmus grauatus illa sit & obicem remissioni non ponat.*
8. *Potest dari casus, in quo Sacerdos debeat administrare hu Sacramentum ei, quem solùm esse attritum reputat.*
9. *Item, effectus secundarius est remissio pœnæ temporalis.*
10. *Item sanitas corporis, si expedit.*
11. *Expenditur sententia Soti qualiter hic effectus intelligatur, & reiicitur.*
12. *Soluuntur Soti rationes.*
13. *Quando, seu quo tempore hoc Sacramentum prædictos effectus operetur.*
14. *An hoc Sacramentum habeat effectum recedente fictione, quando ob peccatum habere non potuit.*

1. COnstat ex Trid. *sess. 14. in proœmio huius Sacramenti, & cap. 2.* hoc Sacramentum varios effectus habere, nempe: Spiritus Sancti gratiam, quæ delicta, si quæ sint expianda, delet, peccati reliquias abstergit, & ægroti animam alleuiat, & confirmat, magnam in eo diuinæ misericordiæ fiduciam excitando, qua infirmus subleuatus, & morbi incommoda, ac labores leuiùs fert, & tentationibus Dæmonis calcaneo infidiantis faciliùs resistit, & sanitatem corporis interdum, vbi saluti animæ expedierit, consequitur. Dubium ergo est primò, quis ex his sit primarius, & præcipuus huius sacramenti effectus, & qui sint secundarij. Secundò, quo tempore ii effectus concedantur?

2. Circa primum, fuit opinio plurium, Bonauent. *in 4. dist. 23. art. 1. q. 1.* Durand. *qu. 1. art. 2. n. 9.* Richard. *art. 1. q. 5.* Altisiodoren *lib. 4. sum. cap. de extrema-Vnct. q. 1.* Abulens. *super. 8. cap. Matthæi, quæst. 8.* Nauarr. affirmantium esse communem *cap. 22. numer. 13.* & aliorum, quos referunt Suarez, & Coninch. & alij *locis referendis*, gratiam, inquam, habitualem, quæ

quatenus ex diuina institutione est peccatorum venialium remissiua, esse huius sacramenti præcipuum effectum. Primò, quia ille est præcipuus effectus, qui per formam significatur: at per formam nihil aliud expressè postulatur, quam peccatorum remissio. Ergo, &c. Secundò, Trident. effectus huius sacramenti enumerans primo loco instituit peccatorum remissionem ibi: *Gratia Spiritus Sancti, quæ delicta, si quæ sunt expianda, abstergit.* Tertiò, quia esto, Pœnitentia ad remittenda peccata mortalia, & venialia fuerit instituta; id non obest, quin extrema-Vnctio ad venialia saltem remittenda instituta fuerit, præcipuè ad remittenda ea peccata, quæ per Pœnitentiam deleri non possunt: siquidem diuerso modo per sacramentum Vnctionis, ac per sacramentum Pœnitentiæ delentur: nam per Pœnitentiam non videntur deleri posse, nisi illorum fiat dolorosa confessio: at per extremam Vnctionem ex eo præcisè, quòd illorum non habeas complacentiam. Quartò, Catechismus Romanus Pij V. expressè asserit, hoc sacramentum ad remittenda venialia præcipuè esse institutum.

3. Cæterum communis est sententia apud D. Thom. *in 4. dist. 23. q. 1. art. 2. qq. 1.* & *ibi* Paludan. *q. 4.* Sotum *q. 1. art. 2.* Bellarmin. *c. 8.* Emman. Sà *n. 16. in addit.* Valen. *t. 4. disp. 8. q. 1. pun. 2.* Suar. *disp. 41. sect. 1.* Laym. *lib. 5. tract. 8. c. 5. n. 2.* Coninch. *disp. 19. dub. 5. à n. 16.* remissionem venialium factam per gratiam non esse huius sacramenti primarium effectum. Ratio præcipua est: quia primarius, & præcipuus sacramenti effectus non sub conditione; sed absolutè conceditur: quia est infallibilis, & certus non ponentibus obicem: at peccatorum remissio competit huic sacramento, non primò, & per se; sed per accidens: quia per accidens est, quòd recipiens extremam Vnctionem in peccatis existat, vt satis indicant illa verba Iacob. 5. *Et si in peccatis sit, remittuntur ei.* Secundò, nulla esset ratio singularis, ob quam hoc sacramentum potiùs moribundis, quam sanis ministrandum esset, cùm omnes æquè peccatorum venialium remissione indigeant. Tertiò, non expediebat ministrari ei, qui nullum peccatum veniale commisisset. Quartò, ex nullo loco Scripturæ, aut Conciliorum comprobari potest, venialium potiùs, quàm mortalium remissionem effectum huius sacramenti esse: nam Iacobi *c. 5.* & Concil. tum Florentinum, tum Tridentinum, affirmantia, vi huius sacramenti peccata remitti, si illud suscipiens in peccatis est, doctrinam ad peccata venialia non restrinxerunt, quinimò absolutè promiserunt peccatorum remissionem. At sub peccati nomine mortale potiùs, quàm veniale intelligitur.

4. Neque obstant rationes contrariæ. Ad primam fateor, illum esse primarium effectum sacramenti, qui per formam absolutè significatur: secùs, qui significatur sub conditione, & quasi præter intentionem. Idémque dicendum est ad secundam. Quòd si roges, quare forma huius sacramenti non primarium, sed secundarium effectum, & per accidens contingentem expresserit: dicendum est, id ex institutione Christi, vsu, & definitione Ecclesiæ comprobata pendere. Congrueuitia ea esse potest, vt significaretur, hoc sacramentum esse, tum Pœnitentiæ consummatiuum; siquidem consummat: & perficit quod per Pœnitentiæ sacramentum consummari non potuit: tum vltimo dispositiuum ad gloriæ introitum, qui peccatis occluditur, & impeditur. Ad tertiam concedo, nullum esse inconueniens, quod Christus, si vellet, instituisset duo sacramenta ad venialium remissionem: nego tamen id factum esse: satis enim saluti hominum prouidit, vnicum sacramentum pro venialium remissione per se instituens. Ad quartam respondet optimè Valent. *disp. 8. quæst. 1. part. 3. post med.* ideò Catechismum Pij V. asserere, præcipuè institutum esse hoc sacramentum ad venialium remissionem, non, quia hic sit primarius effectus; sed quia sæpiùs horum remissio contingit vi huius sacramenti, quàm mortalium. quæ plerunque Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramento deleta sunt.

5. Igitur effectus primarius huius Sacramenti est gratia habitualis, non vt eunque: sed secum infallibiliter trahens auxilia, & gratias præuenientes, quibus ægroti animus alleuiatur, confirmatur, & roboratur; tum ad fiduciam de diuina misericordia concipiendam, tum ad morbi incommoda, & labores leuiùs ferendos; tum ad tentationibus Dæmonis calcaneo insidiantis resistendū, vti dixit Trid. *sess. 14. c. 2.* & *in proœmio.* Et satis indicauit Iacobus dicens: *Et oratio fidei saluabit infirmū & alleuiabit eum Dominus: & si in peccatis sit, & remittentur ei.* Remissionem enim peccatorum postremo loco constituit; primo integram animi sanitatem, & robur. Atque ita tradunt Suarez *disp. 41. sect. 1. num. 11.* Coninch. *disp. 19. dub. 5. concl. 1.* Valen. *t. 4. disp. 8. q. 1. pun. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 8. cap. 5. num. 2.* Ratio desumitur ex Trident. *sess. 14. in proœmio*, asserēte, clementissimum Redemptorem nostrum, qui omni tempore seruis suis de salutaribus remediis aduersus hostium tela prospectum esse voluit, in vltimo vitæ agone constitutos hoc sacramento munire voluisse, ne ob virium imbecillitatem, & actiorem hostis pugnam deficiant, & pereant. Eáque de causa non sanis, sed infirmis ministratur: quia in hac institutione nō vtilitas, sed specialis necessitas spectata fuit. Dixi, effectum esse gratiam habitualem secum trahentem auxilia, &c. quod intelligi debet, quando illis auxiliis ægrotus indigeat: secus si illorum incapax est; vel, quia est phreneticus, vel sensibus destitutus, vel immediatè post susceptam vnctionem è vita decedit. Neque obinde fit, sacramentum primati suo primario effectu, qui est gratia sanctificans: non, quæ secum trahat auxilia actualiter, & de facto; sed, quæ illa secum trahat, si illis infirmus indiguerit. Neque quæ sint semper efficacia, sed quando diuinæ bonitati placitum fuerit; bene tamen quæ sint abundantiora, quàm aliàs concederentur.

6. Hinc fit, qualiter hoc sacramentum institutum sit ad reliquias peccatorum abstergendas. Ex peccato namque originali relicta est in anima quædam pronitas, & inclinatio ad malum, & difficultas in bonum, quæ fomes peccati appellatur. Ex actuali verò relinquitur phantasma, vel habitus, quæ vitium facile reddunt, & virtutem dif[illegible]lem. Præterea, ex peccato remissa culpa, & pœna æterna, temporalis superesse solet, sacramentum igitur Vnctionis ad concedendam promptitudinem in bonum, & difficultatem in malum, institutum est: non quidem tollendo fomitem corruptæ naturæ innatum: sic enim nunquam tollitur: neque tollendo habitum prauum, aut phantasma ex actuali peccato relicta; quia ad hæc tollenda nullum est sacramentum institutum; sed concedendo robur mediis auxiliis, gratiisque excitantibus, quibus difficultates ex his causa prouenientes superentur.

Pœnæ item temporales, esto, propriissimè dici possent peccatorum reliquiæ: non tamen earum remissio effectus est primarius huius sacramenti. Tum, quia hic est effectus primarius sacrificij: tum, quia absque infusione gratiæ concedi potest: tum quia sacramenta non in satisfactionem peccati, sed in reconciliationem, & vnionem hominis cum Deo primò instituta sunt: sunt etenim signa gratiæ sanctificantis. Atque ita docuit Suar. *disp. 41. sect. 1. n. 9.*

7. Effectus secundarius huius sacramenti triplex est. Primus, remissio, tum mortaliū, tum venialium, si forte infirmus illis grauatus, sit eórumque remissioni obicem non ponat, vti manifestè colligitur ex loco Iacobi: *Et si in peccatis sit, remittentur ei.* & ex Trid. *si quæ sunt expianda.* & ex verbis formæ: *Quidquid peccasti.* Quæ omnia æquè de mortalibus, ac venialibus, intelligūtur: neque ea cōditio apponeretur, si solùm pro venialium remissione esset hoc sacramentum institutum: cùm vix vllus reperiatur, qui grauatus venialibus non sit. Institutū igitur est hoc sacramentum, saltem secundariò, ad peccatorum tum mortalium, tum venialium, remissionem. Et probari insuper potest ex Trident. *sess. 14. in proœmio*, asserente, hoc sacramentum esse Pœnitentiæ, & totius vitæ Christianæ consummatiuum: hoc autem fieri non posset, nisi peccata, tū mortalia, tum venialia, quæ per pœnitentiam deleta non sunt, abstergeret. Atque ita tradit ex omnium sententia Suarez *disp. 41. sess. 1. n. 14.* Valen. *disp. 8. q. 1. p. 3. in princ.* Bonac. *disp. 7. q. vnica. p. 6. in princ.* Coninch. *disp. 19. dub. 5. conc. 2.* Laym. *lib. 5. tract. 8. cap. 5. n. 2.* Notanter dixi, *si obicem non ponat*: nam sacramēta, esto, sint causæ infallibiles suorum effectuum, cùm ritè, & legitimè suscipiuntur: sæpè ob indispositionem suscipientis eorū efficacia impeditur: impedis autem prædictum effectū, si peccati mortalis conscius sacramentum recipias: quia non est institutum per se in mortalium remissionem, sed quasi per accidens, quando, scilicet, alia via remitti non possunt. At, si reputans te esse contritum, cùm tamen solùm attritus existas hoc Sacramentum recipias, sine dubio peccatorum remissionem obtinebis. Nam, esto, in aliis Sacramentis viuorum ex benigna Dei misericordia credatur ea bona fide suscipientes gratiam obtinere, modò attriti sint; in hoc tamen sacramento tanquàm certum concedendum est, vtpote quod ad peccatorum remissionem est per se, licèt secundariò, institutum. Adde, si in prædicto casu hoc sacramentum efficaciā non habet peccatum remittendi, nullus casus dari potest, in quo peccatum remittat. Atque ita docent Paludan. *in 4. dist. 23. quæst. 1. art. 3. concl. 3.* Suarez *disp. 41. sect. 1. n. 19.* & *disp. 42. sect. 1. in fine.* Laym. *lib. 5. tr. 8. c. 5. n. 2* Coninch. *disp. 19. dub. 5. circa finem.*

8. Ex qua doctrina prædicti Doctores inferunt, & benè, posse Sacerdotem ministrare hoc sacramentum ei, quem probabiliter credit in peccato mortali existere, & solùm attritum esse, quando ipse infirmus ad contritionem conari non potest; vel, quia credit contritum esse, vel, quia est sensibus destitutus: quia Sacramentum confert ritè ad eius effectum suscipiendum disposito. Semper tamen de quolibet Catholico præsumendum est, in eo periculo non solùm attritum, sed & contritum existere, nisi moraliter constaret de contrario, vt, si post peccatum nullus fuit ei locus ad contritionem concessus, vt rectè notauit Coninch. *disp. 19. dub. 5. n. 19.* De peccatis venialibus aliter dicendum censeo: hæc enim credo virtute huius sacramenti remitti ex eo præcisè, quòd illorum complacentiam non habeas: nam virtualis Sacramenti susceptio est virtualis illorum detestatio: & indicat Suar. *disp. 41. sect. 1. n. 21.*

9. Secundus effectus secundarius est remissio pœnæ temporalis pro peccatis debitæ; non quidem omnis, aliàs vix vllus Catholicus rite vnctionem suscipiens in Purgatorium iret; sed

secundùm eam mensuram,quæ diuinæ bonitati,& Christi institutione consentanea fuerit,vti aduertit Coninch. *dub. 5. n.* 19.Layman.*tract.8.c.5.n.3.*

10. Tertiùs secundarius effectus est sanitas corporis , si id saluti animæ expedierit, vt docuit Trident. *sess.14.c.2.in fine*, & tradunt ferè omnes Doctores ; sumitúrque ex Iacobi verbis:*Et oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus*.quæ non de solo leuamine,& sanitate spirituali ; sed corporali debent intelligi;sub illa tamen conditione,si salus corporis animæ expedierit:quia hæc corporalia spiritualibus subordinata esse debent;& ob illa tantùm expostulari.

11. Sed est difficultas, qualiter hoc intelligendum est. Nam Sotus *in 4.distinct. 23.quæst.1. art.2.* ausus fuit affirmare, hoc sacramentum nunquam habere effectum , provt expedit , vel non expedit animæ;sed provt morbi vis eum admittit. Mouetur primò:quia sæpè recipientes Confirmationem, & Eucharistiam,ita tepidi esse solent, & in malum procliues , vt non obstantibus auxiliis ex Confirmatione , & Eucharistia concessis deficiant.Ergo etiam recipientes extremam Vnctionem ita viribus destituti esse possunt , vt , non obstante auxilio ex vnctione concesso,nequeant salutem recuperare. Secundò,sæpè moriuntur,qui si viuerent,meliores existerent:alij viuunt, qui deteriores fiunt:ergo extrema Vnctio non concedit salutem,cùm expedit.Tertiò,sæpè concederetur salus præter omnem medicinæ spem,& naturæ leges,si concedenda sit , cùm animæ expedit.Ergo miraculosè.

Hæc tamen sententia vt omninò improbabilis reiicienda est,quippe est contraria, tum communi sententiæ Theologorum,tum Trident.& Florentin.Conciliis,definientibus,interdum sacramentum sanitatem corporis conferre , videlicet, cùm animæ expedierit. Ratio ex institutione Christi peti debet.Congruentia ex eius benignitate desumitur;qui non dedignatur integram homini sanitatem concedere.

12. Rationes verò Soti leuissimæ sunt.Ad primam concedimus, sæpè auxilia ob confirmationem , & Eucharistiam concessa non obtinere effectum : quia eorum efficacia pendet ex humana libera voluntate, quæ eam impedire potest. At effectus sanitatis corporalis ob extremam Vnctionem concedendus,si animæ expedit , cùm non dependeat à libero hominis arbitrio,necessariò sequendus est.Aliàs fatèdum est,virtutem sacramenti ita limitatam esse , vt nequeat grauitatem morbi superare;quod absurdum est,cùm sacramentum non operetur virtute naturali;sed supernaturali , quæ quamlibet infirmitatem,quantumuis grauissimam,vincere & què potest,ac leuem. Ad secundam dico,incertum esse, an illi, qui moriuntur, meliores forent:& esto,aliquando meliores existerent , postmodum mutarentur.Quòd verò alij viuant,qui deteriores fiunt, non inde infertur , Sacramentum illis sanitatem concessisse, cùm possint à causis naturalibus illam habere. Præterquam quòd pro aliquo tempore illa sanitas expedire animæ saluti potest,& ob eam causam vi Sacramenti concedi,tametsi tentationibus occurrentibus prædictus fructus amittatur.Neque enim,vt benè aduertit Suar.*disp.41. sess.vlt. n.5.* fructus spiritualis,ob quē salus corporis vi Sacramēti interdū conceditur, non necessariò debet esse permanēs, & perpetuus per totā vitam:sed secūdùm ordinē diuinæ dispositionis.Ad tertiam admittimus , sæpè salutē corporis vi huius Sacramenti admitti, præter cōmunes naturæ leges;neq;obinde miraculosa salus est absolutè appellāda;quia est cōcessa iuxta leges à Christo præscriptas in huius Sacramēti institutione,sicuti nec trāsubstantiatio, miraculosa mutatio dicitur, esto, sit præter naturæ leges:sufficit enim,quòd sit iuxta leges statutas à Christo.

13. Quoad secundùm, quando hoc Sacramentum prædictos effectus operetur:Breuiter respondeo,stante communi sententia quam defendimus,hoc Sacramentum essentialiter non perfici,quousque sensuum vnctiones sub suis formis fiant,asserendum est illo instanti,in quo verum est affirmare,Sacramentum perfectum esse,conferri primarium effectum,qui est gratia habitualis,cum ordine,& connexione ex promissione diuina ad gratias præuenientes, quia effectus sacramenti , quousque sacramentum sit, concedi non potest. Atque ita docent Suar. *disp.41.sect.2.n.3.* Laym.*tract.8.c.5.circa finem.* Bon. *disp.7. de Sacram.q.vn.p.6.n.2.* Coninch.*disp.19.dub.6.à n.21.* Val.*disp.8. q.2.p.2.vers.Effectus.* At in sententia Adriani,Medinæ,& aliorum,quos referunt Suar.Coninch. Laym. *loc.alleg.* & Henriq. *lib.3.c.12.*affirmantium,in qualibet vnctione sub sua forma sacramentum essentialiter perfici,tametsi partiale,& minùs perfectum,necessariò fatendum est,effectum gratiæ concedi qualibet finita vnctione,vt rectè notarunt Suar. Laym. Coninch. *loc.alleg.*quia sacramentum,cùm sit signum practicum gratiæ sanctificantis,esse non potest absque gratiæ productione,si ex parte suscipientis nullus datur obex.

Gratiæ verò preuenientes huic gratiæ habituali annexæ non conceduntur necessariò eo instanti,quo gratia habitualis conceditur:quia eo tempore fortè non erant commodæ.Conceduntur tamen,quoties ex institutione Christi, & ordinatione diuina infirmus in illa ægritudine constitutus illis eget ad excitandam spem diuinæ misericordiæ , ad leuiores labores, & infirmitatis incommoda ferenda,& ad resistendum Diaboli tentationibus. Finita verò infirmitate , non conceduntur : quia hæc remedia,vt ex Trid. *sess.14. de Extrema Vnctione, in proœmio*,solùm pro periculo mortis ob grauem illius necessitatem prouisa sunt. Nam pro toto vitæ decursu, vt ipsummet Concilium inquit , reliquorum sacramentorum effectus sunt designati,vt aduertit Suar.*disp.41.sess.1.n.24.*

De remissione peccati,tam quoad culpam,quàm quoad pœnam, idem dicendum est, ac de gratia habituali ; concedi,iaquam,eo instanti,quo sacramentum perficitur;si ex parte suscipientis nullus ponatur obex:quia nulla est causa , ob quam in aliud tempus differatur. Idem videtur affirmandum de sanitate,tametsi non oporteat integram statim concedi;sed paulatim,& quasi insensibiliter , ne ægroti conscij sint ritè sacramentum suscepisse,& gratiam obtinuisse.

14. Solùm superest dubium,an, si ob indispositionem ægroti sacramentum effectu careat , sublata indispositione effectus prædictos habeat?Etquidem,si perseuerante infirmitate , fuerit obex sublatus, probabilissimum credo,effectus habiturum: quia , cùm supradictum sacramentum iterari non possit eo tempore,expediebat,ne infirmus iterum dispositus effectibus illius priuaretur. At , infirmitate finita , cùm infirmus capax esse non possit;tum gratiarum præuenientium, quæ sunt quasi effectus primarij huius Sacramenti;tum sanitatis recuperandæ,grauius dubium habet. Piè tamen credi potest , effectum gratiæ habitualis ex se dicentem ordinem ad gratias præuenientes,si fortè ægrotus illarum capax sit, sublato obice, concedi,vti docuit Suarez *disp.41.sess.23.& 24.*

PVNCTVM VI.

De subiecto,seu suscipiente vnctionem.

1. *Subiectum vnctionis est homo viator.*
2. *Baptizatus.*
3. *Adultus,qui aliquando rationis vsum habuit.*
4. *Satisfit cuidam obiectioni.*
5. *Aliqui existimant , non esse ministrandum hoc sacramentum pueris rationis vsum habentibus,sed oportere atatem habere puberem.*
6. *Reiicitur predicta sententia , & adstruitur impuberibus dari posse.*
7. *Non est necessarium,quòd suscipiens aliquando peccauerit: sufficit peccare potuisse.*
8. *Soluuntur oppositæ rationes.*
9. *Adultus si immediatè post Baptismum susceptum, in morbum incidat,potest hoc Sacramentum suscipere.*
10. *Debet suscipiens infirmus existere.*
11. *Qualiter infirmitas requiratur.*
12. *Non est expectandum vltimum vitæ periculum.*
13. *Stante dubio,an morbus periculosus sit , ab hoc Sacramento supersedendum est.*
14. *Non esse de Sacramenti essentia , quòd ministretur infirmo periculoso, affirmat* Coninch.
15. *Verius est oppositum.*
16. *Soluuntur rationes contrariæ.*
17. *Sæpius hoc sacramentum suscipi potest , si sæpius in nouam infirmitatem incideris.*

1. SVbiectum capax vnctionis tantùm est homo , viator capax,adultus,in periculo mortis, ob infirmitatem,constitutus. Conclusio est ab omnibus recepta quam oportet per partes explicare.Primò,debet esse viator:sacramenta enim solùm pro viatoribus sunt instituta. Quare ; si dubium sit, infirmum è vita decessisse, nec veritas explorari potest absque periculo manifesto omittendi vnctionem,non absolutè, sed sub conditione, saltem mente retenta, ministranda vnctio est , vt benè notauit Nauar.*c.22.n.13.* Suar.*t.4.in 3.p.disp.42.sect.1.n.1.* Emm. Sà *verbo,Extrema-Vnctio,n.15.* Laym. *lib.5.tract.8.c.8.n.* 2.Bonac.*disp.7.q.vnic.pun.5.n.9.*Quia hac conditionali ministratione sacramenti irreuerentia vitatur , & infirmi vtilitati consulitur,si capax existit.

2. Secundò , debet esse baptizatus : quia absque Baptismo nemo capax est vllius sacramenti recipiendi , vt docuit Florent.*in decreto Eugenij*, & colligitur ex Trident. *sess.14. cap.3.* affirmante vnctionem esse Sacramentum consummatiuum totius vitæ Christianæ,quæ in Baptismo inchoatur.

3. Tertiò,necessariò debet esse adultus,id est,qui rationis vsū habeat,vel aliquādo habuerit:infantes namque, aut perpetuo amentes,huius sacramēti incapaces sunt.Vt ex communi sententia colligunt Valen.*disp.8.q.2.p.vlt.* Suar. *disp.42.sect.1.n.3.* Laym.*lib.5.sum.tract.8.c.4.n.2.* Coninch.*disp.19.dub.7 concl.1. & 2.* Bonac.*disp.7.de Sacram.Vnct.q.vnica, p.5. à n.1.*& colligitur manifestè tū ex illis verbis Iacobi 5. *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros*, tacitè indicans,infirmū extremam Vnctionem petere debere.Tum ex illis:*si in peccatis sit,remittentur illi*,à quibus desūpta est forma, sub qua hoc sacramen-

tum

tum ministratur, quæ necessario supponit saltem potentiam peccandi. Tum ex Trident. asserente, esse Pœnitentiæ consummatiuum, quod in infantibus, & perpetuò amentibus esse non potest: quippe pœnitentiæ incapaces existunt.

Notanter dixi; *Qui rationis vsum habeat, vel aliquando habuerit.* Nam esto, consultissimum sit, hoc Sacramentum, quoad fieri possit, infirmo rationis vsum habenti ministrari, tum ob reuerentiam sacramenti, tum ob deuotionem suscipientis, tum vt effectus speciales huius sacramenti communicari possint: at necessarium non est necessitate sacramenti, imò nec grauis præcepti, vt satis confirmat vsus, & praxis Ecclesiæ concedentis hoc sacramentum infirmis vsu rationis carentibus. Sic Suar. *disp. 42. sect. 1. n. 6.* Nauarr. *cap. 22. n. 13.* Coninch. *disp. 19. dub. 7. concl. 2.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 8. c. 3. n. 3.* Bonac. *disp. 7. de Sacram. q. vnic. p. 5. n. 1.* Ratio ea est: quia hoc sacramentum institutum est, vt, quæ per Pœnitentiam, & Eucharistiam forte remissa non sunt, vel non potuerunt remitti, eò quòd infimus extiterit incapax Pœnitentiæ, & Eucharistiæ recipiendæ, virtute huius sacramenti remittantur: ad cuius effectus consecutionem decebat maximè, vt hoc sacramentum ministrari posset infirmis; tametsi vsum rationis actualiter non habuerint: modò aliquando eo vsi fuerint.

4. Neque his obstat, debere infirmum hoc sacramentum petere, sicuti colligitur ex Iacob. 5. *Infirmatur quis in vobis: inducat Presbyteros*, &c. vbi Presbyteri ab infirmo vocandi sunt quia non exigitur eorum actualis, & præsens vocatio, & sacramenti petitio: sufficit habitualis, & quæ aliquando præcessit. Hæc autem præsumitur ex eo tantùm, quòd Christianè infirmus vixerit, neque peccato mortali affectum esse constiterit: eo enim ipso perit sibi conferri opportuna salutis remedia, vt bene tradit Coninch. *disp. 19. dub. 7. concl. 3. n. 24.* Henriq. *lib. 3. c. 13. n. 1.* Suar. *disp. 42. sect. 2. n. 6.* Bon. *disp. 7. de Sacram. vnct. q. vn. p. 5. n. 3.* Quocirca, si post peccatum commissum, v. g. duellum, tempus superfuit, quo vulneratus pœnitere potuit, præsumendum est pœnituisse, nisi contrarium manifestè constiterit, sicuti notauit Coninch. *disp. 19. dub. 6. n. 19.* Quo casu absoluendus est infirmus primò ab excommunicatione; vt dixit Emmanuel Sà *verbo extremæ-Vnctio, n. 1.* & deinde ministranda Vnctio, saltem sub conditione mente retenta, si forte ad effectum sacramenti dispositus infirmus existit. Quoties autem phrenetico Vnctio ministranda est, spectari maximè debet ne cum sacramenti irreuerentia fiat, aliàs si alicuius irreuerentiæ periculum adsit, omittenda omninò est: quia semper postponi debet priuata vtilitas Sacramenti reuerentiæ, vt ex D. Thom. communique sententia docuit Suar. *disp. 42. sect. 1. n. 9.* Bonac. *disp. 5. qu. vn. p. 5. n. 1.*

5. Aliqui Doctores non infimæ notæ sentiunt, esto, validè conferri possit Vnctio iis, qui rationis vsum habent, seu aliquando habuerunt: at nequaquam licitè concedi, nisi puberibus, quique ad Eucharistiam recipiendam apti sunt. Sic docuit Sotus *in 4. dist. 23. qu. 1. art. 2. concl. 4.* Viuald. *de extrema-Vnctione, c. de suscipientibus, n. 7.* Et mouentur ex consuetudine recepta, quæ ferè vbique viget, negandi extremam Vnctionem impuberibus: quibus, ob exiguam discretionem, Viaticum denegatur. Deinde, quia extrema-Vnctio Pœnitentiæ, & Eucharistiæ succedit, illorúmque vices suppler. Ergo inepti ad Pœnitentiam, vel Eucharistiam recipiendam, etiam ad extremam-Vnctionem inepti iudicandi sunt.

6. Cæterum, hæc consuetudo tolleranda non est; sed omninò à Prælatis curandum, vt pueris, qui sufficientem ad peccandum discretionem habent, vt plerumque sunt septenni, quique capaces sunt Pœnitentiæ recipiendæ, extrema-Vnctio concedatur: quippe extrema-Vnctio est pœnitentiæ sacramenti consummatiuum. Ergo capaces Pœnitentiæ, & extremæ-Vnctionis censeri debent, præcipuè cùm pueri rationis vsum habentes; tametsi decimumquartum annum non attingant, gratia huius sacramenti indigere maximè possint; tum ad concipiendum spem diuinæ misericordiæ, tum ad infirmitatem patienter sustinendam, tum ad tentationes Dæmonis superandas, tum ad peccatorum remissionem, tum ad salutis corporalis consuetudinem. Atque ita sustinent Zambran. *de extrem. Vnctione, dub. 1.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 8. c. 4. n. 1.* & indicar. Nauar. *c. 22. n. 13.* Sà *verbo, Extrema-Vnctio, n. 2.* Graff. *2. p. decis. lib. 1. c. 8. n. 16.* Quod omninò seruandum existimo, casu, quo impubes incapax extiterit alterius Sacramenti recipiendi: fortè enim ex huius Sacramenti receptione æternæ salus impuberis infirmi pendet. Fateor tamen, Parochos à peccato excusari, negando impuberibus extremã-Vnctionem, si ea consuetudo ab Episcopis tolerata vigeat: quippe non est consuetudo manifestè irrationabilis, & iniqua: & notauit Laym. *d. c. 4. n. 2.*

7. Alij insuper requirunt ad susceptionem huius sacramenti actuale peccatum, saltem veniale, infirmum commisisse: tum, quia est institutum ad peccata, seu reliquias peccatorũ actualium abstergendas, vt ipsa forma indicat: tum, quia est consummatiuum Pœnitentiæ, quæ absque peccato confici non potest: tum, quia Sanctissima Virgo capax esset extremæ Vnctionis. Sic docet Did. Nunez *in 3. p. q. 32. art. 2.* Sed contrarium tenendum est cum communi sententia, teste Nauarr. *c. 22. n. 13.* Henriquez *lib. 3. c. 8. n. 4.* & *cap. 12. num. 8.* Coninch. *disput. 19. dub. 7. n. 23.* Suar. *disput. 42. sect. 2. à n. 8.* Bonac. *disp. 7. de Sacram. quæst. vn. punct. 5. circa finem.* Ratio est manifesta: quia hoc sacramentum non est per se institutum ad remittenda peccata; sed ad remittenda, si forte extiterint, vt colligitur ex verbis Iacobi, & ex forma, sub qua hoc Sacramentum ministratur, quæ sensum conditionalem præstat. Ergo opus non est, vt actuale peccatum commiserit, qui hoc sacramentum suscipere debet. Adde, hoc Sacramentum præcipuè institutum esse ad roborandum infirmum mediis auxiliis, & gratiis præuenientibus, vt leuius infirmatus, & labores sustineat, & facilius tentationes Dæmonis superet, quod nullam à peccato commisso dependentiam habet.

8. Et ex his soluuntur oppositæ rationes. Ad primam concedo, institutum hoc Sacramentum esse ad remittenda peccata non absolutè; sed sub conditione, si extiterint. Item, institutum esse ad remittendas reliquias peccatorum, tum originalis, tum actualis, quales sunt pronitas ad malum, & difficultas in bonum eo tempore, quo debilitate corporis, & morbi ægritudine facultates impeditæ sunt: quæ reliquiæ, cùm solùm remittendæ sint mediis auxiliis, & gratiis præuenientibus, fieri optimè potest earum remissio, tametsi nullum actuale peccatum cõmissum sit. Ad secundam fateor extremam-Vnctionem consummare Pœnitentiam: quia remittit, tum peccata, tum pœnam pro peccatis debitam, quæ per Pœnitentiam fortè remissa non sunt: & quia plerunque est vltimum sacramentum, quod in vita suscipitur, eaque de causa terminus, & consummatiuum omnium sacramentorum appellari potest. Ad tertiã concedo, Beatissimam Virginem huius sacramenti capacem esse, vt latè probat Suar. *to. 2. in 3. p. disp. 18. sect. 3. circa medium, vers. Alij. & 1. 4. disp. 42. sect. 2. circa finem*, quia Beatissima Virgo capax fuit primatij huius sacramenti effectus, qui est habitualis gratia secum trahens auxilia ad superandas inimici insidias, quæ tempore mortis occurrere solent. Si enim, vt communior fert sententia, capax fuit suscipiendi Baptismum, ex eo, quòd, spectata eius natura, peccato originali fuerit subiecta; tametsi ab Spiritus Sancti gratia præuenta illud non contraxerit; quid mirum, quòd extremæ-Vnctionis capax fuerit, quæ non directè ad remittenda peccata; sed ad roborandum animum, ne in peccata infirmus labatur institutum est? Quòd si dicas, Beatissimam Virginem nullam infirmitatem passam esse, eáque de causa incapacem esse sacramenti, quod infirmis tantum ministratur? Respondeo, nullam infirmitatem ex humorum inordinatione habuisse: at ex debilitate naturæ, & humidi radicalis consumptione infirmam fuisse: quod sufficit, vt hoc sacramentum ei ministrari possit, sicuti credunt Albert. Magnus *in Manuali Virg. c. 72. & 74.* Antonin. *3. p. tit. 14. c. 8. §. 3.* & Canisius *lib. 1. de B. Virg. c. 9.* & alij, ministratum esse.

9. Hinc fit, si adultus immediatè post Baptismum susceptum in morbum incidat periculosum, posse, & deberi ei Vnctionem ministrari: quia ad illius susceptionem non expostulatur actualiter peccasse, sed ex se, & spectata suscipientis natura, peccare potuisse, capacémque suscipientem esse gratiæ sacramentalis, quæ medio hoc Sacramento communicatur. Sic tanquàm certum tradit Suar. *disp. 42. sect. 2. n. 9.* Henriq. *lib. 3. c. 11. n. 3.* aliis relatis Bonac. *disp. 7. q. vnic. p. 5. n. 14.*

10. Quartò requiritur, quòd suscipiens infirmus sit, vel infirmitate prouenienterex humorum inordinatione, vel ex naturæ debilitate, vt in senibus, vel ex vulnere accepto. Colligitur manifestè ex Iacobo, solis infirmis concedente, vt Presbyteros vocent ad vnctionem; & ex Florentino Concilio asserente, aliis ab infirmis dari non debere: & ex Trident. *sess. 14. c. 3.* dicente, solis infirmis adhibendam vnctionem esse. Quapropter, si aliis ab infirmis, esto, in discrimine vitæ constitutis Vnctio ministraretur, non solùm peccatum grauissimum esset; sed ea ministratio nullius esset effectus, vti ex communi Ecclesiæ praxi notauit Suar. *disp. 42. sect. 2. in princ.*

11. Quinimò non quibusuis infirmis hoc sacramentum ministrandum est; sed iis, quibus infirmitas, Medicorum iudicio, periculum vitæ inducit; aliàs graue peccatum committeretur, vti ex communi docet Suar. *disp. 42. sect. 2. n. 3. & 4.* Valen. *d. 8. q. 2. p. 2. post princ.* Coninc. *disp. 19. dub. 7. n. 23. & 24.* Laym. *lib. 5 sum. tract. 8. c. 4. circa finem.* Bonac. *disp. 7. q. vnica, p. 5. n. 5.* & colligitur manifestè, tum ex vsu Ecclesiæ, tum ex Florent. Concilio, dicente: *Hoc Sacramentum dari non debet nisi infirmo, de cuius morte timetur.*

12. Neque inde fit, expectandum esse, vt infirmus sensu careat: id enim potius est contra reuerentiam sacramenti. Neque item, vt salus viribus naturæ omninò desperata sit; sed eo ipso, quòd prudenter iudicatur, infirmum periculo vitæ laborare, ministrari Vnctio potest, vt rectè dixit Suar. *dicta sect. 2. n. 5.* Coninch. *dub. 7. n. 24.* Henriq. *lib. 3. c. 11. n. 3.* Bonac. *disp. 7. de Sacram. q. vnic. p. 5. n. 7.* Quapropter censerem, quoties Viaticum infirmo ministratur, statim & ministrari vnctionem posse & expedire: quia iam censetur infirmitas graue periculum vitæ inducere.

13. Stante autem dubio absque opinione, an morbus de

se,vel in hoc individuo sit periculosus, esto, censeat Chapeauila *de ministrat. Vnction.c.5. q.11.* ministrandam esse vnctionem sub conditione:at verius existimo cum Layman. *tract.8. c.4. circa finem*,ab hoc sacramento supersedendum esse: tum, quia non est sacramentum necessitatis,tum,& præcipuè,quia sacramentum ministrari non potest ei, quem saltem sub opinione probabili non constiterit, illius fructus esse capacem: tum, quia est præceptum, ne aliis, quàm vita periclitantibus ministretur; cuius præcepti transgressioni exponitur, qui infirmo dubium vitæ periculum tantùm habenti vnctionem concederet.

14. Sed,an hoc periculum vitæ requiratur non solùm ad licitam,sed etiam ad validam ministrationem, difficultate non caret.Coninch.*disp.19.dub.7.num.25.* negat requiri. Mouetur, tum ex Iacobo,qui solùm expostulat infirmitatem,nullius periculi mortis mentionem faciens,ibi:*Infirmatur quis in vobis: inducat Presbyteros*,&c. tum ex Trident. *sess.14. c.3.* asserente, hanc vnctionem esse infirmis adhibendam,illis præsertim,qui tam periculosè decumbunt,vt in exitu vitæ constituti videãtur: vbi notandum est verbum, *præsertim*, quod indicat aliis infirmis ab iis, qui constituti sunt in exitu vitæ, Vnctionem esse adhibendam: tum ex Florent. dicente, his tantùm infirmis Vnctionem dari debere, de quorum morte timetur. Expendo verbum, *debere*, quod licitum vsum, non valorem spectat;aliàs loco,*debere*,veteretur Concilium verbo,*posse*.Tum ratione,quia, si ad valorem sacramenti periculum mortis expostulatur,cùm hoc incertum sit, sæpè hoc sacramentum inualidè conferretur, neque deberet vnquam ministrari absolutè, nisi cùm periculum mortis certum esset,ac proinde expectandum esset, vt infirmus animam iam ageret:quod est contra *superiùs* dicta,& receptam consuetudinem.

15. Cæterùm communior sententia tenenda est, inualidum esse sacramentum infirmo ministratum, qui nec ratione infirmitatis, nec ob debilem eius complexionem periculum mortis iudicio peritorũ subiit.Sic tradit Suar.*t.4. in 3.p. disp. 42.sect.2.n.4.&* 5.Bonac.*disp.7.de vnct.q.vnic.p.5.n.5.* Moueor primò ex Trident.*sess.14.in proœmio huius Sacramenti*,asserẽte,institutum esse à Christo Domino,vt finem nostræ vitæ,tãquàm firmissimo quodam præsidio, muniret aduersùs Diaboli insidias.Supponit ergo,non aliis, quàm iis,qui in fine vitæ esse creduntur, ministrandum esse. Quòd optimè confirmari potest ex eo,quòd sit totius vitæ Christianæ (vt inquit Concil.) consummatiuum. Secundò,si quilibet infirmus huius sacramenti capax esset,eique validè ministrari posset, nulla apparet sufficiens ratio, cur Ecclesia solis infirmis periculosis hoc sacramentum concederet,& aliis denegaret:iniustè enim viderentur priuati tanto sacramenti fructu,quo ex institutione Christi capaces existunt.

16. Neque rationes in contrarium vrgent. Ad locum Iacobi respondeo, etsi non expresserit infirmitatis qualitatem,ex Ecclesiæ vsu, & praxi recepta satis expressam esse: siquidem non permittit aliis infirmis,quàm vita periclitãtibus,Vnctionem ministrari.Ad secundam ex Tridentino, nego, ex verbo, *præsertim*, indicari, quibusvis infirmis Vnctionem ministrari posse: imò potiùs colligitur,solis periculo vitæ laborantibus esse ministrandam:siquidem dixit Concilium, Vnctionem infirmis adhibendam esse:illis verò præsertim, qui tam periculosè decumbunt,vt in exitu vitæ constituti videantur.Notandum;inquam,est verbum illud,*qui tam periculosè decumbunt:* supponit,inquam, alios infirmos, quibus vnctio ministranda est, periculosè decumbere debere,tametsi non ita periculosè, vt in exitu vitæ constituti censeantur:sunt enim gradus periculi.Ad tertiam ex Florent.respondeo,fortè vsum esse, verbo, *debere*, vt contrariæ sententiæ aliquam probabilitatem relinqueret.Præterquàm quòd,cùm Conc.in eo loco declarauerit, huius sacramenti subiectum, & solùm designauerit illud, de cuius morte timetur; quodlibet aliud censetur excluisse, tametsi vsum non fuerit verbo,*posse*; sed verbo,*debere*. Ad quartam ex ratione petitam respondeo,hoc sacramentum non esse ministrandum, nisi cùm de periculo vitæ moraliter constet. Neque inde fit,sacramentum inualidum esse, si fortè in re periculum absit:quia,cùm Christus Dominus huius sacramenti ministrationem hominibus reliquerit;credendum est, sic eam reliquisse, vt quoties prudenter iudicauerint infirmum periculo vitæ laborare,concedere possint.

17. Superest dicendum, an semel, vel sæpiùs hoc sacramentum suscipi possit. Et quidem, durante eodem periculo morbi, nullatenus repeti potest. Secùs verò illo periculo sublato,& nouo adueniente,secundùm peritorum iudicium, tametsi non longum tempus præcesserit, sicuti docet S. Thom. *in Supplem.q.33.art.2.& in 4.dist.23.q.2.art.4.* Paludan.*ibi.q.4.* Syluest.*verbo.Vnctio,q.8.* Emman.Sà *n.4.* Henriq.*lib.3.c.19.n.3.* Suar.*disp.40.sect.4.à n.4.* Coninch.*disp.19.dub.8.* Layman.*lib. 5.sum.tract.8.c.4.in fine.* Valen.*disp.8.q.2.pun.2.in fine.* Bonac. *disp.7.q.vn.pun. 6.n.4.* & alij. Prior pars, scilicet,durante eodem periculo,repeti non posse,constat,tum ex praxi Ecclesiæ, tum ex sufficientia huius sacramẽti,quod semel legitimè susceptum, sufficientissimum est ad roborandum,& muniendum infirmum in eo periculo cõstitutũ aduersùs Diaboli insidias. Secundam partem, scilicet,repeti Vnctionem posse,nouo periculo adueniente, etiam Ecclesiæ praxis confirmat:& probat ratio:quia hoc sacramentum institutum est, vt firmissimum infirmorum vita periclitantium præsidium. Cùm igitur non tantùm semel, sed sæpè quis infirmari possit cum periculo vitæ, decuit, vt toties hoc præsidium applicaretur. Quod satis indicat Concilium asserens,solùm Baptismum, Confirmationem,& Ordinem imprimere characterem,tacitè indicans,reliqua Sacramenta repeti posse.

Punctvm VII.

De Ministro Vnctionis.

1. *Nullus alius à Sacerdote est minister.*
2. *Sacerdos tamen,esto degradatus,verum Sacramentum conficiet.*
3. *Vt licitè Sacerdos ministret,iurisdictionem habere debet.*
4. *Ex ratihabitione de futuro hoc Sacramẽtũ ministrari potest.*
5. *Si Parochus nolit ministrare,nec dare alteri licentiam,quilibet Sacerdos potest ex præsumpta Episcopi,vel Pontificis facultate sacramentum conficere.*
6. *Vnus tantùm Sacerdos requiritur,nec debent esse plures.*
7. *Necessitate vrgente, plures adhiberi possunt.*
8. *Quilibet ex dictis Sacerdotibus necessariò vnctionem simul cum forma præstare debet; neque potest vnus vnctionem, & alter formam conficere.*

1. Sacerdotem, & neminem alium extremæ Vnctionis Ministrum esse docuit Florentinum Concilium *in illo decrete de Armenis*,& Trident. *sess.14. c.3. & can.4.*& colligitur apertè *ex illo* Iacobi 5.*Inducat Presbyteros.*Nomine enim Presbyteri in nouo Testamento solos Sacerdotes intelligi probat Paulus 1. ad Timoth. 4. *Cum impositione manuum Presbyterij.*& Innocent.I.*epist.ad Decentium.*Anaclet. *epist.2.decretal.* Cyrill.*lib.2.in Leuitic.*Chrysost.*lib.3.de Sacerdotio,c.6.* Ratio est voluntas Christi. Congruentia desumi debet ex eo, quòd hoc sacramentum institutum sit ad sanctificandos fideles, cuius officium ad Sacerdotes pertinet;& ex eo,quòd dignitati huius sacramenti conueniebat, ne per alios, quàm per Ministros consecratos concederetur,præcipuè cùm in hoc sacramento non adsit ea necessitas,quæ in Baptismo,ob quam Baptismus à quolibet ministrari permittitur. Hinc fit, ministratum hoc sacramentum ab alio,quàm à Sacerdote,nullius effectus esse:quia ad essentiam sacramenti necessariò concurrere debet causa efficiens, quæ est minister à Christo institutus. Neque obstat Innocent. I. *in dicta epist. ad Decentium*, asserens,non solùm Presbyteris, sed omnibus etiam Christianis licitum esse,vti oleo sacro in sua,& suorum necessitate vngendo:quia non de vnctione sacramentali,sed de vnctione pia,& deuota intelligendum asserunt Alphons. de Castro *lib. de hæres, verbo,Extrema Vnctio*, & Sotus *in 4. distinct. 23. quæst.2. art.1.*teste Valentia *t.4.disp.21.q.2.p.1.*Quòd si de vnctione sacramentali Innocentius loquatur,vt manifestè colligi videtur ex contextu, præcipuè cùm in fine concludat, hanc vnctionem genus esse sacramenti,dicendum est cum Iansenio *in c.6. Marci*,& *ibi* Maldonato,Bellarmin.*lib.1.de hoc Sacramento,c.9.*Suar.*disp.43. sect.1.in fine.* Ægid. de Coninch.*disp.19. dub.8. n.27.* Innocentium locutum esse, non de vsu actiuo huius sacramenti,seu de illius ministratione: sed de vsu passiuo, hoc est,de illius susceptione, quam asserit,cuilibet Christiano in sua,& suorum necessitate licere, vocando, scilicet, Presbyteros,qui se,& suos in necessitate vngant.

2. At eo ipso,quo quis sacerdos est constitutus,licet degradatus,vel excommunicatus existat,validè hoc sacramentum cõficere potest:quia retinet sacerdotij qualitatem, quæ sola requisita est in Ministro ad sacramentum hoc validè conficiendum,vt apertè colligitur ex Iacobo, & ex Florentino, & Tridentino.Neque hoc sacramentũ,sicuti Pœnitẽtia,administratur per modũ iudicij,& sententiæ,vt iurisdictionẽ expostulet in Ministro ad illius valorẽ;sed administratur, tũ vnctione,tũ deprecatione, quæ actiones non essentialiter exigunt iurisdictionem.Ergo quilibet simplex sacerdos valide hoc sacramẽtum ministrare potest.Atque ita docuit Suar.*tomo 4.in 3.part. disp.43.sect.1.n.4.*Bonac.*disp.7.de Sacrum.q.vn.p.4.n.3.*

3. Verùm, esto, valide quilibet sacerdos hoc sacramentum ministrare posset,illicite tamen ministraret, nisi iurisdictione habeat in infirmum ab Ecclesia non impeditam: ac proinde nisi Parochus sit,vel à Parocho potestatem habeat. Quia pascere fideles spirituali sacramentorum cibo munus est Pastoris,vt rectè notarunt Valent.*disp.8.quæst.2.p.1.* Coninch.*disp. 19.dub.8. n.28.* Layman.*tract.8. c.6.n.1.* Bonac. *disp.7 quæst. vnic.p.4.n.5.*& colligitur aperte ex Clem.1. *de priuilegiis*, vbi Religiosi exempti, qui hoc sacramentum absque Parochi licentia administrare præsumunt, ligantur excommunicatione Pontifici reseruata; quam tamen non contrahunt alij Clerici sæculares.

4. Ab hac illicita administratione excusantur,tum Religiosi, tum

tum alij Clerici sæculares, si ex ratihabitione de futuro probabiliter præsumpta administrent, vti docuerunt in præsenti Valent. *d.disp.8.q.2.pun.1.* Emm.Sà *verb.Extrema-Vnctio, n.8.* quia actiones, quæ non vt validè,sed, vt licitè fiant, consensum alterius expostulant, si hic probabiliter præsumatur,licitè fiunt iure sic disponente.

5. At si contingat casus, quo infirmus Vnctione indigeat; Parochus verò, vel non possit, vel nolit ministrare, nec alteri Sacerdoti facultatem concedere; communiter Doctores docent,teste Valent. *disp. 8.qnæst.2.p.1.* Coninch. *disp.19.dub.9.* Layman. *lib.5.tract.8. cap.5. numer.2.* Suar *disp.44.sect.2.n.3.* Henriq.*lib.3.cap.13.n.4.* Bonac.*disp.7.de Vnctione.quæst.vnic p.4.n.6.* quemlibet Sacerdotem non excommunicatum, nec suspensum posse, & debere Vnctionem ministrare:quia eo casu ex licentia Episcopi, vel Summi Pontificis ministrat, qui censentur Parochi defectum supplere. Non enim præsumendum est, velle Ecclesiam, ob iniquitatem Parochi, priuare infirmum eo salutari præsidio, fortè ad æternam salutem necessario.

6. Dixi, solum sacerdotem esse Ministrum huius sacramenti:sed an vnus, vel plures, non nulla est difficultas ob Iacobum dicentem:*infirmatur quis in vobis:inducat Presbyteros.* Si enim vnus tantùm Presbyter,inducendus esset ab infirmo,non asseret Iacobus, Præsbyteros inducendos. Cæterùm dicendum est, vnicum Sacerdotem sufficere, vt probat praxis, & vsus Ecclesiæ;& Florentin. & Trident.asserentia, Ministrum huius sacramenti esse Sacerdotem. Neque repugnat Iacobus,tametsi dixerit:*Inducat Presbyteros.*sumit enim plurale pro singulari, vt est frequens in sacro elogio,iuxta illud Matth.27.*Et latrone improperabant ei* cùm tamen, vt constat ex Luca 23.vnus tantùm improperabat.

7. Quinimò extra necessitatem illicitè plures ministri adhiberentur, cùm iuxta vsum,& praxim Ecclesiæ omnes vnctiones ab eodem ministro, si fieri potest,peraguntur.At,stante necessitate non solùm validè,sed licitè à pluribus ministris confici hoc sacramentum potest. Necessitas autem potest intervenire vel ex parte Ministri, si inter vngendum deficiat, vel ex parte infirmi, si timeatur decessurus, antequàm omnes vnctiones ab eodem Ministro perficiantur. His enim casibus asserunt Suar.*disp.43 sect.2.à n.4.* Coninch.*disp.19.dub. 9.in fine.* Laym.*lib.5.tract.8.c.5.à n.3.* Bonac. aliis relatis, *disp. 7.de vnct.q.vnic.p.4.n.8.&9* posse,& debere plures sacerdotes concurrere ad conficiendam vnctionem.Et quidem si necessitas vrget ex parte infirmi adhiberi possunt plures Sacerdotes, quorum singuli suas vnctiones sub suis formis peragant. Si verò ex parte Ministri contigit necessitas, alius sacerdos perficere debet vnctiones, quas sacerdos deficiens omisit. Nam esto, quælibet vnctio sub sua forma sacramentum essenialiter non constituat, sicuti constituit panis consecratio calice non consecrato : at habet suam perfectam significationem per se ordinatam ad conficiendum cum aliis vnctionibus vnicum sacramentum,ideòque ab vnico sacerdote completè facta repetenda non est,sed ea supposita aliæ sunt peragendæ.

8. Illud verò est omnino certum,vti tradunt Suar.Coninch. Layman.Bonac.& alii *suprà*, nullatenus posse à diuersis Sacerdotibus, quorum vnus vnctionem, alter formam proferat, sacramentum hoc perfici;sed necessariò debere eundem sacerdotem vngere, & formam proferre, vt satis indicauit Iacobus cùm dixit:*Inducat Presbyteros qui orent super eum vngentes eum*, &c. Illi enim Presbyteri, qui super infirmum, orare debent, hoc est, formam huius sacramenti proferre, simul vngere debent. Non enim orare debent, nisi vngentes, neque vngere,nisi orantes.Præterquàm quòd verba formæ, *Per hanc sanctam Vnctionem*, cùm practica sint, nullo modo significant vnctionem ab alio factam,sed factam ab eo; qui formam profert.

Punctum VIII.

De obligatione, tum fidelium suscipiendi hoc Sacramentum,tum Parochi illud ministrandi:& de tribus obseruandis in illius administratione.

1. *Non est præceptum de suscipiendo hoc Sacramento.*
2. *Si absque causa iusta illius susceptio omittatur,peccatum est veniale.*
3. *Ex accidenti peccatum esse potest mortale illius omissio.*
4. *Quæ sit obligatio Parochi ministrandi hoc Sacramentum.*
5. *Qualiter tempore pestis teneatur Parochus.*
6. *Qualiter alij Sacerdotes.*
7. *Quam dispositionem habere debeat Sacerdos, vt ritè ministret: & suscipiens vt ritè suscipiat.*
8. *Qualiter Sacerdos debeat esse à censura liber,vt ritè hoc sacramentum ministret.*
9. *Præsente Parocho excommunicato non tolerato, simplex sacerdos administrare debet,secus si toleratus sit.*
10. *Suscipiens ab omni censura debet esse liber.*
11. *De ritibus obseruandis,& primò, quibus vestibus sacris indutus ministrare sacerdos debet.*
12. *Adhibendus est minister.*
13. *De orationibus,& exhortationibus præmittendis.*
14. *Recitandi sunt Psalmi ab adstantibus.*
15. *Qualiter vnctiones peragenda sunt.*
16. *Illis peractis sunt partes abstergenda.*
17. *Peracta ministractione quid faciet Sacerdos.*
18. *An hoc sacramentum ante Viaticum, vel sumpto Viatico debeat ministrari.*

1. NVllum esse præceptum impositum fidelibus recipiendi hoc sacramentum, communis sententia docet cum D.Thom.*in 4.distinct.23.artic.1.quæst.3.* Paludan *quæst.3.* Soto *quæst.1.artic.1.* Nauarr. *cap.22. numer.16.* Couarru. *cap. Alma 2.part.§.2.numer.6* Suarez *disput.44.sect.1.numer.1.* Coninch. *disput.19. dub.10.* Layman. *tract.8. cap.7.* Bonacina *disput.7. quæst. vnica,part.5. num.*.....Emmanuele Sà *verbo, Extrema Vnctio, numer. 5.* & aliis. Etenim hoc sacramentum non est institutum, vt medium necessarium ad peccatorum remissionem ; Baptismo namque, & pœnitentia remittuntur peccata:neque item est medium vnicum,quo infirmus insidias,& tentationes inimici superare debeat;cùm id mediis orationibus,& sacrificio obtinere possit:ergo ex vi institutionis huius sacramenti non obligantur fideles ad illud suscipiendum. Præceptum autem diuinum de hac susceptione nullum est : nam Iacobus hoc sacramentum promulgans nullum verbum protulit obligationem apertam inducens : illa enim verba *Infirmatur quis in vobis:inducat Presbyteros* satis conuenienter de consilio intelligi possunt.Ex Pontificibus verò,& Conciliis nullatenus hæc obligatio colligitur. Nam esto Concilium Colonense *part.7.cap.50.*dixerit : *Est autem vnctio impendenda cum expositione vnctionis,& mandati apostolici,quod sic habet:Infirmatur quis in vobis.* nomen,*mandatum*, latè sumendum est,provt ordinationem superioris,& illius voluntatis expressionem significat, vel referendum est ad mandatum de ritu,& forma,sub qua hoc sacramentum ministrandum est, non ad vsum illius. Trident.verò *sess.14.cap.3.*esto,dixerit,non posse à fidelibus sine peccato contemni,quod verissimum est, non inde fideles arctantur per se illud sacramentum recipere ; siquidem absque vllo contemptu omittere possunt, sicuti omittunt alia media ad salutem maxime vtilia.Ex consuetudine autem,quæ communiter viget apud omnes fideles,suscipiendi hoc sacramentum,non potest obligatio stricta colligi: quia illud non vt necessarium,sed vt maxime vtile recipiunt. Denique, si susceptio huius sacramenti in præcepto esset morituris,sicuti est susceptio Pœnitentiæ,& Eucharistiæ tempore interdicti permitteretur, vti permittuntur Pœnitentia, & Eucharistia,contra textum in cap. *Quod in te de pœnitent. & remiss.*

2. Verùm esto, fideles per se nullo præcepto teneantur ad huius sacramenti susceptionem ; non est dubium,saltem peccati venialis reos esse,si absque vlla iusta causa(quæ rarò contingit) illius susceptionem omittant, vti docuit Coninch. *disp.19.dub.10.n.30.* Layman. *lib.5.sum.tract.8.in c.7. in princ.* & supponit Suarez *disp. 44. sect.1. n.4.* quia contra rationem est,tam salutiferum salutis remedium in occasione ita vrgenti, & periculosa negligere. Sed, quia aliis remediis, licèt non æquè benè,iuuari possunt ; ea de causa non est mortalis illius omissio,tametsi contrarium sentiat Petr.de Soto *lect.2.de extrema Vnctione.*

3. Ex accidenti autem certum est peccare posse mortaliter infirmum, hoc Sacramentum omittentem. Primò, si omittat ex contemptu, qui vix esse potest absque hæresi. Non enim contemnere censetur,qui ex negligentia,& acedia omittit;vel qui omittit,quia non reputat sibi necessarium, vt benè Emm. Sà *verb.Extrema Vnctio, n.5.* Suar. *disp.44. sect.1. n.6.*sed, qui omittit,nihil hoc Sacramentum æstimans,quod, vt dixi, sine errore in fide consistere vix potest.

Secundò,est peccatũ mortale,si ex illius omissione scandalũ generetur,vti docent ex communi sentẽtia,Emm.Sà,Suar.*loc. alleg.* Coninch.*disp.19.dub.10.n.30.*Laym.*c.7.n.2.*Bon.*disp.7.q. vn.pun.5. n.10.* Hoc autem scandalum regulariter censebitur datum, vt benè aduertunt Coninch. & Laym. *suprà*,si rogatus infirmus,an velit sibi Vnctionem deferri,nulla adhibita causa respuat absolutè.Secùs,si differat paratus commodiori tẽpore susceptũrus. Scãdalũ verò,quod ex hac omissione timeri probabiliter debet,vt ratione illius peccatum sit mortale,est,si inde alij occasionem sumant sacramenta salutis parui pendẽdi, de infirmi spirituali,&ęterna salute malè sẽtiẽdi,&similia,&c. Tertiò,mortale erit peccatũ,si cõscius peccati mortalis nullũ aliud sacramẽtũ recipere potest:quod certè vix cõtinget,si ipse ratione vtatur,cum sacerdos,qui ministraturus est Vnctionem,& Pœnitentiæ sacramentum ministrare possit,& debeat. Sed dato, quòd Sacerdos nolit,vel non possit Pœnitentiæ Sacramentum ministrare : adhuc non est ita certa obligatio in-

firmi suscipiendi hoc Sacramentum : etenim cùm ad huius Sacramenti susceptionem,necessariò suscipiens se debeat contritum reputare , eo ipso condemnationis morale periculum euitat.Præterquàm quòd non sit certum, Vnctione hoc periculum vitari:non enim est certum, sed sub opinione positum, Vnctionem attrito gratiam conferre. Cæterùm quia communiter Doctores docent,Vnctionem efficacem esse ad conferendam gratiam ei,qui bona fide existimat, contritum esse , cùm tamen solùm attritus existat , & plerumque quis decipiatur, putans esse contritum,cùm tamen non sit,& damnum , quod inde imminet , sit irreparabile ; verius censeo, lege charitatis obligatum esse eo casu Vnctionem suscipere, vt media illa securam viam salutis reddat, quoad fieri possit:quippe quilibet Christianus videtur obligatus, saltem media ordinaria pro securitate suæ æternæ salutis adhibere.

4. Quoad obligationem Parochi ministrandi hoc Sacramentum, dicendum est,obligatum esse ratione muneris , hoc Sacramentum infirmo ministrare,peccaréque mortaliter,si ita differat,vt periculo infirmum exponat absque vnctione decedendi.Nam esto,hoc Sacramentum necessitatis non sit;est tamen summæ vtilitatis : Parochus autem non solùm remedia necessaria ; sed valdè vtilia à Christo instituta , & ab Ecclesia vsitata prouidere subditis debet,& maximè rogatus , vt benè notauit Suarez *disp.44 sect.2.num.*1.Coninch.*disp. 19. dub.*10. *concl.2.num* 31.Layman.*tract.*8.*de Vnctione cap.*7.*n.* 3. Bonac. *disp.7.quæst.vnic.p.*5.*n.*12.

5. An autem tempore pestis teneatur Parochus hoc Sacramentum suis subditis ministrare , sicuti diximus teneri Pœnitentiam,& Eucharistiam ; non est constans sententia. Certum existimo,obligatum esse,si periculum contagionis vitare possit,obligando infirmum,vt in loco puro , & patenti collocetur ; tum sumendo antidota , & præseruatiua;tum vngendo infirmum virgula aliqua oblonga ; tum ministrando ea tantùm,quæ essentialia sunt : quia, secluso periculo contagionis, nulla adest causa,quæ Parochum excusare possit ad huius Sacramenti administratione,cùm ad id ex officio teneatur,& sub ea conditione à subditis alitur,eique obedientiam,& reuerentiam præstant.Verùm si,tentatis omnibus, periculum morale contagionis vitari non possit,quod difficile est, censeo probabilius cum Suarez *disp.*44.*de Vnctione,sect.*3.*in fine,n.*20.obligatum Parochum non esse : quia eo Sacramento absolutè infirmus non indiget:quod maximè procedit, si inde alij priuarentur Pœnitentiæ,vel Eucharistiæ administratione : quippe deficiente eo Parocho,non facilè inuenietur , qui illius vices suppleat.

6. Si verò de aliis Sacerdotibus loquamur , & absit proprius Parochus,vel nolit hoc Sacramentum ministrare,distinguendum est.Si infirmus nullum aliud Sacramentum suscepit neque illi ministrari potest , tenentur sub graui culpa ei Vnctionem concedere : quia lege charitatis obligatur quilibet subuenire proximo grauiter indigenti,cùm commodè potest. At infirmus eo casu præsumi debet grauiter indigere Vnctione : fortè enim ex illius ministratione æterna salus infirmi pendet.Verùm,si alia Sacramenta suscepit , non videtur sub mortali culpa obligari Vnctionem ministrare:quia moraliter præsumi non potest infirmus ea grauiter indigere. At à culpa veniali graui nequaquam excusari possunt, cùm priuent proximum,absque rationabili causa,remedio ita vtili, & ad salutem conuenienti. Sic docuit expressè Paludan. *in 4. dist.* 23. *quæst.*1.*art.*2.*concl.*2. Coninch. *disp.*19. *dub.*10. *in fine concl.*3. Laym.*lib.*5.*sum.tract.*8.*c.*7.*in fine,n.*3.

7. Quòd si roges,quam dispositionem habere debeat , tum Sacerdos,vt hoc Sacramentum conuenienter ministret ; tum infirmus, vt illud rectè suscipiat ? Breuiter respondeo ex dictis *tract.de Sacrament.in genere*,vtrunque in gratia existere debere Sacerdos namque , quia est consecratus Minister ad huius sacramenti collationem, ideóque si grauatum mortali se sentiat,conteri debet, priusquàm sacramentum ministret.Neque excusari potest,vt inquit Suar.*disp.*44.*sect.*2.*n.*5.ob infirmi necessitatem , cùm breuissimo tempore diuina gratia aliunde habere contritionem possit.Suscipiens verò etiam se reputare debet in gratia existere:quia hoc Sacramentum non mortuorum,sed viuorum est : si tamen aliquando contingat in peccato existere, & bona fide sacramentum suscipiat , illius remissionem obtinebit;quia ad hunc effectum est per se institutum, iuxta illud Iacobi:*Et si in peccatis sit,remittentur ei.*

8. Deinde sacerdos liber debet esse ab excommunicatione, aliáue censura,vt pote quæ priuat sacramentorum administratione;si tamen ea excommunicatio denunciata non sit, administrare sacramentum poterit rogatus,licitéque infirmus eam ab illo ministrationem rogare poterit. At,si sacerdos excommunicatus denunciatus sit , vel manifestus Clerici percussor, credit Suarez *disp.*44.*sect.*2. *num.*5. nequaquam posse hoc sacramentum ministrare, tametsi infirmus ob eam causam sine Vnctione discedat : quia non est sacramentum præcisæ necessitatis,sed solùm vtilitatis,quam Ecclesia omittendam iudicat ob rigorem excommunicationis seruandum , sicuti ob seruandum populi interdictum,nec dare,nec suscipere hoc Sacramentum eo tempore permittit. Ob suspensionem autem credit idem Suar. *num.* 6. Sacerdotem impeditum non esse, quin possit Vnctionem ministrare, quia non vsu Ordinis , sed iurisdictionis priuat. Sed verùs existimo, suspensum , & excommunicatum posse hoc sacramentum infirmo ministrare,si nullus alius adsit , qui velit, vel possit:quia ea obligatio cedit in graue detrimentum infirmi,& fortè in illius æternam damnationem. Non igitur est credendum de benignitate Ecclesiæ velle eo tempore obseruari.Præterea,suspensio ab officio æquè priuat Ordinis vsu, sicuti excommunicatio : sed non obstante ea priuatione, suspenso permittit Suar. huius sacramenti ministrationem. Ergo etiam permittere debet excommunicato. Neque est simimile de interdicto populi, in cuius obseruatione bonum commune spectatur, & singulari simpliciter, non necessariò præfertur.

9. Illud verò repura certum , præsente Parocho excommunicato denunciato,si adsit alius sacerdos,etiam simplex,nõ impeditus , posse , & debere vnctionem ministrare : præferri enim debet simplex sacerdos,qui iurisdictione positiuè priuatus non est.Administrat verò sacramentum,non tam ex facultate,& licentia Parochi excommunicati denunciatised ex facultate Episcopi,vel Summi Pontificis, quæ præsummitur eo casu concessa,ne infirmus sine vnctione decedat,néve positiuè priuatus iurisdictione,& Ordinis vsu, sacramenti administrationi se ingerat. Atque ita docuit Suarez.*disp.*44.*sect.*2.*num.*6.

10. Suscipiens autem hoc sacramentum , ab omni excommunicatione, & interdicto liber esse debet.Quapropter,si aliqua ex his censuris ligatus creditur , absoluendus primò est, antequàm hoc sacramentum ei conferatur , vt benè notauit Emm.Sà *verb. Extrema Vnctio.num.*1.

11. Denique, quod ad ritus , & cæremonias attinet, seruandi sunt ab Ecclesia prescripti,quoad fieri possit, neque absque graui necessitate omittendi. Videatur Rituale Romanum de *ordine ministrandi hoc Sacramentum.* Ex ceremoniis igitur hæ sunt præcipuæ.Prima est,vt Sacerdos ministraturus hoc sacramentum,accedat superpelliceo, & stola indutus:& absque his vestibus sacris peccatum esset mortale, si sacramentum ministraret ; tametsi infirmus absque Vnctione decederet:quia reuerentia sacramenti cuiliber priuatæ vtilitati præferenda est, vti tradunt,tanquàm certum,Suar.*disp.*44 *sect.*2.*in fin.*Naldus *verb. Extrema-Vnctio.n.* 1.Bonac.*disp. 7.q.vn.p.vlt.in fine.*

12. Secundò, addibere debet Sacerdos Clericum,vel saltem, vnum,qui ei ministret. Quod si id commodè fieri non possit, non erit peccatum absque illo vnctionem ministrare , sicuti docuit Tolet. *de extrema Vnctione c.*2.' Emm. Sà *n.* 9. Bartholom.ab Angelo *dial.*3.§.155.Bon.*disp.*7.*de Vnctione.q.vn.p. vlt. n.*6.Laym. *lib.* 5.*tr.*8. *cap.*8. *n.* 2. & colligitur aperte ex cap. *de verb. significat.* & *ibi* Glossa.

13. Tertiò,tenetur sacerdos , dum peruenit ad locum vbi iacet infirmus,dicere:*Pax huic domui,& omnibus habitantibus in ea.* Deinde infirmo Crucem piè osculandam porrigere,cubiculum,& circunstantes,in modum Crucis , aqua benedicta aspergere.Quòd si ægrotus velit confiteri, tenetur illum audire. Præterea piis verbis debet infirmum consolari, & de huius sacramenti vi,ac efficacia si tempus ferat, breuiter admonere; & quantum opus sit, eius animum confirmare,& in spem erigere vitæ æternæ. Mox subiungat orationes , quæ in Rituali præscribuntur, quarum omissionem absque necessitate non est dubium,peccatum mortale esse,vt notauit Bon.*d. disp.*7.*q.vn. vlt. n.*7,At si necessitas vrgeat, tum ex parte infirmi , quia est nimis morti propinquus:vel ex parte ministri, cui adest periculum contagij,si detineatur;poterũt supradicta omnia omittí vt ex communi sententia testatur Zambr. *de extrema-Vnctione,in princ.n.*10.Laym.*lib.*5.*tr.*8.*c.*8.*n.*1.Suar.*disp.*44.*sect.* 2. *in fine.*Bonac.*loc.alleg.*& notatur in Rituali Romano reformato.

14. Quartò, debent astantes , dum infirmus à sacerdote vngitur, Psalmos pœnitentiales , & Litanias recitare : quorum omissionem etiam absque necessitate ,non reputarem peccatum mortale : quia plerunque absque scrupulo omittuntur, sicuti notauit Bonac.*disp.*7.*q.vn. p.vlt.n.*7.

15. Quintò , præstare debet vnctiones pollice dextro intincto in oleo sancto , & vngere infirmum sub præscripta forma verborum.Quòd si infirmus peste,aliáue contagiosa infirmitate laboret,poterit sacerdos virgula argẽtea, vel alia simili vnctionem præstare,vti docuit Chapeauilla *de Vnctione,c.*5.*quæst.* 39.*Suar.disp.*44.*sect.*3.*in fine,n.*20.Laym.*lib.*5.*sum.tr.*8.*c.*8.*n.*1. In his tamen vnctionibus seruandus est ordo præscriptus ; vt prius in oculis, deinde ad aures,&c. vnctio fiat,neque absque fiat graui peccato credere,posse hunc ordinem inuerti:vngere tamen vtrunque oculum aures, manus,& pedes,tametsi ad essentiam Sacramẽti non pertineat,ideòque vrgente necessitate possit sacerdos vnius partis vnctione contentus esse:attamen per se graue esset peccatum , si secluſa ea necessitate vnicus tantùm oculus, vel auris inungeretur. Zambram. *de extrema Vnct. in princ.n.*9.Emm. Sà *n.*12.Suar *disp.*40.*sect.*1.*n.*5.Laym. *lib.*5.*sum tr.*8.*c.*8. *n.*2.Monet tamen Rituale Romanum reformatum,Sacerdotibus nõ esse vngendas manus interiùs,sed exteriùs;idq; notauit Sà *verbo,Extrema Vnctio, in fine edit. Rom.*

Præterea

Prætereà aduertit Rituale, vnctionem ad lumbos in fœminis ob decentiam debere omitti: in viris verò, ſi ob infirmitatem vix, aut ſine periculo moueri non poſſunt. Illud verò eſt certum, opus non eſſe infirmum in lecto decumbere, ſed quocunque loco exiſtat, ſi in periculo mortis verſatur, vngi poſſe, ſicuti docent Suar. *diſp. 44. ſect. 2. in fine.*

16. Sexto, peracta qualibet vnctione, Miniſter, ſi eſt in ſacris, ſin minùs Sacerdos tergere debet loca iniuncta ſtupa, aliáue ſimili re, & in vaſe mundo depoſitam ſtupam, & ad Eccleſiam delatam poſtmodum comburere, cineréſque proiicere in ſacrarium, vti habetur in Rituali, & docuit Sà *n.* 14. Laym. *cap. 8. n. 3.*

17. Quibus peractis, Sacerdos, antequàm diſcedat, debet aliquas orationes in Rituali præſcriptas recitare, & ſalutaria monita pro perſonæ qualitate infirmo præbere.

18. Ad extremum dubitare quis poteſt, an hoc Sacramentum ante, vel poſt ſumptum Viaticum miniſtrandum ſit? Et quidem conſuetudo ſatis recepta viget, quòd priùs Viaticum miniſtretur, quàm vnctio. Ob quam cauſam Catechiſmus Romanus 2. *part. cap. 6. num.* 12. inquit: *Seruanda eſt Eccleſiæ catholicæ perpetua conſuetudo, vt ante extremam Vnctionem Pœnitentia, & Euchariſtiæ Sacramentum adminiſtretur.* Neque ratio congrua deeſt, cùm Euchariſtia cibus ſit alens, & confortans eos, qui in via Domini procedunt, ideóque expedit, priùs miniſtrari, quàm Sacramentum pro exeuntibus ex hac vita inſtitutum, Et fortè ob hanc cauſam grauius vitæ periculum expoſtulatur ad concedendam Vnctionem, quàm ad concedendum Viaticum.

Verùm, vt rectè notat Suarez *diſputat.* 44. *ſect.* 1. *num.* 8. hæc conſuetudo, tanquàm rationabilis, & maximè expediens introducta eſt, non tanquàm ſub graui culpa obligatoria, quia neque Pœnitentia, neque Euchariſtia ſunt per ſe diſpoſitiones ad Vnctionem, & ſæpè couenit, vnctionem ante Viaticum miniſtrari; quia Viaticum ſumi non poteſt, quia non adeſt Hoſtia conſecrata, vel infirmus incapax eſt illud recipiendi. Quinimò tempore antiquo Viaticum poſt Vnctionem concedebatur, vt tradit textus in cap. *Ab infirmis. 26. qu. 7.* ibi: *Infirmos poſt confeſſionem ſacra Vnctione iniunctos Communione Viatici eſſe reficiendos.* & S. Bernard. *in vita Malachiæ*, eius mortem deſcribens, ibi: *Vngitur, & ſumpto Viatico Fratrum ſe orationibus, & Fratres commendans Deo, ad lectum reuertitur.* & pluribus aliis exornat Suarez *dicta diſput. 44. ſect. 1. nu.* 8. Congruentia autem conſuetudinis fuit, vt ſignificaretur, Euchariſtiam finem eſſe, & perfectionem reliquorum Sacramentorum, ad eámque accedere debere infirmum plenè, & perfectè purgatum, tum Pœnitentia, tum Vnctione, quæ Pœnitentiæ conſummatio eſt. Illud verò eſt certum, ſi poſt ſumptam Vnctionem infirmus aliquo tempore viuat, poſſe, & debere, ſi petat, ei Viaticum miniſtrari, tametſi ante Vnctionem receperit, ſicuti benè aduertit Suar. *d. ſect. 1. nu. 8. in fine.* Laym. *tract. 8. cap. 8. in fine.* & fortè, vt inquit Suarez, textus in dicto cap. *Ab infirmis.* & D. Bernard. Aliique Patres, quos ipſe refert, de hoc repetito Viatico intelligendi ſunt: neque enim cenſendi ſunt negare, ante Vnctionem fuiſſe infirmis Viaticum miniſtratum.

TRACTATVS XXVII.
ET
DISPVTATIO VNICA,
DE SACRAMENTO ORDINIS.

PVOCTVM I.

De nomine, & natura Ordinis, eiúsque institutione

1. *Nomen Ordinis variè sumitur.*
2. *Definitio Ordinis, seu Ordinationis.*
3. *Ordo Sacramentum est à Christo institutum.*
4. *Institutum est in vltima Cœna.*

1. NOmen Ordinis variè à Doctoribus accipitur, vti refert Ambros. Calepin. *in suo Dictionario.* Propriè sumitur pro digestione, seu tei cuiusque in loco collocatione, veluti in exercitu, vbi pedites, vbi aleæ, cæteráque omnia, suo quæque ordine collocantur. Vnde August. *lib. 9. de ciuitate Dei, cap. 13.* definiens ordinem, inquit: *Est parium, disparium que rerum sua cuique loca tribuens dispositio.* Secundò, & principaliter sumitur pro qualitate, & statu hominum: qua ratione Romæ tres erant hominum ordines, seu status; senatorius, equestris, & plebeius: & in Christiana republica duo sunt, sæcularis, & clericalis, iuxta textum in cap. *Duo sunt. 12. quæst. 1.* Hinc per antonomasiam status Clericorum, Ordo dicitur: quia ex diuina ordinatione, & dispositione consecrantur, & deputantur in Dei obsequium, cultum, & honorem, vti tradit Bellarmin. *lib. 1. de Cleric. cap. 1.*

2. Actio autem, qua prædicti homines consecrantur, & deputantur ad prædictum munus, & Officium, Ordinatio dicitur, quam Doctores cum Mag. *in 4. d. 24.* communiter definientes asserunt, esse cæremoniam sacram. qua ordinato conceditur potestas ad aliquod altaris officium seu ministerium peragendum firmiter, & stabiliter, ita vt reuocari nunquam possit, aut deleri, tametsi eius exercitium possit suspendi, vti dixit August. *lib. de bono coniugali, cap. 24.* ideóque Tertull. *lib. de præscript.* notauit Hæreticorum proprium esse, vt cras sit laicus, qui hodie est Minister.

3. Ordinem, seu Ordinationem Sacramentum esse à Christo institutum, definiuit Concil. Florent. *in decreto fidei, post sess. vlt. §. Sextum sacram.* Trident. *sess. 7. can. 1. & sess. 23. cap. 3. & can. 3.* & pluribus comprobant aduersùs Hæreticos nostri Scriptores, præcipuè Bellarmin. *tom. 2. lib. de Sacram. Ordinis à cap. 2.* & Gab. Vasq. *tom. 3. in 3. part. disp. 235.* Et ratio deducta ex fidei principiis est manifesta. Nam signum visibile, quo gratia sanctificans confertur, sacramentum est: at in Ordinatione adest huiusmodi signum visibile, scilicet, manus impositio, quo gratia sanctificans ordinato confertur, vt constat ex illo Paul. 1. ad Tim. 4. *Noli negligere gratiam quæ data est tibi per prophetiam.* (id est, per reuelationem,) *quàm à Christo accepi, vt te in Episcopum eligerem cum impositione manuũ presbyterij.* id est, media manuum meatum impositione, quæ ad conferendum presbyterium ordinatur, vti clariùs dixit 2. ad Tim. 1. *Admoneo te, vt resuscites gratiam, quæ est in te per impositionẽ manum mearum.* Quòd verò in prædictis locis Paulus nomen, *gratia*, non solùm pro potestate consecrandi, offerendíque sacrificium, sed etiam pro ipsa gratia habituali vsurpauerit, colligitur apertè ex ratione, quam subiũgit, ob quam Timotheus debeat gratiam suscitare: scilicet, quia non dedit nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis, & sobrietatis. At spiritus virtutis, dilectionis, & sobrietatis est charitas gratiáque iustificans: ergo per impositionem manuum hæc gratia confertur. Deinde ad ritè peragendam consecrationem offerendúmque sacrificium, gratia habitualis necessaria est: debuit ergo simul cum illa potestate habitualis gratia conferri, præcipuè cùm collata sit cæremonia, & ritu externo firmo, & stabili.

4. Hoc Sacramentum institutum est à Christo Domino in vltima Cœna, cùm Apostolis concessit potestatem, & imposuit præceptum, suum Corpus, & Sanguinem consecrandi, Lucæ *cap. 22.* ibi: *Hoc facite in meam commemorationem.* Quod expendens Trident. *sess. 22. cap. 1. post. med.* inquit: *At sub earundem rerum symbolis Apostolis, quos tunc noui Testamenti Sacerdotes constituebat, vt sumerent, tradidit, & eisdem eorúmque in sacerdotio successoribus, vt offerrent, præcepit per hæc verba: Hoc facite in meam commemorationem.* vti semper catholica Ecclesia intellexit. Et licèt Concilium non definierit, an sub prædictis verbis in Sacerdotes Apostolos ordinauerit, manifestè deducitur vel illis, vel aliis *paulò antè* dictis ordinatos fuisse: siquidem præcipiebat Sacrificium offerre, ad cuius oblationem necessariò Minister consecrarus requirebatur. Quinimò verosimilius est, vt rectè aduertit Vasq. *tom. 3. in 3. p. disp. 236. c. 1. n. 2.* illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem.* Christum Dominum, & Apostolis præcepisse suum Corpus, & Sanguinem consecrare; & simul in Sacerdotes illos constituisse.

PVNCTVM II.

Quotuplex sit Ordo, & quæ eius officia.

1. *Referuntur varia sententia.*
2. *Septem Ordines sunt in Ecclesia.*
3. *Quare sacerdotium, diaconatus, & subdiaconatus sint, & dicantur Ordines maiores, & sacri.*
4. *Præter supradictos nullus est alius Ordo perfectus.*
5. *Proponuntur rationes contrarium probantes, illusque fit satis.*
6. *Episcopatus non constituit distinctum Ordinem.*

1. ORdinationes, seu Ordines, nouem esse, affirmant Canonistæ, vt videre est apud Felin. *cap. Sicut. el. 3. de sponsa, nu. 2.* Couarr. *in cap. Nos. de testamentis n. 4.* Gregor. Lopez *in proœmio, tit. 6. part. 1.* Zenedo *ad decret. collect. 10. n. 2.* nempe, primam tonsuram, quatuor minores Ordines, & tres maiores, & episcopatum. Alij, vt Titelman. *lib. de Sacram. c. 3.* addunt prædictis Ordinem psalmistarum, siue cantorum, quibus fauet Concil. Carthaginense IV. *c. 10.* enumerans cantores ecclesiasticos Ordines, ideóque decem Ordines constituunt. Alij verò excludentes cantoriam, & primam tonsuram ab Ordine, constituunt octo. Sic Caietan. *tom. 1. Opusc. tract. 11.* Nauarr. *cap. 12. n. 18.* Michaël Medina *lib. 1. de cœlebatu, cap. 16.* Petr. de Soto *lect. 1. & 4. de Sacram. Ordin.* Valen. *disp. 9. quæst. 1. punct. 2. in fine.* Alij tandem excludentes cantoriam, & primam tonsuram ab Ordine; & episcopatum sub presbyterio annumerantes, septem tantùm Ordines affirmant esse. Quæ fuit opinio D. Thom. *in præsenti, quæst. 37. art. 2.* Albert. Magn. *in 4. dist. 24 art. 5.* Bonauent. *eadem dist. art. 2. quæst. 2.* Richard. *art. 3. q. 3.* & aliorum.

2. Dicendum igitur est, septem Ordines in Ecclesia esse, scilicet, Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolythorum, Exorcistarum, Lectorum, Ostiariorum, sicuti definiuit Trident. *sess. 23. cap. 2. & canone 2.* Per sex vltimos, vt inquit Concilium,

Concilium, velut per gradus quosdam ad sacerdotium, vtpote ad perfectissimum Ordinem tenditur. Quod autem quilibet ex supradictis sit Ordo, inde probatur: quia constituit ordinatum in gradu eminentiori inter Ecclesiæ Ministros, cum potestate inseruiendi officio, & ministerio altaris, vt videri potest, si singulorum officia designemus. Et quidem officium sacerdotalis ordinis est, sacrificium Deo offerre, & homines Deo reconciliare: Diaconi, sacerdoti in sacrificio ministrare, calicem, si esset in vsu, populo concedere, baptizare, & prædicare ex Sacerdotis commissione: Subdiaconi munus est Diacono ministrare in iis, quæ ad sacrificium peragendum fuerint necessaria, præparat aquam ad altaris ministerium, porrigit calicem, & patenam in vsum sacrificij, pallas, & corporalia abluit. Acolithorum est, ceroferarium ferre, luminaria Ecclesiæ accendere, vinum, & aquam ad Eucharistiam ministrare, ideóque Diacono, & Subdiacono inseruiunt. Exorcistarum est Dæmones ab obsessis abiicere, vt dignè Sacrificio assistant, & aquam in ministerium Baptismi præparare locúmque communicaturis concedere. Lectorum est legere, & canere, quæ à sacerdote prædicantur, & quæ ipsi olim extra Missæ sacrificium populo annunciabant, vt sic præsentium animi ad reuerentiam sacrificij excitentur. Ostiariorum est, pulsare cymbalum tempore sacrificij, in illius honorem, aperire Ecclesiam, & Sacrarium dignis, & librum ei, qui prædicat. Constat ergo omnium Ordinum munia ad altaris sacrificium ritè peragendum dirigi, sacerdotum, Diaconum, & Subdiaconorum proximè, reliquorum remotiùs.

3. Hinc constat, quare sacerdotium, diaconatus, & subdiaconatus dicantur Ordines maiores. & sacri: Acolythus, Lector, Exorcista, & Ostiarius, nec sacri, nec maiores appellentur. Dicuntur *maiores*: quia sacrificio altaris, ad quod omnes diriguntur, proximè concurrunt: cum tamen alij tantùm remotè. *Sacri*, quia fortè ipsi soli sunt sacramentum, non autem quatuor minores: sed præcipuè, quia votum castitatis habent annexum, quo homines in Dei cultum sacrantur.

4. Præter prædictos septem Ordines verius existimo, nullum alium esse perfectum, & completum. Colligitur ex Trident. *sess. 23. c. 3.* definiente Ecclesiæ Ordines, & septem tantùm enumerante. Si igitur plures essent, diminutè Conc. processisset: quod dici non potest, præcipuè cùm intenderit aduersùs Hæreticos, qui aliquos Ordines admittebant, & alios negabant, doctrinam firmam stabilire. Secundò, Ordines, quos præter hos septem aliqui Doctores adstruunt, vel non sunt propriè Ordines, vel sub prædictis septem continentur.

Etin primis cantoria Ordo esse non potest: quia non est potestas ad aliquod officium, seu ministerium altaris directè pertinens; neque est permanens, sed ad tempus, secundùm Episcopi, imò Presbyteri arbitrium, cuius erat hæc designatio, vt colligitur ex Concilio Carthagin. IV. *c.* 10. cum tamen reliqui Ordines solius authoritate Episcopi confectantur.

Deinde prima tonsura, qua homo ab statu laïcali segregatur, & in statum Clericorum ingreditur. Ordinem propriè non esse firmant communiter Doctores Theologi apud Vasquez *disp. 236. c. 1. n. 9.* & *disp. 237.* Bonac. *de sacram. disp. 8. q. vn. p. 1. n. 6.* Coninch. *disp. 20. dub. 1. n. 3.* Laym. *tr. 9. c. 1. n. 2.* & plures alij relati à Nicol. Garcia *7. p. de benefic. c. 1. nu. 2.* & colligitur ex Conc. Trident. variis in locis distinguente tonsuram ab Ordinibus. Nam *sessione 23. c. 2.* inquit: *Cùm diuina res sit tam sancti sacerdotij ministerium, consentaneum fuit, quo diguius, & maiori cum veneratione exerceri posset, vt in Ecclesia ordinatissima dispositione plures, & diuersi essent Ministrorum ordines, qui sacerdotio ex officio deseruirent ita distributi, vt qui iam clericali tonsura insigniti essent, per minores ad maiores ascenderent.* Et *cap. 6.* inquit: *Nullus prima tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus.* Et *cap. 10.* ait: *Tonsuram, vel minores Ordines conferre.* Sentit ergo Concil. apertè, tonsuram non esse Ordinem. Ratio autem, quare tonsura Ordo non sit duplex est. Prima, quia non est instituta ad aliquod speciale munus, & ad officium altaris, sed solùm ad disponendum tonsuratum, vt in aliquod altaris obsequium consecrari possit. Ordines autem, siue maiores, siue minores, ad altaris seruitium per se diriguntur, vt constat ex dicto loco Trident. *sess. 23. cap. 2.* Ergo, &c. Deinde Ordo, vt ex eodem loco Concilij, & *can. 2.* colligitur, est gradus aliquis eminentiæ, & excellentiæ in ordine ad altaris ministerium, quo insignius reliquos illo carentes excedit. At tonsuratus non habet intra Ecclesiasticos gradum aliquem, cùm omnibus ecclesiasticis personis communis sit: est enim tantùm personæ ecclesiasticæ constitutio, & à sæculari diuisio. Ergo. Tandem in Pontificali, dum agitur de crcando Clerico, non dicitur de Clerico ordinando, sed faciendo: quo facto statim subiungit de ordinatione Ostiarij, vtpote ex minoribus Ordinibus prima.

5. Neque prædictis obstant fundamenta, quibus Canonistæ asserunt, primam tonsuram Ordinem esse. Ducuntur primò ex cap. *Cùm contingat. de ætate & qual.* vbi inquit Pontifex, per primam tonsuram iuxta ordinem Ecclesiæ datam, à talibus clericalem Ordinem conferri. Secundò, sub nomine Ordinis, & Ordinationis, prima tonsura comprehenditur, vt colligitur ex Trident. *sess. 7. cap. 10.* & *seqq. de reformat.* & *sess. 21 cap. 1. 3. 7.* & *9. de reformat.* & *sess. 23. cap. 8.* Tertiò, ideò laïci incapaces sunt beneficiorum, iurisdictionisque ecclesiasticæ: quia non habent Ordinem, *cap. Ex litteris de transactionib. cap. 2. de institutionib.* vbi Abbas, & alij: quorum tamen insigniti prima tonsura capaces existunt. Quartò, percutientes Clericum tonsuratum incidunt in excommunicationem, *Si quis Suadente Diabolo.* Ergo signum est, tonsuram Ordinem esse.

Non, inquam, obstant supradicta: solùm enim probant, tonsuram largè Ordinem esse, quatenus Ordo sumitur pro Congregatione, & statu ab aliis distincto. Etenim tonsura segregatur tonsuratus à laïco statu, & in statum clericalem constituitur: quod est sufficiens, vt clericalis Ordo dici possit, & beneficia ecclesiastica conferantur, aliisque priuilegiis gaudeat. Non tamen est propriè ordo, sumpto ordine pro potestate ad ministerium aliquod altaris relata, quæque ordinatum non solùm comparatione omnium fidelium, sed comparatione Ministrorum Ecclesiæ in gradu superiori constituat.

6. Denique episcopatus, etsi ordo sit, vt colligitur manifestè ex Trident. *sess. 23. cap. 4.* asserente, ad ecclesiasticam Hierarchiam, & ordinem Episcopos specialiter pertinere, eíséque sacerdotibus superiores, nihilominùs non constituit diuersum ordinem à sacerdotio, sed illum perficit, & complet, sicuti potestas, quam Christus Dominus Ioan. *cap. 20.* Apostolis concessit absoluendi à peccatis, quæque Sacerdotibus in ordinatione communicatur illis verbis: *Accipite Spiritum sanctum. Quorum remiseritis peccata.* &c. non constituit distinctum ordinem ab eo, quem constituit potestas Corpus, & Sanguinem Christi consecrandi: quia hanc essentialiter in subiecto prærequirit. Sic potestas concessa Episcopis in eorum consecratione, quia essentialiter sacerdotalem potestatem subiecto concessam supponit, non constituit ordinem distinctum ab ordine prædictę sacerdotalis potestatis, sed illum cõplet, & perficit, vt bene explicant Bellarminus *lib. de sacram. Ordin. c. 5.* Vasq. *disp. 240. c. 5.* Coninch. *disp. 20. dub. 2. in fine.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 9. cap. 3. nu 6.* Neque his obstat Anaclet. *epist. 3. c. 1.* dicens: *Sacerdotum Ordo bipartitus est: & sicut Dominus illum cõstituit, à nullo debet perturbari.* Et in fine: *Amplius quàm isti duo Ordines Sacerdotum.* Non, inquam, obstat quia intelligi debet de Ordine incompleto, & non adæquatè perfecto, secundùm quam rationem sacerdotium ab episcopatu distinguitur, duóque Ordines sacerdotij enumerari possunt, alter incompletus, & perfectibilis, qualis est simplicium sacerdotum, alter completus, & perfectus, scilicet, Episcoporum.

PVNCTVM III.

An omnes prædicti Ordines, tam maiores, quàm minores, sint Sacramentum.

1. *Sacerdotium esse sacramentum indubitatum est.*
2. *De ordinatione Episcopi, qui negent esse sacramentum, & qualiter probent.*
3. *Esse sacramentum defenditur.*
4. *Fit satis oppositis fundamentis.*
5. *De Ordine diaconatus, & subdiaconatus plures negant esse Sacramentum.*
6. *Sed contrarium, tanquàm certum, tenendum est.*
7. *Diluuntur rationes oppositæ.*
8. *De inferioribus Ordinibus negant plures, & quod sit eorum fundamentum.*
9. *Probabilius est esse sacramentum.*
10. *Satisfit fundamento oppositio.*

1. DE Ordine, seu ordinatione sacerdotali nullus Catholicus dubitat sacramentum esse, vti ex Trident. colligitur definiente *sess. 23. c. 3.* & *can. 3.* sacrum ordinem, siue ordinationem esse verum sacramentum à Christo institutum, quod verum esse debet, saltem de ordine, seu ordinatione præcipua. Cùm autem sacerdotalis ordo inter omnes ordines sit præcipuus, vtpote ad munus omnium excellentissimum sit relatus, nempe, ad consecrationem Corporis, & Sanguinis Domini, saltem de prædicto ordine definitio Concilij intelligi debet. Præterea *can. 4.* inquit Concilium, per ordinationem Spiritum sanctum communicari illis verbis: *Accipite Spiritum sanctum.* imprimíque characterem, ita vt qui semel sacerdos fuit, laïcus esse non possit. Sed hæc stare non posset, nisi sacerdotalis ordo sacramentum esset. Ergo.

Notandum tamen est, in sacerdotali ordine duplicem potestatem includi; alteram, qua nulla maior esse potest, consecrandi Corpus, & Sanguinem Domini, alteram absoluendi à peccatis. Hæc necessariò primam supponit: sed prima non prærequirit necessariò hanc secundam, sed absque illa potest consistere. Vtraque tamen potestatis collatio sacramentum

est;

est:quia est signum sensibile, quo Spiritus sanctus communicatur. Non tamen inde fit, duplex sacramentum esse : quia vtrumque signum, & vtraque potestas ad complendum ordinem sacerdotij pertiner. Neque in collatione illius duplicis potestatis duplex character imprimitur,sed character impressus in collatione potestatis conficiendi Eucharistiam ex Dei ordinatione destinatur ad potestatem absoluendi à peccatis absque vlla sui intrinseca muratione,vel, vt aliis placet,nouo modo reali,& perfectione illi superaddita.

Quapropter controuersia est,tum de ordinatione Episcopi, tum de aliis ordinibus,tam minoribus , quàm maioribus , an omnes sint sacramentum ?

2. De ordinatione Episcopi negant esse sacramentum Richard.*in 4.dist.24.art.5.quæst.2.*Bonauent.*d.dist.24.part.2.art. 2.quæst.3.*Scotus *quæst.1. §.de tertio art.* Dominic. Sotas *qu.1. artic.2.& 3.& lib.10.de iustit.quæst.1.artic.2.*Turrecrem. *can. 1.dist.20.*& cap.*Cleros.2.eiusdem dist.§.Ad quintum.n.* 16. Fauet Couarr.*li.1.var.c.10.n.15.*aliique plures relati à Vasq.*disp. 240.c.2.*Mouentur:quia,si esset sacramentum.esset sacramentum ordinis à sacerdotio distinctum, cùm diuerso tempore,& diuersa consecratione conferatur : ergo essent plures ordines sacramentum , quàm septem assignati.Secundò,per ordinem, seu ordinationem,quam Concilium *sess. 25. can.* 3. definit esse sacramentum à Christo institutum,*can.*4. declarat dari Spiritum sanctum,& imprimi characterem,quo semel, constitutus sacerdos laïcus esse non possit : at in consecratione Episcopi non videtur Spiritum sanctum communicari,neque characterem imprimi,aliàs secluso sacerdotio Episcopus posset consecrare,& sacerdote esset superior , quod est omninò falsum:ergo non est sacramentum.Tertiò,per consecrationem Episcopi datur Episcopis potestas confirmandi , & ordinandi , non autem consecrandi Corpus,& Sanguinem Christi : hæc enim concessa supponitur.At ordinationis sacramentum per ordinem ad Eucharistiæ consecrationem constituitur, vti colligitur ex Trident.*sess.23.cap.2.*ibi:*Cùm autem diuina res sit tam sancti sacerdotij ministerium,consentaneum fuit,quò dignius,& maiori cum reuerentia exerceri posset,vt in Ecclesia ordinatissima dispositione plures , & diuersi essent Ministrorum Ordines,* &c.Ergo,cùm consecratio Episcopi , neque ad conficiendam Eucharistiam, neque ad ministrandum ei , qui Eucharistiam, consecturus est,dirigatur,neque ordo, nec sacramentum erit. Quartò,consecratio Episcopi non fit in quatuor Temporibus ordinationum:ergo indicatur non esse ordinem,nec sacramentum:siquidem aliorum ordinum ritum non imitatur.Tandem non apparet quæ sit materia , & forma huius sacramenti à Christo Domino determinata.

3. Cæterùm omninò dicendum est , episcopatum , quatenus talem , non solùm esse ordinem sed etiam esse sacramentum,incompletè tantum à sacerdotio distinctum.Sic pluribus firmant Petr.de Soto *lect.4.de sacram.ordinis.*Michaël de Medina *lib.1.de sacror.homin.continent.cap.15.& 16.*Bellarm. *lib. de ordine,cap.5.*Valent.*disp.9.quæst.1.punct.* 4. §.*Altera sententia.*Conich.*disp.20.dub.6.conc.1,num.*43.Layman.*lib.5.summ. tract.9.cap.4.concl.2.*Ratio est : quia Trident.*sess.23.cap.3.* definiens , sacram ordinationem, sacramentum esse. Id probat *ex 1.ad Timoth.4.& 2.ad Timoth.1.*Neque aliúde ex Scriptura probare possumus. At in his locis expresè Paulus de ordinatione Timothei in Episcopum locutus est : ergo hæc ordinatio , sacramentum est à Christo institutum. Secundò , Tridentinum colligit , sacram ordinationem sacramentum esse, quia in ipsa Spiritus sanctus confertur illis verbis ab Episcopo dictis: *Accipite Spiritum sanctum.*quæ verba in consecratione Episcopi proferunt : ergo Episcopi consecratio sacramentum est.Tertiò,Episcopus in sua consecratione accipit potestatem confirmandi,ordinandique sacerdotes,quæ sunt potestates supernaturales,& diuinæ à Christo communicatæ, qua potestates vt ritè Episcopus minister, indiget gratia : ergo in earum collatione gratia debebat à Christo conferri.

4. Neque rationes contrariæ vrgent. Ad primam constat ex *superiùs* dictis:qua enim ratione diximus,episcopatum non esse absolutè ordinem à sacerdotio distinctum, quia sacerdotium essentialiter præsupponit,eadem dicimus,non esse sacramentum distinctum.Non enim distinguitur à sacerdotio completè,& perfectè,benè tamen incompletè,& partialiter ex nouo signo gratiæ sanctificantis superaddito. Ad secundum negamus,in consecratione Episcopi Spiritum sanctum nõ communicari,& characterem sacerdotij non perfici, debet tamen Episcopus sacerdos esse,aliàs consecrari non posset , & consecratio facta nulla esset.Superioritas autem,& excellentia,quã habet Episcopus supra alios simplices sacerdotes consistit in eo,quia vltra sacerdotium addit potestatem confirmãdi fideles,& ordinandi sacerdotes,quæ nullatenus simplicibus sacerdotibus competit , ob idque dignior est, cui latior iurisdictio concedatur. Ad tertium respondet Vasq.*disp.240.cap.5.n.* 51. Sacramentum Ordinis non debere constitui ex relatione ad Eucharistiæ consecrationem , sed sufficienter constui posse ex respectu ad consecrandos Eucharistiæ Ministros. Sed rectiùs Ægid de Coninch.*disp.20.dub.2. in fine* , affirmat potestatem consecrandi sacerdotes directiùs,& immediatiùs Eucharistiæ peragendæ deseruire, quàm potestas Exorcistæ, aut Lectoris, imò quàm Subdiaconi , aut Diaconi , cùm sine illa potestate Eucharistia non conficeretur:quia non essent Ministri : benè tamen confici posset,tametsi Subdiaconi,aut Diaconi non adessent.Ad quartum respondeo, consecrationem Episcopi non fieri in quatuor Temporibus,sed in Dominica ; non,quia ordo,aut sacramentum non sit ; sed, quia est ordo,& sacramentum sacerdotalem ordinem perficiens , constituitque Episcopum omnibus aliis superiorem. Ad quintum , satis colligitur *ex illo 1.ad Timoth.4.*& *2.ad Timoth.1.*qualis sit forma,& materia huius sacramenti:est enim materia , impositio manuum facta à pluribus Episcopis : hoc enim denotat Paulus , tum vtens plurali numero manuum , tum affirmans impositione manuum presbyterij,id est,Presbyterorum,gratiam esse communicatam:forma verò sunt illa verba:*Accipe Spiritum sanctum,*quæ manuum impositione determinata significant,electo gratiam conferri , qua in consortium Episcoporum ordinantium constituatur.

5. Secundò, dubitari potest de diaconatus,& subdiaconatus ordinibus,an sint sacramenta. Negant Durand. *in 4. dist. 24. quæst.2.art.1.à num.6.*Caiet.*tom.1. opuscul.tract.11. art.vnico.* & specialiter de subdiaconatu docuit Mag.*in 4. dist.24.c.Septim.ordo,in fine,*Gratianus *in suo decreto,dist.21. in fine primi* §.Martinus de Ayala *lib.de traditionib.Apostol.2.p.c. de Ordine,§.Synodus D.Syluestri* inclinat Alphonsus de Castro *l. aduersùs hæreses , verb. ordo sacramentum.* Probarique potest hæc sententia primò ex Anacleto *epist.3.c.1.in fine,* asserente, *Amplius quàm isti duo* (scilicet episcopatus, & sacerdotium) *ordines sacerdotum , nec nobis à Deo collati sunt , neque Apostoli docuerunt.*Si igitur diaconatus,& subdiaconatus essent sacramenta,& alij ordines essent nobis à Deo collati , & Apostoli docuissent.Similiter ex Damaso *epist.4.col.4.sub.finem,*dicente:*quia,vt præfixum est,Ordines sunt duo tantùm primi in Ecclesia, id est, Apostolorum, & septuaginta Discipulorum.* At hi omnes erant sacerdotes : ergo extra sacerdotium nullus est Ordo à Christo institutus. Secundò, Tridentinum *sess.23.c.1.* probat ordinationem esse sacramentum ex illo tantùm loco *1. ad Timoth.4.* & *2.ad Timoth.1.* sed in prædicto loco solùm de ordinatione sacerdotis,imò Episcopi agit Paulus:ergo extra sacerdotium non agnoscit Concil. aliud sacramentũ.Tertiò,sacramentum ordinis institutum est ad offerendum sacrificiũ,hominésque cum Deo reconciliandos.Sed hanc potestatem solùm habet sacerdotiũ:nam reliqui ordines ad eam potestatem suscipiendam disponũt:ergo extra sacerdotium nullus alius ordo sacramentum est.Quartò,munia diaconatus,& subdiaconatus æquè præstari possunt à non ordinatis , sicuti ab ordinatis.Si autem essent sacramenta ordinis,character in illis imprimeretur,& concederetur potestas ad aliquod supernaturale munus, quod secluſa tali potestate præstari nulla ratione posset. Quintò , si vltra sacerdotium alij ordines in sacramenta admittuntur, non videtur,qua ratione sacramentũ ordinis vnum esse possit.Sextò specialiter, quia ex nullo loco scripturæ colligi potest subdiaconatus, nec diaconatus esse sacramentum:nam de subdiaconis nulla est in scriptura mentio.De Diaconis verò solùm fit mẽtio *Actor.6.*vbi electi fuerunt septem Diaconi,vt pauperum curam gererent,& illorum mensis ministrarent:quod officium,etsi piũs,non est sacrum, neque specialem ordinem requirit. Septimò , nulla est certa forma,& materia horum ordinum , vt *puncto sequenti* videbimus:at,si à Christo essent in sacramenta instituti, certam formam,& materiam haberent.Ergo,&c.Octauò,sæpè subdiaconatus ab aliis, quàm ab Episcopis fuit collatus*, vt loquentes de ministro ordinis dicemus.At sacramentũ ordinis non videtur ab alio,quàm ab Episcopo ministrari posse, quippe ad hãc ministrationem in sua consecratione potestatem accipit.

6. Nihilominùs pro certò tenendum est , diaconatum ad minus esse sacramentum. Est enim omnium Doctorum sententia,excepto Durand.& Caietano,ita vt Vasq. *disp.238. c.1.* existimet , absque errore negari non posse ob definitionem Concil. *sess.23. can.* 6. asserentis in Ecclesia esse Hierarchiam diuina ordinatione institutam,quæ cõstat ex Episcopis,Presbyteris,& Ministris. Nam ibi agnoscit Concilium ex Christi institutione aliquos Ministros vltra Episcopos,& Presbyteros ad Hierarchiam,seu ordinem ecclesiasticum pertinere, qui ad minus Diaconi esse debent,vtpote excellentiores,& sacrificij ministrationi proximiores. Secundò,Diaconus ordinatur per manus impositionem,& prolatis ab Episcopo illis verbis:*Accipe Spiritum sanctum,* vt constat ex Rituali Romano. At, si illis verbis Spiritus sanctus non conferretur ordinato, frustrà Episcopus ea proferret contra decisionem Tridentin. *sess.23. can.* 4. Et licèt in hac ordinatione Diaconi impositio manus non sit Ordinationis materia,& illa verba:*Accipe Spiritũ sanctum,* non sint forma : at ex eo,quòd ab Ecclesia vsurpentur in hac ordinatione,satis significatur, effectum gratiæ, qui per manus impositionem conferri solebat,in præsenti illa,vel alia cæremonia communicari.Tertiò , Anastasius II. *in epist. ad Anastas. Imperatorem, c.* 7. æquè in ordinatione Diaconi, ac

Presbyteri

Presbyteri affirmat,gratiã conferri,sicut confertur in Baptismo:*Nullã*,inquit,*de his,vel quos baptizauit Acacius, vel quos sacerdotes,siue Leuitas,secundum canones ordinauit,vlla eos ex nomine Acatij portio lasionis attingit,quo forsitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur.* Quartò, Diaconi destinantur ad officium valdè eminens,& supernaturale, scilicet;vt sacerdoti,& Episcopo sacrificanti assistant,eique in necessariis ministrent, & in casu necessitatis ex eius commissione baptizent,concionentur,& Eucharistiam populo dispensent: quinimò tempore antiquo, quo vsus erat calicem laïcis porrigendi,Diaconi ministrabant.Sed ad hæc omnia præstanda pura conscientia,& morum honestas requiritur,vt expresè docuit Paulus 1.*ad Timoth.*3.ibi:*Diacono similiter pudicos, non biliogues,nec multo vino deditos,non turpe lucrum sectãtes,habentes mysterium fidei* (id est,Eucharistiam,quæ est fidei præcipuum mysterium)*in conscientia pura.Et hi autem probentur primum,& sic ministrent nullum crimen habentes.* Ergo, cum ad hæc officia à Christo destinentur, gratia conferri debuit.

De Subdiaconatu non est æquè certum esse sacramentum: quia de ipso nulla est in Scriptura expressa mentio. At , quia Doctores paucis exceptis id communiter affirmant,ab eorum sententia recedendum non est,præcipuè , cum nulla sit ratio, ob quam prudenter negari posset , subdiaconatum sacramentum esse,vt constabit dissoluendo opposita fundamenta.

7. Ad primum ex Anacleto & Damaso respondeo , prædictos Pontifices non definiisse nullum alium ordinem esse absolutè præter illos duos Episcoporum,& Presbyterorum, sed nullum alium esse præter illos duos in ordine sacerdotali. Ad secundum concedo , Concilium probare , Ordinem esse sacramentum ex illo Pauli *ad Timoth.* vbi de ordinatione Timothei in Episcopum agebatur:quia Concilium solum intendebat probare ordinationem conferre gratiam, verúmque esse Sacramentum:ad cuius probationem illud testimonium,vtpote manifestissimum , sufficiens erat : non autem intendebat probare,quot ordines sacramentum essent, sed id scholasticæ disputationi relinquere. Ad tertium nego, quodlibet sacramẽtum ordinis institutum esse ad offerendum sacrificium,& reconciliandum homines cum Deo,sed solum præcipuum, reliqua autem instituta esse in obsequium,& ministrationem offerentis.Qua ratione dici possunt instituta esse ad offerendum sacrificium proximè,vel remotè. Ad quartum negandum est, munia Diaconi,& Subdiaconi æquè à laïcis exerceri posse, ac ab ordinatis:quia sic ordinati authenticè illa officia præstant, & ex authoritate à Deo,& Ecclesia accepta, & speciali gratia sacramenti adiuti,quæ non ordinatis nulla ratione cõpetunt. Ad quintum variæ sunt Doctorum explicationes circa vnitatem huius sacramenti : illis tamen omissis dicendum est cum Vasq.*disp.238.c.3.circa finem.* Coninch.*disp.20.dub.6.n.52.* Layman.*lib.5.sum.tract.9.cap.4.in fine.* Sacramentum ordinis non esse vnum vnitate specifica,& atoma, sed generica : differunt enim specie diaconatus,& subdiaconatus à sacerdotio , siquidem habent diuersam formam,& materiam , & diuersum finem proximum ; sed , quia omnes ordines sub genere ordinis comprehenduntur, & ad eundem finem principalem referuntur,scilicet,ad Eucharistiæ consecrationem,oblationem,& ministrationem , ea de causa vnum sacramentum esse censentur,sicuti censentur quatuor tantum virtutes cardinales esse, prudentia,iustitia,fortitudo,& temperantia;cum tamen quælibet plures alias virtutum species sub se contineat.Ad sextum admitto,de subdiaconis nullam in scriptura expressam mentionem factam esse , fortè quia eorum ministerium non fuit eo tempore necessarium. Nego tamen de Diaconis non fieri mentionem alibi,quàm *Actor.* 6. Nam 1. *ad Philippens.*1. & 1. *ad Timoth.*3. simul cum Episcopis , & Presbyteris iunguntur: quo significatur in sacramento ordinis prædictos conuenire. Ad septimum nego,quemlibet ordinem non habere determinatam materiam,& formam:habet namque tametsi inter Doctores satis exploratum non sit,aliàs Confirmatio Sacramentum non esset: siquidem aliqui Doctores asserunt,vnctionem ex oleo consecrato esse sufficientem materiam, aliis negantibus , nisi simul cum balsamo mixtum sit. Item argumentum fieri potest in extrema-Vnctione,aliisque sacramentis,in quibus, esto,sit à Christo certa materia,& forma assignata , Doctores in varias opiniones diuiduntur. Ad octauum fortè ex commissione Pontificis concedebatur Presbyteris Subdiaconorum Ordinatio, quæ iure proprio Episcopis competit:aliis verò solùm ex extraordinaria delegatione, vt latius Vasquez *disp.238.cap.7.*

8. Tertiò dubitabis de inferioribus Ordinibus , Acolytho, Exorcista,Lectore, Ostiario, an sint sacramenta?Negant Magist.Durand.Nauar.Sotus,Michaël de Medina , & alij , quos refert,& sequitur Vasqu,*disp.237.cap.* 2.Fundamentum præcipuum desumitur ex eo, quòd Ecclesia variè de his ordinibus senserit:aliquando enim plures , quàm prædictos quatuor ordines statuit, aliquando neque hos ordines agnouit , vt constat ex his,quæ latè refert Vasquez *dicto loco.* Ergo signum est,non esse hos quatuor ordines à Christo institutos , aliàs nulla in illis esset variatio.

9. Nilominùs opposita sententia affirmans , hos quatuor ordines minores esse sacramenta à Christo institutа,sustinenda est,vtpote communior apud S.Thomam 3.*p.quæst.22.art.*2. Bellarmin.*de Sacrament.Ordinis,c.6.7.*& 8.Coninch.*disp.* 20. *dub.6.num.*47.Valent.*tom.4.disput.9.quæst.*1.*p.*4.Sà *verbo,Ordo,n.*1.Bonac.*disp.*8.*qu.vnica,p.*2.*nu.*2.Layman.*lib.*5. *tract.* 9. *cap.*4.*circa finem,*& plures alios ab eisdem relatos.Ratio præcipuè desumitur ex Florent. & Trid. in quibus hæc sententia probari videtur. Nam Florentinum Concilium *in decreto illo Eugenij,§.Sextum sacramentum.* declarans,ordinem sacramentum esse,affirmánsque,materiam esse rem,quæ in ordinatione traditur;& formam,verba , quibus ea traditio fit ; exemplum adduxit materiæ presbyteratus,diaconatus,& subdiaconatus, aliorúmque ordinum , per rerum ad ministeria sua pertinentium assignationem.Ergo sentit Concilium,his ordinibus minoribus æquè rationem sacramenti,& veram illius materiam, & formam conuenire, sicuti conuenit presbyteratui,diaconatui,& subdiaconatui. Trident. verò id ipsum satis insinuat. Nam *sess.*23.*c.*2.singulorum ordinum nomina exprimens *c.* 3. & *can.* 3. definit , sacram ordinationem esse sacramentum,ad cuius definitionis veritatem,etsi sufficiens sit,quod aliquis ex prædictis ordinibus sit sacramentum:attamen cum immediata subsequatur enumerationem omnium ordinum , satis probabiliter indicat,ad omnes ordines definitionem referri , maximè cum definitio fuerit absoluta.Deinde August.*lib.2.contra epist.Parm.cap.*13.probat ordinem esse sacramentum,sicut Baptismum,nec iterari posse : cum autem omnes ordines iterabiles sint , videtur ex sententia Augustini , omnes sacramentum esse.

10. Neque fundamentum oppositum obstat. Fateor enim, varietatem fuisse in Ecclesia in prædictorum ordinum enumeratione : quia non satis explorata erat eorum institutio: semper tamen ab initio Ecclesiæ nen solum officia horum ordinum,sed & illorum nomina cognita fuerunt,vt expresè testatur Trident *sess.*23.*cap.*2.quod indicat , à Christo Domino institutionem dimanasse , tametsi non satis fuerit distinctio eorum cognita.

Punctum IV.

De materia,& forma singulorum ordinum.

1. *Materia,& forma episcopatus quæ sit.*
2. *An ex dispensatione Pontificis vnus Episcopus solus possit alium consecrare.Remittitur.*
3. *Quæ sit materia Ordinis sacerdotalis. Proponitur Bonauentura sententia.*
4. *Traditio calicis cum vino,& patenæ cum pane,est materia huius Ordinationis.*
5. *Respondetur fundamento pro opinione D. Bonauenturæ adducto.*
6. *Negant plures,ad ordinationem sacerdotis pertinere,vt quid essentiale , illam manuum impositionem sub illis verbis* Accipe Spiritum sanctum.
7. *Sed oppositum verius est.*
8. *Soluuntur rationes contrariæ.*
9. *De materia , & forma ordinis diaconatus. Varia sententia referuntur.*
10. *Quid sit tenendum.*
11. *Oppositis rationibus fit satis.*
12. *Quæ sit materia, & forma subdiaconatus, iuxta opinionem Viguerij.*
13. *Approbatur sententia communis,& certa.*
14. *Soluuntur opposita.*
15. *An calix,& patena subdiacono,& sacerdoti traditi debeant esse consecrati.Negant plures.*
16. *Verius est oppositum.*
17. *Illud certum, graue esse peccatum , si loco calicis consecrati non consecratus adhibeatur.*
18. *Subdiaconatus non fuit antiquitus inter ordines sacros computatus.*
19. *Expenditur materia,& forma minorum ordinum.*
20. *An necessarium sit,materiam ordinationis tangere. Et proponuntur quædam in hac re certa.*
21. *Contactum, etiam mediatum,non esse requisitum ad sacramenti valorem,plures affirmant:& qualiter probent.*
22. *Verius est necessarium esse.*

1. A Nobilioribus incipiens , *ex puncto præcedenti* constat, quæ sit materia,& forma ordinis episcopatus, provt à sacerdotio distinguitur , & nouam illi perfectionem superaddit. Est enim illius materia,trium Episcoporum manuum impositio. Nam,cum ad Episcopi consecrationem necessariò plures Episcopi concurrere debeant, vt constat *ex illo* Pauli 1. *ad Tim.*4. iuxta communẽ Patrum explicationem,omnes simul præstare debent aliquam actionem,qua nouus Episcopus consecretur.At nullam aliam præstant,præter hanc manuum impositionem.

positionem. Ergo hanc esse materiam asserendum est. Deinde colligitur manifestè *ex dicto loco* Pauli 1. *ad Timoth.* 4. vbi Paulus Timotheum monet,ne negligat gratiam,quæ ipsi data est Spiritu diuino dictante,seu miraculosè per impositionẽ manuum presbyterij,hoc est cœtus Presbyterorum. Nomine enim Presbyteri sæpè in sacris Litteris Episcopo,intelligi;colligitur manifestè ex illo ad Titum:*Huius rei gratia reliqui te Cretæ,vt quæ desunt corrigas,& constituas per ciuitates Presbyros,sicut & ego dispossui tibi*:At per ciuitates Episcopi cõstituebantur,vti ex verbis sequentibus colligitur:*Oportet Episcopum sine crimine esse*,&c.Item ex 1.Petri 5.in princ.*Seniores ergo,qui in vobis sunt , obsecro consenior.* Quò loci Hieronymus vertit, *Presbyteros*,cùm tamen Petrus cum Episcopis loqueretur.Ade Chrysostom.*hom.* 13.*in 1.ad Timoth.*4.& *ibi* Teophylact.& Oecumen.Quòd autem prædicta Episcoporum manuum impositio habeat rationem materiæ , conuincitur ex eo , quòd Paulus relatus à Trident.*sess.* 23. *cap.* 3. testetur , gratiam per ipsam conferri. Forma verò huius ordinis episcopalis sunt ea verba,quæ ab ipsis Episcopis proferuntur , cùm manus imponunt , quæ efficacia debent esse , & gratiæ causatiua, aliàs frustrà dicerentur. Et licèt generalia sint , neque videantur effectum huius sacramenti,& potestatem consecrato traditam satis explicare : at , vt coniuncta communi Episcoporum manuum impositioni, satis indicare videntur,Spiritum Sanctum conferri , vt in numerum ordinantium consecrandus coopretur.Sic,aliis relatis,tradunt Vasq.*disp.*240.*cap.*5.*n.*58. Henriq. *lib.*10.*de Ordine*,*c.*7.*n.*3.Coninch.*disp.*20.*dub.*7.*concl.*1.Laym. *lib.*5.*tract.*9.*cap.*5.*concl.*1.Bonac.*disp.*8.*de sacram.q. vn. punct.* 3.*n.*10.

2. Sed , an hæc plurium Episcoporum manuum impositio ita sit necessaria ad Episcopi consecrationem , vt ex Summi Pontificis commissione non possit ab vno Episcopo consecratio fieri,difficultate non caret *infrà* examinanda.

3. Secundò , est Sacerdotis Ordinatio , cuius essentialem materiam affirmat Bonauent.*in* 4.*dist.*24.*p.* 2.*art.* 1. *q.* 4. esse manuum impositionem præambulam traditioni calicis cum patena. Fundamentum huius sententiæ desumitur ex Concil. Carthaginen. IV. *c.* 3. solius impositionis manuum mentionem faciente , & nullam de traditione calicis cum patena. Deinde , quia Doctores communiter affirmant in Ordinatione gratiam conferri per manuum impositionem , idque Trident. *sess.* 23. *cap.* 3. intulit *ex illo* Pauli 1.*ad Timoth.*4.Sed id, per quod gratia confertur,est materia, vel forma Sacramenti. Ergo impositio manuum ad materiam huius Sacramenti pertinet.

4. Cæterùm dicendum est , traditionem calicis cum vino, & patenæ cum pane , esse materiam huius ordinationis ; & verba illa : *Accipe potestatem offerendi Sacrificium, Missásque celebrandi , tam pro viuis , quàm pro defunctis.* Tunc prolata esse formam. Sic docent ferè omnes teste Vasq.*disp.* 239.*c.* 3. Valent.*disp.*9.*qu.*1.*punct.*5.*post princ.*Coninch.*disp.* 20. *dub.*7. *concl.*1.*nu.*60.Layman.*lib.*5.*sum.tract.*9.*cap.*5.*concl.* 2. Bonac. *disp.*8.*de Sacram.quæst.vnica*,*p.* 3.*nu.* 1. Colligitúrque apertè ex definitione Eugenij IV.*in Concil.Florent.post vlt.sess.*§.*Sextum Sacramentum.* vbi sic dicitur : *Sextum Sacramentum est Ordinis,cuius materia est illud,per cuius traditionem confertur Ordo:sicut presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem.*Et paucis interpositis subiungit i dẽ Concilium : *Forma Sacerdotis talis est : Accipe potestatem offerendi sacrificium in Ecclesia pro viuis,& mortuis.*Ratio est:quia illa est materia,& forma cuiuslibet sacramenti : quibus significatur effectus talis sacramenti.Sed effectus Sacramenti Ordinis presbyterij,quæ est potestas ad consecrandum Corpus, & Sanguinem Christi , nullis aliis rebus aptiùs , & expressiùs significatur,nec significari potest , quàm prædicta traditione sub dictis verbis:Ergo illa traditio est materia , & verba sunt forma.

5. Argumentum Bonauent. facilè dissoluitur , distinguendo duplicem manuum impositionem , quæ in consecratione sacerdotis interuenit. Prima ante traditionem calicis cum patena,quæ fit ab Episcopis,simul cum Presbyteris adstantibus: & hæc non est materia : nec per illam vlla potestas ordinato confertur : aliàs , non solùm Episcopus , sed alij Sacerdotes Sacerdotem consecrarent : sed est quædam ecclesiastica cæremonia absque vlla verborum prolatione facta. Et fortè Concilium Carthaginen. de hac manuum impositione locutum fuit:siquidem non dixit, Sacerdotem consecrare per manuum impositionem;sed cùm ordinatur, recipere manuum impositionem.Neque Conciliũ Carthaginense eo loco voluit sacramentorum materias,& formas designare,sed solùm declarare diuersos ritus,quibus ordinationes ministrabantur. Sed demus,Concilium locutum fuisse de impositione manuum,quæ sit materia consecrationis sacerdotis ; eo casu asserendum est, primam impositionem manus,qua nihil Episcopus pronunciat : sed secundam manus impositionem à solo Episcopo factam sub illis verbis:*Accipe Spiritum sanctum. Quorum remiseris peccata,remittuntur eis;& quorum retinueris,retenta sunt* esse materiam huius sacramenti , & ordinationis sacerdotis,simul cum traditione calicis , & patenæ , vt statim videbimus.

6. Est enim non leuis difficultas , an hæc posterior manuum impositio,simul cum illis verbis : *Accipe Spiritum sanctum* pertineat essentialiter ad materiam,& formam consecrationis sacerdotis.Negare videntur S.Thom.*in* 4.*dist.*24.*q.* 2. *art.*3,& *qq.*3.Richard.*art.*4.*q.*3. Durand. *quæst.*3.*art.*2. quatenus;asserunt impositionem manus accidentalem esse cæremoniam ab Ecclesia introductam ; neque alterius materiæ , aut formæ , præter supradictam, meminerunt. Expressiùs Sotus *in* 4.*dist.*24.*q.*1.*art.*4.*concl.*7.& *dist.*20.*q.*1.*art.*2. Valent. *disp.* 9.*q.*1.*p.*5.*vers.Cæterum.*

Mouentur primò : quia Florentinum exprimens singulorum ordinum materias,& formas,nullam aliam præter supradictam sub dictis verbis in ordine sacerdotis expressit.Si autem alia esset materia,& forma , Concilium non omitteret. Secundò , si aliqua alia esset materia , maximè manuum impositio:at hæc esse non potest:tum , quia in cap. *Presbyter.de Sacram.nõ iterandis* dicitur esse ritum ab Apostolis introductum, qui, si omissus fuerit, non obinde sacramentum esse iterandum. Tum,quia hæc impositio manuum sub illis verbis:*Accipe Spiritum sanctum.*in aliquibus Pontificalibus non inuenitur,teste Maior.*in* 4.*dist.*24.*q.*1.*colum.*3.*in fine.* Angelo *verbo,Ordo,*1.*n.*5.Tum,quia impositio manuum antecedens traditionem calicis, & patenæ , non solùm sit Episcopo;sed ab aliis sacerdotibus astantibus , absque vlla verborum prolatione ; impositio verò subsequens traditionem,& consecrationem supponit iam sacerdotem ordinatum cum potestate in corpus Christi verum:ergo etiam in corpus Christi mysticum. Ergo nihil de nouo per impositionem manus,& verba,*Accipe Spiritum sanctum*, conceditur : sed , quod antea erat concessum declaratur.

7. Rectiùs tamen alij Doctores censent,in ordinatione sacerdotis vltra prædictam materiam, & formam, aliam esse designandam,scilicet,impositionem manus sub illis verbis:*Accipe Spiritum sanctum.Quorum remiseris peccata*,&c.Etenim,cũ sacerdos duplicem habeat potestatem , alteram consecrandi Corpus , & Sanguinem Christi Domini , alteram remittendi peccata, & hæc posterior,etsi necessariò supponat priorem ab illa,est omninò distincta,& separabilis,manifestè infertur, signa,quibus hæ potestates conceduntur , sacramenta esse. At hæc potestas remittendi peccata,non cõceditur sacerdotibus, cum calix, & patena eis traditur , illáque verba proferuntur: *Accipe potestatem offerendi sacrificium.*sed multò post,cùm facta consecratione,imponit Episcopus manus ordinato,& profert:*Accipe Spiritum sanctum*,&c.Quòd probari potest primò, quia hæ potestates diuisim fuerunt Apostolis concessæ:potestas namque consecrandi concessa illis fuit in vltima Cœna:at potestas absoluendi à peccatis, post Resurrectionem , Ioann. *cap.*20.vti definit Trident.*sess.*24.*cap.*1.*post med.*ibi : *Dominus autẽ Sacramentũ Pœnitẽtiæ tũc præcipuè instituit, cùm à mortuis suscitatus Ioann.*20. *insufflauit in Discipulos suos , dicens: Accipite Spiritũ sanctum*,&c.& *in c.*5.idipsum declaratur.Ergo hę potestates possunt sacerdotibus diuisim concedi:prima, cum traditur calix cum patena:secunda,cũ eis dicitur, media manuũ impositione: *Accipite Spiritum sanctum: Quorũ remiseritis peccata*,&c.Secundò,nec traditio calicis,& patenę,neque verba,quæ tunc proferuntur,aliam potestatem denotant,præter potestatem consecrãdi Corpus,& Sanguinem Domini.Ergo potestas remittendi peccata postmodum confertur , cum dicitur:*Accipe Spiritum sanctum.* Tertiò, hæc verba non frustrà Episcopus profert,sed operatoria sunt illius , quod significant,vti dixit Trident.*sess.*23.*cap.*3. & *can.*4.Significant autem concedi gratiam ad remittenda peccata. Ergo hanc gratiam,& potestatem operantur.Quartò,hæc ordinatio iure diuino confertur per impositionem manuum presbyterij,vt colligitur ex Trident.*sess.*14.*cap.* 3. vbi loquens de Ministro Vnctionis inquit,proprios huius sacramenti Ministros esse Presbyteros.Quo nomine *eo loco*,non ætate seniores, aut primores in populo ihtelligendi veniunt; sed,aut Episcopi,aut sacerdotes ab ipsis rectè ordinati per impositionem manuum presbyterij.Particula enim,*per*,denotat,impositionem manuum causam esse ordinationis.Et licèt subdat,*presbyterij* , non inde est colligendum,vt rectè aduertit Vasquez *disp.*239.*cap.*5. *n.* 309. plurium Episcoporum manuum impositionem requiri,sicuti in cõsecratione Episcopi,sed id dictum fuit à Concilio,vt dignitas episcopalis denotetur. Quintò,plura Concilia,& antiqui Patres testantur,sacerdotes manuum impositione cõsecrari.Nam id ipsum exprimit Concil.Carthagin.IV. *c.*3.Moguntinum sub Sebastiano Archiepiscopo,*cap.*35. ibi : *In collatione Ordinum , qua cum impositione manuum, veluti visibili signo, traditur.*Ambros.*lib.de dignit.sacerdot.c.*5.inquit:*Homo imponit manus,Deus largitur gratiam.*Dionys.Areop.*p.*1.*eccles.hist. Hierarch.cap.* 5.*p.* 2. ait : *Sacerdos coram sancto altari ponens vtrumque genu, in capite habet Pontificis dextram:& in hanc modũ à sacrãte Præsule sanctissimis inuocationibus consecratur.*

8. Neque argumenta contrariæ sententiæ obstant. Ad primum ex decreto Eugenij respondeo,cum non negauerit, alia esse

esse materiam, & formam, ex illius omissione inefficax argumentum desumitur, præcipuè cùm ipse non inxenerit omnium materias, & formas exactè declarare; sed notiores, & principaliores, & quæ nullam dubitationem admittebant: de aliis verò generaliter dixit, prout in Pontificali Romano latè continetur. Ad secundam respondeo, manuum impositionem præcedentem traditioni calicis ritum esse ab Apostolis introductum, ideóque si omissus fuerit, supplendus: quia non pertinet ad materiam, vel formam ordinationis, secùs de manuum impositione post factam consecrationem, & communionem sub illis verbis: *Accipe Spiritum sanctum.* Et licèt hæc manuum impositio supponat Sacerdotem ordinatum: non tamen integrè, sed solùm cum potestate in Corpus Christi verum, & non in Corpus Christi mysticum. Quòd verò in Pontificalibus aliquarum Ecclesiarum non præscribatur illa manuum impositio sub verbis: *Accipe Spiritum sanctum*, non inde inferendum est, ad consecrationem non pertinere: quandoquidem Ecclesia Romana, quæ omnium Ecclesiarum regula est, *in suo Pontificali* eam manuum impositionem, & verborum prolationem præscribit.

9. Tertiò, est Ordinatio Diaconi, in cuius materiæ assignatione variè Doctores opinati sunt. Nam Durand. *in 4. dist. 24. q. 3. num. 7. &* 8. cui fauet Bonauent. *eadem dist. 1. p. art. 1. q. 4.* existimat, in sola impositione manus sub illis verbis. *Accipe Spiritum sanctum*, totam essentiam ordinationis consistere. Mouetur primò ex Concil. Carthag. IV. *c. 4.* quod solius impositionis manuum mentionem fecit, dicens: *Diaconus cùm ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum super caput illius ponat: quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium consecratur.* Quòd verò de manuum impositione non accidentali sed essentiali Concilium loquatur, colligitur *ex c. 5.* vbi dicit, Subdiacono, cùm ordinatur, ideò dari calicem, quia non accipit manus impositionem. Sensit ergo idem præstare in Diacono manus impositionem, quod præstat in Subdiacono calicis, & patenæ traditio. At hæc, vt dicemus, sunt necessaria materia pro Subdiacono. Ergo impositio manus necessaria materia erit pro Diacono. Secundò ex vsu Ecclesiæ Anicensis, cuius ipse Durandus Episcopus fuit, in qua sola manuum impositione absque libri Euangeliorum traditione Diaconus consecrabatur. Tertiò, ex vsu nascentis Ecclesiæ, in qua sola manuum impositione constituebantur Diaconi, *ex Actor. 6.* Et certè illo tempore, quando nondum Euangelium scriptum erat, consecrati non poterant per illius traditionem. Neque verosimile est, hunc ordinem esse à Christo institutum, vt Sacerdoti sacrificanti ministret in Euangelij decantatione, cùm tempore institutionis non esset Euangelium decantandum: imò neque ex iure diuino habeatur, eò quòd Euangelium in Sacrificio canatur, aut legatur. Si autem ad hanc Euangelij decantationem esset Diaconus à Christo consecratus, consequenter ex Christi institutione Euangelium in Sacrificio legendum, vel canendum esset.

Alij verò prædictæ manuum impositioni superaddunt libri Euangeliorum traditionem, & in veraque actione affirmant, materiam huius ordinationis consistere. Sic Hosius *in confessione catholica, cap. 52. aliàs 72. sub finem.* Petr. de Soto *lect. 5. de Ordine, §. Circa istã.* Cardin. Bellarmin. *c. 9. de Ordine.* Henriq. *lib. 10. c. 8. n. 2.* Coninch. *disp. 20. concl. 3.* Layman. *lib. 5. sum. tr. 9. cap. 5. assert. 3.* Mouentur ad astruendam manus impositionem pro necessaria materia, rationibus *superiùs* adductis. Quòd verò vltra manus impositionem traditio libri Euangeliorum necessaria sit, probant ex Florent. Concilio *in decreto Eugenij post vltim. sess. §. Sextum Sacramentum.* expresè id definiente.

10. Dicendum igitur est, solam traditionem libri Euangeliorum esse materiam huius ordinis, & formam verba, sub quibus ea traditio fit. Est communi sententia, teste Vasquez *disp. 238. cap. 4. à num. 36.* Valent. *disp. 9. q. 3. punct. 5. q. 2.* Bonac. *de Sacram. disp. 8. q. vn. pun. 3.* Fundamentum est definitio Eugenij IV. nuper relata: *Diaconatus* (inquit) *per libri Euangeliorum dationem confertur.* Cùm igitur de impositione manuum nullam fecerit mentionem, infertur manifestè, manuum impositionem in hoc ordine non esse materiam præcipuam, vti voluerunt Coninch. & alij Doctores pro secunda sententia relati. Confirmarique potest ex cap. *Presbyter. de Sacramentis non iterandis*, vbi asseritur, manus impositionem, quæ in Presbytero, & Diacono fit, ritum esse ab Apostolis introductum: ergo non à Christo institutum; ideóque si omissus fuerit, non est ordo iterandus, sed cautè supplendus: at, si ad materiam ordinis pertineret, necessariò ordo iterandus esset, cùm deficiente materia nihil fiat. Deinde ratione probari potest: quia illa est materia, & forma cuiusuis Sacramenti, quibus significatur effectus Sacramenti: at impositione manus Diacono facta, & verbis ibidem prolatis, officiũ, & munus Diaconi nullatenus significatur: verba enim, quæ proferuntur, cùm Episcopus Diacono manus imponit, sunt: *Accipe Spiritum sanctum ad robur, & ad resistendum Diabolo, & tentationib. eius.* hæc enim verba cuilibet ordini competere poterant, quinimò nullum ordinis effectum denotant. Nam, si alicuius Sacramenti effectum denotarent, esset Sacramenti Confirmationis. Ergo in illis verbis, & manuum impositione consistere non poterat prædicti Ordinis materia, & forma. Quare illa verba, etsi imperatiuo modo pronuncientur, deprecatoria sunt, neque effectum habent ex opere operato: pronuntiantur tamen imperatiuo modo ob maximam spem, & fiduciam, quam Episcopus habet, Spiritum sanctum ordinando communicandum esse ad resistendum Diabolo, eiúsque tentationibus. Econtra verò traditio libri Euangeliorum sub illis verbis: *Accipe potestatem, &c.* manifestè denotant huius sacramenti effectum. Ergo in illis solis materia, & forma consistit. Quod ampliùs constabit; dissoluendo rationes oppositas.

11. Ad primam ex Concilio Carthagin. respondeo *in illo cap. 4.* non intendisse Concilium definire, quæ sit diaconatus, vel presbyteratus materia, sed quæ sit differentia in impositione manuum, quæ in vtroque ordine interuenit: postmodum verò *à cap. 5.* materiam subdiaconatus, aliorúmque ordinum designat. Ad secundam, vsum Ecclesiæ Anicensis illegitimum fuisse, & Romanæ Ecclesiæ vsu emendandum, sicuti ipse Richard. emendauit. Ad tertiam admitto, tempore nascentis Ecclesiæ non traditione libri Euangeliorum, sed alterius rei traditione, vel manus impositione, sub aliquibus verbis, officium Diaconi denotantibus ordinem conferri. Neque inde fit, esse diuersum sacramentum, quod eo tempore ministrabatur, ab eo, quod modò ministratur: nam esto materiæ in esse physico diuersæ sint, non tamen in esse morali, & secundùm Christi institutionem. Credendum enim est, inquit Bellarm. *lib. de orde, c. 9.* quem sequuntur Coninch. *dicta disp. 20. dub. 7. n. 65.* Laym. *cap. 5. assert. 3.* Bonac. *q. vn. p. 3. n. 4.* Christum Dominum non designasse materias omnium ordinum in particulari, sed generatim monendo Apostolos, vt ordinem conferrent per cæremoniam iustrumentalem, qua significaretur eorum potestas. Quòd si ita factum est, potuerunt Apostoli Diaconos consecrare, vel manuum impositione, vel alterius rei traditione, tametsi post scriptum Euangelium illius traditione consecrati fuerint. Neque ex eo, quòd traditione libri Euangeliorum consecrentur, inferendum est, præcipuum munus, ad quod Christus hunc ordinem instituit, esse ad ministrandum sacerdoti sacrificanti in Euangelij decantatione, vel lectione, nam, vt rectè probat obiectio facta, non est iure diuino statutum Euangelium in sacrificio Missæ legi, aut decantari, sed illius libri traditione ex vsu ecclesiæ denotatur munus Diaconi esse, legem euangelicam prædicare, siue in sacrificio, siue extra, & sacerdoti assistere, & inseruire in omnium Sacramentorum administratione, provt ipsi visum fuerit. Neque huic potestati obstat, quòd munus prædicandi generaliter sit Diaconis interdictum: id enim factum est, quia ecclesia Presbyteris, & Episcopis abundat, per quos aptiùs hoc officium præstari potest.

12. Quartò, subdiaconatus materiam affirmauit Viguerius *in sum. instit. theolog. c. 16. §. 6. vers. 1.* esse traditionem libri epistolatum sub illis verbis: *Accipite librum epistolarum, & habete potestatem legendi eas in Ecclesia sancta Dei, tam pro viuis, quàm pro defunctis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Probarique potest: quia, sicut proprium est Diaconi sacerdoti ministrare legendo Euangelium: sic proprium est subdiaconi ei epistolam decantando inseruire. Ergo, qua ratione ordinatur Diaconus libri euangeliorum traditione, subdiaconus epistolarum traditione ordinari debet. Secundò, traditio calicis vacui, cum patena, non videtur esse posse huius ordinationis materia: siquidem eo tempore nulla verba Episcopus profert, quæ necessariò proferenda essent, vt illam materiam determinarent. Tertiò, initio Ecclesiæ subdiaconi tangere non poterant vasa sacra, vt colligitur ex Concilio Laodicensi *can.* 21. Quod nullatenus prohiberetur, si contactus sacrorum vasorum esset huius ordinationis materia.

13. Cæterùm, communis sententia, & omninò certa, de qua D. Thom. *in 4. dist. 1. quæst. 1. art. 1. ad 2.* Richard. *dist. 24. art. 3. quæst. 4.* Durand. Paludan. Sotus, Maior, & alij, quos refert, & sequitur Vasquez *disp. 238. cap. 5. n. 49.* Valen. *dist. 9. qu. 1. p. 5. vers. Tertia quæstione.* Coninch. *disp. 20. dub. 7. concl 4.* Layman. *tract. 9. cap. 5. assert. 4.* Bonac. *disp. 8. de sacram. quæst. vn. p. 3.* affirmat, materiam huius ordinis esse traditionem calicis vacui cum patena. Sic enim definitum est in Florentin. Concilio *in supradicto decreto*, vbi assignans Pontifex, per cuius rei traditionem conferantur ordines, de subdiaconatu inquit: *Subdiaconus verò per calicis vacui, cum patena vacua superposita traditionem.* Idem constat ex Concilio Carthagin. IV. *cap. 5.* Ratio est: quia ea est materia ordinationis, per quam significatur præcipuum illius ordinis ministerium: sed præcipuum ministerium. Subdiaconi est Sacerdoti inseruire in sacrificio, ministrando calicem, & patenam, remedio Diacono, quod officium nullo alio signo aptiori significatur, quam traditione calicis, & patenæ. Ergo in hac traditione materia huius sacramenti sita est.

14. Neque rationes contrariæ vrgent: nego enim, officium proprium Diaconi à Christo institutum esse legere, vel

canere Euangelium in sacrificio, neque officium Subdiaconi legere, vel canere Epistolam, sed vtriusque munus esse, sacerdoti, & Episcopo inseruire: at, quia hoc obsequium nulla alia traditione, quàm libri Euangeliorum in Diacono significatur, ea de causa in illius traditione materia illius ordinationis consistit. In Subdiacono autem traditione calicis, & patenæ aptiùs significatur eius munus: consistet ergo in illa traditione subdiaconatus materia. Adde traditionem libri Epistolarum non fieri ab Episcopo, sed ab Archidiacono, qui Episcopo ordinanti assistit. At materia, & forma ordinationis necessariò ab ordinante, qui est Episcopus, præstari debet: ergo in traditione libri epistolarum materia Subdiaconatus stare non poterat. Secundum argumentum petit declarare, quæ sit forma huius ordinationis. Et commissis aliorum placitis, placet mihi sententia Vasquez *disp.*238.*cap.*5.*nu.* 51. Coninch. *disp.*20.*dub.*7.*concl.*4. Layman.*lib.*5.*summ.tract.*9.*cap.*5. *assert.* 3. esse, inquam, illa verba, quæ Episcopus profert, postquam omnes in subdiaconatum ordinandi tetigerunt calicem cum patena nempe, *Videte, cuius ministerium vobis traditur.* Hæc enim verba, quæ moraliter cum, contactu coniunguntur, relata ad contactum calicis, & patenæ satis exprimunt officium Subdiaconi ab Episcopo traditum, & concessum. Ad tertium nego, vnquam subdiaconis prohibitum esse, vasa sacra vacua tangere, sed tangere vasa sacra continentia Christi Corpus, & Sanguinem, vt rectè probat Vasquez *disputat.* 238. *cap.*6.*n.*61.

15. Sed, an calix, & patena, quæ Subdiaconis, & à fortiori Presbyteris traduntur, debeant esse consecrata, non conueniunt Doctores. Negant ex necessitate consecrata esse debere, Emman. Sà *in princip.edit.verbo,Ordo,num.*6. Henriquez aliis relatis *lib.*10.*cap.*5.*in comment.litt.F.*& *cap* 8.*num.* 3. Filliuc.*tract.*9.*cap.* 2.*quæst.*2. *num.*3. *&quæst.*8. *num.* 45. Bonac. *disp.*8.*q.vnica p.*3.*n.*5. quia nullibi cauetur, consecrata esse debere. Præterea, quia esto, consecrata non sint, confici potest in ipsis Eucharistia.

16. Cæterùm verius existimo, necessitate sacramenti calicem, & patenam consecrata esse debere: quia, secluſa consecratione, non sunt vasa sacrificij, neque ad sacrificium deputata. Ergo eorum traditio, & contactus ad sacrificium referri non potest, neque significare, tangentem ea vasa, eo contactu in sacrificij obsequium deputari. Quare, esto, nullibi caueatur, prædicta vasa consecrata esse debere, id ex natura rei sequitur ob significationem, quam habere debet materia ordinationis. Quòd verò in materia non consecrata Eucharistia confici non possit, non probat, materiam Ordinationis non debere, esse consecratam. Etenim Eucharistiæ confectio solùm ex materia panis, & vini pendet: at Ordinatio in materia pendet ex significatione Sacrificij, quam si non obtinet, materia Ordinationis esse non potest. Præterea, si ex eo quòd Eucharistia confici possit in calice, & patena non consecratis, infertur, calicem, & patenam non consecrata deseruire posse pro materia Ordinationis, cuiuslibet vasculi, pilei, & ligni traditio materia Ordinationis erit, cùm in his omnibus Euchastia de facto possit confici: quod dici nullatenus potest Requiruntur ergo necessitate sacramenti vasa consecrata.

17. Illud reputo certum, graue peccatum esse, si loco calicis, vel patenæ consecrati, non consecratus adhiberetur: tum, quia est contrarium, & vsum Ecclesiæ, tum ob dubium de valore Ordinationis.

18. Ad extremum aduerte, subdiaconatum tempore primitiæ Ecclesiæ non fuisse inter ordines sacros computatum, non, quia sacramentum non fuerit; sed, quia non habuit votum castitatis annexum. At tempore Vrbani II. imò ante ipsum Vrbanum subdiaconatus inter ordines sacros enumeratus est, vt probat Innocentius III. *in cap. A multis. de ætate, & qualit.*& constat ex 6. Synodo generali, *can.*6.

19. Quintò, succedunt ordines minores, de quibus ferè nulla est dubitatio. Nam, cum Florentinum definiat, ordinationis materiam esse illam, per cuius traditionem confertur ordo, & designatur ministerium ad illum ordinem pertinens: in Ostiario autem, Lectore, Exorcista, & Acolytho constet, quæ res ab Episcopo tradantur in illius muneris significationem, manifestè liquet, quæ sit illorum Ordinum materia; Ostiatio enim traduntur ab Episcopo claues Ecclesiæ sub illis verbis: *Sic agite quasi reddituri Deo rationem pro his rebus, quæ his clauibus recluduntur,* ac proinde sola illa clauium traditio est materia, vti colligitur ex Concilio Carthaginen. IV. *cap.*9. Lectori traditur liber lectionum sub ea forma: *Accipite, & estote verbi Dei relatores, habituri, si fideliter, & vtiliter compleueritis officium vestrum, partem cum his, qui verbum Dei benè ministrauerunt ab initio.* Colligitur ex dicto Concilio Carthaginensi, c.8. Exorcistæ traditur liber, in quo Exorcismi continentur, sub hac forma: *Accipite, & commendate memoriæ, & habete potestatem imponendi manus super energumenos, siue baptizatos, siue catechumenos.* Et tradit idem Concilium Carthagin. c.7. Acolytho autem duplex materia traditur sub duplici forma verborum, scilicet, ceroferarium cum cereo extincto, sub illa forma: *Accipite ceroferarium cum cereo, vt sciatis vos ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipatos in nomine Domini.* Deinde traditur vrceolus vacuus aquæ, & vini, sub illa forma: *Accipite vrceolum ad suggerendum vinum, & aquam in Eucharistiam Sanguinis Christi in nomine Domini.* Hinc Doctores diuisi sunt. Alij affirmant in traditione vrceoli materiam huius ordinationis sitam esse: quia per hanc traditionem munus Acolythi nobilius, & excellentius significatur. Aliis placet, traditionem solam ceroferarij esse materiam, ideóque Acolythum à ceroferario dici. Sed verius existimo cum Vasque & aliis ab ipso relatis *disp.*237.*c.*3. *n.*36. in vtriusque traditione sitam esse huius ordinis materiam: quia, cùm vtrumque munus ceroferario competat, & duplici traditione, sub duplici forma, indicetur, duplex illa traditio, materia ordinationis esse debet.

20. Tandem est dubium, an necessarium sit ordinando, tum vt validè, tum vt licitè ordinem recipiat, materiam suæ ordinationis tangere? Qua in re, aliqua pro certo habenda sunt. Primò enim, pro certo haberi debet, graue esse peccatum, si tactus alicuius materiæ omittatur: quia est contra praxim Ecclesiæ, & illius præceptum, & periculum adest inualidæ ordinationis. Aliqui existimant, te à peccato excusari, si mediatè materiam tetigeris, tametsi non immediatè: v.g. cùm ordinaris in sacerdotem, si calicem continentem patenam tangas, esto patenam non tetigeris. Indicat Vasquez *disp.*246. *cap.*2. *num.* 19. Sed omninò dicendum est, graue esse peccatum, illius contactus liberam omissionem: quia satis est probabile, immediatum contactum necessarium esse necessitate Sacramenti. At exponere te periculo inualidæ Ordinationis maximè sacerdotalis, est grauissimum damnum: ergo à peccato excusari non potes. Præterea, in Pontificali hic contactus immediatus præscribitur, quod Episcopus diligenter procurat obseruari. Signum igitur est, illius esse obligationem. Et ita docet Ægidius de Coninch. *disp.*20.*dub.*7.*concl.*6.

Secundò, debet pro certo haberi, opus non esse tangere Hostiam immediatè. Tum, quia in Rituali Romano tactus Hostiæ immediatus non præscribitur. Tum, quia vinum in calice contentum immediatè non attingitur, cum tamen illius contactus æquè, ac Hostiæ contactus deberet esse necessarius. Atque ita notarunt Vasquez, & Coninch, *loc.alleg.* Bonac. *disp.* 8.*de Sacram.quæst.vn.p.*3. *num.*11. Valent. *disp.*3.*q.*1. *pun.*5.*circa finem.*

Tertiò, certum esse debet, non requiri materiæ contactum eo puncto, quo verba ab Episcopo proferuntur. Satis enim est, quòd moraliter coniungantur. Sic Sà *verbo, Ordo, n.*5. Bonac. aliis relatis *dicto pun.*3.*n.*22. Henriq. *lib.*10.*c.*10 *n.*1. Layman, *tract.*9.*cap.*5.*n.*3.

Quartò, ferè certum existimo, non esse opus contactum materiæ immediatum ad Sacramenti valorem, sed mediatum sufficere, vti euenit, si calicem continentem patenam tangas; vel, si tangas calicem medio aliquo panno interposito: quia moraliter, & in communi hominum æstimatione tangere diceris. Sic tradunt Vasquex, Coninch. & Bonacina *loc.allegatis.*

22. Quare controuersia solùm est, an contactus, saltem in genere ad sacramenti valorem requiratur? Negant Albert. Magn. *in* 4.*dist.*24.*art.*38.*ad* 2. Armilla *verb.Ordo,n.*24. Victoria *de Sacrament.Ordinis,n.*230. Henriq. *lib.*1.*cap.*9.*n.*11. Vasq. *disp.*246.*n.*19. *&* 20. Caie. *in sum.verb.Ordinantium, & ordinator.peccata.* Layman. *lib.*5.*sum.tract.*9.*cap.*5. *n.*4. Mouentur quia hic contactus, vel necessarius est, vt ordinandus potestatem sibi traditam acceptare significet; vel, vt potestas per ordinationem tradita conferatur. At ad neutrum est necessarius contactus. Et quidem non esse necessarium, vt ordinandus acceptare potestatem significet, inde probatur: quia hæc acceptatio necessaria non est: siquidem infans ante vsum rationis ordinari potest, qui tamen nullam ordinis acceptationem habet, sed solùm illius passiuam receptionem. Præterquàm quòd solo contactu materiæ non satis significatur illius acceptatio: sed oporteret digitis materiam stringere: aliàs non dicemur calicem capere, aut accipere. Quòd verò contactus necessarius non sit, vt potestas per ordinationem tradita conferatur, probari potest: tum, quia commune est, tam in iure ciuili, quàm canonico, iurisdictionem, potestatem, & dominium concedi absque rei traditæ contactu ex eo tantùm, quòd præsenti concedatur tum exemplo matrimonij, in quo mutua potestas coniugibus traditur absque vllo contactu. Ergo idem potest in præsenti.

22. Cæterùm, verius existimo, contactum materiæ necessarium esse, vt traditio constituatur, & potestas per Ordinationem concedatur, vti ex communi sententia docuerunt D. Thom. *in* 4.*dist.*24.*quæst.*1.*art.*11.*qq.*5. *ad* 3. & *in addit.ad* 3.*p. q.*34.*art.*5.*ad* 3. Valen. *disp.*9.*q.*1.*p.*5.*circa fin.* Sà *verb. ordo. n.*1. *in edit.reform.* secùs in priori Coninch. *disp.*20. *dub.*7. *conc.*5. Bonac. *disp.*8. *de Sacr.q.vnic. p.*3.*n.*11. & alij apud ipsos. Mouetur: quia negari non potest, potuisse Christum Dominum sic traditionē pro materia ordinationis eō̄stituere, vt non censeatur perfecta, neque in suo esse constituta, quousque ordinādus symbolum

symbolum traditum tangat. Quòd autem sic instituerit, persuadet praxis Ecclesiæ,& ordinantium,& ordinandorum solicitudo,de prædicto contactu præstando. Idque indicant illa verba ab Episcopo prolata: *Accipe potestatem.* tradito symbolo illius: traditio enim symboli indicant symbolum ab ordinando physicè accipi debere, sicuti realiter accipitur potestas illo symbolo communicata. Neque obest, quòd paruulus non voluntariè accipiat: sufficit, quòd acceptioni non repugnet, ad quam materialem acceptationem contactus sufficiens censetur, etsi digitis non stringatur.

Punctum V.

Quis sit effectus Sacramenti Ordinis; & quam ab aliis Sacramentis, & inter se dependentiam habeat.

1. *Gratia est effectus huius sacramenti.*
2. *Præter gratiam imprimit characterem.*
3. *Negat Vasquez, per ordinationem Episcopi nouum characterem imprimi.*
4. *Verius est oppositum.*
5. *Necessariò Baptismus Ordinem præcedere debet.*
6. *Requiritur necessitate præcepti ordinandum esse confirmatũ; sed an sub grani culpa? Communiter Doctores negant.*
7. *Dicendum est, vel nullam esse culpã, vel debere esse mortalẽ.*
8. *Prima tonsura ordinem præcedere debet.*
9. *Inferiores ordines priùs suscipi debent, quàm superiores.*

1. NOn est dubium effectum Sacramenti Ordinis, sicut & reliquorum sacramentorum, esse gratiam habitualem cum ordine ad auxilia necessaria ad ritè, & competenter exercendum cuiuscunque ordinis munus,& officium, vti definitum est à Trident. *sess.23.c.3.* ex illo Pauli: *Noli negligere gratiam, qua tibi data est,* &c. Qui negant minoribus Ordinibus Sacramenti rationem, consequenter negant gratiam ex opere operato per illorum susceptionem communicari. Nos verò, qui communiorem sententiam sequentes asseruimus, omnes ordines, tam maiores, quam minores Sacramentum esse à Christo institutum, consequenter asserimus, gratiam illis omnibus communicari.

2. Præter supradictum effectum, habet sacramentum ordinis alium proprium, scilicet, characterem, qui est quædam qualitas supernaturalis animæ inhærens indelebilis, qua, quasi quodam signaculo, ordinatus à non ordinatis distinguitur, & ad munia, & officia ordinis suscepti exercenda destinatur. Omnia enim sacramenta, quæ reiterationem excludunt, in illius signum hunc effectum habent, vt latiùs diximus *tr. de Sacram. in genere, pu.*11. Cùm ergo tam ordines minores, quàm maiores reiterationem excludant, & illis ordinati ad munia diuersa destinentur, singulis ordinibus suus character imprimitur, vti dixit Val. *disp.9.q.2 p.vn.* Coninch. *disp.20. dub.8.* Bonac. *disp.8.q.vn.p.6.n.3.*

3. Solùm est dubium, an per consecrationem Episcopi nouus character imprimatur? Negat Vasq. *disp.239.c.6.n.54.* imò neque præcedentem sacerdotalem characterem physicè augeri, sed solùm diuina ordinatione ad nouum effectum, & officium destinari. Etenim, cum ordinatio Episcopi non sit absolutè distincta à sacerdotali ordine, sed illius tantum perfectio, nouũ characterem non postulat, sed præcedẽs sufficit nouam denominationem, & relationem accipiens ex destinatione ad nouũ effectum, sicuti videtur necessariò dicendũ in ordine sacerdotali, cuius character vnus, & indiuisibilis esse videtur, tametsi potestates in eo ordine communicatæ distinctæ sint.

4. Cæterùm verius existimo, diuersum characterem imprimi in ordinatione Episcopi ab eo, qui impressus fuit in sacerdotali ordine, & diuersum characterem imprimi sacerdoti, cũ ei potestas absoluendi à peccatis conceditur, ab eo, quem acceperat, cum potestas consecrandi Eucharistiam concessa fuit, vel saltem characterem præcedẽtem nouo reali modo augeri. Sic docet Bellarm. *l.de ordine, c.5.in fine* Coninch. *disp.20.dub. 8.n.74.* Laym. *lib.5.sum.tract.9.c.4.vers. Licet.* Ratio est: quia character, licèt non potèstas physicè effectiua, est tamen signũ morale potestatis in ordinatione acceptæ. Ad diuersa potestas in consecratione Episcopi conceditur ab ea, quæ conceditur simplici sacerdoti. Ergo nouo charactere significari debuit. Idemque argumentum fieri potest in sacerdotio: traditur enim diuersa potestas sacerdoti, cum ei Episcopus manus imponit sub illis verbis: *Accipe Spiritum sanctum. Quorum remiseris peccata, remittũtur.* &c. à potestate tradita, cũ porrecto calice, & patena, dictũ fuit: *Accipe potestatem offerẽdi sacrificiũ.* Ergo hæc noua potestas nouo charactere significari debuit. Idcò nãque in qualibet ordinatione distinctus character imprimitur: quia per singulas ordinationes diuersæ potestates cõmunicantur. Aliàs, qua ratione in Episcopo, & sacerdote ad nouam potestatem significandam destinari præcedens character dicitur, eadem dici potest in singulis Ordinibus fieri, ac proinde opus non esset singulis ordinibus suum propriũ characterem imprimi. Neque obstat, alios ordines ita inter se distingui, vt vnus alium essentialiter non supponat: è contra verò Episcopatus essentialiter sacerdotium supponat, & potestas absoluendi in sacerdote, potestatem supponat consecrandi. Nam esto, id verum sit solùm inde probatur, characterem communicandum in episcopatu, non debere omninò distingui à charactere, qui in sacerdotio communicatus est, sed ex diuina ordinatione illum essentialiter præsupponere, sicuti præsupponitur ordinatio, & potestas. At, sicut ordinatio episcopatus, & potestas ibidem communicata est partialiter distincta ab ordinatione, & potestate præcedenti: sic character debet esse.

5. Quoad dependentiam, quam habet ordinatio ab aliis sacramentis, & inter se, dicendum est primò, necessarium esse, vt Baptismus præcedat, aliàs nulla erit ordinatio. Quod adeò verùm est; vt esto per ignorantiam omissus Baptismus sit ordinatio effectum habere non possit: quia Baptismus reipsa susceptus est omnium Sacramentorum ianua, & ex diuina institutione dispositio necessaria: colligitúrque ex cap. *Si quis Presbyter.* cap. *Veniens. de Cleric. non baptizat.* & probat Barbosa *alleg.2.de potest. Episc.n.9.*

6. Secundò, requiritur, non necessitate sacramenti, sed præcepti, ordinandum esse confirmatum. Inquit enim Tridẽt. sess.23.cap.4. *Prima tonsura non initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint.* Sed, an hoc præceptum obliget sub culpa graui, non conueniunt Doctores. Negant Sotus *in 4. distinct.7.art.6.8.* & *distinct.24.qu.1.art.4.* Nauarr. *cap.22.n.9.* Viuald. *in Candel.de Confirm. n.41.* Victor. *de Sacram.Ord.n.232.* Suar. *t.3.in 3.p.d isp.38.sect.1.* Coninch. *de Sacram.t.1.n.72. art.8.n.90.* & *disp.20.de Ord.dub.10.n,102.* Reginald. *in praxi, lib.28.n.24.* Villalob. *tract.11.de Ordine difficult.7.n.2.* Barbosa pluribus relatis *de potest.Episc.alleg.2.n.14.* Quia verba Concilij obligationem grauem non indicant, & ex natura rei nulla inter hæc sacramenta est dependentia: asserunt tamen supradicti Doctores, culpam esse venialem.

7. Cæterùm, ego crederem, vel nullam esse culpam, vel debere esse mortalem. Si enim verba Concilij præceptiua sunt, vt videtur dicendum, non est dubium, materiam grauem esse, sicuti est, vt Ordines ante primam tonsuram non recipiantur: & ita sentit Bonacina *disputat.8.de Sacrament.quæst. vnica, part. 5. numer.9.* Si autem præceptiua non sunt, sed directiua, nullum erit per se peccatum, cum nullam inducant obligationem.

8. Tertiò, ad quemlibet Ordinem suscipiendum requiritur, primam tonsuram præcedere, vti docuit Concilium Tridentinum *sess.23.cap.2.* ibi: *Vt qui iam prima tonsura initiati essent, per minores ad maiores ascenderent.* Nam licèt prima tonsura Ordo non sit: est tamen ex Ecclesiæ præscripto ad omnes Ordines debita dispositio. Vnde, si omissa prima tonsura aliquem Ordinem susciperes tametsi validè suscipias, vt est certum, grauiter peccas, vt communis Doctorum sententia testatur ob Concilij præceptum, & Ecclesiæ praxim, Bonacina *disput.8.quæst.vnic.p.5.num.11.* Villalob. *tractat.11.diffic.3. num.7.*

9. Quartò, ordines inter se ita sunt distributi, vt per minores ad maiores fiat ascensio, sicuti dixit Trident. *sess.23. cap.2.* Quare priùs debẽt suscipi inferiores, vt per ipsos quasi gradus ad superiores ordinatus ascendat. Quòd si huiusmodi dispositio inuertatur, peccatum graue esse nemini est dubium: ordo tamen susceptus validus persistit, sicuti colligitur *ex toto tit. de Clerico per saltum promoto.* Erit autem sic ordinatus suspensus ab exercitio ordinis suscepti, c. *Sicut olim.46.dist.c. Sollicitudo. de Cleric. per saltum prom.* quousque Episcopus dispenset, vt ordinem prætermissum suscipiat. Vt autem Episcopus dispenset, tum vt ordinem prætermissum suscipiat, tum vt ordinem susceptum exerceat, tum vt ad maiorem ascendat, opus esse videtur, ne in suscepto ordine ex malitia ministrauerit: quia eo ipso videtur esse irregularis, & in irregularitate pubica Episcopus non dispensat: & colligitur ex Trident. sess.23.c.14. de reformat. *Cum promotus* (inquit) *per saltum, si non ministrauerint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare.* tacitè indicans non posse dispensare, si ministrauerint, subintelligitur. *ex malitia,* vt benè aduertit Villalob. *tr.11.de Ord.diffic.7.in fine.*

Punctum VI.

De subiecto Ordinum, seu de ordinandis.

1. *Subiectum Ordinationis est vir, non fœmina.*
2. *Mulier incapax est accipiendi primam tonsuram.*
3. *Hermaphroditus capax est ordinis, si sexus virilis praualeat: secus, si fœmineus.*
4. *Quæ obiiciant hæretici.*
5. *Facilè soluuntur.*

1. SVbiectum Ordinationis esse virum, & non fœminam tanquàm certum, de fide tradit Th. *in 4. dist. 25. q. 2.*

*art.1.quæst.1.*Bonauent.*art.2.quæst.1.*Scotus *quæst.2. §. Sic breuiter.*Durand.*quæst.2.num.6.*Paludan.*quæst.3.articul.1.concl.4.* & alij relati à Vasquez *disputat.243.cap.2.*Sumitúrque ex Ecclesiæ perpetua traditione,quæ optimè confirmatur,cùm nec Virgini Mariæ, neque Magdalenæ,aliisque sanctissimis mulieribus nunquam Ecclesia Ordinem vllum contulerit. Si autem iure diuino sexus fœmineus capax ordinationis existeret, alicui mulieri Ecclesia Ordinem communicasset. Ratio huius incapacitatis desumitur ex effectu,& natura Ordinis, qui est constituere ordinatum in gradu superiore,& eminente inter reliquos fideles cum potestate eos docendi ,& sacramenta ministrandi.At mulieres huius superioritatis iure diuino incapaces existunt,vt constat ex Paulo 1. Corinth. 14.*Mulieres in Ecclesia taceant.* non enim permittitur eis loqui : sed subditas esse , sicut & lex dicit : lex,inquam , Genes. 3. *Sub viri potestate eris,& ipse dominabitur tui.*& addit Paulus.*Si quid autem volunt discere,domi viros suos interrogent:turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia.* Si autem ordinis capaces essent , & loqui in Ecclesia possent , & viris non ordinatis superiores existerent.

2. Ex qua ratione optimè infert Vasquez *disp.* 245. *cap.* 2. *n.*12.Coninch.*disp.*20.*dub.*10.*n.*95.Layman.*lib.*5.*sum.tract.* 9. *cap.*6.*nu.*2.mulierem incapacem esse recipiendi primam tonsuram : nam esto,non sit ordo ecclesiasticus, est tamen ecclesiastica deputatio,& dispositio ad ordines ecclesiasticos suscipiendos,ad quos cum incapax sit, nequit deputari,aut aliquo modo disponi.

3. Secundò , decidit Vasquez quæstionem de Hermaphroditis , an capaces Ordinis existant.Asserit namque cum Aristotel.4.*lib.de generat.animal.cap.*3. *sub finem* , nullum ex his monstris habere sexum vtrumque perfectum , etsi exteriùs appareat , sed necessariò vnum ex illis prævalere , & alterum esse irritum,& inanem. Spectandum ergo est , qui sexus prævaleat,an virilis,an fœmineus : nam , si fœmineus prævalet, incapax erit ordinis , secùs si virilis. Verùm esto , prævaleat virilis, & capax iure diuino sit ordinis, omninò tamen ab ordine repellendus est:quippe ex communi sententia irregularis censetur,vti multis allegatis docet Bonac. *disp.* 8. *de Sacrament.q.vn.p.*5.*n.* 6.

4. Aduersùs hanc catholicam doctrinam obiiciunt Hæretici Paulum *ad Galat.* 3. dicentem in Christo Iesu non esse masculum , neque fœminam : ergo in templo Dei , eiúsque ministris non debet esse discrimen masculi à fœmina.Secundò,in veteri testamento , & etiam in nouo plures fœminæ fuerunt Prophetissæ. Nam *Numeror.*12.Maria soror Moysis propheтauit : & *Luc.* 2. Anna filia Phanuël, & quatuor filiæ Philippi Diaconi , vt colligitur *ex Actis Apostol.* Si igitur capaces sunt prophetiæ , etiam ordinis videntur capaces esse posse : quippe per prophetiam quodammodo aliis superiores existunt , eósque docere possunt , quæ per prophetiam didicerunt.Tertiò, postquàm Paulus 1.*ad Timotheum cap.* 3. docuit,quales essent Diaconi ad ministerium ecclesiasticum eligendi , pudicos , scilicet , non bilingues , &c. statim subdit: *Mulieres similiter pudicas.* indicans eiusdem electionis capaces existere.Quod amplius confirmatur ex eo , quòd *capit.* 5. idem Paulus inquit:*Ne vidua minor sexaginta annorum eligatur,& quæ sit vnius viri vxor.*Sicuti dixerat *cap.*3. *eiusdem* 1.*ad Timoth.*de Diacono,ne eligeretur, nisi vnius vxoris vir. Quartò , tempore nascentis Ecclesiæ non solùm viduæ , sed virgines eligebantur , quæ in templo ministrabant , quæque vocabantur Diaconissæ , de quibus mentionem faciunt, Concilium Chalcedonense. *Act.* 15. *canone* 15. & Synodus Græcorum in Trullo *can.* 48. & Clemens *lib.* 8. *Constitutionum,cap.*19.& sumitur ex Paulo ad Rom.18. *Commendo vobis Phœben,sororem nostram, quæ est in ministerio Ecclesiæ in Cenchris.*

5. Sed hæc nullius sunt momenti. Ad primum respondeo, in Christo , eiúsque lege nullum esse discrimen quoad iustificationem per Baptismum,,& gratiam ibidem communicatam. De hac enim loquebatur Paulus , vt constat ex verbis *paulò anteà* dictis.*Omnes enim* (inquit) *filij Dei estis per fidem, quæ est in Christo Iesu : quicunque enim baptizati estis, Christum induistis.*Et statim subiungit:*Non est Iudæus,non seruus,neque liber:non est masculus,nec fœmina.*&c. De ministris autem templi,eorúmque Ordinibus ,nec verbum *in eo cap.* Paulus egit. Ad secundum nego,Prophetam ratione prophetiæ in alios potestatem habere, eósque ex officio docere posse,tametsi non Prophetas in eo dono excedat,eósque instruere possit in iis , quæ per prophetiam didicit. E contra verò ordinatus ratione ordinis,& aliis superior est , & eos ex officio docere potest. Ad tertium admitto , viduas eligi consueuisse,non vt ministeria ordinis exercerent ; sed vt votum castitatis emittentes redditibus , & eleemosynis Ecclesiæ alerentur : hæ ergo monet Paulus , ne adolescentiores ordinentur,id est,ne in hunc statum vidualem , cui votum continentiæ annectebatur,cooptentur , ne fortè postquàm iis redditibus, & eleemosynis sustentatæ fuerint, primam fidem , id est, promissionem continentiæ irritam faciant nubentes.Ad quartum admitto , Diaconissas eligi, & consecrari tempore antiquo , vt in templo ministrarent Diaconis , aliisque Ecclesiæ Ministris in iis , quæ ab ipsis erant mandata. Vnde non consecrabantur,vt ex proprio officio,& munere ministrarent,sed, vt ex aliorum imperio inseruirent , ac proinde nullum ecclesiasticum ordinem recipiebant ; quod non obscurè indicabat Epiphan. *hæres.* 79. *ante medium* , cùm dixit : *Et Ministrarum quidem Diaconissarum ordo est in Ecclesia , sed non ad sacrificandum, neque vt quidquam aggredi permittantur* ; scilicet, propria authoritate. Ministrabant autem in templo. Primò competebat illis instruere mulieres de iis, de quibus cum Diaconis,& Episcopis agere deberent, vti dixit Clemens Roman.*lib.*2.*Constitut.c.*26.*aliàs* 30.Secundò,assistebant ad templi ostium, quo mulieres ingrediebantur , vt dignas admitterent, & indignas excluderent , de quo Clemens *dicto lib.* 2.*c.* 57.*aliàs* 61. Tertiò , abstergebant mulieres , quarum fratres oleo sancto in Baptismo vngebantur; ne à viris aspicerentur, sicuti docuit idem Clemens *lib.*3.*Constit cap.*15. & *cap.*16. affirmat,munus harum Diaconissarum esse mulieres baptizatas de sacro fonte suscipere. Quartò , ad domos mulierum mittebantur ab Episcopo , cùm aliquod munus ibi esset peragendum, vt dixit idem Clemens *dicto cap.* 15. Præter suprædicta alia ratione Diaconissæ , imò Sacerdotissæ , & Episcopæ aliquæ mulieres appellabantur,vti constat ex Synodo II. Turonica sub Pelagio,*can.*13.14. & 20. & Concilio Antisiodorensi *can.*21.& 22. non quia aliquem ordinem acciperent,sed quia earum viri,facta thori separatione , ordinati erant Diaconi, Presbyteri,& Episcopi,vti latiùs tradunt Michaël de Medina *lib.*4.*de continent. controuers.*6.*cap.*7. Gabr.Vasq. *disp.*245.*c.*1. *à n.*49.

Punctum VII.

De ætate ordinandorum.

1. *Ante vsum rationis docuit Durand. neminem Ordinis esse capacem.*
2. *Contrarium defendit communis sententia.*
3. *Soluuntur rationes oppositæ.*
4. *Amens, qui aliquando rationis vsum habuit, ordinari non potest.*
5. *Limitant aliqui,ne procedat superior doctrina in episcopatu. Sed non admittitur limitatio.*
6. *Quæ ætas ad licitam Ordinationem requiratur.*
7. *Ordinatus ante legitimam ætatem suspenditur.*
8. *Limitant aliqui,ne procedat in Religiosis Minoribus.*
9. *Sed non admittitur limitatio.*

1. QVod ad ætatem attinet,fuit opinio Durandi *in 4.dist.* 25. *q.* 2. *n.*8. pueros ante vsum rationis non esse capaces ordinis recipiendi. Mouentur : quia nemini decet,Sacramentum aliquod concedi,nisi ipse,vel alius nomine ipsius acceptet:at puer ante vsum rationis acceptare non potest:aliùm autem non decet nomine ipsius acceptare:quippe hoc Sacramentum non est necessitatis,vt Baptismus : sed voluntaris,& suscipientem grauibus obligationibus arctat. Ergo , &c. Et confirmari potest ex ritu ordinationis, in qua ordinando traditur symbolum potestatis communicatæ sub illa forma:*Accipe potestatem.* quæ videntur postulare voluntatem liberam ordinandi , qua per symbolum traditum potestatem communicatam acceptet.

2. Certa tamen , & communis sententia est , puerum ante vsum rationis capacem esse ordinationis. Sic D.Thom. *in* 4.*distinct.*25.*quæst.*1.*articul.*1.*quæst.*2.Bonauent. *art.*2.*quæst.*2. Scotus *quæst.*2.Richar.*articul.*4. *quæst.*2. aliis relatis Vasquez *disputat.*246.*cap.*1.*num.*6.Valentina *disputat.*9.*quæst.*4.*punct.*1. Coninch. *disputat.* 20. *dub.* 10. *conclus.* 3. Laym. *lib.*5.*summ. tractat.*9.*cap.*6.*assert.*2.Bonacina *disputat.*8.*de Sacram. quæst. vnica, part.*5. *num.*1. Colligitúrque ex cap. vnico, *de Clerico per saltem promoto,*vbi ordinatus ante annos discretionis minoribus ordinibus , & postmodum omisso diaconatu fuerat Presbyter factus,censetur validè minoribus ordinatus : siquidem ipsius diaconatus omissus recipi præcipitur : non autem minores ordines , sub quibus subdiaconatus etiam ibi intelligitur,aliàs præciperetur subdiaconatum recipi.Ratio verò est: quia eo ipso, quo ordinandus non resistit ordinationi , capax est recipiendi potestatem, quæ per ipsam conceditur , sicuti capax est effectus Baptismi, Confirmationis, & Eucharistiæ: quippe materia ,& forma horum Sacramentorum ex suscipientium actibus non dependet,sicuti dependent Sacramenta Pœnitentiæ , & matrimonij. Neque ad hanc validam susceptionem opus est(vt voluit Paludan.*in* 4.*dist.in.*25. *quæst.post.* 3. *conclus. num.* 8.) consensus parentum, vel eorum, quorum curæ ordinandus demandatus sit : quia satis est Ecclesiæ consensus,vel potiùs Christi voluntas,quæ ita Sacramentum Ordinationis instituit , vt cuicunque non repugnanti applicaretur effectum haberet.

3. Neque

3. Neque rationes contrariæ vrgent. Admitto, dedecere sacerdotem ordinare ante vsum rationis, ideóque grauissimum esse peccatum: at facto hoc peccato non dedecet id asserere, præcipuè cùm sic ordinatus obligationibus continentiæ, aliisque iure ecclesiastico inductis non astringatur. Ad confirmationem nego, traditionem symboli sub illis verbis: *Accipe potestatem*, expostulare in ordinando liberam acceptationem: sunt enim ex se efficacia ad communicandam potestatem ordinato non repugnanti.

4. Hinc tamen non licet inferre, amentem, qui aliquando vsum rationis habuit, ordinari posse, si tempore discretionis ordinem non postulauit: quia sacramenta, quæ necessitatis non sunt, sed voluntatis, repelli censentur, si non fuerunt postulata, tempore, quo liberè postulari poterant, vt aduertit Vasquez *disput.* 246. *cap.* 1. *num.* 8. Coninch. *disput.* 20. *dub.* 10. *n.* 100. Bonac. *disput.* 8. *de Sacrament. quæst. vnic. pu.* 5. *num* 3.

5. Limitant tamen prædictam sententiam S. Thom. & Bonauent. *locis allegatis*, ne procedat in episcopatu, cuius collationem factam pueris ante vsum rationis, asserunt, nullam esse. Tum, quia iurisdictio, & potestas nemini communicari potest. nisi ipse, cui communicantur, consentiat. At consecratione Episcopi conceditur Episcopo potestas, & iurisdictio in omnem diœcesim. Ergo ipse debet consentire. Tum quia per consecrationem contrahit Episcopus spirituale matrimonium cum Ecclesia, in cuius Pastorem ordinatur: matrimonium autem expostulat consensum contrahentis. Ergo, &c. Sed rectius Dominicus Sotus *in 4. distinct. 25. qu. 1. art. 2. conclus. 2.* Filliuc. *tract. 9. c. 4. q. 2. num. 76.* Vasquez *disp. 446. c. 1. num. 11.* Bonac. *disp. 8. de Sacr. qu. vn. p. 5. num. 4.* prædictam limitationem non admittunt: quia nulla est specialis ratio in Episcopatus collatione, quæ in collatione aliorum ordinum non procedat. Etenim sicut potestas ad consecrandum Corpus Christi, absoluendúmque à peccatis, puero ante vsum rationis communicari potest: sic poterit potestas confirmandi, & ordinandi. Neque ex hac communicatione infertur, communicatam esse potestatem, & iurisdictionem actualem in aliquos subditos, ordinatúmque: speciali alicui Ecclesiæ dispensatum esse; quia hæc iurisdictio, & dispensatio ex consecratione essentialiter non dependet, tametsi iure ecclesiastico consecrationi plerumque annexa sit.

6. Verùm esto, certa ætas ad validam ordinationem requisita non sit; ad licitam ordinationem omnes Doctores conueniunt, requisitam esse. Primò namque requiritur ætas, quæ plenam discretionem attingat. Non enim decebat Ministros Ecclesiæ constituere inscios sui muneris, & potestatis traditæ, ideóque Bonifac. VIII. *in cap. Nullus, de temporib. Ordinat. in* 6. præcepit, ne vllus Episcopus infanti (minori septennio, inquit Glossa) clericalem tonsuram conferre præsumat. Deinde requiritur determinata ætas, quæ pro temporum diuersitate diuersa fuit, vti constat ex cap. 1. *& seqq.* 77. *dist.* & *dist.* 78. *c.* 1. *&* 3. & Clem. *Generalem* 3. *de ætate, & qualit. ordinandor.* At nouo iure Trident. *sess.* 23. *c.* 12. *de reformat.* 22. annus inceptus expostulatur ad subdiaconatum, 23. ad diaconatum, & 25. ad presbyteratum; ad episcopatum verò 30. annus completus necessarius est ex *c. Cùm in cunctis de electione.* Pro minoribus Ordinibus nullam certam ætatem designauit Concilium: quare, si ea scientia ordinandus polleat, quæ *in prædicta sess. c.* 4. *&* 11. postulatur, & ordinari poterit. Rarò autem ante nouem, vel decem annos, vllus præsumi potest ea scientia, & discretione requisita pollere, quæ ad primam tonsuram, à fortiori ad exercitium muneris commissi in aliis ordinibus sufficiat, sicuti notauit Coninch. *disp.* 20. *dub.* 10. *n.* 102. Vasq. *disp.* 246. *c.* 4. *n.* 41.

7. Ordinatus verò ante legitimam ætatem, si id ex malitia feceris, suspensus es ab ordinis suscepti exercitio, vt constat ex Extrauag. Pij II. incipiente, *Cum ex sacrorum*, quam refert Nauarrus *in cap. Accepta de restitut. spoliat. oppost. 8. nu.* 32. & *in sum. cap.* 27. *num.* 155. Quaranta *in summ. Bullar. verbo, Ordo, in princ.* Quòd si bona fide fueris ordinatus, à suspensione excusatus es: quia prædicta Bulla dolum exigit ad suspensionem incurrendam, vti ex Nauarr. & Couarr. obseruat Tolet. *lib.* 1. *cap.* 49. *vers. Quarto.* Quaranta *verbo, Ordo, vers. Quibus* Bonac. *disput.* 8. *de Sacram. quæst. vnica, part.* 5. *num.* 13. Villalob. *tract.* 11. *difficult.* 11. *n.* 6. Barbos. *allegat.* 16. *num.* 20. Non tamen obinde sequitur, quòd possis ordinem susceptum exercere, siue suspensionem non contraxeris, siue ab ea absolutus sis: quia prohibens Concilium ordinari ante signatam ætatem, consequenter prohibet ordinis exercitium ante illam, vti obseruarunt Suarez *tom.* 5. *de censur. disp.* 35. *sect.* 1. *num.* 23. Auila *de censur.* 3. *part. disp.* 5. *dub.* 7. *vers. Notandum.* Bonac. *disput.* 8. *de Sacram. quæst. vnic. part.* 5. *num.* 13. Villalob. *tract.* 11. *difficult.* 11. *numer.* 7. At si susceptum ordinem ante ætatem completam exerceas, esto, grauiter preces, irregularitatem non incurris, quia nullibi est iure expressa, sicuti notarunt Barbos. Suar, Bonacin. Tolet. Villalob. *locis alleg.*

8. Limitant tamen aliqui supradictam doctrinam, ne procedat in Religiosis Minoribus, & qui in eorum priuilegiis communicant ob concessionem Innocent VIII. relatam *in Monument. Ordin. fol.* 65. *aliàs* 69. *conces.* 147. & *in supplement. fol.* 99. *conces.* 370. ibi enim refertur, Innocent. VII. viuæ vocis oraculo dispensasse cum toto Ordine Fratrum Minorum: quod postquàm Fratres huiusmodi attigerint 23. ætatis annum, dum tamen sufficientes sint, possint promoueri ad sacerdotium, & Missas celebrare, non obstante iure, cæterisque contrarium facientibus, &c. Et postmodum concessit, quòd Generales, & Prouinciales possint dispensare cum Fratribus suis in 22. anno completo. Quod priuilegium, sicuti testatur Compilator *in Compend. Priuliegior. Minorum, verbo, Dispensatio, numer.* 15. limitatum fuit in Capitulo generali Florent. celebrato, vt solum id fieret in casu necessitatis, propter sacerdotum paucitatem, & ex consilio quatuor Guardianorum pro hac necessitate examinanda constitutorum: & postmodum in Capitulo generali Burgensi decretum est, hanc dispensationem ex concilio quatuor Definitorum faciendam esse. Priuilegia enim viuæ vocis oraculo concessa, & suspendi, & limitari possunt à Capitulo generali. Et licèt Concil. Trident. hoc priuilegium derogare videatur, nihilominùs Pius V. viuæ vocis oraculo concessit, vt in foro conscientiæ vti Religiosi possint omnibus gratiis, & priuilegiis ante Trident. concessis, esto, per Trident. derogata, aut, restricta sint, vti refertur *in Compend. priuileg. Societ. Iesu. verb. Concilium Trident. §.* 3. ob quam causam Eman. Sà *verb. Religio, n.* 58. *in edit prima*, asserit, Religiosos ordinari posse ante ætatem legitimam.

9. Cæterùm esto, prædicta vera sint, nullatenus possunt Religiosi Minores ordinari ante ætatem à Concilio præscriptam. Etenim priuilegium Innocentij à Concilio Trid. reuocatum est: Pius verò V. solum in foro conscientiæ priuilegia reuocata restituit, quæ Constitutio ad prædictum priuilegium extendi non potest: quia necessariò exigit priuilegium illud ad sui vsum in foro externo restitui. Quippe omnes Religiosi litteris dimissoriis sui Prouincialis indigent, vt ordinentur, quibus Prouincialis publicè testatur, ætatem legitimam habere: quod testimonium nullatenus verum esse potest, nisi quatenus Prouincialis dispositionem concessit. Prodest ergo concessio, non pro foro conscientiæ tantum, sed etiam pro foro externo. Adde, hanc dispensationem non posse Prouincialem facere, nisi cum consilio definitorum examinata causa dispensationis, ac proinde in foro externo, & iudiciali, iuxta religionis vsum. Deinde Sixtus V. *in sua Bulla contra malè promotos*, omnia supradicta priuilegia, & Pij V. concessionem reuocauit, statuens sub grauissimis pœnis, Concilium Tridentinum obseruari in iis, quæ circa ordinum susceptionem præscripsit, vt constat ex illis verbis: *Aut ante per ætatem per sacri generalis Concilij Trident. decreta primæ tonsuræ, aut cuique Ordini præscriptam.* Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus apostolicis, ac in Conciliis, etiam generalibus editis, cæterisque contrariis quibuscunque. Et licèt Clement. VIII. anno 1595. pridiè Kalend. Martij prædictum motum proprium Sixti reuocauerit, id solum fuit, quatenus ius commune, & terminos Concil. Trident. excedebat, quatenus verò iuri communi, & Trident. conformis erat, confirmauit, & reualidauit. Quapropter concessio Pij V. vtpote per Sixtum, & Clementem reuocata, neque in foro exteriori, neque in interiori prodesse Religiosis potest. Et ita docuit Manuel Rodrig. *tom.* 3. *qq. regular. q.* 23. *art.* 6. Mirand. *Man. Pralat. t.* 1. *quæst.* 39. *art.* 1. Vasq. *decis.* 246. *cap.* 4. *in fine, n.* 44. Layman. *lib.* 5. *summ. tract.* 9. *cap.* 7. *n.* 2. Villalob. *tractat.* 11. *de ordine. difficult.* 11. *in fine num.* 8. Quòd verò subdit Vasquez prædictum priuilegium Pij V. ad hoc prodesse posse, vt si bona fide Religiosus ante legitimam ætatem ordinatus fuerit, possit in foro conscientiæ à suo Prouinciali dispensari, vt in suscepto ordine ministret ante completam ætatem, mihi non probatur, eò quod existimem prædictam concessionem Pij V. motu Sixti V. & Clement. abrogatam esse. Denique huic quæstioni & dubitationi locus non est, cùm Vrbanus VIII. hoc anno 1632. omnia priuilegia, & gratias viuæ vocis oraculo concessas reuocauerit.

PVNCTVM VIII.

De qualitate ordinandorum quoad mores, & scientiam.

1. *Qua ad qualitatem ordinandorum pertineant.*
2. *Quid ad mores.*
3. *Qualiter informatio facienda est.*
4. *Quid pro Religiosis.*
5. *Quem sensum habeat interrogatio Episcopi, an ordinandi sint apti, & Archidiaconi responsio.*
6. *Affirmant aliqui, peccare mortaliter, qui primam tonsuram, Ordinésque minores suscipit animo declinandi secularia iudicium.*

7. *Quid sit tenendum.*
8. *Non est peccatum minoribus initiari animo non ascendendi ad superiores.*
9. *Neque est mortale ordinari minoribus animo retrocedendi post aliquod tempus.*
10. *Illiteratus ordinari non potest.*
11. *Pro minoribus quæ scientia.*
12. *Pro subdiaconatu, & diaconatu.*
13. *Pro presbyteratu.*
14. *An Episcopo competat Religiosos examinare de scientia, & doctrina non. Videtur competere.*
15. *Contrarium deciditur.*
16. *Requiratúrne eadem scientia, & doctrina in Religioso ordinando, ac in sæculari? Proponitur ratio difficultatis.*
17. *Verius minorem requiri.*
18. *Quid de cantoribus, & Canonicis, & portionariis.*

1. QVæ ad qualitatem ordinandorum pertinent, ad tria capita reduci possunt, vt benè notauit Vasq. *disp.* 246. *c.* 6. *in princ.* ad morum probitatem, ad scientiam, seu doctrinam, & ad vitæ necessaria. De duplici priori agemus *in hoc puncto*, de tertio *in sequenti*.

2. Quod ad mores attinet Concil. Trident. 23. *cap.* 5. *de reformat.* pro minoribus ordinibus expostulat à Parocho, & Magistro scholæ, in qua ordinandus educatus est, bonum testimonium. Pro maioribus verò ordinibus requirit, vt per mensem ante ordinationem Episcopum adeat ordinandus, qui Parocho, vel alteri, cui magis expedire videbitur, committat, vt nominibus, ac desiderio eorum, qui volunt promoueri, publicè in Ecclesia propositis de ipsorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & vita, à fide dignis diligenter inquirat, & litteras testimoniales ipsam inquisitionem factam continentes ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat. & *cap.* 7. decernit Sancta Synodus, vt feria quarta ante ordinationem, vel quando Episcopo videbitur, sacerdotibus, & aliis prudentibus viris ascitis ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inuestiget, & examinet. Et *cap.* 13. *eiusdem sess.* inquit Concilium: *Subdiaconi, & Diaconi ordinentur, vt habentes bonum testimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati.* Et *c.* 14. de ordinandis in Presbyteros asserit, in ministeriis anteactus piè, & fideliter se gessisse debere, bonúmque habere testimonium, atque ita pietate, ac castis moribus esse conspicuos, vt præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eis possint expectari. Etenim, cum Ministri Ecclesiæ gradum inter omnes fideles obtineant, eligantúrque ad populum docendum, salutíssque sacramenta ministranda, necessarium erat omnibus esse notum ea vitæ probitate pollere, quam prædicta munera exigunt.

3. Informatio namque facienda est primò de natalibus; an, inquam, sint legitimi: quippe illegitimi irregulares existunt, & an ex Hæreticis sic damnatis, vt impœnitentibus descenderint. Qui enim à Iudæis originem trahunt, vel quorum maiores, etsi Hæretici fuerint, emendatos tamen esse constat, & reincorporatos Ecclesiæ vnitati, & pro culpa huiusmodi admandatum Ecclesiæ pœnitentiam recepisse, quam vel persecerunt, vel perfectioni eius insistunt, aut paratos fuisse ad tecipiendam eandam, iuxta Constitutionem Bonifacij VIII. quæ incipit, *Statutum de Hæreticis in* 6. ab ordinatione excludi non debent, nisi aliter priuilegio apostolico, & confirmatione caueretur, vti ex declaratione Concilij notauit Barbosa. Quapropter testes deponentes de natalitiis horum ordinandorum, qui à sanguine infecto descendunt, iurare possunt, à Christianis antiquis descendere: quia in ea informatione solum petitur, an descendant à condemnatis parentibus, & impœnitentibus, & an ipsi ordinandi nouiter conuersi sint. Cum ergo non descendant à parentibus impœnitentibus, censentur descendere à Christianis antiquis, quatenus necessarij sunt ad ordinem recipiendum, vt benè probat Sanch. *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 28. *n.* 16. Secundò, examinanda est persona, an, inquam, sit corpore vitiata, ob cuius vitium ab ordine remoueri debeat, cap. *Quando.* 24. *distinct.* & *ibi* Glossa, & cap. 1. & 2. *de corpore vitiatu.* Tertiò, eius ætas, an legitima sit. Quartò, eius institutio, id est, quo titulo ad ordines promouendus sit, an sufficiat ad vitæ necessaria, de quo latè *in sequentibus.* Quintò, eius mores iuxta communem famam, & opinionem, quæ sufficienter probatur Parochi testimonio vti notauit Barbosa 2. *p. de potest. Episcop. allegat.* 10. *n.* 15. Sextò, eius doctrina, & fides, de quo statim.

4. Aduertò, prædictam informationem pro sæcularibus statutam esse: nam Regulares, vti declarauit Congregatio Concilij, non tenentur nomen, & desiderium suum in Ecclesia publicè proponi facere, & testimonium deferre iuxta ritum in Tridentino præscriptum, sed sufficit testimonium à suis superioribus allatum. Deinde, etsi attestatio, & informatio præscripta *sess.* 23. *cap.* 5. *de reformat.* pro omnibus ordinandis debeat regulariter fieri, aliquando tamen poterit Episcopus ordinandum promouere omissa prædicta informatione, si aliunde ei constet de probitate vitæ, & morum integritate, vti ex Congregatione Concilij notauit Barbosa *in remiss. d. cap.* 5.

5. Præter supradictam informationem de ordinandorum genere, ætate, moribus, & doctrina, ipso ordinationis die Archidiaconus electus, vt Episcopo assistat, alta voce interrogat adstantes, an sciant aliquo impedimento affici ordinandum, quo ordini recipiendo minùs dignus efficiatur, præcipítque, vt illud declarent, & manifestent, iuxta textum in c. *Nostrum. de offic. Archid.* Quo facto, Episcopus statim interrogat Archidiaconum, an sciat, omnes ordinandos dignos esse: ipse verò respondet, & scire, & testificari esse dignos, quantum humana fragilitas nosse finit, cap. vnic. *de scrutinio in ordine faciendo.* Quæ responsio veritatem continet, dummodo sciat, ordinandos ab examinatoribus approbatos, nulliúsque impedimenti conscios: quia, dum quis non probatur indignus, dignus esse censetur. E contra, si aliquem sciret impedimento ligatum, deberet Episcopum secretò monere, vt iuxta qualitatem impedimenti, quid faciendum sit, decernat, sicuti benè notauit Barbos. *de potest. Episcopi, 2. p. alleg.* 10. *n.* 21.

6. Sub hac conditione de vita, & moribus ordinati comprehendere possumus intentionem, quam ordinatus habere debet in prima tonsura, ordinibúsque minoribus susciendis. Equidem Dominic. Bannes 2. 2. *qu.* 12. *art.* 1. *in 2. difficult. concluf. vlt.* Arag. 2. 2. *qu.* 12, *art.* 1. *dub.* 1. Petr. de Ledesm. *de Sacr. Ordin. c.* 7. *post 3. conclus.* Man. Rodrig. 2. *t. sum. cap.* 17. *num.* 2. & inclinat Barbosa 2. *p. de potest. Episc. alleg.* 10. *nu.* 20. & *alleg.* 11. *num.* 12. existimant, peccare mortaliter ordinandum, qui animo declinandi sæculare iudicium, neque ad superiores ordines ascendendi, prima tonsura ordinibúsque minoribus initiatur, similitérque peccare mortaliter Episcopum ordinantem, si conscius sit prædictæ intentionis. Probatur ex Trident. *sess.* 23. *cap.* 4. vbi prohibet initiari prima tonsura eos, de quibus probabilis coniectura est sæcularis iudicij fugiendi fraudà, & non vt Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus eligere. Quòd autem hæc verba præceptiua sint, & non tantùm consultiua, vti voluit Coninch. statim referendus, conuincitur ex eo, quòd æquè Concilium prohibet initiari, eum de quo probabilis coniectura non sit, non sæcularis iudicij fugiendi fraude ordinari, sicuti prohibet initiari eum, qui Sacramentum Confirmationis non suscepit, vel legere, & scribere nescit.

7. Cæterùm verius censeo, non esse peccatum prima tonsura minoribúsque ordinibus initiari intentione fruendi priuilegiis Clericorum, illorúmque exemptione à sæculari iudicio, sicuti docet Sanchez *lib.* 6. *de matrim. disp.* 31. *n.* 16. & 17. Coninch. *de Sacram. disp.* 20. *dub.* 10. *uu.* 104. Bonac. *disp.* 8. *de Sacram. quæst. vnic. p. vlt. in fine.* Laym. *lib.* 5. *Summ. tract.* 9. *cap.* 7. *circa finem.* Etenim rationi consonum est, ordinem suscipere sub intentione omnium, quæ ordini annexa sunt: at ordini annexa est exemptio à sæculari iudicio: ergo suscipere ordinem sub hac intentione non est dissonum rationi. Neque huic intentioni obstat Concilium: quia in hac intentione nullam fraudem ordinandus committit: quippe vtitur iure sibi concesso. Illum ergo excludit Concilium ab ordine suscipiendo, qui non, vt Deo fidelem cultum præstet, ordinatur, sed sæcularis iudicij fugiendi fraude: fraus autem non est censenda committi, nisi graui aliqua causa apud sæculare iudicium incepta initiaretur: tunc enim censeretur ordinandus fraude vti in sæculari iudicio fugiendo.

8. Secundò dico, nullum te peccatum committere, si prima tonsura, minoribúsque ordinibus initieris animo non ascendendi ad superiores. Sic Coninch. Sanchez, Bonac. *locis allegatis*: imò in hac conclusione consentiunt Petr. de Ledesm. Arag. Rodrig. *suprà.* Ratio est: quia nullo iure cautum est, suscipientem primam tonsuram, Ordinésque minores, obligatum esse ad superiores ascendere. Nam Trident. *sess.* 23. *cap.* 4. & 11. solùm expostulat in ordinando intentionem præstandi Deo fidelem cultum: quam intentionem habet optimè potest, tametsi intentione careat superiores Ordines assumendi. Deinde illegitimus, qui ex dispensatione Episcopi minoribus initiatur, iuxta textum in cap. 1. *de filiis Presbyteror. in* 6. nequit intentionem habere assumendi Ordines superiores. Ergo hæc intentio non est per se necessaria. Hinc optimè infert Sanchez *dicta disputat.* 31. *num.* 18. aduersus Bartholom. de Ledesm. *de Sacram. Ordinis. dub.* 5. *conclus.* 2. non peccare Episcopum conferentem primam tonsuram, aut ordines minores ei, qui intentionem habet non ascendi ad superiores, sed solùm Deo in susceptis ordinibus famulandi: quia Episcopus obligatus non est in ordinum collatione aliam intentionem ab ordinando exigere, quam iura ab illo exigunt.

9. Tertiò dico, nec te peccaturum mortaliter, si Ordines suscipias animo fruendi aliquo tantùm tempore priuilegiis Clericorum, & postmodum retrocedendi. Quia ordinatus minoribus Ordinibus retrocedere sine causa potest absque graui culpa, & se incapacem reddere ad ordinum ministeria deinceps obeunda, ducendo viduam, cum nullo voto, promissione,

promissione, aut præcepto ad perseuerandum in statu assumpto astringatur, vti docent Valent. 2.2. *disp. 1. q. 12. part. 1. post princ.* Bannes 2.2. *q. 12. art. 1. §. Sit tamen tertia conclusio* & aliis relatis Sanchez *lib. 7. de matr. disp. 31. n. 20.* Tolet. *lib. 4. cap. 18.* Azor. *tom. 1. lib. 13. c. 14. quæst. 14.* Ergo peccare mortaliter non potest intentionem habens retrocedendi, quia ea intentio deterior esse non potest ipso facto. Ex alia parte susceptio ordinis sub ea intentione retrocedendi, non est ab Ecclesia speciali interdicta, nec iure naturali videtur saltem sub graui culpa interdici, vtpote quæ non est grauiter Ecclesiæ damnosa. Quod secùs procedit in Nouitio Religionem assumente: nam esto, absque graui culpa possit Religionem deserere; si tamen, cùm ingreditur, intentionem habeat eam deserendi, grauiter peccat: quia Religionem decipit in re graui, eius alimenta suscipiens; secreta, institutúmque agnoscens, quæ nullatenus ipsi permitterentur, nisi sub animo, & intentione probandi, & si placuerit, perseuerandi. Atque ita docent Nauarr. *c. 25. n. 108.* Sanchez *lib. 7. c. 31. n. 16.* Coninch. *disp. 20. dub. 10. n. 104.* Laym. *tract. 9. c. 7. circa finem.*

Dixi, *si absque causa.* Nam, stante causa legitima, excusabitur etiam à culpa veniali recessus ab Odinibus, vti dixerunt Tolet. Azor. Sanchez, Layman. *locis allegatis*, & consequenter etiam excusabitur susceptio ordinis sub ea intentione. Quis enim dicet, peccatum committere Vniuersitatis Rectorem, qui, vt iurisdictionem exerceat, quam aliàs exercere non potest, prima tonsura insignitur; tametsi animum habeat postmodum deposito officio ad nuptias transeundi?

10. Quod ad secundam qualitatem ordinandorum attinet, quæ est de scientia, & doctrina: primò, statutum erat *in c. vlt. de temporibus ordinat. in 6.* ne vllus illiteratus ad Ordines admitteretur. Concilium autem Trident. *sess. 23. c. 4. de reformat.* illiteratum esse censet ad primam tonsuram suscipiendam, qui fidei rudimenta ignorat; vel legere, & scribere nescit. Quapropter prima tonsura initiandus fidei rudimenta tenere debet; item legere, & scribere, saltem in vernacula lingua, vt docuit Azor. 1. *part. lib. 6. c. 6. q. 2.* Barbos. *alleg. 11. n. 5.*

11. Pro minoribus Ordinibus intellectum linguæ Latinæ expostulat Concil. *sess. 23. c. 11. de reformat.* ibi: *Minores Ordines iis, qui saltem linguam Latinam intelligant per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo videbitur.* Quæ verba expendens Menoch. *de arbit. casu 425. num. 57. & seqq.* intelligit arbitrio Episcopi commissum esse, vt Ordines conferat ei, qui, etsi linguam Latinam non intelligit; est tamen bonæ indolis, & pro ætate docilis: quia illiteratus dici non debet, qui pro ætate didicit; quíque ostendit pro tempore proficere posse, vti tradidit Turrecremat. *in c. Illiteratos 56. dist.* & Germinian. *ibi*, & Innocent. *in c. Cùm in cunctis de electione*, & Rebuff. *in tract. de pacific. possessor. n. 201.* vbi ex Alexand. *in annotat. ad Bart.* refert illud simile, scholasticum magni ingenij non esse à doctoratu repellendum, etiam ante quinquennium, cùm spes est, quòd ediscet. Menochium sequitur Barbosa *allegat. 11. n. 6.* Cæterùm, hæc sententia omninò displicet: aduersatur enim verbis Concilij, & communi Doctorum sententiæ: illa enim verba, *nisi aliud Episcopo videbitur*, non ad qualitatem scientiæ referenda sunt, sed ad temporum interstitia. Concedo namque illiteratum non esse, qui pro ætate didicit, & spes est, quòd ediscet. At Concilium iuxta communem omnium sensum non solùm postulauit pro minoribus Ordinibus, ne ordinandus illiteratus esset, sed insuper, vt litteratura Latinæ linguæ polleret, aliàs nulla specialis scientia, & doctrina pro minoribus Ordinibus, imò pro subdiaconatu, & diaconatu necessaria esset, quàm pro prima tonsura.

12. Pro subdiaconatu, & diaconatu præter linguam Latinam exigit Concilium *cap. 13.* ordinandum institutum esse iis, quæ ad officium peragendum necessaria sunt: censebitur autem sufficienter instructus, si voluntatem habeat Rubricas Breuiarij, & Missalis legendi: ex illis enim facile discere poterit, qualiter recitare Officium canonicum debeat, qualitérque munus suscepti Ordinis peragere. Quapropter, etsi ante subdiaconatum susceptum nesciat modum, & ritum recitandi, non obinde ineptus est ad Ordinis susceptionem, vt ex praxi recepta colligitur, vt tradit Vasq. *disp. 246. c. 6. n. 53.* Coninch. *disp. 20. dub. 10. n. 103.*

13. Tandem pro presbyteratus Ordine exigit Concilium *sess. 23. c. 14.* vltra supradicta, vt ordinandus diligenti examine præcedenti idoneus comprobetur; tum ad docendum populum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem; tum ad Sacramenta ministranda. Cæterùm, cùm nullus Sacerdos administrare sacramentum possit, nisi ab Ordinario approbetur, vti statuit Concil. *sess. 23. cap. 15.* efficitur sanè, scientiam requisitam pro sacerdotio suscipiendo non esse eam scientiam, quæ ad ministrandum sacramentum confessionis requiritur, vti docuit Vasq. *disp. 246. cap. 6. num. 53.* Coninch. *disp. 20. dub. 10. numer. 103.* Layman. *tract. 9. cap. 7. num. 2.* sed esse eam scientiam, quæ ad ministranda Sacramenta Baptismi, & Eucharistiæ requiritur: quia hæc sunt sacramenta, quæ communiter à Sacerdotibus simplicibus solent ministrari; vel saltem eam scientiam, quæ ad ministranda sacramenta in genere requisita est, tametsi non habeatur ea scientia, quæ requisita est pro sacramentorum ex officio administratione.

14. Pro supradictorum intelligentia duplex est enodanda difficultas. Prima, an Episcopo competat, Religiosos examinare de sufficientia doctrinæ ad Ordines suscipiendos. Videtur enim, id nõ competere Episcopo, sed Religionis Prælatis, qui litteras commẽdatitias concedunt. Primò, quia Eugen. IV. id expressè Minoribus concessit, vti refertur in Comp. Mendicãt. *tit. Ordines sacri*, §. 10. quod priuilegium, vtpote Religioni concessum, non videtur clausula generali, *Non obstantibus*, qua Concil. Trident. vtitur, reuocatum. Secundò, Trident. esto, ordinan lorum examen Episcopo committat *sess. 23. cap. 7.* eam commissionem ad Religiosos non extendit; aliàs competeret Episcopo ætatem, mores, & genus Religiosorum inuestigare, & publicè in Ecclesia proponere, sicuti de reliquis ordinandis *ibidem* cauetur. Et licèt *cap. 12.* expressè dixerit: *Regulares quoque, nec in minore ætate, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur, priuilegiis quibuscunque quoad hoc penitus exclusis*, intelligi potest de examine mediis Prælatis Religionis faciendo, non de examine ab ipsis Episcopis immediatè præstando. Tertiò, *sess. 23. cap. 8.* decernit Concilium, neminem esse ordinandum, cuius probitas, ac mores Ordinarij sui testimonio non comprobentur: & *sess. 14. cap. 2.* statuit, ne titularis Episcopus aliquem ordinet siue eius Ordinarij licentia: Ordinarius autem Religiosorum non est Episcopus, sed Religiosus Prælatus: ergo ipsi, & non Episcopo competit suorum subditorum approbatio.

15. Cæterùm omninò dicendum est, Episcopo competere Religiosorum examen quoad scientiam, & doctrinam, *iuxta dictum cap. 12.* Trident. vbi sublatis omnibus priuilegiis cauetur, neminem, etiam regularem ordinari posse sine diligenti Episcopi examine: quod solùm de doctrinę examine intelligi debet. Examen autem à Prælatis Religiosorum factum non potest dici factum ab Episcopo, cùm non fuerit nomine ipsius factum, vel ab ipso postmodum approbatum. Quoad genus verò, ætatem, & mores, non Episcopis, sed Prælatis Religiosorum competit inuestigatio, & approbatio ex dicto cap. 8. & communi consuetudine. Atque ita tradit Vasquez *t. 3. in 3. p. disput. 246. de Ordine, cap. 6. nu. 55.* Villalobos *tract. 11. de Ordine, difficult. 14. in fine.* Rodrig. *tom. 1. qq. regular. quæst. 24. art. 7.* Monent tamen Rodrig. & Villalob, expedire, vt Episcopi, approbatione Religiosorum à suis Prælatis facta contenti sint, Si enim cuiusdam examinatoris sæcularis approbationi fidũt, efficaciùs fidere debebãt Religiosorum Prælatis. Religiosi verò Societatis IESV, qui à Præposito generali, cuiúlve delegatis, quales sunt Prouinciales, licentiam obtinent ad Ordines suscipiendos, non debent ab Episcopis examinari de cantu, officiis, & cæremoniis ecclesiasticis, ac aliis in aliis ordinandis requisitis, ex concess. Greg. XIII. 22. Septemb. 1582. Quod priuilegium aliis Religionibus non communicatur. Verùm esto, hoc ita sit, nostri Religiosi subire examen doctrinæ non recusant, vt benè aduertit Vasquez *disput. 246. cap. 6. num. 57.*

16. Secunda difficultas est, an eadem scientia, & doctrina, quæ in sæcularibus requiritur ad Ordines suscipiendos, requisita sit in Religiosis? Ratio difficultatis est: quia Trident. æquè pro omnibus ordinandis expostulat linguam Latinam intelligere, si Ordines minores suscepturi sunt; si verò subdiaconatum, vt litteris sint instructi; si presbyteratum, vt sciant docere populum necessaria ad salutem, & sacramenta ministrare. Quo ergo fundamento Religiosi ab hac obligatione eximi possunt, præcipuè cùm Concilium *sess. 23. cap. 12.* statuerit, neminem ordinari siue diligenti Episcopi examine?

17. Nihilominùs verius existimo, minorem scientiam linguæ Latinæ in Religioso, quàm in sæculari Clerico expostulandam esse: quia ratione vitæ communis, quam profitetur, eum defectum supplet, tum puritate, tum prudentia ibidem acquisitatum aliorum doctrina, monitis, & correctione, tum Prælatorum cura, & diligentia, ne vllum errorem committat, & cõmissus emẽdetur, quæ in sæculari Clerico non procedũt. Atque ita docent Abbas *cap. In cunctis de elect. numer. 3.* Innocent. *ibi, num. 1. &* 7. Geminiani, *cap. fin. de temporibus Ordinat. in 6.* D. Thom *in 4. dist. 24. quæst. 1. art. 3.* Sotus *distinct. 25. qu. 1. art. 4. concl. 3.* Rodrig. *tom. 1. qq. regular. quæst. 24. art. 7.* Miranda *in Manuali Prælatorum, tom. 3. qu. 8. art. 7. vers. Secundo dico.* Henriquez *lib. 10. de Ordine, cap. 16. in fine.* Villalobos *tract. 21. de irregular. difficult. 34. numer. 5.* Sed, quæ scientia sufficiat, arbitrio prudentis relinquitur: illud certum, aliqualiter linguam Latinam intelligere debere. Henriquez verò, Rodrig. Mirand. Villalobos & alij ab ipsis relati credũt, Religioso sufficere, vt omnibus Ordinibus, etiam presbyteratu, ordinetur, si sacramẽta, eorúmque materias, & formas agnoscat, & rectè legere Latinè sciat, tametsi linguæ Latinæ parum intelligat. Fauétque text. in cap. *Nullus Episcopus de temp. Ordinat. lib. 6.* vbi infanti, & illiterato prohibetur Episcopus primam tonsuram conferre, nisi Religionem intraret. Ergo Religionem intranti concedi permittitur. Et fortè hæc spectans Glossa *in*

cap. *Legi epistolam. verbo, Instructus, 16. quæst. 1.* agens de requisitis ad Ordines, dixit: *Sufficit Monacho, quod tantùm bonus sit, licèt sit illiteratus,* & Dominic. Sotus *in 4. distinct. 25. art. vlt. pag. 60.* inquit: *Quando Religiosi, qui curam animarum non habent, ordinantur, non requiritur, alia scientia, quàm vt mysterium Sacramenti intelligant.*

18. Quæ dicta sunt de diminuta Religiosorum scientia pro ordinibus suscipiendis requisita, extendit Villalobos *tract. 21. de irregularit. difficult. 34. n. 6.* ad Cantores, Canonicos, & Rationarios Ecclesiarum cathedralium ex consuetudine recepta. Sed cerrè non sunt habenæ laxandæ. Proh dolor? plures Ecclesiæ illiteratis abundant, & minus docti, seu potiùs insipientes pinguiores præbendas obtinent, quod in contemptum status ecclesiastici non leuiter cedit.

PVNCTVM IX.

De qualitate ordinandorum, quoad vitæ necessaria.

1. *Quid in hac re sit iure statutum.*
2. *Titulus beneficij, vel patrimonij pro minoribus Ordinibus non exigitur.*
3. *Exigitur pro omnibus Ordinibus sacris, in iis, qui professi non sunt. Excipe Societatis Religiosos.*
4. *Si sub diaconatu absque beneficio, vel patrimonio sis insignitus, non potes absque eo titulo ad superiores Ordines ascendere.*
5. *Esto, aliqui censeant, ex Episcopi dispensatione aliquem posse absque prædicto titulo ordinari in sacris, rectiùs alij negant.*

1. CVm non deceat eos (inquit Concil. Trident. *sess. 21. c. 2. de reformat.*) qui diuino ministerio adscripti sunt cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere, vti habetur cap. *Diaconi sunt 93. dist.* statutum est in Concilio Chalcedonensi relato in cap. *Neminem 70. dist.* & in Concil. Placent. relato in cap. *Sanctorum eadem dist.* irritam esse ordinationem illius, qui sine Ecclesia, hoc est, beneficio, aut loco illius, patrimonio, ordinatur. At Alexand: III. *in cap. Episcopus. de præbendis,* & specialiter Innocent. III. in cap. *Cum secundùm Apostolum. eodem tit.* benignius agentes supradictam pœnam sustulerunt statuentes, vt si quem Episcopus sine certo titulo pro vitæ necessariis ordinaret, tandiu ei necessaria subministret, donec in aliqua Ecclesia ei conuenientia stipendia militiæ clericalis assiguet, nisi talis ordinatus de sua, vel paterna hæreditate subsidium vitæ possit habere. Quam legem explicans Bonifac. VIII. *in cap. Si Episcopus. de præbend. in 6.* definiuit, vt si Episcopus, cui commissum est subditos alterius diœcesis ordinare, non signatis ordinandis, aliquem sine titulo ad vitæ necessaria ordinauerit, teneatur sustentationem ordinato subministrare. Si verò potestas commissa fuit signatis ordinandis, & inter eos aliquis caret titulo, Episcopus designans, & potestatem concedens obligationem subit ordinatum sustentandi. Verùm, quia compertum fuit complures plerisque in locis ad sacros ordines nullo ferè delectu admitti, qui variis artibus, aut fallaciis confingũt se beneficium ecclesiasticum, aut etiam idoneas facultates obtinere, statuit Trid. *sess. 21. cap. 2. de reformat.* nequis deinceps Clericus sæcularis, quamuis alias sit idoneus moribus, scientia, & ætate, ad sacros ordines promoueatur, nisi priùs legitimè constet, eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiet, pacificè possidere. Id verò beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quòd ad illius beneficij titulum sit promotus neque ea resignatio admittatur, nisi constito, quòd aliunde viuere commodè possis; & aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium verò, vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus iudicauerit assumẽdos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum, eo quoque priùs perspecto patrimonium illud, vel pensionem verè ab eis obtineri, taliáque esse, quæ eis ad vitam sustentandam satis sint. Atque illa deinceps sine licentia Episcopi alienari, aut extingui vel remitti nullatenus possunt donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliude habeant, vnde viuere possint, antiquorum Canonum pœnas super his innouando.

2. Pro supradictorum explicatione aduerte, titulum beneficij, vel patrimonij non esse pro minoribus ordinibus expostulatum, sed solùm pro sacris, scilicet, subdiaconatu, diaconatu, & presbyteratu. Constat ex vsu, & praxi recepta, & colligitur ex cap. *Tuis.* cap. *Episcopus.* cap. *Cùm secundùm de præbẽdis.* & cap. *Si Episcopus eodem tit. in 6.* & ex Trident. ibi. *ad sacros ordines.* Neque deest ratio: quia ab Ordinibus minoribus potest ordinatus retrocedere vxorem ducens, cap. 1. *de Clerico cõiugato:* secùs ab Ordinibus sacris. Atque ita docent Nauar. *lib. 1. consil. 14. de tempor. ordinat. num. 1.* Nicol. Garcia *2. p. de benefic. cap. 5. numer. 4.* Stephan. Dauila *3. p. de censur. disp. 5. dub. 3. circa finem.* Aloysius Riccius *praxi, resolut. 271. num. 3.* Augustus Barbosa *2. p. de potest. Episc. alleg. 19. numer. 3.* & alij apud ipsos.

3. Prædictus tamen titulus beneficij, vel patrimonij pro omnibus ordinandis in sacris exigitur, nisi Religiosi sint. Religiosis enim professis loco beneficij voluntaria paupertas succedit, quæ Regum diuitiis præstat, vt benè notauit Henriq. *lib. 10. cap. 17. §. 3.* & ex illo Aug. Barbos. *dicta 2. p. de potest. Episc. alleg. 19. n. 4.* Vasq. *disp. 246. c. 6. in fin.* Notanter dixi, *professis:* nam Religiosi non professi, cuiuscunque Ordinis sint, nequeunt ad sacros Ordines promoueri absque titulo beneficij, vel patrimonij ex declaratione Pij V. in sua Bulla, quæ incipit, *Romanus Pontifex:* edita ann. 1568. pridie Idus Octobris, quam refert Praxis noua epitcopalis *1. p. cap. 1. de conferend. ordinibus num. 43.* Quæque Constitutio locum habet etiam in nulliter professis, quia verè professi non sunt ex Rotæ decisione relata à Garcia *2. p. cap. 5. num. 11. & 12.* & docuit Riccius *in praxi fori ecclesiast. resolut. 270. numer. 2.* Barbosa *dicta alleg. 19. numer. 5.* Bonac. *disp. 8. de Sacram. quæst. vnic. p. 5. num. 19.* & alij apud ipsos. Ab huius Constitutionis decreto exempti sunt Religiosi Societatis Iesv, vota biennij emittentes, qui, licèt professi non sint; sunt tamen verè Religiosi, ideóque eorum paupertas, quæ ex parte eorum perpetua est, locum beneficij, vel patrimonij obtinet, sicuti si essent professi, vt definit Gregorius XIII. in sua Bulla, *Ascendente. 8.* Kalendas Iunij, anno 1584. & Gregorius XIV. in Bulla, quæ incipit, *Ecclesia catholica.* anno 1591. & tradunt Praxis noua episcop. *1. p. cap. 1. n. 44.* Henriq. *lib. 10. de Ordine, cap. 17. §. 3.* Garcia *2. p. de benef. c. 5. n. 13.* Vasquez *disp. 246. de Ordine, cap. 6. in fin.* Barbos. *allegat. 19. n. 7.*

4. Verùm, si subdiaconatu insignitus sis absque patrimonio vel beneficio, vel illud casu amittas, non obinde potes ad superiores Ordines ascendere; sed necessariò teneris quærere beneficium, vel patrimonium, aliàs grauiter peccabis, vti docent Suar. *tom. 5. de censur. disp. 31. sect. 1. n. 39.* Barbosa *de potest. Episc. alleg. 20. n. 22.* Henriq. *lib. 13. cap. 37. n. 2.* Auila *3. part. de censur. disp. 5. dub. 3.* Garcia *2. p. de benefic. cap. 5. num. 122.* Propterea quòd Concil. Trident. & reliqui textus indefinitè prohibent ascensum ad sacros Ordines absque beneficio, vel patrimonio: & ratio prohibitionis non cessat ex eo, quòd subdiaconatus susceptus sit: quippe indecentia, quòd aliquis Ecclesiasticus cogatur medicare, vel victum turpi quæstu quærere, efficaciùs procedit in Diacono, & Presbytero, quàm in Subdiacono, Concedunt tamen Henriq. & Auila *locis citatis*, posse tecum Episcopum dispensare, si sine titulo ordinatus fuisti subdiaconatu, vt ad superiores Ordines ascendas, si illis susceptis speras honestiùs acquisituras sustentationem, quam in subdiaconatu permanens acquirere non poteris, nisi mendicando, vel aliquod vile officium exercendo: quia hæc est causa sufficiens, vt dispensatio concedatur.

5. Aliqui verò Doctores non infimæ notæ, nempe, Cordub. *in sum. quæst. 36.* Henriq. *lib. 10. cap. 17. ad finem,* & *lib. 13. cap. 37. §. 2.* & *lib. 14. cap. 5. n. 3.* Vega *1. part. sum. c. 57. casu 1.* Gonzalez *super reg. 8. Cancell. glos. 4. n. 36.* Auila *de censur. 3. part. disp. 5. dub. 5. in fine,* affirmant, posse aliquando Episcopum dispensare, vt quis absque beneficio, vel patrimonio Ordinibus sacris initietur, si sit vir insignis litteris, & doctrina, cui meritò præsumi non potest defuturum beneficium, vel præbendam. Hæc enim spes, ita proximè certa loco beneficij haberi potest. Sed rectiùs negant hanc potestatem Episcopo Bonac. Salzedo *praxi c. 18. n. 7.* Genuens. *c. 8. n. 2.* Petr. de Ledesm. *de Sacram. Ordin. c. 7. ante vlt. conclus.* Rodrig. *2. t. c. 15. n. 15.* Et fauet declaratio sanctæ Congregationis relata à Garcia *2. p. de benefic. c. 5. num. 129.* Et colligitur ex Trident. vniuersaliter prohibente, ne quis Clericus sæcularis, quamuis alias sit idoneus moribus, scientia, & ætate, sacris initietur absque beneficio, vel patrimonio.

PVNCTVM X.

De qualitate beneficij requisita ad Ordines.

1. *Beneficium debet esse sufficiens ad congruam sustentationem.*
2. *Ex beneficio, & patrimonio sufficientia tituli coalescere potest.*
3. *Redditus beneficij debent esse certi, & à proprio labore independentes.*
4. *Beneficium debet esse perpetuum.*
5. *Ad titulum coadutoriæ præcisè ordinari non potes, neque ad titulum seminarij,*
6. *Benè ad titulum beneficij, cuius fructus percipere debus Presbyter factus.*
7. *Debes actu possidere beneficium.*
8. *Et pacificè possidere.*
9. *Nequis prædictum beneficium resignare absolutè, nisi mentione facta te fuisse ad illius titulum ordinatum.*
10. *Item nec sub pensione, quidquid alij contrà sentiant.*
11. *Quid in permutatione dicendum.*

12. *Non vacat tibi beneficium, si contra Trident. formam resignaueris.*
13. *Nequis fructus prædicti beneficij hypothecare, aut obligare.*

1. BEneficium, quod pro titulo ad Ordines requisitum est, debet esse sufficiens ad honestè Clericum sustentandum. Quale autem sufficiens censeri debeat, arbitrio Episcopi remittitur, argumento legis 1. *de iure deliberandi*, cap. *De causis de offic. deleg.* & tradit Henriquez *lib.* 10. *c.*17.§.3. Garcia 2.*p.de benef.c.*5. *n.*112. vbi *n.*115. alios referens affirmat, beneficium, cuius redditus quinquaginta, vel triginta scuta attingunt, sufficere pro titulo ad Ordines: quia non est spectanda qualitas ordinandi, sed illius sustentatio. Cæterum, etsi qualitas singularis ordinandi spectanda non sit: at certè spectanda est qualitas status clericalis assumpti, ad cuius honestam sustentationem non videtur sufficiens illa diminutæ quantitatis assignatio: ponderandum enim est verbum, *honestè*, quod Concilium non sine causa addidit: indicat enim non cuicunque sustentationi beneficium sufficere debere; sed sustentationi congruæ, decoræ, commodæ, competenti, seu honestæ, vt benè notauit Barbosa 2. *p. de potest. Episc. alleg.* 19. *n.*9. & 10. Quare crederem, nullius beneficij, vel patrimonij redditus sufficientes esse, nisi valorem centum scutorum attingerent. Et colligi potest ex Tridentino assignante centum pro Rectoris congrua.

2. Contingere autem potest, vt beneficij, vel patrimonij redditus seorsim sumpti insufficientes sint ad congruam sustentationem: at simul sumpti sufficiant, & eo casu promoueri ad Ordines poteris: quia moraliter censeri debes, tam beneficium, quàm patrimonium sufficiens habere, non per se, & diuisim: sed, quatenus cum alio coniungitur, & ex vtroque integra sustentatio coalescit. Sic Zerola 1. *p. verbo, Dimissoria,* §.5. *dub.*2. Genuens. *in praxi Neapolitana, c.* 81. *n.* 2. Quaranta *in summ. Bullar. verb. Ordo vers. Circa* 2. Vgolin. *de potest. Episc. c.*16. §.3. *in fine,* & §.8. *n.*2. Barbosa *allegat.*19. *n.*14. Bonac. *disp. 8 de Sacram. q. vn. p.*5. *n.*19.

3. Redditus autem beneficij congruæ sustentationi sufficienter debent esse certi, & independentes à proprio labore, & industria, aliàs cogi poteris mendicare, vt benè tradit Marc. Anton. Gen. *in praxi, dicto c.*81. *n.*2. Quare ex pitantiis, aliisque emolumentis, quæ exercitio suorum ordinum haberi possunt, sufficiens titulus non coalescit: quia ea emolumenta non computantur, vt redditus certi, vti docuit Garcia 2. *part. c.* 5. *n.*115. Addens supradictam resolutionem procedere, etiamsi Episcopus se obliget supplere, quidquid defuerit, & etiamsi ex industria, & honesto officio Musicæ, vel Grammaticæ possit sustentari. Et meritò: quia hæc cessare poterunt infirmitate superueniente. Quod adeò verum est, vt etiamsi beneficium curam animarum habeat annexam, & illius fructus insufficientes sint ad congruam sustentationem, neque habeas, vnde suppleas, non teneris intra annum ordinari, sed potiùs debeas illud beneficium dimittere, vti docuit sacra Congregatio relata à Barbosa *in remiss. Concil. sess.*21. *c.*2.

4. Quapropter beneficium, ad cuius titulum initiari debes, debet esse perpetuum, vti colligitur ex Trident. *sess.*21. *cap.*2. prohibente, ne alienari possit, & notauit Bonac. *disp.* 7. *qu. vn. p.*1. *n.*40. ideóque ad titulum vicariæ temporalis, & capellaniarum amouibilium ordinari nequis, quia potes remoueri, & cessare titulus. Non enim ex eo, quod ad ipsarum titulum ordinatus sis, obligatur successor te, in supradicta vicaria, vel capellania conseruare, aliàs qualitas, & natura capellaniæ, & vicariæ temporalis mutaretur: siquidem ratione Ordinis assumpti perpetua redderetur. Atque ita docent Henriq. *lib.* 10. *de Ordine, cap.*16. §. 3. Barbosa *allegat.* 19. *num.*25. tametsi contrà teneant Salzedo ad Bernard. Diaz. *c.* 18. *nu.* 8. Flamin. *de resignat. lib.*2. *quæst.*6. *n.*2. Gonzalez *in reg. Cancellar. gloss.*5. §.3. *n.*42. eò quòd prouisus de vicaria temporali, seu capellania amouibili, nunquam de facto ab eis remouetur, nisi alia prouisione concessa, vti docuit Flamin. *q.*4. *n.*86. & Praxis nouæ episcopi, 1. *p. c.*1. *n.*45. *in fine.* Sed immeritò hæc obligatio patrono imponitur.

5. Neque item ad titulum præcisæ coadiutoriæ cum futura successione poteris ordinari: quia non est beneficium; sed spes beneficij, & incerta, cùm possit proprietarius superuiuere. Si tamen simul cum iure successionis aliqua portio competens & sufficiens tibi assignetur, optimè poteris ad illius titulum ordinari, sicuti ad titulum pensionis. Sic Nauarr. *de orat. c.*20. *num.*8. Salzedo ad Bernard. Diaz *cap.*18. *num.* 7. Moneta *de opione, cap.*4. *quæst.*8. *num,*169. Acosta de Andrade *ad Bullam, qu.*77. Gonzal. *gloss.*5. §.9. *num.* 6. Garcia *de benefic.* 2. *p. cap.* 5. *num.* 132. Barbosa *allegat.* 19. *num.* 23. Neque ad titulum seminarij poteris ordinari, nisi fortè tibi assignentur aliqui fructus in perpetuum pro seruitio, vt ex sacra Congregatione decisum refert Barbosa *in remissionib. ad distinct. cap.* 2. *sess.* 21. & pluribus firmat 2. *p. de potest. Episc. alleg.* 19. *numer.*31.

6. Ad titulum autem beneficij, cuius fructus percipere non potes, nisi Presbyter factus, benè poteris ordinari: quia ea conditio non impedit tituli sufficientiam, & perpetuitatem, vt ex sacra Congregat. decisum docet Garcia 2. *p. de benefic. cap.*5. *n.*110. Franc. Leo *in thesauro fori ecclesiast. c.*39. *num.*22. Barbosa 2. *part. de potest. Episc. alleg.*19. *n.*19.

7. Deinde beneficium, ad cuius titulum ordinaris, debes actu possidere, nec sufficit illius spes certa, vti colligitur manifestè ex Trident. *dicta sess.* 21. *cap.* 2. Quare non sufficit, te esse nominatum, vel præsentatum, postulatum, seu electum: quia quousque possideas non diceris beneficium habere, vti tradunt Salzedo *cap.*18. *num.*6. Garcia *cap.*5. *num.* 130. Barbosa *alleg.*19. *num.* 28. tametsi ad titulum beneficij quærendi affirment Maiol. *de irregularit. lib.* 4. *cap.*15. *num.* 3. Sayr. *de censur. lib.*4. *cap.*14. *num.*19. Et fauet Glossa *in cap. Oleum. in medio,* 61. *dist.* te promoueri posse. Sed non video, qua ratione hæc sententia sustineri possit, stante Tridentini decisione.

8. Præterea requiritur, vt beneficium non solùm possideas, sed pacificè possideas, vti dixit Trident. *dicto c.* 2. aliàs non habes certum titulum. Quare, si lis mota sit, siue de iure, siue de facto, super beneficium, vel omnes eius fructus, durante ea lite non poteris promouere, ex Glossa *in c. Cùm essa* 35. *de elect. in 6. verbo, Pacifica,* & *in Clement. Gratia, verbo, Pacificè, de rescript.* & notauit plures referens Barbosa *allegat.* 19. *à n.*15. Notanter dixi, *si lis mota sit super beneficium, vel omnes eius fructus.* nam ex eo, quòd moueatur circa aliquam partem fructuum, si tamen pars, quæ superest, sufficiens sit ad sustentationem congruam, beneficium litigiosum censeri non debet, vti ex Glossa *locis allegatis,* & ex Rebuffo *de pacifico possessore, nu.* 168. notauit Barbosa *allegat.*19. *n.*21. Item, contingere potest, litem moueri, non super beneficium, sed super illius possessionem: & tunc existimat. Rebuff. *dicto tractatu de pacifico possessore, n.*166. Menoch. *de arbitrar. casu* 202. *n.*18. Flamin. *de resignat. lib.*2. *qu.*3. *num.*52. & alij relati à Barbosa *num.* 19. beneficium non esse censendum litigiosum; sed pacificè possessum, atque adeò ad illius titulum te initiari posse. Sed rectiùs Barbosa *dicta alleg.*19. *numer.* 20. credit, ad prædictum titulum te ordinari non posse, eò quòd decisionem iudicij possessorij iudicium petitorium semper imitetur, iuxta cap. *Significauerunt de testibus,* & præcipuè quia Trident. exigit beneficium pacificè possideri: quod non de proprietate beneficij, sed de ipsa beneficij possessione videtur per verbum illud, *pacificè* intelligendum.

9. Porrò beneficium prædictum, ad cuius titulum ordinatus fuisti, nequis resignare, nisi facta mentione, quòd ad illius titulum fuisti ordinatus: neque ea resignatio admittenda est, nisi constito, quòd aliunde commodè viuere potes: & aliter facta resignatio nulla est. Quare duplex conditio ad resignationem beneficij prædicti exigitur. Prima, quòd mentionem facias, te ad illius titulum fuisse promotum. Secunda, quòd constet, te aliunde habere, vnde commodè sustentari possis. Quarum qualibet deficiente, corruit resignatio.

10. Hinc oritur difficultas, an possis prædictum beneficium resignare sub pensione sufficiente ad tui sustentationem, nulla facta mentione, quòd fueris ad illius titulum promotus? Videris non posse: quia illa non est plena beneficij resignatio, cùm fructus illius reseruet. Et quamuis vera resignatio sit, intentioni Concilij, quæ est, ne mendicare cogaris, plenè satisfacis, ob quas rationes firmat hanc sententiam Nauarr. *cons.* 4. *de renuntiat. in noua edit.* Flamin. *de resignat. lib.* 2. *qu.*6. *n.* 41. Rodrig. 2. *t. sum. cap.*15. *n.*12. Sed contrarium verius existimo, eò quòd prædicta mentio fuerit expostulata pro forma resignationis, qua deficiente corruit actus. Neque intentioni Concilij est plenè satisfactum: postulauit namque dictam mentionem, non solùm, vt constaret, te habere sufficientia bona, vnde viuere posses: quia, si id tantùm intenderet in beneficij resignatione, non opus erat exigere fieri mentionem, te ad illius titulum fuisse promotum; sed solùm cauere, ne admitteretur resignatio, nisi constito, quòd habeas, vnde commodè viuere possis. Cùm ergo Concilium, vltra hanc conditionem, mentionem prædictam expostulauit manifestè conuincitur, aliam intentionem habere, quàm vt sufficientia bona ad sustentationem habeas. Intentio ergo Concilij fuit, vt admittens resignationem beneficij, ad cuius titulum fuisti promotus, loco prædicti beneficij pensionem, vel alia bona, ex quibus sustentari debes, subrogaret, & vincularet cum eisdem qualitatibus, & conditionibus, ac erat beneficium vinculatum. Cui intentioni non satisfacis, nisi in resignatione mentionem prædictam facias. Teneris ergo illam facere, aliàs nulla erit resignatio. Atque ita tradit Garcia 2. *p. de benef. c.*5. *n.*215. Addito ad Nauarr. *in dicto cons.* 4. Vgolin. *de potestate Episc. c.*26. §. 8. *n.*4. Barbosa *allegat.*19. *n.*42.

11. Maior difficultas est, an locum habeat prædicta Concilij decisio in permutatione. Et mihi videtur affirmatiuè respondendum: quia permutatio est beneficij habiti resignatio, & alterius acquisitio. Si igitur Concilium prohibet resignationes, nisi facta prædicta mentione, consequenter prohibet permutatio

mutationem fieri: quia sub resignatione permutatio continetur, vti docet Rebuff. *super reg. de infirmis resignantib. glos.* 4. *num.* 1. & 3. Et præterea beneficium in permutatione subrogatum, cùm ad illius titulum non sis promotus, non erit vinculatum, sicuti erat beneficium, ad cuius titulum promotus fuisti. Debes ergo ob hanc causam prædictam facere mentionem. Atque ita docent Stephan. Gratian. *discept. forens. c.* 159. *n.* 3. Gonzalez *regul.* 8. *Cancellar. glos.* 5. §. 10. *à n.* 43. Garcia 2. *p. de benef. cap.* 5. *num.* 218. Barbosa *allegat.* 19. *num.* 43. Quapropter maximè dubito de decisione sacræ Congregationis, relata à Gratiano, & Barbosa *suprà*; & *in remiss. Concil.* in qua affirmatur, permutantem beneficium, nulla facta mentione, quòd ad illius titulum promotus fuerit, tutum esse in conscientia, si beneficium obtentum fuerit omninò æquiualens priori.

12. Quòd si beneficium resignaueris, non facta mentione, te ad illius titulum fuisse ordinatum, cùm resignatio nulla fuerit, non vacat tibi beneficium: quia nullibi hæc vacatio cauta est, vti tradit Zabellos *in commun. opin. quæst.* 561. *n.* 22. Gonzal. *in reg. Cancellar. glos.* 5. §. 10. *num.* 36. Barbosa *allegat.* 19. *à num.* 34. Quod intelligendum est casu, quo habeas, vnde viuere possis: quia tunc non censeris ita grauiter delinquere. At, si carens sustentatione resignationem feceris, & sic fuerit ab Ordinario admissa, beneficium tibi vacat, & prouidendum est à Pontifice, vel à Superioribus Ordinarij admittentis resignationem, iuxta Constitutionem 42. Pij V. datam 6. Idus Augusti 1567. Ordinarius autem prædictam resignationem admittens suspenditur à collatione beneficiorum, & tibi alimenta præstare debet, vti constat ex dicta Constitutione Pij V. & expressiùs ex Constitutione eiusdem Pontificis incipiente, *Quanta Ecclesiæ Dei.* Data Kalendis Aprilis, anno 1568. & est 58. in ordine Bullarij. Atque ita tradunt ex sacra Congregatione decisum, Flamin. *lib. 2. de resignat. q. 6. n.* 41. & 42. Garcia 2. *p. cap.* 5. *n.* 228. Qui aduertunt, in Curia Romana non admitti resignationes, nisi sub clausula, quòd aliunde habeat resignans ex quo viuere possit.

13. Porrò non solùm beneficium, ad cuius titulum promotus fuisti, nequis resignare, nisi sub duplici prædicta conditione; sed neque fructus illius hypothecare, aut obligare: quia prohibitus alienare, & hypothecare, & obligare prohibetur: quia est virtualis quædam alienatio, argumento legis vlt. *Cod. de reb. alienand.* Quinimò nec in subsidium aliorum bonorum in causam iudicari prædicti fructus, si egeas, capi possint: quia non obligaris soluere, nisi quatenus de congrua sustentatione tibi supereſt, argumento leg. *Miles ff. de re iudicata*, & pluribus firmat Barbosa *alleg.* 19. *numer.* 48. & 49.

PVNCTVM XI.

De qualitate patrimonij, seu Pensionis, pro necessaria sustentatione ordinandorum requisita.

1. *Qui possint ad titulum beneficij, vel patrimonij ordinari.*
2. *Aliqui affirmant, filium, cuius parentes diuites sunt posse ordinari. Rectiùs alij negant.*
3. *Potest filius patrem constringere, vt patrimonium ad Ordines designet.*
4. *Prædicta donatio filio facta reuocari à patre non potest.*
5. *Negant plures, computandam esse in legitimam.*
6. *Rectiùs alij affirmant.*
7. *Satisfit oppositis rationibus.*
8. *In bonis immobilibus patrimonium constitui debet.*
9. *Census redimibilis sufficit.*
10. *Nequis prædicta bona absque Episcopi licentia alienare, nisi habeas, vnde commodè sustentari possis.*
11. *Aliter facta alienatio nulla est.*
12. *Satisfit contrariis.*
13. *Si aliunde habeas, ex quo honestè sustentari possis, poteris, nulla licentia Episcopi requisita, alienare prædicta bona, ex communi sententia.*
14. *An, si accepisti patrimonium sub conditione retrodonandi, tenearis retrodonare. Proponuntur varia sententia.*
15. *Quid tenendum.*
16. *Grauiter peccas, si suscipias patrimonium sub conditione reprobata à Concilio.*
17. *Bona patrimonialia non sunt bona ecclesiastica, tametsi gaudeant priuilegio fori.*

1. AD titulum patrimonij, seu pensionis, nemo ordinari, nisi Episcopus iudicauerit, necessitati, vel vtilitati Ecclesiæ, eius ordinationē expedire; & constito, patrimonium seu pensionem, verè ab ordinando possideri, vti dixit Trident. *sess.* 23. *c.* 2. *de reformat. in fine.*

2. Hinc oritur difficultas, an filius, cuius parentes sunt diuites, possit sacris initiari ex eo tantùm, quòd legitimam abundantem expectet? Affirmat Surdus *de aliment. tit.* 7. *quæst.* 17. *n.* 2. Mouetur: quia filio congrua sustentatio deficere non potest, cùm ius habeat ex bonis paternis congruam sustentationem percipiendi. Etenim bona patris quodammodo sunt filij: ob quam causam censetur filius dives, si patrem diuitem habeat, vt tradit Alexander. *in leg. Suis ff. de lib. & posth.* Alciat. *ibi, n.* 10. Glossa *leg.* 2. *Cod. Qui ætate. lib.* 10. & §. *Hæc autem. & § Necessarij. Instit. de hæred. qualit.* Sed rectiùs Flamin. *lib. 2. de resignat. q. 6. n.* 28. Vgolin. *de potest. Episc. c.* 26. §. 9. *n.* 3. Augustus Barbosa *de potest. Episc. allegat.* 19. *n.* 60. Garcia 2. *part. de benefic. c.* 5. *n.* 91. negant, prædictum filium in sacris promoueri posse. Quia Concilium non solùm expostulat, vt ordinandus congruam sustentationem habeat; sed quòd illam habeat ex propriis. At viuente patre non ex propriis, sed ex alienis competit filio sustentatio. Non igitur fit satis Concilij decreto. Neque verum est, proprie loquendo bona patris esse filij; neque filium diuitem esse ex eo, quòd pater dives sit: sed solùm fictione iuris: Concilium autem postulat patrimonium, & pensionem, non fictè, sed verè ab ordinando obtineri. Ergo non sufficit illa patris expectatiua.

3. Poterit tamen filius, qui sacris initiari intendit, constringere patrem diuitem, vt patrimonium designet ad ordines suscipiendos. Si enim pro matrimonio carnali suscipiendo obligare potest patrem, vt in dotis recompensationem constituat donationem. leg. fi. *de dotis promissione*, cur non pro statu sacerdotali suscipiendo, qui est spirituale matrimonium? cùm ex matrimonio carnali ad spirituale argumentari liceat. cap. *Inter corporalia. de trans. lat. Prælat.* leg. *Sancimus. Cod. de sacrosanctis Ecclesiis.* Atque ita tradunt Sanch. *lib. 4. de matrim. disp. 26. sub n.* 7. Marc. Anton. Genuens. *in practicabilis ecclesiast. q.* 624. Barbosa *alleg.* 19. *n.* 63. Gutier. *lib. 2. practic. qq. quæst.* 65 *n.* 8. Auendaño *responso* 17. *n.* 3.

4. Donationem autem sic filio factam non poterit pater reuocare, eò quòd reuocatio cederet, tum in præiudicium status clericalis, tum in iniuriam Episcopi, qui sub conditione donationis firmæ, & perpetuæ ordines contulit, aliàs non collaturus. Quinimò, si ex causa suspendi ordines pater filium meliorare, non posset meliorationem reuocare, vti decidit leg. 17. Tauri, quæ nunc est lex 1. *tit. 6. lib. 5. nouæ compilat.* & tradunt ibi Matienzo *gloss. 9. n.* 8. Azeuedo *leg.* 10. *n.* 3. 1. *tit.* 6. *lib. 5. nouæ recopilat.* Cifuentes *dicta leg.* 17. *num.* 1. Tellæ, *n.* 81. Auendaño *respons.* 17. *in fine.* Couarr. *cap.* Raynald. *de testam.* §. 2. *n.* 7. Barbosa *dicta alleg.* 19. *n.* 61. & 62. Gutierr. *dicta. q.* 65. *n.* 9. Garcia *cap. 5. n.* 156.

5. Sed, an prædicta donatio filio facta pro suscipiendis ordinibus computari debeat in legitimam, grauis est inter Doctores controuersia. Negant Anton. Gomez *leg. 29. Tauri, n.* 21. vbi Tello *n.* 16. & Valescus & Auend. *glos.* 3. *num.* 8. Duenas *reg. 222. nu.* 3. Azeuedo *leg.* 10. *n.* 29. & 30. *tit. 6. lib. 5. compilat. nouæ* Matienzo *leg. 3. glos. 2. nu. 14. tit.* 8. *eodem lib.* 5. Ceuallos *com. opin. q.* 682. Stephan. Gratian. *discept. at. forens. c.* 159. *à n.* 51. & aliis pluribus relatis, Barbos. *alleg. 19. n.* 99. Mouetur primò: quia hæc donatio non est necessaria. Non enim, inquit Matienzo *suprà n.* 8. astringitur pater ad patrimonium filio constituendum pro ordinibus suscipiendis; sed liber est in illius designatione. Ergo, cùm patrimonium designat, non in legitimam necessariam computare debet; sed in melioratione tertij, & quinti, quam suis descendentibus præstare potest. Secundò, vt prædicta bona in legitimam computarentur, deberet filius posse de illis liberè disponere, vt docuit Cravet. *cons. 136. incipiente, De anno.* At de prædictis bonis nequit filius disponere: quinimò prohibitus est ea vendere, & alienare: ergo in legitimam computari non debent. Tertiò, & præcipuè, bona prædicta filio cōcessa sunt pro alimentis necessariis: at ea, quæ sic conceduntur, vtpote concessa ex causa necessaria, non computantur in legitimam, vti tradunt Gama *decis.* 140. *n.* 3. & *decis.* 164. & *decis.* 130. *n.* 13. Surdus *de aliment. tit.* 8. *q.* 57. *n.* 2. & *tit.* 9. *q.* 34. *in pr.* Molin. *de iustit. tract. 2. disp.* 308. Valascus *tit. 1. allegat. 59. n.* 10. Quartò, donata ob causam, ob quam efficiuntur castrense, vel quasi castrense peculium, in legitimam non imputantur, arg. leg. *Si filius. C. Familiæ erciscundæ leg. 5. tit. 15. part. 6. leg. 3. tit. 4. part.* 5. & pluribus exemplis exornat Matienzo *lib. 3. tit.* 8. *lib. 5. nouæ recopilat. glos. 2. à n.* 3. & 11. Sed bona collata ad ordines in titulum patrimonij efficiuntur quasi castrensia: siquidem gaudent priuilegiis bonorum ecclesiasticorum, vt multis relatis tradit Azeuedo *leg.* 10. *tit. 6. lib. 5. recopilat. n.* 30. Ergo, &c. Quintò, expensæ factæ pro doctorando filio, in legitimam non veniunt, sicuti docent Rebuffus. *de priuileg. scholar. priuileg. 55. n.* 3. Valascus *de partit. cap.* 13. *num.* 175. Perez *leg.* 8. *tit. 2. lib. 1. ordinam.* & *tit. 7. lib. 5. pag.* 208. Neque item veniunt, quæ conceduntur pro ingredienda militia, vti resoluunt idem Valascus *d. cap.* 13. *n.* 60. & 61. & plures alij relati à Flores de Menad. ad Gam. *decis.* 140. *in princ.* Neque, quæ dantur ad consequendam dignita-

tem,

tem, vt tradit Rebuff. *de priuileg.scholar. priuileg.55. numer.1.* Neque denique, quæ pro consequendo beneficio ecclesiastico conceduntur,vt docet Gutierr. *lib.2. qq. pract. quæst.65. n.10.* Marc. Anton. Genuens. *in practicab. ecclesiast. q. 657.* ergo à fortiori concessa pro susciipiendis Ordinibus in legitimam imputari non debent.

6. Cæterùm patrimonium à parte filio concessum pro susciipiendis Ordinibus computandum esse in legitimam, verius est,prout docent Couarr. *c. Raynaldus de testament. §. 2. n.7.* Salzedo *cap.18.n.16.*Menoch.*de succeſſ.creat.lib.3. §.22. limit. 17.n.44.*Gutierr.*lib.2.pract.qq q.65. num.7.* Molin. *de iustit.t. 1.tract.2. disp.238.& 241.* Garcia *2. p. de benefic. cap.5. n.159.* Vgolin.*de potest.Episc.cap.28.§.9.in fine.* Cenedo *collect.33. ad decret. num.3.* & alij apud ipsos. Ratio ea est : quia patrimonium pro susciipiendis Ordinibus designatum in consecutione Ordinum non consumitur;sed permanet pro congrua ordinandi sustentatione,cum aptitudine, vt ad hæredes transmittatur,imò vt vendatur,& alienetur habita aliunde competenti sustentatione:sed bona concessa à parte filio,quæ transmissibilia sunt ad hæredes,quæque per se alienabilia sunt ,in legitimam imputantur,vti decidit lex, *Omni modo.§. Imputari.C. de inofficioso testamento.* Ergo hæc bona computanda sunt in legitimam.

7. Neque oppositæ rationes vrgent. Ad primum nego donationem patrimonij ad Ordines necessariam non esse , patrémque cogi non posse ad prædictum patrimonium designandum:sicut enim cogi potest, vt patrimonium designet , filio, vel filiæ , vt matrimonium celebret , vel vt Monasterium ingrediatur,ex doctrina Bart.& Baldi *in leg.1.§.Si parens.ff. Si quis à parente fuerit manumissus.* sic cogi potest, vt patrimonium designet ad Ordines susciipiendos : & sicut designata in dotem matrimonij carnalis , & spiritualis religionis, testatur Bart.& Bald.computari in legitimam *ex leg.Quoniam nouella. Cod.de inofficioso testam.* eodem modo patrimonium ad Ordines computari debet.Adde,esto,designatio patrimonij ad Ordines susciipiendos necessaria non fuerit parenti , neque ad illam faciendam vlla ratione cogi possit : at semel facta , cùm fiat ob causam necessariam,scilicet, ob suppeditanda alimenta,ad quæ legitima designatur,necessariò in legitimam imputari debet. Ad secundum concedo , patrimonium donatione, aut venditione alienari non posse ; sed non obinde infertur, non esse in legitimam imputandum : sufficit enim, quòd successione alienari possit. Nam eo ipso , quòd sit ad hæredes transmissibile, in legitimam venit , *ex dicta leg.Omni modo §. Imputari* ibi : *Vel certa pecunia ad eius hæredes perueniat.* & tradit ex communi sententia Menchaca *de succeſſ.creat. §.30. n.205.* Deinde nego patrimonium donatione , aut venditione alienari non posse : potest vtique per se, & absolutè alienari ; tametsi per accidens,& ad tempus,scilicet,quousque ordinandus habeat aliunde,ex quo sustentetur,alienabile non sit. Ad tertium admitto,concessa pro causa necessaria alimentorum computanda non esse in legitimam , si actu consumantur : secus verò , si concedantur , vt firma persistant , & ex illorum redditibus,& fructibus alimenta proueniant:tunc enim computari debent illa bona in legitimam;esto,fructus,& redditus non computentur. Ad quartum negari potest, patrimonium effici ecclesiasticum,priuilegiisque bonorum ecclesiasticorum gaudere,vti negant Couarr.aliis relatis, *lib.1. variar.cap.4.n. 4.*Menchaca *de succeſſ.creat.§.22.num.44.*Admisso tamen,bonorum ecclesiasticorum priuilegiis gaudere,dicendum est,ad-hæc computari in legitimam : quia non per se,sed ex accidenti,& ad tempus illis priuilegiis gaudet. Ad quintum concedo non imputari in legitimam omnia illa,quæ in prædicto argumento referuntur:quia non conceduntur in causam necessariam,nec remanent beneficio, vel officio obtento:secus est in patrimonio ad Ordines,quod in causam necessariam alimentorum conceditur , & consecutione Ordinum non extinguitur.

8. Porrò,patrimonium debere esse constitutum in bonis immobilibus , firmant communiter Doctores. Nauarr. *conſ.34. de temporib.ordin.*Vgolin.*de potest. Episcopi, cap.26. §. 10. n.1.* Aloysius Riccius *in praxi fori ecclesiast. decis.315. in 1. edit.* & *reſolut.273.in 2.*Azor.*2.tom.instit.moral.lib.3.c.4.q.7.* Barbosa *alleg.19.n.55.*Etenim constitutum in re mobili facilè extingui, & consumi potest:quo consumpto, cogitur ordinatus mendicare.Vt ergo hoc vitetur periculum,in re immobili,perpetua, & fructifera constitui debet.

9. Hinc oritur quæstio , an census redimibilis sufficiat ad legitimum tibi patrimonium constituendum ? Ratio difficultatis est,quia redimi potest : qua redemptione facta, consumi potest census , interim dum non se offert occasio denuò censum constituendi. Atque adeò hoc patrimonium insufficiens esse,sentire videtur Vgolinus *de potestate Episcopi,cap.26.§.10. num.2.*& *§.12.num.3.*Bonac.*disp.8.de Sacram.quæst.vnica,p.5. num.32.* Sed dicendum est , supradictum censum sufficere ad patrimonium : cautione tamen adhibita,vt,si redemptio fiat, deponatur pecunia ex Iudicis decreto apud idoneas personas, vt iterum census constituatur : si enim hoc est sufficiens pro constitutione vinculi,& maioratus perpetui,vti tradit Molina *de Hispan.primogen. lib.2. cap.10. n.6.* cur non sufficiet pro titulo ad ordines requisito?Illa enim cautione periculum extinctionis vitatur. Et licèt illo tempore , dum pecunia deposita est,nec se offert occasio censum constituendi,non possit ordinatus ex ea alimenta susciipere , non obinde censendus est insufficiens titulus esse census constitutus : quia illud tempus, moraliter loquendo,breue esse solet, ac proinde in considerationem non venit , ideóque reputatur census perpetuus, ac si redemptio non contigisset. Atque ita docet , plures referens, Nicol.Garcia *2.p.de benefic.c.5.n.95.* Flamin.Paris. *lib.2.de resignat.quæst.6.n.15.*

10. Rursus prædicta bona , ad cuius titulum promotus es, nequis absque licentia Episcopi alienare, extinguere , aut remittere , donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sis adeptus vel aliunde habeas, vnde viuere possis, vt expresè tradit Concil.*dicta sess.cap.2.in fine.*Quare post subsecutam ordinationem nequis patrimonium vendere:quia esto,pretium loco rei venditæ succedat, negari non potest, venditione rem alienari,remitti,& extingui.Deinde pretium, vtpote res mobilis, facilè consumitur.Non igitur potest integrè loco patrimonij immobilis subrogari.Atque ita docuit Barbosa *alleg. 19. n.78.* Neque potes prædictum patrimonium permutare : quia permutatio est quædam alienatio,vt multis comprobant , Tiraquellus *de retractu lignag.§.1.gloss.14.numer.30.* Caldas Pereira *de empt. cap. 8. numer.26.* & 27. & docent in præsenti Stephanus Gratianus *discept.for.cap.159.num.3.* Garcia *1. part.de benefic.cap.5.numer.216.*Bonac.*disp.8.de Sacram.quæst.vn.p.5. numer.41.*Barbosa *alleg. 19. numer.78.* Neque potes hypothecare, aut obligare, quia obligatio, & hypotheca est quam rei hypothecatæ,& obligatæ alienatio, remissio, & extinctio, vti ex leg.vlt.*Cod.de rebus alienis non alienand.*comprobat Pinel. *in leg.1.Cod.de bonis maternis,part.3. numer.19.* Barbosa *in leg. 1.ff.Soluto matrim part.3.num.39.*Rebel. *de obligat. iustit. 2.p. lib.6. quæst.3. n. 15.* & tradit de hac hypotheca Aloys. Riccius *in decis.Curiæ Neapolitanæ, decis.212. part.2.* August. Barbosa *d.allegat.19. num.85.* vbi *numer 80.& seqq.* extendit,& benè, hanc prohibitionem, vt procedat in transactione , diuisione, datione in solutum : quia hæc omnia alienationes reputantur.

11. Quod si absque Episcopi licentia patrimonium vendas, permutes,obliges,aut aliquomodo alienes,antequàm habeas, vnde viuere possis , nulla est talis alienatio , vt colligitur ex Trident.prohibente prædictam alienationem sub verbo, *nullatenus*,quod tollit potentiam alienandi,& reddit actum nullũ ex Glossa *in Clem.1.verbo, Nullatenus,de sequestrat. possess.* & *in Auth.Si qua mulier.verbo, Nullatenus C.ad Senatus. cõsult.Velleianũ*,& *ex verbo,Non possit.*quod etiá inducit nullitatem , vtpote quod omnem potentiam ad actum refert , teste Bart.*leg.Cum lex.num.9.& 7.ff.de fideiussorib.*Iason.*leg.Frater à fratre.num.44.vers.Tertia difficultas.ff. de condict. indeb.*& pluribus aliis exornat Sanch.*lib.6.de matrim.disput.38. n.20.* & tradunt in præsenti Nauarr. *consil. 17. alias 21. de temporib. ordinat.* Flamin. *lib.2.de resignat.quæst.5.num.1.&35.* Barbosa *alleg.19. num.77.* Sanch. *lib.6. de matrim. disput.31.numer.7. in fine.* Auila *3.p. disput.5. dub. 5.concl.2.* Garcia pluribus relatis *2.p.cap.5. num.177.*Mol. *de restit. tract.2. disput. 238. ad finem.*

12. Contrarium huius doctrinæ defendunt Suarez *t. 5. de censur.disput.31 sect.1.num.38.*Petr.de Ledesm. *de Sacram. Ordinis cap.7.concl.6. difficult.1.* existimantes, validam esse alienationem patrimonij factam absque licentia Episcopi ab eo, qui non habet aliunde , ex quo sustentari possit , quia Concilium(inquit)solùm hanc alienationem prohibuit ; sed factam non irritauit : sicuti fecit in alienatione beneficij , quam sine licentia Episcopi factam irritam esse decreuit. Cùm ergo in alienatione patrimonij , & pensionis hoc decretum irritans non addiderit,indicasse videtur,validam fore, si de facto fiat. Sed hæc parui momenti sunt , vt à communi sententia recedamus.Nam esto , Concilium in alienatione patrimonij , & pensionis non apposuerit expresè clausulam irritantem ; apposuit tamen illam virtualiter sub illo aduerbio , *Nullatenus* iuncto verbo *posse* , quod omnem potentiam tollit, & actum contrà factum irritat,& annullat.

13. Verùm , si beneficium sufficiens obtineas , vel aliunde habeas,vnde commodè viuas,poteris patrimonium , vel pensionem alienare ? Aliqui existimant , ad hanc alienationem tibi opus esse Episcopi licentia, ne illa verba sine Episcopi licentia apposita à Concilio superflua sint. Quippe licentia Episcopi exigi non potest , cùm cares victu necessario : quia tunc concedi non debet:ergo solùm potest exigi , quando victus necessarius tibi supperit : quia tunc , & non aliter, est licentia concedenda. Et ita tradunt Quintana Duenas *ecclesiast.lib.3.n.72.*Cenedo *pract.& canon.qq.lib.1. q.11.*Vgolin.*de potest.Episc.c.26.§.13.n.4.* Campanil. *in diuersorio iuris canon. rub.8.cap.vlt.n.9.*Augustt. Barbos.*alleg.19. num. 90.* Sed communior , veriórque sententia est , tibi opus non esse licentia Episcopi, vt tradunt Flamin.Parisius *lib.2.de resignat.quæst.6. num.16.*

*num.16.*Ceual.*commun.quæst.527.num.8.& quæst.561.num. 22. & 30.*Garcia *2.p.de benefic.cap.5.num.* 186. Stephan. Gratian. *discept.forens.cap.159.num.*14. Azor.*2.p.inst.mor.lib.3.cap.4.q.3.* Etenim Concil. solùm tibi prohibet alienationem patrimonij,vel pensionis,donec habeas beneficium sufficiens,vel vnde commodè viuas. Ergo obtento beneficio sufficienti , vel aliàs congrua sustentatione , cessat alienationis prohibitio. Dictio enim illa,*donec*,est limitatiua temporis, vt tradit Cardinal. *in Clem.2.§.1.de ætate,& qualit.* Chassan. *in consuet. Burgundiæ, rub,6.§.6.num.*8.Menoch.*consc.151.num.49.& cons.186.num.1.* Bertach.*de claus.instrum.cl.15.glos.4.num.1.verb.Donec*,ac proinde limitare debet prohibitionem alienationis, ne vltrà procedat,quàm quousque beneficium sufficiens habeas , vel vnde commodè viuas. Neque ratio in contrarium vrget. Verba enim illa:*sine licentia Episcopi*,necessaria sunt;quia , vt benè aduertit Garcia *2.p.de benefic.cap. 5.num.*188. plures casus occurrere possunt,in quibus expediat , alienationem patrimonij fieri, tametsi nec beneficium, nec victum habeas:v. g. si tu , vel tui parentes captiui existerent , expediret in eorum redemptionem patrimonium alienare. Item , si tuus pater, vel frater esset ob delictum puniendus , neque pars cessaret ab accusatione,nisi data pecunia;oporteret in eum finem patrimonium distrahere. Vt ergo in his euentibus alienatio prudenter fiat, cautum est sub decreto irritante, ne fiat absque licentia Episcopi. Qua licentia concessa , Episcopus non obligatur ad re sustentandum : quia in concessione huius licentiæ nullam culpam committit. Secùs esset , si absque vrgenti causa alienationem permitteret : quia eo casu in culpa est. Alienatio autem facta,valida persistit,sicuti notauit Garcia *dicta 2.p. de benefic.cap.5.num.*190. Episcopus potens hanc facultatem , & licentiam concedere, est Episcopus domicilij , vel loci , vbi patrimonium situm est , vel originis , sicuti ad ordines , v docuit Garcia *dicto numer.*190. Anton.Gomez *lib.2.var.c.* 14t *num.*17.

14. Sed,quid,si accepisti patrimonium ad ordines sub pacto, & conditione,vt donanti reddas, vel eo non vtaris , an tenearis hanc conditionem implere , tametsi nec beneficium, neque aliud habeas,vnde viuas? Nauarr.*cap. 27.num.*158. & *cons. 16.de temporib.ordinat.*Henriq. *lib. de excommunicat. cap.* 37. *num.*2. Angulo *leg.de las maioraz.glos.4.num.9. aliàs glos.* 10. *num.*5.Rodrig.*2.tom.sum.cap.15.num.* 2. Tolet. *lib.* 1. *cap.* 48. *vers.* 5. existimant , susceptis ordinibus nec posse,nec valere retrodonationem : tum , quia est in præiudicium Episcopi & Ecclesiæ : tum , quia est à Concilio prædicta retrodonatio sub decreto irritante prohibita. Alij è contra censent,in hoc casu valere retrodonationem , imò te obligatum esse in conscientia retrodonare, posito,quòd admiseris sub ea conditione donationem. Sic Auila 3. *p. de censur. disput.* 5. *dub.* 5. *concl.* 3. Suarez *t.* 5. *de censur. disput.* 31. *sect.* 1. *numer.* 37. multis relatis , Sanchez *lib.* 6. *de matrim. disput.* 32. *numer.* 8. Mouentur : quia illa donatio non fuit absoluta ; sed sub conditione retrodonandi : debes ergo retrodonare , aliàs donatio priùs facta corruit : non enim dominium rei donatæ acquirere potes , nisi pro voluntate donantis. Cùm ergo voluntas donantis non fuerit tibi dominium perpetuum concedere;sed solùm , quousque Ordines recipias,res donata donanti deuoluitur.

15. Cæterùm , tripliciter tibi prædictum patrimonium fictum donari potest. Primò , verbo tenus , absque intentione donandi vel sub pacto , & conditione , ne donatum petas , neve illo vtaris : quod idem est : quia hoc pactum donationem excludit.Secundò,sub intentione donandi ; sed non absolutè ; sed pro limitato tempore , quod non est , propriè donatum ; sed commodatum. Tertiò , si tibi absolutè donetur,ita,vt in tui dominium & potestatem patrimonium transeat , sub onere tamen,& obligatione , vt receptis Ordinibus donanti reddas. Si primo , & secundo modo patrimonium donatum sit,placet mihi secunda sententia,fieri debere, & valere retrodonationem ; imò existimo , ibi non esse retrodonationem cùm nihil fuerit absolutè donatum , sed ad summum accomodatum pro aliquo tempore : quo finito deuolutio fit ad priorem dominum , sicuti notauit Quint. Dueñas*lib.3. eccles.cap.69.* At,si tertio modo facta fuerit donatio , & conditio retrodonandi implenda erat post ordinem susceptum,credo,nullam tibi esse obligationem in conscientia retrodonandi ; sed absque vllo scrupulo posse donatione facta vti. Ratio est:quia ea conditio , vtpote turpis , & contra legem , inualida est , & excluditur à donatione , ac si apposita non esset. Etenim decreto Trident.*sess.21.cap.2.de reformat.* impeditus es patrimonium, ad cuius titulum promoueris , alienare absque licentia Episcopi,donec habeas beneficium sufficiens , vel vnde commodè viuas. Sed illa retrodonatio est perfecta alienatio:ergo ad ipsam nullatenus obligari poteras, sicut benè probat Garcia *2.p.de benefic.cap.5.numer.*163.& *leg. Pactum , qua. Cod. de pactis.* & cap. *Diaconi. 28. dist.* & *cap.Secundò.* 10.*quæst.*1. & facit cap. *Cùm M. Ferrariensis. de constitut.* vbi in irritum reuocatur , quidquid in præiudicium alterius est attentatum.In præsenti autem hæc retrodonatio attentatur in præiudicium Episcopi,& Ordinis clericalis:ergo nullius effectus debet esse , eáque de causa etiam Doctores oppositæ sententiæ concedunt , teste Garcia *2. p. de benefic. cap.5.num.*152.in foro exteriori rescindendam fore retrodonationem in pœnam donatoris intendentis decipere Ecclesiam, & Episcopum.

16. Illud verò omninò est certum , te grauiter peccaturum, tum suscipientem patrimonium sub conditione reprobata à Concilio , tum suscipientem Ordines sub hoc titulo ita dubio.Secus esset,si tibi daretur patrimonium sub obligatione reddendi,cùm beneficium sufficiens fueris adeptus,vel aliunde habeas , vnde viuas : quia eo casu nulla tibi obligatio imponitur iuri aduersa : siquidem beneficio sufficienti adepto , vel constrtua sustentatione aliunde habita , patrimonium alienare potes:& notauit Garcia *dicto c.5.n.*169.Barbos. *alleg.* 20.*n.*31.

17. Ad extremum aduerto , bona patrimonialia , ad quorum titulum ordinatus es,non obinde fieri bona ecclesiastica; tametsi priuilegio fori bonorum ecclesiasticorum gaudeant, aliàs alienari non possent ex sola Episcopi licentia vti , permittitur in Trident. sed necessaria esset solemnitas à iure requisita in alienatione bonorum Ecclesiasticorum , de qua in cap.*Sine exceptione.*52.12.*quæst.*& cap. *Nulli 5. de rebus Ecclesiæ non alienandis.* Gaudent autem priuilegio fori , non quia ecclesiastica sunt ; sed , quia sunt bona personæ ecclesiasticæ. Vide Stephan.Gratianum *disceptat.forens. cap. 159.num.*27. Menoch.*de recuperand.possess.rem.*15.*numer.*21. Ceuallos *commun. quæst.* 527. Cenedo *practic. quæst. lib.* 1. *quæst.* 11. *à numer.*5.

Punctum XII.

Quas pœnas incurrat promouens ad Ordines absque titulo sufficienti , & ipse promotus.

1. *Promouens obligationem suscipit alendi promotum. Excipe, nisi patrem diuitem habeat.*
2. *Si autem præcesserit pactum de non petenda sustentatione, triennio à collatione Ordinum suspenditur.*
3. *Quid de ordinato statutum à iure sit.*
4. *Si absque titulo promotus sis, idque constitit ordinanti , suspensus es.*
5. *Si tu falsis informationibus titulum sufficientem probasti, cùm tamen non haberes,graues Doctores te suspensum esse affirmant.*
6. *Probabilius censeo oppositum.*
7. *Proponitur obiectio ex Trident.*
8. *Fit illi satis.*
9. *Soluuntur fundamenta n.5.addicta.*
10. *Si sub patrimonio accepto sub conditione reddendi ordinatus sis,certius est non incurrere suspensionem.*
11. *Quid dicendum spectata Constitutione Vrbani VIII.*

1. ADuersùs promouentem ad Ordines absque titulo , si in culpa sit , statuitur in cap. *Episcopus.* cap. *Cum secundum Apostolum de præbend.* obligatio prouidendi ordinato de beneficio sufficienti , & interim omnia necessaria subministrandi. Quod aliqui , vt Flamin. *lib.* 2. *de resignat. quæst. 6. numer.* 28. extendunt etiamsi ordinatus patrem habeat diuitem. Sed rectiùs contrarium docuit Barbosa *de potest. Episc. alleg.* 20. *numer.* 4. quia prædictus ordinatus absolutè non eget , cùm iure naturali alimenta à parente debeant ei subministrari , leg. *Cùm oportet.* §. *Cùm autem. Cod. de bonis , quæ liberis.* leg. *Si quis à liberis agnoscendis.* Non igitur bona Ecclesiæ debent ei subministrari, quæ solùm in subsidium pauperum , & egenorum conceduntur , iuxta textum in cap. *Clericos.* 1. *quæst.* 2. & cap. vlt. 16. *quæst.* 1.

2. Si tamen sic promotus cum promouente conuenerit, ipsum post susceptos Ordines non molestaturum super beneficio,& alimentis debitis,à collatione Ordinum triennio suspenditur,cap.pennlt.*de simonia.*

3. De ordinato autem absque beneficio , vel patrimonio sufficiente , statutum fuerat in cap. *Neminem* cap.*Sanctorum.* 70.*dist.* irritam fore ordinationem : quod intelligendum est quoad exercitium. Postmodum verò Innocent. III. in cap. *Cùm secundùm Apostolum. de præbendis* , inquit:*Licèt prædecessores nostri ordinationes eorum, qui sine certo titulo promouentur : in iniuriam ordinantium irritas esse voluerint,& inanes; nos tamen benignius agere cupientes, tandiu per ordinatores,vel eorum successores prouidere volumus ordinatis,donec per eos ecclesiastica beneficia consequantur.* Idémque habetur in cap. *Si Episcopus.eodem tit.in* 6.Quapropter ex vi prædictorum textuum , si ordinatus manifestat ordinatori,se beneficio vel patrimonio carere;nullam pœnã ordinatus incurrit:quia pœna

Statuta

statuta in cap. *Neminem* & cap. *Sanctorum*. abrogata est dicto cap. *Cùm secundum*. cap. *Si Episcopus*. Cæterùm Trident. *sess.21.c.2.de reformat.* decreuit, occasione plurium, qui variis artibus, ac fallaciis confingunt, se beneficium ecclesiasticum, aut etiam idoneas facultates obtinere, ne quis ad sacros Ordines promoueatur, nisi priùs legitimè constet, eum beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere, vel patrimonium, aut pensionem, quæ ad vitam sustentandam satis sint, priùs perspecto verè ab eo obtineri, antiquorum Canonum pœnas super his innouando.

Deinde ordinatus absque titulo, & paciscens cum ordinatore, vel præsentatore, de non petenda congrua sustentatione sibi debita, suspenditur ab exercitio Ordinis sic suscepti, cap. *Per tuas.3.* cap. penult. *de simonia*. His positis.

4. Gravis est difficultas, an, si promoueris ad sacros Ordines absque beneficio, vel patrimonio sufficienti, secluso prædicto pacto, & conuentione cum ordinatore, vel præsentatore, aliquam pœnam incutras? Et quidem, si constitit ordinanti, te prædicto beneficio, vel patrimonio carere, vel saltem illi non constitit, te pacificè beneficium possidere, vel patrimonium verè obtinere; verius existimo, non solùm obligatum esse ordinatorem tibi de beneficio prouidere, & interim alimenta subministrare ex textu nunquam abrogato in capite, *Cùm secundùm Apostolum, de prabendis*, capite, *Si Episcopus. eodem titulo, in 6.* Sed te ab executione Ordinis suscepti suspensum esse: quia Tridentinum eo casu renouat pœnas antiquorum Canonum: antiqui autem Canones, vt benè notauit Vasquez *de Ordine, disput. 246. cap. 6. circa fin.* non tam censendi sunt Canones in libro Decretalium statuti, quàm illi, qui habentur in decreto, & ob antiquitatem innouatione indigent. Ergo renouat pœnam suspensionis, statutam in cap. *Neminem.* cap. *Sanctorum. 70. dist.* Præterea Concilium non solum pœnam, sed pœnas renouat: vtitur enim numero plurali: *Pœnas* (inquit) *innouando*. ergo non solùm innouat vnam, sed plures pœnas, argum. leg. *Vbi numerus. ff. de testibus.* & leg. *Libertas. §. vlt. ff. de manum. testamento* & c. *Plurativ locutio. de reg. iuris, in 6.* At in dicto c. *Cùm secundum*, &c. *Si Episcopus* non plures, sed vna tantum pœna, & hæc aduersùs ordinatorem tantùm infligitur. Ergo dicendum est, innouari etiam pœnam aduersùs ordinatum statutam in dicto cap. *Neminem.* & cap. *Sanctorum*, Atque ita in hoc casu in quo tam ordinator, quàm ordinatus delinquunt, docent Nauarr. *conf.14. incip. Quæsitum est alias conf.46. incip. An promotus, num.1. & 3. de temporib. ordinat.* Suar. *de censuris, disput.31. sect.1. post num.35.* Campanil. *diuersor. iur. rub. 8. cap.5. numer. 1.* Augustin. Barbosa *de potest. Episc. alleg. 20. num.25.*

5. Verùm, si ordinanti constitit, ob falsam informationem à te factam, te beneficium pacificè possidere, vel patrimonium vere, & realiter obtinere; cum tamen contrarium re ipsa contingat: plures Doctores, etsi Eppiscopum eximant ab obligatione te ordinandi, te tamen in suspensionis pœnam damnant. Sic Suarez *disp.31. sect.1. n.33. & seqq.* Sanchez *lib.6 de matrim. disput.32. n.8. in fine.* Bonac. 8. *de Sacram. qu. vnic. punct.5. n.24.* Paul. Laym. *lib. 5. sum. tract 9. c.10. n.7.* & alij plures apud ipsos. Mouentur: quia in cap. *Neminem* & cap. *Sanctorum*. est imposita pœna suspensionis ordinantis sine titulo. Sed illi textus non sunt reuocati quoad hunc casum per cap. *Cùm secundùm Apostolum. de prabendis*, cap. *Si Episcopus, eodem tit. in 6.* Prædicti enim textus loquuntur casu, quo Episcopus conscius est carentiæ tituli, & ob culpam in tali ordinatione commissam obligatur ordinatum alere; non verò loquuntur, quando falsis probationibus ordinatori persuadetur adesse titulum: cùm tamen nullus sit. Ergo huiusmodi casus remanet dispositioni iuris antiqui, dicti cap. *Neminem.* & cap. *Sanctorum.* quibus ordinato sine titulo suspensionis pœna imponitur. Secundò, affirmat Suarez si sub hac falsa informatione impetres litteras dimissoris ad Ordines, & virtute illarum promoueasimiles, incurre-re suspensionem impositam ordinatis sine dimissoriis: quia illæ dimissoriæ nullæ sunt; quippe sunt subreptitiæ, ex falsa causa obtentæ, aliàs non concedendæ. Tertiò, inquit Suar. sic promotus recipis Ordinem furtiuè: siquidem illum recipis contra voluntatem dantis. Ergo saltem incurris suspensionem impositam in c. *de eo, qui furtiuè Ordinem suscepit.*

6. Cæterùm, in prædicto casu te nullam suspensionem incurrere, tametsi grauissime pecces, probabilius existimo cum Henriq. *lib.13. de excommunicat. cap.37. numer.2.* Auila *3.de censur. disput.5. dub.4. concl.2.* & *dub. 5. concl.1.* Toler. *lib. 1. cap. 48. numer.18.* Sayro *de censur. lib.4. cap. 14. num.16.* Gonzalez *in reg. 8. Cancell. gloss.5. §.10. num. 22.* & 25. Garcia 2.p. *de benefic. cap.5. à n. 22.* Ioann. Gutierr. *pract. 99. lib.2. q.65. num.11.* Cenedo *colleg. 33. ad decret.* Barbos. *de potest. Episcop. alleg. 20. n. 27.* & aliis pluribus ab eisdem relatis, testantibusque à sacra congregatione esse decisum. Ratio est: quia pro prædicto casu nullibi habetur, impositam esse suspensionem, aliámve pœnam. Nam textus in cap. *Neminem*, & cap. *Sanctorum 70. dist.* quibus Doctores oppositum opinantes nituntur, expressè loquuntur, quando ordinatus quis fuit sine titulo, sciente ordinante: siquidem sic promotus suspenditur in iniuriam illius, qui eum ordinauit, vt dicitur in cap. *Decernimus 16. q.7.* Et licet in cap. *Sanctorum*, absolutè dictum sit; ordinationem sine titulo irritam esse habendam: explicandum est iuxta textum præcedentem, scilicet, quando est facta cum consensu, & scientia ordinantis. Quod non leuiter colligitur ex cap. *Cùm secundùm Apostolum de prabendis*, vbi Innocent. III. mentionem fecit illorum antiquorum Canonum; siquidem inquit: *Licet prædecessores nostri ordinationes eorum, qui sine certo titulo promouentur, in iniuriam ordinantium irritas esse voluerint*, &c. Ergo vsque ad Innocent. III. manifestè constat, suspensionem latam in illos, qui sine titulo promouentur, latam esse in iniuriam ordinantium, ac proinde ordinantes scientes fuisse illius defectus. Ergo de prædicto casu nullus textus loquitur. Adde, etsi caput, *Neminem* & cap. *Sanctorum*, suspensionem imponerent omnibus ordinatis sine titulo, siue sciente siue ignorante ordinatore, derogata sunt per textus in cap. *cùm secundum Apostolorum, de prabendis.* & cap. *Si Episcopus, eodem titul. in 6.* vti constat ex illis verbis: *Non autem benignius agere cupientes.*

7. Solùm difficultatem ingerit Trident. *sess. 21. cap. 2. de reform.* quòd vt euiteret fallacias, & deceptiones illorum, qui variis artibus, & fallaciis confingunt beneficium, vel patrimonium habere, decernit, ne quis ad sacros Ordines promoueatur, quin priùs legitimè constet, beneficium ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiat pacificè possidere, vel patrimonium, aut pensionem verè ab eo obtineri, antiquorum Canonum pœnas super his innouando. Ergo innouantur pœnæ latæ aduersùs eos, qui variis artibus, & fallaciis beneficium, vel patrimonium habere confingunt. Sed hæ pœnæ nullæ aliæ sunt, præter suspensionem contentam in cap. *Neminem.* cap. *Sanctorum. 70. dist.* Ergo promotus sub hac fallacia pœnam suspensionis incurrit?

8. Respondeo, Concilium renouare pœnas latas aduersùs illos, qui promouentur, quin legitimè constet, neque perspectum sit, beneficium, vel patrimonium sufficiens habere. Quando autem testibus, etsi falsis, probasti, patrimonium habere sufficiens, iam legitimè constat, verè à te obtineri, ac proinde aduersùs te nullæ pœnæ innouantur: quia nullibi erant latæ. Quòd si initio illius capitis dicatur, plures esse, qui variis artibus, & fallaciis confingunt, se habere beneficium, vel patrimonium; non obinde infertur, aduersùs quencunque confingentem renouare pœnas, si nullæ pœnæ statutæ erant, sed solùm infertur, inde motum esse Concilium ad statuendum, ne vllus deinceps ordinetur sacris, de quo priùs non sit perspectum, verè patrimonium obtinere. Vnde, si quis absque tali examine, & probatione promoueatur, aduersùs illum innouantur pœnæ latæ in cap. *Neminem.* & cap. *Sanctorum.* Adde, etsi sub nomine antiquorum Canonum non tam contenti in libro decretalium, quàm in decreto, veniant, id intelligendum est, quando prædicti Canones in decreto contenti abrogati non sunt. Abrogati namque non sunt censendi innouare, nisi clarè exprimatur: quia non sunt canones, nec leges, cum per abrogationem è canone, & lege cessauerint. Quapropter solùm videtur Concilium innouare pœnam statutam in cap. *Cùm secundùm Apostolum.* aduersùs ordinantem: siquidem maximam vim Concilium facit, ne aliquis sine speciali delectu promoueatur, & quin legitimè constet, & priùs perspiciatur, &c. Quæ omnia ad ordinantem pertinent. Neque obstat, sub nomine plurali pœnas appellasse, cum tamen vnica sit: sæpè enim Textus numero plurali pro singulari vtuntur, iuxta illud: *Et latrones conuiciabantur ei.* cum tamen vnicus solus ei conuiciatus fuerit. Præterea, satis probabile est, in præsenti decreto Trident. non innouare pœnas latas in cap. *Neminem.* & cap. *Sanctorum*, neque in cap. *Cùm secundùm Apostolum*: sed pœnas latas in cap. *Per tuas.* & cap. *Si quis ordinauerit. de simonia*, vbi suspensio absoluta ab Ordine imponitur ordinato: ordinanti verò imponitur suspensio per triennium ab Ordinum collatione. Cùm enim Concilium prohibuerit, ne beneficium resignetur, néve patrimonium, ad cuius titulum qui est promotus, alienetur, & facta prohibitione statim subiungat: *Pœnas antiquorum Canonum super iis innouando.* videtur solùm innouare pœnas latas aduersùs eos. qui beneficium, patrimonium, vel pensionem, ad quorum titulum sunt promoti, alienant, resignant, aut remittunt ex pacto priùs facto cum ordinante,

vel præsentante ad Ordines, nullam ab ipsis sustentationem expostulandi.

9. Ex his solutum est primum fundamentum pro sententia Suarez adductum. Ad secundum fateor, illas dimissorias eo titulo impetratas fore subreptias, ac proinde nullas; sed non obinde incurris suspensionem impositam iis, qui promouentur absque dimissoriis: quia absolutè cum dimissoriis tui Episcopi promoueris, esto, inualidæ sint: oportebat enim, ad hanc suspensionem nullas ab Episcopo dimissorias obtinere: quia negatio omnia excludit. Aliàs, si fictio patrimonij satis est hanc suspensionem incurrendam, eò quòd dimissorias subreptitias reddat, etiam fictio morum, & generis sufficit: siquidem Episcopus, cognita veritate, nullo modo dimissorias concederet. Quapropter ob huiusmodi defectum existimant Auila 3. *part. de censur. disput. 5. ad 3.* & Henriquez *lib. 13. cap. 37. numer. 2.* non contrahi suspensionem impositam promotis absque dimissoriis. Ad tertium nego, ob prædictum, defectum, te recipere Ordinem furtiuè: siquidem es promotus ab Episcopo, qui te agnouit, & ad suscipiendum Ordinem approbauit. Ad furtiuam autem ordinationem requiritur, vt procedat ex ignorantia omnimoda personæ, vt contingeret, si sub nomine alterius te ordinandum intromitteres; cùm tamen nec vocatus, neque approbatus esses.

10. Illud verò longè probabilius est, si patrimonium habeas sufficiens ad victum, acceptum tamen sub onere, & obligatione reddendi donatori, te non contrahere vllam suspensionem: quia dici non potes promotus absque titulo, cùm verè illius patrimonij dominium habeas, sicuti notarunt Tolet. *lib. 1. c. 48. vers. 15.* Garcia 2. *part. de benef. c. 5. n. 161.* Barbos. *alleg. 20. n. 30.* esto, contrà teneant alij relati à Garc. *n. 135.* & Barbos. *suprà*,

11. Ad extremum aduerte, supradicta procedere spectato iure communi, & Tridentino: at spectata constitutione Vrbani VIII. edita 11. Decembr. anno 1604. quæ incipit, *Secretis æternæ prouidentiæ*. Hispani, Lusitani, Galli, Germani, aliique vltramontani promoti in Italia sub falso patrimonio suspensionem Sedi apostolicæ reseruatam incurrunt, vti constat ex dicta Bulla, ibi: *Promoti verò absque litteris dimissoriis recognitis à Nuncio, vel Collectore, vel Vicario Summi Pontificis in vrbe, perpetuæ, suspensionis pœnam, absque spe dispensationi à Sede Apostolica obtinendæ incurrant eo ipso. Insuper promotos huiusmodi, aut etiam eos, qui cum falsis, vel fictis, aut fiduciariis patrimonij tituli scienter se ad huiusmodi Ordines promoueri fecerint non solùm prædictis: verùm etiam maioribus arbitrio nostro, & pro tempore existentis Romani Pontificis afficiendos pœnis*, &c. Et notauit Bonacina *disputatione 8. de Sacramentis, quæstion. vnica, punct. 5. n. 21.*

PVNCTVM XIII.

De temporibus Ordinationum.

1. *Prima tonsura quolibet die, & hora conferri potest Minores quolibet die Dominico, vel festiuo, modò ne sit generalis ordinatio.*
2. *Item, in quatuor temporibus.*
3. *Maiores Ordines quo die.*
4. *Consecratio Episcopi Dominica die.*
5. *Interstitia quæ sint seruanda in Ordinibus minoribus, & ad maiores ascensu.*
6. *Quæ ab Ordine subdiaconatus ad diaconum.*
7. *Item, à diaconatu ad presbyteratum.*
8. *Duo sacri Ordines eodem die nemini, etiam Regulari, conceduntur.*
9. *Quis locus sacris ordinationibus conueniat.*
10. *Graues Doctores censent, priuilegia Religiosorum Prælatis concessa dispensandi in interstitiis, & extra tempora, esse per Tridentinum reuocata.*
11. *Prælati Societatis prædicto priuilegio gaudent, non obstante dispositione Concilij.*
12. *Satisfit contrariis.*
13. *In aliis Religionibus esto, communiter censeant Doctores, reuocata esse priuilegia dispensandi extra tempora, & interstitium, probabile est non esse reuocata.*
14. *Quæ pœna sit imposita promotis, & promouentibus extra tempora, & non seruatis interstitiis.*

1. PRima tonsura quouis anni tempore, qualibet die, hora, & loco conferri potest, vti ex omnium sententia, & consuetudine recepta tradunt Henriq. *lib. 10. c. 12. 1.* Vasq. *disp. 246. c. 5. initio* Barbosa *alleg. 11. n. 19.* Laym. *tr. 9. de Ordine, c. 8. n. 1.* Bonac. *disp. 8. de Sacram. q. vn. p. 6. n. 1.*

2. Minores Ordines quouis die Dominico, vt dicitur in Pontificali Romano, vel quouis die festiuo conferri possunt aliquibus, non multis, ne generalis appareat ordinatio. Habetur c. *De eo de temporib. Ordinat.* & tradunt relati Doctores.

Diem festum intelligit Villalob. *tr. de Sacr. Ord. diff. 13. n. 6.* quem Clerus officio duplici, vel semiduplici celebrat ex quadam declarat. Clem. VIII. facta Ioann. de S. Clemente Archiep. Compostell. Sed rectiùs Viuald. *in Cand. aur. 1. p. tit. de Sacr. n. 35. vers. Tertia concl.* Azor. 2. *p. inst. mor lib. 1. cap. 27. quæst. 19.* Barbos. *de pot. Ep. alleg. 11. num. 18.* existimant sub die festiuo non esse intelligendum, quem Clerus celebrat officio ecclesiastico; sed, quem Clerus, & populus celebrant sub præcepto: quia in communi acceptione dies festus dies feriatus appellatur: secundum quam præsumitur Pontifex locutus. Quinimo Gl. *in c. Sanè, de temp. Ord. verò. Ad sacros.* non quoscunque dies festos, sed solennes credit intelligendos: & Sylvest. *Ordo, n. 6.* præcipuos: sed immeritò, cùm Alexand. III. *in d. c. De eo.* solùm expostulauerit, diem festiuum. Quapropter opus non est, vt dies festus vniuersalis sit: sufficit, si in ea diœcesi vt talis habeatur: quia absolutè est dies festiuus, vt bene, aliis relatis, Barbosa *de pot. Episc. alleg. 11. n. 18.* Præter diem Dominicum, & festiuum, minores Ordines conferri possunt sabbatho quatuor Temporum, & sabbatho ante Dominicam Passionis, sicut & maiores. Item, ex recepta consuetudine feria sexta in vespere, minores conceduntur: quia illa censetur inchoatio generalis ordinationis in sabbatho peragendæ, & conueniens dispositio, vt maiori cum solennitate Ordines maiores sabbatho celebrentur, vti docuit Henriquez *lib. 10. cap. 12. §. 2.* Layman. *tractatu 9. de ordine, cap. 8. num. 1.* Barbosa *allegat. 11. num. 17.* Quinimò feria quarta quatuor Temporum habere Episcopum potestatem confetendi Ordines, ex communi consuetudine, & praxi, testantur Henriquez Layman. Barbosa *loc. alleg.* Emman. Sà *Ordo, num. 13.*

3. Maiores Ordines nisi in sabbatho quatuor Temporum, & sabbatho ante Dominicam Passionis, & Resurrectionis conceduntur, ex textu in cap. *De eo. de temporib. ordinat.* & cap. fin. *75. distinct.* & Trident. *sess. 23. cap. 8.* Quique conferendi sunt tempore Missæ, vt colligitur, tum ex consuetudine, tum ex cap. *Quòd sicut de electione.* Permittitur autem Episcopo, vt ordinationes sabbatho faciendas ad sequentem Dominicam transferat ex causa aliqua rationabili: qualis esset, si ob infirmitatem, vel ob multitudinem ordinandorum sabbatho non potuit Ordines peragere. Debent tamen, tam ipse, quam ordinandus, ieiunium sabbathi præcedentis continuare: ob hanc enim ieiunij continuationem ordinationes factæ die Dominico retrotrahuntur ad sabbathum, & quasi in sabbatho facta reputantur, vti docuit Glossa *in cap. Quod à Patribus 75. dist.* Henriq. *lib. 10. c. 12. num. 2.* Suarez *tom. 5. de censur. disp. 31. sect. 1. n. 41.* Laym. *tract. 9. de Ordine, cap. 8. num. 5.* Villalobos *difficult. 13. num. 1.* Ex quo fit, nullatenus permissum esse Episcopo diaconatus, vel presbyteratus Ordinem concedere die Dominica ei, cui sabbatho antecedenti subdiaconatus Ordinem contulit: quia censeretur duos Ordines sacros eodem die conferre: quod, vt dicemus, prohibitum est: & notauit Laym. *tract. 9. de ordine, c. 8. n. 5.*

4. Pro consecratione Episcopi dies Dominica ex Ecclesiæ consuetudine designata est, vti colligitur ex cap. *Quod die 75. dist.* & tradunt omnes. Solùm est dubium, an, si die Dominica promotus fuisti in Presbyterum; vel, quia priuilegium suscipiendi Ordines extra tempora habuisti; vel quia ieiunium sabbathi antecedentis continuatum est: possis in Episcopum consecrari. Suar. *disput. 31. sect. 1. num. 41.* existimat, id fieri non posse, eò quòd duplici Ordine sacro nequis eo die insigniri. Id ipsum docuit Barbos. *alleg. 1. in fine.* Sed communis sententia, de qua Abbas *in cap. Litteras. de temporib. Ordinat.* Glossa *verbo, Sabbatho in cap. Quod à Patribus 75. dist.* contrarium firmat: quia consecratio Episcopi non reputatur Ordo distinctus à sacerdotio; sed illius perfectio, & complementum, ac proinde non potest comprehendi sub prohibitione cap. *Litteras.* & cap. *Dilectus de temporib. Ordinat.* ne eodem die duo sacri Ordines alicui conferantur.

5. Temporum interualla, seu interstitia constat in Ordinibus minoribus non esse ex necessitate seruanda: sed arbitrio Episcopi remittitur à Trident. *sess. 23. cap. 11.* Quare poterit Episcopus, vel ob consuetudinem receptam, (si fortè adest,) vel ob aliam rationabilem causam, primam tonsuram, & Ordines minores vno die eidem conferre, vti tradunt Henriq. *lib. 10. cap. 11. num. 4.* Barbos. *allegat. 11. numer. 13. & seqq.* Vasq. *disp. 246. cap. 5.* Villalob. *difficult. 12. numer. 1.* Laymann. *tract. 3. cap. 8. numer. 6.* Ab Ordinibus autem minoribus ad maiores ascensus nemini nisi

nisi post annum, permittitur, nisi necessitas, aut ecclesiæ vtilitas iudicio episcopi aliud exposcat. Necessitate autem vel vtilitate ecclesiæ intercueniente, non solùm poterit Episcopus intra annum Ordinem subdiaconatus conferre ei, qui minores Ordines suscepit; sed in eisdem Ordinibus: vt, si vespere ante sabbathum Ordines minores collati sunt, poterit sabbatho subdiaconatum conferre. Quinimò eodem die sabbathi, & minores, & subdiaconatus simul conferri possunt: quia nullus est textus id interdicens. Solùm enim duos ordines sacros eodem die conferre prohibetur: at ordinem sacrum simul cum minoribus conferre, nullibi est prohibitum: quare stante Ecclesiæ necessitate, aut vtilitate, optimè poterit Episcopus dispensare: & sæpè in Hispania factum esse vidi. Atque ita docent Vasquez *disput.246.de Ordine,cap.5.à numer.* 47. Henriq. *lib.* 10. *cap.* 11.*numer.*4. Sà *verbo,Ordo,numer.*17. Layman. *l.5. sum.tract.* 9.*cap.*8. *circa finem.* Villalob. *tract.*11. *de Ordine, difficult.* 12. *numer.*7.

Necessitas Ecclesiæ reputatur esse, quando ordinandus habet beneficium, vel capellam, cui debeat inseruire: non enim obsequium per interpositam personam æquè idoneum ac decens est. Item, quando in Ecclesia, vbi ordinandus habiturus est, desunt idonei Ministri, qui solitis muneribus satisfaciant. Vtilitas verò Ecclesiæ adesse censetur, si ob eam ordinationem præsumitur obsequium Ecclesiæ aptius esse præstandum, vti docent Sorbus *in addit. ad Compend.verb. Ordines sacri,vers. Et quia* Villalobos *tract.*11. *de Ordine,difficult.*12.*numer.*3.Rodrig.*tom.*3.*qq.regular. quæst.* 24. *art.* 7. Annus verò interstitiorum computandus est more ecclesiastico, id est, à ieiunio quatuor Temporum huius præsentis anni vsque ad simile ieiunium anni sequentis, sicuti ex declaratione sacræ Congregationis testantur Farinac. & Barbosa *in Concil.d. sess.*24. *cap.*13. *de reformat.* & tradit Villalobos *tract.*11.*de Ordine, difficult.*12. *num.*6. Quanta *verbo,Ordo.sub finem.*Bonac. *disp.*8.*de Sacram.q. vn.p.*5. *num.*51.

6. Ab Ordine subdiaconatus ad diaconatum nemini, inquit Trident. *sess.* 23. *cap.* 13. permittitur ascendere, si per annum saltem in subdiaconatu versatus non fuerit, nisi aliud Episcopo videatur. Vbi aduerte, pro ascensu ad diaconatum, & dispensationem interstitiorum huius Ordinis, necessitatem, aut vtilitatem ecclesiæ non requiri; sed quamlibet rationabilem causam arbitrio episcopi sufficientem esse, vti notauit Villalobos *difficult.*12.*num.*3.Rodtig.*tom.*3. *qq. regular.q.*24. *art.*24. *in fine.*

7. A diaconatu autem ad presbyteratum non datur ascensus ante annum ministrationis, nisi ob ecclesiæ vtilitatem aliud faciendum episcopo visum fuerit, vti dixit Concilium Tridentinum *sess.* 23.*c.* 14. Quare in hac dispensatione præstanda non sufficit Ecclesiæ vtilitas,sed necessitas adesse debet:& notarunt Villalob.& Rodrig. *suprà.*

8. Duo verò sacri Ordines nemini, etiam Regulari, permittuntur eodem die conferri, non obstantibus quibuscunque priuilegiis,ac indultis,ex cap. *Litteras* cap. *Dilectus de temporibus Ordinat.*& Trident. *sess.*23. *cap.*13. *de reformat.in fine.*& tradunt Doctores omnes.

9. Quoad locum verò,in quo ordines conferendi sunt,inquit Trident.sess.23.cap.8. *Ordinationes sacrorum Ordinum statuit à iure temporibus,ac in cathedrali Ecclesia,vocatis præsentibúsque ad id Ecclesiæ Canonicis publicè celebrentur.Si autem in alio diœcesis loco, præsente Clero loci, dignior, quantum fieri poterit, Ecclesia semper adeatur.* Hæc tamen sub graui culpa non obligant:quia nullum est verbum, quod præceptum indicet:Quapropter non solùm in Ecclesia,sed in capella speciali, & priuata domus solent Episcopi Ordines celebrare, ex text. in cap.*Quando* 75.*dist.* tradit Gloss. *c. fin.eadem dist.* Henriq. *lib.*10.*c.*11.§.8. Barbosa *alleg.*11. *de potest. Episc.n.* 20.Villalob. *difficult.*13.*n.*7.

10. Hucusque locuti sumus, spectato iure communi, superest examinandum, an Regularibus concessa sint aliqua priuilegia, tum ad dispensandum in interstitiis, tum vt extra tempora à iure statuta ordinatio fiat? Plures, grauissimique Doctores affirmant,per Trident.reuocata esse priuilegia,quæ Regularibus erant concessa pro dispensatione interstitiorum,& extra tempora. Sic Prosper August. *in addit. ad Quaranta,verbo,Ordo,prope finem.pag.*395.Aloys. Riccius *in Curia Archiepiscop.Neapolit.decis.*83 August.Barbosa *in remiss. Concil. sess.*23. *cap.* 11. Molfes.*tract.*2.*cap.*1.*num.*56.Bonac. *disp.*8. *de Sacram. quæst. vn. pun.*5. *numer.* Miranda *director. Prælat. tom.* 1. *quæst.* 38. *art.* 7. Farinac. *tom.* 4. *decis.* 184. refert: atque sic decisum esse à sacra Congregatione in hæc verba: *Sacra Cardinalium Congregatio censuit in ordinatione Regularium dispensationem super interstitiis pertinere ad Episcopum ordinantem: debet tamen fieri mentio in litteris dimissorialibus suorum Superiorum petentium ab Episcopo, vt super illis dispensare dignetur, attenta necessitate, vel vtilitate Ecclesiæ, seu Religionis.* Ratio est: quia Trident: *sess.* 23. *cap.* 8. statuit, ordinationes statutis à iure temporibus celebrari, ita vt neque Episcopis permittat extra tempora ordinationes facere: neque aliis, quàm ipsis,concedit facultatem dispensandi in interstitiis, vti videri potest *in dicta.sess.*23. *cap.*11.13. & 14. Sub nomine autem Episcopi nullatenus Prælati regulares veniunt. Neque obstat,quod *in illo cap.* 8. nulla fiat derogatio expressa priuilegiorum Regularium: tacitè enim ea constitutione derogantur: siquidem obseruari non potest nisi prædictis priuilegiis in contrarium derogatis. Præterea *sess.* 25. *cap.* 22. *de Regularibus.* præcipit Trident. hæc omnia, & singula in superioribus decretis contenta obseruari, non obstantibus priuilegiis, &c. Ergo ex vi illius clausulæ omnia priuilegia Tridentino contraria reuocantur. Deinde Gregor. XIII. & Sixtus V. aliique Pontifices Religionum Mendicantium priuilegia confirmarunt; dummodo contraria non essent Trident. ergo tacitè voluerunt contraria Trident. infirmare. Denique Sixtus V. Gregorij XIII. successor Breue expediuit aduersùs malè promotos, quod incipit, *Sanctum & salutare.* in quo tam Regularibus, quam sæcularibus præcepit, sub grauissimis pœnis, ne extra tempora à iure statuta, neque aliter, quàm in Concilio Tridentino præscribitur Ordines suscipiantur. Et in fine subdit clausulam reuocatoriam omnium priuilegiorum,&c,

11. Cæterùm omninò dicendum est, Religiosos Societatis Iesu ex facultate Præpositi Generalis posse extra tempora à iure statuta,& ex facultate Prouincialis, non seruatis interstitiis, ad sacros Ordines promoueri, obligatúmque esse quemlibet Episcopum requisitum, Ordines conferentem, huic dispensationi acquiescere. Sic expressè docuerunt Vasquez *disput.* 246. *cap.* 52. *num.* 50. *in fine.* Henriquez *lib.*10. *cap.*23. *numer.* 4. & *in comment. lite. M.* Rodrig. *t.*3.*qq. regul.q.*23. *art.*5.Villalob. *tract.*11. *de Ordine, difficult.*12.*in fin.*& *diffic.*13.*num.*6. Ratio desumitur ex Bulla Gregor. XIII. quæ incipit, *Pium*, & *vtile.* cuius meminit Compend. priuileg. Societatis, *verbo, Ordo,* §. 3. in ea namque Greg. XIII. intendens, ne Episcopi ob Trident. decreta à nostris obseruationem interstitiorum, & aliorum quæ pro suscipiendis Ordinibus requiruntur, exigerent, inquit: *Nos his incommodis, quantum in nobis est, occurrere volentes, omnibus Episcopis, & aliis Antistitibus præsentibus, & futuris in perpetuum præcipimus, ac interdicimus, ne ab huiusmodi promouendis,qui licentiam à Præposito Generali dictæ Societatis pro tempore existente, vel ab eo delegatis habuerint, quidquam prædictorum requirant, vel exigant: sed ipsos, etiam absque vlla functione in Ordinibus ipsis, interstitiorúmque ad illos suscipiendos obseruatione, aut inquisitione de cantu,officiis,ac cæremoniis ecclesiasticis, & idoneitate, propríj Ordinarij licentia,& aliis in aliis requisitis ad minores,ac etiam extra tempora à iure statuta: tribúsque Dominicis,vel aliis festis diebus, etiam continuis, ad sacros etiam presbyteratus* Ordines *promoueant, ac si illi omnibus requisitis præditi essent. Nos enim illis Ordines omnes prædictos sic suscipiendi,ac prædictis Antistitibus eos ipsis conferendi facultatem tribuimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis,cæterísque contrariis quibuscunque. Præsentis autem gratia communicationem omnibus aliis,etiam qui sua priuilegia cum Societate copiosè participant, participáreque poterant, quomodolibet in futurum fieri omninò prohibemus.*

12. Huic priuilegio obstare non potest declaratio sacræ Congregationis; partim, quia loquitur generaliter de omnibus Regularibus; partim, quia antecessit prædictam concessionem Gregorij nouem annis, teste Paracelso *compend. priuilegior. Mendicant. fol.* 225. & Miranda *dicto tit.* 1. *quæst.* 38. *art.* 7. ac proinde concessionem Gregorij subsequentem limitare non poterat, partim, quia ea declaratio nititur Tridentini dispositioni, qua non obstante Gregorius XIII. Societatis Religiosis prædictum priuilegium concedit. Quare, etsi dictis Concilij decretis priuilegia antecedentia derogent, priuilegium Gregorij subsequens, & conciliaris Constitutionis mentionem faciens non derogat. Neque item obstat motus proprius Sixti V. Nam,vt rectè Rodrig. *t.*3.*qq. regular. q.*23. *art.*5. Illa Constitutio fertur aduersùs eos,qui nimia (vt inquit Sixtus) simplicitate, & imperitia, malitia aut fraude, siue aliàs minùs rectè, vel etiam temerè se ingerunt ad ordinandum extra tempora, vel non seruatis interstitiis. Non igitur procedit aduersùs eos, qui ex priuilegio Sedis apostolicæ ordinantur extra tempora, aut non seruatis interstitiis. Præterea hic motus proprius nullam vim sustinet, vtpote qui reuocatus est per Gregor.XIV. & Clement. VIII. & reductum ad terminos iuris communis, teste Zerola *praxi episcop. 2. t. verbo, Ordo, dub.* 8. Suarez *de censur. disput.* 31. *sect.* 1.

*numer.*42. Toleto aliis relatis, *in addition. lib.*1. *c.*48. Stephano. Dauila 3. *p. de cenſur. diſput.*5. *dub.*7. *in fine.* Verùm, vt omnis dubitatio in hac parte tolleretur, Paulus V. anno 1606. Septembris 4. omnia priuilegia, & gratias à ſuis prædeceſſoribus conceſſas ſpecialiter à Gregor. XIII. motu proprio, & ex certa ſcientia confirmauit, & ſic approbauit: *Necnon priuilegia, facultates, exemptiones, gratias, & indulta à prædictis, & aliis prædeceſſoribus noſtris eidem Societati, & illius pro tempore exiſtenti Præpoſito Generali, & Religioſis principaliter, vel per communicationem conceſſa, qualiacunque illa ſint, ac deſuper confectas Litteras, præſentibus haberi volumus pro expreſſis, & inde ſequuta quæcunque (ſaluis Litteris pia memoriæ Leonis Papæ XI. etiam prædeceſſoris noſtri, ſuper decimis emanatis) apoſtolica authoritate prædicta earundem tenore præſentium, perpetuò approbamus, & confirmamus, ac illis perpetuæ inuiolabilis firmitatis, ac noſtræ, & Sedis apoſtolicæ authoritatis robur adiicimus, eáque omnia, & ſingula innouamus, & denuò concedimus, atque omnes, tam iuris, quam facti defectus, ſi qui forte quomodolibet intercenerint, in eiſdem ſupplemus.* adiecta in fine clauſula derogatoria, *Quoruncunque in contrarium.* Ex qua Bulla liquidò conſtat, priuilegium Superioribus Societatis conceſſum, concedendi extra tempora, & diſpenſandi in interſtitiis, à Gregorio XIII. innouatum eſſe, & denuò conceſſum à Paulo V. tametſi per Sixtum V. eſſet derogatum. Etenim reuocatum erat à Leone XI. priuilegium nobis conceſſum à Gregorio XIII. exemptionis à decimis ſoluendis. Ne ergo à Paulo V. in prædicta Bulla cenſeretur denuò conceſſum, & innouatum, debuit illam exceptionem exprimere. Cùm ergo prædictam exceptionem in nullo alio priuilegio conſtituat, infertur ſanè, cætera omnia innouata, & approbata eſſe, & denuò conceſſa. Quare Epiſcopi, quibus hæc priuilegia manifeſtantur, nequeunt abſque graui culpa noſtros à collatione Ordinum repellere ob non ſeruata interſtitia, &c. quia Gregor. XIII. vtitur verbo præceptiuo, *præcipimus, & interdicimus.*

13. Cæterum Gab. Vaſq. *diſp.*246. *c.*5. *n.*50. *in fine*, & Henriq. *ſum. l.*10. *c.*23. *n.*4. & Man. Rodrig. *tom.*3. *qq. regul. q.*24. *art.*3. Barboſ. Bonac. Mirand. Paracelſus, & alij *ſuperiùs* relati, exiſtimant, aliorum Religionum Prælatis ademptam à Trident. facultatem concedendi extra tempora, & diſpenſandi in interſtitiis ob rationes *ſuperiùs* allatas: & quia Gregor. XIII. huius priuilegij communicationem aliis Religionibus interdixit; nihilominùs ſatis probabile exiſtimo, quod tradit Rodrig. ſibi contrarius *t.*3. *qq. regular. q.*23. *art.*5. Villalob. *tract.*11. *de Ordine, difficult.*12. *in fine*, & *difficult.*13. *n.*6. nempe, Prælatos Religionum vti poſſe facultatibus in hac parte ante Trid. conceſſis, neque per Trid. eſſe derogatas. Etenim, Alexand. IV. conceſſit, quòd Prior Generalis Ordinis S. Hieronymi, & ſinguli Priores eiuſdem Ordinis præſentes, & futuri poſſent eligere quemcunque Epiſcopum catholicum communionem Sedis apoſtolicæ habentem, qui perſonas ſingulorum Monaſteriorum huiuſmodi ad id idoneas ad omnes etiam ſacros, & presbyteratus Ordines, etiam extra tempora à iure ſtatuta tribus diebus Dominicis, ſiue feſtiuis duplicibus ſucceſſiuè promouere poſſit, diœceſanorum licentia ſuper hoc requiſita. Sic refertur in Compend. Mendicant. *tit. Ordines ſacri*, §. *fin.* Item, Eugen. IV. conceſſit, vt ſinguli Monachi præſentes, & futuri S. Benedicti ad id idonei, quos Prior ſui Monaſterij ad hoc elegerit, ſiue nominauerit, ſemel duntaxat anno quolibet omnes etiam ſacros Ordines, vna, & eadem die, etiam extra tempora à iure ſtatuta, à quibuſuis catholicis Antiſtitibus gratiam, & communionem Sedis apoſtolicæ habentibus (cuiuſuis ſuper hoc licentia minimè requiſita) ſuſcipere, dictique Antiſtites eiſdem Monachis Ordines huiuſmodi conferre poſſint. Sic habetur in dicto Compend. Mendicant. *tit. Ordines ſacri*, §. 8. quibus priuilegiis fruuntur Religiones Mendicantes, & aliæ, quæ in priuilegiis Religionum communicant. Hæc ergo priuilegia quoad facultatem concedendi extra tempora, & diſpenſandi in interſtitiis, affirmant Rodrig. & Villalobos *ſuprà*, non eſſe à Concilio derogata; bene tamen quoad facultatem ſuſcipiendi duplicem Ordinem ſacrum eodem die, & ab Epiſcopo in aliena diœceſi abſque licentia proprij. Etenim de hac facultate ſuſcipiendi duplicem Ordinem ſacrum eodem die inquit Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. de reformat. in fine: *Duo ſacri Ordines non eodem die etiam Regularibus, conferantur, priuilegiis, ac indultis quibuſuis conceſſis non obſtantibus.* De facultate autem ſe promouendi ab alieno Epiſcopo inquit Trid. cap. 8. *Quòd ſi quis ab alio, quàm à proprio Epiſcopo promoueri petat, nullatenus id ei, etiá cuiuſuis generalis, aut ſpecialis reſcripti, vel priuilegij prætextu, etiam ſtatutis temporibus permittatur.* Et *ſeſſ.*1. *de reformat. c.*5. ait: *Nulli Epiſcopo liceat, cuiuſuis priuilegij prætextu, pontificalia in alterius diœceſi exercere, niſi de Ordinarij expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas*, ſeu habentes à ſuo Ordinario dimiſſorias, vt benè explicuit Rodrig. *t.*3. *qq. regul. q.*24. *art.*2. Cùm ergo de facultate Religioſis facta concedendi extra tempora, diſpenſandique in interſtitiis, nulla adſit à Concilio derogatio, dicendum eſt in ſuo robore perſiſtere.

Neque verum eſt, per clauſulam illam generalem derogatoriam appoſitam *ſeſſ.*25. *c.*22. *de Regularibus* derogata eſſe omnia priuilegia Regularibus conceſſa, aduerſa Trident. ſtatutis: nam illa derogatio, vtpote odioſa, non ad omnia contenta, & diſpoſita in Trident. ſed ad contenta, & diſpoſita *in illa Trident. ſeſſione* extendi debet: neque eſt vllum fundamentum, ratione cuius debeat extendi ad omnia in Trident. contenta. Nam, ſi Trident. vellet omnia priuilegia Regularium aduerſa Trident. decretis derogare, *in vltimo decreto, ſeſſ.* 25. *de reformat.* prædictam derogationem conſtitueret: quod tamen non præſtitit. Igitur nulla alia priuilegia quàm aduerſa decretis *illius ſeſſionis* 25. illa clauſula derogantur, ac proinde priuilegium concedendi extra tempora, & diſpenſandi in interſtitiis ab Alexand. & Eugenio conceſſum, firmum perſiſtit. Neque ex eo, quòd Gregor. XIII. & & Sixtus V. confirmauerint Religionum priuilegia, quæ Tridentino aduerſa non erant, infertur, derogaſſe aduerſa; ſed ſolùm infertur noluiſſe ea confirmare, & locum opinionibus relinquere, an eſſent reuocata. Minùs obſtat motus proprius Sixti V. qui, vt *ſuperiùs* dictum eſt, fertur contra malè promotos, qui cenſeri non debent promoti ex Sedis apoſtolicæ priuilegiis. Item, ille motus reuocatus eſt, & ad terminos iuris communis redactus. Neque denique obſtat prohibitio facta à Gregorio XIII. ne alij Religioſi aliorum ordinum communicationem in dicto priuilegio ſuſcipiendi ordines extra tempora, & non ſeruatis interſtitiis, communicarent: nam hæc prohibitio ſolùm infert, non poſſe eo priuilegio vti Religioſos aliorum ordinum via communicationis; non tamen impedit, quin eo vti poſſint, ſi aliunde eſt illis conceſſum, vti conceſſum eſt ab Alexand. VI. & Eugenio IV. Neque prædicta prohibitio tollit, quin alij Pontifices ſucceſſores eam communicationem facere poſſint, vti fecit Gregor. XIV. ſicuti probat Rodrig. *t.*1. *qq. regular. q.*55. *art.*17. Adde, eſto, per Trid. reuocata eſſent priuilegia Alexandri VI. & Eugenij IV. at Clementis VIII. ſpeciali conceſſione innouata eſſe cenſentur, teſte Rodrig. *dicto t.*3. *qq. regular. q.*25. *a.*5. *in fine*, & Villalob. *tract.*11. *de Ordine, difficult.*12. *in fine*, & *difficult.*13. *n.*6. & approbat Barboſa *in remiſſionib. Concil. ſeſſ.*23. *cap.*8. Affirmántque Rodrig. & Villalob. non ſolùm in tribus Dominicis, ſed etiam in tribus diebus feſtiuis duplicibus promoueri Religioſum poſſe ob conceſſionem Alexand. VI. & declarationem Clement. VIII. Quod credo probabiliter ſuſtineri poſſe; tametſi veriùs cenſeam, quoties alicui priuilegium abſolutè conceditur, vt extra tempora in tribus Dominicis, vel diebus feſtiuis ordinetur, quin additum fuerit, *duplicibus, vel ſemiduplicibus*, intelligi debere de feſtiuis diebus, qui à Clero, & populo ſub obligatione præcepti celebrantur: quia, vt dixi, dies hi ſecundùm communem hominum acceptionem feſtiui nuncupantur, non illi, quos Clerus officio duplici, vel ſemiduplici honorat.

14. Ad extremum, ſupereſt dicendum, an aliqua pœna impoſita ſit promotis, vel promouentibus extra tempora, vel non ſeruatis interſtitiis. Et quidem ob non ſeruata interſtitia præcisè neque promouens, neque promotus, vllam pœnam ſuſpenſionis, aut irregularitatis incurrunt; quia nullibi cautum eſt, ſicuti notarunt Zerola *in praxi epiſcop.* 2. *p. verbo, Ordo* §. 8. & 2. *p. eodem, verſ. Ad quintum* Riccius *in collect. deciſ.*3. *p. collectan.*576. Suar. *de cenſur. diſp.*31. *ſect.*1. *n.*41. Aſi non ſolùm non ſeruaſti interſtitia, ſed eodem die abſque diſpenſatione Pontificis duplicem ſacrum Ordinem recepiſti, ab illorum executione ſuſpenſus es ex communi ſententia, in cap. *Litteras de temporibus ordinat.* Quod veriſſimum eſt, ſi promouens ignarus ſit huius delicti, quia tunc ordinem furtiuè ſuſcipis, ac proinde incurris ſuſpenſionem latam in cap. *Innotuit. De eo, qui Ordinem furtiuè ſuſcepit.* Si verò ſciente ordinante promotus fueris, meritò dubius eſt Suar. quia text. in cap. *Litteras.* non videtur legem ferre, ſed ſolùm ſpecialem caſum decidere, & punire. Quòd, ſi omiſſo ordine inferiori ad ſuperiorem aſcendas, verius eſt, te ſuſpenſionem incurrere ex cap. *Sollicitudo.* 52. *diſt.* & *cap. vn. de Clerico per ſaltem promoto*, & Trident. *ſeſſ.*23. *c.*14. *de reform. in fine.* & tradit Nauarr. *c.*25. *n.*71. & *c.*27. *n.*242. Suar. *de cenſ. diſp.*31. *ſect.*1. *n.*43. Auila 7. *part. diſp.*9. *dub.*2. Si verò extra tempora te promoueri facias, cùm tamen priuilegium à Sede apoſtolica non obtineas, ſuſpenſionem incurris latam à Pio II. *in Extrauag. Cùm ex ſacrorum.* quam Clemens VIII. approbauit, & confirmauit, de qua Auila *de cenſur.* 3. *p. diſp.*5. *dub.*7. Suar. *t.*5. *diſput.*31. *ſeſſ.*1. *num.*30. Layman. *lib.*5. *ſum. tract.*9. *cap.*10. *numer.*2.

PVNC

PVNCTVM XIV.

De ministro requisito ad validam Ordinationem.

1. *Minister ordinarius solus est Episcopus, tametsi excommunicatus sit.*
2. *Quod intelligendum est de Ordinibus maioribus, & minoribus.*
3. *Ex commissione Pontificis simplex Sacerdos conferre Ordines minores potest.*
4. *Qui Abbates, & quibus possint minores Ordines conferre.*
5. *An possint Nouitiis? Affirmant aliqui.*
6. *Rectius alij negant.*
7. *Posse Pontificem facultatem dare simplici Sacerdoti Ordines sacros conferendi, affirmant plures.*
8. *In contrarium est communis sententia.*
9. *Ordinatio Presbyteri nemini alteri ab Episcopo committi potest.*
10. *Ordinationem subdiaconatus, & diaconatus probabile est committi à Pontifice posse Sacerdoti, non Episcopo.*
11. *Consecrationem Episcopi non esse simpliciter necessarium fieri à tribus Episcopis, affirmant grauissimi Doctores.*
12. *Necessariò est ab Episcopo facienda.*
13. *Probabilius à tribus Episcopis.*
14. *Fit satis rationibus n. 11. adductis.*
15. *Ministro delegato, si deficiat delegatio, nulla est Ordinatio.*

1. DE fide est, Ministrum ordinarium validæ ordinationis esse solum Episcopum consecratum, vti definit Eugen. IV. *in Concil. Florent. post. sess. vlt. §. Sextum Sacramentum.* Trident. *sess. 23. cap. 4. & can. 7.* & multis comprobat. Bellarmin. *t. 1. lib. 1. de Clericis, c. 3.* Hanc tamen potestatem obtinet Episcopus, etiamsi per saltum ad episcopatum promotus sit, nullo alio Ordine recepto, præter presbyteratus, & episcopatus consecrationem: quia ex vi consecrationis episcopalis, quæque à presbyteratu pendet necessariò, & non ab aliis Ordinibus potestatem accipit, omnes Ordines ministrandi, vti notarunt Henriquez *lib. 10. de Ordine: cap. 20. n. 3.* Vasq. *disp. 243. cap. 2. n. 3.* Laym. *lib. 5. sum. tract. 9. c. 9. concl. 3.*

Neque hac potestate priuatur Episcopus ob excommunicationem, suspensionem, aut degradationem, quippe est potestas ex institutione Christi per consecrationem collata, ac proinde à solo Christo, & non ab Ecclesia tolli potest, vt multis comprobant Gregor. de Valent. *t. 4. disp. 9. quæst. 3. p. 2.* Henriq. *lib. 10. cap. 21.* Vasq. *de Ordine, disp. 243. cap. 1. & 2.* Barbosa *alleg. 3. de potest. Episc. numer. 3.* & colligitur ex cap. *Secundum 19. dist.* & cap. *Quomodo de consecratione, distinct. 4.* Et licèt in cap. *In Ecclesia*, aliisque Canonibus *1. quæst. 1. & 9. quæst. 1.* asseratur, ordinationem factam ab Hæretico, seu excommunicato, non esse ratam, & legitimam reputandam, intelligi debet quoad illius executionem, & vsum; secùs quoad substantiam Ordinis, & characteris. Quippe suscipiens Ordinem ab Episcopo depositò, vel excommunicato vitando, verùm Ordinem suscipit: at ab illius executione suspenditur, iuxta textum in cap. 1. *& 2. de Schismatico, & ordinando ab eo.* & tradit Couarr. *in cap. Alma 1. p. §. 6. n. 6.* Nauarr. *cap. 27. n. 241.*

2. Prædicta procedunt, non solùm de Ordinibus maioribus, sed etiam de minoribus. Tum, quia secundùm probabiliorem sententiam omnes, tam maiores, quàm minores, Sacramenta sunt à Christo instituta, ac proinde potestas illos Ordines conferendi à solo Christo pendet. Admisso autem, quòd Ordines minores sacramenta non sint, sed sacramentalia ab Ecclesia instituta, quæ, licèt potuerit potestate illos conferendi priuare Episcopum excommunicatum, suspensum, vel degradatum: noluit tamen; partim, ne exponeretur periculo irritandi Ordines, qui vera sacramenta essent; partim, vt institutionem Christi imitaretur, qui Ordinem à se institutum indelebilem esse voluit.

3. Ex commissione autem Summi Pontificis certum est, simplici Sacerdoti concedi posse facultatem primam tonsuram, & Ordines minores conferendi. Nam Presbyteris Cardinalibus Romanæ Ecclesiæ hæc potestas concessa est ex recepta consuetudine, non in quoscunque, sed in suos familiares, vti aduertit Ioan. Andreas *in c. 1. de supplend. negligent. Prælat. num. 14.* Martin. Laud. *tract. de Cardinali b. q. 20.* Maior. *de irregularit. cap. 8.* Bonac. *disp. 8. de Sacram. q. vnica, punct. 4. n. 3.* Barbosa *allegat. 3. n. 15.* Deinde Abbatibus, aliisque iuridicè dictionem quasi episcopalem habentibus concessa est in iure potestas prædictam tonsuram, & Ordines minores conferendi, vti traditur *can. 1. & 2. dist. 21.* & *can. Quoniam 69. dist.* & cap. *Cùm contingat. de ætate & qualit.* & cap. *Abbates de priuilegiis, in 6. cap. 1. de supplend. neglig. Prælat.* & aliis, & *ibi* Glossa, & Doctores.

Sed non quicunque Abbatès hac potestate gaudent, iure communi spectato, sed illi tantùm, qui Sacerdotes sunt, & baculo, & mixtra vtuntur, quique ab Episcopo benedicti fuerint, vt constat ex cap. *Cùm contingat. de ætate, & qualit.* Si tamen Episcopus tertiò requisitus benedictionem impertiri absque causa renuerit; eo casu electus Episcopus, etsi non benedictus tonsuram, ordinésque minores conferre poterit ex concessione iuris supplentis Episcopi negligentiam, *cap. 1. de supplenda negligent. Prælat.* & notauit Glossa *in dicto cap. Cùm contingat. verbo, Abbati.* Nauarr. *cap. 27. n. 264.* Layman. *tract. 9. de Ordine, cap. 9. num. 2.* Barbos. *de potest. Episc. alleg. 3. numer. 6.*

Verùm, Trident. *sess. 23. cap. 10. de reformat.* hanc restrinxit potestatem, ne, inquam, Abbates, & alij exempti, existentes intra fines alicuius diœcesis, & idem est, etiamsi extra existerent, quibúsque aliàs à iure competebat ordines minores conferre, ne inquam, primam tonsuram, ordinésque minores conferant aliis, quàm Regularibus sibi subditis.

Qua Constitutione extante, necessariò videtur dicendum, non posse prædictum Abbatem tonsuram, ordinésve minores concedere vlli sæculari, tametsi dimissorias à suo Episcopo habeat: sicuti in Rota, & à sacra Congregatione decisum esse testatur Seraphin. *decis. 985. part.* Mirand. *in Man. Prælat. t. 1. q. 38. art. 9.* Barbosa *allegat. 13. n. 11.* tametsi contrarium sentiat. Laym. *dicto c. 9. n. 2.* Regularibus verò, qui aliàs sibi subditi non sunt, si dimissorias speciales à suo Superiore habeant posse dictum Abbatem Ordines conferre, referunt decisum esse à sacra Congregatione Barbosa *suprà*, & *in remissionib. Concil. sess. 23. c. 20.* Prædictæ tamen declarationi non acquiescunt Barbosa, & Miranda *suprà*: & meritò, quia esto ordinandus regularis sit; non est tamen subditus Abbatis conferentis ordines, quod Tridentinum requisiuit.

5. An autem Regularibus Nouitiis subditis possit ordines conferre? Affirmare videtur Layman. *l. 5. sum. tract. 9. c. 9. n. 2.* eò quòd iure antiquo in *c. Abbates de priuil. in 6.* prædictis Abbatibus concessa fuerit hæc facultas; ibi: *Nec eis licitum sit aliis quàm Monasteriorum suorum Conuersis, & qui ad illa conuolauerint.* scilicet, vt ibi conuertantur, & fiant Monachi (vt inquit Glossa,) *in quos ecclesiasticam, & quasi episcopalem iurisdictionem obtinent, primam clericalem conferre tonsuram.* Quæ tamen facultas per Tridentinum non videtur restricta, cùm solùm restrinxerit facultatem ordinandi sæculares, & regulares non subditos: at Nouitij sub nomine regulari præcipuè in decreto fauorabili veniunt, & aliunde subduntur ordinanti. Ergo.

6. Cetèrum verius censeo, nequaquam posse prædictos Abbates Nouitiis regularibus Ordines conferre: quia Nouitius, esto, Regularis censendus sit, vt priuilegiis Regularium gaudeat; non tamen Abbati subiicitur pleno iure; sed solùm quatenus ad probationem Religionis fuerit necessarium, vti benè notauit Sanch. *lib. 6. sum. cap. 10. in fine.* Ad probationem autem Religionis necessaria non est subiectio pro Ordinibus suscipiendis, vt de se constat: ergo Regularis Nouitius quoad Ordinum susceptionem Abbati subditus non est. At Trident. solùm concedit Abbatibus, vt Regularibus sibi subditis Ordines conferant. Non igitur possunt Nouitiis conferre. Atque ita tradunt ex quadam Constitutione Pij V. Nauarr. *cap. 27. numer. 158.* Rodrig. *t. 3. qq. regular. quæst. 23. art. 2. in fin.* Mirand. *Man. Prælat. t. 1. q. 38. art. 9. concl. 2. in fine* Henriq. *lib. 10. cap. 23. n. 3. in comment. litt. G.* Lapus *in c. Cùm nullus n. 3. de temporib. ordinat. in 6.* & *ibi* Ancharan. *n. 3.* Francus *n. 5.* Barbosa *de pot. Episc. alleg. 3. n. 8.* & colligitur ex Sanch. *suprà, d. c. 10. in fine,* & *lib. 4. cap. 39. n. 21.*

7. Controuersia autem est, an possit Pontifex potestatem conferendi sacros Ordines aliis, quàm Episcopo delegare? Affirmant id fieri posse Abbas *in cap. Quanto num. 9. de consuetud.* Glossa *in cap. Manus de consecrat. distinct. 5.* & *in cap. Peruenit. 95. dist.* Angel. *in sum. verbo, Ordo, 2. numer. 2.* inclinat Vasquez *disput. 243. cap. 4. & 5.* Mouentur primò, Conc. Florent. expressè dixit, Ministrum ordinarium sacramenti Ordinis esse episcopum: tacitè ergo insinuauit, Ministrum extraordinarium, & ex delegatione alium esse posse. Ob hanc enim causam loquentes de sacramento Confirmationis diximus, simplici Sacerdoti committi posse: quia Florent. dixerat, Ministrum ordinarium Confirmationis esse Episcopum. Cùm ergo idem dixerit de sacramento Ordinis; eadem ratione concedi simplici sacerdoti debet Secundò, vsu & consuetudine constat, aliquorum Ordinum collationem Sacerdoti, non Episcopo concedi: ergo omnium concedi poterit: siquidem in Scriptura, & Conciliis nullum est fundamentum, ex quo colligatur, aliquos Ordines

committi posse, & non omnes. Tertiò, ex Concilio Antiocheno *cap.* 10. liquet, Coëpiscopos, qui non Episcopi, sed Episcoporum adiutores erant, teste Damaso *epist.* 4. ordinasse non solùm Diaconum, sed & Presbyterum, ibi: *Nec Diaconum, nec Presbyterum audeat* (scilicet Coëpiscopus) *ordinare, præter conscientiam* (hoc est, consensum) *Episcopi, cui ipse cum possessione subiectus est.* Ergo ex consensu Episcopi Diaconum, & Presbyterum poterit ordinare. Neque id intelligendum est, quasi ipse Episcopus facultatem concesserit. Non enim ipse facultatem concedere potest Sacerdoti, non Episcopo, Ordines ministrandi; sed facultate à iure, seu à Pontifice concessa permittit Coëpiscopo vti: quia sub ea conditione concessa illi est, vt Episcopus proprius consentiat.

8. In contrarium est communis sententia nemini alteri ab Episcopo posse Pontificem dare facultatem Ordines sacros conferendi. Sic D. Thom. *in 4. distinct. 25. quæst. 1. art. 1.* Paludan. *ibi, quæst. 1. art. 2.* Couarruu. *lib. 1. var. cap. 10. n. 10.* & alij plures apud Vasquez *disput. 243. cap. 3.* Barbosa *de potest. Episc. allegat. 3. numer. 4.* Bonac. *disp. 8. de Sacram. quæst. vnica, p. 4. numer. 5.* Bellarmin. *de Sacram. Ordin. cap. 7. ad finem.* Henriq. *lib. 10. cap. 23.* Laymann. *tract. 9. cap. 9. numer. 2.* Præcipuum fundamentum est: quia si Ecclesia posset hanc facultatem simplici Sacerdoti conferre, aliquando eam contulisset, cùm satis necessaria esset, præcipuè in remotis regionibus, vbi Episcoporum erat penuria. At nemini, qui Episcopus non fuerit, creditur Ecclesia hanc contulisse potestatem. Nam esto, aliqui Doctores referant, Cistercienſibus præcipuè ab Innocent. VIII. concessam esse, alij graues Doctores, vt Coninch. *disp. 20. dub. 9. num. 90.* Layman. *tract. 9. cap. 9. num. 4.* Barbosa *allegat. 3. num. 4.* dubitant, & meritò: quia si hæc facultas concessa esset, illius mentionem Trident. faceret, expresèque eam reuocaret; cùm tamen nullibi appareat reuocata. Nam in illo decreto *cap. 10. sess. 23. de reformat.* vbi de potestate, quam habent Abbates Ordines conferendi est sermo, in quo supponitur, Abbatibus, aliisque exemptis solùm competere facultatem Ordines minores conferendi, hæc potestas restringitur, ne ad alios, quam ad Regulares sibi subditos, extendatur. Si autem Abbates Cistercienses facultatem haberent Ordines maiores conferendi, Concilium non ignoraret, illiúsque vsum restringeret.

9. In hac controuersia existimo pro certo habendum esse nemini alteri, quàm Episcopo, committi posse facultatem ordinandi Presbyterum. Tenent omnes DD. Abbate, Glos. & Angel. exceptis. Ratio præcipua: quia nunquam hæc potestas alteri, quàm Episcopo concessa est: quod est iudicium, concedi non posse. Deinde non decebat, eam alteri, quàm Episcopo concedere: quippe potestas consecrandi Corpus Christi, & reconciliandi homines cum Deo, est omnium supernaturalium perfectissima. Decebat ergo pro illa conferenda, iure, & institutione diuina Ministrum consecratum esse; neque alteri, quàm consecrato committi. Neque adducta pro sententia Abbatis vrgent. Ad primum respondeo, ad summum probare, aliquam ordinationem, quæ Sacramentum sit, Sacerdoti, non Episcopo committi posse; sed non omnem ordinationem. Ad secundum, etsi ex Scriptura, & Conciliis non colligatur, vnam potius, quàm aliam ordinationem non Episcopo committi posse, satis id colligitur ex praxi, & vsu Ecclesiæ. Ad tertium respondeo cum Bellarm. Coninch. Layman. Bonac. & aliis Doctoribus relatis, Coëpiscopos illos, quorum fit mentio in Concilio Antiocheno, esse veros Episcopos, tametsi contra Canones consecratos: etenim ibi dicitur consecratos fuisse per manus Episcoporum, qui est modus verum Episcopum consecrandi: sed, quia consecrati erant, vt illis præficerentur, quod non decebat; ea de causa eorum consecrationem Damasus *illa epist. 4.* reprehendit.

10. Subdiaconatus verò, & diaconatus collationem satis probabile est, committi posse Sacerdoti, non Episcopo. Etenim graues Doctores, Maior *in 4. distinct. 7. quæst. vnica. §. 2.* Victor. *in sum. numer. 237.* Viuald. *in Candel. aureo, 1. p. tit. de Sacram. Ordinis. num. 17. in fine.* Vasquez *disput. 243. cap. 4.* & alij testantur, Abbatibus Cistercienſibus hanc à Pontifice concessam esse potestatem, referúntque, non leuia huius concessionis, & vsus testimonia. Quòd si Pontifex eam facultatem præstare non posset, grauiter erraret eam concedens, quòd non est credendum, Christum in suo Vicario permissurum, vt benè notauit Rodrig. *tom. 1. qq. regular. quæst. 18. art. 3.* & Victoria *numer. 235.* Deinde probari potest. Concilium Florentinum dixit, Ministrum ordinarium Sacramenti Ordinis Episcopum esse: ergo extraordinarius erit Sacerdos, aliàs superflueret verbum illud *ordinarium*, si nullus alius, præter Episcopum, illius Minister esse posset. Neque huic decisioni fit satis ex eo, quod sacerdoti, non Episcopo, delegetur potestas, Ordines minores conferendi: quia Ordines minores, imò & subdiaconatus ex probabili sententia non sunt Sacramenta, sed sacramentalia ab Ecclesia instituta. At Concilium non dixit, ordinarium Ministrum Ordinis; sed Sacramenti Ordinis esse Episcopum. Ergo indicauit extraordinarium Ministrum Ordinis, qui verè, & absque opinione Sacramentum sit, esse alium ab Episcopo Cum ergo solùm presbyteratus, & diaconatus Ordines sint Sacramenta certò, & absque vlla opinione, saltem de diaconatu decisio intelligenda est. Et de potestate conferendi subdiaconatum, est apertum testimonium in Concilio Meldensi sub Carolo Iuniore *can. 2. & 44. & in epist. 1. cap. 8.* Gelasij Pontificis, vbi loquens de Presbyteris inquit: *Nec sibi meminerunt, vlla ratione concedi Summo Pontifice Subdiaconum, aut Acolythum ius habere ordinandi.*

Sed, quidquid sit de hac potestate, an Cistercienſibus concessa sit: illud est certum, ea modò vti non posse, vt bene notarunt Nauarr. *lib. 3. consil. 14. de Regularibus edit. 2.* Vasquez *disput. 243. cap. 4. numer. 24.* Layman. *tract 9. cap. 7. num. 4.* Censetur namque vsu, & consuetudine abrogata: idque indicauit Tridentin. nullam illius potestatis mentionem faciens, & solum permittens prædictis Abbatibus, aliàs potestatem habentibus, tonsuram, & Ordines minores conferre, non omnibus: sed solùm Regularibus sibi subditis.

11. Superest dicendum de consecratione Episcopi, quis sit eius Minister. Qua in re Bellarminus *lib. 4. de notis Ecclesiæ, cap. 8. ante med.* & Gab. Vasquez *de Ordine, disput. 243. cap. 6. numer. 63.* censent, ordinarium Ministrum esse tres ad minus Episcopos; sed ex delegatione Pontificis, eiúsque absoluta commissione duos, vel etiam vnum esse posse. Priorem partem probant: quia ab ipsomet Ecclesiæ exordio tres ad minus Episcopi adhibiti fuerunt in consecratione episcopali, vt manifestè colligitur ex Paulo 1. *ad Timoth. 4.* & 2. *ad Timoth. 3.* & *ibi* eius Expositoribus. Quod ex necessitate ob diuinam Christi institutionem factam esse testatur Anacletus *epist. 2. decretali, cap. 2.* vbi describens modum, qualiter Episcopus consecrandus esset, inquit, se id tradere, provt Dominus tribuit, & vt à Petro est instructus, & statim subiungit: *Hierosolymitanus primus Archiepiscopus Beatus Iacobus, qui Iustus dicebatur, & secundum carnem, Domini nuncupatus est frater, à Petro, Iacobo, & Ioanne Apostolis est ordinatus, successoribus, videlicet, dantibus formam eorum, vt nō minus, quàm à tribus Episcopis, reliquisque omnibus assensum præbentibus vllatenus Episcopus ordinetur.* Expendenda enim sunt illa verba, *provt Dominus tribuit*, quæ Christi institutionem indicant, vt apertè explicuit Anicetus *epist. vnica ad Gallia Episcopos, cap. 1. in princ.* referens prædictum Anacleti testimonium. *Si autem*, inquit, *non minus quàm à tribus Apostolis tantus vir fuit ordinatus Episcopus, patet profectò eos formam, statuente Domino, tradidisse, non minus quàm à tribus Episcopis Episcopum ordinari debere.* Idipsum plurimus Canonibus confirmatum est, qui in Decreto referuntur, specialiter cap. *Placet omnibus. 65.* cap. *Coëpiscopi. 68. distinct.* cap. *Episcopi. 80. distinct.* cap. *Episcopum ab omnibus. 94. distinct.* & aliis. Accedit illustre testimonium Damasi *epist. 4. cap. 8.* probans, Coëpiscopos, qui ab vno tantùm Episcopo consecrati erant, non esse veros Episcopos: sicuti Ioannes III. *in epistola ad Episcopos Germaniæ, & Galliæ*, quæque refertur 2. *tom. Concil.* ibi: *Omnia quoque maxima Concilia affirmant, eum non esse Episcopum, qui minus quàm à tribus Episcopis, authoritate etiam Metropolitani fuerit factus.* Vnde Concilium Aquisgranense talem ordinationem irritam esse dixit. Secundam partem, scilicet, ex commissione Pontificis vnicum tantùm Episcopum esse sufficientem Ministrum pro episcopali consecratione, probant primò ex Can. 1. Apostolorum, & ex Clemente Romano *lib. 3. Constitut. cap. 20.* vbi asseritur, consecrationem Episcopi à duobus, vel tribus Episcopis fieri posse. Si ergo à pauciotibus, quam tribus fieri potest: ergo etiam ab vno: quippe omnia testimonia prædicta trium assistentiam exigebant. Si igitur hæc necessaria non sit, neque etiam erit. Quocirca Clemens *lib. 8. Constit. cap. 27.* aliàs 33. inquit: *Quod si necessitas coëgerit ab vno ordinari* (scilicet, Episcopum,) *quòd propter persecutionem, aut aliam causam plures adesse non possunt, asseratur Decretum commissionis plurium Episcoporum.* Secundò, ex Conc. Atausic. *can. 21.* vbi statuitur, eum, qui per vim est consecratus Episcopus à duobus, in locum vnius ordinantis substituatur, & alius in locum alterius ordinetur. Cùm igitur non dixerit Concilium de illo, ordinato à duobus, vt iterum ordinetur, sed *substituatur*: de alio verò in locum alterius subrogando dixerit, *ordinetur*; aptè indicat, ordinatum à duobus verum Episcopum esse. Tertiò, & præcipuè firmant ex facto

Gregorij

Gregorij Magni, qui provt refertur *in responsionib. ad August. Episcopum Anglia, cap.* 8. & habetur 2. *tom. Concilior.* concessit August. Episcopo, vt ipse solus Episcopos consecraret: cùm verò plures essent Episcopi, tres adhiberet, iuxta Canones receptos. Verosimile autem non est, tantum Pontificem in re tam graui erraturum.

12. In hac controuersia illud pro certo habendum est, nemini alteri, quàm Episcopo committi Episcopi consecrationem posse: quia, cum consecratio Episcopi iure diuino instituta sit ad sacerdotium perficiendum, & complendum, ob quam causam Episcopus est omnibus sacerdotibus superior, & supremus Ecclesiæ ordo, nequit ab alio concedi, quàm ab eo, qui in eo ordine fuerit constitutus. Nam, vt inquit Paul. *ad Hebr.* 7. minor maiori benedictionem impertiri nequit: nemo enim dare potest alteri, quod in se nec formaliter, nec virtualiter habet. Atque ita tradit Vasquez *disp.* 243. *cap.* 4. *num.* 42. & cap. 6. *in princ.* aduersùs Paludan. *in* 4. *distinct.* 7. *quæst.* 4. *articul.* 3. *in* 2. opinione, asserentem, etsi sub dubio, posse simplici sacerdoti hanc potestatem consecrandi Episcopum committi: & Aureol apud Capreol. *dist.* 25. *quæst.* 1. *ar.* 2. *in* 2. *ar. tom.* 5. de omnibus sacramentis id asserentem.

13. Secundò, verius existimo, consecrationem Episcopi ita necessariò à Tribus Episcopis faciendam esse, vt nequeat Pontifex in hac parte dispensare, & vni tantùm consecrationem committere, vti videntur docere Henriquez *lib.* 10. *cap.* 14. §. 1. Paul. Comitol. *in respons. moral. lib.* 1. *quæst.* 48. *num.* 13. Marc. Anton. Genuens. *in praxi Curiæ archiepisc. Neapolit. c.* 70. *num.* 26. Barbosa *de potestate Episcop. allegat.* 2. *nu.* 45. Moueor: quia Pontifex nequit dispensare in forma, vel materia sacramentorum: at consecrationis episcopalis materia non est tantùm vnius Episcopi manus impositio, sed plurium, vti constat ex illo ad Timoth. I. *Per impositionem manuum presbyterij.* iuncta communi Doctorum explicatione. Ob quam causam *superius* diximus, etsi forma huius sacramenti, quæ ab vno Episcopo profertur, non satis ex se effectum illius exprimebat, ex impositione plurium Episcoporum sufficientem expressionem accipere. Deinde testimonia Anacleri, Damasi, aliorúmque Pontificum, non solum probant, tres Episcopos esse Ministros ordinarios episcopalis consecrationis, sed esse omninò necessarios, sicuti sacerdos est necessarius Minister consecrationis: aliàs si ex commissione vnius tantùm esse posset, Pontifices decidentes, debere necessariò tres Episcopos adesse, adderent tres Episcopos, vt ordinarium Ministrum, sicuti de Sacramento Confirmationis loquuntur.

14. Quæ autem aduersùs hanc doctrinam Vasquez in fauorem suæ sententiæ adduxit, leuia sunt. Primum namque, & secundum argumentum probarent, non solùm Ministrum ex delegatione, sed ordinarium esse posse vnicum, vel duos Episcopos. Quapropter ad primum dicendum est. cùm Canon Apostol. & Clemens expostulant pro consecratione Episcopi duos, vel tres, supponit, Metropolitanum cum illis adesse debere, iuxta textum *in cap. Archiepiscopu de temporib. ordinat.* Ad locum adductum *ex libr.* 8. respondeo, plura in illo libro contineri infirmæ authoritatis. Ad secundum, nego illum, qui à duobus Episcopis fuit per vim ordinatus, denuò ordinandum non esse: neque obstat, vti Concilium nomine substitutionis: id enim factum est: quia simul cum ordinatione iurisdictio ei erat concedenda. Tertium, quod difficilius est, probaret optimè intentum, nisi, vt benè aduertit Coninch. *disput.* 20. *dub.* 9. *numer.* 92. locus ille mendosus esset, vt colligitur, tum ex pluribus, quæ in illa responsione referuntur, quæque sensum imperfectum præstant: tum ex tenore, quo refertur eadem responsio *in Operibus D. Gregorij. in fin. libr.* 12. *epistol. Registri*: ibi enim dicitur: *Et quidem etiam in Angelorum Ecclesia: in qua adhuc solus tu Episcopus inueniris, ordinare Episcopum non aliter, nisi cum Episcopis potes. Nam, quando de Gallijs Episcopi veniunt, illi in ordinatione Episcopi testes tibi assistant.* Non igitur colligi potest, Gregorium dispensasse, vt Augustinus solus consecrationem Episcoporum præstaret.

15. Ad extremum aduerte, quoties aliquis Minister est delegatus ad ordines conferendos: si deficiat delegatio, nulla erit ministratio: quia per ipsam delegationem accipit potestatem, qua carebit delegatione deficiente. Vnde, si vnus Episcopus alium, vellet in Episcopum consecrare, secluso priuilegio Sedis apostolicæ, nihil efficeret, etiam in opinione illorum, qui admittunt, posse ex Pontificis dispensatione, episcopalem consecrationem ab vno concedi: quia non ex consecratione, sed ex commissione habet esse Ministrum. Item, si Abbas, vel alius Episcopo inferior, ordines minores conferat, antequam benedictus sit, vel in alienos subditos sine licentia proprij Episcopi, vel extra suam diœcesim, nulla erit ordinatio quippe limites concessionis excedit, à qua solùm habet potestatem, vti Paludan. *in* 4. *distinct.* 24. *quæst.* 3. *articul.* 3. *reg.* 3. notauit Layman. *tractat.* 9. *cap.* 9. *num.* 7. Secus esset, si potestate concessa vsus tantùm prohiberetur, vti solum prohiberi videtur à Trident. *sess.* 23. *cap.* 10. cùm Abbatibus, aliísque exemptis non permittuntur ordines minores concedi alteri, quàm Regulari subdito: etenim Concilium non tollit potestatem, sed vsum prohibet, vt indicat verbum, *Non liceat.* quo vtitur. Quare, si de facto sæculari laïco subdito ordines conferantur ab iis Abbatibus, tenet ordinatio: qua iure antiquo, cap. *Quoniam.* 69. *distinct.* & *cap. Cùm contingat. de ætate, & qualit.* ij Abbates omnibus sibi subditis ordines minores poterant conferre, qua potestate per Concilium priuati non sunt, etsi eius vsus fuerit interdictus, vti notauit Layman. *tractat. de Ordin.* 9. *cap.* 9. *numer.* 7. sicque decisum à sacra Congregatione refert Barbosa *in remiss. Concil. sess.* 23. *cap.* 10. ibi: *Quidam laicus, annis elapsis, primam tonsuram suscepit, & Ordines minores ab Abbate Cassinensi, eius in temporalibus; & spiritualibus Superiore, credens illum habere potestatem.* Sed, cùm videatur esse contra dispositionem Trident. *sess.* 23. *cap.* 10. dubitatum est, an iste indigeat dispensatione, vel cupiens esse Clericus iterum ordinari ad dictos ordines, tanquàm nulliter ei collatos. Congregatio Concilij sic respondit: *Indigebit dispensatione: sed non est necesse, quòd iterum ordinetur.*

Punctum XV.

Quis sit Minister Ordinationis licitæ, & legitimæ.

1. *Quæ conditiones, tum ex parte ordinantis, tum ordinandi requiratur.*
2. *Qualiter origine subditus sit.*
3. *Qualiter domicilio.*
4. *Explicantur supradicta.*
5. *Qualiter beneficio.*
6. *Quid dicendum de familiari Episcopi.*
7. *Qualiter virtute licentiæ à tuo superiore concessa subiicè possis Episcopo.*
8. *Qui dimissorias concedere possunt.*
9. *Ex parte loci requiritur, vt in eum ordinans iurisdictionem habeat, vel ex se, vel ex delegatione.*
10. *Quid dicendum de conferente ordines ex licentia ordinarij, & non ex licentia Episcopi, intra cuius diœcesim locus exemptus constitutus est.*

1. VT licita sit ordinatio; variæ conditiones requiruntur, tum ex parte ordinantis, tum ex parte ordinati, tum ex parte loci, in quo ordinatio celebranda est. Ex parte ordinantis eæ conditiones adesse debent, quæ ad licitam cuiusque sacramenti administrationem exiguntur, scilicet, ne sit aliqua censura irretitus, néve aliquo peccato mortali affectus. Ex parte verò ordinati requisitum est, vt subditus ordinantis sit. Quod dupliciter contingit; primò, per se, secundò, per dimissorias à suo superiore acceptas. Rursus, subditus ordinantis per se tripliciter esse potes, origine, domicilio, & beneficio, vti tradunt omnes Doctores, cap. *Cùm nullus de temporib. ordinat. in* 6. Quancunque enim ex his subiectionem obtineas, ordinari ab eo Episcopo poteris.

2. Origine, subditus eris Episcopo loci, in quo per se natus fuisti, vt colligitur ex leg. *Qui ex vico. ff. ad municipal. leg.* 4. *Cod. de incolis, lib.* 10. & tradit Riccius *resolut.* 257. Notanter dixi, *per se*: nam ex natiuitate per transeuntem subiectionem ad ordines non acquisisti, vti docent Nauarr. *cons.* 31. *de temporib. ordinat.* Henriquez *lib.* 10. *cap.* 21. *num.* 1. Barbosa *allegat.* 4. *num.* 19. Non enim censeris originarius, seu oriundus ex illo loco, vbi mater ad breue tempus commorabatur, alibi domicilium habens, vt probat textus *in leg. Ciues. Cod. de incolis, lib.* 10. & docet Abbas *in cap. Rodulphus. num.* 9. *de rescript.* & *ibi* Felin. *num.* 13. Ceuallos *commun. contra communes, quæst.* 458. *num.* 17. Gutierr. *cons.* 7. *num.* 7. Layman. & Barbosa *suprà*. Deinde ex origine patris subiectionem ad ordines obtines ita vt ab Episcopo loci, in quo tuus pater natus est, poteris ordines, seu dimissorias suscipere, sicuti traddunt Riccius *dicta resolut.* 257. *n.* 4. Nauarr. *cons.* 19. *incipiente, Si filius familiàs. de temporib. ordinat.* Gutierr. *de matr. cap.* 63. *n.* 29. Barbosa *alleg.* 4. *n.* 4. & colligitur manifestè ex leg. *Assumptio. §.* 1. *ff. ad municipal.* & leg. *Si vt proponis. Cod de incolis lib.* 10.

Dixi, *patris*: nam matris origo non spectatur, ex textu *in leg.* 3. *Cod. de municipalib. & originariis, lib.* 10. tradit Richard. *de nobilit. communicatiua, num.* 9. *& seqq.* Excipe tamen, nisi pater sit naturalis: quia tunc non patris, vtpote minùs cogniti, sed matris origo inspicitur, *ex leg. Eius, qui ff. ad municipal.* & tradit Barbosa *de potest. Episcop. allegat.* 4. *num.* 15. Quare deficiente patris origine materna spectanda est, vt benè Gonzalez *ad reg. Cancell. glos.* 9. §. 1. *num.* 14.

Prax. noua episcop. *cap.* 1. *numer.* 16. Deficientibus verò paternis originibus, vt in filio expositio, locus expositionis origini paternæ subrogatur, sicuti tradit Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 75. *numer.* 12. Præterea hæc subiectio ex origine hanc prærogatiuam obtinet, vt nec mutari, nec renunciari, neque vllo modo omitti possit: quia natiuitas semel contingens nullam suscipere potest mutationem ex textu *in leg. Assumptio. ff. ad municipalem*, tradit Sanch. *lib.* 3. *de matrim. disp.* 23. *num.* 4. Stephan. Gratian. *discept. forens. cap.* 75. *num.* 10. Nauarr. *comment.* 2. *de Regularib. numer.* 34. & alij. Probari autem cuiusuis originem ex libro Baptismi, docuit Rebuff. *in tract. de pacific. possessor. n.* 217. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 9. §. 1. *à n.* 105.

Secundò, subiectionem ad ordines domicilio acquiris: domicilium autem est locus electus ad habitationem perpetuam, dum alia commodior non se offert ex text. in leg. *Ciues. Cod. de incolis, lib.* 10. Quare eo ipso, quo prædictum locum eo animo incipis habitare domicilium acquiris, & ab Episcopo illius loci ordinari poteris, vt benè Riccius *in praxi fori ecclesiast. resolut.* 263. Nauarr. *cons.* 10. *aliàs* 2. *de temporib. ordinat.* Barbos. *alleg.* 4. *num.* 26. Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 9. *cap.* 9. *in fine.* Hunc animum habitandi ibi perpetuò declarare potes, tum verbis, tum factis, vt tradit Baldus *cons.* 393. *incipiente, Punctus talis, num.* 2. *lib.* 1. Si verbis declares, omnis dubitatio tollitur: nam in his, quæ à tuo animo pendent, simplici tuo dicto standum est, vt pluribus relatis firmat optimè Menoch. *de arbitrar. casu* 84. *à num.* 6. Quod adeò verum est, vt etiamsi causa studiorum illuc te contulisses, neque maiorem tuorum bonorum partem tecum detulisses, censendus esses domicilium acquirere: quia illa expressa animi declaratio tollit recedendi suspicionem quæ ex studiorum causa, vel ex diminuta bonorum asportatione oriri poterat, vt benè ex Marian. Socin. seniore, *in c. vlt. vers. Sextò, principaliter quæro de foro competent.* notauit Menoch. *de arbitr. d. casu* 86. *à n.* 2.

At secluſa hac verbali declaratione, quæ expressa est, facto declarare tuum animum potes: sed, quia hæc declaratio obscura est, non satis Doctores conueniunt, quo facto plenè, & perfectè censeatis tuum animum de perpetua habitatione eo in loco peragenda declarare. Primò, assidua habitatione ferè omnes Doctores censent, sufficienter declarari esse ex leg. 2. *Cod. Vbi Senatores, vel clarissimi.* ibi: *Aut assiduè conuersantur.* & probat. Bart. ab omnibus receptus *in leg. Hæres absens.* §. 1. *de iudicijs.* & colligitur *ex* §. *Pauonum. inst. de rerum diuisione. c. Adrianus.* 64. *dist. c.* 2. *de renunciat. lib.* 6. Sed qualis censeatur assidua habitatio, non conueniunt Doctores: decennij habitationem sufficientem esse, communis est sententia cum Glossa *in leg.* 2. *&* 3. *Cod. de incolis, lib.* 10. vti videre est in Menoch. *dicto casu* 86. *num.* 15. Qui *num.* 17. Iudicis arbitrio relinquit, an ex minori tempore, quàm decennio, assidua habitatio censeatur. Secundò, si simul cum habitatione maiorem partem tuorum bonorum tecum asportes, *ex dicta leg.* 2. *Cod. Vbi Senatores, vel clarissimi.* ibi: *Vbi larem foueat, aut vbi maiorem partem bonorum possideat. & ex leg. Ciues. Cod. de incolis, lib.* 10. ibi: *Vbi quis larem, rerúmque suarum summam constituit.* & tradit. Bald. *cons.* 393. *col.* 1. *lib.* 1. Bartol. *in leg. de iure, n.* 2. *ff. ad municipalem.* Tiraq. *de retractu consanguinit.* 7. 36. *gloss.* 5. *n.* 7. Menoch. aliis relatis, *de arbitrar. casu* 86. *n.* 18.

4. Supradicta intelligenda sunt, nisi alia iuris præsumptione infirmentur, sicuti censentur infirmata, si causa studiorum, vel alterius officij, seu negotij temporalis peragendi in eum locum te contulisses, vti probat textus in leg. *Quæsitum in princ. ff. de legat.* 3. leg. *Nihil. ff. de captiuis, & postlim. reuersis.* leg. *Ex facto. la* 2. §. *Rerum. ff. de hæred. instituendis.* & tradit Alciat. *respons.* 55. *num.* 9. Durante enim studiorum, vel officij peragendi tempore, nequaquam domicilium firmasse censeris, tametsi vltra decennium habitationem proroges, vel maiorem bonorum summam ibidem possideas: quia semper præsumeris commorari animo recedendi, vt ex Bart. *in leg. Cornelia* §. *Domum. ff. de iniuris*, firmat Menoch. *de arbitrar. casu* 86. *à n.* 22. Secùs, si finito officio, vel studiorum cursu habitationem continues, vt benè Barbosa notauit *de potest. Episc. alleg.* 4. *à num.* 31. Dixi, *officij, seu negotij temporalis*: nam, si officium perpetuum sit, etiamsi sit officium Senatoris, aut gubernatoris, manifestum est illius assumptione te domicilium constituere: satis enim eo casu declaras animum ibi perpetuò manendi, sicuti aduertit Barbosa *dicta alleg.* 4. *num.* 34. Illud verò est certum, quo tempore sub cura parentis existis, domicilium patris sortiri, neque illud amittere, esto, aliò te transferas, nisi fortè pubes sis, quia eo casu permittitur tibi domicilium acquirere, ex leg. *Placet. ff. ad municipalem.* Secùs, si impubes, vt benè notauit Laym. *lib.* 5. *sum. tract.* 9. *cap.* 9. *in fine.*

5. Tertiò, acquiris subiectionem ad Ordines beneficio, etiamsi tenue sit, nullâmque residentiam exigat, ex textu in *c. Cum nullus de temporib. ordinat. lib.* 6. nulla enim restrictio ibi constituitur, vt benè tradunt Garcia *de benefic. 2. part. c.* 4. *num.* 8. Henriquez *lib.* 10. *cap.* 22. §. 1. Barbosa *dicta alleg.* 4. *à n.* 44. Debes tamen illius beneficij possessionem habere, vt notarunt Garcia *n.* 16. Barbos. *n.* 55.

6. In prædictis domiciliis hæc est notanda differentia, domicilium originis regulariter solùm pro suscipiendis ordinibus deseruire: at domicilium habitationis præstat, tam pro suscipiendis ordinibus, quàm pro suscipiendis reliquis sacramentis. Itémque, vt conueniri possis, sicuti docuit Nauarr. *cons.* 4. *de constitut. edit.* 2. Idémque est dicendum de domicilio beneficij, residentiam expostulantis: quia illius acquisitione Domicilium habitationis obtines, ac proinde eo in loco, & recipere sacramenta, & conueniri poteris, sicuti in domicilio habitationis. Secùs verò est, si beneficium residentiam non exigat; nam eo casu solùm tibi ad ordines suscipiendos prodest, neque eò loci potest conueniri, præterquàm in causis pertinentibus ad beneficium. Vt benè ex Panormit. *cap. Qui tantùm. de Clerico non residente, in fine.* notault Layman, *lib.* 5. *sum. tr.* 9. *c.* 9. *in fine.*

6. A prædictis excipiendus est familiaris Episcopi, qui licèt, nec origine, nec domicilio, nec beneficio subiciatur Episcopo, cui inseruit, potest tamen ab eo ordines suscipere ex Trident. *sess.* 23. *cap.* 9. *de reformat.* Nomine autem familiaris ad præsentem effectum non venit intelligendus quicunque sumptibus Episcopi alitur si absens est; sed, qui cum Episcopo commoratur eique inseruit, siue sumptibus Episcopi alatur, siue non, vt benè tradit Salcedo *pract. c.* 26. *vers. Tertius casus.* Bonac. *disp.* 8. *de sacram. quæst. vn. p.* 4. *n.* 8. Barbosa lios referens, *de potest. Episcop. allegat.* 5. *num.* 6. Ex triennali enim cum Episcopo habitatione censentur mores familiaris satis perspecti. Quapropter oportet triennium esse continuum, teste Aloysio Riccio *in praxi fori ecclesiast. decis.* 308. *in* 1. *edit.* & *resolut.* 267. *in* 2. *edit.* Sed hoc triennium computandum est, non à tempore, quo eius dominus in Episcopum creatus est, sed à tempore, quo in eius obsequio commoratur, vt rectè Riccius *decis.* 309. *aliàs resolut.* 268. Barbosa *alleg.* 5. *num.* 8. Tenetur verò Episcopus cùm primùm beneficium vacauerit, sic ordinato conferre, ne mendicare cogatur. Quapropter non improbabiliter Vasquez *disput.* 243. *cap.* 5. *num.* 49. censet familiarem ordinari posse absque vllo titulo beneficij, vel patrimonij: quia hic est fauor factus Episcopo; vt familiaris ei commodiùs inseruiat, & ratione beneficij conferendi, quòd moraliter deesse non potest, censetur titulum sufficientem habere. Sed rectiùs Barbos. *alleg.* 5. *num.* 12. existimat, patrimonium habere debere quia titulus familiaritatis non excusat titulum ad ordines requisitum, sed præstat subiectionem, quam aliàs familiaris non habet. Non enim multiplicandæ sunt Canonum derogationes absque manifesto fundamento. Et ob eandem rationem nequibit Episcopus cum familiari illegitimo dispensare, etiam ad ordines minores, neque in interstitijs, vti decisum referunt Garcia 2. *p. de benefic. cap.* 5. *num.* 86. Cenedo *pract. canon. qq. lib.... quæst.* 38. *n.* 31. Riccius *resolut.* 266. *in fine* Barbosa *allegat.* 5. *num.* 14. Episcopus autem, cui familiarem ordinare permittitur, est Episcopus diœcesis proprius, non titularis: huic enim familiaris promotio interdicta est à Concilio *sess.* 14. *c.* 2. *de reformat.* sicuti notauit Riccius *dicta resolut.* 226. *n.* 2. Barbos. *alleg.* 3. *n.* 17.

7. Rursus subiici potes Episcopo ordinanti virtute licentiæ à tuo superiore concessæ ex textu in cap. *Episcopum,* 9. *quæst.* 1. & cap. 1. iuncto cap. *Cùm nullus de temporib. ordinat. in* 6. quæ licentia litteris parentibus præstanda est, vt tradit Felin. *in c. Super his. n.* 13. *de accusationib.* Rebuff. *in prax. benef. rub. Forma dimissor. litt. n.* 34.

8. Has tamen litteras dimissorias (quæ vulgò reuerendæ nuncupantur) ex Trident. *sess.* 7. *cap.* 10. *de reformat.* & *sess.* 23. *cap.* 10. *de reformat.* concedere potest illæ Prælatus, qui ordines conferre potest, ex reg. *Potest quis per alium facere, quod per se ipsum præstare potest.* de regul. iuris, in 6. & habetur *cap.* 1. 62. *dist.* Ex illis autem Prælatis, qui ordines conferre non possunt, primò enumerandus est, qui diœcesim haberet, in quam iurisdictionem priuatiuè ad Episcopum exerceat cum potestate congregandi Synodum, & visitandi: quia hic non videtur comprehensus in prohibitione facta *in cap.* 10. *sess.* 23. Trident. vti tradit Stephan. Gratian. *discept. forens. tom.* 2. *cap.* 112. quem refert, & sequitur Barbos. *alleg.* 7. *n.* 8. Secundò, Vicarius generalis Episcopi: nam esto, simul cum Episcopo idem tribunal constituat, non tamen potest ex vi vicariatus has dimissorias concedere, nisi fortè Episcopus extra diœcesim existat, vti colligitur ex cap. *Cùm nullus de temp. ordin. in* 6. & tradit Guttier. *lib.* 2. *can. qq. c.* 17. *num.* 20. Petr. Greg. *syntagmat. iuris lib.* 16. *cap.* 9. *post num.* 3. Azor. *inst. moral.* 2. *p. lib.* 3. *cap.* 45. *quæst.* 7. plures referens, Barbosa *alleg.* 7. *n.* 9. Tertiò, Capitulum, Sede vacante, esto, iure antiquo ex cap. *Cùm nullus, de temp. ordin. in* 6. omnibus indiscriminatim posset dimissorias concedere: at post Trident. *sess.* 7. *cap.* 10. nemini dimissorias concedere potest intra annum enumerandum à die obitus Præsulis, nisi illis tantùm, qui beneficij recepti, vel recipiendi arctati fuerint, aliàs

ecclesiastico

ecclesiastico subiacebit interdicto,& ordinatus, si minoribus ordinibus initiatus fuerit, nullo clericali priuilegio gaudet: si maioribus, ab executione ordinum ipso iure suspenditur ad beneplacitum futuri Prælati. Vicarius verò à Capitulo deputatus, si prædictas litteras intra annum concessit, non arctato beneficij recepti,vel recipiendi,suspenditur ipso iure per annum ab officio,& beneficio,vt habetur *sess. 23. cap. 10.* & notauit Barbos.*dicta alleg.7.num.11. & 12.*Sub hac tamen prohibitione non comprehenduntur litteræ testimoniales de vita, & maioribus ordinandi, quas Capitulum, Sede vacante,alijsque Prælatis concedere possunt,sicuti notauit Bonac.*disp.8.de Sacram quæst.vn.punct.4.num.24.* Barbosa *allegat.7. num. 16.* Quartò, Prælati regulares possunt Regularibus sibi subditis,sed non aliis dimissorias concedere. In his tamen concedendis statuit Clemens VIII. provt refert Barbosa *alleg. 7. num. 18.* sub pœna priuationis officij, & dignitatis,& vocis actiuæ,& passiuæ, ne concedantur ad alium Episcopum,præter Episcopum illius Monasterij, in quo Regularis ordinandus residet, nisi fortè ille Episcopus abfuerit, vel ordines non celebrauerit, idque in dimissoriis exprimatur. Quod ,decretum non videtur vsu receptum: siquidem passim Prælati regulares dimissorias concedunt, vt eorum subditi à quocunque Antistite ordines celebrante initiari possint, quin vllam mentionem faciant, an proprius Episcopus absens fuerit,vel ordines noluerit celebrare. Præter supradictos, consuetudine in nostra Hispania receptum est, teste Gabriele Vasquez *disp. 243. cap.5.num 54.* vt Priores S. Iacobi, & S. Ioanni has litteras dimissorias Clericis sæcularibus concedant: quia tamen eas Episcopi non admittunt, ideò faciunt intra suos prioratus ab Episcopis titularibus subditos promoueri.

9. Ex parte verò loci requisitum est ad licitam ordinationem, vt in eum locum ordinans iurisdictionem habeat. vel ex se, vel ex delegatione proprij Prælati. Quare titularis Episcopus ordines conferens in alterius diœcesi, sine licentia Episcopi illius,etiam in loco, quantumuis exempto, ab exercitio Pontificalium, per annum ipso iure suspenditur à Trident. *sess. 14. de reformat. cap.2.* Episcopus verò diœcesim habens,si in aliena diœcesi irrequisito proprio episcopo ordines conferat, suspenditur per annum, non quidem ab omni Pontificali, sed solùm à collatione ordinum, ex cap. *Ens, qui de temporib.ordinat.in 6.*& Trident.*sess.23.cap. 8. de reformat.* Vnde minùs punitur Episcopus proprius, quàm titularis, vt benè aduertit Vasquez *disp.243.cap.5 n.* 47. Cæterùm vterque episcopus proprius, & titularis, si in aliena diœcesi ordines conferat, & alia Pontificalia exerceat absque licentia Ordinarij illius loci, ipso iure à Pontificalibus suspenditur,ex Trident.*sess.6.cap.5.de reformat.*

10. Solùm est dubium,an ordines, aliàque Pontificalia exercere possit in loco exempto ex licentia Ordinarij illius loci, nulla ab episcopo, intra cuius diœcesim locus ille exemptus est,irrequisita licentia.Supponit Vasquez *disp.243. cap.5.num.53.*id fieri posse, fauentque verba Concilij: non enim episcopi,sed Ordinarij licentiam requisiuit.Cæterùm, si locus exemptus sub aliqua diœcesi contineatur, verius censeo,non solùm licentiam Ordinarij illius loci, sed etiam Episcopi necessariam esse: quia verè censetur Ordinarius. Secùs esset, si locus exemptus ad nullam diœcesim pertineret. Sic decisum referunt Riccius *in praxi fori ecclesiast. part resolut.495.in notabili.de matrim. Episcopor.* Barbosa *in remiss.Concil.dicta sess.6.cap.5.*& *de potest. Episcop. allegat. 6.* 12.& 13.

PVNCTVM XVI.

Qualiter ordinatis permittendus sit vsus ordinationis susceptæ.

1. *Debet constare idoneum esse.*
2. *Exteri sacerdotes permittendi non sunt celebrare absque commendatitijs literis.*
3. *Tenetur Ordinarius has commendatitias litteras concedere.*

1. NEmini permittendus est vsus ordinationis, quin prius constet, idoneum esse ad illum exercendum. Communiter autem idonei iudicantur ad exercendos ordines presbyteratu inferiores', & ob eam causam nulli examini subiiciuntur, sed eo ipso, quo promoti sunt, permittitur eis vsus prædictorum ordinum. At vsus presbyteratus regulariter non permittitur, quin prius ordinatus examinetur, an Missas satis aptè celebrare possit. Quòd si confessiones excipere velit, aliàque sacramenta ministrare, non est dubium examini esse subiiciendum, ex Trident. *sess. 23. cap. 15. de reformat.* quia ex aptitudine ad ordinem sacerdotalem suscipiendum, non infertur aptum ordinatum existere, tum ad Missas celebrandas,tum ad Confessiones excipiendas,tum ad reliqua sacramenta ministranda.

2. Præter supradicta exteri sacerdotes permittendi non sunt celebrare in aliena diœcesi, nisi commendatitias litteras à suo ordinario habeant, quibus Ordinarius proprius testetur, tum de sacerdotio, tum de carentia impedimenti ad sacerdotium exercendum,cap.*Extraneo.quæst.7.1. distinct.* & cap.*Monachum.20.quæst.4.*& cap.*Tuæ fraternitatis.de Clericis peregrinis,*& nouissimè Trident.*sess. 23. cap. 16. de reformat.*Quod adeò verum est, vt etiam Prælatis exemptis sub excommunicatione Episcopus prohibere possit, ne externos, & incognitos sacerdotes ad Missas celebrandas in suis Domibus admittant, quin ipse priùs litteras commendatitias recognoscat: quia eo casu, vti delegatus Sedis apostolicæ procedit, & in defensionem suæ iurisdictionis, ne in eius diœcesi aliquis non sacerdos, vel alius impeditus diuinorum celebrationi se ingerat,sicuti docuit Riccius *in praxi fori ecclesiast.decis.750.in 1.edit.*& *resolut.635.in 2.edit.*Barbosa aliis relatis *de potest.Episcop.allegat.2. num. 8.* Si verò exterus sacerdos commendatitias litteras à suo Ordinario non deferat: offert autem probationem, verum sacerdotem esse, & nullo impedimento ligatum ad celebrandum, etsi non teneatur Episcopus illum admittere, potest tamen probatione fidem faciente, vti relato Nauarr.*cons.1.n.1.de celebrat.Missar.*Riccio *in decis.Curiæ Archiepiscop.Neapolit.1.p.decis.* 150. docuit Barbos. *alleg.21.num.2.* Ipse autem sacerdos peregrinus, qui nec commendatitias litteras defert, nec probat, se idoneum esse, si tamen verè sit,poterit, scandalo cessante, celebrare: quia nullo iure interdicitur, teste Nauarr. *in sum. cap. 27. num.155.*& *cons.5 sub tit.celebr. Missar.* & *cons. 4. de foro compet.aliàs cons.vnic.de Clericis peregrin.* Henriq.*lib. 10.cap.34. nu.6.In comment.litt.I.*Sayro *de cessione vni,de celebr. Missar.* Barb.*alleg.21. n.3.*

3. Has autem commendatitias litteras obligatus est Episcopus sacerdoti iustam causam habenti recedendi à diœcesi concedere,vti colligitur ex Trident. *sess. 23. cap. 16.* Nam, cum ipse sacerdos obligetur, prædictas litteras deferre,consequenter obligandus est Episcopus, eas illi concedere. Aliàs in potestate episcopi constitutum esset, sacerdotem peregrinari volentem detinere. Quod nequaquam facere potest, si beneficio residentiam exigente non fuerit arctatus, vti decisum referunt Campanil.*in diuersor. iur. canon.rub 9.cap.6. n.4.*Riccius *in praxi fori ecclesiast.decis. 598. in 1.edit.*& *resolut. 524. in 2.* Barbosa *allegat. 21. num. 5.* & 6. Sicuti nec è contrario expellere potest à sua diœcesi, absque aliqua iusta causa, sacerdotem dimissorias non deferentem, si Sacra celebrare non intendat, teste Marco Anton Genuen.*in praxi Archiepiscop.Neapolit.cap.40.à n.2.* quem refert, & sequitur Barbos.*alleg.21.n.3.*

PVNCTVM XVII.

De obligatione continentiæ sacris Ordinibus annexæ.

1. *Qualiter iure statutum sit sacris ordinibus continentia.*
2. *Hæc continentia, etsi antiquitùs ab ordinatis expresse promittebatur,iam tacitè tantùm promittitur.*
3. *Hæc continentia iure ecclesiastico, non diuino inducta est*
4. *An ex solo voto, an etiam immediatè ex lege, variant Doctores.*
5. *Verius existimo,ex vtroque capite immediatè obligari.*
6. *Religiosus Sacerdos duplex peccatum sacrilegij forniendo committit.*
7. *Inualidè promotus non tenetur ad castitatem seruandam.*
8. *Neque infans promotus ante vsum rationis.*
9. *Aliqui extendunt ad impuberem rationis vsu pollentem.*
10. *Verius censeo oppositum.*
11. *Certum,si nacta pubertate ordinem exercuerit.*
12. *Quid, si ignarus obligationis seruandi castitatem ordines susceperit? Sub distinctione respondetur.*
13. *Quid si metu cadente in constantem virum ordines susceperit.*
14. *Sacris Ordinibus initiati, si tentauerint matrimonium contrahere,officio,& beneficio priuantur.*
15. *In minoribus,si inualidè contrahant,priuantur beneficiis, & pensionibus.*
16. *Qua pœna puniantur ob fornicationem.*

1. INter Catholicos dubium esse non potest, sacris ordinibus, scilicet, presbiteratui, diaconatui, & subdiaconatui continentiam annexam esse:quippe ob hanc causam hi ordines appellantur sacri: quia sacrum vorum continentiæ annexum habent: quo ordinati Deo sacrantur, & dicantur, vt dixit Flamin.*lib.5.de resignat.q.6.* Valent.*tom.4.disp. 9.q.1. part.4.vers.Innocentius.* Bonac.*de Sacram.disp.8.q.vn.p.2.n.2. ad finem.*Hac tamen differentia: nam presbyteratui, & diaconatui à tempore Apostolorum hæc continentia annexa

etc.

erat vt colligitur *ex can.* 25. *aliàs* 27. *Apostolor. ex can.* 10. *Concilij Ancyrani. &* 1. *Neocæsarien.* & ex pluribus, quę congerit Bellarm. *lib.* 1. *de Clericis, c.* 19. Gabr. Vasq. *disp.* 248. Valē. *disp.* 9. *q.* 5. *p.* 5. §. 2. Subdiaconatui autem incertum est, quando continentia annexa fuit: antiquitùs enim annexa non erat; ideóque hic ordo inter sacros non computabatur, vt constat ex cap. *A multis. de ætate,* & *qualit ordinandor.* Iam verò certum est, continentiam huic ordini annexam esse, sicuti est annexa diaconatui, & presbyteratui, vt habetur cap. *Nullum* cap. *Pratereà.* cap. *Quando* 28. *dist.* & supponitur cap. *Cùm olim. de Clericis coniugatis.* & cap. vnic. *de voto, & voti redemptione, in* 6. Decet enim maximè eos, qui in supremo Ecclesiæ statu sunt constituti, ab omni venere se continere. Quare, si ante matrimonium contractum sacris initientur, inhabiles redduntur ad matrimonium, cap. *Vnde voto. in* 6. & cap. 1. *&* 2. *Qui Clerici, vel vouentes,* & Trident. *sess.* 24. *can.* 9. Si verò post matrimonium, à coniuge separantur. Non enim vsus matrimonialis simul cum ordine permittitur in Ecclesia Latina, tametsi Græcis permissus fuerit. cap. *Quæsitum. 7. de pœnitent. & remiss.*

2. Antiquitùs hæc continentia expresè à susciptentibus sacrum ordinem promittebatur, vt colligitur ex dicto cap. *nullum*, cap. *Pratereà*, cap. *Quando.* Iam verò eo ipso, quo quis sacrum ordinem suscepit, votum illud emittere censetur, & cap. *Quando.* cap. *De his* cap. *Pratereà. 28. dist.* & notauit Vasq. *disp.* 247. *c.* 7. *n.* 97. Graffis *de effectibus Cleric. in præludio, n.* 41. Barbosa *alleg.* 15. *n.* 2.

3. Et licèt aliqui Doctores crediderint, continentiam iure diuino ordinibus sacris annecti, logè verius est, solo iure ecclesiastico annexam esse, vti colligitur ex Trid. *sess.* 14. *can.* 9. definiente: *Si quis dixerit, Clericos in sacris constitutos, vel Regulares castitatem soleniter professos posse matrimonium contrahere, contractúmque validum esse, non obstãte lege ecclesiastica, vel voto, anathema sit.* Inhabilitatem ergo ad matrimonium legi Ecclesiasticæ, vel toto tribuit Concilium: non autem legi diuinæ quasi supponens à lege diuina non prouenire. Aliàs si ius diuinum ordinibus sacris continentiam annecteret, nunquam sacro ordine initiatis post matrimonium permittendus esset matrimonij vsus, sicuti Orientalibus permissus est in cap. *Quæsitum. 7. de pœnit. & remissionib.* quia vsus matrimonij potiùs, quàm matrimonium, sacris initiatos dedecet. Neque his obstat, quòd Ecclesia neminem cogere possit ad castitatem seruandam, vtpotè rem consilij, non præcepti. 1. *ad Corinth.* 7. quia id intelligendum est de absoluta obligatione; secùs de obligatione ex suppositione alicuius status assumpti, quem Ecclesia libecè concedit: potest enim nolle concedere, nisi sub obligatione quòd illum assumentes castitatem voueant, sicuti de facto hanc voluntatem habet in ordinibus conferendis: confert enim ordines sub obligatione emittendi voti castitatis.

4. Sed, an hæc obligatio seruandi castitatem, non solùm à voto in ordinibus emisso, sed etiam à lege ecclesiastica immediatè proueniat; non consentiunt Doctores, vt videre est apud Sanch. *lib.* 7. *de matrim. disp.* 27. *n.* 9. *&* 10. Alij Affirmant, solo voto te astrictum esse ad castitatem seruandam; lege autem ecclesiastica mediatè, quatenus obligaris ad prædictum volunt emittendum: quippe omnia iura quæ referuntur *dist.* 28. & *de Clericis coniugatis & de voto, & voti redemptione, lib.* 6. solius voti mentionem faciunt; non autem alicuius obligationis ex lege. Alij concedunt, vltra obligationem voti, obligationem legis ecclesiasticæ immediatè prohibentis venereum actum sacro ordine initiatis, & inhabilitantis ad matrimonium. Nam, cùm votum necessariò ad sui essentiam liberum vouentis consensum requirat, si quis ignarus inuincibiliter voti emittendi in ordinum susceptione ordines susciperet, voti obligatione non teneretur. Eademque obligatione solutus esset, si malitiosè nollet, se voto astringere. At negari non potest, prædictos obligatos esse specialiter ad castitatem, matrimonióque contrahendo inhabiles existere. Ergo non tantùm ex voto; sed ex lege nascitur obligatio. Alij verò, ex quibus est Layman. *lib.* 5. *sum. tract.* 9. *c.* 11. *num.* 2. *in fine*, admittunt obligationem legis cessante voti obligatione ob inconueniens nuper illatum: secùs voti obligatione posita: quia non sunt obligationes multiplicandæ absque vrgenti fundamento.

5. Cæterum verius existimo cum Ægid. de Coninch. *disp.* 10. *de Ordine, dub.* 13. *num.* 130. initiatos sacris non solùm ex voto, sed ex speciali lege ad seruandam castitatem astringi. Nam, si votum non emittentes, vel ex ignorantia, vel ex malitia lege ecclesiastica astringuntur ad castitatem seruandam, necessariò fatendum est, omnes sacris initiatos obligatos esse: quippe nulla lex ecclesiastica ostendi potest specialiter lata pro iis, qui ex ignorantia, vel malitia voto non astringuntur. Quòd autem omnes vltra obligationem voti lege ecclesiastica teneantur ad continentiam, probari potest, tum ex cap. *Presbyteris.* & cap *Diaconis, 27. distinct.* cap. *Proposuisti. cum seqq.* 82. *dist.* cap. 1. *& per totum* 15. *q.* 8. cap. *A multis de ætate, & qualitate.* cap. *Vt Clericorum. de vita, & honestate Clericor.* Tum ex consuetudine recepta, qua omnes sacris initiati, si coniugati sunt, ab vxoribus separantur, vti habetur plurib⁹ Canonibus, 28. *distinct.* Neque eis suffragari potest, quòd votum castitatis non emiserint. Tum ex eo, quòd Ecclesia prædictos initiatos matrimonio contrahendo inhabiles reddiderit, non quidem in reuerentiam vori castitatis emissi, aliàs omnes emittentes votum castitatis inhabiles essent: sed in reuerentiam status clericalis assumpti, quem oportebat ab operibus carnis esse omninò seiunctum. At, quoties Ecclesia aliquos inhabiles reddit matrimonio inter se contrahendo, eo ipso illis prohibet venereum actum, vtpote in quo maior est indecentia, quàm in matrimonij vsu, ob quem matrimonium interdicitur, & irritatur. Et conuinci potest ex copula cum affine, vel spirituali cognata, quæ ideò est incestuosa, quia matrimonium inter ipsos celebrati non potest, vt benè probat Sanch. *lib.* 7. *de matr. disp.* 5. *n.* 7. Cùm ergo sacris initiati matrimonio contrahendo inhabiles sint, efficitur, quemlibet actum venereum illis esse specialiter prohibitum.

6. Ex his infert satis consequenter Coninch. *dub.* 13. *num.* 131. Religiosum fornicantem non solùm aduersus temperantiam peccare, & aduersùs votum castitatis, sed etiam aduersùs legem ecclesiasticam illi, prohibentem actum, venereum. Nam, cum Religioso non solum ex voto, sed ex ecclesiastica lege matrimonium, illiúsque vsus interdictus sit, consequenter omnis actus venereus illi censetur interdictus. Displicet tamen mihi, quod Coninch. subiungit; nempe, Religiosum sacris initiatum fornicantem obligatum esse vtramque circunstantiam, & processionis, & ordinis in confessione manifestare: nam esto vtraque qualitas, Religionis, & ordinis, matrimonio contrahendo impedimentum præstet, & actum venereum prohibeat: quia tamen hoc impedimentum, & hæc prohibitio, eundem religionis finem spectant, diuersa peccata non sunt censenda constituere, sicuti cum die Dominico festum alicuius Sancti ex præcepto obseruandum incidit, & in Quadragesima aliqua vigilia. Coniugato autem, etiam ante consummationem matrimonij, prohibitum esse absque licentia coniugis ordines suscipere, constat ex Extrauag. *Antiquita. de voto.* Qualiter autem ex licentia coniugis illi permissum, *tr. de matr. disp. de imped. ordin.* dicendum est.

7. Supersunt quatuor quæstiones decidendæ, quas optimè versat Sanch. *lib.* 7. *de matr. disp.* 27. *& seqq.* Prima est, an inualidè promotus; vel, quia ordinationi non consensit; vel quia promouens se Episcopum finxit, teneatur ad castitatem seruandam? Videtur teneri ex cap. *Quidam* & cap. *Placet. de conuers. coniugator.* vbi coniugati profitentes inualidè, castitatem seruare tenentur, quatenus cum statu coniugij compati potest. Ergo idem dicendum est de inualidè ordinato. Sed contrarium omninò tenendum est cum Glossa *in cap. vnico. de voto, in* 6. *verbo, Approbatis,* & *ibi* Ioann. Andr. ad finem Archidiach. *n.* 3. Dominic. *n.* 14. Sanch. alios referēs *disp.* 27. *n.* 14. Gutierr. *de matr. q.* 94. *n.* 13. Coninch. *disp.* 20. *dub.* 14. *n.* 133. Quia castitas in ordinis sacri susceptione non per se promittitur; sed, vt ordini sacro accessoria. Ergo ordine non suscepto, nec castitas promissa censetur: corruente enim principali, & accessorium corruit. Secùs est de coniugatis Religionem inualidè professis: nam, cum ibi castitatem expresè promittant, censentur ad illam, prout possint, se voluisse obligare.

8. Secunda, an infans promotus obligetur ad castitatem seruandam? Affirmant Paludan. *in.* 4. *dist.* 37. *q.* 1. *art.* 1. D. Anton. 3. *p. tit.* 1. *cap.* 8. *concl.* 2. Fauet Richard. *in* 4. *dist.* 25. *art.* 4. *q.* 2. *ad* 3. propterea quòd castitatis ordini sacro accessoria sit: ergo infans ordinem sacrum recipiens, & castitatem seruare obligandus est. Oppositа tamen sententia communis, & vera est, quam pluribus relatis firmat Sanch. *lib.* 7. *disp.* 30. *n.* 3. Vasq. *disp.* 246. *n.* 25. Barb. *alleg.* 15. *n.* 4. Gutier. *de matr. c.* 94. *circa fin.* Coninc. *disp.* 20, *dub.* 14. Ratio est: quia nec ex voto, nec ex lege prædictus infans astringitur. Non ex voto: hoc enim liberū consensum vouentis requirit, qui non est in infante carente vsu rationis. Non ex lege: quia, cum lege diuina nullus ad castitatem obligetur, Ecclesia, quæ iuris diuini imitatrix est, nemini eam obligationem imponit.

9. Prædictam doctrinam plures Doctores, quos refert, & sequitur Sanh. *dicta disp.* 30. *n.* 8. Barbos. *de potest. Episc. alleg.* 15. *n.* 4. extendunt ad infantem impuberem tametsi rationis vsum habeat, quem existimant nulla obligatione castitatis seruandæ ex ordinatione in ea ætate assumpta astringi, argumento assumpto ex cap. *Ad nostram de Regularib.* vbi votum professionis Religionis ante pubertatem irritatur. Quinimò, cum in Trident. *sess.* 25. *c.* 15. *de Regular.* professio facta ante 16. annum irritetur, idem videtur dicendum de voto ordini sacro annexo.

10. Cæterum longè verius existimo, si tibi impuberi rationis vsum habenti ordines voluntariè concederentur, obligatum esse voto, & lege ad castitatem, sicuti si in pubertate ordines recepisses vt docent Sotus *lib.* 7. *de iustit. q.* 2. *art.* 5.

Caiet.

Caiet.2.2.q.88.*art.9.*Sayro *in claui regia,l.6.c.5.n.6.* Coninc. *diſp. 20. dub. 14.n.136.*Bonac.*de matr.q.3.pun.9.n.16.*Etenim, ſpectato iure naturæ,ſufficientem diſcretionem obtinere potes ante pubertatem,vt voto quolibet obligeris , ac proinde vt obligeris voto ſeruandi caſtitatem. Iure autem poſitiuo nullibi inuenitur hoc votum irritum.Nam ex eo, quod irrita ſit Religionis profeſſio , non infertur , hoc votum , quod diuerſum eſt , irritum eſſe , præcipuè cum ratio irritandi profeſſionem in hac irritatione non procedat. Profeſſio namque irritatur , quia Religionis ſtatus eſt longè difficilior , & in tenera ætate plerumque aſſumptibilis , & nihil illius remanet facta irritatione , quæ tamen in ordine aſſumpto non procedunt quippe eſt ſtatus minùs difficilis , & raro , vel nunquam ante pubertatem aſſumitur , neque ita irritari poteſt,quin ordo aſſumptus perſeueret.

11. Illud verò eſt certum , ſi nacta pubertate ordinem ſuſceptum exerueris , aut alia via approbaueris, te obligatum eſſe ad caſtitatem ſeruandam,reſilere non potes,vti notarunt Sanch.Coninch.& alij *locis alleg.*

12. Tertia difficultas eſt , ſi ignarus huius voti, & obligationis ordines ſuſcepiſſes. Qua in re placet mihi ſententia Coninch. *diſp. 20. dub. 14.diffic.3.n.145.* ſic diſtinguentis : Si probabilibus rationibus ductus exiſtimaſti nullam obligationem caſtitatis ſeruandæ ordini ſacro annecti,nulla eſt tibi obligatio : quia non eſt obligatio ex voto , vt de ſe conſtat , neque etiam ex lege , quæ neminem inuitum intendit aſtringere,vti colligitur ex Gregor.*l 1.epiſt.42. circa med.* Si verò ex culpabili negligentia prædictæ obligationis ignarus extitiſti eò quòd ex quadam ſocordia & ingenij ſtupiditate obligationem prædictam non inueſtigaſti, obligandus es , ſi hen ex voto , ex lege tamen. Neque hæc fertur in inuitum, cum voluntariè ſtatum aſſumpſeris , cui ea obligatio annectitur abſque vllo delectu , & obligationem examinatione, quam præmittere debebas : omiſſione enim prædictæ inueſtigationis tacitè onera ſtatus aſſumpti ſuſcepiſti. Sed , vt bene aduertit Coninch. hic caſus vix in Eccleſia Latina locum habere poteſt , cùm omnes ante collationem ordinum ſacrorum moueantur ab Epiſcopo de obligatione caſtitatis ſeruandæ.

13. Quarta , & præcipua difficultas eſt , ſi metu cadente in conſtantem virum ordines ſuſcepiſſes. Pro cuius deciſione ſuppono *ex tract.de voto,diſp.1.p. 5. præcipuè n. 6. & ſeqq.* nullum votum metu factum iure naturæ irritum eſſe : iure verò poſitiuo ſola ea vota , quæ ſtatum religioſum conſtituunt tametſi irritanda veniant. Quo poſito , ſi cum ordines ſuſcepiſti , expreſsè non contradixeris obligationi ſeruandæ caſtitatis , teneris eam ſeruare,tum ex voto , tum ex lege.Sed,probata coactione credo facilè Eccleſiam tibi prædictam obligationem remiſſuram. Hæc noſtra ſententia de valore voti , & obligatione ſeruandi caſtitatem ob ordinem coactè aſſumptum,approbatur expreſsè *à leg.regia 32. tit. 6. part.2.*ibi:*Onde porque algunos dudaron.ſi auquel, que es ordenado por miedo,podria recibir por la Orden ſeñal dentro de alma*(hoc eſt, characterem) *ó non? De partiolo el derecho de ſanta Yglesia deſta manera,que ſi à alguno facen premias,que reciba orden amenaçan dolo,que le tomaran el beneficio.ſi non ſe ordenare,maguer aquel conſienta por tal miedo como eſte pues recibio la Orden de fuera,y a ſinea el alma dentro ſeñalada por ella , de manera que es tenudo de viuir ſin caſamiento , ſi à la ſazon,que lo ordenaron,no era caſado,porque la Orden ſagrada haze virtud,aunque maguer no prometa de guardar caſtidad. el que la recibe,tenudo es de mantenerla.*& notauit *ibi* Montalu. & Greg.Lopez.& Gutierr.*de matrim.c.94 n.16.*

14. Clerici ſacris ordinibus initiati , ſi de facto tentauerint contrahere matrimonium, officio, & beneficio priuantur ex cap.*Decernimus.*cap.*De his.28.diſt.* An autem ipſo iure, an per ſententiam ? Verius exiſtimo ſententiam neceſſariam eſſe : quia nullus eſt textus manifeſtè indicans priuationem ipſo iure,vt pluribus allegatis firmat Thom. Sanch. *lib.7.de matr.diſp.43.n. 3. & ſeqq.* Præterea ipſo iure excommunicatur.*Clem,vn.de conſanguinit.& affinit.* & hæreſis reddunt ſuſpecti,vt benè notauit Bernard.Dias *pact.c.80.*

15. Clerici verò in minoribus conſtituti , ſi matrimonium validè contrahant , ipſo iure beneficijs eccleſiaſticis priuantur, neque ea iam renunciare in fauorem tertij poſſunt quippe aſſumptione ſtatus incompatibilis cenſentur prædictis renunciaſſe , vti colligitur ex cap. 1. *de Cleric. coniugat.*& tradit Bernard.Diaz *pract.cap.80.n.5.* & *ibi* Salcedo,Gutierr. *pract.qq.q.104.*Nauarr. *cap. 15. n.* 129. Quod etiam procedit ex penſionibus eccleſiaſticis ex Curiæ Romanæ ſtylo , teſte Iul. Claro *lib.5.recep. §. fin. & pract. crim. q. 73. n. 3.* Couarruu.4. *decret. 2. p. cap. 6. §. 3. n. 6.* Thom. Sanch. *lib. 7. de matr diſp.44.n.5.*

16. Ob fornicationem verò cum Moniali , cum conſanguinea , vel affine , vel ſoluta variæ pœnæ arbrio Iudicis ſtatuæ ſunt , vti refert Bernard. Diaz *in pract. à cap. 78. & 81. & ſeqq.* Et licèt ob concubinam notoriè domi,vel extra , retentam, plures Doctores exiſtimauerint , ſuſpenſionem incurri,ex textu in cap.*Prater.32.diſt. cap. Si qui ſunt.*81.*diſt.*& *c.vlt.de cohabitat.Cleric.& mulier.* de quo videri poteſt Nauarr.*cap.27.num.154.* Menoch. *de arbitr.caſu* 418. At eo iure abolito,teſte Suar.*de cenſur.diſp.31.ſect.4.*Henriq. *l.9. cap.25. n.12.*Auila *3.p.diſp.5.dub.2.*Laym *l.5.ſum.tract.9.c.* 11. *in fine.* Concil.Triden.*ſeſſ.25.c.14.*ſtatuit,ne Clerici, quicunque ſint, concubinas,aut alias mulieres, de quibus poſſit haberi ſuſpicio,in domo,vel extrà,detinere, aut cum iis vllam conſuetudinem habere audeant ; alioquin pœnis à ſacris Canonibus, vel ſtatutis Eccleſiarum impoſitis puniantur. Modum autem punitionis ſic Concilium præſcribit : *Quòd ſi à ſuperioribus moniti ab iis non ſe abſtinuerint,tertia parte fructuum,obuentionum , ac prouentuum beneficiorum ſuorum quorumcunque, & penſionum ſint priuati , quæ fabricæ Eccleſiæ, aut alteri pio loco arbitrio Epiſcopi applicetur.Sin verò in delicto eodem cum eadem , vel alia fœmina perſeuerantes ſecundæ monitioni adhuc non perueuerint , non tantum fructus omnes, ac prouentus ſuorum beneficiorum, & penſiones eo ipſo amittant,qui prædictis locis applicentur , ſed etiam à beneficiorum ipſorum adminiſtratione, quoad ordinarius, etiam vti Sedis apoſtolicæ delegatus arbitrabitur,ſuſpenduntur,& ſi ita ſuſpenſi nihilominùs eas non expellant, aut cum eis etiam verſentur,tunc beneficiis, portionibus, ac officiis, & penſionibus quibuſcunque eccleſiaſticis perpetuò priuentur, atque inhabiles,& indigni quibuſcunque honoribus , dignitatibus, beneficiis , ac officiis in poſterum reddantur , donec poſt manifeſtam vitæ emendationem ab eorum Superioribus , cum iis ex cauſa viſum fuerit diſpenſandum.Sed ſi poſtquàm eas ſemel dimiſerint, intermiſſum conſortium repetere , aliàs huiuſmodi ſcandaloſas mulieres ſibi adiungere auſi fuerint,præter prædictas pœnas excommunicationis gladio plectantur. Nec quauis appellatio,aut exemptio prædictam executionem impediat ,aut ſuſpendat, ſupradictorúmque omnium cognitio non ad Archidiaconos,nec Decanos,aut alios inferiores ſed ad Epiſcopos ipſos pertineat, qui ſine ſtrepitu, & figura iudicij. & ſola facti veritate inſpecta procedere poſſunt. Clerici verò beneficia eccleſiaſtica,aut penſiones non habentes, iuxta delicti , & contumacia perſeuerantiam , & qualitatem ab ipſo Epiſcopo carceris pœna, ſuſpenſione ab ordine,ac inhabilitate ad beneficia obtinenda,aliiſue modis,iuxta ſacros Canones,puniantur.Epiſcopi quoque, quod abſit,ſi ab huiuſmodi crimine non abſtinuerint , & à Synodo prouinciali admoniti ſe non emendauerint , ipſo facto ſint ſuſpenſi : & ſi perſeuerent. etiam ad Santiſſ Rom.Pontificem ab eadem Synodo deferantur. qui pro qualitate culpæ,etiam per priuationem , ſi opus erit,in eos animaduertat.* Circa quod decretum aduerte, monitionem ſpecialiter faciendam eſſe , nec ſufficere generalem per edictum,vti deciſum refert Barboſ. *in remiſſ.Concl. ad pradictum text.*Quare ante prædictam monitionem ſolùm aliqua pœna carceris,& vt aliis placet,pecuniaria leui puniri poterit arbitrio Epiſcopi , ſpectata perſonæ,& delicti qualitate. De quo videri poteſt Aloyſius Riccius. *Curiæ Archiepiſcop. Neapolit. deciſ. 99.*Sub nomine fructuum, obuentionum,&c. diſtributiones quotidianæ non comprehenduntur. ſicuti deciſum refert Barb. *in pradicto loco Concilij* , tametſi contra ſentiat Sayro *deciſ.7.de verbor. ſignificat.*

Punctum XVIII.

De aliis obligationibus Clericorum , & eorum exemptione.

1. *Tonſuram,habitúmque clericalem deferre tenentur.*
2. *Rationes, ob quas Eccleſia tonſuras præſcripſerit.*
3. *Quando cenſeatur Clericus mortale committere , non deferens tonſuram,habitúmque Clericalem.*
4. *De exceptione remiſſiuè reſpondetur.*
5. *De ſacris benedictionibus,& exorciſmis alibi actum eſt.*

1. PRima Clericorum obligatio eſt, deferre tonſuram, habitúmque clericalem ordini congruentem. De tonſura habetur expreſsè cap. *Prohibita* 25 *diſt.* & cap. *Clericus 5. de vita & honeſt.Clericor.*cap.vnico,*de Cleric. coniugat.in 6.* & cap.*Si ludex de ſentent.excommunicat.in 6.*& in Trid.*ſeſſ. 4. c.6. de reformat.* Quæ autem ſint veſtes ordini congruentes, nullo textu præſcribitur.Nam eſto in cap penult. *de vita,& honeſt Clericor.*& *Clement.2.eodem tit.*prohibeantur Clericis aliquæ veſtes,vt minùs decentes:at nullæ,vt decentes , præſcribuntur,ſed communi regionis vſui relinquitur,vt illæ decentes iudicentur,quibus communiter Clerici vtuntur,& ea quarum aſpectu Clerici eſſe iudicantur , vt tradit Gloſſ. *in ſuprad.cap.verbo,Deauratis,*& *Clement.1. verbo, Szcularis,de electione.*& cap. *Si quis virorum verbo,Veſte,*30.*diſt.* Couarr. *pract.quæſt.c.31.n.7.*Farinac.*pract.crim.1.p.8. n.69.* Sanch.*l.7. de matr diſp. 46.n.6.*

2. Varias rationes Doctores adducunt , ob quas Eccleſia Clericis tonſuram præſcripſerit , quas congerit Vaſq. *diſp.*

*disp.250.c.2.*Prima,& præcipua est, quam tradit Beda *lib. 5. historiæ Anglorum,c.22.*& Germanus Patrarcha Constantinopolit.*in theorica verum ecclesiastic.t.4. Bibliotheca Sanctorum Patrum.* in significationem spinæ coronæ, quam pro nobis Christus Dominus pertulit. Secunda,vt denotetur,cogitationes superfluas resecandas esse,& amputandas;sicuti dixit Isidor.*lib.2 de Offic.ecclesiast.c.4.*Amalar.*lib.2.de ecclesiast. offic. cap. 51.* Tertia,in signum regalis dignitatis, quam sacerdotes obtinent,vt dixit Isidor.*loco nuper allegato.*Quarta, in honorem B. Petri, cui (vt refert Gemanus Patriarcha) in ludibrium, & illusionem capilli capitis in modum coronæ rasi fuerunt,cum ipsum, aliósque Apostolos Christus Dominus misit ad prædicandum. Loco ergo illius ignominosæ coronæ, nostram portamus, vt sic ignominiam Petri debito honore compensemus,sicuti prosequitur Abulen.*q. 25. c. 19. Leuit.* Ratio verò, ob quam decentes vestes specialiter Clericis præscribuntur,vno verbo Tridenti *sess.14.c.6.*explicuit, vt per decentiam (scilicet)habitus extrinseci, morum honestatem intrinsecam ostendant.

3. Solùm est difficultas,quando censeatur Clericus mortale peccatum committere,non deferens tonsuram, neque habitum Clericorum proprium.Panormit. *in cap.Si quis,de vita, & honest.Clericor.*existimat,omnes Clericos, tam in maioribus,quàm in minoribus constitutos, obligatos esse sub mortali, tonsuram, & habitum clericalem deferre. Sed meritò hanc sententiam seueram indicauit Sylvest.*in sum.verbo,Clericus*, 2.*n.* 2. ideòq; ipse, & Angelus *Clericus,4.n.1.*Armilla *n.10.*Sotus *in 4.dist.23.q.2.art.1. post. 2. concl.* Nauarr. *c. 25. n. 110.* censent,Clericos in minoribus constitutos, si beneficio carent,obligatos non esse tonsuram, & habitum deferre: quia possunt ab statu resilire, & laïcalem statum assumere: quod à fortiori procedit in Clericis coniugatis,cap. *Ioannes. de Clericis coniugatis.* Quòd si bigami sint, cum priuentur omni priuilegio clericali, non solùm non debent tonsuram deferre,sed nec possunt,vti constat ex cap. *Alterationis.de bigamis,in 6.*Verum, si Clerici in minoribus constituti beneficium, vel pensionem ecclesiasticam possideant, obligantur tonsuram, & habitum clericalem deferre, sicuti obligantur Clerici in sacris constituti,vt colligitur ex dicto c.*Ioannes.de Clericis coniugatis,*& c.*Si quis,de vita.& honest.Clericor.*

Sed, an semper obligentur sub mortali? Affirmant Panormit. quem sequuntur Angel Nauarr.*suprà.*Sed dicendum est, non esse mortale, nisi quando fuerit talis excessus, qui spectatis circunstantiis personæ,loci, & temporis, grauiter honestatem offendat, cedátque in aliorum scandalum: secùs si ad breue tempus, vel ex aliqua causa graui omittatur. Sic docent Sylvest.*verbo,Clericus.2.n.2.*Vasq.*disp.250.c. 3. n. 22.* Laym.*lib.5.sum.tract.9.cap.12,circa finem.*Barbosa *allegat. 9. à n.11.*Villal.*tr.11.de Ord.diffic.16.*

4. Quoad ad exemptionem verò Clericorum attinet, & qua ratione eam dispositione habitus, & tonsuræ amittant, satis diximus *tract.12.de immunitate personarum ecclesiasticarum,*neque aliquid in præsenti addendum occurrit.

5. Supererat tractare de sacris benedictionibus, qualiter Ecclesiæ,& altaria consecrentur, & eorum ornamenta benedicantur,qualitérque consecrationem,& benedictionem amittant,& ad vsus profanos explicari possint. Deinde de exorcismis,seu Dæmonum adiuratione. Sed de primis egimus *tr. de sacrificio Missæ,circa finem.*De secundis,*2.p.tr.14. de iuramento,in fine.* Ideóque ab iis in præsenti supersedendum est,

INDEX

INDEX

Selectiorum rerum huius tertiæ Partis operis Moralis.

A

Absolutio.

MORITVRO præsenti impendi debet, tametsi absente Sacerdote signa contritionis exhibuerit, tractatu 23. disp. vnic. pun. 5. n. 8. Absolutè, & non sub conditione absolutio præstanda est, n. 9. & punct. 11. n. 1. Absoluere Religiosi possunt ab omnibus peccatis, excepcis in Bulla Cœnæ contentis, fideles, tract. 13. punct. 14. nu. 14. Item, à censuris, & pœnis, etiam extra Sacramentum, n. 18. An prosit pro foro externo, n. 20. A casibus reseruatis absoluere potestis, cui reseruata sunt. punct. 15. §. 4. n. 1. A reseruatis Episcopo, & Pontifici, Parochus, vrgente necessitate, §. 4. n. 3. In articulo mortis quilibet Sacerdos tract. 23. pun. 15. §. 4. n. 4. Prælatus cuiuscunque Conuentus sibi subditos absoluere potest, n. 5. Ex quodam priuilegio possunt Religiosi minores ab alio, quàm à Superiore absolui, n. 6. Quid in articulo mortis à Sixto IV. prædictis Religiosis concedatur, n. 7. Religiosis omnibus à Superiore approbatis concedit Pontifex facultatem absoluendi omnes Christi fideles, sed non Religiosos, n. 8. Quid de priuilegio Bullæ Cruciatæ, n. 9. De priuilegio concesso absoluendi Religiosos Ordinis Prædicatorum iter agentes, n. 10. Nouitij absolui possunt, ac si sæculares essent, n. 11.

Absoluere nequit Superior regulariter sacramẽtaliter à solis reseruatis, aliis mortalibus inauditis, tract. 23. punct. 15. §. 5. num. 1. & seqq. Petenti facultatem regulariter concedenda est, num. 4. Aliquando negari potest. num. 5. Non est obligatus Superior cuilibet facultatem concedere, sed designate potest Confessarium, n. 6. Quid in hac parte ex decreto Clement. VIII. sit in Religionibus statutum, num. 7. Qualiter Confessariis designatis committenda est facultas absoluendi à reseruatis, n. 8. Quæ in Societate seruentur, n. 9. Superior concedens facultatem alicui eligendi Confessorem, non censetur concedere, vt absoluatur à reseruatis, n. 10. Superior concedere potest facultatem sub onere alicuius pœnitentiæ imponendæ, n. 11. Sub conditione vetius est non posse concedi, n. 13. Benè potest sub onere se Superiori præsentandi, n. 15. Ex prædicta facultatis concessione grauis obligatio oritur comparendi, num. 18. Qualiter Societas procedat, n. 19. Superior incidens in casum reseruatum, facultatem concedere potest alteri, vt illum absoluat, nisi contrarium cautum sit, n. 22. Absolutus à Superiore sacramentaliter à solis reseruatis, non teneris ea inferiori fateri; sed satisfacis non reseruata manifestans tract. 23. punct. 15. §. 7. n. 1. Quid, si inferiori accedas, neque absolutus à Superiore, nec sublata reseruatione n. 2. Vrgente necessitate, etsi non extrema, benè potes ab inferiori absolui cum obligatione comparendi, n. 6. An Sacerdoti simplici fieri eo casu confessio possit, n. 7. Qualiter teneatis eo casu fateri, n. 8. Probabilius est, omnia peccata fatenda esse, n. 9. Absolui potest pœnitens promittens factutum, quod postmodum à Confessario iudicatum fuerit, tract. 23. punct. 16. n. 7. Quibus in euentibus sit obligatio absoluendi pœnitentem, vel inabsolutum dimittendi, tract. 23 pun. 18. §. 2. in fine.

Absoluendus est pœnitens paratus leuiorem pœnitentiam, quàm par est acceptare. punct. 21. § 4. n. 5.

Approbatio, & Approbatus.

Approbatio à Trident. requisita pro confessionibus audiendis, est iudicium authenticum de idoneitate, tractatu 23. punct 17. §. 1. num. 1. Quid, si ab Episcopo Confessarius exteriùs approbetur, & interiùs iudicetur inhabilis, n. 2. Approbatio est à iurisdictione distincta, n. 3. De duplici approbatione, nempe, ex beneficij collatione, & authentico iudicio, & quæ ad vtramque requirantur, n. 4. & 5. Gratis approbatio concedi debet, num. 6. Approbatio Religiosorum, qui non sunt à suis Superioribus præsentati, nulla est, num. 7. Quæ sit necessitas huius approbationis, num. 8.

Hac approbatione Sacerdotes omnes indigent ad confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audiendas: secùs ad confessiones Regularium, tract. 23. pun. 17. §. 2. n. 1. Non excipiuntur graduati, neque alij viri docti, num. 2. Quid pro confessionibus Episcoporum, aliorúmque Prælatorum, n. 3. Approbatus per beneficium parochiale, eligi potest vbi libet. n. 8. Idem est de approbato absolutè, n. 9. Quinimò de approbato cum restrictione, n. 19. Pro Confessionibus Religiosorum an eligi possit non approbatus, examinatur, num. 11.

Approbationem concedunt Episcopus, Vicarius generalis, Capitulum, Sede vacante tract. 23. punct. 17. §. 3. n. 1. Prælati Regularium non habent hanc potestatem, n. 2. Quis Episcopus, an loci, an pœnitentis, an Confessarij, approbationem concedere debet, n. 3. & seqq. Approbatio ex odio, vel iniquo animo denegari non potest. n. 5. Non est causa sufficiens negandi approbationem ex eo, quòd diœceses non indigent illo Confessario n. 6. & 7. Si iustæ petitioni Episcopus renuat acquiescere, non reputatur Confessarius sæcularis approbatus. Secùs Religiosus à suo Prælato præsentatus, n. 9.

Approbatio ex beneficio durat, dum beneficium retinetur tract. 23, pun 17. §. 4. num. 1. Si per examen, aut aliàs approbatus fueris pro limitato tempore, illo finito cessat, n. 2. Absolutè cessat, si diœcesim mutes, n. 3. Posse Episcopum approbationem reuocare tenendum est, n. 5. Si absque causa hæc reuocatio fiat, nullius est momenti, n. 6. Religiosis approbatio reuocari potest, si constet de eorum indignitate, n. 7. Extra hunc casum, etsi plures censeatur reuocari non posse, verius est posse à successore reuocari, n. 9. Excipitur Capitulum, Sede vacante, n. 10. Aliqui excipiunt Religiosos Dominicanos. sed immeritò n. 11. Translati Religiosi in aliam diœcesim, possunt ab illius Episcopo examinari, aliàs non censebuntur approbari, n. 12. Ab eodem Episcopo, si præuio examine fuerint approbati, nequeunt nouo examini subiici: secùs, si absque examine, 13. Quid nouiter statuerit sacra Congregatio, circa reuocationem approbationis, num. 14.

B

Baptismus.

NOmen Baptismi, eiúsque definitio declarantur tract. 19. dispur. vnica, punct. 1. num. 1. & 2. Ante mortem Christi fuit hoc Sacramentum institutum, pun. 2. n. 2. Verius est, fuisse institutum eo die, quo à Ioanne baptizatus est, pun. 2. n. 5. Qualiter à Ioannis Baptismate differat, num. 6.

Materia illius remota est aqua naturalis, apta ad abluendũ, tract. 19. disp. vnica, pun. 3. n. 1. & seqq. Esse tamen frigidam, vel calidam per accidens est, n. 4. Vti aqua turbida, & impura absque graui necessitate peccatum est mortale, n. 5. Proxima materia est ablutio, sine immersione, aspersione, vel effusione, tract. 19. disp. vn. pun. 4. n. 1. & 2. Qualiter debet proferre formam Sacramenti trina mersione conficiens, n. 3. Aliqua pars corporis princeps ablui debet ad Baptismi valorem, n. 5. Aqua immediatè tangere debet baptizati corpus, successiuo motu, n. 6. Satis est probabile, te esse baptizatum, si capillis lauaris. n. 7. Idem dic, si laueris, corio, seu pelle secundina circundatus, n. 8. Immersione qua quis suffocatur, Baptismus conficitur: esto, alij contrarium censeant, n. 9. & seqq. Semper est illicita prædicta ministratio, n. 12. Non est secunda mater, etiam proximè moritura, vt infans baptizetur, num. 13. Benè poteris Baptismum infanti ministrare, etsi agnoscat, inde

mor[illegible]m aliqualiter acceierandam esse. n. 14.
Forma Baptismi quæ sit. tract. 19. diiput. vnica , pun.5. n.1. Exprimi debet persona baptizans .n.2. Verius est, esse sufficientem formam: *Baptizet te Deus*, vel, *Baptizetur à Deo*. esto alij oppositum sentiant.n.3.& 4. Item , persona baptizanda exprimi debet.n. 5. Ex eius vnitate vnitas Baptismi desumitur.nu.6. Qualiter possint plures vnum baptizare. n.7.Insuper requiritur expressio ablutionis.n.8.Tãdem exprimi debet vnitas,& Trinitas diuina, non implicite , sed explicite,n.11.Sub nomine genitoris , geniti, & procedentis ab vtroque,etsi plures censeant, valide Baptismum confici,oppositum videtur probabilius. n.15.Quæ variatio formæ essentialis sit , quæ non. n.17. Variatio formæ consuetudini diœcesanæ aduersa illicita est.n.18. Baptismi subiectum est homo viator extra vterum matris existens. tract. 19. disp. vnica,pun.6. n. 1.Non est secunda mater , vt infans baptizetur,nisi secundùm leges morte esset digna , & crederetur sectio infanti profutura num.2.A puncto natiuitatis quilibet capax est Baptismi.n.3.Non excluditur monstrum , dummodo homo sit.n. 4. Filiis infidelium rationis vsum habentibus , si petant Baptismum , concedendus est, parentibus renuentibus.n.5. si dubium sit de rationis vsu, Baptismus est differendus. num. 6. Quacunque ratione his Baptismus conferatur , validus est n.7.Infantes, etiam per iniuriam baptizati , segregandi sunt à parentibus infidelibus, aduenientè rationis vsu. n. 8. Filiis Hæreticorum ministrandus est Baptismus, dummodo à parentibus separari possint,num.9. & 10. Consentiente quolibet ex parentibus infidelibus,baptizari infans potest.num.10.Renuente vtroque parente infideli , nequaquam infans baptizati debet. num.17.Excipe, nisi in casu extremæ necessitatis,n.14.Vel, si sit perpetuò amens, n.15.Vel sit à parentibus segregatus. n.17.Vel seruus, seu parens serui. n.18.In prædictis casibus non semper obligaris ministrare Baptismum n.20.
Nulla ex parte suscipientis , si infans est , dispositio requiritur. tract.19. disp. vnica,pun. 7. n. 1. In aduttis requiritur intentio , seu voluntas suscipiendi Baptismum:& quæ hæc debeat esse.n.2. Item. fides , seu Trinitatis , & Incarnationis , diuinorum præceptorum notitia.n.3. Item , contritio, seu attritio de peccatis commissis.n.4.
Baptismus necessarius est paruulis extra casum martyrij in re susceptus. tract,19. disp.vnica, pun. 8. n.1. Adultis Baptismus , seu votum illius est necessarius 2. Qualiter ex diuino præcepto Baptismus necessarius sit , tum paruulis,tũ adultis ex diuino præcepto nu. 3. Quando hoc præceptũcomparatione paruulorum astringat parentes , seu tutores.n.4. Adulti eo astringuntur , cùm primùm commodè possint suscipere , si benè instructi sunt.n. 3. Ex graui causa differri Baptismus potest.n. 6. Ecclesia non potest determinare tempus suscipiendi Baptismum, imponendo obligationem baptizatis : benè tamen declarando obligationem , quam iure diuino habẽt.7.Baptismi Minister quilibet est rationis compos tr.19.disp. p.vn.9.n.1. Absque iurisdictione nequit licitè administrari,tametsi Sacerdos sit.n.2.Sacerdote inferiores,etiam Diaconi , non sunt ex officio ad hoc ministerium deputati. n.3. Ad concedendam facultatem Diacono hoc Sacramentum ministrandi,non requiritur extrema necessitas.n.4.Absque periculo mortis nequit Baptismus sine solennitate ministrari , n. 6. Neque domi absque prædicta necessitate ministrandus est.n.7. Nullus alius à Sacerdote, vel Diacono ministrare Baptismum solenniter potest , ex commissione Sacerdotis.n.8.Stante extrema necessitate digniori cedere debet minùs dignus.n.9. Est peccatum mortale inuersio huius Ordinis.n.10.Quòd si præsente Clerico non Sacerdote laïcus ministret,aliqui affirmant esse veniale peccatum : verius est , vel nullam esse culpam , vel esse mortalem.n.11. Excipitur pagani , vel Hæretici ministratio , præsente Catholico. n.12. Item , excipitur,si præsente Diaconos laïcus,vel inferior Clericus ministret. n.13.Qualiter vnius Baptismi plures Ministri esse possint.n.14.Qualiter possis plures simul baptizare. n. 15. Qualitet prolatio formæ ablutioni sit coniungenda.n.16.
Baptismi effectus est gratia peccati originalis , & actualium remissiua.tr.19. disp.vnica , pun.10.n.2.Est æqualis in paruulis, in adultis abundantior , si abundantiori dispositione se præparent.n.3. Remittit Baptismus pœnam omnem pro peccatis debitam. n. 4. Non tollit pœnalitates huius vitæ. n.5. Imprimit characterem.n.6. Suscipienti Baptismum solent speciales gratiæ concedi.n.7.
Baptismo solẽni patrinus sub graui culpa est necessariò adhibendus tract.19. disp.vn. pun.11.§.1. n.1. Patrinus obligatus est , baptizatum instruere fide,moribus,si indigeat. num.2. Quilibet baptizatus rationis compos patrinus esse potest. num.3.Excipiuntur Monachi : & qui sub nomine Monachi comprehenduntur.n.4.Monachus validè patrinus esse potest,n.5. Excipiuntur pœnitentes publici. n.6. Item. Hæretici. n.7. Qualiter Hæreticus admitti potest in patrinum, Catholico deficiente,n.8.& 9.Polsisne esse patrinus Baptismi nõ Hæretico collati,tametsi sub forma ab Ecclesia præscripta.n.10.Vnus,vel ad summum duo, vir,& fœmina,patrini esse debent. tract.19. disp. vnica , pun.11.§.2.n.1. Nequit Episcopus in hac parte dispẽsare.n.2.Debet patrinus baptizatum immediate de manu baptizantis suscipere.n. 3.Insuper debet intentionem habere hoc munus subeundi. n.4. Si Ieues filium Petri , credens esse Ioannis , est verè filij Petri patrinus. n. 5. Non est opus in Catechismo respondere.n.6.Debes esse designatus à parentibus,seu abillis,qui curam baptizati gerunt.num.7.Non est tamen hæc designatio simpliciter necessaria , esto , plures contrà sentiant.n.8.& 9. Cùm plures designãtur,neque à parocho repelluntur,omnes sunt patrini. n.11. Requiritur baptismus solemnis.n. 12. Debet patrinus nomine proprio suscipere, seu tenere baptizatum n. 14. Per procurationem hoc munus præstari potest ex probabiliori sententia.n.6.
Baptismi ritus , & cæremoniæ quare plures , quàm in aliis Sacramentis designentur tract.19,disp.vn. pu.12. n. 2. Expenduntur huiusmodi ritus ibid.
Baptismus vnus est vnitate specifica tract.19. disp.vn.pun.13. num. 1. In quolibet subiecto vnus est vnitate numerica. n. 2. Stante dubio rationabili de valore Baptismi , repeti potest.n.3.Explicatur,quale hoc dubium debeat esse. n.4. & seqq.

Benefactor.

Qualiter Prælati Religionum benefactores suos participes efficiunt bonorum operum suorum Religiosorum. tract. 24.pun.6.n.8. Ex vi huius moralis vnionis plures Indulgentiæ dictis benefactoribus communicantur à Sede apostolica.n.9. Ob bona opera Religiosorum sic coniuncti Deus benefacit.n.10.Petitiones benefactorum ob hanc coniunctionem vim habent impetrandi. 13. Orationes communes illis applicantur nu.12. Orationes Religiosorum,quæ illis applicantur,efficaciores sunt.n.13.

Beneficium.

Beneficium pro Ordinibus maioribus recipiendis requisitum debet esse sufficiens ad congruam sustentationem tract. 27.pun.10.n.1.Ex beneficio, & patrimonio sufficiens titulus coalescere potest. num.2.Beneficium debet esse perpetuum.n.4.Debes pacificè possidere.n.8. Nequis illud resignare,vel permutare , nisi mentione facta ad illius titulum fuisse ordinatum n.10.

Bulla.

Nomen Bullæ vnde dicatur tract.25.pun.1.n.1. Vnde dicatur Cruciatæ n.2.Prodest pueris , vsúque rationis carentibus, p.2.n.1.Prodest omnibus fidelibus commorãtibus,vel aliquo modo ad regna Hispana declinãtibus n.2.Supta Bulla, esto,ad externa regna diuertas,vti potes illius priuilegiis, excepto priuilegio ciborum n.3.Hispani in exteris regnis commorantes sumere non possunt Bullam medio internuncio n.4. Requiritur Bullæ susceptio n. 5. Item , illius apud te retentio , sed non ex necessitate.n.6. Item, nominis proprij scriptio.n.7,Item,exhibitio eleemosynæ per se vel per alium n.8. Ex tutpiter,& iniustè aquisitis sumpta Bulla prodest n.9. Qualiter Religiosi sumere Bullam possint,& debeat Prælatus licentiam concedere,n.10.an Minores,non sumpta Bulla , eius priuilegiis fruantur nu. 11. Prodest Bulla,etiamsi excommunicatus accipias,num.12. Item, etiamsi accipias in statu peccati mortalis n.13.
Tempus,quo Bulla Cruciatæ sumentibus prodest, est annus publicationis, tract. 25. pun. 3. n. 1. Quomodo hic annus computetur , & quando finiatur.n.2. Bulla permanet, tametsi Pontifex,& Commissarius è vita decedant.n.4.Non reuocatur ob publicationem Bullæ Cœnæ n.5. Finito anno publicationis,cessant omnia Bullæ priuilegia.n.6.
Qualiter virtute illius edere carnes,& lacticinia possis,& absolui à reseruatis , & censuris , commutarique vota.tract, 25.pun.78.& 9.Vide verbo,*Confessarius* & verbo, *Vota*.
Virtute Cruciatæ non suspenduntur facultate iure ordinario Episcopo competentes tract.25.pun.10.n.2.Neque Indulgentiæ ab ipsis Episcopis cõcessæ.n.3.Neque facultates in corpore iuris insertæ, n.4. Neque facultates,& priuilegia omnino dissimilia,n.5. Neque facultates,& priuilegia Superioribus Mendicãtibus quoad Fratres,n.6.Neque suspẽdũtur facultates Religiosis cõcessæ absoluendi sæculares. n.9.Bullæ Commissarius facultatem habet taxandi eleemosynam,quam sumentes Bullam debent erogare. tr. 25. pun.11. n. 1. Item , componendi super fructus amissos ob omissam Horarum recitationem,n.2. Quam potestatẽ habeat dispẽsandi in irregularitate,n.3.Prodest hæc potestas, tam pro foro conscientiæ quàm externo. n. 4. In quibus irregularitutibus possit dispensare, & in quibus non.n.5. & 6.Datur facultas Cõmissario dispensandi in impedimẽto affinitatis ex fornicatione.n.7. Sub quibus conditionibus hæc potestas concedatur,n.8.Deinde habet potestatẽ Commissarius dispensandi in superueniente dicto impedimento, vt debitum coniux impeditus petat , n.9. Hanc potestatẽ etsi aliqui extendant ad impedimentum cognationis

tionis spiritualis verius est oppositum n. 11. De obligatione, quam habent omnes Episcopi, applicandi pœnas in subsidium Cruciatæ, n. 12. Vt Bulla Cruciatæ pro defunctis prosit non est opus, te esse in gratia, tract. 25. pun. 12. n. 2. Expedit, sumpta vna Bulla, aliam sumere, n. 4.

Virtute Cruciatæ debita incerta componuntur, & quæ hæc sint; & qualiter compositio, seu remissio facienda est late expenditur, tract. 25. punct. vlt. per totum.

C

Confessarius.

QVando teneatur examinare pœnitentem de peccatis, quæ credit probabiliter commisisse, tr. 23. pun. 19. §. 2. n. 1. & seqq. Quid, si pœnitens neget interrogatus peccatum commissum, n. 5. Tenetur Confessarius monere pœnitentem laborantem ignorantia crassa, & vincibili, n. 6. Si ignorantia sit inuincibilis, neque sperat fructum ex monitione, monere non tenetur. n. 7. Si probabiliter iudicet, monitionem profuturam, absque graui incommodo præstare debet. n. 8. Si de matrimonio contrahendo agatur, regulariter monendus est pœnitens; & quid de iam contracto, vel de priuatione debiti petendi, n. 9. Stante dubio non potest Confessarius monitionem omittere, n. 10. Sed an eo casu, quo Confessarius non tenetur pœnitentem monere, possit illum statum consulere, n. 11.

Si ob indispositionem pœnitentis fuit nulla absolutio, teneris pœnitentem monere, tr. 23. pun. 18. §. 3. n. 2. Quid, si non habuisti intentionem absoluendi, vel non absoluisti, nu. 3. Quid, si caruisti iurisdictione, num. 3. Quid, si errorem docuisti, n. 5. Quid, si culpabiliter omisisti monere de obligatione restitutionis, alteriusve præcepti, n. 6.

Accusatus de sigilli violatione qualiter se defendet, tract. 23. punct. 19. §. 1. n. 11.

Confessarius electus virtute Cruciatæ debet esse ab Ordinario approbatus: & à quo Ordinatio, tr. 25. pun. 8. §. 1. n. 1. Parochus vbilibet eligi potest, n. 2. Approbatus per examen, vel aliàs, eligi potest, tametsi approbetur restrictè, n. 3. & seqq. Qualiter Regularis eligi potest, n. 4. Electus Confessarius absoluere potest à casibus, etiam Sedis Apostolicæ reseruatis semel in vita, & semel in morte, n. 5. A reseruatis Pontifici, si occulta sint, verius videtur, semel tantùm absoluere posse, n. 7.

Confessio.

Confessio, Sacramenti Pœnitentiæ pars quæ sit, & quæ illius conditiones, tr. 23. pun. 8. n. 1. Secreta confessio, & non publica, etsi præcepto diuino conformis sit; non tamen est ex præcepto, n. 2. aliquando potes, & decet, publicè confiteri; sed tardò, n. 3. Præceptum de confessione publica, neque est, neque esse potest, n. 4. Fieri voce humana non est de necessitate Sacramenti, n. 6. Qualiter ex præcepto voce humana facienda est, n. 8. Confessio facienda est coram Sacerdote, n. 9. In articulo, mortis nutibus præstare confessionem debes, si voce nequis, & quid extra illum periculum, n. 10. Confiteri per litteras non obligaris, n. 11. Neque per interpretem, n. 2. Qualiter in articulo mortis obligeris per litteras, vel interpretem confiteri, n. 13.

Peccata omnia mortalia, tam quoad speciem, quàm quoad numerum, fateri debes, tr. 23. disp. vnic. pun. 9. n. 1. & seqq. Circunstantias non mutantes speciem, sed solum aggrauantes, verius est, te non obligari, n. 4. Expenduntur circunstantiæ, in quibus esse potest dubium, n. 6. & seqq.

Confessionis integritati obstat omissio peccati mortalis commissi, & non confessi, tract. 25. punct. 10. n. 1. Secundò, si omittas conscientiæ examinationem debitam. n. 2. Qualis examinatio requiratur, n. 3. Tertiò, obstat mendacium in materia necessaria, n. 4. Simulare peccatum esse confessum, cùm tamen non sit, obstat integritati, n. 6. & seqq. Confiteri leuia peccata ordinario Confessori grauia alteri, per se integritati non obest, n. 9. & 10.

Ob physicam, vel moralem impotentiam confitendi omnia peccata, licitè omittitur integritas, tract. 23. pun. 11. n. 1. 2. & 3. Non est omittenda integritas ob vitandum Confessarij peccatum malitiosum, n. 4. Si absque tuo graui incommodo damnum Confessarij vitare potes, teneris. n. 6. Peccatum, ex cuius manifestatione complex cognoscitur, non est in confessione omittendum, n. 7. Defectus iurisdictionis integritati obstat, n. 8. Potest esse confessio formaliter integra, nullo declarato in particulari peccato, tractat. 21. punct. 11. n. 10.

Confessio, reiteranda est, si nulla fuit. tract. 23. pun. 12. n. 1. Ex obliuione pœnitentiæ iniunctæ, non est repetenda. n. 2. Ob quem defectum Confessarij repetenda confessio, sit, & quomodo, n. 3. & seqq.

Confessio reseruatorum qualiter præstanda est, tractat. 23. punct. 15. §. 7. circa finem. Vide verbum, *Absolutio.*

Præcepto diuino confessionis omnes committentes mortale post Baptismum obligantur, tract. 23. pun. 20. §. 1. num. 1. Pro mortis articulo est hæc obligatio, n. 2. Extra illum articulum satis probabile est, non obligari, secluſa Ecclesiæ determinatione, num. 3. Obligantur suscepturi Eucharistiam, n. 4. Si moraliter certam speciem peccati vitare nõ possint, n. 5. Præcepto ecclesiastico tenentur omnes, cùm ad annos discretionis peruenerint, tract. 23. pun. 20. §. 2. n. 1. Qualiter cum pueris accedentibus ad confessionem agendum sit, n. 4. Grauati venialibus tantùm non tenentur, n. 5. Qualiter potuerit Ecclesia ad confessionem venialium obligare, n. 6. Tempus huic præcepto exequendo est totus annus, & qualiter computetur, n. 9. & 10. Si præuides impediendum, teneris præuenire, n. 11. Si omisisti confiteri in anno, non eximeris ab obligatione, n. 18. Satisfacis confessione vnica obligationi præteritæ, & præsenti, n. 15.

Huic præcepto satisfacis confessione mortalium, & absolutione obtenta, tract. 23. pun. 20. §. 3. n. 2. Per confessionem illegitimam non satisfacis, n. 4. Ab hoc præcepto non eximuntur peccatores publici, tract. 23. pun. 20. §. 3. n. 6. Expenduntur causæ excusantes ab hoc præcep. n. 8.

Confirmatio.

Sacramentum est nouæ legis à Christo institutum, tract. 20. disp. vnica, pun. 1. n. 1. & 2. Quo tempore institutum fuerit, n. 3. Vsus huius Sacramenti incepit post Christi ascensionem n. 4.

Materia illius remota est Chrisma ex oleo, & balsamo confectum. tract. 20. disp. vnica, pun. 2. n. 1. Verius est, mixtionem ex balsamo necessariam esse necessitate Sacramenti, n. 3. Debet Chrisma necessariò esse benedictum, non à simplici Sacerdote, etiam ex commissione Pontificis; sed ab Episcopo, n. 5. & seq. Modus conferendi Chrisma non est ex necessitate determinatus; benè tamen ex Ecclesiæ præscripto, n. 9. Quando Chrisma consecrandum est: vbi, an veteris vsus sufficiat ad Sacramentum conficiendum, num. 10. Materia Confirmationis proxima est vnctio Chrismatis ab Episcopo benedicti tract. 20. disp. vnica, pun. 3. n. 1. Facienda est vnctio in figuram Crucis ex necessitate Sacramenti, n. 2. Item, in fronte confirmandi, n. 3. Facienda est manu Pontificis immediatè pollice ex necessitate præcepti, n. 4. Vnctio in ea quantitate facienda est, quæ sufficiat; vt confirmandus vnctus dicatur, n. 5. Probabilius est, semper sub Chrismatis vnctione hoc Sacramentum ministratum esse, tract. 20. disp. vnica, pun. 4. n. 1. & seqq. Formationis quæ sit, pun. 5. n. 1. Necessariò exprimenda est Trinitas, Crucis signaculum, & Chrismatis vnctione, n. 2. & seqq.

Confirmationis effectus est gratiæ augmentum, ad quod suscipiendum qualiter debeas esse dispositus, tract. 20. disp. vnica, pun. 6. n. 1. Item, auxilium gratiæ suo tempore concedendum, n. 2. Item, character, n. 3.

Confirmationis subiectum est, omnis, & solus baptizatus tract. 20. disp. vnica, pun. 7. n. 1. Expectandus est rationis vsus, sed non vltrà differenda Confirmatio, num. 4. Amentibus administrari hoc Sacramentum potest, n. 7. Infantibus in extremo vitæ periculo administrari potest, & debet, num. 10.

Suscipiendæ Confirmationis nulla per se est obligatio; benè tamen per accidens, tract. 20. disp. vn. punct. 8. n. 5. & 6.

Confirmationis Minister est solus Episcopus consecratus, tr. 20. disp. vn. punct. 9. n. 1. Hæreticus, & degradatus validè Sacramentum hoc ministrabit, tametsi illicitè, n. 2. Ex delegatione solius Pontificis Sacerdos simplex esse potest, n. 3. Alteri à Sacerdote hæc potestas committi non potest, neque ab alio, præter Pontificem, numer. 4. Ad concedendam hanc facultatem simplici Sacerdoti, debet Pontifex rationabili causa duci, aliàs peccabit, num. 5. Poterit Pontifex hanc facultatem concedere electus, etsi non ordinatus, num. 6. Episcopus non potest alios, præter sibi subditos, confirmare, num. 7. Debet in propria diœcesi, non in aliena absque licentia proprij, n. 8. Item, debet vti Chrismate eo anno consecrato, n. 9. Debet esse in gratia, n. 10. An debeat esse ieiunus, n. 11. Debet seruare cæremonias ab Ecclesia præscriptas, n. 12. Si longo tempore omittat Confirmationis ministrationem peccabit mortaliter, n. 13. Confirmationis cæremoniæ, tum antecedentes, tum comitantes, tum subsequentes expenduntur, tract. 20. disp. vn. punct. 10. per totum.

Contritio.

Qualiter ab attritione differat, & quæ necessaria sit ad Sacramentum Pœnitentiæ suscipiendum, tract. 23. punct. 7. num. 1. & seqq. Contritionis signa exhibenda sunt in ordine ad confessionem, vt illius materia proxima sit, punct. 11. num. 12.

D

Delegatus.

DElegatus à Principe subdelegare potest, tract. 23. pun. 13. num. 15. Item, delegatus ad Vniuersitatem causarum, num. 16.

Domicilium.

Habentibus domicilium legitimè administratur Pœnitentia, tract. 23. pun. 13. num. 10.

E

error.

COmmissus error circa subiectum Sacramenti regulariter non vitiat eius valorem, matrimonio excepto, tract. 18. disp. vnica, punct. 3. n. 10.

Eucharistia.

Quibus nominibus decoretur, tract. 21. disp. vnic. punct. 1. n. 1. Fuit instituta à Christo in vltima Cœna, & ob quem finem, n. 2. Quo die, num. 3. Post lotionem pedum Discipulorum, præsente Iuda, & facta cœna legali, num. 5. Eius definitio expenditur, tract. 21. disp. vnica, punct. 2. n. 1. Constat ex speciebus panis, & vini, & Corpore, & Sanguine Christi, num. 3. Verba consecrationis non sunt forma intrinseca, num. 5. Est omnium Sacramentorum perfectissimum, num. 6. Non sunt plura, sed vnum integrum, & perfectum Sacramentum, n. 7. Plures species panis, & vini, plura Sacramenta numero distincta constituunt, num. 10. Eucharistia necessaria est ad salutem necessitate præcepti, tract. 31. disp. vnica, punct. 3. num. 1. Non est tamen neque paruulis, neque adultis necessaria necessitate medij, esto alij contrarium firment, n. 2. & seqq. Eius materia remota est panis, & vinum, tract. 21. disp. vnic. punct. 4. n. 1. Panis debet esse triticeus, n. 2. Confici debet ex aqua naturali, n. 3. Esse azymum, vel fermentatum, non est de necessitate Sacramenti; benè tamen de necessitate præcepti, num. 4. Ob nullam grauem proximi necessitatem omitti potest hæc obligatio, n. 5. Materia Sacramenti sanguinis est vinum de vite, n. 6. Debet esse ex vuis expressum, n. 7. Congelatum vinum materia est consecrationis, tametsi alij oppositum censeant, n. 8. Acetum, sapa, lora, non sunt materia, num. 9. & 10. Aqua pro consecratione calicis miscenda est, tract. 21. disp. vnica, punct. 5. n. 1. Non ex necessitate Sacramenti, sed præcepti, n. 2. Verius est, non ex Christi, sed ex Ecclesiæ præcepto hanc esse obligationem, n. 4. In qua quantitate hæc mixtio facienda est, n. 6. Facienda est tempore sacrificij, & ante consecrationem, n. 7. Si ante consecrationem non sit in vinum conuersa, non conuertit in Sanguinem Christi ex probabiliori sententia, num. 10.

Sub qua intentione hoc Sacramentum conficiendum sit, tract. 21. disp. vnica, punct. 6. num. 1. Deferens duas Hostias, putans vnam tantùm deferre, vtramque consecrat, num. 2. Quid de formulis pro communicantium vsu, num. 3. Quid de guttis intra, vel extra calicem existentibus, n. 5. Materia consecranda præsens esse debet, & qualiter, num. 5. Quæ quantitas pro consecratione requiratur, n. 6. Quid faciendum, cùm dubium suboritur, an sit aliqua materia consecrata, n. 8.

Forma consecrationis panis quæ sit, tract. 21. disput. vnica, pun. 7. n. 1. Quæ transpositio, mutatio, diminutio, vel additio annullet Sacramenti formam, n. 2. Quæ sit forma consecrationis vini, n. 3. Qualiter vtraque forma à Sacerdote proferatur, n. 4. Pro quo supponat pronomen, *hoc*, vel *hic*, n. 5. Quid operentur verba consecrationis, n. 6.

Sub qualibet specie totus Christus existit, tr. 21. disput. vnic. punct. 8. n. 1. Mouetur Christus ad motionem specierum, n. 2. Qualiter censeatur Christus existere, dum species mutantur, & quid de apparitionibus, n. 3. Adorari debet adoratione latriæ, n. 4. Adorari debet absolutè, cùm non adest probabilis dubitandi ratio, n. 5. Simulans celebrationem, grauissimè peccat, n. 6. Sacrificium offerens, vel communicans, hoc Sacramentum adoras, n. 7. Grauissimum sacrilegium est irreuerenter hoc Sacramentum tractare, num. 8. Quæ conducant ad reuerentiam, & cultum huius Sacramenti ex Ecclesiæ præscripto, num. 9. Eucharistiæ effectus primarius est gratiæ augmentum, tractat. c. 21. disputat. vnica, punct. 9. §. 1. num. 1. Aliquando primam gratiam confert, num. 3. Quando prædictus effectus communicetur, num. 5. Cùm plures hostias sumis, si in secunda rectiùs te disponas, abundantiorem gratiam recipis ex probabili sententia. Verius est oppositum, à n. 7. & seqq. Sacramentum, dum in stomacho perseuerat, non auget gratiam ex opere operato, n. 10. Communicans sub vtraque specie abundantiorem gratiam ex opere operato recipit, n. 12. Recedente fictione non communicatur effectus huius Sacramenti, n. 14. Virtute Eucharistiæ à mortalibus præseruamur, tr. 21. disp. vn. pun. 9. §. 2. n. 1. Peccata venialia remittuntur, n. 2. Pœnæ temporalis remissio non est effectus huius Sacramenti, n. 3. Speciali dulcedine animum recreat, n. 4. Vnit communicantem cum Christo, aliisque fidelibus, n. 5. Hoc Sacramento nostrum corpus sanctificatur, ardor concupiscentiæ temperatur, cum Christo vnitur, & in gloriam resurget, n. 7. & sequentibus.

Susceptor huius Sacramenti proprius, est solus homo viator baptizatus, tr. 21. disp. vn. punct. 10. n. 2. Non baptizatus capax est Eucharistiæ ipiritualiter tantùm recipiendæ, n. 3. Peccato sacramentaliter tantùm recipere Eucharistiam potest, num. 4. Baptizatus iustus sacramentaliter, & spiritualiter, n. 5. Infantibus, & perpetuò amentibus non conceditur Eucharistia, n. 6. Qualiter amentibus, qui aliquando rationis vsum habuerint, concedenda sit Eucharistia, n. 7. Qualiter semifatuis, n. 8. Qualiter mutis, & surdis à natiuitate, n. 9. Qualiter energumentis, seu obsessis à Dæmone, n. 10. Qualiter pueris rationis vsum habentibus n. 11.

Quoad dispositionem ex parte animæ debet suscipiens se reputare iustum, tract. 21. disp. vnic. pun. 11. n. 1. Qua certitudine hoc tenendum est, n. 2. Veniale peccatum, esto, non impediat præcipuum Eucharistiæ effectum, impedit tamen alios, n. 3. & 4. Habituale peccatum veniale non est impedimentum, n. 5. Deuotio actualis, esto, conueniens sit, non est simpliciter necessaria, n. 8.

Conscius peccati mortalis confessionem præmittere debet, tract. 21. disp. vn. punct. 12. n. 1. Ex Christi præcepto nascitur hæc obligatio, n. 3. Præmittenda est omnium peccatorum, n. 4. Ab executione huius præcepti excusat, si absit Confessor, & vrgeat necessitas communicandi, n. 5. quando censeatur abesse Confessor, n. 6. quando vrgere necessitas communicandi, n. 7. Debes te in prædicto casu putare contritum, n. 8. Sacerdotes non præmissa confessione celebrantes, quando teneantur, cùm primùm possint, confiteri, n. 9. Post peccatum commissum, dolorem conceptum, confessionem factam, non est necesse tempus aliquod expectare ad Communionem, n. 10.

Ex parte corporis sola carentia cibi, & potus est dispositio requisita, tr. 21. disp. vn. pun. 13. n. 1. Qualiter pollutio habita Communionem impediat, n. 2. Qualiter copula coniugalis à Communione abstrahat, n. 3. Consilium coniugibus salutare, n. 4. Eucharistia à ieiunis est suscipienda, n. 5. Quale debeat esse hoc ieiunium, quod ab Apostolis trahit originem, n. 6. & 7. Quibus rebus non censeatur ieiunium naturale violatum, n. 8. Illius tantùm diei, quo sumenda est Eucharistia, debet esse ieiunium, n. 9. Post sumptam Eucharistiam nullum est præceptum ieiunandi, n. 10. Ab hoc præcepto ieiunandi eximitur extrema necessitas, seu Communio in articulo mortis, n. 11. In eodem periculo mortis an possis sæpè non ieiunus communicare, n. 11. & seqq. Potest Sacerdos ad se communicandum in articulo mortis non ieiunus sacrificare, n. 15. Ob ministrandum alteri Viaticum non potest non ieiunus sacrificare, num. 16. Ne irreuerentia Sacramento fiat, potest non ieiunus communicare, n. 17. Item ob perfectionem Sacrificij, n. 18. Item, si post ablutionem reperis aliquas particulas consecratas, n. 19. Si simul cum sumptione Eucharistiæ ieiunium violetur, non obstat sumptioni, n. 21. Ob grauem notam excusatur communicans, violato ieiunio, n. 22.

Sumendi Eucharistiam obligatio est ex diuino præcepto, tract. 21. disp. vnic. punct. 12. num. 2. Obligat hoc præceptum articulo mortis, n. 4. Non satisfacit communicans extra periculum, n. 5. Et quid si eo die extra periculum communicasti, n. 8. Interdum in vita communicare teneris, iuxta Ecclesiæ determinationem, n. 9. Infideles hoc præcepto communicandi non astringuntur, n. 11.

Quo tempore obliget Ecclesiæ præceptum communicandi, tract. 21. disp. vnica, pun. 15. n. 1. Quid nomine Paschatis intelligatur, n. 2. Si omittas communicare tempore Paschatis ex consilio Confessoris, postmodum teneris, n. 3. Idem est, si ex impedimento contingenti, vel malitia omittas, etsi alij sentiant oppositum, n. 4. & seqq. Quando tenearis præuenire Communionem, credens impediendum esse tempore Paschatis, n. 8. Quæ personæ hoc Ecclesiastico præcepto communicandi teneantur, dicto p. 15. n. 9. Huic præcepto sola Communione de manu proprij Sacerdotis fit satis, n. 10. communione peccaminosa huic præcepto satisfieri videtur, n. 12. Qua pœna afficiantur huius præcepti transgressores, n. 14. Iure communi nullus crebriùs, quàm semel in anno obligatus est communicare, n. 15. Semel tantùm in die sumenda est Eucharistia, tr. 21. disp. vnica, punct. 16. n. 1. Singulis diebus sumi Eucharistia potest, sed non omnibus conuenit, spectata eorum conditione, & dispositione, n. 2. Quælibet hora diei Eucharistia sumi potest, n. 3.

Minister Eucharistiæ quoad illius consecrationem est solus Sacerdos, tract. 12. disp. vnica, punct. 17. n. 1. Qualiter plures Sacerdotes consecrationis vnius Hostiæ possint esse Ministri, n. 1. Sacerdos depositus, degradatus, potestatem retinet validè consecrādi, n. 3. Quoad dispensationē Eucharistiæ ex officio est solus Sacerdos, n. 4. Ex delegatione non solùm Diaconis, sed laïcis committi potest dispensatio Eucharistiæ, n. 5. Diacono, vrgente necessitate, Episcopus & Sacerdos hanc potestatem facere possunt, n. 6. Aliis à Diacono extra necessitatem extremam non est à iure concessa potestas ministrandi Eucharistiam, n. 7. In extrema necessitate satis est probabile posse laïcum, secluso scādalo, ministrare Eucharistiam, n. 8. Poterit non solùm aliis, sed sibi, n. 9. An Sacerdos extra Sacrificium ministrare sibi Eucharistiā possit, n. 10. Sacerdos celebrans reseruare potest particulam hostiæ ad communicandum infirmo, vel sano, n. 11.

Ab omni peccato, & censura debet Minister Eucharistiæ immunis esse tract.21.disp.vnica,pun.18. num.1. debet habere iurisdictionem ordinariam , vel delegatam , quam non habent omnes Sacerdotes ex vi ordinationis , num. 2. & 3. Sufficit præsumpta,num.4. Qui absque iurisdictione ministrat, esto, peccet, nullam ipso iure pœnam incurrit , esto, Religiosus sit,num. 5. Non est opus approbatione Ordinarij,num.6. Qualiter Religiosis datum sit, ex priuilegio hoc Sacramentum ministrare,tract.21. disp.vnica, punct.19.per totum.Morituris omnes Sacerdores tenentur Eucharistiam ministrare,Parochus ex officio,tract.21.disp.vnica,pun.20. num.1. Ab hac obligatione non eximitur Parochus ob periculum vitæ,num.2. Quoties fideles rationabiliter petunt Eucharistiam,tenetur Parochus ministrare,n.3.Regulariter ab hac obligatione excusatur, num. 4. Omnibus damnatis ad mortem Eucharistia ministranda est, num.5. Quando ab hac obligatione Iudices examinantur, n. 6. Quo tempore ante mortem danda est iis Eucharistia, n.7.Qualiter indispositis ad Communionem Eucharistia ministranda est , n. 8. & seqq. Vbi de peccatore publico , & occulto , Qualiter suspectis, præcipuè de crimine hæresis, danda vel neganda sit Eucharistia, n.21.& seqq.

Extremæ Vnctionis Sacramentum.

Nomen , & natura declaratur , quando fuerit à Christo institutum, tract. 26. punct. 1. per totum. Oleum oliuarum ab Episcopo benedictum est illius materia remota , punct. 2. n.1. & 2. benedictio non est de necessitate Sacramenti , sed præcepti, num.4. Verius est sacro chrismate non posse hoc Sacramentum confici,num.5. Oleo balsamo mixto confici hoc Sacramentum potest,num.6.Probabilius est numquam oleum habuisse mixtionem,num.8. Quæ sit ratio,ob quam oleum confirmandorum , & baptizandorum sit mixtum balsamo , secùs infirmorum , num. 10. Qualiter pecces vngens infirmum oleo non eo anno, sed præterito benedicto. num.11.

Proxima huius Sacramenti materia est vnctio,tract.26.pun.3. n.1. Sub forma Crucis debet fieri ; sed non ex necessitate, num. 2. Quibus in partibus facienda sit, num. 3. An sit de necessitate Sacramenti vnctio quinque sensuum , num. 4. Quo casu possit hoc Sacramentum ministrari sub vnius sensus vnctione,ex prædicta sententia , num. 5. Omnes vnctiones quinque sensuum de necessitate Sacramenti , iuxta veram,receptámque sententiam, num. 6. nunquam est ministrandum sub vnius sensus vnctione,num.7.Non est opus ad essentiam Sacramenti, vtrumque oculum, vel vtramque aurem vngi, num.9. Infirmus manibus,vel pedibus carens, vngendus est in parte proxima,n.10. Ordo in his vnctionibus ab Ecclesia præscriptus non est de necessitate Sacramenti,n.11.

Forma huius Sacramenti deprecatiuè profertur,tr.26. pun.4. num.1.Quæ verba sint de illius essentia,num.2.& seqq. Effectus præcipuus huius Sacramenti est gratia habitualis, secum trahens auxilia ad alleuiandum , & confortandum infirmum , punct.5. num. 5. Explicatur, qualiter abstergat peccatorum reliquias, num.6. Secundarius effectus est remissio, tum venialium , tum mortalium , si infirmus illis grauatus sit,neque obicem ponat,tract. 26.punct.5.num.7. Potest deri casus , in quo Sacerdos teneatur administrare hoc Sacramentum ei , quem solùm esse attritum reputat, num. 8. Deinde effectus secundarius est remissio temporalis pœnæ,num.9.Item,sanitas corporis,si expedit, num.10. Quando , & quo tempore prædictos effectus operetur, num. 13. An hoc Sacramentum habeat effectum, recedente fictione , quando ob peccatum habere non potuit, num.14.

Vnctionis subiectum est homo viator, tract. 26. punct.6. n.1. Baptizatus, num. 2. Adultus, qui aliquando rationis vsum habuit , num. 3. Pueris impuberibus dari hoc Sacramentum potest,num.6. Non est necesse , vt suscipiens aliquando peccauerit : sufficit peccare potuisse , num. 7. Adultus, qui immediatè post Baptismum in morbum incidit , hoc Sacramentum suscipere potest , num. 5. Debet suscipiens infirmus existere , num. 10. Quæ infirmitas requiratur, num. 11. Non est expectandum vltimum vitæ periculum num. 12. Stante dubio , an morbus periculosus sit , ab hoc Sacramento supersedendum est , num. 13. & seqq. Sæpiùs hoc Sacramentum suscipi potest , si sæpiùs in morbum incideris, n.17.

Vnctionis extremæ Minister est solus Sacerdos , tractat. 26. punct.7. num.1. Vt licitè præster suum munus, iurisdictionem habere debet,num.3.Ex ratihabitione de futuro potest ministrari,num.4.Si parochus nolit administrare , neque date licentiam,potest Sacerdos ex præsumpta Episcopi,vel Pontificis facultate Sacramentum conficere, num. 5. Vnus tantùm Sacerdos requiritur,nec debent esse plures,num.6. Necessitate vrgente plures adhiberi possunt, num.7. Quilibet ex dictis Sacerdotibus necessariò vnctionem simul cum forma præstare debet,num.8.

Quæ sit obligatio Parochi , ministrandi hoc Sacramentum, tract.26.pun.7. num.4. Qualiter tempore pestis teneantur Parochus,& alij Sacerdotes,num.5.& 6. Quam dispositionem habere debet,vt ritè ministret, num.7. Qualiter à censura , liber. num. 8. Præsente Parocho excommunicato non tolerato, simplex Sacerdos administrare debet ; secùs,si toleratus sit , num. 9. De ritibus obseruandis in illius administratione , num. 11. An hoc Sacramentum ante Viaticum , vel sumpto Viatico debeat ministrari, num. 18.

De susceptione huius Sacramenti non est præceptum , tract. 26.punct.8.num.1.Si absque causa omittatur, peccatum est veniale,num.2. Aliquando mortale esse potest, num.3. Suscipiens quam dispositionem habere debet,num.7. Ab omni censura debet esse liber,num.10.

F

Facultas.

Quid nomine facultatis significetur, tract. 25. punct.1. num. 5.

Fictio.

Quæ fictio in Sacramentis contingat , tract. 18. disp. vnica punct.9. num.1.

G

Gratia.

Quid nomine gratiæ significetur , tractatu 25. puncto 1. num.6.

I

Indulgentia.

Vnde dicatur, tractatu 24. puncto 2.num. 1. & tract. 25. puncto 1.num.3. Eius definitio, num.2. & 7. Ex quibus Indulgentia concedatur, n. 4. Vsus concedendi Indulgentias antiquissimus , num. 8. Non est actus Ordinis, neque Ordinem requirit, num. 9. Est tamen iurisdictionis actus, num.10.Absolutionis actus in Indulgentiarum concessione interuenit comparatione viuorum , secùs defunctorum,n. 12.Actus iurisdictionis,qui in concessione Indulgentiarum exercetur,voluntarius est,non coactiuus, n. 13. Concedens Indulgentias,eas lucrari potest, n.14.

Indulgentia alia est totalis : alia partialis,tractatu 24.puncto 3. n. 1. Partialis alia est determinata , alia indeterminata, num.2.Qualiter intelligatur illa clausula in concessione Indulgentiarum apponi solita, *de pœnitentiis iniunctis.* n.4. & sequentibus. Qualiter intelligatur clausula , *de peccatis , de quibus contritus, & confessus es* num.9.& 10. Qualiter Indulgentia plena,plenior,& Plenissima intelligatur,num.11. De diuisione Indulgentiæ in personalem , & realem , n. 13. Qui possint lucrari Indulgentiam concessam hominibus alicuius ciuitatis , n. 14. Qualiter visitanda sit Ecclesia ad lucrandam Indulgentiam localem, num.15. Quis sit Indulgentiæ effectus,num. 16. In concessione Indulgentiæ nulla est determinata forma,sed solùm requiritur , vt voluntas concedentis satis exprimatur,tractatu 24.puncto 4.num.1. Verba dubia an strictè, vel latè sumenda sint, num.2. & sequentibus.Qualiter verum sit.Indulgentiâ valere,quantùm sonat.num.6. Ex facultate concessa ad remittenda peccata non infertur , concessam esse potestatem concedendi Indulgentias,n.7.Qualiter potestas absolutè concessa concedendi Indulgentias limitari debeat , n. 8. Sub verbis communibus non debet Indulgentia concedi,num.10.Necessarium est,saltem in genere, quantitatem, & qualitatem Indulgentiæ declarare,n. 11. Indulgentia concessa pro mortis articulo,regulariter pro præsumpto intelligitur.n.12.Qualiter intelligatur illa conditio:*Dummodo in Ecclesia illa similis Indulgentia concessa non sit.* n.13.

Indulgentias concedit Pontifex.tractatu 24.puncto 5.num.1. & sequentib. Episcopi ex facultate Pontificis. num. 8. In illis est ordinaria hæc potestas,n. 9. Si Episcopus excedat potestatem,non omnis concessio est nulla,sed solùm quoad excessum, num. 13. Episcopus esto , consecratus non sit,& existat extra diœcesim , concedere suis subditis Indulgentias potest.num. 17. Non debet concedens esse excommunicatus. num. 18. Primas , seu Patriarcha in solo suo archiepiscopatu Indulgentias concedit.tractatu 24.puncto 6. num.1.Capitulum,Sede vacante,nequit Indulgentias concedere,n.2. Neque Vicarius Episcopi ex vi vicariatus, n.3. Neque Prælati Episcopo inferiores,n.4.Consuetudine verius est acquiri Indulgentiarum concessionem,esto, plures oppositum sentiant,n.5. & 6.Prælati Religionum,cùm benefactores participes efficiunt bonorum operum suorum Religiosorum , plures Indulgentias illis concedit Sedes apostolica.num.9.

Ad Indulgentiæ concessionem validam,& licitam, requiritur causa pia,& honesta,tractatu,24.puncto.7.n.1.Insuper caucausa proportionata concessioni num. 2. & 3.Semper præsumendum est causam sufficientem adesse. num.5. Esto Indulgentiæ concessio ob defectum causæ non teneat; aliæ tamen concessiones absoluendi & dispensandi firmæ persistunt:num.6. Si causa insufficiens sit ad integram Indulgentiæ concessionem; sufficiat verò ad partem comparatione illius partis, valet concessio, n. 7. Sufficiens causa ex fine præcipuè desumitur,n. 8. Item, ex opere iniuncto, aliisque circunstantiis,n.9.

Indulgentias lucraturus debet esse Baptismi Sacramento initiatus,tractatu 24.puncto 8.num.3. Debet esse in gratia eo tempore,quo ei Indulgentia applicatur,num.3. Carere debet excommunicatione, num. 5. Tempore quo applicatur Indulgentia,debet illa indigere,n.6.Sollicitudo exequendi opera pœnalia non requiritur,tametsi Caietan. oppositum sentiat, num.8. Exequendum est opus iniunctum, num. 7. illius executio ita est necessaria, vt ex illius defectu nequeat Indulgentia obtineri tractatu 24. puncto 9. num. 1. Estque præstandum,sicuti est iniunctum, num.3.Debétque esse honestum,vt vtile ad finis Indulgentiarum consecutionem,num.4.An reddatur inutile ex eo,quòd aliqua circunstantia vitietur, num. 5. & sequentibus.Procedere debet ex intentione Indulgentiæ consequendæ,num.8.Vnius operis executioni verius est,te non posse plures Indulgentias diuersis viis concessas obtinere; tametsi alij contra sentiant, num. 10. & sequentibus. Eodem tempore pluribus actibus diuersas Indulgentias obtinere potest ,; num. 14. Qualiter eiusdem operis repetitione pluries eandem Indulgentiam possis obtinere, num. 15. Ob diuersum modum exequendi opus iniunctum, aliquando plùs, aliquando minùs Indulgentiæ obtinetur,num.19.Indulgentia concessa contritis,& confessis, non indiget confessione actuali in iis, qui nullo mortali grauantur,num.20. Si grauantur, mortali, consultius est confessionem præmittere, num. 21. Si Pontifex actualem confessionem exigat, & illa facta in mortale incidas ante Indulgentiæ consecutionem, consultum est, iterum confiteri,num. 24. Peccatum oblitum non videris teneri confiteri,n.25.An petita Communione censeatur Pontifex confessionem expostulare,n.26.

Indulgentiæ defunctis applicantur, tractatu 24. puncto 10. num.1.Hæc applicatio fit,non per modum absolutionis;sed suffragij: & in quo hæc differentia consistat, num. 2. Hæc applicatio infallibilem habet effectum,num. 4. Solis existentibus in Purgatorio Indulgentiæ conceduntur, num.6. Ex illis verò verius est,solis baptizatis,num.7.Ad hanc Indulgentiam applicandam requiritur in concedente potestas,quæ solùm est in Summo Pontifice,in aliis ex delegatione,num.8. Obtinens Indulgentiam pro defunctis, debet exequi opus ex intentione, saltem virtuali, obtinendi Indulgentiam, num. 9. Non est opus in gratia existere, etsi consultum sit, num.10.

Cessat Indulgentia pro limitato tempore concessa illo finito, tractatu 24. puncto 11. num. 1. Per reuocationem cessare potest, & qualiter facienda sit,vt habeat effectum, num.2. Qualiter, destructo loco, Indulgentia localis cesset, n. 5. Nulla alia via,præter prædictos modos,cessat Indulgentia, num.4.

Indulgentia virtute Bullæ Cruciatæ conceditur omnibus bello inseruientibus, tractatu 25. puncto 4. num.2. Prædictis opus est confessio ad Indulgentiæ consecutionem, si mortali grauentur,n.4. Semel in anno hæc Indulgentia à militibus obtinetur, num. 5. Qualiter mittentibus pugnatores concedatur Indulgentia,num.6.Qualiter Religiosis,& Clericis milites spiritualiter adiuuantibus,n.7. Qualiter taxatam eleemosynam suppeditantibus, n. 8. Quid de clausula semel in vita,& in morte,ibid.

Indulgentia quadragena in Bulla concessa requirit ieiunium supererogationis, tractatu 25. puncto 5. num.2.Item, oratio vocalis non obligatoria, num. 3. Expenduntur aliæ Indulgentiæ,& gratiæ sumentibus Bullam concessæ, n. 5. & sequentibus.

Iubileum.

Iubilei nomen, tractatu 24. puncto 12. §. 1. num.1. Illius vsus est antiquissimus num. 2. Quæ sit differentia illius ab Indulgentia,num.3.Qualiter Romanus Iubileus concessus sit, n.4. Quæ contineantur in prædicto Iubileo, num.5. Quod sit opus iniunctum ad huius Iubilei consecutionem, n. 6. Indulgentiæ plenariæ suspenduntur virtute huius Iubilei, num.7.Non suspenditur Indulgentia plenaria, & Iubileus Compostellanus num. 8. Item, suspenduntur omnes facultates, quæ ratione quærendi Indulgentiam conceduntur, num.9.Indulgentiæ,& facultates Bullæ Cruciatæ non suspenduntur; esto, aliqui oppositum sentiant,num. 10. Nec suspenduntur facultates absoluendi,& dispensandi Religiosis concessæ, num. 11. Prædicta suspenduntur solùm eo anno durante: postmodum absque noua concessione reuiuiscunt,n.12.& sequentib.

Iubilei Compostellani statuitur forma,seu concessio, tractatu,14.puncto 12.§.2.num.1.Commorantes Compostellæ,sicut & aduenæ, obtinere possunt, num. 2. Cùm festum D. Iacobi incidit in Dominicam, toto anno obtinetur Indulgentia:non tamen est opus triginta dies visitare Ecclesiam D. Iacobi,sed semel tantùm, num. 3. Qui non visitat Ecclesiam D. Iacobi, non obtinet Indulgentiam, num.4. Iubileus Compostellanus non suspendit, sicut Romanus, gratias, & facultates, num. 5. Pluries eodem anno obtineri potest,num.6.Potestas absoluendi extenditur ad reseruata Episcopis,& Religiosorum Prælatis, nisi noua concessione limitata fuerit, num. 7. Verius videtur, extendi ad contenta in Bulla Cœnæ,num.9. Virtute huius Iubilei non videntur vota commutari posse,num.11.

Iubileus extraordinarius, qualis sit illius concessio, tractatu, 24. puncto 12. §.3. n.1. Quæ necessaria sint ad illius consecutionem, num. 2. Aliqui existimant, te bis illum obtinere posse,num.3. Sed verius est oppositum,num. 4. Obtento Iubileo in prima hebdomada, satis probabile est, te posse in secunda absolui à reseruatis, si in ea incidas, num. 6. Tempore Iubilei commutationem votorum facere potes, reseruando designationem materiæ subrogandæ in aliud tempus, num. 7. Si manifestata sunt vota tempore Iubilei, & dilata commutatio ob causam, postmodum fieri potest, num.8.Etiam vota oblita, transacto tempore Iubilei commutari possunt, num.9. Potes obtinere absolutionem à reseruatis, commutationem votorum, antequam alia opera in Iubileo iniuncta exequaris,n.10. Obtenta absolutione à reseruatis, & votorum commutatione, si non obtineas Iubileum,non reincidis, n.11. Et qui Iubileum non est consecutus,nequeunt transacto tempore Iubilei vota commutari,aut absolutio à reseruatis concedi, n.12. Obtenta absolutione à reseruatis, vel votorum commutatione, non videris sub graui culpa teneri Iubileum quærere, n.13. Non est opus prædictam commutationem in confessione fieri, num.14. A reseruatis commissis fiducia Iubilei absolui potes, num. 16. Opera iniuncta ad consecutionem Iubilei in vtraque hebdomada fieri possunt,num.19. In quolibet loco obtinere Iubileum potes,n.21.

Iurisdictio.

Ordinaria,& delegata qualis sit,tract 13,punct.12.n.9.Qui habeant in Sacramento Pœnitentiæ iurisdictionem delegatam,eámque nequeant delegare,pun.13. n.4. Consuetudine legitimè præscripta aequiritur iurisdictio,tract.23. pun.14. n.2. Delegatur expresso, vel tacito consensu illius, qui eam delegare potest,tract.23.punct.14.n.3.Delegatur iurisdictio ad confessiones Bullæ Cruciatæ priuilegio, n.5. Religiosis communicatur dependenter à suis Prælatis,n.7.Quid,si Superior prohibet vsum talis facultatis,n.9.Ad quas personas extendatur priuilegium Religiosis concessum,n.10.& seqq. In quæ peccata hæc iurisdictio concedatur, n.14.

Iurisdictionem ecclesiasticam impedientes in Bulla Cœnæ excommunicantur,tractatu 29.disput.3 punct.17.

L

Littera commendatitiæ.

TEnetur Ordinarius Sacerdotibus proficiscentibus in aliam diœcesim litteras commendatitias concedere. tract.27.punct.16.n. 3.Absque his litteris permittendi non sunt celebrare exteri Sacerdotes,ibid.n.2.

M

Martyrium.

MArtyrium paruulos iustificat à peccato originali,tract. 19.disp.vnica,pun.14.§.1.nu.1.Adultis verò iustificationem confert vltra meritum operantis §.2.n.2.Quid sit pati propter Christum quod ad martyrium requisitum est,n.3. Non requiritur ad martyrium actus charitatis, seu dilectionis Dei super omnia præcedere,n.4.In adultis præcedere debet libera acceptatio;tametsi contrarium non sit improbabile,n.9.& 7.Adultus iustus mortem pro Christo sustinens obtinet remissionem peccatorum venialium,& pœnarum, quæ pro peccatis debentur,n. 8. Qualiter adultus peccator se ad martyrium disponere debet, & an debeat necessariò confiteri de peccatis,n.9.& 10.

Missa.

Ex rationabili causa Missarum numerum diminuere Pontifex potest,tract. 22. disp. vnica,punct. 15. nu.1.Quod sit priuilegium in hac parte Minoribus concessum,nu.2.Episcopus benè potest spectato iure communi Missas ad minorem numerum reducere;at spectato Tridentino sola anniuersaria, & in Synodo diœcesana, n.4.Gubernatores ciuitatum hanc facultatem non habent.n.6,

Missæ præceptum ad quam præsentiam obliget,tract.22.disp. vnica,punct. 16. num. 1. & seqq. Qualiter vagatio mentis hanc præsentiã impediat,n.3.Satisfacis huic præcepto orationes fundens,siue voluntarias,siue obligatorias,n.1.Integro Sacrificio assistere debes,neque potes absque graui culpa notabilem partem omittere, num. 5. Quæ sit notabilis pars,

pars,maximè post inceptum Canonem,nu.6.Quid si recedas à Sacrificio,vt necessaria subministres ? n. 7. Potes ab vno Sacerdote dimidiam Missam , & postmodum ab alio aliam dimidiam audire,n.8. Extenditur ab aliquibus,esto, id simul fiat;sed non approbatur extensio,n.9. Quibus diebus hoc præceptum fideles astringat n. 10. Quas personas, n.11. Quo in loco, n. 12. Quid de licentia,quam Ordinarij concedere solent celebrandi in priuatis Oratoriis sub obligatione,ne extranei ibi præcepto satisfaciant , n. 13. Sæpe peccas mortaliter , ob periculum , cui te exponis , Missæ omittendæ, n. 14. Expenduntur causæ excusantes ab hoc præcepto,tract.22.disp.vn.pun.vlt.per totum.

N

Nouitij.

ABsolui à reseruatis possunt,ac si sæculares sint. tract. 23. punct.15.§.4.num.11.Gaudent Religiosorum priuilegiis. tractatu 25.punct.10.n.12.

O

Oratorium.

VIrtute Bullæ Cruciatæ habere potes Oratorium approbato loco ab Ordinario.tract.25.punct.6.nu,1. Conceditur sumenti Bullam posse ibi celebrare, vel celebrare facere,etiam tempore interdicti , n. 4. Conceditur , vt diuinis assistere possit in eo Oratorio,& in Ecclesiis specialiter non interdictis,n.5.

Ordinis Sacramentum.

Ordinis nomen,& definitio expenditur,tract.27.pun.1,num.1. & 2.Ordinis Sacramentum est à Christo institutum in vltimâ Cœna,n.3.& 4. Sunt septem Ordines in Ecclesia.pun.2. num.2.Quare Sacerdotium,Diaconatus, & Subdiaconatus sint Ordines maiores,& sacri,nu.3.Præter supradictos nullus est alius Ordo perfectus, n. 4. Episcopatus non constituit distinctum Ordinem, n. 6. Sacerdotij Ordo est Sacramentum,tract.27.pun.3.n.1.Episcopatus est Sacramentum, n.1.Item,Diaconatus,& Subdiaconatus,n.6.Inferiores Ordines verius est Sacramentum esse,n.9.

Materia,& forma Ordinis Episcopatus,quæ sint,tract.27.pun. 4.n.1.An ex dispensatione Pontificis possit vnus Episcopus solus alium consecrare,n.2.Quæ sit materia Ordinis sacerdotalis,n.3. & seqq.De materia & forma Ordinis Diaconatus,n.9.& seqq.De Ordine Subdiaconatus,à n.12.Expenditur materia, & forma minorum Ordinum , n. 19. Effectus huius Sacramenti est gratia.tr.27.pun.5.n.1.Præter gratiam imprimit characterem,n.2. In episcopatu nouus character imprimitur,n.4.Necessariò Baptismus Ordinem præcedere debet num.5.Requiritur necessitate præcepti, ordinandum esse confirmatum,nu.6.Prima tonsura Ordinem præcedere debet,nu.8.Inferiores Ordines priùs suscipi debent , quàm superiores,n.9.

Ordinationis subiectum est vir,& non fœmina tract.27.pun. 6.n.1.Fœmina incapax est primæ tonsuræ,n.2.Hermaphroditus capax est Ordinis, si præualeat sexus virilis ; secùs si fœmineus,n.3.

Ætas ad validam ordinationem nulla est præscripta,tract.27. punct.7.n.1.& seqq. Quæ sit requisita pro licita ordinatione,n.6.Ordinatus,ante legitimam ætatem suspenditur,n.7.

Quæ scientia pro quolibet Ordine suscipiendo requiratur,& quibus moribus ordinandus pollere debet,tract.27.punct. 8.per totum. Pro suscipiendis minoribus Ordinibus titulus beneficij,vel patrimonij non requiritur. punct. 9. n. 2. Exigitur pro omnibus Ordinibus sacris in iis, qui veri Religiosi non sunt n. 3. Si absque titulo Subdiaconatu insignitus es, non potes ad superiores absque titulo ascendere. n.4.Neque ex Episcopi dispensatione potes in sacris ordinari absque titulo, n.5. Quare sit beneficium, quod patrimonium, ad cuius titulum ordinari debes punct. 10. & 11. Ordinatus absque titulo, si constitit ordinanti , suspensionem incurris , pun.12.num.4.Secus si falsis probationibus titulum simulasti,n.5.& seqq.

Quolibet die,hora prima tonsura conferri potest , tract. 27. punct.13.n. 1. Minores quolibet die festiuo , vel Dominico , modò non sit generalis Ordinatio. Item , in quatuor Temporibus,n.2.Maiores Ordines quo die,n. 3.Consecratio Episcopi Dominica die,nu.4. Quæ interstitia seruanda sint in Ordinibus,nu.6. & seqq. Duo sacri Ordines eodem die nemini,etiam Regulari,conceduntur, num. 8. Qui locus sacris Ordinibus conueniat.n.6. Qua pœna afficiantur promoti,& promouentes extra tempora.n.14.

Ordinarionis ordinarius Minister est solus Episcopus tametsi excommunicatus sit.tract.27.pun.14.n. 1. Ex commissione Pontificis simplex Sacerdos conferre Ordines minores potest,n. 3. Qui Abbates possint minores Ordines concedere, num.4.Nequeunt eos Nouitiis conferre,n.6. Sacros Ordines conferre non potest simplex Sacerdos, etiam ex commissione Pontificis,n.8. Ordinatio Presbyteri nemini alteri ab Episcopo committi potest,num. 9. Ordinatio Diaconatus probabile est committi à Pontifice posse Sacerdoti, non Episcopo , num. 10. Probabilius est , consecrationem Episcopi à tribus Episcopis esse necessariò faciendam,n.13. Ministro delegato si deficiat delegatio , nulla est ordinatio,num.15

Ordinandus subditus esse debet ordinanti tractatu 27. puncto 15.num.1.Qualiter origine , domicilio , & beneficio hæc subiectio acquiratur , num. 2. & sequentib. Quid de familiari Episcopi, nu.6. Qualiter ex licentia Superioris subiectus esse possis Episcopo ordinanti,num.7. Qui dimissorias concedere possunt , num.8. Ex parte loci requiritur , vt in eum Ordinarius iurisdictionem habeat ,vel ex se,vel ex delegatione , num.9. Quid dicendum de conferente Ordines ex licentia Ordinarij , & non ex licentia Episcopi , in cuius diœcesi locus exemptus est,num.10.

Ordinatis non est permittendus Ordinis vsus;quin prius constet idoneos esse,tract.27.pun.16.num.1. Exteri Sacerdotes permittendi non sunt celebrare absque commendatitiis literis,num.2.Tenetur Ordinarius has literas commendatitias concedere num.3.

Ordinibus sacris continentia annexa est,& quo iure tract.27. punct. 17. num. 1. & seqq. Debet esse pubes , & rationis compos, vt hac obligatione astringatur,n.8.& seqq. Quid, si ignarus huius obligationis Ordinem sacrum susceperit, num.12. Quid,si metu cadente in constantem virum, n.13. Tentantes matrimonium contrahere sacris initiati,officio, & beneficio priuantur , num.14. In minoribus priuantur, si validè contrahant, beneficiis, & pensionibus, num.15. Qua pœna ob fornicationem afficiantur num.16.

Qualiter ordinati obligati sunt tonsuram , & habitum clericalem deferre, tract.27.pun.18.num.1.& seqq.

P

Peccatum.

REmisso vno peccato mortali , omnia secundùm legem Dei remittuntur , tractatu 23. disp. vnica , puncto 2. n.3.Culpa remissa , & pœna æterna remittitur. num. 4. Ad remissionem venialis pœnitentia formalis, vel virtualis requisita est. num. 5. Contritio perfecta omnia remittit.n.6. Satis est probabile , attritionem , quæ ad peccata venialia se extendit , ea remitere. num. 9. Oratione Dominica, aliisque precibus venialis remissionē postulantibus,veniale remittitur. n. 10. Ad huius remissionem non imperium charitatis, sed charitas habitualis sufficit,n.12.& 13.Qualiter pani , aquæ benedictæ,aliisque sacramen alibus concedatur venialium remissio,num. 14. Nunquam veniale , vel mortale remittitur sine proposito formali , vel virtuali, illud non committendi.num.15.Peccata sic remittuntur,vt penitus extinguantur : secùs bona opera ab homine iusto, facta n.17. Quare bona opera reuiuiscant , non verò peccata. num.18.

Qualiter veniale virtute Sacramenti Pœnitentiæ remitti possit. tract. 23. pun.7. num.15.Manifestandum est in confessione , etsi complex agnoscatur. puncto 11. num. 7.

Pœnitentia.

Pœnitentia vnde dicatur. tract.23. disput. vnica , pun. 1. n. 1. Nascitur ex amore alicuius boni peccato contrarij:& quod hoc sit. n. 2. Exponuntur motiua pœnitentiæ.n.3.Quod sit eius motiuum , vt ab aliis virtutibus distinguitur.n.4. Qui sint actus pœnitentiæ à Conc. designati. n. 5. Fuga à peccatis ob timorem gehennæ , honnesta est. n. 6. Declaratur timor filialis, & seruilis,n.7.Qualiter prædicti actus ad iustificationem necessarij sint. n. 8. qualis sit actus pœnitentiæ specialis. n.9. Non est opus actus charitatis formalis, esto, contra plures sentiant. num. 10. & seqq.

Pœnitentia quodlibet peccatum delet.tractatu 23.disputatione vnica , puncto 2. num 1. Necessaria est omnibus adultis peccatum mortale committentibus. tracta 21. disputatione vnica , puncto 3. num. 1. Absque formali detestatione aliquando contingit iustificatio.n.4.In articulo mortis necessaria est , n.7. Extra illum articulum nullum signari potest tempus determinatum. num. 8. Ex diuino præcepto obligaris, ne diu pœnitentiam differas. n.9. Remissis peccatis nulla supereſt obligatio positiuæ detestationis,nisi Sacramentum sis susceperus.n.11.Pœnitentia, quæ est satisfactio. Vide. *Satisfactio.*

Pœnitentiæ Sacramentum.

Distinctum est ab aliis.tractatu 23. disp. vnica, punct. 4. n. 1. quando fuerit à Christo institutum,num.2.Quæ sint partes Integrales Sacramenti Pœnitentiæ. num 11. Quæ eius definitio.n.12.qualiter necessarium sit necessitate præcepti, & medij. num.13. Carentes peccato mortali,& veniali,non valent illud recipere. tractatu 23. punct.20.§.1.num.8.Forma sunt hæc verba : *Ego te absoluo.*tractatu 23. disput.vnica, punct. 5. num. 2. Graue peccatum est. si omitteres , *à peccatis* : secus de signo.*ab omnibus*.num. 3. quem sensum prædicta verba præstent. num. 5. & seqq.Non potest in absentem proferri. num.7.

Materia huius Sacramenti remota sunt peccata post Baptismum tractatu 23. punct. 6. num. 1. Mortalia sunt materia necessaria.num. 3. Venialia sufficiens idem est de mortalibus confessis, num. 5. Peccatum sub dubio veniale , vel sub dubio, an sit commissum , per se sumptum non est mate-

ria,num.6.
Materia proxima est contritio, seu attritio;& quæ ad sacramentum requiratur,tract.23.disp.vnica,punct. 7. num. 1. & seqq.Quæ sufficit ad valorem Sacramenti, sufficit ad illius effectum, num.3. seqq. Sufficit attritio cognita, n. 8. Præmittenda est absolutioni,& confessioni, n .9. & 10. Sufficit præcessisse nec retractatam esse, n. 12. Debet esse supernaturalis,etiam in confessione venialium,& qualis,n.13.
Insuper est proxima materia hujus sacramenti, Confessio, & quæ illius conditiones,tract.23.punct.8.num.1. & seqq. Vide verbo,*Confessio.*
Illius Minister est solus Sacerdos, tract.23.punct.12.n. 2. Habere debet iurisdictionem,n.3. In articulo mortis omnibus Sacerdotibus concessa est iurisdictio, n. 4. Eo casu simplici Sacerdoti non conceditur iurisdictio, præsente proprio,vel priuilegiato,n.8.
Bonitas, & scientia in Ministro non sunt per se ad valorem Sacramenti necessaria: benè tamen ad licitum illius vsum, tract.22.punct.16.n 1.& 2.Quæ scientia requiratur,n.3. Pro diuersitate locorum,& personarum, diuersa scientia necessaria est,n.4.Quid faciet Sacerdos dubius,an sufficienti scientia polleat,n.5.Non est opus iudicium, de quolibet peccato in indiuiduo efformare,an mortale,an veniale sit,n.6. Indoctus aliquando audire confessiones potest,n. 9. Quam obligationem habeat Episcopi, aliarúmque Ecclesiarum Prælati,n.10.
Qualiter obligentur Sacerdotes non Parochi hoc Sacramentum petiti administrare,tract. 23. punct. 18. §. 1. n. 1. Parochus tenetur, quoties pœnitens grauiter hoc Sacramento indiget,n.2.& 3.Rarò est obligatio Parocho hoc Sacramentum per se ministrandi,n. 4. Quid tempore pestis præstandum est,negante Parocho licentiam alieno confitendi,non censetur à iure concessa facultas,n.9.
Ministrandum est Sacramentum subditis,& qui hi sint,Vbi de peregrinis,vagis, duplex domicilium habentibus, tractatu 23.punct.13. n. 10. & seqq. Possitne ministrari cum iurisdictione delegata dubia,tract.23.punct.14.n.25.

Pœnitens.

Quando teneatur Confessarium instruere de grauitate culparum,tract.23.punct.16.n.8.Quid faciet pœnitens, cui Parochus irrationabiliter negat licentiam alieno confitendi,tractatu 23.punct.18. §.1. in fine.

Priuilegium.

Quid sit priuilegium,tractatu 25.punct.1.n.4.Varia priuilegia tempore interdicti sumentibus Bullam Cruciatæ conceduntur circa celebrationem,assistentiam diuinis Officiis,atque Sacramentorum receptionem dicto tractatu 25.punct.6.per totum. Explicatur priuilegium in dicta Bulla concessum edendi carnes diebus prohibitis ex consilio vtriusque Medici,punct.7.§.1.per totum.Item, priuilegium edendi oua, & lacticinia,§.2.
Priuilegium Religiosis, maximè Societatis, concessum dispensandi in interstitiis,& extra tempora,an sit per Trident. reuocatum;tractatu 27.punct.13.n.9.& seqq.

R

Religiosus.

Religiosus approbatus ab Ordinario,inuito eius Prælato, eligi potest per Bullam validè, sed illicitè,tract.23.pun. 14.n.22.

Reseruatio.

Casuum reseruatio conueniens est, tractatu 25. punct. 15. §. 1. num. 1. Valet absque causa.num.2. Peccatorum venialium nunquam fit,neque expedit. num. 3. Interna peccata nunquam reseruantur, nec expedit, numer. 4. Quid Clemens VIII. statuerit, num. 5. Reseruare possunt absolutionem excommunicationis aliquibus peccatis annexæ,tametsi peccata Superiores non reseruauerint, num. 6. & 7.Expenduntur peccata, tum à Pontifice, tum ab Episcopis, tum à Prælatis Regularibus reseruata, tractatu 23. pun.15.§.2. per totum. Quid de peccatis in Societate specialiter reseruatis,§.3.per totum.
Confessio facta Superiori, tametsi absque absolutione, reseruationem tollit, tractatu 23. punct. 15. §. 6. n. 1. Concessa absolutione à reseruatis, sed inualidè, tollitur reseruatio, n.2.Eadem reseruatio aufertur comparatione casuum,quos fuisti inuincibiliter oblitus,num.3.Quid dicendum tempore Iubilei,quod non lucraris,n.6.

S

Sacramentum.

Eius nomen, & definitio,tractatu 18.disput.vnica,punct.1. n.1.& 2.debet esse signum permanens,& practicum alicuius sanctitatis,n.3.& 4 Qualiter à Sacrificio differat.n.5. Quod sit discrimen Sacramentorum nouæ legis à Sacramentis legis antiquæ, specialiter à circunsione,n. 6. Ratio Sacramenti legis nouæ,& antiquæ ex parte significationis vniuoca est;analogia tamen ex parte rei immediatè significatæ. num.7.
Sacramenta esto ad salutem non sint absolutè necessaria;sunt tamen posita diuina institutione,tractatu 18.disput.vn.punct. 2.n. 1. Sacramentum institutum in remedium peccati originalis in statu naturæ,& legis veteris,necessarium fuit necessitate præcepti,dicto punct. 2. à n. 2. In lege gratiæ sacramenta à Christo instituta necessaria sunt, tum necessitate præcepti, tum necessitate medij, sed non omnia, num.3.
Materia, & forma Sacramenti in communi quæ sit,tract.18. disput.vnica, punct.3. n.1.Si materia, vel forma substantialis mutatur,nullum est Sacramentum, & quando hæc mutatio contingat,n.2.Quando contingat substantialis mutatio in forma,n.3.Verborum corrupta prolatio non est substantialis mutatio.Quando addis verba,quæ verum sensum, corrumpere possunt,pendet ex intentione proferentis,n.5. Explicatur,qualis priuatus error in materia,vel forma Sacramenti non obstat eius valori. Aliquando impedit debitam intentionem, esto, per se non impediat,n.7.& 8.Quid cùm credis, aliqua verba esse necessaria, cùm tamen sint, num.9.
Error commissus circa subiectum Sacramenti, non vitiat eius valorem regulariter, matrimonio excepto, n.10. Quæ variatio formæ,seu materiæ,rituúmque Sacramentorum peccaminosa sit,n.11.
Sacramenta à Deo,tanquàm à principali authore, sunt instituta,qui Christo, qua homo est, hanc potestatem commisit, tract. 18. disput. vnica, punct.4. num.1. Nemini alteri hanc potestatem Christus communicauit, n.2.Communicari tamen poterat,sed non æquè perfecta,n.3.
Sacramentorum Minister est solus homo viator, tract.18.disput. vnica,punct. 5. n.1. Debet legitimam habere intentionem,num.2. Actualis necessaria non est, virtualis sufficit, n.3.Explicatur,quando hæc intentio virtualis adsit,num.4. Habitualis, & interpretatiua non sufficit,n.5. Intentio sufficiens debet esse absoluta, non conditionata, pendens à futuro euentu. Excipitur matrimonium, n. 6. Intentio sub conditione præsenti, vel præterita, non vitiat Sacramentum,si adsit;illicitè tamen apponitur absque causa rationabili, n.7. Probitas Ministri necessaria non est ad Sacramenti valorem, benè tamen ad illius licitum vsum, n.8. Existens in peccato, & Sacramentum administratdrus,ad contritionem conari debet,n.9. Quod verum habet, etiam in administratione Baptismi, & matrimonij,tametsi aliqui oppositum sentiant.num.10.& 11.
Nouæ legis Sacramenta gratiam conferunt. tract. 18. disput. vnica,pun.7.num.1.Aliqua primam gratiam, alia illius augmentum,num.3.Ex vi cuiuslibet Sacramenti gratia sacramentalis confertur,& quæ hæc sit.n.5.& 6.
Sacramenta operantur suos effectus, cùm sunt in esse perfecto,tract.18.disput.vn.punct.8.n.1.& seqq.Esto, aliqui affirment, operari physicè suos effectus; verius est solùm esse causas morales,n.4.Ob maiorem ministrantis deuotionem, si suscipientes sunt æqualiter dispositi, gratia non augetur,n.7.Benè tamen stante maiori suscipientis dignitate.n.8.
Recedente fictione impediente Sacramenti effectum, & non valorem,Sacramentum suos effectus operantur,tra.18.disp. vn.punct.9. nu.4. Excipitur Eucharistia, n.5 An suscipiens Sacramentum cum fictione, recipere possit maiorem gratiam ex vi Sacramenti,recedente fictione, quam si ritè iuà cepisset,n.9.
Fictionem remoues sola attritione, si post susceptum Sacramentum peccatum mortale commiseris, tr. 18. disput. vnica,pun.10.n.2. At, si mortale commisisti, contritionem habere debes,num.3.Qualiter peccata eo casu remittantur, num.5.
Sacramenta aliqua imprimunt characterem:& quid sit, tract. 17.disp. vn. pun.11. n.1.& seqq. Sacramentorum subiectum est homo viator, tr. 18. disp.vnica,pun.12.n.1. Infantes Sacramentorum, quorum sunt capaces, non indigent propria intentione ad ea recipienda n.3. Adulti propriam voluntatem, & intentionem recipiendi Sacramentum habere debent, n. 4. Hæc intentio debet esse simpliciter libera, n.5. Non requiritur, quòd sit actualis, vel virtualis,sufficit habitualis, num.6.Non est opus præcessisse actualem,sufficit, si præcesserit interpretatiua, Pœnitentiæ Sacramento excepto, n.7. Nulla alia præter dictam voluntatem ex parte suscipientis requiritur, Pœnitentiæ Sacramento excepto, num.8.
Si ad Sacramentum accedis iustus,& sanctus nulla alia dispositio requiritur præter voluntatem suscipiendi Sacramenti ad obtinendum illius effectum, tract. 18. disp. vnica, pun. 13.num.1. Si mortali actuali grauatus existis, etiam ignores, debes contritionem, vel attritionem, saltem cum Sacramento, habere, vt effectum Sacramenti obtineas, n.3. Si solùm originali peccato graueris, cùm adultus sis, non indiges Pœnitentia;benè tamen fide, & spe.n.4. Conscius mortalis commissi, si ad Pœnitentiam, vel Baptismum accedas, satisfacis attritionem habens; secus, si alia Sacramenta sis suscepturus, n.5.Si credis,se esse contritum, cùm tamen

solùm attritus sis, obtines gratiam aliorum Sacramentorum, n. 6. Non est sufficiens dispositio ad gratiam in Baptismo, vel Pœnitentia suscipiendam solus actus fidei, & spei, si peccato mortali actuali graueris, n. 7. & 8.

Debita dispositione carenti nullum Sacramentum ministrandum est, per se loquendo, tract. 18. dispu. vnica. pun. 14. n. 1. Ministranti constare debet probabiliter, suscipientem ritè esse dispositum, n. 2. Per accidens indigno ministrari potest, si publicè se probauerit dignum, n. 3. Administratio Sacramenti à Ministro indigno, qui nullatenùs se dignum reddere potest, non licet. tract. 18. disp. vn. pun. 15. n. 1. Ob tui, vel alterius grauem necessitatem, vel vtilitatem, benè potes petere administrationem, quam alius in peccato ob suam malitiam præstiturus est, n. 2. Secluſa suprædicta necessitate, vel vtilitate nequis etiam à parato administrationem poscere, n. 3.

Sacramenta quod numerum septem sunt, tract. 18. disp. vnica, pun. 16. n. 1. Qui ordo seruandus est in eorum numeratione, n. 2. Ritus essentiales pro illorum administratione à Christo sunt instituti, accidentales ab Ecclesia, n. 4. Eorum obseruatio obligat sub graui culpa, n. 5.

Sacramentalia.

In peccato mortali Sacramentalia conficere, non videtur peccati venialis grauitatem excedere, tract. 18. disp. 1. pun. 6. n. 1.

Sacrificium.

Quid sit sacrificium, tr. 22. disp. vn. pun. 1. n. 1. Qualiter ab adoratione, & oblatione distinguatur. c. 2. Vera ratio sacrificij in confectione Eucharistiæ sita est, n. 4. & 5. Res oblata est Christus sub speciebus panis, & vini.

In sola consecratione essentia Sacrificij sita est; reliquæ partes ad ornatum, vel integritatem pertinent, tract. 22. disp. vnica. pun. 2. n. 2. In vtriusque speciei consecratione sacrificij natura consistit, n. 6. Iure diuino præcepta est vtriusque speciei consecratio, n. 8. Pontifex nequit dispensare, vt sub vna tantùm specie consecratio fiat. n. 9. Nunquam licet sacrificium imperfectum facere, bene tamen relinquere, n. 11. In ara Crucis Christus Dominus se in sacrificium obtulit 22. disp. vn. pun. 3. n. 1. Deinde in vltima Cœna, cùm Eucharistiam instituit, n. 2. Qualiter Missæ Sacrificium cum prædictis conueniat, & ab illis differat, n. 5. Sacerdotes offerunt hoc Missæ Sacrificium, tract. 22. disp. vnica. pun. 4. n. 1. Christus est præcipuus offerens, n. 2. Immediatè offert, tametsi alij contra sentiant, n. 3. & seqq. Offerendum est hoc sacrificium pro omnibus viuis, tract. 22. disp. vnica, pun. 5. n. 1. Pro infidelibus non offertur ex directa intentione, n. 3. & seqq. Pro quibus defunctis hoc sacrificium offerre possis, num. 8.

Hoc sacrificium non remittit attrito mortalia peccata, tract. 22. disp. vn. pun. 6. n. 3. Iustis augmentum gratiæ ex opere operato non concedit, n. 5. Neque peccata venialia remittit n. 6. Pœnas pro peccatis debitas immediatè remittit, n. 7. Impetrat dona, tam spiritualia, quàm temporalia, n. 8. Qui ex prædictis effectibus infallibiliter conferantur, n. 9. Ad hæc cõcessionem habet virtutem infinitã, n. 11. Æquè sacrificium singulis prodest pro pluribus oblatum, ac si pro singulis oblatum esset, n. 13. Quam dispositionem habere debeant ij, pro quibus sacrificium offertur, n. 15. De intentione requisita, vt effectus sacrificij obtineatur, n. 16. Nequit sacrificium applicari sub conditione contingente futura, n. 18. Qualiter pro se possit quis exequias, & Officium defunctorum celebrare, n. 19. Sacrificium singulis diebus à quolibet Sacerdote non impedito offerendum conuenit. tr. 22. disp. vnica, pun. 7. n. 1. Excipiuntur tres dies hebdomadæ sanctæ, & qualiter, n. 2. & seqq. Excipitur dies natalis Domini, n. 7. Item, casus necessitatis, & quis sit, n. 8. & 9. An stante necessitate ter, & quater eodem die celebrari possit, n. 10. Qua hora celebrandum est, n. 12. Quæ ab hac regula excipiantur, n. 13. & 14.

Locus sacer est ad sacrificium requisitus, tract. 22. disp. vnica, pun. 8. n. 1. Secluſa necessitate, vel dispensatione, est peccatum mortale, extra Ecclesiam celebrare, n. 3. Quæ sit necessitas, n. 4. Quæ dispensatio, n. 5. Episcopi, stante Trident. designare possunt Oratoria, n. 6. Non est illis sublata per Trident. potestas celebrandi, vel faciendi celebrare extra Ecclesiam, n. 7. Ex priuilegio qualiter possint mendicantes extra Ecclesiam celebrare, etiam stante Trident. n. 8. Quid sit concessum Religiosis Societatis Iesu, n. 9. In mari celebrari potest, si periculum adsit sanguinis effundendi, n. 10. Ecclesia non debet esse polluta, n. 11. Quibus polluatur, & qualiter reconcilietur, n. 12. & 13. Quando censeatur Ecclesia consecrationem, seu benedictionem amittere, n. 14.

Altare pro sacrificio requiritur, tr. 22. disp. vnica, pun. 9. n. 1. Debet esse lapideum, qua parte continet Corpus, & Sanguinem Christi, n. 2. Debet esse consecratum, & quis illud consecrare possit. n. 3. Non est opus, vt Reliquias Sanctorum contineat. n. 4. Quando altare amittat consecrationem. n. 6. & seqq. Qualiter Sacerdos simplex non possit celebrare in altari in quo Episcopus illo die celebrauit, n. 11.

Quibus linteis altare exornandum sit. tract. 22. disp. vnica, pun. 10. n. 1. Parua palla, & purificatorium requiritur, n. 2. Item lumen, & ex qua materia, n. 3. Item, liber Missalis, & qualiter, n. 4. Debet altare Cruce exornari n. 5. Patena, & calix ab Episcopo, vel habente priuilegium, consecrati esse debent, n. 6. Pixis, in qua Sacramẽtum reponitur, decet esse benedicta, & ex materia, qua calix, n. 7. Adesse debent vestimenta sacra benedicta, n. 8. Ob decentiam calceatus Sacerdos accedere debet n. 9. Quando cooperto capite celebrare possit, n. 10. Debet in sacrificio habere Ministrum, non fœminam, sed virum, n. 11. quando ornamenta altari consecrationem, seu benedictionem, amittant, n. 12. Quis possit sacra ornamenta tangere, n. 13. Recitatio matutinarum precum non est necessariò præmittenda celebrationi, etsi aliqui oppositum sentiant. n. 14.

In sacrificio obseruare debet Sacerdos, quæ in Missali præscribuntur, tractatu. 22. disp. vnica, punct. 11. n. 1. Ob nullam causam licet sacrificium imperfectum facere; benè tamen relinquere, n. 2. Non licet sacrificium interrumpere absque causa, n. 3. Quæ causæ honestent interruptionem ante consecrationem. num. 4. Quæ causæ consecratione inchoata. Omnes defectus in sacrificio contingentes suppleri debent: & specialiter agitur de defectibus accidentalibus, n. 6. Qualiter substantialis defectus suppleri debeat, n. 7.

Aliquando obligatur Sacerdos ex iure diuino celebrare, tract. 22. disp. vnica, punct. 12. n. 1. Docet, Sacerdotes quotidie celebrare; sed non tenentur, num. 4. Qualiter teneantur Episcopi, & Rectores Ecclesiarum n. 5.

Capellanus obligatur celebrare iuxta tenorem fundantis Capellam, & pro illius intentione fructum Missæ applicare. tr. 22. disp. vnica, punct. 13. n. 1. Quid si in loco signato celebrare debebat, n. 2. Qualiter beneficiarij simplices teneantur celebrare. n. 3. Parochus obligatur celebrare omnibus diebus, quibus populus tenetur, n. 4. qualiter aliis diebus teneatur, n. 5. Non videtur obligatus applicare fructum specialem sacrificij pro omnibus, n. 7. qualiter possint stipendium pro Missis dicendis accipere, n. 8. Ex promissione simplici regulariter non oritur grauis sacrificandi obligatio. tract. 22. disp. vnica, pun. 14. n. 1.

Satisfactio.

A restitutione differt, tract. 23. punct. 21. §. 1. n. 1. Nullus, præter Christum, satisfacere pro mortalibus potest, n. 2. Qualiter pro venialibus, n. 3. Pro omnibus potest de congruo, n. 4. Pro pœna temporali benè potest quis satisfacere de condigno. n. 6. Ad hanc satisfactionem requiritur opus voluntarium, & liberum, n. 7. Item, opus bonum pœnosum, & afflictiuum, n. 8. & 9. Potest esse aliàs debitum, n. 10. Debet in gratia existere satisfaciens, n. 11. Debet esse viator n. 12. Vnus pro alio bene satisfacere potest, n. 13. Ex parte Dei adesse debet promissio satisfactionem acceptandi num. 16.

Nostris bonis operibus pro aliis satisfacere possumus, tract. 24. punct. 1. §. 1. n. 5. Efficaciter, & infallibiliter aliis prodest nostra satisfactio, n. 8. Defunctis nostris bonis operibus prodesse possumus §. 2. n. 1. Et hoc infallibiliter, n. 8. Nostris orationibus impetrare non possumus defunctis liberalem pœnarum remissionem, n. 10. Tametsi potens quis si ad satisfaciendum, possumus pro illo satisfacere. tract. 24 1. pun. 1. §. 3. n. 5. Non indiget expressa acceptatione, sufficit, virtualis, vt prosit aliena satisfactio, n. 6. Prosunt nostræ satisfactiones animabus Purgatorij, esto, cùm viuerent, non habuissent specialem deuotionem in defunctos, n. 6. Vide verbum *Suffragium.*

An Prælati possint subditis præcipere opera satisfactoria in fauorem alicuius personæ determinatè applicare. tract. 24. punct. 6. n. 14. Non possunt Prælati subditorum satisfactiones immediatè applicare, esto, alij censeant oppositum, num. 16.

Satisfactio sacramentalis quæ sit, & quem effectum habeat, tract. 23. pun. 21. §. 2. n. 1. Debet esse in gratia, vt effectum obtineat, n. 2. Seculo mortali habet effectum, n. 3. Satisfactio habet vim impetrandi gratias præuenientes, n. 4. Non habet effectum augendi gratiam ex opere operato, n. 5. Plerunque obligatur Sacerdos sub graui culpa hanc satisfactionem imponere, n. 9. Quando excusetur ab imponenda satisfactione: & primò de articulo mortis, n. 7. Secundò, cùm creditur pœnitens per contritionem plenè satisfeciſſe, n. 8. Tertiò, qualiter tempore Iubilei, n. 9. Quid si intra horam sæpiùs confiteatur. n. 10. Quid, si pœnitens credatur, nullam admissurus, n. 11. In satisfactionem imponi potest opus pœnosum bonum, & aliquando ex præcepto debitum, tract. 23. punct. 21. §. 3. n. 1. Non est necesse esse opus externum, n. 2. Quid de suffragiis pro animabus Purgatorij, n. 3. Debet esse opus præstandum ab ipso pœnitente, n. 4. qualiter opus publicum in pœnitentiam iniungi possit, n. 5. Potest cogi pœnitens ad confessionis frequentiam. num. 6.

Quid

de reliquis Sacramentis dicendum est,n. 7. Quantitas pœnitentiæ arbitrio Confessarij relinquitur. n. 8. Peccat grauiter Confessarius,si absque causa legitima leuem pœnitentiam pro grauibus criminibus iniungit. n. 9. Stante causa licet.n.10.Eo casu monendus est pœnitens , pœnitentiam non esse delicto commensuratam , n. 15. Plerumque sub præcepto pœnitentia imponenda est,n.12.Sub consilio verius est imponi sacramentalem non posse,n.13. Grauis pœnitentia imponi non potest sub leui obligatione,n. 14. Sub conditione verius est imponi non posse , num. 15. Regulariter ante absolutionem est satisfactio imponenda,n.16.

Obligatio est acceptandi, & exequendi pœnitentiam iniunctam tract.23.punct.21. §. 4. n.3. Pœnitens renuens absolui excusatur ab acceptanda pœnitentia,n.6. Non est liberum pœnitenti fugere sententiam , iudicio inchoato, n. 7. Aliquando sub graui culpa, aliquando sub leui obligatur pœnitens pœnitentiam acceptare,n. 9. Leuis,vel grauis materia pœnitentiæ iniunctæ non ex causa, sed ex se desumenda est,n.10.& 11.Si tempus designatum non est,implere debes,cùm commodè possis,n. 12. Si tempus designatum est, tunc est implenda:si omittatur, non perit regulariter obligatio,n.13. Possitne pœnitens obligari satisfactionem exequi ante absolutionem,n.15.Fit satis pœnitentiæ iniunctæ, tametsi in peccato mortali eam exequaris,n.26.Peccas,saltem venialiter,n.17.

Pœnitentia iniuncta mutari potest. tract.23. punct. 21. §. 5. à n.1. Quilibet Confessarius mutare pœnitentiam potest. n. 4.Extra confessionem verius est,non posse hanc fieri mutationem.num.9.Pœnitens non potest in melius pœnitentiam mutare,n. 10. Aliquibus placet in qualibet confessione mutari pœnitentiam posse,etiam non declaratis peccatis , ob quæ fuit imposita.n.12.Verius est declaranda esse. n.13. Esto intra breue tempus ad eundem Confessarium recurras, non potest pœnitentiam mutare , Sacramento non ministrato n.14.Excusaris à pœnitentia,si immoderata sit, n.15.Si successu temporis reddaris impotens,n.16.Si prohibearis à superiore,num.17.Si oblitus sis pœnitentiæ, n. 18. Quo casu non teneris iterum peccata fateri,n.19.Neque teneris alia opera subrogare, n. 20. Qualiter obtentione Indulgentiæ excusari possis,n.21.

Suffragium.

Quid sit,& qualiter prosit viuis, & defunctis. tract. 24. pun. 1.§.1,& 2.per totum. Debet esse indigens suffragio is, pro quo offertur.§.3.n.1.Debet existere in gratia , vt suffragium satisfactionis ei prosit:secùs vt suffragium impetrationis, §. 3. n. 2. & 3. Cathecumeno applicare nostras satisfactiones possumus, n. 4. Tametsi quis potens sit ad satisfaciendum possumus pro illo satisfacere.num.5.Debet suffragium ex intentione formali, vel virtuali fauendi aliis fieri tract. 24.pun.1.§.4.nu.1.Opus,quo suffragari intendis, debet esse honestum , n. 2. Suffragium satisfactionis ab homine existente in gratia procedere debet : secùs impetrationis suffragium,n. 3. Qualiter suffragium orationum impensum à ministro Ecclesiæ differat ab eo,quo impenditur à persona priuata,n.4.Quando censearis nomine Ecclesiæ orationes fundere.n.5.Suffragium satisfactionis ab homine viatore præstandum est,num.6.Executio legati in testamento relicti non remittit pœnam defuncto , nisi pro ipso applicetur.Et idem est de restitutione.num.8. & 9.

Superior.

Qualiter se gerere debet in absolutione à reseruatis, illiúsque facultatis concessione.Vide verbum *Absolutio.*

Sigillum.

Quid sigillum sit,tract.23.punct.19.§.1. n.1. Quale peccatum sigilli violatio, n.2.Nullo casu violare licet, etiam ob manifestandum proprium peccatum,etiam post mortem pœnitentis,n. 3. & seqq. Ex sola facultate pœnitentis violari sigillum potest. n. 6. Debet hæc facultas esse expressa nec sufficit præsumpta n.7.Item,debet esse spontanea. n. 8.Reuocari potest semel concessa,n.9.Verbo concedi potest nec scriptura est necessaria , n. 10. Obligatio seruandi sigillum non admittit leuitatem materiæ,n.12.Violantibus sigillum nullæ sunt pœnæ ipso iure impositæ , n. 13. Quis sit Iudex huius delicti.n.14.

Nascitur obligatio sigilli ex confessione Sacerdoti,saltem existimato , facta, animo, & intentione recipiendi absolutionem,tract.23.punct.19.§.2.n.1. Si alia intentione pœnitens accedat , non obligatis sigillo. num. 2. Hæc obligatio est de peccatis in confessione auditis,& quatenus ibi cognita sunt,n. 3. Expenduntur in particulari , quæ cadunt sub sigillum n.4.& 5.

Seruandum est sigillum , ita vt nec verbis , nec factis audita in confessione vllo modo indices,tract. 23. punct. 19. §.3.n.1.Si plurium confessiones excipias , dicásque de aliquibus, venialia tantùm confessa esse , violas sigillum.n.2. Item,si asseras pœnitentem non absoluisse, nulla causa expressa. n. 3. Si de publico vsurario , vel latrone dicas, confessum esse sua latrocinia, violas sigillum:n.6.Item , si loquaris de peccatis pœnitentis cum his , qui norunt , n. 7. Aliquando ex sola manifestatione confessionis talibus circunstantiis factæ violatur sigillum, n. 8 Reuelare peccata venialia in specie est contra sigillum,n. 9 Quid de narratione peccatorum in genere , nulla persona nominata , n. 10. Grauissimum est in prædicta narratione periculum violandi sigillum,n.11.Qualiter monendus est Gubernator ciuitatis de imminenti damno reipublicæ in confessione cognito,n.12.Qualiter respondebis Iudici interroganti de auditis in confessione,n.13.Non potes cum pœnitente loqui de auditis in confessione absque ipsius facultate.n. 14. Si deprehendas errorem commissum pores,& debes monere perita licentia : si neget , omittenda est, tametsi alij contrà opinentur n.15.Ex licentia pœnitentis complex corrigi potest. n.16.Nequis notitia confessionis vti ad actiones , quas pro libito omittere non potes,n.17.Ad actiones externas, quæ in pœnitentis damnum non cedunt,benè poteris ea notitia vti.n.18.Ad priuationem suffragij,beneficij, &c. Verius est te ea notitia vti non posse.n.20.

Sigillum obseruare tenetur Confessarius, dum ex sola confessione peccata nouit.tract.23.punct.19.§. 4. n. 1. & 2 Interpres necessarius tenetur , n. 3. Adstantes , sine quorum notitia fieri confessio non potuit , eadem obligatione astringuntur.n.4.Secus si absque necessitate adstiterint,n.9. Qui præter voluntatem pœnitentis casu,vel ex malitia confessionem manifestauit,n.6. Consiliarius non videtur obligatus,n. 7. & 8. Neque Superior,cui petitur facultas pro reseruatorum absolutione.n.10. Neque inuentor chartæ ,in qua sunt peccata scripta,n.11.Neque pœnitens , nu.13.Ob sigilli violationem nequeunt Magistratus inquirere.tr.25. pun.19.§.4.n.12.qualiter violatores subire pœnam debent. num.14.

Schedula.

Qualiter teneatur Confessarius pœnitenti concedere.tract.25. pu.19.§.3.n.4.Quid de quodam vsu Ecclesiæ Compostellanæ.num.5.

Stipendium.

Ex stipendio accepto nascitur obligatio sacrificandi in fauorem illius,qui stipendium concessit.tr.22.disp. vnica, pun. 14. n. 2. Omissio vnius Sacri non est censenda grauis materia. n.3. Expenditur , quale sit iustum stipendium vnius Sacri,n.4.Nemini licet plura stipendia integra accipere, & vno sacrificio satisfacere.n.5.Inæqualia stipendia libere accipiens, nequis ad æqualitatem reducere , n. 7. Abundantiores stipes pro Missis dicendis colligens,possitne satisfacere minora aliis concedens, n.9.Obligatus dicere Missam de Beata Virgine , vel defunctis , satisfacis Missa eo die occurrente, n.10.Qualiter pecces diu celebrationem differens.

Vota.

Virtute Cruciatæ commutari vota possunt:sed, an dispensari, tr.25. punct. 9.Quæ causa requiratur ad commutationem, & quæ sufficiet , num. 6. An in subsidium belli spirituale commutatio fieri possit,n.7.& 8.Ad hanc commutationem non est opus confessione sacramentali, n. 12. Omnia vota, tribus exceptis commutari possunt, n. 13. Non excluduntur vota post publicationem emissa,nec emissa fiducia Bullæ,n.14. Finito anno publicationis , expirat potestas commutandi,n.15.Quæ sint vota Religionis,& castitatis,& peregrinationis vltramarinæ ab hoc priuilegio excepta,n.16.

FINIS.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th
548a

